
بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: درایتی، مصطفی، ۱۳۳۴ - ، گردآورنده
عنوان و نام‌پدیدآور: فهرستگان نسخه‌های‌خطی ایران (فنخا) / به کوشش مصطفی درایتی.
مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱-
مشخصات ظاهری: ج.؛۲۲/۵*۲۸/۵ س‌م.
فروست: نسخه شناسی؛۱
شابک: دوره: ۹-۲۷۱-۴۶۶-۹۶۴-۹۷۸ ؛ ج.۱۸: ۴-۲۸۹-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت‌فهرست‌نویسی: فاپا
مندرجات: ج.۱۸.سراح - شرح الازهار.
موضوع: نسخه‌های خطی--ایران --فهرستگان‌ها
شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۳۶د۹الف/ Z۶۶۲۰
رده‌بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۶۷۰۸

فهرستگان
نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

جلد هجدهم
سراح – شرح الازهار

به کوشش:
مصطفی درایتی

نسخه‌شناسی/۱

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

مولف: مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: ۱۳۹۱

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مدیریت هماهنگی: عباسعلی علیزاده یزدی

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی

تقی چیت‌ساز، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: سمیرا عابد پور، فاطمه محمودی، هدی محمدی، سارا محمدی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دورهٔ صفوی

با شماره ثبت ۱۹۱۶۵ کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت‌ا... امیر آبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شـــهید حقانی (غرب به شرق)،

بعد از ایســـتگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی

تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۱۸ - ۸۱۶۲۳۳۱۵ - ۸۸۹۴۱۹۴۶ دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶

وب‌گاه: www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

الفهرس الموحّد
للمخطوطات الايرانية

الثامن عشر
سراح – شرح الازهار

اعداد:
مصطفى الدرايتى

رموز و اختصارات

- **آتشی:** مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد
- **آثار ملی:** کتابخانه آثار ملی کاشان
- **آغاز: برابر:** آغاز برابر نمونه کتاب
- **آغاز و انجام برابر:** آغاز و انجام برابر نمونه کتاب
- **احتمالاً غیر همانند:** در مورد نسـخه‌های فاقد مؤلف به کاررفته اسـت که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می‌دانیم
- **احتمالاً همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشـترک دارند ولـی ما احتمال می‌دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.
- **احتمالا بعضا همانند:** در مورد نسخه‌هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسـخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می‌رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم
- **ادبیات: با نام شـهر تهران:** کتابخانه دانشکده ادبیات دانشـگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسـی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان.
- **اصغر زاده:** مجموعه اصغر زاده
- **الفبائی:** فهرسـت الفبائی نسخه‌های خطی کتابخانه آستان‌قدس رضوی.
-
- **الهیات:** با نام شـهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشـگاه تهران؛ با نام شهر مشـهد: دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد.
- **امام جمعه:** کتابخانه امام جمعه زنجان
- **امام صادق:** مدرسـه امام صادق چالوس و مدرسـه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسـه امام صادق قم و کتابخانـه حوزه علمیه امام صـادق اردکان یزد. که هر کدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.
- **امام عصر:** کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز
- **امام هادی:** کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد
- **امیر کبیر:** کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین
- **امیرالمؤمنین:** کتابخانه امیر المؤمنین بشرویه
- **انجام برابر:** انجام برابر نمونه کتاب.
- **اندازه:** اندازه صفحه.
- **اوراق عتیق:** مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
- **اهدائی ف:** فهرست نسخه‌های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی
- **اهدائـی رهبر:** مجموعه فهارس نسـخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.
- **بی تا:** بدون تاریخ کتابت.
- **بی کا:** بدون کاتب.
- **پ:** پشت

- **تا:** تاریخ کتابت.
- **جا:** محل کتابت.
- **چهل ستون:** مدرسه چهل ستون تهران
- **حجتیه:** کتابخانه مدرسه حجتیه
- **حججی:** کتابخانه آیة‌الله حججی نجف آباد
- **حقوق:** دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- **حوزه علمیه:** حوزه علمیه آشتیان
- **خاتم الانبیاء:** کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل
- **دائرۀ المعارف:** کتابخانه مرکز دائرۀ المعارف بزرگ سلامی
- **دار الحدیث:** کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم
- **دانشگاه:** کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **د.ث:** به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.
- **دهگان:** مجموعه ابراهیم دهگان اراک.
- **دیانی:** کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند
- **ذکاء، یحیی:** مجموعه ذکاء یحیی
- **ر:** رو
- **رایانه:** رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیرقابل‌پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می‌باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می‌باشد.
- **رضوی:** کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
- **روضاتی:** مجموعه شخصی سید احمد روضاتی
- **سپهسالار:** کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)
- **سر یزدی:** کتابخانه مسجد حظیره (سر یزدی)
- **سعید نفیسی:** نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی
- **سم:** سانتیمتر
- **سناف:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است.
- **سلطنتی:** کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)
- **شاهچراغ:** کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز
- **شیخ علی حیدر:** مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می‌شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می‌شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.
- **ص:** صفحه
- **صادقیه:** کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان
- **طبسی:** کتابخانه طبسی حائری در قم
- **عبدالعظیم:** آستان مقدس حضرت عبدالعظیم در شهر ری

- **عکسی:** این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه‌ها که به معنای آن است که نسخه، عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می‌باشد.
- **علامه طباطبائی:** کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.
- **علامه طباطبائی:** مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.
- **علوم پزشکی:** کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- **عمومی ساری:** کتابخانه عمومی ساری
- **عمومی:** با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان
- **عمومی:** با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه
- **غیر همانند:** در مورد نسخه‌هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه‌ها متفاوت است و به دلیل صرفه‌جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.
- **ف:** این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف:» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.
- **فاضل:** کتابخانه آیة‌الله فاضل خوانساری
- **فاضل قائینی:** کتابخانه فاضل قائینی قم
- **فرهاد معتمد:** مجموعه فرهاد معتمد
- **فرهنگ و هنر:** کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد
- **فرهنگ و ارشاد:** کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان
- **فیاض:** مجموعه دکتر علی اکبر فیاض
- **فیضیه:** کتابخانه مدرسه فیضیه قم
- **فیلمها:** فهرست فیلم‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **قاضی طباطبائی:** مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز
- **قمر بنی هاشم:** کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان
- **کا:** کاتب
- **کاتب = مؤلف:** نسخه به خط مؤلف است.
- **کاظمینی:** کتابخانه میرزا محمد کاظمینی
- **گ:** برگ.
- **گلپایگانی:** کتابخانه عمومی حضرت آیة‌الله العظمی گلپایگانی.
- **گوهرشاد:** کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.
- **مجلس:** کتابخانه، موزه و مرکزاسناد مجلس شورای اسلامی
- **محدث ارموی مخ:** فهرست مجموعه نسخه‌های خطی محدث ارموی، مخطوط
- **محمد هلال:** کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.
- **مختصر ف:** فهرست مختصر نسخه‌های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است.
- **مخ:** به معنای مخطوط بودن فهرست می‌باشد.
- **مدارک فرهنگی:** سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

- **مدرسه غرب:** کتابخانه مدرسه غرب همدان
- **مدرسی:** کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد
- **مرعشی:** کتابخانه عمومی آیةُ الله العظمی مرعشی نجفی
- **مرکز احیاء:** مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.
- **مرکز مطالعات:** کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم
- **مروی:** کتابخانه مدرسه مروی تهران
- **مسجد اعظم:** کتابخانه مسجد اعظم قم
- **مطالعات فرهنگی:** کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- **معصومیه:** آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام
- **مفتاح:** مجموعه محمد حسین مفتاح
- **ملک:** کتابخانه ملک
- **ملی:** با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.
- **مهدوی:** مجموعه دکتر اصغر مهدوی
- **موزه ملی:** کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)
- **مؤسسه آیةُ الله بروجردی:** مؤسسه حضرت آیةُ الله العظمی بروجردی.
- **مولوی:** عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردسی مشهد منتقل شده است.)
- **مینوی:** مجتبی مینوی
- **نجومی:** مجموعه سید مرتضی نجومی
- **نسخه پژوهی:** مجموعه‌ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.
- **نشریه:** نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **نک:** این علامت به معنای «نگاه کنید» می‌باشد و در موارد ارجاع به کار رفته است. ارجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده کلاً در جای دیگری که راهنمائی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می‌باشد.
- **نواب:** کتابخانه مدرسه نواب مشهد
- **نمازی:** کتابخانه مدرسه نمازی خوی
- **نوربخش:** کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)
- **وابسته به:** این اصطلاح در جایی به کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در مورد شرح‌ها، حاشیه‌ها، تعلیقه‌ها، منتخب‌ها، مختصرها، گزیده‌ها، و ترجمه‌ها به کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می‌توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.
- **وزیری:** کتابخانه وزیری یزد
- **همانند:** این کلمه در جایی به کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه‌ها یک اثر است.

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب‌ها چند نکته هست که باید یادآوری شود:

۱-در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می‌شوند، ضبط می‌گردند. مثال: آداب الشریعه = ādāb-oš šarī'a

۲-عنوان کتاب‌های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب‌های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده‌اند.
مثال: آداب صوفیه =ādāb-e sūfīye
آداب الصوفیه =ādāb-uṣ ṣūfīya

۳-کلمات و ترکیباتی که از زبان‌های دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.
مثال: اسطرلاب = ostorlāb
ابواب الجنان =abvāb-ol jenān

۴-چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

۵-برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده‌اند، از اختصار استفاده شده است.

ترجمه	tarjuma(t) / tarjome	t.
دیوان	dīvān / dīwān	d.
رساله	risāla(t) / resāle	r.
شرح	šarh / šarḥ	š.
کتاب	ketāb / kitāb	k.
منتخب	montaxab / muntaxab	mn.
منظومه	manẓūma(t) / manzūme	mnz.
مختصر	moxtasar / muxtaṣar	mx.

الف - آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

۱. مصوت‌ها:

اَ	در کلمه	زَن	a
اِ	در کلمه	دل	e
اُ	در کلمه	گُم	o
آ	در کلمه	راه	ā
او	در کلمه	سود	ū
ای	در کلمه	بیرون	ī

۲. صامت‌ها:

ء، همزه	'
ب	b
پ	p
ت،ط	t
ث، س، ص	s
ج	j
چ	č
ح، ه	h
خ	x
د	d
ذ، ز، ض، ظ	z
ر	r
ژ	ž
ش	š
ع	'
غ، ق	q
ف	f
ک	k
گ	g
ل	l
م	m
ن	n
و	v
ی	y

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی:

۱. مصوت‌ها:

فتحه	a
کسره	i
ضمه	u
آ	ā
او	ū
ای	ī

۲. صامت‌ها:

ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʻ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ی	y

همزه	ʼ
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	j
ح	ḥ
خ	x
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ

سراح

● **سراح الارواح** / صرف

sarāḥ-ul arwāḥ

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۰۷/۱

خط:نستعلیق،بی کا،تا:قرن۱۳؛با سرلوح؛قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۷۰]

● **سر اختلاف خلق در سعادت و شقاوت** / کلام و اعتقادات / فارسی

serr-e extelāf-e xalq dar sa'ādat va šeqāvt

بهبهانی، عبدالله بن محمد، – ۱۳۲۵ ؟ قمری

behbahānī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1907)

در پاسخ پرسش «بهادر الدوله حاکم بهبهان» که ـــ در کناره برگ به همان خامه ـــ نام وی حاجی خسورخان بختیاری نامیده شده است، در سر اختلاف خلق در سعادت و شقاوت و اینکه چگونه است که خداوند عادل و عطوفت کفار را بیش از مدت عصیان در جهنم نگاهدارد. در دیباچه بدان نامی نداده، و بر فراز رویه‌ها به چند گونه آمده است: سر اختلاف خلق ... و در معنای عدل الهی. تاریخ پایان در انجامه ۷ شوال ۱۳۱۴ق آمده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۰۴/۸-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین، و بعد، چنین گوید بنده ... عبدالله بن محمد البهبهانی، که جناب جلالت مآب ... حاکم بهبهان ... از این حقیر سؤال فرمودند که سر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. قد تمت الرساله بید مصنفه عبدالله بن محمد فی یوم السابع من شهر شوال المکرم، ۱۳۱۴

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۷ شوال ۱۳۱۴ق؛ ۳۲ص(۳۰۵–۳۳۶) [عکسی ف: ۱ – ۲۰۶]

● **سر الادب فی مجاری کلام العرب = فقه اللغة و سر العربیة** / ادبیات / عربی

sirr-ul-adab fī majārī kalām-il 'arab = fiqh-ul luġa wa sirr-ul 'arabīya

ثعالبی، عبدالملک بن محمد، ۳۵۰ – ۴۲۹ قمری

sa'ālebī, 'abd-ol-malek ebn-e mohammad (962 - 1038)

کتابی است در بیان خصایص لغات و مجاری کلام و اعراب کلمات و الفاظ عرب از تصانیف نفیس و فوق العاده معروف ادیب و مورخ و لغوی و شاعر مشهور ابومنصور عبدالملک بن محمد بن اسمعیل ثعالبی نیشابوری؛ مشتمل است در حقیقت بر دو «قسم» یکی فقه اللغه و دیگری در بیان مجاری کلام عرب در فصول متعدد شامل سی «باب»: ۱. الکلیات، در دوازده فصل؛ ۲. التنزیل و التمثیل، در پنج فصل؛ ۳. الاشیاء تختلف اسماؤها و اوصافها باختلاف احوالها، در چهار فصل؛ ۴. اوائل الاشیاء و اواخرها، در سه فصل؛ ۵. صغار الاشیاء و کبارها و ضخامها و عظامها، در هفت فصل؛ ۶. الطول و القصر، در چهار فصل؛ ۷. اللبس و اللین و الرطوبة، در چهار فصل؛ ۸ الشدة و الشدید من الاشیاء، در چهار فصل؛ ۹. الکثرة و القلة، در هشت فصل؛ ۸. سائر الاوصاف و الاحوال المتضادة، در سی و چهار فصل؛ ۱۱. الملأ و الامتلاء و الصفورة و الخلاء، در ده فصل؛ ۱۲. الشیء بین الشیئین، در چهار فصل؛ ۱۳. ضروب الألوان و الآثار، در هجده فصل؛ ۱۴. اسنان الناس و الدواب و تنقل الحالات بها، در نه فصل؛ ۱۵. الاعضاء و الاصول و الاطراف و اوصافها و ما یتولد منها و یتصل بها و یذکر معها، در پنجاه و چهار فصل؛ ۱۶. الامراض و الادواء و ما یتلوهما، در هجده فصل؛ ۱۷. ضروب من الحیوان و اوصافها، در بیست و هفت فصل؛ ۱۸. الاحوال و الافعال الحیوانیة، در بیست و هفت فصل؛ ۱۹. الحرکات و الاشکال و الهیئات و ضروب الضرب، در سی و یک فصل؛ ۲۰. الاصوات و الحکایات، در نوزده فصل؛ ۲۱. الجماعات، در یازده فصل؛ ۲۲. القطع و الانقطاع و ما یقار بهما من الکسر و الشق، در هجده فصل؛ ۲۳. اللباس و ما یتصل به و السلاح و سایر الآلات و الادوات و ما یؤخذ مأخذها، در بیست و نه فصل؛ ۲۴. الأطعمة و

الأشربة و ما يناسبهما، در نه فصل؛ ۲۵. الآثار العلوية و ما يتلو الامطار من ذكر المياه و أماكنها، در دوازده فصل؛ ۲۶. الارضين و الجبال و الرمال و سائر الاماكن و المواضع و ما يتصل بها، در دوازده فصل؛ ۲۷. الحجارة، در سه فصل؛ ۲۸. النبت و الزرع و النخل، در چهار فصل؛ ۲۹. فيما يجرى مجرى الموازنة بين العربية و الفارسية، در چهار فصل؛ ۳۰. فنون مختلفة الترتيب من الاسماء و الافعال و الاوصاف، در بيست و چهار فصل.

آغاز: بسملة، اما بعد حمد الله على آلائه ... فان من أحب الله أحب رسوله محمد المصطفى صلى الله عليه و آله و من أحب الرسول أحب الرسول آحب العرب و من أحب العرب أحب اللغة العربية التى نزل بها أفضل الكتب على أفضل العرب و العجم و من أحب اللغة العربية عنى بها و ثابر عليها ...

انجام: هذا الواو احسن من واوات الاصداع فى حدود المرد الملاح. تمت.

چاپ: مشار عربى، ص۵۱۷؛ ۱۲۷۴ق، بدون شماره صفحه (در هامش و متن)؛ [تهران]، سنگى، ۱۲۷۲، ربعى، ۱۵۲+۶صص؛ ايران، تهران، كارخانه الله قلى خان، ۱۲۷۳ قمرى، سنگى، خشتى، ۱۱۴ص ص، به سعى و اهتمام على اصغر بن عبدالجبار اصفهانى سميرمى، (صص۲-۱۱۵) در هامش و متن؛ ايران، ۱۲۶۳ق، در هامش السامى فى الاسامى

[دارالكتب ۱۷/۲؛ معجم المطبوعات ۶۵۸؛ ريحانة الأدب ۳۶۴/۱؛ كشف الظنون ۱۲۸۸/۲؛ سزگين ۴۳۳/۸؛ الاوقاف العامة موصل ۱۸۵/۲ و ۲۴۶/۲]

شرح و حواشى:

۱- فقه اللغه (مختصر)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۶۳

خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۶؛ در پايان اجازه عبيدالله بن عبدالرحمن بن يحيى بن اسمعيل عبادى ديباجى است؛ كاغذ: سمرقندى، جلد: تيماج، ۱۶۱گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸- ۲۹۰]

۲. مشهد؛ الهيات؛ شماره نسخه:۲۱

خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۵ و ۶؛ يادداشتى به خط نظام الدين على بن صدرالدين محمد موسوى در ربيع الاول ۱۰۵۵ اين جمله نوشته شده «الهى ليس لى سواك طول عمرى فى طاعتك و رضاك»؛ كاغذ: ترمه، جلد: مقوا، ۷۵گ، ۲۰-۲۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۴۶]

مشهد؛ مولوى؛ شماره نسخه:۲۱

همان نسخه بالا [نشريه: ۵ - ۱۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۸۴

آغاز: بالقران على اكثرها فاما القسم الاول فهو يشتمل على ثلثين بابا مفصلة مترجمة بذكر مودعاتها

آغاز در ديباچه و انجام در ميانه فصل ۱۶ افتاده؛ خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۶ و ۷؛ افتادگى: آغاز و وسط؛ با بلاغ بدين‌گونه «بلغ ايده الله قراءة و تصحيحا»، محشى از محمد بن عبدالجواد عقيلى هاشمى مورخ ۱۲۴۴؛ كاغذ: سمرقندى، جلد: تيماج سبز، ۱۰۳گ، ۱۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۲ - ۲۹۷۹]

۴. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه:۳۶۵۴

آغاز: عمدة الايمان لكفى بها فضلاً يحسن اثره و يطيب ثمره؛

انجام: فى خدود المرد الملاح تم ... و لمن قال امينا

خط: نسخ، كا: عبدالصمد بن محمد بن محمود معروف به خليفه بيضاوى، تا: شوال ۷۲۲ق؛ افتادگى: آغاز؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ كاغذ: سمرقندى، جلد: چرمى، ۱۲۱گ، ۱۵ سطر (۱۱/۴×۲۰)، اندازه:۱۷/۴×۲۵/۸سم [ف: ۱۳ - ۳۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۷۳

خط: نسخ، كا: مسعود بن احمد بن عبدالرحمن علوى هروى هندى شافعى، تا: چهارشنبه ۱۰ ربيع الاول ۷۵۶ق؛ مقابله شده؛ تملك: شريف ابوالعباس عبدالله بن محمد حسنى زهرانى شافعى، على بن احمد؛ كاغذ: سمرقندى، جلد: تيماج مشكى، ۷۱گ، ۲۷ سطر(۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۶ - ۳۳۰]

۶. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه:۱۱۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعليق نازيبا، كا: محمد حسينى، تا: ۹۲۴ق؛ جلد: تيماج قرمز،۷۰گ(۶۲پ-۱۳۱پ)،اندازه:۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۷. خوى؛ نمازى؛ شماره نسخه:۴۷۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ مذهب، مصحح؛ تملك: عبدالله بن عثمان المطبب علاء الدين، عبد العليم بن محمد وقيرى؛ از موقوفات رمضانيه ۱۲۳۰؛ جلد: تيماج قهوه‌اى مذهب، ۲۸۵ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: - ۲۴۳]

قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه:۱۰۴۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسى ف: ۳ - ۳۰۰]

۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۲۹

انجام: فصل فى تقسيم الصعود صعد فى السطح رقى فى الدرجة على فى الارض توقل فى الجبل اقتحم العقبة فرع الاكمة تسنم الرابية تسلق الجدار فصل فى تقسيم التمام و الكمال ...

خط: نسخ، بى‌كا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگى: انجام؛ مصحح؛ واقف: مير محمد باقر پيشنماز، ۱۱۲۳؛ ۱۲۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۴۵۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۳-ف

نسخه اصل:اياصوفيا ش ۴۷۱۶؛ خط: نستعليق، كا: محمد بن يونس وارداری، تا:۱ رجب۱۰۱۴ق؛۱۸۲گ،۱۵سطر [فيلمها ف: ۱ - ۳۶۱]

۱۰. تهران؛ ملى؛ شماره نسخه:۵۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعليق،كا:روح الله بن خواجه مازندرانى،تا:۱۰۴۶ق،جا: فتح پورهندوستان؛كاغذ:كشميرى،جلد:تيماج سرخ مذهب، ۷۴ص(۱-۷۴)، ۲۶ سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۵سم [ف: ۸ - ۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۵۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ رجب ۱۰۵۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۷۹گ (۱پ-۷۹پ)، ۲۳ سطر (۱۵/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۸ - ۶۸۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سلم تسلیماً کثیراً کثیرا، و کان الفراغ من تسویده فی غرة شهر جمیدی الاخر سنة ۱۰۷۱ علی ید الفقیر احمد بن کمال ابن احمد عفی عنه ...

در سی باب؛ خط: نسخ، کا: احمد بن کمال بن احمد، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۰۷۱ق؛ تملک: علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین العاملی مورخ ۱۰۱۱ق، یعقوب به حاج عبود؛ واقف: حسن بن عبداللطیف عاملی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۴)ر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۱۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن حاجی محمد الابهری الجی اصفهانی، تا: ۲۴ شعبان ۱۰۷۲ق؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی سمرقندی، جلد: چرمی، ۹۵گ، ۱۷ سطر (۱۵/۲×۷/۵)، اندازه: ۲۴/۷×۱۵/۳سم [ف: ۱۳ - ۳۵]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن منصور سبزواری، تا: جمادی الاول ۱۰۸۲ق، جا: توس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۲۱ و ۲۳ سطر (۹/۵×۱۶و۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱ - ۳۸۶] و [نشریه: ۴ - ۴۰۷]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ صفر ۱۰۸۲ق؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: محمد مهدی هاشمی با مهر «محمد مهدی بن محمد کاظم الحسینی» (بیضی)، احمد کاشانی با مهر «العبد الحمد» (چهارگوش)، حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۶ سطر (۱۳/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۹۰۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۹۱ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۱ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه:۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳۶ - ۶۴۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۳

در ابتدای نسخه مقدمه‌ای است مفصل که به نام امیر ابوالفضل عبید الله بن احمد میکالی نوشته شده و در این فصل به خاتمه می‌رسد: «فصل فی تقسیم الزیادة، اقمر الهلال، نما المال، مد الماء، ربا النبت، زکا الزرع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ ۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲ - ۲۷۷]

۱۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۵۱

خط: نسخ، کا: شیخ مؤمن بن شیخ عبدالغنی نوربخش، تا: ۱۰۹۸ق؛ ۱۷۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۵/۲

در سی باب و هر بابی در چند فصل؛خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان عبدالحسین؛ کاغذ:فرنگی،جلد: مقوا، ۷۲گ(۲۹ر-۱۰۰پ)، ۲۰ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: - ۲۲۴]

۲۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز: بالنخلة المشدیه فاذا کان محکم الحلقه؛ **انجام:** من الکبر ثم التفت الی

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۸۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۲۱۵]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۰۹/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۵۷گ (۲۰۹-۳۶۵)، ۱۵ سطر (۱۶/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۵۴۸]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۸۴

آغاز: ربنا آتنا من لدنک رحمة و هییء لنا من امرنا رشدا. رسالة جعلها عبدالملک بن محمد بن اسمعیل مقدمة لکتاب فقه اللغة و سر العربیة الذی الفه لمجلس الامیر السید ابی الفضل عبیدالله احمد المیکالی ... من احب الله احب رسوله محمدا صلی الله علیه و آله و من أحب الرسول العربی احب العرب؛ **انجام:** فصل ۲۹. فی تقسیم الزیادة. اقمر الهلال. نما المال. مدالماء. ربا النبت. زکا الزرع. راع الطعام من الریع و هو النزل.

خط: نسخ خوش معرب، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۵ صفر ۱۱۲۰ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ مصحح، محشی لغوی از صحاح؛ تملک: محمد مـ[کی] ... شمس الدین ... الشهید قدس سره ... بن مکی بن محمد بن حامد بن احمد بن طی طایی اسدی حارثی خزرجی در ۱۱۵۷ق؛ مهر: «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶گ (۲پ-۱۴۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۷سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۶۴]

۲۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۳۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد امین (؟)، تا: ربیع الثانی ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ(۱پ-۵۵پ)، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه:۱۷×۲۲سم [ف: - ۱۰۵]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۸۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۰۲]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۱

خط:نسخ،بی‌کا،تا:دوشنبه ربیع الاول قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه‌ای، ۶۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۴سم [ف: ۱-۲۶۶]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۸۸/۴-۲۳/۱۰۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ – ۳۰۷۵]

۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۱۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۷۱۸]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۶۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۶۴گ(۹۵پ–۱۵۸پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۱۰۶۰]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۰۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مهر: شعاع؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۲گ، ۱۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲ – ۲۵۱۳]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ جعفر الجحرمی (کذا، و شاید جهرمی)، تا: اواسط قرن ۱۳؛ محشی؛ واقف: شمس الدین واعظ تهرانی (پورداد)، آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۲۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۲۵سم [ف: ۱۳ – ۱۷۵]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۶۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: نور محمد بن کربلائی اسدالله النجفی تبریزی، تا: ۱۲۲۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه‌ای، ۶۰ص(۶۷–۱۲۶)، ۲۵–۲۷سطر(۱۱/۷×۲۶/۸) ، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۳ – ۱۲۱]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: نور محمد بن اسدالله تبریزی، تا: ۱۲۲۵ق؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوا با رویه پارچه [رایانه]

۳۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۶۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد مهدی، تا: شعبان۱۲۴۰ق؛ وقفنامه نسخه بر گروه شیخیان کرمان نوشته ۳ ربیع الثانی ۱۲۸۹ق به تولیت محمد خان؛ ۲۱۴ص، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۲۸۷]

۳۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲۹-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد علی الملقب به لاله بن علی اکبر الشهیر به ده زیاری، تا: ۱۲۴۶ق؛ سپس «حاصل کتاب درة الغواص» حریری بصری (ص ۲۰۰–۲۰۵)؛ ۱۹۹ص، ۱۵ سطر (۱۰/۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۲۸۸]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ذیحجه ۱۲۴۷ق؛ واقف: نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: چرمی، ۱۱۳گ، ۱۹ سطر (۷/۳×۱۴)، اندازه: ۱۳/۶×۲۰/۹سم [ف: ۱۳ – ۳۶]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۸۷گ، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۷ – ۱۲۰]

۳۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ محشی با نشان‌های «ق» و «م ق»؛ اهدایی: آقای نجم الهدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۳گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴ – ۱۳۵۲]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۰گ (۶–۲۰۵)، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۸۶۱]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۷
خط: نسخ، کا: حسین بن مراد استرآبادی، تا: یک‌شنبه ۲۵ شوال ۱۲۶۴ق، برای ملا باشی مولانا احمد؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای،۱۰۸گ،۱۹سطر،اندازه:۱۷/۷×۲۷/۶سم [ف: ۱–۴۰۳]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۸۳/۲
خط: نسخ، کا: آقا بابای شهمیرزادی پسر ملا محمد مهدی، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۱۶ – ۲۵۵]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۱۰/۱۲
در سی باب؛ بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الاول ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: ترمه بخارایی، جلد: ساغری سیاه، ۷۰گ (۷۵پ–۱۴۴پ)، اندازه: ۱۷×۳۲سم [ف: ۵ – ۲۸۰]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۶۷ق؛مصحح؛ مهر: «سید محمد الرضوی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی،، جلد: پارچه‌ای مخمل قرمز، ۹۸گ(۲۰–۱۱۷)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۹ – ۲۴۱]

۴۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۰۷
آغاز: بسمله ربنا هب لنا من لدنک رحمة و هی ء لنا من امرنا رشدا؛ **انجام:** نما المال مد الماء ربا البنت زکا الزرع راع الطعام من الریع و هو النزل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۶۰ق، جا: دارالسرور بروجرد؛ مصحح، محشی؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ – ۲۰۶]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۲۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد صادق، تا: چهارشنبه صفر؛ جلد:

تیماج مشکی، ۴۷گ (۱پ–۴۷پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۱۳۴]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۴۲
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: محسن امینی مجدی، آذر ۱۳۱۸ش؛ جلد: تیماج زیتونی مذهب، ۱۱۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۲۵ – ۱۵۴]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، مجدول، ۸۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶ – ۳۰۷]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الملک الوهاب علی ید الحقیر الشیخ ... فی سنه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ [رایانه]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۰۵
آغاز: یکن فی الاحاطته بخصایصها و الوقوف؛ **انجام:** عن شیء لاء اید الله امیر المومنین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۶۸
آغاز: المطرقیل همت و ان کان لبکایه صوت؛ **انجام:** وصل الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم آمین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۵۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۲۹
بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این تا پایان نسخه (۲۵۹ر) مطالب پراکنده است؛ ۲۸گ (۲۲۹ر–۲۵۶ر) [ف: ۵ – ۱۰۲]

۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۵۴
آغاز: ان یکثر بالانسان البول بلاحرقة. البواسیر فی المقعدة ان یخرج منها؛ **انجام:** فصل فی الاشباع والتأکید ... ومنه قوله تعالی: ولاطائر یطیر بجناحیه وانما ذکر الجناحین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۲۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف مخ: ۴ – ۱۴۷۱]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۹۰۱
آغاز: ... مشتملا علی امرأة الا فهو ستر و لایقال لماء الفم رضاف؛ **انجام:** و أنشد الخلیل: أقول لها و دمع العین جار الم یخربک حسعله المساوی معن ...
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «محمدرضا الموسوی» (خشتی)؛ تملک: لمحمدرضا الموسوی الزنجانی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۹۷گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [رایانه]

۵۳. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۳۲۱/۷
از باب ۱۶ تا آخر؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷ سطر (۱۰×۱۶) [تراثنا: س۶ش۴ – ۱۰۲]

۵۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۰۵
آغاز: ربنا آتنا من لدنک رحمة و هییء لنا من أمرنا رشداً؛ **انجام:** کأنه خلق من ریب الزمان و فرقة الاخوان
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «ص، ۱۲»؛ تملک: ابن مکی بن محمد بن حامد بن احمد بن طی طائی اسدی حارثی الخزرجی در ۱۱۵۷، غلامرضا مولا در شوال ۱۳۶۴، علی محمد مرآت در شوال ۱۳۶۶؛ جلد: چرم مشکی، ۱۶۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [مؤید: ۱ – ۳۲۸]

۵۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۲۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ – ۵۸]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۷
آغاز: احمدالله و هو المحمود بکل اللغات و جلها
خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح خوب، مذهب، مجدول و مذهب؛ کاغذ: ترمه، ۲۶۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲ – ۲۷۴]

● سر ارسال الرسل (رساله فی ...) / کلام و اعتقادات / عربی
sirr-u irsāl-ir rusul

گویا از: محمد باقر بن محمد جعفر قهی اصفهانی (قرن ۱۳).
تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۲۷۷ق
مؤلف در مقدمه می‌نویسد: «هذه کلمات وجیزه فی شرح سر ارسال الرسل و انزال الکتب و الدعوة الی الله و الامر ببعض الاعمال ... و النهی عن بعضها و سر التنعیم و الخلود فی النعیم و التعذیب و الخلود فی الجحیم و کیفیة الالتذاذ و التالم فی الاخرة ...». عناوین رساله «فائده، فائده» است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۰۱/۲
آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و رهطه الهادین المهتدین ... و بعد هذه کلمات وجیزة فی شرح؛ **انجام:** مادام یکور اللیل علی نهار و لعنتک و نکالک علی اعدائهم اهل النار و قد فرغت ... من شهور سنه۱۲۷۷ اللهم اغفر لی و لجمیع المومنین.
خط: نستعلیق دو خط، کا: نصرالله نصرت، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: میشن سرخ، ۳۶ص(۷۴–۱۰۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف:۵۰–۹]

← سر الاسرار ≻ سر الابرار
← سر الاسرار ≻ جامع الاسرار
← سرالاسرار ≻ کتاب الاسرار فی علم الکاف
← سر الاسرار ≻ السیاسة فی تدبیر الریاسة

● سر الاسرار = السیاسة فی تدبیر الریاسة / حکومت و سیاست / عربی
sirr-ul asrār =as-sīyāsa fī tadbir-ir rīyāsa

ارسطو، ۳۸۴ – ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

مترجم: ابن بطریق، یحیی بن بطریق، – ۲۰۰ ؟ قمری

متن منسوب به ارسطوست؛ چنان‌که در مقدمه آمده است هنگامی که ارسطو پیر شد و نمی‌توانست که در سفرها با اسکندر باشد این رساله را به جهت وی نگاشت تا راهنمای وی باشد در سیاست و تدبیر مملکت. این رساله به جهت یکی از خلفاء بنی العباس ترجمه شده است؛ و از کشف الظنون (۹۸۵/۲) برمی‌آید تمیمی یا یمنی آن را در عصر مأمون عباسی به عربی برگردانده است. در بعضی از فهرست‌ها ترجمه آن را به یحیی بن بطریق نسبت داده‌اند. این رساله «السیاسة فی تدبیر الریاسة» نیز نام دارد. این کتاب در ده «مقاله» تألیف شده است و مقالات آن به ترتیب از این قرارند: فی اصناف الملوک، فی حال الملک و هیئته، فی صورة العدل للرعیة، فی وزرائه، فی کتاب سجلاته، فی سفرائه و رسله، فی الناظرین علی رعیته و المتصرفین، فی سیاسة قواده، فی سیاسة الحروب، و فی علوم خاصیة من علم الطلسمات و اسرار النجوم.

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی حرک السماء علی الامهات الاضداد و سکن الارض بالجبال الاوتاد و رفع أعلاهما بغیر عماد ... اصلح الله امیرالمؤمنین و ایده علی حمایة الدین و أبقاه علی رعایة احوال المسلمین فإن عبده امتثل أمره و التزم مأخذه من البحث عن کتاب السیاسة ...

انجام: و ما تحتها من الافراد مستویین الطالب یغلب المطلوب مستویین المطلوب یغلب الطالب بحمل حساب النعیم بعون الله و منه.

چاپ: قاهرة، مکتبة النهضة، ۱۹۵۷م، فی کتاب الاصول الیونانیة للنظریات السیاسیة فی الاسلام، ص ۶۵-۱۷۱، تحقیق عبدالرحمن بدوی

[حاجی خلیفه ۹۸۵/۲، که از ترجمه عربی آن از تمیمی به روزگار مأمون یاد می‌کند؛ بدوی، الاصول الیونانیة للنظریات السیاسیة فی الاسلام، که این رساله در آن به چاپ رسیده و حقیقت تاریخی آن بررسی شده است؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۷۱/۲: برای ترجمه فارسی آن؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵۰/۴]

شرح و حواشی:

۱- سر الاسرار (ترجمه)؛ بروجردی، محمد حسین (–۱۲)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۱-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۸۷۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ با یادداشت ابوعمر و عثمان بن عیسی بن عبدالرحمن بن عبدالله بن عثمان بن محمد علوی صقلی در ص ع [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵/۱

آغاز: بسمله. و به توفیقی أما بعد أصلح الله أمیرالمؤمنین و أیده علی حمایة الدین و أبقاه لرعایة أحوال المسلمین فان عبده امتثل أمره و ألزم ماحده من البحث عن کتاب السیاسة فی تدبیر الریاسة المعروف بسر الأسرار الذی ألفه الفیلسوف الفاضل ارسطاطالیس ... لتلمیذه الملک الأعظم الاسکندر ... و کتابی هذا عشر مقالات المقالة الاولی فی أصناف الملوک و ما ینبغی لهم و علیهم؛ **انجام:** قد أکملت لک یا سکندر ما رغبت علی حسب ما شرطت و وفیت لک بکل ما حق لک الوفا به فکن به سعیداً موفقاً ان شاءالله تعالی. تم الکتاب.

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، شماره ۲۸۹۰؛ خط: نسخ معرب، کا: علی بن عبدالرحیم حموی، تا: ۷۲۴ق؛ ۱۰۷گ (۱–۱۰۷)، ۱۳ سطر، [عکسی ف: ۳ – ۲۱۸]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱/۱۵۳/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۷ – ۱۳۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۶ق [الفبائی: – ۳۰۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۶۳

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «خطبه» و ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ(۱۸۳پ–۱۸۴پ) [ف: ۱۶ – ۱۹۷]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۴۶

گزیده‌ای است از آن؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۱۹۶ر–۲۰۱پ)، ۲۴ – ۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: – ۱۴۶]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۵۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۷ سطر، قطع: بیاض رقعی [ف: ۵ – ۲۸۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا: ۶ جمادی الاول ۱۰۷۵ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج، ۲۰گ(۴پ–۲۳ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱– ۳۱۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین حسنی حسینی کاشانی، تا: دوشنبه ۲۴ ربیع الاول ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱۰۷گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۰– ۱۸۶۷]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۶۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ محرم ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۳۹گ (۱۰۵پ–۱۴۳ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹ – ۲۰۸]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۶/۳

آغاز و انجام: برابر

نسخه در دست، دیباچه‌ای دارد که در آن آمده است: این نسخه دیباچه‌ای نداشت، و من برای آن ساختم. در این دیباچه می‌گوید که کتاب از ارسطاطالیس است و به خواهش اسکندر که خواسته بود به هنگام مسافرت و دوری از وی از اندیشه‌هایش بهره‌مند شود، تألیف شده است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد واجد بن محمد اسلم، تا: ۱۱۹۸ق؛ ۴۸گ (۱۵۵پ-۲۰۲پ) [ف: ۱-۱۳۹]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاضداد المتفرقات له فی کل لغة و اصطلاحات. تمت الرسالة بعون الله و حسن توفیقه.

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۱گ (۳۰۰ر-۳۰۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۶۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۰۲/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الازواج بعد ما فوقها من الازواج و ما تحتها ... قد فرغ من تحریره هذه الکتاب الشریف فی غرة شهر رمضان المبارک یوم الاثنان ۱۳۰۸.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۳۷ص (۱۴۵-۱۸۱) [ف: ۱۳ - ۲۰۰]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰۲

خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن علی اکبر متخلص به چاکر، تا: جمادی الاول ۱۳۰۸ق، برای امین السلطان وزیر اعظم، با سرلوح، مذهب، مجدول؛ تملک: فاضل تونی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۹۵گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: - ۷۴]

۱۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سرلوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۴گ (پ۳۲۳-۳۳۶ پ)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: - ۱۴۸۱]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۷

آغاز: الیونا نبین ان الله تعالی اوحی الیه؛ **انجام:** فکن به سعید موفقاً انشاء الله تعالی. (کمل کتاب السیاسة فی تدبیر الریاسة).

خط: نسخ، بی‌تا،ی کا؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۶ - ۴۳۶]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۷۰/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر (۱۱× ۱۶)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۷۲]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۱

آغاز: بسمله اما بعد اصلح الله امیر المومنین و ایده؛ **انجام:** فانک ترشدان شاالله تعالی و الحمدلله وحده و هو حسبی و نعم الوکیل

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۴]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۹

آغاز: انتخب من الکتاب الموسوم بسر الاسرار الذی الفه ارسطاطالیس. بسمله وقفت ایها الابن النبیل و الملک العادل ... علی کتابک؛ **انجام:** فصل فی الحمام، ان الحمام من عجائب ما فی العالم ... ثم یدخل الی البیت الثالث

بندی است از این رساله؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: انجام؛ ۶گ (۳۸ر-۴۳پ) [ف: ۵ - ۱۰۲]

۲۰. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۵۵

خط: نسخ، کا: محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: دوشنبه ۱۴ ذیحجه ۱۲۹۵ق؛ با ترجمه لفظی تازه که پس از بندهای متن می‌آید؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۵۴]

● سر الاسرار (ترجمه) / اخلاق / فارسی

serr-ol-asrār (t.)

بروجردی، محمد حسین، ق۱۲ قمری

borūjerdī, mohammad hoseyn (- 18c)

وابسته به: سر الاسرار = السیاسة فی تدبیر الریاسة؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

ترجمه «سر الاسرار» است که می‌گویند ارسطایس حکیم برای شاگرد خود پادشاه اسکندر ذوالقرنین تألیف کرده است. مترجم می‌گوید: «چون شاه عباس ثانی صفوی مایل به عدل و دادگستری بود لهذا در جستجوی طرق و سیر پادشاهان و نصایح حکما و علماء برآمد و از آن میان سر الاسرار را اختیار نمود و فرمود از زبان عربی به فارسی نقل شود لهذا داعی وام دولت شروع نمود در ترجمه ...».

[نسخه‌های منزوی: ۱۵۷۱/۲؛ کشف الظنون: ۹۸۵/۲]

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۷۰

آغاز: در مقام اعتراف به عجز گفتند سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا و صد هزاران درود و ثنا نثار مرقد منور و روح مطهر سید کونین و رسول ثقلین ... بر ارباب بصیرت پوشیده نماناد که آبادانی و خرابی عالم تابع عدل و دادگستری؛ **انجام:** در حالتی که آن ظرف را خوشبو ساخته باشی بعود پس بگذار آن را در شبها برابر ستارگان.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مسوده از برگ ۱ ر تا ۶۱ پ و مبیضه از ۶۲ ر تا ۱۰۲ پ؛ مصحح؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج زرد، ۱۰۲گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

● سر الاسرار (ترجمه) = السیاسة فی تدبیر الریاسة / حکومت و سیاست / فارسی

serr-ol asrār (t.) = as-sīyāsa fī tadbir-er rīyāsa

حسینی شیرازی، علی اکبر، ق۱۴ قمری

hoseynī šīrazī, alī akbar (19c)

وابسته به: سر الاسرار = السیاسة فی تدبیر الریاسة؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

تاریخ تألیف: سال‌های ۱۲۹۵ تا ۱۲۹۶ق؛ محل تألیف: بوشهر

متن رساله ساختگی و منسوب به ارسطوست در سیاست و تدبیر ریاست که جز «کتاب سیاست» ارسطوست. چندین ترجمه از آن شناخته شده است. این نسخه ترجمه‌ای است بی متن در ۱۱ «مقاله» در زمانی که در بندر بوشهر از طرف ناصرالدین شاه از آغاز سال ۱۲۹۵ تا فصل میزان ۱۲۹۶ق کارگزار مهام خارجه بوده و نسخه‌ای از متن آن را یافته و به فارسی درآورده است.
آغاز: تهدید رساله سر الاسرار از ابتدای سال بارس ئیل ... السید الحسینی الشیرازی میرزا علی اکبر خان. مقدمه الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست در سیاست و قانون در تدبیر ریاست و سلطنت معروف به سر الاسرار
انجام: آنچه می‌ماند عمل خیر است خیر کن تا خیر بیابی و بخیر یاد کرده شوی و السلام تمة الکلام
[فهرستواره منزوی ۴۹۳/۶]

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۹۸ - ج
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۰ شوال ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۹گ، ۱۹ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۵۳]

● **سر الاسرار (ترجمه) = السیاسة فی تدبیر الریاسة** / حکومت و سیاست / فارسی
serr-ol-asrār (t.) = as-sīyāsa fī tadbir-er rīyāsa
وابسته به: سر الاسرار = السیاسة فی تدبیر الریاسة؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

غیرهمانند
۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۹۸ - ج
آغاز: فی حفظه کما عهد الی فیه ... یعنی و برمز و اشاره بیاوردم این اسرار را که درین کتاب نوشتم و انباشته نکردم بر سر هم معنیهای او را که پنهانند؛ **انجام:** یغلب الطالب تحمل حساب النیم بعون الله تعالی (این فصل دیگر در این نسخه ترجمه نشده است)
این نسخه ترجمه‌ای دیگر است با متن که بند بند آورده شده و ترجمه گردیده است. نسخه دارای ده فصل است و در فصل دهم پایان میابد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، از دیباچه اندکی افتاده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱۲۹گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۵۲]
۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۴۶
ترجمه فارسی رساله ساختگی منسوب به ارسطو است با ذیلی از مترجم؛ خط: نستعلیق، کا: صادق شیرازی، تا: شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۲۸۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی گلی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲ سطر (۷×۱۱) ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۱۶۰]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۶۶
انجام: مانند نه و نه یا سه یا یک و یک طالب غالب می‌شود بر مطلوب.
ترجمه تحت اللفظی رساله «سر الاسرار» منسوب به ارسطو است، با توضیحاتی با عنوان «مترجم گوید»؛ خط: نستعلیق، کا: صادق شیرازی، تا: دوشنبه ۲۲ شعبان ۱۲۹۶ق، برای حاج میرزا صادق خان وکیل الدوله؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه:۱۰× ۱۷سم [ف: ۲۰ - ۱۳۴]

● **سر الاسرار (منتخب)** / حکومت و سیاست / عربی
sirr-ul-asrār (mn.)
وابسته به: سر الاسرار = السیاسة فی تدبیر الریاسة؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۱۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: حنایی، ۱۴گ (۳۴پ-۴۷پ)، ۲ سطر (۱۰×۱۵)، [ف: ۱۷ - ۲۲۷]

● **سر الاسرار** / کیمیا / عربی
sirr-ul asrār
رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866 - 926)
کتابی است در علم کیمیا و اکسیر، نگاشته شده در سه «باب» بدین ترتیب: ۱. شناخت عقاقیر؛ ۲. شناخت آلات؛ ۳. شناخت تدابیر. مؤلف این کتاب را بنا به درخواست شاگرد جوانش محمد بن یونس از مردم بخارا نگاشته است.
آغاز: بسمله، و به ثقتی ... کتاب سرالاسرار. هذه مقدمة فخرالدین الرازی ... حمدله، رب الارباب و مسبب الاسباب و واهب کل حکمة و معطی کل نعمة ...
انجام: وجدت مکتوباً و لا اعلم انه نهایة الرسالة ام لا. و صلی الله علی سیدنا محمد ...
چاپ: نشره مصورا عبیدالله کریموف، با مقدمه روسی و تعلیقات و شروح، ۱۹۱ص، تاشکند، المجمع العلمی الروسی، ۱۹۵۷م؛ تهران، دانشگاه تهران، تحقیق محمد تقی دانش پژوه، چاپ اول، ۱۹۶۴م، ۱۲۸ص
[الذریعة ۱۶۵/۱۲؛ ترجمه فارسی کتاب الاسرار: چاپ تهران ۱۳۴۹ ش؛ تاریخ نگارش‌های عربی سزگین ۳۳۲/۴؛ المعجم الشامل للتراث العربی المطبوع ۱۳/۳؛ مؤلفات و مصنفات ابوبکر محمد بن زکریای رازی ۲۲۸-۲۲۹، ۲۶۱؛ خزانة مفتی ۱۴۸/۵]
شرح و حواشی:
۱- تجارب شهریاری؛ شهریار بن بهمنیار پارسی (-۵)
۲- سر الاسرار (ترجمه)؛ سجزی، محمود بن ساعد
۳- الاسرار و اثنی عشریه (ترجمه و مختصر)
۴- سر الاسرار (ترجمه و مختصر)

۵- سر الاسرار (ترجمه)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۷-ف
نسخه اصل: جامع گوهرشاد ش ۹۵۳؛ کا: محمد باقر بن فخرالدین رومی، تا: ۱۱ ربیع الاول ۸۳۸ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۶۲-عکس
نسخه اصل: توبینگن ۹۵ عربی (۳۳/۱۲۵ خاوری)؛ کا: محمد بن عمرا [...] البنار الخزاعی ... الجفر، تا: جمعه ۱۳ شوال ۹۶۸ق؛ ۱۴۳ص [فیلمها ف: ۳ - ۲۵۹]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۳۳
آغاز: بسمله، الحمد لله حمدا یوازی انعامه و یضاهی افضاله و صلی الله؛ **انجام:** بلورا یا قوتیا احمرا ... علی التدبیر المقدم ذکره و السلام علی من اتبع الهدی.
کاتب: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱ص (۲۶۵-۲۷۵)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۸۸]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۲/۹
آغاز و انجام: برابر
در ذریعه آمده که در سه باب است: ۱. معرفة العقاقیر، ۲. معرفة الآلات، ۳. معرفة التدابیر (۱۶۵/۱۲)، ولی نسخه در دست چنین بخش‌بندیی ندارد، جز آنکه در دیباچه آمده است: این سه معرفت را گزارش می‌کنم: معرفت عقاقیر، معرفت آلات، معرفت تدابیر. سپس سربندهای در خور: باب تخلیل الزیبق، باب آخر تکلیس الفضة، باب آخر ... در پایان اشاره ای است بر اینکه ممکن است نسخه ناتمام باشد؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۲گ(۱۷۲ر-۱۹۳پ) [ف: ۱ - ۱۳۵]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۶۲/۶
کتاب سرالاسرار «هذه مقدمة فخرالدین الرازی المتطبب طاب ثراه» همان الاسرار رازی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۹ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۷ - ۴۰۷]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲ - ۱۷۳]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۵/۱
آغاز: بسمله، قال ابوبکر محمد بن زکریا الرازی، الحمدلله حمدا یوافی نعماه و یضاهی افضاله ... ان الذی دعانی الی تألیف هذا الکتاب ... مسالة شاب من تلامیذی من اهل بخاری، یقال له محمد بن یونس عالم بالریاضیات؛ **انجام:** و الدم و اللبن و الصوف و القرن و البیض فالبول و اصلها کلها الشعر ثم الدماغ ثم البیض ثم القحف ثم الدم ... » ناتمام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۵پ-۱۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۷ - ۹۸]
۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵/۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۲۸]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۹۲/۳
بخشی از کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۶پ-۱۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۶۰]
۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۸-ف
بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [فیلمها ف: ۱ - ۲۸۲]
۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۸/۱ ـ د
آغاز: قال ابوکر محمدبن زکریا الرازی الحد لله حمدا یوافی نعماه و یضاهی افضاله ... ان الذی دعانی الی تألیف هدا الکتاب مسئلة سأله سأل من تلامیذی من اهل بخاری یقال له محمد بن یونس عالم بالریاضیات و العلوم الطبیعیة و المنطقیة ممن کثر خدمته لی و وجب حقه علی و عندی سألنی بعد فراغی من الکتب الاثنی عشر فی الصنعة و الرد علی الکفری (الکندی) و محمد بن الکیتث (اللیث) الرسائلی ان اجمع له شئیا من اسرار اعمال الصنعة لیکون له اماما یقتدی به و دستورا یرجع الیه فالفت کتابی هذا واتحفته بمالم اتحف به احدا من الملوك و الامراء و بینت له علم الصنعة مما یسغنی به عن جمیع کتبی فی هذا المعنی و ساتحفه بکتاب لطسیف وجیزا سمیه سر الاسر ... و قد شرحت فیهما کتمته الحکماء و الفلاسفة القدماء مثل عاد و الثمود (غاثاذیمون) و تهرمس و اوبطریس و بلیناس و افلاطون و جالینوس و دومقراط و ماریه و فیثاغورس و بقراط و جرجیس و هرقل و مریانس و خالد بن یزید و استاد[نا] جابر بن حیان و فیه ابواب لم یرونها الحکماء ... و کتابی هذا یشتمل علی ثلثة معان: معرفة العقاقیر و معرفة الالات و معرفة التدابیر؛ **انجام:** باب میزانیة مجربة خذثلاثة اجزاء تویة هندیة ... تخرج زهرا قائما علی النار انشاءالله تعالی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در ۶۸ر-۷۲پ از رساله کیمیایی است و در آن از سر الاسرار یاد شده است. در ۷۲پ-۷۵ر از رساله کیمیایی دیگر است به نام «رسالة الریس فی اتخاذ الاکسیر الاحمر الی الشیخ الامام ابی حفض عمر بن محمد السرخسی ببخارا اولها هداك الله للصالحات»، در ۷۶ر-۹۰ر از رساله کیمیایی دیگر است و در آن دارد «قال الاستاد جابر: قال الاستاد فی کتاب الزهرة، قال جاماسف الحکیم، قال جابر فی کتاب النحاس و فی کتاب القصیده»، پس از پنج سطر فصل ۴ باب ۳ قسم ۱ جزو و ۴ است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵۶گ، ۱۲ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ - ۳۰۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۱۳/۱-ف و ۶۸۴۱-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۹ و ۳ - ۲۶۲]
۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۲۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اجعل منه ما شربت فی لبد رطب انعقد فیه نوشاذر جیداً انشاء الله تعالی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵گ (۱۰- ۲۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۱ - ۳۹۰]
۱۳. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۶۳

بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۳۰ق [ف: - ۱۲]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق [الفبائی: - ۳۰۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۳۷

آغاز: القول فی النحاس. النحاس من قسمة الزهرة. طبعه الحرارة و الیبس الا ان یبوسته دون یبوسة الحدید؛ **انجام:** حتی یخرج الرصاص و یبقی الفضة ذهبا کاملا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ ۱گ (۱۳۹ر و پ و پایان در هامش) [ف: ۴ - ۱۰۳۷]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۰۰-عکس

نسخه اصل: مجلس ۲۳۰۵؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۱]

● سر الاسرار (ترجمه) / کیمیا / فارسی

serr-ol-asrār (t.)

سجزی، محمود بن ساعد

sejzī, mahmūd ebn-e sā‘ed

وابسته به: سر الاسرار؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)

مترجم درباره انگیزه ترجمه «سر الاسرار» آورده است: «چون نوبت به متأخرین سیما بر محمد بن زکریا الرازی رسید، خواست که این علم را مبرهن گرداند از تصانیف خویش تدبیر اعمال تمامتر از آنچه حکما و علمای اوایل آورده‌اند بیاورد تا این علم مندرس نگردد و تصانیف او در این بسیار است و در آخر عمر کتابی ساخته و آن را سر اسرار نام نهاده و رموز بیشتر کشف کرده و آنچه در تدابیر عقاید و ارواح و اجساد از معدنی و نباتی و حیوانی بیاید چنان روشن گفته که از جمله کتب که در این باب گفته‌اند مستغنی توان بود. چون این کتاب مطالعه کردم و بر مستودعات آن وقوف یافتم بدانستم که کتاب را نظیر نیست خواستم که این کتاب را به فارسی درآورم تا جمله طالبان این صنعت را از خواندن دیگر کتاب استغنای تمام بود و مرا به دعا یادآوری نمایند.» مصنف در مقدمه آورده است: «چنین گوید ابوبکر محمد الرازی که جوانی از شاگردان من از اصل بخارا که او و محمد بن یونس گفتندی مرا و عالم بود به علم ریاضی و طبیعی و منطق و حقوق و خدمت‌های او در نزد من بسیار بود و تحف‌ها بیشمار، رعایت این حقوق مرا تألیف این کتاب داشت ... و این کتاب مشتمل است بر شناختن سه معانی: یکی از آن معرفت عقاقیر و نیک و بد آن و آنچه از او کنند و دیگر معرفت آلات و وجوه استعمال آن، دیگر معرفت تدابیر». بیشرت مطالب در عنوان «باب» ذکر گردیده است: باب در تدابیر، باب عقاقیر المولده، باب در اقسام تدابیر، باب در تنقیه و عقد زیبق، باب در تصعید نوشادر، باب التشویه الغسل و الطبخ، باب الغسل الطبخ و التشویه و التصعید، ابتدا کنیم تدبیر بیرون تحلیل، ابواب حیوانی، ابواب البیض، ابواب الدم، باب النوادر.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: نسخه:۱۰۷۸۹

آغاز: بسمله. حمد له، اما بعد این کتابی است مشتمل بر شناختن سه معانی یکی از آنها معرفت عقاقیر و نیک و بد آن؛ **انجام:** همچنین زنگار را حل کند و با او بچکاند و جدا بنهد روغن و ثقل او بس ... از سر الاسرار محمد زکریا نوشته شد ... و حسن توفیقه که به خلاص باز آید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱۱۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۰۹۱۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۱۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۹/۴

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و اله الطیبین الطاهرین افضل صلواته و ازکی تحیاته؛ **انجام:** کالذهب لایحرقه الکباریت و النیران ابداً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۷ص (۱۷۹-۳۵۵)، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۱۰۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۸۹

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین ... (بعد از خطبه و نام مترجم) که مدت روزگار در تحصیل علم اکسیر مستغرق داشتم و به مطالعه آنچه درین صفت درست آمده بود از کتب استادان مشغول بودم؛ **انجام:** که از خلاص باز آید و کم نشود و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ضمایم: صدر نسخه در ۹ صفحه نسخه‌های پزشکی و فواید و دستورالعمل‌های اکسیری و در آخر ۳۵ برگ عادی مطالب کیمیا و اکسیر و صنعت رنگ دادن بلور، جلا دادن مروارید که در عنوان دوازده فصل و هم در عناوین «فایده و باب» با خط مغایر با اصل نسخه؛ اهدایی: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۶۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [الفبائی: - ۳۰۴]

● سر الاسرار (ترجمه) / کیمیا / فارسی

serr-ol-asrār (t.)

وابسته به: سر الاسرار؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)

غیرهمانند

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۰۲/۲

آغاز: سپاس و ستایش مر خدای را عزوجل که با نعمت او برابری کند و مانند افضال او بود؛ **انجام:** و تشمیع کردن و حل کردن و عقد کردن ارواح و اجساد و عقاقیر و غیره

ترجمه تحت اللفظی است از کتاب «سر الأسرار» ابوبکر محمد بن زکریا رازی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ (۹۱پ-۱۶۱پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۱- ۲۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۵۶

آغاز: سپاس و ستایش مرخدای را شکر کردنی که موازیست؛ **انجام:** خیر خلقه محمد و آله اجمعین.
کتابی است در کیمیا که از سبک انشای آن و ترجمه تحت اللفظ آن پیداست که از زبان عربی ترجمه شده ولی نام مؤلف و مترجم هیچ یک در مقدمه نیامده و همین‌قدر معلوم است که مؤلف آن را برای یکی از شاگردان خود که محمد بن یونس نام داشته و از مردم بخارا بوده است تألیف کرده است [با توجه به این توضیحات باید ترجمه کتاب رازی باشد]؛ خط: تحریری، کا: میرزا صالح حکیم، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح؛ کاغذ: شکری هندی، جلد: میشن سیاه، ۱۳۲ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵× ۲۳/۵سم [ف: ۶ - ۱۲۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۰۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا. متن عربی آمیخته با فارسی [فیلمها ف: ۱ - ۲۸۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۱۹-عکسی

آغاز: کتاب سر الاسرار لمحمد بن زکریا. بسمله. و هو حسبی. باب اول در شناختن عقاقیر است و این عقاقیر بر سه قسم است. اول ترابیه، دوم نباتیه، سیم حیوانیه. پس ترابیه بر شش قسم است: اول ارواح، دوم اجساد، سیم احجار، چهارم زجاجات، پنجم بوارق، ششم املاح، اما املاح بر چهار قسم است؛ **انجام:** و به خدای تعالی است مر دیدن و قوه. تمام شد کتاب اسرار به یاری خدا و نیکویی. توفیق دهد خدا بر صاحبان دانش و بینش. حرره ابوالقاسم ... ۱۲۶۳
منسوب به محمد بن زکریای رازی، نام نگارنده بدین‌گونه در دیباچه آمده است. ولی در متن آمده: باب از قول محمد زکریا (ص ۲۴ و دیگر جای‌ها). نام «سر» به عنوان نام کتاب در دیباچه آمده است. ولی نام کتاب در نمایه مجموعه (ص ۱) «منافع الاسرار» محمد بن زکریا آمده است. کتابی به نام «اسرار» او به عربی با پیشگفتار به زبان آلمانی ۱۹۳۷م چاپ شده است (نجم آبادی ۲۶۱). ولی نسخه در دست ترجمه را نمی‌ماند و بایستی اقتباس از کارهای او باشد. نسخه‌های فارسی آن با یکدیگر در کمیت و بخش‌بندی یکسان نیستند، چنانکه در مجموعه ش ۱۷۸۶ دو نسخه در این زمینه و این نام هست: یکی بی دیباچه‌ای و آغاز می‌شود با نام کتاب و نگارنده آنگاه: «باب اول در شناختن عقاقیر است و این عقاقیر بر سه قسم است. اول ترابیه، دوم نباتیه، سیم حیوانیه»، این تحریر با سربندهای «باب» است بی شماره. تحریر دوم با دیباچه‌ای است. در دیباچه سخن از سه «مقاله» است: ۱. در شناخت داروها که در این صنعت به کار آید، ۲. در باز نمودن وضع آلت‌ها که این صنعت را به کار آید، ۳. در باز نمودن هر شغلی که چگونه باید کرد. ولی در متن سربندها «باب» است بی شماره: باب در طلق، باب در تدبیر عقدها، باب در تدبیر آب‌ها، باب صفت ماء خالد، باب صفت راج ها، باب حل عقاب و جز آن. در «ذریعه» از «سر الاسرار» همو در اکسیر نشانی آمده است، در ۳ «باب» که برابر است با نمایه ۳ «مقاله» پیشگفته: ۱. معرفة العقاقیر، ۲. معرفة الآلات، ۳. معرفة التدابیر؛ خط: نستعلیق خوش، کا: ابوالقاسم، تا: ۲۲ جمادی الاول ۱۲۶۳ق؛ ۱۱۶ص (۳۱۰-۴۲۵)، ۱۸ سطر (۱۳×۲۱) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۴]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۱-عکسی

آغاز: حمد له. صلات. اما بعد، چنین گوید محمد بن زکریای رازی که بعد از تألیف اثناعشریه در مسائل ملوکیه رساله‌ای که مسمی به منافع الاسرار است که کاشف مرموزات حکماست تصنیف کردم بر طریق تفصیل و بعد از این تصنیف الاسرار خواهم کرد به طریق اجمال و باید که از نااهل مخفی دارد؛ **انجام:** و یسمون الحکماء الماء الحریف و الماء المثلث. تم.
خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۵۸ص (۵-۶۲)، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۲۱) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۳/۱

آغاز: تصعید النوشادر للبیاض - بگیرد از نوشادر آنچه خواهد و بساید نیکو؛ **انجام:** یاقوتی باشد که قائم مقام چراغ باشد و بیرزد یک مثقال از او به هزار دینار زر سرخ تمام شد ابواب شعر که در ترجمه اسرار آمده.
ترجمه‌ای است از «کتاب الاسرار» محمد بن زکریای رازی به افزوده‌هایی از مترجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۱ر-۸۶ر)، ۲۰ سطر [ف: ۳۶ - ۱۱۰]

● سر الاسرار (ترجمه و مختصر) / کیمیا / فارسی

serr-ol-asrār (t. va muxtasar)

وابسته به: سر الاسرار؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۰/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین آن چهار فصل؛ **انجام:** تا سیاهی در خرقه بمالند تا اجزا از نجا طلب دارد و الله اعلم بالحقایق.
ترجمه و تلخیص دیگری است از کتاب الاسرار محمد بن زکریا رازی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ(۶۴پ-۷۸پ) [ف: ۳۶ - ۱۹۵]

● سر الاسرار = سر الاسرار فی حقیقة التیسیر و کیفیة الاستمرار = التیسیرات / هیئت / عربی

sirr-ul asrār = sirr-ul asrār fī ḥaqīqat-it taysīr wa kayfīyyat-il istmrār =at-taysīrāt

بلخی، علی بن احمد، ق۴ قمری

balxī, ‘alī ebn-e ahmad (- 10c)

در احکام نجوم در هفده باب تألیف شده است و مؤلف بیشتر آزمایش‌های خود در اختربینی را آورده است. از جمله مطالب قابل توجهی که در این کتاب آورده شده می‌توان به موارد زیر

اشاره کرد: در باب ۱۶ نکته‌هایی درباره طالع دارد با عنوان «فی ذکر نکت و فقر و شواذ فی التسییرات و احکامها» و در آن طالع بسیاری از شاهان و بزرگان را بی‌اینکه از آنها نام ببرد، می‌آورد و پیش‌بینی‌هایی که درباره سرنوشت آنها شده با سرگذشت آنان می‌سنجد؛ در باب ۱۷ «فی الامثلة التی وقعت علیها التجارب من تأثیر التسییرات فی الموالید و ماصح منها بالمشاهدة فی زماننا مما لم نغادر موجباتها وقت التأثیر شیئاً قلیلا و لا کثیرا» از خود با نام «علی بن احمد بلخی» یاد می‌کند؛ بلخی سخنان بطلیموس را بررسی می‌کند و از احمد بن یوسف (طولونی مهندس مصری) گزارنده ثمره بطلمیوس و از همان ثمره و پایان اربع مقالات یاد می‌کند؛ در باب ۱۶ می‌گوید: «قال علی بن احمد هذا مثال ظریف» و خود را مفسر سخنان زردشت می‌خواند و از بغداد و جوبراست و هرمس و زردشت و مذاکرات ابومشعر یاد می‌کند؛ پاره‌ای از باب ۱۱ مقاله ۳ «الکتب الاربعة» درباره تسییرات بطلمیوس را از روی دو ترجمه خالد بن برمک و حبیب بن بهریز مطران می‌آورد؛ در باب ۱۶ می‌نویسد: «الملک السعید عضدالدوله نضر الله وجهه» و از ۲۱ و ۲۲ سالگی پادشاه روزگار خود (گویا همان فنا خسرو) یاد می‌کند و می‌گوید که در زمان او دانشمندی به نام ابی الحسین (عبدالرحمن بن عمر) الصوفی (الرازی ۲۹۱-۳۷۶) می‌زیسته و در ستاره‌شناسی سرآمد بوده است؛ در آغاز باب ۱۷ پس از عنوان یاد شده دارد: «قال علی بن احمد البلخی ان الذی صح لنا من هذه الابواب مدة تاملنا لها و تجربتنا ایاما فی الموالید هی کثیرة لشدة شغفنا (بها) و بتاملها و الکشف عن غوامضها و لعنایتنا باثبات القلیل و الکثیر و الصغیر و الکبیر مما کان یحدث فی مولد مولد منها فان رمنا ذکر جمیعها طال و مل الا اننا نورد منها غرائب مستحسنة و بدایع مستغربة ... و یقتصر علی ما صح من ذلک فی الموالید المشهورة التی هی کالاعلام و هی اثنا عشر مولدا» پیدا است که بلخی درباره زایجه‌ها و پیش‌بینی سرنوشت‌ها کاوش مینموده و با سرگذشت و زندگی دارنده زایجه می‌سنجید. او از اینجا تا پایان دفتر ۱۲ زایجه از مردمان نامور و گرانمایه می‌آورد که با زندگی آنها درست درآمده بود. بلخی در پایان دفتر است از خود چنین نام می‌برد: «قال علی بن احمد البلخی: المشتری فی هذا المولد فی الحادی عشر ...». احتمالاً او می‌خواهد در برابر دانشمندانی مانند فارابی که ستاره‌شماری و اختربینی را نادرست دانستند با گواه آوردن این زایجه‌ها پیش‌بینی‌های ستاره‌شناسان و حساب‌های آنها را با واقع برابر سازد و آنها را درست و استوار نشان دهد.

آغاز: اللهم انک عالم الاسرار بحقائقها و المطلع علی الخفیات بغوامضها فوفقنا فی معرفتها لما تقربنا الیک و افتح لنا من شکلها و متشابهها ما یزلفنا لدیک و قرب علینا بعیدها و سهل لدینا عسیرها ... قد حملنی ... علی تصنیف هذا الکتاب و هو بالحقیقة سرالاسرار و عیون القلب فی التسییر و الاستمرار و ابرازه بعد ضنی باظهاره ما وجدت من اختلاف العلماء المتقدمین و المتاخرین فی اعمال التسییرات ... و کان هذا التسییر بلغ فی وقت الطوفان الی اول المیزان و کان قد انقضی من سنی العالم مائة الف سنة و ثمانون الف سنة

[الذریعة ۱۶۵/۱۲]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۷۳/۴**

آغاز: ذلک الانتقال اما ان یکون بروجا او درجا او یکون بروجا و درجا معا

از اواسط باب اول را دارست؛ خط: نسخ، کا: عطاء الله بن مولانا خروش (خرون یا خروک) نوقدی، تا: ۸۴۵ق، جا: سمرقند؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۷۱گ (۱۰۷ر-۱۷۷پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۴۹]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۵۹**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قصده بعد ان کان جاهلاً و یعمد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری، جلد: چرمی مشکی، ۱۱۸گ، ۱۷ سطر (۹×۱۲/۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۱۸۷]

۳. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۴/۱**

آغاز: برابر **انجام:** و خاتمته اجمل خاتمة. بمشیة الله و عونه. و الله اعلم بالصواب ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۸۴ق؛ ۱۱۰گ (۲پ-۱۱۱ر) [ف: ۱ - ۱۳۵]

۴. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۳۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قصده بعد ان کان جاهلا و کان بعد (قدتم بالخیر و السعادة بحمدالله تعالی).

خط:نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ،۶۹گ،۱۹ سطر (۷×۱۹)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۵۵۵]

۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۱۹/۲**

انجام: فمن اجل اتفاق الطالعین و الشمسین کان یقبض ان یکون بینها قبول و اتفاق و مودة قلبه لذلک و قصده بعد ان جاهلا و کان بعد.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۴۹پ-۱۰۷ر)،۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۴]

۶. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دل علی ان عاقبته و خاتمة امره اجمل خاتمة بمشیة الله و عزته. اللهم بفوزک الذی سطع علینا منک و سلطانک الذی قهر کافة الخلق ... الاصیرت خاتمتنا و مبلغنا الی خیر و جعلت مستانفنا اجمل من ماضی احوالنا انک علی کل شیئی قدیر و بالاجابة جدیر.

و پایان باب ۴ تا باب ۱۷ که انجام دفتر است در آن هست و آغاز چنین است:«المقسوم بثلثمائة و ستین قسما و یجوز علی کل قسم منها دائرة من دوائر العظام ... الباب الخامس فی عمل التسییر بمطامع النظیر بالابعاد من الاوتاد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛

کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۸۹۷]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۸۳/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، ۱۴۶گ (۱پ-۱۴۵پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۰۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۲ - ۱۰۳]

● **سر الاسرار** / اخلاق / فارسی

serr-ol asrār

نصیری طوسی، محمد تقی بن عبدالحسین، ق۱۱ قمری

nasīrī tūsī, mohammad taqī ebn-e ʻabd-ol-hoseyn (-17c)

تاریخ تألیف: شوال ۱۰۷۴ق

«به جهت تذکره نفس خویش» با عناوین: مقدمه سابقه، مقدمه لاحقه، مطلب، در ۲ «باب»: باب ۱. در قول مجمل و کلی در استیفای حقوق خود، یا حقوق غیر که بر سبیل ملازمت مرة بعد اخری حاصل آید و رعایت واجب است. اول رعایت اعتدال ...، دوم تجرید و خلاف نفس. باب ۲. تفصیل حقوق و بیان اصول تو و آنچه ویرا حقی است. (احمد منزوی)

آغاز: حمد له. صلات. اما بعد این رساله‌ای است در اصول علم اخلاق که بیانش برهان است نه تمثیل ... و این موسوم است به سر الاسرار. بنده بی بضاعت محمد تقی بن عبدالحسین النصیری در عام هزار و هفتاد و چهار به تاریخ شوال، به جهت تذکره نفس خویش تصنیف نمود، به عبارتی مختصر

[فهرستواره منزوی ۴۹۴/۶]

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۱/۷ - ب

آغاز: برابر؛ **انجام:** خادم طبیعت مدبره آفاقیه ... فی ۲۵ شهر صفر ۱۰۷۳ بدار السلطنة اصفهان بارس ئیل الترکی ... شهر ربیع الاول ۱۰۷۶-در طریق تحصیل سلطنت و عاقبت آن ... نه دنیا و نه امید رستگاری هر چند عادل ... ۱۰۷۳

کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ صفر ۱۰۷۳ق، جا: اصفهان؛ ۱۱ ربیع الثانی ۱۰۷۳؛ ۶گ (۱۱۵ر-۱۲۰پ) [ف: - ۴۳۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۷۷/۸-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۵۹]

● **سر الاسرار** / علوم غریبه / فارسی

serr-ol asrār

زناتی

zenātī

کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۶-ف

همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۷۵]

● **سر الأسرار** / هیئت / فارسی

serr-ol asrār

علوی، ناصرخسرو

ʻalavī, nāser-xosro

در علم دعوت کواکب سبعه سیاره، مشتمل بر هفت فصل در تسخیر قمر، عطارد، زهره، آفتاب، مریخ، مشتری و زحل.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۶۱

آغاز: حمد موفور و شکر نامحصور واجب الوجودی را سزاست که مطالع نجوم وجود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۲]

● **سر الاسرار** / علوم غریبه / فارسی

serr-ol-asrār

سمنانی، اسماعیل بن حاجی مقیم

semnānī, esmāʻīl ebn-e hājī moqīm

در ترجمه شمس الانوار از عربی در علم حروف.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۳۲/۱

آغاز: بسمله. حمد مرخدای که بودیعت سپرده در رقوم حروف بدایع اسرار خود را ... پس میگوید ... اسمعیل بن حاجی مقیم سمنانی ساکن قریه سرخه؛ **انجام:** باب پانزدهم در مسائل مختلفه و انواع آن.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸۶ص (۱-۸۶)، ۱۷ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۷۲۷]

● **سر الاسرار** / کیمیا / عربی

sirr-ul asrār

این کتاب در موضوع خود بسیار قابل اعتنا می‌باشد. مؤلف این کتاب را از کتاب التبویب و سایر آثار حکمای این فن ساخته و پیش از این کتابی در این زمینه نگاشته به نام الاسرار. رساله سر الاسرار حدود ۳۶ باب دارد مثلاً: باب عمل الفضه، باب آخر مثله، ... باب فی تحلیل عطارد و عقده، ... باب فی تبییض العروس، ... باب التوتیا، باب اکسیر البیاض علی رأس الکور، باب اکسیر الرصاص، ... باب تکلیس الذهب، ... باب تحلیل الزیبق، باب حل لطیف لم نذکره فی کتاب الاسرار.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۵۳/۸

آغاز: بسمله الحمدلله رب الارباب و مسبب الاسباب و خير معبود ... و بعد فان الذى دعانى الى تأليف هذا الكتاب شاب من اهل بخارا من تلامذتى يقال له محمد بن يونس و كان عالماً بالرضيات و العلوم الطبيعيه و الفلسفة و المنطقية ممن كثرت خدمته لى؛ **انجام:** منخل شعر لصفى بذلك ما انحل ان شاء الله تعالى و تقدس
خط: نستعليق، کا: محمد باقر بن فخرالدين رومى، تا: دوشنبه ۶ ربيع الاول ۸۳۸ق؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ:دولت آبادی،جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۱۱گ (۱۴۳-۱۵۳)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۰۸]

● **سر الاسرار** / کیمیا / عربی

sirr-ul asrār

در قواعد کلیه کیمیا با اشاره و رمز، و چون مؤلف به سن پیری رسیده و می‌ترسید که بمیرد و این معلومات از بین برود، معلومات خود را در این کتاب تدوین نموده است. این کتاب مشتمل بر سه قول می‌باشد و هر کدام دارای چند «قسم» است؛ بدین تفصیل: قول ۱. العقاقير، در دو «قسم»: ۱) الردىء و الجيد، ۲) اتحاد ما يتخذ منه؛ قول ۲. الالات، در دو قسم: ۱) كميتها، ۲) كيفية ما يتخذ منها؛ قول ۳. التدابير، در هفت قسم: ۱) تنظيف الارواح و تطهيرها، ۲) تكليس الاجساد و الاحجار و الاملاح، ۳) تشميع الارواح و غير ذلك، ۴) تحليل الارواح و فى تعقيدها، ۵) العقود، ۶) المياه المحمرة و التدابير النباتية، ۷) الحيوانية.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۵۴

آغاز: كتابى هذا و أتحفته بما لم أتحف به أحداً من الملوك و الامراء و يثبت له علم الصنعة؛ **انجام:** و ترد الاعلى على الاسفل بالسحق و تصعده أبداً حتى يصعد كله..
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۱- ۲۵۳]

● **سر الاسرار** / کیمیا / عربی

sirr-ul-asrār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۶۰/۳

آغاز: الحمدلله الذى قد فهدى و علم و احصى ... اما بعد فقد صنفت كتابا و رتبته ابوابا و اودعته سرايرا و رموزا و آدابا فاوضحته للطالب ايضاحا بينا و سهلته على الراغب تسهيلا؛ **انجام:** هذا قولهم عملنا من اربعة و من ستة عشر يقيم مثقاله مائتى مثقال بلوريا ياقوتيا احمرا فهذا انقضاء اعمال الحكماء فاتق الله ثم اتق الله و انتم عن الجهال و من ليس منا و واصب على الطاعات و افعل الحيوان تنجح ان شاء الله.
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، در برگ‌های پایانی متفرقاتی در کیمیا به خط محراب کاتب در ۳ ذیقعده ۱۰۲۴ق آمده؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۷گ (۸۵پ-۱۳۱ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۱۸۷]

● **سر الاسرار** / کیمیا / عربی

sirr-ul asrār

این رساله که کتاب الاسرار در کیمیاست جزء اول آن در این نسخه افتاده و چند صفحه آخر آن بحث در تکلیس طلا و نقره و نحاس به اقسام آن می‌کند. از صفحه ۴۴ جزء ثانی کتاب اسرار شروع و تا آخر نسخه این جزء و جزء ثالث می‌آید. در جزء دوم تکلیس بقیه فلزات مورد عمل در کیمیا ذکر می‌شود و سپس تشمیع شرح می‌گردد و تشمیع همه فلزات مورد عمل در کیمیا بیان می‌شود و بعد ابواب التحلیل گشوده می‌گردد و در این جزء و جزء ثالث تحلیل بالمیاه الحادة و تحلیل بالمیاه بالزید و تحلیل بالرطوبه و تحلیل بالدن و تحلیل بالمرجل و تحلیل بالعمیا و تحلیل بالکروس و الحب و تحلیل بالتقطیر می‌آید و بعد ابواب عقد یعنی عقود چهارگانه شرح و بعد از آن انواع تصعید و سپس ابواب تدبیر بیان می‌شود و در آخر ابواب معدنیه می‌آید. در صفحه آخر از نصف صفحه باب عمل قمر از کتاب فاضل حسان بن عیسی شروع و هنوز چهار سطر از این باب نیامده نسخه به پایان می‌رود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۰

آغاز: يبقا مصعدا او مختقا احمر و شمعه بماء النوشادر؛ **انجام:** و آخر ذلك كله الحل و العقد ثلاث دفوع تم ذلك و الحمد لله وحده.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: میشن تریاکی، ۹۷گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه:۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۶۶]

● **سر الاسرار** / هیئت / عربی

sirr-ul asrār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۱۲/۶

نقل من كتاب سر الاسرار در احکام نجوم؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم افشار، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۶۴پ-۶۶پ)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، [ف: ۱۷ - ۱۰۵]

● **سر الاسرار** / علوم غریبه / عربی

sirr-ul asrār

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۶۸۶

آغاز: بسمله. هذا الكتاب سر الاسرار المسمى بمفتاح الحكما و نور الانوار و هو المعروف بنزهة النفوس؛ **انجام:** و لا يتأخر عنك

طرفة عین فهذه نسخة من کتاب المدبرین و کتاب الحکماء و الائمة الفضلاء.
ترجمه کتاب فیثاغورث در خواص سحریه موالید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مذیل به ۵ برگ در علوم غریبه می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۰۴]

● **سر الاسرار** / هیئت / عربی

sirr-ul asrār

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۳۷/۱۰

آغاز: بطلمیوس نقل من کتاب سر الاسرار، اعلم ان الاحکام کلها علی ثلثة وجوه: المکان من الفلک، و المکان من الشمس و مخالطة الکواکب بعضها ببعض؛ **انجام:** و یصونونه و یشر ذمة بطلبته من نقیر و حب المتعلم من کتابه و انا اسأل الله یصحب الناظر فیه السلامة من ؟ و السلام
بخشی از کتاب؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: اسدالله، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ(۷۸ر-۸۱ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۸سم [ف: ۶ - ۲۴۳]

● **سر الاسرار** / فارسی

serr-ol asrār

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۷۳۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **سر الاسرار** / علوم غریبه / فارسی

serr-ol asrār

بر فراز نسخه و دو جا در متن به نام «سرالاسرار، رازی» نامیده شده است. ما «سر المکتوم: کنز المختوم» از مولانا محمد فخرالدین رازی را می‌شناسیم، که نادرست به فخرالدین رازی، نسبت داده شده است، که جز این است. جفر و استخراج نام امامان و خواص آنهاست. با سربند «باب اول» در ذکر اشارات و رموزی که در آیت «بسمله» است. باب دوم بیان اسامی ائمه معصومین (ع) و در میانه سربندهای «باب» و «فصل» بی شمار نیز هست.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۲۳

آغاز: رساله سر الاسرار رازی، علم جفر، چون معلومن گشت که سحو و مقام موت اختیاری و فنای کلی؛ **انجام:** یا شافی الصدور یا وافی الامور ارنی السرور فی جمع الاموربن حرمة الشفیع الحشر و النشور برحمتک یا ارحم الراحمین. تمت. امید که خداوند را بیامرزد نویسنده و خواننده ...
خط: نسخ تحریری نزدیک به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مهر: «الراجی یحیی الموسوی ۱۳۰۴» که می‌تواند از نویسنده نسخه باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۴۰]

← سر اسرار الاولیاء ← سر اسرار الاولیاء (ترجمه)

● **سر اسرار الاولیاء (ترجمه)** / کیمیا / فارسی

serr-o asrār-el owlīyā' (t.)

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

ترجمه‌ای است از رساله کیمیای جابر بن حیان صوفی در چهار «مقاله»: ۱. اصول کبیر؛ ۲. تعریف کبیر؛ ۳. تدبیر ارکان کبیر؛ ۴. در مزاج. با عنوان‌های: «گفتار، گفتار».
آغاز: بسمله، الحمدلله المستحق الحمد ... وحده لا شریک له و صلی الله علی کافة الانبیاء ... قال الاستاد جابر بن حیان الصوفی که تا این کتاب را تصنیف کردم، بعد از این دیگر هیچ کتاب تصنیف نکردم، و خدا مطلع است که این ...
انجام: و تلقین کرده اند، چنانکه پیش از این گفتم و وصف کردم.
[فهرستواره منزوی ۳۹۶۸/۵ با عنوان «کیمیا» و بدون نام مترجم]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد از آن یکی بر شش ... طرح نمائید
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۷ص (۴۱-۹۷)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۴۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۱۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر سخت نیک باشد و دستگاه داشته زود بمقصود رسی انشاءالله تعالی.
در فهرست با عنوان «مقالات جابر بن حیان» و بدون نام مترجم آمده؛ خط: نسخ خوش، کا: رجبعلی ابن عبدالله، تا: ۱۲۷۷ق؛ فروشنده: صفری، امرالله؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۳ر-۱۶ر)، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۵۴/۲

آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا محمود بن میرزا بابای گرگانی، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۷۹پ-۸۷ر)، ۱۶ سطر حاشیه، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۷سم [ف: ۶ - ۳۸۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۰۹/۲

آغاز: برابر
نام کتاب و مترجم به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۸۰پ-

۱۰۵ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۵۷]

● **سر الاسرار (ترجمه)** / هیئت / فارسی

serr-ol-asrār (t.)

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۳ قمری

yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (- 19c)

متن از ابومعشر بلخی

[فهرستواره منزوی ۲۸۵۳/۴

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۲۳/۶

آغاز: الحمدلله ... و بعد این عجاله نبذیست از احکام طالع مسئله آنچه ضروری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۰ص (۷۰۸-۸۲۷)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۹-۳۲۶]

● **سر الاسرار فی التصوف** / عرفان و تصوف / فارسی

serr-ol-asrār fe-t tasavvof

تبریزی، رجبعلی، - ۱۰۸۰ قمری

tabrīzī, rajab-'alī (- 1670)

مقصد اول در سلوک است و مقدمه رساله، مطلب اول در بیان تقسیم وجود، مطلب دوم در آفرینش ارواح و اجسام، سوم سلوک چیست، چهارم در وحدت وجود، خاتمه در بهشت و دوزخ دنیا و عقبی. در مطلب دوم از صناعات میرفندرسکی یاد شده است.

[فهرستواره منزوی ۴۷۸/۷]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۴۴/۲

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۴ - ۳۹۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷۰/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۹۹]

● **سر الاسرار فی حقیقة الادویة** / علوم غریبه / فارسی

serr-ol asrār fī haqīqat-el advīya

رساله‌ای است دربیان بخورات ادویه استادان گذشته و حکیمان سابق که از رموزات علم طب آزموده بودند همچون: ابومعشر مصری، عمر خیام، ابومنصور حلاج، نصیر حسینی، طاطانیوس، ابوحامد کوفی، سلیمان مکی، ابوالحارث، مشتمل بر دوستی و تهیج و بازآوردن غایب و عداوت بین دوکس افکندن و عقد النوم و عقد الرجال و عقد الفرج و عقد الطریق و عقد الید و گشادن زبان و این جمله از خواص بخورات حاصل آید و اینها را از کتاب جمهور انتخاب کرده و از سی و یک مجلد مختصر نموده و در هر بابی عمل دو حکیم آمده الاعلاج که یک باب مفرد در اعمال اوست. مجموعاً این رساله در ۱۳ «باب» است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۱۳/۳-۳۸/۲۳۳

آغاز: بسمله بنام خداوند جان آفرین ×× حکیم سخن در زبان آفرین بعد از حمد خدا و درود پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم این رساله ایست دربیان بخورات ادویه استادن ماتقدم ... ونام این کتاب سر الاسرار فی حقیقة الادویة نهاده آمد؛ **انجام:** نوعی دیگر از جهانگیر اکبر نیمدانک از خریق خشک نیم مثقال دخنه کن در ساعت زحل والله اعلم بالصواب جهانگیر اعظم بدین موجب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۲۹۵]

← سر الاسرار فی حقیقة التیسیر و کیفیة الاستمرار ← سر الاسرار

● **سر الاسرار (منتخب)** / کیمیا / عربی

sirr-ul-asrār (mn.)

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۲۳/۴

آغاز: هذا منتخب سر الاسرار، بسمله، تأخذ خمسة دراهم اسرب فتلغمه بثلاثین درهم طیار؛ **انجام:** و اذا تم یلقی علی الزیبق یطرح علی الذهب ثم علی القمر.

کا: مصطفی بن هاشم حسینی، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۳ص(۲۷-۲۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۱۷۶]

● **سر الاسرار من علم المختار** / کیمیا / عربی

sirr-ul asrār min 'ilm-il muxtār

شرقی، محمد بن رستم

Šarqī, mohammad ebn-e rostam

مؤلف پس از آنکه در محل خود از علمای این فن استفاده نموده به مغرب رفته و به شهر اندلس رسیده است. او از محضر شیخی به نام ابو یوسف ده سال استفاده برده و هنگام مراجعت، شیخ مصحفی سریانی در این علم با اجازه به او داده و وی به بلاد خود برگشته و این کتاب را تألیف نموده و آن را در ۴۵ باب مطابق کتاب سریانی شیخش تنظیم نموده است.

[فهرستواره منزوی ۳۹۵۷/۵]

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۶۳/۱

آغاز: الحمدلله الذی نور قلوب الموحدین بانوار اقمار کلمته لا اله الا الله وزین ألسنة الذاکرین بتکرار اذکار لا اله الا الله هو المالک الذی لا مالک فی الدین

خط: نستعلیق، کا: محمد بسطامی، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۴گ(۱پ-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۵۵]

● **سر الاسرار من علوم الفلک** / علوم غریبه / عربی

sirr-ul-asrār min ʻulūm-il-falak

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۱۴

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا ... الحمدلله الذی خلق آدم و نفخ فیه من روحه؛ **انجام:** و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و هو حسبنا الله و نعم الوکیل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۷۳ق، جا: حلب؛ در سنه ۷۷۳ با اصل، مقابله شده، ذکر التسابیح خواتیم السید میططرون و رؤیة الکلی از ابن سینا و غیره ضمیمه می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه [الفبائی: - ۳۰۴]

● **سر الاسرار و روح الارواح** / کیمیا / عربی

sirr-ul asrār wa rūḥ-ul arwāḥ

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۹۶/۱

آغاز: ثم ان جابر بن حیان رجع الی و قال لی اراک قد تکلمت علی جمیع الامور الطبیعه با حسن کلام؛ **انجام:** و هذا علم قد اجزته لک فانعم به سعیداً انشاءالله ...

ابن اثر که زیر عنوان «مقاله الصناعة» از کتاب سرالاسرار و روح الارواح ابونصر فارابی در نسخه حاضر درج شده است، مقاله‌ای است کوتاه در بیان اسرار کیمیا، و اینکه چگونه با شناختن آن اسرار می‌توان به هدف غایی عالم هستی، و تمامی تجزیه و ترکیب‌ها، و بازگشت وجود به عدم، و عدم به وجود، و حلول صور در موارد پی برد. مؤلف آن بایستی یکی از شاگردان جابر بن حیان (۲۰۰ق) باشد. زیرا مقاله چنین آغاز می‌شود: «ثم ان جابر بن حیان رجع الی و قال لی اراک قد تکلمت علی جمیع الامور ...»، و سپس سخن استاد را نقل می‌کند و بدین ترتیب در خلال بیان مطالب همواره گفتگویی بین استاد و شاگرد با عناوین «قال ... قلت» روی می‌دهد و در پایان مقاله نیز تعریف استاد را در حق خودش آورده است. بنابراین انتساب مقاله به فارابی درست نیست، و در لیست آثار فارابی هم کتابی تحت عنوان سر الاسرار وجود ندارد. کتب دیگری نیز با همین عنوان به چشم می‌خورد که مؤلفان آنها با ابن حیان همدوره نیستند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: مقوایی، روکش گالینگور لاجوردی، ۷گ(۴ر-۱۰پ)، ۱۹ سطر (۱۴×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۴ - ۱۰۴]

● **سر الاسرار و فجر الانوار و شمس النهار** / علوم غریبه / عربی

sirr-ul asrār wa fajr-ul anwār wa šams-un nahār

در علوم غریبه و خواص شیمیایی نمک و اسماء مختلف آن. در این رساله بیش از صد اسم برای نمک ذکر شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۱۱

آغاز: بسمله، الحمدلله حمداً دائماً ابداً اعلم ایها الطالب الباحث عن اسرار هذه الصنعة ... و سمیت هذه الرسالة سر الاسرار و فجر الانوار و شمس النهار؛ **انجام:** و هو الوف و مؤتلف و مؤلف الاجساد و الارواح و الانفاس فی البیاض و الحمرة لاغیره ابداً.

خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۵گ (۱۸۳پ-۱۹۷پ)، مختلف السطور، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۸۷]

● **سر الاسرار و مبدأ الانوار** / کلام و اعتقادات / فارسی

serr-ol asrār va mabda'-ol anvār

قزوینی، اسدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری

qazvīnī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)

در اینکه چگونه حقیقت محمدیه بر ائمه طاهرین علیهم السلام اطلاق می‌شود و اثبات ولایت مطلقه ایشان و بیان بعضی از مقالات و اسرار آن حضرت استفاده شده از آیات کریمه و احادیث شریفه به روش شیخ احمد احسائی و با استفاده از گفته‌های وی

آغاز: الحمد لله الذی لامن شیء کان ولا من شئ کون ما قد کان مستشهد بحدوث الاشیاء علی أزلیته و بما و سمها به من العجز علی قدرته.

انجام: در مقام خلق تفانی که سراج منیر این عالم کبیر شد، الحاصل و لنقبض العنان للعمل

[فهرستواره منزوی ۳۴۴/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۵۳ر-۶۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۵۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۲۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الخلق من بعد صنایع لنا

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد حسن موسوی اصفهانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۱۵/۲سم [ف: ۷ - ۱۵۲]

● **سر الاسرار و نور الانوار فی احادیث النبی المختار** / حدیث / عربی

sirr-ul asrār wa nūr-ul anwār fī aḥādīs-in nabī-yi-l muxtār

احادیث نبوی است در موضوعات مختلف، فقه و احکام شرعی و عبادات و غیره که مؤلف با حذف سند و بدون توضیحی جمع‌آوری و در چند فصل قرار داده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمين و العاقبة للمتقين و لاعدوان الاعلى الظالمين و اشهد ان لااله الا الله وحده ... و بعد فهذه مجموع لطيف فيه من كل معنى ظريف من المسائل الفقهية.
انجام: فسبحان العزيز المنان الرحيم الرحمن بيده ملكوت كل شيء واليه ترجعون.

قم؛ گلپايگانى؛ شماره نسخه:۲۳۸۳/۴-۱۳/۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: حسن بن ملا حسن بن ملاقاسم، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: مقوا سرخ، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۸۲]

← سر اسماء الله > هزار و يک نام خدا

● **سر الاسماء و الدعاء** / علوم غريبه / عربى
sirr-ul asmā' wa-d du'ā'

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۹۶/۳
آغاز: بسمله، و به نستعين، ثم ابتدى بذكر مقدمة سرالاسرار و الدعاء و بعدها ادعية عظيمة مستجابة ان شاءالله تعالى؛ **انجام:** تحظ بنجحه ان شاء الهل تعالى و هذا آخر الكتاب ... العلى العظيم.
خط: نستعليق، كا: ابراهيم، تا: قرن ۱۴؛ كاغذ: فرنگى، جلد: تيماج مشكى، ۶گ(۱۹پ-۲۷ر)، ۲۲ سطر (۸×۱۴) [ف: ۱۷ - ۱۰۰]

● **سر الاشتقاق** / صرف / عربى
sirr-ul ištiqāq

ملک المورخين، هداية الله بن محمدتقى، -۱۳۲۲ قمرى
malek-ol-movarrexīn, hedāyat-ol-lāh ebn-e mohammad taqī (- 1904)
وابسته به: العزى فى التصريف؛ زنجانى، عبدالوهاب بن ابراهيم (-۶۶۰ق)
اهداء به: عبد الحسين (پسر مؤلف)
نويسنده كه از دانشوران دوره قاجار است مى گويد چون مختصر التصريف «زنجانى» شارح الهادى را ديدم با وجود آنكه علامه تفتازانى بر آن شرحى نوشته بود چون شرح او وافى به مراد نبود بر آن شدم كه به شرح آن بپردازم لذا اين شرح را به جهت نفع عام و به خصوص فرزندم عبد الحسين پرداختم و اميد اين كه مورد استفادت واقع شود. پس از اين قول او عبارات شرح را به صورت شرح و متن مى آورد ولى در شرح اضافه اى بر شرح تفتازانى ندارد.

تهران؛ ملى؛ شماره نسخه:۳۸
آغاز: بسمله، الحمد لله الذى جعل علم العربيه مفتاح البيان و تبيان اللسان و الصلوه؛ **انجام:** شفيعا لنا فى النشاتين بالنبى و اله صلى الله عليه و اله ...
خط: نسخ، بى كا، تا: محرم ۱۲۸۶ق؛ كاغذ: فرنگى، جلد: تيماج زر، ۶۶گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۷ - ۳۹]

● **سر اقلام** / علوم غريبه / فارسى
serr-e aqlām

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۲۴/۱۳
آغاز: رساله مشتمل است بر سر اقلام كه بسيارى از كتب معتبره است، كه علم آن موقوف است به دانستن اين قلمها، كه در اين مختصر ايراد كرده است
از ناشناس.طلسم هاست،بخش بندى نشده؛ خط: نستعليق تحريرى، بى كا، تا: ۱۲۸۲-۱۲۹۴ق؛ ۱۰گ(۵۵ر-۶۴پ) [ف: ۲ - ۱۳۹]

← سر اكبر > مفرح القلوب

● **سر اكبر = اوپانيشاد** / عرفان و تصوف / فارسى
serr-e akbar = opānīšād

داراشكوه بابرى، شاهزاده هند، ۱۰۲۴ - ۱۰۶۹ قمرى
dārā-šokūh-e bāberī, šāhzāde-ye hend (1615 - 1659)
تاريخ تأليف: تأليف چهارشنبه ۱۷ ربيع الاول ۱۰۶۷ق؛ محل تأليف: دهلى
ترجمه پنجاه رساله فلسفى عرفانى از (اوپانيشاد) است كه در مدت شش ماه از سنسكريت به فارسى برگردانده و مدعى است كه اوپانيشاد اولين كتاب الهى مى باشد كه براى بشر فرستاده شده. داراشكوه در سال ۱۰۵۰ در كشمير به ملاقات حضرت ملاشاه راه يافته و رساله او را در توحيد خوانده كه در آن از همه كتاب هاى الهى بهره برده شده بود، از جمله چهار كتاب آسمانى هندوان (رگ بيد، حجر بيد، سام بيد، اتهربن بيد) كه از آنها كتاب «اوپكهت» انتخاب شده و بر آن گزارش ها و تفسيرهاى بسيارى نگاشته اند. ترجمه حاضر برگردان همان كتاب است كه خود مترجم آن را «سر اكبر» ناميده است.
آغاز: حمد ذاتى كه نقطه باى بسم الله در جميع كتب سماوى از اسرار قديم اوست، الحمدلله كه ام الكتاب نسبت در قرآن مجيد اشاره به اسم اعظم اوست.
انجام: از هستى موهوم خلاص گشته بهستى حقيقى رسيده رستگار و جاويد گردند
[ريحانة الأدب ۳۹۳/۴؛ معجم المؤلفين ۲۹۴/۹؛ نسخه هاى منزوى ۱۱۹۲؛ فهرستواره ۴۷۹/۷]

۱. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: شكسته نستعليق، بى كا، تا: قرن ۱۲؛ در پايان مقدمه، تاريخ

ترجمه ۱۰۰۷ ق ذکر شده است، در صورتی که در آغاز ۱۰۵۰ق گفته بود و این هم از اشتباه کاتب نسخه است، مجدول، مصحح، محشی ؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۸گ، ۱۴ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۹ – ۲۸۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵۱۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ – ۲۸۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ش ۶۲؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۲گ، ۱۵ سطر، [فیلمها ف: ۱ – ۱۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه اسلامی علی گره؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱۰گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۱۷]

● **سر اکبر** / عرفان و تصوف / فارسی

serr-e akbar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۷۲/۱۵

آغاز: الله اکبر نقطه با هست چو سر قدیم بسمله. سبحان الله بزرگ خدایی است؛ **انجام:** که از آن مرتبه بالاتر نیست آمین ... الاکرمین.

خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۴۰۴-۴۱۶)، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴ – ۳۶۲۴]

← سر الاکرم فی حروف المعجم ＞ خواص حروف

← سر الله الاعظم ＞ الحروف

● **سرالله الاعظم** / علوم غریبه / عربی

sirr-ul-lāh-il-a‘ẓam

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره/ب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ دارای جداول حروفی [میراث شهاب: س۷ش۱-۲ – ۳۸]

● **سرالله المصون** / کیمیا / عربی

sirr-ul-lāh-il maṣūn

مصری، عبدالمجید

mesrī, ‘abd-ol-majīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۱

آغاز: اعلم یا اخی نورالله قلبک ان التفصیل لهذا الحجر الشریف ینقسم لاقسام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ – ۴۵۸]

● **سرالله المصون فی علم المکنون** / کیمیا / عربی

sirr-ul lāh-il maṣūn fī ‘ilm-il maknūn

قمری، محمد، ق۵ قمری

qomrī, mohammad (- 11c)

در شناسایی حجر مکرم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۲/۱

آغاز: اعلم ان للعلم اصولا و فروعا و مبدء و شروعا و خاتمة و نهایة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف:۲-۴۶۵]

● **سر الف** / شعر / فارسی

serr-e alef

امری، میر، – ۹۹۹ قمری

amrī, mīr (- 1591)

تاریخ تدلیف: دهه آخر صفر ۹۷۰ق

سؤال و جواب منظوم است درباره سر «الف». سؤال از شیخ آذری است که طی ۶۲ بیت پرسش‌هایی را در باره اسرار «الف» مطرح نموده و می‌گوید: «هزار مسأله در باب جوهر الف است ...»، پاسخ منظوم از «امری» است در ۱۷۳ بیت. تاریخ نظم در دهه آخر صفر ۹۷۰ بوده و این پاسخ را دریک شب سروده است. آغاز جواب امری: «ایا ضمیر تو از شمس و از قمر انور ×× نموده وام زرای تو نور شمس و قمر»

[نسخه‌های منزوی ۲۸۶۰/۴ و۳۰۴۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۰۲/۲-۳۹/۱۸۲

آغاز: سئوالات شیخ آذری. زهی وجود تو مجموعه قضا وقدر ×× وجود تو صدف کاینات را گوهر / رهی است پرخطر وهولناک وتو تنها ×× فرشته را مفروش ورفیق دیو مخر؛ **انجام:** دامن افشانده از سرای مجاز ×× فارغ از فکرهای دور و دراز / باز گیرم شهنشهی از سر ×× از کلاه نمد کنم افسر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا، ۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ – ۲۲۹۵]

● **سرامیک اسلامی** / متفرقه

serāmīk-e eslāmī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۸-ف

Ceramic from the World of Islam؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمها ف:۳- ۹۸]

● **سرانجام نامه = شریعت و طریقت و معرفت و حقیقت (رساله در بیان)** / عرفان و تصوف / فارسی
sar'anjām-nāme

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟ - ۱۲۱۲ قمری
nūr-'alī-šāh, mohammad 'alī ebn-e 'abd-ol-hoseyn (1747 - 1798)

رساله در بیان شریعت و طریقت و حقیقت و معرفت در چهار باب و نثر می‌باشد.
چاپ: ایران، تهران، نشر چشمه، ۱۳۹۱ شمسی، مهران افشاری، در مجموعه سی فتوت نامه دیگر

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۴/۳
آغاز: بسمله روایت کرده از حضرت امیرالمؤمنین اسدالله الغالب و مطلوب کل طالب علی بن ابی طالب علیه الصلوة و السلام و از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام که فرموده اند شریعت و طریقت و حقیقت و معرفت چه چیز است، می‌باید دانست و آن کسانی که مؤمن اند باین عمل الخ
خط: نسخ، کا: محمد علی بن سید عرب حسینی، تا: ۱۲۳۱ق؛ این رساله در فهرست با نام رساله در بیان شریعت و طریقت و معرفت و حقیقت آمده است، نام اثر و مؤلف آن با توجه به فهرست رایانه‌ای مجلس تصحیح شد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۳ص (۳۵۸-۳۷۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۴۷۲]

● **سر الانساب العلویة = سر سلسلة العلویة = سر انساب العلویین** / انساب / عربی
sirr-ul ansāb-il 'alawīyya = sirr-u silsilat-il 'alawīyya = sirr-u ansāb-il 'alawiyyin

بخاری، سهل بن عبدالله، - ۳۵۷ قمری
boxārī, sahl ebn-e 'abd-ol-lāh (- 969)

مطالبی در علم انساب و اسرار که آن را با بیان موارد اختلاف و سبب القاب مختلف آن‌طور که شنیده نوشته است با عناوین «سر، سر» و در آغاز کتاب بیان کرده که هر فاطمی علوی است و هر علوی طالبی و هر طالبی هاشمی و هر هاشمی قرشی و هر قرشی عربی است ولکن عکس این مطلب در همه موارد صادق نیست، سپس به بیان نسب آنها پرداخته است. در این کتاب از سال ۲۵۸ و ۳۱۰ و ۳۱۶ و ۳۴۵ یاد شده و آمار سادات مدینه و دیگر شهرها در سال ۲۲۷ که شماره آنها به ۱۳۷۱ مرد و ۱۳۷۱ زن می‌رسیده است با تفصیلی در آن آمده است. در آن از ابوجعفر محمد بن عماد و ابوالقیظان و عمری نسابه ابوالحسن علی بن محمد بن علی ابن صوفی علوی بصری که در ۴۲۳ به موصل رفته بود و دو کتاب مبسوط مجدی و نسب الطالبین را نوشته و پدرش ابوالعنائم ابن الصوفی هم نسابه بوده (عمدة الطالب تیموری) و ابوطاهر احمد بن عیسی عمری نسابه و ابوالحسن موسوی صاحب ابن ابی الساج و ابوالحسن یحیی بن حسین عقیقی نسابه وصولی نقل شده است.
آغاز: الحمدلله الذی خلق فسوی و قدر فهدی و احکم و انشأ و امات و احیی ... کل طالبی علوی و کل طالبی فی الدنیا هاشمی و لیس کل هاشمی علوی و کل هاشمی فی الدنیا قرشی و لیس کل قرشی هاشمی، و کل قرشی فی الدنیا عربی ...
انجام: هذا آخر ما ذکرته من نسب عمر بن ابی طالب علیهم السلام و هو آخر الکتاب و الله الموفق للصواب و الیه الرغبة فی العفو و السلام و حسبنا الله و نعم الوکیل
چاپ: نجف، المکتبة الحیدریة، تحقیق محمد صادق بحرالعلوم، الطبعة الاول، ۱۹۶۳م، ۱۵۲ص
[الذریعة ۳۷۷/۱و ۱۶۶/۱۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۵/۱-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
کا: محمود بن صدر الدین بن سیفال داروغه، تا: ۹۴۰ق؛ با یادداشت‌هایی در نسب به خط کاتب مجموعه با این عنوان‌ها: نقل من عمدة الانساب، نسب الکاتب العبد المذنب (کاتب نسخه حاضر عبد الواسع الحسینی)، نسب امیر معین الدین بن ضیاء الدین سمنانی منقول من خط السید النسابه علی بن قاسم النخعی الموسوی، نسب امیر محمد مهدی بن امیر محسن الرضوی الساکن بقم، نسب سادات مازندران، نسب سادات هزار جریب، نسب سید علی کیا گیلانی، نسب قاضی جهان قزوینی؛ در برگ ۲۷ر-۳۵پ نوشته‌هایی است در اثبات و نفی نسب برخی از خاندانها و اشخاص. در اواخر این بخش آمده است: «ذکر سادات سیواس الروم ذکر السید النقیب العلامه النسابه شرف الدین محمد بن عبد الحمید فی جریدته الساده ... الصحیحی النسب ثم ذکر بعد هم المطعونین و قال الذین لم یثبت لهم نسب ولا وجدت لهم فی کتب الانساب شیئا مما ادعوه فدفعتهم عن النسب و الله ولی العصمه ... السمرقندی دعی ما ثبت له نسب؛ المعلم دعی ما ثبت له نسب؛ القوام دعی ... و کتب فی اواخر جمادی الاولی سنه تسع وسبعائه حرره عبد الله بن محمد بن کتلة الحسینی النسابه سنه ثلاث و تسعین وسبعمائه» و در جای دیگر از این بخش آمده: «قال جامعه وقعت علی مشجرة بخط السید السعید غیاث الدین بن الکاوس الحسینی النسابه»، در جای دیگر از ابن طاووس به این گونه یاد شده: «اقول قد بین السید غیاث الدین عبد الکریم بن الطاوس خطاء السیدین النقیبین المدنیین وابطل هذه النسب بکلام لطیف و ادب حسن فقال ... نظرت فی المشجره التی فیها نسب بنی عبید الله بن الحسین الاصغر فوجدت هذا الاتصال من محمد المحل لیس فیه طعن و لا لبس ... و کتب عبد الکریم بن احمد ... فی شعبان سنه ثمان وسبعین وستمائه»، در جای دیگر (در اواخر) این بخش آمده: «نقلت هذه الانساب من جریدة السرای التی هی

بخط السید النقیب شر ف الدین محمد بن عبد الحمید النسابه»، در این بخش از این ماخذها نیز یاد شده: العمری فی کتابه الموسوم بالمجدی مهذب الانساب تألیف شیخ الشرف، کتاب آل الرسول لابی الغنائم محمد بن محمد العبیدلی، ابوطالب یحی الحوالی النسابه صاحب مبسوط در نسب، مشجره از ابو عمر نسابه، مشجره ابن عدنان نسابه ف النقیب شرف الدین محمد بن عبد الحمید النسابه فی جریده الموصل، ابن خداع النسابه صاحب کتاب المعقبین و المعقبات؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱-۲۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۵۷۰]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲/۱ عکسی حکمت

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۲ - ۳۵]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۷۵/۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ خط: نسخ کهن، کا: عبدالواسع بن محمد بن زین العابدین الحسنی، تا: ۹۴۰ق [عکسی ف: ۲ - ۱۶۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۴۲

نسخه اصل:کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛خط:نسخ،بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۲ ذیقعده ۹۶۷ق؛ ۱۰۷ص [عکسی ف: ۵ - ۴۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۹۳/۱

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ عکس؛ ۷۰ص(۱ — ۷۰) [مختصر ف: - ۴۴۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۴/۱

آغاز: پیش از عبدالصمد؛ **انجام:** ولده با بهروزنجان، و الله اعلم بالصواب

خط:نسخ،بی‌کا،تا:با تاریخ۱۳۰۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۳سم [ف: ۶ - ۴۷۵]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم الشریف، تا: با تاریخ ۱۲۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۹ص(۱-۴۹) [ف: ۵ - ۱۰۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۸۲/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۷۲]

← سر انساب العلویین ≻ سر الانساب العلویة

● **السرایة** / فقه / عربی

as-sirāya

شولستانی، علی بن حجة الله، - ۱۰۶۰ قمری

Šūlestānī, ‘alī ebn-e hojjat-o-llāh (- 1650)

[الذریعه ۱۶۵/۱۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۷۶/۳۵

آغاز: بسمله و به نستعین فی حل المسائل علی المستدلین، مسئلة فی السرایة هل هی واقعة فی ازالة النجاسة ... قام الشیخ حسن بن زین الدین ... فی کتاب الفقه المسمی بالمعالم؛ **انجام:** الحکم لعدم نجاستهم تجاهل ... انک انت الوهاب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۹۱پ-۱۹۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶ - ۵۸]

● **سرائج الاظلام فی بیان خفایا الاحکام** / فقه / عربی

sarā’ij-ul aẓlām fī bayān-i xafāya-l aḥkām

حسینی، صادق بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

hoseynī, sādeq ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

فقه استدلالی مفصلی است با رد و ایراد و نقل اقوال بعضی از فقها به روش شرائع الاسلام در تقسیم کتاب‌های فقهی در چهار «باب»: عبادات، معاملات، عقود، ایقاعات. در سال ۱۲۴۵ بدان مشغول بوده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۳۵/۱

آغاز: الحمدلله الذی ارشدنا الی خیر الادیان و جعلنا من اهل الایمان و اضاء لنا سرائج نهتدی بها الی خفایا الاحکام

خط: نستعلیق بدخط، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱۵ - ۳۲۰]

● **سرایج الظلام و اصباح لیالی الاسلام فی قواعد الاحکام** / فقه / عربی

sarāyij-uẓ-ẓalām wa iṣbāḥ-u layāl-il-islām fī qawā‘id-il-aḥkām

حسینی، محمد صادق بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad sādeq ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۵ق

شرحی است با عناوین «قوله، قوله» بر قواعد الاحکام علامه حلی نسخه حاضر کتاب صلاة را در بردارد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۹/۲-۴/۴۹

آغاز: بسمله قوله کتاب الصلوة الظاهر أن الصلاة حقیقة فی الدعا

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح، متن خط‌خوردگی دارد؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۴ - ۲۲۹۳]

← سرائر الاسرار ≻ الطبایع

● **سرائر الاصول** / اصول فقه / عربی

sarā’ir-ul uṣūl

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۵۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی عرفنا معالم الحق و مناهج الاسلام؛
انجام: و ارباب الاخبار ما یشیر الله اولی البیان الاجمالی ایضا
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **سرائر الاولیاء = جامع الاسرار** / رمل / فارسی
sarā'er-ol owlīyā' = jāme'-ol asrār

۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۷۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۹/۱

این رساله بر فراز صفحه اول «سرائر الاولیاء» نامیده شده؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرضا ولد نورالله، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۱ر-۱۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۷۹]

● **السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی** / فقه / عربی
sarā'ir-ul ḥāwī li-taḥrīr-il fatāwī

ابن ادریس، محمد بن احمد، ۵۴۳ - ۵۹۸ قمری
ebn-e edrīs, mohammad ebn-e ahmad (1149 - 1202)

تاریخ تألیف: ۵۸۸ق

مشتمل است بر یک دوره کامل فقهی از (طهارت تا دیات) که ارزش و اعتبارش از قرن‌ها همچنان به قوت خود باقی می‌باشد. افزون بر ارزش فقهی آن، به واسطه آخرین بابش موسوم به «مستطرفات» که شامل گزیده‌ای از کتب مشیخه و روات است ارزش حدیثی قابل توجهی دارد. مؤلف به طور اجمال اشاره به ادله مسائل و اقوال و فتاوای فقهای شیعه و بعضاً اهل سنت می‌نماید. او در مقدمه شمه‌ای از فضیلت علم و کتاب بیان کرده و چنین نگاشته است: «فان الکتاب نعم الذخر و العقد و نعم الجلیس ... و نعم الانیس فی ساعة الوحدة و نعم المعرفة ببلاد الغربة و نعم القرین و الدخیل و الوزیر و النزیل و الکتاب و عاء ملیء علماً ...». شهرت ابن ادریس بیشتر به خاطر انتقادهای شدید او از شیخ طوسی بوده است و این امر موجب نکوهش فقهای متأخر گردید. ابن ادریس با این انتقاد سنت دیرینه تقلید از آرای شیخ طوسی را شکست و آزاداندیشی را برای فقهای امامیه به ارمغان آورد. وی در نقد آراء شیخ بسیار سرسختی به خرج می‌داد و او را به طور مستقیم و غیر مستقیم به پیروی از امام شافعی متهم می‌کرد. (براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان فعدله وعلمه البیان ففضله و البسه الایمان فجلله ...

انجام: و العفو عمن ظلملک تمت الاحادیث المنتزعة من کتاب العیون و المحاسن قال محمد بن ادریس مصنف هذا الکتاب الی ههنا یحسن الانقطاع ... و ان کان بحمدلله بهم یقتدی و علی امثالهم یحتذی غفر الله لنا و لهم و لجمیع المؤمنین آمین رب العالمین.

چاپ: مشار ۵۱۰ و ۵۱۹؛ ایران، سنگی، ۱۲۷۰ق

[الذریعة ۱۵۵/۱۲؛ ریحانة الأدب ۳۷۷/۷ و ۳۷۸/۷؛ کشف الحجب و الاستار ص ۳۰۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۴

آغاز: کتاب الجهاد و سیرة الامام باب فرض الجهاد و من یجب علیه؛ **انجام:** لانها نعلم کذبها

جزء دوم و مشتمل است بر ابواب جهاد و دیون و کفالات و حوالات و صلح و ضمان و لقطه و شهادات و قضایا و احکام و مکاسب و متاجر و بیوع و شفعه و شرکت و مضاربه و رهن و عاریه و ودیعه و مزارعه و مساقات و اجاره و غصب و اقرار و نکاح و طلاق و ظهار و ایلاء و خلع و مبارات و نشوز و شقاق؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ نسخه قدیمی و ظاهراً اندکی پس از فوت مؤلف نوشته؛ مقابله شده؛ واقف: شیخ بهایی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۸۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵ - ۵۴۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۱۳

آغاز: کتاب العتق و التدبیر و المکاتبة العتق فیه فضل کثیر؛ **انجام:** و ان کان بحمدالله بهم یقتدی و علی امثلتهم یحتذی (کذا)

جزء سوم و تا آخر کتاب و مشتمل است بر ابواب عتق و تدبیر و مکاتبه و ایمان و نذور و کفارات و صید و ذبائح و اطعمه و اشربه و سبق و رمایه و وقوف و صدقات و هبات و نحل و وصایا و مواریث و حدود و دیات و جنایات و باب زیادات مستطرفه از کتب مشیخه و روات؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن جعفر بن علی بن جعفر بن عبدالله بن حشی، تا: ربیع الثانی ۶۰۳ق، جا: کاظمین؛ مصحح، با نسخه اصل مقابله شده؛ واقف: شیخ بهایی، شهریور ۱۳۱۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۳۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۵۴۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۵۴

آغاز: و الاصل برائة الذمة من العبادات و بهذا القول یعنی شیخنا ابو جعفر الطوسی؛ **انجام:** و یستغفر الله لذنوبه و یتصرف انشاء الله تعالی. تم الجزء الاول من کتاب السرایر الحاوی لتحریر الفتاوی ...

از ۶ برگ قبل از «باب القول فی لباس المصلی و القول فی اماکن الصلاة» آغاز می‌شود تا خاتمه کتاب که شامل «فصل فی الزیارات» است؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: ۶۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ تألیف منقول از خط مؤلف در صفحه آخر نسخه: ذیقعده ۵۸۷ق است، به تاریخ ذیحجه ۶۴۰ با خط مؤلف مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۱۹ سطر [ف: ۱۲ - ۲۳۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۰-ف

نسخه اصل: جزو ۱ مورخ ذیقعده ۵۸۷ (جزو دوم از جهاد است)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه اول ذیحجه ۶۳۹ق [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ محرم ۶۴۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ تملک: محمد بدیع نادم، بهاءالدین محمد بن عبدالرشید مدرس مشهدی در ربیع الاول ۱۱۵۳، محمد تقی بن معزالدین محمد موسوی در صفر، محمد بن محمد فصیح مراغی در شعبان ۱۲۰۸، حسن بن محمد عمری عامل در ۱۱۸۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۹۸گ، ۳۲ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۶۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من یأتی بعدهم فقد استفاد منهم ما استخرجوه و وقف علی ما أظهروه من غیر ... و حصلت له بذلک ریاضة و ... قوة فلیس ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده، محشی؛ تملک: احمد بن علی بن محمد علی خسرو قمی، الحسن بن حیدر الحسینی، ابن غیاث الدین؛ مهر: «عبده قوام الشرف الحسینی ۹۷۸»، «... الفقیر إلی الله الغنی محمد ... الحسینی ... الله ...»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۴۴۵گ، ۳۱ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳۱ - ۵۸۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: علی محمد بن محمد علی اژئه اصفهانی به تاریخها ۱۲۹۹-۱۳۲۵، محمد بن اسحاق بن محمد بن اسحاق حمودی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۳۲۳]

۸. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۵۰

آغاز: کتاب العتق و التدبیر و المکاتبة العتق فیه فضل کبیر و ثواب جزیل بغیرخلاف بین الامة و لایصح العتق؛ **انجام:** و لیس منا من تکبر او تکهن له و لیس منا من تطیر او تطیر له و الرسول ما سحر عندنا..»

ابتدای کتاب العتق و التدبیر و المکاتبة تا اواخر کتاب الحدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، با امضای بلاغ؛ تملک: جمال الدین بن محمدقاسم عاملی با مهر «یامن له العزة و الجلال» (بیضی)، حسن بن علی بن حسن بن شدقم حسینی مدنی، عبدالله با مهر «قال انی عبدالله» (بیضی)؛ واقف: لطف الله بیناباجی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۰۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۶۳]

۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [نشریه: ۴ - ۳۲۶]

۱۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۲۱

آغاز: بسمله کتاب الجهاد و سیرة الامام فرض الجهاد و من یجب علیه و شرایط وجوبه و حکم الرباط باب الجهاد فریضة من فرائض الاسلام و رکن من ارکانه؛ **انجام:** لم یقبل قولها لانا نعلم کذبها تم الجزء الثانی من کتاب السرائر و یتلوه فی الجز و الثالث کتاب العتق و التدبیر و المکاتبة انشاء الله تعالی

از اول کتاب الجهاد تا جزء ثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: پارچه، ۲۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱/۵سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۵۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۹۵۸ق، ۱۴ ربیع الاول ۹۵۸ در جزو یکم که تا زیارات است و روز ۱۰ جمادی الاول ۹۵۸ در جزو دوم که تا طلاق است، نسخه می‌رسد تا به «باب الزیادات و هو آخر ابواب هذا الکتاب مما استنزعته و استطرفته من کتب الجلة المشیخة المصنفین الرواة المحصلین ... تمت الاحادیث المنتزعة من کتاب موسی بن بکر الواسطی و الحمد الله رب العالمین»؛ تملک: حسنی بن محمد ابراهیم حسینی، صفی حسینی حسینی، سید نورالدین و کاظم موسوی مازندرانی بارفروشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷۵گ، ۲۸ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۶ - ۳۲۶]

۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۶۳۳۶

نیمه دوم باب شهادات تا باب الاجارات از ج ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۲ ذیحجه ۹۵۸ق؛ مهر: نورالهدی حسینی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۶گ، ۱۸ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۲۷]

۱۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۶

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد فان الفقه اجمل ما التحقت الهمة وعرفته هذه الامة وما زالت الصدور له محلا؛ **انجام:** واسکن الیه من رحمتک رحمة یستغنی بها عن رحمة من سواک و الحقه بمن کان یتولاه و یستغفرالله لذنبه و ینصرف ان شاء الله

جلد اول از ابتدای کتاب تا پایان کتاب الحج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۵۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۵]

۱۴. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۷ جمادی الاول ۹۸۲ق [نشریه: ۶- ۳۴۴]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۲۸-عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ و ثلث، کا: محمد بن شمس بن علی السینالی نجفی، تا: شنبه ۶ شعبان ۹۸۵ق؛ تملک: شجاع بن علی حسینی ۱۴ شعبان ۹۸۵ق؛ ۱۱۲۹ص، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۴۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۰۵]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** غفر الله لنا و لهم و لجمیع المومنین ... و سلم و عظم

دیباچه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۲ق [الفبائی: - ۳۰۷]

۱۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۰۷

جزء اول کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، احمد بن صالح بحرانی در سال ۱۱۱۵ از اول تا آخر آن را در جهرم مقابله کرده؛ ۲۵۲گ، ۳۰ سطر (۱۴×۱۷)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱ - ۵۰]

۱۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۵

آغاز: وقد اورد ذلك شيخنا ابوجعفر فی نهايته ايراداً لااعتقاداً لانا قد بينا انه رجع عمن ذلك فی مبسوطه؛ **انجام:** قال محمد بن ادريس مصنف هذا الكتاب الی هاهنا يحسن الانقطاع و يدعی بالتوبة و الاقلاع

بخشی از کتاب العتق تا بخشی از مستطرفات؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد بن ابراهیم قطیفی نجفی، تا: ۱۰۱۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۱۵۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ملك، تا: دوشنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۰۲۲ق؛ مصحح؛ تملك: غلام رضا مولانا، هادی بن حسن بن حاتم به تاریخ جمادی الاول ۱۳۵۶، نورالدین محمد علی به تاریخ ۱۰۳۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲ - ۱۶۴]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۵۹

تا باب ابتياع الحيوان است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الاول ۱۰۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۵۰گ، ۲۳ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۱۵ - ۴۱۰۰]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۹۶

نیمه دوم کتاب و از احکام اولاد و عقیقه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ شعبان ۱۰۳۰ق، استکتاب علی بن حسن مازندرانی؛ از روی نسخه‌ای که به سال ۶۴۱ نوشته شده بود، مصحح؛ مهر: «بنده آل محمد علی» (بیضی)، «توکلت علی الله علی بن حسن بن عبدالله» (بیضی)، «الله محمد علی»، «بنده آل علی علی» (مربع)؛ تاریخ وقف: ۱۰۶۱؛ جلد: مقوایی، ۵۵۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۵ - ۳۶۸]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۴۱-۲۷/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احسن بن محمد مشهور به قاضی احسن، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۰۳۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۲گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۲۸۵]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۶۴-۴/۳۴

آغاز: برابر **انجام:** فان ادعت انقضاء عدتها فی زمان لايمكن ذلك فيه لم يقبل قولها فيه لانا نعلم كذبها تم الجزء الثانی من كتاب السرائر ونتلوه فی الجزء الثالث كتاب العتق والتدبير والمكاتبة

جزء ۱ و۲؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن رفیع الدین بن علی غفاری کاشانی، تا: جزء اول ۲۸ ذیحجه ۱۰۳۹ و جزء دوم ۱۱ جمادی الاول ۱۰۴۰ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد علم الهدی بن محسن ۱۱۱۷» (مربع)، «کتب موقوفه مرحوم حاجی ملا محمد نادی مجتهد طهرانی ۱۲۳۰»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: ۴ - ۲۲۸۵]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین حسین بن محمد مشهور به منجم شیرازی، تا: پنج‌شنبه غره شعبان ۱۰۵۳ق، جا: حجاز؛ مصحح، محشی از کاتب که می‌گوید چون به حجاز هجرت کردم کتب اربعه را مقابله نمودم و کتاب‌های فقهی خواندم و چون دیدم فقها به گفته‌های ابن ادریس نظر دارند بر آن شدم که کتاب سرائر را استنساخ کنم و این بخش را اول استنساخ کردم به جهت احتیاج خودم بدین مسائل و در مواردی که ابن ادریس بر شیخ طوسی اشکال‌های نادرست داشته در حاشیه توضیح دادم و حق در مطلب را بیان کردم؛ مهر: علی استرآبادی (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲ - ۸۹]

۲۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۷۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ با بلاغ مقابله احمد بن صالح بن علی بحرانی در روز جمعه ۱۷ ربیع الثانی ۱۱۱۵ [ف: ۳ - ۹۱]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: ابراهیم بن محمد بن علی بن احمد حرفوش عاملی اصلا امامی الشافعی مسکنا، تا: چهارشنبه ۱۶ ذیقعده ۱۰۶۴ق؛ با وقف‌نامه مبنی بر اینکه این مجلد و یکصد و هشتاد و سه جلد از کتاب‌های زبدة الاعاظم و الاشراف میرزا سید محمد بن میرزا محمد حسین حسینی طباطبایی، وقف ۱۴ معصوم در شهر اصفهان باشد. به تاریخ ۱۲۲۵ق؛ مهر: «... طباطبائی» (چهارگوش)؛ تملك: علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین عاملی مورخ ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی تیماج سرخ پوشانده، ۲۵۶گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲ - ۱۳۹]

۲۷. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۰۱۳/۲

باب الزیارات است؛ خط: نستعلیق، کا: عزیز الله بن محمد تقی مجلسی، تا: با تاریخ ۱۰۷۱ق؛ مقابله شده با نسخه مقابله شده استرابادی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۳۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۲۲]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ناصر بن حسین بن تاج الدین نجفی، تا: ۱۰۸۷ق؛ مصحح؛ تملك پاك شده شیخ جعفر کاشف الغطاءمشهود؛ جلد:

تیماج قرمز، ۴۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۹]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا انتهی الی آخره کف عن السعی و مشی مشیاً

جزء اول و حاوی ابواب طهارت و صلوة و صوم و زکوة و خمس و غنائم و حج است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: سید سلطانعلی بن سید عبدالسمیع بادجانی شیرازی، تا: ربیع الاول ۱۰۸۸ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: محمد حسین خان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۵۳۹]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۴۵

آغاز: بسمله، کتاب العتق و المکاتبة، العتق فیه فصل کبیر. الخ؛ **انجام:** فی المسئلة علی ما اورده المتاخرین ... غفر الله لنا و لهم و لجمیع المومنین ... هذا آخر الکتاب السرایر الحاوی لتحریر الفتاوی ...

خط: نسخ، کا: علی بن راشد بحرانی، تا: شنبه ۱۶ شعبان ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: زین العابدین بن محمد طاهر، محمد باقر بن محمد مهدی ۱۱۶۲؛ کاغذ: پستهای سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۳۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۲ - ۵۵۷]

۳۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۷۹

از کتاب العتق است تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: علی بن راشد درازی، تا: شنبه ۲۴ شعبان ۱۰۹۲ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴ - ۳۸۵]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۶۶

خط: نسخ زیبا، کا: شکرالله بن محمد حسینی خوراستکانی، تا: جمعه ۱۲ رجب ۱۰۹۴ق؛ مقابله شده، مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ تملک: محمد حسن بن محمد تمامی جزائری؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۱۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۶ - ۱۷۱]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لهذا کثرت العلوم بکثرة الرجال و اتصال الزمان و امتداد الآجال کاتب سپس چنین رقم کرده ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج زیتونی، ۳۵۱ص، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۲۸۰]

۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با اجازه‌ای که سید میرزا مهدی شهرستانی برای سید علی طباطبائی حائری (صاحب ریاض المسائل) به تاریخ اواخر شعبان ۱۲۱۱ نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۶گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۰]

۳۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حاج محمد ابراهیم، ۱۲۳۴؛ ۴۱۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲ - ۴۳۹]

۳۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۴۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب القول فی لباس المصلی ... در سطر ۱۸: و یجعلهما جمیعا علی منکر واحد و کذلک.

از آغاز تا لباس مصلی؛ خط: نسخ و نستعلیق مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: علی مردان خان تیموری (نصرت الملک)، ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۲۱×۲۸سم [ف: - ۲۱۸]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۰۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۵۷۸]

۳۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۰۸

از کتاب الطهارة تا پایان کتاب المکاسب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاج علی محمد همدانی به تولیت حاج سید یوسف خراسانی، ۱۲۴۵؛ ۲۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۵۲۴]

۳۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۴۷/۱

فقط مقداری از آغاز کتاب النکاح آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ (۱پ-۱۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۱]

۴۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۵۲

از آغاز کتاب الطهارة تا پایان متاجر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۱]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** آمین یا رب العالمین تمت الکتاب ولله المنة علی بلوغ الامال فیه و الفراغ منه و الحمد علی نعمته المتظاهرة و صلواته علی محمد النبی و اله و عترته الطاهرة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۳۱۵گ، ۳۴ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۲×۳۱/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۱]

۴۲. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۸۰

آغاز: برابر

کا: محمد جعفر بن محمد حسین خوانساری، تا: ۱۲۲۹ق؛ تملک: علی بن الحاج عبدالله [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۴۸]

۴۳. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۸۴

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن حاجی عظیم یزدی، تا: ۱۴ شعبان ۱۲۲۹ق؛ ۳۶۹گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۵۰]

۴۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قاسم بن محمد نصرآبادی، تا: سه‌شنبه غره ربیع الاول ۱۲۲۹ق؛ مهر: «العبد محمد حسین بن محمد رضوی» (چهارگوش)؛ واقف: محمد حسین رضوی، ذیقعده ۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۱گ، ۳۰ سطر (۱۲/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: - ۲۱۵]

۴۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الاحادیث المنتزعه عن کتاب موسی بن بکر الواسطی تمت
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز مذهب، ۴۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲- ۳۶۵]

۴۶. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۱
خط: نسخ، کا: غلام علی هندی، تا: ۱۰ شعبان ۱۲۳۳ق؛ ۳۳۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۳۲]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۴۰
آغاز: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر خلف عبدالحسین خان عرب، تا: ۱۶محرم۱۲۳۳ق؛مهر:«محمد ابن قاسم۱۳۰۸» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴۱ - ۳۹]

۴۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۴۵/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۸ ربیع الاول ۱۲۳۸ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۹ جمادی الاول ۹۵۱ و تنها مستطرفات این کتاب است؛ ۴۳گ (۱۵۴پ-۱۹۶ر)، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۳/۵) [ف: ۵ - ۹۹]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۵۸
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، کتاب الجهاد و سیرة الامام باب فرض الجهاد و من یجب و شرائط وجوبه و حکم الرباط؛ الجهاد فریضة من فرایض الاسلام و رکن من أرکانه؛ **انجام:** فان ادعت انقضاء عدتها فی زمان لایمکن ذلک فیه لم یقبل قولهافیه لأنا نعلم کذبها؛ تم الجزء الثانی من کتاب السرائر و یتلوه فی الجزء الثالث کتاب العتق و التدبیر و المکاتبة ان شاءالله تعالی.
ج۲. از کتاب الجهاد تا انجام کتاب الطلاق؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین فرزند حاج محمد قاسم رائی رازی کاشانی، تا: دوشنبه ۱ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله شده؛ واقف: ملامهدی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی مشکی، ۲۳۲گ، ۱۸ سطر(۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۰ - ۱۱۶]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: قربان علی بن محمد علی، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۰ق؛ توسط مرحوم سید مصطفی حسینی خوانساری در ۱۳۶۸ با نسخه‌های مختلف تصحیح و مقابله شده، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴۵۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۵۴]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۷۶
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن حسین رضوی موسوی خوانساری، تا: یک‌شنبه ۲ رجب ۱۲۴۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح زرین زیبا؛ تملک: میرزا حسن بن محمد ابراهیم جبل عاملی وجدانی قمی به تاریخ شعبان ۱۳۷۱؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۲۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۲ - ۲۲۵]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۴۴
آغاز و انجام: برابر
کامل همراه با مستطرفات؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد خوانساری، تا: ۱۲۴۳ق؛ مصحح؛ تملک: ابوالحسن؛ جلد: تیماج روغنی مذهب،۲۵۲گ،۳۳سطر،اندازه:۲۰/۵×۳۰سم[ف:۴۴ - ۲۱۲]

۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۴۶-۳۱/۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: خوانساری، تا: محرم ۱۲۴۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۴- ۲۲۸۵]

۵۴. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۳۸
آغاز: اذا کان انقطاع دم الاستحاضه حدث یوجب الوضوء تم قال فان انقطع بعده؛ **انجام:** قد شهذت بامر زائد قد یخفی علی من شهد بالنفی
از کتاب «الصلوة» تا آخر «الحدود»؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن کلب علی خوانساری، تا: چهارشنبه ۶ شعبان ۱۲۴۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۷گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۳سم [دو کتابخانه اراک: - ۶۲]

۵۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۷۰
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد خوانساری، تا: سه‌شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۴۸ق؛ مصحح، محشی با عنوان «م هـ» (سید محمد مهدی نائب الصدر اصفهانی)؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج سبز، ۲۸۲گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۶۲]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۶۴۳
آغاز و انجام: برابر
ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد، تا: دوشنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۲۵۰ق؛ مصحح؛ تملک: موسی بن جعفر یکی از نواده‌های سید نعمة الله جزایری؛ مهر: محمد «افوض امری الی الله»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۴۸گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۱]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۸
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد جعفر بیک اصفهانی، تا: ۵ ربیع الاول ۱۲۵۱ق، به دستور حاجی محمد ابراهیم قزوینی؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۷۰]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۶۱۷
آغاز و انجام: برابر
ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: مهر علی خوانساری، تا: ۱۲۵۴ق، برای میرزا اسماعیل بهبهانی؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۱]

۵۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن محمد خوانساری، تا: دوشنبه ۹ جمادی

الاول ۱۲۵۵ق؛ مصحح؛ مهر: «یارفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۰۹]

۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۸۹-۲۱/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد خوانساری، تا: صفر ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ – ۲۲۸۴]

۶۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۹۲

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن احمد خوانساری، تا: شعبان ۱۲۵۵ق؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسین»؛ اهدایی: حاج میرزا علی شریعتی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۷۸گ، ۳۴ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵ – ۱۸۳۵]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۶۰

آغاز: بسمله، کتاب النکاح قال الله تعالی فانکحوا ما طاب لکم من النساء فندب تعالی الی التزویج؛ **انجام:** برابر

ج۲، از ابتدای نکاح تا انتهای مستطرفات؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد اشرف، تا: دوشنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۵۶ق، مصحح؛ اهدایی: استاد کاظم مدیر شانه چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۷۹۲]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا یرجع الحاکم عن الحکم بها و لاینقض حکمه، کتاب النکاح.

ج۱، از ابتدای مقدمه تا آغاز نکاح؛ خط: نسخ، کا: محمد علی حسینی هروی، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۲۵۷ق؛ اهدایی: استاد کاظم مدیر شانه چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۳۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۷۹۳]

۶۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۹۲

خط: نستعلیق، کا: حسن بن زین العابدین خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۲۵۸ق؛ اهدایی: آیة الله صادقی؛ ۲۲۴گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲ – ۵۰۷]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد فرزند محمد، تا: پنج‌شنبه ۱۴ صفر ۱۲۵۹ق؛ مصحح؛ تملک: محمد صادق فرزند آقا محمد به تاریخ ۱۲۷۳ق با مهر«محمد صادق»(بیضی)؛مهر:«الواثق بالله الغنی لطفعلی الحسینی» (هشت گوش)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۶۲گ، ۳۵ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۲۹ – ۵۰۱]

۶۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ – ۱۵۵]

۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سیف علی بن حیدر علی فراهانی، تا: ۲۱ ذیحجه ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج سبز مذهب، ۲۴۶گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۶ – ۸۱]

۶۸. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲

خط: نسخ، کا: سید حسن بن احمد موسوی، تا: چهارشنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۴گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: – ۱۸]

۶۹. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کامل و مستطرفات را هم دارد؛ خط: نسخ، کا: مهر علی بن علی محمد، تا: ۱۲۶۵–۱۲۶۰ق؛ واقف: مهر علی بن آقا علی محمد، ۱۲۶۰ یا ۱۲۶۵؛ ۲۴۸گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲ – ۹۸]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۰۸

آغاز: بسمله، کتاب الجهاد و سیرة الامام باب فرض الجهاد و من یجب علیه؛ **انجام:** من بلاد مصر والاسکندریه و القیر و ان لاماهدت الی البر

ج۱–۲، از ابتدای جهاد تا انتهای مستطرفات؛ خط: نسخ، کا: علی رضا بن بابا زهیر قمی، تا: ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۶۱ق، به دستور علامه ملا محمد صادق قمی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۵۵]

۷۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۴۸۲

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله، تا: ۱۲۶۳ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۳۶۷ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۴۳۱]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳۶/۱

آغاز: بسمله، کتاب الجهاد و سیرة الامام، باب فرض الجهاد و من یجب علیه و شرائط وجوبه و حکم الرباط، الجهاد فریضة من فرائض الاسلام و رکن من ارکانه؛ **انجام:** و کذلک اذا کان العبد غیر مختون، فلا خیار لمشتریه فی رده و اثبات ذلک یحتاج الی دلیل و کذلک اذا وجد الجاریة مختونا، فلا خیار له.

خط: نسخ، کا: علینقی خراسانی جنابذی (الگنابادی) بیدختی، تا: ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ تملک: آیت الله حاج میرزا محمود طباطبائی بروجردی، عموی بزرگ مرحوم آیت الله العظمی حاج آقا حسین طباطبائی بروجردی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۹گ (۱پ–۱۴۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۷ – ۶۸]

۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان ... و علمه البیان؛ **انجام:** آمین یا رب العالمین. تمت الکتاب ولله المنة علی بلوغ الامال فیه و الفراغ منه و الحمد علی نعمه المتظاهرة و صلواته علی محمد

النبی و اله و عترته الطاهرین
خط: نسخ، کا: حاج محمد علی خوانساری، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۱گ، ۳۵ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۸ – ۱۳۱]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۳۰۸

آغاز و انجام: برابر
ج ۱-۲؛ خط: نسخ خفی، کا: محمد ابراهیم بن علی اصغر، تا: ۱۲۶۵-۱۲۶۴ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۳۰۱گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۵۶]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** محمد باقر الفقیر اللهم عامله بلطفه و فضله من شهور سنه ۱۲۶۵
کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۶۵ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای روغنی مذهب، ۲۳۸گ، ۳۵سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۵۶]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لم یجعل الدنیا لنفسه فی نفسه ... خمس و ستین و ماتین بعد الالف
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۶۵ق [رایانه]

۷۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۹۵

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد، تا: شنبه ۱۵ محرم ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۶ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۵ – ۹۹]

۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۳۸

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد حسن خوانساری، تا: چهارشنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سیاه، ۲۴۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۴سم [ف: ۱ – ۲۶۸]

۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۴۸۳-۱۸/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمدبن محمد حسن، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۲۶۹ق؛ مصحح؛ تملک: محمد جعفر گلپایگانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۴ – ۲۲۸۴]

۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۴۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج محمد قاسم رائی کاشانی، یک‌شنبه ۲۱ شوال ۱۲۷۰ق (جزء اول) و محمد علی بن محمد حسین (فرزند کاتب سابق)، شنبه یازدهم محرم ۱۲۷۰ق (جزء دوم)؛ از روی نسخه‌ای که سید حسن بن احمد موسوی به سال ۱۲۷۰ تصحیح و مقابله کرده بود، جزء اول و دوم را رائی کاشانی مقابله کرده و این کار را روز شنبه ۲۵ ذیقعده ۱۲۷۰ق به پایان برده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۹ – ۲۴۹]

۸۱. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲۴

خط: نسخ، کا: علی بن اسماعیل بالادهی، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: مرتضی موسوی خلخالی کلوری به تاریخ ۱۲۸۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: – ۳۵]

۸۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۴۹۲/۴

آغاز: برابر **انجام:** و سعیا مشکرا و ذنبا مغفورا و یجوز ان یومیها راکباً و ماشیاً.
از اول تا باب الافاضه من عرفات و الوقوف فی المعشر و نزول منی را دارد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: علی مردان خان تیموری (نصرت الملک)، ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: – ۴۰۴]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۹۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** انه من اجود ما صنف فی فنه و اسبقه لایفاء سنه و اذهبه فی طریق البحث و الدلیل و النظر لا لرواته الضعیفه ... فانی تحریت فیه التحقیق و تنکبت ذلل کل طریق
دیباچه؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ملقب به عبرت نائینی، تا: چهارشنبه ۲۸ جمادی الاول ۱۳۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۲۱پ-۲۴پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۴ – ۲۹۱]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۰۳

آغاز: غیر مستقیم و اجمع اهل العربیة علی أن الوقف التام عند قوله و ان کانت واحدة؛ **انجام:** لکل واحد منهما السدس ان کان له ولد لقبح و فحش ذلک فکیف یقدر فی الکلام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۷۷گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۷ – ۱۸۶]

۸۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۵۲

آغاز: ابو جعفر فی کتاب الاستبصار و حملنا؛ **انجام:** قال التبی ص من اصبح
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ قهوه‌ای، ۳۹گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴ – ۱۴۵۱]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۳۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محسن هوائی [رایانه]

۸۷. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۹۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وذبنا مغفورا و یجوزان یومی راکبا و ماشیا.
از طهارت تا حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشکی، ۳۰ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵) [رشت و همدان: ف: – ۱۷۹۲]

۸۸. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۱۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب القول فی لباس المصلی و القول فی اماکن الصلوة ... و یدخل طرفیه من تحت یدیه و تجعلهما جمیعا علی منکب واحد و کک.
از آغاز تا لباس مصلی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛

کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج جگری، ۲۶ سطر (۱۲/۵×۲۱)، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: – ۱۷۹۳]

● **سرایر حروف ۲۸گانه** / متفرقه / فارسی

sarāyer-e horūf-e 28 gāne

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۰/۵۴

آغاز: بر ضمایر اولی الاباب پوشیده نماند که سرایر حروف ۲۸ گانه چون اعظم اسرار الهی و در سایر اجزای کائنات معانی ایشان سایر و دایر

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کا: محمد مهدی بن محمد صالح رضوی، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ جلد: میشن تریاکی، مذهب، ۳ص (۳۰۴–۳۰۶)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۲۱]

● **سربازگیری** / قانون / فارسی

sarbāzgīrī

عباسعلی

‘abbās‘alī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۴۹

آغاز: اعلم ان ... سبب بالیف کتابچه این بنده در سال ۱۳۰۲ بر حسب خواهش علیحضرت سلطان عثمانی؛ **انجام:** آنان نمایند و الا ... جلد ثانی بر نظام و قوای بری و بحری دول روس و انگلیس است

از عباس قلی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق [الفبائی: – ۳۰۷]

● **سر البال لذوی الحال فی اطوار سلوک اهل الحال** / عرفان و تصوف / فارسی

serr-ol-bāl le-zave-l hāl fī atvār-e solūk-e ahl-el-hāl

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹–۷۳۶؟ قمری

‘alā‘-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۹ خلوت (اربعین) جمادی الاول ۷۰۱ق

درباره سیر و سلوک.

آغاز: بسمله. الحمد الله الذی شهدت الکاینات علی وجوب وجوده ... اما بعد فاعلم ایها الولد السالک و الاخ النالک ...

انجام: ان شاء الله العزیز که مستجاب افتد و ما ذلک علی الله العزیز.

[سرگذشت سمنانی ص ۱۰۰؛ فهرستواره منزوی ۴۸۰/۷]

۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۶/۲۷

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد بن نظام حسینی بخاری، تا: ۸۴۳ق؛ ۷گ (۲۵۶ر–۲۶۲ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۰۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰گ (۲۴۳پ–۲۶۲پ)، ۱۷ سطر(۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۶ – ۱۱۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲۵/۹–ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ (۲۲۷–۲۴۳) [فیلمها ف: ۳ – ۱۶۵]

● **السر البدیع و المعنی الرفیع** / صنعت / عربی

as-sirr-ul badī‘ wa ma‘na-r rafī‘

رساله‌ای است عمیق در کلیات صنعت و مؤلف آن بیشتر جاها اشعار منظومه اندلسی را در صنعت که دیوان الشذور یا شذور الذهب نام دارد نقل و شرح کرده و یا آنها را به عنوان گواه آورده از طغرائی و خالد بن یرید و جابر بن حیان نیز یاد کرده است. از جلدکی شرحی بر شذور الذهب اندلسی می‌شناسیم که نام آن «غایة السرور فی شرح دیوان الشذور» است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۳/۱۰

آغاز: (بسمله) الحمدلله رب العالمین ... اعلم ان العمل موجود فی باب العلم ناعرف ذلک تفسیر قول الحکماء فی رمزهم حجرنا موجود فی المعدن فانهم ذلک و اعرفه اما المعدن؛ انظر منه الی الذهب؛ **انجام:** و الصحیح ما ذکرنا من السر البدیع و المعنی الرفیع و فی تحصیل هذه الصنعة قوام الدین و الدنیا و الفوز بنعم الاخرة و الاولی لعبدهدی ... ففاز بالمطلب الاعلی ... ذوالفضل العظیم.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: مختلف و بیشتر هندی، جلد: میشن خرمایی، ۱۳ص(۱۹۴–۲۰۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۰ – ۱۴]

← سر تراشیدن ⟵ احکام سر تراشیدن

● **سر تکرار لفظة «فاطمة» فی حدیث الکساء** / حدیث / عربی

sirr-u tikrār-i lafẓat-i «fāṭima» fī hadīṯ-i kisā’

کرمانی، زین العابدین بن محمد کریم، ۱۲۷۶ – ۱۳۶۰ قمری

kermānī, zayn-ol-‘ābedīn ebn-e mohammad karīm (1860 - 1941)

وابسته به: حدیث الکساء؛ فاطمه زهرا (س) (–۱۱)

تاریخ تألیف: شنبه ۹ جمادی الاول ۱۳۳۵ق

میرزا محمود خان طباطبائی نائینی، از قریه «سعید آباد» از دهات سیرجان، می‌پرسد که سر تکرار نام حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در حدیث کساء که طریحی در کتاب خود «المنتخب» نقل کرده است «فاطمة و أبوها و بعلها و بنوها» چیست. خان کرمانی در آغاز این رساله تمام حدیث را می‌آورد پس از آن

بنا بر مذاق خود (مذاق شیخی‌ها) پاسخ می‌گوید و برای تفصیل بیشتر به شرح همین حدیث «الرسالة السلماسیة» خود که به درخواست بعضی برادران آذربایجانی از سلماس نوشته بود، ارجاع می‌دهد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۳

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی، قد اتانی کتاب کریم و خطاب عظیم من صاحب المفاخر و المزایا و المآثر السید السند؛ **انجام:** واعتذر الی الجناب المفضال من الاجمال و عدم تفصیل المقال ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر نگارنده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۲۱۲]

← سر التمحیص ← التنصیص علی معانی التمحیص

● سر التوبة / اخلاق / فارسی

serr-ot tawba

درباره توبه است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۰۹/۵

آغاز: بدان ایدک الله که توبه انسان بر مثال سکه درمی بود بوجود بنی آدم، یک رکعت نماز توبه؛ **انجام:** و بیان این کلام بسیار است و محافل بیشمار لیکن شمه ای نموده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۹۶پ-۹۸پ) [ف: ۵ - ۱۰۳]

● سر جعل الائمة من ذریة الحسین / کلام و اعتقادات / عربی

sirr-u ja‘l-il a’imma min ḏurrīyat-il ḥusayn

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

نام وی تنها در پایان گفتار آمده است. درباره اینکه چه سری است در اینکه امامان از فرزندان حضرت حسین قرار گرفته‌اند، در حالی که حضرت حسن بزرگتر ایشان بوده‌اند. (احمد منزوی)

آغاز: رسالة للسید اعلی الله مقامه. قال ایدالله تعالی و ما السر فی جعل الائمة (ع) من ذریعة الحسین (ع) مع ان الحسن (ع) اکبر منه، فیکون اعلی منه. اقول. اما فی الظاهر فلان ذلک کرامة من الله.

انجام: فقد اظهرت لک الرمز المنجم و السر المعمی. و الله الموفق للهدایة و الرشاد.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۰/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۲۵۶ق؛ ۶۷ص (۹۱-۱۵۷) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۲/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عباس بن حاجی محمد علی زنوزی، تا: جمعه ۱۶ صفر ۱۲۶۵ق؛ ۸۱ص (۹۳-۱۱۷) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۰۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۴ شوال ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ص (۲۶۸-۲۹۰)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۷۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۴ص (۶۶-۱۰۹) [ف: ۱۰ - ۱۶۳۲]

● السر الجلیل فی خواص «حسبنا الله و نعم الوکیل» = خواص الآیات / علوم قرآن / عربی

as-sirr-ul jalīl fī xawāṣ-i "ḥasbuna-l-lāh wa ni‘m-al wakīl"

شاذلی، علی بن عبدالله، ۵۹۱ - ۶۵۶ قمری

šāzelī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (1196 - 1259)

رساله‌ای است در بیان خواص آیه شریفه «حسبنا الله و نعم الوکیل» که در پنج «باب» ترتیب یافته: ۱. خواص هذه الآیات الشریفة: ۲. جملة من خواص بوارق هذه الآیة الشریفة؛ ۳. کیفیة التربص بهذه الآیة؛ ۴. بعض خواص هذه الآیة؛ ۵. نبذة من خوارق بوارق خواص هذه الآیة الشریفة.

چاپ: مصر، قاهره، ۱۲۹۷ قمری، سنگی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۳۹/۱

آغاز: بسملة، قال شیخنا و أستاذنا الشیخ الإمام العالم العلامة رحلة الطالبین، کهف القاصدین ... و بعد حمدالله سبحانه و تعالی و الصلاة و السلام علی رسوله صلی الله علیه و سلم و شرف و کرم القائل صلی الله علیه و سلم اذا وقعتم فی؛ **انجام:** و مما یناسب الذکر له اوقات الحر الذی ینزل فیه أمر ربنا الی سماء الدنیا، فیقول هل من داع فاستجیب له، هل من مستغفر فاغفر له، هل من سائل فأعطیه أول الثلث الأخیر من کل لیلة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ مصحح، با نشان «بلغ مقابلة مع أصله و لله الحمد» مقابله شده؛ کاغذ: شرقی، ۳۵گ(۷ر-۴۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۳۹ - ۵۹۱]

● سر الجلیل فی مسئله التفضیل / کلام و اعتقادات / فارسی

serr-ol jalīl fī mas’alat-et tafzīl

دهلوی، عبدالعزیز بن احمد، ۱۱۵۹ - ۱۲۳۹ قمری

dehlavī, ‘abd-ol-‘azīz ebn-e ahmad (1746 - 1824)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۶۹

آغاز: بسمله نحمد نصلی علی نبیه الکریم و علی الذوی الفضل العظیم؛ **انجام:** و اصحابه وارد احه وسلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق [رایانه]

● السرج و اللجام / - عربی

as-sarj wa-l lijām

صاغانی، حسن بن محمد، ۵۷۷ – ۶۵۰ قمری

sāqānī, hasan ebn-e mohammad (1182 - 1253)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۲/۷–ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۷۱۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۹۶ق؛ ۱گ (۱۲۵ر–پ)، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۹]

● سرح العیون فی شرح رسالة ابن زیدون = الزیدونیة / ادبیات / عربی

sarḥ-ul ‘uyūn fī š.-i r.-i ibn-i zaydūn = az-zaydūnīya

ابن نباته، محمد بن محمد، ۶۸۶ – ۷۶۸ قمری

ebn-e nobāte, mohammad ebn-e mohammad (1288 - 1367)

وزیر ابوالولید بن زیدون اندلسی (–۴۶۳ق) رساله مشهوری دارد به نام «کتاب التبیین فی خلفاء بنی امیة بالاندلس». ابن نباته شرح آن رساله را نوشته است. نویسنده این شرح پس از آن‌که در مقدمه‌ای به شرح حال ابن زیدون می‌پردازد، می‌گوید مأمور به شرح رساله این ادیب اریب شدم گرچه می‌دانم به کار بسیار مشکلی دست یازیدم ولی به هر حال من دست به آن شرح زدم.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی لا یجب الحمد الاله و ادام الله ایام الملک ... عماد الدنیا والدین ... بعد فانی امرت رسالة الوزیر ابو الولید بن زیدون ...
انجام: و الازعاج عدم الاستقرار و الخضراء ناحیة الزرع و الاکار الزارع و هو الفلاح و الله تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع المآب.
چاپ: در بولاق (۱۲۷۸هـ) و اسکندریه (۱۲۹۰هـ) و قاهره (۱۳۰۵هـ) مستقلاً، و با شرح صلاح الدین صفدی منضماً در لیدن (۱۸۳۳ و ۱۸۴۶ م) به طبع رسیده است

[هدیة العارفین ۷۹/۱؛ فهرست المخطوطات فؤاد السید ۴۵۹/۱؛ مخطوطات الادب فی المحتف العراقی ص ۳۴۷؛ کشف الظنون ۷۴۱/۱ و (چاپ فلوکل) ۳۵۸:۳؛ معجم المطبوعات ۲۶۳ و ۱۱۴:۱؛ کشف الظنون ۸۴۱/۱؛ الذریعه ۱۶۷/۱۲]

شرح و حواشی:

۱– سرح العیون فی شرح رسالة ابن زیدون (ترجمه)؛ محمد سعید بن قره خلیل

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴–طباطبائی
خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: ۸۲۹ق؛ دارای سرلوح و کتیبه مرصع، مجدول، مصحح، مقابله شده، با دو گواهی مقابله و تصحیح که یکی متعلق به محمد راغب وزیر است؛ تملک: فرهاد میرزا معتمدالدوله؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲۴ – ۱۲۳]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۳۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا اخلی ابواب نعمه و علمه علی کلا الحالین من طالب آمنین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۷گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵ – ۱۰۱]

۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۴۰
کا: ابراهیم بن هلال، تا: ۱۱۵۳ق؛ ۱۶۵گ، قطع: خشتی [ف:– ۱۶۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۱۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۲۰۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۶۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۳۳گ، ۲۱ سطر (۱۲/۳×۲۳)، اندازه: ۲۰/۳×۶۶سم [ف: ۷ – ۵۷۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶/۲–طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حکی بعض رسل الملوک انه دخل الایوان فرای فیه اعوجاجا فسئل عنه فقیل انه
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (تنها اوایل کتاب را دارد)؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۷ص (۲۳–۲۹)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۳ – ۱۹۴]

۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن زین الدین احسائی (پسر شیخ احمد)، تا: ۱۲۳۷ق، جا: کرمانشاه؛ ۱۲۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۲۹]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذلک بما قدمت یداک لتذوق و بال امرک و تدی میزان قدرک و السلام خیر ختام
خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن منصور موسوی، تا: ۱۲۵۳ق، جا: شیراز مدرسه خان؛ نویسنده متن: احمد بن عبدالله بن غالب بن زیدون مخرومی اندلسی؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، ۱۹ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۹. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۲۸۰

خط: نسخ، کا: علی محمد، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲۹۲ص، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۵۱]

۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عیسی بن محسن بن علی بن اسماعیل سلامی نجفی، تا: شنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عیسی بن محسن» (دایره)؛ جلد: تیماج جگری، ۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۱۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۷-۵/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** وزین سماء المدح من مناقبه بزینة الکواکب ولااخلی ابواب نعمه وعلمه علی کلا الحالین من طالب آمین والحمدلله ...

از اول تا آخر؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی از یوسف متخلص به عزیز و ملقب به نظم آرای بزم همایون در ۱۲۶۶؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۲۹۳]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لااخلی ابواب نعمه و علمه علی کلا الحالین اطلب امین و الحمدلله رب العالمین ... الطاهرین

خط: نسخ، کا: ابن محمدعلی، تا: ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی (فستقی)، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴ص (۱-۲۳۴)، ۲۲ سطر (۹×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۸ - ۳۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من طالب امین و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد جعفر طباطبائی، تا: ۱۲۷۷ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۱۳۶گ، ۲۳ سطر (۸/۸×۱۸/۴)، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۷ - ۵۷۴]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا اخلی ابواب نعمه و علمه علی کلا الحالین من طالب امین و الحمدلله رب العالمین و صلی اله علی محمد و اله اجمعین

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۵ص (۱-۲۴۵)، ۲۱ سطر (۸×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۸ - ۲۰۹]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا اخلی ابواب نعمه و علمه علی کلاالحالین من طالب آمین و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عسلی، ۱۹۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۴ - ۱۰۱]

۱۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا اخلی ابواب نعمه و علمه علی کل الحالین من طالب. آمین.

خط: نستعلیق، کا: علی انصاری، تا: رمضان ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، مقوایی، ۳۴۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۱۸]

۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۸۴

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد قلی قزوینی عاشوری، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج خرمایی، ۴۳۷گ، ۱۵ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۴۷]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۸۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۸]

● سر الحقیقة / اخلاق / عربی

sirr-ul-ḥaqīqa

ثعالبی، عبدالملک بن محمد، ۳۵۰ - ۴۲۹ قمری

sa‘ālebī, ‘abd-ol-malek ebn-e mohammad (962 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۰/۷-ف

نسخه اصل: ملت فیض الله ش ۲۱۳۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شوال ۱۰۲۸ق؛ از روی نسخه مورخ ۲۹ رمضان ۴۴۲؛ ۱۵گ، [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۰]

↩ سر الحقیقة فی وقعة الطفوف ⋟ اسرار الشهادة

↩ سر حکمت ⋟ سر الحکمة

● سر الحکمة / طب / فارسی

serr-ol hekma

کاشانی، محمد تقی بن محمد هاشم، ۱۲۵۶ - ۱۳۱۹ قمری

kāšānī, mohammad taqī ebn-e mohammad hāšem (1840 - 1902)

رساله‌ای است در علم شیمی و ترکیب و تجزیه داروها و اثر آنها در معالجه امراض؛ ترجمه‌ای است از کتاب استادش شلیمر فلمنکی؛ در یک «مقدمه» و چهار «باب» و هر یک در چند «فصل» و چند «فقره»: مقدمه در بیان معرفت به جنس و نسبت ما بین اعضاء صلبیه و اینه و غیره؛ باب ۱. بیان ترکیب و تجزیه اجزاء صلبیه و لینه بدن انسان: فصل ۱) بیان تجزیه عظام و ما یتعلق بها، ۵) بیان جلد و ما یتعلق بها، ۱۲) عده تیموس؛ باب ۲. بیان تجزیه و صفات اجزاء مایعه ای بدنیه: فصل ۱) تعریف رطوبت بیضیه، ۵) رطوبت مخاطی بینی، ...؛ باب ۳. بیان تغییراتی که به واسطه اغذیه و اشربه و اهویه در بدن حادث می‌گردند: فصل ۱) عمل تغذیه ...؛ باب ۴. بیان تجزیه و ترکیب ترشحات

بدن انسان: فصل ۱) بیان ترشحات لازمه حیات، فقره اولی در تعریف دم، فقره پنجم در بیان بزاق، فقره دهم در بیان منی ...، فصل ۲) فضول، فقره اولی در عرق، فقره پنجم در بیان براز. (احمد منزوی)

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعدد خالقی را سزد ... بدانکه شیمی عبارت است از علم تجزیه و ترکیب که در او بیان شود از نسبت و تأثیرات و میل ترکیبی اجسام بیکدیگر ...

انجام: و در طیور چون بول و براز در یک مکان مجتمع و از یک مجری خارج میگردند در مدفوع آنها آسید اوریک بمقدار کلی موجود است.

چاپ: تهران، ۱۲۷۹ق، سنگی، ۶۰ ص

[فهرستواره منزوی ۳۵۰۴/۵ و ۳۸۵۸/۵ با عنوان «سر حکمت» بدون نام مؤلف]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، ۷۲گ، ۱۷-۱۶ سطر، اندزه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۲۲]

۲. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۴۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۵ - ۲۱۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه:۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۵ - ۷۳۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۶۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید، تا: پنج‌شنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۲۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی صنعتی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۹۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۹۱/۱

همان نسخه بالا؛ ۱۱۴گ (۵پ-۱۱۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [مؤید: ۳ - ۲۴۴]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۹/۵

آغاز: بسمله - بدانکه شیمی عبارت است از علم تجزیه و ترکیب که در او بیان شود از نسبت و تأثیرات و میل ترکیبی اجسام بیکدیگر؛ **انجام:** و در طیور چون بول و براز در یک مکان مجتمع و از یک مجری خارج میگردند در مدفوع آنها اسید اوریک ... موجود است - تمت.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نام بسیاری از امراض و اصطلاحات طبی را به زبان فرانسه در حواشی نوشته است؛ کاغذ: سفید نازک، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۶۸ص، ابعاد متن: ۱۰×۱۵/۵، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۱۳]

← سر الحیاة ≻ حیاة الحیوان (منتخب)
← سر الحیات ≻ منتخب حیوه الحیوان
← سر الحیات ≻ حیاة الحیوان (منتخب)

● سر الحیاة = حیاة الحیوان الکبری (منتخب) /

طبیعیات / عربی

sirr-ul ḥayāt = ḥayāt-ul ḥayawān-il kubrā (mn.)

بدرالدین بن قاضی شهبه

badr-od-dīn ebn-e qāżī šahba

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲-۸۰۸ق)

نسخه‌های دیگر این کتاب ذیل عنوان «حیاة الحیوان (منتخب)» معرفی شده‌اند.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۹۴

آغاز: بسمله. حمدله. فقد وقفت علی کتاب حیاة الحیوان للشیخ الامام کمال الدین الدمیری رحمة الله علیه فالتقطت من أحاس محاسنه ما وقع اختیاری علیه؛ **انجام:** جعل احدهما ضیاء و الآخر شفاء و ابتدی بملک الوحوش الذی منه الشجاعة تفتفی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۹۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۴۷۷]

● سرخاب / رمل / فارسی

sorxāb

در علم رمل و قواعد آن منسوب به دانیال.

چاپ: به فرمایش آقا محمد علی شیرازی ملک الکتاب در بمبئی در چاپخانه «دت پرساد» در ۱۳۱۲ به خط نستعلیق میر سید علی در ۷۱ص چاپ شده است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۱۸/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۱۳۱]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۰۳/۱

خط: نستعلیق، کا: علی بن عبداللطیف حسینی، تا: ۱۱۹۵ق؛ افتادگی:آغاز؛ ۳۰گ (۱-۳۰ر)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۴]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۲۳

آغاز: بدان ارشدک الله تعالی که بنای حضرت دانیال بر چهار نقطه بود

خط: نسخ، کا: مرحوم آقا محمد جعفر منجم مشهور به ادیب، بی‌تا، در خدمت نواب حسینعلی فرمانفرمای مملکت فارس؛ ۶۳گ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۵۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۷]

↜ سرخاب رمل ⟵ رمل سرخاب

● **سر الخطاب فی تفسیر الکتاب** / تفسیر / عربی

sirr-ul xiṭāb fī tafsīr-il kitāb

شریعتمدار، محمد حسن بن جعفر، ۱۲۴۹–۱۳۱۸ قمری

šarī'atmadār, mohammad hasan ebn-e ja'far (1834-1901)

این تفسیر مفصل که ما اینک جلد اول آن را در دست داریم، گویا بیشتر به گفته‌های ائمه علیهم السلام نظر دارد و در هر موضوع روایت مربوط را نقل می‌کند. جلد حاضر شامل مقدمات تفسیر می‌باشد با این عناوین: الأمر الأول: فی ذکر القراء السبعة المشهورین؛ الامر الثانی: فیما یجب و یستحب فی القراءة؛ الامر الثالث: فی معانی أسماء القرآن و السور و غیرها؛ الأمر الرابع: فی اعجاز القرآن و بیان وجوهه؛ الأمر الخامس: فی کیفیة جمع القرآن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۳۶

آغاز: الحمد لله الذی جعل کتابه فرقاناً فرق به بین حلاله و حرامه و قرآناً أعرب به عن شرائع أحکامه و مهیمناً علی کل کتاب أنزله

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۴۰]

● **سر خفی و ذکر و..** / سیر و سلوک / فارسی

serr-e xafī va zekr va..

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۰۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۱۸۹پ - ۱۹۰پ) [ف: ۷ - ۱۹۲]

● **سر الخلافة** / عرفان و تصوف / فارسی

serr-ol-xelāfa

محمد بن شیخ علی، ق ۱۰ قمری

mohammad ebn-e šayx 'alī (- 16c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۸ ربیع الاول ۹۰۴ق

در این رساله از خلقت آدمی و اینکه آدمی نقاوه موجودات است بحث مفصل به میان می‌آید و سپس از سلوک انسانی سخن به میان می‌آید و از تجلیات ذات بحث می‌شود و در تجلیات نیز انواع آن ذکر می‌گردد که حاوی اطلاعات دقیقی در اصطلاحات عرفانی است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی رشح الجوهر القدسی للترقی الی ذروة الکمال و وشحه بزینة التخلق للتمسک بعروة الجمال.

انجام: وظیفه این مقام است چنانکه علی خبر داد العجز عن درک الادراک

[فهرستواره منزوی ۴۸۱/۷]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۲۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، کا: محتملاً محمد بن شیخ علی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۶۹ص، ۱۷ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۳۳]

● **سر الخلقة** / کیمیا / فارسی

serr-ol xelqa

بلیناس حکیم، ۴۰؟ - ۱۲۰ ؟ میلادی

balīnās-e hakīm (40 - 120)

در صنعت کیمیاست، با رمز و اشاره و بدون ابواب و فصول.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۹/۷

آغاز: بعد الحمد و الصلوة، میگوید من بدرستیکه او زمانیکه ... فلک را نو دور نو فلک و مخلوط؛ **انجام:** بتحقیق خبر دادم من بعلت اجساد طلائی آنچنانی که خارج میشود از مغان زمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰گ (۸۳-۱۰۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۷۰]

↜ سر الخلوة ⟵ الخلوة

↜ سر الخلیقة و صنعة الطبیعة ⟵ صنعة الطبیعة و سرائر الخلیقة

● **سرخی که در آسمان پدید آید** / هیئت / فارسی

sorxi ke dar āsemān padīd āyad

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۵۴/۱۲

بندی در سرخی که در آسمان پدید آید؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱-۱۶ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۶۵]

● **سرداریه = قصیده سرداریه = دیوان سرداریه** / شعر / فارسی

sardārīye = qasīde-ye sardārīya = d.-e sardārīye

یغما جندقی، ابوالحسن بن ابراهیم قلی، ۱۱۹۶ - ۱۲۷۶ قمری

yaqmā jandaqī, ab-ol-hasan ebn-e ebrāhīm qolī (1782 - 1860)

منظومه‌ای است که یغمای جندقی در هجو سردار ذوالفقار

حاکم سمنان که یغما را اسیر کرده بود سرود و از سمنان به عراق فرار کرد. شعرهای هزلی در آن فراوان است.
آغاز: ۱: نخست آغاز هر دفتر ستایش پاک یزدان را ×× که هیچ و پوچ داد این هستی زن قحبه امکان را (چاپی)
۲: بجز ارواح مکرم که ز دیوان ازل ×× به خداوند یشان خط غلامی دادم
انجام: رایم بروش سپرد هنجار دگر ×× سبکم بسخن سرود گفتار دگر / بعد از من و عهد من و این گشت و گذار ×× میدان دگر باید و سردار دگر
چاپ: تهران، ۱۳۳۷ش، همراه با غزلیات او
[الذریعة ۱۳۱۳/۹؛ فهرستواره منزوی ۲۱۶۳/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۲۷
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** تا نام گرفتن گذرد وصف کشیدن ×× شمشیر و قلم را
شامل: غزلیات، رباعیات و مرثیه مستزاد ۴۲۰ بیت است؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: رضا قلی ادیب شیرازی، تا: ۶ شعبان قرن ۱۳؛ دو برگ الحاقی پایان نسخه به خط عطاء السلطنه صفدر قاجار به تاریخ ۱۳۰۹ شرحی راجع به مأموریتش از طرف معتمد الدوله اویس میرزا برای دستگیری محمد حسن بیک کشکولی در خانه محمد کریم خان کشکولی و یک مخمس از ابوالقاسم خالی نوشته است که ۲۹ بند است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۶۶ص، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۸ - ۲۱۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷۵/۲۷
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی شیرازی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰ص (۹۵۸-۹۶۷) [ف: ۸ - ۴۴۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۶/۲
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** گوهر خود به خریدار دیگر کش سردار کین حریفان همه زن قحبه خرند (ص ۲۱۶) سپس: مفتی چه سر اندر پی درویشانی ×× ناخن زن زخم جان دل ریشانی / صد کله کاوس به یک کاسه جنگ ×× صد جامه جمشید به یک جام شراب
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷گ (۳پ-۲۹ر)، ۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۵۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۴
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** آن قدرها که زصد چاه گل آید بیرون ×× از زنخدان تو زن قحبه دل آید بیرون
خط:نستعلیق، کا: احمد صفایی، تا: رجب ۱۲۰۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۷×۱۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۶۸]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۸۷/۵-عکسی
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** با دعوی آنکه جامه جانش قباست ×× هفتاد و دو ملت به یکی پیراهن است
نسخه اصل: آستان قدس، ش ۴۶۶۰؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق، ۲۹گ (۱۳۲-۱۶۰) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۹۸/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** صوفی کش از ارواح مکرم سخن است ×× زن قحبه ز فرق تا قدم ما و من است / با دعوی آن که جامه جانش قبا است ×× هفتاد و دو ملت به یکی پیرهن است. انجامه: «تمت الکتاب سردار حسب الخواهش سرکار ... امیر معظم»
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۲پ-۳۲پ)، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۵۶۷]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۱۴۰/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** آن قدرها که زصد چاه گل آید بیرون ××از زنخدان توزن تحبه دل آید بیرون
خط: نستعلیق، کا: جعفر جندقی، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۱۳گ (۲پ-۱۴ر)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۴۹۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۴۷/۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ صفر ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۳۰گ(۱۳۰پ-۱۵۹پ)، ۱۱سطر، اندازه: ۷×۱۴سم[ف:۳۲-۸۳۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۸۹/۳
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** گرت سردار با ... دلبر آشتی باید ×× بجنبان رخش رخش زین میدان بر افکن طرح دعوا را
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ صفر ۱۲۸۷ق، جا: لاهیجان؛ مصحح؛ اشعاری فارسی از نشاطی و همام به خط کاتب نسخه به سال ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۹گ (۱۸۰-۱۸۸)، ۱۷ سطر(۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۳۲- ۴۸۱]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۱۷
آغاز: ... نبعوذ شتر و کیر خر وضو به کاو مرده و زنده هفتاد و دو ملت کادم؛ **انجام:** بر کرده غراب چند از یاوه چری بال و پری از کاغذ تازی و دری ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۰ سطر (۳/۸×۷/۵)، اندازه: ۶/۸×۱۲سم [رایانه]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶-فیروز
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ پشت برگ اول نام «سلطان عبد المجید میرزا ناصرالدوله» به چشم می‌خورد و نامه‌ای با مهری به نقش «ابراهیم ۱۲۸۵»؛ نویسنده نامه می‌گوید: نسخه دیوان سردار را از جندق فراهم آورده و برای حضرت والا (همان سلطان عبدالحمید میرزا ناصر الدوله» فرستاده. درباره رکاکت برخی از اشعار نسخه نیز سخن گفته؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۴۳ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۳سم [ف: ۲۱ - ۱۱۹]

● **السر الربانی** / علوم غریبه / عربی
as-sirr-ur rabbānī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۱۳
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد هذا الکتاب سر الله الاعظم و هو سر الربانی الذی فی عالم الجسمانی؛ **انجام:** لکل نوع من هذه الفنون و تتکلم بالتکسیر ... بصیر ملازما بریدون ذالک المطلوب و الله اعلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق [رایانه]

● **السر الربانی فی العالم الجسمانی** / کیمیا / عربی
as-sirr-ur rabbānī fī-l ʻālam-il jismānī
رساله مختصری است در علوم غریبه که در آغاز به عنوان «السر الربانی فی العالم الجسمانی» موسوم گشته و غیر از «السر الربانی فی علم المیزان» شیخ محمد قمری است.
آغاز: بسمله وصلی الله علی سیدنا محمد وآله قال سامور الهندی اعلم ان هذا الکتاب فیه سر الله الاعظم وهو السر الربانی فی العالم الجسمانی الذی علمه الله تعالی لصفیه آدم علیه السلام و ذلک ان الله تعالی خلق الاشیاء کلها ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۳۴/۱۲-۳۶/۱۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ینقام هیولی الا من هذه العناصر اذهی مبادی الاشیاء واعلم الاعداد العناصر کما ذکرنا فی اول الکتاب.
خط: نسخ، کا: سردار کابلی، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: گالینگور آبی، ۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۸۳]
۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۷۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** سلافون ففسیهل جهلفوا هلمعیص وهذا آخر الکتاب علی ما وجدناه والحمدلله ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۶]

● **السر الربانی فی علم المیزان = اسرار الربانی** / کیمیا / عربی
as-sirr-ur rabbānī fī ʻilm-il mīzān = asrār-ur rabbānī
ازنیقی، علی بن خسرو، - ۱۰۱۸ قمری
eznīqī, ʻalī ebn-e xosro (- 1610)
رساله‌ای است در علم کیمیا شامل «مقدمه» و نه «مقاله» و یک «خاتمه». مؤلف مدعی است که شرح خطبة البیان جلدکی را پانزده بار خوانده و در منابع معتبر این علم بارها مراجعه کرده تا به اسرار این صنعت واقف شده و در این رساله آورده است. در کشف الظنون (۹۸۷/۲) به مؤلف رومی جدید علی بیگ نسبت داده شده و همین علی بیگ رومی در موارد دیگری در کشف الظنون همان علی چلبی بن خسرو ازنیقی صاروخانی دانسته شده است. این کتاب در بسیاری از نسخه‌ها به قمری صوفی مصری (در گذشته پس از سال ۴۵۰ق) نسبت داده شده است و با توجه به اشاراتی که در دیباچه به ایدمر بن علی جلدکی (- ۷۵۰ یا ۷۶۲ق) و کتاب‌هایش نموده، نسبت دادن آن به محمد قمری نادرست است. در برخی از نسخه‌ها به نام اسرار الربانی نیز آمده است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی تقدس ذاته عن مدارک الاوهام و تنزهت صفاته عن احاطة العقول ... اما بعد لما وصلت الی حقایق العلم الالهی ... المسمی بسر الربانی فی علم المیزان و رتبه علی مقدمة و تسع مقالات و خاتمة المقدمة اعلم ان العلم المسمی بالوعی
انجام: سالکاً فی دار غیر ذی ذرع بالحیرة و الحرمان من ذوی العرفان بین الاخوان. و الله الهادی و هو المستعان و السلام خیر ختام
[الذریعه ۱۶۷/۱۲؛ نشریه ۵۲۰/۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۳۳ق [الفبائی: - ۳۰۴]
۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۴/۶ ـ د
آغاز و انجام: برابر
در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۴۷پ-۶۵ر)، ۲۳ سطر (۷×۱۴) [ف: ۱ - ۲۸۶]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۹۲/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۷۹پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۶۱]
۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۹۰/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج تریاکی؛ مهر: حاج سید سعید؛ ۲۳گ (۸۱-۱۰۳)، ۱۸ سطر (۱۱/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۰۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۲/۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۶]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۷
آغاز و انجام: برابر
خط: ثلث، کا: محمد بن محمد بن الحسین مدعو به تقی الشریف، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۱۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: حجت الاسلام محمد تقی مامقانی تبریزی متخلص به نیر؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۴۰]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق [الفبائی: - ۳۰۴]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۲۸/۴

آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: آقا هادی بن حاج مهدی جراح اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۴ محرم ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۴گ (۵۸پ–۸۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ – ۱۲۴]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۴۷/۵
خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا:۱۲۴۸ق؛ ۴۰گ (۷۹ر–۱۱۸ر) [ف: ۲–۱۴۰]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه پارچه، ۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۳سم [ف: ۱ – ۲۶۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذوب نماید قمری خواهد شد ان شاء الله تعالی ... حامدا تسلیما مستغفرا
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جواد، تا: ۱۲۶۵ق [الفبائی: – ۳۰۴]

۱۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۳۵/۲
در یک مقدمه و نه مقاله؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۶۵ق [نشریه: ۲ – ۱۱۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۵/۱
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۶۵ق؛ ۲۱گ (۱پ–۲۰ر، ۶۰ر) [مختصر ف: – ۴۴۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق [رایانه]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** شیء من الزنجار، و یکرر العمل به کذلک حتی یکون القمر فی قوام الذهب فافهم
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی طبیب نوری، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: میشن زرد، ۱۹گ (۱پ–۱۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۲سم [ف: ۹ – ۲۸۷]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۴۸
بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی: – ۳۰۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید و گل بهی، جلد: تیماج تریاکی [سنا: ف: ۲ – ۲۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۷/۳۰
بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ:سفید سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۳ص (۶۶۲–۶۶۴)،ابعاد متن:۱۰×۱۴،اندازه:۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱ – ۳۹۵]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۴۱/۶–۲۳/۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۲۸۳]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷/۱۱
آغاز و انجام: برابر
در دیباچه نسخه نام مؤلف نیامده است، جز آنکه به خامه کاتب بر فراز نسخه به شنگرف، «از تألیفات شیخ محمد قمری» آمده؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ همراه مفتاح الکنوز محمد قمری در مجموعه است؛ ۴۵گ (۱۱۹پ–۱۶۳ر) [ف: ۱ – ۱۳۶]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** بالبوارق و الزجاج و الاحسن فیها تعلیق القوم و قد مر اشارته الی هذه الکتاب.
خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصح، رکابه‌دار؛ در پایان مطالبی از کتاب بلوغ المأمول و المیزان تألیف جلدکی آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۹۴–۹۹)، ۶۳ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۳۲ – ۹۷]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۷۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ (۱پ–۲۲ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۸ – ۲۵۱]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۶/۱
آغاز و انجام: برابر
نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی، تا: سه‌شنبه ۲۹ ذیحجه ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن سبز، ۳۸گ (۵پ–۴۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۷سم [ف: ۶ – ۲۷۲]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۳۷/۵
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی – پاکستان ۱۹۹۹۳؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: چهارشنبه ۲۹ رجب ۱۳۴۵ق؛ از روی نسخه دار الکتب به شماره ۱۶؛ ۵۸ص (۱۱۷–۱۷۴) [عکسی ف: ۶ – ۶۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۲۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۳۰۴]

۲۵. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۲۰]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۲
آغاز: برابر
به انضمام رساله آقا محمد بیدآبادی که ابتداء آن چنین است: «اعلم یا اخی کلامنا من البحر الذی لاساحل له»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ – ۴۵۸]

۲۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۵۴/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۷گ (۵۱پ–۶۷ر)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۶۳]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۹۴/۷–۳۴/۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فمن اقتدر علی اثبات الروح ... المتخذة من الاجساد المحلولة فقد وصل الی الاکسیر فی اقرب الاوقات و

لایحل کشفه اکثر من هذا
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۸۴]

۲۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۰/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵گ (۹۷ر-۱۱۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۸۰]

۳۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع کثرة السبل بالبوارق و الزجاج و الاخس فیها تعلیق القوم و قدم اشارته فی هذا الکتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۱۸گ (۳۰ر-۴۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۲ - ۹۵]

۳۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۷۰
در یک مقدمه و نه مقاله؛ خط: نسخ، کا: آقا بابای شهمیرزائی، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۱۵۵]

۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۳۵/۲
آغاز: المقاله الخامسة فی میزان المتعلق بالنحاس. اعلم ان النحاس ظاهره حار یابس باطنه بارد رطب وسره حار رطب فی الاعتدال؛ **انجام:** و تجعله فضة قائمه ومثل مایلین الاسرب جوهر الزنبق و یجعله شمسا فهذه هی القوی التی اشار الیها الشیخ انها تقوی الناظر یعنی انها تناسب و توجب فیها قوة وزیادة وملففة.
مقاله پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۹۶]

۳۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۳۵/۷
آغاز: کتاب الفضة من رسالة السر الربانی للشیخ القمری ره المقاله الثامنه فی میزان المتعلق بالفضة قال بلیناس فی سر الخلیقه اعلم ان القمر جرمه من الشمس و ضوؤه من نورها کذلک الفضة من الذهب؛ **انجام:** ولکن اعلم یا اخی ان من لم یطلع علی اسرار الاملاح فلم یدرک من هذه الصناعة شیء قل ولاجل جملة کافیة والإن نختم ...
مقاله هشتم «کتاب الفضه»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۹۶]

● السر الربانی فی علم المیزان (ترجمه) / کیمیا / فارسی
as-sirr-ur-rbbānī fī ‘ilm-il-mīzān (t.)

وابسته به: السر الربانی فی علم المیزان = اسرار الربانی؛ ازنیقی، علی بن خسرو (-۱۰۱۸)
رساله مختصری در کیمیا شامل یک مقدمه، نه مقاله و یک خاتمه. متن اصلی رساله به عربی است و تألیف آن رساله را به چند نفر نسبت داده‌اند از جمله: شیخ علی بن خسرو ازنیقی، شیخ محمد قمری صوفی مصری و علی بیگ رومی.
[کشف الظنون ۹۸۷/۲ و ۱۴۸۷]

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۷۵/۱
آغاز: بسمله. حمد و سپاس سزای خداوندیست که منزه است ذات او از درک افهام و مقدس است صفات او از احاطه عقول و افهام ... و بعد بدرستی که من رسیدم به حقیقت علم الهی از کلام امام همام در خطبة البیان که تفسیر کرده آن خطبه را طغرائی در کتاب تقریب ببرهان بعد از آنکه متحیر بودم پانزده سال در اسرار علم میزان؛ **انجام:** ظاهر از کلام فاضل جلدکی اینست که منظورش از مرد حکیم در قرن تاسع این فقیر باشد به جهت آنکه بعد از جلدکی کسی ظاهر نکرد این کنوز ... کتب من که مثل کواکب آسمان دلیل راه راه روندگان می‌باشند و خداوندی هادی به صراط مستقیم است. تمت کتاب سر ربانی از تصنیفات شیخ قمری.
خط: نسخ، کا: احتمالاً مصطفی بن هاشم حسینی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۴گ (۳پ-۲۶ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۱۲۲]

● السر الربانی فی علم المیزان (ترجمه) / کیمیا / ترکی
as-sirr-ur rabbānī fī ‘ilm-il mīzān (t.)

درویش حسین خاتمی چون این کتاب را نکو می‌بیند آن را از زبان عربی به ترکی می‌گرداند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۳۸/۲
آغاز: بسمله الحمدلله الذی تقدست ذاته عن مدارک الاوهام و نزهت صفاته عن احاطة العقول و الافهام..؛ **انجام:** الشریف تم الکتاب بعون الملک بعون الملک الوهاب مهمه مجربات من مجموعه معن اوغلی
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی قرمز، ۸۳ص (۱۸-۱۰۰)، ۱۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۶ - ۴۸۲]

← سررشته > طریق خواجگان

● سر رشته اسلامیه دوم = اعلان نامه عبدالرحمن خان افغان / حکومت و سیاست / فارسی
sarrešte-ye eslāmīye-ye dovvom = e‘lān-nāme-ye ‘abd-or-rahmān xān-e afqān

بارکزائی، عبدالرحمان بن محمد افضل، ق۱۳ قمری
bārkazā’ī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad afzal (-19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۱۰۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، ۲ص (۵۵۸-۵۵۹) [مختصر ف: - ۴۴۷]

● **سرزمین مقدس فلسطین** / تاریخ -
sarazmīn-e moqaddas-e felestīn
مارین سانودو ترسلو
mārīn sānodo tereslū

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۱-ف
نسخه اصل: نسخه سال ۱۳۰۶ م (ش ۲۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۳]

● **السر السار و سر الاسرار** / کیمیا / عربی
as-sirr-us sār wa sirr-ul asrār
جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)
رساله‌ای است کوتاه در کیمیا که طی آن دیدگاه‌ها و آرای رمزی گروهی از حکمای قدیم همچون افلاطون، ارسطو، هرمس، اسطوط، ریسموس و غیر آنها را شرح نموده است. در ریحانة الادب با عنوان «الاسرار و سر الاسرار» آمده است. چنان که در دیباچه گفته است، دانشمندان علم کیمیا هر کدام نظرات خاص و شیوه مخصوص داشته‌اند که یافتن روش صحیح از آن بین مشکل می‌نماید. این رساله متکفل ارائه روش صحیح در صنعت کیمیا است، که با نقل آراء دانشمندان شیوه صحیح را بیان می‌کند.
آغاز: هذا کتاب فیه کتب الحکماء مما اغمضوه و رمزوه من کلامهم الحق و ما ذکروه فی مصافحهم
[ریحانة الادب: ۱۱۰/۵ -۱۱۱؛ تاریخ التراث العربی: ۳۸۰/۴؛ الذریعه ۵۵/۲]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۲/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفلاسفة قبلنا ان شاء الله تعالی. تمت الرسالة. لله الحمد و المنة و علی نبیه الصلواة ...
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۴گ (۱۰۲پ-۱۳۵پ) [ف: ۱ - ۱۳۶]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۲۷/۱۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۱۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰/۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲ص (۴۰-۶۱)، ۱۶ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۵۵۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۳۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فعلموا انهم قد افشوا هذا السر حتی یعلم الکل لم یتم امر الدنیا و خربت و سلم احد لا حد فخرجوا من ذلک و کتموه.
خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۶۳)، ۶۰ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۳۲ - ۸۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** کما فعلت الانبیاء صلوات الله علیهم و الفلاسفة قبلنا هذا آخر کتاب سر الاسرار.
خط: نستعلیق، کا: ابوطالب بن شیخ بهرام، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۱۱۰۰۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۰۴
آغاز: بسمله، قال افلاطون لابنه تلقی کباریت الارض؛ **انجام:** یوفقک لماتوصله انشاءالله تعالی و به الحول و القوه ... فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۰۷
خط:نسخ،کا: عبدالله هروی، تا: ۱۲۰۷ق، جا: پشاور [الفبائی: - ۳۰۴]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۶۵/۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** لما فعلت الانبیاء صلوات الله علیهم و الفلاسفة کلهم قبلنا انشاء الله تعالی فقد تم کتاب السر السار و سر الاسرار و الحمدلله رب ... ابدا کثیرا کثیرا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۸۵ر-۹۵پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹ - ۴۲۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا تفشه الی احدکما فعلت الانبیاء و صلوات الله علیهم و الفلاسفة قبلنا ان شاء الله تعالی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق [رایانه]

۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۸پ-۳۰پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۱]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۲/۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان لم تجد تلمیذا فلا تفشه الی اخذکما فعلت الانبیاء صلوات الله علیهم و الفلاسفه کلهم قبلنا انشاء الله تعالی ...
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی سواد کوهی را مکوهی، تا: ۱۲۸۸ق؛ نسخه در نهایت غلط و حاوی اغلاط فاحش است و تازه منتسخ می‌گوید آنچه آورده‌ام تصحیح شده از روی نسخه‌ای است که کثرت غلط آن گاهی امکان تصحیح را از بین می‌برد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۱۲ص (۱۷۶-۱۸۷)، ۱۵ سطر(۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰- ۵۰۲]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۵-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان لم نجد تلمیذاً فلا نفسه الی احد کما فعلت الانبیاء صلوات الله علیهم و الفلاسفة قبلنا. تمت.
خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالعلی بن کریم، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۶۳ص (۲۶۷-۳۲۹) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۶]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۵۴/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و إن لم تجد تلمیذا فلا تفشه الی أحد کما

فعلت الأنبياء صلوات الله عليهم و الفلاسفة کلهم قبلنا انشاء الله تعالی فقد تم کتاب السر السار و سر الأسرار و الحمدلله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۴۱پ-۵۰پ)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۶۲]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۹۹
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۹/۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۸]

● **سر السالکین** / عرفان و تصوف / عربی

sirr-us sālikīn

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ قمری

ansārī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۶۳۶۵
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** چگونه آید دردام یک دام طریق
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۴]

● **السرسام البارد** / طب / عربی

as-sarsām-ul bārid

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۵۳/۶
خط: نستعلیق، کا: حسین بن علیمحمد رشتی، تا: ۱۲۲۶ق، جا: تهران [ف: ۷ - ۴۰۷]

● **السرسام الحار** / طب / عربی

as-sarsām-ul ḥārr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۵۳/۵
خط: نستعلیق، کا: حسین بن علیمحمد رشتی، تا: ۱۲۲۶ق، جا: تهران؛ [ف: ۷ - ۴۰۷]

● **سر سر الاسرار** / اخلاق / فارسی

serr-o serr-el-asrār

نصیری طوسی، محمد تقی بن عبد الحسین، ق۱۱ قمری

nasīrī tūsī, mohammad taqī ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (-17c)

تاریخ تألیف: شوال ۱۰۷۴ق
رساله‌ای است اخلاقی در دو «مقدمه»: سابقه و لاحقه و یک مطلب دارای دو «باب» و «خاتمه» است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۱/۸ - ب
آغاز: هذه رسالة سر سر الاسرار و هی نهایة السیر من الشر الی الخیر و هی الکافی مما سواه (سواها.ل) صنفه (صنفها.ل) المحرر. بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست در اصول علم اخلاق که بیانش ببرهانست نه بتمثیل ... و این رساله موسوم است به سر سر الاسرار بنده بی بضاعت محمد تقی بن عبدالحسین النصیری در عام هزار و هفتاد و چهار هجری بتاریخ شهر شوال بجهت تذکره نفس خویش تصنیف نموده؛ **انجام:** و باید که همواره سخنی ازو کند و در فکر او باشد تا خود را از عیوب عری کند. هذا افاضة من الله الی و منی الیک و السلام علی من اتبع الهدی حرره مصنفه العبد محمد تقی بن عبدالحسین النصیری الطوسی عفی عنهما فی عام اربع و ستین بعد الالف من الهجرية فی شهرین شهر یعنی بلدة اصفهان حماها الله عن الحدثان و شهر ذی قعدة الحرام من لوی ئیل الترکی
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی از مؤلف؛ ۱۶گ (۱۲۱ر-۱۳۶ر) [ف: - ۴۳۶]

● **السر السرایر فی الفلك الدائر** / هیئت / عربی

as-sirr-us sarāyir fi-l falak-id dā’ir

حسینی عریضی، علی بن ماجد

hoseynī ‘arīzī, ‘alī ebn-e mājed

به درخواست بزرگی کتاب حاضر را در عالم علوی در احکام نجومی در پنجاه و پنج «فصل» گرد آورده است: ۱. فهر الکتاب و الجزء الاول فی العلمی؛ ۲. معرفة الجمل الکبیر و الصغیر و القلم الهندی؛ ۳. اصل یعرف به دخول الشهر الرومی و تصحیح ما یرجع الیه؛ ۴. اسماء الاشهر الرومیة و ترتیبها و اعدادها و الکبیسة؛ ۵. اسماء البروج و ترتیبها و طبایعها؛ ۶. اسماء المنازل و ترتیبها و قسمتها علی البروج؛ ۷. ترتیب الافلاك و العناصر و الاقالیم و مواضع السبعة السیارة؛ ۸ البروج الثابتة و المنقلبة و ذوات الجسدین؛ ۹. حدود السبعة السیارة علی مذهب المصریین؛ ۱۰. وجوه السبعة السیارة؛ ۱۱. المذکر و المونث و النهاری و اللیلی من البروج الاثنی عشر و السبعة السیارة و طبایعها و غیرها؛ ۱۲. بیوت السبعة السیارة المناظره من تسدیس و غیره؛ ۱۳. معرفة الاوتاد و اشرفیتها و غیره؛ ۱۴. احتراق بعض الکواکب و زیادة القمر و نقصانه و محاقه؛ ۱۵. اجرام بعض الکواکب علی وجه کلی؛ ۱۶. البروج الاثنی عشر التی علی المنطقة؛ ۱۷. الصور الشمالیة و الجنوبیة؛ ۱۸. جملة من کلام الزنجانی فی المشهور من الکواکب فی زمانه؛ ۱۹. مزاجات بعض الکواکب و درجاتها و طبایعها؛ ۲۰. ذکر المنازل و صورها؛ ۲۱. سبب تسمیة هذه المنازل و فوائد یتعلق بها؛ ۲۲. فیما یطلع عند هذه المنازل؛ ۲۳. الاهویة و اسمائها و جهاتها؛ ۲۴. ذکر الافلاك و العناصر و الخسوف و الکسوف و مراکز النجوم و سقی البحر و غیره؛ ۲۵. زیادة المنازل و نقصانها و هبوطها و ارتفاعها؛ ۲۶. معرفة ارباب اللیالی و الایام و

ما لکل واحد من السبعة السیارة منهما؛ ۲۷. احوال الکواکب من اشراق و غیره؛ ۲۸. مقدار سیر المتحیرة من السیارة و رجوعها؛ ۲۹. مقدار البروج و مقدار طلوعها و غیر ذلک؛ ۳۰. معرفة مغیب القمر و طلوعه علی کم ساعة من اللیل؛ ۳۱. معرفة ساعات النهار بالفی و الظل؛ ۳۲. معرفة کون الشمس فی البروج؛ ۳۳. معرفة القمر فی ای برج؛ ۳۴. معرفة ای ساعة تنزل الشمس من البرج من ساعات اللیل و النهار؛ ۳۵. بسط الشمس علی البروج و المنازل؛ ۳۶. معرفة فصل و اعدادها و ترتیبها علی حرکات الشمس؛ ۳۷. معرفة الطالع فجرا و مغربا و المتوسط کذلک الی غیر ذلک؛ ۳۸. ارباث فصیحة اللفظ و المعنی فی بسط الرقبا من البروج و المنازل؛ ۳۹. بسط الانواء المترتبة علی غروب هذه الرقبا؛ ۴۰. احوال البیوت الاثنی عشر؛ ۴۱. طبایع المنازل و احوال المولود فیها؛ ۴۲. افعال بعض السیارة السبعة فی المولود و غیره؛ ۴۳. احوال الکسوف و تاثیرها فی البلدان و مقدار التاثیر و به یتم الجزء العلمی و یتلوه الجزء العملی؛ ۴۴. فیما یترتب من الاعمال علی کون القمر فی البروج؛ ۴۵. فیما یترتب من الاعمال علی الساعات المختصة بالسبعة السیارة و بعض ما یترتب علی ساعات اللیل؛ ۴۶. اختیارات الاعمال علی کون القمر فی المنازل؛ ۴۷. فیما یتعلق بالاعمال بالنسبة الی احوال القمر فی السبعة السیارة؛ ۴۸. فیما یتعلق من الاعمال و التروک بالنسبة الی نظر الهلال الی البروج الاثنی عشر؛ ۴۹. فیما یترتب من الاعمال و التروک علی ایام الشهر من کلام الصادق علیه السلام؛ ۵۰. حساب الاسکندر المسمی بالغالب و المغلوب و ما یترکب علیه من الاعمال و التروک؛ ۵۱. فیما یتجنب من الاعمال بالنسبة الی الجهات؛ ۵۲. ذکر بعض التواریخ؛ ۵۳. فیما یفصل و یتجنب بالنسبة الی الاشهر الرومیة؛ ۵۴. ذکر بعض التواریخ؛ ۵۵. کیفیة الاعتقاد فی هذا العلم و وصیة یختم بها هذا الکتاب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۵۳/۳

آغاز: الحمدلله الذی اماط دیجور الظلم بالنجوم الزاهرات و بعض فی الدیاجی اجرامها لدلالة السایرات و اهمو بانواء مغاربها السحاب الهامرات و صیر بتلالئها الافلاک للناظرین ناظرات؛

انجام: و نهایات القوانینی العلمیة و العملیة و ادخلنا فی سلک نظام خواص الطائفة الاثنی عشریة و خلا عنا ظلما الظلم بالشموس المهدیة آمین آمین.

خط: نسخ نازیبا، کا: احمد بن عبدالله بن علی بن سیف صیمری، تا: چهارشنبه ۲۱ رجب ۹۹۱ق؛ مجدول، با اشکال هندسی، مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ (۴۱پ–۹۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۳۲]

← سر سلسلة العلویة ≻ سر الانساب العلویة

● **سر سماع** / عرفان و تصوف / فارسی

serr-e samāʻ

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹-۷۳۶؟ قمری

ʻalāʻ-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

آغاز: شکر سمیعی را و ثنا بصیری را که به شکرانه اتمام سمع و اتمام بصر (فهرستواره)

چاپ: به کوشش نجیب مایل هروی، دانش، دوره ۱ ش۳ (پاییز ۱۳۶۴)

[فهرستواره منزوی ۴۸۱/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲۵/۶-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۸۹–۱۹۳) [فیلمها ف: ۳ – ۱۶۵]

● **سرشت بهشت** / کلام و اعتقادات / فارسی

seršt-e behešt

قزوینی، محمد بن محمد

qazvīnī, mohammad ebn-e mohammad

دراثبات واجب الوجود تعالی با ادله فلسفی و گاهی با استشهاد به بعضی از روایات روایت شده از اهل بیت علیهم السلام در یک «مقدمه» و چهار «فصل» و «خاتمه»: مقدمه: در معنی وجود و عدم؛ فصل ۱. اثبات وجود واجب الوجود؛ فصل ۲. توحید واجب الوجود؛ فصل ۳. نفی ترکیب؛ فصل ۴. نفی صفات زائدة؛ خاتمه: در عدم احتیاج واجب الوجود.

آغاز: بسمله فرائد لئالی سپاس و زواهر جواهر ستایش بیحد و قیاس شایسته نثار گوهر یکتائیست که از وفور ظهور و جلا درپرده اختفا نشسته

انجام: و از این جا بالضرورة نفی تعدد نوعی و شخصی لازم آید و وحدت واجب الوجود متحقق گردد اینست تمام آنچه در این اوان بعون الله دراین اوراق رقم پذیر گردید

[فهرستواره منزوی ۳۴۴/۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۴۱/۱-۱۹/۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۴۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴ – ۲۲۹۶]

● **سرشماری محله آخوند قزوین** / متفرقه / فارسی

saršomārī-ye mahalle-ye āxūnd-e qazvīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۷۳۷

بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

← سر الشهادة ≻ اسرار الشهادة

↩ سر الصلاة ⪢ الصلاة
↩ سر الصلاة ⪢ معراج السالکین و صلوة العارفین

● **سر الصلاة** / فلسفه احکام / عربی

sirr-uṣ-ṣalāt

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری

bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)

تاریخ تألیف: شب ۲۱ جمادی الاول ۱۱۰۴ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹/۴ معزی

آغاز: بسمله. اللهم ادبنا بالآداب الصوریة و المعنویة ... و بعد فهذه جمله فی وظایف الصلوات القبیله و ما ینبغی استحضاره عند کل رکن و شرط من اعمال الصلوة من لوازم العبودیة؛ **انجام:** فان ابواب الفیض مفتوحه و انوار ... مبذولة واصلة الی نفوس الانسانیة علی قدر استعدادها ولیکن هذا اخرما علیه فی هذه الرسالة و یقض به فی هذه المقالة و الحمدالله علی ترادف نعمه و تتابع دائم کرمه و نصلی علی محمد و اله الطاهرین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مهدی بن شرف الدین، تا: نیمه اول شعبان ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ (۱۶۲پ-۱۹۱)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۹۰]

● **سر الصناعة** / نحو / عربی

sirr-uṣ ṣanā‘a

ابوالمخلد محمد بن یحیی، ق۱۳ قمری

ab-o-moxallad mohammad ebn-e yahyā (- 19c)

وابسته به: البهجة المرضیة فی شرح الالفیة = شرح الفیة ابن مالک = شرح الخلاصة فی النحو؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)

حاشیه مختصری است با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «البهجة المرضیة فی شرح الالفیة» جلال الدین سیوطی. این حاشیه توضیحی است و مطالب سیوطی را شرح و بسط می‌دهد و از آوردن مطالب متفرقه دیگر خودداری می‌نماید.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذه تعلیقات علقتها علی شرح الفاضل الکامل جلال الدین

انجام: و یحتمل أن یکون مدخلون ان مبتدأ ثانیاً و أحق خبره و الجملة خبراً عن اسم الله، أی فالله خشیته أحق من غیره.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۴۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه شعبان ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج نیلی، ۲۲۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۳۲۱]

● **سر صناعة الطب** / طب / عربی

sirr-u ṣanā‘at-uṭ ṭibb

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866 - 926)

رساله کوتاهی است در پنج «باب»: ۱. الانذارات؛ ۲. التجارب و العلامات؛ ۳. الحکایات العارضة لی؛ ۴. الأغذیة و الأدویة؛ ۵. صحیح ما بلغنا من تقدمة علم ابقراط.

[فهرس المخطوطات الطبیة المصورة بقسم التراث العربی ۱۰۶؛ فهرس المخطوطات المصورة (معهد المخطوطات العربیة)، العلوم، الطب ۱۱۸/۲؛ مؤلفات و مصنفات زکریای رازی ۲۷۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۴/۴

آغاز: بسمله. و الحمدلله وحده و به أستعین قال أبوبکر محمد بن زکریا الرازی فذلک فی تقاسیم العلل و شرح الأعراض و أنواع العلاج من الفرق الی القدم من الکنانیش و المقالات علی حسب الوقت و حال السؤال ما فیه بلاغ و کفایة؛ **انجام:** دلیل علی سوء الهضم الاعتدال اسلم الی السلامه فی المعاجلة و المؤاجلة. کملت مقالة أبی بکر بن زکریا الرازی رحمه الله و عفی عنه فی سر صناعة الطب و الحمدلله وحده ...

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۸۳۳؛ خط: مغربی، کا: عبدالکریم بن عبدالحق بن عبدالکبیر، تا: دهه آخر ربیع الاول ۶۶۳ق، جا: طلیطله؛ ۱۳ص (۱۲۷-۱۳۹)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۸۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۵/۱-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۳۵]

● **سر الطبیعة** / کیمیا / عربی

sirr-uṭ-ṭabī‘a

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله‌ای است متوسط در کیمیا، مؤلف در آغاز از این رساله تمجید فراوان نموده است، در کتاب تاریخ التراث العربی این رساله، به بلیناس حکیم نسبت داده شد است .

[ریحانة الادب: ۱۰۸/۵؛ تاریخ العربی: ۲۳۱/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۶/۶

آغاز: بسمله، کتاب سر الطبیعة لجابر بن حیان ... قال ره قد تقدم قبل کتابنا هذا کتب و قد ضمنا فیه لا یجاز و حذف التطویل؛ **انجام:** ذکر الطبایع، فلیکن هذا آخر الکتاب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن

قهوه‌ای،۵گ(۵۱ر-۵۵ر)،۱۴سطر،اندازه:۱۱×۱۷/۲سم[ف:۶- ۳۳۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۲۸

آغاز: کتاب فیه خواص الحروف و سر الطبیعة ... و هو الآیة العظمی و المعجزة الکبری و العجب و الباهر الذی لا یکاد یصدق به صاحبه؛ **انجام:** ثم تکمل کا لاول ذهباً و الله یهدی من یشاء و هو بصیر.

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۵۶-۵۸)، ۳۷ سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۸۱]

← سر الطلسم ≻ حل الطلسم و کشف سر المبهم

● **سر العالمین** / اخلاق / عربی

sirr-ul ‘ālamayn

واعظ گیلانی، عبدالوحید بن نعمت الله، ق۱۱ قمری

vā‘ez-e gīlānī, ‘abd-ol-vahīd ebn-e ne‘mat-ol-lāh (-17c)

مؤلف این رساله را پس از کتاب «سلوک الملوک» (که در تفسیر کلمه مالک و ملک از آیه سوم فاتحة الکتاب است) نوشته و در تفسیر یوم الدین (مضاف الیه مالک و ملک) است که در آن به وعظ و تذکیر و بیان لطائف معارف به خامه معارف و خوب پرداخته و در مواضع متعدد تفصیل برخی از مطالب را به مؤلفه دیگرش موسوم به «کتاب ذم دنیا» احاله داده است. در الذریعه (ج ۱۲: ص ۱۶۸) این رساله به نام «سر العالیمن فی حقیقة الدنیا و العقبی» ضبط شده است. در صدر این نسخه نوشته شده: «کتاب چهارم مسمی است بسر العالمین و کشف الدارین در تفسیر یوم الدین که مضاف الیه مالک و ملک است و بیان حقیقت روز علم و روز جزا». در دیباچه چنین آمده است: «و بعد این کتابی است مسمی به سر الدارین و کشف العالمین در تفسیر کریمه یوم الدین و تقریر و تحریر حقیقت دنیا و دین و بیان وجه تقدیم آن بر این». ابواب و فصول درست نوشته نشده، به این جهت برای شناسانیدن نسخه عناوین مطالب نقل می‌گردد: باب ۱. معرفت دنیا و عقبی: فصل بباید دانست که خدای را سبحانه و تعالی دو عالم است؛ باب ۲. خلقت دنیا و عقبی: فصل بدان که همچنان که گفته شد چون بحر محیط علم را موج الخ؛ باب ۳. اشاره به حقیقت دنیا: فصل بدانکه در کتاب مصباح الشریعه حضرت امام الخ، فصل بباید دانست که دنیا زندان مؤمنانست الخ؛ باب ۶. بیان حقیقت عقبی.

[فهرستواره منزوی ۶/۴۹۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۲۹

آغاز: حمد ثنای (کذ) بیحد و انتها خداوندیرا سزا است؛ **انجام:** و هما حرامان علی اهل الله تعالی.

خط: نسخ، کا: ملا امین بن ملا میر، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ بنام: میرزا آقا بیگ وزیر گیلان؛ واقف: نائینی؛ ۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶ - ۴۳۸]

● **سر العالمین و کشف ما فی الدارین** / اخلاق / عربی

sirr-ul ‘ālamayn wa kašf-u mā fi-d dārayn

؟ غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

مجموعه‌ای است شامل ۳۰ «مقاله» در آداب ملوک و تصوف و اذکار و عزائم. مؤلف در دیباچه آورده است که جماعتی از شهریاران از من خواستند که کتابی در آداب ملوک و کشورگشایی تألیف نمایم که در این باب بی‌مانند باشد و چون این کتاب متضمن اسرار و اشاراتی است نباید آن را به هر کس داد و نخست کسی که از این کتاب نسخه برداشت و آن را محرمانه نزد من در مدرسه نظامیه خواند محمد بن تومرت بود. در باب مؤلف این کتاب اختلاف است. در دیباچه نام مؤلف ابوحامد محمد غزالی ذکر شده و مؤید آن این‌که در ضمن مطالب کتاب از امام الحرمین به استادی یاد کرده و تفصیل برخی از مطالب را هم به کتب دیگرش از احیاء العلوم و «کتاب الاقتصاد» و «کتاب الوسیط» احاله نموده است. سبط ابن الجوزی (در کتاب تذکره خواص الامه ص ۳۶ چاپ تهران) و فیض کاشانی (در کتاب محجة البیضاء) و در تتمه کشف الظنون (موسوم به ایضاح المکنون ج ۲ ستون ۱۱) و فاضل طریحی (در مجمع البحرین در کلمه (غدر)) این کتاب را از غزالی معروف دانسته‌اند و برخی از این کتاب استفاده تشیع او را نموده‌اند. صاحب روضات الجنات این کتاب را از غزالی ندانسته و صاحب معجم المطبوعات العربیة این کتاب را تألیف یکی از فرقه باطنیه دانسته است. از نظر اجمالی در سبک عبارتی و برخی مطالب کتاب (مخصوصا برخی مطالب مقاله سیزدهم این نسخه) پنداشته شده که این کتاب از غزالی نیست. نسخه‌ها با یکدیگر فرقهایی دارند. (مهدی ولائی)

عناوین مقاله‌ها: ۱. الاشتباک علی الملک؛ ۲. الترتیب فی قعود الملک و سیاسة یومه و لیلته؛ ۳. ما یستحب للملک؛ ۴. ترتیب الخلافة؛ ۵. ترتیب الملک فی الملک؛ ۶. ترتیب الولاة؛ ۷. ترتیب حاشیة الدولة؛ ۸. ترتیب الحجاب و الوزراء و الکتاب؛ ۹. ترتیب الخباز و الطباخ و القصاب؛ ۱۰. ترتیب الجیوش؛ ۱۱. افتقاد آلات السفر قبل الخروج؛ ۱۲. صفة منام الملک؛ ۱۳. حیل الیمین؛ ۱۴. المواعظ الجالبة لقلوب الناس؛ ۱۵. قطع الدلیل و المستدل؛ ۱۶. الطهارة و آدابها و اسبابها؛ ۱۷. بعض أحکام النساء؛ ۱۸. أحکام الصلاة الظاهرة و الباطنة؛ ۱۹. الخواص؛ ۲۰. عزائم التسخیر؛ ۲۱. المقال؛ ۲۲. وجود العالم؛ ۲۳. الأشربة؛ ۲۴. المأکل و المشرب و آداب المائدة؛ ۲۵. تهذیب النفوس؛ ۲۶. السعادات و النبوات؛ ۲۷. الأذکار؛ ۲۸. جهاد النفس و التدبیر؛ ۲۹. المحبة و الشوق و

المشاهدة و المکاشفة؛ ۳۰. العلم و العمل. (سید احمد اشکوری)
آغاز: بسملة، الحمد لله الأول فی ربوبیته، و القدیم فی أزلیته، و الحکیم فی سلطنته، و الکریم فی عزته ... أما بعد: فلما رأیت أهل الزمان هممهم قاصرة علی نیل المقاصد الباطنة و الظاهرة، و سألنی جماعة من ملوک الأرض أن أضع لهم کتابا معدوم المثل
انجام: و قد رأیت بعینیک مشار علو الهمة فإن أردت ذلک فعلیک بالجوع و العلم و الخلوات یکشف لک العلامات بسرائر الکائنات، فاطلب وجد و اجتهد، فنیل مقاصد الرجال من غیر تعب هذیان. و الحمد لله رب العالمین، و صلاة الله و سلامه علی سید المرسلین آمین.
چاپ: هند، ۱۳۱۴ق؛ مصر، ۱۳۲۴ق؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۵، جیبی؛ طهران، سنگی، ۱۳۰۵، جیبی؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۵، جیبی
[ایضاح المکنون ۱۱/۲؛ الذریعة ۲۳۹/۱۲؛ ریحانة الأدب ۲۳۹/۴؛ مؤلفات الغزالی ۲۷۱؛ ایضاح المکنون ۱۱/۲؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۷۱۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۴۸۱/۷]

۱. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۵۳
آغاز: فصل و هو المقالة الخامسة اذا اردت ترتیب ملک فی الملک و استهوری رجال الدول بعد تحصیلک المال ثم و شایع و تابع و ادلق بعضا علی بعض للجذب؛ **انجام:** و دعا الناس لهم و اتباعهم لآثار المرسلین جذبوا بعلو هممهم رشاشا من انوار القوم فاصابوا و حسن الظن مغناطیس القلوب ... به صفاء و وفاء بدرجات السابقین
از ابتدا چهار مقاله افتادگی و تا انتهای مقاله سی و دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر شوال ۹۴۶ق؛ با علامت بلاغ، مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: - ۷۲]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۱۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله یوفقنا لاقتفاء آثارهم و اقتباس انوارهم بلطف منه و رحمة انه هو التواب الرحیم الحمدلله رب العالمین ... و سلم تسلیما کثیرا دایما الی یوم الدین.
خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن محمد طالوی دمشقی، تا: جمعه ۶ رجب ۱۰۱۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ایی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۳۹۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** مقالات کلها و الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی سیدنا محمد آله اجمعین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۲ق [رایانه]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۰۱/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و وارث یورثها من یشاء من عباده (تم بالاختصار الکتاب و یتلوه تفلیس ارباب النوامیس من جملة کتاب العالمین لغزالی)
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: ۱۰۶۷ق، جا: اصفهان؛ جلد: میشن زرد، ۹گ (۱۵۱ر-۱۵۹پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۴/۸سم [ف: ۹ - ۱۵۸]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۵۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۷۷ق؛ ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۳۰۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۵۰/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۶۳]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۰/۲
در سی و دو مقاله؛ خط: نستعلیق، کا: عبد علی بن رضی الدین بن علی عاملی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ رجب ۱۰۹۹ق، جا: اصفهان؛ مقابله شده علی بن محمد بن الحسن بن زین العابدین [ف: ۳ - ۴۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** من یشاء من عباد تم اختصار کتاب سر العالمین و کشف ما فی الدارین بحمد ه ومنه السلام علی نبیه و اله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۴۸۰) [ف: ۱۵ - ۱۹۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۷/۲۱۱
بخشی از آن: المقالة الرابعة فی ترتیب الخلافة؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۳۰۱-۳۰۳) [ف: ۱۰ - ۱۴۱۹]

۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴
با عنوان «رسایل فلسفی» پاره‌ای از عنوانهای نسخه: ۱. کتاب التفلیس از باب النوایس (برابر با ص ۱-۹۸ چاپ سنگی ایران در ۱۳۰۵) در آغاز نسخه دستور و پنداشت به پادشاه با شعر علی (ع)، ۲. فی ترتیب الخلافة و المملکة (ص ۱۵چاپی)، ۳. المقالة الثامنة فی ترتیب الحجاب و الوزراء و الکتاب (ص ۳۴)، ۴. فی ترتیب الخباز و الطباخ و القصاب (ص ۶۵) در آن آمده است «تم اختصار الکتاب یتلوه کتاب التفلیس ارباب النوامیس من جملة کتب سرالعالمین. بسمله. اعلم ان الناموس مفتقر الله فی بعض الاحیان»، ۵. کتاب الصلوة فی مقالتین (ص ۹۸)، ۶. المقالة الثانیة و العشرون فی وجود العالم (۱۳۳)، ۷. المقالة السادسة و العشرون فی السعادات و النبوات (۱۶۲)، ۸. المقالة السابعة و العشرون فی الاذکار (۱۶۸)، ۹. المقالة الثامنة و العشرون فی جهاد النفس (۱۷۴)، ۱۰. المقالة التاسعة و العشرون فی المحبة و الشوق و المعاهدة و المکاشفة (۱۸۳)، ۱۱. المقالة الثلثون فی العلم و العمل (۱۹۴)، ۱۲. المقاله الثالثه و الثلثون فی علوالهمم (ص ۲۰۸ چاپی) تمت المقالات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۱۱ - ۹۰۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۴۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۷۱]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹/۴
دردو جلد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ (۱۱۴پ-۱۷۸پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۷۳۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و المسعود یبقی کلمته المستقیم و المنحوس و

برکات الصالحین ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی بن شیخ احمد بن زین العابدین؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ...» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۷۰گ، ۱۶-۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۰ - ۶۲۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۴/۱
آغاز: قاصرة عن نیل المقاصد الباطنة و الظاهرة؛ **انجام:** و اقتباس أنوارهم بلطف منه و رحمة انه هو التواب الرحیم و هو حسبنا و نعم الوکیل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۱۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ (۵ر-۱۲۰پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲۱ - ۳۲۴]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۴/۷
بندهایی از «سرالعالمین»؛ خط: نسخ، کا: مرتضی بن احمد حسینی گیلانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۱۶گ (۱۶ر-۳۱پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۱]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** افخم افهم اکرم اعظم خداوندگاری ولی النعم ظهیر دولت علیه ایران مقرب الخاقان منبع وجود احسان ... سرکار سیف الملک عباس قلیخان مد الله اجلاله و شوکته پذیرفت حرره العبد الحقیر المحتاج الی الله میرزا حسین ابن احمد الکرجی فی شهر ذی الحجه ۱۲۰۸
خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن احمد الکرجی، تا: ذیحجه ۱۲۰۸ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۸گ، ۲۰ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸ - ۳۱۲]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۹۶
کا:حسین قاینی،تا:۱۲۶۳ق[ف: ۳۵ - ۴۳۹؛ فهرست رایانه‌ای ج۳: ۷۵۹]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** بلطف منه و رحمته انه هو التواب الرحیم و هو حسبنا و نعم الوکیل.
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد رضا اصفهانی، تا: ۱۲۷۹ق؛ واقف: نائینی؛ ۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۳۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو حسبنا الله و نعم الوکیل تمت ... احدی و ثمانین و ماتین بعد الالف من الهجره المطهره
خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: محمد نصیر بن محمد جعفر حسینی، تا: جمعه غره ربیع الاول ۱۲۸۱ق، برای میرمحمد حسین؛ دارای سرلوح، مجدول مذهب؛ ۶۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶ - ۴۳۸]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۹۴/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد بن باقر کاشانی، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۲۹۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۴ص (۱-۱۴)، ۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۶۰۴]

۱۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۵۱ - د
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ تملک: فرهاد میرزا در ۳ شعبان ۱۲۹۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، ۹۰گ، ۱۲ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: - ۳۶۵]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اقتباس أنوارهم بلطف منه و رحمة انه هو التراب الرحیم و هو حسبنا و نعم الوکیل و قد تمت رسالة سر العالمین.
خط: نسخ خوش، کا: محمد رضا فرزند محمد علی، قمی، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۲۹۳ق،جا:تهران؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۱گ (۱۴۱-۱۷۱)، ۲۶ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۰ - ۳۵۱]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۹۴/۱
خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن احمد نراقی، تا: ۱۲۹۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۸۷ص (۱-۸۷)، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۲ - ۲۸۸۰]

۲۲. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۱۹/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ خوب، کا: محمد باقر بن محمد حسن بروجنی، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۳۳۳ق؛ ۸گ (۵۶پ-۶۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۹۳]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۰/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۳۶]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۶۴۶
خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی: - ۳۰۴]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله یوفقنا لاقتفاء آثارهم و اقتباس انوارهم بلطف منه و رحمة انه هو التواب الرحیم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۷ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: زرد و گل بهی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی، ۶۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۹۱]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۸۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یستجلب بها صفاء بلوغ الی درجات السابقین. و الله یوفقنا لاقتفاء آثارهم و اقتباس انوارهم بلطف منه و رحمه انه هو التواب الرحیم و هو حسبنا و نعم الوکیل.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ از روی نسخه نوشته ۱۲۷۰؛ ۵۶گ (۱۷۳پ-۲۲۸پ) [ف: ۲ - ۱۴۰]

۲۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۹ حکمت
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲ شوال ۱۳۰۶ق؛ مجدول، با یک سرلوح؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۷۹]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۱/۱
آغاز: برابر **انجام:** و الله یوفقنا لاقتفاء آثارهم و اقتباس انوارهم بلطف منه و رحمة انه هو التواب الرحیم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش اسلیمی، ۲۹گ (۱پ–۲۹ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۳۳/۱ - ۶۳]

۲۹. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۳۶/۱

آغاز: و هی قری من قری نجد بقرب الاحساء ... هی ثلاثون مقالة

کا: محمد رضی طهرانی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۲گ، ۱۹ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۱۸]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۳۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** والمعاهدة الرسول الملك و اقامة عند ناموسه و الغرباء.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۶گ، ۱۴ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۰۵]

۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۵۷/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۵۵۲]

● **السر العجیب و موجز التهذیب** / منطق / عربی

as-sirr-ul-ʻajīb wa mūjaz-ut-tahḏīb

شهرستانی، هبة الدین، ۱۳۰۱ - ۱۳۸۶ قمری

šahrestānī, hebat-od-dīn (1884 - 1966)

وابسته به: تهذیب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲–۷۹۲)

گزیده تهذیب تفتازانی است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۰۸۷/۶

آغاز: بسمله. احسن العناوین و اتقن القوانین حمدالله ... و بعد فالمنطق العلم باحوال المعقول الموصل الی المجهول؛ **انجام:** علی الحق العمل به وقفنا الله له

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: نیمه رمضان ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۳۴پ–۴۱پ)، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ - ۴۲]

● **سر عدم نسبة الشر الی الله تعالی** / کلام و اعتقادات / عربی

sirr-u ʻadam-i nisba-iš-šarr-i ila-l-lāh-i taʻālā

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸۳/۲۰

آغاز: الحمدلله الذی احسن خلق کل مصنوع و اتقن صنع کل شیء؛ **انجام:** کما لایخفی عن من تامل فیهما و انصف و استجنب عن التعسف و التعصب و الله اعلم و احکم الکلام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴گ (۱۹۱پ–۱۹۴ر)، ۲۳ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۱۴]

● **سر عرفا در درویشی و تصوف** / عرفان و تصوف / عربی

serr-e ʻorafā dar darvīšī va tasavvof

گویا همان «رسالة فی بیان المروة و السخاوة و حسن الخلق من تصانیف روزبهان الشیرازی» که در فهرست ص ع آمده است.

[فهرستواره منزوی ۴۸۲/۷]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۷۱]

● **سر العزیز** / اخلاق / فارسی

serr-ol-ʻazīz

مدهوش گلپایگانی، محمد صادق بن فتحعلی، ق۱۳ قمری

madhūš-e golpāygānī, mohammad sādeq ebn-e fath-ʻalī (- 19c)

رساله‌ای است در پند و اندرز، حسب خواهش صدیقی، با عنوان‌های «نکته، نکته». نام نگارنده در دیباچه آمده و در پایان رساله بدین عنوان خوانده شده است. بدون ترتیب مخصوصی نگاشته و او را آداب معاشرت با مردمان می‌آموزد و دعوت به صفای باطن و روی تافتن از خلق به حق می‌کند.

آغاز: بسمله. بنده ام خداوندی را که جان داد، و روان پرورید، دانش آموخت و بینش آفرید ... اما بعد این رساله ایست مختصر مشتمل بر چند نکته دلپذیر که حسب الاشاره صدیقی ...

انجام: آمالشان که تا پرده کفر از هم درند بدولت گرایند و دین پرورند.

[نسخه‌های منزوی ۱۶۳۲/۲ و ۳۵۷۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۹۴/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۶/۲۷

آغاز و انجام: برابر؛ فقد تم الکتاب المسمی بسر العزیز علی ید مؤلفه الخاسر محمد صادق المتخلص به مدهوش فی شهر رجب ... ۱۲۴۶ ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۴گ (۵۲پ–۷۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰/۱×۳۰/۷سم [ف: ۸ - ۱۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بروجردی، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱پ–۲۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۷۴/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۵۳پ–۷۰پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۵ – ۱۷۹]

● **سر علم زرادشت حکیم** / هیئت / عربی

serr-e ʻelm-e zarādošt-e hakīm

مهانکرد بن مهریار

mahānkard ebn-e mehryār

سر علم زرادشت او دلالة زرادشت بن رای توبک به قول مهانگرد بن مهریار (مرزبان) به روایة سعید بن خراسانخره الترجمان لاصبهبد سیستان (سنسباد) و ترجمة من لسان زرادشت الی العربیة. ابن رضوان در تفسیر اربع مقالات بطلمیوس از مهانکرد عبارتی از دروئیوس نقل می‌کند که در اینجا هم می‌بینیم. عنوان‌ها: قال مهانکرد، قال الحکیم زرادشت، قال المفسر (قال سعید)، باب الشمس فی الطالع، فی السعادة و للرجاء، باب اسرار و غوامض. در آن آمده است: «قال زرادشت ساخبرک عن بدائة امری انی رجل من آذربایجان حیث الشمس زایلة عن المناکب و البخارات متکاثفة و الثلج متهافت غیر انی کان بانی ارض الممیز حین بحراده فلما ولدت و نشات و حملتنی منه الی حران صحبت به و صحبت بها السوس الحکیم المتحلی من الدنیا فورثمته الحکمة و تلقی منه مزاجی کیف یدبر اجسام مذکر الفلک الذی نحو علیه یعنی الارض فلما بلغت دور زحل الاوسط ذلک ان طالعی الدلوزو حل و لبته اقتدرت نفس عن مناجات النور الخاص فالجسم محضر للناظرین و النفس منبسط الی حیث لایبلغه عدد العادین و لم اک ما یلت بحیلة ولکن اجتمع لی زحل و القمر فی بیت الدین و اتصل زحل بالمشتری من بیت عطارد لان عطارد و اشمس و قعامنی بموقع المعادات فالن من الناس الذی و احرقت مواضع من بدنی عند رجوعی الی آذربایجان فکنت رجلا فیهم معروف البیت و الوالدین فحسد الی الاشراف علی العلم و المنزلة و اعرف الملوک بقتلی و قالت الی لهذا علم النبوة فنهیتها فلم یفته عنی فعند ذلک دخلت الجبل المطل. قال سعید: یعنی سبلان المعجم بالصلح و الفضة و الکهف الدین. فارسلت الیهم لان النور نفث فی جلدی انکم ستعبدون بالثلج فلقداتیهم الثلج حتی ما یتراجع الانفس الی الصدور فعند ذلک الحدیث الی المشرق فاتیت رستم سید احرار داوران شهر فعرضت علیه الدین فقال ان اعظم ملوک المشرق و اجلها کشتاسف لایضل رایه و لایخطی تدبیره فاتیه فان ان اجابک اقبلک ثم ان رستم سالنی عن امرا نبه و لم یکن اهل المشرق و یعرفون قبلی شیئا من علم الفلک و مافیه فاخذت مقیاس کان معی من حران ورثته عن الوس الحکیم فقال ما هذا فقلت یجذب النفس الی النور الاعلی فوجدت الطالع واهیا و الشمس واهیة فقدت یعیش بشیء بعد موتک ثم تقیل و لوانی رجل مغمور لکان خطه من الفلک علی خاطر من خواطر نفسه الی هنا.» (دانش پژوه)

[فهرست کراوزه ش ۳۷۱ نسخه ۶۵۸ نوشته در سیواس؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۹/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۰۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق [الفبائی: – ۲۹۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۹/۹

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ قبلا با شماره ۳۹۳ در کتابخانه محمد حسین مفتاح بوده؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۲۵ص (۱۰۵–۱۲۹)، ۲۰ سطر [سنا: ف: ۲ – ۱۶۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۰/۶ و ۲۸۰۳/۶-ف

آغاز: بسمله. الحمد لله ... قال معانکرد بن مهزیار هذا من دلالة زرادشت ابن رای توبک (استبمان) فوعاء صدره الظاهر کرامة لمن احب الله کرامته جل جلاله اعلم ان هذا العلم الشریف و ان صح عنایته فلیست دلایله و اقسامه و حدوده و قواه و مزاجاته بقیاس و انما هو تاثیر من النور و علم من الله الحکیم مخزون عند النجباء المخصوصین بالکرامة و اذا کانت التجربة علی صحة فحسبک من خبر عیانه و من قائل برهانه فعلیک ایها المتعلم بما قال الحکیم الموید بنور الحکمة المخصوصة بضیاء المعرفة فاخترولا تختر علیه فیما ینسیک به فانه لیس کاشیاء غیب اهل الفطن و التوهم من الارائک الذین قالوا اقوالهم علی مقایس الظنون فانهم بعدوا ان یکونوا متکلمین علی ما لم بشاهدوه و مخبرین عما لم یلابسوه و هذا تلوا الکتاب الاول الذی سبق فیه وصف الافلاک بما فیها. قال سعید بن خراسانخره الترجمان لا سپهبد سیستان (سنسباد) لما آتاه فضل هذا العلم سالنی ان اترجم کتابا (له ما ترجم) مهانکرد فی سر علم زرادشت و کان هذا السر باللسان الفاضل نطق به زرادشت و ترجمه مهانکرد لما هویه بن ماناهید المرزبان عام دخل العرب دار العدل و ابتزت (امرت) العبید ثیاب (نبات) الملوک و انزعج الجلاه (؟) یزدرد عن مستقره و عبة خاقان النهر و ذهب بها الملک الی الدین؛ **انجام:** و هذا منازل الکواکب فی زمان سعید بن خراسانخره و هو الذی وضع المثال و اختصرناه و اقتصرنا منه علی ذکر حال هذین الکوکبین و الله اعلم تمت الرسالة من زرادشت الحکیم و الصلوة ... العمیم

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲ سطر (۱۵×۸)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۱۴۵] و [فیلمها ف: ۱ – ۷۳۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۳۴/۳

آغاز: او بخیرین لم بلا بسومن تلو الکتاب الاول الذی یسبق فیه و صف الافلاک و ما فیها. قال سعید بن خرسان خره؛ **انجام:** و ذلک ان الشعری یطلع فی نصف السرطان و مکانها فی الجواز فی اواخره انما یتاخر طلوعها لان عرضها جنوبی و یتوسط السما فی اول درجة الاسد و یرکل نجم من هذه الثوابت فی کل مائة سنة درجة واحدة الان الطایر یطلع فی اربعة و عشرین من القوس و مانها فی ید من القوس و یتوسط السماء فی عشرة من الجدی هذه المنازل الکواکب فی زمان سعید بن خرسان و هو الذی وضع

للثانی و اقتصرنا منه علی ذکر هذین الکوکبین. (و الیه المرجع و المآب) (تمت الکتاب)
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ -۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه ایست مشوش؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۲گ (۷۸ر-۱۱۹ر)، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۲۰۶]

● سر الغامض / علوم غریبه / عربی
sirr-ul ġāmiḍ
کنطویس الرومی
kontovīs ar-rūmī

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۱۷
آغاز: بسمله و به نستعین قد تعرضت فی هذا الکتاب مع قله؛
انجام: و هو سمیع الدعا والحمدلله رب العالمین
فی غسل الرماد المستخرج من الرماد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ [رایانه]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۶۴
آغاز: بسمله. قد تعرضت فی هذا الکتاب مع قلة و ایجاز نظمه لکشف الاسرار ... و العلماء و حزنها؛ **انجام:** فذلک بکلمة من یشاء و هو سمیع الدعاء
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق [الفبائی: - ۳۰۵]

● سر غیبت و حضور امام زمان / حدیث / فارسی
serr-e qaybat va hozūr-e emām-e zamān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۹
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی؛ **انجام:** و بمکارم اخلاق شیعه دوازده امامی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● السر فی عظمة سورة الفاتحة = تحقیق سبب کون سورة الحمد عظیم الشأن جلیل القدر (مقالة فی) = رسالة فی فضل الحمد / تفسیر / عربی
as-sirr fī ‘aẓamat-i sūrat-il fātiḥa = taḥqīq-u sabab-i kawn-i sūrat-il ḥamd ‘aẓīm-aš ša’n jalīl-al qadr (mq.-un fī = r.-un fī faḍl-il ḥamd
نظام الدین گیلانی، احمد بن علی، ق۱۱ قمری
nezām-od-dīn-e gīlānī, ahmad ebn-e ‘alī (- 17c)
تاریخ تألیف: رمضان ۱۰۵۴ق
نگارنده این رساله، مدعی است که سر عظمت سوره حمد به او الهام شده و شناخت این سر از خصایص وی می‌باشد، و آن این است که «حمد» در ماده با «محمد» مشترک است و حضرتش منشأ کل خیرات و برکات می‌باشد.
آغاز: الحمدلله الذی وفقنا بادراک نکتة لطیفة من عظم شأن الحمد و میزنا من بین العلماء المتحصلین من أصحاب الکد و الجد ...
انجام: الحمدلله الذی قد خصنا به بین المعظمین المفسرین مع عدم البضاعة و قلة الاستطاعة و الصلاة علی محمد و آله اجمعین.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۲۳/۱۲
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی آراسته، ۲گ (۹۹-۱۰۰)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۱۸۴]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۸۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۲۱پ-۲۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۲۰۱]

← سرقات ابی الطیب المتنبی فیما نظمه من الشعر ⪢ الابانة عن سرقات المتنبی

● سرقات الشعراء / ادبیات / عربی
saraqāt-uš šu‘arā’
ابن سکیت، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۶ - ۲۴۶ ؟ قمری
ebn-e sekkīt, ya‘qūb ebn-e eshāq (803 - 861)

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۷۱
آغاز: منه بغیتها ورأت أن ما سواه فضل لایلتفت الیه و نافله لایعول مع عدم التشبیه علیه؛ **انجام:** و قوله فاصبحت بسلا ای حزاما و الکاعب و الکعاب
خط: نسخ، کا: عبدالقادر بن عمر، تا: ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: چرمی، ۱۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵ سم [ف: ۲ - ۸۲۳]

● سر القدر = معنی قول الصوفیة: «من عرف سر القدر فقد الحد» / فلسفه / عربی
sirr-ul qadar = ma‘na qawl-iṣ ṣūfīyya: «man ‘arafa sirr -al qadar faqad alḥada»
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)
رساله‌ای است در گزارش حدیث «القدر سر الله فلا تظهروا سر الله»؛ این پاسخ بر ۳ مقدمه استوار است: نظام عالم، سر ثواب و عقاب و اثبات بازگشت انسانها (معاد). در برخی نسخه‌ها پرسنده این سؤال ابوسعید ابوالخیر معرفی شده است.
آغاز: و سأل أیضاً، قدس الله روحه، عن معنی قول الصوفیة: «من عرف سر القدر فقد ألحد»؛ فقال فی جوابه: إن هذه المسئلة فیها

أدنی غموضة و هی من المسائل التی لم یزل مرموزة ...
انجام: لایطاق حمل ما یرتکبه من الفساد و یختل نظام أمور العالم بتولیة المنحل عن القیدین ما حضرنی علی هذا السؤال و الله أعلم بالصواب و السداد

چاپ: به کوشش میکائیل بن یحیی المهره از سوی مطبعه لیدن هلند به سال ۱۸۹۹م؛ با تصحیح محی الدین صبری الکردی به سال۱۳۲۸ق /۱۹۱۰م در قاهره؛ در هامش شرح هدایة الاثیریة در تهران؛ به تصحیح زین العابدین موسی و عبدالله با احند العلوی از سوی دائرة المعارف العثمانیة در حیدر آباد دکن هند؛ در سال ۱۳۵۳ق افست توسط انتشارات بیدار در قم؛ همراه ترجمه انگلیسی آن با تحقیق جورج حورانی در سال ۱۹۶۶م، در مجله bsoas متعلق به مدرسه مطالعات شرقی و آفریقائی در لندن

[مقدمه اسرار التوحید فی مقامات الشیخ ابی سعید، تصحیح محمدرضا شفیعی کدکنی، ج۱، ص چهل و شش- چهل و نه؛ فهرست مصنفات ابن سینا ص ۳-۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۵-ف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۶۵۹ق؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۱۲/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی دامغانی الجابرمی المولد، تا: ۶۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۱۲۹-۱۳۳)، ۱۹ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۵۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۰/۴

بی‌کا، تا: قرن ۸؛ اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۸۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۷۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: چهارشنبه ۱ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۳۴۳-۳۴۴)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۸۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷/۱۳-ف

نسخه اصل: روان کوشکو، ش ۲۰۴۲؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن موید، تا: ربیع الاول و ربیع الثانی ۸۸۸ق، جا: شیراز [فیلمها ف: ۱ - ۴۳۷]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۷۷/۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ عنابی، ۲گ (۱۲۲-۱۲۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۲۷۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۳-۴)، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۰/۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالحدث من الاثار العلویة ثم المعادن ثم النبات ثم الحیوان ثم الانسان

در ۴ بخش کوتاه؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴ص (۱۴۴-۱۴۷)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۷۷]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۱/۲

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص (۷۳)، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۱۵]

۱۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۸۷/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۶۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۶۱/۱

آغاز: افلاطون ان الجمیع مقصود و مراد و ان ورد به الامر و النهی فی العالم من افعال المکلفین فانما هو ترغیب من کان فی المعلوم انه تحصیل منه؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ در کنار نسخه حاشیه‌ای است متعلق به سخن شیخ الرئیس درباره ثواب و عقاب که «داستان ثواب و عقاب نه چنان است که متکلمان پنداشته اند، سوختن به آتش، دچار اغلال و حیات و دیگر انواع عذابها کردن شایسته مقام خداوند نیست ...»، محشی با نشان «ع ل» است: «علی صاحب هذا الاعتقاد ما علیه لما فیه من المخالفة الظاهرة لما علم من الشریعة المقدسة ضرورة»، ۱ دفتر [ف: ۹- ۶۶۹]

۱۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۰۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۹/۱۷

آغاز: برابر

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۰۴۶ق؛ در ذیل این رساله فائده‌ای از علامه دوانی درباره کلمه توحید در نصف صفحه نقل گردیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۲۹۹-۳۰۳)، ۲۳ سطر [ف: ۴ - ۱۶۹]

۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۰۱/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ شنبه ۵ رجب ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: - ۲۵۴]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۳۶ر-۳۷ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۱۸]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۷۲

آغاز و انجام: برابر
مکرر در این مجموعه؛ خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ ۲گ (۳۲۹پ-۳۳۰ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۴۸]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۷۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۷۳پ-۷۴ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۴۳]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۹/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته تعلیق، کا: نصیرالدین حسین حر حسینی، تا: ۱۰۷۶ق [ف: ۳ - ۱۷۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و التقدیر هو تهیة الاسباب للاقدار و السر فی القدر لا فی القضاء لانه لیس بغایة بل هو تبع ضروری و الله تعالی
خط:نستعلیق،کا:محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۴ص (۱۹۰-۱۹۳)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۹۱]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۲۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲ص (۱۳۱-۱۳۲) [ف: ۳ - ۲۷۳]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۳/۷-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۱۷ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۲۳۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۱۹/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۲۲]

۲۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۳/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد کاظم، تا: ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۱۲۷پ-۱۳۰ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: - ۳۶۴]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۳/۳ ط
خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۷۰ق؛۲ص(۹-۱۰)[ف:۲۴/۳- ۹۷]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۱۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد سعید خلخالی، تا: جمادی الاول ۱۱۹۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱گ (۱۰۸ر-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۲۷۰]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۱۵-طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۶گ [ف: ۲۳ - ۷۱۹]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۳۲۰]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹/۱۲-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۷۱ر-۷۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۳۰۱]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۷۳/۱۴
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوطالب عبدالواسع بن محمد هادی فاری، تا: ۱۲۲۲-۱۲۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۸۲ر-۸۲پ)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲۱ - ۳۴۳]

۳۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۱۳/۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** لافی القضا لانه یعانه بل هو تبع ضروری.
در پایان این رساله فائده‌ای در بیان حدوث از ابن سینا نقل شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن محمد رضا طالقانی ساوجبلاغی، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۵ص (۱۹۴-۱۹۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۴۰]

۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۸۴
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۲گ (۲۶۵پ-۲۶۶ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳ - ۲۷۳]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳/۸۷۹۸/۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ گویا از روی نسخه ش ۳۳۹ دانشگاه نوشته جمادی الاول ۱۰۸۶ که شادروان سید محمد مشکات در اینجا یادداشت کرده؛ کاغذ: فرنگی، ۲۲ص، ۱۹ سطر (۸×۱۷)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۲۳]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۱۰ق؛ واقف: فهرستی؛ ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۲/۵-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۵۳]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۱/۲
آغاز: ان لهذه المسألة ادنی غموضة و هی من المسائل التی؛ **انجام:** برابر
سؤال از آغاز نسخه ما حذف شده؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛کاغذ:سپید و زرد،۲گ(۶۷-۶۸پ)،۱۷سطر[ف:۱۱- ۵۷۵]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۲۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشر فی القدر لافی القضاء لانه لیس مما مه بل هو تبع ضروری و الله تعالی اعلم بالصواب انتهی. سوره فی یوم السبت احد عشر من شهر صفر المظفر الحمدلله تعالی نشکر الله بالحیاة المستعار باق.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۸ص

(۱–۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ – ۶۲۱]
۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵۹/۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ص (۴۹–۸۱)، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۱۹۶]
۳۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۳ – ب
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۶۹ر–۱۷۰ر) [ف: – ۲۸۱]
۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۷/۵
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶ص (۴۸–۷۳) [ف: ۵ – ۲۸۸]
۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۰۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشر فی القدر لا فی القضاء لانه لیس بغایة بل هو تبع ضروری و الله اعلم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سیاه، ۳ص (۹–۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ – ۱۷۷]
۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۶/۵
خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ(۴۸پ–۵۰پ) [ف: ۳ – ۱۷۳]
۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۴۰/۱۴
خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۲ص (۲۸۷–۲۸۸)، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۶۹]
۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۲۹
آغاز: کتب الشیخ سلطان العارفین خاتم المشایخ؛ **انجام:** فهذا ما حضرنا علی هذا السئوال و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ – ۱۲۹]
۴۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵/۱۹ ـ ج
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۶پ–۵۷ر)؛ [ف: ۱ – ۳۱۱]
۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰-۳۵۹-ف
با شعر حلاج؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۵۱]
۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲۱/۶
خط: نستعلیق، کا: عبدالغفار، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ (۲۶۲–۲۶۶)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۱۹۶۵]

● **سر القدر** / پاسخ پرسشها / عربی
sirr-ul qadar
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۱ق
این رساله جواب به مسأله‌ای است که یکی از فضلاء به نام سید حسین بن میرزا ابوالقاسم نائینی درباره سر القدر از مؤلف سؤال کرده، مصنف جواب مبسوطی ضمن این رساله به وی داده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷۸
آغاز: پس از حمد: انه قد ارسل الی جناب لب الالباب و زبدة الانجاب؛ **انجام:** فتد برفانی قد جعلت فیها ما یغنیک و الحمدلله اولا و آخرا.
خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۷۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۹ سطر، قطع: رحلی [ف: ۴ – ۱۹۱]

● **سر القدر** / کلام و اعتقادات / عربی
sirr-ul qadar
مراغی، حسن بن عبدالرحیم، – ۱۳۰۰ قمری
marāqī, hasan ebn-e ʻabd-or-rahīm (- 1883)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۶/۵
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ ۲گ (۲۴پ–۲۵ر) [مختصر ف: ۱۴۵]

← سر القرآن ≻ حل مشکلات القرآن

● **سرقه** / ادبیات / فارسی
serqa
قندهاری، محمد قاسم
qandehārī, mohammad qāsem
در سرقات شعریه.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۵۶/۱
آغاز: بسمله. خوشترین ستایشی که رخسار جانفزای شاهد بیان را آرایش نماید و نیکوترین سپاسی که قامت دل ربای معشوقه سخن ... و چون این مقدمه مقرر شد گوییم که اخذ و سرقه در شعر بر دو نوع می‌باشد ظاهر و غیر ظاهر و هریک از این دو نوع بر چند قسم می‌تواند بود اما نوع ظاهر بر سه قسم است؛ **انجام:** الحمدلله که آنچه وجهه همت این بی بضاعت بود صورت پذیرفت، اللهم ارزقنا الخوض فی المعانی و جنبنا عن الجهل و المعاصی و اهدنا الصراط المستقیم بمحمد و آله الطاهرین
خط: نستعلیق، کا: فتح الله بن ملک حسین ساروی، تا: شنبه ۸ ربیع الاول ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲گ (۱پ–۱۲ر)، ۱۵ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: – ۳۸۵]

● **سر الکیمیاء** / کیمیا / عربی
sirr-ul kīmīyā'
ابن بشرون، محمد بن بشرون، ق۵ قمری
ebn-e bašrūn, mohammad ebn-e bašrūn (- 11c)

سزگین (۴۴۵/۴) نام کامل او را ابوبکر محمد بن بشرون مجریطی، شاگرد ابومسلمة محمد بن ابراهیم مجریطی زنده ۴۵۰ق یاد کرده است و دیگر نسخه‌هایش را نشان داده است.
آغاز: کتاب سر الکیمیا للشیخ ابن بشرون المغربی الحمد لله ذی القوة و الافضال و الغرة و الجلال الکبیر المتعال ... فانی رأیت الحکماء و المتقدمین و العلماء المتفلسفین قد سبقونا الی تدبیر علم الصناعة ...
[سزگین، عربی ۴۴۵/۴؛ حاجی خلیفه ۹۸۹/۲؛ که نام نگارنده را برابر نسخه در دست داده است؛ ابن بشرون عثمان (د پس از ۵۶۱ق /۱۱۶۶م) که کس دیگری است]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۷-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و معاذالله ان اقول غیر الحق و السلم و الحمدلله و صلی الله علی محمد النبیل و آله. م. م.
خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: عبدالعلی بن کریم، تا: ۱۲۹۸ق؛ مقابله شده؛ ۳۷ص (۳۸۶-۴۲۲) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۷]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۸/۴ ـ د
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۴گ (۱۲۲ر-۱۵۵پ) [ف: ۱ - ۳۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۱۳/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۹]

← سرگذشت ⟩ رسالة الندامة فی زاد القیامة (ترجمه)
← سرگذشت ⟩ السیرة
← سرگذشت ⟩ سفرنامه

● سرگذشت آقا اسماعیل / تاریخ / فارسی

sargozašt-e āqā esmā‘īl

جمالی قزوینی، محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری

jamālī qazvīnī, mohammad esmā‘īl (- 19c)

از محمد اسماعیل نوه میرزا جمال وزیر قزوینی. نسخه درباره موقوفات جد نگارنده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۵۶
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان من علق؛ **انجام:** او القی اسمع و هو شهید ... سواد اجاره نامه سید مرحوم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۷]

● سرگذشت ائمه شیعه / تاریخ معصومین / فارسی

sargozašt-e a’emma-ye šī‘a

سرگذشت ائمه شیعه و چگونگی آنها: محمد بن تقی، در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و «خاتمه».

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۵۱
آغاز: الحمدلله الذی جعل النبیین لساق صدقه؛ **انجام:** منور گرداند محمد و آله الطاهرین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۱۷۷]

← سرگذشت ابراهیم ادهم ⟩ مناقب ابراهیم ادهم
← سرگذشت ابقراطس ⟩ شرح حال بقراط

● سرگذشت ابلیس اعرج / داستان / فارسی

sargozašt-e eblīs-e a‘raj

مترجم، سید عبدالله، ق۱۴ قمری

motarjem, seyyed ‘abd-ol-lāh (- 20c)

مؤلف مترجم که شاگرد دیپلمه مدرسه تجارت برلین و عضو انجمن فتوگرافی پاریس و سکرتر و معلم مدسه مبارکه آلمانی بوده، داستان حاضر را که تألیف «لساژ» نویسنده فرانسوی است به فارسی ترجمه نموده است.
[فهرستواره فارسی ۴۲۰/۱]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۳۹
آغاز: فصل اول، ابلیس اعرج کدام یک از شیاطین است درکجا وچطور شد که سامبولو بدو آشنا گردید، شبی از ماه اکتبر که ظلمت شهر مشهور مادرید را فرا گرفته بود؛ **انجام:** هنوز کلام خود را تمام نکرده بود که سامبولو را برداشته ودر پشت بام دار المجانین فرود آورد.
جلد اول و شامل هفت فصل فصل می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ ربیع الاول ۱۳۲۸ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا اسلیمی، ۸۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۹۶]

● سرگذشت ابن ابی جمهور / تراجم / فارسی

sargozašt-e ebn-e abī jomhūr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۸۲/۴
از مجالس المؤمنین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۸ر-۲۱ر) [ف: ۵ - ۴۴۳]

● سرگذشت ابن سینا / تراجم / ترکی

sargozašt-e ebn-e sīnā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۹۲
آغاز: خدا بر در نظیر اولمز خدایه ×× هم اول اولدر رهم ابتدایه؛ **انجام:** بر دعا در بنده انجق مراد ×× ارا ولور قالور جهانده یخشی آد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای،

۹۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۱۲]

● **سرگذشت ابن سینا** / تراجم / فارسی
sargozašt-e ebn-e sīnā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۶۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی مذهب، ۶ص (۱۸۵-۱۹۰)، سطور چلیپایی (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۳۸۸۷]

● **سرگذشت ابن العمید** / تراجم / عربی
sargozašt-e ebn-ol-‘amīd

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۹/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲گ (۶۳پ-۶۴پ) [ف: ۵-۱۷۸]

⤶ سرگذشت استعمال چای ← شرح (سرگذشت) استعمال چای

● **سرگذشت اسکندر مقدونی** / تاریخ پادشاهان / فارسی
sargozašt-e eskandar-e maqdūnī

تاریخ نویس، رضاقلی بن مهدیقلی،۱۲۰۷-۱۲۸۳ قمری
tārīx-nevīs, rezā-qolī ebn-e mahdī-qolī (1793 - 1867)

از رضا قلی بن مهدی قلی شقاقی سرابی تبریزی تاریخ‌نویس نایب اول وزارت خارجه که بنام صدر اعظم ختم کرده است، اصل از جمز کمبل (James Cambel) به انگلیسی و ترجمه از موسی جبرئیل و انشاء از رضا قلی است. همین متن را محمد حسین ذکاء الملک فروغی و محمد علی فروغی هم ترجمه کرده‌اند.
[دانشمندان آذربایجان ۱۵۹؛ الذریعة ۲۳۱/۳؛ فارسی مشار ۲۹۶؛ استوری ۴۳۰/۱؛ مقدمه خاطرات ممتحن الدوله]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۲۴
آغاز: فصل اول در بیان تولد اسکندر و آتش گرفتن بقعه خدای دیانا؛ **انجام:** بعد از آن تسلیم اجل محتوم گردید و فوت او در وسط بهار سال ۳۲۱ پیش از عیسی علیه السلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۷۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۳۰سم [ف: ۳ - ۴۵۵]

● **سرگذشت اسماعیل میرزا** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e esmā‘īl mīrzā

نواب، اسماعیل بن بهرام، ق۱۳ قمری
navvāb, esmā‘īl ebn-e bahrām (- 19c)

سرگذشت نواب اسماعیل میرزا پسر بهرام میرزای معزالدوله که در زمان ناصر الدینشاه حاکم فارس بوده این سرگذشت به قلم خود نواب اسماعیل میرزا نگارش یافته است.
آغاز: چون امر شده بود از جانب بندگان اشرف امجد اجل اکرم افخم ... میرزا آقا خان را این خانه زاد دولت علیه معروض دارد ... لهذا بطریق اختصار مأموریتهایی که بعد از زمان مرحوم مبرور میرزا آقا خان برای خود این بنده روی داده جسارت میکند ...
انجام: خداوند سایه بلند پایه اعلیحضرت اقدس شاه شاهنشاه روح العالمین فداه و سرکار بنده اشرف امجد اجل اکرم افخم صدارت عظمی مدظله العالی را الی آخر الدوران بر مفارق اهل ایران صانه الله [عن] الحدثان پاینده و برقرار بدارد بمحمد و آله صلی الله علیه و آله و سلم.
چاپ: گنجینه بهارستان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، زیر نظر فدائی عراقی، تهیه و تنظیم میر هاشم محدث، جلد اول، تهران، ۱۳۷۷ش، به کوشش صفر امیری
[فهرستواره منزوی ۲۱۶۴/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۷۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۳ص (۱۳۰-۱۴۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۲۵]

● **سرگذشت امام زادگان ری = شرح حال حضرت عبدالعظیم** / تراجم / فارسی
sargozašt-e emām zādegān-e rey = š.-e hāl-e hazrat-e ‘abd-ol-‘azīm

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی،۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819-1881)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)
در سرگذشت عبدالعظیم و حمزه و سیدهای دیگر که در ری به خاک سپرده شده‌اند.
آغاز: آغاز: الحمد لله الذی عجزت خواطر الامم عن البلوغ الی حقیقه ... الحمدلله المتعالی عن الاضداد و الاشباه ... اما بعد چون درین اوان فیروزی نشان ...
[فهرستواره منزوی ۲۲۶/۱ و ۲۱۶۴/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۷۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** یکی از شهرهای معتبره و مدن معظمه محسوب می‌شود الحق هر چند در بنا و آبادی آن ملک کوشیده شود سزاوار است ۱۲۹۵
خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف (احتمالاً)، تا: ۱۲۹۵ق، جا: تهران؛ با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، شکری، جلد: تیماج سبز، ۲۰گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۶۲]
۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از عبارت عمدة الطالب بر می‌آید که نسلی باقی مانده باشد این بود احوال عبدالله ابیض تا امام همام سید سجاد علی بن الحسین بن امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیهم السلام
خط: نستعلیق، کا: مؤلف، تا: ۱۲۹۳ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب و مرصع، مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۷۲]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اصل این کلمه «چند گوز» بوده و از کثرت استعمال «چنگیز» شد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سبز، ۲۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ – ۱۰۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۵ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** بایستی بجلد یازدهم کتاب بحار الانوار و غیر از آن کتب رجوع نماید که مفصلا ومشروحاً مذکور است.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۸۴ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۳ – ۱۱۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۱۱۳
آغاز: ابوالحسن زید بن حسن مجتبی ابن علی بن ابیطالب (ع) ملقب بر قرق مادر زید موسوم بزجاجه کنیزکی بود که به اسیری آورده بودند؛ **انجام:** این است که قبر حمزة بن موسی در ری است، و اینکه در ترشیز است قبر حمزة بن موسی الکاظم است (از تألیفات نواب ... فی شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۸۹ مطابق پیچی ئیل، حرره رئیس الکتاب)
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹ص (۳۰۹–۳۱۷) [ف: ۹ – ۲۰۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹۳/۲ط
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسینی برغانی، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۴ص (۳۳–۵۶)، اندازه: ۳۰×۴۵سم [ف: ۲۴/۳ – ۵۸]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و این خود قول اسکندر بیک است.
خط: نسخ، کا: مسیح کمره یی، تا: چهارشنبه ۲۱ محرم ۱۲۹۶ق؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۶؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۵۶گ، ۹ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ – ۱۰۳]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۶۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵/۱سم [ف: ۷ – ۱۵]

۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۱ ـ ج
آغاز: برابر؛ **انجام:** نمایند که مفصلا و مشروحا مذکور است
خط: نسخ، کا: علی اکبرقزلچاهی، تا: جمعه پایان شوال ۱۳۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۳گ (۱پ–۷۳پ)، ۱۶ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۳۱۲]

● **سرگذشت امیر کبیر** / تاریخ ایران / فارسی
sargozašt-e amīr kabīr
سرگذشت میرزا تقی خان امیر کبیر است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷ ـ ب
آغاز: مرحوم میرزا تقی خان امیر کبیر پسرکربلائی محمد قربان فراهانی؛ **انجام:** و مشاهد مقدسه حمل دادند و با خاک سپردند
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا پارچه‌ای، ۲۱گ، ۲۶ سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱–۳۱۲]

● **سرگذشت امیر کبیر** / تاریخ ایران / فارسی
sargozašt-e amīr kabīr
سرگذشت میرزا تقی خان امیر
[فهرستواره منزوی ۹۸۲/۲]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۴ ـ ج
آغاز: اول مطلبی که سبب تقرب و ترقی امیر نظام شده مرحوم سید عبدالکریم خان طبیب از والد خود؛ **انجام:** واردین بشود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹۴گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ – ۳۱۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۲–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۳۵]

● **سرگذشت امیر کبیر** / تاریخ ایران / فارسی
sargozašt-e amīr kabīr
نقل از روزنامه ادب خراسان و مجله ارمغان و از کتاب
Glimps of a Life of Measures in Persia, by Lady Sheil
[فهرستواره منزوی ۹۸۲/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۱۲
خط: نستعلیق، کا: باقر پدر، بی‌تا؛ از نسخه‌های عباس اقبال، از ۳۶ تا ۷۱ سفید است؛ جلد: مقوا، ۱۰۸ص، قطع: خشتی [ف: ۱۶ – ۴]

← سرگذشت انبیاء پس از اسلام ← حاشیة ملخصة من کتاب العروة و شذور العقود و مفتاح التنزیل

● **سرگذشت برخی از عرفا** / تراجم / فارسی
sargozašt-e barxī az ʿorafā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۳۸–ف
نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱ – ۴۲۴]

● **سرگذشت بشارة الدوله** / تراجم / فارسی
sargozašt-e bešārat-od-dowla

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲۵/۵-ف
نسخه اصل: نسخه آقای دکتر محسن صبا؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۳۹]

● **سرگذشت بعضی از شعراء** / هیأت، تراجم / فارسی
sargozašt-e ba'zī az šo'arā'
شامل: عرفی، شوکت بخارایی، جلال الدین رومی، شمس الدین تبریزی، چلبی حسام الدین، سلطان ولد، سعدی شیرازی، شیخ عطار، صایب، حافظ، جامی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۰۷/۲
خط: نستعلیق ترک، کا: سید محمد نوری مهندس، تا: رجب ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ (۲۸پ-۵۸پ)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۷۳]

● **سرگذشت بودا** / تراجم / فارسی
sargozašt-e būdā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۳/۴
خط:نسخ و شکسته،کا:عبدالوهاب،تا:۱۲۹۶ق؛ ۳گ [ف: ۵ - ۲۸۵]

← سرگذشت پادشاه اسکاتلند ⩤ مکبث

● **سرگذشت پرت سعید** / تراجم / فارسی
sargozašt-e port sa'īd
از: سید ضیاء الدین طباطبائی یزدی.

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۴س
خط: شکسته نستعلیق، کا: حسین علی زاده وجدانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۴]

● **سرگذشت پلیس** / داستان / فارسی
sargozašt-e polīs

ثقفی، مسرت الدوله، ق۱۴ قمری
saqafī, masarrat-od-dowle (- 20c)
شرح وقایعی است که ژنرال کوشکو رئیس پلیس مخفی امپراطوری روسیه به صورت داستان به رشته تحریر درآورده است. وی بعد از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ م. به پاریس فرار می‌کند و از جمله کسانی است که در تشکیل هسته اولیه پلیس مخفی نقش داشته که بعدها سرمشق کشورهای دیگر قرار می‌گیرد. این سرگذشت به وسیله مسرت الدوله ثقفی به فارسی ترجمه شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۴۷
آغاز: نویسنده این مقالات، ژنرال کوشکو (Kochko) رئیس تأمینات امپراطوری روسیه به تاریخ ژانویه ۱۹۲۹ در پاریس می‌نویسد؛ **انجام:** دیگر اعتنایی به کتلت من نداشته آنرا برای او نمی‌آورم ... سگ و گربه ۲۵۴.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: مشقی خط دار، جلد: مقوا، ۱۳۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۲۸۷]

← سرگذشت پیامبر ⩤ تاریخ مقدس

● **سرگذشت پیامبر** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی
sargozašt-e payāmbar
به نقل از «کشف الغمة» با فصلی در حدیث غدیر خم و فصلی درباره زنان پیامبر و فرزندان.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۷۱/۳۵
آغاز: بسمله. در کشف الغمة مسطور است که حضرت شفیع الامه بعد از وصول بغدیر خم در منزلی که بسبب فقدان آب؛ **انجام:** و بروایتی حضرت رسالت بهمان نکاح اول زینب را بدو داد و بقولی ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه،جلد:میشن قرمز،۲۵سطر،اندازه:۲۳/۱×۳۷/۷سم [ف: ۷ - ۲۲۷]

● **سرگذشت پیامبر** / تاریخ پیامبراکرم(ص) / فارسی
sargozašt-e payāmbar
از واعظ که شعر او در آغاز مجلس ۸ و جاهای دیگر هست با عنوان «لراقمه» و با تخلص «واعظ» و تا نه مجلس آن در نسخه ما دیده می‌شود و در آن از حیات القلوب یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۸۸/۱
آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین اما بعد این کتابی است در بیان حالات جناب ختم انبیا؛ **انجام:** مژده شفاعت آن حضرت بود از باره عاصیان امت خود.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ (۲پ-۱۲۲پ)، ۱۸ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۳۸۶]

● **سرگذشت پیامبر** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e payāmbar

مجموعه داستان‌هایی است در زندگی پیامبر (ص) و برخی از معجزات آن حضرت و به مناسبت به ذکر فضایل و مناقب امیرالمؤمنین (ع) و برخی از معجزات آن حضرت نیز پرداخته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۰۸/۱

آغاز: در روایت آورده اند از عبدالله جابر در فضیلت حضرت رسالت پناه علیه السلام که آن روز خدای تعالی این امر را فرستاد که و انذر عشیرتک الاقربین پیغمبر اقربای خود را جمع می‌کرد و می‌ترسانید از عذاب خدا؛ **انجام:** القصه پیغمبر با فتح و ظفر بازگشته به مدینه آمد اهل مدینه ایشان را استقبال نموده و همه شاد و خرم شدند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۸گ (۱پ-۸۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۸ - ۱۵۴]

● **سرگذشت پیامبر** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

sargozašt-e payāmbar

بخشی از یک کتاب است، با عنوان: ذکر کفایت مستهزیات آن حضرت، ذکر فوت ابوطالب و خدیجه، رفتن حضرت به طایف و مراجعت از آن، ذکر معراج.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۷۱/۳۲

آغاز: بسمله، ذکر اتفاق جمع از جهول و ظلوم در مخاصمه بنی مطلب و احوال این دو طبقه در شعب ابی طالب و نزول آیه الم غلبت الروسه. چون مشرکان قریش دیدند که جانب حضرت مقدس نبوی؛ **انجام:** و ما منا الاله مقام معلوم. یعنی هر کسی از ما مقام معین دارد که ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۸گ (۴۷پ-۵۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۱×۳۷/۷سم [ف: ۷ - ۲۲۶]

● **سرگذشت پیامبر و امامان** / تاریخ معصومین / عربی

sargozašt-e payāmbar va emāmān

در چهارده «باب» و هر باب در چند «فصل»: ۱. احوال پیامبر؛ ۲. احوال فاطمه؛ ۳. احوال امیرالمومنین؛ ۴. احول ابا محمد حسن؛ ۵. احوال امام حسین؛ ۶. احوال زین العابدین؛ ۷. احوال امام باقر؛ ۸. احوال جعفر الصادق؛ ۹. احوال امام هفتم؛ ۱۰. احوال امام هشتم؛ ۱۱. احوال امام نهم؛ ۱۲. احوال امام دهم؛ ۱۳. احوال امام یازدهم؛ ۱۴. احوال امام دوازدهم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۷۷/۲

آغاز: بسمله. شکر و سپاس و حمد بیقیاس مرآن خدای را عزوجل که انبیاء را واسطه گردانید ... این رساله ایست مشتمل بر احوال حضرت رسالت پناه؛ **انجام:** فان الاجل قریب. تمت الرسالة یوم الاربعا

بی‌کا، تا: ۱۱ شوال ۱۲۳۱ق؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۳گ (۴۵پ-۸۷پ)، ۱۲ و ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۹×۲۱/۷سم [ف: ۹ - ۱۳۹]

● **سرگذشت تاج السلطنه** / داستان / فارسی

sargozašt-e tāj-os-saltana

تاریخ تألیف: شب پنج‌شنبه پایان ربیع الاول ۱۳۳۲ق

تاریخ حالات ایام زندگانی تاج السلطنه، دختر ناصرالدین شاه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۴۱ و ۵۷۴۰-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۹ ربیع الثانی ۱۳۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۴۳گ، ۲۳ سطر (۱۶×۲۹)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۶ - ۷۹] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۵]

● **سرگذشت تعدادی از ملوک و شعرا** / تاریخ / فارسی

sargozašt-e te'dādī az molūk va šo'arā

نویسنده پس از شرح زندگی دقیق و سال به سال شاه اسماعیل از این حاکمان و شاهزادگان یاد می‌کند: بهرام میرزا، سلطان حسن والی گیلان (-۹۱۱)، سلطان محمد میرزا، سلطان حسین میرزا (-۹۱۱)، فریدون حسین میرزا (-۹۱۵)، شاه غریب میرزا، محمد مؤمن میرزا (پسر بدیع الزمان میرزا)، بابر پادشاه از دودمان امیر تیمور (-۹۳۷)، همایون پادشاه ابن بابر پادشاه، عسکری میرزا (از اولاد بابر)، سلطان یعقوب، ولد امیر حسین بیک از طایفه آق قویونلو، سلطان سلیم بن سلطان بایزید، سلطان سلیمان. از اینجا نام شاعران آغاز می‌شود: امیر همایون (از سادات اسفراین و شاعر مسلم شیرین سخن)، امیر مرادی استرآباد، امیر هاشمی بخارائی، خواجه امیر بیک فهر، خواجه غیاث الدین (برادر خواجه مظفر و ولد خواجه فخرالدین بتکچی)، خواجه عبدی بیک (از بزرگ زاده‌های شیراز)، خواجه عبدالله مروارید (خلف خواجه محمد گریان [نویسنده درباره او می‌گوید: از نتائج طبع وقادش دیوان قصاید و غزلیات و رباعیات موسوم به مونس الاخبار، تاریخ شاهی، منشآت تاریخ منظوم خسرو و شیرین (که به واسطه عدم اتمام متداول نگشت) (ص ۵۲۷)] که در خط نسخ و رقاع استاد بوده است (-۹۲۲)، شیخ نجم یعقوبی (پسر عمه قاضی عیسی ساوجی الاصل ساکن قزوین).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۳۹-طباطبائی

آغاز: بدان که در اواسط شهر محرم الحرام سنه ۹۰۵ از گیلان لاهیجان به عزم جهانگیری لوای فتح و ظفر افراشته عنان عزیمت به جانب آذربایجان معطوف داشته‌اند؛ **انجام:** گشتم غبار و برد به کویش صبا تنم ×× از خاک برگرفته باد صبا منم

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:

تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۱۰ص (۲۵۵-۲۶۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۱۶]

● **سرگذشت چند ادیب و شاعر** / تراجم / فارسی
sargozašt-e čand adīb va šāʿer

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۷ - ۵۲۸]

● **سرگذشت چهارده معصوم** / تاریخ معصومین / فارسی
sargozašt-e čahārdah maʿsūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۴۴/۱
آغاز: در برگ ۶پ: بسمله و به نستعین، الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه محمد المصطفی ... اما بعد این رساله ایست در بیان حسب و نسب حضرت محمد ... و ذکر اسماء المعصومین ... و عدد اولاد هم فصل اول فی ذکر اسماء حضرت رسول؛ **انجام:** مدت امامت وی هفده سال و عنوان فصل یازدهم در ذکر امام نهم و نام وی محمد گفت وی تقی در آن دیده می‌شود.
در چند فصل آشفته است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ راسته و چلیپا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۷گ (۱ر-۷پ)، ۱۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۶۶۴]

● **سرگذشت چهارده معصوم** / فضایل و مناقب / فارسی
sargozašt-e čahārdah maʿsūm
رساله‌ای است در معرفت ۱۴ چیز از احوال چهارده معصوم و شرح حال آنها.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۵۷/۲
آغاز: بسمله. حمد له. و صلوات، اما این مختصری است در باب معرفت ۱۴ چیز از احوال چهارده معصوم؛ **انجام:** هیچکس در دنیا زنده نباشد و هر چه باشد فانی شود. و الله باقی.
بی‌کا، تا: چهارشنبه ذیحجه سنه ۳۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: چرمی تریاکی، ۹گ (۳۳-۴۱)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۲ - ۶۹]

← سرگذشت حاجی بابای اسپاهانی ⟵ حاجی بابای اصفهانی

● **سرگذشت حسن صباح** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e hasan-e sabāh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۳-طباطبائی
آغاز: به زعم بعضی از ائمه تاریخ از اولاد محمد صباح حمیری بود و اما خواجه نظام الملک در نسب او قدح نمود، چنان که از فحوای کلام خواجه در وصایای خویش ... به وضوح می‌پیوندند؛ **انجام:** آن که پاینده و باقیست خدا خواهد بود.
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۵ص (۱۱-۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۰۰]

● **سرگذشت حسن صباح** / تراجم / فارسی
sargozašt-e hasan-e sabāh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۵/۱۰-ف
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [فیلمها ف: ۱ - ۷۳۵]

● **سرگذشت حسینعلی شاه** / تراجم / فارسی
sargozašt-e hoseynʿalī šāh

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۶۷/۲۵ حکمت
با پراکنده‌های دیگر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۵۸]

● **سرگذشت حشمت الدوله** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e hešmat-od-dowla
قلزوم اصفهانی، ابراهیم بن محمد علی، ق۱۳ قمری
qolzūm-e esfahānī, ebrāhīm ebn-e mohammad ʿalī (-19c)
سرگذشت نواب شاهزاده حشمت الدوله فرمانروای آذربایجان و فتوح او در خراسان و وقایع انجام مأموریت و حوادثی که پیش از این سفر و پس از آن رخ داده است. دارای یک مقدمه که در آن از سال ۱۲۵۰ یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۷۵
آغاز: بسمله. حمد فزون از میزان عقول و حواس و سپاس بیرون از مقیاس؛ **انجام:** گواه حشمت دریا افاضت درساست.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۵گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۳۸]

● **سرگذشت حکیم نباتات موسی ژوردرن و مستعلی شاه مشهور به جادوگر** / داستان / فارسی
sargozašt-e hakīm-e nabātāt mūsā žordern va mastʿalī šāh mašhūr be jadūgar
قراچه داغی، محمد جعفر بن محمد باقر، -۱۳۱۰ قمری
qarāče dāqī, mohammad jaʿfar ebn-e mohammad bāqer

(1893 -)
رمانی است که از زبان خارجی ترجمه شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۳-۲۷/۱۳۴
آغاز: مجلس اول در ولایت قراباغ در سال هزار و دویست و شصت و سه یکروز از عید نوروز گذشته در قشلاق؛ **انجام:** هر چه می‌خواهیم می‌کنیم. اشرف نسا خانم ساکت و صامت ترسناک خشکیده مات می‌ماند) پرده می‌افتد تمام می‌شود
خط: تحریری، کا: سید علی حسینی ساحل بلگرامی، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: مقوای، ۳۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۲۹۶]

← سرگذشت خاقانی ← احوال (ترجمه)

● **سرگذشت خاندان نبوت** / تاریخ معصومین / فارسی
sargozašt-e xāndān-e nabovvat
رساله‌ای است در ذکر سرگذشت پیامبر اکرم (ص)، حضرت فاطمه (س)، حضرت علی (ع) و امام حسن.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۱
آغاز: ... چرا عبادت عیسی واجب است گویند او واسطه است میان ما و لاهوت؛ **انجام:** ظاهر نمی‌شود و اما در کربلا در روز ... بالغ نبوده و نه ساله بوده است ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (حاشیه برگ ۸۱-۹۰)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [رایانه]

← سرگذشت خانلر میرزا ← زندگینامه خود نوشت

● **سرگذشت خانم انگلیسی در بلوای هندوستان** /
تاریخ هند / فارسی
sargozašt-e xānom-e engelīsī dar balvā-ye hendūstān
اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری
e‘temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘alī (1843 - 1896)
تاریخ تألیف: شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۰۴ق؛ محل تألیف: شکارگاه جاجرود
سرگذشت خانم هورتست است در بلوای هندوستان در سال ۱۲۷۴ق که توسط خودش نوشته شده و اعتماد السلطنه آن را به فارسی ترجمه نموده است.
آغاز: بسمله پوشیده نیست که بزرگترین سوانحی که درسال هزار و هشتصد و پنجاه وهفت میلادی مطابق سنه ۱۲۷۴ هجری درکره ارض رخ نمود بلوای عام هندوستان بود
انجام: وارباب دولت را از بستر غنا به خاکستر فنا نشاند تعز من تشاء و تذل من تشاء بیدک انک علی کل شیء قدیر.
چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۲۹۷۹؛ بمبئی، ۱۳۱۸ق؛ بمبئی، ۱۳۲۵ق، وزیری کوچک، ۱۷۵+۱صص

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۶۶
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با یادداشت مترجم در ۲۷ سال پس از ۱۲۷۴؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۵گ، ۱۴ سطر [ف: ۱۷ - ۱۴۲]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۷۹-۳۰/۱۵۹
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، در آخر نسخه دست خط مترجم دیده می‌شود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۹۸]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۰۵-۷/۱۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسن حسینی منجم، تا: چهارشنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۳۱۵ق، جا: کرمانشاه، حسب امر میرزا اسدالله خان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۶۷گ،۱۶سطر،اندازه:۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۲۹۸]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۷۲
آغاز: در آرزوی این بودند که علاوه؛ **انجام:** سرگذشت ایام سختی شانزدهم شهر ربیع الثانی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۹ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۳۰۷]
۵. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۰/۱۷ فرخ
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا روغنی، مذهب، ۱۲ص (۱-۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۰۷]

● **سرگذشت خواجه نظام الملک** / داستان / فارسی
sargozašt-e xāje nezām-ol-molk
نویسنده این سرگذشت از تاریخ گزیده، وصایای خواجه نظام الملک و کتاب نفثة الصدور از انوشیروان خالد (وزیر) نقل می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۲-طباطبائی
آغاز: به اتفاق اکثر از ارباب اخبار پدر بزرگوار آن خواجه عالی مقدار موسوم به علی بن اسحاق الطوسی بود، اما صاحب تواریخ (کذا) گوید که والد خواجه، محمد نام داشته و راقم سطور تتبع اکابر مورخین کرد؛ **انجام:** کرد ناگه قهر یزدان عجز سلطان آشکار ×× قهر یزدانی ببین و عجز سلطانی نگر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۰ص (۲-۱۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۰۰]

● **سرگذشت دکتر سعیدخان کردستانی مسیحی /**
کلام و اعتقادات / فارسی
sargozašt-e doktor s'īdxān kordestānī-ye masīhī
در شرح حال مسیح و ادله‌ای بر حقانیت دین مسیح و رد بر اسلام.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴
از ص ۱-۴۸ به نظم و از ص ۴۸ تا پایان به نثر است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: مخمل بنفش، ۳۶گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۱ - ۷۲]

● **سرگذشت دولت شاه قاجار** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e dowlat-e šāh-e qājār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۳۸/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۲گ (۱۶-۲۷)، قطع: ربعی [ف: ۱۶ - ۸]

● **سرگذشت رومیو و ژولیت** / داستان / فارسی
sargozašt-e romīyo va žūlīyet
حکمت، علی اصغر، ۱۲۷۱ - ۱۳۵۹ شمسی
hekmat, 'alī asqar (1892 - 1980)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۸۵/۱۳
آغاز: نویسنده این مقالات ژنرال کوشکو؛ **انجام:** دیگر اعتنائی به کتلت من نداشته آنرا بر او نمی‌آوردم
کاتب = مؤلف، بی‌تا، جا: شیراز؛ [رایانه]

● **سرگذشت زمان شاه** / تاریخ ایران / فارسی
sargozašt-e zamān-e šāh
عنوانها: ذکر، جمیع اخوانان شاه، امراءالاعظم، دیوان کهتری، پسران شاه ولی خان، وفادار خان بهادر، دیوان سیوم، غلام محمد خان افغان پسر فیض الله خان، دست‌های زمان شاه پادشاه - سکه‌های زمان او و تیمور شاه و احمدشاه، احوال ترکستان، میر بهادرشاه، احوال پنجاب و غیره (هیجده منزل).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۵۴
آغاز: بسمله، برخی از وقایع احوال پادشاه ثریا جاه عالم پناه عادل دوران باعث امن و امان زمان شاه و ترتیب افواج و مداخل او که صاحبان انگریز به اخبار تحقیق و تصدیق اقوال نویسانیده طلبیده‌اند؛ **انجام:** میگویند لباس ایشان از پشم سیاه است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۳ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۷۹گ، ۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۱۱۹]

● **سرگذشت زندگانی من** / تراجم / فارسی
sargozašt-e zendegānī-ye man
شیخ ابراهیم زنجانی، ق۱۴ قمری
šeyx ebrāhīm-e zanjānī (- 20c)
در پنج «فصل» (هفت بخش عمر او از ۱۲۹۷ تا ۱۳۲۸ ق) وضع اجتماعی و سیاسی آن روزه ایران از آن روشن می‌شود و اندکی تاریخ جهان و ایران هم دارد و آشکارا از ستمگری‌های عرب‌ها در آغاز اسلام درباره ایرانی‌ها یاد می‌کند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۳۹ و ۶۱۳۴-ف
آغاز: سرگذشت زندگانی شیخ ابراهیم زنجانی از سال ۱۲۹۷ هجری قمری بیست و پنجمین سال عمر بسمله. بحسب تقسم مدت عمر انسانی نسبت باحساسات و میل و اشتغالی که در اغلب بشر دیده میشود ... هر دوره بهشت سال مقرر شده؛ **انجام:** واقعا نسل خالص ایران راز بین بردند (عربها).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴۶گ، ۲۰سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۹۳۰] و [فیلمها ف: ۳ - ۲۰۱]

● **سرگذشت ژیبلاس (ترجمه)** / تراجم / فارسی
sargozašt-e žībelās (t.)
ژیبلاس
žībelās
ژیبلاس که یکی از نوکرزاده‌های پادشاه اسپانیول بوده و پدرش «بلاس» سال‌ها خدمت پادشاه اسپانیول نموده است در این کتاب به شرح حال خود می‌پردازد و سختی‌ها و مرارت‌هایی که کشیده به طور تفصیل می‌آورد.
[فهرستواره منزوی ۲۱۶۵/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۳
آغاز: بسمله. ای عزیز لایق چنان دانستم که قبل از شروع در شرح سرگذشت خود بر سبیل تمثیل بایراد حکایت و داستانی پردازم که زیاده مناسب این مقام است؛ **انجام:** شایسته می‌کنیم ما را خوار شمار از مردمان شریر و بدکار
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: تهران (شاید)؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی فستقی، جلد: تیماج سبز، ۱۲۸گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۲۴]

● **سرگذشت ژیل ملاس** / داستان / فارسی
sargozašt-e žīl melās

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۵۱-ف
نسخه اصل: اونیورسیته ش ۲۹۴؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۶۱گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

● **سرگذشت سقراط** / تراجم / فارسی
sargozašt-e soqrāt
سرگذشت سقراط و گفتاری چند از او و داستان مرگ او با نوشیدن زهر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۷/۲۳
آغاز: ذکر سقراط، مولد او مدینه حکماست و چون جهت بقای نسل او را بر تزویج تحریص نموده در آن باب شرایط تأکید بتقدیم رسانیدند جواب داد که اگر ازین معنی چاره نیست زنی بدست آرم که در سفاهت؛ **انجام:** چشم یمین باز کرده گفت جان خود بقابض ارواح حکما تسلیم کردم انا لله و انا الیه راجعون منقول که سقراط مردی بود بسیار عبادت، خلوت درست، قلیل الاکل و الشرب دایما ذاکر الموت.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷ص (۵۰-۵۶)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۱۳۹۹]

● **سرگذشت سلمان** / حدیث
sargozašt-e salmān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۸۰/۲
بروایت از موسی بن جعفر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۲۰۱-۲۲۰)، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۵۸۶]

● **سرگذشت سلمان فارسی** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e salmān-e fārsī

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۰۲
به روایت از ابن بابویه؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسینی شمس الکتاب، بی‌تا؛ تملک: حسین، با تملک جمادی الثانی ۱۳۰۷؛ ۲۲ ص، ۷ سطر، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۷۸]

← سرگذشت سه پشکلی ⟵ اوصاف الاوباش

● **سرگذشت سهراب بیگ خرم آبادی** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e sohrāb bayg-e xorram ābādī
خرم آبادی، سهراب بیگ بن رستم بیگ
xorram-ābādī, sohrāb beyg ebn-e rostam beyg
مؤلف در این کتاب سرگذشت زندگی خود را که در دامان پدر بوده و به‌واسطه رابطه پدرش با ارسلان خان ایلخانی دارای مکنت و شوکت خاصی بوده و بعد از فوت پدرش در سن ۲۵ سالگی به فلاکت بدبختی می‌شود با نثری مسجع و مقفی به رشته تحریر در آورده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۷۳
آغاز: بنام خداوند مهربان پدرم رستم بیگ هر چند که اهل فضل و کمال و مردی دانشمند نبود ولی بواسطه کبر سن و کهولت؛ **انجام:** و مطبوع صغیر و کبیر و برنا و پیر می‌شود دعائی را بزنجیر محبت خود گرفتار و اسیر می‌نماید.
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۲۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۱۹
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۱۲]

● **سرگذشت شاهزاده محمد یوسف** / داستان / فارسی
sargozašt-e šāhzāda mohammad yūsof
اقبال آشتیانی، عباس، ۱۲۷۶ - ۱۳۳۴ شمسی
eqbāl-e āštīyānī, ʻabbās (1897 - 1955)
تاریخ تألیف: ۱۴ ذیحجه ۱۲۹۷ق

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۳۵/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۱گ (۱-۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۸]

● **سرگذشت شاه قلی میرزا در کرمانشاهان** / داستان / فارسی
sargozašt-e šāh qolī mīrzā dar kermānšāhān
منشی باشی، میرزا آقا بن محمد مهدی، ق۱۳ قمری
monšī-bāšī, mīrzā āqā ebn-e mohammad mahdī (- 19c)
نمایش‌نامه‌ای کوتاه در بیان سرگذشت شاه قلی میرزا و وقایع ایام او که در جریان سفر به کربلا چند روزی در کرمانشاهان نزد شاه مراد میرزا حاکم آنجا اقامت نمود، این تئاتر در چهار مجلس تنظیم در آن از فساد و نابسامانی حاکمان انتقاد شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۴۱/۳
آغاز: حکایت کربلا رفتن شاه قلی میرزا وسرگذشت ایام توقف چند روزه در ... اسامی اعضای مجلس با شاه مراد میرزا حاکم کرمانشاهان، شاه قلی میرزا برادر بزرگ او و زائر، ایرج میرزا پسر حاکم، نامورخان؛ **انجام:** همینکه اسبابها بمن رسید سوار می‌شوم میرانم یکسر به قصر شیرین چند روز درآنجا هستم تا قدری خرجی بمن برسانید به همین تدبیرات شاهزاده را بیرون می‌کنند از

این ورطه خلاص میشود بیچاره جانی بدر می‌برد و میرود.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۹۸]

● **سرگذشت شمس الدین و قمر** / داستان / فارسی
sargozašt-e šams-od-dīn va qamar
بدیع، محمد حسن بن رضا، - ۱۳۱۵ قمری
badī‘, mohammad hasan ebn-e rezā (- 1898)
داستانی ادبی است که مؤلف هنگام سفر ناصرالدین شاه قاجار به عتبات برای این که خوانندگان را از داستان‌های اجنبی که تناسب با فرهنگ ایرانی ندارد بی‌نیاز کند، نگاشته و دارای ۱۵ «فصل» است.

دزفول؛ مدرسه نبوی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: صفر ۱۳۲۶ق [ف: - ۶]

● **سرگذشت شهید ثانی و نامه علی بن مؤید به او** / تراجم / عربی
sargozašt-e šahīd-e sānī va nāma-ye ‘alī ebn-e mo’ayyed be ū

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۳۶/۳
خط: نسخ، کا: محمد شفیع مشهدی، تا: ۱۱۰۹ق [ف: ۶ - ۱۶۸]

● **سرگذشت شیخ ابراهیم زنجانی** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e šayx ebrāhīm-e zanjānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۸۸۰
حاوی تاریخ سیاسی و نقد اجتماعی؛ بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق [د.ث. مجلس]

● **سرگذشت شیخ بهائی** / متفرقه / فارسی
sargozašt-e šayx-e bahā’ī
شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā’ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)
سرگذشت و چند نامه از او و نمونه‌ای از اشعارش، از آن میان «ریاض الارواح».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۴/۲
خط: نسخ، کا: مرتضی بن احمد حسینی گیلانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۳گ (۲پ-۴پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۱]

● **سرگذشت شیخ عباس طواری یزدی** / تراجم / فارسی
sargozašt-e šayx ‘abbās-e tavārī yazdī
طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری
tavārī yazdī, ‘abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۳۶
خط:نسخ،کاتب=مؤلف،تا: محرم ۱۳۸۹ق؛ اهدایی: طواری یزدی، عباس بن محمد؛ کاغذ: خطی جدید، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۵۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۸۵۴]

● **سرگذشت صبا** / تراجم / فارسی
sargozašt-e sabā
محمود خان ملک الشعراء، محمود بن محمد حسین، ۱۲۲۸ - ۱۳۱۱ قمری
mahmūd xān malek-oš-šo‘arā’, mahmūd ebn-e mohammad hoseyn (1813 - 1894)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲۵/۲-ف
نسخه اصل: نسخه آقای دکتر محسن صبا؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۳۹]

● **سرگذشت عبدالخالق غجدوانی** / عرفان و تصوف / فارسی
sargozašt-e ‘abd-ol-xāleq-e qojdavānī
همدانی، منتجب بن یعقوب، - ۶۴۳ ؟ قمری
hamadānī ،montajab ebn-e ya‘qūb (- 1246)
در سرگذشت اوست.
[فهرستواره منزوی ۲۱۶۵/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۴/۱-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 26294 (ریو ۸۶۲)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۲]

● **سرگذشت عبدالوهاب معتمدالدوله** / تراجم / فارسی
sargozašt-e ‘abd-ol-vahhāb-e mo‘tamed-od-dowle

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۱۰/۸
آغاز: نشاط نام نامیش عبدالوهاب، از جمله سادات جلیل الشأن است مولدش محروسه اصفهان
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمود بن علی اکبر تفرشی، تا: با تاریخ ۱۳۰۸ و ۱۳۱۱ق؛ ۳گ (۱۶۷ر - ۱۶۹ر) [ف: ۷ - ۳۳۹]

● **سرگذشت عزالملک و مؤید الملک** / داستان / فارسی

sargozašt-e ‘ez-ol-molk va mo’ayyed-ol-molk

سرگذشت عزالملک و مؤیدالملک، فرزندان نظام الملک طوسی، که هر دو روزگاری وزارت بر کیارق را بر عهده داشتند و سپس هر یک به نوبت خویش معزول گشت. درباره عزالملک در این بخش چند سطر بیش نیست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۴-طباطبائی

آغاز: عزالملک بن خواجه نظام الملک در اوائل سلطنت بر کیارق روزی چند بر مسند وزارت نشست ... مؤید الملک بن نظام الملک به صفت علو همت ... موصوف و معروف بود؛ **انجام:** تن ده به رضا کانچه قضا بر تو نوشته است ×× از تو نشود دور به تعویذ و حمائل

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴ص (۱۵–۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۰۰]

● **سرگذشت فانفا** / داستان / فارسی

sargozašt-e fānfā

کتابی در داستان و سرگذشت شخصی به نام «فانفا» که از زبان فرانسه به فارسی ترجمه شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۶۸/۱

آغاز: در اواسط ماه دسامبر ۱۸۱۳ مسیحی شخصی چون سرعت گامهای اسب خویش درجاده عبور می‌نمود که آن جاده ازمیان جنگل سیاه مابین (بریزاک) و (فریبورک) می‌گذرد سوار چنان؛ **انجام:** مادر صدای شلیک از بیرون بلند ولکه سرخ رنگ خون درپیشانی آن زن ظاهر گشت ژاک گفت مادر جان تورا کشتند تا آخر فصل هفتم را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مشمای سیاه، ۳۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۹۸]

● **سرگذشت فروغی** / تراجم / فارسی

sargozašt-e forūqī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۳۸/۴

سرگذشت فروغی و چند قصیده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۲گ (۲۸–۳۹)، قطع: ربعی [ف: ۱۶ - ۸]

● **سرگذشت فیض کاشانی** / تراجم / فارسی

sargozašt-e feyz-e kāšānī

نظری، جمال الدین بن علیجان، ق۱۱ قمری

nazarī, jamāl-od dīn ebn-e ‘alī-jān (- 17c)

در آن روشن شده است که فیض کاشانی چنان‌که توده مردم می‌پندارند صوفی نیست و شبهه‌ای که برخی کرده‌اند و او را از این گروه دانسته‌اند رد شده است، در پنج نمونه: ۱. آنچه که فیض در پاسخ نامه محمد مقیم مشهدی نوشته؛ ۲. آنچه در فهرست الکتب آورده؛ ۳. آنچه در آداب السلوک یاد کرده؛ ۴. آنچه در محاکمات نگاشته؛ ۵. آنچه در کلمات طریفه نوشته است (در متن نمونه ۴ و ۵ پس و پیش شده است).

آغاز: بسمله. چنین گوید محرر این رساله و مورق این مقاله جمال الدین النطنزی.

انجام: و بحر نحو که امکان داشته باشد و دست دهد.

[فهرستواره منزوی ۲۱۶۵/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۸۲/۱ و ۴۶۲۲/۱-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵گ (۱–۲۵)، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۲۵۰] و [فیلمها ف: ۳ - ۸۰]

← سرگذشت قاآنی > احوال (ترجمه)

● **سرگذشت قرطی (قرتی)** / تراجم / فارسی

sargozašt-e qertī

قرتی همدانی، لطف الله، ق۱۳ قمری

qertī hamedānī, lotf-o-llāh (- 19c)

سرگذشت و نمونه اشعار کربلائی لطف الله همدانی متخلص به قرطی، شاعر فکاهی‌گوی قرن ۱۳؛ دو نمونه از مثنوی و غزل فکاهی او آمده یکی مثنوی در وصف بره اهدایی یکی از دوستان و دیگری غزلی در وصف زمستان (خطاب به یکی از بزرگان که با علاءالملک حاکم همدان دوستی داشته است). در کنار غزل مزبور پاسخ آن را نیز نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۱۲/۱۴

کا: سید محمد رضوی قمی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۲ص (۷۸–۷۹)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰–۱۴۶۷]

● **سرگذشت قطب نیریزی** / تراجم / فارسی

sargozašt-e qotb-e neyrīzī

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵–۱۲۸۸ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801 - 1871)

رضا قلیخان هدایت در این نامه سرگذشت قطب نیریزی را آورده است.

[فهرستواره منزوی ۲۱۶۶/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴

آغاز: بسمله. فخر العارفین و قدوه المکاشفین زین المتالهین قطب الدین محمد الحسینی ... نسبتش به بیست و سه واسطه بحضرت ... زین العابدین ... میرسد؛ **انجام:** بعضی ازین مثنویات را در تذکره ریاض العارفین مرقوم داشته ام و السلام.
خط: شکسته خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: احمد بن محمد؛ ۱۳ص (۱–۱۳) [ف: ۴ - ۶۹۹]

● سرگذشت کاشانی / تراجم / فارسی

sargozašt-e kāšānī

جامی در نفحات الانس سرگذشت کوتاهی از شیخ عبدالرزاق کاشانی (-۷۳۰ق) می‌آورد و از رابطه و بحث‌های علمی عرفانی او با علاءالدوله سمنانی (م-۷۳۶ق) سخن می‌گوید و نامه‌های متبادل میان آن دو را درباره اثبات و نفی وحدت وجود و درباره توحید حقیقی در آن کتاب وارد می‌کند. در این بخش مجموعه قسمتی از سرگذشت کاشانی و تعلیقات علاءالدوله سمنانی در حاشیه نامه کاشانی به او از کتاب نفحات الانس عبدالرحمن جامی نقل شده است [در صدر این بخش با قرمز نوشته: «از نفحات الانس» اما در ذیل برخی از فقرات تعلیقات منقول نام عبدالغفور یادداشت شده، به نظر می‌رسد همه یا قسمتی از این بخش از شرح نفحات الانس عبدالغفور لاری باشد].

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱/۲۲-طباطبائی

آغاز: من نفحات الانس بدان که شیخ کمال الدین عبدالرزاق کاشی مرید نورالدین عبدالصمد نطنزی است؛ **انجام:** و جای دیگر نوشته که و من لم یصدق الجمله هان علیه ... کسی که مجمل را تصدیق نکند مفصل را نیز تصدیق نکند و الله اعلم بحقائق الامور
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۴ص (۱۶۹–۱۷۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۰۸]

● سرگذشت کافران سیاه پوش / متفرقه / فارسی

sargozašt-e kāferān-e sīyāh pūš

شیرازی، حسین

šīrāzī, hasan

درباره طرز زندگی آنها است با پاره‌ای از لغات آنها.
چاپ: معارف، ۱۰ (۱۳۷۲): ۱۸۴–۲۰۰.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۳۸ و ۶۰۶۲-ف

آغاز: بقیه احوال طایفه کافر سیاهپوش ... در خصوص پیشه و حرفه این فرقه طایفه کفار موصوف حرفه و صنعتی ندارند؛ **انجام:** گووا: اسب، پشکا: چوپان. ترجمه چاکر دعاگو سید حسین شیرازی مترجم هندی.

نام مؤلف به استناد نسخه پژوهی (۴۳۹/۱) ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶گ، ۱۰سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۹۲۹] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۹۵]

● سرگذشت کریم خان زند / تاریخ ایران / فارسی

sargozašt-e karīm xān-e zand

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری

e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819 - 1881)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۲ق، در هنگام وزارت میرزا محمد خان سپهسالار

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۷۷/۳

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳ سطر [ف: ۵ - ۲۵۴]

● سرگذشت کسانی که برای مشروطیت ایران کار کرده اند / تاریخ ایران / فارسی

sargozašt-e kasānī ke barāye mašrūtīyat-e īrān kār kardeh and

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۹۰۵]

● سرگذشت گراپرل / تراجم / فارسی

sargozašt-e gerāperl

مترجم: منوچهر بن عماد الدوله، ق۱۴ قمری

اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۳۱۰ق

نویسنده زنی است انگلیسی که هم ثروت دارد و هم در مجالس شبانه حاضر و لذت و شادی صوری از زندگی می‌برد. او که با بزرگان کشور خود سروسری داشته بی‌ابا دست به تألیف این کتاب می‌زند و اعمال و عشق‌طلبی و کام‌جویی‌های خود را بیان می‌دارد و در چهل فصل حقایق آنچه لازم ذکر است به‌وسیله او بیان می‌شود. در ضمن کتاب حاوی نامه‌های عاشقانه بسیاری از عاشق پیشگان اوست.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۸

آغاز: بسمله، فصل اول سبب تألیف کتاب بعضی هستند؛ **انجام:** عجالة هزار بوسه از دور می‌ربایم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، فلفل نمکی، جلد: مخمل بنفش، مذهب،

۵۹گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۷)، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۴ – ۲۰۸]

● **سرگذشت گمنام شاعر** / داستان / فارسی

sargozašt-e gomnām šā'er

حالی اردبیلی، محسن بن حسن علی، ۱۲۸۷؟ – ۱۳۷۳؟ قمری

hālī ardabīlī, mohsen ebn-e hasan 'alī (1870 - 1954)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۳۳۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۱۳]

● **سرگذشت لاهوتی** / تراجم / فارسی

sargozašt-e lāhūtī

لاهوتی، ق۱۹ میلادی

lāhūtī (- 19c)

سرگذشت خودنوشت شخصی است که به «لاهوتی» تخلص می‌نموده، گویا اهل کرمانشاه بوده و تاریخ‌های زندگی خود را به میلادی می‌آورد از ۱۹۰۴ میلادی که به خدمت ژاندارمری وارد شده تا ۱۹۴۶ که در تاجیکستان به شاعری و روزنامه‌نگاری و سرود گفتن و تئاتر مشغول بوده است. وی معاصر با عصر ظهور کمونیستی بوده و به روسیه رفته و بیشتر عمر خود را در آنجا سپری کرده است. وی شرح حال خود را در چند فصل سامان داده که در این نسخه از اوایل فصل اول تا اواخر فصل هشتم موجود است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۶۹-۱۰/۷۹

آغاز: کرمانشاه املاک زیادی داشتند تعلیم و تربیت اولیه من مثل معمول بوده ولی چون ذوق ادبی زیاد داشتم ... تخلص خود را لاهوتی انتخاب کردم ... بالاخره در ۱۹۰۹ و ۱۹۱۰ که اولین مرتبه روزنامه ایران نو اشعار مرا طبع کرد؛ **انجام:** وهمین که عده ای زیردست وپارفته وتلف شدند دولت را متهم به ریختن

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ظاهراً این نسخه عکسی است و خطی نیست؛ جلد: مقوا، ۱۳۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲سم [ف: ۴ – ۲۲۹۷]

● **سرگذشت مادموازل دمونت پانسیر** / تراجم / فارسی

sargozašt-e mādmoāzel domont pānsīyer

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

در آغاز جلد اول آمده «سرگذشت مادموازل دمونت پانسیر که به خط خود نگاشته و اکنون در کتابخانه ملی فرانسه در شهر پاریس ضبط است». ترجمه جلد اول آن در تاریخ ۲۷ رجب ۱۳۱۱ق در جاجرود به اتمام رسیده و مترجم در پایان جلد اول افزوده: «ترجمه جلد اول سرگذشت مادموازل مونت پانسیر به تاریخ ۲۷ رجب المرجب سنه ۱۳۱۱ در جاجرود به اتمام رسید، ۲۲ جمادی الاول گذشته شروع شد و امروز تمام شد فی الواقع در ظرف یک ماه این جلد را حسب الامر الاقدس الاعلی روح العالمین فداه ترجمه نمودم در صورتی که شب و روز تمام یا ناخوش بودم یا به‌واسطه ناخوشی مادرم حواسی نداشتم. رجای واثق است که انشاء الله این ترجمه ناقابل مطبوع خاطر ... گردد و سبب تشویق گردد که مجلدات دیگر این سرگذشت که تاریخ صحیح صد سال سلطنت طایفه بوربون در مملکت فرانسه است به انجام رسد غلام خانه زاد محمد حسن الشهیر باعتماد السلطنه».

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۱۳

آغاز: بسمه تبارک و تعالی سرگذست ... اسمم مریم لقبم مونت پانسیر و در میان مردم؛ **انجام:** در شهر لورلئان اینقدر ماندم تا احکام از پاریس بمن برسد و تکلیفم معلوم شود

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی بن حاجی محمد قلی آشوری، تا: ۱۳۱۱ق؛ حواشی به قلم مترجم دیده می‌شود؛ جلد: میشن عنابی، ۱۴۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲۷/۲ – ۶۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۵

آغاز: بسمله. چنانچه در آخر جلد اول این کتاب ذکر شد؛ **انجام:** بزودی شروع به جلد سیم نمایم ... باتمام رسید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق، به نام ناصرالدین قاجار [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۳

آغاز: بسمله. و به نستعین. دیباچه، بعد الحمد و الصلوه؛ **انجام:** در مملکت فرانسه است بانجام رسد ... معروف باشوری

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق، به نام ناصرالدین قاجار [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۶

آغاز: بسمله. بقیه وقایع هزار و ششصد و پنجاه و هفت؛ **انجام:** انشاءالله تعالی شروع بترجمه جلد چهارم نمایم

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق، به نام ناصرالدین قاجار [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۷

آغاز: بسمله. بسم الله تعالی شانه چنانکه در آخر جلد سیم ذکر شد؛ **انجام:** در جاجرود بانجام رسید ... اعتمادالسلطنه سنه ۱۳۱۲

جلد چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق، به نام ناصرالدین شاه قاجار [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۸

آغاز: بسمله. در آخر مجلد پنجم بمطالعه کنندگان وعده داده بودم؛ **انجام:** باتمام رسید خانه زاد بیمقدار محمد حسن مترجم مشهود اعتمادالسلطنه

جلد ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق، به نام ناصرالدین

قاجار [رایانه]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹۹

آغاز: بسمله و به نستعین. حوادث و وقایعیکه در سنه هزار و ششصد و هشتاد؛ **انجام:** بزحمت زیاد و قیمه گزاف از فرنگ خواست آوردند

جلد هفتم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق، به نام ناصرالدین قاجار [رایانه]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۴-فیروز

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد اصفهانی، تا: ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی قرمز، ۹۰۴ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۲۱ - ۳۵۳]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۷۱

ج۶؛ بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۱۰۵ص، اندازه: ۱۵/۱×۲۲/۲سم [رایانه]

● **سرگذشت مجلسی دوم** / تراجم / فارسی

sargozašt-e majlesī-ye dovvom

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۱/۳

از آنچه در هامش امل الآمل و خود آن یافته شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۹۸-۱۰۴)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۴۶۹]

● **سرگذشت محمود خان ملک الشعرا** / تراجم / فارسی

sargozašt-e mahmūd xān malek-oš-šo‘arā

صبا، علیرضا

sabā, ‘alī-rezā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲۵/۱۰-ف و ۶۶۹۷-عکس

نسخه اصل: نسخه آقای دکتر محسن صبا؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۲ - ۱۳۹ و ۳ - ۲۵۹]

● **سرگذشت محیی الدین** / تراجم / عربی

sargozašt-e mohy-ed-dīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۶۶/۶

منقول از تاریخ یافعی و ذهبی و نیز فهرست برخی از مصنفات محیی الدین؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۶۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۲۰۵]

● **سرگذشت مخترع راه آهن** / تاریخ / فارسی

sargozašt-e moxtare‘-e rāh-āhan

حائری صدرالمعالی، حسین بن رضا، - ۱۳۳۶ قمری

hā’erī sadr-ol-ma‘ālī, hoseyn ebn-e rezā (- 1918)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۱ق

سرگذشت جارج ستیفنس مخترع راه آهن است که از یکی از جراید اروپایی در دارالترجمه همایونی ترجمه شده است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۰۳

آغاز: این شخص جلیل القدر همان شخص یگانه ای است که در دنیا؛ **انجام:** که یادگار چند هزار پادشاه بود برای ملکه انگلستان فرستادند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۱ق، مجدول؛ مهر: «حسین الرضوی ۱۳۳۸»؛۱۳گ،۱۲سطر،اندازه:۱۷×۲۵/۵سم[مؤید: ۳- ۱۰۰]

● **سرگذشت مرد خسیس مسمی به حاجی قره** / داستان / فارسی

sargozašt-e mard-e xasīs mosammā be hājī qara

بلگرامی، محمد جعفر، ق۱۳ قمری

belegrāmī, mohammad ja‘far (- 19c)

رمانی است که از زبان خارجی ترجمه شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۱-۲۷/۱۳۴

آغاز: بسمله مجلس اول واقع می‌شود در کنار او به حیدربیگ در زیر درخت بلوط حیدربیگ صفربیگ هر دو مکمل و مسلح چست و چابک؛ **انجام:** حاجی قره- خدا عمر و دولت تو را زیاد کند آقا تا عمر دارم این التفات شما را فراموش نخواهم کرد (نچالنگ دور می‌رود آدمهایش هم پشت سرآنها می‌روند پرده می‌افتد تمام می‌شود)

خط: تحریری، کا: سید علی حسین ساحل بلگرامی، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: مقوای، ۲۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۲۹۷]

● **سرگذشت مظفر علیشاه کرمانی** / تراجم / فارسی

sargozašt-e mozaffar ‘alī šāh-e kermānī

شرح حال میرزا محمدتقی بن میرزا کاظم کرمانی ملقب به مظفر علی شاه است. شرح حال دیگری از زندگی وی سراغ داریم که بسیار مختصر است و تألیف حبیب الدین محمدبن علی اصغر گلپایگانی (بعد از ۱۲۶۵ق) است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۵۷/۲-۶/۱۴۷

آغاز: بسمله ذکر احوال قدوة العارفین مولانا مظفر علیشاه طاب ثراه. اسم شریف آن جناب میرزا محمد تقی بن میرزا محمد کاظم است افضل فضلای زمان و اعلم علمای دوران بود و؛ **انجام:** ای مست شراب عشق سرمد مددی ×× ای محرم خاندان احمد مددی / ای آیینه علی اوحد مددی ×× ای رند قلندر مجرد مددی وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، کا: علی بن خانلر قمی، تا: ۲ رمضان ۱۳۱۹ق؛ ۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ – ۲۲۹۸]

● **سرگذشت معصومین (ع)** / تاریخ معصومین / فارسی
sargozašt-e ma'sūmīn

بخشی است کتابی که در بیان شرح حال پیامبر و امامان نگارش یافته است. باب سوم و چهارم در این بخش موجود است و در باب چهارم بعضی از احوال حضرت فاطمه (ع) را از وقت ولادت تا زمان وفات آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۳۰/۱۱

آغاز: رسید گفت ای بریر ... ؟ گمان من بتو آنست که از جمله گمراهانی؛ **انجام:** از دست ساقی کوثر سیراب خواهی شد جواب بحرب در آمد و بیست تن را بی سر کرد ... از پای در افتاد.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید و آبی و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۴۶ص (۴۶۰–۵۰۵)، ۱۹، ۱۶، ۱۵، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ – ۳۴۰]

● **سرگذشت ملا محمد باقر مجلسی** / تراجم / فارسی
sargozašt-e mollā mohammad bāqer-e majlesī

حیدر علی بن فاضل، ق۱۳ قمری
heydar 'alī ebn-e fāzel (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۰۹ق

مؤلف که از خویشان ملا محمد باقر مجلسی است می‌گوید بنا به خواهش جمعی از دوستان و خویشان نسبی این تذکره را فراهم آوردم.

آغاز: بسمله. الحمدلله الکریم الغفار ... و بعد چون جمعی از برادران ایمانی و خویشان روحانی مثل جناب عم معظم مکرم میرزا ابوالقاسم از حقیر خواهش نمودند که بنویسم تذکره ای بجهت ایشان در خصوص سلسله عالی جناب ... آخوند ملا محمد باقرا مجلسی ... لاجرم ... می‌نگارد ... که نسبت حقیر چنین است: حیدر علی بن الفاضل ... میرزا عزیزالله بن الفاضل ... میرزا محمد تقی بن الفاضل ... میرزا محمد کاظم بن الفاضل ... المولی عزیزالله بن الفاضل ... المولی محمد تقی بن المرحوم ... المولی مقصود علی المجلسی ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** با اینکه مأمور بودم و المأمور معذور نوشتم این تذکره جلیله را بعد از فراغ پنج روز از تصنیف او ...

خط: نسخ، کا: حسنعلی اصفهانی الماسی مجلسی پسر عموی مصنف، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۰۹ق، پنج روز پس از نگارش کتاب؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶– ۴۰۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** سیما انساب سمعانی با اینکه بودم معذور و المأمور معذور نوشتم این تذکره جلیله را بعد از فراغ پنج روز از تصنیف او و از روی خط عالی حضرت ... استادی ... ابن عمی ام مصنف هذه الرسالة و التذکرة و انا العبد ... حسینعلی الاصفهانی الالماسی المجلسی فی تاسع و عشرین شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۰۹ و انا العبد ... سید حسن بن ابی طالب الحسنی الحسینی فی پنج‌شنبه ۱۴ شهر شوال المکرم ۱۲۸۸

بی‌کا، تا: ۱۴ شوال ۱۲۸۸ق؛ از روی نسخه حسین علی سپاهانی الماسی مجلسی مورخ ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۰۹ نوشته شده از روی خط مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ص (۱۳۶–۱۵۶)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ – ۱۴۶۹]

● **سرگذشت ملا هادی سبزواری** / تراجم / فارسی
sargozašt-e mollā hādī-ye sabzevārī

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵–۱۲۸۸ قمری
hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801 - 1871)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۳۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق، جا: تبریز؛ ۱ص [ف: ۸ – ۱۲۷]

← سرگذشت ملک آرا ⟵ زندگینامه خود نوشت

● **سرگذشت ملک الحکماء** / تراجم / فارسی
sargozašt-e malek-ol-hokamā'

ملک الحکماء، محمد حسن بن محمد خان
malek-ol-hokamā', mohammad hasan ebn-e mohammad xān

زندگی‌نامه خودنوشت اوست و بایستی ملک الحکما فرزند محمد خان خجسته باشد.

چاپ: فرهنگ ایران زمین، به کوشش ایرج افشار، شماره ۱۷، ۹–۱۳۴۷ش، صص ۱۱۸–۱۴۸

[فهرستواره منزوی ۲۱۶۶/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲۵/۸-ف

نسخه اصل: نسخه آقای دکتر محسن صبا؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۳۹]

← سرگذشت مولوی ⟵ شرح حال ملای رومی

● **سرگذشت مولوی** / تراجم / فارسی
sargozašt-e mowlavī

حسینی عاملی، محمد شفیع بن محمد، ق۱۲ قمری
hoseynī 'āmelī, mohammad šafī' ebn-e mohammad (-

18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۸۵ق
سرگذشت مولوی و رد بر دشمنان او و شرح و حل برخی از مشکلات مثنوی و رد آن از چند تن از فقیهان قرن ۱۱ که از مولوی بد گفته‌اند یاد شده است؛ چنین است فهرست آن: مقدمه در سر گذشت مولوی؛ باب ۱. تشیع مولوی؛ باب ۲. حل اشکال فرد «لیک بیغم شو شفیع تومنم»؛ باب ۳. حل اشکال «هیچ بعضی نیست در جانم زتو»؛ خاتمه مشایخ اهل عرفان از اویس تا میرزا محمد صادق تفرشی.
آغاز: لولا نفحات عصر روض القدم ×× لولا لمعات شمس نور الکرم / ما کان من الوجود قطعا اثر ×× و العالم فی جت ظلام العدم عالم همه موجودات ز اسماء خداست
انجام: طریقه ارتیض بدرجه کمال بود
[فهرستواره منزوی ۱۹۱۶/۳]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۹/۵ ـ ج
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۶گ (۸۰پ–۱۸۵ر) [ف: ۱ – ۱۶۷]

● **سرگذشت مولوی** / تراجم / فارسی
sargozašt-e mowlavī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۹۶
سرگذشت مولوی یا رساله تحقیق در احوال مولانا؛ خط: نستعلیق، کا: عبرت، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳۵ص، ۱۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۷ – ۲۲۳]

● **سرگذشت مولوی** / تراجم / فارسی
sargozašt-e mowlavī

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۲۶/۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۱۹]

● **سرگذشت مولوی رومی** / شعر، تراجم / فارسی
sargozašt-e mowlavī rūmī
وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، ۱۲۳۲–۱۲۹۸قمری
vaqār-e šīrāzī, ahmad ebn-e mohammad šafī‘ (1817 - 1881)

[فهرستواره منزوی ۲۱۶۶/۳]

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۷۵۸/۲
آغاز: من کلام مسودة (؟) الوقار الشیرازی ابن المرحوم المغفور الوصال اعلی الله درجته فی معمورة المبمئی انشده ... حبذا از این کتاب مستطاب ×× مخزن اسرار و قانون صواب / حبذا زین نامه فرخنده فال ... / چون نمودی عرض بحر مثنوی ×× شمه بر خان ز حال مولوی / لازم آمد چون شنیدی قال او ×× هم شناساگردی از احوال او؛ **انجام:** شکر یزدان را که بعد از سعی تام ×× این کتاب مستطاب آمد تمام / صد درود و صد سلام از کردگار ×× بر پیمبر هم بآل حق شعار ... و تاریخ اتمام الکتاب فی یدالاقل و قار الفکار فی البمبئی ... بالنبی و آله الامجاد و اصحابه الاوتاد و جمیع الخلق من العباد الرشاد یا ارحم الراحمین.
کا: محمد شفیع بن محمد سعید، تا: ۱۲۶۹ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۹۱]

● **سرگذشت مهاتما گاندی (مختصر)** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e mahātmā gāndī (mx.)
رومن، رولان، – ۱۹۴۴ میلادی
roman, rolān (- 1944)
ترجمه محمد قاضی (معاصر)؛ تهیه و تنظیم از سعید برادران (معاصر).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۳۴
آغاز: چشمان آرام و کدر، کوتاه قد و ضعیف الجثه، با صورت لاغر و گوشهای بزرگ برگشته؛ **انجام:** خوب می‌توان دید که چگونه غرور کور کورانه امپراطوری نتوانسته است یک شعبه بزرگ امپراطوری را نگاهدارد
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: کاغذی، ۲۱گ، ۱۲ سطر (۱۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴ – ۲۷]

● **سرگذشت مهاجران جزیره لنکلن** / داستان / فارسی
sargozašt-e mohājerān-e jazīre-ye lankoln
علینقی، ق۱۳ قمری
‘alī-naqī (- 19c)
ژول ورن که از داستانسراهای علمی فرانسه است در این داستان سرگذشت چندمهاجر خیالی را به جزیره اختراعی خود لنکلن بیان می‌دارد و می‌نویسد که آنها در این جزیره به چه مشکلاتی برخوردند و بر آنها چه مصایبی رفت.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۵
آغاز: بقیه سرگذشت چند نفر مهاجر در جزیره لنکلن از تألیفات ژول ورن؛ **انجام:** و از اینکه حواسش از خیالات تازه مغشوش خود را بخواب کرد (بقیه این داستان در نمره آیته)
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، ۴۱گ، ۱۴ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۴ – ۱۹۰]

● **سرگذشت مهدی** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e mahdī
کاشانی، محمد علی
kāšānī, mohammad ʻalī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:جنگ۴۸۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۸۱]

● **سرگذشت میرزا مؤید الدوله** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e mīrzā mo'ayyed-od-davla
قاجار، طهماسب میرزا بن محمد علی، ۱۲۲۰–قرن ۱۳ قمری
qājār, tahmāsb mīrzā ebn-e mohammad ʻalī (1806-19c)
گویا عباسقلی سپهر از طهماسب میرزای مؤید الدوله پسر شاهزاده محمد علی میرزا متخلص به دولت پسر فتحعلی شاه قاجار سرگذشت وی را خواسته و او در این رسال اجمالی از وقایع زندگانی و سرگذشت خویش را شرح داده است. مؤید الدولة در ۱۲۲۰ق در شهر قزوین متولد شده، وی اهل فضل دانش بوده و در زمان ناصرالدین شاه به حکومت کرمان منصوب شد و نیز مأمور نظم بلوچستان گردید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۷۲/۲
آغاز: در چهاردهم شهر شعبان العظم سنظ یکهزار و دویست و بیست هجری در شهر قزوین از کتم عدم بعرصه وجود آدم و در سنه یکهزار و دویست و سی دو که ده سال از سنین عمرم گذشته بود حسب الحکم خاقان مغفور شاهزاده مبرور حاکم قلمرو علیگر شدم و آنچه در زمان حکومت آنجا از آبادی ولایت؛ **انجام:** فضائل دیگر بهیچوجه در خود سراغ ندارم اینها هم دخلی بمن ندارد همه از قوت طالع پادشاهان بزرگ و یمن دولت ابد مدت است. قلم معجز نگار سپهر از روی هر چه میداند خواهد نوشت این یادداشت را با اصرار نوشتم بعد از استحضار بشویید و بکس نگویید و السلام خیر ختام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۱ص (۱۱۰–۱۲۰)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۲۴]

← سرگذشت ناپلئون < تاریخ ناپلئون بناپارت

● **سرگذشت ناپلئون** / تاریخ پادشاهان / فارسی
sargozašt-e nāpel'on
با این عنوان‌ها: صورت اول جنگ پاریس است، صورت دوم جنگ ایطالیا، صورت سیم وارد شدن ناپلئون به شهر میلانست ... تا صورت نودم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۹۲/۱
آغاز: تاریخ ناپلئون بر وجه مختصر که تصویر بعضی از حرکات و کارهای او را کشیده اند ... در باب تولد و اصل و نسب و نجابت ناپلئون اختلاف و گفتگوی بسیار است. اصح اقوال؛ **انجام:** صورت نودم. نشان دیگراست که در میان مقبره ناپلئون ساخته اند. و اسم جنگهای معتبر ناپلئون را در روی آن نوشته اند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۵گ (۱پ–۲۵پ) [ف: ۹ - ۴۰]

● **سرگذشت ناصرالملک** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e nāser-ol-molk

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۹۰۵]

● **سرگذشت ناصر خسرو** / تراجم / فارسی
sargozašt-e nāser xosrow

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۱۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [ف: ۸ - ۱۹۵]

● **سرگذشت نامه** / تراجم / فارسی
sargozašt nāma
محمد حسین شاه، ق۱۳ قمری
mohammad hoseyn šāh (- 19c)
شرح حال و زندگانی و مسافرت گذشتگان او و از بخارا به هندوستان و مهاجرت آنها بدانجا را در آن آورده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۴۱
آغاز: بسمله. حمد و ثنا مر خالقی را که ماشطه قدرتش به محبوبان جهان جلوه حسن نمایان ساخته و شکر و سپاس مر صانعی را که مشاطه ارادتش دلهای عاشقان را به عشق جمال آنها پرداخته؛ **انجام:** من و دست و دامان آل رسول. صلی الله علیه و آله و سلم. تمام شد، ربیع الاول سنه ۱۲۶۷
خط: نستعلیق ریز، کا: سراج الدین احمد، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۸۳گ، ۱۹ سطر (۱۵×۲۹)،اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۴۷۱]

● **سرگذشت نامه** / متفرقه / فارسی
sargozašt-nām3
شعاع شیرازی، محمد حسین بن ابوالحسن، ۱۲۹۸ - ۱۳۶۴ قمری
šo'ā'-e šīrāzī, mohammad hoseyn ebn-e ab-ol-hasan

(1881 - 1945)
با شعرهای او و نامه‌هایی که به او نوشته شده از خود او.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۷ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: خشتی [ف: ۲ – ۲۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۳۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۶۸]

● **سرگذشت نامه** / تاریخ / فارسی
sargozašt-nāme
سرگذشت میرزا عیسی وزیر میرزا یوسف صدر اعظم و عنوان فصل دارد و تاریخ سیاسی قاجار از آن روشن گشته و وضع آشفته و هرج و مرج آن زمان در آن یاد شده است.
[فهرستواره منزوی ۹۸۳/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۳۶/۱
آغاز: بسمله. و به نستعین. میرزا عیسی را برخود تقدیم ندهد هم در وصف میرزا موسی تقصیر کرده؛ **انجام:** تا در میانه خواسته کردگار چیست بمن الله و یمن توفیقه حرره شفیع الحسینی الفراهانی فی شهر شعبان المعظم ۱۳۱۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد شفیع حسینی فراهانی، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۰گ (۱–۴۰)، ۱۳ سطر (۶×۲۰)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ – ۲۱۹۲]

● **سرگذشت نامه تاج الادبا و الشعرا** / تراجم / فارسی
sargozašt-nāme-ye tāj-ol-odabā va-š šo‘arā
نوای شیرازی، حیدر علی بن محمد مهدی، ق۱۳ قمری
navā-ye šīrāzī, heydar ‘alī ebn-e mohammad mahdī (- 19c)
میرزا حیدر علی معروف به حاجی آقای نوا به قلم خودش.

شیراز؛ فروردین (آقای)؛ شماره نسخه:۶
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۷۸]

● **سرگذشت نامه نظام الدین اولیاء** / تراجم / فارسی
sargozašt-nāme-ye nezām-od-dīn owlīyā’
حسین خان بهادر
hoseyn xān bahādor
در بالای ص ۱ به خط دیگری آمده است «رساله سید خواجه سبزواری» ولی چنین نیست بلکه سید محمد خواجه نیای نیای مؤلف است نه خود او. در این یکی سرگذشت سلسله نظام الدین اولیاء آمده است. مؤلف پسر میر بهاءالدین حسین خان بهادر عروج است پسر میر نورالدین حسین خان پسر میر ضیاءالدین حسین خان مانی رنگین پسر میر ضیاءالدین حسین خان کلان پسر قاضی سید مسعودخان پسر سید محمد خواجه سبزواری قاضی دربار عالم گیر پسر سید صدر که منصب پدر خود سید یوسف ضیاءالدین رهبر پانزده هزار سوار در روزگار شاه جهان پادشاه را داشته است. مولوی محمد فخرالدین خلف شاه نظام الدین نیای مادری مادر میر بهاءالدین حسین خان مروج پدر میر ضیاء الدین حسین خان بهادر محرر و مؤلف این رساله است که در دهلی بوده است. در آن آمده است که «درین مقام پاره‌ای از احوال نظام الدین اولیاء نوشته می‌شود».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۲۵/۲
آغاز: کیفیت سلسله انساب جد پدری و جد مادری میر ضیاءالدین حسین خان بهادر؛ **انجام:** حضرت خواجه نور محمد غریب نواز ۳ ذی حجه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۷۰ص [ف: ۱۷ – ۴۶۶]

● **سرگذشت نظام الملک** / تراجم / فارسی
sargozašt-e nezām-ol-molk

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۶۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی، مذهب، ۱۴ص (۱۹۰–۲۰۳)، سطور چلیپایی (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ – ۳۸۸۷]

● **سرگذشت و اشعار سرمد** / داستان / فارسی
sargozašt va aš‘ār-e sarmad
سرمد، محمد سعید
sarmad, mohammad sa‘īd
نویسنده می‌گوید: اشعاری به سبک عرفا گفته و بد نگفته است. از اوست: «هم مطیع قرآنم هم کشیش و رهبانم ×× ربی یهودانم کافرم مسلمانم».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۵/۳۱-طباطبائی
کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۱۲۸–۱۳۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳ – ۳۴۹]

● **سرگذشت وزیر خان لنکران** / داستان / فارسی
sargozašt-e vazīr xān-e lankarān
قراچه‌داغی، محمد جعفر بن محمد باقر، – ۱۳۱۰ قمری
qarāče dāqī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad bāqer (- 1893)

رمانی است که از زبان خارجی ترجمه شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۲-۲۷/۱۳۴

آغاز: بسمله پنجاه سال قبل از این کنار دریای حزر در شهر لنکران خانه مرزا حبیب وزیر واقع می‌شود. وزیر در اطاق دم اندورن نشسته و حاجی صالح؛ **انجام:** تیمور آقا باتفاق حضرات از اطاق بیرون می‌آید وزیر با تحیر تمام در خانه می‌ماند غلام ها- (بصدای بلند درمیان حیاط) تیمور آقا سلامت باشد پرده می‌افتد تمام می‌شود

خط: تحریری، کا: سید علی حسینی ساحل بلگرامی، تا: ۸ شعبان ۷۳۹ق؛جلد:مقوای،۳۷گ،۱۱سطر،اندازه:۱۱×۱۸سم[ف:۴- ۲۲۹۹]

● **سرگذشت وزیر زاده قاجار** / داستان / فارسی

sargozašt-e vazīr-zāda-ye qājār

انشائی با داستان‌های شیرین که وزیرزاده‌ای نزد کسی که معلم پسر شاهزاده والی و دیگر بزرگ زادگان هم بوده است درس می‌خوانده، آن شاه زاده وی را به کاخ عمادیه می‌خواند که از او کام بر گیرد و او با زرنگی و نیرنگ از او می‌رهد.

آغاز: شبی در بستر راحت خفته و ترک قیودات این دنیای فانی را گفته در عالم واقعه دیدم ...

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** نانویس مانده: تو بسر شام همی ماند گویا ماده.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۶ص، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۰۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۶۱-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۰]

● **سرگذشت و سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

sargozašt va safar-nāme

پژمان، حبیب الله خان، ق۱۴ قمری

pežmān, habīb-o-llāh xān (- 20c)

از حبیب الله خان پژمان عالم اسرار تا تاریخ ۱۳۵۰ برای خودش. در آن شعر الفت اصفهانی و غزلی از مسافر با عنوان یادگاری حاجی سید حسن لاهیجانی کشمیری در خانه کربلائی غلامحسین خان در ۱۶ جمادی الاول ۱۳۴۸ و غزل مسکین مورخ ۲۲ شوال ۱۲۷۱ و غزل و رباعی منور علیشاه حقانی شاه حیاتی مورخ ۲ ربیع الثانی ۱۳۴۷ به خط خود و غزل علی قهرمانی به خط خود او در ۲۹ رجب ۱۳۴۹ و علی اصغر مستوفی گرگانی و چند رباعی از مؤلف در آغاز نسخه هست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۳۳

آغاز: بسمله ۱ بنام خداوند بخشنده مهربان آن یکتا کریم و رحیمی که از پرتو ذاتش ما بندگان مدت عمر را آسایش نموده؛ **انجام:** بعدها هم یادی از ما خواهیدفرمود.

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج مشکی، ۳۱۶گ، ۲۳ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۴۸۳]

● **سرگذشت و سیرت نامه = مقامات مظهری = لطایف خمسه = احوال و مقامات میرزا مظهر جان جانان** /

تراجم / فارسی

sargozašt va sīrat-nāme = maqāmāt-e mazharī = latāyef-e xamse = ahvāl va maqāmāt-e mīrzā mazhar jān-e jānān

علوی مجددی، شاه غلامعلی، - ۱۲۴۰ قمری

'alavī mojaddedī, šāh qolām 'alī (- 1825)

رساله‌ای است در سر گذشت و مقامات شمس الدین حبیب الله میرزا مظهر جان جانان و جانشینان او از شاه غلامعلی شاه عبدالله علوی مجددی دهلوی و گزیده‌ای است از کتاب مولوی نعیم الله با اجازه او در هجده فصل و داستان گروه‌های نقشبندی مجددی و قادری و چشتی و چهار پیر: سید نور محمد بدوانی و حاجی محمد افضل و حافظ سعدالله و شیخ الشمس محمد عابد در آن هست، در فصل هفدهم آن سرگذشت چهل و شش تن از صوفیان چشتی قادری آمده است.

آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد می‌گوید ... عبدالله معروف به غلامعلی ... این رساله ایست مختصر و منتخب از کتاب ... مولوی نعیم الله در احوال ... شمس الدین حبیب الله حضرت میرزا جان جانان ... و احوال خلفای ایشان ... مشتمل است بر هجده فصل.

انجام: این که متضمن بعضی فوائد بود تبرکا نوشته فالحمدالله کما یجب ربنا و یرضی و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و اصحابه و بارک و سلم تسلیما کثیرا کثیرا.

چاپ: مکرر چاپ شده

[فهرستواره منزوی ۲۲۹۳/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۲۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳۲گ (۲پ-۱۳۳ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۴۷۲]

● **سرگذشت و سیرت نامه** / تراجم / فارسی

sargozašt va sīrat-nāme

مجددی، عبدالغنی

mojaddedī, 'abd-ol-qanī

وابسته به: سرگذشت و سیرت نامه؛ علوی مجددی، شاه غلامعلی (-۱۲۴۰ق)
از عبدالغنی مجددی و تکمله رساله سرگذشت و سیرت نامه شمس الدین حبیب الله میرزا مظهر جان جانان شهید ساخته شاه عبدالله شاه غلامعلی مجددی که از دیگران در آن یاد شده و سرگذشت خود جان جانان به‌خوبی در آن نیامده بود. عبدالغنی از روی جواهر علویه عم شاه فقیر رؤوف احمد این رساله را نوشته و از آگاهی‌های خود هم در آن گذارده است. دو قصیده خالد شهر زوری کردی یکی به عربی و یکی به فارسی در پایان آن هست.
آغاز: بسمله. بعد حمد و صلوة گرفتار خود بینی و منی درویش دلریش عبدالغنی مجددی اظهار می‌نماید که درین اوان بحسن سعی ... عبدالرحمان خان رساله مؤلفه در ذکر حالات و مقامات حضرت شمس الدین حبیب الله جناب میرزا مظهر جان جانان شهید رحمة الله علیه در قالب طبع در آمد.
انجام: میر نقش علی کسب نسبت از حضرت ایشان نموده بلکهنو ساکن شدند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۲۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۰گ (۱۳۴ر-۱۷۳ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۴۷۳]

● **سرگذشتی از پیامبر** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
sargozaštī az payāmbar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۱۸-ف
نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق، جا: لاهور [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۱]

● **سرگذشت یاقوت حموی** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e yāqūt-e hemavī
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی،۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)
برگرفته از معجم البلدان با مطلب‌های دیگر

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۷۷/۲
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳ سطر [ف: ۵ - ۲۴۵]

● **سرگذشت یک ساله** / تاریخ / فارسی
sargozašt-e yek sāla

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸ - ۱۳۹۳ قمری
zanjānī, ahmad ebn-e 'enāyat-ol-lāh (1891 - 1973)
اثری است بسیار سودمند. مؤلف در این کتاب سرگذشت یک سال زندگی خود را (از یک‌شنبه ۱۱ ذیقعده ۱۳۳۱ تا دهه دوم ذیحجه ۱۳۳۲) به مرور نوشته و جزئیات و بسیاری از کارهای عادی و روزمره زندگی آن روز را در طی آن شرح داده است. او سپس چهل و پنج سال بعد در سال ۱۳۷۷ در نثر کتاب تجدید نظر نمود و توضیحات و مطالبی سودمند در کنار برگ‌ها افزود (ش ۱۳۷ نسخه‌ها). این اثر همچنان که گفته شد به خاطر آن که آینه‌ای گویا و زنده از محیط زندگانی ۶۵ سال پیش کشور ما و هم تصویری روشن از وضع مدارس و حوزه‌های علمی و «روحانیت» در آن دوران است (با آن‌که به گفته مؤلف بزرگوار در یادداشت پایان نسخه: نثر فارسی آن گاه آمیخته به اصطلاحات ترکی و محلی است)، از رهگذر بررسی تاریخ اجتماعی دوره‌های اخیر بسیار ارزنده و مغتنم است. جز آن مطالبی نیز که در بررسی مجدد کتاب در مورد اعلام یاد شده در متن و سرگذشت و وفیات آنان نوشته شده برای کسانی که در تاریخ و جهات دیگر مربوط به شهر زنجان بررسی و مطالعه می‌کنند بسی سودمند تواند بود.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۱۳۷
آغاز: بسمله، بعد الحمد و الصلاة الیوم که روز یک‌شنبه اول عشر ثانی شهر ذی القعدة الحرام ۱۲۳۱ است بعد از بیداری و ادای فریضه دوگانه ایزد باری چایی دم کرده به تلاوت کلام الله المجید مشغلت ورزیدم. جناب آقا شیخ حمید سلمه الله هم تشریف داشتند ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۴۴گ، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: - ۲۴۶]

● **سر اللباب فی شرح قصیدة العقاب** / کیمیا / عربی
sirr-ul-lubāb fī š.-i qaṣīdat-il 'uqāb
آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم و بعد فهذا سر کتاب اللباب فی شرح قصیدة العقاب و ضعتها لذوی الالباب فتوحا من الکریم الوهاب ان الله یرزق من یشاء بغیر حساب ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۹۶
خط: نستعلیق، کا: ابوطالب، تا: ۱۲۸۳ق [الفبائی: - ۳۰۵]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۰۸/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مهما کان غیر تدبیر هذه الکبریت من تدابیر الکبریت فهو محال و الله اعلم. انتهی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۵۱ر-۱۶۰ر)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم

[ف: ۸ - ۷۴۵]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۳۸/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسن حسینی، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: تیماج ماشی، ۵ص (۱۲-۱۶)، ۲۴سطر (۱۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۷۷۴]

● **سر اللغة** / لغت / عربی
sirr-ul luġa

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۹/۳
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۶گ (۲۵ر-۴۰ر) [ف: ۵ - ۱۷۸]

● **سرمایه ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی
sarmāye-ye īmān
لاهیجی، عبدالرزاق بن علی، - ۱۰۷۱ ؟ قمری
lāhījī, ʻabd-or-razzāq ebn-e ʻalī (- 1661)
وابسته به: گوهر مراد؛ لاهیجی، عبدالرزاق بن علی (-۱۰۷۱)
تاریخ تألیف: ۱۰۵۸ق
یک دوره فشرده اصول عقاید شیعی است. این کتاب خلاصه‌ای از گوهر مراد عبدالرزاق لاهیجی است. وی گوهر مراد را ابتدا برای شاه عباس دوم صفوی (۱۰۵۲-۱۰۷۸ق) نوشت ولی چون آن کتاب درخور فهم عموم نبود به درخواست یکی از دوستان خود از آن خلاصه ای ترتیب داد که «به ضبط مبتدی اقرب و به فهمش اسرع بود و منحصر باشد در مسائل ضروریه اعتقادیه که در حصول ایمان کمتر از آن مجزی نبود» و آن را سرمایه ایمان نامید و مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «باب» است: مقدمه: در ذکر بعضی اصطلاحات منطقیه در بیان هیات شکل اول قیاس و استثنائی؛ باب ۱. توحید؛ ۲. عدل؛ ۳. نبوت؛ ۴. امامت؛ ۵. معاد.
آغاز: اما بعد الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام ... چنین گوید العبد الملتجی عبدالرزاق اللاهیجی ... که موسومست بسرمایه ایمان ... بموافقت اصول خمسه بر پنج باب مرتب شد ... مقدمه در ذکر بعضی اصطلاحات.
انجام: و حق وجوب آن است بر هر که عالم باشد به حسن معروف و قبح منکر و تجویز تأثیر و انتفای مفسده کند هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و الحمدلله اولا وآخرا.
چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۲۹۹۵؛ ایران، کارخانه علی قلی خان، ۱۳۱۰ق، با تصحیح و مقابله آقا شیخ محمد قراباغی نجفی، سنگی، خشتی، ۱۱۱ص، با سعی و اهتمام آقا شیخ محمد قراباغی نجفی، به درخواست و نفقه و وقف از سوی عادل خان تاجر باشی قرباغی و آقا مشهدی علی اکبر تاجر قرباغی (ثواب وقف به ارواح آقا نجفعلی و آقا عباسقلی و آقا داداش تاجران قرباغی)؛ هند، بمبئی، ۱۳۰۴ ق، سنگی، رقعی، ۱۳۶ص

[نسخه‌های منزوی ۹۵۵ و ۸۰۱/۲؛ الذریعة ۱۷۲/۱۲؛ أعیان الشیعة ۴۷۰/۷؛ ریحانة الأدب ۳۶۲/۴-۳۶۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۰۷/۲ و ۴۰۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۶۶/۶؛ دنا ۱۰۸/۶-۱۱۱]
شرح و حواشی:
۱- منتخب سرمایه ایمان

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۸۸
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۶ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۹/۸×۱۸/۵سم [رایانه]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۳۹
خط: نستعلیق زیبا، کا: عماد حسینی، تا: دوشنبه ۲۹ جمادی الاول ۱۰۷۱ق، به جهت فرزندش عبدالکریم؛ مجدول؛ تملک: جلال الدین بن مؤید الدوله به تاریخ ۱۲۶۹، اعتماد الاطبا به تاریخ ۱۳۰۱ با مهر «اعتماد الاطبا» (بیضی)؛ مهر: «عبده جلال الدین» (بیضی)؛ جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ،۱۵سطر،اندازه:۱۱×۱۹سم[ف:۲۱- ۴۶]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۹۰/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: پنج‌شنبه اواسط جمادی الاول ۱۰۷۲ق، جا: ابهر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ (۲۶پ-۸۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶۲]
۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۳۷
خط: نستعلیق، کا: میرزا بیک بن ملکی دماوندی، تا: ۱۰۷۳ق؛ ۱۷۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲ - ۶۹]
۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۳۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن ملکی میرزا بیک الدماوندی، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: خاکستری، جلد: مقوا و کاغذ مشکی، ۳۴۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [فهرست عراقی: ۱ - ۳۳۷]
۶. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۶ فهرست
خط: نسخ، کا: نذرعلی تبریزی، تا: شوال ۱۰۷۵ق؛ مجدول مذهب؛ تملک: محمد بن کاظم در ۱۳۰۵؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۰۵گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: - ۱۰۳]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شریف دامغانی، تا: ۱۰۷۷ق [الفبائی: - ۳۰۷]
۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۷۱
خط: نستعلیق، کا: میرعلی اکبر بن سید حسین، تا: ۱۰۷۹ق [ف:۱۶]
۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۸/۱۷ فرخ
خط:نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۳ق؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج، ۴ص (۱۲-۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: - ۲۱۰]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۱۷
آغاز: پس از خطبه و نام مؤلف: که یکی از اجلای اخلای عظام و اعاظم؛ **انجام:** هذا اخر ما اردنا ایراده فی هذه الرساله الحمدلله اولا

و اخرا.
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن شمس الدین نیریزی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۸۳ق، جا: قندهار؛ این نسخه مشتمل بر این ضمایم است: قطعه از «نافع یوم الحشر» و «رساله در جبر و قدر» مکرر ۶۲۷ و «رساله وجودیه» مکرر ۷۱۳ و «اسکندریه» مکرر ۳۴۰ حکمت و فوائد متفرقه؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی؛ کاغذ: حنایی، ۱۹۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ – ۱۶۸]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۷۳
کامل، خط: نستعلیق، کا: علی رضا پسر بدیع الزمان، تا: ربیع الاول ۱۰۸۵ق؛ در پایان نسخه رساله مختصری در توحید شامل هفت برگ؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۹۴گ، ۱۸ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳ – ۸۸۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۸ شعبان ۱۰۸۶ق؛ تملک: محمد قاسم و مهر «المتوکل علی الله الغنی قاسم بن محمد علی» (بیضی)، حسن بن عبدالغنی حسینی به تاریخ ۱۱۵۳ و مهر «ظنی بالله حسن» (بیضی)، عبدالغنی الثانی بن حسن حسینی بن عبدالغنی الماضی به تاریخ ۱۱۶۴ و مهر «ان الله غنی عن العالمین» (بیضی)، رضی حسینی به تاریخ ۱۱۹۹ و مهر «الواثق بالله الغنی رضی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲ – ۱۸۰]

۱۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۹۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۸۷ق؛ افتادگی:آغاز؛ مجدول؛ تملک: محمد مهدی بن محمد تقی شیرازی در رمضان ۱۲۵۲؛ اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۷۲]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۵ محرم ۱۰۹۰ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۰ص (۱–۱۳۰)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ – ۱۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۱۲/۶
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن ملا حسن رودسری میاندهی، تا: ۱۰۹۲ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۸۰گ (۱۲۸پ–۲۰۷ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ – ۱۱۶]

۱۶. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۰۵
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر مشهور به میرزا جان حسینی، تا: دهه دوم رمضان ۱۰۹۲ق؛ ۱۲۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۸۷]

۱۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۵۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اکبر بن عبداللطیف، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۰۹۴ق؛ ۴۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۳۰۲]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۱۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ تملک: بشیر موسوی؛ مهر: شعاع؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۸۰گ، ۱۷ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ – ۵۸]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲/۱
خط: نستعلیق، کا: ملا محمد مهدی، تا: ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۱گ (۱پ–۹۱پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: – ۲۵۷]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۹ ربیع الاول ۱۰۹۸ق؛ مصحح؛ تملک: محمد حسین؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲– ۱۴۰]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ملا محمد علی شهیربه عبدالسادة، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۸گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۵ – ۱۰۴]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۰۵/۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۸۴گ (۲پ–۸۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۳]

۲۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۱۵/۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱۶۴پ–۱۹۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۶۸]

۲۴. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۸۱
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴–۳۸۵]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۶۸/۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن ایلدار، تا: رمضان ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۳گ (۱پ–۷۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ – ۴۸]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۶۳–عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و این مذهب به غایت باطل و فاسد است چنانکه مذکور شد. و السلام علی من اتبع الهدی. هذه رساله من فاضل الکامل آقا جمال سلمه الله تعالی.
خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶۹ص، ۱۸ سطر (۹×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۲۰۷]

۲۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۲۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد رجب ابن حاجی شریف، تا: آخر شعبان ۱۱۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۵گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۸۳۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۵
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۳گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳ – ۵۸۱]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۲۴

آغاز: بسمله، و به نستعین، الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام علی؛ **انجام:** من جمیع الافات و البلیات ... و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق [رایانه]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۰۸/۴-۵۹/۲۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الاول ۱۱۱۲ق، جا: حیدرآباد؛ با تملك یکی از فرزندان مؤلف؛ ۸۶گ (۴۹-۱۳۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ - ۲۳۰۰]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال المصنف رحمه الله تعالی هذا آخرما اردنا ایراده فی هذه الرساله ... تمت الرساله فی یدالضعیف ... سنه ۱۱۱۵.

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: محرم ۱۱۱۵ق؛ واقف: عضدالملك، ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۲۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۲۷]

۳۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۵۹۶/۶

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد شفیع اصفهانی، تا: ۱۱۱۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: میشن سرخ، ۲۷ سطر [ف: ۵ - ۳۰۲]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال المصنف رحمه الله تعالی هذا آخرما اردنا ایراده فی هذه الرساله و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: محمد علی مشهدی، تا: رجب ۱۱۲۰ق؛ واقف: عضدالملك، ۱۲۸۷ ق؛ کاغذ: نخودی و نباتی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۸۱گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱- ۱۲۸]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال المصنف رحمه الله هذا آخرما اوردنا ایراده فی هذا الرساله ... تمت الرساله الموسومه به سرمایه ایمان بید الحقیر ... فی مشهدالرضویه.

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد ابراهیم ابن محمد اسماعیل اصفهانی، تا: صفر ۱۱۲۰ق؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۲۶]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۲۸/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه نیمه رمضان ۱۱۲۲ق؛ مصحح، با امضای بلاغ آمده؛ جلد: تیماج سرمه‌ای، ۷۳گ (۱۷۳پ-۲۴۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۲۴]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۸

آغاز: ... فصل هفتم، در سبب احتیاج ممکن به علت و نفی اولویت ذاتیه؛ **انجام:** برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه انجام نسخه دانسته شد؛ خط: نستعلیق، کا: زین الدین، تا: ۱۱۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد:تیماج سبز،۸۹گ،۱۵سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۳]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۶۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد فرزند اسماعیل حسینی جنابذی خراسانی، تا: جمعه ۳ رجب ۱۱۴۳ق؛ با عبارت: «قد فرغ عن مقابلتها مع منقول عنه فی یوم الجمعة السابع عشر من شهر رجب السنة المزبورة (۱۱۴۳)» مقابله شده، در هامش کتاب گوهر مراد نگارش یافته؛ کاغذ: فرنگی، ۶۳گ (۱۰۵-۱۶۷)، ۲۴ سطر، اندازه: ۵×۳۵سم [ف: ۳۰ - ۶۶۰]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ولد مرحوم حاجی محمد، تا: اواخر ذیحجه ۱۱۵۱ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، ۸۰گ، ۱۹ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۴۴]

۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۹۹

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۱۱۶۱ق، جا: مقام عظیم آباد؛ ۶۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۶۹]

۴۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بتاریخ پانزدهم شهر رجب المرجب از خط احقر العباد محمد رضا در مقام بلده عظیم آباد (۱۱۶۱ هجری)

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۱۵ رجب ۱۱۶۱ق، جا: عظیم آباد؛ واقف: مهدی سبط حاتم رشتی؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۳۴ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [فهرست عراقی: ۱ - ۳۳۸]

۴۱. ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۲ق؛ مهر: «محمد رضا ابوالقاسم» (بیضی)؛ کاغذ: شکری، ۱۰۵گ، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۲ - ۴۸۱]

۴۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه غره ذیحجه ۱۱۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۲]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۸۴ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۵گ (۱۳۵پ - ۲۴۹پ)، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۲۶]

۴۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۶۰۰/۴

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر پسر محمد مومن، تا: ربیع الاول ۱۱۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه [ف: ۵ - ۳۰۳]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۰/۶

آغاز: در توحید و مراد از توحید اثبات ذات واجب الوجود متصف بصفات کمال و منزه از شریك و صفات نقص و زوالست، و این معانی در چند فصل مبین شود؛ **انجام:** و بالجمله،

همچنانکه توحید، کمال واجبی است در ذات و صفات، عدل، کمال واجب است در افعال و مطلوب از این باب، در چند فصل مبین گردد ... ناتمام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق، جا: قم؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۱۱۸ر–۱۳۳پ)، ۱۴ و ۲۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۷– ۱۹۹]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۷۷گ، ۲۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [سنا: ف: ۱ – ۱۵۰]

۴۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۹سم [ف: ۳ – ۴۵۵]

۴۸. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۳۲

انجام: نقل شده که دو کس در سفر با هم رفیق شده چاشت می‌کردند یکی سه نان داشت و دیگری
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، یادداشت سید ناصر بن احمد بن باقر بن جواد بن علی حسینی میبدی یزدی (مؤسس کتابخانه) به تاریخ ۱۴۲۴ با مهر «ناصر بن احمد المیبدی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۳]

۴۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۵۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: «انی عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۱گ، ۱۴ سطر [محدث ارموی: ۲ – ۸۱۳]

۵۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۶۴/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۱گ (۲پ–۴۱پ)، ۲۰ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۰۴]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۱۷-۲۰/۱۳۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: ملا عبدالله بن علی تهرانی در ۱۲۵۹؛ جلد: تیماج، ۵۷گ، ۲۱ سطر [گلپایگانی-ف: ۴ – ۲۲۹۹]

۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ادخرت شفاعتی لاهل الکبائر من امتی و این خبریست که جمیع امت آن را تلقی به قبول نموده اند و در حکم متواترست و ظاهر است که اگر شفاعت به معنی طلب ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ یادداشت وقف ملا محمد طاهر نوری بر اولاد ذکور با ذکر صیغه وقف در ربیع الاول ۱۲۵۱ق؛ تملک: محمد حسین بن مهر علی؛ مهر: ملا محمد جعفر طهرانی (چهارگوش)، محمد طاهر (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور عنابی، ۷۵گ، ۲۱ سطر (۴/۵×۱۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ – ۷۴]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۳/۲ – ۸۳]

۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۸۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۳گ، ۱۴ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۹۸]

۵۵. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۵۲ – ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۱گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: – ۱۳۶]

۵۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۹۳

خط: نستعلیق، کا: یوسف، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۲ص، قطع:ربعی [نشریه: ۷ – ۱۷۸]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ یادداشت ابوتراب طبیب مورخ ۱۲۶۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۰گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ – ۲۱۰۶]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۷۲گ (۴۴–۱۱۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۰ – ۴۲۸]

۵۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق؛ ۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۶۹]

۶۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۶۲/۴

انجام: اگر کسی اعتراض کند که ما علم بذات خود داریم و علت ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۵گ (۱۱۲ر–۱۲۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۳]

۶۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۶۲/۴

انجام: اگر کسی اعتراض کند که ما علم بذات خود داریم و علت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۵گ (۱۱۲ر–۱۲۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۳]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۵۷-۳۳/۱۰۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۹۱گ، ۱۷ سطر

[ف: ۴ - ۲۳۰۰]

۶۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۶۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۹۸گ (۱پ-۹۸ر)، ۱۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۱۰۴]

۶۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۷۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۱۱ق؛ ۵۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۱۰]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۵

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۵ جمادی الاول ۱۲۲۲ق، جا: خوسف؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۷۱گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۹/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۴۱۲]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۲۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶ص (۲۰۹-۳۶۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۴۳]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقع الفراغ من نسویدها فی غره شهر ذی العقده الحرام من شهور سنه ۱۲۲۷

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۷/۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۲۹۱]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد بن قربانعلی خوانساری، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۵۲ص (۲۳-۷۴)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۱۰ - ۴۳۷]

۶۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۶

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۴۵۵]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۹/۴-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفائی، تا: با تاریخ ۱۲۴۲ق [فیلمها ف: ۲ - ۹۸]

۷۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ جمادی الاول ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ (۵۲پ-۱۰۹ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۳]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۶

خط: نسخ، کا: محمد بن محسن بروجردی، تا: ۸ محرم ۱۲۵۵ق؛ مهر: «الراجی محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۹۱]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ولی بن نور محمد نوری کامی، تا: ۱۲۵۶ق؛ واقف: نائینی؛ ۱۱۱گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۶۲]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۸/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبد الخالق خراسانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۵۹گ (۱-۵۹) [ف: ۲۳ - ۶۵۷]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۹۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن محمد بن حسین نحوی، تا: رجب ۱۲۶۳ق، جا: قزوین؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، ۷۹گ (۶۲پ-۱۴۰ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۳۷- ۶۸۳]

۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: طهمورث، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، ۸۸ص (۱-۸۸)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۶ - ۲۴۶]

۷۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن حسین حسینی، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ، ۱۳ سطر [ف مخ: ۱ - ۲۶۷]

۷۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زمان بن نصرالله حسینی تنکابنی، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۲۶۶ق؛ ۱۳۴ص (۱۸۳-۳۱۶)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۳۷]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۴۶

خط: نستعلیق، کا: محمدجعفر قاجار دولو، تا: جمعه ۵ شعبان ۱۲۶۷ق؛ از روی نسخه بسیار صحیح مورخ ۱۱۱۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج خاکستری، ۱۴۰گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۸ - ۱۱۰]

۸۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۸/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد علی حسینی اصفهانی، تا: رجب ۱۲۷۶ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۱۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۴۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۵]

۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد سلیم مازندرانی، تا: محرم ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ (ار-۷۴پ)، ۱۸-۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۶۱۵]

۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۶۱/۶-۲۹/۲۰۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ماه علی بن سید رحیم علی، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۲۹۱ق، در سفر کربلا؛ جلد: مقوای سفید، ۱۰۷گ، ۱۳ سطر [ف: ۴ - ۲۳۰۰]

۸۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ محشی؛ یادداشت کتابخانه محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵؛ جلد: تیماج عنابی، ۸۰گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۶۹]

۸۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۰۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن محمد حسین حکیم آشتیانی، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۳۶۵ق؛ با بلاغ؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۶گ (۱پ-۶۶پ)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۳ - ۱۷۷]

۸۵. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۵۶
انجام: و گاهی که علی دیر می‌کرد آنحضرت خود به خانه علی داخل نمی‌شد و او را
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: - ۹۵]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۲۹
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۲۹
بی‌کا، بی‌تا؛ دو رساله: سرمایه ایمان و حدیث مفضل؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۸۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۰۸/۶
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۲۲۸]

۸۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۳۸/۱
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۵۷]

۹۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۴۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۰گ، ۱۷ سطر [ف مخ: ۳ - ۱۰۹۹]

۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۹۴/۱-۳۱/۱۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۱۵ سطر [ف: ۴ - ۲۳۰۰]

۹۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۰۵
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۷]

۹۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۹۰۰
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۷]

۹۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۸۵/۱
کا: سید حسین حسنی هندی، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۳۸]

● **سرمایه ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی
sarmāye-ye īmān
علایی، عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد، ق۱۱ قمری
'alāyī, 'abd-ol-motalleb ebn-e qīyās-od-dīn mohammad (- 17c)
در ترجمه و جمع‌آوری بعض اخبار ائمه علیهم السلام وارد شده در اصول دین با استشهاد به اقوال و احوال علماء، در یک «مقدمه» و پنج «مقصد» و «خاتمه».
آغاز: بسم الله کلمة المعتصمین ومقالة المتحرزین وأمان للخائفین وأحمده فوق حمد الحامدین أسألك یا داحی الکعبة
[تراجم الرجال ۱۲۲/۲]

۱. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** تاریخ ختم نامه از هاتفی شنیدم ×× از غصه اش برون آر یا رب زفضل واحسان
خط:نستعلیق،کا:ابن عبدالباقی،تا:سه‌شنبه ۱۰شعبان۱۰۹۷ق؛مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: - ۱۰۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۹۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۴۴۶]

۲. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۱۰۴
آغاز: برابر
شامل مقدمه و پنج مقصد و خاتمه؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۲]

● **سرمایه ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی
sarmāye-ye īmān
مؤلف آن شیعی دوازده امامی است و از خواجه طوسی و علامه حلی و قاضی نورالله شوشتری و شیخ بهائی و سید حیدر آملی و ملا محسن فیض و فیاض لاهیجی یاد می‌کند. کتاب در یک «مقدمه» در بیان وجود و عدم واجب و پنج «فصل»: در توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد است. در پایان رساله آخر الزمان و خروج مهدی شیخ مفید به عربی با ترجمه فارسی دیده می‌شود. این کتاب غیر از «سرمایه ایمان» ملا عبدالرزاق فیاض لاهیجی است گرچه در نوع مطالب و ترتیب فصول بی‌شباهت بدان نیست.
آغاز: بسمله. الحمد الله الذی اخرجنا من ظلمات الضلالات و هدانا الی انوار الهدایات ... و بعد فهذه وریقة عدیدة متضمنة لمعارف الیقین و معالم الدین مفصولة بالفصول الخمسة ... نملة

جاءت برجل من جراد ×× تو سلیمانی کن ای عالی نهاد. خاکسار انقصی با همچو خودی من اخوان الایمان و خلان الایقان از امور دینیه بقدر هوش و شعور خود قربة الی الله حرفکی میزند و می‌گوید که این فصول خمسه که سرمایه ایمان هر آینه بیقین می‌توان نامید در بیان اصول خمسه که توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد است.

انجام: ختم این تألیف باین دعاء شریف می‌نماییم قل عشرا یا حی و یا قیوم ... شکر الله. لا حول ... العظیم.

[فهرستواره منزوی ۳۴۵/۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۱۰۵ق، جا: بیجابور؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۹۲گ، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۵۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۸۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۰۰]

← سرمایه بندگی و پیرایه زندگی > اصول دین

● **سرمایه دانش و مفتاح بینش** / لغت / فارسی

sarmāye-ye dāneš va meftāh-e bīneš

خوئی، مصطفی بن محمد، ق۱۳ قمری

xū'ī, mostafā ben mohammad (- 19c)

وابسته به: نصاب الصبیان؛ ابونصر فراهی، مسعود بن ابی بکر (- ۶۴۰)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۲ق

چون تعلیم و تعلم لغت عربی را مؤلف لازم دانسته و نیز کتاب نصاب الصبیان فراهی را مشتمل بر لغات بسیاری در علوم مختلف تشخیص داده و فراگیری آن را نیز آسان دیده لذا به شرح آن با عنوان «متن، شرح» اقدام نموده است. شارح در مقدمه آورده است: «اما بعد چنین گوید ... اقل الطلبه مصطفی بن محمد الخویی که چون دانستن لغات متداوله عرب و ادراک تصنیف مصنفات فضلا و تألیفات علما و فهم الفاظ قرآن مجید و سایر ادعیه و مناجات مرویه از اهل عصمت و احادیث ایشان و سایر علوم متنوعه و فنون مختلفه که بتمامها به لغت تازی وارد شده و تدوین یافته موقوف به دانستن این لغت بلکه در ردیف کتب فارسیه نیز از قبیل تواریخ و احادیث که در خصوص واجبات و مسائل شرعیه نوشته شده، نظر به خلیطه دو لغت به یکدیگر کما هو مستحقه و علی ماینبغی میسر نمی‌شود الا به تعلم زبان عرب ... تعلیم و تعلم زبان عربی واجب و مستحب است عینا او کفایة. و بعد از تأمل در این مقدمات حقیر را به‌خاطر رسید که کتاب نصاب الصبیان دارد و از بسیاری کتب لغت عرب که از برای دانستن آن نوشته و تألیف کرده‌اند اسهل و اقرب به تذکر و حفظ است باید قربه الی الله و طلبا لمرضاته از برای او شرحی بنویسم که مردم خصوصا صبیان زیاده بر آن میل و رغبت نمایند و به حفظ کردن آن بیشتر شوق به هم رسانند ... حقیر وافی و بیانی کافی به عنوان بسط و تفصیل نویسم و از ایجاز و اختصار کناره کنم و الحمدالله که شرح مذکور به منصه اتمام و عرصه اختمام رسید و به نظر بعضی از دوستان گرام ملحوظ گردید و فرمودند که این شرح متین من حیث اللفظ و المعنی منتهای رشاقت و وثاقت را دارد ... و چون شرح مزبور در حقیقت سرمایه دانش و مفتاح بینش است لهذا از جهت مطابقت لفظ با معنی و موافقت صورت با حقیقت مسمی شد به سرمایه دانش و ملقب گشت به مفتاح بینش». شارح در خاتمه توضیحی درباره تعداد ابیات و قطعات نصاب الصبیان و تعداد لغات مندرج در آن آورده است.

آغاز: سپاس بی قیاس خداوندی را سزاست که خزانه دار منبع معارف و معانی و مفتاح زبان را کلید کنوز عوارف و سخندانی نمود ...

[الکرام البررة فی القرن الثالث بعد العشرة ۵۰۹/۳]

یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** چند بیت از آن الحاقی است. و الله اعلم بالصواب. کتبه الحقیر مؤلفه: مصطفی سنه ۱۲۵۲

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد صالح بن میرزا محمد حسین، تا: چهارشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۷۲ق؛ تملک: سید احمد مدرس یزدی با مهر «عبده الراجی احمد الطباطبائی» (بیضی)، سید محمد مدرسی در سال ۱۳۹۱، سید محمد حسین مدرسی به سال ۱۴۲۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [میراث اسلامی: ۸ - ۴۴۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۶۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۱۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۲۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۴۰]

● **سرمایه رستگاری = ندای اتحاد** / کلام و اعتقادات / فارسی

sarmāya-ye rastgārī = ndāy-e ettehād

مردوخ، محمد، - ۱۳۵۴ قمری

mardūx, mohammad (- 1935)

مؤلف که مذهب شافعی داشته رساله حاضر را به ادعای خود برای ایجاد اتحادیین شیعیان و اهل سنت نگاشته و در آن توضیحاتی درباره وقایع ایام خلافت خلفا داده و بر شیعیان ایراداتی را وارد نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۷۳-۱۵/۲۱۳

آغاز: به اتفاق تمام مورخین جهان حضرت رسول دینی را که مأمور به تبلیغ آن بوده (اسلام) معرفی فرموده است؛ **انجام:** بار دیگر اسلام رونقی تازه و شوکتی از نو بگیرد و السلام علی من اتبع الحق و الهدی در خانه اگر کس است یک حرف بس است.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۲ق؛ جلد: مقوا، ۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۰۱]

● **سرمایه سعادت یا علم و آزادی** / اخلاق / فارسی
sarmāye-ye sa'ādat yā 'elm va āzādī
فروغی، ابوالحسن، ۱۲۶۳ - ۱۳۳۸ شمسی
forūqī, ab-ol-hasan (1884 - 1959)
تاریخ تألیف: ۱۳۲۱ق؛ محل تألیف: اطراف قریه دزاشیب شمیران
شرح مکالمه مؤلف با سه نفر از معلمین و یک شیخ درباره علم و آزادی است که در یکی از گردش‌های تابستان ۱۳۲۱ش در اطراف قریه دزاشیب شمیران اتفاق افتاده است.
آغاز: در تابستان سال هزار و سیصد و بیست و یک مدرسهای به اسم شعبه مدرسه علمیه در قریه دزاشیب شمیران باز شد تا اطفال بزرگان که در فصل گرما به ییلاق می‌روند به کلی بیکار نباشند
انجام: کسان کاوراق ناپاکی بسوزند ×× چراغ علم و آزادی فروزند / الهی زنگ جهل از دهر بزدای ×× به نور علم و آزادی بیفزای
چاپ: تهران، ۱۳۲۷ش، سنگی، ۱۲۵ص
[فهرستواره منزوی ۴۹۵/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: دکتر وصال، دی ۱۳۷۳؛ ۷۳ص، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰ - ۴۵۳]

● **سرمایه عمر** / حکومت و سیاست / فارسی
sarmāye-ye 'omar
رساله‌ای سیاسی است در تشریح پیشرفت‌های اروپاییان و تشویق ایرانیان به جدیت و تأسی از اروپاییان به جهت ترقی در امور کشورداری، مؤلف در پنجاه سالگی و پس از سی سال خدمت دولتی این رساله را نگاشته و از شاه زمان خود (بدون نام بردن از او) تجلیل می‌کند. باید از تألیفات دوره قاجار باشد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸-۹/۹۸

آغاز: بسمله در جهان شاهدی و ما غافل ×× در قدح جرعه ای و ما هشیار سرمایه عمر عزیز را بسی به تلف دادیم و زمانه فرصت را بسیاری به تیر بطاعت هدف نمودیم؛ **انجام:** بی آنکه نیم ساعت اختلاف داشته باشد و روزی دو دفعه آب زلال بر او نماید که بقدر حاجت بیاشامد و او را هر روز
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب، مصحح؛ جلد: تیماج زیتونی، ۷۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۰۰]

← سرمایه نجات > اعتقادیه

● **سرمایه نجات** / کلام و اعتقادات / فارسی
sarmāye-ye nejāt
فشارکی، محمد باقر بن محمدجعفر، ۱۲۵۲-۱۳۱۴قمری
fešārakī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1837 - 1897)
دارای «مقدمه» و چهار «فصل»: فصل ۱. توحید و ارکان آن چهار است؛ فصل ۲. نبوت و در آن چهار رکن است؛ فصل ۳. امامت و در آن چهار رکن است؛ فصل ۴. معاد و در آن چهار رکن است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم ... فقیر خاکسار تراب اقدام ... محمد باقر بن محمد جعفر ... بعرض برادران ... میرساند مختصریست در بیان اصول دین با دلیل اجمالی ... و بسرمایه نجات نامیده شد ...
انجام: و اصول دین همینقدر که نوشته ام کافی است ...
[فهرستواره منزوی ۳۴۵/۹]

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۱۱۴۸۴/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ناصرالدین حسینی، تا: ۸ ذیحجه ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۴۰ص، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۶۴]

← سر مخزون > اثبات الرجعة

● **السر المخزون و الدر المصون** / علوم غریبه / عربی
as-sirr-ul maxzūn wa-ad durr-ul maṣūn
بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، - ۸۵۸ قمری
bastāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)
تاریخ تألیف: ۲۷ صفر ۸۲۲ق؛ محل تألیف: قریه خضراء
در اسرار حروف و اسم اعظم، با ترسیم جدول‌هایی حروفی یا عددی، با کاوش در اسماء الهی و دلالت هر یک بر نوعی از انواع افعال باری تعالی و تعیین وقت مناسب آنها از روزهای هفته و تعیین ساعت مناسب دعا که از روز یک‌شنبه شروع شده است.

این کتاب به درخواست برادری صادق که از اسم اعظم و چگونگی انفعالات آن پرسیده تدوین شده است. در این کتاب گفته‌های گروهی از بزرگانی که در این فن نگارش‌هایی دارند، نقل شده مخصوصاً از ابوالعباس بونی فراوان یاد می‌شود، و پس از نقل‌ها با عناوین «اقول» فوایدی از خود بسطامی افزوده می‌شود.
آغاز: الحمدلله المتجلی فی سماء اسمائه لا جابة الدعاء المتعالی بها عن تطرق التناهی و الاعصاء الباسط بساط البسط لبسط ازواجها الجمالیة
انجام: و هذا آخر ما القاه رسول الاضطرار من غیر الاختیار و الصلاة علی الدر الباهر و الزمرد الفاخر ما فاح خذام و ناح حمام.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد علی خطیب، تا: محرم ۱۱۱۷ق؛ مجدول؛ تملک: عبدالغنی ثانی بن حسن بن عبد الغنی ماضی حسینی و فرزندش عبد العظیم بن عبد الغنی حسینی با مهر «ذلک الفوز العظیم» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۵۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۴۸]
۲. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد هاشم نعمة اللهی، تا: ربیع الاول ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ (۱-۱۳۱)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: - ۲۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۸۳]

← السرمد و الدهر و الزمان ⟵ معنی السرمد و الدهر و الزمان (رسالة فی بیان)

● **السر المستور فی نصیحة ولاة الامور** / اخلاق / عربی
as-sirr-ul-mastūr fī naṣīḥat-i wulāt-il umūr

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۰/۸عکسی
آغاز: بسمله. نصیحت نامه. الحمد لله الذی فتح بمفاتیح الغیوب اقفال القلوب ... و بعد فهذا مجموع لطیف یشتمل علی نصیحة و آداب و مواعظ جمعتها من السنة و الکتاب تذکرة لاولی الالباب
نسخه اصل: کتابخانه سلیمانیه در استانبول، شماره ۲۷۰۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت وقف از طرف سلطان غازی محمود خان به خط احمد شیخ زاده؛ واقف: سلطان غازی محمود خان؛ ۴۳ص (۶۲-۱۰۴)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴ - ۲۹۷]

● **سرمشق جنون** = **منشئآت** / ادبیات / فارسی
sarmšq-e jonūn = monša'āt
مدهوش گلپایگانی، محمد صادق بن فتحعلی، ق۱۳ قمری
madhūš-e golpāygānī, mohammad sādeq ebn-e fath-'alī (- 19c)

شامل منشآت و رساله سرمشق جنون؛ پس از خطبه منشآتی است در رد شکایت دوستان، احوال شب هجران، در جواب یکی از دوستان، رقعه گله‌آمیز، در هنگام بهار و تماشای گلزار ... و نامه‌هایی که در آنها صنایع لفظی را به کار برده است.
آغاز: بسمله. سرمشق جنون عاقلان سپاس یکتا خدایی است که دلهای دیوانه را به آفریدن سلسله مویی در زنجیر کشید ...
[الذریعة ۳۸/۲۳؛ نسخه‌های منزوی ۱۸۹۳/۳ و ۳۶۳۸/۵]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۶
آغاز: بسمله. سبحانک اللهم یا دا الجود و الکرم الذی علم بالقلم ... شبی شاهد تجرید را یار بودم و باده توحید را طلبکار با دل در میان رازی داشتم و با دولت اندیشه عرض نیازی ... و «بسمله. سرمشق جنون عاقلان سپاس خدای یکتائی است که دلهای دیوانه را بآفریدن سلسله موئی در زنجیر کشید؛ **انجام:** دیگر مطابق تحفة المؤمنین نوشته در جوف عریضه است و گر زیاده خدای نخواسته باشید موافق نسخه ترتیب فرمائید باقی ایام افاضت بکام باد. و « ... و از منت کجا یاد آید و تا یادت کجا از من ناشاد اکنون وصیت ایام جدائی را همین رباعی کافی: ای دوست چه من دل فکارت نبود ×× چون در گذرم خاطر زارت نبود / از لاله تربتم بجو داغ دلم ×× هر چند بتربتم گذارت نبود ... » و « ... که تا پرده کفر از هم درند ×× بدولت گرایند و دین پرورند.»
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۶-۱۲۴۷؛ با دیوان مدهوش در یک مجلد است؛ کاغذ: چرمی یشمی، جلد: چرمی یشمی، ۷۳ص (۱۳+۲۶+۱۲+۲۲)، ۳۰-۱۶ سطر در متن و حاشیه، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۳ - ۱۳۴۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶۷/۱
آغاز: ... نه بدین مایه بلی از آنجا که صور اشیاء در نظر دوربین به واسطه دوربین اجلاء نماید و امر؛ **انجام:** وجوه صنف خبازی به امر خسرو و غازی، رقم زد خامه مدهوش این مصرع به تاریخش، که ملعون باد اگر بندد کسی وجهی به خبازی
این نسخه در مراسلات، پاسخ نامه، عریضه و همچنین دیباچه چند کتاب که در سال‌های ۱۲۴۷-۱۲۴۶ق نگاشته شده است و این دیباچه‌ها عبارت است از: «دیباچه کتاب مراثی و نوحه و دیباچه تذکره ای به میزان الطبایع و ...»؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۴۷ق، جا: گلپایگان؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۰گ (۱-۳۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۸ - ۹۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۶/۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و پایش طلسمات عجایب زیاده زیاد است. و السلام علی من اتبع الهدی و لا یهوی بالهوی.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰/۱×۳۰/۷سم [ف: ۸– ۱۸۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۷۴/۱

آغاز: سبحانک اللهم یا ذالجود و الکرم الذی علم بالقلم و علم الانسان مالم یعلم حمداً علی آلائه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۱–۲۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۵ – ۱۷۸]

● **سرمشق دکتر محمود افشار یزدی** / خط/ فارسی

sarmašq-e doktor mahmūd-e afšār-e yazdī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۳۱

مجموعه سرمشق دکتر محمود افشار یزدی با خطوط خوشنویسان یزدی که استاد خط او بوده‌اند؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۶گ، ۳۵ سطر (۱۹×۳۲)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۷ – ۳۰۰]

← سر مصون ⟵ صفت جوهر واحد (رساله در)

● **السر المصون بشرح «الزم باب ربک»** / عرفان و تصوف / عربی

as-sirr-ul maṣūn bi-š.-i «alzim bāb-a rabbik»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۸۹

شرح ابیات قطب عبدالله بن علوی حداد؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **السر المصون عن اهل الظنون** / عرفان و تصوف / عربی

as-sirr-ul maṣūn ‘an ahl-iẓ ẓunūn

در آن از فتوحات یاد شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۶۶/۱۶

آغاز: بسمله الحمدلله وحده ... فهذه رسالة السر المصون عن اهل الظنون تزیل جمیع الاشکالات عن المعتقدین؛ **انجام:** فیعطیه وصف الحدث تعالی الله عن ذلک ... لانبی بعده

خط: نستعلیق، کا: علی بن شعبان رومی علائی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۰۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۳گ (۲۲۷پ–۲۲۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۳سم [ف: ۵ – ۳۲۴]

● **السر المصون فی شرح رسالة البیون** / کیمیا / عربی

as-sirr-ul maṣūn fī š.-i r.-il buyūn

جلدکی، علی بن ایدمر، – ۷۶۲ قمری

jeldakī, ‘alī ebn-e aydamor (- 1361)

وابسته به: الاکسیر = رسالة بیون البرهمی = ترکیب الحجر؛ بیون البرهمی

تاریخ تألیف: ذیقعده ۷۴۴ق؛ محل تألیف: قاهره

رساله‌ای متوسط در اصول و مبانی کیمیا که در شرح رساله‌ای در کیمیا تألیف «بیون برهی هندی»، با عنوان «المتن، الشرح»، در دو هفته نگاشته شده است.

آغاز: الحمدلله الذی شهدت بربوبیته عجایب المصنوعات الاحد الفرد المحض من کل الوجوه والجهات تعالی ان تحیط به اجناس المقولات (المعقولات ظ) و تقدس ان یدرکه انواع المدرکات ...

[ریحانة الأدب ۴۱۸/۱؛ کشف الظنون ۸۵۲/۱ و ۹۸۹/۲؛ اعیان الشیعة: ۵۱۷/۳]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان ینقذنی و ایاک من سنة الغفلات انه مجیب الدعوات عواد بالخیرات وقد آن لنا ان نقطع الکلام و الحمد لواهب العقل و مفیض الرحمة لا اله الا هو رب العرش العظیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۹۸ق؛ مجدول، با سرلوح، مصحح، محشی، مقابله شده با اصل؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۹۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۳ص (۱–۱۰۳)، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۱ – ۳۱۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد آن لنا ان نقطع الکلام ... والحمدلله حق حمده نقل عن الشارح انه قال کنت قبل هذا الشرح شرحت هذه الرسالة مما ادری هل عدم ام لا فلا طلب ؟ من شرح الرسالة المذکورة شرحت هذا و هو اتم من الاول و الحمدلله.

خط:شکسته،نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۲/۲سم [ف: ۱ – ۲۶۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۶۷/۱۴

آغاز: بسمله، ربی الله و ما توفیقی الا بالله، یقول ایدمر بن علی بن ایدمر الجلدکی ان همم دفعی المعارف؛ **انجام:** فالقینا علی الصفحه فسودها و ذاب و جری، و السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۲گ (۷۷پ–۱۰۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ – ۲۵۳]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۳۰/۱–۱۹/۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقد آن لنا أن نقطع الکلام و الحمد لواهب العقل و مفیض الرحمة لا اله الا هو رب العرش العظیم و الحمد لله حق حمده

در فهرست با عنوان «جواهر المعقولات» از جلدکی آمده و شرح «السر المصون» دانسته شده که با توجه به توضیحات کتاب‌شناسی و آغاز و انجام نسخه تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الثانی ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج قرمز مذهب، ۵۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۵۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۲/۲

آغاز: بسمله. یقول العبد الفقیر الی الله تعالی ایدمر بن علی بن ایدمر الجلدکی عامله الله بلطفه الخفی الحمدلله؛ **انجام:** والقاك سعيك بواد غير ذرع و انی ادعو الله الرفيع الدرجات المتجاوز عن السيئات ان ينقذنی

خط: نسخ، کا: مشهدی، عبدالنبی، تا: ۱۱۴۳ق [رایانه]

۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۱۲/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفور بن عبدالغنی انصاری، تا: ۴ ربیع الاول ۱۱۷۰ق [نشریه: ۲ - ۱۱۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۱۴

آغاز: ... كما فعل الهر مس حین سئله التلامذة عن الصناعة فخرج لهم بولده علی عنقه و حلف لهم بالله العظيم؛ **انجام:** و لهذا وضع الحكماء فی اوائل كتبهم الرؤس الثمانيظ فيما انتشر من الصنعة و معرفة الآلات.

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی (کاظمی)، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳ ؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۴۶-۴۹)، ۸۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۷۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۷۷

آغاز: بسمله ... ربی اليه و ما توفيقی الا بالله ... يقول العبد الفقير الی الله تعالی ايدمر بن علی؛ **انجام:** اله مجيب الدعوات عواد بالخيرات ... لجميع المؤمنين و المؤمنات سنه ۱۲۶۲

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله نوری، تا: ۱۲۶۲ق، جا: اصفهان [الفبائی: - ۳۰۵]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۷۶/۱

آغاز: ... تزل همم ذوی الفضائل طالبة للعلوم و المعارف صارفة أفكارهم نحو الحكمة من أعلی المشارف؛ **انجام:** و إذا اضطرته الحال إلی أمر من الأمور المعقولة؛ قد تمت هذه الرسالة الموسومة بسر المصون.

خط:نسخ خوش،بی‌کا،تا:۱۲۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵۹گ (۱-۵۹)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۲۹ - ۵۷۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۹۶

آغاز: بسمله و صلی الله علی الشرف الخلق سيدنا محمد و آله ... يقول العبد الفقير الی الله الفقير الی الله ايدمر بن علی؛ **انجام:** يقعد روایاک عن سنة العقلات انه مجيب الدعوات هو الرحيم الوهاب

خط: نستعلیق، کا: ابوطالب، تا: ۱۲۸۳ق [الفبائی: - ۳۰۵]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۷۸/۱

آغاز: بسمله و صلی الله علی اشرف الخلق سيدنا محمد و علی آله و ... و بعد فانه لم تزل همم ذوی الفضائل طالبة للعلوم و المعارف صارفة افكارها نحو الحكمة من أعلی المشارق؛ **انجام:** قال صاحب الشذور فی قافية اليا ... و نصب مصنفها الی سخافة العقل و ارتكاب الباطل ما يسمع فيها من الحكم و الفلسفة تمت بالخير و الظفر

خط: نسخ زیبا، کا: آقا بابا شاه میرزائی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ (۲پ-۵۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۴۰۲]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۶۷۹

آغاز: بسمله. اعلم یا اخی نور الله قلبك ان التفصيل لهذا الحجر الشريف؛ **انجام:** و ان تقدر ذلك فيعرض عنهم فی الماء المقطر علی ملح الحجر او نوشادرة فی خندق الانبيق كما تقدم وضعه و ارجو الله تعالی ان يكون جيدا صالحا والسلامن معلی خير الانام

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۸۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۵]

● السر المصون من العلم المكنون / کیمیا / فارسی

as-sirr-ul maṣūn min-al-‘ilm-il maknūn

فخرالدین صفی، علی بن حسین، ۸۶۸ - ۹۳۹ قمری

faxr-od-dīn safī, ‘alī ebn-e hoseyn (1464 - 1533)

اهدا به: امیر بیک کجحانی تبریزی

در یک «مقدمه» و ده «باب» هر یک ده «فصل» و یک «خاتمه» است.

آغاز: بسمله، بعد از ادای ثنای حکیمی که کیمیای نظر سعادت اثرش مس قلب شکسته دلان را زرکامل عیار ... مقدمه در صفت علم اکیر و معرفت احجار مشتمل بر دو اصل. اصل اول در صنعت علم اکسیر

[فهرستواره منزوی ۳۹۵۷/۵؛ نسخه‌های منزوی ۶۲۳/۱ (۳ نسخه)؛ ریحانة الادب ۱۹۶/۳]

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵۷/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن فضل الله کاشی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۳۷]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۳۱/۹

کا: محمد علی بن آخوند ملا احمد، تا: چهارشنبه ۲۹ رمضان ۱۲۶۴ق، جا: قم [نشریه: ۲ - ۱۱۲]

۳. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۳۹/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۰گ (۱۲۰پ-۱۵۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۷۲]

۴. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۵۷/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۳ - ۲۱]

● **سر معانی تقدمة المعرفة فی علم النجوم** / هیئت / عربی
sirr-u maʻānī taqdimat-il maʻrifa fī ʻilm-in nujūm
حرانی، ملك بن عقبون
harrānī, malek ebn-e ʻoqbūn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۳عکسی
آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه. هذا کتاب سر معانی تقدمة المعرفة فی علم النجم تألیف ملك بن عقبون الحرانی. هذا کتاب سر معانی تقدمة المعرفة استخرجه ملك بن عقبون الحرانی من سرایر معانی الحرانیین الذی و رثوها عن الکدانیین قال نرید ان نبین فی هذا الکتاب حد علم النجوم و کیف ینبغی التماس تقدمة المعرفة
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، شماره‌های ۳۸۶۳ و ۴۰۸۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰ص (۳۶–۴۵)، ۳۰ سطر [عکسی ف: ۴ – ۱۳۲]

← سر معیته > متفرقات

● **السر المکتوم = علم الحجر** / کیمیا / عربی
as-sirr-ul maktūm = ʻilm-ul ḥajar
قمری، محمد، ق۵ قمری
qomrī, mohammad (- 11c)
از شیخ محمد قمری مصری که «مفتاح الکنوز» از هموست. با سربندهای فصل بی‌شماره.
آغاز: بعد بسمله. اعلم ان علم الحجر حق و ماسواه باطل و هوسر مکتوم لم یکتبه احد من لحکماء فی کتبهم الا باقلام مرموزه
انجام: علی من اصطفی رب الانام علی الاولاد و الال الحظیرة مع اصحبکم خیر البریة

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۴/۲ ـ د
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۴پ–۱۷پ)، ۲۳ سطر (۷×۱۴) [ف: ۱ – ۲۸۵]
۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** محللة لکل جامد ... لکل فلا تسمح بها لاحد. تمت
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مفتاح الکنوز او نیز در مجموعه است؛ ۳۷گ (۱۶۳پ–۱۹۹ر) [ف: ۱ – ۱۳۶]
۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۱۹۱/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ینزل فی القابلة دهنة عجیبة محلللة لکل جامد ثبته لکل فلا تسمح بها لاحد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۲۸گ (۱۲۴پ–۱۵۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶–۲۸۱]
۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۵۶۱/۴
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ فستقی و شکری؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲ – ۴۱۱]
۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۸۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ان شئت ان یطرح منه درهماً علی عشرة من القمر بواحد من الحملان وان شئت یلعم بمثله ... ثم یطرح واحد علی عشرین من القمر.
در فهرست با عنوان «الاکسیر» و از جلدکی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۱۹۷]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** لقد مزقت استار الصناعة بهذا الکشف عن وجه الصناعة هو المدوح لکن اشار و الیه العم و المراکبان سارو اهو المذکور فی کل النسان هو.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمند مشکی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۵۳ص (۱۶۵–۲۱۷)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲–۲۳۳]
۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۸/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** علیك بالنفس و استکمل فضائلها – فانت بانفس لابالجسم انسان
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۱۲گ (۵۸پ–۶۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۲ – ۹۶]

● **سر المکتوم** / علوم غریبه / عربی
sirr-ul maktūm
ژنده پیل، احمد بن ابی الحسن، ۴۴۱؟ – ۵۳۶ قمری
žende-pīl, ahmad ebn-e abe-l-hasan (1050 - 1142)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۲۱۶
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی احاط بکل شی علمه؛ **انجام:** موافقت خط به طبیعه الدلاله و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ [الفبائی: – ۳۰۵]

● **سر مکتوم** / حکومت و سیاست / فارسی
serr-e maktūm
آشتیانی، هدایت الله بن محمد حسین، – ۱۳۱۰ قمری
āštīyānī, hedāyat-ol-lāh ebn-e mohammad hoseyn (- 1893)
تاریخ تألیف: ۱۲۸۴ق
نویسنده این رساله از آداب کشورداری و فرمانروایی بحث می‌کند و می‌گوید: شاهان برای اداره مملکت چگونه باید عمل کنند تا مملکت روی فلاح بیند. او برای این منظور به تحریر پنج رساله می‌پردازد که ظاهراً این کتاب رساله چهارم آن پنج رساله

است؛ اما موضوع پنج رساله بدین قرار می‌باشد: رساله ۱. مشتمل بر اصول عقاید و اسرار مبدأ و معاد؛ رساله ۲. راجع به کشف و اشراق در حکمت و کلام و عرفان؛ رساله ۳. موسوم به در مخزون در حکمت و کلام و عرفان؛ رساله ۴. موسوم به سر مکتوم (= همین رساله)؛ رساله ۵. تحقیق امراض و غیره به نام «حق نظر» که برای انطباع فرستاده شده است.
[فهرستواره منزوی ۳۴۶/۹]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۲

آغاز: رساله چهارم موسوم به سر مکتوم. بسمله، الحمدلله الذی انطقنی بما یحب و یرضی و اصدقنی برسله من مضی؛ **انجام:** البته در جهان تجدید آثار بدو سلام خواهد بود، بخصوص وقتیکه اسم مبارک جناب حجت ضمیمه آن شود.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ، ۱۲ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۳۹۶]

● **سر مکتوم** / کیمیا / فارسی
serr-e maktūm
[نسخه‌های منزوی ۶۲۳؛ فهرستواره منزوی ۳۹۵۷/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۹۷/۱۴

آغاز: بسمله، بدان که اول باید که آب آتشین را عقد کند که زمین گردد؛ **انجام:** این است عقد جوانی که سفید و منسلخ نشود، و او قلب طبایع کند و اویست، تمت الرسالة «سر المکتوم» بعون الله الحی القیوم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۲ص (۱۷۷–۱۹۸) [ف: ۶ – ۳۹۴]

● **السر المکتوم فی الامر الموهوم** / رمل / عربی
as-sirr-ul-maktūm fi-l-amr-il-mawhūm

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۸۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی، [نشریه: ۷ – ۲۵۳]

● **السر المکتوم فی الطلاسم و الرقی و الرقوم** / علوم غریبه / عربی
as-sirr-ul maktūm fi-ṭ ṭalāsim wa-r ruqā wa-r ruqūm
حسینی، محمد بن میرزا محمد
hoseynī, mohammad ebn-e mīrzā mohammad
با عناوین «نکتة»، «فریدة» و «ایقاض فریدة» است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۴۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد، فان علم الحرف علم مکتوم و سر محکوم ... لم ارتبه علی فصول و لا أبواب و لم انهج فیه نهج العلماء و الکتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ ۱۷گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ – ۵۲]

● **السر المکتوم فی مخاطبة النجوم** / هیئت / عربی
as-sirr-ul maktūm fī muxāṭabat-in nujūm
؟ فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ – ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)
در سحر و طلسمات و نیر نجات؛ در الذریعه (۱۷۰/۱۲) می‌فرماید: «از فخر رازی محمود بن عمر نیست بلکه نام مؤلف محمد فخر الدین رازی است.؛ ذهبی در المیزان نوشته که رازی کتابی در اسرار نجوم دارد که سحر صریح است. سبکی در هامش آن نوشته که کتاب «السر المکتوم فی مخاطبته النجوم» از رازی نیست و گفته‌اند نسبت آن به وی ساختگی است و بر فرض صحت انتساب، سحر نیست بلکه باید آشنای به سحر این کتاب را با دقت بخواند. بر این کتاب شیخ زین الدین سریجا بن محمد ملطی (– ۷۸۸ق) رد نوشته و آن را «انقضاض الرازی» نام نهاده است (کشف الظنون ۹۸۹/۲ و ۹۹۰؛ ریحانه ۱۹۳/۳). خوانساری نیز از مؤلفات رازی کتاب «السر المکتوم» را نام می‌برد (روضات ۶۹۹ چاپ دوم). در یک «مقدمه» و پنج «مقاله»: مقدمه در سه «فصل»: ۱) فضل العلم، ۲) فضائل هذا العلم، ۳) شرایط الاشتغال به؛ مقاله ۱. تقریر الاصول الکلیة لهذا العلم و النظر فی مهیته و اسبابه الفاعلة و احوال من یمارس هذا العلم و العلوم المستعمله فیه و الفرق بینه و بینها و فیها فصول (شش فصل)؛ مقاله ۲. فیما لابد منه فیه من علم النجوم و احکامها و فیها فصول (هفده فصل)؛ مقاله ۳. الطلسمات (چهار فصل)؛ مقاله ۴. دعوة الکواکب، چهار «باب»: ۱) تقریر اصول علمیة لابد منها فیه، ۲) کیفیة هذا العلم (العمل خ ل)، القول الاول فی شان طالب هذا العلم و فیه القول فی کیفیة تسخیر القمر و فیه فصول (هفت فصل)، ۳) دفع المضار الواقعة فی هذا العمل و فیه فصلان، ۴) امور لابد منها فی هذه الاعمال (شش فصل)؛ مقاله ۵. الاعمال الجزویة حبا و بغضا و عقد اللسان و شرائطه (شش «فصل).
آغاز: الحمدلله الذی احاط بکل شیء علمه و نفذ فی کل شیء حکمه و الصلاة علی نبی الرحمة و شفیع الامة محمد و آله الطاهرین اما بعد فهذا کتاب یجمع فیه ملخص ما وصل الینا من علم الطلسمات ...
چاپ: قاهره، مطبعة الحجریة، ۱۶۴ص، بدون تاریخ.
[سرگذشت رازی از مایل هروی چاپ ۱۳۴۳ کابل ص ۲۹۸؛ الذریعه ۱۷۰/۱۲ در آن اظهار نظر شده که مؤلف غیر از فخر رازی مشهور است، ظاهریة، علم الهیئة و ملحقات ۲۶۸؛ کشف الظنون ۹۸۷/۲، ۹۸۹ که آن را از فخررازی دانسته و نیز نام شخص سومی را برده است؛ مشترک پاکستان ۲۸۰/۱ «ترجمه سرمکتوم؛ کنز مختوم» چند ترجمه فارسی آن؛ غزالی نامه، ۲۳۵ «السر

المکتوم فی اسرار النجوم؛ السرار النجوم» که از فخر رازی دانسته]
شرح و حواشی:
۱- الکنوز المختوم فی ترجمة السر المکتوم؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶)
۲- سر المکتوم (ترجمه) (۲عنوان)
۳- تحفة المجربات

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۵۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ ذیحجه ۶۱۶ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ تملک: شفیع؛ مهر کتابخانه «فخرالدین نصیری»؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۷۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۳۰۴]
۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۶
آغاز: بسمله. السر المکتوم. فهرست ما فی هذا الکتاب من الابواب و الفصول و المقالات والخاتمة؛ **انجام:** الباب السادس فی ازالة السحر و علاجه و کیفیة ازالته ذکروا فی هذا الباب طرقا الطریق الاول و هو احسن ماقیل فی هذا الباب ... الطریق الثانی قالو ان امکنک وجد ان ذلک الکتاب و الصورة (پس از دو برگ): و تقول یا بیروح القاک الاحول فی التنور و قد انمحق جسمک و اکله النار و بعد تعذیب (نسخه تا همینجا است)
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ سطر (۷×۱۳/۵) [ف: - ۷۷۷]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۸۰
خط: نسخ، کا: حاجی علی بن مصطفی، تا: دوشنبه شعبان ۹۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه نوشته ابوعبدالله عمر بن ابی بکر مراغی در حلب در نیمه ذیحجه ۶۳۳، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای،۱۳۶گ،۲۱سطر،اندازه:۱۸/۲×۲۶/۷سم[ف:۱- ۲۶۸]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیکن تصویرک المثلث صوران تخططها سواد و تکحلها بجمرة ثم صورفی یدکل واحدة من الصورتین ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ تملک: علی بن حسن مشهود؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۱گ، ۲۲سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱ - ۴۰۶]
یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۸۰
همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۳۸۵]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۰۲
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین قال الشیخ الامام العلامه اوحد ائمه زمانه علامه؛ **انجام:** فلاياس به بذالک و ان کان له طلوع باالعشیات
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۲۰گ، ۱۸ سطر [رایانه]
مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۶
همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۳۹]
۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۴۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ایاکم ایها الاخوان المخلصون لان یکون هکذا انشاء الله تعالی و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۹ص (۱-۱۶۹)، ۲۲ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۹ - ۱۲۸]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۰۶
آغاز: عن المضمار حکی ثابت بن قرة الحرانی و قال ان أرواح زحل کانت متصلة الی و کانت تعیننی علی کل من عادانی؛ **انجام:** وفقنا الله و ایاکم أیها المخلصون لأن نکون هکذا انشاءالله تعالی بمحمد و آله صلی الله علیه و آله
خط: نسخ، کا: ملا قربانعلی، تا: اواخر جمادی الثانی ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۷۴]
۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لاحکیم ینهرج و لاباطل. وفقنا الله و ایاکم ایها الاخوان المخلصون ان یکون هکذا، انشاءالله تعالی. و حسبنا و نعم الوکیل و صلی ...
در یک «مقدمه» و چهار «مقاله» و «فصل»ها است. و هر مقاله در بخش‌های کوچکتر: مقدمه در سه «فصل»، مقاله ۱. تقریر الاصول الکلیة، شش فصل، مقاله ۲. فیما لابد منه فی علم النجوم، هجده «فصل»، مقاله ۲. الطلسمات، چهارده «فصل»، مقاله ۳. علم دعوة الکواکب، پنج «باب» و هر باب در چند «فصل»، مقاله ۴. الاعمال الجزئیة من الحب و البغض و التمریض و عقد اللسان و عقد النوم و دفع السحر، ده «باب»؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: رضا موسوی زنجانی و مهر «رضا بن محمد الموسوی» (چهارگوش)؛ مهر: «عبده مرتضی الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۴۸۱گ، ۲۳ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۴۰]
۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۵
بندی از؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۷ق؛ ۲ص (۱۳-۱۴) [نشریه: ۳ - ۳۶۰]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۰۲
آغاز: بسمله اسماء ملایکه الایام و اعوانها الاحد للشمس ملکها دو قیائیل؛ **انجام:** جسمک و اکله النار و بعد تعذیب منتسخ تا این جا بود
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۰۵]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۲۲/۳
آغاز: المقالة الرابعة فی علم دعوة الکواکب و فیه ابواب ستة الباب الأول فی تقریر الاصول الکلیة التی لابد منها فی هذه الصناعة اعلم ان الصابئیة اعتقدوا فی هذه الافلاک؛ **انجام:** و اگر لوح میسر باشد لوح طلا و الا بر اطلس سرخ یا کاغذ زرد نویسد با خود دارد فرزند بشود و لیکن هر بامداد باید خواند تا از بدی محفوظ ماند.

مقاله چهارم و بخشی از مقاله پنجم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۴۴ر-۵۴ر)، ۲۳ سطر [ف: ۳۶ - ۴۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الشاب اذا کان هکذا ثم شرع فی ان یتعلم الحکمة امکن ان لا یصیر فیلسوف زور و لاحکیم بهرج و لا باطل وفقنا الله و ایاکم ایها المحصلون لاتکون هکذا ان شاء الله تعالی و الله اعلم بالحقیقة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۶ - ۲۱]

● سر المکتوم (ترجمه) / هیئت / فارسی

serr-ol-maktūm (t.)

وابسته به: السر المکتوم فی مخاطبة النجوم؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶ق)

متن از مولانا محمد فخرالدین رازی، که برخی به امام فخرالدین رازی، محمد بن عمر (- ۶۰۶ق) نسبت داده‌اند. در اختربینی و طلسم‌ها. نسخه عربی آن چاپ شده است. نسخه دست‌نویس آن در کتابخانه دایرة المعارف ش ۸۵۱ در ۱ «مقدمه» و ۴ «مقاله» و هر مقاله در بخش‌های کوچکتر «فصل» یا «باب» است. چند ترجمه فارسی از آن در دست هست (نک: مشترک ۲۸۰/۱) یکی از آنها به روزگار سلطان شمس الدین ایلتتمش (۶۰۷-۱۲۱۰/۶۳۳-۱۲۳۵م) به دستور پسرش فیروزشاه رکن الدین که بعدها یکی سال ۶۳۳-۶۳۴ق بر تخت شاهی نشست. در دیباچه و انجامه نسخه در دست نام آن سلطان و پسرش نیامده است، و نیز نام مترجم را ندارد. و نام نگارنده متن «سلطان الائمة ... امام المذهبین ... فخرالملة و الدین الرازی» آمده است و در میانه (ص ۱۰۳) از وی به «مولانا فخرالملة والدین علامة العالم و العلما» یاد می‌کند. با سربندهای «مقاله» و هر یک به بخش‌های کوچک‌تر: مقاله یکم در بیان آنچه چاره نیست از دانستن آن، در چند فصل. فصل اول در دلایل تاثیرات کواکب، سپس فصل (بی شماره) در بیان آنکه چرا فلک را بر دوازده برج قسمت کرده اند، فصل در بیان آنکه به هر یک از این برج‌ها چه اضافت کرده‌اند.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد، مر واجب الوجودی راست که وجود جمله موجودات ممکن از فیض جود بی علت اوست و شکر و سپاس مبدعی را که امتزاج روح لطیف با جسم کثیف ... اما بعد، این انتخابی ست از ترجمه کتابی که مولانا الاعظم ... الرازی (رح) تصنیف فرموده اند و آن را سرالمکتوم ...

[الذریعه ۱۷۰/۱۲ «سر مکتوم فی مخاطبة النجوم» که آن را از محمد فخرالدین می‌دانند و نه «فخر رازی»؛ فهرستواره منزوی ۲۹۶۵/۴ «سرالمکتوم» چند ترجمه؛ حاجی خلیفه، ۹۸۷/۲: که آن را از «فخر رازی» دانسته و نیز نام شخص سومی را برده؛ مشترک ۲۸۰/۱ «ترجمه سرمکتوم؛ کنز مختوم» چند ترجمه فارسی آن؛ غزالی نامه، ۲۳۵ «السر المکتوم فی اسرار النجوم؛ اسرار النجوم» که از «فخر رازی» دانسته است]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۴/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آن پنج درجه را میته خوانند، یعنی مرده. و العلم عندالله.

خط: نسخ خوش، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱۷ص (۲-۱۱۸) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۷]

● سر المکتوم (ترجمه) / هیئت / فارسی

serr-ol-maktūm (t.)

وابسته به: السر المکتوم فی مخاطبة النجوم؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۷۳/۳

آغاز: عقد اللسان مجرب بلشبهلش الکشا اصل بحق غاشیا ماشیا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۲۸ص (۴۸-۷۵)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵ - ۱۷۰۶]

● السر المکتوم و الدر المصون (مختصر) / کیمیا / عربی

as-sirr-ul-maktūm wa-d-durr-ul-maṣūn (mx.)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ یا اوایل قرن ۱۴؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۵]

● السر المکتوم و الدر المنظوم / عرفان و تصوف، شعر /عربی

as-sirr-ul maktūm wa-d durr-ul manẓūm

بکری صدیقی، محمد بن محمد، ۸۹۸؟ - ۹۵۲ قمری

bakrī seddīqī, mohammad ben mohammad (1493-1546)

منظومه‌ای است عرفانی در ۱۲۸ بیت.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۰۵/۱۵

آغاز: بسمله. قال سیدنا ... شمس الدنیا و الدین ... بسم الا اله الواسع العلیم ×× الواحد الرحمان و الرحیم؛ **انجام:** و اشرقت لذاته الانوار ×× و حتمت لسره الادوار

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی المکارم سیوطی شافعی، تا: با تاریخ ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قرمز، ۴گ (۵۶پ-۵۹ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۶۷]

● سر المکتوم و غریب العلوم / علوم غریبه / عربی

sirr-ul maktūm wa ġarīb-ul ‘ulūm

در مقدمه کتاب نام آن و مؤلف آن نیامده و در مقدمه چنین آمده: «... انی لم اجر فی المساکین کلها الطف و لا اکمل و لا

احسن من مسکین ابدح و هرام الساکین و به مدار هذا العلم ثم ان الاستادین قسموه الی ثلاثه اقسام و حکموا فیه احکاما متفرقه و لم اجد اصدق من حکم السرخاب لانه شی علی الصواب ...»، کاتب در بالای نسخه به خط سرخ نوشته است: «... (زایل شده) سرخاب و الله اعلم بالصواب» ولی در پایان نسخه (ص ۳۱۷) رقم کرده است: «تمت سر المکتوم و غریب العلوم علی ید الفقیر الحقیر المعترف بلعجز(!) و التقصیر ... (سیاه کرده اند) عفی عنه ملک الغفار ایام ذی الحجه ۱۱۹۳».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۷۸/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله و صحبه اجمیعن؛ **انجام:** فانهم و لا تکونن من الجاهلین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۲۲ص (۲۹۶–۳۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ – ۲۴۴]

● السر المکنون / کیمیا / عربی

as-sirr-ul maknūn

جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

جابر ۱۴۴ رساله در میزان و قواعد علم کیمیا تألیف نموده و مجموع آنها را «کتب الموازین» نهاده که رساله حاضر یکی از آنهاست؛ السر المکنون که در آن از کتاب‌های الاصول، الادلة، المزاج، الحاصل، الطبیعة، الفرقد، الاغراض لکتاب الاصول، الحبوة خود یاد می‌کند و از سقراط و بلیناس. در آن می‌گوید از چهار برادر که یاد کردم به دو تن اعتماد دارم یکی فارسی دیگر تازی و این دو در دو جای عراق زاده شدند کوچکتر در جایی گرم و خشک و بی آب به سر می‌برد و بزرگ‌تر در زمینی آبادان و هر دو هشتاد سال خواهند زیست. جابر در اینجا به رمز درباره زندگی آینده آن دو پیش‌بینی می‌کند و می‌گوید که کوچک‌تر آزار خواهد دید و در زمان او شهرها ویران می‌گردد و مردم آنجاها می‌شورند و بدان بر نیکان چیره می‌شوند. آن‌گاه به دو برادر می‌سپارد که رازها را نهفته بدارند. جابر در آن از برادر پارسی خود که در عراق زاده است یاد نمود و در چند جا به سید خود سوگند می‌خورد و از او و از پدرانش حدیث می‌آورد؛ این رساله در سه جزء تألیف شده است.

آغاز: الجزء الاول من کتاب سرالمکنون. قد کنا یا اخی قدمنا کتبنا هذه عدة کتب فی فنون کثیر کل فن منها قایم بنفسه فمنها ما فیه منازعات و شکوک لم نکشفها فی مواضعها ...

[تاریخ التراث العربی، سزگین ۲۵۴/۴؛ الذریعة ۱۷۰/۱۲؛ کشف الظنون ۹۸۹/۲]

شرح و حواشی:

۱- خلاصة سر المکنون

۲- سر المکنون (منتخب) (۲ عنوان)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۸/۳-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیا لیت شعری کیف اعطوها ولای القوم، هذا الفضل کله الذی اسأل ان یرزقنا ما رزقهم و الله الولی بذالک و الرازق الفاعل لما یحب انه جواد کریم.

جزء اول؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ سپس «الجزء الثانی من سر المکنون»؛ ۱۸ص (۵۸–۷۵) [عکسی ف: ۱ – ۲۰۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۸/۴-عکسی

آغاز: سبحان الذی احاط بکل شئ علماء و احصر کل شئ عددا و اختصر من شاء بعلمه و تعالی عما یقولو المبطلون علواً کبیرا. و من کان ذاکراً لما قدمناه فی الجزء الاول من قاعدة التدابیر؛ **انجام:** و سبب الحرمان للمستحقین و الله. تم الجزء الثالث من کتاب سرالمکنون بحمدالله و منه و صلی الله علی خیر خلقه محمد و صحبه.

جزؤ دوم؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ ۱۳ص (۷۶–۸۸) [عکسی ف: ۱ – ۲۰۸]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۸/۶-عکسی

آغاز: الجزء الثالث من کتاب السرالمکنون من تألیف ... جابر بن حیان الصوفی ... بسمله. اما من خصه الله شیئ من علمه و تفضل علیه من حمه، فقد اتضح الطریق الذی هو اکثر من التعلیم؛ **انجام:** فاعلم ذلک و اذ اتینا علی بقیة الرسایل الادلة. فلیکن الان آخر. تم. تمت الرسالة بحمدالله و منه و حسن توفیقه و الصلاة علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه.

در آن از جزء دوم که گذشته یاد می‌کند و نیز از «غایة التجرید» خود نام برده است؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ ۱۶ص (۸۸–۱۰۳) [عکسی ف: ۱ – ۲۰۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۱/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیالیت شعری کیف اعطوها ... اسئل الله ان یرزقها ما رزقتم ... انه جواد کریم.

الجزو الاول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱–۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ص (۳۷۰–۳۸۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ – ۱۱۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۱/۱۷

آغاز: بسمله سبحان الذی احاط بکل شیء و احصی کل شی عدد؛ **انجام:** فان الحده و الطاعنین علی الحکما کثیر و هم سبب الحرمان المستحقین.

الجزو الثانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱–۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص(۳۸۷–۴۰۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ – ۱۱۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۱/۱۸

آغاز: بسمله اما من خصه الله بشیء من علمه و تفضل علیه بشیء من حکمه فقد اتضح له الطریق؛ **انجام:** و اذ قد اتینا بقیة الرسایل الا ... فلیکن الآن آخرها.

جزء سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱–۱۲؛ جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۱۷ص (۴۰۰–۴۱۶)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ – ۱۱۸]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۲۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لكن طريقها اقرب و او جزو لعمرى هو كذلك اعنى انها اقرب و اوجز و مذهب سقراط اغرر و السلام و اذ قد اتينا ما وعدنا به فى صدر هذا الكتاب فليكن الان آخر هذا الجزء و منتهاه و السلام تم.

خط:نستعلیق شکسته بی نقطه، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، محشی، واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، ۶۹گ (۷+۶۲)، ۲۲ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۵ – ۳۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اضافة كل شيء الى اشكاله، فاعلم ذلك و اذا قد اتينا على بقية الوسائل الادلة فليكن الان آخرها. تمت الرسالة الادلة بحمدالله و منه و حسن توفيقه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۵ص (۱۰۳–۱۲۷)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹ – ۲۵۵]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۶–عکسی

آغاز: الحمدلله الذى احاط بكل شيئ علمه و تعالى عما يقول المبطلون علو كبيرا. و نحتاج ان نقول بحسب ما قلناه فى الاجساد ليكون الكلام فى هذا الكتاب تاماً بحول الله و قوته. و القول فى هذا ان تعلم ان الفلاسفة كلها احتمعت على ان الرواح (الارواح) منها بسائط و منها مركبة؛ **انجام:** فان الحسدة و الطاغين على العلماء كثيرة و هم سبب الحرمان للمستحقين. و السلام. تم الجزء الثانى من كتاب السرالمكنون و الحمدلله رب العالمين و صلى الله على سيدنا ...

جزء دوم؛ خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۲۲ص (۱۰۰–۱۲۱) [عکسی ف: ۱ – ۲۰۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۸۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الحدة و الطاعين على الحكماء كثير و هم سبب الحرمان المستحقين والله تم

خط:مختلف، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۸ق، جا: تهران [الفبائی: – ۳۰۵]

۱۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۹۶/۲۰

آغاز:برابر؛ **انجام:** وان كانت عن النحاس والحديد فانها فى ذاتهما

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق، جا: کربلا؛ ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۱ – ۲۶۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱/۱۲۵۷۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اضافة كل شيء الى اشكاله فاعلم ذلك و اذ قد اتينا على بقيه الرسايل فليكن الان آخرها تمت الرسالة الاولة ...

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، سبز، ۲۵ص (۴۲–۶۶) [ف: ۳۶ – ۱۲۰]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اضافته كل شيء الى اشكاله. فاعلم ذلك. و اذ قد اتينا على بقية الرسائل الاولة فليكن الان آخرها. تمت الرسالة الاولة بحمدالله و منه و حسن توفيقه و عونه و صلوته على خير خلقه محمد و آله و صحبه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: حیدرآباد؛ ۱۶گ (۱۲۱پ–۱۳۶ر) [ف: ۴ – ۱۰۲۹]

● سر المکنون (منتخب) / کیمیا / عربی / فارسی

sirr-ul maknūn (mn.)

وابسته به: السر المکنون؛ جابر بن حیان (۱۲۰–۱۹۸)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۲/۱۰

آغاز: بسمله. رب يسر ... المنتخب من كتاب السر المكنون من كتب جابر بن حيان. ابتدأ فيه بادلة على اخوانه الاربعة الذين ذكرهم فى كتاب المنفعة و غيره. و قال هم اربعة؛ **انجام:** اذ كان ينقيها ينشفها و هو بغيته ان شاء الله تعالى

متن منسوب به جابر بن حیان، مرموزات در کیمیا، نامبوب، با زیرنویس فارسی؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۰گ (۱۹۳پ–۲۱۲ر) [ف: ۱ – ۲۴۶]

● سر المکنون (منتخب) / کیمیا / عربی، فارسی

sirr-ul maknūn (mn.)

وابسته به: السر المکنون؛ جابر بن حیان (۱۲۰–۱۹۸)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۱۰–عکسی

آغاز: بسمله. المنتخب من كتاب السرالمكنون من كتب جابر بن حيان. ابتداء فيه بالدلالة على احوال الاربعة الذين ذكرهم فى كتاب المنفعة و غيره، و قال هم اربعة و المعول فيهم على اثنين احدهما فارسى و الآخر عربى؛ **انجام:** و هو البغية فضل و قد ذكره قل هذا الباب بعينه، حيث قال.

در آغاز آن آمده که گزیده از «کتاب سرمکنون» است و نزدیک به انجامه آمده است «لیکون آخر جزء الثانی و الثالث»؛ خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۱۵ص (۱۴۲–۱۵۶) [عکسی ف: ۱–۲۰۸]

● سر مکنون / علوم غریبه / فارسی و عربی

serr-e maknūn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۱۷

آغاز: بعد از ... ابجدی و غره عدد گرفتن حروف؛ **انجام:** جهه ادای دین بعد از هر فریضه سه بار بخواند که مجرب است اللهم انی اسالک

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● السر المکنون من علم السیمیا / کیمیا / عربی

as-sirr-ul-maknūn min ʻilm-is-sīmīyā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۱۷/۴
آغاز: بسمله. اعلم ان هذه القاعدة منقول من المشایخ الکبار لکن مشروط ان یخفی من الجهال؛ **انجام:** فانه یکون العمل فی اسرع وقت و هذا هو السر المکنون من علم السیمیا.
کا: بنیاد علی بن لطف الله، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ، ۲۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم[ف:۱۱-۲۴۲۲]

● **سرمکنون و در مشحون** / عرفان و تصوف / فارسی
serr-e maknūn va dūrr-e mašhūn
سالک العارفین، ق۱۳ قمری
sālek-ol-‘ārefīn (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۳۸ق
[فهرستواره ۴۸۲/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۷۹/۲
آغاز: تصنیف عاصی کلب آستان امیر المؤمنین سالک العارفین در تطبیق بسمله موسوم به سرمکنون هو الله تعالی شانه العزیزانه من سلیمان و انه بسمله. هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق الحمد لله الذن فضلنا عل کثیر من عباده و صلی الله خیر خلقه محمد و المخلوق من طینته ... اما بعد حقیر ... سالک العارفین مکشوف ضمیر ... سالک ... میدارد؛ **انجام:** من الالف الثانی من سنی هجرة احمد المختار علیه و آله الاطهار سنة۱۶۳۸
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا،کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸۸ص (۵۷-۱۴۴)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۶۳۳]

● **سر من رای** / سفرنامه / فارسی
sorra man ra’ā
کرمانشاهی، جمال الدین بن زین العابدین، ق۱۴ قمری
kermānšāhī, jamāl-od-dīn ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (-20c)
سفرنامه کوتاه مؤلف به سامرا (سر من رأی) که روز شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۳۳۱ق شروع شده و مخصوصاً بعضی از گفتگوهای وی با همسفری‌هایش جالب می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۱۴
آغاز: الحمد لله الذی رزقنا زیارة مشاهد اولیائه ... در تاریخ ۱۳۳۱ که مسافرت به عراق عربن روزی گشت؛ **انجام:** آنان که بسر مایه سؤال و کلفت بر امثال دکان خود را رونقی دهند زن روستائی را مشابه‌اند.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با چند برگ پراکنده در شرح حال مؤلف و رویدادهای حرکت مشروطه در کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۱۷۰]

● **السر المنیر** / علوم غریبه / عربی
as-sirr-ul munīr
کتابی در علم البسط و التکسیر مرتب در هفت «باب» و مقدمه و خاتمه.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۸۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی أفضل المرسلین و آله الطاهرین؛ **انجام:** و الرشد و الهدایة السابقین العبد بارادة الله تعالی و الحمدلله رب العالمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم سیاه، ۱۰۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [مؤید: ۱ - ۳۹۱]

● **السر المنیر فی اصول البسط و التکثیر** / علوم غریبه / عربی
as-sirr-ul munīr fī usūl-il basṭ wa-t takṯīr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹/۱۱
در حروف. بندی از آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶ص (۱۵۹-۱۶۴)، ۲۵-۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۴۱]

● **سرمه اعتبار** / ادبیات / فارسی
sorme-ye e‘tebār
بیدل دهلوی، عبدالقادر بن عبدالخالق، ۱۰۵۴ – ۱۱۳۳ قمری
bīdel-e dehlavī, ‘abd-ol-qāder ebn-e ‘abd-ol-xāleq (1645 - 1721)
قطعه ادبی است که بیدل به دستور کامکار خان فرزند حملة الملک جعفر خان در تعریف گرد و غبار نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۰۹/۲۰۷
آغاز: نه غبار است کزین دشت برافشان برخاست ×× نگهی بال تماشا زد و مژگان برخاست / حسن گر موج زند اینقدرش طوفان کو ×× شوق گر ناله شود این همه نتوان برخاست. سبحان الله دلنشین غباری که تا مصور خیال به نقش تصویر پرداخته
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ جلد: پارچه‌ای سرخ، ۵ص (۵۳۰-۵۳۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۸ - ۳۰۲]

● **سرمه سلیمانی** / لغت / فارسی
sorme-ya soleymānī
اوحدی بلیانی، تقی الدین محمد بن محمد، ۹۷۳ – ۱۰۴۰ قمری
awhadī belīānī, taqī-od-dīn mohammad ebn-e

mohammad (1566 - 1631)

فرهنگ فارسی به فارسی است، در لغات مشکل غیرمتعارف فرس به ترتیب حروف اول و آخر در سی و دو «باب». در این کتاب واژه‌های دشوار فارسی که کمتر در گفتگو به کار می‌رفته، گرد آمده است، و خود در دیباچه بدین معنی اشارت دارد. و در آن نام‌های تاریخی و جغرافیایی و نام برخی از داروهای یونانی نیز دیده می‌شود. در دیباچه نام نگارنده و نام کتاب را آورده است.

[الذریعة ۱۷۳/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۹۲۹ و (۹۷۳-۱۰۳۰)؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۱۶/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۱۸۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳ - ۴۵۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۲ و ۶۰۲۰-ف و ۶۰۵۳-ف

آغاز: آغاز دیباچه: ... آغاز حرف الف: باب الالف مع الالف؛ آدم پیرا: مر کبیست از اسمای الهی و مرشد کامل را نیز توان گفت ... آغاز آنچه هست چنین است: بلغت أهل تحقیق عبارت از اعیان ثابته و مخیط و مرکز صاعده و هابطه؛ **انجام:** پایان آنچه در نسخه ۱۲۲ دانشگاه هست: باب الیاء مع الزا. یاز: درختی بود که ببالد. گویند یازید، دست بچیزی دراز ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۱۶ سطر (۵×۱۲/۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۹۷] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۹۰ و ۱۹۴]

● **سر نامه‌های متفرقه** / نامه‌نگاری / فارسی

sarnāme-hā-ye motafarreqe

این نامی است که خود بدین کتابچه داده، و در آن منشآت پراکنده دیگران را گرد آورده است، مانند: نامه علی چلبی یگانی، نامه ملا سراج به قطب الدین ارنیقی و پاسخ این به او: نامه سلطان احمد به علی پاشا، نامه احمد پاشا به داود پاشا، عزانامه از کمال چلبی معروف به تاج زاده، چکامه شیخ (چنین) نعمة الله در نشانهای قیامت و جنبش مهدی، نامه ملا خسرو به ملا سراج، نامه دیگر او برای خواجه‌زاده، نامه مصطفی چلبی برای برادرش محمد چلبی، نامه احمد پاشا به اسکندر پاشا، نامه محمود پاشا به محمد پاشا و پاسخ آن، نامه نقطه چی زاده (شیخ محمد پسر نقطه‌چی) به داود پاشا، تقریظ سنان پاشا بر شرح صحیح بخاری نگارش احمد کورانی به امضای خضر بن جلال الدین، تاریخ جلوس سلطان احمد (۹۰۳) و فتح نامه، شعرهایی از ملای روم و کمال اسماعیل و سلیم شاه، قطعه به نثر عربی به تاریخ ۹۰۳ و دیگری به ترکی به امضای سلطان محمد سلیمان، نامه مؤید زاده به یعقوب پاشا، فتح نامه روم از تیمور بک به فرزندان، از منشآت ملا شمس الدین، نامه تیمور به بایزید، نامه سلطان احمد، به سلیمان چلبی، قطعه‌ای از منشآت هنری کسی به نام منصور.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۹/۳

خط: نسخ، کا: محمد پسر یوسف، تا: ۸۸۴ق؛ جلد: تیماج حنایی، ۲گ (۱۰۴-۱۰۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۷۸]

● **سرالنقطة تحت باء البسملة** / عرفان و تصوف / فارسی

serr-on noqtat-e taht-a bā'-el besmala

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹ - ۷۳۶؟ قمری

'alā'-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶/۳

بندی از آن؛ کا: علی بن محمد باقر دامغانی، تا: ۱ شعبان ۱۳۳۴ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۱۹۱-۱۹۲)، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۵۲]

● **سرنوشت ایران چه خواهد بود** / تاریخ ایران / فارسی

srnevešt-e īrān če xāhad būd

کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی

kasravī, ahmad (1890 - 1945)

۱۳۲۴ش.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۵۱-۴۷۵۴-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۱]

● **السر النیرنجی (فصل فی)** / کیمیا / عربی

as-sirr-un nayranjī (faṣl-un fī)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۷/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ یا اوایل قرن ۱۴؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۵]

● **سرو آزاد** / تراجم / فارسی

sarv-e āzād

آزاد بلگرامی، میر غلامعلی بن نوح، ۱۱۱۶-۱۲۰۰ قمری

āzād-e belegrāmī, mīr qolām-'alī ebn-e nūh (1705-1786)

تاریخ تألیف: ۱۱۶۶ق

تذکره سرایندگان متأخر است که ولادت و وفات آنها پس از

سال هزار هجری باشد، در دو «فصل»: ۱. سرایندگان فارسی‌سرا، ۱۴۳ تن به ترتیب تاریخ از سحابی استرآبادی تا برکت الله محزون بلگرامی؛ ۲. سرایندگان هندی، ۸ تن، از شاه محمد فرملی، تا محمد عارف بلگرامی. در اصل بخشی از کتاب بزرگتری بوده که آن را به دو دفتر جدا کرده: ۱) مأثر الکرام تاریخ بلگرام، ۲) سرو آزاد.

آغاز: بسمله سرمایه حمد نیاز مبدعی که ارواح معانی را با قوالب الفاظ آمیخت و سبعه معلقه افلاک را از ... و نام این دفتر سرو آزاد است نیز محتوی بر دو فصل

انجام: مخلص به ارمغان دعایی یاد آرند و سبزه احسانی بر مزار خاکسار واگذارند. اللهم صل علی سیدنا خاتم النبیین و علی آله و اصحابه به نهایات الاولین و آخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمین

چاپ: در سال ۱۳۲۸ق چاپ شده است.

[فهرستواره منزوی ۱۹۱۷/۳؛ الذریعة ۱۷۳/۱۲؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۷۰۶/۱؛ استوری ۸۶۴/۱]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۲۶

خط: نستعلیق، کا: سید محمد جلال الدین، تا: شنبه ۱۳ محرم ۱۲۹۷ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۱۷۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۱۲-۲۲/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۴۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ – ۲۳۰۱]

● سرودهای مذهبی / ادیان و مذاهب / ارمنی

sorūd-hāye mazhabī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۵۱

خط: عبری، بی‌کا، تا: قرن ۷ [رایانه]

● سرودهای هندی / شعر / فارسی

sorūd-hāye hendī

به نام پورپ ورام کلی، کاموژ، سریراکه، ساموژی، کاپائیتی، آنا، بلاول وصحبی، منمل وران و کیژارد (مرثیه امام حسین)، با عنوان‌های بیت.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۹۲

آغاز: بسمله، یرتو و پنوهجو جرجی جالاژی؛ **انجام:** امیر ارواح یی پسندی پنی. قمام شد.

خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۱۶۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۱۵/۵سم [ف: ۳ – ۴۵۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۰۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۰۸]

● سروده‌ها و دست نوشته‌های میرزاحسن خان رفاهی مهران / ادبیات / فارسی

sorūde-hā va dastnevešte-hā-ye mīrzā hasan xān-e refāhī mehrān

رفاهی مهران، حسن، ۱۲۵۱ – ۱۳۱۷ شمسی

refāhī mehrān, hasan (1872 - 1938)

مندرجات این مجموعه پس از مقدمه‌ها: قصیده جهان‌نامه از سروده‌های میرزا حسن خان رفاهی در ۲۸۰ بیت که در ۱۳۳۷ق در تهران سروده است. پس از آن چند غزل و ابیاتی در تاریخ وفات کمال الدین فقیه بهبهانی (۱۳۳۹ق) و تاریخ آماده‌سازی نسخه صحیفه سجادیه برای آقا حسین در ۱۳۵۴ق و تاریخ ملاقات با میر ممتازخان در ۱۳۴۸ق؛ و احسن المقال به نثر در جواب تقاضای لوایح و مقالات به یکی از ارباب مجلات در تاریخ ربیع الاول ۱۳۳۷ در تهران؛ نامه‌ای به نثر و نظم طنزآمیز در وصف اسب پیشکشی؛ و در آخر نامه‌ای به فرزندش مجید به تاریخ ۱۴ مهر ۱۳۱۶ از مشهد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۸۸

آغاز: پاسخ لطف دوست، مجید زنده نمودی تو یادگار پدر ×× که از پسر بجز این نیست انتظار پدر / نموده شعر خوش و خط معرب اوراچاپ ×× که افتخار فزودی بر افتخار پدر ... سرآغاز، از دیرباز دور از ایران همواره در این اندیشه بودم که با انتشار سروده‌ها و دست نوشته‌های پدرم که روشنگر اندیشه‌ها و باورهای اوست؛ **انجام:** و سلام مرا بایشان برسان که بهترین رسول هستی و خوشترین مبلغ و السلام علی من اتبع الهدی، العبد حسن رفاهی، فرزند عزیز مکرم آقای مجید مهران ملاحظه فرمایند، ۱۴ مهر ۱۳۱۶ از مشهد.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۴۰۳ق، جا: تهران؛ مقدمه اول به خط مجید مهران، مقدمه دوم به خط احمد مهران در ۱۲ دیماه ۱۳۶۱ در تهران و گویا قصیده جهان نامه و الباقی به خط حسین مهران فرزند میرزا حسن خان رفاهی باشد، چنانکه در مقدمه احمد مهران تصریح شده است؛ تصویر معتضدالدوله(از سال ۱۳۵۵ق)؛۶۸ص،۱۰سطر [عکسی ف: ۵- ۳۲۰]

● سروده‌های عبید زاکانی / شعر / فارسی

sorūde-hā-ye ‘obayd-e zākānī

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۹۳بخش۲

نسخه اصل: مجموعه احمد ثالث ۳۰۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۲۹۴-۳۰۳) [ف: - ۸۶]

● **سرور الارواح** / تفسیر / فارسی

sorūr-ol arvāh

حسینی، احمد عارف، ق۱۱ قمری

hoseynī, ahmad-e ʻāref (- 17c)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۱ ربیع الثانی ۱۰۴۶ق
تفسیر فارسی مفصلی است در شش جلد مشتمل بر سی جزء با حروف بی‌نقطه به نام محمد صالح بن محمود. جلد اول آن تا آیه ۱۴۷ سوره نساء را دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۸۸

آغاز: الحمدلله الواحد الاحد السامع الصمد العادل السرمد ... أما مسموع مملوک مالک الملک عصر و سرور ملوک دهر؛ **انجام:** ناتمام: فان کانتا اثنین فلهما الثلثان مما ترک و ان کانوا..

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح رنگین بسیار زیبا؛ مهر: «الله محمد علی» (دایره)؛ جلد: مقوایی، ۳۰۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۶-۱۸۴]

● **سرور الاسرار** / عرفان و تصوف / عربی

sorūr-ol asrār

گزیده‌ای از آن است. سخنان کوتاه عارفانه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰/۴-ف

آغاز: بسمله. رب انعمت فزد العزة لله وحده. من کتاب «سرور الاسرار». قال ابراهیم الخواص اهل المعرفة تحملهم معرفتهم، و سایر الناس تحملهم بطونهم. و قال ابن عطا (رح) التواضع قبول الحق ممن کان؛ **انجام:** فارفق بنایا فالق الاصباح.

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۱۲۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۵۰-۱۵۲)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۵/۴-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۰]

● **سرور الخاطر (ترجمه)** / فقه / فارسی

sorūr-ol xāter (t.)

واعظ تبریزی، محمد علی، ق۱۳ قمری

vāʻez-e tabrīzī ،mohammad ʻalī (- 19c)

مؤلف مطالبی را از رساله عملیه شیخ حسن کاشف الغطاء برگزیده و به شکل سؤال و جواب درآورده است. خود سؤال را طرح می‌کند و جواب آن را از رساله «سرور الخاطر» پیدا نموده و ترجمه می‌کند. این ترجمه در زمان خود آیت الله کاشف الغطاء انجام پذیرفته و مترجم از ایشان به «سلمه الله تعالی» یاد می‌کند.

[الذریعة ۲۱۴/۱۱]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۵۵/۱

آغاز: الحمدلله باری النسم ومخرج نور الوجود من ظلمة العدم و خالق اللوح و القلم و معلم الانسان مالم یعلم و صلی الله علی محمد المبعوث لسائر الامم و آله سادات العرب و العجم؛ **انجام:** اگر کسی ملاعبه بکند با حلال یا حرام و انزال شود قضا و کفاره لازم است یا نه و اگر عادت به انزال ندارد چون است جواب اگر عادتش انزال شدن باشد یا بداند که انزال می‌شود اگر چه عادت اوهم نباشد قضا و کفاره واجب است و در غیر صورتین قضا واجب است و احوط کفاره است

قسمتی از مسائل نماز و روزه را دارد؛ خط: نسخ، کا: رسول بن حاج عبدالله، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۵۶ق؛ جلد: مقوا، ۲۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۴۱۸]

● **سرور السامعین** / -

sorūr-os sāmeʻīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۲۵

بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۱۴گ، اندازه: ۱۳/۱×۲۰/۸سم [رایانه]

● **سرور الشیعة** / تاریخ معصومین / فارسی

sorūr-oš šīʻa

بروجردی، عبدالله بن علی، ق۱۲ قمری

borūjerdī, ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻalī (- 18c)

حالات و معجزات و فضایل و مصایب چهارده معصوم علیهم السلام را در چهارده «باب» و هر کدام دارای چند «فصل»، گزارش کرده است.

آغاز: حمد بیحد موجدی را سزد که با فاضه انوار وجود مکنونات ظلمات عدم را بعرصه ظهور در آورد

انجام: نگه دار از من بدروزگار ×× زهر بد که باشد مرا دور دار

[مکتبة امیرالمؤمنین ۴۰۹/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسینی اصفهانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۳۰ق؛ پس از برگ دوم در نسخه افتادگی دارد؛ تاریخ وقف: محرم ۱۲۳۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۲۱۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۶

آغاز: ... مگر آنکه ملایکهای آسمان در مجلس ذکر ایشان حاضر می‌شوند چون فارغ می‌شوند آن قوم ملائکه بالا می‌روند به سوی آسمان چون به آسمان می‌رسند ملائکه که در اسمانند می‌گویند ایشانرا که ما استشمام می‌کنیم از شما بوئی؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۴۰۲گ، ۲۸ سطر (۱۵/۵×۲۶)، اندازه: ۲۲/۵×۳۴سم [ف: ۳۷ – ۴۳۴]

● **سرور الشیعة** / فضایل و مناقب / فارسی

sorūr-oš šī‘a

مجلسی، محمد تقی بن محمد باقر، ق۱۲ قمری

majlesī, mohammad taqī ebn-e mohammad bāqer (- 18c)

در مناقب و فضایل امیرمؤمنان علی علیه السلام با استفاده از کتب اهل سنت و مشتمل بر چهل حدیث و خاتمه، نام کتبی که مؤلف از آنها استفاده کرده در مقدمه مذکور است. مؤلف این کتاب را به نام مقرب الخالقان محمود نگاشته و در ابتداء نص عربی روایات را آورده و سپس به ترجمه تحت اللفظی آن پرداخته و سپس آن را شرح مختصری کرده است.
چاپ: تهران، ۱۲۸۴ث و ۱۳۰۳ق، سنگی؛ ۱۳۱۳ق؛
[الذریعة ۱۷۴/۱۲ و ۴۱۱/۱؛ مشار فارسی ۳۰۰۶/۳؛ نسخه‌های منزوی ۹۵۶/۲؛ زندگی‌نامه علامه مجلسی؛ کتابشناسی علامه مجلسی ۳۲۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۲۱/۱۳

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین حسینی، تا: ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۱۵۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۵۱

آغاز: بسمله. لآلی حمد و جواهر ثنای تحفه بارگاه جلال کبریای حکیمی ... بخاطر محمد تقی بن محمد باقر مجلسی ... رسید؛ **انجام:** و کتب فی کتابها فکاکا من النار برحمتک یا ارحم الراحمین
خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا عبدالکریم گرگانی، تا: قرن ۱۴؛ در پایان قصیده‌ای است به فارسی در ستایش علی (ع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۹ – ۹۰۷]

۳. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۵۷

آغاز: کلی نیست و الا واجب واجب نخواهد بود چنان که گذشت و بار ثانی لازم می‌آید ترکیب واجب الوجود متعدد باشد باید که هر یک؛ **انجام:** چون روز مؤاخات رسول خدا علی را با کسی بردار نساخت و علی از سبب آن پرسید آن حضرت گفت إنما أخرتک لنفسی ألا یسرک أن تکون.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، در مقدمه نسخه کتابخانه مجلس و در الذریعه، نام مؤلف «محمد باقر بن محمد تقی مجلسی» ذکر شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: – ۶۰]

● **سرور الشیعة** / فضایل و مناقب / فارسی

sorūr-oš šī‘a

حسینی، محمد صالح بن عبدالفتاح، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad sāleh ebn-e ‘abd-ol-fattāh (- 19c)

اهداء به: فتحعلی شاه قاجار
تاریخ تألیف: ۲۲ صفر ۱۲۳۶ق
در حالات و فضایل و معجزات چهارده معصوم علیهم السلام مرتب بر «مقدمه» و چهارده «باب» است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۳۵

آغاز: الحمدلله الاول بلا اول کان قبله و الآخر بلاآخر یکون بعده الذی من علینا بمحمد نبیه و امینه علی وجیه و نجیبه من خلقه؛ **انجام:** درحال حیات یابعد از وفات این عاصی را به دعای رحمت و مغفرت این مستحق دعا رایاد نمایند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی از حسینعلی بن ملاعبدالعلی شکریانی در روز چهارشنبه از ماه ذیحجه ۱۲۵۸ آمده که قضیه درخت چنار خونین قریه زرآباد رودبار قزوین را با اشعاری از میرزا قوام الدین قزوینی در این باره حسب خواهش میرفتاح تبریزی نگاشته؛ تملک میرفتاح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۱۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۴]

● **سرور صدور الاولیاء = ادعیة علم الهدی کاشانی = نثر الولاء الی خیر الدعاء** / دعا / عربی

surūr-u ṣudūr-il awlyā’ = ad‘īyat-u ‘allam-ul-hudā kāšānī = naṯr-ul wilā’ ilā xayr-id du‘ā’

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ – ۱۱۱۵ قمری

‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۱۰۴ق؛ محل تألیف: کاشان
این مجموعه مشتمل است بر بیست قطعه دعا و توسل به ائمه از منشآت محمد ملقب به علم الهدی پسر ملا محسن فیض کاشانی مؤلف «جناح النجاح» و «الانارة». وی این دعاها را در سنوات مختلف از سال ۱۱۰۳ تا ۱۱۰۶ در قمصر کاشان انشا نموده است. در آخر هر یک از این قطعات نام خود را تصریح نموده و در برخی سال انشاء را و در بعضی محل تألیف را تعیین کرده است. در آغاز قطعه دهم چند نام برای این رساله‌ها ذکر نموده می‌گوید: «الحمد لله الذی جعل افئدتنا تهوی الی اهل بیت نبیه ... و بعد یقول الفقیر ... لما الفت کتاب «حلیة الاهتداء فی الصلاة علی اهل بیت النبوه و الاصطفاء الذی جعل الله ... ثنیته بکتاب

«بجهة المهج فی الصلاة علی الحجج» و هو من انجع الذرایع ... و عززتهما بثالث سمیته «وسیلة القبول فی الصلاة علی آل الرسول» ... و رابع یدعی: «عصمة الکرامة» و خامس و سادس و سابع لیس له ثامن ... ثم ازمعت علی جمع شملها فالحقت بها ما الفیته علی شکلها فی کتاب «سرور صدور الاولیاء الذی نظمت فیه دررا منثورة لامعة الضیاء ... و سئلت الان ان استخرج نخبة و جیزة من ذلک الکتاب للذین یکون هممهم قاصرة ... فانتزعت من تلک الهدایا اربع عشر ...». پس این رساله دهم، مختصر کتاب «سرور صدور الأولیاء» می‌باشد که آن کتاب مشتمل بر مجموع منشآت توسلی و دعایی مؤلف بوده است و شاید «سرور الأولیاء» نام همین مجموعه مورد بحث باشد. (علینقی منزوی)

آغاز: الحمدلله الذی فطر ارواحنا علی ولاء اهل بیت النبوة و الاصطفاء ... اما بعد فیقول الفقیر ... هذه لآلی منثورة لامعة الضیاء

[الذریعة ۱۷۴/۱۲؛ ریحانة الادب ۱۹۰/۴؛ معادن الحکمة، چاپ جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ۴۲/۱ و ۶۲]

شرح و حواشی:

۱- خلاصة کتاب سرور صدور الاولیاء = جمال العبادة و کمال السعادة؛ علم الهدی، محمد بن محسن (۱۰۳۹-۱۱۱۵)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نظم غرر درر الیقین علی ابلغ نظام و اتم و علی بیته الهداة للتی هی اقوم صلوة دائمة بدوام الاحسان و الکرم

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲، جا: کاشان؛ برخی از حواشی و یادداشت‌های آغاز آن به خط مؤلف می‌باشد، در پشت برگ آغازین این نسخه به خط خود چنین نگاشته: «الله ثقتی: کتاب سرور صدور الاولیاء فی اهداء الصلوة علی اهل النبوة و الاصطفاء علیهم اکمل التحیة و اجمل الثناء من إملاء الفقیر إلی الله فی الشدة و الرخاء محمد المدعو علم الهدی سلک الله به السبیل المودی إلی ... لدیهم عند اللقاء ...»، مصحح؛ مهر: «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)؛ یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی؛ واقف: ابوتراب بن نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۱۵ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۴ - ۲۲۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلوة دائمه بدوام الاحسان و الکرم.

خط: نسخ خوب، کا: محمد رضا بن محمد مفید، تا: ۱۱۰۹ق؛ مجدول مذهب، دارای یک سرلوح کوچک مرصع، مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۱۸۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۴۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۵۷

آغاز: اولین قطعه از قطعات بیستگانه چنین است: اللهم یا من لا یحویه غوص الفکر، و یا من یبلغه غور الظنون، و لا یدرکه لحظ البصر ...

خط: نسخ متوسط، کا: محمد رضا بن محمد مفید، بی‌تا؛ مصحح، مشتمل است بر بیست قطعه یا رساله کوچک، روی صفحه اول نوشته شده «نثر الولا الی خیر الدعاء»؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲۷گ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نظم غرر درر الیقین علی أبلغ نظام و أتم و علی اهل بیته الهداة للتی هی أقوم صلاة دائمة بدوام الاحسان و الکرم

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۴۹]

← سرور العارفین ← مرآة العارفین فی طریق الحق و الیقین

● سرور العارفین / تراجم / فارسی

sorūr-ol ʻārefīn

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ قمری

fāzel-e bastāmī, nowrūz ʻalī ebn-e mohammad bāqer (1812 - 1892)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۵ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی

در سرگذشت مختار که پس از تحفه حسینیه خود ساخته است. در آن از شعرهای میرزا هادی نایینی مؤلف سرور المؤمنین و از این کتاب او یاد شده است.

آغاز: بسمله و به نستعین نحمدک اللهم یا من جعل سرور العارفین فی لقاء عطیاته ... اما بعد چنین گوید ... نوروز علی بن محمد باقر بسطامی

[فهرستواره منزوی ۱۶۸۱/۳]

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ظاهر این است که اصل این حکایت از تواریخ عامه باشد و هو العالم. تمام شد.

نسخه قابل اعتنایی است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۵ق؛ مهر: واقف «نوروزعلی» (بیضی)؛ واقف: نوروز علی بسطامی، شوال ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۰گ، ۲۲ سطر(۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: - ۱۱۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وطلب مغفرت یاد نماید و کان الفراغ فی السنة ۱۲۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۹گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۰- ۱۵۰۶]

● سرور العارفین / شعر / فارسی

sorūr-ol ʻārefīn

حبیب خراسانی، حبیب الله بن محمد هاشم، ۱۲۶۶ – ۱۳۲۷ قمری

habīb-e xorāsānī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad hāšem (1850 - 1909)

کلیات اشعار میرزا حبیب الله خراسانی است شامل غزلیات به ترتیب حروف تهجی، مدایح و رباعیات.

آغاز: ای تو مسما هر دوگیتی اسماء ×× بادا اسما همه فدای مسماء / نعت تو از ما تنزهست وتقدس ×× مدح تو از خود تبارکست وتعالی

[الذریعة ۲۳۱/۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۲۹۳/۳]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۱۳-۵۶/۶۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی، تا: ۱۳۵۶ق؛ با یادداشتی از محمد کریم ایل بیگی بختیاری معروف به مجذوبعلی وارسته نعمت الهی مبنی بر اینکه در ایامی که قصد زیارت نجف اشرف را داشته این دیوان را امیر منصور بختیاری به وی داد. تا او به یکی از انتشاراتی‌ها داده منتشر سازد؛ ۱۶۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۰۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یک طرف قوس وقزح یکسو شفق باقی چمن ×× دیگر از ابر بهاری خوش بنیرنگ است کوه / این غزل صیدی که گفتی باز در میدان فکر ×× گر بود انصاف میزانی دو باسنگ است کوه

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبائی بروجردی، تا: ۲۸ محرم ۱۳۵۵ق، مجدول، در پایان دو ماده تاریخ منظوم از ناظم شیرازی و آقا میرزا طاهر آمده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۲ و ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲ – ۹۲۱]

● **سرور العارفین** / دعا / فارسی

sorūr-ol 'ārefīn

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۰۶

آغاز: بسمله، هذا شرح دعای بزرگوار حمید، بدانکه دعای حمید؛ **انجام:** از اول قرآن تا آخر قرآن هر کجا که باشد.

خط: نسخ، کا: نظر علی ارسنجانی، تا: جمعه ۸ ربیع الاول ۱۳۳۴ق؛ جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۷۱گ، مختلف السطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۸۱۸]

● **سرور العارفین فی ولایة امیر المؤمنین** / کلام و اعتقادات / فارسی

sorūr-ol 'ārefīn fī velāyat-e amīr-el-mo'menīn

واعظ شهمیرزادی، زین العابدین بن احمد، ق۱۳ قمری

vā'ez-e šahmīrzādī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e ahmad (-19c)

اهدا به: جهان خانم فرزند رکن الدوله علینقی میرزا در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه» نوشته است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الحمد مفتاحا لذکره و سببا للمزید من فضله ...

انجام: لکن اگر یکنفر دوست ببیند به از هزار دشمن است.

[الذریعه ۱۷۵/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷/۹ و ۳۴۷/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلامحسین بن ابی القاسم گلپایگانی، تا: ۲۰ ذیحجه ۱۲۷۵ق؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج جگری، ۱۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ – ۲۷۳]

۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین فیروزان، تا: ۱۲۷۶ق [ف: – ۱۶]

● **سرور العباد** / فقه / فارسی

sorūr-ol 'ebād

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ – ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

مسائل فقهی که از جناب شیخ مرتضی انصاری سؤال نموده و ایشان پاسخ فرموده‌اند، توسط محمد علی یزدی در این رساله جمع‌آوری شده است و در این نسخه حواشی میرزا محمدحسن شیرازی به آن اضافه شده توسط سید ابوالقاسم بن سید حسین یزدی. این رساله شامل «مقدمه» در تقلید و بیست و یک «فصل» و «خاتمه» در مسائل متفرقه است.

آغاز: الحمدلله الواحد الاحد الصمد و الصلاة علی رسوله و آله البررة الامجد و بعد بر ضمیر مسترشدان طریق دین مبین و سالکین شریعت سید المرسلین و طالبین سرور رحمة للعالمین می‌نگارد که این وجیزه برخی از سوالات ...

چاپ: چاپ شده

[الذریعة ۱۷۵/۱۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ۱۱۹۳ق؛ محشی از میرزا محمد حسن شیرازی؛ کاغذ: شکری اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۱۵۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۴]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۲۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر معترف باشد با آنکه گناه کرده و حرام است در آنحال بمیرد او را از ایمان بیرون می‌برد و از اسلام بیرون

نمی‌برد و عذابش سبک خواهد بود وقد ختم بالخیر.
خط: نسخ، کا: علی اکبر موسوی، تا: ۱۲۹۷ق؛ محشی از میرزای شیرازی با امضای «میرزا»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۰]

۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱/۲۶۸

خط: نسخ تحریری، کا: علی بن محمد علی بن محمد شریف بن بابا جان بن علی جان صاین قلعه‌ای خویی، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۱۳۶]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۸۱/۲-۱۰/۱۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مگر آنکه آن صدقه از امثال خودشان باشد یا درحال ضرورت باشد ا زباب اکل میته والله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۳۰۱ق؛ با حواشی میرزای شیرازی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۰۲]

● **سرور العین** / شعر / فارسی

sorūr-ol ʻayn

ابن حسام، محمد بن حسام الدین، - ۸۷۵ ؟ قمری

ebn-e hosām, mohammad ebn-e hosām-od-dīn (- 1471)

قصیده‌ای ست مصنوع در عروض و قافیه و صنایع. دربرگیرنده ستایش حضرت محمد، در برابر «نزهت الابصار» وصاف. این قصیده در مدح پیامبر اکرم (ص) است و در ضمن کلیه وزن‌های شعر و بدایع را در آن به کار برده است. این قصیده «رائیة» است و ۱۹۰ بیت می‌باشد. از خصوصیات این قصیده این است که پس هر چند بیت یک بیت جامع کلمات به کار رفته در ابیات قبل ساخته است که از نمونه‌های زیبای بدیع است. مثلاً: «خفی بز رلبت عقد لؤلؤ منثور ×× زمین ز نعل تو آورده مشک و عنبر بار/ یم از نثار تو درج مقالت مملو ×× شمیم خلق خصالت پر از گل فرخار / عقد لؤلؤ نثار درج مقالت ×× مشک و عنبر شمیم خلق خصالت».

[مشترک پاکستان ۲۴۵۲/۱۳؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۰۸/۴: دو قصیده بدین نام]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۶۵/۵

آغاز: القصیدة الموسومة بسرور العین فی جواب نزهة الأبصار فی معرفة بحور الأشعار و صنایعها فی نعت سید المرسلین و رسول رب العالمین؛ **انجام:** طل عفوی بر گناه عصمت نادان بکش ×× هر چه هست از مخلصان اهل و بیت مصطفاست
تذکر: نام مؤلف با توجه به فهرست عکسی دائرة المعارف (ج ۲۰۹/۱) تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: سید داوود ولد سید حسن، تا: ۹۸۰ق؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: چرمی، ۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳ سم [ف: ۲ - ۸۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۱/۱/۱۱۴

۲۵۰ بیت؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۰گ (۵۳۶-۵۵۵) [ف: ۹ - ۱۴۰۳]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۹

آغاز: که را هوای بهار است و جانب گلزار ×× که نو عروس چمن جلوه می‌دهد رخسار؛ **انجام:** صد تحیات و درود خوشتر از باد شمال ×× از خداوند أنام بر تو و عترت و آل
تذکر: در فهرست نام مؤلف و کتاب به گونه دیگری آمده که با توجه به آغاز نسخه و همخوانی آن با شماره ۱۷۲۱/۳ عکسی دائره المعانی تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد متخلص به رافع، تا: ۱۰۷۸ و ۱۰۷۹ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۲ر-۱۰۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۳ - ۳۴۴]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۱/۳-عکسی

آغاز: القصیدة الموسومة بسرور العین فی جواب نزهة الأبصار ... محمد بن حسام ... المعروف به ابن حسام. کرا هوای بهار است و جانب گلزار ×× که نو عروس چمن جلوه می‌دهد رخسار
در ۲۰۱ بیت؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد حسن فرزند محمد حسین سردرودی، تا: ۲۶ شعبان ۱۳۶۹ق؛ از روی نسخه حاج آقا حسین نخجوانی نوشته ۳ ربیع الاول ۸۷۷ق؛ ۱۷ص (۷۵-۹۱) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۹]

● **سرور الفؤاد و ضیاء العینین** / تاریخ / فارسی

sorūr-ol fo'ād va zīyā'-ol ʻaynayn

حسینی واعظ، محمد صادق بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

hoseynī vāʻez, mohammad sādeq ebn-e mohammad bāqer (- 19c)

چون مؤلف پیشتر «عین الدموع» و «جارح العینین» را در مصایب حضرت سید الشهداء نگاشته بود، دست به تألیف کتاب حاضر زد، تا با ذکر اقدامات مختار، دل مؤمنین را شاد نماید.

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۴۵/۱۵

آغاز: بسمله. سپاس بلند اساس و حمد بیحد و قیاس قادری را سزاست که بقدرت کامله و نصرت بالغه بلبل هزار دستان؛ **انجام:** پس مختار از اسب فرود آمده و دو رکعت نماز گذارد.
بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۸گ (۱۸۶پ-۱۹۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۸۰]

● **سرور القلوب** / هیئت / فارسی

sorūr-ol qolūb

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۶۱ق
زایچه ولادت قطب الدین محمد شاه است که مفصلاً آن را بررسی نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۶۲/۵

آغاز: حمدی که حامدان ملأ اعلی و ذاکران کره غبراء از ادای آن عاجز آیند جهان آفرینی را سزاست که درجات ارتفاع عزت

و کبریائیش به علاقه اسطرلاب فکر و مقیاس حواس بی شبهه و التباس معلوم نشود؛ **انجام:** و در ترویج قوانین شریعت مقدسه و تمشیت احکام دین مبین از اوامر و نواهی مسددش بدارد و مرتبه سایه بلند پایه اش را به حسب حمایت حوزه دین اسلام و رعایت علماء و کاملین به اعلی درجات رساند.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج ۸گ (۱۵۹پ-۱۶۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ – ۴۲]

● **السرور المبهج لاولی الالباب** / اخلاق / عربی

surūr-ul mubhij li-uli-l-albāb

موضوع این کتاب نیز نزدیک به موضوع کتاب دیوان الصبابة است و دارای هشت «باب» است که آن را در دیباچه بدین‌گونه فهرست کرده است: ۱. فی اهل المحبة و صفاتها و المصادقة فی المحبة؛ ۲. فیمن خان الاحباب فسمع ما لا یرضیه من الجواب؛ ۳. الشوق و الحنین الی الالف و القرین؛ ۴. حسن العتاب بین الاحباب؛ ۵. الاعتذار بعد الخطاء؛ ۶. الفراق و الایابس من التلاق؛ ۷. فیمن قتله الهوی وفات من الجوی؛ ۸. فیماتها داه العاشقون بالطف ما یکون. ذیل هر باب چندین حکایت متضمن نثر و نظم و نامه‌هایی متناسب با موضوع باب که میان احباب و دوستان تبادل شده نقل گردیده است. مؤلف به طوری که از مطالعه و بررسی کتاب به دست می‌آید در قرن ۶ می‌زیسته است و از عتبی که از ادبا و ظرفای آن قرن بوده سخنان و اشعاری نقل کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۶۳

آغاز: بمراعات العهود و الوفا بالعقود و التدلیل لالاحباب بالتملق و مدارات الاعداء بالترفق و فی هذا الکتاب زیادة علی کتب الترسل بالحکایات لینبه العاشقین و العاشقات فمن اراد منهم هیامه من الاخر فربما یطلع علی شیىء فیطمئن قلبه و یستریح بما جری لمن قبله اعتباراً؛ **انجام:** قد تفألت بالاراک فما ×× ان رأیت الاراک الا اراکا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قسمتی از خطبه و دیباچه کتاب را فاقد و پیداست که از روی یک نسخه ناقص کتابت شده؛ مهر: «منتظر لطف الهی خلیل»؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قرمز، ۶۳ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۳۸۱]

● **سرور المجاورین = مختار نامه** / داستان / فارسی

sorūr-ol mojāverīn = moxtār-nāme

شیرازی، رضا علی بن عبدالغفور، ق۱۳ قمری

Šīrāzī, rezā ʻalī ebn-e ʻabd-ol-qafūr (- 19c)

مؤلف که روضه‌خوان حسینی و مقیم نجف بوده برای خوشایند و سرور زایران حسینی مقیم آن دیار قدسی این رساله را در تاریخ قیام مختار ثقفی و خونخواهی وی از قاتلین امام حسین (ع) به نگارش درآورد و این رساله در یک «مقدمه» و بیست «فصل» و یک «خاتمه» تنظیم شده است.

آغاز: ستایش خالقی را سزاست که حکیمی است عادل وکریمی است باذل دنیا را دار مکافات قرارداده وآخرت را محل انتقام ایشان قرار فرموده و هرگاه ستم کیشی دست ستم بستم کیشی دراز نموده ...

انجام: و همان جراحت روزبروز زیاد می‌شد تا بعد از سه ماه او را به جهنم واصل نمود اما بعد از خراب کردن مکه حجاج امر کرد تا مکه را ساختند و این بنائی که حال هست از آن ملعون است الا لعنة الله علی القوم الظالمین.

[فهرستواره منزوی ۴۲۱/۱ با عنوان «سرور المجاهدین»؛ مسجد اعظم ۱۱۰۱/۳ با عنوان «سرور المجاورین»]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: حاج محمد حسنخان درویش، تا: ۲ شوال ۱۲۸۰ق، جا: عتبات عالیات؛ نسخه زیبا وارزشمند است؛ ۱۱۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۱]

● **سرور المقبلین و نبهة الغافلین** / حدیث / عربی

surūr-ul muqbilīn wa nabhat-ul ġāfilīn

رکینی عاملی، علی بن حسین، ق۱۳ قمری

rokīnī ʻāmelī, ʻalī ebn-e hoseyn (- 19c)

تاریخ تألیف: ۲۲ شعبان ۱۲۶۲ق

احادیث و روایات مربوط به توحید و نبوت و امامت و بعضی از آداب اخلاقی و اسلامی، بدون ذکر اسانید آنها و با حذف نام مصادر در یک «مقدمه» و پانزده «باب» و یک «خاتمه»، تنظیم شده: المقدمة: فی أشیاء مختلفة لها ارتباط بالمقصود؛ باب ۱. التوحید؛ ۲. بعض أحوال النبی (ص)؛ ۳. بعض أحوال الائمة (ع)؛ ۴. بعض أحوال القرآن؛ ۵. بعض أحوال أعدائهم؛ ۶. بعض أحوال العلم؛ ۷. بعض أحوال الشیعة؛ ۸. بعض الادعیة؛ ۹. بعض الافعال و الاقوال المشروعة؛ ۱۰. بعض المواعظ؛ ۱۱. بعض آداب الاکل و اللباس؛ ۱۲. بیان اول الخلق؛ ۱۳. بعض أحوال النساء و الاولاد؛ ۱۴. بعض أحوال الرجعة؛ ۱۵. بعض أحوال الموت و ما بعده؛ الخاتمة: فی أحادیث متفرقه.

آغاز: الحمدلله الاول الاخر الظاهر الباطن القریب البعید ... و بعد، فیقول العبد الجانی و الاسیر الفانی علی بن حسین بن حیدر رضا العاملی الرکینی

[الذریعه ۱۷۶/۱۲ «سرور المقبلین و ... »، همانجا ۴۴۵/۴ «تنبیه الغافلین»]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۷۰/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** نانویس: ثم التفت الی امیرالمؤمنین (ع) و هو لایعرفه و قال یافتی. (ص ۲-۱۱۲)

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ سپس «الاسلام و ایمان» در ۱ «مقدمه» چند «فصل». آنگاه کتابی ست در چند «باب»، این یکی نیز آغاز افتاده: الباب الاول فی بعض مناقب الرسول ص، الباب الثانی فی بعض مناقب البتول (ص ۱۷۹-۴۵۳)؛ ۴۵۴ص،۱۵سطر(۹/۵×۱۴/۵)،اندازه:۲۱×۳۰سم[عکسی ف:۱- ۲۰۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۰۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما أردنا جمعه من أخبار الائمة الاطهار سلام الله علیهم فی اللیل و النهار

خط: نسخ، کا: احمد بن اسماعیل خراسانی نامقی ترشیزی، تا: دوشنبه سلخ شعبان ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۰گ (۲پ-۱۷۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۱۹۳]

← سرور المؤمنین ≻ سرور الشیعة

● **سرور المؤمنین** / حدیث / فارسی

sorūr-ol mo'menīn

حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر، ۱۰۸۰؟ - ۱۱۴۰؟ قمری

hoseynī nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1670 - 1728)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۰۰

آغاز: بسمله. مرا به سبب دوستی آن حضرت مجروح ... ؛ **انجام:** مرا به سبب دوستی آن حضرت مجروح ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **سرور المؤمنین** / تاریخ / فارسی

sorūr-ol mo'menīn

کربلائی، حسین بن علی اکبر، ق۱۲ قمری

karbalā'ī, hoseyn ebn-e 'alī akbar (- 18c)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)

این کتاب در نه «مجلس» ترتیب یافته: ۱. تاریخ یعنی در بیان اوقات هلاك آن ملاعین؛ ۲. بیان حسب و نسب ملاعین؛ ۳. ذکر احادیث وارده درباره دشمنان اهل بیت (علیهم السلام)؛ ۴. ذکر انساب بعضی از دشمنان اهل بیت که معروفند؛ ۶. بیان کیفیت هلاك رأس المنافقین؛ ۷. خبر شوری و روایات آن؛ ۸. بیان کیفیت هلاك مبدع البدع؛ ۹. حکایات جمل و روایات وارده در آن.

آغاز: الحمد لمبید الظالمین و مبیر الکافرین و معز المؤمنین و مذل المنافقین.

انجام: بنا بر آنچه در مروج الذهب مذکورست در جربیه که حوالی بصره ست واقع شده.

[الذریعه ۱۷۷:۱۲ ؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸۴/۳ و ۳۴۷/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ در آغاز افزودگی‌هایی در مورد: وقت نماز، دفع طاعون و وبا و ...؛ مهر: «عبده علی رضا موسوی» (بیضی)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: کاغذی حنایی، ۱۵۸گ، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۹ - ۳۱۰]

۲. یزد؛ فرهمند، محمد علی؛ شماره نسخه:۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه مد ظله تعالی»؛ مجدول، با سرلوح؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۶۴]

● **سرورالمؤمنین = مختارنامه** / تاریخ / فارسی

sorūr-ol mo'menīn = moxtār-nāme

نائینی، محمد هادی بن ابو الحسن، - ۱۲۶۵ ؟ قمری

nā'īnī, mohammad hādī ebn-e abo-l-hasan (- 1849)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار(۱۲۱۲-۱۲۵۰ق)

تاریخ تألیف: حدود ۱۲۳۵ق؛ محل تألیف: قمصر کاشان

رساله‌ای مفصل در بیان تاریخ ظهور «مختار بن ابی عبیده ثقفی» و وقایع و حوادث خروج وی و انتقام از دشمنان اهل بیت که به صورت «مجلس مجلس» بیان شده و در لابه‌لای صفحات اشعاری از مؤلف با عنوان «لمؤلفه» آمده است. مؤلف این کتاب را به تشویق «سید محمدتقی پشت مشهدی» و پس از کتاب «لسان الذاکرین» به رشته تحریر در آورده، در دو «باب»: باب ۱. حالات گروهی از یاران که پس از قتل سیدالشهداء کشته شدند و ابتدای داستان انقلاب؛ باب ۲. خروج مختار و کشتن قاتلان امام حسین علیه السلام. مؤلف انشاء این کتاب را با مساعدت میرزا محمد حسینی نژاد خلف میر صدرالدین حسینی نایئینی (تونی) به پایان برده، برخی از مطالب کتاب در لسان الذاکرین نقل گردیده است.

آغاز: بسمله ستایش مر خداوند مختاری را سزاست که شمشیر انتقامش از یک شراره خرمن حیات سیصدو هشتاد و سه هزار اموی و اشرار را به خونخواهی حسین (ع) ...

[الذریعة ۱۷۷/۱۲؛ فهرستواره فارسی ۴۲۱/۱ و ۱۶۸۶/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۲۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در کتابخانه شاهزاده عزالسلطان امیر تومان کشیکخانه مبارکه بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۷گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۳۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای عزیزان کار دشوار شد، وقت وقت ماتم مختار شد، موسم عیش وفاداران ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۷۶گ، ۱۴ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۶۲۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۲۶-۵۳/۳۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن حاجی میرزا، تا: ۳ ربیع الاول ۱۲۹۳ق؛ ۱۷۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۴-۲۳۰۳]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۶۷

آغاز: قدر سر از عقل چون عرش برین ×× دل ز عشق آید چو کعبه در زمین؛ **انجام:** «آن را بیست و هفت ذرع کرد»، سپس خاتمه‌ای از نویسنده نسخه است و می‌نویسد که من «مختارنامه» محمد نصیر نایینی تبریزی را هم نوشتم.

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن عبدالله کربلایی الغفار خرزبر، تا: ۲۳ ربیع ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: آغاز، برای کربلایی محمد محسن؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۲۳۶گ، ۱۴ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۰۴]

۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۸۴

آغاز: ملخص کلام آنکه درآن رزم بسیاری از لشکر عبدالله ... فصل دویم در بیان خروج عبدالرحمن و آمدن سعید پدرش و تتمه گزارش فصل اول و عبدالله عفیف و طارق اعمش و در کوشک رفتن؛ **انجام:** خاتمه کتاب سرور المؤمنین: بر مرأت ضمیر اهل بصیرت جلوه گر است ... اساس ماتم داری سرور مظلومان بوده و می‌باشد بفاتحه خیر یاد و شاد فرمایند بعون الله تم الکتاب بعون الملک الوهاب ... صلی الله علیه وآله اجمعین

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ رمضان ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و روز به روز اعمال او را جلوه کلی است چنانچه در صدر کتاب قلمی شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۲۵۹ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۴۰

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،کا:میر مؤمن حسینی قزوینی،تا:۱۲۶۰ق[الفبائی:- ۶۴۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مؤسس اساس ماتم داری سرور مظلومان امام حسین بوده و میباشد بفاتحه خیر یاد و شاد نمایند.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی آشتیانی، تا: دوشنبه ۸ شوال ۱۲۶۰ق، جا: آشتیان؛ جلد: تیماج زرد، ۱۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۷۹]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هشتاد و هفت سال بود پس در آن سال حجاج بنای ساختن کعبه کرد تمت الکتاب.

خط: نسخ، کا: سید مهدی حسینی روضه خوان، تا: چهارشنبه ۸ شعبان ۱۲۶۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۵ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف:۲-۶۲۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت هذا الکتاب و هو المسمی سرور المؤمنین فی قصبة آشتیان در یوم شنبه ششم شهر ربیع الاول سنه ۱۲۶۱ قلمی گردید.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی خلف آقا صادق، تا: شنبه ۶ ربیع الاول ۱۲۶۱ق، جا: آشتیان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۹۱]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۴

خط: نستعلیق، کا: محمد ولی بن مصطفی بیک بن بولی خان دیزجی، تا: ۱۲۶۱ق؛ از نسخه ملا علی باباخوئی؛ تاریخ وقف: ۱۲ ربیع المولود ۱۲۶۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۷ - ۱۰]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و روز به روز اعمال او را جلوه و بروز کلی است، در صدر کتاب قلمی شد

خط: نستعلیق، کا: علی محمد بن کربلائی صالح، خراسانی، تا: ۱۵ رمضان ۱۲۶۵ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵۹گ، ۲۵ سطر (۱۰×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۲۸ - ۸۴]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر نظری جلوه گر آید ممکن نشد روز به روز اعمال او را جلوه کرد به روز کلی که در صدر کتاب قلمی شد.

خط: نستعلیق، کا: میر مؤمن حسینی مشهور به میرزا آقا فرزند میرصالح قزوینی، تا: ۲ محرم ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون عمل مختار خالصا لوجه الله بود هر چند از باب غرض خواستند که به نوع دیگر در هر نظر جلوه گر آید نشد، روز به روز اعمال او را جلوه و بروز کلی است در صدر کتاب قلمی شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۶۱گ، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳۷ - ۵۸۹]

۱۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در فکر قتل ابراهیم بودند و این اندیشه را هم داشتند که او را بگیرند و بدست پسر زیاد (بدهند)

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: پارچه مشکی، ۱۷۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۱۰۲]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۷۲

انجام: و توسعه از خزانه غیب باین رو سیاه عطا فرما و زیارت بیت الله الحرام و مشهد الرضا و مشهد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۸ - ۲۳۵]

۱۷. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۶۴**
انجام: و این سر مصعب است نزد عبد الملک، عبد الملک آن قصر را خراب کرد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۳۱]

۱۸. **آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۵۱بخش یکم**
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر کشته شد، به شمشیر بدترین خلق خدا کشته شده است، و اگر با مصعب آغاز جنگ می‌کرد آن مروان با او
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «محمد مهدی ۱۳۶» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۶۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۸سم [ف: - ۱۰۹]

۱۹. **مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۰۶**
آغاز: برابر؛ **انجام:** این معنی آشکار بود که دوباره دست انتقام ملک ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با بلاغ، مصحح؛ تملکی به تاریخ ۲۲ جمادی الاولی ۱۳۶۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۱گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [مؤید: ۳ - ۲۳]

۲۰. **قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۸۲**
بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۴۹]

۲۱. **قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۴۷**
آغاز: این لغزنامه دل گشای ... مجموعه ایست مسمی به سرورالمومنین؛ **انجام:** و روز بروز اعمال او را جلوه و بروز کلی است که در صد کتاب قلمی شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ آغاز نسخه با دیگر نسخه‌ها تفاوت دارد؛ واقف: ملا محمد تکبیر گوی نماز مجتهد الزمانی حاج سید محمد تقی حسینی، ۱۲۶۵؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

● **سرور المؤمنین** / حدیث / فارسی

sorūr-ol mo'menīn

حسینی، احمد بن محمد، ق۱۳ قمری

hoseynī, ahmad ebn-e mohammad (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۱۶
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نور قلوب اولیائه بولاء الحسین و انار برهانه بشهاده اولیاء بولاء الحسین و انار برهانه بشاده اولیاء الحسین و زین سواته؛ **انجام:** اخفات نمود و بیرون رفت و خود و پسرش را در آن سفر کشته شدند با تمام رسید

خط: نسخ، کا: بیرجندی یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۶۷ق [رایانه]

● **سرور المؤمنین** / تاریخ معصومین / فارسی

sorūr-ol mo'menīn

نجفی کاظمی، محمد علی بن موسی، ق۱۳ قمری

najafī kāzemī, mohammad 'alī ebn-e mūsā (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۱ق

مجالسی است در مناقب و مدایح ائمه و پس از آن مراثی اهل بیت، مشتمل بر ۳۱ «مجلس» و یک «خاتمه»، مؤلف در موارد متعدد اشعاری به فارسی از خود آورده است.

آغاز: پیام آور کزین پیک جهان داور رسول خالق یکتا و پس از سپاس ایزد معبود و درود حضرت احمد محمود

[الذریعة ۱۲/۱۷۷؛ فهرستواره منزوی ۳/۱۶۸۳]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۱۷-۵۷/۸۷
آغاز: پیام آور کزین پیک جهان داور رسول خالق یکتا و پس از سپاس ایزد معبود و درود حضرت احمد محمود
خط: نستعلیق، کا: محمدتقی بن محمد مهدی شهیر به مطلق تبریزی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ محرم ۱۳۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۵۶گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۰۴]

● **سرور المؤمنین** / اخلاق / فارسی

sorūr-ol-mo'menīn

اسدالله بن نصرالله، ق۱۴ قمری

asad-ol-lāh ebn-e nasr-ol-lāh (- 20c)

رساله مفصلی است به صورت مجالس منبری با استناد به آیات و روایات که مؤلف برای پند و اندرز فراهم ساخته است. او کتابش را در چند فصل قرار داده و در اثنا اشعاری نیز از خود می‌آورد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۹۴-۵۴/۸۴
آغاز: الحمد لله الذی جعل لنا شرعة و منهاجا و لم یترکنا سدی و الصلوة و السلام علی محمد و آله مصابیح الدجی و اعلام الهدی؛ اما بعد چنین گوید امیدوار عفو الهی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۰۴]

● **سرور المؤمنین** / متفرقه / فارسی

sorūr-ol-mo'menīn

بهبهانی، محمد تقی، ق۱۴ قمری

behbahānī, mohammad taqī (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۴ق

نویسنده می‌گوید این کتاب را در ۶۸ «فصل» پرداختم که حاوی شصت اسم است و این فصول مشتمل بر لعن بر منافقان و دشمنان پیغمبران و امیرالمؤمنین و حسن و حسین علیهما السلام می‌باشد و هر که چهل مرتبه به طور مداوم آن را خواند بی‌شبهه حاجت شرعی او برآورده می‌شود. ابتداء آن جدولی است در ذکر نام کسانی که جنایت به ائمه کرده‌اند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۳/۱

آغاز: هذه اسماء عدوالله و الرسول و عدو امير المؤمنين و زهرا بتول؛ **انجام:** لان الانسان فى محل النسيان و الله اعلم بالصواب ... و اليه المآب.

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۵۳ص (۱-۱۵۳)، ۱۴ سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۲۴۱]

● **سرورالمؤمنين فى مناقب اميرالمؤمنين = كفاية الطالب فى مناقب على بن ابيطالب** / تاریخ معصومین / فارسی

sorūr-ol mo'menīn fī manāqeb-e amīr-el-mo'menīn = kefāyat-ot tāleb fī manāqeb-e 'alī-y-ebn-e abī-tāleb

اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم، ۱۱۷۵-۱۲۳۸؟ قمری

ardakānī, ahmad ebn-e mohammad ebrāhīm (1762 - 1823)

وابسته به: عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال = العوالم = جامع العلوم و المعارف؛ بحرانی، عبدالله بن نورالله (-۱۲)

اهدا به: محمد ولی میرزا

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۱۳ق

در امامت و سرگذشت و مناقب امامان که می‌خواسته در ده جلد بسازد و هفت جلد آنها را ساخته و پیش از آنکه سه جلد دیگر آن را به انجام برساند، آغاز به نگارش مجلدات دیگری به‌مثابه ذیلی برای سرور المؤمنين نموده است. جلدی که در آن سرگذشت حضرت علی است و برای محمد ولی میرزا فرمانروای یزد ساخته و در دو مقدمه و ده باب به نام بانوی همنام مهین کنیزان سیدالشهدا ساخته است. احوال حضرات معصومین علیهم السلام را از کتاب مشهور «عوالم العلوم» شیخ عبدالله بحرانی ترجمه کرده است با تنظیم و باب‌بندی مخصوص، در بعضی جلدها اشاره‌ای نشده است به اینکه ترجمه کتاب از عوالم می‌باشد، و هر جلد به یکی از بزرگان تقدیم شده است.

آغاز: جلد اول: حمد و سپاس نامحدود و شکر و ثنای نامعدود خالقی را سزاست که دولت رضایش مطلوب هشیاران آگاه و سعادت لقایش محبوب بیداران سحرگاه و رحمت و درود بی منتها بر سید انبیاء و شفیع روز جزا ...

جلد سوم: بسم الله ... الحمدلله رب العالمين و العاقبة للمتقين و الصلوة و السلام على محمد و اله الطاهرين و اما اميرالمومنين و امام المتقين عليه و عليهم صلوات الله ... اما بعد این جزو سیم است از کتاب ...

جلد پنجم: الحمدلله رب العالمين و العاقبة للمتقين و الصلوة و السلام على محمد وآله الطاهرين اما بعد این جزو پنجم است از کتاب ... احسن الله مآلهما فى الدارين و مشتمل است برذکر هجرت آن بزرگوار از مدینه به بصره.

[نسخه‌های منزوی ۴۵۲۲/۶ و ۹۵۶/۲؛ الذريعة ۱۷۶/۱۲ و ۱۹۲/۱۸؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸۳/۳، ۳۴۷/۹؛ مكتبة اميرالمؤمنين ۴۱۰/۲]

شرح و حواشی:

۱- ذیل سرور المؤمنين؛ اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم (۱۱۷۵-۱۲۳۸)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۱۴

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** باینجا ختم مینمایم مجلد سوم از کتاب کفایة الطالب فى ...

جلد سوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۲۱ق؛اهدایی:آقای شمس الدینی؛کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش پارچه قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۲ سطر (۹×۱۵) [ف: ۲ - ۷۵۴]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۰ - ب

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ما در این مقام بهمین قدر اکتفا نموده از جزو چهارم کتاب سرور المؤمنين فى مناقب امير المؤمنين ختم می‌نمائیم و از خدا امید اجر داریم الحمدلله اولا و آخرا تحریرا بیست و سیم شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۴۰

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ باید نسخه اصل باشد؛ دو یادداشت مورخ ۱ ربیع الاول ۱۲۸۵ در آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۵۲گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: - ۱۳۶]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۴۹

این جلد در احوال امام نهم و دهم و یازدهم می‌باشد که به عنوان ذیل نامیده شده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ یادداشت محمد ولی میرزا به تاریخ ذیقعده ۱۲۳۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۳گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۵۷]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۳۳

در احوالات حضرت ولی عصر، مشتمل بر هفده باب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «محمد مهدی»، «محمد حسین بن محمد ابراهیم»؛ اهدایی: رسولیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۲۹۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۵۴۴]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵/۱۰۲-۸۱۲/۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذى افتتح كتاب اعمالنا بذكر فضائل فاطمه علیها السلام ... اما بعد پس چنین گوید بنده امیدوار به شفاعت فاطمه و اولاد او ائمه اطهار؛ **انجام:** پس جواب از جانب حق

تعالی برسد که کسی ندانسته بد کند نیست مثل کسی که به دانایی بد کند. تمام شد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۰۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۰گ، ۱۸–۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۲۳۰۳]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۵۰

انجام: امیرالمؤمنین فرمود که آنچه رسول خدا در روز غدیر خم فرمود و آنچه در حجة الوداع.
جلد چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۵]

۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۴۱۷

در سرگذشت امام رضا و جلد ۸ یا ۹ کتاب؛ خط: نسخ، کا: میرزا جعفر مشهدی یزدی عریضه نویس، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۲۰۴ق [نشریه: ۴ – ۳۸۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۶۲ و ۲۷۶۷ عکسی

آغاز: نحمدک اللهم یا مالک الرقاب و هازم الأحزاب یا مفتح الأبواب ... بر هیچ صاحب بصیرتی مخفی نخواهد بود
در احوال حضرت حجت علیه السلام می‌باشد در هفده باب بعضی از آنها دارای فصول، تألیف شده به درخواست محمد حسین خان با تمجید فراوان از پدرش محمد جعفرخان، و ماه جمادی الاول ۱۲۲۹ به پایان رسیده. مختصر عناوین ابواب این جلد چنین است: باب ۱. احوال والده ماجده حضرت حجت علیه السلام، ۲. ولادت با سعادت آن حضرت، ۳. نام و کنیت آن حضرت، ۴. شمایل و حلیه و صفات آن حضرت، ۵. آیاتی که به آن حضرت تأویل شده، ۶. نصوص بر امامت و غیبت و ظهور آن حضرت، ۷. ذکر سننی که از انبیا در آن حضرت می‌باشد، ۸ اخبار جمعی که عمر طولانی یافتند، ۹. بعضی معجزات آن حضرت، ۱۰. بعضی احوال دشمنان آن حضرت، ۱۱. احوال سفرا و کسانی که آن حضرت را دیده‌اند، ۱۲. بعضی توقیعات آن حضرت، ۱۳. ذکر غیبت و علت آن، ۱۴. در اینکه برای آن حضرت دو غیبت است، ۱۵. علامات ظهور آن حضرت، ۱۶. روز خروج و کیفیت آن، ۱۷. ذکر رجعت معصومین علیهم السلام؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد مسعود الشریف بن محمد مؤمن، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۲۰۹ق؛ از روی نسخه به خط مؤلف، مجدول، دارای سرلوح؛ مهر: «عبده زین العابدین الحسینی» (بیضی)،«عبده محمد جعفر»(مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۷۵] و [عکسی ف: ۷ – ۲۵۹]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۷۶

آغاز: بسمله حمد له ... وبعد این جزء دوم است از کتاب کفایة الطالب فی مناقب علی بن ابیطالب؛ **انجام:** و از قدار پی کننده ناقه صالح نیز بدتر است قد تم المجلد الثانی ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش پارچه آبی، ۱۸۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۱۵۰]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۳۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۳۹۳]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۶۸

آغاز: برابر ۵
خط: نسخ، کا: حسن بن ملا جعفر، تا: ۱۲۲۵ق؛ اهدایی: شمس الدینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۳۳گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۱۸۷]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۰۸

زندگانی حضرت موسی بن جعفر (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۲۸ق؛ اهدایی: استاد محمد حسین جعفری معمار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۹گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۴ – ۱۴۶۹]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۵۲

آغاز: بسمله نحمدک اللهم یا مالک الرقاب و هازم الاحزاب
زندگانی حضرت امام حسین (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۲۳گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۴ – ۱۱۸۱]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۶۵

جلد چهارم و پنجم از حالات حضرت امیر علیه السلام می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن حاجی خلیل یزدی، تا: ۱۲۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۹ – ۵۶]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۸–فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۶۵۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۲۱ – ۱۲۰]

۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۳۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این مجلد ... و مشتملست بر ذکر آنچه بعد از وفات حضرت خیر البشر برای آن سرور اتفاق افتاده؛ **انجام:** و هیچ حدیثی نیست که از این دو خالی باشد و ما در این مقام بهمین قدر از آن اکتفا نموده ...
جلد چهارم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی رحیم متخلص به وفائی، تا: ۱۲۳۶ق؛ تملک: محمد ولی به سال ۱۲۳۶؛ جلد: تیماج سبز، ۱۵۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۵]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۴

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاج رحیم متخلص به وفایی، تا: جمعه ۱۹ رجب ۱۲۳۷ق؛ در ۲ر نوشته شده که این کتاب را خودم دادم نوشتند و در روز سه‌شنبه غره شعبان تمام شده، سرکار کتاب ملا جعفر خادم مدرسه خان در سنه ۱۲۳۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴۹گ، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: – ۱۱۱]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۷۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ختم می‌نمایم جزو اول از کتاب سرور المومنین فی مناقب امیر المومنین ... در جزو دویم شروع بذکر نصوصی که درباره آن حضرت وارد شده است خواهیم کرد ... و آله اجمعین.

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفایی، تا: ۲۳ شعبان ۱۲۳۷ق؛ از روی اصل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۲۰۲۴]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۱۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** یعنی بر جماعت خائفین این تکالیفی عظیم و گران نیست تمام شد جزء دوم از جلدهای کتاب امامت از کتاب عوالم العلوم ۱۲۳۸.

جزء اول و دوم از ترجمه جلد دوازدهم عوالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج سبز، مذهب، ۲۴۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۲۶ – ۱۸]

۱۹. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه:۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق [نشریه: ۷ – ۶۸۷]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۱۳۷

جلد اول؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق [نشریه: ۱۳ – ۳۶۹]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۱۳۸

جلد دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق [نشریه: ۱۳ – ۳۶۹]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۵۹

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی جعلنا من المتمسکین بولایة المرضیین من اولیائه من بقی منهم و من مضی؛ **انجام:** خدا بیامرزاد کسی را که کتاب را تلاوت نماید و کاتب کتاب را طلب آمرزش نماید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۹۴گ، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۷۹۰]

۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۲۵۴

بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [نشریه: ۱۳ – ۳۸۰]

۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۴۳

آغاز: سنه خمس و عشرین و آن جماعت آن را نوشته را گرفتند و روانه بلاد خود شدند؛ **انجام:** جلد پنجم از کتاب کفایة الطالب فی مناقب علی بن ابیطالب و به آخر رسید در روز جمعه سیزدهم شهر جمادی الاولی سنه ۱۲۲۰ بر دست مؤلفش احمد بن محمد الحسینی غفرالله لها بمحمد و آله الطاهرین

جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بیرجندی، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۲۶۶ق؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده احمد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش پارچه سربی، ۲۰۶گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۱۳۹]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۳۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۳۹۳]

۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۷۸

جلد سوم و چهارم؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق [نشریه: ۱۳ – ۳۶۲]

۲۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۲۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل ولایة اولیائه المکرمین سبیلا الیه

حالات موسی بن جعفر (ع)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بیرجندی، تا: ۱۲۶۷ق؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده احمد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۱۱سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۰۶۵]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۰۲

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** و فرمود که باید خرید و فروش نشود و به هبه و میراث کسی نبرد و کسی که مخالفت نماید لعنت خدا و ملائکه و تمام مردم بر او باد و هیچ عملی از او مقبول نگردد باید جا ختم می‌نمائیم ...

جلد سوم؛ خط: نسخ تحریری، کا: احمد بن کربلائی حسن بیرجندی، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸۴گ، ۱۸ سطر (۹/۴×۱۵)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۵سم [رایانه]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۷۰

جلد یازدهم است در احوال حضرت زهرا علیها السلام؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد ابراهیم بن عبد الغفور یزدی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ شعبان ۱۲۷۰ق؛ نشانی امانت سکینه از حاجیه بی بی زهرا صبیه سید کاظم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷ – ۲۳۵]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۷۱

در حالات حضرت حجت علیه السلام است که به نام محمد جعفر خان ترجمه شده و دارای هفده باب می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق؛ با خط مترجم مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷ – ۲۳۵]

۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۱۵

آغاز: حمد له. و الصلاة علی محمد و آله ... و بعد این جلد چهارم است از کتاب سرور المومنین فی مناقب امیر المومنین؛ **انجام:** و سلالة الاشراف و الاعیان خان عظیم القدر ... محمد کریم خان خلف مرحوم مغفور محمد تقی خان یزدی الاصل والمسکن ...

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: شیخ محمد بافقی، تا: ذیقعده ۱۲۷۴ق، اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۱۵۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ – ۶۹۱]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۰۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۳۸۶]

۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۱۸

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد علی، تا: ۱۳ صفر ۱۲۷۶ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۶۳گ، ۱۸ سطر(۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۸۶۴]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۲۹۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۳۹۳]

۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۷۳

جزء سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ مهر: محمد مهدی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۱گ، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: – ۱۱۱]

۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۰۴

جلد چهارم در آنچه پس از مرگ پیامبر بر سر حضرت امیر آمده است در چند باب، خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۹×۲۲/۴سم [ف: ۳ – ۴۵۶]

۳۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۳۵

آغاز: نحمدك اللهم ... اما بعد چنین گوید بنده عاصی سید احمد در سیرت امام زمان؛ خط: نسخ نازیبا، کا: محمد تقی یزدی، تا: ۱۲۸۶ق؛ اهدایی: منشی زاده؛ کاغذ: رنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۴۲گ، ۱۶سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳ – ۱۰۰۸]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۸۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۳۸۵]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۴۰

دارای دو جزء احوال حضرت زهرا سلام الله علیها و احوال حضرت موسی بن جعفر علیه السلام؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن، تا: شوال ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۲۷۰]

۳۶. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۳/۲۰۶

جلد ۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ – ۳۹۳]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۸۳/۲

مشتمل است بر احوال حضرت زهرا (ع) و حضرت کاظم (ع) که به درخواست کاظم نامی تألیف شده و حضرت رضا (ع) که به نام محمد حسین خان و علی رضا خان تألیف شده؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابوالقاسم بن ابوالحسن حسینی حیدری، تا: ۲۱ رمضان ۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۴گ (۳۶پ–۲۲۹پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۰ – ۳۶۳]

۳۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۰۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن محمد ابراهیم، تا: ذیحجه ۱۳۲۷ق؛ اهدایی: حاج شیخ عبدالحسین عرب عجم؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز، ۱۳۸گ، ۱۶ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ – ۱۵۰۱]

۳۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۱۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعلنا من المتمسکین بولایة؛ **انجام:** و این به برکت آن مشهد علی ساکنه السلام شد و الحمدلله ...

خط: ثلث، کا: کربلائی حسن، بی‌تا؛ مهر: «علی الحسینی»؛ اهدایی: سید محمد شائق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۱۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳ – ۸۶۳]

۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۳۶/۱

آغاز: چون بدر بهشت رسد التفات نماید پشت سر؛ **انجام:** ایشان با ما شرکت نموده اند در مصیبت با طول اندوه.

جلد ۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۰گ (۱–۸۰)، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۱۳۶]

۴۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۹۲

آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد این جلد چهارم است از کتاب سرور المومنین فی مناقب علی بن ابی طالب. تألیف حقیر فقیر احمد بن محمد الحسینی؛ **انجام:** زیرا که از رسول خدا شنیده بود.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: احمد آقا آثاری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی، ۱۹۵گ، ۱۷سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۴ – ۱۴۶۴]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۲۳

انجام: بمدد ضهاك روانه کرد.

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۶گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ – ۱۴۰۴]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۸۵/۲–۱۴/۱۳۵

آغاز: برابر جلد ۵؛ **انجام:** و آن گروه جواب دادند ای عبدالله اندکی تامل کن وبه خدا قسم دانسته ایدکه بر سر شما می‌آیند پس اشتر برگشت چون به رقه رسید اهل رقه به نزد او نیامدند واحتراز نمودند.

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۰۴]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۲۸–۱۸/۱۴۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این حرف نهم از کتاب سرور المؤمنین فی مناقب امیرالمؤمنین در بیان احوال شیعه آن حضرت؛ **انجام:** و بخدا قسم که من پیوسته علی را دوست خواهم داشت برای تقرب بخدا و رسول و هرگز در راه خدا و رسول ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۰۳]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۲/۱–۵/۱۰۲

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** و کسی که مخالفت نماید لعنت خدا و ملائکه و تمام مردم براو باد وهیچ عملی از او مقبول نگردد، باینجا ختم می‌نمائیم مجلد سیم را از کتاب سرور المؤمنین فی مناقب امیر المؤمنین.

جلد ۳ سرور المؤمنین = مناقب امام علی (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، ۱۷–۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۶ – ۳۳۵۶]

۴۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۹۳/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعلنا من المتمسکین بولایة المرضیین من اولیائه من بقی منهم ... اما بعد چنین گوید امیدوار برحمت خداوندی احمد بن حمد الحسینی در دیباچه کتاب سعادت مأب سرور المؤمنین؛ **انجام:** همین بود و این برکت آن مشهد شریف علی ساکنه السلام الحمدلله اولاً و آخراً ... تمت هذه النسخة الشریفة بید خادم ... غلامرضا بن اسمعیل بن محمد غلامعلی کوهبنانی ... فی یوم الخمیس غره شهر شعبان ... احدی و سبعین و مأتین بعد الالف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۲گ (۱۳۴ر–۳۰۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۸۶]

● **سرور الناظرین فی معارف اصول الدین** / کلام و اعتقادات / فارسی

sorūr-on nāzerīn fī ma'āref-e osūl-ed-dīn

دیوان بیگی، عبدالوهاب بن محمد جواد، ق۱۴ قمری

dīvān beygī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad javād (-20c)

اهدا به: ناصر الدین شاه قاجار (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق) و فرزندانش ظل السلطان

تاریخ تألیف: آغاز ۱۳۰۳ق

رساله‌ای در اصول دین و معتقدات امامیه در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در معرفة الله تعالی؛ باب ۱. توحید؛ باب ۲. عدل؛ باب ۳. نبوت (دو فصل)؛ باب ۴. امامت (پنج فصل)؛ باب ۴. امامت (پنج فصل)؛ باب ۵. احوالات حضرت قائم (پنج فصل)؛ خاتمه در دو فصل.

آغاز: الحمدلله الذی هو الخالق اللوح والقلم و موجد السماء والارض من العدم ... اما بعد درعهد سلطنت ناصر شریعت غرا و سالک مسالک ملت بیضاملک الملوک من العرب والعجم ...

انجام: انا المتکلم بکل لسان انا الشاهد لاعمال الخلایق فی المشارق و المغارب انا محمد و محمد ص انا انا الذی لایقع علیه اسم و لاشبه انا باب حصلة و لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

چاپ: مشار عربی، ج۳، ص۳۰۰۸؛ ایران، تهران، کارخانه استاد محمد تقی بن حاج عبدالمحمد طهرانی، ۱۳۰۴ق، سنگی، خشتی، [۱۷۶ص]، با تصویر ناصرالدین شاه قاجار، حسام الملک محمد حسین خان امیر تومان، میرزا عبدالوهاب خان دیوان بیگی شیرازی (مؤلف)

[الذریعة ۱۷۷/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷/۹]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۱۴

آغاز: الحمدلله الذی هو الخالق اللوح و القلم و موجد السماء و الارض من العدم ... اما بعد در عهد سلطنت ناصر شریعت غرا وسالک مسالک ملت بیضاملک الملوک من العرب و العجم؛ **انجام:** انا المتکلم بکل لسان انا الشاهد لاعمال الخلایق فی المشارق و المغارب انا محمد و محمد ص انا انا الذی لایقع علیه اسم ولاشبه انا باب حصلة ولاحول ولا قوة الا بالله العلی العظیم

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۱]

● **سرور النجاة** / نحو / فارسی

sorūr-on najāt

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالك؛ ابن مالك، محمد بن عبدالله (۶۰۰–۶۷۲ق)

شرحی است بر الفیه ابن مالک مختصر، بیتی را آورده و ترجمه و شرح می‌کند و گاهی ایراداتی بر ناظم نیز دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۸۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و أعربوا مضارعاً ان عریا فعل امر و فعل ماضی مبنی داشته شده اند؛ **انجام:** تا آنکه نازل شود بر محمد صلی الله علیه و آله بهترین پیغمبری که فرستاده شده است و آله الغر الکرام البررة ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۲۸۶ق؛ تملک: عبد الرؤف بن محمد کاظم رشتی به تاریخ ۱۲۸۶؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده عبدالرؤف» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۳۳۸]

● **سرور النسا در فضایل فاطمه زهرا** / فضایل و مناقب / فارسی

sorūr-on nesā dar fazāyel-e fāteme-ye zahrā

استرآبادی، امیر محمد بن ابی طالب، ق۱۰ قمری

estarābādī, amīr mohammad ebn-e abī tāleb (- 16c)

اهدا به: یکی از بانوان حرمسرای صفوی

در فضایل و مناقب حضرت زهرا علیها السلام با اشعاری مناسب مطالب گویا از مؤلف، تقدیم شده به یکی از بانوان حرمسرای صفوی که به نام وی در مقدمه کتاب تصریح نشده است، در دو «فصل» و یک «خاتمه»: فصل ۱. احوال و بعضی کرامات آن حضرت؛ فصل ۲. احادیث فضایل آن حضرت؛ خاتمه: در مصایب آن حضرت پس از پیامبر اکرم (ص).

آغاز: از حمد و ستایش الهی ×× یابی زخدا هر آنچه خواهی اما بعد بدانکه این رساله‌ای است مختصر در ذکر فضایل دختر خیرالبشر

[فهرستواره منزوی ۳۴۸/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در این حالت حیران بود و می‌گفت که ما فی الارض من اهل ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۹گ (۲۵پ-۵۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۱۰۸]

● **السرور و الفرح = ایمان والدی رسول الله** / کلام و اعتقادات / عربی

as-surūr wa-l faraḥ = īmān-u wāliday rasūl-il-lāh

ساچقلی زاده، محمد بن ابی بکر، - ۱۱۵۰ قمری

sāčqolī-zāde, mohammad ebn-e abī-bakr (- 1738)

تاریخ تألیف: ۱۱۵۰ق

رساله‌ای در بیان احوال پدر و مادر حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص)، در شش «فصل»: ۱. والداه اختص من ابویه لأن الثانی یطلق علی العم و العمة ...؛ ۲. والدا رسول الله صلی الله علیه و سلم من أهل الفترة ...؛ ۳. أهل السنة ضد أهل البدعة ...؛ ۴. عند الماتریدیه یعتبر العقل فی الإیمان و الکفر ...؛ ۵. معنی قول أبی حنیفة فی الفقه الاکبر و والدا رسول الله صلی الله علیه و سلم ماتا علی الکفر و ابوطالب عمه مات کافراً ...؛ ۶. ما ذکرته فی الرسالة أن والدیه علیه الصلاة و السلام یجوز دخولهما عند الجنة عند الأشعری و یجب دخولهما الجنة عند أبوحنیفة ... . گویا در رد مولی علی بن سلطان محمد قاری هروی (- ۱۰۱۴ق) نگارش یافته است که معتقد است والدین آن حضرت کافر مرده و به جهنم می‌روند.

آغاز: بسملة، یقول البائس ... إن قلت ما تقول فی والدی رسول الله صلی الله علیه و سلم و هما عبدالله و زوجته امینة علیهما السلام ماتا قبل بلوغ النبی صلی الله علیه و سلم و قبل نبوته علیه السلام، قلت: أضع فی هذا رسالة إن شاء الله تعالی و اجعلها فصول ستة

انجام: لأنا حنفیون ما تریدون و سمیتها رسالة السرور و الفرح لأنها تسر الناظرین المؤمنین و تفرحون بها الحمدلله الذی بعزته و جلاله تتم الصالحات سبحان ربنا رب العزة عما یصفون سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین

چاپ: بدون تاریخ در استانبول به چاپ رسیده

[معجم المؤلفین ۱۴/۱۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۳۹/۱؛ تاریخ علم الفلک فی العراق ص ۳۰۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۰/۱۹ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج صالح قرطبی، تا: ۱۱۲۱ق؛ مصحح، مجدول، بر فراز برگ نخست چنین آمده: «هذه الرسالة الشریفة تألیف ساچقلی زاده أکرمه الله تعالی فی حق والدی رسول الله صلی الله علیه و سلم»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۵گ (۵۹ر-۶۳ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۳۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مایل به رقعی، کا: ابراهیم بن محمد، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۰۳ر-۱۰۵پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۹۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۲/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۴ص (۱۱۶-۱۲۹)، ابعاد متن: ۵×۱۰، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۲ - ۷۵]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۶/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۲۴]

● **سروستان** / شعر / فارسی

sarvestān

گوهری هروی، محمد ابراهیم بن آقابابا، ق۱۴ قمری

gowharī heravī, mohammad ebrāhīm ebn-e āqā-bābā (- 20c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۴۹/۲

آغاز: بسمله، کتاب سروستان: بسروسان مسمی کردم از آن ×× که همچو سرو آمد راست عنوان؛ **انجام:** گوهری هستی مجو از این گروه ×× روز و شب نقش عدم را میکشند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن قرمز، ۱۵گ (۹۷ر-۱۱۱ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۹۵]

● **سروشیه قرتیکا** / نامه‌نگاری / فارسی

sorūšīye-ye qeretīkā

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۴۵/۳

آغاز: برادر مکرم من از تاریخ بوم جمعه چهاردهم ربیع الاول سنه ۱۲۸۳در شهر؛ **انجام:** وهم بملت فوائد کثیره خواهی رساند، خداحافظ تو باد والسلام

به منشی روزنامه ملت سنیه ایران؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۸گ (۶۸ر-۸۵ر)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۴۲]

← سروشیه کرتیکا ≻ قریتکا

● **سرو و تذرو** / ادبیات / فارسی

sarv va tazarv

نثاری تونی، -؟۹۶۸ق

nesārī tūnī (-1561)

منظومه‌ای است عاشقانه.

چاپ: تهران، سروش، ۱۳۶۸ش، با تصحیح محمد جعفر یاحقی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۹۸/۱-ف

خط: نستعلیق، کا: حسن قلی بن علی شیر بن احمد تقی، تا: ۱ صفر ۹۰۰ق [فیلمها ف: ۳ - ۷۷]

● سرو و گل = فلکناز نامه = فلک ناز و خورشید آفرین / شعر / فارسی

sarv va gol = falaknāz-nāme = falaknāz va xoršīdāfarīn

تسکین، یعقوب بن مسعود، ق۱۲ قمری

taskīn, ya‘qūb ebn-e mas‘ūd (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۸۹ق

مثنوی است عاشقانه در بحر هزج مسدس مقصور به وزن خسرو و شیرین نظامی؛ حکایت با ازدواج خورشید آفرین و گل، فلک ناز و سرو ادامه و سرانجام به مرگ عاشقانه آنها منتهی می گردد. نمونه‌ای از منظومه را که در آن به نام منظومه «سرو و گل» و تخلص شاعر «تسکین» تصریح دارد: «کتاب سرو با گل آن تمام است ×× که در هر داستان ساقی و جام است / تمامش را چه من کردم شماره ×× هزار و پانصد آمد هفت پاره / چه تسکین یافت از غم جان مسکین ×× ازین دفتر تخلص گشت «تسکین» / عرب زاده من از شهر قطیفم ×× بغربت مانده زار نحیفم / هر آن شخصی که سرو گل بخواند ×× دعا از صدق بر مسکین رساند». نیز در آن آمده: «چو تسکین یافت از غم جان مسکین ×× درین دفتر تخلص گشت مسکین / عرب زاده من از شهر قطیفم ×× بغربت مانده و زار و نحیفم / ولی چون بودم از اولاد یعقوب ×× ز یعقوبم بعالم گشته منسوب / پدر از عبری و مادر قطیفی ×× بدوشم کرد غم بار نحیفی / اگر خواهی که تاریخش بدانی ×× بگویم آشکارا تا بدانی / گذشت از هجرت پیغمبر و آل ×× هزار و یکصد و هشتاد و نه سال».

آغاز: بنام آنکه کرد ایجاد عالم ×× برای آدم و اولاد آدم / گلی از گلشن رحمت عیان کرد ×× بابراهیم آتش گلستان کرد / بنام آنکه عالم را ضیا داد ×× مه و خورشید را نور و جلا داد / منور ساخت خورشید جهانرا ×× مدور کرد چرخ و آسمان را ...

چاپ: شیراز، ۱۳۴۸ق؛ چاپخانه گودرزی، ۱۳۵۶ق؛ تهران، ۱۳۲۹ ش.، چاپ سنگی

[الذریعة ۳۱۳/۱۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۸ و ۱۳۳۸-ف

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۰گ، ۱۸ سطر (۱۱/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۱۵ - ۴۱۳۸] و [فیلمها ف: ۱ - ۱۵۰]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۵۶

خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا:قرن۱۱-۱۲؛ مهر: «عبده عبدالصمد» (چهارگوش)؛ با نسخه چاپی جدایی‌هایی دارد؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ کاغذ: فستقی آسیای میانه، جلد: چرمی زرد، ۱۹۷گ، ۱۵ سطر (۱۰/۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۲۴۸]

۳. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بکن رحمی باشک لاله گونم ×× برون آور از این دریای خونم

جمعاً شامل ۴۴۶۰ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی [نشریه: ۶ - ۸۲]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۰۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۰۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۳۲

آغاز: فرود آمد ز مرکب آن جهاندار ×× نمود از شاد کامی شکر جبار؛ **انجام:** ز اجماع پری و خیل انبوه ×× ز ما چین آمدند تا دامن کوه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۴۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۰۷

آغاز: به نام آن که این نه طاق بنهاد ×× در گنجینه عشاق بگشاد / تصرف داد فکر تیزهوشان ×× بدین مینا رواق سبزه پوشان؛ **انجام:** به تخصیص این چو خورشید گنه کار ×× که بر لطف تو دارم چشم بسیار / درین منظومه آنچه از بنده ضبط است ×× هزار و سه صد و هشتاد بیت است

خط: نستعلیق، کا: محمد برای برادرش نصرالله، تا: قرن ۱۳؛ آغاز این نسخه با نسخه مجلس ۴۰/۲۵، ش ۷۰۳۲ تفاوت دارد و در ابیات پایانی کتاب نام مثنوی «سرو و گل» و تعداد ابیاتی آن ۱۳۸۰ بیت ذکر شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۶ - ۳۴۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بهر جا هستم باشم دعا خوان ×× غلام زر خریدم از دل و جان

خط: نستعلیق مغلوط، کا: یحیی بن ملا امیر خان سلطانی، تا: ۲۹ رجب ۱۲۱۲ق؛ تصاویری که مربوط به داستان است و نسبتاً ابتدایی نقاشی شده، توسط کاتب انجام پذیرفته و در حاشیه بعضی از تصاویر نام نقاش «یحیی بن ...» آمده است، دارای ۳۰ تصویر؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۸۷]

۸. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۶۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر حاجی آبادی، تا: ۱۲۸۷ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱۷گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۷۰]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۴/۲

آغاز: به نام آنکه جان آرام از اویافت ×× دل عاشق به عشق الهام از او یافت / گلی از گلشن رحمت عیان کرد ×× بابراهیم آتش گلستان کرد / چنین درطور نورش جلوه گر شد ×× که موسی را از آن دل پرشرر شد؛ **انجام:** مصلح گشت شه برپشت گلگون ×× عنان سرو او گلگون را به هامون / براه مصر گلگون کرد تازان ×× نه شب تافیر میکرد نه روزان / لوای شاه چینی سرنگون شد ×× زچینی روی صحرا پرزخون شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، ۱۵۴گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: ۴ - ۱۴۷۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** به خود بینم مکن یارب تو مشهور ×× که هست این از طریق آدمی دور / و گردانند خود بینان عالم ×× که کس از کیدشان نبود مسلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با دستخط ملا مسیح محمد ولد کربلایی کاظم که در سال ۱۲۴۱ تحریر نموده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۲۶۲]

۱۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۵۴

آغاز: ... چه کردند راز این بازیچه بیرون ×× بگفتندش که این دیوان ملعون / قضا از قاف آورده است بیرون ×× بشهر مصر بهر ریزش خون؛ **انجام:** چه سرو آمد بدینسان داد پیغام ×× روان گشتند از آنجا هر سه ناکام ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، ۱۳۴گ، ۱۷-۱۶ سطر [ف: ۳ - ۱۲۰۶]

● **سرو و گل** / شعر / فارسی

sarv va gol

مثنوی بزمی و عاشقانه با نام‌های سرو و گل، فلک ناز، خورشید آفرین و جنگ و سحر و جادوی میان آنان، به جز سرو و گل یا فلک‌ناز نامه تسکین.

[الذریعة ۲۰۴/۱۹ و ۲۵۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۰۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۹۴

آغاز: هذا کتاب سرو گل. بسمله، به نام پادشاه فرد جبار ×× بده توفیق مرا اندرین کار / به حق مصطفی کان فتوت ×× سخاوت پیشه تاج مروت؛ **انجام:** مزرع نو تخم نیکویی بکار ×× که نیکی غیر نیکی ناورد بار

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۶ ربیع الثانی ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: کاغذ سیاه،۱۱۷گ،۱۵سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۴۵۶]

← السرویة ⟵ اجوبة المسائل السرویة

● **سره نامه** / ادبیات / فارسی

sare-nāme

دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸ - ۱۳۵۰ قمری

dāneš-e tabrīzī, lotf-ʻalī ebn-e mohammad kāzem (1852 - 1932)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۵ق

فرهنگ کوتاه فارسی است که مؤلف در آن لغاتی را که در برهان قاطع و فرهنگ دساتیر ذکر شده، ولی از لغات فارسی سره نیستند ذکر نموده، تا کسانی که قصد نوشته به فارسی سره را دارند از آن‌ها اجتناب نمایند. عده‌ای از دوستان مؤلف آن را «سر اللغه» نامیده‌اند که حروف آن به ابجد برابر با سال تألیف آن (۱۲۹۵ق) است.

آغاز: بعد از حمد بی حد و درود بی عد نزد ارباب دانش و اصحاب بینش پوشیده نماناد که لسان فرس از پس لغت عرب افصح و املح و اطیب و ارطب و احسن.

انجام: نهرزام - بفتح نون و ضبط مزبور نام ملکی است رب النوع یاقوت ... چنانکه بهرزام نام دارنده و پرورنده سرخ ارج است و نهرزام پرورکار بهرمان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی زرد، ۵گ (۱۵۷ر-۱۶۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸ - ۲۸۴]

← سریان الوجود ⟵ معیة الواجب الحق بالموجودات

● **سریان وجود** / عرفان و تصوف / فارسی

sarayān-e vojūd

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

به نظم و نثر. بایستی همان وجود او باشد.

[فهرستواره منزوی ۴۸۳/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۸۴/۳۰

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه سیاه میشن، ۳گ (۲۲۹پ-۲۳۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ - ۶۷۱]

● **سریانی (رساله)** / کیمیا / عربی

soryānī (r.)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۴/۲

چند صفحه ای است منقول از رساله سریانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،

بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۱۳–۱۸)، ۱۷ سطر، [ف: ۳۶ – ۹۹]

← سری بهاگوت ⩤ بهگوت پوران

● **سری بهاگوت** / داستان / اردو

serī behāgūt

لاله پران ناته

lāle parān nāte

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۰۰

آغاز: اعاد سور ساک کرت سوامر شور کس کری کیش این تمه زاک چرنکمد بندون؛ **انجام:** شری پت کردین هو مکاهون تهین جائون آن

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **سری بهاگوت** / داستان / فارسی

serī behāgūt

لاله پران ناته

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۶۰۴

آغاز: همگامی که راجه پرجهت نه دفتر از جمله دوازده جزاید سری بها گوت؛ **انجام:** پران ... بها ور رسانیدند ... اسکندری سری بهاکوت تمام شد.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق [رایانه]

← سری بهگوت گیتا ⩤ بهگوت پوران

● **سری (شری) بهاکوت = پوران سری بهاکوت = سری کریشن** / داستان / فارسی

serī (šerī) behākūt = pūrān serī behākūt = serī kerīšen

کوسایین اندکهن

kūsāyīn andakhen

داستان مفصلی است که از زبان هندی به فارسی ترجمه شده است. اصل آن منظومه به زبان سانسکریت بوده است.این داستان شامل حکایت‌های مفصلی است درباره پسران هجده‌گانه قدیمی که گویا پسران سری بهاکوت بوده‌اند. اسامی برخی از این پسران که در نسخه آمده عبارتند از: سری کرشن، پراسریمتری، بهاگوت بران، ابی متری، راجه حد شتر سور، سرت پورانک، راچه پریچهت، سکهدپور، سری بهکوان جیو، گرگه ریشی، ولودیو، ششوپال، راجا جود شبستر. این کتاب در چند «اسکند» و هر اسکند در چند «ادها» تنظیم شده و در برخی نسخه‌ها به جای ادها «باب» ذکر شده است. این منظومه بارها به فارسی ترجمه شده و مترجمان آن نامعلوم هستند. عده‌ای مترجم آن را ابوالفضل علامی ذکر نموده‌اند.

[مشترک پاکستان ۲۱۶۹/۴؛ نسخه‌های منزوی ۳۷۲۷/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۸۲–۱۱/۸۲

آغاز: هزار هزار شکر و سپاس و سجده و پرنام بیقیاس قدرت مران کامله را که همت باقادر شامل مباشد؛ **انجام:** این سخن را به خاطر آورد به بکر ماجیب طوطی گفت که تو را نخواهم فروخت خاطر جمع داری اما شرط آنکه خون خود را وفا کنی چون ...

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۸۵گ، ۱۵–۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ – ۲۳۰۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۹

آغاز: پراسریمتری گفت که ابی متری آنچه بتو تلقین می‌کنم امر به نفی آنجناب است به جام دل بنوشی تا سوایی گویند ترک کن همچو نشنوی که از یک گوش بشنوی؛ **انجام:** اگر زهر خواجه باشد به سود با آب کوگنار چون ... با آب خار مغیلان ببر

یکی از مجلدات میانی این داستان را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ رجب ۱۲۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۱۸۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۷ – ۳۷۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۶۸

آغاز: ای هیژده هزار عالم از شوق تو مست ×× هر ذره به جست و جوی جان بر کف دست / بس تخته سیاه گشت و بس خامه شکست ×× حرفی نه نگاشتید زان گونه که هست. هیهات هیهات ذره امکان را که گم گشته بادیه حیرت و هیمان است؛ **انجام:** خوی خصال آن هر دو یکی بود باتفاق یکدیگر سال‌ها در کوه بن ... چند هزار سال به یک پای ایستاده عبادت کردند ... و حقیقت آن دو برادر و عبادت.

جلد اول این افسانه را شامل است و در آن داستان سری کشن و راجه پریچهت آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۱۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۳۸ – ۲۰۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۲۰

آغاز: برهمنان بخدمت شری کرش عرض گردانیدکه راجه جد شتر سوار از اندیشه کشتن برادران و برادرزادگان وخویشان برنمی آید دل به سلطنت فرماندهی نمیدهد؛ **انجام:** سوت پورانک گفت شری بیاس به شاگردان خود تعلیم فرمودند که راه بدین نوع است هر هژده پوران که تصنیف کرده‌اند در مارگاندی پوران مذکور است

خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ خصوصیات این نسخه با خصوصیات نسخه گنج بخش (۱۳۶۰/۳، ش۵۵۹۳ و ۶۲۵) برابر است، مجدول، با چند عکس مینیاتور چاپی؛ جلد: تیماج مشکی شمسه،۱۹۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۳۷ – ۳۷۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۲۱

آغاز: اوم شری کنیشای نما او نمو واسد یوائی پوران فیض ترجمان شریمها با کوت متضمن بر لیلای شریمهای راج ایناسی پورکهه مشتملبر دوادنش اشکندکنان؛ **انجام:** و تزاید باشد انتی مهاپورانی شریمها بها کوت سم پورنم سماختم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مرصع، با یک نقاشی در برگ اول؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۳۷۲]

← سری کریشن ⪢ سری (شری) بهاکوت

● **سری کیش اتمه** / - اردو
serī kīš atme

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۹۰
آغاز: اول سری کیش اتمه ... کور کیش اورسارد؛ **انجام:** سرم کرت کرت اب اربو راک مارتک
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **سریه** / عرفان و تصوف / فارسی
serye

بهلول بن مرازخان برکی، ق۱۲ قمری
bohlūl ebn-e marāzxān barakī (- 18c)
تاریخ تألیف: ۱۱۴۶ق
رساله مرتب است بر سه «فصل».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۶۱/۸
آغاز: سر همه مقاصد حمد واحدیست حقیقی که از حضر اعداد مبرا است؛ **انجام:** نه آنکه وجود مر ایشانرا حاصل درویشان حاصل است و برین تقدیر موجود.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۴۲ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۳۳۳]

● **سطر معرفت** / شعر / فارسی
satr-e ma‘refat

بیدل دهلوی، عبدالقادر بن عبدالخالق، ۱۰۵۴ - ۱۱۳۳ قمری
bīdel-e dehlavī, ‘abd-ol-qāder ebn-e ‘abd-ol-xāleq (1645 - 1721)

در شکل مثنوی در وصف طبیعت، در پایان رباعیات به ترتیب تهجی در قافیه و مستزاد است.
[الذریعة ۱۵۲/۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۳۳
آغاز: بسمله. آغاز بیان سیر مرآت ×× تحقیق سواد قدرت آیات / طپش فرسوده شوق ناله تمثال ×× ز تحریک نفس را میکند بال؛ **انجام:** بهار لفظ وقف مدحتش باد ×× گل معنی نثار فطرتش باد.
انجام مستزاد: و آن فرقه که بی وجود اسباب غرور ×× سازند به عجز / یعنی چه روند به خاک یکسان باشند ×× معذورانند.
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم گوهری، تا: جمعه ۸ شوال ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن سرخ، ۸۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۴۵۷]

● **سطوری در شناختن علم ید** / علوم غریبه / فارسی
sotūrī dar šenāxtan-e ‘elm-e yad

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۴۲۵/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۹]

● **سعادات ناصریه و اقوات روحانیه = سعادت ناصری = ترجمه اکسیرالعباده** / تاریخ معصومین / فارسی
sa‘ādāt-e nāserīyye va aqvāt-e rowhānīye = sa‘ādat-e nāserī = t.-ye eksīr-ol-‘ebāda

دربندی، آقا بن عابد، - ۱۲۸۵ ؟ قمری
darbandī, āqā ben ‘ābed (- 1869)
وابسته به: اسرار الشهادة = اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات؛ دربندی، آقا بن عابد (-۱۲۸۵)
اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق
ترجمه بخشی از «اکسیر العبادات» خود مترجم است با افزودگی‌هایی، در سیزده «باب»، هر باب در چند «مجلس» جمعاً دارای چهل و چهار مجلس است در رویداد کربلا. دربندی می‌گوید: پس از تحریر کتاب اکسیر العبادات به تحریک سید کاظم رشتی جمعی از اوباش به من حمله کردند و زخم‌های سخت به من وارد ساختند گرچه یکی از آنها را به زخم شمشیر کشتم ولی بر اثر جراحت آنان نالان شدم و به ناچار به تهران آمدم و مدت یک سال در تهران ماندم. در این مدت چند بار خدمت ناصرالدین شاه رسیدم. در وقت مراجعت به مسکنم چون برای خداحافظی به نزد ناصرالدین شاه رفتم او از من خواست تا اکسیر العبادات را به فارسی برگردانم و فرخ خان امین الدوله نیز در این باب تأکید کرد. من چون ترجمه آن را امری زائد دانستم به ترجمه فصلی که حاکی از تنها ماندن امام حسین در کربلا و شرح مسافرت حرم محترم آن حضرت بود البته با اضافاتی پرداختم.
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی جعل معرفة أصحاب الکساء و أهل بیته ... وبعد بر اصحاب اللباب وضمایر منیره و افئده و قلوب صافیه
انجام: همه گریه کردند و ناله نمودند و صلی الله علی محمد و

اهل بیته المظلومین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین
چاپ: مشار فارسی، ج۳، صص۳۰۰۹-۳۰۱۰؛ تهران، سنگی، ۱۲۹۲ق، وزیری، ۲۷۶ص (صص۳-۲۷۵)؛ تبریز، ۱۲۸۴ق، ۳۰۷ص
[نسخه‌های منزوی ۴۴۸۷/۶؛ الذریعة ۲۶۴/۵ و ۱۷۹/۱۲-۱۸۱؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸۴/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: عراق عرب (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۳گ، ۲۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۵۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۸۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، کا: علی بن محمد، تا: پنج‌شنبه ۲۶ صفر ۱۲۸۲ق؛ یادداشت انتقال کتاب از کربلایی محمد جعفر بک در ۱۲۹۹ق به کسی که نامش را سیاه کرده‌اند؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۴۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ صفر ۱۲۸۲ق؛ با یادداشتی به نام میرزا محمود وزیر به تاریخ ۲۷ صفر ۱۳۰۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۸گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۲۱]
۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱/۴۹/۱-۵۸۹۳
خط: نستعلیق، کا: حاج محمد جعفر خویی، تا: ۷ صفر ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۲۳ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: - ۱۸۶]
۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۳-۵/۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: نصر الله بن فضل اندلسی، تا: شنبه سلخ صفر ۱۲۹۶ق؛ واقف: نصرالله بن فضل اندلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۳۰۵]
۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۸۸/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن ملا باقر وبری ساکن احرم، تا: ۱۲۹۶ق؛ ۱۰۸گ (۹۰-۱۹۷)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۲]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۲۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** مجلس و مقام چهارم ... پس نزدیک جسد اشرف انور شد و خودش را انداخت بر ان جسد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۴۷]
۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸۶۶

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳-۱۴؛ تا قسمتی از مجلس اول از باب نهم است و ناتمام مانده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۲۳۴]
۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۴۰
آغاز: برابر»؛ **انجام:** نزدیک جسد اشرف انور شد و خودش را انداخت بر آن جسد ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [مؤید: ۳ - ۱۲۴]

← السعادة ⩾ المسعدة

● سعادت / کلام و اعتقادات / فارسی

sa'ādat

رساله مختصر در اصول دین که در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است.

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۶۱/۱
آغاز: بسمله این رساله مختصریست در معرفة اعتقادات اصول دین یعنی توحید و عدل و نبوة و امامت و اعتقاداتی که ملحق به این پنج اند با دلیلی هر چند مختصر ...
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه [ف: - ۳۰۱]

● سعادة الامامیة / حدیث / فارسی

sa'ādat-ol emāmīya

حسینی عریضی، علی بن محمد، ق۱۱ قمری

hoseynī 'arīzī, 'alī ebn-e mohammad (- 17c)

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۶/۱
آغاز: و ایضا به خدای عزوجل به مواسات برادران تقرب جوید خدای تعالی بندگان را به چیزی سختر مبتلا نمی‌فرماید و ایضا به چیزی سختر از اخراج دراهم ابتلا نمی‌فرماید و از مولای ما ابوجعفر مرویست؛ **انجام:** مگر قبول کنند و گوسفند مؤمن است که پشم او نافع و استخوانش نافع است میان شیر و گرگ و روباه و خوک و سگ جون کنند. تمت
خط: نسخ زیبا، کا: محمد نصیر بن علی رضا، تا: منتصف محرم ۱۰۹۱ق؛ ۷۱گ (۱پ-۷۱پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف]

● سعادت بشر / - فارسی

sa'ādat-e bašar

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, 'abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

[فهرستواره منزوی ۴۸۳/۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۴۸

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اهدایی: طواری یزدی، عباس بن محمد؛ کاغذ: خطی جدید، جلد: کاغذ آبی، ۳۶گ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۸۵۷]

● **سعادت سرمدیه در محبت محمدیه** / اخلاق / فارسی

saʻādat srmdīya dar mohabbat-e mohammadīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۶۵/۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الودود الحمید و الصلوات و السلام علی الحبیب المحمود؛ **انجام:** و در آخرت در حزب خاص آنحضرت (ص) محشور گرداند اللهم صل علیه ... آمین.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۶۵ص (۴۷-۱۱۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۴۵ - ۴۶]

● **سعادت عنوان** / تاریخ پیامبران / فارسی

saʻādat-e ʻonvān

خجندی امین آبادی، محمد بن محمد رستم

xojandī amīn-ābādī, mohammad ebn-e mohammad rostam

وابسته به: الشمائل النبویة و الخصائل المصطفویة = شمایل النبی = شمائل الترمذی؛ ترمذی، محمد بن عیسی (۲۰۹-۲۷۹ق)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳۸۳

ترجمه شمایل النبی ترمذی؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۹۵

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سعادة الکونین فی بیان فضائل الحسنین** / فضایل و مناقب / فارسی

saʻādat-ol kawnayn fī bayān-e fazā'el-el hasanayn

دهلوی، محمد اکرام الدین بن محمد نظام الدین، ق۱۳ قمری

dehlavī, mohammad ekrām-od-dīn ebn-e mohammad nezām-od-dīn (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۲ق

از کتب استدلالی اهل سنت در بیان مناقب و فضایل امام حسن و امام حسین (ع) با استناد به روایات در یک «مقدمه» و «خاتمه» و چهار «باب» است: مقدمه در بیان تحقیق معنی اهل سنت و بیان سر شهادت و ذکر احادیث داله بر وجوب محبت خاندان نبوت؛ باب ۱. ذکر احادیث مشترکه حسین (ع)؛ باب ۲. ذکر امام حسن (ع) (هشت فصل)؛ باب ۳. بیان احوال حسنین (دوازده فصل)؛ باب ۴. ذکر کشته شدن کسانی که شریک قتل امام حسین بودند؛ خاتمه در ذکر لعن یزید.

چاپ: در دهلی چاپ شده

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۸۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی شرف الحسن و الحسین علی سائر الخلائق بمزید الخلق و النسب و الجود و الاحسان؛ **انجام:** اربعه اهل تسنن منع در لعن یزید دیده نشده و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه هداة طریق الحق و محیی عام الدین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷۴گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۵۳]

● **سعادة المأة الثامنة بطوع القیاصرة العتامنة = رساله در نسب آل عثمان** / تاریخ / فارسی

saʻādat-ol me'at-es sāmena be-tawʻ-el qayāserat-el ʻatāmena = r. dar nasab-e āl-e ʻosmān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۳/۱۰

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شمس العلماء شیخ محمد مهدی عبدالرب آبادی قزوینی، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۰ق؛ ۱۷ص (۲۴۲۴-۲۴۴۰) [مختصر ف: - ۴۴۸]

← سعادت ناصری ≻ سعادات ناصریه و اقوات روحانیه
← سعادت نامه ≻ آثار مظفر

● **سعادت نامه** / شعر / فارسی

saʻādat-nāme

ناصر خسرو، ۳۹۴ - ۴۸۱ قمری

nāser xosrow (1005 - 1089)

مثنوی دیگری از ناصرخسرو در بحر هزج در پند و حکمت. برخی چون چلبی آن را از ناصر خسرو اصفهانی (-۷۳۱ق) دانسته‌اند.

آغاز: دلا همواره تسلیم و رضا باش ×× بهر جایی که باشی با خدا باش / خدا را دان خدا را خوان به هر کار ×× مدان تو یاوران را به ازو یار

انجام: ازین پند آنکه بر جانش فرح نیست ×× مکن عیبش که بر اعمی حرج نیست / کن در گوش کس در ثمین است ×× که پند ناصر خسرو همین است

چاپ: ۱۸۸۰م، به اهتمام فاگنان فرانسوی؛ تهران، ۱۳۰۶ش؛ لکنهو، ۱۹۲۵ م؛ تهران، ۱۳۳۹ش، به کوشش درویش و ویرایش سید نصرالله تقوی

[حاجی خلیفه ۹۹۰/۲ که نادرست آن را از ناصرخسرو اصفهانی دانسته؛ الذریعه ۱۸۱/۱۲ و ۲۰۵/۱۹ «مثنوی سعادتنامه»؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۱۰/۴ (۳

نسخه)؛ مشترک پاکستان ۱۷/۷ (۱ نسخه)؛ منزوی ۲۹۱۰/۴؛ دنا ۱۱۹/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** سعادت یار خواهی در همه کار ×× حدیث ناصر خسرو نگهدار
خط: نستعلیق، کا: ابوتراب منعم الدین اوحدی، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: روغنی، مجدول، مذهب، ۱۴گ (۲۸۷–۳۰۰)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۷)، اندازه: ۱۵×۲۳سم[ف:۶-۳۵۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۳
خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد مشهدی، تا: قرن ۱۰ و ۱۱ [مختصر ف: – ۴۴۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۱/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ازین پند آنکه بر جانش فرح نیست ×× مکن عیبش که براعمی حرج نیست / سعادت یار خواهی در همه کار ×× سخنهای شریف از گوش مگذار
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن علی دوست بدستانی/ بجستانی،تا: ۱۰۱۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۱۰۱پ – ۱۰۵ ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵) [ف: ۲۹/۲ – ۷۱۷]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷۶/۳-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** ز «ناصر» یادگیر این پند.
نسخه اصل: گنج بخش، ش ۵۳۹۸ (گنج ۱۶۴۸/۳)؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۲۸ جمادی الثانی ۱۱۲۰ق؛ ۱۷گ (۶۵–۸۱) [عکسی ف: ۲ – ۱۶۱]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰/۷
آغاز: برابر
کا: علی اکبر خانی، تا: ۱۲۵۴ق، جا: رشت؛ ۱۰گ (۸۳–۹۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۷۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** سعادت یار خواهی در همه کار ×× سخنهای شریف از گوش مگذار
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: نظر علی، تا: رجب تا شعبان ۱۲۷۳ق؛ مجدول، واقف: سید محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۲۷–۴۱)، ۱۸–۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۲سم [ف: ۱۷ – ۴۵۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** در این گنج را بر تو گشادم ×× کلید گنج در دست تو دادم / سعادت یار خواهی درهمه کار ×× سخنهای شریف از گوش مگذار
خط: نستعلیق، کا: علی، تا: ۵ ربیع الاول ۱۳۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ته پارچه‌ای، ۹۱ص (۱–۱۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴ – ۱۳۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۸۹/۳
آغاز و انجام: برابر
در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۰۵پ–۱۱۶پ)، ۱۵ سطر، [ف: ۳۶-۳۲۴]

● **سعادت نامه** / شعر / فارسی

sa‘ādat-nāme

شبستری، محمود بن عبدالکریم، ۶۸۷ – ۷۲۰ ؟ قمری
Šabestarī, mahmūd ebn-e ‘abd-ol-karīm (1289 - 1321)

کتابی منظوم درباره مسائل کلامی که به نقد آراء و نظریات فرق و مکاتب پرداخته و به رسم عارفان درباره هر موضوع با عنوان‌های «علم الیقن» و «عین الیقین» و «حق الیقین» به بحث می‌پردازد و به آیات و احادیث استناد می‌کند. این منظومه دارای هشت باب است و هر باب دارای فصولی ست که دارای حکایات و تمثیلاتی است. مؤلف ابتدا بر آن بود که کتاب را در هشت باب بسراید ولی پس از سرودن چهار باب از آن منصرف شده و می‌گوید: «حالیا درکشم عنان سخن ×× زآنکه بی حد بود بیان سخن / همه را خوی خوب عادت باد ×× جمله را ختم بر سعادت باد». شباهت میان اشعار سعادت‌نامه و گلشن راز، یگانگی شاعر این دو اثر را گواهی می‌کند. محمد لاهیجی در شرح گلشن راز از این منظومه یاد کرده و بارها به اشعار آن استناد جسته است.

آغاز: حمد و فضل خدای عزوجل ×× هست بر بنده واجب از اول / آن کریمی که داد روز نخست ×× اعتقاد صحیح و رای درست

انجام: حالیا در کشم عنان سخن ×× زآنکه بی حد بود بیان سخن / همه را خوی خوب عادت باد ×× جمله را ختم بر سعادت باد

چاپ: تهران، ضمن مجموعه آثار شیخ محمود شبستری، تصحیح دکتر صمد موحد، انتشارات طهوری، چاپ دوم، ۱۳۷۱ش.

[فهرست منزوی ۲۹۱۰/۴ و ۲۹۰۹ و ۱۱۹۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴/۲۳-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 12627؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ [فیلمها ف: ۱ – ۴۰۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۵ و ۶۰۱۶-ف
آغاز: برابر؛ **انجام:** همه یاران من بزرگ شدند ×× در ریاضت همه سترگ شدند / ای اصل وجود تو زیک قطره منی ×× تا چند کنی درین جهان کبر و منی / درباره اعمال خود از روی خرد ×× آخر نظری بکن که تا چند منی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۴ص (۲–۹۵)، ۱۲ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۹ – ۱۴۵۸] و [فیلمها ف: ۳ – ۱۹۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۹/۲۳-فیروز
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: ۱۰۸۹ق؛

کاغذ: کاهی، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۵۳ص (۲۶۶-۳۱۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۱ - ۳۰۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۷/۱۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۶۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۶۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در پله اعمال خود از روی خرد ×× آخر نظری بکن که تا چند منی

خط: نستعلیق درشت خط، بی کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ (۱ر - ۷۷پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۴۳ - ۱۰۶]

● **سعادت نامه = رساله فلکیه** / هیئت / فارسی

saʻādat-nāme = r.-ye falakīye

علاء تبریزی، عبدالله بن علی، ق۸ قمری

ʻalāʻ-e tabrīzī, ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻalī (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۰۶ق

به نام سعدالدین محمد بن تاج الدین علی ساوجی و شرف الدین امیر حاجی در یک «مقدمه» و دو «قسم» در انشا و ترسل و استیفا ساخته؛ در پایان آمده که پس از این باید قانون السعاده را که در استیفا است خواند. جز رساله فلکیه عبدالله بن محمد بن کیای مازندرانی است که در ۸۶۵ق به نام وزیر فلک المعالی ساخته است.

[الذریعه ۳۱۴/۱۶؛ فهرستواره منزوی ۲۶۹۷/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۶۲-ف

نسخه اصل: گویا از کتابخانه آکادمی علوم شوروی؛ بی کا، بی تا؛ تملک: روز ۲۳ صفر ۷۱۴ و ۲۶ ذیحجه ۷۹۹ [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳-ف

نسخه اصل: یوسف آغا ش ۵۹۷۵ (۵۱۶)؛ خط: نسخ، کا: عبدالله صانع، تا: ۸۱۵ق، جا: بورسا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۶-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۱۹۰؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۹۳۷ق؛ ۷۰گ، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۱/۲

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، دارای کتیبه مرصع مذهب؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۴۵گ (۸۲پ-۱۲۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۱۱۵]

● **سعادت نامه = تاریخ امیر تیمور گورکان = روزنامه غزوات هندوستان** / تاریخ ایران / فارسی

saʻādat-nāme = tārīx-e amīr teymūr-e gūrkān = rūznāme-ye qazavāt-e hendūstān

یزدی، علی بن جمال الاسلام، ق۸ قمری

yazdī, ʻalī ebn-e jamāl-ol-eslām (- 14c)

اهدا به: تیمور گورکانی

مؤلف پس از آنکه دو رساله به عربی و فارسی تألیف نموده و به تیمور عرضه کرده، به دستور تیمور گورکانی وقایع فتوحات وی را در جنگ‌های هندوستان، با نثر ادیبانه و پرتکلف در کتاب حاضر تحریر نموده است. مشتمل بر سه «بخش» است: ۱. دیباچه که به شرح اجمالی فتوحات تیموری اختصاص دارد؛ ۲. قسمت اصلی مطالب کتاب، گزارش روزانه وقایعی که در خلال قریب هشت ماه جنگهای امیر تیمور در شبه قاره هندوستان رخ داده است؛ ۳. بخش مختصر کتاب، شرح بنای مسجد جامع سمرقند به فرمان تیمور.

آغاز: سپاس و ستایش خداوند عالم را عز اسمه و جل ذکره که درین عهد همایون گوی زمین را در خم چوگان قدرت..

انجام: و بلاد و عباد خویش را از جور جبابره ستمکار و قهار غدار نگاه دار یا رب العالمین و یا ارحم الراحمین و یا اکرم الاکرمین.

چاپ: به گفته مشار این کتاب در پطروگراد (= ست پترزبورگ) به چاپ رسیده است

[الذریعه ۲۷۰/۱۱؛ مجله یغما ش ۳۶۴، سال ۳۱، دی ۱۳۷۵، مقاله ایرج افشار با نام «خاندان جمال الاسلام یزدی»؛ فهرستواره منزوی ۱۲۷۰/۳؛ مشترک پاکستان: ۳۹۲/۱۰؛ نسخه‌های منزوی: ۴۵۹۷/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد بن علاء الدین عبدالعزیز تبریزی، تا: جمادی الثانی ۸۶۸ق، جا: یزد؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۰

آغاز و انجام: برابر؛ تمام شد تاریخ امیر بزرگ و خاقان اعظم امیر تیمور گورکان ... و التوفیق فی اتمام هذا المرام من الله المهیمن العلام و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه الطیبین الطاهرین و السلام، تمت الکتاب ...

نسخه اصل: انستیتوی شرق شناسی ابوریحان بیرونی فرهنگستان علوم ازبکستان: نسخه شماره ۱۵۲۰ (فهرست نسخ خطی فارسی انستیتوی شرق شناسی ابوریحان بیرونی: ۶۴/۱)؛ خط: نستعلیق، بی کا،تا:۵شعبان۱۰۱۵ق؛مصحح، مقابله شده؛ در پایان نسخه آمده: «قوبل بقدر الوسع و الطاقة»؛۱۲۴ص، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۸۸]

● **سعادت نامه = ترجمه روضة الشهداء** / تاریخ معصومین / ترکی

saʻādat-nāme = t.-ye rowzat-oš šohadāʼ

حسن زاده، محیی الدین محمد، - ۹۱۱
hasan-zāde, mohī-od-dīn mohammad (-1506)

وابسته به: روضة الشهداء؛ کاشفی، حسین بن علی (-۹۱۰)
اهداء به: سلیمان دوم
ترجمه روضة الشهداء کاشفی است در ده «باب» هریک چند «فصل»، جز حدیقة السعداء فضولی و گویا هم جز روضة الشهداء ترکی تاشکند. نام کتاب در دیباچه آمده است.
[الذریعة ۱۸۱/۱۲؛ استوری ۲۱۳/۱؛ تاشکند ۳۴۲/۷؛ پاریس ۴۸؛ کشف الظنون ۹۲۶/۱ و ۹۹۰/۲؛ نشریه ۴۲۷/۱۱؛ فهرست تاریخ و جغرافیا ۲۸۸؛ بلوشه AF 48؛ قرطای ۱۱۴۰ و ۲۲۱۵؛ بریگل ۶۲۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۴۵
آغاز: حمد بی حد اول صبور بی ملال و شکر لایعد اول شکور بی زوال حضرتنه که بیمار خان غم و دارالشفاء الم ده داروی تلخ و لنبلوکم بشی من الخوف و الجوع و نقص من الاموال و الانفس و الثمرات..؛ **انجام:** اولمقدن خالی اولمیه آمین یا مجیب السائلین. بیت: عرض جوهر له قایم اولد و غنچه ×× وجودی دولت ایله دایم اولسون.
خط:نستعلیق تحریری،کا:حسین بن محمد،تا:۲۳ربیع الاول ۹۹۴ق، جا: آمد؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۷۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۲۶- ۳۲۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۸۰
آغاز: از عرش علا تا به ثری میگریند. ماهی در آب و مرغ بر روی هوا ×× در ماتم شاه کربلا می‌گریند؛ **انجام:** گنهکارم بکا اولدی گنه کار ×× سیه کارم خط اشعار کردار / قرر مقده دل و آغر مده ریش ×× شب عصیانده قالدم شویله دلریش
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: میشن سیاه، ۲۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۳۰/۲سم [ف: ۱ - ۶۱۲]

● سعادت نامه / ادبیات / ترکی
sa'ādat-nāme

شمعی برزینی، مصطفی، - ۱۰۰۰ قمری
šam'ī barzīnī, mostafā (- 1592)

وابسته به: پندنامه = نصایح = ولدنامه = پسرنامه؛ عطار، محمد بن ابراهیم (۵۳۷-۶۲۷)
پندنامه عطار با شرح ترکی آن به نام سعادت‌نامه از شمعی برای زیرک آغا محبوب مراد سوم. شمعی گلستان و بوستان سعدی و بهارستان جامی و مثنوی رومی و دیوان حافظ را شرح کرده و جز شمعی شاعر درگذشته ۹۳۶ می‌باشد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۹۸
آغاز: شکر و سپاس بی قیاس شول قادر قیومه که لطف بی غایت و کرم بی نهایت دل؛ **انجام:** اول کمسه جوق اوقویه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۲؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تازه، ۷۹گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۳۱۷]

● سعادت نامه / عرفان و تصوف / ترکی
sa'ādat-nāme

نوا، عمر بن حسین
navā, 'omar ebn-e hoseyn

اهدا به: خواجه زیرک آغا
شرحی است به ترکی بر پند نامه عطار نیشابوری از عمر بن حسین نوا که در زمان سلطان مرادخان و به نام خواجه زیرک آغا ساخته است. [به نظر می‌رسد همان اثر بالا باشد با انتساب به مؤلفی دیگر]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۸۹
آغاز: هذا شرح پندی عطار بسمله.شکر و سپاس بی قیاس شول قادر و قیومه؛ **انجام:** اول مک چوق اوقویه
خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن عثمان بن عثمان، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۵۸ق، جا: مدرسه تریزوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۲گ،۱۷سطر(۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۱۷۳۴]

● سعادت نامه / هیئت / فارسی
sa'ādat nāma

گرجی، فرهاد
gorjī, farhād

گرجی، عبدالله
gorjī, 'abd-ol-lāh

رساله‌ای است در بیان سعادت و شقاوت کواکب و رنگ و لون و خصوصیت هر یکی بر برجی شامل «مقدمه» و دوازده «باب»: مقدمه: شرافت این علم؛ باب ۱. زحل و لزومات آن؛ ۲. مشتری و لوازم آن؛ ۳. مریخ؛ ۴. شمس؛ ۵. زهره؛ ۶. عطارد؛ ۷. قمر؛ ۸ بیان آنکه در هر خانه قمر را چه اقتضاء بود؛ ۹. تذکیر و تأنیث بروج؛ ۱۰. سبب انقلابات؛ ۱۱. بیان هفت اقلیم؛ ۱۲. شمس و مشتری و مریخ شرقی‌اند. از فرهاد گرجی و عبدالله گرجی غلام.
آغاز: بسمله. و به نستعین سپاس و منت وجودی را که رافع سموات را بانوار ثوابت مزین و منور کرد و فیاض اقالیم را باثرات کواکب موقوف گردانید ... من بعد سبب تحریر این وریقات دالست بر آنکه هر گاهکه سعادات او و شقاوات کواکب و رنگ الوان ایشان و خصوصیت هر یکی بر برجی که هر یک بکدام برج لازمند و دانستن آنکه هر کوکب در هر برج چه قدر توقف دارد و طبایع هر یکی بکدام جهت سکون دارد و نظرات هر یکی از ایشان اثر موثر می‌شود ... و این کتاب را سعادت نامه نام کرده شد ...

انجام: اعم از آنکه شرقی و غربی باشند و ناری و مائی و ترابی و السلام تمام شد کتاب سعادت نامه غفرالله لمن نظر فیه اما از ایشان مشتری تابستانی است ... زحل مشرقی و زمستانی و السلام و الله اعلم بالصواب.

[نسخه‌های منزوی ۳۰۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۹۶۶/۴]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۵۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** والله اعلم بمنه و توفیقه کتبه العبد الاقل المذنب الحقیر الفقیر الی رحمته الله الغنی بالمشارکة عبدالله کرجی غلام خاصه شریفه

خط: تحریری، کا: [فرهاد گرجی] و عبدالله گرجی غلام خاصه شریفه، تا: قرن ۱۳؛ صفحات ۶۶۱-۶۶۴، فصل در معرفت بیماری و صحت و موی است. بعد از دوازده باب سعادت‌نامه رساله‌ای به فارسی در دانستن آن که هر روز به کدام کواکب تعلق دارد. در هشت فصل و سپس رساله دیگر به فارسی از قول ابومعشر در باب فصول چهارگانه در احکام تقویم است؛ ۲۹ص (۵۹۱-۶۱۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۴۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲گ (۱پ-۱۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۶ - ۴۲۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از هر برجی فیضی دیکر میرساند والله اعلم بحقایق الامور.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه: دعا برای سلامتی شاه صفی صفوی در ۱۸ سطر؛ کاغذ: نخودی، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۱۸ - ۱۴۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۸۲/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۱۳گ (۸۹ر-۱۰۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۶ - ۳۸۹]

۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۴۳/۱

آغاز: ششم است و دو برج دیگر که قوس وحوت اند ... ستاره سعدات و طبع وی گرم؛ **انجام:** مغربی بهاریست و زحل مشرقیست و السلام تمام شد، سعادت نامه غفرالله نظر آله و کاتبه

در فهرست ناشناس، مشتمل است بر دوازده باب: باب ۱ و ۲ و ۵ و ۶ افتاده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۹گ (۱ر-۱۹ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۳۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۹۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب نهم در بیان تذکیر و تانیث بروج و طبایع ایشان اکنون بدانکه حمل و قوس و اسد.

در فهرست ناشناس. از آغاز رساله تا باب نهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۸گ (۷پ-۱۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۵۲۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۲۹-۴۲)، ۲۰سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف:۱۱-۲۳۷۹]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۳۸/۷-۳۱/۱۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیست و هشتم از میانه شمال و مشرق برآید و در نهم و نوزدهم و بیست نهم فوق الارض بود و در دهم و بیستم و سی ام تحت مقدر الارض بود والله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۳۰۷]

● سعادت نامه / عرفان و تصوف / فارسی

sa‘ādat-nāme

سلطانعلیشاه، سلطانمحمد بن حیدر، ۱۲۵۱-۱۳۲۷ قمری

soltān-‘alī-šāh, soltān-mohammad ebn-e heydar (1836 - 1909)

در اخلاق عرفانی و بیان علم و لواحق آن که بیان ایمان و ایقان است شامل یک «مقدمه» و دوازده «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در بیان حقیقت انسان و مراتب آن؛ فصل ۱. بیان فضیلت علم و اقسام آن؛ ۲. بیان فوائد علوم و اینکه کدام یک راجع بآخرت و یا دنیاست؛ ۳. بیان علمی که راجع است به آخرت؛ ۴. وجوب طلب علم؛ ۵. بیان تقارن و تلازم علم و عمل؛ ۶. بیان محفوظ بودن علم و اینکه او میراث انبیاء است؛ ۷. بیان وجوب این علم بر مردم؛ ۸. بیان وجوب طلب علم از صاحبان علم و مذمت طلب از غیر اهل علم؛ ۹. وجوب ایتمام به امام حق منصوب من الله لهدایة الخلق؛ ۱۰. بیان مناقب امام؛ ۱۱. بیان آداب رسیدن به خدمت علماء اعلام و مشایخ عظام و آداب حضور و غیاب؛ ۱۲. سبب اختلاف اخیار؛ خاتمه در بیان طریقه شیعیان علی بن ابیطالب (ع).

آغاز: بسمله حمد و سپاس بیرون از حد و قیاس بی چند و چونی را سزاست که ساحت توحیدش را حد و غایت نارواست و دامان غیرتش ...

انجام: و تأکید بلیغ درتحریص و ترغیب بر این طریقه می‌نموده اند هذا آخرما اوردنا ایراده امید که ناظر بدیده انصاف نظر فرماید و حجاب لجاج و تعصب را از روی دیده بر دارد. و الحمدلله اولاً و آخراً و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و عترته المعصومین.

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۰۸، وزیری کوچک، ۱+۲۰۴+۲صص

[الذریعة ۱۸۱/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۹۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۴۹۵/۶ و ۴۸۴/۷]

شرح و حواشی:

۱- هدایت نامه = رد بر شقاوت نامه؛ استرآبادی، محمد رضا بن علی (-۱۴)

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: بهمن علی، تا: ۱۲۹۴ق؛ در آخر نسخه قطعه‌ای در سی و یک بیت از کاتب نسخه بهمن علی در وصف ملاسلطان علی شاه؛مهر:حاج سید سعید؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۳۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴-۹/۱۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بهمن علی، تا: ۱۲۹۵ق؛ در دو برگ آخر مثنوی از بهمن علی (کاتب) در مدح از کتاب که تاریخ تألیف کتاب در بیت آخر آن ۱۲۹۳ق ذکر شده و آغاز مثنوی چنین است: «چندا زین نامه مشکین شیم ×× کز سعادت گشته عنوانش رقم»؛ جلد: تیماج زیتونی، ۹۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۰۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی لنجانی نعمت اللهی، تا: جمادی الثانی ۱۲۹۵ق؛ پس از این ضمن ۳ صفحه قصیده‌ای است از بهمن علی در وصف کتاب و نیز قصیده‌ای است در دو صفحه از کاتب در مدح حضرت امیرالمؤمنین (ع)؛ واقف: نائینی؛ ۷۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۶۲]

۴. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی کا، تا: ۱۲۹۵ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۰

خط: نسخ، کا: میرزا جان، تا: ۱۲۹۵ق، به دستور میرزا محمد حسین خان سر رشته دار حضرت اقدس ارفع امجد والا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹۱گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۲۶]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۵۶/۱-۲۳/۱۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** وهذا غاية طيران السائرين و نهاية درجات كمال العارفين و بها تحسم الرسالة القدسية فى معرفة طريق النجاة من المالوفات ... والحمدلله وحده اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا بمحمدوآله والصلوة عليه وآله.

خط:نستعلیق شکسته،کا: علی اکبر، تا: سلخ رمضان ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۲۳۰۶]

۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۵۳

آغاز: از دقایق شرع انور را روا دارند بلکه پیوسته سالکین را امر به تصحیح عقاید دینیه و حفظ نوامیس شرعیه می‌فرمایند ... چهارم عقل است و آن جوهری است مجرد از ماده؛ **انجام:** بر سبیل اطلاق فرموده اند چنانچه از فرمایشات آن بزرگوار معلوم شد وآنچه نسبت بفرماید دهر و وحید عصر علامه محقق مقدس اردبیلی داده اند

خط:نستعلیق،بی کا،تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین شریف شیخ الاسلام خوانساری، تا: ۲۹ ربیع الاول ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج جگری، ۷۵ص (۱-۷۵)، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۹۲]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۱۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، ۸۸گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۷۵]

۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۴۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۲]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۰۵/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۷ صفر ۱۳۰۴ق؛ یک سوم نسخه در بیدخت و یک سوم در طوس و یک سوم در تهران نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی کبود و سفید، ۱۹۲ص، ۱۵ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۷/۵×۱۰سم [ف: ۵ - ۱۰۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید ابوالقاسم موسوی حسینی، تا: ۹ ربیع الاول ۱۳۰۶ق؛ پس از کتاب قصیده‌ای است در پنجاه و هشت بیت در مدح کتاب به خط ناسخ اصل؛ ۱۰۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۷۰]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر سعادت یافت این نامه ختام ×× ختم ما را بر سعادت کن تمام

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی پسر عبدالمطلب خرقانی الاصل، تا: یک‌شنبه ۲۷ محرم ۱۳۰۶ق، جا: مدرسه زید؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۴گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۰۵]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۲۳ رمضان ۱۳۰۶ق؛ در دو صفحه آخر نسخه یک مثنوی گویا از مؤلف با این مطلع: «چند ازین نامه مشکین شیم ×× کز سعادت گشته عنوانش رقم»، به وسیله عبدالله در ماه رمضان در محل خیام امام حسین علیه السلام مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ مهر: «عبدالله ۱۲۸۴» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸ - ۴۶۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مذمت صوفیه نوشته اند بعضی محقیقین را

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۴۵**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یحیی حسینی همدانی، تا: پنج‌شنبه ۳ شعبان ۱۳۰۹ق؛واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۸۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۱۶۹]

۱۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۹۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بهبهانی، میرزا محسن شیخ الاسلام، تا: ۱۳۱۳ق [رایانه]

۱۸. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: عبدالله، تا: ۶ رجب ۱۳۲۲ق؛ مجدول؛ جلد: پارچه مشکی، ۱۱۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۴۲]

۱۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۳**

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن آقا صدر، تا: یک‌شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۳۲۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۱۳گ، ۱۳ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۲ - ۳۰۰]

۲۰. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۴**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه ۱۳۴۴ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۱۴]

۲۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۷/۴**

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۲۸گ (۱-۲۲۸)، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۱۳۱]

۲۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۳۵**

خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج نیلی، ۹۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۱۳]

۲۳. **بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۴۴/۷**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۷۶]

● **سعادت نامه** / شعر / فارسی

sa‘ādat-nāme

تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، - ۱۳۷۴ قمری

tā’eb-e tabrīzī, esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1955)

مثنوی در وصف عاشقان حق و تشبیه آثار قدرت الهی به باد که همه کار کند و با چشم ظاهری دیده نشود، و قصه توبه زهرا فاحشه آوازه‌خوان طهرانی و داستان رابعه عدویه، و راز و نیاز تائب به درگاه قاضی الحاجات و اعتراف به توحید و صفات اله. در چهار صد و چهل و هفت بیت است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۳

آغاز: اول هر نامه نمایم بجد ×× حمد خدا را که بود مستبد / قاهر و قهار و غیور است او ×× غافر و غفار و غفور است هو؛ **انجام:** همچو سخن خارق عادت بود ×× نظم چنین نامه سعادت بود

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۶گ (۱۴پ-۲۹پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۴۵۴]

● **سعادت نامه** / آداب و سنن/ فارسی

sa‘ādat-nāme

در اصول و فروع و آداب و سنن و احادیث مشتمل بر سه «قسم». **چاپ:** کانپور، سنگی، ۱۲۷۵ق، وزیری بزرگ، ۶ص (صص۱۹-۲۴)

۱. **کرمان؛ اسلام پناه، مهندس محمد حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره**

کا: شمس الدین من کمال الدین ابونصری (؟)، تا: ۸۸۲ق؛ افتادگی: انجام [میراث اسلامی: ۵ - ۶۲۲]

۲. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۰۳**

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۳. **یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۹۳**

آغاز: چون با آن تکبر نکرد؛ **انجام:** یا من سبح له الملائکة بالابکار.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: شمس الدینی است؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۱۳۵گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۳۵۷]

● **سعادت نامه (ترجمه)** / عرفان و تصوف / عربی

sa‘ādat-nāme (t.)

درباره حروف و چگونگی پی بردن به اسرار جهان از راه شناختن حروف. بر فراز صفحه اول این رساله چنین آمده است: «ترجمة سعادة نامه لابن فرشته و عربه ملا خیری».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۵۶/۲

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان فی ألطف مشیته و احسن تقویم و رزقه نفائس بدائع البیان بفضله القدیم؛ **انجام:** و لا تسود وجوهنا یوم تسود وجوه أعدائک بفضلک و کرمک یا أرحم الراحمین.

خط: نسخ، کا: محمد السکران الطهوای، تا: ۹۶۷ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱۰۴ر-۱۰۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۳۱]

● **السعادة و الاسعاد فی السیرة الانسانیة** / اخلاق، حکومت و سیاست / عربی

as-sa‘āda wa-l is‘ād fi-s sīrat-il insānīyya

عامری، محمد بن یوسف، - ۳۸۱ قمری

‘āmerī, mohammad ebn-e yūsof (-992)

این کتاب مشتمل بر اصول اخلاقی و تدابیر عملی است که در حیات دنیا برای سعید شدن و سعید کردن ضروری شناخته شده است. این اصول و تدابیر را مؤلف کتاب از ترجمه‌های عربی مؤلفات افلاطون و ارسطو و سایر فلاسفه یونانی استخراج کرده است و با نکات و تعلیمات و اندرزها و دستورها و حکایاتی که در کتب ایران و هند و عرب یافته است و مناسب و مؤید گفته‌های یونانیان تشخیص داده است درآمیخته و کتابی در سیرت و اخلاق انسانی و قوانین سیاست و اصول تربیت و تدبیر منزل از آن ترتیب داده است.

چاپ: ایران، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۳۶ش، عکس از روی نسخه خطی، با مقدمه مجتبی مینوی

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۰۷/۶

کا: مجتبی مینوی، بی‌تا؛ عکسی چاپ شده است [نشریه: ۶ – ۶۸۳]

● **السعادة و الأقبال = کمی الجلالی** / طب / عربی

as-sa‘ādat-u wa-l-iqbāl = kamīy-ul-jalālī

آیدینی، خضر بن علی، – ۸۲۰ ؟ قمری

āydīnī, xezr ebn-e ‘alī (- 1418)

رساله‌ای در طب، در چهار «قول» و دو «تعلیم» به شرح آتی: قول ۱. کلیات الطب، دارای چند «تعلیم»: ۱) علم الطب، ۲) القسم العملی؛ قول ۲. الاغذیة و الاشربة و الادویة؛ قول ۳. الأمراض الخاصة بعضو عضو و اسبابها؛ قول ۴. الأمراض العامة. در کشف الظنون نیز به همان دو نام و در دو جا (ص ۱۴۲۵ و (۱۵۱۱) آمده است.

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم ... و بعد فهذا کتاب السعادة و الاقبال مرتب علی اقوال القول الاول فی کلیات علم الطب فیه تعلیمان ...

انجام: و کبد الکلب یشفی لمعضوضة و یؤمن الفزع من الماء

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۴۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه نسخه ملی تبریز (۸۲۵/۲) تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۱۳۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [مؤید: ۲ – ۴۱]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۹۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالمحسن ابن مفتی محمد، تا: ۱۱۶۶ق؛ مجدول؛ جلد: چرمی، ۱۵۸گ، ۶۳–۲۱ سطر با حواشی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵ سم [ف: ۲ – ۸۲۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۰۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۹۷]

● **سعادت و اقسام آن** / فلسفه / فارسی

sa‘ādat va aqsām-e ān

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

ترجمه فصلی از کتاب ارسطو در سعادة و اقسام آن به فارسی است که مترجم آن محقق طوسی دانسته شده است.

[فهرستواره منزوی ۱۶۷/۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶/۲۲۵/۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی زرد و سفید، جلد: تیماج، ۲ص (۳۷۴– ۳۷۵)، ۲۸ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱ – ۲۲۷]

● **سعادت و شقاوت** / کلام و اعتقادات / فارسی

sa‘ādat va šaqāvat

مقدس اصفهانی، محمد بن عبدالحسین، – ۱۳۷۸

moqaddas-e esfahānī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (- 1378)

بحث‌هایی است درباره سعادت و شقاوت انسان و نشانی و اسباب پیدایش این دو صفت و گفتگوهای مربوط به این موضوع برای اثبات این‌که انسان‌ها در کارهای نیک و بدشان مجبور نیستند بلکه به‌گونه‌ای اختیار دارند و نتیجه کارهای خود را می‌بینند. گرفته شده از آیات قرآنی و احادیث اهل بیت (ع) و گاهی با نقل گفته‌های بعضی از دانشمندان.

اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۵۸

آغاز: راجع به سعادت و شقاوت و حدیث السعید سعید الخ و احادیث طینت و آیات و اخبار عالم ذر و بعضی از خبرها که موهم جبر است؛ **انجام:** انبیاء از بهشت می‌گویند از جهنم می‌گویند که امید بمنزله آن چیز است که می‌کَنند و نیز بمنزله چوبی است که از عقب سر می‌زنند.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴، ۲۶گ، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [اوراق عتیق: ۲ – ۳۲۲]

● **السعادة و الکمال** / فلسفه / عربی

as-sa‘ādat wa-l kamāl

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، – ۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

در کمال و سعادت جان مردمی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۸

آغاز: فائدة من افضل الدين القاشانی – ان النفس الناطقة اذا اکتسبت ملکتی العلم و العمل بواسطه خروجها الی کمالها الممکن؛ **انجام:** و متعوا بالنظر الی ذات الملک ... فاذا فصلت هذه ... (بپایان نمیرسد).

خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۶۰پ) [ف: ۳ – ۳۳۳]

● **سعادت و نحوست ایام (رساله)** / اختربینی / فارسی

saʻādat va nohūsat-e ayyām (r.)

رساله‌ای است مشتمل بر سعادت و نحوست ماه و تاریخ و روز، بنا کردن خانه در ماه‌های سال، بیان خواص نوروز با توجه به روزهای هفته و تأثیر آنها، بیان اقوال غره ماه محرم. در پایان به بیان احکام وقوع کسوف و برخی مطالب منقول از آغا محمد صاحب (سلمه الله) و ملا محمد باقر مجلسی پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۰۹

آغاز: بسمله. بیان تیاری مکان سعادت و نحوست ماه و تاریخ و روز و غره در کتاب عجایب انوار حکما فرموده اند که؛ **انجام:** و در مغرب آخر سال قحطی پدید آمد در آخر سال گرانی گردد در ماه رجب دلیل بر حدوث قحط و طاعون

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای یک مجلس تصویر (مار)، مصدر است به یک صفحه فال‌نامه حضرت امیرالمؤمنین با جدول و مذیل است به هفت بیت شعر (در بیان عدد اشکال)؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۱۱گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۶۶]

● **سعادت و نحوست درجات بروج** / هیئت / فارسی

saʻādat va nohūsat-e darajāt-e borūj

نگارنده این رساله احکام نجومی از «الغایة و الکمال فی احکام النجوم» مولانا محمد بن عبدالرحیم بن صالح بن منصور کیائی که در آن درجات برج‌ها را بر خلاف تنکلوشاه نهاده است یاد می‌کند و می‌گوید نمی‌دانم او از کجا گرفته است و من درجات تنکلوشاه را به کتاب او پیوستم و این کتاب بپرداختم.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۰/۶

آغاز: بسمله احکام معرفت سعد و نحس درجات بروج. این رساله ایست در معرفت سعادت و نحوست درجات بروج و تحقیق این عمل آنست که بعد از آنکه نمودارات کرده باشیم؛ **انجام:** و او را از آن منفعتی نباشد ... کریم کثیر المال. و الله اعلم بحقایق الامور. تمت بعون الله الملک الوهاب.

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد حسین موسوی دریاباری، بی‌تا؛ ۱۳گ (۱۴۲پ-۱۵۴پ) [ف: ۴ – ۸۸۷]

● **السعال و اسبابه و طرق علاجه** / طب / عربی

as-suʻāl wa asbāb-u-h wa ṭuruq-u- ʻalāj-i-h

ابن جزار، احمد بن ابراهیم، – ۳۹۵ ؟ قمری

ebn-e jazzār, ahmad ebn-e ebrāhīm (- 1006)

کتابی از ابوجعفر احمد بن ابراهیم بن ابی خالد، درباره رأی بقراط و جالینوس در باب سرفه (سعال) و اسباب آن و راه‌های علاج آن، در چهار «باب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۴۸/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان marsh 215 ؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۱۳۸]

● **سعد السعود للنفوس المنضود** / تفسیر / عربی

saʻd-us suʻūd li-n-nufūs-il manḍūd

ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹ – ۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, ʻalī ebn-e mūsā (1194 - 1266)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ذیقعده ۶۵۱ق

گزیده‌ای از چند نسخه قرآن کریم و دیگر کتب آسمانی همچون زبور، تورات و انجیل و نقل فرازهایی از تفاسیر و کتب مربوط به قرآن که مؤلف در کتابخانه خود داشته است. در هر فصل توصیفی اجمالی از نسخه‌ای که انتخاب کرده آورده، و سپس قسمتی از آن را ذکر کرده و مطالبی را در پی آن برای تفسیر و توضیح متذکر می‌شود. اطلاعاتی در علوم قرآن و چگونگی نزول و جمع‌آوری قرآن دارد. آن را در دوازده «فائده» کوتاه در آغاز و مجموعاً بر دو «باب» سامان داد و شامل دویست و شصت و نه «فصل» مختصر است: باب ۱. فیما وقفناه من المصاحف المعظمه و الربعات المکرمه (دارای هفتاد و پنج فصل)؛ باب ۲. فیما وقفناه من کتب التفاسیر (دارای صد و نود و چهار فصل).

آغاز: بسمله. و صلوته علی سیدنا محمد النبی و آله الطاهرین یقول علی بن موسی ... اطلع علی خزائن علمه لذاته و ان کل ...

انجام: فما الذی منعم أن یجتمعوا عند بعض قرابته أو بعد صحابته و یقولوا ما یقدرون علیه أو یقول کل واحد منهم بحسب قدرته لولا أن الله صرفهم بعنایته.

چاپ: نجف، محقق: محمد کاظم الکتبی، مطبعة الحیدریة، ۲۹۸ص، ۱۹۵۰م.

[الذریعة ۱۸۲/۱۲؛ ریحانة الأدب ۷۸/۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بشهادة القرآن الصادرة عن أصدق مقال و الحمدلله رب العالمین ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده با نسخه‌ای که با نسخه مؤلف تصحیح شده بود؛ تاریخ وقف: ماه رجب ۱۰۹۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف:

۱۳ - ۱۰۷]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۹۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [الفبائی: - ۳۰۸]

۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۸۵۴**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابوالقاسم حسینی، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی مذهب، ۱۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۲۰۰]

۴. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۴۷/۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، اندکی قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۹۱گ (۱۰۷-۱۹۷)، ۲۴ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم[ف:۳۰-۲۴۲]

۵. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۸۷-۶/۷۷**

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: نعمت الله سرمدی سبزواری، تا: ۱۰ رجب ۱۳۶۳ق، جا: تهران؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۱۸-۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۰۷]

↩ سعد و نحس ⊳ نجوم

↩ سعد و نحس ⊳ اختیارات الایام

● السعد و النحس / اختربینی / عربی

as-sa‘d wa-n naḥs

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۷/۱-عکسی

آغاز: ... الواقع فی ایام و الشهور؛ **انجام:** و فی شوال ۶ و ۸ و فی ذیقعده ۶ و ۱۰ و فی ذی الحجة ۸ و ۲۰

از ناشناس، که شاید نامش در دیباچه بوده که در نسخه افتادگی دارد. بخش‌بندی نشده. برپایه حدیث‌ها، آنجا که از روزهای نحس سخن دارد می‌گوید «و ترجمه ابونصر بالفارسیه»: هفت روز نحس باشد در مهی - زان حذر کن تا نیابی هیچ رنج - سه و چار و سیزده با شانزده - بیست و یک ف چار بیست و پنج (ص۵)؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۳۶ق [عکسی ف: ۱ - ۲۰۹]

● سعد و نحس / اختربینی / فارسی

sa‘d va nahs

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳۸

آغاز: تا دشمنی نکنند به تو در خاتمه کتاب؛ **انجام:** در کتاب قصص الانبیا روایت کرده است.

این نسخه که نه آغاز دارد و نه پایان، در سعد و نحس ایام صحبت می‌کند و آنچه در اینجا آمده از فصل پنجم کتابی است که می‌گوید: «از حضرت امیرالمؤمنین (ع) هشت بیت منقول است در اختیارات ایام هفته و مترجم مضمون آن را در این هشت بیت فارسی به نظم آورده» و فصل ششم در اخبار اهل بیت (ع) است و در این فصل از خواص روزها از حیث سعد و نحس بحث شده به اضافه چند دعا و خاتمه «در ترجمه حدیث شریفی است مشتمل بر احکام خسوف و کسوف»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۴×۱۳سم [ف: - ۷۰]

● سعد و نحس اعمال (منظوم) / علوم غریبه / فارسی

sa‘d va nahs-e a‘māl (manzūm)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۳۲

آغاز: بسمله. ای برادر اگر نه خفته هیچ رازی نمانده ناگفته نزد ارباب دولت و مکنت شصت چیزی است؛ **انجام:** بول و غایت اگر کنی در خواب محنت و غم شود ترا درباب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق [رایانه]

↩ سعد و نحس ایام ⊳ خانه‌های رمل

↩ سعد و نحس ایام ⊳ اختیارات منظوم

● سعد و نحس ایام / اختربینی / فارسی

sa‘d va nahs-e ayyām

ابومعشر فلکی، جعفر بن محمد، ۱۷۲ - ۲۷۲ قمری

abū-ma‘šar-e falakī, ja‘far ebn-e mohammad (789-886)

به دستور: سلطان ابو سعید شهید بهرام شاه

رساله‌ای است کوتاه در سعد و نحس ایام.

[ریحانة الادب: ۲۷۲/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱۰/۶

آغاز: آورده اند که حکیم فاضل کامل شیخ ابو معشر رحمة الله علیه که چون نوبت پادشاهی و جهانداری به سلطان بو سعید شهید بهرام شاه رسید مرا به حضرت خود بخواند؛ **انجام:** و هر فرزندی که در این ساعت متولد شد عشرت دوست واصول گیر و خوش آواز باشد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۳۱-۳۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۲-۳۰۲]

● سعد و نحس ایام / پیشگویی / فارسی

sa‘d va nahs-e ayyām

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī

(1628 - 1699)

چاپ: دارالحکومه بمبئی، سنگی، ۱۲۸۷ق، رحلی (مطارح الانظار: صص۲۶-۳۳)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۵۴۴

آغاز: بسمله. حمدله ... این رساله‌ای است در بیان آنچه از احادیث معتبر؛ **انجام:** بلاد جبل یعنی در شهرهایی که در میان ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۳۵/۶۵

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، ۱۴ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۶۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۷۸۸

آغاز: بسمله، حمد له اما بعد چنین گوید احقر عباد الله محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن جدایمها که این رساله ایست در بیان؛ **انجام:** بیست و ششم و بیست و هفتم نیکو بود بیست و هشتم و نهم حاجت روا شود سی ام حکم ندارد و السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۴. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۱۳/۲

بی‌کا، بی‌تا [اوراق عتیق: ۱ – ۲۵۶]

● **سعد و نحس ایام** / اختربینی / عربی

sa‘d va nahs-e ayyām

علامی، محمد داود

‘allāmī, mohammad dāvūd

رساله در معرفت ساعات و سعد و نحس ایام؛ مشتمل است بر «مقدمه» و یک «فصل»

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۰۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل فی السماء بروجاوزینها للناظرین ... و بعد فیقول افقر العباد الی الله الغنی محمد داود الملقب بعلامی لما کان التقویم فی علم التنجیم یحتاج فی کل عام جدید الی مؤنة التجدید و کان مایحتاج الیه الانسان فی اکثر الاحیان معرفة الساعات و التمیز بین السعد و الایام النحسات؛ **انجام:** و دخول البیت و البلد الجدیدین و البناء و الشراء الفرس و الزراعة و لم یحسن الفصد و التقلیم و الله اعلم بحقایق الامور
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی اصفهانی، جلد: پارچه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۶/۷×۲۰/۱سم [ف: ۸ – ۱۷۰]

● **سعد و نحس ایام** / علوم غریبه / فارسی

sa‘d va nahs-e ayyām

قاینی، محمد رفیع

qāyenī, mohammad rafī‘

در شرح نسخه‌ای از علوم غریبه.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۸۱/۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق اللیل و النهار و جعل الشمس و القمر ... اما بعد بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که چون اقل خلق الله ... محمد رفیع القاینی ... در حینی که در مدرسه ... پائین پای امام الجن و الانس ... بمطالعه علوم دینیه و معارف یقینیه مشغول؛ **انجام:** که معرفت هر یک انشاء الله در ضمن آن متخذ میشود، و الله اعلم.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۵۱پ-۵۶ر)، اندازه: ۱۳/۱×۱۹/۵سم [ف: ۸ – ۴۵۴]

● **سعد و نحس ایام** / اختربینی / فارسی

sa‘d va nahs-e ayyām

غیر همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۷۰/۴

آغاز: در اختیارات و بعضی از آن اما در بیان آنچه در ماهی چند روز نحس است به یک روایت آنچه منقول است سوم، پنجم، سیزدهم، شانزدهم، بیست و یکم، بیست و چهارم و بیست و پنجم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ شوال ۱۱۸۱ و ۱۱۹۵ق؛ ناقص و موجودی یک برگ؛ واقف: غیاثی، بهمن ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماجی مشکی، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۵ – ۴۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۳۸/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین محمد و آله الطیبین الطاهرین اما بعد بدانکه حکماء دور فلک را دوازده قسم کرده اند و هر قسمی را برجی نامیده اند و هر برجی را سی قسم نموده اند؛ **انجام:** تربیع با زحل از برای هیچ کاری خوب نیست تثلیث با زحل از برای شکار و صید خوب است.
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد، تا: جمعه ۶ ربیع الثانی ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، ۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵۱ – ۸۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۲۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۷۲ق [الفبائی: – ۳۰۸]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۰۴/۴

از گفته علی علیه السلام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۰ر) [ف: ۶ – ۲۹۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۰۸/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ – ۳۰۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۹/۳

به نقل از امام صادق (ع)؛ جدول؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: – ۲۲۵]

● **سعد و نحس ایام سی روزه ماه** / اختربینی / عربی

sa‘d va nahs-e ayyām-e sī rūze-e māh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۸/۷

آغاز: اول یوم من الشهر سعد یصلح للقاء الامراء و طلب الحوائج و البیع و الشراء و الزراعة و السفر. ۲. یصلح للسفر و طلب الحوائج؛ **انجام:** و قد نهی السعی فی ذلک الیوم فلیقرأ دعاء الفرج و لیسع فیها فانه مبارک له فیها و یبعد عند نحو سته و ینفع. و الله اعلم

مختصر است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص (۱۹ر) [ف: ۲۰ – ۵۵۲]

● **سعد و نحس ایام و استخاره** / گوناگون / فارسی

sa‘d va nahs-e ayyām va estexāra

با استناد به آیات و روایات اثبات می‌نماید که در روزهای منحوسه اجتناب از کار لازم نیست با توکل به خداوند اقدام شود و هم چنین روش استخاره جفریه و استخاره حضرت حجت صلوات الله علیه و علی آبائه بیان شده است. این رساله توسط مادر برای فرزند و یا به عکس که مخاطب با عناوین «مادرجان: خطاب می‌کند نگاشته شده است. به احتمال قوی نوشته فرزند برای مادر است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۹۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی توکله خیر الافعال ... بنا بر آن عرض است بعضی احادیث دلالت دارند بر ایام سعید و بعضی منحوسه این ظاهر است که رعایت ایام سعید و منحوسه نماید بلکه ارجح و اولی عدم مراعات است؛ **انجام:** که این عبد پرورده خود را در وقت محو خاطر اقدس نفرمایید.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا،کاغذ: فرنگی خط دار با جوهر مشکی و آبی، جلد: مقوا، ۷گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ – ۳۸۲]

← سعد و نحس ایام و سالها ← احکام دوازده سال ترکان

● **سعد و نحس (جدول)** / اختربینی

sa‘d va nahs (jadval)

سعد و نحس، درجات، رباطات، امرجه به ترتیب منازل قمر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۴۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۷ص، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ – ۵۲۳]

● **سعد و نحس سالهای رومی** / اختربینی / فارسی

sa‘d v nahs-e sāl-hā-ye rūmī

نگارنده برای روزهای سال دوره سال‌های رومی که هریک به نام حیوانی نامیده شده است، سعد و نحسی در این رساله بر شمرده و پیش‌بینی‌هایی نجومی می‌کند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۷/۱

آغاز: حکمای تتار و ایغور متفق اند که حکم سال ایشان و سعد و نحس و برف و باران و خوبی و بدی جمیع مقدمات؛ **انجام:** و اگر در آخر سال زاید هر جا که رود در رنج افتد اما دلیر و مبارز جوی بود.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۵گ (۱پ–۱۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ – ۳۱۸]

● **سعد و نحس کواکب** / اختربینی / فارسی

sa‘d va nahs-e kavākeb

بیرجندی، عبدالعلی بن محمد، – ۹۳۴ قمری

bīrjandī, ‘abd-ol-‘alī ebn-e mohammad (- 1528)

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۱۲/۳

آغاز: در کتاب عجایب المخلوقات روایت می‌کند از کعب الاحبار ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۴–۸)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ – ۲۷۸]

● **سعد و همایون** / شعر / فارسی

sa‘d va homāyūn

اصفهانی، عبدالرحیم، ق۸ قمری

esfahānī, ‘abd-or-rahīm (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۷۹ق

ده نامه سعد و همایون است از عبدالرحیم سپاهانی شیرازی و در آن از مردم شیراز و عشرت دوستی آنها وصف شده و از جشن آب مرغان در سه‌شنبه‌های ماه رجب یاد گشته است. در آن این عنوان‌ها آمده است: مناجات، آغاز داستان، در صفت شهر شیراز، آشنایی یافتن سعد و همایون، صفت اوقات و حالات همایون، سوال کردن سعد، جواب همایون، شفاعت کردن سعد با همایون، فکر کردن همایون، شفاعت کردن سعد دیگر بار همایون را و اظهار حال، فکر کردن همایون، سوگند خوردن سعد، تواضع کردن سعد با همایون، بازدیدن همایون فرخ را، نامه اول از زبان عاشق، غزل، نامه دوم از زبان همایون، غزل، در مکر و حیله و بی وفایی زنان گوید، نامه سیوم از زبان سعد، غزل، نامه چهارم از زبان همایون، غزل، نامه پنجم از زبان سعد، غزل، نامه ششم از زبان همایون بسعد، غزل، نامه هفتم از زبان سعد، غزل، تمامی سخن و قصد بدمستی فرخ با همایون، رفتن همایون بخانه خواهر، نامه هشتم از زبان همایون، غزل، نامه نهم از زبان سعد، غزل، نامه دهم از زبان سعد، غزل، سبب عقد سعد و همایون.

آغاز: بنام آنکه عالم آفرید است ×× محمد بر خلایق بر گزیده است / خداوندی که روزی داد ما را ×× همی داند نهان و

آشکارا
[نسخه‌های منزوی ۲۹۱۱/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۷۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چو القصه بکام دل رسیدند ×× ز پس شادی قلم در غم کشیدید / بگو عبدالرحیم احوال ایشان ×× که دیدی یا شنیدی حال ایشان / من ایشان را بچشم خویش دیدم ×× نه روزی از کسی وصفی شنیدم / چو ایشان را بهم دیدم همایون ×× بگفتم قصه سعد همایون / کنون ده نامه سعد و همایست ×× حدیثی دلربای و جان فزایست / بآواز خوش از سوز دل و جان ×× اگر داری هوای دوست بر خوان / اگر نیک و گر بد گفتم اشعار ×× بپوشان عیب من معذور می‌دار / که من هرگز نرفتم پیش استاد ×× مرا ایزد عطایی این چنین داد / معلم هیچ تعلیمم نفرمود ×× ز طبعم چشمه اشعار بگشود / در ایامی که هفده بود سالم ×× ز شادی و طرب خوش بود عالم / بدام زلف خوبان اوفتادم ×× غم عشق بتان بود اوستادم / هوای عشق بازی در سرم بود ×× تمنای کتاب و دفترم بود / حسد می‌برد می‌بر هر دبیری ×× بر آوردم ز جان روزی نفیری / چه بد عبدالرحیم در جهان نام ×× ز رحمان و رحیم آمد مرا کام / کنون شد ختم در دور همایون ×× خجسته نامه سعد و همایون / سراسر گفته شد این داستانم ×× چو گفتم جمله تاریخش بخوانم / به ذوالحجه بود از اول ماه ×× که ختم این سخن کردم بناگاه / بتاریخ این حدیث نغز شیرین ×× سنه سبعمائه تاسع و سبعین
خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی طالب، تا: ربیع الاول ۸۴۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ (۱-۳۵)، ۱۷ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۱۲سم [ف: ۱۱ - ۲۰۱۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۴۲/۱-۳۸/۱۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ایا عاشق نگارت خواهد آمد ×× رفیق دوستارت خواهد آمد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۱۲سم [ف: ۴ - ۲۳۰۸]

● **السعدية** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

as-sa‘dīya

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

اهدا به: سعد الدین محمد ساوجی (- ۷۱۱ق)
در اصول اعتقادی و مسائل فقهی مورد نیاز مکلفین به طور مختصر در پنج «مقدمه» و چند «مساله» و «مبحث».
آغاز: الحمدلله المتفضل بجعل الانبياء واسطة بينه و بين عباده ... اما بعد فان الله لم يخلق العالم عبثا ...
انجام: و صلة الرحم باربعة و عشرين وليكن هذا آخر الرسالة السعدية و ان الاخبار فى ذلك اكثر من ان تحصى ... العلى العظيم.
چاپ: مشار عربی، ص۴۳۴؛ در ضمن مجموعه «کلمات المحققین» به طبع رسیده است؛ به تحقیق مرحوم عبد الحسین بقال، از سوی انتشارات کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۴۱۰ق؛ طهران، سنگی، ۱۳۱۵ق، وزیری (کلمات المحققین: ج۲، صص۲-۴۳)
[الذریعة ۱۹۸/۱۱ و ۱۸۳/۱۲؛ ریحانة الأدب ۱۷۶/۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۴۰/۲؛ مکتبة العلامه حلی ص ۱۲۹-۱۳۲؛ دنا ۱۲۲/۶-۱۲۶]

شرح و حواشی:
۱- السعدية (ترجمه)؛ واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد (۹۸۷-۱۰۸۲)

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۳/۲
کا: حسن بن شمس الدین آملی، تا: ۷۰۰ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۹۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۲/۶
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۹ محرم ۷۴۷ق، جا: حله؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷۹ص (۵۵-۱۳۳)، ۲۰ سطر (۱۶/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۹/۸×۹/۹سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۵۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الثانی ۷۶۴ق، جا: اربیل؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۸گ (۱۰پ-۲۸پ)، ۲۱ سطر (۱۳×۸/۵)، اندازه: ۱۹×۱۳/۶سم [ف: ۱۴ - ۲۲۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۹۲/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۷۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۴/۲
خط: نسخ معرب، کا: جمال الدین علی بن مجدالدین سدید منصوری استرابادی، تا: ۸۶۵ق؛ ۴۹گ (۱۷پ-۶۵پ)، اندازه: ۱۷/۵×۱۲سم [ف: ۲ - ۱۱۹]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۲/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلى الله على نبينا و سيدنا و شفيع ذنوبنا محمد و آله اجمعين الطيبين الطاهرين
خط: نسخ، کا: اسکندر بن حسین بن اسکندر استرآبادی، تا: ۸۷۳ق؛ ۵۱گ (۹۲پ-۱۴۲پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۱۲سم [مؤید: ۲ - ۸۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سهام، حسین بن فخر الدین، تا: ۸۸۰ق [رایانه]

۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷/۳
خط: نسخ، کا: قاسم بن علی بن محمد بن فخر کاشفی، تا: ۲۵ محرم ۸۸۲ق؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱ - ۹۲۴]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۳/۳
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۰۳]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۹۷/۴
خط: نسخ، کا: عزالدین ابن نجم الدین استرآبادی، تا: شنبه اواخر شعبان ۸۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۴۴پ–۹۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۵ – ۱۸۵]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۹۹
انجام: و من مشی مع أخیه فی حاجته و تنفیس کربته و قضاء دینه و من ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور مشکی، ۴۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۱۱ – ۱۱۶]
۱۰. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۷/۱
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۵۴گ (۱–۵۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: – ۲۶]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: بخشی اواخر قرن ۹ و بخش دیگر ۱۱؛ مصحح، محشی؛ تملک: صدرالدین محمد فیضی با مهر «محمد الفیضی» (بیضی) و «عبده صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)، علامه فیضی کاشانی، محمد جعفر بن محمد ابراهیم در سال ۱۳۶۸ق، مهر: «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)، «عبده معین الدین احمد» (شلجمی) همان معین الدین احمد بن ضیاء الدین ادریس و پسر عموی صدرالدین محمد بن ابی تراب درگذشته در سال ۱۱۵۸ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۵–۴۶)، ۱۴–۱۷سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۴ – ۳۶]
۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۶۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال اول من یدخل الجنة المعروف و اهله و اول من یرد علی الحوض و قال اهل المعروف ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه قرن ۱۰؛ افتادگی:انجام؛ مقابله شده با نشان (مقابله)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۴۱گ (۱۲۲–۱۶۲)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۲ – ۴۳۹]
۱۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۲۷
انجام: و قال (ع) الصدقة بعشرة و القرض بثمانیة عشرة وصلة الاخوان بعشرین وصلة الرحم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۶۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲ – ۴۵۸]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: لطف الله بن شمس الدین مازندرانی، تا: ۱ جمادی الاول ۹۰۱ق؛ محشی؛ ۴۴گ (۹پ–۵۲ر) [ف: ۳ – ۵۸۱]
۱۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۴۷
خط: نسخ، کا: حسین بن آدم عبدالله، تا: ۹۰۵ق؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۷۳]
۱۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۲
خط: نستعلیق، کا: شاهوردی بن بیستون، تا: ذیقعده ۹۵۵ق، جا: مدرسه عبیدیه؛ ۲۳گ (۳۲–۵۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۸۴]
۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۹۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۸۲پ–۱۲۸پ)، ۱۲ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۰۷]
تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۹۸/۲
همان نسخه بالا [نشریه: ۷ – ۲۲۸]
۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۰ رجب ۹۶۴ق؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۲۷گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ – ۱۰۶]
۱۹. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۹/۸
کا: احمد بن علی مازندرانی، تا: ۹۷۴ق؛ ۵۲گ (۱۱۳پ–۱۶۴ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: – ۹۹]
۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: برهان الدین بن شمس الدین علی، تا: ۹۷۷ق؛ مصحح، در برگ نخست عبارت «للحقیر محمدباقر بن محمدتقی» به خط علامه مجلسی؛ مهر: «... محمدتقی ...» (بیضی)، «علی الحسینی» (بیضی)، «... سلطان» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۳۳گ (۱پ–۳۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۵ – ۶۷۳]
۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۸/۲–طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۹۸۱ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴۹گ (۹۴پ–۱۴۲ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۲ – ۱۷۲]
۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۳۴۷
خط: نسخ، کا: عبدالکریم، تا: ۹۸۳ق [الفبائی: – ۳۰۸]
۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۲۴/۴
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، اندازه: ۱۸/۱×۳۰/۳سم [ف: ۷ – ۵]
۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶/۲۰
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جا: کربلا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۳گ(۱۶۲ر–۱۷۴پ)،اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸–۲۰۱]
۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۶۲/۱

انجام: والی علی نفسه ألا یعذبهم بالنار فاذا کان یوم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ (۱پ-۶۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۲ - ۴۱]

۲۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۲۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۳]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۲جمادی الثانی ۱۰۳۸ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد جعفر، یحیی در رمضان ۱۳۰۲ ق با مهر «شفیع یحیی فی الآخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی)؛ مهر: «عبده محمد صالح الحسینی» (بیضی)، «محمد صالح؟»؛کاغذ:نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۳گ (۱پ-۴۳پ)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۹/۶×۱۶/۹سم [ف: ۲۹/۱-۲۶۶]

۲۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۶۰/۱
آغاز: برابر
کا: نورالدین محمد جبل عاملی، تا: شعبان ۱۰۴۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی مذهب، ۲۸ص (۵-۳۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۶۲۷]

۲۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۸۷
خط: نسخ، کا: جمال الدین شولستانی، تا: ۱۴ ذیقعده ۱۰۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ اندازه: ۱۲×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۲]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق؛ واقف: فهرستی؛ ۳۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۲۹]

۳۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۶۵/۲
کا: محمد شفیع، تا: ۱۰۴۷ق، قطع: رقعی [ف: - ۳۱۸]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۲۲/۳
کا: حیدر بن علی بن اسماعیل هاشمی گرگی، تا: ۲۶ محرم ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۶۷پ-۱۰۰ر)، ۱۹ سطر [ف: ۱۲ - ۱۶]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۴/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و إن الظن لا یغنی من الحق شیئاً و إذا قیل لهم تعالوا ... ناتمام
خط: نسخ خوش، کا: محمد فرزند عبدالحسین، آل حسینی نجفی نخعی، تا: حدود ۱۰۷۸ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۵۴- ۵۶)، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۲۹ - ۳۳۷]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:مسیحا بن سلطان محمد،تا:محرم ۱۰۸۵ق؛ واقف: آقا زین العابدین،۱۱۶۶؛۳۲گ،۱۸سطر،اندازه:۱۳×۱۹سم[ف: ۴ - ۱۲۹]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۱۹/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ذیقعده ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷۳ص (۱-۷۳)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۷۹۸]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۳/۱۴
آغاز: بسمله. الفصل الاول فیما یتعلق بذات الله تعالی و صفاته. اختلف المسلمون هنا فی مسایل نحن نذکرها و نوضح ما یجب الاتباع منها بعون الله تعالی الاولی فی حقیقة تعالی، ذهب المحققون من المسلمین الی ان الله تعالی مجرد؛ **انجام:** الصیام و الدعاء فی غایة السفه و لما کان ذلک معلوم البطلان لکل احد کان ایصال الثواب من الله تعالی لکل عاقل معلوماً لا یشک فیه العاقل
خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن علینقی باکی، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ این رساله در فهرست شناخته نشده است و با نام صفات الباری و بدون نام مؤلف معرفی شده است (فهرست رایانه‌ای، ص ۵۶۶)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۱۱۶پ-۱۱۹ر)، ۴۸ سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴ - ۱۲۳]

۳۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۶/۱ ـ د
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶گ (۲پ-۲۷ر)، ۲۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۳۱۴]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۷/۱
آغاز: ... علی فصلین ... فمن رغب فیها ما قال رسول الله اکثروا من سبحان..؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر الرسالة ... و آله الطاهرین.
بخش آخر رساله است مشتمل بر ده فصل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱ص (۱-۱۱)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۱۷۹]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۱۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن بدوی جزائری، تا: ۲۷ صفر ۱۱۱۵ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۱۱پ-۵۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۶]

۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۴۴۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱ر-۲۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۰۶]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۳۶ق؛ جلد: مقوایی، ۲۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۳۲]

۴۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۷/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۹گ (۴۷ر-۵۵پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم

[مؤید: ۳ - ۶۲۷]

۴۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۲۲۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۳ق؛ ۱۰گ (۲۸پ-۳۷ر) [ف: ۵ - ۱۰۶]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انا اقل الطلاب و السادات احمد الحسینی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۳۲۹ق [رایانه]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: - ۳۰۸]

۴۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۳۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن مولا حسنعلی مازندرانی، بی تا؛ ۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [مؤید: ۱ - ۳۰۹]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی، ۴۶گ (۱۵پ-۶۰ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۶]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۱/۱

آغاز: و الله تعالی لایصدر عنه القبیح، علی ما تقدم و ثالثها قوله تعالی کل ذلک کان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، مذهب، ۳۶گ (۱-۳۶پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۱]

۴۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۵/۸

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۱۱۰ر-۱۳۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: - ۲۶۵]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۳۶/۱

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: میشن سبز، ۲۱ سطر [ف: ۵ - ۱۴۱]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۳۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۳۰]

۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۱۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴ - ۱۳۰]

● السعدیة (ترجمه) / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

as-sa'dīya (t.)

واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد، ۹۸۷؟ - ۱۰۸۲ قمری

vā'ez-e estarābādī, soltān hoseyn ebn-e soltān mohammad (1580 - 1672)

وابسته به: السعدیة؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۷ق

ترجمه تحت اللفظی روان زیبائی است از رساله «السعدیة» علامه حلی، با ابیاتی مناسب در ترجمه احادیث آخر کتاب. فرازی از عبارت‌های عربی را با عناوین «قال» آورده ترجمه می کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۳۷

آغاز: الحمدلله الذی وفقنی بادراک معانی کلام اکابر الکلام و الصلاة و السلام علی سید الانام؛ **انجام:** بفرماید حقتعالی که بنویسند در نامه عمل او هفتاد و سه حسنه یکی از آن آنکه ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۱۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۴۱]

● السعدیة فی شرح التصریف / صرف / عربی

as-sa'dīya fī š.-it-taṣrīf

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۸۰

کا: عبدالله بن صالح، تا: ۱۰۴۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۹۹گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [رایانه]

← سعدی نامه ← بستان

● سعدی نامه / - فارسی

sa'dī-nāme

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۱

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۳×۲۱/۷سم [رایانه]

● سعود المطالع / شعر / فارسی و عربی

so'ūd-ol matāle'

مصری، حسن

mesrī, hasan

نظم عربی و فارسی سرایندگان است با عنوانی «فارس، عربی». از زهیر مصری، در پایان شعرهای عربی است با عنوان تاریخ معجم.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۴۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۷۲گ، ۱۲ سطر

(۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۷۱۹]

↩ سعید و حکیم ← خورشید و مهپاره
↩ السعیدی ← السامی فی الاسامی

● **سعیدیه** / علوم غریبه / فارسی

sa'īdīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۲۱ ض
رساله نادر است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سفاح نامه** / تاریخ / فارسی

saffāh nāma

تاریخ و سرگذشت سفاح عباسی و صدیف مداح اهل بیت.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۱۵۱
آغاز: بسمله، حمد بیحد خدایرا سزاست که ریاض بدن را باب روان پرورده؛ **انجام:** تمام شد بتاریخ یوم سه‌شنبه بیست دوم شهر شعبان المعظم من شهور سنه ۱۲۶۹
خط: نسخ، کا: قربانعلی بن غلامحسین، تا: ۱۲۶۹ق [الفبائی: - ۶۴۹]

↩ سفارت نامه خوارزم ← سفرنامه خوارزم

● **سفارش نامه** / عرفان و تصوف / فارسی

sefāreš-nāme

سیف الدین باخرزی، سعید بن مطهر، ۵۸۶-۶۵۹؟ قمری
sayf-od-dīn bāxarzī, sa'īd ebn-e motahhar (1191 - 1262)

اهدا به: شمس الدین محمد بن حسن بن علی حسین
تاریخ تألیف: دوشنبه ۱ شعبان ۶۲۹ق؛ محل تألیف: بخارا
چاپ: با نام وصایا به سید شمس الدین حسینی، به کوشش ایرج افشار، فرهنگ ایران زمین. ۲۰ (۱۳۵۲): ۳۱۶-۳۲۳

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۱۹/۳-ف
نسخه اصل: قاهره ۱۹۳ مجامیع (۶۶ ادب فارسی طلعت)؛ بی‌کا، تا: دوشنبه ۱ شعبان ۶۲۹ق [فیلمها ف: ۳ - ۱۷]

● **سفارش نامه** / نامه نگاری - فارسی

sefāreš nāma

رشید الدین فضل الله همدانی، ۶۴۸؟ - ۷۱۸ قمری
rašīd-od-dīn fazl-o-llāh-e hamadānī (1251 - 1319)

صورت مکتوب خواجه رشید الدین فضل الله همان وزیر معروف است که نزدیک به مرگ خود به مولانا صدر الدین محمد ترکه اصفهانی درباره وصیت خود نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۵۶
آغاز: بدین چند کلمه مصدع اوقات خجسته ساعات حضرت مولوی شده توقع آنکه از حال فرزندان غافل نباشید و آنچه بملکیت ما در آمده از املاک و اسباب و چهار پا که بعضی وقف کرده ام و بعضی به فرزندان داده‌ام؛ **انجام:** و مثل این مکتوب صدها نوشته ام و به فضلای عصر فرستاده ام تااگر ضایع شود یکی یماندن حکم همه یکی باشد و چون این سواد در اکثر بلاد باشد فرزندان را مجال تغییر و تبدیل نماند و پیش همگنان روشن باشد و السلام سایه تان پاینده و مستدام باد برب العباد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۹۰) [ف: ۱۵ - ۱۵۷]

● **سفارش نامه** / متفرقه / فارسی

sefāreš nāma

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تاریخ تألیف: ۲۰ شعبان ۱۰۴۰ق؛ محل تألیف: کربلا
میرداماد در این سفارش‌نامه پسر روحانی خود امیر سید احمد و نورا محمد اصفهانی کمالی و شیخ محمد سعید را وصی خویش کرد. او به شیخ محمد سعید بیشتر ارج می‌نهد. فیلسوف به آنان سپرد که پنجاه تومان تبریزی از خواسته او را برای گزاردن حج و نماز و روزه دهند و سه یک آن را از کتاب و جز آن راه خدا ببخشند و سی تومان به زهره کنیز آزاد کرده (معتقه) او و سی تومان به حاجی نوروز و بیست تومان به ملاطالب دهند. از خانه او که در شیخ یوسف بنادر سپاهان هست آن بخش که کتابخانه است از آن زهره است و آن بخش که حاجی نوروز می‌نشیند از بالا و پائین از آن خود آن حاجی نوروز می‌باشد و آنچه می‌ماند از آن فرزندش ام البقا است. زهره درستکار است و هر چه بگوید بپذیرند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۹/۲۵
آغاز: و یشهد عبدالله ... محمد یدعی باقر الداماد ان لا اله الا الله ... غرض از تنمیق این صحیفه ... آنستکه وصی شرعی خود گردانیدم؛ **انجام:** برو حرفی نباشد ... و حرر فی حایر الحسینی ... یوم الاثنین بیستم شهر شعبان المعظم سنة اربعین بعد الف.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ص ۲۶۳ خط سلطان محمود در ۲۵ رمضان ۱۰۳۴ که به دستور مولانا محمد صالح نوشته و در ص ۲۶۹ نوشته محمد مؤمن بن هدایت الله تبریزی است به دستور همو و در ص ۲۷۳ باز به نام همان صالح به یادگار خطی نوشته شده؛ ۲۲سطر [ف: ۴ - ۷۰۰]

● **سفارشهای آدم ابوالبشر به شیث** / اخلاق / عربی
sefarešhāy-e ādam-e ab-ol-bašar be šeys

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۴/۵۳
خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: قرن ۹؛ ۳ص (۲۵۶–۲۵۸) [ف: ۵ - ۱۰۹]

● **سفاین النجاة** / آداب و سنن / فارسی
safāyen-on najāt

زنگنه، محمد علی بن حسین
zangane, mohammad ʻalī ebn-e hoseyn

کتابی است مفصل در دعاها و آداب و اخلاق و مشتمل بر «مقدمه» و سه «سفینه» و «خاتمه»: مقدمه: در آن چهار فصل است: عبادات، اذکار، اسم اعظم، در اعمال یومیه؛ سفینه ۱. مقدمات و مقارنات و ملحقات نماز فریضه یومیه؛ سفینه ۲. اعمال هفته؛ سفینه ۳. اعمال شهور؛ سفینه ۴. وداع این ماه.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۰
آغاز: مکرمشان نفحه سیما علی عالی نسبی که از ذوالفقار ... اما بعد بر ضمایر ذاکیه اهل طاعت و خاطر صافیه اصحاب دعوت و عبادت؛ **انجام:** که مرا گفت که بتحقیق خدای تعالی مستجاب کرد دعای ترا پس گفتم بحضرت آنچه معمور شده بودم و آنچه هرون الرشید بمن گفته بود و الله اعلم بالصواب
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ محرم ۱۲۴۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: مصطفی حسینی به تاریخ ۱۳۷۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۷گ، ۱۹–۲۷ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳۱ - ۶۴۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۵
آغاز: بسمله. و به ثقتی. از حضرت امیرالمؤمنین ع منقول است که فرمود من؛ **انجام:** هر کدام که مردند دیگری بجای او قطب می‌شود. باقی والله یعلم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن یشمی، ۲۳۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۹×۲۸/۴سم [ف: ۳ - ۴۵۸]

← السفر ﴿ آداب السفر

● **سفر آدم** / جفر / فارسی
sefr-e ādam

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۱/۸–ف
در خواص حروف به فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶ص، قطع: خشتی [فیلمها ف: ۲ - ۲۰۱]

● **سفر آدم** / جفر / فارسی
sefr-e ādam

از ناشناس، گویا غازی بن شیخ ابدال از قرن ۱۳ق که گردآورنده مجموعه رساله‌هایی ست در جفر و حروف و از این‌گونه. حروف و جفر و تکسیر است، بخش‌بندی نشده.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۷۳/۱۴–عکسی
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد حضرت پادشاهی را جل جلاله که ترکیب بدن انسان را مرتب گردانید تا بغایت ترتیب رسید. و استعداد چهل طور از صورت به صورت و حال به حال؛ **انجام:** تا آن شغل و عمل بر وفق مراد حاصل گردد. انشاءالله تعالی. تمت الرسالة الشریفة بعون الله الملک الوهاب. تم.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸ص(۱۲۸–۱۴۵) [عکسی ف: ۱ - ۲۰۹]

● **سفر آدم فی علم الحروف** / جفر / عربی
sifr-u ādam fī ʻilm-il ḥurūf

ملک ناصر، – ۳۳۷ قمری
malek nāser (- 949)

در کشف الظنون به نقل از الفوائح المسکیة درباره این کتاب چنین آمده: «حروف و اسراری است که بر حضرت آدم در ۲۱ ورق از زیتون بهشت نازل شده» سپس می‌افزاید: ازمانوس حکیم پادشاه قسطنطنیه طالب این کتاب بوده و ملک ناصر به سال ۳۷ق این کتاب را برای او می‌نویسد و به دریافت هدایای زیادی نائل می‌گردد.
[کشف الظنون: ۹۹۱/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱۲/۲
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذا کتاب سر الله الاعظم و هو سر ربانی فی العالم الجسمانی الذی علمه الله تعالی لآدم یا بنی آدم ان الله تعالی خلق؛ **انجام:** و اسمه الذی خلق به اخلفق شغف لیطیلا مثلاً خول فقشتهل حهلفوا هلمعیض و هذا آخر دعاء نا ان الحمد لله رب العالمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه قرن ۱۰؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ:شرقی،۶ص(۵–۱۰)،۲۲سطر،اندازه:۱۲×۱۶سم[ف:۳۲- ۳۰۸]

← سفر الاسفار ﴿ سفر الاسماء

● **سفر الاسفار** / عرفان و تصوف / فارسی
sefr-ol asfār

خلخالی، محمد رضی بن محمد تقی، ق۱۳ قمری
xalxālī, mohammad razī ebn-e mohammad taqī (- 19c)

وابسته به: المشاعر؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم

(۹۷۹-۱۰۵۰)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۸۱۳/۱
تذکر: در فهرست، کتاب بدون نام مؤلف آمده است که بر اساس «کتاب‌شناسی ملاصدرا» تعیین شد؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ سپس بندهایی است به‌فارسی در فلسفه؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ (۱ر-۹۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۰۶]

● **سفر الاسماء = سفر الاسفار** / متفرقه / عربی
sifr-ul asmā' = sifr-ul asfār
در ص ع سفر آدم خوانده شده و چند سفر باید باشد، نام فرشتگان آسمان‌ها و ماه‌ها است با طلسم‌ها و افسون‌ها.

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۲۵
آغاز: بسمله. رب تمم بالخیر هذا سفر الاسماء[یا الاسفار](نیمه دوم کلمه بریده شده و درست خوانده نمی‌شود) انزله دریائیل الملک علی آدم علیه السلام عن القادر القدوس تبارک و تعالی فیه خفایا العجائب و خفایا المعرفة و طق المعرفة؛ **انجام:** ما یتضمن خیر الدنیا و الاخرة ان شاء الله تعالی و هذا آخر الکلام فی المقاصد و السلام و صلی الله علی نبیه محمد و آله
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ ۱۳۶ص، ۱۳-۱۴ سطر (۹×۹/۵)، اندازه: ۱۲×۱۵/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۷۳]

← سفر الالهام ≻ سفیر الالهام

● **السفر الی السادة** / متفرقه / عربی
as-sifr ila-s sāda
سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, 'alī ebn-e ahmad (- 11c)
تاریخ تألیف: صفر ۴۳۰ق (سال ۲۲ ظهور)
رساله‌ای است ارسالی جهت ملوک (سادات) منطقه احساء و اطراف آن: سید ابوالفضل طاهر، سید ابوالعباس، سید عباس، سید ابوالفضل عمران، سید ابواسحاق معلا و سید ابوالفتح فرج، و در آن ضمن تعظیم آنان و اجدادشان، به نصایح دینی و اوامر و نواهی می‌پردازد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲/۱۳
آغاز: توکلت علی المولی الاله ... من العبد الناصح ... الی جمیع من بالاحساء من السادات الطهرة المکرمین الخلف لسادات الامم؛ نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۷گ (۱۹۲-۲۱۸) [عکسی ف: ۲ - ۴۶۸]

● **سفر انکشاف رودخانه‌های آمازن و مدرا** / سفرنامه / فارسی
safar-e enkešāf-e rūdxāne-hāye āmāzon va madrā
منشی، عبدالحسین بن محمود، ۱۲۵۰ - ۱۳۳۶ شمسی
monšī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e mahmūd (1871 - 1957)
مسیو فرانز کلر لزنژه (Mr Franz Keller Lozinger) به سال ۱۸۶۷م از برزیل حرکت می‌کند تا از وضع آمازن (Amazon) و مدرا (Madiera) دیدن کند. سفر او در حدود یک سال به طول می‌انجامد. او بنا به گفته خود رنج‌های بسیاری در این سفر تحمل می‌کند که شرح آنها در این رساله می‌آید و مطالب این رساله را تشکیل می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۳
آغاز: سفر انکشاف وضع رودخانه‌های آمازن و مدرا بواسطه سیاحت موسیو فرانز کلرلزنژه؛ **انجام:** در چهارم شهر ژانویه ۱۸۶۹ در ری دوژانرو که چهارده روز بود از این مکان مهاجرت نموده بودیم از کشتی بدرآمدیم.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً عبدالحسین ابن محمد تقی خان، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۷ص، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۱۳]

← السفر الاول من کتاب العبر فی اخبار العرب و العجم و البربر ≻ المقدمة

● **سفر جسمانی و روحانی** / عرفان و تصوف / فارسی
safar-e jesmānī va rowhānī
بغدادی، شرف بن مؤید، - ۶۱۶ قمری
baqdādī, šaraf ebn-e mo'ayyed (- 1220)
رساله‌ای است درباره سفر جسمانی و روحانی.
[فهرستواره منزوی ۷۵۸/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۲/۶-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۹۱۰؛ کا: برهان بن امیر حاج بن عمر حافظ اقسرایی، تا: ۱۱ شوال ۷۰۶ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۰]

● **السفرجلیة (ارجوزة)** / شعر / عربی
as-safarjalīya (urjūza)
حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 1896)
منظومه‌ای در سی و سه بیت است از فوائد «گلابی» و بعضی از احکام شرعیه متعلق به آن گفتگو می‌کند.
آغاز: یا من الی سر الفواکه اهتدی ×× و استنطقوا الاولی تحروا رشدا
انجام: فلیس للأشیاء منتهی الاثر ×× طوبی لمن نال و لله شکر

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۱گ (۱۹۸ر–۱۹۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۱۰۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۸۵/۲
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کاتب = ظاهراً مؤلف، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۲۲ر–۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ – ۱۶۶]
۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: جواد بن علی حسینی میبدی (فرزند ناظم)، تا: ۱۳۰۳ق، جا: کرمانشاه؛ نسخ نیکو؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۲۸۲–۲۸۵)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ – ۳۱]
کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۸/۵مشهد
همان نسخه بالا [ف: – ۱۴۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۴۰/۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ – ۱۸۵]

← سفر جنگی ‹ جنگ در ترکستان

● سفر حج / سفرنامه / عربی

safar-e hajj

رساله کوتاهی است در ذکر تشرف عبدالرحمن جامی به حج با هدیه‌ای از سوی سلطان حسین صفوی.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۴/۳
آغاز: الحمدلله الذی هدانا سبعا من المثانی والقرآن العظیم وهدانا بکتابه الکریم ... وبعد فان حجاج بیت الله الحرام وزوار روضة النبی علیه السلام [وعلی آله] علی اختلاف طبقاتهم؛ **انجام:** ان یرسلوا الینا الرسل والرسائل لیکون الازدیاد المحبة وتضاعف المودة وسائل خلو الله تعالی ظلکم الظلیل علی مفارق المسلمین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۲]

● سفر الحیل فی تعجیل ما تعجل / کیمیا / عربی

sifr-ul ḥīyal fī ta'jīl-i mā ta'ajjal

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶۰/۳
آغاز: بسمله. قال خالد (ره) و علمنی حملان بشیء فعجلا جزاه الهی خیر ما کان؛ **انجام:** و هو اکسیر تام صابغ لمن قنع فاعمل بحسبه ترشد انشاء الله تعالی و اسلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با رویه پارچه [رایانه]

● سفر در اطراف اطاق / داستان / فارسی

safar dar atrāf-e otāq

غفاری کاشانی، محمد رضا بن احمد، ق۱۳ قمری

qaffārī kāšānī, mohammad rezā ebn-e ahmad (- 19c)

از: گراف اگزاویه دمستر
تاریخ ترجمه: جمادی الثانی ۱۲۷۸ق
نگارنده، که از مترجمان دربار ناصری بوده و مدتی نیز در خدمت فرخ خان کاشی در سفارت ایران در پاریس شغل سیاسی داشته است، پس از بازگشت به ایران به امر ناصرالدین شاه این مجلد را به پارسی برمی‌گرداند و آن مشتمل بر پنج کتاب است: ۱. سفر در اطاق حاوی چهل و دو فصل؛ ۲. سیر شبانه در اطاق حاوی سی و نه فصل؛ ۳. مریض مرض داء الفیل؛ ۴. محبوسین غفغار؛ ۵. جوانه سیبری.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۲
آغاز: بسمله و به نستعین. بنده درگاه اله و غلام خانه زاد شاهنشاه جمجاه روحی و روح العالمین فداه محمد رضا ابن میرزا احمد غفاری کاشانی که از اوان جوانی تا کنون که سنین عمرش به چهل و شش می‌رسد نمک پرورده خوان عنایت و مشمول عاطفت اعلی حضرت قدر و قدرت بوده؛ **انجام:** از کیفیت انگشتهای او معلوم می‌شد که مرده بوده است در حالتی که علامت خاجرا اشاره می‌کرده تمام شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: ساغری سیاه، ۱۴۵گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۳۴سم [ف: ۱ – ۱۵۸]

● سفر السعادة = صراط المستقیم / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

safar-os sa'āda = serāt-ol mostaqīm

فیروزآبادی، محمد بن یعقوب، ۷۲۹ – ۸۱۷ قمری

fīrūzābādī, mohammad ebn-e ya'qūb (1329 - 1415)

کتابی در شرح حال پیامبر بر پایه احادیث و روایات است که مؤلف به فارسی نگاشته و در حیات او توسط ابوالجواد محمد بن محمود مخزومی به عربی ترجمه شده و بارها به چاپ رسیده است. در دیباچه می‌گوید: اتباع سرور راهنمایان سبب نجات جاودانی و موجب قرب و وصول به حضرت ربانی است. از این روی این کتاب را به خواهش بزرگی از ذریه نبوی بر وجهی که از صحاح اخبار ثابت شده در قلم آوردم تا هر که سعادت را خواهد آن را دستور خویش سازد و این «سفر السعاده» را بر «فاتحه» و «خاتمه» و چند «باب» هر یک در چند «فصل» ساختم: فاتحه در ذکر حال حضرت پیش از نزول وحی؛ باب ۱. طهارت

آن حضرت، در دو فصل؛ ۲. نماز آن حضرت، در بیست و نه فصل؛ ۳. صیام النبی؛ ۴. حج ایشان، در چهار فصل؛ ۵. اذکار ایشان، در شانزده فصل؛ ۶. عموم احوال و معاش ایشان، در چهل و هفت فصل؛ خاتمه در حدیث‌هایی که صحت آن ثابت نشده. کار فیروز آبادی در ۸۰۵ق از سوی ابوالجواد محمد بن محمود مخزومی به عربی ترجمه شده و به همان نام «سفر السعادة» شناخته شده و در قاهره چاپ شده است. شیخ عبدالحق دهلوی این ترجمه عربی را به نام «الطریق القویم فی شرح صراط المستقیم» به فارسی ترجمه و شرح کرده است.

آغاز: بعد از حمد و ثنای حضرت کبریاء و درود بی انتها بر سرور انبیاء معلوم باد طایفه

چاپ: خاتمه آن با نام «رسالة فی ما لم یثبت فیه حدیث صحیح من الابواب» ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر هفدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۶ش، با تحقیق مهدی مهریزی چاپ شده است؛ لاهور، سنگی، ۱۲۸۶ق، وزیری، ۲۰۰ص

[فهرستواره منزوی ۱۶۸۵/۳]

شرح و حواشی:

۱- شرح سفر السعادة = طریق القویم فی شرح صراط المستقیم؛ عبدالحق دهلوی، عبدالحق بن سیف الدین (۹۵۸-۱۰۵۲)

۲- سفر السعادة (منتخب) = سیر نبوی؛ حسینی، عبدالاول بن علائی (-۹۶۸)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۹۹

بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

● **سفر السعادة (منتخب) = سیر نبوی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

safar-os sa‘āda (mn.) = seyar-e nabavī

حسینی، عبدالاول بن علائی، - ۹۶۸ قمری

hoseynī, ‘abd-ol-avval ebn-e ‘alā’ī (- 1561)

وابسته به: سفر السعادة = صراط المستقیم؛ فیروزآبادی، محمد بن یعقوب (۷۲۹-۸۱۷)

تاریخ تألیف: ۹۴۱ق

مختصری است در سیره و حالات حضرت پیامبر(ص) که مؤلف از کتاب «الصراط المستقیم» معروف به «سفر السعاده» محمد بن یعقوب فیروز آبادی تلخیص و در ده «باب» تنظیم نموده است. مؤلف این کتاب را در سال ۹۴۱ در ایامی که لشکر خراسان متوجه ممالک گجرات بوده و خود وی داخل آن لشکر بوده برای جلوگیری از طاعون نگاشته است

[نسخه‌های منزوی ۴۴۹۲/۶ در آن فهرست ابواب کتاب ذکر شده؛ بریگل ۵۷۵/۱؛ آصفیه ۳۴/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۵۳/۱

آغاز: حدیثی صحیح که سلسله اسناد آن به عقل و نقل متصل گشته و مرفوع و عنعنه روایت آن مبرا از وصمت مفترا و موضوع حمد خداوندی است؛ **انجام:** و روی مبارک به ان مسح فرمودی و این مقدار اختصار نمودیم و امید از الطاف وهاب مطلق و فیاض بر حق جلت آلاؤه آنکه این مختصر را قبول گرداند تا مسلمانان از وی اشباع گیرند

خط: نسخ، کا: علاء ا لدین عرف لار محمد بن علی رضی، تا: ۱۱۲۱ق؛ جلد: مقوایی، ۶۰گ (۱پ-۶۰پ)، ۲۱سطر [ف:۳۷-۵۵۱]

● **سفر السعادة و سفیر الافادة** / نحو / عربی

safar-us sa‘āda wa safīr-ul ifāda

سخاوی، علی بن محمد، ۵۵۸ - ۶۴۳ قمری

saxāvī, ‘alī ebn-e mohammad (1164 - 1246)

وابسته به: المفصل فی صنعة الاعراب؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

شرحی است بر «المفصل» در نحو، در حل مشکلات نحوی و صرفی با شرح کلمات دشوار به ترتیب حروف.

چاپ: دمشق، محقق: محمد احمد الدالی، دار المعرف للطباعة، ۲۵۴ص، ۱۹۸۳م.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۵۱

آغاز: بسمله. بسم الله الذی بسمه تفتتح الاوائل و الحمدلله الذی بمده تنجح الوسائل ... هذا کتاب سفر السعادة و سفیر الافادة یتحفک بالمعانی العجیبة ... فیه معانی الامثلة؛ **انجام:** و حسبی جود ربی و التجائی ×× الیه لما اومل ان یکونا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۱ شوال ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: اصفهانی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۲۳۲گ، ۲۴ سطر (۷/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۵ - ۱۰۸]

● **سفر شاه به لار** / سفرنامه / فارسی

safar-e šāh be lār

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری

e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹ - ۱۹۵]

● **سفر مازندران (منظوم)** / شعر،تاریخ ایران / فارسی

safar-e māzandarān (manzūm)

ناصرالدین شاه سفری به مازندران می‌کند و یکی از درباریان این سفر را به شعر در بحر تقارب می‌سراید که از خصوصیات آن ذکر اسامی منازل بین راه و نام بعضی از همراهان شاه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۲

آغاز: بیومی که اردوی شاه جهان ×× ز طهران برون شد بمازندران؛ **انجام:** که الحال هستند درین یار ×× چه خاهد (=خواهد) و یا بوده پروردگار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج بنفش، ۹گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵ سم [ف: ۱ - ۳۱۷]

← سفرالمزامیر ⩾ المزامیر

● **السفر المستقیم** / متفرقه / عربی

as-safar-ol mostaqīm

در آغاز این کتاب نام ستارگان را در فصول چهارگانه سال و نام ملائکه را در هر یک از ماه‌های قمری آورده پس از آن اعمال و دستورها و دعاهایی است برای به دست آوردن خواسته‌های خود با عناوین «و اذا اردت». این کتاب ساخته و پرداخته دعانویس شیادی است که ضمن ذکر مطالب خود مدعی است که اسم اعظم در آنها نهفته شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۱

آغاز: و العقرب و القوس و اسم الشمس فی هذا الفصل ایریاو، الفصل الرابع منها الجدی و الدلو و الحوت؛ **انجام:** و میخائیل و نصرتنا بأمر خالق الکل و رحمته علی الکل، و الحمد لله أولاً و آخراً و صلواته علی محمد و آله باطناً و ظاهراً.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل صفر ۱۳۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱× ۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۲۰۰]

● **سفر ناصرالدین شاه به روسیه** / سفرنامه / فارسی

safar-e nāser-od-dīn šāh be rūsīya

گزارش و برنامه پذیرایی ناصرالدین شاه در روسیه.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با صحه شاه [نشریه: ۷ - ۳]

← سفرنامه ⩾ سیاحت نامه هندوستان
← سفرنامه ⩾ احوال چین (ترجمه)
← سفرنامه ⩾ تبصرة المسافرین
← سفرنامه ⩾ دافع الغرور
← سفرنامه ⩾ رموز السیاحة
← سفرنامه ⩾ زبدة الآثار
← سفرنامه ⩾ خاطرات ظهیرالدوله

● **سفرنامه** / تاریخ هند / فارسی

safar-nāme

فیروز بن کاووس، ق۱۰ قمری

fīrūz ebn-e kāvūs (- 16c)

عنوان‌های کتاب: در نعت حضرت و خشوران و خشور نبی مطلق و رسول بر حق حضرت زرتشت اسفلتمان انوشه روان علیه السلام؛ در بیان معراج حضرت زرتشت اسفلتمان انوشه روان؛ در ذکر بعضی از گزارش حال خود سبب رفتن به ولایت ایران؛ در روانه شدن و رفتن به ملک ایران و مختصری از گزارش راه گوید؛ اندر رسیدن به درالعباده یزد و کیفیت آنجا بر سبیل اجمل گوید؛ در رفتن والد ناظم به کرمان و آموختن علم نجوم و باز آمدن؛ در صفت رفتن اصفهان و چگونگی گزارش آنجا بر سبیل اختصار گوید؛ اندر کیفیت رفتن به ملاقات حاجی آقا محمد خان در باغ سعادت آباد به صحابت آن دوست که آقا هادی نام داشت و گزارش آن؛ در ساختن محضر در خصوص اشتباه یک ماه که در میان جماعت پارسی در بنادر هندوستان بر اغلب جهان واقع شده بود به مهر و استشهاد و علمای اهل اسلام در دارالسلطنه اصفهان؛ اندر سبب رفتن دارالعلم شیراز به خدمت فرمانفرمایی ایران محمد کریمخان و برخی از کیفیت و گزارش آن گوید؛ اندر آمدن دو بهدین از کرمان به شیراز برای داد خواهی به سبب جزیه زیادتی که از ایشان می‌گرفتند و معطل کردن شخصی ایشان را و کار ناکردن و عاقبت الامر معاف شدن آن به‌توسط والد ناظم گوید؛ اندر سبب مرخص شدن از خدمت کریم خان و رفتن به دیار روم و برخی از آن گوید؛ اندر بازآمدن از ایران به بندر سورت و سبب آمدن به بندر بمبئی گوید؛ اندر توطن نمودن در بمبئی و سبب کیفیت آن گوید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۶۶

آغاز: و لیکن بر کواکب این بهانه است ×× و گر نه حکم حکم آن یگانه است؛ **انجام:** مر این بر سر گذشته قصه خویش ×× بنظم آوردنش کردم سبب / هر که کند خدمت این کتاب ×× فروغش بماند بمثل چراغ

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۸۴ق؛افتادگی:آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، ۱۲ سطر (۵/۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۵۱ - ۱۸۶]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

بخارائی، عبدالکریم بن اسماعیل، - ۱۲۴۶ قمری

boxārāī, ʻabd-ol-karīm ebn-e esmāʻīl (- 1831)

شرح سفر اوست در سال ۱۲۲۲ که از بخارا عازم استانبول شد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۷۳/۱

آغاز: در سنه ۱۲۲۲ اتفاق میرزا محمد یوسف این رجب بای بخاری بعنوان ایلچی گری از بخارا به اسلامبول؛ **انجام:** والا در کاغذ راست نمی‌آید، والله اعلم ... ۱۲۴۶

خط: نستعلیق، کا: میرزا ابراهیم بن علی اکبر خان آجودان باشی توپخانه، تا: پنج‌شنبه ۱ محرم ۱۳۱۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۲/۷سم [ف: ۷ - ۱۰۹]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

نظام الدوله آجودانباشی، حسین، - ۱۲۸۲ ؟ قمری

nezām-od-dowle ājūdānbāšī, hoseyn (- 1866)

در یک «مقدمه» و چهار «فصل» و «خاتمه».

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۲۷

خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالفتاح گرمرودی، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [نشریه: ۳ - ۱۸۶]

● **سفرنامه** / تاریخ / فارسی

safar-nāme

امین الدوله غفاری، فرخ بن مهدی، - ۱۲۸۸ قمری

amīn-od-dowle qaffārī, farrox ebn-e mahdī (- 1871)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۷۲

آغاز: بسم الله خیر الاسماء ... گفتار در بیان تعریف فرانسه؛ **انجام:** و سفارت آن معظم له در سفر فرنگستان و انگلیس و روس

خط: نستعلیق تحریری، کا: نوری، عبدالله، تا: ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

● **سفرنامه = سرگذشت** / داستان / فارسی

safar-nāme = sargozašt

شریفی شیرازی، ابوتراب فضل الله، ۱۱۹۷-ق۱۳ قمری

šarīfī šīrāzī, abū-torāb fazl-ol-lāh (1783- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۷ق؛ محل تألیف: شیراز

سفرنامه‌ای در دو «باب» و چند فصل.

شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه:۲

کاتب = مؤلف، تا: رجب۱۲۶۲ق [نشریه: ۵ - ۲۶۷]

● **سفرنامه = سفرنامه اروپا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme = safar-nāme-e orūpā

صالح شیرازی، صالح بن باقر، ق۱۳ قمری

sāleh-e šīrāzī, sāleh ebn-e bāqer (- 19c)

مؤلف در ۱۲۳۰ق جزو دانشجویان اعزامی میرزا بزرگ قائم مقام اول و عباس میرزا نائب السلطنه از تبریز به لندن فرستاده شده است. فصل دوم این کتاب در «خروج از تبریز و سفر پیرزبورغ و سیاحت دریا تا انگلاند در روز آدینه ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۳۰ برابر با ۱۹ آوریل ۱۸۱۵» است و آخرین روز سفر پنج‌شنبه ۱۹ربیع الاول ۶ جنوری است

[نسخه‌های منزوی ۴۰۳۵؛ استوری ۱۱۴۸]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲ ـ ب

آغاز: بندگان نواب والا بود داکتر شارپ شرحی به میجردارسی نوشت؛ **انجام:** از بسیاری برف مرئی نمیشود

خط: نستعلیق، کا: گویا از روی نسخه اصل نوشته شده است، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۹۳گ، ۱۸ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۳۱۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۳

تا خروج از ارض روم در روز پنج‌شنبه ۱۹ ربیع الاول (۶ جنوری) پس از فصل دوم و خروج از تبریز و سفر پطرزبور و سیاحت دریا تا دریای انگلند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۶۴گ، ۳۴-۳۰ سطر (۱۳/۵×۲۸)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [سنا: ف: ۲ - ۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۱-بهار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق، قطع: رحلی [نشریه: ۵ - ۶۶۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۸۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 24034؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۲۱۰گ [فیلمها ف: ۲ - ۹۳]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

قاجار، حمزه میرزا، ق۱۳ قمری

qājār, hamze mīrzā (- 19c)

گزارش سفر اوست به مشهد در ۱۲۷۷ق.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۹ ـ د

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۹گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ - ۳۱۷]

● **سفرنامه** / سفرنامه / عربی

safar-nāme

قاجار، علی اصغر، ق۱۳ قمری

qājār, ‘alī asqar (- 19c)

سفرنامه مبسوطی که مؤلف بنا داشته جزئیات سفر حج خود را به تفصیل در آن تحریر کند ولی تنها چند صفحه آن را درباره تاریخ حرکت و همراهان خود و چند منزل اول را نوشته و ناتمام مانده است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۱۰/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین محمد و عترته الطاهرین ... لما وفقنی الله تبارک و تعالی لارادة حج ورزقناطی مراحله و منازله فاردت ان اکتب اسماء منازله و کیفیات مواقعهم اسئل ... کان یوم الحرکة من الکاظمین یوم الاثنین من ایام الاسبوع و العشرین من الرمضان الذی ۱۳۱۷؛ **انجام:** و لکنه الحاج علی آقا سلمه الله لا تقل له اف و کان هو من نجابته و وسع قلبه و لکننا من الجمله لا نتکلم معها ابداً ولقی من البعیر النواب محمد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰ر-۱۳ر)، مختلف السطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۳۱]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

محمد قاسم خان صاحب جمع امیر تومان، ق۱۳ قمری

mohammad qāsem xān sāheb-e jam'-e amīr tūmān (- 19c)

گزارش سفر محمد قاسم خان که جهت سرکشی به ورامین، شتر کلا و قم رفته است و به همراهان خود در سفر نیز اشاره کرده است. سفر روز جمعه ۱۸ جمادی الثانی قوی ئیل (ظاهراً سال ۱۳۰۱ق) شروع شده و تا شنبه ۱۸ رجب طول کشیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۱۰

آغاز: برسم معمول همه ساله که برای سرکشی دهات و ایلات به ورامین و از آنجا بزیارت حضرت معصومه علیها السلام می‌رفتم و قرق‌های شترکلائی و سان شتر کلائی و غیره سرکشی می‌کردم به استقبال آمده بودند رسیدند نیم ساعت بغروب مانده بحمد الله با سلامتی وارد شهر شدیم

خط: نستعلیق زیبا، کا: عطاءالله خان کردستانی نواده دیوان بیگی، تا: ۲۴ رجب ۱۳۰۱ق؛ از کتابهای کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۲۳گ،۱۴سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۲]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

کبابی شیرازی، احمد، - ۱۳۱۵ قمری

kabābī šīrāzī, ahmad (- 1898)

دومین بخش مسافرت به تهران در سه‌شنبه ۱۱ تیر ۱۳۰۷ش (۲۴ محرم ۱۳۴۸ق) تا ۲۲ رجب (۳ دی روز سه‌شنبه) (راهنمای کتاب ۱۸:۵۳ و ۵۵۱).

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ گویا اصل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۶۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸۲/۵-ف

نسخه اصل: ۹۴۱۸ دانشگاه. تذکر: نام مؤلف باستناد فهرستواره منزوی ۹۰/۱ تغییر یافت و در فهرست سدید السلطنه (فرزند کبابی شیرازی) ذکر شده است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۲۰]

● **سفرنامه** / تاریخ / فارسی

safar-nāme

بغایری، عبدالرزاق، ۱۲۴۶ - ۱۳۳۲ شمسی

baqāyerī, 'abd-or-razzāq (1867 - 1953)

سفرنامه‌ای در مسیرهای سیستان و بلوچستان، گناباد، بیرجند، تایبات و مرزهای افغانستان است. در پایان نسخه، فرهنگ جاها و مکان‌ها را بین سالهای ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۳ ق به صورت پراکنده توضیح داده است.

[شرح حال رجال ایران ۱۴۱/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۳۲

آغاز: شنبه ۱۹ رمضان ۱۳۵۲ مشغول بستن بارهای سفر شدیم حمید خان سیاح هم آمد؛ **انجام:** بعضی از مسافرین که غریب این ولایت میباشند بیایند اینجا که بعد از نماز صبح حرکت کنم ان شاء الله

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۲۰ صفر ۱۳۵۳ق؛ محشی؛ کاغذ: دفتری، جلد: کاغذی با مقوا؛ ۱۷۵گ، ۱۵ سطر (۱۲/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۸ - ۵۴۲]

● **سفرنامه** / سفرنامه / عربی

safar-nāme

عراقی، نورالدین بن شفیع، - ۱۳۴۱ قمری

'erāqī, nūr-od-dīn ebn-e šafī' (- 1923)

شرح سفر آقا نورالدین است که پس از دستور فتوای جهاد به سال ۱۳۳۴ به سمت عراق و اسلامبول حرکت نمود. در این سفرنامه از جای‌ها و افراد زیادی نام برده شده که به چندین مورد آن اشاره می‌شود: عبدالعلی خان، محمد تقی خان، منتظر الدوله، حاج محمد صادق خوانساری، سهم الملک، حاج آقا مصطفی، سید محمد رضا مساوات، صمصام الملک، یدالله داودآبادی، شیخ احمد کرهرودی، میر محمد علی خان، سید حسن مهاجرانی، سردار معظم یدالله خان، امیر حشمت، فرمانفرما - رضاخان، خوانین فراهان، ساوه نوازان، خنداب و ...

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۲

آغاز: بسمله و شأنه، من الالطاف الالهیة للتصفیة من الذنوب او ظهور السیئات و السقوط عند الناس حتی؛ **انجام:** امورهم و امور بلدنا بالمرة و لاحول و لاقوة الا بالله.

خط: تحریری نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۱۷گ، اندازه:

۱۶×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۸۲]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

نعمت فسائی، محمود بن زین العابدین، ۱۲۷۰ - ۱۳۴۴ ؟ قمری

ne'mat-e fasā'ī, mahmūd ebn-e zayn-ol-'ābedīn (1854 - 1926)

منتخبی است از دیده‌های نویسنده از شهرهای خارج از کشور: پس از ذکر نام شهر، با آرایه‌های ادبی، گزارشی از پری رویانی که در آن شهر دیده، آورده است.

چاپ: با نام «چهل و یک داستان نثر» ضمن «کلیات دیوان نعمت فسائی» با تصحیح استاد دکتر منصور رستگار فسائی، ۱۳۶۹ش، توسط انتشارات دانشگاه شیراز

شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۹۰/۱

آغاز: و روی وی لاف برابری و یکرنگی زد در (سیرک) دختری ماهر و در قفس چهار نره شیر رفت و هنرها نمود آخر حکم کرد دو شیر خوابیده و خود بر روی آنها خوابید در حقیقت به آهوی چشم شیران را خواب خرگوش می‌داد از اینجا معلوم و مشهود می‌شود که شیر و گرگ و خرس داند عشق چیست شش هفت دقیقه در قفس شیرها توقف داشت گفتی آفتاب در برج اسعد بود

خط: نستعلیق شکسته ریزنویس، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۲۳ق، جا: تهران؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ (۱ر-۱۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۱۱۳]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

ابن الشیخ، محمد بن زین العابدین، ۱۲۸۲-۱۳۵۰ قمری

ebn-oš-šeyx, mohammad ebn-e zeyn-ol-'ābedīn (1866 - 1932)

گزارش روزانه اوست از روی حرکت از نجف برای بازگشت به ایران پس از فرار شاه تا رسیدنش به اینجا و دارای مطالب تاریخی سودمند می‌باشد. از این سفرنامه چیرگی او بر دانش‌های کلاسیک روزگار خود و نیز اطلاعات ریاضی و ستاره‌شناسی او آشکار می‌شود همه جا دانشمندان و روحانیان شهرها به دیدارش می‌آیند. روز عید غدیر، ۱۸ ذیحجه، ۱۳۱۷ق برابر اول سال ۱۹۱۰م در کاظمین مانده و روز بعد به سوی ایران حرکت می‌کند. همان روز در یعقوبه است و می‌گوید بار سوم است که به این شهر آمده‌ام، یک بار سال ۱۳۰۵ ق بود. روز ۲۲ ذیحجه ملا قربانعلی که مشروطه‌خواهان تبعیدش کرده بودند به آنجا می‌رسد و با او برخورد می‌کند و چون ملا از مشروطه گله می‌کند ابن الشیخ می‌گوید: «آثار بدی که ظاهر شده تقصیر مشروطه نیست». به کرمانشاه که می‌رسد به نائب السلطنه سپهدار آگاهی می‌دهند و فرماندار کرمانشاه از طرف دولت او را گرامی می‌دارد، در اینجا از مجالس مجاهدین و تجار قفقازی دیدار می‌کند. مردم کرمانشاه که از انجمن ایالتی خود ناراضی بوده تجدید انتخابات را از او می‌خواهند ولی او روی پنهان کرده است. در دولت آباد عضدالسلطان برادر محمد علی شاه فراری از او دیدن کرده و از برادر خود بیزاری می‌جوید. (علینقی منزوی)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۰

آغاز: روز چهارشنبه سیم شهر ذی قعدة الحرام سنه یکهزار و سیصد و بیست و هفت هجری مطابق بیست و پنجم ماه عقرب. تقریباً چهار ساعت بغروب مانده از خوانه (چنین) بیرون آمدم. ساعت نه و ده دقیقه؛ **انجام:** انجام نسخه دانشگاه افتاده است. و تا تاریخ ۲۳ محرم سال ۱۳۲۸ را در بر دارد که نگارنده بدلیجان رسیده است

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: روز بروز در پایان سال ۱۳۲۷ و آغاز ۱۳۲۸ق نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی رویه مشکی، ۲۹گ، ۱۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۲ - ۵۹۱]

● **سفرنامه = سیاحت نامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme = sīyāhat-nāme

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱-۱۳۶۲قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad 'alī ebn-e ahmad (1874 - 1943)

سفرنامه یمین الممالک میرزا اسدالله خان نوری اسفندیاری کارگزار خلیج فارس نزدیک ۱۳۰۱ با اجازه دولت با کشتی پرس پلیس به هزینه خود در همه بندرها و جزیره‌های خلیج. محمد علی خان سدید السلطنه بندر عباسی معاون کارگزاری بنادر از عباسی به بوشهر آمده و گزارش این سفر را که پراکنده بود فراهم آورده و تدوین کرده است با فهرستی برای آن، در ۳۰۴ص. این سفر در شب سه‌شنبه ۱۱ رمضان ۱۳۴۰ (۹ نور ۱۳۰۱ ایت ئیل) از بندر عباسی آغاز شده بود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۹۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در پایان نسخه پس از فهرست ۲ ص پرسش‌هایی است از کربلایی احمد در شعبان حمل ۱۳۰۱ ایت ئیل در جزیره خارک؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۵۳گ، ۱۸-۲۱ سطر (۹×۱۶)،اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۳۶۱]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

سدیدالسلطنه، محمد علی بن احمد،۱۲۹۱-۱۳۶۲ قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad ‘alī ebn-e ahmad (1874 - 1943)

سفرنامه او از دوشنبه ۱۸ شوال ۱۳۲۲ (۱۳ دکابر روسی ۱۹۰۴) به دستور فرنسولگریت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۸۸/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴ص، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۳۶۱]

● **سفرنامه** / تاریخ / فارسی

safar-nāme

درانی، ابراهیم بن محمد باقر، ق۱۴ قمری

dorrānī, ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (- 20c)

سفرنامه‌ای است از کرمان به تهران یا بالعکس در زمان ناصر الدین شاه و ظاهراً از سال ۱۲۹۴ تا ۱۳۰۴ق به طول انجامیده است. حکایات زیادی از مؤلف در کتاب آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۹۹

آغاز: روزنامچه حرکت از کرمان به عزم سفر حریت اثر تهران بیرون آمدن از دران؛ **انجام:** امیدوارم که ان شاء الله در دنیا و آخرت نظر آن خاندان آل طه و یس از این عاصی تبه روزگاران برداشته نشود

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: از ۱۲۹۴ تا ۱۳۰۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۸ - ۱۵۰]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

سیاح محلاتی، ق۱۴ قمری

sayyāh-e mahalātī (- 20c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۷۹-عکس

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه ماشینی همایون سیاح در ۱۳۲۳ که می‌خواست آن را چاپ کند [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۰]

● **سفرنامه = مسافرت نامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme = mosāferat nāma

صحافباشی، ابراهیم، ق۱۴ قمری

sahhāfbāšī, ebrāhīm (- 20c)

ابراهیم صحافباشی به تاریخ ۱۰ ذیحجه ۱۳۱۴ق از بندر انزلی به قصد سفر به دور دنیا ایران را ترک می‌کند و پس از گذشتن از روسیه و آلمان و فرانسه و توقف در لندن به آمریکای شمالی می‌رود و بعد از سیاحت در آمریکای شمالی عازم ژاپن و ممالک شرق می‌گردد و بالاخره با آمدن به بمبئی دوباره راه ایران در پیش می‌گیرد و به ایران باز می‌گردد. در این سفر او آنچه را که مهم می‌بیند یادداشت می‌کند و سرانجام آن یادداشت‌ها این کتاب است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۰

آغاز: مسافرت نامه ابراهیم صحافباشی طهرانی. از تاریخ دهم ذی حجه هزار و سیصد و چهارده حرکت از انزلی از دریای کاسپیان بطرف پطروفسکی؛ **انجام:** که هر انگلیسی که بهند یا ایران آمد دیگر میل نمی‌کند مراجعت به لندن نماید خودشان را مثل چوپان نسبت به گله گوسفندی می‌بینند

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم آشتیانی، تا: پنج‌شنبه ۴ رمضان ۱۳۱۵ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مخمل سبز، ۷۵گ، ۹ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

● **سفرنامه** / سفرنامه -

safar-nāme

دلاواله، پیترو، ۱۵۸۶ - ۱۶۵۲ میلادی

delāvāle, pītrū (1586 - 1652)

چاپ: چاپ ونیز ۱۶۲۸

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۷۰-ف

ص ۲۰ و ۲۱ درباره شاه عباس، چاپ ونیز ۱۶۲۸؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۴]

● **سفرنامه** / سفرنامه

safar-nāme

جوزوفا باربارو ویاگجی

jozofā bārbārū vīyāgjī

سفرنامه جوزوفا باربارو ویاگجی (۳-۱۴۷۱) (نسخه سده ۱۶)، نامه‌ای از ارزنجان به همو و نامه اوزون حسن به دولت ونیز پاپ در ۱۴ ژوئیه ۱۴۷۳ و نامه پیر احمد سلطان به دولت ونیز در ۱۴۷۳ و نامه برادر او از سلفیک به ونیز.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۲-ف

نسخه اصل: ملی ونیز (ش ۴۲ و ۴۴)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳- ۲۳]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

حجازی، سیدعلی

hejāz, seyyed ‘alī

شامل تاریخ و جغرافیا و سیاحت کشورهایی که نویسنده رفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳۸

کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۴ق؛ مصحح؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۷]

● **سفرنامه** / سفرنامه، داستان / فارسی

safar-nāme

علی بخش میرزا قاجار، ۱۲۵۴ قمری

ʻalī baxš mīrzā qājār (1838 -)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق

ترجمه قسمتی از کتاب «تور دومند» است از زبان فرانسه به فارسی که در عهد سلطنت ناصرالدین شاه قاجار به فرمان مظفرالدین میرزا ولیعهد به وسیله علی بخش قاجار که منصب مترجمی و معلمی ولیعهد را داشته ترجمه شده است (به نظر می‌رسد که کاتب نسخه هم شخص مترجم باشد). در این نسخه شرح مسافرت و سیاحت به جنوب هندوستان و قفقاز کتابت شده به انضمام ۱۴۲ مجلس نقاشی آب و رنگ بسیار خوب از تصاویر مردمان و مناظر مختلف در کشورهای مذکور.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۸۹

آغاز: بسمله - نخست در اول هر نامه و آخر هر چکامه آفرین و نیایش سپاس و ستایش بدادار دانش آفرین واجب ... بفرمان ... مظفرالدین میرزا ... این ذره بیمقدار علی بخش قاجار ... بتاریخ ۹ صفر المظفر سنه ۱۳۰۰ شروع بترجمه کتاب (لتوردوموند) یعنی اطراف دنیا از زبان فرانسه بلسان فارسی نمودم؛ **انجام:** تصور کند که اهالی بعضی مملکت‌ها از مدت زمانی از تسلط آنها در رفته دور میباشند مادام دورا ویستریبا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ اسم نقاش: حسن ابن احمد؛ از کتب انتقالی صندوقخانه بوده و بعداً به سرقت رفته که به توسط نظمیه وقت کشف شده؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش چرم لاکی، ۴۲۹ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۵ - ۵۶۲]

● **سفرنامه** / سفرنامه

safar-nāme

یاکوپر سورانسو

yākūper sūrānso

در ۸ نوامبر ۱۵۷۶م درباره ایران.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۹/۲-ف

نسخه اصل: ملی ونیز (ش ۸۴)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۴]

● **سفرنامه** / سفرنامه / عربی

safar-nāme

فصل دوم از سفرنامه شخصی است که در آغاز قدرت گرفتن نادرشاه و افول دولت افاغنه از ایران گریخته و به دولت عثمانی پناه برده است، برخی از مظالمی را که در آن زمان بر اهل سنت رفته است گزارش نموده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۰/۱۰

آغاز: الفصل الثانی کان السبب فی توجهی إلی مکة المکرمة هو نجاتی؛ **انجام:** ثم أذن لی بالعود الی بغداد و ارسل معی صورة الجریده و صورة الخطبة فلأجل هذا الذی حدث عزمت علی الحج اللهم یسر ذلک

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا طوسی، ۱۵گ (۱۹۴پ-۲۰۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۱۸]

● **سفرنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۶۴

آغاز: ... یک دلیجان دیگر را گفت اسب ببمدد نصزة نظام هم تصویب کردند بعد که معلوم شد؛ **انجام:** آقایان مدرسه کثرة الله امثالهم و سایر دوستان آمدند ملاقات ... الحمدلله تعالی همگی سلامت بودند هذا آخر ما حررت الحمدلله اوله و آخره فی نوزدهم شعبان المعظم ۱۳۲۳.

از: ناشناخته، درگذشته بعد از ۱۳۲۳ق، سفرنامه‌ای است از رجال دوره مظفرالدین شاه که به همراه چند نفر از جمله سید حسین، حسام و نصرت نظام از تهران عازم قم شده و چند روزی در قم توقف نموده سپس به تهران مراجعت می‌کنند. مؤلف در طول اقامتش در قم به رخداد خاصی اشاره ننموده و بیشتر از مشرف شدن خود و همراهان به زیارت حرم کریمه اهل بیت علیه السلام و سایر بقاع متبرکه قم یاد کرده است وی در برگ هفتم از ارسال نامه‌ای به نورچشمی سید حیدر سخن به میان آورده و گویا فرزندی به نام سید حیدر داشته که در تهران می‌ریسته است این سفرنامه به لحاظ آشنایی تاریخی و اجتماعی قم به سال ۱۳۲۳ق و در اواخر دوره مظفری حائز اهمیت می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۳ص،۱۶سطر(۷×۱۷)،اندازه:۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۳۵ - ۷۴۱]

۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۸۳

آغاز: بسم الله تعالی شانه در اواخر بهار هذه السنه یونت ئیل ۱۲۹۹ که موکب همایونی روحنا فداه عزیمت سفر ییلاقات لار و نور را فرمودند؛ **انجام:** پایان نسخه: اگر چه این فقره از شأن و شوکت برای حکومت کامله است ولی مسؤولیت هم کمتر است.

این سفرنامه گزارش تشییع جنازه امین السلطان اول (میرزا ابراهیم) به کربلا از یکی ازخادمان دربار ناصرالدین شاه است. عزیمت او به وقتی بوده که شاه قصد سفر لار و نور را داشته است. در این رساله گزارشگر که نامش به دست نیامد، شرح سفر خود و منازل راه و خصوصیات عتبات مقدسه را می‌آورد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ اکثر مطالب بی نقطه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵ سم [ف: - ۱۲۲]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸۵ ـ ج

آغاز: بدانکه در زمان شاه طهماسب اول صفوی؛ **انجام:** ترتیبات را ختم کنیم

سفرنامه و تاریخ لئون هم (Leon Homme) است و وقایع مشروطیت در آن یادشده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸۴گ، ۱۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۱۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۹/۱۰

آغاز: یکی از سیاحان فرنگستان این مطالب را بخط فرانسه نوشته بود و از روی خط فرانسه بخط فارسی ترجمه شده است بعد از اینکه از منزل مفسد بیرون آمدیم؛ **انجام:** روزی من و رفیقم ... که به اضطراب تمام مرکبش را بسمت شمال می‌راند

این رساله یکی دیگر از رساله‌های پیشخدمت باشی است و در آن مطالبی از قول یکی از جهانگردان فرنگستان نقل گردیده که به فارسی برگردانده شده است. این سیاح در این رساله اوضاع و آداب و رسوم ایران به مسخره می‌گیرد و از بحث‌ها و مشاجراتی که بین عوام و خواص در مطالب بیهوده در جریان است مطالبی یاد می‌کند و سپس به بیهودگی آن مشاجرات لبخند می‌زند و با کنایه و تعریض دیگران را از آن بر حذر می‌کند؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: ابوتراب طباطبائی، تا: آخر محرم ۱۳۰۱ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷ص (۲۵۲-۲۶۸)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۵۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۵

آغاز: ربنا لا شرغ قلوبنا بعد اذهدیتنا گفت معشوقی به عاشق لی فتی؛ **انجام:** بیست و ششم شهر جمادی الاول بود وارد تبریز شدم علی خان اعتماد السلطنه (-۱۲۸۵ق)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۰۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۶/۴

آغاز: روز سه‌شنبه بیستم موکب منصور خسروانه از منزل خرنه تشریف فرمای فولاد محله که از قرار دو دانگه مازندرانست گردیدند؛ **انجام:** در چمن هم رودبار است راه آبشار جنگلی محله رودبار می‌رسند نیز دیده می‌شود در کوههای طرفین راه اشجار ۱۳۱۱

سفرنامه یادداشتی درباره توصیف مناطقی که موکب خسروانه شاهی از منزل خرنه و فولاد محله مازندران گذر کرده است با تاریخ ۱۳۱۱ق؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق؛ یادداشتی بر روی پشت جلد با تاریخ ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه سبز، ۱ص (۵۱پ)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۲۶]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۲۲

کا: میرزا محمد علی، تا: ۱۳۱۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴/۲×۲۲سم [رایانه]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴ سرود

روزنامه سفر نویسنده است در سال ۱۳۱۴ق از تهران به بنادر فارس. آغاز سفر ۱۲ ذیقعده ۱۳۱۴ق و پایان (بازگشت به تهران) ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳ - ۴۰۸]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۱۲۱/۲

آغاز: چون دراین مسافرت که درخدمت حضرت جلالتماب اجل آقای معتمد دیوان مدظله حرکت نموده وتا کنون که در مظفری هستیم؛ **انجام:** صبح دستگاه را روانه کردند سه از دسته گذشته از پویندگان سوار شده درعرض راه[] کوشک قاضی که ملکی جناب مستطاب مهذب الدوله است استقبال آمدند.

پزشک یکی از رجال قاجاری در حین مسافرت هرگاه مریض نداشته به شرح ما وقع روزانه پرداخته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۸گ (۱۱پ-۲۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۲۳۵

سفرنامه و سرگذشت ساعی شیروانی به نظم و نثر؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۶۴۹]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۴۵

بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: دکتر سید منوچهر طباطبایی، ۱۳۸۶ [رایانه]

● **سفرنامه = سیر و سلوک** / - فارسی

safar-nāme = seyar va solūk

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۴۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۰گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [رایانه]

● **سفرنامه آب گرم قفقاز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āb-e garm-e qafqāz

طالبوف، عبدالرحیم بن ابوطالب، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۹ قمری

tālebof, ‘abd-or-rahīm ebn-e abo-tāleb (1835 - 1911)

اهدا به: آقای محمد ابراهیم خان معاون الدوله

با تصویر مناظری از آب‌های معدنی و کلاه فرنگی‌های میانه راه با وصف آن آب‌ها، هدیه مؤلف در ۱۰ سنبطر ۱۸۸۹ در قفقاز

به آقای محمد ابراهیم خان معاون الدوله، با سه عکس در آغاز یکی تکی از محمد علی غفاری و یکی از مهندس الممالک نظام الدین غفاری و یکی دیگر از همان غفاری وزیر. سپس چند نامه مورخ ۱۹۰۲ و ۱۹۰۳ و ۲۲ یون ۱۹۰۵ (۲ جمادی الثانی ۱۳۲۳ و ۳ محرم ۱۳۱۳ از مؤلف به آقای محمد ابراهیم خان معاون الدوله، سپس خود سفرنامه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۴۰-ف و ۶۹۸۵-عکس

نسخه اصل: نسخه معاون الدوله غفاری؛ کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ محرم ۱۳۰۷ق، جا: پسنتوک [فیلمها ف: ۲ - ۳۹ و ۳ - ۲۷۰]

← سفرنامه آجودان باشی ⟵ سفرنامه میر فتاح تبریزی

● **سفرنامه آدام الئاریوس** / سفرنامه / انگلیسی

safar-nāme-ye ādām eleārīyūs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۴۴

به زبان انگلیسی چاپ لندن در ۱۶۲۹ اصل به زبان المانی کتابخانه ملی ش ۱۳، فهرست سفرنامه‌های انگلیسی همانجا ش ۱۱، فهرست کتابهای آلمانی درباره ایران ش ۶۱۴، کتابشناسی انگلیسی در باره ایران ش ۶۱۴، کتابشناسی انگلیسی در باره ایران ص ۲۳۲، کتابهای فرانسه درباره ایران ص ۱۸۱، کتابشناسی تمدن ایرانی در زبان فرانسه ۳:۶۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۹-ف و ۵۸۴۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۰۴ و ۳ - ۱۸۶]

● **سفرنامه آذربایجان** / تاریخ / فارسی

safar-nāme-ye āzarbāyjān

محمد حسن میرزا مهندس، ق۱۳ قمری

mohammad hasan mīrzā mohandes (- 19c)

مختصری است در تاریخ و جغرافیای ایالت آذربایجان که مؤلف طی سفرنامه‌ای در کلیه مناطق آن، آن را نگاشته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۲۶/۳

آغاز: چون از جلوس سلطنت سرکار اعلیحضرت ظل اللهی ولی نعمت کل ممالک ایران صانها الله عن الإفات والحدثان به خیال ترقی این دولت؛ **انجام:** نزدیک به آن جای است دریک امتداد این شش قریه تقریبا واقع گردیده اند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه صفر ۱۲۸۴ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۳]

● **سفرنامه آذربایجان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āzarbāyjān

سلیمان خان مهندس، - ۱۳۱۶ قمری

soleymān-xān-e mohandes (- 1899)

سلیمان خان مهندس مؤلف این کتاب است که مدتها معلم ریاضیات مدرسه دارالفنون بود و احتساب الملک لقب گرفته و چندی رئیس اداره تعاون در وزارت فلاحت و تجارت و فوائد عامه ایران بود و مؤلف بعضی کتاب‌های درسی در علوم ریاضی است. این کتاب شامل شرح سفری است که از ۶ ذیقعده ۱۲۹۳ تا پنجم رمضان ۱۲۹۴ کشیده و روز به روز وقایع و مشاهدات خود را با کمال صراحت نوشته و معلوم می‌شود به واسطه بدرفتاری‌ها و مخالفت‌های رئیس مدرسه تبریز نتوانسته کار خود را انجام دهد و ناچار به تهران برگشته است و کتاب به‌واسطه لحن صراحت و صداقتی که دارد جالب توجه است.

آغاز: حسب الامر اعلی حضرت اقدس شهریاری روحی العالمین فداه که بنای انتشار و رواج علوم و افتتاح مدرسه در دارالسلطنه تبریز گردید ارجاع این کار به عهده بندگان نواب مستطاب اشرف اعظم و الاحضرت اعتضاد السلطنه وزیر علوم روحی فداه مفوض گشت لذا از جانب حضرت والا بجهت اتمام این امر به مقرب الخاقان جعفر قلی خان رئیس مدرسه (مرحوم نیر الملک هدایت که بعدها وزیر علوم شد) فرمایش رفت و جناب ایشان نیز به صوابدید مقرب الخاقان ملا حسن خان ناظم (مرحوم ادیب الدوله ناظم مدرسه دار الفنون) و مقرب الخاقان میرزا عبدالغفار نجم الملک (مرحوم حاج نجم الدوله ریاضی دان معروف)، معلمین اسامی التفصیلی از مدرسه مبارکه منتخب نموده: ملا جعفر خان بجهة علم طب و شیمی، نجفقلی خان یاور بجهة علم توپخانه، غفارخان یاور بجهت علم پیاده نظام، بنده درگاه سلیمان بجهت زبان فرانسه و علوم ریاضی. بعرض حضرت والا وزیر علوم روحی فداه رسانیده حضرت والا هم اطلاع بجناب جلالتمآب اجل اکرم سپه سالار اعظم دام اقباله العالی (مرحوم حاج میرزا حسین خان مشیر الدوله صدراعظم) داده در پیشگاه معدلت دستگاه حضور با هر النور مبارک معروض افتاد، مقرر رفت که در شهر ذیقعده الحرام معجلا عازم دارالسلطنه تبریز گردیده بریاست مقرب الخاقان میرزا جواد خان سرتیپ (سعد الدوله که بعدها وزیر مختار ایران در بروکسل و وزیر امور خارجه و رئیس مجلس شورای ملی ایران شد) مشغول تدریس متعلمین و انجام خدمت گردیم. اینک این بنده درگاه که عازم این سفر گشته مسافرت و شرح احوالات خود را منقسم به فصل نموده معروض می‌دارم.

انجام: بهمان حالت هستم تا بعد خدا چه خواهد.

چاپ: گنجینه بهارستان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، زیر نظر فدائی عراقی، تهیه و تنظیم میر هاشم محدث، جلد اول، تهران، ۱۳۷۷ش، به کوشش شهرزاد سپاهیان (محدث) چاپ شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: کاغذ ابری سبز و سیاه، ۱۰۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۶۹]

● **سفرنامه آذربایجان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye āzarbāyjān
سررشته دار، عبدالحسین، ق۱۴ قمری
sarrešte dār, ʻabd-ol-hoseyn (- 20c)
از میرزا عبدالحسین سررشته‌دار، رویدادهای روزانه سفر او است از ۱۴ جمادی الثانی ۱۳۰۳ تا رمضان همان سال، آنچه در هر روز رخ داده در بالا و پایین نوشته شده و میانه آن در صفحه از اشعار پر شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۱۶
خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۳ق؛ مهر: ثقة السلطنه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷۸گ، اندازه: ۱۷/۷×۲۱/۹سم [ف: ۳ - ۴۶۰]

● **سفرنامه آذربایجان = سفرنامه مراغه** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye āzarbāyjān = safar-nāme-ye marāqa
صاحب نسق، محمد صادق، ق۱۴ قمری
sāheb nasaq, mohammad sādeq (- 20c)
عصر روز جمعه غره جمادی الثانی ۱۲۹۶، از دارالخلافه طهران، این سفر در رکاب ولیعهد و گروهی از سران دولتی شروع شده، و تا یک‌شنبه دوازدهم ربیع الثانی ۱۲۹۸ ادامه دارد. این سفرنامه با انشایی ادبی و شیوا نوشته شده و شهرهای آذربایجان که از آنها عبور شده و بعضی از دهات آن سرزمین را نیکو وصف کرده و خالی از نکات جالب نیست. مؤلف که «صاحب نسق» لقب دارد، چندی در قم بوده و در مدرسه فیضیه که حوزه احباب در آنجا منعقد بود، به خواندن کتب و اشعار و گفت و شنود سخنان شیرین به سر می‌برد و هجده سال در اروپا و مخصوصاً سویس زندگانی گذرانده و گاهی شعر می‌سروده است. پس از این سالها که سفرنامه خود را خوانده گفته‌هایش را درباره شهر مراغه به تاریخ ذیحجه ۱۳۳۲ تکذیب می‌کند .
آغاز: شرح واقعات سفر از دار الخلافه طهران بجانب آذربایجان، عصر روز جمعه غره شهر جمادی الثانیه هزار و دویست و نود و شش (۱۲۹۶) حضور مهر ظهور نواب والا شرفیاب شده از فیوضات قدمش بهره مند گردیدیم با کمال فسردگی خاطر مرخصی حاصل کرده به حضور والا نواب عبدالحسین میرزا تشرف جسته غلیانی کشیده بر خواستم ...
انجام: یکربع بغروب مانده وارد شدیم لباسهای خود را بحرارت آتش خشک نمودیم

چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفترپنجم، به کوشش محمود طیار مراغه ای، صص ۳۹۵- ۴۶۶ با عنوان «سفرنامه مراغه»

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۴]

● **سفرنامه آسیای مرکزی = سیاحت نامه درویش دروغین در آسیای مرکزی = سفرنامه وامبری = سیاحتنامه ترکستان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye āsīyā-ye markazī = sīyāhat-nāme-ye darvīš dorūqīn dar āsīyā-ye markazī = safar-nāme-ye vāmberī = sīyāht-nāme-ye torkestān
آوانس ارمنی، ق۱۴ قمری
āvāns-e-armanī (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۲ق
از آرمینیوس وامبری (A. Vambery) مجارستانی، ترجمه آوانس خان مساعد السلطنه مسیحی مترجم پسر استاد ابراهیم زرگر باشی (۱۲۸۰-۱۳۱۰)، برای میرزا علی اصغرخان امین السلطان وزیر مالیه. گزارش سفر وامبری است از راه تهران به خیوه و بخارا و سمرقند و صحرای ترکمنستان که در ۱۸۶۳م آغاز شده است، در چندین باب، در دو بخش: ۱. گزارش دیدنی‌های خود؛ ۲. وضع جغرافیایی و اجتماعی مردم آسیای میانه.
چاپ: به نام سیاحت درویشی دروغین در خانات آسیای میانه در ۱۳۳۷ش، به ترجمه آقای فتحعلی خواجه نوریان، وسیله بنگاه ترجمه و نشر کتاب
[رجال ایران ۱۷۳/۱؛ فهرست فرانسه صبا ۱۹۱؛ منزوی ۴۰۱۲]

۱. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۳
کاتب = مترجم، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۲]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۶
آغاز: از دارالخلافه طهران دور صحرای ترکمان تا خیوی و بخارا و سمرقند نموده در سال عیسوی ۱۸۶۳ ارمینوس وامبری از شهر پست در ولایت هنگری؛ **انجام:** که مثل درویش در آن ولایات سفر کردم.
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۴×۳۰/۷سم [ف: ۳ - ۴۶۷]
۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۲۸
آغاز: بسمه تبارک و تعالی. مسیو وامبری از مشاهیر سیاحان مجارستان که تقریباً بیست سال قبل از اسلامبول بدارالخلافه باهره آمده از اینجا بآسیای مرکزی مسافرت نمود ... وامبری گوید من

در سال هزار و هشتصد و سی و دو مسیحی در شهر کوچه هنگری موسوم به (دو ناسرداهلی) متولد شدم و شهر مزبور که مسقط الرأس من است در یکی از جزایر بزرگ دانوب واقع است؛ **انجام:** پس نباید تعجب کرد که در (ریجنت استریت) بهترین کوچه‌های لندن یا در منازل نجبای پای تخت انگلیس نشسته یکدفعه خیال مرا بآسیای مرکزی و چادرهای قرقیز و تراکمه میبرد و در این خیالات مستغرق میشوم. ترجمه و نگارش. خانه زاد اوانس مترجم زبان فرانسه و انگلیسی و تحریر چاکر جان نثار محمد ابن حاجی محمدقلی القزوینی معروف بعاشوری فی ۲۹ شهر ذیحجه ۱۳۰۲.

خط: نستعلیق، کا: محمد ابن حاجی محمدقلی القزوینی عاشوری، تا: ۱۳۰۲ق؛ مجدول، دارای ۱۵ سرفصل مذهب منقش، به خط ناصرالدین شاه قاجار نوشته شده «تماماً ملاحظه شد کتابیست بی مزه»؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوای روکش، مذهب، ۴۶۹ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۹سم [ف: ۵ - ۵۶۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ دارای سرلوح، مجدول و مصور به گراورهای چاپی؛ ۱۵۰گ،۱۴سطر،اندازه:۲۱×۳۳سم[ف:۲- ۴۴۳]

۵. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۸۹۹

آغاز: آغاز فصل اول: اگر شخص در وسط ماه ژولیه یعنی در اواسط تابستان در ایران سفر کرده باشد میداند که وقتیکه مسافرت من از تبریز بطهران بانتها رسید چه قدر خوشوقت شدم؛ **انجام:** انجام فصل پانزدهم: پس نباید تعجب کرد که در رنجبت [رجنت] استریت (بهترین کوچه لندن) یا در منازل نجبای پای تخت انگلیس نشسته یکدفعه خیال مرا بآسیای مرکزی و چادرهای قرغیز و تراکمه میبرد و در آنخیالات مستغرق میشود تمت الکتاب کتاب (قسمت) اول و مشتمل بر ۱۵ فصل است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی محمد قلی قزوینی معروف به عاشوری، تا: دوشنبه محرم ۱۳۰۳ق؛ آغاز و انجامی که برای نسخه خطی اصفهان ذکر گردید با آنچه که در بخش نخست چاپ بنگاه ترجمه و نشر کتاب طبع شده از لحاظ عبارت اختلاف دارد ولی مضامین و معانی مطابق است؛ ۴۴۰ص، ۱۴سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: - ۳۶]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۷ حکمت

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی تفرشی، تا: ۵ ذیحجه ۱۳۳۰ق؛ جلد: مقوا، ۵۲۵ص، قطع: خشتی [ف: ۲ - ۲۳]

۷. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز: بسمه تبارک و تعالی - سیاحتنامه ایست که از اهالی مجارستان موسوم به وامبری که به سفر ترکستان رفته..؛ **انجام:** پایان نسخه اصل: (ص ۲۱) و ارباب صنعت و کسبه ماهر برای خدمت ایران خاصه نمودند. پایان ملحقات: به آسیای مرکزی و چادرهای قرقیز و تراکیه میبرد و در آن خیالات مستغرق میشوم.

خط: نستعلیق و شکسته ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ با خط خوردگی، مصحح، نسخه‌ای مغلوط، محتملاً این نسخه در اصل از صفحه یک تا صفحه ۲۱ بوده و صفحات بعدی باقیمانده سفرنامه است که به آن الحاق شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با رویه کاغذی، ۳۲۸ص، ۱۲ سطر (۱۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۳۲]

← سفرنامه آفریقا ← روزنامه توردومند (ترجمه)

● **سفرنامه آفریقا = سیاحت نامه دکتر ژرژ شونفرت /** سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = sīyāhat nāma-ye doktor žorž šūnfert

غفاری، رضا، ق۱۳ قمری

qaffārī, rezā (- 19c)

ترجمه سفرنامه آفریقای دکتر ژرژ شونفرت است که از ۱۸۶۸- ۱۸۷۱م در آفریقا به سر برده است. همراه با دوازده صفحه نقاشی رنگی از مسعود غفاری کاشانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۹۷

آغاز: بسمله. بقیه تفصیل سه سال سیاحت مسیو دکتر ژرژ شونفرت در ممالک مرکزی غیر سیاحت شده آفریقا سنه ۱۸۶۸ الی سنه ۱۸۷۱ مسیحی ترجمه کمترین جان نثار رضای مترجم غفاری کاشانی و مصور شده بعمل خانه زاد درگاه جهان پناه مسعود غفاری کاشانی جزو چهاردهم از سیاحت دکتر ژرژ. مدتهای مدید قبل از آنکه سپاه کشیهای محمد علی پاشا راه دخول در ولایات غیر معروفه؛ **انجام:** را که با دو عدد طوطی ارسال خدمت داشتم قبول خواهند فرمود از برای شما خوش بختی بی انتها.

جلد دوم کتاب؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد حاجی عبدالصمد وکیل و شریک آقا سید محمد احمد آقا، تا: ۱۲۹۲ق، مجدول محرر، دارای سرلوح مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۰گ (۷۸+۱۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۶۸]

● **سفرنامه آفریقا = سیاحت نامه استانلی /** سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = sīyāhat-nāme-ye estānlī

مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری

motarjem, ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (- 20c)

دکتر لیوینگستون نامی برای کشف سرزمین‌های ناشناخته آفریقا به آنجا می‌رود و مدت‌ها از او خبری نمی‌رسد بعد استانلی نویسنده این کتاب برای اطلاع از وضع لیوینگستون به افریقا می‌رود و پس از جستجوی زیاد وی را پیدا می‌کند و سپس خود از مکتشفان قاره افریقا می‌گردد و به سیر و سیاحت در آن نواحی می‌پردازد. در این کتاب از کشفیات نواحی آفریقای مرکزی سخن رفته و نویسنده از ماجرای سفر خود در این

نواحی و دیدار قبایل وحشی و برخورد با آنها مطالب مفصلی آورده است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۲۰

آغاز: ترجمه: بسمله، الحمدلله الذی جعلنا من امة محمد خیر المرسلین و شیعة علی امیرالمؤمنین؛ **انجام:** و اشجار بزرگ فوکر ( ) و ارشیدی ( ) و آناناس و کنار سواحلش نیستان است.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمود منشی، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۳۰۸ق، جا: تبریز (احتمالا)؛ دارای ۱۵ عکس (فوتوگرافی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱۲گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۴۵۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۹

آغاز: بسمله، اسم جزیره مزبور را آلیس گذاشتیم و با اهالی آنجا بزودی مراوده و مرابطه بهمرساندم؛ **انجام:** ولی مرد رشید و کار آزموده که عبارت از محمد باشد صد حیف که در گذشته بود.

تذکر: نام کتاب به استناد فهرستواره منزوی (۹۴/۱) تصحیح شد؛ جلد دوم؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمود منشی، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۱۰ق؛ دارای تصاویر چاپی از افریقا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز، ۲۶۲گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۳۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۳۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعلنا من امة محمد خیر المرسلین و شیعة علی امیرالمومنین ... اما بعد نظر بر اینکه بندگان حضرت اقدس ارفع امجد اشرف السلطان مظفرالدین میرزا ولیعهد دولت جاوید آیت؛ **انجام:** عبارت از محمد باشد صد حیف که در گذشته بود.

خط: نستعلیق ممتاز، کا: محمد رضا کلهر، بی‌تا؛ سه تن از خوشنویسان تصدیق کرده‌اند که به خط محمدرضا کلهر است: ۱. عماد سیفی در اول بهمن ۱۳۰۴، ۲. علی بیان در ۵ فروردین ۱۳۱۱، ۳. عبدالحمید ملک الکلامی کردستانی؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سورمه‌ای مذهب، ۲۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۱ – ۱۴۰]

● **سفرنامه آفریقا = سیاحت نامه استانلی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = sīyāhat-nāme-ye estānlī

استنلی، هنری مورتن، ۱۸۴۱ – ۱۹۰۴ میلادی

estanlī, henrī morton (1841 - 1904)

مترجم: قراچه‌داغی، یوسف بن محمدعلی، ق۱۴ قمری

تاریخ ترجمه: ۱۳۱۲ق

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۴

آغاز: بسمله، ترجمه کتاب سیاحت استانلی بممالک غیر مکشوفه افریقا و مکاشفات آنجاها بواسطه استانلی سیاح و روزنامه نویس؛ **انجام:** کارزار بوده که عبارت از محمد بن سلی باشد صد حیف که در گذشته بود و السلام. پایان: تمت الکتاب بعون الملک الوهاب بید اقل الطلاب یوسف بن محمد علی القراچه داغی، بتاریخ بیست و پنجم جمادی الاخر سنه ۱۳۱۲.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۵۶گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ – ۳۶۰]

● **سفرنامه آفریقا = سیاحت نامه استانلی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = sīyāhat-nāme-ye estānlī

استنلی، هنری مورتن، ۱۸۴۱ – ۱۹۰۴ میلادی

estanlī, henrī morton (1841 - 1904)

مترجم: آوانس ارمنی، ق۱۴ قمری

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: قرن ۱۳

چون متمهدی سودانی قیام کرد و خرطوم و گرد و فان بگرفت و اقتدار به هم رساند همه منقاد او شدند جز امین پاشا نامی که در برابر او مقاومت کرد. توضیح آن‌که متمهدی ابتداء ساخلوی بحر الغزال را از پای درآورد و بعد ساخلوی مصری را در سودان مضمحل کرد و بعد ازین فتوحات جز ناحیه استوائی بقیه نواحی به دست متمهدی درآمد و فقط امین پاشا در ساخلوی خود شروع به مقاومت کرد و این باعث شد تا استانلی سفری به افریقا کند و او را از این ورطه نجات دهد. سفرنامه استانلی بیان سفر اوست به افریقا و حوادثی که بر او در این سفر رفته است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۱۹۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۴۴۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۹

آغاز: اجمالی شرح مسافرت استانلی در افریقا برای استخلاص امین پاشا اسباب این مأموریت؛ **انجام:** و مأمورین بزنگبار روی داد بر همه کس معلوم است احتیاج بذکر آن نیست و السلام

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی معروف به آشوری (عاشوری)، تا: ۱۳۰۸ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: فرنگی، فلفل نمکی، جلد: مخمل بنفش، مذهب، ۱۲۷گ، ۱۳ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۴ – ۱۷۸]

● **سفرنامه آفریقا = سیاحت نامه استانلی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = sīyāhat-nāme-ye estānlī

استنلی، هنری مورتن، ۱۸۴۱ – ۱۹۰۴ میلادی

estanlī, henrī morton (1841 - 1904)

مترجم: آنتوان، ق۱۹ میلادی

به دستور: مظفرالدین شاه

این سیاحت نامه در زمان ولیعهدی مظفرالدین میرزا از زبان فرانسه به فارسی ترجمه شده است.

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۳۷

آغاز: بسمه تعالی تیمناً. سیاحت استانله از وسط نواحی مجهوله. فصل اول – تفصیل وضع (اوجی جی) و ساکنین و بازار و اطراف آنجا و رقابت اعراب و سیاحت دریاچه (طانکانیکا) و کماندان کامبرون – لوکوقا و گرفتن آبها زمین را و تفصیلی که برای دریاچه مزبور روایت کنند و طرف عصر اینمکان؛ **انجام:** در امتداد سالهای سال و در بسیارین خانمهای زنگبار تاریخ مفصل سفر ما گفته خواهد شد ... تمام شد جلد دویم کتاب سیاحتنامه استانله فی شهر ربیع الاول هزار و سیصد و یازده ۱۳۱۱ هجری قمری.

جلد دوم از سیاحت نامه هانری استانلی است از نواحی مجهول آفریقا در شانزده فصل و یک خاتمه به انضمام چهل (۴۰) عکس چاپی سنگی از روزنامه فرانسوی مربوط به مناظر و تصاویر مختلفی از مسافرت به آفریقاست با زیرنویس فرانسه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی منشی (نواده صدیق الملک)، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوای روکش تیماج لاکی، ۵۱۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۵ – ۵۵۰]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۶۰

آغاز: مکتوب دیباچه که به سر ویلیام ماکنسین رئیس مجلس اعانه نوشته شده. عزیز من سر ویلیام این کتابی را که با کمال شوق و شادی بخدمت شما ارسال میدارم در باب حکایات و مسائلی است که این مأموریت اعانه که میتوان آنرا مأموریت نجات نامید دیده است و فی الحقیقه راپرت رسمی و صحیح این سفری است که از جانب شما و مجلس بمن محول شده ... الی آخر؛ **انجام:** مسیو وارد بمن اطلاع داد که بانکالا هشت صندوق از ملبوسات و اشیاء شخصی هربرت وارد بود آنها را ربوده است و در (بانانا) گذارده است من هم چند تن از بتفحص آن صندوقها فرستادم ولی ابداً اثری از آنها بدست نیامد. در حاشیه همین صفحه پایان نسخه چنین رقم رفته است (این کتاب جلد سوم استانله را که در آفریقا سیاحت کرده است در شب جمعه هیجدهم شوال ۱۳۱۵ میرزا احمدخان معین الحرم در حضور ما تمام کرد واقعاً سیاح بزرگی بوده است). (این اظهار نظر و کتابت از مظفرالدین شاه قاجار است).

جلد سوم از سیاحت نامه هانری استانلی به قاره آفریقا؛ بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: مقوای روکش میشن مذهب، جلد: کاغذ ابری گلی رنگ، ۴۸۷ص، ۱۹ سطر، [ف: ۵ – ۵۵۲]

● **سفرنامه آفریقا = سیاحت نامه استانلی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = sīyāhat-nāme-ye estānlī

استنلی، هنری مورتن، ۱۸۴۱ – ۱۹۰۴ میلادی

estanlī, henrī morton (1841 - 1904)

مترجم: ادیب الدوله، محمد صفی بن حسینخان، ق۱۴ قمری

تاریخ ترجمه: ۱۳۱۴ق

از سفرنامه سیاح مشهور آمریکایی است به نام «استانلی» که مدیر روزنامه نیویورک هرالد با مخارج خود او را دریافتن «لیونگستن» سیاح و مسافر انگلیسی به قاره آفریقا روانه کرد و استانلی در سال ۱۸۶۹ میلادی از شهر مادرید به طرف زنگبار در طلب وی به راه افتاده و بالاخره در سال ۱۸۷۲ میلادی موفق به یافتن «لیونگستن» گشته است. این سیاح بعد از تحمل مشقات و رنج‌های فراوان و کسب اطلاعات مفید و اکتشافاتی جدید در نقاط و مناطق مجهوله آفریقا خدماتش در انجمن جغرافیایی انگلستان مورد تقدیر واقع شده و به اخذ مدال افتخاری نائل گردیده است. مترجم که ناظم مدرسه دارالفنون بوده در زمان مظفرالدین شاه بدین ترجمه پرداخته است.

۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۹۳

آغاز: آفریننده این جهان و جهانهای بی شمار را پرستنده ایم و خداوند ثابت و سیار را بنده

خط: نستعلیق، کاتب = مترجم، تا: ۱۳۱۴ق؛ ۳۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ – ۹۲]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۵۵۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم – آفریننده این جهان و جهانهای بیشمار را پرستنده ایم ... خانه زاد آستان ... محمد صفی ابن فدوی جان نثار ادیب الدوله محمد حسینخان میر پنج ناظم مدرسه مبارکه دارالفنون مرحمت فرمودند که بترجمه آن پردازد و دفتری فارسی از آن بسازد ... فصل اول مسافرت از مادرید بزنگبار مسیو استانله میگوید روز شانزدهم ماه اکتبر ۱۸۶۹ میلادی از کشتار والانس مراجعت کرده و در مادرید مقیم بودم که یکروز دو ساعت بغروب مانده (ژاکوپو) تلگرافی از جانب ... رئیس روزنامه نیویورک هرالد بمن داد مضمون آن اینکه بیائید به پاریس کار مهمی پیش آمده؛ **انجام:** بالاخره مدالی را که انجمن جغرافیائی بمن داد و همچنین انفیه دان سنگینی را که اعلیحضرت ملکه ویکتوریا بمن عطا فرموده نگاه میدارم و آنها را خیلی گرامی میشمارم. تمة الکتاب ... بیداقل الاحقر ... محمد حسین الشریف الکاتب خطوط سبعه فی شهر ذی حجه ۱۳۱۴. در پایان همین صفحه بخط مظفرالدین شاه قاجار چنین رقم رفته است (این کتاب که جلد اول از تاریخ استانلی است یعنی سفر دوم سیاحت اوست بآفریقا در شب اربعین در چشمه لای دماوند بتوسط بصیر السلطان که ما خودمان او را تربیت کرده ایم و باو القاب دادیم سمت اختتام پذیرفت فی شهر صفر ۱۳۱۵.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین الشریف، تا: ۱۳۱۴ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب، به انضمام ۶۶ قطعه عکس چاپی سیاه و

سفید از مناظر و امکنه و تصاویر اشخاصی که در طول مسافرت تهیه کرده با زیرنویس فرانسه؛ کاغذ: فرنگی بخور رنگ، جلد: مقوای روکش میشن، ۵۹۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۵ - ۵۴۷]

● **سفرنامه آفریقا = سفرنامه استانلی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā = safar-nāme-ye estānlī

استنلی، هنری مورتن، ۱۸۴۱ - ۱۹۰۴ میلادی

estanlī, henrī morton (1841 - 1904)

مترجم: هدایت، رضا قلی بن جعفر قلیخان، ق۱۴ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e ja‘far qolī-xān (- 20c)

اهداء به: مظفرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: جمعه ۱۶ رمضان ۱۳۱۴ق

گزارش سفر هانری استانلی خبرنگار روزنامه «نیویورک هرالد» آمریکایی است به آفریقای مرکزی برای دریافتن سیاح معروف «لیونکستن» این سفر در سال ۱۸۷۱ میلادی انجام گرفته است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۷۴

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: گالینگور قرمز، ۱۶۹گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۴/۵)، اندازه: ۱۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۱۵۱]

۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۹۵

آغاز: حمد و ستایش پاک یزدانی را لایق و سزاست که به اراده و مشیت کامله خویش عوالم پیمایان بیافرید

خط: نستعلیق خوش، کا: علی نقی، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۱۵ق، به دستور آقای نیرالملک وزیر علوم؛ جلد: مقوایی، ۱۶۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲ - ۱۶۴]

● **سفرنامه آفریقا (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āfrīqā (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، قرن ۱۴ قمری

nāme-negār, ‘alī ebn-e rezā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: قرن ۱۳

لیوینگستن سیاح مشهور که سیاحتش به افریقا معروف است از زنگبار به تاریخ ۲۸ ژانویه ۱۸۶۶م حرکت می‌کند و به قلب قاره آفریقا می‌رود. در این سفر از نقاط مختلف جنگل‌های افریقا بازدید می‌نماید و از حیوانات و آداب و رسوم سیاهان و وحشیان مطالب مفصل فراهم می‌آورد و نیز از تجار کنیز و غلام و طرز دزدیدن سیاهان و به بردگی بردن آنها مطالب جالب توجهی نقل می‌کند و سرانجام ادامه سفرش به نواحی عرب‌نشین آفریقا می‌کشد و سفرنامه او خاتمه نیافته به پایان می‌رود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۴

آغاز: در خصوص مسافرت در اقلیم افریقا تفصیل ذیل روزنامه اخری - لیوینگستن است؛ **انجام:** سه بز را پهلوی قریه در روز روشن کشته است

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل، ۶۵ص (۲۴۹-۳۱۳)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۹۳]

● **سفرنامه آلمان = جنگ** / حدیث / فارسی

safar-nāme-ye ālmān = jong

شامل: ۱. ترجمه روزنامه پست مورخ ۱۲ تا ۱۴ شوال ۱۳۰۶ق که در آلمان نشر شده درباره سفر ناصرالدین شاه به آن کشور از یحیی نامی که این را به دستور اعتماد الحرم ترجمه کرده و نوشته است. ۲. شرح نشان‌هایی که امپراطور آلمان به ولی عهد ایران و امین السلطان و دیگر وزیران داده و نشان‌هایی که پادشاه ایران به دیگران داده است؛ ۳. تلگراف‌هایی که شاه در میان راه به تهران کرده و تاریخ آنها؛ ۴. قصیده‌ای از ملا باشی ثریا به روش رودکی: «یاد جوی مولیان آید همی»؛ ۵. نامه شاه به اعتماد الحرم؛ ۶. اندکی از سخنان ناپلئون درباره ایران و ترجمه نامه او.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۲۵

تذکر: نام کتاب به استناد فهرستواره منزوی (۹۵/۱) تکمیل گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۳۰۶ تا ۱۳۰۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶گ، ۱۰ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۸۹۶]

● **سفرنامه آندری (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye ānderī (t.)

به دستور: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۴ق

ترجمه سفرنامه مسیو آندری فرانسوی است در سال ۱۸۷۵ میلادی از وضع تاریخی و جغرافیایی ممالک متحده کلومبی، اکواتر و پرو که جزو ینگی دنیا بوده و در روزنامه موسوم به «تور دو مند» انتشار داده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۹۵

آغاز: قبل از اینکه بتفصیل مسافرتم در شط (ما کدالنا) به پردازم و وقایع اتفاقیه را شرح بدهم لازم دانستم که مطالعه کنندگان را از وضع ژفرافیائی و تاریخی این ممالکی را که بسیاحت آنها مأموریت دارم اطلاع بدهم و از این بصیرت و اطلاع خدمت بزرگی کرده باشم. مساحت کل هر سه مملکت را که به (اتازونی دکلومبی) معروف شده اند بموجب مساحتی که اسپانیولیها کرده اند بیست و چهار کرور کیلومتر مربع است از مه این اراضی

سیصد هزار کیلومترش آباد و مسکون و مابقی بایر است و از سکنه بی نصیب مانده است؛ **انجام:** در سمت جنوب شهر (ویلاتیا تسیو دلانوس) پای تخت سان مارتن واقع بود پس از طی مسافت هفت فرسخ باتلاق و جنگل و کوه بشهر مزبور وارد شدیم و از خستگی نجات یافتیم انصافاً اهلش مهربان و زیاد با سلوک میباشند. بقیه در نمره آتیه. ترجمه چاکرجان نثار عیسی بر حسب امر ... شاهنشاه کل ممالک ایران ... ترجمه کرده و بخط نالایق نگاشت بتاریخ شهر رمضان المبارک ۱۲۹۴.

خط: شکسته نستعلیق، کا: عیسی، تا: ۱۲۹۴ق؛ به انضمام چند قطعه عکس چاپی از مناظر مختلف مربوط به سفرنامه؛ مجدول؛ بانضمام ۱۵ قطعه عکس چاپی سیاه و سفید از مناظر و تصاویر مختلف مملکت (کلمبیا)؛ کاغذ: فرنگی آبی رنگ نقش شیر و خورشید، جلد: مقوای روکش مخمل بنفش، ۳۵ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۵ - ۵۰۸]

● **سفرنامه آوانس = سیاحتنامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āvāns = sīyāht-nāme

آوانس ارمنی، ق۱۴ قمری

āvāns-e armanī (- 20c)

گزارش اوانس خان مساعد السلطنة است از مرزهای ایران و دریای سیاه به برلین و لندن و توکیو. او از توکیو به خاربین منچوری آمده و در آنجا در گذشت و جنازه او را به تهران آورده بودند. او تئاترهای شکسپیر را به ارمنی و فارسی و سفرنامه برادران شرلی را به فارسی در آورده بود و این یکی در ۱۳۳۰ به چاپ رسیده است (مشار ۹۶۲). اوانس خان در سال‌های ۱۳۰۹-۱۳۱۲ق به کارهای سیاسی ایران می‌پرداخته است و در نسخه ما گذشته از گزارش سفر اوانس خان تاریخ خاندان قاجار و ترجمه کتاب وزیر مختار آمریکا در ایران است که در نزدیکی‌های سال ۱۸۸۲ و ۱۸۸۳م در ایران مأموریت داشته است

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸۲ ـ د

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۳۱۶]

● **سفرنامه ادوارد شاطن** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye edvārd šāten

مترجم: عبدالحسین بن محمد تقی خان، ق۱۳ قمری

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۲ق

شهرستان شیاکجیا (Chioggia) که فاصله آن تا شهر ونیز دو ساعت راه است مورد بازدید ادوارد شاطن قرار گرفته و او پس از دیدار از اوضاع جغرافیایی و آثار تاریخی محل، این سفرنامه را تدوین کرده است که بعدها آن مورد پسند عبدالحسین خان مترجم قرار می‌گیرد و او آن را ترجمه می‌نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۱

آغاز: ترجمه و تحریر خانه زاد دولت جاوید مدت عبدالحسین بن محمد تقی خان پیشخدمت شاگرد اطاق موسیو بروسکی معلم، در شرح سیاحت ... ادوارد شاطن به شهر؛ **انجام:** که از روی مهربانی و صداقت ایشان را نصیحت نمائیم که هر وقت عزیمت سیاحت و مسافرت شهر شیاکجیا را کند البته بروی قایق سوار نشده و با کشتی دودی بروند. (ترجمه ۱۲۹۲)

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً عبدالحسین ابن محمد تقی خان، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۴۰ص، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۱۲]

● **سفرنامه ادیب الممالک به عتبات** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye adīb-ol-mamālek be ‘atabāt

ادیب الممالک، محمد صادق بن حسین، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۶ قمری

adīb-ol-mamālek, mohammad sādeq ebn-e hoseyn (1861 - 1918)

از تهران از محرم ۱۲۷۳ق تا جمادی الثانی ۱۲۷۳ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۹-ف

نسخه اصل: نسخه دکتر محمد مقیم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۱۹۰گ [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۲]

● **سفرنامه ارمنستان - ایران - عثمانی (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye armanestān - īrān - ‘osmānī (t.)

تاریخ ترجمه: ۱۸ ذیقعده ۱۳۱۶ق

ترجمه مهدی، جلد اول سفرنامه‌ای است راجع به کشور عثمانی ارمنستان و ایران بدون ذکر تاریخ و نام سیاح و زبان اصلی این رساله. مطالب این سفرنامه ضمن پنجاه و نه قضیه و منزل تنظیم و مشروح است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۶۶

آغاز: ارمنستان - ایران - عثمانی. بسمله. در بیان اردو در موقع اطیب و اولین اخبارات جنگ نجیب و فوت شدن سلطان عثمانی سلطان محمود. روز بیست و هشتم ماه ژوئیل را در یکی از دره‌های مرتفع کوه المپ که در امتداد را تایچانلو و بورسه واقع بود بسر کردیم همینکه هنگام غروب شد کاروانان ما متفرق شدند جمعی از همراهان سفر توی جنگلستان در دامنه کوه بسمت شمال اردو زده بودند من با مترجم خود و یکی از مکاریهائیکه که بما قاطر کرایه داده بودند عقب مانده بودیم و از طرف دیگر بخانه

ییلاقی ایلاتی که در آن نزدیکی بودند رفتیم در ورود ما بآنجا دستجات چندی از نظام عثمانی که از خستگی سخت فرومانده بودند بآنجا رسیدند و در اردوی ترکمانها اضطرابی بود ... الی آخر؛ **انجام:** قضیه پنجاه و هشتم ... ما کوههای ولکاینکی که در امتداد خود مثل یک برآمدگی در سلسله خیال بحاصل آورده در سمت راست خودمان یعنی در سمت مغرب گذاشتیم و شروع براه کرده در ساحل شرقی دریاچه روی خاک آهکی حرکت کردیم از این ببعد در امتداد راه وان و محالات آن شهر داخل میشویم که تفصیل آنجاها را در جلد ثانی بیان خواهیم کرد. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب بیدخانه زاد آستان مبارک لشکر نویس ترجمه مهدی ۱۸ شهر ذیقعده ۱۳۱۶.

خط: نستعلیق خفی، کا: محمدرضای متخلص بصفا و ملقب بسلطان الکتاب لشکرنویس، تا: ۱۳۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی چهره‌ای رنگ، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، ۳۸۱ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ – ۵۱۰]

← سفرنامه اروپا > سفرنامه
← سفرنامه اروپا > سفرنامه فرنگستان

● **سفرنامه از تهران به شیراز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme az tehrān be šīrāz

نظام الملک، عبدالوهاب خان بن کاظم خان، ۱۲۶۵ – ۱۳۳۵ قمری

nezām-ol-molk, ʻabd-ol-vahhāb xān ebn-e kāzem xān (1849 - 1917)

شرح بازگشت نظام الملک دوم است از شیراز به طهران پس از برکنار شدن از حکومت فارس.

چاپ: به کوشش ایرج افشار، فرهنگ ایران زمین، ۱۳ (۱۳۴۴): ۱۸۸–۱۷۸

[نسخه‌های منزوی ۴۰۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۹۶-عکس

نسخه اصل: نسخه حسین ثقفی اعزاز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳۹گ [فیلمها ف: ۳ – ۲۵۰]

● **سفرنامه از قوچان تا دامغان** / تاریخ / فارسی

safar-nāme az qūčān tā dāmqān

شجاع الدوله، محمد ناصر خان، ق۱۴ قمری

šojāʻ-od-dowle, mohammad nāser xān (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۹۸

آغاز: می‌ایم که بالتجابدربار دولت برویم من هم؛ **انجام:** هر چه لازمه مسافرین است ... نیست

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

← سفرنامه استانلی > سفرنامه آفریقا

● **سفرنامه استرآباد = سفرنامه لوات = ترجمه مسافرت نامه لوات** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye estarābād = safar-nāme-ye lovāt = t.-ye mosāferat-nāme-ye lovāt

مترجم: رحیم بن حکیم الممالک، ق۱۴ قمری

از کلنل لوات، قونسول دولت بهیه انگلیس (ترجمه رحیم بن حکیم الممالک) که نامش در ترجمه‌های انگلیسی او یاد شده و او در ۱۲۹۹–۱۳۰۲ق بوده است. در زمان وزارت خارجه قوام الدوله نوشته شده و از کتاب سرجان ملکم در آن نام برده شده است. فصل دوازدهم آن در بیان ممالک شمالی ایران، فصل سیزدهم در بیان شرح احوال شاه و خانواده سلطنت و وزراء، فصل چهاردهم در بیان وضع حکومت ایران و فصل پانزدهم در بیان تعلیم و تربیت ایران است. ترجمه مسافرت نامه او از تهران به استراباد و تعیین وضع جغرافیای عرض راه تهران به استراباد ما بین سنه ۱۸۸۱ و سنه ۱۸۸۲ مسیحی مطابق سنه ۱۲۹۸ و سنه ۱۲۹۹ هجری است.

[فهرست انگلیسی صبا ۶۷ و ۱۹۵؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۲۸؛ استرآباد نامه ۲۶۳–۲۱۵]

۱. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۹۳

آغاز: یکی از اعمال مفیده و اجراآت نافعه برای دولت علیه ایران التزام یک مسلک و پولیتیک مخصوص است که در اقطار حجاز و عراق عرب مجری گردد؛ **انجام:** و ایشان از ترس تب و نوبه و گرما و پشه استرآباد فرار نموده به آنجا بیلاق آمده بودند.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۰۰ق؛ مجدول و مذهب به انضمام یک قطعه نقشه چاپی؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۸گ [نشریه: ۲ – ۲۶۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۸۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۸۶

آغاز: طهران که حالیه پای تخت مملکت ایران است شهریست بسیار نیکو؛ **انجام:** در ایران به صلیب آویخته می‌شود.

از فصل یازدهم در احوال تهران آغاز می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۳۰۰ق، مجدول اکلیل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۴۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۴سم [ف: ۳ – ۴۶۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱۰

خط: نستعلیق، کا: میرزا رحیم فرزانه، تا: یک‌شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۳۰۰ق؛ اهدایی: ایرج افشار، ۲۵ آبان ۱۳۳۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۴۰۱۱]

● **سفرنامه استقبال حجاج** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esteqbāl-e hojjāj

رضوی همدانی، حسین بن عبدالصمد، ق۱۴ قمری

razavī hamedānī, hoseyn ebn-e ʻabd-os-samad (- 20c)

نگارنده در این رساله می‌گوید: چون مروج الأحکام شریعتمدار آقای حاج آقا محمد اخوی و همراهان در سفر مکه از طریق رشت دچار «وبا» شده و عده‌ای از آنان، مرده بودند، ما خواستیم در سفر برگشت، آنان را در کرمانشاه استقبال نماییم.

[نقباءالبشر:۵۹۶؛ تاریخ مفصل همدان: ۳۱۱/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۹/۱

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعدد خداوندی را سزاست که از قدرت کامله خود بدو حرف کن آفرینش عالم امکان را نمود و بید قدرت خود آدم ابوالبشر؛ **انجام:** بی سبب هر که مردم آزارد ×× نیست شکی که خر بر او شرف دارد

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۱-۲۱)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۲/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۴۴]

● **سفرنامه اصفهان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esfahān

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹-۱۳۴۸قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863 - 1930)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۰۲ق تا شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۳۰۳ق

گزارش مختصری است از جغرافیای طبیعی و انسانی و اقتصادی اصفهان؛ مؤلف در آن محلات، بلوکات و عمارت شهر را نام برده و به صورت کوتاه درباره هر کدام شرحی داده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۷۶

آغاز: اصفهان، مفضل بن سعد کتابی درباره اصفهان نوشته و آنرا محاسن اصفهان خوانده است؛ **انجام:** در سرحد میانه فارس و ملک ری که یزد در آن و دارالحکومة آنجاست واقع شده الحمدلله رب العالمین.

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ تملک فرزند مؤلف «غلامرضا زندی» به تاریخ ۱۵ خرداد ۱۳۱۴؛ جلد: مقوا مشکی، ۵۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۶ - ۴۵۷]

● **سفرنامه اصفهان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esfahān

ملک المورخین، عبدالحسین بن هدایة الله، ۱۲۹۰ - ۱۳۵۲ قمری

malek-ol-movarrexīn, ʻabd-ol-hoseyn ebn-e hedāyat-ol-lāh (1873 - 1934)

اهدا به: میرزا حسن مستوفی الممالک رئیس الوزرا

سفرنامه عبدالحسین ملک المورخین کاشانی است و تاریخ و جغرافیای سپاهان را در آن آورده (روز جمعه ۱۷ ربیع الاول ۱۳۲۲/ تا پنج‌شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۳۲۲) و در زمان احمد شاه ساخته و به نام این شاه و میرزا حسن مستوفی الممالک رئیس الوزرا است. کتاب شرح سفر او است از تهران تا سپاهان با صمصام السلطنه بختیاری فرمانروای سپاهان. وی در این سفرنامه گزارشی از تاریخ و جغرافیای اصفهان نیز ارائه داده و به ذکر آثار قدیمه و بقاع متبرکه و جاهای دیدنی اصفهان پرداخته است.

آغاز: جلد اول تاریخ اصفهان. بسمله. الحمدلله الذی صیر التواریخ الماضیة تبصرة للمستقبلین ... و بعد چنین مینگارد

چاپ: به کوشش رسول جعفریان و عارف رمضان، میراث اسلامی ایران، ۳ (۱۳۷۵): ص ۱۷-۶۲ (بخشی از آن)

[اثرآفرینان ۲۸۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۹۶/۱-۹۷؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۱۳/۶]

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۶۱ - ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تمام طوائف و مذاهب مقدم بر رافضی باشند بتاریخ پنج‌شنبه شانزدهم شهر ذی حجه هزارو و سیصد و سی و دو هجری باتمام پذیرفت

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۶۴گ، ۱۴ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: - ۱۳۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۱۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** چهل ستون بیست ستون دارد عکس آنها در تالاب روبروی عمارت افتاده چهل ستون بنظر می‌آید. ملک المورخین، بتاریخ شهر رجب المرجب هزارو سیصد و سی و سه باتمام پذیرفت.

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در شهر باکو، جمهوری آذربایجان؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۳۳ق؛ محشی؛ ۳۲۰ص، ۱۲ سطر [عکسی ف: ۵ - ۲۲۰]

● **سفرنامه اصفهان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esfahān

لواسانی، عیسی بن شکرالله، ۱۲۷۷ - ۱۳۶۴ قمری

lavāsānī, ʻīsā ebn-e šokr-ol-lāh (1861 - 1945)

این سفر روز چهارشنبه پانزدهم ذیقعده ۱۳۰۲ از تهران شروع شده و لواسانی از راه قم به اصفهان رفته و ششم صفر ۱۳۰۳ از

همان راه بازگشته است. این سفرنامه مختصر به درخواست میرزا صدرا که اندکی همسفر نگارنده بود، نگاشته شده و بیشتر به ستایش آنان را که ملاقات کرده یا او را ضیافت نموده‌اند پرداخته و در آن معلومات جغرافیائی و یا تاریخی بسیار اندک آمده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۴

آغاز: شکر و سپاس خارج از حد و قیاس یگانه ای از سزاست که هستی ممکنات ذره ای از اشعه قدرت و توانائی او است؛ **انجام:** تمام شد آنچه بطرز اختصار از زمان حرکت به اصفهان تا اوان مراجعت نوشته شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ – ۴۳]

● **سفرنامه اصفهان = روزنامه مسافرت** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esfahān = rūznāma-ye mosāferat

گزارش سفر ظل السلطان پسر ناصرالدین شاه به اصفهان.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۹۳۹/۲

آغاز: روزنامه مسافرت موکب فیروز کوکب حضرت ... ظل السلطان ... بصفحات ایالت حکمرانی؛ **انجام:** شرفیابی شد مرد مسعودی دریغ است.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۹پ–۱۶) [ف: ۵ – ۱۰۷]

● **سفرنامه اصفهان** / اخلاق / فارسی

safar-nāme-ye esfahān

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۰۵/۱

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد چون یکی از شرایط مهمه تکمیل شدن انسانی ... مسافرت نمودن است؛ **انجام:** برای عرض تشکر کند پلاسید (؟)– مدیحه ای که در آن نیست قدر یک درهم از ۷ صفر ۱۳۴۳ از خانه منتصرالسلطان در زرگنده تا بازگشت به تهران به خانه منتصرالسلطان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۲۳گ (۱پ–۲۳ر)، ۹ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۹ – ۸۸۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۵۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● **سفرنامه اصفهان – مشهد** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esfahān - mašhad

سفرنامه کوتاه و مختصری است که در آن مؤلف وقایع و مشاهدات مسافرت خود را که در سال ۱۳۱۸ از اصفهان به مشهد از راه اصفهان، اقر، شاه عبدالعظیم، نیشابور، مشهد و بالعکس نموده، به طور اجمالی یادداشت نموده است. او در این سفرنامه اسامی منازلی که اقامت نموده و افرادی که با آنها ملاقات داشته و شهرهایی که وارد شده ذکر نموده است. گویا مؤلف از صاحب منصبان دولتی در اصفهان بوده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۹۶-۲۷/۶۶

آغاز: بسمله بتاریخ روز سه‌شنبه ششم شهر ذی قعده الحرام ۱۳۱۸ طرف عصر از اصفهان بسمت آرادان به اتفاق مقرب الحضرة میرزا محمدخان حرکت نموده حوالی غروب؛ **انجام:** امید است از حضرت احدیت زیارت‌های این عبد ذلیل را قبول درگاه خویش فرماید والسلام من التبع الهدی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۸ق، جلد: کاغذ، ۲۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۰۸]

● **سفرنامه اصفهان و فارس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye esfahān va fārs

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۳ق

نویسنده که یکی از درباریان ناصرالدین شاه بوده بر حسب امر آن شاه خلعتی برای ظل السلطان فرمانفرمای اصفهانی می‌برد، وی پس از ورود به اصفهان و اهداء خلعت به ظل السلطان و شاهزاده جلال الدوله و صاحب دیوان به شیراز عزیمت می‌کند. این رساله حاوی شرح مسافرت او و از زمان حرکت از تهران تا وقت بازگشت به تهران است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۴

آغاز: بسمله. حرکت از طهران یوم سه‌شنبه دهم شهر شوال ۲۲ سرطان یکساعت بغروب مانده سوار شده با میرزا یوسف خان و ایلی بیک و سلطانعلی بیک از دروازه گمرک بیرون آمد؛ **انجام:** وارد دارالخلافه شدیم و بلا تأمل در سلطنت آباد بزیارت خاکپای مبارک همیونی ارواحنا فداه مشرف شده سجده شکر بجای آورد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فلفل نمکی، جلد: تیماج قرمز، ۲۳گ، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۴۰۵]

● **سفرنامه اعتماد نظام** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye e'temād nezām

اعتماد نظام، علی، ق۱۴ قمری

e'temād nezām, 'alī (- 20c)

در زیارت عتبات از ۵ شوال ۱۳۰۰ تا ذیقعده ۱۳۰۶، تحریر میرزا ابراهیم سررشته دار مستوفی برای سفر پنجم.

[فهرستواره منزوی ۸۹/۱]

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۱۲ فرخ

آغاز: بیاری دادار پاک یزدان بخشنده مهربان جرم پوش می‌نویسم

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۶ق، جا: تبریز؛ کاغذ فستقی؛ مهر: علی نظام اعتماد مورخ ۱۳۰۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: - ۱۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۶۶-ف و ۴۵۱۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۱۸ و ۳ - ۶۷]

● **سفرنامه افضل الملک** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye afzal-ol-molk

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹-۱۳۴۸قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863 - 1930)

سفرنامه‌ای است که از تهران به خراسان و کرمان رفته است.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۳ فرخ

آغاز: بسمله بحمدالله بار سیم است که این بنده میرزا غلامحسین خان افضل الملک مستوفی دیوان اعلی از طهران بخراسان حرکت کرده؛ **انجام:** این اوراق خواهند نمود وبالله التوفیق وعلیه التوکل فی بلدة کرمان انشاء الله

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ مهر: افضل الملک، «صدراعظم»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۳ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: - ۱۰۳]

● **سفرنامه امریکای جنوبی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye āmrīkā-ye jonūbī

به سال ۱۸۶۴م در جزائر مالوئین دولت فرانسه قرارگاهی برای خود ایجاد می‌کند و چون این ناحیت از مستملکات اسپانیا در آن زمان بوده، آن دولت در مقام اعتراض برمی‌آید و با گفتگوهایی سرانجام فرانسوی‌ها تسلیم نظر اسپانیولیها می‌شوند و قرارگاه مذکور را به آنها تسلیم می‌کنند. نویسنده از طرف فرانسوی‌ها به آن جا می‌رود تا در تسلیم محل شرکت و نظارت نماید. او پس از یک سفر دریایی به آن ناحیت می‌رسد و پس از تسلیم مالوئین به صفحات هند شرقی و سواحل آمریکای جنوبی می‌رود و این سفرنامه را که حاوی مشاهدات او در این سفر است فراهم می‌آورد. این نسخه جلد دوم کتاب سفرنامه امریکای جنوبی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۹

آغاز: بسمله، فصل دوم، قسمت اول، عزیمت از خاک فرانسه تا عبور؛ **انجام:** تا امروز مسافرت ما دو سال و چهار ماه طول کشیده بود. تمام شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل قرمز، ۱۷۸گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۴ - ۲۶۸]

↩ سفرنامه امین الملک به فرنگ ⪢ مخزن الوقایع

● **سفرنامه امین لشکر خراسان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye amīn-e laškar-e xorāsān

از روز دوشنبه ۵ شعبان ۱۳۰۰ قوی ئیل تا چهارشنبه ۷ ذیحجه، همراه شاه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۶۵-ف

نسخه اصل: فرخ ش ۱۲۸؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با دستخطهایی از ناصرالدین شاه [فیلمها ف: ۲ - ۲۱۷]

↩ سفرنامه انگلستان ⪢ حیرت نامه سفرا

↩ سفرنامه ایران ⪢ سفرنامه محمد رضا بیک

● **سفرنامه ایران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye īrān

گویا از یک فرنگی معاصر ناصرالدین شاه با یک ایرانی آزادمنش و آشنای به اوضاع فرنگ، درباره اوضاع اجتماعی و جغرافیایی ایران است و در آن از مرگ میرزا سعید خان و از سال ۱۸۸۴ یاد شده و مؤلف گویا از درباریان ظل السلطان است و از برخی از رفتارهای او یاد می‌کند. چنین است نسخه: فصل ششم امم و طوایف مختلفه ایران؛ فصل هفتم شرایط خدمت در ایران؛ فصل هشتم ناصرالدین شاه و خانواده سلطنتی؛ فصل نهم شرح حالی از بعضی امتیازات دولت ایران؛ فصل دهم تفرج در کوهها؛ فصل یازدهم نظر اجمالی بر صنایع ایران؛ فصل دوازدهم فرقه‌های مذهبی و حکمتی ایران؛ فصل سیزدهم شیعه‌ها و تعزیه‌ها؛ فصل چهاردهم مکنت و محصولات و تجارت ایران؛ فصل پانزدهم شرع و عرف یعنی قوانین ایران؛ فصل شانزدهم بعضی امکنه بعیده ایران؛ فصل هفدهم وضع پلیتیکی ایران.

تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۸۴

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی (۹۸/۱) تکمیل گردید. نیمه نخستین کتاب (ص ۱-۱۳۵) در نسخه نیست؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ گویا نسخه اصل است؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۳۰]

● **سفرنامه ایران = شرح سیاحت مسیو چیریکف روسی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye īrān = š.-e sīyāhat mūsīyo čīrīkof-e rūsī

مترجم: آبکار مسیحی، ق۱۴ قمری

تاریخ ترجمه: ۱۳۰۵ق

ترجمه آبکار از روسی به فارسی. مؤلف روسی این سفرنامه تا بوشهر رفته بوده است.

چاپ: هاشم محدث آن را با مقدمه ایرج افشار چاپ کرده است

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۹۱

آغاز: این کتاب شرح سیاحت مسیو چیریکف سرهنگ روسی است در ممالک محروسه ایران که بزبان روسی تألیف کرده؛

انجام: و نیم فرسخ از او را امان دورتر واقع است همه این قراء در سر حد عثمانی واقع شده است.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مخمل بنفش، ۳۰۳ص، قطع: رحلی [نشریه: ۲ - ۲۶۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۳۳-ف و ۴۰۸۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۱ و ۳ - ۱۲]

● **سفرنامه ایران و آسیای میانه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye īrān va āsīyā-ye mīyāna

سفرنامه شخصی است از اهالی هونگری و متولد ۱۸۳۲ میلادی بوده و در سال ۱۸۶۳، به مدت هشت ماه از دار الخلافه طهران تا خیوه و بخارا و سمرقند در لباس مسلمانی و درویشی مسافرت و سیاحت کرده و در بعضی موارد خود را به نام رشدی افندی معرفی کرده است و در آغاز آن می‌گوید: این سفرنامه دارای دو بخش است: ۱. تاریخ رفتن طهران و مراجعت نمودن؛ ۲. تاریخ و جغرافیا و حساب دولتی و سایر چیزهایی که به زندگی بسته است. این دو بخش دارای ۲۴ باب می‌باشد.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۵۷

آغاز: از دار الخلافه طهران دور صحرای ترکمان تا خیوه و بخارا؛

انجام: و مثل درویش در آن ولایات سفر کردم

تذکر: نام کتاب براساس فهرستواره منزوی (۹۸/۱) تکمیل شد؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۱گ، ۱۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲ - ۷۰]

● **سفرنامه بحری** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye bahrī

مترجم: علی بن رضی حکیم باشی، ق۱۳ قمری

اهداء به: ناصرالدین شاه

این سفرنامه دریایی که از پارانا (Parana) بوئنزآیرز به طرف آسامبسیون (Assamption) اتفاق افتاده است وضع مردم میان این دو منطقه را از لحاظ بهداشتی روشن می‌کند و نیز اطلاعات جالب توجهی از جغرافیای محل به دست می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۴

آغاز: بسمله، مسافرت بحری از پارانای بوئنز آیرز بسمت آسامبسیون می‌باید که زمستان در بوئنز آیرز مکث و درنگ کرد؛

انجام: و کشتی ما بجهت اعلان دو توپ زد و در دویست ذرعی ساحل لنگر انداخت.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً عبدالحسین ابن محمد تقی خان، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۴۰ص، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۱۴]

● **سفرنامه بخارا = احوال سفر بخارا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye boxārā = ahvāl-e safar-e boxārā

سید عزت الله، ق۱۳ قمری

seyyed ‘ezzat-o-llāh (- 19c)

سفرنامه بخارا سید عزة الله، از اتک تا کشمیر تا تبت تا یار کند تا کاشغر تا فوقان فرقانه تا سمرقند تا بخارا تا بلخ و خلم تا کابل به راه بت با میان تا نیشابور و اتک، از ۲۷ رجب ۱۲۲۷ق (۱۵ اگوست ۱۸۱۲) تا ذیحجه ۱۲۲۸ق (۱۶ دسامبر ۱۸۱۳). او به دستور ولیم مور کرافت صاحب بهادر در ۷ ربیع الثانی ۱۲۲۷ (۲۰ اپریل ۱۸۱۲) از شاهجهان آباد روانه شده و هر چه خود دیده و شنیده و آنچه از حافظ فاضل خان دریافته در این کتاب آورده است.

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۳۱

خط: نستعلیق، کا: میرزا عباس علی، تا: ۲۷ شوال ۱۲۳۵ق (۲۱ اپریل ۱۸۳۰) [نشریه: ۷ - ۱۷۸]

۲. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۲۶عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۴گ [جنگ: ۱ - ۴۴۲]

● **سفرنامه بخارا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye boxārā

فاضل خان، حافظ محمد

fāzel xān, hāfez mohammad

این سفرنامه را می‌توان تلخیص سفرنامه سید عزت الله خان دانست که از آن یاد شد. نویسنده این کتاب و عزت الله خان هر دو کارمند کمپانی هند شرقی بوده‌اند.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۴۶عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ [جنگ: ۱ - ۴۵۹]

● **سفرنامه بخارا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye boxārā

نویسنده گویا ایلچی دربار فتحعلی شاه بوده و به همراه خواجه خلیل فرستاده امیر بخارا از تهران رهسپار بخارا گردیده و

گزارش منزل به منزل را در این سفرنامه شرح داده است. وی از سیف الله میرزا (گویا چهل و دومین پسر فتحعلی شاه باشد) و آصف الدوله حاکم خراسان و محمد زمان خان قاجار عضداله نیلو حاکم بسطام و حاجی سید اسماعیل مجتهد سبزواری و محمدتقی خان قاجار یاد کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۶۰

آغاز: الحمدلله علی جزیل آلائه و جمیل نعمائه و الصلوة ... و بعد چون آفتاب سلطنت و خلافت ایندولت بیزوال از مکمن غیب طالع و آیات رفاه و آسایش ساطع گشت تدبیرات ملکی اولیای دولت از جذب قلوب و بسط عدل؛ **انجام:** چهارم طایقه نکهه که در چهار جاسکنا دارند: در مرو و در اخال و در تجن و در سرخس جمعیت آنها کلا هشتاد هزار خانوار میباشد و طایفه تکه دو تیره میشود اختمش و توختمش از این از این دو تیره تیره‌های علیحده سوا میشود.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: ترمه، ۹۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۲۰۲]

← سفرنامه بلوچستان ﴿ روزنامه سفر بلوچستان

● **سفرنامه بلوچستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye balūčestān

علاء الملک، محمود بن علی، ۱۲۵۸ - ۱۳۴۴ قمری

ʻalāʼ-ol-molk, mahmūd ebn-e ʻalī (1842 - 1926)

گزارش روزانه سفر مأموریتی به بلوچستان است. آغاز حرکت از کرمان: سلخ شعبان ۱۳۱۹ق. پایان سفر: چهارشنبه ۱۵ ذیحجه همان سال.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۰۵

آغاز: بسمله. در باب سفر بلوچستان که اهمیت و اموراتی که باید در آنجا صورت انجام داده شود در جواب تلگراف‌های وزارت جلیله خارجه تلگرافا تحریرا اظهار و بیان نمودم؛ **انجام:** اعتقاد جدیدی بدولت پیدا کردند باقی بسته به توجهات آتیه است. تمام شد مختصر یادداشت ذیحجه ۱۳۱۹.

خط:نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۳۱۹ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مشکی،۱۴گ،۳۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳۱ - ۱۲۷]

● **سفرنامه بلوچستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye balūčestān

مؤلف گویا یکی از منشیان و درباریان ظل السلطان بوده و اسم خود را ننوشته است.

[فهرستواره منزوی ۹۹/۱]

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۸۸

آغاز: منزل اول ماهان، از شهر تا ماهان هفت فرسنگ است بفرسنگهای اهالی کرمان که در حقیقت سه ربع فرسخ است در عرض راه آبادی نیست؛ **انجام:** و چه قسم از برای حفظ امنیت مالك و آسودگی رعیت لازم است مشروحاً بعرض خواهد رساند.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۲۰ص، ۱۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: - ۱۰۹]

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۱۱۴۶۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۱۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۰۱-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۷۹]

● **سفرنامه بلوچستان و سند** / سفرنامه / انگلیسی

safar-nāme-ye balūčestān va send

Travels in Beloochistan and Sinde, accompagned by a geographical and historical account of those country with a map, by Henry Pottinger, London, 1816.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۰۸-ف

نسخه اصل: از روی چاپی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۱۹]

● **سفرنامه بنانیه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye bnānīye

رضائی، علیرضا بن داود، ق۱۴ قمری

rezāʼī, ʻalī-rezā ebn-e dāvūd (- 20c)

فصل و بابی ندارد وقایع روزانه سفر مؤلف است از روز اول تا روز یکصد و پنجم که خاتمه ایام سفرش می‌باشد.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۳۰

آغاز: اول دفتر بنام ایزد دانا ×× صانع و پروردگار وحی توانا. روز پنج‌شنبه یازدهم شهر محرم الحرام سنه یکهزار و سیصد و سیزده هجری مطابق قوی ئیل ترکی؛ **انجام:** نمودم پای استبداد پی از بهر تاریخش ×× رضائی چون مکرر خواند بر من عدل مشروطه

خط: نستعلیق زیبا، کا: علی اصغر بن داود، تا: ۱۳۱۳ق؛ کاتب مقداری از اشعار مؤلف را در خاتمه افزوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱ سم [ف: ۲ - ۸۲۶]

● **سفرنامه بنجامین = سفرنامه بنژامین امریکایی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye benjāmīn = safar-nāme-ye benžāmīn-e āmrīkāyī

بنجامین، سمیوئل گرین ویلر، ۱۸۳۷ - ۱۹۱۴ میلادی

benjāmīn, samyū'el grīn vīler (1837 - 1914)
مترجم: آوانس ارمنی، ق۱۴ قمری
بنجامین در زمستان سال ۱۸۸۲ و ۱۸۸۳ به رأی مجلس شورای ممالک متحده امریکا به عنوان وزیر مختار به دربار ایران آمده و پس از آن که از کار دولتی کناره گرفت، با تجاربی که در این سفر به دست آورد به نگارش این کتاب به پرداخت. برخی از فصل‌های آن هم در روزنامه‌های امریکا به چاپ رسیده و دوباره نیز با افزودن مؤلف مطالبی برآن و تغییر و تبدیل در آن در ۱۷ فصل در ۱۸۸۷ چاپ شده است.
[نسخه‌های منزوی ۴۰۱۵؛ سفرنامه‌های انگلیسی جکتاجی ش ۱۹؛ فهرست انگلیس صبا ص ۱۰ و ۱۰۸ و ۲۰۶؛ نشریه ۶۳۰/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۴-ف

نسخه اصل: دانش سرای عالی ش ۱۸۴؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۸۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۰۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۲۴۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۰/۹سم [ف:۳-۴۵۹]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۵۷

آغاز: در زمستان سنه هزار و هشتصد و هشتاد و دو و سنه هزار و هشتصد و هشتاد و سه بر طبق مصلحت و صوا بدید مجلس وکلای ملتی ممالک متحده آمریکا که لازم دانستند سفارتی در پای تخت ایران داشته باشند (آرتور) رئیس جمهوری مصنف این کتاب را بسمت وزیر مختاری مأمور دربار ایران فرمود ... از بحر اسود تا سرحد ایران صبحی خوش از ماه مه کشتی ما بسمت طرابزان روانه بود در طرف دست راست ما سلسله از تپه‌های بلند آسیای صغیر با گردنه‌های متشعشع از اشعه آفتاب و مزین از نبات و گیاه دایمی مشهود بود؛ **انجام:** نصیرالدوله متغیر شده گفت چرا راه مرا مسدود کردی تو که بیشتر از یک الاغ دار نیستی الاغدار فوراً جوابداد منهم مثل تو حق دارم که ازین راه عبور کنم من آدمی هستم که خبر میرانم و شما خری هستید که ادم میرانید نصیرالدوله از اینجواب جسورانه مناسب الاغدار بقدری خوشش آمد که بنوکرهای خود امر نمود با الاغ دار کاری نداشته باشید. ترجمه خانه زاد دولت ابد مدت اوانس مترجم فرانسه و انگلیسی ۳ شهر رجب المرجب ۱۳۰۵.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ افتادگی: انجام؛ در حاشیه صفحه اول چنین رقم رفته: «این جلد اول کتاب بنجمن از اول الی آخر خوانده شد شهر رمضان ۱۳۰۵»؛ مجدول، بایک سرلوح؛ مهر: علی اکبر بن حسین الحسینی، اعتماد حضور؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوای روکش مخمل سرمه‌ای، ۳۱۹ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۵ – ۵۱۷]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۴۸

آغاز: فصل دهم تفرج در کوههای ایران وضع سر آسیاب حشمت الدوله نهایت مطلوب و خوش آیند بود وقتی شخص در جلو خان آن عمارت می‌نشست صدای آبی که بحوض میریخت مسموع بود و شخص می‌توانست ایام کار خود را با منتهای خوشگذرانی در آنجا بسر برد؛ **انجام:** آمریکائیها که با هر دو دولت (روس و انگلیس) سمت دوستی دارند اقبال حقیقی دولت روس را طالب اند ولی بهمان درجه آرزومند هستند که آن شوکت و اقبال مضر صلح و وجود یک ملت قدیمی مثل ملت ایران نباشد. ترجمه خانه زاد دولت ابد آیت اوانس مترجم فرانسه و انگلیسی فی غره شهر ذی قعدة الحرام سنه ۱۳۰۵.

جلد دوم سفرنامه وزیر مختار دولت متحده آمریکا به ایران است در باب ایران و ایرانیان که در ۴۱۸ صفحه نگارش یافته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ افتادگی: انجام؛ با یک سرلوح مذهب، مجدول، با یک سرلوح اکلیلی، در حاشیه صفحه اول به خط ناصرالدین شاه چنین رقم رفته: «این ۲ جلد کتاب بنجامین را هم تماماً خوانده شد ۱ قوئیل ۱۳۰۷»؛ مهر: علی اکبر بن حسین الحسینی، اعتماد حضور؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوای روکش مخمل بنفش، ۴۱۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۵ – ۵۱۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۴۷

آغاز: بسمله. در زمستان سنه ۱۸۸۲ و سنه ۱۸۸۳ بر طبق مصلحت و صواب دید مجلس و کلای ملی ممالک متحده امریکا لازم دانستند سفارتی در پایتخت ایران داشته باشند؛ **انجام:** ولی بهمان درجه آرزومند هستند که آن شوکت اقبال عنصر صلح و وجود یک ملت قدیمی ملت ایران نباشد.

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، جلد: رویه ساغری کاغذی سیاه، ۲۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۲/۳سم [ف: ۳ – ۴۵۹]

← سفرنامه بنژامین امریکایی ≻ سفرنامه بنجامین

● **سفرنامه به تهران** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme be tehrān
سدیدالسلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱-۱۳۶۲ قمری
sadīd-os-sāltane, mohammad 'alī ebn-e ahmad (1874 - 1943)

در ۱۳۰۷ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸۲/۲-ف

نسخه اصل: دانشگاه ۳۹۸۴؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۱۲۰]

● **سفرنامه پروی سفلی** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye perovī-ye soflā
کاشانی، علیقلی بن محمد باقر، ق۱۳ قمری
kāšānī, 'alī-qolī ebn-e mohammad bāqer (- 19c)
از:پول مارگوا؛ مترجم علیقلی کاشانی؛ نویسنده که از سیاحان

قرن سیزدهم هجری است که از سال ۱۸۶۲ میلادی تا ۱۸۶۳ میلادی در ولایات «آنتر سیرا» و دره «هوار انکالکی» و صفحات پازونال از مضافات پروی سفلی سفر می‌کند و از وضع جغرافیای محل و آداب و رسوم و تجارت و زراعت آن سرزمین‌ها مطالب مختلف می‌آورد و در روزنامه تور دو مند چاپ می‌کند. این ترجمه از روی متن مندرج در تور دو مند فراهم آمده است البته با نواقص چند که آن نبودن شماره‌های مسلسل اصل روزنامه تور دو مند است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷/۱

آغاز: شرح مسافرت مسیو پولمارگوادر ولایات؛ **انجام:** در آنجا منزل گرفت ضعیفه که بیرون رفت خوابیدیم تا صبح بیدار نشدیم خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۰۴ص (۱-۱۰۴)، ۱۴ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۳۰۳]

● **سفرنامه تبت** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye tabbat

از جهانگرد اروپایی در ۱۸۹۷م. جهانگرد اروپایی (زادگاهش فلورانس بوده) در سال ۱۸۹۷م به تبت رفته، دیدنی‌ها و رویدادهای سفرش را در این کتاب گرد آورده است، به خصوص از شکنجه و آزار بسیاری که از دست اهالی تبت دیده گزارش می‌دهد. ترجمه از متن انگلیسی است در نود فصل، که نسخه حاضر از فصل چهل و یکم تا آخر کتاب را در بردارد. این سفرنامه مصور است و در آن تصاویری از تبت و مردمان آنجا و مؤلف و همراهانش دیده می‌شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۰۴

آغاز: فصل چهل و یکم وقتی که در عدد اجزای من تخفیف یافت هر چیزی بنظر خوش میآمد بطرف شمال غربی تا سه ربع میل؛ **انجام:** و از بمبئی روانه موطن مالوف خود فلورانس شدم این بود سیاحت این بنده بخاك ممنوعه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح مذهب، نسخه مصور است و نقاشی‌ها و عکس‌های فراوانی مربوط به سفر مؤلف دارد که از متن چاپی انگلیس اخذ شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۳۱ - ۱۲۶]

● **سفرنامه تبت و تاتار = سفرنامه موسیهوک** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye tabbat va tātār = safar-nāme-ye mūsīhūk

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۳۸

آغاز: سفارت خانه‌های فرانسه در پیکن که زیر حکم پادشاه اول بود؛ **انجام:** وقتی که راحت میکنند در چادرهای مونگول.

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی (۱۰۰/۱) کامل شد. به تاتار و تبت از ۱۸۴۴ تا ۱۷۴۶؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۱۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۹/۶سم [ف: ۳ - ۴۶۷]

← سفرنامه تبریز ≻ سفرنامه آذربایجان

● **سفرنامه تبریز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye tabrīz

ارکلی، والیخان بن سهراب، ق۱۳ قمری

eraklī, valīxān ebn-e sohrāb (- 19c)

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۶ق

ارکلی بن سهراب مشهور به والیخان از طرف ناصرالدین شاه عازم تبریز می‌شود و حوادث ایام سفر را از روز حرکت از تهران تا روز ورود به تبریز را به رشته تحریر درمی‌آورد و سپس وقایع بازگشت سفر خود را از تبریز به تهران با انشایی ادیبانه می‌نگارد که بسیار خواندنی و جالب توجه است. او پس از بازگشت به تهران در نیاوران به خدمت ناصرالدین شاه می‌رسد و این رساله را که گزارش این سفر است به عرض می‌رساند.

آغاز: بسمله، سپاس بی قیاس مر پادشاه ناسی راست و ستایش بی آلایش حکیم علی الاطلاقی را سزاست که گنبد نه روزن خضرا دهلیز بقعه الوهیت او است و عرصه شش گوشه غبر ابساط رقعه ربوبیت او ...

انجام: پادشاهان افعال جان نثاران در درگاهت آشکار است و مملکت کل جهان در نظرت خار است ارکلی از تعویق روزنامه شرمسار

چاپ: گنجینه بهارستان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، زیر نظر فدائی عراقی، تهیه و تنظیم میر هاشم محدث، جلد اول، تهران، ۱۳۷۷ش، به کوشش جمشید کیان فر

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۹

آغاز: بسمله، سپاس بی قیاس مر پادشاه ناسیر است و ستایش بی آلایش حکیم علی الاطلاقی را سزاست که گنبد نه درون خضر ادهلیز بقعه الوهیت او است؛ **انجام:** پادشاهان افعال جان نثاران در درگاهت آشکار است و مملکت کل جهان در نظرت خار است ارکلی از تعویق روزنامه شرمسار

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق، جا: تهران (احتمالا)؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ۳۵گ، ۱۱ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم[ف:۱-۳۹۳]

● **سفرنامه تبریز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye tabrīz

مشتاقی نائینی، علی بن محمد، – ۱۳۲۸ قمری

moštāqī nā'īnī, 'alī ebn-e mohammad (- 1910)

تاریخ تألیف: ۶ رمضان ۱۳۰۲ق

سفرنامه‌ای است که مؤلف در سفر خود از تهران به تبریز نگاشته است. شروع مسافرت ۴ جمادی الثانی ۱۳۰۲ قو پایان آن شنبه ۶ رمضان ۱۳۰۲ق بوده است. مؤلف در این سفرنامه در شرح وقایع هر روز، ابتدا دو سطر در وقایع آن روز ذکر می‌کند و بعد اشعاری را از خود و دیگران در چند بیت می‌آورد و سپس ادامه وقایع آن روز را در چند سطر دیگر بیان می‌کند. این سفرنامه غیر از کتاب تحفة الفقراء است که سفرنامه مؤلف به مشهد می‌باشد.

[نسخه‌های منزوی ۳۹۹۶/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۲۳

آغاز: روز شنبه ۴ جمادی الاخر ۱۳۰۲ اول سال تخاقوی ئیل و نخستین روز بهار است خدای سزای پرستش، مبارك فرماید این سال را بر بندگان حق دوست حقگزار. بر تدارك سفر تبریز در خدمت سرکار با اقبال جنرال صاحب اداره حکومت شقاقی و افواج آن شورها و گفتگوها داریم؛ **انجام:** شب یك‌شنبه بهار تخاقوی ئیل منقضی شد به ما بی آنکه فیضی برده باشیم.

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۲ق؛ مهر: «فتح الله طباطبایی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۶ – ۴۰۴]

● سفرنامه ترکستان = سیاحت نامه ترکستان / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye torkestān = sīyāhat nāme-ye torkestān

مترجم: ماردروس، ق۱۹ میلادی

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ ترجمه: ۱۲۸۶ق

پاشینو نایب سفارت روسیه در تهران به ترکستان سفر می‌کند و در این سفر اطلاع کاملی از اوضاع و احوال و گذران مردم آن سامان حاصل می‌نماید و از متصرفات جدید دولت روسیه مطالب جامعی فراهم می‌آورد و به زبان روسی کتابی می‌نویسد و یك نسخه از کتاب خود را به ناصرالدین شاه تقدیم می‌کند. ناصرالدین شاه به مادروس داود خائف دستور می‌دهد تا آن را ترجمه کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۱

آغاز: بسمه، قبل از اینکه این حقیر شروع بتألیف این کتاب نماید لازم شمرد؛ **انجام:** اگر سهو یا خلافی در نوشته جات واقع شده باشد عمداً نبوده است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول مذهب، در اول نسخه نقشه کامل مملکت ترکستان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور سبز، ۱۵۵گ، ۱۵ سطر (۱۳/۵×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۴ – ۲۱۸]

● سفرنامه ترکستان مسیو موزر / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye torkestān-e mūsīyo mūzer

مترجم: مترجم، میرزا علیخان، ق۱۳ قمری

مسیو موزر از مسکو عازم ترکستان می‌شود تا از متصرفات جدید دولت روسیه اطلاع پیدا کند. او چون به حوالی خیوق و چهار جوی می‌رسد قسمت اول کتاب خود را به پایان می‌برد و به قسمت دوم می‌پردازد. قسمت دوم از کتاب او شرح مسافرت او در نواحی چهار جوی و خیوق است. او در این قسمت مطالب مفصلی از دیدنی‌ها و آداب و رسوم و عادات و اخلاق مردم آن سامان نقل می‌کند که واجد مطالب زیادی در مسائل مردم شناسی و جغرافیایی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸

آغاز: ترجمه بقیه مسافرت مسیو موزر از مسکو بترکستان است بولایتی رسیدم؛ **انجام:** مواجب قشون داده میشود داخل جیب رؤسا می‌گردد

جلد دوم؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۹۱گ، ۳۱ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۲۵۲]

● سفرنامه ترکمنستان / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye torkamanestān

قره گزلو همدانی، عبدالله بن مصطفی قلی، ق۱۳ قمری

qara-gozlū hamedānī, 'abd-ol-lāh ebn-e mostafā qolī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۶ق

عبدالله پسر مصطفی قلیخان اعتماد السلطنه قراگزلو، ملقب به ساعد السلطنه از خانان ایل قراگزلوی همدان، که در ۱۲۹۴ق از سوی دولت ایران به سمت سرحد داری به سرخس می‌رود. پس از دو سال که در سرزمین ترکمن زیسته آگاهی‌های خود را از دو ایل تکه و سالور و اطلاعات جغرافیای آن سرزمین و آداب و رسوم مردم آنجا را در این سفرنامه آورده است.

آغاز: بسمله، چون در عهد فرخنده عصر پاینده سرکار بندگان اعلیحضرت اقدس همایون شاهنشاه

چاپ: این سفرنامه به نام «دیار ترکمن» (سفرنامه پسر اعتماد السلطنه) به کوشش حسین صمدی ۱۳۷۱ش، ۶+۱۲ ص چاپ شده

[فهرستواره منزوی ۸۹/۱]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۲

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با افزوده‌ای در ۲۹ ص؛ اهدایی: عنایت الله مجیدی؛ کاغذ: طوسی فرنگی، ۳۰گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولی بجهت حرمت قوشید خان در میان ایل اسمی از او برده میشود.

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی (۱۰۰/۱) کامل شد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۷۰گ، ۱۱ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۰]

● **سفر نامه تفلیس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye teflīs

انصاری، تقی بن محمد هاشم، ق۱۴ قمری

ansārī, taqī ebn-e mohammad hāšem (- 20c)

سفرنامه‌ای است از میرزا طبیب که به امر ناصر الدین شاه قاجار به همراهی شاهزاده حشمت الدوله حمزه میرزا سفیر کبیر ایران در روسیه برای ابراز تهنیت به حضور امپراطور روسیه الکساندر دوم به سوی تفلیس عزیمت نموده و یادداشت‌هایی از این مسافرت ثبت کرده که در خور توجه است، وی با درج روز و تاریخ رخدادهایی که اتفاق افتاده به موقعیت جغرافیایی، اقتصادی و سوق الجیشی مناطق نیز پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۴

آغاز: روز پنج‌شنبه ۲۹ جمادی الاولی ۱۲۸۸ هجری مطابق قوی ئیل حسب الامر جهان مطاع اعلیحضرت اقدس همایون شاهنشاه ایران؛ **انجام:** چهارشنبه ۲۶ شعبان از قزوین بجانب دار الخلافه طهران روانه شدم شب جمعه ۲۸، هنگام طلوع فجر به دار الخلافه وارد گردیدم.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف (به احتمال زیاد)، تا: ۱۲۸۸ق؛ دارای یک نقشه جغرفیایی خطی آب رنگی نفیس در برگ ۴۹ با هنرمندی خاص ترسیم گردیده و موقعیت جغرفیایی منطقه انزلی گیلان را در آن به نمایش در آورده؛ کاغذ: فرنگی، ۵۰گ،۱۲سطر(۷/۵×۱۳/۵)،اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۳ - ۳۳۷]

● **سفرنامه تفلیس - تهران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāmeye teflīs - tehrān

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

کاتب در آغاز نسخه نوشته: «مراد سفرنامه جناب شوکت مآب صنیع الدوله دام اقباله العالی است که در ایام غیاب از رکاب ظفر انتساب مبارک به اترکی از سفر خیریت اثر فرنگستان مرقوم داشته‌اند تا ورود به دارالخلافه». مؤلف خود تصریح می‌کند که از یک‌شنبه ۶ رجب ۱۲۹۰ هجری مطابق ۱۸۷۳ شمسی که ناصر الدین شاه از تفلیس به راه‌باد کوبه به جانب ایروان حرکت کرده وی را مأمور کرده است که برای حمل بارهای دولتی و بنه و ... مردم چند روزی در تفلیس بماند و سرانجام در غره شعبان ۱۲۹۰ وارد تهران شده و شرح این سفر را روزبه‌روز یادداشت کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۲

آغاز: ظهر یک‌شنبه ششم شهر رجب سنه؛ **انجام:** سنه ۱۲۹۰ هجری مطابق سنه ۱۸۷۳

خط: نسخ تعلیق، کا: علی منشی نایینی، تا: جمادی الاول ۱۲۹۱ق؛ این کتاب در الذریعه به نام سفرنامه فرنگستان آمده و به نسخه‌ای از آن اشاره شده که آن نیز به خط میرزا علیخان مترجم و در ۱۹۹ برگ و در کتابخانه آستان قدس رضوی است و تاریخ اتمام کتابت آن نسخه نیز ۱۲۹۱ است (الذریعه ج ۱۲ ص ۱۸۹)، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن خرمایی، ۱۰۵ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۶ - ۲۷۰]

● **سفرنامه تونس (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye tūnes (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، قرن ۱۴ قمری

nāme-negār, 'alī ebn-e rezā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: قرن ۱۳

دکتر رباتل و دکتر تیران با کشتی متعلق به کمپانی والری به نام باستیا بتونس می‌روند و در آنجا پس از گردش در نقاط مختلف تونس سفرنامه خود را که حاوی اطلاعات ذی‌قیمتی درباره مسائل جغرافیایی و مطالب مردم‌شناسی و شهرهای ناحیه تونس است به رشته تحریر درمی‌آورند که ضمن آن از ورود قوم عرب و دین اسلام به آن ناحیه سخنان زیادی به میان می‌آید. پس از گذشت در تونس در بیست و هشتم آوریل ۱۸۷۴ میلادی از آنجا به سمت فرانسه بازگشت می‌نمایند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۱

آغاز: در خصوص مسافرت در مملکت تونیس واقعه در شمال اقلیم؛ **انجام:** از شهر تونیس بکشتی نشسته بصوب مملکت فرانسه عازم گردیدیم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۶۸ص (۱-۶۸)، ۱۴ سطر(۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۹۱]

● **سفرنامه تهران** / سفرنامه، داستان / فارسی
safar-nāme-ye tehrān
مظفرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ قمری
mozaffar-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1853 - 1906)
شرح مسافرت مظفرالدین میرزا ولیعهد است از شهر تبریز به دارالخلافه تهران به تقریر مشارالیه.

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۲۰
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - فصل اول از ابتدای حرکت از تبریز تا ورود دارالخلافه. امروز که روز پنج‌شنبه بیست و هفتم ماه محرم الحرام سال ۱۳۰۶ است یکساعت و پنج دقیقه بغروب مانده با اهل اندرون وداع نموده عازم دارالخلافه شده حقیقة دوری از خانه و زندگی بسیار سخت است لیکن امر همایونی روحنا فداه را نمیتوان تأخیر کرد؛ **انجام:** امروز که روز شنبه هشتم شهر حال است وارد باسمنج شدیم اعتضاد السلطنة شعاع السلطنة آقای میرزا ابوالفتح باستقبال آمده بودند ... حمد خدای را بجا آورده که از زحمت و صدمات این سفر صعب تر از سقر مستخلص شدیم خیلی از ملاقات سرور السلطنة مشعوف شدم. کتبه جان نثار وجود مسعود مبارک حضرت اشرف اقدس امجد اسعد ارفع والا سرکار ولیعهد روحی و روح العالمین فداه محمدرضای منشی ۱۳۰۶.
خط: شکسته تحریری، کا: محمدرضا منشی، تا: ۱۳۰۶ق؛ مجدول، دارای ۳۶ قطعه عکس چاپی سیاه و سفید از امکنه و مناظر بین راه مسافرت؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوای روکش مخمل زرد لیمویی، ۱۵۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۴×۲۹سم [ف: ۵ - ۵۴۳]

← سفرنامه تهران به فارس ≻ سفرنامه فارس

● **سفرنامه تهران - شاهرود - طوس** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye tehrān - šāhrūd - tūs
در این سفرنامه از منازل میان تهران و شاهرود طوس از رهگذر جغرافیایی بحث شده و مالیات و معادن هر شهر و دهی هم در آن یاد شده است. این سفر دویست روزه از صفر تا دوم رمضان ۱۲۹۳ق که ۱۰۷۸ میل (نزدیک ۵۵۰ فرسنگ) در آن پیموده شده برای کشیدن خط تلگرافی از مشهد تا شاهرود بوده است، ۲۹۰ میل طول مسافت آن بوده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۷۰ - ج
آغاز: هو. حسب الفرمایش سرکار جناب مخبر الدوله نهم شهر صفر المظفر از دارالخلافه مبارکه بسمت ارض اقدس حرکت نموده تفصیل یازده منزل از دارالخلافه الی شاهرود از این قرار است:منزل اول از دروازه مشهد مقدس الی خاتون آباد هجده میل و نیم انگلیسی مسافت دارد؛ **انجام:** واضح تر معلوم میشود. این سفرنامه امروز پنج‌شنبه سلخ شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۹۳ باتمام رسید. ناظم تلگرافخانه مبارکه دولت علیه ایران
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: مخبرالسلطنه بوده ولی از بازار خریده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۳۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: - ۱۴۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۱۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

● **سفرنامه تهران - قزوین** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye tehrān - qazvīn
شرح مأموریت چهارده روزه مأموری است از تهران به قزوین و مراجعت وی که به امر ناصرالدین شاه قاجار انجام گرفته و در این سفرنامه این مأمور ذکر نشده است. این سفر از تاریخ یک‌شنبه اول جمادی الثانی سال ۱۲۶۶ق شروع و در روز شنبه چهاردهم شهر جمادی الثانی همان سال اتمام پذیرفته است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۰۰۱
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. چون حسب الامر سرکار اقدس شهریاری روحی فداه این چاکر فدوی جان نثار مأمور برفتن قزوین شده و بیمن اقبال و مرحمت خسروی حامل خلعت حاکم آنجا گردیده از جانب سنی الجوانب بندگان اقدس شهریاری اشارت رفت که از تاریخ حرکت بقزوین الی یوم ورود بدارالخلافه وقایعی که در اوقات ذهاب و ایاب و توقف در آنجا این فدوی بچشم مشاهده کند یا بگوش بشنود بدون کذب و اختلاط و خلاف آنچه مقرون بصدق و حقیقت است من البدو الی الختم در خاکپای مبارک بمعرض عرض رساند لهذا وقایع را مفصلا و مشروحاً نوشته بنظر مبارک همیون میرساند که بتاریخ یک‌شنبه اول شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۶۶ یکساعت از طلوع آفتاب گذشته از دارالخلافه حرکت نموده در عرض راه چند نفر ساربان را دیده که اشتران زیادی قطار کرده روانه بودند از ساربانان سؤال نمودم که از کجا می‌آئید و بکجا میروید جواب گفتند گندم برده بودیم بدارالخلافه فروختیم و میرویم بولایت ساوجبلاغ سئوال کردم که بدارالخلافه گندم را خرواری چند فروخته اید گفتند خرواری دو تومان و هفت هزار فروخته ایم؛ **انجام:** روز شنبه چهاردهم شهر جمادی الثانی صبح صبح بسیار زود برخواستم اول نماز خوانده و پس از آن دعا بوجود مبارک قبله عالم و عالمیان روحی و روح العالمین فداه نموده بعد بنه را روانه کرده و پس از آن سوار شده طی مسافت نموده دو ساعت بغروب آفتاب مانده وارد منزل کرج گردیده و از خستگی راه بیرون آمده شخصی که سرایدار بود او را خواسته از اسمش جویا شده گفت فرج الله نام دارم چای صرف شد و شخص دیگر مذکور ساخت که چند اطاق کرم ابریشم دارم رفته آنها را هم تماشا نموده پس از آن غروب آفتاب شد نماز مغرب و عشا را گذاشته و بدعاگوئی شاهنشاه مشغول گردیده پس از آن شام

صرف گردید و قدری آسوده شد یوم یک‌شنبه پانزدهم شهر مزبور صبح بسیار زود برخواسته طاعت حق تعالی را و ثنای پادشاه جمجاه ظل الهی را بجا آورده و پس از آن بنه را بدارالخلافه نموده و پس از آن چای صرف شده و من بعد روی آستانه بوسی شاهنشاه ملائک پاسبان آورده روانه راه شده و در اثنای راه به یک نفر سوار برخورده که از ملازمان امیرکبیر اتابک اعظم بود و از زنجان میآمد باتفاق یکدیگر آمده تا اینکه ظهر وارد دارالخلافه گردید وقایع از این قراری که عرض شد در ذهاب و ایاب بدون کذب و خلاف واقع گردید. الامر الاشرف الاعلی مطاع.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با یک سرلوح منقش؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، فاقد جلد، ۳۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ – ۵۱۴]

← سفرنامه جان هترس ⟵ سفرنامه قطب شمال

● سفرنامه جعفر قلی خان به بروجرد = روزنامه سفر بروجرد / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye ja‘far qolī xān be borūjerd = rūznāme-ye safar-e borūjerd

جعفر قلی خان، ق۱۳ قمری

ja‘far qolī xān (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

جعفر قلی خان نامی از طرف ناصرالدین شاه مأمور که خلعتی برای ظل السلطان حاکم مملکت عراق عجم و فارس و لرستان ببرد. او پس از خروج از تهران، از وقایع سفر خود را و اوضاع جغرافیایی مناطق بین راه و مسافت میان شهرهایی که از آنها گذشته سخن می‌گوید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۴

آغاز: بسمله، بر حسب امر اعلیحضرت قدر قدرت شاهنشاهی روحی و روح العالمین فداه برای رسانیدن یک قبضه شمشیر مرصع مر حمتی بجهة نواب مستطاب؛ **انجام:** در راه فریدون خان یوزباشی سوار منصور را دیده سه ساعت و ربع بغروب مانده وارد دارالخلافه گردید.

خط: شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۳۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۸]

● سفرنامه جناب معاون عربستان / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye jenāb-e mo‘āven ‘arabestān

سفرنامه یکی از مقامات دوره قاجاری در خوزستان است که آن هنگام عربستان نامیده می‌شده است.

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۷۳/۲

آغاز: ... ولی درهشت سال قبل یک همراهی از طرف بنده به ارباب علی عسکر شده بود و خودش هم در طهران نبود دامادش از این همراهی مطلع بود؛ **انجام:** ان شاء الله ممکن بشود به وظیفه خودم عمل نموده و خدمتی از برای وطن یا ملت و یا خود بنمایم اگر از دست برآید. بیت: بر سرآنم که گر ز دست برآید ×× دست به کاری زنم که غصه سرآید.

جلد اول؛خط:نسخ جلی،بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۱۲گ (۷۴ر–۱۸۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳-۱۱۰۳]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۷۳/۱

آغاز: به نام ایزدی. در این مدتی که در شوشتر توقف داشتیم چه بودن حکومت در آن شهر و چه زمانی که خودمان بودیم به هیچ وجه من الوجوه عارضی که شکوه نماید؛ **انجام:** لدی الورود رخت خوابی انداخته و در بستر افتادم پس از ده پانزده روز ناتوانی به صحت مبدل و بنای باقی سفرنامه از محمره به این طرف شروع نمودم.

جلد دوم؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۷۳گ (۱پ–۷۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ:۳-۱۱۰۳]

● سفرنامه جنوب ایران = سفرنامه مسیو بابن و هوسه فرانسوی بجنوب ایران (ترجمه) / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye jonūb-e īrān = safar-nāme-ye mūsīyo bāban va hūse-ye farānsavī be jonūb-e īrān (t.)

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری

e‘temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘alī (1843 - 1896)

از: موسیو بابن و هوسه فرانسوی

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ ترجمه: ۱۳۱۰ق

پس از آنکه میسیون فرانسوی به ریاست «دیولافوا» در جنوب یعنی شوشتر شروع به کار کرد فرانسویان زیادی به جنوب آمدند و در آنجا به سیاحت مشغول شدند و بعد گزارش سفر خود را منتشر کردند که از آن جمله این شرح مسافرت دو فرانسوی به نام بابن (C. Babin) و هوسه (F. Houssay) به جنوب ایران است. ایشان که از نواحی شوشتر و بهبهان و بختیاری دیدن کرده سفرنامه خود را در «توردومند» منتشر کرده‌اند:

A travers la Perse Meridional 1885 (Tour de Monde, 1882 T. 2. pp. 65-128)

برحسب امر ناصرالدین شاه محمد حسن خان اعتماد السلطنه آن

را به فارسی ترجمه نموده و چون خود او از جغرافیادانان زمان بوده بر این کتاب شرحی مفصلی نیز در رفع ابهان نکات تاریک آن نوشته است.
چاپ: هاشم محدث آن را با مقدمه ایرج افشار چاپ کرده است [نسخه‌های منزوی ۴۰۱۷]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۶
آغاز: ترجمه: شرح مسافرت مسیو بابن و هوسه فرانسویست در طرف جنوب ایران، هشت روز بود که؛ **انجام:** ترجمه: باینجهت از طهران بسمت بوشهر راندیم که از بوشهر بفرنگ برویم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ با سرلوح مذهب، حاوی ۸ قطعه عکس فتوگرافی، مجدول، در صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ:فرنگی(فلفل نمکی)، جلد: مخمل قرمز، ۹۸گ، ۱۴ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۴ - ۸۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۰۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۸]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۲۳/۱
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی و آبی، جلد: میشن لاجوردی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۷ - ۵۰]
۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۶۷
آغاز: بعد از حمد کردکار و مدح اعلیحضرت اقدس شهریار روحی فداه چنین مینگارد این چاکر؛ **انجام:** و ما هم دیگر بخوزستان نباید برویم باینجهت از تهران بسمت بوشهر را ندیم که از بوشهر بفرنگ برویم و السلام.
خط: نستعلیق، کا: یکی از منشیان ظل السلطان، تا: قرن ۱۴؛ ۱۷۵ص، ۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: - ۹۴]

● سفرنامه جنوب ایران = سیاحت نامه جنوب / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-e jonūb-e īrān = sīyāhat nāma-ye jonūb
اهداء به: محمد شاه قاجار
تاریخ تألیف: ۱۲۵۶ ق
نویسنده، که یکی از دیوانیان بوده، حسب الامر محمد شاه قاجار در تاریخ ۲۷ جمادی الاولی از اصفهان حرکت می‌کند و به شیراز می‌رود و از آنجا به بوشهر و بنادر گناوه و عسلویه و نواحی دشتی و دشستان سری می‌زند. او در این سفر وقایع مسیر حرکت خود را روزانه ثبت می‌کند که از مطالعه آن اطلاعات جغرافیایی زیادی نسبت به نواحی جنوب به دست می‌آید. کار نویسنده در این سفرنامه آن است که به هر نقطه‌ای که می‌رسد وضع جغرافیایی آن را دقیقاً معلوم کند و چون اطلاع از فن نقشه‌کشی داشته از شهرهای بزرگ بین راه نیز نقشه‌هایی برمی‌دارد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۴
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین و علی ابن عمه و خلیفة بلا فصله علی ابن ابیطالب امیرالمؤمنین؛ **انجام:** بهتر از راهی است که از بهده به بندر شیو می‌آید و ازین که حرکت و مجدداً روانه بهده گردید و الله اعلم بحقایق الامور
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آبی، ۸۹گ، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۲۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۶۸-ف
کتابخانه همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۱۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۱
آغاز: پس از ادای مراسم حمد و ثنا که وظیفه مرضیه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۴۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۳۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

● سفرنامه جنوب ایران / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-e jonūb-e īrān
تاریخچه قشون‌کشی ناصرالدین شاه است به عربستان برای سرکوبی برخی از شیوخ عرب و گرفتن مالیات چند ساله با ریاست سرداری از تهران نوشته یکی از صاحب منصبان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۷۳
آغاز: ایشان بدبگذر ولیکن ... بسیار خوش گذشت؛ **انجام:** در همان کاروانسرا مانده است.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۴۹گ، ۱۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۸۵۸]
تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۴۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۶]

● سفرنامه چمن سلطانیه / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye čaman soltānīya
ملک آرا، سام بن محمد قلی، ق۱۴ قمری
malek-ārā, sām ebn-e mohammad qolī (- 20c)
اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ تألیف: ۱۲۷۵ق
ناصرالدین شاه در روز ۲۵ شعبان ۱۲۷۵ق که مصادف با دهم نوروز است از تهران برای سفر چمن سلطانیه خارج می‌شود و تا ۲۲ ربیع الاول، که مصادف با بیست و ششم میزان ۱۲۷۶ق است، این مسافرت طول می‌کشد. او به سام میرزا، که از قرار تقریر

خود مدت هفده سال است در دربار شاهی به شعر و شاعری وقت گذرانده، دستور می‌دهد که وقایع روز را به رشته تحریر درآورد. سام میرزا اطاعت می‌کند و کتاب حاضر را فراهم می‌نماید. این کتاب حاوی اطلاعات گران‌بهایی در جغرافیا و وضع طبیعی و اجتماعی مردم آن محل است. در مقدمه آن اسامی همراهان شاه نیز به تفصیل آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۰۲

آغاز: بسمله، سپاس و ستایش افزون از حد و قیاس خاصه ذات خداوندیست عظم سلطانه و بهر برهانه ؛ **انجام:** الی بیست و دوم ربیع الاولی و بیست و ششم میزان من شهور سنه ۱۲۷۶ سته و سبعین و ماتین بعد الالف من الهجرة النبوی.

خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۵-۱۲۷۶ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۹گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ - ۲]

← سفرنامه چین ≻ احوال چین (ترجمه)

● **سفرنامه چین** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye čīn

فروغی، محمد حسین بن محمد مهدی، ۱۲۵۵ - ۱۳۳۵ قمری

forūqī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (1839 - 1917)

جغرافیای سیاسی چین است، با ترجمه از روزنامه تور دو مند مورخ ۱۹ ژوئیه ۱۸۸۴م.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۰۰

خط: نستعلیق، کا: محب الله منشی گروسی، تا: صفر ۱۰۳۱ق؛ نسخه اصل دار الترجمه خاصه همایونی که امضای ناصرالدین شاه هم گاهی در برخی از آنها هست [نشریه: ۶ - ۶۵۰]

● **سفرنامه چین** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye čīn

نقاش هروی، غیاث الدین

naqqāš-e heravī, qīyās-od-dīn

از خواجه غیاث الدین نقاش هروی تقریر بای سنقر میرزا که حافظ ابرو در زبدة التواریخ آورده (پایان مجلد چهارم مجمع التواریخ) و خواجه عبدالرزاق سمرقندی در مطلع السعدین و خواند میر در حبیب السیر هم از حافظ ابرو نقل کرده‌اند.

چاپ: به کوشش محمد شفیع، اورینتل، ج۷ش۱: ۱-۶۶.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۳۳-ف

نسخه اصل: از روی چاپی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۰۴]

● **سفرنامه چین طامسن (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye čīn-e tāmsen (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، قرن ۱۴ قمری

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: قرن ۱۳

مسیو طامسن از هند و چین حرکت می‌نماید و پس از گذشتن از سنگاپور به هنگ کنگ می‌رود و از آنجا قصد داخل چین می‌کند. این سفر که از سال ۱۸۷۰م تا ۱۸۷۲م طول می‌کشد موجب می‌شود که نویسنده قسمت‌های مختلف چین را دقیقاً ببیند و از شهرهای معروف پکن و کانتون دیدن کند و در این سفرنامه ما به یک سلسله اطلاعات ذیقیمت جغرافیایی و مردم‌شناسی برمی‌خوریم که نویسنده از این کشور کهنسال فراهم آورده است. علاوه بر این در سفرنامه مباحث زیادی راجع به تاریخ محل نیز یافت می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۳

آغاز: فصل اول در خصوص جزیره هنک کنک و بندر ویکتوریا؛ **انجام:** یه یغما برده و خودشانرا کشته می‌خورد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل، سبز، ۱۱۵ص (۱۳۴-۲۴۸)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۹۳]

● **سفرنامه چین موریس (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye čīn-e mūrīs (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، قرن ۱۴ قمری

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: قرن ۱۳

دکتر موریس در ششم ژوئیه ۱۸۷۲م از کشتی کروز در لنگرگاه سایگون پیاده می‌شود و پا به سایگون می‌گذارد و سپس به سیر و سیاحت در نواحی مختلف هند و چین می‌پردازد و از دیدنی‌های این ناحیه دیدن می‌کند و شرح مفصل در خصوص مردم هند و چین و مسافرت هندوها به آن ناحیه و اختلاط آنان با چینی‌ها و بالاخره رسوم این مردمان و کارها و عادات آنان می‌آورد که بسیار جالب توجه است. او علاوه بر این مطالب از اوضاع جغرافیایی محل و عوارض زمین و معادن آن ناحیه نیز مطالبی ذکر می‌کند و همچنین از امراض بومی و بهداشت ساکنان آن ناحیه مباحثی چند می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۵

آغاز: فصل اول در ششم ماه ژوئیه سنه ۱۸۷۲ م. دو ساعت و نیم بظهر مانده کشتی کروز؛ **انجام:** با کمال خوشنودی خاطر بواسطه تحصیلات که نموده بودم بصوب مملکت خود عازم شدم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل، سبز، ۵۴ص (۳۱۴-۳۶۷)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ – ۲۹۴]

● **سفرنامه چین و دالماسی (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye čīn va dālmāsī (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی
nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: قرن ۱۳
این نسخه حاوی دو قسمت است: قسمت نخست سفرنامه مسیو شوتسه است به چین در سال ۱۸۷۳م که او در این سفر از پکن پایتخت چین دیدن می‌کند و به نقاط شمالی آن سرزمین می‌رود و اطلاعات فراوانی درباره مردمان و اخلاق و زندگی آن قوم فراهم می‌آورد و در توردومند منتشر می‌نماید؛ قسمت دوم سفرنامه شارل ایریات است که به سال ۱۸۷۵ میلادی سفری در دالماسی یکی از نقاط استریه (= اتریش) می‌کند و اطلاعات جالب توجهی از وضع مردمان آن سرزمین گرد می‌آورد و در توردومند چاپ می‌نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۰
آغاز: ترجمه روزنامه توردومند، مسافرت پکن پایتخت چین؛ **انجام:** و تفرقه کشتیهای آن بکلی ... منهدم ساخت
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با عکس‌های فتوگرافیک؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج ماشی، ۱۰۴گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۲۶۹]

● **سفرنامه چین و ژاپن** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye čīn va žāpon

والتن، یوسف، ق۲۰ قمری
vālten, yūsof (- 26c)

یوسف والتن در سال ۱۸۹۹ میلادی از چین به ژاپن و کره می‌رود و شرح سفر خود را در این نواحی به رشته تحریر درمی‌آورد. این سفرنامه که شامل ۱۶ فصل و یک خاتمه به اضافه یک نقشه چین که کتاب حاوی اطلاعات مفصل جغرافیایی درباره چین و ژاپن و کره می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۲
آغاز: بعد البسمله. هو الله تعالی شانه. شرح مسافرت یوسف والتن از چین و ژاپن و کره در سال ۱۸۹۹ مسیحی، این سفرنامه مشتمل است بر شانزده فصل و یک خاتمه و یک ورقه نقشه چین فصل اول. مسافرت به نیوشوانک بنا بر وضع و طبیعت چین که برای سیاح تازگی دارد در ماه اگست ۱۸۹۹ مصمم شدم که بمالک شهر نوره ورود نمایم؛ **انجام:** چنانچه در سنه ۱۸۹۷ مال التجاره که با کشتی‌های ژاپن خارج و داخل این شهر می‌شد ... ۱۶ طن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فلفل نمکی، جلد: گالینگور آبی، ۸گ، ۱۲ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۲۱/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱ – ۲۴۴]

● **سفرنامه حاج سید مرتضی** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hāj seyyed morteza

اسماعیل
esmāʻīl

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۳۱
آغاز: ... تعالی هم درصحبت مشار الیها وارد شد و تعلیقه از جناب امام جمعه رسانید؛ **انجام:** هر چه در این اوراق بجهة یادگاری نوشته شد همانا اول رقمی است که بدون مسوده و تغییر و تبدیل یک کلمه مرقوم شد ... این مختصر دفتر محض امتثال فرمایش آقا زاده والا مقام مفخر الانام ملجأ الخواص و العام آقای ... آقا میرزا احمد آقا زید شرفه و اقباله العالی مرقوم شد ...
خط: شکسته تعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی نرم، ۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱ سم [ف: ۲ – ۹۱۳]

● **سفرنامه حاجی پیرزاده** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hājī pīrzāda

پیرزاده، محمد علی بن محمد اسمعیل، – ۱۳۲۱ شمسی
pīrzāde, mohammad ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (- 1942)

سفرنامه اوست که به سال ۱۳۰۳ق سفری به پاریس و اسلامبول کرده است. قصیده‌ای در شرح حال پاریس از او در تهران ۱۳۱۶ق چاپ شده است.
چاپ: جلد یکم سفرنامه (تهران تا لندن) به کوشش حافظ فرمانفرمایان و پیشگفتار ایرج افشار در ۱۳۴۲ خ چاپ شده

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ ۲۸۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲ – ۴۴۲]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۲۸–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۱۹]

● **سفرنامه حاجی میرزا مهندس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye hājī mīrzā mohandes

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره
شرح مسافرت خراسان و کرمان از ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۹۶؛ بی‌کا، بی‌تا؛ شاید نسخه اصل است [میراث اسلامی: ۵ - ۵۶۸]

● **سفرنامه حبشه** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye habaša

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۷۰
آغاز: اسرار تهودو رو بر حسب روایت و تقریر مسیو دکتر بلانک از سنه ۱۸۶۶ الی سنه ۱۸۶۷؛ **انجام:** پاکت خوب بزرگی گذاشته و به واسطه بافته‌های سر او را می‌بست معمول می‌داشت.
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن پرتغالی، ۲۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم[ف:۳-۴۶۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۰۱-ف
نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۱۴۷۵؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱-۱۱۹]

← سفرنامه حج > سفرنامه مکه
← سفرنامه حج > انیس الحجاج
← سفرنامه حج > بزم غریب
← سفرنامه حج > سفرنامه مکه
← سفرنامه حج > حجة المنصور

● **سفرنامه حج = سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj = safar-nāme-ye makka
آل کیوان قاری، ضیاء الدین، ق۱۲
āl-e keyvān-e qārī, zīyā'-od-dīn (- 12c)
ضیاء الدین آل کیوان قاری که در ۱۱۲۹ق به سفر حج رفته است سرگذشت و کیفیت کارها و عبادات خود را از آغاز و رود به وادی عقیق تا پایان مراسم حج نگاشته است.
تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۵/۲۴۲
کا: احمد غلام، تا: ۱۰۶۳-۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۳۴۷)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۶۵]

● **سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj
کازرونی، ابراهیم بن درویش محمد، ۱۲۷۴؟ - ۱۳۳۴ قمری
kāzerūnī, ebrāhīm ebn-e darvīš mohammad (1858 - 1916)
تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۱۶ق؛ محل تألیف: شیراز
این سفر که از راه عراق به سوریه و پس از آن به لبنان و مصر و از راه دریا به حج رفته، گزارش شده و مؤلف به وقایع این سفر پرداخته و منازل را کمتر توصیف می‌کند. این سفر روز یکشنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۳۱۵ق از شیراز شروع شده و روز دوشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۱۶ق در شیراز پایان یافته است.
آغاز: تغرب عن الاوطان فی طلب العلی - فسافر ففی الاسفار خمس فوائد ... بیان حال خیر مآل از یوم خروج از شیراز بعزم زیارت کربلا و نجف و بیت الله و مدینه طیبه الی یوم الورود علی سبیل الاجمال.
انجام: و یعطینا خیر الدنیا و الاخرة انه کان علی کل شیء قدیر
چاپ: در میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، به کوشش رسول جعفریان، صص ۳۲۶- ۳۸۵

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، بی‌تا؛ یادداشتی از مرحوم ابن یوسف؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۷ - ۷۳]

● **سفرنامه حج** / سفرنامه / عربی
safar-nāme-ye hajj
آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۹ قمری
āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876 - 1969)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۶/۱۶
سفرنامه حج (بار دوم)؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: حدود ۱۳۷۹ق؛ ۲گ (۴۸پ- ۴۹ر) [مختصر ف: - ۴۵۰]

● **سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj
رئیس الذاکرین، ق۱۴ قمری
ra'īs-oz-zākerīn (- 20c)
چاپ: در فصلنامه میراث شهاب ش ۴۴-۴۳ صص ۷۲-۱۰۵ از انتشارات کتابخانه مرعشی به چاپ رسیده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۶۷
آغاز: روز ۲۴ شهر رجب المرجب ۱۳۲۰ از کوشک آباد مزرعه خودم به قصد زیارت بیت الحرام؛ **انجام:** روز یکشنبه هشتم شوال یک ساعت به غروب مانده کشتی از اسکندرون حرکت کرده شانزده ساعت راه رفت از یک ساعت به غروب مانده که راه افتاد چهار روز رفته ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۸گ، مختلف السطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۵ - ۷۴۳]

● **سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj
کرمانشاهی، عبدالحسین بن محمد علی، ق۱۴ قمری
kermānšāhī, ‘abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad ‘alī (-20c)
این سفرنامه با مجملی از احکام حج و فضل زیارت حضرات معصومین علیهم السلام شروع شده، پس از آن گزارش حج مؤلف است که از کرمانشاه شب سه‌شنبه یازدهم ماه شعبان ۱۳۱۰ق شروع می‌شود و سه‌شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۱۱ق پایان می‌یابد. در این سفرنامه سر گذشت روزانه سفر با اندکی تفصیل گزارش شده است.

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۶مشهد
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چون واجب و لازم آمد دیباچه ای در ابتداء مطلب دو کلمه قلمی شود، کلم الناس علی قدر عقولهم؛
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۱ق، جلد: تیماج سبز، ۲۱گ، اندازه: ۱۴/۵×سم [ف: - ۱۶۴]
مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۶
همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۵۲]

● **سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۷۳۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **سفرنامه حج (منظوم)** / شعر، سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj (manzūm)
زوجه میرزا خلیل
zowje-ye mīrzā xalīl
سفرنامه زوجه میرزا خلیل رقم نویس دربار صفوی سفر اصفهان، مکه، شام اوست در قالب مثنوی. در آن مسافت‌ها وآب و هوای منزل ودیدنی‌ها در حدود ۱۳۰۰ بیت گزارش شده است.
آغاز: مرا چون کرد چرخ حیله پرداز ×× جگر خون از فراق یار دمساز/ حرامم شد به بستر خواب راحت ×× ندیدم چاره ای غیر از سیاحت
[فهرستواره ۱۲۸/۱ و ۷۸۰/۱۰ به نام حجازیه]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۱/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** سوی شهر حلب اشهب جهاندند ×× از آنجا تا بعرفه رخش راندند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص (۷۶۴-۷۷۹)، سطور چلیپایی (۱۴/۵×۲۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۹ - ۱۴۱۹]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۲۵۹۱/۱۷۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶گ (۷۶۴-۷۷۹) [ف: ۹ - ۱۴۰۶]

● **سفرنامه حج (منظوم)** / شعر، سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj (manzūm)

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۳۱
آغاز: حمیم جهنم که بر عاصیان ×× خدا وعده داده است ای عاقلان
سفرنامه حج است به نظم که نسخه حاضر از آغاز حرکت از بندر بوشهر تا ورود به جده را داراست؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا:قرن۱۳؛۲۹گ،سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲-۲۱۴]

● **سفرنامه حج (منظوم)** / شعر، سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hajj (manzūm)
مؤلف مشکلات و گرفتاری‌های راه سفر زیارت بیت الله الحرام را به نظم کشیده است.
چاپ: میراث بهارستان، دفتر اول، تصحیح رسول جعفریان، ۱۳۸۸ش، ص ۵۶۳ - ۵۸۶، انتشارات کتابخانه مجلس شورای اسلامی

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۷۵
آغاز: در بندر جده چون رسیدیم ×× از بد بتر آنچه بود دیدیم / اول ز افندیان منکوس ×× یک خیره سری مثال جاسوس؛ **انجام:** در احرام بستن بحج تمتع در حج الاسلام و روانه شدن بمنی و عرفات از بعد فراغ عمره احرام ×× بستیم برای جج اسلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۲]

← سفرنامه حجیه ≻ حج العاشقین

● **سفرنامه حرمین شریفین = غرائب الخبر فی عجائب السفر** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye haramyn-e šarīfayn = qarā’eb-ol xabar fī ‘ajāyeb-es safar
بخاری قاری، رحمة الله بن عاشور محمد، ق۱۳ قمری
boxārī qārī, rahmat-ol-lāh ebn-e ‘āšūr mohammad (-19c)
سفرنامه مکه و مدینه است که در مسیر از خراسان، تهران و عتبات عالیات عراق عبور کرده و به زیارت پرداخته است. شروع سفر در روز سه‌شنبه ۶ شعبان ۱۳۰۰ق بوده است. نسخه‌ای

از این سفرنامه در فرهنگستان علوم ازبکستان موجود است و در فهرست آنجا به عنوان «غرائب الخبر فی عجائب السفر» معرفی شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۲۹

آغاز: بسمله. مسالک ممالک حمد الهی نه از ان منقوله است که به پایمردی قوه عاقله و سوانح عجایب آن را توان طی نمود و بر شمرد؛ **انجام:** پادشاه عالم پناه نمودم چنان چه افتتاح آن را نیز به ذکر محامد و مآثر آن جناب نموده ام و الیه المرجع و المآب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۵۴ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج زیتونی مذهب، ۹۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳۱ - ۱۳۷]

↩ سفرنامه حسام السلطنه ⟵ سفرنامه طوس

● **سفرنامه حشمت الدوله به تفلیس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye hešmat-od-dowle be teflīs

حشمت الدوله (محتملاً حمزه میرزا) از طرف ناصرالدین شاه برای ملاقات امپراطور روس به تفلیس می‌رود. در این رساله، شرح ورود و شرفیابی حشمت الدوله نزد امپراطور آمده است.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۷۷

آغاز: بسمله - چون از حالات تا روز ورود اعلیحضرت امپراطور به تفلیس وقتی باقی نیست نواب مستطاب؛ **انجام:** چند طغرا فرمان نشان همایون سفید مهر باید همراه داشته باشند که لدی الحاجه به کار بیاید.

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۵ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف: - ۱۱۶]

↩ سفرنامه حکیم الملک ⟵ سفرنامه مشهد

● **سفرنامه حمیدی** / شعر،سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye hamīdī

؟ حمیدالدین بلخی، عمر بن محمود، - ۵۵۹ قمری

hamīd-od-dīn balxī, ʻomar ebn-e mahmūd (- 1165)

منسوب به قاضی حمیدالدین بلخی (- ۵۵۹ ق) نگارنده «مقامات حمیدی». منثوی است عرفانی و حکایت‌ها. در نسخه کتابخانه حدود ۳۰۰ بیت است. در انتساب آن به حمیدی تردید است. نسخه مرعشی نیز به دنبال «مقامات» اوست و نام حمیدی تنها بر فراز ص.ع. آمده است.

آغاز: باد مرو است یا نسیم سخن ×× اینکه وقت سحر رسید بمن / نافهای نسیم آواز دور ×× کرده مغزم پر از بخار و بخور

[مشترک پاکستان ۱۱۸۵/۱۱ «سفرنامه حمیدی»؛ الذریعه ۲۶۷/۹ «دیوان حمیدی»، همانجا ۹/۱۲ «مقامات حمیدی»؛ فهرستواره منزوی ۱۰۵/۱]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۷۴/۲

آغاز: برابر

در نسخه ما بازمانده ۶۷ بیت است؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ بدنبال «مقامات» او؛ ۲گ (۷۶پ-۷۷پ) [ف: ۲ - ۱۴۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۴۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** آفرینش همیشه بر در باد ×× سفته طبع منش زیور باد / شکر آزادگان شکارش باد ×× در حوادث خدای یارش باد

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد رضی بن محمد کریم اشتهاردی، تا: غره جمادی الثانی ۱۲۷۱ق، جا: تهران مدرسه فخریه؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰گ (۶۴ر-۷۳ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۵۱]

↩ سفرنامه خراسان ⟵ عبرة للناظرین

↩ سفرنامه خراسان ⟵ کنز المسافر فی بیان حدود الشمایة الحراسان

● **سفرنامه خراسان** / تراجم / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān

شیبانی کاشانی، نصرالله، ق۱۳ قمری

šeybānī kāšānī, nasr-ol-lāh (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۳۱

آغاز: بسمله. ای مسلمانان فغان زین دور چرخ چنبری ×× در نفاق تیر و قصد ماه و کید مشتری. لقد کان فی قصصی عبرة لاولی الالباب ابصربها و اسمع معلوم گل رویان حقایق دقایق باد که دوازده سال قبل ازین که بیست سال اندکی بیشتر یا کمتر از عمر حقیر فقیر بیش نگذشته بود؛ **انجام:** بر نهج دیگر شرف صدور خواهد یافت مصرع، حاکم رد و قبول آنچه کند پادشاست.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ در صفحه عنوان آمده: «سرگذشت فتح الله خان شیبانی در سفر خراسان به خط او»، مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج، ۲۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۳۱ - ۱۳۸]

● **سفرنامه خراسان = سیاحت نامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān = sīyāhat nāma

مهندس، محمد میرزا، ق۱۳ قمری

mohandes, mohammad mīrzā (- 19c)

اهدا به: سپهسالار اعظم

تاریخ تألیف: ۱۲۹۶ق

از حاج محمد میرزای مهندس، او مؤلف جغرافیای رودبار قصران (انوار ۳۳۴/۲) است.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۹۹

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن یشمی، ۲۱۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۶/۶سم [ف: ۳ - ۴۶۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۳۰/۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ رجب ۱۲۹۶ق [ف: ۷ - ۳۵۵]

● **سفرنامه خراسان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

گزارش سفری است که روز دوشنبه پنجم ماه شعبان ۱۳۰۰ق شروع شده و روز پنج‌شنبه هشتم ذی الحجه ۱۳۰۰ق پایان یافته است.

چاپ: چاپ شده

۱. رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه:۳

تذکر: نام مؤلف بر اساس فهرستواره منزوی (۱۰۶/۱) اصلاح شد؛ خط: نستعلیق، کا: حسن بن حسین قرشی، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۳۲۲ق [نشریه: ۵ - ۳۹۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۵۸

تذکر: نام مؤلف بر اساس فهرستواره (۱۰۶/۱) اصلاح شد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مانند نسخه چاپی به خط گلهر با اختلاف اندک در بعضی الفاظ و محققی معتقد است که این نسخه نیز به خط گلهر می‌باشد و باید تحریر اول باشد و پس از تغییر اندک چاپ شده است؛ جلد: مقوایی، ۱۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳ - ۱۸۱]

● **سفرنامه خراسان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān

رکن الدوله، محمد تقی، ۱۲۶۲ - ۱۳۱۸ قمری

rokn-od-dowle, mohammad taqī (1846 - 1901)

محمد علی منشی یادداشت‌های سفر رکن الدوله فرمانفرمای خراسان و سیستان را در ۱۲۹۹ قمری به سرخس، در این کتابچه گرد آورده است. محمد علی منشی در آغاز سفرنامه صورت اسامی کارگزاران خراسان را ثبت کرده است و در پایان نیز یادداشتی دارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۳۴

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۶۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۷- ۳۲۱]

● **سفرنامه خراسان = سفرنامه رضوی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān = safar-nāme-ye razavī

نظام العلماء، محمد رفیع بن علی اصغر، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۶ قمری

nezām-ol-'olamā', mohammad rafī' ebn-e 'alī asqar (1835 - 1908)

سفرنامه خراسان در سال ۱۳۰۱ قمری. وی دیوان خود را در ۱۳۰۱ در سفر مشهد سروده است.

چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۳۰۲۲؛ تبریز، سنگی، ۱۳۲۴ق، وزیری کوچک، ۱۹۵ص

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۰۱/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ سبز، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۷ - ۳۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۳۰/۲

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة ... و بعد چنین گوید خاکپای اهل ذوق و حال و بنده ارباب دانش و کمال؛ **انجام:** با اهل معرفت و صلحا ما را محشور فرماید بمنه و یمنه و هو حسبی و نعم الوکیل

گزارش سفر خراسان و مشهد رضوی است که در سال ۱۳۰۱ انجام شده و سفرنامه در سال ۱۳۲۴ در تبریز به چاپ رسیده است؛ خط: نستعلیق، کا: علی مشهور به ابوتراب، تا: ۱۰ رجب ۱۳۱۳ق؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج رویه مخمل یشمی، ۲۴۶گ (۵۷ - ۳۰۲)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۸]

● **سفرنامه خراسان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān

گرگانی، محمد حسین، ق۱۴ قمری

gorgānī, mohammad hoseyn (- 20c)

گزارش سفر زیارت مشهد مقدس است که از تهران سوم رمضان ۱۳۰۰ق شروع شده و ۲۱ ماه شوال همان سال در مشهد ختم شده و گویا نگارش آن در این نسخه ناتمام باشد. در این سفرنامه اشاره به برخی وقایع تاریخی و وصف بناهای باستانی و معرفی شخصیت‌های بزرگ شهرهای و مناطقی که نگارنده از آنها عبور کرده نیز شده و گاهی اشعاری به عربی از وی آمده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۰۶/۱

آغاز: به تاریخ سوم شهر رمضان سنه ۱۳۰۰ مطابق ۱۶ سرطان قوی ئیل سعادت تحویل به عزم زیارت ارض اقدس

نسخه اصل: کتابخانه میبدی - کرمانشاه ۱۴۶؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۷ص (۲-۲۸) [عکسی ف: ۶-۳۵۴]

● **سفرنامه خراسان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān

از ناشناس. سفر به خراسان است که همراه سرکار آقا تقی خان، روز سه‌شنبه ۱۷ شوال ۱۳۱۱ق آغاز شده است. در این سفر تا نیشابور همراه منیرالدوله است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۸۱/۱

آغاز: بسمله. عزیمت سفر زیارت ارض اقدس زاده الله شرفاً، در خدمت سرکار تقی خان؛ **انجام:** مناسب همین خاک و ده. مباشر خوب و مناسبی مقرر داشته اند.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۳۰ق؛ ۲گ (۱پ-۲پ) [ف: ۳ - ۱۷۳]

● **سفرنامه خراسان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān

گزارش سفر زیارت مشهد مقدس است که از تهران در سوم ماه رمضان ۱۳۰۰ شروع شده و بیست و یکم ماه شوال در مشهد ختم می‌شود و گویا نگارش آن در این نسخه ناتمام باشد. در این سفرنامه اشاره به بعضی وقایع تاریخی و وصف بناهای باستانی و معرفی شخصیت‌های بزرگ شهرها و مناطقی که نگارنده از آنها عبور کرده نیز شده و گاهی اشعاری به عربی از وی آمده است.

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۴۶/۱

آغاز: بتاریخ سوم شهر رمضان سنه ۱۳۰۰ مطابق ۱۶ سرطان قوی ئیل سعادت تحویل بعزم زیارت ارض اقدس؛ **انجام:** چنانکه الآن مایه تفکر و دقت نظر اهالی همین خودسری اتباع انجیر بیک است

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین گرگانی، تا: ۱۳۰۰-۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۲-۲۸)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم[ف:۱۰۵]

● **سفرنامه خراسان و سیستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān va sīstān

خدا بنده، محمد ابراهیم

xodā-bande, mohammad ebrāhīm

گزارش سفر محمد ابراهیم خدابنده به خراسان تا سیستان و بازگشت او از آنجا به خراسان از بامداد روز دوشنبه ۸ محرم.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۲-ف

نسخه اصل: نسخه آقای ثقفی اعزاز؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۱۲۱]

← سفرنامه خراسان و قم ← روزنامه سفر خراسان و قم

● **سفرنامه خراسان و کرمان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xorāsān va kermān

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹ - ۱۳۴۸ قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863-1930)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷۴-ف و ۳۶۵۵-ف

نسخه اصل:فرخ ش۱۱۴؛کاتب=مؤلف،بی‌تا[فیلمها ف:۲-۱۶ و ۲۱۴]

● **سفرنامه خطا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xatā

گزارش سفر ایلچیان میرزا شاهرخ است در سال ۸۳۲ق به آن سرزمین با ریاست شادی خواجه و بای سنقر.

چاپ: کاترمر این سفرنامه را که در مطلع السعدین گنجانده شده گرفته و با ترجمه فرانسه در پاریس به سال ۱۸۴۳ میلادی در ۵۱۴ ص به چاپ رسانده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۳/۲۵

آغاز: در کتب تاریخ مسطور است که پادشاه مغفور معین السلطنه دارالخلافه میرزا شاهرخ؛ **انجام:** حضرت خاقان سعید شاهرخ سلطان انارالله برهانه استسعاد یافتند.

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵ - ۱۰۷]

● **سفرنامه خوارزم = سفارت نامه خوارزم** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xārazm = sefārt-nāme-ye xārazm

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵-۱۲۸۸ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801 - 1871)

مؤلف در زمان سلطنت ناصرالدین شاه مأمور به سفارت خوارزم گردیده و سفرنامه مجملی راجع به شهرها و اقوام و قبایل بلادی که مشاهده نموده نوشته است از جمله در ذکر کوه عام مشهور به قاف و معروب به البرز در ذکر بلوک و کوه دماوند، در ذکر استراباد و طوایف ترکمن، در ذکر ملک خوارزم و وجه تسمیه آن ... و در خاتمه سفرنامه اشاره به معزول شدن و چگونگی احوال میرزا تقی خان امیرکبیر نموده که بهتر است از زبان نویسنده عرضه شود. مؤلف چنین رقم زده است: «از نوادر اتفاقات و موادر سانحات اینکه در این اوقات که این غلام از سفر خوارزم مراجعت نموده امری غریب و کاری عجیب از پرده غیب به انجمن شهود جلوه کرد و همانا در این روزنامه مجملی از آن را نگاشتن و حقیقت آن را منظور داشتن منتج فواید بسیار و مایه عبرت اولو الابصار خواهد شد ... که میرزا تقی خان فراهانی از خانه‌زادان قایم مقام بود و او در آن نهضت به قدر قوت خدمتی نمود مرحمت شاهانه اقتضا کرد که او را قرین عزتی فرماید بعد از ورود به دارالخلافه طهران امارت نظام یافت و پس از سالی چند همانا از مقام خود تعدی و طغیان کرد

... روی از آستان پادشاه اسلام پناه پیچید و به دولت روسیه متوسل گردید خود و برادر شبه وزرای دول خارجه ملتجی شدند و خلق ایران از این جهت برآمدند ... و روز ششم صفر که مولود مسعود ... ناصرالدین پادشاه بود از نصب صدراعظم (میرزا آقاخان نوری) و عزل آن نادان جسارت توام سه عید سعید ... آشکارا آمد و شعرای و فصحای دارالخلافه قصاید غرا در تهنیت عید مولود مسعود مبارک موزون نمودند چون اشعار این غلام ... قابل آن نبود که در محل عرض درآید بنگاشتن این رساله اشتغال داشتم قصیده مشتمل بر مدحتی مجمل بنام مبارک ... سلطان گیتی ستان قاجار مختوم به تاریخی در باب صدارت جناب صدراعظم ... درین روزنامه ثبت شد ...»

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۹۱

آغاز: سفارت نامه خوارزم. بسمله. سرآغاز هر نامه یابد نگار ×× بنام جهان داور کردگار؛ **انجام:** بهر تاریخش هدایت زد رقم ×× کاعتماد الدوله شد صدرجهان ۱۲۶۸.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب، مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش چرم زیتونی، ۲۰۶ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۷سم [ف: ۵ – ۵۲۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۱۳

آغاز: بذاتش همی خلق را راه نیست که از او بجز او آگاه نیست؛ **انجام:** کندش ارقمی نصرش بحلقه خد نکند کرکسی فتحش بمنقار ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● سفرنامه خوارزم / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xārazm

غفور، محمد علی خان، ق۱۳ قمری

qafūr, mohammad ‘alī xān (- 19c)

روزنامه سفر محمد علی خان غفور فرستاده دولت ایران برای آزادی اسیران ایرانی است که همراه «طامسن» صاحب منصب‌دار انگلیس فرستاده دولت انگلستان و «بیکه وردی» فرستاده حق خیوق، و یک تن غلام چاپار فرستاده وزیر مختار دولت روسیه، حسب الحکم شاه ایران از تهران به سوی خوارزم می‌روند و رویدادهای میان راه را برای گزارش به دولت می‌نگارند. نام مؤلف سفرنامه در صفحه عنوان درج شده است، مؤلف پیش از ۱۳۰۲ مرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۸۵

آغاز: به تاریخ ۲۷ شهر ذیحجه الحرام از دارالخلافه طهران باتفاق طامسن صاحب انگلیس فرستاده دولت بهیه انگلیس و بیک وردی؛ **انجام:** بخاک پای طوطیا آسای قبله عالم عرضه داشت کردم

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ تملک: محمد حسن خان ولد احمد خان نوه محمد علی خان در ۱۳۰۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ – ۱۶۲]

● سفرنامه خوارزم / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xārazm

سیف الله میرزا

sayf-ol-lāh mīrzā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۱-ف

نسخه اصل: مجلس ۷۲۰۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۵۲]

● سفرنامه خوارزم و خیوق / سفرنامه، داستان / فارسی

safar-nāme-ye xārazm va xīvaq

شرح مسافرت اسمعیل سرهنگ است که به فرمان ناصرالدین شاه قاجار جهت نظم و آرامش در سرحدات خراسان عازم خوارزم، مرو و خیوق گشته و از آغاز حرکت از دارالخلافه تا پایان سفر وقایع و آداب و رسوم طوایف ترکمان، اوزبک، ساروق و سالور و سکنه مرو، خیوق و اهالی خوارزم را روزنامه‌نگاری نموده و در ضمن یک مقدمه و پانزده باب و یک خاتمه تنظیم و تصنیف کرده است و ضمناً در این نسخه ده صفحه نقاشی آب و رنگ از مناظر قلاع، ابنیه و نقشه جنگ هرات به سرکردگی شاهزاده حسام السلطنه و یک تصویر از خان ترکمن را ترسیم نموده است که به نظر می‌رسد نقاش این نسخه هم شخص مؤلف (اسمعیل خان سرهنگ) بوده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۹۰

آغاز: هو الله تعالی شانه العزیز. بسمله. جهان را جهان پادشاهی از اوست ×× ز ما خدمت آید خدائی از اوست ... در سبب مأموریت اینخانه زاد ... از زمان ولیعهدی شهریار عالمیان پناه در مملکت آذربایجان غلام جان فشان ... بجهت خدماتیکه در موقان و شاهسون و با سرحد داران دولت بهیه روسیه رفتار و سلوک کرده ... بمراحم کامله و عنایات شامله خسروی ... بمنصب سرتیپی غلام شرف صدور یافته ... باب اول در مأموریت غلام به مرو و سبب اغتشاش آنحدود؛ **انجام:** بعضی عرایض لازمه بخیوق و ترکستان هست که در کتابچه ذکرش مناسب نیست بهر که مقرر فرمایند اظهار شود که بخاکپای مبارک عرضه داده شود. این غلام بلفظ فرمان محض تفأل و شگون این خجسته روزنامه بپایان آورد ... الحمدلله علی اوله و آخرة باطنة و ظاهرة.

خط: نستعلیق، کا: حسینعلی، تا: ۱۲۸۰ق؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مذهب، ۸۷ص، ۱۷

سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۳سم [ف: ۵ - ۵۲۴]

● **سفرنامه خواف و باخرز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xāf va bāxrz

خوئی، حاتم بن حسن، ق۱۴ قمری

Xūīī, hātam ebn-e hasan (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۱ق

از حاتم بن حسن بن محمد خان خویی، به نظم فارسی با یک دیباچه منثور که در آن سرگذشت خود را آورده و نوشته که اکنون که سال ۱۳۱۱ق است از عمر این خانه زاد چهل و اندی گذشته است و از حوادث روزگار این مختصر را از مفصل به عرض خردمندان می‌رسانم. علی مردان خان نصرت الملک که چندی حاکم خواف بود از آن حکومت معزول شد و پس از معزول شدن مقداری پول نقد و جنس از اهالی آن نواحی طلب داشت، ناظم این سفرنامه به دستور مؤید الدوله والی خراسان و گیلان آنجا رفته و طلب‌ها را وصول کرد ولی چیزی به وی ندادند و مزد زحمات او را نپرداختند، وی این سفرنامه منظوم را سرود و از والی انتقادها نمود و او را به باد مسخره گرفت. این سفرنامه که در هزار بیت می‌باشد واقعه سفر خواف را با الفاظی رکیک و سراسر فحش و ناسزا به نظم کشیده و دارای سرآغازی است به نثر شامل حالات ناظم و سبب نظم سفرنامه.

آغاز: ستایش و سپاس حضرت معبودی را سزاست که از قدرت کامله تمام موجودات ... نخستین چو هنگام دفتر کنم ×× بنام خدا خامه را سر کنم / بنان خامه گیرد بنامش نخست ×× که از نام او نامه گردد درست

[الذریعة ۲۰۶/۹؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۳۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** سرایم کتابی به شرح و بیان ×× که عبرت بگیرند خلق جهان / بدار ار نداری به سر عقل و هوش ×× بهر پست در راه چاپار گوش

خط:نستعلیق،کا:سراینده،تا:۱۳۱۱ق؛کاغذ:فرنگی،جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۴۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۴/۶سم [ف: ۳ - ۴۶۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدار ازنداری بسر عقل و هوش ×× بهریست در راه چاپار کوش

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۴ شعبان ۱۳۱۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم[ف:۱۸-۳۱۹]

● **سفرنامه خوزستان = عهد حسام** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xūzestān = ‘ahd-e hosām

محمود میرزا قاجار، ۱۲۱۴ - ۱۲۷۱ ؟ قمری

mahmūd mīrzā qājār (1800 - 1855)

درباره سفر حسام السلطنه محمد تقی میرزی قاجاری (۱۲۰۶-۱۲۷۸ق) از بروجرد تا خوزستان و بازگشت از آنجا. در آن از دانشمند کاشف الصدر دزفولی یاد شده است. (به فرموده آقای احمد اقتداری) محمود میرزا سفرنامه لرستان هم دارد.

[تاریخ تذکره‌های فارسی ۷۳/۱؛ بامداد ۳۱/۳ و ۵۱/۴؛ دیار شهریاران اقتداری ۶۴۴/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۴۹-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۸]

● **سفرنامه خوزستان = کتابچه مسافرت عربستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xūzestān = ketābča-ye mosāferat-e ‘arabestān

نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۲۶ قمری

najm-od-dowle, ‘abd-ol-qaffār ebn-e ‘alī (1843 - 1908)

مؤلف به خواهش احتشام السلطنه فرمانروای خوزستان، و به دستور ناصر الدین شاه برای بازدید از سد اهواز و دیگر کارهای مهندسی آن سامان در سال‌های ۱۲۹۸-۱۲۹۹ق بدانجا سفر کرده است. شروع این یادداشت‌ها چهارشنبه ۲۲ ذیحجه ۱۲۹۸ق و پایان آن بامداد یک‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۲۹۹ق در هشت ماه و بیست روز بوده است. مؤلف علاوه بر نکات جغرافیایی به رسومات اهالی شهرهای مختلف خوزستان و آداب اجتماعی نیز توجه داشته و آنچه را در بین راه مشاهده نموده به تحریر در آورده است. وی همچنین سفرنامه‌ای به عربستان دارد.

آغاز: ۱:حمد له و بعد اگر چه منظور از این مأموریت براورد ساختن سد اهواز است

۲: سوادکتابچه دستور العمل چاکر خانزاد عبدالغفار برای مسافرت عربستان و تحقیق احوال سد اهواز و جواب فقرات به عنوان اصل و شرح

[فهرستواره منزوی ۱۰۷/۱؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۴۶/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۸۷

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی ۱۰۷/۱ کامل شد؛ خط:نستعلیق،کا:سدید السلطنه محمد علی نهانی کبابی پسر حاجی احمدخان سرتیب،تا:چهارشنبه۹محرم ۱۳۱۰ق تا دوشنبه ۲۸ محرم ۱۳۱۰ق؛ از روی نسخه‌ای که کاتب در دستگاه نظام السلطنه نوشته خود مؤلف یافته بود با شتاب زدگی، کاتب در بغداد در ۱۳ رجب ۱۲۸۶ق زاده شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۹۵گ، ۱۸ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۳۶۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۲۶

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** مدت تمام سفر هشت ماه بیست و روز شد. تمت ... فی شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۱۵

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی (۱۰۷/۱) کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۱۲گ، ۱۶ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۴۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۷۹/۲

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره (۱۰۷/۱) کامل شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ شعبان ۱۳۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۷سم [ف: ۷ – ۳۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۲۴

آغاز: برابر۱

تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره (۱۰۷/۱) کامل شد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۶۰ص [عکسی ف: ۶ – ۳۷۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۹۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** رکاب مبارک حرکت نمود

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۱۶۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۲

آغاز: صورت کتابچه دستورالعمل سفر دوم عربستان چاکر خانزاد عبدالغفار با شرح فقرات آن به تاریخ اوایل شهر ربیع الثانی ۱۳۰۶ مطابق ۲۲ آذر ماه جلالی

تذکر: نام کتاب و مؤلف بر اساس فهرستواره ۱۰۷/۱ تعیین گردید؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ گویا اصل مؤلف؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج سرخ، ۵۸گ، ۱۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۲ – ۱۳۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۲۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۱۳/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و بلم یک سلسله بیش ندارند

نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی (۱۰۷/۱) کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تذکر: جلد: مقوایی، ۵۹گ (۵۳ر–۱۱۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۱۴۱]

● **سفرنامه خوزستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xūzestān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۹۳-ف

از روی چاپی، مطبعه کل قشون؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۳۳ص (۴۱۸+۱۵) [فیلمها ف: ۲ – ۲۹۰]

● **سفرنامه خوی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xoy

مظفرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۶۹ – ۱۳۲۴ قمری

mozaffar-od-dīn-e qājār ‹šāh-e īrān (1853 - 1906)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق

مظفرالدین شاه روز سه‌شنبه دوم ربیع الثانی سال ۱۳۰۷ق (به زمان ولیعهدی) از تبریز به عزم خوی حرکت می‌کند و وقایع روزهای سر خود را در این رساله می‌نگارد. این سفر که ظاهراً برای سرکشی به حوزه و قلمرو و حکومت او انجام گرفته متأسفانه جز شرح شکارهای متعدد او حاوی چیز دیگر نیست.

چاپ: به اهتمام حافظ فرمانفرمائیان، یغما، ضمیمه شماره اول، ۱۶ص

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۴۲

آغاز: بسمله، روز سه‌شنبه دویم ربیع الثانی بعزم شکار یکانات حرکت کرده شب چهارشنبه را خانه کلانتر مهمان بودیم؛ **انجام:** ساعتی در بیرون نشسته با امیر نظام و ساعد الملک صحبت کرده اندرون رفتیم.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۷ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲ – ۱۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۰۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۱۹]

● **سفرنامه خیوق (خیوه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xīvaq (xīve)

مترجم: اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹ – ۱۳۱۳ قمری

این کتاب را مستر ماگامان امریکایی در شرح لشگرکشی روسیه به خیوه به سال ۱۸۷۳م، به زبان انگلیسی تألیف و جمع‌آوری نموده. احمد افندی در سال ۱۲۹۲ق آن را به ترکی ترجمه کرده و سپس در دارالترجمه ظل السلطان زیر نظر اعتماد السلطنه به‌وسیله حسن بن علی به فارسی ترجمه شده و نیز تذییلی در جوامع اخبار تاریخیه خطه خوارزم به قلم اعتماد السلطنه به ترجمه مزبور الحاق شده، همچنین حاشیه‌هایی بخط خود اعتماد السلطنه بر تذییل مزبور اضافه گشته است. اصل ترجمه مشتمل بر یک مقدمه و سه قسمت می‌باشد: مقدمه تعریف تاریخ و تقاسیم آن ...؛ قسمت ۱. در اتصال مشارالیه به معسکر روسیه ...؛ قسمت ۲. در تفصیل سوق عسگر روس ... بر سر خطه خوارزم؛ قسمت ۳. بحث از پلتیک دولتین انگلیس و روس که در حق آسیای وسطی دارند ... .

۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۳۴

آغاز: در لندن بودم که از قشون کشی روسها بطرف خیوق خبردار شدم؛ **انجام:** بتاریخ و سفرنامه خیوق که بعون و عنایت حضرت رب العزه بالصحه و العافیه عزیمت و عودت نموده بودم در اینجا نهایت دادم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۳۰۴ق؛ ۷۱۸ص، ۱۶

سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: - ۶۴]

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۱۱۴۰۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۶

آغاز: در لندن بودم که از قشون کشی روسها به طرف خیوق خبردار شدم با اینکه میدانستم دولت روس نمیخواهد احدی از تبعه خارجه با اردوی او همراهی نموده اهالی اروپ را از حرکات عسکریه اش مطلع سازد

تذکر: در فهرست ناشناخته است. ناتمام است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف:۲-۴۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۲۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۹]

● سفرنامه خیوق (خیوه) (ترجمه) / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye xīvaq (xīva) (t.)

اسپناقچی پاشازاده، محمد بن محمد شریف، ق۱۴ قمری

espenāqčī pāšāzāde, mohammad ebn-e mohammad šarīf (- 20c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۳۰۳ق

مستر ماگامان مخبر روزنامه نیویورک هرالد در سال ۱۸۷۲م به زمان حمله روس‌ها به خیوق (خیوه) از پطرز بورغ به آن ناحیه می‌رود و سفرنامه مفصلی در این باره می‌نگارد و از عملیات روسها شمه‌ای می‌آورد. به سال ۱۲۹۲ق این کتاب به‌وسیله احمد افندی افسر نیروی دریایی ترک از انگلیسی به ترکی ترجمه می‌شود و اسعد بیک نامی که از نجبای عثمانی بوده آن را تصحیح و منشیان روزنامه بصیرت پاره‌ای از مسائل جغرافیایی راجع به خوارزم را به آن اضافه می‌کنند و در ۱۲۹۳ق به چاپ می‌رسانند. سپس این متن ترکی به امر ناصرالدین شاه به فارسی ترجمه می‌شود.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۳

آغاز: بسمه تبارک و تعالی. در نزد صاحبان علم و معرفت و واقفان فن سیاست؛ **انجام:** روسها با خیوقیان کردند از اینقرار بود که مذکور گشت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج ماشی، ۴۰۷گ، ۱۵ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با سرلوح، مجدول اکلیل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن پرتقالی، ۳۸۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۴سم [ف: ۳ - ۴۶۲]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰

آغاز: ترجمه فارسی: بعد ادای ماوجب علینا، در نزد صاحبان علم و معرفت و واقفان فتح؛ **انجام:** روسها را هم از خیال استیلای خیوق منصرف ساخته من بعد اقدام باین کار نمی‌نمودند

جلد اول این سفرنامه است، از «منظره اولی شروع بمسافرت و تعاقب جنرال کوفمان» آغاز می‌گردد و تا «عمده آمال روس از استیلای آسیای میانی» می‌آید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول، در صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده: «تماماً خانده (= خوانده) و ملاحظه شد رجب ۱۳۰۴ اوائل تنگوزئیل»؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل سبز، ۲۰۱گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۲۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۱

آغاز: ترجمه: بسمه تبارک و تعالی. در بیان جنگ ئیلزوم دروازه خاروات؛ **انجام:** از جمله ممالک دولت روس محسوب بدارند

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی محمد قلی قزوینی معروف به عاشوری، تا: ۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول، در صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده:«تماماً ملاحظه شد»، با یک نقشه جغرافیایی از خیوه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۲۲۲گ، ۱۵سطر(۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۷]

۵. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۴۸عکسی

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸۶گ [جنگ: ۱ - ۴۶۰]

● سفرنامه دالماسی (ترجمه) / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye dālmāsī (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، قرن ۱۴ قمری

nāme-negār, ‘alī ebn-e rezā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: قرن ۱۳

مسیو شارل ایریارت در این سفر از نقاط مختلف دالماسی که تعلق به دولت اطریش داشته و در جنوب اروپا قرار دارد دیدن کرده است و مطالب چندی از مردم آن دیار و تعیین تیره‌های آنان و تاریخ مهاجرت آنها به این نواحی می‌آورد و نیز از ولایات «ایستری» و «من تنکر» مطالب جالب توجهی ذکر می‌کند. این سفر که به سال ۱۸۷۴م اتفاق افتاد یکی از مهمترین سفرهایی بوده است که به این ناحیه شده زیرا اطلاعات بسیاری از زمین و عوارض محل و نقاط تاریک آن ناحیت به دست می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۶

آغاز: سیاحت در ولایات دالماسی متعلق بدولت استریه در سنه ۱۸۷۴م؛ **انجام:** و جواهرات و اشیاء متفرقه است؛ نسخه: این سیاحت بواسطه نداشتن تتمه روزنامه ناتمام مانده است

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۱۱۶ص (۳۶۸-۴۸۳)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۹۵]

● **سفرنامه دکتر اوایلس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye doktor ovāyles

مترجم، سید عبدالله، ق۱۴ قمری

motarjem, seyyed ʻabd-ol-lāh (- 20c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

دکتر اوایلس به زمان ناصرالدین شاه سفری به ایران می‌کند و سفرنامه‌ای مفصل درباره ایران و اوضاع اجتماعی این مملکت به رشته تحریر درمی‌آورد و در لندن منتشر می‌کند. این کتاب بعدها از انگلیسی به روسی به وسیله مسیو کرستوسف ترجمه می‌گردد و بعد به وسیله سید عبدالله به دستور ناصرالدین شاه به فارسی ترجمه می‌شود. این کتاب در دو جلد است. جلد اول آن هیجده فصل می‌باشد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۷

آغاز: بسمه تبارک و تعالی. فصل اول: در ذکر مقصود مصنف و طریقه مسافرت بایران و گفتگو؛ **انجام:** که بواسطه تحف و هدایا این دولت را با خود متفق سازیم و تا ابد بمقاصد خود نائل گردیم

جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، فلفل نمکی، جلد: مخمل بنفش، ۱۲۱گ، ۱۵ سطر (۱۲/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۲۳/۵سم [ف: ۴ - ۱۷۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴۵

آغاز: فصل نوزدهم در بیان ماه مبارک رمضان و روزه گرفتن ایرانیان؛ **انجام:** الحال با حالت یاس در خانه‌های خود نشسته و بصرف چای مشغول هستند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول، به خط ناصرالدین شاه نوشته شد: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل بنفش، ۹۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۴ - ۳۷]

۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۸۷۶

آغاز: بسمله تبارک و تعالی، فصل اول: در ذکرمقصود مصنف و طریقه مسافرت به ایران و گفتگو؛ **انجام:** آخر فصل پانزدهم، یا آنکه در همان مکان قدری زهر به او خورانیده و به دیار آخرت می‌فرستد ولی این حیلت بندرت دیده شده و بسیار قلیل الوقوع است

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۳۰۷ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوایی با روکش مخمل بنفش، ۲۲۴ص، ۱۳ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: - ۲۰]

● **سفرنامه دکتر ژاک (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye doktor žāk (t.)

عضدالملکی، محمد حسین بن غلامعلی، ق۱۴ قمری

ʻazod-ol-molkī, mohammad hoseyn ebn-e qolām ʻalī (- 20c)

گزارش سفر دکتر ژاک امریکایی می‌باشد که در سال ۱۸۷۰ شروع شده و مدتی در شهر «وینه» اقامت گزیده پس از آن از راه روسیه به ایران آمده و این سفرنامه را به روش رمان نگاشته است. در این ترجمه پاره‌ای از ابیات به مناسبت آمده و گاهی مترجم اظهار نظرهایی از خود می‌نماید. جلد اول آن (نسخه حاضر) در ۲۱ رجب ۱۳۴۵ق به دستور صدر الاسلام همدانی پایان یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۴۵

آغاز: حمد بیحد و ستایش بی عدد بارگاه معبودی را سزاست که جمیع ممکنات از کتم عدم بعرصه وجود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۱۹۱]

● **سفرنامه دکتر گرو** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye doktor goro

محلاتی، محمد کاظم بن احمد، ۱۲۵۰ - ۱۳۱۳ قمری

Mahallātī, mohammad kāzem ebn-e ahmad (1835 - 1896)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۳۰۴ق

دکتر گرو در امریکای جنوبی و گویان تحقیقات جغرافیایی می‌نماید او چون از سوی وزارت علوم و بحریه فرانسه این مأموریت را به عهده دارد و نتیجه مشاهداتش از مستندات این دو وزارتخانه می‌شود، لذا دیده‌های او دقیق‌تر از دیده‌های یک سیاح می‌باشد. گرچه دکتر گرو به سال ۱۸۶۹ تا ۱۸۷۰ این نواحی را دیده است ولی سفر این مرتبه او کامل‌تر می‌باشد و حاوی اطلاع دقیقی از روحیه مردمان آن سامان است. این سفرنامه از آن جهت به‌وسیله محمد کاظم خان محلاتی استاد علوم طبیعی دارالفنون ترجمه می‌شود که در آن مطالب جالب توجهی از حیوانات و پرندگان و نباتات محلی وجود دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۲

آغاز: هو العزیز سفرنامه امریکای جنوبی، فصل اول در احوال گآیان؛ **انجام:** و دوستی محکم ثابت و دائمی که بهیچوجه خلل پذیر نخواهد بود و السلام

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفار، تا: ۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز اصفهانی، ۱۷سطر(۱۳×۳۵/۸)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۵۵]

← سفرنامه دکتر لرته ﴿ سفرنامه شام

● **سفرنامه دکتر هارمان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye doktor hārmān

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۷ق

دکتر هارمان سفری به هندوچین می‌کند و ره‌آورد سفر خود را این سفرنامه قرار می‌دهد که در آن مطالب جالب توجهی از عادات و رسوم و آداب و اوضاع جغرافیای محل است. او آن را به سال ۱۸۷۷ میلادی در توردومند انتشار می‌دهد. اصل سفرنامه یک بار ترجمه شده و نسخه حاضر متمم آن است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۰

آغاز: ترجمه: بسمله، متمم سیاحتنامه دکتر هارمان فرانسه که ... وحشیهای هند و چین را مشروحاً نگاشته؛ **انجام:** ترجمه: اگر خدا بخواهد بروم حرکت کردم تا قسمت چه بگوید و نصیب چه بخواهد

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۷ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل قرمز، ۷۱گ، ۸ سطر(۱۱/۵×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۴ - ۱۲۱]

● **سفرنامه دو برادر = شرح مسافرت روزانه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye do barādar = š.-e mosāferat-e rūzāna

میراسکندری، عبدالله، ق۱۴ قمری

mīr-eskandarī, ʻabd-ol-lāh (- 20c)

یادداشت کوتاهی در باب سفر دو برادر مذکور که از قزوین به تهران در تاریخ ۵ مهر ۱۳۱۷ش تا اول آبان همان سال صورت گرفته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۸۵

آغاز: شرح مسافرت دو برادر سید عبدالله وسید اکبر، ساعت یک و نیم بظهر عزم را جزم کرده بودیم که حرکت کنیم؛ **انجام:** و ساعت سه بعد از ظهر رسیدیم به طهران که مرکز سکونتمان بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۲۶۰]

● **سفرنامه دور دنیا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye dowr-e donyā

مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری

motarjem, ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (- 20c)

مترجم خود در مقدمه می‌نویسد: «در این عصر خجسته آثار که تاج و تخت ملوک کیانی ... به فر وجود ... اعلی حضرت ... ناصرالدین شاه قاجار ... زیب و زینت گرفته در تمامی ممالک انواع علوم و صنایع به درجات علیا و مراتب قصری رسیده و محضر صادر ملک آذربایجان از توجهات حضرت مستطاب گردون قباب اسعد ارفع امجد اشرف والا ولیعهد جاوید آیت روحنا الفداء مدرسه نظامیه به نام نامی مبارک ایشان بنا و در مدت قلیله از متعلمین مدرسه نفوس کثیره ترقی و دارای مراتب و معارف گردیدند و به مفاد الشبل فی المخبر مثل الاسد چون تاسی در انتشار آثار عدلیه و خیریه بوجود مبارک اعلی حضرت همایونی فرموده‌اند محض انتشار علوم و بهرمندی عموم به این چاکر آستان علی بن محمد اسماعیل که از بدو ایجاد مدرسه مشغول تحصیل و خدمت‌گذاری دولت قوی شوکت است و معلمی دولتی در مدرسه مبارکه به عهده این چاکر راجع به افتخار مباهات پیشخدمتی و مترجمی حضور مبارک دارد، اشاره علیه رفت که این کتاب فرانسوی خطاب را که جلد ثانی آن را سنه ماضیه ترجمه نموده بود از زبان فرانسه، ترجمه به فارسی امتثالا لامر الارفع. زمانی تمام ترجمه آن را مایه عز و سعادت پنداشت تشکر می‌کند از نواب مستطاب شاهزاده مرتضی میرزا پیشخدمت مخصوص و کتابداراباشی آستان مبارک که در نویساندن و ترتیب این نسخه که مدتی در عهده تعویق بوده مساعی جمیله به کار برده و در یک ماه بیست هزار بیت کتاب را به اتمام رسانیدند». مترجم خود اشاره نمی‌کند که نام کتاب چیست و مؤلف اصلی آن کیست تنها بلافاصله پس از این مقدمه در آغاز مطلب نوشته شده: «شهر تولون جزایر بال آرد موردویل نایب دوم امیر البحر فرانسوی که در سنه ۱۸۲۹ سیاحت دور دنیا را نموده چنین گوید ...». ظاهراً کاتب نام مؤلف اصلی را درست نوشته و چنین می‌نماید که این کتاب ترجمه جلد سوم از سفرنامه دور دنیا بریاست دولون دورویل نایب امیر البحر فرانسوی است که در پاریس در دو مجلد به سال ۱۸۵۲ میلادی چاپ شده و مجلد دوم آن را پیش از وقت همین مترجم در سال پیش به فارسی نقل کرده است. چون اصل کتاب در پاریس در سال ۱۸۵۲ میلادی یعنی ۱۲۶۸ قمری چاپ شده پیداست که ترجمه آن پس از این تاریخ صورت گرفته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۳

آغاز: الحمدلله الذی لایبلغ (!) مدحته القائلون و لا یحصی نعمائه العادون؛ **انجام:** و جنگ آوران سوار کشتی شدند.

در این نسخه برخی از فصول کتاب نیست چنانکه در صحیفه ۱۸۳ فصل یازدهم و در صحیفه ۲۳۶ فصل سیزدهم آغاز می‌شود و در صحیفه ۲۷۹ فصلی است که کاتب آن را شماره نگذاشته و در صحیفه ۲۹۶ به فصل بیست و هفتم می‌رود و سپس در صحیفه ۳۳۵ به فصل سی و یکم می‌رسد و در صحیفه ۳۴۹ فصل سی و

سیم و در صحیفه ۳۷۳ فصل سی و چهارم و در صحیفه ۳۸۳ فصل سی و پنجم و در صحیفه ۴۱۶ فصل سی و هفتم آغاز می‌شود و سپس در صفحه ۴۴۸ فصل ۲۸ می‌آید و در صحایف ۴۶۱ و ۴۷۵ و ۴۸۰ و ۴۹۵ و ۵۰۸ و ۵۲۳ و ۵۴۶ و ۵۵۷ و ۵۶۹ و ۶۰۷ و ۶۳۲ پی در پی فصولی است که شماره ندارد. از این قرار یا مترجم و کاتب در شماره گذاشتن فصول اشتباه کرده‌اند و یا اینکه برخی از فصول ترجمه نشده و یا از نسخه افتاده است. در صحایف ۲۲۲ و ۳۱۷ و ۳۵۵ و ۳۵۸ و ۴۰۹ و ۴۱۷ و ۴۵۶ و ۴۶۱ و ۴۶۲ و ۵۰۱ و ۵۱۷ سفیدی‌هایی است که ظاهراً جای تصاویر کتاب بوده و چنانکه صحیفه ۳۴۹ نیز سفید مانده و در حاشیه آن نوشته‌اند: «محل تصویر صفحه صد و پنج» که البته اشاره به صحیفه متن فرانسه کتاب است. در صحیفه ۳۸۵ هم سفیدیی است که بالای آن نوشته اند «محل تصویر جاده کانتون» پس از اتمام نسخه ظاهراً منصرف شده‌اند که تصاویر را در متن کتاب قرار دهند و به همین جهت در پایان نسخه از ص ۶۴۰ تا ۶۷۰ شانزده ورق نقاشی سیاه قلم است که پیداست از روی نقاشی‌های چاپی متن فرانسه کتاب ساخته‌اند و نقاش خوبی تقلید قابل توجهی از آن گروارها کرده است؛ خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ به دو خط؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج خرمایی، ۶۷۰ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۶ - ۲۷۱]

← سفرنامه رضا قلی میرزا ⟵ رموز السیاحة
← سفرنامه رضوی ⟵ سفرنامه خراسان
← سفرنامه روح ⟵ روح و بدن

● **سفرنامه رودبار خسروخان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye rūdbār-e xosroxān

رشوند، محمد علی

rašvand, mohammad ʻalī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج تریاکی، ۷۶گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [سنا: ف: ۲ - ۱۱۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۱۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۷]

● **سفرنامه روسیه = سفر نامه سن پطرزبورغ** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye rūsīye = safar nāme-ye san peterzbūrq

افشار، مصطفی بن نصرالله، ق۱۳ قمری

afšār, mostafā ebn-e nasr-ol-lāh (- 19c)

در شعبان ۱۲۴۰ق میرزا مسعود مستوفی از طرف عباس میرزای ولیعهد مأمور می‌شود که به سن پطرز بورغ برود. او با هیئتی به این مأموریت می‌رود که از جمله آن گروه میرزا مصطفی افشار نویسنده این سفرنامه و محرر میرزا مسعود است. میرزا مصطفی بنا به قول خود آنچه در این سفر خود دیده و یا آنچه از میرزا مسعود شنیده (در مواضعی که خود حضور نداشته) جمع می‌آورد و این سفرنامه را با آن جمع‌آورده‌ها صورت می‌دهد که حاوی شش «فصل است»: ۱. اوضاع سفر از دارالسلطنه تبریز الی پطرز بورغ؛ ۲. احوال توقف پطرز بورغ؛ ۳. تعداد ولات روسیه و عدد اهالی و اوضاع و چگونگی نشان هر ولایت و اصناف نو کر و رعیت؛ ۴. کیفیت ولایت روسیه و عادات و اخلاق ایشان؛ ۵. در امر دولیه؛ ۶. اطوار مراجعت.

چاپ: تهران، ۱۳۴۵ش، سربی، وزیری، به اهتمام ابراهیم تیمور ضمن نشریه وزارت امور خارجه، دوره سوم، شماره ۳۶، از ص ۱۷۹ تا ص ۳۲۲.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۳۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی نبیه محمد و اله الطیبین الطاهرین و بعد چنین گوید اقلخلق الله مصطفی افشار بن نصرالله؛ **انجام:** در وقت حاجت با آشنای چندین ساله چنان بی اعتنائی می‌نمایند که گویا هرگز سابقه معرفتی در میان نبوده است.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۱۸۲گ، ۱۸ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳ - ۲۸۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۰

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة ... بعد چنین گوید اقل خلق الله مصطفی افشار ابن نصرالله که چون در شهر شعبان؛ **انجام:** چنان بی اعتنایی می‌نمایند که گویا هرگز سابقه معرفتی در میان نبوده است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ جلد: تیماج زیتونی، ۶۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۱ - ۱۲۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۱۰

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: - ۴۴۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۲۵/۱

خط:نستعلیق،کا: عبدالغفار همدانی، تا: ۱۲۹۹ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۲۴گ(۱پ-۲۲۴پ)،۱۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۱ - ۱۳۵]

● **سفرنامه روسیه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye rūsīye

دوملی، ق۱۳ قمری

dūmlī (- 19c)

نویسنده که مدت چهار ماه در مملکت روس سیاحت می‌کند نتیجه تفحصات و سیاحت‌های خود را در روزنامه توردومند می‌نویسد. طبق نوشته او نگارنده از شهر تولا حرکت می‌کند و به درون روسیه می‌رود و با بازدید از نقاط مختلف آن به قسمت‌های آسیایی روسیه سری می‌زند و از عادات و رسوم مردم آن دیار مطالبی بازگو می‌نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳

آغاز: بسمله تبارک و تعالی، ترجمه اخبار و مسافرت مسطوره در روزنامه توردومند؛ **انجام:** و با راه آهن قفقاز آمدیم تا پوتی و کشتی بخار کریستبو سرتیپ ما را ... گذرانید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ مجدول، در صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۹۴گ، ۱۲ سطر (۱۶×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۸۹]

● **سفرنامه روسیه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye rūsīye

میرپنجه، مصطفی قلی، ق۱۴ قمری

mīr-panje, mostafā qolī (- 20c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق (= ۱۸۸۳م)

نویسنده، که به سمت سرپرستی هیئتی به مسکو می‌رود، سفر او ۵۲ روز طول می‌کشد او در این رساله همه رویدادهای روزانه سفر خود را می‌نگارد و به موجب نوشته‌های او مسیر این کاروان از تهران به رشت و از راه دریا به حاجی طرخان و شهر ساراتف و سپس مسکو و پطرزبورغ بوده است. قصد این هیئت از این سفر شرکت در مراسم تاجگذاری امپراطور روسیه بوده که پس از شرکت در این مراسم از همان راه به ایران بازگشته‌اند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۴

آغاز: بسمله، روز سه‌شنبه غره رجب المرجب هزار و سیصد هجری ۲۶ آوریل هزار و هشتصد و هشتاد و سه روسی؛ **انجام:** ذات مقدس مبارک همایون شاهنشاهی قرین شادکامی و تا روزگار است پایدار بماند. پایان نسخه: قوی ئیل ۲۱ درجه سنبله ۱۱ ذیقعده ۱۳۰۰ هجری ۳ سپتامبر ۱۸۸۳ عیسوی روسی در تجریش شمیران ۵۲ روز مدت سفراست.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۳۰۰ق، جا: شمیران؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲۸گ، ۱۴ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۹۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۰۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۱]

● **سفرنامه روسیه** / اخلاق / فارسی

safar-nāme-ye rūsīye

تاریخ تألیف: محتملاً ۱۲۹۸ق

نویسنده می‌گوید: پس از آنکه دولت روسیه قلعه گوگ تپه را تصرف و ترکمانان را قلع و قمع نمود از طرف رکن الدوله والی خراسان مأمور شدم که به عشق آباد بروم و تهنیت فتح را به روس‌ها بگویم. من نیز از خراسان به عشق آباد رفتم و از جانب دولت ایران تهنیت فتح گفتم و مورد نهایت پذیرایی از طرف فرمانده روس قرار گرفتم. این رساله حاوی حوادث این سفر و اطلاعات جغرافیایی بسیاری از محال و شهرهای واقع بین راه و نظم و ترتیب قشون روسیه تزاری است.

آغاز: هو، بعد از فتح قلعه گوگ تپه و قلع و قمع ترکمانان که وقایع آن داستانی است که درهر سربازاری است

انجام: محض اینکه زیاد جسارت در چاکری ننموده باشد باختصار عرض کوشید بپایان آمد این دفتر، حکایت همچنان باقی.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر نهم، به کوشش محمد گلبن، ۱۳۷۷ش

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۱گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۵۶]

● **سفرنامه روم و عراق و فرنگ** / تاریخ / فارسی

safar-nāme-ye rūm va ‘erāq va farang

جونپوری، محمد عوض، ق۱۳ قمری

jonpūrī, mohammad ‘avaz (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۳۳

آغاز: اول فرود آمده اعانت ... نزول تمام؛ **انجام:** از پاس شحنه انصافش گرگ بیشه شبانی کرده ...

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **سفرنامه زیارت آستانه مقدسه = سفرنامه مشهد** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye zīyārat-e āstāne-ye moqaddase = safar-nāme-ye mašhad

طباطبائی، محمد حسن بن میرزا باقر، ۱۲۴۹؟ - ۱۳۰۸ قمری

tabātabā’ī, mohammad hasan ebn-e mīrzā bāqer (1834 - 1891)

از میرزا حسن منشی اسرار پسر میرزا باقر پیش خدمت عباس میرزا (– ۱۲۴۹ق). روزنامه ذهاب و ایاب او است به مشهد مقدس از ۲۷ شعبان ۱۳۰۷ تا ذیحجه ۱۳۰۷. از اوست تبصرة المسافرین مورخ ۱۲۷۰–۱۳۰۸ و به نام ناصرالدین شاه و میرزا حسن طباطبائی منشی در شرح سفرش از تبریز به تهران و سفر عثمانی و مشهد با اسناد و فرمانها و کتیبه‌ها و سیاهه هزینه سفیران.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای سلطان القرائی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ علی طباطبائی در ص ع یادداشتی درباره مؤلف نوشته؛ ۸۱ص [فیلمها ف: ۲ – ۲۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۸۱/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. بخشی از آن است مربوط به سفرنامه مشهد میرزا اسدالله وکیل الملک وزیر مختار؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۲۷۵]

● سفرنامه سالتیکوف / خط / فارسی

safar-nāme-ye sāltīkof

مقنی باشی، عبدالله بن علی اکبر، ق۱۴ قمری

moqnī bāšī ،'abd-ol-lāh ebn-e 'alī akbar (- 20c)

به دستور: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۳۰۵ق

سالتیکوف که یکی از شاهزادگان روسی است از مسکو به ایران می‌آید و شرح این مسافرت و وصف شهرهای بین راه را می‌نگارد که قسمت راجع به ایران آن امروزه بسیار زیباست چه شهرهای ایران را به سال ۱۸۳۸ میلادی شرح می‌دهد. قسمت قفقاز و گرجستان آن نیز حاوی اطلاعاتی است درباره اوضاع آن روز این سرزمین‌ها که تازه از ایران جدا و به روسیه پیوسته شده‌اند.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۳۲

آغاز: دیباچه. بسمه تبارک و تعالی. شاهزاده سالطیکوف از شاهزادگان دولت روس در سال ۱۸۳۸ میلادی سفری بممالک محروسه ایران آمده ... و آن سفرنامه که بزبان روسی بوده این غلام جان نثار خانه زاد سید عبدالله که در مدرسه مبارکه دارالفنون تحصیل کرده بفارسی ترجمه نمود ... مقدمه از قول مصنف در اوان شباب با یکی از نقاشهای مملکت قفقاز موسوم به (ارلواسکی) آشنا شده قلم نقاشی و طراحی او باندازه بود که در همان زمان تمام خیالات مرا مایل و فریفته ممالک مشرق زمین میگردانید چون چندی گذشت مسموع شد که دسته سفارتی از قبل دولت علیه ایران بروسیه خواهد آمد لهذا با کمال اشتیاق انتظار قدوم سفیر موصوف را داشته و دیدن ایشانرا بر خود ختم میدانستم اوقاتیکه سفیر مشارالیه وارد سنت پطرز بورغ گردید در آنوقت تقریباً دوازده سال از سن من بیش نگذشته بود ... و من در یکی از اطاقهای عمارت خودمان واقع در کوچه سلطنتی و بر کنار رودخانه سنگچین شده نوا نشسته بودم که در این اثنا صدای شیپور نظام بسمع من رسید ... و ورود سفیر مزبور باین شهر نزدیک گردید فوراً از خانه بیرون آمده ... ناگاه دو حیوان بسیار عظیم و مهیبی از دور بنظر رسید که آهسته آهسته در جلو شیپورچیان میآیند چون قدری نزدیک شدند معلوم شد که این هر دو فیلهای ایلچی ایران میباشند که آنها را زینت کرده اند و عجب در آن بود که در پای فیلها نیز چکمه داشت غرض آنکه این حیوانهای مهیب که در واقع بمنزله ستون یا یک دیوار متحرکی بود در نظر من بسیار عجیب و غریب میآمد ... بعد از آن یکدسته شاطر و فراشخلوت‌ها در جلو کالسکه مطلای دولتی که چند رأس اسب آنرا میکشید نمایان شدند و ایلچی اعلیحضرت پادشاه ایران فتحعلی شاه که میرزا ابوالحسن خان نام داشت در همان کالسکه نشسته بود ... در حقیقت این انتظار فوق العاده عجیب من ... بجهت دیدن ممالک مشرق زمین مخصوصاً مملکت ایران زیادتر میگردید و پس از چندی ... بمملکت ایران آمدم و از آنجا بهندوستان رفته مدت دو سال در آن سرزمین با وسعت توقف کردم ... الیوم که بیست و دوم ماه او ۱۸۳۸ میلادی است در دامنه کوهستان قفقازیه و ابتدای دشت و جلگه‌های (کاباروا) میباشد وارد شده ... و از اینجا تا شهر تفلیس زیاده از صد و هفتاد ورست نمانده است؛ **انجام:** جواب نامه میرزا مسعود که از ولادی قفقاز بتاریخ یوم شانزدهم ماه آوریل ۱۸۳۹ مسیحی نوشته ام ... من از جنابعالی خواهشمند هستم که بر این مطلب معتقد بوده بدانید که من از ضیافتهائی که در ایران از برای من بخصوصه از جانب جنابعالی بظهور رسید کمال تشکر و امتنان دارم و افتخار دارم که احقر نوکران شما محسوب شوم ... ترجمه خانه زاد دولت ابد آیت قاهره سید عبدالله ابن مرحوم سید علی اکبر مقنی باشی فی یوم سه‌شنبه پانزدهم شهر جمادی الثانی سنه ۱۳۰۵ هجری حرره محمد قزوینی المعروف به آشوری.

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی آشوری، تا: ۱۳۰۵ق؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب، خط ناصرالدین شاه قاجار به مضمون «تماماً ملاحظه شد»، به انضمام یک قطعه عکس چاپی تصویر یکی از شاهزادگان قاجار؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوای روکش مخمل سبز چمنی، ۱۷۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ – ۵۲۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۲

آغاز: دیباچه، بسمله تبارک و تعالی، در اوان شباب، یکی از نقاشهای مملکت قفقاز؛ **انجام:** بخصوص از قبل جنابعالی بظهور رسید کمال تشکر و امتنانرا دارم و افتخار دارم که احقر نوکران شما محسوب شوم و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج، قرمز، ۱۰۰گ، ۱۲ سطر

(۱۳/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۵]

← سفر نامه سن پطرزبورغ ⟵ سفرنامه روسیه

● **سفرنامه سن پطرزبورغ = تشخیص منازل** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye san peterzbūrq = tašxīs-e manāzel

افشار قزوینی، حبیب الله خان، ق۱۳ قمری

afšār-e qazvīnī, habīb-ol-lāh xān (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۳ق

سیف الملک عباسقلی خان میر پنجه سال ۱۲۷۱ق به سفارت از طرف دولت ایران برای تعزیت فوت نیکلای امپراطور روسیه و تهنیت جلوس الکساندر نیکلاویچ به سن پطرزبورغ می‌رود. او در این سفر دستور می‌دهد تا اتفاقات و حوادث بین راه چه در وقت رفتن و چه در برگشتن، به وسیله حبیب الله خان افشار قزوینی، که از ملتزمان رکاب بوده، تحریر و انشاء شود. حبیب الله خان دست به کار می‌شود و سرانجام این کتاب تحریر می‌یابد. در این کتاب مباحث جغرافیایی از منازل و چارپاخانه‌های بین پل خدا آفرین تا سن پطرزبورغ با ذکر فاصله بین آنها بر حسب فرسخ آمده است.

آغاز: بسمله، مأموریت جناب جلالت مآب کفایت و کفالت انتساب امارت و ایالت اکتساب عظمت و حشمت

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در منزل تشریف داشته نواب و الا ابو الملوک و سایر شاهزادگان عظام و امیر الامراء العظام سردار و سائر امرا و اعیان همگی بدیدن آمدند تم بالخیر و السعادة و الاقبال

ضمناً قبل از شروع کتاب صورت مصالحه نامه پاریس، که از ۱۸ مارس تا آخر آن ماه امضاء شده و از ۱۰ تا ۲۷ آوریل مبادله گردیده است، می‌آید. در دو صفحه بعد از اتمام کتاب «گفتگوی ایلچی جانشین مملکت قفقاز» آمده است؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۳ق؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۸گ، ۱۴ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱ - ۲۷۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۳]

● **سفرنامه سوماترا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye sūmātrā

وت، قرن ۱۹ میلادی

vet (19c)

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ‘īsā (- 19c)

از: مسیو وت؛ مترجم: میرزا عیسی خان گروسی (محتملاً)

اهداء به: ناصرالدین شاه

نویسنده که یکی از سیاحان معروف قرن نوزدهم است با کشتی عازم جزیره سوماترا می‌شود و در آن جا پس از گردش در نقاط مختلف محل و اطلاع از وضع جغرافیایی و ملی محل و آداب و رسوم اهالی دست به تحریر این رساله می‌زند که حاوی اطلاعات ذی‌قیمتی راجع به کشور سوماتراست. این رساله در روزنامه معروف توردومند انتشار می‌یابد و سپس از طریق آن روزنامه به فارسی برگردانده می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۳

آغاز: ترجمه: هو الله تعالی شأنه العزیز. شرح جزیره سوماترا، نقل از روزنامه؛ **انجام:** که بسیاری از اهالی دهات هستند که زیاده از اینها اسباب زندگانی ندارند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز، ۶۱گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۳]

● **سفرنامه سوماترا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye sūmātrā

وت، قرن ۱۹ قمری

vet (19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۸ق

این نسخه که جلد دوم سفرنامه دکتر وت است حاوی دیدنی‌های او در این ناحیه و مباحث جغرافیایی و مطالب مردم‌شناسی و حیوانات جنگل‌ها و جزائر و دریاچه‌هاست. او پس از ختم سفر با کشتی بخاری به هند می‌رود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۱

آغاز: بسمه تبارک و تعالی. بقیه شرح سیاحت دکتر وت در جزیره سوماترا؛ **انجام:** بزودی داخل در خدمت همان اداره گردید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج قرمز، ۶۱گ، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۳۰۹]

● **سفرنامه سومالی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye sūmālī

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ‘īsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۳۰۳ق

مسیو روال به سال‌های ۱۸۸۲م و ۱۸۸۳م به نواحی «زنگبار» و «سومالی» و «باین» (سواحل شرقی افریقا) سفر می‌کند و شرح مفصلی از این سفر خود درباره اوضاع جغرافیایی و اقلیمی و آداب و رسوم مردمان و وضع کشاورزی محل‌های دیده در روزنامه توردومند درج می‌نماید. این نسخه ترجمه آن سفرنامه مسیو روال است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۲

آغاز: بسمله. از مثلهای کهنه سواحلیهاست که گفته اند کسی از آب چشمه؛ **انجام:** که مأوای بزمجه ... و کرگدن بحری شده است و انواع طیور در آن جای گرفته است

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۳ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول، حاوی عکس‌های فتوگرافیک، نصف صفحه مقدمه از مترجم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ، ۱۰ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۳۴۰]

● **سفرنامه سوم به قم** / تاریخ ایران / فارسی

safar-nāme-ye sevvom be qom

ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ – ۱۳۱۳ قمری

nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)

مشاهدات ناصرالدین شاه قاجار است در سفر سوم به قم. ناصرالدین شاه به نوشتن سفرنامه علاقه فراوان داشت و شرح جزئیات مسافرت‌های خود را در داخل و خارج به نام‌های سفرنامه خراسان، سفرنامه فرهنگ (سفر اول و دوم)، سفرنامه مازندران، سفرنامه مشهد، سفرنامه عراق عجم یا خودش نوشته و یا حکیم الممالک علینقی (وی سفرنامه مازندران را نوشته است) و یا محمد حسن بن حاجب الدوله علی مقدم مراغه‌ای معروف به اعتمادالسلطنه (سفرنامه خراسان به‌وسیله اعتمادالسلطنه نوشته شده است) نوشته‌اند.

آغاز: روزنامه سفر سیم زیارت حضرت معصومه سلام الله علیهاست، روز دوشنبه چهاردهم شهر صفر صبح زود از اندرون بیرون آمدم نصرالملك مصطفی قلی خان میر نجه حاضر شده بودند قدری که گذشت نصیرالدوله آجودان باشی سهام الدوله، مصطفی خان امیر تومان، صاحب منصبان زیادی حاضر شدند. سادات زیادی حاضر بودند در وقت گرفتن پول خیلی هرزگی کردند

انجام: خطیب شال خلیل خانی آقا جواد متصدی گلدسته‌ها شال علیل خانی حاجی میرزا صفی شال خلیل خانی آقا سید ابوالحسن متولی مقبره مرحومه صبیه نواب حسام السلطنه شال خلیل خانی.

چاپ: مجموعه رسائل فارسی، دفتر نهم، مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ش، به کوشش سید محسن حسینی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** صاحب منصبهای نظام ... که باستقبال آمده بودند، دیده شدند، بحمدالله وارد منزل شدیم.

خط: نستعلیق ممتاز، کا: محمد حسین شیرازی، تا: ۱۳۰۰ق؛ دارای سرلوح مذهب مرصع کتیبه‌دار، دو صفحه اول و دوم دارای تذهیب بسیار دقیق عصر قاجار، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۹ – ۴۶]

مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ – ۵۵۷]

← سفر نامه شاردن ⪢ سیاحت نامه شاردن

← سفر نامه شاردن ⪢ قباله مصالحه

● **سفرنامه شارل ژلیه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye šārl žolīye

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۲۹۷ق

شارل ژلیه در فرانش کنت به سفر می‌پردازد و از نقاط مجهول فرانسه به دقت بازدید می‌کند و بعد مشاهدات خود را به رشته تحریر می‌کشد که شرح آبشار دوب آن بسیار جالب توجه می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۱

آغاز: در سنه هزار و ششصد و شصت و هشت ارک رش را بحکم لوئی شانزدهم آتش زدند؛ **انجام:** تحمیل برای بزها ساخته شده است باید پائین آید

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۷ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل قرمز، ۲۰گ، ۱۵ سطر (۱۱×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ – ۱۲۲]

● **سفرنامه شام = سفرنامه دکتر لرته** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye šām = safar-nāme-ye doktor lerte

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

از: دکتر لرته (لرت)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۲۹۷ق

نویسنده که به سال ۱۸۷۸م از شام دیدن کرده است مسافرت و دیدنی‌های خود را در توردومند انتشار داده است. وی به نواحی شام و مستعمرات عربی عثمانی سفر می‌کند و شرح این سفر خود را با وضع جغرافیایی و سیاسی و اقتصادی نواحی

عربی‌نشین مفصل می‌آورد و نیز وسایل حمل و نقل بادیه‌نشینان عرب را توضیح می‌دهد.
آغاز: بسمله، سیاحتنامه ایست که دکتر لرته فرانسوی در سفر شام نوشته است ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ترجمه: و ماندگی بنوبت بآنها سوار میشدند باقی مانده در نمره آتیه
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ رجب ۱۲۹۷ق، جا: تهران؛ حاوی مجالس فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل قرمز، ۵۸گ، ۸ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۱۱۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** همگی مسلمان می‌باشند مگر معدودی از آنها که عیسوی و یهودی می‌باشند بقیه در نمره آینده
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ حاوی عکسهای فتو گرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مخمل زرد، ۴۴گ، ۱۴ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۴ – ۲۶۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۵۲
آغاز: تا زشاهان عدالت است بیاد ×× شاه را طول عمر و شوکت باد؛ **انجام:** ما را وداع کرده به بیت المقدس معاودت کردیم
توضیح: این سفرنامه شامل بقیه حوادث سفرشام دکتر لرت است که قسمت اول در شماره ۱۶۳۶ آمد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ مجدول، خط ناصر الدین شاه آمده: «تماماً ملاحظه شد»، حاوی چند عکس گرافیک؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل بنفش، ۱۰۲گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ – ۱۳۱]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۴
آغاز: ترجمه: بسمله، ترجمه تحت اللفظ سفرنامه دکتر لرته در شاه حالیه، از عین جدی؛ **انجام:** ترجمه: برمن منت خواهند گذاشت خداوند توفیق اتما. بدهد. بقیه در نمره آتیه
این قسمت بقیه سفرنامه دکتر لرته است که در قبل آمد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۹ق، جا: تهران؛ دارای عکس‌های فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی و سفید، جلد: تیماج ماشی، ۸۷گ، ۱۰ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۲۵۶]

● **سفرنامه شام** / سفرنامه / عربی و فارسی

safar-nāme-ye šām

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ – ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876 - 1969)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۶
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: - ۴۵۰]

← سفرنامه شیخ الاسلام قزوینی > وقایع الایام

● **سفرنامه شیراز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye šīrāz

رکن الدوله، محمد تقی، ۱۲۶۲ – ۱۳۱۸ قمری

rokn-od-dowle, mohammad taqī (1846 - 1901)

در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه در وضع طبیعی و مصنوعی خط راه تهران به شیراز به صورت منزل به منزل.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۶۹
آغاز: الحمدلله الذی قرد من العقل السلیم للانسان دلیلا ... و بعد بر حسب اشاره همایونی؛ **انجام:** به همین چند بقعه اکتفاء رفت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۳۱۰ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ سبز، ۴۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۲/۸سم [ف: ۳ – ۴۶۴]

● **سفرنامه شیراز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye šīrāz

اقبال آشتیانی، عباس، ۱۲۷۶ – ۱۳۳۴ شمسی

eqbāl-e āštīyānī, ʻabbās (1897 - 1955)

همراه وثوق السلطنه والی فارس که از ساعت سه روز شنبه ۲۵ اسد ۱۳۰۳ از اصفهان بیرون شدند و ۳۱ اسد تا سه‌شنبه ۱۷ سنبله همین سال و روی هم ۱۸ روز این سفر به درازا کشیده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۰۱-ف
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۱۰۷]

● **سفر نامه شیراز** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye šīrāz

تفصیل مأموریت مؤلف به شیراز و رویدادهای راه رفتن و بازگشت و وقایع ایام اقامت در منطقه فارس را، با اختصار گزارش کرده و از تاریخ یک‌شنبه نوزدهم ربیع الاول ۱۳۳۲ تا روز شنبه ۱۳ رجب ۱۳۳۸ را دربر دارد. قبل از سفرنامه در دو صفحه شرح حال مؤلف در روزگار کودکی و ایام تحصیل وی نیز آمده و همه معلوماتت کتابچه جنبه شخصی دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۲۷
آغاز: چناچه در صفحه قبل ذکر شده قصدم تحریر وقایع دوره حیاتی خودم است واز ما سبق چیزی قابل ذکر در خواطر نیست؛ **انجام:** چند روزی از نداشتن اسباب بدگذشت متدرجاً مختصر

اسبابی خریدم
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرد، ۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۴ - ۱۲۱]

← سفرنامه شیراز به هند ⟩ آیینه عبرت

● **سفرنامه صحرای الجزایر = مسافرت به صحرای الجزایر** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye sahrā-ye aljazāyer = mosāferat be sahrā-ye aljazāyer

لارژو، ق۱۹ میلادی

lāržū (- 19c)

مسیو لارژو فرانسوی از سال ۱۸۷۴م تا ۱۸۷۸م به صحرای الجزایر مسافرت می‌کند و در نقاط سر راه آنچه می‌بیند یادداشت می‌نماید. ابتدای حرکت او از مملکت «بیگرا» است و در این جا شرح مفصلی از مملکت «بیگرا» که در قلب صحرا واقع است، می‌دهد سپس از ملکه زیبان مطلبی نقل می‌کند و سفرنامه خود را با شرح «جبل حقاری» و راهی که از «نیژر» به «سنه کال» می‌رود به پایان می‌برد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸

آغاز: ترجمه توردومند، روزنامه جدیدیست که در آن وقایع احوال مسافرتهائی که در دنیا می‌شود مندرجست وقایع احوال مسافرتی است که مسیو لارژو فرانسوی از سنه ۱۸۷۴ الی سنه ۱۸۸۷ مسیحی در مملکت صحرای الجزایر واقعه در آفریقا نموده است؛ **انجام:** طولی نخواهد کشید که دولت مزبور فوائد کلی از آفریقا حاصل خواهد نمود

خط: نستعلیق، کاتب = مترجم (احتمالاً)، تا: اواخر قرن ۱۳، جا: تهران؛مجدول،حاوی تعداد زیادی عکس از مناظر و مردم الجزایر و صحرا با چند نقشه جغرافیا؛کاغذ:فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱۲گ، ۱۱ سطر(۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱ - ۲۰]

● **سفرنامه طوس = سفرنامه حسام السلطنه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye tūs = safar-nāme-ye hosām-os-saltana

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۸۱/۲-ف

سفرنامه حسام السلطنه و ستایش از او (نسخه همین ستایش است و بس) و نامه‌ها و توقیعات به پادشاه قاجار خطاب میرزا سید علی خان (از مجلس)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۲۷۵]

← سفرنامه ظفری ⟩ تحفة السالکین

● **سفرنامه ظل السلطان به فرنگ** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye zell-os-soltān be farang

ظل السلطان، مسعود میرزا بن ناصر،۱۲۶۶-۱۳۳۶ قمری

zel-os-soltān, mas‘ūd mīrzā ben nāser (1850 - 1918)

شرح این مسافرت در تاریخ سرگذشت مسعودی از صفحه ۳۷۱ به بعد چاپ شده.

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۸۹

آغاز: مدتی بود مزاج بسیار محکم قوی می‌داشتم دو سال است به نوبه ... مبتلا شده ام؛ **انجام:** هر چه خداوند تبارک و تعالی بخواهد پیش بیاید ...

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۳۱۳ق؛ ۴۱۲ص، ۱۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۱۰]

● **سفرنامه عباس میرزا = شرح مسافرت عباس میرزا به ممالک شرقی** / سفرنامه، تاریخ / فارسی

safar-nāme-ye ‘abbās mīrzā = š.-e mosāferat-e ‘abbās mīrzā be mamālek-e šarqī

الهی، محمد جعفر

elāhī, mohammad ja‘far

از محمد جعفر الهی که خود ملازم عباس میرزا بوده با اشاره به مظالم و تحریکات انگلیس. این رساله تکمله‌ای است بر کتاب بدایع‌نگار.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲-فیروز

آغاز: چون سفرای دولت بهیه انگلیس بعد از وفات خاقان خلد آشیان، بنا بر درویشی‌های مرحوم حاج میرزا آقاسی و بیگانگی او از حفظ دولت و دین، تغییر اسلوب داده تکالیف شاقه در امور داخله و خارجه ... نموده اند تا نوبت سفارت به مستر موریه وزیر مختار رسید و شرح حال مکشوف ... گشت، به کلی خاطر اهالی ... آزرده شد که شرحی به موجب آزادی بنگارند. خامه بدایع نگار اقتصار جسته از بدو دولت شاهنشاه مبرور نگاشت و زحمات ولی عهد مبرور طاب ثراه را متعرض نگردیده گذشت و گذاشت. بر این بنده محمد جعفر الهی که خدمت ملت و غیرت دولت را به وراثت دارد لازم شد که شرح مسافرت و جهت حرکت ولی عهد مبرور از آذربایجان به ممالک شرقی که خود محرم خدام حضرت بوده آنچه دیده و شنیده اشتهار نامه‌ای کنم؛ **انجام:** تا آن که نوبت به شاهنشاه مبرور رسید و آن همه خسران کشید و به قلم بدائع نگار رسید. حقیقت دولت علیه ایران را می‌رسد که این شعر را به دولت بهیه انگلیس نویسد: تطاولی که تو کردی به دوستی با من ×× من این به دشمن خون خوار خویش نپسندم اللهم اصلح کل فاسد من امور المسلمین.

خط: نستعلیق زیبا، کا: صدرالدین محمد الهی، تا: ۱۳۱۲ق؛ دارای

یک سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز؛ ۴ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۱۲۹]

↩ سفرنامه عتبات ⟵ روزنامه سفر عتبات
↩ سفرنامه عتبات ⟵ سفرنامه غروی

● **سفرنامه عتبات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye ʻatabāt
جامی مهاجرانی، حسین خان، ق۱۴ قمری
jāmī mohājerānī, hoseyn xān (- 20c)
از جامی میرزا حسین خان مهاجرانی همدانی است؛ از همدان به نجف و کربلا و برگشت او و تا اندازه‌ای وضع اجتماعی آن روزها از این سفرنامه روشن می‌شود و بسیار سودمند است. سفر از روز سه‌شنبه ۴ رمضان ۱۳۲۱ بوده تا شنبه ۲۴ صفر ۱۳۲۲ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۹۱
آغاز: بسمله. حمدله. که خداوند عمر و توفیق کرامت فرمود و چند سفر بزیارت عتبات عالیات مشرف شدم ... و از اول تا بحال عمر شصت و یکسال شده چندین مرتبه اول صبح برخاستم نماز صبح خواندم؛ **انجام:** امروز صبح روز شنبه بود بعد از نماز و صرف چایی از منزل آمدیم عمارت.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵۴گ، ۱۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۴ - ۳۸۳۰]

● **سفرنامه عتبات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye ʻatabāt
رضائی، علیرضا بن داود، ق۱۴ قمری
rezāʼī, ʻalī-rezā ebn-e dāvūd (- 20c)
سفرنامه عتبات میرزا رضاخان تبیان الملک در ۱۳۲۹ق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۴
آغاز: بعد بسمله. وقایع یومیه. روز یک‌شنبه ۷ شهر شوال المکرم ۱۳۲۹ در کربلای معلی این کتابچه شروع شد ساعت یازده به حرم مشرف گردیده تا نیم ساعت از دسته گذشته در حرم بودم؛ **انجام:** روز یک‌شنبه بیست و دوم. امروز حالم چندان خوش نیست لیکن به واسطه قوه خیال ملاقات بچها اگر صد درجه کسل تر باشم.
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۷ شوال ۱۳۲۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۷۵گ، ۲۵-۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [سنا: ف: ۲ - ۱۴۴]

● **سفرنامه عتبات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye ʻatabāt
قندهاری، محمد عظیم بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری
qandehārī, mohammad ʻazīm ebn-e mohammad esmāʻīl (- 20c)
کاتب دفتر حاجی میرزا محمد عظیم خان منشی دربار هرات پسر محمد اسماعیل خان منشی برخی از سفرهای خود را یاد نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۳۵/۳
آغاز: تفصیل سفرهای حقیر فقیر حاجی میرزا محمد عظیمخان منشی دار السلطنه هرات که در سن بیست سالگی؛ **انجام:** و در ماه نهم وارد شدیم و از نجف اشرف تا بهرات بسواری اسب شصت و پنج منزل زدیم.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۴۲۹-۴۳۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹ - ۷۴]

↩ سفرنامه عتبات (سال ۱۲۸۸ق) ⟵ سفرنامه غروی

● **سفرنامه عتبات عالیات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye ʻatabāt-e ʻālīyāt
گلستانه، محمد مورخ، ق۱۴ قمری
golestāne, mohammad movarrex (- 20c)
این سفر که به روز دوشنبه شانزدهم شوال ۱۳۴۴، از اصفهان به طرف قم برای زیارت عتبات عالیات در عراق شروع شده، طبق این گزارش روزانه حدود یک سال به طول انجامیده و ضمن یادداشت‌ها خصوص مقتل امام حسین علیه السلام و یاران آن حضرت را با تفصیل نگاشته و می‌توان آن را کتابی جداگانه به حساب آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۷۶
آغاز: حمداً لمن جعل سیر المتقدمین عبرة للمتأخرین ... و بعد چنین گوید کلب دودمان مصطفوی و دربان کشیک پنجم آستانه مبارکه رضوی
خط: نستعلیق، کا: محمد علی گلستانه، بی‌تا؛ گاهی در حاشیه خط مؤلف دیده می‌شود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۱۶ - ۲۵۱]

● **سفرنامه عتبات عالیات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye ʻatabāt-e ʻālīyāt
تاریخ روز به روز سفر به عتبات عالیات است که از شنبه ۵ ذیحجه ۱۲۹۸ از تهران شروع و در روز ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۹۸ به تهران ختم شده است و در آن وضعیت منازل و دیدارها و ... را ثبت نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۸۳/۱ و ۲۱۹۴/۱

آغاز: منازل عتبات عالیات و سرگذشت مخلص در این سفر در سال ۱۲۹۸ شنبه ۵ ذیحجه منزل چهار مزرعه؛ **انجام:** خیلی با صفاست بی خبر وارد شدن سفری بجهت آنکه سفری و حضری هر دو آسوده هستند و روز ۲۶ ربیع الثانیه ۱۲۹۸ وارد خراب آباد تهران شدیم

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج سبز، ۷۶گ (۱پ-۷۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۶] و [عکسی ف: ۶ - ۲۴۴]

● **سفرنامه عتبات عالیات** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye ʻatabāt-e ʻālīyāt

این سفر به طرف عراق با جمعی از خویشان و دوستان نگارنده، برای زیارت مشاهد عتبات عالیات، در شب نهم ماه مبارک رمضان شروع شده و روز عید غدیر مسافران در نجف اشرف حضور داشته‌اند و در کاروان از خویشان نگارنده از جمله دو برادر و دو فرزند وی همسفر بوده‌اند. نگارنده اصلاً افغانی و گویا ساکن مشهد می‌باشد، پدرش محمد حسن خان و خودش دارای کتابی است به نام «بحر الفوائد» و از ملاقات‌های منازل برمی‌آید که باید شخصیتی محترم و شاید اداری بوده است. این سفرنامه در نسخه حاضر ناتمام و تا ورود به نجف را دارد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۸۹

آغاز: در شرح حرکت و سیاحت این بنده ... در روز نهم ماه رمضان که عازم بودم بملاحظه اینکه رسم زایران حضرت سید الشهداء

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۲۲]

● **سفرنامه عتبات و مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye ʻatabāt va makke

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۳۱۸ق

نگارنده این سفرنامه گزارش سفر خود را که در معیت حاج سید محمد تاجر طهرانی بوده، از طریق عراق و بعد از زیارت عتبات عالیات، به سوی مکه برای ادای حج و بازگشت از طریق سوریه و بیروت و بادکوبه به ایران را گزارش کرده است. این سفر سه‌شنبه دوم رجب ۱۳۱۷ق شروع شده و روز پنج‌شنبه دهم جمادی الاول ۱۳۱۸ق به پایان رسیده است.

آغاز: روز سه‌شنبه ... باسباب خفیه الهیه و الطاف علیه جناب مستطاب عمدة الاشراف آقای حاجی سید محمد تاجر طهرانی به مقتضای میثاقی که در روزگار گذشته با این بنده بسته بودند ...

انجام: بعد از صرف چای و قلیان سوار شدیم و دو ساعت از روز گذشته ... [وارد تهران شدیم]

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، به کوشش رسول جعفریان و صادق برزگر، ص ۱۲۴– ۲۲۸

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۰۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۱۶۵]

● **سفرنامه عربستان = سفرنامه خوزستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāmeye ʻarabestān = safar-nāme-ye xūzestān

سرتیپ مهدی قلی خان، ق۱۴ قمری

sartīp mahdī qolī xān (- 20c)

سفرنامه سرتیپ مهدی قلی خان است به همراه سپاهانش به منطقه خوزستان فعلی که در آن روزگار، «عربستان» نامیده می‌شد.

چاپ: ۱۳۸۲ شمسی، این کتاب با تحقیق و تصحیح آقای محمدعلی صالحی در مجموعه «میراث ماندگار» ۱۸۵/۲–۲۷۰ از انتشارات کتابخانه مرعشی به چاپ رسیده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۳

آغاز: الحمدالله رب العالمین ... اما بعد، توکل میجویم از ذات ذوالجلال که کریم و رحیم است ... که بعضی از وقایعات و اتفاقات این سفر عربستان که مأمورم ذکر شود؛ **انجام:** ما از راه دیگر آمدیم. در کمال تشخص وارد شدیم [بحمدالله] حضرات تشریف آوردند

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با قلم خوردگی؛ مهر: «اهدایی سید کاظم کمالی الحسینی همدانی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۵۵گ، ۱۱–۱۶ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴۰ - ۴۵۶]

● **سفرنامه عشق آباد، سمرقند و بخارا** / سفرنامه / فارسی

safar nāme-ye ʻešq-ābād, samarqand va boxārā

حسینی فسائی، محمود بن زین العابدین، – ۱۲۷۱ قمری

hoseynī fasāʼī, mahmūd ebn-e zeyn-ol-ʻābedīn (- 1855)

گزارشی است از سفر شخصی به همراهی طلبه‌ای سید و دو نفر شیرازی و یک نفر تبریزی از مشهد مقدس رضوی به شهرهای عشق آباد (در کشور ترکمنستان فعلی) و سمرقندی و بخارا (در جمهوری ازبکستان فعلی) و چند شهر دیگر، زمان حرکت روز چهارشنبه ۲۱ ربیع الاول سال ۱۳۱۳ق، زمان ورود به عشق آباد در ۲۷ ربیع الاول و زمان برگشت به مشهد مقدس صبح روز شنبه ۱۵ ربیع الثانی همان سال است، جمعاً سفر آنها ۲۵ روز طول کشیده، در این سفرنامه، از رساله یخچالیه تألیف میرزا محمد علی بن ابی طالب اصفهانی (در گذشته قبل ازسال

۱۳۰۶ق) یاد شده است. مؤلف، از تبار علی خان مدنی بوده و از هنر خطاطی و شعر بهره زیادی داشته است.
[تاریخ رجال ایران: ۲۵۶/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۲۹
آغاز: پس از گرفتن تذکره ایرانی و روسی بزحمت و مشقت زیاد با سیدی طلبه ظهر روز چهارشنبه بیست و یکم شهر بیع الاول ۱۳۱۳ در گاری اسبی نشسته؛ **انجام:** منت خدای را که صبح روز شنبه پانزدهم شهر بیع الثانی سالماً وارد مشهد مقدس شده به تقبیل آستانه مبارکه فائز و فائض گردیدیم.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۳ق؛ محشی، رکابه‌دار، در پایان مطلبی این چنین آمده: «به جهت یاد بود خدمت جناب حکیم تقدیم شد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای کرمی، ۲۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۲ - ۵۷]

● **سفرنامه غروی = سفرنامه عتبات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye qaravī = safar-nāme-ye ‘atabāt
نظام العلماء، محمد رفیع بن علی اصغر، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۶ قمری
nezām-ol-‘olamā’, mohammad rafī‘ ebn-e ‘alī asqar (1835 - 1908)

این سفر در سال ۱۲۸۸ انجام شده است.
چاپ: ایران، تبریز، سنگی، ۱۳۱۳، جیبی، ۳+۷۰ص (۱-۷۰)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۳۰/۱
آغاز: بسمله. حمدله. الصلوة علی محمد و آله اجمعین و بعد مخفی نماند که برای شخص سالك ضبط و ثبت وقایع ماه؛ **انجام:** گر همدم مائی و ترا یاری نیست ×× دم اندرکش که باکست کاری نیست
خط: نستعلیق، کا: علی مشهور به ابوتراب، تا: رجب ۱۳۱۳ق؛ جلد: تیماج رویه مخمل یشمی، ۲۸گ (۱پ-۲۸پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۷]

● **سفرنامه فارس = منازل فارس** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye fāres = manāzel fāres
محمد حسن میرزا مهندس، ق۱۳ قمری
mohammad hasan mīrzā mohandes (- 19c)
کتابچه و راپورت مسافرت منازل ۲۲ گانه از شهر شیراز به سروستان و فسا و داراب و جهرم و خفر و کولر و سپس مراجعت به شیراز است که در شوال ۱۳۰۸ به روزگار فرمانروایی معتمدالدوله حکمران فارس و به دستور شاه و امین السلطان وزیر اعظم و مخبرالدوله وزیر علوم به این مأموریت پرداخته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۳۵
آغاز: بسمله. منزل اول کنار پل فسا فاصله مابین شهر شیراز و پل سه فرسخ تمام پس از حرکت از شیراز
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ رکابه‌دار، با یادداشتی درباره این سفرنامه به انشای مؤلف؛ جلد: گالینگور سرخ، ۲۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۹]

● **سفرنامه فارس = سفرنامه تهران به فارس** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-e fāres = safar-nāme-ye tehrān be fāres

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۰-ف
نسخه اصل: نسخه آقای ثقفی اعزاز در ۱۳۹ص. «از صبح روز پنج‌شنبه ۱۲ شوال ایت ئیل ۴ حوت از نظامیه به عزیمت ایالت و فرمانفرمایی فارس مصمم حرکت شدیم»؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۸]

● **سفرنامه فرنگ = دفتر خاطرات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye farang = daftar-e xāterāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۳۷
آغاز: ۲۳ تیر بعد از خداحافظی از عنایت و خادمی؛ **انجام:** دیر برود بیرون، دیگر از جا برخاستم
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن۲۰؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوا [رایانه]

← سفرنامه فرنگستان ﴿ مخزن الوقایع

● **سفرنامه فرنگستان = سفرنامه منظوم** / شعر، سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye farangestān = safar-nāme-ye manzūm
عیوق، ق۱۳ قمری
‘ayyūq (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ تألیف: ۱۲۹۰ق
ناصرالدین شاه در ۲۱ صفر ۱۲۹۰ق از تهران عازم فرنگستان می‌شود. عیوق نامی که جزء همراهان او بوده است مأمور می‌گردد تا اتفاقات سفر را به شعر درآورد، او این مأموریت را با سرودن اشعار این کتاب انجام می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۰۴
آغاز: نخستین بر زبانم گشت جاری ×× سپاس ذات پاك کردگاری؛ **انجام:** علوم اولین و آخرینند ×× که در گفتار شهد

انگبین اند
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مخمل بنفش، ۴۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ – ۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۲–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۲]

● **سفرنامه فرنگستان** / سفرنامه، داستان / فارسی
safar-nāme-ye farangestān
مظفرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۶۹ – ۱۳۲۴ قمری
mozaffar-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1853 - 1906)
در این کتاب شرح سفر سوم مظفرالدین شاه قاجار به فرنگستان است و دارای ۶۴ قطعه عکس چاپی از مجالس ضیافت و مناظر و مراسم بازدیدهایی است که به صفحات الصاق شده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۹۲
آغاز: بسمله – بتوفیق حضرت یزدان و خواست خداوند کون و مکان بتاریخ یک شنبه دویم شهر ربیع الاول ۱۳۲۳ شروع بنوشتن این سفرنامه میشود که سفرنامه سیم فرنگستان است. امروز که روز یک‌شنبه دویم شهر ربیع الاول هزار و سیصد و بیست و سه است از طهران عازم مسافرت بفرنگستان و همین امروز حرکت خواهیم نمود چند شب بود در باغ شاه بودیم دیشب را بشهر آمده شب را در باغ گلستان و عمارت برلیان بسر برده صبح که از خواب برخاستیم پس از ادای نماز و صرف چای آقای بحرینی بحضور آمده زیارت وارث را خوانده بودیم بعضی ادعیه که در هنگام حرکت و مسافرت فرض است خوانده شد ... مصمم حرکت شدیم؛ **انجام:** درین سفر بحمدالله بما خیلی خوش گذشته مقاصد صحیه و پلتیکی که خود را در کمال خوبی انجام داده مخصوصاً از خدمات اتابیک اعظم که منتها درجه جان فشانی و کاردانی را بخرج داده و از خدمات وزیر دربار اعظم و سایر ملتزمین کمال رضایت خاطر را داشته این سفرنامه را که خودمان فرمایش کرده و اعلم الدوله مینویسد باینجا ختم نموده شکر خدا را بجا میآوریم فی شهر شعبان المعظم سنه ۱۳۲۳.
خط: نستعلیق، کا: اعلم الدوله، تا: ۱۳۲۳ق؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب، با ۶۴ قطعه پیوسته عکس چاپی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوای روکش مخمل نیلی، ۲۴۰ص، ۱۷ سطر و ۶۴ قطعه پیوسته عکس چاپی، اندازه: ۲۲/۵×۳۶سم [ف: ۵ – ۵۴۵]

● **سفرنامه فرنگستان = سفرنامه اروپا** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye farangestān = safar-nāme-ye orūpā
مظفرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۶۹ – ۱۳۲۴ قمری
mozaffar-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1853 - 1906)
سفر مظفرالدین شاه در ۱۳۱۷ به اروپا

۱. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۱۸۵
آغاز: بنام خداوندی که هستی ازوست ×× جهان را بلندی و پستی ازوست روز پنج‌شنبه دوازدهم شهر ذی حجه ۱۳۱۷؛ **انجام:** وارد باب همایون و حرمخانه مبارکه شدیم و شکر و حمد الهی را بجای آوردیم.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مخمل بنفش، قطع: رحلی [نشریه: ۲ – ۲۶۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۳۲–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۱]
۲. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۹۰
آغاز: امروز که روز دوشنبه ۲۷ ذیحجه سال (؟) بود و هفدهم عید و حمل است در تالار دیوانخانه شب خوابیده بودم. صبح از خواب بیدار شدم؛ **انجام:** شکر خداوند را بجای آوردیم که الحمدلله بسلامتی سفر فرنگستان بخوبی و خوشی و سلامتی گذشت و حالا هم الحمدلله بسلامت وارد شدیم.
خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مخمل آبی، قطع: خشتی [نشریه: ۲ – ۲۶۴]

● **سفرنامه فرنگستان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye farangestān
سفر قوام الملک (چهارم) بنام حبیب الله، پسر قوام الملک (سوم) به نام محمدرضا خان شیرازی (همان، بامداد، شرح حال رجال ۴۰۱/۳) است به فرنگستان، نگاشته منشی از میرزا کوچک، سفری که از شیراز در ۲۲ ربیع ۱۳۲۶ق آغاز شده و در ۱۶ شعبان ۱۳۲۶ق به شیراز برگشت داشته است، که «محض جلب وسایل ترقیات و کشف فواید معلومات عصر» انجام گرفته است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۶۳
آغاز: (دیباچه): در مبادی سال خجسته مآل ئیچی ئیل ۱۳۲۶ق ارادت و مشیت حضرت باری با مقاصد ... آقای سالار السلطان دامت شوکته ... آغاز متن: شرح وقایع و حالات سفر ... بنام خدایی که هستی از اوست ... بتاریخ روز (۲۲ ربیع الثانی ۱۳۲۶) از شیراز به صوب قریه خانه خمیس که اولین ماست حرکت؛ **انجام:** بتاریخ (۱۶ شعبان ۱۳۲۶ق) به تقدیرات حضرت الهی، پس از سیر و سیاحت جهان گردی، در شیراز به امورات شخصی اشتغال ورزید ... (جمادی الاول ۱۳۲۷ق).
خط: نستعلیق خوش، کا: میرزا علی اکبر خوشنویس فرزند میرزا عبدالله شیرازی، تا: جمادی الاول ۱۳۲۷ق؛ با یادداشت ابراهیم قوام که «این یادداشتهای روزانه را میرزا کوچک منشی پدرم نگاشته و میرزا علی اکبر خوشنویس استنساخ کرده، که هیچکدام زبان خارجی نمی‌دانسته و لغات خارجی را غلط نوشته‌اند و معلوم می‌شود پدرم هم که چند سالی پس از آن سفر زنده بوده مجال مطالعه و اصلاح نداشته ... توضیح اینکه هر جا در این کتاب

«انتظام الممالک» نام برده شده، مقصود اینجانب ابراهیم قوام، که بعد به لقب «نصرالدوله» و پس از فوت پدر ملقب به «قوام الملک» شده بوده است. و در آن تاریخ «نصرالدوله» لقب عموی اینجانب بوده است. قبل از اینجانب پدرم و سه نفر از نیاکانم ملقب به «قوام الملک» بوده اند، که اینجانب «قوام الملک پنجم» هستم. به این ترتیب، ابراهیم قوام الملک، پسر حبیب الله قوام الملک، پسر محمدرضا قوام الملک، پسر علی محمد قوام الملک، پسر علی اکبر قوام الملک، پسر حاجی محمد ابراهیم اعتماد الدوله ...»؛
کاغذ: فرنگی مغز پسته‌ای، جلد: مقوایی تیماج عنابی، ۱۱۰گ، ۱۲ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ – ۱۴۱]

● **سفرنامه فیلیپین** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye fīlīpīn

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

دکتر ژول از سال ۱۸۷۹م تا ۱۸۸۰م در جزایر فیلیپین به سیر و سیاحت می‌پردازد و با قبایل دادائو و چند قبیله دیگر برخورد می‌کند و از آداب و رسوم این قبایل و اوضاع جغرافیایی محل و عوارض زمین از کوه و دشت و رودخانه مطالبی مفصل ذکر می‌کند و نیز از شکارهای متعددی که اهالی نقاط مختلف می‌کنند چند نمونه می‌آورد و همچنین از دریانوردی جزائر مختلف شرح مبسوطی می‌دهد. این سفرنامه یادداشت‌های روزانه دکتر ژول است که در روزنامه توردومند به چاپ رسیده و از آن روزنامه به فارسی برگشته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۰

آغاز: بسمله، مسافرت دکتر ژول منتانو در جزائر عدیده؛ **انجام:** و اوضاع وحشیان سمت شمال لوسون را حواله بقسمت و تقدیر نمایم
خط: شکسته نستعلیق، کا: عیسی گروسی، تا: ۱۳۰۲ق، جا: سلطنت آباد شمیران؛ مجدول، دارای عکسهای فتوگرافیک؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج ماشی، ۴۱گ، ۱۴ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ – ۳۰۸]

● **سفرنامه قراچه داغ** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qarāča dāq

شرح مسافرت مظفرالدین میرزا ولیعهد به قراچه داغ است به انضمام ده قطعه عکس چاپی از مظفرالدین میرزا و ملتزمین و همراهان و مناظری از شکارگاه و اردوی ولیعهد.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۹۴

آغاز: بسمله. روز یک‌شنبه نهم شهر شوال المکرم ۱۳۰۶ عصری بباغ شمال آمدم بعزم اینکه فردا بسمت قراچه داغ حرکت بکنم صبح بیدار شدم کسالت و قدری صداع داشتم میرزا محمودخان دکتر عرض کرد که باید تمبر میل بفرمائید ... تا عصری تکسر از مزاجم بحمدالله تعالی رفع شد جناب امیر نظام و ساعد الملک و نصرة الدوله و دبیر السلطنة آمده شرفیاب شدند؛ **انجام:** صبح چهارشنبه ۴ ذی قعده از آنجا نماز صبح را خوانده قبل از غروب آفتاب سوار شدیم نزدیکی قریه خواجه آفتاب طلوع کرد ... قوروق را کسان میرشکار بسیار خوب نگاه داشته اند و همه جا علف زیاد است ... شکر خدای را که در این سفر از هر جهت خوش گذشت و مکروهی اتفاق نیافتاد ... راقمه جان نثار آستان ... محمدرضای منشی فی شهر ذی حجة الحرام ۱۳۰۶.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمدرضای منشی، تا: ۱۳۰۶ق؛ مجدول، کمندکشی لاجورد، ده قطعه عکس چاپی؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: تیماج لاکی، ۳۰ص، ۱۵ سطر و ده قطعه عکس چاپی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵ – ۵۳۰]

● **سفرنامه قراچه داغ = سفرنامه ولی عهد** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qarāča dāq = safar-nāme-ye valī ʻahd

یا کتابچه وقایع سفر قراچه داغ و سرحدات مغان و اردبیل و ایلات و عشایر سرحدات از ۲۲ شوال تا سه‌شنبه ۲۴ (ماه محرم ۱۲۹۲) با اجازه تلگرافی از شاه و همراهی چند تن مانند صاحب دیوان و نواب حاجی عباس قلی و علاء الملک و چندین کس دیگر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۸۲

آغاز: بسمله. چون حضرت والا ولی عهد در ماه شوال المکرم محض سرکشی به ولایت قراچه داغ و مغان و اردبیل و ایلات و عشایر سرحدات و رسیدگی به احوال اهالی آن صفحات میل نمودند؛ **انجام:** باندرون تشریف بردند شهر محرم الحرام ۱۲۹۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادگار حیدر قلی هروی شادلو به آقا میرزا عباس خان در ۱۳۳۶/۲/۲۵ یونت ئیل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۹گ، ۱۶ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۹۰]

● **سفرنامه قطب شمال = سفرنامه کاپیتان اطراس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qotb-e šomāl = safar-nāme-ye kāpītān etrās

اطراس، ق۱۹ میلادی

etrās (- 19c)

مترجم: اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹ – ۱۳۱۳ قمری

داستان مسافرت یک کاپیتان انگلیسی است که به قطب شمال

سفر نموده و حاوی مطالب آموزنده‌ای است. وی به سال ۱۲۷۷ق برابر با آوریل ۱۸۶۰ میلادی از شهر لیورپول انگلستان به سوی قطب شمال حرکت کرده، این سفرنامه در ۲۷ فصل نگاشته شده است.

آغاز: تفصیل مسافرت کاپیتان اطراس بسمت قطب شمالی در سنه ۱۸۰۶ مسیحی ترجمه این بنده محمد. فصل اول شاندون نامی از اهالی لیوریول (پول) انگلیس که از عنفوان جوانی تا پایان زندگانی عمر خود را صرف اندوختن علوم بحری و دریا نوردی نموده است ...

[نسخه‌های منزوی ۴۰۲۵/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۲۱/۴

آغاز: تفصیل مسافرت کاپیتان اطراس بسمت قطب شمالی در سنه ۱۸۰۶ مسیحی ترجمه این بنده محمد. فصل اول شاندون نامی از اهالی لیوریول (پول) انگلیس که از عنفوان جوانی تا پایان زندگانی عمر خود را صرف اندوختن علوم بحری و دریا نوردی نموده است؛ **انجام:** (گویا ناتمام) خیابان را نقطه خاک تصور کرده و این است که لاینقطع بدان سمت میرود

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱۳گ (۷۴پ–۱۸۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۳۴/۵سم [ف: ۹ – ۳۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۹۶

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۹گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۲۵۸]

۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۲۷

خط: نستعلیق، کا: نصرالله (نصرت الملک قوچانی)، تا: ۱۳۰۸ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: – ۱۲۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدان سمت میرود.

تذکر: نام کتاب و مترجم بر اساس فهرستواره منزوی ۱۱۷/۱تصحیح شد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: فتح الله بن کاظم شیرازی،تا:شنبه۱۲رجب۱۳۱۹ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱۱ص،۱۳سطر(۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۵ – ۴۰۹۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۹۹

آغاز: تفصیل مسافرت کاپیتان اطراس به سمت قطب شمالی در سنه ۱۰۸۶ مسیحی، فصل اول: شاندون نامی از اهالی لیورپول انگلیس که از عنفوان جوانی تا پایان زندگانی، عمر خود صرف اندوختن علوم بحری و دریانوردی نموده؛ **انجام:** سگ سیاه هم تقلید اطراس را می‌کرد و پیوسته عوعو می‌نمود، دکتر بفراست دانست که مقصود اطراس چیست و فهمید که او رأس خیابان را نقطه قطب خاک تصور کرد و این است که لا ینقطع بدان سمت می‌رود

خط: نسخ عالی، کا: یحیی تفرشی، تا: شعبان ۱۳۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۴گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۳۹ – ۶۶۷]

● سفرنامه قطب شمال = سفرنامه جان هترس / سفرنامه، داستان / فارسی

safar-nāme-ye qotb-e šomāl = safar-nāme-ye jān hetres

سفرنامه کاپیتان دکتر جان هترس و همراهان اوست به قطب شمال که در بیست و شش فصل تنظیم شده و دارای ۲۲۸ مجلس نقاشی آب و رنگ است که به فحوای مطالب مندرجه کتاب نقش شده است. (نقاش خارجی است با امضای LC). در این نسخه که نام کاتب و مترجم ذکر نگردیده شرح مسافرت پرخطر هیئتی است که به سرپرستی دکتر جان هترس در ماه ژانویه سال ۱۸۶۰ میلادی با زورقی به نام فروارد از بندر نیوپرنس دکس انگلیس برای کشف و تحقیق در صحرای یخ و مناطق قطبی قطب شمال به راه افتادند.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۸۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. انگلیسیها در قطب شمالی. سرگذشت کپیتان هترس. فصل اول در تعریف فروارد در روزنامه مشهور به لیورپول هرلد در پنجم آوریل هزار و هشتصد و شصت عیسوی این تفصیل خوانده میشد فردا در وقت جذر زورق فروارد کپیتان ک ز و نایب ریشاردشاندن از بندر نیوپرنس دکس عازم خواهد شد بمحلی نامعلوم؛ **انجام:** دکتر این جنون مخصوص را ملاحظه نموده و سبب این حرکت را فهمید کاپیتن جان هترس علی الاتصال بجانب شمال حرکت میکرد انتهای سفر در صحرای یخ.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با کمندکشی، با دو سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی مذهب، ۴۴۸ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵ – ۵۳۲]

● سفرنامه قطب شمال (ترجمه) / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qotb-e šomāl (t.)

معلم تبریزی، محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری

mo'allem-e tabrīzī, mohammad esmā'īl (- 19c)

از: ژون روس، فرانکلن، ادوارپاری

اهداء به: مظفرالدین شاه (به زمان ولیعهدی)

مترجم، که استاد مدرسه دولتی تبریز بوده، برحسب دستور مظفرالدین میرزا این کتاب را از زبان فرانسه به فارسی ترجمه کرده است. این کتاب شرح مسافرت هیئتی به قطب شمال است که سه تن مذکور در فوق سرپرست آن هیئت بوده‌اند و در آن اطلاعات جغرافیایی بسیار از قطب شمال وجود دارد و نیز در آن

از حوادثی که بر سر این کاروان و کاروانیان آمده است بحث مشبعی می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعلنا امة محمد خیرالمرسلین و شیعة علی امیرالمؤمنین؛ **انجام:** آبهای بحر منجمد شمالی بطور اتصال فراگرفته است سواحل ممالک امریکا را و بغاز لانکاستر و بهرنک را.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: قرن ۱۳، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹۷گ، ۱۵ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۱۷]

← سفرنامه قم ≻ جنگل مولی

● **سفرنامه قم** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qom

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹-۱۳۴۸قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863-1930)

در هنگام پیشکاری حکومت قم در ۱۳۳۳ق برای شاهزاده محمد تقی میرزای رکن الدوله ساخته است. سفرنامه میرزا غلامحسین افضل الملک در اوضاع جغرافیایی و تاریخی قم و اطلاعات راجع به آن.

چاپ: به کوشش حسین مدرسی طباطبایی، فرهنگ ایران زمین، ۲۲ (۱۳۵۶): ۶۷-۱۵۰

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۷

آغاز: افتتاح سخن سرائی بنام فرمانفرمائی سزاست که بدون مشیر کارها را به نظام آرد

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۲۴ق؛ ۲۳۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۴۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۳۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۰]

● **سفرنامه قم** / سفرنامه / عربی

safar-nāme-ye qom

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876-1969)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۶/۱۰

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ شعبان ۱۳۶۵ق؛ ۶گ (۱۹پ- ۲۴پ) [مختصر ف: - ۴۵۱]

● **سفرنامه قم** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qom

بهادر نظام، میرزا حسین خان، ق۱۴ قمری

bahādor nezām, mīrzā hoseyn xān (- 20c)

سفرنامه خیالی که حاجی محمد فاضل تاجر حریر فروش به قم با دلیجان مورخ ۱۳۲۶ق نموده و مقصود مؤلف شرح منازل بین راه است. او در پیاده نظام تحصیل کرده و معلم فوج مخصوص و خوشنویس و نقاد و مهندس بوده است.

چاپ: چاپ شده در راهنمای کتاب (س ۶ ش ۶ و)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۶

آغاز: حاجی محمد فاضل تاجر حریر فروش؛ **انجام:** حسین خان حاجی را سوار و خداحافظی می‌کند.

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: فلفل نمکی فرنگی، جلد: مخمل پسته‌ای، ۱۸ص، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۶ - ۲۷۵]

۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۴۴۵س

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق، برای نصرة الدوله؛ با تصاویر و شرح آنها در زیر هر یک به فرانسه؛ جلد: مخمل، ۱۷ص، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، انداز‌ه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۲۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۰]

● **سفرنامه قم = ذهابیه = علی آباد نامه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qom = zehābīye = ʻalī-ābād-nāme

از اتابک، گزارش سفر به قم است که از روز سه‌شنبه ۱۶ صفر ۱۳۰۴ از تهران آغاز شده و در آن شرح اوضاع علی آباد به تفصیل آمده است. این سفر به دعوت امین السلطان انجام شده و افراد ذیل او را همراهی می‌کردند: وزیر علوم، ناظم خلوت، میرزا محمد خان، حاجی محمد حسین امین دار الضرب، حاجی میرزا حسین ممیز، میرزا احمد منشی باشی، حاجی کربلایی و میرزا حسین مداح کرمانی.

چاپ: به کوشش حسین مدرسی طباطبائی، فرهنگ ایران زمین، ۲۲ (۱۳۵۶): ۲۰۷-۲۸۰.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۵

آغاز: بتاریخ شب شنبه؛ **انجام:** اصطبل و کالسکخانه و انبارها.

خط: نسخ و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ظاهراً این نسخه اصل کتاب است؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مخملی بنفش، ۸۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۰۶

آغاز: بسمله. بتاریخ شب شنبه نوزدهم شهر صفر المظفر ۱۳۰۴ بنا بر قراری که قبل از این شب جناب اجل اکرم افخم اعظم آقای

امین السلطان؛ **انجام:** و حیاتی وسیع در ظهر عمارت که نیز مشتمل بر آشپرخانه و اصطبل و کالسکخانه و انبارها
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۱۳۰۴ق؛ رکابه‌دار، در اول نسخه اسم «اتابک» دیده می‌شود، دو نقاشی مربوط به حرم قم و پل روی رودخانه به نسخه ملحق شده؛ جلد: مقوا رویه مخمل یشمی، ۴۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳۱ - ۱۲۶]

● **سفرنامه قم و کاشان و یزد و کرمان و خلیج فارس** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye qom va kāšān va yazd va kermān va xalīj fārs

چند تنی از روز ۱۶ ژانویه به دستور ناصرالدین شاه از تهران به قم و کاشان و یزد و کرمان و خلیج فارس رفته بودند تا تلگرافخانه در آنجاها احداث کنند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۳۷-ف

نسخه اصل:مجلس ش۵۴۰۴؛بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱گ [فیلمها ف: ۱-۱۲۰]

← سفرنامه کاپیتان اطراس ← سفرنامه قطب شمال

● **سفرنامه کازرانی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kāzerānī

کازرانی، محمد صالح بن باقرخان، ق۱۳ قمری

kāzerānī, mohammad sāleh ebn-e bāqerxān (- 19c)

جریان سفر مؤلف به انگلستان ــ از علت مسافرت تا عزیمت بدان دیار و بازگشت از سفر ــ را در چهار «فصل» نگاشته است؛ این سفرنامه به صورت یادداشت‌های روزانه بوده و از روز چهارشنبه ۲۰ جمادری الاول ۱۲۳۰ق (اول آوریل سال ۱۸۱۵ م) شروع شده است. تاریخ خروج مؤلف از انگلستان به سوی تبریز روز شنبه ۲۴ جولای ۱۸۱۹ مطابق با دوم شوال ۱۲۳۴ بوده است. وی در ضمن به نکات جغرافیایی و تاریخی اشاره می‌کند. عناوین فصل‌ها چنین است: [فصل ۱. علت و انگیزه سفر به انگلند]؛ فصل ۲. بیرون شدن از تبریز و سفر پطرز بورغ و سیاحت دریا تا به انگلند؛ فصل ۳. نزول انگلند و توقف در آنجا و تعریف لندن؛ فصل ۴. خروج از انگلند الی دار السلطنه تبریز.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۲۸

آغاز: بعد از وظایف حمد حضرت وهاب علی الاطلاق و لطایف مدح سلطان مقدسات آفاق هادی سبل و شافع کل
نسخه اصل: کتابخانه بریتانیا - لندن Add. 24034؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز کاتب توضیح داده که در نسخه اصل که نسخه حاضر از آن با واسطه نوشته شده تصرفاتی شده و کمبودهای نسخه حاضر ناشی از آن می‌باشد؛ ۴۱۲ص [عکسی ف: ۴ - ۱۴۸]

● **سفرنامه کالیفرنیا (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-e kālīfornīyā (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

کالیفرنیا که در غرب امریکا (ممالک متحده) واقع شده است از سال‌های ۱۸۵۴م و ۱۸۵۵م بر اثر کشف معادن طلا معروفیت زیادی کسب می‌کند. ویلیم حپ وردت دیکسن به سال ۱۸۷۵م از نقاط مختلف کالیفرنیا دیدن می‌نماید و شرح سفر خود را مفصل می‌نگارد و در آن از مطالب جغرافیایی کالیفرنیا اعم از اقتصادی و طبیعی و آثار قدیمه آمریکا شمه‌ای می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۷

آغاز: سیاحت و مسافرت در کالیفرنی بتوسط ویلیم حپ وردت دیکسن درسنه ۱۸۷۵م؛ **انجام:** ولی مابقی دیگر از همه چیز محروم در جنگلها و کوهها مانند حیوانات سکنی دارند
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۲۳ص (۴۸۴-۵۰۶)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۹۶]

● **سفرنامه کجلر** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kajlar

تاریخ تألیف: اواسط قرن ۱۳

نویسنده، که ظاهراً از حاشیه‌نشینان دربار عباس میرزای نایب السلطنه است، در رکاب عباس میرزا، که برای شکار و سرکشی به حوزه مأموریت خود از تبریز به کجلر می‌رود، منادمت می‌کند و وقایع این سفر را در این رساله تدوین می‌نماید که بسیار خواندنی و جالب توجه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۴۷

آغاز: بسمله، روز دوشنبه دو ساعت از روز گذشته بعزم سفر کجلر از خانه بیرون آمده؛ **انجام:** برای آوردن بارهای خود و تولهای (توله های) شکاری که آنجا مانده بودند فرستادم خبر آورد که هیچکس الحمدلله نمرده است.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۲۵گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۵۳]

● **سفرنامه کربلا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye karbalā

مشتاقی نائینی، علی بن محمد، ۱۲۴۶ - ۱۳۲۸ قمری

moštāqī nā’īnī, ʻalī ebn-e mohammad (1840- 1910)

نگارنده در سال ۱۳۱۸، هنگامی که هفتاد و دو سال از عمرش می‌گذشت، سمت کارپردازی کنسولگری ایران در کربلا را توسط وزیر امور خارجه وقت میرزا نصرالله خان مشیرالدوله نائینی، یافته و گزارش سفر خود را هر روز با اختصار از تهران تا بغداد از روز سه‌شنبه پنجم ماه رجب تا روز شنبه ۱۵ شعبان، در این جزوه نگاشته است. در صفحه‌های اول این سفرنامه چند قطعه تاریخی به نظم آمده و در بیشتر منازل بانی و سازنده کاروانسراها و پاره‌ای از مواقع تاریخی را تذکر داده و از این جهت این نگارش می‌تواند مفید باشد.

آغاز: سفر دراز نباشد به پای طالب دوست. آتش آرزوی زیارت آستان حضرت سید الشهداء علیه الصلاة و الثناء که از دیر باز در کانون سینه مشتاقی افروخته بود بعد از طی هفتاد و دو سال از مراحل عمر امتداد یافته از حضرت عالی ...

انجام: وزارت خارجه در صدد عشوه و رشوه خدمت علما و امرا بر آمده امر را مسکوت عنه گذاشته است.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، به کوشش صادق برزگر، ۱۳۷۷ش، چاپ شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۶ و ۲۵۸۰ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با افزودگی، یادداشتی مؤید اینکه نسخه به خط نگارنده می‌باشد به تاریخ شب ۱۶ رمضان ۱۳۲۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۴۹] و [عکسی ف: ۷ - ۱۷۰]

● **سفرنامه کربلا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye karbalā

حاج عبدالمهدی

hāj ʻabd-ol-mahdī

در آغاز این سفرنامه از آشوب ترکیه و حرکت جمعیت «اتحاد و ترقی» سخن رفته و چگونگی خلع سلطان عبدالحمید خان و جلوس سلطان محمد خان عثمانی تشریح شده است. گویا نگارنده مأموریت رسمی در عراق داشته و از راه ترکیه به آن کشور می‌رفته و به آشوب‌های ذکر شده برخورده است و قضایا را به صورت گزارش به ایران می‌فرستد. چنان‌که در آغاز اشاره شده این سفرنامه حاوی بخشی از تاریخ سیاسی و دارای اهمیت می‌باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۷۹

آغاز: قربانت گردم امیدوارم که مزاج مبارک آن سرور محترم در کمال صحت و عافیت بوده و خواهد بود

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ تملک: سید مصلح الدین مهدوی اصفهانی؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۹۵]

● **سفرنامه کربلا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye karbalā

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

نویسنده، که یکی از درباریان قاجارها بوده، به زمان ناصرالدین شاه از راه قزوین و همدان به کربلا و نجف اشرف و مشاهد متبرکه می‌رود و پس از زیارت آن اماکن مقدسه از راه قصر شیرین و کرمانشاه و قم به تهران برمی‌گردد. در این رساله او وقایع مهم بین راه را به رشته تحریر درمی‌آورد و در ضمن آن حسب حال بعضی از مجتهدین و علمای بزرگ شیعه را نیز ذکر می‌کند که در بین آنها آن چند سطری که در شرح حال شیخ مرتضی انصاری می‌باشد حاوی اطلاعات جالب توجهی از حال و زندگی این عالم بزرگ شیعه است. متأسفانه نام نویسنده آن معلوم نشد.

آغاز: بسمله، روزنامه وقایع سفر کربلای معلا ... روز بیستم ماه محرم الحرام وقت غروب آفتاب از دار الخلافه تهران از دروازه قزوین به عزم زیارت بیرون شدیم شب تاریک بود در قرب شهر فرود آمده فانوس روشن کرده با عیال صرف شام شد ...

انجام: جائی که دارالخلافه و مقر سلطنت پادشاه اسلام پناه باشد که را قوت وصف نوشتن؟ چنین جائی است مستغنی از توصیف است

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر اول، به کوشش علی مختاری، ص ۲۲- ۷۵، ۱۳۷۳ شمسی، قم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (شاید)؛ محتملاً نویسنده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۳۲گ، ۱۷ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۸۶]

● **سفرنامه کربلا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye karbalā

از یکی از رجال کشور در اواخر بهار یونت ئیل ۱۲۹۹ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۸۴/۱-ف

نسخه اصل: انجمن آثار ملی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۸ص [فیلمها ف: ۲ - ۱۹۱]

● **سفرنامه کردستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kordestān

مهاجر قراباغی، محمد حسین بن محمود، ق۱۴ قمری

mohājer-e qarābāqī ،mohammad hoseyn ebn-e

mahmūd (- 20c)

از سلطان سرتیب محمد حسین بن محمود مهاجر قراباغی در روز آدینه ۱۷ صفر ۱۳۲۹ق. فهرست آن در پایان هست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۳/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین قراباغی، تا: ۱۳۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۵ص (۱۵۹-۱۷۳)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۹ - ۹۰۴]

● **سفرنامه کرمان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kermān

فرمانفرما، فیروز میرزا بن عباس میرزا، ۱۲۳۳ - ۱۳۰۳ قمری

farmānfarmā, fīrūz mīrzā ben ʿabbās mīrzā (1818 - 1886)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۸ق

نصرت الدوله فرمانفرما دو سفرنامه کرمان نوشته که اولی در سال ۱۲۹۷ق بوده و سفرنامه دوم یک سال بعد از آن در سال ۱۲۹۸ نگاشته شده است که همین سفرنامه است که هر دو را در دوره دوم حکومت خود در کرمان نگاشته است. او سفرنامه دوم خود را از روز سه‌شنبه غره ربیع الاول ۱۲۹۸ق آغاز کرد و در این سفر از منازل جدیدی عبور می‌کند که در سفر قبل آنها را ندیده است و در طی ۲۱ منزل از شهرها و بخش‌هایی همچون رفسنجان، پاریز، سیرجان، بافت، کهنوج، جیرفت بازدید کرده و ضمن رسیدگی به محاسبات و مالیات، وضعیت مناطق مختلف را گزارش کرده است.

آغاز: روز سه‌شنبه غره شهر ربیع الاول ۱۲۹۸. برای قرار امور شهر و انجام تواقص کارها از شهر حرکت کرده به باغ میرزا جواد که خارج شهر است نقل مکان نموده سه روز در اینجا توقف اتفاق افتاد ...

انجام: سلطان احمد شاه ایده الله تعالی بنصره مطلب را به انتها رسانیم. تمام شد روزنامه نواب نصرة الدولة فرمانفرما بعون الله و حسن توفیقه دوشنبه هشتم به تاریخ ذی حجه ۱۳۳۳.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، به کوشش ابوالفضل حافظیان، صص ۴۷۷ - ۴۹۴

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۶۶ ض

در فهرست نیامده و آدرس از روی متن چاپی داده شد؛ خط: نستعلیق،بی کا،تا:۱۳۳۳ق؛۱۳سطر،اندازه:۱۷×۲۱/۵سم[ف:۲۳ - ۵۱]

● **سفرنامه کرمان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kermān

احتشام الوزاره، علی اشرف خان، ق۱۴ قمری

ehtešām-ol-vezāra, ʿalī ašraf xān (- 20c)

این سفرنامه از راه قم و کاشان و نائین و یزد بوده و روز سه‌شنبه ۲۲ جمادی الثانی سال ۱۳۱۳ق شروع و روز چهارشنبه چهارم صفر ۱۳۱۴ پایان یافته و گویا همان سفری است که احتشام الوزاره برای تعیین حدود بلوجستان رفته است. در این سفرنامه که به قلم ترجم انگلیسی می‌باشد قرب و بعد راه‌ها و اسامی منازل و وضع آن و هوا و جای‌ها و بعضی یادداشت‌های مفید برای مسافرین، گزارش شده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۵۸

آغاز: عزیمت بطرف کرمان و بلوچستان به سمت مترجمی کمسیون حدود بلوجستان ایران و بلوچستان هند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با چند تصویر؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۷گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۴ - ۵۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای چند نقاشی آب و رنگ جالب؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۵ - ۱۶]

● **سفرنامه کرمان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kermān

سفرنامه تبریز -کرمان است به همراهی فرمانفرما شاهزاده محمد طاهر میرزا به وسیله درشکه در ۱۳۰۹ق.

[فهرستواره منزوی ۱۱۹/۱]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۷۶

آغاز: سفرنامه سفر کرمان در رکاب حضرت اشرف والا فرمانفرما روحی فداه در سن شصت و هفت سالگی بتاریخ شهر شوال ... ۱۳۰۹. روز یکشنبه چهارم شهر شوال از تبریز حرکت شد بانواب مستطاب والا شاهزاده محمد طاهر میرزا که سرچشمه علوم و منبع فیوضات بودند در یک درشکه نشسته بمنزل باسمنج راندیم؛ **انجام:** و منزلی مفروش در جنب عمارت باغ که بعمارت گلخانه مشهور است مرحمت شد ماندیم انشاء الله خداوند عاقبت سفر را بخیر ختم نمایند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۲۹گ، ۱۷-۱۶سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵ سم [ف: ۲ - ۸۲۷]

● **سفرنامه کرمان و بلوچستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kermān va balūčestān

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۲۸۸ق

گزارش سفری است رسمی و دولتی که از سه‌شنبه ۴ رجب ۱۲۸۸ آغاز و در یک‌شنبه ۳ ذیقعده همین سال انجام یافته است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۷ ـ د

آغاز: در شهر رجب المرجب ۱۲۸۸ مطابق با سال قوی ئیل حسب الامر الاقدس الاعلی بجهت بردن نقشه بلوچستان و دستور العمل سرحدی برای جناب وکیل الملک حکمران کرمان و بلوچستان ... از وزارت جلیله خارجه و وزارت سرحدیه این بنده را بجارپای مأمور کرمان فرمودند؛ **انجام:** و گشایشی مرحمت فرماید انشاءالله تعالی

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوا، ۴۹گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱ - ۳۱۶]

● **سفرنامه کلاویخو** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye kelāvīxo

گردآورنده محمد مهدی بهرامی در دانشکده هنرهای تزیینی با راهنمایی استاد محترم جناب اقای دکتر کیا. درباره دیدنی‌های اوست از شهر قسطنطنیه، تاریخ کوتاه کلیسای بزرگ، کاخ‌ها، دیرهای آنجا. طرحی از برخی ساختمان‌ها، سپس به چند شهر ایرانی: نیشابور، شهر کیش، آنگاه سمرقند و ساختمان‌های آنها را گذرا می‌پردازد. در پایان آن آمده: به علت آنکه سفرنامه کلاویخو دارای مطالب هنری و تزئینی زیادی است و برای نوشتن تمام آنها احتیاج به صرف وقت بسیار زیاد است، بدین جهت من قسمت‌های مهم این کتاب مثل شهر قسطنطنیه و سمرقند و ... را نوشته‌ام. و این جزوه را در ۴۵ برگ برگ و دو پلان تنظیم کرده ام.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۷۶

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ ۴۵گ، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۲]

● **سفرنامه کند** / سفرنامه / عربی

safar-nāme-e kand

گزارشی از سفر مؤلف به همراه شیخ محمد تقی به قریه‌های اطراف تهران مانند کند، تجریش و فرحصاد و ... امامزاده صالح و امامزاده قاسم است: «فانی ارید ان ابین فی هذه الوریقة مسافرتی الی بلدة الکند مع صاحبی شیخ محمد تقی دام عمره». نویسنده از خود یاد نکرده و به نظر می‌رسد این سفرنامه تکمیل نشده باشد. پس از یادداشت‌های سفر عباراتی به عربی با ترجمه بین سطور به فارسی و تلفظ عبری آنها به حروف فارسی و چند درس در آموزش زبان انگلیسی ضمیمه نسخه است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۰۵

آغاز: الحمد لله الذی خلق فی السموات ایات تدل علی حکمته و فی الارض آثار تدل علی قدرته؛ **انجام:** ثم ذهبوا ثم جلسا ساعة و شربنا الچاهی و الشطب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۴۲۷]

● **سفرنامه گرجستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye gorjestān

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

مادام کارلاسرنا از زنان فرانسوی است که به سال ۱۸۷۶م با کسب اجازه از دوک میشل برادر امپراطور روسیه (الکساندر دوم) در قفقاز به سیر و سیاحت می‌پردازد و سپس سفر مجددی به آن دیار می‌کند. در این سفر اسباب عکاسی به همراه می‌برد و از مناظر مختلف این ناحیت عکس‌هایی برمی‌دارد. این کتاب حاوی مشاهدات او در قفقاز است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۵

آغاز: بسمله سفرنامه مادام کارلاسرنا در زمان سیر و سیاحت گرجستان؛ **انجام:** از غرش شانگاهی آنها خواب و خوراک بر انواع وحوش آن جنگل ناگوار میشود

خط: شکسته نستعلیق، کا: عیسی گروسی، تا: ۱۳۰۰ق، جا: تهران؛ با عکس‌های فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج، قرمز، ۵۱گ، ۱۰ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۶]

● **سفرنامه گیلان و مازندران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye gīlān va māzandarān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۲۶/۱-ف

سفرنامه گیلان و مازندران به استرآباد.در آغاز عنوان«منازل عرض راه از طهران به ارزنة الروم» دیده می‌شود، با تاریخ ۱۲۷۶؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ مهر: «سفارت فرانسه نیکلا ۱۸۹۰» [فیلمها ف: ۳ - ۳۳]

● **سفرنامه لاریجان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye lārījān

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری

eʻtezād-os-saltane, ʻalī-qolī ebn-e fath-ʻalī (1819-1881)

از علیقلی میرزا اعتضاد السلطنه پسر فتحعلی شاه. برخی مطالب نیز از عیسی لاریجانی اسکی است که خود را «اقل الطلبه» می‌خواند. اعتضاد السلطنه یک سال پیش از مرگ برای درمان بیماری خود و بهره‌گیری از آب‌های گرم به اسک و لاریجان رفته است. این سفرنامه ارزشمند یادگار آن سفر است. دو تحریر از این سفرنامه در نسخه کتابخانه مرکز دائرة المعارف بزرگ

اسلامی آمده است که گویا برای چاپ آماده می‌شده است، ولی پیش از چاپ، اعتضاد السلطنه درگذشته است. در مقدمه تحریر یکم، نام کسانی که همراه او بوده‌اند و فهرست پنج «باب» و فصل‌ها آمده است. باب‌ها: ۱. روزنامه سفر، از روز حرکت تا روز ورود و اسامی منازل؛ ۲. شرح غارها که در قرای لاریجان دیده شده؛ ۳. شرح آنچه از امامزاده‌ها و مسجدها و گورها نقش شده؛ ۴. در کائنات جو و بعضی رسوم عجم؛ ۵. فواید علمیه، مشتمل بر سه فصل: آب‌های معدنی، نباتات، حیوانات. این سفرنامه جزو جغرافیای محال مازندران اوست (نسخه‌های منزوی ۳۹۵۷/۶) که سفر ۱۲۸۵ق را در بردارد (مشترک ۱۲۵۵/۱۱) و تا کنون از نسخه دیگر آن آگاهی به دست نیامده است.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲/۸

آغاز: بسمله. چون مزاج را به سبب گرفتگی آواز به قول عرب بحوحة الصوت که به فرانسه ... گویند، انحرافی پدید آمده و علاوه بر سوء مزاج مرض روحانی نیز که سالی بیشتر است پیدا شده، به تجویز اطبا؛ **انجام:** عصر را صحیحاً سالماً وارد دارالخلافه طهران شده. رضیت من الغنیمة بالایاب

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تحریر یکم (برگ ۱۶۷پ-۱۹۸پ). انجام موجود: «در سایر ایام از حالت سکون هوا ...»، تحریر دوم (برگ ۱۹۹پ-۲۲۷پ)، هر دو تحریر با خط خوردگی‌ها و تصحیح‌هایی گویا برای چاپ، یا تکثیر [ف: ۱ - ۱۳۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹۶ ط

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسینی برغانی، تا: ۱۲۹۶ق [ف: ۲۴/۳ - ۵۸]

● سفرنامه لرد کرزن / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye lord korzon

لرد کرزن

lord kerzen

گزارش سفر لرد کرزن (Lord Corzon) است از تهران تا سپاهان و از سپاهان تا شیراز از کتاب Persia and the Persian Question او که محمد بن ابراهیم از شاگردان دارالفنون به دستور نظام السلطنه مافی از انگلیسی به فارسی درآورده است. دیباچه مترجم در نسخه ما در میانه و پیش از فصل بیستم دیده می‌شود و این فصل درباره سفراز سپاهان به شیراز است

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴۴ ـ ج

آغاز: آغاز دیباچه: بسمله حمد وستایش مختص پروردگار یست ... اغاز نسخه ما: فصل نوزدهم از طهران الی اصفهان. راه جنوبی پس از توقف چند هفته در تهران و مهمانداری سفارت انگلیس دوباره مصمم شدم که قدری با چارپایان سروکله زده؛ **انجام:** طرق عمده در ممالک عربی ... ارومیه الی کوشالی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۱۷گ، ۱۴ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۱۷]

● سفرنامه لرد کرزن (منتخب) / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye lord korzon (mn.)

ترجمه گزارش اندکی از دیدگاههای سیاسی و نقطه نظرهای «لرد کرزن» انگلیسی است که در سفر خود به نام ایران و قضیه ایران بیان نموده است. در این مجموعه مطالبی نیز از روزنامه ادینبورگ نقل شده است. این‌گونه ترجمه‌ها، معمولاً برای اطلاع رجال دربار ایران در عصر ناصر الدین شاه صورت می‌گرفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۷۸

آغاز: توسعه متصرفات روس در سمت هندوستان که آناً فآناً رو به تزاید است باعث اضطراب دولت انگلستان بوده؛ **انجام:** تسهیل حمل مال التجاره هند به سیستان از راه بلوچستان عجالة کافی است اما هیچ تأخیر جایز نیست و السلام

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ یادداشت مطالعه این کتاب به تاریخ ۱۳۱۳، احتمالاً خط «ناصر الدین شاه قاجار» است؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل بنفش، ۲۹گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۴۵۹]

● سفرنامه لرستان و عربستان / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye lorestān va ‘arabestān

افشار، حسنعلی، ق۱۳ قمری

afšār, hoseyn-‘alī (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۲۶۶ق

نویسنده که از طرف ناصرالدین شاه مأمور بردن خلعت برای حاکم لرستان و عربستان می‌شود شرح سفر روزانه خود را به طور مفصل در این رساله می‌آورد. این سفرنامه حاوی اطلاعات ذی‌قیمتی در جغرافیا و اسامی اماکن و انهار محل می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۷۵

آغاز: حسب الحکم سرکار اعلیحضرت قدر قدرت قضا شوکت شاهنشاه جمجاه دین پناه روحی و روح العالمین فداه روز ناحیه سفر لرستان و عربستان خانزاد قدیمی که بخاکپای مبارک جسارت بعرض نموده. بسمله. بتاریخ یوم دوشنبه دوازدهم شهر ذی حجة الحرام از خاکپای مبارک؛ **انجام:** چهارم رودخانه بلا رود است که حد و سر خاک عربستان و لرستان است و بزرگترین آنها رودخانه بلارود زال است. زیاده عرض قابل

خاکپای مبارک ندارد
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۶ق، جا: تهران (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سبز، ۵۰گ، ۱۵ سطر(۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۵۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۹]

● **سفرنامه لندن (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye landan (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی
nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

«گوستاو دره» و «بلا نشار ژرلد» از لندن دیدن می‌کنند و سفرنامه خود را مفصل می‌نویسند و گرانت و شرکاء آن را انتشار می‌دهند. این کتاب را ملکه ویکتوریا به ناصرالدین شاه اهداء می‌کند و آن بر حسب امر ناصرالدین شاه به فارسی برگردانده می‌شود. این کتاب بسیار خواندنی و حاوی مطالب تاریخی و جغرافیایی راجع به لندن در قرن نوزدهم میلادی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱
آغاز: ترجمه: السلطان ناصرالدین شاه خسرو صاحبقران. کتابی است که گوستاودره و بلانشارژرلد از مسافرت خود در لندن نوشته؛ **انجام:** گاهی قدم پیموده و گاهی ایستاده و بالاخره راه مراجعت را اختیار نموده در مسافرت و گردش خود انتهائی قرار دادیم
خط: نستعلیق خوش، کا: ابن احمد علی محمد طباطبائی اردستانی، تا: ۲۹ صفر ۱۲۹۴ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴۲گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۱ - ۲۶۶]

← سفرنامه لوات > سفرنامه استرآباد

● **سفرنامه لیوشان کلنل قونسول (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye līyūšān kolonel qonsūl (t.)

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری
eʻtemād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ʻalī (1843 - 1896)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۴۰
خط: نستعلیق تحریری، کا: حیدر علی منشی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷ص (۳۳۰ – ۳۴۶) [مختصر ف: - ۱۶۳]

● **سفرنامه مادام دیو لافوی** / سفرنامه، داستان / فارسی
safar-nāme-ye mādām dīo lāfoy

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری
garrūsī, ʻīsā (- 19c)

مادام دیو لافوی به اتفاق شوهرش مهندس دیو لافوی فرانسوی در معیت یک هیئت اکتشافی در سال ۱۳۰۱ق با کسب اجازه از ناصرالدین شاه قاجار جهت حفریات آثار باستانی شوش به ایران آمدند. مادام دیو لافوی مشاهدات و خاطرات خود را در این سفر به رشته تحریر کشید و به نام سفرنامه مادام دیو لافوی مشهور گشته است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۳۹
آغاز: بسمله – ترجمه سفرنامه (مدم دیو لافوا) نقل از روزنامه (توردمند) فرانسه که مقدماتش را این خانه زاد ... بر حسب امر جهانمطاع ترجمه و تحریر کرده و به پیشگاه حضور مهر ظهور همایون در شکارگاه جاجرود تقدیم نموده است بتاریخ شهر شوال سنه هزار و سیصد و دو. چون همه خانهای فیروز آباد قدیم که مادروی منزل کرده بودیم در روی خرابه‌های زمان اردشیر بابکان واقع شده و اغلب آثار و حیثیت حصار و جدار آنها را که برای اطلاعات ما بکار می‌آمدند مهو (محو) کرده بودند نتوانستیم طرحه از آنها برداریم؛ **انجام:** مناره بس مرتفعی موسوم به مناره سوق الغزال پدیدار بود مقرنس کاریش از کارهای خوب ایرانیهای قرن دوازدهم خبر میداد. بقیه در نمره آتیه. ترجمه خانه زاد عیسی مترجم مخصوص بالتزام رکاب همایونی.
خط: نستعلیق، کا: عیسی، تا: ۱۳۰۲ق؛ مجدول، به اضافه ۳۴ قطعه عکس چاپ سنگی؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوای روکش مخمل بنفش، ۸۴ص، ۱۰ سطر به اضافه ۳۴ قطعه عکس چاپی، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۵ - ۵۳۴]

● **سفرنامه مادام دی یورند** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mādām dī yorend

قاجار، فریدون بن مسعود، ق۱۴ قمری
qājār, fereydūn ebn-e masʻūd (- 20c)

مترجم در سفر مادام دی یورند زوجه وزیر مختار انگلیس به غرب ایران همراه وی بوده و شرح گزارشات سفر مزبور را از زبان او در شعبان ۱۳۲۰ به فارسی ترجمه کرده و آن را در هیجده فصل ترتیب داده است.

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۸۱
آغاز: شرح مسافرت (دی یورند) زوجه وزیر مختار انگلیس بطرف غرب ایران؛ **انجام:** هر وقت تصور این مسافرت را میکنم لذت میبرم اشخاصی هم که میخوانند لذت ببرند فراغت حاصل کردم از ترجمه این کتاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد:

مقوایی با روکش مخمل سبز، ۲۲۶ص، ۱۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۰۴]

← سفرنامه مادام ژان دی لافوآ ➤ سیاحت نامه ایران

● **سفرنامه مادام ژان دی لافوآ (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mādām žān dī lāfoy

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی،۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

موسیو دی لافوا، که مهندس پل و راه شوسه است، مأمور می‌شود که به ایران بیاید و ابنیه قدیمی ایران را بازدید کند. وی به اتفاق همسرش در سال ۱۸۸۱م از پاریس حرکت می‌کند و به ایران می‌آید و به شوش می‌رود و در آنجا دست به حفریاتی می‌زند و به موزه لوور پاریس می‌فرستد. همسر او که زنی دانشمند بوده خاطرات این سفر را به رشته تحریر درمی‌آورد که بسیار دلکش است. این کتاب همان خاطرات اوست که حاوی شرح حرکت او و از زمان خروج از پاریس تا خارج شدن او از تهران و عزیمت مجدد او به پاریس است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳

آغاز: هو، ترجمه روزنامه توردومند بموجب روایات مادام ژان دی لافوا در باب سیاحت در ممالک ایران و کالده و سوریان در سال ۱۸۸۱ تا سال ۱۸۸۲ مسیحی؛ **انجام:** و در ییلاق کوچک با صفائی بمسافت چهار یا پنج کیلومتر از سفارت سکنی گرفته است

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: محتملاً سال‌های ۱۸۸۳ و ۱۸۸۴م، جا: تهران؛ مجدول، با حاوی ۵۴ قطعه عکس؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۰گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۲۰×۲۸/۲سم [ف: ۱ - ۶۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۵۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴]

● **سفرنامه مادام کارلاسرنا (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mādām kārlāserenā (t.)

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, 'īsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۹ق

مادام کارلاسرنا به ایالات «سامور زاکان» و «آبخاصی» گرجستان به سال ۱۸۸۱ میلادی سفر می‌کند و مشاهدات خود را درباره مردم آن سامان و اوضاع جغرافیایی آن محل اعم از اقتصادی و سیاسی و طبیعی در «تور دو مند» منتشر می‌نماید. از آنجا که اطلاعات موجود در مشاهدات او مورد توجه ناصرالدین شاه قرار می‌گیرد شاه به میرزا عیسی خان گروسی دستور ترجمه آن را می‌دهد و او این ترجمه را فراهم می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲

آغاز: بسمله، ترجمه سفر مادام کارلاسرنا نادر سیاحت ایالات؛

انجام: ترجمه: از نگاشته‌های من منزجر نشده باشند و مرا از یمن مطالعه ممنون خود بدانند

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۹ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول؛ دارای عکسهای فتوگرافیک؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: تیماج قرمز، ۶۲گ، ۱۰ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۳۹]

● **سفرنامه مارکوپولو** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mārkopolo

مارکوپولو، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۳ ؟ میلادی

mārkopolo (1254 - 1323)

مترجم: روماسیا، قرن ۱۴ قمری

سر گذشت او هم هست با ترجمه کتاب او به فارسی: دیباجه درباره کتاب و مؤلف و چگونگی سفر دو برادر مارکو پولو در ۱۸ فصل و کتاب اول در ۶۱ فصل و جلد دوم در تاریخ قوبلای قاآن از فصل ۱ تا ۷.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۰ حکمت

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۲۳۱ص، قطع: خشتی، [ف: ۲ - ۲۴]

● **سفرنامه مارکوپولو** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mārkopolo

مارکوپولو، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۳ ؟ میلادی

mārkopolo (1254 - 1323)

مترجم: سلطان ابراهیم خان، ق۱۴ قمری

نسخه باید ترجمه مارکو پلو باشد که به دستور علی قلی خان سردار اسعد بختیاری ترجمه شده: از فصل هشتم جلد دوم تا فصل ۳۴ در تاریخ قوبلای قاآن با دنباله جلد دوم کتاب مارکوپلو، قسمت دوم کتاب در سفر به مغرب و جنوب غربی ختا از فصل ۳۶ تا ۵۹ و قسمت سوم کتاب دوم گفتار در مسافرت به سمت جنوب در ایالات شرقی ختا و نانزی از فصل ۶۰ تا ۷۷.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۴ حکمت

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۳۳۳ق؛ جلد:

مقوا، ۱۰۷ص، قطع: خشتی [ف: ۲ - ۲۴]

● **سفرنامه مارکوپولو** / سفرنامه

safar-nāme-ye mārkopolo

مارکوپولو، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۳ ؟ میلادی

mārkopolo (1254 - 1323)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۵۷-ف

نسخه اصل: ملی ونیز. چاپ ۱۵۵۹ ونیز (شماره ۱۶) (اسناد مربوط به روابط خارجی ایران و جمهوری ونیز چاپ ۱۳۵۲ دانشگاه در دو بخش ایتالیایی و فارسی از نسخه‌های کتابخانه ملی مارچیانا و آرشیو ملی ونیز (ش ۱۶ در هر دو بخش) - راهنمای کتاب ۱۸۳/۱۶ تا ۱۹۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۰/۲-ف

نسخه اصل: ملی ونیز (شماره ۱۵). چاپ ۱۵۵۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۳]

● **سفرنامه مازندران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māzandarān

ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۳ قمری

nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)

گویی نسخه‌های زیر مربوط به دو سفر مختلف ناصرالدین شاه به مازندران می‌باشند.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۲

آغاز: حالا اواخر سنبله است هوا خوب و ناخوشی نیست ارزانی و فراوانی نعمت الحمدلله زیاد است؛ **انجام:** بسلام تخت مرمر رفتیم جناب آقا و جمیع شاهزادگان و اهل سلام حضور داشتند.

این سفر روز هفدهم ماه شعبان ۱۲۹۲ از تهران شروع شده و شنبه پنجم ذیقعده همان سال به تهران بازگشته و یادداشت‌های روزانه می‌باشد؛ خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالرزاق بن میرزا محمد نوری، تا: چهارشنبه ۸ صفر ۱۲۹۷ق، جا: تهران؛ مجدول، گویا از روی نسخه‌ای که صنیع الدوله محمد حسن خان اعتمادالسلطنه برای چاپ مهیا کرده بود نوشته شده؛ جلد: تیماج سبز، ۷۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۱۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۶۶

آغاز: شرح بعض منازل و سفر سوادکوه شرح اسفار خیریت آثار همایون حاوی تحقیقات جغرافیائی برآن افزوده است؛ **انجام:** تا این سنه که سفر رابع صاحبقران ایرانست ۴۹۱ سال تمام گذشته است.

سفرنامه سال ۱۲۹۷ سفر چهارم ناصرالدین شاه به مازندران (سواد کوه و کلاردشت) می‌باشد که خودش نگاشته و اعتماد السلطنه محمد حسن خان مقدم مراغه‌ای بعضی از خصوصیات جغرافیایی را بر آن افزوده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ ذیحجه ۱۳۳۳ق؛ جلد: مقوایی، ۳۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۵۱]

● **سفرنامه مازندران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māzandarān

امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی،۱۲۵۵-۱۳۴۴شمسی

amīr-xīzī, esmāʻīl ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)

گزارش سفر مؤلف به مازندران است که از ۱۳۱۷/۳/۹ شروع شده و در ۱۳۱۷/۳/۱۸ به پایان رسیده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۷۱

آغاز: چون از روز دوشنبه ۱۷/۳/۹ در دارالفنون امتحانات نهایی دبیرستانها بایستی شروع شود لذا دو روز قبل از جناب آقای وزیر معارف استجازه نمودم که در صورت تصویب؛ **انجام:** خدا را شکر گفتم بالاخره ساعت هفت و نیم ظهر وارد تهران شدیم

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۳۵۷ق؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی،۷۶گ،۱۴سطر،اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۱ - ۱۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۷۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۳۶۷ق؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۷۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۱ - ۱۱۸]

● **سفرنامه مازندران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māzandarān

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹ - ۱۳۴۸ قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863 - 1930)

نگارش آن را در روز پنج‌شنبه ۲۶ شعبان ۱۳۳۱ق آغاز کرده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۲۴/۱

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۱۹۵]

● **سفرنامه مازندران = سفرنامه نواحی شمال ایران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māzandarān = safar-nāmeye navāhī-ye šomāl-e īrān

ملکونوف، قرن ۱۹ میلادی

melkonof (19c)

مترجم: پطرس

ملگونوف کارمند دفترخانه ژئوگرافی امپراطوری در شمال ایران

و اطراف سواحل دریای خزر در ۱۸۶۰ (۱۲۷۷) ترجمه پطرس مترجم دولتی از روس به فارسی به دستور میرزا سعید خان وزیر کل مهام خارجه ایران در زمان ناصرالدین شاه. مؤلف در سپتامبر ۱۸۶۰ به دعوت دفترخانه جغرافیایی آکادمیک براندر به تفلیس رفته و از آنجا در شمال گردش کرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۷۹

آغاز: ترجمه: در عهد دولت ابدمدت جاوید عدت شهریار عادل سلطان دریادل؛ **انجام:** لازم است که روسیه چند فروند کشتی کوچک در آنجا داشته باشد تا هنگام ضرورت معطل نماند.
خط: شکسته نستعلیق بدخط، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۹گ، ۱۰ سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۸–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۰]

● **سفرنامه مازندران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māzandarān

از موسیو برونیار سرهنگ صاحب منصبان فرانسوی مستخدمات دولت ایران است و از راهسازی منطقه‌های مازندران گفتگو می‌کند.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۱۶/۲

آغاز: تفصیل سفر مازندران موسیو برونیار سرهنگ صاحب منصبان فرانسوی که مأمور خدمت دولت علیه ایران می‌باشند اگرچه برای این جانب در سفر مازندران مجالی نشد در این که محال گیلان را ببینم؛ **انجام:** و نتایج آن بی حد و حصر خواهد بود.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳گ (۲۱پ–۳۳ر)، ۱۵ سطر [ف: ۵ – ۱۰۷]

● **سفرنامه مازندران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māzandarān

روزنامه سفر مؤلف است که در رکاب ناصرالدین شاه قاجار به ییلاقات مازندران رفته و از روز بیستم محرم ۱۳۱۳ق شروع شده و روز یازدهم ربیع الثانی همان سال پایان یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۰۷

آغاز: کتاب روزنامه سفر خیریت اثر ییلاقات مازندران ... صبح روز بیستم شهر محرم الحرام ۱۳۱۳ از خواب برخواستم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۱۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم[ف:۲۳–۱۶۵]

● **سفرنامه ماژر سرپانپتو** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye māžor serpānepto

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۲۹۸ق

این سفرنامه مسیو ماژر سرپانپتو پرتقالی است که از بحر آتلانتیک باب می‌زند و پس از سیر و گردش در قلب آفریقا سر از آب‌های دریای هند درمی‌آورد. در این سفرنامه او آداب و رسوم مردمان و خواص جغرافیایی محل را مفصلاً شرح می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۳

آغاز: بسمله، سفرنامه ماژرسرپانپتو نام پرتغالی در داخله افریقه؛
انجام: و خود نیز فردایش را راهی شده بشمال آن ناحیه روی کردیم بقیه در نمره آتیه
خط:شکسته نستعلیق،کاتب=مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ دارای عکسهای فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل سبز، ۸۳گ، ۱۱ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ – ۱۹۶]

● **سفرنامه مالزی** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mālezī

مترجم: علیقلی، ق۱۳ قمری

مسیو الفرد سفری به مجمع الجزایر مالزی می‌کند و از دیدنی‌ها و آداب و رسوم و وضع جغرافیایی محل این سفرنامه را فراهم می‌آورد و چون مالزی در آن روزگار ارتباط زیاد با کشورهای خارجی نداشت مباحث طرح شده در این سفرنامه مطالب و مسائل بومی محل است که از نظر مردم‌شناسی حائز اهمیت بسیار می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۰

آغاز: شرح مسافرت و سیاحت در مجمع الجزایر مالزی که مسیر الفرد روسل؛ **انجام:** با هم صرف نمودیم و از خدمت پادشاه مرخص شدیم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذی، ۲۲گ، ۱۴ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۴ – ۲۷۷]

● **سفرنامه مان تن و بردیقرا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mān tan va bardīqrā

ادولف ژان

ādolf žān

مترجم: عباس نواده مرحوم حاجی محمد ولی

مان تن شهرکی است میان فرانسه و ایتالیا بر کنار دریای

مدیترانه. آدولف ژان هنگام سفر به این شهر اوضاع تاریخی و جغرافیایی آن را بررسی می‌کند و گزارش کار خود را در این رساله می‌نگارد. (عبدالله انوار)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۲

آغاز: ترجمه و تحریر خانه زاد دولت جاوید مدت عباس نواده مرحوم حاجی محمد ولی میرزا؛ **انجام:** در مراجعت آنها را نمی‌زنند و اگر زیادتر از شش هفته طول بکشد مانند خارجی‌ها آنها را خواهند زد.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً عبدالحسین ابن محمد تقی خان، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۳۰ص، ۱۷ سطر (۱۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۱۳]

● **سفرنامه ماوراء النهر** / سفرنامه / فارسی

safar nāme-ye māvarā'-on-nahr

از: بشیر. سفرنامه نگارنده است که با دو پسرش از کردستان به بین النهرین و آسیای صغیر رفته و ضمن دیدار با گروهی از معاریف، با عباس افندی عبدالبهاء و برادرش محمدعلی در عکا نیز ملاقات نموده است، با نگارشی آمیخته به عرفان و اشاره به بعضی عقاید و باورهای دینی.

یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۹۰

آغاز: از بد حرکتی سپهر بنیانگون و بدکردار فلک داورن فلک عشرت و کاسه معیشت این عبدبدبخت سر سخت واژگون؛ **انجام:** پنج شش دقیقه با آب خود را بشوید و تطهیر کند و چه لزوم کرده است، خواجه افندی این طور فرموده

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: - ۱۴۹]

● **سفرنامه محمد رضا بیک = سفرنامه ایران** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mohammad rezā beyk = safar-nāme-ye īrān

مترجم: محتاج تفرشی، محمد علی، ق۱۳ قمری

سرگذشت محمد رضا بیک است در سفر از ایران به پاریس در زمان سلطان حسین صفوی.

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۵ حکمت

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۹ ربیع الاول ۱۳۳۳ق؛ جلد: مقوا، ۶۲۶ص، قطع: خشتی [ف: ۲ - ۲۴]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۶ حکمت

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴۴ص، قطع: خشتی [ف: ۲ - ۲۴]

● **سفرنامه محمدعلی پیشخدمت** / سفرنامه،داستان / فارسی

safar-nāme-ye mohammad 'alī pīšxedmat

پیشخدمت باشی، محمد علی، ق۱۴ قمری

pīšxedmat-bāšī, mohammad 'alī (- 20c)

شرح مسافرت محمدعلی نایب اول پیشخدمت باشی ولیعهد (مظفرالدین میرزا) است از تبریز به دارالخلافه تهران و مراجعت به تبریز به سال ۱۳۰۰ق.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۵۵

آغاز: چون ابلاغ از جانب ستی الجوانب حضرت مستطاب امجد اسعد والا آقای اعتضاد السلطنة روحی فداه باین غلام جان نثار محمدعلی نایب اول پیشخدمت باشی حضرت مستطاب اقدس اشرف ارفع امجد والا ولیعهد روحنا فداه شده بود که باید راپورث سفر مأموریت خود را برای ما بدهی لهذا بر حسب الامر اطاعت نموده از روز حرکت از تبریز تا روز رجعت بتبریز نوشته بحضور مبارک فرستادم. راپورث سفر غلام خانزاده محمد علی نایب اول پیشخدمت باشی سرکاری دوشنبه بیست و نهم شهر محرم الحرام ۱۳۰۰. دوشنبه ۲۹- از تبریز حرکت کردم تا از خاک حکومت مقرب الخاقان حاجی رضاقلی خان گذشتم از عموم رعیت کاوش نموده بجز تعریف و رضامندی چیزی نفهمیدم بخاک دهخوارقان که رسیدم از جمیع رعیت و وضع حکومت امیرالامر العظام حاجی حسام الدوله پرسیدم زیاده از حد تعریف و رضامندی شنیدم چنان سطوتی در خاک دهخوارقان بخرج مردم داده که بسیار راه منظم است خیلی اسباب بیم و امید رعیت شده؛ **انجام:** بهتر دانستم بعد از این قلم و زبن را کوتاه و بسته بدارم و از خانه بقدر امکان کمتر بیرون بیایم تا سال بآخر برسد و عید سلطانی بیای بهر چه رأی خدا و سایه خدا علاقه بگیرد راضی و شاکر باشیم چون در ثانی حضوراً حضرت مستطاب اشرف امجد اسعد ارفع والا آقای اعتضاد السلطنةروحی فداه باین غلام بدبخت امر و مقرر فرمودند روزنامه بعد از مراجعت را هم جزو این روزنامه سفرنامه بنویس حسب الامر اطاعت نمودم ضم نموده از لحاظ انور مبارکشان خواهد گذشت و انصاف عادلانشان مقتضی خواهد گشت که از سایه خدا استدعا نمایند انصاف نیست بچنین نوکری که چندین سال بصداقت خدمت نموده و از جان و مال در راه چاکری گذشته این نوع پاداش مرحمت شود بعد از این بچه امیدواری در آستان ملائک پاسبان بماند بلکه استدعای سایه سایه خدا اسباب امیدواری این غلام شود و بتواند بماند.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجئی لاکی، ۹۸ص، ۸- ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۸سم [ف: ۵ - ۵۳۶]

← سفرنامه مراغه ← سفرنامه آذربایجان

● **سفرنامه مراغه** / سفرنامه، داستان / فارسی

safar-nāme-ye marāqe

مظفرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۶۹ – ۱۳۲۴ قمری

mozaffar-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1853 - 1906)

رساله مختصری است از شرح مسافرت به مراغه و قصبه ساوجبلاغ و شهر ارومیه.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۹۳

آغاز: سفرنامه حضرت اقدس والا روحنا فداه در سال پارس ئیل بمحال مراغه و قصبه ساوجبلاغ و شهر ارومیه. بسمله – روز دوشنبه پنجم شهر ربیع الاول ۱۳۰۸ بعزم تفرج و سیاحت مراغه عصری از منزل حرکت کرده و نقل مکان بخانه نصرة الدوله کردیم یکساعت بغروب مانده جناب مستطاب امیرنظام آنجا آمده قدری صحبت کردم شب هم نصرة السلطنة و معزالملک آمدند چهار از شب رفته شام خوردم بعد آجودانباشی قدری نقل گفت خوابیدم؛ **انجام:** روز پنج‌شنبه ۱۴ ما از آنجا حرکت کرده در پهلوی قسم تپه که از موقوفات امام رضا علیه السلام است نهار خورده سوار کالسکه شده آمدیم به شهر تبریز در نزدیکی پل آچی اعتضاد السلطنة با اعیان و صاحب منصبها با دوفوج امیریه و خلخال حاضر بودند شرفیاب شدند از ملک زاده تا شهر هفت فرسخ راه است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر:کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لاکی، ۳۴ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ – ۵۴۱]

● **سفرنامه مراغه** / سفرنامه، داستان / فارسی

safar-nāme-ye marāqe

شرح سفر مظفرالدین میرزا ولیعهد است به مراغه به انضمام ۲۵ قطعه عکس چاپی از مناظر و ابنیه تاریخی مربوط به شهر مراغه.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۲۱

آغاز: بسمله – روزنامه سفر مراغه. منزل سردرود امروز که صبحح شنبه دویم شهر شعبان است از اندرون بعزم سفر بسمت مراغه بیرون آمدیم جناب امیر نظام و ساعد الملک و بعضی نوکرهای دیگر از قبیل آجودان باشی و میرزا شفیع و آمیراخور در حیاط آقاباشی حاضر بودند؛ **انجام:** با امیر نظام قدری صحبت فرمودیم و از جنرال ذاکرخان تحقیق ترقی و تحصیل این مدت فوج و صاحب منصب‌ها را نمودیم از هم بعرض رساند صاحب منصب‌ها موافق معمول و دستور العمل سابق مشغول تحصیل هستند مشق میباشند بعد امیرنظام را مرخص فرمودیم نهار صرف شد باندرون رفتم.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمدرضا منشی، تا: ۱۳۰۵ق؛ مجدول؛ از جمله کتب اکتشافی است که نظمیه وقت دوباره به کتابخانه سلطنتی عودت داده؛ مهر: کتابخانه علیه دولت ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: مقوای روکش کاغذ ابری، ۳۱ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۵ – ۵۳۹]

● **سفرنامه مرو** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-e marv

لشکرنویس نوری، محمد، ق۱۳ قمری

laškar-nevīs-e nūrī, mohammad (- 19c)

در آغاز سلطنت ناصر الدین شاه تراکمه کوکلان و یموت و سالور سر به سرکشی می‌گذراند و پشت به دولت مرکزی می‌کنند. ناصر الدین شاه به ناچار لشکری به سرکردگی قوام الدوله شاهزاده حشمت الدوله محض سرکوبی آنان به آن ناحیت گسیل می‌دارد. این لشکر از سوء تدبیر و بد تقدیر شکست سخت می‌خورد و از هم می‌پاشد و خلق بسیار کشته می‌شود. بعد از شکست روس‌ها مداخلت می‌کنند و به امنیت می‌پردازند و آن نواحی را تا حدود اترک ضمیمه ملک خود می‌کنند. این کتاب حاوی وقایع آن گردنکشی ترکان و این شکست لشکر کشی ایران است به قلم سید محمد لشکر نویس آن لشکر.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۶۵

آغاز: تاریخ سفر مرو و مطابق سال پیچی ئیل ۱۲۷۷، بسمله، مقدمه که قبل از شروع؛ **انجام:** مستدعی است که خطاها وزارت این بنده غلام را بنظر عفو و اغماض ملاحظه فرمایند و العذر عند کرام الناس مقبول و السلام خیر ختام.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۴۲۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۳–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۱

آغاز: بسمله. مقدمه ای که قبل از شروع در مقصود ذکر آن لازم است و مشتمل بر چند فقره؛ **انجام:** در صحراها و بیابانهای هرات مانده بودند بتمامه نیامده و ترسیده‌اند. این مختصری است از وقایعات سفر مرو که حسب الامر اولیای دولت قاهره عرض شد ... عاطفت خداوند رفع کسالت اهل ایران عموما خواهد شد

مؤلف در ۱۲۷۷ همراه شاهزاده حشمت الدوله و قوام الدوله برای سرکوبی ترکمانان کوکلان و یموت و سالور به سوی مرو رفته بود. دیدنی‌ها و آداب و رسوم مردم آن سرزمین در این سفرنامه امده است؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، مصحح، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۱ – ۱۲۹]

● **سفرنامه مسیو اولیه (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mūsīyo ūlīye (t.)

محمد طاهر قاجار، ۱۲۵۰ – ۱۳۱۷ قمری

mohammad tāher qājār (1835 - 1900)

از G. A. Dbruiers ترجمه محمد طاهر میرزا پسر اسکندر میرزا پسر ولی عهد و مؤلف. اصل به نام:

Voyage dansl Empire Ottoman, I Egypte et la Perse, fait par Ordre du Gouvernememt pendant les six premires années de la Republique, 6 Uol. Paris, 1807.

این ترجمه از همین چاپ ۱۸۰۷ شده است.

[فهرست کتابهای فرانسوی محسن صباحی ۱۸۲؛ کتاب شناسی تمدن ایرانی در زبان فرانسه ۷۶/۳]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۶۳

خط: شکسته، نستعلیق، کا: کاظم آشتیانی، تا: قرن ۱۳، جا: تبریز؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۱/۴سم [ف: ۳ – ۴۶۵]

↩ سفرنامه مسیو بابن و هوسه فرانسوی به جنوب ایران ⋗ سفرنامه جنوب ایران

↩ سفرنامه مسیو بابن وهوسه فرانسوی به جنوب ایران (ترجمه) ⋗ سفرنامه جنوب ایران

● **سفرنامه مسیو سیمون باغبان باشی = سفرنامه هند** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mūsīyo sīymon-e bāqbān bāšī = safar-nāme-ye hend

زیرک، رجبعلی، ق۱۴ قمری

zīrak, rajab-ʻalī (- 20c)

اهداء به: مظفرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۳۱۶ق

ترجمه از اصل فرانسوی به دستور مظفرالدین شاه. سفرنامه مسیو سیمون باغبانباشی مظفرالدین شاه به شبه قاره است که امروز به چند کشور تقسیم شده و در روزگار سیمون قسمت اعظم آن تحت سلطه دولت بریتانیا بوده و بخش‌های کوچکی از آن تحت امر فرمانروایان نیمه مستقل بومی و مناطقی هم تحت سیطره دولت فرانسه و پرتقال بوده است. سیمون به دستور مظفرالدین شاه به قصد تهیه و خرید نباتات، طیور و حیوانات نادر بدان سو سفر کرده و وقایعی که بر او رفته به صورت روزانه می‌نگارد و بعد از بازگشت ظاهرا آن را به مظفر الدین شاه تقدیم می‌کند. رساله مملو از اطلاعات ذی‌قیمتی از شبه قاره هند در روزگار تسلط بریتانیا بر این سرزمین است از شیوه کشاورزی، باغداری، پیشرفت صنایع، گستره راه‌های ارتباطی به ویژه راه آهن و ... متن حاضر ترجمه ای تحت اللفظی است که از زبان فرانسه برگردان شده است و از ترجمه‌های دوره مظفری است.

آغاز: روز بیست و پنجم ماه ژانویه سنه هزار و هشتصد و نود هشت مسیحی عزیمت از طهران در هوای پر از برف که هیچ امید آسودگی و خاطر جمعی نیست از برای مسافرت ایران در این فصل ...

انجام: تا اینکه زودتر به طهران برسم زیرا که کارهای لازمه بهار چنین حکم می‌کنند.

چاپ: گنجینه بهارستان، تاریخ۳- (تاریخ و جغرافیای شبه قاره هند)، مسلسل ۱۷، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸ش، با تصحیح جمشید کیان فر

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۸۶

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ رمضان ۱۳۱۶ق [مختصر ف: – ۴۵۱]

● **سفرنامه مسیو غوار** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mūsīyo qavār

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

دکتر کروو از جانب وزارت علوم فرانسه برای پژوهش‌های علمی عازم امریکا جنوبی می‌شود و نقاط مجهولی را می‌شناسد. وزارت علوم فرانسه چون مدتی بی‌خبر از دکتر کروو می‌ماند مسیو غوار نامی را مأموریت می‌دهد که به سراغ دکتر کروو و هیئت علمی او رود. او عازم امریکای جنوبی می‌شود و از شهر سانتیاکو کار خود را آغاز می‌کند و نقاط مجهول شاکوی اعظم را منکشف می‌کند و حاصل کشفیات خود را به وزارت علوم فرانسه گزارش می‌دهد و نیز نسخه‌ای از سفرنامه خود را در توردومند به چاپ می‌رساند که این نسخه از ترجمه آن مطالب موجود در توردومند فراهم آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۰

آغاز: بسمله، سفرنامه مسیو غواره بجستجوی باقی ماندگان رفقای دکتر کروو؛ **انجام:** و از ملاقات دوستان خوشوقت گشتم و از رنج راه بیاسودم

خط:شکسته نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۱۳۰۲ق،جا:تهران؛ مجدول، دارای عکس‌های فتوگرافیک؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج، قرمز، ۵۰گ، ۱۳ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ – ۲۹۰]

↩ سفرنامه مشهد ⋗ سفرنامه زیارت آستانه مقدسه

● **سفرنامه مشهد = سفرنامه حکیم الملک** / سفرنامه /

فارسی
safar-nāme-ye mašhad = safar-nāme-ye hakīm-ol-molk
حکیم الممالك، علینقی بن اسماعیل، – ۱۳۲۱ قمری
hakīm-ol-mamālek, ʻalī-naqī ebn-e esmāʻīl (- 1903)
شرح حال و وقایع و وضع راه‌ها و ذکر آبادی‌ها و ملتزمین رکاب ناصرالدین شاه را در سفری که به سال ۱۲۸۴ به مشهد نموده آورده است.
آغاز: بسمله این مختصری است از روزنامه علی نقی بن اسماعیل ملقب بخطاب حکیم الممالك در بیان عزیمت شاهنشاه ناصرالدین شاه بزیارت سلطان علی بن موسی الرضا ... از ... طهران ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۷۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هم شاهزاده اعظم سلطان مسعود میرزای یمین الدوله که پسر ارشد شاهنشاه و فرمان فرمای اصفهان است بدربار همایون احضار شده (تمت الکتاب فی سلخ شهر ربیع الاول من شهور سنة ۱۲۸۹ در ارض اقدس تحریر یافت).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان ربیع الاول ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۶گ، ۱۶ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ – ۳۱۴۵]

۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۴ فرخ
آغاز: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، کا: طغری نویس، تا: ۱۴ صفر ۱۳۱۷ق؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: مقوا، ۸۲گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: – ۱۰۵]

● **سفرنامه مشهد** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-e mašhad

تهران؛ اعتماد مقدم، سعید؛ شماره نسخه:بدون شماره
از ۶ ذیقعده ۱۳۰۵ الی ۱۳ صفر که به جاجرود بازگشت؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۶۲۱]

● **سفرنامه مشهد** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-e mašhad
نگارنده این سفرنامه با آقا شیخ مرتضی لاهیجانی و میرزا حسن و فرزند خودش آقا عبدالامیر و نواده‌اش آشیخ جعفر و چند تن دیگر روز پنج‌شنبه ۲۵ ذیقعده از تهران به طرف مشهد حرکت و ۱۳ ذیحجه به قدمگاه رسیده‌اند و این نسخه تا همین جا را دارد.

تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۴۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ، قطع: خشتی [چند نسخه–ف: – ۳۵۸]

● **سفرنامه مشهد الرضا (ع)** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mašhad-or-rezā
آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ – ۱۳۸۹ قمری
āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876 - 1969)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۶/۱
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۱ص (۴پ) [مختصر ف: – ۴۵۱]

● **سفرنامه مشهد ناصرالدین شاه = سفرنامه میرزا ابراهیم سر رشته دار** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mašhad-e nāser-od-dīn šāh = safar-nāme-ye mīrzā ebrāhīm-e sar rešta dār
امین لشکر، ق۱۴ قمری
amīn-e laškar (- 20c)
سفرنامه‌ای است که امین لشکر در روز دوشنبه پنجم شعبان ۱۳۰۰ق از تهران به مشهد رضوی حرکت کرده و در این سفر ملتزم رکاب شاه بوده است. با دستخط‌هایی از ناصرالدین شاه.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۶ فرخ
آغاز: بسمله روز دوشنبه پنجم شهر شعبان المعظم قوی ئیل یکهزار و سیصد هجری؛ **انجام:** امیدوارم بفضل و توجه امام ثامن علیه السلام انشاء الله اسباب گشایش و اصلاحی فراهم بیاید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز آن متن فرمان ملوکانه و در ص ۱۹۱ کارت دعوتی که از دربار جهت امین لشکر فرستاده شده الصاق گردیده؛ کاغذ: فستقی، جلد: مخملی آبی، ۲۳۲گ، ۱۱ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: – ۱۰۵]

● **سفرنامه مصر** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mesr
فروتن، یوسف، ۱۲۷۰ – ۱۳۵۷ شمسی
forūtan, yūsof (1891 - 1978)
سفرنامه‌ای است از یوسف فروتن که تمام مکان‌های دیدنی که در مصر دیده و راه‌هایی که طی کرده تا به مصر رسیده را توصیف کرده و آن را برای شخصی نوشته و از او خواسته که آن را برای قوام السلطنه، کلنل مجید خان و آقای اشرفی قرائت کند. این سفرنامه در شهر قاهره در تاریخ ۲۰ محرم ۱۳۴۵ق نوشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۰۰
آغاز: ... با چراغهای زیاد شب منظره غریبی تشکیل می‌دهند؛ **انجام:** چون باید در ظرف این دو روزه کارها را مرتب کرده

خود را برای حرکت حاضر کنیم.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۵ق؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش کاغذ سرمه‌ای، ۱۲گ، ۱۴-۱۵ سطر (۱۳/۵×۱۶/۵ و ۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [رایانه]

● **سفرنامه مصر و اسلامبول** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mesr va eslāmbūl
نعمت فسائی، محمود بن زین العابدین، ۱۲۷۰ - ۱۳۴۴ ؟ قمری
ne‘mat-e fasā’ī, mahmūd ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (1854 - 1926)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۴۸
آغاز: شب یک‌شنبه بیست و سیم ماه جمادی الاخره؛ **انجام:** ظهر روز یک‌شنبه هشتم ذیحجه الحرام وارد دارالخلافه تهران شدم
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۷ق؛ کاغذ: آبی، جلد: گالینگور [الفبائی: - ۳۰۸]

● **سفرنامه مصر و ترجمه حال متمهدی** / خط / فارسی
safar-nāme-ye mesr va t.-ye hāl-e motamahhedī
شرح مسافرت یکی از رجال دربار ناصرالدین شاه قاجار است در مصر که حسب الاشاره صدراعظم وقت حالات شیخ احمد محمد معروف به متمهدی که از شیوخ معتبر قبایل سودان است به رشته تحریر کشیده است و در این رساله چهار تصویر تک چهره نقاشی آب و رنگ دارد به شرح ذیل: ۱. تصویر شیخ احمد محمد خلیفه؛ ۲. شیخ عثمان تاجر برده؛ ۳. تصویر یک زن که هلهله کنان هنگام جنگ از عقب شوهر و برادر و فرزند روان است و مسلح به شمشیر و نیزه است؛ ۴. تصویر یک مرد به نام عمر ابوخلف که یکی از بزرگ زادگان است و حامل سپر و نیزه‌ای است و بازوبندی به بازو بسته است. به اضافه یک نقشه جغرافیا از بلاد العرب و سودان و سعید و نام شهرهای مصر و همچنین محل اقامت شیخ احمد خلیفه ترسیم شده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۲۸
آغاز: راپورت دعوای احمد محمد معروف بمتمهدی و صورت رؤسای او که حسب الاشاره حضرت مستطاب اجل اکرم افخم صدراعظم نوشته میشود. این صورت شیخ محمد خلیفه است که از رؤسای قبایل معتبر میباشد و سردار چهل و پنج هزار کس لشگر میباشد و سردار چهل و پنج هزار کس لشگر میباشد که قبل از آمدن فدوی بعد از قتل و غارت بربر ابوحمد را گرفته و نقله را محاصره کرده بوده؛ **انجام:** کیفیت خاتمه مأموریت این بنده در سنه ماضیه در شهر ربیع الاول از جانب جنرال قونسولگری دولت علیه ایران بمصر این فدوی را مأمور بقونسولگری (سررمنسیا دینی مزار) ؟ نمودند ... از جهة اطلاع و استحضار اولیای دولت قاهره نوشته شد و نقشه سودان و سعید هم هم که اول خاک مصر است در اینجا کشیده شد. در این رساله نام مصنف - کاتب و تاریخ آن مشخص نیست.
تذکر: نام کتاب بر اساس فهرستواره منزوی (۱۲۴/۱) تصحیح گردید؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ صفحه اول به خط ناصرالدین شاه قاجار چنین رقم رفته: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: مقوای روکش اطلس سبز چمنی، ۱۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۵ - ۵۶۶]

● **سفرنامه مصطفی قلی خان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mostafā qolī xān
مصطفی قلیخان، ق۱۴ قمری
mostafā qolī-xān (- 20c)
اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق
در زمان ناصرالدین شاه، مصطفی قلی خان به رسم سفارت از تهران به مسکو می‌رود. پس از اتمام مأموریت خود به تهران مراجعت می‌کند. او این رساله را که حاوی شرح وقایع سفر اوست، انشاء می‌کند و منشی مخصوصش می‌نگارد که بسیار جالب توجه و خواندنی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۴۶
آغاز: هوالله تعالی شأنه العزیز، روز سه‌شنبه غره رجب المرجب هزار و سیصد هجری، ۲۶ آوریل هزار و هشتصد و هشتاد و سه روسی؛ **انجام:** که همواره ذات مقدس مبارک همایون اعلیحضرت شاهنشاهی قرین شادکامی باد و تاروزگار است پایدار بماند.
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۱ ذیقعده ۱۳۰۰ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۳۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۵۲]

← سفرنامه مکه ≻ سفرنامه عتبات و مکه
← سفرنامه مکه ≻ دلیل الانام فی سبیل زیارة بیت الله الحرام
← سفرنامه مکه ≻ سفرنامه حج

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye makke
سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ - ۱۲۹۲ ؟ قمری
soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)
تاریخ تألیف: محتملاً ۱۲۸۰ق
نویسنده که از شاهزادگان قاجار و از فرزندان فتحعلی شاه است

در سال ۱۲۷۹ق به عزم زیارت مکه از تهران حرکت می‌کند و از راه رشت و دریای خزر و تفلیس و استانبول به مکه می‌رود. پس از انجام فریضه حج از راه عراق و جنوب به تهران باز می‌گردد. او در این سفرنامه از اوضاع جغرافیایی شهرهای سر راه خود و وضع سیاسی و اخلاق مردم این شهرها مطالب بسیاری می‌آورد که از لحاظ اطلاعات جغرافیایی بسیار با اهمیت است خاصه توصیف شرح استانبول.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوات و السلام علی سید المرسلین و اولاده الطاهرین چنین گوید سیف الدوله سلطان محمد ابن فتحعلی شاه قاجار؛ **انجام:** یکنوع ورق (وزغ) در مازندران دیده شد کوچک در بالای درختها زندگانی میکنند آوازشان غیر آواز وزقهای دیگر است گفتند میگرد و زهر دارد.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۷۲گ، ۱۱ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۸۲]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

حسنی حسینی، محمد رضا بن عبد الجلیل، ق۱۳ قمری

hasanī hoseynī, mohammad rezā ebn-e ʻabd-ol-jalīl (-19c)

از محمد رضا بن عبدالجلیل حسنی حسینی طباطبائی تبریزی از راه روسیه از شعبان ۱۲۹۶ تا جمعه ۴ شعبان ۱۲۹۷ق.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۵۷

آغاز: بسمله. الحمدلله علی ما هدانا الی اوضح السبیل ... و بعد چنین گوید ... که چون ذره بی مقدار را هادی توفیق رهبر آمد؛ **انجام:** تا قیام قیامت محفوظ و محروس داشته در امن و امان خود مصون نماید، بحق محمد.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۹۷ق، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۲/۶سم [ف: ۳ - ۴۶۶]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

فراهانی، محمد علی، ق۱۳ قمری

farāhānī, mohammad ʻalī (- 19c)

مؤلف در دیباچه نام خود را نیاورده ولی در پایان نسخه کاتب رقم کرده است: «الفقیر الحقیر المذنب غفرالله له محمد علی الحسینی فراهانی». چون بر روی کاغذی که در عطف کتاب چسبانده‌اند و کهنگی آن مقارن اصل نسخه است نوشته شده: «سفرنامه میرزا محمد علی حسینی فرهانی» معلوم می‌شود که کاتب از روی خط مؤلف نقل کرده است. مؤلف ساکن تبریز بوده و شب سه‌شنبه هیجدهم شعبان ۱۲۶۳ قمری از بغداد عازم حج شده و از راه دلی عباس، قره تپه و ... و توارق و کرکوک و آلتون کوپری، اربیل و کلک و موصل و دلیب و مزاحف و جزیرة العمر و دیرتپه و مسین و ماردین و شیخان و خانی و دیار بکر و سیورک و خارپوت و اورفه و راس العین و بیره جک و حلب و خان تومان و سلمی و معرة النعمان و خان شیخان و حما و حمص و ایکی قبولی و چشمه و امام زین العابدین و قطیفه و شام و مزیرب و تبوک و عین زرق و معان و مداین صالح و حدیبیه و حشمتی و مدینه و ... به مکه رفته و از راه شام و دومه و بنک و حما و حلب و اخضرین و سزار و بیره جک و آسمان و ... قره چوان و سیورک و قراباغچه و دیار بکر و قرطی و ... اویس قرن و خان و بدلیس و دلیکلی طاش و میدان و تاتوان دریاچه وان و اخلاط و ارین و عادل جواز و ارجیش و بیگری و محمودی و قشلان مقوری و برخملو و شروک و خوی و الماسرای و دیزج خلیل به تبریز برگشته و ۲۶ جمادی الاول ۱۲۶۴ق وارد تبریز شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۰

آغاز: ربنا لاتزع قلوبنا بعد از هدیتنا؛ **انجام:** بیست و ششم شهر جمادی الاول بود وارد تبریز شد.
خط: شکسته خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ با همان خط اصلاحاتی کرده اند و ظاهراً این اضافات و اصلاحات به خط مؤلف کتاب است، با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن خرمایی، ۱۱۰ص، ۹سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۶۸]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

قاجار، بنت فرهاد میرزا، ق۱۳ قمری

qājār, bent-e farhād mīrzā (- 19c)

سفرنامه مکه ملکه شاه زاده خانم دختر معتمد الدوله فرهاد میرزا همسر نصیرالدوله از ۱۲۹۷ تا ۱۲۹۸. این سفرنامه همانند دیگر سفرنامه‌های دوره قاجار، به بیان منازل راه و مشکلات و گرفتاری‌های سفر پرداخته است. در آن دوره کمتر سفری صورت می‌گرفت که همراه با مصیبت و گرفتاری به ویژه حمله اعراب به کاروان حجاج نباشد و مؤلف به تفصیل این دشواری‌ها را گزارش می‌کند. درباره دختر فرهاد میرزا این را می‌دانیم که همسر وزیر لشکر بوده و در اواخر سفر که وزیر لشکر سخت بیمار شده نگرانی شدیدی بر همسر او که در راه بوده عارض شده است.

آغاز: روزنامه سفر بیت الله الحرام که به یاری حضرت قادر متعال به شرط سلامت مزاج می‌نویسم. ر.ز سه‌شنبه بیست و چهارم شهر رمضان المبارک ۱۲۹۷، چهار ساعت به غروب

مانده به طالع نیکو مطالع قوس از دارالخلافه حرکت کرده به امامزاده حسن وارد شدیم ...
انجام: انصاف این است که مخلع به خلعت مرحمتی گشته بین الاقران مفتخر گردد.
چاپ: هاشم محدث آن را با مقدمه ایرج افشار چاپ کرده است؛ در میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، به کوشش رسول جعفریان، صص ۲۶۷- ۳۲۰ نیز چاپ شده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۵
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۷۸گ، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [سنا: ف: ۲ - ۱۷۲]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** آدم یکبار می‌میرد من هر ساعت هزار بار می‌میرم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۹ق؛ ۱۵۴ص، قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۱۷۹]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye makke
قاجار، محمد ولی بن فتحعلی، ق۱۳ قمری
qājār, mohammad valī ebn-e fath-‘alī (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۶۰ق
سفر نامه حج حاج محمدولی میرزاست به قلم او. وی در این سفرنامه نکات تاریخی و وقایع ریز و درشت مهمی را یادداشت کرده و از آن جمله است «پیدا شدن مردی از طایفه شیخ در کربلا و ادعاء جعل قرآن» و نیز از حوزه‌های درسی و مراجع نجف و کربلا. علاوه بر وقایع و سوانح غالباً منازل بین راه‌ها را نام می‌برد و مسافات آنها را با فرسخ و ساعت تعیین می‌کند. در پایان پنج نقشه مذهب و مرصع از مسجد الحرام و دیگر مواقف حج ترسیم شده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی شرفنی بزیارة بیته ... چنین گوید محمد ولی چون در سنه ۱۲۶۰ که توفیق رفیق ... گردید و بعد از حصول

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۲/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد حسن، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرهنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۷ص (۶۱۸-۶۵۴)، قطع: رقعی، [ف: ۱۰ - ۲۱۹۳]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۰۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ندهید که وصول نمی‌شود بهیچ قسم.
بی‌کا،بی‌تا؛محشی با نشان«منه»؛۳۵گ(۱۶پ-۵۰پ) [ف: ۵ - ۱۰۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۵۴/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با پنج نقشه مذهب از مسجد الحرام و دیگر مواقف حج؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۰گ (۳۴۱پ-۳۶۱ر)، ۱۸-۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۵۹۸]

● **سفرنامه مکه = سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye makke = safar-nāme-ye hajj
قیری شیرازی، محمد بن اسماعیل، ق۱۳ قمری
qīrī šīrāzī, mohammad ebn-e esmā‘īl (- 19c)
مؤلف که مقلد سید محمد باقر (ظاهراً شفتی اصفهانی) بوده پس از خواندن سوره عم وتداوم آن به سال ۱۲۴۷ق مشرف به مکه شده وشش ماه بعد بازگشته است. گزارش بسیار کوتاه برگزار شده و در پایان ۱۶ صفحه نقشه از مکان‌های مقدس و مدینه را به خط خود کشیده و مشخص نموده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۴۷/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... وبعد مخفی نماند که چون ... دروقت مطالعه ی تفسیر سوره ی مبارکه عم یتساءلون. عن النباء العظیم درتفسیر صافی فیض رحمة الله علیه درآخر سوره خاصیت؛
انجام: تا باعث معرفت کافه ناس شده باشد خلاصه مدت ذهاب و ایاب حقیر شش ماه تمام شد از خروج شیراز الی دخول شیراز با وجود مشرف شدن به مدینه طیبه و ۱۳ یوم درآن جا بود. الحمدلله رب العالمین
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۴]

● **سفرنامه مکه = سفرنامه منظوم** / شعر، سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye makke = safar-nāme-ye manzūm
میرزا جلایر، ق۱۳ قمری
mīrzā jalāyer (- 19c)
اهداء به: محمد شاه قاجار
در این رساله از گام اول سفر شاعر در راه مکه تا زیارت کاظمین به شعر آمده و سپس مطالبی از احوال ایل خزاعی به نثر نگاشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۳۷
آغاز: بسمله، محمد شه شهنشاه جوانبخت ×× که برخوردار باد از تاج و از تخت؛ **انجام:** چنانچه استفسار فرمایند عرض خواهد شد زیاده جسارت نموده و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: عراق عرب (احتمالاً)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۹ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۷۴]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

مشتری خراسانی، محمد ابراهیم، ۱۲۶۴ - ۱۳۰۵ قمری

moštarī xorāsānī, mohammad ebrāhīm (1848 - 1888)

آغاز: مختصری از سفرنامه در تحمید پروردگار بتوفیق یافتن مشتری بمکه ... ای نام تو با هزار اعزاز ×× برنامه کاینات آغاز

انجام: پیروزی و کامکاریش ده ×× صد قرن تو شهریاریش ده

چاپ: ایران، تهران، ۱۳۰۱ قمری، سنگی، وزیری کوچک، به سعی و اهتمام محمد ابراهیم مشتری طوسی (تاریخ کتابت ۱۳۰۰)، (در هامش)

[الذریعة ۲۰۸/۱۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۳۴

آغاز: نیمه شعبان مه از توفیق بی پایان رب ×× سوی مکه بار بستم بی غم و رنج و تعب؛ **انجام:** جواب داد که ای مشتری تو نشنیدی ×× هزار وعده خوبان یکی وفا نکند!

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۰ق، برای احتشام الملک؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سبز، ۳۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷سم [ف: ۳ - ۴۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۸

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ در دیوان [ف: ۳ - ۳۰۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۰۶/۵

آغاز و انجام: برابر

در ص ۲۰۰-۲۲۲ نیز شعرهای سفر مکه همو است و قصیده در ستایش دینی و مسمط حاجی میرزا وفایی ششتری که در کربلا سروده و مسمطی از همین میرزای مشتری و چند غزل و رباعی او و همه اینها مذهبی است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا ابراهیم اشتری شاعر، تا: رمضان ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سبز، ۴ص (۱۹۶-۱۹۹)، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۷۸۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۶۶

بی‌کا، بی‌تا؛ در فهرست نیامده است و به آن اضافه شد (فهرست رایانه ای ۵۶۷)؛ ۱۵ص (۱-۱۵) [ف: ۱۵ - ۲۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ در دیوان وی آمده است [ف: ۳ - ۳۰۷]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

فراهانی، محمد حسین بن مهدی، ۱۲۶۴ - ۱۳۳۱ قمری

farāhānī, mohammad hoseyn ebn-e mahdī (1848-1913)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۳ق

فراهانی در شوال ۱۳۰۲ق از تهران به قصد زیارت بیت الله خارج می‌شود و از شهرهای قزوین و رشت و قفقاز و اسلامبول و جده می‌گذرد و به طرف مکه می‌رود و پس از حج‌گزاری از طریق شمال ارس و بادکوبه و لاهیجان و قزوین به تهران می‌آید. در طول سفر سرگذشت خود و اوضاع جغرافیایی شهرهای محل عبور خود را به تفصیل می‌نگارد و این کتاب را فراهم می‌آورد کتاب حاضر شامل نقشه جغرافیایی مکه نیز می‌باشد.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و آله الطاهرین. و بعد، از رسوم و عادات معاصرین است که محض اظهار فضل و کمال ...

انجام: و صبح روز پانزدهم شهر ربیع الاخر به سلامتی وارد دارالخلافه طهرات گشت. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. فی شهر ذیحجة ۱۳۰۳ تحریر شد و اتمام پذیرفت.

چاپ: به کوشش و پیشگفتار حافظ فرمانفرمائیان، تهران، ۱۳۴۲خ؛ و به کوشش و پیشگفتار مسعود گلزاری، تهران، ۱۳۶۲خ، چاپ شده است.

[فهرستواره منزوی ۱۲۵/۱ «سفرنامه مکه»؛ نسخه‌های منزوی، ۴۰۳۰/۶ «سفرنامه مکه»؛ پیشگفتار چ. مسعود گلزاری ۱۳۶۲خ]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲۱۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

دیباچه (رویه یکم) به خامه تحریری گویا از نگارنده؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ ۲۸۹ص، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۰۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۸۷گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۰۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۱]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

اعلائی، لطفعلی خان، - ۱۳۴۸ قمری

a'lā'ī, lotf-'alī xān (- 1930)

گزارش سفر مکه حاج لطفعلی خان اعلائی است با فاتحه و خاتمه‌ای از کاتب.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۴۳

آغاز: بنام خداوند مهر منیر ×× خداوند روزی ده و دستگیر؛ **انجام:** بهر اعلائی نکو از اینکه در بزم دنی ×× باده نوشیدن به ننگ جامه پوشیدن دو رنگ.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی نبیی متخلص به احقر، تا: ۲۰ ذیحجه

۱۳۴۸ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شطرنجی فرنگی، جلد: مقوایی، ۸۰گ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۷ - ۱۲۴]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

حسینی، داود بن علینقی، ق۱۴ قمری

hoseynī, dāvūd ebn-e ʻalī-naqī (- 20c)

گزارش سفر مکه و مذیل به مناسک حج است از داود بن علینقی الحسینی مدعو به وزیر وظایف خادم عتبه علیه رضویه علیه آلاف التحیة.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۶۲

آغاز: بسمله، ولله علی الناس حج البیت، چند سال متوالی بود که همه سال خیال تشرف به مکه معظمه داشتم؛ **انجام:** و برگردد بمکه و خداوند را شکر کند بر اتمام و توفیق عمل و السلام علی محمد و آله الامجاد.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ شوال ۱۳۲۴ق؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۵۸گ، ۱۱ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۷ - ۱۲۳]

● **سفرنامه مکه = سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke = safar-nāme-ye hajj

رضوی همدانی، حسین بن عبدالصمد، ق۱۴ قمری

razavī hamedānī, hoseyn ebn-e ʻabd-os-samad (- 20c)

در سفر ۲۷ رمضان ۱۳۰۷ق با برادرش حاجی آقا محمد.

[فهرستواره ۱۲۶/۱]

همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه:۴۴/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۷۸]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

ظهیر الملک، محمد رضا، ق۱۴ قمری

zahīr-ol-molk, mohammad rezā (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۶ق

روزنامه سفر حج مؤلف است که به سال ۱۳۰۶ رفته و روز به‌روز یادداشت کرده و چون منازل تهران تا کاظمین در سفرنامه عتبات ناصرالدین شاه قاجار آمده، مؤلف سفرنامه خود را از کاظمین شروع کرده و بدان منازل از راه ادب نپرداخته است. این سفرنامه روز هجدهم ماه رضمان از گزارش کاظمین شروع شده و روز دوشنبه سیزدهم محرم که از مدینه حرکت نموده پایان می‌یابد و منازل میانه راه که از شمال عراق به بیروت و حلب و جده رفته به اختصار و خوب توصیف شده است.

آغاز: بعد الحمد و الصلاة لمن هو اهله و مستحقه چنین گوید اقل عباد الله محمد رضا المقلب به ظهیرالملک غفر ذنوبه و ستر عیوبه ... و لله علی الناس حج البیت ... چندی بود که عزیمت طواف بیت الله الحرام و آستان بوسی حضرت خیر الانام و سایر ائمة کرام ...

انجام: و تقریباً مدت ده ماه طول این مسافرت امتداد یافت

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، به کوشش رسول جعفریان، ص ۲۳۳– ۲۶۱

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۷۳

آغاز: بعد الحمد و الصلاة ... و لله علی الناس حج البیت ... چندی بود که عزیمت طواف بیت الله الحرام؛ **انجام:** و تقریباً مدت ده ماه طول این مسافرت امتداد یافت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۳۰۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۶ - ۳۱۳]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

مدیر الدوله، محمود خان، ق۱۴ قمری

modīr-od-dowle, mahmūd xān (- 20c)

از ۲۲ شعبان ۱۳۲۱ تا صفر ۱۳۲۲.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۹۹

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۳۲۲ق؛ مجدول، مرقع مانند، با شش قطعه مرقع خط نستعلیق درشت مورخ ۱۳۲۱ و ۱۳۲۲ از همان کس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۴/۹سم [ف: ۳ - ۴۶۶]

● **سفرنامه مکه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke

غیر همانند:

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۸۳/۲ و ۲۱۹۴/۲ عکسی

آغاز: روز دوشنبه چهارم ذی قعده فیاضیه شش ساعت است صبح وقت اذان دست به بار نموده ایم بعد اززدن طبل امیر که دمامه مشهور است؛ **انجام:** بمنتهی السعد به ارخته ×× تقبل الحج من المتقین.

تاریخ روز به روز مسافرت به مکه معظمه است از طریق نجف اشرف که از روز دوشنبه ۴ ذیقعده ۱۲۹۹ شروع شده، و به روز سه‌شنبه ۲۷ ربیع الاول ۱۳۰۰ به نجف اشرف ختم شده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱۸گ (۷۷ر-۱۹۴ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۶] و [عکسی ف: ۶ - ۲۴۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۷۶

آغاز: بسمله، حمد بی حد خداوندی را سزاست که احد و صمد است و سپاس بی عد و مر پروردگاری راست که لم یلد و لم یولد؛ **انجام:** خداوند ما را از امت محمد صلی الله علیه و از شیعه مرتضی علی علیه السلام محسوب کند ۱۲۸۸ تمام شد و السلام.

تاریخ تألیف: ۱۲۸۸ق، اهداء به: ناصرالدین شاه. نویسنده، که ظاهراً از درباریان ناصرالدین شاه بوده و در حضرت شاه وقت مقام و ارجی داشته است، به تاریخ هفتم ذیقعده ۱۲۸۸ق از نجف اشرف به عزم زیارت بیت الله الحرام حرکت می‌کند و از راه صحرا به مکه می‌رود و پس از انجام مناسک حج دوباره به نجف باز می‌گردد و مشاهدات خود را در این سفر می‌نگارد و به عرض ناصرالدین شاه می‌رساند درین مشاهدات ما باطلاعات جغرافیایی و مردم شناسی شهرهای بین راه نویسنده برمی‌خوریم؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۸ق؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۱گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۰۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۵

آغاز: بسمله، مختصری است در شرح سفر بیت الله الحرام خانزاد بعد از استیذان؛ **انجام:** این راه جبل چند سالی غدغن (=قدغن) و مسدود میشد تا شاید نظامی میگرفت و السلام.

تاریخ تألیف: ۱۲۹۷ق، اهداء به: ناصرالدین شاه. نویسنده این سفرنامه، که متأسفانه نام خود را در کتاب ذکر نکرده است، می‌گوید: «پس از استیذان از خاک پای همایون در بیست و دوم شعبان ۹۶(=۱۲۹۶) از طهران به مکه عازم شدم و در جمادی الاخری ۱۲۹۷ هـ‌ق. بازگشتم» مسیر او از طهران به خانقین و از خانقین به عتبات و از آنجا به بغداد و از بغداد به بصره و از بصره به قشم و سپس به هرمز و از آنجا به جده و از جده به مکه و از مکه به مدینه طیبه و از مدینه طیبه به سمت جبل و از جبل به نجف اشرف بوده است. او در این سفرنامه شهرهای ما بین راه را یکی به یکی و به صورتی دقیق توصیف و تعریف می‌کند؛ خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۷ق، جا: تهران (احتمالا)؛ سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱گ، ۱۲ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۹۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۴عکسی

آغاز: بسمله، حمد بی حد و شکر بی عدد معبود حکیمی را سزاست که اگر شهباز بلند پرواز عقل از صبح ازل تا شام ابد بپرد؛ **انجام:** روز جمعه هم طواف نساء کرده شب شنبه منی آمده هنگامه است صبح شنبه عرفات ماه ثابت شده ... صبح عید منی ...

گزارش سفر مکه است که از روز جمعه دهم شوال ۱۳۳۱ از شهر کاظمین همراه با عده ای از دوستان و خدمتکاران شروع شده است. مؤلف در ضمن گزارش سفر به مباحث اخلاقی و اشعار عرفانی مناسب با مقام اشاره کرده و احتجاجات با علمای اهل سنت را در جاهای مختلف بیان می‌کند. اسامی نواحی و شهرهای طی شده در این سفر: کاظمین، رمادیه، هیت، بغدادی، حدیثه، فخیمه، عانه، نهیه، قائم، ابوکمال، صالحیه، میادین، دیر قباقب، بئر جدید، سخنی، عرک، قدمر، بیاضه، قریتین، قطنی، قطیفه، شام، جامع اموی، مدینه، بئر حصا، خلص، قلب بیابان، رابوغ، کظیمه، عفان، وادی فاطمه، مکه مکرمه. مؤلف باید از علمای شیعی سده چهاردهم هجری بوده باشد، عده‌ای از همراهان وی نیز از علما بودند همچون سید محمد فرزند مرحوم آیت الله سید محمد کاظم طباطبائی یزدی صاحب عروة الوثقی. درابتدای سفرنامه سواد دستخط سید محمد کاظم طباطبائی یزدی درباره فرزندش سید محمد دیده میشود که تصریح به اجتهاد وی کرده است. هم چنین سوال و جواب فارسی از مرحوم طباطبائی درباره فرزندش سید محمدنیز در اول نسخه ثبت شده است. فهرست اسامی رفقاء و همسفران، خدمه و عکام و طباخ و حمله دار در ابتداء آمده است و در انتها صورت مبالغ و مخارج سفر درج شده است؛ نسخه اصل: کتابخانه‌ای شخصی؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۱ق؛ این نسخه مسوده مؤلف بوده و تنظیم نهایی نشده؛ ۱۱۲ص، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۸۸

آغاز: بعد از حمد خداوند و صلوات بر محمد و آل اطهارش ... محض یادداشت سفر خیریت اثر مکه معظمه؛ **انجام:** در ساعت سه و نیم از دسته گذشته نهار خوردیم بسلامت وارد کرمان شدیم.

یادداشت‌های سفر حجی است که نگارنده آن از راه باد کوبه و اسلامبول به حجاز رفته و از جده به بندر عباس و کرمان و تهران باز گشته است. گویا این سفر نامه از یکی از دولتیان برجسته باشد که روز چهارشنبه چهارم شوال ۱۳۱۶ شروع شده و ماه شوال ۱۳۱۷ پایان یافته است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۴۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۳۲

آغاز: قربان خاک پای مبارک شوم. حسب الحکم محکم مفصل اوضاع راه را به خاک پای مبارک عرض کردم؛ **انجام:** بعد شافعی بعد مالک یا حنبلی.

نگارنده آن از همراهان ضیاء السلطنه [دختر سوم ناصرالدین شاه و مادر سید جواد ظهیر الاسلام] (رجال ایران ۷۵/۱) است و در سال ۱۲۶۱ به این سفر رفته بودند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ تملک: محمد علی تربیت؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۵۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۴۶۵]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۷۹

کا: محمد علی تفرشی، تا: ۱۲۹۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴/۹×۲۲/۲سم [رایانه]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۳۶

بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۵گ، اندازه: ۱۱/۶×۱۸سم [رایانه]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۹۶

مؤلف ناشناخته. وی در سال ۱۳۱۹ق از مشهد مقدس عازم حج شده و خاطرات خود را به صورت روز شمار نگاشته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲ - ۱۸]

۱۰. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۶

آغاز: روز ۲۴ شهر رجب ۱۳۲۰ از کوشک آباد مزرعه خودم به قصد زیارت بیت الله الحرام

«سفرنامه ۱۳۱۹ به زیارت مکه معظمه از مشهد مقدس از راه عشق آباد». از یکی از رجال دوره قاجار. با فهرست القاب دوره قاجاری در میان؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ [چند نسخه-ف: - ۱۰۵]

● **سفرنامه مکه معظمه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke-ye mu‘azzame

افشار ارومی، عبدالحسین بن علینقی، ق۱۴ قمری

afšār-e orūmī, ‘abd-ol-hoseyn ebn-e ‘alī-naqī (- 20c)

تاریخ تألیف: شوال ۱۳۰۰ق

سفرنامه حج سال ۱۲۹۹ق/ ۱۲۶۱-۱۲۶۲ش است. وی در ۲۵ شعبان ۱۲۹۹ق از تهران حرکت می‌کند و در ۱۸ جمادی الثانی ۱۳۰۰ق پس از ده ماه بدان جا باز می‌گردد. مسیر حرکت عبدالحسین خان از تهران به قزوین و رشت و انزلی و بادکوبه و از آن جا به سمت تفلیس و باطوم و استانبول بوده است. پس از اقامت حدود ۴۵ روزه در استانبول از آنجا با کشتی به جده و سپس مکه رفته است. با پایان یافتن اعمال حج راهی مدینه می‌شود و سپس از راه جبل به سماوه و از آن جا از راه فرات به نجف می‌رود. بعد از زیارت نجف، به کربلا و کاظمین و سامرا سفر می‌کند و از راه بغداد و یعقوبه و خانقین و قصر شیرین و کرمانشاهان و قم به تهران باز می‌گردد.

چاپ: به کوشش رسول جعفریان، تهران، نشر علم، ۱۳۸۶ش، ۲۸۰ص

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۸

آغاز: سفرنامه حاجی عبدالحسین خان میرپنجه که به زیارت مکه معظمه مشرف شده اند. بسمله. چنین می‌گوید بنده حقیر حاجی عبدالحسین خان افشار ارومی بعد از مرخصی از اولیای دولت روز چهارشنبه بیست و پنجم شهر شعبان المعظم مطابق یونت ییل ۱۲۹۹ ساعت غروبی در دسته یعنی دوازده ساعت به غروب مانده در دارالخلافه طهران از خانه خود بیرون آمده؛ **انجام:** سوار کالسکه شده به طهران آمدم چهل دقیقه از دسته گذشته وارد طهران شدیم

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۰۰ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۱۲گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۰- ۱۳۰]

● **سفرنامه مکه مکرمه و مدینه** / سفرنامه / عربی

safar-nāme-ye makke-ye mokarrame va madīne

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876-1969)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۶/۷

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۴ق؛ ۲گ (۱۶پ- ۱۷ر) [مختصر ف: - ۴۵۱]

● **سفرنامه مکه و مدینه** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makka va madīna

قاجار، جعفر قلی بن عیسی خان، ۱۲۸۰ق۱۴ قمری

qājār, ja‘far qolī ebn-e ‘īsā xān (1864 - 20c)

این سفرنامه دربرگیرنده سفرنامه مکه و مدینه است که به صورت گزارش روزانه آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۵۵

آغاز: حمد بیحد مالك الملکی را سزاست که ملکش پاینده دولتش فزاینده؛ **انجام:** خدایا گر تو جعفر را برانی شفیع ارد او آن مصطفی - صلی الله علیه و آله و سلم - را بجز او و حضرت علی - علیه السلام - داد رسی نیست

خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲ محرم ۱۳۴۵ق؛ در پایان نسخه به خط مؤلف آمده که در ۱۷ شعبان سال ۱۳۴۶ نوشته شده، مجدول، یك سرلوح متوسط؛ کاغذ: فرنجگی، جلد: مخمل سبز، ۱۰۰گ، ۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه:۱۳×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۲۲۷]

● **سفرنامه مکه و مدینه و کربلا** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye makke va madīne va karbalā

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۹۳

از ۲۵ رمضان ۱۳۰۹ تا روز یک‌شنبه ۹ صفر گویا همین سال از کسی که خود خط و ربطی نداشته و عرض می‌کرد و سرکار نواب عالی آقای ولی خان می‌نوشته امت؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [ف: ۳ - ۲۰]

● **سفرنامه ملکه انگلیس = سیاحتنامه ملکه انگلیس در اسکاتلند** / تاریخ هند / فارسی

safar-nāme-ye malake-ye engelīs = sīyāht-nāme-ye malake-ye engelīs dar eskātland

مترجم: ریشارخان، رضا، ق۱۴ قمری

تاریخ ترجمه: ۱۲۸۵ق

ملکه انگلیس (= ویکتوریا) از سال ۱۲۶۴ق (= ۱۸۴۸ م) تا ۱۲۷۸ق (= ۱۸۶۱ م) در اسکاتلند و کوهستان‌های آن ناحیه سفر می‌کند و وقایع و حوادث روزانه خود را می‌نگارد و ضمناً شرح حال ملتزمین رکاب و بعضی از گزارش‌های سفر قبل خود را در اسکاتلند نیز به آن می‌افزاید و همچنین از تفرجات خود در انگلستان و ایرلند مطالبی می‌آورد و این کتاب که در کشتی مسافری آماده می‌شود بنا به خواهش چاپخانه (= باسمچی) مخصوص به چاپ می‌رسد و یکی از نسخ آن به دست ناصرالدین شاه می‌افتد و به امر او رضا خان که «از طائفه ریشار خان بوده» به فارسی ترجمه می‌کند. (انوار)
آغاز: سیاحت نخستین در خاک ایسکتلند. روز دوشنبه ۲۹ ماه اوگست سنه ۱۸۴۲ عیسوی مطابق سنه ۱۲۸۵ هجری در کشتی
[فهرستواره منزوی ۱۲۷/۱]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۲
آغاز: سیاحت نخستین در خاک ایسکتلند. روز دوشنبه ۲۹ ماه اوگست سنه ۱۸۴۲ عیسوی مطابق سنه ۱۲۸۵ هجری در کشتی رایلجارج نوشته است پنج ساعت از نصف شب گذشته؛ **انجام:** لباس خود را تا زانو بالا کرده در میان آب می‌زند و در ساعت هفت بعد از خوردن اندک باران به منزل رسیدیم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج آبی، ۲۰۵گ، ۱۴ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۳]

● **سفرنامه ملکه انگلیس** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye malaka-ye engelīs
مترجم: معلم تبریزی، محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری
اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ تألیف: ۱۲۹۲ق
ملکه انگلستان، ویکتوریا، از دوشنبه ۲۹ اگوست سال ۱۸۴۲م به عزم دیدار اسکاتلند لندن را ترک می‌کند و پس از بازدید اسکاتلند در ۱۷ دسامبر به لندن بر می‌گردد. از ص ۱ تا ۴۷ یک یک وقایع روز این مسافرت آمده است. از ص ۴۸ تا ۷۲ شرح سفر «بلراتل» است که از دوشنبه نهم سپتامبر ۱۸۴۴ م شروع شده و تا ۳ اکتبر همان سال، می‌آید. از ص ۷۲ تا ۱۰۶ شرح سفر اطراف غربی اسکاتلند می‌آید، که از چهارشنبه ۱۱ اگوست تا سه‌شنبه ۲۱ سپتامبر ۱۸۴۷ م است. از ص ۱۰۶ به بعد کتاب مشتمل است بر تعدادی از سفرهای ملکه به نواحی مختلف انگلیس و شکارهایی که در این سفرها کرده و آخرین قسمت آن سفر او مربوط به هلند است که نسبتاً جالب توجه می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۴
آغاز: بعد البسمله. ملاقات اول اسکاتلند. دوشنبه ۲۹ ماه اگوست سنه ۸۴۲ عیسوی؛ **انجام:** و بیشتر زنها رختهایشان را بالا می‌گرفتند و به آب می‌زدند ساعت هفت رفتیم بخانه و در راه یکقدری باران آمد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۹۲ق، جا: تهران (شاید)؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۱۵۳گ، ۱۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۲]

↩ سفرنامه ممالک آسیای وسطی روس ⋗ مسافرت نامه دکتر هانری لانسدل انگلیسی
↩ سفرنامه منظوم ⋗ سفرنامه فرنگستان
↩ سفرنامه منظوم ⋗ سفرنامه مکه

● **سفرنامه موزر** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye mūzer
مترجم: مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری
اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۳۰۲ق
مسیو موزر از مسکو حرکت می‌کند و به ترکستان می‌رود و در این سفر به مطالعه در آداب و رسوم مردم ترکستان و شهرهای ترکمن می‌پردازد و نیز از حمله روس‌ها به این سرزمین و تسخیر آن نواحی به دست سرداران روس مطالبی چند فراهم می‌آورد و در روزنامه ژنو به چاپ می‌رساند. این سفرنامه از روزنامه ژنو به فارسی برگردانده می‌شود و به عرض ناصرالدین شاه می‌رسد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴۶
آغاز: روزنامه ژنو تفصیل ذیل را در باب مسافرت موزر از مسکو؛
انجام: او قلعه و بازار کوچکی است که شب را در آنجا بسر بردم
خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی، تا: ۶ صفر ۱۳۰۲ق؛ به خط ناصرالدین شاه آمده: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج، قرمز، ۱۰۷گ، ۹ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۴ - ۳۸]

↩ سفرنامه موسیهوک ⋗ سفرنامه تبت و تاتار

● **سفرنامه مونتگرو = شرح مسافرت شارل به مونتگرو** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye montegro = š.-e mosāferat-e šārl be montegro
گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری
garrūsī, ʻīsā (- 19c)
تاریخ ترجمه: ۱۲۹۴ق
شارل ایریارت که یکی از مردمان فرانسه بوده است از ونیز حرکت می‌کند و پس از پیمودن دریای آدریاتیک به مونتگرو

قدم می‌گذارد و به سیاحت در این ناحیت می‌پردازد و از آداب و رسوم و اوضاع جغرافیایی محل آنچه او را جالب توجه می‌افتد در این سفرنامه می‌آورد که پاره‌ای از آنها بسیار حائز اهمیت می‌باشند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۷۱

آغاز: ترجمه: بسمله، شرح مسافرت شارل ایریارت نام فرانسوی در مملکت مونتگرو؛ **انجام:** ترجمه: که سلطنت سرب قدیم را دارا میشود و یکی از دول عمده محسوب می‌گردد

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۴ق، جا: تهران؛ دارای عکس‌های فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج سبز، ۲۵گ، ۲۲ سطر (۱۲/۵×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۱۴۸]

← سفرنامه میرزا ابراهیم سر رشته دار ← سفرنامه مشهد ناصرالدین شاه

← سفرنامه میرزا ابوالحسن خان شیرازی ← دلیل السفرا

● سفرنامه میرزا عبدالحسین = روزنامه سفر میرزا عبدالحسین / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mīrzā ʻabd-ol-hosayn = rūznāme-ye safar-e mīrzā ʻabd-ol-hosayn

میرزا عبدالحسین، ق۱۴ قمری

mīrzā ʻabd-ol-hoseyn (- 20c)

گزارش سفر میرزا عبدالحسین است که گویا از عمال ناصرالدین شاه قاجار بوده که روز دوشنبه اول محرم ۱۲۹۷ق در قریه طرال و روز شنبه ۲۹ ربیع الثانی همان سال در میدان توپخانه تهران بوده است. همراهان وی در برخی از سفرها عبارتند از: محمود بیک، حسنخان، محمدباقر سلطان، آدینه سلطان، آخوند ملا عبدالرحیم، آقا میرزا جعفرخان، حسین قلی خان ایل بیگی، عبدالرحیم بیگ، صدر الملک و ... . وی در هر مناسبت، اشعاری از شعرای گوناگون و گاهی از سروده‌های خودش را آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۴۴

آغاز: روز دوشنبه غره محرم الحرام سنه ۱۲۹۷ بقریه طرال در کار تاخت و تاز دو قرال قوچکانلو و هلورانلو بگفتاریم همه جا و همه کس بعزاداری و سوگواری خامس آل عبا روح العالمین و من با این مردم؛ **انجام:** مرحوم مبرور رضا قلیخان سخندان، متخلص بهدایت ابوالنجم دامغانی منوچهری را بنابر تحقیق، شصت کله فرموده اند ... ثوب عنابی گشته [قوس و قزح] - سندس رومی گشته سلب یاسمنا

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: ۱۲۹۷ق؛ یادداشتی به سال ۱۳۳۳ق؛ مهر: «الراجی علی ابن یوسف» (بیضی)، «عبده محمد علی الحسینی» (بیضی)، «العبد المذنب محمد علی الحسینی» (مربع)، «... علی ... اعتماد ... نظام ...» (مربع)، «یا علی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۸گ، ۱۱ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۰ - ۲۷۵]

● سفرنامه میرزا مسعود مستوفی به پطرزبورغ / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mīrzā masʻūd-e mostawfī be peterzbūrq

افشار، مصطفی بن نصرالله، قرن ۱۳ قمری

afšār, mostafā ebn-e nasr-ol-lāh (19c)

سفرنامه میرزا مسعود مستوفی به پطرز بورغ در شعبان ۱۲۴۴ق به دستور عباس میرزا، تألیف محرر او مصطفی افشار پسر نصرالله در شش «فصل»: ۱. اوضاع سفر از تبریز تا پطرزبورغ؛ ۲. احوال توقف پطرزبورغ؛ ۳. تعداد ولایات روسیه و عدد اهالی و اوضاع آنها و چگونگی هر ولایت و اصناف نوکر و رعیت؛ ۴. کیفیت ولایت روسیه و عادات و اخلاق ایشان؛ ۵. امور دولتیه؛ ۶. اطوار مراجعت. نام آن «احوالات سفر میرزا مسعود» هم هست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۷۴

نسخه می‌رسد به «در بیان اخلاق روسیه»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ثبت کتابچه کتابخانه شاهی در ۱۲۸۲ با مهر «دفتر ضبط اسناد دولتی سنه ۱۳۲۸»؛ مهر: هدایةالله بن حسین مورخ ۱۲۸۱، محمدرضا حسینی مورخ ۱۲۶۵؛ ۱ص (۱۷۶) [فیلمها ف: ۲ - ۲۲۳]

● سفرنامه میر فتاح تبریزی = شبنامه = چهار فصل = سیاحتنامه = سفرنامه آجودان باشی / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye mīr fattāh-e tabrīzī = šab-nāme = čahār fasl = sīyāht-nāme = safar-nāme-ye ājūdān-bāšī

گرمرودی، عبدالفتاح بن نجفعلی، ق۱۳ قمری

garmrūdī, ʻabd-ol-fattāh ebn-e najafʻalī (- 19c)

از عبدالفتاح تبریزی گرم‌رودی منشی و نایب سفارت نظام الدوله صاحب اختیار حسین خان مقدم مراغه‌ای آجودان باشی تبریزی (- ۱۲۸۲) که از طرف دولت در ۵-۱۲۵۳ به فرنگستان رفته بود و منشی او همان گرم‌رودی این سفرنامه را در یک «مقدمه» و چهار «فصل» نگاشته و نام آن «چهار فصل» نیز هست: مقدمه در بیان اوضاع منازل عرض راه از تبریز الی سرحدات مملکت روم؛ فصل ۱. بیان وقایع و اوضاع ممالک عثمانی مشتمل بر سه «باب»: ۱) بیان اوضاع منازل عرض راه از سرحد دولت علیه ایران تا اسکله شهر طرابوزان، ۲) بیان اوضاع قرادنکیز، ۳) بیان اوضاع دارالخلافه اسلامبول؛ فصل ۲. بیان اوضاع آق نیکز و دولت روم ایلی و دولت روما و بعضی از جزایر واقعه در میان بحر مزبور و دولت نمسا و غیره و بر پنج

«باب»: ۱) بیان اوضاع بعضی از ولایات واقعه در میان بحر و اوضاع دولت روم ایلی، ۲) بیان اوضاع دولت روما، ۳) بیان اوضاع ترنسیه و بعضی از ممالک دولت نمسا تا دارالسلطنه وینه، ۴) بیان اوضاع شهر وینه و وقایع اتفاقیه، ۵) بیان اوضاع دول واقعه در عرض راه تا سرحد دولت فرانسه؛ فصل ۳. بیان اوضاع دولت فرانسه؛ فصل ۴. بیان اوضاع ولایت انگریز؛ خاتمه در کیفیت اوضاع ولایات ربع مسکون و حقیقت احوال کل عالم ترجمه و تلخیص مسیو جبرئیل عیسوی ترجمان اول سفارت ایران از زبان فرانسه.

چاپ: به چاپ رسیده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۴۴

آغاز: خداوندی را بنده ایم و کردگاری را پرستنده که دارنده جهانست و داننده نهان؛ **انجام:** اتازنی ولایت علی حده میباشد و مطلقا بولایت برزیل دخلی ندارد.

خط: نستعلیق تحریری خوش، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با قلم خوردگی‌ها و تصحیحات و اضافاتی که علی الظاهر از خود مؤلف است؛واقف:نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۹۸گ، ۱۸ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۷ – ۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۱۴

آغاز: بنده درگاه عبدالفتاح که در تاریخ؛ **انجام:** از اوضاع کفره نوشته شد.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ با سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سیاه، ۱۵۴ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۶ – ۲۷۴]

۳. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۷۰

آغاز: بسمله. آسمان گر چه بتماشای جهان مشتاقست ×× گرد آفاق نگردد که در این اوراقست خداوندی را بنده ایم و کردگاری را پرستنده که دارنده جهان است و داننده نهان؛ **انجام:** یکصد و سی و هشت ملیان و چهار صد و نود هزار فرنک، قشون پنج هزار و هفتصد هشتاد نفر.

خط: نسخ خوش، کا: احمد بن محمد هاشم، تا: ۱۲۵۹ق، به دستور عبدالفتاح گرمرودی؛ مجدول، دارای یک سرلوح بنفش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷۹ص، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: – ۱۱۱]

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۲۵

همان نسخه بالا [نشریه: ۶ – ۸۰]

۴. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۲

خط: نسخ خوش، کا: احمد بن محمد هشام، تا: ۱۲۵۹ق، به دستور عبدالفتاح؛مجدول و مذهب؛۲۴۱گ،اندازه:۱۵×۲۲سم[نشریه:۷– ۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۶۹–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۱۸۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۸۷

آغاز: بسمله، بنده درگاه عبدالفتاح که در تاریخ سنه هزار و دویست و پنجاه هجری از جانب امنالی؛ **انجام:** در این اوراق ثبت نماید لکن بنهاد ما لا یدرک لکه لایترک کله شمه از اوضاع کفره نوشته شد.تم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۶. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۱۵۶

خط: شکسته بسیار زیبا، کا: محمد ابراهیم حسینی انجوی، تا: ۱۲۶۱ق، به سفارش محمد علیخان نوری؛ یک سرلوح بسیار زیبا، مجدول؛ کاغذ: ترمه اعلا [ف: – ۲۵۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۲

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۱۲۶۳ق، به دستور یحیی خان ایلخانی تبریز؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، محشی، رکابه‌دار، یادداشتی درباره حسین خان آجودان باشی؛ یادداشت خرید نسخه از سید محمد کتابفروش مسجد شاه در صفر ۱۳۴۰ با امضای علاء الحکما؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ – ۱۳۰]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۲۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد جعفر فسایی مسکن، تا: ۱۲۶۶ق؛ مجدول اکلیل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱سم [ف: ۳ – ۴۵۹]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۴۲/۱

آغاز: خداوندی را بنده ایم و کردگاری را پرستنده که دارنده جهان است و داننده نهان عدلش بی غایت است و فضلش بی نهایت؛ **انجام:** قشون پنجهزار و هفتصد و هشتاد نفر.

خط: نستعلیق خوش، کا: نصیر بن محمد بن محمد تقی بهبهانی، تا: جمعه ۱۴ صفر ۱۲۷۸ق؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده مصطفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۰گ (۱پ–۱۲۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۲۷۱]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۴۲/۲

آغاز: بنده درگاه عبدالفتاح که در تاریخ سنه ۱۲۵۴ هجری از جانب امنای دولت علیه ایران صانها الله عن طوارق الحدثان؛ **انجام:** لکن بمفاد ما لا یدرک کله لا یترک کله شمه ای از اوضاع کفر نوشته شد.

شب نامه: گزارشی است درباره بی بند و باری‌های اخلاقی اروپا و مخصوصاً وضع شهوترانی مردان و زنان انگلستان که خود مؤلف در سفر اروپا به سال ۱۲۵۴ دیده یا از هندی‌های ساکن آن کشور شنیده است، با عباراتی ادیبانه و نغز؛ خط: نستعلیق خوش، کا: نصیر بن محمد تقی بهبهانی، تا: جمعه ۱۴ صفر ۱۲۷۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶گ (۱۲۰پ–۱۴۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳ – ۲۷۲]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۵۵۸/۱

آغاز: بسمله. بنده درگاه عبدالفتاح که در سنه ۱۲۵۵ هجری از جانب اولیای دولت علیه ایران ... بنیابت حسین خان آجودان باشی

مأمور و عازم سفر فرنگستان شد؛ **انجام:** بالجمله تا من درآن مملکت بودم رفتن خاص من او بود.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۵گ (۱ر-۲۵پ)، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۲۲]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۳۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۹۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۵/۴سم [ف:۲-۲۰۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۲۱
آغاز: خداوندی را بنده ایم و کردگاری را پرستنده ... و بعد چون بتاریخ ... حسین خان آجودان باشی عساکر ... و بنده درگاه عبدالفتاح گرمرودی که مدتهاست؛ **انجام:** و اجناس دیگر در وجه عیال و منسوبان آنها بمناسبتی تعارف مینمود نقد ارباب اخراجات یومیه و کرایه منزل و کالسکه و کشتی و اخراجات معلمین و ارباب صنایع و غیره.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای کمند، مجدول؛ تملک: سپهر «عباسقلی» در ۱۳۲۶ با مهر «مشیر افخم عباسقلی بن محمد تقی لسان الملک بن محمد علی بن رفیع الدولة بن محمد علی بن محمد رضا عضدالدولة الشریف» (بیضی)، محمد تقی ملک الشعراء بهار در رجب ۱۳۰۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۶۱ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۸۰۲]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۰۷/۱
آغاز: بسمله. مقدمه. چون بده درگاه عبدالفتاح که در تاریخ [۱۲۵۵ق] از جانب امنای دولت علیه ایران ... به نیابت عالیجاه مقرب الخاقان حسین خان آجودان باشی مأمور و عازم فرنگستان شد؛ **انجام:** اما با دولتی که ظاهراً از خود ضعیف تر شمارند دائماً راه بهانه جویند، و محض بی حساب گویند و در اصغای حرف حسابی تعلل ورزند ...
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: صورتی و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۱ر-۲۱ر)، ۱۶سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۴۲]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۱۳
آغاز: خداوندی را بنده ایم و کردگاری را پرستنده که دارنده جهان است ... و بعد، چون به تاریخ سنه [۱۲۵۴ق] مطابق ایت ئیل، عالیجاه ... حسین خان آجودان باشی؛ **انجام:** نود هزار فرنگ. قشون پنج هزار و هفتصد و هشتاد نفر ...
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشت ۱۲۷۱ق؛مهر:«کیومرث»؛کاغذ:نخودی فرنگی،جلد: تیماج مشکی، ۱۰۰گ، ۱۸ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۷]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۶۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۵گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۶۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ تملک: محمد سعید خان ابن جعفر خان مشیر الدوله کارگزار آذربایجان، محمد حسن طباطبائی در ۱۳۰۶؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۹۸گ، ۱۴-۱۶ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۲۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۷۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۰۷
آغاز: آسمان گر بتماشای جهان مشتاق است ×× گرد آفاق نگردد که درین اوراق است خداوندی را بنده ایم و کردگاری را پرستنده که دارنده جهان است و داننده نهان عدلش بغایت است؛ **انجام:** چهارصد و نود هزار فرنک قشون پنج هزار و هفتصد و هشتاد نفر
در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین تفرشی، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۳۴۰ق، به درخواست میرزا محمود خان پهلوی (محمود محمود)؛ رکابه‌دار؛ ۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۳۱ - ۱۲۷]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۳۲
آغاز: بسمله، خداوندیرا بنده ایم و کردگاری را پرستنده؛ **انجام:** نسخه مالایدرک کله لایترک کله شمسه ای از اوضاع کفره نوشته شده
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

← سفرنامه ناصرالدین شاه > روزنامه سفر فرنگستان

● **سفرنامه ناصرالدین شاه به اروپا** / سفرنامه / فرانسوی
safar-nāme-ye nāser-od-dīn šāh be orūpā
ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۳ قمری
nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)
ناصرالدین شاه سه سفر به فرنگستان رفته است و سفرنامه‌هایی فراهم آورده است. سفرنامه دوم ناصرالدین شاه که متن آن به قلم او تحریر یافته حاوی گزارش سفر او و دیدن کشورهای مختلف اوست. این سفرنامه به وسیله ل. دونرمان به زبان فرانسه ترجمه شده و این نسخه ترجمه فرانسوی آن است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۹
آغاز: Journal du Second Voyage de S M . I؛ **انجام:** autres Kations Sur … Chemin
سفر دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، ۱۸۲گ، ۲۲ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۴ - ۲۸۹]

● **سفرنامه ناصرالدین شاه (منظوم)** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye nāser-od-dīn šāh (manzūm)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۰۵-ف

سفرنامه ناصرالدین شاه به نظم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کتابخانه ملی ش ۴۸۲۳-۸۷۵ [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۲]

● **سفر نامه ناصر خسرو علوی = سیاحتنامه مغربی /**
سفرنامه / فارسی
safar nāme-ye nāser xosrov-e ʻalavī = sīyāht nāma-ye maqrebī

ناصر خسرو، ۳۹۴ – ۴۸۱ قمری
nāser xosrow (1005 - 1089)

این کتاب سفرنامه‌ای است که ناصر خسرو از سفر دور و دراز خود فراهم آورده است. او که از داعیان اسماعیلی بوده به عزم دیدار خلفای اسماعیلی مصر پس از تغییر حالتی که به او دست می‌دهد و خوابی که مؤید آن می‌گردد از خراسان قدیم به سال ۴۳۷ق عازم مکه و از راه شام به مصر می‌رود تا به زیارت خلیفه فاطمی وقت و پیشوای مسلک خود نائل گردد و دوباره به خراسان باز گردد. حاصل این راه همین سفرنامه است که حاوی وضع بسیار دقیق از مکه و سهر لحساء (احساء) است. ناصر خسرو در این سفر از مردانی که دیده و اوضاع اجتماعی که یافته شرح موفور می‌آورد که از نظر جغرافیایی و اجتماعی حائز اهمیت بسیار است. آنچه در دست است گزیده‌ای از آن است و همین گزیده است که به چاپ رسیده و به عربی هم در آمده است.

آغاز: چنین گوید ابومعین (حمید) الدین ناصر بن خسرو القباد یانی المروزی تجاوزالله عنه که مردی دبیر پیشه بودم واز جمله متصرفان در اموال و اعمال سلطانی
چاپ: چاپ شده کرارا

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۵۰-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1544؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ ربیع الاول ۱۲۹۶ق، و نوشته محمد امجد در ۱۴ دسامبر ۱۸۷۴ در کلکته از روی نسخه نوشته منازل فتوحی که در ۱۹ اکتوبر ۱۷۹۳ برای استاد مدرسه عالی کلکته ۱ جمادی بلخمن صاحب بهادر در ۱۸ دسامبر ۱۷۹۳ نوشته بوده است (دیباچه چاپ دوم دبیر سیاقی ۴۰)؛ [فیلمها ف: ۳ – ۸۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳

آغاز: بسمله، چنین گوید ابومعین الدین ناصر خسرو القبادیانی المروزی طاب الله عنه؛ **انجام:** و اگرایزد سبحانه و تعالی توفیق دهد چون سفر طرف مشرق کرده شود آنچه مشاهده افتد باین ضم گردد. انشاءالله.

خط: شکسته نستعلیق، کا: فرج الله بن نصر الله تفرشی، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۵گ، ۱۵ سطر(۱۰/۵×۱۶)، اندازه:۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۲۱۷]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۲۱/۲ ـ ج

خط: نستعلیق، کا: احمدبن محمد حسین مستوفی، تا: ۱۰ شعبان ۱۳۰۳ق، جا: قم (آستانه معصومه ...)؛ ۵۳گ (۳۳پ-۸۵ر)؛ ۱۸سطر (۷/۵×۱۵) [ف: ۱ – ۳۱۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۸۷

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن میرزا علی اکبرخان آجورانباشی توپخان،تا:سه‌شنبه۱۸محرم ۱۳۱۴ق؛ کاتب نسخه را از روی چاپ ۱۲۹۹ هند و او سرگذشت را در شب سه‌شنبه ۲۵ محرم پیچی ئیل ۱۳۱۴ نوشته است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۰گ، ۱۲ سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۷۳۱]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۸۷/۳

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین شریف صفوی، تا: چهارشنبه ۱۵ شوال ۱۳۳۱ق، کاغذ فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۱۴-۲۲ سطر (۹/۳×۱۶/۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۳۱۹]

← سفرنامه نواحی شمال ایران ⋟ سفرنامه مازندران
← سفرنامه وامبری ⋟ سیاحت نامه درویش دروغین در آسیای مرکزی
← سفرنامه وامبری ⋟ سفرنامه آسیای مرکزی

● **سفرنامه و خاطرات** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye va xāterāt

لقمان الدوله، محمد حسین بن زین العابدین، ق۱۳ قمری
loqmān-od-dowle, mohammad hoseyn ebn-e zayn-ol-ʻābedīn (- 19c)

مجموعه گزارشات روزانه و خاطراتی است از سفر دکتر محمد حسین لقمان الدوله پسر میرزا زین العابدین خان لقمان الممالک یکی از اطبای خاص مظفرالدین شاه، همراه با حیدر میرزا پسر محمود میرزا و نوه فتحعلیشاه قاجار به پاریس، که به قلم خود مؤلف می‌باشد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۴۳

آغاز: بسمه و کرمه و توفیقه روزنامه گزارش حالات در پاریس از روز جمعه اول ماه ژولیت فرانسه مطابق شهر ذی الحجة الحرام ۱۳۰۹ امروز دو روز و نیم تمام است وارد شهر پاریس شده ام با شاهزاده حیدر میرزا؛ **انجام:** و اسم سگ را پاریس گذاشته اند او را با شیر و زرده تخم مرغ تغذیه می‌کرده اند ...

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۹ق، جا: پاریس؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاغذ دفتری، جلد: تیماج قهوه‌ای،

۱۳۸گ، ۲۷سطر (۱۵/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۲/۵سم [رایانه]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۲۲
آغاز: روزنامه گزارش در پاریس از روز چهارشنبه اول ماه نوامبر ۱۸۹۳ مطابق ۲۱ شهر ربیع الثانی ۱۳۱۱ هجری؛ **انجام:** روز سه‌شنبه ۲۵ و ۲۴ ربیع الاول صبح زود بر خواستم چند روز بود روزنامه و ... را ننوشته بودم نوشتم ... آقای تاجر پیانو آمدند پیانو را بردند
جلد دوم و دنباله نسخه قبل است. این گزارشات از تاریخ اول نوامبر ۱۸۹۳م مطابق ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۱۱ق تا ۲۵ سپتامبر ۱۸۹۴م مطابق با ۲۴ ربیع الاول ۱۳۱۲ق می‌باشد؛ خط: تحریری ناخوانا، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۰ق، جا: پاریس؛ کاغذ: دفتری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۲۶-۲۹ سطر (۱۵/۵×۲۱)، اندازه: ۱۷/۲×۲۲/۴سم [رایانه]

● **سفرنامه ولایات توسکان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye velāyāt-e tūskān
هانری بل، ق۱۹ میلادی
hānrī bel (- 19c)

از: هانری بل قنسول فرانسه
تاریخ ترجمه: قرن ۱۳
این کتاب که جلد سی و هشتم روزنامه توردومند و کتاب نهصد و هفتاد و نهم آن است از شهرهای کوچک و صنعت معتبر ولایات توسکانی واقع در مرکز ایتالیا صحبت می‌کند که به‌وسیله هانری بل قنسول فرانسه در فلورانس تألیف یافته است، ضمناً در کتاب مطالب جغرافیایی و تاریخی فراوان نسبت به این نقطه از خاک اروپا وجود دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۸
آغاز: ترجمه روزنامه توردومند جلد سی و هشتم و کتاب نهصد و هفتاد و نه در باب شهرهای کوچک و صنعت معتبر ولایات توسکانی واقع در مرکز ایطالیا بتوسط مسیو هانری بل قنسول فرانسه در فلورانس روایت شده است فصل اول شهرهای کوچک بمردمان کوچک می‌ماند؛ **انجام:** خیلی خوشوقت شدم که ژان که ناخوش بود حالتش بهبودی حاصل نموده و از شنیدن وقایع مسافرت در کوه کوشا خوشحال گردیده و تبسم می‌نمود
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۸۰گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱ - ۲۴۹]

← سفرنامه ولی عهد ← سفرنامه قراچه داغ

● **سفرنامه هرات و مأموریت آصف الدوله** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye harāt va ma'mūrīyat-e āsef-od-dovla
روزنامچه وقایع سفر آصف الدوله به عزم تسخیر دارالسلطنه هرات است در ۱۲۵۳ق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۶/۳
آغاز: روزنامچه وقایع سفر آصف الدوله است حسب الامر شاهنشاه مبرور طالب ثراه به تسخیر چار اویماق؛ **انجام:** کافه چاکران فدوی را حبل المتین است مستحکم و استوار دارد بمحمد و آله الطاهرین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور قرمز، ۷گ (۲۷پ-۳۳ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۲]

← سفرنامه هند ← سفرنامه مسیو سیمون باغبان باشی

● **سفرنامه هندوستان = مثنوی نیاز = مثنوی سفرنامه** / شعر،سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hendūstān = masnavī-ye nīyāz = masnavī safar-nāme
نیاز شیرازی، علی بن حسنعلی، ۱۱۹۷ - ۱۲۶۳ قمری
nīyāz-e šīrāzī, ‘alī ebn-e hasan ‘alī (1783 - 1847)
سفرنامه‌ای است منظوم از میرزا سید علی متخلص به نیاز. از مثنوی مزبور برمی‌آید که نیاز از طریق به‌وشهر بوسیله کشتی به بمبئی رفته بوده و از مدراس و کلکته دیدن کرده و با شاعری فارسی‌گوی هندی به نام ابوالمدین پشکی ملاقات نموده، و یک غزل او را در سفرنامه منظوم خود جای داده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۷۵
آغاز: بنام خدایی که هوش و خرد ×× چو خواهد بیک لحظه از کس برد؛ **انجام:** نه بر تو بس اینها روا از قضاست ×× که هر کس بهند آید اینش سزاست
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواخر قرن ۱۳؛ واقف: علی اصغر حکمت؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوایی، ۲۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۹ - ۲۴۳]

● **سفرنامه هندوستان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hendūstān
حسینی شیرازی، محمود، ق۱۴ قمری
hoseynī šīrāzī, mahmūd (- 20c)
یادداشت‌های سفری است از شیراز به هند و بازگشت از هند شیراز که در ۱۳۰۹ق شروع شد. در آن از میرزا علی نی خان جنرال کنسول که مدتی در پتروزبورک و تفلیس و استامبول مأموریت داشته و حاج میرزا علی خان قونسول جده و میرزا عبدالحسین خان کونسول اسکندریه و نیز از حاج محمد صادق

تاجر کازرونی که ۲۷ سال در هندوستان مقیم بوده یاد شده (مؤلف در کشتی بازگشت با آنان ملاقات کرده است). در پایان نسخه نام محمود الحسینی دیده می‌شود.
آغاز: صبح روز سه‌شنبه چهارم شهر جمادی الثانیه ۱۳۰۹ بعزم بمبئی از شیراز حرکت شد به کاروانسرای (چنار راه وار) که رسیدم دیدم پر از سرباز است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۸۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** چند دقیقه در آنجا مکث کردیم و حظی بروه روانه گردیدیم پیش از صبح روز شنبه ۹ شوال الحمدلله بسلامتی وارد شیراز شدیم محمود الحسینی.
خط: شکسته تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۸۰ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۲۸۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** چند دقیقه در آنجا مکث کردیم و حظی بروه روانه گردیدیم پیش از صبح روز شنبه ۹ شوال الحمدلله بسلامتی وارد شیراز شدیم محمود الحسینی.
خط: شکسته تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد:تیماج سرخ، ۴۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۱- ۱۳۰]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۵۵
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۱۴۲]

● **سفرنامه هندوستان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hendūstān
نعمت اللهی، محبوب علیشاه، ق۱۴ قمری
ne'mat-ol-lāhī ‹mahbūb 'alī-šāh (- 20c)
سیاحت‌نامه‌ای است که مؤلف در سفرش به هندوستان به سال ۱۳۴۷-۱۳۵۴ق نوشته است. این سفرنامه از جهت عبارت بسیار سست و رکیک و مختصر ولی دارای نکاتی جالب و اظهار نظرهای دقیقی می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۷۲
آغاز: از طهران به عزم سیاحت به هندوستان چند روزی در قم بودند بعد از برای اصفهان حکومت مشارالدوله بود؛ **انجام:** از بمبئی از آنجا حیدرآباد دکن دیگر چه عرض کنم.
خط: نسخ نازیبا، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵ - ۶۹]

● **سفرنامه هندوستان** / سفرنامه / فارسی

safar-nāme-ye hendūstān
مترجم: غفاری، رضا، ق۱۳ قمری
اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۲۹۱ق
مسیو روسله از سال ۱۸۶۴م در خاک هند سفر می‌کند و وقایع سفر خود را می‌نگارد که حاوی اطلاعات جالب توجهی درباره آن دیار است. این سفرنامه که بعداً به‌وسیله رضا غفاری به فارسی برگردانده می‌شود از سفر نامه‌های معروف دوره ناصری می‌گردد. در این کتاب مطالب جغرافیایی زیادی است و نسخه حاضر از فصل بیست و نهم کتاب اصل که «دره بیلزا» می‌باشد آغاز می‌شود و تا فصل «حرکت از لوانگ پرایانگ و مغاره‌های هاگهو» می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۵
آغاز: بسمله، سفرنامه مسیو لوئی روسله در مملکت هندوستان، پای نخت بنگاله؛ **انجام:** و اصوات مختلته حشرات الارض که با نالهای حزین اظهار عشق خود را با نباتات روئیده در کنار آب می‌کنند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج آبی،۵۲گ،۱۳سطر(۱۱/۵×۲۳)،اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۳۳۵]

● **سفرنامه هندوستان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye hendūstān
بخش کوتاهی است از سفرنامه‌ای از هند. در آن اوصاف برخی شهرهای هند نوشته شده و مسافت برخی شهرها ذکر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۹۵/۲-۵۷/۱۶۵
آغاز: و از طایف تا به دهلی دو هزار و چهارصد و هفتاد و یک کروه جریبی می‌شود
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴گ (۲۳۲-۲۳۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۳۰۹]

● **سفرنامه یزد** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye yazd
کسی در زمان فرمانروایی ظل السلطان در اصفهان از تهران به یزد رفته و روز به روز آنچه میان راه دیده و منزل‌هایی که طی کرده است و فاصله میان آنها را یاد کرده و روستاها و شهرهای میان آن دو را نام برده و اوضع اجتماعی آنجاها را وصف کرده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۸۷
آغاز: بر حسب امر قدر قدر اعلی حضرت همایون ... روز شانزدهم ژانویه از دارالخلافه طهران بیرون آمده هوا به شدت سرد

و نهرهای دور شهر تماماً یخ بسته بود. راه طهران الی قم و کاشان لازم به شرح و تفصیل نیست؛ **انجام:** با اسب چاپارخانه مراجعت به دارالخلافه نمودیم از راه کهرود و کاشان و قم. بعد از سفر یازده ماه چند روز کم وارد طهران شدیم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۳ - ۴۶۸]

● **سفرنامه ینگی دنیای جنوبی** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye yengī donyā-ye jonūbī
دکتر «گرو» سفری به مأموریت وزارت بحریه فرانسه برای تحقیقات علمی از دسامبر ۱۸۷۶ آغاز کرده است و در پاریس در ۱۳۰۰ق چاپ شده است. این کتاب ترجمه‌ای است از آن.
[فهرستواره منزوی ۱۳۳/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۶۲
آغاز: شرح سفرهای دکتر گرو در ممالک ینگی دنیای جنوبی که در سنه هزار و سیصد هجری در پاریس بطبع رسیده و در هزار و سیصد و سه بامر اعلیحضرت شهید سعید ناصرالدین شاه طاب ثراه مرحوم آقا میرزا کاظم معلم شیمی ترجمه نموده و حقیر درین تاریخ که هزار و سیصد و پانزده است از بابت رفع بیکاری و مشغله حال تحریر مینماید انشاء الله تعالی بسمله. چون از جانب وزارت بحریه مأمور شدم که در اندرون مملکت گویان بفرانسه سفر علمی و تفحصات تحقیقی پیش بگیرم روز هفتم ماه دسامبر ۱۸۷۶ از ثار بیرون آمده بکشتی موسوم به سن ژرمن سوار شده؛ **انجام:** عاقبت روز اول ماه دسامبر بکشتی نشسته از مصب شط امازون بیرون آمده رو بفرنگستان مراجعت کردیم و سفر اول من بانجام رسید - این کتاب مسافرت دکتر گرو فرانسوی را در فصل تابستان قوی ئیل هزار و سیصد و پانزده ... از روی نسخ نوشته شد که بخط طفل بیسوادی بود، خیلی غلط داشت بقدریکه ممکن بود بعضی عبارات را از قرینه تصحیح نمود ... فی یوم چهارشنبه چهاردهم شهر ربیع الثانی ۱۳۱۵
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ، ۱۹ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۳۵۲]

● **سفرنامه یونان** / سفرنامه / فارسی
safar-nāme-ye yūnān

هانری بل، ق۱۹ میلادی
hānrī bel (- 19c)
مسیو هانری بل که از سال ۱۸۶۱ میلادی در یونان به سیاحت می‌پردازد شرح سفر خود را در این کتاب می‌آورد که حاوی مطالب جالب توجهی در توصیف اسپارت قدیم و اسپارت جدید و خرابه‌ها و آثار و علایم یادگار از ازمنه سالفه آن دیار است و در آن از کشاورزی و عدلیه و امور آموزشی و هنرهای ملی یونان بحث زیاد می‌کند. ظاهراً این نسخه باید جلد دوم کتاب اصلی باشد زیرا ابتدای آن از فصل پنجاه و هشتم شروع می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۲
آغاز: دشت واقع در جنب شهر اسپارت، بسمه تبارک و تعالی مسافرت مسیو هانری بل در یونان از سنه هزارو هشتد و شصت و یک مسیحی الی؛ **انجام:** در کمال قساوت قلب و بیرحمی بسختی هر چه تمامتر قتل عام کردند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با چند مجلس فتوگرافیگ، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز، ۶۵گ، ۱۲ سطر (۱۶×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۱۲۳]

← السفره ← آداب السفره

● **سفرهای پنجگانه (ترجمه)** / کتاب آسمانی / فارسی
sefr-hāye panjgāne (t.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۰۷-۴۵۱۱-ف
تورات (تکوین، خروج، لاویان، اعداد تثنیه) به فارسی یهودی به خط عبری، اورشلیم ۱۹۷۳، سفر تکوین، خروج، لاویان، اعداد تثنیه؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۶۶]

● **سفره جنانی** / گوناگون / فارسی، عربی
sofre-ye janānī

جنانی، علیرضا، ق۱۴ قمری
janānī, ʻalī-rezā (- 20c)
مجموعه‌ای از دعاها، اشعار، روایات، مراثی برای چهادره معصوم علیهم السلام و غیره را به طور تفصیل آورده است. این کتاب حدود سی جلد می‌باشد. اشعاری از صافی تبریزی شامل نوحه و سینه‌زنی آورده است.

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۶۸
آغاز: الحمدلله الاحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنته و سخطه علی اعدائهم اجمعین؛ **انجام:** برحمتك یا ارحم الراحمین بدانکه دعاهای روز عرفه بسیار است از آنجمله در زاد المعاد مرحوم مجلسی و صحیفه سجادیه علیه السلام و غیره بسیار است
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۸ شوال ۱۳۲۰ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۹گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳- ۱۱۰۵]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۷۵
آغاز: به جهت ذگیل بهر عدد هفت جو وبهر عدد جو از آیه اذا

وقعت تا منبثا هفت بار بخواند و در جای نمناکی دفن کند انشاء الله بزودی زایل شود؛ **انجام:** الحمدلله الذی یطعم ولایطعم ... وفضلنا علی کثیر من العالمین

جلد هشتم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۲ق؛ جلد: مقوا، ۷۱گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۵]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۷۵

آغاز: بسمه تعالی وصلی الله علی نبیه خاتم الانبیاء وآله النجباء، قال علی (ع) فی التوحید: کان ربی قبل القبل بلا قبل و بعد البعد بلا بعد و لاغایة و لامنتهی لغایته؛ **انجام:** و ایضا در همان کتاب مذکور است که ابودلف که از اعاظم امرای نامدار و در جود و کرم مشهور روزگار بود ... حضرت کریم متعال سه هزار و شصت ده بوی کرامت فرمود.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۶ق، جا: تبریز؛ جلد: مقوا، ۱۰۱گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۵]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۹۳

آغاز: انها وجیزة فی معرفة الامام الذی اختاره الملک العلام و نصبه رسول الانام بتصریح آیات القرآن علی جمیع الانام الی یوم القیام، من مشارق الانوار عن طارق بن شهاب عن؛ **انجام:** ولقد طلبت نعیم الدنیا والاخرة فما وجد تها الا فی هذه الخصال وقیل حکیم النعمة فقال فی ثمان الغنی والامن ... و الزوجة الصالحة.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۳۴۸ق؛ جلد: مقوا، ۱۱۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۵]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۷۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله الذی تسبح الرمال ویسجد له الظلال ویتد کدک من هیبته الجبال؛ **انجام:** فی کنز الفوائد، قال الله تعالی: یاتی آدم یاتی رزقک وانت تحزن وینقص من عمرک وانت لاتحزن، تطلب ما یطعیک وعندک ما یلفیک.

جلد ۲۳ است؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ جلد: مقوا، ۹۴گ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۴]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۴۹

آغاز: عن جعفر بن محمد علیهما السلام قال هذا شرایع الدین لمن تمسک بها واراد الله عن الاعمش فی الخصال. اسباغ الوضوء کما امر الله عزوجل فی کتابه الناطق غسل الوجه و الیدین؛ **انجام:** وکتبه من العابدین فختم الله له بالسعادة والمغفرة وکتب الله له بکل رکعة صلاها خمسین الف صلوة وتوجه بالف تاج ویسکن الجنة مع الصدیقین ولایخرج من الدنیا حتی یری مقعده من الجنة.

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۴۹ق، جا: تبریز؛ جلد: مقوا، ۵۲گ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۵]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۱۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۳×۱۸/۹سم [رایانه]

● **سفره درویشان** / تفسیر / فارسی

sofre-ye darvīšān

خوئی، مصطفی بن محمد، ق۱۳ قمری

xū'ī, mostafā ebn-e mohammad (- 19c)

در تفسیر سوره حمد و معوذتین.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۱۱/۱

آغاز: بسمله.بدانکه اول چیزی که امر شد بقلم اعلی که در لوح محفوظ کتابت شود کلمه بسم الله الرحمن الرحیم بود الخ؛ **انجام:** وذکر خفی وتلقین دم را باو کرامت فرمودند.تمت.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۶ق؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ (۱-۵۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۴۶]

● **سفر هشتاد روزه دور دنیا (ترجمه)** / تاریخ / فارسی

safar-e haštād rūze dowr-e donyā (t.)

فروغی، محمد علی، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۱ شمسی

forūqī, mohammad 'alī (1875 - 1942)

سفر هشتاد روزه دور دنیای فیلاسفک جنتلمن انگلیسی و ملازم او پارسیاتوی پاریس از ژول ورن فرانسوی جز آنچه که منزوی (۴۰۲۱) یاد کرده است، ترجمه ذکاء الملک فروغی با مطالبی در هامش درباره استبداد صغیر و فتح تهران نوشته محمد اسماعیل اختیار الدوله فریور شیبانی کاشانی امیرینچه رئیس تلگراف خانه‌های گیلان و طوالش در ربیع الاول ۱۳۲۷. در ۱۵۶ص به نام محمد ولی خان سپهدار در پایان هم گزارشی است از او در ۲۴ شعبان ۱۳۳۹ق در سه صفحه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۲۰/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۳۲۷ق؛ مجدول؛ ۲۰سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۳۴۷]

● **سفر یونان** / سفرنامه / فارسی

safar-e yūnān

قسمتی از سفرنامه مؤلف و مشاهدات وی دریونان است که به فارسی ترجمه شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۱۶۸/۱

آغاز: روز سیم ماه ژوئن شش ساعت به ظهر مانده مشغول آب دادن گل‌های خود بودم درحالی که خیالم از تمام جهات منصرف بود؛ **انجام:** وتعجب دراین است که دختری مثل فیتنی درهیج مملکت به زنی وهمسری نمی‌تواند پیدا کند..

خط:نستعلیق زیبا،بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۷۲گ(۱پ-۷۲پ)،۱۵سطر،اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۶]

← السفسطة (کتاب فی) ← الامکنة المغلطة

● **سفوف** / طب / فارسی

safūf

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۵۳/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: گالینگور، ۳ص، قطع: وزیری [نشریه: ۳ - ۴۷]

● **السفوفات و اللعوقات و الحبوبات** / طب / عربی

as-safūfāt wa-l-la'ūqāt wa-l-ḥubūbāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۴/۲-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 6390. الباب الثامن فی السفوفات، الباب السابع فی اللعوقات سپس از الباب التاسع فی الحبوبات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۱۷۴ر-۱۸۱پ نونویس)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۳]

● **سفیان و یثرب** / شعر / فارسی

sofyān va yasreb

داستان جنگ سفیان است با پیامبر و نبرد علی با عمر بن عبدود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲۴/۱۱

آغاز: لشکر کشیدن سفیان بجانب یثرب زمین بجنگ حضرت.که سفیان دیگر باره از راه کین ×× ز بطحا بیامد به یثرب زمین؛ **انجام:** نبودی گر از رزم این چرب دست ×× عیالم بدی تا ابدیت پرست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: شمیز قهوه‌ای، ۲۰ص (۵۴-۷۳)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۳۶۷۱]

← السفیر ← سفیر الغبراء و الخضراء

● **سفیر الالهام = سفر الالهام** / عرفان و تصوف / عربی

safīr-ul ilhām = safar-ul ilhām

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

رساله‌ای است عرفانی در ادب تام. حمایة الله، امتثال اولی و کتاب اعظم.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی افاض علی قلوب اولیائه من نفحات فیض فضله الانفس ... و بعد فقد ورد علی وارد مقدس ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۱/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** جعلنا الله و ایاکم من المقبولین ... و علی کافة المسلمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵ص (۱۴۱-۱۴۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۹۵]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۵۶/۱۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۳گ (۵۷ر-۵۹پ)، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۸سم [ف: ۲ - ۵۳۶]

● **سفیر الحسین مسلم بن عقیل** / تاریخ / عربی

safīr-ul ḥusayn muslim ebn-e 'aqīl

خرسان، طالب، ق۱۵ قمری

xarsān, tāleb (- 21c)

وقایع تاریخی زندگانی سفیر امام حسین علیه السلام به کوفه مسلم بن عقیل را از آغاز ولادت تا شهادت مورد بررسی قرار داده و در آغاز مقداری از تاریخ کربلا را متذکر شده است. این عناوین در کتاب دیده می‌شود: ثورة الحسین، الابتعاد عن الثورة فی عهد معاویة، بیعة یزید، اسباب الثورة و اهدافها، تجاهل المسلمین لابن الزبیر، خطبة الحسین علیه السلام فی مکة المکرمة، خطبة الحسین فی طریقه الی کربلاء، خطبة الحسین یوم العاشر من المحرم، الوقوف بازاء القوم، طلب الانصات، کتب اهل الکوفة، محاولة اغتیال الحسین علیه السلام فی مکة، عدم الاستجابة لطلب الصحابة، اصحاب الحسین علیه السلام، التقدم الی المعرکة، قتیل الطف، ظهور الآیات و بکاء الارض و السموات، عقیل، کتاب عقیل الی امیر المومنین علیه السلام و جوابه، هل فارق عقیل اخاه، وفاة عقیل، ام مسلم، ولادة مسلم، نشاة مسلم، خروج مسلم الی الکوفة، عبدالله بن یقطر، اختیار مسلم لدار المختار، فی ضیافة هانی، الایمان قید الفتک، فی ضیافة طوعة، الاخبار بمکان مسلم، الهجوم علی مسلم، مسلم فی الاسر، المخطط الرهیب، فی وجه الطغاة، شهادة مسلم، تسمیة من قتل مع مسلم، تعیین قبر مسلم، مدحة و رثاوه، عقب مسلم.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۱۵

آغاز: الحمد لله الذی یهلك ملوکا و یستخلف آخرین، و الصلاة و السلام علی قائد الدعاة المیامین و خاتم الانبیاء و المرسلین

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف - قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۴۰ص [عکسی ف: ۶ - ۱۴۰]

● **سفیر سامری و سفر ناصری** / سفرنامه / فارسی

safīr-e sāmerī va safar-e nāserī

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹-۱۳۴۸قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863-1930)

یادداشت‌های روزانه از سفر کلاردشت و طالقان ربیع الاول

۱۳۰۲، مراجعت از سفر عتبات به تهران تا دوشنبه ۱۵ ذیقعده ۱۳۰۲. در آن متن نامه‌های خود او به دیگران هم هست و در پایان می‌نویسد از تسوید سفرنامه ثانیه خود فراغت حاصل شد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۲/۱

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر [ف: ۵ – ۱۱۵]

● **السفیر العرشی فی تفسیر آیة الکرسی** / تفسیر / عربی
as-safīr-ul ʻaršī fī tafsīr-i āyat-il kursī

دشتکی شیرازی، صدرالدین ثانی محمد بن منصور، ق۱۰ قمری

daštakī šīrāzī, sadr-od-dīn-e sānī mohammad ebn-e mansūr (- 16c)

تاریخ تألیف: غره ذیحجه ۹۶۰ تا ۷ محرم ۹۶۱ق

تفسیری است روایی و لغوی و عرفانی بر آیة الکرسی. کتاب در دو جزء و هر جزء در چند حزب تنظیم شده، بدین ترتیب: جزء ۱. فی متعلقات هذه الآیة من العلوم الادبیة، دارای چند «حزب»: ۱) المعنی المقصود من هذه الآیه، ۲) اشتقاق کلمات هذه الآیة و اصولها، ۳) اعراب الآیة و ما یتعلق به من علم النحو، ۴) فیما یتعلق بالآیة من علمی المعانی و البیان؛ جزء ۲. فیما یتعلق بالآیة من العلوم النقلیة و العقلیه، دارای چند «حزب»: ۱) الاحادیث المتعلقة بهذه الآیه، ۲) فی هذا الحزب ثلاثة آیات: الاولی فی اسامی کلمة التوحید و هی اربعة و عشرون، الثانیة فی فضائلها و هی سبعة، الثالثة فی مراتب الناس فی قول لا اله الا الله، ۳) فیما حقق اهل الحق فیما یتعلق بکلمة الحق و کلمات اکابر الصوفیة، ۴) متعلقات هذه الآیه من علم اصول الدین؛ الخاتمة: فی بیان ان عقول الخلق قاصرة عن معرفة کنه ذات و الله مع حق المعرفة.

آغاز: الله لا اله الا هو الحی القیوم نبهنا عن سنة شبه الاوهام و الخیالات و ایقظنا عن رقدة نوم الاوهام بالجهالات و وفقنا فی التاسی بهدی شرف من شرف

[الذریعة ۱۹۲/۱۲؛ طبقات اعلام الشیعة ۲۱۹/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاتحه و خاتمه این کلام ×× اسم تو و ذکر تو شد و السلام فانه لقد صح عن سیدنا رسول الله صلی الله علیه و آله انه قال و صدق: اذ بلغ الکلام الی الله تعالی فامسکوا

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۹۶۱ق؛ در آغاز نسخه نوشته شده: «شرح حال مولی شمس الدین محمد بن الحکیم الکیشی متوفی در شیراز در مدفون در محل خودش، از مؤلفاتش الهادی فی النحو» و شعری از وی شامل ۱۲ بیت و شعری از شیخ محمد اصفیا و اشعاری از سید بهاء الدین حیدر بن عربشاه دشتکی برمکی حسینی و فرزندش محمد بن حیدر و دستخط حسین عمیدی حسینی و عزالدین رجب نجفی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۵ – ۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۷۵/۲

آغاز: بسمله. الله لا اله الا هو الحی القیوم ... و بعد فان عبدالله الغریب الفقیر ابا نصر محمد بن منصور؛ **انجام:** بعد کسوفها لها صفحة تغشی العیون ... و بلغت سلسلة الکلام الی من هو لمن توکل علیه مخلصاً ... ان تمسک عن الکلام فی المرام لیکون باسم العظیم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مهر: محمد شفیع (مربع)؛ ۱۰۲گ (۸۵پ–۱۸۶)، ۲۵سطر [ف: ۱۴ – ۱۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاتحه و خاتمه این کلام اسم تو و ذکر تو شد و السلام قد جف عنها مداد مؤلفها و مالکها ... و اهتدیت بان اسمه تاریخه فی صبیحة یوم الاربعاءالعشرین من ذی قعدة الحرم سنة ۹۶۱ و الحمدلله علی ترادف نعمه کثیرا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره»، از روی نسخه اصل کتابت گردیده؛ تملک: ابوالحسن بن علی نقی با مهر «یا ابوالحسن ادرکنی» (مربع)، عبدالصمد محلاتی، سید مهدی لاجوردی حسینی، با مهر «... بن عبدالجواد» (بیضی)؛ واقف: حاجی محسن؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۲۵ سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۵ – ۳۵۵]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۱۷۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما تبرکنابه فی قادمة البدایة و خاتمة و فاتحه این کلام اسم نور ذکر تو شد و السلام فی انه لقد صح فی سیدنا رسول الله صلی الله علیه وآله و سلم ان قد صدق اذ بلغ الکلام الی الله فامسکو (تم فی ظهیرة الجمعة بید اقل الطلاب فی سنة سبع و ثلاثمائة بعد الالف سنة ۱۳۰۷ – نسخه صحیح بدست نیامد تا متقابله شود).

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۷ تا ۱۳۰۹ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۲۱۷گ (۲پ–۲۱۸ر)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ – ۱۰۸]

● **سفیر الغبراء و الخضراء = السفیر** / هیئت / عربی
safīr-ul ġabrā’ wa-l xaḍrā’ = as-safīr

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، – ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲۰ شعبان ۹۰۶ق؛ محل تألیف: طارم در هیئت و دارای چهار «باب»: باب ۱: ۱) عدد افلاک، ۲) دوائر فلکی، ۳) بروج و درجات فلک، ۴) کواکب سیاره و ثابت؛ باب ۲: ۱) فلک شمس، ۲) قمر، ۳) عطارد، ۴) زهره (هر فصل دارای

یک تکمله است)؛ باب ۳: ۱) خسوف قمر، ۲) کسوف شمس، ۳) جرم قمر، ۴) تاریخ‌های مختلف و روز، هفته و ماه و سال؛ باب ۴: ۱) نسبت شمس به زمین، ۲) افق‌ها، ۳) وضع خط استواء و مناطق استوایی، ۴) وضع زمین و ابعاد معمور و غیر معمور آن. دشتکی در خاتمه این رساله، از ۱۶ مسئله مشکل یاد می‌کند که اهل هیئت از حل آن عاجز آمده‌اند و می‌گوید خواجه نصیر طوسی بر پایه اصل ابداعی خود ۵ مسئله (از مسائل مزبور) را حل کرده و صاحب تحفه (قطب شیرازی) برای حل یکی از آنها (مسئله ۷) کوشش‌هایی کرده و نه وجه بیان داشته که درست نیست و بقیه مسائل تا این زمان (که به دست من حل شد) همچنان بر اشکال خود باقی بوده است. در آغاز رساله لوامع نیز به حل شدن این مشکلات، اشاره‌ای دارد. وی در این رساله، از رساله «مرآة الحقایق»، «لوامع» و «هیئت منصوریه» خود یاد می‌کند.

آغاز: تبارک الذی بسط الارض مهادا ... و بعد فهذا سفیر ینبهک علی شی من بدایع صنایع الله تعالی فی الغبراء و الخضراء اسفره العبد الذی دعاه مولاه منصوراً جوابالما ساله بعص الاطباء من الاولیاء الاحباء من تصویر الهیئه التی

انجام: و ان ز عم صاحب التحفه حل السابع فالاشکالات الباقیه حقیقة احد عشر و هی التی لم ینحل ... الی الآن و قدیسرنا الله تعالی علی حلها فله الحمد و الشکر.

[الذریعة ۱۹۲/۱۲]

شرح و حواشی:

۱- شرح سفیر الغبراء؛ قاینی، فضل بن محمد (-۱۱)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۱۸/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد بدیعی، تا: ۹۲۷ق، در زمان دشتکی؛ ۱۰گ (۱۷۹پ-۱۸۸پ) [ف: ۵ - ۱۰۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۶۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوتراب محمد بن محمود حسنی حسینی الخوفی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ذیحجه۹۴۴ق؛ محشی با نشان «منه مدظله العالی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۰۹پ-۱۲۸پ)، ۱۶سطر (۱۱/۵×۴/۵)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶۹]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۰۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:یونس بن احمد نظامی حسنی حسینی، تا: جمادی الاول ۹۴۹ق؛مصحح،محشی با نشان«منه مدظله»؛ ۱۶گ (۱۱۱پ-۱۲۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله علی الاتمام و الصلوة و السلام علی خیرالانام

خط: نستعلیق تحریری، کا: شاه حسین سبزواری، تا: شعبان۹۵۷ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۶گ، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹/۴×۱۷/۳سم [ف: ۸ - ۱۸۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۲۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابومحمد محسن بن علی بن منصور حسینی، تا: ۹۷۳ق؛ محشی از مؤلف، کاتب می‌گوید: این نسخه را از نسخه اصل رونویسی و با چند نسخه خوانده شده بر مؤلف مقابله کرده؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۴۶ص (۲-۴۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۹ - ۳۰۸]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۷۷/۶-۳۱/۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: بدر بن عاقل محمد بن نصر الله بن مبرد، تا: جمعه ۲۳ جمادی الاول ۹۹۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۰۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۶۱/۱

خط: نستعلیق، کا: بدرالدین بن قطب الدین، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، در ۲۳ برگ آغازین یادداشت‌های پراکنده‌ای در تعریف برخی از لغات هندسی و نجومی و فلسفی و یادداشت‌های فلسفی با عنوان «سمعت من الاستاد» و نحوی و بلاغی و منطقی و کلامی و رساله‌ای به فارسی و عربی در تقسیمات لام به ده قسم ظاهراً از کاتب (۱۶پ-۱۷پ) و اشعار فارسی متفرقه‌ای آمده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۲۴پ-۳۷پ)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۴۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحمده بعون الله ادرکنا المقصود فالله المحمود

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۱۸۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۹۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۰گ (۳۱پ-۴۰ر)، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۲۳]

۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۳/۲

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛اندازه: ۹×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۱۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۷-۱۷)، ۲۱ سطر، اندازه: ۵×۱۳سم [ف: ۳۲ - ۳۳۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا شیء من مسائل هذا الفن اجمالا و من اراد تفصیله فعلیه النظر فی اللوامع الذی نظمناه و سائر رسائلنا و رسائل غیرها فانهم شکرالله بذلو المجهود. و نحن بعون الله تعالی ادرکنا المقصود فالله المحمود (تم کتاب السفیر فی الهیئة بعون الله

و حسن توفیقه. تم.)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۲ق؛ مجدول؛ ۱۶گ (۶۲پ–۷۷ر)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ – ۲۲۷۳]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ با اشکال هندسی ؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۶۰–۷۸)، ۱۲ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۶ – ۴۴۰]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۷۵/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۹گ (۲۱۰–۲۲۸)، ۲۵ سطر (۴/۵×۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۵۸۴]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۱/۴
انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۴گ (۱۳۳پ–۱۵۶ر) [ف: ۵-۱۰۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۹/۲ معزی
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۷۴پ–۸۹پ)، ۲۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۳۹ – ۱۹۵]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۶۵
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «الهیئة» آمده؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ تملک: محمد علی بن محمد حسن طبیب اصفهانی و تملکی بدون نام به تاریخ ۱۱۶۰؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۷ – ۱۴۶]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۹۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** قطب البروج اربعمائه و اثنان و عشرون الفا و مائتان و ثمانية و ستون فرسخا و ثلث و ربع فرسخ
خط: نستعلیق عالی، کا: ابوالقاسم حسینی تفرشی، تا: ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۶۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۷/۴۰
همان نسخه بالا؛ ۵گ (۱۷۵پ–۱۷۹پ) [مؤید: ۳ – ۶۳۷]

۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۹۵/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حاج صدر؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۸–۲۴)، ۱۷سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۴ – ۱۲۷۸]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۶۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۳۰۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع الذی نظمناه و سایر رسایلنا و رسایل غیرنا ... شکر الله سعیهم ... المجهود و نحن بعون الله تعالی ... و حسن توفیقه.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

← السفینة ≻ البیاض
← السفینة ≻ المجموعة
← سفینه ≻ جنگ
← سفینه ≻ اشعار
← سفینه ≻ دیباچه بیاض
← سفینه ≻ تذکره شعرای اصفهان

● **السفینة** / عرفان و تصوف / عربی
as-safīna
نجم الدین کبری، احمد بن عمر، ۵۴۰ – ۶۱۸ ؟ قمری
najm-od-dīn-e kobrā, ahmad ebn-e ʻomar (1146 - 1222)

[تحقیق در آثار و احوال نجم الدین کبری، منوچهر محسنی ص ۱۷۹؛ ایا صوفیه ش ۱۶۹۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۱۶
بندی است از او. الشريعة كالسفينة و الطريقة كالبحر و الحقيقة كالدر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۸۵۴ق [ف: ۵ – ۳۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۶/۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد قال الشیخ الامام ... نجم الحق و الدین ابوالجناب ... التصوف ثلاثة انواع شريعة و طريقة و حقيقه فالشريعة كالسفينه؛ **انجام:** و زكوة الطريقة التصدق بكل المال.
دو صفحه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ ۲ص (۷۴–۷۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸/۵سم [ف: ۳۵ – ۱۹]

● **سفینه** / گوناگون / عربی و فارسی
safīna
رضوی، محمد مهدی بن محمد صالح، ق۱۱ قمری
razavī, mohammad mahdī ebn-e mohammad sāleh (- 17c)

مشتمل بر منقولاتی از عیون اخبار الرضا، الروضة، لئالی فیض، کشکول شیخ بهائی، اختیارات علامه مجلسی، منشآت حسینی خوانساری، گلستان. شامل یادداشت‌های مختلفی است که محمد مهدی بن محمدصالح رضوی و برخی از دوستانش بین سال‌های ۱۰۹۶–۱۱۰۰ق نوشته‌اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۰
خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: میشن تریاکی مذهب، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۱۵]

● **سفینه** / گوناگون / فارسی
safīne
کاشانی، سلیمان بن علم الهدی، ۱۰۸۴ – ۱۱۲۷ قمری
kāšānī, soleymān ebn-e ʻalam-ol-hodā (1674 - 1715)

دارای: ۱. خبری از عرض المجالس ابن بابویه؛ ۲. اقسام الفقر؛ ۳. خبری از این ورام؛ ۴. شعر علی ع و چند خبر؛ ۵. تفسیر خبری از کلینی در «بر الوالدین» از مجلسی به خط خود او در ۴ص برای همان سلیمان کاشانی در جمادی الثانی ۱۱۰۴؛ ۶. چند خبر به عربی به خط علم الهدی برای همین پسر خود در ۲۴ شوال ۱۱۰۴ در ۱ص؛ ۷. خبری به عربی به خط نسخ احمد بن ابی طالب محمد محسن به یادگار برای عم خود همین سلیمان در شوال ۱۱۰۴؛ ۸. بندی از شبلی به فارسی در ۲ص با چند خبر عربی از ۱ص به خط نستعلیق ریز محمد هادی برای برادر روحانی خود همین سلیمان با چند خبر عربی در ۱ص به خط دیگر؛ ۹. خبری از مناقب با یک داستان به خط نسخ مرتضی نورالدین (نامش پاره شده) برای همان سلیمان؛ ۱۰. نامه سید داماد به صدرای شیرازی [متن نامه در فهرست هست]؛ ۱۱. خوابی که خود صدرای شیرازی دیده است [متن خواب در فهرست هست]؛ ۱۲. یک خبر از ابن بابویه از روی خط صدرای شیرازی با چند بند فلسفی به خط نسخ «عبدالله بن الصدر الشرازی ابراهیم» برای پسر دانی خود همین سلیمان در شوال ۱۱۱۴؛ ۱۳. چند خبر به عربی در ۲ ص از روی خط فیض که در سفینه استاد همین سلیمان «محمد هادی» نوشته بوده است به خط همین محمد هادی و در ۲ صفر ۱۱۱۰ و محرم ۱۱۱۱ در این نسخه ما نقل شده است؛ ۱۴. باز چند خبر که یکی از روی خط «استادی الفاضل مولانا ...» (نام و تاریخ پاره شده) نقل شده است در ۴ ص؛ ۱۵. حاشیه بر بندی از قواعد علامه به خط «ابن حسین جمال الدین محمد خوانساری» به یادگار برای همان سلیمان؛ ۱۶. اجازه ای که محمد مسیح کاشانی برای سید امیر عالم کرمانی مدرس مدرسه اکبریه کرمان از جانب شیخ محمد جعفر نوشته است، به یادگار برای همین میرزا سلیمان در ۲ص نوشته شده است؛ ۱۷. «فی نصیحة الولد» که پندی است از غزالی به عربی نوشته محرم ۱۱۱۴ در ۱/۵ ص؛ ۱۸. ایها الولد که ترجمه عربی فرزند نامه غزالی است، به همین خط؛ ۱۹. رفع الفتنة؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی؛ ۲۰. جلاء القلوب؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی؛ ۲۱. مشواق؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی؛ ۲۲. رسالة الاعتذار ؛ ۲۳. الحق الیقین فی معرفة رب العالمین؛ شبستری، محمود بن عبدالکریم ؛ ۲۴. لوایح؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد؛ ۲۵. بندی به عربی از «جدنا الاعظم صدرالمتألهین» نستعلیق محمد شفیع بن محمد مقیم در ۱۱۲۱ باسه دعا به خط او در پایان ذیحجه ۱۱۲۱ در کاشان (۲ص) و دو حدیث به عربی (نستعلیق در ۲ص)؛ ۲۶. نامه ارسطو به عیسی و پاسخ او به عربی با چند خبر؛ ۲۷. نامه حسن عسکری به علی بن بابویه (نستعلیق ربیع الثانی ۱۱۱۴ در ۲ص)؛ ۲۸. الانصاف؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی؛ ۲۹. خبری به عربی از الخرایج و الجرایح؛ ۳۰. شعر فارسی با عنوان «لمحرره» گویا از همان میرزا سلیمان؛ ۳۱. بندی ازمنة المرید شهید، نستعلیق ابوطاب محمد محسن پسر علم الهدی برای ابوتراب پسر نصیرالدین میرزا سلیمان برادرزاده خود در ۱۱۴۸؛ ۳۲. نامه فیض کاشانی به امیر محمدخان حرسمنانی به عربی، سه نامه عربی مورخ جمادی الثانی ۱۱۰ (سومی نوشته ذیقعده ۱۱۱)، نامه عربی مورخ رجب ۱۱۰، همه گویا به همین سمنانی، دونامه فارسی مورخ ۱۱۰ و ۱۱۰۴، نامه فارسی به وزیر اعظم محمد مؤمن خان در ذیحجه ۱۱۱۵ (نستعلیق)؛ ۳۳. چند خبر به عربی (نستعلیق)؛ ۳۴. پندی به فارسی، شکسته نستعلیق محمد صادق وزیر سابق کوه گیلویه در ذیقعده ۱۱۱۴ برای همان میرزا سلیمان صاحب مجموعه (۱ص)؛ ۳۵. پند و عهد و پیمان فیض که از پسر خود علم الهدی گرفته و صحیفه‌ای به جهت تذکره و تبصره و راهنمایی او و یارانش بدو نوشته است (شکسته نستعلیق در ۲ص)؛ ۳۶. بیتی از محمد هاشم در ستایش از این سفینه که از آن میرزا نصیرالدین سلیمان است با شعر خاقان و غزلی، نستعلیق همین سلیمان که آن را در شب شنبه جمادی الثانی ۱۱۲۶ در انجمنی از دوستان در دارالسلطنه (اصفهان از مطربان شنیده و در روز آن شب نوشته است (روی هم ۲ص).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳۱ و ۳۴۲۶-ف

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ راسته و چلیپا؛ تملک: میرزا ابوعلی نصیرالدین سلیمان پسر علم الهدی محمد کاشانی، مجلسی در جمادی الثانی ۱۱۰۴، علم الهدی در ۲۴ شوال ۱۱۰۴ و برادرش احمد در شوال ۱۱۰۴، آقا جمال خوانساری، محمد مسیح کاشانی، محمد صادق وزیر در ۱۱۱۴؛ واقف: ابوتراب، ۱۱۲۲؛ کاغذ: سپاهان، جلد: تیماج زرد، ۹۱گ، ابعاد متن: ۹×۱۹، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۶۳] و [فیلمها ف: ۲ - ۱۳۹]

● **سفینه** / گوناگون / فارسی و عربی

safīne

مسیحا فدشکوئی، محمد مسیح بن اسماعیل، ۱۰۳۷؟ - ۱۱۲۷ قمری

masīhā fedeškū'ī, mohammad masīh ebn-e esmā'īl (1628 - 1715)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۰ق؛ محل تألیف: اشرف طبرستان

با خطوط دانشمندان. دارای مطلب‌های پراکنده و شعرهای فارسی خود او با عنوان «محرر» و شعر عربی و خطبه عربی او که در هنگام جلوس سلطان حسین صفوی ساخته است؛ با خطی از آقاحسین خوانساری و خطی از علم بن جعفر بحرانی مورخ ۴ شوال ۱۰۲۴، یک صفحه انشای قائم مقام نیز در نسخه دیده می‌شود که نونویس است.

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۸۳

بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۲۱۵گ، قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۳۸۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۲]

● **سفینه = جنگ** / گوناگون / عربی

safīne = jong

عاملی، محمد مکی بن محمد ضیاءالدین، ق۱۲ قمری
'āmelī, mohammad makkī ebn-e mohammad zīyā-od-dīn (- 18c)

مجموعه نفیس و ارزنده‌ای از فوائد گوناگون علمی و تاریخی و ادعیه و اوراد ملغز و مرموز می‌باشد. بیشترین بخش این جنگ، یا به تعبیر نویسنده آن «سفینه»، شامل ادعیه و زیارات مأثوره بوده، سپس مطالبی بر آغاز و انجام آن، در تاریخ‌های مختلف، از ۱۱۶۰ق تا ۱۱۸۶ق افزوده شده است.

[تکملة امل الامل ۲۲۹و ۴۴۶؛ خاتمة المستدرک ۳۰۲/۲؛ الذریعة ۳۰۱/۱۱ و ۲۰۴/۱۲؛ طبقات اعلام الشیعة قرن (۱۲): ۷۳۹؛ فوائد الرضویة ۶۵۳؛ الکنی و الالقاب (محدث قمی) ۷۳۹/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۸۶

آغاز: قد رأیت فی بلاد الهند فی مرشد آباد فی سنة (۱۱۸۵) کتاب نهج البلاغة بخط و علیه حواش لطیفة و لقد احسن من قال؛

انجام: یقول لک امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام اخرج، اخرج، اخرج، فانه یخرج، مجرب من کاتبه

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: آخرین تاریخ ۱۱۸۶ق؛ نسخه نفیسی از حیث محتواست که بیشتر آن در ادعیه و زیارات و مطالب گوناگون تاریخی و علمی می‌باشد. در برگ ۱۳۹پ وقفنامه‌ای بدین شرح آمده: «هذه المجموعة قدوقفتها علی ولدی محمد بهاء الدین ابی المعالی و علی ما سبق له بطناً بعد بطن - ان شاء الله - مع کتب اخری عدتها (غ ۵۰) و جعلت لنفسی التسیطر فیها مدة حیوتی و کتب شرف الدین، محمد مکی بن محمد ... سنة (۱۱۷۶)»، اجازه‌ای در برگ ۱۵۰پ با این عبارات آمده: «قد اجزت لولدی محمد بهاء الدین ابی المعالی و روایة ما فی هذا السفینة من الاحادیث و غیرها عن شیخی عن شیخه بسنده المتصل باهل البیت النبوة -صلوات الله و سلامه علیهم - و شرطت علیه الاحتیاط فی الروایة و ان یروی مافهمه و تحقق لدیه معناه و کتب بیده شرف الدین محمد مکی بن محمد بن شمس الدین من ذریة الشریف الشهید العاملی سنة (۱۱۷۱)؛ مهر: «من ولد الشریف ابی عبدالله محمد بن مکی العاملی الشهید» (مربع) با تاریخ ۱۱۶۰؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قرمز، ۱۹۳گ، مختلف السطر (۶/۵×۱۶)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۳۱ - ۲۹۷]

● **السفینة = البیاض** / شعر / عربی

as-safīna = al-bayāḍ

حسینی، محمد جعفر، ق۱۳ قمری
hoseynī, mohammad ja'far (- 19c)

این سفینه نخست از آن میرزا محمد جعفر بن محمد حسینی بوده و دانشمندانی از او در آن ستوده‌اند، سپس در تاریخ ۱۳۱۵-۱۳۱۸-۱۳۲۱ در دست یحیی بن محمد شفیع سپاهانی بوده است و او در آن مطالب و رسایلی نوشته است. او در ص ۱۳۵ می‌نویسد: «لما انعم الله علی عبده من منه العظام و نعمائه الجسام هذا «البیاض» وجدت فیه ان مالکه و صاحبه المسمی بمیرزا جعفر رحمة الله علیه کان من السادة الاجلاء و قد عمل لنفسه هذا «البیاض» و زینه بخطوط العلماء المعاصرین له و کانت عادته ان یستدعی من علماء عصره الذین لاقاهم ان یکتب فی هذه الاوراق شیئاً لیکون تذکرة له و کان معاصراً للعلماء العظام الکبار الذین لم تسمع بمثلهم الایام و کانوا قدوة للانام مثل العلامة المجلسی صاحب کتاب بحار الانوار و مثل العلامة الملقب بالفیض القاسانی و العلامة ... الحر العاملی و الفاضل السبزواری الخراسانی صاحب الذخیرة و المحقق الشیروانی المیرزا محمد بن الحسن [و] الشیخ علی سبط الشهید الثانی و المولی خلیل القزوینی شارح الکافی و الشیخ الجلیل المولی محمد طاهر القمی». در ۱۳۲۶ این بیاض به فرزند او محمد هاشم رسیده است. این سفینه به سه نام خوانده شده است بدین‌گونه: عبدالحیی لاری در آن نوشته: «حررت تذکرة لمخدومی و صاحبی صاحب السفینة» (ص۲۱)، عبدالرزاق رضوی هم آن را «سفینه» خوانده است (ص۹۷)، مولی حسین حسینی (ص۱۱۸) و ملا میرزای شیروانی (ص۱۲۱) آن را «المجموعة» نامیده‌اند. یحیی بن محمد شفیع (ص۱۳۵) و سید احمد نوربخش (ص۱۴۸) آن را «بیاض» خوانده‌اند.

فهرست نام‌های دانشمندانی که در این سفینه خطی نوشته‌اند: ۱. یحیی بن محمد شفیع سپاهانی که حدیثی از غیبت طوسی در خانه خواهرش در شب پنج‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۳۲۱ نوشته است (ص ۳ شماره‌گذاری‌نشده)، در ص ۱ آن عبارتی است درباره حروف نورانی و ظلمانی؛ ۲. محمد هاشم پسر او در ۲ ربیع الثانی ۱۳۲۶ خطی نوشته است (ص۳ شماره‌گذاری نشده)؛ ۳. ملا خلیل بن غازی قزوینی که «بسمله» در این دفتر نوشته و گرد آن به زر آراسته شده است (ص۱)؛ ۴. سلمان بن خلیل الله قزوینی در ۱۰۸۶ در همینجا گواهی می‌دهد که این بسمله را پدرم قزوینی نوشته است؛ ۵. علی بن محمد عیناثی دختر زاده شهید ثانی نگارنده الاثنی عشریة فی المواعظ العددیة (در ۱۰۶۸) به دستور میرزا محمد جعفر حدیثی به عربی نوشته است (ص۲)؛ ۶. حسین نامی که عبارتی از نهج الحق حلی آورده است (ص۳)؛ ۷. ظهیرالدین علی پسر ملامراد تفرشی در قزوین به سال ۱۰۸۶ در این‌که هنگام آمدن شاه صفی و وزیرش میرزا حبیب الله حسینی به قزوین اباذر را در خواب دیده بود به عربی عبارتی نوشته است (ص۴-۵)؛ ۸ محمد باقر مجلسی که برای همان میرزا محمد جعفر حسینی تأویل حدیثی را آورده (ص۶-۱۰) و در آن نوشته: «تذکرة للسید الاید النجیب الحسیب اللبیب الاریب غصن الشجرة الطیبة النبویة و فرع الدوحة السنیة العلویة ... سلیل الافاضل و نجل الاماثل میرزا محمد جعفر الحسینی و فقه الله تعالی للعروج علی اعلا مدارج الکمال» (ص۹)؛ ۹. مولی حسن گیلانی (گویا پسر فیاض لاهیجی) که در سپاهان در ذیحجه

۱۰۸۶ مطلبی فلسفی به فارسی نوشته است (ص۱۱-۱۵)؛ ۱۰. آقا حسین بن جمال الدین محمد خوانساری که حدیثی به عربی آورده (ص۱۷)؛ ۱۱. محقق محمد باقر سبزواری خراسانی که حدیثی به عربی نوشته و محمد جعفر را چنین ستوده است: «خدام کرام فضایل مقام فرشته احترام نقاوه اعاظم کرام و سلاله اکابر ایام غصن شجره فضایل و معالی فروع اصول اکابر و اعالی میرزا محمد جعفر» (ص۱۹)؛ ۱۲. مولی عبدالحی که مطالبی فلسفی و خبر برای «صاحب السفینه» نوشته است (ص۲۰-۲۱)؛ ۱۳. عبدالله بن اسمعیل طبیب لاجبی که در پایان ذیحجه ۱۰۹۰ مطلبی فلسفی به عربی برای میرزا محمد جعفر نوشته است (۲۲-۲۶)؛ ۱۴. میرزا فتح الله شیرازی سپاهانی شریعتمدار که در ۱۳۱۸ برای حاج میرزا یحیی سپاهانی مطلبی کلامی به عربی نوشته است (۲۷-۲۸)؛ در ص ۲۹-۵۵ «تذکره‌ای است برای دوستی عزیز» در سلوک به خط نسخ؛ ۱۵. محمد علی استرابادی که حدیثی به عربی نوشته است (۵۷). پس از این تا ص ۵۸ باز هم حدیث است. در ص ۵۹-۶۳ نامه دانشمندان ماوراء النهر است به دانشمندان شیعی و پاسخ محمد مشکک (ف۲۱۴۷) به خط نستعلیق خوش و حدیثی در دنبال آن؛ ۱۶-محمد بن منصور بن صدر حسنی حسینی نامهای امامان شیعی را با نامهای عبری از روی حساب ابجد تطبیق کرده است به عربی (۶۴). در همین‌جا نامه سید داماد است به مولی عبدالله شوشتری سپس شعر فارسی و حدیث؛ ۱۷. علی گیلانی که برای میرزا جعفر عبارتی در فلسفه به عربی نوشته است (۶۷-۶۸)؛ ۱۸. مولی هاشم بن یحیی مؤلف خریدة الفقرا که عبارتی به فارسی در سلوک نوشته است (۷۹-۷۳)؛ ۱۹. محمد مهدی در ۱۰۸۹ عبارتی از الذریعه راغب آورده است (۸۹-۹۰)؛ ۲۰. حاج میرزا حسین نوری پسر محمد تقی نوری و نگارنده مستدرک الوسائل که در ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۱۸ حدیثی نوشته است (۹۲)؛ ۲۱. جمال الدین محمد بن حسین خوانساری در ۱۰۹۰ عبارتی به عربی در فقه آورده است (۹۳)؛ ۲۲. قاضی زاده محمد باقر تبریزی که در ۱۰۹۰ برای «سید» عبارتی به عربی در تفسیر و فقه آورده است (۹۴-۹۶)؛ ۲۳. عبدالرزاق رضوی در ۱۰۹۰ حدیثی به عربی نوشته است (۹۷)؛ ۲۴. فیض کاشانی که حدیث کمیل را به عربی نوشته است (۹۸)، در ص ۱۰۱ هم او حدیثی نوشته است؛ ۲۵. محمد طاهر شیرازی قمی درگذشته ۱۰۹۸ که حدیثی به عربی و شعری به فارسی نوشته است (۹۹)؛ ۲۶. مولی عبدالرحیم که حدیثی به عربی آورده است (۱۰۰)؛ ۲۷. محمد یوسف طالقانی الموتی «رساله در بیان عشق و احوال آن» به فارسی آورده است (۱۰۲-۱۰۹) و نسخه گویا به خط خود او است؛ ۲۸. مولی فتح الله بن قطب الدین محمد حسنی حسینی که بندی عرفانی به فارسی و شعرهایی به فارسی برای سید میرزا محمد جعفر نوشته است (۱۱۲-۱۱۶)؛ ۲۹. مولی حسین بن محمد ابراهیم حسینی که در جمادی الاول ۱۱۸۲ در تفسیر «لا اله الا الله» و شبهاتی که در آن شده است عبارتی به عربی آورده و سخن امام رازی و جمال المحققین و دیگران را در آن یاد کرده است و در آن آمده «تذکرة لصاحب المجموعة» (۱۱۷-۱۱۸)؛ در ص ۱۱۹-۱۲۰ مسوده‌ای است در شبهات بر کلمه توحید به عربی برای میرزا محمد جعفر؛ ۳۰. ملا میرزا محمد بن حسن محقق شیروانی (-۱۰۹۸ق) و داماد مجلسی اول در ربیع الثانی ۱۰۹۲ برای میرزا محمد جعفر به عنوان «صاحب هذه المجموعة» عباراتی در فلسفه به عربی نوشته است (۱۲۱-۱۲۳)؛ ۳۱. یحیی بن محمد شفیع سپاهانی در روز چهارشنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۱۵ عبارتی در امامت علی (ع) به عربی آورده (۱۲۴-۱۲۸) و همین را هم به فارسی ترجمه کرده است (۱۲۹-۱۳۲)، در ص ۱۳۵-۱۳۹ همو عبارتی درباره این «بیاض» آورده و درباره مسائل دیناریه و رکابیه و منبریه منقول از علی (ع) به درخواست میرزا محمد جعفر شرحی آورده است؛ ۳۲. هاشم بن یحیی بن محمد شفیع سپاهانی که «ایضاح دقائق النواصب» ابن شاذان را نوشته است؛ ۳۳. سید احمد نوربخش که به درخواست حاجی میرزا محمد هاشم پسر بزرگ شیخ العلما یادگاری نوشته و از این «بیاض» در آن یاد کرده است و مورخ است به ۵۳ [=۱۳۵۳].

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۵ و ۵۰۱۱-ف

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۶۸-۱۰۹۲ق؛ جدول زر و سرخ و لاجورد و مشکی، سرلوح به زر و لاجورد، تصویر ص ۱۷ و ۱۹ آن در ریحانة الادب (۳۴۵/۶ و ۳۱۷) چاپ شده است: مهر: «افوضی امری الی الله الغنی ابن محمد جعفر محمد سعید الحسینی»، حاج میرزا حسین نوری مورخ ۱۲۷۷؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع؛ کاغذ: سپاهانی زرد، جلد: پارچه زری روزگار صفویان با پیکره‌های پرندگان و گل و بوته، ۷۸گ، مختلف السطر (۱۸/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۹ - ۸۳۲] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۲۲]

● **سفینه = جنگ** / گوناگون / فارسی

safīna = jong

منصورالملک، رجبعلی، ق۱۴ قمری

mansūr-ol-molk, rajab-ʻalī (- 20c)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۳۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از میردادخان [رایانه]

● **السفینة** / گوناگون / عربی

as-safīna

کشکول مانند دارای نظم و نثر و احادیث و قصاید و پراکنده‌ها. گردآورنده از حیات الحیوان و احتجاج و تورات و افلاطون و کتاب تحفة الاصحاب و بقراط و صاحب سکردان در قصه

بلقیس و اخبار ائمه و انبیاء و اخبار اهل کهف و امالی و الغیبة شیخ طوسی و علامه در منهاج الیقین و مواعظ امیرالمومنین علی و ابن خلکان و اخبار لیلی و مجنون و جز آنها یاد کرده است.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۲؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: - ۵۶۱]

● **السفینة** / شعر / عربی

as-safīna

شعرهای عربی ابوفراس و ابن زهیر و فرزدق و دیگران است از سرایندگان عرب.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۹۱]

● **السفینة** / گوناگون- عربی

as-safīna

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۰۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● **سفینه** / گوناگون / عربی، فارسی

safīna

به سفارش آقا محمدصادق بیک میرباشی. شامل: ابیات متبرکه منقوله از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام (۱ر)؛ صیغه اخوت در عید غدیر (۲ر)؛ نماز حاجت (۴ر)؛ دعای مشتمل بر اسم اعظم (۵پ)؛ نماز شب نیمه شعبان (۶ر)؛ جواب کلبعلی به غزل میر صیدی (۸ر)؛ اشعاری از کلبعلی (۹پ)؛ دستور ماء الحیاة از میرزا محمد مؤمن گیلانی (جالینوس الزمانی) (۱۲پ-۱۳ر)؛ عالج قوه باه (۱۴ر)؛ نسخه‌های طبی بعضاً از میرزا محمد مؤمن حکیم هراتی و محمد زمان تنکابانی و حکیم کریمای گیلانی و حکیم ابوعلی (۱۳پ-۲۳پ)؛ رساله کنز الرموز (۲۴ر-۲۵ر)؛ دعایی که اگر در روز عاشورا خوانده شود تا سال دیگر زنده بماند (۲۷ر)؛ دیگر ادعیه متنوعه (۲۷پ-۲۹پ)؛ رساله در تعقیبات نماز (۳۰ر-۳۹ر) در پنج فصل که فصل اخیر در سجده شکر است؛ دعای قنوت (۴۰پ-۴۱)؛ اشعار میرزا قاسم تونی (۴۲ر-۵۱ر)؛ اشعار سلطان العلمایی جهت چهل ستون با ماده تاریخ سال ۱۰۵۷ (۵۱پ)؛ هفت بند ملا ناسخ شیرازی در جواب ملا حسن (۵۲پ-۵۳پ)؛ چدول منقول از حکمای روم در احتمال صحت یا مرگ بیمار (۵۴ر)؛ صورت حساب فرسخ منازل از مشهد مقدس تا اصفهان که میرزا جلال منجم طناب زده و نواب خاقان شاه عباس ماضی پیاده آمده با تصریح به نام هر یک از منازل (۵۴پ-۵۵ر)؛ خاصیت صد در صد کایانی و طریقه آن (۵۶پ-۵۷ر)؛ جداول مستخرجه از زایرچه معروف به سبتیه به نقل از ابو العباس احمد سبتی و ملحقاتی دیگر در علم نجوم و خواص حروف (۵۸پ-۷۴ر).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۵۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۷ق؛ صیغه اخوت روز غدیر را محمد هادی شریفی تربتی در ۱۸ ذیحجه (عید غدیر) ۱۱۰۵ به موجب مأمور مسوده نموده به خط نسخه معرب زیبا، ادعیه برگ بعد (۳ر) به خط نسخ زیبا به خط حیدر کشمیری است و حسب الامر محمد صادق بیک میر باشی کتابت شده، اشعار کلبعلی (۹پ) شاید به خط خودش باشد (پایان اشعار عبارت ذره خاکسار کلبعلی مسطور است) مطلبی از افلاطون حکیم در ۱۰ر به نسخ عالی کتابت شده و در پایان آن چنین مندرج است: «روز چهارشنبه چهاردهم شهر شوال سنه ۱۱۰۷ در دار السلطنه هرات مضیع این صفحه شد کتبه العبد الاقل حامداً الله تعالی محمد خان ابن ابراهیم بیک شاملو. دوستان چون برگهای غنچه از یک خلوتیم ×× تا جدا گردیده‌ایم از هم پریشان می‌شویم»، نماز شب نیمه شعبان را ابوالبقاء گیلانی کتابت کرده در ۱۴ شعبان ۱۱۰۸ با تصریح به اینکه حسب الامر آقا محمد صادق بیک میر باشی بوده، برگ ۲۹ نیز ادعیه به خط نسخ عالی به خط احمد چکینی(؟) حسب خواهش محمد صادق مذکور، خطبه‌ای در برگ ۵۷پ- ۵۸ر در رمضان ۱۱۰۷ توسط (ف یوزباشی؟) قلمی شده، مطلب صفحه پایانی (۷۴پ) انجام رساله‌ای است افتاده به خط عبد الغفور در رمضان ۱۱۴۱؛ مهر: «چه روز قیامت بلرزد جسد ×× محمد بفریاد رحیم رسد» (مربع)؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۷۴گ، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۰۱]

● **سفینه** / شعر / عربی، فارسی

safīna

شعرهای شاعری ناشناخته و شیخ کاظم ازری و شیخ جعفر خطی و شیخ عبدالنبی ابن مانع و سید عواد و دیگران.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲گ (۱۴۶پ-۱۷۷پ)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۲۲۵]

● **سفینه** / گوناگون / عربی و فارسی

safīna

شاید: از محمد بن محمد زمان (قرن ۱۲). مجموعه‌ای است از یادداشت‌ها و منقولاتی پراکنده به عربی و برخی فارسی غالباً در مباحث فقهی چون طهارت، قضا و جز آن و گویا به خط و

مسوده مولف باشد. در ص ۹۳ آمده است: «استدل مولانا محمد هادی بن مولانا محمد صالح المازندرانی فی بعض فتاویه ...»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۴۲/۱

خط: تحریری، کا: محمد بن محمد زمان و مهدی بن محمد حسین حسنی حسینی و احتمالاً دیگران، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، در روی برگ اضافی آغاز نسخه این عبارت تحریر شده: «سفینه تالیف و تحریر عالم جلیل ابو عبدالله شیخ محمد بن حاج محمد زمان تاریخ کتابت ۱۱۴۸ هجری قمری به ضمیمه رسائل از علماء اعلام»؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰ - ۲۰۲]

● **سفینه** / شعر / ترکی، فارسی

safīna

مشتمل بر اشعار از: ادا، بیدل، غیاثی یا غیاث الدین بهر دو تخلص شعر گفته است، قاسم انوار، نوائی، فضولی، امیری، شیدا، حاذق، قاری اعمی، راجی، غازی، مشرب، ذلیلی، شوکتیم، افغان، قصاب، خواجه عصمت، مولانا فخری، خواجوی کرمانی، جامی، عماد فقیه، میر آلی کرامی (تخلص کمالی)، حافظ، بنائی حالی، انسی، سید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۹۸/۴

خط: شکسته چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: روغنی، ۱۶۴گ، سطور شکسته چلیپایی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۱۹۳]

● **سفینه** / شعر / فارسی

safīne

در این سفینه از شعرای زیر قصیده یا غزل یا رباعی آمده: ۱. امیر قلی بیک مظهر؛ ۲. اقدس ولد قدسی؛ ۳. بهشتی هروی؛ ۴. باقرای خلیل؛ ۵. تایب؛ ۶. حسن بیک رفیع؛ ۷. رشدی رستمداری؛ ۸. سالک یزدی؛ ۹. شهید (این شخص شهید بلخی نیست)؛ ۱۰. شاه آصفی قمی؛ ۱۱. صایب؛ ۱۲. طهرانی؛ ۱۳. علی اصغر نمکین؛ ۱۴. فروغ؛ ۱۵. فرج الله؛ ۱۶. میرزا منصور هروی؛ ۱۷. محمد صادق؛ ۱۸. محمد یوسف واله؛ ۱۹. میر هادی؛ ۲۰. میرزا نورالدین فتوی؛ ۲۱. میرزا بدیع الزمان سبزواری؛ ۲۲. موجی؛ ۲۳. میر مختار اسیری؛ ۲۴. میرزا حسن خلف میر محمد زمان؛ ۲۵. میر محمد جعفر نامی؛ ۲۶. میرزا غازی اصفهانی؛ ۲۷. مجدای منصف؛ ۲۸. ملا عبدالرزاق گیلانی؛ ۲۹. میرزا بیک همت؛ ۳۰. میرزا محمد سعید حکیم؛ ۳۱. میرزا محمد حسین عارف؛ ۳۲. میرزای میرزا محمود؛ ۳۳. ملا ناظم هروی؛ ۳۴. میرزا طاهر وحید؛ ۳۵. میرزا منصور؛ ۳۶. میرزا صیدی؛ ۳۷. میرزا سعدالدین؛ ۳۸. محمد کاظم سیاح سبزواری؛ ۳۹. یوسف بیک شاملو؛ ۴۰. نوروز علی بیک شاملو. در پایان صفحه ۵۱۴ محمد کاظم سیاح سبزواری برای صاحب سفینه به تاریخ ۱۰۸۵ق قصیده‌ای سروده که از آن قصیده برمی‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۰/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جا: هندوستان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹۲ص (۴۲۴- ۵۱۵)، ۱۴ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۹۵]

● **سفینه** / گوناگون / فارسی

safīne

شامل: کلیات سعدی؛ مجالس پنج‌گانه سعدی؛ کیمیای سعادت غزالی؛ منشآت خاقانی؛ انوار سهیلی: کاشفی، حسنی بن علی؛ حورائیه: میبدی، حسین بن معین الدین؛ بهاریه محقق خوانساری؛ در تعریف سخن: محقق خوانساری؛ سواد کتابت نواب اعلی به عالی حضرت سلیم شاه؛ رقعه‌ای که شاه محمد محتسب به جناب خواجکی در سفارش محمود حلاق نوشته؛ خطبه دیوان شیخ فیضی: فیضی، ابوالفیض بن مبارک؛ جواهر نام: دشتکی شیرازی، میر صدر الدین محمد؛ تحفة العراقین خاقانی؛ نامه میرزا صادقی که به نواب خانی نوشته؛ نامه میرزا محسن به نواب اعتمادالدوله؛ نامه به نواب مستطاب: میرزا فصیحاک ایباجه رباعیات میر مفیث محوی: نهاوندی، عبدالباقی؛ شرح احوال کوتاهی از خاقانی: میرداماد، محمد باقر بن محمد؛ شرح بیت امیر خسرو (ز دریای شهادت ...): جامی، عبدالرحمن بن احمد؛ دیوان نقی کمره‌ای کاشانی؛ دیوان رضی آرتیمانی؛ مجموعه حسن: والهی قمی، یوسف؛ ساقی‌نامه فرقتی جوشقانی؛ ساقی‌نامه وحشی بافقی؛ دیوان شریف تبریزی؛ دیوان عرفی شیرازی؛ دیوان خواجوی کرمانی؛ ابدال: ظهوری ترشیزی؛ دیوان شکیبی اصفهانی؛ دیوان فصیحی هروی؛ دیوان حکیم شفائی اصفهانی؛ دیوان نظام شیرازی؛ دیوان میلی هروی؛ دیوان زکی همدانی؛ دیوان حکیم شفائی اصفهانی؛ حاتم نامه: فرقتی خوشمامی؛ دیوان امیدی تهرانی؛ دیوان شانی تکلو؛ دیوان فرقتی کاشانی؛ دیوان غیاثای حلوایی شیرازی؛ دیوان طالب آملی؛ دیوان طبعی قزوینی؛ دیوان عرفی شیرازی؛ محمود و ایاز: امین شاملو، علیقلی بیگ؛ سوز و گداز = قضا و قدر: نوعی خبوشانی، محمدرضا بی محمود؛ قضا و قدر: مسیح کاشانی، مسعود بن علی؛ حاتم نامه: والهی قمی، میر یوسف؛ ساقی نامه: پرتوی شیرازی؛ ساقی‌نامه: صوفی مازندرانی، محمد بن عبدالله؛ ساقی نامه: حکیم اقدسی؛ ساقی نامه: مرشد بروجردی؛ دیوان قطران تبریزی؛ دیوان خاقانی شیروانی؛ دیوان شاه طاهر انجدانی دکنی؛ دیوان ابوالفیض دکنی؛ دیوان ولی دشت بیاضی؛ دیوان نوری اصفهانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سطور چلیپا؛ کاغذ: نخودی،

جلد: تیماج مذهب، ۲۵۰گ، اندازه: ۱۳×۲۲/۲سم [ف: ۱/۲۹-۵۴۸]

● **سفینه = جنگ** / شعر / فارسی

safīne = jong

قصیده و غزل و رباعی است؛ سروده: عطار، جبلی، ارزقی، امیر معزی، مختاری غزنوی، ضیاءالدین فارسی، جمال الدین عبدالرزاق، فرزدق یمینی، اثیر اومانی، سید حسن غزنوی، سیده بنت ناصر شرف الدین ساری، جربادقانی، لامعی، فخرالدین مبارک شاه، عزالدین شروانی، کمال الدین اسمعیل، امامی هروی، رضی الدین نیشابوری، عیسی شوشتری، سیف الدین اسبرنکی، اشرف کاشانی، عمادی غزنوی، ادیب صابر، مجیرالدین بیلقانی، ابوالعلا گنجه‌ای، فلکی شروانی، روحانی غزنوی، اثیرالدین اخسیکتی، انوری، فتوحی، رشیدالدین وطواط، سراج قمری، فریدالدین کاتب، حسام نسفی، بهاءالدین مرغینایی، کمال الدین زیاد اصفهانی، اوحدالدین کرمانی، مجدالدین همگر، قوام الدین مطرزی، سوزنی سمرقندی، ناصرخسرو، حکیم سنایی، افضل الدین خاقانی، اسعد وراوجی، فردوسی طوسی، کافی ظفر همدانی، سدیدالدین اعور، بدرالدین دمراحی، ابوالمعالی نحاس، امیرخواجه سمرقندی، مؤید زرگر، اشرف اصم کاشانی، رشید سمرقندی، سید حمزه هروی، جمال الدین اثیری، شمس الدین خاستی، ابی علی الحسن، شرف الدین شفروه، نظامی، سعدی، عراقی، کمال الدین زنجانی، سیف الدین فرغانی، شمس الدین کاشی، بدرالدین خوجانی، مجدالدین عدنان، حسام الدین بخاری، رفیع الدین لنبانی، جلال الدین وزیر، مهذب اصفهانی، عمرخیام، اسدی، عایشه مقری، ماهستی، احمد غزالی، شرف اسدی، عمادی غزنوی، صدرالدین خجندی، فخرالدین رازی، شمس الدین خاله، بدرالدین فراهی، ناصر بجه شیرازی، فخرالدین خالد، مخلص الدین بلخی، طغان شاه، لطیف همدانی، موفق الدوله، سلیمان شاه، مبارک شاه غوری، زین الدین نسوی، اصیل زوزنی، افضل الدین قاسمی، شهریاری زوزنی، صدرالدین مجد الملک، سیف الدین اعرج، شهاب شرف.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱

آغاز ... بسم الله الرحمن الرحیم حمد موفور و شکرنا محصور پادشاهی را که وجود خلایق نتیجه فیض جود اوست وجود او خلایق را مقدمه معرفت وجود او و درود وافر و تحیات متواتر بر روان خواجه ای که سبب نجات اهل عالمست و مشایعت او موجب رفع درجات بنی آدم و با اصحاب و اشیاع و احباب و اتباع اوخیار ملت و کبار ملت. اما بعد چون آدمی درین ذات مستعار و عمر ناپایدار در کشاکش نزاع نفسانی و منازع دعاوی حیوانی بماندست و هر یک ازین قوتهای متضاد و حوادث مخالف او را به غایت مطلوب و نهایت مرغوب خویش است میکند و تراکم حوادث فلک و تصادم وقایع روزگار در انجاز مقاصدش مانع می‌آیند و در انزاع و عزائم دافع می‌شود خاتمت جد و جهد ان به گلالی ادا کند و عاقبت تدبر و تفکر به ملالی انجامد و ازالت ان فترت و ازاحت ان صحرت جز بسختی دل آویز و نکته لطف آمیز که از خاطر فضلا ... و از ضمیر ظرفا گشاده دست ندهد بیت: سخن نزد سخن دان سلاله ... حدیث چون گل عقلست و لاله جانست. به حکم این فصل و بنابراین اصل از ... خرده اصحاب فطنت برای تنقیح قرایح و تفریح فوارح و دفع بلیت و جر جمعیت؛ **انجام:** رضی الدین نیشابوری: گر در عمری شبی بما پیوندد ×× ننشسته هنوز رخت بر می‌بندد / برخیزم و در فراق او می‌گریم ×× بنشیند و بر گریه من میخندد — وله: مه پیش گرفته کین رخ فرخ ماست ×× بر لب شکر آمیخته کین پاسخ ماست / خون دل عاشقان به انگشت حیل ×× بر چهره پراکنده که رنگ رخ ماست — وله: عمریست که در زمانه گشتم به هوس ×× تا هم نفسی به دستم آید دو نفس / نامد به کف و کوشش من سود نداشت ×× خواهم نفس خودم درین عالم و بس — قطعه: بماند سالها این نظم و ترتیب ×× ز ماه هر ذره خاک افتاده جایی / غرض نقشیست کز ما باز ماند ×× که دنیا را نمی بینم بقایی / مگر صاحب دلی روزی به رحمت ×× کند در کار این مسکین دعایی. تمام شد به فرخی و پیروزی کتابت این سفینه که به حقیقت دریای حکمت و کان بلاغت و دستور فصاحت و مونس شبهای فراق و تعویذ بازوی جان عشاق و مطلوب ارباب الباب و مقصود اصحاب اساست در دهم شهر رجب المرجب سنه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح مذهب؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۴۰گ، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [سنا: ف: ۲ - ۲]

● **سفینه = جنگ اشعار** / ادبیات / فارسی

safīne = jong-e aš'ār

مجموعه ادبی بسیار نفیسی از اشعار منتخب شعرای بزرگ ایران زمین است. این جنگ ادبی، حاوی گزیده شاهنامه فردوسی، ابیاتی از یغما، ابیاتی از ابن حسام، فال‌نامه خواجه نصیرالدین طوسی، نان و حلوای شیخ بهایی، گزیده‌ای از ابیات انوری، قصیده‌ای در مدح حضرت مولی الموحدین امیرالمؤمنین علی علیه السلام گویا از همو، قصیده‌ای بی‌نقطه در مدح امیرالمؤمنین علی علیه السلام گویا از همو، مخمسی از کلام خواجه حافظ شیرازی، ترجیع‌بندی از همو، حکایت شیخ صنعان و دختر ترسا از عطار نیشابوری، دیوان غزلیات محمد حسن متخلص به زرگر، قصاید میرزا حبیب شیرازی متخلص به قاآنی، ترجیع‌بندی از هاتف اصفهانی، مطایبات مصاحب نائینی، قصیده رائیه هزلی سوزنی، امیرخسرو دهلوی، ابیاتی از فتحعلی شاه قاجار، غزلی از والهی قمی، رشید الدین وطواط، المقطعات فی الهزل، انوری در

هزل گوید، حکایت فی الهزل، قطعة فی الهزل، شیخ سعدی در هزل گوید، فی الهزل، ایضاً فی الهزل، رباعیات من کلام خیام، بیمار و طبیب من کلام شریف، گربه و موش از ناشناس، قصائدی از میرزا حبیب شیرازی متخلص به قاآنی، غزلی در هجو سرداری از میرزا ابوالحسن یغما است که به جهت اهمیت نسخه، یکبار این مجموعه به نحو مستقل و بار دیگر در ادامه، به تفصیل و تفکیک رسائل، گزارش گردیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۲/۱ کر

آغاز: بسمله، نام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد / خداوند نام و خداوند جای ×× خداوند روزی ده رهنمای؛ **انجام:** باو نصرت به پرچم اقبال ×× خوردش از نام پنج تن فی الحال / ظفر و فتح و نصرت اقبال ×× از پس و پیش و از جنوب و شمال

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای ۱۷ مجلس نگاره (میناتور) قاجاری (عصر محمد شاهی)، با یک سرلوح مذهب و مرصع قاجاری (عصر ناصری) مجدول مذهب، روی برگ نخست چنین آمده: «سفینه ها همه در بحر دیده اند، ولی ×× سفینه ای که در او بحرها بود، این است»؛ کاغذ: ترمه سبز، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۱۱۹]

● **سفینه** / اخلاق / فارسی

safīna

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱/۳ش

آغاز: بسمله، چون نوع انسان خاصه آنان را که شب و روز به قدم ادب در حضرت سلطان جویان نام و پویان مقامند سلب رذایل و جلب فضایل لازم ذات و ملازم صفات است و کسی را این سعادت مقدور تواند بود که عبارات و استعارات دل فریب ارباب نظم و نثر کتب آداب بی حد و حصر کند

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد باقر حسنی حسینی جهان شاهی، بی تا؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۰۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۸۶]

● **سفینه** / تاریخ معصومین / فارسی

safīne

از: ناشناخته، حاوی منقولاتی از کتب معتبره شیعه در شرح حال انبیاء و معصومین علیهم السلام و غزوات پیامبر (ص) و اخلاق و آداب آن حضرت و مقتل امام حسین (ع) و نقل شعرهای پراکنده که حاکی از فضل جامع آن می‌نماید، در برگ هشتم آمده: یادگار ملا حسین تنکابنی است، رجب ۱۳۱۱ و در انتها ابیاتی است با قافیه لام و امضاء حرره عبدالله برغانی.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۹۹

خط:نستعلیق،بی کا،بی تا؛ ۲۰۰گ،اندازه:۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۶۸]

● **سفینه** / گوناگون / فارسی و عربی

safīne

جنگی است از سخنان بزرگان و حکایات و ادبیات و احادیث شیعی به عربی و فارسی، ادبی و مذهبی و شیعی با دیباچه‌ای به عربی از گرد آورنده آن از قرن ۱۳.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۱۲

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد فهذه نبذة من کلمات الاعلام و طائفة من تحقیقات ذوی الافهام

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۴گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: - ۷۵]

● **سفینه** / هیئت / فارسی

safīne

کتابی است در اوضاع و احکام نجومی در سه فصل: ۱. نکته‌ای چند از علم هیئت؛ ۲. نکته‌ای چند از علم نجوم؛ ۳. نکته‌ای چند از علم احکام نجوم. این کتاب در فهرست نسخه‌های خطی فارسی (۳۰۸/۱) بدون نسبت به مؤلفی ذکر شده است، ولی روی برگ اول نسخه حاضر منسوب به خواجه نصیر الدین طوسی میباشد و ما در این نسبت تردید داریم.

[فهرستواره منزوی ۲۹۶۷/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۷/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بدان أرشدك الله که علم نجوم مشتمل است بر دو فن یکی آنچه از اصول اقسام علم ریاضی شمرند؛ **انجام:** و چون آنچه مقصود بود از اشارت کردن بنکته چند از هر فن از علم نجوم باتمام رسید سخن قطع کردن اولی.

خط: نسخ، کا: شریف بن شمس الدین کاشانی، تا: ۹۰۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۹گ (۹۶پ-۱۲۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۶]

● **سفینه** / هیئت / فارسی

safīna

ورقی چند است که از مجموعه‌ای جدا کرده‌اند و در هامش صفحه اول به خطی مؤخر از تحریر متن نوشته شده است: «بعضی از سفینه خواجه نصیر الدین محمد طوسی قدس سره».

[فهرستواره منزوی ۳۰۸۰/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۸۹

آغاز: در احکام وجوه بروج - حمل: والیس اسکندرانی گوید که چون طالع وجه اول باشد از برج حمل، مولود میگون موی باشد و

اندک گوشت و باریک ساق؛ **انجام:** اینست نکته یی چند از علم احکام نجوم و زیادت ازین لایق و مناسب این موضع نیست. و چون آنچه مقصود بود از اشارت کردن نکته یی چند از هر فن از علم نجوم باتمام رسید، سخن قطع کردن اولی، والله اعلم بالصواب با عنوان «احکام وجوه بروج» که قسمتی از سفینه است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: نایینی، کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۱گ، ۲۰ سطر (۱۵/۸×۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸ – ۹]

● **سفینة الاجتهاد** / اصول فقه / عربی

safīnat-ul ijtihād

سمنانی، کاظم بن علی نقی، ق۱۳ قمری

semnānī, kāzem ebn-e ʿalī naqī (- 19c)

کتابی است استدلالی و مفصل با عناوین «ذریعه، ذریعه» در مباحث اصول فقه که در آن از نظریات شهید ثانی، شیخ بهایی، صاحب معالم، علامه شیرازی و دیگران نقل نموده است.

[الذریعة ۳۸۷/۱۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۵

آغاز: ... لامتناع وضع اللفظ لنقیضین کالقراء و لیس کذلک فان القزء موضوع للطهر و الحیض فانهما نقیضان؛ **انجام:** و ثمرة الخلاف انما تظهر اذا کان المفهوم مخالفا للاصل مثل ان یقال لیس فی الغنم المعلوفة زکوة او لیس فی الغنم زکوة ...

نخستین جلد و مشتمل بر مباحث الفاظ امر و نهی و مفاهیم می‌باشد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از مولف با نشان «منه» و «منه عفی عنه»، مصحح، قلم خوردگی دارد [ف: ۳۵ – ۷۵۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۷

آغاز: ... بحیث ... له دخل فی ثبوت الحکم و تحققه فی الان السابق فلا یصدق ذلک الموضوع؛ **انجام:** بل خص عمومها بامر خارجی ... و حمل قوله ص صلوة فی مسجدی هذا علی ارادة ...

از مبحث استصحاب آغاز و تا مبحث تعادل و تراجیح به انجام می‌رسد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی به خط مولف با نشان «منه عفی عنه»، قلم خوردگی دارد [ف: ۳۵ – ۷۵۲]

● **سفینة الاحکام فی شرح شرائع الاسلام** / فقه / عربی

safīnat-ul aḥkām fī š.-i šarāʾiʿ-il islām

رودباری، محمد صالح بن مختار، ق۱۳ قمری

rūdbārī, mohammad sāleh ebn-e moxtār (- 19c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶)

شرح مزجی استدلالی متوسطی است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی، با نقل اقوال بزرگان فقهای قدیم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۴۰

آغاز: نقلا و صریحاً و الوجه واضح اذ انتفاء الشرط یقتضی انتفاء المشروط

مشتمل بر کتاب قضا و شهادات می‌باشد به تاریخ سوم ذیحجه ۱۲۷۱ در قزوین به پایان رسیده، بعد از کتاب مقداری از شرح کتاب قضاء دیگری است با عناوین «قوله، قوله» که معلوم نشد از کیست؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۱۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۱ – ۱۵۸]

● **سفینه ادبی = نشاط القلوب** / ادبیات / فارسی

safīne-ye adabī = nešāt-ol qolūb

این مجموعه با توجه به عنوان ابتدای رساله نخست که آن را «رساله اول نشاط القلوب» خوانده، باید «نشاط القلوب» نام داشته باشد. با جستجوهای بسیار نسخه‌ای دیگر از این سفینه نظم و نثر البته با تفاوت‌هایی به شماره ۷۵۲۱ کتابخانه آیة الله مرعشی یافت و با مراجعه به آنجا رؤیت شد. در این سفینه قاجاری دو رساله منثور و تعدادی نامه و الگوی ترسل به همراه بخش ابیات منتخب شعری گرد آمده است. نسخه مرعشی نام کاتب دارد و چون هر دو روی یک جنس کاغذ و به یک خط بسیار مشابه و تقریبا در یک قطع و اندازه کتابت شده‌اند یقین حاصل شد که به خط یک نفر است و در یک مقطع زمانی تولید شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۰۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ احتمالا کتابت شده در عشرت آباد طهران به دست حبیبه خواهر مرحوم آزادخان چاپارچی باشی [نسخه ۷۵۲۱ مرعشی که حدود ۸۰٪ از نظر متن و محتوا و تقریباً ۱۰۰٪ از نظر خط و کاغذ و قطع و صحافی با نسخه ما یکی است رقمی چنین دارد: «حرره عبدالعقل (ظ: الاقل) کمینه دعاگو آستان مبارکه حبیبه صبیه مرحوم آزادخان چاپارچی باشی در عشرت آباد باین صفحه کتاب پرداخته فی ۱۶ ذی الحجه سنه ۱۳۰۲»؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی، ۸۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۷/۱ – ۱۷]

← سفینه اشعار ﹤ تذکره شعرا

● **سفینه اشعار** / ادبیات / فارسی

safīne-ye aš‘ār

عبدالخالق، ابراهیم

ʿabd-ol-xāleq, ebrāhīm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۷۸

آغاز: یا ساقی کوثر انتخاب ساقینامه؛ **انجام:** ریش درازی نکند کار خویش

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا [رایانه]

● **سفینه اشعار** / شعر / فارسی

safîne-ye aš'ār

سفینه‌ای از اشعار بدون نظم و ترتیب خاصی است که در مراجعه به نسخه ۷۵۲۱ مرعشی مشخص شد این دو سفینه نیز کمال مشابهت را با هم دارند و فقط در نظم و چینش ابیات اندکی متفاوت اند. اینک سرآغاز ابیات این بخش به همراه ارجاع آن در نسخه مرعشی: ۴۷ر-۴۷پ: قصیده با نام «زشت و زیبا»: خواهم اندر تو کشم ای بت پاکیزه خصال ×× نظر از منظر خوبی شب و روز و مه و سال (مرعشی برگ ۱۰۰پ-۱۰۱ر)؛ ۴۷پ-۴۸ر: پیش از اینها تو به من می‌دادی ×× وعده دوستی و مهر و وفا (مرعشی ۱۰۱ر-۱۰۱پ)؛ ۴۸پ-۵۳پ: مثنوی بدون عنوان به سرآغاز: ای صبا ای مایه آرام من ×× کام بخشی خواطر ناکام من (مرعشی ۹۵ر-۱۰۰ر)؛ ۵۴ر: ز چشمت آن چنان مست و خرابم ×× که سرمستی نمی بخشد شرابم (مرعشی ۱۰۷ر، جزو اشعار قاآنی)؛ ۵۴ر-۵۴پ: صبا از من بگو آن دلبر مه روی رعنا را ×× شه خورشید رویان آن نگار سرو بالا را (مرعشی ۱۰۷ر، جزو اشعار قاآنی)؛ ۵۴پ: آهوی چشم ترا صید به بادام کنم ×× آن قدر گرد تو گردم که ترا رام کنم (مرعشی ۱۰۸ر، جزو اشعار قاآنی)؛ ۵۴پ-۵۵ر: قول قاآنی: یار کی مراست رند و بذله‌گو ×× خوب و خوش سرشت / طره اش عبیر پیکرش حریر ×× عارضش بهار طلعتش بهشت (مرعشی ۱۰۵پ)؛ ۵۵ر: و له ایضا: نوید وصل تو را میدهند هر روزم ×× تو فارغی و من از انتظار می‌سوزم (مرعشی ۱۰۵ر، قبل از اشعار قاآنی)؛ ۵۵ر-۵۵پ: چند بیت فرد: گذری ز ناز و گویی ز چه باز دل گرانی ×× ز چه دل گران نباشم که تو یار دیگرانی (مرعشی ۱۰۶ر، جزو اشعار قاآنی)؛ ۵۶ر-۵۶پ: ابیاتی در قالب مثنوی: اگر زین پیش من یار تو بودم ×× بجان و دل وفادار تو بودم (مرعشی ۱۰۶-۱۰۷پ)؛ ۵۷ر: ابیاتی فرد که با این بیت شروع می‌شود: رسیده کار بجایی اگر نباشد کفر ×× تو را پرستم و گویم خدای من این است (مرعشی ۱۱۶ر)؛ ۵۷پ-۵۹ر: اشعار مال کاغذ است: هر ملك وجودی که به شوخی بگرفتی ×× سلطان خیالت بنشاندی بخلافت (مرعشی ۱۱۶پ-۱۱۷پ)؛ ۶۰ر-۶۰پ: (تخمیس غزلی از حافظ): مژده ای دل که دگر سنبل و نسرین آمد ×× بوی شادی و طرب در دل غمگین آمد (مرعشی ۱۰۲ر-۱۰۲پ)؛ ۶۱ر-۶۱پ: (تخمیس غزلی از سعدی): وقت عیش است، سرور است، نشاط و طرب است ×× که مرا با صنم ماه جبین لب بلب است (مرعشی ۱۰۲پ-۱۰۳پ)؛ ۶۲ر-۶۲پ: مثنوی با سرآغاز: ای مهر سپهر بی وفایی×× برهم زن رسم آشنایی (مرعشی ۱۰۳پ-۱۰۴ر)؛ ۶۳ر-۶۳پ: مثنوی با سرآغاز: بود مجنون روزی اندر کوهسار ×× از فراق روی لیلی اشکبار (مرعشی ۱۰۴ر-۱۰۵پ با عنوان «اشعار لیلی مجنون»)؛ ۶۴ر-۶۵پ: و له ایضا (مثنوی است): شب آمد [و] وقت یا رب آمد ×× یا رب چکنم دگر شب آمد (مرعشی ۱۱۸ر-۱۱۹پ با همین عنوان)؛ ۶۶ر: (غزل به مطلع): نه تنها جان به قربان تو کردم ×× دل و دین گوی چوگان تو کردم (مرعشی ۱۰۸پ جزو اشعار قاآنی)؛ ۶۶ر: و له ایضا: هرگز نرفت نام من اندر زبان تو ×× دارم دلی ز دست تو مثل دهان تو (مرعشی ۱۰۸پ)؛ ۶۶پ: ز حد بگذشت مشتاقی و صبر اندر غمت یارا ×× بوصل خود دوایی کن دل دیوانه ما را (مرعشی ۱۰۰ر)؛ ۶۶پ: (مثنوی): بیا ای صبا روز (؟) من سوی یارم ×× که از دوریش از دو چشم اشکبارم (مرعشی ۱۰۷پ-۱۰۸ر جزو اشعار قاآنی)؛ ۶۷ر: (غزل): یوسف جمال من نظری کن به سوی من ×× از یك نگاه گرم برآر آرزوی من (مرعشی ۱۰۸ر جزو اشعار قاآنی)؛ ۶۷پ-۶۹پ: ابیات برگزیده از چندین غزل و غیره: سودای زاهدان همه شوق بهشت و حور ×× غوغای عارفان همه شوق لقای دوست (مرعشی متفرقه مانند ۱۲۱پ و غیره. بعضی را هم ندارد)؛ ۷۰پ: (مثنوی): تو که هر شام و سحر مونس دشمن باشی ×× کی سزاوار من و دوستی من باشی (مرعشی ۱۲۲ر)؛ ۷۱ر: (گویا مسمط است): جز تو دیگر به کس دل نبندم ×× گر جهان را به یك جو دهندم (مرعشی ۱۲۱ر)؛ ۷۱پ: کلام محتشم: در انتظار تو بودم امیدوار امشب ×× نیامدی و مرا کشت انتظار امشب (در مرعشی نیامده)؛ ۷۱پ-۷۲ر: دو غزل از هلالی: ای بی وفا چه چاره کنم از جفای تو ×× تا کی کشم جفا به امید وفای تو (در مرعشی نیامده)؛ ۷۲ر: (غزلی از هاتف): چه گویمت که دلم از جداییت چون است ×× دل جدا ز تو دل نیست قطره خون است (در مرعشی نیامده)؛ ۷۲ر-۷۴ر: (ابیاتی از چند غزل): چنان به عشق تو از حال خویش بیخبرم / که رو نتابم اگر تیغ میزنی به سرم (در مرعشی نیامده)؛ ۷۴پ-۷۷پ: ترکیب بند وحشی (۳۴ بند): دوستان شرح پریشانی من گوش کنید ×× قصه بی سر و سامانی من گوش کنید (مرعشی ۱۲۲پ-۱۲۶پ، دو بند اضافه دارد)؛ ۷۷پ-۸۵ر: (هشتاد رباعی): دل وصل تو ای مهر گسل می‌خواهد ×× ایام وصال متصل می‌خواهد (مرعشی ۱۲۷ر-۱۳۴ر، اوایل آن تقریبا یکسان است ولی بعدها نظم رباعی‌ها فرق می‌کند).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۰۵/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی، ۳۹گ (۴۷ر-۸۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۹]

● **سفینة الافتاء** / فقه / ترکی

safīnat-ol eftā’

ارضرومی، عبدالرحمن بن مصطفی، ق۱۳ قمری
rūmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mostafā (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۶ق

در بیست و یک سالگی مقام افتاء ارض روم به مؤلف واگذار شد و در طی چند سال فتواهایی در پاسخ پرسش‌ها صادر می‌کرده و نسخه‌ای از آنها را بایگانی می‌کرد، چون به‌حدی وافر از فتواها گرد آمد بر آن شد که به ترتیب کتاب‌های فقهی فتواها را در کتابی جمع کند. پرسش‌ها به ترکی و پاسخ‌ها نیز به ترکی است ولی پس از فتوا عین عبارت‌های کتابی که فتوی را از آن گرفته به عربی با تصریح به نام آن کتاب می‌آورد. مؤلف این کتاب را به نام سلطان مصطفی خان عثمانی شروع کرده و در دو جزء به پایان برده و در آخر تصریح می‌کند که پس از پایان یافتن کتاب توسط سلطان سلیم عثمانی مقام وزارت یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۳

آغاز: الحمدلله الذی خلق آدم و علمه الاسماء و فضله علی الملائکة بقوله انبؤنی بأسماء هؤلاء و جعل من ذریته الانبیاء؛
انجام: و علی آله و أصحابه البررة الکرام و علی التابعین لهم باحسان الی یوم القیام و علی الائمة المجتهدین ...
خط: نسخ، کا: عثمان بن عثمان بن مصطفی ساکن ارزن روم، تا: ۱۲۵۲ق؛ مجدول، دارای سرلوح و نقوش رنگین؛ جلد: مقوایی، ۵۱۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۳۸۹]

● **سفینة الافلاک** / هیئت / عربی

safīnat-ul aflāk

مؤلف در این کتاب گفتار منجمین در احکام تحاویل سنی العالم و الموالید و اسامی علماء این فن ــ به ترتیب حروف الفبا ــ و متفرقات این علم را جمع‌آوری کرده و آنها را در هفت «فصل» ضمن جداولی تنظیم نموده است بدین عناوین: ۱. المقدمات؛ ۲. جداول مبسوطة الکلیات احوال البروج؛ ۳. جداول مبسوطة لخواص درجات البروج مفصلا؛ ۴. جداول مبسوطة لاحوال الکواکب و خواص افعالها؛ ۵. جداول مبسوطة فی احوال البیوت الاثنا عشریة؛ ۶. جداول احوال منازل القمر؛ ۷. فصول تشتمل علی شرح بقیة الادلة الاحکامیة ما لم یمکن ایرادها جملة. نامی که جهت کتاب ذکر کردیم بر روی برگ اول کتاب آمده و در مقدمه مؤلف اشاره‌ای به این اسم نشده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۳۸

آغاز: الحمدلله الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور و سخر الشمس و القمر ... و بعدو ان کان الاخذ فیما یذهب الیه الاحکامیة من اهل النجامة؛ **انجام:** فان جسمه للشمس و الشحم فالمانیه للقمرو القشر لزحل و الرائحه و اللون للزهرة و العظم للمشتری و الحب العطارد و قسور الحب و شکله للمریخ.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ تملک: شاهزاده محمد ولی میرزا به سال ۱۲۲۴ق و سپس اهدای کتاب از طرف او به فرهاد میرزا به سال ۱۲۵۴ق در تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲۰ – ۲۳]

← سفینة الانشاء ← تذکرة الشباب

● **سفینة الانشاء** / انشاء / فارسی

safīnat-ol enšā’

فروغ نائینی، محمد علی، ۱۱۷۴ – ۱۲۶۲ قمری
forūq-e nā’īnī, mohammad ‘alī (1761 - 1846)

سفینة الانشاء یکی از کتب ادبی و تاریخی است و بسیاری از اطلاعات تاریخی را متضمن و قدیم‌ترین انشاء با تاریخ فروغ در این کتاب انشائی است که به سال ۱۲۱۴ نگاشته و آخرین انشاء با تاریخ وی مقدمه‌ای است که بر وصیت نامه میرزا ابوالحسن خان شیرازی وزیر دول خارجه به سال ۱۲۶۰ نگاشته است و فهرست مطالب و فصول کتاب چنانکه در مقدمه گفته‌اند این است: فصل ۱. پاره‌ای از وقایع به طرز تاریخ مرقوم داشته‌اند در این فصل شرح مبسوطی از تاریخ فتحعلی شاه و قسمتی از اشعار او و تاریخچه ایل قاجار و کیفیت سلطنت آنها تا مردن این پادشاه و وقایع مهمه و عهدنامه‌ها و بعضی از منشآت که در آن اوان انشاء کرده است ثبت شده؛ فصل ۲. نامه‌ها و مراسلاتی است که از جانب سلاطین و اولیای دولت ابد مدت قاهره ایران به دول خارجه نگارش یافته؛ فصل ۳. قبالجات و دیباچه و شروحی چند که در عنوان و ظهر پاره‌ای کتب و غیره مرقوم شده؛ فصل ۴. رسائل و فراهین سلاطین دولت علیه (در این فصل فرمان ولیعهدی محمد شاه و ناصرالدین شاه که هر دو از منشآت فروغ می‌باشد ثبت گردیده و جواب‌هایی که فتحعلی شاه به علمای اعلام معاصر خویش به قلم فروغ نوشته نیز در این فصل است و از آنها جوابی است که به جناب شیخ احسائی به عربی نوشته است (ص ۱۴۶ و ۱۴۷ سفینه) (از این که تاریخ بعضی از فرامین که به انشاء فروغ نگارش یافته سال ۱۲۲۵ می‌باشد و از انشائی که در فصل اول بود دانستیم که در سال ۱۲۲۴ در اصفهان بوده و از طرف مرحوم واله مراسله‌ای نگاشته معلوم می‌شود ابتداء ورود وی به انشاء در دستگاه سلطنتی سال ۱۲۲۵ بوده است))؛ فصل ۵. مراسلات و عریضجات (در این فصل آنچه از طرف خود و دیگران نگاشته مندرج است)؛ فصل ۶. اشعاری چند بر سبیل نمودار (در این فصل اشعار تاریخی و ترجیع بند موشح به اسم فتحعلیشاه و غزلیاتی که نیز در مدح و تعریف این پادشاه گفته و اشعار متفرقه دیگری است). از آثار شعری فروغ در دوره محمد شاه و ناصر الدین شاه چیزی در این

کتاب نیست ولی در مجمع الفصحاء و گنج شایگان مختصری موجود است.
از این کتاب نسخه‌هایی در مجلس به شماره ۲۲۵۷، سپهسالار (شهید مطهری فعلی) شماره ۲۷۶۹ به خط خود جامع مجموعه یعنی میرزا اسدالله و نسخه‌های دیگری در کتابخانه ملک به شماره ۳۸۴۳ و الهیات تهران به شماره ۱۴۶ب موجود است. مرحوم ابن یوسف نخستین فردی است که با مطالعه کامل اثر و با بهره گیری از تذکره‌های عصری به عرضه اطلاعات دقیقی از کتاب دست زد. اما خلط شخصیت محمد مهدی نائینی با یکی دیگر از منشیان دربار قاجار در عصر ناصری که با اعتماد السلطنه و هدایت (صاحبان المآثر و الآثار و مجمع الفصحا) هم‌روزگار بوده باعث شد وی در تعیین نام درست فروغ، روزگار حیات و تاریخ وفاتش اشتباه کند. آقا بزرگ طهرانی در الذریعة با استناد به مطالب ابن یوسف ولی با رفع خطاهای آن و با آگاهی از این که نسخه سپهسالار به خط جامع منشآت یعنی اسدالله نائینی کتابت شده در ۱۲۶۹ق است (وی در نیمی از کتاب برای فروغ جمله دعایی زندگان و در نیم دیگر جمله دعایی درگذشتگان را به کار برده) سال ۱۲۶۹ق یا پیش از آن را تاریخ تقریبی درگذشت فروغ دانست. مرحوم سعید نفیسی در فهرست مجلس در توصیف نسخه ۲۲۵۷ که به خط نوه مؤلف، عبدالرحیم بن محمد تقی بن محمد علی نائینی است با توجه به یادداشت پایانی این عبدالرحیم و با استفاده از کشفیات آقا بزرگ، راه درست را پیمود و لحن قاطعی را که ابن یوسف درباره یکی بودن دو «فروغ» به کار برد، استفاده نکرد. فهرست‌نگاران کتابخانه ملک هم با ارجاعات درست به فهرست مجلس، سپهسالار و الذریعة، تاریخ درگذشت این فروغ را ۱۲۶۱ق ذکر کردند که گویا اشتباه چاپی باشد و ۱۲۶۹ق درست آن است. استاد ایرج افشار هم در مقدمه ارزشمند فروغستان کاملاً از این مطلب مطلع بوده به جدا بودن دو فروغ به درستی اشاره کرد. بعدها معرفی‌نامه بسیار مفصل و نکته‌سنجانه‌ای از این اثر در فهرست سنا (مجلس شماره ۲) از مرحوم دانش پژوه دیدم که جامع اطلاعات پیشینیان و دارای اطلاعات بسیار تازه‌ای از صاحب مجموعه حاضر است. پس، مؤلف منشآت موسوم به سفینة الانشاء که فروغ تخلص می‌کرده است یقیناً با مؤلف فروغستان در علم سیاق (چاپ استاد ایرج افشار) و صحائف العالم (دائرة المعارفی از عصر قاجار که نسخه‌هایی در دانشگاه تهران، مرعشی قم و فیضیه قم دارد) که ذکرش در حدیقة الشعراء و مکارم الآثار آمده و احتمالاً در ۱۲۹۸ق درگذشته متفاوت است. (جواد بشری)

آغاز: منشیان فصیح البیان را فروغ انجمن بر بیان ستایش فرماندهی است که دبیران دفتر قرب در پیشگاه عرفانش عریضه خوان عجز بی منتها آمدند و بعد چون سرکار مقرب الخاقان ... آقا میرزا محمد نائینی دام ظله با آنکه همواره در دیوان عطارد دبیر سلاطین معدلت قرین به ارتکاب مشاغل خطیر از جمیع همگنان برتر بوده اند به جمع هیچ اسبابی اعتنا نفرموده اند ...

انجام: ... چه کار ناصح بیکار را بمن که مرا ×× نه اوست عمه و نه عم، نه خال و نه خاله است / بماتمند خلایق ز ناله‌های فروغ ×× مگر به ماتم فتحعلی شهش ناله است / عروس ملك به امید رجعتش تا حشر ×× نشسته چشم به راه خطیب و دلاله است

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰

آغاز: مختصری از احوال و انساب و اخلاق و اسباب سرکار خلافت نصاب؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا اسداله، تا: ۱۲۶۶ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱×۲۳/۵سم [ف: ۴ - ۳۵۴]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اغفرلی و لوالدی و لاخوانی المؤمنین و المؤمنات در روز پنج‌شنبه دوازدهم شهر ذی قعدة الحرام هزار و دویست و شصت و نه ۱۲۶۹ مسئلت می‌نماید بنده ذلیل اسدالله نائینی.

خط: نستعلیق شکسته، کا: اسدالله نائینی، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۲۶۹ق؛ این نسخه را به خط شکسته نستعلیق خیلی خوب جامع و مرتب آن اسدالله نائینی در سال ۱۲۶۹ نگاشته و عناوین مطالب به شنجرف نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۳۹ص، ۱۷ سطر، قطع: رحلی، ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۲ - ۳۲]

۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۸۵

خط: نستعلیق، کا: علی نایینی، تا: سه‌شنبه ۹ جمادی الاول ۱۲۷۲ق؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵ - ۶۳۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۲۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۰۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** به اعطای یک نشان مرصع مکلل به الماس و مروارید مزین و موشح به تصویر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۷/۳سم [ف: ۳ - ۴۶۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۴۲

آغاز: مختصری از احوال و انساب و اخلاق و اسباب سرکار خلافت نصاب شاهنشاه آفاق که بر سبیل ایجاز و اجمال بر حسب حکم قضا مثال بر صدر تذکرة الشعرا مرقوم و مزین باشعار وحی آثار شعری شعاع خاقان؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار، روی برگ دوم یادداشتی چنین آمده: «بسمه تعالی. خدمت آقای ناظم السادات از کتب ملکی خود امانت گذاشته‌ام. شهر رجب المرجب ۱۳۲۴. یونت ئیل. عبدالحسین ابن یوسف»؛ تملک فرزند علی اکبر فیض قمی ۱۳۳۸؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج،

۱۶۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۲۸/۷سم [ف: ۱/۲۷ - ۸۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسدالله خان منشی، بی‌تا؛ چنانکه صفاء السلطنه نائینی در ۱۳۲۷ در ص ع یادداشت کرده، با یادداشت محسن خان فرزند مشیر لشکر نائینی در همین جا، نسخه گویا مسوده است و به سه خط یا سه قلم، در دو بخش: نخستین آن منشآت قاجاری است جزو همین کتاب (ص ۲-۱۶۷) و آنچه در ص ۲۸-۸۰ آمده است، بخش دوم از آغاز کتاب است و به انجام نمی‌رسد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۲۸۰گ، ۱۵-۱۷سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [سنا: ف: ۲ - ۱۵۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاتب در پایان رقم کرده: «... کتاب ... که از منشآت مرحوم آقای میرزا محمد نایینی است ... کمترین عبدالرحیم نوه ارشد مرحوم مزبور که پسر ... آقا میرزا محمد تقی شهید است از روی خط خود آقای بزرگ نوشته استکتاب نمود لیکن اول و آخر آن ... نانویس ماند ... وا گذار بفرزند میرزا حسن نمود ...»، هر چند کاتب نام وی را میرزا محمد ضبط کرده ولی چون در پایان نامها «محمد علی» امضاء کرده پیداست که نام درست او «میرزا محمد علی» بوده و فروغ تخلص می‌کرده؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: روغنی مذهب، ۳۸۶ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۶ - ۲۱۳]

● **سفینة الانشاء** / نامه نگاری / فارسی

safīnat-ol enšā'

ترشیزی، محمد باقر بن حسنخان، ق۱۳ قمری

toršīzī, mohammad bāqer ebn-e hasanxān (- 19c)

مشتمل است بر چهار «سفینه» و تألیف محمد باقر بن حسنخان ترشیزی است که از منشیان دارالانشاء حاجی محمد ولی میرزا بن فتحعلیشاه قاجار بوده و به دستور وی مکاتب ایام حکمرانی او را جمع‌آوری کرده است. فهرست مندرجات: سفینه ۱. در سواد بعضی ارقام: ۱) رقمی که جهت کشته شدن اشبخدر و شکست سپاه روس به یکی از خوانین مرقوم شد، ۲) سواد فرمان پادشاهی که در باب روس به نواب والا صادر گردیده بود، من منشآت عالیجاه میرزا محمد رضی تبریزی منشی، ۳) در مقدمه فتح تکه ساکن اخال بیکی از خوانین صادر شد، ۴) رقمی که در خصوص فتح تکه به دیگری از امرا صادر گردیده، ۵) رقمی دیگر در باب فتح تکه مرقوم شد، ۶) رقمی که به عالیجاه میرزا محمد شفیع جهت امر امیر اسمعیل خان عامری صادر شد، ۷) فرمان ایالت نواب والا من منشآت خانلر مازندرانی، ۸) رقم عزل میرزا کاظم و نصب میرزا احمد ولد او؛ سفینه ۲. در سواد بعضی مراسلات و در آن [...] شراع است: شراع اول در مراسلاتی که از جانب خیریت جوانب و الا به شاهزادگان و غیرهم نوشته شده، ۹) مراسله‌ای که به ناصرالدین میرزای اوزبک به مرو در باب کشته شدن اشبخدر قلمی شد، ۱۰) حکایت من منشآت میرزا خانلر مازندرانی، ۱۱) جواب مراسله شاهزاده قیصر افغان به قندهار قلمی شد، ۱۲) مراسله‌ای که در باب فتح ترکمانیه اخسال فی سنه ۱۲۲۱ به نواب حسنعلی میرزا قلمی شد، ۱۳) مراسله‌ای که به شاه شجاع الملک قلمی شد، ۱۴) حکایت من منشآت میرزا خانلر، ۱۵) مراسله‌ای که به تاریخ شهر ربیع الاول سنه ۱۲۲۲ به والی اورگنج نوشته شد، ۱۶) به یکی از شاهزاده‌ها قلمی شد، ۱۷) جواب مراسله والی خوارزم، ۱۸) به عالیجناب حاجی میرزا ابوالقاسم قمی قلمی شد، ۱۹) جواب مراسله عالیجناب شیخ محمد جعفر، ۲۰) در فتح افاغنه هرات به نواب محمد قلی میرزا قلمی شد، مطابق توشقان ئیل سنه ۱۲۲۲، ۲۱) در فتح افاغنه هرات به نواب محمدعلی میرزا قلمی شد، ۲۲) به نواب محمد ابراهیم خان قلمی شد، ۲۳) مراسله‌ای که به عالیجناب حاجی محمد حسن شیرازی قلمی شد، ۲۴) جواب مراسله نواب علینقی میرزا، ۲۵) در باب فتح ترکمانیه اخال به یکی از شاهزادگان قلمی شد، ۲۶) بعد از آنکه در سنه پارس ئیل مطابق سنه ۱۲۲۱ ما بین والی بخارا و ایلتذرخان والی اورگنج منازعه واقع و ایلتذخان منهزم و در آب آمویه غرق شد، مراسله‌ای به برادرش مشعر بر تعزیه و دلداری قلمی شد، ۲۷) مراسله‌ای که از جانب سعادت جوانب ظل اللهی به شاهزاده قیصر افغان والی قندهار قلمی شد؛ ۲۸) رقمی که به عالیجاه محمد خان نایب در باب شکست افغان در غوریان صادر گردید، ۲۹) جواب عریضه حاجی عبدالکریم مازندرانی که قصیده گفته بود، ۳۰) رقم فتحنامه افاغنه هرات، ۳۱) جواب عریضه محمد زمان قاجار که هفت زین اسب و یک بهله قوش پیشکش فرستاده بود، ۳۲) رقم تخفیف، ۳۳) رقم تخفیف جماعت بنی اسد به تاریخ رجب ۱۲۲۲، ۳۴) رقم قرارداد گمرک ارض اقدس، ۳۵) رقم وظیفه میرزا احمد طبیب سبزواری است، ۳۶) رقمی که به خصوص وزارت حسینعلی خان قرایی صادر گردید، ۳۷) رقمی که به خصوص استمالت‌نامچه اسحق خان قرایی صادر گردید، ۳۸) دیگر در باب شکست علی پاشا والی بغداد صادر گردید، ۳۹) دیگر در خصوص شکست والی بغداد، ۴۰) سواد رقم تیول عالیجناب آقا عبدالحسین زید فضله، ۴۱) سواد رقم منصب ندامت، ۴۲) چون میرزا تقی نیشابوری و چند نفر دیگر از سادات رقم معافی املاک خود را از سلاطین اسلاف اعلی حضرت ظل اللهی داشتند، نواب والا هم امضای فرمان مطاع شاهی را مرحمت فرمودند، ۴۳) سواد رقم تفویض خدمت خادمی ضریح مطهر که به اسم سامی نواب والاست به یکی از علما نیابة لنواب الاشرف، ۴۴) سواد امضای فرمان مهر لمعان پادشاهی جهت چند نفر از خدمه سرکار فیض آثار، ۴۴) در جواب عریضه مرقوم شد، ۴۵) جواب عریضه عالیجاه فرج الله خان نسقچی باشی

پادشاهی، ۴۶) جواب عریضه، ۴۷) ...، ۴۸) سواد رقم تیول عالیجاه میرزا محمد ربیع سمنانی؛ سفینه ۳. عرایض و مشتمل است بر دو «شراع»: شراع اول در عرایضی که مبدو به عرضه داشت باشد: ۴۹) فرمان مهر لمعان در باب شکست روسیه صادر گردیده بود، در جواب آن عرض شده بود، عرضه داشت کمترین غلامان، ۵۰) عریضه دیگر، ۵۱) در جواب رقم بندگان شاهزاده محمود میرزا که از فتح کابل صادر گردیده بود عرض شد، شراع دوم در مراسلاتی که غیر از شاهزادگان به یکدیگر نویسند: ۵۲) مراسله‌ای که به عالیجناب ملا عبدالوهاب مشهدی قلمی شد، ۵۳) به دوستی از دوستان قلمی شد، ۵۴) ...، ۵۵) در باب تعزیه قلمی شد، ۵۶) مراسله دیگر جهت اشعار تعزیه، ۵۷) جواب مراسله دوستی در زمستان قلمی شد، ۵۸) مراسله جهت اشعار تعزیه قلمی شد، ۵۹) دیگر؛ ۶۰) محاصره سبزوار به دوستی قلمی شد، ۶۱) به دوستی قلمی گردید، ۶۲) جواب مراسله در تعزیه، ۶۳) به دوستی از دوستان قلمی شد، ۶۴) تعزیه پسر دوستی به زوجه‌اش قلمی شد، ۶۵) جواب مراسله ناظری، ۶۶) به دوستی که جبه وعده کرده و نفرستاده بود، شراع سیم در سواد مراسلات بی‌نقطه، ۶۷) مراسله‌ای که به میرزا محمد اسمعیل وزیر قلمی شد، ۶۸) در جواب مراسله دوستی قلمی شد، ۶۹) جواب مراسله عالیجناب حاجی ملارفیع طبسی، ۷۰) عالی شأن میرزا محمد اسمعیل وزیر نیشابور مراسله‌ای بی نقطه قلمی نموده مرکب خواسته بود، درجواب این مراسله را که بی‌نقطه و بی الف است قلمی نمود، شراع چهارم در سواد نوشتجات متجانسات از مراسلات و غیرها: ۷۱) در جواب مراسله دوستی قلمی شد، ۷۲) در جواب مراسله دوستی به قصبه طبس قلمی شد، ۷۳) به دوستی از دوستان قلمی شد، ۷۴) جواب مراسله یکی از احباب، ۷۵) حسب الفرموده وکلاء اجلاء عالی امیر محمد حسنخان کتاب دره نادری را جهت معظم الیه استکتاب و این فقرات که مشتمل بر کیفیت احوال این فقیرست حسب الحکم انشا و در آخر کتاب قلمی نمود. تاریخ تألیف ۲۳ رجب ۱۲۲۳ هجری است، و مؤلف شاعر نیز بوده چنان‌که در چهار موضع از خطبه کتاب ذیل عنوان «لمؤلفه» اشعاری آورده که ابیات ذیل در توحید از آن جمله است: منشی این عالم پر پیچ و تاب ×× نور ده مشعله آفتاب / دفتر افلاک ازو منتظم ×× رابطه الفت لوح و قلم / ذات قدیمش بری از کم و کیف ×× حکم مطاعش تهی ازمیل و حیف / نه طبق صنعت بی آلتش ×× یکورق از منتخب قدرتش / حشمت او داد زمین را قرار ×× شد فلک از هیبت او بیقرار.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۲۸

آغاز: بسمله، سخنی که صفت بهتری را شاید حمد و سپاس موجدیست؛ **انجام:** و این کلمات لاطائل را بجهت یادگاری و انشا نوشت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوایی، ۷۶گ، اندازه: ۱۷/۶×۲۲/۷سم [ف: ۷ - ۵۷۵]

● **سفینة الاولیاء** / عرفان و تصوف / فارسی

safīnat-ol owlīyā’

داراشکوه بابری، شاهزاده هند، ۱۰۲۴ - ۱۰۶۹ قمری

dārā-šokūh-e bāberī, šāhzāde-ye hend (1615 - 1659)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۹ق

تراجم احوال صوفیان است که نخست جهت تبرک، گزیده احوال حضرت رسول اکرم (ص) را آورده؛ سپس به بیان خلاصه احوال خلفاء چهارگانه، از دیدگاه اهل سنت پرداخته و اسامی مبارک ائمه شیعه را تا حضرت مهدی (ع) با ذکر خلاصه‌ای از احوال و نمونه‌ای از فضایل و کرامات آن بزرگواران در پی آورده و سپس به شرح حال صوفیان به ترتیب گروه‌ها پرداخته که عبارتند از: قادری ۴۰ تن، نقشبندی ۲۰ تن، چشتی ۲۶ تن، کبرویان ۲۰ تن، سهروردیان ۲۰ تن و صوفبان دیگر ۲۱ تن، که شامل شرح زندگی ۱۸ تن از زنان صوفی نیز می‌شود. در خاتمه می‌گویدکه در بعضی جاها اقتدا به عبارات «نفحات الانس» شده است. وی افزوده: اگرچه می‌خواست که بعضی سخنان و احوال مشایخی را که خود دیده را در این کتاب بیاورد، لیکن وقت تقاضا نمی‌کرد و ننوشت.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة ... اما بعد، اگر چه احوال و معجزات حضرت سید انام و مناقب اصحاب گرام و مقامات اولیای عظام اظهر من الشمس است ...

انجام: ارباب دانش آن را به ذیل اصلاح بپوشند ... ذوالفضل العظیم.

چاپ: مشار فارسی ۳۰۳۶/۳ (۶ چاپ)؛ لکهنو، سنگی، ۱۸۷۲م، وزیری بزرگ، ۲۱۶ص

[فهرستواره منزوی ۲۱۶۸/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۷۱

آغاز: ... اشکالی نبود بنابرین فقیر حقیر داراشکوه حنفی قادری میخواست؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۶۶گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۹۷]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد طاهر قریشی حنفی، تا: ۱۱ ربیع الاول ۱۰۹۲ق، جا: شاه جهان آباد، برای میر سید لطف الله حسینی هروی؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۳۹۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۳۵

آغاز: و شرف القلوب و هم اهل الزمان مسخر ایشان بودند نسبت ارادت ایشان به شیخ ابوالفضل بن حسن سرخی است و ایشان مرید ابونصر سراج
خط: نسخ، کا: قاضی عبدالکریم فقیه بن قاضی عیسی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج شکلاتی، ۲۳۷گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۸ – ۲۳۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۹۱–ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 224؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰۱گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۲]

● سفینة اهل البیت / تاریخ معصومین / فارسی

safīnat-o ahl-el-bayt

اهداء به: عادلشاه
تاریخ تألیف: ۱۰۷۹ق
سرگذشت پیامبران و امامان دوازده گانه است.
[الذریعة ۱۹۵/۱۲]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۷۱

آغاز: الحمدلله الذی احکم قواعد الاحکام و شرایع الاسلام؛ **انجام:** مشاهد مقدسه مشرفه و خدام ذوی الاحترام عاید فرماید بمنه الکامل و فضله الشامل و الصلوة علی من لا ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۶گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۵ – ۱۰۹]

● سفینة البحار و مدینة الحکم و الآثار / حدیث / عربی

safīnat-ul biḥār wa madīnat-ul ḥikam wa-l āṯār

قمی، عباس بن محمد رضا، ۱۲۹۲ – ۱۳۵۹ قمری

qomī, ‘abbās ebn-e mohammad rezā (1875 - 1940)

چاپ: مشار عربی، ص۵۲۱، نجف الاشرف، سنگی، ۱۳۵۲ق، وزیری، ۷۳۶ص؛ (ج۲): ۱۳۵۵ق.۷۴۱ص

۱. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۲۳

آغاز: کتاب سفینة بحار الانوار ... الحمدلله ذی القدرة و السلطان؛ **انجام:** شیم حدیث ابن شیم فی التفویض ... نقل عن نسخة لاصل التی بقلم المؤلف فی الثامن من ربیع الثانی سنه ۱۳۴۴ تم المجلد الاول ...
جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: عباسعلی بن الحاج ملابمانعلی مدعو به محقق دامغانی مشهدی، تا: ربیع الثانی ۱۳۴۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳۱گ، ۲۳ سطر(۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: – ۹۵]

۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۴۰۴

جلد دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۳۴۶ق [اوراق عتیق: ۱ – ۲۴۶]

۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۲

آغاز: بسم ... باب الصاد المهمله صبا مقالة الصبائیة فی السحر؛ **انجام:** ما یتعلق بذلک فی المجمع الکیمیا الشیء معروف و الکیمیاء الاکبر الزادغه تم حرف الکاف ... سنه ۱۳۷۳
جلد دوم، از حرف صاد تا پایان «کاف»؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۷۳ق؛ از نسخه مورخ رجب ۱۳۴۴ مؤلف استنساخ شده، در پایان قطعه‌ای از خطبه علی (ع) که در منبر کوفه ایراد کرده جای دارد؛ کتاب ناقص رها شده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۴گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۸سم [ف: – ۲]

۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۷

از آغاز تا «خدش»؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: زمان مؤلف؛ واقف: حاج شیخ مرتضی آشتیانی؛ قطع: رحلی [چهار کتابخانه مشهد–ف: – ۱۳]

● سفینه بحرالمحیط / ادبیات / فارسی

safīne-ye bahr-ol-mohīt

شطاری، محمد خلیل الله علام شیخن احمد، ق۱۲ قمری

Šattārī, mohammad xalīl-ol-lāh ‘allām šeyxon ahmad (-18c)

سفینه‌ای است به نظم و نثر فارسی که مؤلف از آثار اندیشمندان و ادیبان جمع‌آوری نموده است. مؤلف که اهل هند است این سفینه را در یک افتتاح و دو دفتر و یک اختتام، مجموعاً در شش جلد قرار داده است، بدین ترتیب: افتتاح: شامل یک جلد؛ دفتر اول: شامل کلام منثور در دو زورق، هر زورق در یک جلد؛ دفتر دوم: شامل کلام منظوم در دو زورق، هر زورق در یک جلد؛ اختتام: در یک جلد. نسخه حاضر دفتر اول سفینه را در دو «زورق» شامل است و مندرجات آن عبارتند از: ۱. فهرست مطالب زورق اول و دوم؛ ۲. دیباچه سفینه، آغاز: «ای نام تو سر دفتر اطفال دبستان ×× بی یاد تو ناگشته زبان کام عجم را / یاد تو به بالغ خردان شمع شبستان ×× هر چند ندانند کلام عربستان ... الحمد لولیه و الصلوة لنبیه و الآل تقیه و الصحب نقیه مرفوع ضمیر خورشید تنویر و معروض خاطر معانی تصویر آنکه این سفینه مونس دیرینه جامع اوراق است»؛ ۳. دیباچه مجموعه شمع انجمن‌آرا، از مؤلف همین سفینه. مؤلف، کتاب شمع انجمن آرا را بعد از سفینه حاضر در سال ۱۱۴۹ق تألیف نموده است. آغاز: «معاشران گره از زلف یار باز کنید ×× شب وصال بدین حیله‌اش دراز کنید؛ تفسیر کریمه کل یوم هو فی شأن سلسله جمعیت دل‌های پریشان سلمای خاطر مفتون لیلای دل مجنون»؛ ۴. دیباچه بیاض؛ بیدل دهلوی، عبدالقادر بن عبدالخالق؛ ۵. دیباچه محیط اعظم عبدالقادر بیدل؛ ۶. دیباچه بیاض؛ ۷. مقدمه بهارستان جنون بیدل؛ ۸. خطبه‌ای که شیخ محمد علی لاهوری فرزند شیخ مراد علی ملتانی امانت خانی

به‌درخواست صاحب جنگ به خط خودش در سال ۱۱۲۱ نوشته است؛ ۹. رقعه خان والا شدن، رقعه مبارک باد و رقعه سفارش عزیزی؛ ۱۰. منتخب تاریخ لب اللباب خوافی خانی در حالات عالم گیر پادشاه؛ ۱۱. قطعه‌ای از اقبال‌نامه جهانگیری؛ ۱۲. رقعه محمد هدایت علی که به دستور غلام قادر بیگ نوشته است؛ ۱۳- منشآت بیدل؛ بیدل دهلوی، عبدالقادر بن عبدالخالق؛ ۱۴. تمهیدات عالمگیرنامه؛ ۱۵. حکایتی از چهار عنصر بیدل دهلوی؛ ۱۶. تهنیت نامه عید سعید فطر؛ ۱۷. تعریف نامه فیل و مبارک باد عید به نام ذوالفقارخان بهادر نصرت جنگ عالمگیری؛ ۱۸. منتخباتی از اقبالنامه جهانگیری؛ ۱۹. وقایع حیدرآباد = وقایع نعمت خانی؛ عالی شیرازی، محمد؛ ۲۰. مرآت العالم (منتخب)؛ سهارنپوری، بختاورخان محمد؛ ۲۱. نثرهای متفرقه؛ ۲۲. چند رقعه بی نقطه؛ ۲۳. چهار رقعه بی نقطه؛ بیدل دهلوی، عبدالقادر بن عبدالخالق، آغاز: «طراح معموره حرم دلها هادم اساس حرص و هوا»؛ ۲۴. منشآت متفرقه؛ ۲۵. منشآت منیر لاهوری؛ منیر لاهوری، ابوالبرکات؛ ۲۶. اسامی اسب‌ها و فیل‌ها و توپ و تفنگ؛ ۲۷. مناظره تیغ (شمشیر) و قلم؛ منیر لاهوری، ابوالبرکات؛ ۲۸. منشآت متفرقه؛ ۲۹. مناظره شیخ فیروز و ملا شیدا در ۱۰۲۴؛ ۳۰. رقعه محمد قلی سلیم به یکی از دوستان برای سیرباغ؛ ۳۱. مناظره ملا فیروز در خانه طالبای آملی در ۱۰۲۹؛ ۳۲. چند رقعه از شاهان هند؛ ۳۳. منشآت متفرقه؛ ۳۴. رقعات محمد فایق خان مرحوم؛ ۳۵. رقعات محمد هاشم پورباشی؛ ۳۶. رقعات قزلباش خان امید؛ ۳۷. دیباچه مرقع از معینی، آغاز: «زینت سرلوح کتاب کریم آرایش کارنامه دانش و زیب کارخانه بینش ستایش صانع مصوریست»؛ ۳۸. منشآت محمد طاهر؛ کامل، محمد طاهر؛ ۳۹. دیباچه نوری؛ ظهوری ترشیزی، نورالدین محمد؛ ۴۰. دیباچه گلزار ابراهیم و دیباچه خوان خلیل؛ ۴۱. رقعه‌های متفرقه؛ ۴۲. تعریف کشمیر = وصف کشمیر؛ طغرای مشهدی؛ ۴۳. منشآت طغرا؛ طغرای مشهدی؛ ۴۴. وصف لاهور؛ میر کاظم بن خان؛ ۴۵. منشآت متفرقه؛ ۴۶. منشآت علوی؛ علوی، میر محمد باقر؛ ۴۷. فتح‌نامه منظوم؛ ۴۸. معیار الادراک؛ طغرای مشهدی؛ ۴۹. ابواب الجنان؛ واعظ قزوینی، محمد رفیع بن فتح الله؛ ۵۰. منشآت میرزا جلالا؛ اسیر شهرستانی، جلال بن مؤمن؛ ۵۱. دیباچه چمن سخن؛ ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد؛ ۵۲- فتح نامه شیروان؛ ۵۳. منشآت آقا حسین خوانساری؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد؛ ۵۴. منشآت متفرقه؛ ۵۵. تعریف اصفهان؛ ۵۶. کیفیت بنای تبریز، آغاز: «تبریز معظم‌ترین شهرهای آذربایجان و بلکه تمام ایران است»؛ ۵۷. مطایبات و لطایف؛ ۵۸. چند دیباچه بیاض؛ ۵۹. دستورالعمل شیخ ابوالفضل در باب عمل و معاش حکام و عمال ممالک محروسه با سایر خلایق؛ ۶۰. مکتوب محمد صادق خوصیتی برای ترکتازخان خوصیتی تصنیف نعمت خان عالی؛ ۶۱. قدغن شراب؛ صائب تبریزی، محمد علی بن عبدالرحیم؛ ۶۲. مکاتبات علامی = انشای ابوالفضل؛ علامی، ابوالفضل بن مبارک؛ ۶۳. منشآت نصیرای همدانی؛ نصیرای همدانی، نصیرالدین بن مسعود؛ ۶۴. ممتازنامه؛ ۶۵. ماتمکده؛ منیر لاهوری، ابوالبرکات؛ ۶۶. نسب نامه ابوالمظفر محیی الدین محمد اورنگ زیب عالمگیر پادشاه، تحریر ۱۱۱۸ق؛ ۶۷. منشآتی شامل نامه‌ها و رقعات کوتاه از ادبای عصر صاحب سفینه؛ ۶۸. حسن و دل = عقل و سلطنت؛ یحیی سیبک نیشابوری؛ ۶۹. حسن و عشق = تزویج العشق و الحسن؛ عالی شیرازی، محمد؛ ۷۰. طوطی نامه؛ علامی، ابوالفضل بن مبارک؛ ۷۱- سند تولیت؛ ۷۲. دله محتاله؛ ۷۳. قصه مکر زنان؛ ۷۴. مطالبی شامل پندهایی از عارفان و یک وصیت نامه، به نقل از بیاض گنج باد آورد تألیف شیخ نورالله لاهوری نواده شیخ محمد جمیل حیدر که صاحب سفینه در سال ۱۱۱۱ در اورنگ آباد از روی آن نقل نموده است؛ ۷۵. توزک تیموری؛ تیمور گورکان؛ ۷۶. مطالبی شامل: تعداد حروف تهجی در قرآن، مناجات خواجه عبدالله انصاری، اسامی و عرض و طول بحار سبعه محیطه، تقسیم هفت اقلیم و اسامی شهرهای هر اقلیم، اسامی منازل قمر از شرح ابیات کتاب قران سعدین امیرخسرو دهلوی؛ ۷۷. شرح حال مؤلف سفینه، مؤلف در آن گوید که غیر از این سفینه، جنگ دیگری از دست خط‌های علما ترتیب داده که به «قابوس وسیط» موسوم است؛ ۷۸. کلیات سعدی؛ سعدی، مصلح بن عبدالله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۱۵

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: رساله سی و نهم محمد، ۱۱۵۴ق در سیکاکل، رساله چهل و سوم ۱۱۱۰ق، رساله چهل و چهارم شیخ نور محمد، بی‌تا، رساله چهل و نهم ذیقعده ۱۱۳۶، رساله پنجاه و نهم فیض علی خان بهادر بهادر جنگ، رساله شصت و هفتم محمد اکرم مجنون ۱۱۱۵، رساله شصت و نهم محمد منصور ۱۱۳۳ در شهر اورنگ آباد، رساله هفتاد و یکم ۱۹ صفر ۱۰۹۳؛ رساله هفتاد و هشتم بی‌کا، قرن دهم این رساله بعدا به سفینه ملحق شده است؛ مجدول مرصع، مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۸۶گ، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۳۱۳]

● **سفینه بی خبر** / تراجم / فارسی

safīne-ye bī xabar

بلگرامی، میر عظمة الله

belegrāmī, mīr ʻazamat-ol-lāh

تذکره شاعران فارسی‌گوی هند که به ترتیب حروف الفبا مرتب شده است.

۱. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۸عکسی

خط: نستعلیق متوسط، کا: شکرالله مینایی، تا: ۲۴ رمضان ۱۱۹۶ق؛ ۱۵۶گ [جنگ: ۱ - ۴۶۰]

۲. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۰۸عکسی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴۰گ [جنگ: ۱ – ۴۶۰]

● **سفینه بی قرینه** / گوناگون / فارسی

safīne-ye bī qarīne

جنگی است مشتمل بر اشعاری از شاعران فارسی‌سرای و در آغاز رساله‌ای عرفانی در عشق و محبت و پس از آن نامه‌های شاه عباس و سلطان عثمانی آمده است. این جنگ از قرن یازدهم می‌باشد و تاریخ ۱۰۶۲ در صفحه ۷۲ آن آمده و نامی که در عنوان آمده از آغاز دیباچه ناتمام مجموعه گرفته شده و باید دقت شود. آغاز رساله عشق: «حمد و سپاس بیقیاس صانعی را که شمع جمال خوبان دلربا بنور حسن و ملاحت بر افروخت».
نام شاعران این جنگ: نظیری، طالب کلیم، خلف بیک، ابراهیم لامعی، کلامی کاشی، طالب آملی، فیضی، حکیم شفاهی، ضیاء، بسطامی، وحشی، زمانی، جلال اسیر، شاپور طهرانی، غازی قلندر، تسلی، سالک، عرفی، بهار، بقائی، حسابی، نعیما قزوینی، علی نقی کمره ای، فصیحی، نصری، سلطانعلی بیک، منصور، آقاسی کاشی، صبوحی، نظام دست غیب، انوری، طبعی، نادم، امامقلی خان، اوزبک، تقی همدانی، محمد قمی، رضی ارتیمانی، ملک مشرقی، و الهی قمی، میر جعفر محرم، وحشی کاشی، عزتی، ابری، ابو تراب بیک، میرزا قلی معلی، کرمی، زکی، شیدای هندی، حاجی محمد خان، ملا ناظم، قدسی مشهدی، میر غیاث، افصح، کمال اسماعیل، محمد زمان، امیر خسرو دهلوی، اوجی.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۶۸
آغاز: آغاز دیباچه: شکسته بسته که اندیشه نارسا از پرده اخفا بجلوه گاه تحریر و ترتیب آورده و برسم دیباچه این سفینه بی قرینه انشا نموده
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، مختلف السطر چلیپایی، اندازه: ۱۵×۲۸/۵سم [ف: ۲ – ۴۲۹]

● **سفینه تبریز** / گوناگون / عربی و فارسی

safīne-ye tabrīz

ملکان تبریزی، محمد بن مسعود، ق۸ قمری

malekān-e tabrīzī, mohammad ebn-e mas'ūd (- 14c)

یکی از مخطوطات ایرانی در قرن هشتم هجری که عمدتاً در فاصله سال‌های ۷۲۱ تا ۷۲۳ق در تبریز جمع‌آوری و کتابت شده، و کاتب آن ابوالمجد تبریزی که خود از دانشمندان و ادبای عصر خویش بوده آن را «سفینه» نامیده است. سفینه تبریز مشتمل بر ۲۰۹ عنوان مستقل است که توسط استاد شیخ عبدالحسین حائر تفصیلاً معرفی شده است. این معرفی با مقدمه استاد دکتر نصرالله پورجوادی در سال ۱۳۸۱ به همت مرکز نشر دانشگاهی و کتابخانه مجلس شورای اسلامی همراه با چاپ عکسی اثر منتشر شد. سفینه تبریز ــ به توضیح جناب آقای دکتر پورجوادی ــ «صرفاً مجموعه‌ای از آثار فارسی و عربی در زمینه‌های گوناگون، از قبیل ریاضیات و نجوم و موسیقی و تاریخ و لغت و فقه و اصول و ادعیه و عروض و نحو و فلسفه و کلام و تصوف و اشعار شعرای پیشین از قبیل نظامی و فردوسی و سنائی و خیام و اوحد الدین کرمانی و دهها شاعر دیگر، به‌خصوص شاعران تبریزی مانند همام و عتیقی نیست. بعضی از قسمت‌های این مجموعه به صورت جنگ است و کاتب مطالبی را که در اینجا و آنجا خوانده یا شنیده در آنها ثبت کرده است، مطالبی که بسیاری از آنها به یقین در هیچ جای دیگر دیده نخواهد شد». فهرست تطبیقی سفینه نیز به همت آقای سید علی میرافضلی استخراج شده و در همان مقدمه به صورت جداگانه به چاپ رسیده است.
چاپ: این کتاب مشترکا با همکاری کتابخانه مجلس و نشر دانشگاهی به چاپ رسیده است

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷۲۱–۷۲۳ق، جا: تبریز؛ مطالب این سفینه در سال‌های ۷۲۱–۷۲۳ کتابت شده، به جز سه رساله که در تاریخ ۷۲۴، ۷۲۵ و ۷۳۶ نوشته شده و پیداست که کاتب خود آنها را بعداً به سفینه الحاق کرده، کاتب در ذیل رساله‌ها و کتاب‌های مندرج در سفینه تاریخ، ساعت روز و شب، هفته و ماه و سال هجری و در ذیل برخی از رساله‌ها نام ماه شمسی را دقیقاً تعیین و محل کتابت را دارالموحدین تبریز یاد کرده؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۳۶۷گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۶۷]

● **سفینه توفیق** / فقه / فارسی

safīne-ye towfīq

تبریزی، عبدالصمد بن عاشور، ق۱۲ قمری

tabrīzī, 'abd-os-samad ebn-e 'āšūr (- 18c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶)
اهداء به: شاه سلطان سلیمان صفوی
تاریخ تألیف: ۱۱۰۱ق؛ محل تالیف: اصفهان (مدرسه سلیمانیه)
ترجمه فارسی «شرایع الاسلام» محقق اول است. مؤلف دانشمندان آذربایجان محمد علی تربیت تبریزی در کتابش نوشته که «نسخه‌ای ازآن به خط مؤلف که در سال ۱۱۰۱ ق نوشته شده در تبریز رؤیت شد»، نسخه حاضر ما همان نسخه است که در تبریز بوده و به این کتابخانه منتقل شده است.
[الذریعة ۱۹۶/۱۲؛ دانشمندان آذربایجان /۲۵۶]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۸۶

آغاز: ... صانعی که در رقص هر ذره و نشر هر قطره خلاصه تمامی حکمت نظریه و زبده همه حکمت عملیه را تعیین و تبیین فرموده از نمود هر گونه فردی در عرصه شهود ما حصل اسرار وجود مطلق را؛ **انجام:** و طریق تخلص همان بود که بیان کردیم و اما بنابر قول بر آنکه منجزات از اصل معتبر باشند همه تصرفات صحیح باشند و احتیاج بدین تفصیل نباشد تم

جلد اول (از اصول تا اول نکاح)؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۱۰۱ق، جا: اصفهان مدرسه سلیمانیه؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: ملا علی خویی در شوال ۱۱۴۵ ق با مهر «حسین منی وانا من حسین ۱۱۴۳» (مربع)؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۶]

● **سفینه خطبه‌ها و دیباچه ها** / ادبیات / فارسی

safīne-ye xotbe-hā va dībāče-hā

سفینه خطبه‌ها و دیباچه‌های فارسی با این تاریخ: «گفتم تاریخ این سفینه ×× هی هی چه سفینه بحر معنی است / مرآت جمال نیک مردان است این ×× یا جام می‌عشرت دوران است این / در تاریخش چو خواستم گفتم ای دل ×× مجموعه مجمع عزیزان است این (= ۱۰۳۹)»

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۱۶/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: عطف و گوشه میشن، ۲۱ سطر [ف: ۵ - ۳۴۶]

← سفینه خوشگو ⟵ تذکره شعرا

● **سفینه داور** / گوناگون / فارسی

safīne-ye dāvar

جنگ نظم و نثر است از روزگار قاجار نام آن در نسخه سفینه خوانده شده ولی در انجام «دیوان» آمده است. دارای قصاید و ترجیعات و غزلیات (با تخلص «داور» در آغاز و در بسیاری از جاها) با مثنویات با رقعه‌های نثر یکی به میرزا تقی علی آبادی در شمیران تهران با بندهای نثری و با مثنوی اسرار از داور.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۲۲

آغاز: اگر چه در کثرت افسردگی و حوادث زمان طبع این افسرده جال را شگفتی باقی نمانده؛ **انجام:** بتاریخ ... اقل السادات میرزا سید جعفر خلف مرحوم میرزا نظام لشکر نویس قزوینی حسب الفرموده عم گرام میرزا اسدالله قزوینی این دیوان را مسوده و ختم نمود.

خط: نستعلیق، کا: میرزا سید جعفر بن میرزا نظام لشکر نویس قزوینی، تا: چهارشنبه ۸ محرم ۱۲۸۳ق، به فرموده میرزا اسدالله قزوینی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۰گ، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۲۲۳]

● **سفینة الراغب و دفینة المطالب** / متفرقه / عربی

safīnat-ur rāġib wa dafīnat-ul maṭālib

راغب، محمد راغب بن محمد، ۱۱۱۰ - ۱۱۷۶ قمری

rāqeb, mohammad rāqeb ebn-e mohammad (1699-1763)

جنگی است از چند رساله و مسأله‌ها و بحث‌های نادر ... و از بهترین جنگ‌هایی بشمار است که همه مردم به اختلاف مشربها و ذوقهایشان از آن لذت می‌برند (معجم المطبوعات) از محمد پاشا وزیر، معروف به راغب یا راغب افندی صدر اعظم عثمانی. گزیده‌های پراکنده‌ای چون: چگونگی نزول تورات، مداخلت شیطان، در تقریر سوره فاتحه، اشتقاق اصغر و اکبر، نوع‌هایی از مباحث اسم، مقامات ریاضت، بخشی از مقولات عشره، درباره تصوف، فتح ولایت، درباره عشق.

چاپ: بولاق، ۱۲۵۵ق و ۶۸۰ص، ۱۲۸۲ق.

[معجم المطبوعات ۹۲۰/۱ و ۹۲۱؛ ایضاح المکنون ۱۷/۱]

۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۴۵

آغاز: الحمد لله الذی بوجوب وجوده انقطع تسلسل سلسلة الحاجات و بوجود جوده تناهی تصاعد درجات الافتقارات و الضرورات

خط: نستعلیق، کا: احمد نزهت، تا: ۱۹ ذیقعده ۱۱۷۹ق، جا: قسطنطنیه؛ مجدول مذهب، در اول نسخه نوشته شده: «سفینه راغب پاشا وزیر است کتاب خیلی خویی است و از موقوفات جدم آقا ابراهیم است قدس سره، دزدیده بودند که علامت وقف را محو کرده بفروشند خداوند پدر آقا شیخعلی پیشنماز را رحمت نماید که به دست آورده نزد داعی فرستاده بود، اوراق بی شیرازه شده بود بصحاف دادم اصلاح کرده ولی از جهتی افساد نموده است زیر اکه در چند جا اوراق را از محل اصلی خود تغییر داده چناچه داعی نوشته‌ام خواستم بدخم دوباره شیرازه بری نماید ترسیدم بدتر شود لهذا دست نزدم. فتح الله بن محمد رضا بن شیخ الاسلام قدس سره»، با سر لوح مذهب مرصع، مذهب؛ ازموقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۹۴ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: - ۱۲۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۶۸/۸

آغاز: و روی ان اعرابیاً لقی آخر فقال ما اسمک ؟ قال فیض، قال ابن من ؟ قال ابن الفدات، قال ابومن ؟ قال ابو بحر؛ **انجام:** لخصنا من معانی الاخبار للشیخ السالک المحقق العارف الصوفی ابی بکر بن اسحق الکلابادی

کاتب: محمد علی از طلاب مدرسه سپهسالار، تا: ۱۳۳۰ق، جا: تهران، مدرسه سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۰گ (۱۴۸ر–۱۸۷پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۱۷۵]

● **سفینه رباعی = جنگ رباعیات** / شعر / فارسی

safīne-ye robāʻī = jong-e robāʻīyyāt

مجموعه بسیار ارزشمند و نفیسی است از «رباعی» بیش از ۱۰۰ شاعر توانا که نام ۸۸ تن از آنان یاد شده و بیش از ده درصد آنان، در منابع موجود شناخته نمی‌شود؛ ولی چنان‌که از نام و نسبت آنان آشکار می‌شود، بسیاری از آنان به منطقه «آذربایجان» تعلق دارند. این سفینه یا مجموعه شعری، به بیش از ۱۲۰ عنوان و موضوع تقسیم شده که به بخشی از آنها، گزیده‌وار، اشاره می‌شود: در توحید باری سبحانه، در نوروزی و قلندلس، در قدوم ماه رمضان، در صفت شمع، در خیال ابرو و پیشانی، در خیال میان و کمر و دستارچه، در خیال خضاب و حنا انواع آرایش، در خیال دل، در عاشق شدن و صفت او، در نادیدن و عاشق شدن، در پیدا کردن دوستی، در وعده قبول، در خیال گریستن وصف اشگ، در احوال شب‌های عاشق، در تمنای وصال، در بوسه خواستن و بوسه نادادن، در درد فراق دوست، درخواست رحم و بخشایش، در ذکر مرثیه و ده‌ها عنوان دیگر. و اینک نام شاعرانی که گمنام و ناشناخته‌اند و به قبل از قرن هشتم تعلق دارند: ۱. ابوالعلا، ۲. اثیر، ۳. احمد سیاه، ۴. اختیاری، ۵. ارشد، ۶. ارشد بلخی، ۷. اشهری، ۸. انوری، ۹. اوحدی کرمانی، ۱۰. برهان اسلام، ۱۱. بوعلی، ۱۲. جلال حرمی، ۱۳. جلال حلوائی، ۱۴. جلال هروی، ۱۵. جمل بروت، ۱۶. حارث، ۱۷. حسام نبیره، ۱۸. حسن غزنوی،۱۹. خالد، ۲۰. خالد هروی، ۲۱. خجندی، ۲۲. خطیب ملاطیه، ۲۳. خطیب معری، ۲۴. خیام، ۲۵. رضی نیشابوری، ۲۶. رفیع، ۲۷. زبر سحری، ۲۸. زکی مراغی، ۲۹. سعد سلمان، ۳۰. سعد مراغی، ۳۱. سعد نحوی، ۳۲. سعدی، ۳۳. سفروه، ۳۴. سوزنی، ۳۵. سید اشرف، ۳۶. سید حسن، ۳۷. شامی، ۳۸. شرف سفروه، ۳۹. شرف مراغی، ۴۰. شمس بط، ۴۱. شمس شیرازی، ۴۲. شمس طبس، ۴۳. شمس گنجه‌ای، ۴۴. شهاب اشعری، ۴۵. شهاب خواری، ۴۶. صدر حلوائی، ۴۷. صدر خجندی، ۴۸. ظهیر، ۴۹. عایشه مقربه، ۵۰. عبدالرزاق، ۵۱. عز شروانی، ۵۲. عزیز گنجه‌ای، ۵۳. عزیز مراغی، ۵۴. علاء ارهوک، ۵۵. علی قولی، ۵۶. عمادالدوله، ۵۷. عماد زوزنی، ۵۸. عمر، ۵۹. عمر گنجه‌ای، ۶۰. عنصری، ۶۱. عین القضاة، ۶۲. غزالی، ۶۳. فخر رازی، ۶۴. فخر ری، ۶۵. قاضی بلخ، ۶۶. قاضی شرف، ۶۷. کافرک، ۶۸. کریم گنجه‌ای، ۶۹. کمال، ۷۰. کمال اسماعیل، ۷۱. مبارکشاه، ۷۲. مجد بغدادی، ۷۳. مجیر بیلقانی، ۷۴. محرمی، ۷۵. محمد درویش، ۷۶. محمد شاه، ۷۷. مزدی، ۷۹. مزینه (؟)، ۸۰. مهستی، ۸۱. مؤید، ۸۲. نجیب گنجه‌ای، ۸۳. نظام، ۸۴. نظام بخاری، ۸۵. نظام گنجه‌ای، ۸۶. همام، ۸۷. یزدی، ۸۸. اجنبی که نام او در حاشیه آمده و بدین وسیله استدراک می‌شود.

برخی از نام‌ها، ممکن است تکراری باشد. مانند «کمال» یا «کمال اسماعیل»، «فخر رازی» یا «فخر ری» و «خالد» یا «خالد هروی» و امثال اینها که ممکن است هر کدام از این دو نام از آن یکی باشد. در این مجموعه، علاوه بر بخش‌های یاد شده دو بخش دیگر نیز بوده که به اشعار عربی همراه با ترجمه منظوم اختصاص داشته و ما بر اساس این نظریه که این مجموعه، نام ویژه و گردآورنده نام‌آوری داشته، برای معرفی بیشتر به بازمانده‌های آن بخش نیز اشاره می‌کنیم: در برگ ۴۹ بازمانده‌ای از قصیده نونیه «ابوالفتح بستی»، همراه ترجمه منظوم آن دیده می‌شود که به جز از ترجمه «بدر الدین جرجامی» است، بیت پایانی از ۶ بیت بازمانده چنین است: «ماضر حسانها و الطبع ضائعها ×× إن لم یصغها فزیغ الشعر حسان / طبع ضایع گشت و آمد بیتها و مستقیم (کذا) ×× چه زیان دارد اگر شاعر نه چون حسان بود». همچنین سرآغاز غزلی عربی با این مطلع: «کیف الوصول إلی سعاد و دونها ×× قلل الجبال و دونهن حتوف / الرجل حافیه و ما لی مرکب ×× و الکف صفر و الطریق مخوف / سری که از تو نجنبد برید باد چو زلف ×× دلی که از تو بگردد سیاه باد چو خال». و در خاتمه، دعایی با این مضمون: «یا رب بحق تو کی من دلشکسته را ×× در آرزوی بی هدها بیش از این مدار / سودای روی خوب و امید توانگری ×× یا از سرم برون برو یا ازدرم درآر».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۹۸/۳

آغاز: در توحید باری سبحانه از گفتار ملك الحکماء، عمر خیام دلها همه آب گشت و جانها همه خون ×× تا چیست حقیقت از پس پرده چون / ای با علمت خرد ز دو گردون دون ×× ازتو دو جهان پر و تو از هر دو برون؛ **انجام:** بر خرگه آن صنم گزاری می‌کن ×× و اندر طلبش «تاسه گزاری»می کن / وصلش چو بدست نیست [...] می‌زن ××کاری که بدست تست باری می‌کن

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۸؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم مشکی، ۱۶۷گ (۷۹–۲۴۵)، ۱۴ سطر (۳/۵×۱۰)، اندازه: ۶/۵×۱۶سم [ف: ۳۱ - ۷۵۶]

● **سفینه سعیدا** / گوناگون / فارسی

safīne-ye saʻīdā

سعید

saʻīd

جنگی است شامل مطالب متنوع به نظم و نثر با دیباچه‌ای به نثر، مطالب مندرج در این جنگ عبارت اند از: ۱. دیباچه سفینه؛ ۲. منشآت نصیرای همدانی؛ ۳. حکایتی و دو فائده؛ ۴. هفت جام =

ساقی نامه فضولی؛ ۵- بحر طویل شاهدا؛ شاهدی نیشابوری؛ ۶. نصایحی از: گشتاسب، اسفندیار، بهمن، کیخسرو، لهراسب، هوشنگ، کیقباد، جمشید و کیکاوس و چند فایده دیگر؛ ۷. اشعاری از ملا ظهوری؛ ۸ نقل از کشکول شیخ بهایی؛ ۹. اشعاری از شیخ بهایی؛ ۱۰. گلشن آرا = گلشن خیال (بخشی از آن)؛ نصرآبادی، محمد طاهر؛ ۱۱. مثنوی تجلی اردکانی؛ ۱۲. اشعاری از: عصمت بخارایی، کمال اسماعیل، قاضی نورالدین، مولانا، صائب و یک شاعر مجهول؛ ۱۳. دوازده امام منظوم (هشت بیت)، آغاز: یا رب به حق سید کونین مصطفی ×× آن شافع معاصی و آن منبع سخا، انجام: یا رب به حق مهدی هادی که ذات اوست ×× مانند مصطفی معلاء مجتبی؛ ۱۴. اشعاری از: میرزا طاهر وحید، طالب کلیم، خیام؛ ۱۵. مخمس، با این مطلع: ای زلف سر کشت همه چین چین شکن شکن ×× مویت ز بهر بستن دلها رسن رسن؛ ۱۶. اشعاری از: نظامی، شیخ بهایی، مغربی؛ ۱۷. مستزاد؛ ۱۸. اشعاری از شرف الدین یزدی؛ ۱۹. رباعیات ملا سحابی؛ ۲۰. مخمس غزل ملا نظری از طاقت؛ ۲۱. اشعاری از: امیر اخسیکتی، محتشم، مجذوب تبریزی، فیاض، کشوری، طوسی؛ ۲۲. رباعیات عمر خیام؛ ۲۳. رباعیات مولانا محوی؛ ۲۴. اشعاری از: نظیری، طبیعی، خواجه طفیلی، عصمت، قاسمی، آصفی، اکابر، ملا سحابی؛ ۲۵. مطلبی از کشکول شیخ بهایی، حکایت احمد زنبرکش و خضر، شعری از هلالی و سنجر کاشی؛ ۲۶. بحر طویل شیخ جلالی، آغاز: «دوش دیدم پسری غمزه گری لب شکری سیمبری موکمری رو قمری یاسمنی»؛ ۲۷. مرقع قاسم ضیایی؛ ۲۸. مناجات اهلی شیرازی؛ ۲۹. اشعاری از: مولانا، ملا مرشد، ژنده‌پیل احمد جام، خاقانی، کمال اسماعیل، ملا حاجی بابا قزوینی، میر محمد باقر داماد، مولانا غیاث الدین شیرازی، خواجه حافظ شیرازی؛ ۳۰. مطلبی درباره صفات اقوام مختلف، ذکر قربان کردن ابراهیم اسماعیل را؛ ۳۱. بحر طویل، از: ؟، آغاز: «دلبر زیبا چابک و رعنا زلف شمس سا جعد معنبر زلف چلیپا برده به یغما غارت دلها»؛ ۳۲. اشعاری از: حسن خان شاملو، میرزا محمد رفیع باذل، رضی، میرزا جلال اسیر، عظیم نیشابوری، میرزا رضی دانش، فخری؛ ۳۳. دیباچه گلزار ابراهیم و دیباچه خوان خلیل؛ ظهوری ترشیزی، نورالدین محمد؛ ۳۴. سخنی چند از اکابر اولیاء از عرفا؛ ۳۵. اشعاری از سعیدا که ظاهرا جامع جنگ است؛ ۳۶. اشعاری از: شیخ علی نقی کمره‌ای، ابن یمین، حکیم ثنایی، واعظ قزوینی، سعدی، قطب الدین، احمد جام، آصفی؛ ۳۷. دیوان مجذوب تبریزی؛ مجذوب تبریزی، محمد بن محمد رضا؛ ۳۸. دیوان هلالی جغتائی؛ ۳۹. اشعاری از: شاه خاشعا، محمد جان قدسی، والی، عمر خیام، تجلی، ملا سحابی، کمال اسماعیل، ظهوری، مرتضی قلی خان شاملو، میر رضی آرتیمانی، میرزا داراب، شیخ آذری، حکیم سنایی، اوحد الدین مراغی (بخشی از جام جم وی).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۴۵

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۴۸ق؛ مجدول، در اول نسخه آمده: «بتاریخ عاشر محرم الحرام سنه ۱۱۴۸ عرض دفتر شد»؛ تملک: محمد حسین بن تاریخ ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۱۷۶]

● **سفینة السلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

safīnat-os solūk

عزلتی خلخالی، ادهم، - ۱۰۵۲ قمری

ʻozlatī xalxālī, adham (- 1643)

تاریخ تألیف: ۱۰۳۶ق

نام گفتار و نگارنده در دیباچه آمده و می‌گوید: ترتیب یازده رساله را داده بودم: ۱. قمریه، ۲. محیی الاموات، ۳. چرب و شیرین، ۴. کنز المعاد، ۵. مفاتیح الجنان، ۶. تذکرة السالکین، ۷. فقریه فخریه، ۸ شوقیه ذوقیه، ۹. کدوی مطبع قلندری، ۱۱. هدایت نامه. اکنون مجموعه دیگری مشتمل بر انواع تحقیقات و نکات و رموز و اشارات جمع کرده و «سفینة السلوک» نامیده تا مجموع رسایل دوازده گردد. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله الهی چندانکه تو دانائی ما نادانیم و چندانکه تو توانائی ما ناتوانیم ... چوناین بی بضاعت ... به سن ثلثین یازده ساله و کتاب کتاب اول قمریه دوم محو الموات ... یازدهم هدایت نامه ... خواست که مجموعه دیگر که مشتمل بر انواع تحقیقات و نکات و رموز و اشارات جمع کند و آن را سفینة السلوک نامد ... ای مقتدای ثقلین و نور حدقه کونین ... و قدوه اولیا و عمده انبیاء و حبیب خدا محمد مصطفی ... من بیچاره سودازده سرگردان نادان ... اما بعد چون این بی بضاعت قلیل استطاعت خادم الاولیاء و محب العلماء ادهم القریشی الخنجالی توفیق تالیف و ترتیب یازده رساله و کتاب که: اول قمریه، دوم محیی الاموات، سیم چرب و شیرین، چهارم کنز المعاد، پنجم مفاتیح الجنان، ششم تذکرة السالکین، هفتم فقریه فخریه، هشتم شوقیه ذوقیه، نهم کدو مطبخ قلندری، دهم فتحیه، یازدهم هدایت نامه، باشد، یافته بود خواست که مجموعه دیگر که مشتمل بر انواع تحقیقات نکات و رموز و اشارات بود جمع کند و آن را سفینة السلوک نامد. تا دوازده گردد

انجام: و اگر وصیت خاص خواهی نگر تا سخنی نگویی مگر خویشتن را چنان بینی که اگر سخن نگویی بسوزی. ای خداوند زمین و آسمان ×× غرق دریای عطای تو جهان / رحم کن بر ما که کار از دست شد ×× دل بقید آب و گل پا بست شد ... عزلتی هم آن زمان بی چند و چون×× در بهشت عدن خواهد شد درون / عزلتی خواهد گزید از خویشتن ×× با تو خواهد بود او بی ما و من

[فهرستواره منزوی ۴۸۵/۷]

۱. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۹**

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدصفی اصفهانی، تا: ۱۰۶۶ق؛ تملک: ابراهیم بن محمد در ۱۱۱۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱ – ۱۴۸]

۲. **همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۳۰/۲**

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله عرفانی» آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۷۸]

۳. **همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۳۰/۳**

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمة سه چیز در سه وقت بغایت مشکل است: اول بخشش در وقت قلت مال، دوم عفو در زمان قدرت، سوم پرهیز در زمان خلوت کلمة، آدم در زبان اهل عالم بدو صفت موصوفست ... سخنی را که چون گهر باشد ×× جای بالای چشم و سر باشد / چشم حق بین طلب که حق بینی ×× تا که باطل بحق نبگزینی

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۷۹]

● **سفینه سلیمانی** / سفرنامه / فارسی

safīne-ye solaymānī

تحویلدار، محمد ربیع بن محمد ابراهیم، ق۱۱ قمری
tahvīldār, mohammad rabī‘ ebn-e mohammad ebrāhīm (- 17c)

از محمد ربیع بن محمد ابراهیم محرر سرکار تفنگچیان که از همراهان محمد حسین بیک غلام سرکار خاصه شریفه شاه سلیمان صفوی و سفیر او در دربار پادشاه سیام در سال‌های ۱۰۹۳–۱۰۹۶ بوده و واقعه‌نویسی این سفیر به او برگزار شده بود. این سفارت در پاسخ سفارت حاجی سلیم مازندرانی بوده است از طرف پادشاه سیام به سال ۱۰۹۳ق. این کتاب اخیراً به انگلیسی ترجمه و نشر شده است.

آغاز: سفینه سلیمانی که سیاحان محیط عبودت را از تصادم تلاطم افواج امواج بی کران سرگشتگی به ساحل نحات تواند رسانید ستایش و حمد و شکر بی انتهای پادشاهیست که فلک قدرتش مجموع موجودات را از دریای بی پایان عدم به کنار عرصه وجود کشانیده ... اما بعد بر صفحه عرض می‌انگارد. بنده رضیع ابن محمد ابراهیم محمد ربیع محرر سرکار تفنگچیان که در زمان ... شاه سلیمان الصفوی ...

چاپ: مجله وحید، شماره ۵، ۷–۱۳۴۶ش، ۲۳۷–۲۴۱ و ۳۹۶–۳۹۸

[گفتار سهیلی خوانساری در مجله دانش ۴۳۲/۳–۴۳۷ تاریخ ۴–۱۳۳۱ و سالنامه کشور ایران ۱۸/۹۹–۱۰۵ تاریخ ۱۳۲۴؛ مجله وحید ش ۲۳۷/۵۱ و ۳۹۶/۲؛ علی مشیری در مجله کاوه جدید ۲/۴۹–۵۲؛ عباس فاروقی در مرزهای دانش؛ نشریه ۶۷۳/۴؛ فهرست مردیت اونس ص ۴۸ ش Or 6942 موزه بریتانیا؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۳۸؛ دیباچه چاپ عباس فاروقی در ۱۳۵۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۹۶

آغاز: نهرهای عظیم و جناگل پر بیم است؛ **انجام:** ارباب ایقان را باعث ازدیاد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۲۰/۱سم [ف: ۳ – ۴۶۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۷۶-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۲۵۸]

● **سفینه شعر** / شعر / فارسی

safīne-ye še‘r

حاوی یک مقدمه است در معنی و تأثیر شعر و منتخب اشعار فراوانی از شاعران مختلف متأخر و متقدم در قالب غزل و قطعه و رباعی، در موضوعات گوناگون (مدح و مطایبه و غیره)، با رعایت قافیه از نظر حروف تهجی از حرف «س» تا «ی» و در انتها حکایات منظومی در پند و اندرز آورده شده است. این کتاب در شناسنامه «جنگ» نامگذاری شده بود ولی چنان‌که در مقدمه مذکور است «سفینه» نام نهادیم. می‌گوید: «و اگر طبع کسی را در گفتن شعر قصور باشد قلب خود را به آن مسرور می‌دارد که از گنجینه دیگران لولوئی گزیند و از گلستان این و آن گلی چیند لهذا این بنده خاطی جانی عباس کاتب همدانی که خدایم از حسن خط حظ و بهره ارزانی داشته ... از هر نسخه هر چه را نخبه یافته در سفینه مخصوص درج و آن سفینه را به‌منزله گلزاری در مرج قرار داده و به‌عقیده خود طالبان ادب را فی الحال و بالمآل تحفه آماده و گنجی نهاده است».

این سفینه مشتمل بر اشعار شاعران زیر می‌باشد: آذر بیگدلی، آزاد حبشی، آصفی هروی، آذری، آگاه قاجار، آشفته ایروانی، اختر گرجی، ابن یمین خراسانی (فریومدی)، انوری ابیوردی، اوحدی مراغه‌ای، ابوالفرج رونی، ارشدی سمرقندی، امیر همایون اسفراینی، امینی مشهدی، انور شیرازی، اشرف تبریزی، احمد جامی، ابوالقاسم شیرازی، اثیرالدین اخسیکتی، ارزقی هروی، ابوذراعه جرجانی، احمد غزالی، الفت کردستانی، افسر قاجار، انیس اصفهانی، امین کاشانی، امیر خسرو دهلوی، اهلی شیرازی، اشراق اصفهانی، ادئی ایزدی، امتیازی نجفی، امیر سنه اردلانی، ابدال بلخی، ادیب صابر ترمذی، اشرفی سمرقندی، اثیرالدین اومانی، امام قلیخان، امیدی طهرانی، ایلدرم بایزید، انورزید شیرازی، ابوالحسن خراقانی، اقدسی طوسی، اگهی یزدی، ادهم قزوینی، ابوالمعالی اصفهانی، انصاری قمی، امیر صالح جغتائی، امیر والهی قمی، اهلی جغتائی، اسیری اصفهانی، القاص میرزا صفوی، ابو سعید نیشابوری، احمد خان گیلانی،

ادهم کاشانی، انیسی شاملو، اسمی هروی، اگه شیرازی، امیر بخارائی، اشتهای اصفهانی، اکبر اصفهانی،انور یزدی، ابوالفرج سگزی، ابو یزید مظفری، ابو طاهر خاتونی، انصاری هروی، افضل الدین کاشانی، اسدی طوسی، بیانی کرمانی، بابا فغانی شیرازی، بیدل شیرازی، بساطی سمرقندی، بایزید بسطامی، بهار شیروانی، بدرالدین جاجرمی، بینوای اصفهانی، بیمار شیرازی، بیدل کرمانشهانی، بنای یزدی، بابا شهیدی قمی، بهرام بخارائی، بنایی هروی، بهار دارابی، باقر نطنزی، بلند اقبال شیرازی، بسحق شیرازی، بابا نصیبی گیلانی، باقی کرمانی، بسمل شیرازی، بهائی عاملی، بهار خراسانی، بندار رازی، بابا افضل، بدایعی بلخی، پرتو اصفهانی، پوربهای جامی، پریشان قراگوزلو، تمنای شیرازی، تاج الدین سرخسی، تسلی شیرازی، توحید شیرازی، تمکین شیروانی، تیمور افغان، تاج الدین تمرانشاه، تصنیفی جرفادقانی، تاراج اصفهانی، تمکین شیرازی، تشبیهی کاشانی، جمال الدین اصفهانی، جدائی ساوه، جذبی کرد، جامی، جبلی غرجستانی، جهانشاه قاجار، جلال قاجار، جواد اصفهانی، جلال الدین محمد اکبرشاه، جمال الدین قزوینی، جسمی همدانی، جدائی افشار، جوهری تبریزی، جعفر بیگدلی، جعفری تبریزی، جاهی صفوی، جلال عضد یزدی، جلال جعفر فراهانی، چماقلو بارفروشی، چشمه ایروانی، حلمی اصفهانی، حسن نهاوندی، حزینی یزدی، حافظ شیرازی، حیدری، حسرت همدانی، حافظ حلوائی، حالتی ترکمان، حیدر هراتی، حیرتی تونی، حیایی کاشانی، حیرانی قمی، حیدری تبریزی، حسن غزنوی، حکیم سعید قمی، حاتم کاشانی، حسن دهلوی، حسن فراهانی، حاجت شیرازی، حریف خندقی، حیدر سبزواری، حسن بیگ، حسن هندی، حزنی اصفهانی، حاوی سنندجی، خاقان قاجار، خیام نیشابوری، خموش طهرانی، خسائی نطنزی، خاقان محلاتی، خرسند شیرازی، خاور تبریزی، خواجوی کرمانی، خادم فارسی، خصالی کاشانی، خاوری شیرازی، خضری قزوینی، خلقی طهرانی، خاقانی شروانی، خواجه نصیرالدین طوسی، خرم شیرازی، خواری تبریزی، خیالی کاشانی، خادم اصفهانی، خسروی قاجار، خاطر مازندرانی، دولتشاه قاجار، درویش دهکی قزوینی، داوری کاشانی، داود اصفهانی، داوری شیرازی، دامی همدانی، دقایقی مروی، داعی قمی، درویش عبدالمجید، دانش مشهدی، دارابی قاجار، داعی اصفهانی، درکی قمی، داعی شیرازی، دامی اصفهانی، دقیقی مروری، دولت قاجار، ذوقی ترکمان، ذکاء الملک متخلص به فروغی، ذهنی کاشانی، ذوقی بسطامی، ذوقی اصفهانی، روغنی استرابادی، رونق اصفهانی، راهب نائینی، رفیق اصفهانی، رضی الدین نیشابوری، روشن اصفهانی، رفیعی کاشانی، رضائی کاشانی، رونقی همدانی، رمزی کاشانی، رجائی اصفهانی، رفیع الدین قزوینی، رفیع الدین کرمانی رشیدی، کرمانی، رحیمی ترکمان، رونق کرمانی، رهی اصفهانی، رامی یزدی، رودکی، رفعت نهاوندی، ریاض بروجردی، رشید وطواط، راوی گروسی، زکی کاشغری، زرگر اصفهانی، زکی همدانی، زایر، زکی شیرازی، سعدی، سلطان قمی، سلمانی ساوجی، سوزنی سمرقندی، سدیدالدین، سید محمد مشهدی، سیف الدین باخرزی، سایل طهرانی، ساغر شیرازی، سحری طهرانی، سنجر کاشانی، سالک اصفهانی، سلیم شاملو، سعدالدین جوینی، سیف الدین اعرج، سلطان قاجار، سامانی، سهیلی جغتائی، ساقی اصفهانی، سحاب اصفهانی، سیف الدین خوارزمی، سنائی غزنوی، سامانی شیرازی، سرهنگ تبریزی، سخائی اصفهانی، سعدالدین هروی، شفایی اصفهانی، شرقی قزوینی، شرفجهان قزوینی، شهاب ترشیزی، شهید بلخی، شاپور طهرانی، شهره قاجار، شیدای اصفهانی، شرف الدین کرمانی، شأنی تکلو، شاه نظر اصفهانی، شیونی قاینی، شیدای کردستانی، شمس تبریزی، شجاع کاشانی، شکیب شیرازی، شاه رضای طهرانی، شاه نعمة الله کرمانی، شاپور قاجار، شمس الدین جوینی، شوکتی اصفهانی، شعوری نیشابوری، شاه طاهر قمی، شیخ نجم الدین، شاه کبود جامه، شاه طهماسب صفوی، شایق لرستانی، شرر بیگدلی، شوریده شیرازی، شرف الدین اصفهانی، شاه صفی طهرانی، شاه شجاع، شاه سنجان خافی، شرف قزوینی، شوکت شیرازی، شرف شیرازی، شوقی تبریزی، شهودی لاهیجی، شحنه مازندرانی، شرقی یزدی، شرف عراقی، شحنه خراسانی، شیخ محمود شبستری، صابر ترمذی، صافی اصفهانی، صحبت لاری، صباحی کاشانی، صادق ملا رجب، صبوح اصفهانی، صابر طهرانی، صفیری جونپوری، صفوة الدین قراختائی، صفائی نراقی، صهبای قمی، صالحی مشهدی، صوفی اصفهانی، صائب تبریزی، صفی نیشابوری، صیقلی بروجردی، صبوحی بدخشی، صبور کاشانی، ضمیری اصفهانی، ضیاء اصفهانی، ضیای آذربایجانی، طبیب اصفهانی، طرب شیرازی، طرزی افشاری، طایر شیرازی، طغرل قاجار، طراز یزدی، طوفان مازندرانی، طرب نائینی، طلعت اصفهانی، طیان کرمانی، طایر جرفادقانی، طاهر انجدانی، طرفه محلاتی، طبعی قزوینی، طرفی تبریزی، طوطی آذربایجانی، طغرل سلجوقی، ظریف اصفهانی، ظهیرالدین سرخسی، ظفر کرمانی، ظهیرالدین فاریابی، ظهیرالدین اصفهانی، ظهوری ترشیزی، عاشق اصفهانی، عذری بیگدلی، علی شطرنجی سمرقندی، عبید زاکانی، عرفی شیرازی، عارض اصفهانی، عصمت بخارائی، عمادی شهریاری، عین القضات همدانی، عنصری بلخی، عمیدی دیلمی، عتابی تکلو، عاشقی سیستانی، عشرتی اصفهانی، عتیقی تبریزی، عمادی طهرانی، عتابی جرفادقانی، عطار نیشابوری، عبدالله مروارید، علائی، عالی شیرازی، علائی آشتیانی، عهدی ساوه، عماد فقیه کرمانی، عشرتی یزدی، عبدالباقی تبریزی، علی سمرقندی، عرشی تلکو، عبدالعزیز رکستانی، علی همدانی، عنقای اصفهانی، عصار تبریزی، عسجدی مروزی، عمعق بخارائی، عبدالخالق غجدوانی، عزیز لاهیجی، عارضی قمی، عزیز قزوینی، عبدالعزیز

ترکستانی، علاءالدوله، عتیقی سمرقندی، عذری تبریزی، عمادی لر، غیاث شیرازی، غیرت اصفهانی، غبار رازی، غیرت خراسانی، غالب خوزستانی، غزالی مشهدی، غیاثی استرابادی، غضنفر قمی، غالب طهرانی، غالب اصفهانی، فغفور لاهیجی، فارغی استرابادی، فنایی جغتائی، فردوسی، فسوی تبریزی، فدائی کرمانی، فدائی لاهیجی، فخری قاجار، فخرالدین هراتی، قریب اصفهانی، فروغی بسطامی، فصیحی هراتی، فصیحی تبریزی، فیاض لاهیجی، فنایی مشهدی، فیضی دکنی، فتوحی مروزی، فرهنگ شیرازی، فارغی شیرازی، فروغ الدین اصفهانی، فکری اصفهانی، فخرالدین کرمانی، فرخی سیستانی، فخری ایروانی، فرهنگ اصفهانی، فهمی کاشانی، فخر رازی، فسونی تبریزی، قطبی جنابذی، قدسی مشهدی، قمری آملی، قطران تبریزی، قاآنی شیرازی، قاضی یحیی گیلانی، قابوس وشمگیر، قیدی شیرازی، قراری گیلانی، قتالی اورگنجی، قتالی خوارزمی، کلیم کاشانی، کمال الدین اصفهانی، کلامی اصفهانی، کمال سبزواری، کسائی مروزی، کمال الدین مسعود خجندی، کوکب شیرازی، کوهی شیرازی، کوکب خراسانی، کاوس دیلمی، کاتبی ترشیزی، کاتب همدانی (کاتب و جامع نسخه)، گلشن شیرازی، گلخنی قمی، لسانی شیرازی، لبیبی خراسانی، لطف الله نیشابوری، لطفی نیشابوری، مشتاق اصفهانی، مقصود کاشانی، مستوره کردستانی، محسن مشهدی، مولی اصفهانی، منظر اصفهانی، مصور مشهدی، مسیح کاشانی، مجمر اصفهانی، مکتبی شیرازی، معنوی بخارایی، مایل افشار، مهستی گنجوی، مکنون گرجی، مانی تکلو، مظهر تبریزی، مسعود سعد سلمان، مظفر کاشانی، میرزا ابوالقاسم فندرسکی، محتشم کاشانی، مخزن کرمانشهائی، منصف قاجار، میلی ترک، میر حضوری قمی، مقصود قرابوغه، مولوی، مقصدی ساوه، میر اصلی قمی، مایل اصفهانی، میلی خجندی، میر صیدی همدانی، مخلص شیرازی، ملک قمی، موسوی خراسانی، ملابیخود جنابذی، محمد قتلغشاه هندوستانی، میرزا سلمان، ملا شمس الدین کرت، محمد غزالی، منعم شیرازی، محمود قاجار، معینی جوینی، میر صبری، میر مقبول قمی، ملکی تویسرکانی، موالی لاری، موالی تونی، محمد رضا پاشا، ملک الشعرا بهار، مجدالدین همگر شیرازی، مختاری غزنوی، مردمی مشهدی، محمد قلیخان کازرونی، منوچهری دامغانی، مشرب عرب عامری، محمی لاری، مظهر گجراتی، مقبل لشکر، منجیک ترمذی، منصور رازی، مونس اصفهانی، ملا مراد قزوینی، منظور شیرازی، ملکی سرکانی، محرم یزدی، مظهر کشمیری، محیط فراهانی، مایل فارسی، مشفق شیرازی، مؤیدالدین نسفی، میرزا ابوالقاسم کابلی، معین الدین، میر حضور کاشانی، مجیرالدین بیلقانی، مسیب خان تکلو، مسیحی تبریزی، معزی سمرقندی، مؤمن یزدی، میر حسینی غزنوی.–نصیب اصفهانی، نقی گلپایگانی، نظیری نیشابوری، نیازی صفوی، نزاری قهستانی، نورالدین محمد زیدری، ناظر کازرونی، نظام استرابادی، نیکی اصفهانی، نوری اصفهانی، نافع قمی، نثاری تبریزی، نادم لاهیجی، نظام اصفهانی، نشاطی هزار جریبی، نظامی گنجوی، نصرت اردبیلی، ناصر نجفی، نظام شیرازی، ناصر خسرو علوی، نعمت فسائی، نصیرالدین اصفهانی، نشاط قمی، نعمت شیرازی، نظامی عروضی، نجاتی مشهدی، نیاز شیرازی، نشاط اصفهانی، نصرت گیلانی، ندائی نیشابوری، نورعلیشاه اصفهانی، ناظر مازندرانی، نشاطی گرجی، نصیر همدانی، وفایی تفرشی، وحشی بافقی، وصالی مازندرانی، وقار شیرازی، ولی دشت بیاضی، وصال شیرازی، والی کردستانی، وصاف قاجار، وفای قمی، واحد جرفادقانی، وامق اصفهانی، واله لگزی، وحشت بختیاری، وفایی یزدی، وحدت هندوستانی، واعظی بلخی، واله داغستانی، هجری تفرشی، هاتف اصفهانی، هدایت طبرستانی، هلاکی همدانی، هلالی جغتائی، همای مروزی، هلاکو خان قاجار، هجری خراسانی، همام تبریزی، هجری قمی. همایون اصفهانی، همایون اسفراینی، همای نیشابوری، همایون شاه گورکانی، هاتفی جامی، یارک قزوینی، یعقوب ساوجی، یوسف کرجی، یاری اصفهانی، یغمای جندقی، یقین لاهیجی، یوسف طبرستانی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۰۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی بدأ بالاحسان و بدع خلق الانسان ... و بعد شعر در لغت بمعنی فهم و دانائی؛ **انجام:** خروس سحر چون بر آرد خروش چرا بلبل مست گردد خموش

خط: شکسته نستعلیق و ثلث، کا: عباس کاتب همدانی، تا: قرن ۱۴؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۱۲۸گ، سطور چلیپایی سه ستون، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۲۹۵]

● **السفینة الشعریة** / ادبیات / عربی

as-safīnat-uš šiʻrīya

مجموعه نفیسی است، گرد آمده از اشعار عربی که با مدایح اهل بیت (ع) آغاز شده و با مطالب گوناگون ادامه یافته است. در این مجموعه، اشعاری از «شیخ هادی بن احمد نحوی» و دیگر اعراب از خاندان او آورده شده است، و همچنین چند قطعه، منسوب به ائمه (ع) و قطعه‌ای نیز، از حضرت «ابوطالب» (ع) آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۳/۱

آغاز: من أبی نواس (ره) مما أنشده بحضرة الرضا علیه السلام و روحی له الفداء و التخمیس للشیخ هادی بن احمد النحوی، طاب ثراهم جعل الجنة ... یا سادة شرف الدنیا جنابهم؛ **انجام:** الطاهر المنتحب المرضی علی اشتق من العلی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵گ (۱–۲۵)،

اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۳۶ - ۱۹۳]

● **سفینه شمسا** / شعر / فارسی

safīne-ye šamsā

شمسا محمد خان، ق۱۱ قمری

šamsā mohammad xān (- 17c)

جنگ اشعاری است که شمسا در آن خطوط شکسته‌نویسان و خوش‌نویسان عصر خود را جمع آوری نموده است. متأسفانه نام اغلب کاتبان ذکر نشده است. موضوعات و مطالب این جنگ عبارت است از اشعاری از شعرا و رقعات و نامه‌هایی از ادبا و چند مثنوی و رساله بدین ترتیب: ۱. چند بیت از سعدی شیرازی به خط علی اصغر همدانی تحریر سال ۱۲۱۲ق؛ ۲. دیباچه سفینه؛ شاملو، مرتضی بن حسن؛ ۳. ساقی‌نامه شوکتی؛ شوکت اصفهانی، ابراهیم؛ ۴. اشعاری از: میرزا علی قلی خان شاملو، به خط محمد حسین تحریر ذیقعده ۱۰۵۸ در هرات، میرزا جلال، نصیرای همدانی، فصیحی انصاری، کلیم، یوسف شاملو بیک، اقدسی، یادداشت و بیتی از محمد عیسی گرمرودی من محال تبریز که در حضور ملا خلیل در جمادی الثانی ۱۲۶۸ق نوشته است، عرفی؛ ۵. آمار عمارات؛ ۶. دیوان محوی اردبیلی؛ ۷. نامه علمای ماوراء النهر به سادات مشهد و جواب آن؛ ۸ مسوده قبضی که میرزا محمد علی به محسنای قلندر نوشته، رقعه رخصت مولانا عبدالوهاب به مکه، رقعه رخصت مولانا اهلی به جانب مکه معظمه، نشان امیر سید احمد در باب تولیت اوقاف، نشان نظام الدین احمد برلاس، مینیاتور آب و رنگ شامل عکس دو زن؛ ۹. دیوان حسن شاملو؛ ۱۰. قضا و قدر؛ سلیم تهرانی، محمد قلی؛ ۱۱. مثنوی شکست دست؛ کلیم کاشانی؛ ۱۲. سوز و گداز نوعی؛ نوعی خبوشانی، محمد رضا؛ ۱۳. قصیدة ترجمة الشوق = هراس و مماس؛ عرفی شیرازی، جمال الدین محمد؛ ۱۴. نشان امیر محمد یزنین؛ ۱۵. حسن و عشق = صحت و مرض؛ فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان؛ ۱۶. علاوه بر مطالب فوق در سفینه زیر اشعاری از شاعران زیر آمده است: میرزا جلال، مظفر حسین کاشی، نصیرای همدانی، میر ابوالحسن، فصیحی انصاری، کلیم، یوسف شاملو بیک، اقدسی، جامی، محمد بن احمد، اثیرالدین، ملا زاده، فخرالدین، غزالی، خاقانی، احمد بن مؤید، رباعی از ابوالقاسم در وصف اصفهان، اشعاری از محمد رودکی، مهستی، کثیری، میر سید محمد ولد شاه قاسم، خواجه محمد طاهر، عندلیب، امیر زین العابدین، خواجکی، محمد صادق، امیر شمس الدین، مولانا نصیری، امیر قاضی، رشکی همدانی، سید محمد نوربخش، عبدالغنی، ملک بونی، بزمی، مسعود، ملا محمد عصار در تعریف قلعه، عبید زاکانی، بدیعی، ابوبکر بجلی، میر عبدالباقی، فکاری، قاضی بیضاوی، حیدری، شیخ شهاب الدین، تذروی، خواجه همام، امین الدین، اثیرالدین استکی، جمالا کازرونی، مجیرالدین سلطانی، از خسرو و شیرین میرزا قاسم جنابذی، کمال اسماعیل، شاپور فریدی، از خسرو و شیرین ملا عبدی، از شاهنامه اسدی، از شاهنامه فردوسی، صائب، نظیری، میر کمال الدین حسین، محمد قلی سلیم، نظامی، غزلی بی نقطه از بدرالدین جاجرمی، قاسم بیک حالتی، نجاتی، بابا افضل کاشی، میر صیدی، میر والهی، شیخ اوحدی، جمالای دهدشتی، قدسی سنه ۱۰۴۹، شعری از راقم جنگ، ملا ظهوری، میرزا ملک، میر معصوم، محوی اردبیلی، محمد رضا فکری، فغفور لاهیجی، حکیم رکنا، ناظم هروی، شرح حال خواجه علاءالدین صانعی و سید شمس الدین محمد زبدخانی، طالب آملی، ولی، ملا اوجی، نصرت، قصیده شانی تکلو، در تعریف مرقع شاه جهان از گفتار ابو طالب کلیم، فهمی، اختری، محبی شاملو، قصه‌هایی از مثنوی، اشعاری از حسن، صائب. حکایات و مطالبی به نثر از جمله هجو سلمان ساوجی درباره عبید زاکانی، دیباچه عقد نامچه، نعت رسول (ص) از کلام جامی. هجو حمار شاعر، سید محمد جامه باف، محمد علی سالک، ملک سعید خلخالی، میر جعفر کاشی، نادم گیلانی، نظیری نیشابوری، خواجه آصفی نیشابوری، عماد فقیه، نظام الملک، وصال شیرازی، سراج الدین، صفی الدین یزدی، ابو نصر محمد بصره ای، محمد بن عبدالعزیز کوفه ای، میر عزمی، شیخ عطار، قاسم ارسلان، درویش نظام، محمد هاشم، نادری، رضی الدین، ملا مؤمن حسینی، سیفی، کاتبی، شمس الدین ذاتی، عمر خیام، سید جلال عضد یزدی، ملا لطف الله، خواجه حسین ثنایی، میرزا جان، قنبری، شاه غیاث الدین عبدالعلی، محمد شرفی، آگهی، معینی، خواجه غیاث نقشبند، شوقی، وحشی، کسوتی، ملا حسن علی، نجدی، عشرتی یزدی، میر محمد باقر، امینی، مایلی، فغانی، فضل الله اوصاف، مجد همگر، ضیاء الدین فارسی، رفیع مرزبان ف ابو اسحق، میر فارغی، میر مرتضی شریفی، شریف، ملک قاسم نقاش، یاری محرر، ملهمی، ابراهیم خان، عادل شاه، قدری، صدرالدین، پرتوی، داعی، رازی، اوحدالدین کرمانی، اسیری، ابوالفرج، میر صافی، شاه جهانگیر هاشمی، حکیم سنایی، جنونی، خواجه حسن، محمد شاه انسی، میرزا عزیز خان اعظم، وحشتی، امیر خسرو، ابو سعید ابوالخیر، حسن عنصری، ظهیر فاریابی، ابو علی سینا، رشید وطواط، شمس الدین باقلانی، انوری، میرزا کامران، میر سید علی منصور، قاسم خان موجی، نیازی، ندیمی، ضیاء الدین محمود، عادلی، تبری، ملا بدخشی، حافظ خطیب، میرزا علی بیک، ادیب صابر، باقی، علی بن اسد، ملک شمال الدین، خواجه عبدالله انصاری، نامی، محمد امین مستغنی، عزیزی، حنظله باوغی، عبدالواسع جبلی، خواجه زاده، یوسف خان، غیوری، میر امانی، حمیدی، مظهری، واصلی، عالم، ملا امامی، رکن صاین، فخرالدین خالد، میرم سیاه، بابا علیشاه، ملا بنایی، نوری رندانی، شاه سنجان، شاه شجاع، تاج الدین اسماعیل، سیف الدین باخرزی، فرقی، نصرت، سقایی، میرزا رضی، مؤمن حسین، سحابی نجفی، اختری، صائب

تبریزی، میر نجات، مولوی (رومی)، حکیم عارف، طراز یزدی، بهاء الدین بغدادی، مسعود سعد سلمان، استاد محمد رضا، ابو نصر محمد بصره ای، زمانا مشهور، زمانا راضی، حقی خوانساری، میر سید محمد نجفی عتابی، درویش نظام، اقدسی، قاسم ارسلان، نقی پریزاد، الفتی، نادری، عبدالعلی، شیخ روزبهان شیرازی، میر محمد باقر، عبدی ابرقوهی، سعد گل، ملا جلال دوانی، عشرتی یزدی، میر فارغی، علاءالدوله سمنانی، درویش حسین سالک، ملک قاسم نقاش، کمال ابن غیاث، طبال بمی، عماد فقیه، ملا غیرتی، عادل شاه، ابراهیم خان، شرف الدین محمد فراهی، عاشقی، حکیم عثمان مختاری، یعقوب چرخی، عبدالحق، شیخ فیضی، خرم شاه، شیخ جمالی، شاه جهانگیر هاشمی، علی المنجم، بدیع ترکو.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، به خط خوشنویسان مختلف،مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، با یک تصویر که نقاش باشی آن را ترسیم کرده، در برگ «۶۱ر» نقوش مذهب مرصع در داخل کتیبه؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر با زمینه مذهب، مجدول، ۱۲۵گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۳۸ – ۲۲۵]

● **سفینه صامت** / گوناگون / فارسی

safīne-ye sāmet

سفینه‌ای است که به‌وسیله محمد صادق بروجردی متخلص به صامت جمع آوری و تحریر شده است. در آخر سفینه قصیده‌ای است از میرزا علی مردان مازندرانی متخلص به خرد متوفای ۱۰۹۸ق (فرهنگ سخنوران ۱۸۸) در وصف این سفینه و جمع‌کننده آن، در این قصیده از مرتضی قلی خان حاکم وقت نیز یاد شده است. اشعار و مثنوی‌های مندرج در این سفینه عبارتند از: ۱. قصیده عرفی شیرازی؛ ۲. فرهاد و شیرین؛ ۳. قاصد صبا؛ ۴. محمود و ایاز؛ ۵. یوسف و زلیخا؛ ۶. اشعار سعدی؛ ۷. اشعار جامی؛ ۸. لیلی و مجنون؛ ۹. اشعار فضولی؛ ۱۰. غزلی از حافظ؛ ۱۱. دیباچه بیاض امامقلی میرزا؛ ۱۲. بحر طویل؛ ۱۳. غزلیات حافظ شیرازی؛ ۱۴. حکایت حضرت یوسف با مصریان، حکایت گفتگوی مجنون، حکایت پادشاه؛ ۱۵. غزلیات مثمن از کلام میر مشتاق؛ ۱۷. غزلیات مخلص کاشی؛ ۱۸. غزلیات عاشق؛ ۱۹. اشعار محتشم؛ ۲۰. رباعیات باباطاهر؛ ۲۱. غزلیات، رباعیات و قطعات: در این بخش اشعاری از شعرای گوناگون درج شده بدین ترتیب: قطعه‌ای از نظامی، غزلیاتی از فغانی، غزلیات مشتاق، غزلیات ملا محسن فیض، غزلیات عراقی، غزلیات طوفان، غزلیات رفیق، غزلیات مشتاق، غزلیات نظیری، اشعار کمال الدین خجندی، غزلیات قصاب، غزلیات کلیم، غزلیات مشتاق، غزلیات نظیری، غزلیات میرزا عبدالباقی طبیب، غزلیات کلیم، غزلیات مولوی، غزلیات هاتف، غزلیات مشتاق، مخمس قصاب، قطعه‌ای از وحشی، قطعه‌ای از آقالر بیک متخلص به برهان، غزلیات نظامی، غزلیات شوکت بخارایی، غزلیات مشتاق، غزلیات طالب آملی، غزلیات میر کرمانی، غزلیات مجذوب، غزلیات عراقی، غزلیات مغربی، غزلیات طوفان، غزلیات شاهی، غزلیات خرد، غزلی از آقا تقی صبا، غزلی از عرفی، غزلی از صدی طهرانی، غزلی از فریدون، دو غزل از رفیق، غزلی از شوکت بخارایی، غزلی از آذر، غزلی از مشتاق، غزلی از مولی، غزلی از فایضی، غزلی از مشتاق، غزلی از یاری تبریزی، غزلی از واله، غزلی از وحشی، غزلی از قصاب، غزلی از خرد، غزلی از مولوی، رباعیات میرزا محمد نصیر، رباعیات میرزا ابوالقاسم هجری، رباعیات خرد، رباعیات [؟]، رباعیات بهرام میرزا، رباعیات میرزا طوفان، رباعیات مشتاق، رباعیات عاشق، رباعیات حافظ، رباعیات میرزا جعفر راهب اصفهانی، رباعیات سلمان ساوجی، رباعیات سراج الدین قمری، رباعیات فضولی، رباعیات خیام، رباعیات ابوسعید، رباعیات خیام، قطعه‌ای ابن حسام هروی، قطعه‌ای از عراقی، ۲۲. قصیده‌ای از میرزا علیمردان مازندرانی متلخص به خرد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از این سفینه صفحات ۵۶۹ تا ۵۷۷ افتاده است. همچنین صفحات ۴۰۸ تا ۴۱۲ و ۴۲۱ تا ۴۲۹ از متن و صفحه ۴۴۵ تا آخر از حواشی سفید مانده است؛ مجدول مذهب مرصع محرر، دارای دو سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، مشکی مذهب، ۲۹۶گ، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۳۶ – ۴۰۸]

● **سفینه صائب** / شعر / فارسی

safīne-ye sā'eb

صائب تبریزی، محمد علی بن عبدالرحیم، ۱۰۱۶؟ – ۱۰۸۶ ؟ قمری

sā'eb-e tabrīzī, mohammad 'alī ebn-e 'abd-or-rahīm (1608 - 1676)

تاریخ تألیف: ربیع الثانی ۱۰۸۰ق؛ محل تالیف: عباس آباد اصفهان

اشعاری از ۲۷۹ شاعر انتخاب و به درخواست شخصی ــ که نام وی در مجموعه حاضر محو شده ــ گردآوری نموده است. نام این شاعران در سفینه حاضر است: شیخ آذری، میرزا جعفر آصف خان، ملا آصفی، سلطان ابراهیم میرزا، ابوتراب بیگ، اثیر اومانی، اثیر اخسیکتی، ادیب صابر، ولی اردستانی، میر محمد مؤمن استرآبادی، میرزا اسد بیگ، حکیم اسدی، میر همایون اسفراینی، امیر شاهی هروی، سید حسن اشرفی سمرقندی، اقدسی مشهدی، امینا نجفی، شاه قاسم انوار، حکیم

انوری، انیسی شاملو، اوجی نطنزی، اوحدی، اهلی خراسانی، اهلی شیرازی، بابا فغانی شیرازی، بابر قلندر، میرزا باقر، باقری هروی، بسحق اطعمه، بنایی هروی، پسر ظفر خان، میرزا رحیم تبریزی، محمد مؤمن بیک ترکمان، شانی تکلو، جامی، عبدالواسع جبلی، نجیب الدین جرفادقانی، جسمی، حاتم کاشی، حاجی حسین خان، حاذق، قاسم بیک حالتی، حامد، حریفی (حریقی) مقصدی، حزنی اصفهانی، حسن خان، میر جلال الدین حسین، حقیری بربری، خاقانی، خالد بن ربیع، خان امانی، باقر خرده، خرده کاشی، حسین بیک خروشی، خسرو، حیدر خصالی، خضری قزوینی، خواجه شعیب، خوازی تبریزی، خیالی گیلانی، درکی قمی، حسن دهلوی، ذوقی تونی، محمد قاسم رازی، کلب حسین راغب، رشکی، رضایی کاشی، آقا رضی، محمد رفیعی واعظ، رکنا، روحانی، رودکی، ابوالفرج رونی، زکی همدانی، زمانا مشهور، زمانا نقاش، زمانی یزدی، سالک قزوینی، ساوجی، سلمان، سحابی، سدید الدین، سرابله هندی، عالم بیک سروری، سروری کاشانی، سعدی، میرزا سعید، میرزا سعید حکیم،سلطان علی بیک، سلمان ساوجی، محمد قلی سلیم، سنایی، محب علی سندی، سوزنی، سوزنی جدالی، سیری جرفادقانی، شاه نعمت الله ولی، شجاع کاشی، شراری همدانی، اکمل شرفی، شرمی، شریف تبریزی، علی شطرنجی، شفایی، شکونی جرفادقانی، شکیبی اصفهانی، شمسا صفیر، شهیدی قمی، شیدای هندی، عزالدین شیروانی، ادیب صابر، صبوری تبریزی، صرفی ساوجی، محمد صوفی، ضمیری اصفهانی، طالب آملی، آقا طاهر، ابوسعید طایی، طبعی قزوینی، طوفی تبریزی، محمد مقیم طهرانی، حیدر طهماسبی کاشی، ظریفی، ظفرخان، ظهوری ترشیزی، ظهیر فاریابی، عارف حسینی، عاملی بلخی، جمال الدین عبدالرزاق، حسن بیک عجزی، عجیبی خورجانی، عراقی، عرشی، عرفی شیرازی، غضایری رازی، عطار، عقیقی لامعی، علی نقی (تقی)، عماد فقیه، عمادی، عمادی شهریاری، عمعق، محمد رضا عنوان تبریزی، عنصری، عهدی، غازی قلندر، غروری کاشی، غزالی مشهدی، ابورجاء غزنوی، سید حسن غزنوی، غیرتی شیروانی، حسین بیک فارغ تبریزی، ظهیر فاریابی، فتحی اردستانی، میر ابوالحسن فراهانی، فرخی، فردوسی، آقا شاپور فریبی، محمود بیک فسونی، فصلی جرفادقانی، فصیحی تبریزی، فضولی بغدادی، قاضی احمد فکاری سبزواری، محمد رضا فکری، فهمی کاشی، قادری هندی، قاسم خان، قاسمی اردستانی، قاضی نور، قبلان بیک، محمد جان قدسی، قراری گیلانی، محمد امین قزوینی، شرف جهان قزوینی، قطران، سراج الدین قمری، سلطان محمد قمی، عبدالرزاق قمی، ملا ملک قمی، میرزا بیک قمی، قوسی تبریزی، قیدی شیرازی، کاتبی، ابوالقاسم کازرونی، ضیاء الدین محمد کاشی، محمد قاسم کاشی، کاکا قزوینی، سعد کافی بخاری، کافی ظفر همدانی، کاهی سبزواری، قاسم بیک کاهی، میرزا مقیم کتابدار، حسن بیک کرامی، کلاهی بهاری داعی، غضنفر کلماری، ابوطالب کلیم، کمال اسماعیل، کمال خجندی، کمالی سبزواری، فخر گورکانی، بابا نصیبی گیلانی، قاضی یحیی لاهیجی، لسانی شیرازی، مجد همگر، مجیر بیلقانی، محتشم کاشی، حکیم میرزا محمد، محمد فصیح، میر شجاع الدین محمود، عبدالعلی محوی، عثمان مختاری، مرتضی قلی سلطان، حکیم کایی بن علی مروزی، آقا رضی مسرور، مسعود سعد سلمان، میرزا ولی علی، مظهر، معزی، میر حیدر معمایی، مکتبی شیرازی، ملکی سرکانی، ملهمی تبریزی، منصف، منوچهری، موبد بلخی، مولوی، میر اشکی، میر الهی همدانی، میر بدیعی تونی، میر برهان، مریر تشبیهی، میر محمد مین میر جمله، میر حضوری، میر حضوری قمی، میرزا جانی عزتی، میرزا حلال، میرزا نظام شیرازی، میر سنجر کاشی، میر شوقی، میر صبرای اصفهانی، میر صیدی، میر عبدالغنی، میر عقیل همدانی، علی شیر نوائی، میرزا فصیحی، میر مجتبی، میر معصوم کاشی، میر والهی قمی، نادم لاهیجی، حجت ملک خراسان ناصر، ناصح تبریزی، ناظم هروی، نثاری، نزاری قهستانی، نسلی شیرازی، نصیبی، نوربخشی، ابراهیم حسین نصیری، نظیری نیشابوری، نطقی نیشابوری، نظامی نظیر مشهدی، رشیدی نورس قزوینی، نوعی خبوشانی، رضی الدین نیشابوری، نیک یاصفهانی، ابوبکر محمد واعظ بلخی، میرزا حسن واهب، وحشی، وحشی جوشقانی، میرزا محمد طاهر وحید، رشید الدین وطواط، وقوعی تبریزی، ولی دشت بیاضی، هاتف قزوینی، هجری قمی، هلاکی، هلالی، ملا رشید یزدجردی، یوسف بیک.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۳

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول؛ یادداشتی با مهر بیضوی که کتاب را یغما به سال ۱۲۶۵ به وی هبه نموده؛ یادداشتی از اسماعیل هنر به سال ۱۳۱۵؛ تملک: شاهزاده امیر تومان جهانسوز میرزا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۷۴گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۵۰۳]

● سفینة العارفین فی معرفة اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

safīnat-ol ʻārefīn fī maʻrefat-e osūl-ed-dīn

ورنوسفادرانی، محمد اشرف بن حیدر علی، - ۱۱۳۵ قمری

varnūsfāderānī, mohammad ašraf ebn-e heydar ʻalī (-1723)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه شوال ۱۱۳۴ق؛ محل تألیف: اصفهان

در اصول دین به روشی استدلالی و برای فهم فارسی‌زبانان. فهرست مطالب چنین است: مقدمه: در اولین واجب بر مکلف؛ مقاله ۱. اثبات صانع، دارای چهار فصل؛ مقاله ۲. نبوت، دارای

هفت فصل؛ مقاله ۳. امامت، دارای هجده فصل؛ مقاله ۴. معاد، دارای چهارده فصل؛ خاتمه: در مذاهب صوفیه.
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... أما بعد براصحاب اذهان صافیه و افکار زاکیه پوشیده ومخفی نیست که اجماع کافه علما منعقد است بروجوب معرفت الله تعالی
انجام: اما باید دانست که به مجرد آنکه کسی را صوفی گویند ... مادام که علم برسوء حال و فساد اعتقاد او بهم نرسانند لعن نباید نموده و کان الفراغ ...
[فهرستواره منزوی ۳۴۸/۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۷/۱-۱۹/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۳۱۰]

● **سفینه عشرت** / تراجم / فارسی

safīne-ye ʻešrat

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۵۲عکسی
در کاداس. تذکره شاعران؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۶۲گ [جنگ: ۱ - ۴۶۰]

● **سفینه عقیلی** / ادبیات / فارسی

safīne-ye ʻaqīlī

عقیلی استرآبادی، حاجی میرزا خان، ق۱۱ قمری
ʻaqīlī estarābādī, hājī mīrzā xān (- 17c)

مجموعه مهم و نفیسی است که مؤلف و فرزندش شمس الدین محمد، از آثار ادبا و دانشمندان جمع‌آوری نموده‌اند. در این سفینه دستخط عده زیادی از معاصرین مؤلف موجود است که به درخواست وی مطالبی را در آن نوشته‌اند. فهرست رسایل و مطالب مندرج در این سفینه چنین است: ۱. سراج منیر؛ ۲. مناسک حج؛ ۳. رباعی از محمد بدیع فسایی؛ ۴. بحر چهارده پاره؛ ۵. داستانی از سلطان محمود؛ ۶. داستان بلوهر و بوذاسف؛ ۷. تعریف کشمیر؛ ۸. دو نامه از ملاطغرای مشهدی؛ ۹. آشوب‌نامه؛ ۱۰. مثنوی دریا بار؛ ۱۱. مطلبی در پند و اندرز از جامع جنگ که در ۲ محرم ۱۰۹۳ در هند نوشته است؛ ۱۲. قصیده‌ای از صابر اصفهانی؛ ۱۳. قصیده و اشعاری؛ ۱۴. دو غزل از غنی کشمیری و صائب؛ ۱۵. نان و حلوا؛ ۱۶. نامه‌ای از عبدالله قطب محیی؛ ۱۷. اشعاری از: صائب، نجات حسینی، عبدالله، علی اکبر هرنس، ملا وقاری، علوی حسینی، مسعود دشتی، ابوتراب بیگ غلام، خادم همدانی، ایمان، ملا بهرام بیانی، صامت، سابق، حاج محمد گیلانی، واصل گیلانی، غنی کشمیری، وحید، میر ابوالبقا؛ ۱۸. نقل عشاق؛ ۱۹. منشآت آقا حسین خوانساری؛ ۲۰. گلشن آرا؛ ۲۱. شعری از محمد یوسف قزوینی به خط خودش؛ ۲۲. شعری از میرزا رشیدا؛ ۲۳. شعری از میر سید علی مهرب عرب؛ ۲۴. شعری از صفی قلی بیک؛ ۲۵. رقعه میرزا صائب؛ ۲۶. بحر طویل؛ ۲۷. بحر طویل؛ ۲۸. شعری از صائب؛ ۲۹. رقعه‌ای از رضیه به میرزا طاهر نصرآبادی نوشته؛ ۳۰. شعری از کلیم کاشانی؛ ۳۱. قصیده‌ای از میرزا علی رضا تجلی اردکانی؛ ۳۲. شعری از میر صیدی تهرانی؛ ۳۳. لوایح؛ ۳۴. غزلی از وحید؛ ۳۵. شعر از نجیب و وارسته؛ ۳۶. ساقی‌نامه؛ ۳۷. مثنوی حکیم کوثری؛ ۳۸. شعری از محمد یوسف حسینی جنابذی؛ ۳۹. شعری از عظیمای نیشابوری؛ ۴۰. شعری از صائب؛ ۴۱. دیباچه بیاض در سال ۱۰۹۰ نوشته شده است؛ ۴۲. غزلی از نعیم به خط خودش که در شوال ۱۱۰۶ به درخواست میرزا شمس الدین محمد نوشته است؛ ۴۳. شعری از صائب به خط ابوالفضایل اصفهانی؛ ۴۴. رقعه نصیرای همدانی که به میرزا معین میرآب نوشته؛ ۴۵. رقعه شاه جهان که برای علی مردان خان نوشته؛ ۴۶. شعری از میرنجات و حکایت جوان عاشق در بغداد و داستان ارباب و غلام که محمد اسماعیل جابری انصاری در ۷ رجب ۱۰۹۵ در احمدنگر به درخواست صاحب سفینه نوشته است؛ ۴۷. داستان آهنگر ارمنی به خط ابوعلی شهیر به محمد نصیر که به خواهش میر فخرالدین محمد نگاشته است؛ ۴۸. مطلبی درباره توبه به خط محمد حسین در بلده احمدنگر که در سال ۱۰۹۵ به خواهش صاحب سفینه نوشته است؛ ۴۹. حدیثی به نقل از حلیة المتقین؛ ۵۰. شعری از ملاقاسم مشهدی؛ ۵۱. حدیثی از حضرت پیامبر (ص)؛ ۵۲. مطلبی از سلطان محمود ملقب به امیر جلال که در ۸ آذر ۱۳۲۲ به جنگ اضافه نموده است؛ ۵۳. مطلبی از قادرخان شاملو که در ۲۸ صفر ۱۳۶۲ در مورد مسائل ایران به سفینه اضافه نموده است؛ ۵۴. قصیده ملا علی رضا تجلی ادرکانی (فارسی)؛ ۵۵. قدغن شراب؛ ۵۶. بهاریه؛ ۵۷. قصیده مسدس از مهری عرب؛ ۵۸. رقعه‌ای از محمد حسین معلوم تبریزی (پدر محمد تقی، کاتب این رقعه و شعر بعدی) که به شاه رضا در طلب سرمه نوشته است؛ ۵۹. شعری از سید علی خان جواهر رقم به خط محمد تقی بن محمد حسین معلوم تبریزی که در اورنگ آباد اواخر شوال ۱۰۹۷ نوشته است؛ ۶۰. انوار المشارق؛ ۶۱. گلشن خیال؛ ۶۲. فتح نامه سلطان محمد معظم بهادرشاه عالم؛ ۶۳. مثنوی؛ ۶۴. نان و حلوای شیخ بهایی؛ ۶۵. اشعاری از صائب؛ ۶۶. حدیثی که ملاحسن فارسی از کتاب عوالی اللئالی نقل و به فارسی ترجمه نموده است؛ ۶۷. رقعه؛ ۶۸. منشآت میرزا ابوتراب به خط محمد مقیم بن محمد حسین مرعشی مازندرانی که در روز پنج‌شنبه ۱۵ ربیع الاول در احمدنگر نوشته است؛ ۶۹. ترجمه رسالة الندامة فی زاد الآخرة؛ ۷۰. میرزایی نامه؛ ۷۱. قطعه‌ای از شاهنامه فردوسی درباره داستان رزم رستم با افراسیاب، که بعداً به سفینه اضافه شده است؛ ۷۲. رباعیات کمال؛ ۷۳. رباعیات سبحانی؛ ۷۴. رباعیات طالب کلیم؛

۷۵. رباعیات صایب؛ ۷۶. شعری از کلیم و نظیری به خط محمد شریف که به‌درخواست صاحب سفینه (حاجی میرزاخان استرآبادی) نوشته است؛ ۷۷. شعری از میرزا جلال الدین اسیر به خط محمد باقر بن ملا ولی که در غره ذیحجه ۱۰۹۶ در اورنگ آباد هند نوشته است؛ ۷۸. شعری از ظهوری به خط محمد شریف بن نورالدین محمد که در محرم ۱۰۹۵ نوشته است؛ ۷۹. شعری از محمد جعفر مذهب اصفهانی به خط محمد مقیم حسینی مرعشی که در احمدنگر هند نوشته است؛ ۸۰ شعری از میرزا علی رضا تجلی ادرکانی و میرزا اسماعیل؛ ۸۱ شعری از میرزا صادق به خط محمد مقیم حسینی مرعشی که در احمدنگر هند نوشته است؛ ۸۲ رقعه‌ای از نصیرای همدانی که به آقا رضا نوشته است؛ ۸۳ دعاهای: اعتصام، مناجات سیفی، چند حرز و خطبه حضرت آدم (ع)؛ ۸۴ چمن سخن؛ ۸۵ دیباچه بیاض شاه عباس؛ ۸۶ رقعه در خرابی کوسان و شکایت ایشان (فارسی)؛ ۸۷ بیان مفردات عالم؛ ۸۸ سخنان خواجه عبدالله انصاری؛ ۸۹ اشعار فارسی؛ ۹۰. شعری از شوکت؛ ۹۱. راه صواب؛ ۹۲. ترجمه العقاید الدینیة؛ ۹۳. دیباچه دیوان؛ ۹۴. اثبات الرجعة؛ ۹۵. مطلبی که مولانا سلطان محمود از خط شهید نقل نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۴۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۸ تا ۱۰۹۵ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور سرخ، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶ - ۳۷۷]

← سفینة العلم ≻ طیف الخیال فی مناظرة العلم و المال
← سفینه غزل ≻ اشعار
← سفینه غزل ≻ سفینه نظم و نثر

● **سفینه فطرت** / گوناگون / فارسی

safīne-ye fetrat

موسوی مشهدی، محمد بن فخرالدین، ۱۰۵۶ - ۱۱۰۱ قمری

mūsavī mašhadī, mohammad ebn-e faxr-od-dīn (1646 - 1690)

مجموعه داستان‌ها و اشعار و حکایات مختلف است که از لحاظ تاریخ اجتماعی و مردم‌شناسی دوره صفوی اهمیت دارد. مقدمه مؤلف از آغاز نسخه افتاده اما چند جا او به احوال خود اشاره کرده که اکثر آنها هم مربوط به سفرش به هند است: «محمد حسین پسر کوچک خواجه مذکور (خواجه درویش محمد کلانتر حومه شیراز) به هند آمده نوکر خان زمان شد. خان را پادشاه لشکر عظیمی همراه داده به جنگ دکنی و تاخت ولایت بیجاپور مقرر فرمود. راقم این حروف که در سلک منصب داران و بندگان درگاه خلایق پناه منسلک است از همراهان خان مشارالیه بود. چون از بیجابور لشکر دکنی آمد و به حوالی عساکر پادشاهی رسید» (ص ۳۵۳-۳۵۴) و «دیگر راقم این حروف در سفر هندوستان از بنارس به اکبرآباد می‌آمد و در اثنای راه به سرایی رسید» (ص ۳۹۶). مؤلف مدتی نیز در شیراز می‌زیسته است (ص ۲۰۶). وی اشعار زیادی هم از خود نقل کرده است. این عناوین در نسخه حاضر دیده می‌شود: فصل ۲. بیان بعضی از حکایات فرج بعد از شدت؛ فصل ۳. بیان حکایات متفرقه که از هر کتاب انتخاب نموده و از هر کس شنیده و ذکر هر کدام از آن مشتمل است بر یک گونه فایده و نصیحت و تجربه و از بعضی حکایات آن طبیعت را انتعاش و شکفتگی حاصل آید و لحظه‌ای به مطالعه آن فرحی دست دهد؛ فصل ۴. بیان فراست و لطایف قاضیان و فقیهان و واعظان و تدبیرات پسندیده معبران و احکام برگزیده منجمان و بعضی از لطایف و ظرایف به رتبه مشایخ و طبیبان و شاعران، شامل این بخش‌ها: ذکر فراست حکما و اطبا و لطایف و ظرایف ایشان، مذکور تعبیرات معبران، مذکور لطایف و ظرایف شعرا و سخنان بدیهه ایشان، مذکور لطایف عارفان؛ فصل ۵. احکام عجیبه از علم غریبه شانه‌بینان؛ فصل ۶. بیان سخنان با رتبه دیوانگان و ذکر فراست و شعور طفلان دانشمند سرشت و حرفهای غلامان و ظرایف و لطایف هر کدام از ایشان، شامل: ذکر سخنان اطفال صاحب شعور و لطایف ایشان، مذکور لطایف و ظرایف غلامان و سخنان و موقع ایشان؛ فصل ۷. حکایات زنان عاقله و سخن‌های به موقع بامزه و لطایف خاطر خواه ایشان و ذکر مکر و فریب ناقص عقلان آن طایفه و ظرایف آنها؛ فصل ۸ نقل سخنان مدعیان نبوت و گفتار ابلهان و حرف‌های ساده لوحان و کارهای دزدان و مهمانی بخیلان و طمع گدایان و هزل و ظرافت هر کدام از ایشان، شامل: مذکور سخنان مدعیان نبوت، بیان کارهای دزدان و ظرافت ایشان، ذکر مهمانی بخیلان و طمع گدایان و ظرافت‌های ایشان؛ فصل ۹. ذکر سخنان کران و کوران و عوران و احولان و لطایف آنها و بعضی از ظرافت‌های هر کس، شامل: مذکور احولان و عوران، بیان لطایف و ظرایف هر کس. علاوه بر عناوین بالا بنا بر فهرست باستانی راد (در آغاز نسخه) این حکایات نیز راجع به سلاطین صفوی و شعرای معاصر و امرا و بزرگان ایران در کتاب درج شده: ۱. حکایت سوداگر اصفهانی و زن عیار و یارانش و تدبیر شاه عباس دریافتن جواهرات بازرگان؛ ۲. حکایت مرد جواهری و دزدیدن رفقا ازو و تدبیر شاه عباس در یافتن دزدان؛ ۳. حکایت حاکم کاشان و شکایت نداف؛ ۴. حکایت سپاهی که از خراسان به تبریز می‌رفت؛ ۵. سیاست شاه عباس قاضی غلامعلی اصفهانی و پسرش نورا را به جهت رشوه گرفتن؛ ۶. حکایت شاه طهماسب و قاضی زاده کرهرود؛ ۷. حکایت شاه صفی و حکم محمود شانه بین خراسانی در شکست عثمانیان در ایروان و انتحار سرعسکر؛ ۸ عیاشی‌های شاه عباس و لطیفه‌گویی شاه با محبوبه و مطرب خاص خود لاله خاتون؛ ۹. شاه عباس و گل عنایت

مسخره دربار؛ ۱۰. راجع به دزدانی که در اردوی عثمانی‌ها بوده و اسب سربازان را کشته و برای شاه عباس جاسوسی می‌کرده‌اند؛ ۱۱. راجع به صوفیان عراق و ستایش شیخ صفی در مجالس و حلقه ذکر و اوراد خود و خلیفه آنان؛ ۱۲. راجع به صفی قلی خان پسر امام قلی والی فارس؛ ۱۳. حکایت فصل گل کاشان و روزهای شنبه و میر قدرت شاعر کاشی؛ ۱۴. حکایت ملک طیفور در کاشان؛ ۱۵. حکایت غنی تفرشی؛ ۱۶. لطیفه‌ای چند از حکیم شفایی اصفهانی؛ ۱۷. حکایت غیاثای حلوائی و نظامای مگس شیرازی؛ ۱۸. حکایت ملا حاتم شاعر کاشی و حالات او؛ ۱۹. حکایت معزی قهستانی؛ ۲۰. ملا محمد صوفی؛ ۲۱. ملا فریبی و خود مؤلف؛ ۲۲. شاعر کور اعمی تخلص قمی؛ ۲۳. شاعر درویش دهکی و ادعای پیغمبری او؛ ۲۴. شاعر مظفر هروی و ملک حسین کرت؛ ۲۵. شاعر شمس دده و کارهای او در هند و شعرش؛ ۲۶. محبوبه شاعره شیرازی نهانی تخلص و شعر او؛ ۲۷. راجع به میر شمس هروی؛ ۲۸. راجع به معزالملک اردستانی و طراری‌ها و کارهای عجیب او؛ ۳۹. راجع به حاجی اسد بیگ تبریزی خالوی امامقلی خان والی فارس و حالات او؛ ۳۰. راجع به داود خان برادر امامقلی خان؛ ۳۱. راجع به الهویردی خان والی فارس؛ ۳۲. راجع به خواجه درویش محمد کلانتر حومه شیراز و کارهای احمقانه او؛ ۳۳. حالات میر ابومحامد شیرازی و ساده‌لوحی‌های او؛ ۳۴. حالات شه خلیل الله یزدی و کارهای عجیب و رفتارهای او؛ ۳۵. بهرام بیگ پسر سلطانعلی بیگ اردوبادی و نوکر شدن او و نزد امامقلی‌خان در شیراز و داروغگی خنج؛ ۳۶. طراری‌های کمال رنگریز اصفهانی؛ ۳۷. شاه حسین بیگی و طراری‌ها و دزدی‌ها و کارهایی که در گرمسیرات فارس کرده؛ ۳۸. حالات مردم فارساین قزوین؛ ۳۹. سفر آقا تقی همدانی به هند و نوکر شدن او و نزد مؤلف و حالات او؛ ۴۰. راجع به اسکندر لودی و حالات او؛ ۴۱. راجع به ملک عنبر غلام نظامشاه دکنی والی دولت آباد و فطانت او؛ ۴۲. راجع به نظامشاه والی دکن؛ ۴۳. راجع به سید مبارک حاکم حویزه؛ ۴۴. راجع به مقرب خان و اکبر شاه؛ ۴۵. راجع به یوسف شاه کشمیری؛ ۴۶. راجع به بیرام خان ترکمان ملقب به خانخانان؛ ۴۷. راجع به کردیسم به ابراهیم کردی؛ ۴۸. راجع به قاضی محمد هروی و لطائف او؛ ۴۹. راجع به بشیر بریان پز شیرازی و کارهای طرارانه او؛ ۵۰. راجع به میر نورالله و محمد باقر منشی شیرازی؛ ۵۱. راجع به شیخ فیضی و عرفی شیرازی؛ ۵۲. راجع به شیخ فیضی و پسر خان عالم؛ ۵۳. راجع به حسن خان بیگ عمری صاحب صوبه کابل؛ ۵۴. راجع به خاف و مردم آن جا؛ ۵۵. راجع به یکی از اعزه قزوین که در هند به مرتبه امارت رسید و کارهای او و سخنانش؛ ۵۶. راجع به ذوالفقار خان ایلچی شاه عباس و مکالمه و جواب خردمندانه او به خواندگار روم؛ ۵۷. راجع به گلپری فاحشه اصفهانی؛ ۵۸. راجع به شاجی فاحشه هندی؛ ۵۹. راجع به غوریها و حماقت و ابلهی آنان؛ ۶۰. راجع به شاه طاهرا دکنی و اخلاق و رفتار بزرگوارانه و افتخار آمیز او در هند؛ ۶۱. راجع به ریش تراشیدن اکبر شاه هندی و ابوالقاسم بیگ؛ ۶۲. آمدن حاجی وقاسس از ماوراء النهر به هند و خدمت آصف خان پسر اعتمادالدوله؛ ۶۳. مسافرت مؤلف از بنارس به اکبرآباد و وقایع او؛ ۶۴. راجع به گرانی و قدر اسب در ملک دکن و عادلشاه والی بیجاپور و حکایاتی در این مورد؛ ۶۵. حکایات متعدد درباره چند تن از معاریف شانه بینی و مهره آنان که کارهای آنها را آنچه خود شاهد بوده و یا شنیده آورده؛ ۶۶. حکایت میرزا میران شاه ابن امیر تیمور و محمد شیرین مغربی و کمال مجید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸۰

آغاز: به خدمت آورد پادشاه حقیقت پرسید سقا ابتدا تا انتها به عرض رسانید و آن بی مروت همان به سقا دعوی ده اشرفی و انگشتر داشت؛ **انجام:** دید که سری برهنه کرده چیزی می‌نویسد از عقبش درآمد و سرش را به دندان گرفت. میر گفت هنوز از مغز خر خوردن سیر نشده ای

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ آغاز نسخه ۳ برگ معرفی کتاب از باستانی راد؛ خریداری از حسینعلی باستانی راد در مهر ۱۳۴۸ش؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱۷گ،۱۵سطر(۸×۱۶/۵)،اندازه: ۱۳/۶×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱-۵۴۴]

● **السفینة فی الدعا = مجموعه ادعیه** / دعا / عربی

as-safīna fī-d du'ā = majmū'e-ye ad'īye

مجموعه‌ای از ادعیه گوناگون است، مانند مهج الدعوات که به صورت جنگ دیده می‌شود؛ لکن در زبان عربی، این‌گونه مجموعه را «سفینه» می‌نامند، همچنان‌که «جنگ» در فارسی. این مجموعه، چندین رساله گزیده در خود جای داده است. مؤلف این «جنگ» از شاگردان «شمس الدین محمد بن علی الشجاع الانصاری، الحلی» زنده به سال (-۸۳۲ق) بوده و از کتاب غنیة العابد فی عمل المساجد او نقل می‌کند.

[درباره مجمد بن علی الشجاع الانصاری الجلی، ابن قطان طبقات اعلام الشیعة، سده ۹: ۱۱۸؛ فرهنگ زندگینامه‌ها: ۶۶۸/۱؛ ریاض العلماء: ۱۰۸/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰۸/۱

آغاز: دعاء التضرع ألی الله عزوجل فی الشدائد [...] و کان یدعو ابو عبدالله علیه السلام فی الشدائد [...] و یکشف عن ذراعیه و یرفع صوته؛ **انجام:** أنک علی کل شیء قدیر و صل علی محمد و آل أجمعین الطیبین الطاهرین

خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، دارای قلم خوردگی؛ کاغذ: شرقی، ۱۷۴گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۶ - ۱۵۰]

● **السفینة فی علم النجوم** / هیئت / فارسی

as-safīna fī ‘elm-en-nojūm

در سه فصل. نسخه بسیار ارزنده است.

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:۲۶/۵

کا: شریف بن شمس کاشانی، تا: قرن ۷ [نشریه: ۴ - ۳۲۷]

● **سفینة القماش و مدینة الریاش** / گوناگون / عربی و فارسی

safīnat-ol qomāš va madīnat-or rīyāš

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶ - ۱۳۵۲ قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860 - 1934)

متفرقاتی است در فقه و حدیث و اعتقادات و جز اینها به نظم و نثر از کتاب‌های مختلف و بدون ترتیب، که هنگام اشتغال به تفسیر و حدیث و فقه و برای سرگرمی در این جنگ نوشته.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۰۹

آغاز: الحمدلله الذی لا یحویه مکان و لا یحده زمان علا بحوله و دنا بطوله ماتع کل غنیمة و فضل و کاشف کل عظیمة و أزل؛
انجام: و المجد الشامخ و العز الباذخ الذی عظم قدره و نفذ أمره
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۳گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۹۲]

● **سفینة اللئالی** / تراجم / فارسی

safīnat-ol la’ālī

ولیخان شیرازی، محمد هادی بن محمد

valī-xān-e šīrāzī, mohammad hādī ebn-e mohammad

تذکره‌ای است در سرگذشت بیست و دو شاعر و اندکی از شعرهای آنها از محمد هادی بن محمد ولی خان که پس از ۱۲۵۱ در تبریز ساخته است با دیباچه‌ای درباره سبب تألیف این کتاب و سرگذشت مؤلف؛ و از آن برمی‌آید که او و پدر و برادرش از بزرگان فارس بوده‌اند و در زمان محمد شاه قاجار پس از آشوبی که در آنجا رخ داده به دستور او به ماندن در آذربایجان محکوم شده‌اند. در پایان نسخه شعرهای حاجی مخبر السلطنه است. فهرست نام شاعران: ۱. ابوالفرج رونی، ۲. ادیب صابر ترمذی، ۳. اثیرالدین اومانی، ۴. اثیرالدین اخسیکثی، ۵. اوحدی سبزواری، ۶. انیسی هروی، ۷. بشرا مرغزی، ۸. بهرامی سرخسی، ۹. جمال الدین عبدالرزاق، ۱۰. استاد دقیقی مروزی، ۱۱. رودکی، ۱۲. رشید وطواط، ۱۳. رضی الدین نیشابوری، ۱۴. سید حسن غزنوی، ۱۵. سید ذوالفقار شیروانی، ۱۶. سلمان ساوجی، ۱۷. سوزنی سمرقندی، ۱۸. ظهیر فاریابی، ۱۹. عمعق بخارائی، ۲۰. مختاری غزنوی، ۲۱. عنصری بلخی، ۲۲. عبدالواسع جبلی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۶۴

آغاز: بسمله. تذکره حمد و ثنای بی منتها که اشعار وافر آن اذکار و اوراد مسبحان ملاء اعلی آید و مفاتیح دیباچه اش مصاریع معرفت بر سراچه دلها کشاید شایسته دیوان حضرت عزت است ... چنین گوید ... ابن محمد ولیخان محمد هادی که تشبیب گزارش این مقاله و تسبیب نگارش آنست که در بدایت سلطنت شاهنشاه ... محمد شاه قاجار ... در تاریخ هزار و دویست و پنجاه و یک ۱۲۵۱ که فتنه‌ای در پارس پدیدار شد ... در اثنای توقف دارالسلطنه تبریز ... خواست مشغله‌ای پیدا نماید ... این مجموعه را ... در حیز تحریر در آورد ... و مسمی به سفینة اللئالی گردید
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۰۲گ، ۱۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۹۵۹]

● **سفینه محمد تقی مازندرانی** / گوناگون / فارسی

safīne-ye mohammad taqī māzandarānī

مازندرانی، محمد تقی بن محمد هادی، قرن ۱۲ قمری

māzandarānī, mohammad taqī ebn-e mohammad hādī (18c)

شامل اشعار و یادداشت‌های متفرقه فراوان که در قرن یازدهم و اوایل قرن دوازدهم جمع شده است: ۱. عرض و طول بلاد معموره؛ ۲. فرهنگ لغات؛ ۳. احادیث؛ ۴. شرح حال خواجه نصیرالدین طوسی؛ ۵. گفته‌ای از مجمع النوادر درباره مقبره خیام؛ ۶. مکتوبی که معتصم عباسی به قیصر روم نوشت؛ ۷. منشآت؛ ۸. قدغن شراب؛ ۹. دیوان ابوالفیض دکنی؛ ۱۰. گفته‌ای از مجالس المؤمنین؛ ۱۱. رقعه وصاف؛ ۱۲. حکایت؛ ۱۳. ساقی نامه؛ پرتوی شیرازی؛ ۱۴. گفته‌ای از ربیع الابرار زمخشری؛ ۱۵. حکایتی از خواجه نظام الملک؛ ۱۶. زند و زاهد؛ فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان؛ ۱۷. لطائف الطوائف (لطایف و ظرایف، لطائف الظرایف)؛ فخرالدین صفی، علی بن حسین؛ ۱۸. قضا و قدر؛ سلیم تهرانی، محمد قلی؛ ۱۹. من اخلاق محسنی؛ ۲۰. من حبیب السیر؛ ۲۱. از سیاست نامه؛ ۲۲. کتاب روضه؛ ۲۳. قضا و قدر؛ مسیح کاشانی، مسعود بن علی؛ ۲۴. سراج المنیر؛ کاشف شیرازی، محمد شریف بن محمد؛ ۲۵. دیوان میر ابراهیم کرهرودی؛ کرهرودی، میر ابراهیم؛ ۲۶. شیر و شکر؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین؛ ۲۷. من کشکول شیخ [بهایی]؛ ۲۸. گفته‌ای از اصمعی؛ ۲۹. ماده تاریخ وفات شاه عباس اول؛ ۳۰. الف ابدال (ابدال نامه)؛ ظهوری ترشیزی، نورالدین محمد؛ ۳۱. حساب جمل؛ ۳۲. اشعار.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۷

خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۶ شوال ۱۰۹۷ق در سیالکوت از قصبات پنجاب (ص ۸۰)، محمد تقی مازندرانی در ۱۱ شوال ۱۰۸۳ق در بندر تناسری (ص ۱۲۰)، صادق در ۱۰۸۳ق در راه بنگاله درروی

دریابار (ص ۱۳۹)، ۱۴ صفر ۱۰۸۶ق (ص ۱۴۳)، ۲۵ ذیقعده ۱۰۸۸ق در پتنه (ص ۱۵۲)، ۲۷ ذیقعده ۱۰۸۸ق در پتنه (ص ۱۶۹)، ۲۶ ذیقعده ۱۰۸۸ق در پتنه (ص ۱۸۴)، ۲۴ شوال ۱۰۸۶ق در دهاکه (ص ۲۰۱)، ۱۷ شعبان ۱۰۹۱ق در شهر نو (ص ۲۲۵)، ۵ جمادی الثانی ۱۱۰۸ق در قزوین (ص ۲۲۷)، سید محمد قمی در ۱۷ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق در جلال آباد (ص ۲۵۷)، محمد ولد منوچهر غلام امرگونه خانه در قصبه ارشی در ۲۲ شعبان ۱۱۱۸ق (ص ۲۷۲)، غره محرم ۱۰۸۶ق در حین که از تناسری لنگر برداشته روانه بالیسر بودیم در دریا محاذ اندمن (ص ۲۸۲)، عبدالغنی بن عبدالکریم گیلانی در ۲۲ جمادی الثانی ۱۰۹۰ق (ص ۲۸۳)، محمد مؤمن مشهدی در ۲۶ رجب ۱۰۹۴ق در دارالسلطنه شهر ناو (ص ۲۹۵)، جعفر بن شجاع اصفهانی در پتنه (ص ۲۹۶)، جعفر بن شجاع اصفهانی در پتنه (ص ۲۹۶)، محمد اسماعیل مشهد سری (ص ۳۰۳)؛ ص ۴۵ یک بیت شعر یادگاری به خط علیقلی بن حبیب الله جیلانی رازی در شب چهارشنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۳۲ق در شب چهارشنبه سوری وقتی که ۴ روز به سال نو باقیمانده بود در لنگر دو (؟) گیلان در اوقات توقف و زمان عزیمت به سمت رشت و طهران؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵۲گ، اندازه: ۱۴/۳×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۳۶]

← سفینه محمود ⟨ سفینة المحمود

● **سفینة المحمود = مجمع محمودی** / ادبیات / فارسی

safīnat-ol-mahmūd = majma‘-e mahmūdī

محمود میرزا قاجار، ۱۲۱۴ – ۱۲۷۱ ؟ قمری

mahmūd mīrzā qājār (1800 - 1855)

به دستور: فتحعلی شاه

تاریخ تألیف: ۱۲۴۰ق

تذکره‌ای است از محمود میرزا پسر فتحعلیشاه قاجار درباره شاعران زمان پدرش که به دستور او ساخته است. در دیباچه نخستین به نام «مجموعه محمود» نامیده شده و مورخ ۱۲۳۵ و در دیباچه دوم تاریخ ۱۲۴۰ آمده و نام «سفینه محمود» دارد. ضمن یک «مقدمه» و چهار «مجلس» و یک «خاتمه» در بیان شرح حال و تراجم احوال ۳۳۸ تن از شعرای متقدم و عصر زندیه تا زمان مؤلف است. در مقدمه و خاتمه این کتاب در مدیح و تمجید از فتحعلی شاه قاجار به نثر و نظم سخن رفته است و شرح مجالس بدین ترتیب است: مجلس ۱. بیان نتایج افکار و احوال شاهنشاه اعظم و نوباوگان سلطنت و بعضی از امراء و رجال؛ مجلس ۲. بیان خیالات وزرا و ارباب دانش که پیش کار و منظور شهریار و هر دیار بودند؛ مجلس ۳. بیان خیالات شعرای بلاد ایران زمین و غیره همه بر ترتیب حروف ابجد که به پنج «مرتبه» قرار داده شده: ۱) ذکر خیالات شعرای عراق، ۲) ذکر خیالات شعرای فارس، ۳) ذکر خیالات شعرای خراسان، ۴) ذکر خیالات شعرای گیلان و طبرستان، ۵) بیان خیالات شعرای آذربایجان؛ مجلس ۴. ذکر حالات شخص مؤلف. (بدری آتابای)

آغاز: دیباچه نخستین: درین زمانه رفیقی که خالی از خلل است ×× صراحی می‌ناب و سفینه غزل است. بسمله. سفینه وجود موجودات بامر ناخدایی در بحر امکان جاری است.

دیباچه دوم: خاقان رحم یزدان و نور ایمان سام میدان و آفتاب ایوان فرودیر پایه اش اوج افلاک است ... همان کتاب «گلشن محمود» که از تألیفات این مستمند است.

انجام: بویژه ز محمود ناسازمند ×× بمهر جهان شهریار آزمند

چاپ: در ۲ مجلد، در سال ۱۳۴۶ش، چاپ شده

[الذریعه ۱۹۷/۱۲ و ۴۲/۲۰؛ فهرستواره منزوی ۱۹۱۹/۳]

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۴

آغاز: سفینه وجود موجودات بأمر ناخدائی در بحر امکان جای است و بی مدد لنگر؛ **انجام:** بویژه ز محمود ناسازمند بمهر جهان شهریار آزمند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً عصر مؤلف؛ مجدول، با لوح مذهب؛ تملک: فرهاد بن ولیعهد در ۱۲۹۰؛ مهر: «محمود بر ولای علی زنده است ویس» (مربع)؛ جلد: تیماج گلی، ۲۸۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [مؤید: ۳ – ۶۴۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۸۵گ، ۲۱ سطر (۱۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۲۶۳۵]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴۱گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲ – ۷۰]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۲۱

آغاز: برابر دیباجه نخستین؛ **انجام:** مجلس چهارم – نام این کم نام و بی نشان محمود است تولد بعالم اندوه و غم روز شنبه دوازدهم شهر صفرالمظفر سنه یکهزار و دویست و چهارده بعد از انصراف پنج ساعت و پنجاه دقیقه شد. پس از ورود بعالم کون و فساد چهار سال در حجر والده و گوشه مهد آسوده بودم ... الی آخر.خاتمه کتاب قصیده در مدیح فتحعلیشاه قاجار: بدوران دارای جمشید بخت ×× خداوند دیهیم و شایان تخت / جهاندار فتحعلی پادشاه ×× که استاده بر اختر بر کلاه / پدر بر پدر پادشاه دلیر ×× گهر در گهر دو ده نره شیر / ستایش کنم روز و شب بر بشاه ×× کله گوشه زان بر فروزم بماه / بویژه ز محمود ناسازمند ×× بمهر جهان شهریار آزمند.

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه فرنگی نباتی، جلد: مقوای روغنی بوم قهوه‌ای مذهب، ۳۰۶ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۲۹/۵سم [ف: ۷ – ۴۴۸]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۹۲

آغاز: برابر دیباچه نخستین؛ **انجام:** مجلس چهارم - نام این کم نام و بی نشان محمود است تولد بعالم اندوه و غم روز شنبه دوازدهم شهر صفرالمظفر سنه یکهزار و دویست و چهارده بعد از انصراف پنج ساعت و پنجاه دقیقه شد. پس از ورود بعالم کون و فساد چهار سال در حجر والده و گوشه مهد آسوده بودم ... الی آخر. خاتمه کتاب قصیده در مدیح فتحعلیشاه قاجار: بدوران دارای جمشید بخت ×× خداوند دیهیم و شایان تخت / جهاندار فتحعلی پادشاه ×× که استاده بر اختر بر کلاه / پدر بر پدر پادشاه دلیر ×× گهر در گهر دو ده نره شیر / ستایش کنم روز و شب بر بشاه ×× کله گوشه زان بر فروزم بماه / بویژه ز محمود ناسازمند ×× بمهر جهان شهریار آزمند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوای روغنی بوم یشمی مذهب، ۵۷۳ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۹سم [ف: ۷ - ۴۵۲]

● **سفینه مصطفی** / ادبیات / فارسی

safīne-ye mostafā

موسوی، مصطفی بن مرتضی

mūsavī, mostafā ebn-e morteza

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۰۵

آغاز: بسمله، این نادره مجموعه اقسام سخن؛ **انجام:** جانم را به او سپارم کنار خاک کویش

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **سفینة المفردات** / شعر / فارسی

safīnat-ol mofradāt

سراج اورنگ آبادی

serāj-e owrang-ābādī

شعرهای شعرا است به ترتیب تهجی با ذکر تاریخ مرگ آنها که دیرترین آن ۱۱۰۸ق است، از شفیعای اثر است تا طالب آملی، ترتیب اساسی آن ترتیب هجائی قافیه‌ها است سپس رباعیات و مثنوی و مخمس با رعایت ترتیب حروف اول نامهای شاعران به تهجی، بیشتر از سرایندگان هند و سبک هندی است و با شعرهای سست. نام شاعران مجموعه چنین است: (آ) آشنا: عنایت خان، آرزو: سراج الدین علی خان، آزاد: میر غلام علی، آفرین لاهوری: فقیر الله، آصفی: خلف خواجه نعمت الله، آگاه: ملا نذر، آتش خان، آنی هروی، آشوبی نطنزی، آصف: نظام الملک، آگاه: میرزا کاظم، آفتی تونی. (الف): ادهم بیگ قزوینی، اسدبیگ قزوینی، الهام: میرزا شریف، اسیری: مختار بیگ، ابراهیم همدانی، ابوالحسن فراهانی، الهی: حکیم صدرالدین، افسری: کمال الدین، افضل، ایجاد: محمد احسن، امانی اصفهانی، امید: قزلباش خان، انیسی شاملو: اسماعیل بیگ، ادهم: ابراهیم، افصح: میر محمد علی، اعجاز: محمد سعید، اوحدی اصفهانی، ابن حسام قهستانی، احسان مشهدی، امنی قمی، افسری، اشکی قمی، امینا یزدی، ابوالفتح سیستانی، اثر: شفیعا، اسیر:میرزا جلال، اوجی نطنزی، الهی همدانی، احسن: ظفرخان، اشرف: محمد سعید، ایما: بندگی حسن، افتخار: سید عبدالوهاب دولت آبادی، امداد: شیخ غلام حسین برهان پوری، اهلی شیرازی، اقدس: عبدالواسع، ادائی یزدی: میر مؤمن، افضلی اله آبادی: شیخ محمد ناصر، اقدس بنگالی، رضی، القا، استغنا، انسی: حسن بیگ، اسدالله عباس آبادی اصفهانی، ایما همدانی، شاه میر، الفت: میرزا عبدالله، احسنی لاهوری، احسنی لاهیجانی، اخلاص، الفت، ملا داود شوشتری، اکسیر: امام الدین. (ب): بیدل: عبدالقادر، بدیع الزمان نصیرآبادی، باقر درگزینی، بی ریا، بی خبر: میر عظمت الله، برهمن چند ربهان، بهجت، باذل: رفیع خان، بی رنگ: میرزا محمدی اصفهانی، بقا ابرقوهی، بینایی: خواجه عبدالله، بسمل: عبدالعزیز، بیانی یزدی، بیگانه، بی غم، باقر کاشی خرده فروش، باقر اصفهانی، بینش کشمیری، باقی: ملا عبدالباقی. (ت): تکلو شانی، تجلی: علی رضا، تایب تفرشی، تسلی: ابراهیم شیرازی، تسلیم: زین العابدین، تقی، تنها: عبداللطیف خان ابن عم جلال اسیر، تایب هراتی، تنها: محمد سعید، تسلیم: محمد طاهر، تابع: میر محمد باقر قمی، تأثیر: میرزا محسن، تعظیما قمی: شاگرد صائب، تمکین، تجلی لاهیجی، تسلیم: شاه رضا خراسانی، تعین، تقی کاشی، تقی مازندرانی. (ث): ثابت: میر محمد افضل، ثاقب: میر مفاخر حسین سرهندی، ثمین. (ج): جودت: محمد ایوب بدخشانی، جامی جعفر ساوه ای، جرأت: موسوی خان، جرأت: آقا نجف قلی، جلال یزدی، جوهری قندهاری، جمالی دهلوی، جیشی: میر عبدالرحیم. (ح): حزین: محمد علی، حشمت، حیران، حیرت، حسن قندهاری، حیات گیلانی، حالتی: یادگار محمد، حافظ شیرازی، حسین علی شوشتری، حسن خان شاملو، حضوری قمی، حفظ الله خان فرزند سعد الله خان،حقیقت، حاذق، حسن دهلوی، حسابی نطنزی، حاتم کاشانی، حیرتی قزوینی، حالتی: قاسم بیگ ترکمان، حسین صراف اصفهانی، حسین بیگ پسر تکلو شانی،حاجی گیلانی، حجت مشهدی، میرزا مهدی، حلیمی کاشی: ملا مقیم، حقیری تبریزی، حرفی هندوستانی، حسرت: محمد اشرف. (خ): خالص: امتیاز خان، امیر خسرو، خاکسار: شکرالله خان، خالص: سید حسین، خضری قزوینی، خان خانان، خلقی، خوشگو، خاقانی، خصالی هروی، خراب، خازن: میرزا شریف. (د): دانش: میر رضی، دردمند: محمد فقیه، درویش قزوینی، دیری کابلی، دانا: محمد علی بن محمد سعید اشرف. (ذ): ذوقی اردستانی، ذبیح: شاه اسماعیل، ذوقی: محمد امین. (ر): راقم: میرزاسعدالدین، راسخ: محمد زمان، رایج: میر محمد

علی سیالکوتی، روحی: سید جعفر، رسا: جان میرزا، رسا اکبر آبادی، رودکی اصفهانی، رهایی: قاضی عبدالله، رونقی همدانی، رازی شیرازی، رفیع: میرزا حسن، رضی اصفهانی، رفیعا نایینی، رجائی: حسن علی، رازی: عاقل خان، راضی: زمانا، رشکی همدانی، روزبه، رضا قومشه ای، رضا لاهیجانی، محمد رضا کشمیری، روغنی روغنگر، روشن: قاضی محمد صالح، رضیه: مطربه.(ز): زمان اصفهانی، زمانا عراقی هجوری، زمانا راضی، زمانی یزدی، زایر: محمد فاخر، زکی همدانی، زمان کفش دوز شیرازی، زین العابدین اصفهانی، زمانه بیگ مهابت خان، زلالی خوانساری، زلالی خوارزمی. (س): سعید لاهیجی، سلمان ساوجی، سید: میر سید علی، سنجر کاشی خلف میر حیدر معمایی، سالک: محمد ابراهیم قزوینی، سالک یزدی، سرخوش: محمد افضل، سخا، سعید خان ملتانی، سالم، سمندر: میر رونق، سیادت: میر جلال الدین لاهوری، سیار: محمد صالح، سرعت: میر حسین مازندرانی، سلیم طرشی تهرانی: میرزا محمد قلی، سخنور، سروری کابلی، سابق: حاجی فریدون، سرمدی: محمد شریف اصهفهانی، سیف خان، سخن: میر عبدالصمد اکبر آبادی، سید یزدجردی، سرمد سعید، سعد کل، سایر مشهدی، سپهری: میرزا بیگ، سعید ایزدی نقشبندی، سعدالدین، ساقی جزائری، سامی: عزالدین، ساطع، سرآمد: شاگرد فقیر الله آفرین لاهوری، سراجا حکاک، سپاهی: قافلان بیگ، سری، سهمی بخاری،سامع، سروری: محمد قاسم، سابق: ملا علی نقی، سهیلی: شیخ احمد، سند کاشانی. (ش): شوقی: میر محمد حسین، شیدا، شوکت بخاری، شهید: میرزا محمد باقر، شوکتی: محمد ابراهیم اصفهانی، شرف آملی، شکوهی همدانی، شعوری مشهدی، شرف الدین حسین، شیعب بخاری، شکیبی: محمدرضا، شاپور تهرانی، شهید قمی، شراری همدانی، شریف بیگ برلاس اصفهانی، شفائی: شرف الدین، شهائی: میرزا خان، شعله: اعور پوخان، شهرت: شیخ حسین شیرازی، شهادت، شاعر، شرف قزوینی، شادمان کلهر، شرف اصفهانی، شاهی سبزواری، شریف تبریزی، شفقی گیلانی، شفیع اصفهانی، شریف شیرازی، شهید: میر غازی، شهید لاهیجانی: میر محمد هاشم. (ص): صائب:میرزا محمد علی تبریزی، صیدی تهرانی، صافی، صانع، صالحی هروی، صلایی شهرستانی، صبحی: میرم بیگ، صفی قلی خان، صبری بصری، صادق شیرازی، صامت: حاجی صادق اصفهانی، صبوری: محمد هاشم، صفیری: آقا شمسی قمی، صادق تونی، صرفی: شیخ یعقوب، صرفی: قاسم قمی، صحیفی شیرازی،صالح: منشی ایرانی، صفیری جونپوری، صفیا. (ض): ضمیری: شیخ نظام، ضیاءالدین، سید ضیاءالله، ضیاء دهلوی، ضیاء قزوینی. (ط): طالب آملی، طاهر: التفات خان نقده، طایف: محمد علی، طوطی ترشیزی، طالب تبریزی، طاهر علوی، طاهر دکنی،طبعی سیستانی، طبعی اصفهانی، طاهر نایینی، طبعی قزوینی، طاهر نصیرآبادی، طبیعت: سیف الدین، طفیلی، طاهر عطار، طغرای مشهدی. (ظ): ظهیرا نهاوندی، ظهوری، ظهیر تفرشی.(ع): عرفی شیرازی، ناصر علی،عالی: نعمت خان، علی نقی، عشقی، عطار: فریدالدین، عنوان تبریزی، عاشق: جعفر، عالم بخاری، عاقل دهلوی: میرزا محمد، عارف: میر عبدالحسین کاشانی، عنایت صفاهانی، علی گیلانی، عبدالجلیل، عزلت: میر عبدالولی، عیشی، عراقی همدانی، عیسی ساوجی، عتابی، عرشی یزدی: طهماسب قلی بیگ، علی قلی اصفهانی، عجزی: حسن بیگ عاجز: عارف الدین خان، عابد: عبدالرحیم، عزت شیرازی، عاصم خان: خواجه دوران محمد شاهی، عظیم: میرزا علی پسر ناصر علی،عنایت الله شیرازی، عالم گیر پادشاه، عظیما نیشابوری، عامل بلخی، عشرت کرمانی، عصری تبریزی، ملا علی، عبدالرحمن قمی، عبدی شیرازی، عهدی ساوه ای، عبدالمناف قمی، عتیق: عبدالله، علی رضا سیوستانی، عیانی: سید محمد طاهر، عزلت: میر عبدالولی. (غ): غنی کشمیری، ملا محمد طاهر، غنیمت: محمد اکرم، غافل: محمد تقی، غالب، غلام نبی، غریب، غروری کاشانی، غربتی، غیاثا حلوایی، غروری شیرازی. (ف): فرقتی: ابوتراب، فغفور: محمد حسین، فصیحی هراتی، فتحی اردستانی، ملا فرج الله، فیاض: عبدالرزاق، فطرت: موسوی خان معز، فیضی اکبرآبادی، فایق: میر احمد، فصیح: میرزا نادر الزمان، فانی: محسن، فایض نهاوندی، فایضا صفاهانی، فایز: شیخ محمد، فردین، فایض هندی: میر احمد، فروغی کشمیری، فرید کاتب، فهمی کاشی، فارغ تبریزی، فوجی نیشابوری، فقیر، فرد: شاه اسدالله، فکری: محمدرضا، فوجی: مقیما، فضولی بغدادی، فقیری تبریزی، فسونی: محمود بیگ، فیضان: محمد ابراهیم، فغانی. (ق): قاسم خان جونی،قدسی: محمد جان، قاسم دیوانه، قاسمی کازرونی، قوسی تبریزی، قانع سیوستانی، قبول کشمیری، عبدالغنی، قانع: آقا مشیت کاشی، قاسم انوار، قسمتی کرمانی، قراری گیلانی، قاسمی اردستانی، قاسم: میر ابوالقاسم، قبیلان بیگ، قابل: سید عبدالله، قادری: داراشکوه،قتلی بخاری، قاصد بخاری، قابل: محمد پناه، قیدی کرمانی، قاسم خان تبریزی،قسمت: ملاعلی نقی، قیدی شیرازی. (ک): کرمی کاشی، کاهی: محمد قاسم، کلیم: طالب همدانی، کمال خجندی، کاتبی نیشابوری، کوکبی: قباد بیگ، کم گو: عبدالرحیم، کرامی: حسن بیگ شاملو، کرم علی بیگ، کاظم کاشی، کاشفی: میر سید احمد، کافی سبزواری، کفری: میر حسین، کاکا قزوینی، کاظما تبریزی، کاظم ترقیمی، کلب علی مهابادی، کلامی اصفهانی، کاشف: میرزا ابوالفضل، کامل مراد آبادی: شیخ عظمت الله، کوکبی ماوراء النهری، کاسب یزدی. (گ): گلشنی کاشانی، گلشن: شیخ سعدالله، گنجی حرفادقانی، گل بابا بلخی، گستاخ، گرامی: عبدالرحمن. (ل): لامع همدانی، لسانی شیرازی، لطیف علی بیگ ترک، لبانی شیرازی. (م): مشرقی مشهدی، میرزا ملک، منیر لاهوری: ابوالبرکات، مسیح: حکیم رکنا کاشی، مخلص کاشانی، مظهر: میرزا جان جانان،

مشتاق تونی: نصیرا، مقیما دامغانی، محمد بلگرامی، محمد یار، مظفر تبریزی، محمدرضا مشفقی، منصور: میر غیاث الدین، مرتضی قلی بیگ، مظهر استرآبادی، منصف تهرانی، مقیم شیرازی، ماهر: میرزا محمد علی، مخمور: مرشد قلی خان، مفید بلخی، مشتاق اصفهانی، منوهر داس، منتهی: میر عطا، محسنا شیرازی، مردمی مشهدی، ملهمی تبریزی، موسی رضا همدانی، مسرور: آقا رضی، مقیم صفاهانی، سلطان مصطفی، ملك قمی، مطیع تبریزی، میر معصوم محب، مؤمن استرآبادی، میر حاج، مالی شیرازی، میر جمله میر بخشی شاه جهان، مسیحا: سعداللهت، معنی فارسی، مفرد همدانی، مفرد قمی، مهدی قمی، مدهوش: سید مبارك، ممتاز خان، مضمون: میر هاشم، شاه میم دهلوی، محشری خوانساری، منصور نایینی: برخوردار بیگ، مسعود زرگر اصفهانی، مهری: زن خواجه حکیم، مشفقی یزدی، ملاشاه بدخشی، محسن کاشی، مصور نقاش کاشی، مرشد یزدجردی، مایل دهلوی: میرزا قطب الدین. (ن): نوعی خبوشانی، نظام دست غیب، ناظم هروی، ناصح، میرزا عرب، نصرت: دلاور خان، نسبتی، تهانیسری، نقاش کاشی، محمد طاهر، نجات: منشی شاه سلیمان صفوی، نکهت شیرازی، نجف قلی خان اصفهانی، ناظم خان قمی، ناجی: آقا محمد حسین، ندیم کشمیری، نظیری نیشابوری، نادری سمرقندی، قاضی نوری، نیکی نطنزی، نورس قزوینی، نویدی شیرازی، نظمی اصفهانی، نخلی بخاری، نادم لاهیجانی، نورالدین محمد خان، ناطق اصفهانی، نور جهان بیگم، نزهت وامقانی، نصیرا همدانی، نظام استرآبادی، نرگسی: محتسب هرات، نامی تهرانی، نشانی: علی احمد دهلوی، نشاطی دهاوندی (دماوندی)، نوروز علی بیگ تبریزی، ناجی: اعظم قلی، نقاش: سراجا جربادقانی، نصیب: حاج طالب اصفهانی، نوازش: رشیدا قزوینی، نجیبا شیرازی، نطقی نیشابوری، نگاهی: میرزا محمد، نشأه: محمد تقی بیگ، نیازی شبستری، نیازی تونی، نسبت فارسی. (و): واعظ تبریزی، وحید: میرزا طاهر، واضح: ارادت خان، واحد اصفهانی، وامق، وحشت اردستانی، ملا جلال الدین، وجدان: میر معصوم، واجب قندهاری، والی: نجف قلی بیگ، والی: میرزا افضل بخاری، وفا هروی، واثق نیشابوری، وجهی: علی اکبر بیگ، وقاری یزدی، واقف خلخالی، وارسته: امام قلی بیگ، واضح، آقا زمان اصفهانی، واصل لاهیجی، وحدت گیلانی، حکیم عبدالله، وارد، وحدت: عبدالواحد سرهندی، ملاولی، وحشت: عبدالواحد تهانیسری، وحشی بافقی، وحشی کاشانی، واهی قمی، واهب: میرزا حسن صفاهانی، واله: میرزا یوسف. (هـ): هلالی ترك جغتائی، همت: محمد عاشق کور گهپوری، همت سیستانی، همتی: محمد افضل، هاشمی: شاهجهان گیر کرمانی، هادی ابرقویی، هجری قمی. (ی): یحیی کاشی، یقین دهلوی، یوسف: میرمحمد، یوسف جویباری، یکتا: احمد یارخان، یمنی سمنانی، یتیم یزدجردی، یاری شیرازی، قاضی یحیی، یگانه بلخی، یحیی سبزواری، یارك قزوینی.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱ [نشریه: ۶ - ۶۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۰۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۳۹۸]

← سفینة الملوك ⩾ هدایت نامه

● السفینة المنجیة فی مستخلص المرفوع من الأدعیة / دعا / عربی

as-safīnat-ul munjīya fī mustaxlaṣ-il marfū‘ min-al ad‘īya

ویسی، احمد بن هاشم، - ۱۲۶۹ قمری

veysī, ahmad ebn-e hāšem (- 1853)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۶۳/۶

آغاز: بسملة، الحمدلله باری البرایا و واسع المنی و العطایا، مجیب دعاء الداعین و میسر السبیل للساعین و بعد، فان الله تبارك و له الحمد، خلق الخلق یمن علیهم بأنواع الإمتنان و دعاهم إلی ما یستحقون معه الخلود فی غرف الجنان؛ **انجام:** و نشألك رزقاً طیباً و علماً نافعاً و عملاً جاریاً متقبلاً و ذریة طیبة و عیشاً طیبة و خاتمه طیبة و آخرة طیبة یا أرحم الراحمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۱۸۶پ-۲۰۱ر)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۸۳]

← سفینة النجات ⩾ بیاض ابراهیمی

● سفینة النجاة / کلام و اعتقادات / فارسی

safīnat-on najāt

تجلی شیرازی، علیرضا بن حسین، - ۱۰۸۵ قمری

tajallī šīrāzī, ‘alī-rezā ebn-e hoseyn (- 1675)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۷ ربیع الاول ۱۰۶۷ق؛ محل تألیف: هند

کتابی ساده در موضوع امامت و مختصری هم از مبدأ و معاد و نبوت را نوشته و هنگام عودت از هندوستان به ایران تألیف نموده است. در سه «مقام» و یک «خاتمه»: مقام ۱. معرفة الله، مشتمل بر دو «اساس»: ۱) تقریر دلیل بر ثبوت واجب الوجود، ۲) صفات واجب الوجود، و تمام مقصد در ضمن چهار منهج خواهد شد؛ مقام ۲. نبوت، مشتمل بر «فاتحه» و چهار «رکن»: فاتحه: در بیان معنی مراد از نبی، رکن ۱) بیان ضرورت وجود نبی، ۲) طریقه علم به نبوت، ۳) تقریر دلیل بر نبوت خاتم النبیین، ۴) عصمت نبی و بعضی دیگر از شرایط؛ مقام ۳. امامت، مشتمل بر دوازده «اصل»: ۱) بیان برخی از اوصاف امام و شرایط امامت،

۲) در حدیث غدیر خم و متعلقات آن، ۳) در آیه انما ولیکم الله، ۴) در حدیث منزلت، ۵) در آیه تطهیر و بعضی از مناسبات، ۶) در حدیث تمسک و مناسبات آن، ۷) ذکر اخباری که مشتمل است بر وصایت و دلالت و خلافت و امثال آن، ۸) ذکر احادیثی که تصریح شده در آنها به امامت ائمه اثنا عشر و حدیث من مات و لم یعرف امام زمانه، ۹) ذکر برخی از فضایل مستلزم امامت مستنبط از آیات و احادیث و بیان افضلیت امیرالمؤمنین علی ابن ابیطالب، ۱۰) مطاعن خلفای ثلاثه، ۱۱) ذکر برخی از کلمات و خطب حضرت امیر که دال است بر بطلان خلافت خلفای ثلاثه، ۱۲) قلع ماده شبهه اهل خلاف از اجماع و غیره در این اصول اندراج یافته و دلایل و براهین قاطعه بر امامت بلاواسطه امیر المؤمنین علی بن ابی طالب و بطلان امامت خلفای ثلاثه؛ خاتمه: در بیان مجملی از معاد. در اصل‌ها عنوان‌های: «ارشاد، تکمیل، تبصره، فیض، هدایة، تنویر، لمعه، تذکره، تلویح» نیز به کار رفته است.

آغاز: بسمله. الحمدلله فاطر السماوات و الارض و جاعل الملائکة ... اما بعد چنین گوید کمترین محتاج رحمت ایزد بی نیاز ابن کمال الدین حسین علی رضا ... که چون در عنفوان شباب حسب الاقتضای قهرمان نافذ الحکم تقدیر سفر هندوستان روی نمود و در آوان توقف درآن حدود ...

انجام: و قدرتش اصل همه قدرتهاست تصرف درمخلوقات خود از تغییر و تبدیل و ایجاد و ابقا و افنا و غیر اینها چرا مستبعد باشد انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له ... الحمدلله الذی وفقنا لتتمیم هذا التألیف و یسرلنا الفراغ من الاتمام فی یوم الثلثا سابع عشر شهور ربیع الثانی سنة سبع و ستین من الهجرة النبویة.

چاپ: تهران، ۱۲۶۳ق، سنگی؛ بمبئی، ۱۳۰۶ق.

[الذریعة ۱۶۷/۹ و ۲۰۱/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۹۵۸/۲؛ فرهنگ سخنوران ص ۱۱۰؛ فهرستواره منزوی، ج۹، ص۳۴۸–۳۴۹؛ دنا، ج۶، ص۱۵۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۰۶۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۶) [ف: ۱۶ – ۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۶۷ق؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۸گ، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۰ – ۱۹۸۸]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شهریار بن اسد داد هزاوه‌ای، تا: ۱۰۸۰ق؛ مهر: «عبده محمد باقر» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، مذهب، ۱۶۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۷]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: ملك محمود بن حاج محمد اردکانی، تا: ۱۳ رجب ۱۰۸۶ق؛ مصحح، در پایان در دو برگ نام منابع اهل سنت که در کتاب از آن استفاده شده آمده؛ ۲۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۷]

۵. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۶۹

آغاز: داله بر امامت علی بن ابی طالب اصرار می‌ورزیدند و بسیاری از محبین اهل بیت بنا بر آنکه از علوم عقلی و نقلی نصیبی کامل نداشتند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: والده میرزا محمد سریزدی، ۱۳۷۶؛ ۱۶۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱ – ۱۳۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۵۸

خط:نسخ معرب و نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۷ – ۵۸]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سبز، ۱۵۶گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۲سم [ف: ۱ – ۲۹۲]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰–۸/۷۰

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمدحسین شالی، تا: ۱۲۰۱ق؛ افتادگی: وسط؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۴ – ۲۳۱۲]

۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۰ فیاض

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۰۳ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴۷گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: – ۱۰۶]

تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۶۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ – ۶۹۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد علی زمینداوری، تا: جمادی الثانی۱۲۴۰ق، جا: هرات؛ واقف: شیخ حسن، ۱۲۴۴؛ ۱۶۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۶۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۶ ذیقعده ۱۲۶۳ق؛ نسخه پردازی هندی، مجدول، مصحح؛ مهر: «محمد مهدی» (بیضی)؛ کاغذ: صنعتی شکری، جلد: میشن بنفش، ۸۹گ (۲۰۳پ–۲۹۱ر)، ۲۱ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۱۹/۳×۲۸/۸سم [ف: ۲۹/۱ – ۴۰۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۸۵

آغاز: و مجالس بر سبیل کنایه و تصریح در میان ایشان سخنان در باب امامت مذکور؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۸۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناسزا میگفتند و معایب.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش خاتمه را ندارد؛ با یک صفحه فهرست کتاب‌های معتبر اهل سنت و جماعت است که در مبحث امامت از آنها نقل کرده و مأخذ مبحث امامت است؛ واقف: دکتر حسن شهیدی، مرداد ۱۳۴۴؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقوا، ۱۹۹گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۱۶۹]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۸۵

آغاز: بر سبیل کنایه و تصریح در میان ایشان سخنان در باب امامت مذکور می گشت؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ شوال ۱۲۳۵؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۸۹]

۱۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** میانه آنها نیست مثل شق قمر و حرکت کردن درخت از جای خود و آمدن به نزد آنحضرت.

خط: نسخ عربی معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عبد الملک بن محمد ابراهیم بواناتی؛جلد:تیماج،۱۴۸گ،۱۷سطر(۱۵×۲۱) [ف: ۲ - ۳۷۸]

● **سفینة النجاة** / کلام و اعتقادات / فارسی

safīnat-on-najāt

محمد خلیل بن حاجی محمد، ۱۰۳۵ - ۱۰۹۳ قمری

mohammad xalīl ebn-e hājī mohammad (1626 - 1682)

تاریخ تألیف: شنبه ۲۶ رجب ۱۰۸۸ق؛

مؤلف در پنجاه و سه سالگی در ۱۲ «باب» ساخته است؛ در فضایل امیرالمؤمنین علی و امامان شیعی دیگر است و ترجمه بدی است از کتاب‌های اخبار شیعی. عنوان‌های «مفتاح الابواب»، «صدف»، «بحر»، «فصل الخطاب» و «گوهر» دارد نام کتاب و مؤلف و تاریخ در پایان آمده است.

آغاز: بسمه.الحمد لله عدد ما خلق الله و الحمد لله مثل ما خلق الله ... بسمله و ما قدر و الله حق قدره ... اما بعد روایت کند شیخ بزرگوار راوی مناقب حیدر کرار

انجام: انک علی کل قدیر و بالاجابة بدید برحمتک یا ارحم الراحمین

[فهرستواره منزوی، ۱۶۸۷/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹۷گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۱۰ - ۱۵۶۴]

● **سفینة النجاة** / کلام و اعتقادات / فارسی

safīnat-on najāt

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، - ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۳ق

در ۱۲ «باب» ساخته است.

آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد ای عزیز بدانکه غرض از آفرینش انس و جان تحصیل معرفت و طاعت خدای رحمن است.

انجام: طوفان ضلالة بدت وار تفعت ×× یا قوم علی غیبة نوح نوحوا

[الذریعه ۱۹۹/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۴۹۶/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی حسینی مازندرانی، تا: دوشنبه صفر ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۵۷گ، ۱۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۴۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله ... اما بعد چون این؛ **انجام:** وقف عام وقف عام وقف عام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: غلامحسین افشار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۶۳

آغاز: بسمله. اصل نسخه که بسفینة النجاه موسوم است از مصنفات مولانا طاهر محمد است؛ **انجام:** آن فدک سوبما از بابت ارث پیغمبر صل الله علیه و آله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ چهل سوره از تورات ترجمه امیرالمؤمنین ضمیمه این نسخه است؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

● **سفینة النجاة** / عرفان و تصوف / عربی

safīnat-un najāt

دمیری، محمد بن مشعل، ق۱۱

damyarī, mohammad ebn-e maš'al (- 11c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۳۲

آغاز: یقول العبد الذلیل الراجی عفو ربه الجلیل ... نحمدک اللهم یا قدیم الاحسان ونشکرک علی ما انعمت به علینا من بیان براهین التوحید والایمان ... اما بعد، فقد تکلم الناس فی طریق الوصول الی معرفة الله تعالی قدیماً و حدیثاً؛ **انجام:** ان یزهد فی اوله و یخاف من آخره و الله سبحانه و تعالی اعلم و فی هذا القدر کفایة ... و کتبه بیده الفانیة افقر العباد ... محمد بن مشعل ... سنة ستة و ستین و الف من الهجرة النبویة علی صاحبها افضل الصلاة و اشرف التسلیم. آمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۷۰گ،۲۵سطر(۹×۱۴)،اندازه:۱۵×۲۰/۵سم[ف:۳۸-۳۹۹]

● **سفینة النجاة = المقالات = مقالات خمس** / دعا / فارسی و عربی

safīnat-on-najāt = al-maqālāt = maqālāt-e xams

قزوینی، علی اصغر بن محمد یوسف، - ۱۱۲۰ قمری

qazvīnī, ʻalī asqar ebn-e mohammad yūsof (- 1709)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۸ق

کتاب مفصلی است در ادعیه و اعمالی که مکلفین در اوقات عمر برای کسب سعادت دینی و دنیوی و دفع رذایل صوری و معنوی به آن محتاجند در یک «مقدمه» و پنج «مقاله»: مقدمه در فضل دعا و آداب و اوقات آن در پانزده امر؛ مقاله ۱. اعمال روز و شب در دوازده باب و خاتمه؛ مقاله ۲. اعمال هفته شامل چهارده باب؛ مقاله ۳. اعمال ماه‌ها و سال‌ها که این مقاله را در هشتم ربیع الثانی ۱۰۹۸ق تألیف نموده؛ مقاله ۴. اعمالی که خاص وقت و زمان معینی نیست، مشتمل بر چهارده باب؛ مقاله ۵. زیارات، شامل پنج «باب»: ۱) اعمالی که مناسب هر یک از مشاهد چهارده معصوم (ع) است، ۲) اعمال اماکن متبرکه واقعه در نجف و کوفه، ۳) اعمال اماکن متبرکه واقعه در مدینه، ۴) اعمال کربلای معلا، ۵) اعمال مقابر قریش و اعمال سر من رأی. (فاضل)

آغاز: شکر و سپاس کریمی را سزد که مناجات را سبب انجام حاجات و انتظام امر نجات گردانید و دعا را باعث علو درجات و محو سیئات ساخت.

انجام: و مد فی اعمارهم و زوفی آجالهم و بلغهم اقصی آمالهم دینا و دنیا و آخرة انک علی کل شیئی قدیر. تم الزیارات.

چاپ: چاپ لکنهو هند، ۱۳۰۰ هجری

[الذریعة ۱۹۹/۱۲؛ أعیان الشیعة ۱۷۱/۸؛ سفینة النجاة چاپ لکهنو ۱۳۰۰ق؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۱۲/۲؛ کشف الحجب ۳۰۹؛ فهرستواره منزوی ۴۸۵/۷]

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۸۰

آغاز: برابر

تا پایان مقاله دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ یا ۱۰۹۵؛ در پایان مقاله اول: مقابله کرده شد از اول تا آخر با نسخه مصنف با حواشی که از اصل نسخه نوشته شده ۱۲ شوال ۱۱۱۶؛ ۱۳۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲ - ۷۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۶۳

خط: نسخ معرب، کا: محمد جعفر بن محمد حسین لاهیجی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ ذیقعده ۱۰۹۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح‌های رنگین؛ تملک:ابوالقاسم بن محمد شریف مختاری به تاریخ ذیقعده ۱۳۲۵ با مهر «المتمسک بولایة علی ابوالقاسم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۵۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۳۴

شامل مقام اول و دوم؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۸ق [د.ث. مجلس]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین. سلام هی حتی مطلع الفجر.

مقالات اول، دوم و سوم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱، از عصر مؤلف؛ از روی نسخه اصل به خط مؤلف، مصحح، محشی با رموز «ق»، «لراقمه»، «معرب»، «مهذب»، «ص»، «نهایة» و ...، مجدول مذهب؛ با یک وقف‌نامه که در آن «سید محمد بن میر محمد علی مشهور به حاج میرزا کوچک کتاب فروش» بر حسب وصیت «حاج میرزا جلال الدین ابن اخ میرزا کوچک مزبور» این کتاب را در محرم ۱۲۵۲ برکافه طلاب امامیه وقف نموده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آجری قهوه‌ای، مذهب، با نشان سازنده جلد «أقل السادات محمد باقر»، ۲۳۲گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۶/۵×۱۷سم [ف: ۳۰ - ۶۸۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۶۲۳

مقال ۵ در زیارات؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [د.ث. مجلس]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۳

آغاز: بسمله، مقال چهارم، در اعمال متفرقه که مخصوص به وقتی نیست و مشتمل است بر پانزده باب، باب اول، در ذکر بعضی از نمازها؛ **انجام:** و از برای دفع غنجه که عوام آن را خنجو گویند، گفته که چون خاکستر چوب تاک را در آب کنند و هر سه روز نسخه «مقال» چهارم را دربر می‌گیرد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، مجدول به قرمز؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۱۴گ، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۱۸۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: - ۴۵۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۳۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سر لوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی مذهب، ۲۱۳گ، ۱۶ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۱]

۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۵۹

آغاز: علی جمیع خلقک یا ارحم الراحمین یا من تسمی بالغفور

الرحیم یامن تسمی بالغفور الرحیم یامن تسمی بالغفور الرحیم صل علی محمد وآل محمد واقبل توبتی؛ **انجام:** طوبی لمن سعد بولایتک و ویل لمن شقی بجحودک

مقاله پنجم کتاب است در پنج باب و هر باب در چند مقصد است. باب ۱. اعمال مشاهد مقدسه، ۲. اعمال مشاهد مدینه منوره، ۳. اعمال نجف و کوفه، ۴. اعمال کربلا، ۵. اعمال مقابر قریش و سرمن رأی؛ خط: نسخ زیارات نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۹]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۶۱۳-۲۸/۳۳

آغاز: چه از ائمه (ص) روایت شده که هر که هر روز سه بار ایندعا بخواند نوشته شود نام او در جمله سعداء هر چند که از اشقیاء باشد؛ **انجام:** و هزار فرشته مأمور می‌شوند که با تو باشند و عبادت خدا کنند تا وقتی که تو را بمنزل خود رسانند و چون به منزل رسی آن ملائکه ندا کنند که خدایا این بنده تو بمنزل رسید دیگر چه باید کرد ندا آید

شامل هر پنج مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (۷ برگ) و انجام؛ مجدول مذهب، دارای سه سرلوح، مذهب و کتیبه‌دار؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۲۳۱۱]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۴۷-۲۲/۱۶۷

آغاز: مقال دوم در اعمال لیالی و ایام هفتم و در آن چهارده بابست مشتمل بر اعمال چهارده هنگام هفته؛ **انجام:** یا عدتی عند کربتی و یا غیاثی عند شدتی و یا ولیی عند نعمتی ... یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین و عترته الطاهرین.

مقاله دوم شامل چهارده باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۳۱۱]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۱۱گ، اندازه: ۱۲/۸×۲۰/۹سم [ف: ۳ - ۴۷۰]

۱۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۶۹

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی افضل خلیفته محمد؛ **انجام:** این روز وفات امام محمد تقی علیه السلام است بنا بر تهذیب شیخ طوسی ... زیارت آن حضرت یکی از زیارات مطلقه که مذکور میشود در باب پنجم از مقال پنجم

فقط مقدمه و سه باب اولیه از دوازده باب را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان کتاب دو صفحه در اختلاجات اعضا بدن آمده است یعنی جهیدن عضو مانند سمت چپ و راست آن و یا پلک چشم و یا ابرو غیره که ضربان مخصوصی در آن نقطه ایجاد و جهش می‌نماید برای هر کدام از انها تفال و پیشگویی خاصی ذکر کرده؛ ۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۲۴۵]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۰۸

آغاز: مقالت چهام در اعمال متفرقه که مخصوص به وقتی نیست و مشتمل است بر پانزده باب. باب اول؛ **انجام:** از غنچه و باقی کرمها محفوظ ماند. تم ما اردنا ایراده.

سپس «شرح دعای جوشن صغیر»؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده ...» (چهارگوش)؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۳گ، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۳]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مطالب خود را از الله تعالی بطلب. تم الزیارات

خط: نسخ و نستعلیق، کا: طالقانی، محمد علی بن محمد حسین، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۸۷

آغاز: فصل دوم در بیان زیارت حضرت رسول خدا؛ **انجام:** سلام هی حتی مطلع الفجر ...

مقاله سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: زین الدین جعفر بن محمود زاهدی، ۱۳۵۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۲۸۰گ [رایانه]

۱۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد از آن آب را بر دور فراش خود بپاش تا ایمن شوی. [تمام شد مقال چهارم والله الموفق]

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛افتادگی:وسط و انجام؛ دارای سه سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی،۲۷۲گ،۱۵سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۳۰۴]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۱۹۰/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ (۲پ-۴۱)، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۵ - ۱۱۱]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۹۹

آغاز: اقل عبادالله بن محمد یوسف اصغر القزوینی از کتب معتبره مثل کتاب کافی؛ **انجام:** انک علی کل شی قدیر و مطالب خود را از الله تعالی بطلب تم الزیارات.

مقاله اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۴۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۲۹۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۰۱

آغاز: بسمله، الحمد لله، و بعد چون به توفیق الهی؛ **انجام:** پس هر حاجت ... که البته برآورده شود

مقال سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا، ۱۶۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۹۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۴

همان نسخه بالا [اهدائی ف: ۱۳۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۲۱

آغاز: بسمله، مثال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص

مقال چهارم؛ خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۹۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف:۱۳۹]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۶۰

آغاز: و به یا علی بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین، مقال پنجم در امارات؛ **انجام:** الاکرمین باالارب بسطه نوری اهدا ... التماس دعا دارم

مقال پنجم کتاب، ضمنا باب دوم از مقال پنجم ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ضمن ۵۹ برگ آخر نسخه: زیارات جامعه و خاصه حضرت رضا علیه السلام و دوازده امام منظوم. انجام: و من شزاها اذ نشرناک قوام مارجی [کذ]؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی و فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۹۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۹

همان نسخه بالا [اهدائی ف: ۱۳۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۶۸

آغاز: ادعیه و اعمال وقت بیرون رفتن مسافر؛ **انجام:** السلم علینا و علی عبادالله الصالحین

شامل ۵ مقصد باب اول از مقال پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۸۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۵ - ۲۹۷]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۳۵

مقاله چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۱۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۹]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۳/۴

آغاز: مقال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص بوقتی نیست و مشتمل بر چهارده باب؛ **انجام:** بعد از آن آبرا بر دور فراش خود باید باشید

مقال چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمود بن محمد کاظم الحسینی طالقانی، تا: ۱۳ شوال ۱۱۰۰ق؛ ضمن ۷ برگ ادعیه و اعمال محافظت از باغات و احشام بخط محمد کاظم بن محسن و وصایای رب جلیل به حضرت موسی (ع) مروی از امیرمومنان حضرت علی علیه السلام؛ جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۳۷]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** انک علی کل شی قدیر و مطالب خود را از الله تعالی بطلب تم الزیارات.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۵ - ۲۹۳]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بروشی که حضرت امام حسن عسکری علیه السلام بابو محمد تعلیم نموده و بدانکه از آنچه درین مقال مذکور شد ... سوای ادعیه بعد از دعاء سمات که از کتب ادعیه نقل شده.

تا ابتدای مقاله سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ محشی؛ واقف: عضدالملک، ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۳۱سم [ف: ۱۵ - ۲۹۴]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۳۱

جلد پنجم در زیارات معصومین و دارای پنج باب: ۱. اعمال مشاهد مقدسه، ۲. اعمال مشاهد مدینه منوره، ۳. اعمال نجف اشرف و کوفه، ۴. اعمال کوفه، ۵. اعمال مقابر قریش و سامراء؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، با نسخه اصل (ام النسخ) مقابله شده، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۲۸۹]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما لهم دیناً و دنیا و اخرة انک علی کل شیء قدیر و مطالب خود را از الله تعالی بطلب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای ۵ سر لوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۲۴گ، ۱۹ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۳سم [ف: ۳ - ۹۴]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۷۱

جلد اول؛خط:نسخ معرب، کا: محمد رضا بن محمد مقیم قزوینی، تا:سه‌شنبه ۷ محرم ۱۱۰۸ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۵۷]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۸۶

آغاز: بسمله. روی ثقة الاسلام رضی الله تعالی عنه؛ **انجام:** طلبتی و اجابة دعوتی و کشف کربتی تمت الکتاب علی ید اقل العباد محمد مهدی معلم فی سنه ۱۱۰۸ نقل من خط الفاضل العالم مسیحاء الکاسی رحمة الله

خط: نسخ، کا: محمد مهدی معلم، تا: ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انک لا تخلف المیعاد و صلی الله علی محمد وعترته الطاهرین والحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر بسطامی، تا: ۱۱۱۴-۱۱۱۵ق، جا: هرات؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمود بن محمد علی» (بیضی)؛ یادداشتی از محمد جعفر بن محمد رفیع به سال رمضان ۱۱۶۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۸]

۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۸۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن کیا محمد طالقانی، تا: ۱۴ رجب ۱۱۱۷ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه فضل الله نوری (مربع)؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۸]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۱۸۵

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: طالب بن ابراهیم، تا: با تاریخ ۱۱۱۹ق، جا: قزوین مدرسه خلیلیه، به دستور میرزا دواد حسینی متولی مشهد رضوی؛ مصحح، با نشانی بلاغ در روز جمعه هفدهم رجب ۱۱۱۹؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (مربع)، «من احب الحسین احب الله» (مربع)، «حسین منی و انا من حسین» (مربع)، «یا امام حسین» (بیضی)، «عبده محمد رفیع الطباطبائی» (بیضی)، «یا رفیع الدرجات» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲۱ – ۱۶۲]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صالح بن ملا جلال، تا: ربیع الاول ۱۱۲۲ق؛ مجدول محرر مذهب، باسرلوح مزدوج مذهب مرصع، دارای علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۵ – ۴۲]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۵۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکفوا شرکم و أذاکم عنا و بعد از آن آب را بر دور فراش خود پاشید تمام شد مقالت چهارم بعون الله تعالی

از مقدمه تا پایان مقاله چهارم؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالخالق بن محمد تقی طالقانی، تا: شوال ۱۱۲۲ق؛ مجدول، محشی؛ مذیل است به ۱۳ برگ در دعای جوشن صغیر مروی از امام موسی بن جعفر (ع)، دعای حمید (و شرح آن در حاشیه)، نعمت خدا، سوره الرحمن، دعای معراج و ادعیه دیگری از اصول کافی که در ۱۲۸۲ق کتابت شده؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی، ۲۹۴گ، ۲۰–۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۳۰۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۸۰

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ – ۳۱۳]

۳۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۴۸

مقال پنجم؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۱۲۵ق؛ ۲۴۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۱۳۶]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلم علی افضل خلیفة محمد؛ **انجام:** سلام هی حتی مطلع الفجر تمام شد اعمالی که میباید در عرض سال بعمل آید

مقاله سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۴ رجب ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۳۷گ، ۱۴ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ – ۲۹۵]

۳۹. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۸۳

آغاز: مقال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص بوقتی نیست ...

بی‌کا، تا: ۱۱۲۷ق؛ واقف: رضی الحسینی، ۱۱۹۸ق [تراثنا: س۱۳ ش۲و۳ – ۳۴۹]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۷۴

آغاز: برابر **انجام:** و آداب زیارت مومنان مذکور میشود در مقام دوم در عمل روز پنج‌شنبه

مقال یکم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضی بن محمد مقیم بن حاج یحیی بیک (از معلم سرای گیلوند رود فومن)، تا: جمادی الاول ۱۱۲۸ق، به دستور آقا محمدرضا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی،۱۱۷گ،۱۷سطر(۵/۵×۱۱/۵)،اندازه:۱۰×۱۷سم[ف:۸– ۱۸۷]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مطالب خود از الله تعالی بطلب.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین طالقانی، تا: ۱۱۲۸ق؛ نسخه را محمد مؤمن بن علی شجاعی طالقانی قزوینی با نسخه اصلی در همان سال مقابله و تصحیح نموده، محشی از مصحح نسخه، مجدول مذهب، دارای پنج سر لوح مرصع؛ ۳۷۹گ، ۲۵ و ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۶ – ۲۴۹]

۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۶۷/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چون بتوفیق الهی بانجام رسید مقال اول و دوم شروع می‌شود در مقال سوم؛ **انجام:** سلام هی حتی مطلع الفجر تمام شد اعمالی که می‌باید در عرض سال بعمل آید.

جلد سوم کتاب و مقال سوم می‌باشد مشتمل بر مقدمه و دوازده باب و خاتمه در اعمال نوروز می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صفی بن امامقلی، تا: جمادی الثانی ۱۱۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۸گ (۱پ–۲۲۸ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۱۹]

۴۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۶۵۹

آغاز: مقاله پنجم در زیارت و درضمن پنج باب مبین می‌شود؛ **انجام:** انک علی کل شیء قدیر.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صالح بن تاج الدین علی، تا: سه‌شنبه ۲۴ محرم ۱۱۳۰ق؛ افتادگی: انجام؛ محمد صالح بن تاج الدین علی فهرستی در دو برگ برای مقاله پنجم این کتاب به ۱۳۳۰ نوشته؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ – ۱۱۱]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۲۵

کا: محمد علی، تا: ۱۱۳۲ق؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۲۹۲

آغاز: بسمله. مقال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص بوقت نیست و مشتمل است بر چهارده باب، باب اول در ذکر؛ **انجام:** باب سیزدهم در ادعیه اعمال وقت اراده تزویج... رعایت باید کرد

مقاله چهارم؛ خط: نسخ و نستعلیق خفی، کا: محمد نعیم بن ملا حسن علی، تا: ۳ ذیحجه ۱۱۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۳۰۷]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۱۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکفوا شرکم و أذاکم عنا و بعد از آن آب را بر دور فراش خود پاشید تمام شد مقالت چهارم بعون الله تعالی

مقاله پنجم؛ خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۶-۳۰۸]

۴۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۰۵

آغاز: برابر **انجام:** گوید که بیا برویم که به تحقیق تلقین کرده شد این میت حجت و برهانش

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ پاره‌ای از خاتمه نسخه حاضر افتاده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۲۴۴]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۳۸

آغاز: بسمله، زیارة مختصر جامعه ... بها فی جمیع المشاهد علی ساکنها فاذا ردت ذلک؛ **انجام:** بعد از دعای سمات که از کتب ادعیه نقل شده تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نسخ، کا: میر باقر، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۴۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بجای فقل و لاتخف و لاتحزن فقولی و لاتخافی و لاتحزنی باید گفت.

مقال اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوایی زرد با حک «عمل محمد شریف ولد حسین»، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۹]

۵۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۱۹

آغاز: مقاله پنجم در زیارات و در ضمن پنج باب مبین می‌شود باب اول در اعمالی که مناسب است بجا آوردن آن در هر یک از مشاهد چهارده معصوم؛ **انجام:** واجعلنا فی حزبه القوانین بامره الصابرین معه الطالبین رضاک بمناصحته.

جلد پنجم و مقاله پنجم است شامل پنج باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۹۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۹]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۷۸-۲۲/۱۹۸

آغاز: بسمله حمدله و الصلوة و السلام علی افضل خلیقته محمد و آله المعصومین و بعد چون بتوفیق الهی بانجام رسید مقال اول و دوم شروع شد در مقال سیوم مقال سیوم در ادعیه و اعمالی که در عرض سال؛ **انجام:** و ایضاً در عمل سه ماهه از علی علیه السلام روایت شده که چون در محل تحویل این آیات را ... سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین سلام هی مطلع الفجر.

مقاله سوم در ادعیه و اعمالی که در عرض سال می‌باید به عمل آید و در آن مقدمه‌ای است و دوازده باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۱۱]

۵۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۶۲

آغاز: بسمله مقال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص وقتی نیست مشتمل است بر پانزده باب اول در ذکر بعضی از نمازها؛ **انجام:** و چون حنظل را بکوبند و یکشبانه روز در آب آغشته کنند و بیفشرند و آن آبرا بزراعت بپاشند از غنچه و باقی کرمها محفوظ ماند تمت

مقال چهارم، شامل پانزده باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۸]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مکارم الاخلاق از امام رضا (ع) روایت شده که بردار از برای هر ثولولی هفت دانه جو و بر هر یک از آنها هفت بار این آیات را بخوان ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با عبارت «بلغ قبالا» مقابله شده، مجدول مذهب؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع مشکی، ۲۵۶گ، ۲۳ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۳۷ - ۳۷۵]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴۶]

۵۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۹۱

آغاز: بسمله مقال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص به وقت نیست؛ **انجام:** بر زراعت پاشند از غنچه و ملخ و موش و باقی کرمها محفوظ و سالم ماند

مقال چهارم، شامل ۱۵ باب؛ کا: ابوطالب قزوینی، تا: ۲۵ شوال ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۶]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۴۵

آغاز: ... شد بتمامه نقل ننمود الانادری و این مختصر را موسوم ساخت به سفینة النجاة

از ابتدا تا پایان مقال دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۷سم [ف: ۴۳ - ۳۶]

۵۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۲

مقاله چهارم؛خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۶گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۸۹]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سوای ادعیه بعد از دعای سمات که از کتب

ادعیه نقل شده.
مقاله اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمدرضا بن غلامرضا، تا: چهارشنبه ۲ ذیقعده ۱۲۳۶ق؛ واقف: محمد رضا قائمی، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: مقوا، ۱۷۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۵ - ۲۹۴]

۵۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۸۳

آغاز: بسمله مقال پنجم در زیارات و در ضمن پنج باب مبین می‌شود باب اول در اعمالی که مناسب است؛ **انجام:** و مطالب خود را از الله تعالی بطلب.
مقاله پنجم؛ خط: نسخ، کا: آقا بابا، علی بن محمد باقر میمئی، تا: دوشنبه ۱۴ شعبان ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۵۳]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۳۸

آغاز: ... بذکر قلیلی اکتفا نمود و از فضایل روایاتی که از ائمه علیهم السلام وارد شده بود و بسیاری از مقامات که مرتکب؛ **انجام:** بالله فکفوا شرکم و أذاکم عنا و بعد از آن آبرا بر دور فراش خود باید پاشید، تمام شد مقال چهارم از کتاب سفینة النجاة و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۴۴۴گ، ۱۹ سطر(۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳۶ - ۴۶]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۶۴

آغاز: بسمله. مقال چهارم در اعمال متفرقه که مخصوص به وقتی نیست و مشتمل است بر چهارده؛ **انجام:** بعون الملك الوهاب خ یوم الخمیس ثلث عشر شهر رمضان المبارك سنه ۱۲۴۴(کذا)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۷۴

آغاز: مقال چهارم در اعمال متفرقه؛ **انجام:** در فراش خود بپاشید.
چهارده باب از مقاله چهارم؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۴۷ق؛ واقف: سردار کل یارمحمد خان افشا، خرداد ۱۳۳۲؛ ۱۱۱گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۵۰]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۷۰

خط: نسخ زیبا، کا: ابو طالب بن محمد علی اصفهانی، تا: رجب ۱۲۴۸ق تا سه‌شنبه ۲۹ شعبان ۱۲۵۰ق؛ مجدول، دارای سرلوح‌های رنگین زیبا؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۵۰۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۲ - ۱۴۵]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۹۴

آغاز: برابر **انجام:** ادعوك رب كما امرت تضرعا ×× فاذا رددت یدی فمن ذا یرهم / مالی الیك وسیلة الا الرجا ×× وجمیل عفوك ثم انی مسلم.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۹گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۷ - ۳۹۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۵

همان نسخه بالا [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۶]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۴۷

آغاز: برابر **انجام:** علی محمد و آله کثیراً و رحمة الله و برکاته.
از اول تا آخر باب اول (اعمال ماه رمضان) از مقال سوم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۸۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۹۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۳۹]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۴۴

انجام: و قسمت أرزاقهم و جعلتهم مختلفة ألسنتهم
جلد اول و دوم و سوم؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز، ۱۹۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۳ - ۴۱]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۳۳

خط: نسخ، کا: محمود، بی‌تا؛ مجدول؛ تملک: آخوند ملا علی ولد رجبعلی سولدهی ملقب به زکی به تاریخ ۱۲۸۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۲۹۸]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۶۰

جلد پنجم؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ تملک: فتح الله بن عبدالله؛ با یادداشتی از حاج محمد خادم؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۶۱]

۶۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۶۰

آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۱گ، ۱۲ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۲۷]

۷۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۱۸

آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای پنج سرلوح، محشی منقول از مصنف، با نسخه اصلی مقابله شده وسیله طالب، مجدول مذهب؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۸۰ص، ۲۱ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۲ - ۴۹۷]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** انک علی کل شیء قدیر و مطالب خود از الله تعالی بطلب.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ جلد: تیماج، ۳۵۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۶ - ۲۴۹]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۶۸

آغاز: مقال پنجم از (کذ) زیارات و در پنج باب مبین میشود؛ **انجام:** و مطالب خود را از حق تعالی بطلب.

مقاله پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: ملاموسی نخجوانی، ربیع الثانی ۱۲۴۵؛ ۱۶۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۴۹]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۲۵

آغاز: یارب یارب قو؛ **انجام:** که از برای پناه جستن از هوام باید گفت.

از اواخر مقاله سوم تا اواخر مقاله چهارم است؛ خط: نسخ و نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۷۲گ،۲۵سطر،اندازه:۱۴×۲۲سم [ف: ۶ - ۲۴۹]

۷۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۹۴

انجام: والصارخ اليك بمرصد الاغاثه

فقط مقدمه و مقال اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: علی آقا ارباب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ رنگین، ۷۸گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۱۹۸]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۱۸/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول محرر مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، ۴۰۱ص (۸-۴۰۸)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۵ - ۳۷۴]

۷۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مجدول، مذهب، دارای پنج سرلوح عالی متنوع؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی، ۳۲۷گ، ۲۳ سطر (۱۲/۴×۲۲/۵)، اندازه: ۳۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۲۸]

۷۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۵۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۵]

۷۸. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه:۶۶

آغاز: بسم ... الحمدلله رب العالمين. و الصلوة و السلام على أفضل خليقته محمد و آله المعصومين. و بعد، چون بتوفيق إلهى بأنجام رسید مقال اول و دوم، شروع شده در مقال سوم. مقال سوم: در أدعیه و أعمالی که در عرض سال می‌باید بعمل آید، و در آن مقدمه ایست و دوازده باب مشتمل بر أعمال دوازده ماه و خاتمه مشتمل بر أعمال روز نوروز. مقدمه. در أعمالی که در هر ماه بعمل باید آورد، از آن جمله أدعیه رؤیت هلال است؛ **انجام:** سلام هى حتى مطلع الفجر. تمام شد أعمالی که میباید در عرض سال بعمل آید.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به خط مرحوم حجة الاسلام آقای میرزا زین العابدین موسوی خوانساری اصفهانی «والد ماجد صاحب روضات» و سبط ایشان آقای میرزا مسیح چهارسویی؛ تملک: آقا میرزا مسیح، حاج میرزا سید حسن؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۷۴گ، ۲۱سطر درمتن (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [فهرست روضاتی: - ۳۰۴]

۷۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۲۳

ناقص؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیارت ششم: چون از زیارت عسکریین فارغ شوی متوجه سرداب شو ... الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله ... وچون خواهی وداع آن حضرت کنی ... وتجعلنا فى الجنة معه واعذنا

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۶۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۸]

۸۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۲۶

آغاز: المحمود و المقام المعلوم عند الله عزوجل و الجاه العظيم و الشأن الكبير و الشفاعة المقبولة ... زیارت دوم منقول از مصباح الزاير ابن طاوس مروی از ائمه علیهم السلام چون داخل قبه شوی؛ **انجام:** زیارت چهارم بعد از رعایت آداب سابقه چون داخل سرداب شوی بگو السلام عليك يا خليفة الله فى ارضه و خليفة رسوله و آبائه ... و خلصه من ايدى الجبارين اللهم اعطه فى نفسه وذريته

مقال پنجم در پنج باب؛ خط: نسخ ادعیه نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد هادی دامغانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۸]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** از غنچه و باقی کرمها محفوظ ماند ... تعالی چهارم و الله المؤفق

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **سفينة النجاة** / کلام و اعتقادات / عربی

safīnat-un najāt

تنکابنی، محمد بن عبدالفتاح، ۱۰۴۰ - ۱۱۲۴ ؟ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-fattāh (1631-1712)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۱۰۲ق

مباحث نسبتاً مفصلی است در اصول دین با نقل اقوال بزرگان این فن استدلال فراوان مشتمل بر چهار «مقصد»: ۱. فيما يتعلق بالصانع، دارای پنج مبحث؛ ۲. نبوة نبينا صلى الله عليه و اله؛ ۳. الامامة، مشتمل بر شش فصل و مفصل‌ترین بحث این کتاب می‌باشد؛ ۴. مجمل من المعاد الجسمانى. سراب قسمت اعظم کتاب را به اثبات امامت بلافصل امیرالمؤمنین علی (ع) (از مآخذ اهل سنت) اختصاص داده و تنها چند مبحث کوتاه را در آغاز به اثبات صانع و نبوت خاصه و در پایان به معاد جسمانی و اثبات امامت بقیه امامان اثنا عشر اختصاص دارد. تنکابنی تاریخ سقیفه و اسناد و روایات آن را (از طریق سنی و شیعی) با دقت و با شیوه‌ای خاص بررسی می‌کند.

آغاز: الحمدلله رب العالمين و الصلاة على سيدنا ... محمد خاتم النبيين و آله الطيبين الطاهرين. اعلم انه لابد لكل من كان قادر

اعلی الاکتساب ان یعلم ما یتعلق باصول الدین بالبرهان ...
انجام: من الالطاف لمن تمسک بسفینة النجاة و الولی و هو من اکثر الناس عثرة و اقلهم حسنة، قلیل التهیاء للسفر، ظاهر الاغماض عن الرحیل و الخبر، الراجی رحمة ربه الغنی محمد بن عبدالفتاح التنکابنی غفرالله ذنوبهما، و ستر عیوبهما
[الذریعة ۲۰۳/۱۲؛ معجم التراث الکلامی ۵۸۳/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۵۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین اشرفی، تا: یک‌شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۱۰۲ق، همزمان با سال تألیف کتاب؛ محشی با نشان «م د ع ل عفی عنه، ق، منه دام ظله العالی»، مصحح، با نشان «بلغ» مقابله شده؛ مهر: «محمد نبی الله، علی ولی الله» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۳گ (۱پ-۱۱۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۶۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** بجوده و کرمه و بحقهم آمین رب العالمین.
خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن میر یحیی کسکری، تا: چهارشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۱۱۰۳ق، جا: مدرسه در کوشک؛ محشی پاره‌ای از آنها با نشان «منه»؛ تملک: مرتضی بن احمد حسینی رشتی (با مهر ۱۲۴۰)، محمد رضا نواده آغا محمد باقر، ملا مهدی رشتی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۲۳ سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۹۹۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۵۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و جعلنا من حزبهم و زمرتهم ... صورة اجازة المؤلف
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رحیم، تا: ۱۱۰۴ق؛ دارای بلاغ و اجازه مؤلف می‌باشد؛ کاغذ: شکری نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۳۴
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد تقی، تا: ۲۰ رمضان ۱۱۰۵ یا ۱۱۵۰ق؛ اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن کمال الدین حسین، تا: یک‌شنبه ۲۴ رجب ۱۱۰۸ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله العالی، منه سلمه الله تعالی»، مصحح؛ تملک: محمدعلی بن [جعفر] به سال ۱۱۵۴ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۱۲گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴۰ - ۴۱۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۱۵ق؛ با نسخه اصل مقابله شده و روز یک‌شنبه چهارم جمادی الاول ۱۱۲۳ مقابله به پایان رسیده، محشی از مؤلف، پس از کتاب حاشیه‌ای که محمد صادق به تاریخ چهارشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۱۳۴ نوشته و ظاهراً نسخه توسط همین شخص مقابله شده؛ جلد: مقوایی، ۱۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۶۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن عزیز حسینی تنکابنی، تا: ۱۱۳۴ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی مدرس مورخ ۱۲۸۸ق و مهر «هو العلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۳۳۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۳۳۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۹۴/۳
انجام: لا یناسب غیر الأولویة فی امور الأمة ووجوب الطاعة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشتی از محمد بن فضل الله به تاریخ رجب ۱۱۵۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ (۴۱-۹۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۴ - ۲۵۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نکتفی بهذا القدر فی الکتاب و لا نطوله فالامور المشهورة التی تذکر.
خط: نسخ ریز، کا: ریز محمد جعفر بن محمد زمان حسینی، تا: ۱۱۵۶ق؛ محشی از مؤلف با نشان «منه رحمةالله م و به نقل از عین الحیوة مجلسی به فارسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۳ص، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۵۰]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۶ق؛ محشی؛ واقف: آقا زین العابدین خادم اصفهانی، رجب ۱۱۶۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۳۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال له النبی (ص) ابعث اتی باحب خلقک بأکل معی غیری و ککٔ [کذلک] ما قال رسول الله (ص) فی شأنه علی (ع) فی الخبیر اقول
از اواخر مقصد سوم به بعد در نسخه نانوشته مانده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی به امضای «منه سلمه الله»؛کاغذ:نخودی،جلد:تیماج زیتونی،۳۷گ(۸۵پ-۱۲۱ر)، ۱۲-۲۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۹سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۰۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۹۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۹۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی،۹۰گ،۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و زمرتهم بجوده و کرمه و بحقهم امین رب العالمین.
خط: نستعلیق مخلوط بشکسته و نسخ، کا: این عبدالمجید بن محمد صادق (کذ) مازندرانی نوری، تا: جمادی الاول ۱۱۹۸ق؛

کاغذ: شکری، جلد: تیماج عنابی، ۱۴۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۷۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: طهماسب بن محمد علی میرزا بن فتحعلی شاه در ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۶۸گ، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۶۲]

۱۵. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۹۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۳۲]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۰۷

انجام: طریق المعرفة فی حکم عدم التعیین بل أوضح بطلاناً منه لان هذا مثل أن یعین ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عنوان «منه دام ظله»؛ تملکی به سال ۱۱۴۹ با مهر «نصر من الله و فتح قریب» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۷]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۸۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله» ؛ اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۳]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نقل العامه هذا الخبر لم یجسر احد من قدماء دهم انکارا.

از ابتداء سفینه النجاه تا مطالب راجع به حضرت علی علیه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی به امضای «منه مد ظله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۹۸ص (۱-۹۹)، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۴۳۰]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۵۱/۴

آغاز: برابر **انجام:** المعتبر فی الاجماع کل عصر، فثبت ما اردناه، انتهی کلامه وقع الله حقا به. اقول هذا البحث تدل علی عصمة ...

خط: نستعلیق، کا: سیف الدین محمود رجائی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۹گ (۱۲۶پ-۱۶۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۷سم [ف: ۹ - ۳۵۱]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وهو من اکثر الناس عشرة واقلهم حسنة قلیل التهیؤ للسفرظهار الاغماض عن الرحیل و الخبر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۷]

۲۱. تبریز؛ واعظ چرندابی؛ شماره نسخه:۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۴ - ۳۳۷]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی از مؤلف با علامت «منه سلمه الله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۲۴ - ۴۳۴]

۲۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۰۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی از مؤلف به لفظ «منه سلمه الله تعالی»؛ تملک: محمد علی بن شیخ عباس بلاغی نجفی با مهر «محمد علی بلاغی» (مکعبی)، عباس بن حسن بن عباس بلاغی نجفی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۲۶۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۴۹

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۴۵۴ص [عکسی ف: ۳ - ۳۹]

۲۴. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۴۰]

۲۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جعلنا من حزبهم و زمرتهم بجوده و کرمه و بحقهم آمین رب العالمین.تم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با امضاء «منه سلمه الله تعالی، منه مد ظله، منه ره»؛ جزو کتب وقفی مدرسه خیراتخان؛ واقف: نصرة الملك امیر تیمور؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۹۰]

مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۹۶

همان نسخه بالا [رشت و همدان: ف: - ۱۷۴۵]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ تملکی بدون نام به تاریخ ۱۲۷۹ در کربلا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۴]

۲۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: احمد در ۲ محرم ۱۲۸۹ق؛ جلد: چرم زرد، ۱۷۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم[مؤید:۲-۳۰۸]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۱۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بحقهم امین رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۶۷گ، ۳۵ سطر [رایانه]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحسینی الفاطمی المصطفوی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۷ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و زمرتهم بجوده و کرمه و بحقهم امین رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمد سعید، بی‌تا؛ رونویس شده

از نسخه‌ای که از نسخه اصلی استکتاب و بر آن گواهی مؤلف بر قرائت ملا محمد رحیم در جمادی الثانی ۱۱۰۳ نوشته بوده؛ محشی از مؤلف؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۶۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۱ - ۱۷۱]

۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۳۱

آغاز: سمیته بسفینة النجاة لکونه هادیا للمسترشد الی الائمة المعصومین علیهم السلام و مؤدیا الی التمسک بهم الذین مثلهم مثل سفینة نوح التی کان التمسک بها وسیلة النجاة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۹۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۷]

۳۲. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: ابوالقاسم بن محمد مهدی عادلی؛ مهر: «محمدعلی بن محمدباقر» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف مخ]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن محمد طالب، بی‌تا؛ محشی از مؤلف؛ واقف: حاج عباسقلی واعظ چرندابی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۶۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۷۰]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۹

آغاز: لاتمنع ان یولی امورها من کانت النبوة فیهم ... الفصل الاول فیما یتعلق بامامة امیرالمومنین ... الامامة فی الاصطلاح ریاسة عامة فی امرالدین و الدنیا نیابة عن النبی؛ **انجام:** برابر

در فهرست با عنوان «رساله کلامی» آمده. این نسخه شش فصل امامت و مقصد چهارم در معاد جسمانی را دارد؛ خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به نشان «منه»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۳۲گ، ۲۳ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۵۷۸]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۴ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۴۴۳]

۳۶. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۳۷

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد تقی جیلانی، بی‌تا؛ ۱۸۱گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: - ۸۷]

۳۷. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۱۳۵

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: - ۸۷]

● سفینة النجاة / شعر / فارسی

safīnat-on najāt

زاهد تبریزی، قاسم بن محسن، ق۱۲ قمری

zāhed-e tabrīzī, qāsem ebn-e mohsen (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۲ق

مثنوی اخلاقی و عرفانی استکه مؤلف در آن برخی روایات نبوی و علوی را به نظم کشیده است.

[نسخه‌های منزوی ۲۹۱۲/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۳۷۲

آغاز: بسمله. سپاس و ستایش مرا ورا سزاست؛ **انجام:** ز حسن سعی جمیل تو دهر آبادان

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [الفبائی: - ۳۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۴۸/۲

آغاز: بنام خداوند کون و مکان ×× خرد بخش جان کردگار جهان / زهی آفریننده ماه و مهر ×× فروزنده روشنان سپهر؛ **انجام:** سر تیغ او با سر دشمنان ×× در اقصای عالم سراسر روان / بکف کاسه کشکول از ماه و مهر ×× سعادت گدای سر او سپهر

خط: شکسته نستعلیق ساده، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۶۰گ (۸۰پ-۱۳۹ر) [ف: ۳۷ - ۵۴۵]

● سفینة النجاة / فضایل و مناقب / فارسی

safīnat-on najāt

امیر نظامی دولو، محمد باقر، ق۱۳ قمری

amīr nezāmī davallū, mohammad bāqer (- 19c)

در مناقب و فضایل حضرت علی امیرالمؤمنین است. مؤلف می‌گوید: آن را پس از اتمام کتاب معجزات پرداخته‌ام و شامل یک «مقدمه» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان میلاد حضرت علی؛ خاتمه در «بی وفائی دنیای دون» و احادیثی در نکوهش آن.

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی خلق الانسان باحسن الاخلاق و جعل ارزاقهم بخیر الارزاق

انجام: سبب آن رو سیاهی که من کرده ام این مرغ را بر من گماشته که مرا همچنین که می‌بینی عذاب کند تا روز قیامت

[فهرستواره منزوی ۱۶۸۸/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: هادی اسدآبادی، تا: ۱۱۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۶گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۳۴]

● سفینة النجاة / فقه / عربی

safīnat-un najāt

سید حسین بن سید علی، ق۱۳ قمری

seyyed hoseyn ebn-e seyyed ‘alī (- 19c)

فقه استدلالی مفصلی است در چند مجلد با عناوین «سفینه،

سفینه».

۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۰۲

آغاز: بسمله. و به ثقتی. القسم الثانی من الأقسام المبنی علیه الکتاب المسمی بسفینة النجاة من تألیف أقل السادات و الطلاب ابن السید علی السید حسین عفی الله عن جرائمهما فی العقود و فیه کتب الأول کتاب الاکتساب، الکسب و الاکتساب؛ **انجام:** و بالنصوص الناهیة علی الاطلاق و لقبح التصرف فی مال الغیر عقلاً، و القسم الثانی فی بیع الحیوان و فیه

کتاب الاکتساب را در بردارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۱۵۶]

۲. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۰۱

آغاز: بسمله. و به ثقتی، الحمدلله اقراراً بنعمته و لا اله الا الله اخلاصاً لوحدانیته و ربوبیته ... کتاب الاقرار و فیه مقاصد المقصد الاول فی ماهیته، سفینة الاقرار لغة الاذعان و الاعتراف؛ **انجام:** یذیب عرق الجذام. هذا آخر کتاب الأطعمة و یتلوه کتاب اللقطة و احیاء الموات و الحمدلله اولاً و آخراً و صلی الله علی محمد و آله الامجاد الطیبین الطاهرین.

جلد پنجم از کتاب الاقرار تا کتاب الاطعمه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۵۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵۵]

● **سفینة النجاة** / اخلاق / عربی

safīnat-un najāt

محمد رضا بن محمد، ق۱۳ قمری

mohammad rezā ebn-e mohammad (- 19c)

اهدا به: منوچهر معتمدالدوله (-۱۲۶۳ق) و به نام محمد شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۶۴ق)

در اخلاق و اندرز است؛ دو «مطلب» و «تتمه» و «خاتمه» دارد. با ترجمه ترکی و فارسی که گویا از خود او باشد.

آغاز: بسمله. الحمدلله العالمین ... اما بعد فیقول ... ابن محمد محمد رضا انی کنت ابن ثمان عشرة سنة مشوق الی تألیف کتاب یشتمل فصول جامعة للزهد و الموعظة و الترغیب و التحذیر.

انجام: فهو غایة المقصود و نهایة المامول و الحمدلله اولا وآخرا ... الطیبین الطاهرین و فرغ من تسوید الکتاب ... فی یوم السبت السابع من شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۶۲.

[فهرستواره منزوی ۴۹۶/۶ و ۳۴۹/۹]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۱۶گ، ۲۴ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۱۲]

● **سفینة النجاة** / کلام و اعتقادات / فارسی

safīnat-on najāt

محمد طاهر، ق۱۳ قمری

mohammad tāher (- 19c)

رساله‌ای است در بیان اعتقادات؛ در دوازده «باب»: ۱. توحید؛ ۲. عدل؛ ۳. نبوة؛ ۴. امامت؛ ۵. ابطال جبر و تفویض؛ ۶. تحقیق معنی یقین؛ ۷. تحقیق معنی اخلاص؛ ۸. فضل محبت الهی؛ ۹. بیان معالجه عقل؛ ۱۰. رباعیات متفرقه.

[الذریعة ۱۹۹/۱۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۸۹/۱

آغاز: الحمدلله الذی لایعقل بکنهه الاوهام ... این نسخه که سفینة النجاة موسوم است؛ **انجام:** طوفان ضلالت بدت وارتفعت یا قدم عل الغریق نوحوا نوحوا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ رجب ۱۲۱۲ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵۶گ (۱ر-۵۶پ)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۱۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۷۳

آغاز: هذا کتاب سفینة النجاة، بسمله، این نسخه که بسفینة النجاة موسوم است؛ **انجام:** طوفان ضلالت بدت و ارتفعت یا قوم علی الفریق نوح را

از باب یازدهم و دوازدهم چیزی دیده نشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۰]

● **سفینة النجاة** / تاریخ معصومین / عربی

safīnat-un najāt

یزدی، محمد حسین بن مؤمن، ق۱۳ قمری

yazdī, mohammad hoseyn ebn-e mo'men (- 19c)

ملاحسین کرمانی که در اول کتاب تصریح نموده مدت زیادی از محضر شیخ احمد احسائی استفاده نموده و ۱۷ خطبه به عنوان ذکر مصیبت برای امام حسین علیه السلام تنظیم نموده و آن را «سفینة النجاة» نامیده است. محمد حسین کرمانی ملقب به مؤمن شاگرد احسائی که در آن خطبی از خود در تعزیت و سوگواری حسین بن علی (ع) را گرد آورده و از یزد به کرمانشاه نزد استاد خود احسائی فرستاده و استاد آنها را خوانده و یک خطبه بر آنها افزوده است و سپس گردآورنده آنها را شرح کرده است، به عربی و روی هم ۱۸ خطبه.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۲۹/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۵ رمضان تا سه‌شنبه ۷ رمضان ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۷۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۶۸/۵

شامل ۱۷ خطبه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۷۵– ۸۵)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۹۶۷]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۱۶/۳

آغاز: الحمد لک و السلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد ... یقول انی لما وقفت بحمدالله تبارک و تعالی براهنه طویله و مدة مدیره یشرف العالم الربانی؛ **انجام:** الامن اصحاب الیمین ای شیعة علی فانهم لم یؤذوک ابدا و لاتزال انت سالم منهم کذا قال شیعتنا الی [...] رضی الله عنه و من العجائب ایضا ان عدد یمین و علی مساومأة و عشر و الحمدلله تعالی وحیث انتهت ... ولاتکن مع غیرنا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۸]

● **سفینة النجاة** / تاریخ معصومین / فارسی

safīnat-on najāt

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷–۱۳۰۹ قمری

fāzel-e bastāmī, nowrūz ʻalī ebn-e mohammad bāqer (1812 - 1892)

وابسته به: الاثنی عشریات فی المراثی؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵–۱۲۱۲ق)

تاریخ تألیف: ۲۷ ذیقعده ۱۲۸۱ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی

شاعر معروف قرن دهم کمال الدین محتشم کاشانی (– ۹۹۱ ق) به نام مقدس دوازده امام (ع) ترکیب‌بندی دارد بسیار معروف در مراثی حضرت سید الشهداء (ع) با مطلع: «باز این چه شورش است که در خلق عالم است ...» در ۱۳۲ بیت و یازده بند که موفق به سرودن بند دوازدهم آن نگردیده است. آیة الله بحرالعلوم سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبائی بروجردی نجفی مضامین دوازده بند محتشم را به عربی برگردانده است که به نام «الاثنا عشریات فی المراثی یا العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر» موسوم است با مطلع: «الله اکبر ماذا الحادث الجلل ×× فقد تزلزل سهل الارض و الجبل». این دوازده بند عربی را مرحوم ملا نوروز علی بن حاج محمد باقر بسطامی واعظ شرح کرده است. مؤلف در دیباچه از کارهای خود، «تحفة الحسینیه»، «امواج البکاء»، «سرور العارفین و نجات الخافقین» یاد می کند.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الحسین سفینة النجاة ... و اما بعد، نظر بمضمون حدیث نبوی که الحسین سفینة النجاة بر هریک از افراد بنی نوع انسان ...

انجام: فازداد شأنا و مه ازداد حقدهم ... فزون تر گردید و این مرحله باعث این شد.

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۲۸۶، رحلی

[فهرستواره منزوی ۱۶۸۷/۳]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۴۱/۱–عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۷۳ق؛ ۲۳۶ص (۲–۲۳۷) [عکسی ف: ۱ – ۲۱۰]

۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۳۴]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۲۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در زمان حیاة مؤلف؛ با تصحیحاتی به خط مؤلف، در آخر یادداشتی بخط مؤلف آمده که این کتاب بعد از مراجعت ملا نوروز علی از مکه در تهران در سال ۱۲۸۶ چاپ شده، با تقریظ به خط میرزا نصرالله شیرازی و ملا محمد کاظم همدانی مشهدی و تقریظ سید ابراهیم علومی سبزواری و محمد علی شاهرودی خراسانی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴۰گ، ۲۰ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲–۵۳۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناتمام: دعوا وصی رسول الله و اغتصبوا ×× ارث البتول و اوذی الظلم عندهم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۱۸۴]

● **سفینة النجات** / فلسفه / عربی

safīnat-on najāt

کوثر علیشاه، محمد رضا بن علینقی، ۱۲۶۱–۱۳۱۸قمری

kowsar ʻalī-šāh, mohammad rezā ebn-e ʻalī-naqī (1845 - 1901)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۰۳

آغاز: بسمله، فحمدک اللهم یا من دعا آیاته العظام؛ **انجام:** ان ... الطرفنی ... اویلقه الاسد فی آجابه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **سفینة النجاة** / فقه / عربی

safīnat-un najāt

کاشانی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۳۶ – ۱۳۲۱ قمری

kāšānī, mohammad taqī ebn-e hoseyn (1821 - 1903)

فقه فتوایی بسیار مفصلی است بدون استدلال ولی گاهی اشاره به بعضی از اقوال نیز می‌شود. این کتاب مانند کتاب‌های فقهی از طهارت شروع شده و هر کتابی دارای چند سفینه مشتمل بر بحرها و انهار می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۳۹

آغاز: بسم الله ... و به الالتجاء للنجاة من عذاب الجحیم و منه الاعانة للفوز بما فی جنات النعیم، الحمدلله الذی حارت لطائف

الالباب؛ **انجام:** و منها صلاة عسفان و لهذه الصلاة شرائط و کیفیات مذکورة فی کتب القوم و قلة الفائدة منعتنا عن التعرض لها کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن رحیم کهکی ساوجی، تا: یک‌شنبه ۱۷ صفر ۱۲۷۵ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۲۶۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۳۶۹]

● **سفینة النجاة** / اخلاق / عربی، فارسی

safīnat-on najāt

اهری، جواد بن فرج الله، ق۱۴ قمری

aharī, javād ebn-e faraj-ol-lāh (- 20c)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: رجب ۱۳۱۰ق

روایت‌های مربوط به مواعظ و اخلاق و آداب را در این کتاب ضمن یک «مقدمه» و هفتاد «فصل» گرد آورده و بیشتر روایت‌ها با متن عربی نقل شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۴۵

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی طریق الرشاد و جعلنا من السالکین سبیل السداد ... همی گوید افقر بندگان الهی برحمت فاضله نامتناهی؛ **انجام:** فانا نخاف من غضبک بعزتک و جلالک و التمس الدعاء من الناظرین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج، ۱۸۲گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۰۵]

● **سفینة النجاة** / فقه / فارسی

safīnat-on najāt

طباطبائی، محمد صادق، ق۱۴ قمری

tabātabā'ī, mohammad sādeq (- 20c)

محل تألیف: تهران

احکام مختصری است از اصول دین و فروع دین که در عصر ناصرالدین شاه قاجار نوشته شده است. دارای یک «مقدمه» و هفت «باب» و یک «خاتمه» می‌باشد: مقدمه در معنی و کیفیت تقلید؛ باب ۱. اصول دین؛ ۲. مسائل نماز؛ ۳. مسائل روزه؛ ۴. مسائل خمس؛ ۵. مسائل زکاة؛ ۶. مسائل حج؛ ۷. مسائل جهاد؛ خاتمه صیغه نکاح و سایر عقود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد پس میگوید خادم بساتین شریعت مصطفوی و پیرو دین قویم نبوی؛ **انجام:** و هرگاه احتمال چهار و پنج را نیز بدهد دو سجده سهو نیز بجا بیاورد.

دارای مقدمه و باب اول و دوم تا احکام شکوک می‌باشد؛ خط: نستعلیق زیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ رمضان ۱۳۲۵ و مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ مهر: مؤلف «عبده محمد صادق الحسینی الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۵۶]

● **سفینة النجاة** / دعا / فارسی

safīnat-on najāt

فیحانی، حسین بن عبدالحامد، ق۱۴ قمری

fayhānī, hoseyn ebn-e 'abd-ol-hāmed (- 20c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۳ شعبان ۱۲۸۸ق

در بیان ادعیه وارده در تعقیب صلوات و قضاء حاجات و توسعه رزق و متعلق به ایام هفته و امراض بدنیه، مشتمل بر یک «مقدمه» و هفت «مقام» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان معنی دعاء و فرق میان دعا و ثناء؛ مقام ۱. آداب و شرایط دعاء مشتمل بر پنج باب؛ مقام ۲. اعمال و آدابی که پیش از نماز و در حال نماز است، مشتمل بر هفت باب؛ مقام ۳. تعقیبات مختصه به نمازهای پنج‌گانه، مشتمل بر نه باب؛ مقام ۴. فضیلت بعضی از اذکار و ادعیه و تعقیبات عامه، مشتمل بر هفت باب؛ مقام ۵. ادعیه حاجات و حرز و تعویذات، مشتمل بر پنج باب؛ مقام ۶. ادعیه ایام الاسابیع، مشتمل بر هفت باب؛ مقام ۷. ادعیه متعلقه به امراض، مشتمل بر چهار باب؛ خاتمه: در مداومت ذکر.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۸۷

آغاز: الحمدلله الذی أمرنا بالدعاء و وعدنا بالاجابة و جعل محو سیئاتنا بالتوبة و رفع درجاتنا بالطاعة؛ **انجام:** این آخر آنچیزی است که قصد کردیم ما ایراد او را و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۸ق؛ مصحح، در برگ آخر تاریخ تولد چندتن از فرزندان مؤلف آمده و در ضمن یکی آورده که وی به سال ۱۳۰۰ و در زمان سلطنت ناصرالدین شاه و ایالت ظل السلطان مسعود میرزا و مرجعیت میرزا حسن شیرازی آن را نگاشته، با یادداشت مطالعه‌ای از فرزند مؤلف «علی بن حسین حامدی فیحانی»به سال ۱۳۶۱؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۸۲۰]

● **سفینة النجاة** / تاریخ معصومین / فارسی

safīnat-on najāt

واعظ کرمانشاهی، محمد علی، ق۱۴ قمری

vā'ez-e kermānšāhī, mohammad 'alī (- 20c)

اهدا به: مهد علیا مادر ناصر الدین شاه

تاریخ تألیف: ۷ جمادی الثانی ۱۲۸۵ق

در فضایل و مناقب و احوال حضرت فاطمه زهراء علیها السلام و ظهور نور و خلقت آن حضرت؛ در یک «مقدمه» و چهارده

«مصباح» و «خاتمه»: مقدمه: در ابتدای خلقت نور حضرت فاطمه؛ مصباح ۱. تنزیل نور فاطمة من عالم الأنوار؛ ۲. حالاتها فی رحم الأم ؛ ۳. ...؛ ۴. یوم تولدها و ذکر اسمائها؛ ۵. معانی اسمائها و کناها و ألقابها؛ ۶. مولدها و هجرتها؛ ۷. جودها و بذلها للفقراء؛ ۸. بعض معاجزها؛ ۹. صدماتها فی دار الغرور؛ ۱۰. کیفیة تزویجها لأمیرالمؤمنین؛ ۱۱. ایذائها بعد أبیها؛ ۱۲. مرضها و رحلتها من دار الفناء؛ ۱۳. بیان تغسیلها و تکفینها؛ ۱۴. رؤیة امیرالمؤمنین الفاطمة فی المنام؛ خاتمه مجملی از احوال خود را یاد می‌کند.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هو مدهر الدهور و مدبر الامور و تجلی خلقه بخلقه علی خلقه (۳ صفحه بعد) و بعد باعث بر تألیف این کتاب در عهد سلطان العادل و دارای دین پرور ... ناصرالدین شاه قاجار ...

انجام: حقیر بی بضاعت از اهل کرمانشاهان ... دو سالست که خاک غربت میخورم و آنچه کوشش مینمایم شاید بتوانم در ضل رحمت الهی آسایش نمایم میسر نمیشود، دیگر کارد باستخوان رسیده پناه بدرخوانه (؟) ملکة آفاق ... که شاید بتوانم ... بتحصیل علوم دینیه و بدعاگوئی دولت قاهره ابد مدت عالم مشغول گردد ... مثنوی هفتاد من کاغذ شود.

[فهرستواره منزوی ۱۶۸۸/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۵۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ با خطی دیگر نوشته «حسب الفرمایش سر کار مقرب الخاقان. سید محمد لشکر نویس نوری تحریر شد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۳۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۹۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهجور اصفهانی درویش نعمت اللهی، تا: چهارشنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ (۱۱۱پ-۲۷۵ر)، ۹ سطر، اندازه:۱۱×۱۷سم [ف: ۱۸ - ۲۴۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸۰گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲) [ف: ۱۳ - ۲۵۵]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق گلپایگانی، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹۱گ، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۳۴]

● **سفینة النجاة** / تاریخ معصومین / فارسی

safīnat-on najāt

تجریشی، علی محمد بن محمد ابراهیم

tajrīšī, ʻalī mohammad ebn-e mohammad ebrāhīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۹

در مراثی و تاریخ ائمه؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سفینة النجاة** / عربی

safīnat-on najāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۴۵

تالیف در ۱۰۹۷؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سفینة النجاة** / حدیث / عربی و فارسی

safīnat-on najāt

تاریخ تألیف: ۱۱۱۶ق

از ابراهیم خان حاکم کشمیر

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۹۲

آغاز: بسمله. رب یسر و تمم بالخیر الحمدلله الذی شرفنا؛ **انجام:** فله الحمد فی الابتداء و الانتها و علی رسوله الصلوة و السلام ... من کتاب المواهب الدینه

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۰۶ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: ۳۰۹]

● **سفینة النجاة** / کلام و اعتقادات / عربی

safīnat-un najāt

کلام شیعی، با اخبار و احادیث، گویا از سراب تنکابنی باشد.

[الذریعة ۲۰۳/۱۲]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۷۳

آغاز: مبحث ثانی: فی علمه و قدرته و عدله و توحید علی وجه مجمل؛ **انجام:** فاجعله فی عرضة الامکان و یکتفی بهذا القدر فی الکتاب و لا یطوله ... اذا نظر الی الاستحقاق و هذا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۱۱۱]

● **سفینة النجاة** / متفرقه / فارسی

safīnat-on-najāt

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۲۹۹ق

درباره خلیج فارس و رود کارون و چگونگی کشتیرانی در آن و آمارهایی از اندازه محموله این کشتی‌ها، در هفت «فصل»: ۱. در

ملاحظات خلیج بوشهر و انتفاع از جهازات ایرانی؛ ۲. در ملاحظات شط العرب و رود کارون؛ ۳. طریقه خرید و دایر کردن جهازات و اقسام و انتخاب آنها؛ ۴. در بیان ملزومات جهاز دودی؛ ۵. موازنه دخل و خرج جهاز و شرایط آن؛ ۶. در ملاحظه حرکات جهازات دودی و کشتی‌های شراعی؛ ۷. در ملاحظه حمل جهازات.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۱۳/۴

آغاز: سفینة النجاة در ملاحظات بحریه و شطیه خلیج فارس و رود کارن، امور بحریه عربستان منقسم می‌شود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ (۱۱۶ر-۱۲۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۴۱]

● **سفینة النجاة** / -

safīnat-on najāt

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۶۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **سفینة النجاة الی طریق الحق و سبیل الهداة** / اصول

فقه / عربی

safīnat-un-najāt ila ṭarīq-il-ḥaqq-i wa sabīl-il-huda

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598-1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۸ق

رساله‌ای است با عناوین «اشارة» در ابطال نظریه اصحاب اجتهاد و انحصار مبنای استنباط احکام بر کتاب و سنت. وی بعد از خطبه در معرفی رساله نوشته است: «نمقناها فی تحقیق ان ماخذ الاحکام الشرعیه لیست الا محکمات الکتاب و السنة و احادیث اهل العصمة و انه لا یجوز الاعتصام فیها الا بحبل المعصومین و ان الاجتهاد فیها و الاخذ باتفاق الاراء ابتداع فی الدین و اختراع فی المخالفین و ان لانجاة لاحد من غمرآت تلك اللجج الا برکوب سفینة الحجج ... اذبها ینجو من اشرف علی الفرق فی امواج الاختلافات و بها یتخلص من کاد تذروه عواصف الاراء و الاهواء الی مهاوی الافات و لها فصول اثنا عشر منها اشارات و منها تنبیهات هی لها بمنزلة طبقات و من لم یصل الی درجة العلم بها فلیومن و یرفع الله الذین آمنوا». فصول رساله عبارت است از: ۱. اشارة الی انحصار الادلة الشرعیة عندالامامیة فی القرآن و الحدیث و بطلان الاجتهاد و الاستناد الی اتفاق الاراء؛ ۲. اشارة الی سبب حدوث الاجتهاد و الاجماع فی الامامیة و شبهاتهم فیه؛ ۳. اشارة الی اجوبة شبهات القائلین بالاجتهاد و الاجماع من الامامیة؛ ۴. اشارة الی کسر استبعاد مخالفة المشهور و دفع توهم الدور فی العلم بالمأثور؛ ۵. نقل کلام الاعلام لتحقیق المرام؛ ۶. ازالة شبهة فی هذا المقام ربما یخطر الاهام؛ ۷. ذکر بعض آلایات و الاخبار الدالة علی انحصار الادلة الشرعیة فی السماع عن المعصومین؛ ۸. ذکر جملة من الایات و الاخبار الدالة علی اثبات المتشابه و بیان حکمه؛ ۹. ذکر جملة من الایات و الاخبار الواردة فی ذم الاجتهاد و متابعة الاراء و المنع منهما؛ ۱۰. نقل کلام بعض القدماء فی ذم الاجتهاد و متابعة الاراء؛ ۱۱. نقل کلام لاخوان الصفآء فی تزییف الاجتهاد و متابعة الاراء؛ ۱۲. اشارة الی بعض ما یترتب علی الاجتهاد و اتباع الاراء من المفساد؛ ۱۳. مسئله الاجتهاد مسئلة الاجماع، مسئله النبیة؛ خاتمه اعلم انی لست انکر طریقه اهل الاجتهاد جهلا منی بها الخ.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نجانا بسفینة أهل بیت نبیه من أمواج الفتن و هدانا بأنوار القرآن و الحدیث لمعرفة الفرائض و السنن ... و بعد فهذه رساله من محمد بن مرتضی الموعو بمحسن الی اخوانه فی الله الذی هم من اصل الانصاف ...

انجام: تم علی رواة احکام الله تم علی من انتفع بمواعظ الله و تمت سفینة النجاة و صار اسمها تاریخها اذا بدلت عشراتها بالاحاد و احادها بالعشرات، بدل الله سیئاتنا حسنات و جعل حسناتنا درجات.

چاپ: در ایران چاپ شده است.

[الذریعة ۲۰۲/۱۲ رقم ۱۳۴۱؛ ریحانة الأدب ۳۷۶/۴؛ کشف الحجب ص۳۰۹]

۱. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۱۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد اشرف بن میرمخدوم رضوی، تا: جمادی الاول ۱۰۶۳ق؛ قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقد طلع الصبح و الحمدلله و الصلوة علی رسول الله ثم علی رواة أحکام الله ثم علی من ینتفع بمواعظ الله.

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد صالح موسوی، تا: ۱۰۶۸ق؛ مقابله شده، با علامت بلاغ «بلغ»، محشی با نشان «ع ص م»؛ کاغذ: شرقی، ۴۶گ (۱۰-۵۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲سم[ف:۲۹-۳۰۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۹۱ص (۱-۹۱)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۳۹۴]

۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۱/۲۲ - ب

آغاز: الجزء الثانی من الاجزاء الثانیة فی اصول الاخباریین ... و نقتصر فیه علی رسالة سفینة النجاة من مصنفات استادی ملا محمد محسن الکاشی ادام الله تعالی فیضه قال دام بقاه: بسمله الحمدلله الذی نجانا بسفینة اهل بیت نبیه من امواج الفتن ... اما بعد فهذه رسالة من محمد بن المرتضی المدعو بمحسن ... نمقناها فی تحقیق

مآخذ الاحکام الشرعیة لیست الا محکمات الکتاب و السنة و احادیث اهل العصمة و ان الاجتهاد فیها و الاخذ باتفاق الاراء ابتداع فی الدین و اختراع من المخالفین و سمیناها سفینة النجاة و لها فصول اثنی عشر؛ **انجام:** ثم علی من انتفع بمواعظ الله و تمت سفینة النجاة و صار اسمها تاریخها اذا بدلت عشراتها بالآحاد و آحادها بالعشرات بدل الله سیئاتنا حسنات و جعل حسناتنا درجات و تم تحریره یوم الاثنین ثالث شهر ربیع الاول من شهور سنة ثلث و سبعین بعد الف من الهجرة النبویة

بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ ربیع الاول ۱۰۷۳ق؛ مصحح؛ پس از این آمده «الجزء الثالث من الاجزاء الثانیة فی علل الدرایة و الرسالة المنسوبة الی الشیخ المرحوم زین الدین جید فی هذا الباب فاطلبها» سپس در برگ ۳۰۵ ر دارد «الاجزاء الثالثه من الفن و الجزء الثانیین من الاصل الاول فی اصل الاصول من الکتاب و السنة و علل الشرایع و غایاتها و الکتب المؤلفة فی التفاسیر و السنن مشهورة معروفة و لما کان کل منها اعظم جثة من هذه المجموعة و خصوصا هذه الدفة منها فلا یسعها فاطلبها فی دفاتها و السلام علی من اتبع الهدی»؛ ۱۶گ (۲۸۹ر-۳۰۴پ) [ف: - ۴۴۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۷۷/۲۲-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۱]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۵۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لئن اتبعت اهواءهم بعد ما جاءک من العلم فمالک من الله من ولی و لاواق اطف السراج فقد طلع الصبح و الحمدله و الصلوة علی رسول الله ثم ...

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۳۱گ (۳۳پ-۶۳)، ۱۹سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۰/۲×۱۹/۵ سم [ف: ۱۴ - ۲۷۰]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۷۲/۲

خط: نستعلیق، کا: سید محمد مهدی بن حبیب الله، تا: ۳ محرم ۱۰۷۶ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۵]

۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۸۱/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علائی، تا: جمادی الثانی ۱۰۸۷ق؛ ۴۵گ (۱پ-۴۵ر)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۴۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۸ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مذهب، ۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۹۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قرمز، ۴۱۲ص، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۴ - ۱۱۰]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۲۲/۲

خط: نسخ، کا: آقا علی بن رضا علی رونجی قمی، تا: پنج‌شنبه ۴ جمادی الثانی ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۳۹پ-۸۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۹]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۴۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** والصلاة علی رسول الله ثم علی اهل بیت رسول الله ثم علی رواة احکام الله ثم علی من انتفع بمواعظ الله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۱۷۷پ-۲۱۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۳۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مقیم ملقب به صفا (شاگرد فیض کاشانی)، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۵گ (۹۵پ- ۱۴۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۱۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۲۱۳- ۲۵۰)، ۱۸ سطر(۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۹۷]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۱۹-۲۷/۱۸۹

آغاز: و انه لایجوز الاعتصام فیها الابحبل الله المعصومین وان الاجتهاد فیها و الاخذ باتفاق الاراء ابتداع فی الدین؛ **انجام:** خاتمه اعلم انی لست انکر طریقة اهل الاجتهاد جهلاً منی بها و لا لعدم بصیرتی ... اطف السراج فقد طلع الصبح والحمدلله والصلوة علی رسول الله ... من انتفع بمواعظ الله تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۵۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۱۳]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۶۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۴گ (۴۴پ-۹۷پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۵۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۷/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۸ص (۴۶۳-۵۰۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۱۸۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد جلیل، سید مصطفی صفایی خوانساری در شعبان ۱۳۷۲ با مهر «مصطفی الحسینی» (بیضی)، محمد ابراهیم قزوینی با مهر «افوض امری الی الله محمد ابراهیم» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: مخودی اصفهانی، جلد: میشن عنابی، ۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۹۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۱۰۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴گ (۸۷پ-۱۱۰ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۵۱]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۴۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله و الصلاة علی رسول الله ثم علی اهل بیت رسول الله ثم علی رواة احکام الله ثم علی من انتفع بمواعظ الله.

خط: نسخ، کا: محمد شفیع طبسی، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: کتابخانه مجدالدین (مستطیل)؛ ۸۶گ (۱پ-۸۶ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۲-۸۲۱]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سیف الدین محمد رجائی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۸گ (۶۳پ-۱۱۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۷سم [ف: ۹ - ۳۵۱]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج ابوالحسن بن محمد حسین، تا: ربیع الاول ۱۱۱۸ق؛ محشی با رموز «صح، بلغ»؛ مهر بیضوی با نقش «عبده محمد هادی الحسینی ۱۱۲۵»؛ تملک: ابوالقاسم بن سید حسین موسوی، محمدرضا بن محمد در ذیحجه ۱۳۱۰ با یادداشت همو در وقف نسخه بر علماء و طلاب و واگذاری تولیت آن به فرزندش محمد بن محمد رضا با مهر «عبده الراجی محمد رضا بن محمد» (بیضی)؛ یک یادداشت مبنی بر اینکه فیض «اصول الاصلیة» را قبل از «سفینة النجاة» نوشته؛ مهر: «یا اباالحسن ادرکنی» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی و زرد صورتی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۴×۱۸/۹سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۹۳]

۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۰۴/۲

خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن محمد هادی طالقانی نویزی، تا: محرم ۱۱۳۰ق؛ اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۰]

۲۳. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۵۴/۱

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب خادم استرآبادی، تا: ۱۱۳۱ق، به جهت فرزندش محمدمعصوم؛ ۶۶گ (۲پ-۶۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: - ۱۱۷]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم علی رواة احکام الله ثم من انتفع بمواعظ الله.

خط: نسخ، کا: شجاع الدین محمد بن سلطان حیدر رضوی، تا: ۱۱۳۴ق؛ واقف: ملکزاده کوثر، ۴۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۵۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۷۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۷ جمادی الثانی ۱۱۳۷ق؛ کاغذ: سپاهانی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۸-۴۶)، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۸۷]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو علی بن صدرالدین محمد المکنی به ابوتراب عبدالله شیرازی، تا: محرم ۱۱۴۱ق؛ محشی از مؤلف، ضمیمه: ضمن ۲ برگ آخر نسخه: بابی در اختلاف در آیات محکم و متشابه از همو، مناقب امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام به نقل از کتاب ینبوع الحیوة تألیف احمد بن محمد محسن کاشانی، دایی کاتب نسخه، و تقریظی بر کتاب سفینة النجاة؛ واقف: محمد علی صفوت، مرداد ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۶۹]

۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۵۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ ذیحجه ۱۱۵۱ق، جا: کاشان مدرسه عمادیه؛ از روی نسخه مقابله شده با اصل، تملک: فرهاد میرزا در ۱ جمادی الثانی ۱۲۹۲؛ کاغذ: اصفهانی، ۴۱گ (۸پ-۴۸)، ۲۵ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۱۰]

۲۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۸۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد باقر حسینی، تا: ۱۸ صفر ۱۱۸۴ق، کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۱-۲۵)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳ - ۹۱۶]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱۱۸۴ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: مخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۹۴]

۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۲۷۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۷گ (۵۵پ-۹۱پ)، ۱۶ سطر (۱۴/۵×۱۹/۵) [ف: ۵ - ۱۱۰]

۳۱. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: - ۳۶]

۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۱۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** والصلاة علی رسول الله ثم علی اهل بیت رسول الله ثم علی رواة احکام الله ثم علی من انتفع بمواعظ الله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۳۹گ (۱پ-۳۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۱]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۰۸۲۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۲۰ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی از مؤلف؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۴۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۷۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی ۲۹ شهر ربیع المولود سنه ۱۲۳۰ ثلاثین و ماتین بعد الالف.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: کالینگور [رایانه]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد رضا تفریشی، تا: ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ (۱۷پ-۵۲ر)، ۱۵ سطر(۹×۱۵)، اندازه: /۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۸۸]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۵۴
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۳۷/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۶۶گ (۵پ-۷۰پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۵ - ۳۷۷]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۷۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ملا فرج الله بن ابراهیم اصل تبریزی، تا: ۱۲۷۱ق؛ مصحح؛ ۴۳گ (۸۷پ-۱۲۹ر) [ف: ۲۲ - ۳۱۱]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۵۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: پیش از ۱۲۸۹ق؛ وقف‌نامه برای گروه شیخیان کرمان، ربیع الثانی ۱۲۸۹؛ تملک: ابوالقاسم رضوی، ابن محمود احمد یزدی با مهر «عبده احمد» (بیضی)؛ ۹۴ص، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۰]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۸ ذیقعده ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۷۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: علی اصغر اصغر زاده موسوی، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ ۴۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶- ۵۳]

۴۲. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۹۱/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** والحمدلله و الصلوة علی رسول الله ثم علی اهل بیت رسول الله ثم علی رواة احکام اله ثم علی من انتفع بمواعظ الله
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۲گ (۱۰۵ر-۱۲۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: - ۲۰۹]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۹/۱
خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۱گ (۱پ-۴۱ر)، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸ - ۲۵۱]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۲۷/۱-۲۰/۱۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۳۱۳]

۴۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۴۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان امنوا بمثل ما ... فما لک من ولی ولاواق اطف السراج فقد طلع الصبح والحمدلله والصلوة علی رسول ثم علی بیت رسول ثم علی رواة احکام الله ثم علی من انتفع بمواعظ الله.
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «ان الله هو الرزاق ذوالقوة المتین» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۴۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف مخ]

۴۶. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۹۰/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۲۱]

● سفینة النجاة الموصلة الی النعیم المقیم / تفسیر / فارسی
safīnat-on najāt-el mūsela ela-n na'īm-el moqīm

یزدی، محمد مقیم بن محمد علی، - ۱۰۸۴ قمری
yazdī, mohammad moqīm ebn-e mohammad 'alī (-1674)

تاریخ تألیف: عرفه ۱۰۷۲ق
تفسیر مزجی و مختصری است از قرآن که ذیل هر آیه مفردات لغوی را شرح می‌دهد و آیه را ترجمه تحت اللفظی نموده پس از آن تفسیر می‌کند، و بیشتر از لحاظ روایت و احادیث اهل بیت علیهم السلام تفسیر را می‌آورد.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۱۷۴
آغاز: بسمله. سورة الیتسائلون (؟) و این را سوره نبا نیز می گویند و بعضی سوره معصرات و بعضی سوره تسائل خوانند؛ **انجام:** و این وصیت را در شب جمعه ۲۱ رمضان المبارک کرد و ۴۰ سال از هجرت گذشته بود تا آنکه قبض می‌شد. روح مطهر او ... می‌گفت لا اله الا الله. نجز فی عاشر شهر صفر ۱۰۷۲.
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۱۰۷۲ق؛کاغذ:اصفهانی،جلد: تیماج سرخ، ۱۲۷گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۱۰]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۷۶
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین، الحمدلله المذکور بکل لسان المشکور علی کل احسان
جلد ۱، از سوره فاتحه الکتاب تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط:

نسخ، کا: محمود بن علی حاجی حسن طبسی، تا: جمادی الاول ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۳۴۵گ، ۳۵سطر (۲۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۲۶×۴۰سم [ف: ۵ - ۱۷۰۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۲

آغاز: جلد دوم در سوره مریم: از عقب خود و هست زن من زائیده پس ببخش مرا از نزد خود ولی و فرزند ... برثنی و یرث آل یعقوب و اجعله رضیا؛ **انجام:** می‌گفت لا اله الا الله لا اله الا الله لا اله الا الله تا فارغ شد از تحریر سفینة النجاة این مؤلفه ... محمد تقی بلغه الله برحمته. فی شهر رجب المرجب لسنة سبع و سبعین و الف.

خط: نسخ، کا: محمد تقی فرزند مفسر، تا: ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۳۶۸گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۵×۳۸/۳سم [ف: ۳ - ۴۷۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۳

آغاز: جلد یکم: ائمه هدی را علیهم التحیة و الثناء سفینه نجات عذاب الیم و ایصال نعیم مقیم گرداند؛ **انجام:** عنا یا ذا القرنین اما ان تعذب ... گفتیم که ای ذوالقرنین یا آنست که عذاب می‌کنی این قوم مغرب را ... ایمان نیاورند.

خط: نسخ، کا: محمد تقی فرزند مفسر، تا: ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۵/۴×۳۸/۶سم [ف: ۳ - ۴۷۰]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۳۳

آغاز: بمادر میرسد و اگر نباشد بخویشان جانب او لو لا فضل الله علیکم؛ **انجام:** پس نیستند ایشان از اجابت

از اواخر سوره نور تا اواخر سوره فصلت؛ خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد مقیم، تا: صفر ۱۰۹۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: سید علی امام منشادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۱۶۳گ، ۲۵ سطر (۶×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۶۸۷]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۷۴

آغاز: بسمله، حمدله، و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین سورة العنکبوت در مکه نازل شده ... فضل این سوره: ابی بن کعب از نبی (ص) روایت کرد که هر که قرائت کند و بخواند سورة العنکبوت را الخ؛ **انجام:** انا فتحنا لك فتحا مبینا ... زیرا که فتح گشادن بسته است و صلح در میان رسول صلی الله علیه و آله و سلم و مشرکان.

از جزو بیست تا بیست و ششم تفسیر قرآن کریم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: ورثه شیخ مهدی خاتمی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۳۵۲گ، ۱۹ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۶۵۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۱

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۶گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۲۷ - ۳۸]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۷۵

بخش دوم، از سوره نحل تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه بخارایی، جلد: میشن آلبالویی، ۲۰۱گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۲سم [ف: ۳ - ۴۷۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۳۷

آغاز: و محلی و بانوار و مصاقیل تفسیر منور و مجلی گردیده و باوج رفعت و الذین اوتوا العلم درجات رسیده؛ **انجام:** گمراه گردانند بندگان ترا و خدای تعالی چون اراده هلاك آن قوم نمود امر فرمود پیغمبر خود.

از ابتداء تا سوره هود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ق ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۴×۳۴/۵سم [ف: ۴۴ - ۲۱۰]

۱۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۶۷۳

آغاز: وحده لاشریك له، الواحد الذی لایدخل فی عدد ... اما بعد ... قیام نمود احوج عباداله ... ابن محمد علی محمد مقیم الیزدی ... بجمع کتابی از علم تفسیر ... کتابی کریم موسوم سفینة النجاة الموصلة الی النعیم؛ **انجام:** و لاحبة فی ظلمات الارض عطف است بر من ورقة ساقط نمیشود هیچ دانه در تاریکی زمین که زیر آنست و ظلمت.

از ابتدای قرآن تا آیه ۵۹ از سوره انعام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵۴۹ص، ۲۶ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۱۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۷

مشتمل بر سوره یونس تا کهف می‌باشد و در جمادی الاول ۱۰۷۲ تمام شده؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حاج زین العابدین، تا: ۱۹ صفر ۱۱۱۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۸۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۱۸ - ۲۱۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین الحمدلله المذکور بکل لسان ... اما بعد از ابتدا به بسم الله و افتتاح به الحمدلله و صلوات بر خیر خلق الله؛ **انجام:** و مرویست که هر کس صد بار بگوید الله خدایتعالی ثواب آزاد کردن صد بنده بوی دهد.

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد حسین کازرونی، تا: چهارشنبه ۱۳ شعبان ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۷۹]

۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۷۲

آغاز: بسمله، الحمد لله المذکور بکل لسان المشکور علی کل احسا ن المعبود فی کل مکان مدبر الامور و مقدر الدهور

از سوره نساء تا سوره مریم افتاده است؛ خط: نستعلیق، کا: سید علی محمد علاقبند، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۳۸۶ق، به دستور حاج سید علی محمد وزیری؛ افتادگی: وسط؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۵۷۴گ، ۳۶ سطر (۱۹×۳۰)،

اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۴ - ۱۳۸۴]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۷۸

آغاز: و طلب آن عبادتست و مذاکره آن تسبیح؛ **انجام:** از برای انجام ضیافت کافران قل هل ننبئکم بالاخسرین اعمالا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کشمیر، جلد: تیماج [الفبائی: - ۶۴۹]

۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۳۵

آغاز: الحمدلله المذکور بکل لسان المشکور علی الاحسان المعبود فی کل مکان ... اما بعد از ابتدا به بسم الله و افتتاح به الحمدلله نیمه اول کتاب و در ماه جمادی الأول ۱۰۷۰ به پایان رسیده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۴گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۵ - ۱۳۷]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۵۰/۱

آغاز: و ضائق به صدرک ای بتکذیبهم و اذیتهم؛ **انجام:** قصد کشتن و بدی کردن در خفیه.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۱-۲۴)، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۴ - ۱۲۹۸]

۱۷. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۴۷

جلد اول، تا پایان سوره نساء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ تاریخ وقف: ذیقعده ۱۳۷۵؛ ۳۹۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۳۲]

● **سفینة النجاة فی طوفان المهلکات** / کلام و اعتقادات / فارسی

safīnat-on najāt fī tūfān-el mohlekāt

حیدر آبادی، سجاد علی

heydar ābādī, sajjād ‘alī

چون فتنه و آدم کشی بر سر امور مذهبی و اعتقادی در هند رواج پیدا کرده و مسلمانان یکدیگر را با بهانه‌های بیجا می‌کشند، مؤلف بر آن شد که اعتقادات صحیح را در این کتاب گزارش دهد و بیان حق و حقیقت کند. این کتاب اعتقادات اسلامی را از دیدگاه اهل سنت بازگو کرده و بیشتر به آیات استشهاد می‌کند، و مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «باب» است: مقدمه: در علت ایجاد خلایق؛ باب ۱. بیان ایمان و اسلام و کفر و انواعش؛ باب ۲. بیان توحید و شرک و اقسام آن؛ باب ۳. بیان نبوت و امامت.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۷۲

آغاز: شایسته هر حمد و ستایش و بایسته آن بنظر حق شناس وابسته ببارگاه آفریدگار عالمی است؛ **انجام:** و بازگردند برحمت خویش بربندگان، ربنا تقبل منا انک أنت السمیع العلیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۴۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷ - ۲۵۱]

● **سفینة النجاة فی معرفة الائمة الهداة** / کلام و اعتقادات / عربی

safīnat-un najāt fī ma‘rifat-il a’immat-il hudat

حسینی خاتون آبادی، محمد حسین بن عبدالحسین، ۱۱۰۴ - ۱۱۳۹ ؟ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad hoseyn ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (1693 - 1727)

مؤلف، کتابی به عربی به نام «الحاوی» در چند جلد نگاشته بود، ولی چون آن کتاب مورد استفاده همگان واقع نمی‌شد، کتاب حاضر را به روشی ساده در یک «مقدمه» و چهارده «فصل» و یک «خاتمه» تنظیم نموده است. این نسخه گویا بخشی از کتاب است و مقدمه و سه فصل از آن را بدین ترتیب دارد: مقدمه: در موضوع امامت و اعتقاد شیعه و سنی در آن؛ فصل ۱. عصمت و اعلمیت و تعیین کننده امام، دارای سه باب؛ فصل ۲. امام بعد از پیامبر، دارای سه باب؛ فصل ۳. مطاعن خلفا، دارای پنج مطلب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی هدانا الی الدین القویم ... أما بعد مخفی نماناد بر ارباب عرفان و اصحاب ایمان؛ **انجام:** و تیرها را برداشت و شکست و گفت باو که ای دشمن جان خود تعدی کردی بر مسلمانی پس کشتی او را بعد از آن.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴ - ۳۵۲]

● **سفینة النجاة و مدینة الحیاة** / فقه / عربی

safīnat-un-najāt wa madīnat-ul-ḥayāt

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

رساله‌ای درباره این‌که اگر مرض طاعون و وبا در جایی پیدا شد آیا می‌توان از آنجا فرار کرد و به جایی دیگر رفت یا نه. مؤلف مقدمه‌ای در احادیث مربوط به موضوع می‌آورد و آن را در چهار مسئله تشریح کرده، نتیجه می‌گیرد که در بعضی از مواقع می‌تواند فرار کند و در بعضی از مواقع نمی‌تواند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۳۷/۲

آغاز: الحمدلله الذی ألبسنا بجوده لباس الوجود و اعطانا نعم الحیاة و القدرة و العلم و أمثالهای من کمال الجود؛ **انجام:** حیث قال فان کان مطیعاً فان الطاعون مما تمحص به ذنوبه بعد قوله ان کان عاصیاً فأبر أمنه.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۵۲ر-۵۴ر)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۷ - ۳۱]

● **سفینه نظم و نثر** / ادبیات / فارسی
safīne-ye nazm va nasr

رافع، رفیع الدین، ق۱۱ قمری
rāfe‘, rafī‘-od-dīn (- 17c)

فهرست مندرجات: ۱. نقش جهان در تعریف اصفهان از منشآت رفیع الدین محمد؛ ۲. دیباچه دیوان ملا عبدالرزاق فیاض لاهیجی؛ ۳. دیباچه مثنوی نگارخانه چین از میرزا ابوطالب موسوی فندرسکی؛ ۴-مثنوی نگارخانه چین از میرزا ابوطالب موسوی فندرسکی؛ ۵. انشاء صیدگاه به نام شاه عباس ثانی از میرزا ابوطالب موسوی فندرسکی؛ ۶. انشاء بهارستان اقبال در تعریف باغ و دریاچه و عمارت گل تپه؛ ۷. انشاء گلستان؛ ۸. دیباچه وقفنامه از حکیم ظهیرا؛ ۹. دیباچه نکاح نامه از حکیم ظهیرا؛ ۱۰. خلاصه لب التاریخ از آدم ابوالبشر تا سال ۱۷۹؛ ۱۱. رقعه محمد امین وقاری در باب اسبی که میرزا شیخ حسن برایش فرستاده بود، بخط خود او؛ ۱۲. منشآت طغرای مشهدی: فردوسیه، آهنگ بلبل، مرتفعات، تعداد النوادر، تحقیقات، تاج المدایح، الهامیه؛ ۱۳. کتاب همایون پادشاه به شاه طهماسب در حین مراجعت از هند و رسیدن به سند و جواب آن؛ ۱۴. متفرقات؛ ۱۵. لطایف و ظرایف؛ ۱۶. تشبیهات جامی در مقامات و غیره؛ ۱۷. نامه حکیم ابوالفتح لاهیجی به خان خانان؛ ۱۸. رقعه خان خانان به میرزا قوام الدین جعفر آصف خان؛ ۱۹. دیباچه چمن سخن از ظهیرا؛ ۲۰. منشآت ظهیرا بخط رفیع الدین محمد مورخ ۱۰۸۴؛ ۲۱. دیباچه از مسیحای فسایی؛ ۲۲. نامه میرزا طاهر نصرآبادی به امام قلی خان؛ ۲۳. انشای ظهوری ترشیزی در بی‌رونقی متاع سخن؛ ۲۴. متفرقات؛ ۲۵. رساله بهرام شاهیه میر سید علی همدانی؛ ۲۶. دیباچه بیاضی از آقا حسین خوانساری؛ ۲۷. دیباچه آقا حسین خوانساری به رساله اسطرلاب؛ ۲۸. رسالة المحاورة از محمد یزدی؛ ۲۹. منشآت نصیرای همدانی؛ ۳۰. دیباچه دیوان امیر خسرو دهلوی؛ ۳۱. سنورنامه بغداد، ترکی؛ ۳۲. سنورنامه بغداد، فارسی؛ ۳۳. فتوی قاضی رکن الدین اناری؛ ۳۴. وقفنامه انشاء آقا حسین خوانساری؛ ۳۵. تدبیر حفظ صحت از کفایه منصوری؛ ۳۶. جواهر نامه از نزهة القلوب؛ ۳۷. تجلیات ملا طغرای مشهدی؛ ۳۸. کنز المعانی؛ ۳۹. مجمع الغرایب؛ ۴۰. رقم وزارت شیخ علی خان زنگنه در ۱۰۷۹ و ماده تاریخ آن از جامع مجموعه؛ ۴۱. شرح حال ابوالفرج رونی و چند قطعه از او؛ ۴۲. شرح حال محمد امین وقاری و قصیده ای از او؛ ۴۳. شرح حال عثمانی مختاری؛ ۴۴. شرح حال حکیم سنایی؛ ۴۵. قضا و قدر تریاکی؛ ۴۶. اشعار میرزا جلال اسیر؛ ۴۷. شرح حال مسعود سعد سلمان و اشعاری از او؛ ۴۸. شرح حال امیر معزی؛ ۴۹. اشعار میرزا قلی میلی؛ ۵۰. اشعار ناصر خسرو؛ ۵۱. اشعار سیف اسفرنگ؛ ۵۲. شرح حال و اشعار رشید وطواط؛ ۵۳. شرح حال و اشعار ادیب صابر؛ ۵۴. شرح حال و اشعار عمادی شهریاری؛ ۵۵. شرح حال و اشعار حکیم رازقی؛ ۵۶. شرح حال و اشعار عبدالواسع جبلی؛ ۵۷. قصاید رافع بخط خود او؛ ۵۸. قصاید امیدی تهرانی؛ ۵۹. القصیدة الموسومة برود المعانی؛ ۶۰. قصیده جلاء الروح جامی؛ ۶۱. لراقمه رفیع الدین محمد رافع؛ ۶۲. قصیده ابن حسام؛ ۶۳. تاریخ استیفاء خاصه و صاحب رقمی عالی حضرت میرزا محمد رضی مستوفی، قطعه تاریخ استیفاء ممالک عالی جاه میرزا صادق از رفیع الدین رافع، قطعاتی از حکیم سنائی و ابن یمین؛ ۶۴. شرح حال و بعضی اشعار نظام استرآبادی؛ ۶۵. قصیده شاه طاهر دکنی؛ ۶۶. تاریخ آیینه‌کاری تالار طویله از رافع؛ ۶۷. قطعه میرزا فصیحی به میرزا ابوالحسن و بالعکس؛ ۶۸. اشعاری از میرزا ابراهیم ادهم، میرزا ابوالحسن فراهانی اوحدی، آصفی؛ ۶۹. اشعاری از میرزا ابوطالب موسوی فندرسکی؛ ۷۰. اشعاری از میرداماد؛ ۷۱. اشعاری از شیخ بهائی؛ ۷۲. رساله در اسباب و علامات و معالجات عشق از حسین خان نعمة الله حبیب؛ ۷۳. اشعار میرزا ابوالحسن فراهانی؛ ۷۴. اشعاری از امیر خسرو دهلوی؛ ۷۵. حکایت شیخ علی دقاق و ضمیر گفتن او و یافتن مرید بن مقالات مولانا جلال الدین؛ ۷۶. اشعار ملا درکی فمی؛ ۷۷. اشعار رافع مورخ ۱۰۹۰ ورشکی همدانی؛ ۷۸. استخراج میر محمد زمان، اشعار ملا رونقی همدانی؛ ۷۹. لراقمه رافع؛ ۸۰ اشعار ملا رفعتی؛ ۸۱ لراقمه رافع؛ ۸۲ اشعار ملا زکی همدانی؛ ۸۳ اشعار حکیم سنائی؛ ۸۴ اشعار سلطان علی بیک، سلیمان تهرانی، سعیدای تهرانی؛ ۸۵ اشعار سعدی، سلیم؛ ۸۶ اشعار ملا شکوه همدانی، شیدای هندی، شعیب جوشقانی؛ ۸۷ فصل در بیان خواب و بیداری مذیل به چهار تنبیه؛ ۸۸ من کلام اکابر؛ ۸۹ اشعار میر صیدی تهرانی، صفی قلی بیک چرکس؛ ۹۰. اشعار میرزا صائبا؛ ۹۱. اشعار طالب آملی؛ ۹۲. عرفی شیرازی؛ ۹۳. نامه در باب سفارش درویش مصطفی، شعری از شیخ عطار؛ ۹۴. در محاسن خواجه نظام الملک؛ ۹۵. اشعار غزالی مشهدی، شیخ ابوالفیض فیضی؛ ۹۶. اشعار بابا فغانی؛ ۹۷. مثمن مولانا آذری در منقبت صاحب الامر، رباعیات صحابی استرآبادی؛ ۹۸. بقیه کتاب مبدا فیاض شیخ فیضی، اشعار سحابی؛ ۹۹. اشعار فغانی و فیضی؛ ۱۰۰. اشعار قانعی و شیخ بهائی؛ ۱۰۱. اشعار مجدا کاشف، کمال خجندی؛ ۱۰۲. اشعار میرزا لامع؛ ۱۰۳. اشعار ولی دشت بیاضی، میرزا طاهر وحید قزوینی؛ ۱۰۴. اشعار محمد رضا بیگ واعظ ولد جامع مجموعه، وحشی؛ ۱۰۵. رقعه محمد امین وقاری به صائب؛ ۱۰۶. غزلیات محمد امین وقاری؛ ۱۰۷. اشعار مولانا هلالی؛ ۱۰۸. دیباچه وقاری بر مظهر الاسرار؛ ۱۰۹. رباعیات کاشف؛ ۱۱۰. اشعار میرزا ابوالحسن فراهانی؛ ۱۱۱. نامه تهنیت صدارت میرزا قوام؛ ۱۱۲. نامه از زبان امینای صباغ؛ ۱۱۳. اشعار میر عبدالعالی نجات اصفهانی؛ ۱۱۴. اشعار یغمایی قمی؛ ۱۱۵. اشعار میر نجات؛ ۱۱۶. اشعار محراب سمنانی، مشفقی قمی؛ ۱۱۷. منشآت راقم؛ ۱۱۸. رباعیات خیام؛ ۱۱۹. شرح حال اوحد الدین کرمانی؛ ۱۲۰. رباعیات و غزلیات محمد صوفی مازندرانی؛ ۱۲۱. اشعار ابن

حسام، کمال خجندی، مومن حسین یزدی، سلطان طغرل، سلطان شاه شیخ ابواسحق؛ ۱۲۲. اشعار محمد بیگ واعظ، شاه شجاع آل مظفر؛ ۱۲۳. اشعار میرزا جعفر آصف خان، شاپور فریبی تهرانی، خیام، سحابی استرآبادی؛ ۱۲۴. رباعیات خیام؛ ۱۲۵. اشعار سحابی؛ ۱۲۶. اشعار ابوسعید ابوالخیر؛ ۱۲۷. اشعار میر مغیث الدین محوی همدانی؛ ۱۲۸. اشعار حکیم نظامی؛ ۱۲۹. مثنوی شیر و شکر شیخ بهائی؛ ۱۳۰. سحابی استرآبادی، جلال الدین محمد بلخی؛ ۱۳۱. میرزا علی رضا تجلی؛ ۱۳۲. حکایت سلطان محمود غزنوی؛ ۱۳۳. اشعار حکیم رکنا؛ ۱۳۴. اشعار فردوسی، جامی، مکتبی؛ ۱۳۵. اشعار مبدا فیاض شیخ فیضی؛ ۱۳۶. رباعیات سحابی استرآبادی؛ ۱۳۷. اشعار میر مغیث محوی؛ ۱۳۸. اشعار خاقانی، میر برهان، سنائی، خواجه عبدالله، ابوالفرج رونی، جامی؛ ۱۳۹. اشعار حکیم فردوسی؛ ۱۴۰. اشعار میرزا طاهر وحید؛ ۱۴۱. مشرق الانوار میر داماد؛ ۱۴۲. از سبحة الاسرار جامی؛ ۱۴۳. اشعار امیر حسین دهلوی، جلال الدین بلخی، خواجو؛ ۱۴۴. اشعار فردوسی، رفیع الدین محمد رافع؛ ۱۴۵. حکایت سلمان ساوجی؛ ۱۴۶. از گرشاسب نامه اسدی، اشعار میرزا عبدالرزاق تبریزی؛ ۱۴۷. خاقانی، ابن حسام؛ ۱۴۸. شیخ اوحدی، بابا افضل کاشانی، شیخ ابوالقاسم کازرونی؛ ۱۴۹. اشعار شاه صفی، شاه عباس ثانی، ابوسعید ابوالخیر، میر فندرسکی، شاه طهماسب، عبدالمومن خان؛ ۱۵۰. اهلی شیرازی، ملا اوجی، ابوتراب فرقتی، میر جلال اسیر؛ ۱۵۱. از مصابیح القلوب؛ ۱۵۲. احکام کواکب در بیوت؛ ۱۵۳. اشعار حضرت امیر، شیخ بهائی؛ ۱۵۴. مختصری از شرح دیوان میبدی؛ ۱۵۵. نقل از تفسیر کبیر؛ ۱۵۶. نقل از تهذیب الاحکام؛ ۱۵۷. نقل از خصال صدوق؛ ۱۵۸. رساله در معما از وقاری؛ ۱۵۹. جدول رویت هلال؛ ۱۶۰. جدول اختیارات ساعات؛ ۱۶۱. جدول اختیارات ایام هفته؛ ۱۶۲. نامه محمد رفیع؛ ۱۶۳. منشآت میرزا رضی مستوفی؛ ۱۶۴. ترجمه رساله اعتقادات صدوق.

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۷۸

آغاز: مطلع صبح قیامت آفرید، بدیهه گوی عقل از فصیده مصنوع صنایعش گزیری از اختصار ندیده؛ **انجام:** و سلم تسلیما کثیرا کثیرا .

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با تاریخ‌های ۱۰۷۸ و ۱۰۷۹ و ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۶گ،اندازه: ۱۶×۲۹/۵سم [نشریه: ۶ - ۱۰۹]

● **سفینه نظم و نثر** / گوناگون / فارسی

safīne-ye nazm va nasr

اوراق پریشان و درهمی است که در اصل مشتمل بوده است برقصیده یی از عرفی شیرازی، دیباچه گلزار ابراهیم و دیباچه نورس و دیباچه خوان خلیل نوشته نورالدین محمد ظهوری ترشیزی، و رساله‌های حسن و عشق و صحت و مرض از محمد بن سلیمان فضولی بغدادی، و انیس العشاق تألیف شرف الدین حسن بن محمد رامی تبریزی و بعضی از اصطلاحات صوفیه و مناجات خواجه عبدالله انصاری، و احوال بایزید بسطامی، ورقه یی که مولانا جلال الدین محمد دوانی بمولانا جامی نوشته است، ورقعه یی که صایب تبریزی در رفع منع شراب به شاه عباس ثانی نوشته است، و رقعه یی که در باب گنجفه وقفی آقا میرزا بیگ گنجفه ساز نوشته شده است، با بعضی مطالب متفرقه. و اکنون بیشتر مندرجات این سفینه یاناقص الاول است یا ناقص الاخر و یا آنکه صفحات آن جابه جا شده است. و جز رقعه یی که در باب گنجفه وقفی نوشته شده است بقیه هم مکررست و هم بطبع رسیده.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۵۱

آغاز: جهان بگشتم و درد ابهیچ شهر و دیار ×× نیافتم که فروشند بخت در بازار؛ **انجام:** بعد از ان آنجمله حل کن با گلاب و آب مورد ××گر همیخواهی مرکب ساختن اینست رای

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری، جلد: روغنی اکلیلی، ۹۱گ، اندازه: ۹×۱۸/۷سم [ف: ۷ - ۵۸۲]

● **سفینه نظم و نثر** / گوناگون / فارسی

safīne-ye nazm va nasr

سفینه‌ای است مفصل مشتمل بر منتخبات اشعار و منظومه‌های مستقل و بعضی رسایل و فرامین سلاطین و مکاتب و ملتقطات که بسیار نفیس و باارزش است. فهرست عناوین و مندرجات: ۱. منتخب قصاید افصح المتکلمین ظهیر الدین فاریابی علیه ما یستحق (مشتمل بر قصاید، مقطعات، رباعیات، غزلیات، جمعاً پانصد و اند بیت). آغاز: «سفیده دم که زند ابر خیمه در گلزار ×× گل از سراچه خلوت رود بصفه بار»، انجام: «چون ظهیر از سر آن زلف گره بگشاید ×× که کمینه گرهی باشد ازو پنجه و شست»؛ ۲. منتخب قصاید سید الشعراء سید حسن غزنوی (مشتمل بر یک ترجیع بند و قصایدی چند در حدود ۲۶۰ بیت، ناقص الاخر). آغاز: «داند جهان که قره عین پیمبرم ×× شایسته میوه دل زهرا و حیدرم»، انجام: «در نوبتی که اهل کرم چون تویی بود ×× پیدا بود که همت ما تا کجا رسد»؛ ۳. منتخبات اشعار ابوطالب کلیم رحمه الله (مشتمل است بر منتخبات غزلیات کلیم از الف تا یاء در حدود هزار و سیصد بیت مورخ غره رمضان ۱۰۵۵)، آغاز: «بدل کردم بمستی عاقبت زهد ریایی را ×× رسانیدم بآب از یمن می‌بنیاد تقوی را»، انجام: «نگویی اثر دیگر کلیم این اشکریزی را ×× زبختم گریه آخر هم سیاهی بردو هم شوری»؛ ۴. اشعار نفیسه مولانا وحشتی کاشی علیه الرحمة و الغفران. (منتخبی از غزلیات وحشتی کاشی است از

الف تا یاء و ناقص الاخر، جمعاً ۲۳۵ بیت)، آغاز: «چنان زانس وملک بر ده زلف ایمان را ×× که در دو کون نیابند یک مسلمان را»، انجام: «وحشتی خون دل از دیده فشاندی تا حشر ×× یک نظر هر که برین چشم پرآبم کردی»؛ ۵. منتخب قصاید املح المتکلمین شیخ علینقی کمره‌ای (مشتمل بر منتخباتی از قصاید و ترکیبات و غزلیات و مقطعات، در اهاجی و مطایبات در حدود نهصد بیت، ناقص الاخر)، آغاز: «زور آوران فلسفه کز قوت نظر ×× بر مغلق علوم شکستند قفل و در»، انجام: «و آنکه شومست بر ارباب هنر ×× نیست الا قدم خواجه فلان»؛ ۶. منتخب اشعار قدوة العاشقین مولانا وحشی یزدی علیه الرحمه (منتخب است از قصاید و ترجیع بند ساقی‌نامه و مربع ترکیب و مسدس ترکیب و منتخب غزلیات و فرهاد و شیرین و خلد برین در حدود ۱۶۵۰ بیت، مورخ غره جمادی الثانی ۱۰۵۵)، آغاز: «چه درگوش گل گفت بادخزانی ×× که انداخت از سر کلاه کیانی»، انجام: «همت اگر سلسله جنبان شود ×× مور تواند که سلیمان شود»؛ ۷. قصاید منتخب جمال الدین عبدالرزاق رحمةالله علیه (قصاید و ترکیبات در حدود ۷۵۰ بیت)، آغاز: «شرف الدین جهان فضل و کرم ×× که جهان زو شکوه و فر یابد»، انجام: «تا که خورشید فلکرا خون کند رای صبوح ×× از شفق می‌باشد ازاختر تنقل کردنش»؛ ۸ منتخب قصاید نجیب الدین جرپادقانی علیه الرحمه (قصاید و رباعیات مشتمل بر سیصد بیت)، آغاز: «چو سایبان هوا گشت پرده‌های ظلم ×× بماند جبهت خورشید در حجاب عدم. انجام: من خون دل اندر دهن آرم چو قدح ××کان لب بهمین ترانه در دام افتد؛ ۹. منتخب قصاید املح المتأخرین مولانا زکی همدانی علیه الرحمه. (مشتمل بر قصاید و غزلیات و رباعیات و مثنوی اختلاجات، در حدود ۲۷۰ بیت، مورخ جمادی الاول ۱۰۵۵)، آغاز: «آب می‌پیچد بر آتش اشک آتش زای من ×× شعله در زنجیر دارد موجه دریای من»، انجام: «دیگری گر جهد کند انگار ×× که بیابد سعادت و مقدار»؛ ۱۰. منتخب قصاید مولانا شانی تکلو (مشتمل بر قصاید و ترکیبات و مراثی در حدود ۷۵۰ بیت)، آغاز: «نه دونم نه ستمکارم نه کودن ×× چراگیتی نورزد کینه با من»، انجام: «مانع رزق مرا نیز دعایی فرض است ×× آنچه او خواست بمن قسمت او باد همان»؛ ۱۱. قصاید حکیم انوری (مشتمل بر قصاید و مقطعات و مثنوی در هجو قاضی کیرنگ و غزلیات و رباعیات در حدود دو هزار بیت)، آغاز: «گر دل و دست بحر و کان باشد ×× دل و دست خدایگان باشد»، انجام: «ترسم که شب اجل امانم ندهند ×× تا باز بروز وصل دل شاد کنم»؛ ۱۲. میرزا ابراهیم ادهم آرتیمانی. (غزل و قصیده و رباعی)؛ ۱۳. تتمه مرآت الجمال صایب (مرآت الجمال ابیات و مطالعی است از غزلیات صایب در وصف سراپای معشوق که چاپ هم شده است، و در این نسخه فقط در حدود پانصد بیت از آخر آن باقی مانده است)، آغاز: «من که از تلخی دشنام شوم شادی مرگ ×× چه توقع کنم از لعل شکرخای کسی»، انجام: «در لامکان کند سیر، آه سبک عنانش ×× آن را که قامت او، سر مشق آه گردد»؛ ۱۴. دیباچه سحر حلال مولانا اهلی (بعد از دیباچه به ترتیب: مثنویات سحر حلال و شمع و پروانه و قصاید و غزلیات اهلی شیرازی، در حدود هزار و هشتصد بیت، مورخ ۹ رجب ۱۰۵۵). آغاز: «حمد بیحد و ثنای نامحدود و شکر نامعدود سزاوار صانعیست ... الخ»، انجام: «دردی ز پیر میکده ساقی بما رسان ×× چون ما سگ دریم و تو در خانه محرمی»؛ ۱۵. منتخب اشعار املح المتکلمین المتأخرین مولانا محمد صوفی (منتخبی از غزلیات ملا محمد صوفی مازندرانی و تمام ساقی‌نامه او جمعاً ۳۶۳ بیت)؛ ۱۶. قحط دکن ابوطالب کلیم (مشتمل بر چند مثنوی در باب قحط دکن و شکست دست کلیم و تعریف اسب و جنگ شاهزاده اورنگ زیب با فیل و کشته شدن اسب شاهزاده و تعریف سراپرده شاهجهان و تعریف سپر، در حدود چهار صد بیت)، آغاز مثنوی قحط دکن: «چو اقبال نظام الملک بر گشت ×× بکشت بخت او شبنم شرر گشت»، انجام: «چگویم باتو کاین مطرب چه پرداخت ×× در و دیوار رادر وجد انداخت»، آغاز مثنوی شکست دست: «کیم من داغداری در زمانه ×× بهر داغی خدنگی را نشانه». انجام: «چو شد تقدیر کس می‌افتد از بام ××اگر گیرد درون چاه آرام»، آغاز مثنوی در تعریف اسب: «مرا تا افگند هر روز جایی ×× نصیبم کرد گردون باد پایی»، انجام: «کند از شیهه شیون در طویله ×× تو گویی مرده لیلی در قبیله»، آغاز مثنوی جنگ شاهزاده: «بمهمانی گوش ارباب هوش ×× یکی قصه دارم بمن دار گوش»، انجام: «همیشه بر اورنگ فرماندهی ×× بماناد با فر ظل اللهی». آغاز تعریف سراپرده: «برای سراپرده ات آفتاب ×× ز زرتار تابیده زرین طناب»، انجام: «بهر سرزمینی که شاه جهان ×× نهادست پا، گشته بر گرد آن»؛ آغاز مثنوی تعریف سپر: «پیش رخ شه نه سپر شد حجاب ×× پاره ابریست بر آفتاب»، انجام: «حفظ الهی سپر شاه باد ×× چرخ سپردار و هوا خواه باد»؛ ۱۷. منتخب قصاید قطب الدنیاء و الدین مجدالدین (؟!) کمال اسمعیل اصفهانی (مشتمل بر قصاید و مقطعات و رباعیات در حدود ۱۲۰۰ بیت، و بعضی از صفحات آن در صحافی پس و پیش واقع شده است)، آغاز: «ای گفته جان جانها روزی هزار بارت ×× کز چشم زخم بادا ایزد نگاهدارت»، انجام: «من نیز دل خویش زسر گردانی ×× بگذاشتم آنجا چو چنان شاد شدم»؛ ۱۸. امیر خسرو دهلوی (غزلیات در حدود هفتصد بیت، ناقص الاخر)، آغاز: «ای بدر ماندگی پناه همه ××کرم تست عذرخواه همه»، انجام: «ای سر خسرو ترامژده بهر بامداد ×× فتنه بقصابی است بر سر بازار او»؛ ۱۹. خسرو شیرین مولانا عرفی شیرازی (منتخبی است در حدود ۲۵۰ بیت)؛ ۲۰. منتخب قصاید قدوة الشعراء فی الافاق مولانا عرفی شیرازی (مقداری از قصاید و غزلیات عرفی است در حدود ۱۵۰۰ بیت، ناقص الاخر)، آغاز: «اقبال کرم میگزد ارباب همم را ×× همت نخورد نشتر آری و

نعم را»، انجام: «نبود سایه نشین آفتاب حسن ز زلف ××که فتنه دست بران زلف خم بخم میزد»؛ ۲۰. کتابتی که از جانب نواب اشرف (= شاه عباس ماضی) به خواندگار روم نوشته مصحوب مقصود سلطان خلفا؛ ۲۱. کتابت از جانب نواب اشرف به محمد پاشای وزیر اعظم مصحوب مشارالیه؛ ۲۲. کتابت از جانب نواب اشرف به نواب شاه سلیم در باب تعزیه اکبر شاه مصحوب امارت پناه یادگار علی سلطان؛ ۲۳. حکایاتی از سراج المنیر کاشف و تاریخ نگارستان قاضی احمد غفاری؛ ۲۴. هجو مولانا ظهوری مولانا مایلی را؛ ۲۵. چند حکایت از اخلاق محسنی؛ ۲۶. لشیخ الفاضل ابوالفضل آگره‌ای که خان عالم در حین حجابت به اشاره والی هند مطرح ساخته بود؛ ۲۷. رقعه‌ای که مولانا عرفی شیرازی به شیخ فیضی آگره‌ای نوشته؛ ۲۸. رقعه‌ای که حسن بیگ انسی به حکیم شفایی نوشته؛ ۲۹. حکیم در جواب نوشته؛ ۳۰. کتابتی که مؤمنای فیروزآبادی به مرحوم میرزا ابوالحسن نوشته بوده؛ ۳۱. رقعه‌ای که میر محمد معصوم کاشی، به اهل کاشان نوشته؛ ۳۲. ایضاً رقعه دیگر که به یاران خود نوشته؛ ۳۳. رقعه‌ای که خان خانان به مولانا عرفی در عیادت بیماری نوشته؛ ۳۴. ایضاً رقعه دیگر که نواب خان خانان به مولانا نظیری نوشته بوده؛ ۳۵. رقعه‌ای که مولانا محمد مؤمن قاضی به شخصی که وعده عرق فتنه نموده بوده و نفرستاده بوده نوشته؛ ۳۶. رقعه‌ای که به یکی از مجلدان نوشته بوده در وقتی که قید صحافی جهت او فرستاده بوده؛ ۳۷. رقعه دیگر به شخصی که روغن از وی گرفته بود نوشته؛ ۳۸. طالب علمی به حکیمی جهت رجولیت شخصی موافق اصلاحات علم صرف نوشته؛ ۳۹. جواب که قاضی محمد مؤمن موافق قانون نحو نوشته؛ ۴۰. رقاع گوهر دریای معانی نصیرانی همدانی که بهر کس نوشته، اما آنچه به شیخ محمد خاتون نوشته و از او عینکی طلب نموده این است؛ ۴۱. رقعه دیگر که به میر معنی وزیر اصفهان نوشته و آب از جهت باغ یاسمین طلب نموده؛ ۴۲. حکمی که سلطان حسین میرزای بایقرا در منع تراشیدن ریش به اهل خراسان نوشته، از منشآت خواجه عبدالله مروارید؛ ۴۳. رقعه‌ای که غیاثای شروانی [صح: شیرازی] به سیادت و نقابت پناه، نجابت و هدایت دستگاه علامی شاه تقی الدین محمدای شیرازی نوشته؛ ۴۴. رقعه‌ای که نواب میر محمد باقر داماد به مرحوم مولانا عبدالله نوشته؛ ۴۵. در بیان شکایت از نسخه سقیمی که بندگان میرزایی میرزا صادق دست غیب که مولانا محمد مؤمن قاضی را بر نوشتن آن نامزد فرموده بوده و قاضی مشارالیه نوشته مصحوب قاصد شوق روانه گردانیده بود؛ ۴۶. انشاء دیگر از کلام بزرگان خرده دان؛ ۴۷. حکایت و روایت مراسله و سفارت طرماح بن عدی حاتم طائی از جانب حضرت امیر کل امیر، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه الصلوة و السلام و التحیة و الاکرام نزد معویة بن ابی سفیان علیه اللعنة و النیران که فصاحت و بلاغت شعاری جمالا محمدای قاضی زاده خوانساری از عربی بفارسی نقل نموده و این دیباچه نفیسه بر وی نوشته. آغاز: «غنچه سر بسته سخن که در گلشن دل لب تشنه شکفتن و در حدیقه خاطر جگر سوخته خندیدنست، مشتاق نسیم حمدیست که ... الخ»، انجام: «در مهاد امن و امان مرفه الحال باشند بمنه و کرمه، و السلام علی من اتبع الهدی و الدعاء»؛ ۴۸. دیباچه کتاب مکارم الاخلاق من مصنفات مولانا جلال الحق و الدین محمد الدوانی علیه ما یستحق + ایضاً من جمله منشآته علیه ما یستحق (قسمتی از فاتحه و خاتمه کتاب لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق معروف باخلاق جلالی است، در دعای دولت نصرة الدین حسن بیگ بهادر خان و فرزندش سلطان خلیل)؛ ۴۹. منشآت عالیحضرت سیادت و نقابت پناه نجابت و معالی دستگاه مقرب الخاقانی میرزا ابوالحسن منشی الممالک؛ ۵۰. فرهاد و شیرین امیر سنجر کاشی (منظومه ناتمامی است مشتمل بر چهار صد و سه بیت، از آغاز فرهاد و شیرین که میر سنجر بن میر حیدر معمایی کاشی در گذشته به سال ۱۰۲۱ق سروده است)، آغاز: «الهی سینه یی درد آشنا ده ×× غم از هرکس که بستانی بماده»، انجام: «که رشک طور گردان منزلم را ×× نجات از تیه ظلمت ده دلم را». از آنجاست: «در آن فرخ صباح پویه دشمن ×× بآن شوقی که سنجر داند و من»؛ ۵۱. قصاید امیر سنجر کاشی (قصاید و غزلیات در حدود هزار بیت، ناقص الاخر). آغاز: «دریغ و درد که کردم بخود بسی تدبیر ×× کزین طلسم بر آیم نشد، زهی تقدیر». انجام: «سر شکم لاله گون میخیزد از چشم ×× که طفلان جامه زنگین پسندند»؛ ۵۲. شهر آشوب مولانا لسانی شیرازی (یکصد و هفده رباعی است از کتاب شهر آشوب موسوم به مجمع الاصناف در وصف ارباب حرف، بشیوه مهستی گنجوی و امیر خسرو دهلوی). آغاز: «آن بکر که چار گوهر صاف دروست ×× بکریست که حسن قاف تا قاف دروست / درزیور اسم مجمع الاصناف است ×× زانروی که جمعیت اصناف دروست»، انجام: «امید که این نامه بیاری برسد ×× این راز درون براز داری برسد / این عقد گهر که تحفه بحر دلست ×× مردانه بگوش شهر یاری برسد. نسخه دیگری از شهر آشوب یا مجمع الاصناف به شماره ۴۸۰۰ در همین کتابخانه موجودست؛ ۵۳. چند حکایت در سلوک ملوک؛ ۵۴. منتخب اشعار افصح المتکلمین فی عصره و زمانه مولانا صایب التبریزی؛ ۵۵. منتخب اشعار افصح المتکلمین حکیم رکنای مسیحی سلمه الله تعالی (منتخبی است از غزلیات و ناقص الاخرست)؛ ۵۶. الروضة الخامس من نگارستان من تألیف افضل المتأخرین مولانا جامی فی تقریر رقة الحال (بهارستان صواب است نه نگارستان، و در دنبال آن روضه ششم کتاب مزبور مسطور است)؛ ۵۷. شرح بیتی از قصیده مرآت الصفای قدوة العاشقین امیر خسرو دهلوی علیه الرحمة و الرضوان من تألیف افصح المتکلمین مولانا جامی علیه الرحمه: «ز دریای شهادت چون نهنگ لابر آردهو ×× تیمم فرض گردد نوح را در وقت طوفانش»؛ ۵۸. رساله لوایح جامی. آغاز: لااحصی ثناء علیك

کیف و کل ثناء؛ انجام: مگشای زبان بکشف اسرار وجود ×× کاین در نشود سفته بالماس سخن.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۴۹۳

آغاز: بسم الله تیمناً و تبرکاً بذکره العلی الاعلی الوهاب؛ **انجام:** به لبها ملیحی، بگفتن فصیحی ×× بطلعت صبیحی، بگیسو معنبر
خط: شکسته نستعلیق و رقاع و نسخ پخته و خوش، کا: محمد جعفر شیرازی، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۰۵۵ق؛ به طرز چلیپا، پشت صفحه اول خط و امضای حاج فرهاد میرزا معتمد الدوله، مورخ ربیع الاول ۱۲۹۳؛ واقف: حاج قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ جلد: چرمی ماشی معرق، ۴۶۰گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷ – ۵۸۳]

● **سفینه نظم و نثر** / ادبیات / فارسی

safīne-ye nazm va nasr

شامل منشآت و اشعار نویسندگان و شعرا غالباً از عهد صفوی.

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۶۲

آغاز: دیباچه‌ای که میرزا محمد تقی منشی بجهت دیوان افصح المتکلمین و افضل المتاخرین حکیم شفایی اصفهانی نوشته؛ **انجام:** متن: هر چند تصور گرفتاری خود را تصدیق نمایم. حاشیه: من آنچه شرط بلاغست با تو می‌گویم ×× تو خواه از سخنم پند گیر خواه ملال
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: حدود اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای سه سرلوح مجدول؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: روغنی، ۱۷۵گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [نشریه: ۶ – ۹۸]

● **سفینه نظم و نثر = بیاض = سفینه غزل** / ادبیات / فارسی

safīne-ye nazm va nasr = bayāz = safīne-ye qazal

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۷۷

آغاز: خورشید فلک رسالت مشیری آسمان هدایت؛ **انجام:** نام خانقاه صوفیان رقاص و ملحدان الحاد.
خط: نستعلیق شکسته، کا: منیر کرمانی و ذبیحی یزدی، اسماعیل و مستوفی، محمد جعفر، تا: ۱۱۳۶ق؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

● **سفینه نظم و نثر** / ادبیات / فارسی

safīne-ye nazm va nasr

دارای اشعار بیش از یکصد تن از شعراء و منشات و منثورات دارای قصاید از هدایت و منشات معتمد الدوله نشاط، نخستین آن غزلیات شیخ علی میرزای شاپور است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۵

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، با سه سرلوح؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۰گ، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۲ – ۲۲۶]

● **سفینه نوح** / طب / فارسی

safīne-ye nūh

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲ – ۱۳۱۵ قمری

Estarābādī, ‘alī ebn-e mohammad ja‘far (1827 - 1898)

در سال‌های ۱۲۶۲–۱۳۱۰ مکرر مرض وبا و طاعون در ایران به ظهور پیوست و در اثر سهل‌انگاری اولیای امور و پزشکان رسمی، گروهی بسیار مردند، مؤلف چون راهی برای گزارش این مطالب به محمد شاه قاجار پیدا نکرد به تحریر این رساله مبادرت کرد. این رساله که مشتمل بر دو باب دوا و دعا می‌باشد با تفصیل بیشتری در اسباب ظهور و شیوع وبا بحث کرده و درمان این مرض را بیان می‌کند و دعاهایی که به کار آید می‌نگارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۷۳/۱

آغاز: بعد از حمد خدا و صلوات و سلام بر خاتم انبیا محمد مصطفی و آل امجادش، عاصی عادی بمعاصی عادی؛ **انجام:** و حکم فرار و مانند اینها را در رساله منجیه شرح داده ام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ محرم ۱۳۰۹ق، شاید به خط مؤلف؛ جلد:مقوایی،۱۸گ(۱پ–۱۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۰–۲۵۹]

● **سفینة الهدایة** / شعر / فارسی

safīnat-ol hedāya

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵–۱۲۸۸ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801 - 1871)

غزل‌های فارسی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۹-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۲۸]

● **سقانامه** / داستان / فارسی

saqqā-nāme

حضرت خواجه خضر

hazrat xāje xezr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۳۸/۱۹-ف

نسخه اصل: بادلیان Add. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۵۸۳]

← سقطات العوام ≻ التنبیه علی غلط الجاهل و النبیه

● **سقطات العوام** / - عربی

saqaṭāt-ul ʻawām

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۰۸/۲

خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۲۶پ-۳۷ر)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۲۱۷]

● **سقط الزند = دیوان ابوالعلاء** / شعر / عربی

siqṭ-uz-zand = d.-u abu-l-ʻalā'

ابوالعلاء معری، احمد بن عبدالله، ۳۶۳ - ۴۴۹ قمری

ab-ol-ʻalā' maʻarrī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (974-1058)

دیوان ابی العلاء را شامل سه هزاربیت دانسته‌اند که آن را در جوانی سروده است و نام کتاب را نیز از همین باب دانسته‌اند وشروحی نیز بر آن نگاشته شده است.

چاپ: در بولاق و قاهره و بیروت، ۱۹۲و۱۴و۴۰ص، ۱۸۸۴م باشرح بطبع رسیده است.

[کشف الظنون ۹۹۲/۲؛ فهرست المخطوطات، فؤاد سید ۴۶۱/۱؛ مخطوطات الادب فی المحتف العربی ۲۴۱؛ معجم المطبوعات ۳۲۸]

شرح و حواشی:

۱- شرح سقط الزند = ضوء السقط = ضوء سقط الزند؛ خطیب تبریزی، یحیی بن علی (۴۲۱-۵۰۲)

۲- التنویر علی سقط الزند؛ بطلیوسی، عبدالله بن محمد (۴۴۴-۵۲۱)

۳- التنویر علی سقط الزند = شرح سقط الزند = شرح التنویر علی سقط الزند؛ ابی یعقوب خوئی، یوسف بن طاهر (-۵۴۹)

۴- ضرام السقط فی شرح السقط؛ خوارزمی، قاسم بن حسین (۵۵۵-۶۱۷)

۵- شرح سقط الزند؛ عاملی، علی بن زین الدین (-۱۱۰۴)

۶- تنویر سقط الزند (۲ عنوان)

۷- شرح سقط الزند

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۳-ف

نسخه اصل: احمد کوپرولو ش ۱۲۶۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ جمادی الاول ۶۰۱ق، جا: صمیصات [فیلمها ف:۱-۳۳۵]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۵۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - رب وفق علی اتمامه یا کریم الحمدلله العزیز الجبار العلی القهار ... «اعن و خد القلاص کشفت حالا ×× و من عندر الظلام طلب مالا» ... الی آخر؛ **انجام:** کانک البدر والدنیا منازلة ×× فما تلیقک الالیلة دار تم الکتاب بحسن توفیقه علی ید اضعف عبادالله محمود بن علی بن معری الطری غره ربیع الاول سنه ست و خمسین ستعمائه و انسخ التی کتب منها بخط المصنف اللهم نفع به و بجمیع امثاله.

خط: نسخ، کا: محمود ابن علی ابن معری الطری، تا: غره ربیع الاول ۶۵۶ق؛ در شش صفحه قبل از آغاز متن کتاب و دو صفحه بعد از خاتمه این کتاب به خطی غیر از رسم الخط متن نسخه مطالب و عناوین ادبی و لغوی زبان عرب از عفیف الدین التلمسانی و شیخ شرف الدین الفارض مرقوم شده است که به نظر می‌رسد یادداشت‌هایی است از صاحبان قبلی؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بغدادی کهنه، جلد: مقوای روکش تیماج گلی، ۳۶۸ص، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۷ - ۴۵۳]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۰/۳

آغاز: تخیرت جهدی لوجدت خیارا ×× و طرت بعزمی لو اصبت مطارا؛ **انجام:** کانک البدرو الدنیا منازله ×× فما یلیقک الالیله دار.

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد المیرائی، تا: ۷۸۰ق؛ محشی، با قصیده عمرو ابن کلثوم و حارث بن حلزه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی سبز، ۱۰۰گ، ۱۳ سطر، اندازه:۱۶/۵×۱۷/۵سم[ف:۳-۱۰۳۹]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۹۵

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود خالدی نجفی، تا: جمعه ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۲۰ق، جا: دکن؛ از روی نسخه مورخ ذیقعده ۴۷۲ خوانده شده بر معری [نشریه: ۲ - ۱۵۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۵

آغاز: اعن وخد القلاص کشفت حالا ×× و من عندالظلام طلبت مالا؛ **انجام:** کانک البدر والدنیا منازلة ×× فما تلقیک الا لیلة دار

خط: نسخ، کا: مصطفی بن ابراهیم بن خالد دمشقی شافعی، تا: ۱۷ جمادی االثانی ۱۰۳۱ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری، جلد: چرمی عنابی،۹۹گ،۱۵سطر(۸×۱۴)،اندازه: ۱۵/۲×۲۰/۸سم [ف: ۷ - ۵۹۸]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۲

آغاز: قال الشیخ ابو العلاء احمد بن عبدالله ابی سلیمان التنوخی اما بعد؛ **انجام:** بذلک الفرس لم یعقد و لم یساء ...

در این نسخه علاوه بر سقط الزند اشعار دیگر ابوالعلاء یافت می‌شود و در سقط الزند و در قسمت‌های دیگر لغزهای شعری بسیار موجود است که کاتب دیوان در مقدمه هر لغز به آن لغز گوشزد نموده است؛ خط: نسخ، کا: محی الدین بن ناصر الدین بن محمد بن محی الدین بن عبد اللطیف المنصوری، تا: ۱۰۷۴ق؛ مجدول؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: فرنگی فسقی، جلد: تیماج قرمز، ۶۸گ، ۲۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۷ - ۸۶]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۸۷/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فان الشعر کافراس منابقره فی مدی ما قصر منها لحق و ما وقف لیم و سبق

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۵۰؛ خط: نسخ، کا: سعید بن صالح بن محمد عقیل سمحی، تا: شنبه ۱۲ شعبان ۱۰۷۵ق، به رسم شیخ کامل احمد بن علی واصل؛ ۱۱۲ص (۵-۱۱۶) [عکسی ف: ۴ - ۴۴۸]

۸. **یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۷۳/۱**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: – ۵۲]

۹. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۵۱**
آغاز: بسمله. و به الاستعانة فی التتمیم. الحمدلله رب العالمین ... قال ابوالعلاء احمد بن عبدالله بن سلیمان المعری التنوخی اما بعد فان الشعراء کافراس تتابعن فی مدی ... قال احمد بن عبدالله بن سلیمن التنوخی فی مذهب المدیح و لم یکن من طلاب الدنیا و الله یحمد علی ذلک: اعن و خد القلاص کشفت حالا؛ **انجام:** قد اتتنی هدیة منک بالا ×× من قابلتها بحسن القبول / غیر ان السماع فی الکتب وقف ×× و انتقال الوقوف غیر جمیل
خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن ملاصفات الله نایینی، تا: سه‌شنبه ۷ ذیقعده ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۰گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸ – ۱۷۴]

۱۰. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۳۴**
خط: نسخ، کا: عبدالله بن علی اکبر بن عبدالله بن نورالدین محمد موسوی، تا: چهارشنبه ۴ رجب ۱۱۵۰ق؛ تملک: احتشام الدوله در ۱۲۷۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۳۳۳گ، اندازه: ۲۱/۴×۳۱/۲سم [ف: ۱ – ۲۶۹]

۱۱. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۱۸/۱**
آغاز: یا شاهر البرق ایقظ راقد السحر ×× لعل بالجرع اعوانا علی السهر / و ان بخلت علی الاحیاء کلهم ×× فاسق المواطر حیا من بنی مطر
خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نشانی استکتاب محمد جعفر بن محسن حسینی به تاریخ ۱۲۶۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ(۱پ–۳۱پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۴ – ۳۶۷]

۱۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۱/۱**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ (۱پ–۵۰ر)، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ – ۴۱۳۵]

۱۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۲۲**
آغاز: بسمله، بالنشید و الامر طالبا للثواب و انما کان ذلک علی معنی ... قوام العیش و رزق ... و لما لم یابقهن شیء، من الحیوان اعد من الغلالا ... و ابت فوقه شمرا المنایا، لکن بعد ما مستحب نمالا؛ **انجام:** جنئت ذنبا و الها حاطری و سن، عشرین حولا فلما تبه اعتذارا ... ان سقط الزند شعر، دق معنی مثل شعر ... هو من جهل معری و من العلم مع الوی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [رایانه]

۱۴. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۳/۳ حکمت**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۰۱ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۷ رجب ۶۷۶ نوشته احمد بن عثمان بن معروف بن سند بن ذکی ادیب؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ – ۴۹]

۱۵. **خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۹۸**
آغاز: اما بعد فان الشعراء کافراس تتابعن فی مدی ما قصر منها لحق و ما وقف لیم و سبق و قد کنت فی ربان الحداثة؛ **انجام:** جنیت ذنبا و الها خاطری و سن ×× شعرین حولا فلما نبه اعتذارا
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن حاجی علی عسکر، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج،۹۱گ،۱۶سطر،اندازه:۱۴×۲۱سم[میراث اسلامی:دفتر نهم–۷۶]

۱۶. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۰–۵/۱۲۰**
آغاز: بسمله اعن وخدا القلاص کشفت حالا ×× ومن عند الظلام طلبت مالا / ودر اخلت انجمه علیه ×× فهلا خلتهی له ذبالا؛ **انجام:** اراک فی الارض سیارا الی شرف ×× کما شبیهک فی الافاق سیار / وکانک البدر والدنیا منازله ×× فما تلقیک الا لیلة دار
از اول تاآخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ شوال ۱۲۳۷ق؛ از روی نسخه سید علی بن حسن بن علی بن عبدالمطلب موسوی حسینی به تاریخ ۷ ذیحجه ۱۰۴۷ که از روی نسخه مورد اعتماد احمد بن عثمان بن محمد معروف به سعد بن زکی الودیب و به تاریخ سه‌شنبه ۱۷ رجب ۶۷۶ نوشته شده بود کتابت شده است؛ جلد: تیماج سرخ، ۹۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ – ۲۳۱۳]

۱۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۹۲**
آغاز: بسمله، اما بعد ... الشعرا ... قتابعن فی مدی، ماقصرمنها لحق؛ **انجام:** تم بحمدالله و حسن توفیقه ... انه سمیع مجیب قریب.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ضربی، ۱۰۰گ، ۱۱ سطر، [رایانه]

۱۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۵۲**
آغاز: خف الوری و اقرتکم حکومکم؛ **انجام:** و هو ابن احد عشر سنه قد وقع ... محمد صالح النبی التونی العامری.
خط: نسخ، کا: تونی، نبی بن محمد صالح، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۳۱۰]

● سقوط الاذان و الاقامة للصلاة الثانية لمن جمعها /

فقه / عربی

suqūṭ-ul aḏān wa-l iqāma li-ṣ-ṣalāt-iṯ ṯānīya li-man jamaʿa-hā

موسوی، محمد حسین بن محمد، ق۱۳ قمری

mūsavī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 19c)

در این رساله حکم اذان و اقامه برای نماز دوم در شرایط جماعت در مساجد و غیر مساجد، مادامی که جماعت نماز اولی متفرق نشده باشد، از راه استدلال بیان می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۷/۷
آغاز: مسالة المعروف بین اصحابنا رضوان الله تعالی علیهم سقوط الاذان و الاقامة عن الجماعة الثانیة لصلاة صلاها الاولی فی المسجد؛ **انجام:** و فی الخصال فی حدیث الاربعمائة من کان علی یقین فشک فلیمض علی یقینه فان الشک لا ینقض الیقین

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، با قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۲۲-۲۴)، ۲۶ سطر، اندازه:۹/۵ × ۱۵سم [ف: ۲۸ - ۵۲۲]

● **سقوط قسطنطنیه** / تاریخ / فارسی

soqūt-e qostantanīya

مستعان صفت، محمد

mosta'ān sefat, mohammad

مختصری است در تاریخ سلاطین عثمانی و مخصوصاً سقوط شهر قسطنطنیه در سال ۱۴۵۳م تأثیر سیاسی و اجتماعی آن در کشور ترکیه و اروپا و ایران. پایان‌نامه تحصیلی مؤلف است که به سال ۱۳۳۱ش در دانشگاه تهران تدوین شده و به دکتر خان بابا بیانی تقدیم شده است. این کتاب در ده بخش (گفتار) تنظیم شده است: ۱. تأسیس کشور عثمانی در آسیای صغیر؛ ۲. انقراض سلاجقه روم و پادشاهان عثمانی؛ ۳. پیدایش امیر تیمور و تصادم دولت تیموری و عثمانی؛ ۴. سلطان محمد فاتح و تصرف قسطنطنیه؛ ۵. انقراض امپراطور بیزانس و علل آن؛ ۶. تأثیرات سقوط قسطنطنیه در اوضاع سیاسی اروپا؛ ۷. تأثیرات سقوط قسطنطنیه در اوضاع اجتماعی اروپا؛ ۸. تأثیرات سقوط قسطنطنیه در اوضاع اقتصادی اروپا؛ ۹. تأثیرات سقوط قسطنطنیه در اوضاع سیاسی ایران؛ ۱۰. تأثیرات سقوط قسطنطنیه در اوضاع اقتصادی ایران.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۵

خط:نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شعبان ۱۳۷۱ق، جا: تهران؛ جلد: گالینگور نیلی، ۹۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۴۰۰]

● **سقوط الوتیرة فی السفر** / فقه / عربی

suqūṭ-ul wutayra fi-s safar

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، - ۱۳۲۱ قمری

tabātabā'ī hā'erī, ja'far ebn-e 'alī naqī (- 1903)

در این‌که آیا نماز وتیره مانند نوافل ظهرین در سفر ساقط می‌شوند یا مانند نافله مغرب و صبح در سفر مانند حضر ساقط نمی‌شوند به طور استدلالی بحث نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۰/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه زبدة وجیزة و نخبة عزیزة فی مسألة مشکلة و هی سقوط الوتیرة فی السفر

نسخه اصلی:کتابخانه سید علی حسینی صدر -قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛۴۰ص(۱۱۰-۱۴۹) [عکسی ف: ۱ - ۳۵۸]

● **سقی السموم** / طب / عربی

saqy-us-sumūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۱۳/۲

آغاز: فی سقی السموم من خاف ان یسقی سما فیجب ان یحترز عن الاغذیة و الاشربة الغالیة الطعوم و الغالیة الروایح؛ **انجام:** و امساک الخلط ینتن فی الراس و یورث الدوار و الشقیقة و الله اعلم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶- ۳۹۷]

● **سقی السموم = دفع السموم** / طب / عربی

saqy-us sumūm = daaf'-us sumūm

رساله‌ای است در گونه‌های سموم نباتی و حیوانی که نخست نام سم و سپس علائم و در پایان درمان آن را بیان می‌کند. احتمال می‌رود این رساله نیز بخشی از یک کتاب پزشکی باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۶۴/۲

آغاز: فی سقی السموم من خاف ان یسقی سما فیجب ان یحترز من الاغذیة و الاشربة الغالبة الطعوم و غالبة الروائح لان الادویة القتالة انما یمکن اکثرها ان یدس فیها؛ **انجام:** و زهرة الخنسی من تریاقاته و ربما کفی فیه استعمال الملح و الخ علی موضع الغضة.

از: ناشناخته؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: ارسطو بن احمد بن محمد قمی، تا: یک‌شنبه شعبان ۱۲۸۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ص، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه:۱۱×۱۷سم [ف: ۳۵ - ۵۵۷]

● **سقیفه بنی ساعده = تاریخ السقیفة** / تاریخ / فارسی

saqīfe-ye banī sā'ede = tārīx-os saqīfa

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱ - ۱۳۰۰ قمری

nayyer-e borūjerdī, 'alī asqar ebn-e 'alī akbar (1816-1883)

اهدا به: فریدون میرزا در عهد محمد شاه قاجار (۱۲۱۲-۱۲۵۰ق)

در اثبات امامت حضرت امیر است.

آغاز: الحمدلله الذی دلنا علی المحجة البیضا ... اما بعد خادم شرع انور ... ابن علی اکبر علی اصغر بروجردی ... می‌نگارد ... **انجام:** گفت من محمد برادر تو می‌باشم و الحمدلله اولاً وآخراً

[فهرستواره منزوی ۱۶۸۸/۳]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۹

آغاز: الحمدلله الذی دلنا علی المحجة البیضا ... اما بعد خادم شرع انور ... ابن علی اکبر علی اصغر بروجردی ... می‌نگارد؛ **انجام:**

گفت من محمد برادر تو می‌باشم و الحمدلله اولاً وآخراً
خط:نسخ،بی‌کا،تا:پنج شنبه۱۵ذیحجه۱۲۶۷ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۵۶۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۲۳سم [ف: ۲ - ۷۹]

● **سقیفه بنی ساعده** / تاریخ اسلام / فارسی
saqīfa-ye banī sā'eda
قدس شریفی، فهیم السلطان، ق۱۴ قمری
qods šarīfī, fahīm-os-soltān (- 20c)
داستان تاریخی اجماع مهاجر و انصار است، در تعیین جانشین پیغمبر اسلام. درباره شورای پس از رحلت پیامبر برای برگزیدن جانشین پیامبر با این عناوین: جغرافیای عربستان، مکه و مدینه، حجر الاسود، شناسائی ملت عرب، اعراب پیش از بعثت، بت پرستی، زردشتی، یهودیت، نصرانیت، حنیفه، نظر اجمالی به روزگار پیامبر ...
آغاز: جغرافیای عربستان، قدیمی‌ها شبه جزیره عربستان را بسه ناحیه قسمت نموده بودند.
انجام: قتل مالک بن نویره بدست خالد با اینکه مسلمان بود و شب با زن مالک زنا نمود و در مقابل ابوبکر او را بلقب سیف الله ملقب کرد، فرمانش در شب سقیفه امضا شده بود.
[فهرستواره منزوی ۱۶۸۸/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: سید تقی قدس شریفی، بهمن ۱۳۲۹؛ کاغذ: خط دار مشقی، جلد: پارچه‌ای، ۸۷گ، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه:۱۷ × ۲۲سم [ف: ۷ - ۱۲۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** حمل بر چیز دیگری نتوانم نمود.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا [الفبائی: - ۳۱۰]

● **سکب الانهر فی شرح فرائض ملتقی الابحر** / فقه / عربی
sakb-ul anhur fī š.-i farā'iḍ-i moltaq-al abḥar
طرابلسی، علی بن خلیل، - ۸۴۴ قمری
tarābolosī, 'alī ebn-e xalīl (- 1441)
وابسته به: ملتقی الابحر فی الفروع الحنفیة؛ حلبی، ابراهیم بن محمد (-۹۵۶)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۴۲/۱
آغاز: الحمدلله الذی قضی بالحام علی جمیع الانام و ورث دقایق علم الفرائض لمن خصه بالاکرام.؛ **انجام:** سنة تسعین و تسعمائة هجریة
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محم بن علاء الدین امام جامع اموی، تا: ۴ شعبان ۱۰۶۹ق؛ در آغاز نسخه‌شناسی‌ها و تقریظها است از ابراهیم خطیب در ۱۰۷۰ و ابراهیم ابن حبیب قیری حنفی و قاضی بالی زاده طیبه و محمد بن مصطفی داودی و عبدالله افندی هر دو قاضی شام و محمد بن اسعد بن سعدالدین قاضی دمشق و سعدی زاده قاضی قدس و نجم الدین فرنی شافعی و حسام الدین افندی مدرس سلیمانیه شام و یحی بن البهنسی حنفی خطیب دمشق و احمد بن محیی بهنسی حنفی در جامع سلطان سلیمان و اسحق بن ابی اللطیف شافعی مفتی بیت المقدس و سید مهدی محمود حسینی قاضی دمشق و مصطفی بن محمد قاضی دمشق (عرفی زاده) و اسعد بن سعدالدین افندی؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ، ۲۱ سطر [ف: ۵ - ۳۱۹]

● **سکرات العشاق و منارة الاسماع و الاماق** / ادبیات / عربی
sakarāt-ul 'uššāq wa manārat-ul asmā' wa-l āmāq
چلبی، محمد بن ابراهیم، ق۱۱ قمری
čalabī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 17c)
این کتاب جنگ‌گونه‌ای است حاوی اشعار و کلمات بزرگان در مباحث ادبی که گاه‌گاه داستانی ذکر شده و در تحت آن داستان شعری آمده که شاعر آن از بزرگان عرب بوده است. و در ذیل آن اقوال بزرگان دیگر عرب آمده و این گنجینه ذیقیمتی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۶
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی حکم بعباده فقهر ودبر بلفظه فیسر و الف بین من شاء من عباده؛ **انجام:** قد فرغت من کتابنا مصلیا مسلما یا رب فارحم من علی کاتبه ترجما.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۴۰۱گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه:۱۴×۲۱سم [ف: ۷ - ۱۸۵]

● **سکردان السلطان** / گوناگون / عربی
sukkardān-us sulṭān
ابن ابی حجله، احمد بن یحیی، ۷۲۵ - ۷۷۶ ؟ قمری
ebn-e abī hajale, ahmad ebn-e yahyā (1326 - 1375)
تاریخ تألیف: ۷۵۷ق
نویسنده می‌گوید عدد هفت اشرف اعداد و مصادیق آن در مصر اکثر از سایر بلاد است، من از مصادیق این عدد در مصر کتاب حاضر را پرداختم که شامل عبر و سیر فراوان است در یک «مقدمه» و هفت «باب» و یک «نتیجه» بدین شرح: مقدمه: فی ذکر نبذه مما وقع فی اقلیم مصرمن هذا العدد علی سبیل الاجمال، باب ۱. ذکر خاصیه هذا العدد و شرفه و مزیته علی غیره من الاعداد؛ باب ۲. بیان مالمولانا السلطان اعز الله تعالی

انصاره بعذا العدد من العلاقه، و ما بینهمنا من المناسبه و السر المقتضی لنصره و دوام ملکه؛ باب ۳. ذکر حد اقلیم مصر الذی وقع فیه هذا العدد و ذکر نبذه من اخباره و اخبار القاهره و النیل و ما یجری مجراه؛ باب ۴. بیان کون مولانا السلطان اعز الله تعالی انصاره سابغ من جلس علی سریر الملك من اخوته و ذکر من ولی الملك من الترك من اول دولتهم الی یومنا هذا علی سبیل الاختصار؛ باب ۵. ذکر طرف یسیر من سیره مولانا السلطان اعز الله تعالی انصاره و سیره اخوته و ابیه و عمه الاشرف و الصالح و جده الملك المنصور؛ باب ۶. ذکر اتفاقات غریبه عجیبه اتفقت لمولانا السلطان اعز الله تعالی انصاره و بعض اخوته و عمه الاشرف و جده المنصور رحمه الله تعالی لم یسمع باغرب منها و لم یسبقنی احدا الی التنبیه عنها علی هذا الوجه؛ باب ۷. تفسیر بعض ما اودعته خطبه هذا الکتاب و الباب الخامس منه من الاثار النبویه و النکت الادبیه علی سبیل الاختصار؛ نتیجه: تفصیل مجملات مقدمه و ایضاح مشکلات آن. (عبد الله انوار)
آغاز: بسمله الحمدلله الذی انطق الطیر بحکمته و اجری البحار السبعة بقدرته ... و بعد فلما کانت السبعة من اشرف الاعداد ...
چاپ: به طور مستقل در بولاق و سال ۱۳۱۷ق در هامش المخلاة منسوب به شیخ بهائی در قاهره به چاپ رسیده
[معجم المطبوعات ۲۹؛ کشف الظنون ۹۹۴/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵۰/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما احمر شقق الاصیل و دب سواد عارضه الاسمی
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ تملك: احمد بن محمد فیومی مؤلف مصباح المنیر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۱۹ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۷ – ۳۶۶]
۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۵۱۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۰ق؛ با پیشانی زرین با عبارت «برسم خزانة الجناب العالی القاضوی الامینی مستوفی دیوانی ...»، یادداشت لطف الله در ربیع الثانی ۹۴۸؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: میشن، ۱۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۱۸/۲سم [ف: ۱ – ۲۶۹]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۹۶۵ق؛ جلد: مقوا، ۱۵۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۴۸]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۰
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۵]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹ ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما احمر شفق الاصیل ×× و رب سواد عارض الاسمر بخده الاسیل
خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ ابی بکر بن شیخ احمد بن عمر لاهبی امام، تا: رجب ۹۶۹ق، جا: دمشق باب السلامه؛ تملك: عطاء الله بن محمد؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوایی، ۱۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۴/۲ – ۱۰۹]

● **سکرنامه** / متفرقه / ترکی

sokkar-nāme

رساله‌ای است در باب در اختلاج اعضاء بدن. ریو چند سکرنامه یاد کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۸۳/۲
آغاز: الحمدلله الذی هدانا لا اسلام و جعلنا من امة محمد و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین اما علماء متقدمین بو کتابی تالیف ابدودبنی آدمك اعضا لری سکرد و کی و قتده تجربه ابله راست؛ **انجام:** و اگر صاغ اباغك باش بر باغی سکرسه مال الله کبره و فره واش صاتون اله و اگر ایکنجی رباعی سکرسه بر سبب ابله بر مقدار فی صور اوله اوجنجی رباعی سکرسه بر خصجی ابلة جنگ ایلبه صکره حق تعالی ... سکر سه ثور ... بالصواب.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص(۴۷–۵۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۲۶۵]

● **سکریه = شکریه** / جفر / فارسی

sokkarīye = šekarīye

اوحدی بلیانی، عبدالله بن محمد، ق ۱۰ قمری

awhadī belīānī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 16c)

در اعمال جفر در چند «فصل»: فصل در بیان مداخل و مخارج حروف و کلمات، فصل در روایتی از امام جعفر صادق در جفر و اعمال آن، فصل در تصریف جمیع اشیاء از خیر و شر از جهة خود یا دیگری یا طلب تسلط با یاران یا هر چه خواهی از دفع و جلب اولاد. رساله‌ای با عنوان «سکریه» نیز به او نسبت داده شده که احتمالاً یکی است.

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۷۵/۸
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ – ۱۰۲]
۲. تهران؛ مدارك فرهنگی؛ شماره نسخه:۸۲/۸
آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده ... و بعد چنین گوید اقل العباد و احقر خلق الله الغنی؛ **انجام:** و ترکیب بعدد حروف و معجم بخواند و بخور مناسب بسوزاند اثر ظاهر شود ... الحمدلله ربی العالمین
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۲۴پ–۱۳۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: – ۷۶]

● **سکزیلدوز (جدول)** / هیئت

sekezoldūz (jadval)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۷/۹

این جدول نیز بگونه دائره است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۳۹۱ص، ۱۷ سطر، اندازه:۴ × ۱۹/۵سم [ف: ۱۹ – ۴۴۴]

● **السکنجبین = منافع السکنجبین = منافع الشراب المسمی سکنجبین** / طب / عربی

as-sikanjabīn = manāfi'-us sikanjabīn = manāfi'-uš šarāb-il musammā sikanjabīn

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

میان ابوسعید و پزشکی دیگر درباره سرکنگبین گفتگو شده و ابوسعید از شیخ رئیس درخواست کرده که درباره سودهای آن چیزی بنویسد. شیخ این نامه را نوشته و در آغاز آن از نام یونانی آن اکسومالی (Oxumeli یا Oxymel گرفته از اکسوس یا سرکه و ملی یا انکبین) یاد نموده است. سپس ساختن و مواد و سودهای آن را یاد کرده و از گفتار جالینوس در «تدبیر الاصحاء» و دیسقوریدوس آورده است. در دو «باب»: ۱. در تعریف سکنجبین و خواص آن؛ ۲. در منافع و مضار سکنجبین. این نامه با نام Tractatus de Syrupo Acetoso در قرن دوازدهم میلادی به لاتینی درآمده است.

آغاز: الحمد لله وحده و صلواته علی نبیه ... سألت اباسعید ... ان ارسم لک جمل منافع الشراب المسمی سکنجبین و اعلمک الحق.

انجام: فقد ذکرنا ما سألنا ذکره واردتنا علیه مافیه کفایة و بلاغ و لله الحمد و المنة و الصلاة علی النبی محمد و آله اجمعین.

[فهرست نسخه‌های مصنفات ابن سینا: ص ۱۲۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۲/۱۵-طباطبائی

خط: نستعلیق، کا: سالک الدین حموی، تا: ۹۹۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد، ۲گ (۸۱–۸۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۲۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۹/۲۸

انجام: و الحمدلله کثیرا علی نعمه الکثیرة.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵ ص(۱۷۲–۱۷۶) [ف: ۴ – ۷۶۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۵۷/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن غلامعلی طبیب، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۵۸–۱۶۰)، ۲۸ سطر مورب، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۲ – ۱۵۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۰۱/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا با روکش کاغذ زرد، ۹ص (۲۰–۲۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹ – ۱۸۸]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۸۷۸/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن شیخ عزالدین محمد انصاری استرآبادی، تا: ۹ ربیع الاول ۱۰۲۴ق؛ ۱۴ص، ۱۲ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ – ۲۸۸]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۵۲/۱۴

آغاز: من عظیم منفعة الشراب امداده للحرارة الغریزیة؛ **انجام:** و مضغ الکرفس و التمضمض بالماءورد. و شر السکنجبین الکثیر. و الله اعلم.

بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۰ر–۱۳۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۷سم [ف: ۷–۴۰۵]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۶/۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رجبعلی بن جواد علی، تا: دهه دوم جمادی الثانی ۱۰۷۱ق؛ ۳گ (۱۶۹پ–۱۷۱ر) [ف: ۴ – ۷۶۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: عنایت الله کافی، تا: شوال ۱۱۰۴ق، جا: کشمیر؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۹۸]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۹۸/۴

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۲۹۸ر–۳۰۱ر) [ف: ۵ – ۱۱۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱پ–۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۳۷ – ۱۸۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۵۶/۳

خط:نستعلیق،بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۳۴–۱۴۱)، ۱۸ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۴ – ۳۶۰۱]

● **سکنجینه** / ادبیات / فارسی

sekanjine

فرهنگ شیرازی، ابوالقاسم بن محمد شفیع، ۱۲۴۲ – ۱۳۰۹ قمری

farhang-e šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad šafī' (1827 - 1892)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۴۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** یکی مثلث مخروط

چون دم روباه
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اصغر حکمت، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [الفبائی: - ۳۱۰]

← سکندر نامه ﴿ اسکندرنامه

● **سکندرنامه** / شعر / فارسی

sekandar-nāme

سروی، حسن علی

sarvī, hasan ʻalī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۱۲-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق، جا: لاهور [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۱]

● **سکندر نامه بحری** / - فارسی

sekandar-nāme-ye bahrī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۱۹

کا: محمد حسین، تا: ۱۱۵۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۳۶گ، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۹سم [رایانه]

● **سکندر و لقمان و آب حیات** / ادبیات / فارسی

sekandar va loqmān va āb-e hayāt

مثنوی فارسی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۶۷/۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۷۷پ-۷۸پ)، ۲۰سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۴۴]

← سکنده بهگوت پوران ﴿ بهگوت پوران

● **سکون زمین** / هیئت / فارسی

sokūn-e zamīn

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad jaʻfar (1824 - 1902)

وابسته به: اثبات سکون زمین و حرکت آفتاب؛ همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۳۹-۱۳۱۹)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۹۵ق
جواب رساله میرزا محمد اسماعیل حکیم تهرانی است که در انتقاد کتاب او از اثبات حرکت شمس و سکون زمین نوشته بود. و آن را در اثبات ادعای خود مبنی بر اثبات حرکت خورشید.
آغاز: پس از یک سطر خطبه عربی: و بعد چنین گوید این بنده حاکسار محمد باقر غفرالله له که چون چندی قبل از این رساله در اثبات حرکت شمس و سکون زمین نوشته بودم.
انجام: و ما را هم مهلت بیش ازین نبود آنها را نقل نکردم.
[فهرستواره منزوی ۲۹۴۳/۴؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۹/۱]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۰/۱۰

کا: عبدالحسین بن عزیز بن حسن بن منصور همدانی، تا: سه‌شنبه ۱۵ رجب ۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۱۹۸ر-۲۱۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۵۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۴۳/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: یوسف شریف کرمانی، تا: محرم ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۳سم [ف: ۱۸ - ۱۳۸]

● **سکه‌های طبرستان** / متفرقه / فارسی

sekke-hā-ye tabarestān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۹۶-ف

نسخه اصل: مجموعه آقای دکتر شمس الدین جزایری؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۲]

● **سکینة الاولیاء** / عرفان و تصوف / فارسی

sakīnat-ol-owlīyā'

داراشکوه بابری، شاهزاده هند، ۱۰۲۴ - ۱۰۶۹ قمری

dārā-šokūh-e bāberī, šāhzāde-ye hend (1615 - 1659)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۲ق
سرگذشت و شرح حال حضرت میان سید محمد مشهور به میر قادری لاهوری (۹۵۷-۱۰۴۵ق) و مریدان او که در هشت «باب» نگاشته است: ۱. حمد و ثنا و نعت پیامبر و چهار یار و تمهید؛ ... ۸. مریدانی که پس از ایشان درگذشته‌اند.
آغاز: سبحان الذی هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شیی علیم ...
چاپ: تهران، به اهتمام دکتر تاراچند و سید محمد رضا جلالی نائینی، با شرح ابیات مشکل مثنوی معنوی در یک جلد.
[فهرستواره منزوی ۲۱۶۹/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۷۵-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 223؛ خط: نستعلیق، کا: شرف الدین ملتانی، تا: ۲ محرم ۱۲۷۶ق، جا: ملتان، به دستور نقنت کرنیل جارج ولیم هملتین صاحب بهادر کمشنر و پسر زیدنت

صوبه ملتان [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۲]

● **سکینة الداعی** / دعا / عربی

sakīnat-ud dā'ī

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ - ۱۱۱۵ قمری

'alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 - 1704)

در آداب و وظایف روز جمعه، و ادعیه و اذکار وارده در این روز با مقدمه‌ای در احادیث وارده در فضیلت شب و روز جمعه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۴۸

آغاز: الحمدلله الذی آثرنا بیوم الجمعة علی سایر الامم و اختصنا به دون اهل الملل؛ **انجام:** رجاء الراجین و لا یتعاظمه الحاح السائلین و علیه نتوکل و ایاه نستعین

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب، در آغاز تولد میرزا ابوالحسن ملقب به میرزا کوچک در سال ۱۱۶۴ ثبت شده؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۸۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۲سم [ف: ۴۳ - ۳۷]

● **سکینة الصالحین** / عرفان و تصوف / فارسی

sakīnat-os sālehīn

حموی، محمد بن مؤید، ۵۸۶ - ۶۴۹ ؟ قمری

hamavī, mohammad ebn-e mo'ayyed (1191 - 1252)

کتابی ارزشمند در بیان اصول اخلاقی که به روش صوفیان پیشین نگاشته شده و در چهار «باب» تنظیم شده است: باب فی الاوائل و البدایات (در بیان عدل انسان و معرفت عدل حق تعالی)؛ باب فی الاواخر و النهایات (در بیان احسان و ایتاء ذی القربی)؛ باب فی الموانع و الآفات (در بیان غی و منکر و فحشاء)؛ باب فی تبدیل الاخلاق و تحصیل الحسنات.

آغاز: الحمدلله رب العالمین حمداً یرید و لا یبید و الشکر له علی نعمة المناظرة ما طاقت هم العارفین حول العرش المجید ... شکر و سپاس خدای را عندلیب عشق را در گلزار نوبهار اذکار ...

[فهرستواره منزوی ۴۸۶/۷ از نجم الدین کبری دانسته]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین حمداً یرید و لا یبید و الشکر له علی نعمة المناظرة ما طاقت هم العارفین حول العرش المجید ... شکر و سپاس خدای را عندلیب عشق را در گلزار نوبهار اذکار؛ **انجام:** و بدین سبب عمل را بر ندارد از برای آنکه رافع عمل علم است و عملی به علم عملی نه بود پس اگر نیکو بیند از سبب آن باشند تم الکتاب.

خط: نسخ کهن، کا: عمر بن محمد بن حاج محمد ابی القاسم بن احمد شیرکان، تا: ربیع الثانی ۷۶۰ق؛ مهر: «متوکل بحضرت معبود خاکراه شاه اولیاء مسعود» (دایره)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۷۳]

● **سکینة الصالحین** / - فارسی

sakīnat-os sālehīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲/۷-ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش ۱۱۸۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۵۶ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۰]

● **سگ و شغال** / شعر / فارسی

sag va šaqāl

امیرخیزی، اسماعیل بن محمد تقی، ۱۲۵۵ - ۱۳۴۴ شمسی

amīr-xīzī, esmā'īl ebn-e mohammad taqī (1876 - 1965)

مثنوی است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۸۸

آغاز: در زمان شهی بلند اقبال ×× شه امان الله آن بلند اقبال؛ **انجام:** بهر تاریخ این خجسته مقال ×× سگ دانای گفت: وای شغال (۱۳۴۸قمری)

بی‌کا، تا: ۲۸ دلو ۱۳۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی، ۲۳گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۱۷۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۷۴

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سلاح اهل الایمان** / حدیث / عربی

silāḥ-u ahl-il īmān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۳۴

آغاز: فقرا لا ینال غناه ابدا؛ **انجام:** علم الموضع الاعلی الرفیع المسموم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج دارچینی [رایانه]

● **سلاح اهل الایمان فی محاربة النفس و الشیطان = سلاح الإیمان = سلوک أهل الإیمان = شرح وصیة الحر العاملی** / اخلاق / عربی

silāḥ-u ahl-il īmān fī muḥārabat-in nafs wa-š šayṭān = silāḥ-ul īmān = sulūk-u ahl-il īmān = š.-u waṣiyyat-il ḥurr-il 'āmilī

سبزواری، محمد کاظم بن محمد علی، ق۱۲ قمری

sabzevārī, mohammad kāzem ebn-e mohammad 'alī (-

18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۳ق
مؤلف پس از آنکه در مشهد امام رضا علیه السلام ساکن گردیده و به بحث و گفتگو در اخبار و روایات اهل بیت علیهم السلام پرداخته، یادداشت‌های متفرقه‌ای را نگاشته و سپس به فکر افتاده تا آنها را در کتابی گردآورد که به وصیت‌نامه‌ای که مرحوم شیخ حر عاملی برای فرزندش نگاشته بود برخورد کرده و آن را متن قرار داده و مناسب هر موضوع احادیثی را از مصادر روایی نقل کرده است و وصایای پیامبر و ائمه (علیهم السلام) و دیگر بزرگان را نیز بدان اضافه نموده است. مؤلف ابتدائاً متن وصیت‌نامه را به طور کامل آورده و سپس مطالب خود را در ضمن سی و چهار «فصل» و دو «تکمله» آورده با این عناوین: فصل ۱. فضل الاخلاص و بیان خلاص المخلصین و هلاک المرائین؛ ۲. فیما یدفع به الریا و طریق معالجة النفس من هذا الداء؛ ۳. فضل العلم و جلالته و نقص الجهل و خساسته و بیان قدر الحکماء و العلماء؛ ۴. الحث علی التعلیم و ثواب تعلیم الجاهل و تنبیه الغافل؛ ۵. فیما ینبغی للمسلمین المرشدین و المتعلمین المسترشدین و بیان حقوقهما؛ ۶. ثواب مجالسة العلماء و مذاکرة الفضلاء و من ینبغی مجالستهم؛ ۷. ذم الجهل و داوئه و مدح العلم و بقائه و ثواب العلماء؛ ۸. ذم العلماء السوء و لزوم الاحتراز عنهم؛ ۹. آداب العالم و المتعلم؛ ۱۰. استحباب ایتان المساجد و فضلها و بیان الصلاة فیها و ثواب عامریها؛ ۱۱. ذم تارک الصلاة و عقاب المستخفیها؛ ۱۲. فضیلة صلاة اللیل و بیان فوائدها و کراهة ترکها؛ ۱۳. فضل الصلاة و نفع السهاد و نقض الرقاد؛ ۱۴. نفع الذاکر و خسران القارع؛ ۱۵. فضیلة التهلیل و مطلق الذکر و ضرر اللهو و فساد الفکر؛ ۱۶. استحباب قول الحمد لله علی کل نعمة کل یوم سبع مرات؛ ۱۷. فضل التحمید و نفع التسبیح و أجر التهلیل؛ ۱۸. تفسیر توبة النصوح و شرایطها و منافعها؛ ۱۹. صفح الله عن الأنام بتأخیر العقوبة و الانتقام؛ ۲۰. عفو الله و غفرانه و سعة رحمته و احسانه؛ ۲۱. فیما یعدل التسبیحات و یوجب رفع الدرجات و محو السیئات؛ ۲۲. کمیة الصلوات و کیفیتها فی بعض الاوقات؛ ۲۳. فضل الصیام فی بعض الایام و زیادة قدره فی رجب و شعبان؛ ۲۴. اطعام الجیاع و سقی العطاش و کسوة العراة؛ ۲۵. ایتان قبر الحسین (ع) فی یوم عرفة و عید؛ ۲۶. ثواب زواره (ع) و ان الله یزید فی اعمارهم؛ ۲۷. ثواب زیارة الاخوان من اهل الایمان وعیادة مرضاهم و تشییع جنائز موتاهم؛ ۲۸. فضیلة قضاء الحاجات و مزیتها علی سائر المندوبات؛ ۲۹. فضل المعروف من القلیل و الکثیر و رعایة حال الفقراء و عیال سید الانبیاء (ص)؛ ۳۰. استحباب قضاء حاجة عترة خاتم النبیین (ص) و فضل محبتهم؛ ۳۱. الرأفة بالارقاب و الاخوان؛ ۳۲. وجوب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر؛ ۳۳. بیان معنی المعروف و اعرف افراده، در یک مقدمه و دوازده فصل؛ ۳۴. فضیلة النبی و الائمة المعصومین (ع) و بیان قدرهم و منزلتهم؛ تکملة: فی فضائل امیرالمؤمنین و ائمه علیهم السلام، دارای دوازده فصل؛ تکملة: فی ذمائم الدنیا و معالجها، دارای ده فصل. شیخ آقابزرگ تهرانی در الذریعه (۸۷/۱۵ رقم ۵۷۶) کتابی به نام «صلوح الایمان» از همین مؤلف ذکرکرده که به سال ۱۱۰۳ از تألیف آن فارغ شده است و ظاهراً همین کتاب حاضر است.
آغاز: الحمدلله الذی أحیی قلوبنا بمذاکرة الأحادیث و الأخبار المنجیات وشرح صدورنا بمتابعة اصحاب العصمة و ارباب الطهارة بالنصوص و المعجزات
[الذریعة ۸۷/۱۵؛ معجم المؤلفین ۱۵۷/۱۱؛ تلامذة المجلسی ۱۲۱]

۱. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عمر الدنیا و حصن الحصون و حبس الاموال فبینما هو فی غضارة دنیاه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: - ۱۰۷]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتب الله له سبعین حسنةالحسنة تعدل عبادة سنة و من صام یومین من ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۲۳گ (۵۵پ-۷۸ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۴
آغاز: بسمله، الحمد لله علی نعمائه و الصلوه علی سید انبیائه و صفوه اصفیائه؛ **انجام:** و جمیع اوردنا فی هذا الکتاب ... بقلب الاحبه و الخلطا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [الفبائی: ۴ - ۳۸۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۲۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم الجزء الاول من کتاب سلاح أهل الإیمان فی محاربة النفس و الشیطان علی ورود الاشتغال و وفور الملال و غایة الاستعجال
خط: نسخ، کا: نظر علی بن محمد علی، تا: چهارشنبه جمادی الاول ۱۱۰۳ق؛ با علامت بلاغ، مصحح، محشی، با قلم خوردگی جزئی در متن، دستخط مرحوم آیت الله شهید ثقة الاسلام تبریزی به تاریخ ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۶۹گ، ۱۸-۲۵ سطر(۱۳×۱۸)، اندازه:۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۱-۵۷۷]

←سلاح الإیمان ⟩ سلاح اهل الایمان فی محاربة النفس و الشیطان

● **سلاح الایمان** / اخلاق / عربی

silāḥ-ul īmān

سبزواری، کاظم بن محمد علی، ق۱۴ قمری

sabzevārī, kāzem ebn-e mohammad ʻalī (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۳ق

در آداب و صفات پسندیده و اخلاق ناپسند که باید مسلمان آنها را به کار گیرد یا از آنها بپرهیزد، در چند جلد و هر کدام دارای فصول و بیشتر فصول نصوص آیات و احادیث مروی از اهل بیت علیهم السلام می‌باشد.

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۶

کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۰۳ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۰۲]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۰۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۵۱

آغاز: الحمد لله علی نعمائه و الصلاة علی سید النبیائه و صفوة اصفیائه و نخبة اهل وده و ولائه

جلد دوم کتاب است دارای چهل و سه فصل که در این جزء بیست و هفت فصل آن آمده و باقی به جزئی دیگر حوالت داده شده؛خط:نسخ،بی کا،بی تا؛مهر:«جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی)، «عبده مهدی الطباطبائی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۴گ، ۱۲ سطر، اندازه:۱۴× ۲۱/۵سم [ف: ۲۴-۲۹۶]

● سلاح الحازم لدفع الظالم / کلام و اعتقادات / عربی

silāḥ-ul ḥāzim li-dafʻ-iẕ ẓālim

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad jaʻfar (1861 - 1915)

رد و پاسخی است بر گفته‌های ابن حجر هیتمی در رساله «تطهیر الجنان و اللسان عن الخطور و التفوه بثلب معاویة بن ابی سفیان» که در منع از ناسزا گفتن به معاویه بن ابی سفیان اموی نوشته و فضائلی در آن برای وی از گفته‌های گروهی از مورخین می‌آورد. تبویب این کتاب مانند تقسیم و تبویب اصل آن «تطهیر الجنان» است، و تمام نقل‌های بهاری از کتاب‌های اهل سنت می‌باشد و روایت‌ها را از آنها گرفته تا بر آنها حجت باشد.

[نقباء البشر ۲۰۱/۱؛ الذریعة ۲۰۸/۱۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۸

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد الفاتر الی رحمة ربه الغافر محمد المدعو بباقر؛ **انجام:** و لیکن ذلک آخر ما نورده فی الرسالة و ذیله کتب ذا مؤله الفقیر محمد باقر بن محمد جعفر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۳۱۰ق، جا: نجف اشرف؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۶۸گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳۱ - ۲۱۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۷۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... انی لما و قفت علی کتاب الشیخ احمد بن حجر الهیتمی؛ **انجام:** و من رام تفصیل ذلک فعلیه بکتاب نصر بن مزاحم أو شرح ابن ابی الحدید.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۵گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۳۳۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۹

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أما بعد فیقول العبد الفاتر ... إنی لما وفقت علی کتاب الشیخ احمد بن حجر الهیثمی؛ **انجام:** و من رام تفصیل ذلک فعلیه بکتاب نصر بن مزاحم او شرح ابن أبی الحدید و قد شاعت نسختهما و لیکن ذلک آخر ما نورده فی الرسالة ... وفقنا لما تحب و ترضی

خط: نسخ، کا: اسدالله بن محمد رضا خوشنویس دزفولی، تا: ۲۵ محرم ۱۳۲۶ق؛ سومین نسخه‌ای که در کتابخانه شخصی مؤلف موجود بوده، مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آجری، ۳۴۲گ، ۲۰ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه:۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۶۸]

● سلاح العابدین و انیس الذاکرین = معراج العابدین و انیس الذاکرین / دعا / عربی

silāḥ-ul ʻābidīn wa anīs-uḏ ḏākirīn = miʻrāj-ul ʻābidīn wa anīs-uḏ ḏākirīn

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟ - ۱۲۴۲ قمری

šobbar, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774 - 1827)

اعمال و ادعیه و اذکاری که در هر روز و هفته و ماه و سال تکرار می‌شود و آنچه تعلق به عبادات و عادات و معاملات و معاشرات دارد و اطمینان به صحت آنها به هم رسیده در چند باب و فصل گرد آورده شده است.

آغاز: الحمدلله الذی بذکره تطمئن القلوب و بندائه و دعائه تزول البلایا و الکروب

انجام: و جعلنا و اياهم و جمیع المومنین و المومنات فی جنات النعیم بمنه وجوده

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۶۷

آغاز: مأموله بالسمع و الطاعة مع قلة البضاعة و کثرة الاضاعة و أرجو من فضل ربی أن یأتی علی طرز رشیق

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم سلماسی، تا: شوال ۱۲۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۵ - ۱۵۶]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کاظم بن صفر علی اصفهانی نجفی، تا: ۱۲ شوال

۱۲۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۴سم [ف: - ۸۰۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان کنت من اهل الجنة و الشفاعة لا أدخلها الا و أنت معی، و لیقل القائل ما یدل علی القبول لنفسه.

خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: ۲۵ شوال ۱۲۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۹۳گ (۱پ-۹۳پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۰۰]

۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۴۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: - ۲۷۸]

● السلاح الماضی فی احکام القاضی = انوار الفقاهة /

فقه / عربی

as-silāḥ-ul māḍī fī aḥkām-il qāḍī = anwār-ul fiqāha

آل کاشف الغطاء، حسن بن جعفر، ۱۲۰۱-۱۲۶۲ قمری

āl-e kāšef-ol-qatā', hasan ebn-e ja'far (1787 - 1846)

رساله‌ای متوسط در احکام و فروعات کتاب القضاء و شهادات که با توجه به آیات و روایات و اقوال فقها به صورت نیمه استدلالی نگاشته شده است. به تصریح مؤلف: این کتاب تتمه و تکمله «انور الفقاهه» اوست در مبحث قضاء و شهادات: کتاب القضاء دارای پنج «قول»: القول فی صفات القاضی و احکام الدعوی و التحلیف؛ القول فی الشاهد والیمین ؛ القول فی القسمة؛ القول فی التواصل الی الحق؛ القول فی الاختلاف فی العقود.کتاب الشهادات دارای دو قول: القول فیما یصیر به الشاهد شاهداً؛ القول فی شهادة الفرع.

آغاز: القضاء الحمدلله الذی علم بالقلم علم الانسان مالم یعلم ... و بعد فیقول الاحقر حسن بن الشیخ جعفر هذه رسالة وجیزة فی احکام القضاء ینتفع بها المبتدی و المنتهی بحول الله تعالی و قوته و سمیته بالسلاح الماضی

آغاز شهادات: کتاب الشهادات الشهادة لغة الحضور و العلم و الاخبار عن الیقین وشرعا قیل هو اخبارجازم عن حق لازم لغیره واقع من غیر الحاکم

انجام: عن سببیة الشرعی من التزویج بعد الاطلاع علی مجرد الصیغة و البینونة بمجرد صدور الطلاق و الحریة بمجرد العتاق حاملاً للعقل و الایقاع علی الصحیح و کذا ما کان، تمت

[الذریعة ۲۰۹/۱۲؛ ریحانة الادب: ۲۶/۵]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۱۰/۲

خط: نسخ، کا: عیسی، تا: ۱ جمادی الاول قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۲۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، از عصر مؤلف؛ گویا ناتمام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۴۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۶/۱

آغاز: و بعد، فیقول الراجی ... ان هذه الرسالة فی القضاء و الشهادات التمس کتابتها بعض الاخوان فاجبته مع کثرة التشویش و الهموم ... کتاب القضاء، للقضاء معانی عدیدة لغة؛ **انجام:** کما یجوز الشهادة بالاثر الشرعی عن سببه الشرعی من التزویج بعد الاطلاع علی مجرد الصیغة و البینة علی مجرد صور الطلاق و الحریة بمجرد العتاق حاملاً للعقد الایقاع علی الصحیح و کذا ما کان. ناتمام.

شامل کتاب القضاء و الشهادات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۱گ (۱پ-۱۴۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۳ - ۴۰۸]

۴. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۹/۲

کا: ملازین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج روغنی، ۳۰گ (۱۷۲ر-۲۰۱پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۸۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یجری الکلام فیما، اذا شهدت بینة اخری باقراره بالعین لآخر، کما مضی ...

خط: نسخ، کا: محسن آل طریح، تا: ذیحجه ۱۲۵۴ق؛ مصحح، با عبارت «بلغ قبالا علیه سلمه الله تعالی» مقابله شده؛ تملک: محمد موسوی مولانا؛ مهر: کتابخانه حاج سید علی مولانا در تبریز؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۶گ (۱پ-۱۴۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۷ - ۲۷۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۰۱/۱

دو کتاب القضاء الشهادات؛ خط: نسخ، کا: محمد بن فتاح بن عبدالله قومشهی، تا: جمعه ۶ محرم ۱۲۵۵ق، جا: نجف اشرف مدرسه صحن رواق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۹۹گ (۸پ-۱۰۷پ)، ۳۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۲۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۱۸

آغاز: بسمله، و صلی الله علی محمد و آله ... و بعد فیقول الراجی عفو ربه الاجل الاکبر حسن بن شیخ جعفر؛ **انجام:** او همت ضرب الحد و اعزم الدیة و ان قال ... ناقص.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالحمید بن محمد موسوی، تا: ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۹۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۲۳۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۲۳

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد ملقب به عجیمیه، تا: سه‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۲۹۹ق؛ جلد: مقوایی، ۸۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۰ - ۲۵۱]

۹. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۱۵]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۰۹]
۱۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۵۵۸
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: – ۱۴۷]

● سلاح المؤمن / دعا / عربی

silāḥ-ul mu'min

غرناطی، محمد بن محمد، – ۷۴۵ قمری

qarnātī, mohammad ebn-e mohammad (- 1345)

در دعاهایی که از حضرت رسول اکرم (ص) یا اصحاب آن حضرت نقل شده از طریق اهل سنت، در بیست و یک «باب»: ۱. فضل الدعاء و الامر به و الحکمة فیه؛ ۲. فضل الذکر و الامر به؛ ۳. آداب الدعاء؛ ۴. الاوقات و الاحوال و الاماکن التی یمتاز الدعاء غیره؛ ۵. من یمتاز دعاؤه علی دعاء غیره؛ ۶. طلب الدعاء؛ ۷. التخصیص بالدعاء و تسمیة المدعو له؛ ۸. من دعی علیه او أمر بالدعاء علیه؛ ۹. من نهی عن الدعاء علیه؛ ۱۰. اسم الله الاعظم و اسماؤه الحسنی؛ ۱۱. أدعیة الصباح و المساء و النوم و الاستیقاظ؛ ۱۲. ادعیة الطهارة و الصلاة و الاذان و المساجد؛ ۱۳. الادعیة المتعلقة بالصیام؛ ۱۴. الادعیة المتعلقة بالحج؛ ۱۵. الادعیة المتعلقة بالجهاد؛ ۱۶. الادعیة المتعلقة بالسفر؛ ۱۷. ادعیة الاکل و الشرب و اللباس؛ ۱۸. الادعیة المتعلقة بالنکاح؛ ۱۹. ادعیة المرض و الموت؛ ۲۰. الادعیة المقترنة بالاسباب و الحوادث؛ ۲۱. الدعوات التی لا تختص بوقت و لا سبب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۶
آغاز: الحمدلله المنعم علی خلقه بجمیع آلائه المحسن الیهم بلطیف رفده و جزیل عطائه المحقق لمن أمله حس ظنه و رجائه؛
انجام: یابن آدم لو أتیتنی بقراب الارض خطایا ثم لقیتنی لا تشرک بی شیئاً لا تیتک بقرابها مغفرة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۰۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: ابی بکر بن رستم بن احمد بن محمود شیروانی،شیخ حسن واعظ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۴ – ۱۸۱]

● سلاح المؤمنین / دعا / فارسی

selāh-ol-mo'menīn

حسینی قزوینی، محمد ابراهیم بن محمد معصوم، – ۱۱۴۹ ؟ قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad ma'sūm (- 1737)

در دیباچه آن می‌نویسد که کتاب ساخته پدرم است و من به‌خواهش گروهی آن را مرتب کردم و اگر چه فهرستی داشته ولی من آن را در یک مقدمه و دو قسم نهادم. مقدمه در شرایط استجابت دعاء و بیان اذکار، ادعیه، احراز و تعویذات معتبره مأثوره و مجربه مؤلف، جهت قضای حاجات، رفع بلیات، نزول برکات و محو سیئات به نقل از کتب ابن طاوس، مصباح کفعمی، معانی الاخبار، حدائق الابرار، کلم الطیب، دلیل السالکین و غیرها.
آغاز: دیباچه فرزند مؤلف: بسمله، الحمدلله وحده و الصلاة و السلام ... و بعد، چون کتاب مستطاب سلاح المؤمنین ... که شرائط استجابت دعاء بسیار و آداب آن بیشمار است و عمده در این باب دو چیز است اول تحصیل تقوی ...
کار مؤلف: بسمله، حمدله، صلات. اما بعد، به عرض برادران دینی می‌رساند محمد ابراهیم بن محمد معصوم ...
انجام: و ان ترزقنی عمل الخیر کله ما احاط به علمک امین رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد رسوله و اله الطاهرین تم و نعمائه عم بلغ قبالا بقدر الوسع و الطاقه.
[الذریعة ۲۰۹/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۹۵۸؛ فهرستواره منزوی ۳۴۹/۹ از احمد حسینی دانسته]

۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۴۷س
آغاز: بسمله ... اما بعد چون کتاب مستطاب سلاح المومنین از جمله مجموعات و مؤلفات مرحمت و غفران پناه جنت و رضوان آرامگاه ... احمد الحسینی؛ **انجام:** بمیثاقک و لاسحق علیه السلام بخلفک و لیعقوب بشهادتک.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ با سرلوح، جدول شنگرف؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: – ۱۱۳۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ ضمیمه: ضمن ۴ برگ آخر نسخه احراز و تعویذات متفرقه به خط مغایر و همچنین: وجیزه در بیان کیفیت خوردن تربت حضرت سیدالشهدا، فارسی، تألیف: محمد جعفر استرابادی، موجودی: برگ اول نسخه است؛ واگذاری بنیاد مستضعفان شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: میشن خرمایی، ۱۰۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۱۵ – ۲۹۸]
۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۳۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** لوجهک الدائم الباقی ...
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۵گ، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۳۷]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و شر جمیع خلقک برحمتک یا ارحم الراحمین؛ انک علی کل شیء قدیر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مجدول؛کاغذ: فرنگی،

جلد: تیماج حنایی، ۱۶۶گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه:۱۱×۱۹سم [ف: ۲۸ - ۱۹۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۱

آغاز: برابر **انجام:** فایدنا الذین آمنوا علی عدوهم فاصبحوا ظاهرین

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۱۰ق؛ مهر: کتابخانه مرحوم آیت الله شهید شیخ فضل الله نوری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۴۷۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** رسوله و آله الطاهرین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه ناتمام است، پنداشته می‌شود که این نسخه اصلی باشد؛ ۱۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶ - ۲۵۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۶

آغاز: هذا کتاب سلاح المؤمنین. بسمله. الحمدلله وحده و الصلوة و السلام علی من لا نبی معده؛ **انجام:** علی محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ معرب، کا: میرزا احمد نیریزی، بی‌تا؛ معتمد السلطان ارجمندی میرزا حسین خان حاکم لاهیجان که نسخه را در ۱۲ رجب ۱۳۰۹ در گیلان به ابوالفتح خان داده است (ص ع) می‌نویسد که نوشته آغاز کار نویسندگی نیریزی است، مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی زمینه سبز مذهب، ۲۶۰گ، ۱۲ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۱۲۲]

←السلاریة ≻ اجوبة المسائل السلاریة

● **سلاسل الحدید لتقیید ابن ابی الحدید** / کلام و اعتقادات / عربی

salāsil-ul ḥadīd li-taqyīd-i ibn-i abi-l ḥadīd

بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷ - ۱۱۸۶ قمری

bahrānī, yūsef ebn-e ahmad (1696 - 1773)

وابسته به: شرح نهج البلاغة؛ ابن ابی الحدید؛ عبدالحمید بن هبة الله (۵۸۶-۶۵۵ق)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۴۵

آغاز: رسول الله ص حین ضربناک و اباک؛ **انجام:** تستربها عن العارعلی ذلک الامام و استحیاء.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

● **سلاسل الحدید فی تقیید اهل التقلید** / فضایل و مناقب / عربی

salāsil-ul ḥadīd fī taqyīd-i ahl-it taqlīd

بحرانی، هاشم بن سلیمان، - ۱۱۰۷ ؟ قمری

bahrānī, hāšem ebn-e soleymān (- 1696)

اهداء به: حسین علی خان بن شیخ علی خان، وزیر اعظم شاه سلیمان

مؤلف با دیدن کتب عامه و خاصه آنها را مشتمل بر روایات بسیاری در فضل و خلافت بلا فصل أمیر مؤمنان علی علیه السلام و ائمه اثنی عشر علیهم السلام دیده، و با مشاهده شرح ابن ابی الحدید این فکر تقویت یافته و تصمیم گرفته تا کتابی مشتمل بر این نصوص جمع‌آوری نماید. این کتاب در ۷۳ باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۱۰/۱۲ شماره ۱۳۹۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۹/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین المنور بمعرفته قلوب العارفین و لا اله الا هو الملک الحق المبین الدال علی وجوده بجوده-ایجاد المخلوقین و انشاء المصنوعین

نسخه اصل: کتابخانه ؟-۱۲۰۳؛ خط: نسخ، کا: محمد بن یوسف بن احمد بن صالح بن سعید بن حسین بخیل حمری اوالی، تا: ۳ رجب ۱۱۰۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ «محمود بن عبد السلام بن داود بحرانی» در ۱۵ شعبان ۱۱۰۱، مجدول، دارای سرلوح زرین؛ ۴۹۳ص [عکسی ف: ۵ - ۲۶۷]

● **سلاسل الحدید لتقیید من حکم بالاجتهاد و التقلید** / اصول فقه / فارسی

slāsel-ol-hadīd le-taqlīd man hakama be-l-ejtehād va-t taqlīd

سردرودی تبریزی، محمد حسن بن محمد حسین، ۱۳۰۶ - ۱۳۷۱ قمری

sardrūdī tabrīzī, mohammad hasan ebn-e mohammad hoseyn (1889 - 1952)

نام نگارنده در پیشگفتار بسیار کوتاه آن و در پایانه نیامده است. در رویه عنوان آمده: سلاسل الحدید فی تقیید من حکم بالاجتهاد و التقلید. در رد و ابطال کتاب اجتهاد و تقلید جناب ملا یوسف علی ممقانی (مامقانی) و اثبات وجوب تقلید در احکام دینیه از امام معصوم. پس از سربند «مقانی گوید» بندی آورده شده، سپس با سربند «عرض می‌شود» به آن پاسخگویی شده است. متن و این رد هر دو فارسی هستند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۰۸-عکسی

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی. و بعد، ممقانی گوید: مقدمه. اجتهاد در لغت تحمل جهد و مشقت است، در تحصیل امری. و در اصطلاح

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: شنبه ۸ شعبان ۱۳۷۴ق؛ ۱۵۸ص، ۲۲

سطر (۱۶×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۲۱۰]

←سلاسل الذهب ⟵ دیوان بحتری
←سلاسل العقول فی مسائل الاصول ⟵ لمع البروق فی ایضاح مفتتح الاصول

● **السلاسل فی الحاق الأواخر بالأوائل** / انساب / عربی
as-salāsil fī ilḥāq-il awāxir bi-l-awā'il
بحرانی، محمد بن عبدالله، ق۱۲ قمری
bahrānī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 18c)
کتابی است در شرح حال بزرگان روات اخبار به ترتیب حروف تهجی. ابتدا اسامی و سپس القاب و کنیه‌ها ذکر شده و او نیز منظومه‌ای در رجال دارد که پس از آن آمده.
آغاز: بسمله – الحمدلله الذی تلالات انوار بهائه الامجد و تسلسلت رواة اخبار نعمائه خلفاً عن سلف و اباً عن جد.
[الذریعه ۲۱۰/۱۲؛ معجم المؤلفین ۲۲۶/۱۰]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۴۸/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: عبدالمجید بن محمد بن حسن ماحوزی بحرانی با مهر «الراجی عبدالمجید ۱۲۳۴»؛ ۳گ(۹۳–۹۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۱۲]

۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵–ر/۴۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت علی ید کاتبها و مؤلفها المفتقر للفیض السبحانی محمد بن عبدالله بن علی بن حسن البحرانی حامداً مصلیاً و سلماً اولاً و آخراً ظاهراً و باطناً آمین من قال امین اتقی الله – فان هذا دعاء یشمل البشراً – سنه ۱۱۷۰.
کا: محمد بن عبدالله بن علی بن حسن بحرانی، تا: ۱۱۷۰ق؛ جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۲۴ص، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۲]

● **سلاسل القرار فی عقد (تقیید) الغرار** / کیمیا / عربی
salāsil-ul qarār fī ʻaqd (taqyīd)-il ġarār
کورانی، صلاح الدین بن محمد، – ۱۰۴۹
kūrānī, salāh-od-dīn ebn-e mohammad (- 1049)
اشعاری است نسبتاً قوی با قافیه‌های مختلف در صنعت کیمیا، ولی بیش از آن‌که به رموز و مصطلحات این صنعت بپردازد به مقدمات، تغزلات و تعارفات گذرانده است.
[ایضاح المکنون ۲۰/۲؛ الاعلام زرکلی ۲۰۷/۳؛ معجم المؤلفین ۲۳/۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۴/۴
آغاز: الحمد لله مبدی کل نعماء ×× علی مواهب لا تفنی باحصاء
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی – پاکستان ۱۹۹۹۸۳؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: دوشنبه ۱۷ ربیع الثانی۱۳۴۶ق؛ از روی نسخه (۱۰۷) دار الکتب المصریة؛ ۵۶ص (۱۵۲–۲۰۷) [عکسی ف: ۶ – ۹]

● **سلاطین قطبشاه دکن** / تاریخ / فارسی
salātīn-e qotb-šāh-e dakan
طباطبائی، محمدحسن بن میرزا باقر، ۱۲۴۹؟–۱۳۰۸ قمری
tabātabā'ī, mohammad hasan ebn-e mīrzā bāqer (1834 - 1891)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۱۶
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۲۴۱) [مختصر ف: – ۴۵۳]

● **سلافة البهیة فی الترجمة المیثمیة** / رجال / عربی
sulāfat-ul bahīyya fī-t tarjumat-il mayṯamiya
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ – ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e ʻabd-ol-lāh (1665 - 1710)
تاریخ تألیف: شب ۲۷ جمادی الاول ۱۱۰۴ق
شرح حال کمال الدین میثم بن علی بن میثم بحرانی (۶۷۹ق) را با استفاده از مجالس المؤمنین قاضی نورالله شوشتری و سایر کتب امامیه به طور اختصار بیان کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۸۱
آغاز: بسمله، بعد الحمد و الصلاة فقد سألنی بعض اخوان الملخصین و الخلان المتدینین ان اترجم له ترجمة العالم الربانی و العارف البحرانی ... و اضفت الی ذلک زیادات انیقة؛ **انجام:** و اعتماد الائمة الاعلام علی کلامه و جدهم فی نقضه و ابرامه و کتب مؤلف الترجمة المیثمیة الموسومة بالسلافة البهیة سلیمان بن عبدالله البحرانی حامدا مصلیا مسلما مستغفرا فی اللیلة السابغة و العشرین من شهر جمادی الاولی سنة الرابعة و المائة و الف من الهجرة النبویة بعد ربع اللیل تقریباو الی هنا بخطه قدس الله سره بحضیرة القدس
خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا خوانساری، تا: چهارشنبه ۱ محرم ۱۳۳۱ق؛ مصحح، مصدر است به فایده‌ای در ذکر مصائب امام حسین (ع) به قلم سید احمد صفائی خوانساری در یک صفحه (۲۳۲پ) و یادداشتی از همو درباره رساله السلافة البهیة با مهر او «الراجی احمد بن محمد رضا الحسینی ۱۳۱۲» (بیضی) نوشته شده در ربیع الثانی ۱۳۳۲ق؛ تملک: مصطفی صفایی خوانساری در ۱۳۶۰ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۶گ (۲۳۲پ–۲۳۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۲۴۸] و [ف: ۲۷–۱۹۲]

● **سلافة العرس و لب العلس فی المضحكات و الدلس**
/ شعر / عربی
sulāfat-ul ʻars wa lubb-ul ʻals fī-l muḍḥikāt wa-d dals
خفنجی، علی بن حسن، - ۱۱۸۰ قمری
xafanjī, ʻalī ebn-e hasan (- 1767)
مجموعه‌ای است از اشعار مختلف و مطالب ادبی که بین مؤلف و شاعران و ادبیان عصرش رد و بدل شده است. بعضی از اشعار به تاریخ سال ۱۱۷۰ می‌باشد. کاتب در پایان نسخه بیست ورق اضافه کرده که در نسخه‌ای دیگر از دیوان خفنجی یافته است. این ملحق مشتمل بر ۳۲ قصیده از اشعار خفنجی و جز اوست.
[اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۴۲۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۸۰
آغاز: الحمد لله الكريم المنان الاول و الاخر الديان عظيم الشان واسع الفضل و العفو الغفران المبتدی بالنعم و الاحسان
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۴۱۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول و الثانی ۱۲۳۵ق؛ تملک: احمد بن محمد بن حسین بن یحیی بن ابراهیم سحولی شجری؛ با یادداشتی به تاریخ ۲۵ رجب ۱۲۲۴؛ ۴۲۴ص [عکسی ف: ۴ - ۴۳۵]

←سلافة العصر فی محاسن أعیان العصر ← سلافة العصر فی محاسن الشعراء بکل مصر

● **سلافة العصر فی محاسن الشعراء بکل مصر = سلافة العصر فی محاسن أعیان العصر** / تراجم / عربی
sulāfat-ul ʻaṣr fī maḥāsin-iš šuʻarāʼ bi-kull-i miṣr = sulāfat-ul ʻaṣr fī maḥāsin-i aʻyān-il ʻaṣr
مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲ - ۱۱۱۸ ؟ قمری
madanī, ʻalī xān ebn-e ahmad (1643 - 1707)
تاریخ تألیف: ۸ ربیع الثانی ۱۰۸۲ق
تذکره شاعران معاصر با مؤلف است اعم از شیعه و سنی، همراه با نمونه‌هایی از اشعار آنان، در پنج «بخش»: ۱. شعرای مکه و مدینه؛ ۲. شام و مصر؛ ۳. یمن؛ ۴. ایران و بحرین و عراق؛ ۵. مغرب. نویسنده می‌گوید بر آن شدم که چون پاره‌ای از گذشتگان به شرح حال و کارهای علمی بزرگان علم و ادب بپردازم و آن را تقدیم اهل نظر کنم پس به این کار دست یازیدم و حاصل کارم این کتاب شد.
آغاز: یا من أودع جواهر الكلم حقاق الشفاه فنظمت منها الألسن بحمده تقاصير و عقوداً ...
چاپ: مصر، ۱۳۳۴ق، حروفی، ۶۰۷ ص؛ قطر، ۱۳۸۲ق، سربی، ۶۰۷ص.
[امل آلامل ۴۸۵؛ روضات ۳۹۸؛ مستدرک ۴۸۶/۳؛ مصفی المقال ۲۶۹؛ معجم المطبوعات ص۲۴۴و۲۴۵؛الذریعة۲۱۲/۱۲؛اعلام الشیعه قرن ۱۲ص ۵۲۱-۵۲۴]

شرح و حواشی:
۱- تذییل سلافة العصر؛ مدنی، علی خان بن احمد (۱۰۵۲-۱۱۱۸)
۲- تذییل سلافة العصر؛ جزایری، عبدالله بن نورالدین (۱۱۱۲-۱۱۷۳)
۳- تذکره شعرای عرب
۴- نشوة السلافة و محل الاضافة؛ خیقانی، محمد علی بن بشاره

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۶۶
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۰۸۲ق، با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳۱۰گ،۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۴/۶سم [ف: ۱ - ۲۷۰]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۹
آغاز: برابر
نسخه اصلی: کتابخانه راغب پاشا - ترکیه ۱۱۲۰؛ خط: نسخ، کا: سعید بن درویش بن علی گجراتی، تا: ۲۸ جمادل الاول ۱۰۸۲ق؛ در پایان انهایی از مؤلف آمده به تاریخ روز جمعه ۲۷ ذیقعده ۱۰۸۲؛ ۶۹۱ص [عکسی ف: ۱ - ۲۸۳]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۷۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ انجام هم تا شیخ احمد بن محمد بن احمد بن حکیم الملک است؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۸۸گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۵ - ۱۱۳]
۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۳۱۵
از آغاز تا سرگذشت شیخ جمال الدین بن محمد بن ابی الحسن بکری؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی،۱۵۷گ،۱۹سطر(۹×۱۶)،اندازه:۱۳/۵×۲۱/۵سم[ف:۵- ۱۱۲]
۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۶۵-عکسی
آغاز: برابر **انجام:** من حسن الابتدا و الختام، و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد ... و کان الفراغ من تالیف هذا الکتاب عصر یوم الخمیس المبارک لسبع خلون من شهور ربیع الثانی احدی شهور سنة اثنین و ثمانین و الف. احسن الله ختامها. و الحمدلله رب العالمین.
خط: ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷۴۳ص، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۱]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در ۱پ-۱۶پ قصیده‌هایی است از عبدالقاهر طمهری و شیخ عبدالرحمن مرشدی و احمد بن عیسی مرشدی و دیگران به عربی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۷گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۹ - ۹۶۴]
۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۳۱۷
آغاز قسم سوم تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۶ رجب ۱۱۱۳ق؛ در پایان سه نامه است: ۱. برای تملک روستای «سیس»، ۲. نامه‌ای به روم؛ ۳. تقلید فی الفتوح؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ(۱۴۷پ-۱۵۳ر)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۱۳]

۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۴۳**

خط: نسخ، کا: نظام الدین احمد بن داود نجفی، تا: پنج‌شنبه ۶ رجب ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۳۲۷گ، ۲۳ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶ – ۲۲۵]

۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷-طباطبائی**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ماست قضیباً دعص فاتعلمت من الغید ریماً لامن الشدن العفر

خط: نسخ، کا: محمد ساوینی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۳۲ق؛ افتادگی: انجام؛ صفحاتی از پایان قسم دوم آن افتاده است؛ با یادداشت: «نظرت فیها و انا الاقل علی بن السید احمد بن هلاله الغرامی و هی من ملك الشیخ محمد علی بن قدوه اهل الکمال و الاداب و الشعر و النثر الشیخ هادی ... الشاعر فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۲۲»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴ – ۷۰]

۱۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۷۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** واعضوا عمن عنف ولام صلوة و سلاما یعتنقان اعناق الالف و اللام

خط: نسخ عربی، کا: محمد بن محمد بن زیاده المیدانی، تا: جمعه ۱۷ ذیحجه ۱۱۳۴ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، با نسخه اصل مقابله شده، ابیاتی در وصف کتاب از نصرالله بن ابراهیم یحیی و سید موسی جمال الدین؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۰ – ۹۶]

۱۱. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۱۰/۲**

آغاز: برابر

قطعاتی از سلافه است که در کرانه نسخه ریحانة الالباء (شماره ۳۸۱۰/۱) (برگ ۱۲ر مجموعه = ص. ۱. چاپ مصر آغاز می‌شود) و در احوال ابوالبحر جعفر بحرانی برابر ص ۵۲۴ چاپ مصر این نسخه سلافه ناقص مانده؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل نابلسی، تا: ۱۱۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: مقوا رویه کاغذ، ۷۳گ(۱۳-۳۴، ۷۸-۱۰۶ و ۱۵۴-۱۷۵)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ – ۳۹]

۱۲. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۴۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** اردت الذکر رتبته مقالا ×× فلم اقدر علی قول سدید

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم تبریزی، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۱۸۹گ، ۳۱ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۸ – ۲۰۱]

۱۳. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۹۹**

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکن باسمی و لا تصرح ×× و قل اصاب الردی فلاناً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۰۰گ، ۲۲ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه:۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۹ – ۱۸۷]

۱۴. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۱۶**

از آغاز تا سرگذشت شیخ اصغر مقری مغربی مالکی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ، ۳۸۵گ، ۲۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۵ – ۱۱۳]

۱۵. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۷۴**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۷۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۴/۳سم [ف: ۱ – ۲۷۰]

۱۶. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۹۰**

خط: نسخ، کا: عبدالله بن سلطان محمد، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشت صفر ۱۲۷۴؛ مهر: قاسم بن محمد اسماعیل حسینی (بیضی)؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سیاه، ۳۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۷/۱×۲۳/۷سم [ف: ۱ – ۲۷۰]

۱۷. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۹۷۷**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز، ۱۹۱گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۲ – ۶۴۵]

۱۸. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۹۵**

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلوة و سلاما یعتنقان اعتناق الاف و اللام و کان الفراغ من تالیف هذا الکتاب ... من شهر ربیع الثانی احد مشهور سنة اثنین و ثمانین و الف احسن الله ختامها و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، در پایان گ ۳۷۲ پ ظاهراً به اشتباه نوشته شده «کمل القسم الرابع». در دیباچه کتاب مختصری در شرح حال مؤلف و پدر وی آمده است و پس از آن اشعاری در مدح مؤلف و کتاب ذکر شده یکی از آن شعرها امضای «لراقمه الفقیر الی الله الغنی علی بن محمد جعفر الحسینی» دارد. این شخص احتمالاً نویسنده دیباچه‌ای است که کاتب نسخه حاضر را از روی آن کتابت می‌کرده است؛ یادداشت اهدای کتاب از سوی حاج میرزا حسن فسوی ابن میرزا حسن بن میرزا محمد مجدالدین ابن سید علی خان صدر مؤلف ابن سید احمد بن محمد معصوم حسنس مدنی در ۱۲۹۵ق به محمد حسن منشی ابن علی حسنی مازندرانی با مهر «محمد حسین» (دایره)؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۳۷۷گ، ۲۳ و ۲۴ سطر (۷×۸/۵–۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳/۷سم [رایانه]

۱۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۰۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أعرضوا عمن عنف و لام صلاة و سلاماً یعتنقان اعتناق الالف و اللام، و کان الفراغ ...

خط: نسخ، کا: حسنخان بن قاسم خان خوئی، تا: دوشنبه ۲۳ محرم ۱۲۱۵ق؛ محشی؛ تملک: محمد حسن بن عبدالرسول زنوزی خوئی (میرزا حسن حسینی زنوزی خوئی صاحب کتاب ریاض الجنة)؛ مهر: «الواثق بالله العلی عبده محمد حسن الحسینی» (مربع)، «عبده رسول الحسینی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۳۲۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷ × ۲۶سم [ف: ۷ – ۱۸۷]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعتنقان الالف و اللام. و کان الفراغ من تألیف هذا الکتاب عصر یوم الخمیس لسبع خلون من شهر ربیع الثانی ۱۰۸۲ ... رب العالمین ... فرغت بعون الله من تنسیخه و تحریره ... علیه الف محبة. تم

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: جمعه ۲۳ ربیع الاول ۱۲۲۳ق؛ با کمند، مجدول، محشی با نشان «ف ۲۲»، با سرگذشت نگارنده از «نفحة الریحانة» سید محمد امین حموی دمشقی در یک صفحه بعربی؛ تملک: میرزا ابوالحسن انصاری به تاریخ رجب ۱۲۷۶؛ مهر «عبده عبدالرزاق»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۶گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)،اندازه:۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۱ – ۱۴۶]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أعرضوا عمن عنف و لام، صلاة و سلاماً یعتنقان اعتناق الألف و اللام.

خط: نسخ، کا: عبدالله فرزند سلطان محمد، مراغی، تا: چهارشنبه ۱۳ شوال ۱۲۲۹ق؛ مصحح، محشی، با ۶ بیت شعر از «علامه حلی فرزند زین الدین فرزند محمد عاملی» در تعریف این نسخه به سال ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مذهب، ۲۳۲گ، ۲۹ سطر (۱۰×۲۳)، اندازه:۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۹ – ۴۸۸]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و له اعزه الله فی الدارین فی الغزل. ضل سبیل الهدی ویانا ×× من مثل القد نهال بانا / فکن باسمی و لا تصرح ×× و قل اصاب الوری فلانا. تمت و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین المیامین.

خط: نسخ، کا: عبدالامیر بن ناصر کعبی، تا: ۱۲۲۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۶۰۲ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۷ – ۲۲۸]

۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۲۱

آغاز: برابر ؛ **انجام:** اردت لذکر رتبته مقالا ×× فلم اقدر علی قول سدید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۲۷۶گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه:۱۸×۲۸سم [ف: ۸ – ۲۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلم اقدر علی قول سدید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۳۳ق، واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی، ۳۱۷گ، ۲۳ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۷ – ۱۲۵]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۰۶

خط: نسخ، کا: محمد حسن جویمی شیرازی، تا: یک‌شنبه سلخ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق، جا: شیراز؛ مصحح، یادداشت استکتاب نسخه با مهر «عبده محمد حسین بن فضل الله الحسینی» (بیضی)، در حاشیه برگ اول تا برگ ۱۴۲ اشعار طایر شیرازی به تاریخ ۲۵ ربیع الاول ۱۲۴۶ق در شیراز به درخواست میرزا محمد حسین ملاباشی، یادداشتی در معرفی شاعر به نقل از تذکره محمدشاهی و به خط خلخالی به سال ۱۳۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲۸ – ۷۶]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقل اصاب الردی فلانا تمت ... الحسینی المرعشی الشوشتری

خط: نسخ، کا: محمد حسین مرعشی، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۳۱۰]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ ۳۰۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲ – ۲۳۶]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۳۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أعرضوا عمن عنف و لام، صلاة و سلاماً یعتنقان اعتناق الألف و اللام.

خط: نسخ، کا: عیسی بن علی، تا: ۱۲۷۵ق؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۵ – ۴۴]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقل اصاب الردی فلانا تتمه ... بحق محمد و اله الامجاد

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم آصف، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [الفبائی: – ۳۱۰]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۰۹-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لک فی مجاری الروح و ذکا من – منه انبری ذا القدح و الابراء.

خط: ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵۴۴ص، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۲۱۱]

۳۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۳۳۹

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [ف: – ۱۴۸]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نوشته‌ای به تاریخ جمادی الاول ۱۲۶۷؛ جلد: روغنی مذهب، ۳۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۲۹۱]

● سلافة الوزارة / شعر / فارسی

solāfat-ol-vezāra

نظام الدوله، محمد علی خان، ق۱۳ قمری

nezām-od-dowle, mohammad ʻalī xān (- 19c)

اهداء به: علی پاشا

نویسنده می‌گوید این اشعار را به امر وزیر و صدر دیوان الوزارة علی پاشا پرداختم و در هفت «پیمانه» تنظیم کردم: ۱. نصیحت یاران آشفته دل و فضیحت افتاده باران عالم آب و گل؛ ۲.

کشف اسرار ملکیه و شرح ادواز فلکیه؛ ۳. بیان اینکه یک دل دو کار را نمی‌شاید؛ ۴. بیان اینکه دل آگاه را مال و جاه حجاب راه نمی‌شود؛ ۵. وجد و مستی و طریق قطع علایق هستی؛ ۶. بیان این‌که باده سرمدی و نشانه ابدی عبارت از فیض بار باطن علوی و حقیقت محمدی است؛ ۷. شرح رمزی از اسرار نبوت و کشف نوری از انوار ولایت.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰

آغاز: بسمله، این مختصر رساله رشحات قمر بل جذوات جمر است که بنده اشفته؛ **انجام:** صدر ما را جان زغم آزاد باد کاخ فقر از دولتش آباد باد

خط: نستعلیق، کا: علی پاشا، تا: قرن ۱۳؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۲گ، ۱۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ – ۴۹۹]

● **سلالة المعیار فی اسعار الأشعار** / ادبیات / فارسی

solālat-ol me‘yār fī as‘ār-el aš‘ār

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ – ۱۱۱۵ قمری

‘alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630- 1704)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰۲/۴

آغاز: سپاس حق شناس و ستایش نیایش اساس نیازمند خداوند برتر از ... بعد از ادای وظایف حمد و ثنا و اهدای درود ... که جمعی از متعصبان عصابه تعصب؛ **انجام:** و اهل بیته المبعوثین للهدایة من الضلالة المعتنین ... و جعله من المتقربین الیه زلفی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعده ۱۰۹۶ق، جا: قمصر کاشان؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۲۶گ (۴۱–۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸ × ۱۵سم [ف: ۳۴ – ۴۶۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۵۶/۱

آغاز: بعد از ادای وظایف حمد پروردگار و اهدای درود بر خانواده بشارت و انذار ... که به هنگام فراغ از تصنیف و انتخاب کتاب معیار الاشعار؛ **انجام:** از هواجس نفسانی و وساوس پنهانی لب فروبندی و از گفتن با زمانی و استخرج هذه السلالة من اصل الرسالة ناظمها

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۰۹۷ق؛ مصحح، با دستخط محمد علم الهدی، با یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی به سال ۱۳۲۷ق؛ مهر: نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی «یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی، نصیرالدین سلیمان» (بیضی)، ابوتراب بن نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابوتراب» (بیضی)؛ واقف: ابوتراب؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ(۱–۱۰)، ۱۵سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۴ – ۱۴۴]

کاشان؛ علامه فیض؛ شماره نسخه:بدون شماره

همان نسخه بالا [میراث اسلامی: ۵ – ۶۱۹]

● **سلالة النحو** / نحو / عربی

sulalat-un naḥw

رساله مختصری است در علم نحو که مؤلف آن ذکر نشده است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۹-ش/۶۴۴

آغاز: الیهما و الیه هداه الله سواء الطریق و جعل بیده از مة التحقیق؛ **انجام:** غیر اسم مفعول او حرف تعین للربط و جر الموصول او المضاف له او الموصوف به بمثل ما جر به الفظا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ، ۳ سطر (۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲ – ۲۲۹]

● **سلالیم اللغة** / فقه / عربی

salālīm-ul luġa

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

رساله‌ای متوسط در توضیح و تفسیر جمله معروف علما «الفقه لغة الفهم» است که به طور تفصیل به تشریح مقاصد فقها از بیان این جمله در کتاب‌هایشان پرداخته است و آن را در چهل سلم به صورت «سلم، سلم» تنظیم کرده است. به گفته مؤلف این قصد زمانی که وی کتاب «تاسیسات» خود را تدریس می‌کرد به ذهنش خطور کرده و مطالب بسیاری که در کتب دیگر علما نیامده در این رساله گنجانیده است.

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۳/۶

آغاز: الحمدلله الذی علم الانسان مالم یعلم و امده بالمداد و القلم و الهم و الهم اللغة و الکتب ... و بعد فیقول ... انی کنت فی بعض الازمنة درس فی کتاب التاسیسات؛ **انجام:** و ان شئت اکثر من ذکل فراجع الی کتبنا ... منها منظومة الصغیرة فی الاصول و منها منظومة الالفیة و منها شرحها و منها کتاب لسان الصدق و منها تعلیقتی علی المعالم و منها تعلیقتی الاخری علیها و منها تعلیقتی علی تعلیقة السلطان علیه و منها شرح [...] و منها تعلیقة علی علی القوانین، تم

کا: مقصود علی بن حسینقلی کلاردشتی، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: – ۱۷۴]

← السلام > وجوب رد السلام
← السلام > معنی السلام
← سلام > آداب سلام

● **السلام** / فقه / عربی

as-salām

مجتهد کرمانشاهی، محمد هادی بن عبدالرحیم، ۱۲۵۰ - ۱۳۳۶ قمری

mojtahed-e kermānšāhī, mohammad hādī ebn-e ʻabd-or-rahīm (1835 - 1918)

رساله‌ای است مختصر در احکام سلام مرتب بر سه مقصد و یک خاتمه: ۱. استحبابه؛ ۲. صیغه؛ ۳. حکم الجواب؛ خاتمه ففی حکم ما لو سلم جماعة علی واحد و بالعکس.

آغاز: بسمله حمدله و بعد هذه رسالة مختصرة فی بیان السلام و ما یترتب علیه من الاستحباب و غیره من الاحکام

۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۵۳/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۶ق؛ نسخه مسوده اصلی است؛ کاغذ: نخودی فرنگی کاهی، جلد: مقوا، ۹ص (۲۲۳-۲۳۱)، اندازه: ۱۴×۳۰سم [ف: - ۱۳۵]

۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۰/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد یقول الحقیر الفانی و الاثیم؛ **انجام:** مع الخلوص المرام بمحمد و آله الطاهرین المعصومین علیه و علیهم الصلوة و السلام و قد وقع الفراق لمؤلفه القاصر ... آلاف التحیة و الثناء

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با تفریظ شیخ عبدالله مازندرانی بر رساله؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۲۲۳]

● **السلام آدابه و احکامه = نبذة من الکلام فی السلام** / اخلاق / عربی

as-salām ādāb-u-h wa aḥkām-u-h = nubḏat-un min-al kalām fi-s-salām

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)

رساله‌ای است کوتاه در آداب و احکام سلام، با استفاده از آیات و روایات. این رساله، ظاهراً بخشی از یکی از آثار شهید ثانی باشد.

[ریحانة الادب ۲۸۰/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۳۱/۳

آغاز: نبذة من الکلام فی السلام ابتداءاً و جواباً ... قال امیرالمؤمنین علیه السلام فی السلام سبعون حسنة، تسعة و ستون للمبتدی و واحدة للراد؛ **انجام:** و کذا من دخل مسجداً او ... فیقول السلام علینا و علی عبادالله الصالحین

خط: نسخ، کا: مرتضی بن شاه محمود کاشانی، تا: ۱۰۲۶ق؛ محشی با نشان «تفسیر کبیر»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ(۳۵-۳۸)، ۱۳ سطر (۴×۸)، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۳۴ - ۸۸]

● **سلامان و ابسال** / داستان / عربی

salāmān va absāl

حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری

honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

ترجمه حنین بن اسحاق عبادی از یونانی به عربی.

چاپ: این ترجمه در تسع رسائل در مصر به سال ۱۹۰۸ و در آستانه با روایت ابن خلکان از سلامان و ابسال شیخ به سال ۱۲۹۸ به چاپ رسیده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۲/۸-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۷۵۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۷۰۲ق؛ ۱۴گ (۷۳-۸۶)، ۱۵ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۲۰/۲-ف

نسخه اصل: متعلق به آقای کاظم مدیر شانه چی استاد دانشکده الهیات مشهد که خود او در نشریه (۶۰۶/۵) آن را شناسانده است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۸۱]

● **سلامان و ابسال** / فلسفه / عربی

salāmān va absāl

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

داستانی است فلسفی که اشاره به نفس ناطقه و عقل فطری دارد و می‌گویند حنین بن اسحاق آن را از یونانی به عربی برگردانده و ابن سینا گزارش داده است. داستان پسر پادشاهی به نام سلمان که عاشق ابسال می‌شود و پادشاه اطلاع یافته و آنها می‌گریزند. مراد از سلامان نفس ناطقه و ابسال عقل فطری است.

آغاز: بسمله، قوله و اذا قرع سمعک فیما یقرعه و سرد علیک فیما تسصعه قصه لسلامان و ابسال

انجام: وجه امراة سلامان حتی اعرض عنها فهذا ما تضح لنا من امر هذه القصه و ما اوردت القصه بعبارة الشیخ لئلا یطول الکتاب

چاپ: معجم المطبوعات ۱۲۹/۱؛ به کوشش عباس احمد العصفور، الکاتب المصری، مجلد ۵، ش۱۷ (فبرایر ۱۹۴۷)

[الذریعة ۹۴/۱۷ و ۹۵؛ معجم المطبوعات ۱۲۹/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴/۱۰

آغاز: ایها الانسان انی اباریک لم ازل فرداً و لقد خلقتک فی دونک فرداً و سأجدک مما یلیک فرداً؛ **انجام:** و حلی لک کنه الحق فی کل مطلع منک علیه و هدانی الیه و ایدک کل تأیید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۰۷ق؛ مصحح، محشی، علامت بلاغ؛ جلد:

تیماج قرمز، ۴گ (۱۳۵پ-۱۳۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه:۱۲ × ۱۹/۵سم [ف: ۷ - ۱۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۲۲/۵

در نسخه حاضر به خواجه نصیرالدین نسبت داده شده؛ بی‌کا، تا: ۹۶۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۶۷پ-۷۱ر)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱۸ - ۱۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۵/۳۰

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: یحیی بن کمال الدین محمد، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۲۹۷-۳۰۰)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۷۰]

۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۰/۸

آغاز: هذه قصة سلامان و ابسال اللذین کانا فی زمن هرمانوس الملک بن هرقل السوفسطیقی

خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۴گ (۵۵۵-۵۵۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۷۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۵۷/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۴۷]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سیاه، ۳ص (۴۱پ-۴۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۸سم [ف: ۷ - ۳۱۲]

۶. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۱۰۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۱۸ق؛ در نسخه نام مؤلف ناشناخته است؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای صورتی، ۱۳گ (۲۹۵ر-۳۰۷ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [دو کتابخانه اراک: - ۱۳۳]

● سلامان و ابسال / داستان / عربی

salāmān va absāl

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

قسمتی از اشارات است که خواجه پس از بیست سال از تألیف شرح اشارات آن را شرح و ضمیمه کرد.

[الذریعه ۹۴:۱۷ و ۳۳:۸]

شرح و حواشی:

۱- سلامان و ابسال (ترجمه)؛ گیلانی، مولانا حسن

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۰۹/۲

آغاز: قال المولی العلامة نصیر الملة ... محمد بن محمد الطوسی ...

و قد وقع الی بعد تحریر هذا الشرح قصتان منسوبتان الی سلامان و ابسال احدیهما و هی التی وقعت اولا الی ذکر فیها؛ **انجام:** الی ان حصل عقلا و مستفاداً و هو درجتها فی العرفان ان کانت تترقی الی الکمال و امراة سلامان القوة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه ناقص است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۳ص (۴۱۰-۴۱۲)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۳۰۷]

● سلامان و آبسال / داستان / عربی

salāmān va absāl

بحرانی، علی بن سلیمان، ق۷ قمری

bahrānī, ‘alī ebn-e soleymān (- 13c)

این داستان فلسفی را حنین بن اسحاق (۱۹۴-۲۶۴ق) از یونانی به عربی درآورد. سپس کمال الدین علی بن سلیمان بحرانی فیلسوف روزگار طوسی آن ترجمه را با اندک افزایش و کاهشی در عبارت گزین نمود که اثر حاضر است. در داستان حنین که بحرانی از آن گزین نمود اندیشه یونانی و قبطی با هم آمیخته و مردی را نشان می‌دهد که از پدر و مادر آفریده نشده است. ابن طفیل (-۵۸۱ق) حی بن یقظان خویش را بر پایه سرگذشت چنین مردی نهاده و در پایان آن این داستان را به شکل دیگری آورده است.

چاپ: این ترجمه در کنار شرح اشارات طوسی چاپ ۱۳۰۵ (نمط نهم) به چاپ رسیده بی‌آن‌که نامی از بحرانی در آن برده شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷/۲

آغاز: هو اللطیف - قال الحکیم کمال الدین البحرانی رحمه الله تعالی (تا اینجا در نسخه چاپ تهران نیست) هذه قصة سلامان و ابسال الذین کانا فی زمن هر مانوس الملك بن هر قل السو فسطیقی انتجنت من نقل حنین ابن اسحاق من الیونانی الی العربی و الکتاب الذی انتخبت منه کان بخط الشیخ ابی الحسین (ابی حسین - در چاپ تهران) اللوکری قال کان فی الزمن القدیم قبل بلوقان النار ملك یقال له هر مانوس» و انجام داستان در چاپ تهران چنین است» «و کان آخر ما کتب الالواح من لسان سلامان ان اطلب العلم و الملك من العلویات الکاملات فان الناقصات الا ناقصا. و آخر دعوانا ان الحمدلله ... و سلم؛ **انجام:** ان یهلك ابسالا حتی یستریخ منها فقال له هر مانوس ایها.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ برابر است با سطر ۱۳ ص ۱۶۳ ترجمه حنین و سطر ۶۶ هامش صفحه ۲ نمط ۹ شرح اشارات چاپ تهران و بیشتر از نیمه این داستان در نسخه ما نیست [ف: ۳ - ۲۶۰]

● سلامان و ابسال / شعر / فارسی

salāmān va absāl

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری
jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)
تاریخ تألیف: ۸۸۵ق
از داستان‌های یونان باستان است که نخستین بار حنین پسر اسحاق در قرن سوم آن را به عربی گردانیده و سپس بوعلی سینا (-۴۲۷ق) داستانی مانند آن نگاشت. سلامان و ابسال جامی به آنچه حنین بن اسحاق آورده بیش از آنچه از آن بوعلی است شبیه است. مثنوی جامی به بحر رمل مسدس (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن) به نام سلطان یعقوب آق قوینلو (ش ۸۸۴-۸۹۶) سروده شده و جامی در دیباچه آن از پیری نالیده است. از مثنوی‌های هفت‌گانه (هفت اورنگ) اوست. این داستان به زبان‌های ترکی و جز آن ترجمه و گزارش شده است
آغاز: ای بیادت تازه جان عاشقان ×× زاب لطفت تر زبان عاشقان
انجام: هر دمش جاه و جمالی تازه باد ×× مدت ملکش برون ز اندازه باد
چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۰۶ش/۱۳۴۵، جیبی، ۱۱۵+۱صص

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۲/۲-ف
نسخه اصل:آکادمی علوم شوروی D. 204؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۱ ذیحجه ۸۹۰ق؛ ۳۱ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۱۶۳]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷/۲-فیروز
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۷ق، جا: تربت جام [ف: ۲۱ - ۳۴۰]
۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۲۷
خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق؛ کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش تیماج لاکی مذهب، اندازه: ۲۶×۳۶سم [ف: ۳ - ۲۴۹]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۳/۲۴
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن معرف هروی، تا: شوال ۹۰۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷ سطر (۲/۵×۱۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۹۰]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۲۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن احمد الکاتب، تا: ۱۴ ذیقعده ۹۲۱ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری، جلد: چرمی، ۱۵ سطر در متن و ۱۰ سطر در هامش (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۷سم [ف: ۷ - ۸۹۰]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۹۳۹ق؛ مجدول؛ مهر: «صبحگاهی ز آثار دعا شدی احمد مظهر لطف الهی» (بیضی)؛ جلد:تیماج،۴۲گ(۷۰پ-۱۱۲پ)،اندازه:۱۱×۱۶/۵سم[ف: ۳ - ۸۹]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۳۲گ (۵۵۳-۵۸۴)، ۱۹ سطر، اندازه:۱۰×۱۶سم [ف: ۸ - ۲۴۴]
۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۳۳/۳
خط: نستعلیق خفی، کا: محمود بن فقیه احمد الکاتب، تا: ۹۵۵ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش تیماج عنابی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۲۲۵]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۵/۲
خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن سلطان محمد، تا: ۹۵۵ق [ف: ۳۷ - ۵۰۷]
۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۹۶۶ق؛ ۹۱ص (۵۰۳-۵۹۳ حاشیه) [ف: ۲ - ۳۲۶]
۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۸/۲
خط: نستعلیق، کا: صفی الدین فخرالدین حاجی شمس جهرمی، تا: شوال ۹۷۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه ترمه، ۱۹ سطر چهار ستونی، اندازه:۱۸/۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۵۳۴]
۱۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۷/۷
انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: جلال الدین محمود ابن فیروز بخت حسینی، تا: ۹۷۸ق؛ دو صفحه مذهب مرصع عالی، مجدول، با نقش نیم تنه یک زن جوان که یک شاخه گل نرگس بردست دارد، با سرلوح مذهب مرصع بسیار عالی؛ مهر: حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی، مشیرالسلطنه ۱۳۲۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روکش میشن گلی، مذهب، ۲۱-۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۲۱۶]
۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۹۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۹۸۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: ختایی صورتی، جلد: میشن قرمز، ۲۱ سطر [ف: ۹ - ۱۲۰]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸۵/۲
داستان‌های محمود و پیر دهقان و پیر زال و سنجر ... یعقوب سلطان و نظام الملک و ابن سینا است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۹۸۴ق؛افتادگی:آغاز؛مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی،۲۵سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۳۱۵]
۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۰۷
کا: مالک دیلمی، تا: ۹۸۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷/۷×۲۷/۹سم [رایانه]
۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۲
خط: نستعلیق، کا: شجاع بن حسین بن عبداللطیف، تا: ۹۸۵ق؛

دارای سرلوح، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سیاه، مذهب، ۱۶گ (۵۰-۶۵)، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۷۷]

۱۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۸/۶**

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۲۴۷پ-۲۶۳پ) [ف: ۳۷ - ۳۷۰]

۱۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۲۷/۲**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۴۹۱]

۱۹. **تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۵/۹**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سرلوح مذهب مرصع عالی، با شرحی به این مضمون که به موجب دستور فتحعلیشاه قاجار میرزا محمد شفیع صدر اعظم مربی و معلم شاهزاده محمود میرزا کتاب حاضر را به جهت شاهزاده مزبور در تاریخ ذیحجه ۱۲۳۰ ضبط نموده است با مهر محمود میرزا «چون طالع خسروی است مسعود / محمود آمد صفات محمود ۱۲۱۷»؛ مهر: مشیرالسلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار ۱۲۷۴؛ کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش میشن تریاکی مذهب، ۲۵ و ۲۷ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۲۴۰]

۲۰. **تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۳/۱۴**

خط: نستعلیق، کا: خواجه خواوند بن میرک، تا: قرن ۱۰؛ با یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع عالی، مجدول مذهب؛ مهر: «بروز قیامت بلرزد جسد - محمد بفریاد جعفر رسد ۱۱۶۵»، مهر ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بخارایی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج زیتونی، هر صفحه منثور ۲۳ سطر و صفحه منظوم ۱۹ سطر، اندازه: ۳۵×۴۳سم [ف: ۳ - ۲۳۵]

۲۱. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۵۴/۲**

خط: نستعلیق، کا: محسن معاد حسینی، تا: قرن ۱۰؛ ۱۵گ (۸۶پ-۱۰۰پ) [ف: ۵ - ۱۱۴]

۲۲. **تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۸۶**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین کاتب، تا: رجب ۱۰۰۱ق؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب عالی، با یک مجلس مینیاتور ممتاز؛ مهر: «لا اله الی الله الملک الحق المبین محمد عیسی ۱۱۴۳»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روغنی بوم نارنجی مذهب، ۹۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۲۵۸]

۲۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۲۰**

آغاز: برابر؛ **انجام:** گز وصال او شود ارجمند مختصر آورم این گفتار را ختم شد و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کا: سمرقندی، میرزا محمد، تا: ۱۰۰۸ق؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۲۴. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲/۱۰/۲**

خط: نستعلیق خوش، کا: میر محمد حبیب بن حاج میر یعقوب کشمیری، تا: ۱۵ رمضان ۱۰۲۳ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: مقوا، ۵۶ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۸]

۲۵. **تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۸/۸**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: عبدالوهاب موسوی، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی؛ کاغذ: اصفهانی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی مذهب، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ - ۲۱۳]

۲۶. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۵۲/۱**

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۴۳ق؛ از محمد قاسم بن غیاث الدین علی اردستانی، مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی زرد، جلد: تیماج حنایی، ۱۷گ (۱پ-۱۷)، ۲۱ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۵ - ۱۱۴]

۲۷. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷۳/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۶ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی سیاه، ۳۴گ (۱۸۹-۲۲۲)، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۵۲۲]

۲۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۴/۲۵**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: شمس محمد بن شمس الدین الکاتب، تا: صفر ۱۰۷۲ق؛ سه ستونه با حواشی چلیپایی، مجدول؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ص (۳۷۶-۴۰۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵× ۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۱۲]

۲۹. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۵۵/۲**

خط: نستعلیق خوب، کا: شاهمراد بن نظر علی کاتب، تا: جمادی الاول ۱۰۷۴ق؛ در چهار ستون، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹ × ۲۴سم [ف: ۵ - ۲۷۴]

۳۰. **تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۰۳/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ با سر لوح؛ کاغذ: ایرانی، ۱۱۶ص(۱۶۰-۲۷۵)، ۱۸ سطر [ف: ۲ - ۱۱۳]

۳۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۹/۵**

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا گلپایگانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۴گ (۷۲پ-۸۵ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۸سم [ف: ۳ - ۶۳۳]

۳۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۴/۲۱**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ص (۳۲۰-۳۴۰ حاشیه یکم)، سطور چلیپایی (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹ - ۱۲۰۴]

۳۳. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۶/۲**

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ (۲۱۲-۲۴۹)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۵۷۶]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۳۹/۲-۳۷/۱۲۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور آبی، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۶۸]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۲۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۸]

۳۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۲۱/۴
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۱۱۸۷ق، جا: اصفهان؛ دو صفحه مذهب به ریسه شاخه و برگ‌های زرین، با سرلوح مذهب مرصع بسیار خوب، مجدول مذهب؛ مهری به نام عبدالوهاب الموسوی ۱۲۲۵ که نمایانگر به عرض رسیدن این نسخه در زمان فتحعلیشاه قاجار است، و از دوران ناصری نیز مهر محمدرضا الحسینی؛کاغذ:ترمه شکری، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی مذهب، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳ - ۲۲۰]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۵۰/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق و جمادی الثانی ۱۲۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۸۶۰]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۴
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: حدود ۱۲۱۶ق؛ ۲۷ص(۱۵۲-۱۷۸) [مختصر ف: - ۴۵۳]

۳۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۶۹/۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید حسن حسینی، تا: شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۳۱ق؛ دارای سرلوح مرصع، مجدول مذهب؛ جلد: ساغری مطلا، ۲۱ سطر چهارستونی (۱۱/۵×۲۰/۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۶۰۳]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۶۱۴/۲حاشیه
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شکر الله اردلانی سنندجی، تا: ۱۲۳۱ق، برای میرزا معصوم طبیب اصفهانی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی قهوه‌ای، ابعاد متن: ۱۱/۵×۲۳، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۲سم [ف: ۷- ۶۷۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق خالدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۹ - ۳۶۴]

۴۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۲۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۷۸پ-۹۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه:۱۸ × ۲۹/۵سم [مؤید:۳-۳۴۶]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳/۲ معیری
بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۲۳ص (۱۲۵-۱۴۷) [ف: ۱۱۸ - ۳۲]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۷۹
خط: شکسته، نستعلیق، کا: حیدر علی بن عبدالرحیم، تا: جمادی الاول ۱۳۰۹ق، به نام ناصرالدین شاه؛ با یک سرلوح زرین زیبا، مجدول، با کمند زرین و رنگین؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: رویه مخمل بنفش، ۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۱/۴سم[ف:۳-۴۷۱]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: میرزا سید علیخان حسینی دشتکی، تا: صفر ۱۳۱۱ق؛ دارای سرلوح مذهب و مرصع زیبا، با کتیبه‌ای در پیشانی، دارای کمند و مجدول؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۵۲گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹ - ۱۸۴]

۴۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۲۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۰۷]

۴۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۲
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۵ - ۲۲۹۳]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۷۶۸
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۵۳گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رایانه]

۴۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۲۰
آغاز: ... تا چو بیند دور از و بیگانه را ×× جلوه گاه خود کند آن خانه را؛ **انجام:** آنچه خود دانی روش میکن بر آن ×× و آنچه نی می‌پرس از دانشوران
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرمی، ۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه:۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۸۳۲]

۵۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۷/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول و مذهب، دارای یک سرلوح زیبا با آب طلا و مینا و دو قطعه مینیاتور ناقص؛ کاغذ: متن سمرقندی، جلد: چرمی، ۱۶گ، ۴۲ سطر، اندازه:۲۲×۳۵سم [ف: ۲ - ۸۳۲]

۵۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سر لوح، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۲۵۸پ-۲۷۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [مؤید: ۳ - ۶۰۷]

۵۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۰۲/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۱۴۲-۱۵۶) [ف: ۵ - ۱۱۴]

۵۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۸ فرخ

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک پیشانی مذهب، مجدول مذهب، با یادداشتی بدین مضمون: «قدنظر فی هذا الکلیات حاجی صالح بن ملامحمد زمان ساکن اصفهان»؛ تملک: محمد اشرف؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۳۸گ، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۰۶]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۳۰/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۷گ(۳پ-۱۰۹ر) [ف: ۱۱ - ۱۲۷]

۵۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۰۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود هروی، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، ۳۷ص (۱۸۰ – ۲۱۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۱۵]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۳۰/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ص (۱۰۹پ-۱۲۸ر) [ف: ۱۱ - ۱۲۷]

۵۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۳۸/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۱۴۰۹]

● **سلامان و ابسال** / داستان / فارسی

salāmān va absāl

محمود بن میرزا علی، ق۱۱ قمری

mahmūd ebn-e mīrzā ʻalī (- 17c)

در تأویل این داستان که در شرح خواجه نصیر طوسی بر اشارات ابن سینا آمده در یک «مقدمه» و سه «فصل» و یک «خاتمه».

آغاز: بسمله. حمد و سپاس بی حد و قیاس مرواجب الوجودی راست که از نهایت حکمت بالغه و غایت عنایت سابغه سلامان نفس ناطقه ...

انجام: قصه آنست که عارف نفس خود و درجات او را در عرفان بداند والصلوة و السلام علی من اتبع الهدی

[دنا ۱۷۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۲۲/۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۳۰/۱

آغاز و انجام: برابر

مقدمه و خاتمه؛ خط: نستعلیق، کا: درویش مصطفی استنبولی، تا: با تاریخ ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۶گ(۲پ-۱۸پ)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۵ - ۴۲۷]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۲۶/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق [ف: ۳ - ۵۴]

● **سلامان و ابسال** / فلسفه / عربی

salāmān va absāl

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۲۱/۸

ترجمه از حنین بن اسحاق نوشته از روی شیخ حسن لوکری (؟)؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالحسین آل حسینی نجفی، تا: ۱۰۵۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۲ص(۱۵۴-۱۵۵)، ۱۹ سطر (۶×۲۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹ - ۱۴۹۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۴/۲-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 10901. گزیده از نقل حنین؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۹]

● **سلامان و ابسال = انوار قدسیه** / عرفان و تصوف / فارسی

salāmān v absāl = anvār-e qodsīya

تاریخ تألیف: ۱۹ شعبان ۱۱۶۴ق

رساله‌ای متوسط در عرفان و سلوک معنوی به صورت نظم و نثر که در آن داستان سلامان و ابسال و سیر و سلوک آنها به نظم و نثر ترسیم شده است؛ اثر وحدت، در عرفان شیعی امامی با نثر در میانه و با آوردن عبارات اثولوجیا.

آغاز: حمد بیحد سزاوار بارگاه یگانه ایست که بر وحدت ذاتیه او کثرت موجودات دلیل است وافی وثناء بیعد مخصوص آستان خداوند یست که هلاک ذاتیه ممکنات برسرمدیت ذات مقدسش برهانی است کافی ...

انجام: حال جان شد باز برجانان عیان ×× کس نپرسد حال جانان را زجان / زانکه نبود ذره را از آفتاب ×× انتهی والله اعلم بالصواب.

[دنا ۱۷۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۴۱/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۱۰

آغاز و انجام: برابر؛ بتاریخ یوم سه‌شنبه ۱۹ شهر شعبان ۱۱۶۴ ... اتمام یافت و لا حول ... العظیم.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد تقی رضوی موسوی حسینی، تا: چهارشنبه ۵ صفر ۱۱۷۹ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۴۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۵۰ق، جا: اردبیل مدرسه ملا ابراهیم؛ در هامش اشعاری آورده شده است؛ جلد: تیماج سیاه، ۸۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۰۹]

● **سلامان و ابسال (ترجمه)** / ادبیات / فارسی

salāmān va absāl (t.)

گیلانی، مولانا حسن

gīlānī, mowlānā hasan

وابسته به: سلامان و ابسال؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

از روی گفتار خواجه طوسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۶/۳

آغاز: بسمله. النمط التاسع فی مقامات العارفین بدانکه عارفان را اندر زندگی دنیا درجاتی و مقالی است؛ **انجام:** و باقی را خود استخراج میتواند نمود و الله الموفق المعین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۵ر-۱۱پ)، ۱۵ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸ – ۷۲۲]

● **سلامان و ابسال (منتخب)** / ادبیات / فارسی

salāmān va absāl (mn.)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [ف: ۸ – ۱۹۵]

● **سلامان و ابسال و ...** / علوم غریبه / عربی

salāmān wa absāl w ...

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۳/۱۴

سلامان و ابسال و البحث عن السحر و الطلسمات و النیرنجات و الاعاجیب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ – ۴۱]

● **سلامة بن جندل** / شعر / عربی

salāma bin jandal

دیوان سلامة بن جندل از ابی سعید الاصمعی و روایت ابی العباس محمد بن الحسن بن دینار الاحوال است که ابوعبدالله بن محمد بن العباس الیزدی از ابی العباس احمد بن یحیی نقل کرده وی این دیوان را نزد عماره قرائت نموده که مورد توجه و تحسین قرار گرفته است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۱۶

آغاز: بسمله. قال سلامة بن جندل بن عبد بن عمرو بن عبید بن الحرث بن مقاعس بن عمرو بن کعب بن سعد بن زید مناة بن تمیم بن مربن ادبن طابخة بن الیاس ... عدنان و مقاعس هو الحرث بن عمرو و انما سمی الحرث مقاعساً لهم تقاعسوا عن حلف احتلفوا عیه فی وقعه من الوقعات اودی الشباب حمیداً ذوالتعاجیب اودی و ذلک شاو غیر مطلوب؛ **انجام:** حدثنا ابو عبدالله محمد بن العباس الیزیدی قال سمعت ابا العباس احمد بن یحیی ثعلباً یقول اینت عماره و معی شعر سلامه بن جندل فقال لی مامعک فاخبرته فقال لمعلک تطن ای لااحسن الاشعر جریرات اقراه علی فقراته علیه فکان یقروه معی وسائله عن اشیا فیه فرایته بجیب و تحسن.

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ نوشته شده «احمد بن محمد بن ابراهیم بن ابی بکر بن خلکان» در ذیل این خط چنین مرقوم «هذا خط القاضی شمس الدین بن خلکان صاحب الوفیات رحمة الله تعالی»، نوشته دیگر «الله حسبی – من کتب ابی بکر بن رستم بن احمد الشیروانی»، نوشته دیگر «من مستملکات الفقیر الله تعالی احمد بن ناصرالدین بن علی السامی الشهیر ببقاعی عفی عنه»؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای روکش کاغذ ابری، ۶۱ص، ۶-۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۷ – ۳۶۹]

● **سلامة السفر = زاد المسافرین** / طب / فارسی

salāmat-os safar = zād-ol mosāferīn

شریف علمی، محمد بن حسن

šarīf ʻelmī, mohammad ebn-e hasan

[دنا ۱۷۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۸۴۷/۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۱۶

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله و الصلوة علی محمد و آله بعد عرضه میدارد و بر صحیفه بیان مینگارد تراب مدینه علم الهدی محمد بن حسن الشریف ... این رساله مقاله ایست مختصر مسمی بسلامة السفر؛ **انجام:** و چون سلام دهد هفت بار سوره و الضحی را بخواند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۱۱۵گ، ۱۵ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳ – ۸۲۲]

← السلام فی احادیث المتعلقة بدخول الحمام ⟵ رسالة السلام فی احادیث المتعلقة بدخول الحمام

● **سلام نامه داماد** / ادبیات / فارسی

salām nāma-ye dāmād

قاری، عبدالرحمن، ق۱۳ قمری

qārī, ʻabd-or-rahmān (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۵۳

آغاز: اول بنام خدای هژده هزار عالم سلام می‌گویم دویم بنام حضرت آدم صفی الله سلام می‌گویم خصوصا بر؛ **انجام:** بمجرمان تبه کار خویش رحمت کن بحق حرمت اسرار خویش رحمت کن بذات اقدس پاک سلام می گویم تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **السلامیة** / فقه / عربی

as-salāmīya

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، – ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (-1687)

در تحقیق سلام در نماز که آیا واجب است یا مستحب و آیا

جزء نماز است یا خارج از آن و در صورت وجوب کدام یک از سلام‌ها واجب است گفته شود، مشتمل بر «مقدمه» و سه «فصل».
آغاز: الحمدلله السلام مؤمن المهیمن العزیز الجبار العظیم الکریم الرحیم الغفار و الصلاة و السلام علی محمد ...
انجام: بالاحادیث المعرفة و الاخبار المکذوبة اعاذنا الله من العمل بروایات هؤلاء الفجرة»
[الذریعة ۲۱۴/۱۲؛ دنا ۱۷۴/۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۴۱/۲]

۱. قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه:۱۵/۱
آغاز: برابر
کا: علیقلی بن عبدالله رضوی، تا: ۱۱۴۶ق؛ ۲۱گ، قطع: رقعی [چند نسخه-ف: - ۴۴۸]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۱۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴گ (۷۶پ-۹۹ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۹ - ۸۹۱]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۲۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده امامقلی» (بیضی) به سال ۱۲۶۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ (۲۲۰پ-۲۴۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۳]

←سلامیه > العینیة
←سلجوق نامه > ذکر سلاطین آل سلجوق
←سلجوق نامه > شهنامه سلجوقی

● **سلجوق نامه** / تاریخ / ترکی
saljūq-nāme

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۵۶بخش۳
خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۰گ [ف: - ۱۵۲]

● **سلسبیل** / کیمیا، شعر / فارسی
salsabīl
مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۱۵۰ - ۱۲۱۵ قمری
mozaffar-‘alī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738 - 1801)
منظومه کوتاهی است در علم کیمیا و بیان مفتاح اعظم در آن که همان مقطر زیبق (جیوه) است.
آغاز: اول دفتر بنام آن ملیک ×× که بود ملکش مجلی از شریک / مالک الملکیست یعطی من یشاء ×× مجری الفلکیست یفعل ما یشاء
انجام: خاک ز اکسیر قناعت زر کنی.
[دنا ۱۷۴/۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۱۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۹۵۸/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۴۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا مگردد از تو باید این عمل ×× خوب او را کی بدانی در عمل
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۷ص(ص۲-۱۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۱۸سم [ف: ۴۵ - ۱۷۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۶۸/۲
آغاز: بسمله، اول دفتر با جذر و مد ×× نام نامی خداوند احد / آن خداوندیکه از یک کاف و نون ×× از کمون آوردن عالمرا برون؛
انجام: یک چو گردد طرح بر هفت از نحاس ×× میباید کرد او را بیهراس
خط: نستعلیق دو ستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ دو ستونی و یک ستون هم به صورت چلیپا؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵۱ - ۱۸۷]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۰۹/۲
انجام: گر بدست تو نیفتد این کتاب ×× شرح آنرا باز جو از پنج باب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ محرم ۱۳۲۸ق، جلد: مقوایی با روکش کاغذی مشکی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴۵ - ۱۳]
۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۸/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد خوشنویس، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۳۱۸ق، جا: تهران؛ کاغذ: کاهی اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۹ص (۲۹۲-۳۶۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۰]
۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۲۸/۴-۵۹/۱۴۸
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ(۱۰۹-۱۲۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۱۴]

● **السلسبیل فی معرفة التفصیل** / کیمیا / عربی
as-slsabīl fī ma‘rifat-it-tafṣīl
شیخ بهائی ثانی، علی اکبر، ق۱۳ قمری
šayx bahā’ī-ye sānī, ‘alī akbar (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۴ شعبان ۱۲۸۳ق؛ محل تألیف: خراسان
در اکسیر

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۰۱/۳
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی فتق الاجواء و خلق الارض و السماء ... و بعد فیقول العبد الاحقر خادم الفقراء علی اکبر انه لما کان

رحی الحکمة؛ **انجام:** فالان خذما آتیناک و کن من الشاکرین و الحمدلله رب العالمین ... فرغت من تألیف هذه الرسالة فی (همان تاریخ تألیف فوق) من الهجرة النبویة فی المشهد الرضوته آلاف ثناء و تحیة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: میشن سیاه، ۴گ (۲۸پ-۳۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۱×۲۰/۸سم [ف: ۶ - ۲۸۸]

● **سلسلة الابرار (الارواح)** / عرفان و تصوف / عربی

silsilat-ul abrār (arwāḥ)

در چگونگی خلق موجودات و سلسله ایجاد مخلوقات از آغاز آفرینش به روشی عرفانی و با الهام و کشف و شهود (بنا به گفته مؤلف در مقدمه کتابش)، در ده «فصل»: ۱. خلق آدم علیه السلام لمعرفته؛ ۲. اثبات ابتداء الطریقة بالتلقین؛ ۳. وجوه السیر و المقامات؛ ۴. سلسلة المشایخ؛ ۵. الطهارات التی یکون الانسان بها اهلا لمس القرآن و باطن حقائقه؛ ۶. تبدیل السیئات الی الحسنات بالتوبة و التلقین؛ ۷. فی قوله تعالی «و قل رب ادخلنی مدخل صدق»؛ ۸. النصیحة للسالکین؛ ۹. ایمان المؤمنین؛ ۱۰. فی قوله تعالی «ان الله یأمرکم أن تؤدوا الامانات».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۱/۶

آغاز: الحمدلله الذی هدانا بمحمد لکتابه و فضلنا علی سائر الامم بأکرم أنبیائه و نستجلب المرغوب من رضائه؛ **انجام:** و هو حال سر السر لا یظهر منه شیء فی ظاهر القالب غالباً کالمشرب المحمدی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۹۶ر-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۳× ۱۹سم [ف: ۴ - ۲۵۲]

● **سلسلة الابریز و الاکسیر العزیز** / حدیث / عربی

silsilat-ul ibrīz wa iksīr-ul ‘azīz

علی بن شرف الدین یحیی، - ۹۷۸ قمری

‘alī ebn-e šaraf-od-dīn yahyā (- 1571)

تاریخ تألیف: دهه آخر ذیقعده ۹۷۵ق

چهل حدیث نبوی است که در آغاز آن مفصلاً مشایخ خود را آورده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۱۲/۳

آغاز: قال الفقیر الی کرم الله تعالی ... هذا جزء عظیم فیه اربعون حدیثاً بروایة ذریة سید المرسلین

نسخه اصلی: کتابخانه واتیکان -رم ۱۱۵۹؛ خط: نسخ، کا: محمد بن هادی بن خطبة هادوی (کاتب تمامی نسب خود را تا امام هادی الی الحق یحیی بن الحسین آورده)، تا: دهه آخر جمادی الثانی ۱۰۷۳ق، جا: صنعاء؛ ۳ص (۱۶۲-۱۶۴) [عکسی ف: ۵ - ۲۸]

● **سلسلة الاسلام** / تراجم / فارسی

selselat-ol eslām

چشتی، ابراهیم معصوم بن زین، - ۱۰۹۸ قمری

čaštī, ebrāhīm ma‘sūm ebn-e zayn (- 1687)

ملفوضات شیخ سلیم چشتی فتحپوری است. در آغاز گزیده‌ای از احوال همه اقطاب سلسله چشتیه تا شیخ سلیم چشتی آمده است. کتاب بخش‌بندی مشخصی ندارد. از مؤلف شرح شمایل النبی ترمذی با نام «کشف الشمایل» را هم می‌شناسیم. در آغاز از کتبی که در وصف بزرگان چشتیه نوشته شده، یاد کرده است.

[فهرستواره کتابهای فارسی ۲۱۷۰/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۹۹

آغاز: فراوان ستایش و آفرین نهان آفرین را که شعشه یهدی الله لنوره من نشاء دلهای ارباب شهود را پذیرای نور گردانیده مرآت حسن مطلق ساخت؛ **انجام:** طریق تعلیم ذکر آنست که اول شیخ بدل گوید لا اله الا الله محمد رسول الله مرید دل خود حاضر کند و در مقابله دل شیخ بدارد. فقط

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: صنعتی حنایی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۱۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰ × ۳۳سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۴۸]

● **سلسله افغانیه** / تراجم / فارسی

selsele-ye afqānīye

در بیان تعداد سلسله افاغنه و اسامی آنها.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۵۳/۲

آغاز: بسمله ذکر بیان تعداد سلسله افاغنه که حق تعالی از کرم عمیم خویش قیش؛ **انجام:** سرنبی و تبنی و غرغشی از انصالحه تولد یافته اند.

خط: تحریری، کا: حاجی ایوانجی (؟) کاکرم، تا: ظاهراً ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۴۳ص (۱۱۹-۱۶۱)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۵۰ - ۳۷]

● **سلسلة الاقطاب = سلسله نعمت اللهی = اثبات ولایت قمریه سلسله نعمت اللهیه** / تراجم / فارسی

selselat-ol aqtāb = selsele-ye ne‘mat-ol-lāhī = esbāt-e velāyat-e qamarīye-ye selsele-ye ne‘mat-ol-lāhī

مظفر علیشاه، یوسف، ق۱۳ قمری

mozaffar ‘alīšāh, yūsof (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۶ق

از مظفر علی شاه یوسف استرابادی گزی مرید مشتاق علی شاه غلام رضای شیشه گرساروی مازندرانی مؤلف فیضیه، شجره سلسلة شاه نعمة الله ولی کرمانی است و او هم جز میرزا محمد

تقی مظفرعلی شاه پسر محمد کاظم کرمانی (– ۱۲۱۵) است چه او این رساله را در ۱۲۷۶ ساخته گویا پیش از ۱۳۰۰ درگذشته است. وی می‌نویسد که «غرض اولی ما در این رساله بیان سلسله جلیله علویه ولویه رضویه معروفه نعمة اللهیه بود». او پس از شاه نعمت الله کرمانی در این سلسله از شاه برهان الدین خلیل الله پسر او و میر حبیب الله حسینی و میر شاه کمال الدین عطیة الله حسینی و میر شاه برهان الدین خلیل الله حسینی ثانی و میر شاه شمس الدین محمد حسینی و میر شاه حبیب الدین محب الله حسینی ثانی و میر شاه شمس الدین محمد حسینی ثانی و میر شاه کمال الدین عطیة الله حسینی ثانی و میر شاه شمس الدین محمد حسینی ثالث و سید عماد الدین دکنی و شمس الدین دکنی و سید علی شاه علی رضای دکنی و حاج سید محمد دکنی ظهور علی شاه و غلام رای مشتاق علی شاه که قطب وقت و زمان مؤلف است و مرشد او یاد می‌کند.

آغاز: هو العلی العظیم. بسمله الحمدلله علی جلواته و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و الیه و علی اولیلهما و الائمه مظاهر جذباته و بعد مخفی و مستور نماند بر اصحاب شریعت و ارباب طریقت و اولیاء حقیقت که سلسله استکمال و اکمال و تکمیل در همه ادوار و اطوار دایر و سایر و جاری بوده ...

انجام: و هذا ما اردنا ایراده هنا و انا العبد ... یوسف الاسترابادی الجزی الملقب به مظفر علی شاه فی الطریقة من مریدی مشتاق علی شاه دام ظله العالی و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا

[دنا۱۷۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۱۷۰/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۶-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالمعالی امیر محمد سعید حسینی رضوی همدانی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۰ق؛ با حواشی «منه رحمه الله»؛ ۳۲گ، ۱۲ سطر، قطع: بغلی [فیلمها ف: ۲ – ۲۰۵]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۲۰/۲

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: عباس نائینی، تا: جمعه ۱۵ شعبان ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا مشکی، ۱۰گ (۵-۱۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۷۹۰]

● **سلسله اوصیاء آدم تا رسول الله و ائمة (ع)** / حدیث / عربی

selsela-ye owsīyā'-e ādam tā rasūl-ol-lāh va a'emme

حدیثی است به روایت از امام صادق (ع) به نقل از امالی شیخ طوسی. در محضر جان نثار خان مازندرانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۷۲

خط: نستعلیق، کا: نظام الدین احمد غفاری مازندرانی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۰۵۱ق؛ ۱ص(۳۶۲) [مختصر ف: – ۴۵۳]

● **سلسله اولیاء** / عرفان و تصوف / فارسی

selsela-ye owlīyā'

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ – ۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

زنجیره طریقت اوست، نام کتاب به خامه نویسنده نسخه در آغاز آمده است. با خطبه‌ای بلند و ستایش از فقیران آغاز می‌شود، سپس به زنجیره پیران می‌پردازد؛ از شرف الدین محمود بن عبدالله مزدقانی، علاء الدوله سمنانی، عبدالرحمان اسفراینی تا جنید سقطی و او از حضرت موسی کاظم (ع) و می‌رسد به حضرت علی بن ابیطالب (ع).

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۰/۱۳-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی غرق فی بحار عظمته اوهام العقلاء ... اما بعد، لما کان رتبة الفقراء المنکسرین الصابرین اعلی المراتب؛ **انجام:** و اکمل التحیات و علی جمیع الانبیاء و المرسلین. و الحمدلله رب العالمین.

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۵۴۱۷ (گنج ۶۶۱/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵ص(۳۶۲-۳۶۶) [عکسی ف: ۲- ۱۶۱]

● **سلسلة الاولیا = سلسلة الذهب** / تراجم / عربی

silsilat-ul uwlīyā = silsilat-uḏ ḏahab

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)

شرح حال کوتاه مشایخ صوفیه است که به صورت مشجره نوشته شده و شبیه به شجره نسب است. ترجمه هر یک از مشایخ درون دایره‌ای نوشته شده است. این دایره‌ها با خطوطی به هم پیوند داده شده و بر این اساس استادان و شاگردان و پیروان هر یک از مشایخ و زمان زندگی آنها مشخص شده است. از سید محمد نوربخش دو مشجر به یادگار مانده، یکی «صحیفة الاولیاء» که درباره اولیاء زمان خود نوشته است و دیگری «سلسلة الاولیاء» که مربوط به مشایخ صوفیه از آغاز تا زمان اوست و همین نسخه ماست. با عنوان «ای عزیز» در چند بند و سلسله اولیا را در یک بندی از خودش محمد بن محمد مخصوص به خواجه اسحق به سید علی همدانی به محمود مردقانی و علاءالدوله سمنانی به عبدالرحمن اسفراینی به احمد جوزقانی به نجم الدین کبری به عمار یاسر به ابوالنجیب سهروردی به احمد غزالی تا به امام رضا می‌رساند.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نور بانوار تجلیات ذاته و صفاته ... اما بعد بدان ای عزیز که مقصود از خلقت آدم معرفة الله است.

انجام: و نسبت ایشان بجناب سالار انبیاء محمد مصطفی صلی الله

علیه و آله و سلم و صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین من الآن الی یوم الدین.
چاپ: لاهور، در ۲ جلد، بی‌تا، ۳۸۴+۲۲۲ص؛ به تصحیح محمد تقی دانش پژوه، جشن نامه هانری کربن، تهران، ۱۳۵۶، ۱-۶۲.
[الذریعة ۱۲۲۸/۹؛ بهارستان ۲۰۸؛ رجال القاین ص ۶؛ مجالس المومنین، طرایق الحقیق ۴۸۵/۱ و ۵۲۲ و ۷۱/۳؛ ریحانة الادب ۲۴۳/۳؛ فهرستواره منزوی ۲۱۷۱/۳؛ سلسلة الاولیاء نوربخش قهستانی، محمدتقی دانش پژوه، در جشن نامه هانری کربن، زیر نظر سید حسین نصر، ۱۳۵۶ش،ص۱-۶۱؛دنا ۱۷۵/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۲/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد فاضل روضه‌ای، تا: ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲گ (۱۲۵پ-۱۳۶ر)، ۱۲ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۷۲۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۴۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید میر باقر حسینی، تا: ۱۲۸۱ق؛ یادداشت‌هایی از علی حسینی تفرشی که نسخه را به میرزا داداش اهداء کرده در مورخ ۱۳۰۴ق و یادداشت از ویرانعلی تفرشی و جعفر بن ... حسینی در تاریخ ۲۲ ربیع ۱۳۲۱؛ مهر: «عبده الراجی جعفر الحسینی ۱۲۷۶»، «کاظم ابن مرتضی الحسینی»، «مرتضی الحسینی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰ص(ص۲-۱۱)، ۱۴-۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۹۲]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۵۵
آغاز: ابوسهل الصعلکوک. ابن سلیمان الصعلکوک صحب ایضاً المرتعش توفی سنة تسع و ستین و ثلثمائة؛ **انجام:** حاجی محمد العصار التبریزی ... و غیرها اشعار لطیفة توفی فی تبریز سنة ثلث او اثنین و تسعین و سبعمائه و دفن بچرنداب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی نیلی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۱گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۷۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۲
آغاز و انجام: برابر (تمام شد رساله سلسلة الاولیاء الصغیرة المسماة بسلسلة الذهب از مصنفات ... امیر سید محمد نور بخش قدس سره العزیز)
خط: نسخ، کا: حسین علی حیرت ذهبی خراباتی زنجانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۰ص (۳۷-۴۶)، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۵۰۵]

● **سلسله اولیاء صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye owlīyā’-e sūfīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۹۵/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد میانجان، تا: ۱۲۷۵ق؛ ۹گ (۳۰ر- ۳۸ر) [مختصر ف: - ۱۱۵]

● **سلسلة الترتیب = درخواست نامه = علم کلیات /**
فلسفه / فارسی
selselt-ot-tartīb = darxāst-nāme = ‘elm-e kollīyāt
خیام، عمر بن ابراهیم، - ۵۱۷ ؟ قمری
xayyām, ‘omar ebn-e ebrāhīm (- 1124)
به درخواست: فخرالملک بن مؤید الملک وزیر
سه فصل کوتاه است در شناخت کلیات و حقیقت وجود. این رساله با نظمی مختلف و نام‌هایی چند ذکر شده است. در آغاز آن بندی است که خیامی دانشمندان را در آن مانند غزالی در المنقذ به چهار گروه صوفی و فیلسوف و متکلم و باطنی بخش می‌کند (راهنمای کتاب س۳ ش۲ ص۱۹۶) و این بند در چاپ ۱۳۱۵ این رساله نیامده است.
آغاز: چنین گوید ابوالفتح عمر بن ابراهیم الخیام که چون خدمت صاحب عادل فخرالملک بن مؤید الملک میسر گشت و قربت و اختصاص داد بعالی مجلس خویش بهر وقت الفی یادگاری خویشتن در علم کلیات
انجام: و مقصد مقصود همه روندگان راه حق باشد چنانکه فرمود سترالله ظاهر الشریعة عنک و کشف باطن الکفر لک. تم
چاپ: استانبول، به کوشش و پیشگفتار عبدالباقی گولپینکارلی، ۱۳۳۲ش؛ تهران، ۱۳۳۸ش، به کوشش محمد عباسی، در کلیات آثار پارسی حکیم عمر خیام، صص ۳۹۵-۴۰۰ چاپ شده است.
[دنا ۱۷۵/۶ (۹ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۱۲/۱۸
آغاز: بسمله، چنین گوید ابوالفتح عمر بن ابراهیم الخیامی که چون مرا سعادت خدمت عادل فخر الملک؛ **انجام:** و سید علیه السلام بدین اشارت کرده است و گفته الا ان لربکم فی ایام دهر کم نفحات الافتعرضوا
خط: نسخ، کا: محمد بن علی الدامغانی الجابرمی المولد، تا: ۶۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج، تریاکی، ۱۶ص (۳۷۲-۳۸۷)، ۱۹ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه:۹/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۵۵۲]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۹/۳
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۴۱-۵۰)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۷۱]
۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۰۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: - ۲۱۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۶۳/۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۴/۹

رسالة فی اللکلیات للخیام وضعها للملک فخر الملک بن مؤید الملک، همان دیباچه سلسلة الترتیب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:قرن۱۱؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۵۵۶–۵۵۷)، سطور چلیپایی (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹ – ۱۲۰۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۴۳/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سید کائنات بدین اشاره کرده و گفته است ان لربکم فی ایام أمرکم نفحات ألا فتعرضوا لها.

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد رضی بن محمد کریم استهاردی، تا: ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج سبز، ۴گ (۸۷پ–۹۰ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ – ۵۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۵۹/۲۰–ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۵۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۰/۱۲

آغاز: چنین گوید ابوالفتح عمر بن ابراهیم الخیام که چون مرا سعادت خدمت صاحب عادل فخر الملک میسر کشت و قربت و اختصاص داد بعالی مجلس خویش و این بزرگوار بهر وقت از من یادگاری خواستی در علم کلیات پس این جزو بر مثال رسالتی از بهر درخواست او املا کرده شد تا اهل علم و حکمت انصاف بدهند که این مختصر مفیدتر از مجلدات است ایزد تعالی مقصود حاصل گرداند فصل اول بدانک هر چه موجود است بجز ذات باریتعالی یک جنس است و ان جوهرست و جوهر بر دو قسمست جسمست و بسیط و لفظها که بازای معنی کلیات است اول لفظ جوهرست و چون آن را بدو قسم کردانی لفظی جسم است و لفظی بسیط و موجودات کلی را بیش ازین دو نام نیست از آن جهة که جز ذات باری تعالی موجود همین است و کلیات نوعی قسمت پذیر است و نوعی دیگر قسمت پذیر نیست آنچه قسمت پذیرست جسم است و آنچه قسمت ناپذیر نیست بسیط است و قسمت پذیر و قسمت ناپذیر بر تفاوت اند بر تبت

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، (۳۳۳–۳۳۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲ – ۴۰۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۴ص (۸۱–۸۴)، ۲۹ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۳×۳۰سم [سنا: ف: ۱ – ۱۱۷]

● **سلسله تصوف و ارشاد** / عرفان و تصوف / فارسی

selsela-ye tasavvof va eršād

ذهبی، محمد حسین، ق۱۳ قمری

zahabī, mohammad hoseyn (- 19c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۹۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق [ف: ۵ – ۳۳۸]

● **سلسله تلقین ذکر** / عرفان و تصوف / فارسی

selsela-ye talqīn-e zekr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۳/۶–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۱۸۳۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱گ(۱۴۱ر و پ) [فیلمها ف: ۱ – ۴۶۱]

← سلسله چشتیه ‹ شرح حال چشتیه

● **سلسله چشتیه نظامیه** / عرفان و تصوف / فارسی

selsele-ye čaštīye-ye nezāmīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۶۸

آغاز: بسمله. حمدله. فهذه سلسلتی من مشایخی فی الطریقة الچشتیة رضوان الله تعالی علیهم اجمعین؛ **انجام:** الله تعالی از ذات با برکات ایشان ترقی سلسله چشتیه کند و ایشان را به مرتبه غوثیت رساند

خط: نستعلیق، کا: ابوعلی حسن محمد، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن دارچینی، ۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۵ – ۹۰]

← سلسله چنگیزیه ‹ تاریخ حکومت تاتارها در قریم
← سلسله چنگیزیه قریم ‹ تاریخ مختصر سلاطین قریم

● **سلسلة الخواجگان فی آداب عبودیة الاعیان** / عرفان و تصوف / عربی

silsilat-ul xājigān fī ādāb-i ʻubūdīyat-il aʻyān

کوسج، درویش احمد، – ۱۱۹۵ قمری

kawsaj, darvīš ahmad (- 1781)

در آداب سلوک سلسله نقشبندی؛ شامل شش «باب» و یک «خاتمه»: باب ۱. کیفیت ذکر قلبی؛ ۲. تعریف مراقبت؛ ۳. اتباع سنت؛ ۴. تزکیه نفس؛ ۵. فایده صحبت مشایخ؛ ۶. محبت مرید؛ خاتمه در شرح کلمات قدسیه. او این رساله را برای شیخ الاسلام ولی الدین نگاشته است.

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی شرح بالأذکار خفایا لطائف صدور الذاکرین و فتح بالطاعات جنایا دوائر نفوس العابدین ... أما بعد فإن أفضل الأعمال و أشرف الأحوال اتباع السنة فی کل حال ... فلما کانت الطریقة النقشبندیة کافلة علی اتباع السنة و شاملة علی الفضائل الجمة أردت السلوک فیها من بین طرق الصوفیة و تلقیتها بعموم النسبة و خصوصها عن حضرت سیدی الأستاد صاحب الفیض و الإمداد الشیخ محمد بن الشیخ مراد قدس الله أسرارهما و هو تلقاها من والده الشیخ الأعظم ... عن الشیخ المعروف الکرخی و هو عن الإمام علی الرضا ... و هو تلقاها عن

إمام المتقين و خاتم النبيين ... ثم لما كانت الطريقة النقشبدية عبارة عن هذه الأركان ... و رتبتها على ستة أبواب و خاتمة الباب الأول ... و سميت هذه الرسالة ... و جعلتها هدية لحضرة مفخر العز و الإجلال و مقر السعد و الإقبال و ملاذ أرباب العلوم ... أعني شيخ الإسلام و المسلمين ولى الحق و الدين، أعزه الله بالعز الرصين ... الباب الأول في فصلان ...

انجام: فإذا انقطعت عن تعلقات الأبدان رجعت إلى صفاتها الأصلية و لاتزال بعد ذلك عن تلك الصفة قال الشيخ أبوحفص قدس الله سره حرست قلبى عشرين ليلة ثم حرسنى قلبى عشرين سنة، ثم وردت حالة فصرنا فيها محروسين ... الحمدلله رب العالمين

[دنا ۱۷۵/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۷/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (۴۰/۲ص ۳۳۶) تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا با روکش اسلیمی، ۳۶گ (۸۱پ-۱۱۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۰/۶ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، محشی به عربی و ترکی با لهجه عثمانی با نشان‌های «۲۲، نجم الدین»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۹پ-۳۳پ)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۴۰/۲ - ۳۳۶]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۸/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (۴۰/۲ ص ۳۳۶) تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن حاجی ملاعبدالجواد خطیب حضرت رضا، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۹گ، ۱۵ سطر (۷× ۱۱/۸)، اندازه:۱۱ × ۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۳۶۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۴۸/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۶۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۰۳/۱

آغاز: برابر **انجام:** عند ذلك و يرقع اصبيعيه (در باب سوم و نانوشته مانده).

نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (۴۰/۲ ص ۳۳۶) تعیین شد؛ کا: سلطان یوسف پور منوچهر پورفتحعلیشاه، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۲ص (۱-۴۲)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۲ - ۲۵۱۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۱۶/۱-۵۹/۱۳۶

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (۴۰/۲ ص ۳۳۶) تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۱-۲۱)، ۲۱- ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۱۶]

● سلسله خواجگان نقشبند = سلسله مشایخ نقشبند /

عرفان و تصوف / فارسی

selsele-ye xājegān-e naqšband = selsele-ye mašāyex-e naqšband

خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، - ۹۴۹ قمری

xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)

رساله‌ای است در بیان سلسله مشایخ نقشبندیه در دو بخش: ۱. در ذکر پیامبران تا پیامبر اسلام، ابوبکر، سلمان، امام جعفر صادق، بایزید بسطامی، ابوالحسن خرقانی و دیگران تا قاضی بن بهاء الدین سمرقندی (-۹۲۳ق)؛ ۲. در پند و سیرو سلوک و سخنان پیران طریقت و بنا به خواهش جانی بیگ سلطان نگاشته شده است.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان من صلصال کالفخار ... اما بعد سبب تألیف این نسخه آن بود که حضرت سلطان ... در مجلسی از سالک طریقت و شاهباز بلند پرواز حقیقت ...

انجام: میفکن کار من ای دوست بآخر × بکن کارم رحیما تم بالخیر

[دنا ۱۷۶/۶؛ دانشنامه ادب فارسی آسیای مرکزی ۵۵/۱؛ مشترک پاکستان ۱۳۲۴/۳ «بیان سلسله» (۵ نسخه) همانجا ۱۲۱۱/۳ «آداب السالکین» او؛ دوشنبه ۳۰۶/۳ (۲ نسخه)؛ ازبکستان، تاشکند ۵۲۷/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۰/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۹۰پ-۹۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۹۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۳۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۲۵-۳۰)، ۱۷ سطر، اندازه:۹× ۱۸/۵سم [ف: ۳۱ - ۵۹۰]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶۷/۱۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج ۶۶۸/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۲گ (۱۵۷-۱۶۷) [عکسی ف: ۲ - ۴۴]

● سلسله ذکر خداوندگار قدس الله سره العزیز / عرفان و تصوف / فارسی

selsele-ye zekr-e xodāvndegār qaddas-al-lāh serr-a-h-ol ʻazīz

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۶۴/۵-عکس

نسخه اصل: توبینگن Oct. 3784؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۶۵ر) [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۴]

← سلسلة الذهب ≺ سلسلة الاولیا

● **سلسلة الذهب** / حدیث / عربی

silsilat-uḏ ḏahab

علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳ - ۲۰۳ قمری

'alī ebn-e mūsā, emām-e haštom (771 - 819)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۵/۴۳

آغاز: بسمله. فی عیون اخبار الرضا (ع) فی باب السادس و الثلاثون؛ **انجام:** الی یومنا هذا. اللهم اغفر کاتبه..

حدیث با زنجیره آن؛ خط: نستعلیق، کا: گویا محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۱ق؛ ۱گ (۱۸۹ر - ۱۸۹پ متن) [ف: ۷ - ۳۳۰]

● **سلسلة الذهب** / شعر / فارسی

selselat-oz zahab

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

تاریخ تألیف: اول ذیقعده ۸۷۶ق

ششمین مثنوی از «هفت اورنگ» جامی است که به وزن «هفت پیکر» سروده شده و در آن مطالب عرفانی و تربیتی به شیوه حکایت و تمثیل آمده است. این مثنوی در سه دفتر نظم شده: دفتر ۱. در عرفان و اخلاق و کلام و در پایان بخشی به نام «اعتقاد نامه» دارد که به نام پسر استاد خود، یعنی پسر خواجه عبیدالله احرار، سروده، تاریخ سرودن اول ذیقعده ۸۷۶ق است. آغاز: «لله الحمد قبل کل کلام ×× بصفات الجلال و الاکرام»، انجام: «ور بماند جواد عمر از سیر ×× ختم الله لی بما هو خیر»؛ دفتر ۲. در عشق روحانی، به سال ۸۹۰ سروده شده، آغاز: «بشنو ای گوش برفسانه عشق ×× از صریر قلم ترانه عشق»، انجام: «هم بدین حرف این خجسته کلام ×× ختم شد و السلام و الاکرام»؛ دفتر ۳. وی این دفتر را به نام پادشاه عثمانی بایزید دوم (ش ۸۸۶ تا ۹۱۸ق) در آئین کشورداری، در پانصد بیت سرود، برخی نام این مثنوی را از روی شعر زیر «تحفه شاهی» نهاده‌اند: «لیک از آنجا که تحفه شاهست ×× یاد کرد کمین هوا خواهست»، آغاز: «حمد ایزد نه کار تست ای دل ×× هر چه کار تو بار تست ای دل»، انجام: «بر همین نکته ختم شد مقصود ×× لله الحمد و العلی و الجود».

آغاز: لله الحمد قبل کل کلام ×× بصفات الجلال و الاکرام

انجام: بر همین نکته ختم شد مقصود ×× لله الحمد و العلی و الجود

چاپ: مشار فارسی، ج۳، صص۳۰۵۴-۳۰۵۵؛ لاهور، سنگی، ۱۳۴۵ق/۱۹۲۷م، وزیری بزرگ، ۴۳۵ص؛ هند، مطبع حیدری، ۱۲۸۹ق، ۴۶۶ص (درهامش)؛ کانپور، سنگی، ۱۸۷۴م، وزیری، ۴۶۷ص

[دنا ۱۷۶/۶- ۱۸۱ (۱۵۸ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۱۴/۴ -۲۹۲۰ و ۳۲۵/۲؛ الذریعة ۱۸۸/۹ و ۲۱۶/۱۲ و ۲۱۰/۲۹؛ کشف الظنون ۹۹۶/۲؛ مشترک پاکستان ۵۲۸/۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۱۵/۲ و ۴۱۶/۲]

۱. **همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۰۶۲/۱-ف**

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۱ ذیحجه ۸۹۰ق؛ ۳۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۶۳]

۲. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۳ حکمت**

عکس نسخه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیحجه ۸۸۴ق؛ ۷۹گ [ف: ۲ - ۲۴]

۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷۸/۶**

نیمه آخر این مثنوی موجود نیست؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۸۸۶ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج حنایی مذهب، ۵۵گ (۲۱۷-۲۷۱)، ۱۹ سطر به صورت ستونی و ۴ فرد (۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۵۱]

۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷/۱-فیروز**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۷ق، جا: تربت جام [ف: ۲۱ - ۳۴۰]

۵. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۲۷/۱**

دارای دو دفتر از آن که نخستین آن در روز آدینه ۱ ذیحجه ۸۷۶ سروده شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۷-۴۹۱]

۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۳**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ دارای یک سرلوح مذهب مرصع کتیبه‌دار، مجدول؛ جلد: میشن، ۱۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۹ - ۱۸۵]

۷. **تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۲۸**

دفتر اول؛ خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق؛ کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش تیماج مذهب، اندازه: ۲۶×۳۶سم [ف: ۳ - ۲۴۹]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۳۰

دفتر دوم؛ خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق [ف: ۳ - ۲۴۹]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۳۱

دفتر سوم؛ خط: نستعلیق، کا: ظهوری، تا: ۹۰۲ق [ف: ۳ - ۲۴۹]

۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۳/۸ تا ۸۲۵۳/۱۰**

دفتر اول تا سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن معرف هروی، تا: شوال ۹۰۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۷ سطر (۲/۵×۱۵)، اندازه:

۲۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۹۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۲۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن احمد الکاتب، تا: ۱۴ ذیقعده ۹۲۱ق؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: شکری، جلد: چرمی، ۱۵ سطر در متن و ۱۰ سطر در هامش (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۷سم [ف: ۷ - ۸۹۰]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ رجب ۹۲۸ق؛ در دیوان؛ کاغذ: سفید، ۲۰۷ص (۴۵۴-۶۶۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [سنا: ف:۱-۲۶۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۷

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد حسن، تا: ۹۳۰ق، جا: هرات؛ با سرلوحی زیبا، مجدول، ابیاتی از ملا احمد نراقی صفائی تخلص و بابا طاهر عریان و غیر ایشان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۸۵گ، ۳۸ سطر، اندازه:۱۷×۲۴سم [ف: ۳ - ۳۴۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۸۰

نسخه تا نیمه دفتر سوم است؛ خط: نستعلیق، کا: قوام لاری، تا: ربیع الاول ۹۴۳ق؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴۵گ، ۱۲ سطر (۱۲/۵×۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۸ - ۱۳۱]

۱۳. همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه:۱۰۳

کا: میر خرد، تا: اواخر رمضان ۹۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول [نشریه: ۵ - ۳۴۳]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ور بماند چو عمر او سپری ×× ختم الله لی بما هولی

دفتر اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۱۰۸گ(۳-۱۱۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸ - ۲۴۲]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۳/۲

آغاز: بشنو ای گوش پر فسانه عشق ×× از صریر قلم ترانه عشق؛ **انجام:** هم برین حرف این خجسته کلام ×× ختم شد و السلام و الاکرام

دفتر دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۴۶گ (۱۱۱-۱۵۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸ - ۲۴۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۳/۳

آغاز: حمد ایزد ز کار تست ای دل ×× هر چه کار تو بارتست ای دل؛ **انجام:** برابر

دفتر سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۳۲گ (۱۵۷-۱۸۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۸ - ۲۴۳]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۳۶/۱

هر سه دفتر آن؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن حسام شاعر، تا: ۹۴۷ق؛ مجدول، با سه سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر(۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۱ - ۲۰۸۷]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۰۰

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: دهه دوم ذیحجه ۹۵۴ق؛ مجدول، دارای سرلوح دقیق، جلد: تیماج قرمز، ۲۴۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۵ - ۶۴]

۱۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۳۳/۱ و ۱۹۳۳/۲

جلد اول و دوم؛ خط: نستعلیق خفی، کا: محمود بن فقیه احمد الکاتب، تا: ۹۵۵ق؛ مجدول، با سرفصل منقش و مذهب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش تیماج عنابی مذهب، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۲۲۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۵/۱

خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن سلطان محمد، تا: ۹۵۵ق [ف: ۳۷ - ۵۰۷]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۶۱

آغاز و انجام: برابر

مشتمل بر سه دفتر؛ خط: نستعلیق خوش، کا: سلطان محمد کاتب، تا: ۹۵۹ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۲ص، ۱۵ سطر دو ستونی، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۰۰]

۲۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۵

دفتر ۱ و ۲؛ خط: نستعلیق، کا: محمود کاتب، تا: ۲۰ شعبان ۹۶۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی [نشریه: ۲ - ۸۴]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۸/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۹۰گ (۷۱پ-۱۶۰ر) [ف: ۳۷ - ۳۶۹]

۲۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۷/۳ تا ۳۱۷/۵

دفتر اول تا سوم؛ خط: نستعلیق، کا: جلال الدین محمود ابن فیروز بخت حسینی، تا: ۹۶۳ق؛ دو صفحه مذهب مرصع بسیار عالی، مجدول، با سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: «الیس الله بکاف عبده عبدالوهاب الموسوی»، حسین بن هدایت الله، رضا حسینی، مشیرالسلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار ۱۲۷۴؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روکش میشن گلی مذهب، ۲۱-۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۲۱۶]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲/۱

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۹۶۶ق؛ ۵۰۳ص (۱-۵۰۳ حاشیه) [ف: ۲ - ۳۲۵]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۷

آغاز: بیتی گفته است، و این وزن بغایت لطیف و مطبوعست؛ **انجام:** برابر

برگ اول و آخر از دفتر اول و برگ اول از دفتر دوم و یک برگ

از میان دفتر سوم افتاده؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن شیخ علی سبزواری، تا: ۱۵ ذیقعده ۹۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ با سرلوح، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۹گ، ۲۵ سطر چهارستونی (۹/۲×۱۶)، اندازه: ۱۶×۹/۲سم [ف: ۷ - ۵۹۸]

۲۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۴۷۵

آغاز: بشنو ای گوش بر فسانه عشق ×× از سریر قلم ترانه عشق / قلم اینک چو نی بلحن صریر ×× قصه عشق می‌کند تقریر؛ **انجام:** برابر

دفتر دوم و در باره مراتب سلوک و داستان‌های عرفانی است؛ خط: نستعلیق، کا: میرعلی ابن میر محمد الکاتب رزه‌ای، تا: ۱ شعبان ۹۶۹ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب مرصع مزدوج بسیار عالی؛ کاغذ: ختایی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج مذهب، ۱۴۴ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۲۳۳]

۲۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۷۵

آغاز: بشنو ای گوش بر فسانه عشق ×× از صریر قلم ترانه عشق / قلم اینک چو نی بلحن ضریر ×× قصه عشق می‌کند تقریر؛ **انجام:** برابر

مثنوی سلسلة الذهب است که در آغاز و پایان نسخه اضافاتی دارد؛ خط: نستعلیق عالی، کا: شاه محمد مشهدی، تا: با تاریخ ۹۷۱ق؛ مجدول، یک سرلوح مذهب مرصع عالی؛ تملک: عبدالرحیم خان بن بیرام خان خانان در ۹۷۱ق، بعدها به کتابخانه سلاطین گورکانی هندوستان منتقل شده و امهار و یادداشت‌های متعددی از کتابداران سلاطین هند به سنوات مختلف از جمله محمد حسین، اعتماد خان جهانگیر شاهی ۱۰۳۲، عبدالرشید، مریدخان، محمد علی خان، عارف خان، صادق خان شاه جهانی ۱۰۶۷، محمد خان، سید علی عالم گیر پادشاهی، قائم بن عبدالحق شیرازی ۹۷۱ و غیره دارد؛ مهر ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روغنی منقش، مذهب، ۱۲۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۳سم [ف: ۳ - ۲۲۷]

۲۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بابا شاه اصفهانی، تا: ۹۷۷ق؛ مجدول، حواشی تشعیر سازی و مذهب ممتاز، ۱۴ مجلس مینیاتور ممتاز؛ تملک: میرزا مهدیخان نادری با مهر «من هدیت المهدی ۱۱۵۲»؛ کاغذ: متن سمرقندی، جلد: مقوای روغنی مذهب، ۴۹۸ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۲۲۳]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۸/۱

خط: نستعلیق، کا: صفی الدین فخرالدین حاجی شمسی جهرمی، تا: شوال ۹۷۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه ترمه، ۱۹ سطر چهار ستونی، اندازه:۱۸/۵× ۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۵۳۳]

۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۴۸

آغاز: بشنو ای گوش بر فسانه عشق ×× از صریر قلم ترانه عشق / قلم اینک چو نی به لوح صریر ×× قصه عشق میکند تحریر / عشق مفتاح مخزن جود است ×× هر چه بینی به عشق موجود است؛ **انجام:** برابر

دفتر دوم؛ کا: علی بن شاه میرالحسنی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ صفر ۹۸۱ق؛ با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ مهر: «عبده الراجی اسرحای» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۰]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۹۳/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: صفر ۹۸۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ختایی صورتی، جلد: میشن قرمز، ۲۱ سطر چهارستونی [ف: ۹ - ۱۱۹]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۹۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۳۱۵]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۱

جلد اول و دوم؛ خط: نستعلیق، کا: شجاع بن حسین بن عبداللطیف، تا: ۹۸۵ق؛ دارای سرلوح، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سیاه مذهب، ۴۸گ (۲-۴۹)، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه:۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۷۷]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۵ق؛ مجدول؛ تملک: محمد بن کاظم بروجردی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۵۱۲ص، ۱۴ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه:۱۱×۱۹سم [ف: ۸ - ۲۵۴]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق؛ دارای سه سرلوح کوچک نوساز؛ ۱۸۶گ، ۱۸ سطر، اندازه:۱۱×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۳۷]

۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۵۶

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۵گ، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ - ۱۱۴]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۹۸۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۶گ، ۱۱ سطر، اندازه:۱۳× ۲۲سم [ف: ۲۱ - ۶۸]

۳۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۷۷

خط: نستعلیق، کا: محمد بن مراد، تا: ۲۱ جمادی الاول ۹۸۹ق؛ مجدول، قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۱۷۹]

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۶

بی‌کا، تا: ۹۹۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛

۱۷۳ص، اندازه:۱۶/۵×۲۳/۱سم [رایانه]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۷۹

آغاز: بسمله. حمدا لرب جلیل من عبد ذلیل و سلاما علی حبیب فایق من محق صادق و علی آله المهتدین؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ ربیع الثانی ۹۹۰ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، رکابه‌دار؛ تملک: محمد شاهی؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرائی؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۰۰]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۶۰

کا: محمد بن مراد، تا: ۹۹۸ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۰۷گ، اندازه:۱۱/۱×۱۸/۴سم [رایانه]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۶۵-۳۵/۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر مدد کار می‌شود توفیق ××که کنم درس عشق راتحقیق / بهر آن دفتری زنو سازم ×× داستان دگر بپردازم / وربماند جواد عمر ازسیر ×× ختم الله لی بها هو خیر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۹ق؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح مزدوج مرصع؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۲۳۱۴]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۴۷

آغاز: کتاب سلسلة الذهب حمدا لرب جلیل من عبد ذلیل؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۱

آغاز و انجام: برابر

دو دفتر از کتاب را در بر دارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ سرلوح زیبا، مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳۳/۲ - ۷۶]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۷

آغاز: در بیان آنکه حضرت خواجه بزرگ قدس الله تعالی سره می‌فرموده اند که بناء کار را بر نفس می‌باید کرد چنانکه اشتغال به وظیفه و زمان حال از تذکر ماضی و تفکر در مستقبل را مشغول گرداند؛ **انجام:** که نه جمعی فرشته را به مثل ×× باشد اندر وجود آن مدخل / از ملایک چهار مشهورند ×× که باسماء خویش مشهورند ...

دفتر نخست سلسلة الذهب می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۸گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه:۱۳×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۵۳۹]

۴۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۰۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ با دو سرلوح، مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۷۹]

۴۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۷۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۷۹]

۴۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۵۷

خط: نستعلیق راسته و چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با یک پیشانی، جلد: روغنی با گل و بوته [نشریه: ۷ - ۱۷۹]

۵۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۳۰

دفتر سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۷۹]

۵۱. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۵۴۷]

۵۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۴۸

آغاز: آغاز دفتر سوم: حمد ایزد نه کار تست ای دل ×× هر چه کار تو بار تست ای دل ؛ آغاز دفتر دوم: بشنو ای گوش بر فسانه عشق ×× از صریر قلم ترانه عشق؛ **انجام:** پایان دفتر سوم: صبح رویش ز والضحی فضح ×× منشرح صدرش از لم نشرح؛ پایان دفتر دوم:[لایقرا ...] قال خموش ×× [لایقرا ...] حال [لایقرا ...]

دفتر دوم و سوم در این نسخه اول دفتر ثالث سلسلة الذهب می‌آید و آن از آغاز نسخه تا صفحه ۹۳ است و بعد دفتر ثانی سلسلة الذهب در پی آن تا پایان نسخه می‌آید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: گالینگور، ۲۹۴ص، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه:۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۸۷]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۷۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور، ۱۹۶گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۶۹۵]

۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۸۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم[ف:۱۶-۷۵۷]

۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۹۷/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷ سطر [ف: ۳ - ۶۳۵]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۴۸

آغاز: ... زانکه هست از تمامی اشیاء ×× آدمی کل ما بقی اجزاء؛ **انجام:** بعد از آن آمدی فرو از بام ×× همچنان بیقرار و بی آرام

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛کاغذ: سمرقندی، جلد: کاغذی با مقوا، ۱۳۳گ، ۱۰ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه:۱۱×۱۷سم [ف: ۲۸ - ۳۵۷]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ تا اوایل قرن ۱۱؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۷۵ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۸۳]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک:

معین نظام در ۱۳۰۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶۶گ، ۱۴سطر(۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [سنا: ف: ۱ - ۲۵]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سه سرلوح؛ مهر: «و الکاظمین الغیظ»، «محمد صفی»، «هو العلی الاکبر»؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲۲۶گ، ۱۴ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [سنا: ف: ۲ - ۷۴]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۸

سه دفتر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن احمد حسینی ابیوردی، تا: رمضان ۹۰۰ق؛ مجدول، با دو پیشانی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۳۰گ، ۱۵سطر(۶×۱۱)، اندازه:۱۳×۲۱سم[سنا:ف:۱-۲۵۸]

۶۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با دو سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۴×۵۵سم [ف: ۱ - ۱۳۸]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۸

آغاز: کانچه خوانند مشرکانش خدا ××گر چه باشد ز فرط جهل و عما

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: میشن، ۲۷۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۳۴۶]

۶۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۵/۵ تا ۳۱۵/۷

دفتر اول تا سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دو صفحه مذهب، مجدول، با سرلوح مذهب مرصع عالی؛ با شرحی به این مضمون که به موجب دستور فتحعلیشاه قاجار میرزا محمد شفیع صدر اعظم مربی و معلم شاهزاده محمود میرزا کتاب حاضر را به جهت شاهزاده مزبور در تاریخ ذیحجه ۱۲۳۰ ضبط نموده با مهر محمود میرزا ... «چون طالع خسروی است مسعود / محمود آمد صفات محمود ۱۲۱۷»؛ مهر: مشیرالسلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار ۱۲۷۴؛ کاغذ: بخارایی شکری، جلد: مقوای روکش میشن تریاکی، مذهب، ۲۵ و ۲۷ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۳- ۲۴۰]

۶۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۳/۱۵ تا ۳۱۳/۱۷

دفتر اول تا سوم؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه خواوند بن میرك، تا: قرن ۱۰؛ با یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، دو صفحه مذهب مرصع، مجدول، دارای سرلوح مذهب مرصع؛ مهر ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بخارایی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج زیتونی مذهب، اندازه: ۳۵×۴۳سم [ف: ۳-۲۳۵]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۷۱

بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۰گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۷۵۲]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۸

آغاز: حمد ایزد نه کارتست ایدل ×× هرچه کار تو بار تست ایدل؛ **انجام:** برابر

دفتر سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سر لوح، مجدول؛ واقف: حاج قائم مقام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ارغوانی، ۵۴گ، ۱۳ سطر (۷×۱۲/۷)، اندازه: ۱۳×۱۸/۲سم [ف: ۷ - ۵۹۹]

۶۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح زرین، مجدول، با تاریخ دست خورده ۸۹۵ پس از شش بیت از خود نویسنده نسخه؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۱۶/۸سم [ف: ۳ - ۴۷۱]

۶۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۵۴/۱

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سرلوح؛ مهر: محمد باقر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مشکی سوخت روغنی، ۱۸۸گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۵ - ۱۱۴]

۶۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۰۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی مذهب، ۵۲گ (۱-۵۲)، ۲۳ سطر(۱۲×۲۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۱۵]

۷۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ یادداشتی از کریم به سال ۱۳۲۶ در اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۵۰۸]

۷۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۹/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا گلپایگانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۸گ(۴۲پ-۵۹ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۸سم [ف: ۳ - ۶۳۳]

۷۲. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه:۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱ [نشریه: ۴ - ۳۲۹]

۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۶۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح دو مجلس؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی مذهب، ۹۳گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۹۳]

۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوتراب منعم الدین اوحدی، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: روغنی مذهب، ۲۴۰ص (۱-۲۴۰)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۷)، اندازه:۱۵×۲۳سم [ف: ۶ - ۳۵۱]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۴

آغاز: باد و دعای ابقاهم دام مرغ اجابت شکار ایشان: بعد حمد حق و درود نبی ×× نیست پوشیده بر زکی و غبی / چون زمانه سواد شعر ربود ×× خود بکو از سواد شعر چه سود / شعر لهوست بکسل از وی خو ×× ×× لیت شعری الی متی تلهو

خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛

مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۳/۵سم [ف: ۴۱ - ۲۰۲]

۷۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۱۲

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۶۰]

۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۶/۱

آغاز و انجام: برابر

شامل بخشی از دیباچه سلسلة الذهب است که آغاز آن افتاده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۳ص (۳-۱۲۵ر)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۵۷۵]

۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قسمت اصلی محتملا قرن ۱۱ و قسمت جدید نویس ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: بخارایی و فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۲ سطر (۷×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۵۱۵]

۷۹. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۳۶

آغاز: جرم و عصیان به سوی خویش افکن ×× سر شرمندگی به پیش افکن / معذرت پیشه گیر و استغفار ×× عجز و فقر و شکستگی پیش ار؛ **انجام:** خوابت از هشتصد و نهصد بگذشت ×× قد بر افراز که از حد بگذشت / دست از برد یمان بیرون آر ××کف ز جلباب کفن بیرون آر

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد ری شهری معروف به خطیب، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۰۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای، ۱۴۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۲۳۵]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۱۹

آغاز: کتاب سلسلة الذهب حمد الرب جلیل من عبده ذلیل و سلام علی حبیب فایق من محب صادق؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: سمرقندی، میرزا محمد، تا: ۱۰۰۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش مخمل [رایانه]

۸۱. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه:۲۷/۱

آغاز: در بقای تو فنا می‌خواهد ×× از فنای تو بقا می‌خواهد. عقد هفتم در شرح تصوف که جستن از دست تصرفست ورستن ازقید تکلیف: ای بصوفی گری آوازه بلند ××کرده زین شغل بآوازه پسند؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: شمس بن محمد ریشهری مشهور به خطیب، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۰۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۱۱گ، ۱۵ سطر(۱پ-۲۱۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۴۳

آغاز: رود این حرف در همه آنست ×× بر نفسهای جمله حیوانست / گر ازو غایبند اگر حاضر ×× همه او را بدین نفس ذاکر؛ **انجام:** هست دیدار حق اجل نعم ×× و به انتهی الکلام و تم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۱۲ق، جا: بلاد ثره؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: حاج محمد باقر تبریزی؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۲۰۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۵ - ۱۰۷]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۲۲

بی‌کا، تا: ۱۰۱۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۷۴گ، اندازه: ۱۶×۲۳/۸سم [رایانه]

۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۵۶

خط: نستعلیق، کا: عبدالله کاتب بخارایی، تا: ۱۰۲۰ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۲۳/۹سم [ف: ۳ - ۴۷۱]

۸۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲/۱۰/۱

خط: نستعلیق خوش، کا: میر محمد حبیب بن حاج میر یعقوب کشمیری، تا: ۱۵ رمضان ۱۰۲۳ق؛ در هامش به طور چلیپا، مجدول مذهب؛جلد:مقوا،۵۶سطر(۱۴×۲۱/۵)،اندازه:۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۸]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۲

آغاز: بود صد گفت و گومیان سپاه ×× که سبب چیست در تفاوت شاه؛ **انجام:** و بماند جواد عمر از سیر ×× ختم الله لی بما هو خیر.

سلسلة الذهب که دو دفتر است در اینجا دفتر اول آن از صفحه ۱۴۹ تا ۲۶۶ می‌آید البته صفحه اول آن یعنی صفحه ۱۴۹ یک صفحه از سبحة الابرار است و از صفحه ۱۵۰ سلسلة الذهب از اواسط شروع می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۰۲۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷ص (۱۴۹-۲۶۶)، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۷۸]

۸۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۸/۴

مثنوی اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع مزدوج؛ مهر: عبدالوهاب الموسوی، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی؛ کاغذ: اصفهانی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی مذهب، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳ - ۲۱۳]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۸/۵

آغاز کتاب اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق [ف: ۳ - ۲۱۳]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۸/۶

کتاب دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق [ف: ۳ - ۲۱۳]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۱۸/۷

کتاب سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق [ف: ۳ - ۲۱۳]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۶ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی سیاه، ۱۸۸ص، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه:۱۹×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۲۱]

۸۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۵۵/۱

خط: نستعلیق خوب، کا: شاهمراد بن نظر علی کاتب، تا: جمادی

الاول ۱۰۷۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۷۴]

۹۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: ایرانی، ۱۵۷ص(۳ — ۱۵۹)، ۱۸ سطر [ف: ۲ - ۱۱۳]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۲۷۳

بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

۹۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۸۵/۱۵

حکایت عینیه و ریا از آن؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۲۲ شعبان ۱۰۹۹ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱۲ سطر (۱۵×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۶۹۸]

۹۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۸۸/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ اهدایی: سید علی علائی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۱ سطر (۶×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۲ - ۶۶۳]

۹۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۳۹/۱-۳۷/۱۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور آبی، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۷۶۸]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳

از آغاز دفتر ثانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: گالینگور، ۱۶۸گ، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۱ - ۸۵]

۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر گه آن زاغ می‌کند آوا ×× آید آوای او بدین مأوا.

خط: نستعلیق بسیار خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ماشی، ۱۴۸گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه:۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۲۲۷]

۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۱۰

بی‌کا، تا: ۱۱۰۸ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۴۱گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۲سم [رایانه]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۵/۱

فقط یک برگ از این مثنوی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۱۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱ر-۱پ)، ۱۶ سطر [ف: ۳۷ - ۳۹۰]

۹۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷۹

هر ۳ دفتر، پر حاشیه؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۴]

۱۰۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸-ف

نسخه اصل: عاشر افندی ش ۱۵۹. دفتر یکم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۵۰ق؛ ۱۵۰گ، ۴ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳]

۱۰۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۵۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۲۰۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۷۱]

۱۰۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۲۱/۱ تا ۳۲۱/۳

انجام: ور نماند چو عمر او سپری ×× ختم الله لی بما هولی

دفتر اول تا سوم؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۲۹ ربیع الاول ۱۱۸۷ق، جا: اصفهان؛ با یک سرلوح مذهب مرصع بسیار خوب، مجدول؛ مهر: عبدالوهاب موسوی ۱۲۲۵، محمدرضا حسینی؛ کاغذ: ترمه شکری، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی مذهب، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳ - ۲۲۰]

۱۰۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۵۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق و جمادی الثانی ۱۲۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۸۶۰]

۱۰۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۳۹/۲-۲۰/۱۵۹

آغاز: معتمر نام مهتری ز عرب ×× رفت تا روضه نبی یک شب / رو درآن قبله دعا آورد ×× ادب بندگی به جا آورد؛ **انجام:** از این کز دل بدی با من شکی نیست ××که خوبان را زبان با دل یکی نیست / کنم چو شرح غم او سواد بر کاغذ ×× سرشک من نگذارد مداد بر کاغذ

از انجام ناتمام مانده است. داستان عنینه و ریا از سلسلة الذهب جامی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۸ - ۴۴۱۵]

۱۰۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۱۵/۲

آغاز: بشنو ای گوش بر فسانه عشق ×× از صریر قلم ترانه عشق / قلم اینک چو نی به لوح صریر×× قصه عشق میکند تقریر؛ **انجام:** میکند بنده راه شرح بیان ×× می‌نهد مهر خواموشی بدهان / بس همان به که لب فروبندم ×× پیش از این گفتگوی نپسندم

شامل دفتر دوم، سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۰]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۲۲۶

آغاز و انجام: برابر

شامل دو دفتر از این مثنوی می‌باشد؛ خط: نستعلیق مغلوط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج ماشی، ۱۹۷گ، ۱۴-۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۰۲]

۱۰۷. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۸۶/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد نبی سجستانی، تا: ۱۲۱۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۸۵]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۱

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: حدود ۱۲۱۶ق؛ ۸۹ص (۱-۸۹) [مختصر ف: - ۴۵۳]

۱۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۳

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۱۶ق؛ ۲۶ص(۱۲۶–۱۵۱) [مختصر ف: - ۴۵۳]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۲

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: حدود ۱۲۱۶ق؛ ۳۵ص(۹۰–۱۲۵) [مختصر ف: ۴۵۴]

۱۱۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** همه ملک جهان حقیر بود ×× زانکه آخر فناپذیر بود

این نسخه به سه دفتر تقسیم و تحریر شده؛ خط: نستعلیق، کا: محی الدین نقش بندی، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۲۲۶ق؛ مجدول، با کمندکشی زرین، با سرلوح مذهب به سبک کار هند؛ مهر: «سلیمان»، «یا محمد مدد»، مهر ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار «بر ملکت ناصری ولیعهد - بررایت نصر حق مظفر ۱۲۸۲»؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: مقوای روکش تیماج، مذهب، ۴۵۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۲۳۱]

۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۶۱۴/۱حاشیه

آغاز: دو الف زو براستی دو گواه ×× کرده روشن بسر وحدت راه؛ **انجام:** برابر

مقدمه منثور با ده بیت از آغاز مثنوی را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: شکر الله اردلانی سنندجی، تا: ۱۲۳۱ق، برای میرزا معصوم طبیب اصفهانی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی قهوه‌ای، ابعاد متن: ۱۱/۵×۲۳، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۲سم [ف: ۷- ۶۷۱]

۱۱۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۶۹/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید حسن حسینی، تا: شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۳۱ق؛ دارای سرلوح مرصع، مجدول مذهب؛ جلد: ساغری مطلا، ۲۱ سطر چهارستونی (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۶۰۳]

۱۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷۲/۱

آغاز: معتمر نام مهتری ز عرب ×× رفت تا روضه نبی یکشب؛ **انجام:** جانشان غرق رحمتست آباد ×× کس چه ایشان ازین جهان مرواد

داستان عنینه و ریا از سلسلة الذهب جامی، ۲۵۲ بیت؛ خط: نسخ کتابتی، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی بوم قهوه‌ای مذهب، ۲۲گ (۱–۲۲)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸ - ۴۳۴]

۱۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۰ق، جا: داراب (احتمالا)؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۷۸گ، ۱۶ سطر(۹×۱۴)، اندازه:۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۱۸]

۱۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق خالدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۹ - ۳۶۴]

۱۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۴۳ق، جا: الپور هند؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ در حاشیه چلیپایی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی، ۱۴۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۷سم [ف: ۱۷ - ۳۰۲]

۱۱۸. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

بی‌کا، تا: ۶ شوال ۱۲۴۴ق [تراثنا: س۵ش۳ - ۱۰۳]

۱۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** انجام دفتر سوم: همه مقبول مستجاب شده ×× همه مقرون بفتح باب شده

دفتر اول تا سوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد زکی، تا: ۱۲۴۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۱۰]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

۶۸۶۰ بیت؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۲۰۳گ (۵۵–۲۵۷)، ۱۷ سطر در متن ۳۲ سطر در حاشیه (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۴۴]

۱۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۸۴

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل ذبیح العرفاء، تا: ربیع الاول ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن زرد، ۱۹۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۹×۱۷/۶سم [ف: ۳ - ۴۷۱]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** گوش سر از سماع آن معزول ×× گوش سر بر سماع آن مجبول

دفتر اول و دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ واقف: محمد علی صفوت تبریزی، مرداد ۱۳۳۲؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۴۶گ، ۱۱ سطر در متن و ۱۱ سطر در هامش (۱۰/۵ × ۱۹)، اندازه:۱۵ × ۲۲/۵سم [ف: ۷ - ۵۹۹]

۱۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲۷

خط: نستعلیق، کا: نورعلی شاه بن حاجی ملا اسماعیل حکمی الهی سبزواری، تا: چهارشنبه ۱۸ ذیقعده ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۱گ، ۱۰ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۹۶۸]

۱۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۳۵/۵

آغاز: حق چو داد از پی اطیعوا الله ×× باطیعو الرسول مارا راه؛ **انجام:** امر دین گویم اولی و اقدم ×× زانکه دنیاست خوار و بیمقدار

بخشی از سلسله الذهب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد عظیم خان منشی دربار هرات پسر محمد اسماعیل خان، تا: ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۸۰ص (۴۵۱–۵۳۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم

[ف: ۹ – ۷۵]

۱۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۴۲ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن [رایانه]

۱۲۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۲۵

خط: نستعلیق، کا: شیخ علیرضا بن محمد علی، تا: شعبان و رمضان ۱۳۴۶ق؛ تملک: عبدالحمید مولوی؛ جلد: مقوا، ۲۳۵گ، ۱۴ سطر (۱۰/۲×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۴۹]

۱۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح کار مکتب هرات، مجدول مذهب؛ تملک: کتابخانه شاهزاده رکن الدولة؛ مهر: «کاتب الخاقان»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج نیلی مذهب، ۴۶گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه:۱۷/۵× ۲۹/۵سم [ف: ۱– ۱۴۹]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۵]

۱۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با یک سرلوح؛ اهداء نسخه از سوی شخصی به نام مصداقی به دوست خود محمد شهید نورائی در تاریخ ۱۳۳۴/۱۲/۱۱؛ مهر: کتابخانه خاندان فرمانفرمائیان (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۲۳۰گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۹ – ۶۶۳]

۱۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۹۲/۲

آغاز: معتمر نام مهتری ز عرب ×× رفت تا روضه نبی یک شب / رو در آن قبله دعا آورد ×× ادب بندگی به جا آورد / ساخت بالین ز آستان نیاز ××گوش بنهاده بر نشیمن راز؛ **انجام:** ز اهل دل هر که آن رقم خواند ×× حال آن کشتگان غم داند / جانشان غرق رحمت است آباد ×× کس چه ایشان از این جهان در داد

داستان کوتاه عاشقانه عنینه و ریا است. کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: مهدی یوسفی نجات، محمد حسین بن سید محمدباقر؛ یادداشت یادگاری اسدالله ولد میرزا عبدالحسین در ۲۰ محرم ۱۳۳۵ش و حسین بن حبیب الله سری و علی محمد بن میرزا عبدالوهاب خان؛ واقف: مهدی یوسفی نجات، مهر ۱۳۷۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۰گ (۱۱۴ر–۱۲۳پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ – ۴۶۹]

۱۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۱۲۰

آغاز: معتمر نام مهتری ز عرب ×× رفت تا روضه نبی یکشب؛ **انجام:** رحمت حق نثار ایشان کرد ×× جای ما در جوار ایشان کرد

داستان عنینه و ریا از سلسلة الذهب جامی؛ خط: نستعلیق، کا: میر علی کاتب، بی‌تا، مجدول؛ نسخه را میرزا آقا خان به پسرش داود بخشیده؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۶؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۲۳گ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵ – ۶۰۲]

۱۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۹۰

آغاز: ابتدای بسم الله الرحمن؛ **انجام:** هر چند که در حساب هیچ است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۱۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۵۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۱۰گ، اندازه: ۱۲/۱×۱۹/۵سم [رایانه]

۱۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۴۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [رایانه]

۱۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۱۴

اشعار سلسلة الذهب، بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۱۳۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۲۳/۵

آغاز و انجام: برابر

حاوی هر سه دفتر؛خط:نستعلیق زیبا،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵ سم [ف: ۳ – ۱۴۰۷]

۱۳۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

شامل هر سه دفتر؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ – ۱۴۰۹]

۱۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۱

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۵ – ۲۲۹۳]

۱۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۸/۱

آغاز: برابر

سه دفتر؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷ × ۲۶سم [ف: ۱ – ۲۸۹]

۱۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۹۷

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۲۶گ، اندازه:۱۱/۶×۱۹/۵سم [رایانه]

۱۴۰. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** آخر ور بماند جواد عمر از سیر ×× ختم الله لی بما هو خیر

بی‌کا، بی‌تا [ف: – ۱۸۱]

۱۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۷۰

آغاز: [در گ ۷۹ نسخه]: از حدود تعلقات برون وز قیود و تعینات مصون نه بدام قیود صید شده نه با طلاق نیز قید شده؛ **انجام:** [در گ ۷۸پ نسخه]: گر رضا باشد آن صفت ور قهر جان عاشق ز هر دو یابد بهر اذن کردن حق سبحانه و تعالی ملایکه را در امتحان ابراهیم صلوات الله علیه ... علیه.

دفتر اول و حدود دو برگ از دفتر دوم است؛ خط: نستعلیق،

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ این نسخه نمونه بارز خیانت و تزویر در نسخه به جهت کسب سود بیشتر است، نسخه در آغاز یک برگ و در انجام اوراق زیادی افتادگی داشته، جاعل برای اینکه نسخه کامل به نظر برسد اولین برگ در اوایل نسخه را که با عنوان شروع می‌شده انتخاب و بر اشعار صفحه قبل کاغذی نانوشته و تقریباً هم رنگ الصاق کرده است به طوری که صفحه ظهریه نسخه به نظر می‌رسد، اوراق قبل از این برگ را نیز به آخر نسخه یعنی گ ۷۹-۸۴پ منتقل کرده است. برای برگ انجام نیز از میان کتاب ورقی که با عنوان در چند سطر پایان نپذیرفته را انتخاب و به آخر نسخه الصاق کرده است، به طوری که نسخه در نگاه اول کامل به نظر می‌آید؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سیاه، ۸۶گ، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۲سم [رایانه]

۱۴۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۲۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۰۷]

۱۴۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

شامل دو دفتر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سر لوح، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ (۱پ-۷۵پ)، ۱۹ سطر، اندازه:۱۶/۵ × ۲۲/۵سم [مؤید: ۳ - ۶۰۵]

۱۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳/۱ معیری

سه دفتر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۰ص (۱-۶۸ و ۷۰-۱۰۰ و ۱۰۳-۱۲۳) [ف: ۱۸ - ۳۲]

۱۴۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۰۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود هروی، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، ۱۷۵ص (۴ – ۱۷۸)، ۱۷ سطر [ف: ۲ - ۱۱۵]

۱۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۲/۲

انجام: گفت حق کی گزیده‌ای یک چند ×× ساختی با تو خویش را مانند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۸گ (۲۶پ-۲۲۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۸۵]

۱۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح کار قدیم، مجدول، محشی، ناتمام؛ ۲۴۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم[ف:۲-۲۳۷]

۱۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۸۲

آغاز: در عمارتگری مرد سوار ×× کرد یک چند به مزدوری کار / مزد نگرفته بیفتاد و بمرد ×× مزد وی بود در آن کیسه که برد؛

انجام: ذات خورشید بر فلک طالع ×× تو بعکس چرا شدی قانع / شاه کرمان آن مطیع مطاع ×× که به میدان عشق بود شجاع

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۶۴گ،۱۲سطر،اندازه:۱۱×۱۷/۵سم[ف: ۲۶ - ۳۵۸]

۱۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۰۲/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر دعا را بقای او مضمون ×× به سعادات سرمدی مقرون / همه مقبول و مستجاب شده ×× همه مقرون به فتح باب شده

تا آخر دفتر سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی، ۱۰۱گ (۵۷پ-۱۵۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۵ - ۲۰۱]

۱۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۰/۱۹-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۲۰۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۶۲]

۱۵۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۳۲

آغاز و انجام: برابر

دفتر اول و ثانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با کمندکشی؛ تملک: محمد علی نامی در سال ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: ختائی، جلد: مقوای روکش تیماج لاکی مذهب، ۴۹۹ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۲۹]

۱۵۲. یزد؛ خجسته، علی اصغر؛ شماره نسخه:۳/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۶۶]

● **سلسلة الذهب** / شعر / فارسی

selselat-oz zahab

مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۱۵۰ - ۱۲۱۵ قمری

mozaffar-ʻalī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738 - 1801)

سلسلة الذهب از مثنوی‌های او می‌باشد و در آن به طور اجمال شرح حال سلسله نعمت اللهی آمده است .

آغاز: بعد حمد حضرت فرد صمد ×× الذی لیس له کفواً احد

انجام: مائی ما را ز ما بستان تمام ×× تا تو مانی جاودانه و السلام

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۶۵/۱۰

خط: نستعلیق، کا: هدایت، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۲۶۶ر-۲۶۸ر) [مختصر ف: - ۷۱۵]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوایی، ۵ص (۲-۶)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۱]

● **سلسلة الذهب** / شعر / فارسی

selselat-oz zahab

قصه پسر یحیی برمکی و صفت بخل وی، از کتاب سلسله الذهب جامی است.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۳۴/۱۷

آغاز: داشت یحیی برمکی پسری ×× بلکه فرزند نجل را پدری

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: لیمویی، جلد: مقوا با رویه نایلون صورتی، ۱ص(۳۶۰)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

● **سلسلة الذهب فی بیان أحوال الرواة** / رجال / عربی

silsilat-ud̲ d̲ahab fī bayān-i ’aḥwāl-ir ruwāt

ایوبی، احمد بن عبدالعزیز، ق۱۳ قمری

ayyūbī, ahmad ebn-e ‘abd-ol-‘azīz (- 19c)

وابسته به: الجامع الصحیح = صحیح البخاری؛ بخاری، محمد بن اسماعیل (۱۹۴-۲۵۶ق)

تاریخ تألیف: از ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۸۷ق تا ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۸۸ق؛ محل تألیف: قصبه طوبخانه

مؤلف که قاضی قصبه طوبخانه (در نزدیکی استانبول) بوده، کتاب حاضر را در شرح اسناد کتاب بخاری و بیان احوال روات احادیث صحیح بخاری نگاشته است. وی کتاب را بر اساس حروف هجا مرتب کرده است. ایوبی در تألیف این اثر از کتاب‌های ذیل استفاده کرده است: شرح البخاری از یوسف افندی زاده، شرح بخاری عینی افندی، شرح بخاری از کرمانی، شرح بخاری قسطلانی، الهدایة، در المختار فی الوصایا و ... . نسخه‌های شناخته شده از سلسلة الذهب: ۱. مدرسه محمودیه در مدینه منوره، نسخه شماره ۶۵۳، گویا تصویر حاضر از این نسخه اخذ شده است؛ ۲. دارالکتب قاهره، نسخه شماره ۲۱۵ طلعت، به خط مؤلف؛ ۳. کتابخانه موزه طوپ قاپی سرای استانبول، نسخه شماره ۴۹۷ M ۶۵۲۱.

[الاعلام، زرکلی ۱۵۱/۱؛ عثمانلی مؤلفلری ۱۹۷/۳؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط، الحدیث النبوی و علومه و رجاله ۸۹۵/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۷عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا لطریق العلم و هو أهدی السبیل للمؤمنین و أمرنا باتباع القرآن و الأحادیث الصحیحة بین المحدثین الموثوقین ... باب الألف أبو أیوب خالد بن زید بن کلیب الأنصاری البخاری شهد بدراً و العقبة الثانیة؛ **انجام:** و خلص اصولنا و فروعنا و أقربائنا و تعلقاتنا و استاذنا و تلمیذنا و مشایخنا ...، عن ید أفقر العباد و تراب أقدام الطالبین و خادم نعال علماء العاملین الواصلین، أحمد عبدالعزیز ابن حسین بن حافظ خلیل مولداً بابا قلعه لی موطناً أیوبی – غفر الله تعالی لنا و لوالدینا – ... الحمد لله وفقنا باتمام تألیف المسمی بسلسلة الذهب فی بیان حال الرواة فی محکمة قصبة طوبخانه فی الیوم العشرین من شهر ربیع الآخر، لسنة ثمان و ثمنین و مئتین و الف من هجرة سید المرسلین. ولیکن آخر کلامنا أشهد أن لا اله إلا الله و أشهد أن محمداً عبده و رسوله.

خط: نسخ ترکی، کا: ممکن است به خط مؤلف باشد، بی‌تا؛ مجدول، با سر لوح مزدوج مذهب؛ یادداشت وقف بر کتابخانه مدرسه جلیله محمودیه در مدینه منوره، از سید یوسف در ۱۱ رمضان ۱۲۸۹؛ ۵۶ص، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۶۸]

● **سلسلة الفلاسفة** / فلسفه / عربی

silsilat-ul-falāsifa

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۹/۸

آغاز: الحمد لواهب العقل

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص، قطع: رحلی [ف: - ۲۷۲]

← سلسلة الفلاسفه ⩾ العروس

← سلسلة المشایخ ⩾ نسبت خرقه درویشان

● **سلسلة المشایخ** / رجال / عربی

silsilat-ul mašāyix

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۰۶۴۱

نوشته‌ای با این عنوان «وجد بخط تلامذة الشهید الاول فی ذکر سلسلة مشایخنا»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تذکر: شماره بازیابی تصحیح شد؛ ۴ص [اهدائی ف: - ۳۷۶]

● **سلسلة الموجودات** / عرفان و تصوف / فارسی

selselat-ol mowjūdāt

عین القضاة، عبدالله بن محمد، ۴۹۲ – ۵۲۵ قمری

‘ayn-ol-qozāt, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1100 - 1132)

رساله کوتاهی است در حقیقت و کیفیت سلسله موجودات و تسلسل اسباب و مسببات که مؤلف آن را به درخواست دوستی به فارسی نگاشته است. که در نسخه به عین القضات همدانی نسبت داده شده است.

آغاز: بسمله وله الحمد دائماً وکفی جوده ... اما بعد اکرام دوستی که دوستی وی خدای را بود نه ریا را درخواست نادر حقیقت اشیا وکیفیت سلسله موجودات وتسلسل اسباب ... برطریق سؤال وجواب ایراد کرده شد تا به تفهیم نزدیک تر باشد ... سؤال چیست موجب وجود اول حق تعالی ... جواب بدانکه انسان را سه نوع ادراک است به حسب سه نوع مدرک ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۶/۹-۳/۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** این است معنی آن چه گفت وهو الذی بیده الخلق ثم یعیده وآنچه گفته والیه یرجع الامور کله. بر این است هدایت واعادت وشرح این هر دوطریق عمرها باید وقتهای مساعد باید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۰۸۳ق؛ ۷گ، ۲۵ سطر چلیپایی [ف: ۴ - ۲۳۳۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴/۱۹۵-۴۸۹۵/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترتیب بدایت و اعادت و شرح این هر دو طریق عمرها باید وقتها میباید اما بر سبیل اجمال این قدر گفته شد و الله اعلم بالصواب.

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۳۱۵]

● **سلسله ذهبیه** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

selsele-ye zahabīye

شیرازی، محمد هاشم بن اسماعیل، - ۱۱۹۹ قمری

šīrāzī, mohammad hāšem ebn-e esmā'īl (- 1785)

از ولایت نامه آقا محمد هاشم شیرازی به نظم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۲/۱۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ(۱۳۴ر-۱۳۶ر چلیپا) [ف: ۵ - ۳۵۱]

● **السلسلة الذهبية فی سیرة العترة النبوية** / شعر / عربی

as-silsilat-uḏ ḏahabīya fī sīrat-il 'itrat-in nabawīyya

کلیبی، محمد بن عبدالله

kolaybī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh

منظومه‌ای است لامیه و مفصل در تاریخ زندگانی اهل بیت (ع) و ائمه زیدیه، که ناظم با استفاده از نگارش‌ها و کتب اهل بیت آن را به نظم کشیده، و شخصی به نام «حاج صفی» نیز در نظم آن و تصحیح روایات با وی مشارکت داشته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶۰/۱

آغاز: یا نفس صبرا علی الحما و الملل ×× و حادث خالط الاجسام بالعلل

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۴۹؛ خط: نسخ نازیبا، کا: مصلح بن معوض مجری جماعی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۹۳ق، به عنایت «احمد بن حمزه» و در حیات ناظم؛ محشی؛ ۷۳گ(۲-۷۴) [عکسی ف: ۲ - ۴۳۵]

● **سلسلة الذهبية (منظومة)** / عرفان و تصوف، انساب / فارسی

selselat-oz zahabīyya (mnz.)

۶۹ بیت در قالب مثنوی است که در آن نسب‌نامه فرقه ذهبیه ـ از فرقه‌های صوفیه ـ بررسی شده است. در این ابیات، سلسله نسب ذهبیه از خواجه عبدالله (احرار) خاتم این سلسله مورد بررسی قرار گرفته و این نسبت به امام جعفر صادق (ع) رسیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱/۵

آغاز: چون می‌خواست که بنظر کیمیا اثر عالیجاه معارف دستگاه ... و بالله التوفیق و الهدایة، خواجه اهل کرم هادی راه ×× بود در نفسش ذکر اله؛ **انجام:** پس همین به که از ایشان گویم ×× مدد از معنی ایشان جویم

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: رنگ و روغن بوم سبز مذهب، ۴گ (۷۴پ-۷۷)، اندازه: ۲۴×۱۴ [ف: ۱۳ - ۳۱۷]

● **سلسله سدیریه سبزواریه و نوربخشیه همدانیه** / عرفان و تصوف / فارسی

selsele-ye sodayrīye-ye sabzavarīye va nūrbaxšīye-ye hamedānīye

سرگذشت این گروه و شرح خرقه اینها است از سید محمد بن میر محمدعلی بن میر مظفر علی بن پیر محمد تقی شاهی مشهدی بن شیخ محمد مؤمن سدیر سبزواری تا معروف کرخی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۸۹/۲

آغاز: ذکر سلسله سلسله سدیریه سبزواریه و نوربخشیه همدانیه که شعب سلسله علیه ذهبیه اند و منهم سلسلة العلية الصفوية و الزاهدية و کلاهما واحد و الچشتية الهندية و النعمة اللهية و داعی اللهية و الگیلانیة کلهم شعب الذهبیه؛ **انجام:** لیس فیه کلام اشهر من ان یوصف و اعرف من ان یذکر و السلام خیر ختام کتب فی طهران.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای پارچه‌ای، ۳ص(۲-۴)، ۱۳ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۴ - ۳۶۳۹]

● **سلسله شیوخ درویش محمد** /عرفان و تصوف، تراجم/فارسی

selsele-ye šoyūx-e darvīš mohammad

در این رساله زنجیره شیوخ و پیروان درویش محمد بدین‌گونه برشمرده شده است:حاجی محمد و حاجی حسین و میر سید محمد و شیخ اسحاق و محمود و علاء الدولة و عبدالرحمان خلیق و احمد خرقانی و علی لالا و مجد الدین و نجم الدین و یاسرعمار و نجیب و ابوالقاسم و ابوالفتح عارف نساج و علی ابو کاتب و عبدالله و جنید وسری و حضرت امام رضا.

آغاز: ای بنام تو افتتاح سخن ×× زانکه از توست عقل پیر کهن

انجام: شکر لله که گشت نامه تمام ×× یافت از لطف دوست آن انجام

[دنا ۱۸۱/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۱۷۶/۳]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۰۷۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این مطالب پراکنده؛ ۳گ (۱۳۹پ-۱۴۱پ) [ف: ۵ - ۱۱۵]

● **سلسلة الصدیقین** / عرفان و تصوف / فارسی
selselat-os seddīqīn
خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، - **۹۴۹** قمری
xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)
رساله‌ای است مختصر در سلسله مشایخ نقشبندیه، آمیخته به نظم و به ترتیب از پیامبر اسلام ابوبکر، سلمان، امام جعفر صادق، خواجه احرار تا مولانا محمد قاضی (– ۹۲۱ق) که مؤلف دوازده سال در خدمت او بوده و سرانجام عبیدالله خان شبیک (۹۰۴–۹۴۶ق). مؤلف رساله دیگری نیز در این موضوع و شبیه به همین رساله نگاشته است.
آغاز: الحمدلله الذی أنزل من القرآن ما هو شفاء ... اما بعد بدان ای طالب صادق که قرآن که کلام محبوب حقیقی است جل جلاله
انجام: گر نیم مرغان ره را هیچکس ×× ذکر ایشان کرده ام اینم نه بس
[دانشنامه ادب فارسی آسیای مرکزی ۵۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۱۷۳/۳؛ دنا ۱۸۱/۶؛ مشترک پاکستان ۱۵۵۲/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۱۰۰پ–۱۰۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ – ۹۹]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۸۷/۱۰
تذکر: در فهرست این رساله بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نستعلیق، کا: حسن خان جوهر، تا: ۱۰۵۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [نشریه: ۳ – ۲۳۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶۷/۱۸–عکسی
آغاز و انجام: برابر
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج ۶۶۹/۲ و ۲۱۲۵/۴)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۱۲۸ق؛ ۱۱گ (گ ۱۸۵–۱۹۵) [عکسی ف: ۲ – ۱۶۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۳۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۳۳–۴۶)، ۱۷ سطر، اندازه:۹ × ۱۸/۵سم [ف: ۳۱ – ۵۹۱]

● **سلسله صوفیان** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye sūfīyān
چند سلسله و طریق و سند آن در آن یاد شده مانند: دیلمی و صابونی و سهروردی و نوربخشی و حسینی و خوافی و صفوی و ذهبی و چشتی و مولوی و نقشبندی و کمیلی و اردستانی و هروی و قونوی و پیر حاجات و کوفی و روزبهانی و کهنه پوشی و ماهرویی و همدانی و بکتاشی و حیدری و قادری و نعمة اللهی. در پایان مثنوی است درباره نام‌های پیران سلسله از میرزا علی قهقرفی ملقب به ثابت علی که مؤلف آن را در دنبال این رساله آورده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۷/۶
آغاز: بسمله. در بیان ترتیب و رجوع و اخذ طریقه و سلاسل صوفیه صافی طویه بر ضمیر طالبان تحقیق پوشیده نماند که علامه حلی در منهاج الکرامه و ابن ابی جمهور لحساوی در کتاب مجلی و مولانا یوسف بهبهانی در کتاب رشحات و مولانا عبدالرحمن جامی در کتاب نفحات و مولانا محمد مومن طبسی در کتاب مناهج العرفا و مولانا حاجی محمد جعفر همدانی در کتاب مراحل السالکین ... بیان نموده اند که انتساب خرقه و زمره صوفیه و اخذ آداب طریقه فرقه علیه و سلاسل مشایخ صافی طویه ... بحضرت ... امیر المومنین (ع) و یا بیکی از ائمه طاهرین ... می رسد؛ **انجام:** از پدر او داشت او هم از پدر – متصل تا حضرت خیر البشر – نسبت این سلسله گفتم تمام.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه ۱۳ ذیقعده ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۱گ (۲۴۳–۲۶۳)، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۲۱۳۱]

● **سلسله صوفیان** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye sūfīyān
درباره چهارده پیر و چهارده خانواده است و از سلمان آغاز شده و در آن این گروه‌ها یاد گردیده است: صلبیان، گازریان، طیفوریان، کرخیان، حسنیان، جنیدیان، طوسیان، فردوسیان، سروریان، زیدیان، عیاضیان، ادهمیان، یاسرمیان و از گروه نعمة و اصناف و میان بسته‌ها نکاتی از تاریخ صوفیان و درویشان در آن هست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱۹/۴
آغاز: در بیان چهارده پیر و چهارده خانواده؛ **انجام:** چهارم عبدالرابن تیلم خوش خوانان باو می‌رسانند.
کا: میرزا محمد علی شریف یزدی شاهرودی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ(۲۵–۳۸)، ۱۲ سطر (۱۲×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۳ – ۳۳۸۲]

● **سلسله طریقت خاکسار جلالی** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye tarīqat-e xāksār-e jalālī
مشهدی عباداالله، شیرعلی شاه، ق**۱۳** قمری
mašhadī ʻebād-ol-lāh, šīrʻalī šāh (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۱/۲

آغاز: لسمله شیر علی شاه طالب ذوقعلیشاه مرید در پیش سید عسکر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص(۹-۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۱۵۲]

● **السلسلة الطولية** / فلسفه / عربی
as-silsilat-uṭ ṭūlīyya
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۱۹/۱
خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن اسماعیل حسینی، تا: پنج‌شنبه ۹ صفر ۱۲۸۹ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۷۷ص(۱-۷۷)، ۱۵ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵ - ۱۵۷۶]

← سلسلة العارفین ⩾ سوانح الایام فی مشاهدات العوام

● **سلسلة العارفین** / عرفان و تصوف / فارسی
selselat-ol-‘ārefīn

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۱۱۵۵۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۱۷]

● **سلسلة العارفین و تذکرة الصدیقین** / عرفان و تصوف / فارسی
selselat-ol-‘ārefīn va tazkerat-os-seddīqīn
محمد قاضی، محمد بن برهان الدین، - ۹۲۱ قمری
mohammad qāzī, mohammad ebn-e borhān-od-dīn (-1516)

تاریخ تألیف: ۹۱۶ق
در احوال و مقالات مراد مؤلف، خواجه عبیدالله احرار (-۹۲۱ق) نگاشته است، شامل «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در طریق معرفت حق سبحانه و احتیاج مرید به مراد و شرایط و آداب شیخ و مرید و ...؛ فصل ۱. بیان مبادی احوال حضرت ایشان و سلسله خواجگان؛ فصل ۲. بیان حقایق و لطایفی که در خلال مجالس بر زبان حقیقت بیان گذرانیده است؛ فصل ۳. خوارق عادات و کرامات ایشان؛ خاتمه در بیان اخلاق و اوصاف و حکایات این طایفه. نسخه‌هایی از این رساله در تاجیکستان و تاشکند موجود است. «رساله بهائیه» همین بخش‌بندی را دارد شاید مؤلف به آن نظر داشته است.
آغاز: بسمله الحمد لله ذی الافضال و الاکرام رب الخلایق طرا باری النعم معطی الهدایة ... حمدی که حامد آن رب معبود باشد نه عبد مربوب و ثنائی که منشی آن حق غالب بود نه خلق ...
انجام: قسم سیم طاوفه اند که مطلقا متسببند در ضرورت ... نه سبب تمت هذه الرسالة الشریفة ... المتبرکة المفاحرة المسمی بدهبید.
[دنا ۱۸۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۸۷/۷ و ۲۱۷۴/۳؛ مشار فارسی ۳۰۵۶/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۲
آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: تمت هذه الرسالة ... فی اربع و عشره شهر البراة فی یوم الجمعه فی قریة المبرکة الفاخرة المسمی بدهبید.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول مرصع، دارای سرلوح مذهب؛ در برگ اضافی اول اسامی حضرات خواجگان آمده؛ تملک: محمد ... بن محمد بن حسن بن نصیر، عبدالوهاب العاصی در دمشق؛ مهر: «محمد الحسینی ۱۱۳۱» (بیضی)؛ جلد: مقوایی مذهب، ۳۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۵۳]

● **سلسله علاء الدوله سمنانی** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye ‘alā‘-od-dovla-ye semnānī
علاءالدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹-۷۳۶؟ قمری
‘alā‘-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

در هشت بیت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹/۴۱-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۱گ(۳۳۰)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۴]

● **سلسله مجلسی** / گوناگون / فارسی
selsele-ye majlesī
مجلسی، عزیزالله بن محمد تقی، - ۱۱۶۳ قمری
majlesī, ‘azīz-ol-lāh ebn-e mohammad taqī (- 1750)
عزیز الله بن محمد تقی مجلسی و پسرش حیدر علی بن مولی عزیزالله از بزرگان شیعی دوران صفویه اند. عزیزالله بن محمد تقی مجلسی در سفرهای متعدد، این بیاض را همراه خود داشته است و در هر شهر و قصبه‌ای که می‌رفته و دست به کتابی و یا رساله‌ای پیدا می‌کرده سعی می‌کرده است آن را در این بیاض بیاورد. از این رو در این بیاض به خط او برمی‌خوریم و نیز مولی حیدر علی بن عزیز الله هم رسالاتی در این بیاض دارد و شرح این رسالات و مطالب مندرج در آن بدین قرار است: هدایة العارفین تألیف مولی عزیز الله بن مولا محمد تقی مجلسی که برای مؤتمن الملک شجاع الدین اسد جنگ تألیف کرده است به فارسی در اصول دین اسلام در مذهب شیعه حاوی پنج باب و

یک مقدمه و یک خاتمه؛ اشعار از مولی عزیزالله بن مجلسی بخط مولی عزیز الله؛ مطالبی نقل از جلاء العیون مجلسی و کتب دیگر؛ مختصری در کیفیت شهادت ائمه به فارسی؛ منشآت متفرقه به فارسی؛ القاب شهرها؛ ذکر بعضی از تاریخ ولادت‌ها از جمله تاریخ ولادت مولی عزیز الله، تاریخ عروسی ابوالفتح خان پسر محمد کریم خان فرمانروای ایروان گفته حاجی لطفعلی بیک آذر؛ تاج القصائد نعمت خان عالی به خط مولی حیدر علی به تاریخ ۱۱۹۲؛ متفرقات از اشعار و اعداد؛ مطایبات و اللطایف؛ اشعاری از میرزا داود مدظله و مطایبه‌ای از جامی و شعری از شیخ بهائی؛ نامه‌ای از شیخ بهاء الدین به میرزا ابراهیم همدانی، اتمام مراسله فوق در دارالسلطنه اشرف سال ۱۱۳۷ و در خصوصی اعداد موازین؛ در معرفت شانه؛ اشعار متفرقه؛ مراسله بهاریه مختصر از محمد قلم سلیم؛ اشعار متفرقه؛ خط محمد محسن مازندرانی به چند سطری بنا بر خواهش کاتب بیاض که در سال ۱۱۳۷ق نوشته و مطایبات دیگر؛ حکایات و خطب بی‌نقطه از فیض و از ابوالخیر؛ در تعبیر خواب و خواص کلب؛ اشعار و یادبودها؛ تواریخ ولادت و مسافرت منظوم از مولی عزیز الله؛ حکایات متفرقه از کتب متعدده؛ مطالبی چند نقل از خزان و بهار و سراج المنیر از مؤلفات محمد شریف رازی؛ صورت تألیفات مولانا محمد باقر مجلسی که در دکن به سال ۱۱۴۲ق نوشته شده به خط عزیزالله بن مجلسی و چند سطری به خط حیدر علی؛ رساله‌ای به عربی که مولی عزیز الله درشت نوشته است؛ رساله‌ای در کلام؛ تاریخ اتمام رساله ایکه در ۱۱۳۶ق در رشت نوشته شده است؛ من الملجنه؛ شرح رباعی در مراعات نظیر؛ رساله در مراتب تحصیل و نصایح متفرقه محرر در ۱۱۳۶ق در رشت؛ رساله خلق اعمال من محقق الدوانی و شرحی در خصوص القاب که به سال ۱۱۳۶ق در رشت کتابت شده است؛ فایده جلیله و آن ۴۰ سوره است منتخب از تورات؛ نصایح و برء الساعة زکریای رازی؛ در خصوص قاعده هندیها در تشخیص سعادت و شقاوت؛ نقل از کتاب حلیة المتقین؛ مطالب گوناگون از کتب فارسی محرر ۱۱۳۷ق؛ مطالب گوناگون که درباره فروش کتابت شده است؛ رساله‌ای در عبادات از شهید ثانی که به تاریخ ۹۵۱ق نگاشته شده و در ۱۱۳۷ق در قزوین کتابت شده است؛ نقل از حیات القلوب و حکایات مختلفه که به سال ۱۱۳۷ق در مازندران کتابت شده؛ بحثی در فضیلت قصیده سید اسماعیل حمیری و اصل قصیده که در ۱۱۳۹ق در سبزوار کتابت شده است؛ شرح رفتن طرماح و رسالت او نزد معاویه؛ اعتقادات صدوق که در قریه شاهرود که در سال ۱۱۳۸ق کتابت شده؛ رساله حق الیقین در معرفت اصول دین از علی بن محمد مازندرانی که در سال ۱۰۷۱ق به فارسی تألیف شده؛ تاریخ قتل نادرشاه از میرزا رحیم نواده میر داماد؛ تاریخ جلوس عادلشاه؛ مطالبی از مولی عزیز الله کاتب؛ نسخه معجون نزهة الارواح که اطباء برای میرزا محمد رضا خلف محمد باقر مجلسی ترکیب نموده‌اند؛ ادویه جهت بطوء انزال؛ مختصری است در بیان تاریخ ولادت و وفات ائمه؛ در معما رمضان ۱۱۳۸ق؛ در حقیقت اوزانی که معمول اطباست و در بندر سورت به سال ۱۱۴۴ق کتابت شده؛ خط نواده حیدر علی بن عزیز الله که به سال ۱۲۴۹ق کتابت شده؛ تاریخ وفات سلطان العلماء؛ صورت اجازه بعضی از علما بخط پسر محمد کاظم بن محمد تقی مجلسی؛ رساله‌ای در مطالب گوناگون از حیدر علی به خط حیدر علی؛ رساله‌ای در این مساله فقهی «ان من انتسب بامه الی هاشم هاشمی هو و یستحق الخمس ام لا» این رساله به خط حیدر علی بن عزیز الله در ۱۲۰۵ق تألیف شده و اصل بیاض به سال ۱۲۰۹ق کتابت گردیده است

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۶۰

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۲۱۰گ، ۲۸ سطر (۸/۵×۲۱)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۴۷۹]

● **سلسله محمد تقی مجلسی** / انساب / فارسی

selsele-ye mohammad taqī majlesī

مجلسی، حیدر علی بن عزیزالله، ۱۱۴۶ – ۱۲۲۰ قمری

majlesī, heydar ‘alī ebn-e ‘azīz-ol-lāh (1734 - 1806)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۲۷/۱-ف

نسخه اصل: ناصریه لکهنوء. برای عمش میرزابوالقاسم؛ کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۰۹ق؛ ۶ص(۱-۶) [فیلمها ف: ۳ - ۱۹۲]

● **سلسله مشایخ چشتیه** / عرفان و تصوف / عربی

selsele-ye mašāyex-e čaštīye

سلسله مشایخ را به صورت مناجات از حضرت محمد (ص) تا خواجه محمد علی خیرآبادی که کلا سی و پنج تن می‌شوند ذکر کرده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۴

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعین اما بعد فهذه سلسلتی من مشایخی فی الطریقة الچشتیه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین الهی بحرمت سید الکونین رسول الثقلین

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۰۳]

← سلسله مشایخ شاه نعمت الله ‹ نسبت خرقه
← سلسله مشایخ عرفا ‹ کرسی نامه سلسله ذهبیه
← سلسله مشایخ نقشبند ‹ سلسله خواجگان نقشبند

● **سلسله موجودات** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye mowjūdāt
؟نوربخش خراسانی، محمد بن محمد،۷۹۵-۸۶۹ قمری
nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۱۹
بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [ف: - ۳۰۲]

● **سلسله موجودات** / فلسفه / فارسی
selsele-ye mowjūdāt
در این رساله رشته هستی‌ها از خدا تا طبیعت یاد می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۶/۱۱
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... بدانکه جمله حکما میگویند که واجب الوجود لذاته موجب بالذات است از ذات واجب الوجود یک جوهر صادر شد؛ **انجام:** و بکمال ندارند بمرور ایام از آن خلاص یابند و السلام علی من اتبع الهدی فی ۱۷ شهر رجب ۱۲۹۲.
خط: تعلیق، بی کا، بی تا؛ ۵گ(۸۲پ-۸۶ر) [ف: ۳ - ۲۷۲]

← سلسله موجودات و تسلسل اسباب و مسببات ← حقیقت و کیفیت سلسله موجودات و تسلسل اسباب و مسببات

● **سلسله مولانا در طریقت** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-ye mowlānā dar tarīqat

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۱۴/۵
آغاز: برهان الدین محقق سیدی است حسینی از ترمذ بوده است و از مریدان و تربیت یافتگان مولانا بهاء الدین ولد بوده؛ **انجام:** مولانا بهاء الدین محمد را و بهاء الدین محمد تلقین کرد برهان الدین محقق را و برهان الدین محقق تلقین کرد مولانا را
خط: نستعلیق، کا: عبدالقادر کرکوکی، تا: ۱۲۷۹ق، جا: قسطنطنیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص(۵۶-۵۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۱۳ - ۸۷]

● **سلسله نامه** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-nāme
همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری
hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۴/۷-ف
نسخه اصل: پاریس P. 39 (بلوشه ۱۵۶)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۷]

● **سلسله نامه** / عرفان و تصوف / عربی
selsele-nāme
مظفر علیشاه، یوسف، ق۱۳ قمری
mozaffar ‘alīšāh, yūsof (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۵۷
تذکر: در فهرست مختصر با عنوان رساله در تصوف (ولایت نامه)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ با سرلوح؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۵۲]

● **سلسله نامه** / عرفان و تصوف / فارسی
selsele-nāme
مظفر علیشاه، یوسف، ق۱۳ قمری
mozaffar ‘alīšāh, yūsof (- 19c)
رساله‌ای کوتاه در بیان سلسله نعمة الله به همراه با معرفی مقامات معنوی ائمه معصومین که در ۱۲۷۶ق به نگارش آن اشتغال داشته است. وی به گفته خود از مریدان غلامرضا مشتاقعلی شاه بوده و برخی حوادث و جریانات صوفیان نعمت اللهی معاصر خود را بیان کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۲۴
آغاز: الحمدلله علی جلواته و الصلاة علی نبیه محمد و ولیه علی و اولیائهما الائمة مظاهر جذباته؛ **انجام:** و هذه المشاهدة ایضاً یدل علی ان کبریاء هذه السلسلة اقطاب لا قطب الاقطاب اللهم اجعلنی منهم بمحمد و آله و هذا ما اردنا ایراده هنا.
خط: نستعلیق، کا: ابوالمعالی امیر محمد سعید حسینی رضوی همدانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۳۶]

● **سلسله نامه** / شعر / فارسی
selsele-nāme
مجنون مراغی، رضا قلی میرزا بن ملک قاسم، ق۱۴ قمری
majnūn-e marāqī, rezā qolī mīrzā ebn-e malek qāsem (- 20c)
مدح‌نامه‌ای است در مدح مرشدش کبیر و ذکر اسامی شیوخ طریقت.
[دنا ۱۸۳/۶؛ فرهنگ سخنوران ۵۱۳؛ نسخه‌های منزوی ۲۵۱۳/۳]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۴۱/۲
آغاز: طوطی طبعم گشوده بال پر ×× تا به نظم سلسله ریزد گهر /

خواهم از فضل خدای ذوالجلال ×× تا مرا یاری دهد در این مقال
نام شاهان طریقت را تمام؛ **انجام:** اوست سلطان جمیع اولیا ××
جان پاکان خاک راهش را فدا / از جمیع اولیا خواهم مدد ×× تا
که مجنون را شمارند از عدد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۲۱ق؛ این نسخه با سعی و اهتمام ظفر الدوله امیرتومان رئیس قراولان دربار شاهنشاه در اواخر ماه ذیقعده ۱۳۲۱ق کتابت شده؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۰]

● **سلسله نسب صفویه** / تاریخ ایران / فارسی
selsele-ye nasab-e safavīye
زاهدی، حسین بن ابدال، ق۱۱ قمری
zāhedī, hoseyn ebn-e abdāl (- 17c)
تاریخ تألیف: ۱۰۵۶ق
در «احوال حضرت قطب الاقطاب ... شیخ صفی ... و اولاد کرام». در آن سرگذشت شیخ و رویدادهای روزگارش و دیدارهایی که با صوفیان بزرگ کرده و نیز سلوک او آمده، سپس به زندگی یکایک فرزندانش می‌پردازد. نگاشته روزگار شاه سلیمان صفوی.
آغاز: کی در حرم قدس تواش راه بود.
انجام: بر مفارق فقراء و عجزه مبسوط گرداند بحق محمد و آله الامجاد.
چاپ: در برلین به کوشش بنیاد ایران شهر ش ۶ در ۱۳۰۳ش با پیشگفتار کاظمزاده ایرانشهر
[دنا ۱۸۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۹۸۴/۲ و ۶۲۷/۷؛ الذریعه ۲۱۷/۱۲ «سلسلة ...»؛ نسخه‌های منزوی ۴۳۳۸/۶ (۳ نسخه)؛ استوری ۳۱۸/۱؛ برگل، روسی ۸۹۶/۲ ش ۷۵۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۲
آغاز و انجام: برابر؛ کاتب العبد حاجت قلی حکاک ابن استاد ملک دلاک مراغی بتوفیق حق سبحانه و تعالی در بلده طیبه اهر فی شهر رجب المرجب باتمام رسانید. سنه ۱۰۹۹.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ قرمز، ۱۲۰گ، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه:۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۳۴]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۳/۵-۷۳-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۲]

● **سلسله نسب مولوی** / انساب / فارسی
selsele-ye nasab-e mowlavī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۶۳/۶-عکس
نسخه اصل: توبینگن Or. Oct. 3784؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۶۵پ-۱۶۶ر) [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۴]

← سلسله نعمت اللهی ⟵ سلسلة الاقطاب

● **سلسله نقشبندیه** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی
selsele-ye naqšbandīye
شهرزوری، خالد بن حسین، ۱۱۹۳؟ - ۱۲۴۲ قمری
šahrazūrī, xāled ebn-e hoseyn (1779 - 1827)
منظومه‌ای است در ۷۲ بیت از شیخ خالد نقشبندی که هنگامی که به جهان آباد هندوستان خدمت شیخ عبدالله شاه دهلوی نقشبندی رسیده اسماء خواجگان نقشبندیه را به رشته نظم در آورده است.
آغاز: ۱: خداوندا بحق اسم اعظم ×× بنور سید اولاد آدم
۲: بسمله. سلسله طریقه نقشبندیه که حضرت مولانا برشته نظم پذیرفت. الهی بحرمت آن شفیع المذنبین سرچشمه صدق و صفا سید اولاد آدم محمد [مصطفی]
انجام: ۱: بمحض فضل تو امیدوارم ×× تو خود فرموده ای آموزگارم
۲: الهی بحرمت آن مطلع انوار فیوضات ایزد سبحان ... شیخ عثمان قدس سره.
[دنا ۱۸۳/۶ (۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۱۷۴/۳]

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۳/۳**
آغاز و انجام: برابر۲
با عنوان مشایخ نقشبندی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ(۸۰-۸۴)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۳]
۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۳/۱۰**
آغاز و انجام: برابر۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ(۱۰۳-۱۰۷)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۴]
۳. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۲/۱**
آغاز: برابر۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹ سطر، قطع: پستی [الهیات مشهد: ف: ۲ - ۱۲۳]

← سلطان آباد عراق ⟵ احوالات قصبه آستانه سلطان آباد عراق

● **سلطان الانساب** / تاریخ ایران / فارسی
soltān-ol ansāb
داود اصفهانی، داود بن عبدالله، ۱۰۶۵ - ۱۱۳۳ قمری
dāvūd-e esfahānī, dāvūd ebn-e ʻabd-ol-lāh (1655 -

1721)
نژادنامه منظوم صفویان است تا پیامبر، و نیز سرگذشت نیاکان آن شاه و برخی رویدادهای بزرگ روزگار آنان، در قالب مثنوی. سراینده از نزدیکان شاه سلطان حسین (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق) بوده است. وی در دیباچه می‌گوید: این پادشاه مرا برای مقام صدر الصدوری دعوت کرد نپذیرفتم، چند سالی تولیت آستانه مشهد را پذیرفتم و چندین سال در آنجا کار کردم. (احمد منزوی)
آغاز: بسمله، بنام انکه آدم را نسب داد ×× بنطق از کاینات او را حسب داد
انجام: که قبل از آنکه او آمد ببطحا ×× خزاعه داشته سنگی در آنجا
[دنا ۱۸۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۹۸۵/۲ و ۲۱۷۹/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۵۴
آغاز: بسمله، بنام انکه آدم را نسب داد ×× بنطق از کاینات او را حسب داد؛ **انجام:** که قبل از آنکه او آمد ببطحا ×× خزاعه داشته سنگی در آنجا
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (محتملاً)، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۱۳۶گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه:۱۵×۲۵سم [ف: ۵ - ۴۷۳]

← سلطان التواریخ ⟵ تاریخ دولت عثمانی

● **سلطان الحکایات** / تاریخ / فارسی
soltān-ol hekāyāt
لال جی پرستیل برشاد، ق۱۳ قمری
lāl jī prestīl boršād (- 19c)
اهدا به: ملکه هندوستان
تاریخ تألیف: ۱۲۷۰ق
آورده از زمان برهان الملک سعادت خان تا واجد علی شاه. با ماده تاریخ تألیف در پایان از پناه علی واثق و ثروت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۰
خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه سید ابوجعفر تعلقه دار سردار پور در ۱۳۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: گالینگور، ۱۴۸گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [سنا: ف: ۲ - ۳۱]

← سلطان العلماء ⟵ گفتاری از سلطان العلماء
← سلطانعلی بن امام باقر ⟵ تاریخ سلطانعلی بن امام باقر علیه السلام

● **السلطان المبین لمعرفة اصول الدین** / کلام و اعتقادات / عربی
as-sulṭān-ul-mubīn li-ma‘rifat-i usūl-id dīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۷/۴
خط: نسخ، کا: علی بن عباس بحرانی، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۵]

● **السلطان المبین لمعرفة دعاة الدین** / کلام و اعتقادات / عربی
as-sulṭān-ul mubīn li-ma‘rifat-i du‘āt-id dīn
اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765 - 1817)
در بیان حدود دین اسلام و مذهب حق و اینکه باید آن را در اخبار ائمه معصومین علیهم السلام یافت نه در ظنون اجتهادی و گفته‌های مجتهدین، و در حقیقت ردی است بر طریقه مجتهدین و اثبات طریقه اخباریین.
آغاز: بسملة، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی، اما بعد، فهذه رسالة سلطان مبین لمعرفة دعاة الدین و لتعرفن بناه بعد حین، إن قیل: ما الواجب الاول؟ قلنا: ما لایحصل الدین الا به فان الغایة النجاة ...

۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۵۰/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** سادساً: و اتصال الإمام و هو حجة الله الأکبر نبیاً کان أو رسولاً أو وصیاً و خلیفة بالله تعالی؛ سابعاً: ألا الی الله تصیر الأمور قال علیه السلام: شیعتنا آخذون ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۷ر-۱۸پ)، ۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه:۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۹ - ۶۰۶]
۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۲۳/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و انک لا تخلی ارضک من حجة لک علی خلقک ظاهر لیس بالمطاع ...
خط: نسخ، کا: یاد علی بن ممتاز علی حسنی باره‌ای، تا: چهارشنبه ۱۰ رجب ۱۲۳۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۴۱ر-۴۵پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۷ - ۱۹۳]
۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۸۷**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فیما ذکرنا کفایه و بلاغ انتهی
خط: نسخ، کا: لاهیجانی، محمد بن محمد، تا: ۱۳۴۷ق [رایانه]

← سلطان محمود غزنوی ⟵ کیفیت قصه سلطان محمود غزنوی

● **السلطان المفرج عن أهل الایمان** / حدیث / عربی
as-sulṭān-ul mufarij-u ‘an ahl-il īmān

نسابه، علی بن عبدالکریم، – ۸۰۰؟ قمری
nassābe, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-karīm (- 1398)
در اخبار و قصص کسانی که حضرت حجت (ع) را درک کرده و دیده اند.
[الذریعة ۲۱۷/۱۲–۲۱۸]

چاپ: این رساله با عنوان «السلطان المفرج عن أهل الایمان [فیمن رأی صاحب الزمان (عج)]» با تحقیق شیخ قیس العطار در ضمن سلسله مصادر بحارالأنوار به چاپ رسیده و در مقدمه تحقیق درباره رساله و مؤلف آن بحث شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱/۶

آغاز: بسمله. أیضاً نبذة منتقاة من کتاب السلطان المفرج عن أهل الایمان تألیف السید العالم الکامل الفاضل بهاء الملة و الدین علی بن عبدالحمید و هو منقول من خطه فمن ذلک ما اشتهر و ذاع؛

انجام: و أتی السید بأشیاء فی آخر الحکایة حذفت لعدم الحاجة الیها هذا آخر ما وجد منقولاً من خط سید علی بن عبدالحمید تغمده الله برحمته و أسکنه بحبوحة جنته آمین و الحمدلله و حده و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و الطاهرین أجمعین.

نسخه اصل: ملک، شماره‌های ۵۴۲۹ و ۲۸۱۷ و ۲۲۶۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۹۶ق [عکسی ف: ۳ – ۲۷۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۴۸/۲

آغاز: ایضا نبذة منتقاة من کتاب السلطان المفرح [کذا] عن اهل الایمان تألیف السید ... و هو منقول من خطه فمن ذلک ما اشهر [کذا]

نسخه اصل: کتابخانه ملک ش ۲۲۶۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۴۰گ(۴۹–۸۸) [عکسی ف: ۲ – ۲۸۴]

← سلطان نامه ⩾ نه سپهر

● **سلطان نامه** / داستان / فارسی

soltān-nāme

موسوی سرابی، مصطفی قلی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
mūsavī sarābī ‹mostafā qolī ben mohammad hasan (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۱ تا ۱۲۶۹ق؛ محل تألیف: سراب

ساخته به نام محمد شاه قاجار و شاه زاده محمد رحیم میرزا در زمان فرمانروایی قهرمان میرزا در تبریز. مؤلف به نگارش تاریخ قاجار به نام محمد رحیم میرزا هم می‌پرداخته است، به نثر و نظم بسیار شیرین و اصل آن داستانی است منظوم به نام قضیه عهد انوشیروان که از یونانی به عربی آمده (؟) و در زمان محمود غزنوی فارسی شده و او آن را به نام سلطان حسین میرزا به نثر در آورده، گویا طوطی نامه مانند است. در آن از فرخ روز یاد می‌شود که به کشمیر می‌رود و از ناصرالدین اتابیک. داستان مال‌داری است یونانی که به ایران آمده و در اصفهان مانده و دختری گرفته است.

آغاز: بعد از حمد خدا و نعت پیمبران راهنما و درود خاتم الأنبیا و سید الأصفیا محمد المصطفی علیه من الصلوة ازکاها و من التحیات انماها مادام الأثنان زوجاً و النیران یدوران حضیضاً و اوجاً مکشوف رأی مورخان اوضاع روزگار و محدثان احوال لیل و نهار میدارد

انجام: و درویش را بوثاق پادشاهانه رسانیدند: چو درویش شاهزاده را دید و گفت ×× منم چاره فرمای درد نهفت. کنیزک ایقان باجابت مسئلت خود که بدرگاه عزت کرده بود نمود و شکر الهی را بجا آورده که آنهمه زحمت او در راه حفظ عصمت خواجه خود بهدر نرفت و کوشش و اهتمام او در ینباب ضایع و عبث نگشت

[دنا ۱۸۳/۶؛ نسخه‌ها منزوی ۳۷۲۱؛ فهرستواره منزوی ۴۲۳/۱]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۹ق؛ با تاریخ قاجار از مؤلف نسخه در یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۱۲۵گ، ۲۰ سطر، اندازه:۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۲ – ۸۳۳]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۷۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۸۴گ، ۲۰ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [نشریه: ۳ – ۱۸۷]

● **سلطان الواعظین** / فلسفه، تراجم / فارسی

soltān-ol-vā‘ezīn

تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۳۴/۹

بندی به نثر درباره سلطان الواعظین؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ – ۶۴۴]

← سلطانها و خلفاء ⩾ تاریخ

● **سلطانیه = دوازده مقام** / موسیقی / فارسی

soltānīye = davāzdah maqām

کوکبی، نجم الدین، ق۱۰ قمری
kowkabī, najm-od-dīn (- 16c)

شامل دوازده «مقام» و یک «خاتمه»: مقام ۱. شرف علم موسیقی؛ ۲. بیان معنی موسیقی و نغمتین؛ ۳. تعریف نغمه؛ ۴. تعریف بعد و جنس و جمع و ملایمت و منافرت آن؛ ۵. بیان پرده‌های اصلی که ۱۲ بیت است؛ ۶. نسبت آوازها و شعبات؛ ۷. بیان مرکبات؛ ۸.

تعریف نقره، تعریف ماهیت حروف؛ ۹. تعریف ایقاع؛ ۱۰. ادوار الضرب؛ ۱۱. تقسیم تصنیف اضافی که به حسب اجزاء از هم ممتازند؛ ۱۲. اقسامی که بر حسب اصول از هم ممتازند؛ خاتمه در رعایت حالات و تعیین اوقات و تأثیر نغمات.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد حکیم کازسازی را که سازگار عشاق ... اما بعد، این سطری است مشتمل بر معرفت اجزا و ارکان تصنیف و احوال و عوارض آن مرتب بر دوازده مقام. مقام اول ...

انجام: و بیات و دو گاه و غزال و اوج نیز همین تأثیر دارد. و هو المؤثر، و الیه المصیر.

[نسخه‌های منزوی ۳۸۹۸/۵ با عنوان سلطانیه؛ دنا ۱۸۴/۶؛ بهجة الروح: ۳۸۸۸]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۰۰/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ در «جنگ مرتضی قلیخان شاملو»؛ ۸ص (۲۳۰-۲۳۷) [ف: ۳ - ۱۷۴]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۶۲-۴/۳۲

آغاز: بسمله برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد امین انصاری، تا: ۱۰۷۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۴ - ۲۳۱۶]

● سلطانیه = اجوبة مسائل فتحعلی شاه قاجار = افضلیة بعض الائمة علی بعض / کلام و اعتقادات / عربی

sulṭānīya = ajwibat-u masā'il-i fatḥ-'alī šāh-i qājār = afḍalīyat-u ba'ḍ-il a'immat-i 'alā ba'ḍ

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: دوشنبه غره صفر ۱۲۳۴ق؛ محل تألیف: کرمان

رساله‌ای در پاسخ فتحعلی شاه است که از شیخ می‌پرسد آیا امام عصر علیه السلام بر سایر ائمه معصومین جز امام علی و امام حسن و امام حسین علیهم السلام فضیلت دارد؟ شیخ در این رساله اثبات می‌کند که همه ائمه در رتبه یکسان‌اند و همه از یک نوراند.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... ان حضرة الجناب العالی الشأن الوثیق الامکان حاوی السلطنتین سلطنة العقل و الفهم.

انجام: و لا تفنی خزائنه و لا تقل عطاؤه، لا اله الا هو الیه المصیر، الی هنا انتهی الجواب لخدمة الحضرة المحترمة السلطانیة.

[الذریعة ۲۱۰/۵؛ فهرست مشایخ ۳۲/۲؛ دنا ۱۸۴/۶ (۲۳ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰/۲

آغاز: بسمله و به نستعین و هو ثقتی الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ... انه قد وردت علی من ناحیة الرفیعة السامیة و الجهة المنیعة العالیة؛ **انجام:** فعلی اجرامی و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ص (۶۴-۸۲)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۰]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۵۷/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۰گ (۱۱۵پ-۱۲۴ر)، اندازه: ۱۲× ۱۹/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۷]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد بن محمد جعفر گلپایگانی متخلص به کوکب؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۴۶]

۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۵۷/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین. فیقول العبد المسکین انه وردت علی من ناحیة الرفیعة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: - ۲۹۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اعرضنا لغموضها و لرجوع بعضها الی ما ذکر.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:پنج‌شنبه۲۷رمضان۱۲۲۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷سم [ف: ۴۱ - ۲۲۶]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عسکر بن محمد جواد طباطبایی، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۱۶گ (۲۵-۴۰)، اندازه:۱۰×۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۷۰

کا: عباسعلی، تا: ۱۲۳۸ق [الفبائی: - ۱۷۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۲۷

آغاز: بسمله، حمد له اما بعد فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین احسائی انه وردت علی من ناحیة؛ **انجام:** و اما انا فان افتریته فعلی اجرامی لا حول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، کا: کاظمی، حسن، تا: ۱۲۳۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۳۲۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج روغنی مذهب، ۸گ (۲۹ر-۳۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۱۳۵]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۹/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... وردت علی من الناحیة الرفیعة السامیة والجهة المنیعة العالیة؛ **انجام:** و قد وقع الفراغ من تسوید هذه الاجوبة بما وفق الله سبحانه من التشریف بجواب الملک الاعظم خلد الله مدة دولته..

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج روغنی، ۵گ(۳۷پ-۴۱پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۱۴سم [ف: ۳ - ۱۳۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۴۵/۱۹

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد، فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسایی انه قد وردت علی من ناحیة ... السلطان فتحعلیشاه شد الله عضده؛ **انجام:** بقلم منشأها العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسایی حامداً مصلیاً مستغفراً

کاتب:محمد بن علی گنجوی تبریزی،تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۵گ (۱۷۲-۱۷۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۵۲]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۶۹/۱ و ۲۶۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۴۱۸] و [عکسی ف: ۷ - ۲۹۳]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۲۹/۴ و ۲۱۸۰/۴

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... انه قد وردت علی من ناحیة الرفیعة السامیة و الجهة المنیعة العالیة؛ **انجام:** و اما انا فان افتریته فعلی اجرامی لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۴۰ق، جا: کربلا؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۴۳پ-۵۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۶۷] و [عکسی ف: ۶ - ۲۲۶]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۹۷/۹-۱۹/۱۲۷

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... فیقول العبد المسکین احمدبن زین الدین الاحسائی ان حضرت الجناب العالی الشأن ... الخاقان السلطان فتحعلی شاه؛ **انجام:** انتهی الجواب لخدمة الخضرة المحترمة السلطانیة مد الله ذلک الظل الظلیل علی البلاد ورحم ببقائه العباد.

خط: نسخ، کا: حسنعلی بن ملامراد، تا: جمعه ۸ جمادی الاول ۱۲۴۱؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۰۴]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۴/۲۰

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین، و بعد فیقال العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی و ردت علی من ناحیة الرفیعة؛ **انجام:** و اما انا فان افتریته فعلی اجرامی، لاحول و لاقوة الا بالله ... وقع الفراغ من تسوید هذه الاجوبة ... بجواب سوال الملک الاعظم ... تمت فی ۱۲۴۴

خط: نسخ، کا: مرتضی بن احمد حسینی گیلانی، تا: ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۵گ (۱۴۵ر-۱۴۹ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی اصغر قاینی، تا: ۱۲۵۵ق؛ مصحح، با عبارت «بلغ قبالاً» مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۰۶ر-۱۱۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۳ - ۴۱۹]

۱۷. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۵۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی حسین بیرجندی، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۱۹گ (۵۸پ-۷۶ر) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۵۹]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۳/۵

آغاز: الحمدالله رب العالمین ... اما بعد، فیقول العبد المسکین ... انه وردت علی من الناحیة الرفیعة السامیة ... الخاقان بن الخاقان بن الخاقان، السلطان فتح علی شاه ... مسئلة جرت علی الخاطر العاطر؛ **انجام:** فلا یکذب بما لا یحیط به علما و لما یأته تأویله و اما أنا ان افتریته فعلی اجرامی، و لا حول و لا قوة الا بالله لعلی العظیم

خط: نسخ، کا: علی بن عباس بن علی کرزکانی بحرانی، تا: ۱۲۷۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۹۴-۲۰۱)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴۰ - ۱۷۹]

۱۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۵/۵

آغاز: برابر؛**انجام:** لمثل هذا فلیعمل العاملون و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۱۳گ (۸۱پ-۹۳پ)، اندازه: ۱۵/۵ × ۲۱/۵سم [مؤید: ۱ - ۱۳۸]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۳۷/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۹۷ر-۱۰۲پ)، اندازه:۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۳۴۲]

۲۱. همدان؛ سیرلو، حمید؛ شماره نسخه:۱۲/۱۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۶۵پ-۷۷پ) [رشت و همدان: ف: - ۱۷۱۰]

۲۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۹گ (۵۲پ-۶۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۲]

۲۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۹۲/۶

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، قطع: خشتی [ف: - ۲۹۶]

۲۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۸۳پ-۹۳پ)، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۸۰]

۲۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۹۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، بی‌تا، جا: نجف اشرف؛ پس از آن جواب سوال آخوند ملا رشید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۹۷پ-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۷۷]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۳۱/۴

خط: نسخ، کا: رضا انجدانی، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳-۱۳۸]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۵۱/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این رساله احادیثی از پیامبر ائمه اطهار در نکوهش تارک الصلوة و بیان حال مؤمن در دنیا و ... آمده است همچنین حکایاتی به فارسی و عربی در مسائل عرفانی و اخلاقی ذکر شده، پس از آن در برگ ۱۴۲ کاتب تاریخ وفات بعضی مجتهدان و عدد و اسامی مصنفات ایشان را می‌آورد، رساله با بیان فصلی در اقسام و احکام علم با دستور زبان عربی، و شرط خیار در نکاح، تا برگ ۱۵۱پ ادامه و خاتمه می‌یابد؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱ص (۱۰۱-۱۵۱)، ۱۱ سطر [ف: ۱۱ - ۱۹۳]

● **سلطانیه** / فقه / فارسی

soltānīye

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

به خواهش: فتحعلی شاه قاجار

مجموعه‌ای از احکام واجبات نماز و طهارت و شک و سهوهای نماز. کاتب عنوان رساله را چنین آورده «رساله سلطانیه من کلام حاجی سید محمد باقر سلمه الله تعالی».

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۳۰/۲

آغاز: احمد الله الاول و الاخر و طیب التعقیب و الصلوة علی الذکر الداعی الیه و خلیفته علی ... اما بعد بدانکه این اجمالیست از تفصیل احکام واجبه و مستحبه طهارت و صلواة؛ **انجام:** و در مختصر به همین قدر از واجب و مستحب و احکام ضروریه کفایت وقت خداوند حسن ظن و پرهیزکاری از خطا و زلل عاقبت روزی کند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۱]

● **سلطانیه = نبوت خاصه و ولایت** / کلام و اعتقادات / فارسی

soltānīye = nabovvat-e xāsse va velāyat

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۳ جمادی الاول ۱۲۷۴ق

رساله‌ای در یک «مقدمه» و دو «بحث» و یک «خاتمه»: بحث ۱. اثبات نبوت عامه و خاصه؛ بحث ۲. اثبات امامت ائمه اثنی عشر سلام الله علیهم؛ خاتمه در اثبات وجود و بقای حضرت بقیة الله عجل الله فرجه.

آغاز: بسمله. شکر و سپاس برون از حصر و حد یگانه خداوند بیمانندیرا سزد که چون نیستی را جلوه هستی داد. بداد و کرم عالم را پایه محکم نهاد. و گروهی ازخلق را که صفوه ایجادند **انجام:** و ما راتوفیق شکر این نعمت و دعا گوئی این دولت عطا فرمایدتا به مقتضای لئن شکرتم لازیدنکم عطوفت و رحمت ظل اللهی برحق و اهل حق افزون و مرحمت و مکرمت سرکار ... فارغ شد از تصنیف این کتاب مستطاب ...

چاپ: ایران، تبریز، ۱۲۷۸ق، سنگی، ۲۲۳ص؛ هند، بمبئی، ۱۲۷۷ق، سنگی، وزیری، ۲۲۳ص؛ ایران، کرمان، ۱۲۸۳ق؛ ایران، سنگی، رقعی، ۱۹۲ص

[الذریعة ۲۱۸/۱۲؛ دنا ۱۸۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰/۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ واقف: دکتر علی شاملو؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۰۳-۱۳/۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد صادق شیرازی، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۲۷۶ق؛ در آخر نسخه غزلی از طلوعی تهرانی تحریر شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۱۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: ۲۴ صفر ۱۲۸۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹ - ۱۰۵]

۴. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۶۹]

● **سلطانیه** / شعر / فارسی

soltānīye

مینا شیرازی، سلطان علیخان، - ۱۳۰۲ قمری

mīnā šīrāzī, soltān-ʻalī-xān (- 1885)

به نظم با دیباچه منثور، در ستایش شاهزاده حسام السلطنه سلطان مراد میرزا (۱۲۳۳-۱۳۰۰ق) که آن را پس از سرودن مرادیه و حسامیه ساخته و آن قصیده‌ای است دارای ۲۷۱ بیت با چند گونه صنعت در مدح حسام السلطنه با دیباچه‌ای در شش شکل در بحور و اوزان شعری، شعرهای دیگری هم به وزن‌های مختلف از سراینده در آن هست.

آغاز: شکر و سپاس بی قیاس خداوندی را سزا است که فرد و بی همتا است ... اما بعد در زمان دولت شاهنشاه جهان خسرو کشورشان؛

انجام: در مدحت شه به اول فروردین ××کردم غزلی ز خواجه

حافظ تضمین / چون دست رسم به حضرت شاه نبود ×× دادم به یکی زپرده داران امین
[دنا ۱۸۴/۶؛ منزوی ۲۹۲۰]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۰۲/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: خشتی [نشریه: ۷ – ۲۵۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یک پیشانی و یک سرلوح، با غزل‌هایی از سراینده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۶سم [ف: ۳ – ۴۷۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یک سرلوح، مجدول زرین؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن سرخ، ۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۵/۸سم [ف: ۳ – ۴۷۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۵/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با حاشیه و دیباجه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶ص (۲۲۵–۲۵۰)، ابعاد متن: ۱۰×۱۴، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۲ – ۷۰]

● **سلطانیه** / فقه / فارسی

soltānīye

سید بحرینی، ق۱۴ قمری

seyyed-e bahreynī (- 20c)

سید بحرینی در سال ۱۲۸۹ق به تبریز می‌رود و در آنجا با مظفرالدین شاه آشنا می‌شود و محتملاً در جزء ملتزمان رکاب او قرار می‌گیرد. بعدها روزی که مظفرالدین شاه در کاخ صاحبقرانیه مجلسی تشکیل می‌دهد و در آن مجلس سخن از پاکی و نجاست اهل کتاب به میان می‌آید و سرانجام بحث به آیه «و طعام الذین اوتوا الکتاب حل لکم و طعامکم حل لهم ...» می‌کشد، شاه از سید می‌خواهد که در این مورد رساله‌ای تألیف کند. او این رساله را در طهارت مشروط اهل کتاب می‌پردازد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۴۱
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب فیکون للعالمین نذیراً؛ **انجام:** خبائث و قذرات معاصی و اخلاق رذیله را از وجود و نفوس مقدمه شیعه شسته نموده و پاک نماید. و قد تمت هذا الرسالة الشریفه السلطانیة در روز یک‌شنبه بیست و هشتم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۱۵.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۳۱۵ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۵گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۴۸]

← سلطنة الشخص علی غیره ⩾ الحق و الحکم
← سلطنت ⩾ آداب سلطنت

● **سلطنت** / کلام و اعتقادات / فارسی

saltanat

ناجی، محمد یوسف، ق۱۲ قمری

nājī, mohammad yūsof (- 18c)

تاریخ تألیف: دوازدهم محرم ۱۱۲۷ق

عده‌ای از مردم در عصر مؤلف عقیده‌شان بر این بود که پادشاهی و سلطنت خدادادی نیست؛ بلکه هر کس به زور و قدرت آن را به دست آورد پادشاه است. مؤلف در رد عقیده این عده رساله حاضر را پرداخته و در آن با استناد به آیات و روایات اثبات می‌کند که ولایت و سلطنت مخصوص حضرت پیامبر و ائمه معصومین و مؤمنان می‌باشد. نثر رساله، مغشوش و از لحاظ ادبی در سطح خیلی پایینی است. مؤلف در اواخر دوره سلطنت صفویان این رساله را نوشته و در آن نام هیچ شاهی را نیاورده و در پایان رساله فقط به دعا نمودن به شاه، بدون آوردن نامش اکتفا نموده است.

آغاز: الحمدلله المالک الملک و مجری الفلک للعالمین و صلی الله علی محمد المصطفی و علی المرتضی و آلهما الطاهرین و بعد بر ضمائر اولی الالباب و ابصار و صاحبان فطرت و افکار مخفی نماند که چون از بعضی اخوان دین شنید مکرر که پادشاهی را خدا نمی‌دهد و خدا را دخلی نیست بلکه محض جبر و غلبه است بنابر به خاطر حقیر کثیر التقصیر محمد یوسف ملقب به ناجی وسع سعی نمود که شاید این معلوم شود از قول خدا و رسول و ائمه هدی و لهذا مبادرت نموده عرض می‌نماید
انجام: به تاریخ دوازدهم شهر محرم الحرام سنه ۱۱۲۷ از هجرت اتمام پذیرفت از دست مؤلف و الحمدلله علی اتمامه اولاً و آخراً.
[دنا ۱۸۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۶۴/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۷۱
آغاز: الحمدلله المالک الملک و مجری الفلک للعالمین و صلی الله علی محمد المصطفی و علی المرتضی و آلهما الطاهرین و بعد بر ضمائر اولی الالباب و ابصار و صاحبان فطرت و افکار مخفی نماند که چون از بعضی اخوان دین شنید مکرر که پادشاهی را خدا نمی‌دهد و خدا را دخلی نیست بلکه محض جبر و غلبه است بنابر به خاطر حقیر کثیرالتقصیر محمد یوسف ملقب به ناجی وسع سعی نمود که شاید این معلوم شود از قول خدا و رسول و ائمه هدی و لهذا مبادرت نموده عرض می‌نماید؛ **انجام:** به تاریخ دوازدهم شهر محرم الحرام سنه ۱۱۲۷ از هجرت اتمام پذیرفت از دست مؤلف و الحمدلله علی اتمامه اولاً و آخراً.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۱۱۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۵ – ۳۵۸]

● **سلطنت انگلستان** / حکومت و سیاست / فارسی
saltanat-e engelestān
ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری
malkam (1834 - 1908)
در تاریخ انگلستان و قوانین جاری در آن و بیان مقامات دولتی و آلات جنگی و غیره در دوازده فصل تا زمان سلطنت ویکتوریا دخبر ادوارد دیوک کنت. این کتاب از انگلیسی به فارسی ترجمه شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۴۵/۱
آغاز: قرار سلطنت انگلستان سلطنت محدودی و موروثی است و اگر اولاد ذکور نباشد دختر؛ **انجام:** مطابق ۱۲۸۴ هجری و توپهای آن‌ها و عملیه جات آن‌ها از قرار صورتی است که کذکر می‌شود
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج یشمی، ۵۵گ (۱ر-۵۵پ)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۴۱]

● **سلطنت ناصرالدین شاه** / تاریخ ایران / فارسی
saltanat-e nāser-od-dīn šāh
شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، - ۱۳۰۵ قمری
šarīf-e nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad hādī (- 1888)
رساله حاضر در مشروعیت بخشیدن به حکومت و وجوب آن و در واقع تأیید حکومت ناصرالدین شاه است که به سفارش برخی از دولتیان آن را نگاشته است و در پایان در مدح او قصیده‌ای بلند سروده و به آن افزوده و خطبه‌ای به عربی در تهنیت سلطنت ناصرالدین شاه.
آغاز: بسمله. رساله ایست که در وجوب سلطنت بر سر کار اعلی حضرت قدر قدرت کیهان بسطت کیوان رفعت شاهنشاه. بسمله. الحمدلله و سلامه علی عباده الذین اصطفی. و بعد چون از جانب امنای دولت ...
چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم، به کوشش علیرضا دستگردی، ۱۳۷۷ش
[دنا ۱۸۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۹۸۵/۲ و ۶۸۰/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۵۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: علی نایینی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۱ق؛ با یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۳۳گ، اندازه: ۱۳/۸۸×۲۲سم [ف: ۳ - ۴۷۶]

● **سلطنت و استیلای خوف و وحشت در ایران** / حکومت و سیاست / فارسی
saltanat va estīlā-ye xawf va vahšt dar īrān
جمال الدین اسدآبادی، ۱۲۵۴ - ۱۳۱۴ قمری
jamāl-od-dīn-e asadābādī (1838 - 1897)
رساله‌ای است که مؤلف به درخواست هانری حاویس درباره سلطنت ایران و استیلای خوف و وحشت در این مملکت و کمی و کاستی‌های آن در باب زراعت و ظلم به مردم و غیره را به زبان فرانسوی نوشته و به دربار ملکه انگلیس فرستاده است. در ابتدای این رساله شرح حال مختصری از مؤلف و سفرهای او به شهرها و کشورهای مختلف آمده است.
آغاز: شخص معروف پلتیک دان که مدرس و خطیب بزرگ است و استعداد آن دارد که اصلاح وضع بمیان آرد مطلبی به عنوان سلطنت و استیلای وحشت ...
[دنا ۱۸۵/۶]

۱. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۴۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بهتر از وضع حالیه خواهد بود ملت ایران چیزی که می‌خواهد تغییر است. شیخ ...
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۸ص (۴۰-۵۸)، ۱۹ سطر(۹×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۸۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۰۴/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۴/۱۱
آغاز: مملکت من بحالت خرابی افتاده است و از جمعیت مملکت ایران کاسته شده. کارهایی که متعلق به زراعت و آبادانی است خراب شده؛ **انجام:** مبنی بر این است که تغییر در وضع حکومت ایران حاصل شود یا پادشاه ایران معزول گردد. سید جمال الدین ۱۳۱
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: خطدار جدید، جلد: مقوایی با روکش مخمل بنفش مذهب، ۳۵ص (۲۰۵-۲۳۹)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۰/۶سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۹۷]

← السلف ⟵ کتاب السلف

● **سلک البیان فی کشف مشکلات القرآن = ایضاح مشکلات القرآن = حل مشکلات القرآن** / علوم قرآن / فارسی
selk-ol bayān fī kašf-e moškelāt-el qor'ān = īzāh-o moškelāt-el qor'ān = hall-o moškelāt-el qor'ān
استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری
estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)
در این رساله کلمات مشکله از سوره‌های قرانی را که بر بعضی

مشتبه شده یا احتمال اشتباه در آن می‌رود به ترتیب سوره‌های قرآن توضیح داده شده و ضبط حرکات اعرابی آن کلمات را مشخص نموده است.
آغاز: بسمله، الحمد لله علی نواله و الصلوة و السلام علی رسوله و آله اما بعد پس میگوید خادم شرع انور محمد جعفر که این رساله‌ای است در اصلاح کلمات قرآنیه که بعضی بر بعضی مشتبه میشود و یا احتمال اشتباه میرود بترتیب سورة قرانیه ازجهت حل اشکال ایراد شد. سوره الحمد مالك یوم الدین الف مالك را احدی اماله نکرده است ...
انجام: الاولی ملك الناس بفتح میم و کسر لام و کاف، الثانیة من الجنة بکسر جیم است.
چاپ: ضمن گنجینه بهارستان، بخش علوم قرآنی و روائی-۱، مسلسل ۳، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۰ش، با تصحیح سید مهدی جهرمی؛ به اهتمام ملك الكتاب، بمبئی، ۱۳۰۹ق، با عنوان «سلك بیان»؛ تهران، ۱۳۱۱ق، به همراه رساله تجویدی دیگری از محمد بن میر سید شریف جرجانی
[الذریعة ۴۹۹/۲ و ۲۱۹/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۶/۱؛ دنا ۱۸۶/۶ (۲۲ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۰۳/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** بدون تشدید.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ص (۱۴۵-۱۵۷)، ۱۵ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۴ - ۳۶۴۸]
۲. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱
کا: محمد تقی کاشانی، تا: ۱۲۵۰ق [نشریه: ۷ - ۷۴۹]
۳. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۴۶/۱
آغاز: الحمدلله المتعالی بکمال ذاته عن حجل عرایس افکار ابکار الناظرین الناس بجمال صفاته لا فی آثاره علی عذرا العذراء؛
انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن استاد حسین حداد، تا: ۱۲۵۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف مخ: - ۲۲]
۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۴۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هشتم یوم لاتجزی بفتح تاء وکسر زاء نهم ثم اضطر هم بدون این که
حدود ده سطر از این رساله بیشتر نوشته نشده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ شوال ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ با صورت اجازه جواز عمل به این رساله به خط و امضاء میرزای شیرازی، محشی از میرزای شیرازی و شیخ مرتضی انصاری؛ کاغذ: کاهی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸-۲۳ سطر (۸-۸/۵ ×۵/ ۱۵-۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۲۷]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۵۶/۳
آغاز و انجام: برابر
کا: سید رضا موسوی، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مذهب،۱۱گ(۱۴۶-۱۵۶)،اندازه:۱۵×۲۱/۱سم[ف:۱۲-۲۷۸]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۳۵/۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نسخ، کا: فتحعلی،تا:یک‌شنبه۱۳رمضان۱۲۶۷ق؛مصحح؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱پ-۲۲ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۴]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: شکرالله، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: نخودی و آبی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۲سم [ف: ۲۳ - ۱۰۵]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۸۳/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الجنة بکسر جیم و فتح نون مشدده.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ شوال ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۷گ (۷۷ر-۸۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۹۲]
۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۷۴
خط: نسخ، کا: آقا بابا بن کربالیی مهدی، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان ۱۲۸۲ق؛ واقف: ابوالقاسم رازانی، مهر ۱۳۵۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه سورمه‌ای، ۱۹گ، ۱۲ سطر، اندازه:۱۰×۱۵سم [ف: ۲۳ - ۱۰۶]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۴۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: مقوایی با روکش مشمع قرمز، ۴۷ص(۲-۴۸)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۴۵۹]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۶۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی فرزند ملاعبدالحسینی، تا: ۱۲۸۸ق، جا: برآغوش همدان؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲گ (۲۴-۳۵)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۰ - ۱۲۰]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن میرزا علی کردستانی، تا: پنج‌شنبه ذیحجه ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۳ص (۱۳۳-۱۴۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۵ - ۸۹]
۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۳۸/۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ رجب ۱۲۹۲ق؛ مهر: «عبده الراجی عبدالحسین ۱۲۵۵ ق»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۸گ (۲پ-۱۹ر)، ۱۵سطر(۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۴۷]
۱۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۶۴۳۷/۲
آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد ابراهیم گوهری، تا: ۱۲۹۳ق؛ از روی نسخه چاپی در ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۹۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۳گ (۲۳ر-۳۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۳۹۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن آخوند ملا عبدالحسین بن آخوند ملا محمود، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای،۶۸ص(۱-۶۸)،۱۱سطر،اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۳۴]

۱۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۴

آغاز: برابر ؛ **انجام:** سوره التوبة فيها سبع كلمات و آتوا الزكوة بفتح تاء و ضم واو با اشباع دوم

خط: نستعلیق، کا: احتمالا محمد پسر صارم لشگر قزوینی، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۳ص(۳۴-۳۶)، [ف: ۲ - ۲۹۳]

۱۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۹۷/۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۳۰۱ق، جا: گرگان؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۵گ(۴۵پ-۵۹ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۷۴]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۱۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الجنه بکسر جیم است و از جن است نه بفتح جیم که بمعنی بهشت است.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۳۵۱]

۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۳۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۳۲۲ق؛ ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۴ - ۱۶۱۲]

۲۰. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه:۵۳/۶

خط: نستعلیق، کا: علی محمد بن ملا سیف علی کاشانی، تا: دوشنبه ۲ جمادی الثانی ۱۳۴۵ق؛ جلد: تیماج کرمی، ۱۰گ(۸۳پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۵۰]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۰/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** از جهت حل اشکال ایراد شد

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی اکبر کرمانی، تا: ۱۳۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج آلبالویی، ۳گ (۱۰۲-۱۰۴)، ابعاد متن: ۱۶×۲۸/۵، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۱۴۷]

۲۲. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۷۵/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷گ (۴۰پ-۶۶پ)، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: - ۵۰]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۹۸/۶

خط: نستعلیق، کا: کربلایی الله یار پسر الله ویردی خیاوی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۲۴۳-۲۶۰)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۵۴۵]

۲۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۰۸/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۳۲۱]

● سلك جواهر = سلك الجواهر و نصيب الفتيان /

لغت / عربی، فارسی

selk-e javāher = selk-ol javāher va nasīb-ol fetyān

انکوری، عبد الحمید بن عبد الرحمن، ق۸ قمری

ankūrī, ‘abd-ol-hamīd ebn-e ‘abd-or-rahmān (- 14c)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۷۵۷ق

فرهنگ منظوم عربی به فارسی است که مؤلف به پیروی از «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی و «نصیب الفتیان» حسام خویی سروده است که ابتدا پانصد بیت بوده و بعداً پنجاه بیت دیگر به آن افزوده؛ و قطعات آن ۳۵ است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی زین الانسان بالراس و الراس بالانسان وکرمهم علی سایر الاشیاء ...

انجام: مدا و کنه و شاو و غایت وحد و امد قصوی ×× قصاری و نهایت خاتمت چون عاقبت پایان / حمید این را بسال هفتصد و پنجاه و هفت اندر ×× بپایانش رسانیدی بعون خالق یزدان

[کشف الظنون ۹۹۷/۲؛ فرهنگنامه‌های عربی به فارسی ص ۱۶۲؛ الاوقاف العامة الموصلی ۱۷۳/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۷۵/۱-ف

کا: عبدالله امامی، تا: ۸۵۷ق [فیلمها ف: ۳ - ۲۵]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۶۰/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جمال الدین، تا: با تاریخ ۸۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۳ص(۲۸۴-۳۷۶)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۳۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۷/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۹۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۱۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹ و ۱۰؛ جلد: تیماج زرد، ۲۸گ (۳۷پ-۶۴پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۸۳]

۴. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق [میراث اسلامی: ۵ – ۶۰۳]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۳۷–ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۶۳۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۸۴/۱

بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۱گ (۱پ–۲۱پ)، ۱۸ سطر (۷×۱۵) [ف: ۱۷ – ۱۶۶]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۴۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد مستوفی [رایانه]

۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۲۰/۸

آغاز: بسمله. ظاهر المقر علی ذنوبه الکبیر، المعترف علی ذنوبه الکثیرة عبدالحمید بن عبدالرحمن الانکوری؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱گ (۱۹۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۳۵۱]

۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۷۶/۲

آغاز: ظاهره المقر علی ذنوبه الکبیرة المعترف علی ذنوبه الکثیرة الحمید بن عبدالرحمن الأنگوری ... الله خدا احد یکی دان ×× حی زنده رقیب چون نگهبان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۴۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵ [ف: ۲ – ۸۳۱]

← سلک الجواهر و نصیب الفتیان ⩽ قرآن کریم

← سلک الجواهر و نصیب الفتیان ⩽ سلک جواهر

● **سلک السلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

selk-os solūk

نخشبی، ضیاء الدین، – ۷۵۱ قمری

naxšabī, zīyā’-od-dīn (- 1351)

در بیان درویشی و سلوک است در یکصد و پنجاه و یک «سلک» با شواهدی از آیات و احادیث و داستان‌های عرفانی و ابیاتی از شعر که گویا از خود مؤلف باشد. در آغاز می‌گوید: «سخن ارباب عشق را با ترتیب چه کار مع هذا عاشق در کلام خود اگر چه ترتیب ظاهر را مراعات نکند اما ترتیبی که اصلی است البته آن را مراعات کند».

آغاز: حمدی که از عطر روایح او ارواح اولیا معطر گردد مر احدی را که اولیا او را غیر او کس نتواند شناخت

چاپ: دهلی، سنگی، ۱۳۲۹، وزیری، ۱۲۴ص

[نسخه‌های منزوی ۱۱۹۹؛ افغانستان ۱۴۰؛ دنا ۱۸۵/۶؛ ریحانة الادب ج ۱۷۱–۴؛ فهرستواره منزوی ۴۸۸/۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تشنگان بادیه ضلالت را شربت لطف خود نوشان بحق النبی الهاشمی و آله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۵ – ۹۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بر هنگان عالم جهالت را خلعت عمیمه ... بادیه ضلالت را شربت لطف خود نوشان بحق النبی ... و قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة المیمونة مسمی به سلک السلوک منتظم الثالی و الجواهر ... خواجه ضیاء الله نخشبی ... بعد الظهر روز دوشنبه بتاریخ ۲ شهر صفر ... ۱۰۲۲ در مقام برهانپور باتمام رسید ... نوشته بماند بخط سیاه نویسنده گردد بخاک تباه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲ صفر ۱۰۲۲ق، جا: برهانپور؛ کاغذ: هندی متوسط، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۱۶۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۱–ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 121 (بلوشه ۱۱۰)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن ملاعلی چشتی، تا: دوشنبه پایان صفر ۱۰۸۰ق؛ ۸۴گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۲ – ۳]

۴. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۷

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در مجموعه‌ای که رساله دیگر آن «غوث الاعظم» است [چند نسخه–ف: – ۱۰۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۹۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تشنگان بادیه ضلالت را شربت لطف خود نوشان بحق النبی الهاشمی و آله ...

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: غلام فروز، تا: ۲۹ ربیع الثانی ۱۱۱۹ق؛اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ماشی، ۸۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۵ – ۹۲]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۲۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از نسخه‌های محمد علی تربیت؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه پارچه سرخ، ۱۵۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۶سم [ف: ۳ – ۴۷۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۱۵/۱۰

دارای سلک ۱ تا سلک ۱۳۲؛ بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۳گ (۱۴۵پ–۱۵۷ر)، ۱۷ سطر (۹×۱۱/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۷ – ۴۳۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۲

خط: نستعلیق، کا: فرخ علی، تا: جمعه ۵ رجب ۱۲۳۷ق، جا: کول؛ مهر: کتابخانه سید ابوجعفر تعلقه دار سردار پور سنه ۱۳۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۴۸گ، ابعاد متن: ۱۰×۲۰، اندازه: ۲۰×۳۱سم [سنا: ف: ۲ – ۲۸]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۹۱

بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۷۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تشنگان بادیه ضلالت را شربت لطف خود نوشان

خط: نستعلیق، کا: قادر بن حسین حسنی ماهدشتی، تا: رجب ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۰گ (۲۵ر-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۸ - ۶۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۸۱ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۰۹/۸-عکس

نسخه اصل: کیمبریج، برون (۱۱)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۱]

● **سلک العین لاذهاب العین** / - عربی

silk-ul ‘ayn li-iḏhāb-il ‘ayn

صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶ - ۷۶۴ قمری

safadī, xalīl ebn-e ībak (1297 - 1363)

شرح و حواشی:

۱- نور العین فی شرح سلک العین = شرح التائیه؛ علوان، علی بن عطیه (۸۷۳-۹۳۶)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۴۸/۴/۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 4364 (ش ۱۰۸۹ فهرست)؛ بی‌کا، تا: ۹۴۱ق [فیلمها ف: ۲ - ۲۸۷]

● **سلک گهر** / - فارسی

selk-e gohar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۸۴/۶

عاصی؛ کا: غلام نبی عاصی، تا: ۱۱ ذیقعده سال یکم جلوس اشرف قرن ۱۲، جا: احمد نگر دکن هند؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ آن «سلک گهر» است؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۶۹۸]

● **سلم الارض و السماء** / - عربی

sullam-ol arḍ wa-s samā’

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۳۵/۵

آغاز: بسمله، حمدله، فهذه رسالتی فی براهین الثلاثة المسامة و السلم و التطبیق فی بیان تناهی الابعاد و سمیتها بسلم الارض و السماء

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن عبدالقادر تونی، تا: ذیحجه ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۵۴۵]

● **سلم الاصول** / اصول فقه / فارسی

sollam-ol osūl

امیر مازندرانی، محمد باقر بن محمد علی

amīr māzandarānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ‘alī

وابسته به: درة البهیة؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵-۱۲۱۲ق)

به دستور: سید محمد تقی بن امیر مومن قزوینی حسینی (-۱۲۷۰ ق)

رساله‌ای است متوسط در شرح و توضیح ارجوزه اصولیه منسوب به علامه بحرالعلوم موسوم به «الدرة البهیة».

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۸۰/۱

آغاز: چنین گوید احقرالعباد و افقر الطلاب الی رحمة ربه الغنی محمد باقر المرحوم؛ **انجام:** شرعیه مثل صوم و صلاة و ان از قبیل قیر و حدید و معادن است تمت.

خط: نستعلیق، کا: علی بن ...، تا: ۱۲۵۹ق؛ با دو اجازه روایت: ۱: اجازه بسیار مفصل در ۱۸ صفحه از سید عبدالله بن محمدرضا شبر کاظمی با ذکر ۵۰ تألیف از نامبرده به سید محمد تقی بن میر مومن حسینی قزوینی در رمضان ۱۲۴۰ ق، ۲. اجازه سید محمد تقی مزبور با خط مجیز به محمد باقر بن محمد علی مولی کاظم مقدس طبری در دوشنبه ۱۴ صفر ۱۲۶۳ در ۶ صفحه با مهر «افوض امری الی الله عبده تقی الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱۹ص(۳۴-۱۵۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۴۱]

← سلمان > خبر وفات سلمان
← سلمان فارسی > اسلام آوردن سلمان فارسی

● **سلمان فارسی و اصبغ بن نباته** / تراجم / عربی

salmān-e fārsī va asbaq ebn-e nobāta

رساله‌ای است در باب سلمان فارسی و اصبغ بن نباته.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۱۸/۹

آغاز: بسمله - لما امر الاصبغ ان یحمله الی المقابر - ان سلمان الفارسی کان ضعیفا؛ **انجام:** و جلس مع القوم الذین یتحدثون فلما بلغ الخبر الی معوية امر انبه - تمت.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۰ص، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۱۰]

● **سلمانیه** / متفرقه / فارسی

salmānīye

هزارجریبی، محمدکاظم بن محمدشفیع، -۱۲۳۴؟قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (- 1819)

رساله‌ای است در بیان فضایل حضرت سلمان رضی الله عنه با

استفاده از اخبار و تاریخ.
آغاز: بسمله حمدله و صلی الله علی خیر خلقه ... اما بعد چنین گوید بنده خاطی ابن محمد شفیع محمد کاظم هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که بهترین اعمال بعد از معرفت خداوند عالم و حجتهای او علیهم السلام ...
انجام: و چنین غلطها را می‌گویند و به آنها اعتقاد دارند چرا فکر نمی‌کنند و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم
[فهرستواره منزوی ۲۱۸۰/۳؛ الذریعة ۲۲۰/۱۲؛ دنا ۱۸۶/۶]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۰۷/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابن شیخ محمد ارومیه‌ای کربلایی، تا: پنج‌شنبه ذیقعده ۱۲۳۶ق؛ این نسخه پیش از این در مکتبه میرزای شیرازی بوده و صاحب الذریعة در آنجا این نسخه را دیده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۲۰۵پ–۲۱۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۲۶۹]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۰۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قبل از ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۲۶۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بنده خدا چه میکنی نماز بدون زکوه را
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **سلم الجنان = معراجیه** / شعر / فارسی

sollam-ol jenān = me'rājīye

جاوید، اکبر علی خان، ق۱۲ قمری

jāvīd, akbar 'alī xān (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۵ق
مثنوی مفصلی است که شاعر در آن معراج حضرت پیامبر (ص) را به نظم کشیده است او در اشعارش «جاوید» تخلص می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۳۳
آغاز: حمد خدا را که به ما داد جان ×× فهم عطا کرد و سخن گو زبان / کرد بکن نقش دو عالم پدید ×× دست بقا جیب عدم بر درید؛ **انجام:** بود نهان در اثرش این خبر ×× باد نثارش گهر و لعل تر / گوی بغلغل خبر دلپسند ×× وصل نبی شد بخدای بلند
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۹ شعبان ۱۲۰۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳۷ – ۵۱۹]

● **سلم الحساب** / ریاضیات

sollam-ol hesāb

طباطبائی یزدی، قطب الدین، ق۱۲ قمری

tabātabā'ī yazdī, qotb-od-dīn (- 18c)

از سید قطب الدین طباطبایی یزدی است که نخست جامع المؤلفات فی الحساب نامیده و سپس برگردانده به سلم الحساب و در پنج مقاله و چندین شکل: مقاله نخستین در ۵۰ و دومی ۵۴ و سومی ۱۸ و چهارمی ۱۲ و پنجمی ۱۲ روی هم ۱۴۶ شکل است. در صفحه عنوان به خط مؤلف نام‌های کتاب‌های حساب دیده می‌شود: حاوی، غنیة الحساب، قوام الحساب، جعفریة الحساب، شمسیة الحساب که شرح‌ها دارد، وسیله که شرح‌ها دارد، معونه، لباب الحساب، مفتاح الحساب غیاث الدین جمشید کاشی، عیون الحساب مولانا محمد باقر یزدی. نام مؤلف در هامش نسخه در برخی از جاها آمده و تاریخ تألیف آن هم از همین جاها بر می‌آید که در نزدیکی‌های ۱۱۳۰ تا ۱۱۳۴ بوده است. در آن از عیون الحساب یزدی و کتاب بدیع استاد خود فاضل کرخی نقل کرده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۹
خط:نسخ،کاتب=مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ خط خورده و به حاشیه رفته است، مؤلف در پایان زایجه و تاریخ تولد فرزندش محمد کاظم بن میرزا عبدالله به نام بی بی زینب در ۷ جمادی الثانی ۱۱۲۹ (= ۲۹ خرداد جلالی۶۳۹) را نوشته؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۰۹گ، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸ – ۴۱۴]

● **سلم دارالسلام فی بیان حکم ارکان الاسلام** / عرفان و تصوف / فارسی

sollam-o dār-es-salām fī bayān-e hokm-e arkān-el eslām

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، – ۸۳۶؟ قمری

torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (- 1433)

در اصول اعتقادی و بعضی از احکام اسلامی و حکمت‌های آنها بر پایه‌های عرفانی گرفته شده از کتاب و سنت و گفته‌های عرفا، دارای یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: تحقیق در معنی عبادت و انواع آن؛ باب ۱. بیان کلمه شهادتین؛ ۲. بیان حکمت نماز و شرایط آن؛ ۳. بیان حکمت زکات؛ ۴. بیان حکمت روزه؛ ۵. بیان حکمت حج. (سید احمد اشکوری)
آغاز: شکر و سپاس خدای را که ریاض عالم آلایش بحیاض شعار شرعیه تازه و سرسبز گردانید و نهال برومند ارکان اسلام را
[دنا ۱۸۷/۶(۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۴۸۹/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۶/۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** خاک درت گذاشته منت تو تیاکشم ثم الصلوة ... و السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۸–۸۴۱ق؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز در ۱۰۱۶ق؛ مهر: «عبده علی نوری ۱۱۹۶» (بیضی)؛ جلد:

تیماج مشکی، ۷ص (۳۶۰-۳۶۶)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۲۴۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۲/۱۷-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۲۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الاول ۸۵۱ق، جا: ابرقوه؛ ۳۳گ (۲۴۴-۲۷۶)، ۱۹ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۳۵/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از این جاست که چون این حرکت را بعدد کامل رسانید و استفاده کمال از ...

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۱۷ جمادی الثانی ۱۰۸۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶گ (۱۶۸پ-۱۹۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۲۳۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** من ظهر بوجوده سلالیم دارالسلام الاسلام محمد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: امیر زاهدی، علی محمد بن اسمعیل؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

← سلم الدرجات ← سلم درجات الجنة فی معرفة ابی الائمة

● سلم الدرجات / طب / فارسی

sollam-od-darajāt

مدراسی دهلوی، احمدالله خان، - ۱۲۱۸ ؟ قمری

medrāsī dehlavī, ahmad-ol-lāh xān (- 1804)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۲ق (= منتخب عمده)

در اندازه و درجات خواص داروها از حرارت و برودت و رطوبت و یبوست، که مؤلف ما آن را در کتابی به درستی نیافته جز رساله «قانون العلاج» ولی محمد که دارای نادرستی‌هایی بود و در این رساله گفته‌های وی آورده می‌شود. این رساله در یک «مقدمه» و سه «فصل» می‌باشد: مقدمه: در معنی درجات؛ فصل ۱. حاجب به ترکیب ادویه؛ فصل ۲. کیفیت ترکیب مطلقا؛ فصل ۳. دانستن مزاج مرکب.

آغاز: نحمدك یا رفیع الدرجات و یا مجیب الدعوات ... چون اکثر اوقات طبیب را احتیاج باستخراج درجه مرکب و قدر شربت او می‌شد.

انجام: بهمین قدر در مراتب بیان استخراج کیفیت دوای مرکب حامدا الله و مصلیا علی نبیه و عترته الطیبین الطاهرین.

[دنا ۱۸۷/۶، منزوی ۵۵۱/۱؛ آصفیه ۱۰۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰۶/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۷۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۳۳پ-۴۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۵۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۴۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ غره صفر ۱۲۷۰ق؛ جلد: روغنی مذهب مجدول، ۱۳گ (۲۳پ-۳۵پ)، ۱۶ سطر [ف: ۳۶ - ۳۹۲]

● سلم درجات الجنة فی معرفة ابی الائمة / فضایل و مناقب / فارسی

sollam-u darajāt-el janna fī ma‘refat-e ab-el a’emma

قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا، - ۱۱۰۷ قمری

qomī mašhadī, mohammad ebn-e mohammad rezā (- 1696)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)

تاریخ تألیف: پیش از ۱۱۱۷ق

از میرزا محمد بن محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین قمی مجاز از مجلسی و مؤلف کنز الدقائق، در یک «مقدمه» و چهل حدیث با شرح آنها در فضایل حضرت علی و دیگر پیشوایان دین.

آغاز: حمد و سپاسی کسی را سزا است که به استحقاق غیر او احدی نیست محمود و شکر کسی را رواست که هیچ لغتی نیست. و بعد چنین گوید ... میرزا محمد بن محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین قمی.

انجام: در کنز گفته که طالع به معن سخت ترش روی دندان وا گشوده لبها برجسته شده.

[الذریعة ۲۲۰/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۴۴۹۰؛ دنا ۱۸۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸۹/۳]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا احمد تبریزی، تا: ۱۰۵۴ق؛ با یک سرلوح، مجدول زرین، مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سفید، ۸۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۲سم [ف: ۳ - ۴۷۷]

● سلم السلالم للارتقاء الی اصول المعالم / اصول فقه / عربی

sullam-ul salālim li-l-irtiqā’ ilā usūl-il ma‘ālim

موسوی، ابوالقاسم بن عباس، ق۱۳ قمری

mūsavī, ab-ol-qāsem ebn-e ‘abbās (- 19c)

وابسته به: معالم الاصول = معالم الدین و ملاذ المجتهدین؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۹ق؛ محل تألیف: کربلا

مؤلف از شاگردان شریف العلماء و از مردمان نیمه اول قرن ۱۳ است و کاتب چندین نسخه از رساله‌های صاحب ریاض و

دیگران است. کتاب شرح است با عنوان «قوله قدس سره» بر «معالم الاصول». مؤلف در زمانی که به کربلا رفته و در درس سید علی صاحب ریاض حاضرشده آن را نگاشته است.
آغاز: الحمدلله الذی بعث الانبیآء و المرسلین و اردف دعوتهم بالایات و البراهین لیخرج الناس من الظلمات الی النور المبین.
[دنا ۱۸۷/۶؛ الذریعه ۲۲۰/۱۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۴۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فمن شاء أن یأخذ بحکم الاباحة و من شاء أن یأخذ بحکم خلافها و هذا کما قال للمحقق رحمه الله.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ (۱پ-۲۷۵پ)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۲۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من شاءان یأخذ بحکم خلافها و هذا کما قال المحقق ره.
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد ازغذی مشهدی، تا: یک‌شنبه ۱۹ محرم ۱۲۳۶ق؛ ۲۶۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم[ف:۶-۵۳]

۳. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [نشریه: ۷ – ۵۱۵]

● سلم السماء = رساله کمالیة / هیئت / عربی
sullam-os samā' = r.-ye kamālīya

کاشی، جمشید بن مسعود، - ۸۴۱ ؟ قمری
kāšī, jamšīd ebn-e mas'ūd (- 1438)

اهداء به: کمال الدین محمود وزیر
تاریخ تألیف: ۲۱ رمضان ۸۰۹ق
رساله‌ای در ابعاد افلاک و مساحت اجرام آن، مشتمل بر هفت «مقاله» و یک «خاتمه»: مقاله ۱. مساحة الارض و مایتعلق به؛ ۲. ابعاد القمر و مقدار قطره؛ ۳. ابعاد الشمس و مقدار قطرها؛ ۴. ابعاد السفلتین و مقدار قطریهما؛ ۵. ابعاد الکواکب العلویة و اقطاره؛ ۶. ابعاد فلک الثوابت؛ ۷. اجرام الکواکب.
آغاز: الحمدلله الذی رفع السماء بغیر عمد، فزینها بمصابیح السیارات و الثوابت ...
انجام: ولیکن هذا آخرما اوردته فی هذه الرسالة و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلم علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیماً کثیراً
چاپ: یک بار با شرح چغمینی ویک بار با رساله استخراج حبیب ... چاپ سنگی شده.
[الذریعة ۲۲۰/۱۲؛ مشار ۵۲۳؛ کاشانی نامه ۲۷؛ آصفیه فهرست مشروح ۶۴/۱؛ دنا ۱۸۷/۶ (۱۱ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۰/۸
خط: نستعلیق، کا: عبدالرزاق بن محمد ملقب به معین منجم کاشی، تا: با تاریخ ۸۳۰ق؛ در صفر ۸۳۰ در سمرقند از روی خط مصنف و مقابله شده با اصل؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶ – ۲۶۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ رمضان ۸۵۹ق؛ در پایان نسخه مسطور است: «هو الغنی، از جمله سیصد و شصت و شش مجلدیست که مخصوص بمتعلمین و طلبه مدرسه فاضلیه است، حرره، مهر ملامیر عبدالله مورخ ۱۰۶۵»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۴۵گ، ابعاد متن: ۹×۱۰/۵، اندازه: ۱۶/۸×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۱۷۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۴۲
خط:شکسته،نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛مجدول؛کاغذ: خانبالغ، جلد: میشن سیاه، ۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۷/۳سم [ف: ۱ – ۲۷۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثمن فلکها ۵، ۴، ۱، ماح، ۲، ۵، ۰، ۹، ۵، ۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: آقا زین العابدین خادم اصفهانی، ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: پارچه‌ای، ۳۱گ، ۱۴ سطر(۵/۴×۱۰/۵)، اندازه: ۶/۹×۱۷/۱سم [ف: ۸ – ۱۸۹]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۷۲/۱
خط: نسخ، کا: ابوتراب مکی، تا: سه‌شنبه شوال ۱۰۳۵ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۸)، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۴۴۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۶۸۹
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: کاشانی، محمدتقی بن رفیع الدین، تا: ۱۷ صفر ۱۰۴۸ق؛ با یادداشت محمد یوسف بن زین العابدین طبیب رضوی که نسخه را برای فرزندش میر عبدالرزاق استکتاب کرده، مجدول، با اشکال هندسی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۶۸]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۲۶/۴
آغاز انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن شمس الدین محمد مازندرانی، تا:دوشنبه ۵ صفر ۱۰۹۲ق؛ مجدول، با جداول نجومی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوا، ۷ص، ۵۰ سطر [ف: ۱ – ۴۲۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۶۱/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** اصغرها ۱۲۸، مب لح، اصغرها ۲۳ الدو
خط: نستعلیق، کا: محمدبیک بن عبدالغنی، تا: سه‌شنبه ۳ رجب ۱۱۰۱ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۲/۳سم [ف: ۱۰ – ۲۱۱]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۸۴
آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی فستقی، ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** القدر السادس، اعظمها، اوسطها، اصغرها ۲۰۳

خط: نسخ، کا: اسدالله منجم دو دانگه مازندرانی، تا: ۱۳۰۶ق، جا: تهران؛ از روی خط مولانا معین الدین منجم الکاشی مورخ ۸۲۶ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۵/۵۸×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۰ - ۱۱۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۷۴

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [ف: ۵ - ۱۲۶۸]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۰۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۱۸/۸سم [ف: ۶ - ۲۹۰]

● سلم السماء = شرح زیج سلطانی گورکانی = شرح زیج الغ بیک / هیئت / فارسی

sollam-os samā' = š.-e zīj-e soltānī gūrkānī = š.-e zīj-e oloq bayk

قوشچی، علی بن محمد، - ۸۷۹ قمری

qūščī, 'alī ebn-e mohammad (- 1475)

وابسته به: زیج الغ بیک = زیج گورکانی = زیج جدید سلطانی = زیج سلطانی گورکانی؛ الغ بیک، محمد بن شاهرخ (۷۹۶-۸۵۳)

با کمک چند تن از دانشمندان؛ مشتمل بر چهار «مقاله»: مقاله اول دارای یک مقدمه و هفت باب. مطالب تحت عنوان «متن، شرح، باب، فصل» آمده.

آغاز: بسمله (متن) مقاله اول در معرفت تواریخ و آن مشتمل است بر مقدمه و هفت باب. مقدمه در معرفت معنی تاریخ و سال و ماه چون از همه اجرام ظاهرتر آفتاب و ماه است ... (شرح) دوازده دور ماه سیصد و پنجاه روز است و کسری.

[دنا ۷۶۵/۶ (۶ نسخه) با عنوان «شرح زیج الغ بیگ»؛ فهرستواره منزوی ۲۹۶۸/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** مقاله چهارم درباره اعمال نجومی و آن مشتمل است بر دو باب ... متن فصل سیم در معرفت مطالع صحیح کواکب ... شرح دایره الف ب را افق فرض کنیم ... و آنچه در عبارت مصنف واقع شده.

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۱۶۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۸سم [ف: ۳ - ۵۰۹]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** متن فصل چهارم در مطارح شعاعات کواکب الی آخر الکتاب، شرح مضمون آن فصول به بسطی احتیاج ندارد و نه برهانی چه اکثر این اوضاع ماخوذ است از اصحاب ... و کیفیت وضع جداول نیز ظاهر است والا اعلم تم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه ذیحجه ۱۰۷۶ق؛ با جداول نجومی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۴گ، ۲۱ سطری (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۶۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۸۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۸۸

آغاز: و اما آنکه گفته اند که تا چهار ماه متوالی سی سی اند و زیاده نی؛ **انجام:** بیست و نه روز وزیاده از ثلثه ارباع میشود و اگر کسر شبانه روز بیشتر از اربعة اخماس میبود پنج ماه متوالی سی سی میامد و السلم.

بخشی از مقاله یکم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۶۰۰-۶۰۲)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ - ۳۸۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۷۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مستند آن تجربه و امتحان است بل وحی و الهام و کیفیت وضع جداول ظاهر است.

از مقاله اول آغاز می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی منقول از شرح بیرجندی، زیج سیف الدین یزدی، زیج قوام، ملا مظفر و ملخص ابومعشر بلخی، از شرح مقاله ۴ اوراقی از نسخه افتاده (دنباله متن فصل اول از باب اول مقاله ۴ تا فصل ۷ همین باب)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۵۸ص(۲-۲۵۹)، ۱۷-۲۰ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۷۵]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۲۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● سلم السماء / اسطرلاب، شعر / عربی

sullam-us samā'

یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی، ۱۲۳۹ - ۱۲۹۸ قمری

yazdī hā'erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

منظومه‌ای است در اسطرلاب، مشتمل بر یک «مقدمه»، چند «درجه» و یک «خاتمه» در ۱۳۶ بیت. ناظم این منظومه که در این اثر خود را با عنوان باقر بن مرتضی منسوب به سبطین الحسن و الحسین (ع) معرفی کرده است، ظاهراً همان مؤلف نهمین رساله مجموعه ش ۶۹۰۳ کتابخانه ملی (شرح بعض الاحادیث المشکله و الاخبار المعضله) است که در آن خود را با عنوان «ابن مرتضی

الحسنی الحسینی الطباطبایی محمد باقر الیزدی النجفی» معرفی کرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۰۳

آغاز: بسمله، الحمدلله المدیر للقلم علی صفائح الوجود بالنعم ... و بعد فالمنصوب بالسبطین الحسن الزکی و الحسین هو مسمی باقر ابن المرتضی یقول ان من علی افترضا؛ **انجام:** ارخت لاختتام ذالکتاب طوبت الاسطرلاب فی کتاب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۸گ (۳۷پ-۴۴)، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰/۶×۱۶/۵سم [رایانه]

● **سلم السماوات** / کلام و اعتقادات / فارسی

sollam-os samāvāt

کازرونی، ابوالقاسم بن ابی حامد، ق۱۱ قمری

kāzerūnī, ab-ol-qāsem ebn-e abī-hāmed (- 17c)

اهداء به: شاه عباس صفوی و الله وردی خان فرمان فرمای فارس

تاریخ تألیف: ۱۰۱۴ق

کتاب از مجامیع فلسفی و ادبی است و غرض از تألیف را چنین بیان کرده است: «این کتابی است مشتمل بر هفت مرقوم در خلاصه کتاب‌ها و نفایس علوم، متصدی جمع و تألیف آن ابوالقاسم ابن ابوحامد ابن نصر البیان طریق طلب قدم قدم نور دیده و اوراق صحف ورق ورق گردیده تا سرمایه این مقصود چون خرقه و طعمه گدایان هر پاره از جایی و هر لقمه از سرایی فراهم آورده ... و اگر چه مقصود اصلی در این اوراق ایراد عقاید دین و نفایس علم و الیقین بود چون رغبت اصحاب به مطالعه منشآت و اشعار مشاهده می‌نمود آن لآلی گرانمایه حکمت و جواهر کمیاب معرفت را به نوادر اشعار مشاهده می‌نمود و بدایع گفتار مقرون داشت تا ناظران را رغبت افزاید». کتاب در هفت «مرقوم» تنظیم شده و هر مرقومی دارای خطبه جداگانه است: مرقوم ۱. معرفت مولی و شناختن حق سبحانه و تعالی در دوازده کلمه؛ مرقوم ۲. نبوت رسول (ص) و فضایل قرآن و امامت ائمه علیهم السلام و دلایل آن، در دو قسم؛ مرقوم ۳. ولایت و کرامت مکاشفات و علوم غریبه و خارق عادات، در هفده باب؛ مرقوم ۴. ذکر جمعی از حکمای جهان و جمله‌ای از سخن‌های ایشان؛ مرقوم ۵. اصناف شعرای معجز آئین و نموداری از شعرای گزین؛ مرقوم ۶. مخاطبه نفس اصم به انواع مواعظ و حکم، در ده خطاب؛ مرقوم ۷. حقیقت موت و معاد ایشان و خاتمه حال جهان، در سه فصل و خاتمه.

آغاز: فاتحه آغاز و ابتدا و خاتمه انجام و انتها تقدیم جناب کبریا ... بهترین سخن ثنای خداست

انجام: وله الحکمة و السر و الاضمار. این است آنچه مناسب نمود ایراد آن در فصول این باب و خواتیم این کتاب و المرجو من الله تعالی العفو ثم القبول و ذلک اعانة المأمول. نظم: ای کار همه یافته انجام از تو ×× وی گشته روا امید هر خام از تو / بپذیر رعایت کرم تا برسد ×× این دفتر اوراق به اتمام از تو

چاپ: مرقوم پنجم از کتاب سلم السموات توسط استاد دکتر یحیی قریب در سال (۱۳۴۰ش) در تهران به چاپ رسیده

[دنا ۱۸۸/۶ (۷ نسخه)؛ الذریعه ۲۲۱/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۶۷۲/۱]

شرح و حواشی:

۱- سلم السماوات (منتخب)؛ نیریزی شیرازی، محمد ابراهیم (-۱۳)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۰

آغاز: ای غنچه گشاده در ثنای تودهن؛ **انجام:** لاجرم در عرصه این مصاف و ساحت این مطاف زبان قلم در کلام تیغ سخن در نیام است هذا و استغفرالله العظیم و هو التواب و هو الکریم و فوق کل ذی علم علیم

نسخه تنها مرقوم اول و چهارم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۷ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ ۷۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۶۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۵۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۹۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الواحد القدیم العالم الحکیم. نظم: ای غنچه گشاده در ثنای تو دهن ×× گل چاک زده ز شوق تو پیراهن ... سبزه خط گلعذاران نسخه محامد الهی است و صیحه کبک کوهساران خطبه مناقب شاهی نوخطان مکتب حسن؛ **انجام:** الان قام در کام و تیغ سخن در نیام است ندارد استغفر الله العظیم و هو التواب و هو الکریم وفوق کل ذی علم علیم (که مربوط به مرقوم چهارم است ولی در پایان نسخه آمده)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه شعبان ۱۱۸۴ق، ۷ جمادی الثانی ۱۰۷۴ق؛ مصحح؛ تملک: اسمعیل امین الملک در ذیقعده ۱۳۰۲ق با مهر «امین الملک ۱۳۰۰» (بیضی)؛ خریداری از ادیب برومند در اردیبهشت ۱۳۴۴ش؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن عنابی، ۱۱۲گ، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۱۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۵ و ۱۱۹۶ عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لاجرم در عرصه این مصاف و ساحت این مطاف زبان قلم در کام و تیغ سخن در نیام است.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: وسط؛ تاریخ ۱۲۳۴ در پایان نسخه به خطی جز خط نسخه آمده و تاریخ آن نباید باشد، یادداشتی از سید محمد علی روضاتی، در حاشیه بعضی اشعاری از میرزا غلامعلی هندی متخلص به غلام و محمد متخلص به طرب افزوده شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰× ۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۸۲] و [عکسی ف: ۳ - ۴۸۴]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۵۱

آغاز: و نعمتش از شمار افزون؛ **انجام:** من ز روی تربیت برخواستم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۲۶۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۱۷۲]

● **سلم السماوات (منتخب)** / تراجم / فارسی

sollam-os samāvāt (mn.)

نیریزی شیرازی، محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری

neyrīzī šīrāzī, mohammad ebrāhīm (- 19c)

وابسته به: سلم السماوات؛ کازرونی، ابوالقاسم بن ابی حامد (- ۱۱)

این کتاب در شرح حال جماعتی از حکماء و شعراء و اصحاب مقامات نوشته شده است. محمد ابراهیم نیریزی شیرازی در اواخر قرن سیزدهم، این کتاب را گلچین نموده است.

[الذریعه ۲۲۱/۲۱؛ دنا ۱۸۸/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲/۲عکسی

آغاز: از متاب سلم السموات شیخ ابو القاسم کازرونی ... امیر صدر الدین محمد از سادات و نقبای شیراز که صاحب فطرت عالی و ذوق ناقد بوده‌اند؛ **انجام:** نصیر الدین محمد طوسی ... در تقویت و استحکام آن کوشیده و در اکثر مواضع ایرادات شاحر سابق بعبارات وی نقل نموده

نسخه اصل: کتابخانه مرکزی دانشگاه. چند برگ از آن گلچین است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواخر قرن ۱۳؛ ۱۳گ (۲۵-۳۷) [عکسی ف: ۱ - ۸۶]

● **سلم العروض = میزان الشعر** / عروض و قافیه / اردو

sollam-ol-'orūz = mīzān-oš-še'r

صدرالافاضل، مرتضی حسین، ق۱۵ قمری

sadr-ol-afāzel, morteza hoseyn (- 21c)

رساله مختصری است در علم عروض که مؤلف آن را از کتاب «علم الأدب» ترجمه و اختصار نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۷۲/۲

آغاز: الحمدلله الذی اعطانا اللسان و سائر الاعضاء ... اما بعد احقر الطلبة ... تی اس بات کا اراده کیا که علم الادب فی المعانی و البیان و البدیع و العروض کاملخص

نسخه اصل: کتابخانه سید حسین مرتضی فرزند مؤلف - پاکستان؛ خط: نستعلیق هندی، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۴ص(۹۶-۱۰۹) [عکسی ف: ۷ - ۳۶۴]

● **سلم العلوم فی صناعة المیزان** / منطق / عربی

sollam-ol-'olūm fī sanā'at-el-mīzān

بهاری، محب الله بن عبدالشکور، - ۱۱۱۹ قمری

bahārī, moheb-o-llāh ebn-e 'abd-oš-šakūr (- 1708)

متنی نسبتاً قوی است در مباحث منطقی که شرح‌های بسیاری بر آن نوشته شده است که معروف ترین آنها «شرح ملا حسن» و «شرح قاضی مبارک» می‌باشد.

آغاز: بسمله سبحانه ما اعظم شأنه لایحد و لایتصور و لاینتج و لایتغیر تعالی عن الجنس و الجهات و جعل الکلیات و الجزئیات الایمان ... اما بعد فهذه رسالة فی صناعة المیزان سمیتها بسلم العلوم اللهم اجعله بین المنون کالشمس بین النجوم مقدمة العلم التصور

انجام: قابل الجدلی فمشائی هذا و المؤلف من الراجح و المرجوح مرجوح خاتمة اجزاء العلوم هی المسائل و المباد من الوسائل تمت.

چاپ: لکنو، جزء۲، ۱۲۶۵ و ۱۲۸۲ق؛ لاهور، ۱۳۰۹؛ هند، جزء۱، ۱۳۱۲ق.

[معجم المطبوعات، سرکیس ۵۹۵/۱؛ ذیل کشف الظنون ۲۳/۲؛ ایضاح المکنون ۲۳/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۴۳/۲؛ دنا ۱۸۸/۶ (۱۱ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح سلم العلوم فاروقی؛ کوفاموی، محمد مبارک بن محمد (- ۱۱۶۲)

۲- حاشیة شرح سلم العلوم؛ بحرالعلوم، محمد بن محمد (۱۱۴۴- ۱۲۲۵)

۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ صفر ۱۱۸۲ق؛ ۸۴گ(۱پ-۸۴پ)، ۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۳۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۲۴

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، کا: لطف الله خان ولد غلام حیدر، تا: جمعه ۲۳ جمادی الاول ۱۱۹۵ق، جا: رام پور؛ محشی، در آغاز چند بیت به خط شاعر آن با تصریح به «لکاتبه» از جمله این دو بیتی: «مسی رنگ ز لعل آتشینت کرد / خورشید طراوت از جبینت کرد / از صحن چمن چو عزم کاشانه کنی / گل دامن و بلبل آستینت کرد»؛ جلد: تیماج یشمی، ۴۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۵سم [ف: ۴۳ - ۸۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۴۳/۶-۳۷/۳۳

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول محرر، مصحح، محشی با نشان «فیروزشاه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۴ - ۲۳۱۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۱۳

آغاز انجام: برابر

موجودی فقط ۴ برگ است با عناوین ذیل: مقدمة العلم: التصور و هو الحاضر عند المدرك (ظاهرا) و الحق انه من اجلی البديهيات كالنور و ... موضوع المنطق: المعقولات من حيث الايصال الى التصور والتصديق ... التصورات، الثاني: الجدل، الثالث: الخطابية، الرابع: العشر، الخامس: السفسطة، خاتمة: اجزاء العلوم هی المسايل و المبادی من الوسايل؛ خط: نستعليق، بی‌كا، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: وسط؛ مجدول؛ كاغذ: نخودی، جلد: مقوای مذهب، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۴ – ۱۸۶]

۵. مشهد؛ مدرسه آية الله خوئی؛ شماره نسخه:۳۵۱/۱

كا: مولوی رضا حسن خان بهادر، تا: ۱۲۶۲ق [اوراق عتيق: ۱–۲۵۴]

۶. مشهد؛ ميبدی؛ شماره نسخه:۳۷۷/۷

خط: نستعليق هندی، بی‌كا، تا: ۱۲۶۷–۱۲۶۸ق؛ ۲۴گ (۲۶۸پ–۲۹۱پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲ – ۷۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۶/۵

آغاز انجام: برابر؛ انجامه: بلغ مقابلة علی نسخه الاصل مع الشيخ عطا الله خراسانی بجامع سيدنا الحسين رضی الله عنه

خط: نسخ، بی‌كا، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تيماج مشكی، ۴۱ص(۳۱۵–۳۵۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۲ – ۵۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۰/۴

آغاز انجام: برابر

خط: نستعليق، بی‌كا، بی‌تا؛ ۳۰ص (۵۱–۸۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳۲ – ۱۱۵]

۹. مشهد؛ شيخ علی حيدر؛ شماره نسخه:۳۲۳

آغاز انجام: برابر

خط: نستعليق، بی‌كا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «مولوی أسدالله»، «فيروز»، «۱۲م»، «محمد عبدالبديع»؛ ۶۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵ × ۲۳/۵سم [مؤيد: ۱ – ۲۷۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۹۰۵ ض

بی‌كا، بی‌تا؛ محشی [د.ث. مجلس]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۳۴

بی‌كا، بی‌تا؛ خريداری از مصطفی حسينی؛ ۶۹گ، اندازه: ۱۵/۹×۲۷سم [رايانه]

۱۲. قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه:۱۴۱۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌كا، بی‌تا؛ ۳۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۱۳۰]

● سلم اللسان فی معرفة الايمان / كلام و اعتقادات / عربی

sullam-ul lisān fī ma‘rifat-il īmān

؟ حسين بن خسرو، ق ۱۱ قمری

hoseyn ebn-e xosrow (- 17c)

مؤلف در اين كتاب به اثبات اصول دين به شيوه متكلمين شيعه اثنی عشری پرداخته است.گويا از مير سيد حسين بن سيد خسرو. مشتمل بر يک «مقدمه» و پنج «اصل» و مسائل متفرقه: مقدمه در دو «فصل»: ۱) اثبات واجب الوجود، ۲) بيان معنی دور و تسلسل و ابطال آن دو؛ اصل ۱. توحيد؛ ۲. عدل؛ ۳. نبوت؛ ۴. امامت؛ ۵. معاد.

مشهد؛ الهيات؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۷/۵

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل التكليف ذريعة الی الفوز بالثواب و النجاة من العقاب و الصلواة و السلام علی نبيه و رسوله محمد المبعوث با متن كتاب الی كافة ذوی الالباب و عترة الطيبين الاحباب و بعد فانه لما كان حصول الثواب علی وجه ينتفع به

خط: نسخ و نستعليق، بی‌كا، تا: غره جمادی الاول ۱۰۵۸ق؛ مهر: «محمد شفيع»، «عبده الی نقی الحسينی»؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تيماج، ۱۵ و ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۷۵]

● السلم المرونق فی المنطق = السلم المنورق / منطق / عربی

as-sullam-ul murawniq fi-l manṭiq = as-sullam-ul munwariq

اخضری، عبدالرحمن بن محمد، ۹۱۸ – ۹۸۳ قمری

axzarī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (1513- 1576)

وابسته به: ايساغوجی = الكليات الخمس = المدخل الی علم المنطق = الرسالة الاثيرية فی المنطق؛ اثيرالدين ابهری، مفضل بن عمر (-۶۶۰)

تاريخ تأليف: اوايل محرم ۹۴۱ق

منظومه ای است در منطق كه رساله «ايساغوجی» اثيرالدين ابهری را در ۱۴۴ بيت به نظم كشيده است. مشتمل است بر ۱۰ «فصل» و ۲ «باب» و «خاتمه»: فصل فی جواز الاشتغال به، انواع العلم الحادث، انواع الدلالة اللفظية، فصل فی مباحث الالفاظ، فصل فی نسبة الالفاظ للمعانی، فصل فی بيان الكل و الكلية و الجزئية، فصل فی المعرفات، باب القضايا و احكامها، فصل فی التناقض، فصل فی العكس المستوی، باب فی القياس، فصل فی الاشكال، فصل فی القياس الاستثنائی، فصل فی لواحق القياس.

آغاز: الحمدلله الذی قد أخرجا ×× نتائج الفكر لارباب الحجی / و حط عنهم من سماء العقل ×× كل حجاب من سحاب الجهل / حتی بدت لهم شموس المعرفة ×× رأوا مخدراتها منكشفة / نحمده جل علی الانعام ×× بنعمة الايمان و الاسلام

انجام: ما قطعت شمس النهار ابرجا ×× و طلع البدر المنير فی الدجی

چاپ: مشار عربی، ۵۲۳ص (صص۱۵۶–۱۶۳)؛ گنجينه بهارستان، حكمت ۲، مسلسل ۱۱، تهران، كتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۹ش، با تصحيح علی اوجبی؛ مصر، ۱۲۸۱ق، سنگی، رقعی،

۸ص؛ ایران، تبریز، ۱۳۵۴ق، سنگی، جیبی، ۱۳ص (صص ۲۰-۳۲)؛ ایران، ۱۲۸۲ق، سنگی، جیبی، ۱۵ص؛ ایران، ۱۳۰۶ق، سنگی، جیبی، به درخواست آقا میرزا محمود آقا، ۱۵ص

[معجم المؤلفین ۱۸۷/۵؛ دنا ۱۸۸/۶-۱۸۹ (۱۵ نسخه)؛ کشف الظنون ۹۹۸/۲؛ معجم المطبوعات ۴۰۶/۱؛ مشار عربی ۵۲۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۴۴/۲]

شرح و حواشی:

۱- شرح السلم المرونق فی علم المنطق؛ اخضری، عبدالرحمن بن محمد (۹۱۸-۹۸۳)

۲- شرح السلم المرونق الجزائری؛ نجار، سعید بن ابراهیم (-۱۰۶۶)

۳- ایضاح المبهم من معانی السلم = شرح السلم المرونق؛ قویسنی، حسن بن درویش (-۱۲۵۴)

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۹۶۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی [نشریه: ۷ - ۲۶۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۵۲/۲-عکس

بی‌کا، تا: ۱۱۶۱ق [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۸]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۱۷/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳-۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۱۰ص (۱۷۳-۱۸۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۶۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۵۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: ۱۸ صفر ۱۲۸۳ق؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۹۶پ-۱۰۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۷ - ۳۰۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۹/۲

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوهاشم کازرونی، تا: ۱۲۹۱ق، جا: بوشهر؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱۲-۱۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۵۰۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۷۷۱۵

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: شیخ حسن خندق آبادی، تیر ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۸۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد انتهی بحمد رب الفلق ×× ما رمته من فن علم المنطق

خط: نستعلیق، کا: احمد باکوبی، تا: قرن ۱۴؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور مشکی، ۴ص، ۲۰ سطر، اندازه:۱۴× ۲۱/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۸۸]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۰۸

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: رقعی [رایانه]

۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵/۱

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حسن بن محمد علی آل عبدالجبار، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: رنگارنگ [نشریه: ۱۱ - ۹۲۴]

۱۰. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۱۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ ربیع الاول ۱۳۱۱ق؛ ۱۰گ (۱۷۴پ-۱۸۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۶۳]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۶/۱۳

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۷گ (۱۶۸پ-۱۷۴ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۳۷]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۶/۱۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۴۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۷۷/۲

آغاز انجام: برابر

خط:مغربی،بی‌کا،بی‌تا؛جلد:مقوا، ۷گ(۴۰ر-۴۷ر) [ف: ۳۷ - ۴۴۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۷/۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 9620؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمها ف: ۳ - ۹۸]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۸۸/۳-۳۵/۱۶۷

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۱۷]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۶۵/۲

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۵۸پ-۶۲)، ۲۱ و ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۸ - ۸۷]

۱۶. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۴مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعدهم محمد التقی ×× ثم علی الهادی المهدی / و بعده ذا الحسن المسدد ×× ثم محمد الزکی الامجد

کا: علی اکبر الخادم، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۸۵]

● سلم المعارف / گوناگون / فارسی

sollam-ol ma‘āref

صابر شیرازی، مهدی بن محمد، - ۱۲۸۰ ؟ قمری

sāber-e šīrāzī, mahdī ebn-e mohammad (- 1864)

به نام: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۲۶۸ق

در پنج «باب»: معرفت افلاک، سفلیات، موالید حضرت انسان و تشریح آن، مطالب گوناگون ساخته است.

[دنا ۱۸۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۸۵۹/۵؛ نسخه‌های منزوی ۴۲۵/۱ (۱ نسخه)؛ فارسنامه ناصری ۱۴۹ (به نقل)؛ آثار العجم ۵۶۰؛ طرایق الحقایق ۱۱۲/۳؛ فرهنگ سخنوران ۳۲۱]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۴/۱ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی، [ف: ۲ – ۵۰]

← السلم المنورق ⟵ السلم المرونق فی المنطق

● **السلمیة لتحقیق حجیة الظواهر الکتابیة** / اصول فقه / عربی

as-silmīya li-taḥqīq-i ḥujjīyat-iẓ ẓawāhir-il kitābīya

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

تاریخ تألیف: شوال ۱۲۵۰ق؛ محل تألیف: قزوین مدرسه ملا صالح

در حجیت ظواهر کتاب (قرآن کریم) و رد بر اخباری‌ها که ظواهر کتاب را حجت نمی‌دانند، با مقدمه‌ای در تعریف علم اصول فقه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۸۷/۱

آغاز: نحمدک اللهم یا من اعطانا معالم الدین و هدانا الی نهایة الحبل المتین و کرمنا زبدة الأحکام المبین و شرفنا تکلیفا بالقوانین؛ **انجام:** فأعاننا الله و ایاک بطاعته بحرمة محمد و أهل بیته الطاهرین.

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۰گ (۱پ-۸۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲ – ۲۳۵]

● **سلوان المطاع فی عدوان الاتباع** / تاریخ / عربی

sulwān-ul muṭā‘ fī ‘udwān-il atbā‘

ابن ظفر، محمد بن عبدالله، ۴۹۷ – ۵۶۵ قمری

ebn-e zafar, mohammad ebn-e ‘abd-ol-lāh (1104-1170)

اهداء به: ابی عبدالله محمد بن ابی القاسم علی بن علوی قرشی (حاکم صقلیه)

تاریخ تألیف: ۵۴۴ق؛ محل تألیف: صقلیه

در اخلاق و نوادر اخبار پادشاهان بر لسان وحوش و طیور، این کتاب به سبک کلیله و دمنه است و مشتمل بر پنج «سلوانه»: ۱. تفویض؛ ۲. صبر؛ ۳. تأسی؛ ۴. رضا؛ ۵. زهد؛ و در مقدمه به نام کتاب و وجه نامگذاری آن اشاره کرده است: «سمیتها سلوان المطاع فی عدوان الاتباع، و السلوان جمع سلوانه و هی خرزة تزعم العرب ان الماء المصبوب علیها اذا شربه المحب سلا».

آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد و علی آله و سلم تسلیماً قال عبدالله الفقیر الیه الغنی به محمد بن أبی محمد بن ظفر عفاالله عنه ان شکرالله سبحانه لأسنی الملابس الفاخرة و ان حمده لأعود بخیر الدنیا و خیر الآخرة فالحمد الله ...

انجام: کما استعفیه من غول الجواب و استدفع به فساد الخطاب کما الستدفع کساد الصواب و أتوب الیه فهو رحیم تواب. نجز الکتاب و الحمدلله الذی بنعمته تتم الصالحات اللهم صل علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیماً.

چاپ: قاهره، دار نشر الثقافة، محقق: ابونهلة احمد بن عبد المجید، ۱۵۰ص، ۱۳۹۸ق.

[معجم المطبوعات ۱۴۹؛ دنا ۱۸۹/۶ (۵ نسخه)؛ مجمع العلمی العراقی ۲۰۹/۲]

شرح و حواشی:

۱- ریاض الملوک فی ریاضات السلوک = ترجمه سلوان المطاع؛ نظام تبریزی، علی بن محمد (۷۴۰-۹)

۲- فریدة الاصقاع فی ترجمة سلوان المطاع؛ موسوی شوشتری، نعمة الله (-۱۳)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن ابن احمد ابن علی ابن احمد ابا حیان الحضرمی بلداً و الکندی نسبا، تا: ۲۳ ذیقعده ۹۸۰ق؛ ۹۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۱۶۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۶ق؛ کاغذ: فستقی استانبولی، جلد: رویه کاغذ، ۷۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۱سم [ف: ۱ – ۲۷۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۱۰

خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالله بن محمود بن یونس جزایری، تا: ۱۲ شوال ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۱۹/۱سم [ف: ۱ – ۲۷۱]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۵۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۱۹۸ق؛ ۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ – ۱۳۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۴

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال مادرید، ش ۵۲۸ (فهرست نسخه‌های خطی عربی کتابخانه اسکوریال: ۳۵۵/۱)؛ خط: مغربی، بی‌کا، بی‌تا؛ در لابه‌لای صفحات مختلف بیش از چهل تصویر مرتبط با داستان‌های کتاب، تصاویر مذکور در تصحیحی که ابونهله احمد بن عبدالمجید از کتاب نموده و در ۱۹۷۸ میلادی در عربستان منتشر ساخته درج شده، ابونهله ادعا کرده که نسخه حاضر در چهار نقطه نقص دارد؛ ۱۷۸ص، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳ – ۳۰۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معاصر به سبک نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۵۷۵ق [اگر جعلی نباشد]، جا: همدان؛ کاغذ و خط و سبک کتابت برساخته یکی از جعالان معاصر تهران است چنانچه در شناسنامه کتاب نیز بدان تصریح شده، در آغاز این نسخه، اجازه نقل کتاب

توسط سه نفر از علما آمده است؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۶۱ص (۲۹۳–۳۵۳)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۹×۳۴/۵سم [ف: ۴۵ - ۱۳۶]

● **سلوة الاولیا فی معرفة سیرة الانبیاء** / تاریخ معصومین / عربی

salwat-ul awlīyā fī ma'rifat-i sīrat-il anbīyā'

یمنی، احمد بن یحیی، ۷۷۵ - ۸۴۰ قمری

yamanī, ahmad ebn-e yahyā (1374 - 1437)

تاریخ تألیف: ۸۳۱ق؛ محل تألیف: قریة المدح من نواحی حران

سیرت پیامبران است در ۳ فصل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۰/۲–طباطبائی

آغاز: کتاب سلوة الاولیا ... و فیه فصول ثلاثه ... فی تصویر آدم علیه السلام قال بن عباس ... خلق الله آدم (ع) من اقالیم الدنیا فراسه من بریة الکعله؛ **انجام:** و عمر عیسی الی ان رفعه الله ثلاثه و ثلاثون سنه. فلنا خذ الان فی المقصود و وصف شرح کتاب الجواهر و الدرر و کان الفراغ من تألیف هذه المقدمة المبارکه یو مالجمعه ... فی قریة المدح من نواحی حران سنه ۸۳۱

کا: شیخ صلاح بن احمد بن محمد حسین حولانی، تا: ۱۰۳۲ق؛ ۱۷گ (۹ر–۲۶ر) [ف: ۲۳ - ۵۳۴]

● **سلوة الحریف بمناظرة الربیع و الخریف** / ادبیات / عربی

salwat-ul ḥarīyf bi-munāẓarat-ir rabī' wa-l xarīf

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ - ۲۵۵ قمری

jāhez, 'amr ebn-e bahr (768 - 870)

چاپ: استانه، ۱۳۲ص، ۱۳۰۲ق؛ بیروت، دار الرائد العربی، ۶۹ص، ۱۴۰۲ق.

[دنا ۱۸۹/۶]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۲۳بخش۳

نسخه اصل: عاشر افندی ۲۹۳، ساخته ۴۴۱؛ کا: علی بن محمد ابن الحسن بن طباطبا العلوی،تا:دوشنبه۱۲ ربیع الثانی۴۴۷ق، به نام قوام الملک ناظم الدین ابویعلی احمد بن طاهر؛ ۵۱گ [ف: - ۱۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۸۴–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۶]

● **سلوة الحزین = دعوات** / دعا / عربی

salwat-ul ḥazīn = da'awāt

قطب راوندی، سعید بن هبة الله، - ۵۷۳ قمری

qotb-e rāvandī, sa'īd ebn-e hebat-ol-lāh (- 1178)

در ادعیه سر و دیگر ادعیه مأثوره و روایات مربوط به آنها. ابن شهر آشوب (ش ۳۵۹) و قمی (اجازات بحار ص ۷) از این کتاب یاد نکردند ولی نگارنده روضات (ص ۳۰۰) در سرگذشت راوندی از «الدعوات» که آن را «سلوة الحزین» نامیده است یاد نموده (نیز الذریعه ۲۰۱:۸). مجلسی می‌گوید (بحار ۱۳:۱) که نسخه کهنه‌ای از «کتاب الدعاء» (کتاب الدعوات چنانکه نوری از بحار آورد) یافته‌ایم و در آن دعاهای کوتاه فرخنده‌ای است که از اصل‌های ارزنده‌ای گرفته شده است گذشته از این کار کار سند دعاها را دشوار نباید گرفت. نوری در مستدرک (۳۲۳:۳) می‌گوید که در آن کتاب الدعوات که قطب راوندی سلوة الحزین نامیده است تنها دعاها نیست بلکه چیزهایی دارد درباره خوشی و ناخوش و آداب احتضار و آنچه مربوط به پس از مرگ است و فائده‌های بسیار و نادره‌های گرانبها و من پیش‌ها می‌پنداشتم که آن از سید فضل الله راوندی است و در دارالسلام و نجم ثاقب و جز آن به او نسبت داده‌ام و پس از اینها دریافتم که از قطب راوندی می‌باشد گر چه هر دو دانشمند از بزرگان ما و استادان روزگار خویش می‌باشند چنانکه مجلسی این‌گونه اشتباه کرده (بحار جلد یکم فصل ۱ ص۷) و نگارنده ریاض بدین اشتباه برخورد و رفعش نمود و من چون به مجلسی خوش گمان بوده‌ام و به مأخذ ننگریستم این اشتباه مرا دست داد. نوری «در الصحیفة الرابعة السجادیة» نگارش ۱۲۹۹ از این کتاب آورده است (ص ۱۷ و ۱۴۰ چاپ سنگی ۱۳۱۲ تهران).(دانش پژوه)

در چهار «باب»: ۱. ذکر الدعاء و التضرع الی الله فی الصحة و المرض؛ ۲. ذکر الصحة حفظها و ما یتعلق بها؛ ۳. ذکر المرض و منافعه العاجلة و الآجلة و ما جری مجراها؛ ۴. اهوال الموت و احواله.

چاپ: قم، مدرسه امام مهدی، ۱۴۰۷ق، ۲۹۸ص، مصحح

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۰۴

آغاز: هذه برفعکها زاکیة متقبله انک انت السمیع العلیم ... آغاز دعای بعد: منقول ایضاً عن خط السید ابی الرضا فضل الله؛ **انجام:** الامان الامان من زوال الایمان

این نسخه در فهرست شناخته نشده است و با نام فی الادعیه معرفی شده است. در مقدمه کلیاتی درباره دعا و آداب و حالات دعاکننده ذکر کرده که قابل ملاحظه است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۳۰گ، ۱۷ سطر [ف: ۱۱ - ۸؛ فهرست رایانه‌ای ص ۳۹۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۰

آغاز: ان الدعاء یرد القضاء بعد ما ابرم ابراماً؛ **انجام:** ملکاً من بطنان السماء یبشره.

کاتب: عباسقلی تهرانی، تا: ۱۳۱۹ق؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مهر: حسینی طباطبائی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۴۳۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲/۱

آغاز: دعوات الراوندی - علیهما و آلهما ان الدعاء یرد القضاء المبرم بعد ما ابرم ابراما فاکثر و امنا الدعاء فانه مفتاح کل رحمة و نجاح کل حاجة ... و قال علیه السلام ان الله تبارک و تعالی لیعلم ما یرید العبد اذا دعاه ولکن یحب ان یبث الیه الحوائج؛ **انجام:** و روی ان المحتضر یحضره صف من الملئکة عن یمینه علیهم لباس خضر وصف عن یساره علیهم لباس سود ... فیبعث الله الی ذلک المؤمن ملکا من بطنان السماء یبشره.

در نسخه ما روایت‌های آن مرسل است تنها در یکجا دارد: «حدثنی ابوجعفر النیسابوری» (۹۳ب) همانکه در قصص الانبیاء از او روایت نموده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۹گ (۱ر- ۱۲۹پ) [ف: ۵ - ۱۳۵۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۵/۲

آغاز: الحمدلله المتفضل بالاحسان، المتطول بالامتنان ولی العافیة و الممتع بالسلامة یقوینا بذلک علی طاعته و یهنینا فی اکثر الحالات طیبات رزقه

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۶ص(۱۵۴-۲۲۹) [عکسی ف: ۷ - ۲۲۱]

● سلوة الحزین و انیس المستوحشین / دعا / عربی

salwat-ul ḥazīn wa anīs-ul mustawḥišīn

حائری، محمد علی بن قاسم، ق۱۳ قمری

hā'erī, mohammad 'alī ebn-e qāsem (- 19c)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۰۷

آغاز: بسمله، الحمدلله اللطیف الخبیر؛ **انجام:** و لا اقسم بالنفس اللوامه.

خط: نسخ، کا: محمد خوانساری، تا: ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: میشن [الفبائی: - ۳۱۲]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۰۵/۱

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن حبیب الدین محمد خوانساری، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۰ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [نشریه: ۳ - ۲۲۶]

● سلوة الشیعة = تاج الاشعار = دیوان امیرالمؤمنین (ع) / شعر / عربی

salwat-uš šī'a = tāj-ul aš'ār = d.-u amīr-il-mu'minīn

فنجکردی، علی بن احمد، ۴۳۳ - ۵۱۳ ؟ قمری

fanjokerdī, 'alī ebn-e ahmad (1042 - 1120)

مؤلف کشف الحجب و الاستار (ص ۳۱۲) در ذیل این نام نوشته: «للشیخ علی بن احمد الفنجکردی بفتح الفاء و سکون النون و الراء و ضم الجیم و کسر الکاف و آخره دال مهملة قریة من قری نیشابور علی حد الدرب المتوفی سنة ثلث عشر و خمسائه (۵۱۳) ذکره البیهقی فی الوشاح و عبدالغفار فی تاریخه و یاقوت الحموی فی معجم الادباء جمع فیه اشعار مولانا علی بن ابی طالب علیهما السلام نحواً من مأتی بیت». در این رساله شعرهای منسوب به امیر مؤمنان علی را در دویست بیت گرد آورده است و البته از این قریه امروز در نیشابور اثری نیست. ابن شهر آشوب در معالم العلما (ش۴۶۹) می‌نویسد: «له تاج الاشعار، سلوة الشیعة و هی اشعار امیرالمؤمنین» و همانا دو کتاب می‌پندارد ولی در الذریعة (۲۱۵/۳) یکی دانسته شده است. خوارزمی (مقتل الحسین، ج۲، ص ۱۲۸) نام کتاب تاج الاشعار را «تاج الاشعار فی النبی المختار و آله الطهار» ضبط کرده و از این نام پیداست که «تاج الاشعار» و «سلوة الشیعة» نام دو کتاب است چنانکه معالم العلماء نیز چنین پنداشته است. مؤلف در گردآوری این اشعار فقط به مغازی ابن اسحاق اشاره می‌کند.

آغاز: قال الشیخ الامام ابوالحسن علی بن احمد الفنجکردی اما بعد حمدالله عز اسمه علی تمام نعمته و الصلوة علی نبیه محمد شفیع أمته فان هذا مأتا بیت فی الحکمة و الموعظة و الفخر و السماحة و الشجاعة و التذکیر و التبصیر وقع علیها اختیاری من الاشعار المنسوبة الی امام المتقین و امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه الماخوذة من ألسنة العلماء الاکابر الملتقطة من مودعات الدفاتر منها ابیات اوردها محمد بن اسحق بن بشاد فی مغازیه و هو الثقة فیما یحکیه الامین علی ... و یدویه فان ارتاب فی صحتها فاضل فدعه و ما یریبه و لکن من الحدیث طیبه و سمیته بسلوة الشیعة و الله المعین علی نسخها و نقلها و الموفق لفهمها و حفظها فنبدأ منها بما سار مسیر الشمس و القمر و انشده اولوالفضل فی البدر الحصر: رضیت بما قسم الله لی ×× و فوضت امری الی خالقی / لقد احسن الله فیما مضی ×× کذلک یحسن فیما بقی / محمد النبی اخی و صهری ×× و حمزة سید الشهداء عمی / و جعفر الذی یضحی و یمسی ×× یطیر مع الملائکة ابن امی

انجام: لعمری لقد اعذرت فی نصر احمد/ و طاعته رب بالعباد علیم

چاپ: سنگی، میراث حدیث شیعه، دفتر هفتم، ص ۲۶۳ - ۲۸۵، تحقیق محمد رضا انصاری؛ ضمن گنجینه بهارستان، بخش علوم قرآنی و روائی-۱، مسلسل ۳، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۰ش، با تصحیح جویا جهانبخش

[الذریعه ۲۰۵/۳ و ۱۰۱/۹ و ۲۲۳/۱۲؛ معالم العلما ۷۱؛ دنا ۶۵۶/۲ (با عنوان «تاج الاشعار»)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۹۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شاه بن محمد ناعمری مریبانی، تا: ۷۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ص (۲۴۸-۲۵۸)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۵ - ۱۰۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۳/۷ صدر

آغاز: یدیمون المودة ما رأونی ×× و یبقی الود ما بقی اللقاء ... و قال علیه السلام: صن النفس و احملها علی ما یزینها ×× تعش سالما و القول فیك جمیل. (برابر با س ۱۴ گ ۲ نسخه دانشگاه)؛ **انجام:** و قال علیه السلام:حرز بنیك علی الاداب فی الصغر×× کی ما تقربهم عیناك فی الكك / ان الادیب اذا زلت به قدم ×× یهوی علی فرش الدیباج و السرر؛ تمت کتابة سلوة الشیعة غرة شعبان ۷۳۵ علی یدی ... محمد بن یوسف بن عقیل (برابر س ۴ گ ۵ نسخه دانشگاه).

شامل ۱۳۸ بیت از این کتاب است و ۶۲ بیت آن افتاده؛ کا: محمد بن یوسف وحیدی بیهقی، تا: ۷۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ترجمه برخی کلمات میان سطور، محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۲گ (۱۰۰-۱۱۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲ - ۴۴۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹ - ۸۸۴]

● **سلوة الشیعة و قوة الشریعة** / عرفان و تصوف / فارسی

salvat-oš šī‘a va qovvat-oš šarī‘a

میرلوحی سبزواری، محمد بن محمد، ۱۰۰۰؟ - ۱۰۸۵ ؟ قمری

mīrlowhī sabzevārī, mohammad ebn-e mohammad (1592 - 1675)

تاریخ تألیف: اواسط ۱۰۶۰ق

مؤلف چون کتاب «توضیح المشربین و تنقیح المذهبین» را در رد صوفیه کافی دانسته، مطالبی از آن انتخاب و در رساله حاضر گرد آورده است. در پایان فتاوای جمعی از علمای معاصر خود را در حرمت افعال صوفیه و بدعت آنان آورده که از جمله آنان میرزا حبیب الله صدر، میر سید احمد بن زین العابدین علوی، میرزا رفیع نائینی، ملا محمد باقر خراسانی، شیخ علی نقی و میرزا نور الدین علی مفتی می‌باشند. این کتاب دارای چند باب و هر کدام دارای چند فصل می‌باشد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چنین گوید ساکن زاویه نامرادی مطهر بن محمد المقدادی که چون این فقیر بی خانمان که از پدر پدران دوستی و پیروی شاه مردان به میراث یافته و مانند آباء و اجداد از متابعت اعداء ...

انجام: چنانکه اگر بر او دست یابند بیم آن هست که به قتلش مبادرت نمایند. نعوذ بالله من شرور الشیاطین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین. تمت الرساله بعون الله

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر دوم، به کوشش شیخ احمد عابدی، ص ۳۴۳- ۳۵۹

[دنا ۱۹۰/۶؛ الذریعه ۲۲۳/۱۲-۲۲۴ ش ۱۴۷۲؛ فهرستواره منزوی ۳۵۱/۹]

شرح و حواشی:

۱- سلوة الشیعه (مختصر)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۱۴/۸

خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، تا: ۱۰۶۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۹۴پ-۱۰۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۱۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۹۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی،۲۲گ(۱پ-۲۲پ)،۱۵سطر،اندازه:۱۹×۲۵سم[ف:۱۱-۲۹۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۰۴/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و اله اجمعین، اما بعد چنین گوید ساکن زاویه نامرادی؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج،ماشی،۵۱ص،۱۳سطر(۹×۱۵)،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف:۵- ۲۹۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و احادیث در مذمت ایشان بسیار لیکن چون این مختصر را گنجایش بیش از این نبود بهمین اقتصار نمود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر وقفنامه کتاب به نام «معزالدین الحسینی» (دایره)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۳/۵سم [ف: ۹ - ۸۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۳۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء -نجف اشرف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ص [عکسی ف: ۵ - ۴۰۰]

● **سلوة الشیعه (مختصر)** / عرفان و تصوف / فارسی

salvat-oš-šī‘e (mx.)

وابسته به: سلوة الشیعة و قوة الشریعة؛ میرلوحی سبزواری، محمد بن محمد (۱۰۰۰-۱۰۸۵)

مختصری است از سلوة الشیعه وقوة الشریعه میرلوحی.

[دنا ۱۹۰/۶؛ الذریعة ۲۲۴/۱۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۰۳/۵-۲۹/۴۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین اما بعد چنین گوید ساکن زاویه نامرادی مطهر ... که چون این فقیر بی خان ومان که از پدر پدران دوستی وپیروی شاه مردان به میراث؛ **انجام:** وعجبتر از این آنکه به مجرد گمان تشیع که به حلاج ... اگر بر او دست یا بندهم ان هست که به قتلش مبادرت نمایند نعوذبالله من شرور الشیاطین وصلی الله علی محمد وآله اجمعین تمت الرسالة بعون الله وحسن توفیقه والحمدلله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۷ - ۴۲۲۲]

● **سلوة العاشقين** / عرفان و تصوف / فارسی
salvat-ol-'āšeqīn
علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹-۷۳۶؟ قمری
'alā'-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)
درباره خلوت و شرایط آن و برخی از واقعیات صوفیان که به خواهش مریدان ساخته است.
آغاز: الحمد لله حمدا علی ان حعل الصوفیة و روح الخلق ... و اشهد ان محمد عبده ... و چون این بیچاره روی از دنیا برگردانید، و عشق حق سبحانه حبیب دل این مفلس بگرفت
چاپ: به کوشش نجیب مایل هروی، یغمای سی و دوم، تهران، ۱۳۷۰
[دنا ۱۹۰/۶؛ فهرستواره ۴۸۹/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۳/۳
آغاز: بسمله الحمد الله علی ان جعل الصوفیة سراج الخلق و بهجة اهل الصدق؛ **انجام:** چه حاجت محک خود بگوید که چیست و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰گ (۲۶۳پ-۲۸۲ر)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۶×۱۲سم [ف: ۱۶ - ۱۱۳]

● **سلوة الغريب و اسوة الاديب** / ادبیات، سفرنامه / عربی
salwat-ul ġarīb wa uswat-ul adīb
مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲ - ۱۱۱۸ ؟ قمری
madanī, 'alī xān ebn-e ahmad (1643 - 1707)
تاریخ تألیف: جمعه ۲۹ جمادی الثانی ۱۰۷۵ق
سفرنامه ادبی است که در سفر هند نگاشته و دارای مقدمه‌ای در غربت و شرح حال خود و پدر و برخی از نیاکانش و همچنین حالات زید بن علی است. آن را در روز جمعه ۲۹ جمادی الثانی سال ۱۰۷۵ به پایان رسیده و به سال ۱۱۰۶ ق آن را تکمیل نموده است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الارض مهاداً و سلک فیها سبلاً و اودعها من عجائب صنعه ما شاهدته
چاپ: ۱۳۰۶ق، چاپ سنگی؛ بغداد، محقق: شاکر هادی شکر، مجلة المورد، مجلد۸، ۱۹۷۹م و مجلد۹، ۱۹۸۰م؛ بیروت، عالم الکتب، ۱۹۸۸م.
[الذریعة ۲۲۴/۱۲-۲۲۵؛ دنا ۱۹۰/۶]

۱. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه:بدون شماره
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۲ ذیقعده ۱۰۸۲ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: بهاءالدین فرزند حاج محمدحسینخان نظام الدوله صدراعظم اصفهانی؛ مهر: «بهاءالدین ... الدوله» (چهارگوش)؛ واقف: منصور منصوری، اندازه: ۲۰/۵×۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱- ۵۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال سقی الله ایامنا بالحجاز و لا علیکم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملک: احتشام الدوله، فرهاد بن ولیعهد در ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۷۹ق، معتمد الدوله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نارنجی، ۱۵۸گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۱۰ - ۲۴۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۷۰۶
بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق [الفبائی: - ۳۱۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقضی لنا بالرجوع.
خط: نسخ، کا: محمد سمیع لشکر نویس، تا: ۲ شوال ۱۲۴۱ق؛ در هامش؛ واقف: درةالسلطنه ملکزاده کوثر؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ، ۱۷ سطر (۷×۱۲/۸)، اندازه: ۲۰/۵×۱۳/۵سم [ف: ۷ - ۶۰۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقضی لنا بالرجوع.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۸۳ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی یشمی، ۱۶۱گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۲۲/۲×۱۴/۸سم [ف: ۷ - ۶۰۰]

۶. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۲/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی امامی خوانساری نجفی، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۲۹۹ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج شتری، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۱۴/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالیوم رحت و قد قربت علی الهوی و جری امحی امسست علیه ضعافاً و انقت آنس مضجعاً متبوأ.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱۱گ (۳پ-۱۱۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۱/۱-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و انه اخبر عن الشیء بخلافه فاشخصوه
بی‌کا،بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۱ص (۱-۱۱۱)، ۲۰ و ۱۶ سطر، اندازه: ۲۲×۱۵سم [ف: ۲۳-۲۵۲]

۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷-س/۲۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی خلاف ذلک و انه اخبر عن الشیی بخلافه فاشخصوه الی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۲۱ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۲۱×۱۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۱]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۲۹-۱۹/۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و البین قل لی ما لصیاله و قال سقی الله ایامنا بالحجاز و لا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ چند برگ در مطالب متفرقه به خط سید محمدبن عبدالکریم جزائری بعضی از یادداشت‌ها در حاشیه کتاب دارای تاریخ ۱۲۷۰ می‌باشد؛ جلد: مقوایی، ۱۰۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۳۱۸]

● **سلوة الغریب و مسامرة الحبیب** / حدیث / عربی
salwat-ul ġarīb wa musāmarat-ul ḥabīb
شریف عراقی، علی اکبر بن محمد باقر، - ۱۳۷۱ قمری
šarīf ʻerāqī, ʻalī akbar ebn-e mohammad bāqer (- 1952)
تاریخ تألیف: ۱۳۴۱ق
مجموعه احادیثی است انتخاب شده از کتاب‌های کافی و من لایحضره الفقیه و جز اینها، درباره موضوعاتی اخلاقی و وظایف دینی و پاره‌ای از اعتقادات و بعضی از دعاها، که گویا مؤلف می‌خواسته مواد کتابی باشد که توفیق ترتیب آن را نیافته است. این نسخه پیش‌نویس مؤلف می‌باشد و پاره‌ای از برگ‌ها سفید مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۲۳
آغاز: و خلف فی أمته کتاب الله و وصیه امیرالمؤمنین و امام المتقین صلوات الله علیه صاحبین مؤتلفین
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۲۲۴]

● **السلوة فی اخبار کلوه** / تاریخ
as-salwa fī axbār-i kilwa
زنگباری، محیی الدین، ۹۰۴ق-۱۰ قمری
zangbārī, mohī-od-dīn (1499 - 16c)
به درخواست: سلطان معظم محمد بن سلطان حسین بن سلطان بن سلیمان بن سلطان محمد پادشاه کلوه
تاریخ جزیزه کلو (Kilwa) یا کوئیلوا (Quiloa) است در شرق آفریقا که اکنون جزو زنگبار است و تاریخ پادشاهان کلوه، در یک مقدمه و ده باب و می‌رسد به پادشاهی المطر الجدید سلطان محمد در باب دهم. اینها از خانواده‌ای شیرازی هستند که نخستین بار بدانجا رفته بودند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۶۷-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 2666 (۳۹۱/۲ ش ۶۰۰)؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن مصبح صوافی، تا: شنبه ۵ جمادی الاول ۱۲۹۴ق، برای برعش بن سعید بن سلطان؛ نسخه را همین برعش زنگبار در روز ۱۱ جمادی الاول ۱۲۹۴ به سر جان کرک نمایده ملکه انگلیس در زنگبار بخشیده؛ ۱۷گ، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۲ - ۱۳۱]

● **السلوة فی شرائط الخلوة** / عرفان و تصوف / عربی
as-salwa fī šarā'iṭ-il xalwa
خاصی، موفق بن محمد، ۵۷۹ - ۶۴۳ قمری
xāsī, movafaq ebn-e mohammad (1184 - 1246)
در عنوان آن آمده: «لابی الحسن الخاصی والدی رحمه الله». در ص ع نام مؤلف چنین آمده ولی دیگری در روبه‌روی آن نوشته که نجم الدین در ۶۱۷ درگذشته است و سلوة از علی بن یوسف بن ابی الحسن جوینی شیخ الحجاز در گذشته ۴۶۲ است چنان‌که چلبی نوشته است. (دانش پژوه)
شرح و حواشی:
۱- السلوة فی شرایط الخلوة (مختصر)؛ غزالی، احمد بن محمد (- ۵۲۰)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴/۱-ف
نسخه اصل: احمد ۳ش ۱۴۱۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۲ق؛ ۱۱۲گ (۱-۱۱۲)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۳۴]

● **السلوة فی شرایط الخلوة (مختصر)** / عرفان و تصوف / عربی
as-salwa fī šarā'iṭ-il-xalwa (mx.)
غزالی، احمد بن محمد، - ۵۲۰ قمری
qazālī, ahmad ebn-e mohammad (- 1127)
وابسته به: السلوة فی شرائط الخلوة؛ خاصی، موفق بن محمد (۵۷۹-۶۴۳)
در فهرس المخطوطات المصورة (۱۶۷/۱) از السلوة فی شرایط الخلوة از ابوالموید الموفق بن محمد بن الحسن الخاصی یاد شده است که در فهرست بولونیا ازرزن (۶۳ ص ش ۲۵۰/۱) هم آمده و آغاز این دو هم یکی است. (دانش پژوه)
[بروکلمن ذیل ۷۵۶/۱ ش ۱۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۳۴-ف
نسخه اصل: واتیکان ۲۹۹/۲ عربی (ص ۲۴ فهرست عربی النکو)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۹]

← سلوة المریدین فی فضائل ذکر رب العالمین ⩤ احادیث کتاب الاربعین
← سلوک ⩤ مرید و مریدی
← سلوک ⩤ ده اصل
← سلوک ⩤ زاد السالک
← سلوک ⩤ آداب سلوک
← السلوک ⩤ آداب السلوک

● **السلوک (رسالة)** / عرفان و تصوف / عربی

as-sulūk (r.)

ابوطالب مکی، محمد بن علی، – ۳۸۶ قمری

abo-tāleb-e makkī, mohammad ebn-e ʻalī (- 997)

رساله مختصری است در آداب سیر و سلوک و طریق مجاهده و بیان اصطلاحات صوفیه که مؤلف به خواهش گروهی از یارانش فراهم کرده است. مؤلف در این رساله ابتدا به توضیح مختصری درباره شریعت، طریقت و حقیقت می‌پردازد و سپس حدود ۵۵ اصطلاح از اصطلاحات صفویه را تعریف کرده و در آخر هم ۴۲ باب در تعریف مقامات و منازل سالکین ذکر می‌کند و در این میان گاه به سخنانی از بزرگان صوفیه از قبیل ابراهیم ادهم، ابوعلی دقاق، بایزید، ابوعبدالله رودباری و ... تمسک می‌جوید. در این رساله نامی از مؤلف نیامده ولی در خاتمه رساله، این اثر به ابوطالب مکی نسبت داده شده که در منابع چنین اثری را جزو آثار ابوطالب مکی نیافتیم و با «قوت القلوب» اثر معروف ابوطالب مکی نیز تطبیق نمی‌کرد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۵۲/۱

آغاز: بسمله و الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدینا الله ... اما بعد فقد التمس منی جماعة اصدقائی و زمرة اخلائی ان اجمع لهم مختصراً فی بیان مذهب ارباب السلوک؛

انجام: و من سلک هذه الطرق الثلاث استحق السجاده و لا یسمع ... مصنف هذا الرساله و الله اعلم بالصواب ابوطالب محمد بن علی بن عطیه الیمنی المکی رضی الله تعالی عنه.

خط: نسخ ریز متوسط، کا: عبدالکریم بن محمد هاشم، تا: ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی، ۲۷گ (۹پ–۳۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲ [ف: ۱۴ – ۲۶۶]

● **السلوک = جواب ابی سعید ابی الخیر** / عرفان و تصوف / عربی

as-sulūk = jawāb-u abī saʻīd ab-il-xayr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

ابوسعید در این نامه پرسش‌هایی را مطرح ساخته و در ضمن آن به شیخ الرئیس می‌گوید: «بیابان‌های ظن در راه وصول به راه متشعب (گوناگون) هستند و من از هر راهرو، از راهش سؤال می‌کنم تا ...» و شیخ به آنها پاسخ می‌گوید. در برخی از نسخه‌ها قید شده که این نامه را شیخ در پاسخ ابن ژیلا نوشته (مانند نسخه ۲۹۳۸/۱۱ کتابخانه مجلس) اما ملاحظه متن سؤال و همین جواب مسلم می‌دارد که مخاطب شیخ الرئیس مردی بزرگ و مورد احترام فراوان شیخ بوده است و این شخص بدون تردید کسی به‌جز ابن ژیلا است. این سؤال و جواب در مورد حصول علم و حکمت است.

[دنا ۱۹۱/۶؛ فهرست مصنفات شیخ از دکتر مهدوی ص ۸ (شماره ۴/ و)؛ فهرست قنواتی شماره های: ۲۶۰– ۲۶۶ و ۲۶۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۴۲/۲

خط: نستعلیق، کا: حسام الدین محمد صالح بن احمد مازندرانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۸ – ۴۳۹]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ – ۱۵۲]

● **السلوک** / عرفان و تصوف / عربی

as-sulūk

نجم الدین کبری، احمد بن عمر، ۵۴۰ – ۶۱۸ ؟ قمری

najm-od-dīn-e kobrā, ahmad ebn-e ʻomar (1146 - 1222)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۱۹–ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۰۰پ–۱۰۶پ) [فیلمها ف: ۱ – ۵۱۸]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۸۸/۱۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۹۵]

● **السلوک** / عرفان و تصوف / عربی

as-sulūk

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ – ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۸۰/۶

آغاز: بسمله سبحانه و من مفاداته ایضا قدس الله روحه العزیز ایها العبد الصالح المتطلع الی احوال الصالحین المتشوق الی سلوک طریقهم؛ **انجام:** فی ادنی ساعتک و الله تعالی الموفق المعین.

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن محمد، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۲۴۱ر)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸ – ۴۸۶]

● **سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk

ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹ – ۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, ʻalī ebn-e mūsā (1194 - 1266)

از ابن طاوس دانسته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۴

خط: نستعلیق، کا: محمدرضای گیلانی، تا: شوال ۱۲۹۹ق؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۵۶گ (۷۷پ-۱۳۲ر)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۱۱]

● **سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, ʻazīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

در بیان حقیقت سلوک و این‌که سالک کیست و آداب و شرایط و ارکان سلوک چیست، در ده «فصل» کوتاه و با عناوین «ای درویش»: ۱. سلوک چیست؛ ۲. نیت سالک در سلوک چیست؛ ۳. سالک را علم به طریق عکس چون حاصل شود؛ ۴. آدمیان سه طائفه‌اند؛ ۵. راه به مقصد؛ ۶. درجه عوام (جمله مردمان)؛ ۷. شرایط سلوک؛ ۸ ارکان سلوک؛ ۹. حجاب و مقام؛ ۱۰. بیان تربیت.

آغاز: ۱- الحمد لله ... اما بعد، ... از این بی چاره در خواست کردند که می‌باید که در سلوک رساله جمع کنید و بیان کنید سلوک چیست ... فصل در بیان آنکه سلوک چیست. بدان اعزک الله فی الدارین که سلوک در لغت عرب عبارت از رفتن است

انجام: و چون به قرب پادشاه رسید، رستگار شد و از اهل نجات گشت. و الحمد لله رب العالمین

چاپ: تهران، با پیشگفتار هانری کربن، با تصحیح و مقدمه ماریژان موله، انتشارات طهوری، چاپ دهم، ۱۳۸۹ش

[فهرستواره منزوی ۴۹۱/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۰۹/۵

کا: امان الله بن حسین اسفراینی، تا: ۹۲۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۷/۶سم [ف: ۷ - ۱۴۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۴۵/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون بقرب پادشاه رسید رستگار شد و از اهل و نا اهل نجات یافت.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۰۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سیاه، ۷گ(۹۰پ-۹۶ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۲/۲سم [ف: ۷ - ۱۶۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۴/۱۰-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۶ص (۱۱۴-۱۱۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۲۸۴]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۱۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر علی، تا: شوال ۱۲۸۰ق، جا: تهران؛ با این‌که تصحیح شده پر است از غلط؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، ۸گ (۱۶۷ر-۱۷۴پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۵ - ۴۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۱۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ(۱۳۶ر-۱۴۲پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۹/۸

آغاز: برابر؛**انجام:** و قرب پادشاه یافت و رستگار شد ... علی ید محرر الاوراق و مسودها محمد جواد الطبیب ملقب به نجم الحکماء فی دارالخلافة طهران فی شهر جمادی الاولی و قد مضی من الهجرة النبویة سنه ۱۳۱۴

این رساله نیز با دگرگونی‌هایی مطابقت دارد با ص ۸۳-۹۹ همان مجموعه چاپی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جواد بن محمد حسین طبیب طهرانی (نجم الحکماء)، تا: ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۴۸ر-۵۲ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۱۴]

● **سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

گویا از میر سید علی همدانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۷/۷

آغاز: که جانهای مستعدان قبول ... ربانی را بحکم اراد الله؛ **انجام:** و الحقنی بالصالحین ... و السلام علی من اتبع الهدی.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴ ص(۴۵ حاشیه-۵۸ حاشیه)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۴۵]

● **سلوک (رساله در)** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk (r. dar)

کاشغری، سعدالدین، - ۸۶۲ قمری

kāšqarī, saʻd-od-dīn (- 1458)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۴۹۸

آغاز: بعضی گفته اند مانند سنگ پشت (بست) متوجه قلب صنوبری می‌باید بود؛ **انجام:** من انفاس القدسیه حضرت قطب العارفین سیدنا و مخدومنا مولانا سعد المله و الدین المعروف بالکاشغری قدس الله روحه العزیز

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۷سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۲]

● **السلوک (رسالة فی)** / عرفان و تصوف / عربی

as-sulūk (r.-un fī)

عیدروس ، عبدالله بن ابی بکر (۸۱۱-۸۶۵ق)

'aydarūs, 'abd-ol-lāh-e bn-e abī-bakr

رساله‌ای کوتاه در اصول سلوك و عرفان به روش نقشبندیه که توسط یکی ازشاگردان از کلمات مؤلف گردآوری شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۷/۵

آغاز: الحمدلله الذاکر لنفسه بنفسه و الصلاة و السلام علی افضل من اصطفیهم لنفسه؛ **انجام:** ان یجیز من شاء فی هذه الطریقة و غیرها اجازة مطلقة و رخصة محققة.

خط: نستعلیق، کا: عثمان بن محمد بن حسن بن حسین قره حصاری، تا: صفر ۱۱۹۶ق، جا: قسطنطنیه؛ جلد: مقوا با روکش اسلیمی، ۴گ (۱۱۸پ-۱۲۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۷۷]

● **سلوك** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)

این رساله جز آنهایی است که آقای منزوی در نسخه‌های فارسی معرفی کرده است. رساله‌ای است که در آغاز اشاره به دو آیه کریمه که در آن لفظ «شفاء» آمده است آورده سپس اشاره به اخلاق بشری و پس از آن راه سلوك و کسب صفات نیکو را ذکر کرده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۴۱

آغاز: بسمله الحمدلله حق حمده و الصلوة علی خیر خلقه اما بعد قال الله تعالی یا ایها الناس قد جائتکم موعظة من ربکم و شفاء ... اخلاق بشری و غوایل اوصاف بهیمی و سبعی و شیطانی نیک تأمل کنی ترا معلوم شود که

خط: نستعلیق جلی، کا: مختار، تا: ۱۳۰۸ق؛ دارای یك سرلوح مرصع، مجدول مذهب؛ کاغذ: نخودی، جلد: مخملی عنابی، ۹ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۵۲۰]

● **سلوك = معرفت سلوك** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk = ma'refat-e solūk

خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، ۱۰۸۰ - ۱۱۷۵ ؟ قمری

xorāsānī, mohammad ja'far ebn-e mohammad tāher (1670 - 1762)

این رساله در همه فهارس با نامهای متفاوت و ناشناس آمده؛ منزوی در فهرستواره خود به استناد گفته صاحب الذریعه آن را به محمد جعفر کرباسی نسبت داده و ما نیز به همان استناد چنین کردیم. نقل سرآغازی که الذریعه آورده با این رساله‌ها کاملاً همانند است. اموری که سالك را بعد از تحصیل عقائد حقه لابد است از آن و اخلال آن به هیچ وجه روا نیست بیست و پنج چیز است: ۱. محافظت بر صلوات خمس؛ ۲. محافظت بر نماز جمعه و عیدین و آیات؛ ۳. محافظت بر نماز یومیه؛ ۴. محافظت بر صوم ماه رمضان؛ ۵. محافظت بر صوم سنت؛ ۶. محافظت بر زکات واجب؛ ۱۰. محافظت بر حقوق اخوان؛ ۱۶. کم خفتن و کم خوردن و کم گفتن؛ ۱۷. هر روز قدری از قرآن خواندن؛ ۱۸. قدری از اذکار خواندن؛ ۱۹. صحبت عالم؛ ۲۵. اوقات خود را ضبط کردن.

آغاز: بسمله الحمدلله و سلامه علی عباده الذین اصطفی از کیفیت سلوك راه حق پرسیده بودند بدان ایدك الله بروح منه همچنانکه سفر صوری مبداء و منتها و مسافتی و مصیری و زادی

انجام: به که دل در خانه و دکان نهم

[فهرستواره منزوی ۹۱۳/۸ که از محمد جعفر کرباسی (-۱۱۷۵ق) دانسته؛ الذریعه ۲۵۷/۲۱ که از کرباسی دانسته و با همین سرآغاز]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۷۳۰/۱

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن حاجی محمد صادق کاشانی، تا: صفر ۱۱۱۷ق؛ مهر: «ماشاالله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۵۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۴۱/۱۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ شوال ۱۱۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی [ف: ۱۶ - ۲۵۴]

۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۱۹/۱۵

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ شاید همان که در فهرست منزوی (۱۳۹۸:۲) آمده است [ف: - ۱۲۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۷۳/۱

آغاز: برابر **انجام:** این است آنچه ار ائمه معصومین علیهم السلام بما رسیده که خود می‌کرده اند و دیگران را میفرموده اند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در ابتدای نسخه و نیز ابتدای رساله حاضر، فوائد و نکات اخلاقی متفرقه و پراکنده‌ای آمده است که به نسخه‌های دیگر تعلق دارند؛ جلد: گالینگور سبز، ۷ص (۱۷-۲۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۰۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۴۲/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۹گ(۳۷-۵۵)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۶۱۹]

● **سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

solūk

بیدآبادی، محمد بن محمد رفیع، - ۱۱۹۷ قمری

bīd-ābādī, mohammad ebn-e mohammad rafī' (- 1783)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۷۵

آغاز: بدان ای برادر عزیز که راه بسوی خدا منحصر است به تخلیه و تحلیه و تجلیه؛ **انجام:** ذوق این باده ندانی بخدا تا نچشی..

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ(۱۰۴ر)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۹]

● **سلوک** / اخلاق / عربی

solūk

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۳۸۰

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** الی یوم الدین ... اللهم اغفرهم و له ولو الدیه.

خط: نسخ، کا: قربانعلی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۱]

● **السلوک = سلوکیه** / سیر و سلوک / عربی

as-sulūk = sulūkīya

؟ میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبدالنبی، ۱۲۱۲؟ - ۱۲۸۶ قمری

mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e 'abd-on-nabī (1798 - 1870)

این رساله در بیان سیر و سلوک و مشتمل بر دو «منهاج» است: آفاقی و انفسی.

آغاز: الحمدلله و سلامه علی عباده الذین محمد ص و آله اولی بالولایة و الاصطفاء الذین هم اهل الله فاعلم ایها الصدیق الشقیق الشفیق سقاک الله من مدام رحیق حتی تصل بالرفیق الاعلی و هو نعم الرفیق ...

انجام: حیث ادرجهم بفضل متابعة حبیبه فی مقام الحبیبیه ای ادخلهم فی تحت لواء الفقر المحمدی الذی هو صلی الله علیه و آله و سلم به افتخر و انا اقول الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لو لا ان هدانا الله و الصلوة و السلام علی الهداة المهدیین و علی العرفاء و الالهیین و اولالیاء الکاملین و الطلاب و السالکین و رحمة الله و برکاته

[دنا ۱۹۱/۶؛ الذریعه ۲۸۲/۱۲]

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن نوری، تا: پایان شعبان ۱۲۸۲ق، جا: تهران؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۶۷]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۰۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۹ص (۱۱۲-۱۲۰)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۴۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۲۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین عشقی ذهبی ابن میرزا محمد فایق، تا: ۱۳۰۶ق، حسب فرمایش عمدة التجار آقا عبدالمحمود تاجر اصفهانی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴ص (۱-۱۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۲ - ۳۲۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷۶/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاج سید محسن موسوی سپاهانی، تا: ۱۳۰۷ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۲۳۴پ-۲۳۸پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۵۹۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۶۰/۷

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب با توجه به آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۴ص(۸۷-۹۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۰ - ۸۶۰]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ در سلوک، دو دو منهج: منهج یکم منهج آفاقی، منهج دوم منهج انفسی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: زرد و فلفل نمکی فرنگی، جلد: قرمز، ۱۱گ (۵۵پ-۶۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۱سم [ف: ۸- ۲۴۲]

● **السلوک** / عرفان و تصوف / عربی

as-sulūk

قوام الدین بسطامی

qavām-od-dīn bastāmī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۳/۵

آغاز: قال الشیخ الامام المحقق قوام الملة و الدین البسطامی قدس الله روحه اعلم ان الوصول الی الله تعالی لاتحصل الا بالخلوة و الانقطاع عن الخلق و هی مبنیة علی عشر شرائط: القعود فی بیت مظلم ضیق؛ **انجام:** قال علیه السلام افشاء سر الربوبیة کفر، شعر: فمن منح الجهال علما اضاء ×× و من منع المستوجبین فقد ظلم. اما

بعد فاقول و انا مؤلف هذا السر المکنون و الدر المصون اضعف عباد الله و احقر خلق الله فی بلادالله المتمسک بذیل کرم الله عبیدالله الفقیر الیه عبد الرحمن بن محمد بن علی بن احمد البسطامی طریقة و مسلکا الحنفی معتقدا و مذهبا اللکزی منشا و مولدا تاب الله علیه توبة نصوحا بمحمد و آله اجمعین نقل من کشف اسرار الحروف.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ – ۱۲۷]

● **سلوک (رساله در بیان)** / عرفان و تصوف / فارسی
solūk (r. dar bayān-e)

مهتدی، محمد اعظم بن سیف الدین
mohtadī, mohammad a'zam ebn-e sayf-od-dīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۷/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آبی فرنگی، قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۷۰]

● **السلوک** / عرفان و تصوف / عربی
as-sulūk

غیر همانند:
۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۹۳/۱
آغاز: و یهدی من یشاء و هو اعلم بالمهتدین، و الصلاة علی محمد سید المرسلین و آله الابرار ... اعلم اخوانی اسعدکم الله و ایانا لمرضاته، ان العبادة ثمرة العلم و فائدة العمر؛ **انجام:** و الیه انه جواد کریم، فهذا ما اردنا ان نذکره فی شرح کیفیة سلوک طریق الاخرة، و قد و فی بالمقصود فی ذلک، و الحمدلله الذی بنعمته تم الصالحات و صلی الله علی خیر خلقه
شامل: الباب الاول فی العقبة الاول و هی عقبة العلم، الباب الثانی فی العقبة الثانیة و هی عقبة التوبه، الباب الثالث فی العقبة الثالثة و هی العوایق؛ کا: حسن بن محمود، تا: ذیقعده ۱۱۰۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: کاغذ ابری فرنگی، ۱۴۶گ(۱پ–۱۴۶ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۷/۵سم [ف: ۹ – ۹۰]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۰
آغاز: بسمله.الحمدلله الذی وفقنا لتحمل طریق الوصول؛ **انجام:** و السلام علیکم و علی من لدیکم تمام شد بیدالحقر الناس عثمان عفی عنه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۶۹ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]
۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۹۰/۷
آغاز: بسمله حمدله والصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین اما بعد اعلم ایا مبدا محمدا صلی الله علیه و سلم فالمقدم فی صفة الروح المحبة لکن محبة الله قدیم مقدم علی محبة الخلق قال الله تعالی فسوف یأتی الله بقوم یحبهم؛ **انجام:** ثم ذکر القلب ثم استعلاء المذکوروان محا الذکر و ذلک نتایج الاعمال الصالحة و الاحوال السنیة وهذه فی النهایة بصحة البدایة مذکور فی کتب اهل المعرفة من السلف قدس الله تعالی سرهم امین بحرمة محمد الامین یا رب العالمین تمت هذه الرسالة المبارکة بحمد الله وعونه
رساله عرفانی مختصری است از یکی از عرفای اهل سنت با استفاده بسیار از روایات نبوی و در برخی موارد نقل اقوال عرفای بزرگ همچون نجم الدین کبری دارای فصول، بیشتر به آداب سلوک وکیفیت رفتار مرید و شیخ پرداخته است؛ خط: نسخ، کا: عبداللطیف بن شیخ عبدالعزیز خلوتی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوای مشکی، ۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۲۳۵]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۸
آغاز: بسمله، و الصلوة علی محمد و آله و صحبه اجمعین. الحمدلله الذی فتح بمفاتیح الغیوب ... و رفع حجب السرایر؛ **انجام:** و اخیبة الآمال ان اقصیتنی ×× عن بابهم و اخیبة الامالی
در آن اشعار به استشهاد آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۳گ(۲۶پ–۵۸پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۶سم [ف: ۷ – ۱۳۷]
۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۰۷/۱۱
آغاز: بسملة، اعلم ان الطریق الی الله اما طریق ارباب المعاملات، بکثرة الصلاة و الصوم و تلاوة القرآن و الحج و الجهاد و غیرها؛ **انجام:** فهذا الطریق المختار مبنی علی الموت بالارادة. قال (ع) موتوا قبل ان تموتوا، و هو محصور فی عشرة اصول و ذکرها بالتفصیل و هی: التوبة و الزهد التوکل القناعة العزلة و ملازمة الذکر، التوجه الی الله بالکلیة، الصبر، المراقبه الرضا تمت الرسالة بالخیر و السلام علی اولیائه
درباره سه راه وصول الی الله معاملات، مجاهدات و موت اختیاری؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۱ص(۲۰۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱– ۵۲۹]

● **سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی
solūk

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۷/۲-ف
نسخه اصل: بادلیان ش Sal 41 (۱۲۸۲). در هشت باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۳]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۷۳
آغاز: در بیان سلوک که عبارت از سیر است و سیر الی الله باشد و سیر فی الله باشد؛ **انجام:** من بودم پس وداع کرد غایب شد.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۱۰۳پ – ۱۰۴ر) [ف: ۷ – ۱۸۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۷

آغاز: سپس بی قیاس مر یکتایی را ذات بی جهاتش بعدم ظهور صفات در ازل باخلل نبوده و کان الله و لم یکن معه شییء ذلک ثابت فی الکتاب؛ **انجام:** و صل من و فی الخلق انسب ×× علی اولاده یا رب یا رب

رساله‌ای عرفانی بر مذاق صوفیان سنی مذهب مناطق هندوستان که در آن درباره مقامات معنوی انسان و رشد عرفانی آن سخن رانده و فقرات کلامش را با عبارات «یا عینی، یا عینی» تنظیم نموده و در لابه‌لای متن از اشعار تک بیتی و یا دو بیتی خود استفاده کرده است. در رساله از اسامی و سخنان عارفان سلسله خواجگان استفاده شده است. در پایان رساله منظومه در معرفی سلسله عرفانی خود و دیدگاه‌های صوفیانه آنها سروده شده است.

تذکر: این رساله در فهرست مختصر مجلس به: مسافر پلنگ پوش نسبت داده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: نور محمد، تا: شعبان ۱۲۱۰ق؛ ۶۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ – ۱۴۱]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۶۷/۷

آغاز: حمدله. عاقبة. صلاة بدان ارشدک الله تعالی که ابتدای معامله سلوک این بزرگواران به ذکر قلب است و طریقش این است که طالب باید چشم بسته زبان خود را به کام بچسباند و به جمیع همت متوجه قلب صنوبری که در پهلوی چپ واقع است؛ **انجام:** هر که را تبعت او بیشتر، علم او اندر حقایق بیشتر، و السلام علی من اتبع الهدی. تمت الرسالة فی السلوک

ناشناخته. بخشبندی نشده. در آداب بیعت و ذکر، که در پایانه «سلوک» نامیده شده است؛ خط: نسخ پخته، کا: محمود بن احمد، تا: ۱۲۴۳ق؛ ۴گ (گ ۳۹ر–۴۲ر) [ف: ۳ – ۱۷۴]

۵. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۴۴/۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل وسیلة اللیل فرح و کمال (؟) و بعد بر ضمیر منیر مهر تنویر اهل صدق و صفا ... مینگارد؛ **انجام:** ارکان طریقت صفویه علیه السلام

در آن سلسله ارشاد درویشان و سند خرقه ایشان از اویس قرنی تا شاه اسماعیل خطایی و شاه طهماسب حسینی و شاه اسماعیل عادلی و شاه خدابنده و شاه عباس دوم و سلیمان و ابراهیم فرزند جنید و از ذاکر شمخال که اول طعام دهنده است و شمخال فراش و طره یقچی حسینی و حسینی کوزه چی و کوزچی جارچی و جارچی کلمه چی و قاپوچی یاد شده است. آداب درویشی زمان صفویان و تاریخ تصوف آن زمان در آن هست؛ خط: نستعلیق، کا: فتح الله بن محمد سمیع وفسی برای مرشد کامل میرزا یعقوب، تا: یک‌شنبه ۲۷ محرم ۱۲۴۹ق؛ در فهرست تاشکند (۳۵۱/۳) از آداب الطریق حاجی عبدالرحیم زنده در ۱۰۸۳ که در ۱۲ باب است و از دستگاه درویشی در آن گفتگو شده است یاد گردید؛ قطع: بغلی [نشریه: ۵ – ۶۴۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۳۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق [ف: ۷ – ۱۸۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶

از الواح بهائیان بنام ذکر الاسرار فی معارج الاسفار لمن یرید ان یتعارج الی الله المقتدر الجبار؛ خط: نستعلیق، کا: سلیمان، تا: پنج‌شنبه ۲۱ شوال ۱۲۹۶ق، جا: بندر راگون چین؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۱ – ۵۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۱

آغاز: حمدله. و العاقبة للمتقین ... سپاس و ستایش خدایرا که مخترع جسم و مبدع روحست و خالق صبح و خالق صبوح؛ **انجام:** گروهم تو از توئی بیفتد ×× توحید بود دوئی بیفتد. حسب الامر حضرت مستطاب ... الحاج سید نصرالله التقوی ... راقم الحاج سید جواد موسوی مدنی-بنان الشریعه کرمانی بتاریخ بیست و پنجم رجب ۱۳۴۸در طهران

کتابی است در سیر و سلوک و اخلاق. در پنج باب بدین‌گونه: ۱. بعث مستفید بر طلب، ۲. طریق شناخت جسم و جان، ۳. صفات جسم و جان، ۴. اعمال جسم و جان، ۵. مراتب جسم و جان، و عنوان‌های «فصل»؛ خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: حاج سید جواد موسوی (بنان الشریعه کرمانی)، تا: ۲۵ رجب ۱۳۴۸ق، به دستور سید نصرالله تقوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز، ۵۵گ، ۱۴ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۲۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۸۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۳۱۱]

● سلوک (ترجمه) / سیر و سلوک / فارسی

solūk (t.)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۳/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ – ۱۳]

● سلوک ابناء الملوک / حکومت و سیاست / فارسی

solūk-o abnā'-el-molūk

قزوینی، عبدالوهاب بن علیقلی، ق۱۳ قمری

qazvīnī, 'abd-ol-vahhāb ben 'alī-qolī (- 19c)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار(۱۲۱۲–۱۲۵۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۲ رجب ۱۲۲۳ق

کتابی است در حوزه اندیشه سیاسی با گرایشات عرفانی در هشت «باب» و «خاتمه» و هر بابی شامل چهار «فصل»: باب ۱. معرفت معنی عفت و سخاوت و عدالت و حکمت و اضداد آنها که جهل و جور وجین و شره [ست] و ضرورت صاحب کار عادل و ناموس الهی و استعمال عدالت و تقرب به باری تعالی و لزوم صناعات و کمالات و مایتعلق بها؛ ۲. مجملی از وضع صاحبان عدالت و سلطنت و رعایت جانب رعیت و حصول

سعادت سلطنت اخروی بعلت عدالت و عدم ظلم و اظهار وصایای هوشنگ و مرتکب امور خیر و ثواب شدن و اراذل را تربیت نکردن و طریقه سلوک سلاطین با طبقه ناس و طریقه سلوک کافه ناس با سلطان و کیفیت آن؛ ۳. عدالت و دادخواهی و محافظت و خلوص نیت و اظهار قدری از احادیث و بعضی از حکایات سلاطین که متصف به صفات مزبوره بودند و اسم ایشان باقیست و خواهد بود؛ ۴. مذمت صفت خبیثه ظلم که جوراست و باعث بر ارتکاب آن محبت دنیا است و عقوبت اخروی آن و [اینکه سبب] زوال سلطنت دنیا و آخرت خواهد گردید؛ ۵. سخاوت و کرم که معایب را می‌پوشاند و منشأ نجات آخرت می‌گردد و طریقه سخا و ارباب استحقاق آن و قاعده کرم کردن؛ ۶. معرفت جهت خلافت وسلطنت آدم علیه السلام و صفت جلالت عشق و علاج خوف و اندیشه موت و صحت نفس و صحبت و سلوک با ارباب دهر و علاج حزن و اندوه و بخل و حسد و غضب و عجب و کبر و استهزاء و غیره؛ ۷. پند و مواعظ و نصایح دلپسند از سید سرور ما محمد (ص) و علی بن ابی طالب و اولاد اطهار آن جناب که پیشوای خلایق اند و از حضرت عیسی و موسی و حکماء و بزرگان یونان و پادشاهان پیشدادیان و کیانیان و اشکانیان و ساسانیان و آنچه سخنان حکمت آمیز و نصایح و وعظ دلپذیر واقع شده؛ ۸. ذکر پند و نصایحی که از مشایخ کبار و علمای نامدار و عرفایی که در صحفه روزگار بوده‌اند امر فرموده‌اند و از ایشان یادگار و اهل عبرت و بصارت را اعتبار است، یکصد و شش نفر آنها در چهار فصل ایراد می‌گردد و از سخنان دلپذیر ایشان بیان می‌شود؛ خاتمه: در تمثیلات و کلمات که در میان صاحبان فضل و کمال و ارباب صحبت و خبرت و جلال و اهل معرفت و صناعت خلق روزگار بر سبیل ایجاز و اختصار مجملی به مثلی ادا کنند به اظهار کنایه و اخفاء مطلب مقصود را بیان فرمایند به قاعده حروف از حرف الالف الی آخر الیاء در هشت فصل نموده خواهد شد.

آغاز: بسمله حمدله وصلاة. اما بعد بدانکه آدمی را در این عبرت خاص از جهت شوق ومحبت از سواد اعظم عدم به شهرستان وجود آورده اند وبر عقبات گذرانیده مدتی دربطن خاک

انجام: طریقه فناء فی الله که یکی از مراتب مشایخ وعرفان است روی نماید و درچهار اربعین مرتبه بقاء بالله که منتهای مراتب سالك است دست دهد به اعانت الله تعالی.

[نسخه‌های منزوی ۱۶۳۳/۲؛ دنا ۱۹۲/۶ (۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۴۹۷/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۰۰

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۸۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۰/۷سم [ف: ۳ – ۴۷۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۸۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالرسول آشتیانی، تا: پنج‌شنبه رمضان ۱۲۲۴ق؛ دارای کتیبه و سرلوح منقش، مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوای روغنی مذهب، ۹۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۹۲]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرسول آشتیانی، تا: پنج‌شنبه رمضان ۱۲۲۴ق؛ مجدول، با لوح زرنگار؛ جلد: تیماج زرشکی، ۹۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [مؤید: ۳ – ۶۴۸]

۴. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۸۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالرسول آشتیانی، تا: پنج‌شنبه رمضان ۱۲۲۴ق؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵ – ۶۳۱]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۳-۳/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد محسن ابن محمد حسن ابن ابراهیم خان، تا: چهارشنبه ۴ رمضان ۱۳۰۵ق، جا: قزوین؛ جلد: گالینگور آبی، ۸۰گ، ۱۵–۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۳۱۸]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۳۸

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صالح فرزند آقا شفا، تا: ۱۱ رجب ۱۲۴۴ق؛ در پایان سفارش مؤلف در فراموش نکردن خدا و نصایح او دیده می‌شود؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۷۹گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: – ۵۶۲]

← السلوک الی الله ⩾ آداب السلوک

● السلوک الی الله / بهائیت / عربی

as-sulūk ila-l-lāh

باب، علی محمد بن محمد رضا، ۱۲۳۶؟ – ۱۲۶۶ قمری

bāb, ʻalī mohammad ebn-e mohammad rezā (1821 - 1850)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۲۵/۱۲

خط: نسخ، کا: غلامرضا متخلص به حیران، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش تیماج ماشی، ۷ص (۱۹۰–۱۸۴)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۷۶۴]

● السلوک الی الله / عرفان و تصوف / فارسی

as-solūk-o ela-l-lāh

ملک الاطباء رشتی، محمد کاظم بن محمد، ق۱۳

قمری
malek-ol atebbā' raštī, mohammad kāzem ebn-e mohammad (- 19c)

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۰/۴ر
بی‌کا، تا: ۲۷ محرم ۱۳۰۴ق [رشت و همدان: ف: - ۱۱۹۲]

← سلوك أهل الإيمان > سلاح اهل الايمان فی محاربة النفس و الشیطان

● **السلوك الی التكالیف** / اصول فقه / عربی
as-sulūk ila-t-takālīf
رساله‌ای در آنچه در کیفیت سلوك به سمت استدلال بر تکالیف شرعیه ضروری است و اخذ آنها به طریق اهل بیت. شامل «مقدمة» و پنج «فصل» و «خاتمة»: مقدمة فالطالب لامر لا بدو ان یکون مقصود اله اما ببعض الاعتبارات او علی سبیل الاجمال؛ فصل ۱. العلوم التی لابد منها فی الاستدلال؛ ۲. فی القدر المحتاج الیه من هذه العلوم؛ ۳. کیفیة الاستدلال؛ ۴. فی ما یقع فیه الاستدلال و الاجتهاد؛ ۵. التراجیح؛ خاتمة: نفحات واردت اتصل الی اهل الاستعداد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۱۲/۳
بی‌کا، تا: ۱۴ صفر ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۳۲ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۶ - ۶۸۲]

← سلوك جوكیه > طریقه اذكار
← سلوك السالك فی تدبیر الممالك > سلوك المالك فی تدبیر الممالك

● **سلوك السلاطین** / اخلاق / فارسی
solūk-os-salātīn
اثری است شامل حکایات در پند و اندرز و اشعار در ابوابی چند که نیاز به بررسی بیشتری دارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۸۱
آغاز: بی وفایان می‌فرماید که چون در کشتی نشینند و تلاطم امواج بلا؛ **انجام:** کلاه داری و آیین سروری داند.
در این نسخه گویا برخی صفحات جابه‌جا شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در برگ‌های اضافی آغاز نسخه خواص برخی از میوه‌ها و غلات و گوشت حیوانات ذکر شده و در برگ اضافی پایان نسخه دستورات طبی و نیز در پشت جلد (انتهای نسخه) یادداشتی از محمد زمان شیرازی روضه خوان به تاریخ ۱۲۴۶ق؛ اهدایی: احتشام السلطنه؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم[ف:۲۷/۲-۸۷]

● **سلوك السلطنه** / اخلاق / فارسی
solūk-os saltana
غزالی، امیر اسلام بن احمد، ق۸ قمری
qazzālī, amīr eslām ebn-e ahmad (- 14c)
اهدا به: مغیث الدوله سلطان حسین (قرن ۸ق)
ترجمه رساله اسکندر به ارسطو
آغاز: حمدی که اسماع ارباب صوامع جوامع ملکوت ...
[دنا ۱۹۳/۶ (از احمد بن محمد غزالی دانسته شده که خطاست)؛ فهرستواره منزوی ۴۹۷/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۶۲-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 254؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳]

● **سلوك الشوارع الموصلة الی عقد الاصابع** / حساب / عربی
sulūk-uš šawār'-il mūṣila ilā 'iqd-il aṣābi'
مقصود عالم شاهی، جعفر بن محمد
maqsūd 'ālam šāhī, ja'far ebn-e mohammad
رساله در کیفیت عقد انامل است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۸۰/۹
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی قال فی کتاب المبین و انزل فی خطابه ... اما بعد فیقول ... کان الله تعالی؛ **انجام:** کثیر بین اهل الحدیث و هذا الفرد.
خط: نستعلیق هندی، کا: غوث محیی الدین بن سید ابوالحسن قادری، تا: با تاریخ ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای مذهب، ۴ص (۱۹۴-۱۹۷)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۱۹سم [ف: ۴۵ - ۶۲]

● **سلوك الطریق اذا فقد الرفیق** / عرفان و تصوف / عربی
sulūk-uṭ ṭarīq iḏā fuqid-ar rafīq
در بیان چگونگی سیر و سلوك برای کسی که به مرشد یا دوست دلسوزی دسترسی ندارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۱۱/۴
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام ... اما بعد فهذه رسالة سمیتها سلوك الطریق اذا فقد الرفیقی یعنی المرشد و ادنی فائدتها ان من لم یجد؛ **انجام:** اسرع فایدتها دفع الغفلة عن الشخص و دوام الحضور و لا شک ان هذا هو المقصود و الله اعلم تمت.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶ص(۷۷-۷۲)، ۱۱ سطر،

اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵۰ - ۶۱]

● **سلوک الطریق الی الله تعالی** / عرفان و تصوف / عربی
sulūk-ṭ ṭarīq-i ila-l-lāh-i ta‘ālā

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۳/۱۱
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حصار بکری، تا: ۸۵۵ق؛ قطع: جانمازی، [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۸]

● **سلوک طریق المقربین** / عرفان و تصوف / عربی
sulūk-u ṭarīq-il muqarribīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۱۷-ف
نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۱۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۴گ(۱۰۶-۱۰۹) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۴]

● **سلوک طریقه نقشبندیه = طریقه نقشبندیه** / عرفان و تصوف / فارسی
solūk-e tarīqe-ye naqšbandīye = tarīqe-ye naqšbandīye
قندهاری، محمد بن محمد، ق۱۳ قمری
qandehārī, mohammad ebn-e mohammad (- 19c)
تاریخ تألیف: ۲۱ ربیع الاول ۱۱۹۷ق؛ محل تألیف: بندر سورت
رساله‌ای است کوتاه در طریقه نقشبندیه، مشتمل بر «مقدمه»، یک «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در بیان یازده کلمات مصطلحات این طریقه؛ باب: در بیان سلوک این خانواده؛ خاتمه: در بیان بعضی فواید ضروریه. وی در پایان، اسناد و مشایخ خود را نیز بیان داشته است. وی کتاب آداب طریقه رفاعیه را به سال ۱۲۱۳ق تألیف کرده است.
آغاز: الحمدلله الذی علم الانسان ما لم یعلم ... اما بعد، بنده ضعیف خاکپای سالکان ... معروض می‌دارد که بموجب سؤال بعضی محبین راغبین سلوک طریقه علیه نقشبندیه ...
[دنا ۱۹۳/۶؛ مشترک پاکستان ۱۲۱۵/۳؛ فهرستواره منزوی ۴۹۴/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۷۵/۶
آغاز: ابرابر؛ **انجام:** و ایشان از جبرئیل امین علیه السلام و ایشان از رب العالمین جل جلاله و عم نواله و فراغ یافت مؤلف این رساله
خط: نستعلیق، کا: سید ابراهیم رضوی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۱۴۳-۱۵۱)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۴ - ۷۸۵]

● **سلوک العارفین = سیر و سلوک = عشق و محبت = شوقیه** / سیر و سلوک / فارسی
solūk-ol ‘ārefīn = seyar va solūk = ‘ešq va mohabbat = šowqīye
جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری
jorjānī, ‘alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)
رساله‌ای است در بیان عرفان و مراتب آن که مؤلف به درخواست شخصی (زاهد صادق) آن را تألیف نموده است، در نه «فصل»: ۱. رد و قبول از درگاه بی علت و غایت است؛ ۲. شقاوت؛ ۳. قرب و وصال درگاه بی جد و جهد صورت نبندد؛ ۴. مکاشفات مجذوب؛ ۵. رغبت مطلوب حقیقی؛ ۶. ترک دنیا؛ ۷. درجات یقین؛ ۸ ؟؛ ۹. ریاضت سالک.
آغاز: ... این کلمه چند شوق انگیز صفا آمیز در چند فصل جهت التماس زاهد صادق سلمه الله ایانا مکتوب شد ... بدان ای طالب اسعدک الله فی الدارین که از باب تحقیق گفته اند ...
انجام: ... غایت مقصود باشد. بیت: یا رب همه خلق را بمقصود رسان ×× باشد که در آن میان یکی من باشم. تمت الرساله و الله المسئول ان توفقنا لما فیها و الحمد لولیه.
[دنا ۱۹۳/۶ (۵ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۲۰۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۵۱۱/۷]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۰۶/۲۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا، استانبول - ترکیه ۴۷۹۲؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن علی بن محمد کاتب، تا: ۸۱۳ق؛ ۸ص (۱۳-۲۰ در حاشیه) [عکسی ف: ۴ - ۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۳۳-عکس
آغاز: برابر
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن احمد بن محمد کاتب، تا: ۸۱۶ق، جا: شیراز؛ در هامش از ۵۶۹پ [فیلمها ف: ۳ - ۲۱۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۰۹/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۹۲۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۷/۶سم [ف: ۷ - ۱۴۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۸۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۷ق؛ کاغذ: ترمه زرد، ۳گ (۵ر-۷پ)، ۴۱ سطر، اندازه: ۹/۸×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۵۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** پاک رساند و بر مسند ... صدق عند مقتدر بنشاند ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۱۸/۶
آغاز و انجام: برابر
در هفت فصل؛ بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۶گ(۴۴ر-۴۹پ) [ف: ۵-۳۲۲]

● **السلوک فی طبقات العلماء و الملوک** / تراجم / عربی
as-sulūk fī ṭabaqāt-il ʻulamāʼ wa-l mulūk
جندی، محمد بن یوسف، - ۷۳۲ قمری
jondī, mohammad ebn-e yūsof (- 1332)
کتابی است در تراجم علماء و ملوک و وزراء یمن در دو جزء در آغاز، احادیثی در فضل علماء و ملوک و مقداری از سیره پیامبر اکرم (ص) را آورده است. در این کتاب فقهاء از صحابه و تابعین و بعد از تابعین که تا آخر سال ۷۳۰ق وارد یمن شده‌اند مذکورند لذا از این کتاب به «طبقات فقهاء الیمن» نیز نام برده‌اند. بروکلمان و سخاوی، از مؤلف به «محمد بن یعقوب بن یوسف جندی» نام برده‌اند و این با تصریح مؤلف از نام پدرش به «والدی یوسف بن یعقوب» سازگار نیست، همچنین بغدادی و کحاله درگذشت جندی را در ۷۲۳ق نوشته‌اند که احتمالاً اشتباهی رخ داده است زیرا مؤلف از سنوات بعد از این تاریخ بحث نموده است.
[دنا ۱۹۳/۶؛ مصادر التراث الیمنی / ۵۶؛ بروکلمان /۲ (۱۸۴) ۳۳۴؛ عکسی مرعشی ۱۶۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۲عکسی
آغاز: الحمد لله الملک العظیم ... اما بعد فلما کان علم التاریخ من العلوم المفیدة؛ **انجام:** و ذلک من مشایخ العرب ... قال فی الام المنسوخ منها: انتهت نساخته الی هنا، و هو الموجود فی الام المنسوخ منها و بالله التوفیق ...
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۱۱۰ (اربری، فهرست چستر بیتی ۴۴/۱)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۳ ربیع الاول ۱۰۵۴ق (جزء اول) و ۱۸ ذیحجه ۱۰۵۱ق (جزء دوم)؛ مصحح، مقابله شده؛ ۳۳۳گ [عکسی ف: ۱ - ۱۶۵]

● **السلوک لمعرفة دول الملوک** / تاریخ / عربی
as-sulūk li-maʻrifat-i duwal-il-mulūk
مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ - ۸۴۵ قمری
maqrīzī, ahmad ebn-e ʻalī (1365 - 1442)
تاریخ مفصلی است به ترتیب سال‌ها ــ از سال ۵۷۷ تا ۸۴۴ ــ در بیان تاریخ پادشاهان مصر و بعضی از دانشمندان آن دیار بعد از زوال دولت فاطمیان. مؤلف این کتاب را پس از «عقد الجواهر الاسفاط» و «اتعاظ الحنفاء» که در تاریخ فتح مصر و دولت فاطمیان بود نگاشته است و در آن بیشتر به بیان حوادث پرداخته و کمتر شرح حال‌ها را بیان می‌کند.
چاپ: قاهرة، لجنة التألیف و الترجمة، ۱۹۵۸م، نشره: محمد مصطفی زیادة و مرکز تحقیق التراث بدار الکتب، محقق سعید عبدالفتاح عاشور، چاپ اول، ۱۳۸۹ق.
[کشف الظنون ۱۰۰۰/۲؛ فهرست کتابهای عربی واتیکان ۶۹/۱؛ معجم المطبوعات ۱۷۷۸/۲ -۱۷۸۲؛ ذخائر التراث العربی ۸۵۰/۲ -۸۵۱؛ دنا ۱۹۳/۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۵۴
آغاز: سنة اربع و خمسین وسبع مائةشهر الله المحرم اوله الخمسین فیه قدم الخبر
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۵. از حوادث ۷۵۴ تا ۸۰۰ را دارا می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابی بکر مرزوقی، تا: ۸ رجب ۸۵۴ق؛ مصحح، با نشانی بلاغ؛ ۵۱۳ص [عکسی ف: ۴ - ۷۹]

● **سلوک المالک فی تدبیر الممالک = اخلاق المشجرة** / اخلاق / عربی
sulūk-ul mālik fī tadbir-il mamālik = axlāq-ul mušajjara
ابن ابی ربیع، احمد بن محمد، ۲۱۸ - ۲۷۲ قمری
ebn-e ebī rabī,ʻahmad ebn-e mohammad (834 - 886)
اهداء به: المستعصم عباسی
تاریخ تألیف: ۶۵۵ق
در سیاست و اخلاق به روش تقسیم و تشجیر است در چهار «فصل»: ۱. مقدمه کتاب؛ ۲. اخلاق و اقسام آن؛ ۳. اصناف سیرت عقلی؛ ۴. اقسام سیاست و احکام آن مطالب این کتاب به تقلید از «تقویم الابدان» مجدول است.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم و عدله و رفعه علی کثیر من الخلق بالتکریم و فضله و امره بمکارم الاخلاق تزکیة لنفسه ... و بعد فان الذی بعث المملوک علی تألیف هذا الکتاب امران اما الاول فانه وقف علی کتاب مشجر فی حفظ الصحة البدن مختصر ... و الثانی ان بعض من اوامره مطاعة مجابة و عوارض العوایق عن ملتمساته ... امره ان یمضی ذلک الرأی فی انشاء الکتاب المقدم ذکره و هو یولیه من العنایة
چاپ: چاپ سنگی به شکل جدول درختی ۱۲۸۹ در جمعیة المعارف؛ فرج الله الکردی ۱۳۰۹ در ۱۱۲ص؛ در معجم المطبوعات العربیه سال چاپ ۱۲۸۶ ذکر شده؛ بیروت، دارعوایدت، محقق: ناجی التکریتی، ۱۸۲ص، ۱۳۹۷ق.
[معجم المؤلفین ۱۰۱/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاعتراف بوجوب الحق مانعامن تطرق العتب
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۷۴۶ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن [الفبائی: - ۳۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۷۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** وصیة-اوصی بها ارسطو للاسکندر فقال: اذا استولت بک اللازمة فجدد ذکر العطب ... و لن لابناء السبیل و الطف بهم فی سیاستک
این رساله در فهرست شناخته نشده است و با نام الاخلاق المشجره معرفی شده است (فهرست رایانه‌ای ۵۷۲)؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: میشن سرخ، ۴۳گ (۱پ-۴۳پ)، ۱۸ و ۱۶ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۶۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کن لابناء السبیل والطف بهم فی سیاستک.

خط: نسخ، کا: غلام حسین طبیب خادم، تا: ۱۲۸۵ق، جا: مشهد رضوی صحن عتیق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۴۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۴سم [ف: ۱ - ۲۷۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذ قدوفینا بما اردنا تلخیصه و تشجیره فی هذا الکتاب ... و هو سال من الکریم بسط عذره فیما عذره فیما قصرفیه ... بوجوب الحق مانعا من تطفا الغیب

خط: نسخ خوش، کا: سیخ عبد الجواد نیشابوری، تا: ۱۴ رجب ۱۳۰۶ق؛ با یک سرلوح زیبا، مجدول؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵۴گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۳) [ف: ۱۵ - ۱۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الطف. بهم فی سیاستک.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: نائینی، ۴۳گ، مختلف السطر (۱۸ و ۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶ - ۳۸۲]

● **سلوک المصباح** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk-ol mesbāh

محمد بن السید ناصر بن حسن

mohammad ebn-es seyyed nāser ebn-e hasan

در صفت نفس و روح انسانی و چگونگی تهذیب نفس بر پایه‌های عرفانی صوفی، با شواهدی از آیات و احادیث و روایات نبوی مروی از طریق اهل سنت.

آغاز: الحمد الله الذی خلق السماوات و الارض بصنع قدرته ... یعنی نفس دو صفت دارد چنانکه گاهی مسمی بروح شود.

انجام: چون آن بیچاره در طلب حقیقت است در آن ننگرد و در آن شروع نکند و تا مادام صبر کند که به وحدانیت برسد.

[دنا ۱۹۴/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۰/۲۶-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 125 (بلوشه ۱۵۱)؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۵۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۳]

۲. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن احمد بن محمد حسین بن محمد علی خوانساری، تا: آخر ذیحجه ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۵۲۱پ-۵۲۳پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۹]

● **سلوک مقامات** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk-e maqāmāt

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

آغاز: بسمه. اوحی الله الی داود ... فقال یا داود فرغ لی بیتا اسکن فیه. بدانکه جملگی کتب منزل و شرایع انبیا شرح سلوک مقامات است.

انجام: از دیگران و ظلمت خودشان بینند گویند انظر تا نقتبس من نورکم. فلتمسوا نوراً و الله اعلم بالصواب.

[دنا ۱۹۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۴/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۵/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: احمد بن عبدالعلی بیک بیوک ابادی همدانی، تا: زمستان ۱۲۸۳ق؛ ۵گ (۱۴۰ر-۱۴۴ر) [ف: ۳ - ۴۴۷]

● **سلوک الملوک** / اخلاق / فارسی

solūk-ol molūk

فضل الله بن روزبهان، ۸۶۰؟ - ۹۲۵ قمری

fazl-ol-lāh ebn-e rūzbehān (1456 - 1519)

اهدا به: عبیدالله خان ازبک

تاریخ تألیف: آغاز ۹۱۸ و پایان ۹۲۰ق؛ محل تألیف: بخارا

به روش شافعی و حنفی، درباره وظایف سلطان، امام، وزیر، شیخ الاسلام، مفتی، قاضی، محتسب، داروغه، والی مظالم، و دیگر سازمان‌های اجتماعی، در یک «مقدمه» و پانزده «باب»: باب ۱. حفاظت از قانون، قانونمندی؛ ... ۵. خیرات و صدقات؛ ۱۰. جلوگیری از طغیان؛ ۱۵. سازش و تعهد با کافران.

آغاز: فتح الباب هر کتاب به حمد آن مالک وهاب سزاست ... صانعی که چون به حکم الدین و الملک توامان ...

[دنا ۱۹۴/۶ (۲ نسخه)؛ دیباچه مهمان نامه بخارا؛ نسخه‌های منزوی ۱۶۳۴؛ فهرستواره منزوی ۴۹۷/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۳۷-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 253؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۵ رمضان۱۰۸۹ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳۷-ف

نسخه اصل: بنیاد خاورشناسی لنینگراد A. 319 (فهرست عمومی ۳۱۵)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۱]

● **سلوک الملوک** / حکومت و سیاست / فارسی

solūk-ol-molūk

واعظ گیلانی، عبدالوحید بن نعمت الله، ق۱۱ قمری

vā'ez-e gīlānī, 'abd-ol-vahīd ebn-e ne'mat-ol-lāh (- 17c)

صدر نسخه نوشته شده: «کتاب سیزدهم مسمی به سلوک الملوک در بیان آداب رعیت‌پروری و عدالت گستری و سویت نگاه داشتن»، در دیباچه آورده است: «بباید دانست که وجوه

قرائت در مالک یوم الدین و ملک یوم الدین در اولین کتاب گذشت». از جمع میان دو عبارت معلوم می‌شود که این کتاب از سلسله مجلدات کتابی است که هر جلدی را به نامی موسوم داشته و دور نیست که بر سوره «فاتحة الکتاب» تفسیری مفصل نگاشته است و این از اجزاء آن کتاب باشد. بالجمله مؤلف در این کتاب کلمه ملک و مالک از آیه سوم سوره فاتحة الکتاب را عنوان قرارد داده و به ذکر آداب و سیرت پادشاهی پرداخته است. کتاب مرتب است بر پنج باب: ۱. بیان سلطنت و خلافتی که نیابت حق است جل جلاله؛ ۲. نصیحت ملوک (شامل ده قاعده)؛ ۳. سیرت ملوک؛ ۴. سیرت ملوک با هر طایفه از رعایا (در این باب عهدنامه مالک اشتر را ترجمه و شرح نمود)؛ ۵. آداب وزراء و اصحاب قلم و نواب و گماشتگان ملوک عالم.

آغاز: نام خداوندیست که رحمن است بر بندگان بدادن ملک و سلطنت بدیشان تا طریق بندگی او را بدانند که خدمت پادشاه را جز پادشاهان ندانند.

انجام: آنچه مناسب این کتاب بود از سخنان اکابر در اینجا انتخاب افتاد بعون الله تعالی و حسن توفیقه و الحمدلله رب العالمین.

[دنا ۱۹۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۷/۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۹

آغاز: نام خداوندیست که رحمن است بر بندگان بدادن ملک و سلطنت بدیشان تا طریق بندگی او را بدانند که خدمت پادشاه را جز پادشاهان ندانند؛ **انجام:** آنچه مناسب این کتاب بود از سخنان اکابر در اینجا انتخاب افتاد بعون الله تعالی و حسن توفیقه و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی، ۲۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶ - ۴۳۹]

● سلوک ملوک / حکومت و سیاست / فارسی

solūk-e molūk

صدر، محمد حسین، ق۱۳ قمری

sadr, mohammad hoseyn (- 19c)

مؤلف در رساله ملزم شده که در تمام این کتاب حرف الف و همزه را نیاورد، به این واسطه در تکلف و تقید افتاده خود و خواننده را حیران و به زحمت انداخته است. این کتاب در یک «دیباچه» و هشت «سلوک» و یک «خاتمه» است: دیباچه در تعلیل و تفصیل کتب سیر و مجد و خبر و حمد و ستایش پروردگار و درود بر حضرت رسول اکرم (ص)؛ سلوک ۱. تهذیب خلق ملوک؛ ۲. ترتیب و تعیین سفیر؛ ۳. ترتیب مقربین حضرت و محرمین خلوت؛ ۴. تکمیل خلق دستور؛ ۵. نظم و نسق محکمه و دفتر؛ ۶. ترتیب لشگر و ترتیب معسکر؛ ۷. تعمیر مملکت؛ ۸. تربیت رعیت؛ خاتمه در بعضی پند و حکمت متفرقه.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۷

آغاز: بسم رب عزیز رحیم. حمد بیحد شکر بیعد مختص معبود لم یزل سرمد مخصوص مسجود لم یلد صمدیست جلت عظمته و عظمت قدرته که هستیش نیستی ندید ... چون زحمت سیر و سلوک سفر و منتخب کردن سیر و سلوک ملوک نورتر بهم و سرخ قربهم هشت سنه کشیده همین نسخه بسلوک ملوک تسمیه شده؛ **انجام:** بطریق قربست. ز پند و نصیحت بسی سر و حکمت ×× نموده قریحت مرتب مصنف. بسی طعن و تعریض گویند من بعد×× غرض شد هدف هر کسی شد مصنف. قد ختم کلم و تم حکم موعظة لمن یتقظ تذکره یتقظ ... رقمه بخط مصنفه لملک ملوک و سمیت بسلوک ملوک ... و توسلی بمحمد و رتبطه و نبیه و عترته و ذویه علیهم تسلیمی و تحیتی و تکریمی و من ربی و توفیقی فی بدو و ختم

خط: نستعلیق عالی، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۸ق؛ یادداشتی به خط مؤلف نسخه (محمد حسین متخلص به صدر) بدین شرح «و هو رب فیوض فی بدو و ختم نخستین نسخه سلوک ملوک بی همزه که بر قسم مصنف یعنی ذره بیقدر محمد حسین متخلص بصدر تحریر پذیرفت و هر چه ترجمه شده در تفسیر فرمیه و عربیه نیز بی همزه مترجم گشته و همچنین نسخه بی نقطه نصیحة الملوک عربیه مع قصیده عربیه بی نقطه هم مترجم کرد قصیده جلوس میمون که هر مصرعش تعیین وقت جلوس برقم کمترین بنده عتبه علیه بود ...»؛ مجدول، کمندکشی مضاعف، با ۸ سرلوح خوب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی، مذهب، ۲۷۱ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۷ - ۴۵۶]

● سلوک الملوک / اخلاق / فارسی

solūk-ol molūk

در آداب ملوک که در آن به تعریض اوضاع روزگار خود پرداخته، گویا از مردم زمان ناصرالدین شاه قاجار باشد.

آغاز: بسمله تبارک و تعالی ان یدرکه العقول والابصار ... چون این بنده از نژاد علماء ایرانم اگر چه از هیچ جهت مرا از علم حاصلی نیست ولی پیروی آباء که همیشه همت خود مصروف خدمتگزاری دولت و آیین گرانداز نتایج افکار و خاطر خود را در این اوراق می‌نگارد.

[دنا ۱۹۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۸/۶]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۲

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی: انجام؛ کاغذ فستقی؛ جلد: تیماج مشکی،۴۲گ، ۷ سطر(۱۰×۱۵) اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۵۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۵]

● **سلوك الملوك** / اخلاق / فارسی

solūk-ol-molūk

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۵۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **سلوك الملوك مظفری** / تاریخ اسلام / فارسی

solūk-ol-molūk-e mozaffarī

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ - ۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ʻabbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852 - 1924)

اهدا به: مظفر الدین شاه (۱۳۱۳-۱۳۲۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۶ق

در آداب کشورداری و پند و اندرزهایی از پادشاهان گذشته که به فرزندان خود و دیگران داده‌اند و در پی هر یک از پندها آداب و روش کشورداری را می‌آورد. گزیده‌ای از کتاب مفصل اوست که به سال ۱۳۱۶ق برای مظفرالدین شاه ساخته است.

آغاز: بسمله، خلاصه کتاب سلوك الملوك مظفری است که این کمتر چاکر پیشگاه خلایق پناه عباسقلی سپهر از کتب عدیده که حاوی کلمات و مواعظ سلاطین جهان و حکمای باستان است

انجام: هیچوقت نباید خود را از پادشاه مستغنی و بی نیاز برشمرد.

[دنا ۱۹۴/۶ (۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۴۹۸/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد تقی خان کمال المله (چنانچه در پایان نسخه بخطی جز خط اصل نوشته شده است)، تا: رجب ۱۳۱۵ق؛ جلد: مقوایی، ۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۳۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از طول عمر و صحت بدنی و سلامتی و عافیت و عظمت و اقبال و ابهت و اجلال و کامکاری و کامرانی و مملکت داری و عدل سپاری و دوست نوازی و دشمن گدازی برخوردار فرماید

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی کمال السلطنه، تا: ۱۳۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذی ابره، ۴۶گ، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۳۵]

● **سلوك منظوم** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

solūk-e manzūm

خواجه حسن عطار، - ۸۲۰ قمری

xāje hasan, attār (- 1418)

آغاز: ای عاشق سرسری اوباش طلب ×× ای وعده که کرده است که فرداش طلب / در غم اگرش نیابی در شادی جو ×× در ظلمت نور در همه جاش طلب / الله ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور. هیچ ظلمت چو خویش بینی نیست ... بدان که طریقه سلوك طایفه حضرت علائیه زاد الله فتوحهم اعلی اطوار سلوك جمیع مشایخ است واقرب سبل است ...

[فهرستواره منزوی ۴۹۴/۷؛ دنا ۱۹۱/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۳/۳-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 968 (بلوشه ۱۱۳)؛ بی‌کا، تا: ۸ رمضان ۱۰۰۹ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۴/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** به تضرع هر چه تمامتر در حضرت جامعه خود این دعا بخواند. اللهم کن وجهتی فی کل وجهة ... و وکیلی فی کل امور و تولتی تولی محبة و عنایة فی کل حال برحمتك یا ارحم الراحمین. «تمت الکتاب بعون الملك الوهاب فی یوم الاربعاء داخل در ماه صفر ختم بالخیر و الظفر فی عام ثمان و سبعین و الف من الهجرة النبویة علیه الصلوة و السلام علی ید العبد الضعیف النحیف الراجی ابن نظام الدین علی عبدالکریم. اللهم اغفر لوالدی و لجمیع المؤمنین والمؤمنات برحمتك یا ارحم الراحمین و صلی الله علی خیر».

در فهرست با عنوان «رساله عرفانی» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالکریم بن نظام الدین علی درمیانی قاینی، تا: چهارشنبه صفر ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی مذهب، ۳ص (۳۶۶-۳۶۸)، مختلف السطر (۱۰/۵×۱۲)، اندازه: ۱۵/۷×۲۸/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۱۸]

← سلوك النساء ≻ العنوان فی السلوك النسوان

● **سلوك نعمت اللهی** / عرفان و تصوف، دعا / عربی، فارسی

solūk-e neʻmat-ol-ālāhī

فصولی است در تعلیم سلوك به روش سلسله نعمت اللهی: فصل دوم و سوم در اوراد مشترکه و مخصوصه و فصل چهارم شرح اطوار سبعه.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۱۲۲/۱

آغاز: هذا هو الدعا المروی عن النبی (صلی الله علیه وآله) تقرءا بعد الاستغفار المذکور؛ **انجام:** وبدان که چون دیده دل مومنان بدین نور عظمت عرش آمد روشن گردید دیدند ودانستند آنچه

مقدور بود..
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ بخشی از یک طالع نامه؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۱گ (۱ر-۳۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۱]

● **سلوک و آداب الصوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی
solūk va ādāb-os-sūfīya

خواجه عبدالشهید
xāje ʻabd-oš-šahīd

سخنان خواجه عبدالشهید نبیره خواجه عبدالرحیم مشتمل بر کلمات صوفیه و آداب سلوک. نویسنده می‌گوید: «این کشف و بصیرة به تصفیه باطن و کمال تبتل و دوام توجه بمنتهای مقاصد خود می‌رسند» و آن استهلاک در شهود جلال و جمال اوست و برای این کار او در ابتداء از طهارت جسم و جان و سپس از نماز واقعی و بعد از صوم و افطار عارفان و حج آنها بحث می‌کند و سپس در مقامات و حالات صوفی وارد می‌شود و یکایک حالات و مقامات را برمی شمارد و به نظر خود رأی می‌دهد تا به «فنا و بقا» که نهایت سیر الی الله است می‌رسد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳۴/۱
آغاز: باسمه، اهل کشف و بصیره بتصفیه باطن و کمال تبتل؛
انجام: هر چند شاهد سری مر حق را قوی تر همی گردد از خلق.
بی‌کا، تا: محتملاً ۸۷۸ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی مشین عنابی، ۳۹ص (۱-۳۹)، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۶ - ۸۲۵]

● **السلوک و الاخلاق** / عرفان و تصوف / عربی
as-sulūk wa-l-axlāq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۴۸/۳
آغاز: بسمله. اعلم ان النفس الانسانیة بحکم خواص التطورات ... کانت غافلة عن اصل فطرتها؛ **انجام:** و اوضحت اسرار الحکم و المعارف التی فقدت من کلمات اکابر العرفاء فی ذلک المقام.
خط: نستعلیق، کا: محمود حسینی ساوجی، تا: ۱۷ رجب ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۱۷۸]

● **السلوک و الاخلاق الرحمانیة** / اخلاق / عربی
as-sulūk wa-l axlāq-ur raḥmānīya

باب، علی محمد بن محمد رضا، ۱۲۳۶؟ - ۱۲۶۶ قمری
bāb, ʻalī mohammad ebn-e mohammad rezā (1821-1850)

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی تعالی بذاتیة ذاتیة عن وصف المجردات و کنهها و الحمدلله الذی تقدس بکینونة کینونیة عن نعت المادیات
انجام: و سبحان رب العرش عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۱۶/۱۰
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «رساله‌ای در حکمت» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: پسته‌ای فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۶گ (۱۱۷ر-۱۲۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۶-۲۲۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۱۵/۲۳
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۸گ (۱۴۰ر-۱۴۷پ)، ۱۹ سطر [ف: ۹ - ۱۷۶]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۲۴/۲
آغاز: برابر
در فهرست با عنوان «رساله‌ای به عربی» آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۶۸]

● **السلوک و الذکر** / عرفان و تصوف / فارسی
as-solūk va-z zekr

جبرئیل خرم آبادی، ق۸ قمری
jebre'īl-e xorram-ābādī (- 14c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۳/۲-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۱۸۳۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۵۸گ (۷۸-۱۳۵) [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۱]

● **سلوک و سیرت زن** / اخلاق / فارسی
solūk va sīrat-e zan

گفتاری است با عباراتی شیوا در تشویق به زن گرفتن و چگونگی معاشرت زنان با مردان تا سعادت خانوادگی نصیب آنان گردد و از زندگی مشترک لذت و بهره برند و پیوند عشقی بین آنان ایجاد شود.
آغاز: بعد حمد خدا و ذکر صفات بمحمد و آل او صلوات، در شب یلدا که حد و پایانش ناپیدا بود خود را مشغول کردن خواستم
[دنا ۱۹۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۸/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۲۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** خانم تصور میکند مرد را احیاء کرده چه خوب کرده که ساعتی از شوهرش ...
خط:نستعلیق شکسته زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج

قرمز، ۱۷گ (۱۴پ-۳۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۲]

● **السلوک و عیوب النفس** / اخلاق / فارسی
as-solūk va ʻyūb-on-nafs

قرشی، محمد بن حسین
qorašī, mohammad ebn-e hoseyn

[دنا ۱۹۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۵/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۶/۱۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش۴۸۲۱؛ کا: عبدالرزاق بن عبدالکریم، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۷]

← سلوک ولاة العدل ⊳ آداب الولاة

● **سلوک هفته** / اخلاق / فارسی

solūk-e hafte

در هفت «فصل»: ۱. صدق؛ ۲. رحم و مروت؛ ۳. عشق و محبت؛ ۴. صبر و شکر؛ ۵. خوف و خشیت؛ ۶. معدلت و نصفت؛ ۷. جود و همت.

آغاز: نخستین حمدی که چهره عروس هر هفت کرده ورق گلگونه درر و غرر لطفش ...

[دنا ۱۹۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۵/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۴/۱

آغاز: نخستین حمدی که چهره عروس هر هفت کرده ورق گلگونه درر و غرر لطفش؛ **انجام:** کسی که دم زند جز شمشیر و شخصی که ترک وطن کند جز تیر نیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۴۲ص (۲-۴۳)، اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۷سم [ف: ۵ - ۹۰]

● **سلوک هفته** / اخلاق / فارسی

solūk-e hafte

مؤلف آن را برای رکن الدوله علی نقی میرزا تألیف کرده است به ترتیب روزهای هفته از یک‌شنبه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱ سرود

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳ - ۴۰۸]

● **سلوک یونس (ع)** / عرفان و تصوف / فارسی

solūk-e yūnos

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴-۸۸۳؟قمری
jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412 - 1479)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۲۶/۲۰

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن میرزا زمان، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹ص(۶۰۷-۶۲۵) [مختصر ف: - ۴۵۵]

← سلوکیه ⊳ سیر و سلوک
← سلوکیه ⊳ السلوک
← سلوکیه ⊳ زاد السالک
← سلوکیه ⊳ ده اصل

● **سلوکیه = اربعین** / عرفان و تصوف / فارسی
solūkīye = arbaʻīn

نوربخش، حسن بن قاسم، - ۹۲۶ قمری
nūrbaxš, hasan-e bn-e qāsem (- 1520)

آغاز: رساله سلوکیه. از رساله اربعین بهاء الدوله نوربخش. تجلی ذاتی آن است که سالک در آن تجلی فناء مطلق یابد.

[دنا ۱۹۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۱۴/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۳۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مرتبه پنجم عالم انسان کامل است و ناسوت مبالغه ناس است.

خط: نستعلیق، کا: علی بن فتح الله، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۱گ (۱۷پ)، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۲۰۷]

● **سلوکیه** / عرفان و تصوف / فارسی

solūkīya

شریف، محمد شریف بن کریم، ق۱۴ قمری
šarīf, mohammad šarīf ebn-e karīm (- 20c)

در پاسخ به سؤالات دوستی که درباره سلوک به سوی جنان پرسیده بود، و این که نحوه سلوک پس از شناختن حجت عصر ایا سبیلی خاص است یا قناعت به معروف او، بر مبنای اعتقادات شیخیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۸/۱

آغاز: سپاس برون از حصر و حد مر خدائی را سزد که پرورنده موجودات است و برون از وصف جمیع مخلوقات ... یکی از دوستان صانه الله عن طوارق الحدثان از عین تصدیق و ایمان؛ **انجام:** عرضهای من از نقل شیرین تر است چرا که هر یکی گنجی است از حکمت پروردگار

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۲۸ صفر ۱۲۹۲ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸گ (۶پ-۱۳ر)، ۲۲ و ۳۰

سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۸سم [ف: ۴۳ - ۶۴]

● **سلیمان نامه** / شعر / فارسی

solaymān-nāme

زلالی خوانساری، محمد حسن، - ۱۰۳۱ ؟ قمری

zolālī xānsārī, mohammad hasan (- 1622)

در داستان «سلیمان» و «بلقیس»، عرفانی، در بحر «شاهنامه» حکیم فردوسی، در ۴۴۷ «بیت» با دیباچه‌ای به نثر از طغرای مشهدی. (احمد منزوی)

آغاز: آغاز دیباچه: تیمناً به خطاب گستاخانه شکسته، خامه فهرست نثر سلیمان نامه ... آغاز مثنوی: بنام جهانگیر دلهای تنگ ×× که آمد سلیمانش یک مور لنگ

[دنا ۱۹۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۶۹۰/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۰/۲

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱۵ - ۴۰۹۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۳/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ ۳۹ص(۳۴۲-۳۸۰) [ف: ۳ - ۳۳۷]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۲۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آتشکده لاله ام نعل ماند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج عنابی، ۴۸ص (۴۲۸-۴۷۵)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۹۰۱ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۴۱۴/۷

با مقدمه منثور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوای روکش تیماج سورمه‌ای مذهب، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۲۲/۹سم [ف: ۳ - ۴۹۰]

● **سلیمان نامه** / متفرقه / فارسی

solaymān-nāme

گزارشی است در بیان آمدن دیوان و جنیان به نزد حضرت سلیمان و بیان وظایف خود و چگونگی دفع شر آنان.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۲۴

آغاز: و از حرام بی بهره بود و مال بزرگان بخورد و او را کارهای گرم و تر سازد و خاصیت بسیار بود؛ **انجام:** چون بگذارد بعد ... کند و دعای جوشن با خود دارد درد و علت وی دلالت دارد بر این طالع.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ در پنج برگ آغازین مقداری از کلمات موسی و مناجات وی با خداوند آمده؛ مهر: «عبده علی الحسینی» (مربع)؛ اهدایی: سید علی نجف آبادی؛ ۳۹گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۴۵۵]

● **سلیمان و بلقیس** / شعر، تاریخ پیامبران / فارسی

solaymān va belqīs

نظام استرآبادی، - ۹۲۱ قمری

nezām-e estarābādī (- 1516)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۲ق

این کتاب «بلقیس‌نامه» و «کتاب بلقیس» هم خوانده می‌شود. نظام در سه جای این مثنوی از خود یاد کرده و از مرزبان هری محمدخان و سلطان حسین بایقرا و همایون و شاه تهماسب هم نام برده است. عنوان‌های «حکایت همای و بوم شوم، در سد باب مناهی و ملاهی، در تربیت علماء ذکر فقهاء و مجتهدین، مولود سلیمان» در آن دیده می‌شود با چند حکایت. در میانه آمده است: «نظام این سخن در روش خاص توست ×× قبولی گرش هست اخلاص توست». جز «سلیمان و بلقیس» شماره ۵۵۶۵/۲ ملک است که از حیاتی گیلانی است به نام جهان‌گیر همراه دیوان او که در آن از میرزا ابوالفتح یاد شده است.

آغاز: جهان باشد همای تیز چنگال ×× صباحش بال و شامش سایه بال

[نسخه‌های منزوی ۲۳۰۳؛ دنا ۱۹۵/۶ (۳ نسخه)؛ الذریعه ۱۴۸/۳ و ۱۲۰۱/۹؛ فرهنگ سخنوران ۶۰۷؛ فهرستواره ۳۰۶/۱۰]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ندارم طاقت اندوه چندین ×× اغثنی یا غیاث المستغیثین / بود صاحب دلی یا رب که روزی ×× کند در حق مسکینان دعائی

در فهرست جدید به استناد شناسنامه و غیر محرز از ایروانی میرزا محمد حجت دانسته شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن حسنقلی، تا: ۱۲۶۰ق؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: گالینگور مشکی، ۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۱۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۵۴-ف

از خاتمه یک بیتی مانده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [فیلمها ف: ۳ - ۲۲]

۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۸/۱ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: - ۱۶۹]

● **سلیمان و بلقیس** / شعر / فارسی

solaymān va belqīs

نصیبی کرمانشاهی، محمد بن موسی بیگ، ق۱۳ قمری

nasībī kermānšāhī, mohammad ebn-e mūsā beyg (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۱ق
منظومه‌ای است در داستان سلیمان و بلقیس و آوردن تخت او از سبا.
آغاز: ابتدا نامی که ابن برخیا ×× خواند و تخت آورد از [ملک سبا] / آن گرامی نام نام داور است ×× مطلع دیوان دل زان ... است

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۰۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** حق کند رحمت بر آن نیکو نهاد ×× کو نصیبی را کند با خیر یاد / نک ز تاریخش گرفتم در رقم ×× هست آنچه گفته ام بی کیف و کم
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مشکی، ۵۶ص (۶۰۹-۶۶۴)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف:۳۸-۱۳۳]

● **سلیمانیه** / فقه / فارسی

solaymānīye

گلپایگانی، ابوالقاسم بن محمد، - **۱۰۹۲** قمری

golpāygānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad (- 1681)

اهداء به: شاه عباس ثانی صفوی بهادر خان
مؤلف گوید: روزی از روزهایی که جناب آقا سلیمان قمی نزد محرر این اوراق به جهت استفاده علوم دینیه تردد می‌کرد، فرمود که احکام و قوانین زنان در میان احکام و قواعد مردان در کتب فقهیه شیعه مخلوط گشته و هیچ زنی قواعد شرعیه مختصه خود را نمی‌داند، سزاوار است که در این باب رساله‌ای که مشتمل بر مسایل مختصه زنان باشد چون احکام رضاع و طلاق و ظهار و ایلاء و خلع و مبارات و حدود و دیات در سلک تألیف درآید و این در عصر شاه صفوی بهادرخان بوده است. این کتاب در یک «مقدمه» و بیست «باب» مرتب شده: مقدمه: در معنی فقه و تقسیمات آن به اقسام اربعه؛ باب ۱. طهارت و باقی مقدمات نماز؛ ۲. نماز؛ ۳. زکات؛ ۴. روزه؛ ۵. حج؛ ۶. جهاد؛ ۷. امر به معروف و نهی از منکر؛ ۸. عقود مثل بیع و قرض تا وصیت؛ ۹. نکاح و رضاع و سایر احکام ایشان؛ ۱۰. طلاق؛ ۱۱. خلع و مبارات؛ ۱۲. ظهار؛ ۱۳. ایلا؛ ۱۴. لعان؛ ۱۵. عتق؛ ۱۶. میراث؛ ۱۷. شهادت؛ ۱۸. حدود و تعزیرات؛ ۱۹. قصاص؛ ۲۰. دیات. هر باب شامل چند فصل است.
آغاز: بسمله. ستایش و سپاس بیرون از تحدید و قیاس لایق حضرت پروردگاریست که به قدرت کامله خود از ترکیب کاف و نون، ممکنات را خلعت وجود پوشانید ... اما بعد محرر این مقاله و مؤلف این رساله فقیر حقیر جانی راجی ابوالقاسم بن محمد جرفادقانی گوید که تحریر این رساله چنین اتفاق افتاد که
انجام: این است آنچه مقصود بود از این رساله ... خدای تعالی ایشان را توفیق حسنات کرامت کناد و بر طلب مرضات خود حریص گرداناد. بمحمد وآله الامجاد

چاپ: ایران، قم، نشر سهل، ۱۳۹۰ شمسی، محمد حسین درایتی، مهدی مهریزی، ۱
[دنا ۱۹۵/۶؛ طبقات اعلام الشیعه- قرن ۱۱ص۴۴۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد باقر سپاهانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۱گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۳۱۸]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۸۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: نصیر بن محمد گوشه‌ای از توابع گلپایگان، تا: شنبه ۵ جمادی الاول ۱۱۵۳ق؛ ۲۴۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۲۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۰-۲/۵۰
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: ابن علی بحرانی، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: مقوای سرخ، ۸۲گ، ۳۱-۳۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۴ - ۲۰۹۳]

۴. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۱۸
در فهرست با عنوان فقه شیعی. برای عالی حضرت صاحب اعظم توفیق آثاری آقا سلیمان قمی که نزد او تردد می‌نمود. به روزگار شاه عباس اول، بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: - ۱۰۷]

● **سلیمانیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

solaymānīye

بلباسی تهرانی، الیاس

belbāsī tehrānī, elīyās

به نام: سلیمان خان قاجار
در اصول دین به دلیل عقلی و نقلی و تفصیل فروع دین که با بیان معجزات امیرالمؤمنین (ع) آغاز می‌شود. علامه تهرانی درباره مطالب کتاب می‌نویسد: «فارسی فی معجزات امیرالمؤمنین (ع) و مناقبه و جملة من العقائد عقلاً و نقلاً و بعض الاحکام الفرعیة و فصول فی الاخلاق».
آغاز: بسمله الحمدلله ... و الصلوة و السلام علی اشرف خلقه محمد ... اما بعد بدان ای نورچشم که دراین جهان فانی بهتر از باقیات صالحات چیزی نیست که بعد از وفات او در دنیا یادگار بماند ...
[دنا ۱۹۵/۶؛ الذریعة ۲۲۸/۱۲]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۲۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** امید چنانست که عموم شیعیان از این رساله بهرمند شوند و بعد بخوانند و کاتب را ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف مخ: ۱ - ۲۷۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۰۳

آغاز: برابر **انجام:** آنشخص عرضی کرد که فدای تو شوم ... در رایانه بدون مؤلف و با عنوان «کتاب در اخبار»؛ خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، مختلف السطر (۱۲/۳× ۱۷/۸)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [رایانه]

● سلیمانیه / کلام و اعتقادات / فارسی

solaymānīye

فخرالدین محمد بن طی

faxr-od-dīn mohammad ebn tey

به نام سلطان سلیمان میرزا «مروج اثنی عشری»، در یک «مقدمه» و پنج «فصل» در اصول پنج‌گانه دین، با ماده تاریخ در پایان: «شاید این بس که گشت تاریخش ×× سخن اهل حق ببین ازو»
[الذریعة ۲۲۸/۱۲؛ دنا ۱۹۵/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۹

آغاز: زینت فاتحه کتاب و زیور گوش هوش اولی الافهام جواهر حمد و ثنای ... اما بعد اقل العباد ... محمد المشهور بفخرالدین ابن طی

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۰ق؛ با سرلوح، مجدول و کمند؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه مرغش، ۹۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۴۷۷]

● سلیمانیه / - فارسی

solaymānīya

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: ابوالفضل بن شمسا، تا: ۱۰۷۰ق؛ از کتابهای صنیع الدوله و همراه مرزبان نامه بوده [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

● سلیمانیه / فقه / فارسی

solaymānīye

فقه فتوایی است با اشاره بسیار مختصر به دلیل آنها و به نقل اقوال فقها در بعضی مسائل گویا تألیف شده به نام شاه سلیمان صفوی، در یک «مقدمه» در معنی فقه و تقسیم آن به اقسام چهارگانه (به روش شرائع الاسلام محقق حلی) پس از آن بیست «باب» دارای فصول از طهارت تا دیات پس از آن «خاتمه»ای در آداب خلوت و احادیث مناسب آن.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸

آغاز: در غایت اشکال چه در این روزگار تألیفی که مقبول طبایع خاص و عام گردد و پسندیده وضیع و شریف و خورد و کلان شود؛ **انجام:** اگر آن شخص خویشان پدری و آزاد کننده نداشته باشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۵۸]

← سلیم جواهری ⟵ سلیم جوهری

● سلیم جوهری / داستان / فارسی

salīm-e jowharī

داستان شخصی به نام «سلیم جوهری» با حجاج بن یوسف ثقفی که در آن داستان خود را به او گفته است. نام این کتاب که مؤلفش شناخته نیست به صورت‌های مختلف در فهارس آمده است

آغاز: اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن شیرین گفتار چنین روایت کرده اند ازکتاب جامع الحکایت که درزمان مروان حکم علیه العنه و العذاب آن ملعون را وزیری بود

انجام: دوستانی هستند به فکر یکدیگر باشند و دو روزه عمر خود را ببعث ضایع نکنند این بود قصد سلیم جواهری هزار رحمت بر خواننده و نویسنده و شنونده امین یارب العالمین

[مشار فارسی ۳۰۶۳/۳؛ فهرستواره فارسی ۴۲۳/۱؛ نسخه‌های منزوی ۳۶۶۶/۵؛ دنا ۱۹۶/۶]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۵۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی کرمانی، تا: ۷ رجب ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۸۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۲]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بر سر تخت دولت نشسته کامرانی میکرد و بعد از هر شش ماه یکمرتبه با بانو حسن بدیدنی پدرش و دیو سفید می‌آمد و بر جای خود میرفت و این ازیشان یادگار بماند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۱۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۳۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۰۴

آغاز: چون از چشم رفته بود؛

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: کبود فرنگی، ۱۰۴گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۳۲۱]

← سلیم خان نامه ⟵ شهنامه سلیم خان

● سلیم و سلمی / شعر / فارسی

salīm va solmā

مفتون دنبلی، عبدالرزاق بن نجفقلی،۱۱۷۶–۱۲۴۳قمری

maftūn-e donbalī, ʻabd-or-razzāq ebn-e najaf-qolī (1763 - 1828)

ازین مثنوی در تذکره‌ها نامی نرفته.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۱۶/۲

آغاز: ای نام تو نور بخش خامه ×× وی مطلع مهر از تو نامه؛ **انجام:** ازدیده حاسدان نهان باد ×× مقبول دل جهانیان باد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با مثنوی «ناز و نیاز» خود شاعر در یک مجلد؛ مهر: «الراجی محمد حسن بن خداداد»، «عبده الراجی محمد حسن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ – ۸۳۵]

● **سماء الاسماء** / لغت / عربی به فارسی

samā'-ol-asmā'

صفا، مهدی قلیخان بن علی قلیخان، ق۱۲ قمری

safā, mahdī qolīxān ebn-e ʻalī qolīxān (- 18c)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی

فرهنگ عربی به فارسی است. فرهنگ قواعد و مصطلحات قوافی است؛ دارای مقدمه در چهار گفتار، گفتار چهارم در هفت ضابطه، و سپس در فصول متعدد طبق ردیف حروف آنها را آورده و اشعار مناسب لغات نیز با توضیحات کافی.

[فرهنگنامه‌ها ۲۳۸؛ الذریعة ۲۲۸/۱۲؛ دنا ۱۹۶/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۵۷

آغاز: هرکه نه گویا به تو خاموش به ×× هر چه نه یاد تو فراموش به؛ **انجام:** کمان سبک الاجشاء جمع کقول(ص) و (ق): الجش القوس الخفیفة و الجمع أجشاء

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: لطفعلی (صدر الافاضل) در سال ۱۳۲۲؛ جلد: چرم مشکی، ۱۸۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۴۴ – ۴۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط؛ انجام در حرف الف فصل ضاد افتاده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن لاجوردی، ۲۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۳سم [ف: ۳ – ۴۷۸]

● **سماء الغزوات** / تاریخ معصومین / فارسی

samā'-ol qazavāt

یزدی، احمد بن حسن، – ۱۳۱۰ ؟ قمری

yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)

کتابی است در جنگ‌ها و غزوات پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) مشتمل بر مقدمه و دوازده برج و خاتمه و هر برجی مشتمل بر چند شهاب؛ و برای اهل منبر نگاشته شده. این کتاب را مؤلف بعد از تألیف کتاب «باقیات الصالحات فی التفسیر» و ... و کتاب «بحر المدموع» نوشته است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۳۲

آغاز: برج اول در غزوه بدر ... قال الله تعالی فی سورة الدخان ان شجرة الزقوم طعام الاثیم بدرستی که درخت زقوم؛ **انجام:** ویلهم قد جر حو اقلب رسول الثقلین ×× فالعنوهم ما استطعتم شیعتی فی کل حین

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عبدالعظیم شریف یزدی، تا: ۲۵ شعبان ۱۲۸۹ق؛ تملک: محمد علی شریف نائینی فرزند ملا مرتضی چاوش نائینی و مهر «محمد علی بن مرتضی قلی الشریف» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۴ – ۲۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۰

آغاز: بسمله الحمدلله العزیز الجبار القادر المقتدر القهار ... و بعد چنین گوید عبد عاصی ... که پس از فراغ از تألیف و ترتیب جلدین کتاب مستطاب موسوم بباقیات الصالحات؛ **انجام:** انا الذی اری اعمال الخلایق فی مشارق الارض و مغاربها و لا تحفی علی شی منهم

خط: نسخ، کا: ابن محمدرضا محمد علی هرندی، تا: ۱۲۹۱ق؛ در حاشیه مطالبی به نقل از کتاب سرور المومنین، احسن الکبار، حزن المومنین ... نوشته شده است؛ مهر: «عبده الراجی محمد علی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۳۱گ، ۲۰ سطر (۹/۷×۱۵/۲)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [رایانه]

● **سماء المقال فی تحقیق علم الرجال** / رجال / عربی

samā'-ul maqāl fī taḥqīq-i ʻilm-ir rijāl

کلباسی، ابوالمعالی بن محمد ابراهیم، ۱۲۴۷–۱۳۱۵ قمری

kalbāsī, ab-ol-maʻālī ebn-e mohammad ebrāhīm (1832 - 1898)

تاریخ تألیف: ۱۲ جمادی الثانی ۱۳۴۰ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

برای شناخت اسانید کتب روایی احتیاج به شناخت علم رجال است و مؤلف بر این اساس این کتاب را تألیف و آن را در چهار «رکن» تنظیم نمود: ۱. المعرفین، در چند «مقصد»؛ ۲. المعرَفین، در دو «مقام»؛ ۳. فیما به یعرف، در بیست «فصل»؛ ۴. بیان بعض المطالب المهمة، در چند «باب».

آغاز: الحمد لله الذی ثواقب الفطن عن اکتناه ذاته حاسرة و نواقب الفکر عن ادراک اوصافه خاصرة و طوامح العقول عن الاستبار فی معرفته قاصرة

چاپ: قم، ۱۳۷۲ ق، با تصحیح سید محمد علی روضاتی، دو جلد ۱۷۶ + ۲۰۲ص؛ قم، تصحیح و نشر مؤسسة ولی العصر للدراسات الاسلامیة، دو جلد، ۱۴۱۹ق

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۸۵

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه خاندان مؤلف – قم؛ خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۰ق؛ مصحح، محشی به خط مؤلف؛ ۳۸۵ص [عکسی ف: ۴ – ۲۳۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۸۵

خط: نسخ، کا: جمال الدین بن ابی طالب اصفهانی، تا: شعبان ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۵۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۲۲/۲سم [ف: ۱ – ۲۷۲]

← السماء و العالم ≻ تلخیص السماء و العالم

● السماء و العالم / فلسفه / عربی

as-samā'-u wa-l-'ālam

ارسطو، ۳۸۴ – ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

مترجم: ابن بطریق، یحیی بن بطریق، – ۲۰۰ ؟ قمری

رساله‌ای در علم طبیعی که در قرن چهارم توسط «ابن بطریق» به عربی ترجمه شده و به دنبال آن شروح، حواشی و ردیه‌هایی بدان نوشته شده است. دومین کتاب از دوازده اثر حکمی ارسطوطالیس است که از چهار «مقاله» تشکیل شده: ۱. الجسم؛ ۲. الفحص عن الاعراض و الخواص التی توجد لهذا الجرم؛ ۳. اقاویل تثبیة و اقاویل عنادیه؛ ۴. صور سایر الاجسام البسایط و حرکاتها. شروحی نیز از آن به وسیله حنین (–۲۶۴ق) و ابوزیدالبلخی (–۳۲۲ق) و ابوجعفر الخازن ترتیب یافته است و فارابی همچون بقیه کتاب‌های ارسطو آن را نیز تفسیر کرده است و یحیی النحوی نیز نقضی بر این کتاب نوشته و باز ابوعلی الحسن بن الحسن بن الهیثم البصری (۳۵۵–۴۳۰) ردی بر نقض او نگاشته است.

آغاز: قال الفیلسوف ان جل المعرفة بالطبیعة و العلم بالدال علیها یکون فی الاجرام و فی العظم و فی الآثار و فی حرکاتها و فی اوایل کل ما اشبه هذه الطبیعة ایضا

چاپ: چاپ شده با الآثار العلویة در مصر، ۱۹۶۱م.

[دنا ۱۹۶/۶ (۱۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– تلخیص السماء و العالم؛ ابن رشد، محمد بن احمد (۵۲۰–۵۹۵)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت المقالة الرابعه من کتاب ارسطو طالیس فی السماء و العالم و بتمامها تم الکتاب ... سنه الف و خمس و خمسین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ نسخه ما از روی ترجمه مهران بن منصور بن مهران المسیحی که در سال ۵۵۳ نوشته شده استنساخ گردیده، محشی؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا ابری، ۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۱۲۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۳۴-عکس و ۶۴۷۵-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۶ و ۳ – ۲۳۷ و ۲۵۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۵۳/۱۴

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح کوکدی گلپایگانی، تا: سه‌شنبه ۲ رجب ۱۰۷۷ق، جا: اصفهان؛ از روی نوشته ۱۵ جمادی الثانی ۵۸۰ در دمشق به دو واسطه؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر، [ف: ۵ – ۲۵۲]

۳. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۷۵

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن قاسم علی مشهدی اصفهانی، تا: چهارشنبه ۱ شعبان ۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج سرخ [نشریه: ۳ – ۱۸۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۱۰

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ذیقعده ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۳سم [ف: ۱ – ۳۷۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۳/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۳۶]

۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد محسن پسر ملاعوض، تا: ۱۰۹۰ق؛ محشی. حاتم نامی می‌نویسد که با نسخه منقول از اصل نزد مولانا عوض شوشتری در ۱۰۹۰ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ – ۹۳۹]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۸/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۴۹/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۷۱]

۶. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۰۲/۲

آغاز: غرضه فی هذا الکتاب المترجم بکتاب السماء والعالم التکلم فی الاجسام البسیطة الاولی التی هی اجزاء العالم اولا و الیها ینقسم و فی اللواحق و الاعراض التی یوجد لها و للعالم؛ **انجام:** و اشکالها مع انها من خشب و لذلک متی طبقت المراکب علی الوجه الذی ذکر اصحاب الحیل لم یفرق، انقضی القول فی هذا الکتاب و هو المترجم بکتاب السماء و العالم و الحمدلله وحده .

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد:تیماج قرمز،۱۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف مخ: ۱۲۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قلنا فیهما قولا مستقصی شافیا علی هذا المذهب تمت المقالة الرابعة من کتاب السماء و العالم آخر غرض

الفیلسوف فی هذا الفن و هی آخر الکتاب.
خط: نسخ، کا: محمد علی بن اسماعیل طباطبائی، تا: قرن ۱۲، برای آمیرزا محمد حسین؛ یادداشت محمد حسین طباطبائی در پایان هست، در ۲۱۳ص؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۲۲۶۴]

۸. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۹۰

آغاز: ... یقول القائل فی علة التی او کیف یقع السامع باقناع ما سوا ضعیف ام باقناع قوی ... فی ابطال صوت حرکة الا فلاک و نقول ایضاً انه قد استبان و الضح بما ذکرنا ابطال قول من قال انه قد یعرض من سلک؛ **انجام:** و قلنا فیهما قولا مستفصی شافیا علی هذا المذهب ای اربعة من کتاب السماء و العالم او عرض الفیلسوف فی هذا الفن و هی او الکتاب الحمدلله تمت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سیاه، ۸۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ]

۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۰۲/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۴۴۱]

۱۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۹/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۸۷/۱

انجام: شبه الماء و الهواء و لایقال لواحد منها خفیفا مرسل و لا ثقیلا مرسل لانهما اخف من الارض و ذلک ان الجزء منهما علیهما.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۷۳گ (۱پ-۷۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۰۲]

● **السماء و العالم** / طبیعیات / فارسی
as-samā’ va-l ‘ālam

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۸۷۳۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۴۳۳]

● **السماح فی اخبار الرماح** / حدیث / عربی
as-samāḥ fī axbār-ir rimāḥ
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

روایاتی که در باب ثواب و پاداش نیزه و شمشیرزنی در راه خدا وارده شده گرد آورده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۲۱۴

آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذی اصطفی هذا جزء فی الرماح فیه فواید سلاح و اخبار حسان و صحاح سمیته بالسماح فی اخبار الرماح؛ **انجام:** یلتوی فی کفه ثعبان رمل فوق متن عقاب و الله تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم
خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: چهارشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۰۶۰ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار ۱ - ۳۵۴]

← السماع ← بیان الاجماع علی منع الاجتماع علی بدعة الغناء و السماع

● **السماع (رساله فی حکم)** / فقه / عربی
as-samā‘ (r.-un fī ḥukm-i)
حنبلی، عبدالرحمن بن رجب، ق۸ قمری
hambalī, ‘abd-or-rahmān ebn-e rajab (- 14c)

رساله موجزی در پاسخ به مساله حکم سماع است. مؤلف ضمن تقسیم کلی غنا به دو قسم ۱. لهو و لعب، ۲. برای تقرب به خدا (چه با استفاده از آلات لهو و لعب یا نه)، و یا استناد به اخبار و روایات منابع اهل سنت و ایراد اقوال علما به بحث پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۶۲

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام العالم ... سئلت عن السماع المحدث و ما یتضمنه؛ **انجام:** و لایستویان حتی یستوی الحق و البطلان و ما یستوی الاعمی و البصیر ... و صلی الله علی سیدنا محمد و اله و صحبه و سلم اجمعین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۵۷]

● **السماع (رساله فی حل)** / فقه / عربی
as-samā‘ (r.-un fī ḥall-i)
علوی زبیدی، اسماعیل بن محمد، ق۹ قمری
‘alavī zobeydī, esmā‘īl ebn-e mohammad (- 15c)

رساله مفصل استدلالی در موضوع رقص و سماع است. مؤلف شافعی مذهب، در این رساله نظر کسانی که سماع را مطلقاً حرام می‌دانند و به اجماع استناد می‌کنند رد می‌کند و با تفصیل اجماع به قطعی و ظنی منکر اجماع ظنی را مستحق تکفیر نمی‌دانند. بحث مفصلی نیز در باب مقایسه حکم تناول مسکر غیر خمر و حکم سماع اوتار و مزامیر دارد. در مجموع در باب سماع نظریه تسامح‌آمیز و مطلق رقص را حرام نمی‌داند.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۶۴

آغاز: بسمله. قال الشیخ المحقق الفهامه الحبر المدقق العلامه مجتهد مذهب؛ **انجام:** امتثالاً لإشارة من امره حکم و طاعته غنم و الله تعالی هو الموفق لارب غیره ... و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم و الحمدلله وحده علی ید کاتبه حسن بن علی العجیمی ... ثم قال من الاخر الباب و یکره الرقص و الله اعلم
خط: نسخ، کا: حسن بن علی عجیمی، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج فرنگی، ۴۷گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۵۷]

● **السماع** / عرفان و تصوف / عربی

as-samāʻ

ممشاد دینوری

mamšād dīnvarī

بندی در سماع

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۴/۶

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳/۲ ص، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [سنا: ف: ۱ - ۲۹۴]

● **السماع (رساله فی حل)** / فقه / عربی

as-samāʻ (r.-un fī ḥall-i)

کرمی، مرعی بن یوسف، - ۱۰۳۳ قمری

karamī, mar'ī ebn-e yūsof (- 1624)

رساله موجز در حلیت سماع، منقول از علامه مرعی بن یوسف حنبلی و مستند و مستدل به روایات و احتجاجات مجوزین و مانعین است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۶۵

آغاز: الحمدلله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و بعد فهذا ما نقلت؛ **انجام:** و کسائر افعاله و الله اعلم بالصواب ... و صلی الله علی من لانبی بعده و آله و صحبه و حزبه
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۵۸]

● **السماع** / عرفان و تصوف / عربی

as-samāʻ

در سه «باب»: ۱. کیفیة السماع لطفاً و معنی فی القرآن و الحدیث؛ ۲. الفقه المفتیون لم یفتوا جوازه مطقاً؛ ۳. ما قال اهل التصوف فی کتاب التصوفات. و استعانوا علی احیاء دین الله و علی اعانة رسول الله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۱/۷

آغاز: بسمله. رب یسر و تمم بالخیر. الحمدلله مستحق الحمد قبل العباد ... و بعد کثرت البدعة و فتح باب السماع بین العوام و الجهال فی الاطراف و البقطاع؛ **انجام:** و لکن یابی القلب قبوله و الله اعلم.
خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه ۷۱۰ق؛ کاغذ: سفید و سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ص (۱۴۲-۱۵۲) [سنا: ف: ۲ - ۳۰۳]

● **السماع** / عرفان و تصوف / عربی

as-samāʻ

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۸۲

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۷۲۳ق؛ ۱گ (۳۴۰ر) [مختصر ف: - ۴۵۵]

● **سماع** / موسیقی / فارسی

samāʻ

در دو باب: ۱. حلال و حرام بودن سماع؛ ۲. آثار سماع و آداب آن. به نقل از «کیمیای سعادت» غزالی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۴۶/1

آغاز: و فی کلام حجة الاسلام ایضاً رحمه الله و حکم سماع در دو باب؛ **انجام:** و صدور حرکات ازو بر وجهی بود که دفع آن نتواند کرد ... و رزقنا بفضله
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوا، ۳گ (۱ر-۳ر)، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۶- ۳۵۵]

● **سماع ابن سینا در مرض موت** / - عربی

samāʻ-e ebn-e sīnā dar maraz-e movt

حکایتی است به نقل از ابوعلی قرمزی صوفی صهر ابن سینا. کاتب این نوشته را در ۹ ربیع الثانی ۱۲۳۸ از خط صدرالدین شیرازی متأخر ـ که گویا منظور ملا صدرا است ـ نقل کرده است. نسخه‌ای دیگر از این یادداشت با تفاوت بسیار اندک در نسخه کهن جنگ شماره ۷۳۶۰ موجود است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۹/۱۰

آغاز: بسمله مولانا ادام وجودکم لما قالوا وجود الباری عین ذاته لعدم انفکاک الوجود
بی کا، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۷۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷ - ۷۳]

● **سماع الدعوی** / فقه / عربی

samāʻ-ud daʻwā

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, ‘alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)
آیا کسی که چیزی را ادعا می‌کند باید به‌طور قطع و یقین باشد یا ادعای او هر چند مبتنی بر ظن و گمان هم باشد برای حکم قاضی کفایت می‌کند؟ در سه وجه این موضوع را بررسی کرده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلاة علی محمد و آله هل یشترط فی سماع الدعوی و قوعها من المدعی بصورة الجزم
انجام: و کان له الاستحلاف و الحبس و هذا بعض صور النزاع و الله العالم.
[دنا ۱۹۷/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۸/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۲۲–۱۲۳)، ۲۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۳سم [ف: ۳۶ - ۳۵۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۵۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن هلال، تا: ۹۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۲۳ر–۲۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۷/۲ - ۳۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۳۳/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالرحیم رستمداری، تا: ۹۶۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۱۵پ–۱۱۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۳۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۴ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۷۹۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی، تا: ۱۳۳۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۵۸]

● **السماع و الرقص** / فقه / عربی
as-samā‘-u wa-r-raqṣ
دشتی، محمود، ق۸ قمری
daštī, mahmūd (- 14c)
مؤلف آن را در پاسخ پرسشی که از او درباره سماع و رقص صوفیان کرده‌اند تألیف نموده و آنها را ناروا نشان داده است. چند عنوان «فصل» در آن دیده می‌شود. در آن یادی از پادشاهی مجوسی که بصره را بگرفت و این‌که مجوسان را بر تازیان می‌نهاد یاد گردیده و دارد که ما درسال ۷۵۴ هستیم. از دانشمندانی چند و نگارش‌های آنها در آن نامبرده شده است مانند: المسئلة فی تحریم الغنا و الرقص از ابوبکر محمد بن الحسین آجری و اربعین او، لزوم طریق التحقیق و النهی عن الغنا و التصفیق از حافظ ابوالعباس، تحریم الغنا و الرقص و اللهو و الرد علی المشتغلین بذلک علی مذهب الامام الشافعی و مالک از ابوبکر محمد بن ولید فهری طرطوشی، ذم اهل الرقص و الرد علیهم از ابوالحسین بن قاضی ابی یعلی بن الفراء حنبلی و از ابوالمحاسن حرانی، الرد علی اهل الرقص و السماع از ابوالمحاسن هبة الله بن نصر حرانی، فضائل الفقراء و ذم المتشبهین بهم و لیسوا منهم از قاضی ابومحمد بن ابی الحسن النیحی الشافعی، المناهی و عقوبات المعاصی از ابویعقوب محمد بن اسحق نیشابوری، الامر بالمعروف و النهی عن المنکر از ابوبکر خلال، باب مخنثین سنن ابوعبدالله قزوینی، حفظ اللسان سلیمان خطابی، سنن ابوالقاسم طبری، کتاب قاضی ابوالطیب طبری، کتاب امام ابوالحسن حرانی، الترغیب و الترهیب و خط موفق عبدالله بن قدامه مقدسی. در آن از حافظ محمد بن عبدالواحد روایتی کرده و از ابو علی حسن بن علی گرگانی و امام ابی عبدالله یاد نموده است. شیخ ابو یعقوب خراط در نکوهش و ذم اهل رقص و سماع منظومه‌ای دارای بیش از ۳۰۰ بیت سروده است و پاره‌ای از آن در این نامه دیده می‌شود. (دانش پژوه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۷/۱
آغاز: بسمله. و به نستعین قال الشیخ الامام العالم الحافظ المصنف المفتی ناصر الاسلام و السنه ابومحمد محمود الدشتی جامع الورعین و قامع المبتدعین قال: ان سائلا سألنی بعد ان کتب صورة ما سأل: ما قول السادة العلماء وفقهم الله تعالی فی قوم یجتمعون فی مسجدا و غیره و یسمعون الدفوف و الشبابات و الغناء بالالحان المطربة و یتواجدون و یرقصون و یزعمون هذا جائزاً و من المندوبات فانکر علیهم قوم آخرون: قالوا: هذا ما ینبغی لکم و لایحسن بکم و قد قال رسول (الله). علیه السلام: شر الامور محدثاتها. و ان هذا من المحدثات و من البدع و الضلالات و المساجد ما بنیت لهذا. و هذا تضییع الاوقات. و لم یکن هذا من فعل رسول (الله) علیه السلام و لا من افعال اصحابه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و لاهذه مما یتقرب به احد الی الله تعالی و لا طریق احد من الصالحین. فالاولی بالعبد غیر ذلک من الحذر و الجد بالتعبد و ما اجمع علی استجابه. فقالوا لمن انکر علیهم:قد ورثنا ذلک عن ابائنا الاولین و مشائخنا المحققین العادلین و اباحه الامامان العالمان: مالک بن انس و محمد بن ادریس الشافعی و نحن لسادتنا من التابعین و فیما نحن علیه غیر مبتدعین ... وها انا اذکر ما جاء فی النهی عن الرقص و السماع بالکتاب و السنة و الاجماع و رد استدلالهم فی نصرة الابتداع و اذکر من اخلاق نبینا

... و ما جاء من الصحابة و التابعين ... و من بعدهم ... فابدأ اولا و اقول الحمدلله الذی بصرنا بالحق و حببنا لاتباع القرآن ... و بغض الينا قوما ينتمون الی مذهب الشيطان فی استماع الاغانی و صحبة المردان و بغض الينا اقرانهم اهل الاراء (و) المقائيس المعاندين لاهل الايمان ... اما بعد فانه لما كانت الهدايا تزرع الحب و تولد الولاء و الشفقة احببت ان اذكر فی كتابی هذا عن الائمة السالفين و ما نقلوا من الاخبار و الآثار فی ذم الغنا و الرقص و صحبة احداث المرد و النساء و الانكار علی فاعليه؛ **انجام:** فهذا ما نقلناه من كتاب الله ... و من سنة رسوله ... و من اقاويل الصحابة و التابعين و من بعدهم من العلماء ... و عبادهم ... ماورد فی اخلاق الاولياء و الصالحين ... و كلامهم و سيرهم و آدابهم و ذكر عباداتهم و حفظ اوقاتهم خلافا لاخلاق المشائخ و الفقراء من اهل زماننا و خلافاً لسيرتهم و آدابهم لطال ذلك علی الناظر و قصرت الهمة عن ذلك و الله اعلم.

خط: نستعليق، كا: خليل بن حاجی حسن، تا: پایان جمادی الاول ۱۰۹۷ق؛ مجدول؛ مهر: «عبده محمد باقر بن محمد هاشم الموسوی»؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۱۱۶گ (۱پ-۱۱۶پ)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۶ - ۲۲۷۴]

● **السماع الطبيعی** / فلسفه / عربی

as-samāʻ-uṭ ṭabīʻī

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

ارسطو در حکمت طبیعی و الهی و عملی دوازده کتاب تألیف کرد که این اثر اولین آنهاست که از هشت مقاله تشکیل شده که نیمه اول کتاب الاصول و نیمه دوم کتاب الحر که نام دارد مترجمان این اثر چند نفر بودند: ابو روح الصابی، یحیی بن عدی و قطابی لوقا از مترجمین قرن چهارم که هر کدام یک یا دو مقاله ترجمه کردند: مقاله ۱. ...؛ ۲. التكلم فی الامور التی تجری مجری الاصول و المبادی فی هذه الصناعة؛ ۳. القول فی الحركة و ما لانهاية؛ ۴. القول فی المكان و الخلا و الزمان؛ ۵. القول فی ای جنس من اجناس المقولات توجد الحركة؛ ۶. فی حد الحركة المتصلة و الزمان المتصلة؛ ۷. فی بيان ان لكل متحرك محرك؛ ۸. ...

[تاریخ علوم عقلی درتمدن اسلامی، ذبیح الله صفا ح ۹۳/۱ و ۹۶]

شرح و حواشی:

۱- شرح السماع الطبيعی؛ ابن باجه، محمد بن یحیی (-۵۳۳)
۲- شرح الثانية من السماع؛ ابن باجه، محمد بن یحیی (-۵۳۳)
۳- تلخيص السماع الطبيعی؛ ابن رشد، محمد بن احمد (۵۲۰-۵۹۵)

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۰۲/۱

آغاز: ... و ههنا نتبين ان غرض هذا الكتاب المترجم بالسماع الطبيعی هو النظر فی الاسباب العامة الاول لما يوجد بالطبيعة من جهة ما هو موجود بالطبيعة وفی اللواحق العامة لهذه الاسباب؛ **انجام:** كما هو لايمكن ان يوجد حركه حادثه ان لم يوجد محرك ازلی انتهت جوامع الكلام ارسطو فی السماع الطبيعی و الحمدلله رب العالمين و الصلوة و علی محمد و اله المعصومين

از اواسط مقاله اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف مخ: - ۸۶]

● **السماع الطبيعی** / فلسفه / فارسی

as-samāʻ-ot tabīʻī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۸۷۳۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۱۲]

● **سماع الغناء = الغناء علی مذهب الشافعی** / فقه / عربی

smāʻ-ul ġināʼ = al-ġināʼ ʻala maḏhab-iš šāfiʻī

طبری، طاهر بن عبدالله، ۳۴۸ - ۴۵۰ قمری

tabarī, tāher ebn-e ʻabd-ol-lāh (960 - 1059)

با اجازه روایت از ابوالفتح نصر بن ابراهیم بن نصر مقدسی که آن را بر ابوالحسن علی بن محمد طراح بغدادی خوانده و او آن را نزد مؤلف خوانده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۹-ف

نسخه اصل: شیخ الاسلام اسعد افندی ش ۲۲؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: ۶۲۷ق؛ تعلیق عمر بن محمد بن عمر بن الموصلی است؛ ۱۵۶گ، ۱۲ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۲]

● **سماعیه** / عرفان و تصوف / فارسی

samāʻīye

خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، - ۹۴۹ قمری

xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)

به نثر آمیخته به نظم در اسرار و منافع سماع، در آن به سختی به مخالفان تاخته، و از احادیث صوفیان و سخنان بزرگان بهره برده است و بیشتر به مسایل علمی و روانی و پرورشی تکیه کرده است. در این رساله اشعاری از مؤلف و دیگران است. در پایان چند غزلی است از قاسمی عارف.

آغاز: بسم الله الحمدلله الذی خلق الانسان ... اما بعد سبب تألیف این نسخه آن بود که ... علمائنا كذبا لة النبراس هی للحريق وضوءها للناس یعنی علماء این زمان که ایشان را نصیبی از نشئه این طایفه نبوده و بوی ذوق این طایفه بمشام جان ایشان نرسیده ... از این جهت منکر طریقه و حالات و اذواق ایشان بوده اند.

انجام: ز شرب تو مستقیم هم چو آتش تیز ×× ز هی حرارت باده زهی حلاوت جان / ز سکر آب شدم بس شراب ناب شدم ×× شرابخانه شدم هر چه خوانیم می‌خوان / ز قاسمی نظر لطف خویش باز مگیر ×× که قاسمی ز تو دارد حیات جاویدان
[دنا ۱۹۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۴/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۰/۱۶
آغاز: ... طریق انبیاست معنعن بایشان رسیده است ای یومنا هذا بعد از او صلی الله علیه و سلم چونکه از این چارپار؛ **انجام:** برابر
تذکر: در فهرست به نام عشق نامه آمده؛ خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶گ(۱۴۹ر-۱۶۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ – ۱۰۰]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۸۷/۲
خط: نستعلیق، کا: حسن خان جوهر، تا: ۱۰۵۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [نشریه: ۳ – ۲۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۵/۲-فیروز
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، کا: محمد جمیل بن عبدالرحمن، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۱گ (۱۳پ-۳۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۱ – ۳۰۷]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶۷/۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج ۷۱۴/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۹گ(۱۴-۳۲) [عکسی ف: ۲ – ۱۶۲]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۴۱/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرک، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۸ص (۱۷-۴۴)، ابعاد متن: ۱۰×۱۸، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ – ۱۷۷۶]

← السماکیة ≻ اجوبة المسائل السماکیة

● **سماوریه** / شعر / فارسی

samāvrīye

مسکین خراسانی

meskīn-e xorāsānī

منظومه‌ای است حدود یکصد و پنجاه بیت در شکوه از سماور که با چاشنی پند و شوخی همراه گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۷۷
آغاز: آنچه ای دل دورت از یزدان کند ×× وز ره حق دور چون شیطان کند / گرچه باشد اسب و گاو و گوسفند ×× چون خداجویی بر آنها دل مبند؛ **انجام:** گفتنش باشد زبانت بی حساب ×× ختم کن و الله اعلم بالصواب / موزون شده از طبع جناب مسکین ×× کاو هست سخندان و خداوند کلام.
خط: نستعلیق، کا: امیری، تا: قرن ۱۴؛ مهر: «اسمعیل» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۷ص، ۱۱ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳۵ – ۵۷۹]

● **السماویات** / فلسفه / عربی

as-samāwīyāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۳۳/۱۴
آغاز: باب قد قدمنا جملة من افعال الباری سبحانه و تقدست اسماؤه و نختم الکتاب بذکر الاجسام السماویة و سر القدر و کیفیة ترتب وجود الاشیاء من الباری سبحانه و ترتیب الاسباب و المسببات؛ **انجام:** ثم المعادن ثم النبات ثم الحیوان و آخر رتبة الانسان علی ما قد مر برهانه فی افعال الباری تبارک و تعالی. نجز التألیف و الحمد لواهب المعونة کما هو اهله.
خط: نستعلیق، کا: حیدر علی کاتب، تا: ۱۰۲۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۳ر-۷۵پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۴ – ۳۲]

● **سمت الدرر** / شعر / فارسی

saamt-ud durar

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۰۴
آغاز: سپاس برون از شمار و قیاس ×× سزاوار ذات خدایی شناس / کتابی نوشتم چو نظم گهر ×× نهادم و را نام «سمت الدرر»؛ **انجام:** دیگر چیست انجیر و دیگر نخود ×× شراب است دیگر و لیکن نه بد
به نام اتابک اعظم افراسیاب سروده شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه ۱۲ صفر ۱۰۹۰ق، جا: قندهار؛ میان دیباچه و مطلب افتاده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۱۷۹]

← سمت قبله ≻ استخراج سمت قبله
← سمت القبلة ≻ معرفة سمت القبلة

● **سمت القبلة** / هیئت / عربی

samt-ul qibla

ابن هیثم، حسن بن حسن، ۳۵۴ – ۴۳۰ قمری

ebn-e heysam, hasan ebn-e hasan (966 - 1039)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مذهب،۱۷ص(۱۹-۳۵)،۱۹سطر،اندازه:۱۴×۱۹/۵سم[ف:۱۰-۲۰۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۷/۱

آغاز: مقاله ابو علی حسن بن الهیثم فی سمت القبله رحمه الله سمت القبله هو الجهة التی اذا قابلها الانسان کان کالنظر الی قطر العالم المارة بالکعبه و کان شعاع بصره الخارج علی ذلک السمت نفی سطح الدائرة العظیمه الماره بسمت راسه و بالنقطه المسامتة للکعبه؛ **انجام:** فحیث انتهت الاجزاء اوصلنا بیننه و بین مرکز الدائره بخط مستقیم وهو السمت المطلوب و ان شئنا اطبقنا صحیفته.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۲-۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۰۳]

● سمت القبلة / هیئت / عربی

samt-ul qibla

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

رساله‌ای به عربی در تعیین سمت قبله. مدرس رضوی از آن یاد نکرده است.

آغاز: ضربنا جیب تمام عرض بلدنا فی جیب ما بینه و بین مکه فی الطول و قسمنا المبلغ علی الحسب کله (و هو نصف ...) فنخرج جیب العمود بقوسه و ... جیب تمامها و مقسم علیه مضروب عرض بلدنا فی الجیب کله

انجام: تمام عرض مکة کنیم جیب زاویه ه ط م التی بقدر ما بین الطولین علی جیب زاویه ط ه م فراد به ط ه م معلومه لک جیبها تمامها ... القائمتین اعنی زاویة ح ه س و هذه الزاویة هی التی بعد از قوس است التی هی بعد سمت القبلة عن نقطة الجنوب و ذلک ما اردنا.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۹/۱۸-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23570؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۴]

● سمت القبلة / هیئت / فارسی

samt-ol-qibla

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

رساله بسیار کوتاهی است در معرفت سمت قبله، شامل سه «مقدمه» و یک «مقاله»: مقدمه ۱. استخراج خط نصف النهار و خط مشرق و مغرب زمین؛ مقدمه ۲. طول مکه معظمه؛ مقدمه ۳. تعریف سمت قبله هر شهر از هشت صورت خالی نیست ... . مدرس رضوی از آن یاد نکرده است.

آغاز: بسمله اما بعد این مختصریست در معرفت سمت قبله مشتمل بر سه مقدمه و یک مقاله مقدمه اولی در استخراج خط نصف النهار و خط مشرق و مغرب زمین

انجام: مغرب بمقدار هفده درجه تقریباً بدینصورت و باقی ارتفاع بدین قیاس باید کرد و الله اعلم بالصواب.

[فهرستواره منزوی /۴ ۳۰۰۷؛ دنا ۱۹۸/۶ (۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۰۰۷/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۹/۲۴ ط

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (حاشیه ۳۴۰-۳۴۲) [ف: ۲۴/۳ - ۱۱۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۲/۷

آغاز و انجام: برابر

مشتمل بر سه مقدمه و یک مقاله؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد هادی بن محمد تقی سهروردی شولستانی، تا: ۱۱۰۴ق، جا: شیراز مدرسه صالحیه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱گ، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۰ - ۱۷۵]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۶۸/۱۴-۹/۲۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۴ - ۱۷۹۴]

۴. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۴/۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۰۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۱۹

بی‌کا، بی‌تا؛ در انتهای نسخه [ف: ۱۷-۲۳۸؛ فهرست رایانه‌ای ص ۷۷۰]

● سمت القبلة = الدائرة الهندیة = معرفة التقویم / هیئت / عربی

samt-ul qibla = ad-dā'irat-ul hindīyya = ma'rifat-ut taqwīm

فارسی، محمد تقی بن محمد، ق۱۰ قمری

fārsī, mohammad taqī ebn-e mohammad (- 16c)

وجیزه‌ای است از ابوالخیر تقی الدین محمد بن محمد فارسی، که در شعر «بیهقی» تخلص می‌کرده است. ولی در جلد سوم فهرست آستان قدس احتمال داده‌اند که از غیاث الدین جمشید کاشانی باشد. سمت قبله را با دائره هندی که مورد قبول مجتهدین است، با مقدمه‌ای در بیان عرض بلاد گزارش کرده است. صاحب الذریعه این رساله را به نام دائره هندیه یاد می‌کند و می‌گوید نسخه‌ای از آن مورخ ۱۰۰۹ را دیده‌اند، در رساله‌ای

فارسی به نام سمت القبله جداگانه از این یاد کرده‌اند و نسخه‌ای از آن را نیز در کتابخانه خوانساری نجف دیده‌اند.
آغاز: بسمله بعد الحمد و الثناء و الصلوة و الدعاء یقول الفقیر ابوالخیر محمد بن محمد الفارسی لایخفی علی اولی النهی ان معرفة سمت القبلة یمکن بوجوه کثیرة و طرق عدیدة منها ما هو المشهور و هو الدائرة المبارکة الهندیة التی ...
انجام: ان اسهل المواضع قبلة انما هو جوف الکعبة والله اعلم بحقیقة الحال و تحقیق المآل الصلوة والسلام علی محمد و آله الکرام و من تصور هذه الصورة ینکشف علیه الامر و هذا صورته
[دنا ۱۹۸/۶ (۲۱ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۰۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: حنایی سمرقندی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰ص (۱-۱۰)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۰/۳)، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۶سم [ف: ۸ - ۴۱۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۸۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۴ص (۱-۴)، ۲۲ سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۸ - ۴۰۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۱۲/۱-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۲۵۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول طلایی؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۷ص(۲۹۸-۳۰۴)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۳۶۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۱۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یخرج من منتصفها خطا مستقیما یمر بالمرکز فهو خط
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۰۲۰ق؛ جلد: تیماج یشمی، ۴ص (۶۲-۶۵)، ۱۳ سطر (۹/۲×۱۲/۸)، اندازه: ۱۵/۱×۲۰/۲سم [ف: ۸- ۳۹۳]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۱۴/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مومن بن عباس سیاروستاقی، تا: ۱۰۳۹ق؛ ۲گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۴۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۹/۱-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:**یکون البلد غربیا جنوبیا فیعد من نقطتی الجنوب و الشمال الی المشرق.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۰۴۳ق؛افتادگی:انجام؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۱-۳)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۵۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۳۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** یکون عرض مکة اقل مما فرضناه و الملازمة مبنیة فی موضعه
خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد کاظمی شیرازی، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی،۴گ،۱۵سطر،اندازه:۸/۵×۱۵سم[اهدائی رهبر:۹- ۱۰۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۸۷
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی اوضح لنا؛ **انجام:** انه غفور رحیم آمین یا رب العالمین
خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: ۱۰۹۰ق [الفبائی: - ۲۴۳]

۹. مشهد؛ امام هادی (کتابخانه عمومی)؛ شماره نسخه:۴۱/۱۰
خط: نستعلیق، کا: رضا علی بن محمد تقی هزار جریبی، تا: غدیر ۱۱۰۵ق، جا: مشهد رضوی، برای استادش محمد کاظم خواتون آبادی؛ محشی؛ ۴گ(۱۰۴پ-۱۰۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم[ف:۳۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۱۷/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن بدوی جزائری، تا: ۲۹ صفر ۱۱۱۵ق؛ با اشکال هندسی، مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۵۹پ-۶۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۴۴]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالوکیل بن محمد باقر، تا: ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۵گ (۸۵پ-۸۹)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه:۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۱۷۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۸۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تقریبا فی التشبیه المذکور ... و الحمدلله رب العالمین سنه ۱۱۵۷
خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن عبدالرسول، تا: ۱۱۵۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۵۸۱۹؛ قطع: خشتی [رایانه]

۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۰۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق پست، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۷۵-۷۸)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۲۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۹/۸
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «معرفة قبلة البلاد» و از شیخ بهائی دانسته ولی با توجه به آغاز و انجام خطاست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۸ص، قطع: خشتی [ف: ۱۰ - ۲۰۱۶]

۱۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۳۴/۲
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: مهر: ربیع سمنانی، تا:

۱۲ ذیقعده ۱۲۰۱ق؛ ۴۴گ (۳۶-۷۹)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۴۵]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۳/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمعرفة السمت فیه بارصاد الحوادث الفلکیة کالخسوفات القمریة ممکن مع تعسر علی ما أشار الیه المحققون.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۶۲ق؛ اشکال هندسی به مشکی، در شانزده برگ ما قبل دین رساله یادداشتی در احوال حکما به نقل از کتاب جواهر اللغة، یادداشت‌ها در حساب، آداب القاری به نقل از تفسیر معین، کیفیت استخاره با قرآن، و سؤال و جواب‌هایی فقهی و متفرقات دیگری آمده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۶۴پ-۱۷۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۶۶۴]

۱۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۴۲/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی، تا: ۱۲۷۶ و ۱۲۷۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج شتری، ۸ص (۵۷-۶۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۳۱/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۹۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۸۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین بن علی محمد بن علی بن حسین بن محمد علی بن زین الدین، موسوی جزائری شوشتری، تا: جمعه ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱-۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۶۴۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج نیلی، ۴گ (۱۹پ-۲۲ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۹ - ۹۱]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۱۸]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۱۸/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمعرفة السمت فیه بارصاد الحوادث الفلکیه کالخسوفات القمریه ممکن علی ما اشار الیه المحققون.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد علی، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۲۷۶-۲۸۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۶۹۵]

۲۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۶۴/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۱۴۰پ-۱۴۴ر)،۱۶سطر(۵×۱۱/۵)،اندازه:۱۰×۱۷/۵سم[ف:- ۳۹۰]

● سمت قبله / هیئت / فارسی

samt-e qebla

صفوی حسینی، محمد بن ابراهیم، ق ۱۰ قمری

safavī hoseynī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 16c)

نام او در رساله آمده و مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «مطلع» است: مقدمه در آن چه پیش از شروع مقصد دانستنی است از دوائر و غیره آن؛ مطلع ۱. بیان عمل دائره هندی که مقصود از آن معرف خط نصف النهار است؛ مطلع ۲. سمت قبله و مراد به سمت قبله نقطه ای باشد از افق که مصلی ... مواجه کعبه باشد. در این رساله چند بار از شهر اردبیل یاد شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶/۳-طباطبائی

آغاز: در وی پیدا آمده به خلعت صورت انسانی بنواخت و نفس ناطقه را در مدینه ازل به تعلیم و علم آدم الاسماء کلها ... موشح گردانیده از حضیض نقصان ... ارتقاء فرموده ... و درود نامعدود شایسته نثار مرقد مقدس مضجع اقدس سرور راه نمایان دین ... اما بعد این رساله ایست در بیان سمت قبله مشتمل بر مقدمه و دو مطلع؛ **انجام:** و به خط وصل کنند و عمل را به تفصیل سابق بجا آورند تا سمت قبله معلوم شود به این شکل تمت الرساله بعون الله و توفیقه.

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ص (۲۸-۵۰)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۲۹۶]

● سمت قبله / فقه / فارسی

samt-e qeble

خلخالی، حسین بن حسن، - ۱۰۱۴ قمری

xalxālī, hoseyn ebn-e hasan (- 1606)

[دنا ۱۹۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۰۰۶/۴]

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۸

بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۰]

● سمت القبلة / هیئت / عربی

samt-ul qibla

گفتار مختصری است و ظاهراً بخشی است از یکی از کتاب‌های نجوم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۶/۳

آغاز: فاذا اردت سمت القبلة فی العرض؛ **انجام:** پایان: لضیق الموضع ما کتبنا علیه الا الشرقیه.

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی شکری، ۴ص (۲۵۴-۲۵۷)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی باریک و بلند [ف: ۱۹ - ۳۸۲]

● **سمت قبله = سمتیه** / هیئت / فارسی

samt-e qeble = samtīye

رساله‌ای است در معرفت سمت قبله. دارای یک «مقدمه» و دو «فصل» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان مبادی و تعریفات؛ فصل ۱. معرفت هیئت و صفت خانه کعبه؛ فصل ۲. معرفت سمت قبله؛ خاتمه در ربع دائره که برخی از علماء برای تشخیص قبله ساخته‌اند. در پایان دیباجه از غزالی نقل می‌کند که: «من لم یعرف الهیئة و التشریح فهو فی معرفة الله عنین».

[دنا ۱۹۹/۶؛ الذریعه ۳۸:۱۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۷/۷

آغاز: هر حمد و ثنایی که زبان فصاحت در ادای آن عاجز است ... اما بعد بر ارباب بینش و اصحاب دانش پوشیده نماند که شرف انسان به علم است؛ **انجام:** و طول و عرض بلامذکور را و ربع دائره در این مقام آورده شد تا بر مصلی به اندک تا ملی معلوم گردد و الحمدلله علی الاتمام. تمت الرسالة السمتیه بعون الله و تایید رسوله ... سنة ۱۰۵۵ (در صفحه مقابل، دائره و جدولی است متعلق به رساله سمتیه برای نشان دادن طول وعرض و سمت قبله عده ای از بلاد که قبله انسان بین مغرب و جنوب است رسم گردیده است).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ص (۱۸-۳۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۰۵]

● **سمت قبله** / هیئت / فارسی

samt-e qeble

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۶۶/۳

تعلیقه یا ذیلی است بر رساله قبله نما (ش ۶۲۶۷/۲)، در بیان «طریقه دیگر در معرفت سمت قبله» پس از این عنوان چنین آمده: آنچنان بود که آلتی سازند به شکل دائره یا ربع دائره و بر آن دائره تمام یا ربع دائره بکشند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۹۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۲۳۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۸۳/۱

آغاز: بتحقیق سمت قبله جهت تعیین محراب مسجدی که در آن اوان امر بیناء رفیع البنیان آن فرموده بود؛ **انجام:** چرا که سمت القدم کعبه معظمه سمت الرأس آن موضع است

مؤلف، برای یافتن قبله در مناطق مختلف مخصوصاً بلاد هند، قواعدی که فقهاء یا منجمین بکار می‌بندند کافی نمی‌داند، به درخواست بعضی از اعزه این رساله را که مشتمل بر مبادی و تمهید و صغری و کبری و شکل و خاتمه می‌باشد، بر پایه دایره هندی با اصلاح آن تألیف نمود تا جهت قبله بطور دقیق به دست آید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ محرم ۱۰۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی،۳۵گ(۱ر-۳۴ر)،اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۱-۲۴۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳۷/۸

آغاز: بسمله. حمد له ... و بعد این چند ورق نوشته می‌شود بالتماس بعضی از دوستان و عزیزان ... از برای دانستن سمت قبله در هر بلدی؛ **انجام:** و سایر بلاد را بر این مذکور قیاس کنند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۱۱۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۶۹-۱۷۳)، ۲۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۳۲۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۱۹/۴

آغاز: بسمله لله تعالی الحمد و المنة ... این مختصریست در معرفت سمت قبله هر اقلیمی و شهری که بالتماس بعضی از علما در صدد افاده و استفاده بوده اند ... نوشته شد ... مشتمل است بر مقدمه و دوباب و خاتمه؛ **انجام:** و طول و عرض آن شهرها نهاده شد برقم در جدول منقول از زیج مولانا ... نصیرالحق و الدین الطوسی تغمده الله بغفرانه.

گویا نسخه ناتمام است. دو فصل دارد یکی در بیان اصطلاحات رومی در بیان سمت قبله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۹۳-۹۹)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۷۹۸]

● **سمت القبله (منظوم)** / هیأت، شعر / عربی

samt-ul-qibla (manẓūm)

منظومه‌ای است دارای ۱۲ بیت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در عنوان نسخه با قلم قرمز نوشته: «و لبعضهم فی معرفة سمت القبله منظوما» از نخستین ابیات منظومه: «اذا ما تشاء وضعا لقبلة بلدة ×× علی صحة فافهم مقالی و اعقلی / و حرر لها طولا و عرضا و قسهما ×× بمکة و اخبر حکم شعری المفضلی ...»، آخرین بیت: «و ما ثم امر زاید عن قواعد ×× ذکرت فخذما قد نظمت و کمل»؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۷-۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۰۴]

● **سمت القبلة با اسطرلاب** / اسطرلاب / فارسی

samt-ol-qebla bā ostorlāb

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰/۳

خط: نسخ، کا: ابن عبدالباقی مجومردی حسین، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۳۴پ-۳۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۲۴]

● **سمت قبله تبریز** / هیئت / عربی
samt-e qebla-ye tabrīz
نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)
رساله کوچکی است که در آن با براهین هندسی سمت قبله تبریز را معین کرده است.
آغاز: لیکن سمت رأس تبریز و سمت ؤدس مکة ... قطب معدل النهار من معدل النهار و حرا من نصف نهار تبریز
انجام: و هو زاویه ب ا ر التی هی قدر انحراف سمت کله من نصف النهار ... المسمی قبلة تبریز و هو مط
[دنا ۱۹۹/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۵۲/۶
آغاز: منقول من خط الامام و الحبر الهمام نصیر الحق و الدین کتبه علی ظهر تحریر المجسطی بخطه الشریف، استخراج قبله بلدة تبریز حماها الله تعالی؛ **انجام:** حماها الله من الیوم المذکور و هو المطلوب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جزو لاحقه‌ای است که عماد فهرستی به کتاب ضمیمه کرده است؛ واقف: محمد مهدی عماد فهرستی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۳ص (۲۳-۲۵)، اندازه: ۱۷/۸×۲۳/۵سم [ف: ۸ - ۶۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۴/۵
آغاز: استخراج سمت قله تبریز ... منقول من خط الامام ... نصیرالحق والدین. لیکن آ سمت راس تبریز و ب سمت راس مکه و ح قطب معدل النهار؛ **انجام:** و هو ارتفاع الشخص فی الوقت الذی یکون قلة مسامته لمکه حماها الله تعالی من الیوم المذکور و هو المطلوب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مذهب،۴ص(۴۵-۴۸)،۱۹سطر،اندازه:۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۰-۲۰۳۹]
۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۶/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۳۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۴۵/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۷۰]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۳۷
آغاز: منقول من خط الامام و الحبر الهمام نصیر الحق و الدین کتبه علی؛ **انجام:** فی الوجود و علی آله الطیبین الطاهرین ... تسلیما کثیرا کثیرا
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **سمت القبلة الصفویة** / هیئت / فارسی
samt-ol-qeblat-es-safavīya
اهداء به: معین الدوله
تاریخ تألیف: ۴۹۳ق
رساله کوتاهی است در شناخت سمت قبله در دوازده فصل با ترسیم اشکالی توضیحی برای مسائل آن.
آغاز: بسمله ... این رساله را با تمام کند از خدای تعالی توفیق خواست تا بدولت روزگار معین الدوله این کتاب تمام کرد بزبان پارسی ... نام این رسالت سمت القبلة الصوفیة نام نهاده آمد بتاریخ شهور ثلث و تسعین و اربعمائة و این کتاب مشتمل است بر چند فصل از مقارنات فصل اول اندر شناختن معنی افق ...
نجام: و این قدر کفایت باشد از امثال و صورت این است که دو وجه دیگر کشیده است.

۱. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ با اشکال هندسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: - ۳۳]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۵/۵
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر بن کامران تبریزی، تا: ۱۰۲۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۳۲پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۱۵۷]

● **سمت قبله قزوین** / هیئت / فارسی
samt-e qeble-ye qazvīn
گفتاری است در تعیین سمت قبله قزوین و قوس انحراف آن در دائره هندیه با استدلال هندسی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۶-طباطبائی
آغاز: بسمله اخذه جیب تمام عرض مکه ... فضربناه فی جیب فضل ما بین طول مکه و طول بلدنا دار السلطنة قزوین
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «ح ق»؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۱۲۵ر-۱۲۶ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۷]

● **سمت القبلة و معرفة الاوقات** / هیئت / عربی
samt-ul-qibla wa ma‘rifat-ul-avqāt
مؤلف دو جدول ترتیب داده بود در شناخت جهت قبله و وقت‌های نمازهای پنج‌گانه به‌طریق حساب نجومی چون عقیده دارد که آلات همیشه میسور و دقیق نیستند، ولی برای آسان بودن کار آن دو جدول را با یکدیگر در این کتاب به هم آمیخت. در آغاز چند باب است راهنمای تطبیقی و قواعد پس از آن چند قاعده مجدول دیده می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۵۴

آغاز: الحمدلله الذی بنعمته تتم الصالحات و لعظمته اطاعت الارض و السموات و بحکمته علمت الشهور و الاوقات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیم و نفیس؛ جلد: مقوایی، ۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۶ – ۲۳۹]

← سمتیه > سمت قبله

● **السمحة السهلة فی أحکام الشریعة الغراء النبویة** / فقه / فارسی

as-samhat-os sahla fī ahkām-eš šarī‘at-el qarrā’-en nabavīyya

حسینی، حسن بن علی، ق۱۳ قمری

hoseynī, hasan ebn-e ‘alī (- 19c)

تاریخ تألیف: حدود ۱۰ ربیع الاول ۱۲۸۶ق

در مسائل مکاسب و انواع بیع و رهن و نکاح و طلاق و وصیت و مواریث و حدود و قصاص و دیات، که همه مکلفین بدان احتیاج دارند به زبان فارسی با ذکر اقوال و اشاره به ادله هر یک و ترجیح قول مختار مؤلف. در بعضی از مقامات ادله به عربی ذکر شده تا کسالت مطالعه‌کننده را برطرف نماید.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۱

آغاز: الحمد ... اما بعد، بنده کثیر التقصیر حسن بن علی الحسینی ملاحظه نمودم مسائل مکاسب و بیوع

نسخه اصلی: کتابخانه شیخ حسن شریعتی –قم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [عکسی ف: ۱ – ۲۵۹]

● **سمر الفلاسفة = تذکرة الحکماء = ثمرات الفلسفه** / فلسفه / فارسی

samar-ol falāsefa = tazkerat-ol hokamā’ = samarāt-ol falāsefa

لاهوری، عبدالستار بن قاسم، - ۱۰۱۴ قمری

lāhūrī, ‘abd-os-sattār ebn-e qāsem (- 1606)

اهدا به: اکبر شاه هندی (۹۶۳–۱۰۱۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۰۱۲ق

تاریخ فلاسفه و حکما است. از عبدالستار بن قاسم لاهوری که در زمان جلال الدین اکبر شاه به دستور او و از یک اروپایی پادری «ژیرو نموشویر» زبان لاتینی آموخته در شش ماه و این کتاب را از روی کتاب «سنت اثنین» در سال ۴۸ الهی یا ۱۰۱۲ق نوشته و سرگذشت فیلسوفان را از تالیس تا هراسیو در آن آورده و در دیباچه اندکی از تاریخ رم را گذارده است. عبدالستار را کتابی است به نام «مراة القدس» که به نام شاه ساخته است. او در این کتاب به پیروی از اصل فیلسوفان را «طبقه طبقه ساخته هر طبقه را به پادشاه بزرگ آن روزگار منسوب گردانید و لختی عجایب احوال آن برگزیده وقت نیز نگاشته» است. خود مترجم گاهی هم در سرگذشت فیلسوفان از جاهای دیگر چیزهایی افزوده است. کاتب نسخه دانشگاه در پایان عنوان «اسمار فلاسفه» را به آن داده و در خود کتاب نامی آشکارا به آن داده نشده است و از پایان رساله برمی‌آید که مترجم گویا می‌خواهد آن را «خردنامه» بنامد. در فهرست آستان رضوی «تذکرة الحکما» و در فهرست براون «سمر الفلاسفه» خوانده شده است. (دانش پژوه)

آغاز: بسمله. تمم بالخیر و السعادة. سپاس الهی و ستایش جان آفرین در آغاز نامه‌ها رسمی است پیشین ورنه ساخته را چه نیرو که از سازنده خویش گوید ... پس لایق ما زمینیان آنکه زبان خود را در آغاز مطالب بنام نامی ... جلال الدین و الدنیا اکبر پادشاه ... سیراب سازیم و دعای این دولت خداداد سرنامه کتاب ساخته ... چون خدیو خدا آگاهان ... بنده عبدالستار بن قاسم را ... طلب فرمود و فرمان شد که زبان فرنگی آموزد و اسرار این ملت و احوال سلاطین این گروه و حکمای یونان زمین ولتین از روی کتب ایشان بفارسی گزارش دهد ... به پادری ژیر و نمو شویر که از گزیده دانایان فرنگ زمین است و سعادت آستانبوسی بتازگی در یافته آمیزش گرفتم و آموختن و فراگرفتن آن زبان پیش نهاد همت شد ... در ششماه نیروی دریافت مطالبی علمی و عملی در آن زبان پیدایش گرفت اگر چه از کم گفتن و از فزونی شغل ترجمه گذاری تا امروز یارای گفتار بشایستگی نشد لیکن در آنچه خواهش خلیفه خدا بود و مراد شاهنشاه بیدار بخت پیش از آنچه پادری ژیر و نمو شویر گفتار کتابی بپایان رسانید کارگران آسمانی پرده از روی پردگیان معانی و شواهد مقاصد برگرفته بودند و این کمترین پرستاران در کاه آن را بقلم ... سپرده بود ... در کمتر زمانی سامان گرفت و ... غوامض اسرار علمی و عملی این گروه و چگونگی احوال مسیح و فرمان دهان رومیه و یونان و دقیقه شناسی حکیمان نامور بشایستگی نگارش یافت و از روی انجیل و کتاب «سنت اثنین» که از کتب معتبر آن سرزمین است برداشته شد و در گزارش احوال سلاطین رومیه و یونان و حکمای این دو زمین مدار بر کتاب «سنت اثنین» نهاده آمد مگر در حکما که لختی چیزها از دیگر نامه نیز آمیزش گرفت و بدین روش خرد گزین قرار یافت که حکیمان نامور را طبقه طبقه ساخت هر طبقه را بپادشاه بزرگ آن روزگار منسوب گردانید و لختی عجایب احوال آن برگزیده وقت نیز نگاشته آبروی دیگر بخشید

انجام: بتاریخ سیزدهم ربیع الاول روز جمعه هزار و دوازده هلالی و بیست و نهم امر داد الهی روزمار اسفند چهل و هشت از جلوس حضرت شاهنشاهی این «خردنامه» مختصر صورت گرانبار معنی انجام گزین شد و ارمغانی خرد گزین برای دوربینان نازک پسند از شهرستان دانایی ... سرانجام یافت ... ایزد

نیایش دوست ... این خرد زاده نه ماهه را که پیران کهن سال را تجربه آموز و تجربه کاران را روشنی افروز است بحرمت گیتی خداوند پیرایه قبول ارزانی دارد بالنبی و آله و اصحابه الامجاد (تمام شد این تاریخ اسمار فلاسفه بتاریخ روز شنبه قریب بظهر هشتم شهر رجب ... سنه ۱۰۷۸ ثمان و سبعین و الف در بلده کابل)

[دنا ۲۰۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۰۹۱/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [الفبائی: - ۱۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۳۴/۲

آغاز: بسمله. مترجم مذکور در این کتاب گوید که غوامض اسرار علمی این گروه و چگونگی احوال مسیح و فرماندهان روم و یونان و دقیقه شناسی حکیمان نامور بشایستگی نگارش یافت و از روی انجیل و کتاب سنت انتینن که از کتب معتبر آن سرزمین است برداشته شد؛ **انجام:** طاعت شما گناه است و زندگانی و بال. پاسخ اسکندر اگر آنچه می‌گویی راستی دارد و چنان می‌انگارم که همین بر همنان ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۷گ (۱۳پ-۶۹پ)، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۲۰۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن خضر حسینی بخاری، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۱ص (۳۵-۱۷۶)، ۲۵ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۴۴۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۳۶-ف

نسخه اصل: آستان رضوی ش ۱۷ (فهرست ۷۸/۳)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳۲گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳]

● **سمرقندیه** / عرفان و تصوف / فارسی

samarqndīye

ژنده پیل، احمد بن ابی الحسن، ۴۴۱؟ - ۵۳۶ قمری

žende-pīl, ahmad ebn-e abe-l-hasan (1050 - 1142)

نامه‌های اوست در پاسخ پرسش‌هایی که به او رسیده، به ویژه از مردم سمرقند که ژنده پیل در برابر هر یکی پاسخی داده است. بخشی از این رساله همراه «مقامات ژنده پیل» به کوشش دکتر حشمت مؤید ۱۳۴۰ خ چاپ شده است (احمد منزوی)

آغاز: (پس از نعت) حق تعالی رو ضه شیخ الاسلام سلطان الطریقة و برهان الحقیقة از نور پر کناد (فهرستواره)

[دنا ۲۰۰/۶؛ فهرستواره۳۹۲/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۷/۱-ف

نسخه اصل: نافذ پاشا ۳۹۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۳گ(۱پ-۳۳ر) [فیلمها ف: ۲ - ۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۵۲/۵-عکس و ۳۷۵۳/۵-عکس

نسخه اصل: توبینگن Or Oct 3784. ص ۲۰۹-۲۲۷ چاپی. بندی از رساله؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۵۴ر-۱۶۴ر) [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۷]

● **سمریه** / تاریخ ایران / فارسی

samarīye

ابوطاهر سمرقندی ملاسی

abū-tāher-e samarqandī-ye melāsī

در مقدمه، و ۱۲ «باب» در تاریخ سمرقند ومزارات آنجا.

آغاز: ... اما بعد این کتابیست در بیان بنای ولایت سمرقند ... و این کتابرا سمریه نام نهادم

چاپ: با مقدمه ایرج افشار، سالنامه کشور ایران، ۷: ۲۸۹-۳۳۰.

[دنا ۲۰۰/۶، فهرستواره ۲۲۵/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۴۶/۲-ف

نسخه اصل: موزه آسیایی آکادمی علوم شوروی B. 2307؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۲۴]

● **السمط الثمین فی مناقب امهات المؤمنین** / فضایل و مناقب / عربی

as-samṭ-uṯ ṯamīn fī manāqib-i ummahāt-il mu'minīn

طبری، احمد بن عبدالله، ۶۱۵ - ۶۹۴ قمری

tabarī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (1219 - 1295)

در بیان مناقب زوجات پیغمبر است و مشتمل بر یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه»: مقدمه: مشتملة علی بیان جملتهن و کمیة المشهورات منهن و انسابهن، رضوان الله تعالی علیهن و هن رضی الله عنهن احد عشر امرأة ست من قریش، الخ؛ باب ۱. ذکر خدیجة بنت خویلد القرشیة الاسدیه رضی الله عنها؛ ... باب ۱۱. ذکر ام المؤمنین صفیة بنت حیی؛ باب ۱۲. فیمن ذکر من ازواجه صلی الله علیه و آله و سلم و قد ذکر انه صلی الله علیه و آله و سلم تزوج نسوة غیر من تقدم ذکره و جملتهن اثنا عشر؛ خاتمه الکتاب بذکر سراریه صلی الله علیه و آله و سلم اذهن من حلایله رضی الله عنهن.

آغاز: الحمدلله کما ینبغی لعظیم جلاله ...

انجام: فذکرها صاحب الصفوة و الفضایلی و لم یذکرا من اخبارها شیئاً و الله سبحانه و تعالی اعلم

چاپ: حلب، مطبعة العلمبة، ۱۹۱ص، ۱۳۴۶ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن رمح بن ناصر بن سلطان نعیمی، تا: شنبه ۴ جمادی الاول ۹۷۷ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۷-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا[فیلمها ف: ۳ - ۲۵۶]

● **السمط الجدید فی سلاسل اهل التوحید = السمط المجید فی تلقین الذکر لاهل التوحید** / عرفان و تصوف / عربی

as-samṭ-ul jadīd fī salāsil-i ahl-it tawḥīd = as-samṭ-ul majīd fī talqīn-id ḏikr li-ahl-it tawḥīd

مقدسی، احمد بن محمد، ۹۹۱ - ۱۰۷۱ قمری

moqaddasī, ahmad ebn-e mohammad (1583 - 1661)

چاپ: حیدرآباد، ۱۳۲۷ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۲/۱

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم و علی جمیع الانبیاء ... الحمد لله رافع منشور ولایته؛ **انجام:** و زد المتحققین من عندک نورا..و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی بکر الرام شافعی قادری، تا: ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۷ص (۱-۸۷)، ۲۷-۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۱۲۴]

● **سمط الجمان فی شرح ناصحة الاخوان** / کلام و اعتقادات / عربی

samṭ-ul jumān fī š.-i nāṣiḥat-il ixwān

جنداری، احمد بن عبدالله، - ۱۳۳۷ قمری

jondārī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1919)

عبدالله بن حمزه حسنی کتابی به نام «الرسالة الناصحة بالدلائل الواضحة» نگاشته که دربرگیرنده مطالبی از کتاب و سنت، اقوال ائمه اطهار (ع) و عالمان زیدیه و برخی ادله عقلی است، نسخه موجود شرحی است بر آن کتاب که از سوی جنداری تألیف یافته، وی بخشی از متن کتاب را آورده، سپس به شرح آن پرداخته است.

[دنا ۶/۲۰۰؛ اعلام المؤلفین الزیدیه ۱۳۵؛ مؤلفات الزیدیه ۱۰۰/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۳۱/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله المبدع مواد الکائنات بلا مثال، و المخترع صور الموجودات علی اتم کمال ... و بعد فتفاضل البریة اظهر من ان یحتاج الی بیان و ارتقا البعض منهم الی ذروة المجد عنی عن البرهان ... ؛ **انجام:** نسال الله التوفیق لما یرضی الی انتهی ما اردت و هو نصف الرسالة الناصحظ و ما فیها فی فضل اهل البیت و الحاجة انما هی لما حصل ...

خط: نسخ، کا: سید علی بن احمد بن محمد، تا: حدود قرن ۱۴؛ مصحح، محشی، با افزودگی‌هایی منظوم که ظاهراً از مؤلف است بعد از انجام آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۷۰گ (۱پ-۷۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۷ - ۳۰۵]

● **السمط الحاوی المتسع مجاله للراوی** / تراجم / عربی

as-samt-ul-hāw-il-mutts‘-u majāluh-ū lir-rāwī

جغمان، اسماعیل بن حسین، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۶ قمری

jaqmān, esmā‘īl ebn-e hoseyn (1798 - 1840)

کتابی است شامل دو «فصل»: فصل ۱. کوتاه و در سیره پیامبر اکرم (ص) و بخشی از تاریخ صدر اسلام و صحابه است، مؤلف این فصل را «السمط الحاوی المتسع مجاله للراوی» نامیده است؛ فصل ۲. بخش عمده کتاب را تشکیل می‌دهد و در ترجمه ائمه زیدیه تا عصر مؤلف است که از شرح حال امام علی بن ابی طالب و امام حسن و امام حسین (ع) شروع شده و با شرح حال امام مهدی عبدالله بن احمد (۱۲۵۱ق) پایان می‌یابد. گفتنی است فصل‌های مذکور در برخی منابع، همچون اعلام المؤلفین الزیدیة و مؤلفات الزیدیة به عنوان دو کتاب مستقل معرفی شده اند.

[اعلام المؤلفین الزیدیة ۲۳۲؛ مؤلفات الزیدیة ۱۰۱/۲ و ۲۷۲؛ مصادر التراث الیمنی فی المتحف البریطانی ۱۲۴-۱۲۵؛ مصادر الفکر الاسلامی فی الیمن ۵۳۴؛ دنا ۲۰۰/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸/۵

آغاز: بسمله. و به نستعین و الحمدلله رب العالمین حمداً یوازی نعمه و یکافی فضله و کرمه هیهات بأی العبارات او بأی اللغاة فنعماه تجل عن الاحصا باللسان و آلاءه لاتقدر علی شکر نقطة؛ **انجام:** و تکنا بالمهدی ثم توفی عشیة السبت لعله ۷ شهر شعبان سنة ۱۲۵۱ و دعا بعده ابنه علی یوم ثانی موت ابیه و تکنا بالمنصور و لعل مولده فی سنة ۱۲۲۶

کا: محمد بن علی وحیش، بی‌تا؛ محشی؛ ۲۸ص (۱۸۰-۲۰۷) [عکسی ف: ۳ - ۵۷۸]

● **سمط الدرة** / - فارسی

samt-od-dorra

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۲۶

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۳گ، اندازه: ۱۳×۲۰/۶سم [رایانه]

● **سمط العلی للحضرة العلیا = تاریخ سلاطین کرمان** / تاریخ ایران / فارسی

samt-ol ‘olā le-l-hazrt-el ‘olyā = tārīx-e salātīn-e

kermān

کرمانی یزدی، ناصرالدین بن منتخب الدین، ق۸ قمری

kermānī-ye yazdī, nāser-od-dīn ebn-e montaxab-od-dīn (- 14c)

در ۷۱۶ آغاز شده است.

آغاز: حمد و سپاس و شکر و ستایش بی قیاس

چاپ: تهران، به کوشش میرزا محمدخان قزوینی، ۱۳۲۸ش، چاپ شده

[دنا ۶/ ۲۰۰؛ فهرستواره منزوی ۲/۹۸۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷-ع

آغاز: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۰۱۹؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن حسین ساناق هروی، تا: ربیع الاول ۷۵۲ق؛ ۱۲۴گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۷/۲-ف و ۲۷-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۱ و ۳ - ۲۱۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴تا۲۵-عکسی

نسخه اصل: موزه بریتانیا ۲۲۶۹۵؛ بی‌کا، تا: محتملاً ۱۱۹۴ق؛ با مقدمه محمد قزوینی [نشریه: ۲ - ۲۷۵]

● **سمط اللآل فی اسماء ذی الجلال** / اسماء الله / عربی

samṭ-ul la'āl fī asmā'-i ḏi-l-jalāl

لبیب، ابراهیم بن عمر، ق۱۴

labīb, ebrāhīm ebn-e 'omar (- 14c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۳]

← السمط المجید فی تلقین الذکر لاهل التوحید ⋗ السمط الجدید فی سلاسل اهل التوحید

← السمط المجید فی شان البیعة و الذکر و تلقینة و سلاسل اهل التوحید ⋗ السمط الجدید فی سلاسل اهل التوحید

● **سمط النجوم العوالی فی انباء الاوائل و التوالی = تاریخ العصامی** / تاریخ اسلام / عربی

samṭ-un nujūm-il 'awālī fī anbā'-il awā'il wa-t tawālī = tārīx-ul 'iṣāmī

عصامی، عبدالملک بن حسین، ۱۰۴۹ - ۱۱۱۱

'esāmī, 'abd-ol-malek ben hosayn (1049 - 1111)

کتابی است شامل چهار «مقصد» و هر مقصد متضمن چند «باب»: مقصد ۱. نسب النبی (ص)؛ ۲. احواله منذ ولادته و هجرته الی وفاته؛ ۳. ذکر الخلفاء الاربعة؛ ۴. اخبار الدولة الامویة و العباسیة و الدویلات الاخری المتغلبة علی الدولة العباسیة فالدولة العثمانیة و یصل فیه المؤلف الی عصره.

چاپ: القاهرة، المطبعة السلفیة، تحقیق محب الدین الخطیب، الطبعة الاولی، ۱۹۴۶-۱۹۶۳م، ۴ مجلد

[التاریخ و التراجم ص ۲۴۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۴۳

آغاز: بسمله. من تاریخ الشیخ عبدالملک العصامی ... عن ابی لیلی عن النبی صلی الله علیه و سلم الصدیقون ثلاثة حبیب النجار مؤمن آل یاسین الذی قال یا قوم اتبعونی اهدکم و حزقیل من آل فرعون الذی قال أتقتلون رجلاً ان یقول ربی الله و علی بن ابیطالب و هو افضلهم؛ **انجام:** لخرج کتاب بذلک عن وضعه المقصود بالذات فاعتدت علی ما اثبته الایة الاثبات و اودع بطون الکتب المصنفات

این نسخه بخشی از تاریخ عصامی است که در آن احادیث وارده از لسان خاتم النبیین به طریق اهل سنت در فضل امیرالمؤمنین با ذکر سند ذکر شده، مانند «علی منی بمنزلة رأسی من جدی» جمع احادیث این کتاب که در فضل امیرالمؤمنین است ۵۴ حدیث می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصدر به ۱۲ برگ احادیث منتخبه از تاریخ الاسلام ذهبی در فضائل حضرت علی علیه السلام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج فرنگی سوسنی، ۱۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۱۷۸]

● **سمع القواعد** / تجوید / فارسی

sam'-ol qavā'ed

کحافی

kahāfī

رساله مختصری است در تجوید به روایت عاصم، در یک مقدمه، دو مقاله و خاتمه، به نثر و نظم.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۰۳۱/۴

آغاز: و لطف عمیم که بر کافه اهل اسلام داشته عنایتی درباره این فقیر حقیر ... قاری ابن قاری الکحافی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۹۳پ-۱۰۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۸×۱۱سم [ف: ۲ - ۲۸۵]

● **السمع و البصر** / فلسفه / عربی

as-sam' wa-l baṣar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۳/۱۷

آغاز: بسمله اختلف العلماء فی ان السمع و البصر نفس العلم بالمسموعات و المبصرات او صفة اخری غیره؛ **انجام:** و یحدث علی آخر لزوال الشرط انتهی.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۰ص، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۱۸]

● **السمکة** / کیمیا / عربی

as-samka

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در آن از کتاب‌های السبعین، الخواص، الخمسین خود یاد می‌کند و از هرمس نام می‌برد. در آن تنها به تدبیر آب می‌پردازد به‌طوری که از آن حیوان و حجر و نبات درآید. نام کتاب در دیباچه آمده است.

آغاز: الحمدلله خالق الارض و السماء و ما بینهما من النار و الهوا و الماء، و صلی الله علی سیدنا محمد النبی الخاتم ... اعلم انا قد کنا ذکرنا لک مرارة السیوط ... و ذلک ان هذه الکتاب الذی رسمناه بکتاب السمکة تتضمن فیه علی تدابیر الماء و حله علی طرق الذی

انجام: هذه الغایة. فلیکن آخر الکتاب، و لناخذ فیها یلیه انشاءاله تعالی و حسبنا و نعم الوکیل. تم کتاب السمکة بحمدالله و عونه و حسن توفیقه و مشیته. و صلواته علی سیدنا محمد خیر خلقه و آله و صحبه.

[دنا ۴۹۴/۸ (کتاب السمکة)؛ سزگین ۲۵۱/۴]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۸/۹-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۶ص(۱۱۴-۱۱۹) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۱/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۴۲۵-۴۳۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱۸]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴ص (۱۴۹-۱۵۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹ - ۲۵۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۸۴/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛جلد:مقوا سبز،۴ص (۷۳-۷۶) [ف: ۳۶ - ۱۲۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱/۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: حیدرآباد؛ ۳گ (۱۳۹پ-۱۴۱ ر)

[ف: ۴ - ۱۰۳۱]

● **سمک عیار = داستان مرزبان شاه = قصه فرخ روز /** داستان / فارسی

samk-e ʻyār = dāstān-e marzbān šāh = qessa-ye farrox rūz

ارجانی، فرامرز بن خداداد، ق۶ قمری

arrajānī, farāmarz ebn-e xodādād (- 12c)

تاریخ تألیف: ۵۸۵ق

مرزبان شاه از زبان صدقه شیرازی فرامرز ارجانی فرزند خداداد (ن ۵۸۵ق). آغاز می‌کند با روایت صدقه بن ابوالقاسم و داستان پسر شاه حلب است از دختر شاه عراق و دلباختگی او به دختر فغفور چین، در ۳ مجلد و چند تحریر. (احمد منزوی)

چاپ: چاپ شده با مقدمه دکتر خانلری

[دنا ۲۰۱/۶ (۷ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۴۲۴/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۴۹-عکس و ۱۲۰۲-ف و ۱۲۰۳-ف و ۱۲۰۴-ف

نسخه اصل: بادلیان اوسلی ۳۷۹ تا ۳۸۱. مصور و مجلد ۲ در برگ ۲۳۰ تا ۴۵۰ س ۳۸۰ (فهرست اته ۴۲۱/۱ ش ۴۴۲). ج ۱ تا ۳؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۶ [فیلمها ف: ۱-۱۲۳ و ۳ - ۲۶۸]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۲-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [نشریه: ۲ - ۲۷۶ و ۳ - ۱۰۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 3298. دیباچه چاپ پرویز ناتل خانلری ج ۱ بخش ۲ فهرست ترکی ریو ص ۲۲۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۳گ، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۳ و ۲ - ۷]

← السمنانیة ⋗ اجوبة مسائل ملاکاظم بن علی نقی سمنانی (الاولی)

● **سمند و بی دل** / شعر / فارسی

samnd va bī del

از سند و داستان بشوی رفتن دختر پیرزن است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲۴/۶

آغاز: در کشور شام پیر زالی ×× از قامت خم شده هلالی؛ **انجام:** زین دختر کان سند حذر کن ×× ای دلشده چاره دیگر کن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: شمیز قهوه‌ای، ۳ص (۱۷-۲۰)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۳۶۷۰]

● **سمند و ماهی** / شعر / فارسی

samand va māhī

نوعی خبوشانی، محمد رضا، - ۱۰۱۹ قمری
now'ī xabūšānī, mohammad rezā (- 1611)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۵/۲-ف
نسخه اصل: مونیخ ۶؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۳۶]

● **سمنو نامه** / شعر / فارسی

samnū-nāme

از مهدی و داستان پختن سمنو است و مراد یافتن دختران از آن.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲۴/۱۲
آغاز: من بنام حق ابتدا کردم ×× سمنو نامه را بنا کردم؛ **انجام:** مهدیا سخت بی خبر شده ای ×× سمنو خورده ای پکر شده ای
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: شمیز قهوه‌ای، ۶ص (۷۴-۷۹)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۳۶۷۱]

● **سموات العرفان** / عرفان و تصوف / عربی

samāwāt-ul 'irfān

سبزواری، محمد حسن بن زین العابدین، ق۱۳ قمری
sabzevārī, mohammad hasan ebn-e zayn-ol-'ābedīn (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۹/۲
آغاز: بسمله. الحمدلله مبدع انوار العقول و مودع الاسرار فی کل معلول مدور الاجرام الشوامخ بالنفوس؛ **انجام:** و لا یتوقف علی اعتبار وجوده ایضاً فانه معنی السلب البسیطو و ان کان فی صورة الایجاب
گزیده‌ای است از سموات العرفان سبزواری نگارنده مرقات العرفان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۱۰۵پ-۱۱۳پ)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۴ - ۵۳]

← سموم ≻ معرفة السموم
← سموم ≻ معرفت سموم

السموم = السموم القاتلة / طب / عربی

as-sumūm = sumūm-ul-qātila

متطبب بغدادی، عیسی بن علی، - ۳۵۸ قمری
motatabbe baqdādī, 'īsā ben 'alī (- 970)

کتابی است در طب و راه‌های شناسایی سوم غذایی، نوشیدنی‌ها، روغن‌ها و ... که با عناوین «باب، باب»، «صفة، صفة» و «علامة، علامة» بیان گردیده است.
آغاز: باب فی الصفات الجامعة لمعرفة السمائم فی المآکل و المشارب و الملابس و الطیب و العسول و الأدهان.
انجام: تمت الخواص و المنافع و الروحانیات و السمیا و غیر ذلک و الحمدلله وحده و حسبنا الله و نعم الوکیل و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله أجمعین.
[دنا ۲۰۱/۶؛ تاریخ الأدب العربی، بروکلمان، چاپ: دارالمعارف مصر، ۲۷۰/۴؛ معجم علماء العرب، بیروت ۱۹۸۶م، ۱۵۵/۱؛ هدیة العارفین ۸۰۶/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۴۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۵ق؛ از برگ ۱۲ تا ۱۶ اوفاقی در خلاصی محبوس، رفع تب و ... در چند باب آمده است که از منابع مختلفی همچون: منافع القرآن العظیم و ... و نیز از امام غزالی گردآوری شده؛ مصحح، مقابله شده با عبارت: «بلغ صحة هذا الکراس»، قبل از آغاز دو برگ در «صفت بعضی ادویه‌ها» آمده؛ تملک: مهدی بن ریحان الله الموسوی در ۲۹ شعبان ۱۳۳۵، عبدالله در شوال ۱۲۷۱ همراه مهر «عبدالله» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی قدیم، ۱۲گ (۱-۱۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۸۷]

● **سموم** / طب / فارسی

somūm

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در سه «باب»: جانوران، گیاهان، کائنات.
[فهرستواره منزوی ۳۸۵۹/۵]

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۵۳/۲
آغاز: بسله. حمدله ... اما بعد بدانکه این مختصریست از علوم مخزون و اسرار مکنون ... ابوعلی سینا تصنیف فرموده و در معرفت زهرها و این را مبوب بسه باب گردانیده (حیوانات نباتات، کائنات)؛ **انجام:** داروی دیگر مغزجوز شش درم ... نافع است و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: گالینگور، قطع: وزیری [نشریه: ۳ - ۴۶]

● **سموم** / طب / فارسی

somūm

خاتون آبادی، محمد شریف بن محمد صادق، ق۱۲ قمری
xātūn-ābādī, mohammad šarīf ebn-e mohammad sādeq (- 18c)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

انواع سمومات و پیشگیری و علاج مسمومیت، در این رساله بسیار مختصر برای پزشکان گزارش شده و دارای یک «مقدمه» و دوازده «فصل» و یک «خاتمه» می‌باشد: مقدمه: در بیان و وجه احتراز از سموم؛ فصل ۱. انواع سموم مشروبه و قانون علاج کلی آنها؛ ۲. ذکر سموم معدنی؛ ۳. بیان سوم نباتی؛ ۴. ذکر سموم حیوانی؛ ۵. ذکر مرارات قاتله؛ ۶. بیان دم جامد و غیر جامد؛ ۷. بیان عرق مهلک؛ ۸. بیان ذنب قاتل؛ ۹. بیان لبن جامد؛ ۱۰. طردد هوام؛ ۱۱. ذکر ادویه که قتل و طردد هوام؛ ۱۲. ذکر انواع و اصناف ماران؛ خاتمه: در ذکر تدبیر کلی در معالجات هوام و ...
آغاز: حمدی که زبان ملاء اعلی از تعداد نعم موجوب آن بعجز و قصور اعتراف نموده و بیان ساکنین ارضین سفلی از تحریر
انجام: از هر یک دو درم معجون کنند بعسل و بقدر گردوئی از آن استعمال نمایند، والله یعلم.
[دنا ۲۰۱/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۸۶۰/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۶۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۷۴-۹۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۸-۴۸۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۸۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** علاج قی کنند چند مرتبه و تنضیف
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد حسین خاتون آبادی، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۳۹پ-۵۵پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲۵ - ۱۸۶]

● سموم / طب / فارسی

somūm

غیر همانند:
۱. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۷/۳۰
با عنوان‌های «فصل»؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق [نشریه: ۵ - ۲۸۸]
۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۹۲/۲
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست در بیان سمومات و تریاقات آنها؛ **انجام:** علاج چون تازه خورده باشند نخست دوای قی دهند تا آنچه در معده باقی مانده بیرون آیند ...
در سه باب و شبیه آن که در فهرست منزوی (۴۲۶/۱) به ابن سینا نسبت داده شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین طبیب گیلانی رشتی، تا: ۱۳۰۳ق، جا: تهران؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲گ (۱۵۰ر-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: - ۹۹]
۳. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۷۰/۵
آغاز: در تدابیر منع تأثیر سموم و احتراز از آن، از جمله مجربات است که چون طفل را در روز ولادت قبل از آنکه شیر دهند قدر حبه از اشک گاوگوهی که در تعقیر تحت چشم او منجمد می‌گردد؛ **انجام:** و در جایی که دزانباد بخور کنند مورچه هرگز بآنجا نمی‌آید و مجربست و داشتن پیاز عنصل موجب هرب سباع و هوام و مار و قمل و مورچه و مگس است والله اعلم.
رساله‌ای کوتاه در بیان انواع سمومات و طرز اجتناب از آنها و خواص و مضرات آنها که در یک دفتر جمع آوری شده و بعید نیست بخشی از یک کتاب طبی بوده باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۵گ، اندازه: ۱۰×۲۵سم [ف مخ]
۴. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه:۱۲/۳
آغاز: بسمله مقدمه در بیان تاثیر سم و وجه احتراز از سموم بدانکه تاثیر سم دربدن بر دو قسم است؛ **انجام:** و منها البتوعات تبوع نباتی را گویند که درو شیر.
رساله کوتاهی است در یک مقدمه و چند فصل در بیان انواع سمها با این عنوان‌ها: مقدمه: در بیان تاثیر سم، فصل ۱. بیان معرفت انواع سموم مشروبه و قانون علاج بر وجه کلی، فصل ۲. ذکر سموم معدنی، فصل ۳. بیان سموم نباتی؛ از انجام ناتمام مانده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۵گ(۷-۱۲)،۲۳سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف مخ]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۴۵/۷
آغاز: این رساله مشتمل است بر چند فصل فصل اول اندر احتیاط کردن از زهرها و یاد کردن انواع زهرها و علاج آن؛ **انجام:** و نمک و سرکه بر گزیدگی او طلا کنند کفایت بود باب اندر زخم انواع زنبور زنبور اماسی.
رساله‌ای است در شناخت سم‌ها و انواع حیوانات گزنده و طریق معالجه آنها، در چهار «فصل»، هر یک در چندین باب. عنوان فصول: ۱. اندر احتیاط کردن از زهرها و یاد کردن انواع زهرها و علاج آن و ذکر داروهای زیانکار معدنی و نباتی و حیوانی، ۲. اندر گزیدن ماران و جانوران زهرناک و تدبیر راندن حشرات، ۳. اندر گزیدن مردم و گزیدن سگ و گرگ و غیر آن، ۴. اندر گزیدن حشرات؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۶گ (۱۲۰پ-۱۳۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۷۱]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۰۰ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● سمومات و تریاقات / طب / فارسی

somūmāt va teryāqāt

پولاک، یاکوب ادوارد، ۱۸۱۸ - ۱۸۹۱ میلادی
polāk, yākūb edvārd (1818 - 1891)

ترجمه‌ای است از رساله طبی پولاک اتریشی در بیان سمومات و تریاقات آنها مشتمل بر سه باب: ۱. سمومات معدنی؛ ۲. سمومات نباتی؛ ۳. سمومات حیوانی. از اصطلاحات طب جدید استفاده می‌کند. گویا خاتمه رساله «زبدة الحکمة ناصری» است که خطبه‌ای جداگانه دارد و نیز محتمل است که اصل آن از

درس‌ها دکتر پولاک باشد.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله ایست در بیان سمومات و تریاقات
انجام: اگر چه حمای عفونی باشد زیرا که بطریق نوبه آید
[نسخه‌های منزوی ۴۲۵/۱؛ نسخ خطی پزشکی ایران ص ۱۶۸؛ دنا ۲۰۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۸۶۰/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن حاجی علی تاجر عرب، تا: دوشنبه ۲۷ رجب ۱۲۷۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۰۹پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۰۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۱۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۰۷پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۹۵]

۳. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۱۰ض
در سه باب: ۱. سمومات معدنی. ۲. سمومات نباتی، ۳. سمومات حیوانی که هر باب علامت مسموم بودن و دواهای مخصوص به معالجه هریک را ذکر می‌نماید و به خط نستعلیق خوب و خوانا است؛ خط: نستعلیق خوب، کا: عبدالحسین بن حسین، تا: ۱۳۰۳ق [ف: - ۲۰۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۴۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ رجب ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰ص (۱۹۱-۲۱۰)، ۱۹ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۱۷۳]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۰۱/۲-۸/۱۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بن حاج محمد باقر نرسوبادی، تا: ۲۵ رمضان ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۳۱۹]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۰۳/۵-۳۸/۲۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ محرم قرن ۱۳ یا ۱۴، جا: کرمانشاه؛ جلد: مقوا، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۴ - ۲۳۱۹]

● السموم بارتوقا (یارتوقا) و دفع مضارها (ترجمه) / طب / عربی

as-sumūm bārtūqā (yārtūqā) wa daf‘-u maḍārihā (t.)

ابن وحشیه، احمد بن علی، - ۲۹۶ قمری

ebn-e vahšīye, ahmad ebn-e ‘alī (- 910)

ترجمه شده از لغت نبطی به عربی جهت فرزندانش احمد و عبدالله و در مقدمه به برخی از کتاب‌هایی که هنود و فرس و یونانیون و مصریین در این موضوع نگاشته‌اند اشاره کرده است و متذکر شده که کتاب حاضر را از کتب کسدانیین انتخاب و با دیگر کتب سنجیده و بر آن افزوده و چون کتاب بارتوقا (یاربوقا) را مفصل‌تر دیده لذا کتاب حاضر را در پنج «قسم» ترتیب داده با این عناوین: ۱. ذکر القاتلة بالنظر الیها؛ ۲. ذکر الاصوات الهائلة الخالعة للقوب التی یقتل کثیرا و تمرض احیانا مرضا عظیما و کیفیة عملها؛ ۳. ذکر الاشیاء القاتلة بالسم باختلاف ازمانها؛ ۴. ذکر الاشیاء القاتلة بالطعام و الشراب؛ ۵. ذکر عمل الاشیاء القاتلة باللمس و المماسة و المباشرة للابدان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۰۸
آغاز: اخس من النبط و اذل من نبطی و فلان یدعی انه عزلی و هو نبطی لا خیر فیه و فلان یدعی انه فارسی و هو نبطی فلا صبر لی و الله یا بنی علی سماع کلام امثال هولاء لؤم علی من الغضب لقومی؛ **انجام:** و من جعل هذا موضع صحیح اقرحه و ابکاه واجعه العقرب یسدج و یشد علی موضع لدعها فیجذب السم الی خارج فیسکن الوجع و لها ادویة کثیرة لکن هذه ابلغ و اجود و السلام.
خط: نسخ مایل به رقعی، کا: حسن بن محمد معربی بعلبکی، تا: جمعه دهه اول ذیقعده ۷۱۳ق، جا: طرابلس؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۰ - ۸۵]

← السموم القاتلة ≻ السموم

● السموم القاتلة و علاجاتها النافعة / طب / عربی

as-sumūm-ul-qātila wa ‘lājātuh-an-nāfi‘a

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۷۳/۶
آغاز: الدرارتج جار مفرط الحرارة من شرب منه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ رجب ۵۸۰ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: ناصرالدین بن نصرالله ابن یوسف بزاز اسدی ۸۵۸ق، ابن محمد رضا محمد تقی رازی در درالسلطنة اصفهان ۱۰۵۲ق با مهر «غلام علی محمد تقی» (بیضی)، ابن محمد تقی طبیب محمد علی از طریق ارث ۱۲۶۷ق، صنیع الدوله ولد محمد حسن خان در ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۰۴ق؛ ۱گ (۱۶۴پ)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۳۵]

● سموم و ادویه زیانکار / طب / فارسی

somūm va advīya-ye zīyānkār

رساله‌ای کوتاه در بیان سمومات و دواهای مضر و حیوانات گزنده و تریاکات و نیز راه‌های استفاده برخی سموم و زهرها که جهت صحت بدن تجویز می‌شود و نیز علاج و درمان

اشخاصی که سموم زهردار استعمال کرده‌اند.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۶۲/۱

آغاز: بسمله در میان سموم و ادویه زیانکار و حیوانات ذات سم ... بدانکه سم آن چیزی است که چون به وجهی از وجوه وارد بربدن شود فاسد سازد مزاح روح را یا مزاج جمله بدن را به خاصیتی که؛ **انجام:** و در شاخ تازه و برگ و غنچه و گل باریک هم تریا قیتی نیکوست جهت سموم و [...] پوست بیخ کبر جهة ضرر اکثر نهوش و استرخاء مفید آید و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب تمت

خط: نستعلیق، کا: محمد مسیح بن محمد مومن همدانی، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۰۹۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۲]

● السموم و التحرز من الادویة القتالة = فاضلیه / طب / عربی

as-sumūm wa-t taḥarruz min-al adwīyat-il qattāla = fāḍilīya

قرطبی، موسی بن میمون، ۵۲۹ - ۶۰۱ قمری

qortobī, mūsā ebn-e maymūn (1135 - 1205)

اهداء به: ابوعلی عبدالرحیم بن ابوالمجد علی البیسانی معروف به القاضی الفاضل وزیر الملک الناصر صلاح الدین

تاریخ تألیف: ۵۷۵ق

کتابی است مختصر و نافع در یک مقاله در خصوص کیفیت تحفظ از سموم و علاج شخص مسموم از تألیفات فیلسوف و حکیم و طبیب معروف ابو عمران موسی بن میمون (در نسخه موسی بن عبدالله) بن یوسف بن اسحق القرطبی الاندلسی. این کتاب را مؤلف از قرار تقریر خود او در مقدمه که قسمتی از آن را ذیلاً نقل خواهیم نمود در سال ۵۷۵ تألیف کرده و به نام ابوعلی عبدالرحیم بن ابوالمجد علی البیسانی معروف به القاضی الفاضل موشح و به اسم او تسمیه نموده است، چنان که می‌گوید: «و انما ذکر الداعی الی وضع هذه المقالة دعا الی تصدیر هذه المقدمة فی هذا القول الذی احاوله الان و ذلک ان مولانا ادام الله ظله (یعنی القاضی الفاضل) مما تعمل فکرته الشریفة فی المصالح العامة کما ذکرت یامر الاطبا بمصر ان تعملوا التریاق الکبیر و معجون مثرودیطوس و عمل هذین فی مدینة مصر عسرة جدا اذا لم یطلع فی هذا البلد شیء من الحشایش المستعمله فی التریاق الا الخشخاش و استجلب الادویة بامره النافذ من اقاصی الغرب و الشرق و عمل المعجونین جمیعا و وافقهما لکل من قالت الاطباء انه ینتفع بهما اذا هذان مما لایوجد فی اکثر خزاین الملوک فکیف فی الاسواق ... و لما کان فی هذا الزمان و هو شهر رمضان المعظم سنة خمس و سبعین و خمسمائة قال لاصغر ممالیکه انی فکرت البارحة فیمن یلسغ حتی یتصل الینا و یأخذ التریاق قد لسیط السمیة فی جمسه و یهلک و لاسیما ان لسع لیلا و لا یصل الینا حتی یصبح و ایضا کون هذین المعجونین مع عسر عملهما قد تنفذ فی امور صغیره مثل لسعة عقرب او رتیلا التی تکتفی فیها بتریاق الاربع و نحوه فلذلک نأمرک ان تضع مقالة صغیرة الحجم وجیزة اللفظ فیما یبادر به الملسوغ من التدبیر و تذکر ادویته و اغذیته ... فبادرت الی امتثال الامر المطاع فوضعت هذه المقالة و سمیتها الفاضلیة الخ».

کتاب منقسم است بر دو «نوع» و هر نوع مفصل دارای چند «فصل» باین شرح: نوع ۱. در گزیدن هوام و حشرات مشتمل بر شش «فصل»: ۱) تدبیر شخصی که حیوانی او را گزیده، ۲) بیان ادویه مفرد و مرکبی که باید بر موضع گزیدگی گذاشت، ۳) بیان ادویه مفردی که برای گزیدگی جمیع هوام نافع است، ۴) بیان ادویه مرکبی که برای این منظور مفید است، ۵) علاج خاص به جهت کسی که او را حیوان معلومی گزیده، ۶) بیان ادویه به جهت اشخاصی که حیوانات آنها را گزیده‌اند و ذکر خواص آنها؛ نوع ۲. در باب اشخاص مسموم مشتمل بر چهار «فصل»: ۱) بیان کیفیت تحفظ از سموم، ۲) بیان تدبیر کسی که سم خورده، ۳) بیان ادویه مفرد و مرکبی که عموما به حال اشخاص مسموم نافع است، ۴) تدبیر کسی که می‌داند چه سمی خورده. این کتاب را موسی بن تبون و زرحیاحن هر کدام علی حده به زبان عبری و آرمانگود آن را تحت عنوان De Venenis به زبان لاتین و در این اواخر M. L. Rabbinowicz به زبان فرانسه و M. Steinschneider به زبان آلمانی ترجمه کرده‌اند و از آن یک نسخه نیز جزو مجموعه شماره ۸۸۹ مورخه ۱۵ ربیع الاول سنه ۷۱۲ در اسکوریال محفوظ است. (غلامعلی عرفانیان)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۱۵

آغاز: بسمله قال الشیخ الرئیس ابوعمران موسی بن عبدالله القرطبی الاسرائیلی قد شهر فی اعصارنا و فی اقلیمنا هذا بل فی عدة اقالیم الخ؛ **انجام:** قد راه المملوک کافیا بحسب الامر الذی امر به و لعله وافق الغرض ان شاءالله تعالی تم الکتاب.

خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: شنبه ۵ محرم ۶۹۰ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی بغدادی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۱۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۵۴۶]

● السموم و التریاقات / طب / عربی

as-sumūm wa-t tiryāqāt

ابن وحشیه، احمد بن علی، - ۲۹۶ قمری

ebn-e vahšīya, ahmad ebn-e ʻalī (- 910)

نسخه دیگری از آن در لیدن ۱۲۸۴ (۲۱۵/۳ ش ۷۲۶ warn) و موزه بریتانیا ۱۳۵۷ و ولی الدین ۲۵۴۲ ب و آصفیه ۳۶۳۹/۱/۱۲ و شهید علی پاشا ۲۰۷۳ هست.

[دنا۲۰۲/۶؛بروکلمان۲۴۲/۲ذیل۴۳۰/۱؛مجلة معهد المخطوطات ۲/۵ ص ۲۷۱]

شیراز؛ سیفی؛ شماره نسخه:۳

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد المغری البعلبکی، تا: دهه نخستین ذیقعده ۷۱۳ق؛ نسخه آقای سیفی [نشریه: ۵ - ۲۹۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۶ و ۲-۱۹]

● السموم و دفع مضارها / طب / عربی

as-sumūm wa daf'-u maḍār-i-hā

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله‌ای مختصر است در سم‌ها و انواع و نفع و ضرر آنها از دید کیمیاگران دارای شش «فصل»: ۱. ... و أوضاع القوی الأربعة؛ ۲. أسماء السموم و معرفة الجید منها و الردی؛ ۳. ذکر السموم العامة الفعل فی سائر الأبدان؛ ۴. علامات السموم؛ ۵. ذکر السموم المرکبة؛ ۶. ... فی الاحتراز من أحد السموم قبل أخذها.

آغاز: بسمله. قال أبوموسی جابربن حیان الصوفی قد ارتسمت أطال الله بقاءک ماأمرت به ...

انجام: و لا سیما فی أعلال فساد المعدة ... ام الفصل السادس من کتاب السموم و تم به الکتاب و الله ولی التوفیق.

چاپ: جمعیت المستشرقین، مطبعة فرانز شتینر، ۴۱۷ص.

[الذریعه ۲۳۱/۱۲؛ معجم المؤلفین ۴-۱۵۰؛ تاریخ التراث العربی ۳۸۵/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۶۳

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه تیموریه، قاهره، ۳۹۳ طب؛ خط: نسخ کوفی نما، بی‌کا، بی‌تا؛ سزگین تاریخ تحریر این نسخه را ۵۰۳ ق ثبت کرده ولی در فهرست المخطوطات المصورة ۶۳۹ ق درج شده است؛ ۳۸۶ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۵ - ۳۸۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: یکی از کتابخانه‌های خارجی [شاید همان نسخه بالا]؛ خط: نسخ مایل به خط مغربی، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۷۶ص [عکسی ف: ۱ - ۳۰۶]

● سمیات / طب / فارسی

sammīyāt

خالدار، کمال الدین حسین

xāldār, kamāl-od-dīn hoseyn

از بخش موجود به دست می‌آید که این رساله در اصل دارای دو «قسم» است: ۱. غذاهای فاسد مسموم‌کننده (که دنباله آن شیر فاسد و معالجه مسمومیت حاصل از آن در نسخه موجود است)؛ ۲. ذکر گزنده‌ها و تدارک گزیدگان، این قسم دارای یک مقدمه و دو مقاله است: مقدمه: بدان که مدار علاج در این مبحث نیز دادن تریاق است ...، مقاله ۱) ذکر حشرات (گزنده و مسموم کننده) چون مار، کژدم، کرباسه، عنکبوت و هزار پا (نسخه حاضر در این مقاله به پایان رسیده و ناتمام است).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۸/۳-طباطبائی

آغاز: از رساله سمیات مولانا کمال الدین حسین خالدار. شیر فاسد، فساد شیر به آن بود که عفونت ... کند از خوردنش ... و پیچش و درد معده دهد و گاه باشد قی و اسهال شود و حیثیتی که به مردن رسد؛ **انجام:** به تجربه پیوسته که چون زبان را به دندان گزند زنبوران زرد صغیر نتوانند گزید. یکی از ظرفا روزی به بنده نوشته بود که آن که میگفتی که زبان را چون به دندان گزند زنبور نگزد گویا سهو لسان بوده زیرا که چنین کردم و زنبور سرخی بر دست نشاندم گزید حالا علاج چیست. بنده نوشتم که آن قاعده در شأن زنبور زرد است، اما زنبور سرخ را جگر زیر دندان باید گرفت و السلام.

نام مؤلف از فهرست رایانه‌ای ۵۷۲ ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۲؛افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۰۵-۲۰۶ حاشیه)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۲۳ - ۱۳۲]

● سمیر الخواص فی اوهام درة الغواص / لغت / عربی

samīr-ul xawāṣ fī awhām-i durrat-il ġawwāṣ

علوی سبزواری، محمد مهدی بن ابراهیم، ۱۳۲۶ - ۱۳۵۰ قمری

'alavī sabzevārī, mohammad mahdī ebn-e ebrāhīm (1908 - 1932)

تاریخ تألیف: ۲۳ صفر ۱۳۴۸ق؛ محل تألیف: سبزوار

رساله مختصری است در بیان برخی از اشکالاتی که مؤلف هنگام مطالعه کتاب «درة الغواص» حریری بدانها برخورده است و در ردیه خود به کلام فیروزآبادی و جوهری استشهاد نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۵۲

آغاز: الحمدلله علی نعمائه ... و بعد فبینما کنت أطالع ذات یوم کتاب درة الغواص عثرت فیه علی مواضع زل فیها قدم الحریری اللغوی

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۷ص [عکسی ف: ۷ - ۲۵۲]

← سمیه > معرفة السموم

● سنابرق / پاسخ پرسشها / فارسی

sanābarq

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)
تاریخ تألیف: شب شانزدهم رجب ۱۳۰۱ق
پاسخ از پرسشی است راجع به نمودن حضرت موسی علیه السلام داستان روز عاشورا را به مردی بیابانی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۳/۱
آغاز: شکر و سپاس خاص ذات کامل الصفات حضرت ظاهر و باطن را که آثارش هویدا؛ **انجام:** و همچنین در بعضی تألیفات دیگر ذکر توجیهات آن نموده ایم و الحمدلله أولا و آخراً
خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ (۱پ–۳۷ر)، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۲/۵سم [ف: ۲ – ۲۲۴]

● **سنابرق فی شرح البارق من الشرق** / شرح دعا / عربی
sanābarq fī š.-il bāriq min-aš šarq
کشفی، جعفر بن ابی اسحاق، ۱۱۸۹ – ۱۲۶۷ قمری
kašfī, ja'far ebn-e abī-eshāq (1775 - 1851)
اهدا به: صدراعظم
تاریخ تألیف: ذیقعده ۱۲۵۳ق
شرح مبسوطی است بر دعای ماه رجب که از ناحیه مقدسه امام زمان (عج) به وسیله محمد بن عثمان بن سعید صادر شده است. آغاز دعا چنین است: «اللهم انی اسألك بمعانی جمیع ما یدعوك به ولاة امرك». مؤلف در ماه رمضان ۱۲۵۳ در شهرستان یزد شروع به تألیف این کتاب کرده و در ذیقعده همان سال در بروجرد آن را تمام نموده است.
آغاز: بسمله حمدله والصلوة علی محمد عبده و رسوله لمحیط بکل شیء و المهیمن علیه عسق حم وآله ... بعد فهذا دعاء جلیل القدر مما قد خرج من الناحیة المقدسة
انجام: الی الملبس البهی الی المطعم الشهی ×× الی المشرب الهنی من السلسل الختیم
[دنا ۲۰۳/۶ (۲۸ نسخه)؛ الذریعة ۲۳۲/۱۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۴۵/۲]
شرح و حواشی:
۱– حاشیة سنابرق فی شرح البارق من الشرق؛ کشفی، جعفر بن ابی اسحاق (۱۱۸۹–۱۲۶۷)

۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** ظاهراً و مولا سرمدا شمرا جمهلا کملا
خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: – ۱۴۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۷۹/۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه اصل را می‌ماند؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱×۱۸سم[ف:۱۶–۴۷۶]
۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحق نبیه و عترته و آله الاطهر. و یکون هذا الختام فی ثالث عشر من شهر ذیقعدة الحرام من سنة تسعة و خمسین و مأتین بعد الالف ...
خط: تحریری شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشتی که نسخه به خامه نگارنده در ۱۲۵۹ ق است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۲۱ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۱۴۲]
۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۹۴/۱
انجام: و العمر فی الدنیا و البقاء فیها من حیث هو هو لم یکن و لن یکون ابداً قدراً و قابلاً و لا یقال الانسان و تلونا ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۲گ (۱پ–۱۲۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۵۹۳]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ – ۱۳۸]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۲–طباطبائی
مفردات مأخوذه؛ در ضمن جنگ آمده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳ص (۳۰۵–۳۱۷) [ف: ۲۳ – ۶۰۱]
۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی شریف، تا: ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی چرم قرمز، ۱۴۶گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ – ۷۴۴]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۵۴ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ تملك: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ هشتم ربیع الاول ۱۳۲۴ با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)، فرزندش سید محمد به تاریخ ۱۳۳۲ با مهر «محمد بن ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ – ۳۰۹]
۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۶۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** شملا جمها را کملا.
خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن حاج عبدالکریم، تا: دهه آخر شوال ۱۲۵۵ق؛ مجدول؛ واقف: نائینی؛ ۲۲۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ – ۲۵۰]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۱
آغاز: برابر؛**انجام:** بالحسن قد توالی بالنور قد تلالی ... من السلسل الختیم و الحمدلله اولا ... و الصلوة علی محمد و آله آخرا و اولا و ظاهرا و مؤلا سرمدا جمرا شملا جمهارا کملا.
خط: نسخ، کا: محمود بن محمد ابراهیم حسینی صفوی، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی به امضاء «منه هداه الله تعالی»؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۰۸گ، ۱۹ سطر، اندازه:

۱۳×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۶۴۷]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ مصحح؛ تملک: میرزا ابوالحسن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۴گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۲۶۰]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۵۴

بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۸۵

خط: نسخ، کا: عبد الحسین بن عبد الکریم، تا: غره محرم ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: روغنی، ۲۱۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۲۵۶]

۱۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۲۳

خط: نسخ، کا: مولی ابن عقیل حسینی فاطمی، تا: شوال ۱۲۶۴ق، جا: بروجرد؛ ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۳۵]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۶۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن عزیز شیخ الاسلام، تا: شنبه ۱۹ رجب ۱۲۶۸ق؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۴؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۳۹گ (۱پ-۱۳۹پ)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۱۸]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین موسوی لارجانی شاهاندشتی حائری، تا: ۲۲ رجب ۱۲۶۸ق، جهت میرزا محمد حسین؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۴]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۵۵-۳۸/۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید مولی بن عقیل علوی، تا: ۱۰ رجب ۱۲۶۹ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی (فرزند مؤلف) در محرم ۱۳۲۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۲۰]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد علی، تا: شعبان ۱۲۷۰ق، حسب الامر آقا میرزا نبی شیرازی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۱۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۹۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۹/۱

آغاز: و بعد فهذا دعاء جلیل القدر قد خرج من الناجیة المقدسة تقشیعا

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۷۸ق؛۳۰سطر،اندازه:۱۶×۲۸سم [ف: ۲ - ۳۶۳]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۳۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بیرجندی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ذیحجه ۱۲۸۷ق، جا: مشهد رضوی؛ ۲۷۹ص [عکسی ف: ۷ - ۴۱]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۳۹

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن شریف، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۹۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ذیحجه ۱۳۰۰ق، جا: کرمان؛ واقف: سید محمد شوشتری، ۱۴۰۹؛ کاغذ: حنایی و شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۱۹/۷سم [ف: ۱۵ - ۳۰۰]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۱۸۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۶ - ۲۵۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۲۸۴

انجام: تمام الختام و ختام.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۵۱]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۱-۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ تملک: مهدی بن ریحان الله موسوی در ۱۳۳۵؛ جلد: مقوا با روکش سرخ، ۱۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ - ۲۳۲۰]

۲۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۷۲/۱

خط: نسخ عالی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف:۱۳۹۳]

۲۷. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۴۵]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلوة علی محمد و آله آخرا و اولاً و ظاهراً و مؤلا سرمدا ...

خط: نسخ، کا: محمد حسین خراسانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۵گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۲۸]

● السنام فی السنة المتفق علی روایتها بین الامة /

حدیث / عربی

as-sanām fi-s sunnat-il muttafiq-i ‘ala riwāyat-i-hā bayn-al umma

شقیفی، ابوالقاسم بن محمد، ق۸ قمری

šaqīfī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad (- 14c)

مؤلف در آغاز کار روایت‌هایی را از «سنن ابی داوود» که موافق مذهب ائمه زیدیه بود انتخاب نموده و آن را «الجوهر و المنن المنتقی من کتاب السنن» نامیده پس از آن روایاتی که خود مؤلف به‌طرق شیوخش نقل می‌کند با حذف سند آنها به ترتیب کتاب‌های فقهی افزوده و در بیشتر ابواب از روش «التحریر» سید ابوطالب پیروی می‌کند. در این کتاب آنچه را که به نظر مؤلف صحیح می‌باشد روایت شده و آنچه را که بین مذهب اهل سنت و زیدیه مورد اتفاق نباشد آورده نمی‌شود و در پایان کتاب بابی در فضایل اهل بیت افزوده شده تا حجت بر مخالفین کامل باشد.
آغاز: الحمد لله الذی ألهمنا الاعتصام بالسنة مع الکتاب و ذاوانا بلطفه عن مذاهب الزیغ و الارتیاب و خصنا بالانتظام فی سلک شیعة ذوی الالباب

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی سید العابدین و علی الاصغر و محمد و عبدالله استشهد مع ابیه و جعفر و زینب و سکینة و فاطمة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۸۰۲ق، به دستور جمال الدین علی بن عبدالله بن ابی الخیر؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۲۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۵/۵سم [ف: ۲۷ – ۱۷۱]

● **سنان حیدریه** / کلام و اعتقادات / فارسی

sanān-e heydarīye

از مقدمه این‌چنین برمی‌آید که سید محمد رضا مجلسی که یکی از علمای شیعه ساکن در شهر محمود آباد مشهور به بنارس بوده در آنجا کتابی در جواز سب خلفاء نوشته و کسی از خوارج عثمانیه بر آن کتاب ردی نوشته و این کتاب حاضر رد بر آن است که احتمالاً املاء سید محمدرضا و نوشته سید کلب علی می‌باشد.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۶۱

آغاز: الحمد لله مظهر الحق بنصب الادلة الواضحة والبراهین القاطعة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱۹گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۵۱]

● **سنبلستان** / ادبیات / فارسی

sonbolestān

محمود میرزا قاجار، ۱۲۱۴ – ۱۲۷۱ ؟ قمری

mahmūd mīrzā qājār (1800 - 1855)

تذکره‌ای است از نام شعرا با چند بیتی از آنها و جز سه تذکره او که استوری (۸۸۷/۱) یاد کرده است. فهرست نام‌ها: خاقان، دولت محمد علی میرزا، خسروی محمد قلی میرزا، شوکت محمد تقی میرزا، والا علی نقی میرزا، عادل شاهزاده علی شاه، شاپور شاهزاده شیخعلی میرزا، دارا شاهزاده عبدالله میرزا، خاور حیدر قلی میرزا، همایون شاهزاده همایون، احمد علی میرزا، جهان میرزا، امید ابوالحسن خان نهاوندی، آذرحاجی لطفعلی بیگ بیگدلی، اشرف ملا محمد سعید مازندرانی، امیر خسرو دهلوی، اهلی شیرازی، اقدسی طوسی، اوحدی مراغه‌ای، اخگر محمد رضای سپاهانی، اختر احمد بیگ گرجی، آشفته کلبی حسین ایروانی، اکبر میرزا علی اکبر کاشانی، آزاد میرزا محمد علی کشمیری، امید میرزا محمد خان سپاهانی، امید میرزا عباس کرمانشاهانی، آشنا نجف نهاوندی، امیری حسین خان سپاهانی، انور ابراهیم خان هدایت، آذری، بنایی هروی، بابا فغانی شیرازی، میرزا بدیع الزمان سبزواری، برقی عبدالله خویی، بیدل میرزا رحیم شیرازی، بیدل محمد امین خان خراسانی، بهار میرزا محمد علی دارابی شیرازی، باقی میرزا عبدالباقی سپاهانی، پریشان مرتضی قلی بیگ قراگوزلوی هدایت، بزمی میرزا صادق بیدگلی کاشانی، بسمل حاجی علی اکبر شیرازی، پرتو ابوطالب نهاوندی، تاثیر محمد حسن سپاهانی، تیمورشاه افغان، تسلی رجبعلی شیرازی، جلالی علی رضای یزدی، چماقلوی مازندرانی، جلیس نهاوندی، چاکر میرزا محمود اشرفی مازندرانی، جامی عبدالرحمن، حاجب اللهیار خان، حافظ شمس الدین شیرازی، حسن قمی، حرفی سید محمد طاهر مهنه ای، حاتم کاشانی، آقا حسن نهاوندی ماتم، حرب عتیقی همدانی، حاجب یادگاری شیرازی، حلوایی محمد علی همدانی، خلیل میرزا حسین یزدی، حیران میرزا محمد علی یزدی، حیرت زین العابدین نهاوندی، حاذری میرزا فضل الله شیرازی، خرم نجفقلی شیرازی، دانش محمد علی سپاهانی، دانش میرزا رضی مشهدی، راحب میرزا محمد جعفر سپاهانی، رشکی محسن بیک همدانی، رفیق ملا حسین سپاهانی، رنگی همدانی، سعدی شیخ مصلح الدین شیرازی، سپهر آقا محمد تقی کاشانی، سوزی حسنعلی ساوه ای، سالم محمود بیک ترکمانی، سحاب میرزا سید محمد سپاهانی، سرباز اسماعیل خان کاکاوند، شاپور تهرانی، شجاع کاشانی، شاهدی، شرر حسنعلی بیک بیکدلی، شیدا میرزا محمد علی سپاهانی، شریف تبریزی، شایق هادی ساکن استان، صبا فتحعلی خان کاشانی، صبوری تبریزی، صیدی تهرانی، صباحی حاجی سلیمان کاشانی، صهبای قمی آقا محمد تقی صافی میرزا جعفر سپاهانی، صفایی ملا احمد نراقی کاشانی، صفایی میرزا محمد علی یزدی،طغرل ابراهیم خان، طایر حسن خان شیرازی، طالب لاهیجانی، طاهر طوسی، طوفان، طالب هزار جریبی، طبیب میرزا عبدالباقی سپاهانی، طلعت محمد سپاهانی، طرب میرزا یوسف همدانی، طیب میرزا محمد بروجردی، عراقی فخر الدین

ابراهیم همدانی، عرفی سید محمد شیرازی، عرشی طهماسقلی بیک بیکدلی، عزت سلیمان خان، عالی میرزا حسین صفوی، فرخ خانلرخان، فکرت لاریجانی سید نعمة الله، فردی صفر بیک زند، فدای اردستانی، فروغی کاکای قزوینی، قطره میرزا عبدالوهاب سپاهانی، قسمت، قابل حسین علی خان ایروانی، کلیم ابوطالب کاشانی، کمال اسماعیل سپاهانی، کشته میرزا احمد نطنزی کاشانی، میرزا کاظم تویسرکانی، مشتاق میرزا سید علی سپاهانی، میر نجات میر عبدالعالی سپاهانی، میلی میرزا قلی بیک ترکستانی، ملا محتشم کاشانی، مجید درویش عبید طالقانی، مجذوب میرزا محمد کرمانی، میرزا اسدالله تبریزی، مجمر آقا سید حسین سپاهانی، مظهر محمد صادق استرآبادی، مدهوش میرزا محمد صادق گلپایگانی، مونس ملا محمد نهاوندی، مشرب عامری میرزا اشرف (؟)، محمد تقی ملایری، مشفق میرزا محمد شیرازی، مقصدی ساوجی، محبس علی نقی بروجردی، محرم میرزا محمد سپاهانی، مفتون میرزا محمد حسن فارسی، مشتاقعلی میرزا محمد کاشانی، نشاط میرزا عبدالوهاب سپاهانی، نصرت سلطان حسین طالشی، نیازی احمد میرزای صفوی، نشاطی محمد باقر بیک ساکی، نورعلی شاه سپاهانی، ندیم میرزا محمد بارفروشی مازندرانی، نقی شیخ علی نقی کمره ای، نظیری ملا محمد حسین نیشابوری، نظیر امان الله بیک، نظیر سید حسین گلپایگانی، وحشی، میر و الهی قمی، واله میرزا محمد کاظم سپاهانی، وامق محمد صالح سپاهانی، وفایی عبدالله بیک تفرشی، وصال میرزا محمد علی شیرازی، وامق محمد علی یزدی، هاتف آقا سید محمد سپاهانی، هلالی جغتایی، هجری میرزا ابوالقاسم تفرشی، یغما میرزا ابوالحسن جندقی، یوسف گرجستانی، محمود قاجار. (محمد تقی دانش پژوه)

آغاز: هو. الحمد الله تعالی. کتاب سنبلستان. بسمله. الحمد علی کل حال. گرم ببوستان فصاحت برند رونق آن افزایم و گر بگلستان بلاغتم بار دهند بر حسن وی افزونی آرم اگر با کودکان همزبانم خوانند بهمان بیان محفل بیارایم در مجلس حکیم افلاطونم و در موقف سعادت همایون نامم محمود است و افعالم مسعود نه بفرزندی شهریارم اقتدار است و افتخار.

انجام: که یک مثقال بوده باشد به بیست تومان خریده می‌باشد.

[دنا ۲۰۴/۶؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۷۳۳/۱]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۴۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با تاریخ ۱۶ محرم ۱۲۴۸؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۸۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۳/۲

آغاز: تذکره سنبلستان محمود قاجار: ز فتحعلی شاه داور گیتی ×× جهان گشت چون باغ فردوس بنیان / ملکزاد گانش همه شیر صولت ×× خجسته از آن رسته شاه سخندان / جهاندار محمود میر دلاور×× فروغ جهان بین شاه جهانبان / چه این مختصر نامه شد نامی آمد ×× بنام او شه نامور سنبلستان؛ **انجام:** هر کس که هست عاشق باید که بنده باشد ×× محمود گشت دیدی چون بنده غلامی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۰۸گ (۷۱-۱۷۸)، ۱۱ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۱۱۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۷۰گ (۱-۷۰)، ۱۱ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۱۱۱]

● **السنة (فائدة فی)** / اصول فقه / عربی

as-sunna (fā'idat-un fī)

قزوینی، عبدالوهاب بن محمد علی، ق۱۳ قمری

qazvīnī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad 'alī (- 19c)

رساله جدایی را می‌ماند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۳۲/۵

کا: بیابانکی قزوینی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۳گ (۱۱۷ر-۱۴۹پ)، ۱۸ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۱۶۰]

● **السنة السرمدیة و الایام الربوبیة** / عرفان و تصوف / عربی

as-sunnat-us-sarmadīya wa-l-ayyām-ur-rubūbīya

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، - ۷۳۶ ؟ قمری

'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

ملا عبدالرزاق در ابتدا می‌گوید حقیقت ذات الهی از حیث بقاء آن غیرمضبوط است چه از این حیث آن را رسم و وصفی نیست و چون به تعین آید این تعین نخستین علم اوست به ذات خود و این صفت از حضرت احدیت ذاتی به حضرت و احدیت او فرود می‌آید و از این جا معلوم می‌شود که احدیت را تقدم بر واحدیت است. او سپس به تعریف سرمدیه و دهریه می‌پردازد و سپس تنظیر با زمان فلکی و سال‌های کوکبی می‌کند. (انوار)

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه ... و بعد فان حقیقة الذات الالهیة من حیث هی هی امتدادها ــ أعنی مدة بقائها ــ غیرمضبوطة

انجام: و کان وقته واحدا فکان عن کل مرتبة صاعداً و الله الباقی، و الخلق فانی، و ذلک یوم الحق.

چاپ: در مجموعه رسائل و مصنفات کاشانی (تهران، میراث مکتوب)

[دنا ۲۰۴/۶ (۲۴ نسخه)]

۱. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۶–۲۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱ – ۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۲۴

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۴گ (۲۰۵پ–۲۰۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۳۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۷۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۷۶ق؛ ۲گ (۱۹۰پ–۱۹۱پ) [ف: ۱۶ – ۱۹۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۱۷/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالواسع بن علامی، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴گ (۱پ–۴پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۲۱۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۵۶/۱۷

خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۳۰۹ر–۳۱۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۳۵]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۵۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۲گ (۱۶۴ر–۱۶۵ر)، ۲۴ سطر (۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: – ۲۰۲]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۷۲/۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا،تا:۱۱۰۱ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۱۶۶–۱۷۳)، ۸ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۳سم [ف: ۸ – ۳۸۲]

۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طه بن یحیی بن سلیمان بن محمد کردی خوشناری، تا: ۱۱۹۲ق؛ جلد: چرم سیاه ۴گ (۶۴پ–۶۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [مؤید: ۳ – ۵۶۴]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۲۲/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم فاضل خلخالی، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۱۱–۱۱۷)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۱ – ۲۳۰۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص(۱۳–۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ – ۱۲۶]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۲گ (۳۰۶ر–۳۰۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷ – ۴۶۸]

۱۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۵/۹ر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۱۹۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۵۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن حسینی خویی زنوزی، تا: غره شوال ۱۲۰۶ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۳۴ر–۳۶ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵ – ۳۱۹]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۴۵/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق؛ سپس بندی در تجلی ذات باری (گ ۹۰ر–۹۰پ)؛ ۳گ (۸۷پ–۸۹پ) [ف: ۳ – ۱۷۵]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته،نستعلیق، کا: علی اکبر طبیب، تا: ۱۲۶۳ق، جا: رشت؛ واقف: فهرستی؛ ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ – ۱۱۴]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۶۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حاج ملا عبدالغنی تفرشی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۵۶پ–۵۸پ)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵۲]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۲/۴

بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۵۹]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاج سید عباس شاهرودی، تا: ذیحجه ۱۳۰۶ق، جا: تهران؛ واقف: فهرستی؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ – ۱۱۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۷۳/۵-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۲۵۷]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۶/۲۳-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۵۰ق؛ ۳گ(۱۹۷پ–۱۹۹پ)، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ – ۷۵۲]

۲۰. رشت؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۵/۷ر

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۳۸۹]

۲۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۵۶/۱۴

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۳گ(۱۶۰پ–۱۶۲ر)، اندازه:

۱۲/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۲ - ۶۰]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۲پ-۶ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۶ - ۸۶]

۲۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۵مجموعه بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۵۰]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی [ف: ۵ - ۳۸۰]

● **السنة القائمة** / اخلاق / عربی

as-sunnat-ul-qā'ima

اصفهانی، محمد رفیع، - ۱۲۰۰ قمری

esfahānī, mohammad rafī' (- 1786)

در پاره‌ای از آداب اسلامی و اخلاق عملی و عرفان و راه تهذیب نفس، گرفته شده از آیات قرآن و احادیث اهل بیت علیهم السلام، در هشت «باب»: ۱. سلاح الطریق؛ ۲. زاد الطریق؛ ۳. اصحاب الطریق و کیفیة معاشرتهم؛ ۴. الطریق و الضلالات؛ ۵. ابواب مدینة العلم و العقل؛ ۶. مدینة العلم المعبر عنها بالعقل و النور؛ ۷. المقصود من طی المراحل و الوصول الی الباب و الدخول فی المدینة؛ ۸. فی ما فوق المقصود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۹۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قال الله و من یهاجر فی سبیل الله یجد فی الارض مراغما کثیرا و سعة؛ **انجام:** و قل بعده الحمدلله هدانا لهدا و ماکنا لتهتدی لولا ان هدانا الله لقد جاءت رسل ربنا بالحق

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۱۷۴]

● **سنة الهدایة لهدایة السنة** / کلام و اعتقادات / فارسی

sonnat-ol-hedāya le-hedāyat-es sonna

آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴ - ۱۲۱۶ قمری

āqā-mohammad 'alī kermānšāhī (1732 - 1802)

تاریخ تألیف: ۱۱ شوال ۱۱۸۹ق

کتابی در عقاید و معتقدات شیعه درباره امامت شامل «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه» که به خواهش برخی از سنیان به انجام رسانده است: مقدمه در معنی امام، نسب پیامبر و صحابه، اقامه دلیل بر اثبات مدعا و ...؛ فصل ۱. امامت علی؛ ۲. خلافت ابوبکر؛ ۳. مطاعن در یک مقدمه و سه سهم؛ خاتمه: در فواید و مؤیدات و طرایف روایات و ظرایف حکایات. نویسنده درباره موضوع و نام کتاب و معرفی خود چنین نگاشته است: «اما بعد چنین گوید بنده قاصر محمد علی بن محد باقر که این چند کلمه ایست در باب امامت که بالتماس بعضی از طالبان راه هدایت از اهل سنت و جماعت قلمی میگردد ... و آن مرتب بر مقدمه و سه فصل و خاتمه گردید و بسنت الهدایه لهدایة السنه مسمی گشت». (اردلان)

آغاز: بسمله و به ثقتی احمده علی نواله مصلیا علی احمده و صحبه و آله اما بعد چنین گوید بنده قاصر محمد علی بن محمدباقر اصفهانی مشهور به بهبهانی که این چند کلمه ایست در باب امامت

انجام: طول مقال در این مجال زیاده بر این نیست و العاقل یکفیه الاشاره و الجاهل لاینفعه الف عبارة ... حامداً مصلیاً مسلماً.

[دنا ۶/۲۰۴-۲۰۵ (۱۹ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۹۵۹/۲؛ الذریعة ۲۳۴/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۲۵۲/۹]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة سنة الهدایة لهدایة السنة؛ آقامحمد علی کرمانشاهی (۱۱۴۴-۱۲۱۶)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: علی اصغر بن محمد، تا: صفر ۱۱۹۳ق؛ محشی؛ با مهر و خط مؤلف؛ واقف: حاج میرزا موسی، ۱۲۶۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمائی سیر، ۱۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۸۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۱۹۸ق؛ مهر: «ابن ابو الهادی عبده محمد علی طباطبائی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۴۹۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۷۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** از الف دویم (کذ) از هجرت نبویه علی مهاجرها و آله و صحبه ما لا یتناهی من تحیة حامدا مصلیا مسلما.

خط: نسخ، کا: ابوالحسن، تا: ۱۱۹۹ق؛ محشی از مؤلف؛ واقف: غلامرضا ریاضی، خرداد ۱۳۳۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه مشکی، ۱۸۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۷۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۷۵

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۳۴]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ مهر: «عبده عبدالعلی الطباطبائی» (بیضی)؛ واقف: محمد علی ندوشنی یزدی، ۱۲۴۷ ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ:

۳ – ۱۱۱۳]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۶۵/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای بلاغ؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۶۹گ (۱–۱۶۹)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۶۷۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کجا از اخبار غیبیه و تحقیقات لاریبه در بعضی از ریاضات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (تا اواخر فصل اول را دارد)؛ واقف: نائینی؛ ۲۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۶۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ برخی فواید ادبی و عرفانی از شعرا و عرفای پیشین در برگ‌های اولیه و انتهایی آمده؛ جلد: گالینگور، ۱۰۹گ (۹پ–۱۱۷پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۲ – ۱۹۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳، در حیات مؤلف کتابت شده؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ مهر: «فیروزه ...» (شلجمی)، «میرزا کوچک ۱۲۶۱»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم زرشکی مذهب، ۱۴۶گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۴۰ – ۴۳۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «دام ظله، منه عفی عنه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۵۷گ،۲۱سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۳۷ – ۱۴۰]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۶۵–۹/۱۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۰۷ق، جا: سنندج؛ محشی از مؤلف «منه دام ظله»؛ ۱۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۴ – ۲۳۲۱]

۱۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۰

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی شیرازی، بی‌تا: ۱۲۱۳ق، جا: کرمانشاه؛ محشی با عبارت «منه دام ظله العالی»، با عبارت «امانة من جناب الحاج مولی محمد باقر التستری ایده الله تعالی»، در برگ دوم نصاب غلات به خط نستعلیق آمده، و در برگ سوم طریق خواندن نماز جهت والدین و چند طلسم آمده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ – ۲۷]

۱۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۴۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فرج الله بن محمد یوسف سنقری، تا: ۷ شوال ۱۲۱۶ق، جا: کرمانشاه؛ پس از آن صورت مکتوب امیر معصوم بیگ ابن امیر دانیال والی ماوراء النهر ملقب به بیگی خان که به خوانین دارالایمان خراسان در شعبان ۱۲۰۲ نگاشته با آغاز: «بسمله الحمدلله الذی جعل الجهاد ما ضیاه» و جواب آن از محمد رفیع بن عبدالواحد طبسی از برگ ۲۵۵ تا ۳۰۲؛ ۵۱ص (۲۰۵–۲۵۵) [ف: – ۲۹۴]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۷۰

خط: نستعلیق، کا: محمد عیسی بن محمد جعفر، تا: ۱۲۲۵ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۹۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۰سم [ف: ۳ – ۴۷۸]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۳۴–۴/۱۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۲۷ق، جا: شکی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۲۱]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سلیم بن کربلائی کاظم، تا: سه‌شنبه ۹ رجب ۱۲۳۴ق، جا: تبریز، به جهت ملا محمد بن حاج حیدر گنجی؛ مصحح؛ مهر: «ص ر ا ط علی حق نمسکه» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۵۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی کاشانی ابن میرزا ابوالحسن یزدی، تا: ۲۰ شوال ۱۲۳۶ق؛ تاریخ وقف: جمادی الثانی ۱۳۰۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵ – ۳۰۴]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۶

آغاز: این نسخه در س ۸گ ۲پ نسخه ش ۶۱۱ دیده می‌شود؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن ابی الفتح شریف سپاهانی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۹گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸ – ۲۳۸]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ از صفحه ۱۰۶ تا ۱۱۷ صورت مکتوبی است از امیر معصوم بیگ امیر دانیال والی ماوراء النهر که به سال ۱۲۰۲ق به سرخیلان و بزرگان خراسان نوشته؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: مخمل قرمز مذهب، ۱۰۶ص (۱– ۱۰۶)، ۳۱

سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۲۶]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم کازرونی، تا: رمضان ۱۳۱۲ق؛ دو نامه در پایان نسخه هست، چنین است این دو نامه: آغاز ۱: «صورت نامه و مکتوبی که عالیجاه سفاهت پناه امیر معصوم بیک ابن امیر دانیال و الی ماوراء النهر که ملقب است به بیکخان بخوانین دارالامان خراسان نوشته بوده بتاریخ سنه ۱۲۰۲ هزار و دویست و دو. الحمدلله الذی جعل الجهاد ماضیا ... اما بعد این نامه ایست از نزد امیرالمسلمین امیر معصوم بیک بن امیر دانیال نزد رؤسا و سر خیلان قبایل و عشایر ایلات و احشامات و حکام شهرها و بلادهای دارالکفر خراسان»، انجام: «در امان باشید ... در نصیحت و پند بگفتمت تو اگر بشنوی در اوورنه». آغاز ۲: «جواب مکتوب منکوب اسلوب که حسب الامر بندگان سلیمان شان مرحوم امیر محمد خان ... بقلم کمترین بندگان ابن حاجی عبدالواحد طبسی محمد رفیع صورت ترقیم یافت. بسمله. الحمدلله الذی فضل الاسلام علی سایر الملل و الادیان ... و بعد که تا رستم رزم خواه بیان بتیغ زبان بر گشاید زبان»، انجام: «و بر عنوان نامه نوشته در قبة البلوی و بئس الملوی بخارا خربها الله بالطاعون و الوبا صحیفة الاذی دلخراش و سینه کاو عالیجاه جهالت پناه رذالت دستگاه سفاهت اکتناه ضلالت انتباه امیر الختاز یرو الکلاب المطرود عند الوالالباب معصوم بن دانیال الملقب به بیکخان خلده الله فی اسفل درک النیران خواهد گردیده نمیقه فی شهر شعبان حجه شافیه تاریخیه سنه ۱۲۰۲ هزار و دویست و دو (تمت الکتاب بعون الملک بیداقل الطلبه ابوالقاسم الکازورنی فی شهر رمضان المبارک سنه ۱۳۱۲)»، در این دو نامه از استاد الکل آقا محمد باقر و سید میرزا محمد مهدی و مولانا محمد باقر مجلسی به «باقر فاجر و مهدی کافر و باقر نام مجلسی که در مجلس جهنم ... مستقر است» تعبیر گشته و نادرشاه کافر خوانده شده و از این‌که آنها قهوه می‌نوشند و غلیان می‌کشند نکوهش شده است؛ مهر: کتابخانه ضیاء الدین نوری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۸گ، ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶ - ۲۲۷۶]

● سنت و جماعت و رد بدعت / کلام و اعتقادات / فارسی

sonnat va jamā‘at va radd-e bed‘at

نویسنده که معلوم نیست سعی کرده است که مذهب سنت را درست و سایر مذاهب که آنها را بدعت می‌داند نادرست معرفی کند.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۱/۳

آغاز: بسمله - الحمدلله حق حمده و الصلوه و السلام علی رسوله و صحبه؛ **انجام:** و اگر حقیقت خواهی انقطاع باقی همه ضیاع و صداع و الحمد لله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا الی یوم المیعاد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۱۵]

● سند ازدواج / اسناد / فارسی

sanad-e ezdevāj

سند ازدواج غلامعلی خان خلف آقا باباخان از اهل خوی با عایم تاج خانم صبیه مرحوم حاتم خان ملقب به حبیب الله خان شیرازی دهه اول ذیقعده سال ۱۳۲۱ق، در حواشی آن تائیدیه برخی از علماء به خط خودشان مرقوم است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۲۱-۱۶/۳۱

آغاز: الحمدلله الذی احل النکاح و حرم الزما و السفاح و الحمدلله المدعو فی ارضه و اسمائه المرهوب من سخطه و غضبه المطاع فی ملکه و الصلوة ... محمد و آله الطاهرین و بعد؛ **انجام:** و تمام مراتب مرقومه واقعه وجاریه گردید فی العشر الاول من شهر ذی قعدة الحرام سنه ... در حضور جمعی جمع صداق مرقومه در متن توسط ورثه مرحوم غلامعلی ...

خط: نسخ و تحریری، بی‌کا، تا: دهه اول ذیقعده ۱۳۲۱ق؛ با سرلوح مرصع، مجدول و مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مشکی، ۶گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۴ - ۲۳۲۱]

● سندباد نامه / داستان / فارسی

sndbād-nāme

ظهیری سمرقندی، محمد بن علی، ق۶ قمری

zahīrī samarqandī, mohammad ebn-e ‘alī (- 12c)

اهدا به: سلطان قلج طغفاج خاقان بن قلج قراخان برهان مسعود قصص و حکایاتی است که متضمن مواعظ، نصایح و حکم است و همچنین مصالحی که در سیره پادشاهان با رعایا باید رعایت شود. فارسی پهلوی بوده که حکمای فارسی زبان برای پادشاهان خودگرد آوردند. خواجه عمید الفوارس القناورزی به فرمان نوح بن منصور در ۳۸۹ق آن را به فارسی دری ترجمه کرد، و چون الفاظ و عبارات آن مشوش بود، کاتب سمرقندی آن را تهذیب و عبارات آن را سامان بخشید.

آغاز: ۱:حمد و ثنای کریمی را که از حجله غیب خلوت عاشقان پرداخت و سپاس موجدی را که از بیاض روز روشن مرحله طالبان کون و مکان و فساد را بر ساخت ...

۲: حمد و ثنای مکرمی را که از حجله شب تار حجره عاشقان ...

چاپ: به اهتمام احمد آتش، استانبول، ۱۸۴۸م، سربی، ۴۱۸+۱۰۴ص؛ چاپ دوم، تهران، مؤسسه خاور، با مقدمه و تصحیح علی قویم، ۱۳۳۳ش، سربی، ۱۶۴ص

[الذریعة ۲۳۵/۱۲؛ مشار فارسی ۳۰۷۰/۳؛ دنا ۲۰۵/۶؛ فهرست مقالات فارسی ۳۰۲ و ۳۲۳ و ۵۰۲۶؛ فهرستواره منزوی ۴۲۴/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۲-ف

نسخه اصل: از میر کتابخانه حصار سلحپ چی ش ۶۷۶؛ خط: نسخ، کا: ابوالخیر بن ابی العز بن محمد الجامع، تا: دوشنبه ۷ شعبان ۶۱۴ق؛ ۱۳۵گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶-ع

نسخه اصل: سلیمانیه عاشر افندی ش ۸۶۱؛ خط: نسخ، کا: رمضان بن غریب عبدالرحمن بغدادی، تا: ۵ ربیع الثانی ۷۸۵ق؛ ۱۳۴گ، ۱۷ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴ و ۳-۲۲۰]

۳. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۶۸/۱

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** و ویرا کرد

نیمه دوم نسخه باید داستان دیگری باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام، جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۴۰۵]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۴ ـ د

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰جمادی الثانی ۱۰۳۲ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲۸گ، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۱۸]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۹۹-۳۶/۱۹۹

آغاز: ... فصل بباید دانست که این کتاب جمع کرده حکماء عجم است به لغت پهلوی تا ... امیر عادل نوح بن منصور دستور داد خواجه ابوالقاسم قفاویزی را تا این کتاب را به زبان فارسی ... آغاز کتاب چنین گویند راویان حدیث و خداوندان تاریخ که در مواض ایام؛ **انجام:** مرد شهری رسید صندل دیدمتحیر شد با خود گفت جایی که هیزم ایشان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۳۲۲]

● **سند تقسیم اموال** / اسناد / فارسی

sanad-e taqsīm-e amvāl

سواد سندی که به موجب آن مرحوم علاءالدوله در تاریخ ۱۳۲۲ کثیری از رقبات املاک و اعیان اموال خود را بین اولاد امجاد خود تقسیم کرده و به هر یک از آنها بعضی از املاک خود را به عنوان صلح منتقل نموده (در یک برگ در قطع بزرگ) در تاریخ شعبان ۱۳۳۰ نوشته شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۴۲/۸

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: میرزا مصطفی خان منشی باشی (مدیر الممالک)، تا: ۱۳۲۲-۱۳۳۰ق؛ جلد: مشمع آبی، اندازه: ۱۳×۲۱/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۸۵]

● **سند تولیت** / اسناد / فارسی

sanad-e towlīyat

سند تولیت روضه حضرت قدسیه بیک مصاحبه مریم زمان که به سید صفدر علی خان حسینی موسوی صفوی متخلص به ضیا تفویض شده است، انشای تولیت در قلعه امتیاز کداد ولی در ۱۷ جمادی الثانی ۱۱۹۳ق صورت گرفته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۱۵/۷۱

بی‌کا، تا: ۱۹ صفر ۱۰۹۳ق؛ مجدول مرصع محرر؛ جلد: گالینگور، سبز، ۱گ (۳۲۶ر)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۳۲۳]

● **سند تولیت امامزاده داود** / اسناد / فارسی

sanad-e towlīyat-e emāmzāda dāvūd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۶۸۲

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سند خرقه شیخ صدرالدین اردبیلی** / عرفان و تصوف / عربی

sanad-e xerqa-ye šeyx sadr-od-dīn-e ardabīlī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۲/۱۹-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸. از موسی صفوی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۱گ (۲۴۸ر-پ)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۱]

● **سند در باب تحویل سرحد میانه ولایات** / اسناد / فارسی

sanad dar bāb-e tahvīl-e sarhad-e mīyāna-ye velāyāt

سند در باب تحویل سرحد میانه ولایات ماوراء خزر مملکت ایران به حکومت‌های محلیه متعلقه به دولتین ایران و روس.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۲۶/۳۷

آغاز: در مجلس منعقد در تاریخ ۲۳ جمادی الاول ۱۳۰۳ باحضور مأمورین کمسیونهای تحدید حدود دولتین ... ایران و روس؛ **انجام:** حسینقلی بیک ولد مرحوم کد خدا حسن شاد تحویل شد.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ارقام سیاق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سبز، ۱گ (۱۳۱پ)، اندازه: ۲۱/۹×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۵۲]

● **سندرنامه = مرزنامه** / جغرافیا / فارسی

sndar-nāme = marz-nāme

سرحدنامه‌ای است که از زبان شاه سلیمان صفوی پس از مصالحه با سلطان مراد خواندگار روم نوشته شده. این نامه فرمانی است خطاب به امرا و حکام ایران تا از حدود مرزهای تعیین شده تجاوز نکنند. در صدر فرمان در نسخه حاضر این نوشته دیده می‌شود: «سندرنامه از جانب نواب خاقان رضوان

مکان نوشته شد، ساروخان به تاریخ ۴ محرم سنه ۱۰۴۹ نزد سردار برد بعد از چند روز با رودی معلی فرستاد به مهر اشرف مزین ساخته ارسال نموند بعد از چند روز عالیجاه مشاراليه سندرنامه ايشان را هم آورد».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۵/۲۳۷

آغاز: ستایش و نیایش بی آلایش سزای عتبه کبریایی

بی‌کا، تا: ۱۰۶۳-۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۳۴۱)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۶۴]

● **سند السعادات فی حسن خاتمة السادات** / حدیث / فارسی

sanad-os sa'ādāt fī hosn-e xātimat-es sādāt

آزاد بلگرامی، میر غلامعلی بن نوح، ۱۱۱۶ - ۱۲۰۰ قمری

āzād-e belegrāmī, mīr qolām-'alī ebn-e nūh (1705-1786)

در این کتاب احادیثی از طریق اهل سنت است در فضایل و عاقبت به خیری سادات گردآوری و از همان طریق به آیات قرآنی نیز استناد شده است.

آغاز: الحمدلله الذی ارسل الینا حبیبه و خیرته التارک فینا الثقلین ... اما بعد این تألیفی است لطیف و انموذجی است شریف مسمی به سند السعادات.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و گفت که این فخرای ابا الحسن حق است و دیگری درین فخر شریک شما نیست اللهم صل و سلم ... رب العالمین زیبا است خوی آتش ابنای ابولهب را تو ابن بوترابی باید که خاک باشی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۵۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۲۳/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ این رساله چاپ سنگی است به قلم میرزا محمد علی در ۱۹ ذیقعده ۱۳۰۸ تحریر شده؛ جلد: گالینگور مشکی، ۳۲گ (۴۳ر-۷۴پ) [ف: ۳۶ - ۱۸۵]

← سند سهم الارث ﴾ ترکه نامه

● **سند صحیفة الرضا و برخی روایات آن** / رجال / عربی

sanad-e sahīfat-or-rezā va barxī revāyāt-e ān

وابسته به: صحیفة الرضا = مسندالرضا = الرضویات = الصحیفة الرضویة = صحیفة اهل البیت؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۰۳/۱

کا: حسن بن محمد الخیاط، تا: قرن ۸، قطع: خشتی، [ف: - ۳۰۹]

● **سند فقر** / عرفان و تصوف / فارسی

sanad-e faqr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۶۳

مجموعه اسناد فرقه خاکسار؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق [د.ث. مجلس]

● **سند الفقیه** / رجال / عربی

sanad-ul faqīh

طباطبائی، محمد حسین بن علی اصغر، - ۱۲۹۳ قمری

tabātabā'ī, mohammad hoseyn ebn-e 'alī asqar (- 1876)

وابسته به: کتاب من لایحضره الفقیه = من لایحضره الفقیه؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

در آن اسانید و طرق کتاب «من لایحضره الفقیه» مرتب شده با اشاره به موضع هر راوی از مشیخه تا اگر مراجعه به اصل احتیاج افتاد کمک‌کار باشد، شامل مقدمه و چند باب و خاتمه.

آغاز: الحمدلله علی الدوام ... لما کان کتاب من لایحضره الفقیه للشیخ الأجل العالم الصدوق أبی جعفر ...

قم؛ علامهٔ طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳

آغاز: برابر

کاتب = مؤلف، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۳ - ۱۶۱]

● **سند قرائت عاصم** / قرائت / فارسی

sanad-e qerā'at-e 'āsem

قاری، مصطفی بن ابراهیم، ۱۰۰۷ - ۱۰۸۰ قمری

qārī, mostafā ben ebrāhīm (1599 - 1670)

در پنج «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۹۵/۳

خط: نسخ، کا: محمد کاظم طباطبائی، تا: رجب ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی،جلد:فرنگی،۱۷سطر(۶×۱۲)،اندازه:۱۰×۱۷سم[ف:۱۶-۱۳۷]

● **سند مقرری بابر خلیفه** / اسناد / فارسی

sanad-e moqarrarī-ye bāber xalīfa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۸۴/۲-ف

نسخه اصل: از سازمان اسناد ملی. از شاه سلیمان در ۱۰۹۹؛ بی‌کا،

بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۷۵]

● **سند مقرری محمد قاسم خلیفه** / اسناد / فارسی
sanad-e moqarrarī mohammad qāsem xalīfa
تاریخ تألیف: ۲ ربیع الاول ۱۰۶۷ق

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۸۴/۱-ف
نسخه اصل: از سازمان اسناد ملی. از شاه سلیمان در ۲ ربیع الاول ۱۰۶۷؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۷۵]

● **سند مناجات علی (ع)** / دعا
sanad-e monājāt-e ʻalī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۷۲/۴
«یا سامع الدعاء ...»؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن حاج محمد ترشیزی، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۳گ (۲۸-۳۰)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۱۷۱]

● **سند و حکم** / اسناد / فارسی
sanad va hokm
درباره دو دیه اندوان و فیروزاباد اصفهان با گواهی رستم آق قویونا و مورخ ۲۰ جمادی الثانی ۹۰۲ق که به اقطاع شاه تقی الدین محمد نقیب پسر شاه قوام الدین حسین در آمده است.
[فرمانهای ترکمانان قراقویونلو و آق قویونلو ص ۱۰۹ و ۱۳۱؛ بررسی‌های تاریخی ۴/۸ ص ۲۱۳ تا ۲۱۸ و ۱۱/۲ ص ۹۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۵/۱-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۳۱]

● **سند وقفنامه** / اسناد / فارسی
sanad-e vaqf nāma
سندی به امضای حسین علی درباره وقف کردن خانلرخان پسر حسین قلی خان روستای گشت فومن را بر فرزندان خود به موجب وقف‌نامه جداگانه.

رشت؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳
بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۶۵ق [نشریه: ۵ - ۳۹۲]

● **سند وقفنامه شش دانگ ...** / اسناد / فارسی
sanad vaqf-nāme-ye šeš dāng ...

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹۶
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ ۱گ، اندازه: ۲۱/۵×۲۶/۵سم [رایانه]

● **سندی درباره مزار شیخ مرشد ابواسحاق شیرازی** / اسناد / فارسی
sanadī darbāre-ye mazār-e šeyx moršed ābū-eshāq-e šīrāzī
سندی درباره مزار شیخ مرشد ابواسحاق شیرازی در کازرون با نام بردن از ابوسعید گویا متولی آنجا در تاریخ ۵ جمادی الاول ۸۲۶ق با مهری گویا از یکی از پادشاهان جلایری.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۳۱-ف
نسخه اصل: سازمان اسناد ملی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۷۸]

● **سنگ تراش کوه طور** / ادبیات / فارسی
sang tarāš-e kūh-e tūr
جلالی
jalālī
منظومه کوتاهی است که در آن داستان سنگ تراش کوه طور و مناجات او با خدا و اعتراض حضرت موسی به وی، به نظم کشیده شده است. شاعر پس از اتمام داستان مناجاتی آورده و تخلص خود را «جلالی» ذکر نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۶۵/۴-۲۳/۱۸۵
آغاز: سنگ تراشی بود اندر کوه طور ×× سنگ تراشیدی وگفتی یا غفور / تو کجایی درمیان آسمان ×× چند باشی پیش چشم ما نهان؛ **انجام:** دشمن دانا نیازارد تو را ×× گر بیازارد تو را نادان دوست / ... ای شمس تو گنج غمی چون باتو همدمی ×× این را بگو درهر دمی یارب چه سازم چون کنم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای آبی، ۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸ - ۴۶۴۲]

● **سنگ شناسی** / طبیعیات / فارسی
sang šenāsī
مطالب تحت عنوان فصل آمده است: ۱. در معدن زمرد؛ ۲. آس؛ ۳. لعل، فیروزه، عین الهر، در سایر احجار ...

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۱/۴
خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد بن حاج ملا حسن بن حاج اکبر، تا: ۸ ذیحجه ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۲۰]

● **سنگ شناسی** / طبیعیات / فارسی

sang-šenāsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵۷/۴-ف

نسخه اصل: کتابخانه وزیری جامع یزد، ش ۵۲۹۳؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۹۶]

● **سنگلاخ** / لغت / ترکی - فارسی

sanglāx

استرآبادی، محمد مهدی بن محمد نصیر، ۱۱۰۰ - ۱۱۸۰ ؟ قمری

estarābādī, mohammad mahdī ebn-e mohammad nasīr (1689 - 1767)

فرهنگ واژه‌های ترکی جغتایی است که در نوشته‌های امیر علیشیر نوایی (۸۴۴-۹۰۶ق) به‌کار رفته است. در سال‌های ۱۱۷۲-۱۱۷۳ق، در سه بخش نوشته شده است: ۱. مبانی اللغة، در یک «ترصیف» و شش «مینا»، با سربندهای کوچکتر باب و فصل و «تمهید»؛ ۲. فرهنگ واژه‌های ترکی به فارسی، به ترتیب الفبایی، هر حرف در سه بخش: مفتوح الاول، مکسور الاول و مضموم الاول. این بخش بیشتر کتاب را دربردارد؛ ۳. ذیلی از واژه‌های فارسی و عربی به‌کار رفته در کارهای امیر علیشیر نوایی. گزیده آن چاپ شده است. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله، الحمد لله لا یستقصی حمده بلغات مختلفه و السنة الشتی ...

انجام: یمن برکت و سعادت یوح آفتاب تمت الکتاب بحول الله و قوته.

[دنا ۲۰۷/۶؛ الذریعه ۲۳۶/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۹۹۱/۳، فارسی ۴۴۸۷/۴]

شرح و حواشی:

۱- خلاصه عباسی؛ حکیم قبلی، محمد بن عبدالصبور (-۱۳)

۲- فرهنگ ترکی بفارسی؛ خوئی، میرزا محمد

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۲۷

آغاز: سیم ساق و ساک است که علامت متکلم مع الغیر است؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۵۳۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۸۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱۹

خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ خط عزالدوله قاجار مورخ ۱۹۲۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳۳گ، ۲۹ سطر (۱۹/۵×۳۰/۵)، اندازه: ۳۱×۴۲/۵سم [ف: ۱۴ - ۴۰۳۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح، مجدول؛ تملک: فرهاد میرزا در رجب ۱۳۰۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی، ۳۶۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۷/۲×۳۰/۴سم [ف: ۱ - ۶۱۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۴۱

آغاز و انجام: برابر؛ پایان نسخه: بتاریخش خرد تألیف خان گفت ×× از آن گردید اسیری نغمه گستر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ ظاهراً این نسخه به نظر میرزا مهدیخان رسیده و به خط او تصحیحاتی در آن شده، با قلم خوردگی؛ جلد: تیماج سرخ، ۷۳۰گ، ۱۶ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳ - ۱۶۳]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۹۶

آغاز: ... بولماس و الا یا نماک اولماس: مالک نمی‌تواند شد؛

انجام: قاووش ماس بولسا ...

نسخه تنها قسمتی از بخش دوم کتاب است؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فستقی و آبی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۱۶ سطر (۱۴×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۱۳۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۰

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ به فرمان یکی از اشراف و امرا از روی نسخه اصل استنساخ کرده‌اند و امیر مذکور پشت برگ نخستین این موضوع را به خط خوب خویش نوشته ولی امضاء نکرده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۵۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۸۹]

● **سنگلاخ نوائی** / لغت / ترکی

sanglāx navā’ī

امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴ - ۹۰۶ ؟ قمری

amīr ‘alī-šīr-e navā’ī, ‘alī-šīr ebn-e kīčakne (1441-1501)

این لغت را امیر علشیر نوائی در معنی تعدادی از کلمات ترکی پرداخته و در ابتدای آن پس از حمد خدا و نعت پیغمبر در یک مثنوی ترکی شرح تنظیم این لغت نامه را داده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۴۷

آغاز: یوزحمد انکاکیم وصفی را دور ایل تیلی لآل ×× گرچه تیل ارا آندین ایرور سوز کامجال؛ **انجام:** قپایاین دمک در و بر نسنه صوایله یومایه ین دمک در

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن زرد، ۱۳۵گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۶۹۶]

● **سنگ مزار امیراویس آل نوشروان** / جغرافیا، تاریخ / فارسی

sang-e mazār amīr ovays āl-e nvšervān

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق۱۴ شمسی
šafī'ī ardestānī, morteza ebn-e ahmad (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۸ شعبان ۱۴۱۸ق
توضیحاتی سودمند درباره اردستان و سنگ مزار امیر اویس آل نوشروان است که در این شهر قرار دارد و از آثار تاریخی و دیدنی آنجا به شمار می‌آید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۳۱
آغاز: نظر اجمالی به جغرافیا و تاریخ اردستان، به هر کاری که خواهی کرد اول بر زبان آور مبارک نام رحمان را تبارک ربنا الأعلی؛ **انجام:** و برای این کار در سال گذشته شفته کاری دیوار دور سنگها را انجام داده، بعون الملك الوهاب.
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۸ شعبان ۱۴۱۸ق، جا: تهران؛ جلد: مشمعی فیروزه‌ای، ۱۷گ، ۹ سطر (۱۴×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۵۷۸]

● **سنگ و رنگ شناسی** / طبیعیات / فارسی
sang va rang šenāsī
پاره کتابی است در سنگ و رنگ‌شناسی که باید در ۴۲ «باب» و ۱۴۰ «فصل» باشد: باب ۱. ساختن مروارید؛ ... باب ۴۲ در آتش بازی. تا کمی از باب ۷ در رنگ کردن عاج را دارد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۹۳/۲
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن ملامحمد بیارجمندی، تا: چهارشنبه ۴ رجب ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۳گ (۶۱-۷۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۸ - ۱۹۵]

● **سنگهای بتیسی** / داستان / فارسی
snghāy-e batīsī
چتر بهوج، ق۱۱ قمری
čatr bahūj (- 17c)
[دنا ۲۰۷/۶؛ نسخه‌های منزوی ۳۷۲۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۷۷-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 5652 (ص ۷۶۳ فهرست ریو)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۳۱]

● **سنگهایی که از هوا افتاده** / متفرقه / فارسی
sanghā-yī ke az havā oftāda
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی،۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۹۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص(۲۷۹) [ف: ۹ - ۱۹۸]

● **سنگ یده** / طبیعیات / فارسی
sang-e yade
چنگی، درویش علی
čangī, darvīš 'alī
در خواص سنگ یده و مواردی که به کار آید، مشتمل بر چهار «فصل»: ۱. شناخت سنگ یده و خاصیت آن؛ ۲. قور کردن و دانستن عملهای یده؛ ۳. گشادن ابر یده؛ ۴. قور کردن سنگ یده.
آغاز: سپاس بی قیاس شاهنشی را سزد که به عنوان عنایت جلیله و به یمن عواطف جزیله در فسحت بارگاه خسروان ذوی الاقتدار

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا ابرها جمع شود بفرمان حق سبحانه و تعالی.
خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: بین سال‌های ۱۰۶۴ الی ۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱گ (۷۳ر-۷۴ر)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۲۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۷۵]

← السنن > سنن ابی داود
← السنن > سنن الدارمی
← سنن > الاحادیث
← السنن > سنن ابن ماجه

● **سنن ابن ماجه = السنن** / حدیث / عربی
sunan-u ibn-i māja = as-sunan
ابن ماجه، محمد بن یزید، ۲۰۹ - ۲۷۳ قمری
ebn-o māja, mohammad ebn-e yazīd (825 - 887)
یکی از کتب شش‌گانه حدیثی معتبر نزد اهل سنت.
چاپ: بیروت، دار الفکر، تحقیق محمد فؤاد عبدالباقی؛ کراچی، سنگی، ۱۳۷۲ق، رحلی بزرگ، ۳۳۲ص
[کشف الظنون ۱۰۰۴/۲؛ وفیات الاعیان ۲۷۹/۴؛ برکلمان ۱(۱۶۳) ۱۷۱؛ دنا ۲۰۸/۶؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۵۱/۱؛ ذخائر التراث ۲۳۳/۱؛ دار صدام ص۱۶۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳عکسی
آغاز: قرء علی الشیخ امعمر عماد الدین عبد الحافظ بن بدران ... ابن ماجه قال: باب اتباع سنة رسول الله (صلی الله علیه و آله)؛ **انجام:** حدثنا ابو بکر بن ابی شیبة فاذا مات فدخل النار ورث اهل الجنة منزله فذلک قوله: اولئک هم الوارثون.

نسخه اصل: مراد ملا (داماد زاده) – استامبول ش ۴۰۰؛ خط: نسخ، کا: محمد بن نجار بغدادی، تا: ۲۱ صفر ۶۲۴ق، جا: قاهره؛ مصحح، دارای سماع به تاریخ دوشنبه ۲۰ صفر ۶۲۲؟ و رجب ۶۳۷ق؛ ۲۹۵گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱ – ۱۱۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۶۱

آغاز: کتاب الفرائض، ابواب الفرائض، الحث علی تعلیم الفرائض، حدثنا ابرهیم ین المنذر الحزامی قال ثنا حفص بن عمر؛ **انجام:** فاذا مات، فدخل النار، ورث اهل الجنة منزله، فذلک قوله اولئک هم الوارثون

از کتاب قرائض تا پایان کتاب زهد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۶۱ق؛ مقابله نسخه، ۱۹ روز پس از کتابت به فرجام رسیده، از روی یک نسخه بسیار نفیس کهن دیگر نگاشته شده که به سال ۵۶۱، ۶۱۹ و ۶۳۱ق از سوی عالمان بزرگ اهل سنت مقابله شده بوده؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم مشکی، ۷۷گ، ۲۹–۳۱ سطر (۱۴×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۴۰ – ۲۹۵]

● سنن ابی داود = السنن / حدیث / عربی

sunan-u abi dāwūd = as-sunan

ابوداود، سلیمان بن اشعث، ۲۰۲ – ۲۷۵ قمری

abūdāvūd, soleymān ebn-e aš‘as (818 - 889)

یکی از مجامیع حدیثی معتبر نزد اهل سنت است، مؤلف می‌گوید: من پانصد هزار حدیث از پیامبر (ص) نوشتم، سپس از میان تمام آنها چهار هزار و هشت حدیث صحیح و نظیر آن را انتخاب نموده و در این کتاب قرار دادم.

چاپ: بیروت، دار احیاء السنة النبویة، تحقیق محمد محیی الدین عبدالحمید؛ قاهره، محقق: محمد محیی الدین عبد الحمید، مطبعة السعادة، ۴ جلد، ۱۳۶۹ق.

[کشف الظنون ۱۰۰۴/۲؛ وفیات الاعیان ۴۰۴/۲؛ بروکلمان /۱ (۱۶۱) ۱۶۸؛ دنا ۲۰۸/۶؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۵۰/۱؛ دار صدام ص۱۶۵]

شرح و حواشی:

۱– معالم السنن فی شرح سنن أبی داوود؛ خطابی، احمد بن محمد (۳۱۹–۳۸۸)

۲– سنن ابی داود (مختصر) = المجتبی من السنن؛ منذری، عبدالعظیم بن عبدالقوی (۵۸۱–۶۵۶)

۳– شرح سنن ابی داوود؛ مقدسی، ابن ارسلان

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۰عکسی

آغاز: باب فی الاسیر مکرهخ علی الکفر، حدثنا ابو داود سلیمان بن الاشعث السجستانی؛ **انجام:** عن جابر ان رسول الله (ص) اخذ بید مجذوم ... و قال: کل ثقة بالله و توکلا علیه

نسخه اصل: فیض الله افندی کتابخانه ملت – استانبول ش ۳۳۴. جزء سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ مصحح، مقابله شده، دارای چند سماع که آخرین آنها به تاریخ روز یک‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۶۵۵ است؛ تملک: فیض الله افندی بتاریخ ۱۱۰۷ق؛ ۱۸۲گ، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۱ – ۱۹۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۷۱

آغاز: بسمله. قال اخبرنا الشیخ الفقیه ... ابوعبدالله محمد بن اسمعیل بن ابی الصیف؛ **انجام:** عن برده عن ابی موسی عن النبی علیه السلام تم کتاب السنن ...

از اول «طهارت» تا «باب فی قتال اللصوص»؛ خط: نسخ، کا: عبدالملک بن نوری، تا: دوشنبه ۵ رجب ۱۰۹۷ق؛ در تاریخ شنبه ۱۰ شوال ۱۰۹۹ توسط عبدالغنی بن اسماعیل ابن نابلسی با چندین نسخه مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۳۸۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۵۶]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۹۶۸/۲

آغاز: اول کتاب الضحایا حدثنا مسدد قال نایزیدح و حدثنا حمید

جزء دوم آن است از کتاب ضحایا تا باب فی الرجل یسب الدهر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۶۳۵]

● سنن ابی داود (مختصر) = المجتبی من السنن / حدیث / عربی

sunan-u abi dāwūd (mx.) = al-mujtabā men-as-sunan

منذری، عبدالعظیم بن عبدالقوی، ۵۸۱ – ۶۵۶ قمری

monzerī, ‘abd-ol-‘azīm ebn-e ‘abd-ol-qavī (1186-1259)

وابسته به: سنن ابی داود = السنن؛ ابوداود، سلیمان بن اشعث (۲۰۲–۲۷۵)

منذری، کتاب سنن ابو داود سلیمان بن اشعث ازدی سجستانی را یکی از کتاب‌های حدیثی معتبر نزد اهل سنت است مختصر نموده است. این مختصر ظاهراً در بیش از شانزده جزء تدوین شده است.

چاپ: بیروت، دار المعرفة، تحقیق احمد محمد شاکر، ۸ جلد.

[دنا ۲۰۸/۶؛ سیر اعلام النبلاء ۲۴/۲۳–۳۱۹؛ کشف الظنون ۱۰۰۴/۲؛ دار صدام ص۲۴۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۰عکسی

آغاز: باب صلاة النهار: عن یعلی بن عطا بن علی بن عبدالله ... عن النبی (ص) قال: صلاة اللیل و النهار مثنی مثنی؛ **انجام:** علی ما یقاتل المشرکون ... قال رسول الله (ص) امرت ان اقابل الناس حتی.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۱۳۱ (اربری، فهرست خطی عربی ۵۲/۱)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۲۰۷گ، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۲ – ۴۷۲]

← سنن بیهقی ⟵ السنن الکبری

← سنن ترمذی ⟵ الجامع الصحیح

● **سنن الدارقطنی** / حدیث / عربی

sunan-ud dāraquṭnī

دارقطنی، علی بن عمر، ۳۰۶ – ۳۸۵ قمری

dāraqotnī, ʻalī ebn-e ʻomar (919 - 996)

کتاب حدیثی مهمی است به روال ابواب فقه، با اشاره به احوال رجال و فقه الحدیث و غیر آن، که ظاهراً در هفده جزء تألیف شده است.

چاپ: قاهره، دار المحاسن، ۱۳۸۶ق؛ هند، ۱۳۱۰ق.

[بروکلمان ۱/(۱۶۵) ۴ و ۱۷۳؛ دنا ۲۰۸/۶؛ کشف الظنون ۱۰۰۷/۲؛ ذخائر التراث ۵۰۷/۱؛ دار صدام ص۱۶۶]

شرح و حواشی:

۱– من تکلم فیه الدارقطنی؛ ابن زریق، محمد بن عبدالرحمن (–۸۰۳)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۳عکسی

آغاز: حدثنا ابو الحسن علی بن عمر بن احمد الدار قطنی الحافظ ... عن ابن عباس عن النبی (ص) قال: من جمع بین صلاتین من غیر عذر فقد اتا باباً من ابواب الکبایر؛ **انجام:** و لایرخص الا الکبیر الذی لا یطیق الصوم او مریض یعلم انه لایشفی. یتلوه ابو صالح عن ... و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و اله الطاهرین.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۴۹۸ (اربری، فهرست خطی عربی ۱۱۱/۲). مشتمل است بر قسمتی از مباحث صلاة، و کتاب بیع، و زکات وصوم، و حدود و دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً اواخر قرن ۶؛ مصحح، با نشان بلاغ، با صورت سماع‌های مختلف که تاریخ اکثر آنها مربوط به نیمه دوم قرن ششم هجری است؛ ۷۶گ، ۲۰ و ۲۳سطر [عکسی ف: ۲ – ۳۹۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۹عکسی

آغاز: بقیة کتاب الحج ... اخبرنا ابو الحسن علی بن عمر بن احمد الدار قطنی ببغداد قال حدثنا محمد بن مخلد» حدیث شماره (۲۳۷) از کتاب الحج، از سنن چاپ دار المحاسن قاهره؛ **انجام:** متن حدیث افتاده: «حدثنا احمد بن محمد بن سعدان الصیدلانی بواسطه ... و عمرو بن دینار و طاوس الیمانی.

نسخه اصل: ایا صوفیا، ش ۵۵۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۶؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با نشانه بلاغ، با چندین قرائت و سماع که اقدم آنها به تاریخ رجب ۵۰۸ دال بر اینکه احمد بن محمد بن فضل کتاب را بر شیخ اسماعیل بن فضل بن احمد بن اخشید معروف به سراج قرائت نموده، همچنین چند سماع دیگر بر همین سراج به تاریخ ربیع الاول ۵۰۹، و شعبان ۵۱۲، و محرم ۵۱۷ق و غیر آن؛ ۲۰۷گ، ۲۴ سطر [عکسی ف: ۲ – ۲۴۸]

● **سنن الدارمی = السنن** / حدیث / عربی

sunan-da-dārimī = as-sunan

دارمی، عبدالله بن عبدالرحمن، ۱۸۱ – ۲۵۵ قمری

dāremī, ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻabd-or-rahmān (798 - 870)

این کتاب بر خلاف اصطلاح محدثین اهل سنت به «مسند دارمی» اشتهار یافته است. سیوطی در «تدریب الراوی» می‌گوید: مسند دارمی، مسند نیست زیرا آن به ترتیب ابواب مرتب شده، بعضی از محدثین آن را صحیح نامیده‌اند.

چاپ: در سال ۱۳۴۹ در دمشق در دو مجلد؛ کانبور، چاپ سنگی، ۲۰ص، ۱۲۹۳ق. بطبع رسید است.

[کشف الظنون ۱۰۰۸/۲؛ هدیة العارفین ۴۴۱/۱؛ دنا ۲۰۸/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۱عکسی

آغاز: چهار سطر بعد از اول باب التورع عن الجواب فیما لیس فیه کتاب ولا سنة: فقال ما سالتمونا عن شی من کتاب الله تعالی اخبرناکم؛ **انجام:** باب کراهیة الالحان فی القران ... قال: یرون هذه الحان فی القران محدثه

نسخه اصل: دار الکتب المصریه؛ خط: نسخ، کا: احمد بن علی العزاری، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۷۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، و با نسخه منقول منه و نسخه دیگری مقابله شده، با علامت سماع و قرائت بر مشایخ؛ ۲۵۵گ [عکسی ف: ۱ – ۳۵۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۰عکسی

آغاز: باب ما کان علیه الناس قبل مبعث رسول الله (ص) من الجهل و الضلالة؛ **انجام:** باب کراهیة الالحان فی القران ... قال: کان فعلها کانوا یرون هذا الالحان فی القرآن محدثه، تم بعون الله تعالی

نسخه اصل: دار الکتب المصریه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ نسخه را مصطفی بیک برادر احمد پاشا وزیر اعظم مصر، به احمد بن عجمی در اوایل محرم ۱۰۸۲ اهداء نموده؛ ۱۹۳گ، ۲۳ سطر، [عکسی ف: ۱ – ۳۵۱]

● **السنن الکبری = سنن بیهقی** / حدیث / عربی

as-sunan-ul-kubrā = sunan-e biyhaqī

بیهقی، احمد بن حسین، ۳۸۴ – ۴۵۸ قمری

beyhaqī, ahmad ebn-e hoseyn (995 - 1067)

یکی از کتب حدیثی معتبر نزد اهل سنت، مؤلف، کتاب را به ترتیب کتب فقهی مرتب نموده است.

چاپ: حیدر آباد دکن، ۵–۱۳۵۴ق، سربی، ۱۰ جلد؛ بیروت، دار المعرفة؛ قاهره، مطبعة الرحمانیة، ۱۳۴۷ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۵عکسی

آغاز: اخبرنا الشیخ العالم ... قال الامام الحافظ المصنف ابوبکر احمد بن الحسین البیهقی رحمه الله قال: باب الرجل یقسم صدقته علی قرابته و جیرانه؛ **انجام:** آخر المجلد من هذه النسخة، و یتلوه فی باب دیة الاسنان انشاء الله تعالی ...

نسخه اصل: رئیس الکتاب، سلیمانیه - استانبول، ش ۲۵۸. مشتمل است بر اواخر کتاب الصدقات، تا «باب دیة الاسنان» از کتاب الدیات، الا اینکه ابواب نقص البصر، ودیة اشفار العینین، و دیة الانف، و دیظ الشفتین از آخر آن افتاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۷؛ مصحح، با نشانه بلاغ که تاریخ بلاغ برگ ۷۳ سلخ ۷۸۴ق است، و در پایان دارای قرائت و سماعی است به تاریخ جمادی الثانی ۷۵۴ق در مسجد اموی دمشق؛ ۳۴۵گ [عکسی ف: ۲ - ۵۸]

● السنن الکبیرة = سنن النسائی / حدیث / عربی

as-sunan-ul kabīra = sunan-un nisā'ī

نسائی، احمد بن علی، ۲۱۵ - ۳۰۳ قمری

nesā'ī, ahmad ebn-e 'alī (831 - 916)

یکی از کتب سته اهل سنت (صحاح سته) می‌باشد که احادیث صحیح آن توسط خود نسائی با عنوان «المجتبی» یا «السنن الصغیرة» استخراج شده است.

چاپ: بارها چاپ شده از جمله قاهره، مطبعة المیمنیة، ۱۳۱۲ق؛ مطبعة مصطفی البابی الحلبی، ۱۹۶۴م.

[دنا ۶/۲۰۸؛ کشف الظنون ۲/۱۰۰۶؛ ذخائر التراث ۲/۸۷۷؛ دار صدام ص۱۶۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۰۷

آغاز: بسمله. اللهم افتح بخیر و اختتم بخیر یا ارحم الراحمین قال الامام ابوعبدالرحمن احمد بن شعیب؛ **انجام:** آخر کتاب الاشربة و هو آخر کتاب الذی نسخت منه و الحمدلله اولاً و آخراً ... سیدنا رسول الله صلی الله علیه و سلم اجمعین

از اول کتاب الطهارة تا آخر کتاب الاشربة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق، جا: مکه مکرمه؛ دارای پیشانی و سرلوح نیم ترنجی، مجدول مذهب؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن مشکی، ۳۷۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۹/۵×۱۹/۵سم

[اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۵۶]

← السنن (لمحمد بن محمد بن الاشعث) ← الاشعثیات
← سنن النسائی ← السنن الکبیرة

● سنن الهدی فی متابعة المصطفی / حدیث / عربی

sunan-ul-hudā fī mutāba'at-il-muṣṭafā

ابن عبدالقدوس، عبدالنبی بن احمد، - ۹۹۰ قمری

ebn-e 'abd-ol-qoddūs ,'abd-on-nabī- ebn-e ahmad (-1582)

تاریخ تألیف: ۹۸۰ق؛ محل تألیف: مکه مکرمه

روایت‌هایی که راجع به پیغمبر اکرم (ص) می‌باشند و آداب و سنن و اصول اعتقادی و موضوعات فقهی که از حضرت روایت شده در این کتاب گرد آورده شده است، و ضمناً در بیشتر موضوع‌ها کلمات بزرگان فقها و دانشمندان اهل سنت را نیز می‌آورد. این کتاب در یک «مقدمه» و سه «قسم» تنظیم شده است: مقدمه: در اخلاص و حسن نیت در همه اعمال؛ قسم ۱. حقوق حضرت پیغمبر، دارای پنج باب؛ قسم ۲. در آنچه آن حضرت انجام می‌داد، دارای پنج «کتاب»: کتاب ۱) وظایف نماز، دارای دوازده باب، ۲) وظایف روزه، ۳) فضل قرآن، ۴) ذکر پروردگار متعال، ۵) دعا؛ قسم ۳. آداب و عادات و سیره پیغمبر، به ترتیب حروف.

آغاز: الحمدلله الذی بعث فینا رسولا من أنفسنا یهدی الی الحق و الی صراط مستقیم داعیاً الی الله باذنه بشیراً نذیراً.

انجام: و لقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر؛ ولیکن هذا آخر الکلام فی ذکر متابعة سید الانام، و آخر دعواهم أن الحمدلله رب العالمین.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «منه»؛ تملک: مؤلف عبدالنبی بن احمد ابن عبدالقدوس حنفی، حسن حسینی و مهر «ظنی بالله حسن» (بیضی)؛ مهر: مؤلف «المتوسل الی الله ... عبدالنبی بن احمد الحنفی النعمانی» (دایره)، «عبده رضی الدین الحسینی» (بیضی)؛ در صفحه آخر جمله «عرض شد جمادی الاول سنة ۹۸۱» می‌باشد؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۷×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۹۶]

● سنن و آداب / اخلاق / فارسی

sonan va ādāb

رساله‌ای است در بیان سنن و آداب دینی با استفاده از آیات، روایات و حکایات که برای استفاده عموم نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۳۶/۱

آغاز: ... روی عن امیر المؤمنین علی قال رسول الله (ع) اشرف الخلق آدم و اشرف بنی اسماعیل العرب و أنا اشرف العرب؛ **انجام:** هر که مزاح بسیارکند آبرویش نبود و خدمت سه کس را شرف خود باید دانست اول خدمت مادر و پدر و خدمت استاد ...

خط: نستعلیق و نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۵۶گ (۲ر-۵۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۷/۵سم [ف: ۳۳ - ۵۷۶]

● سنن و آداب / آداب و سنن / فارسی

sonan va ādāb

کتابی است در بیان برخی اعمال عبادی و اخلاقی از دیدگاه اهل سنت که با استفاده از روایات نبوی و حضرت امیرالمومنین (ع) نگاشته شده است، در انجام نسخه، کاتب چنین نوشته «تمت

الکتاب تفسیر ابولیس» که به نظر می‌رسد درست نباشد. مباحث آن بدین ترتیب است: باب در فضیلت فاتحة الکتاب، باب دوم در فضیلت قرآن مجید، در فضیلت سوره یس، در فضیلت قل هو الله احد، باب ششم در باب صبر و تحمل کردن در بلا و محنت، در فضیلت نماز جمعه، در فضیلت روزه، در فضیلت نماز، باب در حرمت همسایه، باب در عذاب خمر، وصیت رسول خدا (ص) به علی (ع)، در فضیلت سلام.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۷۷/۴

آغاز: ... که بار خدایا احوال صاحب قبر را به من برسان، ندا آمد که یا عیسی صاحب این قبر گنه کار بود تادر زمانی که فوت شده بود تا حال در عذاب گرفتار بود، اما در آن وقت که وفات کرد؛
انجام: و حق تعالی گناهان پدرو مادر او را ببخشد، و ثواب صدیقان و صالحان بدهد و قبر او و پدر و مادر او و فرزندان او را روشن و فراخ گرداند به فضل و کرم خود ...
خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد ابراهیم هاشمی سمنانی، تا: سه‌شنبه ۲۸ صفر ۱۲۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، ۴۶گ (۲۱۳ر–۲۵۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۷ – ۳۷۲]

● **سنوات و صور فلکی (جداول)** / هیئت / فارسی
sanavāt va sovar-e falakī (jadāvel)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۶/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۱۳ص (۱۹۵–۲۰۷)،۲۹سطر(۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۳×۳۰سم [سنا: ف: ۱–۱۱۸]

● **سنوح الفتوح فی ذکر الروح** / عرفان و تصوف / عربی
sunūḥ-ul futūḥ fī ḏikr-ir rūḥ

نویسنده می‌گوید: «هذه خاتمة مترجمة بسنوح الفتوح فی ذکر الروح نختم بها کتاب رشف النصایح الایمانیه و کشف الفضایح الیونانیه». در ین قسمت مباحثی چند از معارف الهی یونانی نقل شده است و سپس در رد آنها مطالبی چند می‌آورد. از متن نوشته بر می‌آید که نویسنده صوفی مسلک و عارف مشرب بوده و در نقل اقوال قصد بر رد عقاید فیلسوفان مشاء داشته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۶/۳

آغاز: بسمله، هذه خاتمه مترجمة بسنوح و الفتوح فی ذکر الروح؛
انجام: فتبارک الله احسن الخالقین و الحمدلله رب العالمین و الصوة محمد و اله اجمعین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۴ص، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۵ – ۳۳۵]

● **سنورنامچه مصطفی پاشا** / اسناد / فارسی
sanor-nāmče-ye mostafā pāšā

سنورنامچه مصطفی پاشا وزیر دولت عثمانی به وکالت سلطان مراد پادشاه روم که به شاه صفی نوشته است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۹۲/۱۶

آغاز: الحمدلله العزیز الکریم، الفتاح الذی افتح ابواب ... اما بعد، مشیت وارادات رافع السما بغیر عماد، و حکمت و قدرت مبدع؛
انجام: فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی ... مصطفی وزیر اعظم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی ضخیم، جلد: مخمل سبز، ۳گ (۴۵ر–۴۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [ف: ۹ – ۳۱۴]

← السنوسية ≻ ام البراهین

● **السنوسية** / کلام و اعتقادات / عربی
as-sanūsīya

رساله کلامی است به روش شیعی که در صفحه عنوان بدین نام خوانده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۱/۳

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة و السلام علی رسوله، و اعلم ان الحکم العقل ینحصر فی ثلثة اقسام: الوجوب و الاستحالة و الجواز. فالواجب ما لا یتصور فی العقل عدمه و المستحیل ما لا یتصور فی العقل وجوده، و الجائز؛ **انجام:** و لایدخل تحت حصر و بالله التوفیق لا رب غیره فنسأله سبحانه تعالی ان یجعلنا و احبائنا عند الموت ناطقین بکلمة الشهادة ... و عدد ما غفل عن ذکرک الغافلون و رضی الله تعالی عن اصحاب رسول الله تعالی اجمعین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ سپس بندی در عرفان و شعری به عربی از صادقی (سلمه الله) و فائده فقهی (۶۵ر–۶۷پ)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۵۸پ–۶۴پ)، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ – ۳۱۵]

● **سنوسیه در اثبات حقایق اشیاء** / فلسفه / عربی
sanūsīye dar esbāt-e haqāyeq-e ašyā’

سنوسی، محمد بن علی، ۱۲۰۲ – ۱۲۷۶ قمری
sanūsī, mohammad ebn-e ‘alī (1788 - 1860)

در نسخه تألیف این کتاب به سنوسی منسوب گشته و لقب «سنوسی» که در نسخه ذکر شده گواه آن است که از تألیفات سید محمد سنوسی عارف مشهور و موسس سلسله سنوسیه می‌باشد. این کتاب در اثبات وجود حقیقت است برای اشیاء (و رد بر طائفه سوفسطائیان که منکر حقیقت و درک حقایق اند).

مؤلف موضوع بحث را از بیان موجبات و اسباب حصول علم و درک اشیاء سه چیزند: حواس سالم، خبر صادق و عقل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۱۶/۱۰

آغاز: هذه النسخه السنوسیه للشیخ السنوسی قدس الله سره و نفعنا الله به و بالصالحین آمین ف و ما توفیقی و لا اعتصامی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب، الحمد لله المتوحد بجلال ذاته و کمال صفاته؛ **انجام:** و رسل الملائکة افضل من عامة البشر، و عامة البشر افضل من عامة الملائکه و الحمد لله رب العالمین و صلی الله ...

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۵ص (۸۰-۸۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۹ - ۳۱]

← السنوسية الصغرى ﹥ ام البراهين

● **سنی العالم** / هیئت / عربی

sini-l ʻālam

سجزی، احمد بن محمد، ۳۳۰ - ۴۱۵ قمری

sejzī, ahmad ebn-e mohammad (942 - 1025)

از سجزی است و آن را برای امیر سیستان (ابوجعفر احمد بن محمد) تألیف کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۰/۱۴

آغاز: بسمله، الحمدلله خالق الاشیاء ومبدعهما لامن شیء الاول قبل الاکوان والباقی بعد انقضاء الازمان اما بعد فان الله تبارک و تعالی شرف العلم واهله فقال تبارک وتعالی فاسالوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون؛ **انجام:** و المدبرات و الفرداریات و سنی الکواکب للعلامة سجزی و یتلوه الجدول ان شاء الله

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵۲سم [ف: ۱۰ - ۲۷۱]

● **سنی ملوک الارض و الانبیاء (ترجمه)** / تاریخ / عربی، فارسی

senī molūk-el arze va-l anbīyā' (t.)

المعی نژاد، علی، ق۱۴ قمری

almaʻī nežād, ʻalī (- 20c)

وابسته به: تاریخ سنی ملوک الارض و الانبیاء؛ حمزه اصفهانی، حمزه بن حسن (۲۸۰-۳۶۰)

«تاریخ سنی ملوک الارض النبیاء» کتابی است در تاریخ پادشاهان و پیامبران تا سال ۳۵۰ق (سال تألیف کتاب). مؤلف آن را در ده باب مبوب کرده و در هر باب علل تاریخی حوادث مربوط به آن دوره تاریخی را برشمرده است و در مقدمه‌ای تحولات و تغییرات تاریخ ملت‌ها را بررسی کرده است. مترجم این کتاب را به عنوان پایان نامه سال سوم رشته ادبیات دانشکده علوم معقول و منقول انتخاب و از عربی به فارسی ترجمه کرده است. وی شرح احوال مؤلف را در ابتدای رساله خود نوشته است. از مترجم اطلاعی به دست نیامده، در میان اوراق این دفتر برگه معرفی این رساله به جهت آقای دکتر بیانی دانشیار تاریخ دانشکده و نیز برگه تشکیل جلسه دفاعیه در ۲۷ آذر ۱۳۱۹ و اعطای درجه متوسط به رساله از سوی آقایان قریب و رشید یاسمی و دکتر بیانی مشاهده می‌شود.

[الذریعه ۳/۲۸۸، معجم المطبوعات (۴۵۵/۱)]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۶۱

آغاز: ستایش بی حد خالقیرا سز است که خلقت آدمی نمود و او را نعمت بیان ارزانی فرمود ... قدیمیترین کتاب‌های تاریخی کتاب تاریخ حمزة بن حسن اصفهانی است؛ **انجام:** از آخر سلطنت آنان تا انقضاء ماه جمادی الاخر سنه ۳۵۰ هجری که همین تاریخ، تاریخ اتمام کتاب است مدت ۲۱ سال و دو ماه و ۱۰ روز گذشته است.

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی المعی نژاد، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی خطدار، جلد: دفتری با جلد مقوایی، ۸۷گ، ۲۰-۱۴ سطر (۱۵×۱۸ و ۱۶×۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

● **سنیه (رساله)** / علوم غریبه / فارسی

sanīya (r.)

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad jaʻfar (1824 - 1902)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۶۴

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** و حروف صفحه خانه را جمع کن این میشود که در تحت مرقوم است ... ج س ی ن صدر مؤخر ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۹ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **سواء الطریق** / - عربی

sawā'-uṭ ṭarīq

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۳۸

بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ خریداری از محمد حسن نخعی مازندرانی [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۸۴۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

● **سوابغ المدد فی العمل بمفهوم قول الواقف من**

مات من غير ولد / فقه / عربی
sawābġ-ul madad fi-l ʻamal bi-mafhūm-i qawl-il wāqif man māt min ġayr-i walad

ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد، ۹۰۹ - ۹۷۳ ؟ قمری
ebn-e hajar-e haysamī, ahmad ebn-e mohammad (1504 - 1566)

در آغاز نسخه مطلبی است با امضای «ابن قاسم» مبنی بر اینکه: از مؤلف سؤالی شده و او پاسخی مختصر نوشت سپس یکی از مفتی‌ها فتوایی بر خلاف نظر وی داد. لذا مؤلف این رساله را در همان موضوع مورد سؤال نگاشت. در مقدمه کتاب نیز آمده است که از من در ذیقعده ۹۴۶ سؤالی درباره وقف شده و پاسخ آن را نوشتم، سپس دیدم بسیاری از بزرگان اختلاف در مسأله دارند لذا رساله مستقلی در این باب نگاشتم و آن را در دو «باب» و یک «خاتمه» مرتب ساختم.
[فهرست المخطوطات، فؤاد سید ۴۶۸/۱؛ معجم المؤلفین، کحاله ۱۵۲/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۲-۳/۷۲

آغاز: بسمله احمدالله تعالی علی توفیقه و انعامه ... و بعد فانی سألت عن مسئلة فی الوقف فی شهر ذی القعده سنة ست و اربعین وتسعمأه؛ **انجام:** ان الضمیر لایرجع الا إلی اقرب مذکور و هو هنا احمد فدخوله مطلقاً متفق علیه فکیف یسوغ حرمان بعضهم فالوجه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به امضاء «ابن قاسم»؛ جلد: مقوا، ۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۲۴]

● سوابغ النقم / - عربی

savābeq-on-neqam

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۱۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● سوابغ النوابغ / ادبیات / عربی

sawābiġ-un nawābiġ

منشی، محمد بن بدر الدین، - ۱۰۰۱ قمری
monšī, mohammad ebn-e badr-od-dīn (- 1593)

تاریخ تألیف: ۹۷۲ق

نویسنده می‌گوید در این کتاب را بدان جهت انشا کرده‌ام که بر طریق علامه زمخشری رفته باشم. این کلمات که پاره‌ای از آنها از اقوال پیغمبر علیه السلام است و پاره‌ای دیگر از اقوال بزرگان ضمن نقل آنها شرح و توضیح نیز شده‌اند.
آغاز: حامدا لمن انعم بسوابغ النعم و مصلیا علی من اتی بنوابغ الحکم ...
نجام: و هی ازارورداء و لا تسمی حله ما لم تکن ثوبین انشات بلده نیکسار فی ختام سنه ۹۷۲.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۷۸/۱۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: بلال بن سنان، تا: محرم ۱۰۰۹ق؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۹۶پ-۱۰۱پ)، ۲۳ سطر (۱۴×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۸۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۶/۴

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره کاغذی، نخودی، ۱۳ص (۲۱۳-۲۲۵)، ۲۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۲۸۸]

● سواد اجازه منظومه / اجازات / عربی

savād-e ejāza-ye manzūm3

تاریخ تألیف: رجب ۵۹۳ق

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۰/۳۴۳بخش۳

نسخه اصل: سلیمانیه مراد بخاری مجموعه ۳۱۸. از محمد بن عمر المودب برای زین الدین محمد در رجب ۵۹۳؛ کا: ابوالمجاهد قطب الحر (؟)، بی‌تا [ف: - ۱۴۷]

← السواد الاعظم (منتخب ترجمه) ≻ عقائد

● سواد پروانچه اشرف / اسناد / فارسی

savād-e parvānče-ye ašraf

سواد پروانچه اشرف که نواب همایون اعلی به خواجه امیر بیگ نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۱/۴۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۲گ (۱۰۸پ-۱۰۹ر)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۰۶]

● سواد پروتکل / اسناد / فارسی

savād-e protokol

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۲۶/۳۶

آغاز: سرحد در میان مملکت ماوراء خزر و ولایت استراباد ابتدا میشود از مصب رودخانه سمسار برودخانه؛ **انجام:** میرزا علی اشرفخان سرتیپ مهندس سوکمسیون دولت علیه ایران.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ارقام سیاق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سبز، ۲گ (۱۲۹پ-۱۳۰ر)، اندازه:

۲۱/۹×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۵۲]

● **سواد تعلیقه** / نامه‌نگاری / فارسی

savād-e ta'līqe

در اوقاتی که معصومعلی شاه در کرمانشاه محبوس بودند نورعلی شاه که در موصل بودند به یکی از دوستان نوشته‌اند.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی بخط و مهر محمد مهدی تفنگدار محلاتی متخلص به فدائی مورخ ۱۳۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۴۹۴]

● **سواد تلگراف** / اسناد / فارسی

savād-e telegrāf

شامل سواد تلگراف حجج اسلامیه و سه تن از فقها از نجف اشرف به مجلس ملی در حمایت از وجود مجلس و تکذیب انحلال آن.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۹۱/۳

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: غلام رضا بن محمد گرگانی، تا: پنج‌شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۳۲۵ق، جا: تهران در دکان آقا سید محمد حسینی تبریزی؛ به صورت چاپی است، و در مطبعه شرق به طبع رسیده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا رویه روکش پارچه‌ای، ۸۳گ (۱۲پ-۹۴پ)، ۱۴ سطر (۱۰×۱۶) سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۶۷۱]

● **سواد جواب نوشتجات معتمد السلطان** / تاریخ، اسناد / فارسی

savād-e javāb-e neveštejāt-e mo'tamed-os-soltān

سواد جواب نوشتجات معتمد السلطان (عبدالله خان حاکم گیلان)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۵۹

آغاز: در باب احکام و خلعت هواب؛ **انجام:** قراری که داده شده صحیح و درست است

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق [رایانه]

● **سواد حکیم سلیم شاه** / اسناد / فارسی

savād-e hakīm salīm šāh

سواد حکیم سلیم شاه به ولی بیگ برادر میرزا خان بیگ.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۷۵/۵۱

آغاز: لایق العنایة و الالتفات، قابل المرحمة و الاحسان ولی بیک. بتوجه پادشاهانه سرافراز و امیدوار بود ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای، ۱گ (۱۰۳پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷ - ۹۸]

● **سواد عریضجات** / اسناد / فارسی

savād-e 'arīzjāt

سواد عریضجات پاکت ۱۱۸ که به تاریخ ۸ رمضان ۱۲۹۶ق عریضه شده است و شامل ۹ نمره می‌باشد در ۱۲۹۷ق از شماره ۱۴۰۴ تا ۱۵۲۲؛ سواد عریضات پاکت ۱۱۹-۱۵۰ رمضان ۱۲۹۶ عرض شده است ۷ نمره؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۰-۲۲ رمضان ۱۲۹۶، ۹ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۱-۲۹ شوال ۱۲۹۶، ۱۱ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۲- ۶ شوال ۱۲۹۶، ۷ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۳- ۱۳ شوال ۱۲۹۶، ۹ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۴- ۲۰ شوال ۱۲۹۶، ۷ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۵- ۲۷ شوال ۱۲۹۶، ۷ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۶- ۵ ذیقعده ۱۲۹۶، ۹ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۷-۱۲ ذیقعده ۱۲۹۶، ۷ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۸-۱۹ ذیقعده ۱۲۹۶، ۶ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۲۹-۲۶ ذیقعده ۱۲۹۶، ۹ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۳۰- ۴ ذیقعده ۱۲۹۶، ۸ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۳۱- ۶ غبره شهر صفر ۱۲۹۶، ۳ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات ۱۳۲- ۸ غبره صفر ۱۲۹۶، ۳ نمره عرض شده است؛ سواد عریضات پاکت ۱۳۳- ۱۵۰ صفر ۱۲۹۶، ۷ نمره عرض شده است. از این عریضیات تنها یک عریضه ثبت شده است و بعضی عریضجات نیز که شماره شان آمده اما جای مطلبشان خالی است و شماره صفحات ۶۲ صفحه است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۷۳

بی‌کا، بی‌تا؛ اوراق سفید ۱۰۸ برگ؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۲گ، ۲۱-۲۵ سطر (۱۸×۳۲)، اندازه: ۲۳/۵×۳۸سم [ف: ۱۹-۴۸۷]

● **سواد العین فی شرح حکمة العین = حاشیة شرح حکمة العین** / فلسفه / عربی

sawād-ul 'ayn fī š.-i ḥikmat-il 'ayn = ḥāšīyat-u š.-i ḥikmat-il 'ayn

خفری، محمد بن احمد، - ۹۵۷ ؟ قمری

xafrī, mohammad ebn-e ahmad (- 1550)

وابسته به: شرح حکمة العین؛ میرک بخاری، محمد بن مبارکشاه (-۷۴۰)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۳ق

حاشیه‌ای است بر بخش طبیعی شرح میرک بخاری بر «حکمة العین» دبیران کاتبی قزوینی (- ۶۷۵ق) او در دیباچه می‌گوید که حاشیه‌های پراکنده پیشین خود را بر شرح حکمة العین گردآورده بدین نام خواندم.

آغاز: بسمله حمدله و الصلاة ... اما بعد فیقول ... محمد بن احمد الخفری قد اتفقت من فی سالف الزمان تعلیقات علی شرح حکمة العین و حواشیه فجمعتها و سمیتها سواد العین فی حکمة العین ... قوله و مقابلاتها یمکن ان یکون معطوفاً علی الاموز العامة

انجام: کسید المدققین و المعترض المذکور تحصیصه انما یرجع الی ماذکره المعترض اعنی یکون ذات الواجب عنده نازلا منزلة الوجود الحقیقی الذی اثبته المحققون فاعلم ذلک تمت

[الذریعه ۲۴۰/۱۲؛ کحاله ۲۸۲/۹؛ ریحانه ۱۵۴/۲؛ دنا ۲۰۹/۶-۲۱۰ (۳۲ نسخه)؛ ایضاح المکنون ۳۰/۲؛ هدیة العارفین ۳۲۹/۲]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۹۴۵ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۳۰]

۲. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۳۹/۲

خط: نسخ، کا: ملاخواجه بن شیخ جعفر فومنی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۱۴۲]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۲۹

آغاز: برابر **انجام:** الوجود الحقیقی الذی اثبته المحققون فاعلم ذلک انه دقیق. تمت

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۹۵۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۵۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۹/۴سم [ف: ۱ - ۲۷۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۲/۲

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۵گ (۱۳۰پ-۱۶۴پ)، ۱۶-۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۳۲ - ۳۵۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ رمضان ۱۰۰۷ق، جا: ییلاق تربت سر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۶۲گ، ۱۶ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۴ - ۳۵۳۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۰/۳-ف

نسخه اصل: نسخه آقای دکتر مهدی بیانی ش ۱۰۷؛ خط: نستعلیق، کا: فقیه ابوتراب بن عبدالله جزایری، تا: شنبه ۷ صفر ۱۰۱۹ق؛ تملک: اشرف علی در ۱۱۴۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ - ۶۹۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد تقی بن اشرف حسینی مازندرانی، تا: ربیع الاول ۱۰۲۰ق؛ مجدول؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: حنایی و فستقی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۴۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد هاشم کیلوانی، تا: دوشنبه ۶ ذیقعده ۱۰۲۳ق؛ نیم ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۱۱]

۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن صدرالدین محمد، تا: رمضان ۱۰۳۷ق؛ مصحح، محشی منقول از میر محمد باقر داماد و با رمز «س قدس سره»؛ مهر: «عبده محمد حسین بن محمد علی الحسینی»، «افوض امری الی الله عبده محمد قاسم» (چهارگوش)؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج خرمایی، ۱۹ سطر (۴/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۴۵۶]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن محب علی، تا: یک‌شنبه ۴ ذیحجه ۱۰۴۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ (۱۴۹پ-۱۸۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۷۷]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۵۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد مقیم بن حافظ علی، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۳ق؛ ۶۰گ (۱پ-۶۰ر) [ف: ۲ - ۱۴۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۹/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

کا: درویش علی، تا: ۱۰۵۳ق؛ ۳۹گ (۵۸-۹۶) [ف: ۲۳ - ۶۳۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق [ف: ۲ - ۴۵]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۷۰

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد صالح اردبیلی، تا: ذیقعده ۱۰۵۷ق؛ در پایان عبارتی آمده درباره «کل ما لایستلزم وجوده رفع امر واقعی فهو قدیم» و در انجام دارد: «سلطانی مدظله»، از یک حاشیه‌ای در میان نسخه برمی‌آید که از روی خط مؤلف نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴گ، ۲۱-۲۷ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۱۹]

۱۶. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: بسم الله ... الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** فاعلم ذلک و السلام علی من اتبع الهدی و تارک الهوی، زدنی علما و الحقنی

بالصالحین.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۱ق؛ در پایان کتاب خطوطی به تاریخ روز دوشنبه ۲۵ ربیع الاول سال ۱۰۶۱ دیده می‌شود که بیانگر استنساخ این کتاب در قبل از این تاریخ است؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۶گ (۶۷-۱۲۲)، ۱۹ سطر (۴×۱۴)، اندازه: ۸×۱۹سم [میراث اسلامی: ۸ - ۴۶۳]

۱۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۲۳/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حمید، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۰۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵گ (۱پ-۲۵ر)، ۲۵ سطر (۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: - ۳۷۱]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۹۹۴/۱
خط:نستعلیق، کا:محمد قلی بن سلطان حسین، تا: ۲۹ جمادی الاول ۱۰۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ (۲-۴۵ر)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۱۱۹]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۲۵/۱
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۲۵رجب۱۰۶۸ق؛مصحح؛جلد:تیماج مشکی، ۴۱گ (۵پ-۴۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۵ - ۳۵۴]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۰۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق، جا: تبریز؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه» به خط نستعلیق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۷۴پ-۱۰۵پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۸ - ۱۴۵]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۵۷/۲
انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کلب علی بن شمس الدین، تا: ۱ صفر ۱۰۷۷ق، جا: مدرسه علیه حسینیه شیرازی؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۱۴پ-۴۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۸ - ۶۰]

۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۴۴/۲
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد طاهر بن عبدالجبار کازرونی، تا: ۱۱۰۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۴۱ص (۱۲۵-۱۶۵)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۴۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** شهر صفر فی سنه ۱۱۰۷ علی ید الاقل العباد مقیم بن ... توفیق لاهیجی عفی الله عنهما
خط: نستعلیق شکسته، کا: لاهیجی، عقیم بن الله توفیق، تا: ۱۱۰۷ق [رایانه]

۲۴. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه:۱۴/۵
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن بهاء الدین محمد فتونی عاملی نجفی،تا: شنبه ۲۱ ربیع الاول ۱۱۱۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۴۷پ-۶۰پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۸۹]

۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۶۹/۱
خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «ضیاء العین، استادنا میر سید احمد، قدس سره»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۹گ (۲پ-۳۰ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۱۹]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۷۶
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم المسمی باسم ابیه البارفروشی المازندرانی، تا: سه‌شنبه ۲۷ محرم ۱۲۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ - ۱۱۹]

۲۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمدرضا خراسانی، تا: دوشنبه ۴ صفر ۱۲۱۰ق، جلد: پارچه‌ای رنگین، ۲۹گ (۱۱۶پ-۱۴۴ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۵۱]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۰/۳
همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۴۱]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۰/۳
آغاز: بسمله و به نستعین فی العلم الطبیعی هو الذی موضوعه الجسم الطبیعی ... و فیه مقالات اختار فی عددها ال الاعداد الدائره و هو خمسة اختارها فی القصم الاول؛ **انجام:** و قد تقرر ان التحت فی غایة البعد عن الفوق و ثالثها ما ذکره المحشی
این حاشیه بر مبحث طبیعیات است و باید دنبال حاشیه (شماره ۸۷۶/۱۱) باشد؛ بی‌کا، بی‌تا[ف: ۳ - ۲۷۳]

۲۹. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۷۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۴۰۵]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۳۴/۵-۹/۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۲۴]

۳۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۳۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد سعید بن نورالدین محمد شریف تبریزی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۶ سطر (۳/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۸/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۵۱۲]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷گ (۱پ-۳۷ر)، ۲۱ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۲۷۳]

← سواد الوجه ← شرح حدیث «الفقر سواد الوجه فی الدارین»
← سواد وقفنامه شیخ صفی ← صریح الملک
← سوار کاری و پرورش اسب ← میر آخوری اسب

● **سواره دو کنستان تی نوپل (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

sovāra do konestān tī nūpol (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

از: میسمر، مترجم: علی بن رضای نامه نگار، تاریخ تألیف: ۱۸۶۹م؛ تاریخ ترجمه: ۱۸۷۰م؛ اهداء نامه به: علی پاشا وزیر اول عثمانی؛ ترجمه فارسی به امر ناصرالدین شاه

نویسنده این کتاب با احاطه و آگاهی که از ادیان دارد ضمن بحث مشبعی، بر حق بودن دین اسلام را اثبات می‌کند و ضمناً آن را بر دیگر ادیان ترجیح می‌دهد. در این کتاب به مسائل بسیار مهمی که سر ترقی غربی‌ها است برمی‌خوریم و نیز می‌بینم که بنا به عقیده مؤلف چگونه می‌توان با داشتن کیش اسلام تمدن غربی را پذیرفت. این کتاب چون مورد توجه ناصرالدین شاه بوده از دو زبان فرانسه و انگلیسی ترجمه شده است. از صفحه ۳۳۴ تا ۳۵۰ ترجمه عین نامه میسمر به علی پاشا است که در آن علت عقب افتادگی ملل شرق مفصل آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۸

آغاز: هو الله تعالی شأنه. اما بعد با آنکه مؤلف این کتاب مستطاب از قواعد دین و دول و رسوم و آداب شرایع و ملل استحضاری کامل و اطلاعی شامل داشته؛ **انجام:** شرح نامه فوق میسمر نام مورخه دوم ماه مارس سنه ۱۸۶۹ یکسال قبل از این در اسلامبول به جناب جلالتمآب علی پاشا وزیر اول دولت عثمانی در باب عالی معروض داشته

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۱۷۵گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۴۲]

● **سواطع الآفاق فی شرح لوامع الاشراق** / اخلاق / فارسی

savāteʻ-ol āfāq fī š.-e lavāmeʻ-el ešrāq

محمد یوسف علی

mohammad yūsof ʻalī

وابسته به: لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق = اخلاق جلالی؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

به درخواست: سید ابوطالب خان

کتابی مفصل در شرح کتاب لوامع الاشراق یا اخلاق جلالی جلال الدین محمد بن اسعد دوانی است که در زمان سلطنت محمد غوث خان بهادر جنگ (از امرای هندی) به صورت مزجی و به منظور رفع مشکلات و حل غوامض آن نگاشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۴

آغاز: تخلق بخلقی که بذوره اعلی علیین عزت رساند حمد خالقی است جل جلاله که نوع انسان را بخلعت فاخره و لقد کرمنا بنی آدم نواخت؛ **انجام:** و احدی از آحاد (...) یکی درین عشرتکده باز نیافته نی نی صفری گذاشته که بحر است منزلش چشم باز کرده الحمدلله اولاً و آخراً.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۳۱۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۴۴]

● **سواطع الالهام فی تفسیر کلام الملک العلام** / تفسیر / عربی

sawāṭiʻ-ul ilhām fī tafsīr-i kalām-il malik-il ʻallām

فیضی، ابوالفیض بن مبارک، ۹۵۴ - ۱۰۰۴ قمری

feyzī, ab-ol-feyz ebn-e mobārak (1548 - 1596)

تاریخ تألیف: ۱۰۰۲ق

فیضی هندی ــ مفسر و ادیب، شاعر فارسی و عربی‌گوی، ملقب به «ملک الشعرا» در دربار جلال الدین اکبر شاه، رواج‌دهنده آزادی عقیده و تشیع در هند به‌واسطه اکبر شاه، صاحب دیوان شعر و پنج مثنوی به فارسی و اکبر نامه ــ در کتاب حاضر تمامی آیات قرآن را با کلماتی دارای حروف بدون نقطه تفسیر نموده است. مؤلف در مقدمه تفسیر، نام خود و نام اکبرشاه را با حروف بدون نقطه به صورت معما بیان داشته، به عنوان مثال نام خود ــ ابوالفیض فیضی ــ را چنین آورده: «محرر سواطع الالهام اسمه لعدم اهماله ... و هو مصمود والده (: اب) و صدره الاول (: الف) و محصول اوله وامده (: ی) و مصور مطلع صدره (: ض) و هو الراصد لحد الاحد (: ف) و الصامد لاحصاء الهاد (: ی) ولاء سره (: ض) مصور سر الاصل (: ی)». شیخ آقا بزرگ طهرانی در الذریعة (۸۵۵/۹) مؤلف دیوان مذکور و تفسیر حاضر و ملک الشعرای اکبر شاه را ابوالفیض بن مبارک دانسته و ابوالفضل بن مبارک متخلص به علامی را مورخ و برادر ابوالفیض دانسته است در حالی‌که زرکلی در الاعلام (۳۷۵/۵) ابوالفضل را کنیه همان فیض الله بن مبارک دانسته و نسخه چاپی «اکبر نامه» چاپ دهلی نیز مؤلف آن را ابوالفضل بن مبارک معرفی کرده است. (حبیب الله عظیمی)

درباره ختم آن چنین سروده است: «صد شکر که تفسیر من از علم یقین ×× بنمود جمال و مختمش شد پروین / دو شنبه عاشر ربیع الثانی ×× از سال عرب شمار الف و اثنین»

آغاز: الله لا اله الا هو، لا علمه ما هو و ما ادرکه کما هو، احامد المحامد و محامد الحامد لله، مصعد لوامع العلم و ملهم سواطع الالهام، مرصص اساس الکلم و مؤسس محکم الکلام، مرسل الکلام سهما، سهما اصالح الحصص و اکامل السهام ...

انجام: و لک الحمد دهورا حمدا صاعد مصعد کاملا مکملا.

چاپ: لکهنو، سنگی، ۱۳۰۶، رحلی، ۷۸۰ ص

[دنا ۲۲۰/۶(۱۴ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۰۰۸/۲؛ الذریعة ۲۴۰/۱۲]

شرح و حواشی:

۱- انموذج من تفسیر سواطع الالهام؛ نیریزی شیرازی، محمد ابراهیم (-۱۳)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۱۶

نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۰۴]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۷۴

نیمه قرآن است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، قطع: رحلی بزرگ [نشریه: ۷ - ۱۸۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یشرک اصلا بعبادة الله ربه، الهه و مولاه احدا امرا و مراما ما لکلام حاو و لصراح العلم

جزء اول تفسیر تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ دارای سرلوح و کتیبه، مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: عطف با تیماج، ۳۳۲گ، ۱۷ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۰۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز،۴۲۵گ،۲۳سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۸ - ۲۵۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۵۶/۴

آغاز: هو الله الملهم الحمد السرمد لله الواحد الاحد کما هو اهله و لا اله الا الله وحده العادل الصمد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: لطفعلی فانی، تا: ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۶۸گ (۶۴پ-۱۳۱ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۱۰۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: حسن بن احمد حسینی، تا: سه‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۳۰۰ق؛ کمندکشی شده، دارای سرلوح مزدوج و مرصع به شیوه مکتب هنری شیراز؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوا روغنی مذهب، ۲۹۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۱۱ - ۶۳۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: امین الدین محمد بن روزبهان شریف سلمانی شیرازی، تا: ۱۳۰۹ق؛ دارای یک سرلوح مرصع، مذهب؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲؛ کاغذ: ترمه، مجدول، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱ - ۵۱۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۶۹

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با تفریظی بدون نقطه که جعفر حسینی خان احمد خانی به تاریخ ۱۱۶۳ با خط نستعلیق زیبای خود نوشته؛ تملک: جعفر حسینی ۱۱۶۰، محمد صادق بن شیخ عطاء الله دیلمی، «یا صادق الوعد» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۰- ۳۵۲]

۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۷/۱۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و عترته الطاهرین و بعد فهذه مقدمة وجیزه تشتمل علی معانی افعال الصلوة؛ **انجام:** ولیکن هذا آخرما اردنا و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

دیباجه سواطع الالهام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۵۱۵-۵۳۱)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۳۵۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ مذهب، ۳۸۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۳۵ - ۱۲۱]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تکبیراً لما هو عال عما وهموه کالولد و العرس و المساهم و له الکمال کله اصلا ولسواه وصلا

از آغاز کتاب تا پایان سوره اسرا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵ - ۲۹۵]

۱۲. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۵]

۱۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۴۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۱۲گ، قطع: وزیری، [ف: - ۱۴۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۷۸/۲-ف

نسخه اصل: گنج بخش ش ۱۸۷؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۰۶]

← سواطع الانوار > اقتباس الانوار

● سواطع الانوار / فضایل و مناقب / فارسی

savāte‘-ol anvār

گلپایگانی، محمد مهدی بن زین العابدین، -۱۳۳۰قمری

golpāygānī ‹mohammad mahdī ebn-e zayn-ol ‘ābedīn (- 1912)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۲۹۳ق

کتابی در فضایل و مناقب ائمه علیهم السلام برگرفته از کتاب «روح الایمان» که پدر مؤلف در این باب نگاشته و چون به زبان عربی بوده آن را به فارسی برگردانده است، این کتاب مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «نور» ــ به عدد پنج تن آل عبا علیهم السلام ــ و یک «خاتمه» می‌باشد: مقدمه: در بیان غرض خلقت و اشاره به بعضی از فوائد متعلقه به آن؛ نور ۱. تحقیق معنای معرفت و حقیقت عبودیت، مشتمل بر دو لمعه؛ نور ۲. معنای محبت و محبت خدا و ثمرات آن و علائم و دلائل محبت و بعض امور

متعلق به آن، مشتمل بر سه لمعه؛ نور ۳. بیان فضیلت محبت و ولایت امیرالمؤمنین و اولاد امجاد آن حضرت و ثمرات آن و شئومت بغض آنان، مشتمل بر دو لمعه؛ نور ۴. بیان این‌که موالین به آتش معذب نمی‌شوند و فساق آنها در ظل جهنم داخل می‌شوند جهت تطهیر، مشتمل بر سه لمعه؛ نور ۵. بیان اشتراط صحت جمیع عبادات و ولایت ائمه طاهرین علیهم السلام، مشتمل بر سه لمعه؛ خاتمه: در بعضی حکایات و امور متفرقه. مؤلف در پایان کتاب مختصری از شرح حال پدرش را آورده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۱

آغاز: الحمدلله الذی نور قلوبنا بروح الایمان و اجلی عیوننا بنور العرفان و غرس أفندتنا اشجار الایقان و هدانا سبیل الحق و السداد

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف - گلپایگان؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ ۳۹۱ص [عکسی ف: ۷ - ۲۳]

● **سواطع الحجج فی اثبات الائمة الاثنی عشر** / کلام و اعتقادات، امامت / فارسی

savāte‘-ol-hojaj fī esbāt-el-a’emmat-el-esnā ‘ašar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۱

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدینا و ماکنا لنهتدی لولا ان هدینا الله؛

انجام: و الحمدلله علی ما هدی ... از کتاب سنت استنباط نموده بنام مرشد کامل نوشته است

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۳۲ق [رایانه]

● **السواک و ما أشبه ذاک** / عربی

as-siwāk wa ma ašbaha ḏāk

ابوشامه، عبدالرحمن بن اسماعیل، ۵۹۹ - ۶۶۵ قمری

abūšāme, ‘abd-or-rahmān ebn-e esmā‘īl (1203 - 1267)

درباره مسواک زدن و مسائل بهداشتی دیگر است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۱/۶

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم الحمدلله الذی شرح صدورنا للاسلام فنحن علی نور من ربنا سبحانه و تعالی علی ممر الأیام و من علینا بحب نبینا محمد خاتم الأنبیاء الکرام علیه و علیهم و علی آلهم الطیبین أفضل الصلاة و اکمل السلام

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۳۰۷؛ خط: نسخ، کا: علی بن ایوب مقدسی، بی‌تا؛ این نسخه را علی بن ایوب مقدسی در دمشق به تاریخ ۷۰۹ق از روی نسخه‌ای که بر مؤلف خوانده شده کتابت نموده؛ ۴۸ص(۲۴۱-۲۸۹)، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۵۴]

● **سؤالات** / کلام و اعتقادات / عربی

su’ālāt

حسینی استرآبادی، فضل الله بن محمد کیا، ق۱۰ قمری

hoseynī-ye estarābādī, fazl-o-llāh ebn-e mohammad kīyā (- 16c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الواحد الحری بالتحمید و الصلوة علی النبی؛

انجام: الا الله نفسه تا و فساده ظاهر للمتأهل.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **سئوالات** / متفرقه / عربی

su’ālāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۸۰

آغاز: بسمله، اللهم اعن ... الحمدلله الذی ... وحبانا بکل ماطلبناه؛

انجام: الملکیه و سلمی الجن و الانس و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

● **سؤالات** / شعر / فارسی

so’ālāt

آملی، میر سید شریف، ق۱۱ قمری

āmolī, mīr seyyed šarīf (- 17c)

در ۱۱۴ یا ۱۱۲ و یا ۹۲ بیت در حکمت و تصوف. در این منظومه رائیه که یک صد و دوازده بیت است چند سؤال مطرح شده که به این طریق ناظم می‌خواهد از شناخت آثار خلقی پی به خالق ببرد و خدا را بشناسد.

آغاز: ز اهل مدرسه و خانقاه جمله دیار ×× سؤالهاست مرا بر طریق استفسار / هر آنکه گفت جوابش مطابق حکمت ×× توان شمردنش الحق ز زمره اخیار

انجام: ندیدم از همه من اختیار چون دیدم ×× که بر وضیع و شریف تو فاعل مختار / اگر چه نیستم اندر شمار هیچکسی ×× شمارم از صدد بندگان خدمتکار

[دنا ۶/ ۲۲۰؛ فهرستواره منزوی ۶/ ۱۷۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۵گ (۱۵۱پ-۱۵۵ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۲۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۸۵/۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۰ق؛ کاغذ: ترمه زرد، ۲گ (۱۶۱ر-۱۶۲پ)، ۴۱ سطر، اندازه: ۹/۸×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۶۴]

● **سؤالات** / پاسخ پرسشها

so'ālāt

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱۱

مسائلی که حاج میرزا مهدی قاضی از بعضی معاصران خود پرسیده است؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۲۱]

● **سؤالات آقا محمد باقر خراسانی** / پاسخ پرسشها / عربی

so'ālāt-e āqā mohammad bāqer-e xorāsānī

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۵۹/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ و ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۴ص (۱۸۶-۱۶۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۱۸۲۳]

● **سؤالات اعرابی از علی بن ابیطالب (ع)** / کلام و اعتقادات / فارسی

so'ālāt-e a'rābī az 'alī ebn-e abī-tāleb

رساله مختصری است در بیان سؤالات یکی از کفار عرب ــ که به فضل و دانش معروف بود ــ و پس از رحلت رسول خدا (ص)، آن پرسش‌ها را در محضر بزرگان صحابه ارائه نموده و با اظهار عجز هر کدام از صحابه در پاسخ، در محضر امیرالمؤمنین علی (ع) در مسجد مدینه، پاسخ آن سؤالات را دریافت کرده است. عناوین سؤالات چنین است: سؤال از دین، توحید، فریضه نماز، اصل و فرع و فضل و کلید نماز، فلسفه اوقات پنج‌گانه نماز، فلسفه ارکان نماز، فلسفه رکعات نماز و سؤال از هفت آسمان دنیا.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۵۶/۵

آغاز: بسمله، بدانکه این سؤالات چند است که یکی از کفار عرب که بدانش معروف بود و مشهور بود بعد از رحلت سید کائنات محمد المصطفی (ص) از صحابه کبار سؤال نمود؛ **انجام:** و نام مهتر ایشان عامل است و نام آسمان هفتم عرش است و ذکر ایشان این است.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۵۲پ-۶۵) [ف: ۱۳ - ۳۷۱]

● **سؤالات امام محمد تقی علیه السلام از یحیی بن اکثم** / فقه / فارسی

so'ālāt-e emām mohammad taqī 'alayh-es-salām az yahyā ebn-e aksam

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۵۱

به نقل از کشف الغمه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص(۶۱ هامش) [مختصر ف: - ۴۴۳]

● **سؤالات امیر حسینی** / پاسخ پرسشها / فارسی

so'ālāt-e amīr hosaynī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره/ب

بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه این دیوان نوشته شده [میراث شهاب: س۷ش۱-۲ - ۳۸]

● **سؤالات امیرمؤمنان از امام حسن مجتبی علیهماالسلام** / حدیث / عربی

so'ālāt-e amīr-e-mo'menān az emām hasan-e mojtabā 'alayhema-s-salām

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۸۸/۱۲

آغاز: نقل الحافظ ابو نعیم فی حلیته ... فقال: یا بنی ما السداد فقال یا ابه السداد دفع المنکر بالمعروف؛ **انجام:** و فکرة علی استخراج الغوامض قادرة

خط: نسخ خوش، کا: معز الدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: ۱۰۸۵ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مذهب، مجدول؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵ - ۵۵۶]

● **سؤالات الحاکم النیسابوری للدارقطنی** / رجال / عربی

su'ālāt-ul ḥākim-in niysābūrī li-d-dārquṭnī

دارقطنی، علی بن عمر، ۳۰۶ - ۳۸۵ قمری

dāraqotnī, 'alī ebn-e 'omar (919 - 996)

مجموعه سؤالاتی است که حاکم نیشابوری (۴۰۵ق) از دارقطنی پرسیده و در این دفتر گردآورده است. حاکم در ابتدای رساله می‌گوید: «ذکر مشایخ من أهل العراق خفی علی أحوالهم فی الجرح و التعدیل علقت أسامیهم و عرضته علی شیخنا أبی الحسن علی بن عمر الدارقطنی رحمه الله، فعلق بخطه تحت أسامیهم ما صح له من أحوالهم ثم سألته فشافهنی بها ...». ممکن است این رساله را به اعتبار اینکه شامل سؤالات حاکم و گردآوری اوست، به حاکم نیشابوری نسبت دهند. موفق بن عبدالله این رساله را با استفاده از نسخه خطی سرای احمد ثالث در ترکیه (شماره ۶۲۴) با عنوان «سؤالات الحاکم النیشابوری للدارقطنی

فی الجرح و التعدیل» در سال ۱۴۰۴ ق به وسیله مکتبة المعارف در ریاض به چاپ رسانده است و در مقدمه به تفصیل درباره این رساله وسائل و مجیب و سؤالات توضیح داده است. وی نسخه چستربیتی را به جهت اینکه در فهرست به خوبی معرفی نشده، ندیده است. (حافظیان ابوالفضل)

چاپ: ریاض، بوسیله مکتبة المعارف، ۱۴۰۴ق

[تاریخ التراث العربی ۴۵۴/۱؛ دنا ۲۲۱/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۲

آغاز: ابراهیم بن عبدالله بن عمر العبسی أبواسحاق القصار الکوفی عن وکیع لابأس به ابراهیم بن الهیثم البلدی لابأس به؛ **انجام:** و لا نعلم ان مالکاً روی عن أحد یترک حدیثه غیر عبدالکریم بن أبی المخارق أبی أمیة البصری و الله أعلم و لانعلم فی هذا الباب مثل من مالک بن انس رحمه الله و الله اعلم. آخره و الحمدلله و صلوات الله علی سیدنا محمد المصطفی و آله و صحبه.

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۹۰۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۷؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۳ص (۱۲-۲۴)، ۱۹سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۲۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۶/۲عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۴۵۶]

● سؤالات حضرت علی از امام حسن (ع) / حدیث / عربی

so'ālāt-e hazrat-e 'alī az emām hasan

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) 'alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

آغاز: نقل الحافظ ابونعیم فی حلیته بسنده ان امیر المؤمنین (ع) سأل ابنه الحسن (ع) عن اشیاء من امره المروة ...

انجام: ... و فکره علی استخراج الغوامض قادرة.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۹۸/۲۳

بی‌کا، تا: ۹۲۰ق؛ ۲ص (۱۱۷-۱۱۸) [ف: ۹ - ۱۰۰۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۴۱/۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد تقی بن حسین خاتون آبادی، تا: ۱۰۵۶ق؛ ۲گ (۱۲۷پ - ۱۲۸پ) [ف: ۷ - ۳۷۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۵/۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۱ق؛ ۲گ (۱۷۷پ - ۱۷۸ر، هامش) [ف: ۷ - ۳۲۹]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۷۵/۳۴

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۲۷پ - ۱۲۸پ) [ف: ۷ - ۳۷۵]

● سوالات درباره آدمی / فلسفه / فارسی

soālāt darbāre-ye ādamī

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

از صد و پانزده مسأله که اسکند از استاد خویش ارسطاطلیس پرسیده.

آغاز: گفتم: چرا مقصود مائیم؟ گفت: از اینکه پستر آمدیم.

انجام: گفتم: فکر چیست؟ گفت: صورت کردن جان.

چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (ص ۶۶۵)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶/۲۲۶۷/۱

شماره ۳۲ چاپی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱گ (۱پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹ - ۹۱۸]

● سوالات سید حسینی و جواب ابیات وی / پاسخ پرسشها / فارسی

so'ālāt-e seyyed-e hosaynī va javāb-e abyāt-e vey

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۲۸/۲

باید گرفته از گلشن راز شبستری باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کیشی خان محمد بن عبدالغنی قریشی، تا: ۹۸۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵ص، ۱۷ سطر (۷ ×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۴۲]

● سؤالات الصدریه / کلام و اعتقادات / فارسی

so'ālāt-os sadrīya

جوشقانی، محمد جعفر بن محمد علی، ق۱۳ قمری

jošaqānī, mohammad ja'far ebn-e mohammad 'alī (- 19c)

از محمد جعفر بن محمد علی جوشقانی نگارنده نجات المجاهدین (نسخه‌های منزوی ۸۵۱/۲) برای صدر اعظم با عناوین «یا صدر جهان، یا صدر جهان» در آغاز مباحث، در «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه»: مقدمه در حقیقت ایمان، باب‌ها در حقیقت شیطان و اثبات خدا و معاد، خاتمه در صراط.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۶۸/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد ربیع، تا: ۱۲۸۷-۱۲۸۸ق؛ ۱۶گ (۶۵-۸۰)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۸۶]

● سؤالات طاووس یمانی از امام صادق (ع) / کلام و اعتقادات / عربی

so'ālāt-e tāvūs-e yamānī az emām sādeq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۰/۳۳
به نقل از ابا بصیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۲ص (۱۵۷–۱۵۸) [مختصر ف: - ۴۵۷]

● **سؤالات علماء از امام جواد علیه السلام** / حدیث/ عربی
so'ālāt-e 'olamā' az emām javād-e 'alayh-e-s-salām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۷/۶–طباطبائی
آغاز: و مما سئل عن الامام محمد الجواد ... لما تو فی والده علی الرضا علیه السلام
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ پس از آن در ص ۲۹۳–۳۰۷ بخشی ناقص است از حدیث ابوحازم در حج به نقل از خط بعض طلبة العلم من اخواننا
پس از آن چند حدیث دیگر در فضائل، در پایان این بخش گفتاری است کوتاه در معرفت خلفاء انبیا به نقل از کشکول بهائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۲۸۹–۲۹۲)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ – ۸۰۰]

● **سؤالات عمران صابی** / کلام و اعتقادات / عربی
so'ālāt-e 'emrān-e sābī

عمران صابی، ق۳ قمری
'emrān-e sābī (- 9c)

به هنگامی که حضرت رضا علیه السلام امام هشتم شیعیان به مرو بود، عمران صابی در مجالس متعدد از حضرت رضا به حضور مأمون سؤالاتی می‌کرد و جواب‌هایی می‌شنید. این کتاب حاصل آن سؤال و جواب‌هاست در این اسئله مطالب طبی و خداشناسی و فقه و تاریخی می‌آید و از گفتار ائمه ما سبق نیز مطالبی در آن وجود دارد. این سؤال و جواب‌ها پاره‌ای به صورت قصیده و شعر است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۷
آغاز: تبیان مقصدنا من الانشاء ×× و بیان مطلبنا من الاملاء؛ **انجام:** و ظهورها و وجود مظهرها لنا ×× ما احتاج فی الاثبات ما لاراء
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آبی، ۶۴گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه:۱۲/۵×۱۳سم [ف: ۷ - ۲۶۶]

● **سؤالات فقهی** / فقه / فارسی

so'ālāt-e feqhī

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۴۰/۵
سائل: علی نوری؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق [اوراق عتیق: ۱ – ۲۵۶]

● **سؤالات القرآن** / علوم قرآن / عربی
su'ālāt-ul-qur'ān

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۸/۲ حکمت
آخر کتابی را می‌ماند؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، قطع: رحلی [ف: ۲ - ۵۰]

● **سؤالات مسعود السجزی مع أسئلة البغدادیین عن أحوال الرواة** / رجال / عربی
su'ālāt-u mas'ūd-is sajazī ma'a as'ilat-il baġdādīyyīn 'an aḥwāl-ir ruwāt

حاکم نیشابوری، محمد بن عبدالله، ۳۲۱ – ۴۰۵ قمری
hākem-e neyšābūrī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (934 - 1015)

رساله حاضر جزء کوتاه و پرفایده‌ای است شامل ۲۹ سؤال از اهالی بغداد که از حاکم درباره راویان خراسانی پرسیده بودند و حاکم بدانها پاسخ گفته است. پس از آن بیش از ۳۰۰ اظهار نظر درباره راویان احادیث است که مسعود بن علی سجزی درباره آن از حاکم سؤال کرده و یا این‌که در محضر حاکم بوده و اظهار نظرش را شنیده است و این اظهارات با عناوین «سألته، فقال» و «سمعته، یقول» در این رساله گرد آمده است. دسته اول سؤالات (از سؤال اول تا بیست و نهم) مربوط به محدثین بغداد است که در سفر حاکم به آن شهر در سال ۳۸۱ق، هنگام بازگشت وی، نامه‌ای نوشته و به وسیله ابومحمد (عبدالرحمن) بن ابی عمرو (احمد بن محمد) بن اسحاق عماری (متوفی ۳۹۴ق) به او رساندند. آنها در این نامه از حاکم نیشابوری خواستند که احوال عده‌ای از راویان خراسان را بر ایشان روشن سازد. راوی این سؤال و جواب‌ها از حاکم، مسعود بن علی سجزی است و همو سائلی است که از سؤالات سی ام تا پایان کتاب را از حاکم پرسیده و جواب‌ها را از او شنیده و نقل کرده است. در واقع گردآورنده این رساله همین سجزی است.
ابوسعید مسعود بن علی بن معاذ بن محمد سجزی نیشابوری (متوفی ۴۳۸ یا ۴۳۹ق) از شاگردان حاکم نیشابوری بوده و از او در تذکره الحفاظ و طبقات الحفاظ یاد شده است. موضوع سؤالات غالباً مربوط به جرح و تعدیل روات احادیث است و در موارد اندک مباحثی مربوط به دیگر فنون علوم حدیث، همچون «مؤتلف و مختلف»، «من روی عن أبیه عن جده»، «الفرق بین مثله و نحوه»، و «المراسیل» و غیر آنها مطرح می‌شود. سؤال و جواب‌ها ترتیب و تبویب خاصی ندارد و آنچه به ذهن سجزی رسیده، از استاد پرسیده و برخی از مطالب رساله نیز در پاسخ به سجزی نیست، بلکه او در محضر استاد این مطالب را شنیده و

نقل کرده است. این رساله از کتاب‌های مهم در جرح و تعدیل به شمار می‌رود و مورد استفاده بسیاری از دانشمندان اهل سنت قرار گرفته است. مزی در تهذیب الکمال، ذهبی در سیر اعلام النبلاء و تذکرة الحفاظ و المغنی و دیوان الضعفاء و المتروکین، ابن حجر در تهذیب التهذیب و لسان المیزان از مطالب این رساهل اقتباس کرده‌اند.

نام رساله در منابع به صورت‌های مختلفی ضبط شده است. رودانی از آن به عنوان «کتاب أسئلة البغدادیین لأبی عبدالله محمد بن عبدالله الحاکم عن أحوال الرواة» و «کتاب أسئلة مسعود السجزی» یاد کرده و سندش را به این رساله ذکر نموده است. فؤاد سزگین از آن به عنوان «أجوبة الحاکم النیسابوری علی منصرفه من بغداد عن أسئلة أهل الحدیث عن جماعة من الخراسانیین لم یقفوا علی معلهم من الجرح و التعدیل» نام برده و نسخه‌ای از آن را شناسانده است. دکتر نجم الدین عبدالرحمن خلف آن را «سؤالات السجزی للحاکم و أجوبته عنها» نامیده و سه نسخه از آن معرفی کرده است. دکتر موفق بن عبدالله محقق و مصحح رساله در این باره می‌نویسد: «أما أغلب المصادر التی اقتبست السؤالات فقد أسمتها «سؤالات السجزی للحاکم النیسابوری» کما أن واقع السؤالات یثبت ذلک و ینص علیه». (حافظیان ابوالفضل)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۱ و ۱۵۳۶/۱عکسی

آغاز: أخبرنا الشیخ الامام العالم رشیدالدین أبو محمد عبدالوهاب ابن ظافر ابن علی عرف والده برواج بقراءتی علیه فی العشرین من شهر رمضان المعظم الذی من سنة أربع و أربعین و ستمائة قال أخبرنا الشیخ الامام الحافظ أبوطاهر أحمد بن محمد بن أحمد بن محمد بن ابراهیم السلفی الاصبهانی رضی الله عنه قراءة علیه و أنا أسمع علیه بالاسکندریة یوم الأحد الثامن عشر من شعبان من سنة أربع و سبعین و خمسمائة. قال: سمعت أباالحسین المبارک بن عبدالجبار بن أحمد الصیرفی ببغداد بقراءتی علیه فی یوم الأحد سادس عشر شعبان من سنة أربع و تسعین و أربعمائة، یقول: سمعت أبا مسلم عمر بن علی بن أحمد بن اللیث اللیثی البخاری، قدم علینا یقول: سمعت أبا الحسن علی بن أبی بکر الحافظ الجرجانی بنیسابور، یقول: سمعت مسعود بن علی السجزی یقول: سمعت الحاکم أبا عبدالله محمد بن عبدالله الحافظ یقول: حضرنی أبومحمد بن أبی عمرو بن اسحاق العماری المجلس یوم الاثنین؛ **انجام:** و سمعته یقول ابراهیم بن عبدالله السعد یثقة مأمون. و سمعته یقول و قرئ حدیث روایته عن أبی جعفر البغدادی فقال أبو ... و سمعته یقول محمد بن بشر التنیسی الذی یحدث عن الأوزاعی لیس بالقوی عندهم و سمعته یقول.

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۹۰۴. گویا صفحات نسخه جابه جا شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱ص(۱-۱۱)، ۱۹ سطر، [عکسی ف: ۳ - ۳۱۶ و ۴- ۴۵۶]

● **سؤالات من النصاری** / کلام و اعتقادات / عربی

su’ālāt-un min-an-naṣārā

خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، ۱۰۸۰ - ۱۱۷۵ ؟ قمری

xorāsānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad tāher (1670 - 1762)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۱/۴

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین. بعد فیا اخواننا النصاری اعلموا ان اهل الاسلام و علامهم لیس کما تظنون و تزعمون من کونهم من اهل الجدال و المراء بل منهم اهل الحق و التحقیق ... قد بلغ الینا مقالاتهم مما لم نجد شیئا منها فی انا جیلهم و الحق احق یتبع و قد بلغ الینا من الصادقین من ائمة اهل الاسلام مثوبات جلیلة لمن اهدی ضالا الی سواء الطریق فالذی ینبغی ان نتکلم اولا ان الاناجیل الاربعة فیما بین النصاری وضعها و المراد منها ماذا و الذی ظهر من هذه الاناجیل ان معنی الانجیل البشارة و المراد بالبشارة هنا البشارة بظهور موعود؛ **انجام:** بانه هو المسیح ایضا اکثر من الاربعة بل ما وقع بین یدی تلامیذه ایضا الی هنا مما ذکرنا ما ظهر لی فی المقام فان اذعن علیه اخواننا النصاری و صدقنا فیه فیقینا نحن و سؤالات و ان اخطانا فی ذلک فنسالهم بیان الخطا فیه بلسان صادق و بیان واضح من غیر مراء و اتباع هواء. انجامه: الفه و کتبه محمد جعفر بن محمد طاهر الخراسانی عفی عنهما.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعده ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۵گ (۲۹۱ر-۲۹۵پ)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۹×۱۸/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۶۹]

● **سؤالات و جواب آنها** / پاسخ پرسشها / فارسی

so’ālāt va javāb-e ānhā

؟ کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳-۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۶۸/۲

آغاز: که اگر ثقه امین حرفی زد؛ **انجام:** و این مسئله کلیه است که غالب مسائل حکمت بر آن متفرع می‌شود.

خط: نسخ، کا: محمد حسین شریف رضوی، تا: پنج‌شنبه ۳ جمادی الثانی ۱۳۰۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی کاغذ ابری، ۲۴گ، ۱۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۸۸۰]

● **سوالات و جوابات** / حکومت و سیاست / فارسی

so’ālāt va javābāt

فردوسی خراسانی، عبدالله، ق۱۴ قمری
ferdowsī xorāsānī, ‘abd-ol-lāh (- 20c)
تاریخ تألیف: ۲۳ رمضان ۱۳۶۴ق؛ محل تألیف: همدان
در پاسخ پرسش‌های یکی از فضلای نامی بنادر جنوب. پرسش و پاسخ‌ها با «تقلید» در دین، هفتاد و دو گروه اسلام، قطع و یقین در دین آغاز می‌شود و رویهم ده پرسش و پاسخ است. مؤلف در دیباچه از هفت سال توقیف خود از سوی «دولت ظالمه» ایران در خوزستان سخن می گوید. رساله‌های دیگری نیز از او در دست هست. از آن میان «اسلام و موسیقی» را در ۱۳۲۳ش/۱۳۶۵ق نگاشته است. (دایرة المعارف ش ۵۸۶ خطی).

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۳-عکسی

آغاز: سؤالات و جوابات. سبحان من لاتدرکه الابصار و هو یدرک الابصار ... چنین گوید این عبد حقیر سید عبدالله فردوسی خراسانی، که هفت سال به حکم دولت ظالمه جایره ایران؛ **انجام:** الاعتراض و التنقید. در شهر همدان در (۲۳ رمضان ۱۳۶۴ق) به قلم این عبد حقیر غریق بحر مکاره لایتناهی سید عبدالله فردوسی خراسانی سمت اختتام پذیرفت ...

خط: نستعلیق خوش، کا: میر شرف الدین خراسانی، بی‌تا؛ ۶۱ص، ۱۹ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۲]

● سؤالات و جوابات / حدیث، پاسخ پرسشها / عربی

so’ālāt va javābāt

سئوالات و جواباتی که صاحب روم از عمر پرسیده و او آن‌ها را به حضرت علی (ع) ارجاع داده است. این حدیث در نسخه حاضر از کتاب الفضایل احمد بن حنبل نقل شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۷۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: گالینگور آبی، ۳گ (۵۷پ-۵۹ر)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۷ - ۱۹۸]

● سؤالاتی از پیامبر اسلام درباره کیفیت خلقت عالم / حدیث / فارسی

so’ālātī az payāmbar-e eslām darbāre-ye keyfīyat-e xelqat-e ‘ālam

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۳۹

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص (۱۹ و ۲۰ در هامش) [ف: ۶ - ۱۳۴]

● سؤالاتی از فخرالمحققین / فقه / عربی

so’ālātī az faxr-ol-mohaqqeqīn

محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ قمری
mohaqqeq-e hellī, ja‘far ebn-e hasan (1206 - 1278)
درباره اصطلاحاتی که پدرش علامه حلی در کتاب قواعد به کار برده است.

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱۰

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۲۱]

● سؤالات یمنی از پیامبر اسلام (ص) / پاسخ پرسشها / عربی

so’ālāt-e yamanī az payāmbar-e eslām

این حدیث روایت یکی از افراد اهل یمن است که به حضرت پیامبر (ص) رسیده و از ایشان در مورد بهترین اعمال نزد خداوند به تفکیک سوال می‌نماید و پیامبر (ص) نیز به تک تک سوالات وی جواب می‌دهند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۳۵

آغاز: سوالات الیمنی من رسول الله صلی الله علیه و اله رجاء رجل من اهل الیمن عند رسول الله (ص) فقال یا رسول الله انی اسئلک ان تعلمنی جوامع الخیر؛ **انجام:** علیک بطاعه الله و اداء فرائضه و اجتناب محارمه تکن من الناجین من عذاب الله تعالی بفضله انه ذوالفضل العظیم

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ خریداری از محمودی، ۱۳۸۳/۱۰/۲۸؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۶۶-۶۷پ)، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

● سؤالات یهودی از پیامبر (ص) درباره ی شجره ممنوعه و ... / حدیث / فارسی

so’ālāt-e yahūdī az payāmbar darbāre-ye šajare-ye mamnū‘e va ...

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۵/۵

آغاز: اما لا اله الا الله پس بهشت گوینده او را پاداش است و این است؛ **انجام:** غایط احداث می‌شود از غذائی که می‌خورد

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: حسین بروجردی به دستور حرمة الدوله، تا: ۱۳۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد، ۲گ (۳۷ر-۳۸پ)، ۱۵-۱۷ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۵۳۲]

● سؤال از دولت علیه / اسناد / فارسی

so’āl az dowlat-e ‘ellīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۳۲/۴

آغاز: در شنبه یکهزار و دویست و هفتاد که مرحوم سردار کهتر خان حاکم قندهار بود میرزا رضی سرهنگ کردستانی از جانب؛
انجام: بر حسب امر مبارک بندگان خداوند نعمت اشرف ارفع امجد حضرت اجل والا روحنا فداه استنساخ شد

به شیوه سؤال و جواب؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا مؤمن خان کاشانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۷ق؛ مجدول؛ ۱۳گ (۱۰۹-۱۲۱)، ابعاد متن: ۷/۵×۱۴/۱۵سم [ف: ۱۱ - ۳۷]

● **سؤال از معنی امت شفعاء یوم القیامة** / کلام و اعتقادات
so'āl az ma'nā ommat-e šofa'ā'-e yawm-ol qīyāma
فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری
fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۹/۵

خط: نستعلیق خوش، کا: مهدی بن جعفر، تا: ۲۸ شوال ۱۲۸۹ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۲۸]

● **سؤال اسعد بن ابی یعلی بن ابی ذر عن السید جمال الدین عن مسائل فلسفیة** / فلسفه / عربی
su'āl-u as'd ibn-i abi-ya'lā ibn-i abi-d̲ar 'an-is sayyid jamāl-id-dīn 'an masā'il-in falsafīya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۸/۱۰-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۷۲۲؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۶۵]

● **سؤال اعرابی از امیر المؤمنین (ع)** / حدیث
so'āl-e a'rābī az amīr-el-mo'menīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳/۱۲ خوئی

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج یشمی، ۲۸۴ص، ۱۴+۱۷ سطر، اندازه: ۵×۲۰سم [ف: ۷ - ۲۶۵]

● **سؤال اعرابی از امیرالمؤمنین (ع) از نفس** / حدیث
so'āl-e a'rābī az amīr-el-mo'menīn az nafs

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۷۳/۳

روایت سؤال اعرابی از امیرالمؤمنین (ع) از نفس و اقسام آن و پاسخ آن حضرت؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲ص، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۷۹]

● **سؤال بسطامی از سبزواری** / شرح حدیث / عربی، فارسی
so'āl-e bastāmī az sabzevārī
بسطامی، ذوالفقار خان بن علی اکبر
bastāmī, zolfaqār xān ebn-e 'alī akbar

وابسته به: شرح حدیث «معرفتی بالنورانیة»؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)

سؤال ذوالفقار خان پسر علی اکبر بسطامی متخلص به نادری از حاج ملا هادی سبزواری درباره سه فقره از حدیث معروف به: «المعرفة بالنورانیه». سؤال ۱. قوله (ع) معرفتی بالنورانیه معرفة الله و معرفة الله معرفتی بالنورانیه؛ ۲. قوله (ع) صار محمد الناطق و صرت انا الصامت؛ ۳. قوله (ع) انا مظهر فی کل زمان و وقت و اوان فی ای صورة شئنا باذن الله. ذوالفقارخان نخست تمام متن حدیث را که منقول است از امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب نقل می‌کند و پس از آن فقرات مورد سؤال خویش را توضیح می‌دهد و در پایان، اشعار فارسی که در راه سبزوار در مدح حاجی سبزواری سروده می‌آورد. ذوالفقارخان این نامه را در راه سبزوار ــ در اثناء سفر خود به مشهد ــ نوشته و این است نخستین ابیات این قصیده: «ای مرغ دل ببر سوی گلزار سبزه وار (کذا ...) ×× نظاره کن نضارت ازهار سبزه وار / هر سو شقائقی ز رقائق شکفته بین ×× در ساحت حقائق گلزار سبزه وار / خواهی متاع حکمت اگر آوری بدست ×× با نقد جان خرام به بازار سبزوار / ... خواهی شوی به عرصه افلاک سر فراز ×× سر نه به خاک مقدم سالار سبزوار / های که از هدایت او بر صراط عدل ×× جارالله است هر که شود جار سبزوار».

صاحب ذریعه در ذیل عنوان «شرح حدیث معرفتهم بالنورانیه» که پاسخ سبزواری است به همین سؤال ذوالفقارخان، به متن نامه و سؤال اشارت و چند بیت از قصیده یاد شده را نیز نقل کرده‌اند اما پیداست در نسخه‌ای از «مجموعه جوابات» که ایشان دیده‌اند این سؤال به‌صورت رساله جداگانه در آغاز آن مجموعه نبوده و ظاهراً تنها همان قصیده، در پایان جواب سبزواری نقل شده است. در ذیل «مجموعه جواب المسائل» نیز از همان نسخه یاد شده. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله و به ثقتی و رجائی الحمدلله الذی خلقنا لوصول عرفانه ثم رزقنا لحصول امتنانه ... اما بعد یقول افقر الفقراء ... الذی دل علی فقره اسمه ذوالفقار

انجام: ای نادری چو نیست سخن را کرانه ای ×× در مدح گوهریم زخار سبزوار / آن بحر بیکرانه چون اندر ویست نیست ×× این قطره مدیح سزاوار سبزوار / از فیض این وجود مقدس هماره باد×× دادار سبزوار نگهدار، سبزوار

[دنا ۲۲۳/۶؛ الذریعه ۲۰۷:۱۳ و ج ۲۰:۸۰]

شرح و حواشی:

۱- شرح حدیث «معرفتی بالنورانیة»؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۰۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از آغاز تا صفحه ۱۰۶ با قلم ابوالحسن بن محمد حسینی شیروانی مورخ ۱۲۸۰ و از ۱۰۹ تا آخر به قلم محمد ابراهیم بن محمد اسماعیل قزوینی مورخ ۱۲۷۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۲ص، قطع: خشتی [ف: ۱۰ - ۱۸۱۰]

● **سؤال حسن بصری از حسن بن علی (ع) و جواب ایشان** / کلام و اعتقادات / عربی
so'āl-e hasan-e basrī az hasan ebn-e 'alī va javāb-e īšān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۳۷
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۵۲) [مختصر ف: - ۴۴۳]

● **سؤال حضرت رسالت پناه از جبرئیل امین** / حدیث / فارسی
so'āl-e hazrat-e resalt panāh az jebra'īl-e amīn

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۳۵/۳۳
سؤال حضرت رسالت پناه از جبرئیل امین - روزی که در مسجد نشسته بودند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی آسمانی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۷۴۲ر-۷۴۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۶۳]

● **سؤال حضرت عیسی** / داستان / فارسی
so'āl-e hazrat-e 'īsā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۵/۳۸
آغاز: نقل است که عیسی (ع) بکنار دجله میگذشت، عابدی را دید؛ **انجام:** گفت اینست خلاصه علم اولین و آخرین، و ازو درگذشت. تمت
خط: نستعلیق، کا: گویا محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۱ق؛ ۱گ (۱۷۸- ۱۷۸پ در هامش) [ف: ۷ - ۳۲۹]

● **سوال الخضر لابی بکر و الزامه بالحجة** / متفرقه / عربی
su'āl-ul xiḍr li-abi-bakr wa ilzām-u-hū bi-l-ḥujja

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۶/۲
آغاز: روی عطاء المکی عن ابن عباس رض قال ارسل الی ابوبکر ابن ابی قحافة ذات لیلة؛ **انجام:** و جحد حقك صلی الله علیك و آلك و سلم الحمد الله.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن احمد طبرستانی آملی، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۶۹پ-۷۳ر)، ۱۷ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۰۵۸]

↲ سوال الخضر من ابی بکر ⪪ حدیث الخضر

● **سؤال الخوارج عن ابی حنیفه** / کلام و اعتقادات / عربی
su'āl-ul xawārij 'an abi-ḥanīfa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۱/۴
آغاز: روی عن ابی یوسف رحمه الله لما بلغ الخوارج ان ابا حنیفة رحمه الله لایکفر احداً بالذنب؛ **انجام:** فصارو امعه کلهم و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۷۱۰ق؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۵۹-۶۱) [سنا: ف: ۲ - ۳۰۳]

● **سؤال در شبانگاه** / عرفان و تصوف / فارسی
so'āl dar šabangah
بخشی است از کتاب هدایه یا کتابی دیگر درباره سائلانی که شبانگاه دق الباب کنند و نام حق بر زبان آرند. در این بخش از آیین «چمچه زنی» زنان در قزوین یاد و آن را مذمت کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۶۶/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۱۰-۱۱)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۲۰۳]

● **سؤال در کلمات مشایخ** / عرفان و تصوف / فارسی
so'āl dar kalamāt-e mašāyex

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۳۷-ف
نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۹]

↲ سؤال ذوالفقار خان بسطامی و جواب آن ⪪ شرح حدیث «معرفتی بالنورانیة»

● **سؤال الرشتی و جواب الاحسائی** / پاسخ پرسشها / عربی
su'āl-ur raštī wa javāb-ul aḥsā'ī

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)
این رساله که گویا همین رشتی از شیخ احسائی پرسشی کرده و او پاسخ داده و آنها در این رساله دیده می‌شود.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۸۴/۸ – ج

آغاز: سؤال سئل من الشیخ رفع الله مقامه و اسکنه بحبوحة جنانه. قال سلمه الله و قد روی عن الامام جعفر ... انه قال لقد تجلی الله لعباده فی کلامه؛ **انجام:** و قد اختصرنا ... لضیق الوقت و الاستعجال الجواب و الحمدلله رب العالمین. و قد فرغ من تسویدها ... احمد بن زین الدین السابع عشر من شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۲۴

کا: نجف آبادی، تا: ۱۸ شعبان ۱۲۶۰ق؛ ۲گ (۱۱۲پ–۱۱۳پ) [ف: – ۳۵۳]

● سؤال الرمل / رمل / فارسی

so'āl-ol raml

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۳۰/۶

آغاز: رکن دوم که آنرا سؤال الرمل گفته ایم از شش جهت چهار رمل و آن بقاعده و قانون دایره سکن و روش مفاتیح است تصنیف عبدالحسین

خط:نستعلیق،بی کا،تا:قرن۱۳و۱۴؛مجدول،مصحح؛ جلد: پارچه‌ای، ۳۵گ (۱۰۸پ–۱۴۲پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ – ۲۱۳]

● سؤال شیخ ابوسعید (ترجمه و شرح) / فلسفه / فارسی

so'āl-e šeyx abū-sa'īd (t. va š.)

رودباری، فخرالدین بن احمد، ق۱۳ قمری

rūdbārī, faxr-od-dīn ebn-e ahmad (- 19c)

سؤال از شیخ ابوسعید ابوالخیر میهنی، جواب از ابن سینا.

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۰۷/۹

آغاز: سؤال اول ماها در کدامین [عالم] بدین عالم آمدیم؟؛ **انجام:** به عذاب افعال خود شرمنده و گرفتار است.

خط:نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (ص ۳۹۰–۳۹۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۲۵۳]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۰۷/۱۰

آغاز: صورت نوشته ... سلام الله تعالی و برکاته؛ **انجام:** طلب کردن و بدان رسیدن.

جواب از ابن سینا؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص(۳۹۴–۳۹۷)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۲۵۳]

● سؤال صاحب دیوان = تقریرات ثلاثه کلیات سعدی / ادبیات / فارسی

so'āl-e sāheb dīvan = taqrīrāt-e salāse-ye kollīyāt-e sa'dī

سعدی، مصلح بن عبدالله، – ۶۹۱ ؟ قمری

sa'dī, mosleh ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1293)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۶۹

آغاز: بسمله، سئوال اول، آن بود که دیو بهتر یا آدمی؛ **انجام:** و در وجه این رباط که در قلعه قهندزست صرف کرد.

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابو اسحق عتیق الله، تا: ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۹۶/۳

آغاز: صاحبقران خواجه زمان نیکو سیرت و صورت دوران شمس الدنیا و الدین صاحب دیوان ماضی علیه الرحمة مکتوبی به خدمت شیخ العارف؛ **انجام:** بعضی را در وجه عمارت رباط که در قلعه قهندز است صرف کرد و بعضی را به جهت سفره آینده و رونده نهاد. تمت الرسالة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: روغنی مذهب، ۲گ (۱۰پ–۱۱ر)، اندازه: ۱۶×۲۸/۵سم [ف: ۲۰ – ۴۷۱]

● سوال علماء الحلة / پاسخ پرسشها / عربی

su'āl-u 'ulamā'-il ḥilla

سؤال علماء حله (نجیب الدین یحیی بن سعید و سدید الدین یوسف بن المطهر و یوسف بن علوان الفقیه و نجیب الدین محمد بن نما و نجم الدین جعفر بن سعید و محمد بن ابی العز) درباره آنچه در معرفت حق تعالی و رسول و آله و امام لازم است و جواب ایشان. نسخه اصل خط آنها را شهید اول در مدینه دیده است و سپس به دست محقق کرکی رسیده و او هم پاسخی نوشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۱۴/۲۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از روی خط کرکی نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۳۹۹]

● سؤال علمای هندوستان از فضلای ایران و جواب بهاءالدین محمد / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl-e 'olamā-ye hendūstān az fozalā-ye īrān va javāb-e bahā'-od-dīn mohammad

سؤالی است درباره تجلی واجب بر کلیم الله، که علمای هندوستان از فضلای ایران پرسیده‌اند و پاسخ سؤال مذکور منسوب به خاتم المجتهدین بهاء الملة و الحق و الدین محمد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۲۵

آغاز: هو، سؤال علماء هندوستان از فضلاء ایران، تجلی حضرت واجب بر کلیم الله در طور سینا کنایه بر حکمت است که اسم مبارک موسی ... جواب ... تجلی حضرت واجب بر کلیم الله در

طور سینا کنایه بر حکمت است یعنی کوه را که حجریست جهت مناسبت اسم سامی کلیم الله؛ **انجام:** بدست خویش تبه می‌کنی تو صورت خویش ×× و گرنه ساخته اندت چنانکه می‌باشی. و السلام علی من اتبع الهدی.
نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ ۱ص (۷۶) [عکسی ف: ۳ - ۴۱۶]

● **سؤال عن فخرالمحققین الحلی و جوابه** / فقه / عربی
su'āl-un 'an faxr-ul-muḥaqiqīn-al ḥillī wa jawāb-u-h
فخرالمحققین، محمد بن حسن، ۶۸۲ - ۷۷۱ قمری
faxr-ol-mohaqqeqīn, mohammad ebn-e hasan (1284 - 1370)
وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
پاسخ به سؤالی از معنی عبارت علامه در القواعد «علی اشکال، و فیه اشکال، فیه اشکال علی رای، و الاقرب کذا، کان وجها، علی قولین، فیه قول، علی قول، و الاقوی کذا».

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۴۰/۲
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۶- ۲۴۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۶۹/۱
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج حنایی،۱ص، ۲۰ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۵۳]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۶۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (۲۲۶ ر) [مختصر ف: - ۴۵۷]

● **سؤال عیسی علیه السلام از عابد** / حدیث / عربی
so'āl-e 'īsā 'alayh-es-salām az 'ābed

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۸۸/۱۳
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ دارای سرلوح، مجدول؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۴ سطر، اندازه:۱۷× ۲۷سم [ف: ۵ - ۵۵۶]

● **سؤال غالب و مغلوب (نظم)** / شعر / فارسی
so'āl-e qāleb va maqlūb (nazm)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۱۸/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: الوان، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱ص (۲۶۴)، ۱۶-۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴۵ - ۱۹]

● **سؤال فی الوقف** / فقه / عربی
su'āl-un fi-l waqf
بهبهانی، عبدالله بن اسماعیل، ۱۲۶۲ - ۱۳۲۸ قمری
behbahānī, 'abd-ol-lāh ebn-e esmā'īl (1846 - 1910)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۳۰۱ق
اگر واقفی اموالی را بر اولاد و اولاد اولاد خود وقف کند و شرط «الی ان ینقرضوا» را نگذارد آیا پس از نوادگانش بقیه افراد ذکور استحقاق تولیت دارند یا خیر؟

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۰۵/۲
آغاز: السؤال اذا قال وقفت الدار علی اولادی و اولاد اولادی بطناً بعد بطن و نسلاً بعد نسل سواء قال الی أن یقرضوا ام لا؛ **انجام:** ... و قضیته ورود الحکم علی الموضوع المجمل و من المعلوم سقوطه حینئذ عن الحجیة بسبب ذلک فتأمل جیداً.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ (۵۷پ-۱۰۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۱۱]

● **سؤال فی أولویة علی بن ابی طالب بالامر من ابی بکر و عمر** / کلام و اعتقادات / عربی
su'āl-un fī awlawīyat-i 'alī ibn-i abi-ṭālib bi-l-amr min abī-bakr wa 'umar
ابن تیمیه، احمد بن عبدالحلیم، ۶۶۱ - ۷۲۸ قمری
ebn-e taymīyye, ahmad ebn-e 'abd-ol-halīm (1263-1328)
رساله‌ای است از ابن تیمیه در پاسخ سؤالی که از او شده مبنی بر این‌که: «کسانی معتقدند که علی بن ابی طالب به امر حکومت اولی و برتر است نسبت به ابوبکر و عمر و این دو نفر به حکومت نرسیده‌اند مگر با قهر و غلبه؛ آیا چنین قائلی مصیب است یا مخطیء؟» ابن تیمیه این نظریه را رد می‌کند و قائل را مخطی، بدعت‌گزار و گمراه می‌داند. عنوان رساله دقیقاً مشخص نشد. این رساله از آغاز تا اول باب ۳ و فاقد بقیه ابواب می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۰/۷
آغاز: مسئلة سئل عنها ... فیمن یقول ان علی ابن ابی طالب اولی بالامر من ابی بکر و عمر ... و الجواب؛ **انجام:** اما بالقتل فی قولی العلماء و اما بمادونه فی القول الاخر و الله تعالی اعلم؛ تمت بحمدلله و عونه و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ کهن، کا: محمد بن احمد بن علی، خطیب شافعی، تا: ۷۳۶ق؛ مصحح؛ در انتهای آن فائده‌ای در مسند اهل البیت آمده؛ کاغذ: خانبالغ، ۴گ (۵۲-۵۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۲۵]

← سؤال القبر (ارجوزة) ≻ التثبیت عند التبییت

← سؤال المامون عن الرضا ≻ محض الاسلام (رسالة)

● **سؤال مأمون از امام رضا درباره خلافت امیرالمؤمنین علی (ع)** / کلام و اعتقادات / عربی

so'āl-e ma'mūn az emām rezā darbāre-ye xelāfat-e amīr-al-mo'menīn 'alī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۹۴

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ – ۱۳۶]

● **سؤال المفضل عن الصادق علیه السلام** / حدیث / عربی

su'āl-ul mufaḍḍal 'an-is ṣādiq 'alayh-is-salām

مفضل بن عمر، ق۲ قمری

mofazzal ebn-e 'omar (- 8c)

حدیث مختصری است که امام صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال مفضل از حقیقت معنی و ذات پرسیده است و با عناوین «یا مفضل، یا مفضل» برگزار شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۱۶/۷

آغاز: یروی عن الشیخ الثقه ابی الحسین ... الخضینی قال حدثنی ... قال قلت لمولینا الصادق علیه السلام الوعد منه الی حمد و قد خلوت به فوجدت منه فرصة اتمناها اسئلک یا مولای عما جری فی خاطری من ظهور المعنی؛ **انجام:** انی ابتلیت آدم بالبلاء فو هبته له بالتسلیم علیه بامیرالمؤمنین وانت تقول خطب جلیل وامر جسیم فوعزتی لاذیقنک من عذابی او تتوب الی بالطاعة لامیر المؤمنین علیه السلام ثم ادرکته السعادة بی تاب الی الله واذعن بالطاعة لامیر المؤمنین علیه السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۱۴]

● **سؤال مفضل عن الصادق (ع)** / حدیث / عربی

su'āl-u mufaḍḍal 'an-iṣ ṣādiq

مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام می‌پرسد: «فهل الذات تتصور او تتجزء او تتبعض او تتحول عن کیانها او تتوهم فی العقول بحرکة او سکون وکیف ظهور الغیب الممتزج بخلق ضعیف و کیف یطیق المخلوق النظر الی الخالق مع ضعف المخلوق فقال علیه السلام یا مفضل علمنا صعب مستصعب».

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۴۲/۶

آغاز: بسمله، یروی عن الشیخ الثقة ابی الحسین محمد بن علی الحلبی ... عن مفضل بن عمر الجعفی؛ **انجام:** یا سلمان ان امرنا صعب مستصعب لا یحتمله الاملک مقرب او نبی مرسل او مؤمن امتحن الله قلبه للایمان.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن عنابی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵ – ۶۱۶]

← سؤال الملوک ≻ خواص الحروف

● **سؤال موسی از حق تعالی و پاسخ آن** / حدیث/ فارسی

so'āl-e mūsā az haq ta'ālā va pāsox-e ān

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۳۷/۴

آغاز: بسمله روایت معتبر است که حضرت موسی علی نبینا و علیه السلام در کوه طور بعد از مناجات اول حق سبحانه و تعالی فرمود ای موسی اقرار کن به غفلت؛ **انجام:** یکی را ده عوض می‌دهم در دنیا بدیشان شفقت کنم والله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: ۷ رجب ۱۲۳۵ق، به خواهش برادرش محمد ظاهر شاطر خباز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۶۴۳]

● **سؤال موسی از حق تعالی و پاسخ آن** / حدیث/ فارسی

so'āl-e mūsā az haq ta'ālā va pāsox-e ān

ترجمه گفتگویی است خطاب به باری تعالی به حضرت موسی علیه السلام به نقل از کعب الاخبار از بعضی از کتاب‌ها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۲۴/۲

آغاز: کعب الاخبار فرموده است که یافتیم در بعضی از کتابها از آنچه حضرت حق سبحانه و تعالی فرموده

خط: نستعلیق، کا: احمد بن فتاح ایروانی قزوینی، تا: ۱۲۶۷ق، به دستور ولی اسدالله خان بن نجفقلی خان ایروانی؛ جلد: تیماج مشکی،۶گ(۴۱پ–۴۶ر)،۲۱سطر،اندازه:۳۵×۲۱سم[ف:۲۳–۱۰۰]

● **سؤال موسی (ع) از خدا** / حدیث / فارسی

so'āl-e mūsā az xodā

سؤال حضرت موسی از خداوند درباره ابتدای دنیا و این‌که چند سال از خلقت گذشته است و ...

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۵/۱۲

آغاز: و از حضرت رسالت پناه ص مرویست که حضرت موسی علی نبینا و علیه السلام از حق تعالی سؤال نمود از ابتدای دنیا و اینکه چند سال از خلقت دنیا گذشته است؛ **انجام:** و هر روزی از سالهای آخرت عبارت است از پنجاه هزار سال دنیا چنانکه در قرآن مذکور است.

خط: نستعلیق، کا: سید محمد کاظم تفرشی، تا: اواخر رمضان ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۳۱ر–۱۳۲ر)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف:

۱۹ - ۲۵۶]

● **سؤال نکیرین از محیی الدین عربی** / متفرقه / فارسی
so'āl-e nakīrayn az mohy-id-dīn-e 'arabī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۸/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن شهاب الدین کاکو زکریائی خالدی، تا: ۱۱۹۶ق؛ ۱گ (۹۵ر) [مختصر ف: - ۴۴۳]

← السؤال و الجواب ⫸ اجوبة مسائل فقهية
← سوال و جواب ⫸ استفتائات علامه مجلسی
← السؤال و الجواب ⫸ اصالة الامکان
← سؤال و جواب ⫸ اعتقادات
← سؤال و جواب ⫸ برهان العاشقین
← سؤال و جواب ⫸ پرسش و پاسخ
← سؤال و جواب ⫸ جامع الشتات
← سؤال و جواب ⫸ جامع المسائل
← سؤال و جواب ⫸ جنگ
← سؤال و جواب ⫸ جواب مسائل
← سؤال و جواب ⫸ دل و جان
← سؤال و جواب ⫸ راه صواب
← سؤال و جواب ⫸ رساله عملیه
← سؤال و جواب ⫸ شرح حدیث طینت
← سوال و جواب ⫸ صلاة
← سؤال و جواب ⫸ صلاة الجمعة
← سؤال و جواب ⫸ طریق النجاة
← سوال و جواب ⫸ عصمت
← السؤال و الجواب ⫸ الفتاوی السلیمانیة
← سؤال و جواب ⫸ مسائل
← سئوال و جواب ⫸ معرفت احکام و ایمان
← سؤال و جواب ⫸ مفاتیح العیون
← سؤال و جواب ⫸ مفاتیح الغیوب
← سؤال و جواب ⫸ مفاتیح غیوب

● **السؤال و الجواب** / فلسفه / عربی
as-su'āl wa-l jawāb
همدانی، عبدالجبار بن احمد، ۳۵۹ - ۴۱۵ قمری
hamadānī, 'abd-ol-jabbār ebn-e ahmad (971 - 1025)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۷۳
آغاز: بسمله، الحمد ... المفید النافع ... محمد المبعوث؛ **انجام:** الی سواء السبیل و السلام علی علی من التبع الهدی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: علامه حامد حسین؛ قطع:

وزیری [رایانه]

● **السؤال و الجواب** / پاسخ پرسشها / عربی
as-su'āl wa-l-jawāb
ابن سهلان ساوی، عمر بن سهلان، - ۴۵۰ قمری
ebn-e sahlān-e sāvī, 'omar ebn-e sahlān (- 1059)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹/۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۵۷۰ق؛ اندازه: ۱۹/۵×۱۱سم [ف: ۲ - ۳۵۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۴]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی
so'āl va javāb
غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)
سؤال‌هایی است که چند تن از پیروان ابوحنیفه و مالک و شافعی در سال ۵۰۳ق از غزالی در مورد بدگویی وی به ابوحنیفه و برخی مسائل عرفانی کرده‌اند و غزالی به آنها پاسخ گفته است.
چاپ: این سؤال و جواب در ضمن کتاب «فضائل الانام من رسائل حجت الاسلام» به چاپ رسیده است

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۹۰/۲
آغاز: من افادات المصنف رضی الله عنه فی جواب بعض السائلین سؤال چه فرماید امام الائمه حجة الاسلام کسانی که اعتراض می‌کنند بر بعضی از کتب وی و سخنها که گفته است و آورده یکی آنست؛ **انجام:** و صد هزار اشکال در دلهای جاهلان بمانده است و دیگر سخنها این طمع محال بود و الله اعلم بالصواب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهرا ۹۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۲ر-۱۷ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۴۷۵]

● **سؤال و جواب** / فلسفه / فارسی
so'āl va javāb
بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۳/۷
بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۸۳]

● **سؤال و جواب** / عرفان و تصوف / فارسی
so'āl va javāb
همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۷/۴

آغاز: اگر پرسند که روح بر چند قسم است یعنی مراتب روح انسانی بر چهار قسم است؛ **انجام:** و دلالت به ارکان اربعه می‌کند ... همین حرفست و السلام.

آقای احمد گلچین معانی احتمال داده که از میرسید علی همدانی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸ص (۱۹–۳۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲ – ۲۴۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۰/۱۶-عکسی

آغاز: رساله سئوالات که از حضرت سئوال کرده جواب گفته اند. سئوال. قال الله تعالی کنت کنزاً مخفیا فاحبت ان اعرف ... حق تعالی از که مخفی بود، اگر از خود مخفی بود جهل لازم اید؛ **انجام:** باطن ذات ترقی ...

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۵۴۱۷ (گنج ۶۶۲/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱ص(۴۸۲) [عکسی ف: ۲ – ۱۶۳]

● **السؤال و الجواب** / پاسخ پرسشها / عربی

as-su'āl wa-l jawāb

شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴ – ۷۸۶ قمری

šahīd-e avval, mohammad ebn-e makkī (1334 - 1385)

سؤال و جواب کوتاهی درباره سه گروه ابدال و نجباء و متقون است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۵۶/۲

آغاز: سئل الشیخ شمس الدین محمد بن مکی قدس الله روحه عن الابدال و صفتهم و هل صاحب الزمان علیه السلام و الخضر و الیاس منهم و عن صفة النجباء و المتقین. فاجاب اما صاحب الزمان علیه السلام فمنهم و سیما باقطب؛ **انجام:** لانا لسنا من القسمین الاولین و لاکنا نحبهم و من احب قوماً حشره الله معهم نقل من خط نقل من خطه رحمه الله

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۸۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن سرمه‌ای مذهب؛ ۲ص (۵۸–۵۹)، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۶سم [ف: ۲۹/۱ – ۴۶۶]

● **سؤال و جواب** / عرفان و تصوف / فارسی

so'āl va javāb

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری

neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330 - 1431)

رساله‌های سؤال و جواب از شاه نعمة الله متعدد است که در فهرستواره منزوی تا ۶ تای آن را شمرده است با آغازهای متفاوت.

آغاز: ۱. سوال اول آنکه سبب آفرینش چه بود و سبب مقدم بود بر آفذینش

۲. الحمد لله علی نواله ... یاحبیبی و قرة عینی ... انا عینک

۳. کردن سؤال‌ها و گفتند جواب الاول که عدد منازل الاولیاء.؟ جواب معلوم فرما که منازل اه الله بر دو نوع است

۴. ... عرفارا معلوم باشد که صاحب ذوق نام علی حکیم ترمذی (ره) صد و پنج مسئله عارفانه سؤال فرمود

۵. عالم بحر معانی کیست در همه فن – که دقایق مشکل که هست بگشاید

۶. بسمله سئوال بگو جانی کزین عالم جدا شد ×× کجا بود و چرا بود و چرا شد

[دنا ۲۲۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۲/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۱۷

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۶۶ق؛ ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ – ۲۰۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۱۰۴

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۲۹۸گ (۵۴۱ر–۵۶۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ – ۶۷۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۴۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۵۴ص (۵۸۶–۶۳۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ – ۵۲۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۰/۱۸

آغاز: برابر۶

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱گ (۱۳۵)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [الفبائی: – ۳۱۳]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۱۸ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۳گ (۱۰۴–۱۰۶) [ف: ۳ – ۱۳۰۵]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۴۷ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ – ۱۳۰۹]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۸۸ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ – ۱۳۱۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۱۷

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۶ص (۲۰۷–۲۱۲)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ – ۱۴۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۹۰

با عنوان «جواب بعض السؤالات»؛ خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۵ص (۴۹۰–۴۹۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ – ۱۵۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۴۵

آغاز: برابر۶؛ **انجام:** و المحرمون لحرامه و صلی الله علی محمد و آله.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۵۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۹۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۱۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** سؤال: قیامت را به معنی نیک دانیم ×× بگو با ما ز معنی قیامت / جواب: بتو کر ذات بنماید تمامت ×× ز غیرت نه نشان ماند نه نامت / همه عالم شود فانی بیکدم ×× قیامت آن بود اینک قیامت

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۹۹-۱۰۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۹۰]

● **سؤال و جواب = پرسش و جواب** / عرفان و تصوف / فارسی

so’āl va javāb = porseš va pāsox

قاسم انوار، علی بن نصیر، ۷۵۷؟ - ۸۳۷ قمری

qāsem-e anvār, ‘alī ebn-e nasīr (1357 - 1434)

در این رساله چهارده سؤال و جواب است.

آغاز: ۱: اول نصیحتی که سلامت دین و گشاد راه و رشد و سلامت از آفت بدان منوط است در ابتدای این مکتوب ثبت ۲: قال الله تعالی کنت کنزا مخفیا ... سوال حق تعالی از که مخفی بود اگر از خود مخفی بو جهل لازم آید

انجام: قال تصاده صفة الجمال وصفة الجلال فقوله منهما الروح واحد [والله] اعلم بالصواب و الیه یرجع المآب.

چاپ: تحریری از آن در کلیات او چاپ سعید نفیسی (ص۳۸۷-۳۹۲) چاپ شده

[دنا ۲۲۵/۶؛ فهرستواره ۱۶۵/۷ و ۵۰۰/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۱۶/۲۰

آغاز: برابر۱

در فهرست ناشناس، بی‌کا، بی‌تا؛ تا: با تاریخ ۸۴۱ق؛ ۱گ (۱۵۲ پ) [ف: ۷ - ۲۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۱۲/۱۰

آغاز: اول برابر۱؛ **انجام:** هم ز خود بشنود نه از من و تو ×× لمن الملک واحد قهار

این رساله هم سه صفحه عربی و یک صفحه فارسی بر چاپی اضافه دارد؛ خط: نسخ تعلیق، کا: صدر قلندر، تا: ۸۵۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج ساغری سیاه، ۱۲گ (۵۰۱-۵۱۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۸ - ۳۵۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷/۱۳-فیروز

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** که بعالم آخرت رستگاری یابی و الله اعلم و هو قادر علی کل شی

در فهرست با عنوان «مکتوب». در دیوان چاپی، این مکتوب در آغاز سوال و جواب جزء آن قرار گرفته اما در دو نسخه کهن این کتابخانه سوال و جواب پس از این در و دارای عنوان و بسمله و خطبه جداست در نسخه جای سخن نیز هر چند عنوان «سوال و جواب» را در آغاز این مکتوب نوشته‌اند با این حال «سوال و جواب» عنوان و خطبه مستقل دارد؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: ۸۸۶ق؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۱۰-۲۱۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۱ - ۱۸۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷/۱۴-فیروز

آغاز: بسمله قال النبی (ص) اعمال البریعملها البر و الفاجر

سؤال سوم در این نسخه و نسخه دیگر مورخ ۸۵۴ به جز سؤال سوم در نسخه چاپی است در این دو نسخه سؤال سوم چنین است: «چون مشیت حق تعالی از ایجاد عالم این بود که اعیان اسماء حسنی خود را در کون جامع مشاهده کند و کون جامع عبارت از آدم و نوع انسان است تاخیر در ایجاد آدم که کون جامع است بعد از ایجاد عالم چه بود. جواب آدم اسباب کمال ذات آدم بود»؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: ۸۸۶ق؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸ص (۲۱۱-۲۱۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۱ - ۱۸۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۲۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۹۵-۲۰۱)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۸]

● **السؤال و الجواب** / پاسخ پرسشها / عربی

as-su’āl wa-l-jawāb

ابن فهد حلی، احمد بن محمد، ۷۵۷؟ - ۸۴۱ قمری

ebn-e fahad-e hellī, ahmad ebn-e mohammad (1357 - 1438)

از ابن فهد حلی و صیمری پاسخ‌ها را در ۹۲۳ق در فصولی گذارده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۴۷/۱۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نهج لعباده سبیل الاسلام و دلنا من ارشاده

خط: نسخ، کا: یحیی بن حسین بن حسن بن ناصر سلمابادی، تا: با تاریخ ۹۰۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ، ۹گ (۵۶ر-۶۴ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵ - ۴۳۶]

● **السؤال و الجواب** / فقه / عربی

as-su'āl wa-l jawāb

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, 'alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

پرسنده شیخ ملا یوسف مازندرانی و پاسخ گوینده شیخ علی بن عبدالعالی کرکی (م ۹۴۰) است، ۲۹ مسئله را استفساء کرده و درچند جمله پاسخ گرفته است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۰۴۱/۲

آغاز: شیخنا و مولانا شیخ الاسلام و مقتدی العلماء الاعلامی مدظله العالی بسمه العالی ما یقول فی المسائل التی یسألها العبد الصالح مولانا یوسف المازندرانی و هی تسع و عشرون مسألة مسالة المرئة الهاشمیة للرجل الغیر الهاشمی الفقیر هل یجوز لها اخذ الخمس ام لا ؟.جواب نعم یجوز لها مع فقرها و الله اعلم؛ **انجام:** مسألة المرئة فی اول البلوغ اذا افطرت سنین جهلا فاذا صارت صاحبة اولاد صغار ما یقدر علی صوم الکفارات ای شیء حکمها جواب. ان اوجها (؟) علیها الکفارة وهو الاحوط کفرت بالعتق او بالاطعام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۳۶پ-۳۸ر) [ف: ۵ - ۱۲۰]

● **سؤال و جواب** / فقه / ترکی

so'āl va javāb

ابوالسعود، محمد بن محمد، ۸۹۳؟ - ۹۸۲ قمری

abo-s-so'ūd, mohammad ebn-e mohammad (1488 - 1575)

سه فقره سؤال فقهی است درباره حرمت رقص و غنا و حکم قتل قزلباش و چگونگی مذهب شیعه که ابوالسعود آنها را پاسخ می‌دهد. این سؤال و جواب‌ها به زبان ترکی است و در آخر هر جواب، آمده است: «کتبه الفقیر ابوالسعود عفی عنه». به نظر می‌رسد این سؤال و جواب‌ها به جنگ صفویه با عثمانیان ناظر است و از رهگذر تاریخی قابل توجه می‌باشد.

[دنا ۲۲۶/۶؛ فهرس المخطوطات الترکیة العثمانیة ۱۸۵/۳ و۱۸۳/۳ و۱۶۰/۳]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۱/۲-۱/۱۳۱

آغاز: علماء اصحاب الفتوی وحکماء ارباب التقوی نعمهم الله فی ریاض الکتاب والسنة وسقاهم من حیاض القدس فی الجنة بو مسئله بیاننده نه بیور رلر که افراد طائفه حلوتیه حلقه ذکر؛ **انجام:** دفع ایلمك ابجون بجاهده ایلمك دن اهمدر والله المستعان علیه التکلان کتبه الفقیر ابوالسعود عفی عنه.

خط: نسخ، کا: ابوالسعود، بی‌تا؛ ۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۳۰]

● **سوال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

ساوه ای، محمد بن پاینده، ق۱۰ قمری

sāve'ī, mohammad ebn-e pāyande (- 16c)

سوال وجواب کوتاهی است در ابواب صلاة و زکات و صوم.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۱۸

آغاز: السؤال اذا درك رجل الامام فی رکعة الثالثه وشرع بقرائة الحمد وخاف من انه اذا تم الحمد یرفع الامام رأسه من الرکوع هل یجوز له قطع الحمد ام لاالجواب یقطع الحمد و یلحق الامام؛ **انجام:** نظر به محرم بی لذت با سوای عورتین جایز است وبالذت جایز نیست مطلقا چه زن به مرد محرم یا مرد به زن محرم نماز احتیاط جز ونماز است سجده سهو جزو نماز نیست لیکن درواجب آن

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده الراجی ابراهیم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۸]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

کرکی عاملی، حسین بن حسن، - ۱۰۰۱ قمری

karakī 'āmelī, hoseyn ebn-e hasan (- 1593)

مجموعه چند فتوا و پاسخ آن به صورت پرسش و پاسخ فقهی که در آن چند سؤال درباره مسائل شرعی پرسیده و جواب آن به اختصار داده شده است.

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۶۲/۲

آغاز: صورت فتاوی که عالیجناب افاده دستگاه علامه العلماء الواصل الی درجة الاجتهاد شیخ الاسلام فی الاردبیل چه فرمایند علماء دین و فقهاء و مجتهدین ابقا هم الله تعالی علی مسند الافادة الی یوم الدین؛ **انجام:** و الروایة خالیة منه کما تری و بقیة البحث مذکور فی کتابنا رموز الارشاد ای کنوز الارشاد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲گ (۱۲۶پ-۱۲۷ر)، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف مخ]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541-1608)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۹/۲

خط: نستعلیق خوش، کا: مهدی بن جعفر، تا: ۲۸ شوال ۱۲۸۹ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۲۸]

● **السؤال و الجواب** / طب / عربی

as-su'āl wa-l jawāb

گیلانی، صدرالدین علی بن محمد، - ۱۰۱۸ قمری

gīlānī, sadr-od-dīn 'alī ebn-e mohammad (- 1610)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۸۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جمع بین الطف و الکسف؛ **انجام:** و یا ینفع البهی الاسود قد ینفع ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، - ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

رساله‌ای است مشتمل بر پاسخ‌های محمد طاهر قمی شیرازی به سؤال‌هایی در مورد فلسفه و درباره تحصیل طب، حلاج، بایزید محیی الدین و مولوی. وی از این تألیفات خود: تحفة الاخیار، عطیه ربانی، سفینة النجاه، کشف الاسرار و اربعین نام می‌برد. سؤال‌های موجود با این عنوان است: «باز بیان نمایند». اینک نمونه‌هایی از سؤال‌ها و جواب‌های موجود در این رساله: باز بیان نمایند که مراد از حکمت در آیه «و من یؤتی الحکمه ...» چه چیز است؛ تحصیل علم طب ... ضرری به دین دارد یا نه؛ حلاج و بایزید دعوی اتحاد می‌نموده‌اند. اثبات مجردات سوای ذات باری ... مخالفتی با قرآن ... دارد یا نه؛ محیی الدین در فصوص ... گفته در قرآن هر جا لفظ عذاب واقع شده مشتق از عذب است؛ علم نافع ... و عالمی که ممدوح خدا و انبیاست چه کس است ... مقداری از احادیث در بیان فضل علم و عالم بیان نمایند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۴/۴-طباطبائی

بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، افتادگی: آغاز؛ نام مؤلف در آن دیده نمی‌شود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۹ر-۳۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۷۵۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

گلستانه اصفهانی، محمد بن ابی تراب، - ۱۱۱۰ قمری

golestāne esfahānī, mohammad ebn-e abī torāb (- 1699)

سؤالاتی از حاجی ابوتراب که از شاگردان علامه مجلسی بوده به عمل آمده و سپس به نظر شریف علامه مجلسی رسیده آنها را تصحیح و تصدیق نموده است.

[دنا ۲۲۶/۶؛ تلامذه العلامة المجلسی» ص۱۱]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۹۹/۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم چنین گوید راقم حروف که قبل از تحصیل این نسخه چند مسأله دیگر از جناب حاجی تراب که از اجله تلامذه عالی حضرت ملاذ المحققین است؛ **انجام:** سؤال اگر ما درشخصی فرزند فرزندش را شیر دهد مادر آن طفل بر پدرش حرام می‌شود یا نه؟ جواب اگر مادر، مادر مرضعه آن طفل باشد مادر مرتضع حرام می‌شود بر پدرش واگر مادر پدر مرضعه باشد احوط آن است که شیر ندهد واگر داده باشد احوط آن است که طلاق گفته شود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۶]

● **سوال و جواب** / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

so'āl va javāb

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

چند رساله سؤال و جواب فارسی گوناگون از علامه مجلسی است. بنابراین رساله‌ها یکی نیستند.

[الذریعة ۲۴۳/۱۲؛ دنا ۲۲۶/۶]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۴۲-۲۵/۱۳۲

آغاز: أدام الله ظلله ورزقه الله خیر الدنیا والاخرة پرسیده بودم ترتیبی نداشت که هرگاه خواهند آنرا زود بیابند ... باب اول احتیاط؛ **انجام:** جواب آنچه متواتر وضروری دین نباشد انکارش موجب کفر نمیشود اما جرئت بر خدا وائمه هدی علیهم السلام است. تمت.

سؤال و جواب‌هایی است که اهل خراسان از علامه مجلسی نموده و شاگردش سؤال و جواب را با هم در این رساله جمع‌آوری نموده است. او در مقدمه می‌گوید که این مسائل را مولانا محمدرضا که معتمد علیه علامه مجلسی بود به من داد و من بعد از هر جواب نظرات شیخ حر عاملی را نیز درج نمودم. این رساله در باب‌های کوتاه تنظیم شده و تا باب ۳۱ دارای شماره و بعد از آن بدون شماره است؛ خط: نسخ، کا: محمدحسین بن محمدجعفر، تا: قرن ۱۲؛ محشی با امضای «حاجی ملاحسین»؛ ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۲۷۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۴۳۵

آغاز: بسمله، سؤال (دو سه کلمه افتاده) شده از برای حاکمی و شک دارد که آیا اگر نوکری او نکند ضرر به او خواهد رسید یا نه ... جواب بسم الله الرحمن الرحیم نوکری حکام اگر متضمن خون ناحق باشد یا خوف نیز حلال نمی‌شود و اگر متضمن آن نباشد اگر متضمن حرام دیگر باشد تا خوف ضرر شدید نباشد مرتکب نمی‌توان شد؛ **انجام:** جواب ظاهراً بدون اثبات مسموع

نباشد.
پاسخ فتوایی به مسائلی است که در زمینه‌های مختلف از ایشان سؤال شده است. این رساله بسیار مفید و دارای مسائل مبتلا به زیادی است که آنچه برای مقلدان اتفاق افتاده بی هیچ ملاحظه‌ای پرسیده‌اند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ متأسفانه برخی از اوراق نسخه ساقط است؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۷۹۱

آغاز: بسمله، احتیاج بعضی مسایل که دخل به کیفیت اخذ مسایل دارد؛ **انجام:** و اگر در این صورت اعاده نماز نیز بکند احوط است و ظاهراً سلام طفل را جواب نباشد.

در این رساله فتوایی ۱۸۰ مسأله در احکام طهارت و صلات از نامبرده سؤال شده و او پاسخ داده است. به عنوان مثال: «سؤال: به چه حیله حکم به طهارت مساجد کنیم با وجودی که می‌بینیم که مردم و ما خود در وقت گل و برف و باران داخل می‌شویم به بیت الخلا و بازار و کوچه که سگها و کفار بسیار راه می‌روند و زیر کفش نجس می‌شود و زمین‌ها تر است و در راه مسجد زمین خشکی نیست یا هست و به مجرد راه رفتن بر روی آن ته کفش خشک نمی‌شود و با وجود آن داخل مسجد می‌شوند و همچنین در حکم کردن به طهارت بازارهای سرپوشیده و دهلیزها و کفش خانه‌ها التماس آن است که احکام به تفصیل بیان شود که شاید وسواس وسواسان کم شود. جواب: علم قطعی به نجاست کم به هم می‌رسد در صور مذکوره از بیت الخلا و بازار و غیرهما تا علم به هم نرسد که پا بر نجاست واقع شده حکم به نجاست نمی‌توان کرد به اعتبار آن که نادر است که در زمین بیت الخلا خصوصاً سر چاه نجس نباشد یا در کوچه‌ها نجاست دیده می‌شود و تمام گل است یا سگ راه می‌رود تا قدم بر موضع نجس گذاشته نشود و ظاهر بسیار از احادیث و قول بعض از فقها آن است که زمین‌ها به آب ریختن و پاشیدن به روشی که مستولی شود بر نجاست پاک می‌شود مثل زمین حمام و از بعضی ظاهر می‌شود که خاک‌ها و گل‌ها به حرکت دادن و مخلوط شدن به یکدیگر و پامال شدن پاک می‌شوند و بعضی از زمین را پاک می‌کند و دور نیست که ته کفش به راه رفتن در زمین تر نیز پاک شود با انضمام اینها همه حکم به نجاست مساجد و بازارها نمی‌تواند کرد.»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۴۲ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۷]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۹۹/۳

آغاز: الحمدلله الکریم الاکرم العلیم الاعلم علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم ... و بعد بعرض طالبان مناهج یقین و سالکان ذره بی مقدار؛ **انجام:** مارد مرتضع حرام می‌شود بر پدرش و اگر مادر پدر مرضعه باشد احوط آنست که شیر ندهد و اگر داده باشد احوط آنست که طلاق گفته شود تمت.

سؤالات فقهی است که از طرف اهالی خراسان از علامه مجلسی پرسیده شده و وی به صورت فتوایی به آن‌ها پاسخ داده است. این سؤال و جواب‌ها را سید محمد بدلاء حسینی جمع آوری و نیز بعضی پرسش و پاسخ‌ها را از علامه مجلسی در آخر آن اضافه نموده است. او در آغاز فهرستی در دوازده جدول و هر جدول در چند عین تهیه نموده است. هم چنین در پایان رساله چند سؤال و جوابی را که حاج ابوتراب از مجلسی پرسیده، اضافه شده است، از علامه مجلسی چند سؤال و جواب فقهی در دست است که عبارتند از: الف) اجوبة المسائل الهندیة، به عربی، سؤال‌های فقهی است که ملا عبدالله مجلسی برادر مجلسی از هند سؤال کرده و او به آن‌ها پاسخ داده است که در ضمن «زندگینامه علامه مجلسی» تألیف سید مصلح الدین مهدوی به چاپ رسیده است، ب) سؤال و جواب به فارسی، که نسخه آن در کتابخانه مجلس شورای اسلامی موجود است با سرآغاز: «بسمله، هذه اسئلة ینسب الی بعض الاذکیاء و اجوبة ینسب الی مولینا محمد باقر بن محمد تقی. سؤال: آب چاه بملاقات نجاست نجس می‌شود یا نه؟»، ج) سؤال و جواب به فارسی، با این سرآغاز: «سؤال: زید نامی طفل رضیعه از عمر و نامی متعه نمود»، د) مسایل ایادی سبا: دویست و هشتاد و شش پرسش فقهی مختصری است که حاج محمد شریف بیرجندی، ملا مجد الدین شوشتری، ملا میرزا محمد بن فیاض اصفهانی، ملا محمود میبدی و ملا حسین تفرشی از ملا محمد باقر مجلسی نموده‌اند و او به صورت فتوایی به آن‌ها پاسخ داده و محمد جعفر بن محمد طاهر خبوشانی این سؤال و جواب‌ها را در دوازده باب با عنوان مسایل ایادی سبا تنظیم و در ۲۹ رمضان ۱۰۲۲ به پایان رسانیده است؛ کا: محمد حسن بن محمد ابراهیم طالقانی، تا: سه‌شنبه ۱۳ رجب ۱۱۸۸ق؛ ۳۲گ (۹۴ر-۱۲۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۷۱]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۸/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و سلام علی عباده الذین اصطفی اما چنین گوید؛ **انجام:** این اوراق بر سبیل استعمال سمت تحریر یافت

نویسنده می‌گوید یکی از برادران دینی سه سؤال از من کرد من هم بر طریقت امامیه جواب آنها را دادم و آن سه مسأله بدین قرار بودند: مساله اول: در نفی طریقه حکما و ابطال آن باید دانست که حق تعالی اگر مردم را در عقول خود کافی می‌دانست اخبار و رسل برای ایشان نمی‌فرستاد، مسأله ثانیه: طریقه مجتهدین و اخبارین را سؤال فرموده بودند ازین بابت، مسأله ثالثه: از حقیقت طریقه صوفیه و فقها سؤال کرده بودند؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۱۲۴-۱۳۰)، ۲۰ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۴۷۶]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۹۷/۳

آغاز: مسائل متفرقه که از مجتهد الزمانی ملا محمد باقر مجلسی پرسیده اند و ایشان جواب فرموده اند، سئوال معنی عدالت و نماز

جماعت را بیان فرمایند جواب ظاهر این است که عادل کسی است که بعد از قدری؛ **انجام:** که کسی صلوات بر محمد و آل محمد فرستد خداوند عالمیان برای او صد حسنه ثبت می‌کند
محشی گوید که گویا از مجلسی دوم باشد چنانکه از مسئله اذان ثانی روز جمعه بر می‌آید؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد طاهر، تا: یک‌شنبه سلخ رمضان ۱۲۰۴ق، جا: کربلا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۰۵ر-۱۱۷ر)، ۱۹ و ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۹۳]

۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد مصنف این مقاله مساله ای چند جمع کرده و مشتمل است بر سوال و جواب
با عناوین «اگر پرسند بگو» و در بیان معرفت خدا و ایمان و اسلام و نماز و روزه و زکات و حج و واجب و مستحب در مذهب؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی،۲۴گ(۷۱پ-۹۴ر)،۲۲سطر،اندازه:۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۷]

۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۴۳س

آغاز: سوال زید نامی طفل رضیعه از عمرو نامی متعه نمود؛ **انجام:** تمام پنج جزو کتاب از تألیفات مرحوم ... محمد باقر ...
نکاح است و گویا گرد آوری محمد مشهدی و یا محمد لاهیجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ در ۵ جزو؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۵]

۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۲۹۲/۲

شامل جواب سؤالات فقهی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷ و ۲۱سطر [تراثنا: س۶ش۳ - ۱۲۰]

● سوال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

حویزی، جعفر بن عبدالله، - ۱۱۱۵ قمری

hovayzī, ja‘far ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1704)

پاسخی است به سؤالاتی که در آن به عقاید مؤلف اعتراض شده است، او در این رساله از عقاید خود و سران شیخیه دفاع نموده و ایرادات را رد کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۲/۲-۲۷/۱۳۲

آغاز: بسمله بعرض می‌رساند که تقلیقه شریفه زیارت شد از سلامتی مزاج شریف خوشحال شدم الحمدلله ما هم درجوار دوستان وآقایان بدعا گوئی شماوسایر برادران اشتغال داریم؛ **انجام:** کاغذهایشان برای هم می‌روند ومی آیند حالا مفسدین درمیان باشند واطاعت نکنند خود رانند وخدای خود دیگر زیاده چه عرض کنم وکتاب الحقیه دراین باب کافیست والسلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۳۳۳]

● سؤال و جواب / اصول فقه / فارسی و عربی

so’āl va javāb

حافظ زاوانی، حسین

hāfez-e zāvānī ،hoseyn

سؤالاتی است در مباحث اصولی و فقهی و اعتقادی که حاجی حسین حافظ زاوانی، از علمای بزرگ شیعه در عصر صفویه پرسیده و آنها پاسخ گفته‌اند. سؤالات به صورت مفصل و با نقل اقوال مطرح شده و معلوم می‌شود که سؤال‌کننده اهل علم و دقت است. از جمله سؤالات: در بیان اصولی و اخباری، تقلید میت (با نقل عبارتی از ملامحمد باقر خراسانی)، صفات قاضی و مجتهد، سؤال از تفاسیر اهل سنت و صوفیه و ... . عده ای از علما به سؤالات پاسخ داده‌اند از جمله: میرزا غیاث الدین محمد، شیخ حرعاملی، مولانا محمد باقر مجلسی، مولانا اسماعیل حسینی خاتون آبادی، مولانا خلیل بن غازی قزوینی، مولانا داود بن یوسف بحرانی، مولانا محسن، مولانا محمدطاهر قمی. برخی از سؤال و جواب‌ها در حد یک رساله کوتاه برگزار شده و فواید ارزنده‌ای در آنها به چشم می‌خورد از جمله در پاسخ ملاخلیل قزوینی، بحثی درباره غنا مطرح شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۱۵/۱

آغاز: رساله در بیان توضیح اصولی و اخباری که مولانا حاجی حسین رحمه الله از بعضی علما سؤال نموده. بسمله. چون معلوم است که حکم از جانب خدای تعالی بی واسطه انبیا به خلق نمی‌رسد؛ **انجام:** و بعضها یحتمل الامرین و التفصیل یحتاج الی التطویل و الله الهادی الی سواء السبیل حرره محمد الحر محل مهر عالی جناب شیخ مذکور رحمه الله
خط: نستعلیق، کا: قنبر علی بن خواجه حسینی جاغرقی، تا: سلخ محرم ۱۱۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱پ-۳۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۸۶]

● سؤال و جواب / فلسفه / فارسی

so’āl va javāb

؟ لاهیجی، حسن بن عبدالرزاق، ۱۰۴۵ - ۱۱۲۱ قمری

lāhījī, hasan ebn-e ‘abd-or-razzāq (1636 - 1710)

«سؤالات یورد لبطلان الحکمة و جوابات شافیة او ردها اهل الحکمة». به فارسی و دو پرسش است با عنوان پرسش سوم گویا از همین لاهیجی باشد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۸/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۸۱ر-۸۲پ)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۷۵]

● **السؤال و الجواب** / فقه، اصول فقه / عربی

as-su’āl wa-l jawāb

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ – ۱۱۲۱ قمری

bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)

درباره مسائل تنزیلیه رضاع، غساله حمام، ترجیح اصل یا ظاهر در نماز پس از وقت، باز شناختن اخباری از مجتهد، اصل اباحت، رده.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۳

آغاز: ما اعقادکم فی المسائل التنزلیه و هل لها دلیل سوی المنزلة ... (جواب) اما اذا ارتضعت الجدة للبنت بلبن الجد؛ **انجام:** و تفصیل هذه المسألة طویل جدا و قد اقتصرنا علی هذا القدر لضیق المقام و اشتغال البال

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۲گ(۶ر-۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ – ۲۳۷]

● **السؤال و الجواب** / فقه / عربی

as-su’āl wa-l jawāb

جزایری، عبدالله بن نورالدین، ۱۱۱۲ – ۱۱۷۳ قمری

jazāyerī, ‘abd-ol-lāh ebn-e nūr-od-dīn (1701 - 1760)

چند مسئله غامض فقهی است که از مؤلف سؤال شده و او به آنها پاسخ داده است.

[الذریعة ۲۴۶/۱۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۲۳/۳-۲۵/۱۱۳

آغاز: بسمله مسالة بجنب صحیح دخل علیه وقت الصلوة و معه من الماء مایکفیه لغسلة بحب علیه ان یصلی جنبا و لایجوز له؛ **انجام:** مسئله حرة مسلمه مات زوجها الدائم فلم یورثها الحاکم منه ولم تکن قاتلة تمت

خط: نسخ، کا: محمد بن نعمت الله موسوی جزایری، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۱۳۷۱ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ سرخ، ۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۳۲۵]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، – ۱۱۷۳ قمری

xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1760)

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵/۲۳ فیاض

آغاز: بسمله نوشته سربسته رسید و بر مضامین آن اطلاع حاصل شد از مسائل ضروریه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۳ص، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، قطع: پستی [ف: – ۲۱۳]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

شاه ولی الله، احمد بن عبدالرحیم، ۱۱۱۴-۱۱۷۶؟ قمری

šāh valī-ol-lāh, ahmad ebn-e ‘abd-or-rahīm (1703-1763)

رساله فتوایی در پاسخ به ۳۴ مسئله است که در زمینه‌های مختلف از ایشان سؤال شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۱۵۴

آغاز: بسمله. بعد حمد رب العالمین و نعت سید المرسلین صلوات الله علیه و آله طیبین و اصحابه التابعین واضح باد که عاصی؛ **انجام:** در عرف عوام اکثر در مقام بزرگی نسب مستعمل می‌شود و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کا: محمد سلطان بابری پیشاوری، تا: ۱۲۷۹ق؛ مجدول، با کمند کشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: گالینگور، ۱۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۶۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / عربی و فارسی

so’āl va javāb

بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷ – ۱۱۸۶ قمری

bahrānī, yūsof ebn-e ahmad (1696 - 1773)

سؤالاتی که در مسائل فقهی از مؤلف شده و او به آنها پاسخ داده است. سؤال‌کنندگان عبارتند از: سیدحسن بن میرعلی دزفولی، میرسید علی، آخوند ملاحسن، آخوند ملا محمد بن حاج علی، سید عبدالکریم دزفولی پدر سیدحسین.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۲۰/۱-۲۶/۲۰۰

آغاز: والله العالم مسئلة مایقول شیخنا ومقتدانا فیمن لم یعلم اصول الدین بالدلیل بل بالاعتقاد یقر بالاصول اولایعرف اصلاً من ربه؛ **انجام:** الجواب لابأس به تعظیما لهم صلوات الله علیهم اذا کانوا من المشهورین بالفضل والتقوی والله تمت المسائل التی سألها والدی دام ظله.

خط: نسخ، کا: سید حسن موسوی بن میر سید علی، تا: ۱۱۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سرخ، ۷۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ – ۲۳۳۶]

۲. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه:۳۴

آغاز: بسمله، بعد الحمدلله لذی الجلال علی مزید الانعام و الأفضال و الصلوة علی نبیه علم الکمال محمد و آله ... فیقول العبد المتعطش إلی فیض الأقدس السبحانی یوسف بن احمد بن ابراهیم البحرانی بصره الله ... قد وردت علی جملة من المسائل من بعض أعزاء الاخوان

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛جلد:تیماج، قطع: رقعی [اوراق عتیق: ۱ – ۲۷۱]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

ساروی، محمد علی بن محمد رضا، - ۱۱۹۳ قمری

sāravī, mohammad 'alī ebn-e mohammad rezā (- 1779)

سؤالات مختلفی است که از مؤلف شده و مؤلف مختصراً به آنها پاسخ داده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۳/۱۴

آغاز: سؤال در بعضی احادیث که در افعال مکروهه لعن واقع شده می‌توان لعن کرد یا نه؛ **انجام:** بعضی از آنها را بر شکم دیگر گذاشته و عرض هرجوئی مقابل هفت موئی ازیابو باشد.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ ۷گ (۱۷۲ر-۱۷۸پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۴]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

اصفهانی، محمد باقر، ق۱۲ قمری

esfahānī, mohammad bāqer (- 18c)

تاریخ تألیف: ۷ شوال ۱۱۰۲ق

گویا از سید محمد باقر اصفهانی شاگرد مولانا محمد رحیم جامی. در آغاز آن دوازده فائده است در اصول دین، سپس چند باب در مسایل فقه هر یک چند فضل با سؤال و جواب.

[الذریعه ۲۴۳/۱۲؛ ریحانة الادب ۲۶/۲]

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۶۳۰۸

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن حاجی علی نقی فنودی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۱۱۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: سید ریحان الله موسوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۵گ، ۱۶ سطر، قطع: جیبی [آستانه قم: - ۱۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۹۷

آغاز: خوشترین کلامی که عنوان صفایح نتایج تفکار و دیباچه صحایف مطارح انظار را زیب و زینت تقریر و تحریر تواند شد ... اما بعد:در ورطه عقوبت زلالت و محن؛ **انجام:** سؤال: برفرض آن سؤال و آن غیبت این شخص را از عدالت بیرون برد ... بعد از مظنه به تحقق حالت مسطوره محکوم به عدالت خواهد بود سؤال ... نانوشته

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح، با نشان «بلغ المقابلة» مقابله، با نخست دستخط مبارک مرحوم حجة الاسلام شفتی با این عبارت «نظر باخبار معتمدین بمقابلة این کتاب یصح الاعتماد علیه حرره خادم الشریعة فی خامس عشر شهر جمادی الثانیة فی سنة ۱۲۴۹» همراه با مهر «محمدباقر بن محمدتقی الموسوی» (بیضی)، مجدول، دارای کمند؛ مهر: «... صفر خاتم ...» (بیضی)، «عبده محمدجعفر بن محمد الموسوی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۱۸گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۵ - ۴۵۶]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

سبزواری، محمد کاظم بن محمد علی، ق۱۲ قمری

sabzevārī, mohammad kāzem ebn-e mohammad 'alī (- 18c)

پرسش‌های فقهی مختصری است که از ابواب مختلف فقه که مؤلف حضورا از علامه ملا محمد باقر مجلسی پرسیده یا به‌واسطه نامه، و مجلسی پاسخ‌های فتوایی به آنها داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۶۷

آغاز: الحمدلله ... اما بعد چون بعضی از مسائل ضروریه که در میان علما اشتباهی داشت و از کتب فقها بعضی معلوم نمی‌شد؛ **انجام:** و گفتگو کردن با او خوش می‌آمده باشد خواه خویشی داشته باشد یا نداشته باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۱۴۲]

● **سؤال و جواب** / عرفان و تصوف، پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

صفوی، سلطان علی

safavī, soltān 'alī

در پاسخ پرسشهایی است که از مؤلف کرده‌اند (درآن از شیخ زاهد و شیخ صفی یاد شده است).

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۵۱/۱

آغاز: از حضرت سلطان اولیا خواجه سلطان علی الصفوی قدس سره از حلال ... (سفید) که در کیش ما کفر است و همچنین تا حضرت صاحب الزمان صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، ۱۵ سطر (۱۱×۴/۵) [ف: ۵ - ۱۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

سؤالات فقهی را که از مؤلف شده و وی به آنها جواب داده، به دستور مؤلف توسط شاگردش محمد حسین بن عبد الوهاب سرایانی تونی تنظیم و به ترتیب کتب فقهی ــ هر کتاب شامل

چند فصل ــ مرتب شده است. در خاتمه کتاب هم تأییدیه منقول از مؤلف در مورد تائید صحت انتساب جواب‌ها به وی، دیده می‌شود.

۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۴۳

آغاز: مشکل است اما دین خود را به عنوان تقلید باید اخذ نماید اگر ممکن شود مگ اصول دین را

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاجی محمد بن عبدالرزاق کاشانی ساکن اردکان یزد، تا: سه‌شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۱۸۵ق، جهت حاجی محمد جعفر؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «عبده محمد تقی بن محمد باقر الشریف» (بیضی)؛ وقف‌نامه کتاب از طاهر بن محمد یزدی ساکن مهریز جهت فرزندش ملاحسین در خانه آقا محمد مشهدی و در مسجد محله باغ بهار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۶]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۷۵

آغاز: بسمله مسائلی که بزرگان وعلما ودانایان شیعه اثنی عشریه که نام بعضی در اول سؤال مسئله درج است تحقیق آن را از خدمت عالیجناب مقدس القاب ... المشهور به بهبهانی ادام الله ایام افاداته نمودند واین جناب فتوی دادند واین حقیر جمع نموده و از نظر فیض منظر آنجناب گذرانیده مساله عدالتی که در شهود وامام جماعت معتبر است کدام معنی از اوست جواب عدالت نزد فقیر حسن ظاهر است؛ **انجام:** سؤال شخصی حاجت حج در بلدی بود ... جواب ظاهراً ساقط میشود والله تمام شد کتاب جواب و سؤال والله اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: میرزا محمد تقی شیرازی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف مخ: ۱ - ۲۶۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۹۰/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۲۱]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷۹/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد نصیر اصفهانی، تا: ۳ رجب ۱۲۱۵ق [ف: ۳ - ۳۲]

۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۸/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۱]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / عربی

so’āl va javāb

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟- ۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۲۴

در یک مجلد گویا اصل؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۶ - ۳۴۴]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟ -۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

سؤالات در اوراق اوایل از مفاهیم اعتقادی و غوامض برخی روایات شروع می‌شود، سپس سئوالات فقهی که به ترتیب از طهارت، زکات، صوم، تجارت و دین، اجراء عقود، رهن، مفلس، ضمان، صلح، شرکة، حق الاستطراق، شفعه، مضاربه، مزارعه، ودیعه، عاریه، رهن، اجاره، وکاله، وقف، سکنی، النکاح، و الرضاع آغاز و انجام می‌یابد. در پاره‌ای از جواب‌ها نام سؤال‌کننده آقا محمد باقر آمده و احیاناً در انتهای جمله سؤالیه جمله «یبنوا توجروا» ذکر شده است. پاسخ‌ها غالباً صریح و محکم و در بعضی موارد محتاطانه صادر شده و به ظن قوی پاسخ گوینده مرحوم میر حسین بن میر ابراهیم حسینی قزوینی تبریزی صاحب «معارج الاحکام» و استاد اجازه سید مهدی بحرالعلوم (۱۲۱۲ق) می‌باشد. در یکی از جواب‌ها چنین آمده: «از نظر احقر و والد ماجد (قدس سره) نیت وجوب اقوی می‌نماید»، تعبیر والد ماجد که نامبرده در معارج الاحکام مکرراً آمده مؤید انتساب رساله مزبور به نامبرده خواهد بود. مرحوم صاحب الذریعة نیز تألیفی با عنوان «سؤال و جواب فارسی» به نامبرده نسبت داده و نشانی از وجود نسخه‌ای از آن در قزوین خبر داده است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۴۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ خط مشابهت کامل با خط مرحوم میر حسینا دارد، لذا نسخه مبیضه خواهد بود؛ ۱۰۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۵۰۳]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها

so’āl va javāb

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸ - ۱۲۰۹ قمری

narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716 - 1795)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱/۱۱۵۲۰/۳

خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، جا: تهران [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲ - ۲۶]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟ - ۱۲۱۲

قمری
nūr-ʻalī-šāh, mohammad ʻalī ebn-e ʻabd-ol-hoseyn (1747 - 1798)

سؤال‌ها از مظفر علیشاه و پاسخ‌ها از نور علیشاه است. به طریق مثنوی می‌باشد. عنوان‌ها: مثنوی نقش بندی، مراسلة منظومة للاخوان الصفا، فی جواب رقعة و غیره.

[فهرستواره منزوی ۴۲۲/۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۸/۲

سؤال و جواب‌های مظفر علی شاه و نور علیشاه در حدود یکصد و پنجاه بیت می‌باشد و بدین دو بیت آغاز شده: «بلغا عنی خلیلی السلام ×× من فوادی فی هواها مستهام / مرحبا ای پیک با مهر و وفا ×× کامدی از جانب دار الشفا»؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن سید عرب حسینی، تا: ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۳]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۳/۲

آغاز: مرحبا ای نفحه باغ وفا ×× کامده از گلشن صدق و صفا؛ **انجام:** دایمش زان لمعه جان پر نور دار ×× آفت ظلمت ز جانش دور دار

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی لنجانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، مقوایی مذهب، ۲۵ص (۱۶۱-۱۸۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۲]

● السؤال و الجواب / پاسخ پرسشها

as-su’āl wa-l jawāb

آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴ - ۱۲۱۶ قمری
āqā-mohammad ʻalī kermānšāhī (1732 - 1802)

با حاشیه‌ای از مرحوم آیت الله زنجانی. شاید چند برگ از مقامع او.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۷۶/۱۱

بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [چند نسخه-ف: - ۲۲۲]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

کرمانشاهی، محمدمحسن بن محمدسمیع، -۱۲۲۳قمری
kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad samīʻ (- 1808)

پرسش و پاسخ‌هایی است فقهی و شاید بخشی از همان کتاب درر المسامع مؤلف می‌باشد.

[اعیان الشیعة ۴۷/۱۰؛ مرآة الاحوال ۱۹۱/۱۱؛ الذریعة ۴۵۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۱/۳

آغاز: بعرض میرساند که چه میفرمایند علمای امامیه در اینکه موصی در وقت تعیین وصی بعنوان اطلاق گفته باشد که زید وصی من است؛ **انجام:** و الالف کالعشر و الالفان کالعشرین الی تسعة آلاف

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۳؛ محشی از «منه، منه عفی عنه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۴۱گ (۸۴-۱۲۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۴ - ۴۸۰]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

کاشف الغطاء، جعفر بن خضر، ۱۱۵۴ - ۱۲۲۸ قمری
kāšef-ol-qetā’, jaʻfar ebn-e xezr (1742 - 1813)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۵۶۲

آغاز: بسمله، حمدله مسائل متفرقه ای که در ایام سیاحت از زبان مجتهد جامع شرایط شیخ جعفر سلمه الله تعالی شنیده شده. سؤال: هر گاه کسی نماز ظهر را به عمل آورد و مشغول نماز عصر گردد و در حال بجا آوردن عصر یقین کند تشهدی از او فوت شده است لیکن نداند که از ظهر فوت شده است یا از عصر؟ جواب: بنا بر آن گذارد که از عصر است؛ **انجام:** و الا صحیح است و جایز به او نماز کردن عام [کذا]

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۴۴ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۶]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱ - ۱۲۳۱ قمری
tabātabā’ī karbalā’ī, ʻalī ebn-e mohammad ʻalī (1748 - 1816)

۱. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی کا، تا: ۱۲۱۸ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۹۵/۱

آغاز: صورت مسائل شرعی که علیحضرت ... سؤال در شهر قصد اقامه کرده بودیم دو فرسخ یا بیشتر؛ **انجام:** میرسد او را که از پدر مطالبه نماید و الله سبحانه هو عالم

مسائل شرعی که حاجی غفار ایروانی در تاریخ سال ۱۲۰۹۶ در عتبات عالیات از طباطبائی پرسیده، وی به خط شریف جواب هر یک را نوشته به چندین مهر مزین کرده بود، نسخه حاضر صورت آن مسائل است که در سال ۱۲۱۰ از روی اصل نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا بن محمد بن مشهدی باقر

اردبیلی،تا:ربیع الاول۱۲۶۳ق؛جلد:مقوایی با روکش کاغذی کرم، ۴۲گ (۱پ-۴۲ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۰سم [ف: ۴۳ - ۲۴۵]

● السؤال و الجواب = الطلاق الرجعی / فقه / عربی

as-su’āl-u wa-l-jawāb =aṭ-ṭalāq-ur-rij‘ī

طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱ - ۱۲۳۱ قمری

tabātabā’ī karbalā’ī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (1748 - 1816)

رساله‌ای است استدلالی در پاسخ به این سؤال: شخصی همسرش را طلاق رجعی داده و حق رجوع را به نفقه ایام عده صلح کرده و در عین حال رجوع کرده است. اما آن زن پس از انقضای ایام عده شوهر جدید کرده است. آیا به‌واسطه رجوع، همسر شوهر اول است یا همسر شوهر دوم است به خاطر عدم تأثیر آن رجوع؟

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۳۱

آغاز: بسمله، سؤال شخصی زوجه خود را مطلقه نموده به طلاق رجعی؛ **انجام:** و لا غیره مما ذکرنا من الانفاق و التوارث الابعد انقضاء العدة والشکر و المنة ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۱ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۵]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی و عربی

so’āl va javāb

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

سؤال و جواب‌هایی است فقهی و غیرفقهی که از مؤلف سؤال شده و ایشان پاسخ آن را فتوایی و یا استدلالی به فارسی و یا عربی گفته‌اند. این سؤال و جواب‌ها را گویا بعضی از شاگردان میرزا همراه رسائلی از ایشان به ترتیب کتاب‌های فقهی جمع‌آوری نموده و جامع الشتات نامیده است. کتاب مزبور مکررا به چاپ رسیده و مورد توجه دانشمندان می‌باشد.

آغاز: ۱: بسمله کتاب الطهارة سؤال هرگاه زنی مستحاضه با استحاضة کثیرة غسل کرد از برای نماز و قبل از این ... جواب بدانکه واجب است از برای مستحاضه استظهار یعنی سعی در محافظت از بیرون آمدن خون

۲: بسمله کتاب الطهارة سؤال صاحب نفاس هرگاه یقین داند که مدتش از ده می‌گذرد ... جواب نمی‌دانم این علم و یقین از کجا برای او بهم می‌رسد مگر معصومی به او خبر بدهد

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۰/۱

آغاز: سؤال: هرگاه کسی قرض بسیاری دارد که فاضل از اموال اوست و بعضی از اموال او مرهون است در نزد بعضی از دیان، آیا مرتهن با سایر غرما شریک است؟؛ **انجام:** مثل ما رواه فی العلل و العیون، عن الفضل بن شاذان عن الرضا (ع)، فی جملة حدیث و انما یقال موذن لانه یوذن بالصلاة، المسالة الرابعة عشرة ... ناتمام.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۱۱۹۵ق، جا: قم؛ مصحح، محشی از مؤلف، با عبارت «بلغ قبالا» از سوی مؤلف مقابله؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰۷گ (۱ر-۱۱۷پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۷ - ۱۹۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱/۶عکسی

نسخه اصل: گویا در نزد ورثه میرزا ابوطالب قمی است. چند پرسش و پاسخ فقهی است از جمله، سؤال: هر گاه کسی زمینی را وقف کرده باشد بر جمعی و شرط کرده باشد که یک سال بیشتر اجاره ندهد ...، سؤال: هر گاه شخصی را وکیل کند که زن او را طلاق بگوید و وکیل هم قبول کند بعد ... خود را عزل کند آیا بعد از آن می‌تواند بدون اذن جدید آن زن را طلاق بگوید، سؤال: هر گاه زیر باغ مشجری به اجاره بدهد به عمرو ... آیا در مقابل فوت منفعت اشجار از بابت وجه اجاره چیزی کم می‌شود یا نه؟؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا، مصحح توسط مؤلف، با خط خوردگی، محشی از مؤلف؛ مهر وقف مرحوم میرزا ابوطالب قمی؛ ۵ص (۱۳-۱۷) [عکسی ف: ۴ - ۲۲۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱/۱۰عکسی

نسخه اصل: گویا در نزد ورثه میرزا ابوطالب قمی است. چند پرسش و پاسخ فقهی از جمله: سؤال: هر گاه زنی بگوید که من کنیز فلان کس بودم مرا آزاد کرد و الحال شوهر دارم ...، سؤال: حبوه چه چیزی است و برای کیست و حکم آن چیست، سؤال: هر گاه زنی مدخوله شوهرش مرده باشد و آن زن بگوید که من مهر می‌خواهم و کسی در برابر نفی آن کند ...، لو ادعی المرأة المهر و انکر الزوج ...؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۰۵ق؛ نوعاً رساله‌ها به‌وسیله مؤلف در متن و حاشیه تصحیح شده و خط خوردگی دارد، محشی از مؤلف؛ مهر وقف مرحوم میرزا ابوطالب قمی؛ ۵ص(۳۲-۳۶)، [عکسی ف: ۴ - ۲۲۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱/۱۴عکسی

نسخه اصل:گویا در نزد ورثه میرزا ابوطالب قمی است. از جمله: مسئلة: اذا رضعت امرأة مزوجة ذات بن من زوجها بعد اثنی عشر سنة من ولادة بنت ...، سؤال: هر گاه در عقد اجاره تعیین شود عملی معین در مدت معینه ...، سؤال: زینب در حین مرض موت به این طریق وصیت نمود که مهر شوهرم را که متوفی گردیده بخشیدم ...؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۵۷-۶۱) [عکسی ف: ۴ - ۲۲۳]

۵. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۴۱

آغاز: کتاب التجارة مراد از قبض که در بیع و رهن و هبه و امثال

آن معتبر است چه چیز است
از کتاب تجارت شروع می‌شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۱۴۳]

۶. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۸
کا: علی اکبر مزجی، تا: ۱۲۰۳ق، جا: گیلان [ف: - ۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۶۷
آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلوة علی محمد و آله مسئلة هل یجوز ارضاع احدی الاختین ولد الاخری بحد الرضاع؛ **انجام:** فی القول و العمل و کتبه مؤلفه الفقیر الی الله الدائم ابن الحسن الجیلانی ابوالقاسم.
چند سؤال فقهی است با عبارات «مسئلة» و «الجواب» و «اقول» که بخشی در اواخر شعبان سال ۱۲۰۰ق نگاشته شده (ص۱۱) و بخشی دیگر در شوال ۱۲۰۵ق؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبدالعظیم خوانساری، تا: ۶ محرم ۱۲۱۰ق؛ از روی نسخه مؤلف، کاتب شاگرد مؤلف بوده؛ جلد: چرم زرشکی، ۱۸ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۱۸۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۶/۲
آغاز: سؤالاتی که از علامی مجتهد الزمانی میرزا ابوالقاسم نموده اند و آن جناب مستطاب جواب فرموده اند آنها است. ل. چه می‌فرمایند در خصوص طریقه و داب این سرزمین و ریختن و اصلاح شیره انگور؛ **انجام:** و هم چنین کتابی که محتاج است به او و آن شنیده اید که خمس در فاضل مؤمنه است.
در بحث طهارت و نجاسات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۸۰ر-۸۳پ)، ۱۸ سطر (۵/۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۹۱]

۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۰۸
خط: نستعلیق، کا: فضل الله، تا: دهه آخر جمادی الاول ۱۲۲۵ق؛ ۴۷۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۹۱]

۱۰. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۲۱
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن ملامحمود الویری، تا: ۱۲۲۶ق؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۲۸
آغاز: هرگاه تیمم کردیم به جهت عذری قبل از نماز علوق خاک را می‌توان شست یا نه؛ **انجام:** کما انه کان لغسل المیت اختصاص بعد الاشتراک
از طهارت تا پایان حدود و دیات و نیز برخی از مسائل متفرقه؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن خوانساری، تا: ۱۲۲۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۲۰۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۲/۱
آغاز: الحمدلله و الصلوة علی محمد و آله و به نستعین هل یجوز ارضاع احدی الاختین ولداً لاخری بحد الرضاع المحرم ام لا ثم اذا حصل الرضاع؛ **انجام:** پس صحت و فساد اجاره در اینجا مدخلیتی ندارد به جهت آنکه قبض و اذن مالک به محض اجازه ممکن الحصول نیست چون یدی ندارد پس هبه صحیح نیست.
از اول کتاب تا پایان کتاب هبات؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد اسماعیل هزار جریبی، تا: ذیقعده ۱۲۲۷ق، جا: کاشان مدرسه شاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۳۷گ (۲پ-۳۳۸ر)، ۲۰ سطر [ف: ۳۶ - ۲۹۵]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۰۹
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** ان الزوج مستقل عندهم فی ولایة الطلاق غایة الاستدلال بحیث لیس للزوجة ...
خط: نسخ، کا: قاسم، تا: ربیع الاول ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: انجام؛ نوشته‌ای به خط حسین بن ضیاء الدین بن ملاعبدالحمید در ۱۳۰۱؛ مهر: «عبده محمد حسین ۱۲۰۷» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۰گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [مؤید: ۳ - ۱۸۰]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۳۱-۶/۲۱
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** و هو عین المستحاضة بلاستحاضة القلیلة وفیه أیضاً اختصاص بعد الاشتراک کما انه کان لغسل المیت اختصاص بعد الاشتراک
خط: نسخ، کا: محمد بن آقا حاجی خونساری، تا: ۱۲۲۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۳گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۲۳۳۶]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۹۱
خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن علی اکبر دستگردی نلقاضی کزازی، تا: جمعه ۸ ربیع الاول ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سبز، ۲۷۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۸×۳۰/۶سم [ف: ۱- ۱۴۳]

۱۶. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۳/۱
انجام: و روایاتی که در بیع تراب صیاغت مذکور است و در ابواب تجارت و خمس و لقطه و غیر ذلک متفرقاً مذکورند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۲۲۹ق؛ ۱۲۲گ (۱پ-۱۲۲پ)، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۱۸]

۱۷. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۳/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۲۲۹ق؛ ۷گ (۱۲۹پ-۱۳۵ر)، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۱۸]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۵۷
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ففیه ایضاً اختصاص بعد الاشتراک کما انه کان لغسل المیت اختصاص بعد الاشتراک
خط: نسخ خفی، کا: محمد علی بن علی محمد، تا: سه‌شنبه ۹ رمضان ۱۲۰۳ یا ۱۲۳۰ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۲]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۲۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و بالجمله لاحظ النبی (ص) حال السائل و اجاب علی مقتضی حاله.

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن عبدالوهاب اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۲۳۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۴]

۲۰. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۴۰

جلد دوم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن نظر علی بن حسن گیلانی (پسر برادر مؤلف)، تا: پنج‌شنبه ۲۹ ربیع الأول ۱۲۳۱ق، به دستور محمد شفیع بن میرزا حسینا؛ مصحح؛ ۳۱۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۱۱۸]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۵۶

جلد اول کتاب و مشتمل بر بخش اصول اعتقادی و فقهی و متفرقات دیگر؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد شفیع گلپایگانی، تا: دوشنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۸۵]

۲۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۴/۲

آغاز: مولای چه می‌فرمایند در خصوص پوست قزاقی که کلاه می‌دوزند آیا می‌تواند بود که کسی با رطوبت؛ **انجام:** پس اگر وصی مجتهد عادل است خود قسم می‌دهد و ضرور به مرافعه نیست والا باید به مرافعه رفته و قسم داده شود.

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۳۲ق؛ جلد: مقوا، ۱۵گ، ۲۴ سطر، [ف: ۱ - ۳۳۴]

۲۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۱۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و هر گاه از بینه عاجز بماند بیش از قسمی بر او ندارد که او را قسم بدهد.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۲۳۵ق؛ مجدول محرر مذهب؛ تملک: محمد تقی کرمانی در ۱۲۳۸ ق، حسب حکم سپهدار یوسف خان؛ جلد: تیماج، ۴۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۶۹]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۲

آغاز: بسمله، در مسائل اصولیه است و آن؛ **انجام:** پس باید چشم گشود و از حقیقت غافل نشد باینجا ختم می کنیم کلام را ختم الله امورنا ...

بی‌کا،تا:۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج قرمز، ۹۷ص (۹۷-۱۹۳)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ -۶۲۹]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۱۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ان کان قد یتوهم عود نفعه الی المدعی لإلجائه الی النکول و رد ما یدعیه

از استحاضه کثیره شروع و به کتاب القضاء و الشهادات (مبحث غیر مجتهد جز به اذن مجتهد نمی‌تواند قسم دهد)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ واقف: محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۲۵۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۱۱]

۲۶. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۷۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین [] و درآن مقدمه و چند مقصد است ... قال العلامة انه غسل بالماء او مسح بالتراب؛ **انجام:** بدانکه هرگاه واهب منکر هبه باشد مدعی هبه باید به ثبوت شرعی برساند ... در این صورت بر زید نیست اثبات و بعد از عجر تسلط قسمی بر همشیره دارد تمت.

جلد اول (طهارت تا هبه)؛ خط: نسخ، کا: محمدبن محمدعلی طبیب کاشانی، تا: ۱۱ رجب ۱۲۳۷ق؛ محشی؛ مهر: «عبده الراجی ابن الرضا احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۶۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف مخ]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۳۳-۳۵/۱۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** وان تقول الانسان وحده حیوان بارادة التوحید المراد فی الصغری و هو التوحد فی الضاحکة

سؤال و جواب‌های فقهی است که به ترتیب کتب فقهی از طهارت تا دیات به صورت «سؤال» و «جواب» تنظیم شده است و در پایان احکام متفرقات را آورده است. «جامع الشتات» میرزای قمی و «سؤال وجواب» حجة الاسلام شفتی نیست. گویا بخشی از سؤال و جواب‌های میرزای قمی است که در جامع الشتات به چاپ نرسیده است؛ کا: سید مرتضی بن سید عباس موسوی لاهیجانی، تا: ۱۲۳۸ق؛ مجدول محرر، محشی از لطف الله؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۷۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ - ۲۳۳۱]

۲۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۵۹

از مجموعه دوم سؤال و جواب مرحوم میرزای قمی است، مشتمل بر مسائل کتاب نکاح و طلاق، کفارات، یمین و نذر وعهد، ایلاء و عتق، اقرار، صید و ذباحه، غصب، شفعه، احیاء موات، لقطه و میراث می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۵۱ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۲۹]

۲۹. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۰۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و فرقی نگذاشته اند ما بین دائمی و متعه مدخوله و غیر مدخوله و محصن و غیر محصن

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: رمضان ۱۲۴۳ق، جا: قم؛ مصحح، محشی بعضاً با عنوان « منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۶۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف مخ: - ۵۳]

۳۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق [ف: - ۹]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲ معزی

آغاز: علی بن اسماعیل المذکور و طریقه الیه غیر نعلوم اذ لم یذکره فی المشیخة و لافی ست؛ **انجام:** جواب نظر به اینکه در دور نماز زیارت را بعد از زیارت و قبل هر دو می‌توان کرد لهذا

در چنین زیارت نماز زیارت را بعد نمودن اگر چه اسلم خواهد بود.
بی‌کا، تا: ۱۵ محرم ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ رکابه‌دار، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۶گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۹ - ۲۳۹]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۴۶

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب عرب، تا: ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن زرد، ۲۹۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۶سم [ف: ۳ - ۴۷۹]

۳۳. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۲۲

آغاز: و طعن آخوند ملا محسن به مجتهدین از راه اعتقادات و مذهب نیست به جهت آنکه آخوند؛ **انجام:** و فرقی نگذاشته اند ما بین دائمی و متعه مدخوله و غیر مدخوله و محصن و غیر محصن

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن علی محمد، تا: سلخ ربیع الاول ۱۲۴۵ق، جا: قم؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عنوان «لمحرره»؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷۲گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف مخ: - ۵۴]

۳۴. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۵۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** جواب: هرگاه مقتول را به یک ضرب کشته اند وقاتل را به چندین ضرب در عوض او کشته اند ... واگر غیر ولی او را کشت مستحق قصاص وغرامت است هرگاه بدون اذن ولی کرده. قد تم.

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد حسین بن ابوطالب کاشانی ارانی، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۲۴۷ق؛ نسخه وقف اولاد ذکور ملا غلامرضا آرانی است؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف مخ: - ۳۸]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۶۳

مسائل کتاب نکاح تا آخر کتاب از مجموعه سوم است؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمدحسین کاشانی، تا: ۱۲۴۹ق؛ مبحث ظهار آن دارای یک سؤال و جواب و مبحث اقرار دارای چهار سؤال و جواب است که در نسخه چاپی نیست و این مجموعه یک سئوال و جواب آخر مجموعه چاپی را ندارد؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۱۷ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۲۸]

۳۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۵۸

مشتمل بر مسائل: اصول دین، تفسیر بعضی از آیات قرآن، شرائط اجتهاد، طهارت، صلوة، جنائز، زکوة، صوم، کفارات، حج، جهاد، امر به معروف، تجارت، مکاسب، رهن، تفلیس، حجر، صلح، شرکت، قسمت، مضاربه، اجاره، مزارعه، عاریه، وکالت، وقف، عمری، هبه، وصایا، نکاح، متعه، طلاق، اقرار، نذر، صید و ذباحه، اطعمه و اشربه، غصب، شفعه، احیاء موات، میراث، قضا، دیات، قصاص، و مسائل متفرقه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۲۴۷ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۲۷]

۳۷. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه:۷۶/۱

آغاز: بسمله سؤال متعارف است که در بعضی اماکن انگور را با آب وسرکه در ظرفی نموده آن را حلالی میگویند و بعد گرم شدن هوا خمر میشود و بعد از آن سرکه میشود بنابر قول بنجاست خمرایا بعد از سرکه شدن؛ **انجام:** ان تقول النتیجه الانسان حیوان بجعل لفظ وحدة من متعلقات الاوسط فلاحاجة الی ذکره فی النتیجه و ان تقول الانسان وحده حیوان بارادة التوحد المراد فی الصغری و هو التوحد فی الضاحکیة.

بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ مصحح، توسط عبدالصاحب محمد بن احمد نراقی کاشانی در سال ۱۲۴۹ ق استکتاب شده با مهر «عبده الراجی محمد بن احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۳۸. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۴۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** سؤال هبه ام ولد جایز است یا نه جواب مادامی که ولد او زنده است هبه او صحیح نیست و قول به خلاف او هم درنظر نیست قدتم بالخیر.

جلد اول (طهارت تا هبه)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ توسط عبدالصاحب محمدبن احمد نراقی با مهر «عبده الراجی محمد بن احمد ۱۲۳۰» (بیضی) در سال ۱۲۴۹ق استکتاب شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۳۹. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۳۰

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله، تا: ۲۸ صفر ۱۲۵۴ق، جا: قم؛ ۳۳۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲ - ۴۵]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۲۹

آغاز: الحمدلله و کفی ... فقد روی لی بعض اصحابنا الصالحین و اخواننا الربانیین عن مولانا ابی الحسن الرضا علیه السلام؛ **انجام:** که سابقاً درحدیث اسحاق بن عمار نقل کردیم گوارا باشد براو آن مصاحب و آن جایگاه اعاذنا الله ...

خط: نستعلیق، کا: ملک محمد بن محمد حسن بروجنی چهارمحالی، تا: سه‌شنبه سلخ شوال ۱۲۵۷ق، حسب فرمایش آخوند ملا محمدرفیع رشتی؛ مصحح؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۸۴]

۴۱. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۸۹

خط: نسخ زیبا، کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۶ شعبان ۱۲۶۲ق، ۲۷۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲۱]

۴۲. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۶۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** کتاب الوصایا س هرگاه شخصی وصیت کندکه فلان معین مرا بفروش به فلان وارث معین ... ج مقتضی ادله قاطعه عدم جواز تبدیل و تغییر وصیت است ... فقها قطع نظر از موثقه سماعه استدلال به همین اخبار کرده اند.

جلد اول، کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۸۴-۲۳/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** سؤال ما معنی قوله الاغتسال ستة ثلاثه مختصات ... جواب قوله الاغتسال ستة ... ففیه ایضا اختصاص بعد الاشتراک کما انه کان لغسل المیت اختصاص بعد الاشتراک.

از طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد رفیع خوانساری، تا: ۱۲۷۱ق؛ مصحح، با کمال دقت مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳- ۱۱۲۲]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و مدت غیبت صغری تقریباً هفتاد و چهار سال بود و چون جمعی از معتمدین دعوی کرده اند رؤیت آن حضرت را.

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد، تا: ۲۲ رجب ۱۲۷۹ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۱۴]

۴۵. قم؛ شریعتی، محمد حسین (کتابخانه)؛ شماره نسخه:۱۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** که فقهاء قطع نظر از موثقه سماعه استدلال به همین اخبار کرده اند.

مجموعه ثانیه یا مجلد ثانی و از کتاب طهارة تا اوائل وصایا است، و در روی برگه اول آن مرقوم شده: «جلد اول مجموعه ثانیه جواب و سؤال جناب مستطاب ...»، و در انتهاء آن: «تتمه در جلد دیگر است»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با علامت «س» و «ج»، و «منه» و «محمد علی»، با علامت بلاغ، با عبارت: «هو من موهبات جناب العالم الفاضل و ... الکامل و العارف الواصل فخر الحجاج و العمار الحاج ملا أبوالقاسم الی العبد الآثم المحتاج الی عفو ربه الصمد نصرالله بن احمد حرره فی جمادی الثانیة من شهور ۱۲۹۴»؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۰۱گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: - ۴۴]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۹۶

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** شصت مثقال و نیم نقره سکه دار است بمثقال صیرفان و ظاهر ...

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۵۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ - ۶۸]

۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۹۲

تنها وقوف تا دیات را در بردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۱۹]

۴۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۹۳

از نفاس تا وکالت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۲۰]

۴۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۲

آغاز: بدیگری غسل در کار نیست، سئوال مظنه به ظن قوی احتلام حکم به احتلام می‌کند یا نه؛ **انجام:** به هریک از دو نحو که بخواند خوبست دور نیست اول اسلم باشد و هو العالم

از طهارت تا پایان سجده سهو؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۱گ، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۴۲]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۷/۳

آغاز: بسم الله تعالی از آنچه عرض شده بود که محراب مسجد رسول (ص) و محراب مسجد کوفه موافق قواعد هیأت به چندین درجه منحرف از قبله است منظور نه آن بود که قواعد هیأت را در این باب اعتباری نیست؛ **انجام:** علی ظاهر القواعد الشرعیه موجر ثانی باید از عهده آن برآید و الله سبحانه العالم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی رضوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ماشی، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۶۲]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۹۸

انجام: چنانکه در مجوس اتفاق می‌افتد یا در صورت وطی بشبهه پس در آن حجبی نیست

از کتاب طهارت تا میراث است؛ خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، مصحح؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۴]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۴۴/۱

آغاز: بسمله، س:کسی که تقلید مجتهدی می‌کند بعد از فوت آن مجتهد چه کند؛ **انجام:** و هرگاه بدل حج کنداز برای محرمیعنی بگوید بیابهمراه من و من متکفل تو

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵[ف: ۵ - ۴۶۲]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۸۶گ، ۳۱ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۲]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۲۸/۲

آغاز: سؤال فرق ما بین علم و ادرک و عالم و مدرک چه چیز است و اینکه در صفات ثبوتیه جنات اقدس الهی می‌گویند که باید اعتقاد کرد که خد عالم است؛ **انجام:** و رجوع به قاعده تداعی پس معنی ... را قسمت می‌کنند بالمناصفه ضعیف است و قول دیگر او که به او نسبت داده اند با آنکه همه مال.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: اسماعیل بن عبدالرزاق حسینی به سال ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۸۶]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۲

نسخه ما چنین است: ۱. مسائل فقهی است مورخ روز چهارشنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۲۰۸، ۲. پاسخ به پرسش ملاعلی نوری، ۳. پاسخ

به پرسش ملاعلی اصغر درباره خطبه بیان مورخ روز پنج‌شنبه ۸ رمضان ۱۲۱۳، ۴. پاسخ به پرسش ملاعلی نوری درباره تصوف مورخ شوال ۱۲۱۳، ۵. مسائل فقهی مورخ روز یک‌شنبه ۲۰ ذیقعده ۱۲۰۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۱گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۲۴۲]

۵۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۸۲/۲-۶۴۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ آغاز در صلاة افتاده است؛ کاغذ: فرنگی، ۲۶۴گ، ۳۳ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۹۹]

۵۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۲۶/۲

آغاز: ستایش و ثنای بی منتها حضرت ذوالجلال معبود یکتائی رازیبنده و سزاست؛ **انجام:** و ادعای اجرة المثل سنوات تصرف آن خواهر راسایر ورثه نمی‌توانند نمود.

ازآغاز اعتقادات تا پایان کتاب میراث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۴۳گ (۱۷ر-۱۵۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۸۳]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۰۳/۲

آغاز: صورت سؤالی که از عالیجناب ... میرزا ابوالقاسم شده ... علماء عظام امامیه و فقهاء کرام اثنی عشریه چه میفرمایند در این مسئله شرعیه که قناتی مسمی بدولت آباد؛ **انجام:** بشهادت عمل مستمر مسلمین بنهج مسطور بجهت آنکه ملك طبق ... » نوشته نیست

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۶-۲۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۴ - ۲۷۳]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۸۳-۳۲/۸۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** وهو غیر المستحاضه بالاستحاضة القليلة ففيه أيضاً اختصاص بعد الاشتراك كما انه كان الغسل الميت اختصاص بعد الاشتراك.

کامل، از طهارت تا متفرقات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه، رحمه الله»، جلد دوم جواب مسائل؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۳۳۲]

۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۷-۲/۸۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** والثالث لعله كان مستغنياً عن ساير المستحبات المتقدمة على الحج فقال حج مبرور و بالجملة لاحظ النبی (ص) حال السائل وأجاب على مقتضى حاله

جلد سوم، از کتاب الصلاة تا کتاب الحدود و مسائل متفرقه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۲۱]

۶۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۵۰

آغاز: برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۹گ، ۲۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۵۶]

۶۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۱۰

آغاز: بسمله. هرگاه شخصی در اصول دین خود شك داشته باشد مثل آنکه خدا موجود است یا نه؟

خط: نستعلیق، کا: محمد رسول بن عبدالعزیز کاشانی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ با مهر: «محمد رسول الله» (چهارگوش)، کتابخانه مجد الدین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع لاجوردی، ۲۸۵گ، ۲۲ سطر(۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۲۶]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۶۷۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و احتمال بدهد که خواهری از برای او بهم رسیده باشد یا این که احتمال بدهد که در این جا

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۹۷گ، ۲۹-۳۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱- ۸۱۲]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۹۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** پس در این صورت دعوی ضعیفه از دیگران ساقط نمی‌شود و می‌تواند با آنها هم مصالحه کند و به مالی علی حده

از کتاب الطهارة تا پایان دیات و همچنین مسائل متفرقه؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد رفیع خوانساری، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۶۹گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱-۸۱۳]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۰۳

آغاز: کردیم مشهور میان علماست و قول به خلاف این را از شیخ نقل خواهیم کرد؛ **انجام:** یا صلح جدیدی بکنند بر دعوائی که بر صحت این صلح دارند.

بخشی از حدود و دیات است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۴/۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۱۴]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۹۰

آغاز: ستایش و ثنای بی منتها حضرت ذوالجلال معبود یکتائی رازیبنده و سزاست که به یك اشاره؛ **انجام:** و کلام علامه درتذکره در مسأله قبض درهبه اشعاری به کفایت این قبض دارد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»، با یادداشتی به سال ۱۲۲۶؛ تملك: مصطفی بن یحیی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۹گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۸۳]

۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۱۴

آغاز: باب اول در مسائلی است که تعلق به عقائد دینیه دارد سؤال چه می‌فرمائید در باب محیی الدین و بایزید و عطار و ملای روم؛ **انجام:** و اگر آنهم میسر نشود به قول جماعتی که مظنه به صدق آنها حاصل شود هم اکتفا می‌توان نمود.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: عباس حسنی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۸۳]

۶۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۴۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... چون برخی از عمر خود را در ملازمت قبلة الانام و قطب الاعلام

خط: نسخ زیبا، کا: حسین رضوی همدانی، تا: قرن ۱۴؛ ۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۱ - ۹۶]

۶۹. اراک؛ موزه چهار فصل؛ شماره نسخه:۱۷۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** سؤال این است که تراضی واقع شده تفضیل را بر آن فرض قرار دادیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی از «منه دام ظله»، با گواهی «بلغ قبالاً مع النسخه الصحیحه الی هنا»؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [دو کتابخانه اراک: - ۲۱۳]

۷۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۸۱۲

همان است که توسط محمد حسن بن محمد صالح حسینی نوربخشی گرد آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۶۰۶]

۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۲۷/۱

بی‌کا؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۶گ (۴پ-۲۴۱پ و ۲۷۳ر-۲۸۸پ)،۲۹سطر(۹×۱۶/۵)،اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۲۴]

۷۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۲۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ [ف: ۵ - ۳۷۵]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۴۱

آغاز: سئوال استفتاء از علماء دین مبین و فقها شرع متین آنکه چه میفرمایند؛ **انجام:** فالطف به فیما نزل یا من لطیفا لایرام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۲۷/۱۲

آغاز: سؤال هر گاه کسی ملك یا باغ شخصی دیگر معاوضه کند و هر دو تصرف کنند؛ **انجام:** بیع موزون بدون وزن صحیح نیست و هر یک رجوع به مال خود می‌کنند

چند سؤال و جواب فقهی است، احتمالا بخشی از جامع الشتات میرزای قمی باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۷۷پ-۷۹پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۱۹۶]

۷۵. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا،بی تا؛ افتادگی: انجام؛ [ف: - ۱۱]

۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۷۱

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تألهی معین الدین [رایانه]

۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۴۱

جلد سوم، تفاوتهایی با دیگر نسخ دارد؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۷۸. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بخشی از کتاب؛ بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۱۳ش۱ - ۱۵۶]

۷۹. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۳۸

آغاز: بسمله، ستایش و ثنای بی منتها حضرت ... بعد از یک صفحه: چنین گوید ... ابن محمد صالح محمد حسن الحسینی النوربخشی ... که زبدة علما و ... اعنی مولینا ... صاحب القوانین و الغنائم و المناهج ابدالله آثار اقلامه ... فن اول در مسائل اصولیه است و این در ضمن دو باب؛ **انجام:** (متفرقات) سؤال اگر شغل ذمه قلیل وجهی از متوفای کسی بوده باشد ... جواب، این از باب مجهول المالك است ... و الله العالم باحکامه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر مدرسه خیراتخان؛ واقف: علیمردان خان تیموری (نصرت الملك)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۷گ، ۲۴ و ۲۵ سطر (۱۵/۵×۲۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۷۲۹]

۸۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۶۰۸]

۸۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۴۶

آغاز: بسمله و به نستعین سؤال هرگاه شخصی وصیت کند که فلان ملك معین مرا بفروش به فلان وارث معین ... جواب مقتضی ادله قاطعه عدم جواز تبدیل و تغییر وصیت است؛ **انجام:** سؤال اخت و بنت و ام فاعل بر مفعول حرام است جواب اشهر و اقوی عدم حرمت است سؤال بنت و اخت و ام مفعول بر فاعل حرام است جواب البته ...

کامل و از کتاب الوصیة تا آخر کتاب الدیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده الراجی محمدبن احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۸۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۶۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مثل اینکه وقف کند بر اولاد کسی که ولد بی واسطه ندارد وولد ولد دارد یا بگوید وقف کردم بر اولاد فلان نسلاً بعد نسل ودر جائی که قرینه نباشد حمل می‌شود بر ولد بلا واسطه

بخشی از کتاب را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۰۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: - ۳۸]

۸۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۱۳/۲

آغاز: قد استفتی من الفاضل العامل المحقق المدقق الجیلانی ادام الله ظلاله علی رؤس الادانی و الاعالی ... سؤال آیا وقف بر مسجد و باقی اشیایی که مصالح عامه است مثل ان نیت تقرب؛ **انجام:** جواب مجهول الحال در حکم فاسق است ... چنانکه در محل خود بیان کرده ایم و در آخر اجوبه نوشته بود ... هر گاه غفلت لفظی یا معنوی به نظر آید اصلاح نمایند و ماالتوفیق الا بالله.

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: - ۸۶]

۸۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۴۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** سؤال هرگاه شخصی ملک خود را به اولاد ذکور خود هبه نماید ... جواب هر چند هبه ذی رحم را باتحقق شرایط از ایجاب و قبول لازم است ... اینجا هم هبه بسبب موت واهب لازم می‌شود و الله اعلم بحقایق احکامه.

جلد اول(طهارت تا هبه)؛خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک محمد بن احمد نراقی به مهر«عبده الراجی محمد بن احمد»،فخرالدین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ]

۸۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۵۰

آغاز: برابر۲

مشتمل بر مسائل کتاب تا آخر دیات است و از مجلد سوم می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۱۵۰ص، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱ - ۴۲۸]

۸۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۶۲

مشتمل بر سئوال و جواب‌های کتاب وصیت تا آخر دیات است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پشت صفحه نوشته شده مجموعه دوم و جلد دوم از سؤال و جواب است؛واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۶۴ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۲۹]

۸۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۶۰

آغاز: برابر ۲

مشتمل بر: طهارت، صلاة، زکاة، حج، امر به معروف، تجارت، رهن، حجر، تفلیس، ضمان، صلح، قسمت، مضاربه، مزارعه و مساقات ودیعه، عاریه، اجاره وکالت وقف و صدقات و کتاب هبه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا. این سؤال و جواب از مجموعه دوم مؤلف است. پس از آخرین جواب راجع به هبه دو سؤال و جواب از مجموعه اول مصنف (درکتاب صلح) و یک سؤال و جواب از مجموعه سوم مصنف در کتاب بیع نوشته شده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۹۳ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۴۲۸]

۸۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۶۳ مکرر

آغاز: برابر۲

مشتمل بر سؤال و جواب‌های مسائل طهارت تا آخر وصیت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پشت اولین صفحه آن نوشته شده: جلد اول سئوال و جواب میرزای قمی است. با کتاب جامع الشتات مقابله شد مسائل این مجلد در آن کتاب عیناً موجود است؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۱۰ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۲۹]

۸۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ناتمام؛ ۲۳۵گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲ - ۴۰]

۹۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۸۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ناتمام؛ ۱۸۰گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۰]

۹۱. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۹

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه اصل قسمتی از آن که برخی رسائل فارسی و عربی او نیز در آن هست [چند نسخه-ف: - ۱۰۶]

۹۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۹۹/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ(۱۰۱-۱۱۶)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۷]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۸۶/۴

آغاز: ستایش و ثنای بی منتها حضرت ذوالجلال معبود یکتائی را زیبنده و سزاست که بیک اشاره هلال ابروی امرش؛ **انجام:** جزم حاصل باشد باینکه آن زمان دیگر ظرفیت آن فعل را ندارد باز هم باطل خواهد بود.

شامل فن اول در مسائل اصولیه و مقداری از آغاز فن دوم در مسائل فرعیه آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ (۱۰۳پ-۱۸۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۹۸]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

نقوی نصیرآبادی، دلدار علی بن محمد معین، ۱۱۶۶ - ۱۲۳۵ قمری

naqavī nasīr-ābādī, deldār-‘alī ebn-e mohammad mo‘īn (1753 - 1820)

مشتمل است بر سؤال و جواب در مسائل مختلف فقهی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۲۴۹

آغاز: نجاسات اتفاقیه و بعض آن اختلافی است؛ **انجام:** کذا سمعت من مولانا السید حسین صانه الله عن کل شی.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصدر است به ۷ صفحه مطالبی در نجاسات و مطهرات از ایشان و سیزده صفحه در گناهان کبیره، مذیل است به سؤال و جواب فقهی از فرزندش، حسین بن سید دلدار علی در بیست و شش ورق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷۱گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۲]

● السؤال و الجواب / فقه / فارسی

as-su’āl wa-l-jawāb

بهبهانی، احمد بن محمد علی، ۱۱۹۱ - ۱۲۳۵ ؟ قمری

behbahānī, ahmad ebn-e mohammad ‘alī (1777 - 1820)

مشتمل است بر ۳۶ سؤال و جواب فتوایی در مسائل مختلف فقهی از جمله: تقلید، زکات، نکاح، ارث، صوم، صلاة و وصیت؛ برخی از سؤال و جواب‌ها چنین است: سؤال: هرگاه کسی ذکر اسم خداوند عالم نبرده درحال ذبح آیا اکل آن ذبیحه جایز است یا حرام؟ جواب: حلال است در صورت نسیان و حرام است اگر اخلال متعمداً بوده باشد و در صورت جهل

ظاهر حرام است. سؤال: حد زنا با محارم چه چیز است؟ جواب: حد زنا با محارم قتل است لکن آن قتل به امر امام یا نایب امام شده. سؤال: حد زکات در غله چقدر است؟ جواب: ظاهراً این است که غله که به قدر یکصد و چهل و چهار من به سنگ شاه الا چهل و پنج مثقال صیرفی که رسید زکات آن واجب است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۳

آغاز: بسمله، مقدمة فی الاصول، سؤال هرگاه شخصی تقلید ... مجتهدی را زاد الله امثالهم؛ **انجام:** و عدم لزوم تأخیر است تا ضیق وقت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۱گ، ۱۳ سطر، اندازه:۱۲× ۱۸سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۵۹۳] و [ف: ۲۰ – ۲۳۰]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ – ۱۲۳۸ قمری

majzūb-‘alī-šāh, mohammad ja‘far ebn-e safar (1762-1823)

که شیعه کیست و معنی آن چیست؟

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۵/۱۲

آغاز: بسمله ... از حضرت عارف ربانی ... فرمود لفظ شیعه در عرف عرب و لغت بمعنی پیرو است

خط: شکسته، نستعلیق، کا: احمد بن آقا حیدر خوانساری، تا: ۱۳۱۶–۱۳۲۱ق، جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۱۷۲]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb

دهلوی، عبدالعزیز بن احمد، ۱۱۵۹ – ۱۲۳۹ قمری

dehlavī, ‘abd-ol-‘azīz ebn-e ahmad (1746 - 1824)

در این رساله کوتاه، چند سؤال فقهی مطرح شده و پس از آن پاسخ‌های دهلوی آمده است. متن سؤالات: ۱. اقلیم نصاری باتفاق دار الحرب است یا نه؟ اگر هست اهل اسلام را از آن کفر سود گرفتن و ربوا حاصل کردن جایز است یا نه؟ ۲. بعد ادای جمعه در دیار معموله کفار فرضیت فرض جمعه ساقط می‌شود یا نه؟ ۳. اهل اسلام بنا بر ضرورتی از کفره مبلغ سود می‌گیرند یعنی کفره را مبلغ می‌دهند ربا می‌گیرند و یا مبلغ قرض می‌گیرند و سود می‌دهند، جایز است یا نه؟

[دانشنامه ادب فارسی ۱۷۰۶/۴–۱۷۰۹؛ مشترک پاکستان ۵۷۰/۱۴ و ۶۲۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۶۵

آغاز: بسمله. سؤال و جواب سائلان از مولانا عبدالعزیز قدس سره، سؤال: تمام اقلیم نصاری باتفاق دار الحرب است یا نه؟ اگر هست ... جواب: بشروطی که در دارالحرب در جوابات فقهی مذکور است ملاحظه باید نمود؛ **انجام:** ان تتموا والیا مسلما کذا فی معراج الدرایة، انتهی.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۹۶ (ردیف ۱۳۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴ص، ۱۴ سطر [عکسی ف: ۵ – ۲۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۷۵

آغاز: بسمله.بعد حمد رب العالمین و نعت سید المرسلین صلوات الله علیه و آله ... واضح باد که عاصی گنه کار نالایق و نابکار نعیم الدین محمد؛ **انجام:** نجابت در عرف عوام اکثر در مقام بزرگی نسب مستعمل می‌شود

سائل:نعیم الدین محمد (زنده در ۱۲۲۹ق.) رساله مختصری شامل چند سؤال و جواب درباره تعقیبات نمازهای یومیه است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۴ محرم ۱۲۶۴ق، اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۳۰۸]

● **السؤال و الجواب** / پاسخ پرسشها / عربی

as-su’āl wa-l-jawāb

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۲/۰۶

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** وقع من شهر الرمضان ... فی مسجدالحکیم بید احقر العباد احمد بن جعفر الموسوی فی سنه ۱۲۳۸

خط: نسخ، کا: موسوی، احمد بن جعفر، تا: ۱۲۳۸ق [رایانه]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

طباطبائی، محمد بن علی، ۱۱۸۰؟ – ۱۲۴۲ قمری

tabātabā’ī, mohammad ebn-e ‘alī (1767 - 1827)

با عناوین «سؤال و جواب» در مسایل مختلف فقهی که توسط یکی از شاگردان ایشان تنظیم گردیده است. این رساله جنبه فتوایی دارد و هیچگونه استدلالی در آن دیده نمی‌شود.

[الذریعة ۲۴۷/۱۲؛ دنا ۲۳۱/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۸۱۰

آغاز: بسمله، مسأله هرگاه ارامنه از کسی انگور بخرد و بایع می‌داند شراب خواهد کرد بیع در این صورت صحیح است یا نه؟؛

انجام: الحاصل مداوا کردن نامحرم بر نامحرم هر نوع مداوا باشد در مقام که لابد منه است جایز است و الا جایز نیست.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۱۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۰۸
آغاز: بسمله، حمدله و العاقبة للمتقین و النار للملحدین و الجنة للصابرین ... اما بعد چنین گوید این ذره بی مقدار ... که این سؤال و جوابی است از رأی ... آقای سید محمد دام ظله العالی ... شک و سهو عالم باشد و در نماز شک کند و عمداً نماز را بر هم زده باز از سر گیرد؛ **انجام:** ج مس اسم جلاله بی وضو حرام است اما اسامی انبیاء و ائمه علیهم السلام احوط و اولی مس نکردن است
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۱]

۳. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۲۲/۲
آغاز: سؤال کسی که وضو قبل از فریضه ساخت به نیت وجوب؛ **انجام:** ولیکن اقرب فرق است و عدم بطلان به غلط اذکار مستحبه والله سبحانه هو العالم.
خط: نستعلیق، کا: میر سید شریف ساروی، تا: ۱۲۴۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۸ص (۶۱۱-۶۸۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: - ۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۳۷/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۹۲]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۵۸/۳
آغاز: ... کسی که وضوی قبل از دخول وقت فریضه ساخت به نیت وجوب به گمان این که باید هر وقت وضو گرفت به نیت وجوب باشد؛ **انجام:** در این صورت هرگاه مأموم نیت انفراد نماید و بعد از اتمام نماز اعاده نماید شاید احوط باشد والله العالم.
خط: نستعلیق، کا: موسی رضا، تا: ۹ ربیع الاول ۱۲۳۹ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۵گ (۱۰۳ر-۱۱۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۹]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۷۴/۱
آغاز: سؤالاتی که از عالیجناب مقدس القاب ... سؤال چه می‌فرماید درباره شخصی که به مسائل شک و سهو عالم باشد و در نماز شک کند و عمدا نماز را به هم زده باز از سرگیرد؛ **انجام:** جواب شخص مفروض نمی‌تواند تصرف در مال مفروض کند و چنانچه کند ضامن خواهد بود و صاحب نیز ضامن خواهد بود با علم به اینکه خود بتصرف نرساند.
خط: نستعلیق، کا: میرزا بن مقصود رودباری، تا: چهارشنبه ۲۵ محرم ۱۲۴۲ق، جا: مدرسه سمیعیه جهت ملا محمد رفیع؛ مصحح؛ مهر:«یا رفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ (۳پ-۵۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۵/۲
آغاز: سؤال کسی که وضو قبل از فریضه ساخت بنیت وجوب بگمانی که باید هر وقت که وضو گرفت؛ **انجام:** و لیکن اقرب فرق است و عدم بطلان بغلط اذکار مستحبه و الله سبحانه هو العالم.
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۴۴پ-۷۱پ)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۱۰]

۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۵۶/۳
آغاز: س هرگاه ارامنه از کسی انگور بخرد و بایع می‌داند که شراب خواهد کرد ... ج مسئله احتیاج به تأمل دارد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۴۰۷]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۹۲/۳-۶۰/۳۲
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد چنین گوید این ذره بی مقدار ... سؤال و جوابیست از رای عالی جناب علامة العلماء ... آقا سید محمد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ (۵۸-۶۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۳۵]

● سؤال و جواب / پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb

جیلانی، محمد رفیع بن رفیع، - ۱۲۴۵ ؟ قمری

jīlānī, mohammad rafī‘ ebn-e rafī‘ (- 1830)

به نظم و نثر پرسش‌ها از محمد تقی اردبیلی پاسخ از حاج شیخ رفیع جیلانی، در مورد شرح حدیث درر و غرر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۰/۳
آغاز: بسمله. و به نستعین الا ای عالم تحریر عالم ×× جدا کن پرده لارا از نعم؛ **انجام:** نشانه ایمان آرزوی موت است، زیرا که تا امر آخرت ثابت نشود آرزوی موت نمی‌کند پس موت کمال انسان شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان (۱۹ر تا ۲۱پ) شرحی است به قلم محمد صالح خلخالی بر قصیده میر فندرسکی که مطلع آن: «چرخ با این اختران نغز و خوش زیباستی ×× صورتی در زیر دارد هر چه در بالاستی» می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی،۲گ(۹ر-۱۰پ)،اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۰۰]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ - ۱۲۴۵ ؟ قمری

narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

چند رساله سؤال و جواب در مسائل فقهی و اعتقادی است که نسخه‌ها یکی نیستند.

۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۳/۶**
آغاز: سؤال از جناب ملا احمد چون رأی سرکار چنان است که حکامی که به سفر مباح میروند در مرجعت نماز را تمام کنند و روزه را بگیرند؛ **انجام:** و در صورت ثانیه تفاوتی ندارد و آنچه در وسیله مذکور است، اشاره بصورت اولی است اگر چه ظاهر از آن اطلاق است و الله العالم
مجموعه‌ای از پرسش و پاسخ است که از سوی شخس یا اشخاص، به صورت کتبی انجام شده؛ سپس توسط شخصی (احتمالاً محمد ولی میرزا، صاحب نسخه) جمع و تدوین گردیده؛ خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از برگ ۲۶۵ تا پایان نسخه، پرسش و پاسخ متفرقه، از شیخ «احمد بحرینی»، «میرزا سلیمان» و همچنین سؤال جواب دیگری از مؤلف و سؤالی از «حجة الاسلام شفتی»، بین برگ‌های ۲۰۰-۲۰۹ مطالب متفرقه ای در دعا و چند مطلب از «شیخ احمد احسائی» به صورت ترجمه تحت اللفظی، آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم لاکی، ۸۰گ (۱۹۰-۲۶۹)، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۰۳]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۰/۴**
خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، جا: تهران [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲ - ۲۶]

۳. **یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۸۹/۳**
آغاز: بفرمایید که خداوند عالم افضل از محمد و علی خلق کرده است یا نه و چنانچه خلق نکرده قادر بر خلق کردن است یا نه
در پاسخ به سؤالی که آیا خداوند قادر به خلق افضل از پیامبر و امیرالمومنین علیهما السلام است یا نه، رساله حاضر نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسین یزدی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۵۷پ-۶۴ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱ - ۹۱]

۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۲/۳**
آغاز: مسئلة. سؤال: حد غائب بودن زوج و زوجه چقدر است که تواند طلاق بگوید بدون ملاحظه حال حیض زن و طهر آن؛ **انجام:** و اگر جامه تلف شده باشد باز صاحبش را اعلام و طلب براءت ذمه از او کند اما به هر حال نماز در آن جامه عیب ندارد و صحیح است و الله ...
چند سؤال و جواب فقهی است با این موضوعات: حد غایب بودن زوج و زوجه در طلاق، چگونگی اقامه بینه و قسم در دعاوی، سؤال در مورد کسی که زوجه خود را مطلقه نماید و بعداً با عقد فاسد به نکاح درآورد، سؤال درباره اجیر و اجرت وی و چند مسئله کوتاه درباره بیع. در پایان این سؤال‌ها مهر پاسخ دهنده «احمد بن محمد مهدی» (بیضی) موجود است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۳۴۹ر-۳۵۴پ)، ۲۰ سطر، [ف: ۳۶ - ۲۹۶]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

شوشتری، حسین بن حسن

šūštarī, hoseyn ebn-e hasan

مجموعه سؤال و جواب فقهی است مشتمل بر مسائل تقلید و کتاب الطهاره مطابق فتوای آقا سید محمد [مجاهد ظ].

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۰ معزی
آغاز: بسمله. الحمدالله الذی یجیب دعوتنا حین الاضطرار و امرنا بالسؤال ... اما بعد از حمد خداوند قهار و صلوات بر پیغمبر و ائمه اطهار بنده خاکسار و ذره بیمقدار؛ **انجام:** و استحاله پاک کننده است آن چیزها را ... آنها را هرگاه شامل شود استحاله ... نجاست را.
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: انجام؛ برگ نخست فایده‌ای از حاج حسین واعظ در ۲۵ رجب ۱۲۴۵، نیز توبه نور جهان بنت احمد جبر [؟] از همه معاصی در شب ۱۵ شعبان ۱۲۴۵، رکابه‌دار؛ تملک: محمدطاهر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ، ۱۴ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۲۵]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها

so’āl va javāb

بحرینی، احمد

bahreynī, ahmad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۰/۵
خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق، جا: تهران [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲ - ۲۶]

● **سؤال و جواب = سی مسأله** / گوناگون

so’āl va javāb = sī mas’ala

شرف الدین محمد

šaraf-od-dīn mohammad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۱۸
بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق [د.ث. مجلس]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

مجتهد قمی، میرزا ابوطالب، - ۱۲۴۹ قمری

mojtahed-e qomī ‹mīrzā abū-tāleb (- 1834)

سؤالات مقلدین مجتهد قمی است که بسیاری از ابواب فقه و نیز مسائل اعتقادی را در بر می‌گیرد و وی بدانها پاسخ‌های مجمل یا مفصلی داده است.

قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه:۳۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با یادداشتی از ناصرالدین حسینی در ۱۲۲۰ که انتساب کتاب به مجتهد قمی را تایید کرده؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۰گ، ۲۰ سطر [جنگ: ۱ - ۵۰۱]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so'āl va javāb

آل کاشف الغطاء، علی بن جعفر، - ۱۲۵۳ قمری

āl-e kāšef-ol-qetā', 'alī ebn-e ja'far (- 1838)

مجموعه سؤال‌های فقهی و شرعی است که سید محمد قاری تبریزی از مؤلف فقیه نموده و وی به صورت کوتاه و فتوایی پاسخ داده و همو ظاهراً پس از ترجمه به فارسی جمع‌آوری نموده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۲
آغاز: سؤال و جواب جناب شیخعلی سلمه الله ابن شیخ جعفر رحمه الله که جناب آقا سید محمد قاری تبریزی از ایشان مسئلت به طریق انتخاب واختصار، غساله حمام نجس است یا نه پاکست؛ **انجام:** که به فلان مجتهد تقلید کردم دورنیست باید اخذ کرده باشد خصوص مسائل را واگر اخذ کرده باشد تقلید نیست باید تقلید حق بکند
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۵]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / عربی

so'āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

چند رساله سؤال و جواب او در مسائل فقهی و یا اعتقادی است و نسخه‌ها یکی نیستند.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۰۰
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد الجانی ... اما بعد فیقول العبد الجانی؛ **انجام:** غایة الغایات و نهایة المرام و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین تمت هذا الرسالة سنه ۱۲۶۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق [رایانه]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۸۶۷۷-۵۸/۱۲۷
آغاز: الکمالات اتیا بخوارق العادات ویجری فیهم جریان نفسه صلی الله علیه وآله فی جمیع البریات
خط: نستعلیق، کا: محمدعلی بن محمدصادق شیرازی، تا: ۵ شوال ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ ۴۸گ (۱۲۸-۱۷۵)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۲/۱
در اصول و فروع دین؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۲ محرم ۱۲۵۸ق، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ (۳پ-۱۰۶ر)، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۲۴۹]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۱۶/۸-۵۹/۱۳۶
آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فیقول العبد الفقیر الحقیر الفانی الجانی کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ان بعض الاخوان وخالص الخلان؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۶۱ق؛ ۸گ (۱۶۳-۱۷۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۰۵/۳
آغاز: حمدله اما بعد، فیقول العبد ... کاظم ... رشتی ... المیرزا ابراهیم الشیرازی ... قد بعث الی مسائل تکل دون معرفتها علی الحقیقة و التفصیل ... قال سلمه الله؛ **انجام:** وذلک بعد رجوعی عن زیارة فی الیوم السابع و العشرین من رجب،حامدا مصلیا مستغفرا،سنة ۱۲۵۸
کامل؛ خط: نسخ، کا: ابو الحسن بن عبد الله حسینی، تا: شنبه ۲۰ شعبان ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی قدیم، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۵۵گ، [ف: ۲ - ۶۸۰]

۶. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۲/۱۴
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و اما بعد اعلم ایها الاخ الوفی و الحبیب الصفی العالم العامل و الخلیل الکامل ایدک الله بانواع تأییده؛ **انجام:** خصوصا لهذا الاهل و فی هذا الزمان و السلام علیکم و اسم الله هو خیر الختام و ارجو من المحبین ملاحظة الاوراق بعین صفح و انصاف و انی متصف بسهو و نسیان و مقارن للزلل و الخطاء و الله هو المستعان.
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد حسین، تا: جمعه ۲۸ رمضان ۱۲۸۰ق؛ ۵گ (۱۴۸پ-۱۵۲ر)، ۱۷سطر، [ف: - ۲۳۷]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۶۴/۳-۲۷/۲۳۴
آغاز: بسمله حمدله اما بعد فقد سألنی من لزم اجابته بقوله بعد البسمله و الحمد و الرسوم المتعارفة قد حصلت لی شبهات من بیانات؛ **انجام:** و رایت فی التوبلة والرشتیه وکتب السید اعلی الله مقامه فی غیر واحد من مواضعها هوش واش ویوش وطش وطاش وطیش.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ ذیقعده ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۳۳
آغاز: بسمله الکتاب الاول فی الاجتهاد و التقلید و هو مشتمل علی بابین؛ **انجام:** القصد عند الاخذ اولا و هل یجب احترام ما یوخذ
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [رایانه]

۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۱/۸
آغاز: بسمله الحمدلله لمن لا یستحقه سوانه الصلاة ... بعد چنین گوید ذره بیمقدار؛ **انجام:** نوع مسئله معلوم خواهد شد ... تمت

الرسالة الشریفة فی یوم الاثنین ثلاثة و عشرون من شهر جمادی الاول فی تاریخ سنة ۱۲۷۶
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۲۲۲پ-۲۳۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۱۴]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۴۷/۲-۱۳/۲۷

آغاز: الاسرار وذکر غوامض المعانی و دقایق الحقایق بکشف الحجب و الاستار و قد ... قال سلمه الله تعالی بسمله الحمد لرب البریة و الصلوة علی رسوله محمد خیر البریة و علی عترته الطیبة الطاهرة الزکیة؛ **انجام:** اما الاول فاعلم ان الاشتقاق عبارة عن اقتطاع فرع عن اصل یکون ... اما نسج مادته اویقشره وشانه او بظهورها و القاء شجه و مثاله و اشعته نوره وهو علی قسمین.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۲۰/۱-۵۷/۱۹۰

آغاز: بسمله، حمدله، فیقول العبد الجانی و الاسیر الفانی کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ان جناب المولی الامجد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳گ (۱-۲۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۲۰/۲-۵۷/۱۹۰

آغاز: بسمله، حمدله، فیقول العبد الجانی و الاسیر الفانی کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی انه قد اتت مسائل عویصة غریبة من جبل عامل لبعض العرفاء الاذکیاء
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۲۴-۳۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۲۰/۳-۵۷/۱۹۰

آغاز: بسمله، حمدله فیقول العبد الجانی و الاسیر الفانی کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ان الدر الفاخر و النور الظاهر و البحر الزاخر و العلم الباهر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۹گ (۳۹-۶۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۲۷]

● سؤال و جواب (۱) / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

تاریخ تألیف: جمعه ۶ ذیقعده ۱۲۳۱ق

چند پرسش اعتقادی است که در بعضی احادیث مشکل بوده و به طور «سؤال، جواب» به آنها پاسخ گفته شده است. در این پرسش‌ها درباره احوال اولاد زنا در آخرت، نهی آدم از خوردن شجره، میزان سعادت و شقاوت، مدت زیارت امام حسین علیه السلام از عمر حساب نمی‌شود، حقیقت روح، تفسیر آیه «لیس کمثله شیء»، رفتار خدا با پیامبران و ائمه، سؤال شده است. نمایه آنها در ۱۱ بند در فهرست کتب مشایخ (ص ۳۵۸-۳۵۹) آمده و تاریخ انجام رساله جمعه ۶ ذیقعده ۱۲۳۱ق یاد شده و می‌افزاید چاپ شده است.

آغاز: خداوند اهل کمال را از شرب وصال جرعه ده و اهل وصال را از جام مالا مال کلما رفعت لهم علما وضعت لهم علما لیس غایة و لانهایة بهره کرامت فرما.

انجام: و در این مرحله سکوت اولی است و صمت انسب و العلم عندالله تبارک و تعالی.

چاپ: چاپ شده

[فهرست کتب مشایخ ۳۵۸-۳۵۹؛ فهرستواره منزوی ۱۶۰/۹ با عنوان «پاسخ پرسشهای اعتقادی» و ناشناس]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۴۱/۵

آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس، نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه دائرة المعارف (۷۶/۱) تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن نجفعلی همدانی یا محمد علی، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱۱۹پ-۱۴۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۱۹۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۴/۳-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** چه بنای فقیر در جواب به اقل ما یقنع است و السلام علی من اتبع الهدی ... تمام شد سؤال و جواب در ...
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ ۱۲۲ص (۱۰۴-۲۲۵) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ همراه چند رساله از شیخیان؛ ۱۷گ (۹۹ر-۱۱۵پ) [ف: ۱ - ۷۶]

● سؤال و جواب (۲) = قبله خراسان / گوناگون / فارسی

so’āl va javāb = qebla-ye xorāsān

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

نخستین پرسش درباره قبله خراسان است، سپس:مد واجب، امر به معروف. تاریخ ۲۶ رمضان ۱۲۶ق در پایان چنان است که می‌تواند تاریخ نگارش باشد. (احمد منزوی)

[دنا ۲۳۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۰۱۱/۴ «قبله خراسان»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۰۶/۵-عکسی

آغاز: از جناب سید اطال الله بقائه. سؤال اول. معرفت قبله در این سمت‌ها که خراسان باشد، چه چیز است، و به چه باید شناخت ؟ ... جواب بلاد خراسان به حسب طول و عرض مختلف است، پس قبله آنها مختلف خواهد بود
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق، جا: مشهد رضوی؛ ۴ص (۲۲۱-۲۲۴)، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۱۹)، [عکسی ف: ۱ - ۲۱۲]

● **سؤال و جواب (۳)** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

بی‌دیباچه‌ای. با سربندهای «سؤال، جواب» یا «س، ج».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۵/۱-عکسی

آغاز: این جمله مسایلی ست که از جناب مستطاب سید مد ظلاله صاحب رساله استفتاء نموده ... سؤال. اگر [...] صحرا گردند و خیمه نشینند و در جبال و صحاری همیشه می‌گردند مثل عرب بدوی نماز و روزه شاه؛ **انجام:** و السلام و کتب کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی

خط: تحریری شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق، (ص ۶۳-۶۶)، سپس (ص ۶۹-۷۲)؛ ۱۹ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۳]

● **سؤال و جواب (۴)** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

نیز بی دیباچه.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۸/۹-عکسی

آغاز: سؤالاتی ست عمن همو قطب مروج فضایل العلویه ... سؤال آیا شرط است در عقد منقطع یا دایم معرفت قواعد عربیه؛ **انجام:** و این شرط احوط است مثل ترک تقاص از امانت. و الله سبحان و تعالی هو العالم بحقایق الامور

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۵۳ق؛ در مجموعه؛ ۲۱ص (۳۴۴-۳۶۴) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۳]

● **سؤال و جواب (۵)** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

پرسش و پاسخ‌های فقهی است. با سربندهای «س، ج».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۴/۴-عکسی

آغاز: نداد. «س» آیا کاشف عدالت چه چیز است حسن ظاهر است یا نه. «ج» بلی حسن ظاهر است؛ **انجام:** جواب. تمیز حروف و اخراج آنها از مخارج کافی ست بر وجهی که ذکر شد. و الله هو العالم. تمام شد سؤال و جواب ...

خط: نسخ خوش، کا: کربلایی جبار، تا: ذیحجه ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۲ص (۲۲۷-۲۹۸) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۳]

● **سؤال و جواب (۶)** / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

تاریخ تألیف: ۹ محرم ۱۲۵۷ق

در نسخه از پرسنده نام نیامده، بی‌دیباچه‌ای. نخستین پرسش درباره لعنت بر خاندان امیه، و دومین درباره «من مات غریباً فقدمات شهیداً»، سومین درباره «ان علیاً خاتم الوصیین»، چهارمین در ترکیب عرش از انوار چهارگانه ...

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۰/۶-عکسی

آغاز: اجوبه سئوالات جناب قدوة المحققین و ملجأ العلماء الراشدین ... حاج سید کاظم سلمه الله. سؤال چه می‌فرمایند در خصوص بنی امیه، آیا حکم شمول لعنت مقتضای والدین ماهیتی است، مثل محمد بن فلان؛ **انجام:** نفس رسول اله یجری فیه ما یجری فی النبی (ص). هذا مختصر الکلام فی جواب هذه المسایل و فیه الکفایة الدرایة. تمت الکلمات المبارکة لمولانا و مولی المسلمین الحاج سیدنا کاظم الرشتی ۱۲۵۷

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۱۱۳ص(۲۸۲-۳۹۴) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۱/۲

آغاز: سؤال چه می‌فرمایند در خصوص بنی امیه آیا حکم شمول لعنت مقتضای والدین ماهیتی است یا؛ **انجام:** نفس رسول الله صلی الله علیه و آله یجری فیه ما یجری فی النبی(ص) و هذا مختصر الکلام ... الکفایة الدرایة.

۱۳سؤال و پاسخ از سید کاظم رشتی در مسائل مختلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق، جا: مدرسه طالبیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱ص(۵۹-۶۹)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۶]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۱۲

آغاز: سؤال: چه می‌فرماید در خصوص ... جواب: اصل در والدین روحانی است

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن حاج عدارم، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۵گ (۱۸۲پ-۱۸۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۹]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

چند رساله فارسی فقهی و یا اعتقادی است که به صورت سؤال و جواب آمده و نسخه‌ها یکسان نیستند.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴/۱۰۲-۸۰۱۲/۳

آغاز: بسمله؛ هرگاه کسی در رکعتین آخر قصد تسبیحات داشته

باشد سهواً حمد و سوره خواند چه کند قبل از رکوع تسبیحات اربعه را بخواند و هرگاه در رکوع متذکر شد بر وی چیزی نیست، نماز او صحیح است

خط: نستعلیق، کا: عبد الله بن محمد صادق الرازی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۲۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۳۹/۹

آغاز: سؤال بفرمایید که اولاد زنا چنانچه از ائمه (ع) مأثور است که داخل بهشت نخواهند شد؛ **انجام:** و حقیر را الآن مجالی نبود که مبسوط تر از این تفصیل آن را بنگارم صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و السلام علی من اتبع الهدی.

کاتب در آغاز آن نوشته: چند فقره مطلب از رساله مرحوم حاجی سید کاظم رشتی اعلی الله مقامه در رساله موسوم به رساله شریفه بنظر رسید که بطور سؤال و جواب مرقوم شده بود و ما نیز ایراد نمودیم؛ خط: نستعلیق و شکسته چلیپایی، کا: اسماعیل بن علیقلی، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ص(ص۱۲۵-۱۴۰)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۷/۲ - ۸۶]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴۶/۳

بی کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۲۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۶۹۵

آغاز: بسمله، سؤال: عرق جنب از حرام نجس است یا نه ؟ جواب: اصح در نزد حقیر چنان که احوط است نجاست است؛ **انجام:** جواب: مرافعه در نزد غیر مجتهد جایز نیست و دعوا ساقط نمی‌شود.

مشتمل است بر سؤال و جوابهای پراکنده فقهی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۲۳۳]

۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۱/۳

آغاز: ... عرضه داشت متقبلین عتبه؛ **انجام:** ما بقی کلا و طرا فروعی هستند که آن مترتب می‌شوند ... فی عصر یوم الخمیس الرابع عشرین من شهر صفر المظفر من شهور ۱۲۵۹

بی کا،بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی با رویه کاغذ لاجوردی، ۱۴گ (۱۰۱پ-۱۱۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۱۳]

● **السؤال و الجواب** / پاسخ پرسشها / عربی

as-su’āl wa-l jawāb

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۲۲۶۲؛ تهران، سنگی، ۱۲۵۴ق، وزیری بزرگ؛ طهران، سنگی، [۱۲۵۸]، رحلی کوچک

[الذریعة ۳۴۳/۱۳؛ مشار ۵۱۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۳۴

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۳۲۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۷۲]

۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۴۰۷/۱

بی کا، تا: نزدیک به روزگار مؤلف [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۴]

● **سؤال و جواب = اجوبة المسائل = رساله عملیه** / فقه / فارسی، عربی

so’āl va javāb = ajvebat-ol-masā’el

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

سؤالاتی است که مردم از حجة الاسلام سید محمد باقر بن محمد تقی موسوی گیلانی شفتی اصفهانی نموده‌اند و پاسخ آنها. تمام این پرسش‌ها و پاسخ‌ها به‌وسیله سید محمد ابراهیم بن ابوالحسن موسوی و به دستور خود حجة الاسلام شفتی بر حسب کتب فقهی یعنی از مقدمه‌ای که در اصول است و پس از آن کتاب طهارت شروع می‌شود تا آخر کتاب حدود و پس از آن خاتمه است در متفرقات ترتیب یافته به عربی و فارسی، که بالغ بر ۴۱ کتاب فقهی را شامل است.

آغاز: ۱: بسمله. خوش ترین کلامیکه عنوان صفایح افکار و دیباچه صحایف مطارح انظار ... اما بعد عابر در ورطه عقوبت ذلات

۲: بسملة، سؤال: هرگاه شخصی تقلید مجتهدی را از مجتهدین، زادالله لهم، نماید در حال حیات مجتهد، آیا بعد از ممات او جایز است از برای آن شخص تقلید او و عمل به قول او یا نه؟ جواب: اظهر این است که عدول لازم است از برای

انجام: از ثواب زیارت حضرت فاطمه در قم فرموده اند هر کس زیارت کند فاطمه را پس از برای اوست بهشت، و آنچه مشهور در آنست راجع باین میشود و هو العالم بحقایق احکامه.

چاپ: مکرر چاپ شده؛ طهران، ۱۲۷۷ق؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۲۵۸، رحلی کوچک؛ [تهران]، سنگی، [۱۲۵۴]، وزیری بزرگ

[الذریعة ۵۹/۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۰۰/۵؛ دنا ۲۳۳/۶- ۲۳۷ (۱۲۸ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۰۶

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲ [احتمالا نادرست]؛ به عربی و فارسی؛ واقف: یعقوب علی خان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۸گ، سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۱۸سم [ف: ۱۶-۶۵۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [احتمالا نادرست] [مختصر ف: ۴۵۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** فقد عرفت انه یمکن ان یکون المستند فیه روایة ابی بصیر السالفة

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم خوانساری، تا: جمادی الاول ۱۲۰۵ق [تاریخ مزبور با پاسخ مؤلف در کیفیت زیارت عاشورا که فرموده است: «حال که عبارت از عشر اول محرم الحرام سنه هزار و دویست سی و شش بوده باشد اعتقاد حقیر آن است ...» مغایرت دارد و خطا بودن آن محرز و مسلم است]؛ مصحح؛ تملك: مهدی بطجایی؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، مذهب، ۲۴۱گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۰۶

خط: نسخ، کا: ملا عبدالرزاق، تا: غره شعبان ۱۲۰۷ق [تاریخ کتابت خطاست]؛ کتاب را عبدالصمد بن محمد باقر روضه خوان رونویس کرده و این کار را در دوازدهم ماه شعبان ۱۲۷۸ به پایان برده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۳ - ۳۴۵]

۵. سمنان؛ میراث فرهنگی سمنان؛ شماره نسخه:۱

آغاز: ساخت وجوب غسل یا وضو برآمدن خون استحاضه و براین صادقست بعد وضو وغسل یا دراثنای آنها خون استحاضه آمده است ... سؤال انقطاع استحاضه بچه چیز فهمیده میشود؛ **انجام:** در شهادت ایشان جز نفعی نیست برای ایشان قبول می‌شود تمت کتاب الوقف.

طهارت، صلاة، صوم، خمس، حج، امر به معروف و نهی ازمنکر، تجارت، حجر، دین، صلح، شرکت، وقف و صدقات و پس از آن کتاب وقف به تفصیل می‌آید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «عبده اسمعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۷-۴/۱۷

آغاز: بسمله کتاب الطهارة. س تصرفاتی که اهل بلد در آبهای مملوکه می‌نمایند از قبیل وضو و غسل و شرب و تطهیر و امثال آن آیا ... مادامی که کراهت مالك ظاهر نشود؛ **انجام:** تراضی بر مهایات لزوم دارد بلکه بر هم می‌توانند زد پس نگذارند که کار به اینجا برسد که دعوی کنند.

کتاب الطهارة تا آخر کتاب القسمة؛ خط: نسخ، کا: احمد بن نجف بن تورانی، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۲۷۰]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۲۶/۱-عکسی

آغاز: کتاب النکاح: سؤال. زید نامی طفل رضیعة از عمرو متعه نمود به مدت نه سال و بعد از مدتی طفل رضیعه فوت کرد

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۳۴ق؛ سپس «حدود» از محمد باقر بن محمد تقی موسوی؛ ۱۲۰ص (ص ۲-۱۹۹، سپس ۲۴۷-۲۶۶)؛ ۳۰ سطر (۱۲×۲۱) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۲

از کتاب الوصایا تا خاتمه در متفرقات؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد باقر حسنی ترشیزی، تا: ۲۸ رمضان ۱۲۴۲ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۷۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۸۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** خواه در عمد و خواه در شبه عمد و خواه خطا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۰۹

مقدمه و از کتاب طهارت تا حدود می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۲ق، در عصر مؤلف؛ فهرست کتاب به تاریخ رمضان ۱۲۴۲ در اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۳گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۳۲۵]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۸

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ به ضمیمه رساله حدود شفتی؛ ۳۱۸گ، ۳۳سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۷۲]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۳۷/۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** لازم است از غرامت آن برآمده باشد و الا غرامت لازم نخواهد بود قال فی المقنعة لیس علی المستعیر ضمان فی العاریة ... فالمضمونة العین و الورق علی کل حال و ماعداها من الاعیان بشرط التضمین او التعدی فمتی هلك لو نقصت.

پرسش و پاسخ است. در سه مقصد صلات و زکات و صوم هر یک چند باب و چند فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷۸گ (۲-۱۷۹)، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۶۶۱]

۱۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ ۲۷۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

۱۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۲۳

طهارت تا عاریه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ ۳۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۲ - ۷۲]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۹۶/۲-۲۳/۱۱۶

آغاز: بسمله کتاب الطهارة سؤال ادخال حشفه درفرج زن با عدم انزال منشأ وجوب غسل بر طرفین می‌باشد یا نه ... جواب حکم درمسئله اولی اینکه ادخال حشفه بی اشکال؛ **انجام:** ومثل تلك الادلة ان قدمت فی اللیل غسل الفجر ولیس فی تأخیره حجر ان لم یجب فی اللیل اویجب وقد انت فیه یغسل وز طلب یا علی ادرکنی

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۷۰]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۹۲

آغاز: بسمله، سؤال هرگاه شخصی تقلید مجتهدی را از مجتهدین زادهم الله امثالهم نماید؛ **انجام:** فقد عرفت انه یمکن ان یکون المستند فیه روایة ابی بصیر السالفة

از مسأله تقلید تا انتهای دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸

همان نسخه بالا [اهدائی: ف: - ۱۴۰]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۵۹۳/۱

آغاز: کتاب الوصایا. س. زید وصیت کرده که ثلث مال من استیجار حجة الاسلام و صوم و صلوة مدت معینه کرده باشد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح، با علامت بلاغ مقابله؛ مهر: «سید ... العاملی ۱۲۵۶» (هشت گوش)؛ انتقالی از مدرسه آیت الله بروجردی شهر ری در اردیبهشت ۱۳۷۰؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۲۴ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۵۲]

۱۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۵۲

آغاز: کتاب الطهارة، در آن سؤالات و اجوبه است، س: متعارف است که؛ **انجام:** لکن اگر کسی از راه جهل بمسئله حلق نماید کفاره لازم نیست تمام شد مناسک حج

تذکر:تکمیل نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام آن صورت گرفت؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا حسین بن، تا: چهارشنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۴۵ق؛ مجدول؛ مهر: سید علی احمد تهرانی مورخ ۱۳۵۴ش، «عبده محمد مغفرت» (بیضی)؛ جلد: تیماج گلی، ۵۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۱۳۲]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷۸۳

آغاز: بسمله. سؤال هرگاه شخصی تقلید مجتهدی را از مجتهدین زادهم الله امثالهم نماید؛ **انجام:** فقد عرفت انه یمکن ان یکون المستند فیه روایة ابی بصیر اسالفة

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۴۶ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن، ۱۳۳گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۰]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۹

آغاز: مقدمة فی الاصول، سؤال: هرگاه شخصی تقلید مجتهدی را از مجتهدین زاد الله امثالهم نماید در حال حیات از مجتهد آیا بعد از ممات او جایز است از برای آن شخص تقلید و عمل به قول او؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم اصفهانی، تا: ۱۲۴۶ق؛ مصحح، مجدول؛ تملک: موسی ولد طوبا آشتیانی حاجی میرزا شفیع لاهیجانی با مهر «عبده الراجی موسی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۴]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۵۲-۳۵/۳۲

آغاز: معامله ومبایعه را نمود خوب واگر امضا ننمود بیع نسبت بهمان قدر از مال او فاسد خواهد بود؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: درمیان نسخه ۱۲۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: پارچه، ۲۳۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴ - ۲۲۷۲]

۲۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۵۱۹۹

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد کریم هرندی، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ ۱۰۹۲ص، ۲۸ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۱۱۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید رضا علوی سبزواری سبریزی، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح؛تملک:سید عبدالکریم فیض آبادی؛کاغذ:فرنگی،۲۷۱گ (۱پ-۲۷۱پ)، ۳۱ سطر، اندازه:۱۲/۵× ۲۲سم [ف: ۷ - ۳۷۹]

۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۲۰/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد بن مرتضی قلی، تا: ۱۲۴۶-۱۲۴۷ق؛ ۲۵گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۴۹]

۲۵. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۶۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۴۸ق؛ مهر: «عبده الراجی محمد شفیع» (بیضی) با تاریخ ۱۲۴۸ق؛ واقف: ملا علی تبریزی، ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۱۱۳]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۳۸

وقوف تا حدود؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد باقر، تا: ۱۲۴۹ق؛ ۱۹۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۲]

۲۷. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۱۰

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمدحسن بن کاظم آباده‌ای یواناتی، تا: شنبه سلخ شعبان ۱۲۵۲ق؛ ۲۳۲گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۱]

۲۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۹۳

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق [ف: - ۱۷]

۲۹. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۸

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن عباس عرب، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۲۵۴ق، حسب فرموده میرسید عبدالله؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۵گ، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: - ۲۲]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۲۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ رجب ۱۲۵۵ق؛ ۳۴گ (۶۶ر-۱۰۰پ) [مختصر ف: - ۴۰۵]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۳۹-۲۷/۹

آغاز: کتاب المضاربة سؤال شخصی نقدی دارد و اجناسی هم دارد و می‌خواهد اجناس را بعنوان مضاربه بعاملی داده باشد؛ **انجام:** و عادل شخصی را می‌گویند که مالك این حالت بوجه باشد و ظاهر این است که ظن بتحقق این حالت کفایت بکند ...

هو الغفور الشکور و الحمد من منه و احسانه و صلی الله علی محمد و آله الابرار.
از کتاب مضاربه تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالحمید، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ - ۲۲۷۲]

۳۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فالحکم فی المسئلة مما لا ینبغی التأمل فیه فلله الحمد و الشکر و المنة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش کالینگور سبز، ۴۹۱گ، ۲۸ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۰۰]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۶۹/۱

نماز تا کتاب الدیات به فارسی سپس به عربی؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن پسر عبدالمجید تهرانی، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۳۳۲گ، ۳۰ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۵۱۷]

۳۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۳۰/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... سؤال ادخال حشفه در فرج زن یا عدم انزال منشاء وجوب غسل بر طرفین میباشد یا نه و هرگاه به مجرد ملاقات عضوین انزال شود آیا بر؛ **انجام:** پس قضا و کفاره هر دو واجب خواهد بود و این حکمی که مذکور شد ثابت است در حق مرجنب حتی جنابت باحتلام بلی خواب اول در حق محتلم ممکن است که حکم شود در این ثبوت قضا چنانچه در خواب [...] تتمه در جواب و سؤال.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ شوال ۱۲۵۶ق؛ ۲۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۴]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۱۲

آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد کاظم تهرانی، تا: دوشنبه ۴ شوال ۱۲۵۶ق؛ مصحح ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳ - ۳۴۹]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۹۱/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... سؤال ادخال حشفه در فرج زن با عدم انزال منشاء وجوب غسل طرفین می‌باشد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ(۳۷پ-۹۹پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۲۶۳]

۳۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۹۱/۱

آغاز: بسمله، کتاب الطهارة سؤال: ادخال حشفه در فرج زن با عدم انزال منشا وجوب غسل بر طرفین می‌باشد؟؛ **انجام:** این بود آنچه ممکن شد ایراد آن در این رساله موجزه و تفصیل را مقام دیگر است امید که در بحر این مثاب باشد نه معاقب الحمد الله اوله و آخره.
کتاب الطهارة تا کتاب الارث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا علی مردانی ژرفا، تا: جمعه ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۹گ (۱پ-۱۹۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۵۵]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۲۴

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** اللهم نور قلوبنا بمعرفة ائمة الطاهرین و اشرح صدورنا بحفظ احکام الدین و ارزقنا خالصاً ناشیاً عن الیقین. فی سنه ۱۲۵۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ این کتاب را گرد آورنده مزبور در زمان سید نوشته و یک ماه قبل از فوت او مقابله نموده و در صفحه آخر کتاب بلغ المقابله با تاریخ ۱۲۶۰ نوشته شده و در صفحه اول کتاب شرحی به خط سید مذکور دارد «اعلام برادران دینی میدارد که عالیجناب مقدس القاب آخوند ملا محمد زید توفیقه امین و معتمد باشند مسائلیکه از این خادم شریعت تبلیغ بشماها نمایند از ایشان قبول خواهید نمود. حرره خادم الشریعة فی الثالث و العشرین شهر ربیع الاول سنة ۱۲۶۰ مهر عبده محمد باقر بن محمد تقی الموسوی». زیر آن نوشته شده: «خط شریف آنمرحوم است و یک ماه بعد از آن برحمت ایزدی واصل شد یعنی یک‌شنبه بیست و چهارم ربیع الثانی سنه ۱۲۶۰»، دارای سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۳۴۵گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴ - ۱۴۸]

۳۹. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم

وصایا و نکاح و طلاق و ارث و حدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۵۸ق؛ تملک: آیت الله زاده مازندرانی در ۱۳۳۲ شمسی؛ ۱۷۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [صد و شصت نسخه: - ۴۸]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۶۲

آغاز: هرگاه شخصی مدت یک سال به نیت واجب غسل جنابت نمود قبل از نماز ظهر و حال واقف از مسائل آن شده که صحیح نبوده؛ **انجام:** و صوم عبارت از اجتناب از نه چیز مذکور است در نهار به نحوی که مذکور شد.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: شیخ محمد رضا قائمی، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۲]

۴۱. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۷۹

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوب، کا: محسن فیروزآبادی، تا: ۲۸ رجب ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: وسط؛ به امر اسمعیل سلطان تألیف شده (؟)، مصحح؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج، ۳۵۲گ، ۲۶ و ۲۵ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۸×۳۰سم [ف: ۱۶۲]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۱-۱۶/۷۷

آغاز: باشد چه باید نمود. ج با حاکم شرع است اختیار اگر نباشد با عدول مؤمنین. س د رصورتی که امور مفوض به عدول مؤمنین است که دست به حاکم شرع نمی‌رسد باید عدول باشد؛ **انجام:** ظاهر این است که رد اسلام بر او واجب بوده باشد خواه درحال

نماز بوده باشد یا خارج نماز تمت المسألة بعون الله الملك الوهاب وفي یوم چهارشنبه من شهر ربیع الاول ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۲۷۱]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۰۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** هر کس زیارت کند فاطمه را پس از برای اوست بهشت و آنچه مشهور در السنه است راجع به این می‌شود و هو العالم بحقایق احکامه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ مجدول؛ مهر: «محمد حسین بن محمد علی» (بیضی) با تاریخ ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج، ۳۷۳گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲ – ۲۶۲]

۴۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۲۱۱

صلوة تا وقف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق [ف: – ۱۷]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷-۱/۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** جواب، اصل نویسندگی واعانت ظلمه تشکیکی در حرمت آن نیست فاعل آن آثم ومستحق عقاب خواهد بود بلی هرگاه کسی چنین نفسی داشته باشد که مقصود او را معاشرت ظلمه نبوده باشد مگر رفع تعدی از فقرا وضعفا واعانت از باب مسکنت وعنا،این بی عیب است. لکن تحقیق این بسیارمشکل است. تم الکتاب ...
خط: نسخ، کا: محمدجعفر بن کربلائی خدابخش بروجنی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ – ۲۲۶۹]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۸۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و آنچه مشهور در السنه است راجع باین می‌شود و هو العالم بحقایق احکامه
خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۶۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۷/۲ – ۸۹]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۹۱

آغاز: بسمله. کتاب الطهارة. سؤال صاحب نفاس هر گاه یقین داند که مدتش از ده می‌گذرد او را استظهار باید یا مدت ... جواب نمی‌دانم این علم و یقیناز کجا برای او بهم می‌رسد؛ **انجام:** فقال حج مبرور و بالجملة لاحظ النبی (ص) حال السائل و أجاب علی مقتضی حاله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار، مصحح، محشی با نشان «منه» و «سید محمد»؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۹گ، ۳۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴۴ – ۱۱۸]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۳۰/۲

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ ۳۱۰گ (۸۰ر–۱۱۰ر) [مختصر ف: ۴۵۸]

۴۹. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۵۷]

۵۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۵۴

انجام: به اینکه وقتش در اول ماه بود و عددش هفت روز بعد از مضی چهارده روز از ایام ... خونی دید به صفت حیض در همین ماه.
از طهارت تا مزارعه و مساقاة؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با عناوین «محمد تقی بن محمد باقر»؛ جلد: مقوایی، ۱۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲ – ۳۲۷]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۵

آغاز: ... حرکت نماید و باز بسر همان راه برگردد و تا بر سر راه آمدن قصر می‌کند یا تمام؛ **انجام:** یا مبتلا به قرض شود بنابراین اکل و شرب بر خود تنگ گیرد و سایر اموری ...
در فهرست به احتمال بخشی از جامه الشتات میرزای قمی دانسته شده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۷سم [ف: ۴۳ – ۱۲۲]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۵۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
کامل، در تمام ابواب فقه از کتاب طهارت تا حدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، با کمند، با یک سرلوح؛ وقف‌نامه شاهپور میرزا زاهد بر حضرات سادات اخوی مؤرخ شعبان ۱۲۰۵ با مهر «بنده شاپور فتحعلیشاه –۱۲۰۵»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی،۳۱۹گ، ۳۰سطر(۱۲×۲۱)،اندازه: ۲۰/۵×۳۰ [ف: ۱۳ – ۱۴۰]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۴۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و هو العالم بحقایق الامور و هو الغفور الشکور و الحمد من منته و احسانه و صلی الله علی محمد و آله الابرار.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۳۵۲گ، ۳۲ سطر(۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۲ – ۱۲۸]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۵-طباطبائی

آغاز: کتاب الطلاق سؤال: هرگاه صیغه، مهر و تملیک خود را مصالحه با حدی و بعد طلاق از زوج خود گرفت؛ **انجام:** اذن له ح الا قصاص و ان بادرو اقتض اخطا و لم یجب علیه و لاقصاص و فی الغنیة و لا یستفید
کتابهای طلاق، عتق، نذر، مطاعم و صید و ذبایح، غصب، شفعه، احیاء الموات، لقطه، میراث، قضا و شهادات، حدود و دیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تاریخ وقف: ۱۲۴۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۴ – ۲۴۴]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۷-طباطبائی

آغاز: کتاب الوکالة سؤال هرگاه زید دعوای ملکی بعمرو داشته باشد؛ **انجام:** و جاز امره لظهوره فی جواز جمیع تصرفاته فلا تعارض بینه و بین ما ذکرناه کما لایخفی
کتابهای وکالت، وقف، هبات، هدایا، عطا، نکاح است؛ خط:

نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در حیات شفتی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۱۲۳گ، ۲۳سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۴ - ۱۶۷]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۴-طباطبائی

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** اصلاً کما اذا فرض الزراعه فی الارض المغصوبة فالمناط تلك النصاب بالزرع.

از مبحث تقلید تا زکوة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، همزمان با سید شفتی کتابت شده؛ واقف: محمد زکی بن معصوم سلطان، ۱۲۴۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۰۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۵۸]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸-طباطبائی

آغاز: زن در ایام صوم می‌تواند در آب بردن بدن را بی آنکه سر را داخل آب کند؟؛ **انجام:** و هم چنین بر رد مظالم که بری الذمه می‌شود ان شاءالله

کتاب صوم تا دیات است (به زیادت حدود و دیات و مسائل متفرقه)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با وقف‌نامه‌ای مورخ ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۱۳۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۴ - ۱۳۷]

۵۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۶۶/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۳۱]

۵۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۶۱گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: - ۷۶]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۹۰/۱۱

آغاز: سؤال: شخصی فوت شده وارث او منحصر است در یک جده أمی و چند نفر کلاله امی و یک کلاله ابی، کیفیت قسمت ترکه میت را ما بین اشخاص مذکور بیان فرمایند؛ **انجام:** اللهم عجل فرج و لیك و اکحل عیوننا بتراب نعاله بحق سید الکونین و الملجاء فی العالمین.

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۲گ (۱۳۸-۱۴۹)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه:۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰ - ۵۱۶]

۶۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۳۳

مقدمه‌ای در اصول را نیز شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج آبی، ۳۰گ، ۲۲ سطر(۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲ - ۳۶۵]

۶۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۵۲

قسمت اول؛ خط: ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملکی در سال ۱۲۶۷ با مهر «وآمنوا بما انزل علی محمد» (مربع) و تملك محمد تقی حسینی در سال ۱۲۶۸؛ دستخط میرزا عبدالغفور که در ۲۲ ذیحجه ۱۳۳۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ، ۱۷ سطر(۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۸۸]

۶۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۰۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و طاف النساء فان الحج واجباً او ندباً کانت العمرة کذلك هو العالم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قبل از شروع کتاب طهارت چند صفحه اضافاتی دارد که در سایر نسخ وجود ندارد؛ ۱۹۷ص، ۱۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۳۷]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۱۴/۲

آغاز: کتاب الصوم سؤال زن در ایام صوم می‌تواند در آب رود بدون آنکه سر را داخل آب کند جواب داخل شدن زن در آب در حین صوم بلی جایز است؛ **انجام:** قدمت فی اللیل غسل الفجر و لیس فی تأخیره من حجران لم یجب فی اللیل غسل

کتاب الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: روغنی مذهب، ۲۵گ (۳۰۸پ-۳۳۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۵]

۶۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۰۱

آغاز: بسمله سؤال: عرق جنب از حرام پاك است یا نجس ؟ جواب جمعی از اعاظم قدماء حکم بحرمت؛ **انجام:** و موجب دوام برکت درحق شماها خواهد بود.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج زرد، ۲۰ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۹۸۵]

۶۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۹۴

آغاز: بسمله نمی‌دانم آن شخص که قرار این مصالحه داده که بوده نعوذ بالله از این اشخاصی که مخرب شریعت؛ **انجام:** و وکالة عن شریکین حقوقی که بر مالکین قناة محمدیه داشتند شما سه نفری که در فرمان مبارك اسم ایشان تصریح شده است ساقط نمود فی التاریخ.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «عبدالوهاب بن محمد مهدی موسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۱۲]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۷۴/۲-۱۶/۸۴

آغاز: سؤال نجفقلی نامی غایب شده و از حیات و ممات او معلوم نیست و زوجه‌ای داشته است نه سال گذشته بدون استفسار ... جواب زوج غایب و ارث است؛ **انجام:** سؤال چه می‌فرمایند در این مسئله شرعی که زید نامی فوت شده است و صغیره‌ای دارد و جد پدری او هم ... جواب جد پدری او هم ... جواب جد پدری یعنی پدر پدر ... و اگر آن جد پدری بی معرفت باشد و تلف نمایدحاکم شرع از او استرداد نماید

کتاب میراث، کتاب صید و ذباحه، کتاب الحدود و الدیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ، ۲۰-۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۴۳]

۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۸۶/۱-۲۳/۶

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج روغنی، ۲۶۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۲۷۱]

۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۸۴/۸-۳۷/۷۴

آغاز: جواب سؤال من کلام افضل الفضلا جناب حاجی سید محمد باقر سلمه الله تعالی بسمله س زید بنابر مصلحت یک تومان بعمروکه رحم باشد هبه نمود قربتاً الی الله ... ج درصورتی که واهب معترف؛ **انجام:** کتاب الوکاله سؤال هر گاه زید دعوای ملکی بعمروداشته باشد ... جواب بر فرض توکیل درمصالحه اگر چه بعنوان عموم بوده باشد مصالحه مزبوره با عدم رضای موکل صحیح نخواهد بود سؤال هر گاه زید بوکاله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۲۷۲]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۳۹/۲

آغاز: سؤال بفرمایند در صورت فقد پدر وجد آیا حاکم شرع را ولی رشیده می‌دانند یا نه؛ **انجام:** در این صورت دختر زید نسبت به برادر هند بنت اخ می‌شود پس تزویج جایز نخواهد بود.

خط: نسخ، کا: شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، تا: قرن ۱۳؛ ۵۶گ (۱۱ر-۶۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۴]

۷۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۳۹/۵

آغاز: سؤال زید ملکی راوقف نموده و تولیت آنرا مفوض ساخته به عمرو؛ **انجام:** توکیل کسی که متمکن از عربی بوده باشد لازم نیست و هو العالم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۲۳گ (۱۳۶پ-۳۵۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۴]

۷۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۳۹/۷

آغاز: سؤال کسی که نماز قضا درذمه او بوده باشد وعازم ایتان نماز قضا نبوده باشد؛ **انجام:** جواب از آن اینست بلی ممکن است تحقق شرکت در چیزی موقوف.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۵۷گ(۳۶۷پ-۴۲۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۰۴]

۷۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۵۴۳۱

از کتاب الحج شروع شده ولی ابواب آن نامنظم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۶۲ص، ۲۲ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۱۰]

۷۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۶۱/۲

خط: نستعلیق ریز، کا: حسن علی بن محمد رفیع، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۷۰]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۹ طباطبائی

بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان مدرسه چهار باغ؛ در حاشیه [ف: ۲۲ - ۸۲]

۷۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۵۸-عکسی

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** به نحوی باشد که شامل این تصرف باشد بی عیب خواهد بود. و هو العالم بحقایق احکامه.

با مسایل اجتهاد و تقلید آغاز می‌شود و واپسین کتاب در وصایاست؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۲۹ص، ۳۰ سطر(۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۳]

۷۷. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۱۴

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۳۳گ، ۲۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۶۸]

۷۸. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۱۵

انجام: هر کس که زیارت کند فاطمه را پس از برای اوست بهشت ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۰گ، ۲۶ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۶۸]

۷۹. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۳۸/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۹۵]

۸۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۱۵/۴

از اجتهاد و تقلید تا بحث شراکت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۸گ (۱۹۶پ-۳۲۳ر)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۱ - ۲۲۴]

۸۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۴۲

از کتاب التجارة تا کتاب الهدایا و العطایا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۸۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۴۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** واگر انکار این طایفه کند مثل این است که جهاد کرده باشد با کفار در رکاب با سعادت جناب رسول صلی الله علیه وآله و ایضاً ...

کتاب تقلید تا حدود ودیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ، جلد: تیماج قهوه‌ای با مهر «عبده الراجی حسنعلی» (بیضی)، ۱۵۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [محدث ارموی مخ: -]

۸۳. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم

طهارت و نکاح و رسالة فی تحقیق اقامة الحدود و مسائل پراکنده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [صد و شصت نسخه: - ۴۸]

۸۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۸۷۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۴۸ص، ۳۳ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱ - ۱۰۹]

۸۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۹۸۰

از کتاب وصایا تا آخر میراث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۹۹ص، ۲۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۱۰]

۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۰۶/۱

آغاز: کتاب الهبات. سؤال. هرگاه شخصی بگوید فلانه اشیا را به ولد خود واگذاشتم نه صیغه بیع و صلح و هبه و غیرها را جاری ننموده چه صورت دارد؟ جواب این ولد در آن جا کبیر بوده یا صغیر؛ «خاتمة فی المتفرقات. سؤال ضعیفه تشکیک در سیادت او هست لکن سن او به پنجاه و هفت رسیده»؛ **انجام:** احتمال آن که

چنین حکم مخالفت اجماع است بی صورت است بلکه چنین کلامی یا احتمالی از مطلع به فتاوی کتب فقهیه صادر نمی‌شود؛ «و ظاهر این است که ظن به تحقیق این حالت کفایت بکند و موقوف به علم نبوده باشد و هو العالم بحقایق احکام و هو الغفور الشکور و الحمدلله من منه و احسانه و صلی الله علی محمد و آله الابرار

از کتاب هبات تا حدود و دیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد حسن ۱۲۶۰» (مستطیل)؛ جلد: روغنی مذهب، ۹۱گ (۴ر-۹۴ر)، ۳۷ سطر (۱۴×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۴۸۵]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۹۷۶

آغاز: بسمله. بدانکه این جند کلمه‌ای است در بیان مسائل؛ **انجام:** قضاء روزه واجب است ... شهر جمادی الاخر و السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷۸۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** قاطبه مسلمانان منع ان می‌تواند نمود و هو العالم بالصواب

از مبحث اجتهاد و تقلید تا اواخر امر به معروف و نهی از منکر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۳گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۰]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۰۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** حدثها باقیاً و لم یخبر أن تستبیح شیئاً مما یشترط فیه، تم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ضخیم تیره، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۱۲۰ص، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۱۴۳]

۹۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۲۷

آغاز: کتاب الوقوف و الصدقات بسمله ... و به استمد و استعین للخلاص من شدائد؛ **انجام:** بنابراین عقد که شده باطل خواهد شد و تفریق که شده بموقع خواهد بود

از کتاب وقوف و صدقات و تعدادی از کتاب‌های دیگر فقهی (عبادات و معاملات) تا کتاب الوکالة را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در عصر مؤلف؛ واقف: حاج محمد حسن بن حاج میرزا، ۱۲۴۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۳۸]

۹۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۱۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

شامل مقدمه در اصول و ۴۲ کتاب فقهی و خاتمه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ با وقف‌نامه به خط سید عبدالجواد بن میر حسینا جد سادات حاج سید جوادی قزوینی با مهر «عبده عبدالجواد بن حسین الحسینی» (مربع)؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۱۳۸]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنانکه اطلاق و کلام اخیار مقتضی آن است و همچنین ترک استفصال در جواب سؤال از مشارکت جماعتی در قتل، خواه در عمد و خواه در شبه عمد و خواه خطا.

از مباحث تقلید تا پایان حدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با عبارت «بلغ من أوله الی آخره مع نسخة ...» مقابله شده؛ تملکی با مهر «محمود الطباطبائی» (بیضی) و «طباطبائی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۳۹۵گ (۱پ-۳۹۵پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۳۹ - ۳۲۲]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۴۶

آغاز: ... إلی بعض الأشخاص ... سؤال: چه می‌فرمایند در این مسأله شرعیه که هرگاه شخصی تقلید مجتهدی کرده باشد بعد از ممات تقلید آن مجتهد می‌تواند کرد یا نه؟ ... جواب: ظاهر در نظر حقیر عدم جواز بقاء آن تقلید است؛ **انجام:** و هول موضعی که آن محل اطلاع بر شداید است مثل قبر یا صراط تلخ می‌شود و بر من أکل و شرب.

از کتاب الطهارة تا کتاب الدیات، همراه برخی پرسش و پاسخ‌های گوناگون؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مشمع مشکی، ۳۵۴گ، ۲۵ سطر(۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۲۴۹]

۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و لیس علیه ضمان فیما قصیب برجلیها شیء الا ان یضربها

از انتهای «حدود و دیات» مقدار هفت هشت برگ ساقط و برخی از اوراق وسط نیز ناتمام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط وانجام؛ مصحح، محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۶]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۰

آغاز: سؤال زن در ایام صوم می‌تواند در آب فرو رود بدون آن که سر را داخل آب کند؛ **انجام:** و لهذا ازاله آن علاقه محتاج به طلاق مجدد است.

نسخه نامرتب و ترتیب صوری آن چنین است: صوم، طهارت، صلات، خمس و زکات، کفارات و طلاق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۰۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۷]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۵۸۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و اعانت ارباب مسکنت و عنا این بی عیب است لکن تحقق این بسیار مشکل است.

کتب: طهارت، صلات، خمس و زکات، کفارات، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، تجارت، سؤالات متفرقه در ارث، وصیت، حبوه و غیره، اجاره، هبات، هدایا، وصایا، نکاح، طلاق، نذر و ذبح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد:

مقوا، ۱۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۷]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۹۹

آغاز: کتاب الطهارة س ادخال حشفه در فرج زن با عدم انزال منشأ وجوب غسل بر طرفین می‌باشد یا نه؛ **انجام:** لکن احوط این است که به اذن حاک شرع نماید.

مشتمل است بر: کتاب الطهارة، کتاب الصلاة (ناقص)، کتاب المواریث، کتاب الصوم، کتاب الهبات، کتاب النکاح، کتاب القضاء و الشهادات، کتاب الزکاة و الخمس، کتاب الحج، کتاب الکفارات، کتاب الغصب، کتاب المطاعم و المشارب، کتاب الطلاق، کتاب الحدود و الدیات، کتاب الشفعة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۸]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۴۳

آغاز: فی اثبات القول الثانی فقد انفتح من جمیع ما ذکر؛ **انجام:** بلکه مقصود انکار اصل طلاق است به این نحو که من طلاق نگفته ام پس اگر ثابت شد و مشخص شود که این.

ترتیب صوری آن چنین است: کتاب الحدود و الدیات، مسائل متفرقه، کتاب الوقوف و الصدقات، کتاب الهدایا، کتاب الوصایا، کتاب النذر، کتاب الحج، کتاب الکفارات، کتاب الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر، کتاب التجارة، کتاب الرهن، احکام المولی علیه، کتاب الدین، کتاب الضمان و الحواله، کتاب الصلح، کتاب الشرکة، کتاب القسمة، کتاب المضاربة، کتاب المزارعة و المساقاة، کتاب الودیعة، کتاب العاریة، کتاب الاجارة و کتاب الوکالة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۰۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۹]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۰

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این مختصری است از اجوبه و مسائل السید الأجل ... مسأله: زید مجتهدی را در حال حیات تقلید نموده؛ **انجام:** جواب بلی واجب است دو گوسفند به جهت انقضای دو سال بلکه هر سالی که بگذرد به ازای هر سال یک گوسفند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ، ۲۵و۲۶ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۱۰]

۱۰۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۷۸/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی مذهب،۴۰گ (۵۲پ-۹۱پ)، ۱۶-۲۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:- ۳۱۱]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۴۷

آغاز: کتاب احکام الجنایز سؤال ضعیفه حامله فوت شده طفل در شکم آن ضعیفه حرکت می‌کند حکم آن در شریعت مقدسه چیست؛ **انجام:** استیفاء حق خود را که ثمن مبیع است از آن ملک نموده باشد صحیح و بی عیب خواهد بود.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: آیة الله حسین شاهرودی؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۱۸۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۳]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۷۶

آغاز: برابر؟؛ **انجام:** و المستند فی ذلک ماروٰاه فی الفقیه عن مولانا الصادق علیه السلام انه قال ان کان اللقطة دون درهم فهی لک فلا تعرفها الحدیث

از ابتدای کتاب تا انتهای لقطه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه بوسیله حاج آقای الهی به کتابخانه تحویل گردیده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۳]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۸۴

آغاز: [عمل] به کتاب مجتهد میت جایز نیست اگر چه در حال حیات آن مجتهد تقلید او را نموده باشد؛ **انجام:** در صورتی که مراتب مرقومه مطابق واقع بوده باشد.

حاوی: طهارت، صلات، خمس و زکات، صوم، حج، جهاد، کفارات، امر به معروف و نهی از منکر، احکام الجنایز، تجارت، رهن، احکام مولی علیه، دین، ضمان و حواله، صلح، شرکت، قسمت و مضاربه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۱۰۹گ، ۳۰ سطر، اندازه:۲۱ × ۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۴]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۶

آغاز: کنند و بعد از فراغ از نماز او را دفن نمایند و در صورتی که خود ولی متمکن از قتل نبوده باشد ... مگر در صورتی که وارث او را عفو نمایند حرره الأقل الخاسر فی سابع شهر جمادی الاولی سنه ۱۲۳۶؛ **انجام:** فقد عرفت انه یمکن ان یکون المستند فیه روایة ابی بصیر السالفة

حدود و دیات؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (هشت برگ)؛کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۶گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۰۵]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۸۱

آغاز: برابر؟؛ **انجام:** جواب عدالتیکه سابقاً معلوم شد مستصحب است معاشرت جدیده ضرور نیست

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۰]

۱۰۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۱

از آغاز تا پایان نکاح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ تملک: حیدر پسر غلامعلی بزاز؛ مهر: حسنعلی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سبز، ۲۰۵گ، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۷۶]

۱۰۷. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱

کتاب طهارت تا وکالت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛

مصحح؛ تملك: شیخ محمد رضا ابوالمجد نجفی اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۲۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۳۶

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** و آنچه مشهور در السنه است راجع به این می‌شود و هو العالم بحقایق احکامه

در رایانه بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: دکتر محمد جعفر جعفری لنگرودی، ۱۳۲۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۲۹ سطر (۱۱×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [رایانه]

۱۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۱-۳/۱۱

آغاز: سئوال ادخال حشفة در فرج زن با عدم انزال منشأ وجوب غسل برطرفین می‌باشد یا نه و هر گاه به مجرد ملاقات عضوین؛ **انجام:** چهار سهم از هفت سهم متعلق به دو برادارن می‌باشد و به سهم ازهفت سهم مال سه خواهر بود والله العالم.

کتاب الطهارة تا آخر کتاب المیراث؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با نسخه اصل مقابله شده، مجدول؛ تملك: محمد صادق بن حاجی ملاحمزه از مؤلف این کتاب حاجی سیدمحمد باقر در تاریخ ۱۲۴۴ خریده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۲۷۰]

۱۰۹. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۴۸

آغاز: کتاب الاجاره سئوال چه می‌فرمایند جناب سید دام ظله العالی در خصوص شرط تعمیر و تعلیقه که درحجت شده است؛ **انجام:** فاعلم انه نایب الامام علیه السلام اذا کان عالماً بجمیع العلوم التی یتوقف علیه الدین فروعاً و اصولاً و الله سبحانه

از کتاب الطهارة تا کتاب الودیعه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز مذهب، ۲۵۵گ، ۱۶ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۱گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۵]

۱۱۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۵۷/۱

آغاز: احکام الجنایز، سؤال ضعیفه ای حامله فوت شده طفل در شکم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: - ۴۸]

۱۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۴۲-۵۴/۳۲

آغاز: برابر ۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۰۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴ - ۲۲۷۱]

۱۱۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۸۸/۱

آغاز: ... معاودت در آن یوم یا قبل از انقضای عشرة ایام داشته باشد ... سؤال: کسی که عازم سفرشد قبل از بلوغ به چهار فرسخ رأی او منحرف شد مقرر فرموده اید بعد از انحراف رأی او؛ **انجام:** جناب حضرت امام رضا علیه السلام از ثواب زیارت حضرت فاطمه در قم فرمود هر کس زیارت کند فاطمه را پس از برای اوست بهشت و آنچه مشهور در السنه است راجع به این می‌شود و هوالعالم بحقایق احکامه .

از «صلوة مسافر» تا پایان «خاتمة فی المتفرقات»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای «منه دام ظله»، مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۴گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف مخ: - ۸۶]

۱۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۶۴-۶/۵۴

آغاز: سئوال عرق جنب از حرام پاك است یا نجس جواب جمعی از اعاظم قدما حکم به حرمت صلوة؛ **انجام:** و اگر آب چاه متعفن نشده باشد آب چاه و خمیر همه پاك است از خمیر رانان کرده بفروشند وهو العالم.

طهارت تا وقوف و صدقات و طهارت مکرراً سؤالات جدید در طهارت از «سؤال عرق جنب از حرام پاکست یا نجس، جواب جمعی از اعاظم قدما ...» تا «دکان خبازی چاهی دارد آب او بقدر شش هفت ذرع است ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: «عبده محمدجعفر محمد باقر موسوی ۱۲۸۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۹گ، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۷۰]

۱۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۹-۵/۱۲۹

آغاز: بسمله الحمدلله الواقف علی سرائر عباده وجاعل الصدقات الجاریات موصولة ... اما بعد یقول الملتجی الی باب سیده الغافر ابن محمد نقی الموسوی محمد باقر ... اذا وقف واقف بعض املاکه؛ **انجام:** جواب هوالله ظهرکم و ظهیرکم عالیجنابا فضایل ما ... بلی صورت سئوال از باب شبه عمد است و دیه در مال قاتل است ... در جواب سئوال از مشارکت جماعتی در قتل خواه در عمد و خواه در شبه عمد و خواه خطا

وقف، قضا و شهادات و قصاص؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۷۰]

۱۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۰۰-۳۸/۲۰

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** اسم مفعول با حذف نائب فاعل وتقدیر چنین است هول الذی اطلع علیه معنی چنین می‌شود هرگاه متذکر می‌شود

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴ - ۲۲۷۱]

۱۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۲۳/۲-۱۴/۷۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** سؤال مرغ خانگی چقدر نجاست که بخورد تخم و گوشت آن نجس می‌شود. جواب در صورتی که ... تغییر رایحه پوست و گوشت آن به موی نجاست کافی است در تحقق

آن
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۲۷۱]

۱۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۰۰

آغاز: برابر۲
جلد اول کتاب و تا پایان احکام وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با نشانی بلاغ؛ جلد: مقوایی، ۲۴۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۱۷۲]

۱۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۰۱

از کتاب نکاح تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۱۷۲]

۱۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۱/۱-۳/۱۱۱

آغاز: بسمله، سؤال در زیر چادر که مشتبه باشد آسایش کردن و عبادت کردن چه صورت دارد ... جواب اگر چادر مشتبه باشد؛
انجام: سؤال: عدول چه اشخاصند آیا ظاهر حال کافیست ... جواب عدالت بنابر اعتقاد حقیر حالت نفسانیه است که مانع از اقدام به کبائر و اصرار به صغائر بوده باشد ... و ظاهر این است که ظن به تحقق این حالت کفایت بکند و موقوف به علم نبوده باشد.
شامل کتاب‌های مختلف فقهی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۴۱]

۱۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۲۷/۱-۵۹/۴۷

آغاز: بسمله چه می‌فرمایند درین مسئله شرعیه که هرگاه شخصی تقلید مجتهدی کرده باشد بعد از ممات تقلید آن مجتهد میتواند کرد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۵گ(۱-۲۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۷۲]

۱۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۳۰۳

آغاز: برابر۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲- ۳۷۰]

۱۲۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۸

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۴گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۷۲]

۱۲۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۹۲

طهارت تا دیات؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۷]

۱۲۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۲۸

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر
از تقلید تا پایان دیات، و خاتمه‌ای در متفرقات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در این کتاب سه رساله از شفتی آمده: ۱. رسالة فی الوقوف ص۱۶۵، ۲. رسالة فی حرمة ام الموطوء و بنته و اخته علی الواطی المکلف ص۲۵۷، ۳. رسالة فی تحقیق اقامة الحدود ص ۳۸۰، گویا هر یک بخشی از سؤال و جواب باشد، با یادداشت بازگشتن محمد حسین بن فضل الله حسینی به همراه نائب السلطنه از کرمان به دارالسلطنه اصفهان و شرفیابی خدمت مؤلف کتاب (حاج سید باقر) و مرحمت کردن این کتاب به حسینی در روز چهارشنبه چهاردهم ربیع الثانی ۱۲۴۷ با مهر «عبده محمد حسین بن فضل الله الحسینی» (بیضی)؛ ۲۱۴گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۳۲۰]

۱۲۶. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۹۰س

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی مذهب، ۶۷۲گ، ۳۲ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۲۰سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۶]

۱۲۷. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۰۹/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۵۳ر-۶۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۸۵]

۱۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سید جواد حسینی [رایانه]

۱۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ ۱ب-۲ الف دیباچه‌ای است از محمد ابراهیم بن ابوالحسن موسوی که در آن فهرست مطلب‌های کتاب را آورده و می‌گوید که به دستور برخی آن را گرد آورده اند و من فهرست آن را نوشته‌ام؛ مهر: فضل الله نوری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۴۳۶گ، ۳۲ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۸۰۰]

۱۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۰۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** در صورتیکه فصل ما بین استماع و استماع دیگر متحقق شده و الله اعلم بصواب ... زانکه من بنده گنه کارم
خط: نستعلیق، کا: شیر علی، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۸گ (۹۹پ-۱۱۶پ)، ۲۳-۲۶ سطر (۷×۱۴/۷-۱۵)، اندازه:۱۰/۵ × ۲۰/۵سم [رایانه]

۱۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۵۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۱۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۲۲

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۵۷

مشتمل بر مسائل اصول دین و تمام ابواب فقه از طهارت تا حدود و بعضی از مسائل متفرقه؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ ترتیب آن مطابق با قسمتی است که به چاپ رسیده جز در موارد: ۱. احکام جنائز را اینجا پس از کتاب صلاة نوشته و در نسخه چاپی بر حسب معمول آخر طهارت است، ۲. هفت سؤال و جواب از زکاة در این نسخه نیز نوشته نشده است، ۳. چهار سؤال و جواب از آخر صوم نیز در این نسخه نوشته نشده است. پس از ختم بعضی از کتب قسمت‌هایی از صفحات ننوشته گذارده شده در آخرین صفحه کتاب اشاره به ختم آن نشده و آخرین سطرش این است: «و موجب مؤاخذه روز قیامت است بر عامه خلایق اجتناب از آن لازم است و هو العالم»، دارای یک سرلوح زیبا، مجدول

مذهب، پشت صفحه اول به نام سؤال و جواب مرحوم میرزای قمی سپهسالار آن را وقف کرده ولی مسلما از میرزای قمی نیست و نیز بر همین صفحه نوشته اند: «سؤال و جواب مرحوم حاجی سید محمد باقر است» و ظاهر این است که این نسخه از نظر خود مؤلف گذشته چرا که اصلاحاتی در عبارات آن شده و جملات افتاده در حواشی نوشته شده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مرغش، ۴۲۳ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۱-۴۲۴]

۱۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۶۱

مشتمل بر کتاب طهارت، صلاة، زکات، خمس، صوم و نکاح است. مسائل راجع به اجتهاد و تقلید که قبل از کتاب طهارت نوشته شده در این نسخه نیست؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با نسخه چاپی مطابقت شد مطالب ذیل در اینجا نیست: احکام جنائز، هفت سؤال و جواب از آخر صلاة، کتب بین صوم و نکاح را نیز ندارد و آخرین سطر موجود آن این است: «عن ابیه عن ابن ابی عمیر عن صفوان عن معاویة بن عمار قال المحرم لایتزوج و لایزوج فان فعل فنکاحه باطل»؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۲۲۰ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۲۵]

۱۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۲۳/۴

آغاز: بسمله. سؤال زن در ایام سوم می‌تواند در آب فرو رود و بدون آنکه سرا را آب کند؛ **انجام:** عدم طلاق علاقه زوجیت بر قرار است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۳۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۷۰

آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** المیت عن الفقیه و اواخر باب وصیة الانسان لعبده و عتقه له قبل موته ...

صلاة و صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حاج محمد حسن، ۱۲۴۴؛ ۱۷۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۳۷]

۱۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۵

آغاز: آن میدهند اگر عشر آنرا در امور آخرت مراعات نمایند امر آخرت ایشان؛ **انجام:** و در آن اشکال است و نظر است و الحمدلله اولاً و آخراً باب در بیان حج است ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در آغاز دو تاریخ تولد به سالهای ۱۲۹۱ و ۱۲۹۶ و تملکی به سال ۱۳۰۸؛ جلد: چرم مشکی مذهب، ۲۰۴گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴۱ - ۱۴۱]

۱۳۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملا صادق و ملاعلی، ۱۲۱۹؛ ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۲۱۹]

● سؤال و جواب (مختصر) / فقه / فارسی و عربی

so’āl va javāb (mx.)

موسوی خوانساری، حسن بن محمد، ق۱۳ قمری

mūsavī xānsārī ‹hasan ebn-e mohammad (- 19c)

وابسته به: سؤال و جواب؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰)

مختصری است از کتاب «سئوال و جواب» حجة الاسلام شفتی که چون نایاب شده بود مؤلف آن را مختصر و به نظر مؤلف رسانیده است.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۱۸

آغاز: الحمدلله المتفرد فی کبریائه و وحدانیه الذی خلق السموات و الارض بقدرته و مشیه و نور قلوب العارفین بذکره و عبادته

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات مختصر در حاشیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۹۰]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

karbāsī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad hasan (1767 - 1846)

پرسشهایی است که از حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن خراسانی کاخی اصفهانی معروف به کرباسی شده و او پاسخ داده است. در کتاب جهاد و امر به معروف و نهی از منکر تصریح به نام او شده است و آمده: «برحسب امر اقدس همایونی استفتاء و استعلام می‌کند از حضور انور جناب فضائل و حقایق اکتساب جامع الاصول و الفروغ فخرالمجتهدین حاجی محمد ابراهیم سلمه الله تعالی چه می‌فرمائید»، در یک برگ بعد آمده: «بنده حقیقی ارادت شعار محمد صادق وقایع نگار عرضه می‌دارد ...». در هر حال رساله عملیه وی می‌باشد که قابل اعتنا است و نکات ارزنده‌ای در آن می‌توان یافت.

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۳۷/۲

آغاز: بسمله در بیان مسائل چند در تقلید. سئوال: چه می‌فرمائید در این مسئله که کمترین از مرحمت پناه آقا عبدالحسین تقلید می‌کردم و آن مرحوم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای بلاغ؛ تملک: محمد حسین بن محمد مورخ رجب ۱۳۱۷ق؛ مهر: «الراجی محمد حسین بن محمد» (بیضی)؛ کاغذ: ای، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ (۹-۱۹۸)، ۲۰ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۰۹/۷

آغاز: سؤال: چه می‌فرمایند در ین مسأله که هرگاه کسی مقلد مجتهدی بوده باشد و آن مجتهد فوت شود ... آغاز: باید بتقلید سابق باقی بماند در آنچه تقلید نموده؛ **انجام:** ج: ظاهر اخبار این است که سؤال در این حال نیست بلکه در قبر است ...

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: با تاریخ ۱۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ (۳۱پ-۸۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۷/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۸۶]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۷۶/۲-۲۳/۹۶

آغاز: بسمله سؤال چه می‌فرمایند در این مسئله که هرگاه کسی مقلد مجتهدی باشد و آن مجتهد فوت شود ... جواب باید به تقلید سابق بماند؛ **انجام:** حاجت به تعذر نیت گذراندن ادعا به مصالحه حتی به مصالحه به قسم و علی ای حال درجمیع اقسام آن مسقط دعوا است.

در فهرست ناشناس است رساله مشابهی در کتابخانه مجلس داشت که پاسخ را از محمد ابراهیم کرباسی دانسته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۴۴]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

رساله فتوایی در پاسخ به ۶۶ مسأله از مسائل مختلف است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۵۷۸

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله و الصلاة و السلام علی رسوله و آله سؤال چه می‌فرماید در خصوص اینکه شخصی؛ **انجام:** و لفظ مزکور کافی است در رجوع و الله العالم بالاحکام و له الحمد علی الدوام و علی نبیه و آله علیهم الصلوات و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۵]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

فنای زنوزی، عبدالرسول بن محمدحسن، -۱۲۶۳؟قمری

fanā-ye zonūzī, ‘abd-or-rasūl ebn-e mohammad hasan (- 1847)

این رساله به عنوان، پرسش و پاسخ تنظیم شده است و غالباً در مورد معارف و اعتقادات می‌باشد. مؤلف، پدر میرزا محمد حسن زنوزی خوئی، مؤلف کتاب بسیار ارزشمند ریاض الجنة است.

[دنا ۶/۲۳۷؛ ریحانة الادب، ج ۲، ص ۳۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۳/۲

آغاز: الحمدلله جاعل الظلمات و النور و مبدع الظل و الحرور، و الصلاة علی محمد و علی آلهما کرام بررة؛ **انجام:** و از دیده اغیار مستور دارید و من الله التوفیق و ما اردت الا الاصلاح ما استطعت و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۹گ (۱۱-۳۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۴]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

نوری، محمد تقی بن علی محمد، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ قمری

nūrī, mohammad taqī ebn-e ‘alī mohammad (1787 - 1847)

از محمد تقی نوری که عبدالرحیم بن عزیز نوری به دستور وی گرد آورده است. پاسخ به ۵۵ سؤال فقهی است بیشتر این پاسخ‌ها مختصر است و جنبه فتوایی دارد و در برخی مسائل همچون مرتد فطری و حکم او مسئله معجزات میت مجیب به تفصیل و به صورت استدلالی پاسخ داده است. عناوین رساله «سؤال، جواب» است. نام مجیب در رساله نیامده لکن از شیوه نگارش آن برمی‌آید که همان محمد تقی نوری است.

[دنا ۶/۲۳۷؛ الذریعه ۱۲:۲۴۴؛ اعیان الشیعه (۱۹۸/۹)]

۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۴۴/۴

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳ و ۱۴؛ قطع: خشتی [ف: - ۱۰۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۳۷

آغاز: سؤال هرگاه کسی در شب رمضان محتلم شود و وقتی بیدار شود که وقتش وفا بخوردن سحر و بجا آوردن؛ **انجام:** این نحو که موجب بگوید فروختم یا صلح کردم یا اجاره دادم و متعلق را بگوید و طرف قابل بگوید قبول کردم و الله العالم

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالرحیم، تا: ۱۲۳۷ق؛ مصحح، با نشان بلاغ؛ کاغذ: فرنگی نخودی و آبی، ۱۱گ (۱۴۱پ-۱۵۱)، ۲۵-۳۰ سطر، ۸ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [رایانه]

● السؤال و الجواب / فقه / عربی

as-su’āl wa-l-jawāb

صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر، ۱۲۰۰؟ - ۱۲۶۶ قمری

sāheb javāher, mohammad hasan ebn-e bāqer (1786 - 1850)

رساله‌ای کوتاه در بیان برخی فروع فقهی است که به صورت سؤال و جواب نگارش یافته است. به نظر می‌رسد که این رساله از صاحب جواهر بوده باشد که باید پیش‌تر بررسی گردد.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۵/۲ کر

آغاز: هذا جواب سؤال، بسم الله الرحمن الرحیم، سؤال: هل یجوز

تقلید غیر الأعلم مع وجود الأعلم أم لا؟ جواب: یجوز و إن کان المکلف عالماً بمخالفة غیر الأعلم و لکن الاحتیاط عدم تقلید غیر الأعلم؛ **انجام:** یکون معاقباً فی عدم رد الخمس ما المزبور و زکواته أم لا؟ اما المقاصة فهی جائزة و ینبغی أن لاتکون علی وجه لانعلم بها أمه کما أن الأولی له دفع ما هو یخاطب به من الخمس و الزکواة ...

خط: نسخ تحریری، کا: علی اصغر بن علی اکبر بن عباسعلی، تا: ۱۳۰۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی سفید، ۷گ (۹۲ر-۹۸ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۵۴]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۸۲/۲

آغاز: س - ما تقول فی حق بعض العوام الذین لا یعملون اصول دینهم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ (۱۸۰-۲۱۳)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۳]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

یزدی، عبدالخالق بن عبدالرحیم، ۱۲۰۶ - ۱۲۶۸ قمری

yazdī, 'abd-ol-xāleq ebn-e 'abd-or-rahīm (- 1852)

تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ محل تألیف: قم

مؤلف که از معتقدان عقیده شیخیه است در این رساله به سؤال‌های اعتقادی میرزا محمد حسین نامه به طریقه شیخیه پاسخ داده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۳۴/۱-۵۵/۱۱۴

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی ابدع نورا واحدا للدلالة علی وحدته و طوها باطوار عدیدة و کوها باکوار بدیعة

از اول تا آخر کتاب؛ خط: شکسته، کا: محمد نصیر بن محمد کاظم محلاتی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۲۶۸ق، جا: مشهد رضوی حرم مطهر؛ ۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۲۹]

● سؤال و جواب = فقه / فقه / فارسی

so'āl va javāb = feqh

موسوی کاشانی، احمد بن محمد مهدی، -۱۲۷۹ قمری

mūsavī kāšānī ‹ahmad ebn-e mohammad mahdī (- 1863)

رساله‌ای مبسوط به‌صورت سؤال و جواب فقهی که در آن سؤالات شرعی مطرح و پاسخ آن با تفصیل در ذیل آن ذکر شده است. این کتاب به ترتیب ابواب فقهی (از کتاب طهارت تا دیات) تنظیم شده و مؤلف آن را به‌جهت استفاده عموم به فارسی نگاشته است.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، چنین گوید امیدوار رحمت الهی: ... که حق تعالی موفق فرمود مرا به جمع این اوراق و تألیف این کتاب مستطاب که مشتمل است بر حل غامضات مسائل فقهیه و مشکلات احکام فرعیه ... کتاب المتاجر، و هو یشتمل سؤالات و اجوبة ...

انجام: ففی صحیح ابی ولاد عن الصادق (ع) لیس بین اهل الذمة معاقلة فیما یجنون من قتل او جراحة انما یوخذ ذلک من اموالهم، چهارم مولای عبد عاقله جنایات عبد است خواه ... با شد یا مدبر یا مکاتب یا ام ولد بلکه متعلق است به‌رقبه او

[دنا ۲۳۸/۶ (۷ نسخه)؛ طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۳) «کرام البررة» ۱۱۸/۱؛ موسوعة مؤلفی الامامیة ۳۲۹/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اقتصارا فیما خالف الاصل علی المتقین و هخو الغرقی و المهدوم علیهم و الله العلم لم علی الضمایره

متاجر تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مذهب، ۲۶۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [رایانه]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۲گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۷ - ۴۶۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ مهر: «علی الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم یشمی، ۳۵۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۳۶ - ۱۳۳]

۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۲

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: تحریری، کا: ابوالقاسم بن محمدحسن کاشانی، تا: رجب ۱۲۹۴ق؛ وقف‌نامه نسخه توسط میرزا محمدحسین آقازاده مؤلف در شعبان ۱۲۹۸ق با مهر «عبده فخرالدین بن احمد الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف مخ]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اباالقاسم بن ملا محمد حسن، تا: ۱۲۹۶ق، به درخواست حاجی سید فخرالدین؛ مهر: «احمد بن فخرالدین الموسوی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۴۷/۲ - ۷۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کاشانی، ابوالقاسم بن محمد حسن، تا: ۱۲۹۷ق [رایانه]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۱۴/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم احمد بن محمد حسن کاشانی، تا: صفر ۱۳۰۱ق؛ رساله کوتاهی از مؤلف در مساله اختلاف امین و مالک در برگ ۵۳ ضمیمه این کتاب است؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰۱گ (۱پ-۲۰۱پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۳۷ - ۴۲۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسن، تا: جمعه ۲۴ رمضان ۱۳۰۱ق؛ مصحح؛ مهر: «حسین الموسوی» (بیضی)، «حسین بن محمد بن نصرالله الموسوی»؛ جلد: مقوایی، ۱۹۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۷ - ۱۳]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی موسوی، تا: یک‌شنبه ۲۶ رمضان ۱۳۳۲ق؛ با وقف‌نامه کتاب به تاریخ شعبان ۱۳۳۶ و مهر «الراجی احمد بن صدرالدین الموسوی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۲۳۹گ، ۲۲ سطر، اندازه:۲۲ × ۳۵سم [ف: ۷ - ۶۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۱۹/۲
انجام: تا سه سال هر سال از عهده یک ثلث دیت بر آید بنا بر اظهر اشهر، سیم آنکه دیت نفس باشد.
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن ملا محمد حسن، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۹گ (۷۷پ-۲۷۶پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱۶ - ۱۸]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so'āl va javāb

بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم، ۱۱۹۶ - ۱۲۸۱ قمری

bārforūšī māzandarānī, mohammad ebn-e moqīm (1782 - 1865)

سؤال و جواب‌های مختلفی است در ابواب فقهی که پاسخ دهنده مشخص نشد که کیست.

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۶۱/۴
آغاز: س: زید مثلاً صبیه عمر و را به عقد دوام خود در آورده به صداق مبلغ سه تومان، دو هزار و پانصد دینار رایج المعامله
خط: ثلث، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲ص (۵۹۵-۶۲۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: - ۱۱۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۷/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۵۳]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so'āl va javāb

استرآبادی، محمد یوسف، - ۱۲۸۶ قمری

estarābādī, mohammad yūsof (- 1870)

مسائل فقهی فتوایی را به طریق سؤال و جواب طبق فتوای شیخ مرتضی انصاری که استرآبادی کتباً یا شفاهاً پرسیده و شیخ از آنها جواب گفته است، در این رساله گرد آورده شده است.
چاپ: ایران، تهران، ۱۲۷۱ق، سنگی، خشتی؛ ایران، ۱۲۷۳ق؛ ایران، ۱۲۶۷ق، سنگی، خشتی، در متن و هامش

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۱۴/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد چنین گوید حقیر فقیر عاری منقطع از نیل ایادی؛ **انجام:** بشرط امتزاج عرفی نه حقیقی و اگر متغیر بنجاست باشد زواج ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ناقص؛ کاغذ: فرنگی، ۴۰گ (۴۸-۸۷)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۶ - ۱۶۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۱۴/۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چنین گوید حقیر فقیر ... التماس جمعی از أخلاء ایمانی و أحباء یقینی بجهت انتفاع و بهره مند شدن؛ **انجام:** اقوی نیز تعدیه حکم است به سوی غیر اناء با صدق اسم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در ادامه نسخه، اشعار عربی، از قبیل «ممیه» «فرزدق» و برخی اشعار منسوب به حضرت المیرالمؤمنین (ع) و غیر آنها در برگ ۱۶۳ آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱۵۰-۱۵۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۶ - ۱۶۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۶۶
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما چنین گوید حقیر فقیر مضطر عادی منقطع از نیل ایادی
دارای مسائل تقلید و کتاب طهارت و صلاة می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن عبدالکریم دهدشتی، تا: جمعه ۱۵ صفر ۱۲۶۷ق؛ مصحح، در حاشیه صفحه اول خط و مهر شیخ انصاری است؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۵ - ۱۵۵]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۵۴/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلاة علی خیرالخلق محمد و آله الطیبین؛ **انجام:** پس عمل بقول ایشان کند تا ایناخوشی از او برطرف شود
خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن محمدعلی شیرازی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۹گ (۱۵۲ر-۳۰۰پ) [مؤید: ۳ - ۱۳۳]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۶۹ق
سی سؤال عقاید شیخیه درباره مسائل مختلف است. مؤلف در این رساله از فصل الخطاب خود یاد می کند.
[دنا ۲۳۸/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم؛ **انجام:** مستغفرا ... العبد الاقل الاثم (کذا) ابن عردالغنی الحسینی ابوالقاسم تنکابنی ... سنه ۱۲۸۳ من الهجرة
خط: نستعلیق، کا: حسینی تنکابنی، ابوالقاسم بن عبدالغنی، تا: ۱۲۸۳ق؛ اصلاح الاجساد و اصلاح النفوس و اصلاح الارواح و بیان الصواب و کتاب التوفیق از کرمانی ضمیمه‌اند؛ اهدایی: محمد ایرانی مجرد [رایانه]

۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۹۰

آغاز: و خلق باشد که خدمت امام رسیده احکام را از امام اخذ کرده بخلق رسانده و آن باب یومنا هذا؛ **انجام:** می‌گفتند که فلانی می‌گوید شیخیه معراج می‌روند باری.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱ - ۳۰۳]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۱/۳

دو رساله؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین همدانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۳]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

سبزواری، هادی بن مهدی، ۱۲۱۲ - ۱۲۸۹ قمری

sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798 - 1872)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۸۸/۱۴

آغاز: بسمله، سؤال اول دلیل بر اینکه ممتنع است دو خدای بوده باشد برای این عالم؛ **انجام:** بعضی مضر و موزی (کذا) بعضی شوند و کثیف خلق شوند و الله تعالی اعلم بحقایق الامور و الاشیاء
خط: نستعلیق، کا: درویش عبدالمجید ملقب بن نور علی شاه خاکسار حکمی سبزواری فرزند حاجی ملا اسماعیل، تا: با تاریخ ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۲ص (۳۶۳-۳۸۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۲۶۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۸۸/۱۵

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد بر آن برادر ایمانی پوشیده نیست که این مسائل از مهمات و معضلاتست؛ **انجام:** فلا یلزم التعطیل و الحمدلله اولاً و آخرا.
خط: نستعلیق، کا: درویش عبدالمجید ملقب بن نور علی شاه خاکسار حکمی سبزواری فرزند حاجی ملا اسماعیل، تا: با تاریخ ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۱۱ص (۳۸۴-۳۹۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۲۶۴]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

قزوینی، علی بن محمد، ۱۲۰۹ - ۱۲۹۰ ؟ قمری

qazvīnī, ‘alī ebn-e mohammad (1795 - 1873)

در این سؤال و جواب که به ترتیب کتاب‌های فقهی از احکام طهارت تا دیات با عناوین «س - ج» تنظیم شده است پاره‌ای از پاسخ‌ها استدلالی و با مدارک آنها نوشته شده و در آغاز کتاب مطالبی درباره اصول دین و اعتقادات شیعه آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۷۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد چون فکر و تأمل امری است که مرهون است بوقت خود؛ **انجام:** در ضمانت مادر که علم باظن بآمدن اب داشته باشد و الا ضامن نیست
خط: نستعلیق، کا: موسی داداش بن عبدالعلی زنجانی، تا: چهارشنبه ۱۵ صفر ۱۲۸۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۳ - ۵۷]

● سؤال و جواب / هیئت / فارسی

so’āl va javāb

مرعشی شوشتری، فتح الله بن محمدرضا، -۱۲۹۳؟قمری

mar‘ašī šūštarī, fath-ol-lāh ebn-e mohammad-rezā (-1876)

پرسش و پاسخ در رؤیت هلال رمضان و موضوعات دیگر اخترشناسی است که مؤلف پاسخ داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۴/۸

آغاز: ربنا خلقت هذا باطلاً سبحنک فقنا عذاب النار و صل علی بدر سماء النبوة حبیبک محمد الطاهر النبی المختار و آله ... و بعد عرض می‌کنند ... سؤال فرموده اند کهدر تقویم اتفاق شده؛ **انجام:** آنچه از حد تقویم و تعدیل خارج باشد بذیل عفو ملبوس و مستور دارند و عاذر باشند نه عاذل و ساتر معایب نه مظهر مثالب تاکسوت اعمال ایشان بطر از الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه ... مطرز گردد فمن عفی و اصلح فاجره علی الله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ مصحح، محشی با علامت «منه»، چند برگ جداول اخترشناسی همراه افزودگی‌هایی از کتاب‌های تحفة العالم، معاهد التنصیص فی شواهد التلخیص، مروج الذهب، معادن الجوهر، تاریخ مسعودی و ثبت عقود شرعی در انجام آمده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۳۴ر-۱۳۵پ)، ۲۵ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۲ - ۵۶۶]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

نراقی، عبدالصاحب محمد بن احمد، ۱۲۱۵؟ - ۱۲۹۷ قمری

narāqī, ‘abd-os-sāheb mohammad ebn-e ahmad (1801 - 1880)

دو سؤال از نراقی و پاسخ اوست: سؤال اول چنانچه شخصی سلام عرض می‌کند به حضرات ائمه (ع) جواب می‌فرمایند یا نه و عرض دیگراینکه نگاه و ثواب که شخصی می‌کند حضرات ائمه مشاهده می‌فرمایند یا نه ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۳/۲ط

انجام: ... تفصیل وجه از برای ما معلوم می‌باشد و الله العالم ... حرره الخاطی محمد بن احمد النراقی عفی عنهما.

خط: نستعلیق ریز، کا: ناصرالدین قمی، تا: محرم ۱۲۸۰ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ص (۳۴-۴۸)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۸سم [ف: ۲۴/۳ - ۳۶]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها

so’āl va javāb

تبریزی، میرزا احمد، ق۱۳ قمری

tabrīzī, mīrzā ahmad (- 19c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۶۲/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۴]

● **سؤال و جواب = اجوبة المسائل** / پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb = ajvebat-ol masā’el

جرفادقانی، محمد بن علی اصغر، ق۱۳ قمری

jorfādeqānī, mohammad ebn-e ‘alī asqar (- 19c)

تاریخ تألیف: صفر ۱۲۶۲ق

رساله‌ای است عرفانی در پاسخ به چهار سؤال که دوستی از آخوند بدین ترتیب پرسیده است: سؤال ۱. فرق میان عروج و صعود و نزولت و هبوط چیست؟؛ سؤال ۲. فرق مان نفس و روح چیست؟؛ سؤال ۳. قالب مثال چیست؟؛ سؤال ۴. عموم و خصوص انفاق در حدیث نبوی «اللهم اجعل لکل منفق خلفاً و لکل ممسک تلفاً» چگونه است؟

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۶۷۶

آغاز: بسمله. عزیزی از اعزه که مرا راه نیک خوارگی [جوارگی] و خصوصیت آشنایی با آن روشن می‌بود چهار سؤال از چهار مطلب نزد من فرستاد؛ **انجام:** اما همین قدر بدان که در حدیث قدسی

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد بن علی اصغر جرفادقانی، تا: ۱ صفر ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، شهریور ۱۳۸۷؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۸سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۳]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

حسینی، محمد بن علیمحمد، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad ebn-e ‘alī-mohammad (- 19c)

پرسش‌ها و پاسخ‌های فقهی در موضوعات: ۱. تقلید، ۲. کتاب الطهارة، ۳. ما یتعلق بالجنایز، ۴. کتاب الصلوة، ۵. کتاب الزکوة، ۶. کتاب الخمس، ۷. کتاب الصوم، ۸. کتاب الامر به معروف و نهی عن المنکر، ۹. کتاب التجارة، ۱۰. کتاب الدین، ۱۱. کتاب الضمان، ۱۲. کتاب الصلح، ۱۳. کتاب الشرکة، ۱۴. کتاب الاجارة، ۱۵. کتاب الوکالة، ۱۶. کتاب المولی علیه، ۱۷. کتاب النکاح، ۱۸. کتاب الطلاق، ۱۹. کتاب اللقطة، ۲۰. کتاب احیاء الموات، ۲۱. کتاب الاطعمه و الاشربه، ۲۲. کتاب المواریث، ۲۳. کتاب القضاء، ۲۴. خاتمه فی المتفرقات.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۹۲

آغاز: بسمله، س: اشخاصی که مجتهد نیستند در اصول دین و نمی‌دانند معنی دین و اصول دین را؛ **انجام:** انجام رساله اول: «به متابعت پاک می‌شود یا نه؟» ج: بلی پاک می‌شود. «ملاحظه شد صحیح است در نظر حقیر و عمل به آن جایز است. حرره الاحقر فی شهر رمضان ۱۲۶۸»؛ انجام رساله دوم: «تا این که همه مأمومین مثلا بیرون رفته باشند از نماز جایز است ؟ ج: بلی جایز است. «هو مسائل این سئوال و جواب ملاحظه شد. عمل به جوابش آن که از حقیر است با آنهایی که تصرفی در آنها نشده است جایز است. فی ربیع الثانی ۱۲۷۴»

این نسخه فاقد مقدمه می‌باشد امضا و تأیید مؤلف نیز در پایان هر رساله موجود است که اولی را در سال ۱۲۶۸ و دومی را در سال ۱۲۷۴ تأیید کرده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رساله اول ۱۲۶۸، رساله دوم: ۱۲۷۴ق؛ عناوین مذکور تکمله‌ای از سوی خود مؤلف است که به صورت رساله‌ای جداگانه در پایان آمده و در هنگام صحافی بعضی از برگ‌ها در جای خود قرار نگرفته‌اند و پس و پیش شده‌اند، محشی؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری، ۹۴گ، ۱۳- ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۰۸]

● **سؤال و جواب** / عرفان و تصوف / فارسی

so’āl va javāb

حسینی رشتی، مرتضی بن احمد، ق۱۳ قمری

hoseynī raštī, mortezā ebn-e ahmad (- 19c)

در پاسخ آخوند ملامحمد. در دیباچه از پرسش و پاسخ پیشین یاد شده است. تأویلاتی است عرفانی و در آن از «مجمع» طریحی یاد کرده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۴/۹

آغاز: بسمله. حمدله. والصلاة علی اشرف خلقه محمد وآله الطاهرین و بعد فیقول ... مرتضی بن احمد الحسینی ... ان جناب ... الاخوند ملامحمد ... سئل عنی النظم المشروح سابقا. و طلب منی بیان و شرحه؛ **انجام:** فان رزقنا الله التوفیق ... تحریر باقی المسائل و لو علی وجه الایجاز ... و فرغ مؤلفه ... فی یوم الثلاثا من العشر الثالث من شهر قبل بعده رمضان ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۶گ (۴۳ر-۴۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۲]

● **سؤال و جواب = رساله عملیه** / فقه / فارسی

so’āl va javāb = r.-ye ‘amalīye

حسینی مرعشی، محمد بن عبدالمهدی، ق۱۳ قمری

hoseynī mar‘ašī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-mahdī (-19c)

رساله‌ای است فتوایی با عناوین سؤال و جواب، مشتمل بر «مقدمه» و سه «باب»: مقدمه: در تقلید؛ باب اول و دوم: در طهارت؛ باب سوم: در خلل نماز.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۵۵

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد چنین گوید کمترین خدام شرع اقدس انور نبوی صدرالدین محمد بن عبدالمهدی الحسینی الشتری المرعشی؛ **انجام:** و طریق چهارم اخلال بطهارة از حدث از وضوء یا غسل یا تیمم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور، ۸۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۸سم [ف: ۲۰ - ۲۳۴]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

خلخالی، محمد باقر، ق۱۳ قمری

xalxālī, mohammad bāqer (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۹۳۳

آغاز: بسمله، بعرض میرساند رقیمه که بیاد آوری حقیر ارسال داشته بودید رسید؛ **انجام:** ما انت بهادی العمی عن صلالتهم ان تسمع الامن یومن بایاتنا فهم مسلمون ... محمد رضا الحسین الکا

خط: نسخ، کا: حسنی کاشانی، محمدرضا، تا: ۱۲۹۸ق [رایانه]

● **سؤال و جواب** / معما / فارسی

so’āl va javāb

خوئینی، محمد حسن بن مصطفی، ق۱۳ قمری

xū’īnī, mohammad hasan ebn-e mostafā (- 19c)

چند پرسش و پاسخ علمی است که به صورت معما بیان گردیده و طی آن به شیخ بهائی نیز اشاره رفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۲/۱۱

آغاز: اگر کسی سؤال نماید که اگر ۲ نفر رفیق با همدیگر ده من شیر یا شیره داشته باشند و خواهند که قسمت نمایند؛ **انجام:** و انجلای اذهان بد نیست لهذا اندکی نوشته شد و الا عمر از این امور اشرف تو است.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، در پایان ۸ برگ فوائدی به نقل از رساله نان و حلوای شیخ بهایی، حدیثی از امام علی در صفات نیک سگ و چند حدیث و شعر دیگر آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۳۲ر-۳۴پ)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۸۶۹]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

شیخ الاسلام دامغانی، محمد بن حسین، ق۱۳ قمری

šayx-ol-eslām dāmqānī, mohammad ebn-e hoseyn (-19c)

سؤال وجوابی است در صفات ثبوتیه و سلبیه باری تعالی

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۰۰/۳

آغاز: فصل سؤال وجوابی است در خصوص صفات ثبوتیه وسلبیه که بر هر کس لازم است که آنرا بداند؛ **انجام:** و تتبع موارد بر همین می‌باشد بدون زیاده و نقصان و الصلاة و السلام علی ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج کرمی، ۲گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: - ۱۰۳]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

شیخ علی، ق۱۳ قمری

šayx ‘alī (- 19c)

سؤالها و پاسخهایی است فقهی و فتوایی به‌گونه‌ای مختصر.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۹۹/۱

آغاز: سؤال: و غیر مجتهد به طریق صلح قسم می‌تواند بدهد یا نه؟ جواب: جائز است به طریق صلح قسم بدهد و احوط این است نکند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۵گ(۱ر-۵ر)، ۸ص

(۲–۹)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [میراث اسلامی: دفتر نهم – ۷۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۶۲/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۳۸۵]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی
so'āl va javāb
طبرسی، محمد بن جعفر، ق۱۳ قمری
tabarsī, mohammad ebn-e ja'far (- 19c)
شامل چند سؤال و جواب فقهی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۴۹/۷
آغاز: سؤال – چه می‌فرمایند علمای امامیه رضوان الله علیهم در خصوص این مسئله که زید ملکی به عمرو فروخته وجه با برادر بایع دست گردان شده؛ **انجام:** ولی مال صغیر را باید مجتهد قیمی قرار دهد تا محافظت نمایند و صرفه را منظور داشته با تحصیل منفعت و هکذا و الله اعلم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۸گ (۱۲۱ر–۱۲۸پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۵ – ۵۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
قزوینی، محمد هاشم بن عبدالرحیم، ق۱۳ قمری
qazvīnī, mohammad hāšem ebn-e 'abd-or-rahīm (- 19c)
مسائل فتوایی از کتاب طهارت و صلات، که از فتاوای سید محمد باقر حجة الاسلام شفتی اصبهانی جمع‌آوری شده است.

کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: اسدالله بن اسماعیل کرمانشاهی، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴ – ۳۲]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
قمی، محمد بن عبدالله، ق۱۳ قمری
qomī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 19c)
مسائل فقهی فتوایی را که از ملا محمد باقر وحید بهبهانی پرسیده شده و آن جناب پاسخ گفته است. در این رساله بدون ترتیب معهود در کتاب‌های فقهی از روی بیاض آخوند ملا محمد حسین بن ملا عبدالوهاب خراسانی که در محضر وحید جمع کرده بود، گرد آورده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۱۹
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این سؤال و جواب را از افاده عالیجناب مقدس القاب فضایل مآب؛ **انجام:** باران حکم آب جاری دارد عصر در آب قلیل ضرور است
خط:نستعلیق،کا: محمد شفیع بن عبد الستار تبریزی، تا: دوشنبه ۲۸ ربیع الثانی؛ مهر: کاتب «محمد شفیع بن عبدالستار» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۹۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ – ۱۱۰]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی
so'āl va javāb
کردی، یوسف بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
kordī, yūsof ebn-e mohammad hasan (- 19c)
تاریخ تألیف: چهارشنبه ۹ ربیع الثانی ۱۲۷۲ق
دو پرسش است به عربی از شیخ یوسف بن محمد حسن الکردی و پاسخ‌های آن به فارسی از همو.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۲/۲
آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله ... و بعد فیقول ... کریم ابن ابراهیم انه قد ارسل الی الجناب العالم ... الشیخ یوسف بن محمد حسن الکردی؛ **انجام:** کتابی هذا حتی یشرح لکم و السلام. قد فرغ من تحریره لکم و السلام. قد فرغ من تحریره مصنفه ... فی لیلة الاربعاء تاسع
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: میشن عنابی، ۱۸ سطر [ف: ۹ – ۲۸۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۲/۳
آغاز: بسمله. حمدله و صلی الله علی محمد و آله ... فبعد یقول ... کریم بن ابراهیم انه قد راسل الی جناب ... الشیخ محمد بن؛ **انجام:** پس بیرون از نهایت برزخی و زمانی و مهیمن بر کل آن دوست ولی دوران امتدادی دهری طولی (گویا کتاب پایان نیافته است)
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: میشن عنابی، ۱۸ سطر [ف: ۹ – ۲۸۶]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی
so'āl va javāb
مجتهد، محمد باقر، ق۱۳ قمری
mojtahed, mohammad bāqer (- 19c)
سؤالی است از طرف عده‌ای در مورد عقاید دینیه و جواب آن از طرف حاج سید محمد باقر مجتهد.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۰۸/۷
آغاز: س. بشرف عرض با رفتگان دربار ملائک مدار شرایع انتشار محامد آثار عرش اقتدار آن دره ابرار و غره اخیار اطال الله بقائه مادامت السموات فی الأدوار و الأکوار و مدظله الظلیل الجمیل علی رؤس زراری البراری و البحار و فروقه جوار مجاری اللیل و النهار مینگارد؛ **انجام:** و بر کافه مسلمین و قاطبه اهل دین سید المرسلین ع لازم است اجتناب و اعراض و بیزاری از این کفره و

مشرکین و خصمای دین مبین ... الحمدلله علی جمیله و جلیله و الصلوة و السلام علی حبیبه و خلیله و نجیبه ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: چرمی، ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۸۱۶]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی
so'āl va javāb
مجتهد ممقانی، ملا محمد، ق۱۳ قمری
mojtahed-e mamaqānī, mollā mohammad (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۱/۳
آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین ... اما بعد چون چند فقره مسئله غامضه در خصوص جبر و تفویض و؛ **انجام:** و تفاصیل این احوال محتاجب به تصنیف کتابی است ... و الله ولی التوفیق
خط: نسخ، کا: محمد بن حاج رضا خان ترکمان ساکن قصبه دهخوارقان، تا: ربیع الاول ۱۲۶۸ق، جلد: تیماج مشکی، ۵۷ص (۷۱-۱۲۷)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
محمد تقی، ق۱۳ قمری
mohammad taqī (- 19c)
چند سؤال است که عمدة التجار حاج محمد صادق از یکی از علما به نام محمدتقی در سال ۱۲۸۴ق استعلام کرده و جواب آن را دریافت کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۱/۳
آغاز: الحمدلله ... مسأله ای چند که جناب عمدة التجار جناب ... محمد صادق از حقیر سؤال نموده اگر چه مسائل مشکله ای است و جواب آنها را به فارسی خواسته بودند وبسیار مشکل است؛ **انجام:** سهم امام علیه السلام که نصف خمس است مخصوص امام علیه السلام است که باید به مصرف او برسد ونشر دین خدا را نماید پس درزمان غیبت که دست رس به خود آن بزرگوار نیست هرگاه به مصرف اهم امور درنظر امام برسد اولی است چرا که درزمان ظهور امام علیه السلام سهم خود را به همان مصرف می‌رساند.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۵گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۷]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها
so'āl va javāb
مرعشی حسینی، فتح الله بن محمد رضا، ق۱۳ قمری
mar'ašī-ye hoseynī, fath-o-llāh ebn-e mohammad rezā (- 19c)

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶
کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۳۶ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۲]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
مضطرب، عبدالمجید، ق۱۳ قمری
moztareb, 'abd-ol-majīd (- 19c)
رساله شامل مسائل متفرقه فقهی است که هنگام حضور ایشان در فیض آباد دکن در بازگشت از کربلای معلی به آنها پاسخ داده است. وی در باب تقلید میت قائل به عدم جواز تقلید میت در صورت وجود مجتهد زنده می‌باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۵۲۹
آغاز: سؤال احکام مجتهدین سابق در صورت وجود مجتهدحی چه صورت دارد؛ **انجام:** روشنی شمع و چراغ ... روبروی سجده گاه باشد چه صورت دارد جواب مکروه است
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج فرنگی، ۳گ، ۱۸ سطر چلیپایی ، اندازه: ۲۲×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۶]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
نوربخشی، محمد حسن بن محمد صالح، ق۱۳ قمری
nūrbaxšī, mohammad hasan ebn-e mohammad sāleh (- 19c)
پاره‌ای از پرسش‌هایی که از استادش میرزای قمی شده بود و پاسخ‌های وی را در این کتاب گرد آورده و آنها را ترتیب داده است. بیشتر این پاسخ‌ها استدلالی و مفصل و همان‌هایی است که در «جامع الشتات» تدوین شده است. در آغاز مسائل مربوطه به اعتقادات و اصول فقه آمده پس از آن مسائل فقهی به ترتیب کتاب‌های فقه از طهارت تادیات تدوین شده و در این نسخه فقط تا یک مسئله از کتاب اجار آمده است. [بعضی از نسخه‌های در ذیل عنوان «سؤال و جواب» از میرزای قمی آمده است]

۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره
آغاز: ستایش و ثنای بی منتهی حضرت ذو الجلال معبود یکتائی را زیبنده و سزاست که بیک اشاره هلال ابروی
و فی النسخة توجد المقدمة فقط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۴۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۵۳
انجام: مثل آنکه اجیر شده باشد که عملی بکند و رهن بدهد که

هر گاه این کار را بکند ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۵۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۱۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۱۶/۱

آغاز: سپاس و ستایش بی منتهی حضرت ذوالجلال و معبود یکتائی را زیبنده و سزاست

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۱۶۰گ (۱پ-۱۶۰ر)، اندازه:۱۳/۵ × ۱۸سم [ف: ۱۳ - ۱۰۰]

● سؤال و جواب / پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

ملک الاطباء رشتی ، محمد کاظم بن محمد، قرن ۱۳

malek-ol atebbā' raštī ‹mohammad kāzem ebn-e mohammad

رساله مختصری است در سؤال ناصرالدین شاه قاجار مبنی بر تدبر بعضی آیات مبارکات قرآن مجید از عماد الحکما و پاسخ وی به مشار الیه آیات مورد پرسش در این نسخه چنین است: ۱. هو الذی خلق السموات و الارض فی ستة ایام ثم استوی علی العرش. سوره لقمان؛ جواب - تفسیر ظاهرش اینکه اوست آنچنان کسی که آفرید آسمانها و زمین را در شش روز پس قرار گرفت برعرش؛ ۲. واعدنا موسی ثلثین لیلة و اتممناها بعشرفتم میقات ربه اربعین. جواب - بظاهر خلق کتاب تورية و الواح ار خلق سموات و ارض و ما بینهما اهون و اسهل است. ایجاد و افاضه تورية و الواح رابر حضرت موسی علی نبینا و علیه السلام در مدت چهل روز فرمود ... الی آخر.

تهران؛ سلطنتي؛ شماره نسخه:۱۸۷۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... چون اعلیحضرت قدر قدرت ... سلطان السلاطین تفکر عمیق ملوکانه و نظر دقیق خسروانه در تدبر آیات قرآنی داشته باستفسار آیه شریفه هوالذی خلق السموات و الارض فی ستة ایام ثم استوی علی العرش و حل اشکالات واقعه در آن و استکشاف رموز کریمه و آیات قرآنیه بتوسط جناب مستطاب ... عماد الحکما و ملک الاطباء ایدالله تعالی اشاره فرمودند ... بر حسب امر جهانمطاع شرط ادب بتقدیم رسانیده و جواب آن فی هذه الرساله علی سبیل اختصار و الاقتصار عرض شد؛ **انجام:** و اینکه خدای تعالی فرمود بوی دهن روزه دار نزد من از بوی مشک بهتر است یعنی اوصاف بشریت عارف کامل که کاشف از جامعیه اوست نزد من بهتر از اوصاف قدسیین که مقام تنزیه قدس تنها دارند البته کل از جزء بهتر است و مظهرالله از مظهر قدوس اشرف و الله عالم بسرایر الامور هذا ما کتبة علی‌ها ما امرت به و اسئل الله ان یجعله مقبولا فی حضرته العلیه العالیه صافها الله عن الحدثان بمحمد و آله اطهار.

خط: نسخ خفی، کا: عماد الحکما، تا: اواخرقرن ۱۳؛ این نسخه از جمعی نواب علیه امنیه اقدس در رجب ۱۳۰۶ بوده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۳۸ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۶/۴سم [ف: ۷ - ۴۰۵]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so'āl va javāb

واعظ، محمد علی، قرن ۱۳ قمری

vā'ez, mohammad 'alī (19c)

چند رساله گوناگون با عنوان «سؤال و جواب» از محمد علی واعظ مساله دان.

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۰۸/۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. سؤال و جواب اقل الخلیفة محمد علی المشهور بمسئله دان از جناب قدوة المحققین شیخ علی ابن شیخ جعفر مسئلت نموده. س. در غسل ارتماسی آب تا سینه و یا گردن باشد میتوان غسل کرد یا نه ؟؛ **انجام:** درست نیست باید اخذ کرده باشد خصوص مسائل را و اگر اخذ نکرده باشد تقلید نیست باید تقلید حی بکند تم سؤال و جواب.

سؤالاتی است در مورد مسائل شرعیه که محمد علی مسأله دان از شیخ علی ابن شیخ جعفر نموده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۴ق؛ با تحفة الابواب مشروح در ردیف ۱۵۶-ج ۱- و چند رساله دیگر در یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۱۰گ، ۱۳-۱۶سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۸۱۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸۷

آغاز: سئوال و جوابیست که از کتاب شیخ حسن سلمه الله ... بسمله، الحمدلله باری النسم و مخرج النور الوجود من ظلمة العدم؛ **انجام:** اگر چه عادت او هم نباشد قضا و کفاره واجبست و در غیر صورتین قضا واجبست واجبست و احوط کفاره است.

مترجم می‌گوید: شیخ حسن بن شیخ جعفر نجفی کتابی عظیم در فقه بزبان عربی پرداخت و چون فهم آن برای همگان مشکل می‌نمود از حقیر خواستند که دست به ترجمه آن زنم منهم چون ترجمه همه کتاب را مشکل دیدم مسائل ضروریه آنرا بصورت سؤال و جواب ترجمه کردم و آن مسائل بدینقرارند: تقلید، اجتهاد وضو، غسل، تیمم، احکام نجاسات، حیض، نفاس، استحاضه، آداب صلوة یومیه، احکام نماز قضاء، صلوة مسافر، احکام شکیات، سجده سهو در نماز و احکام روزه نافله و ضروریه، مسائل رضاع که مورد نیاز همه مردم است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۸ق، جا: تبریز؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: رویه کاغذی، ۲۵گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۵×۱۹سم[ف:۲-۳۱۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۰/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... در غایت استعجال از جناب قدوة المدققین و زبدة المحققین فخرالعلماء و الفحول؛ **انجام:** و آنچه تلف شده بر من معلوم نیست که ضامن باشد.

سؤالات متفرقه فقهی است که مؤلف به آقا سید محمد مجاهد طباطبائی حائری تقدیم داشته و به طور فتوایی و بسیار مختصر پاسخ گفته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ(۴۵پ-۵۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۷۶]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so’āl va javāb

یزدی، حسین بن حسن، ق۱۳ قمری

yazdī, hoseyn ebn-e hasan (- 19c)

مؤلف که از شاگردان سید محمد بن علی مجاهد طباطبایی (-۱۲۴۲ق) بوده برخی فتاوای وی را برای استفاده فارسی‌زبانان به‌صورت سؤال و جواب درآورده و واجبات و محرمات وضو و غسل و تیمم و نماز و روزه را در آن گنجانیده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۸۹/۱

آغاز: ... و چون تصنیفی که فارسی زبانان منتفع شوند نبود لذا ... اما سؤال اگر پرسند نواقض و موجبات وضو چند است جواب بگو که شش چیز است، اول و دویم و سیم بول و غایط و باد است؛ **انجام:** دوازدهم خلطی است که از سینه کنده شود وبیاید بفضای دهن وعمداً آن را فرو برد و ... باعث بطلان روزه نمی‌شود بلکه باعث ثواب نداشتن روزه است.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۶]

● السؤال و الجواب / کلام و اعتقادات / عربی

as-su’āl wa-l jawāb

حسینی رشتی، مرتضی بن احمد، ق۱۳ قمری

hoseynī raštī, morteżā ebn-e ahmad (- 19c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۴۴ق

در پاسخ یکی از مؤمنین ساکن نجف. در مسئله اجل و اقسام آن.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۴/۱۲

آغاز: بسمله. حمدله. وصلی الله علی محمد ... اما بعد فیقول ... مرتضی بن احمد الحسینی الرشتی. ان بعض اخوانی ... من مجاوری مشهد مولانا ... التمس منی ان اکتب کلمات ... فی بیان الاجال و اقسامها المحتوم ... و جعلت کلامه کالمتن و جوابی کالشرح له؛ **انجام:** و لکنی اشرت الی جمیع ما اردت من شقوق المسئلة. و لاحول و لاقوة الا بالله. و فرغ من تسویدها منشیها عصر یوم الخمیس فی العشرین من شهر ربیع الثانی ... ۱۲۴۴

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ در پایان حسین نامی که می‌خواسته است به حویزه سفر کند از مؤلف به خط خود خواسته است که کتابی درباره «جبر و اختیار» برای او بنویسد؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز، ۸گ (۷۱پ-۷۸ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۲]

● السؤال و الجواب / فقه / عربی

as-su’āl wa-l jawāb

مازندرانی، محمد صالح بن محمد محسن، ق۱۳ قمری

māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad mohsen (- 19c)

۱. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۷۱/۱

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: - ۱۱۵]

۲. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۷۱/۴

آغاز: هرگاه شخصی کسی را وکیل نمود در ضمن عقد لازم و حق جعاله به جهت اول قرار داده و بعد موکل فوت شد ...

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: - ۱۱۵]

● سئوال و جواب / اصول فقه / فارسی

so’āl va javāb

قره‌جه‌داغی، محمد باقر بن محمد سلیم، - ۱۳۰۱ قمری

qara je dāqī, mohammad bāqer ebn-e mohammad salīm (- 1884)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۳۶

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد این سئوال و جوابی است که ا زجناب مستطاب مستغنی الالباب؛ **انجام:** و سایر کتب فقهیه که تفضیل ننوشته اید بقدر الواسع و الطاقه اگر بنویسید احیاء همه ماها فرموده اید تمام شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق [رایانه]

● سؤال و جواب / ریاضیات / فارسی

so’āl va javāb

بیرجندی قاینی، محمد علی بن محمد اسماعیل، ۱۲۲۴ - ۱۳۰۵ قمری

bīrjandī qāyenī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad esmā‘īl (1809 - 1888)

پنج سئوال ریاضی نجومی از میرزا محمد علی قاینی کرده‌اند و او آنها را به ترتیب جواب گفته است و خود برای میرزا عبدالله ریاضی استاد کاتب نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۹۲/۲

آغاز: سؤال اول وجه آخر شکل ثالث کتاب مفروضات که میفرماید و بوجه آخر؛ **انجام:** پس این باقی را در جدول مطالع البروج بعرض اصفهان مقوس کردید شد ... در باقی عمل تفاوتی ندارد تمام شد این نسخه از روی خط ... استاد الکل ... الاقل

اسدالله منجم ... سنه ۱۳۱۰.
خط: نسخ، کا: اسدالله منجم مازندرانی هزار جریبی، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج عنابی، ۹ص (۱۰-۱۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۷۳]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی
so'āl va javāb
دانش، حسن، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۶ قمری
dāneš, hasan (1812 - 1889)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۹۲
آغاز: بسمله، الحمدلله القادر المقتدر الخبیر الولی العالم السمیع البصیر خالق کل شئی و موجدهم لامن شی الذی؛ **انجام:** الغفار الکریم رب العالمین یا اکرم الاکرمین و ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
فاضل ایروانی، محمد بن محمد باقر، - ۱۳۰۶ قمری
fāzel-e īravānī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (-1889)
چاپ: ایران، سنگی، ۱۳۰۰ق، جیبی؛ بی‌ناشر، بدون تاریخ، خشتی، ۳۶۰ص

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۵
بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه چاپ سنگی است در چاپخانه مشهدی محمد علی شبستری تبریزی در تبریز به سال ۱۳۰۵ چاپ شده، دارای حواشی خطی شیخ محمد حسن مامقانی؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسن» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۴۴۳]

● **سؤال و جواب = اسئله و اجوبه** / فقه / فارسی و اردو
so'āl va javāb = as'ele va ajveba
موسوی شوشتری، محمد عباس بن علی اکبر، ۱۲۲۴ - ۱۳۰۶ قمری
mūsavī šūštarī, mohammad 'abbās ebn-e 'alī akbar (1809 - 1889)
شامل مسائل متفرقه فقهی، با عناوین سؤال و جواب، به ترتیب: صلاة، صوم، حج، خمس، تحقیق ذوی القربی، نکاح، متعه، میراث، ربا و سود، تجارت، متفرقات، طهارت.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۶۳
آغاز: بسمله، سؤال: اگر فرزند و غلام و ملازم، اعمال صالح نمایند؛ **انجام:** در نجاسات عشره محسوب شود و هو العالم.
خط: نستعلیق تحریری، کا: سید حسین، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۵۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۲]

● **سؤال و جواب** / متفرقه، شعر / فارسی
so'āl va javāb
خادم، عبدالجواد
xādem, 'abd-ol-javād
از خادم گویا همان عبدالجواد و سی پرسش و پاسخ است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۱/۸
آغاز: هو الله تعالی. ابتدا لعنت بشیطان رجیم ×× بعد بسم الله الرحمن الرحیم / گر بدعوی صادقی ای پر هنر ×× از اصول و از فروعت ده خبر / می‌کنم از تو سؤال و ده جواب×× دم مزن و الله اعلم بالصواب؛ **انجام:** این همه قول فقیهان کبار ×× کرد خادم نظم بهر یادگار / در جمادی اول فرخنده فال ×× یکهزار و سیصد و چار است سال / پس بود گرد و غبارت نهمین ×× هم بقاء بر جنابت دهمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۶ رمضان ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۲گ (۲۵۵-۲۷۶)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۲۲۱۰]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so'āl va javāb
حائری مازندرانی، زین العابدین بن مسلم، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ قمری
hā'erī māzandarānī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e moslem (1812 - 1892)
پاسخ پرسش‌هایی است فقهی که از مازندرانی سؤال شده و پس از جواب آنها را در این کتاب تنظیم نموده است. این پاسخ‌ها فتوایی و بعضی از آنها استدلالی می‌باشد که در آنها اشاره به ادله شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۲۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد انکه احق عباد زین العابدین المازندرانی ولد مرحوم کربلائی مسلم؛ **انجام:** تا وضع جبهه بر آن نماید چه خود و چه دیگری هر چند باستیجار باشد
مشتمل بر احکام تقلید و طهارت و صلاة می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح به خط مازندرانی؛ مهر: «عبده الراجی زین العابدین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۳]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

میرزای شیرازی، محمد حسن بن محمود، ۱۲۳۰ - ۱۳۱۲ قمری

mīrzāy-e šīrāzī, mohammad hasan ebn-e mahmūd (1815 - 1895)

سؤال و جواب‌های فقهی است که حاجی ملا احمد تاهباز از میرزای شیرازی نموده و او به آن جواب داده که اغلب در طهارت و احکام نماز است. از میرزای شیرازی رساله‌ای با عنوان «شصت مسأله» که شیخ فضل الله نوری جمع‌آوری نموده در سال ۱۳۰۶ به چاپ رسیده است. همچنین از میرزای شیرازی رساله‌ای با عنوان «سؤال و جواب» در تبریز به چاپ رسیده و گویا با رساله حاضر یکی است.

[الذریعة ۲۴۸/۱۲ و ۱۸۹/۱۴؛ دنا ۲۴۰/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۷۱

آغاز: سؤال جواب که جناب شریعت مآب حاجی ما احمد ... مسئله - زوال عین نجاست از حیوان طاهر غیر انسانی مطهر است یا نه؛ **انجام:** مسئله - هرگاه امام بعضی از قرائت را قدرت بر دور دست خواندن نداشته باشد و مأموم دور دست بخواند اقتدا نکند.

خط: نسخ، کا: سلیمان بن مشهدی عباس تبریزی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۸ - ۴۹۹]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (- 1896)

بیشتر پاسخها در این مجموعه فتوایی و گاهی اشاره به دلیل اجتهادی آنها یا گفتگو در فتوای دیگران نیز می‌شود. عین سؤال‌ها در این مجموعه درج شده و پاره‌ای از آنها غیرفقهی می‌باشند.

۱. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۶مشهد

آغاز: مساله نماز گزار شک دو و چهار کرد و بنا را بر چهار گزارد بعد از سلام یقین کرد که سه بوده تکلیف او چیست

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۶گ، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: - ۱۳۷]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۶

همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۲۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۴۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۹۱]

۲. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۰/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله ایست مشتمل بر جواب مسائل متفرقه که محل حاجت برادران دینی شده

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۹گ (۹۰پ-۱۶۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: - ۲۵]

● **سؤال و جواب** / گوناگون

so’āl va javāb

فشارکی، محمدباقر بن محمدجعفر، ۱۲۵۲-۱۳۱۴ قمری

fešārakī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1837 - 1897)

چاپ: ایران، ۱۲۹۶ق، سنگی، خشتی، ۴۶ص (صص۱۱۹-۱۶۴) در هامش

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۶۲ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات، پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb

اشرفی، محمد بن محمد مهدی، ۱۲۱۵ - ۱۳۱۵ قمری

ašrafī, mohammad ebn-e mohammad mahdī (1801 - 1898)

بخشی از پاسخ‌های مؤلف است که از وی پرسیده شده، درباره سؤال قبر و کیفیت آن و برخی از مباحث متعلقه به عالم برزخ. ظاهراً این رساله بخشی از کتاب سؤال و جواب مؤلف باشد که نام «شعائر الاسلام» مشهور است.

اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۲۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... سؤال یا ملاذ الفقراء و ملجأ الضعفاء عرض می‌شود چه می‌فرماید در این مسأله شرعیه که زید نامی که جامع اصول و فروع و حاوی معقول و منقول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳۳گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۲۲]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

آشتیانی، محمد حسن بن جعفر، ۱۲۴۸؟ - ۱۳۱۹ قمری

āštīyānī, mohammad hasan ebn-e ja‘far (1833 - 1902)

پرسش‌هایی است که از حاج میرزا محمد حسن آشتیانی شاگرد شیخ مرتضی انصاری و از اعاظم علمای عصر خویش شده و ایشان پاسخ داده‌اند و توسط شیخ محمد علی بن محمد علی یوزباشی گردآوری شده، پرسش‌ها با عدد مشخص شده و از سئوال ۱ تا ۴۶۶ در یک مجموعه گردآوری شده و پس از اینکه این کتاب تمام شده، مجدداً سئوالات جدید را تا شماره ۵۰۲ در

پنج برگ بآغاز کتاب اضافه کرده و تا شماره ۵۲۰ را نیز گرد آورده و در هامش اصل کتاب نگاشته است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۹۰

آغاز: بسمله حمدله سئوالاتی است که بعد از اتمام کتاب از ظهر رساله کوچک دراین مختصر مجددا نگاشته ام؛ **انجام:** و انتقال ببطون لاحقه از عنوان فساد خارج است

خط: نسخ خوش، کا: شیخ محمد علی یوزباشی، تا: سه‌شنبه ۲۲ شوال ۱۳۱۸ق؛ محشی با امضاء «ح مدظله»؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۳گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۳۵۶]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1824 - 1902)

رساله‌ها یکی نیستند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۵۴-۲۴/۱۵۴

آغاز: بسمله حمد بیرون از حد خدائیرا رواست که ازجمیع ذوات وصفات خلق مبراست و؛ **انجام:** و تکرار کردن سخن که مورث ملال خاطر عاطر انسان است وشاید کمتر ا زآنچه ذکر شد جواب بروجه صواب معلوم نمی‌شد ان شاءالله لطف ایشان وسایر ناظران عیب پوش است والحمدلله.

سؤالاتی را که امان الله خان سرتیپ از مؤلف نموده در این رساله به آنها پاسخ داده است. این سؤالات در اعتقادات و امامت و نبوت است. تألیف این رساله در سوم محرم ۱۲۸۷ق به پایان رسیده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۲ رجب ۱۲۹۰ق، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۴۵]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۵۲/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... چنین گوید این بنده خاکسار محمد باقر که در این اوان محنت توامان سؤال و جوابی بنظر رسید که هوش از سر پرید ... (س) عرض می‌شود بخدمت جناب مستطاب حقایق و معارف آداب اقا رضا سلمه الله تعالی بر اینکه یک نفر ملا به دهات ماها آمده است از طائفه شیخیها می‌باشد و بحاجی محمد کریم خان مقلد است و مردم را به آن راه دلالت می‌نماید در این صورت ما که سر کار شما را در همدان آقا و پیشوا دانسته اگر فی الحقیقه طائفه شیخیها براه غلط افتادند دو کلمه مرقوم بفرمایید که مردم از دین خود عود نکنند ... (ج) هو الله بسم الله و بالله و الحمد لله ... بر قاطبه شیعه اثنی عشر این مطلب معلوم است ... (انتقاد) عرضه می‌دارد که بر صاحبان شعوران و پیروان پیشوایان؛ **انجام:** و همین قدرها در کشف حال جناب مسئول کافی است و زیاده از این موجب ملال خوانندگان نمی‌شوم تمام شد این رساله شریفه در یوم یک‌شنبه اواخر شهر ربیع الثانی سنه هزار و دویست و نود و سه در همدان حامدا و مصلیا مستغفرا ... وقد فرغت من الاستنساخ و التصحیح فی اواخر شهر جمادی الاولی راجیا من الناظرین ... اللهم اغفر لمن استغفر و اصلح اللهم شانه تمام شد بر دست عبد محمد ابراهیم.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد ابراهیم، تا: ۱۲۹۳ق، جا: همدان؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۸۵]

۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۷۷/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... در این اوان محنت توأمان سؤال و جوابی بنظر رسید که هوش از سر پرید

خط: نستعلیق، کا: یوسف بن حیدر، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۴گ (۲۸ر-۱۳۱پ)، اندازه: ۱۰/۵۰×۱۷سم [ف: ۱۴۷]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۲/۳-۲۷/۱۳۲

آغاز: بسمله الحمدلله علی کل حال بعد حال فی ریب المنون انا لله و انا الیه راجعون و بعد چنین گوید ... که در این اوان محنت اقران خطابی با عتاب و؛ **انجام:** و متعرض بعضی از مطالب جناب مستطاب معرفی نشدن با حالتیکه از او و امثال او مشاهده می‌شود از جهة عزیز بودن حبوة است در صرف کردن بیش از این ... مصلیاً مستغفرا تمت

جواب سؤالاتی است که میر محمد علی رفسنجانی کرمانی از مؤلف نموده و او به آنها پاسخ داده و در ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۹۷ به پایان رسانیده است؛ خط: تحریری، کا: حسین بن محمد علی همدانی مشهور به بابا، تا: ۱۶ شعبان ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۷۳سم [ف: ۴ - ۲۳۴۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۳۰

آغاز: بسمله الحمدلله علی کل حال بعد حال فی ریب المنون انالله وانا الیه راجعون وبعد چنین گوید بنده خاسر محمد؛ **انجام:** بعد هو بالغه و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم ... علی اعدائهم اجمعین

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم همدانی، تا: ۱۲۹۷ق [رایانه]

۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۰۳/۱

آغاز: ... می‌کنید که غالباً اهل اسلام اعتنایی باین ادات و شبهات یهود و نصاری نمی‌کنند؛ **انجام:** که بتواند مانع از تحصیل این شود و السلام علی من عرف ... لدی الخصام لعلی الله ... ابن اقل الساداة حسام الدین الحسینی ...

پاسخ بعضی از سؤالات و شبهات است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: حسام الدین حسینی اسدآبادی الاصل همدانی مسکن، تا: گویا قرن ۱۳؛ موضوع اعتقادات شیخیه؛ ۵۰گ (۱ر-۵۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۱۵]

۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۰۳/۲

آغاز: سؤال، بعضی از آبها و ملک‌ها در نائین هست؛ **انجام:** شش هزار دینار دیگر را از پنج تومان مداخل میوه و غیره و صلی الله علی محمد و آله ... محمد باقر فی عصر یوم جمعه غره شهر جمادی الثانی ۱۲۹۶ ... حسام الدین الحسینی الاسدآبادی الاصل و همدانی المسکن ...

سؤال و جواب است در مورد زکات اموال و املاک در نائین؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: حسام الدین حسینی اسدآبادی الاصل همدانی مسکن، تا: گویا قرن ۱۳؛ ۹گ (۵۱پ-۵۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۱۶]

۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۰۰/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید این بنده خاکسار محمد باقر که در این اوان محنت توأمان؛ **انجام:** در یک کتاب غیر معروفی مطلبی به این وضوح را نوشته باشد اگر چه کتابی و عالمی که غیر معروف است در میان مکلفین

یکی از طرفداران فرقه شیخیه سؤالی درباره این فرقه و حقانیت آن، از مؤلف نموده و مؤلف که خود از شاگردان شیخ احمد احسائی بوده، به وی پاسخ داده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، زرد، ۹۱گ (۶۶پ-۱۵۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۶۸]

● **سؤال و جواب = پرسش و پاسخ** / پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb = prsš va pāsox

؟ ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

پرسش و پاسخی است بین شخصی که از خود با عنوان «حقیر» نام برده و شیخ عبدالرزاق خراسانی در کرمان. از شیخ عبدالرزاق نیز با عنوان «شیخ» یاد کرده است. در این گفتگو، اوضاع آن روزگار و عملکرد صدر اعظم مورد برسی قرار گرفته است. در مقدمه چاپی رسائل ملکم خان آمده که وی رساله سؤال و جواب نیز نگاشته و با توجه به اینکه چند رساله این نسخه نیز از ملکم خان می‌باشد، این رساله ممکن است از ملکم خان باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۴/۱

آغاز: رساله سؤال و جواب حقیر و شیخ عبدالرزاق خراسانی در کرمان. حقیر: بملاحظه آشنائی و سابقه معرفت با جناب شیخ، محض ملاقات شیخ میگوید سلام علیکم. شیخ: اُه اُه و علیکم السلام و رحمة الله و برکاته، صبحک الله بالخیر و العافیة و السرور، احوال شما بحمدالله تعالی بسیار خوب است؛ **انجام:** حقیر: بچه‌ها یک لقمه نان حاضر کنید بخوریم، جای خالی هم در اطاق زاویه بجهت جناب شیخ درست کنید استراحت بفرمایند.

خط: شکسته نستعلیق، کا: غلامحسین بن معصوم شریف رازی، تا: ۱۳۰۷ق، جا: روستای آدران [آداران] از روستاهای شهریار تهران؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰گ (۱-۲۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم

[ف: ۴۰ - ۱۵]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb

نهاوندی، علی اکبر، ۱۲۴۰ - ۱۳۲۸ قمری

nahāvandī, ‘alī akbar (1825 - 1910)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۷۶

آغاز: عنوان قال الله تعالی فی سورة الرحمن؛ **انجام:** از چند خانه بیرون میرود و مالک قنوة ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● **سؤال و جواب** / عرفان و تصوف / فارسی

so’āl va javāb

غافل سلماسی، پرویز بن فرج الله، - ۱۳۳۶ قمری

qāfel-e salmāsī, parvīz ebn-e faraj-ol-lāh (- 1918)

این کتاب شامل دو رساله است که هر دو از نوشته عارف کامل پرویز خان ذهبی سلماسی ملقب به «معیر الفقراء» می‌باشد: ۱. رساله سؤال و جواب است که شامل پنج سؤال و جواب آنها است؛ ۲. رساله تطبیقیه است در بیان تطبیق اطوار سبعه خلقیه هیکل انسانی با مراتب الوف سبعه عالم آفاق بدلالت آیه قرآنی و حدیث نبوی.

آغاز: هذه الرسالة الموسومة بالسئوالیه و الجوابیه - بسمله - معنی حدیث شریف علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل او کافضل به.

چاپ: ایران، ۱۳۲۱ق، سنگی، جیبی، به سعی و اهتمام سید ابوالقاسم علی حسینی روضوی ذهبی معاون ضریح مطهر آستانه مبارکه رضویه علیه آلاف التحیة و الثناء، [۱۰۶ص]

[فهرستواره ۲۲۲/۷ و ۵۰۲/۷]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۸۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و السلام خیر ختام بلغکم الله الرعایة المرام بحق محمد ... الی یوم القیام، حرره زین العابدین قائم مقامی ۱۳۲۱.

خط: نسخ درشت، کا: زین العابدین قائم مقامی، تا: ۱۳۲۱ق، جا: دیلمقان سلماس؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا، ۱۱۵ص، ۱۱ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۷۷]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۱۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بلغکم الله الی غایة المرام بحق محمد و آله البررة الکرام و صلی الله علی محمد و آله من الان الی یوم القیام.

خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۳۳ص، ۱۹ سطر (۸×۱۶/۵)،اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۰۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so’āl va javāb

کاشانی، محمد ابراهیم بن محمد، - ۱۳۳۹ قمری
kāšānī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad (- 1921)
رساله بسیار کوتاهی است در مسائل فقه، شامل مبحث بیع، رهن، صلح، اجاره، نکاح و غیر آنها به صورت پرسش و پاسخ. مؤلف، از نوادگان فیض کاشانی و از علمای کاشان و صاحب تألیفات می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۴/۲
آغاز: سؤال، مجملی از اقسام بیع بیان فرمائید، جواب، بیع بر هفت قسم است، اول بیع نقد؛ **انجام:** وکیل مرد آنگاه بگوید قبلت لموکلی کفایت میکند انشاءالله
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۴؛ محشی با نشان «۵»؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۸–۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۴ - ۳۱۳]

● **سؤال و جواب** / بهائیت، پاسخ پرسشها / فارسی
so’āl va javāb

عبدالبهاء، عباس بن حسینعلی، ۱۲۶۰ - ۱۳۴۰ قمری
‘abd-ol-bahā’, ‘abbās ebn-e hoseyn-‘alī (1844 - 1922)
متن سؤالاتی است درباره عقاید بهائیان با پاسخ‌های یکی از اقطاب آنان.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۹۸–۳۸/۱۱۸
آغاز: بسم الله الامنع الاقدس سبحان الذی یسجد له من فی السموات و من فی الارض ... وبعد اینکه سؤال از رجعت شده بدانکه یوم ظهور؛ **انجام:** به نفس خودت که حالت احتیاط آن برخودت ظاهر است که چه قدر گریه می‌کند که یک نمازی از او
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۳گ، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۳۳۲]

● **سؤال و جواب** / کیمیا / فارسی

so’āl va javāb

سید قاسم مجتهد

seyyed qāsem-e mojtahed

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۸۹/۱۷
خط: نستعلیق هندی، کا: ابوالشرف سید عیسی حاجی میان، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۳۴۳ق، جا: حیدرآباد دکن؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۱۶×۲۶)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۶ - ۶۹۹]

● **سؤال و جواب** / فقه / اردو

so’āl va javāb

رضوی کشمیری، محمد باقر بن محمد، ۱۲۸۶ - ۱۳۴۶ قمری
razavī kešmīrī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (1870 - 1928)
کتاب جواب مسائل مبتلا به فقهی مؤمنان است که از ایشان استغناء شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷۴۶
آغاز: کیا فرمائی هین علماء دین اس مسئله هین که ایک جانور ماکول اللحم بی مثل بدی کی اتفاقا ایک جانور غیر ماکول اللحم نجس العین؛ **انجام:** اگر حقوق دکتر ...
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ صفر ۱۳۲۲ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج فرنگی سرمه‌ای، ۲۲۲گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۱]

● **سؤال و جواب = استفتاآت** / فقه / فارسی
so’āl va javāb = esteftāāt

حائری، عبدالکریم، ۱۲۷۲؟ - ۱۳۵۵ قمری
hā’erī, ‘abd-ol-karīm (1856 - 1936)
سؤال و جواب‌های فقهی است که از حاج شیخ عبدالکریم حایری شده و او به آنها پاسخ داده است.

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۴۰
آغاز: کتاب الطهارة (س) هرگاه دست تا شانه نجس شود و تا مرفق فرو برند در کر یا آ جاری آیا آن قدری را که فرو برده پاک می‌شود ... (ج) هر مقداری که از بدن متنجس بواسطه بردن در کر یا آب جاری پاک می‌شود نجس بودن ما فوق آن مضر نیست به طهارت آنچه با کر ملاقات کرده؛ **انجام:** (س) ضعیفه ای فوت نموده یک شوهر دارد و یک عمه پدر و مادری و یک خالوی پدری، ترکه ای دارد. مزین بفرمائید: هر یک چه ارث می‌برند ؟ (ج) در مفروض سؤال، نصف از ترکه از شوهر است و ثلث از تمام حق خاله است و بقیه که سدس باشد از عمه است و الله العالم تم کتاب المیراث
خط: نسخ، کا: عبد الله موسوی اشتهاردی، تا: ۱۳۶۱ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۲۴ص، ۱۶ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۱۶۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۷۱–۲۱/۱۹۱
آغاز: به عرض حضرت آیة الله مدظله الاعلی میرساند هرگاه شخص قبل از میقات به صیغه نذر محرم شد ورود به جده اسباب حرکتی به مدینه طیبه فراهم آمد؛ **انجام:** سؤال درخت خانه مسکونی درنماء آن خمس دارد یا نه جواب درنمو درخت خمس نیست ... آنچه صرف درمؤنه سال شود خمس ندارد والله العالم

الاحقر عبدالکریم الحائری
خط: تحریری، کا: ابوالفضل و آقا علی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ – ۲۳۲۸]

● **السؤال و الجواب** / کلام و اعتقادات / عربی
as-su’āl wa-l jawāb
کرمانی، زین العابدین بن محمدکریم، ۱۲۷۶ – ۱۳۶۰ قمری
kermānī, zayn-ol-‘ābedīn ebn-e mohammad karīm (1860 - 1941)
کریم خان پدر نامبرده به درخواست میرزا محمود اصفهانی کتابی مرسوم به «الفطرة السلیمة و الطریقة المستقیمة» در اعتقادات تألیف و آن را در یک مقدمه و خاتمه و چهار باب تنظیم نمود و میرزا بهاءالدین بن میرزا سعید لاهیجانی در سوم رجب ۱۳۳۳ در مسأله معراج از زین العابدین سؤالی نموده و او پاسخ داده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۸۷/۱
آغاز: بسمله، حمدله، قال آدام الله توفیقه بسمله مسألة قال مولانا اعلی الله مقامه ... فی الفطرة السلیمة فی مسألة المعراج هذا اذا فرض انه صعد من جهة و اما اذا کان صعوده من کل جهة؛ **انجام:** فهوت التفرد علی افنان تلک الدوحات بفنون الالحان و الترجیعات
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵ – ۳۶۸]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so’āl va javāb
تربتی، عباس، ۱۲۵۰؟ – ۱۳۲۲ شمسی
torbatī, ‘abbās (1871 - 1943)
سؤال‌هایی که تربتی یا استادش سید محمود به محضر میرزا محمد حسین نائینی تقدیم داشته، وی با اختصار و فتوایی از آنها پاسخ گفته و در این نسخه به ترتیب سؤال‌ها جمع شده نه به ترتیب کتاب‌های فقهی.

مشهد؛ امام هادی (کتابخانه عمومی)؛ شماره نسخه:۹۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چند مسئله ایست از جانب این عبد ذلیل عباس تربتی خراسانی مسکن تربت حیدریه
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن علی آبرودی، تا: قرن ۱۴؛ ۷۴گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: – ۶۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۱۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ – ۱۶]

● **السؤال و الجواب** / کلام و اعتقادات / عربی
as-su’āl wa-l jawāb
امام جمعه خوئی، محمد امین بن یحیی، –۱۳۶۷ ؟ قمری
emām jom‘e xū’ī, mohammad amīn ebn-e yahyā (- 1948)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۸/۶
آغاز: هذا صورة ما کتبناه جواباً لشیخ رضا الچال حصاری فی شهر جمادی الاخر ۱۳۴۱ و بعد ... اهداء التحیة و السلام فقد وصلنا کتابکم ذکر تم فیه ان فی الفاتحة اشکالین؛ **انجام:** و عدم اختصاص الخمس لبنی هاشم بل اباحته لجمیع الشیعة و نحو هما من المقالات لا بأس باخبارکم لحقیقة الأمر فی ذلک و ما عندکم من البیان فی هذه
رساله مختصری است در پاسخ پرسش شیخ رضا چال حصاری، (افضل) که دو اشکال در سوره فاتحه مطرح نموده و مؤلف به پاسخ آنها پرداخته است؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۱ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، چندین برگ مطالب گوناگون آمده است؛ کاغذ: دفتری خط دار، ۲گ (۴۰– ۴۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵× ۱۸/۵سم [ف: ۳۱ – ۴۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۸/۸
آغاز: مسألة: ما معنی حقیقة معراج محمد صلی الله علیه و آله و سلم بجسمه من غیر لزوم الخرق و الالتیام و معنی رؤیته – صلی الله علیه و آله و سلم – الانبیاء فی کل سماء شخص معین؛ **انجام:** انما مرادنا ان الجسم بالنسبة الی عالم الفساد یتلطف اذا صعد الی عالم الکون و الا فهو علی ما هو علیه
رساله مختصری است در مسأله معراج رسول خدا (ص) که به صورت پرسش و پاسخ آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: دفتری، ۲گ (۵۱–۵۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۱ – ۴۷]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی
so’āl va javāb
حسینی، حسین بن محمد، ق۱۴ قمری
hoseynī, hoseyn ebn-e mohammad (- 20c)
رساله کوتاهی است در بیان مسائلی که شیخ مرتضی انصاری در آنها احتیاط می‌کرده، و مصنف برای عمل مقلدین به آنها پاسخ داده است.

خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه:۶۶/۲
آغاز: بسمله حمدله اما بعد فیقول ... انه قد التمس بعضی المخلصین و اهل الرغبة فی الدین ان اکتب ... یحتاط فیها و لم یکن لی بد من الاجابة؛ **انجام:** بعمل بیاورد خواه زیاده از هیجده روز بوده باشد یا کمتر یا به همان عدد تمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: مؤلف «عبده حسین الحسینی»

(مربع) با عبارت «لا باس بالعمل علیها»؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۹گ (۸۱–۱۱۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۴۲]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

شریعتمدار، محمد علی بن اسدالله، ق۱۴ قمری

šarī'atmadār, mohammad 'alī ebn-e asad-ol-lāh (- 20c)

مسائل فقهی است و گاهی اعتقادی با عناوین «س، ج» و بدون ترتیب منظم، در بعضی از جواب‌ها اشاره به ادله مسائل و نقل گفته‌های بعضی از بزرگان شده است.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۲

آغاز: و بعد الحمد و الصلاة، چنین گوید عبد مذنب مسکین در بیان مسائل مهمه بنحو اختصار بطریق سؤال و جواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ گویا به خط مؤلف، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۵۹گ، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۱ - ۶۱]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۴۲مشهد

همان نسخه بالا [ف: - ۱۷۳]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

شیخ الاسلام رشتی، حسن بن مرتضی، ق۱۴ قمری

šeyx-ol-eslām-e raštī, hasan ebn-e morteza (- 20c)

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۵۳

آغاز: الحمد لله علی اهداء عباده بحججه و اولیائه

خط: نسخ، کاتب = مؤلف (شاید)، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۳۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۷۱]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۲۰

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد کله اولا و آخراً و ظاهراً و باطنا لله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۷۷]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۴۰

احمد افندی حنفی و شیخ الاسلام حسن رشتی در اینکه چرا شیعه خلفا را سب می‌کنند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق [نشریه: ۲- ۸۴]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹

در پاسخ به سه سؤال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۵ شوال ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۰۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۴۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۷۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۱۶

در پاسخ به سه سؤال در عقاید است: ۱. چگونه است عقل بالتفاوت در اشخاص، ۲. پیغمبری پیغمبر ما و علامات پیغمبری در او از چه وقت و پیغمبر ما و اوصیاء اطهار از آل و عترت او صلی الله علیهم هر یک را یک معجزه و انحصار زبان به عربی یا زیاده و در نطفه و اصلاب و ارحام و تفضیل بر سایر پیغمبران و خواب و حیات بعد از رحلت از دنیا و ضربت مولا بدو انگشت مبارک مره قیس را چگونه است؟ این سؤال را حاج محمد جعفر بادکوبه ای فرستادند، ۳. علم حضرات ائمه صلوات الله علیهم در تمام اشیاء اراده است یا حضور و یا در بعضی اراده و در بعضی حضور، چگونه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ رمضان ۱۳۰۸ق؛ مهر: «حسن الطباطبایی» (بیضی)؛ جلد: تیماج کرم، ۳۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۱۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۱۷۷

آغاز: الحمدلله الذی اظهرالحق و اعلنه؛ **انجام:** الظایفه اخیره است که ذکر کردم، اولئک هم الصادقون ... و احقرالخدام ابن الحسن شیخ الاسلام.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا [الفبائی: - ۳۱۳]

● **سؤال و جواب** / فقه / فارسی

so'āl va javāb

کلاردشتی، مقصود علی بن حسینقلی، ق۱۴ قمری

kalārdaštī, maqsūd 'alī ebn-e hoseynqolī (- 20c)

مؤلف که مدتهای مدید از درس فقه آقا میرزا محمد استفاده کرده است، چون به استفتائاتی که از استاد می‌کردند دست یافت به فرمان وی در مقام پاسخگویی آنها برآمد و آن را در چند باب مثل طهارت، زکوة حج و ... منظم ساخت.

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲۶/۲

آغاز: بسمله ثنا و ستایش حضرت ... سزاوارست که ماهیات و هیولائیات نابود را از عالم ملکوت و جبروت و لاهوت بقدرت کامله کامنه متکامله ... در عالم ناسوت؛ **انجام:** ما و پدران ما از او بیزاریم مجملاً در معرفت امام همانقدر که ساقباً مذکور شد کافی است خداوند ما و شما را بر جاده محبت علی (ع) و اولاد او برقرار فرماید

کا: مقصود علی بن حسین کلاردشتی، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۲۳۸]

● **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

مازندرانی، نصرالله بن ابو تراب، ق۱۴ قمری

māzandarānī, nasr-ol-lāh ebn-e abū-torāb (- 20c)

سؤال و جواب چندی است در مسائل اعتقادی و دینی که از بزرگی سؤال شده و وی آنها را پاسخ گفته است و ظاهراً مجیب

نصرالله بن ابی تراب مازندرانی باشد.

۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۲۵/۳

آغاز: سؤال حجت الاسلاما زیدی زن مدخوله خود را مطلقه نموده است؛ **انجام:** با اذن و استیذان از حاکم شرع باشد زیادی جرئت ندارم و الله العالم.

سؤال و پاسخ‌های فقهی که جمع‌آوری شده است. احتمالاً کاتب همان مؤلف باشد؛ خط: نسخ، کا: نصرالله بن ابی تراب مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۳۰۵ق؛ مهر: «الراجی محسن بن حبیب الله» (بیضی)؛ واقف: حسن بن حبیب، ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۵۶]

۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۲۵/۱

آغاز: سؤال یا ملاذ الفقراء و ملجا الضعفا عرض می‌شود که چه می‌فرمایند در این مسأله شرعیه؛ **انجام:** و انصاف ملاحظه نمایند و اگر خطائی واقع شده باشد تصحیح نمایند.

سؤال و جواب‌های چندی است در مسائل اعتقادی و دینی که از بزرگی سؤال شده است و احتمالاً مجیب مازندرانی باشد؛ خط: نسخ، کا: محمود بن احمد، بی‌تا؛ مهر: «الراجی محسن بن حبیب الله» (بیضی)؛ واقف: حسن بن حبیب الله، ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۹۴/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۶۸ص (۱-۵۱ و ۹۹-۱۱۵) [عکسی ف: ۵ - ۱۵۰]

● سؤال و جواب / فقه / فارسی

so'āl va javāb

موسوی جزائری، علی اصغر بن حسین، ق۱۴ قمری

mūsavī jazā'erī, 'alī asqar ebn-e hoseyn (- 20c)

وی ۴۷ مسأله از مرحوم سید محمد کاظم طباطبایی یزدی پرسیده و او به روش فتوایی پاسخ داده است. آن‌گاه مسایل یاد شده را تنظیم کرده به سید ابوالحسن اصفهانی عرضه داشته و ایشان نیز موارد اختلاف را حاشیه نوشته و ممهور به مهر خویش نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۷۶۶۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی کشف عن قلوبنا حجب الأستار و البسها حلل الأنوار ... و بعد این چند مسأله ای است از مسایل مهمه عامة البلوی کثیر الوقوع؛ **انجام:** ج: با تراضی مانعی ندارد و ممکن است دخول آن در عنوان اجاره به وجهی که منافی نیست با اجاره دیگران و الله العالم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۳۴۶ق؛ محشی از سید ابوالحسن موسوی اصفهانی، مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۹۹]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

فاضل قائنی، محمد بن عبدالکریم، - ۱۴۰۵ قمری

fāzel-e qā'enī, mohammad ebn-e 'abd-ol-karīm (-1985)

در بیان اصول و فروع دین به اختصار.

قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۴۲

آغاز: سؤال دین اسلام چه چیز است؟ جواب تمام چیزهائی که خداوند عالم توسط پیغمبر ما محمد بن عبدالله برای بنی نوع انسان فرستاد؛ **انجام:** و توفیق کرامت کند برای کسب معارف الهیه و أحکام شرعیه بمحمد و آله الأمجاد.

کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۶ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۳۲]

● سؤال و جواب / متفرقه / فارسی

so'āl va javāb

کاشی، ملا اسماعیل

kāšī, mollā esmā'īl

در جواب سه سؤال عملی یکی از شاهزادگان، نخست هر پرسش را به طور مستقل پاسخ گفت و سپس در این رساله جمع کرده است: ۱. سؤال از جمله «فلك الحمد علی جمیع ذلك» دعای کمیل و مناسبت آن؛ ۲. این که هر چه از کتم عدم به فضاء وجود می‌آید ... به قضاء و قدر رب العزه است؛ ۳. آیا تفاوتی میان اشخاص انسانی در مناط تکالیف است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۸۴/۶

آغاز: بسمله علی الله رب العالمین توکلی و فی کل احوالی علیه معولی؛ **انجام:** و هم چنین بار هر مرتبه فوق را اگر خواسته که بر مرتبه تحتانی حمل کنی توانائیش را نخواهد داشت

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۹۵ر-۱۰۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۸]

● سؤال و جواب / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb

مولوی عبدالحی

mowlavī 'abd-ol-hayy

عبدالحق حنفی اله آبادی در این رساله پانزده سؤال در موضوعات مختلف دینی مطرح کرده و پاسخ آن را از سید احمد مجدد، مولانا عبدالحی دهلوی و مولانا اسماعیل دهلوی درخواست نموده است. در دیباچه می‌گوید: «اما بعد بنده ضعیف نحیف عاصی خاطی عبدالحق حنفی اله آبادی بخدمت سراپا کرامت و برکت عارف اوحد ولی ایزد صمد حضرت سید

احمد مجدد دین احمد - ادام الله ظله علی کل من طلب و استرشد- و بجناب مخدومین جلالت ملزومین مولانا عبدالحی و مولانا اسماعیل دهلوییین- سلمها الله الحی القیوم رب المشرقین و المغربین -عرضه می‌دهد که سؤلات و شکوک چند که بعضی از آنها یکی از آشنایان که متذهب بمذهب شیعه اند پرسیده و از جواب این هیچمدان قلب شان مطوئن و زبان منقطع نگردیده، به خدمت آن بزرگواران والاشان ارسال می‌دارد ... امیدوار است که جواب هر سؤالی جداگانه زیب ده صفحه تحریر فرمایند، هر چند از کتب کلامیه و فقهیه و اصولیه این مسائل را توان دریافت مگر این مملوک سائل را استفاده از آن بزرگواران که قدوه محققان هستند مقصود است ... در اجوبه این اسؤله اگر مراعات ایجاز با ایفای حق بیان بخط خدام کرام باشد خوشا بلاغت که فرموده اند: خیر الکلام ما قل و دل».

سؤالات پانزده‌گانه از این قرار است: ۱. درباره حدیث کل بدعة ضلالة و کل ضلالة سبیلها الی النار و تعریف بدعث و حکم آن؛ ۲. تفسیر آیه «ما کان لبشر أن یکلمه الله الا و حیا أو من وراء حجاب»؛ ۳. حکم قائلین به جسمیت خدا از حنابله و غیر آنها؛ ۴. گناه قتل مسلم بناحق بزرگتر است از گناه لعن بر او؟؛ ۵. توسل به انبیاء و اولیاء و شفیع گردانیدن آنها جایز است یا نه؟؛ ۶. بعد از عهد پیامبر (ص) در امور حادث در دین، چنانچه علما انکار نکنند و سکوت ورزند آیا آن امر مجمع علیه و ارتکاب آن جایز خواهد بود؟؛ ۷. آیا اجماع بر امامت مرد فاسق، او را واجب الاطاعه می‌کند؟؛ ۸. هر گاه نصب امام بر امت واجب است نه بر خدا و ثبوت امامت موقوف بر اجماع است باید که اجماع هم بر امام واجب باشد، زیرا که آنچه فعل واجب بدون آن تمام و صحیح نتواند شد آنهم واجب می‌شود و اگر اجماع را واجب گفته اید تکلیف ما لا یطاق لازم می‌گردد چرا که اتفاق آرای تمام امت بر امری اتفاقی است و داخل در تحت قدرت الهی؛ ۹. درباره خلافت معاویه، یزید و خلفای مروانیه و امویه و عباسیه و مخالفت امام حسین (ع) با یزید؛ ۱۰. درباره لعن یزید و کلام غزالی در این باره؛ ۱۱. درباره غنا و دف زدن زن حبشیه در جریان فتح مکه؛ ۱۲. درباره جمع بین روایت منقول در مشکاة المصابیح: «لوکان بعدی نبی لکان عمر» و عابد اصنام و کافر بودن عمر قبل از اسلام؛ ۱۳. آیا توبه قاتل پیامبری از پیمبران قبول است یا نه؟؛ ۱۴. سؤال از اقسام بیعت از جمله بیعت بین مشایخ صوفیه و مریدان؛ ۱۵. آیا مدعی انحراف مذاهب چهارگانه اهل سنت، سنی است یا نه؟. پس از اتمام سؤالات، پاسخ‌ها به صورت اجمالی بیان شده و در پایان پاسخ‌ها تنها نام مولوی عبدالحی شاه جهان آبادی ثبت شده است. ممکن است جواب‌ها فقط از مولوی عبدالحی باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۵۹

آغاز: بسمله. حمدله. والصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و أصحابه الهادیین و المهدیین أجمعین ... اما بعد بنده ضعیف ... سؤال اول: این حدیث از اخبار صحیحه و در صحاح سته و یا در کتب معتمده مرویست یا نه؟ کل بدعة ضلالة و کل ضلالة سبیلها الی النار؛ **انجام:** و اتباع حدیث باید نمود رزقنا الل تعالی و جمیع المسلمین اتباع سید المرسلین صلوات الله و سلامه علیه و علیهم و علی آله و آلهم اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین.تمت الاستفتا مولوی عبدالحی شاه جهان آبادی.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۹۰ (ردیف ۱۰۴)؛ خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۳۸ص،۱۴سطر[عکسی ف: ۵ - ۲۰۶]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / عربی

so’āl va javāb

دمیاطی، محمد بن یوسف

demyātī, mohammad ebn-e yūsof

سؤالی است از مؤلف درباره قول نشار در کتابش: «فی قول الله تعالی و لتعلمن نبأه الی قوله تعالی الحکیم، مأة وجه و اربعة اوجه و جعله القالون اربعة و ثمانون وجهاً» که مؤلف چگونگی استنباط این وجوه را توضیح داده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۸۲/۴

آغاز: ما قولکم رضی الله عنکم و نفع بعلومکم المسلمین فی قول النشار فی کتاب المسمی بالمکرر فی قول الله تعالی و لتعلمن نبأه؛ **انجام:** خادم القرآن العظیم و سنة نبیه الکریم و العلم الشریف حامداً مصلیاً مسلما.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ مذهب، ۱۷۷گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۳۵ - ۱۸۷]

● **السؤال و الجواب** / پاسخ پرسشها / عربی

as-su’āl wa-l-jawāb

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۳۶/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین سؤال: العلامة فی النهایة من القواعد التی یبنی علیها اکثر الاحکام استصحاب الیقین و الاعراض ... اذا وقع الانسان فعلا و شک بعد؛ **انجام:** زوال التغیر فی الطهارة اذا کان التغیر بالنجاسة ...

سؤال و جواب کوتاه فقهی است به صورت فتوایی و در بعضی موارد استدلالی؛ سائل فتوایی را از علامه حلی و شهید ثانی ذکر کرده و مواردی را که م شکل بوده سؤال نموده است. اولین سؤال درباره استصحاب می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۴ق؛ جلد: روغنی، ۶گ (۳۹۰پ-۳۹۵ر)، ۱۷ سطر، [ف: ۲۵ - ۴۱۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۷۷/۷

با عنوان «سؤال و جواب»، چنین آغاز می‌شود «سال والد الشیخ

علی بن عبدالعالی بمسائل و هی هذه» و فقهی است و در زیر دو بندی «کتبه علی بن عبدالعالی» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۶گ (۵۰پ-۵۵ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴۷۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۷/۲۷

آغاز: المسئلة الاولی. هل یجوز محاربة اهل الکفر فی زمن غیبة الامام علیه السلام بعد دعائهم الی الاسلام و یکون الغرض من ذلک الحرب اسلامهم ... الجواب لا یجوز محاربتهم علی النحو المذکور فان ذلک طریق یختص بالنبی و الائمة ... المسئلة الثانیة. علی تقدیر تحریم الجهاد للدعا الی الاسلام فی زمان الغیبة هل یجوز التوجه الیهم بقصد اختلاسهم مع العلم؛ **انجام:** وانما یعتبر الانذار فی شبهة المهادنة لا غیر ووجه الفرق ان المطلوب من الامان سلامة آحاد من الکفار لا دفع الجهاد.

دو پرسش درباره جنگ با کفار و جهاد در زمان غیبت و پاسخ آنهاست. به پیش نویس مؤلف می‌ماند؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نباتی و نخودی، جلد: گالینکور سبز، ۲گ (۴۸پ-۴۹ر)، اندازه: ۱۲/۴×۱۸/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۷۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۸۶

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۷ق؛ ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰/۲۴-طباطبائی

چند پرسش و پاسخ است هر یک درباره یک مسئله و مشکل معما گونه همه به نقل از کتاب و فد الغرباء و سراج الادباء؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۳-۲۴)، ۱۹، ۲۰ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۶۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۹/۱۲ط

آغاز: مسئله اضاف رجل شخصا و احضر عنده انواعا من الطعام؛ **انجام:** و بیع الغالی بقیمة الرخیص علی ما لا یخفی علی ذی الفطنة المستقیمه.

پرسش و پاسخ‌های فقهی است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص (۱۵۸-۱۷۳)، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۴۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۵۸/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۳۱ر- ۳۴ر) [مختصر ف:۴۵۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۱

آغاز: الحمد لله الذی ظهر دینه بنیه بولیه واید ولیه بعزته و اختص ذریته بشیعته؛ **انجام:** ثم انقطع الکلام و قام فهذا صورة السؤال والجواب و کیفیة المباحثة و الخطاب

صورت مناظره ای است بین دو شخص که در حوالی شهر بصره که گویا یک نفر شیعه، از روی تقیه خود را بی طرف جلوه داده و از سوی شیعه در برابر یک نفر از علمای اهل سنت، دفاع می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری قهوه‌ای، ۵۱گ، ۱۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۸ - ۴۵۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۳/۴۲

از سلیمان نبی (ع) درباره آبستن شدن زنان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا عید غدیر ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی، ص۵۷۹ و ادامه آن در ۲۰۶، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۷۹]

۱۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۱۱/۴

آغاز: الحمدلله و سلام علی الذین اصطفی و الخزی و السوء علی من سلک سبیل الردی و بعد قد سئلنی بعض الاجلاء المؤمنین؛ **انجام:** قد تفرعت علیه المفصلات فان شئت فراجع الیها و انا معذور عن البسط فی المقال و انت مصدق لی إن تأملت الاحوال و قد تم

پاسخ‌هایی است که مؤلف به سؤالات یکی از مریدان خود که درباره عقاید شیخیه سؤال کرده، داده است. گویا مؤلف محمد باقر بن محمد جعفر بهاری شیخی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ مصحح؛ ۵۷گ (۱۱۸پ-۱۷۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۷۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۴۹/۲

آغاز: مسئلةما معنی خالق اذا لا مخلوق حتی صح؛ **انجام:** فالتراب قبل النار التی خلق منها ابلیس.

ظاهراً بخشی از سؤالات باشد که شیخ احمد احسائی پاسخ داده است با عناوین «مسئلة - اقول»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: ساغری قهوه‌ای، ۲ص (۸۹-۹۰)، اندازه: ۱۳×۲۰/۲سم [ف: ۵۰ - ۸۶]

۱۲. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه:۸۵/۱۲

آغاز: قالت مارية یا ارس ان العامة لا یصدقونا فیما نقول؛ **انجام:** فان اردت عمل اللؤلؤ فخذ اللولوء الصغار.

سؤال و جواب ماریه با ارس نامی است درباره کبریت الحکماء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۵گ (۱۷۳-۱۷۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۹۶]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۷۶/۲

آغاز: السئوال ما الفرق بین مقدمة الوجوبية و مقدمة الواجب قلنا ان المناط فی المطلقة و المشروطیة فی الواجب؛ **انجام:** و قد مضی الوجه فیها فی حیث اتحاد المناط فیها کما یخفی وجهه فافهم

در صدر برگ اول نوشته شده: «هذه رسالة مشتمله علی مسائل عدیدة اصولیة و فقهیة علی نحو السؤال و الجواب لمولی القمقام العلامة المدقق المحقق فحل علماء الاسلام و مفخر فقهائنا العظام و فی الحقیقة هذه السطور المکتوبة فی الزبور نغمتها و درر مطالبها ینبغی ان یکتب بالنور علی و جنات الحور»؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مؤلف حاشیه بر فرائد؛ واقف: میرزا ابوالحسن پیشنماز املی، فروردین ۱۳۶۹؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوا با روکش

پارچه، ۲۰۷گ، اندازه: ۱۶/۳×۲۲/۲سم [ف: ۱۶ - ۱۶۳]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۸۴/۷

آغاز: آغاز پرسش نخست: سؤال: لو کان فی ید شخص کتاب مثلاً و ادعی علیه آخر أنه ملکه او ماله و کان ذوالید منکراً ... الجواب: لیس عندی الیوم و هو اول شهر صفر ۱۲۴۷ و انا غریب و حید فی مشهد مولای الحسین (گ۱۸۶ر) ... آغاز سؤال دوم: لو کتب شخص مسلم ما یدل علی اعتقاد ما لا یجوز ... (گ۱۸۸پ) الجواب: تحقیق ذلک یستدعی ... و قد بینته فی بعض رسائلی ... و هو الیوم ۲۵ محرم ۱۲۴۷ (گ۱۸۸پ) ... آغاز سؤال سوم: هل یشترط فی صحة العقود و الایقاعات ان تکون صادقةً (گ۱۹۱پ) ... الجواب: تحقیق المرام یستدعی بسطاً (گ۱۹۱پ)؛ **انجام:** انجام جواب نخست: و الظاهر عدم جواز الحکم بالاستصحاب فی الصورة المفروضة فتأمل؛ انجام جواب دوم: الی قوله: و فی کلامه مناقشات اخر یطول الکلام بذکرها (گ۱۹۱ر)؛ جواب سوم (افتاده است): فأمره الله به لم یقدم الی الامتثال به فلا (افتاده است گ ۱۹۱ب)

سه پرسش با پاسخ آنها است، در اختلافاتی که در املاک پیش آید و راه حل قضائی آن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی فرنگی، ۶گ (۱۸۶ر-۱۹۱پ)، ۲۳ سطر [ف: ۱۱ - ۷۱۶]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۸

آغاز: سئوال قد ذکر الشیخ فی القانون حیث یتکلم فی التفسره و قد یکون البول احمد یجری فیه سواد فیدل علی الحمیات المزمنه و الحمیات التی من الاخلاط الغلیظه فان کان اصفی و کان السواد امیل الی رأسه دل علی ذات الجنب فقد اشکل علی السائل لمیة هذالقول و لیس یعرف وجه الدلیل علیه فی الجواب عنه؛ **انجام:** فیرد علی تلک الاعضاء و المنافذ فیقبضها و یبردها و یقویها علی الامتناع من عود ما سال و انصباب ماذاب عن موضع آخر الیها.

رساله‌ای است مشتمل بر چندین سؤال و جواب درباره برخی مسائل طبی. مؤلف رساله در نسخه نامبرده نشده و از خارج نیز مشخصات وی معلوم نگردید ولی به طور مسلم سؤال و جواب مربوط به علماء متأخر از شیخ الرئیس ابن سینا است زیرا چنانچه در نخستین سؤال (که در آغاز ثبت شده است) مشاهده می‌شود از کتاب قانون نام برده شده و سؤال، مربوط به یکی از فقرات دستورات آن کتاب است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده عبدالله الموسوی الحسینی» [ف: ۴ - ۲۵۴]

۱۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۹/۲

آغاز: بسمله کتاب النکاح سئل من الف کتاباً و ذکر فیه جماعة من اهل عصره بان قال فلان اقرع و فلان اصلع الی ان ذکر جمعا من سادات الصحابة رضی الله عنهم بنحو الصلع؛ **انجام:** و کانت فی المتأخرین نظیر طریقة جنید فی المتقدمین و کان السبکی یلازم مجلس تاج بن عطا یسمع کلامه و وعظه و نقل عن بعض کتبه انه متکلم الصوفیة فی عصره عن طریقة

سؤال و جواب‌های فقهی است که به صورت کتاب‌های فقهی تنظیم شده است. در نسخه حاضر کتاب های: نکاح، نکاح المشرکة، خلع، طلاق، رجعة، لعان و قذف، نفقات، جراح، بغات و رده را شامل است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ (۱۴۹پ-۱۶۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱ - ۷۳]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۰۶/۱۰

آغاز: الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و لم یجعل له عوجاً ... و وفقنی بتقبیل عتبة العالم الفاضل ... الشیخ عبدالنبی فأمرنی بمطالعة کتاب المختلف ... ان اکتب رؤس المسائل المختلفة؛ **انجام:** هو حجة ابن جنید انه محمول علی الاستحباب. قاله او التقیة و اما جوابه الثانی فلا یخفی ما فیه.

سائل در جستجوی یافتن مجتهد و مرجعی برای اخذ احکام، در شیراز با شیخ عبدالنبی اخباری ملاقات و از او کسب تکلیف میکند شیخ عبدالنبی نیز به وی دستور می‌دهد به کتاب «المختلف» علامه حلی مراجعه نموده و به اقرب آراء به احتیاط عمل کند. وی نیز پس از مراجعه به «المختلف» شبهات و اشکالات خود را تحت عنوان «مسألة» یادداشت نموده، و به شیخ عبدالنبی ارائه می‌کند و وی با عنوان «الجواب» آنها را پاسخ داده است، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۳گ (۱۰۹ر-۱۲۱پ) [ف: ۲۵ - ۲۱۰]

۱۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۶۵/۴

هل الفعل اشرف و اکرم ام المقامات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۱۶پ-۱۲۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۳۱]

۱۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۴۰/۳

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد شوشتری، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۱۱۳]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۵۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۳۵۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

● سؤال و جواب / هیئت / اردو

so’āl va javāb

رساله‌ای است در علم هیئت به صورت پرسش و پاسخ به زبان اردو و دارای اشکال نجومی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۳۶/۱۲

آغاز: یهه یک سؤال نامه مین هی علم هیئت که دوازده اجرام فلکی؛ **انجام:** حلالت و رشادت همراه سر کار شوکت مدار سرهنگ

خط: شکسته، کا: محمد باقر، قندهاری، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۱ق، جا: قندهار؛ قبل از نسخه دو برگ اشکال در علم هیئت و نجوم آمده؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذی با مقوا نارنجی و کرم مذهب، ۴۴گ (۸۴-۱۲۷)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه:

۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۲۸ - ۵۵۵]

● **سؤال و جواب** / پاسخ پرسشها / فارسی

so'āl va javāb

پرسش‌هایی است بیشتر مربوط به آیات مجید از دید ادبی و بلاغی و تفسیری، و سؤالاتی درباره بعضی از مسائل حدیثی و فقهی و جز ان در دو باب: ۱. در اسئله و اجوبه علم تفسیر، ۲. در اسئله و اجوبه علم حدیث پاسخ‌ها کوتاه. مؤلف سنی مذهب بوده یا به روش سنیان جواب داده است.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۴۳

آغاز: حمد نامحدود و ثنای نامعدود حضرت ربوبیت را که غبار زوال بر چهره جمال و جلال او ننشیند و دست نقصان و اختلال گوشه دامن قدرت و کمال او نگیرد ... باب اول در اسوله و اجوبه علیم تفسیر: سؤال: چه نکته است در آن که فرمود: «الحمد لله رب العالمین» نفرمود: خالق العالمین و مانند آن. جواب: نکته آنست که رب پروردگار را گویند و پروردن دلالت کند بر احتیاج دایم مربوب پروردگار خود، به خلاف لفظ خالق و مانند آن. نمونه‌ای از باب دوم این رساله: «سؤال: می‌فرماید قال الله تعالی (ما یزال عبدی یتقرب الی بالنوافل ... و رجله التی یمشی علیها ما ترددت فی شی انا فاعله ترددی عن النفس المؤمن و هو یکره الموت و انا اکره مسائة و لا له له منه) تاویل سمع و بصر و ید و رجل و تردد در خدای تبارک و تعالی چون کنیم. جواب: شک نیست که قوت سامعه محصل منفعتی است انسان را و آن آنست که علم بمسموع حاصل شود؛ **انجام:** و ما این رساله را از بحث حمد و شکر ختم کنیم و حمد و شکر حق تعالی می‌کنیم بر آنکه نعمت توفیق اتمام ارزانی داشت. و الحمد لله حمد الشاکرین و الصلاة علی محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۵ق؛ با عبارتی به این عبارت در ابتدا «استصحبه الاحقر الیه تعالی توفیق برادر مصطفی غفر لهما» با مهر «از خدا توفیق خواهد مصطفی» (دایره)، با یادداشتی در آخر که «السؤال جواب آقا شیخ حسن ممقانی دار النجفی سلمه الله تعالی» که ظاهرا نسخه از تملکات مرحوم ممقانی بوده؛ جلد: روغنی مذهب، ۷۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۹۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۶۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۳۸۳]

● **سؤال و جواب** / گوناگون / فارسی

so'āl va javāb

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:ذیل ۲۴

آغاز: ... در سوره الشوری می‌فرماید: (من کان یرید حرث الآخرة) ... از این ایات معلوم می‌شوذ ... حصول دنیا و ما یتعلق بها نمی‌باید کرد..؛ (۲ر) سؤال دوم: روی عن بشر الحارث، ان العبد یقرا: (ایاک نعبد و ایاک نستعین) فیقول الله کذبت؛ **انجام:** (۵۳ر) جواب سؤال اول: آن است که اکر مومنی مسلمانی سوره کریمه واقعه را هر شب بخواند ... (۵۴پ). جواب سؤال دوم: ان است که خواندن و ردی یا دعایی که مروی باشذ ... فحینئذ لایکون ذلک المحذور و الحمدلله العفو الغفور و الصلاة و السلام علی نبینا المبعوث بالهدی و النور و الله سبحانه اعلم بحقائق الامور

رساله مختصری است در موضوع خواص و فضایل سوره‌های قران کریم و برخی دعاها که به صورت «سؤال، جواب» آمده است. این اثر بر اساس اعتقادات اهل سنت بوده و در برخی موارد مؤلف نظر خویش را با کلمه «عندی» بیان می‌دارد. در این اثر از صحیح مسلم، صحیح بخاری، شعب الایمان، تألیف بیهقی، مستدرک حاکم، سنن ابن ماجه، سنن ابی داوود، سنن ترمذی، سنن نسایی، و نیز افزون بر قدما از ابن حاجب، زمخشری (درگذشته به سال ۵۳۸ق) امام نووی (درگذشته به سال ۶۷۶ق) امام مجدالاسلام ابوعبدالله محمد بن الحسین بن محمد تستری معروف به رومی، به سند خود در اربعینش و ... روایت می‌کند. در منابع و مصادر قابل دسترس به نظیر این رساله یا اگاهی بیشتری دست نیافتیم به نظر می‌رسد که شاید احمد بن اسحاق بن ابراهیم حسنی حسینی مؤلف این رساله باشد، لیکن قطعی نیست و احتیاج به تحقیق و بررسی بیشتری دارد. این اثر از ان جهت که به زبان فارسی بوده و نگارش ان مربوط به قبل از قرن نهم هجری است، از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است و در خور توجه خاص است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن اسحاق بن ابراهیم حسنی حسینی، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷گ (۱پ-۲پ) و (۵۳ر-۵۷پ)، ۱۷ سطر (۶×۱۲) سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [میراث شهاب:س۱۳ ش۱و۲-۱۴۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۵/۴

سؤال و جواب‌هایی است در مسائل مختلف فقهی مطابق با فقه امامیه، گویا سائل اهل تبریز بوده درجایی پرسیده: آیا علامت قبله در ولایت تبریز شخصی عوام فقیه نیست که بفهمد ...، هم چنین در جای دیگر پرسیده تقلید از مثل شما در این ولا ممکن نیست آیا مأذون می‌فرمایند که جناب آخوند ملا محمد مامقانی و جناب آقا سیدعلی زنوزی ویا حاجی ملاحسین خسروشاهی تقلید بشود. در خصوص حکم تعلم علم طب از دیدگاه شریعت؛ خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین مشهور به صاعد، تا: با تاریخ ۹۸۲ق، جا: قزوین؛ ۱ص(۱۱۹)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳۲ - ۱۳۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۷/۲۵

آغاز: بسمله قال النبی (ص) اعمال البر یعلمها البر و الفاجر و لایجتبب المعاصی الا القیمة (پس از ۵ سطر) سؤال حق تعالی که مخفی بود اگر از خود مخفی بود جهل لازم آید تعالی الله عن

ذلك و اگر از غیر خود مخفی بود غیر او نبود از که مخفی بود؛ **انجام:** جواب بقول بعضی از نور ذات و بقول بعضی از صفت جمال و جلال کما قال قطب الاقطاب نجم اکبری عن سید العارفین ابی بکر الواسطی رحمه الله تصادم صفت الجلال و صفت الجمال یتولد فیها الروح و الله اعلم.

سئوال‌ها به شرح زیر است: ۱. دو سؤال و جواب در مورد حدیث کنت کنزا مخفیا، ۲. سؤال در علت تاخیر خلق آدم از عالم، ۳. سؤال در علت تقدیم آدم بر محمد (ص)، ۴. شرح علت درباره اعدام و افناء عالم و آدم و نفوس سماوی و ارضی، ۵. شرح علت تکثر صور، ۶. تکرم آدم «ولقد کرمنا بین آدم» به صورت آیت یا به معنی، ۷. جهت اقربیت انسان به خدا، ۸- ایجاد عالم به کدام صفت الهی است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶ص (۵۸۴-۵۸۹)، اندازه: ۹/۸×۱۸/۷سم [ف: ۵ - ۷۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۱/۶

به طریق جمع المطالب جفر از این دایره که او را جمع النظائر گویند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۳۴ر)، ۲۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۴۰]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۷۸

آغاز: یک دور کامل کردن و ملک عجم را آن چنان که ملک عرب را اعلم صفی پر از مخبر و مرسل کرده اند؛ **انجام:** و بر قاعده و مقدار بیت الحرام قانون یافته برای طواف ملائکه موجود گشته است روی با مشرق باشد الحق پس چه خوش باشد مؤمنی را که بعد از تفرید نفس و تقطیع نفس به موافقت هر دو خانه روی با قبله کرده دفن کنند.

کتاب در عقاید ضاله فرقه‌ای است که از او در تاریخ به «نقطویه» یاد شده است فرقه‌ای است قائل به تناسخ که محمود دهدار از مشاهیر آن به شمار می‌آید. پیدایش این فرقه در قرن نهم هجری قمری و خاستگاه آن ایران است. کتاب پاسخ سؤالات مختلف اعتقادی است که با عباراتی پیچیده با عناوین «سؤال، جواب» نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، کا: نجات، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۶ ×۱۶سم [ف: ۵ - ۴۶۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۱۲

آغاز: بسمله، اگر مسائل سؤال کند که مطلوب مرا دوست می‌دارد یا نه رملی زند و در خانه نظر کند؛ **انجام:** دراز باریک مربع مجوف تمت الکتاب بعون الله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۹/۷

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین اما بعد سؤالاتی که عزیزان فارس ... سؤال اول این طایفه که صاحب این احوالند علامت ایشان چه باشد؛ **انجام:** همین معانی محق مشروح ... که آن تمامتر است.

سؤالات اهل فارس در مسائل عرفانی از شیخ محمد تبریزی و جواب‌های وی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸-۱۰۵۹ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه سعید نفیسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶ص (۷۵-۱۰۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳۲ - ۲۵۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۳۰-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۸]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۵/۲۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی نبیه و ولیه اجمعین اما بعد ... مسئلة اگر پرسندکه اول چیزی که بر بنده فرض می‌شود بعد از عقل و بلوغ کدام است بگو شناخت خدا؛ **انجام:** ... علامت پس از بلوغ صبی ×× مستحب است گر بیان طلبی / ... در شب براة دکر ×× مستحب است غسل او بشمر

بیان اعتقادات لازم بر مسلمان است با عنوان «مسئله ـ مسئله» که به صورت پرسش‌های فرضی و پاسخ آن‌ها تنظیم شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ(۱۲۴پ-۱۳۱ر)، ۱۶سطر، [ف: ۳۷ - ۳۹۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۵/۲

آغاز: کتاب القضاء و الفتوی. مسئله هر گاه قدری زمین مرتع حیوانات قریه ای باشد از قدیم الایام هر گاه شخصی ادعای ملکیت در آن زمین نماید باید اثبات نماید ...

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد کریم، تا: ۱۱۹۰ تا ۱۱۹۶ق، جا: بروجرد؛ جلد: گالینگور، ۲۳۳گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۷۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۵/۴

آغاز: سؤالات محتاج الیه مکلفین، سؤال چه عبادت است که ادا کردن آن واجبست؟

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد کریم، تا: ۱۱۹۰ تا ۱۱۹۶ق، جا: بروجرد؛ جلد: گالینگور، ۲۳۳گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۷۰]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۶۷/۴

آغاز: الحمدلله ... وبعد چنین گوید بنده خاسر محمد باقر عفی الله عنه که این مختصری است درجواب یکی از اعیان که عبارت ایشان راعنوان کرده جواب عرض می‌کنم؛ **انجام:** همه اصرار در اثبات این معنی دارند نهایت آنکه هرگاه یک ادعای حقیقت را از برای خود میکنند ...

رساله‌ای در پاسخ به سؤالات محمد هاشم بن احمد مصاحبی محمدی نائینی که ظاهراً مطابق مشرب شیخیه نوشته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۱۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۸۲/۲

آغاز: بسمله، سؤال مذهب اهل اخبار بیان فرمایند جواب و به

نستعین اصل مذهب اخباریان این است که جز حکم خدا و رسول؛ **انجام:** انقیادی بانبیا و رسل دست ندهد
شامل دو سؤال و جواب در تعریف مذهب اخباری و اصولی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، ۲گ، اندازه: ۲۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۳۴۳]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۸۲/۳

آغاز: چه میفرمایند علمای دین در باب خیرات و مبرات که بجهت حصول ثواب اخروی برای اموات بعمل ارند و ان برسم اهل کفر و هنود مشتبهه باشد؛ **انجام:** لهذا بذکر معانی دیگر نپرداخته شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، ۳گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۴۳]

۱۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۰۹

آغاز: سؤال: کدام ملبوس است که نماز در آن جایز نیست با وجود آنکه ستر عورت می‌کند و نجاستی از خارج عارض او نشده و پاکست و مغصوب نیست و غیر ماکول اللحم نیست؟ جواب: چون پوست حیوانی که محرم در حرم صید کرده باشد جامه سازد و در آن نماز گزارد نماز صحیح نیست؛ **انجام:** سؤال: کدام مسافر نماز تمام و روزه واجب است بر او؟ جواب: مسافریکه کثیر السفر باشد ... اگر وقت نماز باقیست اعاده کند به قصر و اگر وقت گذشته بر او واجب نیست اعاده
سؤالات و جوابات فقهی است که به صورت ابواب فقهی (طهارة، خمس، روزه، میراث، حدود و ...) تنظیم شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: یوسف، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۱۷ - ۲۰ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۷]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲

آغاز: دارد و نظر به تبادر و عدم صحت سلب و منشأ انکار ... هیچیک مطالبه شاهد ننموده بلکه متعرض هیچ چیز آنحضرت نشد سوای فدک ... (در سؤال ۳): حبوه که مخصوص ولد اکبر میت است بیان نمایند جواب بدانکه حبوه نوعیست از میراث که ممنوع است از آن ... (در سؤال ۱۴۲): آداب سفر و احکام قصر و اتمام مسافر و کیفیت نماز خوف را بیان فرمایند. جواب مهمات آن در ضمن مقدمه و دو مطلب بقدری که حال ممکن است قلمی می‌شود؛ **انجام:** سؤال ۱۴۳، عالم برزخ را به طریق منقول از اخبار بیان بیان نمایید جواب بدانکه برزخ ما بین موت را می‌گویند ... (پس از دوازده برگ که پایان افتاده نسخه است): و کلینی ره از حضرت باقر (ع) روایت نموده که رسول خدا (ص) فرمود که هیچ پیغمبری نبوده است مگر که پیش از پیغمبری گوسفند
در این کتاب مسائل فقهی و کلامی و تاریخی و جز آنها آمده و در سؤال ۱۲۸ پرسنده از خاتم المجتهدین آقا سید علی [طباطبایی صاحب ریاض] نام می‌برد، در نسخه ما سئوالات به ۱۴۳ رقم می‌رسد و بیشتر پاسخ‌ها مبسوط و مفصل است و عناوین رساله به صورت سئوال (رقم دار) و جواب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی [ف: - ۷۰۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۳۰/۶

آغاز: سؤال: خبر کن ما را کوثر چگونه است؛ **انجام:** مسئله: اگر پرسند که شخصی دو رکعت نماز گذارد و دو رکعت آخرین ... جواب: نمازش درست [است]
پاسخ و پرسش‌هایی است در مسائل متفرقه دینی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ناقص است؛ کاغذ: سفید و آبی و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۴۸ص (۱۵۲-۱۹۹)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۳۸]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۵۸/۱۰

در بیان بعضی از سؤال و جواب در فقه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۵پ-۱۳۷ر)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۴۹]

۱۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۵۳

آغاز: مقتدانا چه می‌فرمایند در خصوص اینکه دو نفر مدعی و مدعی علیه که با؛ **انجام:** که هر کس زیارت کند فاطمه را پس از برای اوست بهشت ...
مجموعه سؤالات و استفتائات شرعی که مقلدین از مؤلف پرسیده‌اند و وی هر یک را جداگانه جواب داده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «العبد ابوالقاسم الحسینی» (مربع)؛ واقف: حاج محمد حسن بن حاج میرزا، ۱۲۳۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۲۷]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۵۲/۳-۱۲/۴۲

آغاز: نیز انزال شده باشد هست یا نه جواب: شستن اندرون فرج لازم نیست همان تطهیر ظاهر کافی است وبعد ازغسل هرگاه منی مرد از فرج زن بیرون آید؛ **انجام:** سؤال شخصی زیارت امام علیه السلام به شروطی بر خود لازم می‌نماید وغافل است از اینکه شروط آن موجود شده ... جواب در این صورت نذر مقدم است.
بخشی از سؤال و جواب‌های فقهی است که به صورت متفرقه در این رساله جمع آوری شده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «عبده محمد علی حسینی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴ - ۲۳۴۴]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۸۶/۶

آغاز: بسم الله الذی لا اله الا هو الحمدلله الکائن الباقی الذی کان الهاً واحداً احداً صمداً فرداً؛ **انجام:** وسعت رحمتک کل شیء و انک کنت فوق ما تدرک الافئدة علیاً حمیدا
در این رساله سؤال‌هایی است که بابیان و بهائیان صدر اول از مراجع خود کرده‌اند و جواب‌هایی که از آنها دریافت نموده‌اند که بر حسب موازین بهائیت ابن اجوبه برای معتقدان ذی‌قیمت است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری الوان، جلد: تیماج قرمز، ۲۴ص، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ - ۹۰]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۷۱۰

آغاز: شخصی در هند جوان و صحیح الاعضاء و صحیح المزاج

است؛ **انجام:** عقد آن درست خواهد بود یا نه جواب جایز و درست است و الله یعلم (لا اله الا الله عبده حسین بن علی)
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۹گ، اندازه: ۲۲×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۶]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۳/۴

آغاز: بفرمائید احکام قضاء میت و تفصیل آن در چهار مقام مقتضی عنه و قاضی و مسقط قضا؛ **انجام:** و مشکلة معضلة لکن علی ای معضلة لکن المیسور لا یترک بالمعسور و المأمور معذور و الله المستعان
سؤالات گوناگون فقهی است با پاسخ‌هایی از: ۱. ملا احمد نراقی، ۲. شیخ محمد تقی نجفی، ۳. ملارجبعلی بن محمد صالح اصفهانی و دیگران؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از برگ ۳۴-۳۹، مشجراتی در بیان احکام شک و مسایل دیگر به صورتی بدیع و زیبا آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۲۵-۳۴)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۰۱]

۲۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۵۱/۳

آغاز: در سطر دوم از صفحه اول اگر پرسند که واجبات تیمم چند است؟ بگو هفده، یازده وضو و شش واجبات عسل؛ **انجام:** چون با ۴۵ ضم شود مجموع هزارونه مسأله می‌شود. و الله اعلم بالصواب.تمت.
پنج برگی است بدون خطبه در طهارت و نماز به صورت: اگر پرسند بگو؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۴۵۲]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۸۰

آغاز: بسمله، سؤال جوهر چیست جواب آنچه بذات خویش قایمست س حد چیست ج راه نماینده بحقیقت؛ **انجام:** س چه چیز از همه بدتر ج مردم آزاری س نجات در چه چیز است ج سکوت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۵۳

آغاز: سؤال شریعت مدار مروج الاحکام چه می‌فرمائید زوجه مزبوره راه مطلقه نماید بعد از سه ساعت؛ **انجام:** از برای زیر و مالکیت ورثه متعین است و الله العالم بحقایق الامور سؤال.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۵۷

آغاز: غم مصیبت مخصوص من خواهد بود منقول است که بعد از وقوع آن واقعه هر زمانی؛ **انجام:** معلوم میشود که حضرت ائمه معصومین صلواة الله علیهم اجمعین هر گاه که ...
خط: تایپی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۵۹

آغاز: سؤال دوم: عقول عشره که فلاسفه می‌گویند،چه معنی دارد و اعتقاد به وجود؛ **انجام:** هرگاه یک شیر کامل داده شده دغدغه بهم می‌رسد احتیاط اجتناب است.
مجموع ۱۱۸۶ سؤال و جواب فقهی است شاید جامع الشتات مرحوم میرزای قمی و یا سید محمد باقر حجة الاسلام شفتی باشد نسخه حاضر بیشتر در مسائل نکاح است و شخص پاسخگو بسیار دقیق و فقاهت بالائی داشته است، در هامش بعضی از صفحات، آمده: «بلغ استکتا به بعون الله تعالی»، همچنین در هامش اوائل نسخه کلمه «بلغ» وجود دارد. در ابتدای این نسخه مطالبی از اصول دین و مباحثی کلامی درج گردیده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با خط خوردگی، مصحح؛ جلد: مقوا، ۳۲۰گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۸۱]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۴/۳

آغاز: آورده اند که مرد پیری بود نام او حاتم و حاتم مرد پیر و ضعیف گشته و مریدان بسیار داشت، روزی مریدان گفتند یا شیخ وقت آنست که زنی نکاح کنی تا تو را محافظت نماید؛ **انجام:** تا عمل بیاید و اخلاص روده را خارج سازد و مقید مغرفت حاصل آید تا از محض شناسایی انجامه: و السلام علی من اتبع الهدی.
سؤال و جواب پیرمردی به نام حاتم با همسرش و پاسخ‌های زن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع ابن سمیع تویسرکانی، تا: ۱۰ محرم ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ساغری قهوه‌ای، ۳گ(۲۹۷پ-۲۹۹ر) [ف: ۱۹ - ۶۱۰]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۴/۲۶

راجع به حدیث و زیارت عاشورا در بحار و زاد المعاد و تحفة الزائر و ترجمه آن و مطالب دیگر؛خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۱ق؛۳ص(۲۴۹-۲۵۱)،اندازه:۱۱/۵×۲۳سم[ف:۳۲-۱۵۷]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۷۲

آغاز: بسمله، سؤال و جواب در ... و هر چه فرق است جواب؛ **انجام:** غیر حاضر حاضر است لوئل شد ... بتاریخ هفتم ماه فروردین سنه ۱۸۳۲ عیسوی.
بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق [رایانه]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۵۳/۲

آغاز: جهت است که خدای تعالی خلقانرا از هفت چیز آفرید قوله تعالی و لقد خلقنا الانسان؛ **انجام:** چون برگردد خلق را بدیگری تکلیف می‌نماید.
چند سؤال و پاسخ‌های اعتقادی و کلامی مانند آنکه چه معنی دارد که دهه محرم را عاشورا خوانند؟ یا چرا هفده رکعت نماز شبانه روزیست ... و آخرین سؤال حق تعالی فرموده است که کید الشیطان کان ضعیفا ... در حق زنان می‌فرماید ان کید کن عظیم ...؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: نور علی؟، تا: ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۳ص (۹-۳۱)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۳۶]

۳۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۴

آغاز: ... سؤال، هر گاه مستحاضه به استحاضه کثیره غسل کرده از برای نماز قبل از اینکه شروع کند؛ **انجام:** وان نقول الانسان وحده

حیوان بارادة التوحد المراد فی الصغری و هو التوحد ایضا تمت.
کتابی مفصل در فقه که به صورت سؤال و جواب تحریر شده است، سؤالات بسیار زیاد و جواب‌های آن بسیار مفصل به زبان‌های عربی و فارسی که در تمام ابواب فقه به رشته نگارش در آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن محمود الویری، تا: ذیحجه ۱۲۲۹ق، جا: خرقان ساوه؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: خدیجه خانم بنت حاج محمد علی، ربیع الثانی ۱۲۶۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۲گ، ۲۵ سطر، [ف: ۱ - ۱۴۶]

۳۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۱/۳

تعدادی پرسش و پاسخ است در مسئله رضاع، از میرزا ابوالقاسم؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد ابن میرزا محمد سنجانی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ ۱ص (۳۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۸]

۳۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۱/۴

چندین سؤال و جواب درباره مرگ روح و مسئله تناسخ است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد ابن میرزا محمد سنجانی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۳۶ق؛ ۱ص (۳۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۸]

۳۶. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۱۰۷/۴

آغاز: سؤال، در خصوص نیت صوم و متوفیات بنوعی که رای ملا ... باشد، بیان فرمائید

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: پنج شنبه ۱۹ شوال ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای نارنجی، ۲گ (۱۷۳ر-۱۷۴پ)، اندازه: ۱۷×۳۱سم [دو کتابخانه اراک: - ۱۳۵]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷۸۰

آغاز: کتاب الطهارة و در آن سؤالات و اجوبه ای است؛ **انجام:** اگر کسی از راه جهل بمسئله خلق نماید ... ۱۲۴۵

مؤلف احتمالاً سید محمد باقر شفتی بیدآبادی، رساله فتوایی در پاسخ به سؤالات مختلف مقلدان است، آهنگ خاصی در بیان سؤالات دیده نمی‌شود، گاه از طهارت سؤال می‌پرسد و گاهی از بیع و امثال ذالک؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا حسین بن مرحوم شهاب ساکن زاهدان، تا: چهارشنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۴۵ق؛ دارای سرلوح رنگین، مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن دارچینی، ۵۵گ، ۱۸ سطر، اندازه:۱۴×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۱]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۸۱/۱

سؤال و جواب یا رساله عملیه فارسی با عنوان «کتاب الطهارة»؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی، تا: ۲۸ جمادی الاول ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹ سطر (۱۱×۲۰)، [ف: ۱۷ - ۹۷]

۳۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۰۴/۲

آغاز: سئوال: اگر پرسند اول خدای تعالی چه چیز آفرید؟ جواب: بگو اول ما خلق الله العرش؛ **انجام:** و تاج حضرت علی دوازده ترک داشت دلیل می‌کند دوازده امام صلوات الله علیهم اجمعین

پرسش‌ها و پاسخ‌هایی است اعتقادی. باب در بیان اکل و آداب غذا خوردن و معانی برخی حروف و ...؛ خط: نستعلیق، کا: محمدرسول بن آقا محمد علی جدید الاسلام، تا: سه‌شنبه ۸ ذیحجه ۱۲۵۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۲۳-۲۹)، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۲۵]

۴۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۳/۱

آغاز: روح الایمان سیم روح القوة چهارم روح الغضب و الشهوة پنجم روح ...

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد رحیم بن محمد باقر، تا: شنبه ربیع الثانی ۱۲۵۰ق، به امر ملاسلیمان ابن آقا محمد علی بن حاجی جعفر خان؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۶]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۳/۱۱

آغاز: سؤال. اذان و اقامه و قنوت در جمیع نمازهای واجبه واجب اند یا نه و بر فرض وجوب هر گاه کسی

چهار پرسش و پاسخ فقهی کوتاه است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ شوال ۱۲۵۰ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۹۳حاشیه)، اندازه: ۱۴/۳×۲۰/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۷۳]

۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۷۱/۲

در توحید و غیریت؛ خط: نستعلیق چلیپای هندی، کا: سید ابوالحسن، تا: ۱۷ شوال ۱۲۵۳ق، جا: کرنول (قلعه قمر نگر)؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱ص، ۱۹ سطر (۶×۱۲/۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۶۹۴]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۵/۲۷

آغاز: اگر شخصی گوید که اول علم کدام است و آخر علم کدام است جواب می‌گویم که اول علم شناختن الله تعالی و آخر علم گذاشتن امرها است به سوی الله تعالی؛ **انجام:** و شخصی که اراده آخرت کند باید که تقوی ورزد و شخصی که اراده دنیا و آخرت کند بس باید که علم آزمود.

سؤال و جواب‌های کوتاه درباره موضوعات اعتقادی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سرخ مذهب، مهر صحاف: «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۸گ (۳۳۹پ-۳۴۶پ)، ۱۳ سطر (۷ ×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۱۲]

۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۴۰/۲

شامل طهارت تا دیات و گویا از حجة الاسلام شفتی باشد زیرا در بخش نماز در کنار یک برگ چنین آمده است: «از متممات تحفة الابرار است و غالب نسخه‌ها ندارد»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۱۱۵گ (۸-۱۲۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۷۱]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۵/۲۱

آغاز: اگر شخصی گوید که الحمدالله در اصل چه بود[ه] است؟ جواب می‌گوییم که اصل الحمدالله جمله فعلیة بوده است یعنی حمدت حمدالله

شامل چند سؤال و جواب کوتاه در این موضوعات: اصل الحمدالله و تجزیه و ترکیب آن، معنای لغوی و اصطلاحی عالم، معنای لغوی و اصطلاحی صلوة، تجزیه و ترکیب أبی یأبی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سرخ مذهب، مهر صحاف «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۱گ (۲۸۲ر)،۱۳سطر(۷×۱۳/۵)،اندازه:۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۱۱]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۸۱/۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد در دانستن مسایل چند که درک آن باعث نجات اخرویست ... اول: اگر سائلی پرسد که مسلمانی، بگو الحمد لله؛ اگر پرسد بچه گواه؛ بگو أشهد أن لا اله الا الله و أشهد محمداً رسول الله و أشهد أن علیاً ولی الله؛ **انجام:** مولود صاحب الأمر محمد مولود آن حضرت نیمه شعبان از خوف ظالمان غایب است وفات آن حضرت را خدا می‌داند و الله اعلم.

مجموعه‌ای از اعتقادات و احکام فقهی اثنی عشریه است که به صورت پرسش و پاسخ و با عناوین «مسئله - مسئله» نگاشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ در آغاز نام رساله بدین صورت آمده: «در بیان مسایل چند که احتیاج واقع می‌شود»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷گ (۳۲پ-۴۸ر)، ۱۶ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۹۲۵]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۷/۳ معزی

آغاز: بسنله. ثنا و ستایش مر مالک الملکی را سزاست که از رمح جوشن شکاف عقابش اشخاص ضلالت قیاس «اولئک هم الکفرة الفجرة» در گرداب اضطراب «ان الجحیم هی المأوی» مستغرق گشته؛ **انجام:** «تلک اذا قسمة ضیزی» با آنکه در اوهام کاسده و اذهان معوجه بجهت قضیه اتفاقیه اعتقاد تام بهم رسیده ازین رهگذر وسواسبر این طایفه [...] قیاس غالب گردید ... قسم ثانی.

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۹۳پ-۲۰۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۱۴۱]

۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۴۳/۲-۳۳/۹۳

آغاز: مسایل متفرقه که از اقوال حاجی ملا احمد نراقی وحاجی سید باقر و ... بسمله مسألة علما فرموده اند درهر جز از اجزای نماز که خضوع وخشوع دارد آن جایش قبول میشود؛ **انجام:** قبلت النکاح والتزویج لموکلی هکذا قد فرغت من تسویده فی یوم عید المؤمنین اعنی الجمعة

سؤال و جواب‌های متفرقه فقهی است که از علمای مختلفی سؤال شده و آنها پاسخ داده‌اند از جمله از ملااحمدنراقی و حاجی سید باقر (شفتی) و حاجی ابراهیم کرباسی و شیخعلی نجفی و سید مرحومین و میرزا احمد تبریزی سؤال و جواب دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۳۴]

۴۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۶۳

آغاز: سؤال: الحمد چرا مرفوع است؟ جواب: زیرا که مبتداست، سؤال: هر جا که مبتدا باشد خبری طلبد و اینجا خبر چیست؟ جواب: لام جار است لفظ الله مجرور و این جار مجرور با متعلق خویش مبتدا است؛ **انجام:** سؤال: لا یفعلا در اصل چه بود؟ جواب: لا یفعلان بود، لای نهی در آمد نون بیفتاد لا یفعلا شد و حکم ادوات دیگر همین است ... قوله اسم فاعل و آن شش کلمه است فاعل فاعلان الی آخره و مفعول نیز بر شش کلمه مفعول مفعولان الی آخره تمت.

شرحی است بر کتاب «امثله» معروف، این شرح به صورت سؤال و جواب‌های مختصر تنظیم شده، و در آن مسائل مشکل کتاب به صورت سؤال در آمده و شرح و توضیح آن در جواب ذکر شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ شوال ۱۲۶۹ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۶گ، ۹ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲ - ۲۹۹]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۰۶

مجموعه‌ای از اعتقادات آمیخته به عقاید عامیانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۲۶۹ق [مختصر ف: - ۴۵۷]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۷۱/۳-۳۵/۱۵۱

آغاز: بسلمه سؤال وجواب، سؤال آیا این نوع معاملاتی که در عرف اسمش را معامله گذاشته اند مثلاً مشتریست می‌آید. از بایع چیزی بگیرد ... جواب در صورت تراضی طرفین مباح میشود تصرف کردن و درلزومش اشکال است؛ **انجام:** سؤال آیا درقرائت تمیز حروف از حروف کافیست یا قواعد قراء شرط است جواب تمیز حروف واخراج آنها ازمخارج کافیست بر وجهی که ذکر شد والله العالم تمت بعونه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۳۲۸]

۵۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۷/۲ فیاض

آغاز: بسمله قال المحققون وجود الواجب عین ذاته

رساله مختصر است در حکمت که شامل پنج مسأله و پاسخ آن است بدین ترتیب: ۱. وجود واجب الوجود، ۲. در صفات واجب الوجود، ۳. صادر اول، ۴. نفس ناطقه، ۵. لاجبر و لاتفویض؛ خط: نسخ، کا: سید عبدالباقی بن محمدتقی طباطبایی، تا: سه‌شنبه ۲۱ شعبان ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه:۱۰/۵× ۱۷/۵سم [ف: - ۱۷۶]

۵۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۵۳/۱

آغاز: بسمله حمدله و السلام علی محمد و آله این کلماتی است چند در بیان معرفت ... را بمشیت خود و بیان سلسله موجودات ... محمدصادق (ع) فرموده است خلق الله المشیئة بنفسه ... خلق الاشیاء بالمشیئة و مشیت حق تعالی اول صادر در اول حوادث است و هیچ حادثی محمد وآل را پیش نگرفته؛ **انجام:** و از این حیات خود بینی کس را بری می‌سازد اللهم ارزقنا. عشق آمد و

غیر یار نگذاشت ×× آتش اثری زخار نگذاشت / سر بیعشق را باید بریدن ×× بدوش این بار را نتوان کشیدن
سؤال و جواب‌هایی است در مسائل اعتقادی و عرفانی، مؤلف از شیخ بهایی و علامه مجلسی با دعای «رحمه الله» یاد می‌کند، از جمله سؤالات: آیا روح انسانی داخل مجموع بدن است یا خارج، حضرت عیسی و ادریس (ع)، آیا به جسم وارد بهشت شده‌اند یا به روح، سؤالی درباره خواب، فنای عالم، علت تسمیه یاران عیسی (ع) به حواریون، بهشت و دوزخ در کجاست، قالب مثالی، معجزات پیامبر (ص) روح از چه چیز خلق شده، بهشت دنیا در زمین است یا آسمان، مستوجب عذاب را بعد از مردن به چه عذاب می‌کنند، اثر صدقه در طول عمر، ملائکه ذکورند یا اناث، شعاع سرخ قبل از طلوع آفتاب و بعد از غروب آفتاب، حضور معصومین در وقت موت، نفع لعن بر یزید، معنی جمله الهی و مولای اجریت علی حکماً ... در دعای کمیل، رجعت و سؤال قبر، خلق مشرکین، وفات معصومین، جبر و اختیار، سؤالی درباره کلمات شیخ بهایی در نان و حلوا؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد صادق اصفهانی، تا: ۱۲۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ با خط خوردگی، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف مخ: ۱ – ۲۶۴]

۵۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۱۶/۲

آغاز: سئوال بیان فرمائید که هرگاه کسی ائمه را محیط بر اشیاء بداند یا آنکه بگوید هر فعلی ... جواب بسم الله الهادی عزیز من محال جواب درصفحه نگذارده اجمال هم محتاج بمجالی اوسع است باشاره اکتفا می‌کنیم اما جواب از سؤال اول مراد بمحیط بودن بیان نشده اگر منظور
سؤال و جواب فقهی و غیر آن است از جمله سؤال درباره وقف، در اول نسخه عبدالحمید فراهانی نوشته است: «هذه الاسئولة من شیخی واستادی قدس سره الشریف». احتمالاً از مرحوم نراقی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۱ – ۲۶۳]

۵۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۴۵/۶

آغاز: طبیعت در تحت قانون عمومی است طبیعت کیفیتی است و یا حقیقتی است که به ظاهر حیات و ممات و به عبارت اخری ترکیب و تحلیل کافه اشیاء راجع به او است؛ **انجام:** دانستن و فهمیدن سلوک و رفتار با از خود بزرگتر و کامل و عالم تر و رفتار و سلوک با هم سر و هم چشم خود و رفتار با از خود کوچکتر و پست‌تر درجه اول مثل انبیاء و ائمة و حکماء و علماء و سلاطین عادل و غیر درجه ثانی و ثالث هم علی هذه القیاس
مجموعه‌ای است از سؤال و جواب‌های اعتقادی در باب جهان و انسان و دنیا و آخرت و عقاید دیگر مردمان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۰گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۱۹]

۵۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۴

آغاز: سؤال از عید اعظم جواب: اول عید عصر ۱۳ ماه دوم از اشهر بیان است؛ **انجام:** انه یامر العباد بما یویدهم و ینفعهم و یقربهم الله و هو الامر القدیم
رساله موجزی است در احکام بهائیان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج خرمائی، ۳۱گ، ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۵۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۶]

۵۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۵۸

در این رساله از ابتدا کتاب البهجة المرضیة فی شرح الالفیة معروف به سیوطی را تا آخر باب ظن و اخواتش را به صورت سؤال و جواب در آورده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در ۱۲ برگ آخر بعضی از شاهدهای کتاب سیوطی را متذکر شده؛ ۵۱گ، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ – ۵۱]

۵۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۸۵/۵

آغاز: احتیاط آیا باید قصر را مقدم بر اتمام داشت یا خیر یا مخصوص به بعضی از موارد است دون بعضی بیان فرمائید
نسخه اصل: کتابخانه مینوی – تهران ۳۸. پاسخ به چند مسألة فقهی است بدون ترتیب خاص در ابواب پراکنده فقه، که برخی از فتاوا با امضای «صدر دام ظله» می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: عیسی بن محمد حسن بن محمد جعفر شریعتمدار استرآبادی تهرانی (پدر مجتبی مینوی)، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴۵ص (۱۴۵–۱۸۹) [عکسی ف: ۷ – ۳۷۹]

۵۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۶۰۷

آغاز: حمد و سپاس لایق حریم کبریائی است که از قدرت کامله ... سؤال اول آیا معرفت حق تعالی بخقیقت ذات و احاطه به صفات که معنی معرفت به کنه است برای ممکن است ... جواب این نحو معرفت
رساله‌ای است در پاسخ برخی از شبهات و مشکلات به گونه پرسش و پاسخ، نگارنده شناخته نشد، از میرزای قمی یاد می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق [ف: – ۱۶]

۶۰. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۵۲

آغاز: هذا کتاب الوکالة سؤال کیفیت و شرائط وکالت را بیان نمائید. ج بدانکه در وکیل کردن کسی جهت تصرف در چیزی بلاشرط است؛ **انجام:** ان تقبل عثرتی و تقبل معذرتی و ان تتجاوز عن خطیئتی ثم اجعل التقوی من الدنیا زادی و این دعا را
نسخه حاضر مشتمل بر کتاب الوکاله، السبق و الرمایة، اللقطة، النکاح و الطلاق، الصید و الذباحة، الاقرار و الوصیة، میراث، حدود و دیات و کتاب حج می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن ملاقربانعلی لنجانی، تا: دوشنبه غره ذیحجه ۱۳۰۱ق، جا: اصفهان مدرسه میرزا مهدی؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۱۵۱]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۴۷/۲

آغاز: سؤال زمینی که ما در او زندگانی داریم آیا حدود و انتهائی از برای او هست یا آنکه الی غیر النهایة کشیده شده است. ج: زمین به ملاحظه اول چنین می‌نماید که سطحی است الی غیر النهایة؛ **انجام:** و آن کواکب سیاره را به واسطه بعد مسافت و کوچکی آنها بالنسبه به این ستاره‌ها که به منزله آفتاب آن کواکب محسوب می‌شوند نمی‌توان به نظر در آورد

چندین سؤال و جواب است با عناوین «س–ج» در نجوم و طبیعی؛ کا: ابومحمد حسین علی بن آقا محمد تهرانی، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۲۷ر–۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۵۹]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۱۱۳

آغاز: سؤال– بلدی که آب رودخانه دارد آیا هر کس میتواند شق نهر نماید؛ **انجام:** و مسئلة محتاج به تامل است

رساله در مسائل مختلف شرعی به صورت سؤال و جواب است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: جعفر بن محمد علی رضوی کشمیری قمی، تا: ۳ ذیحجه ۱۳۰۷ق، جا: لکهنو؛ مذیل به دو برگ قصیده در رثای نواب مهدی قلی خان متوفی ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۵۹]

۶۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۴/۷

آغاز: بسمله. پس از حمد و سپاس موسس این اساس ... چون بعضی از محباب ظریف که در صحرای مردم خریف بودند گاهی کماهی وقایعاتاردو را بر سبیل مطایبه در مقام سؤال بر می‌آمدند جوابی را که بیان واقع بود عرض می‌شد لهذا خواهش فرمودند که سواد جواب و سؤال را به رشته تحریر و تسطیر آورده و پاره ای از مطایبه و نصایح و تجارب از نظم و نثر از مدح و ذم از غزل و قصیده و رباعی [و] قطعه بر آن الصاق و الحاق نماید؛ **انجام:** سربسته و باده کرده همچون انبان × چون بگشودند یاد خالی بودی

در مطایبه و نصایح و جز آنها با نظم و نثر از مدح و ذم از غزل و قصیده و رباعی و قطعه از سرگردانی، شامل سؤال‌های زیر و پاسخ آنها است: ۱– اسباب بهادری و شرایط دلاوری در عرصه جدال و معرض قتال چند است، ۲. تکلیف در نوکری چیست؟، ۳. اگر کسی از اینصورت عاری است و جز نوکری کارش نیست چه کند؟، ۴. حلم را که بر رخسار شاهد خلق غازه است چه اندازه است؟؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در صفحه ۳۳۶ اشعار فارسی از تاراج است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۱۴ص (۳۲۲–۳۳۵)، ۱۳–۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۶سم [ف: ۵ – ۴۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۱۱/۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۸۱]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۶/۳

بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق؛ مصحح؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۴۱]

۶۵. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۶

این نسخه از کتاب خمس تا وقف می‌باشد. احتمالا از سید محمد باقر بن محمد نقی حجة الاسلام شفتی می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ ذیقعده ۱۳۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: – ۱۴]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۷۵

آغاز: سؤال از شیخ بهائی علیه الرحمه مثنوی اشعاری معروف است ناگهان از در درآمد بی حجاب

پرسش‌هایی است از معنی بعضی از آیات و احادیث و ابیات فارسی و عربی و مطالب گوناگون علمی و ادبی و تفسیری و جز اینها، که مؤلف با اختصار بر آنها پاسخ می‌نویسد و ضمناً بسیاری از اشعار خود را نیز می‌آورد که به استقبال یا جواب بعضی از شاعران معروف گفته است. این پرسش و پاسخ‌ها تنظیم نشده و به صورت یادداشت‌های پراکنده می‌باشد؛خط:نستعلیق،کاتب= مؤلف،بی‌تا؛جلد:مقوایی،۲۵۷گ،اندازه:۱۷×۲۲سم [ف: ۲۱ – ۳۴۶]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۹/۳

ناشناخته؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۶۸]

۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۶۸–۵۳/۷۸

آغاز: بسمله؛ کتاب الطهارة. سؤال: هر گاه زنی مستحاضه کثیره غسل کرد از برای نماز قبل از این که شروع کند در نماز باز خون بسیار دید ... جواب: بدانکه واجب است از برای مستحاضه استنظهار؛ یعنی سعی در محافظت از بیرون آمدن خون

سؤال و جواب‌های فقهی است به صورت فتوایی که به ترتیب ابواب فقهی تنظیم شده است. این کتاب غیر از سؤال و جواب حجة الاسلام شفتی و جامع الشتات میرزای قمی است. جلد اول (از اول طهاره تا آخر رهن)؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۳۰]

۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۰۱/۷–۲۱/۲۱

آغاز: الحمدلله و الصلوة علی رسول الله وعلی آله حجج الله اما بعد چون بعضی از مسائل ضروریه که در میان علما اشتباهی داشت و از کتب فقها بعضی معلوم نمی‌شد ... سؤال حکم نجاست و طریق ازاله و حکم غساله؛ **انجام:** سؤال ملک را هرگاه به اجاره بدهند زکات بر کیست جواب بر مستاجر است ... زکات بر مالک غله است سؤال نصاب اول گوسفند

سؤالات فقهی که در مشهد بر مؤلف مشتبه و در آنها بین علما اختلاف بود، مؤلف به اصفهان رفته و از علامه محمد باقر مجلسی سؤال نموده و جواب‌ها و سؤال‌ها را در این رساله تنظیم نموده، گویا همان رساله ایادی سبا است. در این رساله پاسخ‌هایی ازشیخ حرعاملی نیز به چشم می‌خورد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۴ – ۲۳۳۷]

۷۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۷۳/۷

آغاز: بسمله الحمدلله الواقف علی السائر کما هو واقف ... اما بعد فیقول اقل ... سؤال حجة الاسلاما هادی الانا ما املاکی وقف شده است

پرسش‌هایی است از محمد بن محمد طاهر مازندرانی تنکابنی در خصوص وقف و غیره شده با پاسخ‌های آنها؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد طاهر تنکابنی، بی‌تا؛ ۱۴ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۱۸۲]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۳۰

آغاز: فصل سوم در ذکر بعضی مواقع کفاره و کیفیت و آداب آن، سؤال کفاره روزه خوردن؛ **انجام:** که امثال اینها نیز به تبعیت پاک می‌شوند، سؤال اگر جامه شخصی ...

پرسش‌های کوتاه و پاسخ‌های فتوایی است مطابق با فتاوای علامه مجلسی و گویا پاسخ‌ها از خط خود آن مرحوم گرد آورده شده، آیة الله مرعشی در حاشیه صفحه اول این نسخه احتمال داده‌اند که این رساله را میرزا عبدالله افندی صاحب «ریاض العلماء» از فتاوای استادش تألیف نموده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با خط خوردگی، مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۷ – ۱۱۷]

۷۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵۳/۹

آغاز: سؤال: حقیر کنیز آزادی را به جهت ضرورات گزارشات خانه جهت بنده صغیر غیر بالغ، نود ساله صیغه خواندم و حال مدتیست بنا را به ناسازگاری گذاشته جای به جای میرود و ما متوجه او می‌باشیم و صرفه هم بجهت ما ندارد و دلش می‌خواهد که مدتش بخشیده شود بلکه شوهر رود. فی الجمله مشتری پسند هم هست، آیا حقیر که ولی صغیر هستم می‌توانم مدتش را ببخشم، یا راه صرفه جهت صغیر ملاحظه نموده باشم مثل مصالحه بمالی، یا نمی‌توانم؟ علامة العلماء مجتهد الزمانی حاجی آقا شیخ جعفر در حضور حقیر برای من فرمودند که تو می‌توانی مدتش را ببخشی و ضرری ندارد و این معنی را قیاس بطلاق نمودن چنانکه جمهور فقهای ما رضوان الله علیهم کرده اند صورت ندارد چون نقل فروج است احتیاط باید کرد، و با عالیجناب علامی فها می‌مطاعی میرزا محمد مهدی مشهدی سلمه لله تعالی در این مسئله گفتگو کردم ایشان هم فرمودند این معنی ربط به طلاق ندارد ... و عالیجناب ... حاجی محمد ابراهیم کلباسی می‌فرماید که می‌تواند شد. و هر که فقیه است مظنه هست که غیر این نگوید. چون واجب بود مراتب را بعرض رسانیدم. همه گوشیم تا چه فرمانی ؟ جواب: آنچه از ادله شرعیه و قواعد فقهاء امامیه بر می‌آید این است که چون صغیر ناقص العقل و قاصر التدبیر است؛ **انجام:** چنانکه در کتب اصولیه بیان کرده ایم و بر فرض ضرر رسانیدن در صورتی که منجبر بشهرت محققه یا محکیه نباشد و در ما نحن فیه منجبر بشهرتین است.

سؤالی است که مرحوم ملا علی نوری (۱۲۴۶) از میرزا ابوالقاسم قمی (۱۲۳۱) نموده و او هم به آن پاسخ داده است. بعد ملا احمد بن مهدی نراقی (۱۲۴۵) جواب میرزای قمی را نقد کرده و مفصلاً استدلال نموده است که در نهایت این سؤال و جواب به صورت رساله فقهی مهمی در آمده است. موضوع سؤال آن است که مرحوم نوری کنیزی را جهت پسر نابالغ خود به مدت نود سال صیغه می‌کند و بعداً کنیز بنای ناسازگاری می‌گذارد، مرحوم نوری از میرزای قمی سؤال می‌کند که آیا می‌تواند از طرف پسر خود که صغیر است مدت را بخشیده و زن را آزاد کند یا نه و در اثنای سؤال، جواب شیخ جعفر کاشف الغطاء (۱۲۲۷) و میرزا محمد مهدی مشهدی و محمد ابراهیم کلباسی (۱۲۶۲) را که به مسئله فوق پاسخ داده اند می‌آورد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۹۶پ–۱۰۵ر)، ۲۲ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۸۱]

۷۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۳۳/۲

آغاز: بسم الله خیر الاسماء، نحمده و نصلی فبعدهما. کتاب الاطعمة و الاشربة، سؤال هل یجوز شرب الخمر للتداوی ام لا ؟؛ **انجام:** جواب: هرگاه غسل ترتیبی کند و بداند که همان آب بملك غیر می‌رود عدوانا و ضرر می‌رساند باو غسل او باطل است.

پرسش‌ها و پاسخ‌های فتوایی است در مسائل مختلف: خوردنی، نوشیدنی، خرید و فروش هبه، زکواة، وقف، ارث، قضا و شهادت، رضاع، نکاح، دیات، طهارت. چند سؤال و جواب به عربی آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۸۲ص (۱۳۳–۳۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۳۹]

۷۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۴۷/۲

مسائل متفرق فقهی است که از ملا مراد علی سؤال شده و وی پاسخ داده است، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۱۲۸–۱۳۶)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۲۸]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۱/۳

چند سؤال و جواب است درباره ثبت اوج و حضیض کواکب در تقاویم؛ خط: شکسته نستعلیق، تحریری، کا: مهدی بن ابی الحسن محمد علی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵ص، ۱۷ سطر [ف: ۱۹ – ۳۶۱]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۰/۱۲

چند سؤال و جواب کوتاه فقهی است بر مذهب عامه، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۱۲۴پ–۱۲۵پ) [ف: ۳۷ – ۴۲۹]

۷۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۶۷

آغاز: که چرا رسول ص بیان حقیقت نکرد و گفت: بعثت لبیان الشریعة لا بیان الحقیقه جواب آن است که چون رسول آخر الزمان بود؛ **انجام:** ان لبثتم الاعشرا فی تردید الحروف علی اعداد الرکعات ...

شامل چند سؤال و جواب می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ – ۱۲۸]

۷۸. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۲۰/۲ بخش دوم

آغاز: سؤال: جناب، شما در مستحبات نماز قتل و دعا در رکوع؛

انجام: وارث او می‌توانند آنها را از آن بگیرند.
حاوی حدود سیزده سؤال و جواب در مستحبات و محرمات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: لیمویی، جلد: گالینگور قرمز، ۳گ (۲۶۷پ-۲۶۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۶۷]

۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸/۱۱۵-۸۶۶۵/۱۹

آغاز: سؤال از احادیث معلوم میشود که جبرئیل علیه السلام از جمیع ملائکه مقرب افضل است ... جواب بسم الله خیر الاسماء درک علوم از پیشانی میکائیل یا بر سبیل تعلیم نیست
چند سؤال و جواب اعتقادی که سؤال‌ها به خط سائل و جواب‌ها به خط مجیب تحریر شده است. در ذیل برخی جواب‌ها مهر «عبده محمدتقی حسنی حسینی» (بیضی)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۹گ (۱۴۲-۱۵۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۳۷]

۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۴۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رامبد دبستانی [رایانه]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۳۶۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

۸۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۱/۷

آغاز: سؤال آن که همه خلق را شیطان گمراه می‌کند؛ **انجام:** ذکر آنها مناسب این مقام نیست، تمت
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۸گ (۱۶۳پ-۲۲۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۱۴]

۸۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۴۳

آغاز: جمعی از مومنین خدمت علما و مجتهدین و فقهای اثنا عشریه معروض می‌دارند که چه می‌فرمایند در این مساله شرعیه که مراوده و مجالست و معامله با کفار و سلاطین آنها به ولایات آنها رفتن برای سیاست یا کسب و معامله یا تحصیل صنعت نقص و عیبی شرعا دارد یا ندارد و پادشاه اسلام پناه با وزیر و شاهزادگان عظام وجماعتی از رجال دولت که تشریف بردند به ولایات آنها برای بعضی مطالب نقصی و عیبی دارد یا نه
پس از مسافرت شاه (شاید ناصرالدین شاه) و گروهی دیگر از اعضاء دولت و دیگران به فرنگ، از نگارنده این رساله درباره مسافرت به فرنگ و معاشرت با کفار آنجا سؤال شده و او این رساله را در جواب آن مبنی بر جواز این مسافرت و توجیه کارشاه نگاشته است؛ خط: نسخ، کا: گویا از مؤلف، بی‌تا؛ ۳۲گ [چند نسخه-ف: - ۳۵۹]

۸۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۹۱/۶

آغاز: سؤال حکم شرعی که مجتهدین و اهل شرع می‌کنند خالی از اختلاف و شک نیست؛ **انجام:** که در همه وقت او است.
در صواب و خطای رای مجتهد و علم ازلی بکفر کسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۲۴۳-۲۴۴)، ۱۶ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۲۶۱]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۶/۴

آغاز: الحمدلله الذی عنده مفاتح الغیب ... و بعد، فایده چندی در بیان سؤالات که تجربه شده است معروف می‌شود. اگر پرسند که ما رامال از چه حاصل شود؛ **انجام:** نعت بسیار و حظ و افرت اندر سه است ×× دولت و بخت و سعادت باشدت اندر چهار.
در علوم غریبه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جعفر کاشانی، بی‌تا؛ کاغذ: دفتری، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳گ (۲۲-۲۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۱۳۹]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۰۶

آغاز: ... کتاب الدین سؤال هرگاه کسی در دفتر حساب خود نوشته باشد اسم دو نفر را که از او مبلغ معینی طلب دارند؛ **انجام:** و روایت این است عن علی (ع) انه کان یقول من یموت و عنده مال ... فهو له و ان مات و لم یذکر فهو اسوة العرفاء
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۶۰ص، ۲۲سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴۵- ۱۱]

۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۶۴/۴

آغاز: معنی ایمان چیست؟ ج: اقرار به خدا و به نبوت و امامت. س: اقرار یعنی چه؟ ج: یعنی به زبان گفتن و به دل اعتقاد کردن؛ **انجام:** س: چه چیز به حال شخص خیلی فایده داد ... ج: یکی گرسنگی و با گرسنگی توبه زیاد کردن حدی ندارد و زیادتی خصوص در شب جمعه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۰گ (۷۱-۹۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۴ - ۱۰۱]

۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۴۹/۲

آغاز: هرگاه کسی امتیاز ما بین اجزاء واجبه و مستحبه نماز ننموده باشد نماز او صحیح است یا باطل؟ ج ظاهر این که صحیح بوده باشد
خط: نسخ، کا: حسن بن ابوطالب، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۱۵ ر و پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴۴ - ۹۶]

● سؤال و جواب ارسطو / - عربی

so’āl va javāb-e arastū

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

سؤال و جواب کوتاهی از ارسطو است که متن کامل آن چنین است: «سئل ارسطاطالیس عن الدم قال عبدك و ربما قتل عبد مولاه. سئل ایضاً عن الصفراء قال کلب غیور یغضب بلا شیء و یرضی بلا شیء. سئل عن الوداء قال لص حاذق یجول فی بیتك و اسرق اجل ما فی منزلك و هو العقل»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۲۶/۴

خط: شکسته و سیاق، بی‌کا، بی‌تا؛ با تاریخ‌های متفاوت از ۱۲۹۷ق تا ۱۳۳۹ق؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱گ (۷۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۲سم [ف: ۲۰ - ۵۸۵]

● **سؤال و جواب از آقا سید علی** / فقه / فارسی
so'āl va javāb az āqā seyyed 'alī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۶/۳
آغاز: اگر شخصی در رکعت دویم از سجده یکی را سهو کند و تشهد را نیز سهو کنید و سیم برخواسته و قرائت کرده؛ **انجام:** موجود و در دستش جراحتی باشد مانع از زدن بر زمین باشد. جواب پشت دست را بر زمین بزند. سؤال.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۱۹ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۸۴ر-۸۵پ)، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۹۲]

● **سؤال و جواب از عقاید بهائیت** / بهائیت / فارسی
so'āl va javāb az 'aqāyed-e bahā'īyat
از نوشته‌های فرقه بهائیت است.

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۴۶
آغاز: سؤال از عبداعظم جواب اول عید عصر ۱۳ ماه دوم از شهر بیان است؛ **انجام:** و ملائکه مقرب، تمام شد این کتاب رساله کتب بخط المرغوب ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در برگهای آخر نسخه مطالب پراکنده‌ای مربوط به بهائیت به نظم و نثر دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱۷]

● **سؤال و جواب از علمای اعلام** / پاسخ پرسشها / فارسی
so'āl va javāb az 'olamā-ye a'lām
نجفی، محمد تقی، ق۱۳ قمری
najafī, mohammad taqī (- 19c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷۳/۱
آغاز: بتاریخ شهر رمضان المبارک سنه (۱۲۴۵) در دارالخلافه طهران از جناب شیخ محمد تقی شد، بفرمایند ه تکلیف امثال ما مردم که خود قوه استنباط أحکام شرعیه را از مأخذ و أدله؛ **انجام:** ولیکن بجهات مذکوره جرأت فتوی صریح نمی‌شود و الله الهادی الی طریق الحق
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۱-۱۹)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۹۹]

← سؤال و جواب با پیر خرد ⟵ سیر و سلوک

● **سؤال و جواب با میرزا هاشم چهار سوقی** / پاسخ پرسشها / فارسی و عربی
so'āl va javāb bā mīrzā hāšem-e čahār sūqī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۳۸ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← سؤال و جواب به کلبعلی بروجردی ⟵ المسؤولات

● **سؤال و جواب پادشاه با وزراء و اعیان** / - فارسی
so'āl va javāb-e pādešāh bā vozarā' va a'yān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۸۹/۳-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۹۴]

● **سؤال و جواب جوانی از پیامبر اسلام (ص)** / حدیث
so'āl va javāb javānī az payāmbar eslām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۴/۴
خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کا: کلب علی بن جواد کاظمی، تا: با تاریخ ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۲ر)، اندازه: ۱۴/۹×۲۵/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۸۱]

● **سؤال و جواب حکام و وزراء و اکابران** / - فارسی
so'āl va javāb-e hokkām va vozarā' va akāberān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۸۹/۴-ف
با رعایا و ملازمان خود و جز اینها به نثر و نظم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۹۴]

● **سؤال و جواب خدا و غوث اعظم عبدالقادر گیلانی** / عرفان و تصوف / عربی
so'āl va javāb-e xodā va qaws-e a'zam 'abd-ol-qāder-e gīlānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۰/۵-ف
نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق، جا: لاهور [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۱]

● **سؤال و جواب خفری** / پاسخ پرسشها
so'āl va javāb-e xafrī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۱۴/۱۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۶۲پ-۶۳ر)، ۱۴ سطر [ف: ۳۶ - ۲۷]

● **سؤال و جواب دایره وجود** / فلسفه / فارسی

so’āl va javāb-e dāyere-ye vojūd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۶۶/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۶۳۱]

● سؤال و جواب در احکام طوالع / هیئت / فارسی

so’āl va javāb dar ahkām-e tavāle‘

سؤالاتی از مؤلف در احکام طوالع و برخی پیشگویی‌ها شده است که وی بنا بر اوضاع نجومی بدانها پاسخ گفته است. این سؤالات به سال ۱۲۳۷ق مطرح شده و نام برخی از سؤال‌کنندگان چنین است: ابوالمظفر حسنعلی میرزا، سلالة الأشراف میرزا علی، حاجی میرزا جان، محمد کاظم خان، محمد ولی میرزا، علی رضا خان، حاجی محمد حسین قاضی، میرزا علی گوهر، ذوالفقار خان، عباسقلی خان، محمد نظر خان، ملک قاسم، محمد رحیم خان، محمد هاشم خان، رضا قلی خان، بیگلر خان، میرزا موسی، میرزا نوروز، محمد صالح خان، حاجی فیروز الدین، امین الدوله و ... جای جدول طوالع سفید مانده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۶۲/۳

خط: نسخ، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۳گ (۵۹ر-۱۱۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۴۱]

● سؤال و جواب درباره سب شیخین / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb darbāre-ye sabb-e šeyxayn

چند سؤال و جواب درباره حکم سب شیخین است که آیا منجر به کفر می‌شود یا خیر؟؛ همچنین درباره سب حضرت علی (ع) سؤال شده و در سؤال آمده است که اگر سب شیخین کفر است، سب علی چراکفر نباشد؟ ترجیح بلامرجح است؟ چرا بعضی از صحابه عقب مروان نماز خوانده و حکم به کفر او نکرده‌اند، در حال آنکه آن ملعون سب حضرت علی رضی الله تعالی عنه نموده بود؟. در جواب، دلایل متعددی با استفاده از کتاب‌های روایی اهل سنت، در اثبات کفر ساب شیخین مطرح شده و از تحفه اثنا عشریه عبدالعزیز دهلوی و کشف الغطاء نقل قول شده است. در پایان نیز مطلبی از علامه شوکانی درباره تحریم سب شیخین درج شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۶۳

آغاز: بسمله. سؤال در فقه و عقاید قول مشهور است که سبالشیخین کفر و کذا انکار الخلافة لها الا محققین اهل سنت این قول را تضعیف کرده‌اند؛ **انجام:** در اضمحلال رسانید ... اقول علامه شوکانی در فتح الربانی در بحث مسمی بارشاد الغبی الی مذهب اهل البیت فی صحب النبی تحریم سب شیخین باجماع اهل بیت ...

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۹۷ (ردیف ۱۰۲)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد انور علی، تا: ذیحجه ۱۲۹۵ق، جا: بوپال؛ ۳۸ص، ۱۱ سطر، [عکسی ف: ۵ - ۲۱۱]

● سؤال و جواب درباره «شبهه» / شرح حدیث / عربی

so’āl va javāb dar bāre-ye «šobha»

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e ‘āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

سائل شیخ ابراهیم است و جواب از شیخ حر عاملی و ملارحیم است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳/۲ معزی

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین فان قال قائل ایها السالکون فی طریق الاعمال بدلالة الحدیث و الجاعلون بناء امورکم علی اساس التثلیث؛ **انجام:** و نرجوا من الله ان لا یجعلنا و ایاکم ممن یماری و یعمل و یتبنی علی ما تراکم من غیر الحق.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۴گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه:۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۸]

● سؤال و جواب درباره عقاید فرقه شیخیه / کلام و اعتقادات، پاسخ پرسشها / فارسی

so’āl va javāb dar bāra-ye ‘aqāyed-e ferqa-ye šeyxīya

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

پاسخ پرسشی است درباره مقام حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و اینکه آیا می‌توان آن حضرت را خالق خواند و او را علل اربعه خلقت دانست یا نه. در این پاسخ که با شواهدی از آیات می‌باشد این نسبت را رد کرده و کفر دانسته و آن حضرت را بنده‌ای از بندگان برگزیده الهی می‌داند. این اثر را از شفتی بیدآبادی دانسته‌اند.

آغاز: پس به شرف عرض باریافتگان دربار دربار ملائک مدار شرایع انتشار عامد آثار عرش اقتدار آن دره ابرار ...

انجام: و لا یعرض من الکثرة بغرور الشیطان بتزیین قلیلی و عن التحصیل باغوائه بتدلیس اباطیله الحمدلله علی جمیله و جلیله و الصلوة و السلام علی حبیبه و خلیله و نجیبه و علی الاقربین من اله و تفاصیله برحمتک یا ارحم الراحمین و لعنة الله علی قوم الظالمین (=علی القوم الظالمین) المشرکین آمین یا رب العالمین

چاپ: ایران، اصفهان، عطر عترت، ۱۳۸۸ شمسی، مرکز تحقیقات کتابخانه مسجد سید، حروفی، با عنوان پرسش‌ها و پاسخها پیرامون عقاید شیخیه، با تحقیق مرکز تحقیقات کتابخانه مسجد سید، اصفهان، انتشارات عطر عترت، ۱۳۸۸

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۸۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بیزاری از این کفره و مشرکین و خصمای دین مبین لان الله تعالی بریء من المشرکین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۲ر–۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۲۷۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۵۱/۳
آغاز: برابر
در فهرست به احتمال از شریف بن رضا شیروانی تبریزی دانسته.
نسخه اصل: کتابخانه مدرسه نمازی - خوی ۳۴۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۶۲ق؛ ۲۸ص(۷۴-۱۰۱) [عکسی ف: ۴ - ۳۷۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ از ۴۷ تا ۶۱ آن چاپی و از ۶۱ تا ۶۵ خطی می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ص (۴۷- ۶۵)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۱۵]

۴. تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه:۱۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۱۲۶-۱۴۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ]

● سؤال و جواب درباره قرائت در تراویح / فقه / فارسی

so’āl va javāb dar bāra-ye qerā’at dar tarāvīh

محمد نعیم،

mohammad na‘īm

صورت پنجم سؤال و جواب است درباره مسائل مربوط به قرائت در تراویح، مطابق با فقه اهل سنت در پایان آخرین جواب آمده است: «حرره ابوالاحباء محمد نعیم غفر له العلی الرب الحکیم». بخش‌هایی از سؤالات پنج‌گانه هنگام نقل آغاز رساله آورده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۶۲
آغاز: چه می‌فرمایند علمای دین و مفتیان شرع مبین اندرین مسائل، اول: اینکه عادت حفاظ است که بروز ختم قرآن در تراویح در رکعت هجدهم سه مرتبه قل هو الله می‌خوانند و این را از قبیل مستحبات می‌شمارند، این تکرار جائز است و مباح یا نه؟ دوم: اینکه عادت حفاظ است که بروز ختم در رکعت توزدهم قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ بربالناس می‌خوانند و در رکعت بیستم بعد فاتحه الم تا مفلحون می‌خوانند این امر جائز است یا نه؟ سوم: اینکه عادت حفاظ است که در رکعت بیستم بعد مفلحون آیات متفرق مثل و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین و لقد جاءکم و آیة الکرسی و سبحان ربک ربالخ و غیره خوانده، رکوع م کنند، این درست است یا نه؟ چهارم: اینکه در مفتح سور قرآنیه اگر یک مرتبه هم بسن الله بروز ختم بر سر قل هو الله می‌خوانند نه بر سورت دیگر، این تخصیص را هم در شرع اصلی هست یا نه؟ بینوا توجروا. جواب سؤال اول: در خزانة الروایة می‌آرد فی الحنانیة یکره تکرار السورة فی رکعة واحدة فی الفرائض؛ **انجام:** و این باکی نمی‌دارد از زغم مسنونیت و استحباب نمی‌دارند. والله اعلم حکیم احکم، حرره ابوالاحباء محمد نعیم ...
نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۱۰۵ (ردیف ۱۱۷)؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالمعالی سید خلیل احمد، تا: ۱۳۳۸ق، جا: بوفال محله نورمحل؛ ۷ص، ۱۶ سطر [عکسی ف: ۵ - ۲۱۰]

← سؤال و جواب در باره مسئله ای در رضاع ≻ رضاع

● سؤال و جواب در تجوید / تجوید / فارسی

so’āl va javāb dar tajvīd

مسائل تجویدی را به صورت سؤال و جواب گرد آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۷۲/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۹ر-۱۰پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۲۵۲]

● سؤال و جواب در تفسیر آیه «و هو معکم این ما کنتم» / فلسفه / عربی

so’āl va javāb dar tafsīr-e āya-ye «va hova ma‘akom ayna mā kontom»

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)

سعدالدین اسعد فرزند جلال الدین محمد بن اسعد صدیقی دوانی از تفسیر این آیه «و هو معکم این ما کنتم» و تناقض آن با روایت نبوی «کان الله و لم یکن معه شی ...» از پدر خود سؤال کرده و دوانی پاسخ داده است. نسخه حاضر صورت متن این سؤال و جواب است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۲/۱۵
آغاز: سؤال سئله سعد الدین اسعد عن ابیه العلامة الدوانی؛ **انجام:** لایلتفت الیه و لا احاجة الی ارتکابه.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۴۶-۱۴۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹ - ۴۲۴]

● سؤال و جواب در دین مسیح / کلام و اعتقادات / فارسی

so’āl va javāb dar dīn-e masīh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۰۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **سؤال و جواب در شرح حدیث حبب الی من دنیاکم** / شرح حدیث / فارسی
so’āl va javāb dar š.-e hadīs-e habbaba elayya men donyākom
صفی الدین اردبیلی، اسحاق بن جبرئیل، ۶۵۰ - ۷۳۵ قمری
safī-od-dīn ardabīlī, eshāq ebn-e jebre’īl (1253 - 1335)
در شرح حدیث نبوی «حبب الی من دنیاکم ثلاث»؛ مورد سؤال از شیخ صفی وجه انحصار محبوب برای پیامبر در سه چیز و وجه اضافه دنیا به دیگران است. شیخ صفی به این دو سؤال پاسخ می‌گوید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۶۰-طباطبائی
آغاز: فائده سؤال کردند از شیخ صفی الدین قدس سره از حدیث حبب الی من دنیاکم ثلاث الطیب و النساء و قرة عینی فی الصلوة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (۵۸ر) [ف: ۲۳ - ۷۳۲]

● **سؤال و جواب در عقائد مسیحیان** / مسیحیت / فارسی
so’āl va javāb dar ‘aqā’ed-e masīhīyān
استپانوس بن ارطوان
estepānūs ebn-e artovān
رساله‌ای در بیان عقاید و آداب و نظرات مسیحیت که به صورت پرسش و پاسخ و در حد فهم عمومی توسط نگارنده برای دانش‌آموزان مدرسه دینی خود در اصفهان تدوین شده است. کتاب از پانزده «فصل» تشکیل شده است: ۱. بیان نشان عیسویان؛ ۲. بیان آنچه لازم است بر عیسویان که بدانند؛ ۳. بیان معنی اسرار دین؛ ۴. بیان باقی معنی اسرار دین؛ ۵. بیان عملیات و بیان ده حکم الهی؛ ۶. بیان احکام کلیساها؛ ۷. بیان مناجاتیات؛ ۸. بیان دعایی که آن را سلام ملائکتی می‌گویند؛ ۹. بیان توجه به جناب حریم و عزت صورت‌ها؛ ۱۰. بیان هفت اسرار مقدس متعارف در کلیسای مقدس؛ ۱۱. بیان فضایل نیکویی‌ها؛ ۱۲. بیان عطایای روح القدس و سعادتمندی‌ها؛ ۱۳. بیان کارهای رحمت؛ ۱۴. بیان گناه‌های کبیره و معالجه آنها؛ ۱۵. بیان چهار چیز واپسین. در ادامه رساله پس از پایان پانزده فصل مزبور پنج بخش با نام‌های عمل اعتقاد، عمل امید، عمل محبت، عمل پشیمانی و عمل توبه اضافه شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۷
آغاز: این مختصر رساله‌ای است در سؤال و جواب که انتخاب شده است ... سؤال عیسوی هستید، جواب: آری بعنایت خدا؛ **انجام:** بیامرزد و عفو نماید و ببخشد و گناهان ما را خدای قادر بر همه چیز و رحیم آمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۲]

← سؤال و جواب در مسائل حج ⟩ مناسک حج

● **سؤال و جواب دولتی** / اسناد / فارسی
so’āl va javāb-e dowlatī
ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری
malkam (1834 - 1908)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۹/۱۹
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [ف: ۵ - ۲۸۷]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۵۵/۲۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق [ف: ۶ - ۱۹]

● **سؤال و جواب رشتی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
so’āl va javāb-e raštī (t.)
محمد رضی بن محمد رضا، ق۱۳ قمری
mohammad razī ebn-e mohammad-rezā (- 19c)
مجموعه از سؤال وجواب‌های سیدکاظم رشتی، از رهبران شخیه است که توسط محمد رضی برای استفاده عموم ترجمه شده است.
[فهرست کتب احسائی و مشایخ ص ۱۱۰-۱۱۷]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۳۸/۳
آغاز: بعد از حمد و ستایش خداوندی که رحمت جمیلش متحرین را دلیل و رأفت جزیلش طالبین را هادی سبیل است و درود نامعدود بر رسول؛ **انجام:** تأمل کن به حسن سریرت و صافی طویت خود تا امر را واضح و عیان مشاهده کنی و هب إنی اقول الصبح لیل ایعمی الناظرون عن الیضاء
خط: نستعلیق، کا: عبدالله خوانساری، تا: ۱۵ رجب ۱۲۶۲ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۱ - ۴۱۸]

● **سؤال و جواب رشتی (مختصر)** / فقه / فارسی
so’āl va javāb-e raštī (mx.)
این نسخه مختصری از سؤال و جواب مرحوم حجة الاسلام رشتی است و در حدود ۳۴۵۶ بیت و مشتمل بر مسائل اجتهاد و

تقلید و طهارت و صلات و احکام جنائز و صوم و زکات و خمس و کفارات و جهاد و صید و ذباحه و نکاح و میراث می‌باشد و ظاهراً مختصرکننده آن خود مؤلف بوده‌اند.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۷۱/۱

آغاز: سؤال هر گاه شخصی تقلید مجتهدی را نمود درحال حیات آن مجتهد یا بعد از فوت آن مجتهد جائز است بقاء بر تقلید آن یا خیر جواب الخ؛ **انجام:** اگر حسن ظاهری بحدی است که مفید مظنه به تحقق این حالت هست کفایت می‌کند درحکم به عدالت والا فلاحکم به عدالت نمی‌توان نمود والله العالم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در سال ۱۲۹۵ وارد کتابخانه اعتضاد السلطنه شده و بر آن نوشته‌اند: «سؤال وجواب مرحوم حاج سید محمد باقر اعلی الله مقامه موسوم به تحفة الابرار الخ تحفة الابرار غیر از سؤال و جواب است»؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۴۰ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۵۰۹]

● سؤال و جواب ریاضی = چهل سؤال / ریاضیات / فارسی

so'āl va javāb-e rīyāzī = čehel so'āl

سؤال‌هایی است در حساب به طریق معما همراه با جواب آنها.

[دنا ۲۴۸/۶؛ نسخه‌های منزوی ۱۶۰/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۹۹/۳-۶۰/۳۹

آغاز: اگر کسی گوید ماهی است که دنب او ثلث او است و سر او ربع او و میان سر و دنب ده زرع، طول ماهی چند بوده باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۵گ (۳۸-۴۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۳۸]

← سؤال و جواب سعدالدین نطنزی و سعدی < کلیات سعدی

← سئوال و جواب سید رکن الدین با خواجه نصیر < اجوبة المسائل

● سؤال و جواب شاه و درویش / عرفان و تصوف / فارسی

so'āl va javāb-e šāh va darvīš

پاندو تداس

pāndo tedās

مؤلف که از منشیان درباره محمد داراشکوه بوده به امر وی آنچه در مجلس وی می‌گذشته یادداشت می‌کرده است تا آنکه به سال ۲۱ از سلطنت او در باغ خان جعفر خان صادق طهراکی سؤال و جوابی بین شاه و یکی از عارفان اتفاق افتاده که در هفت مجلس تنظیم شده است. چون دو مجلس را چندربهان برهمن سر منشی بارگاه سلطانی به رشته تحریر در آورده بود پنج مجلس دیگر در رساله حاضر با عناوین «سؤال عزیز، جواب کامل» آمده است.

[دنا ۲۴۸/۶؛ نسخه‌های منزوی ۵۰۱/۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۳۴/۴

آغاز: از آنجا که نواب قدسی القاب مقدس جناب قدسی ... محمد داراشکوه عرف شاه بلند اقبال در خدمت سراپا مکرمت

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۸۵ص(۴۱۲-۴۹۶) [عکسی ف: ۶ - ۵۵]

● سؤال و جواب شیخ محمد طه / فقه / عربی

so'āl va javāb-e šeyx mohammad tāhā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۹۸

چند سؤال و جواب فقهی در اوراقی به هم ریخته و بدون آغاز و انجام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۹گ [ف: ۳۴ - ۴۶]

● سؤال و جواب شیخ مرتضی انصاری / فقه / فارسی

so'āl va javāb-e šeyx morteza ansārī

ابتدای رساله «کتاب فی الدماء الثلثه» است. کتاب دوم «فی احکام الجنائز» است: برگ ۱۵۴: «... مستحب است که تا سه روز دیگران خصوصاً همسایگان برای صاحب مصیبت طعام بفرستند و زیاده از سه روز ماتم نگیرند مگر زن که چهار ماه و ده روز برای شوهر ماتم می‌گیرد و جامه‌های رنگین نمی‌پوشد و ترک زینت می‌کند ... سؤال: نوحه کردن چه صورت دارد؟ جواب: اگر نوحه کردن بحق باشد و دروغ نگویند و چیزهای بد از برای میت اظهار نکنند جایز است والا جایز نیست و مکروه است نوحه کردن بحق در شب و بهتر است که نوحه‌گر نیاورند ... زنی که روی خود را بخراشد که خون بر آید کفاره یمین است ...». کتاب سوم «الصلوة» است.

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۲/۱-۶۲

کا: ملا محمد عیسی صحاف، تا: ۱۲۸۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۵۴گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۶۶]

← سؤال و جواب صاحب دیوان < کلیات سعدی

← سؤال و جواب عرفانی < مصباح الانظار و من عمل بما فیه امن من عذاب النار

← سؤال و جواب فاضل هندی < تحفة الصالح

● سؤال و جواب فقهی / فقه / فارسی

so'āl va javāb-e feqhī

میسی، علی بن عبدالعالی، - ۹۳۸ ؟ قمری

mīsī, 'alī-e bn-e 'abd-ol-'ālī (- 1532)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۹/۲۰ ط

مشتمل بر ده مسئله؛ خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۲۰ص (۲۸۴–۳۰۳)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳ – ۱۱۸]

● **سؤال و جواب فقهی** / فقه / فارسی و عربی

so'āl va javāb-e feqhī

اسفرجانی، محمد رضا بن محمد علی، ق۱۳ قمری

esfarjānī, mohammad rezā ebn-e mohammad 'alī (-19c)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۵/۷

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد اسماعیل جرفادقانی، تا: ۱۲۷۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۳گ (۹۴پ–۱۲۶پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۶/۵سم [ف: ۴۱ – ۱۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۵/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۶گ (۵۲پ–۵۷ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۶/۵سم [ف: ۴۱ – ۱۷۵]

● **سؤال و جواب فقهی** / فقه / ترکی

so'āl va javāb-e feqhī

نوشته یحیی افندی و عبدالرحمن و سید عبدالله رمضان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۲/۱۴

خط: نسخ، کا: درویش محمد بن حاج ولی بن حاج رسول طرسوسی برازی حنفی قادری ملقب به قوپرانی از گروه پیجان، تا: ۱۱۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن زیتونی، ۱گ (۲۷۴ر–۲۷۴پ)، ۱۲–۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۵/۴سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۰۳]

● **السؤال و الجواب فی الصوم** / فقه / عربی

as-su'āl wa-l jawāb fi-ṣ ṣawm

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱–۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۵۸/۳

آغاز: بسمله، سئوال، اذا نذر احد ان فعل حراماً صام عشرین یوماً من الصیف ففعل الحرام و ترک الصوم مراراً بدون قصد الانحلال و اولا فهل یتکرر الاکفارة ام لا و کیف حال الصوم؛ **انجام:** اوصیام شهرین سیما اذا کان ی الصیام.

فی الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸گ(۵۲ر–۵۹ر) [ف: ۵ – ۴۳۹]

● **سؤال و جواب مفضل و امام صادق (ع) درباره علامات ظهور** / حدیث / عربی

so'āl va javāb mofazzal va emām sādeq dar bāra-ye 'alāmāt-e zohūr

مفضل بن عمر، ق۲ قمری

mofazzal ebn-e 'omar (- 8c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۴/۹۰

خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کا: مقیم کاشانی، تا: اواخر رجب ۱۰۷۲ق، جا: برهانپور؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۷۳پ–۷۶ر)، اندازه: ۱۴/۹×۲۵/۳سم [ف: ۲۹/۱–۲۸۶]

● **سؤال و جواب منظوم** / تفسیر / عربی

so'āl va javāb-e manzūm

ناصر لدین الله، عبدالله بن حسن، – ۱۲۵۶ قمری

nāser-o le-dīn-el-lāh, abd-ol-lāh ebn-e hasan (-1841)

ابیاتی است که الناصر لدین الله عبدالله بن حسن سروده و گویا برای علامه محسن بن عبدالکریم (۱۲۶۶ق) فرستاده و در ذیل آن، جواب «سیدی الحسام» درج شده و پس از آن «جواب الامام» آمده است. گویا مراد از امام، همان عبدالله بن حسن باشد. سؤال و جواب‌های مذکور در مجموع بالغ بر حدود ۸۵ بیت می‌شود و درباره تفسیر آیه شریفه «ثم استوی الی السماء ...» بحث می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸/۱۰

آغاز: بسمله. هذه الابیات للامام الاواه امیرالمؤمنین الناصر لدین الله عبدالله بن الحسن سلام الله علیه الی العلامة محمد بن عبدالکریم بن اسحق بن الامام ... ماذا یقول شیخنا ×× و سلسبیل عصرنا / و عین اعیان اولی ×× النظر ولی امرنا

خط:نسخ،بی‌کا،تا: ۱۲۷۶ق؛ ۲ص (۲۱۲–۲۱۳) [عکسی ف: ۳–۵۸۰]

● **سؤال و جواب منظوم** / شعر / فارسی

so'āl va javāb-e manzūm

دو سؤال منظوم و دو جواب منظوم بدون نام شاعر که نقل می‌شود: «سؤال: آنکه عشق نیکوان را بنده فرمان شود ×× چو نکشد پیش که یا رب از پی درمان شود. جواب: عشق را جز صابری و سر نهفتن چاره نیست ×× مرد می‌باید که اندر عاشقی این سان شود. سؤال: گر نیارد سر نهفتن ور نیابد صابری ×× مرد عاشق چون کند تا مشکلش آسان شود. جواب: گر نیارد سر نهفتن ور نیابد صابری ×× ترک جان گوید به شمشیر بلا قربان شود. [نتیجه:] گوش بنهادیم و پذیرفتیم و جان ... (؟) ×× اینچنین ... که جانش در سر جانان شود». تردید نیست که این سؤال و جواب منظوم فارسی، ترجمه حکایتی است که در منابع عربی از

اصمعی نقل شده و در آن وی به جوانی ناشناس که بر پاره سنگی خود را عاشق و درمانده می‌خواند توصیه‌هایی می کند و چند روز بعد جوان را بر پای قطعه سنگ، جان داده در راه معشوق می‌یابد. سر آغاز قطعه عربی مزبور چنین است: «الا یا معشر العشاق بالله خبروا ×× اذا حل عشق بالفتی کیف یصنع».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۳۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ رکابه‌دار؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۹۰-۹۱)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۲۷]

● **سئوال و جواب میر محمد باقر** / کلام و اعتقادات / فارسی

so'āl va javāb-e mīr mohammad bāqer

سید باقر

seyyed bāqer

تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه:۱۹/۳

آغاز: به شرف باریافتگان دربار درربار ملایک مدار شرایع انتشار محامد آثار عرش؛ **انجام:** بر کافه مسلمین و قاطبه اهل دین سید المرسلین لازم است و اعراض و بیزاری..

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۶۷پ-۸۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ]

● **سؤال و جواب نجومی** / هیئت / فارسی

so'āl va javāb-e nojūmī

مشهدی عاملی، ابو محمد بن حسین، - ۱۲۴۲ قمری

mašhadī 'āmelī, abū mohammad ben hoseyn (- 1827)

سؤالات از محمد میرزا و پاسخ‌ها از آقا ابومحمد مشهدی عاملی، استاد این شاهزاده، است. این سؤال و جواب‌ها درباره احکام نجوم و طالع‌بینی است و نشان‌دهنده احاطه و قدرت علمی نویسنده و نیز نشان درستی و استواری فارسی‌نویسی آقا ابو محمد است. گاه صورت یک سؤال یاد نشده و به نقل جواب مراسله اکتفا گردید اما جواب حاکی از صورت سؤال نیز هست. از آن جمله این فقره: «جواب مراسله در خصوص خسوفات قلمی فرموده بودند لیکن بعضی تجربه‌ها چون در عمر خود شده بود ... از جمله تجربه‌ها کسوف کلی در طالع نادر میرزا و شاهرخ شاه واقع شد». (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله در میان سؤالات که سر کار نواب مستطاب ... از جناب بطلیموس الزمانی آقا ابومحمد مشهدی فرموده اند و جواب نوشته شده. سؤال چه میفرمایند آیا طالع جلوس ولادت راهم طالع تحویل میباشد.

انجام: اعتبار ساعتش بیشتر است العلم عندالله

[فهرستواره منزوی ۲۸۳۶/۴ و ۳۰۸۰/۴؛ دنا ۶۰۹/۱۰ با عنوان «نجومی (سؤال و جواب)» (۲ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۷۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ همراه با چند سؤال و جواب دیگر به خط خود محمد ولی میرزاست؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص(۶۵۲-۶۶۷)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۵۳۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۶۹/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابوالقاسم بن احمد یزدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: ساغری، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵۲سم [ف: ۱۰ - ۲۳۶]

● **سؤال و جواب نحوی** / نحو / عربی

so'āl va javāb-e nahvī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۹/۲

آغاز: بسمله. مسئلة قالوا اذ التقی ساکنان حرک بالکسر ما المناسبة بینهما جواب اقول بوجوه الاول انها اختان لان السکون عدمی و الکسر لم یکن فی الفعل و لا فی غیر المنصرف مطلقا؛ **انجام:** فان قلت الی ان الرجل ایضا مرفوع حملا علی اللفظ لاعلی المجموع و لا علی الصفة فقط قلت فعلی هذا هذا مشترک بین الوجوه الثلاثة فلاوجه للتخصیص

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: تیماج سیاه مذهب، ۳۴گ (۴۴-۷۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۴/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۴ - ۱۴]

● **سؤال و جواب و حکایات عرفانی** / عرفان و تصوف / فارسی

so'āl va javāb va hekāyāt-e 'erfānī

رساله‌ای است با حکایاتی چند مشتمل بر چند باب (بدون شماره) بدین شرح: بیان فقر و کیفیت پوشیدن خرقه و بیان ابجد طریقت در ده حرف طبق حدیث امام صادق (ع)؛ بیان اسباب فقر و اشاره به مقامات آن از جمله ۱۵ مقام فقر؛ بیان کسوف؛ بیان خرقه و سؤال و جواب درباره آن؛ بیان شریعت و طریقت و حقیقت و چند سؤال و جواب؛ بیان چهل تن؛ بیان کچکول، در بیان هشت مقام و چندین سؤال و جواب درباره خرقه و ارکان طریقت و احکام و واجبات آن و غیره.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۵۸۲/۲

آغاز: بسمله. اما بعد حمد ایزد سبحانه تعالی حکایت چند از سبیل ایجاز و اختصار از شمائیل اولیاء کبار نوشته اند تا حفظ آن بر طالبان فقر آسان شود بعد از حمد و ذکر سلطان؛ **انجام:** پنج تن

آل عبا اینست اول ... چهارم امام حسن (ع) پنجم امام حسین صلوات الله علیهم اجمعین
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۵ – ۷۹]

● **سؤال و جواب و رساله عملیه** / فقه / فارسی
so'āl va javāb va r.-ye 'amalīye
نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ – ۱۲۴۵ ؟ قمری
narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)
در پاکی و نماز تا حج در چند کتاب به فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۶۸
خط: نستعلیق، کا: محمد علی صفائی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۹۴گ، ۱۷ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۶ – ۲۷۲]

● **سؤال و جواب هشام بن الحکم و عبدالله دیصانی** / پاسخ پرسشها / عربی
so'āl va javāb-e hešām eben-el hakam va 'abd-ol-lāh daysānī
نویسنده پس از آن‌که شرح مفصلی در مناقب نویسنده کتاب کافی یعنی ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی می‌آورد از قول محمد بن اسحاق روایتی نقل می‌کند مبنی بر این‌که عبدالله دیصانی که «مایل از مذهب صریح و خارج از دین صحیح و تابع طریق فاسده ملاحده و پیرو معتقدات باطله دهریه است» از هشام بن الحکم که از راویان امامین «ابی عبدالله جعفربن محمد الصادق» و «ابی الحسن موسی کاظم علیهما السلام» است سؤالاتی می‌کند و جواب‌هایی می‌شنود که این رساله حاوی آن اسئله و اجوبه است (به نقل کلینی صاحب کافی).

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰/۵
آغاز: بسمله و الحمدلله رب العالمین و قبل از شروع در ذکر حدیث؛ **انجام:** دانا ترند بحقیقت واقعه مراد از آن ربنا لاتواخذنا ان نسینا اواخطانا.
بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۲۱ص (۱۸–۳۸)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ – ۴۰۳]

● **سؤال و جوابی درباره عبارتی از قواعد الأحکام از مولانا جمال الدین** / فقه / عربی
so'āl va jvābī darbāre-ye 'ebāratī az qavā'ed-ol ahkām az mowlānā jamāl-od-dīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۱۸
نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ ۱ص(۶۶) [عکسی ف: ۳ – ۴۱۴]

● **سؤالهای اسکندر میرزا با جوابهای آن** / پاسخ پرسشها / فارسی
so'āl-hā-ye eskandar mīrzā bā javab-hāye ān
شامل یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه که در آن از آفرینش روح و جسد و ثواب و عقاب و جبر و تفویض و صراط و سؤال و معراج بحث شده، در هامش مقالی است به فارسی در مبدأ و معاد.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۶/۹
کا: محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۵۱۷]

● **سؤالهای میرزا سید علی از محمد باقر مجلسی و جواب او** / پاسخ پرسشها / عربی
so'āl-hā-ye mīrzā seyyed 'alī az mohammad bāqer-e majlesī va javāb-e ū

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۴/۵
خط: نستعلیق، کا: فضل علی بن ابوطالب اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۲۹ ذیقعده ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۳ص (۴۱۶–۴۸۸)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ – ۱۵۰]

● **سؤالیه** / صرف / فارسی
so'ālīye
ترشیزی، محمد شفیع بن محمد تقی، ق۱۱ قمری
toršīzī, mohammad šafī' ebn-e mohammad taqī (- 17c)
پس از آن‌که محمد شفیع حسینی دو رساله نصاب و صرف میر را خواند، مؤلف چون دید رساله‌ای در صرف مناسب حال وی نیست. این کتاب را به روش سؤال و جواب در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» برای وی نگاشت: مقدمه: تقسیم کلمه؛ فصل: احوال ابنیه اسماء و افعال؛ فصل: انواع اسماء و افعال؛ فصل: اعلال و ادغام و تخفیف همزه؛ فصل: قواعد اعلال واوی؛ فصل: قواعد اعلال اجوف؛ خاتمه: اسم تصغیر واسم منصوب.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۸۰/۲
آغاز: حمد بیحد الهی را که همگی موجودات بیک کرشمه جود او قدم در دایره وجود نهاده اند؛ **انجام:** چون مکی مردی که

منسوب باشد به سوی مکه و مبدل میشود کسره عین بفتحه.
خط: نسخ، کا: محمد محسن بن اشرف موسوی رضوی، تا: ۱۰۴۲ق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۶۷پ-۸۸پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۷۴]

● **سؤالیه** / صرف / فارسی

so'ālīye

رساله مختصری است در صرف به گونه سؤال و جواب.

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۳۵/۱

آغاز: فعل که در او تعلیل شده پس این علت در او منظور نماید چنانکه غیاث که در اصل غواث بود؛ **انجام:** فاما هر جا که دو علامت یک جنس باشد حذف یکی روا باشد و این حذف برای تخفیف راست

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ شوال ۱۲۱۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱ر-۱۸ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم[ف:۱-۱۲۳]

● **سؤالیه** / صرف / فارسی

so'ālīye

رساله‌ای است در صرف به طریق سؤال و جواب و ظاهراً شرحی بر تصریف زنجانی باشد.

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۷۴/۲

آغاز: را گویند و در اصطلاح رد کلمه است به سوی کلمه دیگر از جهت مناسبت این دو کلمه در لفظ؛ **انجام:** اجتماع ساکنین شد میانه الف و یاء الف را حذف کردیم لترخی شد لاترخ فعل نهی طریقه صرف او این است ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سبز، ۸۴گ (۵۳ر-۱۳۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۸۰]

● **السؤالیة الحبیبة و التوالیة النجیبة** / پاسخ پرسشها / عربی

as-su'ālīyt-ul ḥabība wa-t-tuwālīyt-un-najība

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e 'abd-or-rezā (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۲ شعبان ۱۰۸۰ق؛ محل تألیف: پیشاور در خدمت نواب گنج علی خان

پاسخ به ۷۰ پرسش نواب ابراهیم خان بن علی مردان خان است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۲۲/۱۴

آغاز: هذه السؤالیة الحبیبة و النوالیة النجیبة من اقل العباد اللاشی فی البلاد المجرح بقواطع القضاء؛ **انجام:** قد اتی تاریخ هذی المجمعة ×× ضیف ابراهیم لا سوء معه. و اقول ایضاً قد وقع الفراغ من مشقة مشقها نصف الثانی عشر من الشهر الثامن من السنة العاشرة من العشر الثامن بعد مضی حاصل باز فی کف من الهجرة النبویة ... فی البلدة الموسومة بالپشاور علی زنة البهادر و البلادر فی خدمة النواب المستطاب رفیع القدر و الجناب مستغنی الالقاب ... مولانا نواب گنج علی خان ادام الله مجد بقائه بالنبی و آله خلفائه علیه و علیهم صلوات الملک المبین من یومنا هذا الی یوم الدین و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن ملک محمد مصعب بیگی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: میشن مشکی، ۱۳گ (۲۵۳پ-۲۶۵پ)،۲۵سطر(۱۱/۷×۲۲/۷)،اندازه:۱۸×۳۱/۷سم[ف: ۲۹/۱-۳۴۶]

● **سؤال یهودیان از عمر** / کلام و اعتقادات / عربی

so'āl-e yahūdīyān az 'omar

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۳۴/۱۹

آغاز: بسمله روی ابو اسحق الحمد بن محمد بن ابراهیم الثعلبی فی کتاب الفرایض قال لما ولی عمر بن الخطاب الخلافة اتاه قوم من احبار الیهود

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن میر محمد صفی حسینی تبریزی، تا: ۱۱۰۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ(۱۴۲-۱۴۶)،۲۳سطر(۹/۵×۱۵)،اندازه:۱۵×۲۰سم[ف:۲ - ۸۴۸]

← سوانح > السوانح فی العشق

● **السوانح** / گوناگون / عربی

as-sawāniḥ

بحرانی، محمد بن عبدالله، ق۱۲ قمری

bahrānī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 18c)

کتاب تحت عنوان «سانحه» شامل: تفسیر آیه «مثل اللذین ینفقون اموالهم»، شرح روایت «لادخل الجنة من احب علیا»، شرح حدیث نبوی در خصوص آیة الکرسی، شرح حدیث «انا اصفر من ربی»، شرح حدیث علم حق تعالی، مناجات.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۹۳/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین»، کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج تریاکی، ۸گ، ۱۷ و ۲۱ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۴۶۴]

● **سوانح** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

savāneh

ناظر کازرونی، عبدالحسین، ق۱۲ قمری

nāzer-e kāzerūnī, 'abd-ol-hoseyn (- 18c)

بندها و یادداشت‌های عرفانی است از میرزا عبدالحسین ناظر کازرونی شیرازی نوربخشی شاگرد مولانا عبدالرحیم بن یوسف

دماوندی و استاد شیخ محمد اسمعیل بن عبدالغنی شیرازی (ریاض العارفین ص ۲۶۲) به عربی و فارسی و تاریخ ۱۱۸۳ و ۱۱۷۷ در کازرون و بوشهر دارد و نام ناظر هم در پایان شعری در ۱۱۷پ هست. عنوان‌های «سانحة» و «سانحة کازرونیه» و «سانحة بحرانیة» و «سانحة قطیفیة» و «سانحة بوشهریة» و «سانحة بحریة» و «سانحة جزریة» دارد. در آن یاد شده از شیخ محمد اشنوی صاحب رساله «غایة الامکان فی درایة الزمان و المکان» و شیخ نجم الدین دایه صاحب مرصاد العباد و مولی عبدالحسن بن محمد یوسف نوربخشی کازرونی و احمد بن حسن دمستانی و نظامی گنجه‌ای و مجلسی و گفته او که به گفته‌های حافظ رجب برسی منگرید و ابن ابی جمهور و کتاب مجلی او. شعرهای خود مؤلف هم در چند جا دیده می‌شود (از آنها است ۵۴پ-۵۵پ). نوشته عارفی از جن به عارفی از انس با دعایی که برایش نوشته است از روی خط سید سلیمان در آن هست (۷۵ر-۶۴ر) و باید از همین سوانح باشد. ناظر آن را از روی نوشته‌های خود مورخ ۱۱۷۷ در بوشهر و ۱۱۷۶ نوشته و به خواهش یکی از مرشدان ساخته است.

[دنا ۲۴۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۵/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۱۴/۵

کا: ناظر کازرونی، تا: ۱۱۸۳ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۹گ (۳۱پ-۳۲پ و ۳۳پ-۵۰ر و ۵۵پ-۵۶پ و ۶۴ر-۱۸۰پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۱×۲۴سم [ف: ۱۳ - ۳۱۹۰]

● **سوانح** / تاریخ / فارسی

savāneh

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸ - ۱۳۹۳ قمری

zanjānī, ahmad ebn-e ʻenāyat-ol-lāh (1891 - 1973)

رویدادها و وفیات پراکنده که مؤلف از سال ۱۳۲۸ به بعد در هنگام وقوع تاریخ آنها را پشت کتاب‌های خود ثبت نموده و اینک همه را در این رساله گرد آورده است (ص ۱۹۳: با یادداشت مورخ ۲۴ محرم ۱۳۷۷)؛ از صفحه ۱۷۱ تا ۲۱۶ سوانح و وفیات پراکنده است. سپس سوانح زنجان (۲۱۷-۲۲۷) که از قدیم‌ترین رویدادی که بر خاطر داشته - واقعه استقبال از مظفرالدین شاه در هنگام آمدن او از تبریز برای رفتن به تهران و نشستن بر تخت شاهی در سال ۱۳۱۳ که مؤلف پنج شش ساله بود- و سپس داستان غارت خانه حاج اشرف الملک در سال ۱۳۱۷ آغاز می‌شود لیکن تاریخ درگذشت عده‌ای از علماء پیش از این را نیز از دفتر یادداشت پدر خود نقل نموده و سپس به شرح و ثبت سوانح بعد پرداخته است. در همین جا فهرستی است از دانشمندان و صاحبان القاب و کشته‌شدگان زنجان در نیمه نخستین قرن حاضر. پس از آن باز سوانح متفرق است (۲۲۸-۲۴۸) از سال ۱۳۲۸ تا سال ۱۳۹۲ و در این میان دو صفحه و اندی یادداشت نام‌های مرکب (که پس از این در رساله‌ای خاص گنجانیده) و سپس وفیات علماء شهرستان‌ها (۲۵۰-۲۶۵) و شرحی در باب وضع عمومی در سال‌های ولادت و کودکی مؤلف (۲۶۹) و ثبتی از القاب متداول آن عصر (۲۶۹-۲۷۰) و قطعه‌ای که خود در تاریخ تجدید بنای مدرسه خان قم به فارسی سروده بود (۲۷۹) و ثبت برخی از سجع مهرهای قدیم (۲۸۰) و وفیات علماء قم (۲۷۳-۲۷۸) که آخرین آنها تاریخ درگذشت خود مؤلف است - شب شنبه ۲۹ رمضان ۱۳۹۳ - که یکی از بازماندگان ایشان به آن افزوده است.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۱۳۸/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۵۵گ (۸۶ر-۱۴۰)، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: - ۲۴۶]

● **سوانح** / اخلاق / فارسی

savāneh

منشآتی است ادبی درپند و اندرز با عنوان‌های «سانحه، سانحه»، که بدون مقدمه‌ای و به صورت پراکنده تحریر شده است. مؤلف در اثنا اشعار فارسی از خود نیز آورده است. برخی عناوین سوانح آن چنین است: سانحه قدسیه ابوالحسنیه، سانحه عرشیه، عزیزیة، متکبریة، صوریة، قدوس، عفاریة، سانحه یا معز و یا مذل.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۷۰/۶-۲۴/۱۷۰

آغاز: روزی که ز او سلام باشد ما را ×× آن روز فلک غلام باشد ما راو ای عزیز حالتی که قاصد بمقصود رسد وعابد بمعبود؛

انجام: فلما ولد صلی الله علیه وآله رفعت الارض رأسها و ... فقال لها لاجرم حیث افتخرت بحبیبی جعلت تراب شرقک وعزبک طهوراً له ولامته.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ - ۲۳۴۶]

← سوانح افکار > افادات فاضل شاه قاضی یزدی ره

● **سوانح الافکار رشیدی = مکاتیب رشیدی** / نامه‌نگاری / فارسی

savāneh-ol-afkār-e rashidi = makātīb-e rashidi

ابرقوهی، محمد، ق۸ قمری

abarqūhī, mohammad (- 14c)

مجموعه‌ای از نامه‌های و مکاتبات رشید الدین فضل الله همدانی (۶۴۸-۷۱۸ق) که شمس الدین محمد ابرقوهی به تدوین آن پرداخته و آن را «سوانح الافکار رشیدی» نامیده است. در دیباچه آن از غیاث الدین محمد و از تاریخ ۷۹۱ و تاریخ وزارت او در

۷۲۸ و از کشته شدنش یاد شده است.
چاپ: به کوشش محمد تقی دانش پژوه، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۸ش، ۷+۳۴۸ص
[یادنامه رشید الدین فضل الله، گفتار دانش پژوه سال ۱۳۴۸؛ دنا ۲۵۰/۶؛ نیز بنگرید به مدخل «منشآت» رشید الدین فضل الله همدانی در این مجموعه]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۰۲
آغاز: حمدی که نهایت فهم به هدایت آن نرسد؛ **انجام:** بماند چو مانم کرم پایدار.
خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن گشایش رستمداری، تا: ذیقعده ۹۲۸ق؛ مقابله کننده مسعود بن عبدالله؛ تملک: مسعود بن عبدالله، محمد تقی بن محمد رضای رازی در اصفهان در ۱۰۴۸؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۷/۸سم [ف: ۳ - ۴۷۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۰۵]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۱۴
آغاز: بر دلایل و مخایل هر یک از بندگان ترک و تاجیک دور و نزدیک بانواع استدلال گرفته و هیچکس در میان بندگان ... تحریرا فی شهر شعبان سنة ستمائة و تسعین بمقام سلطانیه. مکتوب که بنایبان کاشان نوشته در باب
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۰ - ۱۸۶]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۲۴/۳
آغاز: و سایه بان سرو و شمشاد را برافراشت و عروس گلشن خضرا را از آب؛ **انجام:** و تضاعف دولت و اقبال و نیکویی آخرت طلب دار و السلام.
خط: نسخ، کا: احتمالاً میرزا عبدالحسین شاعر، محمد کریم خان و حیدر خان صدری، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱ص (۳۸-۱۹۸)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۳سم [ف: ۵۰-۱۹۰]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۱۳-ف
نسخه اصل: ملی تبریز ش ۲۸۲۵. با سرگذشت خواجه رشید در ۳ ص در پایان با شعر عتیقی از دستور الوزراء خواند میر: رشید ملت و دین چون رحیل کرد به عقبی ×× نوشت منشی تاریخ او که «طاب ثراه»؛ کا: محمد علی تبریزی، تا: ۱۳۰۳ق؛ درست مانند نسخه اونیورسیته استانبول و یحیی ذکاء است [فیلمها ف: ۲ - ۷۹]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۰۲-ف
نسخه اصل: نسخه آقای یحیی ذکاء ش ۲۱؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۵۶]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۶۳/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ در آغاز نسخه نامه رشیدالدین به سلطان محمد شاه خدابنده و دومی آن عرضه داشت کیقباد بن علاءالدین بن کیقباد بن کیخسرو بن قزل ارسلان سلجوقی است از آذربایجان درباره سرگذشت خود به خواجه رشید سپس نامه‌ای از رشید الدین است و نامه او به فرزند خود شهاب الدین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴گ (۸ر-۲۱ر)، ۲۳ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۱۳۲]

● سوانح اکبری / تاریخ هند / فارسی
savāneh-e akbarī

بلگرامی، امیر حیدر بن نورحسین، ق۱۲ قمری
belegrāmī, amīr heydar ebn-e nūr-hoseyn (- 18c)

شرح حوادث و وقایع سلطنت و شرح حال اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۴ق) است، از تولد تا پادشاهی او و در ۹۸۷ق در دو «مقاله»: ۱. نژاد و تولد او؛ ۲. تاجگذاری تا ۲۴ سال پادشاهی او که به خواهش کرک پترک نگاشته است
آغاز: خداوندا شاها شکرت حد گفتار نیست ...
[دنا ۲۴۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۲۷۷/۲]

۱. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۱۸
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: غره رجب ۹۸۲ق؛ ۲۵۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۶سم [ف: ۹۵]
۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۸۷
آغاز: رفته سربه شورش برآرد چون ... شهریار گیتی آرا که همواره افزونی شجاعت می‌خواهد که درمعارک پردلان به نفس مقدس خودشمشیر زندوقت خوش شده؛ **انجام:** دیده ما به تماشای حقیقت باز است ×× عقل کل می‌رمد از کوکبه حیرت ما / سر فروبرده به جیب ودوجهان می‌نگرم ×× عشق از تار نظر بافت مگر کسوت ما
فتح قلعه سورت و مراجعت ازفتح گجرات (قبل از سال نوزدهم جلوس)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۵۲۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۰]

● سوانح اولیاء / عرفان و تصوف / فارسی
savāneh-e owlīyā'

در شرح احوال مشایخ صوفیه به ویژه سلسله چشتیه هند، مؤلف ناشناخته.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مجدول، نام این کتاب در منابع موجود نیامده و تاکنون چاپ نشده؛ قطع: رقعی کوچک [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۶]

● **سوانح الایام فی مشاهدات العوام = سلسلة العارفین** / عرفان و تصوف / فارسی

savāneh-ul-ayyām fī mošāhadāt-el ‘avām = selselat-ol-‘ārefīn

صنع الله نعمة الله، ق۱۱ قمری

son‘-ol-lāh ne‘mat-ol-lāh (- 17c)

بنا به نوشته نفیسی (۱۹۰/۱) نگاشته پس از ۱۰۶۶ق، به نوشته دانش پژوه گویا همان سراج الدین صنع الله پسر کوچک سید شمس الدین ابراهیم بمی است. در الذریعه (۶۱۹/۹) از دو تن نام برده شده: صنع الله کاشانی زنده در ۹۴۴ق و صنع الله کوزه‌کنانی (-۹۳۱ق).

آغاز: یا رب به ثنای خود سخن سازم کن ×× در گلشن حمد نغمه پردازم کن

انجام: غرض نقشی است کز ما باز ماند ×× که هستی را نمی‌بینم بقائی

چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۳۰۵۶؛ بمبئی، ۱۳۰۷ق، سنگی، ۷۳ص؛ گزیده آن در جامع مفیدی نیز آمده

[دنا ۲۵۰/۶؛ فرهنگ ایران زمین ۲۹۵/۱۴؛ الذریعه ۶۱۹/۹؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸۲/۳]

۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: میرزا محمد ملك الکتاب، تا: ۱۰ شوال ۱۳۲۰ق؛ جلد: مقوایی با روکش مخمل بنفش، ۱۵۱ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: - ۱۶۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۷۰/۱

آغاز: آن حضرت بسر برده اتفاقا روزی آن سلطان سالکین از آن کوه بجایی می‌رفتند باباحاجی محمد صامت در خدمت بود (ص ۱۴۵ دو سطر آخر چاپ اوین، ص ۹ س ۱۶ جامع مفیدی)؛

انجام: لب بگشا آنچه ترا در دل است ×× یك بیك از تربت او حاصل است و در چهاردهم شهر صفر به ارض اقدس مدینه طیبه رسید نزول اجلال نموده و دوازده روز به ادراك شرف زیارت سلطان سریر رسالت (ص س) سرافرازی حاصل نموده (ص ۲۵۵ چاپ اوبن و ص ۸۰ س ۱۹ جامع مفیدی)

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین انور علی شاه کرمانی (که نامش را پاک کرده‌اند)، تا: جمادی الثانی؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه شیعی شده است و عنوان‌های آن را برگرداندند و با نسخه چاپ شده هم فرق‌ها دارد. نسخه نزدیک به پنج صفحه چاپ اوبن کم دارد (ص۱۴۰-۱۴۵)؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج تریاکی ضربی مذهب، ۴۱گ (۱ر-۴۱ر)، ۱۷ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۱۵]

● **سوانح حاجی ضیاء** / تراجم / فارسی

savāneh-e hājī zīyā’

ضیاء الاطباء، علی اصغر بن علی اکبر، ق۱۴ قمری

zīyā’-ol-atebbā’, ‘alī asqar ebn-e ‘alī akbar (- 20c)

در سرگذشت خود و خاندان خود که پشت در پشت منشی و مستوفی بوده‌اند تا سال ۱۳۴۴، در آغاز مثنوی ملا محمد است درباره دو برادر امر الله و نصرالله سپس فهرست فصل‌های کتاب آن‌گاه خود کتاب. از رهگذر تاریخ سیاسی و اجتماعی آن زمان بسیار سودمند است.

آغاز: حمد بی حد و ثنائی بی عدد پروردگاری سزا است.

[دنا ۲۵۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸۲/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** به قیمت سهل فروخته و رفته

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ناتمام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۹۷گ، ۱۵ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۸۴]

← سوانح الحجاز > تعبیر خواب

← سوانح الحجاز > نان و حلوا

← سوانح الحجاز > چند نامه

← السوانح الحجازیة > چند نامه

← السوانح الحجازیة > نان و حلوا

● **سوانح خان = مقامات خواجه محمد صفر** / عرفان و تصوف،تراجم / فارسی

savāneh-e xān = maqāmāt-e xāja mohammad safar

از ناشناس، که بارها از خود به «خان» یاد می‌کند، و می‌گوید ۱۸ ساله بودم که به بخارا رفتم، با خواجه محمدصفر نقشبندی آشنا شدم، که او را به بیعت با خود می‌خواند، و از خود به گونه مردی تاجر یاد می‌کند که شایستگی بیعت را ندارد. به هر روی بیعت کرده پنج سال در بخارا در خدمت او بوده و این دفتر سخنان و آموزش‌ها و کرامت‌های آن پیر است. نکته‌های اجتماعی و تاریخی نیز در بردارد.

[مشترک پاکستان۱۰۹۴/۱۱ به تفصیل؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸۳/۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۹۱-عکسی

آغاز: حمدله. عاقبت. صلات. اما بعد، می‌گوید راجی رحمت الله، بیان کلماتی که در صحبت قطب الاقطاب ... حضرت خواجه محمدصفر (ق).به سمع در آمده و آن قدوة الانبیاء؛ **انجام:** به حرمت سید اولین و آخرین ما را از درگاه خود نومید مگردان. آمین یا رب العالمین، یا واهب العطایا.

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۷۲۷۹ (مشترک ۱۰۹۴/۱۱)؛ خط: نستعلیق تحریری و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵۱گ [عکسی ف:

۲ - ۱۶۳]

● **سوانح دکن** / تاریخ / فارسی

savāneh-e dakan

همدانی، منعم خان، ق۱۲

hamadānī, mon‘em xān (- 12c)

اهدا به: نظام الدوله میر نظام علیخان

تاریخ تألیف: ۱۱۹۷ق

شرح اوضاع سیاسی و جغرافیایی و اقتصادی دکن است با شش ناحیه قلمرو حکومت دکن.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۸۷

آغاز: پس از سه برگ فهرست که با عبارت «فهرست کتاب سوانح دکن احوال شش صوبه و سرکارات و خصوصیات آن و احوال امرا ...» متن کتاب با عبارت «حمد داوری که بوقلمونی اقالیم سبعه زنگی از نیرنگسازی قدرت ابداع اوست ...» آغاز می‌شود؛ **انجام:** باختتام رسانیده ام و بر صفحه روزگار یادگار گذاشتم بیت:کمتر ز قاشقی نتوان بود در طلب ×× صد تیشه میخورد که رساند لبی بلب ... در عصر نواب میر محبوب علیخان بهادر نظام الملک بهادر آصف جاه والی حیدر آباد فرخنده بنیاد نگارش شد باتمام رسید ... تمت بالخیر

خط: نستعلیق، کا: نواب میر جنگ اشجع الدوله بهادر، تا: ۱۲ ذیحجه ۱۲۹۶ق، جا: حیدرآباد؛ کاغذ: هندی، ۸۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۸۳۶]

● **سوانح السفر** / تاریخ / فارسی

savāneh-os safar

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

تاریخ تألیف: آخر ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ محل تألیف: رشت (دار المرز) محله سبزه میدان

مجموعه‌ای از خاطرات و خطرات سفر نویسنده از شهر اصفهان به قزوین که پس از نگارش یکصد و پنجمین کتابش، آن را به پایان برده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۴۰/۱

آغاز: بعد الحمد و الصلاة و السلام و آله الکرام العظام عرضه می‌دارد احقر بنده گرفتار به گل و باتلاق و هوای رطوبی بی تمیز عرصه گیلان ... که چون فارغ شدم از مجلد یکصد و پنجمی از کتب؛ **انجام:** ازین تضمینی که بستی عاصیا بی سیم و زر اینجا ×× ندانم کام ازو چون زرگر بی سیم و زر گیرد

خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن ملا لطفعلی، تا: شوال ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱ص (۱-۵۱)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۲۹]

← سوانح سفر حجاز ≻ تعبیر خواب

← سوانح سفر حجاز ≻ نان و حلوا

← سوانح سفر حجاز ≻ حالات الحرمین

← سوانح سفر حجاز ≻ چند نامه

● **سوانح سفر خراسان = رد الفوائد المدنیة** / اصول فقه / عربی

savāneh-e safar-e xorāsān = rad-ol favā’ed-el madanīya

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

وابسته به: الفوائد المدنیة فی الرد علی من قال بالاجتهاد و التقلید فی الاحکام الالهیة؛ استرآبادی، محمد امین بن محمد شریف (-۱۰۳۳ق)

تاریخ تألیف: ۲۹ شعبان ۱۲۶۷ق

مؤلف در سال ۱۲۶۷ق در راه مشهد الرضا (ع) در تربت حیدریه (قصبة تربة الشیخ حیدر) با شخصی برخورد می‌کند و کتاب «الفوائد المدنیة»، تألیف محمد امین استرآبادی را از آن شخص خریداری کرده و در طول سفر آن را مطالعه می‌کند و چنین می‌بیند که در این کتاب به اصولیین توهین شده است. او این کتاب (سوانح) را در رد آن و به حمایت از علمای اصولی می‌نویسد. عناوین کتاب به عنوان «سانحة» آمد است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد اتفق لی سفر الی مشهد الرضا صلوات الله علی مشرفه فی سنة ۱۲۶۷ فلما وصلنا الی قصبة تربة الشیخ ...

انجام: فعلیه بالقواعد التی اضفناها فی علم الأصول و فصل الخطاب و الأخبار ففیها غنیة و هدایة و کفایة، و الحمدلله أولاً و آخراً.

[دنا ۲۵۰/۶؛ فهرست مشایخ ۲: ۲۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد کاظم، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۸۰ص (۱-۸۰)، ۲۰ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۲۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مشکی، ۴۳گ (۱پ-۴۳پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۳۵۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۹

آغاز: ... کل منهما یریدون اتباع هولاء یشارکون فی أصول المذهب و کل منهما یرید اتباع آثار محمد صلی الله علیه و آله و أهل بیته الطاهرین؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۲۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، اندکی قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی شده، جلد: تیماج مشکی، اندازه، ۵۲گ، ۱۵ و ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۸۴]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۰۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا نسود الاوراق بذکرها مفصلا و قدحها فلنختم علی هیهنا الکتاب
کامل، خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیعقده ۱۲۸۵ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی، ۴۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۸۱۷]

۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۰۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۹۹]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۴۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۴۴ص (۴۱-۸۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۱۰۳]

● **سوانح صوفیه در شرح رساله غوثیه** / عرفان و تصوف / فارسی

savāneh-e sūfīye dar š.-e r.-ye qawsīye

بهلول صوفی، عبدالله

bohlūl-e sūfī, ʻabd-ol-lāh

وابسته به: الغوثیة؛ عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی (۴۷۱-۵۶۱ق)

رساله‌ای متوسط به صورت «قوله، قوله» که در شرح «رساله غوثیه» شیخ عبدالقادر حسینی جیلانی نگاشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۵/۱
آغاز: حمد معرا از صمت ثنایی و استقصاء و شکر مبرا از سمت نهایت و احصاء سزاوار ذاتی است خواص بندگان را به معراج شهود مشرف گردانید؛ **انجام:** تقریر و تحریر خاصه دو زبان نامه در آید، بنابر آن از آن طی مقال نموده برین قدر تمام گردانید.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۵۰ص (۱۸-۶۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۶۴]

← سوانح العشاق < السوانح فی العشق

● **سوانح عشق** / شعر / فارسی

savāneh-e ʻešq

عراقی، ابراهیم بن بزرگمهر، ۶۱۰ - ۶۸۸ ؟ قمری

ʻerāqī, ebrāhīm ebn-e bozorgmehr (1214 - 1290)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۳/۳۵-ف
نسخه اصل: لالا اسماعیل ش ۴۸۷ر؛ بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۱۹گ (۲۴۳پ-۲۶۱ر) [فیلمها ف: ۱ - ۵۰۴]

← سوانح عمری < رسالة الندامة فی زاد القیامة (ترجمه)
← سوانح عمری < شرح احوال شیخ الرئیس قاجار
← سوانح عمری < تبصرة المسافرین
← سوانح عمری < تذکرة الاحوال

● **سوانح عمری نظامیه علوی** / تاریخ / فارسی

savāneh-e ʻomrī-ye nezāmīye-ye ʻalavī

چودهری، نظام علی بن سعادت علی، ق۱۳ قمری

čūdharī, nezām ʻalī ebn-e saʻādat ʻalī (- 19c)

رساله‌ای است در شرح حال عده‌ای از حاکمان، علما و سادات هند در قرن سیزدهم هجری قمری، مؤلف ضمن بیان شرح حال خویش، به شرح حال خاندان خود پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۲۶
آغاز: پس از حمد جناب باری حضرت عز اسمه و درود حضرت رسالت پناهی یعنی محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم و آله و اصحابه اجمعین چنین گوید؛ **انجام:** در صحبت داری امیر علیخان که خود را ندیم جان ممدوح میداند او ذات می‌گذرانید بیچاره از سه سال نابینا شده بود ... ناتمام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با قلم خوردگی، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۱۸۸گ، ۱۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳۳ - ۵۶۲]

← سوانح غیبی < السانح الغیبی

● **سوانح غیبیة** / عرفان و تصوف / عربی

savāneh-e qybīyya

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۷۶/۲
آغاز: بسمک اللهم لا اله غیرک عز ثنائک ... فهذه سوانح غیبیة
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ (۱۶۸-۱۸۳)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۵۲]

● **السوانح الفقهیة** / فقه، شعر / عربی

as-sawāniḥ-ul fiqhīya

موسوی خسروشاهی، محمد باقر بن هاشم، ق۱۴ قمری

mūsavī xosrowšāhī, mohammad bāqer ebn-e hāšem (-20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۷۵/۶
آغاز: باسمه الجامع ذی الجلال ×× ابتدء الکلام فی المقال؛ **انجام:** رجح بالقبول و التقدیم ×× من خارج البیان فی الحکیم. وقف هنا القلم وقضی به القدر ... شهر صیام محمد باقر الموسوی ۱۳۴۲
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص(۱۹۰)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱۰]

● **السوانح فی العشق = سوانح العشاق** / عرفان و تصوف / فارسی

as-savāneh fe-l ʻišq = savāneh-ol ʻoššāq

غزالی، احمد بن محمد، - ۵۲۰ قمری

qazālī, ahmad ebn-e mohammad (- 1127)

رساله در ۷۵ «فصل» در باب عشق که می‌توان آن را نخستین اثر فارسی در این باب دانست که از بدو تألیف مورد توجه عرفا قرار گرفت و فخرالدین عراقی (-۶۸۸ق) کتاب «لمعات» خود را بر پایه آن قرار داد و در دیباچه به آن تصریح کرد. در نسبت آن به احمد غزالی تردیدی نیست. کتاب در نهایت ایجاز و ایماء تألیف شده و خود او هم در مقدمه و هم در پایان می‌گوید: «کلامنا اشارة». لذا برای تبیین مباحث آن شروحی بر آن نوشته شده است.

آغاز: بسمله، علی الله اتکالی من جمیع اخوانی، الحمدلله رب العالمین ... این حروف مشتمل است بر فصولی چند که به معانی عشق تعلق دارد اگرچه حدیث عشق در حروف نیاید و در کلمه نگنجد ... دوستی عزیز که به نزدیک من به جای عزیزتر برادران است و مرا با او انس تمام بود معروف صاین الدین از من درخواست که آنچه فرا خاطر آید در حال در معنی عشق فصلی چند اثبات کنم تا به وقتی اورا انسی بود و چون دست طلب به دامن وصل نرسد بدین فصول تعلل کند و به معانی این ابیات تمثل سازد. اجابت کردم اورا و چند فصل اثبات کردم قضای حق اورا ...

انجام: دل گرچه ز وصل شادمان می‌بینم - هم پای فراق در میان می‌بینم. در هجر تو وصل تو نهان می‌دیدم ×× در وصل تو هجر تو عیان می‌بینم

چاپ: به کوشش ریتر آلمانی، استانبول، ۱۹۴۲م؛ به کوشش دکتر مهدی بیانی، تهران، ۱۳۲۲ش؛ ضمن مجموعه آثار فارسی احمد غزالی، به اهتمام احمد مجاهد، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۶ش

[دنا ۲۵۱/۶ (۱۹ نسخه)؛ فهرست مشار ۹۷۷؛ نسخه‌های منزوی ۱۲۰۴؛ فهرستواره منزوی ۵۰۵/۷]

شرح و حواشی:

۱- لمعات؛ عراقی، ابراهیم بن بزرگمهر (۶۱۰-۶۸۸)
۲- کنوز الاسرار و رموز الاحرار؛ نطنزی، محمود بن علی (-۷۳۵)
۳- اللمحات فی شرح اللمعات؛ تبریزی شیرازی، یارعلی بن عبدالله (-۹)
۴- شرح لمعات عراقی؛ کوکدی، علی بن یوسف (-۹)
۵- شرح لمعات عراقی؛ نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله (۷۳۰-۸۳۴)
۶- ضوء اللمعات = شرح لمعات؛ ترکه اصفهانی، علی بن محمد (-۸۳۶)
۷- اشعة اللمعات = شرح لمعات = حقایق لمعات؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷-۸۹۸)
۸- شرح السوانح فی العشق؛ ناگوری، حسین (-۹۰۱)
۹- شرح لمعات؛ عراقی تبریزی، نعمة الله
۱۰- تحریر اللمعات = شرح لمعات
۱۱- التنبیهات فی شرح اللمعات (۲عنوان)
۱۲- حاشیه شرح لمعات
۱۳- شرح السوانح فی العشق (۲ عنوان)
۱۴- شرح لمعات (۸ عنوان)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۱۲/۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر کس از پندار خود در عشق لافی می‌زند ×× عشق از پندار خالی وز چنین وز چنان
خط: نسخ، کا: محمد بن علی دامغانی الجابرمی المولد، تا: ۶۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۵۱ص (۲۳۰-۲۸۰)، ۱۹ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۵۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۵۹/۱۶-ف و ۱۱۳۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۵۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۲ و ۲۷۶۸-ف و ۴۲۶۷/۲-ف
خط: نسخ معرب، کا: حسین پسر عثمان بن محمد شیرازی، تا: ربیع الثانی ۶۸۸ق؛ تملک: دکتر بهرامی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای آراسته، ۱۵ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۱۶] و [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴۷ و ۳-۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۸۳
آغاز: ... فالعبد متصل بالظن و الظن متصل بالموت
خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: سه‌شنبه ۱۰ محرم ۷۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج کرم، ۶ص (۶۸۱-۶۸۶)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۱۰۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰/۴۶۲(آ)-۱۱۰/۴۶۳(ب)-ف
نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۶۴ق؛ در هامش؛ ۹گ (۴۰۳پ-۴۱۱پ) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴/۵-ف
نسخه اصل: عاطف افندی ش ۲۲۴۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ ذیقعده ۸۲۸ق؛ ۱۳گ (۴۶۵-۴۷۷)، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمود رومی، تا: ۸۸۲ق؛ واقف: نائینی؛ ۳۶گ،

۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ – ۱۳۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۷/۶۵

آغاز: بسمله، رسالة السوانح فی العشق و العاشق و المعشوق و ما یتعلق بالعشق من الملامة و الوصال و الفراق من تصنیف الشیخ الامام العارف محمد بن احمد بن محمد الغزالی. فصل با عشق روان شد از عدم مرکب ما – دایم ز شراب وصل روشن شب ما – زان می‌که حرام نیست در مذهب ما؛ **انجام:** که از هستی او خبری نمانده باشد و وصال و فراق او را یکی بود در علل وز عوارض بر خواسته بود اینجا بود که اهلیت خلعت عشق یا بد و السلم.

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۹ص (۱۱۳–۱۴۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ – ۱۴۰۳]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۹۶/۳

آغاز: بسمله. کتاب السوانح فی العشق و العاشق و المعشوق من مقالة ... احمد الغزالی ... قال الشیخ ... احمد بن محمد بن الغزالی ... چند فصل اثبات افتاد و تعلق بهیچ جانب ندارد، در حقایق عشق و احوال و اعراض عشق؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیحجه ۱۰۱۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۲گ (۴۲پ–۵۳ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۷سم [ف: ۷ – ۲۵۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۸۶/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۲۸۹]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۳۱/۲

آغاز: بسمله. قال الله تعالی: یحبهم و یحبونه.با عشق روان شد از عدم مرکب ما ×× روشن ز شراب وصل دایم شب ما ... روح از عدم به وجود آمد بر سر حد وجود عشق؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۲۳گ(۹۱پ–۱۱۳ر)،۱۷سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۳سم [ف: ۸–۱۲۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۹۵/۱

آغاز: با عشق روان شد از عدم مرکب ما ×× روشن ز شراب وصل دایم شب ما؛ **انجام:** دل گرچه ز وصل شاهان می‌بینم ×× هم پای فراق در میان می‌بینم

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن حاجی تراب شیرازی، تا: ۱۲۳۹–۱۲۴۰؛ جلد: مقوایی، ۲۵گ (۹پ–۳۳پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۵ – ۱۸۰]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۴۲/۴

آغاز: ذات بود صفت را یابد و قایم شود؛ **انجام:** هم بای فراق در میان می‌بینم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ با نسخه چاپی شادروان دکتر بیانی اختلاف دارد؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱ – ۲۹۵]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۳

آغاز: بسمله. قال رضی الله عنه چند فصل ثبت افتاد و تعلق بهیچ جانب ندارد در حقایق عشق و احوال و اعراض بشرط آنکه؛ **انجام:** صد قافله پیش برده اند این منزل. ربنا ظلمنا انفسنا ... ایزد تعالی چنانکه توفیق بنوشتن این رساله کرامت کرد بکشف این اسرار جان ما را روشن گرداند، و ما را از نهان کردن آن بحق محمد و آله.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۸۱–۱۰۱) [ف: ۵ – ۱۲۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۱۸/۳-ف و ۵۵۲۷/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۱۰ و ۱۶۵]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۶/۱۰-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۱؛ کا: عبدالرزاق بن عبدالکریم، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۴۶۷]

● سوانح القریحة فی شرح الصفیحة / اسطرلاب / عربی

sawāniḥ-ul qarīḥa fī š.-iṣ ṣafīḥa

حسینی موصلی، عبدالله بن فخرالدین، – ۱۱۸۸ قمری

hoseynī mūselī, ʻabd-ol-lāh ebn-e faxr-od-dīn (- 1774)

وابسته به: الصفیحة الاسطرلابیة = الصفحة = صفیحة الامکان؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–۱۰۳۰)

شرحی است بر «صفیحه» شیخ بهائی؛ شارح در دیباچه کتاب می‌گوید حدود سی و اندی سال قبل که به بصره رفته بودم این نسخه به دستم آمد و فوائد آن را زیاد دیده بر آن شدم که آن را شرح نمایم و هم اکنون توفیق حاصل نموده‌ام.

آغاز: بسمله تبارک الذی جعل فی السماء بروجا و جعل فیها سراجا و قمراً منیراً ... و کذلک العبد المفتقر الی مولاه الغنی العلی ابو محمد ... یقول انه قبل هذا التاریخ ... غره الاسطرلاب بهمزة مضمومه و سین ساکنه و طاء مضمومه و قد

چاپ: حققه محمود عبدالکریم و طبع ببغداد من قبل مرکز احیاء التراث العلمی العربی.

[دنا ۲۵۱/۶ (۴ نسخه)؛ فهرست سلیمانیه ۲۲۸/۳؛ الفلک و التنجیم ص ۱۳۱–۱۳۴؛ الاوقاف العامة موصل ۲۴۷/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۷۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ (۱۷ر–۲۹ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۹۷]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۱۳/۷ حاشیه

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: پستی [ف: ۲ – ۱۱۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۶۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما عروضها فهو علی نسق واحد و الجدول هو هذه ... الکواکب الثانیه هذا ما ساعد علیه الوقت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق [رایانه]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۳۷

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۷۵/۷

آغاز: برابر **انجام:** فالحاصل او الباقی هو مواضع تلک الکواکب فی اول السنة المطلوبة و اما عروضها فهو علی نسق واحد و الجدول هذا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۳گ (۶۸پ-۹۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۳۳]

← سوانح الکتب ⟵ سانح الکتب

● السوانح المرضية و النوافح العطرية / گوناگون / عربی

as-sawāniḥ-ul marḍīyya wa-n nawāfiḥ-ul ʻaṭrīyya

ابن خاتون، احمد بن محمد، ق۱۱ قمری

ebn-e xātūn, ahmad ebn-e mohammad (- 17c)

مؤلف پس از فوت استادش جمال الدین محمد بن احمد مشهور به ابن خاتون عاملی بسیار خاطرش پریشان شده و به مطالعه کتب و مسافرت پرداخته تا آن‌که به صنعاء یمن رفته و با وزیر جعفر پاشا رفت و آمد نموده و در کتابخانه وی کتاب‌های نفیسی یافته و آنچه را به نظرش جالب آمده انتخاب و مطالب و اشعاری از خود نیز بر آن افزوده و آن را نظیر کشکول استادش شیخ بهائی بدون ترتیب و تنظیم خاصی گرد آورد است. مؤلف به سال ۱۰۲۰ به صنعاء رفته و از این تاریخ تا سال ۱۰۵۸ یادداشت‌هایی در کتاب حاضر نقل نموده است

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول ... لما کنت فی عنفوان الشباب و رایت المصائب قد تتابعت علی من کل باب و رایت نفسی قد ناءت عن الاهل و الاصدقاء و الاخوان

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، در پایان اشعاری به خط محمد بن خاتون عاملی آمده؛ واقف: محمد سمیع بیک خان بن ملک حسین بن محمد بن محمد تقی اردکانی، ۱۱۴۶؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۸گ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱ - ۳۶]

● السوانح النظرية فی شرح البداية الحرية / فقه / عربی

sawāniḥ-un-naẓarīyya fī š.-il-bidāyat-il-ḥurrīya

آل عصفور، حسین بن محمد، - ۱۲۱۶ قمری

āl-e ʻosfūr, hoseyn ebn-e mohammad (- 1802)

وابسته به: بداية الهداية؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴)

شرح استدلالی بسیار مفصل و تحقیقی است بر «بداية الهدایه» شیخ حر عاملی در شش جلد بزرگ. مرحوم آقا بزرگ می‌نویسد: جلد چهارم آن از اول مکاسب محرمه و جزء پنجم تا طلاق هر دو به خط محمد علی بن عبدالصمد جامعی در سال ۱۲۳۵ و جلد ششم از عتق تا دیات به خامه طاهر بن عبدعلی بن عبدالرسول نیز در سال ۱۲۳۵ق می‌باشد. همه مجلدات ششگانه در کتابخانه شیخ علی کاشف الغطاء در نجف اشرف است و تألیف جلد ۶ در یازدهم ذیقعده ۱۲۱۲ق پایان یافته است.

[دنا ۲۵۱/۶؛ ذریعه ۲۵۵/۱۲]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۷

آغاز: بسمله. الحمدلله جعل الجواهر القدسية وسائل الامة الی الشرایع المحمدية ... (پس از سه سطر): و بعد فیقول الفقیر الی الله المجازی حسین بن محمد بن احمد بن ابراهیم الدرازی قد التمس منی بعض السادة الاصدقاء ... ان اکتب رسالة وجیزه؛ **انجام:** وقد حققنا المسالة کمال التحقیق بالدلیل الواضح وحیث قد انتهی الکلام علی الطهارة فی کتابنا هذ الموسوم بالسوانح ... و ان المتمس من الفیض السبحانی فی تدلیل شوامس المعانی حسین بن محمد بن احمد بن ابراهیم الدرازی البحرانی حامدا مصلیا مستغفرا طهارت؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شعبان قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ایی، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۱۶)، [ف: - ۷۷۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی شرف الجمعة بمحمد (ص) و اهل بیته علی سایر الایام حتی العیدین؛ **انجام:** و التوفیق لنیل استنباط الدلایل و الحجج عن الحجج علی العباد فی جمیع دینها و مذهبها و قد جری ذلک علی مؤلفه افقر عبادالله ... من العام الثامن بعدا لمأتین و الألف من هجرته (ص) ...

ج۳، مشتمل است بر ۶ فصل و یک خاتمه به شرح ذیل: فصل فی صلاة الجمعة و ما یتبعها من الاحکام، فصل فی صلاة العید، فصل فی صلاة الآیات، فصل فی الخلل، فصل فی قضاء الصلاة، فصل فی احکام صلاة الجماعة و صلاة القصر؛ خط: نسخ، کا: مرزوق بن محمد بن عبدالله شویکی، تا: قرن ۱۳؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳۱۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۸×۳۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۳۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۷۷

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی شرف محمد (ص)؛ **انجام:** بمحمد الامین و آله الاکرمین و الحمدلله رب العالمین ... الطاهرین

خط: نسخ، کا: شویکی، مرزوق بن محمد، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۴/۱

خط: نسخ، کا: علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۷۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۲۴

از شرایط الصلاة تا پایان جزو دوم؛ خط: نسخ، کا: میر اسماعیل بن حاجی میر هادی بیرجندی قاینی، بی‌تا، به دستور آقا سید حیدر موسوی حسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۵گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۴۰۲]

● **السوانح الوجدیه من الروایح ...** / -
as-sawāniḥ-il-wajdīya men-ar-rawāyiḥ ...
دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸ – ۱۳۵۰ قمری
dāneš-e tabrīzī, lotf-ʻalī ebn-e mohammad kāzem (1852 - 1932)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۶۶
بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۸×۱۹سم [رایانه]

● **سودا و امراض آن** / طب / فارسی
sowdā va amrāz-e ān
رساله‌ای است کوتاه، در بیان اسباب سودا و بیماری‌هایی که باعث سودا می‌شود به‌ویژه بواسیر (سودا نام خلطی از اخلاط چهارگانه است)، دارای مقدمه و سه فصل، بدین ترتیب، مقدمه: در بیان مولدات سودا و کیفیت حدوث بواسیر و اقسام آن؛ فصل ۱. علامات و علاج مشترک میان جمیع اقسام اسباب بواسیر و مولدات سوداست؛ فصل ۲. در علاج بواسیر دامبه که خون از او بسیار آید ...؛ فصل ۳. در فرق میان هر یک از انواع بواسیر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۴۹/۲
آغاز: الحمد لمن یشفی بحکمته کل مریض و یصح بقدرته کل علیل ... و بعد مجملی در بیان اسباب سودا و امراض آن؛ **انجام:** اینست علاج این مرض و تدابیرات مناسبه انشاء الله که شفاء عاجل کرامت کرده شود و بحق محمد و آله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ربیع الثانی ۹۸۰ق، جا: استرآباد؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۱۴۵–۱۵۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف:۳۴-۱۲۸]

← سود و زیان خوردنیها و نوشیدنیها ≻ نزهة الملوک
← السور ≻ منافع السور
← السورة ≻ وجوب السورة بعد الحمد
← سورة الاخلاص ≻ اختلاف القراء فی سورة الاخلاص
← سورة الجمعة ≻ اللمعة فی تفسیر سورة الجمعة

● **سورة الرضوان** / بهائیت / عربی
sūrat-ur riḍwān
؟باب، علی محمد بن محمد رضا، ۱۲۳۶؟–۱۲۶۶ قمری
bāb, ʻalī mohammad ebn-e mohammad rezā (1821-1850)

[فهرستواره منزوی ۵۰۶/۷]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۲۴/۳
آغاز: الحمد لله الذی نزل الآیات بالحق الی عبده
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ – ۱۶۹]

● **سورة علی** / علوم قرآن / عربی
sūrat-u ʻalī
سوره‌ای است که می‌گویند درباره علی (ع) نازل شده و دشمنان آن را از قرآن برداشته‌اند و مدعی در این نسخه حسن بن حاجی علی بن محمود بن محمد بن عبدالله امامی لاهیجانی است.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۴۷/۲
خط: نسخ، کا: قنبر بن ملا جعفر، تا: رمضان ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۵پ–۷۹پ)، ۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: – ۲۸۴]

● **سورة الولایة** / علوم قرآن / عربی
sūrat-ul-wilāya
عباراتی است ساخته شده به عنوان «سورة الولایه» که نقل شده که از مصحفی به خط عبدالله بن مسعود یافته‌اند.

۱. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۷۸/۳
آغاز: از سوره‌هایی که عثمان مردود از قرآن بیرون کرده در مدح و منتقب وصی رسول خدا امیر المومنین ... بسم الله ... یا ایها الذین آمنوا آمنوا؛ **انجام:** و هم فی التفرقات آمنون، تم السورة.
خط: نسخ، کا: علی محمد بن رضا مقیم حسینی، تا: چهارشنبه غره ربیع الثانی ۱۰۸۳ق، جا: اصفهان مسجد شاه عباس صفوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص، ۱۶ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [رشت و همدان: ف: – ۱۷۸۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۱۶
انجام: قل هل یستوی الذین ظلموا و الذین ظلموا و هم بعذابی یعلمون یجمعه الاعلی و هم علی اعمالهم یندمون. انا بشرناک بذریته الصالحین و انهم لامرنا لا یخلفون. فعلیهم منی سلوة و رحمة احیاء و امواتا فی یوم یبعثون و علی الذین یبتغون علیهم من بعدک غضبی انهم قوم سوء جابرون و علی الذین سلکوا تسلکهم منی رحمة و هم فی العرفات آمنون
هذه سورة وجد فی مصحف عتیق بخط عبد الله بن مسعود رضی الله عنه. بسم الله الرحمن الرحیم. یا ایها الذین آمنوا آمنوا بالنورین انزلهما (انزلنا هما) یتلوان علیکم آیاتی یحذر انکم عذاب یوم عظیم و نوران بعضهما من بعض و انا السمیع العلیم. ان الذین یوفون بعهد الله و رسوله ... لهم جناب النعیم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۴۷۲) [ف: ۱۵ – ۱۸۸]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸۶۸/۳
خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل کرکی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی آبی و زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، اندازه:

۱۴×۲۳/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۲۴۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۲۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۲پ-۳پ) [مختصر ف: ۴۵۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۸۳

خط: نستعلیق، کا: سید میرزا محمود خان علاء الملک طباطبائی (برادر میرزا رفیع نظام العلماء)، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱ص (۴۵۱- ۴۶۱) [مختصر ف: - ۴۵۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۷۲-طباطبائی

آغاز: بسمله خوانندگان دام اقبالهم به سلامت باشند که این سوره قرآن است که در شأن ولایت ... است ... و ظالمان و منافقان یا ایها الذین آمنوا آمنوا بالنورین اللذین انزلناهما؛ **انجام:** و علی الذین سلکوا مسلکهم منی رحمة و هم فی الغرفات آمنون

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در دیباچه فارسی این نسخه نام حسنعلی امامی آمده؛ او می‌گوید: این سوره را در یک جلد مصحف به خط عبدالله مسعود یافته اند و از آنجا نسخه به دست حقیر بیچاره حسن علی امامی رسید؛ ۱ص (۶۳) [ف: ۲۳ - ۷۳۵]

● سورة الولایة و النور / علوم قرآن / عربی

sūrat-ul-wilāyat-i wa-n-nūr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۶/۸

آغاز: در آغاز نوشته شده: «هذا السورة الولایة و النور وجد فی مصحف العتیق بخط عبدالله المسعود رضی الله عنه و هی ثلث اربعون آیة فی شان امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام و اخذه عمر و عثمان وجدة فی المدینة»

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۴۴-۱۴۵)، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۳۲]

● سورة الولایة و النور / علوم قرآن / فارسی و عربی

sūrat-ul-wilāyat wa-n nūr

در اثبات ولایت حضرت علی (ع) که در قرآن بوده است و عثمان از قرآن بیرون کرده است در دارالخلافه هندوستان به خط مبارک حضرت علی بن موسی الرضا (ع) دیده‌اند.

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۵/۷

آغاز: بسمله یا ایها الذین آمنو آمنوا بالنورین

بی‌کا، بی‌تا؛ تملک از جمال الدین قاسم محمد عاملی؛ با شکل‌های هندسی، محشی با امضا «شیخ بهاء الدین محمد»، صحیح بخاری، شرح مواقف؛ جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۱۸-۱۲۰)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۳۳]

← سور القرآن ⩾ نزول القرآن (ارجوزة)

● سور قرآن و ادعیه / دعا / فارسی

sovar-e qor'ān va ad'īye

سلطان آبادی، لطفعلی بن محمد

soltān ābādī ،lotf-'alī ebn-e mohammad

محتوی تعدادی سور قرانی، ادعیه با بیان اثر و فواید هر یک از آنها، جامع نسخه آن را از چند منبع، بدون ترتیب به جهت عمل شرعیه فراهم آورده است.گزیده‌ای از آن: ختم حضرت عباس، دعای غالب شدن بر خصم، خواص دعای نادعلی، روایتی از شیخ بهائی مربع یا علی (با شکل)، مثلث یا علی با اشعاری از شیخ ابوسعید، اشعار به جهت بستگی‌ها، دعای نجات از حبس، نزول آب چشم، دعای طلب باران، نماز جعفر طیار، دعای بزرگوار، سوره شمس، علق، شرح دعای مفتاح، دعای اصف بن برخیا، دعای تنگدستی (با جدول و اعداد)، سوره آل عمران، دعای تاج سلیمان، لوح محفوظ.

اراک؛ موزه چهار فصل؛ شماره نسخه:۱۸۱

آغاز: بسمله، هذا کتاب الادعیه، اما این مجموعه‌ای است مختصر و مشتمل است بر چند نسخه جات به جهت عمل شرعیه بنا کردم؛ **انجام:** ایضاً صد بار در پایین نماز ظهر و عصر بخواند یا بصیر

خط: تحریری نازیبا، کا: شیخ لطفعلی بن محمد سلطان آبادی، تا: ۱۳۱۵ و۱۳۱۶ق؛ مهر: کاتب «لطفعلی» (بیضی)؛ بعد از خاتمه، رساله مختصر «عهدنامه» به شیوه چاپ سنگی در ۸ برگ و نیز مطالبی در بیان نماز غفیله مذیل به نسخه است؛ اهدایی: آقای عبدالحسین نعیمی؛ کاغذ: لیمویی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۳۴گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [دو کتابخانه اراک: - ۲۱۴]

● سور قرآن و ادعیه / کتاب آسمانی، دعا / عربی

sovar-e qor'ān va ad'īya

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۸۶/۳

سوره‌های یس، صافات، فتح، الرحمن، واقعه، حدید، جمعه، منافقون، ملک، دهر، قیمة، نبأ، اعلی، نصر،توحید، قدر، تکاثر، قریش، فیل، ماعون، مسد، کافرون، ناس و فلق در این نسخه نگاشته شده و دعای امیرالمومنین در مسجد کوفه و دعایی دیگر نیز (سبحان الله تسبیحا یتفاضل علی کل تسبیح) به نسخه ملحق شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه سلطان القرائی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۹۴ر-۱۲۱ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰ - ۵۳]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۱۷۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رب العالمین الرحمن الرحیم؛ **انجام:** قد الفق الفراغ من تنمیق هذه الاوراق فی منتصف شهر رجب المرجب من شهور سنه مائة و اثنی عشر بعد الالف من الهجرة علی هاجرها الف الف سلام و تحیة مستعینا بالله الکریم

الجواد و معتصما بولایة ائمة الامجاد اضعف و احقر و اقل العباد
شامل سوره مبارکه فاتحة الکتاب، سوره الفتح، سوره الملک و چند سوره دیگر به اضافه دعای صباح، قنوت و دوازده امام می‌باشد؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۱۲ق؛ مجدول، مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا حسینی؛ کاغذ: نیلی، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی مذهب، ۳۸ص، ۳ سطر خط ثلث و ۸ سطر خط نسخ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۶۳۳]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۰۸۹

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - انا فتحنا لک فتحا مبینا؛ **انجام:** کتبه المحتاج الی الله الملک الغنی احمد النیریزی فی سنه ۱۱۱۳ هجری قمری

مشتمل است بر سوره مبارکه الفتح، تعقیب نماز ظهر، شام، صبح، عشا؛ خط:نسخ ممتاز،کا:احمد نیریزی،تا:۱۱۱۳ق؛مجدول،مذهب؛ مهر:مشیرالسلطنه،حسین بن هدایت الله،رضا الحسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم گلی رنگ، مذهب، ۱۴ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱ - ۶۳۹]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۶۱

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: بانو پوری سلطانی، ۸۶/۱۱/۹ [رایانه]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۱۱۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. یسن. و القرآن الحکیم؛ **انجام:** بعد از اتمام سوره در هر مرتبه یک بار ایندعا را در فوق قلمی شد بخواند

مجموعه‌ای است از چند سوره قرآن، تعقیبات نمازهای یومیه، ادعیه ایام هفته، دعای جوشن صغیر، دعای کمیل، دعای مشلول، دعای سمات، دعای احتجاب، زیارات جامعه کبیر، ترویه هلال و دعای نیمه شعبان؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب؛ مهر: مشیر السلطنه، علی اکبر بن حسین حسینی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا بوم مرغشی طلائی، مذهب، ۲۳۵ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۶۳۵]

۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۰۹۶

آغاز: قال الله تبارک و تعالی فی کتابه الکریم اجیب دعوة الداع اذا دعا؛ **انجام:** اللهم فصل علی محمد وآله محمد و عجل فرجهم

مشتمل است از سوره مبارکه واقعه، دعای دفع دشمنان، فرج از شدائد، دعای قضات حوائج و مهمات؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمندکشی زرین، مذهب، با کتیبه مذهب؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش چرم آلبالویی مذهب، ۲۲ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۶۳۷]

۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۱۱

آغاز: سورة الکهف - بسمله - الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب؛ **انجام:** انت الرازق و نحن المرزوقون فلک الحمد یا الهی اذ خلقتنی بشیراً.

جزوه ای است که شامل سوره قرآن (کهف، یس، دخان، الفتح، الرحمن، واقعه، جمعه، الدهر، اعلی، الشمس، محمد) و ادعیه (جوشن کبیر، سیفی، شریف، حرز البحر)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا با پارچه سبز، ۱۶۸گ، ۱۲ سطر (۷×۱۵)، اندازه : ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ - ۹۳]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۹۶-۳۵/۱۷۶

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین الرحمن الرحیم مالک یوم الدین ... بسمله الحمدلله الذی خلق السماوات و الارض و جعل الظلمات؛ **انجام:** بوحیله شریف برکاتیله تجربه اولنمشدد غفلت اولتمیه والله اعلم.

شامل سوره‌های حمد و انعام و یس و ملک و نبأ و ضحی و نصر و تبت و توحید و فلق و ناس، پس از آن اسماء الحسنی و مطالبی در دعا به ترکی آمده است؛ خط: نسخ زیبا معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب، با کتیبه مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۳۴۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵ معزی

آغاز: سورة الفاتحة الکتاب سبع آیات بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدالله رب العالمین؛ **انجام:** عودة النبی صلی الله علیه و آله یوم القری تصلح لکل شیء من کتبها و علقها علیه کان فی امان الله وکتفه و حجابه ... و له ما فی السموات و ما فی الارض

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ، ۲۴۷گ، ۹ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۹-۱۵]

● السور المتوجه بالحروف المقطعة فی القرآن / علوم قرآن / عربی

as-suwar-ul mutawwajih bi-l-ḥurūf-il muqaṭṭa‘a fi-l qur‘ān

رساله‌ای است در ارتباط سوره مبارکه حمد با فواتح سور از حروف مقطعات و این‌که سوره یاد شده ام الکتاب است و ذکر نظایر آن و همچنین طبایع حروف و معرفت خواص آن با جداول و اشکال خاصه به علم حروف.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۷/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلموا علمکم الله مالم تعلموا ان السور المتوجة بالحروف المقطعة فی القران؛ **انجام:** و اکثر عند التخالف و یغلب مطلوب اذا الزوج استوا و عند استواء الفرد طالب

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۵ محرم ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۷۵-۸۷)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۸ - ۵۰۰]

● السور المکیة و المدنیة / علوم قرآن / عربی

as-suwar-ul- makkīyya wa-l madanīyya

موصلی، محمد بن احمد، - ۶۵۶ قمری

mūselī, mohammad ebn-e ahmad (- 1259)

به نظم هر بیتی به یک قافیه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۰۹/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۷۱پ–۷۳پ)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۲۱۸]

● **سؤر المؤمنين** / متفرقه / فارسی و عربی

so'r-ol mo'menīn

متفرقاتی است که مؤلف از کتاب‌های مختلف در علوم متفاوت گرد آورده و در حقیقت خلاصه‌ای از چند کتاب است با این عناوین: کشکول شیخ بهائی، معجون الهی آقا محمود بن محمد علی بهبهانی، نهج البلاغه شریف رضی، انوار النعمانیه سید نعمت الله جزائری، رجال ابوعلی حائری، زبدة المعارف ملا علی اکبر اصفهانی، کفایة الخصام مولی محمد تقی دزفولی، اربعین ملا حسن یزدی، مهیج الاحزان ملا حسن یزدی، حدیقة الشیعة اردبیلی، عدة الداعی احمد بن فهد حلی، جامع الشتات میرازی قمی، مقامع الفضل آقا محمد علی بهبهانی، معراج السعادة ملا احمد نراقی، طاقدیس نراقی، زینة المجالس، خلاصة الاخبار سید محمد مهدی بن محمد جعفر موسوی، مختصر الواعظین صفی بن عبدالله، جمال الصالحین حسن بن عبدالرزاق، ترجمه قطب شاهی ابن خاتون عاملی، تحفة المجالس تاج الدین حسن‌ف تحفة الملوک موسوی، ابواب الجنان میرزا رفیعای قزوینی، خلاصة منهج الصادقین ملافتح الله کاشانی، مجالس المتقین ملا محمد تقی شهید ثالث برغانی، حق الیقین ملا محمد باقر مجلسی، رجعت بحار الأنوار از ترجمه حسن بن محمد ولی ارومیه ای، عین الحیات مجلسی، جلاء العیون همو، حلیة المتقین همو، حیات القلوب همو، مرشد الواعظین حاجی محمدرضا بن محمد صادق استرآبادی، تنبیه الغافلین، مسکن الفؤاد شهید ثانی، تحفة الملوک ولی بن نعمت الله حسینی رضی، جام الاخبار رضی الدین علی بن طاووس حلی، جامع التمثیل آقا محمدعلی حبله رودی، انوار سهیلی (کلیله و دمنه)، گلستان سعدی، الف لیلة و لیلة.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۰۴

آغاز: الحمدلله و الصلاة ... و بعد مخفی نماند که غرض از تحریر این وریقه و باعث بر تسطیر این وجیزه آنکه زمان غیبت

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه امام صادق علیه السلام – چالوس؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ ۶۵۵ص، [عکسی ف: ۷ – ۹]

● **سورنجان** / طب، شعر / فارسی

sūranjān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۱۸/۱۱

شش بیت فارسی در باره سورنجان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۴۶ق [ف: ۷ – ۲۸۵]

● **سوره ای از زبور در دفع بلیات** / کتاب آسمانی / فارسی

sūra-ī az zabūr dar daf'-e balīyyāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۶/۲

با مناجات انا الموجود فاطلبنی تجدنی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ، [ف: ۵ – ۳۰]

● **سوره توحید (ترجمه)** / تفسیر / فارسی

sūre-ye towhīd (t.)

ترجمه و شرح مختصری است بر سوره توحید با اشاره به اخبار و روایات و ادله عقلیه که چون ازآغاز افتادگی دارد معلوم نشد از کیست و ظاهراً یکی از تألیفات مرحوم مجلسی باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۴/۲

آغاز: واجب و لازم کردم اجابت وی را و شروع نمودم بترجمه سوره مذکوره به طریق اختصار و بروجهی که مطابق باشد به نقل و عقل؛ **انجام:** زیراکه تعدد واجب لازم آید و بطلان آن گذشت هذا آخرما اردنا ایراده.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۷۴ر–۸۰ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۳۶۹]

● **سوره توحید (ترجمه)** / تفسیر / فارسی

sūre-ye towhīd (t.)

در این رساله سوره توحید ترجمه و تشریح شده و مؤلف آن معلوم نیست.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۱/۷

آغاز: بسمله – بنام خداوند فراح بخشایش مهربان بنام او که بر دود از ستاره نقش کرد؛ **انجام:** کلیت تراهم بی خود و آدم و هوا در شرکت تمت بحمد الله تعالی

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱ – ۲۱۷]

● **سوره توحید و خواص آن (جدول)** / علوم قرآن / فارسی

sūre-ye towhīd va xavas-e ān (jadval)

جدولی است از هر طرف دارای هشت خانه که سوره توحید در

خان‌های آن پر شده منسوب به امیر المومنین علی (ع).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۸/۷-طباطبائی

آغاز: پس از بسمله: بدان که این استخراج حضرت امیر المومنین علیه الصلوة و السلام است از برای دفع فتنه آخر زمان و از برای فتح کارهای دین و دنیا

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در کنار صفحه طلسمی منظوم منسوب به آن حضرت کتابت شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سیاه، ۱گ (۱۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۳۲]

● **سوره کوثر (معرفی و شرح و تفسیر)** / تفسیر / فارسی

sūre-ye kowsar (mo'arrefī va šarh va tafsīr)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۹۵

آغاز: بسمله، سید علی محمد باب یعنی امام زمان قرن نوزدهم؛
انجام: که وسیله آقای کاملی از سلیمانی فر گرفته شده است.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **سوره‌ها و آیات قرآن (ترجمه و تفسیر)** / تفسیر / فارسی

sūrahā va āyāt-e qor'ān (t. va tafsīr)

ترجمه و تفسیر سوره‌ها و آیات قرآن. در این قسمت تعدادی سوره‌ها و آیات قرآن ترجمه و تفسیر شده است مانند سوره و القمر، و الذاریات، سوره جمعه و غیره.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۷۵/۱

آغاز: سوره و القمر - سورة الساعة - القمر - خمس و خمسون آیات مکیه بسمله - اقتربت الساعة و انشق القمر؛ **انجام:** پایان: سوره و الذاریات - تمت فی ۴ شنبه غره صفر ۱۲۹۷ فی علی آباد ملایر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۹۷ق، جا: علی آباد ملایر؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵ سم، [ف: ۱ - ۲۴۳]

● **سوره‌های قرآن (جدول)** / علوم قرآن / عربی

sūre-hā-ye qor'ān (jadval)

در هر صفحه یک جدول ۴۵ خانه مربوط به یک سوره مثلاً سوره فاتحه، عدد آیات، کلمات، حروف، سجدات، حروف معجمه‌اش، حروف مهمله‌اش، عدد همزه‌هایش، الف‌های کوچک مدها، شدها، ضمه‌ها، جزها، نصب‌ها، کسره‌ها، الف‌هایش، باءهایش، تاءهایش، ثاء، جیم، حاء خاء، دال، ذال، راء، سین، شین، صاد، ضاد، طا، ظا، ع ... عدد یاءهایش. و در صفحه دوم سوره بقره، همچنین ۴۵ خانه همچون قبل تا یک سوره به آخر قرآن مانده یعنی از سوره حمد تا سوره فلق، ۱۱۳ سوره در ۱۱۳ صفحه. صفحه آخرش کسر است. جدول‌ها را مؤلف پر کرده است لکن شماره و عددهایش را ننوشته است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۴۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۵۱]

● **سوره‌های مجعول = مفتریات** / متفرقه / عربی و فارسی

sūre-hā-ye maj'ūl = moftarayāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۸۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۱۸۹-۱۹۱) [مختصر ف: - ۴۵۸]

● **سوره‌هائی که در فرایض خوانده می‌شوند** / متفرقه / فارسی

sūre-hāyī ke dar farāyez xānde mīšavand

حسینی خاتون آبادی، محمد باقر بن اسماعیل، ۱۰۷۰ - ۱۱۲۷ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad bāqer ebn-e esmā'īl (1660 - 1715)

به دستور: شاه سلطان حسین صفوی

سوره‌هایی که در فرایض یومیه راجح است خواندن آنها و آنچه در خصوص سوره انعام روایت شده طی هفت فصل در این رساله بیان شده: فصل ۱. فضیلت سوره قدر و توحید در فریضه؛ ۲. فضیلت سوره جحد و توحید؛ ۳. سوره‌هایی که شب و روز جمعه خوانده می‌شوند؛ ۴. سوره‌هایی که مخصوص به نماز صبح روز دوشنبه؛ ۵. سوره‌های غیر مخصوص به آن روز؛ ۶. سوره‌هایی که در مطلق نمازها خوانده می‌شوند؛ ۷. فضیلت خصوص سوره انعام.

آغاز: الحمدلله الذی جعل الصلاة معراج المؤمنین ... اما بعد چون بمیامن توفیقات ازلی و برکات تأییدات لم یزلی.

[دنا ۲۵۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۶/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** سوره انعام را بعسل بنویسد و بشوید و بخورد تا شفا یابد انشاء الله تعالی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۱ شوال ۱۱۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۳۷پ-۶۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۹ - ۳۰۴]

← سوز و گداز ≻ واسوخت

● **سوز و گداز** / شعر / فارسی
sūz va godāz
رکنای نیشابوری، صادق، ق ۱۰ قمری
roknā-ye neyšābūrī, sādeq (- 16c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۶۱/۴
آغاز: سر این نامه نامی بنامی ×× که بی نامش نگردد نامه نامی؛
انجام: کسی را خوش نخواهی در جهان باد ز بیداد تو را ای آسمان داد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۳۸پ-۵۱پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۴۶]

● **سوز و گداز = قضا و قدر** / شعر / فارسی
sūz va godāz = qazā va qadar
نوعی خبوشانی، محمد رضا، - ۱۰۱۹ قمری
now'ī xabūšānī, mohammad rezā (- 1611)
مثنوی «سوز و گداز» او که در بحر خسرو و شیرین است و نزدیک به ۵۰۰ بیت. تاریخ یک شاهزاده بانوی هندی است که در نخستین شب جشن زناشویی، دامادش زیر دیوار رفت و بمرد و با این‌که شاه نوازش‌ها بدو کرده و او را از سوختن خویش بازداشته بود او روی توده هیزمی که برای سوزاندن تن دامادش آماده ساخته بودند رفته به سوختن تن در داده است. این سوز و گداز را خبوشانی به شاهزاده دانیال نیاز کرده و در زمان اکبر سروده است. خبوشانی در آغاز آن می‌گوید: «چو این غمنامه سوزان حکایت ×× نفس بگداخت در کام روایت / رقم زد خامه معجز طرازش ×× محبت نامه سوز و گدازش / الهی این گرامی بکرمستور ×× فشاند آستین بر عفت حور / ز پاس شهیش از سربلندی ×× بترویج قبولش ارجمندی». در «سبب نظم کتاب» می‌گوید: «لعاب شعله بر کاغذ تنیدم ×× گهر در رشته آتش کشیدم/ بمستی آن ره نارفته رفتم ×× ره یکساله در یک هفته رفتم». درباره دانیال می‌گوید: «چراغ افروز مسند گاه اقبال ×× گل خورشید نوشهزاده دانیال / چو دیده افتادن من قدبر افراشت ×× بدست خود سرم از سجده برداشت / بگفت ای برهمن زاد محبت ×× کهن شاگرد استاد محبت».
عنوان‌های بندها چنین است: ۱. آغاز حمد باری جل شأنه؛ ۲. مناجات بدرگاه قاضی الحاجات؛ ۳. نعمت حضرت سالت پناه محمد؛ ۴. صفت شب و سبب آغاز این خجسته داستان؛ ۵. سبب نظم کتاب؛ ۶. مدح پادشاه ... اکبرشاه و صفت عدل او؛ ۷. آغاز داستان محبت نامه سوز و گداز؛ ۸. رفتن داماد به خانه عروس و در راه فرود آمدن دیوار بر سر او؛ ۹. خبر یافتن پادشاه و طلب نمودن دختر را و منع کردن و قبول نکردن او؛ ۱۰. طلب نمودن پادشاه دختر را و انعام نمودن آن؛ ۱۱. دستوری پادشاهزاده ملازمان را از برای هیمه جمع نمودن؛ ۱۲. آمدن شاهزاده بر سر دختر و منع نمودن او را بار دیگر؛ ۱۳. صفت بهار و شرح حال خویش در زندان و خاتمه؛ ۱۴. در تمثیل مناظره ماهی و سمندر با یکدیگر. به‌کوشش داوود ایرانی و انداک کوماراسوامی به انگلیسی ترجمه شده است.
آغاز: الهی خنده ام را نالکی ده×× سرشکم را جگر پر کالکی ده / نفس را جلوه آه سحر بخش ×× هوس را چون نظر زاد سفر بخش
انجام: گلی بخش از گلستان خلیلم ×× درین ره ساز آتش را دلیلم
چاپ: لکنهو، ۱۲۸۶ق؛ با تحقیق امیر حسین عابدی، تهران، ۱۳۴۸ ش
[الذریعة ۲۵۶/۱۲ و ۱۲۳۵/۹؛ نسخه منزوی ۳۱۳۸ و ج۴ ص ۲۹۲۴-۲۹۲۷؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۳۱/۲؛ دنا، ج۶، ص ۲۵۴-۲۵۶ (۶۴ نسخه)؛ مشترک پاکستان، ج۷، ص ۷۸۰-۷۸۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۶/۲۲
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر هاشمی، تا: ۱۰۶۷ق، جا: برهانپور؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۶۸۶-۶۹۸)، ابعاد متن: ۱۴×۲۴، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۹ - ۱۲۳۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۴/۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** گلی بخش از گلستان خلیلم ×× چشان آبی ز حوض سلسبیلم
خط: نستعلیق و شکسته و نسخ و تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱-۱۰۷۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶ص (۳۵۰-۳۷۵)، اندازه: ۱۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۱۲]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۶۹/۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** ز چاک دل نسیم دلگشایی ×× درون آورد بوی آشنایی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۳۰۱-۳۰۳)، اندازه: ۱۳/۱×۲۴/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۸۵]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۲/۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۱۱گ (۱۲۹پ-۱۴۰ر حاشیه)، اندازه: ۱۳×۲۲/۲سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۵۶]
۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۳/۱۲
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ ۶گ (۱۴۵-۱۵۰) [ف: ۵ - ۱۲۱]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۴۴/۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چگویم آتش عشقت چگویم ×× جهان را سوزم ار حرفی بگویم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ شعرها در چهارستون؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۶گ (۸۹پ-۱۹۴ر)، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۹۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲/۱

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ مهر: عبدالغفار؛ کاغذ: سفید و زرد و سبز، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴ص (۱-۲۴)، ۲۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۲۳]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۴/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** زهر ... از مه تا بماهی ×× کرامت کرد غیر از پادشاهی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن مشکی، ۲۳ص (۳۷۲-۳۹۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰سم [ف: ۵ - ۷۸]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۸۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کند طغرای فرمانش منقش ×× چو باد از جلوه روی آب دانش

در پانصد بیت؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هامش و سپس در متن؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: روغنی مذهب، ۴۹گ (۱۰۰ر-۱۴۸ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۹سم [ف: ۸ - ۳۲۳]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۱/۸

آغاز و انجام: برابر

نسخه حدود ۳۷۰ بیت است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۱۰۰ر-۱۰۵پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۴/۴سم [ف: ۸ - ۱]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۱۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸گ (۱۱۱پ-۱۲۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۸سم [ف: ۸ - ۴۰۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۰/۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۲×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۲۳۲]

۱۳. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۷۷/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ قطع: رحلی بزرگ [نشریه: ۴ - ۴۰۷]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۱۰۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی مذهب، ۳۶۳گ، سطور چلیپایی (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۳۸۸۹]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۱۸

خط: نستعلیق، کا: امام قلی ایمانی غلام، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۴۰۸پ-۴۱۵ر)، ۲۰ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸ - ۱۰۱]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:فیلم

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۳ص (۱۸۴-۲۰۶ متن) [ف: ۱ - ۱۳۹]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۷۵)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۹ - ۱۲۴۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ در فهرست به اشتباه محبت نامه عماد فقیه آمده (فهرست رایانه‌ای ص ۵۷۸)؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن زرشکی، ۳۰گ (۱۹۷-۲۲۶)، ۱۷ سطر (۶×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۸ - ۴۲۹]

۱۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۴۶/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: مقوا با روی پارچه‌ای، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵ [ف: ۱ - ۳۷۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۴۸/۲۶

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۹گ (۹۱ر-۹۹ر)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۱۸۶]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۶۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۰×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۳]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۰/۹ حاشیه

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: شاه جهان آباد؛ دارای سه سرلوح و کتیبه مذهب و مرصع پرکار، دارای ترنج، مجدول؛ کاغذ: نباتی، جلد: روغنی مذهب، ۱۰ص (۷۶-۸۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۹/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۲۹]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۱/۱/۱۴۰

کا: دزماری که خلیفه محال قراچه داغ بوده، تا: ۱۱۰۳ق؛ ۸گ (۶۴۹-۶۵۶) [ف: ۹ - ۱۴۰۴]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲/۲۴۶۵/۵۲

بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج روغنی مذهب، ۴۹ص (۱۷۸-۲۲۶)، ۲۹ سطر (۹/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۲سم [ف: ۹ - ۱۲۱۷]

۲۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۴۵۳

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد یحیی ابن رستم کیا، تا: با تاریخ ۱۱۰۵ق، جا: لاهیجان؛ مجدول زرین؛ به تاریخ ۱۱۰۵ هجری قمری این نسخه که از اموال میرزا تقی بوده در بیست و دوم شهر جمادی الاول داخل عرض کتابخانه صفوی شده و در سال ۱۱۱۵ و همچنین در ذیقعده ۱۱۲۷ و در تاریخ ۱۱۳۸ از عرض کتابخانه شاه سلطان حسین صفوی گذشته با مهر «حسین سلیمان بعز و

شرف رسید از غلامی شاه نجف»، در سنوات ۱۲۳۲ و ۱۲۸۲ از عرض کتابخانه فتحعلیشاه و ناصر الدین شاه قاجار گذشته؛ مهر: میرزا مهدیخان نادری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای ابره تیماج مشکی مذهب، ۳۶ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم[ف:۴-۱۳۲۶]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۷۷/۲۴

آغاز: چنین زد نغمه پرداز حکایت ×× نمک با زخمه بر تار روایت؛ **انجام:** ترانوعی ز مردم شرم بادا ×× وزین دون همتی ... بادا

منتخب آن است؛ کا: محمد کاظم، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۱۴ق؛ مجدول؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۴ص (۱۶۸-۱۹۱)، سطور چلیپایی [ف: ۳۷ - ۳۱۷]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لباب از می و گل جام و لاله ×× به دعوی باغ و صحرا هم پیاله

خط: نستعلیق خوب، کا: محسن بن فرج الله فراهانی، تا: ۱۱۳۵ق؛ مجدول، با کمند زرین، با سرلوح زرین؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰گ (۱پ-۲۰ر)، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۸۳]

۲۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۶۶/۷

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۹۰ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۲۴۷]

۲۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۱۰/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم، تا: ۱۱۹۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج سیاه، ۱۶گ (۷۳-۸۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [نشریه: ۱۳ - ۸۳]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۳۵/۲

خط:نستعلیق،بی کا،تا: قرن ۱۳؛ ۳۰ص (۴۹-۷۸) [مختصر ف: ۴۵۸]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۹/۱۲

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج سرخ مذهب، ۵گ (۹۴ر-۹۸پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۳۸ - ۲۲۷]

۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۱۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ تملک سعید نفیسی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۳۲پ-۴۸ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۲۷]

۳۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۵۲ - ج

خط:نستعلیق هندی،بی کا،تا:قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا،۲۷گ،۱۲سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: - ۱۴۲]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۷۸/۱۷

خط: نستعلیق، کا: محمد یحیی سیستانی، تا: ۱۲۰۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۲۴]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۷۱/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته نستعلیق،بی کا،تا: شعبان ۱۲۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۵۹پ-۶۶ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۳۷ - ۴۹۶]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۲۲/۵

آغاز: شبی رو از گلاب صبح شسته ×× چو رخ ز آیینه خورشید رسته؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاجی حمزه، تا: ۱۷ محرم ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷گ (۳۲ر-۴۸ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۸ - ۴۱۱]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۲۵/۱۲

کا: محمد جعفر بن محمد علی خواجوئی، تا: ۱۲۱۵ق؛ ۱۰ص (۵۶۹-۵۷۸) [مختصر ف: - ۴۵۹]

۳۸. اصفهان؛ صدر هاشمی؛ شماره نسخه:۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** گلی بخش از گلستان خلیلم ×× چشان آبی ز حوض سلسبیلم

در ضمن اشعاری در جنگ به صورت بیاض نوشته شده؛ کا: عزیز الله از احفاد مجلسی، تا: ۱۲۲۰ق، جا: گجرات [نشریه: ۲ - ۱۸۵]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۹۱/۷

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی کا،تا:۲۷جمادی الثانی ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی،۱گ(۳۰۰ر)،۸ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۰/۸سم [ف: ۸ - ۲۰۲]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۱۴/۱۶

آغاز: چنین زد نغمه پرداز حکایت ×× نمک بازخمه بر تار روایت / که در عهدی چنین آسودگی سنج ×× دو بیدل را رسید از عاشقی رنج؛ **انجام:** برابر

خط:شکسته نستعلیق،بی کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹گ (۳۲پ-۴۰ر)، اندازه: ۱۳/۹×۲۱/۴سم [ف: ۸ - ۲۱۳]

۴۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن حاج محمدعلی اصفهانی، تا: ذیقعده ۱۲۶۰ و ۲۶ صفر ۱۲۷۰ق؛ مجدول و کمند صفحات زرین؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۳۳-۶۷)، ۱۹ سطر در متن و حاشیه (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۲۱۰]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۲۹/۶۳

آغاز و انجام: برابر

۲۹۴ بیت؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۲۱گ (۶۵۹-۶۷۹)، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۳۲]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۳۸/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا نوری، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۵۴گ (۱۲۷-۱۸۰)، ابعاد متن: ۹×۱۸، اندازه:

۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۸ - ۴۷]

۴۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۸۷/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ جلد: روغنی، ۶گ (۶۰ر-۶۵پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۰۸]

۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یک نفر از طایفه بوالهوس ×× از پی گمراهی کونین بس

حدود ۱۲۴۰ بیت است؛ خط: نستعلیق ریز، بی کا، بی تا؛ مجدول، ناتمام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۶گ (۹۸پ-۱۰۳پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷ - ۲۰۳]

۴۶. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۹۴/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ ۲۲گ (۱۳-۳۴)، اندازه: ۱۵× ۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۹۷]

۴۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۱۶/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۶گ (۲۱-۲۶)، ۳۷ سطر (۲۰×۳۵)، اندازه: ۲۴×۴۱سم [ف: ۴ - ۱۴۳۹]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۶۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۵ص، ۲۳ سطر (۷×۱۹)، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۵۴]

۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۵۸/۳-۶/۱۴۸

آغاز: بسمله تعالی دل بی توام از هوس گریزد ×× عطر گلم از نفس گریزد / بختم زطرب چو طبع مخمور ×× از باده نیم رس گریزد؛ **انجام:** شراری بر خس وخاشاک من ریز ×× زآتش بر خاک من ریز / کلی بخش از گلستان خلیلم ×× چشان آبی زحوض سلسبیلم

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ ۷۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۴۷]

۵۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۴۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۸گ (۶۰پ-۶۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۰]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۵۱/۱۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۴۳۶-۴۴۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۴۴ - ۱۵۳]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** چو تار شمع سوزم زلف زنار ×× بشویم صندل بت را زرخسار

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۷ص (۴۰۶-۴۱۲)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۲۹]

۵۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۰/۲ فرخ

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا روغنی مذهب، ۱۲ص (۱-۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۰۵]

۵۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:جنگ۵۲

بی کا، بی تا [نشریه: ۲ - ۸۴]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۷/۵

بی کا، بی تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۸ص (۸۰۱-۸۰۸)، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۵۴]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۵۵/۲۳

خط: نستعلیق هندی، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶-۶۹۱]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۲۴/۳

بی کا، بی تا؛ ۲۴ص (۲۸-۵۱ حاشیه) [ف: ۸ - ۹]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنین زد نغمه پرداز حکایت ×× نمک از زخمه پرتار روایت / که در عهد چنین آسودگی سنج ×× دو بیدل را رسید از عاشقی رنج

نزدیک به ۱۴۶ بیت می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ از دیباچه هم ۲۶ بیت کم دارد؛ ۷گ (۱۱۲پ-۱۱۸پ) [ف: ۶ - ۲۲۷۷]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۰۶/۷

خط:شکسته نستعلیق چلیپا،کا: عبدالغنی، بی تا؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱۰ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۶]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۵/۱-ف

نسخه اصل: مونیخ ۶؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۳۶]

۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۲۱/۴

خط:نستعلیق،بی کا،بی تا؛مجدول؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۸ص (۴۳-۷۰)، ۱۴ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۹۱۰]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶۳/۳۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۳۹ص (۲۵۲-۲۹۰)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۱۳]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۳/۳

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ متن و حاشیه؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج، مشکی، ۹گ (۸پ-۱۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۸ - ۳۶۵]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۸/۱۰

آغاز: آیا پروانه بلبل ترنم ×× جگر خون گشته عاشق تبسم؛ **انجام:** ترا نوعی ز مردم شرم ناید ××ازین دون همتی آزرم ناید / ز خار آباد رحمت رخت بستم ×× چو داغ عشق بر آتش نشستم

منتخبی از این مثنوی؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۹۴پ-۱۰۴ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۲۲۴]

● **سوز و گداز = آتشکده** / شعر / فارسی و عربی
sūz va godāz = ātaškada

هجری تفرشی، محمد صادق بن فضل الله، - ۱۱۶۰؟ قمری

hejrī tafrešī, mohammad sādeq ebn-e fazl-ol-lāh (-1747)

مثنوی پرسوز و باحال و رقت‌انگیزی است که در نوع خود ممتاز و سرآمد مثنویات سوز و گداز است. سراینده آن آقا صادق تفرشی متخلص به «صادق» شاعر قرن دوازدهم هجری است که بعضی از معاصران ما تخلص او را به غلط هجری نوشته‌اند، و حال آنکه هجری تخلص فرزند او میرزا ابوالقاسم است. در ۲۰۸ بیت که ۲۳ بیت آغاز آن به عربی است. در برخی نسخه‌ها، بخش عربی را ندارد و شماره بیت‌ها در نسخه‌ها یکسان نیست.

آغاز: معشر العشاق من اهل الجوی ×× اننی آنست نارا بالطوی ... آتشی می‌بینم ای یاران ز دور ×× گرم می‌آید بچشمم نخل طور / شعله جویی خودنمایی میکند ×× فاش دعوی خدایی میکند

انجام: نیست در عالم بجز کون و فنا ×× این سخن کوتاه باید و السلام

چاپ: مجله دانشکده ادبیات مشهد، به اهتمام احمد گلچین معانی، شماره ۳، صص ۲۳-۵۱

[الذریعة ۵۷۸/۹ و ۲۵۶/۱۲ و ۲۱۲/۱۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۲۳/۴؛ مشترک پاکستان ۱۰۸۷/۸؛ دنا ۲۵۶/۶-۲۵۷ (۳۷ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۹۰/۱

کا: علیخان خسروی رودباری قزوینی، تا: غره ذیقعده ۱۱۸۲ق، جا: قزوین؛ جلد: کاغذی، ۶گ (۵پ-۱۰ر)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۲۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶۵/۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن سیاه، ۶گ (۱۵۱-۱۵۶)، ابعاد متن: ۱۱×۲۲، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۸- ۴۱۸]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۳۲/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی، ۵گ (۱۲۳پ-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۲/۸سم [ف: ۸ - ۱۳۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۴۸/۳۱

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۱۱۲پ-۱۱۷ر)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۱۸۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۱۹/۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** او بمرغان گفت بعد از مدتی ×× گفت ... یاران همتی

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۳گ (۴۴ر-۴۶ر)، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۲سم [ف: ۸ - ۷۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوای، ۳۲ص (۱۹۵-۲۲۶)، ۱۰-۲۰ سطر (۴×۹)، اندازه: ۷×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۲۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱/۱۰معیری

آغاز: برابر؛ **انجام:** باده و غم هر دو با هم رفته است.

۱۵۸بیت؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: اسد الله بن محمد حسین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ص (۲۲۴-۲۳۹)، ۱۱ سطر (۶/۲×۱۰)، اندازه:۹/۸×۱۵سم [ف: ۱۸ - ۲۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷۵/۱۶

در مجموعه ۱۴۸ بیت آمده؛ کا: محمد علی شیرازی، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۶۵۲-۶۵۷)، ابعاد متن: ۱۷×۲۹، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۸ - ۴۴۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** این سخن اصل است و شاخ و برگ نیست ×× چاره بخت سیه جز مرگ نیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰گ (۲۹ر-۳۸پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۵-۴۱۳۵]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۷۲/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** آنکه دارد هر شبی از پی سحر ×× آنکه می‌باشد دعایش را اثر

در فهرست از آذر بیگدلی دانسته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میناکاری مذهب، ۳گ (۱۶۸ر-۱۷۰پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: - ۱۳۷]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۶۷/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** نیست جز عالم بجز کوفی قبا ×× پس سخن کوتاه باید اولا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن سبز، ۵گ (۲۶۴ر-۲۶۸ هامش)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۳۲/۲سم [ف: ۸ - ۱۸۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۹۰/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مخملی بنفش مذهب، ۱۵ص (۹۲-۱۰۶ حاشیه)، سطور چلیپایی (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۳/۹×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۷۲]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳، جلد: میشن سیاه، ۱گ(۸۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۸/۶سم [ف: ۸ - ۱۹۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: سفید و زرد و آبی و صورتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲ص (۱۹۵–۲۲۶)، ۲۰–۱۰ سطر (۴×۹)، اندازه: ۷×۱۵سم [سنا: ف: ۱ – ۲۴]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۷۱/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** چاره ساز هر بیچاره ای ×× رهنمای کار هر آواره ای

فاقد بخش عربی است و حدود ۱۳۳ بیت می‌باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۳۸پ–۳۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۷ – ۴۹۱]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۵۴/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، [ف: ۱۷ – ۱۶۰]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۷/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۵گ (۲۹پ–۳۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳۸ – ۴۳۴]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۸/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر سخنی صورت راز دل است ×× هر دلی آئینه آب و گل است / داد زبانش چه گفتن بدل ×× دایره طی کرد که طی السجل

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: محمد ولی، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول مذهب مرصع محرر؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۷۸ر–۸۳پ) [ف: ۳۶ – ۲۳۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۴/۵

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ شعبان ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۵۱ر–۶۶پ)، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۸ – ۴۲۹]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۰۱/۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: روغنی مشکی مذهب، ۱۲ص (حاشیه۱۸۴–۱۹۵)، ۱۶سطر، [ف: ۳۷ – ۳۴۹]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۳۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر سخنی صورت راز دل است ×× هر دلی آئینه آب و گل است / داد زبانش چه گفتن بدل ×× دایره طی کرد که طی السجل

خط: نستعلیق، کا: کاظم بن محمد، تا: ۱۲۴۰ق، جلد: مقوا، ۱۱گ (۴۰ر–۵۰ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ – ۳۶۵]

۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** این سخن اصل است و شاخ و برگ نیست ×× چاره بخت سیه جز مرگ نیست

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ ۳گ (۱۳ر–۱۵ر) [ف: ۱ – ۱۳۸]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۸۵/۲

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال ۱۲۵۵ق؛ مجدول مذهب مرصع؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵گ (۴۰ر–۵۴ر)، ۶ سطر چلیپایی، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ – ۲۴۷]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۰۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** جملگی صوت است پندم گوش کن ×× دور شو از خلق اگر داری خموش

در فهرست الهیات این مثنوی از آن لطفعلی آذر دانسته شده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: میشن آلبالویی، ۷گ (۵۸ر–۶۴پ)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۳سم [ف: ۶ – ۱۶۱]

۲۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۹۱/۵

آغاز: برابر

نسخه در ۷۹ بیت است؛ خط: نستعلیق پخته، کا: محمد صادق سرخوش هروی، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۴گ(۹۳ر–۹۶پ) [ف: ۲ – ۱۴۲]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۹۹/۱۱

آغاز و انجام: برابر

حدود صد و نود بیت؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق، جا: یزد؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن آلبالویی، ۹گ (۷۸ر–۸۶ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۹×۱۹/۲سم [ف: ۸ – ۱۱۷]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۷/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** این سخن اصل است و شاخ و برگ نیست ×× چاره بخت سیه جز مرگ نیست

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۲۱۵ بیت؛ ۵گ (۲۳۳ر–۲۳۷ پ، متن و هامش) [ف: ۱ – ۱۳۹]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۲۹/۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اینکه دارد هر شبی در پی سحر ×× اینکه می‌باشد دعاها را اثر

۱۴۱ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۱۰گ (۶۴۳–۶۵۲)، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ – ۳۲]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۸۶/۴

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی قزوینی، تا: ۱۲۷۹ق؛ ۱۱ص (۶۸–۷۸) [ف: ۳ – ۳۳۲]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ربیع الاول ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [سنا: ف: ۱ – ۳۷۴]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۵/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد رحیم کوهی تفرشی، تا: صفر ۱۳۱۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۳گ (۳۶پ–۵۸پ)، ۱۲ سطر [ف: ۳۷ – ۳۶۶]

۳۲. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۰۶/۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** این سخن را اصل و شاخ و برگ نیست ×× چاره بخت سیه جز مرگ نیست

حدود ۱۲۰ بیت است؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۱گ (۵۵ر-۶۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۳۴]

۳۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۲۲/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یوسف تفرشی طرخورانی المسکن متخلص به عاشقعلی، تا: دوشنبه ۹ محرم ۱۳۲۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۱گ (۲۹ر-۳۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۰- ۷۲]

۳۴. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۲۶/۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** نیست در عالم بجز کون و فساد ×× پس سخن کوتاه باید و الرشاد

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن کاظم بروجردی، تا: شوال ۱۳۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۹ص (۴۰-۴۸)، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۳سم [ف: ۷ - ۷۶۹]

۳۵. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۵۲/۴-۵۹/۱۷۲**

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۸۲-۸۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۳۴۷]

۳۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۴۴/۱**

آغاز و انجام: برابر

۹۰ بیت بیشتر نیست. اشعار عربی آغاز آن در این نسخه نیست؛ خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ چلیپا و دوستونی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۸ سطر (۵×۹/۸)، اندازه: ۷/۸×۱۴سم [ف: ۷ - ۲۲۲]

۳۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۸۳/۱۰ط**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۸ص (۱۷۱-۱۸۸)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۴/۳ - ۲۴]

۳۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۳/۲۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر سخنی صورت راز دل است ×× هر دلی آئینه آب و گل است / داد زبانش چه گفتن بدل ×× دایره طی کرد که طی السجل

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ متن و حاشیه؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج، مشکی، ۳گ (۱۸۵ر-۱۸۷ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۸ - ۳۶۸]

۳۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۴۹/۵**

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۰گ (حاشیه ۱۵۶ر-۱۶۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۸ - ۱۸۹]

● **سوز و گداز** / شعر / فارسی

sūz va godāz

مهجور، حسین، ق۱۳ قمری

mahjūr, hoseyn (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۹۳/۳

آغاز: دوستان قصه بی پا و سری گوش کنید ×× داستان غم خونین جگری گوش کنید

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۱ - ۳۰۵]

● **سوز و گداز** / شعر / فارسی

sūz va godāz

صفا، ابراهیم بن محمد حسین، ۱۲۸۹ق-قرن ۱۴ شمسی

safā, ebrāhīm ebn-e mohammad hoseyn (1910 - 20c)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۴/۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، برای میرزایی صاحبی خدایگانی نونونس؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ - ۱۰۸]

● **سوز و گداز** / شعر / فارسی

sūz va godāz

وارسته

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۵۵/۲۳

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶ - ۶۹۱]

● **سوز و گداز** / شعر / فارسی

sūz va godāz

تاریخ تألیف: ۱۰۲۲ق

از مطیعی. در تاریخ آن می‌گوید: «بود زبده وصف جم و سبو ×× از آن لب نظم است تاریخ او» که برابر با ۱۰۲۲ می‌شود.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۴۰/۱۰-۱۲/۳۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۹گ (۱۴۹پ-۱۵۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۲۹۸]

← سوز و گداز عشق ⟵ گرازییلا

● **سوشیانت در متون اوستایی** / کتاب آسمانی / فارسی

sūšyānt dar motūn-e avestāyī

پورداود، ابراهیم، ۱۲۶۴ - ۱۳۴۷ شمسی

pūrdāvūd, ebrāhīm dāvod (1885 - 1968)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۲۰۲

کا: ابراهیم پورداود، بی‌تا؛ ۲۷گ، اندازه: ۲۱×۳۳سم [رایانه]

● **سوط الطالب** / معما / عربی

sawṭ-uṭ ṭālib

مقداری از معماهای نحوی و فقهی و غیره را از رساله حلیة المبتدی انتخاب و آنها را با جواب آورده است

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۲۵۷/۵

آغاز: الحمدلله الذی قال وحب الحصید و الصلاة و السلام علی المضاهر و الاعتضاء و صفوة العزیز الحمید

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۶۶پ-۱۷۰پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ - ۲۲۳]

● **سوقان نامه** / داستان / فارسی

sawqān-nāme

فریدی، عبدالله، ق۱۳ قمری

farīdī, ʻabd-ol-lāh (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۴ق

در این رساله نویسنده با عباراتی طنزآمیز شکایت از جلود دار و چابک سواران عهد خود می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه ایشان دست به دزدی و ناپاکی می‌زنند و در عرض راه مرتکب جنایات متعدد می‌شوند.

[دنا ۲۵۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۹۹/۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۹۳

آغاز: بسمله. بخاطر فاتر چنین رسید که رساله عجالتاً در بیان ظلمهای حضرات جلودار خر و سئیس بیمروت و چابک سوار تخم حمار که هریک؛ **انجام:** و الان که دو ساعت از روز مزبور گذشته است باتمام پذیرفت

خط: نستعلیق، کا: عبدالله فریدنی، تا: ۱۲۹۴ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه:۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۷۲]

● **سوق العروس فی الوعظ للنفوس** / اخلاق / عربی

sūq-ul ʻarūs fī-l waʻẓ-i li-n-nufūs

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری

ebn-e jawzī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ʻalī (1115 - 1201)

کتابی است مفصل در اخلاق دارای چهارده «مجلس» و برای برخی از مجالس آن خطبه‌های جدگانه قرار داده شده، در آغاز هر مجلس نخست آیه‌ای از قرآن را آورده سپس احادیثی از پیامبر اسلام و در ضمن آن، اشعار و حکایات آورده شده است. فهرست مجالس: ۱. مجلس فی قوله تعالی «و ان عدتم عدنا» و فیه ذکر فضائل رجب؛ ۲. مجلس فی قوله عز و جل «و ربک یخلق ما یشاء و یختار» و اشارة فی ذکر رجب الصیام فیه؛ ۳. مجلس فی قوله عزوجل «قال اهبطوا منها جمیعاً» و اشارة فی ذکر رجب؛ ۴. مجلس فی قوله عزوجل «و آخرون اعترفوا بذنوبهم» و فیه ذکر شعبان؛ ۵. مجلس فی لیلة النصف من شعبان؛ ۶. مجلس فی فضل رمضان؛ ۷. مجلس فی قوله عزوجل «یستخفون من الناس و لا یستخفون من الله» و فیه ذکر شهر رمضان؛ ۸. مجلس فی قوله تعالی «لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون»؛ ۹. مجلس فی قوله عزوجل «والفجر و لیال عشر» یذکر فیه عشر ذی الحجة الحرام؛ ۱۰. مجلس فی قوله عزوجل «فلیضحکوا قلیلاً و لیبکوا کثیراً»؛ ۱۱. مجلس فی قوله عزوجل «انا عرضنا الامانة علی السماوات و الارض»؛ ۱۲. مجلس فی قوله عزوجل «فقد جاء اشراطها»؛ ۱۳. مجلس فی قوله تعالی «و اقیموا الصلاة و اتو الزکاة»؛ ۱۴. مجلس فی قوله تعالی «و سارعوا الی مغفرة من ربکم».

[دنا ۲۵۱/۶؛ فهرس المخطوطات العربیة بالمکتبة الملکیة فی برلین - المانیا: ۶۴۸/۷؛ مخطوطات الادب فی المتحف العراقی: ۳۵۵؛ معجم المؤلفین: ۱۵۷/۵؛ مؤلفات ابن الجوزی، چاپ بغداد، ۱۳۸۵ ه، ص ۱۱۱؛ هدیة العارفین: ۵۲۱/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۶۹/۱

آغاز: مجلس فی قوله تعالی و ان عدتم عدنا و فیه ذکر فضائل رجب، روی فی الخبر عن سید البشر ... انه قال الوضوء شطر الایمان و الحمد لله تملأ المیزان و التسبیح و التکبیر تملأ السماوات و الارض؛ **انجام:** فقال لو فعل لا خذته الملائکة عضواً و هذا من بعض کرامة النبی الامی ... ما طرب مشتاق من العباد و ... غریب الی الاهل و الاولاد و لاحول و لاقوة الا بالله.

خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بقاعی، تا: رمضان ۱۱۵۳ق؛ مصحح، محشی؛ با یادداشتی بدین صورت در انجام: «لا یخفی ان المؤلف ذاکر فی ذیل عنوان اربعة وجدوا فی الصلاة اربع کرامات داود و زکریا و خاتم الانبیاء صلی الله علیه و علیهم و لم یذکر امیر المؤمنین علیاً صلوات الله علیه و آله مع انه اشار ابتداءً الیه و هو من سوء الخط عدم التوفیق منه او من الکتاب»؛ تملک فرزند برادر کاتب بن احمد بقاعی شحاده امام قریه مرج بقاع لبنان به سال ۱۱۶۳ق؛ مهر: «احمد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳۹گ (۱-۱۳۹)، ۲۵ سطر، اندازه:۱۰×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۴۴۴]

● **سوق المسلمین = رسالة فی حکم سوق المسلمین** / فقه / عربی

sūq-ul muslimīn = r.-un fī ḥukm-i sūq-il muslimīn

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad

ja'far (1861 - 1915)

رساله‌ای است مختصر، در بیان حکم بازار مسلمانان و این‌که لباس‌هایی که از جنس پوست حیوانات حلال گوشت فراهم شده و در آن بازار، خریده می‌شوند، پاک هستند و نماز خواندن در آنها صحیح است یا خیر؟ به صورت استدلالی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۱۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فبعد ما اخترنافی جواز الصلاة مع الجلود من اشتراط کونها مذکی؛ **انجام:** دلیل ذلک ایضاً مما یتعلق غض الشارع بعدم وجوده فی الخارج کما لا یخفی فلاباس باتیانه

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۵-۲۳)، ۲۳-۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۱ - ۱۹۳]

← سوگند نامه ← دیوان نیاز

● **سوگند نامه** / شعر / فارسی

sowgand-nāme

فلکی شروانی، نجم الدین محمد، - ۵۸۷ ؟ قمری

falakī šervānī, najm-od-dīn mohammad (- 1192)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۷۰

آغاز: بعذرخواهی سوگند میخورم اینک

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱گ (۱۸۱ ر) [ف: ۷ - ۲۲۰]

● **سوگند نامه** / شعر / فارسی

sowgand-nāme

بدیعی سیفی

badī'ī seyfī

مثنوی است در جد و هزل.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۷۰

آغاز: در آمد از درم آن آفتاب ترکستان

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱گ (۱۸۱ ر) [ف: ۷ - ۲۲۰]

● **سوگند نامه** / گوناگون / فارسی

sowgand-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۴۲/۸

آغاز: اندر دین پیداست که چون شخصی خرید یا فروخت کند و چنان باید که به هر دو جانب خشنود باشند و افسون نکرده باشد؛ **انجام:** بدوزخ سپارم روان و تنش ×× هرآنکس که گوید توئی بدکنش / ز نیکی بیابی سرانجام نیک ×× به بدکارگی گفت کس نام نیک

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۰ق؛ جلد: پارچه‌ای مشکی، ۴گ (۲۵ر-۲۸پ)، ۱۲سطر، [ف: ۳۷ - ۲۷۸]

● **سوگند نامه** / ادیان و مذاهب / فارسی

sowgand-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۲/۵

آغاز: سخنی گوید باید عاقل بود گویش و سرود و خبر دارند در دین با مسلمانان؛ **انجام:** زبان و دلم با یکدیگر راست است، امید که یزدان گناه کار از بی گناه پیدا کند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج آبی، ۳گ (۸۸ر-۹۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۲۴]

● **سوگند نامه بقراط** / متفرقه / فارسی

sowgand-nāme-ye boqrāt

که جالینوس آن را گزارش نمود و همین را حنین ترجمه کرد و از خود هم بر آن افزود. حبیش و عیسی بن یحیی آن را به عربی درآوردند. در یک گفتار می‌باشد (این ندیم ص ۴۰۱ و قفطی ص ۶۷). متن عربی آن را در خزرجی (ج۱ص۲۵) در ۱۸ سطر و در محبوب القلوب (ص ۴۷) می‌بینیم و از سنجش آن با متن یونانی و ترجمه فرانسوی و انگلیسی آن برمی‌آید که در ترجمه عربی جانب اسلام نگاه داشته‌اند و به جای خدایان و پرودگاران یونانی که بقراط بدانها سوگند خورده، نام «الله» و «اولیاء الله» گذارده‌اند. نام اسقلیبوس (اسکولاپیوس) که می‌گویند نیای او بوده است هم در این ترجمه عربی دیده می‌شود. متن حاضر ترجمه فارسی این سوگند نامه است.

آغاز: سوگند می‌خورم به خدایی که حیات و ممات از اوست.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۴۲/۵-طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۲۴پ-۱۲۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۲۲ - ۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواهد بود و هرگز به مطلوب نخواهد رسید.

خط: شکسته و نستعلیق خوب، کا: جلال الدین، تا: ۱۲۷۶ق؛ تملک: جلال الدین به تاریخ ۱۲۷۶ق و مهر «عبده جلال الدین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۰۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۵۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر که از آن در گذرد احوالش بر ضد آن خواهد بود و هرگز بمطلوب نخواهد رسید.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ ۲ص (۹۴–۹۵) [ف: ۴ - ۷۰۰]

● **سوگند نامه حکومتی** / متفرقه / فارسی
sowgand-nāme-ye hokūmatī
نه فصل است در مفادی که حاکمان ولایاتی که از طرف ظل السلطان به حکومت می‌رسیدند بدان سوگند یاد کرده و موظف به انجام آن بودند، در مجموعه حاضر سوگندنامه میرزا هادی خان حاکم محلات و علیقلی خان سرتیپ حاکم کمره گرد آمده است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۹
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: کاغذی قرمز، ۹گ، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۴۹]

● **سوگواری پس از رجعت** / کلام و اعتقادات / فارسی
sūgvārī pas az raj'at
حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 1896)
می‌پرسند که آیا پس از رجعت ائمه طاهرین علیهم السلام به این دنیا، مراسم سوگواری بر آن حضرات و زیارت قبور ایشان انجام می‌شود چنان‌که الآن شیعیان انجام می‌دهند یا موضوع منتفی و این مراسم نخواهد بود. مؤلف بر آن است که موضوع منتفی نیست و سوگواری و زیارت حضرات ائمه علیهم السلام همچنان باقی خواهد بود.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد سؤال شد از اینکه آیا در رجعت تعزیه داری و گریه بر اهل بیت علیهم السلام هست

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۹/۴مشهد
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه:۱۰×۱۸سم [ف: - ۱۴۴]
مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۹/۴
همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۳۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۴/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۶۵]

● **سوی الصراط البرزخ بین التفریط و الافراط** / اصول فقه / عربی
sawīyy-uṣ ṣirāṭ-il barzax bayn-at tafrīṭ-i wa-l ifrāṭ
اخباری، علی بن محمد، - ۱۲۷۳ قمری
axbārī, 'alī ebn-e mohammad (- 1857)
تاریخ تألیف: ۱۲۴۴ق
در آن از «قلع الاساس فی نقض اساس الاصول» اثر پدر خود (میرزا محمد اخباری کشته ۱۲۳۲ق) یاد می‌کند.

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۱۶/۲
آغاز: الحمد لله الذی هدانا الی سواء الصراط و وفقنا سلوک جادة الاحتیاط اما بعد فقد وقع جمع ممن لم یعض علی العلم بضرس قاطع و لم یعط التامل حقه فی جمیع المواضع؛ **انجام:** لانا نقول فموجب التوقف عند الشبهة معلوم فالامر به لازم فتفطن و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و کان ختمها فی عصر یوم الاربعاء ... و قد سمیتها بسوی الصراط البرزخ بین التفریط و الافراط.
خط: نسخ، کا: دعبل آل شیخ جاسم آل شیخ نجیت، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نارنجی، ۱۱ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۷۱]

● **سه اصل در سلوک = سه فصل** / فلسفه / فارسی
se asl dar solūk = se fasl
صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری
sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)
ملاصدرا در این رساله به دفاع از فلسفه و رد مخالفین آن که معاصر او بوده‌اند، پرداخته و کتاب را در سه «اصل» سامان داده: ۱. الجهل؛ ۲. حب المال؛ ۳. التسویلات النفسانیه.
آغاز: ستایش بی انتها و ثنای بیرون از حد و عد و احصا پروردگاری را که سینه بی کینه پاکان صافی نهاد را مصحف آیات بینات خویش گردانید
انجام: واگر خواهی معنی ایمان وصلاح بدانی وحقیقت مؤمن وصالح را بشناسی این آیه رابرخوان ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات یهدیهم ربهم بایمانهم ... وآخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین
چاپ: به کوشش دکتر حسین نصر، تهران، ۱۳۴۰ش، با مثنوی و رباعیات او
[الذریعة ۲۶۱/۱۲؛ دنا ۲۵۸/۶ (۱۹ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۱۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۷۲/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۳۹/۷-ف
نسخه اصل: نسخه آقای مدرس رضوی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۶۲/۷
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای گنجوی، ۷۵ص (۸۶-۱۶۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۸۷۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۷/۳۲

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛۱۹ص(۳۲۵-۳۴۳) [ف: ۴ جدید - ۲۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حقیقت مومن و صالح شناس این آیه را بر خوان که ان الذین آمنوا ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (از پایان نسخه چند سطر افتاده)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴۱گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۵۰۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۶گ، ۱۳ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۴۸۹]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۲۴/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین، تا: محرم ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۱-۵۹)، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۷۹۵]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۴۶۸/۵-۱۷/۲۴۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج، ۳۷گ، ۱۵-۱۹ سطر، اندازه: ۶×۱۰سم [ف: ۴ - ۲۰۹۴]

۸. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ب-۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ اهدایی: محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ: کاهی سفید، جلد: مقوای ابری، ۸۶ص، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۲۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۵۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴]

۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۶۴/۶

این نسخه گزیده‌ای است از خود رساله، گویا عبارت‌هایی را انداختند و به‌گونه دیگری درآوردند و فصل اخیر را هم ندارد و برابر است با ص ۱۱۵ چاپی بلکه تحریر دیگری است از آن و شاید کسی می‌خواسته رساله دیگری از روی سه اصل به نام خود بسازد (گویا مانند نسخه مجلس)؛ کا: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۷۰ق، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲ - ۱۷۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** رباعی با یارگر آرمیده باشی همه عمر ... خوابی باشد که دیده باشی همه عمر.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد جعفر کاشانی، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۲۶ص (۳۲-۵۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۱۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۱ق، برای میرمحمد حسین؛ واقف نسخه استظهار نموده که کاتب نسخه «اشرف اصفهانی» است، مجدول مذهب، دارای یک سرلوح مرصع؛ واقف: نائینی، جلد: ساغری، ۱۱۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۶ - ۴۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۸۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۹۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مؤمن و صالح و متقی را بشناسی این آیه را بر خوان ان الذین.

کا: میرزا ابراهیم مشتری (شاعر عصر ناصری)، تا: ۱۲۹۴ق؛ نام رساله در صفحه عنوان نسخه چنین آمد: رساله برهان الحکمه معروف به سه اصل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز کتایونی، ۱۴۸ص(۳-۱۵۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۴۳۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۵۷/۱۲-ف

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۲۷۱]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۵۹-ف

نسخه اصل: مجلس ش ۱۴۴۴-۲۴۰؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۱۲۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۲۴ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۶. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه:۹/۱۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۶۸]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳/۲

آغاز: برابر

خط:نستعلیق ریز،بی‌کا،بی‌تا؛۱۸سطر،اندازه:۱۰×۱۹سم[ف:۲ - ۵۰]

← سهام ≻ معرفت استخراج سهام

← السهام ≻ سهامات

← سهام ≻ بندی در سهام

● سهام / هیئت / فارسی

sehām

ملامیر قاری بن بهاء الدین علی

mollā-mīr qārī ebn-e bahā’-od-dīn ‘alī

از سهم یکم از برج حمل آغاز می‌شود و در سهم سی ام برج حوت جدول‌ها است و در هر صفحه او دو جا از خود نام می‌برد.

[نسخه‌های منزوی ۳۲۹؛ دنا ۲۵۹/۶]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۰۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۱۸۰]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۰۳
آغاز: بسمله. سهم در اصطلاح ارباب نجوم و احکام دلایل چیزهای مخصوص باشد از احوال پادشاهان؛ **انجام:** و از نظیر درجه طالع اسقاط می‌نمایند و سهم القمر را یعنی سهم السعاد را در شب از قمر ... [جدول] سهم الوزیر صاحب الطالع عطارد الطالع
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سورمه‌ای، ۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۶۸]

● **سهام** / هیئت / فارسی
sehām

[دنا ۲۵۹/۶؛ نسخه‌های منزوی ۳۰۸/۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۶/۳
آغاز: بسمله. گفتار اندر بیرون آوردن سهام. بدان که موالید و مسائل و ضمایر و اختیارات را سهمهاست که ناچار بدان حاجت باشد؛ **انجام:** برج رابع بود بهترین خواهران و برادران بود چون در میانه عمر بود ...
از ناشناس، بی دیباچه، با سربندهای فصل بی شماره؛ خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵-۱۲۹۷ق؛ ۹گ(۶۰ر-۶۸ر) [ف: ۱ - ۱۳۹]

● **سهام (جدول)** / هیئت / فارسی
sehām (jadval)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۸/۱۹
خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن حاجی ملاعبدالجواد خطیب و خادم مشهد، تا:۱۰ شوال ۱۲۹۷ق؛ با جداول نجومی؛ کاغذ: سفید فرنگی،جلد:تیماج قهوه‌ای،۲گ،اندازه:۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۵۲۰]

← سهامات > سهامات

● **سهامات = سهم السعاده = السهام** / هیئت / عربی
sihāmāt = sahm-us sa‘āda = as-sihām

مصری، ماشاء الله

mesrī, māšā’-al-lāh

در چگونگی استخراج احکام سعد و نحس است از سهامی چند و دلالات آنها با این عناوین: سهم السعادة، سهم المال، سهم الأخوة، سهم الآباء فی البیوت، سهم الام فی البیوت، سهم العبید، سهم المرض و الزمانة، سهم التزویج، سهم الموت، سهم السلطان، سهم العمل، سهم الاصدقاء. (سید احمد اشکوری)
آغاز: اعلم ان سهم السعادة و صاحبه یدلان علی الجسد کما یدل الطالع و صاحبه، سهم السعادة طالع القمر
انجام: حتی اذا عرفت وجهه عملت بدقیقه فی تحاویل سنة المواليد

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۹/۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی، قبلاً با شماره ۳۹۳ در کتابخانه محمد حسین مفتاح بوده؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۴ص(۱۳۰-۱۴۳)، ۲۰ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۶۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۰/۷ و ۲۸۰۳/۷-ف
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۶۷پ-۷۴پ)، ۲۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۴۷] و [فیلمها ف: ۱ - ۷۳۳]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد البانی، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۴۵ر-۵۱ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۹۵]

● **سهامات = معرفت استخراج سهامات** / هیئت / فارسی
sahāmāt = ma‘refat-e estexrāj-e sehāmāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۸/۳
آغاز: بسمله، حمدله، این مختصریست در معرفت استخراج سهامات بدانکه سهام بسیار است اما آنچه ضروری است در طالع مولود؛ **انجام:** آنچه ماند بر طالع افزایند سهم الحرب حاصل شود
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۲۷ق، با اشکال نجومی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۶]

● **سهامات = سهم السعادة = سهام طالع** / هیئت / فارسی
sehāmāt = sahm-os-sa‘āda = sehām-e tāle‘
رساله کوتاهی است در احکام سهام طالع و سعد و نحس ایام با عنوان‌های «سهم ...». مؤلف ضمن بیان عنوان سهم، حکم آن را نیز از لحاظ سعد و نحس بیان داشته است.
آغاز: بسمله، در احکام سهام طالع، سهم السعادة صاحب او دلیل بود بر حال جسد، به شب از قمر تا آفتاب و به روز از آفتاب تا قمر سهم السعادة در طالع بری از نحوس ...
انجام: و جمله این سهام که در طالع بکار دارند، هشتاد سهم است اگر پنج کمتر یا بیشتر در طالعی در یک برج و یک درج رفته حکم این بر یکی خلاف حکم بود بر دیگر و دلایل دیگر

باز آن یار کنند و حکم کنند ...
[فهرستواره منزوی ۲۹۷۰/۴؛ دنا ۲۵۹/۶ (۲ نسخه) با عنوان «سهامات»]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۸۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالله کردستانی، تا: ۱۲۳۷ق، حسب اشاره ابوالحسن بیک؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲گ (۴۴ر-۵۵پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۵۲۵]

● **سهامات** / هیئت / فارسی

sehāmāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۱۲/۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۹۶ر-۱۰۶ر)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲) [ف: ۱۷ - ۱۰۵]

● **سهامات = سهم السعادة = سهام طالع** / هیئت / فارسی
sehāmāt = sahm-os-sa'āda = sehām-e tāle'
طالع‌نامه‌ای است که حکم تولد در طالع‌های مختلف را بیان می‌کند.
آغاز: بسمله در احکام سهام طالع سهم السعاده و صاحب او دلیل بود بر حال جسد بشب از قمر تا آفتاب و بروز آفتاب تا قمر سهم السعاده در طالع
انجام: و جمله این سهام که در طالع بکار دارند هشتاد سهم است ... حکم این بر یکی خلاف حکم بود بر دیگر و دلایل دیگر باز آن یار کنند و حکم کنند و الله اعلم و احکم بالعدل
[فهرستواره منزوی ۲۹۶۹/۴]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۸۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۱۰پ-۱۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۷۰]

● **سهامات = سهم السعادة = سهام طالع** / هیئت / فارسی
sehāmāt = sahm-os-sa'āda = sehām-e tāle'
رساله کوتاهی است در احکام سهام طالع و سعد و نحس ایام با عنوان‌های «سهم ...»، مؤلف ضمن بیان عنوان سهم، حکم آن را نیز از لحاظ سعد و نحس بیان داشته است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۲۶/۳
آغاز: طریق استخراج سهم الغیب وسهم السعاده آنچه ما مدار تقویم؛ **انجام:** و در طالع سال زحل در آنوقت حربی عظیم واقع شود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «فخرم همین بس است که نامم محمد است»، «محمد حسین = ۱۱۱۴»؛ کاغذ: ترمه، ۲ص، ۱۵ سطر به شیوه هندی، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱ - ۳۸۶]

● **سهام الربط فی المخمس الخالی الوسط** / علوم غریبه / عربی
sihām-ur rabṭ fi-l muxammas-il xāli-l wasaṭ
عارف بالله، محمد بن عمر، ق۱۴ قمری
'āref be-l-lāh, mohammad ebn-e 'omar (- 20c)
رساله مختصری است در علوم غریبه و درباره «سهام الربط فی المخمس الخالی الوسط» شامل «مقدمه» و سه «فصل»: ۱. تعمیر الوفق؛ ۲. تعمیر البیت الوسط؛ ۳. مناسبة الاسماء و الایات للحاجات؛ خاتمه فیما یجعل فیه الوفق بعد الدعاء. مؤلف چون در میان رسائل نوشته شده در علم اوفاق رساله‌ای که متعرض ذکر قواعد و احکام مربع وفقی ۵×۵ خالی الوسط باشد، ندیده بود؛ لذا رساله حاضر را در بیان قاعده پر کردن مربع ۵×۵ خالی الوسط تألیف نموده است.
آغاز: بسمله حمدله و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین و بعد فیقول العبد الفقیر الی رحمة ربه الخبیر محمد الفاسی المعترف بالذنب و التقصیر ... لما رأیت الرسایل المکتوبة فی المخمس الخالی الوسط مطولة غامضة ... فرتبته علی مقدمة و ثلثة فصول و خاتمة و سمیتها سهام الربط فی المخمس الخالی الوسط
انجام: وکل ذلک مع المحافظة علی خلوا البیت الوسط و عدم اعتباره فی ترتیب التعمیر
[دنا ۲۶۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۶۹۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۶۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صدقه یعرف باستواء کل ضلعه و کذبه یعرف بعدم استوائه.
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد علی تفریشی، تا: چهارشنبه غره جمادی الاول ۱۲۶۱ق، به دستور سرکار میرزا ابوالقاسم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۴۷ر-۱۴۹پ)، اندازه:۸/۵ × ۱۷سم [ف: ۱۵ - ۱۵۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۳۴/۸-۳۶/۱۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: (سردار کابلی)، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور آبی، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۲۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۸۸
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی وفق من عباده من شاء لتصریف الوفق المخمس الذی هو الکبریت الاحمر الطلاب؛ **انجام:** یاحی یا قیوم فتقبل منی انک انت السمیع العلیم و الحمدلله علی هدایته
بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۲۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی وفق من عباده من شاء لتعریق الوفق المخمس الذی هو الکبریت الاحمر؛ **انجام:** و الهواء بارد و الماء رطب و التراب یابس اعداد مجموعها تمت

خط: نسخ، کا: وسیم، محمد، تا: ۱۳۲۶ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۱۴۸ [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۳۹/۲

آغاز: الحمدلله الذی وفق من عباده من شاء لتصریف الوفق المخمس؛ **انجام:** فتقبل منی انک انت السمیع العلیم و الحمدلله علی هدایته

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ واگذاری بنیاد مستضعفان شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری مشقی، اندازه: ۹/۸×۱۶/۳سم [ف: ۱۵ – ۱۰۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۱۴/۱۳

آغاز: الحمدلله الذی وفق من عباده من شاء لتصریف المخمس الذی هو الکبریت الاحمر لطلاب الحاجات؛ **انجام:** و ان کان التراب فتضعه فی شقفه ... و تضعه فی التراب و الحمدلله رب العالمین.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ(۶۳پ–۶۷پ)، ۱۴ سطر [ف: ۳۶ – ۲۷]

● **سهام بروج** / هیئت / فارسی

sehām-e borūj

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۹/۳

آغاز: بدانکه سهام را ایستادن اعتبار کرده‌اند و حال فراخی و تنگی؛ **انجام:** سهم ثانی از درجه قمر تا پانزده درجه سرطان. در ص (۶۳-۶۴) نسخه فوایدی در احکام نجوم یاد داشت شده است.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۱۱۱ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳ص (۶۱-۶۳)، ۱۶ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۲۱۹]

← سهام السعادة ⊳ پیدا کردن سهام از زایچه
← سهام طالع ⊳ سهامات

● **سهام عباسیه** / فقه / فارسی

sehām-e ‘abbāsīya

حاج میرزا آقاسی، عباس بن مسلم، ۱۱۹۸ – ۱۲۶۵ قمری

hāj mīrzā āqāsī, ‘abbās ebn-e moslem (1784 - 1849)

رساله‌ای است استدلالی در باب جهاد مؤلف این رساله را در زمان فتحعلی شاه که بنای جنگ با روسیه را داشت تألیف نموده مشتمل است بر «مقدمه»، نه «فصل» و «خاتمه»: مقدمه: در معنی جهاد؛ فصل ۱. وجوب جهاد؛ ۲. فضل جهاد؛ ۳. احکام جهاد؛ ۴. وجوب مهاجرت؛ ۵. حب فی الله و بغض فی الله؛ ۶. طریق تحصیل محبت؛ ۷. امر به معروف و نهی از منکر؛ ۸. فضل رباط؛ ۹. اطاعت سلطان عصر؛ خاتمه: در اشیائی که موجب غلبه بر خصم است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۵

آغاز: بسمله، سپاس و ستایش مرخدایرا سزاست که حصون متینه افلاکرا؛ **انجام:** صدمات دهر دون عائق نشود.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق، واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۷۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۲۳۷]

● **السهام المارقة من اغراض الزنادقة** / عرفان و تصوف / عربی

as-sihām-ul māriqa min aġrāḍ-iz zanādiqa

عاملی، علی بن محمد، ۱۰۱۳؟ – ۱۱۰۴ قمری

‘āmelī, ‘alī ebn-e mohammad (1605 - 1693)

تاریخ تألیف: شب ۱۹ جمادی الاول ۱۰۷۰ق

رساله‌ای در رد متصوفه است در دوازده «فصل» و «خاتمه»: ۱. و الحدیث المشار الیه ما روی عن مولانا الصادق جعفر بن محمد ع قال قال رسول الله ص اقرأ و القران بالحان العرب الخ؛ ۲. و اعلم ان تحریم الغناء مما لا خلاف فیه بین الامامیه و هو ثابت الخ؛ ۳. و اعلم ان هذا الاسم و هو اسم التصوف کان مستعملا فی فرقة الحکماء الخ؛ ۴. ثم وصل الامر الی ان صار التصوف غیر مشروط بالعلم الخ؛ ۵. و انی لا عجب ممن یدعون هذه المرتبة الخ؛ ۷. و اعلم انه لما سرت سیرة الصوفیه الی الامامیه کان فی اول الامر الخ؛ ۸ ثم تلاش الامر و وصل الی ارتکاب ماسلکوه الخ؛ ۹. و کان هذه الزمان الذی ذکره سید الاولین و الاخرین ص فی وصایا الخ؛ ۱۰. و لتورد نبذه من احتجاجات مولانا الصادق ع علی الصوفیه الخ؛ ۱۱. روی عن مولانا الرضا ع قال الخ؛ ۱۲. روی عن سیدنا و مولانا ابی محمد العسکری ع بعد ذکر الخ، خاتمه تشتمل علی نصیحتین الاولی للمتصوفه و الثانیة للمتشرعه. (مهدی ولایی)

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله منیر الحق و اهله و مبیر الباطل فرعه و اصله ... فیقول ... علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین ... انی بعد ما کتبت ما برز من شرح اصول الکافی المسمی بالدر المنظوم من کلام المعصوم جمعت ما کان باقیا عندی مما اجبت به بعض الاخوان فی سئوالهم عن احادیث مشکلة و غیرها ... سمیته بالدر المنثور من الخبر الماثور ... و کان من جعلتها الحدیث الآتی ... فافردته فی هذه الرسالة و سمیتها بالسهام المارقة من اغراض الزنادقة و جعلتها مشتملة علی اثنی عشر فصلا و خاتمه ...

انجام: فان هذا دعاء یشمل البشرا و الحمدلله وحده ... صلوات الله علیهم اجمعین.

[الذریعه:۱۲/ ۲۶۰ ش۱۷۱۷؛ ریاض العلماء ۱۹۷؛ دنا ۶/ ۲۶۰]

شرح و حواشی:

۱- ملحقات السهام المارقه؛ عاملی، علی بن محمد (۱۰۱۳-۱۱۰۴)

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۴۸۳

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ ۴۸گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۱-۳۷ و ۲-۱۷۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قاضی محمد مقیم بن ابی البقاء شریف سپاهانی، تا: در ۱۷ تا ۲۱ رمضان ۱۰۸۶ق؛ نوشته شده از روی نسخه دارای خط مؤلف در جهاز سالم بن صفر کنکی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۴گ (۱پ-۴۴ر)، ۱۴ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۸ - ۵۸۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یظهر له ان الباعث علی کتابتها لنصرة الدین و اهله لا غیر ذلک و الله الهادی الی سواء السبیل و هو حسبنا و نعم الوکیل

خط:نسخ،کا:محمد شریف ارغیانی،تا:۱۰ربیع الثانی۱۱۲۵ق؛کاتب فصل ششم را گویا متداخل با فصل پنجم نوشته است این نسخه که در نهایت اعتبار است با نسخه شماره ۱۵۰ تخالف زیادی دارد. پس از این در ۱۴ صفحه رساله مختصری است در همین موضوع که گویا از کاتب باشد؛ ۴۰گ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۶۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۱/۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لعل من تاملها یظهر له ان الباعث علی کتابتها نصرة الدین و اهله لاغیر ذلک و الله الهادی ... و نعم الوکیل. و قد تم تسویده هذه النسخه المبارکه نقلا عن خط المصنف دام ظله و الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم شکری، جلد: مقوایی، ۲۶گ (۶پ-۳۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۳۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۱۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۶

آغاز: برابر؛ آغاز ملحقات: هذه ملحقات بهذه الرسالة تشتمل علی ما رأیته من کلام علمائنا و غیرهم مما له مناسبة بالمقام؛ **انجام:** برابر؛ انجام ملحقات: أو کما قال أخرج بقفاه فما رأیناه بعدها بقم، و الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله أجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۴ - ۳۸۳]

● **السهام المصابة فی الدعوات المجابة** / دعا / عربی

as-sihām-ul muṣāba fi-d da'awāt-il mujāba

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

رساله‌ای در آداب دعا در چهار «فصل» کوتاه: ۱. فیما یرجع الی الداعی؛ ۲. فیما یرجع الی الاوقات؛ ۳. فیما یرجع الی الاماکن؛ ۴. فیما یرجع الی الدعاء.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی لا یخیب راجیه و لا یرد داعیه ...

چاپ: مطبوعات محمد مصطفی، ۱۶ص، ۱۳۰۷ق، مصر.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۳عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۵ص (۴۶-۶۰)، ۱۵-۱۹ سطر، [عکسی ف: ۴ - ۳۳۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سل حاجتک و اختم بالصلوة علی النبی صلی الله علیه و سلم فانهما دعوتان لایردان و لم یکن لیرد ما بینهما.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۶ ذیحجه ۹۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع سورمه‌ای، ۴گ (۳۱ر-۳۴پ)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۵ - ۶۵۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۴۳/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اخرج فی الاوسط عن علی بن ابی طالب رضی الله عنه قال کل دعاء محجوب حتی یصلی.

خط: نسخ زیبا بسیار مغلوط، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۵گ (۵۱پ-۵۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۶ - ۳۲۱]

● **سهام الملام لهلاک الظلام** / علوم غریبه / فارسی

sahām-ol malām li-halāk-iẕ ẓalām

مرعشی، ابوالقاسم بن محمود

mar'ašī ،ab-ol-qāsem ebn-e mahmūd

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۹۷۷

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** به فساق و عوام الناس مخاطب مینماید

خط: نستعلیق، کا: صفوی، نجفعلی، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

● **سهام الملام (مقدمه الجیش)** / علوم غریبه / فارسی

sahām-ol malām (muqadamat-ul jiyš)

مرعشی، ابوالقاسم بن محمود

mar'ašī, ab-ol-qāsem ebn-e mahmūd

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۹۷۶

آغاز: قال الشیخ باب دهم در مطاعن فلفای ثلاثه؛ **انجام:** و بحث در آن مینماید و الله ولی التوفیق
خط: نستعلیق، کا: صفوی، نجفعلی، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

● **سهام میراث** / فقه / عربی

sehām-e mīrās

بیان سهام مقدره (میراث) در قرآن و سنت و تعیین برندگان سهام (به نقل از شرح لمعه دمشقیه – الروضة البهیه)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۸۰/۱۸
کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ۱۱۷۳ق؛ با اشکال هندسی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۳۲)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۰ – ۸۹۸]

● **سهام میراث** / فقه / عربی

sehām-e mīrās

حاشیه با قال و اقول بر مقصد سوم کتاب میراث موضوع این مقصد در سهام است. نسخه حاضر ناتمام است این حاشیه بر قواعد، ارشاد و شرائع نیست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۴/۲–طباطبائی
آغاز: بسمله قوله المقصد الثالث فی السهام و هی سته الی قوله کاخوین من ام و خمسه من اب اقول الفریضه لا یخلو حالها اما ان یکون بقدر سهام اونا قصه فان کان بقدر السهام؛ **انجام:** و نصیب الاخوة من قبل الاب عشره و عدوم ثمانیه
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۷)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ – ۷۵۶]

● **سه پند** / اخلاق / فارسی

se pand

سقراط، ۴۶۹ – ۳۹۹ قبل میلاد

soqrāt (-469 - -399)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۲۶/۴–عکس
نسخه اصل: ناصریه لکهنوء ۷۸۶؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۲۶۵]

● **سه تفنگدار** / داستان / فارسی

se tofangdār

دوما، آلکساندر، ۱۸۰۲ – ۱۸۷۰ میلادی

dūmā, aleksānder (1802 - 1870)

مترجم: محمد طاهر قاجار، ۱۲۵۰ – ۱۳۱۷ قمری
اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)
تاریخ ترجمه: ۱۳۰۷ق

مترجم در آغاز جلد می‌گوید لازمه مطالعه این کتاب خواندن کتاب «بیست سال بعد» است که هر آن کس آن را بخواند به مطالب کتاب بهتر پی می‌برد و من نیز آن را از زبان فرانسوی که به قلم الکساندر دوما نوشته شده به فارسی بر خواهم گرداند .

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۳
آغاز: بسمله، قصه سه نفر تفنگدار، فصل اول در سه قسم، هدیه ... اولین دوشنبه از ماه آوریل سال هزار و ششصد و بیست و شش عیسوی؛ **انجام:** گفت جوانان نتواند شراب نوش نمایند اما این جوان پر بد نبود
جلد اول، از فصل یکم تا فصل بیست و هفتم کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق، جا: تبریز (احتمالا)؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۹گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۴ – ۱۰۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۴
آغاز: فصل بیست و هشتم: دارتین یان ازین سریکه آترز گفت بسیار سراسیمه شد؛ **انجام:** در موضعی بحکم کار دنیال محبوسش کردند که متکفل مخارج لازم وی شد
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق، جا: تبریز (احتمالا)؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۴ – ۱۰۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۷
آغاز: بسمله، قسمت سوم:از کتاب ویکونت دبراژلون فصل اول؛ **انجام:** واقعاً همین را خواهم کرد چیزی که مرا باقی است که ... بجلد هشتم رجوع نمایند
جلد هفتم، این نسخه که جلد هفتم سه تفنگدار است از مجلد دویم کتاب ویکونت دبراژلون شروع می‌شود تا فصل پنجاه و نهم می‌آید و باقی به جلد هشتم ارجاع می‌گردد؛خط:شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۱۳۵گ، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۴ – ۲۰۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۶
آغاز: چیز است. گفت چه چیز است، گفت اینکه؛ **انجام:** خداحافظ که انتظار مقدم شما را دارم و چشم بر هم نهاد فسبحان من لا یموت
جلد هشتم، باقیمانده داستان ویکونت دبراژلون و تتمه سه تفنگدار (جلد هشتم) می‌آید. ابتداء داستان ویکونت نقل می‌شود و بعد تتمه سه تفنگدار ذکر می‌آید. این نسخه حاوی سی و هفت فصل است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۱۲۶گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۴ – ۲۰۷]

← سه چیز که رهروان را می‌باید ← ضروریات سالک

● **سه رساله = مکتوب عرفانی مذهبی** / عرفان و تصوف / فارسی

se r. = maktūb-e ʻerfānī mazhabī

نودهی، احمد بن محمد معروف، - ۱۳۰۵ قمری

nowdehī, ahmad ebn-e mohammad maʻrūf (- 1888)

با قصیده‌ای به زبان کردی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۲

آغاز: نثر: مکتوب معروف به منکر پس از بسمله: و بعد برادران افتاده ایم به ایامی و عصری نزدیک بآن شده که حضرت علیه الصلوة و السلام خبر داده که انسان صبح مسلمان است چون داخل شب شد کافر می‌شود و شب مسلمان است چون داخل صبح شد کافر می‌شود. نظم: پس از بسمله: سبحان به شاهی غفار ×× یا خالق کرمدار / بدورم کی له اکرد نار ×× لکل جمعی برادیار؛ **انجام:** نثر: بقدر تخم مرغی ذهب باو داده پس آن را موازنه کردند بقدر چهل اوقیه گران شد و السلام. نظم: امجار نوبه کیه خوت ×× بسراوان ندامتان / لتنکا لو زحمتان ×× بسر آهو حسرتان

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۵۸ق، جا: حیدرآباد، به نام عبدالله قطب شاه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۲۰۰گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۶۶]

● **سه رساله احسائی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

se r.-ye ahsāʼī (t.)

محصص لاهیجی، محمد سعید بن اسماعیل، ق۱۳ قمری

mohasses-e lāhījī, mohammad saʻīd ebn-e esmāʻīl (-19c)

ترجمه سه رساله احمد بن زین الدین احسائی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۵۰/۴

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد پس می گوید بنده مسکین احمد بن زین الدین احسائی؛ **انجام:** و یبرء التفوس و النسمات و الحمدلله رب العالمین و لا حول ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن شیمی، ۲۸گ (۱۳۸پ-۱۶۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ - ۴۴۷]

● **سه رساله فقهی (شماره۱)** / فقه / عربی

se r.-ye feqhī (šomāre1)

علوی خوانساری، محمد مهدی بن علی، - ۱۳۲۹ قمری

ʻalavī xānsārī, mohammad mahdī ebn-e ʻalī (- 1911)

این مجموعه مشتمل بر سه رساله فقهی است و به نظر می‌رسد که تقریر درس استادش آخوند خراسانی است: ۱. رساله‌ای در خمس، آغاز آن بحث معدن و وجوب خمس آن است و ناتمام است(گ ۱-۳۲)؛ ۲. درباره یکی از فروع کتاب نکاح یعنی رضاع و اینکه رضاع یکی از اسباب تحریم است(گ ۳۳-۶۶)؛ ۳. رساله‌ای در غیبت (گ ۶۷-۸۹). مؤلف در آغاز آن می گوید: «و بعد فهذه رسالة فی الغیبة من العوائد التی استفدتها من شیخی العلامة ادام الله بقاءه و من الفوائد التی اضفتها الیها مما اکتسبتها من مطالعة متاجر الشیخ العلامة اعلی الله مقامه». این رساله کامل است.

خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نسخ نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۸۹گ، ۲۴ و ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲ - ۹۸]

● **سه رساله فقهی (شماره۲)** / فقه / عربی

se r.-ye feqhī (šomāre 2)

علوی خوانساری، محمد مهدی بن علی، - ۱۳۲۹ قمری

ʻalavī xānsārī, mohammad mahdī ebn-e ʻalī (- 1911)

هر سه رساله ناتمام است، شامل: ۱. کتاب الطهارة از اول بحث میاه تا قسمتهایی از وضوء (گ ۱-۲۹۱)؛ ۲. کتاب خمس که صدراً و ذیلاً ناقص است (گ ۲۹۲-۳۵۱)؛ ۳. کتاب الرهن (گ ۳۵۲-۴۴۳). در آغاز کتاب الرهن این عبارت به چشم می‌خورد که می‌نماید مباحث رساله‌ها به ترتیب شرایع محقق است: «قال المحقق: کتاب الرهن و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی الرهن و هو وثیقة لدین المرتهن. اقول». فرزند مؤلف مرحوم آیت الله آقای حاج سید حسین علوی (م۱۴۰۹) در رویه برگ اول نوشته است: «هذه المجموعه من تألیفات سید العلماء العاملین الذی یلیق بجنابه قدس سره ان یقال له وحید عصره و فرید دهره حجة الاسلام و المسلمین السید محمد مهدی والدی العلامة و انا ابنه حسین الموسوی العلوی النجفی فیاناظرا فیه قل لی دعاء».

خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نسخ نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۴۴۳گ، ۲۳- ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲ - ۹۸]

● **سه رنگ** / شعر / فارسی

se rang

وحید قزوینی، محمد طاهر بن حسین، ۱۰۱۵ - ۱۱۱۲ ؟ قمری

vahīd-e qazvīnī, mohammad tāher ebn-e hoseyn (1607 - 1701)

مثنوی از میرزا طاهر وحید قزوینی در سه قطعه به نام رنگ اول و دوم و سوم.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۳/۹

آغاز: تیره دل و خیره زبان برگشود ×× خیره سر و تیره زبان همچو دود؛ **انجام:** خاطرش در جهان مساز غمین ×× هرکه گوید ز روی صدق آمین

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۲۶ر-۱۲۹پ) [ف: ۵ - ۱۲۱]

● **سه طومار** / اسناد / فارسی

se tūmār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۵۸/۱

بقایای مالیات اودئیل یزد و مضافات داد و ستدی اقبال الملک، صورت جمع و خرج قبوض حقوقی دیوانی تهران توسط مسعود السلطنه، صورت بقایای اقبال الملک؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۷ - ۱۷]

● **سه فرمان مستمری** / اسناد / فارسی

se farmān-e mostamarrī

ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۳ قمری

nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)

شامل: ۱- فرمان مستمری به اولاد صغیر فضل الله خان در محرم الحرام ۱۲۸۶ق؛ ۲. فرمان مستمری به شیخ علی پیش نماز مسجد جامع دارالخلافه در سال ۱۲۹۳ق؛ ۳. فرمان مستمری به صبیه مرحوم ناظم العلماء در ۱۳۱۰ق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۴۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [ف: ۳۴ - ۵۹]

← سه فصل > سه اصل در سلوک

● **سه فن** / چند دانشی / فارسی

se fan

مشتمل بر سه «فن» و هر فن در دو «مقاله» و هر مقاله در چند «باب» و هر باب در چند «فصل» برگزار شده است: فن ۱. احکام دینیه، مشتمل بر دو «مقاله»: ۱) تقریر احکام دینی بنا بر مذهب اهل سنت و جماعت، ۲) تحریر احکام دینیه بنا بر مذهب امامیه؛ فن ۲. قواعد ریاضیه، مشتمل بر دو «مقاله»: ۱) حساب، ۲) بیان چند مسئله عمده از هیئت و نجوم و غیره؛ فن ۳. در عربت، در دو «مقاله»: ۱) دانستن و ساختن و استخراج صیغ مشکله، ۲) لغات عربیت و این به ترتیب حروف هجا به اعتبار حرف آخر مرتب شده است. برخی از فصول و مقاله‌ها ناتمام مانده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۱۵

آغاز: بسمله، الحمد لله المتصف بکل کمال المنزه عن شوائب التغیر و الزوال و الصلاة و السلام علی افضل الانبیاء و المرسلین ... این رساله مشتمل است بر سه فن؛ **انجام:** انی اننی هر دو بمعنی من، ذی هذی هر دو بمعنی این زن، لی مرا، نبی پیغمبر تم الکتاب بعون الملک الوهاب سنه ۱۲۷۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۸گ، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۸۲]

← سه قاعده > تحفة السالکین (مختصر)

● **سه گفتار** / شعر / فارسی

se goftār

داعی شیرازی، نظام الدین محمود، ۸۱۰ - ۸۷۰ قمری

dā'ī šīrāzī, nezām-od-dīn mahmūd (1408 - 1466)

مثنوی، رباعیات، مقطعات در توحید و نعت و منقبت به لهجه شیرازی.

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۵۱/۳

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۸۷۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش میشن ماشی مذهب،۱۹سطر،اندازه:۱۲×۲۰سم[ف:۳- ۴۸۸]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۴۹/۵

خط: نستعلیق متوسط، کا: سلطان علی شیرازی، تا: ۸۷۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای بوم گلی مذهب، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۴۸۲]

● **سه گوهر شریف** / - فارسی

se gowhar-e šarīf

فیروز بن کاووس، ق۱۰ قمری

fīrūz ebn-e kāvūs (- 16c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۷/۵

در ۳۷ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۴۳۹-۴۴۱)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۱۳۷۹]

● **السهل** / کیمیا / عربی

as-sahl

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

السهل و جابر در این نامه کیمیایی آنچه آسان‌تر است می‌آورد و سوگند به سید خود می‌خورد و از ذیمقراطس و هرمس و هرقل ملک یاد می‌کند. روشی که در کیمیاسازی به خطا نمی‌رود و ضمناً آسان و از هر گونه خطر مصون می‌باشد، در این رساله بیان شده است.

آغاز: الحمدلله المحمود بآلائه المشکور علی نعمائه و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله. و بعد، فقد تقدم لنا ضروب فی التدبیر بعضها فی ارکان من الباب الاعظم. و الذی نذکره فی هذا الکتاب هو اسهل الارکان تدبیراً و اقلها خطا و لیس سهولته
انجام: هذه الاعمال هو کتاب التکلیس من هذه الکتب و اذ قد اتینا علی ما فی هذه التدبیر و انتهینا علی هذا المکان فلیکن آخر الکتاب و لنأخذ فیما یلیه انشاءالله تعالی. و هو حسبنا و نعم الوکیل. تم کتاب السهل. بحمدالله.
[سزگین ۲۵۰/۴؛ الذریعه ۲۶۳/۱۲ «کتاب السهل»؛ بغدادی، هدیه ۲۴۹/۱: که از این کارش نام نبرده؛ کحاله ۱۰۵/۳؛ ریحانه ۱۰۸/۵]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۸/۸-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ ۶ص(۱۰۸-۱۱۳) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۱/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۶ص (۴۲۰-۴۲۵)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱۸]
۳. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه:۸۵/۴
آغاز: و اطراحه لما کان مشتغلا به؛ **انجام:** بالاملاح و قد کشفنا ههنا ... و الله المستعان.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳گ (۱۳۰-۱۳۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۹۵]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۶/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴ص (۱۴۶-۱۴۹)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹ - ۲۵۶]
۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۵ص (۱۱۲-۱۱۶) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۴]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۸۴/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق [رایانه]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۱۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل سمنانی، تا: ۱۲۹۰ق، جا: تهران مدرسه صدر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱پ-۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۲۹۷]
۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۵۴/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۳۷پ-۳۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۶۱]
۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۸۵۰
بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۱۴]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶۹/۴
در معرفت اکسیر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۸]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۱۵/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۲پ-۱۳۴پ)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۳۱۸]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛جلد:مقوا سبز،۳ص (۷۰-۷۲) [ف: ۳۶ - ۱۲۱]
۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جا: حیدرآباد؛ ۳گ (۱۳۷پ-۱۳۹پ)؛ [ف: ۴ - ۱۰۳۱]

← سهل بن علی > آستانه امام زاده سهل بن علی (ع)
← سهم > معنای اصطلاح «سهم»

● سهم الحوادث (جدول) / - فارسی
sahm-ol-havādes (jadval)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۲۳
آغاز: حکمای ما تقدم احوال عالم را از سهم الحوادث دانسته‌اند دائره است با دستور و شرح آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۷۴)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۵۱۸]

● سه مسأله شرعیه / فقه / فارسی
se mas'ale-ye šar'īye
نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ - ۱۲۴۵ ؟ قمری
narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۷۰
آغاز: بسمله حمدله این چند کلمه بر سبیل استعجال و اختصار در بیان حکم سه مساله؛ **انجام:** و در ما نحن فیه منجر به شهادتین است و الله سبحانه هو العالم تم الرسالة
خط: مختلف، کا: عباس علی، تا: ۱۲۳۸ق [الفبائی: - ۳۱۴]

← سهم السعادة > سهامات

← سهم سعادت ⩾ سهامات

● **سهم سعادت** / فلسفه / فارسی

sahm-e sa'ādat

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، – ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542)

درباره سهم سعادت

[دنا ۲۶۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷۰/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ توضیحات: تکه‌ای است در ۳ صفحه؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳ص، ۱۶ سطر، [ف: ۵ – ۲۷۶]

● **السهم الصائب فی نحر القول الکاذب** / کلام و اعتقادات / عربی

as-sahm-uṣ ṣā'ib fī naḥr-il qawl-il kāḏib

امیر صنعانی، محمد بن اسماعیل، ۱۰۹۹ – ۱۱۸۲ قمری

amīr-ol san'ānī, mohammad ebn-e esmā'īl (1688 - 1769)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۴ شعبان ۱۱۵۳ق

پاسخ نامه‌ای است که به امیر المؤمنین الامام المنصور بالله تقدیم شده در موضوع تدریس مؤلف تفسیر قرآن را در مسجد جامع و این‌که این کار جایز نیست. مؤلف نوشته‌های آن نامه را به‌عنوان «قوله» آورده و به‌عنوان «اقول» آنها را رد می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۱۵/۶

آغاز: الحمد لله الذی یقول الحق و هو یهدی السبیل و الصلاة علی سیدنا محمد و آله أشرف آل و جیل؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد و آله خیر آل ما أقام الصلاة من عبدالله و قامت بربها الاشیاء

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن علی بن محمد بن عامر، تا: شنبه ۲۶ صفر ۱۱۶۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۳۰ر-۳۹پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳ – ۲۱۲]

● **سه مصرعیها** / شعر / فارسی

se mesra'ī-hā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۶/۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ – ۲۰]

● **سهم الغیب فی اصابة الضمیر بلا ریب** / هیئت / عربی

sahm-ul ġayb fī iṣābat-iḍ ḍamīr bi-lā rayb

کوکبانی، شرف الدین بن صلاح، ق۱۲ قمری

kūkabānī, šaraf-od-dīn ebn-e salāh (- 18c)

اهداء به: خلیفة المهدی لدین الله محمد بن احمد

تاریخ تألیف: ۱۱۱۱ق

رساله مختصری است در چهل «باب» مشتمل بر ۱۸۰ جواب نجومی؛ در فال بینی هر صفحه‌ای به نام یک امام از پیشوایان زیدی و شگفت انگیز است.

[مؤلفات الزیدیة ۱۰۴/۲؛ دنا ۲۶۲/۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۸/۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان – رم ۱۰۶۸. تا باب ۲۶ را دارد؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵گ(۱۶۵-۱۷۹) [عکسی ف: ۲ – ۴۳۳]

● **سهم الغیب و سهم السعادت** / رمل / فارسی

sahm-ol qayb va sahm-os sa'ādat

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۴/۱۴

آغاز: فصل در سهم الغیب و سهم السعادت. بدان که سهم الغیب آن است که چون رمل زدی ببین که شکلها که به شمس و قمر نسبت دارد؛ **انجام:** در هر خانه که تکرار کند سهم السعادت باشد از منسوبات آن خانه خوشحال شود و مراد یابد

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۳۲ر)، ۱۵-۲۱ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۸۸]

● **سه مکتوب** / عرفان و تصوف / عربی، فارسی

se maktūb

مجدالدین بغدادی، محمد، ۵۴۴؟ – ۶۰۷ قمری

majd-od-dīn-e baqdādī, mohammad (1150 - 1211)

از مجدالدین بغدادی و محمود عراقی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۸/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲ – ۳۵۵]

← سه مکتوب ⩾ مکاتبه کمال الدوله و جلال الدوله

← سه مکتوب جلال الدوله به کمال الدوله ⩾ صد خطابه

● **سه موعود مزدیسنا** / کتاب آسمانی / فارسی

se mov'ūd-e mazdayasnā

پورداود، ابراهیم، ۱۲۶۴ – ۱۳۴۷ شمسی

pūrdāvūd, ebrāhīm dāvod (1885 - 1968)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۸۹
کا: ابراهیم پور داوود، بی‌تا؛ ۷گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۸سم [رایانه]

⟵ سهمیات ⩾ احکام سهمیات

● **السهمیات** / هیئت / عربی
as-sahmīāt

کوشیار بن لبان، - ۴۹۵ ؟ قمری
kūšyār ebn-e labān (- 1102)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۸/۵
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۷رمضان۱۱۹۴ق؛مجدول؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی،۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [نشریه: ۳ - ۲۲۸]

● **سهمیات الاسعار و الغلاء و الرخص** / فقه / عربی
sahmīyāt-ul as'ār wa-l ġalā' wa-r ruxaṣ

۱. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۸/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [نشریه: ۳ - ۲۲۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳/۶ سرود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [نشریه: ۱۳ - ۴۳۲]

● **سه نثر ظهوری** / ادبیات / فارسی

se nasr-e zohūrī

ظهوری ترشیزی، نورالدین محمد، - ۱۰۲۶ ؟ قمری
zohūrī toršīzī, nūr-od-dīn mohammad (- 1617)

الف- «دیباچه گلزار ابراهیم»، نثر آمیخته به نظم، در نه صفت ابراهیم عادلشاه فرمانروای بیجابور دکن (۹۸۸-۱۰۳۷ق)، «گلزار ابراهیم» منظومه‌ای شامل ۹ هزار بیت است که نیمه نخستین آن را ملک قمی پدر همسر ظهوری و نیمه دوم را خود ظهوری سروده است. آغاز: «خرمی چمن سخن بطراوت حمد بهار پیرائیست که گلزار ابراهیم در رخسار یوسف طلعتان»، انجام: «داشتان شد ختم بستان رخش غیرت گلزار ابراهیم باد»؛ ب- «دیباچه خوان خلیل» از مولانا ظهوری در ستایش عادلشاه به نثر و نظم. روزگاری از کتاب‌های درسی هند بوده و با دو دیباچه دیگر به نام «سه نثر» در کانپور ۱۸۷۶م. و لکنهو ۱۹۲۴ م. در ۸۲ صفحه با گزارش واژه‌ها چاپ شده است. آغاز: «ای از تو بر اهل تخت و اکلیل سبیل کز ذکر جمیل است و کز قدر جلیل»، انجام: «مهمانسرا خوان خلیل آید بیاد میزبان خلق ابراهیم عادلشاه باد»؛ ج- «دیباچه نورس خیال» از مولانا ظهوری که در مقابله با «نورس» ملک قمی و «مخزن الاسرار» نظامی نگاشته است، آغاز: «سرود سرایان عشرتگه قال که بنورس سرابستان حال کار کام»، انجام: «هم توفیق مدعایش رسم و قانون جهان».
چاپ: مشار فارسی، ج۳، صص۳۰۹۷-۳۰۹۸؛ هند، کانبور، مطبع نظامی، ۱۲۷۵ق، سنگی، وزیری بزرگ، ۹۲ص، به سعی و اهتمام محمد عبدالرحمن بن حاجی محد روشن خان؛ هند، کانبور، سنگی، وزیری، ۸۲ص

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۳۱/۵
در برگیرنده: ۱ گلزار ابراهیم (گ ۵۲ر-۶۱پ)، ۲. دیباچه نورس (گ ۶۱ر-۶۸پ)، ۳. دیباچه خوان خلیل (گ ۶۸پ-۸۶پ)؛
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ ۳۵گ (۵۲پ-۸۶پ)، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۵۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۱ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۶]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۴۱/۳۲
آغاز: خرمن چمن سخن بطراوت حمد و بهار پیراییست؛ **انجام:** میزبان خلق ابراهیم عادلشاه باد.
خط: نستعلیق، کا: میر علی اکبر ولد میر محمد محسن زکی حسینی، بی‌تا، جا: محمد آباد بیدر؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۰گ (۱۴۱پ-۱۷۰پ، هامش)، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲/۳×۳۴سم [ف: ۷ - ۳۶۱]

● **سهو الانبیاء = سهو النبی** / کلام و اعتقادات / عربی
sahw-ul anbīyā' = sahw-un nabī

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e 'abd-ol-lāh (1665 - 1710)

رساله‌ای است در عدم جواز سهو انبیاء که شیخ ناصر خطی از مؤلف پرسیده و وی مختصراً آن را جواب گفته و آن را در فصولی تنظیم کرده و از احادیث و آیات و اقوال بزرگان بسیار استفاده نموده است.
آغاز: اما بعد حمدالله علی نواله ... فقد ورد علی من الشیخ الماهر الفاخر المحلی فی حلیة المکارم و المفاخر ...
انجام: وقد اوضحنا ذلک فی حواشی التهذیب و فی حواشی مشرق الشمسین و لیکن هذا آخر ماجری به القلم ...
[الذریعه ۲۶۷/۱۲؛ دنا ۲۶۳/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۴۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۴۲گ (۴۷پ-۸۸ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۵]
۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۱۰/۳
آغاز: برابر

خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ، کا: احمد بن ابراهیم بن احمد بحرانی درازی، تا: ۱۱۱۹ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۸گ (۱۶۶–۱۸۳)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۱۶۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۵/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۴۱۷]

● **سهو الائمة (ع) فی الصلاة** / کلام و اعتقادات / عربی

sahw-ul a'immat-i fi-ṣ ṣalāt

طباطبائی بروجردی، محمد بن عبدالکریم، ق۱۲ قمری

tabātabā'ī borūjerdī, mohammad ebn-e 'abd-ol-karīm (- 18c)

در پاسخ گفته‌های شیخ صدوق در رابطه با عقیده به سهو پیامبر اکرم (ص) در نماز که صدوق آن را روایت کرده است و بنا داشت کتابی درباره این بحث بنگارد. پاسخ این رساله مختصر با دوازده دلیل از احادیث و روایات اهل بیت (ع) همراه شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فاعلم أنه أجمعت علماء الامامیة فی جمیع الأعصار علی امتناع السهو و النسیان علی حجج الله تعالی

[الذریعه ۲۶۶/۱۲؛ دنا ۲۶۲/۶]

۱. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أنا احتسب عند الله تعالی بالذب عن جناب سید أصفیائه و خاتم انبیائه و أوصیائه و خلفائه ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۴گ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [اوراق عتیق: ۲ – ۳۲۲]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۳۲/۹

آغاز: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۳۷ر–۴۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۹۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱/۱۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۵]

← سهو در نماز ⪢ مسائل و فروع سهو در نماز

← سهودیه ⪢ شهودیه

● **السهو فی الصلاة** / فقه / عربی

as-sahw-u fi-ṣ ṣalāt

ابن فهد حلی، احمد بن محمد، ۷۵۷؟ – ۸۴۱ قمری

ebn-e fahad-e hellī, ahmad ebn-e mohammad (1357 - 1438)

رساله مختصر فتوایی و بعضاً استدلالی است مشتمل بر چهار «بحث»: ۱. بیان ماهیة السهو؛ ۲. حد السهو الکثیر؛ ۳. لا حکم لکثرة السهو؛ ۴. بیان احکام هذه المسألة.

آغاز: الحمدلله المنزه عن الآباء و الأولاد المتقدس عن الصاحبة و الأضداد و الأنداد المحمود علی ما انعم به ... اما بعد فلما کان من اهم المهمات و اولاها و اجل المطالب و اعلاها..

انجام: و عشرونها ان یدرک المأموم رکعة مع الامام فانه یتم صلاته بعد تسلیم الامام و لیس علیه سجدتا السهو قاله فی التحریر.

[الذریعه ۲۶۶/۱۲ ش ۱۷۶۹ و ۲۴۷/۷ ش ۱۱۹۴؛ دنا ۲۶۳/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱۷/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن فضل بن هیکل حلی، تا: ۸۳۷؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، در پایان عبارت «انها ایده الله و احسن توفیقه قراءة و بحثا فی مجالس متعددة آخرها حادی عشر شهر رجب المبارک من سنة سبع و اربعین و ثمانمائة ... و کتبه العبد محمد بن حسن بن ابی القاسم الحسینی عفا الله عنه»؛ کاغذ: شرقی، ۸گ (۱۰۹ر–۱۱۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه:۹×۱۳سم [ف: ۳۵ – ۶۷۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۱۷/۲

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: محمد بن ناصر عسقانی، تا: ذیحجه ۸۵۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۴۹پ–۶۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲۸ – ۲۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۷۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن تاج الدین جعفر بن محمد بن زهرة الاسحافی الحسینی الحلبی، تا: جمعه ۲۴ شعبان ۹۰۷ق، جا: استرآباد خانقاه ناصرالدین بن محمد بن ابوعلی؛ محشی؛ ارسالی رایزنی فرهنگی ایران در دمشق، اردیبهشت ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۷سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۱۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، کا: محمد بن جعفر بن زهره، تا: ۹۰۷ق؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

۵. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۷/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳گ (۱۱۸ر–۱۲۰پ)، ۲۵ سطر، اندازه:۱۹×۲۵سم [ف: – ۲۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۲۳۳]

● **سهو اللسان** / ادبیات / فارسی

sahv-ol lesān

صادقی افشار، صادق، ۹۴۰ – ۱۰۲۲ ؟ قمری

sādeqī afšār, sādeq (1534 - 1614)

صادقی کتابدار به فارس مضمار سخنوری شیخ فیضی اسناد نمود. در آن تضمین شعرهای شعرهای فیضی است.

آغاز: بر رای ارباب اتفاق و بر ضمیر منیر اصحاب امعان مخفی و مستور نماند که درین و لا سحاب توجه خاطر ... شیخ ابوالفیض المتخلص بفیضی ... نظر رعایت برگشت زار احوال گوشه بی توشه خاک نشینان عراق باریدن گرفتند

[دنا ۲۶۳/۶؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۲۸]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** جلوه بین که قامتش هم به قیامت فکند ×× هر که به راستی علم جلوه دراز می‌دهد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۶۵۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۹۵/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیضی: مژه اوست که سر پنجه شیران برتافت ×× شوخ چشمی که به نظاره مگر آهوییست / نه ... سر اندیشه به دیوار ابد ×× کز غمش رنگ بهر آینه زانوییست

خط: نستعلیق، کا: باستانی راد، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۷گ (۵۰ر-۵۶ر)، سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۵۴۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** باشد مگر گشاید این کار بسته تایی ×× سر تیز کن بآتش آه گره گشاه را

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳ص (۳۶۸-۳۷۰)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۲ - ۲۷۴۳]

● سهو اللسان لسانی / شعر / فارسی

sahv-ol lesān-e lesānī

شریف تبریزی، - ۹۵۶ ؟ قمری

šarīf-e tabrīzī (- 1550)

وی اشعاری را از لسانی شاعر که به قول شریف «بی معنی» بوده تضمین کرده بدان‌گونه که عیب آن مرتفع گردد. مولانا شریف خود در دیباچه چنین می‌گوید: «بیتی چند فرموده (یعنی لسانی) که در صورت ظاهر بیمعنی است و در عالم باطن تأویل دارد که او نیک می‌داند چنانکه در این معنی گفته‌اند المعنی فی بطن الشاعر. چون این خاکسار ضایع روزگار دید اشعار آن بزرگوار بیتی چند که قریب الفهم بود مشهور گشت و ابیات (دیگر) مستور ماند، از غایت ارادتی که بدان حضرت داشت غیرت نگذاشت که زاده طبع در پرده بماند ... آخر چاره در این دید که آن وردات غیبی را از روی اخلاص بطرز خاص تضمین سازد، چنانچه صحبت آرای خاص و عام گردد ... و سهو اللسانش نام کرد چنانکه گفته‌اند: نگیری سهو بر شعر لسانی ×× که شعر او و همه سهو اللسان است». یکی از جمله ابیات بی‌معنی لسانی که در این رساله آمده و تضمین شده این بیت او است: «خاشاک نم کشیده طوفان آرزو ×× جاری شود که رخنه به دیوار او کند»؛ شریف این بیت را بدین‌گونه تضمین کرده که این دو بیت زیر را خود گفته و پیش از بیت مزبور (که از لسانی دانسته) قرار داده: «در شعر ای شریف لسانی چو یاوه گوست ×× شاعر به هجو بهر چه آزار او کند / از ارش این بس است کز اشعار او کسی ×× این بیت را بخواند و در کار او کند / خاشاک نم کشیده طوفان آرزو ...».

[دنا ۲۶۳/۶؛ رجوع شود بتاریخ نظم و شعر از سعید نفیسی:۴۳۶ تاریخ ادبیات بر اون ترجمه رشید یاسمی:۱۵۷، مجالس المؤمنین چاپ سنگی تهران ۱۲۹۹ ص ۵۴۱ شهر آشوب از آقای گلچین معانی]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۵/۶

آغاز: غرض از این کلمات آنست که عندلیب گلزار معانی اعنی لسانی شاعریست نادر و در امر شعر قادر. ز شعرهای ترش آب خضر منفعل است ×× مسیح از نفس روح پرورش خجل است.فاما در حالتی که گرم سخن بوده بیتی چند فرموده که در ظاهر بی معنی است؛ **انجام:** دو کف پر از درم وصل ساز و دستم گیر ×× گه چون لسانی افتاده بینوایی نیست

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج خرمایی مذهب، ۴ص(۵۵-۵۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۲۶]

← سهو النبی ≺ سهو الانبیاء

● سهو النبی / کلام و اعتقادات / عربی

sahw-un nabī

شیخ صدوق، محمد بن علی، ۳۱۱؟ - ۳۸۱ قمری

šeyx-e sadūq, mohammad ebn-e ʻalī (924 - 992)

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۷۰/۹

کا: محمد بن محسن تبریزی، تا: ۱۳۲۲ق [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۳]

● سهو النبی (ص) = السهوية = الرد علی من یزعم ان النبی یسهو / کلام و اعتقادات / عربی

sahw-un nabī = as-sahwīyya = ar-radd-u ʻalā man yazʻam anna-n-nabī-ya yashū

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

رساله‌ای است کلامی در رد شیخ صدوق که قائل به جواز سهو بر نبی (ص) بود و آن را در پاسخ به سؤالی که در همین باب از کربلا رسیده بود نگاشت. تمام این رساله را مجلسی یکجا در بحار (۱۷: ۱۲۲-۱۲۹) آورده و درباره مؤلف آن بین سید

مرتضی و مفید تردید کرده و سپس نسبت آن را به مفید ارجح دانسته است. نجاشی در ضمن تألیفات مفید و علم الهدی رساله‌ای در رد صدوق در مسأله سهو النبی یاد نکرده و همان‌گونه صاحب الذریعه نوشته‌اند، نسبت آن به مفید بسیار دور از حقیقت می‌نماید زیرا مؤلف از صدوق به تکرار و با تعرض یاد کرده و این بر خلاف شیوه مفید است به خصوص درباره صدوق. نجاشی در ضمن تألیفات ابویعلی محمد بن حسن بن حمزه (- ۴۶۲ق) که داماد مفید بوده، رساله‌ای یاد کرده به نام «جواب المسائل الواردة من الحائر» و شاید این همان رساله سهویه است به‌خصوص که در پایان نسخه‌ای از رساله مذکور نوشته شده «تم جواب اهل الحائر».

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی محمداً لرسالته و اختاره علی علم للاداء عنه ...

انجام: قریب الی ذوی الافات المسقطة عنهم التکلیف و الله المستعان و هو حسبنا و نعم الوکیل.

چاپ: در جلد دهم «مصنفات شیخ مفید» با تحقیق شیخ محمد مهدی نجف توسط کنگره شیخ مفید به چاپ رسیده

[نجاشی ص ۲۸۸؛ مقالات عربی کنگره شیخ مفید ۲۵۶/۱-۲۵۹؛ الذریعة ۱۷۵/۵ و ۲۰۰/۱۱ و ۲۶۷/۱۲؛ ریحانة الادب: ۳۶۱/۵؛ دنا ۲۶۳/۶ (۲۰ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۳۲/۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۱/۱۳

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۱۲ص (۸۴-۹۵) [عکسی ف: ۷ - ۲۰۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸/۱۲ خوئی

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۱۴۴-۱۴۲) [ف: ۷ - ۱۴۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی و گلبهی، جلد: مقوا، ۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۶ - ۲۹۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ:نخودی،۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۲۹۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۵۹پ-۶۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۹۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۹۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ سلمان سعدی، تا: ربیع الاول ۱۲۰۵ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۳۸-۴۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۲ - ۲۷۲]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰/۱۵-۸/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی زند، تا: ۱۲۳۳ق؛ مصحح؛ جلد: مقوای زرد، ۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۲۳]

۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۹۹/۳

آغاز: ما لیس من شانه فابدی بذلک عن نقصه فی العلم و عجزه و لو کان ممن وفق لرشده لما تعرض لما لا یحسنه

خط: نسخ، کا: نصرالله قزوینی، تا: رجب ۱۲۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۸گ (۵۴ر-۶۱پ)، اندازه:۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۱۸]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۴۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج عنابی، ۷ص (۶۵۰-۶۵۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۲۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۱۴/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد حسن بیرجندی قائنی، تا: ۱۳۰۰ق، جا: سامراء؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۰۱ر-۱۰۳ر)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۹ - ۱۹۸]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۷۵/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه شیخ آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)؛ کا: آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)، تا: یک‌شنبه ۶ ذیحجه ۱۳۱۹ق، جا: کربلا [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۶]

۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳-۶۲۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن علی رضای قمی، تا: ۱۳۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۲۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷/۴عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۶۱]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۷۵

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء - نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا (کاشف الغطاء)، تا: ۷ رمضان ۱۳۲۳ق؛ ۱۴ص [عکسی ف: ۶ - ۳۱۷]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۷۴/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۶گ (۹۶پ-۱۰۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۵۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۶۷/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی تبریزی، تا: رجب ۱۳۳۶ق؛ ۹گ (۱پ-۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳- ۱۳۶]

۱۶. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲/۴

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا:

۱۳۳۹ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۱۱۱ر-۱۱۳پ)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۰]

۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۲۹/۱

کامل؛ خط: نسخ، کا: جمال الدین بن محمد حسن نجفی نائینی، تا: ۱۳۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵ص (۳-۷)، ۱۸ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۹۷]

۱۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۱۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۳۲۹]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۳/۳

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ(۵۷پ-۶۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۲۶۷]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۱/۱۴

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن صالح، بی تا؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مشکی، ۳گ (۱۰۱پ-۱۰۳پ)، ۲۸ سطر (۲۵×۳۰)، اندازه: ۳۴×۴۰سم [ف: ۱۷ - ۵۲۹]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۳/۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف، بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۲۷]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۰۵/۸

خط:نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۴گ(۱۳۰ر-۱۳۳پ)، ۱۸-۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۴۱ - ۲۲]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۱/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لاسکن الی احد سواهما فی.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج خاکستری، ۸گ (۱۲۱پ-۱۲۸پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف:۸-۷۱۶]

← السهو و الشک ⟵ شکیات نماز

● **سهو و شک** / فقه / فارسی

sahv va šakk

قزوینی، محسن بن محمد طاهر، - ۱۱۵۰ قمری

qazvīnī, mohsen ebn-e mohammad tāher (- 1738)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۶ق؛ محب تألیف: قزوین

آغاز: بسمله حمدله فیقول العبد الخاسر ... بدانکه چون نماز اعلای عبادات ... مشتمل باشد بر مجملی از احکام ضروریه سهو و شک ...

انجام: حین یؤخذ بالنواصی و الاقدام و قد اتفق الفراغ من تحریر تألیفها ... و باطناً و ظاهراً.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۸۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پست، کا: معصوم بن میر اسحاق حسنی ساوجبلاغی، تا: ۱۵ محرم ۱۱۲۵ق، جا: اصفهان مدرسه مریم بیگم؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۸۰گ

همان نسخه بالا[ف: ۲۰ - ۲۴۰]

● **السهو و الشک** / فقه / عربی

as-sahw wa-š šakk

نورای مازندرانی، ق۱۲ قمری

nūrāy-e māzandarānī (- 18c)

مسائلی است در حکم شک و سهو در نماز که بیشتر مسائل آن را مؤلف از مرحوم مجلسی دوم شنیده و بعضی از آنها را از رساله سهو و شک مجلسی به فارسی انتخاب نموده و آنها را به عربی در این رساله گردآورده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۶۴/۳ و ۲۰۰۲/۳ عکسی

آغاز: هذه تفصیل المسائل التی سمعت بعضها مشافهة من المولی الهمام و مقتدی الانام؛ **انجام:** فالاولی أن یکتفی فی نیته بقصد القربة ولم یتعرض للوجوب و الندب فیه.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ در برگ آخر علامت مطالعه‌ای به خط مرحوم مجلسی آمده؛ ۹گ (۱۵پ-۲۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۵] و [عکسی ف: ۶ - ۶]

● **السهو و الشک** / فقه / عربی

as-sahw wa-š šakk

موسوی اصفهانی، حسن بن محمد تقی، ۱۲۰۷ - ۱۲۶۳ قمری

mūsavī esfahānī, hasan ebn-e mohammad taqī (1793 - 1847)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۲۵۳ق

شرح استدلالی است بر بحث سهو و شک در نماز، یکی از متن‌های فقهی با عناوین «هدایة، هدایة» این بحث شب یک‌شنبه ۵ شعبان ۱۲۵۳ به پایان رسیده است و گویا نگارنده آن را به دستور یکی از استادان خویش در پانزده شب نگاشته است.

آغاز: المنهج الثانی فی احکام السهو و الشک، الاحکام هنا عبارة عن خطابات الشرع المتعلقة بافعال المکلفین

انجام: و کذا لو شک فیه فی حال القیام و نحوه لذلک و قد انتهی الکلام هنا ...

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۸۰/۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسن بن محمد تقی موسوی اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ (۱۲۳ر-۱۶۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۱]

← السهو و الشک فی الصلاة ﹥ خلل الصلاة

● **السهو و الشک للامام و المأموم** / فقه / عربی
as-sahw wa-š šakk li-l-imām wa-l ma'mūm
رضوی، محمد علی بن صادق، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۱ قمری
razavī, mohammad 'alī ebn-e sādeq (1824 - 1894)
رساله‌ای در مسأله سهو و شک امام و مأموم است با ذکر شقوق و استدلال در چهار «مقصد»: ۱. بیان حکم شک الامام و المأموم؛ ۲. بیان حکم سهو الامام و المأموم؛ ۳. بیان ما یستنبط من الاحکام من قوله (ع) و لا علی السهو سهو فی خبر حفص؛ ۴. فیما یستنبط من الاحکام من قوله (ع) و لا علی الاعادة اعادة.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۴۱
آغاز: المقصد الاول فی بیان حکم شک الامام و المأموم و اعلم انه مع شک الامام او المأموم او اختلافهما لایخ من ان یکون المأموم واحداً او متعدداً؛ **انجام:** فان المعصوم لیس الا من عصمه الله تعالی.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۷ رجب ۱۲۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۳گ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۲۳۹] و [ف: ۵ - ۵۰۵]

● **السهو و الشک و الظن** / فقه / عربی
as-sahw wa-š šakk wa-ẓ ẓann
آل عصفور بحرانی، خلف بن عبدعلی، ق۱۳ قمری
āl-e 'osfūr bahrānī, xalaf ebn-e 'abd-e-'alī (- 19c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۸/۲
خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن عباس کرزکانی بحرانی، تا: ۱۲۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۲]

● **سهو و نسیان نبی و ائمه (ع)** / کلام و اعتقادات / فارسی
sahv va nsyān-e nabī va a'emme
محمد حسین بن شاه محمد، ق۱۲ قمری
mohammad hoseyn ebn-e šāh mohammad (- 18c)
اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)
تاریخ تألیف: ۱۱۱۵ق
[دنا ۶/۲۶۴؛ فهرستواره منزوی ۹/۳۵۹]

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۲/۱۷
خط:نسخ،کا:محمد اسمعیل بن عبدالنبی نصیری،تا: ۱۱۳۳ق؛ جلد: تیماج مشکی،۸گ(۲۱۵پ-۲۲۲پ)، قطع: خشتی [نشریه: ۲ - ۱۲۶]

● **سهویات** / فقه -
sahvīyāt
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۸۹/۶
کا: محمد بن علی علی هزار جریبی، تا: یک‌شنبه ۵ جمادی الاول ۱۱۷۷ق؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۵]

← السهویة ﹥ خلل الصلاة
← السهویة ﹥ سهو النبی (ص)

● **السهویة** / فقه / عربی
as-sahwīyya
شرح حدیثی است که کلینی از حضرت صادق علیه السلام در کتاب کافی روایت کرده «لیس علی الامام سهو» در چند مقصد و با استدلال در احکام سهو و بدون نقل گفته‌های فقها و رد و ایراد در آنها تا گفتار به‌درازا کشیده نشود.گویا این حدیث و شرح از کتابی جدا شده و آن را در این نسخه به صورت رساله جداگانه نوشته‌اند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۴۳/۷
آغاز: الحدیث الاول هو ما رواه ثقة الاسلام محمد بن یعقوب الکلینی رحمه الله عن علی بن ابراهیم عن ابیه؛ **انجام:** و لا یعذلونی بما فیه من السهو و الخطأ فان المعصوم لیس الا من عصمه الله تعالی، و الحمدلله اولاً و آخراً.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۲۴ر-۱۳۳ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۷۵]

● **سیاحت تحت البحر** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-e taht-ol bahr
ورن، ژول، ۱۸۲۸ - ۱۹۰۵ قمری
vern, žūl (2395 - 2470)
شامل دو «قسمت» و هر قسمت دارای ۲۲ «فصل» است که اتفاقات هر روز را نوشته است و مسافرت دریایی بوده است. در قسمت اول فصل ۲۱ خواب غیر طبیعی و در فصل ۲۲ توده مرجان و در قسمت دوم فصل اول بحر محیط هندی و فصل دوم تکلیف جدید کاپیتان نمو و فصل ۲۲ انجام کار را آورده است و

در نسخه با عنوان «تحدید بعض نقاط بحری» معرفی شده است.
[مشار فارسی ۳۱۰۴/۳ ترجمه از اعتصام الملك یوسفی اعتصامی]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۷۶

آغاز: کونسی این سخن را از سرصدی وازصمیم قلب می‌گفت اما من پیر و قول او نیستم از دوسه دقیقه تا کنون وضع تغییر کرده بود، وحشیهای پاپو آزی؛ **انجام:** بعادت مألوف، رفقا را برداشته بعرشه کشتی رفتم (دماغه سن ونسن) که منتهای جنوب غربی اسپانیا را تشکیل می‌دهد ... کونسی به منزل خودش رفت وندلاند مرا دنبال کرد، سرعت عبور

فصل بیستم از قسمت اول تا آخر قسمت دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ: ۱ - ۲۷۱]

● سیاحة الجبال / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-ol-jebāl

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱-۱۳۶۲قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad ʻalī ebn-e ahmad (1874 - 1943)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۸۸/۷

نام مؤلف از فهرستواره ۱۳۴/۱ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۲ص، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۳۶۱]

● سیاحت سیاهکوه و جغرافیای آنجا / فلسفه، جغرافیا / فارسی

sīyāhat-e sīyāhkūh va joqrāfīya-ye ānjā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۶۰

به امر اعتماد السلطنه تألیف شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۳ص (۳۹۸ -۴۰۰) [مختصر ف: - ۶۴۵]

● سیاحة عیسی / متفرقه / عربی

sīyāḥt-u ʻīsā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۱۸/۷

آغاز: بسمله. قال روی عن عیسی (ع) فی سیاحته اذ عز بجبل شامخ فی الهواء و کان وقت الصلوة فتقدم لیتطهر من عین منبع منه لیصلی الی جانبه فاذا بالعین مالحة ساخته فتعجب من ذلک عیسی (ع)؛ **انجام:** و من حکم العزیز الجبار قال صاحب الحدیث فلما امنوا بالله ترکهم عیسی و مضی فی سیاحته. و الحمدلله رب العالمین

گفتاری است نامبوب بدون خطبه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۶۱ر-۶۶)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۳۲]

● سیاحت لیارد / تاریخ / فارسی

sīyāhat-e līyārd

لیارد، دونالد،

līyārd, donāld

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۷۶

آغاز: بسمله. در ماه ژوئیه سنه ۱۰۸۴ میلادی؛ **انجام:** و هم چنین دانصف امتعه انگلیسی معمول و رواج میگرفت
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● سیاحت نامچه یونان / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāmče-ye yūnān

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۲۹۶ق
هانری بل به سال ۱۸۶۱ میلادی از یونان دیدن می‌کند و نقاط مختلف آن سرزمین را با دقت مورد مطالعه قرار می‌دهد و از آثار قدیم آن ناحیه شرح مفصلی فراهم می‌آورد و در توردومند به چاپ می‌رساند. این سفرنامه ناصرالدین شاه را خوش می‌افتد و به میرزا عیسی خان گروسی دستور ترجمه آن را می‌دهد

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۳

آغاز: بسمله، سیاحت نامچه یونان است که هانری بل نام فرانسوی؛ **انجام:** محل امن و بهجت طیور است و جای نسناس و اقسام عصفور بقیه در نمره آینده

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ق، جا: تهران؛ دارای عکس‌های فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۳۸گ، ۱۶ سطر (۱۱×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۴۰]

← سیاحتنامه > سفرنامه میر فتاح تبریزی
← سیاحتنامه > سفرنامه آوانس
← سیاحت نامه > سفرنامه خراسان
← سیاحت نامه > سفرنامه

● سیاحت نامه / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme

سررشته دار، علی، ق۱۳ قمری

sarrešte dār, ʻalī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۱ق
مؤلف کارپرداز ایران در دربار هند بوده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۸۵
خط: نستعلیق، کا: میرزا علی خان سررشته دار سواره افشار، تا: ۱۳۲۱ق [مختصر ف: - ۴۵۹]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۶۶/۲-ف
نسخه اصل: ملی ۱۳۶۰ (۴۲۱/۴) [با عنوان «روزنامه سیاحت» معرفی شده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۸]

● **سیاحت نامه** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

از دکتر هارمان. سیاحت نامه ولایت و اهل لاوس و وحشی‌ها و جنگل‌های هند و چین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۴/۲
خط: نستعلیق، کا: عیسی، تا: صفر ۱۲۹۷ق؛ مجدول؛ با یادداشت کاتب در آخر نسخه که به دستور شاه این دو مقاله را ترجمه کرده، در ابتدای نسخه این عبارت گویا به خط ناصرالدین شاه آمده: «تماما ملاحظه شده است»؛ جلد: مقوا رویه مخمل مشکی گلدار، ۴۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۳۱ - ۱۳۰]

● **سیاحت نامه** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme

تلگرافچی فرنگی

telgerāfčī-ye farangī

در زمان ناصرالدین شاه هیئتی از تهران برای سیمکشی و احداث تلگرافخانه به اصفهان و یزد و کرمان و بنادر خلیج فارس رفته و این سفرنامه را نوشته‌اند. این سفر در ۱۸۷۹ صورت گرفته است.
چاپ: فرهنگ ایران زمین (۱۸۳/۱۹-۲۶۰)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۰
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۴۴]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۷۹-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۷۰]

● **سیاحت نامه** / سفرنامه، داستان / فارسی

sīyāhat-nāme

ژرژ شونفرت

žorž šūnfert

مترجم: میرزا محمد رضا مترجم، ق۱۳ قمری

سیاحت‌نامه مسافرت دکتر ژرژ شونفرت در آفریقا بین سال‌های ۱۸۶۸-۱۸۷۱ میلادی است که مدت سه سال به طول انجامیده در این نسخه قسمتی از کتاب «تور دو مند» به فارسی ترجمه و تنظیم شده است و در سیزده صفحه آن هیجده تصویر نقاشی آب و رنگ بسیار زیبا از تصاویر بعضی از قبایل و زندگانی مردم آفریقا به‌وسیله میرزا مسعود غفاری کاشانی ترسیم و نمایان است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۸۸
آغاز: بسمله - تفصیل و سیاحت و گردش سه ساله دکتر مسیو ژرژشونفرت در قلب ممالک آفریقای سیاحت نشده نموده است از سنه ۱۸۶۸ الی ۱۸۷۱ که از صفحه دویست و هفتاد و سیم کتاب (توردمند) ابتدا شده است ترجمه بنده درگاه جهانبان پناه رضای مترجم؛ **انجام:** روزی خواهد آمد آیا که اتفاق مرا به آن اماکن رجعت دهد و تماشای آبشار تک و پر شکوه (پارانا) را نصیبم سازد ... ترجمه بنده درگاه ... میرزا محمد رضای مترجم خاصه غفاری کاشانی منشی رسائل خاصه همایونی ... سمت تحریر پذیرفته و مصورش کمترین خانه زاد ... میرزا مسعود غفاری کاشانی است تحریراً فی شهر شوال المکرم سنه ۱۲۹۱.
خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا موسی کاشانی منشی، تا: ۱۲۹۱ق؛ مجدول، با کمند زرین؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: مقوای روکش چرم لاکی مذهب، ۳۲۱ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۵ - ۵۵۸]

● **سیاحت نامه** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme

غیر همانند:
۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۷۰
بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۷گ، اندازه: ۱۹/۷×۳۱/۱سم [رایانه]
۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۸۱
آغاز: در زمستان سنه ۱۸۸۲-۱۸۸۳م بر طبق مصلحت و صوابدید مجلس وکلای ملتی ممالک متحده آمریکا که لازم دانستند سفارتی در پایتخت ایران داشته باشد
ترجمه مأموریت دیپلومات یکی از مأمورهای آمریکایی است که دو سال در ایران اقامت داشته (۱۸۸۲-۱۸۸۳ م) و در آن معلوماتی فراوان مربوط به مواقع جغرافی و آداب اجتماعی و اداری کشور و عادات مردم گزارش کرده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۵۵]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۲۵

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۷۴گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۸سم [رایانه]

← سیاحت نامه آذربایجان ≻ روزنامه سیاحت

● **سیاحت نامه آروتین تنیوری** / تاریخ / ترکی

sīyāhat-nāme-ye ārūtīn tanīyūrī

سفرنامه آروتین تنیوری (Arutin Tabliuri)، به واقع تاریخ نادرشاه است به زبان ترکی که یک ارمنی همراه نادر ساخته و به خط ارمنی در ونیز در ۱۸۰۰ چاپ شده بود. اسد اوراس آن را به خط لاتینی برگردانده و در آنکارا به سال ۱۹۴۲ در ۴۸ چاپ کرده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۳-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ از روی چاپی [فیلمها ف: ۲ - ۱۹۷]

● **سیاحت نامه آفریقا** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye āfrīqā

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۴ق

مترجم در صفحه عنوان نوشته: «سیاحت‌نامه‌ای است که لیوتنان کامرون انگلیسی در زمانی که مأمور به سیاحت داخله افریقیه بوده است نوشته و در روزنامه توردمند منتشر شده است. به تاریخ پانزدهم شهر ربیع الثانی ۱۲۹۴ شروع به ترجمه کرد و به خط خود نوشت. چاکر خانه زاد عیسی». مترجم تصاویر سفر را از روزنامه بریده و به نسخه ملصق کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۲۳

آغاز: بسمله. در چند سال قبل که در کشتی موسوم به ستار منصب سلطانی داشتم؛ **انجام:** دایمابیک هوا و یک استقامت باشد و اسباب خیرگی چشم عابرین نشود. انجامه: تا اینجا سیاحتنامه کامرون را که در روزنامه توردمند ثبت شده بود حسب الامر اقدس همایون روحی و روح العالمین فداه ترجمه کرده تصاویرش را هم در او مندرج نمود به تاریخ بیست و نهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۹۴ چاکرخانه عیسی مترجم ملتزم رکاب همایون

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۹۴ق؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: مقوا، ۳۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۱ - ۱۳۴]

● **سیاحت نامه ابراهیم بیگ یا بلای تعصب او** / داستان / فارسی

sīyāhat-nāme-ye ebrāhīm beyg yā balā-ye ta'assob-e ū

مراغه ای، زین العابدین، - ۱۲۹۰ قمری

marāqe'ī, zayn-ol-'ābedīn (- 1873)

چاپ: این مجلد در مصر به چاپ رسیده است و دو مجلد دیگر در لاهور و مجلدی دیگر در قسطنطنیه و کلکته چاپ شده

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۲۹

آغاز: هو. عرض مخصوص بر دانشمندان روشن ضمیر که روی سخن بطرف ایشان است واضح و آشکار که امروز در روی زمین نخستین اسباب ترقی و تمدن ملتها و سعادت و نیکبختی آنان بواسطه مطبوعات است؛ **انجام:** با اینهمه نباید از رحمت خداوندی نا امید شد ... خیلی مناسب یافتم که این چند بیت مناجات را ذیلا نوشته معروضات خود را مسکی الختام کنم: خداوندی چنین بخشنده داریم ×× که با چندین گنه امیدواریم / خدایا کار ما کن تو اصلاح ×× که مسکین و پریشان روزگاریم. لاحقه این بنده یکی از ابنای آن خاک مبارکم ... بتصورات همسایگان مطلع شده بغیرت و بصیرتشان بیفزاید

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ملحقات صاحب مطبعه را که مؤلف در خاتمه می‌گوید: «... از صاحب مطبعه خواهش نمودم که شمه از مقالات آن دانشمند محترم را ضمیمه این سیاحتنامه نماید ...» فاقد است و به قدر ۳۶ صفحه نسخه چاپی مصر مطالبی از خاتمه ناقص دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۷۸گ، ۱۵-۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۸۳۷]

● **سیاحت نامه اتازونی (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye otāzūnī (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, 'alī ebn-e rezā (- 19c)

به سال ۱۸۷۵م مسیو ولیم حپ به میان قوم مورمن می‌رود و از آداب و رسوم و قواعد دینی و عرفی آنها مطالب این سفرنامه را فراهم می‌آورد. او از برنامه‌های اهالی آمریکا برای پیشرفت قوم مورمن صحبت‌ها می‌کند. این سیاحت‌نامه از فصل شانزدهم اصل کتاب شروع می‌شود.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۳

آغاز: ژزف اسمیت را در ایلی نوا تیرباران نمودند محض آنکه مدعی بود؛ **انجام:** وضع تمدن مردمان سفید را تحقیر کرده کمال تکبر و قناعت را از حالت خود دارند

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مذهب، ۵۸ص (۱۲۵-۱۸۲)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۴

آغاز: از سنت شارل به نوول ارلئان سی کیلومتر راه است؛ **انجام:**

و بهیچوجه دولتی معتقد و معتمد نگردد
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۱۷۳ص (۱۸۳-۳۵۵)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۳]

← سیاحت نامه استانلی ⟵ سفرنامه آفریقا

● **سیاحت نامه اطراف عالم (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye atrāf-e ʻālam (t.)

الهی، عیسی، قرن ۱۴
elāhī, īsā (20c)

تاریخ ترجمه: ۱۳۱۷ق
کتاب دوم و سوم از سیاحت‌نامه اطراف عالم از وودر گرژس انگلیس است که در بیست و یکم ماه دسامبر سال ۱۷۰۸ میلادی به فرماندهی دو کشتی از بندر سلطنتی بریستول به دریاهای جنوب سفر کرده است، به اضافه خلاصه سفرنامه‌هایی که تعدادی از دریانوردان که تا فوریه سال ۱۷۶۵ میلادی به اطراف عالم سفر کرده‌اند.
[فهرستواره منزوی ۱۳۶/۱]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۹۰
آغاز: سیاحت دور عالم - مائه هیجدهم - در جلد اول کتاب خودمان از یکرشته مسافرتی صحبت نموده ایم که مدت آنها قلا دو مائه و نیم بطول انجامیده و آن عبارتست از نصف مائه پانزدهم و تمام مائه شانزدهم و هفدهم کارهای مائه پانزدهم باستثنای کارهای کلمب و گاما تمام محدود و غیر قابل بوده؛ **انجام:** دیگر یک لنگرگاه هم پیدا نمی‌شود که در آنجا تحصیل هیزم و آب نمایند موانعی که برای ما پیش آمده بود باید بموسم اعتدال اسناد داده شود چونکه این فصل کلیه طوفانی است و بیش از یکدفعه حوصله ما را تنگ کرد. الراجی الی رحمة ربه الغنی عیسی الآلهی شهر شوال سنه ۱۳۱۷.
خط: نستعلیق، کا: عیسی الآلهی، تا: ۱۳۱۷ق؛ مجدول، با یک سرلوح؛ کاغذ: فرنگی بخور رنگ، جلد: مقوای روکش مخمل، ۱۷۵ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۷سم [ف: ۵ - ۵۵۴]

● **سیاحت نامه اطراف عالم** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat nāme-ye atrāf-e ʻālam

مهندس ، احمد بن ملک الشعرا
mohandes, ahmad ebn-e malek-oš šoʻarā

این کتاب جلد دوم از سفرنامه مفصل و کاملی است به اطراف عالم که در پنجاه فصل با ذکر جزئیات در شرح تاریخی ــ جغرافیایی ــ اخلاق و عادات و زبان و مذاهب ممالک و مناطقی که مؤلف بدان سرزمین‌ها سفر کرده نوشته شده است. به اضافه نوزده قطعه عکس چاپی از مناظر و ابنیه و تصاویر اشخاص در شهرها و جزایر و امکنه متعدد اطراف عالم که مصنف کتاب موفق بدیدار آنها شده است. کتاب مورد بحث حسب الامر ولیعهد (مظفرالدین میرزا) به توسط احمد مهندس از زبان فرانسه به فارسی ترجمه شده است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۶۲
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - مسافرت در اطراف عالم فصل اول - عبور از جزایر (نوکاهیوا) به جزایر (تائیتی) و جزیره (وایهو). پس از مفارقت از جزایر نوکاهیوا برای ما حادثه غریبی رخ نمود که در خشکی باید خود را محافظت از باران گلوله تفنگ و در کشتی باید در کمال شدت و قوت با طوفان بحر جدال نمائیم؛ **انجام:** بعد از آنکه چهار سال غیبت کرده بودم و فواید عظیمه و دولت کامل و آثار و علامات غریبه دیده بودم این مختصر از مطول سیاحت من بود که در این سفر مشاهده نموده بودم انتهای سیاحت اطراف عالم. تمام شد این کتاب روز دوشنبه نوزدهم شهر شعبان المعظم سنه هزار و سیصد و سه بسعی و اهتمام اقل العباد احقر الحاج عبدالله معلم مدرسه مبارکه دارالفنون تبریز.
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: حاج عبدالله معلم مدرسه دارالفنون تبریز، تا: ۱۳۰۳ق؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم لاکی رنگ، ۲۴۶ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۲×۳۴سم [ف: ۵ - ۵۵۶]

● **سیاحت نامه ایران** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye īrān

آوانس ارمنی، قرن ۱۴ قمری
āvāns-e armanī (20c)

سیاحت‌نامه سر آنتوان شرلی به خاک ایران از خاک عثمانی در زمان شاه عباس اول در ۱۶۰۰م.
چاپ: این ترجمه را علی قلی خان سردار سعد در ۱۳۳۰ در تهران چاپ کرده

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۱۹
آغاز: مقدمه مترجم یکی از شعب ادبیات که در مائه آخری میان ملل فرنگ تغییر کلی بهمرسانیده و بر بنیاد جدیدی بنا نهاده شده فن تاریخی است؛ **انجام:** و بر حسب رسم معمول خودشان بمهر سلطنتی مهمور بود. ترجمه خانه زاد دولت ابد آیت اوانس.
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی محمد قلی قزوینی آشوری، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۹ق، جلد: مقوا رویه مخمل سرمه‌ای، ۶۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۵۰
آغاز: تفصیل مسافرت اول سر آنتوان شرلی به ایران، بسمه تبارک و تعالی سرآنتوان شرلی چون شنید که درک فرار بنای جنگ و

جدال را با پاپ گذارده است ... از خاك انگلیس عزیمت نمود؛
انجام: و بر حسب رسم معمول خودشان به مهر سلطنتی ممهور بود.
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی محمد قلی قزوینی آشوری، تا:۲۰ربیع الثانی؛مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵۶گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۱۱۷]

● **سیاحت نامه ایران** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye īrān
مترجم، سید عبدالله، ق۱۴ قمری
motarjem, seyyed ʻabd-ol-lāh (- 20c)
به سال ۱۸۸۷م مردی از مردم روسیه در بندر «اوزن اده» ــ کنار بحر خزر ــ از کشتی پیاده می‌شود و از آنجا به طهران می‌آید و پس از مدتی توقف از راه قزوین دوباره به بحر خزر باز می‌گردد. این شخص دیدنی‌های خود را در این ایاب و ذهاب می‌نگارد که حاوی اطلاعات بسیار راجع به شهرهای شمالی ایران می‌باشد و چون او به دربار ناصرالدین شاه باریافته است وضع درباره را نیز تا آنجا که دیده در کتاب خود توصیف می‌کند. از آنجا که زمان ترجمه بسیار نزدیك به زمان نگارش کتاب بوده مترجم آنچه اختلاف در بین قول نویسنده دیده است در بین الهلالین آن را بیان می‌دارد. (عبدالله انوار)
آغاز: سیاحت یکنفر روسی است در ایران که این خانه زاد دولت علیه سید عبدالله مترجم روسی بفارسی ترجمه نمود بسمله در سنه هزار و هشتصد و هفت میلادی در روزی که کاترین مقدسه به قتل رسید یك ساعت بعد از ظهر ...
انجام: تا کنون دست ترقی دهنده تربیت بدان نرسیده است باقی میباشد.
چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر نهم، به کوشش محمد گلبن، ۱۳۷۷ش،

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۸۸
آغاز: سیاحت یکنفر روسی است در ایران که این خانه زاد دولت علیه سید عبدالله مترجم روسی بفارسی ترجمه نمود بسمله در سنه هزار و هشتصد؛ **انجام:** تا کنون دست ترقی دهنده تربیت بدان نرسیده است باقی میباشد. پایان نسخه: ترجمه خانه زاد دولت ابد آیت سید عبدالله مترجم زبان روسی فی شهر شوال المکرم سنه هزار و سیصد و شش.
خط: نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: شوال ۱۳۰۶ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل بنفش، مذهب، ۵۱گ، ۱۲ سطر(۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۲۲]

● **سیاحت نامه ایستری (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye īsterī (t.)
نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی
nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)
از: مسیو شارل ایریارت
ولایت ایستری از سال ۱۸۱۵م از آن دولت اطریش می‌شود و از جنوب به دریای آدریاتیك محدود است. این ولایت مثلث‌گونه‌ای است که در قسمت سفلای آن خطی است که از شهر تریست به شهر فیوم کشیده شده است. مسیو شارل به سال ۱۸۷۴م از این ناحیت دیدن می‌کند و اوضاع جغرافیایی و آداب و رسوم مردمان و راه‌ها و مزارع و تجارت آن محل را دقیق به وصف می‌کشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۱
آغاز: سیاحت در ولایت متعلق بدولت استریه بموجب؛ **انجام:** و اسباب حفظ الصحه را بقدر امکان فراهم کرده اند
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۲۵ص (۱-۲۵)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۱]

● **سیاحت نامه ایطالیا (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye ītālīyā (t.)
نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی
nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)
مسیو فرانسیس به سال ۱۸۷۵ میلادی سفری بایتالیا می‌کند و از نقاط «تسکان» و «امبری من» دیدن می‌نماید و از وضع آداب و رسوم مردمان و اوضاع جغرافیایی محل این سفرنامه را فراهم می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۶
آغاز: فصل اول. کسی دفعه اول بمملکت ایطالیا برود محض تماشا خواهد رفت
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۳۲ص (۴۶۰-۴۹۲)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۴]

● **سیاحت نامه تبت** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye tabbat
سیاحت‌نامه تبت از هنری لاندور و به انگلیسی است و این کتاب بخش نخستین آن است که به قلم یکی از مترجمان عصر ناصر الدین شاه قاجار در پنجاه فصل از انگلیسی به فارسی ترجمه شده و در آن نام مترجم یاد نگردیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۱۹
آغاز: چون در این عهد همایون و روزگار میمون که انواع و اقسام

کمالات و هزار روحی تازه و قربی بی اندازه ... فصل اول ترجمه. وقتیکه مصمم شدم بسیاحت تبت؛ **انجام:** نیتی نخواهند انداخت اجزائیکه نباشند همراه من بیایند منحصر شدند بچهار نفر که متعهد شدند به اتفاق من تاتتگه میوم بیایند.
خط: نستعلیق، کا: عزیزالله، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۳۲۲ق؛ در پایان بخشی از فصل هیجدهم چند سطر نوشته شده که گویا از دومین بخش همین سیاحت نامه باشد؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج نیلی، ۱۹۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۶۶]

● **سیاحت نامه (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme (t.)

غفاری کاشانی، محمد رضا بن احمد، ق۱۳ قمری
qaffārī kāšānī, mohammad rezā ebn-e ahmad (- 19c)

مسیولویی روسله سفیر در هندوستان که از سال ۱۸۶۶–۱۸۶۸ در آن سازمان بوده این سیاحت‌نامه را نوشته و رضا غفاری کاشانی مترجم مخصوص دربار ناصرالدین شاه آن را از فرانسوی به فارسی برگردانیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۳۵
آغاز: تفصیل سیاحت مسیو لوئی روسله در بلاد هندوستان؛ **انجام:** بلکه فرنگستان بود آنقدر جلوه کرد که بوصف نمیآید از ملاحظه آنهمه اشجار که وطن ما را بخاطر میآورد سیر نمیشدم.
خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد:تیماج عنابی،۷۶ص،۱۱سطر،اندازه:۲۱×۳۳سم [ف: ۱۷ - ۱۷۸]

← سیاحت نامه ترکستان ⋗ سفرنامه ترکستان
← سیاحتنامه ترکستان ⋗ سفرنامه آسیای مرکزی

● **سیاحت نامه جبال آلپ (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye jebāl-e ālp (t.)

مترجم الملک، زین العابدین، ق۱۴ قمری
motarjem-ol-molk, zayn-ol-‘ābedīn (- 20c)

سر مارتین کنوای سراسر جبال آلپ را گشته و این گزارشی است که او پس از این گردش تقدیم جغرافیایی انگلیس می‌کند. این کتاب ابتداء به‌وسیله مسیو «شارل ... آنزا» به فرانسه ترجمه می‌گردد و سپس از زبان فرانسه به دستور ... الدین شاه و میرزا مسعودخان علاءالملک وزیر فرهنگ وقت به فارسی برگردانده می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۲۲
آغاز: بر حسب امر قدر قدرت اعلیحضرت قویشوکت. ل الله اسلام پناه؛ **انجام:** و در دماغه جنوبی ... که رسیدند ابرها را دیگر بهیچوجه ندیدند و دورنمای با شکوه ساحل ظاهر و هویدا شد.

خط: نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: ۱۳۲۳ق، جا: تهران؛ مجدول؛ دارای مقدمه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، مذهب، ۱۷۳گ، ۱۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۵۶]

← سیاحت نامه جنوب ⋗ سفرنامه جنوب ایران

● **سیاحت نامه چین (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye čīn (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی
nāme-negār, ‘alī ebn-e rezā (- 19c)

این سیاحت نامه چین تتمه گزارش سفری است که مسیو شوتسه به پکن و چین شمالی به سال ۱۸۷۳م کرده است و با اطلاع از اوضاع اقتصادی و خرابی محل، وضع چین را در ابتدای قرن بیستم میلادی به‌خوبی روشن می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۲
آغاز: در کنار اسکله که اهالی انگلیس در آمدو شد اجازه دارند؛ **انجام:** تصویر دکان مزبور در کتاب مصور است
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۰۰ص (۲۵–۱۲۴)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۲]

← سیاحتنامه حاج سیاح ⋗ سیاحت نامه فرنگ

● **سیاحت نامه حدود** / ادبیات / روسی، ترکی، فارسی
sīyāhat-nāme-ye hodūd

خورشید افندی
xoršīd afandī

فرهنگ است به روسی و ترکی و فارسی.
چاپ: استامبول، سنگی، وزیری، ۱۳+۳۹۹صص

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۳۶-عکس
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۶]

● **سیاحت نامه خراسان بعد از اتصال به متصرفات روس** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye xorāsān ba‘d az ettesāl be motasrrefāt-e rūs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۸۳
خط: نستعلیق، کا: سید میرزا محمود خان علاءالملک طباطبائی (برادر میرزا رفیع نظام العلماء)، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰ص (۴۵۱–۴۶۰) [مختصر ف: - ۴۵۹]

← سیاحت نامه درویش دروغین در آسیای مرکزی ⟵ سفرنامه آسیای مرکزی

● **سیاحت نامه درویش دروغین در آسیای مرکزی** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye darvīš-e dorūqīn dar āsīyā-ye markazī

خواجه نوریان، فتحعلی، ۱۲۷۷ – ۱۳۴۱ شمسی

xāje nūrīān, fath-'alī (1898 - 1962)

چاپ: در تهران در ۵۵۷ صفحه به چاپ رسیده است.

[مشار فارسی ۳۱۰۶/۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۶۳

آغاز: فصل اول – در تهیه و تجهیزات اسباب سفر ... آغاز سخن – از سر بر تهران از روی حساب منزلگاه کاروان پانزده روز راه است و به سختی سیزده روزه هم می‌توان رفت سر بر شهر حاکم نشین آذربایجان است؛ **انجام:** همین که از آب اترک عبور کردند و ما از نظرشان غائب شدیم به عنوان خداحافظ چند تیر تفنگی خالی کردند و در این وقت رو به سمت شمال مستقیما و در راه خیوه حرکت می کردیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در صفحه دوم دستخط سالار رحمت که در ۱۳ ذیحجه ۱۳۳۱ نوشته شده؛ جلد: تیماج زرد، ۷۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶–۳۴۱]

● **سیاحت نامه دریای پاسیفیک (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat nāme-ye daryā-ye pāsīfīk (t).

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, 'alī ebn-e rezā (- 19c)

مسیو پاپل حس از سال ۱۸۷۲م تا ۱۸۷۴م به دریای پاسیفیک (اقیانوس کبیر) سفر می کند و از قسمت‌های ینگی دنیا و آسیا و استرالیا آن دیدار کاملی می‌نماید و این سفرنامه را که حاوی اطلاعات دقیقی از وضع آب و هوا و اوضاع جغرافیای محل است ره آورد آن قرار می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۸

آغاز: سیاحت در محیط پاسیفیک واقعه ما بین ینگی دنیا و آسیا؛ **انجام:** بعد از حرکت ما بصوب مملکت فرانسه کشتی و در ویل بطرف ساندویچ عازم شد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۷ص (۵۲۳–۵۵۹)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ – ۲۸۵]

← سیاحت نامه دکتر ژرژ شونفرت ⟵ سفرنامه آفریقا

● **سیاحتنامه دور دنیا (توردومند) (ترجمه)** / سفرنامه، داستان / فارسی

sīyāhat-nāme-ye dowr-e donyā (tūr do mond) (t).

ورن، ژول، ۱۸۲۸–۱۹۰۵ میلادی

žūl vern (1828-1905)

ترجمه فارسی کتاب سیاحت دور دنیا در هشتاد روز از مصنف معروف فرانسوی ژول ورن است که به توسط اوانس از زبان فرانسه به فارسی ترجمه شده است با تعدادی عکس چاپی از اصل کتاب مربوط به مسافرت با زیرنویس فرانسه.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲

آغاز: در سنه هزار و هشتصد و هفتاد و دو در لندن در خانه نمره (۷) از کوچه بورلینگتون گاردنس که همان خانه بود که شریدان شاعر معروف انگلیسی در ۱۸۱۴ در همان خانه فوت کرده بود شخصی سکنی داشت موسوم به فیلیاس فوگ این شخص یکی از اعضای متشخص رفرم کلوب بود؛ **انجام:** بالاخره رئیس کشتی اشاره حرکت نموده کشتی بواسطه شراعهای خود از باد مساعد متنفع شده با جست و خیز پیش رفت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق؛ مجدول، با یک سرلوح منقش مذهب؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: مقوای روکش میشن گلی، ۲۲۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۵ – ۵۶۰]

● **سیاحت نامه سواحل افریقا** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye savāhel-e āfrīqā

مترجم: علیقلی، ق۱۳ قمری

اصل این کتاب به وسیله مسیو فلوریو دو لانگل نایب امیر البحر فرانسوی نوشته شده است و حاوی مطالب تاریخی از کشورهای افریقاست. او ضمن بحث مباحث روز افریقا را نیز شرح می‌دهد و چون آن روزگار روز اوج استعمار بوده او به قراردادهای استعماری برای تقسیم افریقا اشاره می کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۳۵

آغاز: ترجمه: شرح سیاحتی است که مسیو فلوریود و لانگل نایب امیر البحر؛ **انجام:** ترجمه: در آنجا ما یلزم زندگانی از هر بابت موجود بود مسافرت در نوول گینه ما را از حیز انتفاع انداخته بود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل سبز مذهب، ۴۶گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۴ – ۱۱۷]

● **سیاحت نامه سواحل افریقا (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye savāhel-e āfrīqā (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, 'alī ebn-e rezā (- 19c)

به سال ۱۸۶۳م امیرال فلوری دولانگل در سواحل افریقا سفر می‌کند و ره آورد آن سفر را این سفرنامه قرار می‌دهد که حاوی اطلاعات ذیقیمتی از مردمان و آداب و رسوم آنها و وضع کشاورزی و طبیعی محل است. این سفرنامه از فصل بیست و هشتم اصل کتاب شروع می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۷/۰

آغاز: سیاحت در سواحل افریقا بموجب روایت امیرال فلوری دولانگل؛ **انجام:** فوز عظیمی در انجام خیال خود حاصل نماید خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۰ص (۴۹۳-۵۲۲)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ – ۲۸۴]

● **سیاحت نامه شاردن = سفر نامه شاردن** / سفرنامه /
فارسی

sīyāhat-nāme-ye šārdan = safar nāma-ye šārdan

شاردن، ژان، **۱۶۴۳ – ۱۷۱۳ میلادی**

šārdan, žān (1643 - 1713)

ترجمه‌ای است از سفرنامه شاردن در ایران از «سید محمد» (ص ع). در فهرست مشار (ص ۹۶۲) از ترجمه سید ابوالقاسم نژند یاد شده و ترجمه هفت جلدی آن هم در ۱۳۳۸ش در تهران به چاپ رسیده است.

چاپ: هاشم محدث آن را با مقدمه ایرج افشار چاپ کرده است

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۳۵

نسخه ما جلد نهم است و «اول مسافرت مؤلف از اصفهان ببندرعباس و مراجعت باصفهان»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور سبز، ۷۵گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۳ – ۳۴۸۴]

● **سیاحت نامه شاردن = سفر نامه شاردن** / سفرنامه /
فارسی

sīyāhat-nāme-ye šārdan = safar nāma-ye šārdan

شاردن، ژان، **۱۶۴۳ – ۱۷۱۳ میلادی**

šārdan, žān (1643 - 1713)

مترجم: ناظم، میر علیخان، ق۱۴ قمری

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۸ حکمت

درباره سفر دوم شاردن است از سپاهان به بندر عباس و بازگشت او به این شهر؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۱۸۱ص، قطع: ربعی، [ف: ۲ – ۲۴]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۹ حکمت

درباره سفر شاردن است از پاریس به ایران؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوایی، ۱۴۰ص، قطع: ربعی [ف: ۲ – ۲۴]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۰ حکمت

درباره سفر شاردن است از پاریس به شهر سپاهان؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی قائم مقامی فراهانی، تا: ۲۲ شوال ۱۳۳۱ق، به دستور سردار اسعد بختیاری؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ – ۲۴]

● **سیاحت نامه شاردن = سفر نامه شاردن** / سفرنامه /
فارسی

sīyāhat-nāme-ye šārdan = safar-nāme-ye šārdan

شاردن، ژان، **۱۶۴۳ – ۱۷۱۳ میلادی**

šārdan, žān (1643 - 1713)

مترجم: دولو، محمد رضا خان بن حسینعلی
به دستور: حاج علی قلی خان سردار اسعد بختیاری
مشتمل بر شرح حکومت پلتیکی و نظامی و ملکی ایران.

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۵

خط: نستعلیق، کاتب = مترجم، بی‌تا؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۲۲۵]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۴

جلد دوم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی تفرشی، تا: ذیقعده ۱۳۳۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۲۲۵]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۴

دو جلد، همان دو نسخه بالا [نشریه: ۱۱ – ۹۰۲]

● **سیاحت نامه شاردن = سفر نامه شاردن** / سفرنامه /
فارسی

sīyāhat-nāme-ye šārdan = safar-nāme-ye šārdan

شاردن، ژان، **۱۶۴۳ – ۱۷۱۳ میلادی**

šārdan, žān (1643 - 1713)

مترجم: ناظم، میر علیخان، ق۱۴ قمری

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۶

آغاز: روز اول ماه مه نائب الحکومه رئیس رهبانان کاپوسن را احضار نمود که شاید بلاواسطه از ورود خلیفه پطریک در امنه که تفصیل آن قبلا مذکور شد خبر گرفته و از جایی که مخفی شده است اطلاع حاصل نماید؛ **انجام:** به محض اینکه چند قطره باران ببارد گل و لای می‌شود و سطح شهر را فرا می‌گیرد همین که یکربع ساعت نبارید و آفتاب بزمین تابید بحالت خشکی بر می‌گردد یا اگر سرما باشد بزودی منجمد می‌شود. انجامه: تمام شد جلد سوم کتاب سیاحت نامه مسیو شاردن فرانسوی در

مسافرت ایران و بر حسب امر و اراده بندگان حضرت مستطاب اجل اکرم افخم اشرف آقای حاج علیقلی خان سردار اسعد بختیاری دامت شوکته جناب مستطاب اجل امجد آقای دکتر امیرخان ام اجلاله بترجمه آن قیام و اقدام نموده و بقلم این بنده حقیر محمد علی تفرشی سمت تحریر پذیرفت فی شهر ذی حجه ۱۳۳۲ هجری.

فقط جلد سوم است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی تفرشی، تا: ذیحجه ۱۳۳۲ق، به حسب امر «حاج علیقلی خان سردار اسعد بختیاری؛ با ۱. یادداشت هدیه ماه منظر (زری) بختیاری به کتابخانه مرکزی دانشگاه در برگ آخر، ۲. فرم مخصوص کتابخانه سردا بهادر چسبانده شده در برگ آخر نسخه که بر این اساس، نمره ۳۳۲ و نام کتاب مسافرت از پاریس به اصفهان جلد سوم و مصنف شوالیه است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا رویه کاغذ مشکی، ۱۷۱گ، ۱۲ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۶۱]

● **سیاحت نامه شوش** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye šūš

مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری

motarjem, ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (- 20c)

مسیو دی لافوا که از مهندسان معمار فرانسوی است و به معماری شرق توجه خاصی دارد، به اتفاق زنش از فرانسه به ایران می‌آید و پس از بازدید از نواحی مختلف مسیر حرکت خود سرانجام به شوش می‌رود و نخستین تأسیسات حفاری شوش را پی می‌افکند که به امتیاز حفاری از دولت ایران می‌کشد. خانم دی لافوا جریان این سفر خود و همسرش را که بین سال‌های ۱۸۸۴م تا ۱۸۸۶م انجام گرفته است در توردومند منتشر می‌کند و این سفرنامه از ترجمه آن گزارش فراهم آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۸

آغاز: ترجمه از روزنامه توردومند. تفصیل سیاحت مادام دی لافوا در شوش؛ **انجام:** کمال افسردگی را داشتم و از تغییر اشک از چشهایم جاری بود

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، دارای عکس‌های فتوگرافیک، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۳گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۸۸]

● **سیاحت نامه فرنگ = سیاحتنامه حاج سیاح** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye farang = sīyāht-nāme-ye hāj sayyāh

سیاح، محمد علی بن محمد رضا، ۱۲۵۲ - ۱۳۴۴ قمری

sayyāh, mohammad ʻalī ebn-e mohammad rezā (1837 - 1926)

حاجی محمد علی سیاح برای فرار از ازدواج اجباری و سیاحت و سیرآفاق از قریه مهاجران اراک خارج می‌شود و از طریق همدان و تبریز به قفقاز و ماوراء رود ارس می‌رود و از آنجا به عالم گردی می‌پردازد و سرانجام از هند راهی وطن می‌شود و چون به ایران می‌رسد از بوشهر نزد ظل السلطان به اصفهان می‌رود و مورد اکرام او قرار می‌گیرد. او در این سفرنامه حوادث زندگی خود را پس از سیاحت و ورود به ایران به رشته تحریر می‌کشد. در این سفرنامه: روزی حاجی سیاح را می‌بینیم که از نزدیکان شاه است و روز دیگر می‌بینیم که به زندان کشیده شده و در قزوین با میرزا رضای کرمانی هم زنجیر می‌باشد و باز در آن می‌بینیم که او سفر در ایران می‌کند و از شهری به شهری دیگر می‌رود و دیگر بار گوشه عزلت اختیار می‌کند و از همه می‌برد. این سفرنامه بعدها به چاپ رسیده است و ظاهراً در نسخه چاپی به‌وسیله فرزند او حمید سیاح دخل و تصرفی شده است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۷

آغاز: بسمله، آغاز مهاجرت از ایران و سبب سیاحت فقیر حقیر؛ **انجام:** بهمانطور کالسکه روانه بود تا در عمارت بر پله پیاده شدیم در پیش

خط: نستعلیق شکسته، کا: عباسقلی بن حسینی تفرشی، تا: ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۵گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۶۱]

۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷۵ فرخ

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۱۴ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: - ۱۰۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۸۷

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۸گ، اندازه: ۲۲×۳۵/۳سم [رایانه]

● **سیاحت نامه کاپیتان کوک** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye kāpītān kūk

از: دکیر کیپیس؛ مترجم انگلیسی به فرانسه:کاسترا؛ مترجم فرانسه به فارسی: میرزا نصرالله

اهداء به: مظفرالدین شاه

تاریخ ترجمه فارسی: ۱۳۱۹ق

کاپیتان کوک که یکی از ملاحان معروف و حادثه‌جوی انگلیسی است در قرن هیجدهم اغلب نقاط تاریک دریاها را پیمود و کشف کرد و در محاصره کبک و کانادا نیز شرکت نمود. به سال ۱۷۲۸ میلادی زاده شد و به سال ۱۷۷۸ میلادی در یکی از جزائر ساندویچ به دست یکی از بومیان جزیره به قتل رسید. نسخه حاضر کتاب چهارم ماجراهای اوست که به وسیله

دکتر کیپیس نوشته شده است. در این کتاب ما به وقایعی برمی‌خوریم که از ۱۷۶۹ میلادی شروع می‌شود. آغاز این وقایع عزیمت کوک است به دریای جنوبی برای مشاهده و رصد عبور زهره از روی قرص آفتاب و سپس حوادث دیگر که سرانجام به قتل و کشته شدن او می‌کشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۶

آغاز: بسمله، شرح حالات کاپیتان کوک را دکتر کیپیس نام؛ **انجام:** و جنگلهای آن هم تماماً پر از نیشکرهای مختلف است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۹ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل قرمز، ۲۰۰گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۶]

● **سیاحت نامه کره** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye kore

مترجم: منوچهر بن عماد الدوله، ق۱۴ قمری

شبه جزیره کره که در شرق و شمال شرقی چین قرار دارد از جمله مناطقی بوده که هر خارجی بدانجا پا می‌گذارده کشته می‌شده است. تا آنکه بعضی از کشیش‌های مسیحی مخفیانه از رودخانه مرزی عبور کرده و به داخل سرزمین راه یافتند دولت کره چون از ورود کشیش‌ها مطلع شد به شدت مقاومت کرد و مانع از عمل آنها شد. شبه جزیره کره همین‌طور در بسته بود تا آن‌که بر اثر موافقت‌نامه‌هایی اجازه ورود به سرزمین در بسته داده شد. نویسنده با یک کشتی انگلیسی از «پکن» به «چقو» می‌رود و خود را به داخل سرزمین کره می‌رساند و به مشاهده این سرزمین مخفی می‌پردازد و حاصل مشاهدات او این سفرنامه می‌شود که حاوی مطالب جغرافیایی آن ناحیه است و اطلاعات بسیاری به دست می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۹

آغاز: سالها شبه جزیره کوره مجهول بود؛ **انجام:** و قدرت او را ترقی داده اند «انتهی»
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، فلفل نمکی، جلد: مخمل، آبی، مذهب، ۵۸گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۷)، اندازه: ۱۲×۳۵سم [ف: ۴ - ۲۳۷].

● **سیاحت نامه مادام ماری** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye mādām mārī

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī ،ʻīsā (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۲۹۶ق
ترجمه سفرنامه مادام ماری فرانسوی است که وقایع سفرش در ۱۸۷۶ و ۱۸۷۸م از انبورغ به سمرقند و سیاحت فرغانه و قولجه و سیبری غربی را نگاشته و در روزنامه توردمند منتشر کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۲۸

آغاز: بسمله. ترجمه روزنامه ایست که مدم ماری فرانسه در عین عبور از انبورغ بسمرقند ... پسکن قصبه ایست که تاجیکهای خوشگلترین همه طوایف و اجناس مختلفه آسیای مرکزی در وی مسکون می‌باشند؛ **انجام:** اوسی گفت ای سگ ای اما وقتی گفت که سگ از نظر ناپدید شد. بر حسب امر جهان مطاع اقدس همایون ظل الله تعالی روحی له الفدا بترجمه و تحریر مطالب فوق پرداخت چاکر خانه زاد جان نثار عیسی مترجم ملتزم رکاب همایون ترجمه و تحریر نمود
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۲۹۶ق، برای ناصرالدین شاه قاجار؛ مجدول؛ در اول نسخه به خط شاه نوشته شده: «تماما ملاحظه شد»، رکابه‌دار؛ جلد: مقوا رویه مخمل مشکی، ۸۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۶]

● **سیاحت نامه مراکش** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye marākeš

لوتی، پیر، ۱۸۵۰ - ۱۹۲۳ میلادی

lotī, pīyer (1850 - 1923)

مترجم: مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری

پیر لتی به سال ۱۸۸۹ میلادی از سواحل جنوب اسپانیا به مراکش می‌رود و از نقاط جغرافیایی آن سرزمین بازدید می‌کند و سرانجام این کتاب را درباره اوضاع جغرافیایی و آداب و رسوم مردم آن محل ره آورد می‌آورد که حاوی اطلاعات ذی‌قیمت و جالب توجهی راجع به وضع مراکش در ابتدا قرن بیستم و اواخر قرن نوزدهم میلادی است در سی و هشت فصل.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۲

آغاز: سیاحتنامه پیرلتی در مراکش مورخه بیست و ششم ماه مارس ۱۸۸۹م؛ **انجام:** مملکترا بحالت خرابکی باقی و برقرار میدارد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق، جا: تهران؛ با سرلوح زر، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۱۵۲گ، ۱۲ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۳۲۴]

● **سیاحت نامه مسیو پرن** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye musīyo peren

پرن، میشل

peren, mīšel

حاوی سفرنامه مسیو پرن است که از تنگه ماژلان حرکت می‌کند و پس از پیمودن نقاط مختلف به تاویا می‌رود و از آنجا

به دماغه امید رهسپار می‌گردد و نقاط مکشوف سر راه را نام‌گذاری می‌کند و بعد از دماغه امید عازم «هاس» می‌شود و در روز نوزدهم بدان ناحیه قدم می‌گذارد و سپس به سفر خود ادامه می‌دهد. متأسفانه این نسخه حاوی بقیه سفرنامه نیست.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹۴

آغاز: جلد سوم دوره سیاحت مسیو پرن، بسمله، بحر پیمایی ابتداء از تنگه ماژلان؛ **انجام:** روز دیگر چهار ساعتی صبح وارد آن شده لنگر انداختیم

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مخمل قرمز، مذهب، ۲۰۷گ، ۱۵ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۴ - ۱۶۷]

← سیاحتنامه مغربی ⩤ سفر نامه ناصر خسرو علوی
← سیاحتنامه ملکه انگلیس در اسکاتلند ⩤ سفرنامه ملکه انگلیس
← سیاحتنامه میرزا فضل الله خان ⩤ سیاست عبدالبهاء
← سیاحتنامه میرزا فضل الله خان ⩤ سیاحت نامه هندوستان

● **سیاحت نامه هانری بندر** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye hānrī bender

محلاتی، محمود بن محمد کاظم، ۱۲۴۶-۱۳۳۳ شمسی

mahallātī, mahmūd ebn-e mohammad kāzem (1867-1954)

اهداء به: مظفرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۳۱۹ق

سفرنامه هانری بندر فرانسوی است که در ۱۸۴۸م از قفقاز، عراق و ایران دیدن کرده و رویدادهای سفرش را در ۱۵ «فصل» نوشته است. وی از استانبول به تفلیس رفته و از آنجا به تبریز و سپس به کردستان عراق رفته و شهرهای موصل و تکریت و بغداد در عراق را دیده و از راه کرمانشاه و لرستان و همدان و ساوه خود را به تهران رسانده و از آنجا به قزوین و رشت رفته و سرانجام از بادکوبه و تفلیس خود را به قطار پطرزبورغ، پاریس رسانده و این‌گونه به وطن بازگشته است. به دستور مظفر الدین شاه قاجار و به اشاره جعفر قلی وزیر علوم، محمود طبیب در ۱۳۱۹ به ترجمه این سفرنامه اقدام کرده و در ۱۳۲۰ وزیر علوم آن را به شاه تقدیم کرده است. این نسخه همراه با دویست تصویر است که از متن اصلی سفرنامه اخذ شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۲۷

آغاز: بسمله. مقدمه وقتی که این مسافرت به کردستان و بین النهرین و ایران در نظر من جلوه گر شد هنگامی بود که از گردش طولانی جزایر ساندویش تازه مراجعت کرده؛ **انجام:** بالاخره هفدهم دسامبر وارد وطن عزیز خود گشتیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۰ق؛ مجدول محرر، کمندکشی شده به زر و مشکی، دارای سرلوح مذهب، رکابه‌دار؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۸۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۶]

● **سیاحت نامه هانری فوشر** / اخلاق / فارسی

sīyāhat-nāme-ye hānrī fošer

مترجم: مترجم الملک، زین العابدین، ق۱۴ قمری

مسیو فوشر، که به حدود هندوستان و افغانستان سفر کرده، شرح این مسافرت خود را، که در اوایل قرن بیستم میلادی اتفاق افتاده است، به تفصیل در این رساله می‌آورد. این رساله، که حاوی اطلاعات جالب توجهی درباره جغرافیای هندوستان و تاریخ ایام اخیر آن سامان است، به زمان مظفرالدین شاه از فرانسه به فارسی با ترجمه‌ای سلیس و خالی از اغلاق برگردانده شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۷۲

آغاز: بسمه تعالی. بر حسب امر قدر قدر اعلیحضرت قوی شوکت ظل الله اسلام پناه خسرو عادل باذل شهریار فرخنده آثار؛ **انجام:** ... که در تحت استقلال کسی باشند و بقول خودشان سر خر دوست ندارند

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: رمضان ۱۳۲۳ق، جا: تهران؛ اهداء به: شاید مظفرالدین شاه؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، ۳۲۶گ، ۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۵۷]

← سیاحت نامه هندوستان ⩤ جام جم هندوستان

● **سیاحت نامه هندوستان = سیاحتنامه میرزا فضل الله خان** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye hendūstān = sīyāhat-nāme-ye mīrzā fazl-ol-lāh xān

حسینی، فضل الله بن عضدالملک، - ۱۲۹۹ قمری

hoseynī, fazl-ol-lāh ebn-e ʻazod-ol-molk (- 1882)

فضل الله حسینی عضو عالی رتبه وزارت امور خارجه ایران، سفری به هندوستان و برمه کرده و شرح این سفر و چگونگی کشت قهوه و چای و نیل و فلفل سیاه و سفید را در این کتاب برای ناصرالدین شاه نوشته است. او از ۲۸ ربیع الاول ۱۲۹۰ تا ۱۴ رجب ۱۲۹۴ق در سفر بوده و وضع سیاسی و جغرافیایی هند را در آن آورده است. وی در میانه این اثر، کتاب «گیدبوک» درباره جغرافیای هند تألیف مستر جی آرابری مکی را ترجمه کرده و گنجانده است. بخش اول این سفرنامه که شامل است بر سفرهای فضل الله حسینی در هندوستان شامل این مطالب است: دیباچه؛ بدو سیر از بمبئی در تاریخ ۱۲۹۰؛ ورود به شهر اندور؛ ورود به جبل پور؛ ورود به پنجاب؛ ورود به لاهور و شرح لازم در حالات؛ ورود به کشمیر؛ ورود به سرینگر؛ وقعه بلوای ۱۲۸۹

کشمیر و نزاع سنیان و شیعه‌ها؛ ورود به شهر جمون و شرح حالات؛ شرح سیاحت شهر سیالکوت؛ ورود به امرتسر و تعریف آنجا؛ ورود به لودیانه؛ ورود به تبیاله و تعریف آنجا؛ ورود به شهر دهلی و شرح سیاحت آنجا و تعریف ابنیه و عمارات و دیگر چیزها؛ ورود به اگره یا اکبرآباد و تعریف آن شهر؛ ورود به کانپور و شرح مشاهدات آنجا؛ ورود به لکنهو و سیاحت آن شهر؛ ورود به بنارس و شرح آنجا؛ ورود به کلکته و تعریف آن شهر و ترتیب قواعد و نظامات انگلیسها در آنجا؛ ورود به شهر رانگون و شرح سیاحت؛ ورود به مندلی و مشاهدات آنجا و شرح رسوم و آداب سلطان و اهالی؛ ورود به سرلابور که از شهرهای گلبرگه می‌باشد؛ ورود به حیدرآباد و اوضاع آنجا. پس از این ترجمه کتاب «گیدبوک» می‌آید که در تاریخ طبیعی و جغرافیای هندوستان است و از اصل انگلیسی به فارسی نقل شده و حاوی اطلاعات و فواید ذیقیمت از وضعیت طبیعی و محصولات و ذکر کوه‌ها و جنگل‌ها و رودخانه‌های هند است و از روی تحقیق کامل و اطلاع وافی تألیف شده و فصلی از آن در تاریخ ملوک هند است و در چایان به تسلط انگلیسها و تسلط و نفوذ آنها در هند اشاره شده است. پس از این ترجمه، تفصیل مسافرت فضل الله حسینی به برمه و ایصال نامه سلطان به دربار برمه می‌آید که حاوی مطالب مهم و اسناد تاریخی باارزشی است. در انتها نیز رساله بسیار نافع و سودمندی است در طرز زراعت و به عمل آوردن قهوه و چای و نیل و فلفل سیاه و سفید و دستور کاشتن نهال و میزان محصول این نباتات در ممالک روی زمین با رقم‌های درست در جداول از خود نگارنده سفرنامه. (دانش پژوه)

آغاز: بسمله، احمد الله ناصر المله و الدین بافضاله و مالک الملوک و الاملاک فی جلاله

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۶۷ – ج

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: گالینگور، ۲۵۷گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: – ۱۳۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۱۲–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مهر کرده به تاریخ دویم اپریل سنه ۱۸۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [الفبائی: – ۳۱۴]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** این است خطوط ملوکاته خاقان چین که از دار السلطنه بیکن بتاریخ یازدهم ماه قمری سنه ۱۲۳۴ که مطابق سال دوازدهم جلوس اعلیحضرت خاقان تون کیائی سمت رقم یافت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با ۳۴ قطعه عکس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش، ۳۳۵گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۱۱۰]

● **سیاحت نامه هندوستان (گزیده) = سیاحتنامه میرزا فضل الله خان (گزیده)** / سفرنامه / فارسی

sīyāhat-nāme-ye hendūstān (gozīde) = sīyāhat-nāme-ye mīrzā fazl-ol-lāh xān (gozīde)

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ – ۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ‘abbāsqolī ebn-e mohammad taqī (1852-1924)

وابسته به: سیاحت‌نامه هندوستان؛ حسینی، فضل الله بن عضدالملک (–۱۲۹۹ق)

هنگامی‌که عباسقلی سپهر نیابت اول وزارت خارجه بوده این گزیده را از سفرنامه میرزا فضل الله خان تهیه کرده و در آغاز این مقدمه را در معرفی مؤلف کتاب نوشته: «چون کتاب سیاحت نامه مرحوم میرزا فضل الله خان کارپرداز اول دولت علیه مقیم بمبئی که به جهت سرکشی و استفسار حالات و امورات پاره‌ای از رعایای دولت علیه که در ممالک هندوستان و دیگر بلدان متفرق و ساکن هستند از بمبئی به طرف هندوستان و سایر البلاد سفر کرده و به اجازه امنای دولت قوی شوکت قاهره به دولت برمه رفته و تحصیل اطلاعات نموده و از بلدان و انصار پاره‌ای مطالب و غرایب ذکر کرده برای عموم مأمورین خصوصاً مأمورین دولت علیه که در بمبئی مقیم می‌شوند موجب اطلاع و بصیرت است لهذا این بنده آستان سپهر نشان به اشاره لازم البشاره و امر واجب الاطاعه جناب مستطاب ... مؤتمن الملک وزیر امور خارجه دولت علیه ایران دام ظله العالی خلاصه مطالب و رؤس مسائلش را استخراج نموده به تحریر می آورد».

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۰۰/۲

آغاز: (پس از مقدمه سپهر): ممالک هندوستان بتاریخ بیست و پنجم ربیع الاول ۱۲۹۰ برای سرکشی پاره ای از رعایای دولت علیه که در بلدان هندوستان متفرق هستند از بمبئی بیرون شد و در تانه که با بمبئی بیست میل راه است و از آنجا بطرف؛ **انجام:** و مقصود این عهدنامه در زبان فارسی و برمنه ای حاصل شود. در این بار زبان انگریزی معتبر و مقرر خواهد بود.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف؛ سپهر خود در پشت برگ اول نوشته: «یکی دو جزء اول نسخه بخط مشاور الدوله میرزا ابوالقاسم خان نایب وزارت خارجه پسر مرحوم میرزا محمد علی مستوفی ... و بقیه به خط خود بنده است»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۵ص (۳۸–۸۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۹۵۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۰۰/۱

آغاز: (پس از مقدمه سپهر): ممالک هندوستان بتاریخ بیست و پنجم ربیع الاول ۱۲۹۰ برای سرکشی پاره ای از رعایای دولت علیه که در بلدان هندوستان متفرق هستند از بمبئی بیرون شد و در تانه که با بمبئی بیست میل راه است و از آنجا بطرف؛ **انجام:** و خرابی آنجا بجهت عدم اطاعت یکی از زنهای واجد علی شاه و یک پسر او.
پاکنویس نسخه بالا و ناقص است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا ابوالقاسم خان مشاور الدوله، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید و خط دار، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۷ص (۱-۲۷)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۹۴۹]

● **سیاحت نامه هندوستان** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye hendūstān
منوچهر بن عماد الدوله، ق۱۴ قمری
manūčehr ebn-e ʻemād-od dowle (- 20c)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۹
آغاز: سیاحت نامه هندوستان هنگامی که در بمبئی توقف داشتیم بتماشای مهمانخانه (تاج کلوپ) رفتیم؛ **انجام:** روز پانزدهم آوریل هندوستان را وداع کرده بفرنگستان رفتیم.
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق تویسرکانی، تا: شعبان ۱۳۱۲ق، جا: تهران؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل بنفش مذهب، ۳۶گ، ۱۰ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۲۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۰۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۴]

● **سیاحت نامه هندوستان = سفرنامه** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye hendūstān = safar-nāme
گزارش سفر مسیو دوسله به هند در ۱۸۶۸ که برای ناصرالدین به فارسی ساخته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷۸
آغاز: تفصیل سیاحت و سیری است که مسیو دوسله در هندوستان مرکزی و در ایالت بنگال کرده است ابتدای سیاحت نامه ذیل در جزوهای پیش درج شده است نگارنده گوید در ماه محرم به شهر بوپال ورود کردیم؛ **انجام:** در این قریه آذوقه فراوان است و بقیمت مناسب میفروشند نارگیل و قهوه حاصل خوبی است که در آنجا روز بروز زیادتر خواهد شد طوایف اونکلا در معاملات راستی دارند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۲۳گ، ۱۴ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۹ - ۱۲۴۶]

● **سیاحت نامه یونان (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-nāme-ye yūnān (t.)
نامه نگار، علی بن رضا، ق ۱۴ قمری
nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)
مسیو بل از سال ۱۸۶۱ میلادی تا ۱۸۶۸ م. در یونان سفر می‌کند و سپس به سال ۱۸۷۴م سفر مجددی به آن کشور می‌نماید. ره‌آورد این دو سفر این سفرنامه است که حاوی اطلاعات جالب توجهی از وضع آداب و رسوم مردمان یونان در ابتدای قرن بیستم است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۵
آغاز: فصل اول:وقتی که در میان کشتی جنگی؛ **انجام:** درشش ساعتی شب بخلیج لامیا داخل شده لنگر انداختیم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۱۰۴ص (۳۵۶-۴۵۹)، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۴ - ۲۸۳]

● **سیاحت وگا (ترجمه)** / سفرنامه / فارسی
sīyāhat-e vegā (t).
گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری
garrūsī, ʻīsā (- 19c)
اهداء به: ناصرالدین شاه
تاریخ ترجمه: ۱۲۹۹ق
کشتی سوئدی وگا مأموریت پیدا می‌کند که به قطب شمال رود و پس از گذشتن از ساحل شمالی سیبریه به باب برنگ برسد و سپس از آنجا به چین و ژاپن عزیمت نماید و به عبارت دیگر باید مناطقی را بپیماید که ملاحان انگلیسی و هلندی در قرن شانزدهم و هفدهم میلادی از پیمایش آن عاجز ماندند. این سفر وسیع و مشکل به‌وسیله کشتی وگا به فرماندهی لیوتنان پلاندر و سه کشتی دیگر به نام «لنا» و «اکسپرس» و «فرازر» آغاز می‌شود و ریاست علمی گروه به موسیو نروانسکیولد وا گذار می‌شود. در این سفرنامه ما به حوادثی که بر سر این کشتی‌ها و افراد آنها رفته و اطلاعاتی که آنها در این سفر دریایی به مدت دو سال (از ۱۸۷۸ تا ۱۸۸۰م) کسب کرده‌اند برمی‌خوریم. این سفرنامه ناتمام است و بقیه آن را مترجم به نمره بعد حوالت می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۸/۱
آغاز: بسمله، ترجمه سیاحت وگا بدور آسیا و فرنگستان؛ **انجام:** برای جستجو و فحص طریقی که وگا را در وی حرکت بدهند روانه شدند
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۹ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج ماشی، ۶۵ص (۱-۶۵)، ۱۱ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۳۰۵]

● **سیاحی گوید = چهارچشمان = کج بینان = جهلمندان = انتقاد اجتماعی** / ادبیات / فارسی

sayyāhī gūyad = čahārčešmān = kaj bīnān = jahlmandān = enteqād-e ejtemā'ī

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

نویسنده در این رساله شیوه سخن گفتن و محاوره و نویسندگی متداول در عصر (قاجار) را که آمیخته به تعصبات مختلف و تقید به اغراق بوده مورد انتقاد و سخریه (گاه با ناسزا و تندی) قرارد داده و از طرفداران آن شیوه‌ها به جهل‌مندان، کج‌بینان، چهارچشمان و یاوه‌سرایان تعبیر می‌کند. در پایان رساله، داستان محاوره و جدال تاجر و جهل‌مند را که بر سر موضوع وامی که «تاجر» بر عهده «جهل‌مند» داشته، اختلاف داشته‌اند و جهل‌مند حاضر به اقرار و اداء دین نبوده است، می‌آورد. اینک بخشی از اول این فقره در اینجا نقل می‌گردد تا نشان دهنده شیوه کار نویسنده در این رساله باشد: «در حین این گفتگو جهل‌مندی را دیدم که با جمعی از خواص مرده خویش در محفلی نشسته به ادای عدالت و به تعلیم فرائض شریعت اشتغال دارد. تاجری که آیات دیانت به ظاهر احوالش داشت وارد مجلس شد با کمال عجز و نهایت خضوع بنا کرد با جهل‌مند مرشد گفتگو کردن ... نزدیک شدم ... و گفتار ایشان را در دفترم ثبت کردم تاجر گفت به سر مبارک شما اگر لازم نداشتم اظهار این مطلب را هرگز نمی‌کردم جهلمند گفت: استحصال مواد که افعال مصباحی است از فروغ معانی ... تکوین نمی‌توان ساخت ...».

آغاز: بسم الله خیر الاسماء بعد از آنکه از منزل مفسد بیرون آمدیم، رفیقم مرا برد میان چند فرقه غریبه که همه از طایفه کج بینان بودند و لیکن هر کدامی به یک نوع دیوانگی اختصاص داشتند. بعضی می‌خواستند امراض بدن را باحکام ... (؟) رفع کنند. بعضی مدتها خود را معطل می‌ساختند که از اقتران کواکب سرنوشت مردم را معلوم نمایند. جمعی هم معتقد بر این بودند که زبان نه برای ادای مطلب بل برای ترتیب سجع به جهت تضییع وقت اختراع شده. این دیوانه‌های نوع آخری که در افواه مردم به یاوه سرایی اشتهار داشتند بنا به پیروی اعتقاد خود ...

انجام: سواری را دیدیم که بااضطراب تمام مرکبش را به سمت شمال می‌راند والسلام

چاپ: به کوشش هاشم ربیع زاده، در آغاز مشروطیت، ۱۳۲۵ق، [نسخه‌های منزوی ۱۵۹۳؛ مشار فارسی ۱۲۷۷؛ اصول تمدن ۱۸۷؛ دنا ۲۶۸/۶-۲۶۹ (۱۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰/۱ و ۴۲۰/۶ و ۴۶۲/۶ و ۴۹۹/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۱۲۸۰ق، جا: تفلیس، جهت ناصرالملک؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نباتی، جلد: پارچه‌ای مشکی، ۱۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵× ۲۱/۳سم [ف: ۱۷ - ۱۰۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۷۸/۱۴

آغاز و انجام: برابر؛ در تفلیس روز دوشنبه ۱۷ ذیحجه ۱۲۸۴- چهار چشمان.

در فهرست با عنوان «رساله انتقادی» و بدون مؤلف آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق، جا: تفلیس؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: میشن قرمز، ۹گ (۲۱ر-۲۹پ)، ۱۴ سطر راسته و چلیپا، اندازه: ۱۳/۳×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۱۵۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۸۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیکن هرگاه ترجمه تصنیفات خود را در سایر السنه میخواندید و بی رعایت سجع، معنی مطلق را ملاحظه کردید و آنوقت می‌فهمیدید چه نوع مزخرفات بافته اید، چیزها نوشته اید که وقتی غربا میخوانند تعجب می‌کنند که چرا شما را در سلک دیوانه‌ها محبوس نساخته اند. [رقم:] بتاریخ روز سه‌شنبه ۱۸ شهر محرم الحرام سنه ۱۸۹۰ در جنرال قونسولگری دولت علیه ایران مقیم تفلیس سمت استنساخ یافت. علیحده است (؟)

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۸ محرم ۱۲۹۰ق؛ جلد: مقوایی محکم با روکش تیماج عنابی مذهب، ۶گ (۱۵۷پ-۱۶۲پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۴۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۶ ط

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: بر حسب امر حضرت بندگان خدایگان معظم آقای علیخان سرتیپ و نایب الوزارة ادام الله اجلاله العالی در دارالسلطنه تبریز تحریر نمود عبدالکریم منشی فی شهر رمضان ۱۲۹۱

خط: نستعلیق ممتاز، کا: عبدالکریم منشی، تا: رمضان ۱۲۹۱ق، جا: تبریز؛ مهر: «غلام علی شد حسین تا ...» (بیضی)؛ تملک: محمد بن صادق حسینی طباطبایی مورخ ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۳۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۴/۲ - ۱۵۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۹/۱۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [ف: ۵ - ۲۸۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۴۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بجز لعن و طعن و سر و دست شکسته چیزی عایدش نشد. ختم شد رساله چهار چشمی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج زرد، ۱۵گ (۷۹ر-۹۳پ)، ۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۲]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۹/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [ف: ۵ - ۲۸۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۴۵/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۳گ (۸۶ر-۹۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۴۲]

۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۴۶/۳م
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق، جا: رشت؛ جلد: مقوایی، ۲۲ص (۱۳۱-۱۵۲)، ۱۴ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۵۴/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** بیچاره تاجر هر چه داشت بر سر ادعای خود خرجج کرد ولیکن هر جا که رفت مطعون و مردود ... تمام شد استنساخ این نسخه ...
بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۳۰۴ق؛ ۸گ (۴۳پ-۵۰پ) [ف: ۱۵ - ۲۲۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۶/۲-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر؛ در پایان رساله چنین آمده: بر حسب امر حضرت بندگان اعظم ... سر کار شوکتمدار ... نتیجة الامراء العظام آقای آقا شکرالله خان سرتیپ دام اقباله العالی قلمی گردید ... امید وار است ... که نظر به حقارتش ننموده به بزرگی خود از معایبش اغماض (در نسخه اغماز) فرموده مقبول طبع بلند و رای ارجمندش افتد. العبد یحیی الحسینی.
خط: شکسته نستعلیق، کا: یحیی بن علی بن محمد حسنی علوی، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ (۳۳پ-۵۶پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۲۲ - ۲۷۹]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۵۵/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق [ف: ۶ - ۱۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی ابن حاج محمد ابراهیم وارث، تا: ۱۳۲۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۲سم [ف: ۱۶ - ۷۰۷]

۱۴. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۱۳/۸بخش یکم
آغاز: محفلی بس عالی و بسیار شگفت در یکی از بلاد ایران دیدم، روزی در صحبت یکی وارد تکلیفی شدم؛ **انجام:** تاجر هر چه داشت بر سر ادعای خود گذاشت لکن هر جا که رفت مطعون و مردود بجز حد شرعی چیزی عایدش نشد، به تاریخ، سه‌شنبه یازدهم شهر صفر المظفر فی سنة ۱۳۲۸
خط:نستعلیق،کا:مرتضی ابن مرحوم میرزا صادق،تا:۱۳۲۸ق؛کاغذ: خارجی، ۲۱گ (۱۴۴پ-۱۶۴پ)، اندازه: ۱۸×۳۳سم [ف: - ۴۳]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۷/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** تعجب می‌کنند که چرا شما را در سلک دیوانه‌ها محبوس نساخته اند.
بی‌کا، بی‌تا؛ عنوان «مجمع فضلای یاوه سرایان» در آن آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰گ (۲۶۷-۲۷۶)، ۱۳ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۲۱۴]

↩ سیادة الاشراف ⟩ الاشراف علی سیادة الاشراف

● سیادة الاشراف / فقه / عربی

sīyādat-ul ašrāf

مفید شیرازی، محمد بن حسین، - ۱۱۵۰ ؟ قمری
mofīd-e šīrāzī, mohammad-e bn-e hoseyn (- 1738)

در بیان اینکه کلمه «ابن» به‌صورت حقیقی بر پسران دختر استعمال می‌شود، بنابراین بر کسانی که مادرشان سیده است احکام سید جاری است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۷۷/۴
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده المصطفین، اما بعد، فاعلی کلمة لایجوز ان ینسب قائلها الی الجزاف
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۹۹ق؛ ۳۲گ (۶۵-۹۶)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۳۹]

↩ سیادة الاشرف ؟ ⟩ اولاد البنات
↩ سیادة اولاد الاناث ⟩ اولاد البنات

● سیادت از طرف مادر / کلام و اعتقادات / فارسی

sīyādat az taraf-e mādar

مجلسی، محمدتقی بن مقصودعلی، ۱۰۰۳؟-۱۰۷۰قمری
majlesī, mohammad taqī ebn-e maqsūd ‘alī (1595 - 1660)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۵۱۳
آغاز: معروض میگرداند که هر که از جانب پدر بعضی گفته اند؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین ... مولانا محمد تقی المجلسی طاب ثراه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج [رایانه]

↩ سیارات و اقمار آنها ⟩ احوال سیارات و اقمار آنها
↩ السیاسات المدنیة ⟩ السیاسة

● السیاسات المدنیة = العلل و الاسباب = مبادی الموجودات / فلسفه / عربی

as-sīyāsāt-ul madanīyya = al-‘ilal wa-l asbāb = mabād-il mawjūdāt

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ - ۳۳۹ قمری
fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875 - 951)

در آن پس از آوردن بخشی از جهان‌شناسی و بحث درباره جسم و عقل و نفس رشته سخن را به انسان و سعادت او و مدینه‌های فاضل و جاهل و فاسق و ضال و نوابت می‌کشاند و پیروی از ارسطو و افلاطون دولت‌های گوناگون را شرح می‌دهد.

آغاز: الحمدلله حق حمده و صلواته علی نبیه محمد و آله، قال الحکیم ... المبادی التی بها قوام الأجسام و الأعراض ستة أصناف لها ستة مراتب عظمی کل مرتبة منها تحوز صنفاً منها السبب الأول من المرتبة الأولی

چاپ: بیروت، المطبعة الکائولیکیة، تحقیق فوزی النجار، ۱۹۶۴م، ۱۳۴ص، حیرآباد، مطبعة دائرة المعارف النظامیة، ۱۳۴۶ق.

[دنا ۲۶۹/۶ (۱۷ نسخه)؛ الذریعة ۲۷۰/۱۲؛ السیاسة المدنیة، چاپ بیروت ۱۹۶۴؛ ریحانة الادب ۲۶۱/۴؛ کشف الظنون۱۰۱۱/۲؛ هدیة العارفین ۳۹/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۹۴/۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو فی ذلک کاذب. تم کتاب السیاسات المدنیة، تألیف الحکیم ... علی ید ...

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: جمادی الثانی ۱۰۲۲ق، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۵گ (۲۹۹پ-۳۲۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸ - ۵۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان کان ما ظن ظان انه ادرک شیئا فهو فی ذلک کاذب (تم تحریره یوم الاربعاء غرة رجب المرجب سنة ۱۰۲۹ علی یدی الاقل العبادابی شجاع حمزة الهرندی غفرالله له و لوالدیه بحمد لله

خط: نستعلیق، کا: ابی شجاع حمزه مرندی، تا: چهارشنبه غره رجب ۱۰۲۹ق؛ ۸ گ [ف: ۱۵ - ۱۳۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴/۱۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ ۳۱ سطر، اندازه: ۳۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۹۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۴۵/۱

خط: نستعلیق نازیبا، کا: حسن بن میرزا علی یزدی، تا: ۱۰۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۲پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۸- ۲۵۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۹/۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** المتساویه یتفاضلون بعد ذلک بتفاضلهما.

در فهرست جدید مجلس با عنوان «مبادی الانسانیة» آمده؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۰۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ص (۴۵۳-۴۸۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۶۴]

۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۶/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج عنابی، ۶۱گ (۱۰پ-۷۰ر)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱ - ۲۵۰]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۰/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۳۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۰۸/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۰۶]

۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعضهم یخرجه ذلک الی ان یری انه لیس فیما یدرک شیء صادق اصلا و ان کان ما ظن ظان انه ادرک شیئا فهو فی ذلک کاذب (تم الکتاب الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین و آله و اولاده المعصومین فی ۱۹ شهر جمادی الاولی سنه ۱۰۴۸)

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۰۴۸ق؛ قطع: ربعی، [رشت و همدان: ف: - ۱۵۴۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان کان ما ظن ظان انه ادرک شیئا فهو فی ذلک

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۶۰ق؛ واقف: نائینی؛ ۱۱گ، ۲۸ سطر، اندازه:۲۰×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۴/۶-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۵۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعضهم یخرجه إلی أن یری أنه لیس فیما یدرک شیء صادق اصلاً و إن کان ما ظن ظان أنه أدرک شیئاً فهو فی ذلک کاذب ظنه؛ تم.

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ذیحجه۱۰۷۲ق؛کاغذ:شرقی نخودی،جلد:تیماج، ۱۸گ (۴۲۳پ-۴۴۰ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۵۹]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرسالة السیاسة المدنیة الملقب بمبادی الموجودات تصنیف المعلم الثانی ابو نصر محمد بن محمد الفارابی

خط: تعلیق ریز، کا: حیدر بن علی کرکی عاملی، تا: ۱۰۷۵ق؛ ۳۱گ (۱۴پ-۴۴ر) [ف: ۳ - ۶۶۶]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۵۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر، [ف: ۵ - ۲۵۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۰۸۸

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن، تا: ۱۰۷۸ق [الفبائی: - ۶۷۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۵۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ذیحجه ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۵۳ص (۵۴۳-۵۹۵)، ۲۵ سطر، [سنا: ف: ۲ - ۱۹۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۰۹/۹

خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۰۹۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ (۷۰پ-۱۰۳پ)، ۱۸ سطر، اندازه:۱۴× ۲۰/۵سم [ف: ۲۴-۱۰۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۰/۸-ف و ۲۲۳/۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه علومی ش ۶۳۰؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ - ۶۸۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** أما الناس كله أنهم مغرورون فی كل شیء یزعمون إلیهم أدركوه و یخرج ذلك بعضهم إلی الحیرة فی الأمور كلها و بعضهم یخرجه ذلك إلی أن یری أنه لیس فیما یدرك شیء صادق ... و أن كل ما ظن ظان أنه أدرك شیئاً فهو كاذب فی ذلك

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۷۰پ-۷۹پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۴/۵×۲۸سم [ف: ۳۱ - ۶۹۵]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۵۰

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۲ص (۳۴۴-۳۷۴) [ف: ۵ - ۱۲۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۵۳/۶

کا: محمد مهدی بن علینقی حسینی قمی مشهور به توحید، تا: ۱۰۸۴-۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج، ۹گ (۲۹ر-۳۷ر)، اندازه:۱۲/۵× ۲۳سم [ف: ۱۱ - ۳۵۳]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰/۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ چنین نامیده شده «مبادی الاجسام و الاعراض»؛ ۲۰گ(۴۲ر-۶۱پ) [ف: ۳ - ۶۶۶]

← سیاست ﴿ اخلاق و سیاست

← سیاست ﴿ الادب و السیاسة فی علم النظر و الفراسة (ترجمه)

● السیاسة / اخلاق / عربی

as-sīyāsa

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ - ۳۳۹ قمری

fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875 - 951)

چند دستور است که می‌گوید اگر مردم آنها را به کار بندند بدانها نفع دارد و به فارابی نسبت داده شده و «السیاسة المدنیة» وی نیست و شاید فصلی از یکی از کتاب‌های وی باشد. عیون الانباء (ج ۲ ص ۱۳۹) در شماره آثار حکیم فارابی آورده: «کتاب جوامع السیاسة مختصر». این رساله در مبانی تدبیر ریاست و سیاست است و ذکر طبقات مردم و روش تدبیر هر طبقه و در این باره می‌گوید: «ان انفع الطرق التی تسلکها المرء فی استجلاب علم السیاسة و غیرها من العلوم اذهو الطریق لاغیر هو ان یتامل احوال الناس و اعمالهم و متصر فاتهم ما یشاهد و ماغاب عنه مما سمعه و تناهی الیه». (مهدی ولائی)

آغاز: بسمله. قال المعلم الثانی ابونصر فارابی رضی الله عنه فی الموعظة کل واحد من الناس متی رجع الی نفسه فتأمل احوالها و احوال غیره من افناء الناس وجد نفسه فی رتبة یشرکه فیها طائفة منهم.

انجام: و قال لماسئل بماذا ینتقم الانسان من اعدائه و بأی شئ یغیظهم قال بان یزداد فضلا. تمت وصایا الشیخ ابی نصر.

چاپ: در مجلة المشرق (بیروت)، سال چهارم (۱۹۰۱م)، ص ۶۴۸-۶۵۳ و ۷۰۰-۶۸۹، به کوشش لویس شیخو

[دنا ۲۶۹/۶ (۴ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۳۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه الصبر الی ان یظفر بالقرصة و من ذلک ان یقدم للأمر فقد مات تصیر توطیة لها و منه ان یلقی الأمر بلسان غیره.

خط: نستعلیق، کا: حیدر علی کاتب، تا: ۱۰۲۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۴پ-۴۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۴ - ۳۱]

۲. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۸۹/۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۹ق؛ افتادگی: انجام؛ این رساله ناقص است [ف: - ۱۳۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۹۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا صح له من عقلك ما تعرف به وجوه الحكمة و یرغب به من الخیر و یمیز بینه و بین الشر فلیس بشهادة الناس.

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ش ۳۵۳۳ آستان قدس ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: ملا مختار بن شاه حمزه بیک، تا: سلخ صفر ۱۰۷۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰گ (۳۳ر-۴۲ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴× ۲۶/۵سم [ف: ۶ - ۱۹۳]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۷/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۸۴پ-۹۵ر)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: - ۳۶۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۴۵/۷

خط: نستعلیق، کا: مهر علی تبریزی، تا: شعبان۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۱۷۳ر-۱۷۷پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹ - ۲۳۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۱/۳-فیروز

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ش ۳۵۳۳ آستان قدس ذکر شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ناقص است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۳ص (۸۷-۸۹)، اندازه: ۲۱×۳۹سم [ف: ۲۱ - ۲۶۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب در فهرست [الاخلاق = الوصایا] آمده که باتوجه به آغاز آن تغییر یافت؛ خط: نسخ زیبای ترکی، بی‌کا، بی‌تا؛

۱۰ص (۱۱۷-۱۲۶)، ۱۹ سطر، [عکسی ف: ۳ - ۳۳۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من ذلک ان یقدم للامر مقدمات تصیر توطئة لها و منه ان یلقی الامر بشان غیره.

خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این در دو برگ رساله «در حقیقت دعاء و کیفیت تاثیر زیارت در نفوس» از شیخ الرئیس است که در پاسخ شیخ ابوسعید ابوالخیر تصنیف فرموده؛ واقف: حاج قائم مقام؛ ۱۲گ، ۱۴ سطر جلیپایی، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۲۴]

● **السیاسة = السیاسات المدنیة** / فلسفه، اخلاق / عربی

as-sīyāsa = as-sīyāsāt-ul-madanīyya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله‌ای در چگونگی زندگی شخص و معاشرتش با زن و فرزند و زیردستانش، و اینکه چه راهی را به پیماید تا زندگی را به آسودگی به سر برد. گزیده‌ای از آن در مقاله سوم اخلاق ناصری و اخلاق جلالی و توضیح الاخلاق سلطان العلما و ترضیح الاخلاق عبدالله شاهی خاتون آبادی وتحفة الائمة العلمیة آمده است. در یک «مقدمه» و پنج «باب»: ۱. سیاسة الرجل نفسه؛ ۲. ... دخله و خرجه؛ ۳. ... اهله؛ ۴. ... ولده؛ ۵. ... خدمه.

آغاز: الحمدلله الذی نهج لعباده بما دلهم علیه من حمده سبیل شکره و أشرع لهم ماهیأهم له من شکره أبواب مزیده.

چاپ: به کوشش لویس معلوم (بیروت، مجله المشرق، جلد نهم (۱۹۶۰م)؛ مقالات فلسفیة قدیمیة (بیروت: ۱۹۱۱م)

[دنا ۶/ ۲۷۰ (۶ نسخه)؛ الذریعه ج۱۲ش ۱۸۰۰ و مهدی ص۱۲۳ش ۸۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۱۵عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** من کثیر و صغیر أتم من کبیر و من الله التوفیق و کل میسر لما خلق له. تمت السیاسة للرئیس أبی علی ابن سینا.

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ بی‌کا، تا: ۶۷۷ق؛ ۷ص (۱۴۸-۱۵۴) [عکسی ف: ۴ - ۳۰۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۶۷-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۶۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بن سینا البخاری ... و قدس نفسه بمنه و لطفه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۱/۴

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۱۱ص (۷۶-۸۶)، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۱۵]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۸۲۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من کبیر و الله ولی التوفیق و التیسیر.

بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۶۱ق؛ ۱۷گ (۱۲۳پ-۱۳۹ر) [ف: ۵ - ۱۲۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فآثرنا التخفیف علی القاریء و التسهیل علی الناظر و لرب قلیل أربع من کثیر و صغیر أتم من کبیر و من الله التوفیق و کل میسر لما خلق له؛ تمت السیاسة.

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۲۳) با شماره ۲۸۶/۲۸ آمده است؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج، ۶گ (۲۶۱ر-۲۶۶ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۴۱]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الا لفسد علیه سایر الخدم. فقد انقضت الابواب التی مثلنا فیها ما یحق علی الرجل فعله فی تدبیر نفسه ... و لو شرحنا کل باب بما یشاکله ... لکان الکتاب احسن و اکمل ... و لرب قلیل ارتفع من کثیر و صغیر اتم من کبیر و من الله التوفیق و کل میسر لما خلق له. تمت الرسالة السیاسیة (کذا) للرئیس ابی علی بن سینا البخاری روح ... نفسه.

بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی زرد، ۹گ(۱ر-۹ر)، ۱۷ سطر، [ف: ۱۱ - ۵۷۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۱/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ رجب ۱۳۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۶گ(۱۷پ-۲۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰- ۸۷]

۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵/۲ ـ ج

بی‌کا، بی‌تا ؛۸گ(۴ر-۱۱ر) [ف: ۱ - ۳۱۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۸۴/۵-ف

نسخه اصل: لیدن ۲۴۷۹-۱۴۶۴ Cod 1020a Warn؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۳]

● **سیاست** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat

خان خانان، ق۱۴ قمری

xān xānān (- 20c)

اهدا به: مظفر الدین شاه (۱۳۱۳-۱۳۲۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۰ صفر ۱۳۱۴ق

نویسنده، که گویا از نزدیکان مظفرالدین شاه بوده و به رمز کشورداری فرنگان نیز آشنایی داشته است، چون اوضاع کشور ایران را پریشان می‌بیند در این رساله از ملت و قدرت ملی و شاه و آداب مملکت‌داری و حفظ خزانه ملت و طرز نگاهداری اعضاء دولت و اینکه چه بایست کرد تا کشوری وی صلاح بیند به تفصیل سخن می‌گوید و در صدر کتاب از خوابی که در این باره دیده در حدود یک صفحه مطالبی ذکر می‌کند.

آغاز: بسمه تبارک و تعالی. پس از سیاحت اقطار فرنگ و اطلاع از اوضاع عالم و سیر کتب تواریخ و عبر همواره در خاطر قاصر

این بنده می‌گذشت
انجام: آنانکه بالطبع صدیق و امینند از ممنوعیت اکراهی نخواهند داشت که آنرا حساب پاک است از محتسب چه باک است
چاپ: تهران، ۱۳۸۰ش، به کوشش غلام حسین زرگری نژاد، در «رسائل سیاسی عصر قاجار»، صص ۴۹۱-۵۹۹
[دنا ۲۷۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۶۴/۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ صفر ۱۳۱۴ق، جا: تهران (احتمالا)؛ مجدول؛ کاغذ: فلفل نمکی، جلد: ابره، پارچه قرمز، ۱۲۶گ، ۱۱ سطر (۱۴/۵×۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۷۲]

● **سیاست** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat

غیر همانند:
۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۷۰/۲
در سه باب: مسکوکات و اشیاء رایحه، مالیات در ده فصل. اجتماع خلق (نیمه کاره مانده)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قرمز، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۲۴۲]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۲۷/۲
آغاز: دیده بر این فرو نیارد ... پند: عامل مردم آزار را حکم و عمل ندید؛ **انجام:** حکمت پادشاه صاحب نظر باید که در استحقاق همگنان نظر فرماید ... بلکه خداوندان عزت را.
با عنوان‌های حکایت و نصیحت و پند و تنبیه و حکمت و تربیت و دستور است به فرمانروا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۸ص (۲۰-۲۷)، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۴ - ۴۰۴۵]
۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۵/۱ ـ ج
آغاز: بتوچه ترا از کجا باین شدت ناظم ایران قرار داده اند پاسال دولت نمسه در وقت جنگ؛ **انجام:** یا از حالا خود را غرق ومدفن سیل فرنگ بدانیم
در نسخه ما به نام «ایران نظم ندارد»خوانده شده و شاید از ملکم خان باشد ولی در مجموعه آثار او چاپ ۱۳۲۵ ق و ۱۳۲۷ش دیده نشده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: اسماعیل تبریزی، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۱پ-۱۰پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵) سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۱۹]
۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۱/۲ ـ د
آغاز: بسمله. در جهان شاهدی و ما غافل ×× در قدح جرعه ای وما هشیار. سرمایه عمر عزیز را بسی بتلف دادیم و زمان فرصت را بسیاری به تیر؛ **انجام:** من آنچه باید بگویم گفتم و حال وقت تحقیق شماست.و السلام خیر ختام(حرر فی شهر رجب المرجب ۱۳۰۰)
در این رساله که در نسخه ما از مؤتمن الملک دانسته شده است از وضع زمان و سیاست استبدادی عصر خرده گیری شده و رنگ انقلابی دارد؛بی‌کا،تا:۱۳۰۰ق؛۸۵گ(۸۶پ-۱۷۰پ)[ف: ۱ - ۳۲۰]

● **سیاسة البدن و فضائل الشراب = المجدول = الخمریة** / طب / عربی

siyāsat-ul badan wa faḍā'il-uš šarāb = al-mujadwal = al-xamrīyya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)
رساله فلسفی و طبی است در چگونگی نگاه داشتن بدن و آنچه از لذت‌ها منفعت دارند یا ضرر و آسیب می‌رسانند، و علی الخصوص نوشیدن شراب .
آغاز: بسمله حمدله قال الشیخ الرئیس اعلی الله درجته هذا کتاب سیاسة البدن و فضائل الشراب و منافعه و مضاره
انجام: و مسموعه ما کان علی الطبل و الدف تمت الرسالة.
[دنا ۲۷۰/۶]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۷/۳۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
اصل نسخه: ایاصوفیه، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۳گ (۱۶۳پ-۱۶۵پ) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۳۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۷]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۲۷
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۲گ (۲۱۷ر-۲۱۸پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۳۲]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵ق، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۲۷۴پ-۲۷۵ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۴۱۶]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۶۰/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج زرد، ۵ص (۱۱۵-۱۱۹)، ۲۱ سطر [ف: ۱۰ - ۱۸۹۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸/۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۳ص(۱۷۴–۱۷۶)، ۲۲سطر(۹×۱۹)، اندازه:۱۷×۲۸سم[سنا:ف:۱– ۲۰]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۹۴/۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل: مقدار ما یقدر علی ضبط جسمه و یطیب نفسه ... فاذا طرفه غاب العقل.

تنها یک صفحه از آن را دارد؛ خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا:قرن۱۱، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱گ (۳۲۵ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸ – ۵۱]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۸/۴

آغاز انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۱گ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۲۳۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل مقداره ما یقدر علی ضبط جسمه و یطیب نفسه و یفنی همومه و ما یشتغل العقل و خصوصاً عقل الصاحی مشغول بمون الدب و طلبها بالفکرة و الآخرة و همومها فإذا أطرفه غاب العقل ... (ناتمام)

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۳۱) با شماره ۲۸۶/۴۸ آمده؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ(۴۴۲ر–۴۴۲پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ – ۱۶۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۲۹/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱گ(۵۸ر و پ)، ۲۹سطر(۱۲×۲۱)، اندازه:۲۲×۳۰سم[ف: ۱۶– ۲۴۳]

● **السیاسة الحسینیة = رولوسیون حسینی** / - فارسی

as-sīyāsat-ol hosaynīya = rolosīyon-e hoseynī

ایروانی، فضلعلی بن ملاباشی

īravānī, fazl-ʻalī ebn-e mollā-bāšī

از ماربین آلمانی و جوزف فرانسوی که سید جلال الدین حسینی آن را به فارسی ترجمه کرده و فضل [لطف] علی بن ملا باشی بن عبدالکریم بن ابی القاسم محمد صفائی ایروانی تبریزی از روی آنچه که در روزنامه حبل المتین آمده بود با مقدمه‌ای شرح کرده است و گویا همین باشد که دوبار به زبان اردو در آمده است و می‌دانیم مقدمه یکی به زبان عربی ترجمه و چاپ شده است.

[دنا ۲۷۱/۶ الذریعة ۲۷۱/۱۲؛ مشار فارسی ۹۸۶ و ۲۴۰۷؛ مشار عربی ۵۲۷]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۶۲۱۶

خط: نسخ، کا: نصرالله بن ملا محمد علی، تا: جمعه ۱۰ شوال ۱۳۲۸ق؛ واقف: محمد وحید خورکامی رشتی؛ کاغذ: فرنگی، جلد:تیماج تریاکی، ۳۰گ، ۱۱ سطر، قطع: بغلی [آستانه قم: – ۱۲۸]

● **سیاست خارجی ایران در روزگار صفوی** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat-e xārejī-ye īrān dar rūzegār-e safavī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۹۴/۲

گرفته از مقالات نصرالله صفوی و از مجله مهر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۸گ، ۲۰ سطر (۱۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۳۶۲]

● **سیاست خارجی ناپلئون** / تاریخ پادشاهان / فارسی

sīyāsat-e xārejī-ye nāpel'on

شرح مختصری از چند جنگ خارجی ناپلئون امپراطور فرانسه است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۰۹

آغاز: تاریخ سلطنت ناپلئون را می‌توان به طور خلاصه به این عبارت بیان نمود «مخاصمه بر ضد دولت انگلیس» ناپلئون در موقع رسیدن به قدرت دارای افکار انقلابی بود زیرا قبل از هر چیز مرد انقلاب ورئیس جنگ وجدالهای ملی و نظامی محسوب می‌شد؛ **انجام:** دسامبر پس از آخرین محاربه در کونو کلیه قسمتهای قشون معظم ... فرماندهی را به پرنس اوژن واگذار کرد که پس از عبور از آلمان در مشرق آلپ در انتظار رسیدن قوای جدیدی که ناپلئون تشکیل داده بود در اقامتگاه زمستانی خود قرار گرفت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۳ – ۱۱۲۱]

● **السیاسة الخاصة و العامة** / حکومت و سیاست / فارسی

as-sīyāsat-ol xāssa va-l ʻāmma

سلماسی، حسن بن ابراهیم، - ۶۲۴ ؟ قمری

salmāsī, hasan ebn-e ebrāhīm (- 1228)

اهدا به: ابوالحسن علی بن اسماعیل اصفهانی

در یک فصل و چند عنوان ساخته شده و در آن از وصایای بقراط و حکمای اوایل که در کتاب معالجات بقراطی دیده می‌شود آمده است.

آغاز: بسمله حمد و ثنا و سپاس مرخداوندی را ... اما بعد چنین گوید محرر این رساله ابوعلی الحسن بن ابراهیم السلماسی

انجام: و از زخارف دنیا و شهوات و تلبیسات نفس دور و بانوار طاعات و اسرار مکاشفات مستور

چاپ: به کوشش محمد تقی دانش پژوه، فرهنگ ایران زمین، ۲۵ (۱۳۶۱): ۱–۲۷.

[دنا ۲۷۱/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۰/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷/۵-ف

آغاز: بسمله حمد و ثنا و سپاس مرخداوندی را ... اما بعد چنین گوید محرر این رساله ابوعلی الحسن بن ابراهیم السلماسی؛ **انجام:** و از زخارف دنیا و شهوات و تلبیسات نفس دور و بانوار طاعات و اسرار مکاشفات مستور

نسخه اصل: فاتح ش ۵۲۹۷؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه دهه سوم ذیقعده ۶۱۴ق؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۴]

● **سیاست روس و انگلستان** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat-e rūs va engelestān

رساله‌ای است مختصر در باب سیاست روز در ابتدای قرن بیستم که در دو بخش نوشته شده است: بخش ۱. سیاست ایتالیا درباره روس و توسعه‌طلبی‌های آن است؛ بخش ۲. به مسأله انگلستان و مستعمره آن، مصر، مربوط است. این رساله ترجمه نوشته یکی از نمایندگان مجلس اعیان انگلستان است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۶۲/۱

آغاز: ایطالیا و روس. کنت لویجی ترل یکی از اجزاء مجلس اعیان دولت ایطالیا در این اواخر کتابی تألیف کرد که طرف اعتنای عموم و اسباب مذاکره گردید؛ **انجام:** متعهد بشود که مصر را به زودی تخلیه کند بواسطه ی اکثریت آراء رد شد یعنی نود و هفت نفر تکلیف او را قبول و دویست و شصت نفر رد کردند لهذا پذیرفته نشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الثانی ۱۳۰۴ق؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۱]

● **سیاست روس و انگلیس** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat-e rūs va engelīs

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۲۶

درباره ایران و عثمانی تا سال ۱۹۰۰ م؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳۱ص، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۸۰]

● **سیاست روسیه در ایران و عثمانی** / حکومت و سیاست / ترکی

sīyāsat-e rūsīyya dar īrān va ʻosmānī

نقش سیاسی روسیه در ایران و عثمانی را در هشت «باب» و یک «خاتمه» گرد آورده است و در خصوص عصر قاجاریه و اواخر صفویه اهمیت دارد و در نسخه حاضر از سال ۱۱۲۱-۱۲۵۰ق دیده می‌شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۷۳

آغاز: معلوم اوله که روسیه ایمبراطوری دلی بتر و اسوج قرالی اون ایکبخی قارل اوزرینه پولتا و انام محلده غالب اولدیفی تاریخدن اون بر سنه صکره نهراتل..؛ **انجام:** ... استرحت مزبوره لی اخلاله سعی ایتمکدن و انکلتره دولتنه اعلان حرب ایتمکدن کنایه اوله جغی ریب و شهدن یری و آزاده در.

خط: نستعلیق، کا: سرنایی حسیب دده زاده درویش حسن مولوی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۲۷۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح مرصع مذهب ساده، محشی از مترجم؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۳۲]

● **السیاسة الشرعیة فی اصلاح الراعی و الرعیة** / فلسفه / عربی

as-sīyāsat-uš šarʻīyya fī iṣlāḥ-ir rāʻī wa-r raʻīyya

ابن تیمیه، احمد بن عبدالحلیم، ۶۶۱ - ۷۲۸ قمری

ebn-e taymīyye, ahmad ebn-e ʻabd-ol-halīm (1263-1328)

رساله متوسطی است در سیاست شرعی از دیدگاه مؤلف.

چاپ: مصر، ۱۳۳۲ق، ۸۰ص؛ بیروت، دارالکتب العربیة، ۱۴۶ص، ۱۳۸۶ق؛ نجف، مطبعة القضاء، ۱۴۴ص، ۱۳۹۳ق.

[سرکیس ۵۸/۱؛ دنا ۲۷۱/۶؛ الاوقاف العامة موصل ۹۵/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۸۷

آغاز: الحمدلله الذی ارسل رسله بالبینات و انزل معهم الکتاب و المیزان ... اما بعد فهذه رسالة مختصرة فیها جوامع من السیاسة الالهیة و الایالة النبویة لایستغنی عنها الراعی و الرعیة اقتضاها من اوجب الله تعالی نصحه من ولاة الامور؛ **انجام:** و جعل فقره بین عینیه و لم یأته من الدنیا الا ما کتب له و اصل ذلک ... ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین فنسئل الله العظیم ... و صلواته علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه اجمعین.

خط: نسخ، کا: خلیل بن ابراهیم الصماقوی، تا: اواخر جمادی الاول ۱۱۲۴ق، جا: مدرسه چراغی حمزه؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۴۴]

● **سیاست طالبی** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat-e tālebī

طالبوف، عبدالرحیم بن ابوطالب، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۹ قمری

tālebof, ʻabd-or-rahīm ebn-e abo-tāleb (1835 - 1911)

چاپ: با نام مصاحبه ایرانیه، به کوشش ایرج اتابکی، ایران شناسی، ۴ (۱۳۷۱): ۷۷۰-۸۰۲

[مشار ۸۹۶؛ الذریعة ۲۷۲/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۴۲-ف

مناظره میرزا عبدالله و میرزا صادق؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۷۳]

● **سیاست عبدالبهاء** / بهائیت / فارسی
sīyāsat-e ‘abd-ol-bahā’

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۸۳
آغاز: ستایش و نیایش پاک یزدانیرا؛ **انجام:** انک انت العزیز الروف الرحمن
از مشکین قلم؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا [الفبائی: – ۳۱۴]

← السیاسة فی تدبیر الریاسة ⩾ سر الاسرار (ترجمه)
← السیاسة فی تدبیر الریاسة ⩾ سر الاسرار

● **السیاسة فی تدبیر الریاسة = سر الاسرار** / حکومت و سیاست / فارسی
as-sīyāsa fī tadbir-ir rīyāsa = serr-ul asrār
نسخه ترجمه بخش فراست این کتاب است که از ارسطو پنداشته‌اند (فصل ۲).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۱۶/۲
خط: نستعلیق، کا: صادق شیرازی، تا: ۱۲۸۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۳ص(۲۵–۴۷)، ۹ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴ – ۳۶۶۲]

← السیاسة فی علم الفراسة ⩾ السیاسة فی علم القیافة

● **السیاسة فی علم القیافة = الفراسة و التوسم** / قیافه‌شناسی / عربی
as-sīyāsa fī ‘ilm-il qīyāfa = al-firāsa wa-t tawassum
انصاری، محمد ابراهیم بن ابی طالب، – ۷۲۷ قمری
ansārī, mohammad ebrāhīm ebn-e abī tāleb (- 1327)
رساله‌ای است در قیافه‌شناسی در نه «مقاله»: ۱. فی ما جعل من الحروف المعجمة دالا علی رسم کل من نسب الیه حکم من احکام الفراسة لاجل السیاسة؛ ۲. بیان فضیلة هذا العلم و یدل علیه الکتاب و السنة و العقل؛ ۳. تقریر امور لابد من معرفتها فی هذا الباب؛ ۴. بیان اخلاق الحیوان ماخوذ من صورها و اشکالها و افعالها و احوالها لیستعان به علی معرفة ما یشابهه من احوال الناس؛ ۵. ذکر دلایل الذکر و الانثی و مشابهة الاسد و النمر فی الذکورة و الانوثة لیقاس علیهما من وجه الشبه الغالب فیه من احدهما ...؛ ۶. بیان اخلاق اهل الآفاق و دلائلهم العامیة لیکون العلم المتواسم به عونا علی الغرض المقصود من الحکم بالفراسة؛ ۷. حمل جامعة من العلم المزاج البدن من اللون و الحس و اللمس و الافعال و ...؛ ۸. دلالة الاعضاء الجریة علی المزاج؛ ۹. ذکر اعضاء الجریة و ما تدل علیه و هی اصل المقصود من الفراشة الحاصلة بالعلم و التعلم ...؛ در آن آمده: «یقول العبد بالذات الفقیر إلی الله تعالی من کل الجهات محمد بن أبی طالب الأنصاری الصوفی الدمشقی شیخ الربوة عفی الله عنه أما بعد فهذه رسالة مشتملة علی معاقد جمه فی علم الفراسة لأجل السیاسة و الکلام فیها».
آغاز: بسمله، الحمد لمن یستحق الحمد لهویته ... یقول العبد ... محمد ابن ابی طالب الانصاری الصوفی الدمشقی شیخ الربوة ... اما بعد فهذه رسالة مشتملة علی معاقد جمة من علم الفراسة لاجل السیاسة ... مرتب علی مقالات الاولی فیما جعل من حروف المعجمة دالا علی اسم کل من نسب الیه حکم من احکام الفراسة
انجام: فی ذلک شهوة المریض الی الحلوة، اعلم بالصواب تمت قضایا ابقراط و هی خمسة و عشرون علامة، بعون الله تعالی
چاپ: در قاهره چاپ شده
[دنا ۲۷۱/۶–۲۷۲ (۸ نسخه)؛ بروکلمان، ذیل ۱۶۱/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۸۱/۲]

۱. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۲۵/۱۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** غیر الذی فی طبعه ارهفه ارهاقاً. نجز الکتاب ...
۹ مقاله دارد؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۲ق؛ ۲۷ص (۲۴۷–۲۷۳) [ف: ۵ – ۳۶۰]

۲. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۹۴/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای استانبولی، جلد: میشن سبز،۱۰۵ص(۸۳–۱۸۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۶ – ۲۸۳]

۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۳/۱عکسی**
آغاز: الاشارات النافعة التی تدل علی الجری؛ **انجام:** و اذا کان بالفرس الصفرات اللون و راسها علیظة و آذانها طوال ... و لا ترکبها و لا تقنها، تمت هذه النسخة ...
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۲۲۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ روی برگ کتاب آمده که نسخه به رسم امیر علی قائم اقطاع بلقیا نوشته شده و همچنین فوائدی در فضیلت اسب آمده؛ ۱۲ص (۱–۱۲)، [عکسی ف: ۲ – ۳۶۲]

۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۵۰**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بلو هومن کان فی باطن کفه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۷گ، ۱۷ سطر (۵/۹×۱۲/۵) ، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ – ۲۳۲]

۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۸**
آغاز: برابر؛ **انجام:** المقالة الثامنة فی دلالة الاعضاء الجریة علی المزاج ... و احذر الصفرة فی العین فانها دالة ...
در نسخه حاضر تا مقاله هشتم را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۹×۲۲/۹سم [ف: ۴۳ – ۱۷۶]

۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۳۵**
آغاز: برابر؛ **انجام:** عشره لیله من طهورها ... و الله سبحانه اعلم

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [رایانه]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته زیبا، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مصحح، اشکالی همراه تصویر دست در برگ (۲۲ و ۲۳) دیده می‌شود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۶گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۳۷ - ۷۰۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی نوری، تا: ۱۲۵۹ق، جا: قزوین؛ رساله در جبر و تفویض و اشعار متفرقه ضمیمه می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۴]

۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** العلامات بالاشارير و الخطوط فی الاکف و هو من علم الفراسة ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۵گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

← سیاست مدن ← تسهیل معاش

● **سیاست مدن** / اخلاق / فارسی

sīyāsat-e modon

ساوجی، موسی بن علیرضا، ق۱۳ قمری

sāvajī, mūsā ebn-e ʻalī rezā (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۸ق

رساله‌ای در آداب مملکت‌داری و به قول مؤلف «متضمن اسباب حفظ صحت روحانی است»؛ در یک «مقدمه» و یک «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان آنکه سلطنت امری است عظیم و فضلی است جسیم و آداب آن؛ باب: در ثمرات شجره عدالت؛ خاتمه: در مباحث چند از آداب مملکت‌داری. در ضمن مباحث کتاب داستان‌های زیادی از پادشاهان گذشته و اقوال بزرگان درباره اداره امور مملکت نقل گردیده است.

آغاز: بسمله، بعد از انشای ستایش و سپاس لله الذی خلق الانسان

چاپ: تهران، ۱۳۸۰ش، به کوشش و پیشگفتار غلام حسین زرگر نژاد، در «رسایل سیاسی عصر قاجار»، صص ۲۱- ۱۱۹

[دنا ۲۷۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۱/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان ترزقنا شفاعتهم یا ارحم الراحمین

خط: نسخ، کا: آقا بابای شاهمیرزادی پسر محمد مهدی، تا: دوشنبه دهه سوم جمادی الاول ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: بوم قهوه‌ای، مذهب، ۱۳۱ص(۲۱۹-۳۵۰)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۰۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۴۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۶۹پ-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۵۶]

● **سیاست مدن** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat-e modon

طباطبائی حکیم ذوفنون، محمد علی، ق۱۳ قمری

tabātabā’ī hakīm-e zūfonūn, mohammad ʻalī (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۲۷ جمادی الاول ۱۲۸۲ق

نویسنده در این رساله، با نقل داستان‌هایی از زبان حیوانات، وضع موجود اجتماع و دولت روزگار خود را انتقاد کرده و با اشاراتی چند از پلیدی‌ها پرده برگرفته است. ظاهراً این رساله در چهارده «مسأله» پرداخته شده که سه مسأله اساسی آن بدین شرح است: مسأله ۱. تعریف پادشاه جهان پناه و حق او؛ مسأله ۲. شخص عاقل و کامل؛ مسأله ۳. آداب و اعمال وزراء و سلوک ایشان با رعیت. این سه مسأله به رسالت محسن میرزا خدمت ناصرالدین شاه فرستاده شده است.

آغاز: بسمله، حمد بیحد و ثنای بلاعدد حضرت احدیرا سزد که ایجاد انس و جان محض شناسایی اوست.

انجام: حضرت پادشاه جهان و السلطان ابن السلطان زمان خلدالله ملکه الی اخرالدوران آمین یا رب العالمین.

[دنا ۲۷۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۱/۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: ابره کاغذ سبز، ۴۳گ، ۱۳ سطر (۸×۱۳/۵) ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۰۲]

● **سیاسة المریدین** / عرفان و تصوف / عربی

siyāsat-ul murīdīn

هارونی دیلمی، احمد بن حسین، - ۴۲۱ قمری

hārūnī deylamī, ahmad ebn-e hoseyn (- 1031)

رساله مختصری است در تصوف مشتمل بر چندین باب که مؤلف در جوانی نگاشته با این عناوین: باب ما یستعان به علی التوبه، باب التوبة، باب الارادة، باب العبادة.

[دنا ۲۷۲/۶؛ مؤلفات الزیدیة ۱۰۵/۲؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۶۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۰۸/۴

آغاز: الحمدلله الذی جعل لنا الی سلوک منهاج الابرار سبلاً لائحة و نصب لنا علی لزوم مدارج الاخبار ادلة واضحة

نسخه اصلی: کتابخانه واتیکان –رم ۱۱۶۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۰۷ق؛ مصحح؛ ۲۵ص (۳۳۸–۳۶۲) [عکسی ف: ۵ – ۱۸]

● **سیاسة الملک = رسالة ارسطاطالیس الی اسکندر فی السیاسة العامیة** / حکومت و سیاست / عربی

siyāsat-ul mulk = r.-u arisṭāṭālīs ilā iskandar fi-s sīyāsat-il ʻāmīya

ارسطو، ۳۸۴ – ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱/۱۵۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج سبز، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۷ – ۱۳۳]

● **سیاسة الملوک** / حکومت و سیاست / عربی

siyāsat-ul-mulūk

شامل ابواب متعدد بدین تفضیل: باب ۱. الملک؛ ۲. الوزیر؛ ۳. الکتابة؛ ۴. الحاجب؛ ۵. الشرطة؛ ۶. الحسبة؛ ۷. الرسل؛ ۸. القهرمان؛ ۹. الخزان؛ ۱۰. الطبیب؛ ۱۱. القیم بالدواب؛ ۱۲. الطباخ؛ ۱۳. الشراب. مؤلف مطالبی را که مراعات آنها بر متولیان امور لازم است، با عبارت «ینبغی» و «یجب» و «یحتاج» می‌آورد، مانند: «ینبغی للملک أن یستر أسراره ... ینبغی للوزیر و للملک و لکل عامل الابدع استعمال الرأی ... و لاینبغی ان یجعل المخبر له الا أحد ثلاثة رجال ... یحتاج ان یعلم من استکفاه ... یجب علی عامل الخراج اذا صار الی عمله أن یستوثق من العامل الذی ولی علیه ...».

نام کتاب در صفحه عنوان نسخه حاضر «رسالة سیاسة الملوک» درج شده است. نسخه اصل در کتابخانه سلیمانیه ترکیه نگهداری می‌شود و نسخه دیگری از این رساله به دست نیامد تا به نام دقیق کتاب و مؤلف آن دست یافته شود. حال اطلاعات اندکی که از لابه‌لای متن رساله، می‌تواند مفید باشد، نقل می‌شود: در برگ ۷ آمده است: «حدثنی عبیدالله بن محمد بن الملک الزیات قال کان أبی یقف علی سر الخلیفة و ما یعرض علیه». در برگ ۶ می‌گوید: «بلغنی عن أبی عبدالله احمد بن أبی داود رحمه الله انه قال للواثق رحمه الله یا أمیرالمؤمنین ان العامة لاتصل الیک». دانسته است که محمد بن عبدالملک ابن زیات (۲۳۳ق) وزیر چند تن از خلفای عباسی بوده است و چنانچه مؤلف از فرزند ابن زیارت نقل نماید، باید از مردمان قرن سوم و حداکثر اوایل قرن چهارم هجری باشد. در برگ ۹ می‌نویسد: «کتاب الحضرة رئیس و شاه کرد و ممیز و ممتهن». در برگ ۶ آمده است: «و فی الرؤسا و خلفاء الرؤسا من یعمل الشاکردیة». در برگ ۱۷ نوشته است: «یکون تحت یدی شیعی ثقة یعرف بالامانة و الصیانة ... و الکتب فی الاثبات و یحتفظ بها الشیعی و کذلک کان زمن عبیدالله ین یحیی و قبله ثم تغیر بعد ذلک فصار باسم الوزیر». در برگ ۱۸ می‌نویسد: «کانت أوایلهم تسرق من الخطب و المقامات و الأشعار و ألفاظ الأعراب و ما قدروا علیه من کتب الناس ثم جاءت طبقة فی الدولة الهاشمیة فسرقوا من رسایل بنی أمیة و کتب کتابها ثم جاءت طبقة ثالثة سرقت من الفریقین جمیعاً و حلت ذلک بألفاظ یسیرة و معانی نزرة ثم نحن فی طبقة تنسخ الکتب نسخاً و تهذها هذا ... و کان احمد بن محمد بن المدبر کثیر الفصول». در برگ ۲۶ می‌گوید: «و قد کان المعتصم أیام الزط (کذا) صیر الخیل المضمر ما بین سر من رأی و بغداد کان ابو الولید بن أبی عبدالله بن ابی داود رحمهم الله قد وجد علة فی تلک الأیام و کان مقیماً ببغداد فأمر المعتصم بالله أصحاب البرد ان یواقوا بأخباره مع الأخبار التی رسم لها و کان یصل الکتاب من بغداد الی سر من رأی فی ساعة واحدة و ثلث ساعة هذا کان التقدیر و خبرنی التوری وکیل ابی عبدالله رحمه الله قال و رد علینا کتاب ابی عبدالله رضی الله عنه فی تلک الایام و ان طین الخاتم فیه نداوة». در برگ ۳۳ می‌خوانیم: «و یکثر درس کتاب أبی عثمان عمر بن بحر الجاحظ فی کتاب اللصوص فانه کتاب جلیل القدر قد نبه فیه علی حیلهم کلها و أوجد السبیل الی التحرز منهم». تاریخ وفات جاحظ (۲۵۵ق) است. در برگ ۳۹ می‌نویسد: «ینبغی للقهرمان أن یأخذ من القیم رونامجاً لیوم یوم بمایدخل المطبخ و یخرج منه روزنامجاً من خلیفة القیم بذلک فلا ثبت حتی یعارض بالروزنامجات و یقف علی فضلها و نقصانها و یقابل الطباخ بها و یؤخذ خطه بجملة ما قبض و تفصیله باباً و باباً و نفعل ذلک بصاحب اللطف و الطرائف». عبدالملک بن محمد اسماعیل ثعالبی (۳۵۰–۴۲۹ق) کتابی دارد به نام «اللطائف و الظرائف» محتمل است رساله حاضر نیز از تألیفات ثعالبی باشد.

تألیفات ثعالبی در سیاست از این قرار است: ۱. آداب الملوک، تحقیق دکتر جلیل عطیه، بیروت، دارالغرب الاسلامی، ۱۹۹۰م، ۲۸۸؛ ۲. تحفة الوزراء، تحقیق حبیب علی راوی و دکتر ابتسام مرهون صفار، بغداد، مطبعة العانی، ۱۹۷۷م، ۲۱۲ص؛ ۳. سر الوزارة مفقود است؛ ۴. السیاسة، مفقود است؛ ۵. سیرة الملوک، در هدیة العارفین (۶۲۵/۱) ذکر شده و ظاهراً متحد با کتاب الملوکی است؛ ۶. طبقات الملوک، مخطوط؛ ۷. غرر أخبار ملوک الفرس و سیرهم، زوتنبوک فرانسوی در پاریس به سال ۱۹۰۰م آن را به چاپ رسانده است و بار دیگر در ایران چاپ شده است؛ ۸. منادمة الملوک، مفقود است. (حافظیان)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۲عکسی و ۱۳۳۶عکسی و ۱۴۵۲عکسی

آغاز: بسمله، حمدله. و صلی الله علی محمد النبی و آله و سلم

کثیراً باب الملک ینغبی للملک أن یجعل همه فی أربع فی آخرة تحرسه و دنیا تلذة و خاصة تعینه و عامة ترفده ینبغی للمک أن یحرس الملک بالرجال؛ **انجام:** و لایخرج من أیدیهم الطعام و الشرب الا الی الثقات و هو یحتاج الی أمور کثیرة و فیما أتیت به مقنع و کفایة ان عمل به انشاء الله، تم الکتاب.
نسخه اصل: کتابخانه محمود افندی در ترکیه، منتقل شده به کتابخانه سلیمانیه استانبول: ش ۲۰۴۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: مصطفی طالب؛ در صفحه عنوان نام کتاب «رسالة سیاسة الملوک» و مهر و شماره کتابخانه سلیمانیه ثبت شده؛ ۱۰۲ص، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳ - ۱۰۸ و ۴ - ۶۰ و ۲۹۸]

● **سیاسة الملوک و ادب المملوک** / اخلاق / عربی
siyāsat-ul mulūk wa adab-ul mamlūk
عجلی، قاسم بن عیسی، - ۲۲۶ قمری
'ajjalī, qāsem ebn-e 'īsā (- 842)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۹۸/۱
خط: تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۱۵۴ق؛ ۳۷گ (۴پ-۴۰پ) [مختصر ف: - ۴۶۰]

● **سیاسة الملوک و الامور الذی یتعلق به** / اخلاق / عربی
siyāsat-ul mulūk wa-l umūr-ul-laḏī yata'allaq-u bi-h

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۴/۱-ف
آغاز: قال ارسطا طالیس للاسکندر
نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۲۵۲/۱۵۸۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۷۳۷]

● **سیاست نامه = سیر الملوک = وصایا** / حکومت و سیاست / فارسی
sīyāsat-nāme = seyar-ol molūk = vasāyā
نظام الملک، حسن بن علی، ۴۰۸ - ۴۸۵ قمری
nezām-ol-molk, hasan ebn-e 'alī (1018 - 1093)
اهدا به: محمد بن ملکشاه سلجوقی (۴۹۸-۵۱۱ق)
تاریخ تألیف: ۴۸۴ق
در آیین کشورداری، در ۵۰ «باب» که ۷ باب آن در ستیز با اسماعیلیان است. در «تجارب السلف» از آن به «سیر الملوک» یاد شده است. در چاپ بمبئی به نام «وصایا» آمده است. نسخه شماره ۵۷۹ مجلس دارای دیباچه‌ای است که در چاپی آن نیامده است. در آن آمده: اول این کتاب را خواجه بر بدیهه به سی و نه باب گفته بود، مختصر. و سبب رنجی که بر دل او از مخالفان بود، یازده فصل دیگر در افزود. و به وقت حرکت بنده را داد و چون اورا در راه بغداد آن واقعه افتاد و باطنیان خروج کردند این را آشکار نیارست کرد تا آنگاه که عدل و انصاف قوت گرفت [چکیده].
آغاز: ۱: سپاس خدای را عز و جل که آفریدگار زمین و آسمان و روزی دهنده بندگانست و شناسنده آشکار و نهان و آمرزنده کناهانست و درود بر بهترین خلایق محمد بن عبدالله علیه الصلوة و السلام که مهتر پیغامبرانست و گزیده خدای جهانست و دارنده فرمانست و بر یاران و عترت او اجمعین بنده حسن الطوسی چنین گوید که چون تاریخ سال چهار صد و هفتاد و اند آمد پروانه اعلی سلطانی شهنشاهی معز الدنیا و الدین ابوالفتح ملکشاه بن محمد یمین امیر المؤمنین اعز الله انصاره و ضاعف اقتداره به بنده و دیگر بندگان برسید که هر یک در معنی ملک اندیشه کنید و بنگرید تا چیست که در عهد روزگار ما نه نیک است و بر درگاه و در دیوان و بارگاه مجلس ما شرط آن بجای نمیارند یا بر ما پوشیده شده است و کدام شغلست که پیش از این پادشاهان شرایط آن و ملوک است و در روزگار گذشته بوده است از ملوک سلجوق بیندیشید و روشن بنویسید و بر رای ما عرضه کنید تا در آن تأمل کنیم و بفرمائیم پس از این کارها دینی و دنیاوی بر آئین خویش رود و آنچه دریافتنی است دریابیم و شرط هر شغلی و دنیاوی بر آئین خویش رود و آنچه دریافتنی است دریابیم و شرط هر شغلی بر قاعده خویش و فرمان ایزد تعالی بجای فرمائیم آوردن و آنچه نه نیک است و پیش ازین رفته است در توانیم یافت که چون ایزد تعالی جهان و ملک جهان را بما ارزانی داشت و نعمتها بر ما تمام گردانید و دشمنان ما رامقهور کرد نباید که هیچ چیز در مملکت ما بعد از این بر نقصان یابر خلل یا خلاف شرع و فرمان ایزد تعالی رود بنده آنچه درین معنی دانسته بود و دیده و بروزکار تجربه افتاده و از استادان آموخته درین خدمت شرح داد و این خدمت را بر پنجاه فصل نهاد (که در نسخه چاپی نیست)
۲: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه اجمعین. اما بعد این کتاب را پنجاه فصل نظام الملک بعنایة الله بر بدیهه سی و نه باب گفته بود مختصر، بعد از آن تمیز کرده به سبب رنجی که بر دل او بود از جهت مخالفان این دولت پانزده باب و فصلی در افزود.
انجام: ۱: ... و مرادهای دو جهان بدهد و بهمه آرزوهاش برساند و الله اعلم بالصواب و الیه مرجع الماب
۲: و با این درازی مختصر است و شایسته پادشاه دادگر است. هر که بدین کار کند بر همه عالم پادشاه است و هر که نکند بدان که دور از درگاه است.
چاپ: پاریس، ۱۳۱۰ش، به کوشش شارل شفر فرانسوی؛ و سپس تهران
[نسخه‌های منزوی ۱۶۳۶؛ دنا ۲۷۲/۶ (۱۹ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۵۰۱/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۴۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ۱۴۲۴ اوزلی ۱۷۹؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: عبدالرحمن بن هجر العصوی، تا: محرم ۵۶۴ق، جا: رمیه؛ ۲۱۲گ، ۱۲ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۵]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۲۸

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: نسخ، کا: حسین بن زکریا بن حاجی حسین دهستانی، تا: ۶۷۳ق؛ ما بین اوراق بیست و چهل یازده برگ افتاده و ناقص دارد و برگ ۱۳۱ ما بین برگ‌های ۱۴۲ و ۱۴۳ قرار داده شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا پارچه‌ای، ۱۴۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴ [ف: ۲ – ۸۳۸]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۴بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: – ۹۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۷۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۴۱]

۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۳بخش۳

نسخه اصل: پاریس ۷۵۷ (S. P. 1571)؛ خط: نسخ، کا: محمود شمس الدین، تا: شعبان ۶۹۴ق؛ ۲۰۲گ [ف: – ۹۸]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۲-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [نشریه: ۲ – ۲۷۶]

۴. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۲بخش۳

نسخه اصل: منلاچلبی در استانبول ۱۱۴؛ کا: علی بن حسین بن احمد، تا: یک‌شنبه ۷ جمادی الثانی ۷۲۴ق؛ با یک صفحه به عربی «علامة الصوفی ... » نوشته ۷۵۳ (دارک ۲ /۱۶) [ف: – ۹۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵-ف

نسخه اصل: اونیورسیته (موسسه اسلامی اسلامبول) ش ۷۳۰ فارسی؛ خط: نسخ، کا: فضل الله بن احمد بن شیخ محمود بن محمد سردوز، تا: چهارشنبه ۱۱ ربیع الثانی ۷۳۰ق؛ ۱۳۷گ، ۱۹ سطر، [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۵]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۱بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: – ۹۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۶گ (۳۷پ–۹۲ر)، ۱۹ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۶/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۷۳۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۰ق [الفبائی: – ۳۱۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۰

آغاز و انجام: برابر ۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۰ق؛ اهدایی: مرحوم حاج آقا محمد ایرانی، ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی با زمینه مشکی [رایانه]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۸۴

آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد ذلک، چون در سنه یکهزار و دویست و هفتاد هجری که روزگار دولت قاجار اعنی ملک اسلام ... ناصرالدین شاه غازی ... ایالت مملکت پارس؛ **انجام:** و بهمه آرزوها رساند ان شاء الله تعالی. این است کتاب سیر الملوک ... در سنه خمس و ثمانین و اربعمائة که به خطه بغداد خواستم رفتن نویسنده کتابهای خاص خواندم ... تا ... جهانرا بعدل و داد میآراید ... که در اوهم حکمت است ... و رسم سلاطین ... حمدله ...

نسخه با دیباچه ای از: اسحاق بن احمد نیریزی، شامل: ۴۸ فصل: فصل اول در احوال مردم روزگار تا فصل ۴۸ در نگاه داشتن حساب مال؛ خط: نستعلیق عالی، کا: اسحاق بن احمد تبریزی، تا: قرن ۱۳؛ دارای یک سرلوح، دارای کمند، مجدول، پشت ورق اول حدیث ولایة علی بن ابیطالب حصنی ... از عیون اخبار الرضا نقل شده است که در ربیع الاول ۱۲۸۹ در منزل آزاد نگین از محال خلجستان نوشته شده؛ مهر: نصرالله التقوی (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۷۶]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۲

آغاز و انجام: برابر ۲

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۱۷ شعبان ۱۲۷۰ق، جا: تهران (احتمالا)؛ در صفحات آخر چند عکس قلمی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۹۳گ، ۲۱ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۲۳]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۸۵

آغاز و انجام: برابر ۲؛ تم کتاب سیرالملوک بعون الملک المعبود فی سلخ شهر صفر ۱۲۷۰ علی ید ... ابن رحمت پناه ملا محمد مهدی آقا بابا الشهمیر زادی.

خط: نسخ، کا: آقا بابا پسر ملا محمد مهدی شهمیرزادی، تا: صفر ۱۲۷۰ق؛ تملک: بهمن میرزا پسر فتح علی شاه در ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۴۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱سم [ف: ۳ – ۴۸۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۹۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** به همه مرادها و آرزوها برساند ان شاء الله ... ابن علی اصغر محمد السمنانی

خط: نسخ، کا: محمد، تا: ۱۲۷۵ق؛ تملک: محمد الحسینی جلال الدین طهرانی؛ اهدایی؛ واقف: محمد ایرانی، ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۳۱۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۱۱/۲۵

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، کا: محمدرضا افشار، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۴۹ص (۱۴۰–۱۸۸)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۷ – ۷۹۲]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴۱/۲

آغاز و انجام: برابر ۲

خط: نستعلیق، کا: میرزا اسماعیل خادم رکن الدوله، تا: ۱۲۸۱ق، جا: تهران؛ با دیباچه رضا قلیخان هدایت در یک صفحه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۳ص (۸۵– ۱۹۷)، ۲۹ سطر

(۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۴ - ۳۳]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۶۳

خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ملقب به عبرت نائینی، تا: قرن ۱۴؛ باب‌های ۳ و ۴ و ۶ و ۱۰ و ۱۳ و ۳۶؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵۰گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۳۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۹

آغاز: برابر۱

مقدمه مذکور فوق در نسخه چاپی نیست و از فصل اول «اندر احوال مردم روزگار و مدح خداوند عالم» شروع شده است. چند سطر که علی الرسم می‌بایست در پایان کتاب باشد در آخر مقدمه نوشته‌اند و ما آن را درج کردیم: «اول این کتاب نظام الملک نور الله، قبره بر بدیهه سی و نه باب گفته بود مختصر و بعد از آن تمییز کرد و بسبب رنجی که بر دل او میبود از جهت مخالفان این دولت یازده فصل دیگر در افزود و در هر فصلی آنچه لایق آن فصل بود زیادت کرد و بوقت حرکت بنده را داد و چون او را در راه بغداد آن واقعه افتاد و باطنیان خروج کردند و مردم بزیان آمدند این کتاب را آشکار نبایست کرد تا آنگاه که عدل و انصاف و اسلام ببقای خداوند عالم خلد الله ملکه قوت گرفت ایزد تعالی این دولت تا قیامت بداراد»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ شش صفحه از فصل هشتم تا دهم ناقص؛ ۱۶۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۳۳۹]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۷۹

آغاز: این بدان یاد کرده شد تا بدانید؛ **انجام:** و دیلمان به روزگار راضی بدید آمدند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور [رایانه]

● **سیاست نامه** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat nāma

نامعلوم:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۴۰

بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۱گ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۹

دستنوشته‌های سیاسی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۶گ، اندازه: ۱۶/۲×۲۰/۵سم [رایانه]

← سیاست نظام ارتشی ≻ آداب قشون

● **سیاسة النفس** / اخلاق / عربی

siyāsat-un nafs

حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ - ۲۴۶ قمری

hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)

رساله‌ای است مشهور نزد زیدیه در موعظه و آداب و حکم و سفارش‌های اخلاقی همراه با نوادر اقوال و امثال و نقل بعض آیات و روایات.

آغاز: الحمد لله ... و نسال الله ولی نعمة الابتداء و مسهل سبیل قصد الاهتداء ان یمن علینا و علیکم بشکر نعمه فی ابتدائه

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۱۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۲۵ص(۴۱۶-۴۴۰) [عکسی ف: ۱ - ۹۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۱۷/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعلموا أنکم اذا أمتم عارض شهواتکم لله ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۳۲۱پ-۳۲۶ر)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۶]

● **سیاست و آداب ملوک و وزارت** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat va ādāb-e molūk va vezārat

مؤلف آن شناخته نشده و ترتیب باب‌ها در نسخه: ۱. باب سوم از نوع اول در تألیف رعیت و سخاوت و تواضع در درجت، وجه اول در جود است؛ ۲. نوع دوم در شرایط سیادت و امارت و آن سه باب است باب اول در رای نگاه داشتن به حکم مشورت؛ ۳. باب دوم از نوع دوم در ایثار محبت و مشقت بر تنعم و راحت؛ ۴. باب سوم از نوع دوم در گذاردن کار بر موجب شرع و دیانت؛ ۵. نوع سیم در مراتب سیادت و مدارج آن، و آن سه باب است اول در معنی ریاست؛ ۶. باب دوم در عهدت وزارت؛ ۷. باب سیم در امارت و ملک و خلافت؛ ۸. باب دهم و این آخر ابواب است و بر دو وجه است وجه اول در آداب آیندگان به حضرت ملوک؛ ۹. وجه دوم در بقایاء اخلاق ملوک و این پنج وجه است و جداول آداب آیندگان بسیار است ... پنجم ترتیب ندماء است. پس در نسخه سه نوع است و هر یک سه باب برخی دارای فصل و باب دهم هم دارد.

در باب سوم نوع اول در تألیف رعیت به جود و سخاوت و تواضع در درجت در میانه علم‌ها را بر می‌شمرد از توحید و فقه و اجتهاد و تفسیر و ادب و حساب و طب و نجوم و سپس می‌گوید که: «و اما علم فلسفه خود بدان التفات نشاید کرد به هیچ وجه شرع رخصت ندهد که بشنوی اما به وجه رفع و آن کار فحول اهل اصول است هر کسی را نشاید شنید». در میانه آمد: «باب دهم و این آخر ابواب است و آن بر دو وجه است: وجه اول در آداب آیندگان به حضرت ملوک وجه دوم در بقایاء اخلاق ملوک و این وجه به تقدیم اولی تر بود اما خواستیم

که ختم کتاب برین وجه باشد که به حال لایق‌تر است. وجه اول آداب آیندگان بسیار است اما بناء آن بر نگاه داشت حرمت است باید که حرمت را بشناسد تا نگاه دارد و این وجه از شرط این کتاب نیست اما خواستیم که این کتاب در نوع خویش تمام کنیم». در پایان آمده است: «اگر در آن مجلس لغوی رفته باشد این گفتار کفاره آن باشد و دعاگوی ختم این کتاب هم برین کردست تا اگر زللی افتاده باشد امید کفارت باشد و به کرم موقف اعلی لازال عالیا نیز امید می‌دارد که اگر خطی نامستقیم نامهذب افتاده باشد معنی آن را مراقبت فرماید و در همه احوال به عین ر ضا فرماید التفات کردن، ایزد تعالی اقوال و افعال خدایکان عالم را رضای خود موصول گرداناد و اغراض» (افتاده). (دانش پژوه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۴۳

آغاز: سپاس و ستایش خدای را که منزه است از مثل و مانند و مقدس است از خویش و پیوند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام، میان ص ۱ و ۲ هم افتاده؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴۹گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم، قطع: ربعی [ف: ۱۷ – ۲۵۷]

← السیاسة و الاخلاق ≻ الکلمات الافلاطونیة

● **سیاست و اداره دیوان** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsat va edāra-ye dīvan

باید از یکی دیوانیان و دبیران و دانشمندان زمان «فنا خسرو بن مافنه ادام الله نعمته و ابد مدته» باشد و این بند به نام او آغاز شده است. تاریخ ۵۱۰ هم دارد.

[دنا ۲۷۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۲/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶/۳–ف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ ۱۸گ (۱۲۱ر–۱۳۸پ) [فیلمها ف: ۱ – ۵۰۶]

● **سیاسی (رساله)** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsī (r.)

نیاز جوشقانی، حسین، ق۱۳ قمری

nīyāz-e jawšaqānī, hoseyn (- 19c)

چند فصل است در انتقاد از کارهای سیاست مداران عصر مؤلف به صورت طنز و لطیفه‌گویی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۳۶/۲

آغاز: الوظیفة ما الوظیفة و ما ادریک ما الوظیفة معلوم اسمها معدوم رسمها یکتبها الدبیر و یسلبها الوزیر نقد و جنسی است سرمایه دزدان، یوسفی است نصیب گرگان؛ **انجام:** کلیم با رتبه نبوت چهل سال در تیه حیرت ماند و اسکندر با همه قدرت عمری ظلمات را به آخر رساند ... رشوتی باید داد و چیزی باید مایه نهاد اگر در کار خود آگهی تا ندهی نرهی.

نسخه این بخش‌ها را دارا است: فصل فی الوظیفة، فصل فی الحکام و الضباط، فصل فی الدواوین و اخوان الشیاطین الذین هم عن الحق معرضون و للمعروف منکرون، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۸ – ۵۷]

● **سیاسی (رساله)** / حکومت و سیاست / فارسی

sīyāsī (r.)

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۹/۱

آغاز: وقتی که انسان به دقت تمام به تحقیق قوام ارکان ملت اسلام ملاحظه می‌نماید؛ **انجام:** لازم است و بس.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ محرم ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه پارچه‌ای، ۱۲ سطر [ف: ۵ – ۲۸۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۷۱

آغاز: بسمله. رب اشرح لی صدری ... قولی و بک استعین. مقاله اول (ما که بوده ایم) ما ایرانیان در قدیم الایام مردمانی بودیم و شهرت یافتیم. به فضل و معارف و صنایع و تجارت و شجاعت و فتوحات و فصاحت و حکمت. ص ۸۵: پس معلوم میشود که سیاست به صحت نرسد ... جز ... به آزادی و آزادی حاصل نشود جز به فضیلت و فضیلت نهایت اخلاق است؛ **انجام:** آن هم با بودن این نوع وزراء (گویا ناتمام است)

به فارسی با نظم و نثر عربی، از کسی که در اسکندریه مصر با طالب اف بوده است در آن از افلاطون و ارسطو و شیشرون و روسو یاد شده و از نگارش‌های تازه روزگار مشروطه‌خواهی است از زمان احمدشاه، چنین است عنوان‌های آن: مقاله ۱. ما که بوده‌ایم، ۲. جهت عقب ماندگی ما چیست (ص ۱۴)، ۳. سلطنت و رعیت (۲۰)، ۴. اعمال مملکت منوط است به وجود عمال (۲۴)، ۵. کسی را که استقلال اراده باشد استقامت اداره کی باشد (۴۵). در پایان آن آمده «اعلی حضرت احمدشاه خلدالله ملکه و سلطانه» (ص۵۶)، ۶. در وخامت حرب (۵۶)، ۷. ممالک ایران بهترین بقاع است (۷۰)، ۸. در سیاست و علم اخلاق (۷۴)، ۹. ارکان اربعه حیات زندگانی (۸۹)، ۱۰. در نورانیت و مسعدت قرن چهاردهم (۹۹)، ۱۱. در گمراهی زمام داران امور (۱۱۵)، در آن آمده است «اعلی حضرتا به تاج و تخت شهر یارت قسم» (ص۱۱۴)؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ – ۱۹۰]

← سیاق > سیاق
← سیاق > حساب سیاق
← سیاق > جامع الحساب

● **سیاق** / ریاضیات / فارسی

sīyāq

محمد مهدی بن محمد رضا

mohammad mahdī ebn-e mohammad rezā

مؤلف می‌گوید: «چون احقر عباد ... ابن المرحوم حاجی محمد رضا نویسنده سابق سرکار ضابطه دیوان اعلی محمد مهدی وزیر سرکار عالیجاه قوللر آقاسی در ایام طفولیت شنیده بود که در عهد رسول خدا ... در سفری از اسفار ... سهمی رسیده بود و سررشته آن را آن‌جناب می‌خواستند که ملاحظه فرمایند که میان اهل اسلام قسمت شود به ابی بکر فرموده بودند که سررشته آن را منقح و مشخص نماید ... ابی بکر را از پیش نرفته، به عمر رجوع نموده او رفته چندان سیاهه درست می‌نماید که به چندین شتر قطار حمل نموده ... با وجود آن چیزی مشخص نمی‌شد جناب رسالت پناه ... امیر مردان علی بن ابی طالب (ع) می‌فرمایند که به نفس نفیس متوجه شده سیاهه آن را مشخص فرمایند آن حضرت ... علم سیاق را وضع و در چند فرد تمامی آن اموال و اسباب را سیاهه نموده».

آغاز: بسمله. لطیف ترین حمدی که السنه محرران دفتر خانه سماوات بر استیفای بعضی از آن عاجز داشته ... (پس از دو صفحه). اما بعد چون أحقر عباد الله ابن المرحوم حاجی محمد رضا ...

انجام: اول فرد را گوشوار گویند و دوم را گوش گوشوار و سیم را گوشه گوش ... تا بر ارباب این علم واضح باشد و الله اعلم بالصواب

[دنا ۲۷۴/۶ (۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۷۰۰/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۱۹/۵۹

آغاز و انجام: برابر؛ تمت النسخة شریفة فی احدی عشر شهر محرم الحرام، فی دارالخلافة طهران بتاریخ ۱۲۳۴، رجا آنست که حین ملاحظه چشم از معایب پوشند و در صدد تصحیح این اوراق برآیند.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۹گ (۱۴۸پ-۱۵۶پ)، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۲سم [ف: ۸ - ۷۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۲۱پ-۳۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۲۸۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ محرم ۱۲۳۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۰گ (۱۳ر-۲۲پ)، ۱۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۱۴۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۳/۳

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد علی فیروزکوهی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۶پ-۳۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۱۷]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۲۷

آغاز: ... و برخی از اصحاب ثروت ... گردانیده تا به تصحیح و تشخیص جمع محاسبات؛ **انجام:** برابر

انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد حسین بن محمد جعفر آشتیانی؛ مهر: «منتظم الممالک» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲ص (۱-۱۱، ۱۲-۱۱)، سطر چلیپا (۷/۵-۸×۱۷-۱۷/۵) ، اندازه: ۱۰/۵×۲۲سم [رایانه]

● **سیاق** / ریاضیات / فارسی

sīyāq

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۸۷/۳

آغاز: اول دفتر بنام صانع دانا اولا جه نویس دار العیار معانی؛ **انجام:** چهار عدس طسو چهار عدس طسوجوی

(اوراق پراکنده)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ برگ دوم تاریخ وفات سلطان العلماء در ۲ محرم ۱۲۴۸، و تاریخ عروسی به سال ۱۲۴۷ و کشتن علی قورچی در سال ۱۲۴۸ ثبت شده؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد، ۷گ (۲۰ر-۲۶پ) [مختصر ف: - ۴۶۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۹۴

آغاز: مقاله ثانیه در حساب اهل سیاق و آن مشتمل است بر چهار قاعده و یک فایده، قاعده اول در بیان؛ **انجام:** که در باب حسب سیاق مرقوم گشته و باقی موقوف بشرح در مهمات است.

رساله‌ای کوتاه در آموزش و تعلیم اصول و مبانی علم سیاق در محاسبان مالی و اداری روزگاران پیشین بسیار پرکار بوده است. رساله حاضر مقاله دوم از یک کتاب است که به علم حساب اختصاص یافته و از یک مقدمه و چهار «قاعده» و یک «فایده» تشکیل شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ شوال ۱۱۹۸ق؛ ۲۰گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۵۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۴/۲

آغاز: در بیان مختصری در علم سیاق، نگاشته قلم مصادقت رقم می‌گردد که مبتدیان توفیق توأمان را نافع بوده باشد بدان که مفرده جمع و من ذلک خرجست و هر مفرده مشتمل بر دو حرف است؛ **انجام:** الکاء جهرم و فسا قصبه دار الضرب کاشان و تبریز

را نیز می‌نویسند دارالمرز گیلان و مازندران بهشت نشان و باب الجنة را نیز قزوین می‌نویسند خطه لار.
بسیار مختصر در این علم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۵۰پ–۱۵۷پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۰–۱۱۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۱/۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرحیم، تا: با تاریخ ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۶۷پ–۶۹پ)، ۶–۱۱ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۹ – ۵۲۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱/۲ خوئی
آغاز: بدانکه این رساله‌ای است در فن سیاق قلم و صاحب جمعان برین عمل می‌نمایند بدان که اگر خواهند بدانند که اولا مد سیاقرا به چه نوع باید کشید ضابطه چنان است که حرف آخر را مد می‌کند؛ **انجام:** و قاعده همین است باید ضبط گردد.
رساله‌ای کوچک است در حساب سیاق. این رساله نوشتن حساب سیاق و کار چهار عمل اصلی را می‌آموزد، بی‌کا، بی‌تا؛ در متن و حواشی، گویا ناقص است؛ ۴۰۶ص (۲۰۱–۶۰۶) [ف: ۷ – ۱۴۰]

← سیاق التواریخ ⩤ تاریخ پادشاهان عجم
← سیاق التواریخ ⩤ تاریخ سیاقی
← سیاق التواریخ ⩤ مجمل التواریخ

● **سیاق التواریخ** / تاریخ / فارسی

sīyāq-ot-tavārīx

نامعلوم:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۶۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سهیلا چاره دار [رایانه]

۲. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۵۶۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۷۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [رایانه]

● **سیاق جمع و خرج** / حساب / فارسی

sīyāq-e jam‘ va xarj

در قواعد حسابداری و اعمال اربعه (جمع و تفریق و ضرب و تقسیم) را به روش سیاق که در حسابداری و دفترداری قدیم مرسوم بوده، با مثال‌هایی تطبیقی در این کتاب بیان کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۸۷
آغاز: سیاق جمع و خرج برای هر حسابی مقرر است، اصطلاح و معانی آن بر این سیاقت است؛ **انجام:** فشدد أو وفی القتال فحاسبوا ×× حساباً له عمر العدو فذالکا
خط: نستعلیق، کا: اسدالله طبرستانی، تا: یک‌شنبه غره رجب ۱۲۷۷ق، جا: تبریز؛ مجدول؛ مهر: کاتب «اسدالله بن محمد قلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۳۴۴]

← السیاق فی تاریخ نیشابور ⩤ کتاب السیاق لتاریخ نیشابور (منتخب)

● **سیاق نویسی** / حساب / فارسی

sīyāq-nevīsī

تاریخ تألیف: ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۳۷ق
در ضوابط کلی و قواعد سیاق‌نویسی در اعداد مفرده و اعمال اربعه و آنچه تعلق به این فن دارد با نسخه‌هایی تطبیقی، تألیف شده به نام آصف جاه نظام الدوله میر احمد علیخان بهادر فتح جنگ.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۰۷
آغاز: دستور العلم علم سیاق، سر دفتران ارجمند و مستوفیان عقل بلند حور شناسان را بعرصه روز آورده
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد رحیم صدیقی؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۹گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۵ – ۱۳۶]

● **سیاقیة (فائدة)** / حساب / عربی

syāqīyya (fā’eda)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰/۲-بهار
یحتاج الیها اهل الدیوان فی تعیین خراج الاراضی؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۶۷۰]

← سیاه مشق ⩤ خوشنویسی

● **سیاه مشق** / خط / فارسی

sīyāh mašq

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۳۹
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی [رایانه]

● **سیاهه اموال** / متفرقه / فارسی

syāha-ye amvāl

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۷۲/۳
به سیاق؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، [ف: ۷ – ۱۸]

● **سیاهه کتب** / فهرست / فارسی

sīyāhe-ye kotob

سیاهه کتبی که مصطفی بن محمد هاشم حسینی نزد ملاعلی ابن معصومه خانم به امانت سپرده است و یادداشتی از سید حسن حجتی حسینی فرزند سید مصطفی در ذیل آن مبنی بر اینکه ۵۵ جلد کتاب مذکور در این سیاهه در نزد اوست به تاریخ ۱۳۴۳/۱/۱۰.

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۸۲/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۰۱پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: - ۱۳۱]

● **سیاهه کتب** / فهرست / فارسی

sīyāhe-ye kotob

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸/۱۴

نسخه اصل: کتابخانه ملی، تهران، شماره ۱۹۴۳ع؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مفید بن محمد تقی حسینی یزدی، تا: ۱۰۸۵ق؛ ۲ص(۱۱۰-۱۱۱) [عکسی ف: ۳ - ۴۶۹]

● **سیاهه موقوفات ارض اقدس** / شعر،اسناد / فارسی

sīyāhe-ye mowqūfāt-e arz-e aqdas

اعتماد التولیه، محمد شفیع، قرن ۱۴ قمری

e'temād-ot-towlīye, mohammad šafī' (20c)

از مدارس و مساجد و تکایا و مقابر و وجوه بر دیگر به‌جز اوقاف آستان قدس رضوی و مسجد گوهر شاد، تدوین محمد شفیع اعتماد التولیه آستان قدس رضوی به دستور آصف الدوله فرمان فرمای خراسان و سیستان و نایب التولیة آستان قدس رضوی در صفر ۱۳۰۳.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۷۱

آغاز: بسمله. صورت موقوفات واقعه در ارض اقدس اعم از مدارس و مساجد و تکایا و سایر وجوهات بر و خیرات و مقابر محترمه سوای موقوفات سرکار فیض آثار و مسجد گوهر شاد که هریک دفاتر مضبوطه دارد؛ **انجام:** آنچه اقل بندگان محمد شفیع توانست معلوم کرد این است که عرضه داده شد شهر صفر المظفر ۱۳۰۳.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ رقم‌ها به سیاق، با مهر آصف الدوله؛ کاغذ:فرنگی،جلد:میشن،۱۹گ،اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۸۲]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۵۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۷۹]

← سی باب > احکام نجوم
← سی باب > کف شناسی
← سی باب > زبدة الهیئة
← سی باب > شانه بینی

● **سی باب** / فرهنگ اصطلاحات / عربی و فارسی

sī bāb

ناشناخته، فرهنگ‌نامه‌ای است عربی‌ـفارسی که لغات را به‌حسب موضوع مبوب کرده است و برگ اول آن افتاده: باب ۲. علم و انواع مخلوقات؛ باب ۳. سلطان و قاضی و مایتعلق بها؛ باب ۴. قربات و مصاهرات؛ باب ۵. ذکر انسان و اعضای او؛ ... باب ۱۰. اطعمه و مأکولات؛ ... باب ۲۰. ذکر گوسفند؛ ... باب ۳۰. ذکر کواکب و بروج و ماه‌ها.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۲۲/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان۱۰۵۹ق؛ جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۴۶۷]

● **سی باب در اسطرلاب** / اسطرلاب / فارسی

sī bāb dar ostorlāb

از ناشناس. در سرآغاز آن آمده «این مختصری است در اسطرلاب مشتمل بر سی باب» و در پایان آمده است: «تحریر فی صفر ۹۴۱ [یا ۹۶۱]» که می‌تواند تاریخ کتابت و یا تألیف باشد. باب‌های نسخه در دست: ۱. در دانستن آلات اسطرلاب و خطوط و رقوم و دوایر؛ ۲. در ارتفاع کردن [گرفتن] آفتاب؛ ۳. در ارتفاع ستاره و آفتاب؛ ... ۵. در دانستن طالع وقت؛ ۶. در دانستن آنکه چند ساعت از روز گذشته؛ ۷. در آنکه چند ساعت زمانی از شب رفته؛ ۸. در دانستن آنکه چند ساعت مستوی از روز گذشته؛ ۹. در آنکه چند ساعت مستوی از شب گذشته؛ ۱۰. در دانستن آنکه شبانه روز چند ساعت است؛ ... ۱۵. در شناختن وقت نماز خفتن؛ ... ۲۰. بر آمدن آفتاب روز؛ ... ۲۵. چون خواهد که بداند که هر ستاره به کدام برج و درجه بر می‌آید؛ ... ۳۰. میل آفتاب.

آغاز: بسمله، حمدله، صلات. بدان که این مختصری است در علم اسطرلاب مشتمل بر سی باب. باب اول، در دانستن آلات اسطرلاب و خطوط و رقوم و دوایر و جمله طبقه‌های آن ...

انجام: تا در اول حمل، شب و روز به یکدیگر راست باشد. و الله اعلم ...

[دنا ۲۷۵/۶؛ استوری II (۱)/ ۱۱۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷۰/۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین، تا: صفر ۹۴۱ یا ۹۶۱ق؛ ۷گ(۹۴پ-۱۰۰ر) [ف: ۱ - ۱۳۹]

● **سی باب در مطاعن خلفاء** / حدیث / فارسی

sī bāb dar matā‘en-e xolafā’

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۴۰۴

آغاز: امام حسن (ع) گفت ... دخایه فحل براشتران افکنند؛ **انجام:** از صحیح بخاری و مسلم یاد کردیم و آنچه در کتب تواریخ ... قزوینی مسطور است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]

● **سی باب در معرفت کره** / اسطرلاب / فارسی

sī bāb dar ma‘refat-e kore

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

در کره «که هر که بدین عمل واقف شود از اسطرلاب مستغنی گردد و چند عمل که در اسطرلاب متعذر باشد حاصل توان کرد» در سی «باب»: ۱. معرفت آلات کره؛ ۲. معرفت نصب کردن کره؛ ۳. معرفت ارتفاع از کره؛ ۴. معرفت طالع از ارتفاع؛ ۵. معرفت ارتفاع از طالع؛ ... ۱۰. معرفت تقویم کواکب ثوابت؛ ... ۲۰. معرفت سمت از ارتفاع؛ ... ۳۰. معرفت امتحان کره. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد بدانکه این مختصریست در معرفت کره که هر که برین عمل واقف شود از اسطرلاب مستغنی گردد ... و این مختصر مشتملست بر سی باب.

انجام: اینست تمامی سخن در معرفت کره.

[دنا ۲۷۵/۶؛ ؛ فهرستواره منزوی ۳۰۵۹/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۰۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ فهرست مطالب به خط سردار کابلی و نسخه در ۱۳۵۸ از آن او بوده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۸گ(۴پ–۲۱ر)،۱۸سطر(۸/۵×۱۸)،اندازه:۱۵×۲۶سم[ف:۸–۶۲۸]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۶۸/۳

مشتمل بر سی باب. در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اندازه: ۱۴×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۰۷]

← سیب زمینی ⟵ کتابچه سیب زمینی

● **سیب زمینی** / گیاه‌شناسی / فارسی

sīb zamīnī

رساله‌ای است در باب خاصیت سیب زمینی و نحوه کاشت و داشت و برداشت آن که از زبان فرانسوی به فارسی ترجمه و چاپ شده است به اهتمام میرزا یوسف خان مستشار نظام شامل تاریخ پیدایش سیب زمینی و خاصیت آن و فصل کاشتن و طرز آن و زمین به‌جهت زراعت و کود و محافظت از سیب زمینی برای خوردن و از مرض و رفع مرض آن.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۵۲/۲-۱۴۲/۶

آغاز: بسمله. کتابچه درباب سیب زمینی که به حسن اهتمام مقرب الخاقان میرزا یوسف خان مستشار نظام از فرانسه به فارسی ترجمه و محض اطلاع اهالی ایران چاپ و منتشر شد تاریخ پیدا شدن سیب زمینی خاصیت سیب زمینی از جمیع حبوبات؛ **انجام:** وکود رویش ریخته بعد خاك بریزند دوباره سبز شود بشود اگر آب گل آلود ممکن بشود بدهند به جهت حفظ آن مرض خوب است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ – ۲۰۶۷]

● **سیب نامه = ترجمه رساله تفاحیه ارسطو = تفاحیه** / فلسفه / فارسی

sīb-nāme = t.-ye r.-ye toffāhīyye-ye arastū = toffāhīyye

ارسطو، ۳۸۴ – ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

مترجم: بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، – ۶۶۷ ؟ قمری

وابسته به: التفاحیة؛ ارسطو (۳۸۴–۳۲۲)

ترجمه‌ای است از از رساله تفاحیه منسوب به ارسطو؛ این گفتار به‌مانند فایدون افلاطون نگاشته شده و گفتگوی ارسطو را در دم مرگ با شاگردان خویش نشان می‌دهد. در آن از هرمس پروردگار افسانه‌ای یونان به نام پیامبر یاد شده است. چنین گفتگویی میان ارسطو و شاگردانش نشده و پیدا است که آن را ساخته‌اند چنانکه گاهی آن را از سقراط دانستند.

آغاز: این ترجمه مقاله ایست از آن ارسطوی حکیم معروف بتفاحیه که بوقت وفات املا کرده است. چنین گفتند که چون ارسطوطالیس حکیم [را] عمل بپایان کشید از شاگردان وی چندی بر وی حاضر بودند

انجام: و بروی ثنا گفتند دست فریطون گرفت و بر روی خود نهاد و گفت روان را سپردم بپذیر ای روان حکما و خاموش گشت و در گذشت تمام شد ترجمه رساله تفاحیه و شکر و سپاس دارنده دو جهان را، و بر فرستاده وی محمد مصطفی صلوات الله علیه درود و آفرین بی اندازه، والحمد لله رب العالمین و حسبنا الله و نعم الوکیل.

چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم))

[نسخه‌های منزوی ۸۰۴/۲؛ الذریعة ۱۵۲/۱۱؛ ریحانة الادب ۲۱۲/۱؛ دنا ۲۷۵/۶–۲۷۶ (۴۱ نسخه)؛ فرهنگ سخنوران ص ۴۹؛ فهرستواره منزوی ۱۰۶/۶

بدون نام مترجم]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۵/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع حسینی مشهدی، تا: یک‌شنبه آغاز ربیع الثانی ۱۰۲۹ق، جا: خانه آقای عمادی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ص (۱-۳۳)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۳۸۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۹-ف
نسخه اصل: بادلیان ش ۹۵ اوزلی (۱۴۲۲)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: ۱۰۴۳ق، جا: شیراز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۰۱پ-۱۱۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف:۱۹-۲۲۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۹۱/۱۳
خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن محمد علی تبریزی، تا: ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷گ (۲۰۱پ-۲۱۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۹/۴سم [ف: ۵ - ۱۵۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۲۷) با شماره ۲۸۶/۳۶ آمده؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۳۲۰ر-۳۲۶ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۴۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۲۷/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ مقابله شده در شهر شعبان ۱۰۷۸؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۵۷ر-۶۱ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۳سم [ف: ۸ - ۲۹۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۲/۷
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ ۶گ (۵۷پ-۶۲ر) [ف: ۳ - ۲۷۴]

۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۱۰
آغاز و انجام: برابر
با توجه به آغاز و انجام نام مؤلف معلوم گردید؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع فیروز آبادی، تا: ۱۰۸۳ق، جا: حیدرآباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۵۰ر-۵۸پ)، ۲۳ سطر، اندازه:۱۰/۵× ۱۸سم [مؤید: ۳ - ۳۰۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۵۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی زرد، ۲۰گ (۱-۲۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۵×۱۳سم [ف: ۲۹ - ۲۲۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۴۶
خط:نستعلیق،کا:محمد بن نعمت طبسی،تا:۱۰۹۱ق[سنا:ف:۲- ۱۹۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۴
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰ص (۳۵-۴۴)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (از برگ ۸۰) [ف: ۱۵-۱۳۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۸۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سپس پراکنده‌هایی با عنوان: مسائلی که اسکندر از ارسطو پرسید، قال الشیخ فی الاشارات [ف: ۱۶ - ۲۰۲]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۸۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهان شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۸ص (۵۵-۸۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف:۱۰-۲۱۴۲]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۹/۸
خط: نستعلیق، کا: عین علی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۳۲۲-۳۳۴)، ۲۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [سنا: ف: ۱ - ۲۰۲]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۵۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۰گ (۱ - ۹)، ۲۵ سطر، اندازه: ۴/۵×۱۲/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۶۰]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۵/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ص (۲۳۲-۲۴۲)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۶۹]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۲/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد شفیع الحسینی» (بیضی)، «لا إله إلا الله الملک الحق المبین عبده علی رضا»، «عبدالمولی» (بیضی)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۱۹۴-۲۲۱)، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۹ - ۲۵۱]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۶/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالخالق بن محمود دماوندی، تا: قرن ۱۲؛ در برگ ۴۳پ و ۴۴ر داستانی به عربی درباره زندگی حاتم اصم (به نسخ) و مالک بن دنیار از کتاب المستطرف (بنسخ) دیده می‌شود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۲۶پ-۴۲پ)، ۱۳×۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: - ۱۹۳]

۲۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۵۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۶گ (۱۷۱پ–۱۷۶ر)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: – ۲۰۲]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۴۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲ص (۳۰۰–۳۱۱) [ف: ۳ – ۴۵۴]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۶۹/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۹گ(۹۶پ–۱۰۴پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹ – ۲۰۸]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۳۱/۳–ف

نسخه اصل: مجلس ۱۲۹۰۹ (۲۲۱)؛ بی‌کا، تا: صفر ۱۱۱۲ق [فیلمها ف: ۱ – ۶۲۴]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن امیر محمد قاسم حسینی، تا: ۱۱۵۳ق؛ در ظهر برگ ۳۷ رساله تفاحیه هنوز پایان نیافته رساله دیگر از وسط شروع می‌شود و به هم ریختگی حاصل می‌گردد این به هم ریختگی از جهت کاتب است نه صحاف و برای ادامه رساله پس از برگ ۳۷ باید ببرگ ۱۲۷ رجوع شود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۹ص (۲۹–۳۷)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶ – ۸۱۲]

۲۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۱۱/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: روغنی مذهب،۲۲گ(۱–۲۲)،۱۷سطر،اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۷۹/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۸۰]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۱۶گ (۲۲۵پ–۲۴۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷ – ۴۶۳]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی، ۳۲ص (۱– ۳۱)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۵ – ۵۳۰]

۲۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ شعبان ۱۲۵۷ق [نشریه: ۷ – ۲۲۲]

۲۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۸ص، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه:۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۸۵]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۴۱/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۵۵۶پ–۵۸۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳۰ – ۲۱۱]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۲/۵

بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۶۰]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰/۸–طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا: صادق آشتیانی، تا: ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۲۳–۲۳۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ – ۵]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳–۱۴؛ با خط‌خوردگی‌های بسیار؛ ۱۴گ (۶پ–۱۹ر)، ۲۳ سطر (۷/۵×۱۵)، [ف: ۱۵ – ۳۶]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۱/۳

خط: شکسته تعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران، مدرسه سپهسالار؛ ۳۷گ(۸۰پ–۱۱۶پ) [ف: ۳ – ۲۷۴]

۳۵. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴۹/۹

خط: نستعلیق، کا: محسن بن مصطفی ساوجبلاغی، تا: ۱۳۴۷ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ – ۶۷۶]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۴۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با یک سرلوح، مجدول زرین؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۸۲–۹۰پ)، ۲۳ سطر (۷/۵×۲۱)، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ – ۱۵۱]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست نام مترجم نیامده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۸گ(۴۸پ–۵۵ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۸سم [ف: ۷ – ۳۱۳]

۳۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۷۳/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** به شاگردان خود املا نمود دقایق حکمت. تمت.

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:ایرانی،جلد:تیماج تریاکی، مقوایی، ۳۰ص (۴۷۴–۵۰۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲– ۲۲۷]

۳۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ [ف: – ۳۰۱]

۴۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۵۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ: ۱ – ۴۱۴]

● **سیب نامه = ترجمه رساله تفاحیه ارسطو = تفاحیه /**
فلسفه / فارسی
sīb-nāme = t.-ye r.-ye toffāhīyye-ye arastū = toffāhīyye

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد
arastū (-384 - -322)
مترجم: کاشانی، احمد بن ابوالحسن، ق۱۳ قمری
تاریخ ترجمه: ۱۲۵۷ق
در دیباچه کوتاه آن می‌گوید: رساله تفاحیه ارسطالیس را، به روزگار سامانیان به زبان فارسی ترجمه کرده بودند. چون فهم آن دشوار بود، آن را به فارسی روان درآوردم.
آغاز: اما بعد الحمد و الصلاة. چنین گوید احقر عبادالله الجانی احمد بن ابی الحسن القاشانی. چون رساله تفاحیه ارسطاطالیس حکیم مشتمل بر نبذی از حکم حکمت [بود] که یکی از حکمای ماوراء النهر در عهد سامانیان به زبان فرس قدیم ترجمه کرده بود، و فهم آن بر اغلب اذهان مشکل بود ... بدانکه در حین وفات ارسطوی حکیم،از شاگردان او چند نفری در نزد وی حاضر بودند
انجام: تا فرق میان حق و ناحق کنید. چون سخن ارسطو به اینجا رسید روانش بی طاق شد، و دستش بلرزید و سیب از دستش بیفتاد. و حکما جمله برخواستند. و شب مهر بطون واگرفت و بر روی خود نهاد و گفت زد آنرا ...

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید حسن حسینی متخلص به ثریا، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۴ص (۱۸-۴۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۳سم [ف: ۵ - ۵۹]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶/۲-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۴]

● **سی بند مکتبدار تبریزی** / شعر / فارسی
sī band-e maktabdār-e tabrīzī
مکتبدار تبریزی، رحیم، ق۱۳ قمری
maktabdār-e tabrīzī ،rahīm (- 19c)
اشعار آبدار فارسی که در سی بند و در مراثی و سوگواری سید الشهداء علیه السلام سروده شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۷۶/۲
آغاز: سی بند مرثیه من کلام رحیم مکتبدار تبریزی دخل مقولات نکرده والله بحدیث نبوی عمل نموده. باز از افق هلال محرم شد آشکار ×× زرد وضعیف قدخمیده باه وزار؛ **انجام:** رحمی بحالم بنما ای پدر کنون ×× بی روی تو چشم من است این سیاه جهان / ای ساربان بگو تو بزینب زراه لطف ×× بهر خدا به بیکسی من کند نگاه
پنج بند از اول سی بند آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۲]

● **سی پند فیروز** / اخلاق / ترکی
sī pand-e fīrūz
فیروزی، ابن فیروز، ق۱۰ قمری
fīrūzī, ebn-e fīrūz (- 16c)
تاریخ تألیف: ۳۰ رمضان ۹۵۱ق
سی گفتار از گفته‌های پیامبر اکرم (ص) و بزرگان دین و سیاست راکه درباره ملک‌دارای و بعضی از صفات پسندیده گفته شده انتخاب کرده و شرح نموده است. این رساله به نام سلطان سلیمان خان عثمانی با ذکر جمیل از مولانا محمد بیک افندی قاضی مصر انشاء شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۸
آغاز: الحمدلله الذی جعل سلطاننا من سلاطین الارض اعلی قدرا و رقاه الی افق الکمال من طالع الاقبال و الافضال بدرا؛ **انجام:** و انشرح صدری بمشاهدة حسن جماله و انفرح بالی بمصاحبة کماله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹گ (۱۰۶پ-۱۲۴ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۴]

● **سی حرفی (ترجمه)** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی
sī harafī (t.)
لاهوری، احمد شاه
lāhūrī, ahmad šāh
سی حرفی نوعی منظومه است رایج در شبه قاره که در آن ترتیب الفبایی از آغاز بیت‌ها مراعات می‌شود و در آنها موضوعهای گوناگون آورده می‌شود که در نسخه حاضر یکی از این منظومه‌ها که به اردو بوده ترجمه فارسی شده و در آن بیشتر به مباحث عرفانی پرداخته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۷۰
آغاز: الف آپ احدی احمد هو کر سر ... در حقیقت به اوصاف رسول کریم این حدیث قدسی آمده است لولاک لما خلقت الافلاک
نسخه اصل: کتابخانه عارف نوشاهی - اسلام آباد؛ خط: نستعلیق، کا: نظام الدین، تا: ۱۲ محرم ۱۳۱۰ق؛ ۴۰ص [عکسی ف: ۶ - ۸۹]

← سید الاستغفار و بعض الصلوات الشریفة و الأدعیة المأثورة ≻ اذکار و ادعیه
← سید الانشاء نوظهور ≻ منشآت

● **سید الانشاء نوظهور** / انشاء / فارسی

seyyed-ol-enšā'-e novzohūr

شیرازی حمزوی، علیمحمد، ۱۲۳۱ - ۱۳۰۶ شمسی

šīrāzī hamzavī, 'alī-mohammad (1852 - 1927)

دستور انشا و نامه‌نگاری است که از میرزا مهدی خان پسر محمد نصیر استرآبادی منشی نادرشاه دانسته شده است در آن یاد می‌شود از حاجی میرزا شفیع مستوفی و محمد علی خان بیگلربیگی و صمصام الدوله ایران امیر الامرا بهادر خان. این کتاب در چاپ ۱۳۳۴ش تهران هم به میرزا مهدیخان نسبت داده شده ولی از درویش علی محمد بن محمود شیرازی است و بارها در تهران و بمبئی به چاپ رسیده و از کتاب درسی قدیم بوده است. کتابی است در نامه‌نگاری شامل ابواب، نامه‌های مختلف از جمله طریق نامه نوشتن و عریضه نگاشتن به سلاطین و نمونه مبایعه نامه و رهن نامچه وغیر آن را می‌آورد.

آغاز: بسمله ای کرده ز کلک صنع ترکیب به سر ×× ز انشاء تو نقش بسته اجسام و صور / هر حرف که از خامه حکمت زده سر ×× طغرای قضا گشته و عنوان قدر ...

چاپ: بارها در تهران و بمبئی به چاپ رسیده و از کتاب درسی قدیم بوده است؛ مشار فارسی، ج۳، ص۳۱۱۸؛ طهران، سنگی، ۱۳۲۷ق، وزیری، ۱۹۲ص؛ ایران، ۱۳۳۱ق، ۱۷۹ص؛ ۱۳۲۹ق، ۱۷۶ص

[دنا ۲۷۶/۶؛ مشترک پاکستان ۳۲۴/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۷۴-۳۴/۱۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیگاه گوشه چشمی با او سازد واز بند غم آزاد گردد ... تمت کتاب ترسل

در فهرست از میرزا مهدی خان استرآبادی دانسته؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد یوسف، تا: ۳ ذیحجه ۱۲۶۶ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۵۸گ، ۵-۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۵۲]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۰۰ ـ ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۲۸گ، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۲۱]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۲ ـ ب

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صدور احکام مبارك و رجوع فرمایش نیست الامر منکم

خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن حبیب الله مافی، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۲ق، جا: قزوین؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۴۸گ، ۱۶ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۳۲۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** را نهب و غارت نموده بودند تفصیل ضمن جمعی اطلاع ... استدعا از مراحم

خط: رقاع، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حسینعلی محفوظ، مهر ۱۳۷۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ، ۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۱۱۹]

● **سید جنید** / داستان / فارسی

seyyed jonayd

در این کتاب داستان سید جنید بن سید مطیر بن عبدالمطلب آمده است و در آن از حوادث ایام او شرح مفصلی ذکر شده و نشان داده شده که سید جنید چه جنگ‌ها و مبارزاتی نمود تا سرانجام بر مشکلات فائق آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۸۸

آغاز: رخصت داده روانه شد و بشکار گاه رسید؛ **انجام:** پایان: هزار آفرین بر روانش کنید ×× دل و جان همه مهربانش کنید

خط: نستعلیق، کا: نورالله ولد پاشاچکنی (عطار)، تا: ۱۳۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۳گ، ۱۵ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۶ - ۴۰۹]

● **سید دنیک** / شعر / عربی

seyyed danyak

نیر ممقانی، محمد تقی بن محمد، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۲ قمری

nayyer-e mamaqānī, mohammad taqī ebn-e mohammad (1832 - 1895)

شاعر در این اشعار مجتهدی به نام سید دنیک را به باد انتقاد گرفته و در ضمن انتقاد و تمسخر او اوضاع روحانیت را نیز انتقاد می‌کند.

آغاز: و جوز اللعب بلکلك کینگ ×× مجتهد یدعی بسید دنیک

انجام: و خط تلك القصه المستعدیه ×× فی دفتر الثبت امینی الکتبه

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۵۰۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد بن زین العابدین حسینی، تا: ۴ جمادی الاول ۱۳۱۴ق؛ برخی لغات در حاشیه به فارسی توضیح داده شده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا رویه کاغذ نخودی، ۲گ (۲۷-۲۸)، ۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ - ۶۸۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: سید ابوالحسن میر سپاسی، تا: ۱۳۲۲ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کالینگور تریاکی، ۱۲ص (۵۴- ۶۵)، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۳۰۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۲۴/۲

خط: نستعلیق، کا: سید ابوالحسن میر سپاسی جهت دوست

عزیزش سید مهدی نبوی، تا: ۱۰ شوال ۱۳۶۳ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۴ص (۵۰-۵۳)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۴۵- ۹۳]

↩ سید رکن الدین ⊳ اجوبة المسائل
↩ سید محمد مجاهد ⊳ احوال سید محمد مجاهد
↩ سید مرتضی ⊳ گفتارهای سید مرتضی

● **سیر آفتاب در دقایق بهت (جدول)** / هیئت / فارسی
seyr-e āftāb dar daqāyeq boht (jadval)

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۲۹/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۷۲]

↩ سیر الائمة ⊳ قطعة من أخبار أهل البیت

● **سیر الائمة** / تاریخ معصومین / فارسی
seyar-ol a'emme
در دیباچه آمده است: این کتاب نهاده شد بر بعضی از احوال حضرت رسالت و غزوات او و بعد از آن سیر حضرت امیر و سپس سیر ائمه طاهره تا مهدی هادی. در سی و هفت فصل. فهرست فصل‌ها در دیباچه و نام کتاب در پایان آمده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۴۵
آغاز: حمد و سپاس بی قیاس ایثار پادشاهی که وجود عالم قطره ای است از بحر وجود او و شهود نور لمحه از ظهور نور شهود او ... بعد از حمد خدا و درود مصطفی و تحیت ائمه هدی، بدان ای ولی مومن صادق؛ **انجام:** و علامت خروج مردگان و قیام قیامت پیدا شود، و علی الله فلیتوکل المومنون، قد وافق اتمام الکتابة هذه الکتاب الموسوم بسیر الائمة ...
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: ۳ محرم ۱۰۳۹ق؛ نسخه کامل و پاکیزه‌ای است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۵گ، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱۶ - ۷۴]

● **سیر الارواح** / اخلاق / فارسی
seyr-ol arvāh
روزبهان بقلی، روزبهان بن ابی نصر، ۵۲۲؟-۶۰۶؟ قمری
rūzbahān-e baqlī, rūzbahān ebn-e abī-nasr (1129 - 1210)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۲۰-ف
نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۱۹. من کتاب سیر الارواح؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۴گ(۱۱۱-۱۱۴) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۴۴/۶
آغاز: من کتاب سیر الارواح للشیخ المحقق صدرالدین بن محمد روزبهان فصل و اعلم ان للروح و القل بالعقل و النفس اخلاقاً؛
انجام: و یهدی به الی عیبها، و الله اعلم
خط: نستعلیق، کا: نظام الدین بن یحیی مازندرانی، تا: ۹۱۷ق، جا: حلب؛ مجدول؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۴سم [ف: ۷ - ۱۶۳]

● **سیر الاسرار** / تاریخ معصومین / فارسی
seyr-ol asrār
نام مؤلف و عنوان کتاب در متن نیامده است در عطف بیرون جلد نگاشته شده «سیر الاسرار» که احتمالاً برگرفته از جمله آغازین «المقدمة الاولی در اشارة سیر الاسرار بر تشنگان شربت وصال» باشد. به هر ترتیب کتابی است در مصائب ابا عبدالله و واقعه کربلا مرتب به دو «مقدمه» و ده «مطلب»: «المقدمه الاولی [دربالا ذکر شد]، الثانیه در اینکه بندگی و عبادتیکه از حضرت سیدالشهداء؛ مطلب ۱. در حرکت حضرت سیدالشهداء سلام الله علیه از مدینه؛ ۲. در توجه امام سوی عراق؛ ۳. در واقعات بعد از ورود کربلا تا شب عاشورا؛ ۵. در وقایع روز عاشورا؛ ۶. دریغا بعد از شهادت سرور شهیدان؛ ... ۱۰. بیان رجوع اهل بیت طاهره از شام. مؤلف در نگارش برخی مطالب از کتاب «نور العین» میرزا محمد باقر رضوی (قرن ۱۲ق) سود برده است و در مقدمه می‌نگارد: «همین اشاره اجمالیه از برای اثبات التفات و قبول بعد از تنبیه اهل معرفت را کافی باشد و احتیاج به ذکر اخبار به جهت اثبات و توضیح نباشد ول تیمنا و تبرکا دلالة لمن لیس سعة الباغ فی اخبار مستفیض بذکر شمه می‌گردد و در چند فصل تا اینکه سبب روشنی چشم برادران ایمانی و زیادت یقین گردد».

۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۵۶
آغاز: بسمله مقدمه اول در اشاره سیرالاسرار بر تشنگان شربت وصال حق و حقیقت و طالبان معرفت و اهل بصیرت؛ **انجام:** در شما ظاهر ننمودند و از رویی از شما بر نیاوردند فهلا لکم
این نسخه از مقدمه اول شروع شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی فرنگی، ۱۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۱۴۷]

۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱۵
آغاز: فما کان من سیئات و ما کان من سیئات فللشیطان؛ **انجام:** یا فاطمه کاش میدیدی دختران خود را اسیر و متفرق در بلاد
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: - ۱۴۶]

● **سیر اعلام النبلاء (سیر النبلاء)** / رجال / عربی

siyar-u a‘lām-in nubalā’ (siyar-un nubalā’)

ذهبی، محمد بن احمد، ۶۷۳ – ۷۴۸ قمری

zahabī, mohammad ebn-e ahmad (1275 - 1348)

مختصری است از «تاریخ الإسلام» مؤلف، که در آن شرح حال‌ها به ترتیب سال‌های وفات تنظیم شده و چنانچه شخص از راویان حدیث باشد احادیثی از او به طور مسند ذکر می‌کند. این کتاب معروف از مصادر مهم تراجم و بیوگرافی علما می‌باشد.

چاپ: قاهرة، مطبوعات معهد المخطوطات و دار المعارف، نشر الجزء الاول صلاح الدین المنجد، نشر الجزء الثانی ابراهیم الابیاری، ۱۹۵۶–۱۹۵۷م؛ قاهرة، دار المعارف، تحقیق محمد اسعد طلس، الجزء الثالث، الطبعة الاولی، ۱۹۶۲م، ۴۸۰ص

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۰

نسخه اصل: کتابخانه احمد سوم –استامبول ۲۹۱۰. جلد سوم کتاب بر حسب ترتیب مؤلف است دارای ۲۰۹ ترجمه از ابو عبیده جراح تا ابوهریره می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: فرج بن احمد بن طوغان، تا: جمعه ۱ شعبان ۷۳۹ق؛ از روی نسخه مؤلف استنساخ شده؛ ۵۰۳ص، [عکسی ف: ۱ – ۳۱۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۱

نسخه اصلی: کتابخانه احمد سوم– استامبول ۲۹۱۰. جلد چهارم کتاب از ابوبکرة مولی النبی صلی الله تا انس بن سیرین دارای ۳۸۵ شرح حال می‌باشد. ادامه نسخه سابق می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: فرج بن احمد بن طوغان، تا: ۷۳۹ق؛ افتادگی: انجام؛ در این نسخه تصریح می‌شود که اولین نسخه‌ای است که از نسخه خط مصنف استنساخ شده و با آن مقابله شده؛ پایان کتاب تا اول ترجمه سعید بن ابی الحسن یسار بصری کامل و ۲۱ شرح حال بعد، افتاده است؛ ۵۷۴ص، [عکسی ف: ۱ – ۳۱۵]

● **سیر الاکراد = تاریخ اکراد اردلان و بابان** / تاریخ ایران / فارسی

seyar-ol-akrād = tārīx-e akrād-e ardalān va bābān

بابانی، عبدالقادر بن رستم، ق۱۳ قمری

bābānī ،‘abd-ol-qāder ebn-e rostam (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق) و فرهادمیرزا پسر عباس میرزا ولیعهد

تاریخ تألیف: ۱۵ شعبان ۱۲۸۵ق برابر ۱۸۶۸ و ۷۸۹ جلالی، در مدت دو ماه

مؤلف در دیباچه می‌نویسد: «این نامه‌ای است به طرز اختصار، از حال و کردار و رسم ملوکشان، در جهان و پیدایش کیش ملتی که در عهود، الی یومنا هذا داشته‌اند» و آغاز می‌شود با سربندهای: ذکر طبقات اکراد، ذکر اسامی طوایف اکراد، تاریخ اشک و خون و پایداری مردم کردستان است در دو بخش: کردستان اردلانو کردستان بابان. برای نشانی: «ذکر طبقات اکراد. بدانکه مجموع اکراد شانزده فرقه اند، و اراضی ایشان از سرحد موصل تا قریب عمان و از دیار بکر روم الی چهار فرسنگی همدان است. این جمله را حکام آنان مطیع فرمان داشته اند. اسامی و تفصیل حال این طوایف به نحوی است که رقمزده بیان خواهد شد، و شرح آغاز و روزگارشان بین التفصیل و الاجمال مرقوم می‌شود». (احمد منزوی)

آغاز: حمدله. صلات. اما بعد، نگارنده این بنده جانی عبدالباقی بن رستم البابان. چنین گوید، در این زمان که از یمن ... ناصرالدین شاه قاجار ... و معتمد الدوله فرهاد میرزا ...

انجام: به دقت مطالعه نمود نتوانست بخواند. اما کف از خطوط قدیمه پارسیان است و مقبره ایشان. تمام شد وقایع متفرقه هر دو کردستان اردلان و بابان. تفرقه و پریشانی خاطر ممانعت کلی از تحریر آثار باقی طوایف اکراد ... سرانجام سعی بلیغ در اختتام آن خواهد شد. (۲۴ ذیقعده ۱۲۸۶ق) تألیف این مبارک کتاب سمت انتها و اتمام پذیرفت.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: میشن لاجوردی، ۲۰۰ص (۸–۲۰۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۷/۴×۱۸/۷سم [ف: ۷ – ۲۱۱]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۹/۱–عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۶۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۶۳/۱–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۳۰]

● **السیر الی الله** / عرفان و تصوف / عربی

as-siyr-u ila-l-lāh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۱۳/۱۴

آغاز: فی بیان مقامات السالکین، من کتاب بحر الخضم مستشهدا علیها بالکتاب العزیزا درجات السلوک منتهی الی مائه درجه منها مقام من مقامات التی یصل الیها اهل السلوک المسمی بالسیر الی الله؛ **انجام:** هی قواک الخارجه فیخرج عن امور عقلک فیکون من انها.

بی‌کا،تا:۱۰۸۶ق؛افتادگی:انجام؛۳گ (۲۹ر–۳۱ ر) [ف: ۴۷/۱– ۲۰]

● **سیر اندیشه اقتصادی** / اقتصاد / فارسی

seyr-e andīše-ye eqtesādī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (- 20c)

بحث‌های اقتصادی سال سوم اقتصاد است که مؤلف در آن نظریات بزرگان این فن همانند ژان باتیست سه، رانت، ریکاردو، آدام اسمیت و جز آنها را بررسی نموده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۳۴/۲

آغاز: ژان باتیست سه و عقاید اقتصادی او: ژان باتیست سه را مروج و مفسر افکار آدام اسمیت معرفی کرده اند، اولین عالم اقتصاد بود که اقتصاد را تحت مباحث سه گانه ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: مقوایی، ۴۵گ (۱۱۹-۱۶۳)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۰۶/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۴۳]

● **سیر الاولیاء فی محبة الحق جل و علا** / تراجم / فارسی

seyar-ol-ovlīyā' fī mahabbat-el-haqq-e jalla va 'alā

میرخرد، محمد بن مبارک، - ۷۷۰ قمری

mīr-xerad ‹mohammad ebn-e mobārak (- 1369)

در زندگی و احوال و اندیشه‌های چشتیان مخصوصا نظام الدین اولیا (۶۳۶-۷۲۵ق) که خود در کودکی بدان پیوسته بود، نوشته شده به روزگار تغلق شاه (۷۵۲-۷۷۰ق) در سن ۵۰ سالگی. در ده «باب»: ۱. مشایخ چشتیه؛ ۲. خلفای معین الدین سجزی و قطب الدین بختیار، گنج شکر؛ ۳. مریدان فرید الدین گنج شکر؛ ۴. خلفای نظام الدین اولیا؛ ۵. احوال بعضی یاران علا که به شرف ارادت و قربت نظام الدین اولیا مشرف بودند؛ ۶. ارادت و مرید و فرایض مرشد؛ ۷. طهارت و آداب آن، ادعیه؛ ۸ عشق حقیقی و مشاهده حق؛ ۹. سماع، موسیقی، وجد و رقص؛ ۱۰. سخنان و نامه‌های نظام الدین اولیا.

آغاز: حمد متواتر و شکر متکاثر مر خدای را که مکرم گردانید اولیای خود را به زهد در دنیا تا به آرایش آن التفات نمایند و مصفی گردانید.

انجام: او را بهر تحکم شرع در حباله خود در آورد و نفص آن پادشاهزاده در کار شد.

[فهرستواره منزوی ۲۱۸۶/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۹ محرم ۱۲۲۹ق، جا: شاه جهان آباد؛ تاریخ وقف: اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۵۱]

← سیر البلاد ⩾ آثار البلاد و اخبار العباد (ترجمه)

● **السیرة = سیرة ابن سینا = ترجمة الحکیم الوزیر** /

تراجم / عربی

as-sīra = sīrat-u ibn-i sīnā = tarjomat-ul-ḥakīm-il-wazīr

جوزجانی، عبدالواحد بن محمد، - ۴۳۸ قمری

jawzjānī, 'abd-ol-vāhed ebn-e mohammad (- 1047)

«السیرة» یا «سرگذشت شیخ رئیس» که در الذریعه (ج۴ش۷۳۲) با عنوان «ترجمة الشیخ الرئیس ابی علی بن سینا» معرفی شده است. نگارش شاگرد او، ابوعبید عبدالواحد جوزجانی، در دو بخش است: نخست آنچه شیخ به این شاگرد گفته است و دیگر بخشی است که جوزجانی از یافته‌های خود در مدت ۲۵ سال همنشینی با استاد آورده است. بوعلی در آغاز می‌گوید: چون پدر و برادرم به اسماعیلیان گرویده بودند، من به سوی فلسفه گرایش یافتم، پس مردی به نام بو عبدالله ناتلی که مدعی دانش فلسفه بود به بخارا آمد و پدر او را به خانه ما آورد تا فلسفه را به من بیاموزد، من که بیشتر فقه آموختم بودم مانند فقیهان بر آن اعتراض‌ها می‌نمودم و او پاسخ می‌داد، سپس پزشکی آموختم، سپس او به ذکر آثار خود می‌پردازد. (علینقی منزوی)

آغاز: بسمله. ذکر الشیخ الرئیس ابوعلی الحسین بن عبدالله البخاری، أن کان ابی رجلاً من اهل بلخ و انتقل الی بخارا فی ایام نوح بن منصور السامانی، و اشتغل بالتصریف و تولی الاعمال فی اثناء ایامه بقریة خرمیثن من صفاع (ناحیه) بخارا و هی من امهات القری

انجام: و بعد ثمانیة أشهر نقل إلی إصفهان و دفن فی القبة العلائیة، خارج المدینة بباب کون کنبد، سقی الله ثراه ... رضوانه و کساه الله جلابیب غفرانه، اللهم اغفر له و لجمیع المؤمنین و المؤمنات.

چاپ: متن عربی با ترجمه فارسی این رساله از طرف انجمن دوستداران کتاب به سال ۱۳۳۲ش و بار دیگر به تصحیح دکتر غلامحسین صدیقی چاپ شده است

[دنا ۲۸۰/۶ (۲۰ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۱۶۳/۳ «سرگذشت ابن سینا» از شاگردش جوزجانی]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹، تاریخ الشیخ الرئیس و فهرس کتبه؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۴گ(۱پ-۴ر) [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۶/۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۲؛ بی‌کا، تا: اوایل قرن ۷؛ ۱۳گ (۱پ-۱۳ر) [فیلمها ف: ۱ - ۶۶۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۶۶-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ کا: یحیی بن احمد کاشی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۷۵۴ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۱

آغاز: شرف الملک ابوعلی الحسین ابن عبدالله بن سینا. کان ابوه رجلا من اهل بلخ من عماله انتقل الی بخارا فی ایام ملک المشرق نوح بن منصور السامانی؛ **انجام:** ثم مات فی یوم (الجمعة) الاولی فی شهر رمضان سنة (۴۲۸) (میان دو کمانه زیر کاغذ رفته است)

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله

در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ – ۲۳۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۶۳/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لما عظمت فلیس مصری واسع ×× لما غلی ثمنی عدمت المشتری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه مدرسه سودلجه؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۸۷پ–۸۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲ – ۵۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۱۹–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۴گ (۸۷پ–۹۰پ) [فیلمها ف: ۱ – ۶۶۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۹

آغاز: بسمله. حمدله. و بعد فقد سألنی اصدقائی عن احوال الشیخ الرئیس افضل الحکماء المتأخرین ابوعلی الحسین بن عبدالله بن سینا البخاری؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ص (۶۶–۷۸)، ۱۹ سطر، اندازه:۱۲× ۱۸سم [ف: ۱ – ۳۷۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۱/۱۳

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۷ص (۱۲۳–۱۲۹)، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ – ۱۱۲۰]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۵۰۸

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۲گ، ۱۹ سطر (۷×۱۲/۵) سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ – ۱۲۴]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۹۴/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: ۱۰۲۱ق، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۶گ (۹۷پ–۱۰۲پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸ – ۴۳]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج، ۴گ (۱۲۴پ–۱۲۷پ)، ۲۷ سطر، اندازه:۱۸× ۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ – ۱۳۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۱۲

آغاز: بسمله، هذاه نبذه ... سیرة الشیخ ابی علی سینا قال؛ **انجام:** و الصلوة و السلام علی من لا نبی بعده و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق [رایانه]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۵۶۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق [الفبائی: – ۳۳۲]

۱۴. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۷/۲۵

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۴ق [نشریه: ۵ – ۲۸۸]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۰ص (۲۳–۳۲)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲ – ۱۸۸]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۹

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ فهرست کتابهای ابن سینا در میانه است نه در پایان آن؛ ۷ص (۱۶–۲۲) [ف: ۵ – ۱۲۴]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۹۶/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فما کان فی النسخة التی انتسخت فیها مکتوبة، فترکتها ضرورة عد وجودها.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، ۴گ (۱۶۷ر–۱۷۰ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۷سم [ف: ۷ – ۲۵۷]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۳۸/۲

خط: نستعلیق، کا: علی بن ابی الحسن حسینی مازندرانی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۶گ (۵۰–۵۵)، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۲۱۹۶]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۲/۱۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی زرد، ۷گ (۴۵پ–۵۱ر)، ۱۷ سطر [ف: ۱۱ – ۵۸۳]

۲۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ – ۴۴]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۵۰۷/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ پس از آن مقدمه جوزجانی بر شفا و پس از آن فهرست شفا نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۱گ (۱پ–۱۱پ)، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵–۱۲۴]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴/۱–ف

نسخه اصل: توپقپو سرای احد ۳ش ۶۰۶۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۲–۱۶)، ۱۵ سطر، [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۵]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۲۰/۱

آغاز: برابر

نسخه اصلی: کتابخانه احمد ثالث ـ ترکیه ۳۰۳۶؛ خط: نسخ ریحان، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۲۸ص (۱–۲۸) [عکسی ف: ۳ – ۲۷۵]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴/۲–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ۳۷۲۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۵–۱۴)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۰۵]

۲۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۷۶/۱–عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان عمره ثمانیة و خمسین سنة و کان موته فی سنة ثمان و عشرین و اربع مائة. غفرالله و لمن دعا له بالخیر، تجاوز الله عن سیآته و الحمدلله رب العالمین. و قبره تحت السور

من جانب القبلة فی همدان و قیل قد انتقل الی اصفهان فی موضع باب کون (تون) کنبد. تم.
خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،بی‌تا؛۱۲ص(۲-۱۳)[عکسی ف:۱ - ۱۴]

● **سیره ابن خفیف** / - عربی
sīre-ye ebn-e xafīf

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۹۷۶ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۶۹]

↩ سیرة ابن سینا ⪢ السیرة
↩ سیرت ابن فهد ⪢ سیرة ابن فهد الحلی

● **سیرة ابن فهد الحلی** / تراجم / فارسی
sīrat-o ebn-e fahad-el-hellī
سرگذشت ابو العباس احمد بن فهد حلی و ذکر اساتید اوست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۴۴
آغاز: الشیخ الزاهد ابوالعباس احمد بن فهد الحلی تلمیذ ابی الحسن علی بن الخازن الجابری است و او تلمیذ شیخ سعید شهید محمد بن مکی است صوفی و مرتاض و صاحب ذوق و حال بود و همواره با اهل طریق مناظره مسلوک میداشت تا آنکه در زمان میرزا ترکمان که والی عراق عرب بود متصدی اثبات مذهب خود و ابطال مذهب اهل خلاف شده در مجلس میرزای مذکور؛ **انجام:** زین الدین مذکور را قصیده ایست که قبل از نیل ملازمت شیخ در اظهار شوق به صحبت او گفته و قصیده اینست. اغاز قصیده: معاصرة الاوطان دل و باطل ×× ولاسیما ان قارنته القوابل. اشعار ۲۰ بیت است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۱۸۱) [ف: ۱۵ - ۱۵۱]

● **سیرة ابی حنیفة** / تراجم / عربی
sīrat-o abī hanīfa

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۶۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴۶گ، قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۲۶۰]

● **سیرة اسکندر** / تاریخ / عربی
sīrat-u iskandar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۶
آغاز: بسمله حدیث الملک النصورمن الرب المشکور خلیفه الله فی ارضه العادل الکامل مالک المشرق؛ **انجام:** وله النظره الی یوم القیمه و هذا ما کان ... و امن و ایمان و توعد و احسان
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ کاغذ: حنایی [الفبائی: - ۳۱۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۳۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۷]

● **سیرة الإسکندر** / تاریخ / عربی
sīrat-ul iskandar

صوری، ابراهیم بن مفرح، - ۹۰۰ ؟ قمری
sūrī, ebrāhīm ebn-e mofarrah (- 1495)
داستان زندگانی و کشورگشایی «اسکندر» است، بر پایه تخیل و داستان‌سرایی. این کتاب، با اسکندرنامه فارسی که تا کنون، نسخه‌های گوناگونی از آن دیده شده و و چند نسخه نیز، در ایران و هند، به چاپ رسیده، همخوانی ندارد؛ لیکن این احتمال وجود دارد که وجود متن‌های فارسی، مشوق تألیف این کتاب باشد؛ اگرچه در متن عربی، از متن فارسی، پیروی نشده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۸۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین، قال المؤلف: إن الملک الإسکندر لما إطلع علی کتاب داریوش و إطلع الخضر علی ما فیه فأمر الخضر- علیه السلام- ان یأتی بصحیفة؛ **انجام:** و لم یزل الخضر یضهر للناس فی کل سنة و إلیاس و آدم- علیه السلام- و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۱۷۹گ، ۲۶ سطر (۱۵/۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۳×۳۲/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۱۲]

● **سیرة الامام المؤید بالله** / تاریخ / عربی
sīrat-ul imām-il-mu'ayyad-i bi-l-lāh

شجری، یحیی بن حسین، ۴۱۲ - ۴۷۹ قمری
šajarī, yahya ebn-e hoseyn (1022 - 1087)
زندگی‌نامه مؤید بالله احمد بن حسین بن هارون حسنی هارونی است در چند باب، مشتمل بر تاریخ شخصی مؤید و روی دادهای عصر وی و دعوت مردم به امامتش و آثار علمی وی و جز اینها.
آغاز: الحمدلله الواحد العدل و أشهد أن لا اله الا الله الذی قوله حق و فصل و أشهد أن محمداً عبده و رسوله ختم به الانبیاء و الرسل بلغ عن الله و جاهد فی سبیله علی منهج اولی العزم ... هذا مختصر من سیرة السید الامام المؤید بالله ابی الحسین احمد بن الحسین بن هارون بن الحسین بن محمد بن هارون بن محمد بن القاسم بن الحسن بن زید بن الحسن بن علی بن ابی طالب ...
انجام: و خلف من الاولاد الامیر ابا القاسم وحده رضی الله عنه و أرضاه
چاپ: میراث بهارستان، دفتر اول، ۱۳۸۸ش، ص ۳۰۷ - ۳۸۶،

تصحیح محمد کاظم رحمتی. انتشارات کتابخانه مجلس شورای اسلامی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۱۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۳۰۸پ-۳۱۷پ)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۵]

● **سیرت امیرالمؤمنین علی ع** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-e amīr-al-mo'menīn 'alī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۰۰
آغاز: آن حضرت مقتول شد ... ذکر غزوه خندق ... در کتب سیر مسطور است که چون سید رسل ع یهود بنی النضیر را از حوالی مدینه اخراج نموده؛ **انجام:** ذیل در دعای ذات قدسی سمات ... شهشاه سلیمان نشان چون کلمات قدسیه سید اولیاء ... کیمیای تأثیر است ... (پس از دو صفحه) فلک همرازش - وی نطق تو عیسی و بیان اعزازش.
آخرین عنوان در نسخه ما «خاتمه در ذکر شهادت مقتدای انام و انتقال آن حضرت به ریاض دارالسلام ... شرح بعضی از کلمات هدایت آیات ...» است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۵۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۶سم [ف: ۳ - ۴۸۲]

● **سیرة الائمة** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-ol-a'emma

در حالات و معجزات ائمه و ادعیه.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۱۸
آغاز: فی منامی و آن خواب با کسی نگوید؛ **انجام:** مومن بسر کم و علانیتکم و شاهدکم و غائبکم و اولکم.
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۱۳۰]

← سیرت پیامبر ← سیرت النبی

● **سیرت پیامبر** / تاریخ / فارسی
sīrat-e payāmbar

ایجی، محمود بن محمد، ق۹ قمری
ījī, mahmūd ebn-e mohammad (- 15c)

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷/۵
آغاز: الحمدلله علی ما انعم و افضل و اجزل ... اما بعد بدان اعزک الله فی الدارین که بزرگترین نعمتها که الله تعالی بر بندگان کرامت فرموده است؛ **انجام:** و لاستاذنا و لجمیع امة محمد صلی الله علیه و سلم فانک انت الغفور الرحیم سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۳ جمادی الاول ۸۵۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱۵۸پ-۱۸۹پ)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۱۸]

● **سیره پیامبر (ص)** / تاریخ معصومین / فارسی
sīra-ye payāmbar

نیاز طباطبائی، حسن بن محمد، ق۱۳ قمری
nīyāz-e tabātabā'ī, hasan ebn-e mohammad (- 19c)

مجالسی است ترتیب شده برای اهل منبر و واعظان، مشتمل بر سیره حضرت رسول اکرم (ص) با خطبه‌ای عربی در آغاز و ذکر مصائب امام حسین علیه السلام در پایان هر مجلس. در ابتدای این نسخه چند مجلس در تجارت آن حضرت پس از آن داستان معراج به تفصیل آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۳۲
آغاز: الحمدلله الذی ابتلی انبیاءه و اولیاءه بأعظم البلاء ... یعنی پدر و مادرم فدای دختران فاطمه زهرا
خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن محمد حسین خوزانی از قرای اصفهان،تا:۳ذیحجه ۱۲۹۹ق؛ مهر: «رحیم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۹۷]

● **سیره پیامبر (ص)** / تاریخ پیامبران / فارسی
sīra-ye payāmbar

کارکیا، محمد

kārkīyā, mohammad

از نورالدین محمد کارکیای صفوی متخلص به نوری در سیرت و سرگذشت پیامبر و معجزات او، در پایان نسخه‌ها مثنوی است در نعت پیامبر با رباعیات همین نوری. در آن آمده است: «رفته بود از هجرت صدر کیا (؟) ×× هشصد و هشتاد و هفت ای مرد کار (؟)»، در هامش نسخه آمده است: «هشتصد و هفتاد و پنج ای مرد کار». نظم متنی است جامع اخبار صحیح، به نام سلطان یعقوب آق قوینلو (۸۸۳-۸۹۶). این مثنوی در فهرست آتش (ش ۵۷۸؛ کتابخانه دانشگاه Fy 1236 مورخ ۱۲۹۰) به نام «مولد النبی» و از نوری خراسانی دانسته شده و انجام یافته در نیم شب برات ۱۵ شعبان ۸۸۷ و آغاز شده در ۸۸۵.
فلیکس تاور سه نسخه از آن نشان داده: ۱. حکیم اوغلو علی پاشا ش ۸۱۲ به نام «کتاب مولود حضرت رسالت پناه محمدی» نظم حاج نورالدین کازرونی، از قرن ۱۰؛ ۲. هدائی افندی ش ۹۷/۱ از نیمه قرن ۱۰؛ ۳. ییلدیز کوشکو خصوصی ش ۳۹ از قرن ۱۰.

در نسخه ما چنان‌که می‌بینیم از نورالدین محمد کارکیای صفوی نوری دانسته شده با همین تاریخ ۸۷۵ در پایان گویا «کارکیا» را «کازرونی» خوانده‌اند. این مثنوی به گواهی فهرست مطالب آن با آنچه در فهرست تاور (ش ۱۸۴) درباره «المجتنی من کتاب المجتبی فی سیرة المصطفی» (شهید علی پاشا ۱۸۹۷ از قرن ۱۱) از اصیل الدین ابوالمفاخر عبدالله بن عبدالرحمن حسینی دشتکی شیرازی هروی (-۸۸۳ق) که در یک مقدمه و سه اصل و خاتمه در ۸۳۰ ساخته است آمده است (استوری ۱۸۴/۱) بسیار نزدیک است. سعید بن مسعود کازرونی «المنتقی فی سیرة المصطفی» دارد و بهاء الدین کازرونی هم «سیرة النبی» دارد (تاور ش۱۷۴ و ۱۸۰ - استوری ۱۷۹/۱ و ۱۸۳). نمی‌دانیم این منظومه با آنها چه پیوندی دارد.

در چهار «قسم» است: ۱. در بیان آنچه اول خلق نور نبوت تا زمان ولادت آن حضرت بوده است، در هشت باب؛ ۲. در بیان آنچه از اول ولادت تا زمان نبوت آن حضرت جاری شده است، در نه باب؛ ۳. در بیان آنچه در زمان نبوت بوده و مدت اقامت آن حضرت در مکه، در نه باب؛ ۴. در بیان آنچه در مدت سال‌های هجرت حضرت رسالت جاری شده، در یازده باب؛ سپس خاتمه است. بریگل (۵۵۹) آن را از نورالدین محمد کازرونی دانسته است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۷۳

آغاز: بسمله. تألیف الفقیر نورالدین محمد الکارکیا صوفی. نسیم مضطرب آمد که یار می‌آید ×× چراغ خلوت شبهای تار می‌آید / همین کتاب سیر را که در نظر داری ×× نگاه دار که دایم بکار می‌آید. هذا کتاب سیر ... شاه نقش مهجه لوح قدیم ×× هست بسم الله الرحمن الرحیم / پس که کرده است این دل آشفته حال ×× مشق نقش حمد بر لوح خیال؛ **انجام:** تا جهانست قوت دین تو باد ×× آیینه جانم بر آیین تو باد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۰۸۹ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۶۴۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۳۰/۲سم [ف: ۳ - ۴۸۵]

● **سیرت پیامبر** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

sīrat-e payāmbar

غیر همانند:

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۳۶

آغاز: در بیان ایجاد نور محمدی از حین خلقت نور تا بوقت ولادت آن حضرت و درین رکن هشت باب مرقوم کلک بیان خواهد شد. باب اول در ذکر نور با سرور حضرت؛ **انجام:** فصل در نسب آمنه ... گریتیمی ... قد تم الرکن الاول من الکتاب.

در این کتاب سرگذشت پیامبر به روش عرفانی به فارسی آمده؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۵۹گ، ۱۹ سطر [ف: ۵ - ۱۲۵]

۲. آمل؛ پیشنماز، میرزا ابوالحسن؛ شماره نسخه:۹

انجام: به توفیق پروردگار مجید ×× به اتمام این داستان هم رسید نسخه از «سلاح پوشیدن سید انبیا به عزم رزم ابوسفیان» است تا «رسیدن سید انبیا به وادی القری و بیرون آمدن به میدان کارزار»؛

خط: نستعلیق، کا: علی نقی نوری، تا: ۱۲۳۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۴۰۰]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ در هامش نسخه و ۲۱ برگ آخر متن؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۴ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: - ۱۲۵]

● **سیره پیامبر (منظوم)** / شعر / فارسی

sīra-ye payāmbar (manzūm)

در آغاز این منظومه خطبه غدیر حضرت پیامبر اکرم (ص) به نظم کشیده شده، پس از آن سیرت و تاریخ زندگی آن حضرت و بعضی از جنگ‌ها و داستان سقیفه بنی ساعده، پس از آن جنگ‌های حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در عصر حضرت رسول و زمان خلافت خود. در نام این منظومه و سراینده آن باید دقت شود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۴۵

آغاز: نخست ابتدا کرد سالار دین ×× بنام خدای جهان آفرین / چنین گفت آنگه شفیع امم ×× که با ترجمه ذکر آن می‌کنم

خط: نستعلیق مغلوط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای ۸ مجلس نقاشی؛ جلد: مقوایی، ۱۸۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۴-۲۷۵]

● **سیره پیامبر و ائمه** / تاریخ معصومین، تاریخ / فارسی

sīre payāmbar va a’emme

کتابی است در سیره پیامبر و ائمه در ۴۱ «فصل» با نقل قول اسناد و سلسله روایات مستند و فصل ۴۱ آن در ولادت ابی محمد الحسن علی الزکی است که در آن از خواجه ابوجعفر قمی روایت می‌کند. اولین عنوان آن «فصل الرابع فی ذکر تزویج فاطمه علیها السلام است»، در متن کتاب به کلینی و طبرسی و دیگران استناد می‌کند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۷

آغاز: و تغییر جسم از چیست گفت ای پدر سه روز است که طعام نخورده ایم و حسن و حسین علیهما السلام رنجور شده اند از شدت گرسنگی و عاقبت بخفتیدند چون جوجه پرکنده؛ **انجام:** و دستش گرفت و ویرا با مصلی که نشسته بود بنشاند و در پیش وی بنشست و با وی سخن می‌گفت.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «محمد تقی ۱۲۲۳» (دایره)؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۳۰۰گ، ۲۰ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱۹ – ۵۳۵]

● **سیرت پیامبر و علی و ...** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-e payāmbar va ʻalī va ...

بیرجندی، عبداللطیف بن علی، ق۱۰ قمری
bīrjandī, ʻabd-ol-latīf ebn-e ʻalī (- 16c)

گرچه نام مؤلف در فهرست «عبداللطیف» آمده ولی باتوجه به کتاب‌شناسی قصص الانبیاء، به احتمال نزدیک به یقین مؤلف همان عبداللطیف بن علی بیرجندی است و محتمل است که این رساله نیز قسمتی از قصص الانبیاء و الائمه او باشد. این کتاب محتوی داستانها و احادیث و مواعظ و آداب دینی است در ضمن سیرت پیغمبر اسلام و علی و داستان حمزه سید الشهداء و این‌گونه مطالب گویا در مجامع و محافل عمومی مانند قهوه‌خانه‌ها و جز آن گفته می‌شد و در آن از مولانا رومی و بیضاوی نقل شده است. اینک چند بندی از میانه آن: (پس از ۴۲ برگ نسخه): «و این آیه که جهت قصاص امیرالمؤمنین حمزه آمد از کمال رحیمی ارحم راحمین بود و این بنده مذنب عبداللطیف از جناب مخدومی مرحوم مولانا عبدالعلی چنین استماع دارم که پیش از آنکه حمزه هنوز حرام نشده بود روزی خمر بسیار خورده بود و او را میل کباب شده از خانه خود بیرون آمد ... خداوندا پادشاها پروردگارا رحیما کریما بنده نوازا بحرمت جمیع نیکان و پاکان درگاه خود و بحرمت جمیع انبیاء به تخصیص بحرمت آبروی محمد رسول الله و علی ولی الله و اولاد و احفاد کرام و عظام ایشان این بنده مذنب ضعیف و اولاد و احفاد و احباب و اهل بیت این بنده را و جمیع حاضران این مجلس را و کافه مؤمنین و مؤمنات و مسلمات را از دریاهای رحمت خود با نصیب گردان و عاقبت ... غرض و مدعا از تسوید این ابیاض و تحریر این اوراق که نعت و صورت حال و سیرت احوال حضرت رسول الله و علی ولی الله بود و شمه ای که ذکر رفت آنست که همه را تنبیهی شود که در حال کار و آخرت خود فکری بر اصل بکنیم ... و مولانا رومی جهت زاد راه آخرت فرمود: ای ز اقلیم عدم آمده در ملک وجود».

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۲۰

آغاز: ... حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم سوگند یاد کرده است که بدانخدای که جان من بید قدرت او است که اگر شما گناه نکنید هر آینه ... نقل است که یکروز صحابی بمسجد در آمد و گفت یا رسول الله عجبی دیده ام که هرگز کسی ندیده است آنحضرت پرسید که چیست گفت به صحرا رفته بودم بطلب هیمه؛ **انجام:** خدای تعالی حرام کرده بر کافرون آنانکه فرا گرفته اند دین خود را لهو و لعب و محروم ساخته غرور دنیای ایشانرا از کار آخرت. قوله تعالی و نادی اصحاب الجنة و نقلست که بعد از آنکه مؤمنان عاصی را بقدر گناه عذاب کنند و از دوزخ بیرون برند کسی نماند از اهل نجات و مشرکان ...

سیرت پیامبر و علی با داستان حمزه و داستانهای گوناگون دیگر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمد عسکر پسر حاج محمد صباغ؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۴۶گ، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: – ۷۷]

● **سیرة جلال الدین مینکبرنی** / تاریخ ایران / عربی
sīrat-u jalāl-ud-dīn mīnkubirnī

نسوی، محمد بن احمد، – ۶۴۷ ؟ قمری
nasavī, mohammad ebn-e ahmad (- 1250)

تاریخ خوارزم شاه جلال الدین (۶۱۷– ۱۵ شوال ۶۲۸ق) فرزند محمد فرزند تکش فرزند ایل ارسلان، و نیز پسرش محمد خوارزمشاه و یورش چنگیز است.

چاپ: پاریس، مطبعة بردین، ج۱–۲، ۱۸۹۱–۱۸۹۵م؛ قاهره، محقق: حافظ احمد حمدی، دار الفکر العربی، مطبعة الاعتماد، ۱۹۵۳م

شروح و حواشی:

۱– سیرت جلال الدین مینکبرنی؛ نسوی، محمد بن احمد (–۶۴۷ق)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی برأ البریة و قد لهم امداداً و ذر الذریة و قرر لهم معاداً لم یشتبه علیه تکوین المکونات احاداً و لا ایجادا لموجودات جملة و فرادی؛ **انجام:** الحمدلله الذی بنعمه تتم الصالحات و بامره قامت الارض و السماوات صلی الله علی سیدنا محمد و آله بافضل الصلوات و اکرم التحیات و سلم تسلیماً کثیراً الی یوم الدین ... نجزت ... فی سه سبع و ستین و تسمایه.

خط: نسخ، کا: محمد علی ناصح، تا: قرن ۱۴؛ گویا محمد علی ناصح از روی کتابی چاپی به شرح ذیل نسخه حاضر را برای خود استنساخ نموده: «و قد اعتنی بطبعها و تصحیح عباراتها السید هوداس؛ مدرس اللغة العربیة بمدرسة الاسان الشرقیه؛ باریز الحمیه، تم طبعه، علی ید بردین صاحب المطبعة بمدینه انجی سنه ۱۸۹۱»، محشی با امضای ناصح؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱۶گ، ۱۷ سطر (۱۳/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ – ۵۲۰]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۹۹بخش۳

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5662 (از سطر بازپسین ص ۵ تا س ۲ ص ۲۳۸ چاپی)؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: – ۱۳۸]

● **سیرت جلال الدین مینکبرنی = تاریخ سعید علاء الدین محمد بن تکش بن ایل ارسلان و جلال الدین**

مینکبرنی / تاریخ ایران / فارسی
sīrat-e jalāl-od-dīn-e mīnkobernī = tārīx-e sa'īd 'alā'-od-dīn mohammad ebn-e takaš ebn-e īl arsalān va jalāl-od-dīn mīnkobernī

نسوی، محمد بن احمد، - ۶۴۷ ؟ قمری
nasavī, mohammad ebn-e ahmad (- 1250)

وابسته به: سیرة جلالدین مینکبرنی؛ نسوی، محمد بن احمد (- ۶۴۷ق)

ترجمه فارسی از خود نگارنده است.

چاپ: تهران، به کوشش استاد مینوی، ۱۳۴۴ش

[فهرستواره منزوی ۹۸۸/۲؛ نسخه‌های منزوی ۶: ۴۳۳۹]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۰۳بخش۳

نسخه اصل: کتابخانه مکرمین خلیل استاد دانشگاه اسلامبول ش ۲۰۳ [در فیلمهای دانشگاه شماره به صورت «۲۹۳» ثبت شده]؛ بی‌کا، تا: نوشته پیش از ۷۰۰[ف: - ۱۰۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا؛ ۱۴۷گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۲۵

خط: نستعلیق، کا: عباس اقبال آشتیانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۸۴گ، ۱۵ سطر (۲۰/۳×۲۰/۵)، اندازه: ۲۳×۳۱سم

[ف: ۱۶ - ۶]

← سیرت جمال الدین محمد ساوی ⟵ قلندر نامه

● **سیرت حضرت رسول (منظوم)** / ادبیات / عربی
sīrat-e hazrat-e rasūl (manzūm)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۹۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی بعض النبین علی بعض؛ **انجام:** فی هذا المعتبر کفایه ... رمضان من شهور سنه ۱۰۸۱ تم النظم ... و رضی الله عن اصحاب رسول الله اجمعی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پازچه ای

[الفبائی: - ۳۱۵]

● **سیرت حضرت زهرا** / فضایل و مناقب / فارسی
sīrat-e hazrat-e zahrā

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۸۲

آغاز: گشودم دیدم؛ **انجام:** گفت ترا خواهم کشت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۱۳۶گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم

[ف: ۳ - ۱۰۱۹]

● **سیرت حضرت سجاد** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-e hazrat-e sajjād

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۴/۳

منقول از جلاء العیون؛ بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ اهدایی: شیخ مصطفی علمیه؛ جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۵۵ص، اندازه: ۱۵×۲۱سم

[ف: ۳ - ۱۰۵۰]

● **السیرة الحلبیة = انسان العیون فی سیرة الامین المأمون** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی
as-sīrat-ul ḥalabīyya = insān-ul 'uyūn fī sīrat-il amīn-il ma'mūn

حلبی، علی بن ابراهیم، ۹۷۵ - ۱۰۴۴ قمری
halabī, 'alī ebn-e ebrāhīm (1568 - 1635)

در سیرت و نسب و اخبار و افعال حضرت رسول اکرم (ص). این کتاب با بعضی اضافات از «سبل الهدی و الرشاد فی سیرة خیر العباد» محمد بن یوسف دمشقی صالحی اخذ و تدوین شده است. این کتاب را که خود «انسان العیون فی سیرة الامین و المأمون» نامیده و به «السیرة الحلبیه» نامبردار است. او در دیباچه می‌گوید که نخستین نویسنده سیره و سرگذشت پیامبر زهری است و پس از آن عیون الاثر ابی الفتح بن سید الناس و السیرة شمس شامی است و من این کتاب را از این دو برگزیدم و چیزهایی هم بر آن افزودم و نشانه‌هایی هم برای جدا ساختن سخنان آن دو سیره‌نویس گذارده‌ام.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم حمدا لمن نضر وجوه اهل الحدیث و صلوة و سلاما علی من نزل علیه احسن الحدیث ... فیقول ... علی بن برهان الدین الحلبی الشافعی ان سیرة المصطفی ... من اهم ما اهتم به العلماء الاعلام ... و احسن ما الف فی ذلک و تداولنه الاکیاس سیرة الحافظ ابی الفتح بن سید الناس ... سماها: «عیون الاثر» ... و اما سیرة شمس الشامی ... فهو ... انی فیها بما هو فی اسماع ذوی الافهام کالمعادات ... عن لی ان الخص من تینک السیرتین انموذجا لطیفا ... و قد سمیت مجموع ذلک «انسان العیون فی سیرة الامین و المأمون ...

چاپ: طبع فی القاهرة سنة ۱۹۶۲م؛ مطبوعات محمد شاهین، ۱۲۸۰ق؛ بولاق، ۱۲۹۲ق.

[دنا ۲۸۲/۶؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۲۴/۱ و ۳۲۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۸۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الجزء الاول بحمدالله و عونه و حسن ... و سلم تسلیما کثیرا

خط: نسخ، کا: اسماعیل قصری ملکی، تا: ۱۰۹۹ق [رایانه]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۲
آغاز: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲ - ۳۱۴]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** یذکر علیا رضی الله تعالی عنه الابخیر تمت الجزء الاول ... و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۶۹]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حسبنا الله و نعم الوکیل و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم. انجام: و ما دعانی الی الخروج الا الغضب لله ان تستحل حرمه و بعد ان قتل و صلب علی الجزع فوق الثنیه و مضت ثلاثة ایام جائت (در اینکه عبدالله زبیر چرا کعبه را دوباره ساخت برابر با س ۲۰ص۲۳۴ ج۱ چاپ مصر)
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ حسین بن محمد تقی طبرسی (حاجی نوری)نوشته که در ۱۲۸۹ این دفتر را برای خود نویساندم؛ تملک: ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸۰گ، ۳۱ سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۱۰۷]

● **سیرت دوازده امام** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-e davāzdah emām

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۱۲۱/۲
آغاز: سپاس بی اندازه آفریدگاری را که محمد صلی الله ... در بیان احوال و سیرت دوازده امام ... منقول از کتاب ... «فصل الخطاب»؛ **انجام:** فی تاریخ الکتاب و ختمه:مراد از دم خاندان کرم ×× چو جنید کلک مشکین رقم / ز صاحب دلی کاز دم آگاه بود ×× زنی گر زتاریخ این نامه دم / برار ... . دم خاندان کرد ×× خدایا ز خذلان به خاتم ببخش / امیدم چنانست از پروردگار ×× که بر فضل رحمت بود ختم کار / بحق محمد علیه السلام ×× و اولاده الاتقیاء الکرام
مؤلف شیعی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱ق؛ جدول شنگرف؛ ۲۴گ(۱۶۷پ-۱۹۰پ) [ف: ۵ - ۱۲۵]

← سیرة الرسول ≻ المنتقی فی سیرة المصطفی

● **سیرة رسول الله** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
sīrat-o rasūl-el-lāh
قزوینی، صدرالدین بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
qazvīnī, sadr-od-dīn ebn-e mohammad hasan (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۰۷/۱
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۸۸گ(۲ر-۸۹ ر) [مختصر ف: - ۴۶۰]

● **سیرت رسول و ائمه** / تاریخ معصومین / ترکی
sīrat-e rasūl va a’emma
در این کتاب ترکی پس از یاد کردن داستان اسماعیل سرگذشت پیامبر اسلام و خاندان او و دوازده امام آمده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۵۵ - ج
آغاز: بسمله. البسه الوانله مزین قلوب مهیا قلد قده ایتدی بر تیغ و بررس همراه ایله؛ **انجام:** حضرت امام موسی کاظم رضی الله عنه ید یخی امامدر ... اوخ ذکور مشهور او لندسنه ۳۲۹
خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۳گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: - ۱۴۳]

● **سیرة السلطان الشهید الملك الظاهر جقمق** / تاریخ پادشاهان / عربی
sīrat-us sulṭān-iš šahīd-il malik-iẓ ẓāhir jaqmaq
ابن عربشاه، احمد بن محمد، ۷۹۱ - ۸۵۴ قمری
ebn-e ‘arabšāh, ahmad ebn-e mohammad (1390 - 1451)
سیره ملك ظاهر ابوسعید چقمق است که بین سال‌های ۸۴۲ تا ۸۵۷ق در مصر حکومت نموده است. نام مؤلف، روی صفحه عنوان نوشته نشده است، لیکن بنابر آنچه در صفحه ۲۲ آمده: «و کنت قبل هذا التألیف السعید، صنفت تاریخاً و سمته: بعجائب المقدور فی نوائب تیمور» مسلم است که این کتاب نیز از تألیفات ابن عربشاه است.
[دنا ۲۸۲/۶؛ بروکلمان ۲/ (۳۰ و ۲۹) ۷ و ۳۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۸عکسی
آغاز: و اخری تحبونها نصر من الله و فتح قریب؛ **انجام:** و قال (ص): العبد اذا نصح لسیده و احسن عبادة ربه فله اجره مرتین.
نسخه اصل: سلطان احمد ثالث - استانبول، بشماره (A ۲۹۹۲) (فهرست عربی طوپ قاپی ۵۵۷/۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰، برای خزانه اینال الاشقر الملکی الظاهری؛ مصحح؛ ۲۳۶برگ، ۱۳سطر، [عکسی ف: ۲ - ۱۱۱]

● **سیرة سید البشر (ص)** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی
sīrat-u sayyid-il-bašar (ṣ)
دمیاطی، عبدالمؤمن بن خلف، ۶۱۳ - ۷۰۵ قمری
demyātī, ‘abd-ol-mo’men ebn-e xalaf (1217 - 1306)
کتابی است در سیره پیامبر گرامی اسلام (ص)، از بیان نسب آن حضرت، تا هنگام وفات، به طور مختصر و با عناوین «باب،

باب».
آغاز: اخبرنا الشیخ الامام ... عبد المؤمن بن خلف بن ابی الحسن التونی المولد و المحتد الدمیاطی المنشاء.
[دنا ۲۸۲/۶؛ هدیة العارفین ۶۳۱/۱؛ بروکلمان، ذیل ۷۹/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۵عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عن انس بن مالك قال: لما کان الیوم الذی قبض فیه النبی (ص) اظلم منها یعنی المدینه کل شی و ما نفعنا عنه الایدی من دفنه ... قلوبنا.
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۳۳۲ (اربری، فهرست خطی عربی ۳۸/۲)؛ خط: نسخ، کا: طاهر بن حسن بن عمر، تا: ۲۸ رمضان ۷۵۹ق، جا: حلب؛ مصحح، محشی، در پایان آمده: در تاریخ ۷۶۰ هـ در مدرسه سلطانیه حلب با اصل منقول منه که اصلی معتمد و بر مؤلف خوانده شده مقابله و تصحیح شده؛ ۱۲۸گ، ۱۹سطر، [عکسی ف: ۲ - ۴۰۵]

● **سیرة السید جمال الدین الافغانی** / تراجم / عربی
sīrat-us-sayyid jamāl-id-dīn-il-afġānī

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۶/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن حسین علی آبادی فومنی رشتی گیلانی، تا: پنج‌شنبه پایان رمضان ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۶۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۷۳]

● **السیرة الشریفة المنصوریة** / تاریخ / عربی
as-sīrat-uš šarīfat-ul manṣūrīyya
ابن دعثم، فاضل بن عباس، ق۷
ebn-e da‘sam, fāzel ebn-e ‘abbās (- 7c)
سیره و تاریخ نسبتاً مفصلی است از امام منصور عبدالله بن حمزه یمنی (-۶۱۴ق) از ائمه زیدیه، و در آن به ذکر فتوحات و غزوات وی و اشعار و قصایدی از شعرای مختلف پرداخته است.
چاپ: بیروت، محقق: عبدالغنی محمود عبدالعاطی، دار الفکر المعاصر، چاپ ۱، ۱۴۱۴ق.
[اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۴۷۹؛ دنا ۲۸۲/۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۵۶
آغاز: ... و لما وصل الیه الشریف علی بن موسی الی [...] تلقاه بالانصاف و لااکرام و حضر عدلان
نسخه اصل: کتابخانه وانیکان - رم ۱۰۶۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملکی به تاریخ ۱۲۳۹؛ ۳۴ص، [عکسی ف: ۴ - ۸۱]

● **سیرت شیخ کبیر** / تراجم / فارسی
sīrat-e šeyx-e kabīr
خفیف شیرازی، محمد بن خفیف، ۲۶۸ - ۳۷۱ قمری
xafīf-e šīrāzī, mohammad ebn-e xafīf (882 - 982)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸-عکس
نسخه اصل:از کوپرولو۱۵۸۹(۱۲۵/۱)،بی‌کا،بی‌تا[فیلمها ف:۳- ۲۱۹]

● **سیرة الشیخ الکبیر ابی عبدالله ابن الخفیف** / تراجم / فارسی
sīrat-oš šeyx-el kabīr abī-‘abd-ol-lāh ebn-el xafīf
دیلمی، علی بن محمد، - ۴۶۳ قمری
deylamī, ‘alī ebn-e mohammad (- 1071)
مترجم: شیرازی، یحیی بن برهان الدین، ق۷ قمری
اهدا به: اتابک سعید ابوبکر بن سعد زنگی
اصل به عربی و از ابوالحسن علی بن محمد دیلمی شاگرد ابن خفیف است و روزبهان بقلی شیرازی آن را در دست داشته است، در سیزده «باب».
چاپ: آنکارا، ۱۹۴۵م، ۳۲۳+۱۰۱ص؛ قاهره، مجمع البحوث الاسلامیة فب الازهر، ۳۸۰ص، ۱۹۷۷م.
[دنا ۲۸۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸۷/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۲۴(آ)-۴۶۳/۲۴(ب)-ف
نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ کا: حسن بن یوسف بن علی استرابادی سمنانی، تا: سه‌شنبه ۱۵ صفر ۷۵۴ق، جا: اصفهان؛ ۲۸گ (۳۸۳ر-۴۱۰پ) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸-ع
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۵]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۳۱
خط: نستعلیق، کا: عباس اقبال آشتیانی، بی‌تا؛ از روی نسخ مورخ روز سه‌شنبه ۲۵ صفر ۷۵۴ از کوپرولوش ۱۵۸۹؛ کاغذ: فرنگی کاهی نخودی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۸۸گ، ۱۱ سطر (۱۹×۲۹)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۱۶ - ۷]

← سیرت صدر عالم ≻ سیرت المصطفی

● **سیرت عبدالقادر = احوال شیخ عبدالقادر جیلانی** / تراجم / فارسی
sīrat-e ‘abd-ol-qāder = ahvāl-e šeyx ‘abd-ol-qāder-e jīlānī
کتابی است بی سروته و مجهول المؤلف [مجموع حکایات این کتاب مختوم است به عبارت: «من التحفة و الخلاصة» که مقصود از تحفه بر حسب تصریح مؤلف در اواخر نسخه «تحفة القادریة»

است، و در ذکر فرزندان شیخ تواریخی هم از کتاب «فیوض الارواح» نقل شده است]. در سیره شیخ محیی الدین عبدالقادر گیلانی (– ۵۶۲ق) پیشوای سلسله قادریه و صاحب کتاب فتوح الغیب که با شرح فارسی شیخ عبدالحق محدث دهلوی در بمبئی و لکهنو به طبع رسیده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۲۳

آغاز: هر که آنجا جنس درویش آمدی ×× گر همه بیگانه با خویش آمدی؛ **انجام:** چنانچه منقول است که روزی حضرت خواجه بخلاف عادت

قطعه تاریخی ذیل از همین کتابست: گل باغ نبوت غوث اعظم ×× مر او را در دو عالم پادشاهی / سنینش «کامل» و «عاشق» تولد ×× وصالش دان تو «معشوق الهی»

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کشمیری، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۵گ، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۸×۲۰/۸سم [ف: ۷ – ۱۲۷]

← سیره عفیفی > مولود النبی (ترجمه)
← سیرت علمیه > اعلام الهدی

● **سیره عنترة بن شداد** / تاریخ / عربی

sīre-ye ʻantarat ebn-e šaddād

داستان زندگی عنترة بن شداد مشهورترین قهرمانان عصر جاهلی است. قصه عنتره، ساخته و پرداخته گروهی از داستان‌پردازها است که از دوره‌ای به دوره دیگر و از جایی به جای دیگر منتقل شده و سرانجام کسی این اجزاء پراکنده را یک جا گردآورده و کتاب حاضر ساخته شده است. مشهور این است که در قرن چهارم هجری یوسف بن اسماعیل مصری به خواست خلیفه فاطمی العزیز بالله آن را گرد آورده است، بعضی هم جمع‌آوری آن را به اصمعی و برخی هم به ابوعبیده نسبت می‌دهند و نیز گوید مؤلف این کتاب ابن الصائغ است و گویا او بوده که آن را بدین صورت که امروز در دست ما است شکل بخشیده است.

از داستان عنتره سه رواست به دست ما رسیده است: ۱. روایت حجازی که طولانی‌ترین آنها است که در مصر مکرر چاپ شده است در ۳۲ جزء در سال ۱۲۸۶ و در سال ۱۳۰۶ در ۱۱ جزء چاپ گردیده، و در بیروت نیز این کتاب چاپ شده است و مؤلف آن را یوسف بن اسماعیل مصری دانسته که شاید همان روایت شامی باشد و گزیده این داستان به زبان فرانسه در پاریس چاپ شده است؛ ۲. روایت شامی؛ ۳. روایت عراقی و این دو روایت با هم چندان اختلافی ندارند.

داستان عنتره در جهان عرب رواج بسیار یافته است. خاورشناسان هم به تحقیق درباره آن پرداخته‌اند و به طورکامل یا بعضی از اجزاء آن را ترجمه کرده‌اند. برخی آن را ایلیاد عرب خوانده‌اند یعنی همان طور که ایلیاد تصویری است از جاهلیت یونان، عنتره هم صورتی است از زندگی اعراب بدوی و جنگ‌ها و خلق و خوی آنها. هر دو داستان از نظر عشق قهرمانان آن به جنگ و تشبیه دسته‌های سپاه به دسته‌های پرندگان، بزرگداشت زیبارویان و تشبیه لشکر به امواج دریا و تشبیه شمشیرها به آذرخش و تشبیه اسب به باد و امثال اینها به هم شبیه‌اند اما از نظر فنی میانشان اختلاف بسیار است. ایلیاد از حیث انشاء بلیغ‌تر و از حیث تصویر والاتر و از حیث تألیف نیکوتر است و سراسر شعر است ولی داستان عنتره نثری است آمیخته به شعر. (محمود فاضل)

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۶۳

آغاز: قال الاصمعی و بعد وقعة البسوس انقسمت قبایل بنی نزار خمس فرق ... الی عنتره فاستقبلهم و نادی یا بنی الاعمام؛ **انجام:** کما ذکرنا لاصلاح حال المنذر و یستوهب من الملک دم الحاجب.

شامل اجزاء ۱۲ تا ۱۷ است که اوراق آن آشفته صحافی شده و این داستان به روایت اصمعی می‌باشد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۸۱گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: – ۴۶۰]

● **سیره عنترة بن شداد عبسی (ترجمه)** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

sīra-ye ʻantarat ebn-e šaddād ʻabsī (t.)

رئیس یزدی، غلامعلی بن محمد حسن، ق۱۴ قمری

raʼīs yazdī, qolām ʻalī ebn-e mohammad hasan (- 20c)

یزد؛ فرهمند، محمد علی؛ شماره نسخه:۴

در پنج جلد؛کاتب=مؤلف،تا:از ۱۳۵۰ق تا ۱۳۶۲ق[نشریه: ۴ – ۴۶۳]

● **سیرت فرزندان شیخ احمد جام ژنده پیل** / عرفان و تصوف / فارسی

sīrat-e farzandān-e šeyx ahmad jām-e žanda pīl

بوزجانی، درویش علی، ق۱۰ قمری

būzajānī, darvīš ʻalī (- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۲۹ق

باید مقصد دوم روضة الریاحین باشد و در پایان آن از خلاصة المقامات یاد شده است.

[دنا ۲۸۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۶/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۷/۱–ف

نسخه اصل: نسخه‌ای از تربت جام؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۷۱۹]

● **السیرة الفلسفیة** / فلسفه / عربی

as-sīrat-ul falsafīyya

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866 - 926)

چاپ: زنده یاد عباس اقبال آشتیانی، آن را به فارسی برگردانده و به سال ۱۳۱۵ش چاپ کرده است.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۱۷/۵

آغاز: قال ابوبکر محمد بن زکریا الرازی الحق الله روحه بالروح و الراحة. أناساً من اهل النظر و التمیز و التحصیل لما راونا؛ **انجام:** و انحراف من امانه. نجز کتب السیرة الفلسفیة. و الله تعالی المحمود علی کل حال دائماً ابداً سرمداً. قد تمت ...

خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، کا: یدالله (نظرپاک)، تا: ۱۳۵۴ق؛ ۱۳ص(۱۳۶-۱۴۸) [ف: ۳ - ۱۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۵۵-ف

نسخه اصل: اعلام النبوة ابوحاتم رازی (چاپی است)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۱]

● **سیرت فیروزشاهی** / تاریخ / فارسی

sīrat-e fīrūzšāhī

شرح حال فیروز شاه پادشاه هندوستان که ضمن آن حمل و نقل ستون‌های سنگی از کشتی به ساحل را با تصویر نشان می‌دهد.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۳۱عکسی

بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۰۲ق؛ ۱۷۶گ [جنگ: ۱ - ۴۶۰]

● **سیرة محمد محیی الدین پاشا** / تراجم / عربی

sīrat-u muḥammad muḥy-id-dīn pāšā

اهداء به: سلطان سلیمان خان عثمانی

شرح حال و بعضی از مآثر و آثار محمد محیی الدین پاشا را که شهر قاهره را فتح کرده با عبارات مسجع به نثر و نظم نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۶۳/۶

آغاز: الحمدلله الذی أعز الاسلام و المسلمین بمحمد و أذل الشرک و الرفض و أحمد و قدر الأمور بأمره و ادام النعم بشکره و استدرج الخوارج و الروافض بمکره؛ **انجام:** و یحشرنا فی زمرة سید المرسلین صلی الله علیه و علی آله و أصحابه الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا الی یوم الدین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه مدرسه سودلجه؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ(۹۳پ-۱۰۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲ - ۵۳]

● **سیرت محمدی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

sīrat-e mohammadī

محمود بن مسعود بن احمد بن عمر بن برهان،

mahmūd ebn-e mas'ūd ebn-e ahmad ebn-e 'omar ebn-e borhān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۶/۳-ف

نسخه اصل: یوسف آغا ش ۳۹۷۳. نسخه اندکی پیش از باب دوم را دارد تا فصل ۵ باب ۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳ سطر، [فیلمها ف: ۱-۴۵۴]

● **السیرة المستقیمة** / کلام و اعتقادات / عربی

as-sīrat-ul mustaqīma

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e 'alī (- 1042)

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۴۰۹ق

کیفیت خلق حضرت آدم علیه السلام و دیگر وقایع تاریخی آن دوران را مطابق ادیان مختلف توضیح داده و آنها را رد می‌نماید و نیز مطالبی اعتقادی به غلط به مسلمانان و سایر ادیان نسبت داده و موافق مذهب دروز به شرح آنها می‌پردازد.

آغاز: بسمله. صفت عبده الامام. رسوم النطقاء الحشویة و مذاهب الناموسیة و الزخاریف الشرکیة قالوا بان الباری سبحانه

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۶/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فعلیکم الخزی و العذاب عاجلاً و أجلاً و مولانا سبحانه لیس بظلام للعبید و الحمد و الشکر لمولانا وحده فی السراء و الضراء و الشدة و الرهاء و هو حستنا و نعم النصیر المعین. و کان فراغ تألیف هذه السیرة بتایید مولانا سبحانه و جلت قدرته فی جمادی الاول الثانی من ظهور ... (یک کلمه محو شده) عبد مولانا جل ذکره و مملوکه حمزة ابن علی ابن احمد هادی المستجیبین المنتقم من لمشرکین بسیف مولانا جل ذکره و شدة سلطانه و هو نعم النصیر المعین و الحمد و الشکر لمولانا وحده تمت.

خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۱۷گ (۷۱ر-۸۷ر)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۸سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۲۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۲/۱۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۰۹؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴۵گ (۱۶۹-۲۱۳) [عکسی ف: ۲ - ۴۵۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۸۹/۱۲

آغاز: لان التراب یمتزج بالنحاسیة و الاحجاز فلا یدخلها نجس و الماء اطهر من التراب الذی یطهر و لایتطهر؛ **انجام:** و الحمد و الشکر لمولانا وحده فی السراء و الضراء و الشدة و الرخاء و هو حسبنا و نعم النصیر و کان فراغ تألیف هذه السیره بتایید مولانا

سبحانه و جلت قدرته فی جمادی الاول الثانی من ظهور سنین مولانا جل ذکره و مملو که حمزة بن علی ابن احمد هادی المستجیبین المنتقم من المشرکین بسیف مولانا جل ذکره و شدة سلطانه و هو نعم النصیر المعین و الحمد و الشکر مولاناه وحده. تمت.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۴۸ر–۵۰پ)، ابعاد متن: ۶×۱۱، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۳۵۳]

← سیرة المصطفی ﴿ تاریخ پیامبر (ص)

● **سیرت مصطفی** / شعر، تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
sīrat-e mostafā

غازی

qāzī

مثنوی مفصلی است در شرح حال و تاریخ و سیرت حضرت پیامبر (ص). مؤلف در مقدمه خلفای اربعه را مدح نموده و پس از آن در سبب نظم کتاب می‌گوید: «همی خواستم مدتی از وفا ×× که نظم آورم سیرت مصطفی / نهم قصد را ز اول کار طرح ×× علی قدر هم باز گویم بشرح ... / بگو گرچه گفت این سخن دیگری ×× که شاید که سریست در هر سری».
شاعر پس از آن به شرح حال حضرت پیامبر (ص) می‌پردازد و آن را به نظم به صورت مفصل بیان می‌کند. او در چند جا تخلص خود را «غازی» ذکر می‌کند. در آخر می‌گوید: «بفضل خود این بندگان شاد کن ×× تو غازی بیامرز آزاد کن».
آغاز: به نام خدایی که در هیچ جای ×× نبود و نباشد به جز وی خدای / خدایی که جز وی خداوند نیست ×× خدایی ست کش هیچ پیوند نیست
انجام: چو ظاهر شود صبح روز لقا ×× مکن هیچ محروممان از دعا / بهر دم هزاران درود وسلام ×× بجان محمد علیه السلام
[مشترک پاکستان ۶۲۲/۷ (۳ نسخه)؛ فهرست گنج‌بخش ۱۶۵۶/۳؛ دنا ۲۸۳/۶]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۲۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۷۱۴ (گنج ۶۵۵/۳)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹–۱۰؛ ۳۷۸گ، ۱۹ سطر [عکسی ف:۲-۱۶۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر شود صبح روز بقا ×× مکن هیچ محرومان از لقا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۵۸ق؛ مقابله شده، با علامت بلاغ، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲۴۴گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۱۵۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۱۴
آغاز: ببستند در وصف او دست فهم ×× شکستند در راه او پای وهم / ... که محبوب ازو شد خلیل ×× امامی کزو شد امین جبرئیل / چو شد مؤمنان را وفا زو فزون ×× که او گفت قل افتح (؟) المؤمنون / تمنی تو از مصطفی کن صفا ×× که کان وفا و صفا مصطفی؛ **انجام:** بجود و جلال خود ای دادگر ×× بیامرزمان مادران و پدر / چو ظاهر شد و صبح روز بقا ×× مکن هیچ محروممان از لقا
خط: نستعلیق، کا: بابا پیری حجت فقیر، تا: ۱۲۸۷ق، جا: سقز مسجد محله کاظم خان؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب نسخه را در هفتاد سالگی و برای قطب الاقطاب و شیخ المشایخ شیخ اسمعیل ساکن مسجد محله کاظم خان تحریر نموده؛ در برگ ۱۹۸ر چند تاریخ تولد در ۱۳۱۳–۱۳۲۰ که در ایام حکومت ثانی امیرالامرا میرزا احمد خان (۱۳۱۳) و حکومت سوم امیر حسین خان (۱۳۱۴) و حکومت چهارم احمد خان (۱۳۲۰) و حکومت سیف الدین خان (۱۳۳۸) و عزل شاه زاده سالار الدوله از حکومت کردستان (۱۳۲۴) به خط عبدالقادر تحریر شده‌اند؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۴۴۴]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۱۱/۱-۹/۶۱
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم، تا: شنبه ۲۳ شوال ۱۳۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۲۴گ، ۱۹–۲۰ سطر سه ستونی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۶۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۵۳-۱۲/۱۴۳
آغاز: برگشتی ای دل معبود کیست ×× بجز بندگی از تو مقصود چیست؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ ذیقعده ۱۳۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۰گ، ۱۰–۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۶۲]

● **سیرة المصطفی** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-ol-mostafā

یحیی بن جمال الدین

yahya ebn-e jamāl-od-dīn

تاریخ زندگانی پیامبر اکرم (ص) است در سی «باب» و چنان‌که کاتب در برگ اول نگاشته کتاب از تألیفات یحیی بن جمال الدین بن ابوطاهر بن عماد بن عمران بن موسی بن محمد التقی بن امام رضا بن موسی بن جعفر علیه السلام می‌باشد. عناوین ابواب: ۱. بیان نسب پیامبر و آل وی؛ ۲. ... ؛ ۳. در تعاقب ولات خانه کعبه و ترتیب ولایت ایشان از عهد ابراهیم تا پیامبر اکرم؛ ۴. حکایت ظاهر شدن چاه زمزم؛ ۵. حکایت ذبح عبدالله پدر پیامبر و چندین حکایت دیگر؛ ۶. مولد پیامبر و حکایت وفات مادر ایشان؛ ۷. رضاع پیامبر و معجزات آن حضرت؛ ۸. کفالت ابوطالب و حکایت سفر آن حضرت با ابوطالب؛ ۹. اوصاف و اخلاق پیامبر قبل از بلوغ و سفر دوباره آن حضرت به شام و

ازدواج با خدیجه؛ ۱۰. تقدیم پیامبر برای نصب حجر الاسود؛ ۱۱. خبر دادن کاهنه و یهود و نصاری از مبعث پیامبر؛ ۱۲. حکایاتی مربوط به بعثت آن حضرت؛ ۱۳. اسلام آوردن سلمان و عمار یاسر و دیگر یاران آن حضرت؛ ۱۴. ماجراهای بین قریش و آن حضرت؛ ۱۵. هجرت صحابه از مکه به حبشه؛ ۱۶. معراج؛ ۱۷. وفات خدیجه و ابوطالب؛ ۱۸. رفتن پیامبر به سوی طائف؛ ۱۹. در عرض دادن پیامبر در موسم حج به قبائل عرب؛ ۲۰. بیعت انصار با آن حضرت؛ ۲۱. هجرت صحابه به مدینه؛ ۲۲. هجرت پیامبر به مدینه؛ ۲۳. ظاهر کردن یهودان عداوت خویش را؛ ۲۴. مناظرات و مجادلات با پیامبر؛ ۲۵. مناظره نصارای نجران؛ ۲۶. مغازی پیامبر؛ ۲۷. حکایت وفود عرب؛ ۲۸. حجة الوداع؛ ۲۹. فرستادن لشکر به اطراف؛ ۳۰. وفات آن حضرت.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۱۷/۲

آغاز: حمد و سپاس آفریدگاری را که کسوف وجود بر تن عالم از آثار قدرت اوست و شکر و سپاس پروردگاری را که حلیت خرد در بنی آدم از انوار حکمت اوست؛ **انجام:** و بعضی از لشکر بی برگ بودند آنگه توانگران را بفرمود تا نفقه لشکر ... چون لشکر از مدینه بیرون شدند و در ...

خط: نسخ، کا: امیر محمد معصوم بن میر ابوالخان حسینی کرمرودی، تا: ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۸گ (۲۳پ-۱۲۰پ)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۵۳۱]

← سیرت معصومین ⪢ تاریخ عترت

● **سیرة الملوک** / اخلاق / عربی

sīrat-ul-mulūk

ثعالبی، عبدالملک بن محمد، ۳۵۰ - ۴۲۹ قمری

sa'ālebī, 'abd-ol-malek ebn-e mohammad (962 - 1038)

شرح و حواشی:

۱- سیرة الملوک (منتخب)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۶۸

آغاز: مختلفه و بالله استعین و ایاه اسئل و علیه اتوکل ... الباب الاول؛ **انجام:** و انتخبناه مما یحتاج الیه الملوک ... و حسبنا الله و نعم الوکیل تم ... و عونه و یمنه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ جلد: میشن [الفبائی: - ۳۱۵]

● **سیرة الملوک (منتخب)** / ادبیات / عربی

sīrat-ul-mulūk (mn.)

وابسته به: سیرة الملوک؛ ثعالبی، عبدالملک بن محمد (۳۵۰-۴۲۹)

این کتاب که منتخب سیر الملوک و به زبان عربی است از آثار عبدالملک بن منصور ثعالبی می‌باشد و در علم ادبیه بحث می‌کند و گرفته شده است از اخبار نبوی، امامان، حکما و دانشمندان عالیقدر.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۳

آغاز: بسمله - الحمد لمن خلق الانسان و علمه البیان و التبیان و اوضح له الهدی و الایمان؛ **انجام:** و سلم الیه دار الجندی و دابته و خلع علیه و اثبته برزقه و زیاده کل سنه الف دینار فلم یزل الی ان مات

خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۱۵۴گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۳۳۵]

● **سیرة الملوک** / اخلاق / فارسی

sīrat-ol-mulūk

اهدا به: معز الدوله ابوالمظفر یعقوب سلطان

از سید حکیم (ص ع)، به نوشته نگارنده: «تحفه کلام معجز نظام و احادیث سید المرسلین» است، در ده «مقاله»: ۱. عدالت، ۲. سخاوت، ۳. شجاعت، ۴. ترک امل، ۵. حلم و عفو، ۶. قناعت، ۷. علو همت، ۸. تفویض، ۹. کلام و سخن، ۱۰. توحید و اعتقاد.

[دنا ۲۸۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۲/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۸/۳-ف

نسخه اصل: از شهر اسکوپیه (در یوگسلاوی) P.I. 11؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴۸گ [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۴]

● **سیره منظوم پیامبر** / شعر / فارسی

sīre-ye manzūm-e payāmbar

منظومه‌ای است در باب پیامبر و حضرت علی (ع) از ذکر حالاتی که بعد از قصه غار حرا واقع شده و سپس از سال هشتم ولادت پیامبر گرفته تا وقایع هجرت پیامبر. عنوان آغازین: «ذکر حالاتی که بعد از قصه غار حرا واقع شده در روایاتی که اول کدام سوره نازل شده است، ذکر وقایع پیامبر در سالهای ولادت، غزوات و جنگهای پیامبر و ...»؛ آخرین عنوان: «روایت دیگر در همین باب که مهاجرین اهل البیت در راه بطاعت بوده‌اند و آیه کریمه الذین یذکرون الله قیاماً و قعوداً ... » نازل شده است».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۳

آغاز: بود گر جبرئیل آنجا نماند ×× گریزد زان نشیمن پرفشاند / خدیجه گفت اینها را نمانی ×× بشرح صدر یا خیر الانامی؛ **انجام:** شب و روزی بسر بردند آنها ×× رسیدند از عقب جمعی احباء / به شب طاعت کنان بودند تا روز ×× عیان شد چهره صبح دلفروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۱۵۱گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۰۲]

← سیرت نامه ابواسحاق کازرونی ← فردوس المرشدیه فی انوار القدسیه

● **سیره نبوی** / تاریخ / فارسی

sīre-ye nabavī

استرآبادی، محمد حسین بن محمد زمان

estarābādī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad zamān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۵۲

آغاز: بسمله. حمد و سپاس و ستایش بی قیاس واجب الوجودی؛
انجام: فیه اصلاح خطا یحتویه و الحمد لله رب العالمین. (کذا)
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

● **السیرة النبویة** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

as-sīrat-un nabawīyya

ابن هشام، عبدالملک بن هشام، - ۲۱۳ ؟ قمری

ebn-e hešām, ʻabdolmalek ebn-e hešām (- 829)

از قدیمی‌ترین مدارک مهمه تاریخ زندگی و سیرة رسول الله (ص) است. در آغاز، سلسله نسبت آن حضرت را تا آدم برشمرده است. وی اساس این کتاب را از کتاب سیره تألیف محمد بن اسحق (- ۱۵۱ق) که اولین کتابی بوده است که در سیرة رسول الله (ص) نوشته شده گرفته و تهذیب کرده و مطالبی را که خود افزوده با عناوین «قال ابن هشام» آورده است. علماء و ارباب فن شروحی بر آن نوشته‌اند. (عبدالحسین حائری)

چاپ: نشرها: مصطفی السقا، ابراهیم الابیاری، عبدالحفیظ شلبی، الطبعة الثانیة فی اربعة اجزاء و قسمین: ۸۳۴ص + ۷۶۵ص، قاهرة، مکتبة مصطفی البانی الحلبی، ۱۹۵۵م

[دنا ۲۸۳/۶-۲۸۴ (۱۰ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۰۱۲/۲؛ بروکلمان، ذیل ۲۰۶/۱؛ فهرست المخطوطات المصورة تاریخ ش ۷۰۶ و ۱۱۰۷؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۶۰/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۱۴۱/۴]

شرح و حواشی:

۱- الروض الانف فی شرح غریب السیر؛ سهیلی، عبدالرحمان بن عبدالله (۵۰۸-۵۸۱)
۲- سیرة النبی (ترجمه) = ترجمه سیره ابن اسحاق؛ ابرقوهی، اسحاق بن محمد (۵۸۲-۶۲۳)
۳- سیرة النبی؛ فخر الدین محمد بن عبدالله بن عمر (قرن ۷)
۴- بلوغ المرام من سیرة ابن هشام؛ ابن حجة، تقی الدین بن علی (۷۶۷-۸۳۷)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۸

نسخه از آغاز است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ افتادگی: انجام؛ تملک: عبدالرحمن بن سعدالصانع در ۲۰ رجب ۱۱۰۵، عبدالله بن حاجی محمد رضا فرزند آقا باقر مازندرانی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۰گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۹ - ۸۴۶]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۵۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: وسط؛ نسخه برابر است با چاپ اروپا (س ۷ ص ۲۲- س ۱۱ ص ۱۹۵) و مانا گزیده‌ای است از السیره و تحریر دیگری از آن؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۷؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: سمرقندی قهوه‌ای، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۱گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۵ - ۱۲۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۹۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۵۰]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۴۲بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: - ۱۴۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۳عکسی

آغاز: حدثنی ابو عثمان نجبة یحیی ... عن ابی محمد عبد الملک بن هشام البصری ... هذا کتاب سیرة رسول الله (ص)؛ **انجام:** یا أفضل الناس انی کنت فی نهر ×× أصبحت منه کمثل المفرد الصادی

قال ابن هشام: عجز البیت الأول عن غیر ابن اسحاق.

نسخه اصل: اسکوریال -مادرید، ش ۱۶۸۷ (فهرست خطی عربی اسکوریال ۲۰۸/۳). تمام کتاب؛ خط: مغربی، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۷؛ مصحح، محشی؛ تملکی به تاریخ ۷۱۰ق؛ ۱۴۷گ، ۴۳سطر، [عکسی ف: ۲ - ۲۶۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۶۳-ف

نسخه اصل:آکادمی لیدن ش۴۸۲.گزیده و مختصر است؛خط: نسخ،کا:داود بن ابی الفرج بن ابراهیم،تا:۷۰۷ق[فیلمها ف: ۱ - ۳۳۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۳۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قال ابن اسحاق: فلما رای رسول الله ما یصیب اصحابه من البلا و ما هو فیه من العافیة بمکانه من الله و من عمه أبی طالب؛ **انجام:** قال ابن اسحاق: ثم ان رسول الله تهیأ لحربه و قام فیما أمره الله به من جهاد عدوه و قتال من أمره الله به ممن یلیه من المشرکین، مشرکی العرب، تم الجزء الثانی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: وسط؛ مصحح؛ تملک: مرتضی بن احمد حسینی رشتی با مهر «عبده المتوکل علی الله مرتضی الحسینی» (مربع)، عبدالله بن محمد رضا، عبدالنبی، ناصر المرایاتی به تاریخ ۲۰ شوال ۴۳؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه:۱۰/۵× ۱۵سم [ف: ۳۳ - ۴۴۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۰۵

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن صدیق شافعی، تا: رجب ۸۴۲ق؛ خوانده و تصحیح احمد بن صاین الدین مهاجر هاشمی قریشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۹گ، ۱۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۴۵۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبیین و علی آله الطاهرین و بعد فانی رأیت الهمم فی زمننا هذا عن طلب العلوم ... قال هذا کتاب سیرة رسول الله؛ **انجام:** و أمر بصفیة فحیزت خلفه و ألقی علیها ردائه، فعرف السملون او رسول الله قد اصطفاها [لنفسه] ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۱۳گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۲۸سم [ف: ۳۲ - ۶۲۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۷

آغاز: ذکر سرد النسب الزکی عن محمد (ص) الی آدم علیه السلام؛ **انجام:** من قبلك فحاق بالذین سخر و امنهم ما کانو به یستهزئون.

جلد اول از سیرة ابن هشام؛ خط: نسخ عالی، کا: محمد بن محمد علی آشتیانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۶ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۴ - ۳۱۴]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۸۸-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه کهن جامع القرویین فاس، تحقیق پروفسور حمیدالله حیدر آبادی و ابراهیم کتانی، با سرگذشت ابن اسحاق به قلم فوگ، چاپ سنگی ۱۹۲۵. از روی نسخه آماده به چاپ [فیلمها ف: ۲ - ۲۸۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۷۸

آغاز: قال ابو محمد عبدالملك ... هذا کتاب سیرة رسول الله محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب و اسم عبدالمطلب شیبة. آغاز: المدینة واحد انخزل عنه عبدالله بن ابی بثلث الناس و قال اطاعهم و عصانی؛ **انجام:** فجودی علیه بالدموع و أعولی ×× لفقد الذی لامثله الدهر یوجد

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه قدیم و بسیار نفیس، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۰ - ۱۶۳]

● **السیرة النبویة** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

as-sīrat-un-nabawīyya

ابن مغربی، حسین بن علی، ۳۷۰ - ۴۱۸ قمری

ebn-e maqrebī, hoseyn ebn-e ʻalī (981 - 1028)

این عنوان در قرن‌های آغازین اسلام به نگاشته چندین کس اطلاق شده است. معروف‌ترین و شاید کهن‌ترین آنها که تا امروز به‌جا مانده و چاپ شده است کتابی است که ابن اسحاق فارسی (۸۵-۱۵۰ق) در قرن نخست آن را نگاشته سپس ابن هشام (-۲۱۸ق) آن را بازسازی کرده است. ویژگی نسخه جای گفتگو ما در این است که سومین بار در آغاز قرن چهارم به دست وزیر مغربی نوسازی و یا دست‌کم ویراستاری و بخشبندی شده است.

چاپ: آن را فردیناند وستنفلد (Ferdinand Wusetenfeld) در گوتینگن آلمان با مقدمه و تعلیقات آلمانی و فهرست‌ها در سه مجلد از سال ۱۸۵۸تا ۱۸۶۰ چاپ و پخش کرد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۳

نسخه سیره جای گفتگو: نسخه ما از روی نسخه ای نوشته شده است که بنا بر تقسیم وزیر مغربی حسین بن علی (۳۷۰-۴۱۸)به سی بخش تقسیم شده بود. نویسنده نسخه ما در پایان نخستین بخشی که در میان داستان «اصحاب فیل» است چنین می‌نویسد: «عن عائشه، قالت: لقد رایت قائد الفیل و سائسه بمکة اعمیین مقعدین یستطعمان الناس [تم الجزء الاول من سیرة رسول الله (ص) من قسمة ثلاثین جزء و هی قسمة الوزیر المغربی ابی القاسم ابن المغربی ادام الله تأییده. و یتلوه انشاء الله فی الذی بعده ... فی صفة الفیل فی الشعر]» پس از این به صفحه پایان می‌دهد و در آغاز صفحه بعد چنین می‌نویسد: «بسمله، ما قیل فی صفة الفیل من الشعر؛ قال ابن اسحاق: فلما رد الله الحبشة من مکة ...»، عبارت میان [دو کروشه] که نشان‌دهنده بخش‌بندی سیره ابن هشام به دست وزیر مغربی است، از چاپ مصر تحقیق سه استاد: سقا، ابیاری و شلبی ج۱ص۵۹، سطر دوم حذف شده است و عبارت ادام الله تاییده نشان می‌دهد که این قسمت نسخه در حال حیات وزیر مغربی و پیش از مرگ او سال ۴۱۸ نوشته شده است، نویسنده این نسخه، در برگ ۷۳پ پس از چند سطر زیر عنوان «استبداد قوم من خزاعه بولایة البیت» چنین می‌نویسد: «تم الجزء الثانی من سیرة رسول الله (ص) من اجزاء الوزیر ابی القاسم ابن المغربی من قسمة ثلاثین جزءً بعون ... و تیلوه فی الثالث منها تزویج قصی ابن کلاب بحبی بنت خلیل» و این عبارت در چاپ یاد شده مصر (ج۱ص۱۲۳) حذف شده است. گویا نویسنده نسخه ما، این عبارت را در پایان هر یک از بابهای سی‌گانه یاد کرده باشد، که اکنون در نسخه ما در برگ‌های زیرین دیده می‌شود: برگ ۷۶ر پایان جزء سوم از سی جزء برابر ج۱ص۱۷۸ چاپ مصر، برگ ۹۲ر پایان جزء چهارم از سی جزء برابر ج ۱ص۲۲۸ چاپ مصر، برگ ۱۱۲ر پایان جزء پنجم از سی جزء. در نسخه ما پایان نامه پنج جزء از سی جزء بخش‌بندی وزیر مغربی در بخش‌های کهن این نسخه باقی مانده است و در بخش‌های نونویس آن حذف شده است. بخش‌هایی که بخشبندی وزیر مغربی را معین کرده است بی تاریخ است لیکن عبارت «ادام الله تأییده» که پس از نام وزیر مغربی آمده نشان می‌دهد که بخش کهن نویس در زمان حیات وزیر و پیش از مرگ وی نوشته شده

است. خط بخشهای نونویس گوناگون است و در برگ ۲۷۲ر تاریخ وقت العصر یوم الخمیس ۲۸ صفر ۱۰۷۸ ثمان و سبعین و الف دارد. در برگ ۲۷۲ر عبارت زیرین دیده می‌شود: «لرسم الشیخ المقام جمال الدین علی بن صلاح الرصاص عامله الله بألطافه الخفية و وفقنا و اياه لصالح الاعمال و حرس من جميع الاهوال مهجته بحق محمد و آله و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم. کتبه الفقیر الی رحمته و عفوه السائل من ربه المغفرة و الرضوان علی بن محمد المرتضی وفقه الله تعالی»، پنج جزء از سی جزء بخش‌بندی وزیر مغربی در نسخه ما چنین دیده می‌شود: جزء یکم: که در نسخه ما برگ‌های ۱۰ تا ۵۱ر را دربر دارد. در نسخه چاپ مصر تصحیح سه استاد؛ در ج۱ص۱تا ۵۹ سطر ۲ دیده می‌شود، که در داستان اصحاب فیل پایان می‌یابد. جزء دوم:که در نسخه ما از بقیه داستان اصحاب فیل در برگ ۵۱ تا عنوان «استبداد قوم من خزاعة بولاية البيت» در برگ ۷۳ب را در بر دارد در نسخه چاپی یاد شده بالا در ج۱ص۵۹ تا ۱۲۳ دیده می‌شود. جزء سوم: که از عنوان تزویج قصی بن کلاب حبی بنت خلیل تا عنوان «وفاة عبدالمطلب و مارثی به من الشعر» در چاپ یاد شده ج۱ص۲۳ تا ۱۷۸ است، در نسخه ما که افتادگی دارد، تنها در برگ‌های ۷۴ و ۷۵ و ۷۶ر دیده می‌شود، پایان دارد، لیکن آغازش افتاده است. جزء چهارم: که از عنوان وفات عبدالمطلب آغاز می‌شود و به پایان عنوان اخبار الیهود انجام می‌گیرد، در نسخه ما، در برگ‌های ۷۶پ تا ۹۲ر است و در نسخه چاپی یاد شده بالا در ج ۱ص۱۷۸ تا س ۷ص ۲۲۸ ج ۱ دیده می‌شود. جزء پنجم: که از عنوان حدیث اسلام سلمان الفارسی آغاز شده است در نسخه ما از برگ ۹۲پ آغاز شده و پایانش افتاده است؛ کا: علی بن محمد المرتضی، تا: قرن ۴ و ۵، این نسخه بی تاریخ است، لیکن در سده‌های چهارم و پنجم از آغاز نسخه تا برگ ۱۱۹ نوشته شده است، باقی نسخه گوناگون و در برگ ۲۷۲ تاریخ تحریر ۲۸ صفر ۱۰۷۸ آمده است، و در همین جا نام کاتب علی بن محمد المرتضی دیده می‌شود؛ دو مهر بیضی متمایل به دایره کلمات الله، المهدی دیده می‌شود؛ جلد: مقوایی، ۲۷۹گ، ۱۸ و ۲۰ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱۱ – ۸۰]

← سیرة النبی ≻ المنتقی فی سیرة المصطفی

● **سيرة النبی** / تاریخ معصومین / عربی

sīrat-un-nabī

ابوالحسن بکری، احمد بن عبدالله، قرن ۷ قمری

ab-ol-hasan-e bakrī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 13c)

سیرة النبی (ص) شامل داستانهایی است از صدر اسلام و زندگی پیامبر اکرم (ص) و جنگ‌های آن دوره و دلاوری‌های حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در جنگ‌ها. این کتاب مفصل در چند جلد، در بردارنده داستان‌هایی است که نوعاً سند تاریخی و روایی ندارد؛ از این رو مورد انتقاد تاریخنگارانی چون سمهودی، ذهبی و ابن حجر قرار گرفته است. بندهای مختلف کتاب با جمله «قال الراوی» یا «قال صاحب الحدیث» آغاز می‌شود. ترجمه ترکی سیرة النبی (ص) از مصطفی بن یوسف ضریر مولوی معرفی شده است.

[الأعلام زرکلی ۱۵۵/۱–۱۵۶؛ جمع پریشان ۳۵۵/۱–۳۵۸؛ دانشنامه جهان اسلام، ۶۶۵/۳–۶۶۶؛ الفهرس الشامل، الحدیث النبوی و علومه، ۲۵۹/۱ و ۷۰۳/۲؛ فهرس مخطوطات المکتبة الملکية فی برلین ۱۷۹/۹–۱۸۲؛ معجم المطبوعات العربية و المعربة، سرکیس، ۵۷۸/۱؛ المعجم الشامل للتراث العربی المطبوع ۲۰۶/۱]

شرح و حواشی:

۱- سیرة النبی (ترجمه)؛ ارزانی، مصطفی بن یوسف (قرن ۸)

۲- سیرة النبی (منتخب)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۳عکسی

آغاز: هم الغالبون ثم ناوله الکتاب فأخذه منه و أمر من ... و کتب کتاب الحسنا علی المقداد و زوجه بها و هذا ما انتهی الینا من قصة المقشتاش بالتمام و الکمال و استغفرالله من الزیادة و النقصان ... روت أهل السير و الأخبار عن المهاجرين و الأنصار ان أميرالمؤمنين (ع) خرج ذات يوم الی الصيد و معه عمار ابن ياسر فجدوا فی سيرهم الی ان وصلوا الی ماء فنزلوا علی تلك الماء و شربوا منها؛ **انجام:** و کان لی مدينة طولها ثلاث فراسخ، فيها قصر طوله ثلاثة أميال و کان لی عشرين ألف غلام بأقبية الديباج الأحمر و عشرين ألف بالأقبية الديباج الأصفر يمشون فی رکابی.

نسخه اصل: واتیکان، شماره «۱۷۴۷» (فهرس المخطوطات العربية الاسلامية بمکتبة الفاتيکان، ليفی دلافيلا ۱۲۳/۲–۱۲۵؛ المخطوطات العربية فی مکتبة الفاتيکان، ص ۲۶۲ (در فهرست به عنوان کشکول مشتمل علی قصص و غيرها، تأليف مؤلف شيعی من جبل عامل، معرفی شده)). نسخه مشوش است و تنها بخشی از کتاب را در بردارد. در این نسخه مطالب ذیل دیده می‌شود: قصه القشتاش، قصة الاعرابی، قصة وادی السينا، قصة الفرجمح و ما جری له مع النبی (ص)، قصة الملك الغضبان مع اميرالمؤمنين (ع) قصة الملك سلام و عامر ابن قهقهرة مع علی بن أبی طالب و النبی (ص)، غزوة بئر ذات العلم، قصة التبوك للنبی (ص) مع الروم و معه علی (ع) رسالة فی القيامة، قصة النباش و ما جری له، اختيارات اميرالمؤمنين (ع) من التوارة، نبذة من کلام زين العابدين (ع) و چند روایت پراکنده دیگر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [عکسی ف: ۳ - ۶۳۶]

● **سيرة النبی (ترجمه) = ترجمة الضرير** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / ترکی

sīrat-on-nabī (t.) = tarjomat-oz-zarīr

ارزانی، مصطفی بن یوسف، ق۸ قمری

arzānī, mostafā ebn-e yūsof (- 14c)

وابسته به: سیرة النبی؛ ابوالحسن بکری، احمد بن عبدالله (قرن ۷)
کتاب حاضر شامل داستان‌هایی است از صدر اسلام و زندگی پیامبر اکرم (ص) و جنگ‌های آن دوره، متشکل از چندین جلد مفصل. این کتاب ترجمه مؤلف، مصطفی ضریر بن یوسف مولوی ارض رومی، از «سیرة النبی» ابوالحسن بکری در اواخر قرن هشتم هجری به نثر و نظم است. نسخه‌هایی از سیرة النبی (ص) تألیف ابوالحسن بکری، در کتابخانه سلطنتی برلین نگهداری می‌شود و در همان کتابخانه نسخه‌ای از النجم الثاقب بدرالدین بن عبدالله بن عبدالله بکری یمنی صدیقی معرفی شده که در آن از روایات ابوالحسن بکری بسیار استفاده شده است. از جمله آثار مترجم ترجمه فتوح الشام واقدی (۲۰۷ق) است که در سال ۷۹۵ق به نام امیر چولپان نائب حلب به انجام رسانده و نسخه‌هایی از آن در مصر و ترکیه موجود است. (حافظیان)

[بروکلمان ۶۱۶/۱؛ سیر اعلام النبلاء: ۳۶/۱۹؛ میزان الاعتدال: ۲۵۱/۱؛ معجم المؤلفین ۲۰۸/۷ و ۱۳۷/۱۰ و ۲۲۹/۱۱؛ ریحانة الادب: ۲۷۴/۱ و ۵۸/۷ و ۵۹؛ دایرة المعارف الاسلامیة: ۴۸۷/۷؛ کشف الظنون: ۱۹۵/۱؛ الذریعة: ۴۰۹/۲-۴۱۱؛ ریاض العلماء: ۴۲/۱ و ۴۴۰/۵ و ۳۳/۷؛ فهرس المخطوطات الترکیة العثمانیة (دارالکتب القومیة المصریة): ۲۱۹/۱؛ اهل البیت فی المکتبة العربیة: ص ۵۲۶-۵۳۱؛ مرآت الکتب: ۱۱۱/۴-۱۱۶ فهرست نسخه‌های تاریخ و جغرافی در کتابخانه‌های استانبول: ۴۰۴/۱-۴۱۰؛ فهرست مخطوطات المکتبة الملکیة فی برلین: ۱۱۸/۹ و ۱۷۹؛ عثمانلی مؤلفلری: ۱۳۷/۳ و ۱۳۸؛ نشریه ۴۰۴/۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۲عکسی

آغاز: حمدله شکره ملتزم اولالم ×× عاجزوك حمد و شکر عادتدر ... ابوالحسن البکری رحمه الله حدثنا محمد بن موسی الفرغانی قال حدثنا رسول الله صل الله علیه و آله و سلم طبقی احدی کردی بر سقلم یاش خرما در؛ **انجام:** و کناف ده یویلند یکیم سفیان بن خالدی کیستی و زبدی اولدو رتدی دبو خلایق را سنده چاو اولدی. و الحمدلله و حده و صلی الله علی محمد و آله و صحبه اجمعین ...

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی. شماره ۴۱۹. جلد چهارم؛ خط: نسخ مشکول، کا: مصطفی بن ولی، تا: ۱۰۰۳ق، در عصر سلطان مراد خان بن سلطان سلیم خان بن سلطان سلیمان؛ مجدول محرر مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب، نام کتاب «کتاب سیری نبی جلد رابع» در آن ثبت شده است، دارای تصاویر مینیاتوری متعدد، با یادداشتی به تاریخ ۱۱۴۷ق؛۹۹۸ص،۱۳سطر [عکسی ف: ۳ - ۷۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۶۴-ف

آغاز: بنام خالق حی توانا، ثنا و حمد بی نهایه هزار شکر و منت پیر یار جبار اولا کورجی کوردجی. اره او

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or 11158 ۵۴؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۳ - ۱۹۵]

● **سیرة النبی (منتخب)** / تاریخ / عربی

sīrat-on-nabī (mn.)

وابسته به: سیرة النبی؛ ابوالحسن بکری، احمد بن عبدالله (-۹۵۳)

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۸۷/۶

بی‌کا، تا: ۱۱۲۷ق؛ ۱۹گ (۱۶۲پ-۱۸۰پ) [ف: - ۱۳۹]

● **سیرة النبی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

sīrat-on-nabī

فخرالدین محمد بن عبدالله بن عمر، ق۷ قمری

faxr-od-dīn mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻomar (- 13c)

وابسته به: السیرة النبویة؛ ابن هشام، عبدالملک بن هشام (-۲۱۳)
تاریخ تألیف: گویا ۶۹۴ق
در هفت باب، گزیده فارسی سیرة النبی ابن هشام است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۸-ف

نسخه اصل: سلیم آقا ش ۸۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۴ق، ۱۱۸گ، ۱۹ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۶]

● **سیرة النبی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

sīrat-un-nabī

قادوسی، علی بن محمد، - ۷۰۸ قمری

qādūsī, ʻalī ebn-e mohammad (- 1309)

از روی آثار ابن اسحاق و ابن هشام و سهیلی و ابن سید الناس ساخته است.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا للاسلام و جعلنا من امة خیر الانام محمد بن عبد الله بن عبد المطلب علیه افضل الصلاة و السلام ارسله و الکفر قد نشرت له الاعلام ... اما بعد فان الله ... حلی محاسن السنة المحمدیة بدرر اخبارها ...

[بروکلمان ذیل ۲۶/۲؛ چلبی، معجم المؤلفین ۱۹/۷؛ دنا ۲۸۵/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذکر اخبار المنافقین ... (پس از سه صفحه) ای سقنا مرفوعا (ج ۱).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی در قرائت کتاب توسط «علی بن ابراهیم»؛ تملک: آقا محمد، محمد الحسینی، عبدالنبی؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ سبز فرنگی، ۱۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۷۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۱۸]

● **سیرة النبی** / تاریخ پیامبراکرم(ص)

sīrat-un-nabī

شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه:۱۱
بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام [نشریه: ۵ - ۲۷۲]

● **سیرة النبی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / ترکی
sīrat-on-nabī
با عنوانهای «بومقاله» در فهرست پاریس (ش ۵۵ و۹۹۰ و فهرست) ریو (ص ۳۷) از چند سیرت یاد شده است

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۵۵
آغاز: کنون وقت است کز کلک سخن گوی ×× بسوی ذکر پیغمبر نهم روی / بگویم شرح احوال پیغمبر ×× پناه عاصیان روز محشر. دیباچه طراز آن صحایف اشاره خفی دکلدر که اول خاتم یمین رسالت و خاتمه شرف تابه؛ **انجام:** دخی اول حالتده صورت حزین رقت انگیز ایله و داع دوستان ایتدو کجه جگر شکاف.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سرخ، ۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۲/۸سم [ف: ۱ - ۶۱۳]

● **سیرت النبی = سیرالنبی = سیرت پیامبر** / تاریخ معصومین / فارسی
sīrat-on-nabī = seyar-on-nabī = sīrat-e payāmbar
در یازده «باب» و «خاتمه» است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۳
آغاز: گلیم را بیداخت و مرتب بر آن گذر کردند ... (پس از دو صفحه و نیم) فصل علماء اختلاف کردند که اول کسی که مسلمان شد که بوده ... باب سوم در بیان آنچه در سال چهارم و پنجم از نبوت حضرت رسالت بود؛ **انجام:** (فصل ششم خاتمة الکتاب افتاده): در بیان آنچه در بیان در حق حضرت رسالت سب و نقص بود و تکفیر غایب ... (پس از شش بزرگ) به فضل خود آنان محفوظ دارد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۸۰گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۴۸۳]

● **سیرة النبی (ترجمه) = ترجمه سیره ابن اسحاق** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
sīrat-on-nabī (t.) = t.ye sīra-ye ebn-e eshāq
؟ ابرقوهی، اسحاق بن محمد، ۵۸۲ - ۶۲۳ قمری
abarqūhī, eshāq ebn-e mohammad (1187 - 1227)
وابسته به: السیرة النبویة؛ ابن هشام، عبدالملک بن هشام (-۲۱۳)
به دستور: اتابک سعد بن زنگی (۵۹۹-۶۲۸ق)

تاریخ تألیف: آغاز ۶۱۲ یا ۶۲۰ق؛ محل تألیف: ابرقوه
ترجمه‌ای است از سیرة النبی ابن اسحاق و به احتمال زیاد از روی تهذیب آن که به قلم ابن هشام (-۲۱۳ق) است صورت گرفته است، در سی «باب». برای نشانی: «باب دهم در تقدیم داشتن پیغمبر پیش از مبعث تا حجر الاسود باز جای خود نهند. محمد بن اسحاق رح گوید. چون رسول (ص) سی و پنج سال تمام شد، یکروز قریش جمع شدند، که عمارت خانه کعبه کننده در آن وقت سقف نداشت، و دیوارهایش از قامتی نمانده بود، خواستند آن را بر قاعده اول برند ...».
آغاز: حمد و ستایش آفریدگاری را که کسوت وجود این عالم از آثار قدرت اوست ... اما بعد ... و غرض از این مقدمه آن است تا تو را معلوم شود که کتاب سیرت پیغمبر ما ... محمد اسحق بن یسار المطلبی جمع کرده است ... پس ما را چون اتفاق سفر شام و زیارت قدس افتاده بود ... از بهر سماع این کتاب که وی جمع کرده است به جانب مصر رحلت کردم ... بعد از تمهید مقامات بدان که در سنه اثنی عشر و ستمائة دویار از سفر حد شام به جانب فارس معاودت افتاد و در شهر ابرقوه به خدمت ... سعد بن زنگی ... رسیدم ... بر لفظ اشرف بر آید (کذا) که این کتاب را ترجمه باید تا مطالعه ما را بشاید ...
چاپ: مشار فارسی ج۱: ص ۱۲۹۵؛ تهران، ۱۳۴۸ش، سربی، وزیری، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، زبان و ادبیات فارسی
[فهرست عمومی لنینگراد ۱۰۰ تازه - فردوسی در دوشنبه ۳۴-۷۸۸؛ الذریعه ۲۸۱/۱۲؛ بروکلمان عربی ۱۰/۲و ۱۲؛ معجم المطبوعات ص ۲۷۷ و ۱۶۲۸؛ فهرست فاس چاپ ۱۳۸۰ ش ۱۰۹ و ۱۱۰؛ فهرست طوپقپی سرای ص ۶۳؛ معجم المؤلفین ۱۹۲/۶ و ۴۴/۹؛ الاعلام زرکلی ۲۵۲/۶ و ۳۱۴/۴؛ هدیة العارفین ۶۲۴/۱؛ فهرستواره منزوی ج۳، ص۱۵۸۸-۱۵۸۹؛ دنا، ج۶،ص۲۸۴؛ مقدمه چاپ اصغر مهدوی]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۰-عکسی
انجام: نیامیختی. دوم از مبادی وحی او را آن.
اصل نسخه: ترکیه، روان کوشکو، ش ۱۲۵۷ (۱۵۲۷) از باب ۱ تا میانه ۱۲ را دارد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۷۱گ، ۲۱ سطر، [عکسی ف: ۲ - ۶۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۳۳-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 6475؛ خط: نسخ، کا: غریب بن حلاج، تا:یکشنبه ۱ربیع الاول ۶۷۷ق؛ ۳۸۰گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۶]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۲۵۵؛ خط: نسخ، کا: محمود بن احمد بن محمد شوشتری، تا: یکشنبه ۹ محرم ۷۴۸ق؛ ۳۲۸گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۵]
۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۸۱

میان دیباچه و فهرست افتاده؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن علی بن سلیمان بلدی، تا: دهه سوم محرم ۷۷۶ق، برای خزانه وزر علاء الدین محمد؛ مجدول، با سرلوح زرین و لاجورد؛ جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۲۵۳گ، ۲۱ سطر، [نشریه: ۳ - ۴۸۱]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۳۹

آغاز: بود وخللها می کرد واحکام آن بند به زبان می آورد ... قصه ربیعة بن نصر؛ **انجام:** چون به مدینه رسیدند سید (ع) را به خلوت دریافتند و عامر بن طفیل

آغازش در باب دوم و انجام در بیستم و نهم افتاده. و هر باب با «محمد بن اسحاق گوید» آغاز می گردد؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با یادداشت: «مترجم گویا قاضی ابرقوهی زنده در ۶۲۱ ق باشد»؛ مجدول؛ جلد: مقوا روکش ابری، ۴۹۸ص، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه:۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۴۸]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۲۶-عکسی

آغاز: ... قصه ربیعة بن نصر [...] محمد بن اسحاق رح گوید: ربیعة بن نصر از فرزندان عمر بن عامر بود؛ **انجام:** به مدینه رسیدند، سیمرغ را به خلوت و ریا شد و عامر بن طفیل.

اصل نسخه: پیشاور نزد میرداد خان افغان کتابفروش بوده؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴۹۸گ، ۲۱ سطر، [عکسی ف: ۲ - ۶۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در ذکر خلافت محمد الامین و عاقبت کار او ... و اگر به زنهار من آمدی او را بذیرفتاری کردمی پس مردم دروازه بغداد بگشادند.

بخش مربوط به خبر حرب صفین هم نانوشته رها شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره ذیقعده ۸۵۲ق، جا: سجستان؛ افتادگی: انجام؛ در متن و حاشیه؛ مجدول، دارای کتیبه ای ساده، مذهب؛ خریداری از باقر رقت (ترقی) در آذر ۱۳۴۶ش؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۲گ (۱پ-۱۹۲پ)، ۲۳ سطر (۱۴/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۶/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۲/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۹۶]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۰۹-ف

نسخه اصل: بادلیان ۹۵ والکر (ش ۱۲۷ فهرست اته)؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمود بن سید مکوین سید محمد حسینی، تا: ۹۳۴ق [فیلمها ف: ۳ - ۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۸۴-ف

نسخه اصل: دیوان هند ش ۱۵۸۱ (اته ۱۳۵)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۲ ذیقعده ۱۰۳۰ق [فیلمها ف: ۲ - ۲۷۵]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۷۴-ف

نسخه اصل: دیوان هند ۱۲۰۹ اته ۱۳۶؛ بی کا، تا: ۲۲ ذیقعده ۱۰۳۰ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۶]

۱۱. تهران؛ خان ملک ساسانی؛ شماره نسخه:۳۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عزالدین، تا: ربیع الاول ۱۰۴۲ق، برای زینل بک عباسی [نشریه: ۵ - ۱۱۴]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۳۰/۱-ف

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۲ - ۲۵۴]

● سیرة النبی و الزهراء و الائمة الاثنی عشر / تاریخ / عربی و فارسی

sīrat-on nabī-ye va-z zahrā'-e va-l a'emmat-el esnā 'ašar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۸۶/۱

نیمه نخستین آن به عربی و نیمه دوم به فارسی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶۹گ (۴پ-۷۲ر)، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵) [ف: ۱۷ - ۱۹۹]

● سیرة النبی و تراجم اصحابه (ص) / تاریخ / عربی

sīrat-un-nabī-ye wa tarājim-u aṣḥābih (ṣ)

مغربی مالکی، علی بن محمد، ق۱۱ قمری

maqrebī mālekī, 'alī ebn-e mohammad (- 17c)

کتابی است در بیان سیره پیامبر اکرم (ص)، غزوات، زندگی و فضایل خلفای راشدین و دوازده امام (ع) و اصحاب پیامبر اکرم (ص) و فضایل آنان، از دیدگاه اهل سنت، مؤلف در انجام گوید: من این کتاب را از چهار کتاب اقتباس نمودم که عبارتند از: ۱. المواهب قسطلانی؛ ۲. الصواعق المحرقة ابن حجر عسقلانی؛ ۳. عقد الشرفین سمنهود؛ ۴. شرح صحیح مسلم ابوعبدالله آبی. وی سند احادیث را حذف نموده و مسائل و قصص را گزیده ساخته است. نام مؤلف را از یادداشت حضرت آیت الله مرعشی نجفی (ره) که در برگ آغازین آمده برگزیدیم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷۵

آغاز: ... و کان قدرة جماعة من المسلمین لصغرهم، منهم اسامة و ابن عمر و زید بن ثابت و ابوسعید الخدری و النعمان ابن بشیر، و کان المسلمین الف رجل و المشرکون ثلاثة آلاف رجل ... ثم سریة عبدالله بن عتیک، لقتل ابی رافع عبدالله؛ **انجام:** فقد اودعت کتابی هذا، اولا من کتاب المواهب للقسطلانی، حصة صالحة و ثانیا من کتاب الصواعق لابن حجر ایضا و ثالثا من کتاب عقد الشرفین ... للاختصار و تسهیلا.

خط: نسخ، کا: محمد مالکی، تا: رجب ۱۰۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ با دستخط آیت الله مرعشی نجفی (ره) در برگ آغازین: «بسمه تعالی، سیرة النبی و غزواته و وفوده و تراجم اصحابه من

المهاجرين و الانصار للعلامة الشيخ علی بن محمد المالكی المغربی من علماء القرن الحادی عشر»؛ كاغذ: شرقی، جلد: مشمع مشكی، ۱۸۰گ،۲۳سطر(۹/۵×۱۵)،اندازه:۱۶×۲۲سم[ف: ۳۷ – ۶۴۱]

● **سيرت و مناقب شيخ قاسم سليمانی قادری** / تاريخ / فارسی

sīrat va manāqeb-e šeyx qāsem-e solaymānī qāderī

غلام قدوس

qolām qoddūs

سيرت و مناقب شيخ قاسم بن شيخ قدم بن شيخ محمد زاهد بن مرداد بن كند بن يوسف بن ظاهر بن منشی بن عباس بن عمر بن خليل بن عزی افنان بن كند بن هرحسكنون نسكتون بن سره افغان قندهاری پيشوری قادری حنفی (بهار ۹۵۶-۱۸ جمادی الاول ۱۰۱۶) در دوازده «فصل»: ۱. ذكر اصل و نسل افغان و ازبك و بزرگان حضرت شيخ قاسم؛ ۲. ذكر ولادت او؛ ۳. ذكر متوجه شدن او به عربستان و بيعت كردن به مير سيد حسين حموی در هفتاد و هشتاد و سه؛ ۴. ذكر مسافرت او از شهر جامه برای طواف حرمين و مراجعت او به جانب پسر خود؛ ۵. ذكر خلافت يافتن او از پسر مرشد خود و توجه به بغداد برای زيارت بزرگان آنجا و غوث الثقلين؛ ۶. ذكر توجه او به بغداد و كربلا؛ ۷. ذكر مراجعت او به موطن خود و كدخدايی كردن و ولادت بعضی فرزندان او در آنجا؛ ۸ ذكر توجه او از افغانستان به هندوستان و رسيدن به لاهور و تولد برخی از فرزندان او در آنجا؛ ۹. ذكر طلب فرمودن نورالدين محمد شاه سليم جهانگير پادشاه غازی او را از لاهور به ارسال ابراهيم خان كلان و ملازمت پادشاه؛ ۱۰. ذكر حواله نمودن سلطان او را بدست خليفه باقی خان به قلعه چنار و نگاهداشتن اوئ را در زندان شير؛ ۱۱. ذكر تقويض نمودن او و سجاده مشيخت و به شيخ كبير بالا پسر فرزند كلان خود؛ ۱۲. ذكر حالت و تاريخ وفات و مقبره او و مرگ شيخ محمد واصل.

چاپ: به كوشش عارف نوشاهی، دانش، ش ۴۶ (پائيز ۱۳۷۵): ۱۳-۴۶.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۷۷

آغاز: بسمله. بحمده الله الواحد القديم ... چون فقير غلام قدوس از رساله اسرار الافغانية و از رساله رسالة الوصال (از حسين كاشف) احوال اصل و نسل قوم افغان و ازبك و به تخصيص حقيقت حال و مال و اصل و نسل حضرت شيخ قاسم سليمانی قدس الله سره العزيز از ابتداء تولد و كسب علوم ظاهر و باطن به طريق اجال تا عمر بيست و هفت سال در خانه و هفت سال از سير و سفر به ملك بيدانه و حصول و فيض از بعضی كاشانه و بيعت كردن بدست پسر مردانه ... و وصول زيارت مزارات پيشوايی يگانه زمانه علی الخصوص طواف حرمين ... و مراجعت نمودن و آمدن او به جانب افغانيان و وطن و كدخدايی نودن بودن و تولد شدن بعضی از فرزندان او به موطن و متوجه گشتن و به طلب اكبر شاه پادشاه غازی آمدن هندوستان و ماندن او به ... لاهور و تولد بعضی از فرزندان او در آنجا و طلب كردن و مقيد نمودن و فرستادن جهانگير پادشاه غازی او را به قلعه چنار لغايت فوت شدن او به قلعه مذكور و دفن گشتن او بيرون قلعه و شهر مسطور كه بر سبيل ايجاز و انتخاب از آن كتاب بر آورده در اوراق معدود به دوازده فصل تحرير نموده تا ... يادگار باشد؛ **انجام:** و قبر ايشان در گنبد جديد ايشان است.

خط: نستعليق هندی، كا: خواجه بخش برادر علی بخش خان نندوری گواگهه پوری، تا: ۲۷ ذيقعده ۱۲۳۹ق، برای شاه يعقوب علی دانا پوری، در دولت سرای داروغه فتح علی صاحب در گور كهه پور؛ كاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۵گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۶ – ۸۸]

● **سير حكمت در اروپا** / فلسفه / فارسی

seyr-e hekmat dar orūpā

فروغی، محمد علی، ۱۲۵۴ – ۱۳۲۱ شمسی

forūqī, mohammad ʻalī (1875 - 1942)

در تاريخ فلسفه اروپا است، در سه جلد: جلد اول: فلاسفه اروپا تا قرن هفده ميلادی؛ جلد دوم: قرن هفدهم و هجدهم؛ جلد سوم: از قرن نوزدهم تا عصر مؤلف.

قم؛ دارالحديث؛ شماره نسخه:۲۱۶

آغاز: به نام خداوند بخشاينده مهربان چند سال پيش نگارنده كتابی منتشر نمود به اسم سير حكمت در اروپا تا مائه هفدهم؛ **انجام:** تا كنون پنج شش تن بيشتر نظير او ديده نشده در میيابند و برای فهم فلسفه جديد و سير حكمت در سده نوزدهم و بيستم آماده میشوند.

جلد دوم (از آغاز سده هفدهم ميلادی تا پايان سده هجدهم)؛ خط: تحريری، كا: اسدالله جنابی، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۳۷۱ق؛ از روی نسخه چاپی مجلس در سال ۱۳۱۸ش تحرير شده؛ جلد: مقوای، ۱۴۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: – ۲۳۶]

● **سير السالك فی اسنی المسالك** / – عربی

siyr-us-sālik fī asn-al-masālik

حصنی، ابوبكر بن محمد، ۷۵۲ – ۸۲۹ قمری

hesnī, ābū-bakr ebn-e mohammad (1352 - 1426)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۷۸

خط: نسخ، كا: عبد القادر بن عماد الدين اسماعيل، تا: شنبه ۱۸ رمضان ۸۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ با بلاغ مقابله، مختصر كتاب مزبور «المختار» نام دارد؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۳۱]

← سیر السالکین ⟵ هفت وادی

● **سیر ستاره سکزیلدوز** / هیئت / فارسی
seyar-e setāre-ye sekezīldūz

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۱۱/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱گ (۲۴پ هامش)، ۱۸ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۷۹۲]

● **سیر السلوک** / عرفان و تصوف / اردو
seyr-os solūk

ابدالی قندهاری، احمد بن اسماعیل
abdālī qandehārī, ahmad ebn-e esmā'īl

مؤلف که از سلسله چشتیه و مریدان نظامی سلیمانی بود غزالی را که عظیمای نیشابوری به فارسی در سیر و سلوک سروده، در رساله حاضر شرح نموده است. شعر به فارسی است اما شرح به اردو نگاشته شده است.
[کتابخانه‌های پاکستان ص ۱۱۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۳۵/۵-۱۲/۲۵
آغاز: نحمده ونستعینه ونستغفره ونؤمن به ونتوکل علیه نعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا ... اما بعد عرض کوتاهی بنده خاک پای اهل عرفان؛ **انجام:** اللهم افتح لنا بالخیر واختم لنا بالخیر واجعل عواقب امورنا بالخیر بیدک الخیر إنک علی کل شی قدیر
کا: غلام محی الدین، تا: شعبان۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۴ - ۲۳۵۲]

← سیر شریف ⟵ معارج النبوة فی مدارج الفتوة

● **سیر الطالبین = اسرار الطالبین** / عرفان و تصوف / فارسی
seyr-ot-tālebīn = asrār-ot-tālebīn

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری
hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

مجموعه گفته‌ها و سروده‌های میر سیدعلی همدانی، که در اوراق پراکنده نوشته بوده و یکی از عقیدتمندان او برهان بن عبدالصمد پس از حیاتش جمع کرده است، با عنوان‌های «ای عزیز- ای عزیز». برهان بن عبدالصمد بر آن دیباچه بلیغی نگاشته است و به این نام نامیده و به ضبط نسخه شماره ۲۰۳ آستان قدس نام رساله «اسرار الطالبین» است پس از خطبه آورده: «اما بعد بدانکه این رساله به اسرار الطالبین نام زده شد تا طالبان را فایده بود و مریدان را سرمایه» بالجمله نموده شده که این مجموعه را خود میر سید علی جمع و به «اسرار الطالبین» نامیده است. در دیباچه از همدانی به گونه درگذشته یاد می‌کند «این جواهر الفاظی است از الهامات ربانی در بیان حقایق و دقایق عیانی که میر سیدعلی همدانی (رح) بر اوراق مختلفه نوشته بود، از برای روندگان راه، آن را گردآورده «سیر العارفین» نام نهاد».
آغاز: بسمله. حمدی که بر ورق احداق بصایر اولوالابصار از ملاحظه آثار غایت آن عاجز ... اما بعد این جواهر الفاظی است از الهام ... سید علی الهمدانی ... بر اوراق مختلفه نوشته بود ... آن را ترتیب داد ... برهان بن عبدالصمد و ... سیر الطالبین نام نهاد.
انجام: بمشاهدات اهل کشف و شهود محروم نگرداند انشاالله الکریم المنان ان نرینا مکاید النفس و غوایل الدنیا کما اراها عبادة الصالحین بفضله و ارحم الراحمین.
[نسخه‌های منزوی ۱۲۰۵/۲؛ الذریعه ۲۷۷/۱۲-م۱۲۰۵؛ فهرستواره منزوی ۴۸۱/۷ با عنوان «سر الطالبین» (۲ نسخه) و در ۶۶/۷ با عنوان «اسرار الطالبین» و با همان سرآغاز ولی ناشناس (۱ نسخه)؛ دنا ۲۷۸/۶ (۱۷ نسخه)؛ مشترک پاکستان ۱۵۷۱/۳-۱۵۷۲؛ احوال و آثار اشعار میر سید علی همدانی ص ۱۱۳- ۱۱۷]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۲/۲۶-عکسی و ۱۶۳/۲۵-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** گنه کاران برند این کوی چالاک. ای عزیز ...
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۵۵/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ افتادگی: انجام؛ سپس پراکنده‌هایی به عربی؛ ۳۴گ(۶۶۵-۶۹۸) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۷/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ... نسأل الله الکریم المنان ان یرینا مکاید النفس ... و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ فهرست مندرجات به خط احمد گلچین معانی در ص۲۰ و ۲۱ الحاق شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۱ص (۶۷-۱۰۷)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۴۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۱۴
آغاز: برابر
شش سطر پایان برابر مرآت التائبین است ولی جز آن است؛ خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله السبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۷گ (۳۰۳پ-۳۱۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷ - ۲۹۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۴/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** از بند دام کام دنیوی خلاص دهد. نسأل الکریم المنان ... انه قریب مجیب، و الحمدلله وحده، و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سرخ، ۱۱گ (۶۲پ-۷۲پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۳۱۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۱۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛۳ص(۴۶۴-۴۶۶)[مختصر ف: - ۵۴۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۱/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: علی بن فضل الله گیلانی فومنی زاهدی، تا: ذیحجه ۱۰۶۶ق؛ جا: شیراز؛ جلد: تیماج حنایی، ۴۴ص (۶۰-۱۰۳)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۷۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۴]

۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۴۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا اکرم المسؤلین و یا جار المؤمنین برحمتک یا ارحمن الراحمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ (۸۹پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [مؤید: ۳ - ۲۸۳]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳گ (۱۴پ-۲۶ر)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۲۲۱۶]

۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۰۴/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۳۳ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

۱۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۱۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ ۳۳گ (۵۵-۸۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۳]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: نظر علی، تا: رجب تا شعبان ۱۲۷۳ق؛ مجدول؛ واقف: سید محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲ص (۲۰۵-۲۳۶)، ۱۸-۱۹ سطر، اندازه: ۲۱/۲×۱۳/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۵۴]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۴/۶

آغاز: برابر

کا: مهدی، تا: ۱۲۸۶ق، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ(۱۶۲ر-۱۷۱پ)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰ - ۱۱۲]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا سلماسی، تا: ۱۲۹۸ق؛ در نسخه به نام «اسرار الطالبین» ضبط شده؛ واقف: شمس الدین پرویزی، مرداد ۱۳۳۲؛ ۱۷ سطر، اندازه: ۳۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۴۴۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و السلام و الاکرام علی من اتبع الهدی.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ضمیمه نسخه ش ۹۲۸۳ [رایانه]

۱۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۵۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا ویشلقی، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۲۹ص، ۱۷ سطر (۹×۱۶/۵)،اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۳۳]

۱۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۱۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۴۱ص، مختلف السطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۱۰]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۸۵/۷-۱۲/۱۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لاجرم به سبب قرب آن امر ... سالکان مسالک اعلی را وقاصدان مقاصد اقصی را ازآفات عوارض ... درپناه عصمت محفوظ ومصون دارد عنه وکرمه انه قریب مجیب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۵۳]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۶۸۶

آغاز: صفا در اراضی قلوب اهل رضا؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه‌ای [الفبائی: - ۳۱۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۱/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:دوست محمد بن علی دوست بدستانی/ بجستانی، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی نازک، جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۱۱۳پ-۱۲۵ر)، ۱۹ سطر(۱۰×۱۵/۵)، [ف: ۲۹/۲ - ۷۱۸]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۷/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۸۷۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲گ (۲۶۴-۲۸۵)، ۱۷ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۴]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۶ - ۴۴۰]

● **سیر العارفین** / تراجم، عرفان و تصوف / فارسی

seyar-ol ʻārefīn

دهلوی، حامد بن فضل الله، ۸۶۲ - ۹۴۲ قمری

dehlavī, hāmed ebn-e fazl-ol-lāh (1458 - 1536)

اهداء به: همایون پادشاه (۹۳۷-۹۶۳ق)

تاریخ تألیف: میان ۹۳۷-۹۴۲ق

در سرگذشت و احوال سیزده تن از صوفیان نامور: ۱. خواجه معین الدین سجزی، ۲. قطب الدین بختیار اوشی، ۳. فرید الدین

مسعود گنج شکر، ۴. نظام الدین محمد بدایونی، ۵. نصیرالدین محمود لودهی، چراغ دهلی، ۶. شیخ نجیب الدین متوکل، ۷. بهاء الدین زکریا ملتانی، ۸. شیخ عارف ملتانی، ۹. رکن الدین ابوالفتح، ۱۰. شیخ حمیدالدین ناگوری، ۱۱. سید جلال الدین بخارایی، مخدوم جهانیان جهانگشت، ۱۲. شیخ جلال الدین تبریزی، ۱۳. سماء الدین کنبوه دهلوی، که پیر خودش بوده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۷-عکسی

آغاز: حمدی که ابواب سعادت بر ارباب عبادت مفتوح گرداند و سپاسی که سرگشتگان بادیه طلب ... اما بعد، می‌گوید معتقد اهل الله ... حامد بن فضل الله ... المعروف به درویش جمالی، که یکی ازخاک راهان ارباب معرفت؛ **انجام:** چو در جنت ز هاتف ندا ×× شد طالب اهل جمالی معرفت (؟)

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۹۹۵۰ (مشترک ۸۴۶/۱۱)؛ خط: نستعلیق پخته، کا: عمرالدین بن ابراهیم، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۳۱۲ق؛ با افزوده‌ای در احوال نگارنده؛ ۲۲۲ص، ۱۷ سطر، [عکسی ف: ۲ - ۱۶۵]

● سیر العباد الی المعاد / شعر / فارسی

seyr-ol-ʻebād ela-l-maʻād

سنایی، مجدود بن آدم، ۴۷۳؟ - ۵۲۵ ؟ قمری

sanāyī, majdūd ebn-e ādam (1081 - 1132)

با عنوان‌های: در نفس نامیه، در صفت روح حیوانی، در صفت نفس عاقله، در شرح و صفت جن، در صفت حقد و مذمت آن، در صفت طمع و مذمت آن، در شرح و صفت جوهر آبی و نتایج آن، در شرح و صفت کیوان، در شرح رطوبت و نتیجه آن در حیوان، در شرح و صفت هوا و نتایج آن در حیوان، در شرح و صفت مشتری و نتایج آن در حیوان، در شرح جوهر آتش و نتایج آن در حیوان، در شرح و صفت کبیر و مذمت آن، در شرح مراتب انسانی در فلک عطارد، در شرح مراتب نفس انسانی در فلک زهره، در شرح و صفت فلک زحل رمعجبان، در شرح فلک البروج و جمهور (مقلدین) در آن، در شرح فلک الافلاک یعنی نفس کل و صفت ارواح مجرده، در شرح عقل کل و صفت کروبیان، در شرح و صفت سالکان طریقت، در شرح و صفت ارباب توحید، فی فضیلت مصنفه قدس سره، و عناوین دیگر ... . یکی از منظومات حکیم سنائی غزنوی است.

آغاز: مرحبا ای برید سلطان وش ×× تخت از آب و تاجت از آتش

چاپ: به تصحیح سعید نفیسی، تهران، سال ۱۳۵۶.

[دنا ۲۷۸/۶-۲۷۹ (۲۰ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۱۹/۲]

شرح و حواشی:

۱- ذیل سیر العباد

۲- ذیل سیر العباد؛ طبیب رازی، اوحدالدین

۳- شرح سیر العباد الی المعاد (۷ عنوان)

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۹۰/۲بخش۳

نسخه اصل: بغداد لی وهبی بایزید ۱۶۷۲؛ کا: بوسعید مودود بن قلج اصفهانی هروی،تا:سه‌شنبه ۷ شوال ۵۵۲ق، برای مجلس سدید الدین ابوعلی الحسن بن غازی الصایغ القونوی(ص ع) [ف: - ۱۲۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸/۳-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ۲۰۵۱ (۲۰۹)؛ بی‌کا، تا: ۲۵ شوال ۷۳۰ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۳/۲-ف

نسخه اصل: پاریس E. S. 124 (بلوشه ۱۵۰)؛ خط: نسخ، کا: شیخ قاسم بن حاجی بک بن یوسف قصاب، تا: ۲۷ شعبان ۸۸۳ق؛ با تاریخ ۱۰۸۷ در ص ع [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۴]

۴. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۸۶/۳بخش۳ و ۱۸۷/۳بخش۳

نسخه اصل:دیوان هند۳۷۴۴؛کا:گلشنی هروی،تا: ۸۸۴ق [ف: ۱۲۳]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳۶/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۱۸گ (۱-۱۸)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۸۳۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵ص (۲۸۹-۳۲۴)، ۱۹ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۳۰]

۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۲۸/۳

آغاز: نحمدالله عن لسان العشق ×× ثم نشکره عن خبان العشق

تذکر: آغاز نسخه با نمکدان حقیقت شفائی اصفهانی برابر است به نسخه ش ۱۶۳۴۴ آستان قدس رضوی مراجعه شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۶گ (۷۲-۱۰۷)، اندازه:۷/۵×۱۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۹

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق؛ این نسخه ۶۰۹ بیت و آغاز و انجام آن همان است که در نسخ چاپی است؛ به سال ۱۱۶۹ عبدالله بن عبدالغفار هروی به خط نستعلیق خوب فردهایی نوشته؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۳۴۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۳۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** سیرتت مایل محال مباد ×× صورتت قابل زوال مباد

خط: نسخ، کا: زین العابدین الشهیر به زینای شیرازی، تا: ۱۰۲۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: متن نخودی، جلد: چرمی، ۱۱گ، ۲۳ سطر چهارستونی (۱۰×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۴×۲۹/۵سم [ف: ۷ - ۷۵۹]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** صورتت قابل زوال مباد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]
۱۱. همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه:۸۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** نیست گفتار بو المفاخر محمد منصور
در پایان فصلی است که سنائی به سلطان نبشته و عذر خواسته به نثر بر سبیل رموز الاولیاء و اسرار اصفیاء او؛ کا: محمد زمان مخلص بدخشانی، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۰۳۰ق، جا: مشهد رضوی، در خدمت درویش مشتاق [نشریه: ۵ – ۳۴۴]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۴۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** از بر او برند در آفاق ×× نسخه‌های مکارم الاخلاق
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: سمرقندی جدول زر و الوان، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۲/۵×۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۲۲۰]
۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۵/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** غم آن را نمیخوری چکنم ×× هیمه با خود همبیری چکنم
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: محمد کاظم اصفهانی، تا: رجب ۱۰۶۰ق، جا: دارالسلطنه زرین؛ کاغذ: ترمه زرافشان، جلد: ساغری مشکی،۹۲ص(۸۵–۱۷۶)،۱۲سطر،اندازه:۹/۵×۱۶/۹سم[ف: ۵ – ۵۸]
۱۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۴۷/۶
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۶۶ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: – ۱۵۱۴]
۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۰/۴۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: مقوا، ۴گ (۶۶پ–۶۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۳۸]
۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۰۴/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف خیال شیرازی، تا: دوشنبه ۹ صفر ۱۰۹۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۲ص (۳۲۳–۳۵۴)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۴ – ۳۶۴۹]
۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۳/۲-فیروز
خط: نستعلیق، کا: غلامرضا افشار ارومی، تا: ۱۱۶۵ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰ص (۵۵۲–۶۶۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۳۵سم [ف: ۲۱ – ۲۶۵]
۱۸. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۴
خط: نستعلیق عالی، کا: عیسی الهی، تا: ۱۳۷۰ق [نشریه: ۱ – ۸]
۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴/۳-ف
نسخه اصل: اونیورسیته کتابخانه سی لاله لی ش ۲۰۱۰؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۴۰۳]
۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۴۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** سیف حقی که تاکشیده شد ست ×× دست باطل زحق بریده شدست / آنکه این خداوند شاعرش دانم ×× و انکه دانست ساحرش خوانم
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۵ – ۷]

● سیر الفقهاء الاربعة و رؤوس المذاهب الخمسة /

تراجم / فارسی
seyar-ul fuqahā'-il arba'a wa ru'ūs-il maḏāhib-il xamsa
عبدالرب آبادی، مهدی، ق۱۴ قمری
'abd-or-rab ābādī, mahdī (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ ق

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۷
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم: ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا و اخطانا ربنا لا تحمل علینا اصراً. اما بعد فهذا ما جمعه اقل و اضل الحاضر و البادی محمد الشهیر بالمهدی العبد الرب آبادی؛ **انجام:** بر وجهی که گفته شد و بوقوفین و سعی و طواف نساء احلال نکند تا حج او باتفاق درست باشد و الله اعلم بالصواب
شامل: مقدمه، شرح حال ابو حنیفه، شرح حال مالک، شرح حال شافعی، شرح حال احمد بن حنبل، از ص ۲۴۴ تا آخر کتاب مباحث فقهی از عبادات و عقود و ایقاعات و احکام به معنای اخص؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷۰گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱ – ۲۱۱]

● سیر المتأخرین / تاریخ هند / فارسی

seyar-ol mota'axxerīn
طباطبائی، غلامحسین بن هدایت الله، ۱۱۴۰–۱۲۰۸قمری
tabātabā'ī, qolām-hoseyn ebn-e hedāyat-o-llāh (1728 - 1794)
به نام: امیرالممالک عمادالدوله کورنر جرنال وارن هستنگر بهادر
تاریخ تألیف: از صفر ۱۱۹۴ تا رمضان ۱۱۹۵ق
تاریخ هندوستان از دوران باستان تا جنگ‌های انگلیسی‌ها در هند. بخش اول کتاب مربوط به تاریخ هند از آغاز تا مرگ اورنگ شده و در واقع مقدمه کتاب است، اما جلد دوم و سوم تاریخ سلاطین و امرای هند از سال ۱۱۱۸ق (وفات اورنگ زیب و سلطنت اولاد وی) تا شرح جنگ‌های متمادی با انگلیس تا سال ۱۱۹۵ق است که ارزش و اهمیت کتاب هم در همین بخش است. میر غلام منشی در آغاز جلد اول کتاب می‌نویسد: «یکی از منشیان پیشه انشاء برخی از اوقات به مطالعه کتب تواریخ فارسی و هندی که از زبان سنسکیریت به زبان اهل فارسی در زمان بعض سلاطین اسلام ترجمه، شه، گذرانیده و استفاده از اخبار پیشینان نموده، احوال مرزبانان قدیم و جدید هندوستان از ابتدای سلطنت محمد اورنگ زیب عالم گیر و حروب او با

اخوان و ظفر یافتن بر آنها به اجمال در چند جزو ضبط نموده، این اقل الخلیقه ... اجزای مذکوره را بعد اسقاط فضول عبارات و اصلاح اغلاط منشآت در ورقی عدید به سلک تحریر کشیده مقدمه کتاب نگاشته خامه مکسور اللسان خود که مسمی به سیر المتأخرین است گرداند. حسن اتفاق آن که این کتاب متضمن است بر احوال عظمای هند از ابتدای کوروان و پانڑوان که در اواخر دوره دوایر به زعم هنود بوده‌اند لغایت سلطنت محمد اورنگ زیب عالم گیر و کتاب سیر و المتأخرین که فقیر به سلک تحریر کشیده از ابتدای رحلت عالم گیر مذکور است تا سنه نود و پنجم از مائه دوازدهم. پس به انضمام وقایعی که درین کتاب بود کتاب فقیر حامل احوال قریب پنج هزار سال است مسلس و منتظم و به ایجاز ...». پس از آن فهرست منابع خود را ذکر کرده است. در آغاز جلد دوم هم همین مطلب را به زبان دیگری بیان کرده است: «به خاطر قاصر ... در غره ماه صفر ختم بالخیر و الظفر سنه ۱۱۹۴ مرتسم گشت که چون احوال عظمای هند را بعد از رحلت محمد اورنگ زیب عالمگیر ظاهراً احدی مطلع و ملتفت نگردیده هر قدر معلوم و از معتمدان مقبول القول مسموع افتاده باشد مجملاً به زبان قلم داده آید تا اگر دانشوری محرر بعد از این زمان متصدی نقل و بیان احوال پیشینیان گردد سر رشته اخبار اعصار و ازمان از هم نگسلد».(حکیم)

آغاز: جلد اول: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بر رأی دانشوران و محققان والا گهر مخفی نماند

جلد دوم: سپاس و ستایش سرمدی اساس نثار بارگاه عظمت و جلال

جلد سوم: حمد و ثنای پادشاه علی الاطلاق و شکر و سپاس خالق انفاس

انجام: مشیت قادر قدیر در اختلاف و مشاجرات این همه فرق متفرقه چیست یفعل الله مایشاء و یحکم ما یرید ... انه جواد کریم و رؤف رحیم

چاپ: مشار ۳۱۲۷/۲

[نسخه‌های منزوی ۴۶۶۴/۶؛ الذریعه ۲۷۸/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۷۹/۲؛ مشترک پاکستان،ج۱۰، ص ۵۱۵–۵۱۷؛ دنا ۲۷۹/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۰ معزی

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** ورجاء واثق دارد که حضرت ارحم الراحمین بمودای سبقت رحمتی غضبی ... بنده کمترین را مبدل بیقین کردند انه جواد کریم ... افقر فقراء باب الله الغنی غلام حسین بن هدایت قلی خان بن السید علیم الله بن السید فیض الله الطباء طباء الحسنی ... یوم الثلثا سبع حول من شهر رمضان المبارک المنتظم فی سلک شهود خمس و تسعین من المائة الثانیة عشر من الهجرة المقدسة النبویة علی صاحبها السلام و التحیة.

دفتر اول و دوم؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بساون حسینی، تا: ۱۱۹۵ق؛ رکابه‌دار، به دست مؤلف مقابله و حاشیه نویسی شده، دو یادداشت مبنی بر هدیه شدن کتاب از سوی مؤلف به محمد جعفر بن محمدکاظم؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۲۳گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۰۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: ملک الشعرای بهار که در حاشیه بعضی از برگ‌ها یادداشت‌های او یا تصحیحاتش دیده می‌شود، احمد بن محمد علی بهبهانی که نوشته این نسخه را به همراه مجلدات دیگر آن میرزا مهدی ابن بنت مؤلف کتاب در شهر عظیم آباد در سال ۱۲۲۵ق به او هبه کرده با مهر «لا اله۸ الا الله الملک الحق المبین عبده احمد بن محمد علی ۱۱۹۳» (بیضی)، عباسقلی سپهر کاشانی وزیر تألیفات در سال ۱۳۱۶ق با مهر «هو عباسقلی ۱۳۱۳» (بیضی) و «مشیر الفخم عباسقلی سپهر» (بیضی)؛ در پایان نسخه یادداشت عباسقلی سپهر در معرفی نسخه آمده که آن را خط مؤلف دانسته و نوشته در سه‌شنبه ۷ رمضان سال ۱۳۲۲ق برابر ۱۲۷۳ش مشغول مطالعه این نسخه بوده و از قضا این روز دقیقاً مصادف تاریخ اتمام تألیف این کتاب است با مهر «وزیر تألیفات» (بیضی) و «مشیر الفخم عباسقلی سپهر» (بیضی)؛ خریداری از کتابهای ملک الشعرای بهار در اسفند ۱۳۴۵ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشین زیتونی، ۳۵۲گ، ۳۰ سطر (۱۴/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۴×۳۱/۲سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۹-بهار

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۶۶۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۲-فیروز

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲۴ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۶/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۲۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۷۴

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** فی سلک شهور سنه خمس و تسعین نم المائة الثانیه عشره من الهجره المقدسه النبویه علی صاحبها السلام و التحیه

جلد دوم و سوم؛ خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالرشید، تا: ۱۲۰۸ق؛ خریداری از مشیری ۱۳۸۲/۹/۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۵۰۳گ، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۲/۵×۳۲/۳سم [رایانه]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۱۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و نصلی علی نبیه الکریم و آله المعصومین؛ **انجام:** و جهت اقتدار مادنا ناحقوق همین بندگی و نیکو خدمتیهای او بود

خط: نسخ، بی کا، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۲۷۷ق، به امر شاهزاده؛ در برگ اول نام محمد علی ناصح و مهر کتابخانه محمد علی تربیت در ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۷۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [مؤید: ۳ - ۱۰۶]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۸۰ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ رمضان ۱۳۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: رحلی [ف: ۲ – ۲۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۷۱

آغاز و انجام: برابر

هر سه جلد کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، در اول نسخه آمده که در تاریخ ۱۲۷۸ احتشام الدوله درخواست کتابت آن نسخه را در دارالسلطنه اصفهان نموده و داخل کتابخانه کرده؛ مهر: «احتشام الدوله» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷گ، ۳۵سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳۷ – ۵۶۷]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۳

آغاز: برابر جلد ۲

نسخه اصلی: کتابخانه آکادمی لینچی – رم ۴۳؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ غلام سرور بن شیخ بهاء الله بن شیخ محمد نواز، تا: ۲۲ ربیع الثانی (۱۷ پوس) ۱۱۰۴ ؟ق؛ فهرست مفصل کتاب در ابتدای آن و فهرست تتمه کتاب در انتهای آن درج شده. تتمه کتاب که در واقع تألیف مستقلی می‌باشد از صفحه ۱۱۲۷ شروع شده؛ ۱۵۰۲ص [عکسی ف: ۱ – ۴۴۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۴۹]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۷۱

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** کارهای سابق او را به برادر او ... مقرر نمود و جهت اقتدار مادنا حقوق عین بندگی و نیکو خدمتی‌های او بود

جلد اول؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۶۹گ، ۳۳ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵/۲سم [رایانه]

● **سیر المعصومین** / تاریخ معصومین / فارسی

seyar-ol maʻsūmīn

احوالات چهارده معصوم و مشتمل بر «مقدمه» و چهارده «فصل» و «خاتمه».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۵۹

آغاز: بسمله و به نستعین؛ حمد و ثنای بلا حد و انتها مر احدی را که زبان ما را بگفتن کلمه طیبه لا اله الا الله گویا گردانیده؛ **انجام:** در زمان کدام خلیفه متولد شدند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۷۰گ، ۱۶ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴ – ۱۲۲۲] و [نشریه: ۴ – ۳۸۶]

← سیر معینی ⋗ معارج النبوة فی مدارج الفتوة

● **سیر مقامات** / عرفان و تصوف / فارسی

seyr-e maqāmāt

لکهنوی، عبدالجلیل، – ۱۰۴۳ قمری

lakahnavī, ʻabd-ol-jalīl (- 1634)

نام نگارنده در دیباچه دیده نشد. جز آنکه می‌گوید: چون عبدالجلیل در فکر عبد و جلیل در آمد به جز جلیل هیچ نیافت. شماره فصل‌ها نیز در نسخه‌ها یکسان نیست: دو و سه و پنج فصل دیده شد ک دو فصلی آن: ۱. شرایط فقر؛ ۲. ذکر هفت تخته سپس پنجاه مراقبت. سه فصلی آن: ۱. شرایط فقر؛ ۲. اذکار هفت تخته؛ ۳. مراقبت (پنجاه مراقبت). پنج فصلی: ۱. شرایط فقر؛ ۲. ذکر هفت تخته؛ ۳. مراقبت؛ ۴. مشاهدت؛ ۵. مقامات: مقام هاهوت، جبروت، ملکوت. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله الحمدلله دائما ... بعد هذا گفته میآید رساله سیر مقامات از برای طالبان خدا.

[دنا ۲۸۶/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۸/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۷۲/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** که از مراتبه به تعین نگردد.

تذکر: نام مؤلف به استناد فهرستواره ۵۰۸/۷ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۶۳ص (۳۴۱-۴۰۳)، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴ – ۳۶۲۴]

← سیر الملوک ⋗ سیاست نامه

● **سیر الملوک** / اخلاق / عربی

seyar-ol molūk

فارسی، عمر بن داود، ق۸ قمری

fārsī, ʻomar ebn-e dāvūd (- 14c)

به درخواست: سلطان تقی الدین ابوالفتح محمود ابن ناصر الدین الی المعالی محمد ... عمر بن شاهانشاه بن ایوب

کتابی است در اخلاق ملوک که مؤلف آن را در چهار «فصل» و هفده «باب» تنظیم کرده است و ظاهراً برگرفته از کتاب کلیله باشد ـ چنانکه از فصل چهارم و ابواب بر می‌آید ـ و هر یک از ابواب نیز دارای فصولی است. عناوین فصول و ابواب عبارتند از: فصل ۱. وجوب طاعة اولی الامر؛ فصل ۲. محاسن العدل؛ فصل ۳. ضبط الممالک و حفظ المسالک؛ فصل ۴. بعض اوصاف کتاب کلیله: باب ۱) فی ابتداء الکتاب و سبب کلیله، ۲) وصول خبر الکبار الی نوشیروان، ۳) احوال فرزویه، ۴) الاسد و الثور، ۵) الفحص عن امر دمنه، ۶) الحمامة المطوقة، ۷) البوم و الغربان، ۸) القرد و السلحفاة، ۹) الناسک و ابن عرس، ۱۰) الملک و الطیر قنبرة، ۱۱) الجرذ و السنور، ۱۲) الاسد و ابن آوی، ۱۳) اللبوة و الصیاد، ۱۴) الناسک و الضیف، ۱۵) ایلار و بلار، ۱۶) الصایح و

الصایغ، ۱۷) ابن الملک و اصحابه.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۸۳

آغاز: الحمد لله المتفرد بالکمال المنزه عن النظیر و المثال و ان من شئ الا یسبح بحمده حتی الشمس و القمر و النجوم والجبال و الصلاة و السلام علی المصطفی

نسخه اصل: کتابخانه احمد ثالث ـ ترکیه ۳۰۱۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه شعبان ۷۲۷ق؛ مصحح، در چند صفحه اول صوری مناسب با موضوع نقاشی شده، علامت مطالعه کتاب از «علی بن عبد الرحمن ابن احمد قاضی زرع حنبلی» در مستهل صفر (۷۴۱)؛ ۲۳۹ص [عکسی ف: ۳ - ۳۶۳]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۷۶بخش۲ و ۳۳۴بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: - ۸۳ و ۱۴۳]

← سیرالنبی ⩤ سیرت النبی

● **سیر النبی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

seyar-on-nabī

علی مظهر حسینی عریضی

ʻalī mazhar hoseynī-ye ʻarīzī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۸۴

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سیر النبی (ترجمه)** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

seyar-on-nabī (t.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۱۰-ف

از گفته محمد بن اسحاق بن یسار؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم کاتب یعقوب، تا: پایان جمادی الثانی ۹۶۵ق؛ ۱۱۶ص [فیلمها ف: ۳ - ۱۶]

← سیر نبوی ⩤ سفر السعادة (منتخب)
← سیر نقطه ⩤ فائدة مغاربة
← سیر نقطه ⩤ رمل سرخاب

● **سیر وسط کواکب (جدول)** / هیأت

seyr-e vasat-e kavākeb (jadval)

دلایل ثبات، توسط و زوال وانقلاب کواکب سبعه سیاره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۴۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶ص، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۵۲۳]

← السیر و السلوک ⩤ الاصول العشرة
← السیر و السلوک ⩤ الامر بین الامرین
← السیر و السلوک ⩤ آداب السلوک
← السیر و السلوک ⩤ منهاج السالکین و معراج الطالبین
← السیر و السلوک ⩤ الانوار فیما یفتح لصاحب الخلوة من الاسرار
← السیر و السلوک ⩤ کلمات شریفة و اشارات لطیفة
← سیر و سلوک ⩤ اخلاق
← سیر و سلوک ⩤ آداب المریدین
← سیر و سلوک ⩤ آداب تصوف
← سیر و سلوک ⩤ الاعتقادات
← سیر و سلوک ⩤ السیر و السلوک
← سیر و سلوک ⩤ تفسیر سوره یوسف
← سیر و سلوک ⩤ درویشیه
← سیر و سلوک ⩤ ده قاعده
← سیر و سلوک ⩤ سلوک العارفین
← سیر و سلوک ⩤ شأن نزول آیات
← سیر و سلوک ⩤ شرح حدیث «کنت کنزا مخفیا»
← سیر و سلوک ⩤ طریق حقه
← سیر و سلوک ⩤ کبریت احمر
← سیر و سلوک ⩤ مراتب سیر و سلوک
← سیر و سلوک ⩤ مکاتیب بیدآبادی

● **السیر و السلوک** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr-u wa-s sulūk

خفیف شیرازی، محمد بن خفیف، ۲۶۸ - ۳۷۱ قمری

xafīf-e šīrāzī, mohammad ebn-e xafīf (882 - 982)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۸۰/۱۲

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن محمد، تا: ۸۲۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۵۶پ-۲۵۷پ)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۸۸]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

ابوالحسن خرقانی، علی بن جعفر، ۳۵۲ - ۴۲۵ قمری

ab-ol-hasan xaraqānī, ʻalī bn-jaʻfar (964 - 1035)

رساله کوتاهی است درسیر وسلوک در نه «باب» با این عنوان‌ها: ۱. بیان ارادت آوردن؛ ۲. بیان توبه دادن؛ ۳. بیان مقراض راندن؛ ۴. بیان کلاه پوشیدن؛ ۵. بیان خرقه پوشیدن؛ ۶. بیان میان بستن؛ ۷. بیان قندیل و ادب اولیا؛ ۸. بیان جاروب دادن و کجکول گردانیدن؛ ۹. بیان چهل و چهار مقام فقر دانستن.

[دنا ۲۸۶/۶؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۰۱/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۷۳-۱۶/۱۸۳
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلاة علی محمد و آله و اصحابه اجمعین. بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که این رساله تصنیف شیخ المشایخ ابو ... که این رساله در بیان توبه دادن و اراده؛ **انجام:** چون روح انسانی پیوست جمله نور علی نور گشت و یقین نور علی نورگشت پرده در میان هایل گشت قوله یهدی الله لنوره من یشاء الی صراط المستقیم. تمت.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۴ - ۲۳۵۸]

● **السیر و السلوک** / عرفان و تصوف / عربی
as-sayr wa-s sulūk
سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ - ۶۲۲ ؟ قمری
sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۸-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۶۶پ-۷۸ر) [فیلمها ف: ۱-۵۱۷]

● **سیر و سلوک = معتقده = اعتقادات = حقیقت مذهب ملاحده** / کلام و اعتقادات، سیر و سلوک / فارسی
seyr va solūk = moʻtaqade = eʻteqādāt = haqīqat-e mazhab-e malāhede
؟ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد،۵۹۷-۶۷۲قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

اهدا به: وزیر قطب الدین مظفر بن محمد
این رساله با نام‌های: سیر و سلوک، اعتقادات، معتقده، و حقیقت مذهب ملاحده، منسوب به خواجه طوسی است که بدرخواست وزیر قطب الدین مظفر بن محمد گردآورده و اعتقاد خویش را در آن نوشت و به ناصرالدین مظفر بن مؤید داد تا به دربار رساند و پاسخ گیرد. طوسی می‌گوید پدرم از دایی خویش که شاگرد داعی الدعاة تاج الدین شهرستانه بوده است بیاموخت و خودم از کمال الدین حاسب شاگرد بابا افضل کاشی هنر ریاضی آموختم و او هماره از ظاهریان و متقلدان اوضاع شریعت نکوهش می‌کرد و مرا این سخنان دلپذیر می‌آمد مگر اینکه از او درخواستم لب حقیقت را برایم هویدا سازد، مرا کودک دانسته و شایسته شنیدن آن ندید. باز از مخدوم سعید شهاب الدین و صلاح الدین حسن و فصول مقدس علی ذکره السلام و مجلس عالی ناصرالحق و الدین (همان‌که اخلاق ناصری را برای او نوشت) یاد می‌کند و درست به روش اسماعیلیان نگاشته و بایستی قبل از ۶۵۴ پرداخته باشد. (دانش پژوه)
نام سیر و سلوک ظاهراً ساختگی است و کسی که متکفل چاپ آن در چاپ اول بوده بدین نام آن را خوانده است. رساله بر وفق مشرب تعلیمیان و اسماعیلیه است که به خواجه منسوب است. چون در بعضی از نسخ در دیباچه مؤلف خود را به نام محمد الطوسی معرفی نموده است. به همین جهت بعضی تصور نموده اند که خواجه در ایام اقامت در قلاع ملاحده بر حسب ضرورت به تألیف آن پرداخته است. در فهرست مؤلفات او در جایی این رساله یاد نشده و دلیلی جز نام محمد طوسی در مقدمه آن وجود ندارد که نسبت آن را به خواجه طوسی تأیید کند. از مندرجات رساله پیداست که مؤلف آن را در ایامی که در زندان اسماعیلیه بوده پرداخته و در آن به تقیه کوشیده است که به عقاید ایشان تمایلی نشان دهد و چون خواجه تا ۱۷ جمادی الاول ۶۵۴ که خورشاه پادشاه اسماعیلی تسلیم هلاکو شد در قلاع اسماعیلیه بوده لذا اگر نسبت آن به خواجه مسلم شود باید تألیف آن قبل از این تاریخ باشد. (مدرس رضوی)
کتاب‌هایی که به خواجه منسوب شده و مشی تعلیمی و اسماعیلی در آن آشکار است عبارت است از اخلاق ناصری، ترجمه زبدة الحقایق عین القضاة همدانی (که نسخه آن یافت نشده)، آغاز و انجام، رساله جبر و قدر، روضة التسلیم، ترجمه ادب المجیز، اخلاق محتشمی، و همین رساله سیر و سلوک. در این رساله صریح‌تر از دیگر آثار او مشی اسماعیلی دیده می‌شود که برخی عبارات آن چنین است: الف- مدتی است تا کمترین بندگان محمد الطوسی می‌خواهد که نموداری از صورت اعتقاد و شمه‌ای از شرح حال خود را به رأی حقیقت‌نمای مجلس عالی سلطان الدعاة و الوزراء دام عالیا عرضه دارد تا از آن بارگاه معلی ... تشریف ارشاد و انتبه بر صواب و خطا و استقامت و انحراف به قدر استطاعت این بنده کمترین ارزانی فرماید؛ ب- چون ... ولادت و تربیت بنده کمترین در میان کسانی بود که ظاهر شریعت را معتقد و متقلد بودند و اقربا و عشیرات را جز اشتهار به علوم ظاهر حرفتی و صنعتی نبود به اول که در خود تمیزی احساس کرده به استماع اصول و فروع مقاله این جماعت نشو و نما یافته بود و می‌پنداشت که بیرون از این شیوه مذهبی و طریقی نتواند بود؛ ج- جلدی از فصول مقدس علی ذکره السلام به خطی میانه و کاغذ کهنه ... مشاهده کرد ... و روز و شب خود بر مطالعه آن وقف کرد و از آن کلمات مقدس که مور دل‌ها و چراغ ضمیرهاست ... فائده‌های بی نهایت گرفت و اندکی چشم تصرف باز کرد و دیده باطن گشوده شد ... و به یمن اهتمام مجلس عالی شاهنشاهی ناصرالحق و الدین ... سعادت اتصال بجماعت و انخراط در سلک مستجیبان دعوت یافت؛ د- و اما در باطن ... بدانست که حق با تعلیمیان است به برهاتی که تقریر کرده شد؛ ه- و چون بنده کمترین به این مقام رسید بدانست که حاصل کار و منتهای طلب تسلیمی است که لازمه مذهب اهل تعلیم است؛ و- القصه بنده کمترین را چون این صورت در ضمیر متمکن شد بسیاری از فضولی و طلب مالایعنی که پیش از این داشت از تتبع مذهب و مقالات و تعصب در امر دیانات از

سر بیرون شده ... از مناقضت احوال اصحاب شریعت و منازعه اهل ظاهر با یکدیگر و چیزی که بدان سبب می‌بافت به‌کلی زایل گشت.
دعاة جمع داعی است که یکی از مراتب تبلیغ اسماعیلی بوده است. حمید الدین کرمانی در کتاب راحة العقل (ص ۱۲۷) این مرتب را این‌گونه ذکر می‌کند: ناطق اساس، امام، باب، حجت، داعی بلاغ، داعی مطلق، داعی محدود، مأذون مطلق، مأذون محدود. داعی را مقام بس شامخ بوده چنان که ناصر خسرو گوید: «پیش داعی من امروز چو افسانه ست ×× حکمت ثابت بن قره حرانی / آن خداوند که صد شکر کند قیصر ×× گر بباب الذهب آردش بدربانی. ذکرهم السلام، ذکره السجود، اهل دعوت، اصحاب دعوت، مستجیب و ... از تعبیرات اسماعیلیه است.

آغاز: رب انعمت فزد نعمتك ربنا آتنا من لدنك رحمة و هیئ لنا من امرنا رشدا. بزرگترین نعمتی و جسیم ترین موهبتی که عموم بندگان را خداوند زمان ... زمام حل و عقد ... را در قبضه تقدیر و کف کفایة عالی قطب الحق و الدین اعلم علماء العالم و افضل کملاء بنی آدم المظفر محمد، ادام الله ظلال جلاله، ... نهاده اند که برأی جهان آرای کفیل نظم مصالح دو جهانیست و هم بذهن مشکل گشای ترجمان اسرار ربانی ... مدتی است تا کمترین بندگان محمد الطوسی می‌خواهد که نموداری از صورت اعتقاد و شمه ای از شرح حال خود بر رأی حقیقت نمای مجلس عالی سلطان الدعاة و الوزراء عالیا عرضه دارد تا از آن بارگاه معلی که منبع ...

انجام: تصدیع آن جناب از حد گذشت و بنده کترین را یارای تمهید معذرت نتواند بود اما الحدیث ذو شجون و الکلام یجر الکلام رأأی عالی در همه ابواب صائب تر و سایه بزرگوار تا انقراض عالم پاینده و آفتاب اجلال از افق کمال تابنده. و السلام و السلام.

چاپ: به کوشش آقای مدرس رضوی، ۱۳۲۵ش؛ ایران، سنگی، بدون تاریخ، جیبی، ۹۶ص

[الذریعة ۹۳/۱۱ و۲۸۵/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۲۰۹/۲؛ ریحانة الادب ۱۸۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۵۱۲/۷ و ۲۷۵/۹؛ دنا ۲۸۶/۶-۲۸۷ (۱۷ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۳۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین پسر حاج محمد هاشم طبیب، تا: ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۵ص (۱۳۲-۱۶۶)، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۹ - ۶۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۹۳-۱۹۶) [ف: ۱۵ - ۱۵۹]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۱۹ - ب

این نسخه گزیده‌ای است از آن و دانش پژوه همین را در مجله دانشکده ادبیات (س۳ش۴ص۸۳-۸۸) چاپ کرده است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶گ (۲۵۱پ-۲۵۶پ) [ف: - ۱۴۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۰گ (۵۹-۷۹) [ف: ۳ - ۲۷۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳۰ - ۱۶۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۱۱/۱۰

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی کبود و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ص (۲-۱۸)، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۵۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۷۸/۱

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شده در فهرست به نام «مجالس در تفسیر بعض آیات قرآن» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰گ (۱-۲۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف: ۳۸ - ۱۹۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** رضای معلم خود اعلی الله امره و حدس ظلاله در افعال

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۸-۸/۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن عبدالرزاق کاشانی، تا: شعبان ۱۲۵۷ق، جا: قم، به دستور میرزا محمدجعفر ملقب به حکیم الهی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۴ - ۲۳۵۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۱۹/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسدالله افشار، تا: شنبه ۹ رجب ۱۲۶۳ق؛ از روی بیاض حاجی محمد سمیع؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۲گ (۳۰پ-۴۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۳۴۹]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۷۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶گ (۲۲پ-۳۷پ)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۹ - ۹۲۱]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون حرکت که بقوت است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق [رایانه]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۵/۲

در فهرستواره منزوی ۵۱۲/۷ مؤلف این نسخه را خواجه نظام الملک طوسی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن جعفر قلی بیک اشکوری گیلانی، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰ سطر، [ف: ۵ - ۶۴]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۴۳/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: اسدالله منجم دودانگه هزار جریبی، تا: رجب ۱۳۰۶ق، جا: تهران؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۲۴ص (۱۴۷-۱۷۰)، ۱۷ سطر، اندازه:۱۴/۵× ۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۴۷۹]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ملقب به عبرت نائینی، تا: شوال ۱۳۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۵ - ۲۴]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۴/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبد الله، ثقة الاسلامی تبریزی، تا: چهارشنبه ۵ محرم ۱۳۵۹ق، بر حسب اشاره ضیاء الدین ابن یوسف شیرازی؛ کاغذ: دفتری، جلد: کاغذی قرمز، ۱۶گ (۵۸-۷۳)، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه:۱۳×۲۰سم [ف: ۲۸ - ۴۵۰]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۳۵/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴گ (۱۶۷-۱۹۰ر) [ف: ۵ - ۱۲۵]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۹۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۷۴پ-۱۷۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۳سم [ف: ۹ - ۲۴۰]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۱۲ض

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم سرخ، ۲ص (۲۷۰-۲۷۱)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۴۱]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۳۴۵]

● **سیر و سلوک = سلوکیه** / عرفان و تصوف / فارسی

seyr va solūk = solūkīyya

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹ - ۷۳۶ ؟ قمری

ʻalāʻ-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

در آغاز این رساله به ده وجه از ذکر جلی نکوهش کرده و به ذکر خفی دستور می‌دهد، پس از آن دستوراتی است بسیار کوتاه که درویش باید بدنها پایبند باشد و با تخلف از آنها از مریدان صاحب رساله نخواهد بود. (سید احمد اشکوری)

آغاز: بسمله. و بحمده اتوصل الی الحق المبین و بالصلواة علی نبیه ... و بعد فاعلموا یا اخوانی فی الدین ... که چون عمر روی بانحطاط نهاد ...

انجام: ما لا عین رأت و لا اذن سمعت ... و اولاده الاطیاب ... ینبع الفضایل و المکارم و الاحسان و الاداب الی یوم الحساب.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۱۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و همه امت حبیب الله را بر صراط مستقیم ثابت دارد و بهیچ خلقشان باز نگدارد.

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ملک (ج ۱۹۰/۷) تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: پارچه سفید، ۲گ (۱۳۹ر-۱۴۰پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ - ۹۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۱۲۶پ-۱۲۷ر)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۹۰]

۳. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۵۶/۴

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵ - ۲۱۹]

● **سیر و سلوک = مکتوب عرفانی** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk = maktūb-e ʻerfānī

مختوم نیشابوری، میر محمد، - ۸۳۰ قمری

maxtūm-e neyšābūrī, mīr mohammad (- 1427)

در بیان اسباب و موانع سالکان راه حق. او در این رساله ده سبب از اسباب وصول را نام می‌برد. این رساله در جلد ۷ مجلس در معرفی نسخه ش ۱۲۰ اهدایی خوئی به میر ابوالفتح حسینی شریفی قزوینی (- ۹۸۶ق) نسبت داده شده است و در جلد ۲۱ مجلس در معرفی نسخه شماره ۱۷ اهدائی فیروز با احتمال از امیرمختوم نیشابوری (- ۸۳۰ق)، از مریدان قاسم انوار، دانسته شده است و اشاره شده است که این اثر خلاصه‌ای از رساله وصول قاسم انوار (۷۵۷-۸۳۷) است که البته همان رساله را نیز بعضا از مختوم نیشابوری دانسته‌اند. نکته این است که نسخه شماره ۱۷ اهدایی فیروز مورخ ۸۸۶ق می‌باشد (یعنی صد سال قبل از وفات میر ابوالفتح حسینی) که اگر این تاریخ درست باشد نمی‌توان این اثر را از وی دانست، با این حساب همان انتساب احتمالی آن به میرمختوم نیشابوری درست‌تر می‌نماید.

آغاز: بدان ای رونده راه خداوند تبارک و تعالی که اهم مهمات سالکان طریق تحقیق دانستن اسباب وصول است بحق و برداشتن موانع اما اسباب وصول اول رجوع کلیست ...

[دنا ۲۸۷/۶ (۱ نسخه با انتساب به ابوالفتح جرجانی که ظاهراً خطاست)؛ ریحانة ج ۲- ۳۲۶ ج ۴-۱۳۳؛ فهرستواره منزوی ۵۱۱/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷/۱۷-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشیت و ارادت به کسوت استقامت ظهور می‌یابد و الحمد لله اولا و آخرا ... جمیع فرزندان سیما احمد بلغه ... مبلغ الکمال دعا قبول فرمائید عواقب امور به خیر و خوبی مختتم باد.

خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: ۸۸۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۲۹-۱۳۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۱ - ۱۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰/۷ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما موانع وصول چیزیست که سالک بدان مقید شود و از شهود و حضور ... که بتأیید الهی و توفیق ربانی مؤید و موفق گردد و السلام.

تذکر: در فهرست مؤلف ابوالفتح شریف حسینی دانسته شده؛ خط: نسخ تحریری، کا: دوست محمد قاینی نهار جانی فرزند حسین علی، تا: ۱۱۲۰ق؛ شماره فرعی نسخه باتوجه به ص ۳۲۳ اصلاح شد؛ ۴ص (۱۸۶-۱۸۹) [ف: ۷ - ۱۴۱]

● **سیر و سلوک** / شعر، سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

حیدری تبریزی، - ۱۰۰۲ ؟ قمری

heydarī tabrīzī (- 1594)

مثنوی است نزدیک به هفتصد بیت با بندهایی به نثر، پس از ستایش از سخن و توحید و نعمت پیامبر و ستایش علی (ع) و ستایش جلال الدین محمد اکبر پادشاه و ذکر سبب نظم این رساله، می‌نویسد: «شاهراه سالکان طریقت بدرگاه خدایی به عدد انفاس خلایق است و همگی به سه قسم تقسیم میگردد: طریق عابدان عامه مسلمانان، راه اصحاب مجاهدت و تزکیه نفس، جاده فارسان میدان حقیقت که عاشقان جمال محبوبند». سپس «ده قاعده» برای دخول به این مراتب یاد می‌کنند، همراه با حکایت‌ها.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸۱/۲

آغاز: نسخه سر الهی سخنست ×× نامه نامتناهی سخنست؛ **انجام:** بیا لب ببنداز سخن (حیدری) ×× که کار تو نبود سخن گستری / سخن ساز کوتاه و خاموش باش ×× زسر تا بپا چون صدف گوش باش

بی‌کا، بی‌تا؛ آغاز این مثنوی درست روشن نبود و این بیت را برای آغاز به گمان انتخاب شد؛ ۵گ (۱۱۷-۲۰۱) [ف: ۱۵ - ۳۴۷]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541-1608)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۱۴

کا: عبدالله بن هاشم حسینی، تا: ۱۲۱۷ق؛ قطع: خشتی [ف: - ۳۰۲]

● **سیر و سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

seyr va solūk

گیلانی، علی بن فضل الله، ق۱۱ قمری

gīlānī, ‘alī ebn-e fazl-ol-lāh (- 17c)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۰۶۶ق؛ محل تألیف: شیراز

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۶۲

آغاز: بعد از اظهار محمدت بود هر نمود و اداء تحیت نهایت نمود هر شهود چنین گوید فقیر ربانی علی گیلانی که عرفا را مقامات و اصطلاحات است؛ **انجام:** این راه بی نهایت گردد و رو که دراز است از فضل بی نهایت بر ما دوام گردان. تم بتوفیق الله سبحانه در سال هزار و شصت و شش در ماه ذی حجه در شیراز مرقوم رقم شکسته قلم علی بن فضل الله گیلانی قومی زاهدی گردید.

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۹۵پ-۹۸ر)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۷]

● **السیر و السلوک** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr wa-s sulūk

بیدآبادی، محمد بن محمد رفیع، - ۱۱۹۷ قمری

bīd-ābādī, mohammad ebn-e mohammad rafī‘ (- 1783)

مرحوم میرزای قمی صاحب قوانین المحکمة که قصد زیارت عتبات عالیات را داشت نامه‌ای به بیدآبادی می‌نویسد و در آن از آنچه که در سیر و سلوک راه خداشناسی و آداب زیارت لازم و ضروری است سؤال می‌کند و بیدآبادی در جواب آن رساله حاضر را می‌نگارد و در آن مهمات و شرایط سلوک و وظایف زائر را بیان می‌کند. نگارنده از کلام و حکمت مشائی و اشراقی نکوهش می‌کند و روش صوفیان را می‌ستاید. او رساله فارسی نیز در سیر و سلوک دارد که تحت عنوان «مکاتیب بیدآبادی» معرفی می‌شود.

آغاز: الحمدلله الذی خمر بیدی جماله و جلاله اربعین صباحاً طینة الانسان و اودع فیه اسرار الاسماء کلها و علمه المعانی و البیان

انجام: و لا تهدی من احبب فهذه تذکره لمن شاء ان یتخذ الی ربه سبیلا.

چاپ: در مجله پیام حوزه (ج ۶)
[الذریعه ۲۸۳/۱۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۰/۲
آغاز و انجام: برابر
تذکر: این کتاب در فهرست الحث علی التصوف و بدون مؤلف آمده که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱ محرم ۱۲۹۶ق؛ ۱۲گ (۲۹پ-۴۰پ) [ف: ۳ - ۴۳۰]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷۸/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسد الله تنکابنی، تا: رجب ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۲۸۶پ-۲۹۰ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۹۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۸۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مهدی، تا: اواخر جمادی الثانی ۱۲۹۶ق؛ در سه برگ آخر مقصد پنجم از کتاب تجرید خواجه در امامت و چند حدیث متفرقه مکتوب است؛ ۴گ (۷۱پ-۷۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۶]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۵۶/۴-۲۳/۱۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۲ شوال ۱۳۰۲ق، جا: اصفهان مدرسه صدریه؛ جلد: تیماج سرخ، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۵۶]

۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۸۹/۶
آغاز: هذه صورة ما کتبه المولی الممجد البید آبادی لمیرزا ابی القاسم المدرس صاحب القوانین جوابا عن کتابه؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ - ۳۵۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۷۴۷
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف و کتاب به قرینه آغاز نسخه تعیین شد. در فهرست به نام الجمع بین الشریعة و الطریقة آمده. شماره بازیابی اصلاح شد؛ کا: سید احمد صفائی خوانساری، بی‌تا؛ ۵ص، قطع: جیبی [اهدائی ف: - ۲۸۱]

● السیر و السلوک / سیر و سلوک / عربی

as-sayr-u wa-s-sulūk

بیدآبادی، محمد بن محمد رفیع، - ۱۱۹۷ قمری

bīd-ābādī, mohammad ebn-e mohammad rafī‘ (- 1783)

صورت مکاتبه‌ای عرفانی بین میر حسینا، سید حسین بن ابراهیم حسینی قزوینی (- ۱۲۰۸ق) و بیدآبادی است که در آن به نامه وی پاسخ داده است و حاوی دستوراتی عرفانی است. در الذریعة و سایر آمده که رساله در پاسخ نامه میرزا ابو القاسم بن حسن گیلانی مشهور به میرزای قمی (-۱۲۳۱ق) نگاشته شده، لیکن در نسخه مرعشی با عنوان مسائل میر حسینا معرفی گردیده، چنان‌که در مقدمه رساله آمده: «... وحید عصره و فرید دهره شمس سماءالعرفان و بدر نجوم الإیقان سمی نبی الإنس و الجان علیه صلوات الله الملک المنان الی السید الوحید و العالم الفرید مرکز دائرة التقی و قطب فلک العلاء سمی ثالث ائمة الهدی علیهم صلوات الله فی الآخرة و الأولی ...». ولی بنابر نظر تحقیقی اینها دو نامه می‌باشند که تنها در برخی عبارات تفاوت دارند.
چاپ: با تحقیق علی صدرائی در سال ۱۳۸۵ به عنوان تذکرة السالکین چاپ شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۲/۹
آغاز: هذه صورة المراسلة المرسولة من وحیده و عصره و فرید دهره شمس سماء العرفان و بدر نجوم الإیقان ... بم سالله ما أردت إلا صلاح ما استطعت و ما توفیقی الا بالله الحمد لله خمر بید جلاه و جماله أربعین صباحاً طینة الإنسان؛ **انجام:** جعلناه و إیاکم تذکر فتنفعه الذکری و جعل لنا الآخرة خیراً من الأولی و سلام علی من اتبع الهدی، تم بعون الله تعالی.
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛مصحح،بین برگهای«۱۹ر-۲۲پ»مطالبی متنوع در حدیث و گفته‌های بزرگان نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۷پ-۱۹ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۸۶۷]

● سیر و سلوک / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

ابن هدایت

ebn-e hedāyat

رساله مفصلی است در عرفان و سیر و سلوک مشتمل بر پنجاه «باب» و یک «خاتمه»: باب‌های این رساله کوتاه است و مؤلف در هر باب اشعاری از خود آورده و تخلصش را «ابن هدایت» ذکر نموده است. در آن از حافظ شیرازی و عصمت بخارایی اشعاری نقل شده است. مؤلف از عالمان شافعی مذهب است. عنوان برخی ابواب آن چنین است: باب ۲. بیان اشارات و اصطلاحات این طایفه؛ ۳. توبه و ما یتعلق بها؛ ۴. مجاهده نفس و قطع مألوفات؛ ۵. عزلت و خلوت و آداب آن؛ ۶. تقوا؛ ۷. سکوت؛ ۸. خوف و رجا؛ ۹. حزن؛ ۱۰. گرسنگی و ترک شهوات؛ ... ۲۰. رضا؛ ... ۳۰. خلق نیکو؛ ... ۴۰. توحید؛ ... ۵۰. تفسیر بعضی از آیات و احادیث بر وفق اشارات این طایفه. این کتاب غیر از مرصاد العباد نجم الدین دایه رازی است که در پنجاه باب تألیف شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۴۰-۲۹/۱۸۰
آغاز: پس از تمام ملزوم حاصل می‌شود نقل است که روزی

سلطان العارفین و قطب السالکین ابا یزید بسطامی قدس الله سره در محله‌ای می‌گذشت و از ارباب سلوک تجسس می‌نمود؛ **انجام:** الی قوله تعالی وکذلک نری ابراهیم یعنی چنانکه نمودیم ابراهیم را ... ومراد به ملکوت آسمانها اطوار قلب است ومراد به ملکوت زمین اقسام.

خط: نستعلیق، کا: فخر الدین بن سید اسماعیل برزنجه ای، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۹۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۸۸۸]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

قانع، غلام علی شیر بن عزت الله، ۱۱۴۰ - ۱۲۰۳ قمری

qāne,'qolām 'alī šīr ebn-e 'ezzat-ol-lāh (1728 - 1789)

رساله کوتاهی است درآداب طریقه نقشبندی.

تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۱۶/۴

آغاز: بسمله بعد حمد وصلوة فقیر عبدالله ... واضح می‌نماید قال رسول الله الدین النصیحة؛ **انجام:** وتوجه به حضرت حبیب خدا صلی الله علیه وسلم نقد وقت فرماید تمام شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳گ (۹۹-۱۱۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱ - ۸۸]

● **سیر و سلوک** / شعر، سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

محوی

mahvī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۹۰

مثنوی سیر و سلوک؛ کا: یوسف مروی، تا: ۱۲۰۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۶۲گ، اندازه: ۱۱/۳×۱۸/۷سم [رایانه]

● **سیر و سلوک = تحفة الملوک فی السیر و السلوک = چهل منزل خلوص = منازل چهل گانه** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk = tohfat-ol-molūk fe-s sayr-e va-s solūk = čehel manzel-e xolūs = manāzel-e čehel gāna

؟ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ - ۱۲۱۲ قمری

bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)

رساله مختصر و مهمی است در بیان طریقه سیر و سلوک الی الله؛ در آغاز ظهور و تکمیل استعداد را در چهل سالگی یاد کرده می‌گوید، باطن هر کس به مرحله چهلم از استعداد به فعلیت می‌رسد، آن‌گاه سیر منازل چهل‌گانه را در چهار شرط بیان می‌کند: ۱. مقصود را بداند (حکیم گردد)؛ ۲. خلوص (عارف گردد)؛ ۳. سیر منازل چهل‌گانه؛ ۴. طی عوالم عدیده، که منازل پیش از دخول در عالم خلوص است. این رساله به سید بن طاووس نیز منتسب است؛ در نسبت این رساله به سید بحر العلوم نظرات مختلفی مطرح شده است. علامه سید محمد حسین حسینی طهرانی در مقدمه مبسوطی که بر رساله سیر و سلوک بحر العلوم نگاشته در این باره به خوبی بحث نموده است.

آغاز: بسم الله خیر الاسماء. الحمد و الثناء لعین الوجود و الصلوة علی واقف مواقف الشهود و علی آله امناء المعبود ای همسفر ان الملک سعادت و صفاء و ای رفیقان راه خلوصیت (کذ) وفنا امکثوا انی آنست نار العلی آتیکم منها بخبر او جذوة من المنار لعلکم تصطلون بطرق عدیده از سید رسل و هادی سبل (کذ) مرویست که من اخلص.

انجام: والحال به مسجد ابن طاووس مشهور است وحال از بنای آن مسجد اثری نیست والله ولی الامر کله.

چاپ: ایران، تهران، انتشارات حکمت، سید محمد حسین حسینی طهرانی؛ایران، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ شمسی، رضا استادی، حروفی، ۱، وزیری، ضمن بیست رساله فارسی

[دنا ۲۸۸/۶ (۲۳ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۲۰۵/۲؛ الذریعة ۱۲۷/۹ و۲۸۲/۱۲ و۲۸۴ و ۲۴۱/۲۱؛ فهرستواره منزوی ۴۸/۷ با عنوان «اربعینیه» و ۵۰۹/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۵۶/۷

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف با توجه با آغاز آن تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد ابراهیم، تا: سه‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: پسته‌ای فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۳۶پ-۲۶۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۴۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۶۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ ۳۲گ(۳۲ر-۶۳ر)[ف:۳-۱۷۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف با توجه به آغاز آن تصحیح شد، در فهرست «آداب الصوفیه» از عنایت علی ثبت شده؛ خط: نستعلیق و شکسته،بی‌کا،تا:۱۲۶۸ق؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج تریاکی، ۵۱ص (۱-۵۱)، ۱۵ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ - ۶۳۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف با توجه به آغاز آن تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ رمضان ۱۲۷۱ق؛ این نسخه را حاج

غلامرضا ملقب به عنایتلی (از فقراء سلسله نعمت اللهی) برای میرزا بابای مستوفی داشته است؛ واقف: نائینی؛ ۴۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۲۵]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۹/۲-۵/۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد صادق حسنی حسینی خاتون آبادی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۸۸ق، جا: اسدآباد از قرای شمیران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۳۵۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۴۷

آغاز: برابر

نام مؤلف با تطبیق آغاز با نسخه تعیین گردید؛ خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۹۱ق؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۴۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶ - ۴۲۶]

۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رجبعلی، تا: جمعه ۲۱ ربیع الاول ۱۲۹۳ق؛ از روی نسخه نجم الدین که تاریخ کتابت آن پنج شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۳۳۳ بوده استنساخ شده است، مصحح؛ تملك: قاسم عبد اللهی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۰۵]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۵

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف با تطبیق آغاز تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق؛ در این نسخه کاتب نام سید بحرالعلوم را نوشته؛ واقف: نائینی؛ ۷۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۶ - ۴۲۶]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۴/۱

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ ۱۲۶ص (۲-۱۲۷) [عکسی ف: ۷ - ۲۱۸]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۵۶

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۳گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۶/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۶]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۲۵۸

آغاز: بسمله امکثوا انی آنست ناراً لعلی آتیکم منها بخبر؛ **انجام:** اقامه در منزلی می‌شمارند و ثباتی که مذکور شد یکی از [...] است

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۳۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۵- ۹۹]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۶۸/۳

آغاز: جناب مولانا سیدنا آقا سید مهدی طباطبایی النجفی مشهور به بحرالعلوم می‌فرماید که امکثوا انی آنست ناراً لعلی ... و به طرق عدیده از سید رسل و هادی سبل مروی است که من اخلص لله اربعین صباحاً ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه الی لسانه عبارات حدیث اگر چه مختلف وارد شده است معانی متحد است؛ **انجام:** برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ (۲۸پ-۷۰پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۰۷]

۱۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۶۶ حکمت

آغاز: برابر؛ **انجام:** اشتغال نمودم چند دفعه

در فهرست با عنوان «ترجمه تحفة الاسرار» آمده. متن در نسخه از ابن طاوس دانسته شده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۸]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد جعفر شریف بن محمد نبی فدشکوهی فسوی، تا: ۲۳ ربیع الاول ۱۳۰۰ق، جا: شیراز مدرسه هاشمیه؛ محشی، در پایان وصایای حضرت حضرت پیامبر اکرم (ص) به ابوذر به تاریخ ۲۱ جمادی الاول ۱۳۰۰ در منزل آمیرزا محمد علی نوشته شده؛ جلد: گالینگور مشکی، ۷۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۲۷]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** مظفر و منصور و از چنگ عوائق و علائق مستخلص شد.

تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷گ، ۱۸-۱۹ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۷۳]

۱۶. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۲۹/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: پنج‌شنبه ۱۲ صفر ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۶۴پ-۸۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۴۰]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۳

آغاز: بسملة، جناب مولانا و سیدنا آقا سید مهدی طباطبائی نجفی مشهور به بحرالعلوم می‌فرماید: امکثو انی آنست ناراً لعلی آتیکم منها بخبر أو جذوة لعلکم تصطلون بطرق عدیدة از سید رسل؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ذیحجه ۱۳۱۸ق؛ مصحح، و با عبارت «بلغ مقابلة» مقابله گردیده، عبارت «بامعین» بر فراز همه برگها؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۷گ، ۹ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه:۱۱×۱۶سم [ف: ۳۹ - ۴۷۳]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۳۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛

کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا، ۱۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۹۸]

۱۹. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم

خط: نستعلیق، کا: نجم الدین عراقی، تا: ۱۳۳۳ق؛ با طریقة بعضی ختم‌ها در سه برگ همراه نسخه به خط علی اکبر موثق تهرانی در ۱۳۷۲؛۳۸گ،۱۷سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [صد و شصت نسخه: - ۴۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۴

آغاز: امکثوا انی آنست ناراً ... بطرق عدیده از سید رسل و هادی سبل مروی است؛ **انجام:** و لیکن اله المذکور بحریم لایقتضی ذاته رزقنا الله الوصل الی المقصد.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن ملا فرج یزدی، تا: غره ذیحجه ۱۳۴۱ق، جا: مشهد رضوی، حسب امر حاج سید میرزا علیرضا نجل میرزا سید علی حائری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۱]

۲۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف با توجه به آغاز آن تصحیح شد؛ کا: محمود بن ابی الفاضل حسینی، تا: دوشنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۴۷ق، جا: نجف الاشرف [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۵۳]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۵۲۲

انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: حسینعلی، تا: حدود۱۳۶۰ق؛ توسط مصطفی بن احمد صفایی خوانساری در ربیع الثانی ۱۳۶۳ مقابله و تصحیح شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: مشقی فرنگی، جلد: مقوا، ۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۳سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۹]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۳۸/۱

آغاز: برابر

نسخه اصلی: کتابخانه شیخ محمد غروی ـ قم؛ خط: نسخ، کا: محمد غروی، تا: ۱۳۷۷ق؛ ۱۱۱ص (۱-۱۱۱) [عکسی ف: ۳ - ۱۵۳]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: شاکری، رمضانعلی، تا: ۱۳۸۶ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: مشقی، جلد: مشمع [رایانه]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۲۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ(۹۵پ-۱۳۶ر)، ۱۵ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۷سم [رایانه]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۰۶-۵۹/۱۲۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۹گ، ۱۳ و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۵۵]

۲۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۸۴

خط: نستعلیق، کا: آیة الله بروجردی، بی‌تا؛ ۵۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۲ - ۳۰۶]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۸/۵

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب و مؤلف با توجه به آغاز آن تصحیح شد. در فهرست نام مؤلف محمد حسن بن محمد ذکر شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶گ (۱۲۷پ-۱۵۲پ) [ف: ۳ - ۴۵۲]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۴/۴

آغاز: امکثوا انی آنست نارا ... بطریق عدیده از سید رسل و هادی سبل مروی است (س ۴ گ ۱۲۷ب ش ۳۵۸/۵ و دو سطر آغاز را ندارد)؛ **انجام:** و الله ولی الامر. و قد فرغ من تسویده فی شهر ذی القعدة الحرام فی سنة ۱۲۵۱ تراب اقدام اولیاء الله اقل الثقلین ابن محمد، محمد حسین، عفی اله عنهما فی الدارین.

تذکر: مؤلف باتوجه به آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۳گ(۷۸ر-۱۱۰ر)، ۱۵- ۱۸ سطر(۳/۵×۸)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۴۵۲]

۳۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۳۶

آغاز: امکثوا انی آنست ناراً لعلی آتیکم منها بخبر او جذوة من النار لعلکم تصطلون؛ **انجام:** اقامه در منزلی می‌شمارند و ثباتی که مذکور شد یکی از است ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، ۳۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [مؤید: ۳ - ۲۷۷]

● سیر و سلوک / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟ - ۱۲۱۲ قمری

nūr-‘alī-šāh, mohammad ‘alī ebn-e ‘abd-ol-hoseyn (1747 - 1798)

رساله کوتاهی در سیر و سلوک عرفانی که مؤلف به فرزند خود نوشته در شرح هجران و فراق، و آتش سوزان اشتیاق را به رمز مکتب رفتن و فراگیری الف آغاز کرده، و در موضوع الف غوغای دل را ذوقی و عرفانی به نثر و نظم، مختصر و زیبا به پایان برده است.

آغاز: ای درویش دلریش، وای آشنای بی خویش، ساعتی خاموش باش و سراپا گوش از عمر گذشته روایتی دارم، و از عیش با غم حکایتی.

[نسخه‌های منزوی ۱۲۱۰/۲؛دنا ۲۸۹/۶؛ فهرستواره ۵۱۴/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۲/۲

آغاز: بسملة، رساله‌ای است که قدوة المحققین و زبدة المحققین

... نور علیشاه ... در فقر نگارش فرموده که هر مکلفی که قدم در شاهراه هدایت می‌نهد، باید قدم خود در جاده شریعت نبوی صلوات الله و سلامه علیه مستحکم نماید؛ **انجام:** آن شنیدم از بلد صاحب دلی ×× کرده روشن شمعی اندر محفلی
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول دو خطی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۵پ–۲۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۹ – ۶۲۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۸/۶
خط: نسخ، کا: محمد علی بن سید عرب حسینی، تا: ۱۲۳۱ق؛ ۱۵ص(۲۹۸–۳۱۲) [ف: ۳ – ۴۳۲]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۵۰/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** زیمن مقدم آن شاه عادل ×× جدا گردد زهم ناحق و باطل
تذکر: نام مؤلف به استناد فهرستواره منزوی ۵۱۴/۷ ذکر شد؛ خط: نستعلیق خوش،بی‌کا، تا: چهارشنبه ۶ جمادی الاول ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۵گ(۷۱پ–۷۵ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ – ۳۳۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۶۶/۱
خط: نستعلیق، کا: ابوطالب حسینی، تا: ۲۸ رمضان ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۷گ (۱ر–۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۷ – ۱۹۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** خوشا کسی که آیینش اینست
تذکر: نام مؤلف به استناد فهرستواره منزوی ۵۱۴/۷ ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: حسین علی حیرت ذهبی خراباتی زنجانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۰۹ص (۱۰۹–۲۱۷)، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۵۰۷]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، – ۱۲۱۶ قمری

hamadānī, ʻabd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (-1802)

رساله مفصلی است در سیر و سلوک که مؤلف برای یکی از علما که از وی درخواست نموده تألیف کرده، او در آغاز در این رابطه چنین می‌نویسد: «ای عزیز در حضور حق تعالی و جمیع ملائکه و انبیاء و ائمه هدی علیهم السلام الله الملک العلی در ارض اقدس کربلای معلا علی مشرفها الف تحیه و ثنا به این فقیر سراسر تقصیر در درگاه اله عهد و پیمان بستی که دستورالعملی از برای شما بنویسم که کردار و رفتار شما از آن قرار در لیل و نهار باشد و بحول قوه الهی مخالفت ننمایی». مؤلف گویا در کربلا ساکن بوده و به مبانی عرفا و فلاسفه اسلامی کاملاً مسلط است. او مطالب رساله را با عنوان‌های «ای عزیر، ای عزیر» نقل نموده و در اثنا اشعار زیادی از شاعران پارسی سرای نقل می‌کند. او در اواخر رساله به نقل به آراء و ادله عرفاء در موضوع وحدت وجود می‌پردازد و پاره‌ای از آنها را رد می‌کند. او در ضمن نقل ادله وحدت وجود تصریح می‌کند که محققان فیلسوف قائل به اشتراک لفظی وجودند و خود نیز آن را تأیید می‌کند. در آن از مصادر متعدد نقل می‌کند از جمله از این کتاب‌ها: ملامحمدتقی در شرح ملایحضر، محمد طیاری در مصابیح الاسرار، شیخ عبدالکریم گیلانی در مراتب الوجود، شیخ معربی در رساله جام جهان نما، مصباح القلوب، حقایق، تبصرة الرضا (ع)، آخوند ملا محمد باقر در عیون الحیوة (یکی از شاگردان آخوند ملامحمد باقر تحقیقاتی که آخوند در بحار در خصوص روح نموده در رساله فارسیه جمع نموده است).
آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله العلی العلیم و الصلوة علی محمد و اله الطاهرین اللهم اجر لساننا بالحق ... بدان ای عزیز که سرعدم استجابت دعوان درروضات عرش درجات

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کله فی مرتبه الالحاد و الاصوات و قدبقی هنا اسراره کثیره ... ذکرها حذرا من التطویل
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۰۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، مشکی، ۱۳۸گ، ۱۵ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ – ۴۵۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۸۴–۲۹/۱۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** وهذه الاعیان هی الموضوعة فی میزان القیامة والاول هو الاقرب من المناط الاخبار وقدکشف عن حقیقة هذا المعنی المحقق الدوانی
تذکر: نام مؤلف به قرینه نسخه ملی ج ۸۲۵/۲ تعین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۳۵۸]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ – ۱۲۳۸ قمری

majzūb-ʻalī-šāh, mohammad jaʻfar ebn-e safar (1762 - 1823)

رساله مختصری است ظاهراً از یکی از مؤلفات وی و کاتب که همان کاتب اشعار خاقانی و خواجو است در صدر و ذیل نسخه تعلیقاتی بر سخنان کبوتر آهنگی دارد از پاره‌ای از عقاید عرفا دفاع می‌کند.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴/۶
آغاز: ای راد مرد راه و سالک طریق الله بر تو باد به ملازمت تقوی

... زینهار ... به ظاهر عبارت این رساله و اکثر مسائل متصوفه فریفته و معتقد نشوی

کا: میرزا اسماعیل فرزند میرزا معصوم تفرشی، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳ص (۷۴-۷۶)، اندازه:۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۵۷۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۰۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** ایشان را ادراک نمیتواند کرد ... آمین رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۱]

● **السیر و السلوک** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr-u wa-s-sulūk

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ - ۱۲۳۸ قمری

majzūb-ʻalī-šāh, mohammad jaʻfar ebn-e safar (1762 - 1823)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۲ق

احادیث را با بیانی عرفانی و شیوا همراه با اشعار و آیات شرح کرده است. در معرفت حق و طریق الی الله با عنوان «سیر». در هفت فصل: ۱. تحقیق؛ ۲. سلوک در ده اصل؛ ۳. ذکر و تفکر و مرابطه در سه فایده؛ ۴. سیر معکوس؛ ۵. عصمت؛ ۶. ادوار سبع المثانی؛ ۷. منافات و واقعیات.

آغاز: فی معرفه الله سبحانه علی طریق الاسرار و سلک الابرار بحیث لایکون فیه فساد

[دنا ۲۸۹/۶ (۲ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۰۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لدو اللموت و ابنو اللخراب

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن ملا محمد مهدی شهمیرزادی، تا: چهارشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۱ص، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، [ف: ۱۷ - ۱۰۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۲/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۳۱۴-۳۲۱)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف:۱۰-۱۹۷۷]

● **السیر و السلوک (۱)** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr wa-s sulūk = ādāb-us-sulūk

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

رساله در راه وصل به مطلوب در دنیا و آخرت.

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... و اما بعد فقد سئلت یا اخی ایدک الله بصنوف تاییده و سدوک بتوفیقه و تسدیده ان اکتب؛

انجام: اقتصر ما علی هذه الکلمات و هی انشاء اله جامعة لکل الخیرات و نسئلکم الدعا فی مظان الاستجابة.انجامه: و لاحول و لا قوة الا بالله کتبها بیمنها الدائره العبد الاحقر کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی حامداً مصیلاً مسلماً مستغفراً.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۴۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو تراب محمد بن محمد صادق مشهور به جناب، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۱۸پ-۱۲۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۴ - ۳۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۵۲

آغاز و انجام: برابر

جزئی اشعار عربی در حواشی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: بینا؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۲گ (۱۴۷پ-۱۴۸)، ۲۴ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۷سم [رایانه]

● **السیر و السلوک (۲)** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr wa-s sulūk

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۳ق

بخش‌بندی نشده، بی‌دیباچه.

آغاز: بسمله. اعلم یا اخی و قرة عینی بلغک الله منتهی آمالک و فرغ لذکره و مناجاته بالک و اصلح لطاعته و عبادته حالک.

انجام: و مصباح القلوب المظلمة المدلهمه، حفک الله و ایدک، انه علی کل شیئ قدیر، و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. و الحمدلله رب العالمین

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۹/۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ ۶ص(۱۸۷-۱۹۲) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۶/۸-عکسی

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۱۲ص(۱۸۲-۱۹۳) [عکسی ف: ۵ - ۲۱۵]

● **السیر و السلوک (۳) = کیفیة السلوک** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr-u wa-s-sulūk = kayfīyyat-us-sulūk

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

تاریخ تألیف: ۱۱ صفر ۱۲۳۸ق؛ محل تألیف: قریه سراوان رشت در کیفیت سلوک راه حق و چگونگی احوال و اخلاق و حالات

و سکنات سالک و معاشرت وی با اهل زمان به درخواست ملا امین نگاشته شده است.
آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فیقول العبد الجانی و الاسیر الفانی کاظم بن..ان جماعة من الاحباب و خالصی الاصحاب الذین میزو الماء من السراب. قد طلبوا من الفقیر ان اکتب کلمات فی کیفیة السلوک الی الله ...
انجام: و مثالیهم. ما یکون تذکرة لاولی الالباب، لکنک خذ الحق و اعرض عن الباطل و احسن فان الله مع المحسنین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۷۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن محمد معصوم المهوری التونی، تا: ۱۲۳۸ق؛ اهدایی: دکتر مهدی آذر، ۱۳۶۹؛ کاغذ: فرنگی نخودی و آبی، فاقد جلد، ۲۰گ (۱ر-۲۰ر)، ۱۵-۲۲ سطر (۱۱×۱۸) [ف: ۱۹ - ۶۳۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۷۷گ (۱-۷۷)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۲۴۵۳]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۷۵۳
خط: نسخ، کا: علی نقی، تا: ۱۲۴۰ق [الفبائی: - ۱۱]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۹/۱۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۲۲ص(۶۱۲-۶۳۳) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۳۲/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فکذلک أنت لا تستقل بشیء من احوالک و اطوارک و ذاتک و صفتک و فعلک و اثرک و توجهک و اقبالک بدونه تعالی و کلما سواه مثلک فی الحاجة و الافتقار الیه تعالی و کلما سواه مثلک فی الحاجة؛ فاذن شد باب نظرک و التفاتک
خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن زین العابدین، تا: ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: انجام (برگ‌های بسیاری از نسخه افتاده و فقط دو برگ باقی مانده)؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج، ۲گ (۱۴۷-۱۴۸)، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۱ - ۶۳]
۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۰۰/۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۵ق، جا: کربلا [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۶/۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محسن مازندرانی، تا: ۱۲۴۶ق، جا: تهران، برای دایی خود سید رضا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱پ-۳۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۷ - ۲۷۸]
۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۲۴/۳-۹/۱۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن حسن لاهیجانی، تا: ربیع الاول ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۵۴]
۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۴۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب، تا: ۲۱ صفر ۱۲۴۶ق، به درخواست آخوند ملا علی میقانی؛ واقف: غیاثی، بهمن ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳ و ۱۶ سطر، اندازه:۱۱× ۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۴۲۷]
۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۵/۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: حسن بن محمد باقر مراغه‌ای، تا: دوشنبه ۸ صفر ۱۲۴۷ق، جا: نجف اشرف [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]
۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۳۱/۳
خط: نسخ، کا: عبدالمطلب، تا: ربیع الاول ۱۲۴۸ق؛ ۳۴گ (۷۹پ-۱۱۲ر) [ف: ۵ - ۳۷]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۸۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۱۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۵]
۱۳. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۱۰۹/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۸ رمضان ۱۲۴۸ق، جا: کربلا؛ ۱۱گ (۳ر-۱۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۸۵]
۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۲/۳-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: عبدالعلی بن محمد صالح مراغه‌ای، تا: ۱۲۴۹ق؛ ۴۶ص(۲۰۴-۲۴۹) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]
۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۴۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق [رایانه]
۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر، تا: ۴ صفر ۱۲۴۹ق؛ شیخ علی بن محمد رضای خراسانی آن به تنهایی خوانده، در برگ ۲۶ عبارتی فلسفی از شیخیان است؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج سرخ، ۲۵گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۷]
۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۳۷/۲
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۵ جمادی الاول ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ(۲۵پ-۴۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۳۴۱]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ پس از این سه رساله است از شیخ احمد احسائی: ۱. پاسخ پرسش ملاعلی اکبر بن ملا سمیع از کیفیت خلوص و حضور قلب و قصد، ۲. فوائد هشت گانه در معارف «از بیان مراتب نعیم و غیره»، ۳. اجوبة المسائل سید اسماعیل (در تکمیل نفس و معنی امر بین الامرین)؛ واقف: نائینی؛ ۲۱گ، ۱۸ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۶۸]

۱۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۹۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:چهارشنبه۲۱جمادی الثانی ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۷۱]

۲۰. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۵۷

آغاز: برابر

کا: أبوالقاسم واعظ حسینی یزدی، تا: ۱۲۵۳ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۳۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۸۶۲

خط: نستعلیق، کا: محمد الرحیم (عبدالرحیم) بن عبدالحسین حسینی علوی همدانی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۵۳ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۶]

۲۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۵۰۲/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: غلامرضا ابن ابوالحسن، تا: جمعه ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۵۴ق؛ ۳۲گ (۳۱پ-۶۳پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۲۸]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۳/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، کا: صادق بن حسن، تا: جمادی الاول ۱۲۵۴ق، جا: کرمان مدرسه ابراهیمیه، نزد حاج الحرمین محمد حسین بن محمد صادق؛ ۳۳ص(۴-۳۶) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۱۰

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، تا: دوشنبه ۱۷ ذیحجه ۱۲۵۴ق، جا: کچویه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۲۷۴ر-۲۷۹ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷ - ۴۱۰]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** سئل الصادق ع عن قول الله عزوجل ... عشرین شعبان سنه ۱۲۵۵

خط: نستعلیق، کا: حسینی، محمد حسین بن محمد علی، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: آبی [رایانه]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۴۰/۶

آغاز: برابر **انجام:** و لو لم اکن علی اهبة السفر و قلب مشوش ... رب العالمین.

خط: نسخ، کا: عبدالله بن شریف لواسانی، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۲۵۵ق؛ سپس داستان خاتم اصم و زناشوئی او به فارسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا و پارچه، ۱۱گ (۱۴۹پ-۱۵۹ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۴۴]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۱-۵۹/۲۳۳

آغاز: و الائمة الطاهرین سلام الله علیهم هم الشهداء علی الخلق و أعین الله الناظرة فی عباده؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ رجب ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۶گ(۱-۲۶)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۵۵]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** سمعت من العلماء الطالبین تنزیه النفوس و تجریدها ... و الفاعلین

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد ولی بن مهدی نوری مازندرنی، تا: چهارشنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۲۵۶ق؛ واقف: فهرستی؛ ۲۴گ، اندازه:۱۱×۱۸سم [ف: ۶ - ۳۶۹]

۲۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۶۴/۹

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم محمد رحیم بن ابوالحسن حسینی علوی همدانی، تا: ۱۲۵۳-۱۲۵۶ق؛ جلد: چرم زرد، ۹گ(۱۰۷پ-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۱ - ۱۵۹]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۰/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۶۸ص (۳۱۵-۳۸۲) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۶۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۵۷ق، جا: کربلا؛ در پایان نسخه آمده: «بنا به فرمایش محیی الدین فخر الاطناب به تصحیح این صفحات مسمیه به سیر و سلوک پرداختم، در روز جمعه هفدهم ماه جمادی الاولی سال ۱۲۵۷»؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷گ (۲-۲۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۶۱۱]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۰۳/۲

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نعمة الله بن محمد مهدی اصطهباناتی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۲۵-۴۱)، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۸۹۵]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۰/۲

آغاز و انجام: برابر؛ قد فرغ من تسوید هذه الرساله فرج الله بن آقا کل محمد کل رستاقی. خداوند انمیران ما را مگر بحب علی بالورود نور قلمی شده و این دو بیت بخاطر آمده لهذا تحریر شده:چون عمر بسر رود چه بغداد و چه بلخ ×× پیمانه چو پر شود چه شیرین و چه تلخ / خوش باش که بیما و تو این ماه بسی ×× از

سلخ بغره آید از غره بسلخ
خط: نستعلیق، کا: فرج الله پسر آقا کل محمد کلا رستاقی، تا: ۱۲۵۹ق، جا: بالوردونور؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۷ص(۶۸-۱۳۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۲۳۳]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۶۴/۲-۱۲/۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۱ شوال ۱۲۵۹ق، جا: اصفهان مدرسه صدراعظم؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۱۳]

۳۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۱۹/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمطلب، تا: چهارشنبه ۱۳ صفر ۱۲۵۹ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا، ۳۲گ (۱-۳۲)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۸۵۶]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۰/۲
خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی مراغی، تا: ۱۰ ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۲۱ سطر [ف: ۵ - ۷۲]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۲۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه سلخ ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ ۱۹گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ - ۳۶۹]

۳۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۳۰/۱
آغاز: الی ان راجع فی الالتماس عنی للاخوان لدی واجب ... اعلم ان سبحانه هو الواحد الذی لاشریک له والحی الذی لاموت فیه والنور الذی لاظلمة فیه؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد جواد بن محمد حسین، تا: دوشنبه ۱۱ صفر ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف مخ: ۱ - ۲۷۱]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۹۷/۱-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: عصر دوشنبه ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۲ق [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]

۴۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۰۴/۵
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن حاج عدارم، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۲۰گ (۱۰۴پ-۱۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۹]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۷۱/۱۶
خط: نسخ، کا: محمد رحیم خوئی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۵۸پ-۶۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۵۹]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۷۰/۱
کا: احمد بن عباس بن علی یزدی، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷گ (۱-۲۷)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۱۱۰]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن حاج رضا خان ترکمان ساکن قصبه دهخوارقان، تا: ربیع الاول ۱۲۶۸ق، جلد: تیماج مشکی، ۵۸ص (۱-۵۸)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۶]

۴۴. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۶۳/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: ملا یوسف رشتی، تا: شنبه ۲۵ محرم ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹گ(۱پ-۳۹ر)، ۱۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۶۶]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۰۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱گ (۲پ-۲۲ر)، ۱۷-۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۹×۱۸/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۵]

۴۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۶۸/۵
آغاز و انجام: برابر
کا: ابراهیم بن محمد حسین، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰ سطر، [ف: ۹ - ۳۵۷]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۹۷۳
آغاز: التی فی الکوکب ای فلک الکرسی بقدر الارض مائة مرة و اصغر الکواکب
خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۶ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۶]

۴۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۷/۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ ۴۰ص (۶۴-۱۰۳) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]

۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۹۰/۵-۲۵/۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع ان هذا المقدار من الاکل یقوی الروح و یصفی الباطن و یقوی الجسد و تنزج الطبیعة و یقوی الحرارة العزیزیته کما ذکره الاطباء و ذلک معلوم واضح انشاء الله و لاتشرب حتی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۵۴]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا مختصر الکلام فی جواب هذه المسائل و فیه الدرایه. تمت النسخة المبارکه فی لیلة الحادی و العشرون (؟) شهر ربیع الاول من شهور ۱۲۹۲ علی یدتراب اقدام چا کران اولیاء ال الله سلام الله علیهم اجمعین محمد علی الحسینی الشیرازی مشهور بدست غیب فی دارالسلطنة قزوین
خط: نستعلیق، کا: محمدعلی بن ابوالقاسم دست غیب شیرازی، تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه

کاغذ پستی، ۵۸ص (۱-۵۸)، ۱۶ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۴]

۵۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۲۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین والحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ فرنگی؛ ۳۳گ، ۱۳ سطر(۷×۱۳) ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۳۳۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۲۸/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۷۹]

۵۲. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۵۸

خط: نسخ خوش، کا: عبدالمطلب، تا: ۱۳۵۹ق؛ قطع: جیبی [نشریه: ۵ - ۵۹۷]

۵۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۸۰/۵

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۵گ [ف: ۱ - ۳۹۱]

۵۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۲۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۲۳۴-۲۹۲)، ۱۷-۲۱ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۱]

۵۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۶۹/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم علی آبادی، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۴۱-۶۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۱۰۹]

۵۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۶۱/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه [ف: - ۳۰۱]

۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۵۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۵۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۳]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۷۳۲ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۶۰. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۵۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ ۳۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۶۱]

۶۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۸۶/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی،۳۳گ(۹۰-۱۲۲)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۳۱۳]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۰۸/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۱۴۸پ-۱۶۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ - ۹۴]

۶۳. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۴۰]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۱۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۲گ (۱پ-۱۲پ)، ۱۶ سطر (۶×۱۴)، [ف: ۱۷ - ۲۴۹]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [رایانه]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸/۴

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین و لعنه الله علی اعدائهم اجمعین اما بعد؛ **انجام:** ولعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم و جاحدیهم من الجن و الانس و الحمدلله رب العالمین

در فهرست با عنوان «آداب السلوک» آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، مذهب، ۵۷ص (۲۵۱-۳۰۷)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۷ - ۴۹]

● السیر و السلوک (۴) / سیر و سلوک / عربی

as-sayr-u wa-s-sulūk = ādāb-us-sulūk

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

بدون هیچ توضیحی و سرآغاز و انجامی متفاوت با دیگر رساله‌ها.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۳۸/۱

آغاز: هو العزیز یا سائل التقی فی مقام التوحید. قال الله تعالی الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا ... و اعلم ان الطرق الی الله بعدد.؛ **انجام:** ... من بطنهها شراب مختلف الوانه، فیه شفاء للناس و رحمة و لا یزید الظالمین الا خسارا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ(۱پ-۳ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۴سم [ف: ۷ - ۱۵۶]

● السیر و السلوک و ما یلزم السالک فی عشرته / عرفان و تصوف / عربی

as-sayr-u wa-s-sulūk wa mā yalzam-us-sālik-u fī 'išrtih

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

رساله‌ایست در سیر و سلوک و حالات سالک. این کتاب بر خلاف بیشتر آثار وی، ساده و قابل فهم و حاوی دستورالعمل‌های دقیق و گرانبها است. این کتاب را بر حسب نقل صاحب الذریعة، برای ملا امین نوشته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین ...
انجام: فان ما ذکرنا کفایة لمن اراد الحق و الصواب و الحمدلله فی المبدء و المآب.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ متوسط، کا: عبدالمطلب شیرازی، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی،جلد:تیماج قرمز،۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۵۹]
۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۲۲/۱
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ ۱۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: - ۱۳۶]

● **سیر و سلوک (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی
seyr va solūk (t.)
بحرانی، محمد بن محمد قاسم، ق۱۳ قمری
bahrānī, mohammad ebn-e mohammad qāsem (- 19c)
وابسته به: السیر و السلوک؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹)
ترجمه یکی از رساله سیر و سلوک سیدکاظم رشتی است که به خواهش برخی از سالکان راه انجام شده. در دیباچه برای نگارنده درازای زندگی می‌خواهد، پس بایستی پیش از ۱۲۵۹ به فارسی درآمده باشد. بخش‌بندی نشده. در دیباچه از آن به «شرح»یاد شده. (احمد منزوی)
آغاز: پس از سپاس و ستایش پادشاه مطلق ... بعضی از طالبان راه معرفت و یقین و سالکان طریق قربت حضرت رب العالمین از ین قلیل البضاعة خواهش نمودند بل امر فرمودند که رساله مصنفه چناب ... آقا سید کاظم رشتی ... که به لفظ عربی و نفع آن مخصوص واقفان آن لغت بود به لفظ فارسی ترجمه که نفع آن عام و انتفاع آن از آن تام باشد، حقیر آن را غنیمت شمرده بل فوز عظیم دانسته.
[نسخه‌های منزوی ۱۰۸۵ و ۱۲۰۸؛ فهرستواره منزوی ۵۱۱/۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۰۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** جمیع ستایشها مخصوص خدایست که پروردگار عالمیان است
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۷]
۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۱۵ش
آغاز: برابر؛ **انجام:** ای گروه مردم بپرستید از من آنچه خواهید پیش از آنکه بیابید مرا اللهم انی اشهدک علیهم بار خدایا بدرستی که من گواه گرفتم مرا بر ایشان و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و نیست تغییر دهنده و نیست قوتی مگر به خداوند بلند بزرگ و الحمد لله متبعین امره و حمد می‌کنم مر خدای را ... فرمان او را بانجام رسید. شرح رساله نافعه سلوک.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۵ق، جا: قزوین (گویا)؛ جلد: چرمی، ۷۹گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۵]
۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** که پیروی کننده ام فرمان او را. تمام شد شرح نافع سلوک، در کمال استعجال
نسخه در دست بخشبندی نشده است و مترجم از کار خود در دیباچه به ترجمه و در میانه‌ها و پایان به «شرح» یاد می‌کند. در فهرست مشایخ (ص ۳۱۷) آمده است که نسخه عربی آن در دست نیست؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴) سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۶]
۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و جمیع ستایشها مخصوص خدائیست که پروردگار عالمیان است
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛مهر:«... عبدالله الحسینی ...» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۱۷۴]
۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان المنه: هی الماوی یعنی یس
تذکر: نام مؤلف و کتاب به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی مایل به حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۱۱۷]

● **سیر و سلوک (ترجمه) = آداب سلوک (ترجمه) = شرح رساله سلوک** / اخلاق / فارسی
seyr va solūk (t.) = ādāb-e solūk (t.) = š.e r.ye solūk
محمد تقی، ق۱۳ قمری
mohammad taqī (- 19c)
وابسته به: السیر و السلوک = آداب السلوک؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۴۶
آغاز: در امری که خلق الله از آن منتفع شوند؛ **انجام:** پیروی کننده ام فرمان او را ... شعبان المعظم ۱۲۴۵م
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۵ق، واقف: احمد ترابی، خرداد ۱۳۵۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۸۳گ، ۱۵سطر(۷×۱۳)، اندازه:۱۲×۱۹سم [رایانه]

● **سیر و سلوک = ترجمه سیر و سلوک رشتی = دلیل**

المتحيرين / سیر و سلوک / فارسی
seyr va solūk (3) = t.ye seyr va solūk-e raštī = dalīl-ol-motahayyerīn

خسروشاهی، حسین بن علی، ق۱۳ قمری
xosrošāhī, hoseyn ebn-e ʻalī (- 19c)

وابسته به: سیر و سلوک (۳)؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹ق)

تاریخ تألیف: شوال ۱۲۴۲ق

متن از سید کاظم رشتی، ترجمه فارسی از حسین بن علی تبریزی خسروشاهی (د.پس از ۱۲۸۱ق)، که می‌گوید آن را به دستور نگارنده آن به فارسی برگردانده است. در انجامه نسخه ش ۱۶۷۰/۹ دایرة المعارف تاریخ نگارش متن ۱۱ صفر ۱۲۴۷ق در دیه سراوان رشت آمده است که بایستی تایخ درست آن ۱۱ صفر ۱۲۳۸ ق باشد و تاریخ ترجمه در برخی نسخه‌ها ۲۴ شوال ۱۲۴۲ق آمده است. الذریعه (۳۶۰/۸) متن و ترجمه را به نام «دلیل المتحیرین» آورده است، و تاریخ نگارش متن را برابر نسخه‌های ما شوال ۱۲۴۲ ق یاد کرده است. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله سپاس بی قیاس وثنای بی انتهای مرخداوند کریمی را سزاست که ذرات ممکنات را از فیض بی منتهای خود از مستوره عدم به معموره وجود آورده وازکرامت بی کرانه خود خلعت من دخله ... چنین گوید بنده مسکین حسین بن علی تبریزی الخسرو شاهی که حکمت بالغه ... بزبان فارسی ترجمه نماید پس این حقیر امتثالا لامره ... شروع بترجمه نمود ...

انجام: اخذ کن تو حق را واعراض نما از اهل باطل وباش محسن که پروردگار با زمره محسنین است

[دنا ۲۹۱/۶-۲۹۲ (۲۰ نسخه)؛ طبقات اعلام الشیعه قرن ۱۳ ص ۴۰۳؛ الذریعه: ۲۶۰/۸ ش۱۰۹۰ و ۲۸۳/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۲۰۸/۲ و ۵۱۰/۷ - ۵۱۱؛ فهرستواره منزوی ۴۹۰/۷ و ۵۱۰/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۸/۵سم [مختصر ف: ۳۲-۱۶۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۲۳۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه جمادی الثانی ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۱ - ۴۱۹]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۱۹/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۴ شوال ۱۲۴۲ق؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۱۲۵گ (۳۹-۱۶۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۹۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۸۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین، تا: ۲۴ شوال ۱۲۴۲ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۹۶]

۵. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: علی بن ملا زین العابدین منجم تبریزی، تا: رجب ۱۲۴۷ق؛ [نسخه پژوهی: ۱ - ۱۴۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۰/۱

خط: نستعلیق شکسته، کا: ملا محمد زمان بن مشهدی شکروردی، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۴۸ق؛ مصحح؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۹]

۷. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۰]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۹۶/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فرغ من تسویدها منشیها یوم الاثنین لاحدی عشر لیلة مضمین من صفر المظفر فی قریة سراوایان (سراوان) من قری رشت سنة ۱۲۳۸، حامداً ... مترجم گوید که اینجا تمام شد کلام مقتدای ما اطال الله بقائه ... و فارغ شدیم از ترجمه کلمات شریفة و ... چهارشنبه بیست [و] چهارم شهر شوال المکرم سنة ۱۲۴۲. حامداً مصلیاً مستغفراً.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۷ ذیحجه ۱۲۵۷ق؛ ۷۸ص(۲-۷۹) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]

۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دامت السماوات و الارضون بکلمته و صلی الله علی محمد و آله محمد خیر خلقه و بریته

خط: نسخ، کا: زین العابدین ارومی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: کربلا؛ ۴۴گ (۵۱پ-۹۴ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۶۷]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۴۱/۳-۳۷/۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: پنج شنبه ۱۷ ذیحجه ۱۲۵۸ق؛ مجدول محرر مذهب، مصحح؛ جلد: تیماج زیتونی، ۴۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ - ۸۷۴]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فارغ شدم از ترجمه کلمات شریفه و الفاظ لطیفه عزیزه ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۲۷گ (۹۵پ-۱۲۱پ) [ف: ۱ - ۱۴۰]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: حیدر، تا: ۱۲۶۰ق؛ مهر: «یا امام حسین» (بیضی)؛ در متن و هامش؛ جلد: تیماج سیاه، ۶۸گ، ۱۴ سطر،

اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۱۴/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد طباطبائی، تا: رجب ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷گ (۶۵پ-۹۱پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۹۸]

۱۴. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۲۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۳ رمضان ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۳۱پ -۱۱۶ر)، ۱۴ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۳۰سم [دو کتابخانه اراک: - ۴۹]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷۰/۹-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** یوم الاثنین لاحدی عشرلیلة مضین من صفرالمظفر فی قریة سراوان من قری رشت فی سنة ۱۲۴۷(دقیق) حامدا مصلیا ... مترجم گوید که اینجا تمام شد کلام سیدی و مقتدای ما. اطال الله فی بقائه ... چهارشنبه بیست و چهارم شهر شوال المکرم (تاریخ سال را نگفته) حامداً مصلیاً ... کتبه العبد العاصی محمد رسول بن محمد حسن ... ۱۲۶۱

خط: نسخ خوش، کا: محمد رسول بن محمد حسن، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۵۹ص (۳۴-۹۲) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۵]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: فتحعلی بن شیخ علی جوانشیر قره باغی، تا: ۱۲۷۲ق، جا: تبریز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ (۲۱پ-۶۴ر)، ۱۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۶۹۴]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۵۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۶۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۱۳۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۳۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوطالب بن محمد تقی مشهور به میرزا آقا، تا: ۱۲۷۲-۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱پ-۳۴پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۱۲۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۵۲

آغاز: برابر **انجام:** و فارغ شدم از ترجمه کلمات شریفه ... العلی العظیم

خط: نسخ، کا: حزین بن ... قائنی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۸۸]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۸۶-۳۶/۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نفس خود را که می‌یابی او را که میل نمی‌کند به سوی معصیت وبه سوی مخالفت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۸۷۵]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۶۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی، ۳۸گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۶۹۹]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۱۹/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۷۰پ-۳۰۰پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۲۰]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۸

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۵۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ - ۳۹۹]

۲۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۴۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۱۱۴]

● **السیر و السلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

as-sayr wa-s solūk

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

محتملاً همان ترجمه خسروشاهی باشد.

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۹۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۱ر-۲۲پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۳۱]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۰۴/۳

خط: نسخ، کا: ابوالفضل شریف، بی‌تا [ف: ۳ - ۴۵]

● **سیر و سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

seyr va solūk

جلدکی، عباسقلی بن رضا

jaldakī, ‘abbās-qolī ebn-e rezā

کتاب در سیر و سلوک و شرح حال خود نگارنده و در خدمت پیر رسیدن است.

[دنا ۲۸۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۱۰/۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۱۹/۲

آغاز: العظمة لله العلی العظیم.الذی رفع السماوات بغیر عمد؛

انجام: هم دردم و هم درمان ×× بیمار و طبیبم من

خط:نسخ بدخط،بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ اهدایی: وزیری، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۶۷گ (۶-۷۲)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۹۵]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

والی زاده، رحیم خان

vālī-zāde, rahīm xān

به نظم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۵۸

آغاز: دوره شاه ناصرالدین آمده ×× ملک و ملت رو به آیین آمده؛ **انجام:** منم رو سیاهم تو کریمی ×× ببخشا تو گناهم چون رحیمی

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سبز، ۱۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۴سم [ف: ۳- ۴۸۵]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبدالنبی، ۱۲۱۲؟ - ۱۲۸۶ قمری

mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ʻabd-on-nabī (1798 - 1870)

آغاز: ۱. بسمله. بدانکه بناء سلوک راه دین و وصول بمقامات یقین بر خلوت و عزلت است و انقطاع از خلق.

۲. الحمد لله و سلام علی عبادة الذین اصطفی(فهرستواره)

[فهرستواره منزوی ۵۰۸/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۸۱/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** این است طریقه نشستن در خلوت حق ... موفق دارد و السلام التماس دعا.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۱۹-۱۲۴)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۰۲۷]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۱۰/۳

بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۶۷]

● **السیر و السلوک** / سیر و سلوک / عربی

as-sayr wa-s sulūk

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

رساله مختصری است در علم سلوک.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۱۵/۴

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد قد سئلت یا قرة عینی عما تصلح به النفس و یجلو عنها؛ **انجام:** بدین امید نوشتم کلام حضرت دوست ×× که روز حشر بدستم جز این عمل ندهن. کاتب در پایان افزوده نقلت هذا بعینه من نسخة الاصل و لا باس علی فتدبر.

خط: نستعلیق و تحریری، کا: علی اکبر بن شیر محمد همدانی، تا: ۱۲۹۷ و ۱۲۹۸ق، جا: همدان؛ ۴ص (۱۱۳-۱۱۶)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵۰ - ۱۷۸]

● **السیر و السلوک** / عرفان و تصوف / عربی

as-sayr wa-s sulūk

سید رضا، ق۱۳ قمری

seyyed rezā (- 19c)

مؤلف از شیخیه است و از شیخ احمد احسائی و سید کاظم رشتی با تجلیل یاد نموده است.

اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۱۰/۳

آغاز: ... اما بعد انن دأب العلماء لارشاد الناس ان یکتبوا رسالة فی طریق السلوک الی الله لتعرف الناس کیفیة سلوکهم و طریق هدایتهم

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حکم آبادی تبریزی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ ۶گ (۱۴۱پ-۱۴۶ر)، [سه کتابخانه اصفهان: ف:۸۶]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / عربی

seyr va solūk

رضوی همدانی، محمد حسن بن عبدالرحیم، ق۱۳ قمری

razavī hamedānī, mohammad hasan ebn-e ʻabd-or-rahīm (- 19c)

شامل تقریرات درسی استاد است که مباحثی از سیر و سلوک و اخلاق را در قریه‌ای از قرای کرمان تدریس می‌کرده‌اند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۵۱

آغاز: بسمله، الجزء الاول من الدروس: من جمله الشروط العظیمه للسالک مراقبة الله جل شانه و اذا؛ **انجام:** و حرام لمن لا یشهده فلکل واحد ما یریده فالجمادی یلزم له الجماد.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق، جا: یکی از قرای کرمان؛ در برگ ۲۹۵ تا ۲۹۶ نویسنده چند رویای خود را نوشته، برگ ۱ و ۲ حاوی مطالبی علمی، برگ ۱پ نامه‌ای به نواب حسین علی میرزا احتمالا از طرف استادش، در برگ ۲۹۶پ اقسام علوم، در برگ ۳۴۱ (انتهای نسخه) بخشی دیگر از رویاهای نویسنده نوشته شده، همچین در اواخر رساله تقریرات درسی فقهی نوشته شده است، برگ ۲۸۷پ تا ۲۹۴پ فهرست کتاب طریق النجاة به تاریخ ۱۲۹۲؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۶گ (۱-۲۹۶)، ۱۷-۲۹ سطر (۶×۹-۱۱)، اندازه:

۱۲/۵×۱۹/۵سم [رایانه]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

محمد حسین بن محمد، ق۱۳ قمری

mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 19c)

گفتاری است در سیر و سلوک و نام نگارنده آن در پایان دیده می‌شود و در آن از لسان الغیب و شاه نعمةالله یاد گردید و در دو فصل به عبادت معبود پرداخته شده.
چاپ: وسیله انتشارات حکمت در تهران به چاپ رسیده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۸/۲

آغاز: لاجابة الدعاء و الفرج روایت است از حضرت پیغمبر که بدرستیکه من میدانم کلمه که نگفته است آنرا تنک دلی مگر انکه حقتعالی فرجی دهد تنگ دلی او را؛ **انجام:** و آنچه گفته شد در اخبار و آیات انبیا و اولیا و احوال حکما است و بالله التوفیق.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۰۸پ-۱۱۷پ) [ف: ۳ - ۴۵۱]

● **سیر و سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

seyr va solūk

راونجی، محمد بن حسن

rāvanjī, mohammad ebn-e hasan

مباحثی است اخلاقی با استناد به آیات و روایات وارده از حضرات معصومین اثنا عشر علیهم السلام که مؤلف با پرهیز از عزلت و گوشه‌نشینی و به صورت پرسش و پاسخ با پیر خرد بیان نموده و گاهی با اشعار ادبی عرفانی آن را حلاوت می‌بخشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۲۸

آغاز: بسمله، ستایش یکتائی را سزاست که طائر نیز پر اوهام را از بلوغ به کنگره ایوان حقیقتش پر و بال شکسته؛ **انجام:** پس ناطقه را نفس ملکی خوانند و غضبی را نفس سبع نامند و شهوی را نفس بهیمی گویند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: با روکش مقوایی نارنجی، ۳۲گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۱/۵سم [ف: ۴۱ - ۳۳]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

عبدالصمد بن گلمحمد

'abd-os-samad ebn-e golmohammad

رساله کوتاهی است در سیر و سلوک به طریقه چشتی که مؤلف برای مبتدیان طریق چشتی تألیف نموده است. او در پایان اسامی اقطاب چشتی را نیز بیان نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۴۲/۶-۱۶/۱۵۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسوله و اصحابه اجمعین و بعد این حقیر فقیر اضعف عبادالله عبدالصمد بن گل محمدکه برای رشد طالبان صادق و مریدان عاشق؛ **انجام:** و می‌گفتند ای دوستان خدای تعالی ما را ذبح کنید و بخورید ایشان نمی‌خوردند و نه ذبح می‌کردند طریق چهارده خانواده این است و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۳۵۷]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

مصطفی بن احمد،

mostafā ebn-e ahmad

رساله عرفانی کوتاهی است در بیان طریقه سلوک سالکین و روش ریاضت مرتاضین به قوانین شرعیه و شریعت مطهره موافق آنچه از آثار و اخبار ائمه اطهار علیهم السلام مأثور است. مؤلف ۲۵ امر را برای سالکان لازم شمرده و آنها رابیان کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۴/۱-۱/۱۴۴

آغاز: بسمله الحمدلله ... و الصلوة ... احقر عبادالله و افقرهم مصطفی بن احمد را بخاطر فاتر رسید سطری چند خیلی مختصر آنچه را که اقتباس نمود از فضلاء اعلام و اخذ نمود از عرفاء و حکما ... بدان که سالکان طریق و شریعت نبوی (ص) را ناچار است از بیست و پنج چیز؛ **انجام:** توفیق زیادتی آن طاعت و عبادت را از خداوند تبارک و تعالی درخواست کردن پس در هیچ حالی غافل نبودن.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق؛ مؤلف پس از اتمام رساله بحث کوتاهی درباره حسن خلق و خوش خویی ذکر کرده؛ ۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۲۰۶۷]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۳ ذیقعده ۱۲۹۳ق؛ محل تألیف: کرمان
این رساله در پند و اندرز و چگونگی پیمودن راه حق و حقیقت می‌باشد. مؤلف به‌درخواست مکاتبه‌ای یکی از دوستان که دستور العملی در باب سلوک الی الله را خواستار شده بود این اثر را نگاشت.
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد چنین گوید ... که چندی قبل یکی از اخوان لازم الاطاعة مراسله

نگاشته و در ضمن مراسله از این جانب دستور العمل
[دنا ۲۹۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۱۳/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و این دلیل حکمت بود که برای تو نوشتم با کمی از مجادله التماس دعا دارم.
خط: نستعلیق شکسته تحریری، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۲۸ صفر ۱۲۹۲ق، جلد: چرم قهوه‌ای، ۶گ (۱۳ر-۱۸ر)، ۲۲ و ۳۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۸سم [ف: ۴۳ - ۶۵]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۷۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ ۱۱گ (۱۰۴-۱۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۱۶]

۳. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۱۲/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: علی بن محمد کرمانی مشهور به مؤذن، تا: شوال ۱۲۹۵ق، جا: لنگر کرمان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۹۴ر-۱۰۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۹۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۷۱/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و از خداوند می‌طلبم که ما و شما را متعظ و متذکر فرماید ...
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن طباطبائی جندقی، تا: دوشنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۹۶ق؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۳۴ر-۴۱پ)، اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف: ۵ - ۳۴۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۱۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و از خداوند می‌طلبم که ما و شما را متعظ و متذکر فرماید و السلام و قد فرغ العبد محمد بن کریم ... سنه ۱۲۹۳ فی شهر کرمان.
خط: نستعلیق و تحریری، کا: علی اکبر بن شیر محمد همدانی، تا: ۱۲۹۷ و ۱۲۹۸ق، جا: همدان؛ ۱۳ص (۹۹-۱۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵۰ - ۱۷۸]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

ملکی تبریزی، جواد بن شفیع، - ۱۳۴۳ قمری

malekī tabrīzī, javād-e bn-e šafī‘ (- 1925)

جواب استعلام شیخ محمد حسین اصفهانی (-۱۳۶۱ق) ساکن نجف می‌باشد که مقدمه موصله الی الله را پرسیده و مؤلف که در قم می‌زیسته طی نامه‌ای طریق معرفت نفس تقلیل قوای روحانی را متذکر شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۳۸/۳
آغاز: فدایت شوم ... باری در باب اعراض از جد و جهد رسمیات و عدم وصول به واقعیات که مرقوم شده؛

نسخه اصلی: کتابخانه شیخ محمد غروی ـ قم؛ خط: نسخ، کا: محمد غروی، تا: ۱۲ شعبان ۱۳۷۷ق؛ ۵ص (۱۱۸-۱۲۲) [عکسی ف: ۳ - ۱۵۴]

● **سیر و سلوک** / عرفان و تصوف / فارسی

seyr va solūk

درویش محمد

darvīš mohammad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳۸۵ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **سیر و سلوک** / سیر و سلوک / عربی

seyr va solūk

غیر همانند:

۱. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۸۵/۴
آغاز: بقدم الوصف یستوجبها وبتحقیق یوجدها ... باب التوبة والتوبة علی ثلث مقامات الندم والاستغفار والحقیقه فالندم؛ **انجام:** باب الحقیقه والحقیقه علی ثلاث مقایات حقیقة قبول الدعوة وحقیقه وجود الحقیقه وحقیقه وجود الحق فحقیقة قبول الدعوة استعمال ... باب الهمزه ... وآفة همة الارادات الرفق بالنفوس وآفة همة الحقیقة الاسترواح الی اللواحظ فی وقت العترات ... صاره الإفه باللخروج عنها
چند برگ از وسط رساله‌ای در عرفان است. در این سه برگ باب‌های کوتاهی در عرفان آمده هر باب یک مرحله است و هر مرحله در سه مقام تقسیم شده است. عنوان باب‌های موجود چنین است: باب: التوبه، الاراده، الصدق، الاخلاص، المحاسبة، الورع، الزهد، التوکل، الفقر، الصبر، الرضا، الخوف، الرجا، المعامله، الرعایة، الادب،الریاضة، الفتوح، الرغبة الرهبة، الحقیقه، المراقبة، المکاشفة، السر، الیقین، المعرفة، التصوف، الغیرة، المکر، الغربة، الوارد، الهمة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ص (۳۷-۴۲ و ۲۰۳ و ۲۰۷-۲۱۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۷سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۱۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۹۷
آغاز: النعمة و تنسی المصیبة کقول یوسف علیه السلام و قد احسن بی اذ أخرجنی من السجن و قیل الفتوة أن تأتیما و لاتری؛ **انجام:** ... قال الانطاکی یشتاق الغائب و ما غبت عنه مذ و جدته قال النصرآبادی رحمه الله للخلق.
رساله‌ای است در تصوف و سیر و سلوک مشتمل بر چندین باب که از بزرگان صوفیه در آن بسیار نقل کرده است که نام این افراد در آن دیده می‌شود: ابوعلی رودباری، امام صادق (ع)، امام حسن بن علی (ع)، جعفر مغازلی، محمد بن منصور طوسی، ابویعقوب

خیاط، ابن عطاء، رویم، ابن ابی الجواری، ابوسلیمان، دارانی، ابوعبدالله صوالی، یوسف بن الحسین، ابوعبدالله انطاکی، محمد بن واسع، سهل بن عبدالله متقی، ابوعبدالله رملی، ابویعقوب نهرجوری، محمد مقدسی، علی بن عبدالرحمن، محمد بن علی حسنی موصلی، ابوبکر وراق، ابویعقوب مکفوف، محمد بن علی کتانی، شمیط بن عجلان، سلیمان راسبی، سهل بن عبدالله تستری، بکر بن عبدالله مزنی، ثابت بنانی، محمد بن سعید مروزی، ابوعثمان جریری، ابوجعفر نیسابوری، حسن بن هانی، ابوسعید قرشی، خلیل بن احمد، یوسف بن الحسین، فتح بن شخرف، عبدالله بن محمد رازی، شاه کرمانی، ابوالقاسم الحکیم، ابوعلی جوزجانی، انکاکی، مطرف بن عبدالله، علی بن سعید قطان، سمنون بن الحسین، بندار بن الحسین، ابوعبیدبناجی، شاه بن شجاع، حارث محاسبی، عمرو بن عثمان مکی و ... مؤلف اشعاری به نقل از حسن بن علی الفقیه با عنوان أنشدنی و سعید بن عبدالعزیز با عنوان أنشدنا آورده و در دو مورد چند بیت شعر از خود با عنوان «أنشدت» آورده است که عبارتند از: فقلت لاصحابی هی الشمس ضوءها ×× قریب و لکن فی تناولها بعد / دخلنا کارهین لها فلما ×× الفناها خرجناها کارهینا / و ما حب البلاد بنا و لکن ×× امر العیش فرقة من هوینا / ما للفراق رماه الیه منه به ×× لا فرق الله ما بین المحبین / ان یوم الفراق قطع قلبی ×× قطع الله قلب یوم الفراق. در بحث فتوت که گویا باب نخست کتاب بوده و از آغاز افتاده، جمله‌ای فارسی به نقل از نوح مدینی آمده است بدین عبارت: «جوانمردی شش جیز است: جیم از جود است، و واو از وفاست، و الف از امانت است و میم از مروت است، و ر از رحمت است و دال از دیانت است، هر کس که این چیزها در صحبت ندارد او را از جوانمردی نصیب نیست»، نویسنده از اهل تسنن است و آغاز بیشتر ابواب با عبارت «قال اصحاب اللسان» شروع می‌شود. برگ‌هایی از رساله تحفة السفرة الی حضرة البررة جلال الدین احمد نیز در برگ‌های پایانی کتاب با رساله ما مخلوط شده است که هر دو رساله به یک خط است و در نسخه حاضر فقط مقداری از باب پنجم و هفتم و نهم به صورت پراکنده آمده است. این عناوین در کتاب آمده: باب فی لبس الصوف و المرقعات، الفراق، الانس، النیة، الاخلاص، صفة الاولیاء، المشاهدة الاشارات، الانابة، الصدق، الحکمة، الاعتصام، الیقین، التقوی، معرفة النفس و مخالفتها، ذکر القلوب، التوبة، الخوف، الرجاء، الوفاء، الرضا، الزهد، المراقبة الحیاء، التوکل، التفکر، التواضع، الورع، المروة، ادب النفس، حسن الخلق، الحلم، المداراة، القناعة، ذکر الجوع؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح، محشی؛ در هشت برگ آغازین اشعاری فارسی به خط حسین رضوی و مهر «زینل» (بیضی) و در چهار برگ پایانی نیز اشعار متفرقه‌ای به خط همو و سه انشای پراکنده؛ تملک: محمد بن محمد سعید رضوی به سال ۱۳۰۶ق و مهر «عبده محمد بن محمد سعید الرضوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ – ۱۴۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۱۹/۱

آغاز: ... فخلعت علیها الخلعة القیومیة، و الکمالات الابدیة ... و بعد فان طریق سلوک الحق من اخلاق الانبیاء و المرسلین؛ **انجام:** و صحبة العلماء العاملین، و صلی الله علی سیدنا محمد ... رب العالمین. قد وقع الفراغ من تحریر کتاب سیر السلوک فی یوم الاثنین من شهر صفر المظفر ۹۹۲.

در یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه. مقدمه در اصطلاحات بکار رفته در کتاب، باب یکم در ذکر دنیا و لذتهای آن، باب دهم در نفس کامله، خاتمه در مرشد و اوصافش. نام کتاب و فهرست باب‌ها در دیباچه آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه صفر ۹۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: پارچه‌ای آبی، ۶۱گ (۱ر–۶۱پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۸سم [ف: ۸ – ۴۸۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵۴/۲

خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن حاج عبدالغفار تبریزی خیابانی، تا: ۲۳ ذیحجه ۱۲۳۹ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۲۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۵۳۵

آغاز: بسمله. الحمدلله العلی العلیم؛ **انجام:** حذر امن التطویل انتهی ... شعبان ۱۲۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن [رایانه]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۵۲/۱

آغاز: و لقد سألنی سائل ممن یجب علی اجابة مسؤله و لا یسعنی رد مأموله عن طریق السیر و السلوک؛ **انجام:** فالعین علمه بالله و الباء بونه عمن سواه و الدال دنوه من الله تعالی بلا کیف و لا حجاب

از: ملا آقا قزوینی. در مقدمات و شرایط و راه و روش سیر الی الله و سلوک طریق عرفان و تهذیب نفس، با استفاده از بعضی روایات مروی از اهل بیت علیهم السلام؛ خط: نستعلیق، کا: شجاع بن محمد صالح حسینی، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱پ–۴ر)، اندازه: ۱۵× ۲۱/۵سم [ف: ۱۴ – ۲۳۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۲/۴ط

آغاز: بسم الله خیر الاسماء السالک اذا زهد فی کل ما یعوقه عن مقصوده؛ **انجام:** لا انها حقایق موجودة سوی الحق کما کان یری فی اقل.

مختصری است در سیر و سلوک عارفانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۳ص (۱۱۳–۱۱۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۳ – ۹۶]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۲۱/۶

آغاز: بسمله، الباب الاول فی العقل و العقلا، قال اهل التفسیر: العقل نوع علم یستبان به العواقب و یترک به القبائح، ح عن جابر بن عبدالله ان النبی صلی الله علیه و سلم قال قوام المرء عقله و لا دین لمن لا قوام له؛ **انجام:** بمرواحة الرجا و اشربه بمعلقة الحمد

فانک فان فعلت ذلک فانة تنفعک من کل داء و بلاء فی الدنیا و الاخرة
عناوین متعدد اخلاقی در ابواب مختلف رساله جمع آوری و پس از توضیح مختصر هر کدام، نمونه‌هایی از احادیث پیامبر (ص) و اقوال بزرگان صحابه و عرفا در ارتباط با آن عنوان بیان شده است. برخی از ابواب رساله چنین است: باب ۱. در عقل و عقلا، ۲. علم و علما، ۳. در کلمه اخلاص و ایمان و اسلام و معرفت و عارف، ۴. نیت، ادب، موعظه و نصیحت، ۵. زهد، ۶. محبت و شوق، ... ۴۵. احادیث مفیده برای نصایح و مواعظ، ۴۶. نوا در حالات و غرایب مقالات، ۴۷. کلام ملیح، ۴۸. حفظ جوارح؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: رنگ و روغن، مذهب، ۲۶گ (۷۷-۱۰۲)، اندازه: ۱۴×۲۴سم[ف:۱۳-۳۱۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۱۷/۲

آغاز: بسمله و به نستعین، اما بعد فقد التمس منی جماعة اصدقائی و زمرة اخلائی ان اجمع لهم مختصرا فی بیان مذهب ارباب السلوک فانهم فی الاخرة هم الملوک فاجبتهم فی ذلک و اوردت فیه جمیع ابواب التی یتعلق بهذا الفن مستعینا بالله العلی العظیم باب بیان الطریق و هی ثلثة؛ **انجام:** فمن سلک هذه الطریق الثلثة استحق السجادة و لا یسع هذه المختصر اکثر من هذه الالفاظ و الله تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.
تذکر: این رساله با آغاز و انجام مشابه در کتابخانه ملی ۲۶۶/۱۴ به ابوطالب مکی نسبت داده شده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین خوانساری ابن محمد حسن بن علی محمد، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۱۴۶گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۵۱ - ۷۰]

۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۶۶/۶

آغاز: ۱-بسمله. حمد له. اعلم یا اخی و قرة عینی ان الظاهر و عاء الباطن. ۲-بسمله حمدله. و بعد قد سئلت یا قرة عینی عما تصلح النفس و تجلو عنها عشوات العمی. ۳-بسمله. حمد له. و بعد اما ما سئلت فی امر مقاودتک الی بلاک سادس
سه رساله کوتاه است هر یکی در سه صفحه از حاج محمد کریم خان کرمانی و سید محمد کاظم رشتی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸ سطر، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۰۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۹۷/۳-۲۹/۲۳۷

آغاز: صاحب بحرالخضم قال درجات السلوک تنتهی الی مائة درجة کل درجة منها مقام من المقامات التی یصل الیها اهل السلوک والسیر الی الله واما السیر والسلوک فی الله فدرجاته ومقاماته غیر متناهیة؛ **انجام:** ۱۰۰ الوحدة قال الله تعالی لااله الا هو والوحدة نفی الاتحاد ... وهو نفی کل شیء عن مطمح النظر سوی الحق فیکون المعاد الیه کما ان المبدأ منه هذا خلاصة المقامات رزقنا الله.
بخشی از کتاب «بحرالخضم» است در درجات سلوک و مقامات عارفان که در آن صد مقام عارفان را هر یک در یک سطر بیان نموده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۳۵۹]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۱۶/۳-۵۹/۱۳۶

آغاز: بسمله، الحمدلله وحده والصلاة والسلام علی من لانبی بعده مع من تبعه جمعه وفرده و بعد فشرائط طریقة النقشبندیه الاعتقاد الصحیح
رساله کوتاهی است در آداب سیر و سلوک طریقه نقشبندیه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۲۴-۲۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵ - ۲۸۵۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۸۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۱۱]

۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۰۵/۲

آغاز: و ذکر لا اله الا الله افضل من الجلالة مطلقاً هذا بلسان اهل الظاهر و اما عند اهل الباطن فالحال مختلفة..؛ **انجام:** ... بداهة العقل ان الواجب الوجود تعالی یجب ان یکون فی اعلی مراتب الموجودیه ...
کیفیت سلوک طریق حق شامل: اقسام ذکر ظاهر و باطن، تبعیت از اسناد، عدم انکار مبانی عرفا و عواقب سوء انکار و رد عرفاء را بیان نموده و در اغلب آنها از فتاوای ابن حجر نقل کرده است. در اثناء نیز احادیثی از مسانید روایی عامه ذکر کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۷۸ر-۱۹۳پ)، ۱۹ سطر(۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۳۵]

۱۵. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۵۸/۷

آغاز: اعلم ان الانسان بحسب همتهم فی طلبهم و تعلمهم صنفان واقف و سالک؛ **انجام:** فهذا عطاءنا فامنن او امسک بغیر حساب ... هذا من تصنیفات جناب سید الاجل الاکرم السالک الاقدم القائد الافخم سید یحیی.
از سید یحیی؛ خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی حسین بیرجندی، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۹۰ر-۹۶ر) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۵۹]

● سیر و سلوک / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۹۹/۱۰

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد الله و سلام علی عباده ... بدان ... که موید این راه و متوجه این بارگاه را منازل و مقامات مختلف و درجات و مشاهدات متنوع در پیش است؛ **انجام:** و عدم العدم وجود و السلام علی من اتبع الهدی.
بدون عنوان بندی، در سیر و سلوک و مقامات و درجات سالکان؛بی‌کا،تا:قرن۸و۹؛کاغذ:سمرقندی،جلد:تیماج مشکی،۴گ (۱۴۳-۱۴۷)، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۱ - ۲۲۷۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۱/۱۲ عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۳۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدان اسعدک الله فی الدارین که این مختصری است در بیان سیر و سلوک؛ **انجام:** یعنی اگر سهوی و خللی بینند که قابل اصلاح است تقصیر ننمایند.

پنج فصل کوتاه است درباره سیر سلوک و مبدأ و معاد و عروج الی الله از دید شرعی و عقلی و عرفانی، بدین تفصیل: ۱. در سخن اهل شریفت، ۲. سخن اهل حکمت، ۳. سخن اهل وحدت، ۴. مراتب انسانی، ۵. سیر و سلوک و عروج سالک به مقصد؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۱۳گ (۲۵۳پ-۲۶۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۳۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۱۵/۳

آغاز: هو الاول و هو الآخر ... هو الاول بمسامع طالبان رسیدن همتای بسته بر صوب اولیت گماشتند؛ **انجام:** تا کرم او معلوم شود و فرومایگی دشمنان ظاهر شود

چگونگی یافتن مبدأ و معاد را و بیان کیفیت سیر و سلوک الی الله و عشق الهی و فنای در حب مبدأ اعلی، به نثر آمیخته به ابیاتی گویا از نگارنده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۶ق؛ مجدول، در مجموعه فواید متفرقه ای به نثر و نظم نیز آمده است؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۶۴پ-۷۶پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۵ - ۱۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۷/۵-ف

نسخه اصل: بادلیان ش Sal 41 (۱۲۸۵)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰/۲۷

آغاز: الحمدلله الذی جعل اولیاءه خلفاء فی البلاد و العباد ... آنها که طراز شعر معارف بودند در غیبت غیب پنهان شدند؛ **انجام:** اما شادی بروی خوب عاشقان باد که این غلط بر ما نگیرند، احب من الاخوان کل موائی.

راه و روش سالکان و اصول این قوم را در بیان دوازده علم ضمن دوزاده فصل دانسته و اصل و فرع هر علم را با اختصار گزارش کرده: توحید، معرفت، حالت، معامله، مکاشفت و مشاهدت، خطاب، سماع، وجد، معرفت روح، معرفت قلب، معرفت عقل، معرفت نفس. این کتاب به درخواست ابوالفرج نگاشته شده تا فایده‌ای به ولایت خراسان و ترکستان بدر و فایده سفر و سکینه حضر باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۴۶ق، جا: اصفهان قهوه خانه میرزا حاجی محمد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱۵۷پ-۱۷۸ر)، اندازه:۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۲۲۵]

۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۳۸/۱۲

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا ... بعد بعضی نکات مخفی و اسرار ادق در علم باطنی برای طالبان صادق و سرگشتگان بادیه محبت؛ رساله‌ای است در بیان نکات مخفی و اسرار سیر و سلوک با استفاده از کلمات بزرگان و آنچه مؤلف خود بدان رسیده و مشتمل بر سه مقدمه: ۱. در شناخت خود، ۲. ذکر، ۳. فنا و یافتن مرشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن سید عبدالوهاب بن سیدخان، تا: ۱۰۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۷۲پ-۷۷پ)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۱]

۷. مشهد؛ امام هادی (کتابخانه عمومی)؛ شماره نسخه:۶۸/۴

آغاز: شکر و سپاس فراوان بعدد ستاره آسمان و قطره باران و برگ درختان و ریگ بیابان و ذره‌های زمین و آسمان؛ **انجام:** و اجعل حبک أحب الی من الماء البارد.

در طریق سیر و سلوک و خالی نمودن دل از اغیار و پیمودن راه حق و دوری جستن از خبایث اخلاقی و متصف شدن به فضائل کردار، با شواهدی از آیات قرآنی و بیان اهمیت عبادتها و انواع آنها با عناوین «بدانکه - بدانکه»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: میرزا محمد، تا: شعبان ۱۰۸۹ق؛ ۱۳۰گ (پ-۱۹۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: - ۵۳]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۰۵-۲۲/۱۲۵

آغاز: باز بر از هرچه هست. عزیز من: دنیا چو رباط و ما در او رهگذری ×× زنهار در او رنج فراوان نبری؛ **انجام:** ای عزیز بدانکه مراتب ترقی و عروج انسان نه است زیرا که انسان چون تصدیق انبیا کرد ... و چون با وجود وحی حق تعالی او را به کتاب خود مخصوص گردانید به مقام رسالت رسید.

رساله مفصلی است در آداب سیر و سلوک بدون فصل و باب با عنوان‌های «ای عزیز- ای عزیز» در آن از اصول کافی، ابن عربی، ابن ابی جمهور احسایی مطالبی نقل شده و نویسنده از شیعیان امامیه است. گویا از آثار ملانا ادهم خلخالی متخلص به عزلتی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: مقوای با کاغذ کادو، ۹۷گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۶۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۰۸/۱۱

آغاز: بدان ای عزیز که ملوک و سلاطین را رسمی است؛ **انجام:** و آن دو گوشواره دو فرزند ... بحرمت این نامها ...

گفتاریست در سیر و سلوک؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اشرف، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه تیماج مشکی، ۸گ (۱۴۶پ-۱۵۳پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۳۱۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۹۶/۵۹

آغاز این بخش از دفتر افتاده و اینقدر که هست سخنانی است مرتب به نقل از معارف ملا قطب، از زین الدین محمود داستان بدیع متکلم با خواجه عین القضاة همدانی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۴۳-۲۴۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۷۹]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۱/۲۱

آغاز: بسمله بدان ارشدک الله فی الدارین ای طالب صادق هرگاه که حق سبحانه؛ **انجام:** و از جماعتی که غیر این‌ها باشد بطریق

اولی.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زرین؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۶۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۰۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ... شانه و یا بهر برهانه؛ **انجام:** شل تجربتی عرف مثل معرفتی
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی [رایانه]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۹۵/۱۱

آغاز: و مولوی در قصه عزای آنحضرت گوید:راز بگشای ای علی المرتضی ×× از پس سوء القضا نعم القضا؛ **انجام:** هفتم عیب الغیوب است و آنرا غیب اخفی نیز می‌گویند
این رساله بحث از مسائل تصوف می‌کند و از نام افرادی چون آقا حسین خونساری یا کتبی که از آن بهره می‌گیرد بر می‌آید که آن بایستی در قرن سیزدهم تألیف شده باشد. نام نویسنده در متن نمی‌آید و در همه جا او خود را خاکسار خطاب می‌کند در ظهر برگ ۲۲۱ ضمن ارجاع مطلب به کتاب نیة المراد نویسنده این رساله خود را نویسنده آن کتاب نیز معرفی می‌کند ظاهراً این نویسنده باید در علم رجال نیز دست داشته باشد اما مطالب این رساله در آن قسمتی که در این نسخه قرار دارد: ابتدا نعت حضرت امیرالمومنین و بعد تحقیق در شریعت و طریقت و حقیقت می‌کند و سپس به تعریف مجتهد و صوفی و فیلسوف که اینان بقول او را هزنان شریعت و طریقت اند بر عکس فقیه و محدث و عارف و حکیم متأله می‌پردازد و در آخر مسائل تصوف و انواع و اقسام حال و مقام و اخلاقیات صوفیان را می‌آورد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۴ص (۱۷۲-۲۳۵)، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۵۹۹]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۸/۲

آغاز: ثنا مر معبودی را سزاست که به اراده کن نابودی‌های ازلی را مخلع به خلعت فیکون نمود؛ **انجام:** بعد از اینکه فحشاء و منکر از او صادر نشد می‌رسد بمقامی که بایست برسد.
از: میرزا محمد علی بن. مؤلف، چله نشینی را و آدابی که صوفیان دستور می‌دهند، رد می‌کند و سیر و سلوک حقیقی را در این می‌داند که بنده اعتقادات خود را استوار نماید و واجبات را انجام دهد و از گناهان بپرهیزد و متخلق به اخلاق دینی صحیح گردد. این رساله در رد رساله ملا محمد تقی مجلسی و مصباح الذاکرین کاشف نگاشته شده و غره ماه جمادی الأول ۱۲۱۳ به پایان رسیده؛خط:نستعلیق نازیبا،کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ (۴۰پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۱× ۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۱۷]

۱۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۴۶/۲

آغاز: بسمله در جمیع احوال و اقوال الله سبحانه و تعالی را ناظر و حاضر باید دانست و جهد باید کرد تا این قاعده و عادت استحکام یابد و رسوخ پذیرد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۶ر - ۷پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۹۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۳/۲

آغاز: بدانکه یک صفت خداوند عالم علم است و علم او حقیقی باشد ... چنانکه مردرا از عمل صالح صفا زیاد شود و باستکمال نزیدکتر باشد عملش افزونتر شود و از خودی خود فانی گردد و از ما سوی‌الله متوحش باشد و با حضرت عزت انس گیرد؛ **انجام:** سالها باید که یک سنگ اصلی ز آفتاب ×× لعل گردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن. حق سبحانه و تعالی جمیع همکنان را توفیق طلب این راه دهاد بمحمد و آله الأمجاد.
رساله کوتاهی در عرفان به نظم و نثر است که در آن به مقام حب، مراتب عشق و انواع آن (حقیقی و مجازی) پرداخته و از دیدگاههای صاحب نظرانی همچون «شیخ عرفی» بهره جسته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ در آغاز و انجام فوائدی در حدیث و نیز ابیاتی از«شیخ بهایی»آمده؛کاغذ:فرنگی، ۳گ (۵پ-۷ر)، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۸۸۳]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۹۷/۹-۳۶/۱۹۷

آغاز: بسمله والله المستعان هر مولودی که از مضیق رحم بفضای عالم محسوس مبعوث شود آنرا ولادت طبیعی گویند و آن زندگی را حیات طبیعی و آن قیام از کور شکم را قیامت صغری و آن روز را یوم الضمه گویند و چون بالغ شود و تحصیل علوم کند؛ **انجام:** دنیا بمثال کعبتین نرداست برداشتنش برای انداختن است.
رساله عرفانی کوتاهی است در بیان عوالم مختلف انسانی از حیات طبیعی و حیات معنوی و حیات طیبه و عالم کبیر و عالم صغیر و افلاک مختلف آن و مطالبی درباره سر خلافت و مقام خلافة اللهی و در پایان بحثی درباره بهشت و دوزخ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۲ رجب ۱۲۶۶ق، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۰۶۸]

۱۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۸۲/۵

آغاز: و علیك التوکل یا کریم این رساله ایست موجز در بیان آداب ... طالب و کیفیت وصول بمقصود اصلی و مطلوب حقیقی؛ **انجام:** و خود را در میان نبیند و بزبان حال گوید روز و شب می‌گفت مجنون این سخن من کیم لیلی و لیلی کیست من تمت.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ - ۳۵۸]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۹۶

آغاز: تا چند مرا بگرد عالم جویی ×× من دور نیم ولی تو دوری از کار؛ **انجام:** استماع کند معرفت وی چنان نبود که کسی که سالها در دریا سفر کرده باشد
نویسنده می‌گوید سر آن دارم که رساله‌ای در بیان سلوک بپردازم و در آن نشان دهم که سالک چه بایست کند تا به وصول رسد

برای این کار این رساله را می‌پردازم که در آن از شناخت باری شروع می‌شود و بعد مطالبی در عبادات علی التوالی می‌آید و ضمناً حاوی پندهایی است که سالک باید در سلوک به آنها توجه کند تا بسر منزل مقصود رسد و نیل به درجه اعلای وصول نماید ...، در پایان رساله از برگ ۱۲۶ تا برگ ۱۳۰پ مطالبی در وصول به زبان عربی آمده و اقسام آن شرح داده شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۶ – ۶۰۰]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۸۶/۳

آغاز: بسمله فصل اول در مبدأ سلوک الهی این چه سود است؛ **انجام:** ایصال به هم رسانیده بود.

آمیخته به نظم و نثر و حکایات در دوازده «فصل»: ۱. در مبدأ سلوک، ۲. معرفت سلوک، ۳. مناهات سلوک، ۴. نصیحت اهل سلوک، ۵. بیان وحدت، ۶. تجرید سالک، ۷. قاعده طریقت، ۸ کمال استغناء، ۹. در آغاز فطرت، ۱۰. در مباهلات، ۱۱. بیان متابعت رسول، ۱۲. کشف معانی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد جعفر کاشانی، تا: ۱۲۸۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱ص (۵۷–۸۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ – ۱۱۳]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۴/۲

آغاز: صاحب سعی و صفا در شرح ابیات آورده که طایفه میر سید علی همدانی بر آنند که بعد از قطب الاقطاب امامین اند که وزیرین اویند

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی – مشهد. مطالب پراکنده‌ای است در عرفان بدین عناوین: شناخت اوتاد و اقطاب و نجباء و ابدال، اوراد ایام هفته، لاجابة الدعوات و الفرج، لحصول المطالب المهمة، ورد در اصطلاح اهل سلوک، ذکر و انواع و اقسام آن، آداب مریدی، ریاضات، شرایط رسیدن به مراتب اهل کمال، احتیاج سالک به شیخ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ ۵۹ص (۱۲۸–۱۸۶) [عکسی ف: ۷ – ۲۱۸]

۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۵۰

آغاز: بسمله بتوفیقش چو روشن دیدم آواز ... حمد و سپاس بی قیاس و منتهای بی منتهای ملکی را؛ **انجام:** که همه بیمارند شنیده که خطوتین قد فصلت اگر وصلت آرزوست.

رساله‌ای است عرفانی به نظم و نثر، شامل: دیباچه در نعت رسول اکرم (ص) و در منقبت سرور اولیا علی (ع)، فصل ۱. مبدأ سلوک، ۲. طریقت سالک محروم، ۳. مقامات سالک، ۴. نصیحت سالک، ۵. آغاز بدو خلقت، ۶. بیان وحدت رضا، ۷. تجرید سالک، ۸. قاعده طریقت، ۹. کمال استغنا، ۱۰. آغاز فطرت، ۱۱. اختلاف حالات، ۱۲. بیان دل، ۱۳. تصفیه دل. نسخه ناقص الآخر است و نام اصلی آن دست نداد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۲۰۲۳]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۲۰-طباطبائی

برگزیده‌هایی است از سخنان عرفا و پاره‌ای از حکایات اهل عرفان و سلوک گویا از کاتب نسخه و با عنوان‌های: فی البصیره، فی السلوک، فی الجهد و الطلب، فی الترک و التجرید و الزهد، فی العزلة و الخمول و الخلوة؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ (۲۰۳–۲۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲ – ۲۰]

۲۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۵۷

آغاز: ای ز شب وصل گرانمایه تر ×× وز علم صبح سبک سایه تر «ای عزیز، اگر دیده بصیر ت بازکنی و در کتب و دفاتر هوشمندان نظر اندازی از مبدء و معاد و ذهاب و ایاب خود با خبر شوی»؛ **انجام:** مجملش گفتم نکردم زان بیان ×× ورنه هم لبها بسوزد هم زبان

به نثر و شعر و با شواهدی از داستانهای عرفانی و تفسیر بعضی آیات قرآنی، نکوهش از دنیا پرستان و توجه به عالم آخرت و بیداری از خواب غفلت؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۴؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۸۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۱۳۸]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۹۲

آغاز: در قرآن مجید زیاده از بیست جا عبارت لقاءالله و نظر بر خداوند وارد شده و هکذا در تعبیرات انبیا و ائمه علیهم السلام؛ **انجام:** فما یوجد فیه من صفات الواجب فهو لیس من صفاته من حیث الامکان.

چگونگی تهذیب اخلاق و یافتن راه حق و حقیقت با روشی آمیخته از عرفان و طریقه اهل بیت علیهم السلام و استفاده از احادیث و روایات. نیمه اول کتاب فارسی و نیمه دوم عربی است، و احتمال می‌رود که ناسخ مؤلف کتاب باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالحمید متطبب ملقب به ملک الاطبا، تا: ۱۴ جمادی الثانی ۱۳۳۷ق؛ مصحح؛ تملک: حسین بن اسحاق رضوی فاطمی قمی؛ جلد: مقوایی، ۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۶ – ۱۰۸]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۳/۲-۲۷/۱۳۳

آغاز: بسمله حمد له ای آنکه از اشراق نور جمالت تمامی کاینات مستشرق و موجود و از ظهور کوکبه سلطان جلالت جملگی ممکنات نیست؛ **انجام:** پس عالم محو ابد و مقام ... ظهور نماید از آن بود و در عین خودی و در آن محو عین صحو و صحو در آن

رساله مختصری است در سیر و سلوک بدون فصول و ابوابی، مؤلف ابتدا وحدت وجود و مراتب تجلی و ظهور واجب الوجود را بیان نموده و پس از آن حجاب‌های نورید و سپس چگونگی سیر سالک را بیان نموده و تأکید خاصی بر سه ماه رجب و شعبان و رمضان دارد و اسرار این سه ماه را به صورت کوتاه بیان نموده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ – ۲۳۶۱]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۸۵/۱-۵۳/۹۵

آغاز: محکم رای عقل در محکمه قضاش دم نزد و رحیمی که نسیم لطفش هر بی برگی را در برگرفت

رساله کوتاه و مهمی است در عرفان و سیر و سلوک. مؤلف شیعه امامیه است و ابتدا خطبه‌ای در توحید و مدح حضرت پیامبر (ص) و حضرت علی علیه السلام آورده، پس از آن مناجاتی به نظم و نثر ذکر کرده و سپس مطالب کتاب را در چند فصل یاد کرده و نسخه ما از آخر افتادگی دارد. به همین جهت تعداد فصول کتاب معلوم نیست. عناوین فصول: ۱. مبدا سلوک، ۲. معرفت سلوک، ۳. مقامات سلوک، ۴. نصیحت سالک راه مبین، ۵. بدو سلوک، ۶. بیان وحدت، ۷. تجرید سالک، ۸. قاعده و طریقت، ۹. تحمل استغناء، ۱۰. آغاز فطرت انسان، ۱۱. اشرف احوالات، ۱۲. بیان دل انسان، ۱۳. تصفیه دل، ۱۴. دیباچه عشق، ۱۵. حقایق عشق، ۱۶. حالات عشق، ۱۷. بیان نفس، ۱۸. مخاطبت نفس، ۱۹. معاملات، ۲۰. جد و اجتهاد، ۲۱. صحبت و متابعت، ۲۲. ترک خلق، ۲۳. صبر و تسلیم، ۲۴. کشف معنی. مؤلف در اثنا اشعاری می‌آورد که گویا اغلب آنها سروده خود وی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۶۰]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۵۱/۲-۱۸/۷۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... درحکایت آورده اند که پیر و مرشد اهل طریقت در دریای حقیقت شیخ جنید بغدادی که در حقیقت از بزرگان حقیقت و ماه فلک طریقت بود؛ **انجام:** مردی باید که جان و دل دربازد ×× بیجان شور عشق تو در جان سازد

گفتگویی است بین جنید بغدادی و جوانی که او را در بغداد دیده، در این گفتگو به آیه‌های قرآنی و اشعار عرفا استشهاد می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۶۰]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۵۶/۵-۲۳/۱۷۶

آغاز: رب یسر ذکر تحقیق فکر که صوفیه آن را حفر ریز گویند پوشیده نماناد که فرقه صوفیه گویند که باری تعالی در کلام مجید فرموده است اولم یتفکروا فی انفسهم ما خلق؛ **انجام:** و امثال اینها در اخبار و احادیث است که دلالت صریح دارد بر مطلب ایشان و عرفا نظماً و نثراً عربی و فارسی و غیره به کنایه و تصریح بیان نموده‌اند و شخص منصف را این مقدار کافی و این قدر وافیست و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

رساله کوتاهی است در طریق ذکر و فکر و نفی خواطر بر مبنای صوفیه؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ بعد از پایان رساله مطالبی در تفسیر اصطلاحات: سیمرغ، جابلقا و جابلسا، انسان کامل، توحید، ذم دنیا و افعال عباد بر مبنای صوفیه ذکر شده است؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۵۷]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۹۰/۴-۲۴/۱۹۰

آغاز: بسمله حمدله اما بعد بدان ای طالب راه حق وسالک راه هدایت چند خبر است که بر طالبان لازم است که بدانند و بدان عمل کنند؛ **انجام:** هر آینه زیاد گردانم نعمتهای شما را حق نعمت شناختن در کار ×× نعمت افزون کند به نعمت خوار تمت الرساله به ماستهای مادر گوساله

رساله کوتاهی است در سیر و سلوک حاوی دستوراتی در تربیت دینی و عرفانی؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۳۶۱]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۲۰/۶

آغاز: هو العلی العظیم علیکم بتقوی الله فی السر و العلانیة و قلة الکلام و ترک مجالسة السفهاء و العوام و مجانبة المعاصی و الآثام و خیر الکلام ما دل و قل و خیر الناس من ینفع الناس و بعد بحول الله تعالی و قوته طلوع صبح از خواب بیدار و از غفلت هشیار و استغفار کبیر سه بار؛ **انجام:** و مهما امکن مراقب دل و از ذکر حق غافل نباشد تا فیوضات خفیه را قابل و عنایات حق را شامل آیند. یک چشم زدن غافل از آن یار نباشی ×× شاید که نگاهی کند آگاه نباشی. آداب خواب و آداب شب را بعد خواهیم داد و السلام علی من اتبع الهدی و نهی النفس عن الهوی.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشین آبی، ۲گ (۳۲پ-۳۳ر) [ف: ۳۶ - ۴۰]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۴/۴

آغاز: سپاس و منت وجودی را که کنه کمال کاملین از احصای اسمای او مقصر است و دیده‌های اعمی از انوار صفات او مبصر؛ **انجام:** و بیان این کلام بسیار است و محامل بیشمار و لیکن شمه ای نموده شد تا به از هیچ ناگفته و ناشنوده باشد و الله اعلم بالصواب.

رساله مختصری است در سیر و سلوک؛ خط: نستعلیق، کا: جم، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۶۷ر-۷۱ر) [ف: ۳۶ - ۱۱۳]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۱۲

دستور سلوک طریقه خاکسار اثبات دوازده پیاله، اثبات پنج منزل؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۴/۳-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۸۷]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۶۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین الوصول الی و جهک الکریم ... اعلم ان الوصول الی الله ثلاثة انواع؛ **انجام:** پس قبول گردد بحرمت جمیع مشایخان رحمة الله علیهم اجمعین.

مؤلف شناخته نشد. یک رشته نگارشی است در سلوک؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این ضمن ۳ برگ پاسخ از پرسش درویشی است از نکته ماندن حضرت یونس (علی نبینا و آله و علیه السلام) چهل روز در شکم ماهی. پس از این در ۳ صفحه گفتاری است عرفانی در عنوان «فوائد مشقیه» در سر شهادتین. انجام نسخه: «و مسلمان بودن اندک اند باقی و الله اعلم بالصواب»؛ واقف: فهرستی؛ ۱۴گ، اندازه:۱۱× ۱۷سم [ف: ۶ - ۴۲۴]

۳۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۸۴/۴

آغاز: چون نگشت آگه کس از سر قدم ×× علت و معلول را در کش قلم / مبدع بیچون و بی آلت خداست ×× هر چه عقلت پی برد اینجا خطا است / کفر و ایمان عرصه میدان او ×× کوی دلها در خم چوگان او؛ **انجام:** در بیان ختم کتاب گوید: ساقیا جام صبوحی در خور است ×× کزمی دوشین خمارم در سر است

اصطلاحات عرفا من کلام شیخ محمود شبستری علیه الرحمة: عشق چیست از قطره دریا ساختن ×× عقل نعل کفش سودا ساختن / فکر چیست اسرار کلی حل شدن ×× کوه کندن در دل خردل شدن / هر دلی را کین قدر معلوم شد ×× آن دگرها مومرا چون موم شد / چون صفات راهرا پایان نبود ×× بیش از این گفتن مرا امکان نبود

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۵۳]

۳۷. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۲

آغاز: هذا الکتاب المسطور فی رق منشور، ای آن که مشتاق جمال دوستی

از نگارنده دو اثر دیگر با نامهای کنوز الدقائق و شرح آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: بی تا، ۱۰۵گ، قطع: خشتی [ف: - ۱۱۸]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۵۲/۳

آغاز: بدان که شروع در سلوک طریقه نقش بندیه اول از ذکر قلبی است

رساله‌ای است در بیان آداب سیر و سلوک مبتدیان به طریق نقش بندی و بیان اقسام ذکر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۷۵ر-۷۹ر)، ۱۵ سطر، [ف: ۲۵ - ۳۳۰]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۷/۳

آغاز: بسمله. و به نستعین بدان ای سالک راه یقین و طالب معرفت و شناختن حق را جل اسمه بطریق عین الیقین که سبیل سیر و سفر بسوی شهرستان معرفت و ایقان یکی از چهار قسم است سفر من الحق الی الحق؛ **انجام:** و مراد از مصلین نماز حقیقی است که لازم دارد اعتقاد.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد، ۲گ (۴۸پ-۴۹پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴۴ - ۱۴]

● **سیر و سلوک = اسرار خلوت** / سیر و سلوک / فارسی

seyr v-a solūk = asrār-e xalvat

گزیده از کارهای ابن عربی، محی الدین محمد فرزند علی اندلسی (۵۶۰-۶۳۸ق)، ترجمه و گزیننده ناشناس. در سیر و سلوک، نسخه مجلس در ۶ فصل است، در یگانگی راه حق، مواطن ششگانه، خلوت نشینی، کشف حسی و خیالی و سخن پیران.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه ... و بعد این رساله‌ای است که نوشته شده از کلمات ... محمد بن العربی الحاتمی الاندلسی ... در اسرار خلوت و فرموده که اجابت کردم سؤال توای ولی کریم در بیان چگونگی رسیدن بحضرت رب العالمین و رفتن پیش او و باز پس گردیدن باو نزدیک او و پیش خلق نه آنکه چون باز گردد از و جدا شود زیرا گه در وجود بجز خدا ...

انجام: و هر که او را وقت نباشد از غلو شهوت باشد که محالست که در ملکوتش بگشانید و دوری شهوت دنیا باشد و اما باب علم الله گشاده نگردد تا وقتی که دل از دنیا و آخرت بر ندارد اما آنکه او را هست بهشت باشد او را چیزی روشن شود. و الله اعلم.

چاپ: در مجموعه ده رساله مترجم از ابن عربی از سوی نجیب مایل هروی، تهران، ۱۳۶۷ش

[فهرستواره منزوی ۶۳/۷]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۲۷/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً محمد بن شیخ علی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۳۴۷-۳۵۳)، ۱۷ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه:۹×۱۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵۹/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۹۸-۱۰۶)، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۱]

● **سیر و سلوک = طریقه سلوک رضویه** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk = tarīqe-ye solūk-e razavīyye

رساله عرفانی مختصری است در بیان مجملی از طریق سلوک در طریقت رضویه مرتضویه؛ و بیان اعمال خمسه صوفیان: صمت، جوع، سهر، عزلت، ذکر.

آغاز: ای طالب راه حق بدان که شرایع انبیاء علیهم السلام که در حقیقت نظام نشأتین صورت و معنی بر آنست به حسب کمال قوه قدسیه و مراتب عقول ...

نجام: اگر چه حاصل نشود این سیر به طریق کمال مگر از برای نادری از الوف الوف الوف از سالکین الهی ولیکن این است مجملی از طریقه سلوک در طریقت رضویه مرتضویه علیهم السلام که بطن اول از بطون شریعت مقدسه ختمیه است و السلام

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۷۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۴۰ص(۲۱-۶۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰ - ۲۲۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۷۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۲۵ جمادی الثانی ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۱۹/۴سم [ف: ۷ - ۱۲۴]

۳. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی مورکانی لنجانی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج روغنی مذهب، ۱۵گ (۶۹پ-۸۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۱۱۹]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۳۲/۲

آغاز: ای دوستان سلوک سبیل حضرت رب العالمین آگاه باش که شرایع که در حقیقت نظام نشأتین صورت و معین برآنست بحسب کمال ناشی و نازل می‌شود؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۳۶گ (۲۸-۶۳پ) [ف: ۵ - ۱۱۶]

● السیر و السلوک الی ملک الملوک / عرفان و تصوف / عربی

as-sayr wa-s sulūk ilā malik-il mulūk

خانی، قاسم بن صلاح الدین، ۱۰۲۸ - ۱۱۰۹ قمری

xānī ‹qāsem ebn-e salāh-od-dīn (1619 - 1698)

کتابی است در سیر و سلوک در یک «مقدمه»، ده «باب» و «خاتمه»: مقدمه: فی تعریف ما یحتاج الی ذکره هنا ...؛ باب ۱. فی ذم الدنیا و لذاتها و بیان حقیقتها؛ ۲. الحث عن سلوک هذا الطریق ...؛ ۳. بیان الحجب التی بین الله تعالی و العبد ...؛ ۴. بیان النفس الامارة ...؛ ۵. بیان النفس اللوامة ...؛ ۶. بیان النفس الملهمة ...؛ ۷. بیان النفس المطمئنة ...؛ ۸. بیان النفس الراضیة و محاسنها؛ ۹. بیان النفس المرضیة و عجائبها؛ ۱۰. بیان النفس الکاملة ...؛ خاتمة: فی بیان المرشد و بیان اوصافه و احواله ... . در نسبت این رساله سخن است در کشف الظنون بدون نام مؤلف آمده و در نسخه ملک از غزالی و در نسخه شاهچراغ از سید عبدالله بلیانی دانسته شده است.

آغاز: الحمدالله الذی اهبط بحکمته اسرار ذاته عن سماء العما الی ارض الطبیعة الکلیة ... و بعد، فان سلوک طریق الحق من اخلاق الانبیاء و المرسلین

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا شک ان من کان هذا حاله یجب ان یکون منکسر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم زرشکی، ۳۳گ، ۲۱ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴۰ - ۴۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۹۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** التمسک بالشریعة و صحبة العلماء العاملین و صلی الله تعالی علی سیدنا محمد و علی سایر الانبیاء و المرسلین ... علی آلهم و اصحابهم أجمعین.

نسخه بسیار نادر؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحکیم، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج کرمی، ۹۵گ، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۵۱]

۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۶۹

آغاز: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لابد له من الوصول کما قالوا بالفارسیة نمودند بدهند نمی‌دادند نمی‌نمودند وفقنا الله و ایاکم الوصول الی مقامات العارفین و سلوک سبیل المقربین بحق محمد و اهل بیته الطیبین الطاهرین.

در فهرست از غزالی دانسته؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۶۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ایها الاخ علی ردها الا بالتمسک بالشریعة و صحبة العلماء العالمین ... و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۱ ربیع الاول ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای مذهب، ۷۰ص (۲۵-۹۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۴۵ - ۴۳]

۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۴۴۵/۱

آغاز: برابر

تذکر: در فهرست نام مؤلف سید عبدالله بلیانی آمده؛ خط: نسخ، کا: میر سید مهدی نسابه، تا: جمعه ۱۵ جمادی الاول ۱۳۱۴ق؛ ۵۶گ(۱-۵۶)، اندازه:۱۶× ۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۵]

● السیر و السلوک فی القرآن الکریم / عرفان و تصوف / عربی

as-sayr wa-s sulūk fi-l qur‘ān-il karīm

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

تاریخ تألیف: دهه اول صفر ۱۲۲۱ق

در سیر و سلوک و موجبات و موانع و آداب آن چنان‌که در آیات قرآن کریم وارده شده است. این کتاب دارای شش «باب» و هر باب دارای شش «فصل» می‌باشد که در آغاز هر فصل آیه مناسبی می‌آورد و در اطراف آن گفتگو می‌کند، عناوین ابواب چنین است: ۱. بدایة الحرکة؛ ۲. ازالة العوائق و الموانع عن

السلوک؛ ۳. السیر و السلوک فی طلب الکمال و احوال السالک؛ ۴. أحوال حادثة للسالک حالة السلوک حتی الوصول؛ ۵. احوال سانحة للواصلین؛ ۶. الفناء.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۲

آغاز: لا شبهة أن من نظر من الممکنات الی حال نفسه یجده محتاجاً الی الغیر و هو ناقص؛ **انجام:** اللهم وفقنا علی طاعتک و طلب مرضاتک بمحمد و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۱۶ر–۲۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸ – ۲۹۱]

۲. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۱۹/۳

خط: نسخ، کا: محمد حسین قائنی زهانی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۰۹پ–۱۳۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: – ۹۴]

● **سیر و سلوک و آداب طریقت** / سیر و سلوک / فارسی

seyr va solūk va ādāb-e tarīqat

قراجه داغی، علی بن حسین، ق۱۴ قمری

qarāje dāqī, 'alī ebn-e hoseyn (- 20c)

در سیر و سلوک وآداب طریقت: باب ۴. بیان خرفه ومسایل آن؛ ۵. بیان میان بستن سپس شرح حال حبل الله المتین

[فهرستواره منزوی ۵۱۳/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۳۱/۱

آغاز: بسمله. الحمد لولیه و الصلاة و السلام علی محمد نبیه و آله و اصحابه ... اما بعد چنین گوید ... علی بن الحسین مدعو بزین العابدین قراچه داغی گنجه ای جرجانی؛ **انجام:** اما بعضی گفته اند هفده پیغمبر میان بسته اند. اول آدم ... هفدهم جرجیس صلوات الله علیهم اجمعین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵گ (۱پ–۱۵پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۸ – ۲۲۲]

● **السیر و الطیر** / عرفان و تصوف / فارسی

as-sayr va-t tayr

مجدالدین بغدادی، محمد، ۵۴۴؟ – ۶۰۷ قمری

majd-od-dīn-e baqdādī, mohammad (1150 - 1211)

چاپ: مجله فلسفه و عرفان اسلامی، به اهتمام کرامت رعنا حسینی، تهران، ۱۳۴۹ش، صص ۱۷۹–۱۹۰

[دنا ۲۹۷/۶؛ فهرستواره ۵۱۷/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۷۸/۹–ف

نسخه اصل: کتابخانه توبینگن Ma VI 90؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ [فیلمها ف: ۳ – ۱۵۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۳۳(آ)–۴۶۳/۳۳(ب)–ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۳ق؛ ۱گ (۴۱۸ر–پ) [فیلمها ف: ۱ – ۴۸۱]

۳. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه:۸/۵

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۶۸]

● **السیر و الطیر** / عرفان و تصوف / عربی

as-sayr wa-t tayr

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ – ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, 'omar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

رساله عرفانی شهاب الدین عمر سهروردی صوفی است.

آغاز: هذا من تصانیف ... شهاب الدین ابی عبدالله عمر بن محمد السهروردی ... فی السیر و الطیر. قال قال رسول الله ... سیر و اسبق المفردون..

انجام: فهو مدفوع الا ان یکون مفتناً تواباً و الله الموفق.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۸۷۵/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۳گ(۴۴پ–۴۶پ) [ف: ۵ – ۱۲۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۰۳/۴–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۶۱۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸/۷–ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۶۰پ–۶۸پ)، ۲۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۱۴]

● **السیر و المغازی** / تاریخ / عربی

as-siyar wa-l maġāzī

ابن اسحاق، محمد بن اسحاق، ۸۵؟ – ۱۵۱ ؟ قمری

ebn-e eshāq, mohammad ebn-e eshāq (705 - 769)

چاپ: رباط، معهد الدراسات والابحاث للتعریب، محقق:محمد حمید الله، ۳۹۵ص، ۱۳۸۶ق؛ بیروت، دار الفکر، محقق، سهیل زکار، ۳۸۴ص، ۱۳۹۷ق.

[دنا ۲۹۸/۶؛ فهرس المخطوطات المصورة ش ۷۰۶ و ۱۱۰۷؛ قائمة لنوادر المخطوطات العربیة المعروضة فی مکتبة جامعة القرویین بفاس مرور مائة و الف سنة علی تأسیس هذه الجامعة ۱۳۸۰ ص ۲۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۴–ف

نسخه اصل: گوتا ش ۱۸۷۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶ص، [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۹–ف

نسخه اصل: کتابخانه جامعة القرویین در فاس ش ل ۲۰۲/۸۰. جزو ۱؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ الجزو الاول و الجزو الثانی و

الثالث و الرابع و الخامس رواية الشيخ ابی الحسين احمد بن محمد بن النقور البزاز عن ابی طاهر المخلص عن رضوان عن احمد بن عبدالجبار العطاردی عن يونس رضی الله عنهم جميعا؛ ۱۹گ، [فيلمها ف: ۱ - ۳۳۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۵۶-ف

نسخه اصل: کتابخانه جامعة القرويين در فاس ش ل ۲۰۲/۸۰. جزو ۲؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ با چندين سماع يکی نوشته شوال ۵۰۶ (در پايان جزو ۲) [فيلمها ف: ۱ - ۳۳۷]

● **سير الهند** / تاريخ / فارسی

seyar-ol hend

منشی بوشهری، محمد خان بهادر، قرن ۱۳ قمری

monšī būšehrī, mohammad xān bahādor (19c)

تاريخ تأليف: ۱۹ شوال ۱۲۵۳ق

تاريخ مختصر خاندان سلطنتی آصف جاه است که مؤلف در روزگار آنان می‌زيسته، در آغاز اصل و تبار اين خاندان را آورده پس از آن رويدادهای مهم هند و روابط آنان را با پادشاهان ايران و حالات بعضی از سران حکومتی را می‌آورد. اين کتاب در تواريخ سالهای ۱۰۷۰-۱۲۱۸ را دربر دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۵۰/۱

آغاز: آغاز صحيفه آفرينش عالم و شروع ايجاد نوع بنی آدم خالق الارواح و خالق المسا و الاصباح است؛ **انجام:** زقادر خان منشی يافت اتمام ×× سلام الله خيرا نيک انجام

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۵۴ق؛ مصحح؛ جلد: تيماج قرمز، ۲۱۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۳۷]

● **سيزده تمجيد** / عرفان و تصوف / عربی

sīzda tamhīd

نيريزی، قطب الدين محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۷۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۵ - ۲۵۵]

● **سيزدهم مرداد** / - فارسی

sīzdahom-e mordād

کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی

kasravī, ahmad (1890 - 1945)

۱۳۲۳ش.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۵۲-۴۷۵۴-ف

بی‌کا، بی‌تا [فيلمها ف: ۳ - ۱۰۱]

● **سيستم پولی بين المللی** / اقتصاد / فارسی

sīstem-e pūlī-ye beyn-ol-melalī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (- 20c)

مؤلف در اين کتاب سيستم‌های مختلف اقتصادی از قبيل طرح کنيز، وايت، ژاک روئف، رابرت تريفن،اميل ژام، برنستين و سايرين را مورد نقد و بررسی قرار داده و اين بخش در سال چهارم دانشکده اقتصاد بين سالهای ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ش تأليف شده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۲۹

آغاز: سيستم پولی برتون و ودز، الف-طرح کينز تشکيل اطاق پايا پای بين المللی

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: سفيد، جلد: مقوايی، ۴۰گ، ۵۶ص، اندازه: ۲۲/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۹۸]

قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه:۱۶۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۱۸۹]

● **سی فائده** / تجويد / فارسی

sī fā'eda

سی فائده پايان کتاب «نور الايمان فی فضائل القرآن» ميرزا محمد حسن ابن محمدطاهر قمی، با سرآغازی از ناشناس جدا شده و در اين مجموع آمده است.

قم؛ گلپايگانی؛ شماره نسخه:۳۸۱۲/۳-۱۹/۱۴۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمين، اما بعد فاعلم أنه ذکر الفاضل الکامل المحب لاهل بيت النبی الامی محمدطاهر بن محمدحسين القمی ... فی خاتمة کتابه المسمی بنور الايمان؛ **انجام:** ک رمز اين است که مثل سبق سابق است يعنی اين کلمه درحکم کلمه مرموزه سابقه است والله اعلم تمت.

خط: نسخ، کا: محمد باقر حسينی، تا: ۱۱ صفر ۱۱۱۹ق؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۳۴۸]

● **سيف الاسلام فی دفع شبهات ارباب الظلام** / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-ol-eslām fī daf'-e šobahāt-e arbāb-ez-zalām

گواری، ملا محمد باقر بن سلطانعلی، - ۱۳۲۵ قمری

govārī, mollā mohammad bāqer ben soltān-'alī (- 1907)

وابسته به: ميزان الحق؛ هانری مارتين (۱۸۱۰-۱۸۸۳م)

ردی است بر رساله ميزان الحق هنری مارتين انگليسی. مؤلف

بعد از خطبه در مقدمه و انتشار رساله در ولایات ایران افزوده: چون به گیلان عبور کردم، این رساله را در رشت در دست بعضی طلبه دیدم و در همان صفحه در باب فطرت اهل اسلام و شیعیان می‌گوید: «چنانکه دیدم و شنیدم شخص نصرانی که در عراق (اراک) معامله قالی با او بود، فرزندی داشت که گاهی به غلط یا علی می‌گفت پدر از این جهت اوقات تلخی می‌کرد و اصراری داشت که این عادت را از طبیعت فرزند بیرون سازد، همین شخص در عراق فوت نمود، پدرش نعش را با زحمت زیاد برداشت و از شهر نو که مقر معامله او بود به کلاوه که قریه مسکون نصاری است برده و در قبرستان آنجا به خاک سپردند ...». مؤلف عبارت‌های رساله میزان الحق را عیناً نقل نموده و در ذیل آن مرتکب جواب گردیده، متن را به لفظ «قال النصرانی» و ذیل‌ها به لفظ «اقول» بیان نموده است. این نسخه مشتمل بر سه باب و هر باب دارای چندین فصل است.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۶۹

آغاز: بسمله، حمد و سپاس بی قیاس حضرت مالک الملک جلت عظمته را سزاست که زنگار غشاوه و حجب را از بصارت بصیرت امت محمدی ... اما بعد چنین گوید بنده عاصی تبه روزگار ... شرح: شکر سپاس و ستایش بیقیاس خدای واحد و قدیم و مقدس و عادل و رحیم را سزاست؛ **انجام:** و آنها را بالمره با خود متفق سازیم و اگر نه اظهار حیاتی نموده باشیم و هذا آخر ما اردناه فی جواب هذا النصرانی و کان ... شهر ربیع الثانی سنة اربع و ثلث مأة بعد الالف ...

خط: تحریری، کا: ملا محمد باقر بن سلطان علی گواری، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۴ق؛ گاهی عبارات و جمله‌های متن خط خورده و اصلاح شده؛ ۴۲۰گ، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ – ۸۷]

● **سیف الله** / کلام و اعتقادات / عربی

sayf-ul-lāh

محمد بن ملا محمد

mohammad ebn-e mollā mohammad

رساله‌ای است کلامی، درباره واجب و ممتنع و ممکن الوجود. سپس پیامبری، آنگاه مسأله حسن و قبح، که عقلی ست و جبر و اختیار در مردمان. نام رساله نیز در پایانه آمده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۹۹/۲

آغاز: حمدله. صلاة. و بعد، فیقول الفقیر الی الله محمد بن الملا محمد الکوانه دولی ... بسمله. متعلق بقوله «نقول» و مقدم علیه لافادة الحصر و «مشتمل» علی الحمد باربعة اوجه؛ **انجام:** و وضع الکتاب بعون الله الملک العزیز الوهاب، و سمیت بسیف الله. قد تم تسوید هذه الرسالة الشریفة الموسومة بسیف الله من مصنفات الاستاد العالم ...

خط: نسخ تحریری، کا: عبدالرحیم، تا: ۱۳۰۷ق، جا: خانقین؛ ۱۵گ (۴۱پ–۵۵پ) [ف: ۳ – ۱۷۷]

● **سیف الله المسلول علی محرفی دین الرسول** / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-ol-lāh-el maslūl ‘alā moharrefī dīn-er rasūl

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ – ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765 - 1817)

وابسته به: تحفه اثنی عشریه؛ دهلوی، عبدالعزیز بن احمد (۱۱۵۹–۱۲۳۹ق)

پاسخ و ردی است با عناوین «متن، شرح» بر کتاب «تحفه اثنی عشریه» مولوی عبدالعزیز دهلوی که با روش خود دهلوی نگاشته شده و سخنان برهانی وی را با برهان و اقناعی را با دلیل اقناعی و الزامی را با جدال و الزام پاسخ گفته است. کتاب تحفه را نواب سراج الدوله عبدالحسین خان قریشی از هند برای نیشابوری به سال ۱۲۲۹ برده و در مقابر قریش از وی درخواست رد آن را نموده. وی به روز جمعه پانزدهم شوال همان سال به تألیف این شرح شروع کرده و جلد اول آن را در شب بیست و نهم ربیع الاول ۱۲۳۰ به پایان برده است. این کتاب ملقب به «الصارم البتار لقد الفجار و قط الأشرار» نیز می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا ... اما بعد پس باعث بر تحریر این کتاب مسمی به سیف الله المسلول علی محرفی دین الرسول ملقب بالصارم البتار لقد الفجار و قط الاشرار ...

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این است آخر جلد اول از کتاب صارم بتار که در شب بیست و نهم ماه ربیع الاول از نسه هزار و دویست و سی هجری در مقابر قریش به اتمام رسید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۲۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۷۸

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۲ – ۲۲۷]

← سیف الله المسلول علی مخربی دین الرسول ≻ معاول العقول فی قلع اساس الاصول

● **سیف الامة و برهان الملة** / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-ol-omma va borhān-ol-mella

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ – ۱۲۴۵ ؟ قمری

narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

وابسته به: میزان الحق؛ هانری مارتین (۱۸۱۰-۱۸۸۳)
اهدا به: فتحعلی شاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق) و به خواهش عباس میرزا (۱۲۰۳-۱۲۴۹ق)
تاریخ تألیف: شنبه ۱۷ صفر ۱۲۳۳ق
در سه باب است: ۱. فوائدی چند که قبل از بیان مطلب دانستن آنها لازم است؛ ۲. اثبات نبوت خاتم النبین؛ ۳. ذکر شبهات پادری و رد آنها. هنری مارتین انگلیسی کشیش که پاتر (= پدر) یا پادری خوانده می‌شد بر کتابی که فیلیپ پادری در فرنگ در رد بر اسلام نوشته بود، افزوده و رساله‌ای ساخت و در دسترس مسلمانان گذارد. دانشمندان نیز به خرده‌گیری آن پرداختند. نخستین بار احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی بر آن ردی به نام «سیف الامه» (همین کتاب) نوشت و در آن نصوص عبری تورات را گواه آورد. او در دیباچه از فتحعلیشاه قاجار بی‌اندازه ستایش نمود. پس از او آخوند ملا محمد تقی کاشانی فقیه آشنای به عبری و سریانی در رد بر ترسایان و همین هنری مارتن «هدایة المسترشدین» را به فارسی نوشت و آن را در ۲۴ محرم ۱۳۰۳ق به پایان رساند. آن را میرزا محمودخان مدیرالدوله متولی آستانه طوس در تهران به سال ۱۳۱۲ به چاپ سنگی رساند. در همین روزگار کتابی دیگر نیز در رد اسلام نوشته شده و آن «ینابیع الاسلام» سن کلر تیزدال (Saint Clair Tisdall) است به فارسی که در لاهور به سال ۱۸۹۹ به چاپ سنگی رسید و انگلیسی آن به نام « The Original Sources of the Quran» در لندن به سال ۱۹۰۵ چاپ شد. او در این کتاب ریشه قصص قرآن را در کتاب‌های آسمانی زردشتی و کلیمی و عیسوی یافته و در همان زبان‌ها آورده است چنانکه سیدرسکی (Sidersky) در کتاب Les Origines de Legendes Musulmanes dans le Coran et les Vies des Prophetes ریشه‌های آنها را در کتاب‌ها دینی یهود و ترسا یافته است. این کتاب در پاریس به سال ۱۹۳۳ به چاپ رسید. شیخ حسین بن عبدالعلی تبریزی توتونچی در رد بر ینابیع الاسلام و «میزان الحق» پفاندر (C. R. G. Pfander) «ازالة الوسواس و الاوهام عن قدس ساحة الاسلام» نوشته و در ۲۶ صفر ۱۳۴۶ آن را بپایان رساند و آن در تبریز به سال ۱۳۵۱ چاپ سربی شد. شیخ احمد شاهرودی نیز «ازالة الاوهام فی جواب ینابیع الاسلام» نوشته که در ایران به سال ۲۳۴۴ چاپ گشت. (دانش پژوه)
آغاز: الحمدلله الذی من علی عباده بارسال السفراء المقربین و نجاهم من الغبادة [کذا] و العوایة بارشاد الانبیاء المکرمین ... اما بعد چنین گوید ... احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی ...
انجام: پس بحضرت یحیی ختم نخواهد شد. ختم الله لنا بالحسنی و حشرنا تحت لواء ...
چاپ: مشار فارسی، ج۳، صص۳۱۳۷؛ در سال ۱۲۶۷ و سپس چند بار چاپ شده است؛ ایران، ۱۳۳۰، خشتی، ۳۲۴+۱۶صص
[الذریعة ۶۱۲/۹ و ۲۸۶/۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۹۶۰/۲؛ لباب الالقاب کاشانی ص ۹۶؛ دنا ۲۹۸/۶-۲۹۹ (۳۳ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۲۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۶۰/۹]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۹۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در عصر مؤلف؛ مصحح، محمد علی کتابدار به تاریخ سلخ ربیع الأول ۱۲۳۵ می‌نویسد که کتاب از محمد ولی میرزا می‌باشد با مهر «رب نجنی بمحمد و علی» (مربع) و مهر «بابا بن علی اکبر» (بیضی)؛ مهر: مؤلف «عبده احمد بن محمد مهدی» (بیضی)، محمد ولی میرزا (مربع)؛ جلد: روغنی، ۱۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۵ - ۳۱۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۵۵
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون-زنجان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۲۴۰ص [عکسی ف: ۲ - ۱۴۱]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۷۹۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۶؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۷گ (۱-۱۶۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۲۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۴۴
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای یک سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی شده، جلد: تیماج قرمز، ۴۵۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۷۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر وقف ملا محمد طاهر نوری و ملا محمد جعفر مجتهد طهرانی؛ اهدایی: ناصر کاتوزیان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۹۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۱۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۵ رمضان ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰گ (۱پ-۲۰۰پ)، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۴ - ۳۲۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [رایانه]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۷۱
آغاز: برابر
خط: نسخ تعلیق، کا: مصطفی کاشانی، تا: ۱۲۳۳ق؛ در ذیل نسخه مؤلف به خط خود نوشته: «بسم الله تعالی شانه تمام شد مقابله و

تصحیح این کتاب مستطاب در حضور حقیر کثیر التقصیر انشاءالله ... نواب مستطاب کامیاب سعادت مآب معظم الیه دام مجده از آن بهره یاب ... گردد حرره العبد الخاطی احمد بن محمد مهدی النراقی فی شهر رمضان المبارک»؛ مهر: «عبده احمد بن محمد مهدی»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: روغنی زرد مذهب، ۵۰۷ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۶ - ۶۳]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سید الاصفیاء محمد بن عبدالله (ص) علیه صلوات الله رب الارب و السماء در قریب زوال یوم شنبه هفدهم شهر صفر المظفر سنه ۱۲۳۳ یکهزار و دویست و سی و سه هجری تمام شد؛ آخر نسخه: تمت صورت خط المصنف ادام الله مجده العالی آنکه از درس حدیث نبوی رونقی داد جهان را بنوی، بنا بفرموده آن عالی جناب مقدس القاب قدسی انتساب مجتهد العصر و الزمانی وحید الدورانی دام فضله العالی این کتاب مستطاب تحریر آمده امید که این ذره احقر مصطفی ابن عبدالرسول که من جمله داعیان دولت ابد مدت است بدعای خیر یاد و شاد فرمایند از بینندگان و خوانندگان که محتاج بدعای مؤمنان می‌باشد.

خط: نستعلیق متوسط، کا: مصطفی ابن عبدالرسول، تا: شنبه ۱۷ صفر ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: روغنی، ۲۵۸گ، ۱۴ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۶]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۶۳ و ۸۲۹ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مصطفی کاشانی، تا: ذیحجه ۱۲۳۳ق، به دستور حاج سید جعفر مشهدی با مهر «عبده الراجی محمد جعفر الحسینی» (بیضی)؛ جلد: روغنی، ۲۳۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۱۹۳] و [عکسی ف: ۳ - ۲۶]

۱۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مصطفی کاشانی، تا: رمضان ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۴۷۸ص، ۱۴ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۶۶]

۱۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۸۷

خط: نستعلیق، کا: هادی بن حاجی بابا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۲۳۵ق، برای میرزاده اعظم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۶۸گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: - ۷۸]

۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ... بدانکه از برای صاحب مرتبه والای نبوت درجات بلند بسیار و مقامات ارجمندی بی شمار و منازل رفیعه بی حد و مناصب جلیله منیفه لاتحصی و لاتعد و خواص بیکران؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد جعفر بن غیاث الدین علی کاشانی، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۴]

۱۵. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۵۷

خط: نستعلیق، کا: رجب بن محمد گلپایگانی، تا: سه‌شنبه ۲۷ صفر ۱۲۳۶ق؛ واقف: عالی شان ملامحمد حسن ولد محمد زکی بیک ساوجبلاغی من محال دارالخلافه طهران بر کافه قاریان اثنی عشری، ۱۲۳۸؛ ۱۴۸گ، ۲۰ سطر، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: - ۶]

۱۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۹۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ ۳۲۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲ - ۷۲]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۳۷ق؛ مهر: «یا امام موسی کاظم ۱۲۳۸»؛ جلد: روغنی با تیماج قهوه‌ای تریاکی، ۳۴۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۸سم [ف: ۴۵ - ۱۵۰]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۶ رجب ۱۲۴۱ق، جا: تهران؛ ۳۷۰ ص (۴۵ -۴۱۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۷۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۱۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۶]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ ۱۴۰گ (۱۷پ-۱۵۶پ) [ف: ۱۴ - ۲۷۵]

۲۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱ رجب ۱۲۴۳ق؛ تملک: سعید نفیسی در ۱۳۲۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۸۹گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: - ۷۸]

۲۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۷

خط: نستعلیق، کا: آقا کوچک غلام حسین بن حاج عبدالرحیم کاشانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۵ق؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴۳گ، ۲۰-۲۱ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۶۸]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قاسم، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: میرزا محمد بن میرزا عبدالله همدانی در ۱۳۱۲ق؛ مهر: «... الراجی محمد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۵۹۲]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی اصفهانی، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۵]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۱-۴/۱۱

آغاز: فهرست: بسمله. حمدله وصلاة وبعد چون عبارات عبریه کتاب مستطاب هدایت انتساب سیف الامه که منقول ومأخوذ از کتب واسفار انبیاء سلف

آغازکتاب: بسمله الحمدلله الذی من علی عباده بارسال السفراء المقربین؛ **انجام:** برابر

در اول کتاب فهرست مفصلی ازمطالب کتاب آمده در ۲۷ صفحه؛ خط: نسخ، کا: محمدحسین بن حاج محمدقاسم کاشانی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۲۶۱؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مرصع مذهب، مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ - ۲۳۶۳]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد بن سید محمد مهدی موسوی خراسانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۴۰گ، ۱۴ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۵]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۵۰/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن کبود، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۵۷]

۲۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۹۲

آغاز: در این رساله نیست مگر بیان اعتقادات و اعتقادات تصدیقاتی است نظریه که محتاج به دلیل پس لابد است اول از شناسانیدن معنی و نظر و دلیل؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: سمیع بن محمد جعفر شوقی، تا: یک‌شنبه رجب ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۸۹گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۴]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... بخامه ... احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی تجاوزالله عنهم بمحمد و آله الاطهار.

خط: نسخ، کا: غلامعلی بن محمد کاشانی، تا: ۱۶ صفر ۱۲۶۶ق؛ مجدول؛ گ ۱ر تا ۲۲ر فهرست و فرهنگی است از واژه‌های عبری که در کتاب آمده و اعراب و املاء و ترجمه آنها که پسر نراقی نوشته تا آنها را غلط نخوانند؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی مذهب، ۲۲۷گ، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۵۸۳]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۳۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد علی کاشانی، تا: ۱۲۸۷ق؛ مصحح و با نقل آیات تورات و انجیل به خط عربی از محمد علی کاشانی مشهور به آقاجانی نقاش زرگر تهرانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸ سطر [ف: ۵ - ۴۶۷]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ربیع الثانی ۱۲۹۶ق؛ تملک: کریم بن میرزا علی بن نجفقلی شانه تراش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۸۵گ، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۵]

۳۱. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۱۱۷

بی‌کا، بی‌تا؛ اردشیر نامی می‌نویسد که در تبریز برای خود نویسانده است [ف: - ۸۸]

۳۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۲۳

آغاز: ... و مروج کلمة الله العلیا المجاهد فی سبیل الله شاهنشاه کامیاب؛ **انجام:** سید الاصفیاء محمد بن عبدالله علیه صلوات الله رب الارض و السماء

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ از خط خوردگیهای متن احتمال خط مؤلف می‌رود، مصحح، با بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [مؤید: ۳ - ۳۷]

۳۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح زیبا، مذهب، مجدول؛ ۲۰۸گ (۶۲پ-۲۶۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۶]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۴/۱-۵/۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامات بلاغ است که در سنه ۱۳۰۲ به پایان رسیده؛ جلد: پارچه، آبی، ۱۱۰گ، ۲۲-۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۶۳]

● السیف الباتر فی ارقاب الشیعة و الرافضة الکوافر /

کلام و اعتقادات / عربی

as-sayf-ul bāter fī arqāb-iš šī'a wa-r rāfiḍat-il kawāfir

هیتی، علی بن احمد، ق۱۱ قمری

hītī ،'alī ebn-e ahmad (- 17c)

اهداء به: سلطان احمد ابن سلطان محمد بن سلطان مراد بن سلطان سلیم بن سلطان سلیمان

تاریخ تألیف: ۱۰۲۵ق

در ایضاح المکنون نام کتاب «السیف الباتر لارقاب الروافضة الکافر» آمده است؛ در پنج «باب» است: ۱. ذکر فضل الصحابة و الحث علی محبتهم و ترک بغضهم؛ ۲. ذکر الاستدلال علی صحة حقیقة الخلفاء الاربعة مع خلافة الحسن رضوان الله تعالی علیهم اجمعین؛ ۳. ذکر شبه الرافضة و الشیعة و تشنیعهم علی الصحابة و الرد علیهم؛ ۴. ذکر منشاء مذهبهم و قبح افعالهم و اقوالهم و اعتقادهم؛ ۵. ذکر الاستدلال علی کفرهم و وجوب قتلهم اخذ اموالهم و سبی نسائهم و اولادهم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۹

آغاز: بسمله رب یسر و تمم بالخیر و به نستعین، الحمدلله الذی الهمنا لمعرفته و هدانا الی طریق ملته و جعلنا من ... بریته؛ **انجام:** و الذی لا یکتفی بالقلیل لاینفعه الکثیر فنسال الله ان یعصمنا من

اعتقاد اهل البدع و الضلال و یهدینا الی الطریق المستقیم بکل حال و یصلح حالنا و احوال اخواننا المسلمین ببرکة سید المرسلین و آله و اصحابه الطاهرین و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ مصحح؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه، ۲۶گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵۱ – ۱۴۶]

● **سیف البتار** / اصول فقه / عربی

sayf-ul batār

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ – ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

تاریخ تألیف: غره ربیع الثانی ۱۲۲۷ق؛ محل تألیف: کاظمین، مقابر قریش

رساله مختصری است در رد قائلین به ظنیت دلالت الفاظ. مدت تألیف یک ساعت بوده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۷۲۹

آغاز: الحمد و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فقد سألتنی یا اخی عمن یقول بان دلالة الالفاظ و الجمل علی معاینها ظنیة لاحتمالات امکانیة قرروها؛ **انجام:** فمالکم کیف تحکمون.

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد جعفر دوانی، تا: غره ربیع الثانی ۱۲۲۷ق، جا: کاظمین؛ پس از این ضمن ۱۴ برگ مقالات و فوائدی است از مؤلف در بیان شناختن صحة حدیث از حیث مضمون و قطعیة احادیث کتب معموله که برخی از آنها منقول از کتاب «نفثة المصدور» اوست؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶ – ۵۳]

● **سیف الحق فی الرد علی المشرکین بالقادر المطلق** / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-ol-haqq fe-r-radd-e ʻala-l-mošrekīn-a be-l-qāder-el-motlaq

آیاتی از کتاب انجیل را در چند باب آورده است در اثبات حقانیت اسلام. نام کتاب و مؤلف آن در منابع کتاب‌شناسی به دست نیامد.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۴۳

آغاز: باب اول رسیدگان قله بصیرت را مخفی وپوشیده نیست که مسیح بن مریم کیست کسیکه خود را پسر انسان نامد ودرمتی باب ۱۶ آیه ۱۳ بشاگردان خود گوید؛ **انجام:** جاهای دیگر این کتاب است که درآنها ذکر انبیایی که بعد از عیسی مبعوث شده اند شده

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: ۱ – ۲۷۲]

● **سیف الذاکرین** / تاریخ معصومین / فارسی

sayf-oz zākerīn

حسینی رزانی، اسدالله بن حسین، ق۱۴ قمری

hoseynī razānī, asad-ol-lāh ebn-e hoseyn (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۸ق

مؤلف که اجدادش از ذاکرین اهل بیت (ع) بودند، رساله حاضر را در چند مجلس در تاریخ ائمه و مواعظ به صورت منبر ترتیب داده است.

۱. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۵

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۸ق؛ در ابتدای نسخه طی ۱۶ صفحه اشعاری از مؤلف در مرثیه آمده است؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: – ۲۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۵۶-۲۷/۲۲۶

آغاز: بسمله حمد له و بعد چنین گوید ... که چون اباء و اجداد این عاصی بدرگاه حضرت اله ذاکر جناب سیدالشهداء علیه السلام بودند باین واسطه حقیر هم؛ **انجام:** حکم کرد بروید چوب نی بیاورید رفتند چوب نی آوردند ریختند عقب سراپرده‌های عصمت و طهارت گفت آتش بزنید آتش زدند شعله آتش بلند شد

خط: نستعلیق شکسته، کا: اسدالله بن حسین حسینی برزانی اصفهانی (مؤلف)، تا: ۴ محرم ۱۳۰۹ق، جا: جمالی؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ – ۲۳۶۳]

● **سیف الرسایل** / شعر / فارسی

sayf-or rasāyel

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ – ۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)

مثنوی سفرنامه او است به عتبات.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۶۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ یا ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱۶ – ۲۰۸]

● **سیف السابین** / کلام و اعتقادات / عربی

sayf-os sābbīn

این رساله در نکوهش از آیین شیعی است و در زمان ارشاد خواجه خاوند محمود در کشمیر و پادشاهی سلطان شهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شاهجهان پادشاه عالی ساخته شده آن‌گاه که گروهی از شیعیان «کرسو» کشمیر در هنگام نماز پسین سنیان به صحابه دشنام داده بودند و سنیان راه را بر آنها بسته بودند و ظفر خان حاکم شیعی نیز به داد آنها نرسید و آنها ناگزیر به آن شیخ مرشد پناه بردند و به انگیزه او به حکومت

رفتند. دانشمندان سنی نیز مانند مولاناحیدر چرخی و شاگردانش به کشتن دشنام‌دهندگان فتوی دادند و گواهان نزد داور رفتند و به همین کار گواهی دادند. مؤلف روایاتی که در کتاب‌های جامع خطیب و شرح مشکوة قاری و شرح عقائد حافظی و تمهید ابی شکور و تاتاخانیه و فصل الخطاب و تحفة السالکین و شرح صحائف و بستان ابی اللیث سمرقندی و شرح مختصر شمس الدین سمرقندی و شفای قاضی عیاض و صواعق محرقه و فتاوای سراج و شرح مختصر شمونی و شرح کنز و خزانة المفتین و منیه و شرح سنین و وقایه آمده است آورده و نیز سخن سبکی را درباره مردی شیعی که در جامع اموی دمشق در نیمه روز دوشنبه ۶ جمادی الاول ۷۵۵ بر صحابه نفرین کرده و به دستور او شکنجه و کشته شده است و او از این کار خود شاد شده بود یاد کرده است. این رساله در یک «مقدمه»، دو «باب» و «خاتمه» است: مقدمه فی ما یوجب للعالم اظهار علمه؛ باب ۱. قتل السابین و تکفیرهم و احکام المرتد؛ باب ۲. نفوذ القضاء علی الغائب فی حق الله؛ خاتمه: ذکر القصة المناسبة لتلک الحادثة. نام کتاب در دیباچه یاد شده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۵۱/۹ – ج

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی حکم بقتل من سبب الشیخین بلسان نبیه ... اما بعد لما ظهرت الفتن و شاع اهل الاهواء و الرفضة فوقع فی اهل السنة و الجماعة هم کثیر؛ **انجام:** من اکفیک. فبعث الله تعالی النبی صلی الله علیه و سلم فقتله

خط: نسخ، کا: کشمیری بخاری مقبول مخدوم، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۶۳ق، جا: بخارا؛ ۱۸گ (۴۸پ–۶۵ر) [ف: – ۳۶۵]

● **سیف الشریعة** / مواعظ / فارسی

sayf-oš šarī‘a

طباطبائی یزدی، محمد، ق۱۴ قمری

tabātabā’ī yazdī, mohammad (- 20c)

مجموعه‌ای دارای «۲۷» مجلس، در مواعظ مطالب عرفانی و تذکرهای ارزشمند سلوکی است که مؤلف بیشترین بهره را از آیات و احادیث مأثوره برده است.

[دنا ۳۰۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۱۷/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۵

آغاز: قال الله تعالی یا أیها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون، چون بآیات متوافرة و أخبار متواترة و أدله قاطعه عقلیة؛ **انجام:** ألا لعنة الله علی القوم الظالمین. و سیعلم الذین ظلموا أی منقلب ینقلبون و لنختم الکلام بسم الله الملک العلام.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۲ شعبان ۱۳۱۴ق، جا: تبریز؛ مصحح، محشی، با قلم خوردگی از سوی مؤلف، در آغاز دستخط مؤلف با این عبارت آمده: «شروع شد در تألیف این کتاب مستطاب در غره ماه شعبان المعظم و ختم شد در روز ۲۲ همان ماه که تمام مدت تألیف ۲۲روز شده و آن مشتمل بر ۲۷ مجلس و نامیدم آنرا به سیف الشریعة و الحمدلله أولاً و آخراً و کان ذلک فی سنة ۱۳۱۴ فی دارالسلطنة تبریز و أنا المؤلف المحرر الاحقر الحاج سید محمد الیزدی الحائری غفرله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۹۲گ، ۱۲ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۰ – ۵۴۳]

● **سیف الشیعة** / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-oš šī‘a

آقاجانی، محمد علی بن رجب، ق۱۳ قمری

āqājānī, mohammad ‘alī ebn-e rajab (- 19c)

از آقاجانی محمد علی بن رجب علی کاشانی تهرانی متخلص به مجرم، در رد بر یهود و نصارا در ۵۲ فصل در زمان ناصرالدین شاه.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۰۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعلنا من امة اشرف الانبیاء و خاتم المرسلین ... اما بعد در بهترین نغمه ای که عندلیب زبان در بوستان زندگانی بآن ترنم تواند نمود ... و بعد چنین گوید محمد علی بن رجب علی؛ **انجام:** این سرمایه‌های ضلالت را در داخل این کتاب کرده است لعنة الله علیه و علیهم اجمعین الی یوم الدین ... من هجرته النبویة و آله.

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ق؛ در پایان سرگذشت مؤلف آمده است مورخ ۱۲ شعبان ۱۳۰۱ از عباسقلی سپهر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۳×۳۳/۸سم [ف: ۳ – ۴۸۶]

● **سیف الشیعة** / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-oš šī‘a

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱ – ۱۳۰۰ قمری

nayyer-e borūjerdī, ‘alī asqar ebn-e ‘alī akbar (1816 - 1883)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۱ق

رساله‌ای است در رد شیخ احمد فاروقی حنفی که در آن به رد خلافت خلفاء ثلاثه و اثبات خلافت حضرت علی (ع).

[دنا ۳۰۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۶۱/۹]

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۳۰

کاتب = مؤلف، بی‌تا، قطع: رقعی [ف: – ۱۴۸]

● **سيف الشيعة في شنائع أعداء الأئمة** / كلام و اعتقادات / عربی

sayf-uš šī'a fī šanā'i'-i a'dā'-il a'imma

حویزی، خلف بن عبدالمطلب، - ۱۰۷۴ قمری

hovayzī, xalaf ebn-e 'abd-ol-motalleb (- 1664)

کتابی است در احصاء برخی از فضایل اهل بیت و بیان لزوم باب علم و همچنین شنایع دشمنان آنان. این کتاب ظاهراً به صورت امالی و مجالس املا گردیده و با ابوابی همچون «سیف» که مجموعاً ۳۹ «سیف» شمرده شده و فصولی به عنوان «سهم» تقسیم گردیده است. کتابی پرفائده و دارای بیان و شرح معضلات احادیث است.

[دنا ۳۰۰/۶؛ الذريعة ۲۸۷/۱۲؛ ريحانة الأدب ۸۸/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۴۱

آغاز: ... الانحراف في الاعتقاد عن ولايته و أنها كولاية جده و تحريص عل التمسك بها و الأخبار الواردة في هذا المعنى المشتملة على التحذير؛ **انجام:** فصارت بأمرين فطاعين و تدعين فتجايين و ما مثلك الا كما قال ...

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، با قلم خوردگی، احتمال داده می‌شود این نسخه در حال املاء، به وسیله شاگردان سید کتابت شده باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۷۱گ، ۱۹ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۳۵]

← سی فصل ⟵ المختصر فی معرفة التقاویم

← سی فصل ⟵ شانه بینی

← سی فصل ⟵ زبدة الهیئة

← سی فصل ⟵ تقویم

← سی فصل ⟵ المختصر فی معرفة التقاویم

← سی فصل ⟵ شرح الشافية

← سی فصل ⟵ کف شناسی

← سی فصل ⟵ احکام نجوم

● **سی فصل** / عرفان و تصوف / فارسی

sī fasl

عطار تونی، ق۹ قمری

'attār-e tūnī (- 15c)

از مثنویاتی است که ظاهراً از عطار تونی مشهدی شاعر قرن ۹ هجری است و به نام عطار نیشابوری مشهور چاپ شده و در نسخه‌های کلیات عطار نیشابوری نیز وارد شده است. در مجلد ۱۲ ذریعه از مثنویات فریدالدین عطار معروف یاد شده اما در مجلد ۱۹ (مثنویات) صورت درست آن یاد شده است. این مثنوی به صورت پرسش و پاسخ است و موضوع پرسش‌ها مطالب عرفانی و برخی از اسرار تصوف است. این مثنوی همان است که با دگرگونی‌هایی به نام «مظهر الاسرار» نام نهاده شده است.

آغاز: یکی پیری مرا آواز می‌داد ×× که ای عطار از دست تو فریاد / جهان برهم زدی و فتنه کردی ×× به دیوار مذاهب رخنه کردی

انجام: محمد بود غواص شریعت ×× علی غواص دریای حقیقت / برآرد حیدر از دریا بسی در ×× که شد دامان اهل الله از او پر. تم

چاپ: به کوشش تقی خاتمی، تهران، ۱۳۱۴ش، ۷۵ص

[نسخه‌های منزوی ۲۹۳۱/۴؛ ذریعه ۲۹۱/۱۲ و صفحات ۱۴، ۶۳، ۹۸، ۹۹، ۱۱۸-۱۱۹ جستجو در احوال عطار؛ دنا ۳۰۲/۶ (۴ نسخه)]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۶۶/۱-۱۶/۱۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا جلیل ولد علی اکبر، تا: ۴ رمضان ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۳۴۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۱ط

آغاز و انجام: برابر

در این نسخه به اشتباه به فرید الدین عطار نیشابوری نسبت داده شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ محرم ۱۲۸۶ق، اشعار دو ستونه؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۰۶ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۲۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۲۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۹۷ق؛کاغذ:فرنگی سفید و کرمی،جلد:تیماج نارنجی، ۵۹ص (۲۵۰-۳۰۸)، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۱۰ - ۱۰۸۷]

۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته زیبا، کا: محمد هاشم میرزا، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۲۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ، ۱۰ سطر(۶/۵×۱۴)، اندازه:۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۸۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۰۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیان عارفان عشق در کار ×× زهی سودای روح افزای عطار

۲۱۷۰بیت؛خط:نستعلیق،کا: محسن فرزند ملاحسنعلی خوشنویس، تا: ۱۳۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۹۵گ (۱-۹۵)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲/۵سم [ف: ۸ - ۳۴۳]

● **سی فصل** / -

sī fasl

حسینی، فتح الله بن حبیب الله، ق۱۰ قمری

hoseynī, fath-ol-lāh ebn-e habīb-ol-lāh (- 16c)

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۲]

● **سی فصل** / هیئت / فارسی

sī fasl

گنابادی، مظفر بن محمد قاسم، ۹۷۰؟ - ۱۰۳۱ ؟ قمری
gonābādī, mozaffar ebn-e mohammad qāsem (1563-1622)

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۱۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشانه «مولانا نظام الدین علیه الرحمة، جلال الدین محمد، لمحرره»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: - ۳۱۸]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۷۷/۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۵۸ق؛ محشی با نشان «هـ»؛ مهر: اسماعیل الحسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۱پ-۲۲ر)، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: - ۲۵۴]

● **سی فصل = اجوبة مسائل میرزامحمد باقر اصفهانی** / کلام و اعتقادات / فارسی

sī fasl = ajvebat-o masā'el-a mīrzā mohammad bāqer-e esfahānī

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

تاریخ تألیف: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۶۹ق؛ محل تألیف: علی آباد - سرآسیاب

مؤلف می‌گوید: که میرزا محمد باقر اصفهانی قمی نامه‌ای نوشته و راجع به عقاید شیخیه سی سؤال مطرح کرده است، سپس وی برای رفع شبهات او و دیگران این رساله را نگاشته است، برای سهولت در دسترسی به سؤالات، ابتدا سؤالات و ترتیب در ابتدای رساله آورده و سپس به پاسخ آنها پرداخته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که چون رسید نوشته ای از مخدوم مکرم و مطاع معظم ... میرزا محمد باقر اصفهانی ایده الله

انجام: اینقدر کافیست و بسیار از این سؤالات را در سایر کتب نوشته ام اگر مفصل خواهید بآنها رجوع کنید مانند: ارشاد و هدایة الطالبین و رساله چهار معامله سلوک و رسائل اختلاف و غیر آنها و بهمین جا ختم مینمایم تمام شد رساله

چاپ: کرمان، ۱۳۶۸؛ بمبئی، سنگی، ۱۳۱۳، جیبی، ۱۱۸ص

[الذریعة ۲۹۱/۱۲؛ مشار فارسی ۳۱۰۲/۳؛ نسخه‌های منزوی ۹۵۹/۲؛ کتب مشایخ ۱۸۸/۲؛ دنا ۳۰۲/۶-۳۰۳ (۱۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۶۱/۹]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۳۰/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: بلده قاسان؛ ۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۷]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۳۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۲۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قصد اقامت ده روزی نموده بودیم و فرصت غنیمت شمرده به تحریر این رساله پرداخت.
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم طباطبائی نائینی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ (۱پ-۶۰پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۵ - ۳۱]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۰/۲
کا: عبدالحسین بن عزیز بن حسن بن منصور همدانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساغری، ۵۴گ (۶پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۴۸]

۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۹۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد رساله ... و فرصت غنیمت شمرده بتحریر این رساله پرداخته حامدا مصلیا مستغفرا.
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن حاج لطفعلی، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۵۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** با جمعی از برادران به تفرج بآنجا رفته بودیم و فرصت غنیمت شمرده به تحریر این رساله پرداختم
خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۲۷۲ق؛ در حاشیه سه برگ آخر رساله هدایة الصبیان کرمانی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۳۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قصد اقامه ده روزه نموده بودیم و فرصت غنیمت شمرده بتحریر این رساله پرداخت حامداً مصلیاً مستغفراً
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوطالب بن محمد تقی مشهور به میرزا آقا، تا: ۱۲۷۲-۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱۳۷پ-۱۶۸پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۱۲۹]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۹۱/۱-۱۱/۱۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** من نثر نفسی و شرکم علی و صلی الله علی

محمد و آله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم تمام شد رساله شریفه ... صاحب صفات حمیده واخلاق پسندیده آقا ملاهاشم وفقه الله تعالی للعمل به فی بیست ونهم ...
خط: نسخ، کا: علی بن حسین حسینی، تا: ۲۹ ذیحجه ۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۳۴]

۹. **یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۵۸/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: سید محمد علی حسینی، تا: یکشنبه ۲۰ رمضان ۱۲۸۰ق؛ ۴۲گ (۲۳پ-۶۴ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۱]

۱۰. **شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۸۴/۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** فرصت غنیمت شمرده بتحریر این رساله پرداخته. حامداً مصلیاً مستغفراً سنه۱۲۶۹- تمام شد این رساله شریف بدست ... محمد باقر چیرباف ابن کربلائی محمد حسین شیرازی در سنه ۱۲۸۱.
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر چیرباف ابن کربلائی محمد حسین شیرازی، تا: ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰ص، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۲۷]

۱۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷-فیروز**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قرمز، ۸۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۲۳]

۱۲. **تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۴۸/۳**
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق، کا: خود مصنف، تا: ۱۲۸۳ق؛ با رساله وصیت نامه و یک مثنوی مجهول القائل در عرفان در یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۷۱۵]

۱۳. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۲۵/۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** در قریه مسمات بعلی آباد شهیر به سرآسیاب از قرای قریبه بکرمان که باجمعی از برادران به تفرج به آنجا رفته بودیم فرصت غنیمت شمرده به تحریر این رساله پرداختیم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ در دو برگ آخریادداشتی در طریق ختم داوزده امام به نقل از مرحوم مجلسی آمده، نیمه دوم کتاب رساله میزان محمدباقر بن محمد جعفر چاپ سنگی ضمیمه شده؛ جلد: تیماج سرمه‌ای، ۵۱گ (۷پ-۵۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۲۶۵]

۱۴. **اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۱/۲**
خط: نسخ، کا: خواجه عبدالحسین همدانی، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۳]

۱۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسین طباطبایی، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۳۰۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۱]

۱۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۹۴**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۰۹ق، جا: سرآسیاب کرمان قریه علی آباد [این مکان نام محل تألیف است]؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۵۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۳۰۱]

۱۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۸۹ ض**
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● سی فصل = دلایل هروی / هیئت / فارسی
sī fasl = dalāyel-e heravī

هروی، محمد حسین بن قاسم
heravī, mohammad hoseyn ebn-e qāsem

در یک «مقدمه» و سی «فصل»: مقدمه در تاریخ علم نجوم؛ فصل ۱. قرانات؛ ۲. احکام سهم‌ها؛ ۳. مدلول بیوت دوازده‌گانه؛ ۴. حالات کواکب؛ ۲۸. بیان منسوبات کواکب سبعه؛ ۲۹. در ثابته چند؛ ۳۰. در خاتمه کتاب.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی فی السماء اله و فی الارض اله و هو السمیع العلیم حکیمی که تقویم فطرت انسان را که وسط معدل آفرینش و مرکز مقوم محیط دانش و بینش است ...
انجام: خانه سیوم دلیل بر برادران و خواهران و اقرباء و نقل و حرکت است ... اگر راجع بود حاصل حرکت سهم الحوادث بود و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع المآب.
[دنا ۳۰۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷۸/۴ و ۳۰۸۲/۴]

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۰۷/۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۴۷پ-۵۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶ - ۲۹۸]

۲. **مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۱**
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج: عنابی، ۵۴گ، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

۳. **مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ب-۱۴**
آغاز: ... جل ذکره و ستایش سید انام علیه الصلوة و السلام علی آله الاکرام العظام؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق بد، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اهدایی: محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ: کاهی صیقلی سفید، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۱۳۶ص، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: - ۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۶۰-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۸۶]

● **سی فصل** / -

sī fasl

شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره۴/
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۴]

● **سی فصل** / طب / فارسی

sī fasl

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۵
آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله ... اما بعد این کتابیست درعلم طب نام نهاد ... بر سؤال بعضی از عزیزان مرتب بر سی فصل؛ **انجام:** سود دارد و نافع است. اینست کتاب سی فصل در طب که ساخته شد مبنی بر سؤال بعضی عزیزان ... مأمول آنکه هرکه این کتاب را مطالع سازد از برای روح مصنف و کتاب هدیه روانه سازد.
در پزشکی؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: علینقی میرزا در ۱۲۷۰؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۱۹ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۲۶]

● **سی فصل** / ستاره‌شناسی / فارسی

sī fasl

تاریخ تألیف: ۷۲۹ق
این رساله در سی فصل و تقویم در آن شناسانده شده و از آن پیداست که در ۷۲۹ هجری برابر با ۶۹۸ یزدگردی و ۱۶۴۰ اسکندری و ۲۵۱ جلالی به نگارش درآمده (فصل‌های ۶ تا ۹) و جز سی فصل طوسی می‌باشد و جدول‌ها را ندارد و کوتاه‌تر از آن است و نگارنده آن در برخی از فصل‌ها به نگارش خواجه نگریسته بود. فصول آن چنین است: ۱. معرفت حساب جمل؛ ۲. رقوم اسابیع؛ ۳. رقوم بروج؛ ۴. رقوم کواکب و غیرها؛ ۵. رقم نظرها و حالات قمر؛ ۶ تا ۱۰. تاریخ عرب و یزدگردی و رومی و جلالی و ترکان و ماه‌های هر یک؛ ۱۱. خانه‌های کواکب؛ ۱۲. وبال کواکب؛ ۱۳ و ۱۴. شرف و هبوط کواکب؛ ۱۵. منازل قمر؛ ۱۶. برج منقلب و ثابت و ذو جسدین؛ ۱۷. نظرهای سعد و نحس زحل و ...؛ ۱۹. معرفت طالع؛ ۲۰. دلایل هر خانه؛ ۲۱. طالع سال؛ ۲۲. تعلق کواکب به طوائف؛ ۲۳. معنی اختیار؛ ۲۴. جامه پوشیدن و بریدن؛ ۲۵. حمام رفتن؛ ۲۶. خرید و فروش؛ ۲۷. نقل از خانه به خانه؛ ۲۸. نوشتن مکتوب؛ ۲۹. درخت نشاندن؛ ۳۰. فرستادن کودک به مکتب.
آغاز: رساله در باب تقویم دانستن. بسمله و حمد و صلوة. اما بعد این مقدمات چند است که در معرفت تقویم و غیره بکار آید مشتمل بر فصولی چند فصل اول در باب حساب جمل: ا یکی ب دو ج سه د چهار
انجام: و عطارد و قمر هر دو قوی حال باشد و مسعود باشند و الله اعلم بالصواب.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۰/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کا: محمد مهدی ابن محمد الصالح المهدی، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ در نسخه با نام رساله در باب تقویم دانستن؛ جلد: میشن تریاکی مذهب، ۷ص (۸۰-۸۶)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲/۸
آغاز: رساله در باب تقویم دانستن. بسمله و حمد و صلوة. اما بعد این مقدمات چند است که در معرفت تقویم و غیره بکار آید مشتمل بر فصولی چند فصل اول در باب حساب جمل: ا یکی ب دو ج سه د چهار؛ **انجام:** و عطارد و قمر هر دو قوی حال باشد و مسعود باشند و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم محلاتی، تا: جمادی الثانی ۱۱۱۱ق؛ ۵گ(۱۳۴ر-۱۳۸ر) [ف: ۴ - ۹۰۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۰۲
آغاز: و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فستقی و گلبهی فرنگی، جلد: میشن ماشی، ۱۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۷۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۹/۴
آغاز: چهل و پنج را چنین نویسند قمعه و دیگر ازاعه ... مرکبه این است که هزار و پانصد و سی و پنج را عتله نویسند و بر این قیاس فصل دوم در رقوم اسابیع ...
از اواخر فصل اول تا پایان کتاب را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۷ رمضان ۱۳۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۱۸ر-۲۸ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۹۴]

● **سی فصل** / هیئت / فارسی

sī fasl

ظاهراً غیر همانند:
۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵/۳
آغاز: اما بعد این مقدمات چند است که در معرفت تقویم و غیره بکار آید مشتمل بر فصولی چند
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۸۵پ-۹۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۷۱]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۰۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]
۳. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۴ق [میراث اسلامی: ۵ – ۵۶۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۷۲۶ ض

بی کا، تا: ۱۲۷۱ق [د.ث. مجلس]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶/۱

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ – ۱۱۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۵/۱۲

بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۵۷ص (۲۹۳–۳۵۰)، متن و هامش)، ۱۶ سطر (۱۷×۲۳)، اندازه: ۲۸×۳۵سم [سنا: ف: ۲ – ۳۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۰۶/۷-ف

نسخه اصل: پاریس ۳۶۸ فارسی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ ۱۴ سطر، [فیلمها ف: ۱ – ۵۹۲]

● **سی فصل در تجوید** / علوم قرآن / فارسی

sī fasl dar tajvīd

تبریزی، محمد زمان بن محمد طاهر، ق۱۳ قمری

tabrīzī, mohammad zamān ebn-e mohammad tāher (-19c)

تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۴۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳ [چند نسخه-ف: – ۳۵۹]

● **سی فصل در رمل** / رمل / فارسی

sī fasl dar raml

رساله مختصری است در علم رمل و مشتمل بر سی فصل بدین عناوین: ۱. تسکین اشکال؛ ۲. بیوت؛ ۳. بیان سعد و نحس؛ ۴. اشکال مشرقی و مغربی؛ ۵. شواهد عام؛ ۶. قوت‌های اشکال؛ ۷. دانستن اشکال به بروج؛ ۸. نسبت شکل به کواکب و رنگ؛ ۹. احکام ضمیر؛ ۱۰. دانستن غالب و مغلوب؛ ۱۱. مراد و مقصود یافتن از پادشاهان؛ ۱۲. در دانستن که پادشاه چه کار خواهد فرمود؛ ۱۳. احکام تزویج و نکاح؛ ۱۴. احکام حامل؛ ۱۵. احکام سفر؛ ۱۶. احوال غایب؛ ۱۷. احکام بیمار و زخمه او که از چه بیمار شده است؛ ۱۸. در دانستن غنا و فقر در مدت عمر و افزودن و کاهیدن مال به آسانی و دشواری؛ ۱۹. در دزد و دزدیده و آنچه بدو تعلق دارد؛ ۲۰. احکام ارزانی و گرانی؛ ۲۱. احکام باران و آنچه بدو تعلق دارد؛ ۲۲. خلاصی محبوس و آنچه بدو تعلق دارد؛ ۲۳. احکام آنچه در دست می‌گیرند؛ ۲۴. در دانستن خبر راست یا دروغ؛ ۲۵. در حالت عشق و معشوقه که به یکدیگر پیوسته‌اند؛ ۲۶. در دانستن آنکه فلان شخص در خانه است یا جایی رفته است؛ ۲۷. دانستن آن‌که سایل چه نیت و به چه میل می‌کند؛ ۲۸. دانستن آن که در خانه سایل چند شخص است؛ ۲۹. احکام برده که باید خرید یا نه و مبارک قدم خواهد بود. ۳۰. اختیارات وقت رمل و خواندنی‌های وقت مذکور.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۷۹/۴

آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه ... بعد از حمد الهی و نعت حضرت مصطفو صلوات الله علیهم اجمعین اما بعد بر ارباب فهم و بینش و اصحاب علم و دانش پوشیده نماند که این مختصری است در معرفت علم رمل؛ **انجام:** و اگر سؤال از برای ابتدا به کارها باشد بنگر اگر شکل خانه اول سعد باشد آن برآید و نیکو باشد واگر نحس باشد انکار بد باشد و از شکل اول و چهارم شکل تولد کند حکم عاقبت از وی گوید از.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مجدول، با یک یادداشت در طریقه ساختن معجون و دو یادداشت در رمل؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ (۷۷پ–۱۰۹پ)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۵۴]

● **سی فصل در مواعظ** / مواعظ / فارسی

sī fasl dar mavā‘ez

دارای سی فصل در مواعظ حکیمان و بلغاء است و هر فصل آن دارای چهار بند می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۴۸/۲

آغاز: بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که کلمات حکما با کفایت و بلغا با درایت و علمای دین ... فصل اول بدانکه چهار چیز علامت کرم باشد؛ **انجام:** فصل سی ام چهار کس را در مذهب مودت مکافات توان کرد ... چهارم آنکه بر تو آید و دوستی ورزد و الله اعلم ...

خط: نستعلیق، کا: عمر، تا: قرن ۱۳؛ در حاشیه چند روایت و چند پرسش و پاسخ فقهی آمده؛ در پایان برخی از آنها با عنوان «حیرة الفقه» نگاشته شده؛ مهر: «[منان] خادم سرور عمر» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی،۲گ(۱۱ر–۱۲ر)،۱۵سطر،اندازه:۹/۵×۱۵/۵سم[ف:۳۵-۳۸۴]

● **السیف الصنیع علی رقاب منکری البدیع** / بلاغت / عربی

as-sayf-uṣ-ṣanī‘ ‘alā riqāb-i munkir-il-badī‘

نجفی اصفهانی، محمد رضا بن محمد حسین، ۱۲۸۸ – ۱۳۶۲ قمری

najafī esfahānī, mohammad rezā ebn-e mohammad hoseyn (1871 - 1943)

مؤلف با قلمی شیوا و زیبا، بعد از اینکه نتیجه دو علم معانی و بیان را به علم بدیع راجع می‌داند به دفاع از علم بدیع و اهمیت آن پرداخته و ثابت می‌کند که محسنات کلامی در گفته‌های فصحای عرب از صدر اسلام تاکنون مورد توجه بوده و به اشکالاتی که در این موضوع بر متقدمین شده پاسخ می‌دهد. این رساله به مناسبت خرده‌گیری گروهی از ادبا بر قصیده شیخ علی بن محمد رضا کاشف الغطاء نجفی و نکوهش از صنایع بدیعی،

نگاشته شده و مؤلف بدفاع از این فن پرداخته است.
آغاز: بعد الحمد و الصلاة فان الادب و ان کنت ممن رغب فی تحصیل فنونه و اقتطف ثمار الفوائد من فنونه
[الذریعه ۲۸۷/۱۲؛ دنا ۳۰۰/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۴
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مجد العلماء-اصفهان؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۱۰ص [عکسی ف: ۱ - ۱۹۵]

۲. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۵۸
آغاز: برابر
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: عصر مؤلف؛ مصحح، با تقریظی از سید شهاب الدین نجفی مرعشی به تاریخ ۱۳۵۹ق در قم؛ جلد: مقوایی ، ۵۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۲۳]

● **سیف قاطع و برهان ساطع** / کلام و اعتقادات / فارسی
sayf-e qāti‘ va borhān-e sāte‘
طبسی خراسانی، محمد علی، - ۱۳۲۰ قمری
tabasī xorāsānī, mohammad ‘alī (- 1902)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۴۸
آغاز: بسمله، الحمد لله ... و بعد چنین گوید بنده؛ **انجام:** الی یوم الدین و انا العبد المسکین احمد الحسینی غفرالله له
خط: نستعلیق، کا: حسینی، احمد، تا: ۱۳۰۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۱۰۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **السیف الماسح** / فقه / عربی
as-sayf-ul māseḥ
سلطان العلماء، محمد بن دلدار علی،۱۱۹۹-۱۲۸۴قمری
soltān-ol-‘olamā’, mohammad ebn-e deldār ‘alī (1785 - 1868)

اهداء به: محمد اورنگ زیب بهادر
مولوی عبدالعزیز دهلوی در کتاب «فتح العزیز» خود بر مبحث مسح پا بر شرح اربعین شیخ بهاء الدین عاملی اشکال نموده و دلایل او را سخت مورد انتقاد قرار داده و مسح وضو را باطل دانسته است. بدین جهت مؤلف، این کتاب را با عناوین «قوله، قوله» بر رد او نگاشته است.
آغاز: الحمدلله الذی شرفنا بمسح أیدی الافحام علی وجوه المردة اللئام و وفقنا لغسل شکوک عبدة الاصنام
انجام: و هذا آخر ما أردنا ایراده فی النقض علی هذا الناصب و لله الحمد أولا و آخراً و صلی الله علی نبیه و أهل بیته أجمعین

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با دستخط و مهر مربع سید محمد در ۱۲۱۶ق، دستخط و مهر محمدقلی خان بهادر در ۱۲۵۹ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۸۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵× ۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۶۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: عصر مؤلف؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: محمد علی بن آقا محمد شریعتی به تاریخ ۴۰/۲/۲۴؛ جلد: مقوایی، ۹۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۱۷]

● **سیف المجاهدین** / فقه / فارسی
sayf-ol-mojāhedīn
نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، ۱۲۳۱ - ۱۳۰۰ قمری
nayyer-e borūjerdī, ‘alī asqar ebn-e ‘alī akbar (1816 - 1883)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۰۸
آغاز: پس از فهرست. بسمله، الحمدلله الذی جعل الجهاد اعلاء لکلمة الاسلام و؛ **انجام:** فقد کفر لا انزل الله علی محمد (ص) ... ابن علی اکبر علی اصغر بروجردی
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۳ق؛ واقف: مرحوم حاج آقا محمد ایرانی، ۱۳۵۰؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۵]

● **السیف المرهف فی احکام الاحرف الثمانیة و عشرین** / علوم غریبه / عربی
as-sayf-ul murhaf fī aḥkām-il aḥruf-it ṯamānīya wa ‘išrīn
؟ غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)
منسوب به محمد غزالی طوسی، و نباید از او باشد.کتاب‌هایی در حروف و علوم غریبه به وی نسبت داده‌اند. نام کتاب در متن «مرهق» آمده که نادرست است. با سربندهای فصل، بی شماره: فصل، اذا اردت ان تسخدم روحانیة الاخفاء؛ فصل، اذا اردت استخدام ملائکة الحروف الثمانیة و عشرین علی حسب طبایعها؛ فصل، و نرجع الی شرح العناصر الاربعة؛ فصل، فی ذکر القسم المعروف باظهار الحوادث ... . (احمد منزوی)
آغاز: و اعلم رحمتک الله ان احرف المعجم لها اسرار خفیات محکمات لا یهتدی الیها الا الحکماء الراسخون
انجام: فاعرف قدر ما الیک و لا تکشفه الحد من خلق الله فتندم و هذا سر الله الاعظم
[دنا ۳۰۱/۶]

۱. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه:۱۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۵ – ۲۷۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یبدء یوم الاثنین وقت الضحی و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین.
خط: نستعلیق، کا: بهاءالدین بن جمال الدین محمد خطیب واعظ امامی کاشانی، تا: ۱۰۵۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲ص(۱–۲۲)،۲۲سطر(۱۲×۱۷)،اندازه:۲۰×۲۵سم[ف:۱۲ – ۲۶۱۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین کلینی، تا: ۱۳ شعبان ۱۳۸۰ق، به دستور صدر الدین محلاتی به جهت اهداء به سید معین الدین فانی؛ محشی، پس از کتاب صوری از چند طلسم منسوب به آصف بن برخیا نوشته شده؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۲۸سم [ف: ۱۷ – ۷۴]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: زین العابدین کلینی شیرازی، تا: ۲ ذیقعده ۱۳۸۰ق، به سفارش صدرالدین محلاتی؛ ۱۲گ (۱پ–۱۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه:۱۱/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱ – ۱۴۰]

↩ السیف المرهق > السیف المرهف فی احکام الاحرف الثمانیة و عشرین

● **السیف المسلول** / کلام و اعتقادات / عربی
as-sayf-ul-maslūl
نصیرآبادی، محمد بن محمد، ق۱۳ قمری
nasīr-ābādī ‹mohammad ebn-e mohammad (- 19c)
این رساله، رد است بر تعسفاتی را که عبدالعلی ـ از شراح صحیح مسلم و معاصر با عبدالعزیز محدث دهلوی، صاحب «تحفة الاثنی عشریه»، از مردمان قرن ۱۲ ـ در شرح صحیح مسلم در مسأله تخصیص آیه: «یوصیکم الله فی اولادکم للذکر الخ»، به حدیث: «نحن معاشر الانبیاء لا نورث ما ترکنا صدقة»، مرتکب شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۲۳
آغاز: الحمدلله الذی نزه عباده الخلصاء من التخلف عن سفینة آل العباء؛ **انجام:** و لعنة الله علی کافة اعدائهم الی یوم الدین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی از صفحات به طور چلیپا نوشته شده؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۲گ، ۹ سطر، اندازه:۱۱×۱۷سم [ف: ۵ – ۱۶۹]

↩ سیف المسلول علی شأنی ابن البتول > شهب البراهین لرجم الشیاطین

● **السیف المسلول علی مدعی دین الرسول** / کلام و اعتقادات / فارسی
as-sayf-ol maslūl ʻalā moddaʻī dīn-er rasūl
کوثر علیشاه، محمد رضا بن علینقی، ۱۲۶۱–۱۳۱۸قمری
kowsar ʻalī-šāh, mohammad rezā ebn-e ʻalī-naqī (1845 - 1901)
این کتاب ردی است مفصل بر آراء شیخ احمد احسائی و احتجاج با پیروان او. دارای «مقدمه» و پنج «مقصد»: پیدایش طریقه شیخیه و مراتب معارف الهیه، نبوت، امامت، معاد و بیان معاد در معاد. تعیین علماء و رؤسای خلق در غیبت کبری و صفات و مقدار حاجت به سوی آنها. مؤلف سخنان خود را با عنوان «داعی گوید» آغاز می‌کند و از پایان آن استفاده می‌شود که اصل کتاب بسیار مبسوط است. فرزند مؤلف حاج میرزا محمد (که وی هم از وعاظ نامی بود) پیش‌گفتاری در ده صفحه نگاشته است. این کتاب «تربیع الشیخین» نیز نامیده شده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد مقدمه در بیان اجمالی تازگی این مذهب و آنکه اهل آن غیر فرقه محقه ...
انجام: و منافی نیست با بقاء آن بحسب ذات وجود فناء کل شیء بحسب حکم چنانکه تحقیق آن بیاید انشاءالله
چاپ: تهران، سنگی.
[دنا ۳۰۱/۶؛ الذریعه: ۶۴:۴، ۲۸۹:۱۲؛ فهرست مشار فارسی: ۹۹۵؛ فهرستواره منزوی ۳۶۲/۹]

شرح و حواشی:
۱- هدیة النملة الی مرجع الملة؛ کوثر علیشاه، محمد رضا بن علینقی (۱۲۶۱–۱۳۱۸)
۲- رد رد هدیة النملة؛ تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین (–۱۳۲۱)
۳- جواب هدیة النملة؛ کرمانی، محمد بن محمد کریم (۱۲۶۳–۱۳۲۴)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۱۰
آغاز و انجام: برابر
از آغاز کتاب تا پایان مقصد چهارم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ دارای کمند، مجدول؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج سرخ، ۳۲۶ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۰ – ۹۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اقیموا الوزن بالقسط و لا تخسروا المیزان فبای الآء ربکما تکذبان.
خط: نستعلیق و شکسته خوش، کا: حسن همدانی، تا: ۱۳۴۰ق، به دستور شادروان مؤید الممالک حسن کوثر؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: فرنگی آسمانی رنگ، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹۵گ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۱۷۳]

● **السیف المسلول لجهاد اعداء الرسول** / کلام و اعتقادات / عربی

as-sayf-ul-maslūl li-jahād-i a'dā'-ir-rasūl

عجیمی، حسن بن علی، ۱۰۴۹ - ۱۱۱۳ قمری

'ajīmī, hasan ebn-e 'alī (1640 - 1702)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه آخر شوال ۱۱۰۲ق

آنچه به پیامبر اکرم (ص) وحی می‌شود حتماً مطابق با واقع است، ولی گفته‌های دیگر آن حضرت نیز همه مطابق با واقع است یا اینکه امکان دارد موافق با مصالح باشد گرچه مطابقت نکند. این موضوع نزد علماء اهل سنت مورد اختلاف است، و مؤلف این کتاب عقیده به مطابقت دارد و بین او و یکی از معاصرینش رد و ایرادهایی شده و در اثر آنها این کتاب را در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه» نگاشته: المقدمه: فی الداعی الی تألیف الکتاب؛ باب ۱. بطلان أن بعض ما جاء به النبی غیر مطابق للواقع؛ ۲. بطلان شبه تلک الاقوال؛ ۳. مخالفة ما استند الیه من العبارات؛ ۴. الجواب عن شبه اخری؛ ۵. بعض اعتراضات أوردت علی صحیفة النصیحة؛ الخاتمة: فی بیان فساد بعض التأویلات المظهرة للشقاوة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۱۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فان أصدق الحدیث کتاب الله و خیر الهدی هدی محمد؛ **انجام:** و صحبهم و تابعیهم باحسان الی یوم الدین و علینا معهم برحمة أرحم الراحمین فهو الجواد الکریم الحق المبین

خط: نسخ، کا: درویش بن محمد بن حسن بن حمید قرشی عمری، تا: دوشنبه ذیقعده ۱۱۰۲ق؛ مصحح به خط مؤلف؛ تملک: ابوبکر عبدالله المدرس؛ مهر دائری وقف مدرسه صدر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۸ - ۱۸]

● **سیف الملوک و بدیع الجمال** / داستان / فارسی

sayf-ol molūk va badī'-ol jamāl

داستان عاصم پسر صفوان از پادشاهان عرب است. چندین تحریر از این داستان در فهرست نسخه‌های خطی منزوی معرفی شده است. این داستان را خواجه حسن میمندی برای سلطان محمود غزنوی روایت کرده است. نسخه‌های زیر ظاهراً چند تحریر از یک داستان است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۹۳

بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۲۶گ، اندازه:۱۲/۷×۲۲/۵سم [رایانه]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۳۹

آغاز: اما راویان اخبار و ناقیلان آثار و مهندسان روزگار روایت کرده اند که در روزگار ماتقرم سلطان محمود سبکتگین رحمه الله ناقلان و شعرا که بودند فرمود که قصه ای برای ما باید که هیچکس نشنیده باشد؛ **انجام:** و ملک اوست و هیچکس را بر آن دست رس نیست ... و گلستانی او را گل چین بجز آن کس نیست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: سمرقندی و هندی، ۵۳گ، ۱۲ سطر(۸/۵×۱۳)، اندازه:۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۰۷۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۲۷-۱۰/۱۳۷

آغاز: این ممالک شهریاری بود معدلت آرای روشن ضمیر جهان داری کشورگشای عالم گیر خسروی زشیروان؛ **انجام:** وبیکاران را تحریر وتقریرآن کاری گرفته، در اوانی که دست جفای دهر دورنگ گریبان جان این ناتوان گرفته از بزم نشاط افزای اصفهان آواره ساخته ... خاطر بتحریر این مقال پرداخت ... میرزا یوسف لازال مشید قواعد خجسته ممهد ... باتمام این مجموعه نفاذ یافت ونیز حکمش بر ساحت تکمیل آن یافت امتناه لامره الشریف ... واین دلکش ماجرا واتماماً بر صفحه بیان نگاشت رجاء واثق که از شرف قبول ارباب بعبارت بهره وپرتو کوکب توجه اصحاب استعداد بر آن تابد

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن ملا حمد داشبولاغی، تا: چهارشنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۶۴]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۱۳

آغاز: سپاس و ستایش بی قیاس مر صانعی را که به قلم صنع خود این همه صورتهای عجیب و نقشهای غریب بر لوح وجود ممکنات هویدا نموده؛ **انجام:** و فرزندان ایشان داد عدل می‌رسیدند بعد از چندگاه ایشان هم هلاک شدند العلم عندالله بیت: همه مرگ داریم پیر و جوآن ×× به گیتی نماند کسی درجهان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۱۶

آغاز: و در تنقیح اقسام کم متصل و به تصحیح کمیاب منفصل لحظه در تلویح اجناس مسطحات دایره وار سر در جیب افکار و بتوضیح مجسمات ساکنه؛ **انجام:** مرا از شنیدن این سخن دل بر بیکسی و درماندگی مشتری بازرگان بسوخت گفتم ای برادر اکنون که مرا امید صحت موبد یار بکلی منقطع شده ... چاره کارت برایم و زمین.

تحریر دیگری از این داستان است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۳۸ - ۳۴]

● **سیف الملوک و بدیع الجمال** / داستان / فارسی

sayf-ol-molūk va badī'-ol jamāl

منظومه‌ای است که درآن داستان بدیع الجمال و سیف الملوک به نظم کشیده شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۶۸-۲۷/۲۳۸

آغاز: امید من ایدن جه درکمال داور ×× هر کس مرادی داشته بونسر / مراد حاصل با من درکمال الله ×× با عجار خاص شای رسؤالله؛ **انجام:** هیچ درویش نین بازوی شکسته ×× بسا قوسیح او قلب خسته / کروش شکر ذات دانای کردگار ×× صدجار سجده بردید رکای جبار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۳۶۴]

● **سیف الملوک و بدیع الجمال** / داستان / کردی

sayf-ol molūk va badī'-ol jamāl

نظم کردی است از داستان معروف بدیع الجمال و سیف الملوک.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۷۹-۲۷/۲۴۹

آغاز: چنان می‌گدیم راز دورنت ×× ای عشق کشلول ای لونگ کولت / اربگفتار درویش مسکینی ×× جدیده ریزا هزاران اسرین؛ **انجام:** مکتوب سردار سالار سرور ×× بردن بخه ت شاه اسکندر / بو جلد وچابک چون تیر پرتاد ×× باورن بی جا هیچ نکرون خار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۳۶۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۲۴-۱۴/۱۷۴

آغاز: اول بنامی ایزد دانا ×× شامی پروردگار حی توانا / یا رب بر ابی تیغ زبانم ×× شکر فشان کاحلقو دهانم؛ **انجام:** شی پی یا گه ویشی به عیش و نشاط ×× فارغ بی نوجا داوادی حیات / رعیت دلشادا بدان ولدت ×× به روی محمد صد هزار صلوات

بی‌کا، تا: ۱۳۲۰ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲ – ۶۰۹]

● **سیف الملوک و بدیع الجمال و گلستان ارم** / داستان / فارسی

sayf-ol-molūk va badī'-ol-jamāl va golestān-e eram

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۴۵-ف

نسخه اصل: بادلیان ۹۵ اوزلی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳۶گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۸۲]

● **سیف منتضی در شرح حدیث امام رضا** / شرح حدیث / فارسی

sayf-e montzī dar š.-e hadīs-e emām rezā

خوئی، محمد بن ابوالقاسم، ق۱۳ قمری

xū'ī, mohammad ebn-e ab-ol-qāsem (- 19c)

اهداء به: سلطان محمد شاه

تاریخ تألیف: اول محرم ۱۲۶۰ق

در شرح حدیث «عمران صابی» مروی در عیون اخبار الرضا (ع). عمران صابی یکی از چند نفر دانشمند زبر دستی بود که به دستور مأمون خلیفه عباسی گرد آمدند تا بلکه با سؤالات و اشکالات خود بر امام همام هشتمین کوهر تابناک ولایت علی بن موسی الرضا، خرده بگیرند. عمران صابی هم یکی از مشکل‌ترین مباحث عقلی را با سؤال از «قدیم اول آیا او یکی است و قائم بوحدانیت خویش است ...» مطرح نمود و امام هشتم علیه السلام جواب فرمود. این سؤال و جواب معروف به حدیث عمران صابی است، که به جهت اهمیت آن عده‌ای از دانشمندان آن را شرح نموده‌اند. کتاب حاضر این اهمیت آن عده‌ای از دانشمندان آن را شرح نموده‌اند. کتاب حاضر شرح این حدیث مشهور است با عناوین «متن و شرح». صاحب الذریعه از کتاب نام نبرده است. مطالب این شرح از مجلس حاج میرزا آقاسی استفاده شده است.

آغاز: بنده روسیاه درگاه اله اواه گمراه تباه عاصی معاصی و مآثم ... گوید که در بعضی مواقع مجامع فضلا اتفاق صحبت از احادیث مشکله افتاد و ذیل کلام منجر به مسائل عمران صابی از امام رضا شد تا این که در کتاب عیون اخبار الرضا به نظر آمد ... و در این مرحله درخشنده لعل خواستم که شرحی از برای او نوشته شود امید که به اعانت فرشته شود ...

انجام: در نیابد حرف پخته هیچ خام ×× پس سخن کوتاه باید والسلام. و حصول فراغ از طرح این شرح و شرح این طرح در آخر ثلث اول از شهر اول از اثنا عشر از عشر سادس از مئة ثالثة از الف ثانی من الهجرة النبویة المصطفویة علی هاجرها الف سلام و تحیة شد.

چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر نوزدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۸ش، با تحقیق علی صدرائی خوئی

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۹۴-۱۸/۱۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در متن خط خوردگی، مصحح، در برگ اول تقریظی بر کتاب و تمجیدی از مؤلف با مهر «عبده جعفر بن محمدصادق» (بیضی)، در دو برگ آخر شرح مختصری بر رباعی ابوالخیر «دی بر سر کوی مرده غارت کردم» با این سرآغاز: «گرفتار کمند بدخوئی هیولای شرارت محمد خوئی گوید آنچه در شرح این رباعی به نظر می‌آید اینست که مراد از لفظ دی زمان ماضی است»؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۳۶۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۲عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۱۱]

۲. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۲۴/۱

جز آنکه در الذریعه (۲۸۹/۱۲) آمده؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه:

۵ - ۲۱۹]

● سیف المؤمنین فی قتال المشرکین / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-ol-mo'menīn fī qetāl-el-mošrekīn

جدید الاسلام، علی قلی بن محمد، ق۱۱ قمری

jadīd-ol-eslām, 'alī qolī ebn-e mohammad (- 17c)

به دستور: فاضل هندی بهاءالدین محمد اصفهانی

در رد بر یهود و نصاری و اثبات تحریف تورات. مؤلف می‌گوید چون یکی از پادری‌های مسیحی عهدین را به عربی ترجمه کرد، تحریف بسیار در آن راه داده بود، وی به جهت مقابله، قصد ترجمه تمام عهدین را نموده ولی به جهت اهمیت، پنج کتاب تورات را در ترجمه و نقد مقدم می‌دارد. به گفته وی ابتدا ترجمه عربی محرف را با اصل لاتینی مقابله کرده سپس تفسیر و تأویل آن را بر وجهی که الزام و اتمام حجت بر نصاری باشد به تحریر آورده است و هر عبارتی را که حقانیت اسلام و رسول الله و امامت ائمه (ع) از آن اثبات شود، از هم واکرده به بیان آنها می‌پردازد. مؤلف در پایان مطالب، ترجمه فارسی چهل سوره تورات که عربی آن منسوب به حضرت امیر (ع) است و نیز دوازده فصل ازحکمت سلیمان را که گواه امامت ائمه است را به کتاب می‌افزاید.

آغاز: بهترین نغمه که عندلیب زبان دربوستان زندگانی به آن ترنم تواند نمود و نیکوترین نوایی که بلبل بیان در شاخسار سخن طرازی زبان تکلم به آن تواند گشود حمد و ثنای یگانه ...

انجام: هر چه از کتاب تکوین الخلایق توریه برحقیقت دین پیغمبر آخر الزمان دلالت می‌کرده، استخراج کرده در این کتاب سیف المؤمنین در آوردیم و تذکیر ترجمه این دوازده فصل، رشته عذر نصاری و یهود را بالکلیه از بیخ برکندیم و بالله التوفیق و علیه التکلان.

[الذریعة ۲۸۹/۱۲؛ دنا ۳۰۱/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۶۳/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: - ۴۶۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۳ ط

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: تمام شد در روز دوشنبه ... در ید حقیر و فقیر حسین بن محمد امین کوزه کنی ... در وقتی که اغتشاش مردم به سبب طاعون و وبا بیش از پیش بود التماس از مطالعه کنندگان این است که در وقت مطالعه این کتاب، اشخاصی را که در سنه ماضیه بسبب طاعون فوت شده اند بفاتحه یاد نمایند و هم چنین کاتب الحروف را.

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد امین کوزه کنی قرچه داغی (من محال ریزبار)، تا: دوشنبه ۱۸ صفر ۱۲۵۱ق؛ مهر: «از خدای ذوالمنن میجوی توفیق هدا. علی» (بیضی)؛ با وقف‌نامه‌ای از علی بک بن محمود پاشا میر میران مورخ شنبه سلخ صفر ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۴/۲ - ۱۲۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الحمدلله الذی کما هو اهله و مستحقه و الحمدلله الذی اهدنا الصراط المستقیم الذی غیر السخت (کذا) و الغضب علی الضالین المضلین؛ **انجام:** امیدوار از درگاه الهی هستم که در روز یوم لا ینفع مال و لا بتون این کتاب ذخیره باشد که بوسیله آن در خدمت حضرات ائمة المعصومین

ج ۱؛ خط: نسخ، کا: حائری کاظمینی، محمد، تا: ۱۳۱۵ق؛ واقف: رجبعلی، مرداد ۱۳۱۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۲۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۴ - ۱۶۵]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۴

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ناتمام؛ ۲۰۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲ - ۷۳]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ائمه معصومین صلوات الله علیهم راهی داشته باشم امین یا رب العالمین ونیز امیدوار هستم که خدای تعالی جمعیت حواس واسبابی کرامت کند که اگر حیات مستعار ... به خاطر فاتر می‌رسد به اوراق روزگار ثبت کرده اند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با لوح مزدوج؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در آن مذهب باطل مانده بمیرند بجهنم زیرا که ضرری بما نخواهد داشت الاصحاح ۲ (نسخه ما کم دارد)

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام ؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۷۶گ، ۲۲ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۳×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۵۸۵]

● سیف الناصری / کلام و اعتقادات / فارسی

sayf-on-nāserī

کنتوری، محمد قلی بن محمد حامد، ۱۱۸۸ - ۱۲۶۰ قمری

kantūrī, mohammad qolī ebn-e mohammad hāmed (1774 - 1844)

وابسته به: تحفه اثنی عشریه = نصیحة المؤمنین و فضیحة الشیاطین؛ دهلوی، عبدالعزیز بن احمد (۱۱۵۹-۱۲۳۹)

رد باب اول تحفه اثنی عشریه دهلوی است.

آغاز: بسمله، السیف القاطع لاعناق الجاحدین و المنشار القامع ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد وقع یوم الفراغ من تألیفه یوم الاربعاء ... مقام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب تحفه اثنا عشریه قد وقع الفراغ ... ستر عیوبنا بکرمه الضافر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **سیف النبوة = مشهد الشهداء** / شعر، تاریخ معصومین /فارسی
sayf-on nobovva = mašhad-oš-šohadā’

ندایی نیشابوری یزدی، حسین، ق ۱۰ قمری
nedāyī neyšābūrī yazdī, hoseyn (- 16c)
وابسته به: روضة الشهداء؛ کاشفی، حسین بن علی (–۹۱۰)
تاریخ تألیف: ۹۲۸ق
نظم روضة الشهداء کاشفی است در ده هزار بیت؛ در سرگذشت پیامبران و تاریخ اسلام و سرگذشت امامان تا حسین بن علی و سوگواری بر خاندان پیامبر با عباراتی شیوا به وزن مثنوی و عنوان‌های آن هم به نظر است در آن آمده: «بر ندایی ره نجات نمای ×× بمناجات در برو بگشای / زد بدامانشان ندایی دست ×× در طلبشان دمی ز پا ننشست». درباره خوابی که دیده می‌گوید: «از قضا در میان کوچه ز غیب ×× سیدی شد دچار من بی عیب / میر اعظم نصیر دین هادی×× سو باغ نی ز آزادی». نیز: «گشت آن نامه همچو ماه تمام ×× کرد سیف النبوه چرخش نام / کردم آن را بنام پادشهی ×× که شکسته بحمله ای سپهی / حیدر عهد شاه اسمعیل ××که چو او بت شکن ندیده خلیل ... چون بالهام در خفی و جلی ×× قصه مقتل حسین علی / شد حواله مرا چه زهره که من ×× ننهم همچو خامه سر بسخن / هست این خلعت امام حسین ×× که بمن داده بهر زینت و زمن / دوخت شاه شهید خلعت آل ×× برقد من زبعد نهصد سال / شد چو ذکر شهادت سعدا ×× نهمش نام مشهد الشهدا / گشته همنام شاهزاده حسین ×× داده نامش بنامها زان زین / شد سعادت قرینش از سعدا ×× که نوشته است روضة الشهدا / او چو ده در درین سراچه گشود ×× من کی ابواب او کنم مسدود / لیک دیباچه سازم ایوانش ×× بگذارنم ز کاخ کیوانش / هر در ساده کو نشانده بکار ×× کلک من سازدش به نقش و نگار / باب اول بلای خیل رسل ×× که بشرع اند هادیان سبل /باب ثانی جفای خیل قریش ×× که نمودند با محمد طیش/ سومین باب در وفات رسول ×× که به جنت چگونه یافت وصول/ باب چارم ولادت زهراست ×× حال دنیا و رفتن عقبا است / باب پنجم حکایت کرار×× موت و مولود آن شه ابرار / ششمین باب فصل میر زمن ×× موت و مولود شاهزاده حسن / باب هفتم مناقب آن شاه ×× که چنینش نهاده نام آله / باب هشتم حدیث قتل عقیل ×× قتل فرزندهای او بی قیل / نهمین باب در شهادت شاه ×× جنگ و قتل سپاهش از بدخواه / دهمین باب آنچه شد واقع ×× بعد حرب از مخالف و تابع / کردگارا بحق نام حسین ×× که بعرش است و فرش زینت و زین / که بود نام میرزا بی نام ×× زیب این نامه تا بروز قیام».
آغاز: این سرنامه خطبه و تحمید است ×× این روضه قدس و مشهد توحید است/ این شرح و بیان عالم تفرید است ×× این ترک دل و جان تن تجرید است / ای زمین مشهد شهیدانت ×× آسمان معبد سعیدانت / کشتگانت بکربلای جهان ×× گشته عید وصال را قربان
[دنا ۳۰۲/۶؛ تحفه سامی ۱۵۰؛ فرهنگ سخنوران ۵۹۸؛ فهرستواره منزوی ۱۶۹۷/۳]

۱. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۳۷۲۹
خط: نستعلیق، کا: قاسم بن علی بن حسین حسینی، تا: ذیحجه ۹۲۷ق، با سرلوح و جدول؛ واقف: شاه عباس صفوی، ۱۰۲۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۴۵ص، اندازه: ۱۵×۲۴/۲سم [نشریه: ۲ – ۲۰۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۳۱–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۵۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** که چو آب و هوا کند یاریش ×× ببرد خستگی و بیماریش. در عنوان: این مرهم ریشست که آن شیر ژیان ×× مجروح برون رفت چو از پیش سگان / حق هم بعقوبات چه فاش و چه نهان ×× گم ساخت چگونه نامشان همچو نشان
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛مجدول؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۱۸گ، ۲۴ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۲ – ۲۶۶۸]

● **سیف النصر علی کل ذی بغی و مکر** / دعا / عربی
sayf-un-naṣr ‘alā kull ḏī baġy-in wa makr

درعی، محمد بن محمد، – ۱۰۸۵ قمری
dar‘ī ‹mohammad ebn-e mohammad (- 1675)
منظومه نیکویی است در ۵۱ بیت در دعا و مناجات به طریقه شاذلیه.
[فهرست المخطوطات العربیة بالمکتبة المکتبة الملکیة فی برلین ۲۱۸/۷؛ فهرس الخزانة العلمیة الصبیحیة بسلا، ص ۲۶۹، در رباط مغرب؛ فهرست المخطوطات العربیة فی المکتبة الوطنیة فی باریس، ص ۵۶۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۲۲/۳
آغاز: یا ربنا الاعلی و یا وهاب ×× سبحانک اللهم یا توب؛ **انجام:** بجاه خیر الانبیاء محمدا ×× صل علیه ثم سلم ابدا.
نسخه موجود به عنوان «حزب السیف» و اشتباهاً از احمد ابن ناصر درعی دانسته شده. مؤلف از بزرگان طریقه صوفیه شاذلیه و

صاحب چند اثر است. جهت بررسی بیشتر به دائرة المعارف بزرگ اسلامی رجوع شود؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ملا یاسین خطیب، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۳۴-۴۰)، ۸ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۳۶۶]

● **سیف الواعظین فی حروب امیرالمؤمنین (ع)** / تاریخ معصومین / فارسی

sayf-ol vā'ezīn fī horūb-e amīr-el-mo'menīn

اردکانی یزدی، محمد حسن بن محمد ابراهیم، - ۱۳۱۵ قمری

ārdakānī yazdī, mohammad hasan ebn-e mohammad ebrāhīm (- 1898)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۸ شوال ۱۲۷۵ق

وی استاد سید محمد کاظم یزدی بوده و این کتاب را در تاریخ جنگهای امیرالمؤمنین علی (ع) نوشته در ۶ «باب» و یک «خاتمه» و در هر باب چند «مجلس» و در ذیل هر مجلس مختصری از وقایع کربلا را یاد کرده است. در دیباچه کتاب، از کتاب استاد خود سید احمد اردکانی حسینی در باب غزوات امیرالمؤمنین علی (ع) یاد کرده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد چنین گوید عاصی محتاج بالطاف ربه الکریم محمد حسن بن محمد ابراهیم الیزدی ... که چون علماء اعلام و خلفاء ائمه انام بسی سعی‌ها و کوششها در نشر اخبار ...

انجام: راهب از دیر خودبه زیر آمد و سر به صحرا گذارده در کوهها و بیابانها بندگی خدا می‌کرد تا اجلش رسید رحمة الله علیه الا لعنة الله علی القوم الظالمین فسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون

چاپ: در سال ۱۳۰۷ ق در ۲۸۱ صفحه

[دنا ۳۰۲/۶ (۹ نسخه)؛ الذریعه ۲۹۰/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۱۶۹۷/۳ و ۵۰۳/۶]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۶۰-۱۳/۴۰

آغاز: دوست داشتند و والی کردند ومسلط کردند ومن اراده کردم که او را از حکومت کوفه عزل نمایم مالك اشتر التماس کرد که او بر قرار بگذار؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: پارچه قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۳۶۵]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۲۷۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی،۱۵۷گ،۱۸سطر(۱۳×۱۸)،اندازه:۱۷/۵×۲۲سم[ف: ۵ - ۱۲۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برسم پیش کش آورده ایم قالوا یا امیرالمؤمنین- صلوات الله علیه- انا نحب ان تقبل هدیتنا و کرامتنا قال و یحکم فنحن ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ در پایان کتاب واقعه‌ای به خط محمد یوسف بدین مطلع: «زینب اندر سفر شام به لیلا می‌گفت ×× وای بر من که در این ره چه خطرها داریم»، در سه برگ آغازین مطلبی از فاضل نراقی در کتاب خود درباره خوارج پس از غزوه نهروان نقل کرده است؛ تملک: سید عبدالله بن حسن بن اسماعیل ... بن علی بن ابی طالب علیه السلام در سال ۱۲۹۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۴۱ - ۲۵۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن محمدباقر سید آقای تفرشی تهرانی، تا:پنج‌شنبه شوال تا سه‌شنبه ۵ ذیقعده ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۶۵]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۵۰-۲۱/۷۰

آغاز: در بیعت کردن با امیرالمؤمنین. ابن اثیر که ازعلماء عامه است درکتاب کامل روایت کرده است که چون عثمان کشته شد مهاجر و انصار جمع شدند؛ **انجام:** و آن اژدها دم خود بر زمین می‌زد و دست مبارک آن حضرت اصلاحرکت نمی‌کرد ... گفت ینبغی ان تسمی بحیدره سزاوار است که نام تو را حیدره گذارند والسلام.

خط: نسخ، کا: محمدبن محمدحسین اصفهانی، تا: ۲۹ ذیحجه ۱۲۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۷۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۳۶۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت ینبغی ان تسمی بحیدرة، سزاوار است که نام تو را حیدره گذارند.

خط: نسخ، کا: سید عبدالرحیم بن ابراهیم بن احمد یزدی حائری، تا:قرن۱۴؛محشی؛تملك: شیخ جواد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی،۱۰۹گ،۲۲سطر(۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۲۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن ملا ابوطالب، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۳۰۶ق؛ تملك: محمد مرندی؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۶۴ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۱۴۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۲۷

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالقدیر، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۳۱۲ق [مختصر ف: - ۴۶۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** سزاوار است که نام تو را حیدر گذارند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** نام حضرت امام حسن را با جامه حریری از جامهای بهشت برای حضرت رسول بهدیه فرستاد پس آنجناب.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی مشکی، ۲۰۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷ – ۱۸۱]

← سیف الواعظین فی غزوات امیرالمؤمنین ⩾ سیف الواعظین فی حروب امیرالمؤمنین (ع)
← سیفیه ⩾ اصول الدین

● **سیفیه** / ادبیات / فارسی

sayfīyye

کاشی، عبدالعزیز بن ابی الغنائم، ق۸ قمری
kāšī, ‘abd-ol-‘azīz ebn-e ab-el-qanā’em (- 14c)

رساله سیفیه در وصف شمشیر به نثر و نظم.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۷۵(آ)-۴۶۳/۷۵(ب)-ف
نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۰ ربیع الاول ۷۵۶ق،جا:دزفول؛در هامش؛۴گ(۱۷۱ر–۱۷۴ر)[فیلمها ف:۱- ۴۸۴]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۸/۲ ـ ج
آغاز: رسالة السیف من انشاء المولی السعید عبدالعزیز الکاشی.بعد از حمد خداوند کرد گار و دروذ بر محمد مختار ... چنین گوید منشی این ابیات و مؤلف این کلمات ... عبدالغزیز بن ابی الغنایم کاشی ... که چون بعضی از اکابر عصر و افاضل دهر رساله قلمیه بعین الرضا مطالعه فرمودند ... التماس نمودند که با این قلیمه سیفیه ای باید؛ **انجام:** اختصار نماید بآنچه دست دهد ×× زاعتدال تجاوز بنیک و بذ نکند. تم رسالة بعون الله و حسن توفیقه و الصلوة علی محمد و آله و اصحابه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۹گ (۱۱پ–۱۹ر)، ۲۱ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱ – ۴۷۹]

● **سی کلمه** / حدیث / عربی

sī kalema

سی کلمه از پیغمبر به ترتیب حروف الفباء.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۴/۳
کا: محمد افضل پسر قیصر علی تفرشی، تا: ربیع الثانی ۱۰۹۸ق؛ این سه کتاب در (ص۱۳۶ و ۱۳۷) این مجلد یاد شد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۱–۱۶)، ۲۵ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲ – ۲۳۰]

● **سیل در کعبه** / تاریخ

seyl dar ka‘be

شرح سه سیل که به کعبه و مسجد حرام آسیب رسانده یکی در روز پنج‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۰۳۹ و در روز سه‌شنبه ۳ جمادی الثانی ۱۰۴۰ دوباره خانه کعبه را از نوساختند، دومی در شب چهارشنبه ۱۷ شوال ۱۰۵۵، سومی در روز شنبه ۷ شعبان ۱۰۷۳ از مجموعه مولانا علی مازندرانی مکی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۸۷/۵۵
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص(۱۹۵)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳ ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶ – ۵۳۲]

← سی مجلس ⩾ ماتمکده

● **سی مجلس** / حدیث / فارسی

sī majles

استرآبادی، محمد بن ابراهیم، ق۱۳ قمری
estarābādī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۱۱۲
آغاز: بسمله. مجلس اول در بیان وجوب صوم و علت و فایده؛ **انجام:** و السلام علی من اتبع الهدی و نهی التقی عن الهوی و قد فرغت من تألیف هذه الرسالة ... سنه ۱۲۰۹
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۰۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۸۰۲۷ [رایانه]

● **سی مجلس** / مواعظ / فارسی

sī majles

میرزا باقر، ق۱۳ قمری
mīrzā bāqer (- 19c)

مجموعه‌ای است در مواعظ که در سی مجلس ماه مبارک رمضان سال ۱۲۹۶ق بیان شده است. مؤلف ابتدا آیه مبارکه «الله نور السموات و الارض مثل نوره کمشکوة فیها مصباح ...» را ذکر می‌کند و سپس به شرح و توضیح آن می‌پردازد و این آیه در تمام مجالس تکرار می‌شود.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۹۹
آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین و بعد چون مواعظ سرکار بندگان روحی و روح العالمین فداه به سرعت نسخه شده بود و در پای منبر؛ **انجام:** حضرت صادق علیه السلام فرمودند هیهات هیهات چه قدر جاهلی به امام خود مگر امام به هر صورتی که می‌خواهد ظاهر شود مشکل است برای او می‌خواهد به صورت ظاهر می‌شود می‌خواهد به صورت جوان به هر صورتی که می‌خواهد می‌آید میان مردم راه می‌رود اما در شهری بطور پیری در شهری

بطور جوانی هر جا هر طوری می‌خواهند ظاهر می‌شوند و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۲۷۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۹]

● **سی مجلس** / تاریخ معصومین / فارسی
sī majles
شوشتری، جعفر بن حسین، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۳ قمری
šoštarī, ja‘far ebn-e hoseyn (1815 - 1886)
مجموعه مطالب و مباحث گفته شده در مجالس و منابر سی گانه مؤلف است که در یک ماه رمضان گفته و توسط کاتب تنظیم و تحریر شده است، کتابی بدین نام به مؤلف نسبت داده نشده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۱۸/۸
آغاز: سبحانک اللهم یا مالک الملک یا قادر یا منان یا قدیم الفضل و الاحسان یا متفرد بالعظمة و السلطان یا متوحد بالجود و الامتنان یا من یسبح لک الموجودات بانواع؛ **انجام:** یکمرتبه دید صدای نعره وا حسیناه از آسمان بر زمین بلند شد یکخطابی به شمر کرد یا شمر دعنی اودعه دعنی اغمضه ×× دعنی ارش الماء علی جبینه
خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن رجبعلی نوبری سرابی، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۰۷ق؛ ۶۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۲۸]

● **سی مجلس = شرح خطبه الرمضان نبوی** / حدیث / عربی و فارسی
sī majles = š.-e xotbat-or-ramazān-e nabavī
آل عصفور، محمد علی بن محمد نقی، ۱۲۸۹ - ۱۳۵۰ قمری
āl-e ‘osfūr, mohammad ‘alī ebn-e mohammad naqī (1872 - 1932)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۶۸
آغاز: و لایرید بک العسر و اتکملوا العده واتکبر الله؛ **انجام:** الا سکن باذن الله و ان شئتم مجرموا و لاتشکوا
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **سی مجلس** / تاریخ معصومین / فارسی
sī majles

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۸۰
بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق [اوراق عتیق: ۱ - ۲۴۶]

● **سی مجلس** / مقتل / فارسی
sī majles
در مقتل و ذکر مصیبت حضرت سید الشهداء علیه السلام و اهل بیت و یاران آن حضرت علیهم السلام می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۸۹/۲
آغاز: دلا برنیم ج این عالم ششدر نمی‌ارزد ×× برفتن از جهان ملک جهان یکسر نمی‌ارزد؛ **انجام:** یا رب به بخش جرم نوائی بروز حشر ×× بر نالهای زار و دل داغدار ما
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۹ شعبان ۱۳۴۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲گ (۱۶۴-۱۹۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۲/۵سم [ف: ۲۹ - ۱۱۷]

← سی مجلس وعظ ◄ مواعظ ماه رمضان

● **سیمرغ و کوه قاف** / داستان / فارسی
sīmorq va kūh-e qāf
مجدالاشراف، محمد بن ابوالقاسم، ۱۲۴۶؟ - ۱۳۳۱؟ قمری
majd-ol-ašrāf, mohammad ebn-e ab-ol-qāsem (1831 - 1913)
نگارشی است عرفانی در شرح سؤال میرزا محمد جعفر پزشک کاشانی از حقیقت سیمرغ و کوه قاف و مناسبت بین این دو و مطالبی دیگر از دستور آداب سلوک و غیره که پس از دیباچه در دو «مقدمه» و دو «مقاله» و «خاتمه» و «ختم الخاتمه» صورت گرفته است.
آغاز: الحمدلله الذی لا اله الا هو حمد لا تدرکه العقول و لا اوهام الفحول من العلماء و الحکماء الراسخین فی الفروع و الاصول
[فهرستواره منزوی ۵۱۸/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۶
آغاز: الحمدلله الذی لا اله الا هو حمد لا تدرکه العقول و لا اوهام الفحول من العلماء و الحکماء الراسخین فی الفروع و الاصول؛ **انجام:** نیست غیر از معنی الفقر فخر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۲۳گ، اندازه:۱۶× ۲۲سم [ف: ۴ - ۱۱۳]

← سی مسأله ◄ سؤال و جواب

● **سی مسأله** / - فارسی
sī mas’ale

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۸۱۲/۱
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ ۳گ (۱پ–۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ – ۱۱۸]

↩ سی مساله در معرفت خداوند ⟵ ثلاثون مسئلة فی معرفة الله

● **سیمیا** / علوم غریبه / عربی

sīmīyā

در معرفت خواص غریب و غیر معتاد اشیاء مشتمل بر چند فصل. مؤلف از ابومعشر بلخی و جابر بن حیان چند مطلب حکایت کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۴/۱۸
آغاز: هذه اقسام العلوم السامیه المسماه بالسیمیاء و هی عبارة عن العلم بامور یتمکن الانسان بها منا ظهار ما یخالف العاده ... فلنرد هیهنا فصولا الافصل الاول فی فضیلة هذه الصناعه و شرفها؛ **انجام:** پایان:و هناعیشه و حصل له مال کثیر و فوایده.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۱۰ص (۵۴۳–۵۵۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ – ۲۰۴۳]

● **سیمیا** / علوم غریبه / عربی

sīmīyā

در ذکر ۱۷ اسم شریف و افعال عجیبه‌ای که از آنها حاصل می‌شود تحت عنوان «الاسم الاول»: ... المقالة الاولی فی الاسم الاول و ما یختص به من سایر الاعمال ...

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۶۹۹/۱
آغاز: ان هذا المعلم من شیخ صادق بالدلیل القاطعة و البراهین الثابته من کتب صادقه عن شیوخ الصادقین و بالحق ناطقین و اعلم ان هذا الکتاب نقله جبرئیل المالک من عبدالصمد تلمیذ فتاح بن شیخ ابوالفتح و هو نقله من عبدالرزاق بن مرسل و عبدالرزاق نقله من
اوراق این رساله پراکنده صحافی شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲ – ۵۶۷]

● **سیمیا** / علوم غریبه / عربی و فارسی

sīmīyā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۹۵
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد ارباب حکمت و بصیرت؛ **انجام:** و اشموا شبور و یا عشتور ... طلحوا اطونوا
بی‌کا، بی‌تا؛ شرح چهل اسم مبارک ضمیمه است؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۳۱۶]

● **سیمیا** / علوم غریبه / فارسی

sīmīyā

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۶/۱۰
از کتاب سیمیای بوعلی در عزائم و احضار ارواح؛ خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: ۱۶ رمضان ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ص (۴۸۵–۵۰۳)، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۹ – ۱۴۴۲]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۸۹/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق، در ۱۰۰ر تا ۱۰۵ر پراکنده هایی است در علوم غریبه، در ۱۰۵ر تا ۱۰۹پ فصلی است در بیان کیفیت استخراج از جفر جامع به عربی، در ۱۱۰ر تا ۱۱۳ر مختصری از عمل سابور هندی است به عربی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۹۵پ–۱۰۰ر)، ۱۷ سطر (۸ و ۹×۱۱ و ۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: – ۳۳۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۳/۲
آغاز: این شعبده چندیست از علم سیمیا و توابع آن ... در دو اصل و خاتمه ... و از ان جمله چهارده نوع در چهارده فصل مذکور خواهد شد؛ **انجام:** آنکس تا توبه نکنند به نشود بامرالله
از سخنان یوسف بن جبرئیل و عبدالصمد بن ابوالفتح بن فتاح و در شعبده و جادو است در دو اصل و یک خاتمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،بی‌تا؛پس از این در ص ۲۲۶–۲۳۱ از شیطان‌های تسخیر شده نام برده شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹۷ص (۲۸–۲۲۴)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ – ۱۳۶۹]

۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۷۰/۴
آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بر لباب حکمت و بصیرت پوشیده نماند که علم سیمیا علمیست در غایت علو
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۱۶۵–۱۷۶)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۹۶]

● **سیمیا (رساله‌ای در)** / علوم غریبه / فارسی
sīmīyā (resāle-ī dar)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۰۶/۳
آغاز: بسمله. بر ارباب بصر پوشیده نماند که سیمیا مشتق از سم و است به معنی علو است و جمله آن کلمه است و هر کلمه هفده حرف دارد در برج ذوجدین و در حالت طلوع یکی از اینها بنویس این حروف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۱۸۶-۱۹۶)، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۴ - ۷۰]

← سیمیا (رساله در) ⟵ طلسم سلطانی (منتخب)

● **سیمیا و حروف** / علوم غریبه / فارسی

sīmīyā va horūf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۴۱/۵-ف

نسخه اصل: برلین Or. 8066 (پرچ ش ۳۰۳ ص ۳۲۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق، سپس پراکنده هاست در همین زمینه به فارسی و بندی به عربی؛ ۴گ (۲۳ر-۲۶ر) [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۴]

● **سیمیا و شعبده (مختصر)** / علوم غریبه / فارسی

sīmīyā va šo'bada (mx.)

مختصری است در سیمیا و شعبده منتخب از کتاب ملاحسین واعظ کاشفی، گویا از کتاب «اسرار قاسمی» وی، توسط فرزندش صفی الدین علی این منتخب نگاشته شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۲۴/۲۲-۳۵/۴

آغاز: مخفی نماند که این مختصریست از کتاب ارسیما و شعبدها مولانا حسین واعظ که از کتب متقدمین جمع کرده و رساله تصنیف کرده چون وقت تقاضای نقل تمام رساله نمی‌کرد آنچه ممکن بود بطریقی که مولانا مزبور بخط غیر معروف نوشته بود در سلک تحریر درآورد، و آن مبنی بر چند فصل است ... و آن بر دو قسم است و هر قسمی مبنی بر چند فصل قسم اول در سیمیا؛ **انجام:** دارچینی بآب بجوشان تا خمیر شود، و از آن قرصه ساز هر دوی که از آن بخورد در نشاط آید و رقص کند و تا آب سرد نریزد همچنان باشد

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن عباس جهرمی کاشانی، تا: ۱۱۱۳ق؛ جلد: تیماج روغنی مشکی مذهب، ۱۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۷ - ۴۲۲۳]

● **السیمیاء و العجائب الذی تکون منها** / کیمیا / عربی

as-sīmīyā' wa-l 'ajā'ib-ul-laḏī tukawwin-u minhā

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۷/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ یا اوایل قرن ۱۴؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۵]

● **سیمیا یا قلقطیرات** / علوم غریبه / فارسی

sīmīyā yā qalqatīrāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۴۱/۴-ف

نسخه اصل: برلین Or. 8066 (پرچ ش ۳۰۳ ص ۳۲۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ ۶گ (۱۷پ-۲۲) [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۴]

← سی نامه ⟵ محب و محبوب

● **سی نامه = عشق نامه** / شعر / فارسی

sī-nāme = 'ešq-nāme

این مثنوی اگر چه شامل سی نامه عاشقانه و شامل مراتب و احوال عاشق و معشوق میباشد ولی خلاصه عرفان و سیر و سلوک و در حدود یکهزار و دویست بیت است. (ابن یوسف)
آغاز: سر نامه کنم نام خدایی ×× که نتوان گفتنش چون و چرایی / خداوندی که دانای نهانست ×× پدید آرنده جمله جهانست

[دنا ۳۰۵/۶؛ الذریعه ۱۲: ۲۹۲ و ۱۹: ۲۱۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۳۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۷۴/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** شکرهایی سراسر بی شرنگی ×× صدف بینی پیاپی بی نهنگی

تذکر: در فهرست بنام سی نامه حسینی و بدون نام مؤلف است؛ خط:نستعلیق،کا: عبدالقادر بن علی بن محمد بدر الاسترآبادی، تا: ۸۰۹ق؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۳گ (۳۳۹پ-۳۵۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۶/۲سم [ف: ۹ - ۱۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۴/۱

آغاز: برابر

در حدود ۱۲۰۰ بیت است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۲۴ق؛ کاغذ: بالغ، جلد: تیماج، ۸۰ص (۱-۸۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳ - ۴۴۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۰۱ و ۶۰۴۳-ف

آغاز: برابر؛ آغاز نسخه در دیباچه: وزان سودا بمانده اشتر مست ×× ردای طیلسان افکنده از دست ... نامه اول در عاشق شدن بخبر.همیشه گلبن آن کان خوبی ×× شگفته ماه در بستان خوبی / حسینی پرده عشاق بنواز ×× بلند آوازه گشتی بر کش آواز؛ **انجام:** نامه بیست و نهم در شکایت روزگار. ای تیره گشته روزگارم ×× چر یکدم نباشی ساز گارم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۳۰گ، ۱۸ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۳۵۳۰] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۹۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۶۷/۱۶

آغاز: ... دل هر دلستانی بسته او ×× جگرهای عزیزان خسته او / گرفتار غمت عالم گشایان ×× شده حیران راهت رهنمایان؛ **انجام:** که یارب یار باش این بینوا را ×× توانگر کن بمعنی آن گدا را / ببخشا از کرم گفتار او را ×× بخوبی ختم کن کردار او را

شناسایی منظومه ناقص الاولی مانند این با مقایسه مستقیم آن با کار دکتر ترابی محقق شد. آنچه موجود است شامل این قسمت‌هاست: برگ ۹۱ر تا ۹۴پ مطابق چاپی ص ۱۴۲ بیت ۲۷ تا ص ۱۵۴ بیت ۲۷۱، برگ ۹۵ر تا ۹۹پ مطابق چاپی ص ۱۶۷ بیت ۵۴۸ تا ص ۱۷۷بیت ۷۶۷ (آسیب دیده)، برگ ۱۰۰ر تا ۱۰۲ر مطابق چاپی ص ۲۰۰ بیت ۱۲۷۸ تا ص ۲۰۳ بیت ۱۳۶۰ (پایان مثنوی)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه گل دوزی شده، ۱۲گ (۹۱ر–۱۰۲ر)، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [ف: ۲۷/۱ – ۳۰۴]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۰/۵ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ مقوایی، قطع: ربعی، [ف: ۲ – ۵۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۸–ف

نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۶۳۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۴/۶

کامل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵ص (۱۷۰–۲۳۴)، ۲۱ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [سنا: ف: ۱ – ۳۶۴]

● سینگهان بتیسی / – فارسی

sīnghān betīsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۷–ف و ۲۹۴۰–ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۶۹۵، ind inst pers 88. ترجمه بسنت رای بن هر گرن کوام کایت (Basant Ray ibn Harkan Kaum Kayt) در ده جزو به نام شاه جهان شهاب الدین احمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۲۶]

● السینیه / ادبیات / عربی

as-sīnīyya

نثر ادبی زیبایی است که بیشتر کلمات آن با حرف «سین» آمده و در بین، اشعاری را به همین سبک آورده است. مؤلف این رساله را به خواهش یکی از دوستان خود نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۹۳/۲۰

آغاز: بسمک السبوح القدوس سهل و یسر و لا تعسر سپاس و ستایش بی قیاس کسی را سزاست که پس از موسم زمستان قدسیان بستانرا بلباس سبز و سوسنی بیاراست و سروهای سرکش را بسلسله امطار سحاب مسلسل ساخت؛ **انجام:** و سینه سپر سهم سعادت ساخته شکسته بسته که ساخته ام بسریر آستان رسانیدم ملتمس از رؤس مستعدان که سعود سپهر استعداد و شموس آسمان آستان سعادت استنادند آنست که در مجلس قدس اسباب تمسخر نسازند و السلام، تم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سورمه‌ای، ۴گ (۲۸۹پ–۲۹۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶×۱۱/۵سم [ف: ۳۱ – ۷۴۸]

● السینیة و الشینیة / ادبیات / عربی

as-sīnīyya wa-š-šīnīyya

حریری، قاسم بن علی، ۴۴۶ – ۵۱۶ قمری

harīrī, qāsem ebn-e ʻalī (1055 - 1123)

در این دو رساله که حریری یکی را به لسان ابن فطر به سپهسالار ابن سقراب جاری و دیگری را به شیخ شمس الشعراء طلحه بن احمد نسبت می‌دهد نهایت فصاحت و بلاغت را به کار برده و از صنایع لفظی چیزی فرو گذار نکرده است. در رساله سینیه هر کلمه‌ای که به کار رفته حاوی حرف سین است و در رساله شینیه هر کلمه حاوی حرف شین می‌باشد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰/۴

آغاز: بسمله، کتبها علی لسان الاجل ابن فطر الی الا سپهسالار؛ **انجام:** و بشریفه بشیر البشر و شفیع المحشر.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۳۱۱–۳۱۳)، ۲۹سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۹ – ۳۱۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۸۷/۱۰–ف

نسخه اصل:نسخه آقای فروزانفر؛بی‌کا،تا:۱۲۹۳ق[فیلمها ف:۱–۷۳۹]

↤ سی و چهار باب ⋞ احکام نجوم
↤ سی و چهار فصل ⋞ فالنامه دانیال

● سی و دو باب / اسطرلاب / فارسی

sī va do bāb

موسوی، میر محمد بن علی

mūsavī, mīr mohammad ebn-e ʻalī

در دو «قسم»، قسم اول در سی و دو «باب»، و قسم دوم در چهل «باب». ابواب قسم اول: (نسخه آستان قدس): ۱. اسامی اعضاء اسطرلاب؛ ۲. ترکیب اسطرلاب؛ ۳. دانستن میل؛ ۴. دانستن غایت ارتفاع هر درجه در شهرها؛ ۵. دانستن قوس النهار و قوس اللیل؛ ۶. دانستن ساعات النهار و ساعات اللیل و اجزاء ساعات؛ ۷. بیرون آوردن ساعات مستوی از معوج به روز و شب؛ ۸. مطالع بروج استوا؛ ۹. مطالع بروج شهرها؛ ۱۰. تحویل درج سواء بدرج مطالع؛ ۱۱. تحویل درج مطالع بدرج سواء؛ ۱۲. تعدیل ارتفاع بر مقنطرات؛ ۱۳. تعدیل ارتفاع وقت گرفتن؛ ۱۴. دانستن ارتفاع ساعات مستوی و معوج؛ ۱۵. دانستن ساعات مستوی و معوج از ارتفاع؛ ۱۶. دانستن طالع از ارتفاع؛ ۱۷. دانستن طالع از ساعات مستوی و معوج به روز و شب؛ ۱۸. دانستن ساعات

مستوی و معوج به روز و به شب از طالع؛ ۱۹. تسویة البیوت؛ ۲۰. دانستن سمت ارتفاع؛ ۲۱. دانستن غایت ارتفاع آن کوکب که بر اسطرلاب مرسوم بود؛ ۲۲. دانستن آن درجه که کوکب با آن برآید؛ ۲۳. دانستن درجه که کواکب با آن به وسط سماء رسد؛ ۲۴. دانستن درجه که کوکب با آن فرو شود؛ ۲۵. دانستن قوس النهار کواکب؛ ۲۶. دانستن تعدیل النهار کوکب؛ ۲۷. دانستن عرض کوکب در شمال و جنوب؛ ۲۸. دانستن تعدیل النهار کوکب؛ ۲۹. دانستن عرض کوکب در شمال و جنوب (کذا به تکرار عنوان)؛ ۳۰. دانستن مطالع تحویل سال عالم و موالید؛ ۳۱. دانستن تسیرات؛ ۳۲. طلوع فجر و مغیب شفق.

آغاز: الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین ... قال محمد بن علی الموسوی چون صفاء قریحت و سموهمت و حسن اعتقاد در علم و اهل علم ... مولانا الامیر اسفسهالار اجل سید ولی النعم فخرالدین جمال الاسلام

انجام: ساعات مستوی از غروب شفق والله اعلم

[دنا ۳۰۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۸۰۴/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۲/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد هادی بن محمد تقی سهروردی مشهور به شولستانی، تا: ۱۱۰۴ق، جا: شیراز مدرسه صالحیه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۰ - ۱۷۵]

● **سی و سه باب** / عرفان و تصوف / عربی

sī va se bāb

ابوابی است عرفانی که بر مشرب نقشبندیه آمده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۲/۵

آغاز: بسمله الباب الاول من علامت الاعتماد علی العمل نقصان الرجاء ... الباب الثانی ما ترک من الجهل شیئا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۱گ، ۱۹ سطر، قطع: پستی، [ف: ۲ - ۱۲۴]

← سیوطی > البهجة المرضیة فی شرح الالفیة

● **سیوطی** / - عربی

soyūtī

قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه:۶

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن موسی، تا: ۱۲۲۳ق، جا: مدرسه مولانا حسین؛ محشی با امضاء محمد الصالح و ابن الحاج؛ قطع: رحلی

[چند نسخه-ف: - ۴۴۶]

← سیوطی (ترجمه) > البهجة المرضیة فی شرح الالفیة
← السیول فی ترجمة الرسول (ترجمه) > ضیائیه
← سی و هشت باب اسطرلاب > اسطرلاب
← سی و هفت باب > واجبات نماز (مختصر)

● **سی و یک خطبه** / متفرقه / فارسی

sī va yek xotbe

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

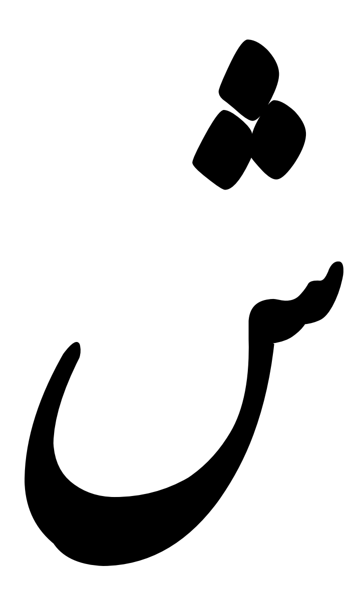
تاریخ تألیف: شنبه ۲۸ ذیحجه ۱۲۷۲ق؛ محل تألیف: قزوین

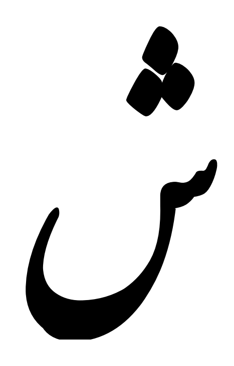
این خطبه‌ها که به نثر و نظم فارسی و عربی می‌باشد، در بیشتر آنها اشاره به واقعه کربلا و شهادت امام حسین علیه السلام شده است. این کتاب هفتاد و دومین جلد از تألیفات مؤلف است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۰۳/۱

آغاز: ناله حزینی شنود چون بعقب سر ملتفت شد رأی ان أم الأساری زینب اخته تمشی خلفه؛ **انجام:** یا حسین بد مرغ امین رو براه ×× گر نمائی رحم بالله بجاست

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۷۲گ (۱ر-۷۲پ)، اندازه:۱۷× ۲۱/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۷۴]

● **شآمت ظلم** / داستان / فارسی
ša'āmat-e zolm
در شآمت ظلم و خاتمه آن، داستان‌هایی در مطایبات و غیره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۸۳/۱۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین و محرر؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۴۹ر-۵۴پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۲۳۴]

● **شأن الفارسی** / بهائیت / فارسی
ša'n-ol fārsī
این کتاب از کتاب اسماء اخذ شده و از ظهور و کیفیت ظهور و اسماء الهی و این‌که ظهور یک اسم چه بوده و پدید آمدن پیامبران بر چه منوال است صحبت می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۸۶/۵
آغاز: شأن الفارسی بسم الله الامنع الاقدس یجیء رب لکم فی النشاتین لیحیی الدین بعد الراوغین؛ **انجام:** بعقل و ادراکی که خداوند در تو خلق فرمود که این است عزته و غیر این و ما ینبئک احد مثل اله و اله خیر هادی (=هاد) وکیل.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۲۱ص (۹۱-۱۱۱)، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ - ۹۰]

● **شأن نزول آیات** / تفسیر / عربی
ša'n-e nozūl-e āyāt
اصفهانی، محمد بن بحر، ۲۵۴ - ۳۲۲ قمری
esfahānī, mohammad ebn-e bahr (869 - 935)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۸
آغاز: عن المسجد الحرام ان تعتدوا و تعاونوا؛ **انجام:** الا ان تکون شجاره.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● **شأن نزول آیات قرآن مجید** / علوم قرآن / فارسی
ša'n-e nozūl-e āyāt-e qor'ān-e majīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۹/۴
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ (۱۱۹پ-۱۲۸پ) [مختصر ف: - ۴۶۴]

● **شأن نزول آیه: «و بشر الصابرین»** / علوم قرآن / فارسی
ša'n-e nozūl-e āye-ye: «va bašer-es sāberīn»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۶۴
به روایت از امام صادق (ع)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۷۰) [مختصر ف: - ۴۶۴]

● **شأن نزول آیه: «و لا تجعل یدک مغلولة»** / علوم قرآن / فارسی
ša'n-e nozūl-e āye-ye: «va lā taj'al yadaka maqlūla»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۴۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۵۷) [مختصر ف: - ۴۶۴]

● **شأن نزول سوره یوسف** / علوم قرآن / فارسی
ša'n-e nozūl-e sūre-ye yūsof
امام زاده، رکن الدین مسعود،
emām zāde, rokn-od-dīn mas'ūd
در دیباچه آمده: در سبب نزول این سوره علماء تفسیر را اقول

است ... و از جمله وجهی نادر این است که این سوره جهت تسلی خاطر اشرف حضرت رسالت نازل شد بعد از استماع واقعه امام حسن و امام حسین (ع) ... و این واقعه به همان عبارت امام زاده ... در حیز تحریر می‌آید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۵۹/۱۰

آغاز: دیگر از زمره انبیاء فرقه اصفیاء

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۷۸ر-۱۸۶ر حاشیه) [ف: ۳۷ - ۲۹۵]

● **شأن نزول و اسباب تنزیل آیات قرآنی** / علوم قرآن / فارسی

ša'n-e nozūl-e va asbāb-e tenzīl-e āyāt-e qor'ānī

بروجردی، محمود بن حاجی نجف، ق۱۳ قمری

borūjerdī, mahmūd-e-bn-e hājī najaf (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۴ق

از سوره حمد است تا سوره ناس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴۰

آغاز: بسمله. و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین اما بعد پس از تمهید قواعد محامد الهی ... ابن عبد مستهام و بنده گمنام ... ابن مرحوم حاج نجف البروجردی محمود بخواهش بعضی از دوستان ... بتألیف این رساله که مجموعه ایست در شأن نزول و اسباب تنزیل آیات قرآنی پرداخته؛ **انجام:** و السلام علی من اتبع الهدی بحمدالله الملک المنان در یوم چهارشنبه هشتم شهر ذی الحجة الحرام از تألیف و تکتیب این رساله شریفه فراغت حاصل آمد ... محرره مؤلفه ابن ... حاجی نجف محمود بروجردی در ... تبریز ... فی تاریخ ذی الحجة الحرام سنة ۱۲۸۴.

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج مشکی، ۱۰۷گ، ۱۷ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۲۶۴۵]

● **شئون خمسه (از کتب بهائیت)** / بهائیت / عربی

šo'ūn-e xamse (az kotob-e bahā'īyat)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۸-۲۷/۱۳۸

آغاز: بسم الله الابهی الابهی یا الله الله البهی البهی الله لا اله الا هو الابهی الابهی الله لااله الا هو البهی البهی الله لا اله الا هو؛ **انجام:** صورت هیاکل را نگاه داشته واستنباط اسماء آخر را فرموده الی یوم یبین الله اسرار الهیاکل ویؤتی من یشاء من عباده انه فضال کریم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور، ۱۷۵گ، ۱۹ سطر ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۳۶۷]

● **شاخ نبات = اصل الاصول** / کلام و اعتقادات / فارسی

šāx-e nabāt = asl-ol-osūl

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

وابسته به: اصل الاصول؛ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (۱۱۹۸-۱۲۶۳)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۵۰ق

مؤلف کتابی در اصول دین و معتقدات امامیه به زبان عربی نگاشت و آن را «اصل الاصول» نامید، به دنبال آن، آن را به زبان فارسی ترجمه کرده و «شاخ نبات» نامید، همین رساله نیز «اصل الاصول» گفته می‌شود که به اختصار به اصول پنج‌گانه اعتقادی شیعه پرداخته است. مؤلف دارای پنج تألیف در اصول دین است که بزرگترین آنها «فلک مشحون» و کوچک‌ترین آن همین کتاب است.

آغاز: ۱: بسمله الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی رسوله و آله الطیبین الطاهرین اما بعد پس می‌گوید خادم بساطین مذهب جعفری از مذاهب شرع محمدی (ص) محمد جعفر استرآبادی که این رساله‌ای است در بیان اصول دین بر وفق اصول مذهب جعفری که باعث هدایت انام بسوی عقاید اسلام می‌باشد

۲: بسمله، الحمدلله علی نواله ... ما بعد پس می‌گوید خادم بساتین مذهب جعفری ... محمد جعفر استرابادی که این رساله‌ای است مسماة بشاخ نبات در بیان اصول الدین بر وفق اصول مذهب جعفری ...

انجام: ۱: به شفاعت پیغمبر آخر الزمان، یا امامان یا یکی از مومنان، از جهنم بیرون می‌آورند و به اعراف یا بهشت می‌برند، نجانا الله من عذاب القبر و المحشر و النار ...

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۲۹۴، خشتی

[فهرستواره منزوی ۹۱/۹ و ۳۶۴/۹؛ دنا ۳۰۹/۶-۳۱۰ (۳۸ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۷/۵

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ رجب ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۴۰ر-۴۱پ)، ۱۴ سطر [ف: ۱۶ - ۳۲۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۲۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و آله الاطهار الابرار الاخیار.

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۷شوال۱۲۳۸ق؛۵ص[ف:۱۱ - ۱۷۵]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۷۰/۶-۲۱/۱۹۰

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۸ شوال ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۵ - ۲۳۶۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۶۲

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۷۳۵۹؛ کاغذ: نباتی [رایانه]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۷۰
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: کاشانی ارانی، ابوطالب، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: نباتی [رایانه]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۳/۱۰
آغاز: بسملة بدانکه اصول دین پنج است و منحصر در سه نیست چنانچه بعضی تو هم کرده اند و عدالت و امامت را از اصول مذهب شمرده اند؛ **انجام:** در آن وقت هر یک از شیعیان و دوستان و یاران من شفاعت می‌کنند از برای هفتاد هزار از همسایگان و خویشان خود ... و احشرنا مع النی و آله الأطهار الأبرار الأخیار بفضله و کرمه بحق محمد و آله.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱۴۱پ-۱۴۷پ)، ۲۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۸۹۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۵۴/۶
آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** زیرا که تعدد واجب الوجود مفهوم است از مفاهیم و هر مفهومی یا واجب است یا ممکن یا ممتنع.
خط: نسخ، کا: نجفعلی انجدانی، تا: ۱۲۴۵ق، جا: تهران مدرسه ام السلطان؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰ص (۲۴۸-۲۵۷)، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۸۳۹]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۰/۴
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** و احشرنا نامع النبی واله الطهار الابرار الاخیار
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن ملا عبدالمحمد، تا: ۱۲۴۸ق، جا: فریدن اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۴ص (۲۷-۳۰ حاشیه)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۶ - ۵۸]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۵۲/۱
خط: نسخ، کا: اسدالله موسوی، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ(۱ر-۳۰ر)،۱۸سطر،اندازه:۱۱×۱۶/۵سم[ف:۱۰- ۲۴۰]

۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۲۰/۲
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۷۹]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۳/۱
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** قاریا چون زین مراتب بهره ور گردی بگوی ×× جای داعی در ریاض جنة المأوی بود.
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالعظیم انجدانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سیاه، ۱۳ص، ۱۳ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۰۹]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۲۲/۱
آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ - ۱ - ۱۶۶]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۴۵/۱
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: غلامحسین بن علی اصغر خان، تا: رمضان ۱۲۶۰ق؛ در برگ‌های ۴-۷ بخش توحید اصل الاصول با عناوین «ص - ش» شرح شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱پ-۴ر)، ۱۲ سطر، اندازه:۱۱× ۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۳۰۵]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۱/۲
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** ص غنی است ش یعنی خداوند عالم محتاج نیست بغیر ... دفع احتیاج کننده همه ممکناتست در همه افعال.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۶گ (۱۰۲پ-۱۰۷پ)؛ اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم[ف:۱۲-۴۶۰]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴/۳۵
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۳۸۳پ-۳۸۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷ - ۲۹۶]

۱۶. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۹۷/۹
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** زاید بر ذات او نیست غنی است یعنی خدا محتاج نیست
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ - ۱۳]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۶۱/۳-۲۹/۲۰۱
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** بعد از وفات آن حضرت از مادر مؤمنین بودن با امیر المؤمنین بود چنانکه آن دو نفر را از مادر مؤمنین بودن طلاق داد تمام شد رساله اصول دین الحمدلله ...
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوای سفید، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱ - ۴۰۸]

۱۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۰۷/۱
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** و هر کس قبول ننمود شقی بالاختیار خواهد بود و ممکن است که مراد مبالغة باشد باین معنی که سعید گویا سعید در شکم مادر و شقی شقی در شکم مادر بود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ - ۱ - ۱۶۷]

۱۹. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۷۳/۴
آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن علی نوری دونایی، تا: ۱۳۱۲ق؛ جلد: مقوا زرشکی، ۲۱گ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: - ۳۱۰]

۲۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۰۸
آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵ سم [ف: ۱ - ۸۳]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۴۹/۴
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ(۸۶پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰ - ۲۳۳]
۲۲. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۰۰/۱۱
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و اسئله من فضله پس داخل نماز شود
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: گالینگور زرشکی، ۴گ (۲۴۴ر-۲۴۷ر)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴/۵سم [ف: - ۱۸۴]
۲۳. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۴۸/۲
بی‌کا،بی‌تا؛۲گ،۲۸سطر(۱۴×۲۴)،اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱ - ۱۰۸]
۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۶۰/۵
آغاز: برابر۲
بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۵]
۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۱۰/۳-۸/۱۲۰
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور با روکش آبی، ۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۶۸]
۲۶. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه:۲۱/۵
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** وصفات جلال نیز می‌گویند وآنها درین مذکور است نظم: نه مرکب بود و جسم و نه مرئی نه محل ×× بیشریک است معالی تو غنی دان خالق
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ظاهراً ناتمام است؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۹گ (۶۰پ-۶۸ر)، ۱۰ سطر [ف مخ]
۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۴۰/۵-۵۸/۱۹۰
آغاز: برابر۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲گ (۵۰-۵۱)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۵ - ۲۳۶۸]

● **شاخ نبات صغیر** / کلام و اعتقادات / فارسی
šāx-e nabāt-e saqīr

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری
estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

گفتاری است کوتاه که ظاهراً کوتاه شده شاح نبات او باشد.
[دنا ۳۱۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۶۴/۹]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۶۰/۶
آغاز: اما بعد بدان که اصول دین پنج است
خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۲گ،اندازه:۱۱×۱۵سم[ف:۳- ۱۷۵]

● **شاخه طوبی** / تاریخ / فارسی و عربی
šāxe-ye tūbā

نوری، حسین بن محمد تقی، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۰ قمری
nūrī, hoseyn ebn-e mohammad taqī (1838 - 1902)
تاریخ تألیف: جمعه ۲۵ ربیع الاول ۱۲۹۵ق؛ محل تألیف: سامراء
به روش کشکول است به نظم و نثر در مثالب دشمنان اهل بیت پیامبر اکرم (ص).
آغاز: ستایش بیحد ایزدی را سزد که تا مکنون کالبد انام از زوال زنگ خیالات و اوهام مصفی نشود از پر روشنی انوار جلال و جمالش بهره نگیرد ...
انجام: ابی تراب فلا تصحب سواء و فی وجوده رمز مثل الله فاعتبر
[دنا ۳۱۰/۶؛ ذریعه ۳/۱۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با تشخیص ابا عبدالله زنجانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۹۵ص، ۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۲۹۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۸
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (بنابر آنچه که روی برگ اول آمده و گویا صحیح نباشد)، بی‌تا؛ در آغاز نسخه نه صفحه به خط علی اکبر دبیر الدین همدانی در تقریظ کتاب و چند یادداشت به تاریخ ۱۳۱۱ و در پایان تقریظی به نثر و نظم از شیخ فضل الله نوری به تاریخ ۱۲۹۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۱۱۰]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۵۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** از حاجب و عین وانف باخط جلی ... شهر شوال سنه ۱۳۱۷
خط: مختلف، کا: محمد طالقانی طبیب، تا: ۱۳۱۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۷]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** آمد به سوی خانه که بر دور رسول خدا صلی الله علیه و آله است، پس بیرون آورد دو مرد از قبر پس به آن خلوق، ناتمام.
خط: نسخ، کا: محمد بن مهدی رنانی یعسوبی، تا: ۱۳۲۴ق؛ مصحح؛ فایده‌ای در علوم غریبه در چهار برگ به خط کاتب بعد از انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۶گ (۳۴پ-۵۹پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳۳ - ۳۱۱]
۵. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۴۵
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: آقای مرعشی نجفی و چند نفر دیگر، تا: ۱۳۵۲ق، جا: قم؛ از روی نسخه‌ای که به خط مولف و حاج شیخ فضل الله نوری و میرزا علی اکبر دبیر الدین همدانی در اختیار مرحوم علم الهدی نقوی ملایری بوده است. با مقدمه و خاتمه‌ای

از آقای نجفی مرعشی به خط خودشان، در پایان کتاب تقریظی منظوم از حاج شیخ فضل الله نوری شهید آمده؛ ۲۴۵گ، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: - ۳۵۹]

۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۶۰

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن عباس نصیری سرابی قمی، تا: سه شنبه ۲۳ ذیحجه ۱۳۶۵ق؛ ۱۶۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۲۷سم [ف: ۱ - ۴۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بشکرانه این نعمت پیشانی ضراعت بخاک مذلت مالید و در بستر فراغت خوابید

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۴۱۹]

● **شادی دبیرستانی بر شاهی سلطانی** / ادبیات / فارسی

šādī-ye dabīrestānī bar šāhī-ye soltānī

حاجی حمزه، ابراهیم بن علی، ق۹ قمری

hājī hamze, ebrāhīm ebn-e ʻalī (- 15c)

وابسته به: القصیدة الرجعیة = القصیدة الطنطرانیة؛ طنطرانی، احمد بن عبدالرزاق (قرن ۵)

تاریخ تألیف: ۸۰۸ق

در شرح قصیده طنطرانیه معین الدین ابونصر احمد بن عبدالرزاق طنطرانی مراغی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰/۷

آغاز: بسمله، محمدت بی تحدید و مکرمت بی تجدید مر خداوندی را؛ **انجام:** الحمدلله القهار و الصلوة علی نبیه الکبار و علی آله البصار.

بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸ص (۳۶۹-۳۷۶)، ۲۹ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۹ - ۳۲۱]

● **شارحة الصدور [و] دافعة العذاب و المخدور** / کلام و اعتقادات / عربی

šāriḥat-uṣ ṣudūr [wa] dāfiʻat-ul ʻaḏāb wa-l maxdūr

آل عصفور، حسین بن محمد، - ۱۲۱۶ قمری

āl-e ʻosfūr, hoseyn ebn-e mohammad (- 1802)

تاریخ تألیف: ۲۸ شعبان ۱۲۰۹ق

ارجوزه‌ای است حدود ۲۷۰ بیت در اصول دین، در پنج «فصل»: ۱. البراهین علی معرفة الله بالدلیلین؛ ۲. حسن افعاله و انتفاء المحتج علیها و وجوب اللطف علیه؛ ۳. النبوة؛ ۴. الامامة؛ ۵. المعاد.

[الذریعة ۴/۱۳؛ الکرام البررة ۴۲۷/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۶/۳

آغاز: حمدا لربی واجب الوجود ×× العالم القدیر و المرید ... سمیتها شارحة الصدور ×× دافعة العذاب و المحذور؛ **انجام:** ثم الختام ثامن العشرینا×× من شهر شعبان من السنینا/ تاسعة و مائة و مرة ×× من بعد الف من سنین الهجرة

خط:نسخ،کا:علی بن عباس بن علی کرزکانی بحرانی،تا: ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۴۱-۴۶)، اندازه: ۱۷× ۱۱سم [ف: ۴۰ - ۱۹۰]

← شارع نجات ﴿ شارع النجاة فی ابواب العبادات

● **شارع النجاة فی ابواب العبادات = شارع نجات** / فقه / فارسی

šāreʻ-on najāt fī abvāb-el ʻebādāt = šāreʻ-e najāt

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

اهدا به: محمد رضا چلبی اسطنبولی اصفهانی

مشتمل بر فتاوای مؤلف است در یک مقدمه دارای سه «اصل»: ۱) اصول عقاید به اختصار، ۲) تقلید و اجتهاد، ۳) پانزده حدیث از حضرات معصومین علیه السلام درباره نماز، همراه ترجمه فارسی آنها؛ و ده «کتاب»: طهارت، صلات، زکات، خمس، صوم، اعتکاف، حج، مزار، جهاد، امر به معروف. ظاهرا تألیف آن به پایان نرسیده است. مؤلف خود تعلیقاتی بر این اثر دارد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین حمداً تاماً فوق حمد الحامدین کما ینبغی لبهاء وجهه و جبروت عزه و کبریاء جلاله ... می‌گوید اخوان دینی و اخلاء ایمانی اقتراح از اندازه گذرانیده اند

انجام: اذا اردت دخول الحمام ... و الشقیقه و خمس اکف من الماء الحان تصبها علی راسک عند دخول الحمام ... و دخول الحمام علی البطنه یولد القولنج. قدتم بعون الله و حسن توفیقه

چاپ: چاپ شده در ضمن مجموعه اثنی عشر رسالة؛ ایران، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ شمسی، رضا استادی، حروفی، مقدمه این کتاب یا تصحیح رضا استادی ضمن بیست رساله فارسی

[الذریعة ۴/۱۳ و ۵؛ حکیم استرآباد، مدرس بهبهانی ص ۱۵۱ و۱۵۲؛ ریحانة الأدب ۶۰/۶؛ دیباچه، کشف الحجب ص ۳۱۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۲۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۶۴/۹؛ دنا ۳۱۰/۶-۳۱۱ (۳۲ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- تجلی الاشراق = شرح شارع النجات؛ مسیحا فدشکوئی، محمد مسیح بن اسماعیل (۱۰۳۷-۱۱۲۷)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

تنها کتاب طهارت است در چند «باب»؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۰۴۶ق [عکسی ف: ۱ - ۲۱۶]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۲۵/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۱ق، جا: اردبیل؛ ۳۰گ (۱۶–۴۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۹۰]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۹۶/۸

خط: نسخ، کا: مومن بن عزیز تولمنی، تا: ۱۰۶۷ق؛ ۳۵گ (۱۰۴پ–۱۳۸)، اندازه: ۱۵× ۲۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۹۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۱۵/۱

آغاز و انجام: برابر

مقدمه و مقداری از کتاب طهارت تا احکام متعلقه به حمام؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا محمد حامد، تا: ۳ ربیع الاول ۱۰۸۱ق، برای ملا حامد افندی؛ جلد: مقوایی، ۷۸گ (۱پ–۷۸ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۸ - ۱۰۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۹۸/۱–۶/۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سلیم بن محمد حسینی، تا: یک‌شنبه سلخ شعبان ۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۶۸]

۶. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۱۵/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵۲گ (۲پ–۵۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه:۱۶× ۲۵سم [ف: ۱ - ۱۶۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: احمد طاهری، مرداد ۱۳۵۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰ - ۲۴۱]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۶۲

انجام: و شیخ مفید و سلار بن عبدالعزیز ازآن منع کرده اند چنانچه در ابواب میاه خواهد آمد ان شاءالله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۹]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در مرسله فقیه از صادق علیه السلام لاتتک فی الحمام فانه یذهب شحم الکلیتین و لاتدلک بالخزف فانه یورث ...

تا آداب حمام ازکتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عنوان «منه مدظله العالی»؛ مهر: کتابخانه «ضیاء الدین نوری» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۱گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۲۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶–طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا تدلک بالخزف فانه یورث الجذام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تعلیقات مصنف با علامت «منه قدس الله ورحه»؛ مهر: «عبده محمد بن محمدعلی الموسوی» با تاریخ ۱۱۹۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴ - ۱۸۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۵۳/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الحمام فانه یذهب شحم ... و لا تدلک بالخرف فانه یورث ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۱۰–۱۱۲)، ۲۱ سطر (۷× ۱۸)، اندازه: ۱۳/۵× ۲۵/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۳۶]

۱۲. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: جیبی [نشریه: ۴ - ۴۴۰]

۱۳. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۳۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: بغلی [نشریه: ۴ - ۴۴۰]

۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۵۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسئله در حمام بر پشت خوابیدن و تکیه کردن مطلقا نکرده است ... فانه یورث الجذام (پایان طهارة در نسخه ما).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی سفید و فرنگی، جلد: مقوا، ۵۷گ (۱پ–۵۷پ)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۲۸]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۷۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول، با سرلوح کوچک؛ با مهر محمد تقی شریف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۹۶گ،۱۴سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۴۴۵]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۳۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا تذلک بالحرف فانه یورث الفقر.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور آبی، ۷۲ص (۱۴۹–۲۲۰)، ۱۸ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۴۷/۱ - ۵۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۷۴/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد کریم بن محمد باقر، حسینی [طیب تنکابنی]، تا: ۱۱۱۴ق، جا: ییلاق؛ مجدول، مصحح، محشی از مؤلف؛ کاغذ: سمرقندی، ۵۵گ (۱۹۲– ۲۴۶)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۵۳]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۹۳

آغاز: ... واجب عینی نیست، بلکه واجب کفایی است.؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: محمد هاشم بن مولانا ... [شاید حسین با حسن]، تا: ۴ صفر ۱۱۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «هو الهادی ... ۱۱۰۲» (بیضی)؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۱۲ سطر (۴/۵×۱۱/۵)، اندازه:۸ × ۱۷سم [ف: ۱ - ۱۹۰]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱ق؛ دلایل معرفت باری تعالی از مجلسی و جبر و اختیار از نصرالدین طوسی و تحقیق الفیه از آقا جمال خوانساری و مراتب موجودات ضمیمه‌اند؛ اهدایی: محمد ایرانی، ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۷]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** زوال عین و اثر شرط است و بقای رائحه منافی حصول طهارت.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۶گ (۱-۴۶)، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۷/۲ - ۷۳]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** صادق علیه السلام: لا تتک فی الحمام فإنه یذهب شحم الکلیتین و لا تدلک بالخزف فإنه یورث ...

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عناوین «منه اعلی الله مقامه» و «منه ره»، مقابله شده با علامت «بلغ»؛ کاغذ: فرنگی، ۶۱گ (۱-۶۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲۹ - ۳۴۴]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:ذیقعده۱۲۰۷ق،جا:اصفهان مسجد حکیم؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۳۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۴۵ - ۱۰۲]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۲/۱

خط: نستعلیق، کا: ملارفیع بن ملامحمد تقی قرانی، تا: سه‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۰۹ق، جا: زنگبار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۱گ (۲پ-۴۲پ)، سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸ - ۲۳۷]

۲۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۴۹۳/۲ عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: دانشگاه تهران شماره ۱۷۷۲؛ خط: نسخ، کا: علی بن عباس شاهرختی هراتی، تا: شعبان ۱۳۱۹ق، جا: کربلا؛ جلد: مقوا، ۴۴گ (۳۵-۷۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۳۳]

۲۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۳۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: - ۲۷۳]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱/۳-۱۰۱-۶/۱۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسئله درحمام بر پشت خوابیدن وتکیه کردن مطلقا مکروه است ... فانه یذهب شحم الکلیتین و لاتدلک بالخزف فانه یورث

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ ۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۶۹]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۱-۱۵۱-۱/۱۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لاتتک فی الحمام فانه یذهب شحم الکلیتین ولایدلک بالخزف فانه یورث.

از آغاز تا آداب حمام از کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضاء «منه رحمه الله»؛ جلد: پارچه، الوان، ۹۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۳۶۸]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در حکم تارک الصلوة و نماز او بمنزله ترک نماز است.

مباحث کوتاه ابتدای کتاب را در دو اصل دربردارد: اصل ۱. در بیان آنکه بر هر مکلف واجب عینی است که قبل از هر عبادت، علم یقینی به اصول دین را همراه با دلیل و برهان تحصیل نماید، اصل ۲. اجتهاد و تقلید؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۱۴پ-۱۲۰پ)، ابعاد متن: ۵×۱۰، اندازه: ۵/۹×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۱۳]

۲۹. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۱۱]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۵۷/۱-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ - ۱۸۰]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۳۳-ف

نسخه اصل: از نسخه‌ای به نسخ ن ص ی ر در روز یکشنبه ۲۳ رجب ۱۱۱۶ یا ۱۱۲۶ در شهر شاه جهان آباد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جا: شاه جهان آباد؛ قطع: ربعی [فیلمها ف:۲ - ۱۷۴]

۳۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۱۲/۲ ـ د

تا آداب الخلوة کتاب طهارت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ رجب؛ ۴۶گ (۹۳پ-۱۳۸ر) [ف: ۱ - ۳۲۲]

● شارع الوصول الی مناقب آل الرسول / کلام و اعتقادات، فضایل و مناقب / عربی

šāri‘-ul wuṣūl ilā manāqib-i āl-ir rasūl

ثقفی، علی بن محمد، ق۱۳ قمری

saqafī, ‘alī-e bn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۴ق

شرحی مزجی است بر منظومه «المبارکة فی امامة امیر المؤمنین علی (ع)» از استادش امیر محمد تقی حسینی. این شرح در واقع گزیده «ارشاد الامة الی ادلة امامة الائمة» می‌باشد که شرح مفصل وی بر این منظومه بوده است. این شرح در حیات استادش نگاشته شده است. وی ترجمه و شرح فارسی نیز بر منظومه استادش نگاشته که «بهجة القلوب» نام دارد و نسخه‌ای از آن در فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی ش ۱۰۲/۹ آمده است. نسخه‌ای نیز از «شارع الوصول الی مناقب آل الرسول (ع)» در فهرست کتابخانه مجلس آمده و از شیخ عبدالمهدی بن ابراهیم مظفر نجفی دانسته شده است. لازم به یادآوری است چون مؤلف «شارع الوصول» همان مؤلف «ارشاد الامة الی ادلة امامة الائمة» می‌باشد و نسخه‌ای از «ارشاد الامة للتمسک بالائمة علیهم السلام» از شیخ عبدالمهدی بن ابراهیم مظفر نجفی در

الذریعة آمده، احتمالاً همین مطالب، منشأ اشتباه در فهرست کتابخانه مجلس شده باشد. (سید محمود مرعشی)
آغاز: الحمدلله الذی فضلنا باول النعم والصلوة و السلام علی سدی العرب والعجم ... و بعد، فهذه وجیز تنا الموسوم ... قد انتخبنا من تعلیقاتنا الموسومة بارشاد الامة الی ادلة امامة الائمة علی المنظومة المیمونة الموسومة بالمبارکة

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۰
آغاز: الحمدلله الذی فضلنا باول النعم والصلوة و السلام علی سدی العرب والعجم ... و بعد، فهذه وجیز تنا الموسوم ... قد انتخبنا من تعلیقاتنا الموسومة بارشاد الامة الی ادلة امامة الائمة علی المنظومة المیمونة الموسومة بالمبارکة؛ **انجام:** الحمدلله والصلوة علی رسول الله و آله آل الله، تمت ترجمة الارجوزة المیمونة علی ید مترجمة الراجی الی عفو ربه الحفی علی بن محمد بن عبدالغفور الثقفی عفی الله ... فی اواسط شهر شوال المکرم فی الربیع الاول فی سنة ۱۲۴۴ اربع و اربعین و مأتین بعد الالف من الهجرة النبویة (ص)
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن علی رضا بن علی بن محمد بن عبدالغفور ثقفی (یکی از نوادگان مؤلف)، تا: ۱۱ ربیع الاول ۱۳۱۴ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره»؛ واقف: مرحوم حاج سید محمد امامی بیجاری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۹۴گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۵۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۴۵/۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** من بات بنت المصطفی بمبیته ×× فهو الاحق بان یقوم مقامه
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: گوناگون، جلد: تیماج تریاکی، ۴۷ص (۵۲۲-۵۶۸)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۷]

← شاطبیه رائیة ‹ عقیلة اتراب القصائد فی اسنی المقاصد

● شاعران ایرانی / تراجم / فارسی

šā‘erān-e īrānī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷۳/۲
مؤلف ناشناخته؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۶]

● شاغولیه / متفرقه / فارسی

šāqūlīye

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: ۱۹ محرم ۱۲۶۳ق
در پاسخ اینکه «آیا به غیر از طریق متعارف می‌توان شاغول کرد یا نه» که یکی از طراحان معماران پرسیده بود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۹۰/۵
بی‌کا، تا: ۲۸ ذیقعده ۱۲۷۰ق، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۲۴۵-۲۵۶)، ۱۲ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۴۳]

● شافع حشر / تفسیر / فارسی

šāfe‘-e hašr

دشتکی شیرازی، صدرالدین ثانی محمد بن منصور، ق ۱۰ قمری
daštakī šīrāzī, sadr-od-dīn-e sānī mohammad ebn-e mansūr (- 16c)

تاریخ تألیف: از دهه سوم محرم تا ۹ ربیع الاول ۹۵۹ق؛ محل تألیف: شیراز
رساله‌ای در تفسیر سوره حشر، پنجاه و نهمین سوره قرآن مجید، با مطالبی عرفانی و اخلاقی و ادبی و شواهدی از احادیث اهل بیت علیهم السلام و قضایای تاریخی مذهبی.
آغاز: سبح لله ما فی السماوات و الارض و هو العزیز الحکیم ... چنین گوید مفسر این کلام معجز نظام ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۷۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی من به ختمت الرسالة ... قال العبد الفقیر مؤلف الکتاب ... ابتدات بتألیف فی العشرة الاخیر من محرم المکرم راس سنة ۹۵۹ و قد جف قلمی عن ترصیفه فی اواخر العصر یوم الخمیس الذی بورک فیها التاسع من شهر ربیع الاول من شهور السنة ۹۵۹
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۹۵۹ق؛ مهر: «نصرالله تقوی» (بیضی)، «صاعد» (دایره)؛ کاغذ: سمرقندی یا سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۱۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۴۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: خواجه مولانا، تا: قرن ۱۰، در عصر مؤلف؛ مجدول، روی برگ اول یادداشتی از مؤلف به تاریخ ذیقعده ۹۶۷ که به درخواست کاتب نسخه نوشته شده؛ جلد: مقوایی، ۱۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۴۲]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۱۷۳/۳
خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار محمد خان قاجار؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۸۹گ (۲۹۰پ-۴۷۸پ)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۲۹]

● شافی / قرائت / عربی

aš-šāfī

سرخسی، اسماعیل بن ابراهیم، ۳۳۰ - ۴۱۴ قمری
saraxsī, esmā'īl ebn-e ebrāhīm (942 - 1024)
کتاب مفصلی است در انواع قرائات قرآن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۷

آغاز: علی بن المثنی الموصلی قال حدثنا عبدالعزیز؛ **انجام:** علی طریق الخضوع لعبادة الله تعالی.
قسمتی از اول و آخر آن ساقط شده ولی قسمت سقط شده از آخر پس از تمام شدن سوره ها است نسخه ایست بسیار قدیم؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در پشت برگ اول یادداشت سودمندی درباره کتاب و مؤلف آن به امضای محمد قمی ساکن مدرسه مروی طهران به تاریخ ۱۳۰۵ق موجود است؛ کاغذ: ضخیم ایرانی، جلد: تیماج قرمز، ۶۰۴ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۴ - ۱۵]

● **الشافی** / فقه / عربی

aš-šāfī

طامه‌ای، علی اکبر بن علی اصغر، ق۱۴ قمری
tāme'ī, 'alī akbar ebn-e 'alī asqar (- 20c)
وابسته به: الکافی؛ کلینی، محمد بن یعقوب (-۳۲۹)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۳۱/۲

آغاز: من العقب الی رؤس الاصابع متساویة؛ **انجام:** و المقید بنوع ثمانون من ذلک النوع ... و الحمدلله علی اتمامه و الصلوة علی محمد و آله.
ج۱-۲؛ کاتب: ابن الحاج علی اصغر علی اکبر، تا: ۱۳۳۳ و ۱۳۳۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۱۶ص (۳۹-۴۵۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۶۷]

● **شافی الاوجاع = تقویم الابدان = الواح الصحة /** طب / فارسی

šāf-el-owjā' = taqvīm-ol-abdān = alvāh-os sehha

طبسی تونی، حبیب الله بن نورالدین محمد، ق۱۰ قمری
tabasī-ye tūnī, habīb-o-llāh ebn-e nūr-od-dīn mohammad (- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۴۹ق
شبیه «تقویم الابدان» ابن جزله است، آن را به نام سلطانی که به نام نبی مکرم بود تألیف کرده، در دو جزء: جزء ۱. درمان مرض‌ها، در دو مقاله: ۱) امراض اعضاء، ۲) امراضی که اختصاص به عضوی ندارد؛ جزء ۲. قرابادین ادویه به ترتیب حروف مرتب شده و در هر ورقه دارای جداولی است که مباحث خلاصه و مرتب شده است.

آغاز: ۱: مراسم حمد صحیح و لوازم شکر صریح حکیمی را شاید که بمحض حکمت کامله و کمال قدرت شامله مزاج جمیع انام را از امتزاج عناصر مختلفه ...
۲: سپاس و ستایش آفریدگاری را که آدمی را به شرف نطق و مزیت عقل مشرف گردانید ...
انجام: بعد از عسل و فلفل میل نمایند که آن حل می‌کند و لطیف می‌سازد و شیر بسته را، الحمد لمن له دواء الاسقام و الشکر لمن له شفاء الآلام، هو الحکیم الذی متمم الکلام و محصل المرام و الصلاة علی طبیب الامراض و حبیب قلوب الانام و آله و اولاده المعصومین المنتجبین علیهم الصلاة و السلام.

[دنا ۳۱۲/۶ (۷ نسخه)؛ الذریعة ۳۹۵/۴؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰۷/۵؛ مشترک پاکستان ۶۰۰/۱؛ نسخه‌های منزوی ۴۷۶/۱ و ۵۵۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سرلوح، مصحح، محشی؛ مهر: «سید مرتضی الموسوی» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۶۳گ، ۱۹ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۲ - ۶۳۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۳۳-۱۱/۳۳

آغاز: ... الورق الاول در بیان انواع: اسماء. مزاج. سلامت و خون. سبب. علامت. استفراغ. علاج ملوک و سلاطین. علاج فقرا و مساکین؛ **انجام:** یک دانق پنیر مایه را میل نمایند.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۶۰گ، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۸۶۳]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۷۸ و ۲۲۸۲ عکسی

آغاز: برابر۱
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد صادق به تاریخ ۱۳۵۰؛ جلد: مقوایی، ۱۶۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۱۳] و [عکسی ف: ۶ - ۳۲۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۵۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۳۷۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۷۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالله ترشیزی، تا: ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۶گ، ۲۶ سطر (۱۷×۲۷)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷ - ۲۷۳۱]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۹۸/۱

خط: نسخ، کا: حاجی اسماعیل مشهدی، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۴گ (۱- ۱۶۴ر)، ۱۸ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۵ - ۱۲۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۳۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۵گ (۶۸ر-۱۸۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۶۵]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۵۳
خط: نسخ، کا: فتح الله بن محمدرضا الحسینی مرعشی شوشتری، تا: پنج‌شنبه ۲۳ شوال ۱۲۵۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷۰گ، ۱۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۵۶۵]

۸. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۴۹
آغاز: برابر۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۶۴گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: - ۷۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۷/۱
آغاز: برابر۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «قال انی عبدالله» (بیضی)، «الراجی عبده عماد الحسینی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ (۱پ-۱۶۷پ)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۸۶]

۱۰. تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه:۴۶/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۴ - ۳۴۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۷۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۱۶۴گ (۲۳۳پ-۳۹۶پ)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۰ - ۱۹۶]

← الشافیة ⩾ الاصول الشافیة

● **الشافیة** / شعر / عربی

aš-šāfīya

ابوفراس حمدانی، حارث بن سعید، ۳۲۰؟ - ۳۵۷ قمری

abū-ferās-e hamdānī, hāres ebn-e sa'īd (933 - 969)

[الذریعه ۱۲/۱۳ شماره ۲۶؛ کشف الظنون ۷۷۳/۱؛ معجم المطبوعات ۳۳۷/۱؛ دنا ۳۱۳/۶]

شرح و حواشی:

۱- شرح شافیة ابی فراس فی مناقب آل الرسول و مثالب بنی العباس؛ حاج حسینی، محمد بن امیر (-۱۱۷۴)
۲- ملخص شرح شافیة ابی فراس
۳- خلاصة شرح الشافیة

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۱/۱
کا: عبدالحسین محلاتی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۶ر-۹ر)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۱]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۹/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۴۹]

● **الشافیة** / اخلاق / عربی

aš-šāfīya

اهداء به: جلال الدین ابونصر ابراهیم بن عمید الدین ابی طالب عبدالمطلب بن مختار علوی حسنی
تاریخ تألیف: ۷۱۱ق

دوازده «فصل» کوتاه است در توبه به روش نوشته‌های علمای اخلاق و به نقل گفته دیگران کمتر می‌پردازد. فهرست فصول چنین است: ۱. فی أن التوبة من عوارض الانسان فی الطبیعة؛ ۲. بیان حقیقة التوبة؛ ۳. بیان وجوب التوبة؛ ۴. وجوب التوبة علی الفور؛ ۵. عموم وجوب التوبة؛ ۶. أقسام ما تجب عنه التوبة؛ ۷. بیان ما یکبر من صغائر الذنوب؛ ۸ علاج داء اصرار المذنبین علی الذنوب؛ ۹. محرکات التوبة و الامور النافعة فیها؛ ۱۰. فیما ینبغی أن یبادر الانسان الیه بعد ذنب؛ ۱۱. درجات الناس فی الاخرة فی السعادة و الشقاوة؛ ۱۲. ذکر مراتب الموحدین.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴/۱
آغاز: أما بعد حمدالله واجب الوجود واهب وجود کل موجود و رافع أنوار الایمان المعقود و واضع من ظلم الظلم المورد؛ **انجام:** فبالنظر الی دابة لاوجود له و اذا مثل له أنه موجود کان مجازاً و الکلام فی الحقیقة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۰۷ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ ۲۷ شعبان ۱۳۲۳ و مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ (۱پ-۲۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷ - ۱۵۰]

● **الشافیة** / نحو / فارسی

aš-šāfīya

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۷۸/۲
آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله علی الی ابتدائه و صلی علی محمد و آله و اولیائه، اما بعد در وقتی که از تصریف هوائی و تقدیر سمائی در اثناء حل مجسطی و ضبط متوسطات و گفتگوی موسیقی و شرح اشارات بنحو صرف و ترجمه لغات پرداختم و مختصری جهت فرزند ... العلی بساختم و چون مختصر تصریف مبتدی را کافی بود کافیه نام شد ... و این را شافیه؛ **انجام:** و بمعنی حقا باشد و الله اعلم بالصواب تم نمقه و بی فی تاسع ذی قعده الحرام ۸۶۱ حامدا و مصلیها.
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ (۵۷-۱۱۰)، ۱۱ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۴ - ۱۳۴۹]

● **شافیه در علاج = ترجمة الشافیة** / طب / فارسی

šāfīya dar 'alāj = tarjomat-oš šāfīya

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، - ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-

1542)
وابسته به: معالم الشفاء؛ دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد (–۹۴۸)
اهدا به: جلال الدین سلطان اسکندر
مختصر شده «معالم الشفاء» خود اوست، در یک «مقدمه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه: در بیان مرض و انواع آن؛ مقاله ۱. امراضی که از سر تا به قدم می‌آید؛ مقاله ۲. ذکر حمیات و بحران و تقدمة المعرفه؛ مقاله ۳. آماسها و دانها که در ظاهر پیدا شود؛ خاتمه: در خواص اشیاء.
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد پادشاهی را که مبدع ماهیات و واهب عقل و حیات است تعالت آلاؤه ...
انجام: اگر فلفل و زنجبیل یا سقمونیا با عسل بر ذکر طلا کند همین عمل کند.
[دنا ۳۲۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰۸/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۶۷
آغاز: قهرمان الماء و الطین الواثق بالملک الاکبر جلال الحق و السلطنة و الدین اسکندر خلد الله ملکه؛ **انجام:** کسی را بدهد که عاشق باشد عشق از او زایل گردد
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن غیاث بن ملک ساوبی، تا: ۹۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۴۸]
۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۰۸۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۲گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ – ۳۱]
۳. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۸۴
خط: نستعلیق، کا: قوچ علی بن حبیب الله عبدالرب سمنانی، تا: جمعه ۱۲ ربیع الاول ۱۰۹۹ق، به دستور میرزا محمد کاظم حسنی سمنانی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: – ۶۵]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۸۰–۱۲/۱۷۰
آغاز: حاسه ذوق از اقسام مطعوم و مشروب التذاذ نماید و طوطی فصیح قوت نطق ... اما بعد بر رأی ارباب دین و دولت و اصحاب ملک و ملت پوشیده نیست؛ **انجام:** سنگ یشم هر کس که با خود نگاه دارد بر دشمن غالب شود پر هدهد هر کس با خود نگاه دارد بر دشمن غالب شود والله اعلم واحکم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الثانی ۱۱۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ – ۲۳۷۳]

● **الشافية فی رد الاخبارية** / اصول فقه / عربی
aš-šāfīya fī radd-il axbārīyya

بهبهانی، عبدالحسین بن محمد باقر، – ۱۲۴۰ قمری
behbahānī, ‘abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad bāqer (-1825)
در ۳ «فصل» و یک «خاتمه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۰۳/۳
آغاز: بعد الحمد و بعد فیقول الراجی عفو ربه الغافر عبدالحسین بن محمد باقر عفی عنهما العفو السائرة هذه کلمات شافية وجيزة
کا: محمد حسین ابراهیم هزار جریبی، تا: ۲۷ محرم ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۳۱۷]

● **الشافية فی الصرف** / صرف / عربی
aš-šāfīya fi-ṣ-ṣarf

ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰؟ – ۶۴۶ ؟ قمری
ebn-e hājeb, ‘osmān ebn-e ‘omar (1175 - 1249)
رساله‌ای متوسط و بسیار معروف در صرف عربی است که ابتدا علم صرف را تعریف می‌کند و سپس اصول ابنیه اسم و فعل را می‌آورد و در ذیل آنها مباحث صرفی را شرح و تحلیل می‌نماید. این رساله مورد توجه ادیبان واقع شده و شروح و حواشی بسیاری بر آن نگاشته‌اند.
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... و بعد فقد سالنی من لایسعنی مخالفته ان الحق بمقدمتی فی الاعراب مقدمه فی التصریف و مقدمه فی الخط علی نحوها فاجبته ...
انجام: و أما الحروف فلم یکتب منها بالیاء غیر بلی و الی و علی و حتی.
چاپ: کلکته، ۱۸۰۵م؛ دهلی ۱۲۷۸ و ۱۲۹۱ و ۱۳۱۰ و ۱۳۲۱ ص۱۸۳؛ کانبور، ۱۲۷۸، ص۱۸۴ و ۱۸۹۱م؛ آستانه ۱۸۵۰ و ۱۸۸۵؛ در مصر به چاپ سنگی
[الذریعة ۴۰/۲ و ۵/۳ و ۱۲۳/۱۳: منهاج الصلاح و ۱۱۷/۱۳–۱۲۳ و ۱۶۴/۲۳ و ۱۸/۲۴؛ ریحانة الأدب ۲۸۳/۴؛ مشار عربی ۹۴۲؛ کشف الظنون ۱۰۲۰/۲؛ معجم المطبوعات ۷۱/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۵۸/۲؛ دنا ۳۱۳/۶–۳۱۸ (۱۵۸ نسخه)]
شرح و حواشی:
۱– شرح الشافية؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰–۶۴۶)
۲– شرح الشافية؛ رضی الدین استرآبادی، محمد بن حسن (–۶۸۶)
۳– شرح الشافية؛ یزدی، ملا خضر (–۸)
۴– شرح الشافية = شرح نظام؛ نظام الاعرج، حسن بن محمد (–۷۲۸)
۵– شرح الشافية؛ جاربردی، احمد بن حسن (–۷۴۶)
۶– شرح الشافية؛ نقره کار، عبدالله بن محمد (۷۰۶–۷۷۶)
۷– الوافية فی شرح الشافية؛ شیرازی، احمد بن محمد (–۹)
۸– حاشية شرح الشافية؛ ابن جماعه، محمد بن ابی بکر (۷۴۹–۸۱۹)
۹– الصافية فی شرح الشافية؛ قره سنان، یوسف بن عبدالملک (–۸۸۵)

۱۰- المناهج الکافیة فی شرح الشافیة؛ انصاری، زکریا بن محمد (۸۲۶-۹۲۶)
۱۱- شرح الشافیة؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (۸۷۳-۹۵۱)
۱۲- شرح الشافیة؛ حسینی، محمد حسین بن محمد (-۱۱)
۱۳- العافیة فی شرح الشافیة؛ قریشی عظیم آبادی، محمد سعید (-۱۱)
۱۴- شرح الشافیة؛ کربلائی، محمد علی (-۱۲)
۱۵- القیود الوافیة فی شرح الکافیة و الشافیة؛ عبدالباقی بن محمد حسین (-۱۲)
۱۶- الدرة الثمینة؛ مدنی، علی خان بن احمد (۱۰۵۲-۱۱۱۸)
۱۷- شرح الشافیة فی الصرف = شرح شافیه؛ مازندرانی، محمد هادی بن محمد صالح (-۱۱۲۰)
۱۸- شرح شرح النظام؛ مازندرانی، محمد هادی بن محمد صالح (-۱۱۲۰
۱۹- شرح الشافیة = العجالة؛ فارسی، محمد بن محمد (-۱۱۳۴)
۲۰- الوافیة فی نظم الشافیة؛ حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی (-۱۱۵۰
۲۱- توشیح الوافیة بمعان کافیة؛ قزوینی، محسن بن محمد طاهر (-۱۱۵۰
۲۲- شرح الشافیة؛ همدانی، محمد هادی (-۱۳)
۲۳- شرح الشافیة؛ ابن زهری گیلانی، محمد جعفر بن محمد صالح (-۱۳)
۲۴- حاشیة شرح الشافیة؛ نراقی، مجدالدین بن ابوالقاسم (-۱۴)
۲۵- مسلک الدرین و مشرق النورین؛ حسینی کاشانی، محمد حسن بن محمد (-۱۴)
۲۶- شرح شرح النظام؛ شیخ کبیر، محمد حسن بن صفر علی (-۱۳۴۵)
۲۷- کلمة الملوک فی شرح الشافیة؛ مداح وصاف
۲۸- شرح الشافیة؛ سید عبدالله
۲۹- وجیزة التصریف؛ عرب، ابن عباس
۳۰- حاشیة الشافیة؛ خلخالی، علیقلی
۳۱- کشف النظام = حاشیة شرح الشافیة؛ موسوی بیدلی کوه گیلانی، محمد علی بن محمد معصوم
۳۲- من لا یحضره الادیب = شرح شافیه؛ شیرازی، ابوالحسن بن محمد باقر
۳۳- شرح الشافیة فی الصرف؛ صلاحی، درویش عبدالله
۳۴- حاشیة الشافیة (۲عنوان)
۳۵- حاشیة شرح الجاربردی علی الشافیة
۳۶- شرح الشافیة (۱۵عنوان)
۳۷- شرح الوافیة فی نظم الشافیة
۳۸- العافیة فی شرح الشافیة

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۰/۲

خط: نسخ معرب، کا: محمد بن احمد بن حبشی حلی مقیم در اصطراب، تا: ۶۹۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ (۴۰پ-۸۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۶ - ۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۹۶/۱

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سلیمان بن بهرامویه، تا: چهارشنبه ربیع الثانی ۷۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۱ر-۵پ)، ۹ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۲۱۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۳۲ق، جا: جاجرم؛ افتادگی: آغاز؛ چند صفحه اول این نسخه قدیمی افتاده؛ ۵۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۲ - ۱۸۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۳۵-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق [فیلمها ف:۱ - ۴۲۴]

۵. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله جعفر بن حضرت دولتشاه القاری، تا: ۷۹۷ق؛ محشی؛ نسخه متعلق به خزانه سلطان بوصدقه جیلی ساکن شیراز بوده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی رویه کاغذ رنگی، ۱۱۲ص، ۹ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: - ۱۸۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بخلاف اخت و بنت و باب قایمات و باب قامت هند و من ثم کتب المنون ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۰۴گ، ۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳۸ - ۷۲۱]

۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مرتضی بن علی بن محمد اصفهانی، تا: ۸۲۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۱۰۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲ - ۸۴۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۶۶

آغاز: بسمله، التصریف علم باصول یعرف بها؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: افضل مازندرانی، محمد علی بن آدم، تا: ۹۳۸ق؛ ضمیمه نسخه شماره ۲۵۴۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کمال الدین حسین بن عبدالخالق خطیب رازی، تا: ۹۵۵ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مذهب، ۲۰۰ص، ۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۶۸]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۲۳/۱
خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن عبدالله استرابادی، تا: ۹۶۵ق، جا: دمشق؛ جلد: مقوایی، ۳۹گ (۵پ-۴۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۲۶]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن یوسف بن علی بن سنبغ عاملی، تا: دوشنبه ۲۷ محرم ۹۸۷ق، جا: نجف اشرف؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۳]

۱۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۵ق؛ محشی از «سید عبدالله» و «سید علی»؛ واقف: علی اصغر خان یمین، ۱۳۳۴/۴/۲؛ جلد: مقوا، ۷۴گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۳۰۶]

۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۹ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: زرد اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۵۷گ، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۱۴۳]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ واقف: اسدالله بن شیخ محمد مؤمن مشهور به ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه، ۵۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۶/۸سم [ف: ۱۲ - ۱۱۱]

۱۵. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۹×۱۲سم [ف: ۱ - ۱۸۷]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۱۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اما البدل فانهم کتبوا کل الف رابعة فصاعد ... فالمختار انه کذلک و هو قیاس المبرد المازنی ...
خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۶۴گ (۱۶پ-۷۹پ)، ۱۲ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲-۱۳×۲۰سم [ف: ۱۴- ۱۲۵]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۴۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۳۹گ، ۷ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۶/۸سم [ف: ۱ - ۲۷۴]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۶۷
خط: نسخ، کا: ملا حافظ بن محمد شریف بروجردی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، محشی، گاهی هم با ترجمه لغات به فارسی؛ مهر: «معین الشریف علی»؛ کاغذ: اصفهانی سفید، جلد: مقوایی پارچه‌ای، ۱۲۲گ، ۱۷ سطر(۷×۱۲)، اندازه: ۱۸/۵×۱۳سم [ف: ۵ - ۱۲۹]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۳۱/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمدمؤمن بن حسن مدرس تونی با مهر «المؤمن فی امان الله» (بیضی) و «محمد مؤمن ...»، سلطان حیدر بن غیاث الدین محمد رضوی، سید محمد حسینی با مهر «عبده سید محمد الحسینی» (بیضی)؛ مهر: «عبده صادق الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ (۱۱۲پ-۱۶۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۲]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۲۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب؛ به نام حاشیه عصام الدین پشت نسخه معرفی و وقف گردیده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: مقوایی، ۵۱ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۳۲]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۱۲/۱
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛اندازه: ۱۴×۲۳سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۱۵]

۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۸۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ اندازه: ۱۵× ۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: - ۴۶۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۷۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ روی برگ اول اشعاری عربی از ابن السرایا؛ تملک: شرف الدین علی معلم تبریزی؛ مهر: «غلام شاه دین محمد زین الدین» (بیضی)، «عبده محمد حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج عنابی، ۷۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۸ - ۲۵۵]

۲۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: جلد تیماج قرمز، ۸۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ - ۱۴۳]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۰۰۷ق؛ محشی؛ واقف: تاج ماه بیگم؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه، ۷۲گ، ۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۲ - ۱۰۷]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۶۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سبز، ۱۱۱گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۷سم [ف: ۱ - ۲۷۴]

۲۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۰۸/۲
آغاز: بسمله الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد و هی اسم و فعل و حرف لانها اما ان تدل علی معنی فی نفسها اولا الثانی الحرف و الاول اما ان یقترن باحد الازمنة؛ **انجام:** و فی الوقف فیرد ما خلاف والمفتوح ما قبلها تقلب الفاً

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن محمد کریم اردستانی، تا: ۱۰۱۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج زرد، ۵۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ - ۱ - ۲۷۳]

۲۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۹۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۹ محرم ۱۰۱۴ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۹۷]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن عبادالله، تا: دوشنبه شوال ۱۰۱۴ق؛ محشی با نشان منه، ج، ح، ل، ظ؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سبز، ۸۸گ (۸۵-۱۷۲)، ۸-۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ - ۵۰۵]

۳۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش و معرب، کا: محمد بن جابر، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۱۹ق؛ محشی، قرائت و مقابله شده، با یادداشتی به خط جابر بن عباس و گواهی کرده که با شرح جاربردی و نیشابوری نیز مقابله شده؛ مهر: «محمد مهدی الحسینی» (چهارگوش)، حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۸۹۱]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خطیب قاضی فرزند عبدالرضا موسوی، تا: پایان صفر ۱۰۲۲ق؛ محشی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۹۰گ، ۸ سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۸۱۱]

۳۳. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق [نشریه: ۷ - ۷۹۶]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مشهدی، تا: ۷ ربیع الاول ۱۰۳۵ق؛ مهر: «عبده محمد صالح الحسینی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۷۹گ، ۹ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۵۴]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح ابن محمد رضا صفاهانی، تا: ۱۴ رمضان ۱۰۴۲ق؛ محشی، مذیل است به شرح شافیه از تألیفات مشهور نظام الدین حسن بن محمد بن حسین نیشابوری قمی معروف به نظام اعرج؛ واقف: عبدالله مجتهدپور، مرداد ۱۳۶۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۲ - ۱۱۱]

۳۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۹۲

خط: نسخ، کا: صفر بن شیخ فضل بن جمعه سهلانی جوازری، تا: سه‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۱۰۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ ۱۴۴گ، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۱۶

خط: نسخ، کا: محمد خان بن محمد خان طباطبایی، تا: پنج‌شنبه نزدیک به پایان ذیحجه ۱۰۵۴ق؛ محشی با نشان جاربردی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۰گ، ۱۱ سطر (۴×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸ - ۲۰۶]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۹۵

آغاز: فانه بما تقدمه و ان کان من حروف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از جاربردی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۵۹گ، ۵ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۰۴]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۶

آغاز: و ابنیة الاسم الاصول ثلاثیة و رباعیة و خماسیة

خطبه و دیباچه را فاقد است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۱۱۰]

۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۶۶

خط: نسخ، کا: نجم الدین بن عبدالله بن محمد، تا: شنبه ۴ ذیقعده ۱۰۶۰ق؛ محشی با نشان «س، ی»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی و فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸۶گ، ۷ سطر (۷/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۲۹]

۴۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: سلطان محمد بن خان محمد خلخالی، تا: رمضان ۱۰۶۳ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۹۴]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۴/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر جعفر بن عبدالله حسینی، تا: ۱۰۶۹ق؛ محشی به فارسی با علامت«هی»؛کاغذ:سپاهانی،جلد:روغنی،۳۱گ(۲۶۱پ-۲۹۱ر)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵× ۲۵سم [ف: ۱۴ - ۲۴۰]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه غره رجب ۱۰۷۲ق؛ محشی؛ واقف: مرتضی قلی خان، ۱۳۴۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه، ۶۱گ، ۹ سطر (۵/۴۸×۱۲)، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۱۰۹]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۲۸

خط: نسخ، کا: محمد یوسف گلپایگانی، تا: اواخر شوال ۱۰۷۲ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «علی اکبر گلستانه» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۱ - ۳۹]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۰۵

آغاز: ... فأجبته سائلامتضرعاً أن ینفع بهما کمانفع بأختهما و الله

الموفق، التصریف علم بأصول تعرف بها أحوال أبنیة الکلم؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ زیبا، کا: حاجی محمد عبدالکریم، تا: یک‌شنبه ۴ ذیحجه ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «موسی قربی بی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۰گ، ۹ سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۰ - ۳۴۷]

۴۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۱

خط: نسخ، کا: حاج علینقی بن حاج میرزا علی، تا: ذیحجه ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۵ص (۱-۵۶)، ۱۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۹۰۱]

۴۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۱۲

خط: نسخ، کا: سید محمد حسنی معروف به لنکری، تا: ذیحجه ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۵گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۸۳]

۴۸. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۰۲

خط: نسخ معرب، کا: ملاشاه محمد کرمانی، تا: سه‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۰۷۷ق؛ ۶۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۹×۱۴سم [ف: ۲ - ۹۵]

۴۹. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۲۰۰ض

بی کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: انجام [ف: - ۲۴۰]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۱۵۰

آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد مرمن بن جلال الدین، تا: ۶ شوال ۱۰۸۱ق؛مصحح،محشی؛مهر:«یا محمد مهدی مدد ۱۰۷۰» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۹گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰-۲۲۶]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۲

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی کا،تا:۱۰۸۲ق؛واقف:مرتضی قلی خان؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن، ۱۰۴گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۱۰۹]

۵۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۹۰

آغاز: ... قیاس ففعل لعان؛ **انجام:** برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد مؤمن قزوینی، تا: جمادی الاول ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: دکتر فریده معتکف؛ کاغذ: اصفهانی دولت آبادی، جلد: مقوا، ۴۱گ، ۹ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۷۸]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین ابن محمد حسین سبزواری، تا: ۱۰۸۶ق؛محشی؛واقف:نادرشاه،۱۱۴۵؛کاغذ:شکری، جلد: پارچه، ۱۱۴گ، ۵ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۱۰۹]

۵۴. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۱۳۸

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳ محرم ۱۰۸۶ق؛ محشی؛ تملک: محمد صادق بن محمد حسینی امامی در ۱۲۱۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۱۴۱]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۳۳

خط: نسخ، کا: محمد تقی حسینی تفرشی، تا: رجب ۱۰۸۸ق، جا: اصفهان مدرسه شاپوریه؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ، ۱۵ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۱۱۰]

۵۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲/۱

آغاز: من البلع و خولف و قال الخلیل الهرکولة للضخمة بفعولة لأتها ترکل فی مشیها و خولف
خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن میر شرف الدین علی طباطبائی، تا: جمعه ۱۸ جمادی الاول ۱۰۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۸گ (۱ر-۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۷۴]

۵۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۱۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، کا: عطاء الله بیگ، تا: ۲۳ شوال ۱۰۹۳ق؛ محشی؛ مهر: «هارون بن عبدالرحمن ۱۲۳۵» (بیضی)، «یا اباالقاسم ۱۲۵۲» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۰]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۵۱/۱

آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۰۹۴ق، جا: مشهد رضوی؛ در گ ۷۲ پشت و رو، شرحی است به فارسی بر این جمله‌های معروف: «و خضمسکح، یضکس، نوس، سیض، نعکو، ضمسنی، وضحی، سضوی، اضنکس ضاسمک، سکضاء، سنضدد» دارد، که هر واژه آن معروف باب‌های یکی از معتلات را نشان می‌دهد، محشی با نشان‌های «رضی»، «ح ا ر»، «تاج»؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه تیماج قهوه‌ای مذهب، ۷۲گ(۱پ-۷۲پ) [ف: ۱۱ - ۶۴۶]

۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۱۸/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد سعید، تا: ۱۰۹۶ق؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی ابری مشکی، ۲۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۶۹۳]

۶۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۷۸

خط: نسخ، کا: محمد مهدی، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: «افوض امری الی الله محمد مهدی»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۹۱۵]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۱۹/۲۱

آغاز: الخط تصویر اللفظ بحروف هجائیة و أسماء الحروف إذا قصد بها المسمی؛ **انجام:** برابر
از مبحث خط؛ خط: نسخ، کا: محمد نصیر فرزند ملا حسن، بالانکابی جیلانی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۰۳-۱۰۵)، ۲۲ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۲۹ - ۳۷۸]

۶۲. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۴۸/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: الوان، ۵۱گ (۸۱پ-۱۳۱)، ۱۰ سطر، قطع: ربعی [چند نسخه-ف: - ۴۸]

۶۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۹ سطر (۶/۵×۱۲/۵) [ف: ۳ - ۱۳۱۰]

۶۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ - ۱ - ۲۷۳]

۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۸۱/۱-۲۱/۱۰۱

آغاز: و نحو عضد یجوز فیه عضد و نحو عتق یجوز فیه عتق و فی ابل ابل؛ **انجام:** و منهم من یحذفها فی الجمیع وزادوا فی مأة الفا فرقا بینها و بین منه والحق.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۳۷۳]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مذیل است به مراح الارواح تألیف احمد بن علی بن مسعود؛ واقف: محمود شهابی، آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۴گ، اندازه: ۱۴/۲×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۱۱۰]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن، تا: صفر ۱۱۰۰ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴× ۱۹/۵سم [ف:۱-۱۲۸]

۶۸. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۶۲/۱

انجام: و مثل اطمأن ابیعع و صححاً و مثل اغدو ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۰۱گ (۱پ-۱۰۱پ)، ۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۶]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ممتاز، کا: میرزا خداویردی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی سبز، ۱۶۰گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۱۷]

۷۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی به شرح جاربردی، شرح نظام و جز آنها؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد علی ۱۲» (چهارگوش)، «محمد علی بن محمد ابراهیم» (بیضی)، «یا صاحب الزمان» (بیضی)؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۵ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱ - ۱۴۲]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** مع مخالفة بزیادة او بنیة مخصوصین به فلذلک لو ینیت ...

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۰۷۵ [رایانه]

۷۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۴۹/۱

آغاز: المؤنث نحو صبیحه علی صبایح و صباح و جاء علی خلفاء و جعله جمع؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه، ۷۵ص (۱-۷۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۶۹]

۷۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** نحو متی و الا فالالف و ان ما کتبوا الذی بالیا.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۰۵ق؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ ۷۲گ (۳۱پ-۱۰۲پ) [ف: ۳ - ۶۰]

۷۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۷۵/۱

خط: نسخ پخته، کا: محمد نصیر بن محمد اشرف المرائلی النائنی، تا: اوایل ذیقعده ۱۱۰۷ق؛ ۳۳گ(۱پ-۳۳ر) [ف: ۲ - ۱۴۴]

۷۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۸ق؛ محشی از شرح نظام الدین نیشابوری و حاشیه‌هایی دیگر؛ تملک: محمد رضا؛ جلد: مقوایی، ۶۹گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۷۷]

۷۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۴/۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ سطر (۷× ۱۱)، قطع: خشتی [ف: ۱ - ۴۲۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۶۴/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۸۸]

۷۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب حسینی، تا: اواخر ذیحجه ۱۱۱۵ق؛ تملک: علی اشرف بن محمد در ۱۱۴۱ق؛ وقف‌نامه از حاجی محمد علی مستوفی بر امامزاده واجب التعظیم حضرت عبدالعظیم (ع) همراه با ۹۹ کتاب دیگر در ۱۲۱۶؛ واقف: محمد علی مستوفی، ۱۲۱۶؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۷گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۷]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۴۴-۲۲/۱۶۴

آغاز: وهی لازمة المضارع بزیادة حرف المضارعة علی الماضی فان کان مجرداً علی فعل کسرت عینه أو ضمت او فتحت؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن صدرا الهزار جریبی الکهساری، تا: شنبه ۳ صفر ۱۱۱۶ق، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۷۳]

۷۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۵

خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الاول ۱۱۲۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۴۷۶]

۸۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۴۱/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن مقصود علی، تا: ۱۱۲۲ق؛ ۱۵۰گ (۱۹–۱۶۸)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ – ۱۵۴]

۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۷۹/۶–۳۴/۱۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی مازندرانی، تا: ۱۱۲۵ق، جا: اصفهان مدرسه آقا کمال؛ محشی از «نظام»؛ جلد: گالینگور آبی، ۴۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ – ۲۳۷۲]

۸۲. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد صالح جری بهبهانی، تا: ۱۱۲۶ق، جا: مدرسه خیرآباد؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ ۶۰گ (۱–۶۰)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۵۹]

۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۱/۱

آغاز: للإلحاق أو لغیره فإنه تقدمه و إن كان المكرر من حروف الزیادة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن علی نقی حسینی، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۱۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: محمد موسوی جزائری؛ کاغذ: فرنگی، ۳۵گ (۳۷–۳)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱× ۱۷سم [ف: ۳۱ – ۶۱۹]

۸۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۳۶۴

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ابوطالب چراشی (گراشی)، تا: ربیع الاول ۱۱۳۳ق؛ ۸۷گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۵۳]

۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۱۸

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن امیر محمد الحسینی، تا: ۱۱۳۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۸۳گ، ۸ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۳×۲۰سم [ف: ۱۸ – ۲۸۲]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۳۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد بن دادالله، تا: ۱۱۷۳ق، جا: نوشاباد؛ تملک: حسین بن عبدالله زنوزی ۱۲۳۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۵ – ۴۱۹]

۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۵۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن حسین بن موسی فراوی (بلداً) مالکی (مذهباً)، تا: جمعه ۱۶ جمادی الثانی ۱۱۷۴ق؛ محشی؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۷۷ص (۲۰۰–۲۷۶)، ۱۳ و ۲۰ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۳سم [ف: ۴۵ – ۱۱۴]

۸۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۶۸۹

کا: بهمن بن قباد بیک، تا: ۱۱۸۸ق، قطع: خشتی [ف: – ۱۴۹]

۸۹. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۷۲

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ملا عبدالرحیم رانکوهی، تا: جمعه ۳۰رمضان۱۱۸۹ق؛مصحح،محشی؛مهر:«بنده محمد رضا» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۹۴گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: – ۵۷]

۹۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۳۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۶۹گ (۱–۶۹)، ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ – ۵۶۹]

۹۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۲۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۹۹]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۲۱۵ر–۲۳۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷ – ۲۸۲]

۹۳. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۷۹/۲

بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ ۶۰گ (۱۳ر–۷۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۶۲]

۹۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۴

خط: نسخ، کا: معصومعلی عبدالصالح، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای و سفید و آبی، ۲۷گ (۱۱۳ر–۱۳۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۶سم [ف: ۶ – ۱۶۴]

۹۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ (۱–۵۶)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۰/۵) ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ – ۹۳۷]

۹۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۲۳–۲۷/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۸۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ – ۲۳۷۲]

۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۵۱–۲۰/۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۵ – ۲۳۷۲]

۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۳–۲۱/۱۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نحو احمر یجمع كذلك فان وزن فعلان مختص بجمع فعل نحو صرد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۲۳۷۲]

۹۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۴۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یكون العین واواً نحو شوی الا ماشذ بنحو القوی و الصوری فان جهل فان امليت فالیاء نحو متی والا فالالف و انما كتبوا الذی بالیاء

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۷۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۰]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۴۶

آغاز: فی الخط فاجبته سائلا متضرعا ان ینفع بهما؛ **انجام:** نحو للحم و للبن کراهة اجتماع ثلث لامات.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۱۱۱]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذی، ۷۳گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۷]

۱۰۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۰۶/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۱]

۱۰۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲/۱۴

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۸گ (۳۴۹پ-۴۰۶پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۹۴]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۸۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مشکول، کا: مثقال، تا: ۵ جمادی الاول ۱۲۰۱ق؛ مصحح، محشی؛ تملک مسیح یار و مهر «حکمت آموز بهادر خان مسیح یار جنگ ۱۲۶۲» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۹گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۶]

۱۰۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۱۰۴

بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق [نشریه: ۱۳ - ۳۶۵]

۱۰۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۶

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن ملاعبدالفیاض خادم و حافظ شیخ صفی اردبیلی، تا: محرم ۱۲۰۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ، ۵ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۶]

۱۰۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۴۷/۲

خط: نسخ، کا: اسمعیل بن ملا محمد ربیع خوانساری، تا: ۱۸ رجب ۱۲۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ (۸۸پ-۱۴۵)، ۲۲ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۳ - ۳۱۱۶]

۱۰۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۳/۲

آغاز: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: یکشنبه ۲۴ شوال ۱۲۱۶ق؛ ۶۸ص (۸۴-۱۵۱)، ۱۵ سطر(۵/۷×۸)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [نشریه: ۳ - ۳۴۹]

۱۰۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق [ف: - ۶۰]

۱۱۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۵۴/۱

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد هادی طالقانی، تا: ۱۲۲۱ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۲۱۹]

۱۱۱. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۸۳

آغاز: ... هذا باب شرح الکلام و شرح ما یتألف منه الکلام و مایتالف منه فی اصطلاح النحویین عبارة عما اجتمع فیه امران اللفظ و الافادة و المراد باللفظ الصوت المشتمل علی بعض الحروف؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد طاهر آرانی، تا: جمادی الاول ۱۲۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ فائده‌ای صرفی در برگ آخر از غلامرضا آرانی؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۱۴۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ - - ۸۸]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد بیدگلی کاشانی، تا: ۱۲۲۷ق؛ مصحح، محشی با امضای خلخالی، جاربردی، نظام؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای نخودی، ۱۳۶گ، ۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۷سم [ف: ۱۸ - ۲۷۴]

۱۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۵۹

خط: نسخ، کا: نظام الدین بن محمد حسینی، تا: ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۲۷۲]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ظهور احمدی، تا: شنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۳۲ق؛ مجدول به شنگرف؛ مهر: «محمد کریم» (بیضی)، «اسدالله بن محمد خان۱۲۳۱» (مستطیل)، «محمد ظهور احمدی ۱۲۳۱» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ (۱پ-۸۹ر)، ۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۶]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۸

خط:نسخ عالی،کا:اقل الطلاب علی نقی، تا: ۱۲۳۳ق، جا: بروجرد؛ محشی؛ تملک: ابن یعقوب علی آرانی کاشانی با مهر «عبده الراجی محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی سبز، ۱۳۷گ، ۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۸سم [ف: ۴۱ - ۲۳۴]

۱۱۶. اراک؛ کتابخانه مدرسه سپهدار؛ شماره نسخه:۱۵۸/۲۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن ابن ملا تاروردی، تا: ۷ صفر ۱۲۳۸ق، جا: تبریز؛ کاغذ: آبی، جلد: گالینگور آبی، ۹۷گ (۹۲پ-۱۸۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [دو کتابخانه اراک: - ۱۸۸]

۱۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۳۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۵ رمضان ۱۲۴۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و «جاربردی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۹۸-۱۵۰)، ۷-۱۰ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۴۱۱]

۱۱۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۶۱/۴ - ج

خط: نسخ، کا: اسمعیل بن جمشید بیک ارمنی، تا: ۱۲۴۰ق، جا: تهران؛ ۶۳گ (۸۲پ-۱۴۴ر) [ف: - ۳۶۷]

۱۱۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ محرم ۱۲۴۲ق؛ اهدایی: سید علی نجف آبادی؛ ۱۱۳گ، ۷سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۹۱]

۱۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۳۱/۳

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق، محشی؛ ۴۹گ (۱۲پ-۶۰پ) [ف: ۳ - ۱۷۸]

۱۲۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۵۳/۱

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن عزیز دینایی نوری، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: - ۲۱۸]

۱۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۶۱

آغاز: علم باصول تعرف بها احوال ابنیة الکلم

خط: نسخ، کا: علی، تا: ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی، ۹۲گ، ۷ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۴۵۳]

۱۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۵۵

خط: نسخ، کا: علی بن غلامرضا احمد آبادی، تا: ذیقعده ۱۲۴۴ق؛ مهر: «مهدی الحسینی»؛ اهدایی: احمد آثاری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ، ۸ سطر (۵×۸)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۸۹]

۱۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۲۵

نسخه کامل؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر هزار جریبی، تا: ۱۲۴۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی، ۷۰گ، ۹سطر(۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۰۸]

۱۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۴۷

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ملا محمد علی ساروی، تا: ۱۲۴۷ق، ۴۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۱۲۶. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۸۵

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن میرزا محسن تونی خراسانی، تا: جمعه ۱۲ صفر ۱۲۴۷ق؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد صادق» (مربع)، «المتوکل علی الله عبده ایوب» (بیضی) به سال ۱۲۷۰؛ جلد: روغنی، ۱۱۶گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۲۵]

۱۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: محمد اسماعیل بن شاهسفی بیک، تا: ۱۲۴۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۵۰گ (۲پ-۵۱)، ۱۰ سطر (۶/۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۲۸. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۱۷

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد تقی ترکابادی، تا: ۱۲۴۸ق؛ واقف: محمد علی بن محمد تقی ترکابادی، ۱۲۴۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲ - ۵۸]

۱۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی اصغر خراسانی، تا: جمعه ۲ ذیحجه ۱۲۵۵ق [به خط سه نفر که دو برگ آخر آن را محمد بن علی اصغر خراسانی در شب جمعه ۲ ذیحجه ۱۲۵۵ق نوشته]؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ (۶۶پ-۱۳۱ر)، ۷-۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۲۰ - ۲۰۵]

۱۳۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۷۳/۲

بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۲۰]

۱۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۴۸

آغاز محمد بن علی اصغر خراسانی

خط: نسخ متوسط، کا: محمد کاظم رضوی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ(۱پ-۳۵)، ۱۲ سطر (۹×۱۴/۸) [رایانه]

۱۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۱۵

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: جمادی الاول ۱۲۵۸ق؛ اهدایی: محمد حمامی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷۲گ، ۷ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۰۶۲]

۱۳۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۲۶

خط: نسخ، کا: حاج مطلب بن حاج حسن، تا: ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ اهدایی: جعفری معمار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ، ۱۳۲گ، ۷ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم[ف:۵-۱۵۰۹]

۱۳۴. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا:محسن بن حسین حسینی،تا:پنج‌شنبه۳ذیحجه ۱۲۶۰ق[ف: - ۳۰]

۱۳۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۶۴/۱

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد جواد، تا: چهارشنبه ۱۶ رجب ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۲گ (۱پ-۷۲ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۸۷]

۱۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۴۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما البدل فانهم کتبوا کل الف رابعة فصاعد ... فالمختار انه کذلک و هو قیاس المبرد المازنی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ محشی از جاربردی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ (۷-۴۲)، ۱۷ سطر (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۰۴]

۱۳۷. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۲۱/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم شانه چی، تا: ۱۲۶۲ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۰۶]

۱۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۶۰

خط: نسخ، کا: قاینی، احمد بن حسین، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۶۰

کامل؛ خط: نسخ، کا: شیخ موسی بن شیخ حسین موچنانی، تا: ۱۸ رجب ۱۲۶۳ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: صنعتی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ (۱۰۱پ-۱۳۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۵۲/۲

آغاز و انجام: برابر

همان نسخه بالا؛ ۳۶گ (۹۸پ-۱۳۳ر) [مؤید: ۱ - ۳۶۶]

۱۴۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۳۴

خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد رضا همدانی، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۱۱۲گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۱۴۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۷۷/۱۴

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷-۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۰گ (۳۴۷پ-۳۷۶پ)، اندازه:۱۶/۵× ۲۷سم[ف:۲-۷۷]

۱۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۰۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد، تا: ۱۲۶۹ق؛ مهر: «ابوالقاسم بن محسن» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۰]

۱۴۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۲۲/۶

خط: نسخ، کا: عبدالحکیم، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۱ق؛ ۳۷گ (۸۷پ-۱۲۳پ)، ۹ سطر (۶×۱۱) [ف: ۵ - ۱۳۰]

۱۴۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی حسینی، تا: غره محرم ۱۲۷۲ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۱]

۱۴۵. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ب-۱۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید اسماعیل لاریجانی ابن حاجی سید رضی، تا: ۱۲۷۲ق، جا: تهران مدرسه محمودیه؛ اهدایی: بانو حکیمه الهی صاحب الزمانی؛ کاغذ: کاهی سفید، جلد: چرمی، ۸۱ص، ۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: - ۸۰]

۱۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۰۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد جواد، تا: سه‌شنبه ۶ رجب ۱۲۷۳ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «آقا هادی رحمه الله» «نظام» و «جواد» و «جاربردی»؛ تملک: کاتب در ۵ رجب ۱۲۷۳ق با مهر «ابی محمد محمد جواد ۱۲۶۸» (چهارگوش)، مصطفی صفایی خوانساری در جمادی الثانی ۱۳۶۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۸۳گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۷]

۱۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۹۵/۱

خط: نسخ، کا: محمد رضی بن احمد موسوی لنجانی شهرو فیروزانی، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۱پ-۵۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۵ - ۱۹۰]

۱۴۸. تنکابن؛ عمومی؛ شماره نسخه:۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی و معرب، کا: کربلایی عبدالکریم شیرج علی شیرج، تا: ۱۲۸۰ق؛ محشی؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ، مختلف السطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۱۴۸]

۱۴۹. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۱۶۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ - ۱۰۳]

۱۵۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۷۰ - ج

خط: نسخ، کا: محمد بن مرتضی حسینی، تا: ۱۷ رمضان ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۵۸گ، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۲/۵سم [ف: - ۳۶۷]

۱۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «جاربردی»، «ح ح»، «نیسابوری»، «ج ج ج»، «ج» «شرخ هادی»، «ش»؛ تملک: محمدطاهر معزی جمادی ۱۲۹۳؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۱۴۳گ، ۵ سطر (۶×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹ - ۴۲]

۱۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بالباء غیر بلی و ذلک لمجبی الازاله فیه و الی و علی القولهم الیک ... هذا آخر ما قصدته.

خط: نسخ، کا: هادی بن محمد حسین، تا: قرن ۱۴؛ ضمیمه نسخه ش ۱۷۷۱۵؛ قطع: رقعی [رایانه]

۱۵۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۵۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق [ف: ۳ - ۱۷۴]

۱۵۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۰۱/۳

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: اواخر جمادی الاول ۱۳۲۸ق؛ ۳۸گ (۳۳پ-۷۰ر) [ف: ۳ - ۱۷۸]

۱۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی قتل صار شهید اتمت الکتاب علی ید اضعف ... سنه ۲۸۰۱

خط: نستعلیق شکسته، کا: موصلی، حسین بن علی، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** غفرالله له و لو الدیه و لجمیع المومنین و المومنات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۱۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۵۷
آغاز: مدة الثالثه نحو زمان علی از منة غالبا و جاء ... و غزلان عنوق و نحو حماة علی احمد؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۱۵۶ [رایانه]

۱۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [رایانه]

۱۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۰/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و المفتوح ما قبلها تقلب الفا.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷ص (۱۷۱-۲۲۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۱۱۷]

۱۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۱
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: نخودی دولت آبادی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۲۲گ، ۹ سطر (۵/۵×۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۱]

۱۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۶۲/۳
آغاز: علی الاکثر و احوال الابنیة قد تکون للحاجة کالماضی و المضارع و الامر و اسم الفاعل و اسم المفعول؛ **انجام:** و یتعرف الیاء من الو او بالتثنیه نحو فتیان و عصو ان و بالجمع نحو الفتیات و العصوات و بالمرة نحو رمیة ...
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای نیشابوری، رضی، جاربردی و ...؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۶گ (۱۳۷-۱۷۲پ)، ۱۳ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ - ۳۳۷]

۱۶۲. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا:محمد بن محمد حسنی حسینی،بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۴۶]

۱۶۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۸/۱۳
بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۵۸]

۱۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۸۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ (۳۸پ-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۲۴۳]

۱۶۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۴۷۰
آغاز: احمد و خولف فی الاشارة و الموصول؛ **انجام:** و الافصح ابقاء غنتها فی الواو والیاء
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۵۵گ، ۹ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۶۶۶]

۱۶۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۲۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۱پ-۲۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۳۰]

۱۶۷. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۱۲/۲
آغاز: و خماسیة و أبنیة الفعل ثلاثیة و رباعیة و یعبر عنها بالفاء و العین و اللام؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۴گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ - ۱۰۴]

۱۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۴۱-۲۳/۱۶۱
آغاز: لیست باعراب و ابنیة الاسم الاصول ثلاثیة و رباعیة و خماسیة و ابنیة الفعل ثلاثیة؛ **انجام:** ابراهیم و اسماعیل و اسحق و بعضهم الالف من عثمان و سلیمان و معویة و اما البدل فانهم کتبوا کل الف
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۷۳]

۱۶۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۲۹]

۱۷۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۵۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۰]

۱۷۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۷۵/۲
بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۰۱]

۱۷۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۳۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مثل اطماننت اقرایات و مضارعه یقرئنی مثل یقیر عیع تم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت تملک: شیخ حرعاملی با مهر «العبد محمدالحر» (بیضی)؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵گ (۳۶-۶۰)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۸۵]

۱۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۴۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ (۱۶پ-۴۹پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۰۳۲]

۱۷۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۹۳/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۹۷]

۱۷۵. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۶۱/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۹گ(۶۰پ-۱۴۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: - ۵۴]

۱۷۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۲۱/۲
آغاز: من تاء الافتعال فانه بالتاء و الا المکرر للالحاق أو لغیره؛ **انجام:** و یکون العین واوا نحو شوی إلا ما شذ نحو القوی و الصوی و ان جهل فان ...
خط: نسخ، کا: علی نقی حسینی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛

۵۹گ (۱۹ر-۷۷پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۵۴]

۱۷۷. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه:۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور مشکی، ۸۹گ (۱پ-۸۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ]

۱۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸۲گ، ۷ سطر (۱۳×۸۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۵-۱۵۷]

۱۷۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۲

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛کاغذ:سپاهانی[نشریه:۱۱-۹۰۲]

۱۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۳۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۱۸۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۲۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: - ۲۱۰]

● **شافیه (ترجمه)** / صرف / فارسی

šāfīya (t)

حسینی تفرشی، رضی الدین محمد

hoseynī tafrešī, razī-yod-dīn mohammad

وابسته به: الشافية فی الصرف؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)

مؤلف بحث مقدمه خط از شافیه ابن حاجب را در این اثر به فارسی ترجمه کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۴۰ط

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ... که چون مقدمه خط که شیخ المحققین ابن حاجب در آخر رساله شافیه ایراد نمود؛ **انجام:** و کلمه عما را بعضی جا متصل نوشته اند و بعضی جا منفصل نوشته اند.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۳ص (۳۲۱-۳۲۳)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳ - ۸۲]

● **الشافية لنفوس الموحدين** / کلام و اعتقادات / عربی

aš-šāfīyat-u li-nufūs-il muwaḥḥidīn

سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری

sammūqī, 'alī ebn-e ahmad (- 11c)

مؤلف ابتدا به شرح توحید و صفات الهی پرداخته و آن‌گاه توحید واقعی را مطابق با مذهب درزی‌ها می‌داند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲/۳

آغاز: الحمدلله الذی جعل الحق وزرا لمن اعتصم بعزائمه و عقوده و مذلة لمن جحد حقوق دینه و متعبدات حدوده

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۰گ (۳۶-۵۵) [عکسی ف: ۲ - ۴۶۴]

● **شافیه و فصول اکبری (منتخب)** / صرف / فارسی

šāfīya va fosūl-e akbarī (mn.)

الله آبادی، علی اکبر بن علی، - ۱۰۹۱ قمری

allāh ābādī, 'alī akbar ebn-e 'alī (- 1680)

در صرف به روش نوین.

[دنا ۳۲۴؛ گنج بخش منزوی ۱۱۲۰]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۵۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن رویه ابری فرنگی، ۷۰گ (۴۹پ-۱۱۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵ - ۳۵۸]

● **شافی سلیمانی** / طب / فارسی

šāfī-ye soleymānī

شاهوردی، فضلعلی بیک بن شاهوردی، ق۱۲ قمری

šāhverdī, fazl-'alī beyk ebn-e šāhverdī (- 18c)

ترجمه طب النبی و طب الائمة و الذهبیه است.

آغاز: بسمله. حمد بی حد حکیمی را که مرضای اهل ایمان را با اهل بیت عصمت و طهارت ... هدایت نمود.

[دنا ۳۱۸/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰۸/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نزد اهل عراق هشت رطل است.

در یک «مقدمه» و چهل «باب» و یک «خاتمه» و دو «فصل»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح زیبا، محشی با نشان «منه سلمه الله» (۱۴۸ر)، نسخه اصل شاهانه است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی آراسته رنگارنگ، ۲۱۰گ، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۴۱۱۷]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۵۵/۱

آغاز: نماز را از اعظم اسباب قرب و قبول سایر عبادات؛ **انجام:** پس بیمار میکند او را از جائی که اراده آن آزار باو دارد

مشتمل بر مقدمه و دوازده باب و خاتمه؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۹۹ص (۱-۹۹)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۱۷۳۸]

● **شافی العلیل و مروی الغلیل فی احکام الماء القلیل** / فقه / عربی

šāfi-l ʻalīl wa marwi-l ġalīl fī aḥkām-il mā’-il qalīl

موسوی خوانساری، محمد حسین بن محمد، – ۱۳۲۸ قمری

mūsavī xānsārī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 1910)

رساله در حکم آبی که از کر کمتر باشد و این‌که آیا با ملاقات نجس نجس می‌شود یا نه و چگونه می‌توان در تطهیر نجس از آن استفاده کرد. این رساله ناتمام و در سه «فصل» آمده است: ۱. انفعال الماء القلیل بورود النجاسة علیه؛ ۲. الغسالة؛ ۳. کیفیت تطهیر النجاسات بالقلیل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۴۱/۱۹

آغاز: اعلم ان المیاه علی ثلاثة أقسام جاری و محقون و ماء بئر و لاخلاف بین الاصحاب فی تنجیسها؛ **انجام:** ما عدا الاوانی من الثوب و البدن و نحو هما، و فیه مسائل المسألة الاولی ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۱۹۳ر-۲۱۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱× ۱۸سم [ف: ۸ – ۲۴۹]

● الشافی فی الاخلاق / اخلاق / عربی

aš-šāfī fi-l axlāq

اردبیلی، محمد بن موسی

ardabīlī, mohammad ebn-e mūsā

کتابی است در اخلاق ، شامل پنج «فصل»: ۱. تعریف حقیقة الخلق و لواحقه؛ ۲. تعدید الاخلاق الفاضلة و الفاسدة و حقایقها؛ ۳. حقایق الاخلاق؛ ۴. کیفیة استعمال الاخلاق؛ ۵. علاج الاخلاق الفاسدة و ضبط الفاضلة بطب النفوس؛ وی این کتاب را پس از کتاب دیگرش «اسرار الحکمة» و جهت وفای به عهدی که به احمد بن سعد بن علی رازی نموده بود، تألیف کرده است. در آغاز نسخه موجود به خط کاتب، به عنوان «الشافی فی الاخلاق از محمد بن ابی موسی اردبیلی» آمده است. در فصل پنجم از استاد و مرشدش ابراهیم مکی و از کتاب دیگر خود «معادن الاسرار» نام برده است. در الذریعة از این کتاب به عنوان «مداواة النفوس فی تهذیب الاخلاق» یاد شده است. مرحوم آقا بزرگ تهرانی، نسخه نفیسی از آن را که مورخ سال ۷۳۷ق و به خط شهاب بحرانی بوده، نزد سید حسین بن ابی القاسم تبریزی طبیب، در نجف اشرف دیده است. نام مؤلف در الذریعة «ابوجعفر، محمد بن موسی اردبیلی» آمده است. دو نسخه از ترجمه فارسی این رساله در فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی ایران ۱۳۹۳/۱۰ و ۳۱۲/۱۳ گزارش شده، در یکی از آنها از مؤلف متن، با عنوان «محمد اردبیلی» و «احمد بن موسی اردبیلی» یاد شده است. (سید محمد مرعشی)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۵۴/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی نبیه محمد و آله الطاهرین، اما بعد، فانی لما فرغت من کتابی الموسوم باسرار الحکمة الذی ألفته فی العلوم النظریة علی قانون یوصل الی الغرض ... و کنت قد وعدت فیه ان اردفه بکتاب فی العلم العملی الضروری؛ **انجام:** فهذا هو القانون الصناعی فی ازالة الرذایل و حفظ الفضایل المؤدی الی حصول السعادة الاولی والاخری، فهذا غایة ما اردنا ان نحقق القول فی علم الاخلاق، والحمد لواهب العقل بلا نهایة و نفاد والصلوة علی رسوله محمد الهادی الی الرشاد و علی آله الطیبین الطاهرین اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده محمد تقی بن محمد باقر الشریف» (بیضی)، «حاجی علی اکبر ali akbar۱۳۳۶» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۱-۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۸ – ۷۲۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۵/۷-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ۱۹۳۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱ – ۴۹۶]

● الشافی فی الامامة و ابطال حجج العامة / کلام و اعتقادات / عربی

aš-šāfī fi-l imāma wa ibṭāl-i ḥujaj-il ʻāmma

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ – ۴۳۶ قمری

ʻalam-ol-hodā, ʻalī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

تاریخ تألیف: رجب ۴۳۲ق

رد مبسوط مفصلی است بر قسمت مباحث امامت کتاب «المغنی» قاضی عبدالجبار معتزلی (-۴۱۵ق) با عنوان «قال صاحب الکتاب». چون این کتاب مفصل به مباحث امامت بر پایه نظریه شیعه امامیه پرداخته است، نزد بزرگان دانشمندان و اهل نظر بسیار مورد اهمیت می‌باشد، گروهی به تلخیص و تهذیب آن پرداخته اند. ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه در جزء ۱ و ۲ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۶ و ۱۷ سخنان این دو را آورده و درباره آنها داوری نمود. شیخ طوسی(-۴۶۰ق) آن را به نام «تلخیص الشافی» مختصر نموده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله و سلامه علی عباده الذین اصطفی محمد و آله الطاهرین الابرار. سألت ایدك الله تتبع ما انطوی علیه الکتاب المعروف بالمغنی من الحجاج فی الامامه

انجام: انه سمیع الدعا قریب مجیب و صلوته علی خیرته من خلقه محمد نبیه و الطیبین من عترته و ذریته و سلامه و رحمته و برکاته

چاپ: مشار عربی، ص۵۳۳؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۱ق، رحلی، ۲۹۵ص (صص ۱-۲۹۵)

[الذریعة ۸/۱۳؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۶۱۵/۱؛ کشف الحجب و الاستار ص ۳۱۵؛ دنا ۳۱۸/۶-۳۲۰ (۶۲ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- الشافی (مختصر) = الاستیفاء؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵-

۴۶۰)
۲- حاشیة الشافی للسید مرتضی؛ استرآبادی، محمد شفیع بن محمد علی (-۱۱)
۳- ارتشاف الصافی من سلاف الشافی؛ حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر (۱۰۸۰-۱۱۴۰)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۲۵/۱۶
منتخب، گزینش گویا از محمد بن احمد بن حسین بن قصیر حائری؛ خط: نستعلیق، کا: قباد بن شهقباد مهرانی، تا: ۹۴۸ق [مختصر ف: - ۴۶۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۶۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۵ق، جا: قزوین؛ نسخه برابر است با گ ۱۹۵ر نسخه ش ۵۱۸ تا پایان کتاب؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲۱گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۸ - ۱۲۰]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۴۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ پشت برگ اول ۳۸ عدد مصنفات سید مرتضی را نام برده؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۳
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسین سبزواری، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: - ۴۶۳]

۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۶۰
بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ناقص؛ قطع: وزیری [ف: - ۱۴۹]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۵۵/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۹۴گ (۱-۹۴)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۲۶]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۳۲۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ابوطالب بن حاج ابی تراب در روز سه‌شنبه ۱۳ ربیع الاول ۱۲۲۷ آن را خوانده و حاشیه نوشته، محشی با رمزهای «م ع ل عفی عنه، ابن سید، ح س، ع س دام ظله یا مدظله»، دنبال یکی از حواشی نوشته شده «خط مولانا هادی مازندرانی» و برخی نشان «مولانا محمد شفیع دارد»؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۱۸۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی وقف فقالت یا مسروق اتدری لم سمیته.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۲۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۹ - ۵۱۱]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۹۴
آغاز: علی وجوب النص فقالوا قد ثبت ان الامام لابدان یکون افضل الخلق عندالله و اعلیهم منزلة فی الثواب فی زمانه و عند ثبوت امامته میانه: فی فصل ابطال ما طعن به علی ما حکاه من طرقنا فی وجوب النص قال صاحب الکتاب احد ما یعتمدون علیه ما تقدم القول فیه من الامام لابد ان یکون حجة و مستودعا للشریعة (ص ۷۲ چاپی)؛ **انجام:** فی الاستدلال بالایة غیر صحیح لان عموم ظاهرها لیفصل ان الظالم فی حال من الاحوال لا ینال الامامة و من بعد الکفر فی الفسق،
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۹۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۱ - ۲۷۳]

۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۹۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، مصحح، محشی با امضاء «م مدظله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۷گ، ۲۳ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۸۳۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۱۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما بعده و هذه جمله کافیه و الله الجنه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [رایانه]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۸۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق؛ مصحح؛ تملک: محمد صادق به تاریخ یک‌شنبه دوم ربیع الثانی ۱۲۳۱، محمد کاظم بن حبیب الله تبریزی، محمد بن علی مشهور به ابن خاتون با مهر «الواثق بربه الغنی محمد بن علی الشهیر بابن خاتون العاملی» (بیضی)؛ مهر: «الراجی داود ابن الحسن الموسوی» (بیضی)، «الکاظمین الغیظ و العافین عن الناس و الله یحب المحسنین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۵ - ۳۶۰]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۸۹
آغاز: قال صاحب الکتاب دلیل لهم آخر و ربما استدلوا باستخلافه صلی الله علیه و آله
خط: نستعلیق، کا: حسین بن شهاب الدین بن حسین بن محمد بن حسین شای عاملی کرکی، تا: ۱۰۴۹ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده الراجی محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۰]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد کافی تونی، تا: ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۵۹گ، ۳۵ سطر (۶/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۷۱]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میر علاء الدین بن میر عماد الدین حسینی، تا: ۱۰۶۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، رویه کاغذی، ۲۸۷ص، ۲۵ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۹ - ۲۹۷]

۱۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۲۵
خط: نسخ، کا: شکر الله بن محمد حسینی، تا: سه‌شنبه از دهه اول

جمادی الاول ۱۰۶۶ق؛ مصحح؛ تملک: مکی بن صالح بحرانی به سال ۱۱۵۲ق، ابوالقاسم بن محمدصالح، میرزا محمد بن حسن شروانی، علی بن محمد شفیع با مهر «انا مدینة العلم و علی بابها» (مربع)، محمد هادی، عزالدین حسینی به سال ۱۳۸۱ق؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده اسحاق» (مربع)؛ واقف: سید عزالدین محمدحسینی؛ جلد: تیماج، ۲۴۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۷۳]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۵۰

خط: نسخ، کا: ناصر بن شیخ سلمان کیلاوی، تا: جمعه آخر جمادی الاول ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۳]

۱۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱ - ج

خط: نسخ، کا: غضنفر حسینی رودباری، تا: پنج‌شنبه ۴ شوال ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳۸گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: - ۳۶۶]

۱۹. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۰۸

خط: نسخ، کا: شیبان بن عبدالله حویزی، تا: یک‌شنبه ۱۲ محرم ۱۰۷۶ق؛ ۲۸۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۱ - ۱۶۹]

۲۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره شعبان ۱۰۷۸ق؛ اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۴۳۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ذیحجه ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۲۵-۵۲/۶۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۹۲ق؛ ۳۰۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۷۰]

۲۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: محمد علی بن ابراهیم جوشقانی، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۰۹۳ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۵۳۴ص، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۶۷]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۰

خط: نسخ، کا: رضا علی بن سلطان محمد زرقانی، تا: سه‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۰۹۶ق، جا: شیراز مدرسه مقیمیه؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۴ - ۴۲۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان یجعل اقوالنا و اعمالنا مقربا من ثوابه من عقابه (کذا) انه سمیع الدعاء قریب مجیب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۹۸ق؛ ۲۶۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۶۶]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک لایستدرک الا بالنص علیه لانه لایعلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۹۸ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نائینی؛ ۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۶۶]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۵۵/۱

آغاز: المرتضی رضی الله عنه اما من جعل للامام جمیع صفات النبی علیه السلام و لم یجعل بینهما مزیة فی حال؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین علی ما وهبه من المعونة و رزقه من البصیرة و ایاه نسأل أن یؤیدنا بتوفیقه ...

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد زمان شهمرزادی، تا: شنبه آخر ربیع الاول ۱۰۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۰گ (۱ر-۲۶۰پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۰]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۴/ط

آغاز: برابر **انجام:** و الحمد لله رب العالمین علی ما وهبه من المعونه ... و ان یجعل اقوالنا و اعمالنا مقربة ... و رحمته و برکاته.

خط: نسخ، کا: مخلف بن یوسف نجفی، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۰۹۹ق؛ مصحح، با نشان بلاغ به امضای محمد صادق، با یادداشتی در معرفی کتاب الشافی و مؤلفش از نور الدین محمد بن رفیع الدین محمد؛ تملک: محمد علی حسینی، محمد رضیع، عبدالباقی شیخ الاسلام؛ جلد: تیماج عنابی، ۴۲۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۴/۳ - ۸۹]

۲۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الامامة ما یحتاج الی تشیعه لانه تکلم علی لعن معویة و وجوب محاربته ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲ - ۳۷۴]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۳۰

خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ با بلاغ مقابله، با سرلوح، محشی، مجدول؛ تملک: فرهاد میرزا در رمضان ۱۳۰۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۳۸۶گ، ۲۵ سطر (۸×۱۷) [ف: ۱۷ - ۱۸۲]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۸۰

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد داود، تا: محرم ۱۱۰۰ق؛ با سرلوح، مجدول؛ خریداری عبدالحسین از شریعت مدار حاج شیخ محمد حسین مدرس سبزواری در ۲۵ ذیقعده ۱۳۳۸؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۵۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۴سم [ف: ۱ - ۲۷۳]

۳۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۵۵

خط:نسخ، کا: عزیز بن حبیب، تا: ۱۱۰۰ق، جهت نواب عبدالعظیم خان؛ ۳۱۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۴۰]

۳۳. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۴۲/۱

آغاز: برابر

از آغاز کتاب تا بحث «ابطال حجج المخافین من عدم ورود النص

علی امیر المومنین علیه السلام» می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛افتادگی:انجام؛۶۵گ(۱پ–۶۵پ)،اندازه:۲۰×۳۰سم[ف:–۱۱۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۶/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۲۲۹]

۳۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۴۹

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن اسکندر طالقانی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۳۵۷گ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱ – ۵۲]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۵۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: مهدی بن محمد رضا ملقب به حاجی میرزا بابا (یکی از کسانی که حاشیه بر کتاب نیز نوشته است) به تاریخ ۱۲۷۱ در لاهیجان با مهرهای «المهدی من هدیت» (مربع) و «الواثق بالله الغنی عبده محمد مهدی» (مربع) و «محمد مهدی ابن محمد رضا» (مربع)، محمود حسینی به تاریخ غره شوال ۱۳۷۲؛ مهر: «عبده محمد کاظم» (بیضی)، «انی عبدالله آتانی الکتاب» (مربع)، «عبدالله عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۵ – ۳۳۸]

۳۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۸۳–عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد کان من الواجب ان تعطف علی ما تقدم من الکتاب فنشرحه لیلحق با واسطه و آخره و لکن منع من ذلک ان الذی خرج منه سار فی البلاد و تناوله الناس قبل کمال الکتاب و تمامه و لم یکن تلافیه لهذا الوجه و اشفقنا من ان یتغیر النسخ مما تقد منه فیختلف و یتفاوت. و الحمدلله رب العالمین. علی وهبه من المعونة و رزقه من البصیرة. و ایاه نسال ان یؤدنا بتوفیقه ...

تذکر: نام مولف و کتاب به قرینه آغاز معلوم گشت؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان که گویا تازه تر است آمده: «... قد فرغ من تتمیم بعض الکتاب، ۱۴ ذیقعده ۱۳۰۰ق ... محمد جواد الیزدی الملقب به نواب»؛ مجدول؛ ۲۰۶ص، ۲۵ سطر (۱۰×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۳۸]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن سبب وجوبها متقدم علی موضوعها ...

تذکر: نام کتاب و مؤلف باتوجه به کتاب‌شناسی و آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۲۳۰گ، ۲۴ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۶۱۲]

۳۸. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ روی نسخه این دو بیت در تقریظ کتاب نوشته شده: «خذ شافی المرتضی ان کنت مفتقراً ×× الیه فی صحة یشفیک من سقم / یا من به الجهل لا تجهل دواءک قم ×× شافیک شاف لداء الجهل فاستقم» [نشریه: ۷ – ۵۳۵]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین علی ما وهبه من المعونة و رزقه من البصیرة و ایاه نسأل ان یؤیدنا بتوفیقه..

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ صفر۱۱۰۱ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «الملک الله» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ – ۸۲]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، کا: علیرضا بن میر عبدالفتاح حسینی جورتی، تا: دهه میانی رجب ۱۱۰۲ق؛ مصحح، مقابله شده، رکابه‌دار، محشی به امضای «محمود بن محسن عفی عنهما»؛ وقف نامه به خط و مهر علامه ملامحمد باقر مجلسی در ماه رمضان ۱۱۰۴ که حسین علی خان نسخه را بر کافه مؤمنین وقف کرده و اجازه آن را به دست متولی مدرسه‌ای سپرده که پدرش شیخ علی خان در همدان بنا نهاده؛ واقف: حسین علی خان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۴گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۴۴ – ۲۰۶]

۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** والحمدلله رب العالمین علی ما وهبه من المعونة و رزقه من البصیرة و ایاه نسأل أن یؤیدنا بتوفیقه

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن کشمیری، تا: ۱۱ شعبان ۱۱۰۳ق؛ مصحح؛ تملک: محمد مسیح کاشانی؛ واقف: ملا علی محمد امام جماعت طهرانی، ۱۲۴۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۲۹]

۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أشفقنا من أن تتغیر النسخ مما تقدم منه فیختلف و یتفاوت، و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن قنبر علی طبسی، تا: شنبه ۲۴ رجب ۱۱۰۶ق؛ مقابله شده، محشی؛ تملک: کاتب با مهر «عبده محمد هادی» (بیضی)، محمد حسن بن علی نقی حسینی تونی طبسی به تاریخ ۱۱۶۰؛ مهر: «محمد حسین بن ابوالقاسم التمامی» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسین بن ابوالقاسم التمامی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۲۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۳۴]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی سعید، تا: ۱۱۱۰ق؛ واقف: نائینی؛ ۳۰۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۶۶]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۰۱

خط: نسخ، کا: مقیم بن یحیی سبزواری، تا: شنبه ۴ ربیع الاول ۱۱۱۱ق؛ مقابله شده، با یادداشت ۱۲۲۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۱گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶ – ۳۳۶]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۱۲ق؛ تملک: ابراهیم بن مهدی آل عرفات قدیحی خطی نجفی به تاریخ ۱۲۱۹ با مهر «ابراهیم بن مهدی آل عرفات» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۲۷۱گ، ۲۵ سطر،

اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۸ – ۱۹۱]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۲ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلام صاحب الکتاب و اطراف فصوله ایجاز الکلام و ان مضت قطعة من الکتاب ... قبل کمال الکتاب و تمامه و لم یکن تلافیه لهذا الوجه و اشفقنا من ان یتغیر النسخ مما تقدم منه فیختلف و یتفاوت ... و رحمته و برکاته.

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب پسر حاج محمد علی بیابانکی، تا: ۱۱۱۳ق؛ افتادگی: انجام؛ در ۱۱۷۵ به دست «محمد باقر» مقابله شده، مصحح، محشی از «مولانا شفیع طاب ثراه، و «سید بدر» و حاشیه‌ای بدون نشان؛ تملک: امام جمعه خویی؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۸۶۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۷ – ۱۴۱]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۹۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن عبد المطلب اصفهانی، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۱۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱گ (۱پ–۱۶۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵ – ۱۰۴]

۴۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۱۷

آغاز: للامام بعض صفات النبی ص او اکثرها و جعل بینها مزیة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ رمضان ۱۱۱۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا با روکش آبی، ۲۸۸گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۲۶۵]

۴۹. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۱

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمد رضا بن محمود بن محمد مشهور به فقیه جیلی دیلمی لاهیجانی، تا: سه‌شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۱۱۷ق، جا: اصفهان؛ ۲۸۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱ – ۱۸]

۵۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد باقر قوشخانه‌ای، تا: شنبه ۱۲ رجب ۱۱۱۷ق؛ مهر: واقف «العبد ولی الله الموسوی» (بیضی)؛ واقف: ولی الله موسوی رضوی، ۱۵ محرم ۱۱۲۱ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵ سم [ف: – ۴۲۴]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۱۲۱ق؛ محشی بی امضاء و با امضاء هـ–م متضمن توضیح متن و یا نقل بعضی روایات و مطالب مناسبه، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۶۵۹ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۴ – ۱۳۴]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۸۸

آغاز: برابر؛**انجام:** و الحمدلله رب العالمین علی ما وهبه من المعوه و رزقه من البصیرة و ایاه نسال ان یؤیدنا بتوفیقه و تسدیده و ان یجعل اقوالنا و اعمالنا مقربة من ثوابه مبعدة من عقابه انه سمیع الدعاء ...

خط: نسخ خوش، کا: ابوطالب بن ابی تراب، تا: ۱۱۲۷ق؛ مصحح، محشی با امضاهای محمد شفیع استرآبادی، ح س مد ظله، م ع ک عفی عنه؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۴گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۴–۲۱۳]

۵۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۷۹

خط: نسخ، کا: علیرضا بن محمد قاسم، تا: سه‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۱۲۸ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ تملک: میرزا عبدالواسع بن عبدالکریم بن میرزا عبدالواسع حسینی سمنانی؛ مصحح؛ اندازه: ۱۸/۵× ۳۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۷۳]

۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۱۲۹ق؛ واقف: محمد علی حسینی و پسرش علی نقی، ۱۱۸۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی،۲۳۹گ،۲۱سطر(۱۲×۱۷)،اندازه:۱۸×۲۵سم[ف: ۱۶ – ۳۵۹]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۷۱

خط: نستعلیق، کا: خان محمد بن ملا محمد سلیم طالقانی، تا: ۲۱ رجب ۱۱۳۲ق، جا: قزوین مدرسه خلیلیه؛ مصحح، با علامت بلاغ دار؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم به تاریخ ۱۳۱۳ در تهران، ملا عبدالعلی، احتشام الملک به تاریخ ۱۶ شعبان ۱۲۸۷ و مهر «احتشام الملک» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۶ – ۱۷۴]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد یعقوب، تا: رجب ۱۱۳۶ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج روناسی، ۷۰گ، ۱۷–۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۳۱]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن عبداللطیف عاملی، تا: جمعه ۶ محرم ۱۱۴۱ق، جا: مشهد حضرت عبدالعظیم؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۲۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۱ – ۱۷۶]

۵۸. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

جزء دوم؛ کاتب: احمد بن مصطفی خوئینی، تا: ۹ جمادی الاول ۱۲۶۰ق [ف: – ۱۸]

۵۹. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

جزء الاول؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۶۱ق، استکتاب رضی [الدین] بن علی اکبر بن کریم بن احمد بن نعمة الله موسوی [القزوینی] در ماه محرم ۱۲۶۱ [ف: – ۱۷]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۸۸

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن محمد بیکدلی، تا: غدیر ۱۸ ذیحجه ۱۲۷۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲۳ – ۳۰۰]

۶۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۲۲/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: علی یاسین النجفی عامله الله، تا: ۱۲۸۰ق؛ جلد: میشن مشکی، ۴۹۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [فهرست عراقی: ۱ - ۲۴۸]

۶۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۱۶/۳
خط: نسخ، کا: علی بن شیخ حسن یاسین نجفی، تا: گویا ۱۲۸۱ق؛ ۲۵۰گ (۱۲۷-۳۷۶)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳ - ۱۱]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قولک: کلامی علی من یزعم ان هذا طریقة غیر لازم ایضا لان من مذهب ...
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالرحمن، تا: ۱۳۱۴ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۹۷گ (۱پ-۹۷پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵× ۲۴/۵سم [ف: ۳۷ - ۴۳۸]

۶۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۳۹۹
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۱]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از مولانا محمد شفیع و با نشان‌های «ع ص م یا ح س»؛ تملک: محمد جواد واعظ بن جلال الدین محمد بن شیخ اسدالله بن عبدالمجید به سال ۱۳۳۹ و میر محمد معصوم خاتون آبادی؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۷۲گ، ۲۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۵۸۵]

● **الشافی (مختصر) = الاستیفاء** / کلام و اعتقادات / عربی
aš-šāfī (mx.) = al-istīfā'

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ قمری
šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996 - 1069)

وابسته به: الشافی فی الامامة و ابطال حجج العامة؛ علم الهدی، علی بن حسین (۳۵۵-۴۳۶)
تاریخ تألیف: رجب ۴۳۲ق
«الشافی فی الامامة» از کتاب‌های بسیار مهم شریف مرتضی است که در پاسخ مباحث امامت «المغنی» قاضی عبدالجبار معتزلی نگاشته ولی چون شریف مرتضی در آن کتاب بنای پاسخ به گفته‌های معتزلی داشته مباحثش نامرتب و دارای تکرار بوده و مانند کتاب‌های مؤلفین با سبک منظمی نوشته نشده بود، لذا شیخ طوسی در صدد تنظیم آن برآمده و در این کتاب با عناوین «فصل، فصل» مطالب را منظم نموده است. این کتاب را مجلسی دوم در ۱۰۹۷ق تصحیح و حاشیه‌نویسی کرده و درس گفته است. شیخ می‌گوید: «عین عبارات و الفاظ شافی را غالباً حفظ کرده‌ام و در آنجا که به ناچار و برای تکمیل، مطالبی افزوده‌ام نیز از سخنان سید مرتضی در دیگر مؤلفات او آورده‌ام». شیخ در مقدمه کتاب نوید می‌دهد که پس از اثبات امامت (مطلقه) به ذکر ادله امامت یکایک امامان اثنی عشر بپردازد؛ اما برای رعایت اختصار از پرداختن به امامت خاصه صرف نظر کرده و آن را به کتاب‌های دیگر و به کتاب المفصح خویش احالت می‌دهد.

آغاز: بسمله الحمد لمستحق الحمد و موجبه وصلی الله علی خیرته من خلقه محمد وآله الطاهرین من عترته وسلم تسلیماً

انجام: و نسئل الله تعالی ان یجعل ذلک خالصاً لوجهه مقرباً من ثوابه و مبعداً من عقابه بمنه ان شاء الله تعالی وافق الفراغ ... و الحمد لله.

چاپ: ایران، سنگی، ۱۳۰۱ق، رحلی، ۱۸۴ص (صص۲۹۶-۴۷۹)، به دنبال «شافی»

[الذریعة ۴۲۳/۴؛ دنا ۳۲۰/۶-۳۲۱ (۳۴ نسخه)؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۶۶۹/۲]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۴۵
آغاز: برابر
خط نسخ،کا:محمدسعیدبن میر عبدالفتاح حسینی،تا:جمادی الاول ۱۰۹۰ق؛ مصحح؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۳۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد صادق ابهری جیی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ رجب ۱۰۹۱ق؛ مصحج، مقابله شده به سال ۱۰۹۷؛ واقف: محمد حسینی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۴۲۲]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۶۴/۱
کامل؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد صادق ابهری، تا: محرم ۱۰۹۲ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی روکش تیماج عنابی، ۱۹ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۷۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰۳۱
آغاز: الشرعیه التی لا مجال نلعقل؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: میر عبدالفتاح علیرضا حسینی جوزجانی، تا: ۱۰۹۲ق [الفبائی: - ۱۴۵]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۶۸/۱-۳۵/۴۸
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن لاچین (شاگرد علامه مجلسی)، تا: چهارشنبه ۲۷ رجب ۱۰۹۷ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با نشان «م ق ر مدظله»، در آخر نسخه انهاء سماع و تصحیح و ضبط و اجازه به خط علامه مجلسی برای کاتب نسخه به تاریخ آخر رجب ۱۰۹۷ ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲-۱۰۳۶]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۹۸
خط: نستعلیق، کا: مهدی قلی (گویا)، تا: ۱۰۹۹ق؛ از روی نسخه محمد باقر مجلسی، مجدول؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن

قهوه‌ای، ۲۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۴/۶سم [ف: ۱ - ۱۲۴]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۸۷

آغاز: فصل فی ابطال قول من خالف فی امامة امیرالمؤمنین بعد النبی علیهما السلام بلا فصل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی به نقل از علامه مجلسی با عناوین «م ق ر مد ظله»؛ مهر: مربع «عبده محمد علی الحسینی» (مربع) مورخ ۱۱۰۱، «العبد الآثم محمد قاسم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۴۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۹۰

انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملك: ابراهیم بن علی عبدالمولی مشهدی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۴۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۵۲/۱

انجام: کما علمناه من حال الخوارج و الجهمیة و النجاریة و المعتزلة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶۸گ (۱پ-۶۸پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲۰ - ۵۰]

۱۰. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۵۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۸۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما انتفت بشی، زاد علی افعلهم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۷۰

آغاز: بأعبائها لم یأمن من أن لا یصل الیه ما هو لطف له

خط: نسخ، کا: نصیر بسطامی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ استکتاب علاء الدین (محمد بن سلیمان) بسطامی، مصحح، محشی از علامه مجلسی یا بسطامی، با خط بسطامی با مهر «علاء الدین محمد شد شفیعت» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۲۸۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲۵ - ۱۱۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۷۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ این نسخه را علم الهدی فرزند فیض کاشانی نویسانیده و خود او در ذیل صفحه آخر در پشت نخستین برگ یادداشت‌هایی دارد. پایان در پشت برگ اول چنین نوشته: «کتاب الاستیفاء فی الامامه من تألیف شیخ الطائفه و عماد الدین ابوجعفر محمد بن حسن بن علی الطوس و هو تلخیص لکتاب الشافی الذی جاد بتألیفه علی المومنین السیدالاجل ... علم الهدی علی بن الحسین بن موسی» با مهر «جمال الدین اسحاق»، بر یک برگ اضافی پایان نسخه این دو بیت دیده می‌شود که گویا از علم الهدی است و بالای آن نوشته «لمحرره»: «چون بعد نبی روی جهان گشت سیاه ×× هر طایفه را کرد هوائی گمراه / صد شکر خدا که ماز انواع خطر ×× در کشتی اهل بیت داریم پناه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵۳۱ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۱۱۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۲۰

آغاز: برابر **انجام:** سلونی قبل ان تفقدو نی ... و غامض الاحکام و الامر فی ذلک ظاهر بحمدالله تم الجزء الاول و نتلو الجزء الثانی. قد وقع الفراغ من تحریره یوم الاحد رابع و لعشرین من شهر صفر ختم بالخیر و الظفر سنة ۱۱۰۵

بخش اول آن است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۴ صفر ۱۱۰۵ق؛ تملك: سپهر ثانی عباسقلی مشیر افخم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۷۴ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم[ف:۱۰-۳۲۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۰۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بین عدمه او کونه فی السماء فای شی و قالوه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۶. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۶۹

جزء ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: انجام (یک یا دو برگ)؛ واقف: میرزا بابا سبزواری، رمضان ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۲۳ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [تراثنا: س۶ش۱ - ۹۲]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی المختصر الذی علمناه فی الامامة الملقب بالمفضح من اراده وقف علیه من هناك ونحن الإن قاطعون کتابنا علی ما انتهی بنا الحال الیه ان شاء الله.

خط: نسخ، کا: محمد بن یعقوب، تا: جمعه ۶ جمادی الثانی ۱۱۰۹ق؛ مصحح، دارای سرلوح مختصر، مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۷۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۴۱]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۱۹

خط: نسخ، کا: خلیفه بن یوسف نجفی، تا: جمادی الاول ۱۱۱۰ق؛ از روی نسخه نوشته محمد باقر بن محمد تقی در رجب ۱۰۹۷، با تصحیح صادق در ۱۱۱۰، مجلسی در پایان رجب ۱۰۹۷ می‌نویسد که این کتاب متروك مانده است و کسی آن را نمی نویسد و از آن نسخه برنمی‌دارد، صورت خط او در این نسخه هست و به دستور او مقابله شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۸۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۵/۴سم [ف: ۱ - ۱۲۴]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شمس، تا: چهارشنبه ۷ محرم ۱۱۱۰ق؛ از روی نسخه‌ای نوشته شده که ابونصر محمد بنابی رشید رازی نجف نشین در ۵۳۲ آن را نوشته بود؛ مهر: جواد بن مرتضی حسنی حسینی طباطبائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵۷گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۶۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۳۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۴۰۳]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمدکاظم طسوجی، تا: چهارشنبه ۴ ذیحجه ۱۱۱۵ق؛ تملک: حاج میرزا حسین نوری مورخ ۱۲۸۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ - ۱ - ۴۹۰]

۲۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۰۹

آغاز و انجام: برابر

ج ۱ و ۲؛ خط: نستعلیق خوش، کا: تقی بن محمد صادق موسوی، تا: شعبان ۱۱۰۵ق تا شوال ۱۱۱۹ق؛ محشی با نشان «م ق ر»، دارای بلاغ است؛مهر: «عبده محمد تقی موسوی» (بیضی)؛ واقف: محمد امین موسوی، رمضان ۱۱۱۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۰گ، ۲۷ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵ سم [ف: ۲۶۶]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۳-طباطبائی

آغاز: فصل فی ابطال قول من خالف فی امامة امیرالمومنین ... المخالف فی امامة امیرالمومنین بعد النبی (ص) بلافصل طائفتان؛ **انجام:** برابر

فاقد دیباچه است؛ خط: نسخ، کا: حاج محمد شفیع بن مولانا محمد باقر نیشابوری، تا: ۱۱۲۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۴ - ۳۰۲]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۳ ط

خط: نسخ، کا: حاجی محمد شفیع بن مولانا محمد باقر نیشابوری، تا: ۱۱۲۰ق [مختصر ف: - ۲۰۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۵۷

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن حسین موسوی، تا: ۱۱۲۶ق، جا: اسفریجان گلپایگان؛ کاتب رقم کرده که نسخه را در همین سال کتابت با نسخه‌ای خوانده شده بر مولی باقر مجلسی مقابله و تصحیح کرده، محشی با نشان «م ق ر»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲۶ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۲۰۹۷]

۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیس لهم ان یقولوا کیف سلم الیها فدک وهو یروی عن الرسول علیه السلام ان ما خلفه صدقه وذلک انه لاینافی بین الامرین لانه انما سلم الیها علی ماوردت به الروایه علی سبیل النحل فلما وقعت المطالبة بالمیراث روی الخبر فی منع المیراث

جلد اول و بخشی از جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، یادداشتی و فائده‌ای در دعا به تاریخ ۱۱۸۷ق در اول کتاب؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۱۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف مخ - ۱ - ۴۹۰]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذلک منه و علی الامرین معا فالحجه قائمه الی الامام و هذا ... وجه قریب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۷۳۵۰ [رایانه]

۲۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۸۷۹

ج ۱ و ۲؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن قاسمعلی، تا: جمادی الاول پنج‌شنبه ۲۴ صفر ۱۲۳۴ق؛ مصحح، از روی نسخه ایکه علامه مجلسی به خط خود تصحیح کرده، یادداشتی منقول از میر سید علی همدانی در تأویل میخانه و بتکده و ...؛ اهدایی: آقای آشتیانی، ۱۳۴۹/۱۲/۱۶ش؛ جلد: تیماج خرمائی، ۲۳۷گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۶]

۲۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحن الآن قاطعون کتابنا علی ما انتهی بنا الحال الیه انشاء الله

النسخة فی جزئین؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:سه‌شنبه۶صفر ۱۲۴۹ق؛ جلد: چرم قرمز، ۲۱۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [مؤید: ۱ - ۱۳۶]

۲۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۲۳

خط: نسخ، کا: مرتضی بن حاج محمد علی، تا: ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ از روی نسخه‌ای که مجلسی آن را تصحیح و تحشیه کرده، نویسنده بلاغ تصحیحات مجلسی را نیز آورده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد، ۲۰۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۹۹]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۷-طباطبائی

آغاز: آغاز موجود فصل فی ابطال قول من خالف فی امامة امیرالمومنین بعد النبی علیهماالسلام بلافصل المخالف فی امامة امیرالمومنین(ع)بعدالنبی صلی علیه وآله بلافصل طائفتان؛ **انجام:** من اراده وقف علیه من هناک و نحن الان قاطعون کتابنا علی ما انتهی بنا الحال ان شاءالله ... وافق الفراغ من اتمامه فی رجب سته اثنین و ثلثین و اربعمائه

بخشی از تلخیص الشافی است و از وسط تا پایان را در بردارد؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر شیخ محمد، تا: ۱۲۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲۴ - ۲۶۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۳ ط

آغاز: ان ما یقع من الفساد و الهرج و المرج عند بعثة الانبیاء ... و ان بعثتهم لاتخرج ان یکون فیها

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: «عبده الراجی محمد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۵۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۴/۲ - ۴۶]

۳۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۷۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

در دو مجلد چاپ شده است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۶۴ص، ۲۴ سطر (۱۰×۲۳) ، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [عکسی ف: ۱ - ۸۴]

۳۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۱۰

آغاز: ... بشیء من مصالحنا علی ان فی الامور العقلیة ... الکلام فی صفات الامام صفات الامام علی ضربین احدهما یجب ان یکون هو امام علیها من حیث کان اماما؛ **انجام:** فصل فی امامة الحسن و الحسین ع و ما یتفرع علی ذلک قد دللنا فیما تقدم علی وجوب الامامة فی جمیع الاحوال ... و هذا لا یقوله احد من الامة.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۲۵۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۷۴]

۳۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۲۴
آغاز و انجام: برابلر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۵۰۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۰۹]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۰
آغاز و انجام: برابر
ج ۱ و۲؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵۵گ، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۴ - ۵۳]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیعلمن السیوف فی عواتفکم و النار فی منازلکم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **الشافی فی شرح الکافی = شرح اصول الکافی** / شرح حدیث / عربی
aš-šāfī fī š.-il-kāfī = š.-u usūl-il-kāfī
قزوینی، خلیل بن غازی، ۱۰۰۱ - ۱۰۸۹ قمری
qazvīnī, xalīl ebn-e qāzī (1593 - 1678)
وابسته به: الکافی؛ کلینی، محمد بن یعقوب (-۳۲۹)
اهدا به: سلطان العلماء خلیفه سلطان حسین بن میرزا رفیع الدین محمد حسینی آملی سپاهانی (۱۰۰۰-۱۰۶۴) وزیر شاه عباس و شاه صفی و شاه عباس دوم
تاریخ تألیف: ۱۰۵۷ق؛ محل تألیف: مکه و قزوین
این کتاب گزارشی است بر کافی کلینی و تا کتاب الحیض فروع کافی نوشته شده است. مؤلف به اجتهاد خوشبین نبوده و همه خبرهای کافی را هم درست می‌دانسته است و می‌گفت که باید آن را پذیرفت و به کار بست چه اینکه امام زمان آنها را پسندید و درباره آنها گفت: «کاف لشیعتنا» و هر چه در کافی با عبارت «روی» آمده سخن خود امام زمان است. او نماز جمعه را واجب می‌دانست و در همین زمینه با محمد طاهر قمی ستیزه‌ها کرده است. کشیدن تتن را ناروا می‌پنداشت و داستانی در این زمینه با مجلسی دوم دارد. او عمل به فروع را در این زمان از روی علم می‌دانست و جن را منکر بود (همراه با سلطان العلما) و معدوم را ثابت می‌پنداشت (روضات ص ۲۶۶ و ۳۳۶ و ۷۲۹). شکل نخستین را منتج نمی‌دانست و داستانی در این زمینه با آقا حسین خوانساری و ملا میرزای شیروانی دارد و همچنین ترجیح بی‌مرجح را روا می‌پنداشت (قصص العلما ص ۱۹۱). (دانش پژوه)
آغاز: الحمد لله علی ما وفقنا للتمسک بالثقلین و لم یجعلنا من الذین نسوا عترة نبیهم فی افکارهم فی الفروع او احد الاصولین
چاپ: تا شرح کتاب التوحید آن در دو جلد با تصحیح محمد حسین درایتی در سال ۱۳۸۸ش، از طرف مؤسسه دار الحدیث و کتابخانه مجلس شورای اسلامی چاپ شده
[دنا ۳۲۱/۶- ۳۲۳ (۶۸ نسخه)؛ الذریعة ۶/۱۳]

شرح و حواشی:
۱- حاشیة الشافی فی شرح الکافی

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعبد خیراً امر ملکاً فاخذ بعنقه فادخله فی هذا الامر طائعاً او کارهاً عبارة عن التوفیق تم
حاوی «کتاب العقل و کتاب التوحید» است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۵۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۶
آغاز: بسمله. (الکتاب الثانی من الکافی) الحمدلله رب العالمین ... فیقول ... خلیل بن الغازی القزوینی ... قد شرعت فی شرح کتاب التوحید من جملة الشرح المسمی بالشافی ... فی جواز الکعبة ... فی سنة سبع و خمسین و الف هجریة حامدا مصلیا مسلما. کتاب التوحید هذا الکتاب الثانی من کتب الکافی لثقة الاسلام ... الکلینی ... و هی ثلثة و ثلثون کتابا او اربعه و ثلثون ان عد کتاب الروضة جزء من الکافی و هو مشتمل علی خمسة و ثلثین بابا (روی عبارت میان دو کمانه خط خورده است)؛ **انجام:** (الرابع ابو علی الاشعری ... قلت لابی عبدالله ... ندعو الناس الی هذا الامر) ... (فادخله فی هذا الامر طائعا او کارها) عبارة عن التوفیق (تم کتاب التوحید من الکتاب الکافی و یتلوه کتاب الحجة فی الجزو الثانی من الکتاب الکافی تألیف ... الکلینی رحمه الله تعالی) من تصرفات الناسخین. الحمدلله علی التوفیق لاتمام شرح الجزء الاول من الکافی و نسأله التوفیق لاتمام شرح کله حق الشرح و کان الفراغ منه علی ید مؤلفه فی سلخ ذی الحجة سنة سبع و خمسین و الف هجریة فی مکة شرفها الله تعالی و صلی الله علی محمد و آله و صحبه الاخیار - وفقت للاتمام ... بعید صلوة العشاء الاخرة لیلة الاثنین الثالث و العشرین من شهر شوال سنة ثمان و خمسین بعد الالف و انا اقل العباد جعفر بن الغازی الرازی ... بدار السلطنة قزوین صانها الله تعالی و اهله عن کید المفسدین.
توحید کافی تا باب ۳۱ «الاستطاعة» در این نسخه هست. و چهار باب آخر که در فهرست آغاز آمده در آن نیست؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن غازی رازی، تا: دوشنبه ۲۳ شوال ۱۰۵۸ق، جا: قزوین؛ در مجالسی مقابله شده که آخرین آنها در تاریخ روز سه‌شنبه ۱۶

ربیع یکم ۱۰۵۹ بوده، باز بار دوم در مجالسی مقابله شده که آخرین آنها روز چهارشنبه ۲۸ ذیقعده ۱۰۷۶ بوده، این نسخه هم اصل است چه تصحیحات و افزوده‌ها در هامش به نستعلیق هست و باید از خود قزوینی باشد و روی این حاشیه رفته‌ها و خط خوردگی‌ها که دارد پیداست که اصل می‌باشد و مانند ش ۹۱۵ از زیردست قزوینی گذشته است، در گ ۱ر چنین دارد: «هو. لمحرره: چرا ای فسلفی نا امن میسازی بخود ره را ×× ز فکر سست میپوشی بخس در راه خودچه را / سیه مستانه از غفلت بهر سو میشوی مایل ×× چه طولی داده ای از کجروی این راه کوته را؛ رضی (القمی) بتاریخ اواخر شعبان ۱۰۸۶ حسب الامر بندگان صاحبی استادی (اخوی دام ظله) نوشته شد» (شکسته نستعلیق خوش) نیز دارد: «للشیخ عبدالله بن راشد البحرانی فی مدح قزوین: بلد بنشر نسیمها یهدی الی ×× جناتها و لنورها لالاء / بلد علیه لمحة من طیبة ×× خضعت لها العلماء و الفضلاء / ما انت یا قزوین الا روضة ×× باریجها تتارج الارجاء / و البحر یقصر دون بحرک مده ×× فلذاک نقصان و ذا استیلاء / ما الجوهر المکنون مثل الجوهر ×× المبذول و هو بما به حصباء»؛ ۲۱۰گ، ۱۹سطر(۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵ – ۱۳۵۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۸۶

مشتمل بر کتاب العقل می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۰ق؛ مصحح، با قلم خوردگی بسیار دارد شاید از مؤلف، دو مرتبه مقابله شده و بار اول در ذیقعده ۱۰۶۰ و بار دوم به روز سه‌شنبه ۱۳ رجب ۱۰۷۶ پایان یافته؛ تملک: محمد بن معز الدین محمد حسینی با مهر «عبده محمد الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ – ۱۷۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یؤید الاولین روایة البرقی فی المحاسن الی غیرها. تم کتاب العقل و الحمدلله رب العالمین و یتلوه کتاب التوحید هذا (موافق لما ذکرنا فی شرح الخطبة و لما فی فهرست الشیخ الطوسی ... فی بعض النسخ هنا هکذا: هذا آخر کتاب فضل العلم من کتاب الکافی لابی جعفر محمد بن یعقوب الکلینی رحمه الله تعالی و هذا) مما الحقه الکتاب او التلامذة بلغ (قوبل الی هنا فی صفر سنة احد ستین و الف) (روی دو عبارت میان دو کمانه خط خورده است).

از آغاز کافی است تا پایان کتاب العقل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، مقابله شده در صفر ۱۰۶۱؛ این نسخه که خط خوردگیهای فراوان و افزوده‌ها دارد باید اصل باشد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای سفید، ۲۱۴گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۵ – ۱۳۵۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۲۵

جلد اول کتاب؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد ابراهیم رازی، تا: اوایل ربیع الثانی ۱۰۶۳ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، با نشانی مقابله میرزا محمد صفی به خط شارح که می‌نویسد در بعضی از مجالس مقابله حاضر بوده؛ تملک: محمد قاسم بن عبدالقادر، علی قلی بیک، خلیل بن شیخ جمال، محمد مهدی الحسینی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۳ – ۲۵]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۴۷

آغاز: الدهر ثم ببیانهم علیهم السلام یعرف المتشابهات ویجی تفصیله فی ثانی عشر باب العقل و منایر جمع منار؛ **انجام:** و علی الاخیر بمعنی الذنب ویؤید الایه روایة البرقی فی المجالس الی غیرها تم کتاب العقل والحمدلله ...

کتاب العقل؛ خط: نسخ، کا: قوام الدین بن امیر حسین جوهرستانی لنجانی، تا: ۱۰ رمضان ۱۰۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۲۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یوید الاولین روایة البرقی فی المحاسن الی غیرها ... و هذا مما الحقه الکتاب او التلامذة

از ابتدای مقدمه تا انتهای «کتاب العقل»؛ خط: نسخ، کا: محمد محسن بن نظام الدین قرشی، تا: چهارشنبه ۱۳ شعبان ۱۰۶۴ق؛ مصحح؛اهدایی:رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۶ – ۳۰۰]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: – ۱۴۱]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۷

آغاز: بسمله، الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع لسلطانه؛ **انجام:** عوض اللؤلؤ فقال علیه السلام علیه الخمس.

کتاب «العقل» و «الجهل» اصول کافی؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد سعید حسینی، تا: ۱۰۶۷ق، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۹۳گ، ۲۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ – ۴۹۳]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۶

آغاز: آغاز: فوجب القطع بابن العلم یعدم الایمان مناف؛ **انجام:** ان یقول انما استدل به علی اصل الحجیه لا علی القطعیه.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن عبدالمطلب الحسینی جیلانی، تا: ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، مذهب، ۶۹گ، ۲۲ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ – ۵۴۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۸ ذیقعده ۱۰۷۶ق؛ مقابله شده با اصل در قزوین، محشی؛ با یادداشت بخشش محمد تقیا پسر حاج محمد امین بن مولی محسن بن محمد طاهر قزوینی در روز شنبه ۱۷ محرم ۱۱۳۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۲۳۷گ، ۱۹ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [سنا: ف: ۱ – ۱۰۰]

۱۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۰۸

آغاز: الحمد لله الذی جعل الدعاء سبب النجاح؛ **انجام:** سواء کان

فی المسجد الحرام أم فی بیت مفتوح الباب الی الکعبة.
شامل: کتاب الدعاء و کتاب فضل القرآن و بخشی از کتاب العشرة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ و ۱۰۸۹ق؛ جا: قزوین؛ مصحح، با علامت بلاغ، متن خط خوردگی دارد؛ تملک: محمد اسحاق بن ملا احمد؛ جلد: تیماج سرخ مذهب، ۱۶۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱ - ۳۰۵]

۱۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۵

از کتاب دعا تا پایان العشرة اصول کافی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق، جا: قزوین؛ تملک: ابن محمد تقی نبی قزوینی با تاریخ ۱۱۴۴، ضیاء الدین دری؛ مهر: قربانعلی مورخ ۶ صفر ۱۰۸۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۲گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: - ۵۶۵]

۱۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** طائعاً أو کارهاً عبارة عن التوفیق تم کتاب التوحید من الکتاب الکافی و یتلوه کتاب الحجة ... الفراغ منه علی ید مؤلفه فی سلخ ذی الحجة سبع و خمسین و الف ...
از آغاز کتاب تا پایان کتاب التوحید؛ خط: نسخ، کا: علی رضا بن محد حسین الموتی، تا: سلخ شعبان ۱۰۸۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»، از روی نسخه مؤلف کتابت شده؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عن والدیه فی ذیحجه الحرام من عام ۱۳۹۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۰۵

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۱]

۱۵. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۱۰۸ض

شرح کتاب العقل و الجهل از اصول کافی؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق [ف: - ۴۷]

۱۶. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کتاب التوحید؛ کا: محمد رضا تنکابنی، تا: دوشنبه ۷ شوال ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: آغاز [ف: - ۱۸]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۹۶

جلد اول کتاب (کتاب العقل و کتاب التوحید)؛ خط: نسخ، کا: محمد حاجی بن حمزه حسینی، تا: سه‌شنبه ۱۷ رجب ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار، چند یادداشت از جمله فضل الله متذکر شده که بعضی حواشی این نسخه به خط مرحوم سید عبدالکریم لاهیجی است؛ تملک: مرتضی بن مرادخان در ۱۱۳۱ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۴۲]

۱۸. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۵۸ش

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۰۳

کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۶ محرم ۱۰۹۴ق؛ مقابله آن به روز سه‌شنبه ۱۳ صفر همان سال پایان یافته؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم کتاب التوحید من الکتاب الکافی و یتلوه کتاب الحجة فی الجزء الثانی.
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: علیرضا بن احمد طالقانی، تا: شنبه ۲۰ شعبان ۱۰۹۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۵ - ۲۶۴]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۶

آغاز: بسمله و به ثقتی، الحمد لله رب العالمین حمدا کثیرا و الصلوة علی سید الاولین؛ **انجام:** من شرحه فی یوم الاحد و الثالث و العشرین من شهر الرجب سنه سبعین و الف هجریه حامدا مصلیا.
تا کتاب جنائز؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد صادق عبدالعظیمی، تا: ۱۰۹۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه تیماج مشکی، مذهب، ۱۸۲گ، ۲۸ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵ سم [ف: ۱۰ - ۱۸۳]

۲۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۷۳

شرح کتاب دعاء کافی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق، تاریخ اتمام آن سنه ۱۰۹۹ می‌باشد و بعید نیست که خط شارح باشد؛ ۱۶۱گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: - ۱۱۱]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۳ خوئی

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول الفقیر ... خلیل بن الغازی القزوینی قد شرعت فی شرح الکتاب التوحید من جملة الشرح المسمی بالشافی ... فی جوار الکعبه ... سنه سبع و خمسین و الف؛ **انجام:** الرابع ابو علی الاشعری ... قال قلت ... یدعو الناس الی هذا الامر سؤال عن افشاء الدعوة و عد المبالاة ... تم کتاب التوحید ... و کان الفراغ منه علی ید مؤلفه فی سلخ ذی الحجه سنه سبع و خمسین و الف هجریه فی مکه شرفها الله ...
کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «م ق ر مد ظله شرح صحیفه» «م ص ره» و غیره؛ مهر: «لااله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد صالح» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۸ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵× ۲۳سم [ف: ۷ - ۱۴۲]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۷۶

آغاز: الحمدلله علی حجته البالغه ... اما بعد فیقول الفقیر الی الغنی المغنی خلیل بن غازی؛ **انجام:** و ذلک لان البحر و ما فیه من الانفال کالمعدن ... فرغ الشارح خلیل بن ... من تحریر هذا المجلد من الشافی فی عشر من ذی الحجة سنه ست و ثمانین و الف هجریه حامدا مصلیا مسلما ان اثارنا تدل علینا فانظروا بعدنا الی الاثار تم.
کتاب سوم «کتاب الحجة» و دارای ۱۱۶ باب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نازک شکری، جلد: مقوا با روکش

پارچه‌ای، ۵۲۰ص، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۲۱۰]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۷۱

آغاز: بسمله، الحمدلله على حجته البالغة و هدايته الكاملة الشاملة و الصلاة و السلام على محمد و آله الحجج الاطهار المصطفين الاخيار؛ **انجام:** اقتباس من سورة طه فى حكايه قول موسى و هرون ... يرمى مجهول باب ضرب اى يطعن تم شرح الصنف الاول من كتب الحجة من الكافى فى يوم الخميس الحادى عشر من شهر ربيع الاول سنة ست و ثمانين و الف هجرية بدار الموحدين قزوين و الصلاة و السلام على محمد و آله اجمعين

از ابتدای کتاب الحجة تا نیمه اول آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی به نقل از کتاب صافی مولف و شرح ملا محمد صالح مازندرانی با جمله دعایی «طاب ثراه» و «رحمه الله»، مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۵۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۰]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۰۶

آغاز: كتاب التوحيد مشتمل على خمسة و ثلثين بابا اى توحيد صانع العالم و المراد بالتوحيد هنا التنزيه عما لايليق به فى صفاته و افعاله تعالى؛ **انجام:** و تركها اى مخالفتها فضيلة اى كمال للمكلف و تركها الى بمعنى مع غير خطيئة الظرف خبر المبتدا تم كتاب العقل و الحمدلله رب العالمين و يتلوه كتاب التوحيد ... هذا آخر كتاب فضل العلم من كتاب الكافى ... و هذا مما الحقه الكتاب او التلامذة

به ترتیب شامل «کتاب التوحید» و «کتاب العقل» است و از وسط نیز چند برگ کسر دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف: ۲۶ - ۲۹۹]

۲۷. میبد؛ مخطوطات و اسناد میبد؛ شماره نسخه:۵/۲

این نسخه تا پایان کتاب العقل را در بردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷۱گ (۸۹پ-۱۵۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: - ۱۷]

۲۸. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم

کتاب عقل و بخشی از کتاب توحید؛ خط: نسخ، کا: جمال الدین، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «م» و «م ن عفی عنه» و «اب عفی عنه» و جز آن؛ ۲۸۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [صد و شصت نسخه: - ۲۱]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹۵

آغاز: الحمدلله الذى جعل الدعاء سبب النجاح و الصلاة على محمد و آله الصادقين ... فرغت من شرح كتاب العقل و كتاب التوحيد و كتاب الحجة و كتاب الإيمان و الكفر شرعت فى شرح الباقى

نسخه اصل: کتابخانه امیر المومنین علیه السلام - نجف اشرف. از کتاب الحیض تا پایان کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در عصر مولف؛ مصحح، با امضای بلاغی از حسین بن افضل بیگ در روز شنبه ۲۵ شوال ۱۰۸۹ در مدرسه خلیلیه قزوین و ۵۲ روز پس از درگذشت مولف آمده؛ ۲۲۵ص [عکسی ف: ۶- ۲۴۷]

۳۰. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۵۹

باب توحید الصانع (۳۵ باب) تا پایان حجت (حدیث دوم باب ۲۱ باب الرد الی کتاب الله و السنة)؛ خط: نستعلیق نزدیک به نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵ - ۵۹۷]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۹۴

آغاز: و غير ذلك من المكونات و قد اشتمل على بعض ما فى الاعضاء؛ **انجام:** من حيث هى حسنه بل الخيرية و عدمها باعتبار المغفرة و عدم القبول.

شرح اصول کافی تا آخر کتاب ایمان و کفر و پس از پایان این دو کتاب به شرح کتاب دعا می‌رسد که کتاب بعدی است؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۵۸۸گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۹ - ۲۸۰]

۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۳

کتاب عقل؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ تملک: محمد باقر مدرس رضوی،محمد تقی مدرس رضوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۱۴۵گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: - ۴۶۵]

۳۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۷۳

آغاز: در سوره توبه که بدرستی که ابراهیم هر آینه اواه خردمندیست؛ **انجام:** انى وجهت وجهى للذى فطر السموات و الارض ... که مختلف می‌شود باختلاف شرایع

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی کاغذ ابری، ۱۷۴گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۹۹۲]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مقابله و تصحیح کرده حاجی محمد نظام آبادی با اصل در روز جمعه ۱۰ شوال ۱۱۲۱ در مدرسه خلیلیه؛ با یادداشت شب یک‌شنبه ۱ صفر ۱۰۹۶؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۷۴]

۳۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۶۷

آغاز: بسمله مشتمل على خمسه و ثلاثين بابا. اى باب توحيد صانع العالم و المراد بالصانع ههنا التنزيه

از آغاز ابواب توحید تا باب ۲۱ باب الرد الی الکتاب و السنة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۲۱ سطر (۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۸۲۱]

۳۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۸۸

آغاز: و من الفقهاء ابوالعباس بن شریح الشافعی و ابوجعفر الطحاوی الحنفی و ابن جلال الحنبلی و أبو جعفر الرازی؛ **انجام:** وعلی الاخیر بمعنی الذنب ویؤید الایه روایة البرقی فی المجالس الی غیرها تم کتاب العقل والحمدلله

کتاب العقل و الجهل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۰]

۳۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۸۹

آغاز: الباب الثالث و الثمانون باب کراهیة التوقیت فیه سبعة احادیث الکراهیة بفتح الکاف و تخفیف الخاتمة مصدر باب علم؛ **انجام:** فقلت له رجل من شیعتکم جعل الله علیه أن لا یأکل طعاما بنهار أبدا حتی یقوم قائم آل محمد ...

از باب کراهیة التوقیت تا اواخر کتاب الحجه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به نقل از شرح فارسی مؤلف بر کافی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۱]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وعلی الاخیر بمعنی الذنب و یؤید الاولین رواته البرقی فی المحاسن الی غیرها.

ج۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۱۹۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۲۷۸]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۹۵

آغاز: عشر المنتظر القائم بالحق صاحب الزمان الحجة بن الحسن علیه و علی آبائه الطاهرین ... اللهم احفظه من بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله؛ **انجام:** اذ اراد بعید خبرا امر ملکا فاخذ بعنقه فادخله فی هذا الامر طایعا او کارها عباره عن التوفیق ... و نساله التوفیق لاتمام شرح کله حق الشرع کله

از «کتاب العقل» تا پایان «کتاب التوحید»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ واقف: محمد رفیع طبسی، ۱۳۶۶ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۲۹۶گ، ۲۱-۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۱×۱۲/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۰۰]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۳۳

آغاز: الباب الثانی و الثمانون باب کراهیة التوقیت فیه سبعة احادیث الکراهیة بفتح الکاف؛ **انجام:** لان البحر و ما یتکون فیه من الانفال مما کالمعدن کما مر فی کلام المصنف.

باب امامت تا خمس؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، با یادداشتی مورخ ۱۰۹۴ق مبنی بر مقابله و تصحیح این نسخه با نسخه اصلی که بر شارح قرائت شده؛ جلد: میشن عنابی، ۳۶۳ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵۰ - ۱۲۵]

۴۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی الاخیر بمعنی الذنب ویوید الاولین روایة البرقی الی غیرها تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ واقف: زینب بنت محمد باقر، ۱۱۷۷ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۲ - ۳۸۲]

۴۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فأخذ بعنقه فأدخله فی هذا الأمر طائعا أو کارها، عبارة عن التوفیق

من أوله إلی آخر کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: آغا جمال الدین محمد بن حسین خوانساری با مهر «العبد حسین علی ۱۱۰۵» (مربع)، عبدالباقی، مهدی بن أحمد مفشاجی مقابی بحرانی با مهر «الواثق بالصمد ... أحمد» (بیضی)؛ جلد: چرم مشکی، ۴۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲× ۲۳/۵سم [مؤید: ۳ - ۵۵۰]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من تصرفات الناسخین و الحمد لله علی التوفیق لاتمام شرح الجزء الاول من الکافی و نساله التوفیق لاتمام شرح کله حق الشرح ...

جلد نخست و دربرگیرنده شرح العلم و التوحید کتاب کافی؛ خط: نسخ، کا: میرزا هاشم حسینی رودباری، تا: جمادی الاول ۱۱۰۵ق، و رمضان ۱۱۰۹ق؛ مصحح، مقابله شده در حضور حاج محمد حسینا صورت گرفته؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز، ۲۸۰گ، ۲۵ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۷ - ۳۴۱]

۴۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۵۳۱

آغاز: حمدله. و الصلوة علی محمد و آله المعصومین أما بعد فیقول ... خلیل بن الغازی القزوینی عفی عنه ... قد شرعت فی شرح کتاب التوحید من جملة الشرح المسمی بالشافی؛ **انجام:** طائعاً أو کارهاً عبارة عن التوفیق تم کتاب التوحید من الکتاب الکافی و یتلوه کتاب الحجة ... الفراغ منه علی ید مؤلفه فی سلخ ذی الحجة سبع و خمسین و الف ...

شامل: کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۶ ذیحجه ۱۱۰۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۶]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۳۵-۳۲/۱۳۵

آغاز: الثانی و الخمسون باب الحیاء الثالث و الخمسون باب العفو الرابع و الخمسون باب کظم الغیظ ... الباب الاول باب طینة المؤمن والکافر فیه سبعة احادیث الطینة بکسر المهملة و سکون الخاتمة؛ **انجام:** غیرالطریق لایزیده سرعة السیر الابعد. هذا آخر کتاب الایمان و الکفر ... و یتلوه کتاب الدعاء ... هذا من الحاقات الناسخین ... الفقیر خلیل بن الغازی قزوینی ... سنة ثمان وثمانین و الف هجریة حامداً مصلیاً.

کتاب الایمان والکفر؛ خط: نسخ، کا: بن محمد علی بن لطف علی محمد حسینی تبریزی (از روی نسخه محمد برادرزاده مؤلف)، تا: با تاریخ ۱۱۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ، مقابله شده در قبل از ۱۱۱۰، محشی از وافی، صافی و شرح ملاصالح مازندرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، ۲۹ سطر،

اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۵ – ۲۳۷۱]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۴۱

جلد اول کتاب و تا پایان کتاب العقل می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا:با تاریخ ۱۱۱۱ق، از عصر مولف؛ تملک: نورالدین بن نعمت الله حسینی موسوی جزائری به تاریخ ربیع الاول ۱۱۱۱ در اصفهان، محمد امین نجفی خوئی به تاریخ ۱۳۴۶ در تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۷ – ۱۷۵]

۴۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۴۸ – ج

این نسخه درست مانند نسخه شماره ۹۱۶ دانشگاه است ولی تاریخ انجام تألیف را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن عبدالله، تا: ۶ صفر ۱۱۱۱ق؛ در پایان بلاغ سماع نوشته؛ تملک: محمد حسین در روز ۱۱ صفر ۱۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۶گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: – ۳۶۶]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۳۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد شرعت فی شرح کتاب التوحید من جملة الشرح المسمی بالشافی؛ **انجام:** اذا أراد بعبد خیراً أمر ملکاً فأخذ بعنقه فأدخله فی هذا الامر طائعاً أو کارهاً عبارة عن التوفیق.

کتاب توحید؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن نورالله حسینی طالقانی، تا: دوشنبه ۸ صفر ۱۱۱۲ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه» و «محمد مهدی سلمه الله» و «مولانا محمد باقر رحمه الله» و «میرزا رفیعا رحمه الله» و «حاجی علی اصغر سلمه الله» و علامت اختصاری چند کتاب لغت؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد کاظم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶ – ۳۱۳]

۴۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۰–الف/۵۹۳

آغاز: السابع و العشرون باب ان النعمة التی ذکرها الله عزوجل فی کتابه الائمه علیهم السلام؛ **انجام:** فرغ الشارع خلیل بن غازی القزوینی ... من تحریر هذا المجلد من الشافی شرح الکافی فی یوم غدیر خم موافق یوم الاربعاء الثامن عشر من ذی الحجة سنة ست و ثمانین و الف هجریه ... فرغ الکتاب عن تحریر ... شهر ذی الحجه سنه ۱۱۱۷ ... العبد محمد باقر بن مرحوم ملا علیرضا.

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن علیرضا، تا: ذیحجه ۱۱۱۷ق؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی و فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۴۰۰گ، ۲۵سطر(۱۱/۵×۱۸)، اندازه:۱۹×۲۵سم[ف:۲– ۱۸۲]

۵۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۴۱

کتاب العقل و التوحید؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن حیدر حسینی طالقانی، تا: شنبه ۷ ذیحجه ۱۱۲۰ق؛ مصحح، محشی با عناوین «مولانا محمد مهدی» و «علی اصغر سلمه الله» و «سید عزالدین محمد الحسینی» و «الراقمه»؛ با مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۷۷]

۵۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۸۴۰

آغاز: بسمله ... حبب الینا و کره الینا الکفر و الفسوق و العصیان ... و بعد چون بتوفیق الهی و توجه پادشاهی مأمور شد فقیر حقیر خلیل بن غازی.؛ **انجام:** یعنی شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام می‌گفت بر شما باد بیغش بودن برای الله تعالی در مخلوقان او چه هرکه ملاقات نخواهد کرد تعالی به عملی که فاضلتر از بیغش بودن با مخلوقان او باشد. (کذا)

شامل ابتدای کتاب الایمان و الکفر تا باب نصیحة المؤمن؛ خط: نسخ،بی‌کا،تا:۱۱۲۷ق؛ با سرلوح مزدوج مذهب و مرصع، مجدول؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵ – ۲۴۸]

۵۲. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: بسم الله ... الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین؛ **انجام:** محمد بن اسمعیل بن الفضل بن شاذان.

کتاب الطهاره؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده الحسن الحسینی ۱۱۸۵ق»؛ جلد: تیماج زرد، ۱۲۵گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [میراث اسلامی: ۸ – ۴۴۱]

۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۰۰

آغاز: و الحیوة للکفر و الاسلام و المراد بمن هلك و من حی؛ **انجام:** فترة بریدن و شکسته شدن

کتاب عقل و جهل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳۹گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۷/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸ – ۸۶]

۵۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۹۴

آغاز: بسمله، کتاب التوحید یبین فیه وجود الصانع وحدته و صفاته الذاتیة و الفعلیة و سایر ما یصح له و یمتنع علیه باب فی حدوث العالم المراد بالعالم؛ **انجام:** اوکادها اذا بلغه و لم یبلغ حد الجبر لان الجبر عندنا منفی تم کتاب العقل و الجهل و التوحید من کتاب الکافی و یتلوه کتاب الحجة ...

کتاب التوحید؛ خط: نسخ، کا: احمد بن میرزا ابراهیم سمنانی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۲۳۹ق؛ دارای علامات بلاغ و تصحیح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۴]

۵۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۹۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم – الحمدلله الذی قال فی کتابه قل مایعبابکم ربی لولادعاوکم و وسم الصلوة التی هی افضل العبادات البدنیه؛ **انجام:** تم الشارح الفقیر الی الغنی المغنی خلیل بن الغازی القزوینی ... شرح اصول الکافی لابی جعفر محمد بن یعقوب بن اسحق الرازی رحمة الله تعالی فی دارالموحدین قزوین ... فی عصر یوم الاربعا الخامس و العشرین من شهر جمادی الثانیة و انتقال الشمس الی حمل فی ساعتین و نصف ساعته من لیلة الجمعه السابع و العشرین من الشهر المذکور سنه تسع و ستین و الف هجریه حامدا مصلیا مسلما. هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام

مشتمل بر شصت باب از کتاب الدعای کافی است؛ خط: نسخ و نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین، با یک سرلوح مذهب؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: مقوای روکش چرم قهوه‌ای مذهب، ۷۴۴ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۹/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱ - ۶۶۴]

۵۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۹۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی - الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و اله الحج المعصومین؛ **انجام:** فرغ الشارح خلیل بن الغازی القزوینی ... من تحریره سنه سبع و ستین و الف هجریه بدارالمودین قزوین و صلی الله علی محمد و آله المعصومین الطیبین الطاهرین

شرح کتاب الحجة مشتمل بر هشتاد باب و شرح کتاب الکراهیه مشتمل بر سی و پنج باب می‌باشد؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، نوشته شده: «شرح اصول کافی تصنیف ملاخلیل قزوینی ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مویدالدوله بتاریخ شهر محرم الحرام توشقان ئیل ۱۲۹۷ داخل کتابخانه مبارکه موزه ظل اللهی شد»؛ مهر: مشیرالسلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: مقوای روکش تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۳۴۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱ - ۶۶۶]

۵۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۸۹۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی - الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** الشارح العبد الفقیر خلیل بن الغازی القزوینی ... من شرح هذا الکتاب بعد العصر یوم الجمعه العاشر من شهر شعبان المعظم سنه اثنتین و سبعین و الف هجریه حامدا مصلیا سلما

مشتمل است بر نود باب از کتاب زکوة و هشتاد و سه باب از کتاب صوم که در سال ۱۰۶۴ق شروع و در ۱۰۷۲ق به پایان رسانده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با یک سرلوح مذهب مرصع عالی، نوشته شده «شرح ملاخلیل قزوینی در اصول کاف ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مویدالدوله بتاریخ شهر محرم الحرام ۱۲۹۷ داخل کتابخانه مبارکه موزه ظل اللهی شد»؛ مهر: مشیرالسلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی مذهب، ۷۳۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۶۷۸]

۵۸. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کتاب العقل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: - ۱۸]

۵۹. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۲۳

انجام: و سکون الخاتمة جماعة الافراس لا واحد له ... عن ابی عبدالله علیه السلام ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۴۶]

۶۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۸۲

آغاز: الحمدلله الذی جعل الدعاء سبب النجاح و الصلاة علی محمد و آله الصادقین ... فرغت من شرح کتاب العقل و کتاب التوحید و کتاب الحجة و کتاب الإیمان و الکفر شرعت فی شرح الباقی؛

نسخه اصل: کتابخانه شیخ محمود ارگانی بهبهانی-قم. کتاب الدعاء، کتاب فضل القرآن و کتاب العشرة می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح، با نشانی بلاغ؛ مهر: «شیخ محمود بن شیخ احمد ارگانی حائری»(بیضی)[عکسی ف:۲- ۳۱۳]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۴

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام؛ **انجام:** یوما علی بن موسی الرضا علیه السلام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [الفبائی: ۳۱۷]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۵

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله الذی حب الینا الایمان؛ **انجام:** هذا آخر کتاب الایمان ... ز ما بر محمد و آلش تمام

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [الفبائی: - ۳۱۷]

۶۳. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۹]

۶۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** روایة البر فی المحاسن الی غیرها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد اسحاق»؛ اهدایی: حاج میرزا تقی رسولیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۰۴گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۶۳۲]

۶۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۸۴

آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله الذی قال فی کتابه قل ما یعبأبکم ربی لولا دعائکم؛ **انجام:** حامداً مصلیا مسلما

کتاب الدعا؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: خان محمد طالقانی، بی‌تا؛ اهدایی: حسین بشارت؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۵- ۱۶۳۵]

۶۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۷۵

آغاز: آغاز شرح کتاب ایمان و کفر: «الحمد لله الذی حبب الینا الایمان و کره الینا الکفر؛ **انجام:** و فرغ من املاء شرحه الفقیر خلیل بن الغازی.

کتاب ایمان و کفر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با خط خوردگی‌های فراوان دارد و شاید نسخه اصل باشد یا به‌وسیله مؤلف اصلاح شده باشد؛ ۳۰۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۰۲

کتاب العقل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، کار مقابله چند مرتبه از روی نسخه مؤلف به تاریخ چهارشنبه اواسط ذیقعده توسط رفیع حسینی طالقانی به پایان رسیده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۵]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۵۴

کتاب طهارت تا باب استبراء حائض؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛

مجدول، دارای سرلوح؛ تملک: علی شیخ الاسلام و نشانی استعاره رضا بن محمد مهدی حسنی حسینی طباطبائی (بحر العلوم)؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۵ - ۲۳۰]

۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۵۳-۳۷/۴۳

آغاز: علی حق العبودیة ... و مصابیح للظلام ومفاتیح لکلام ... ودفعنا غبات المخالفین فی حواشی العدة اما بعد فقد فهمت یا اخی ماشکوت ما موصولة والعاید المنصوب محذوف ای شکوته ذکر هذا الاخ خمسة اشیاء الاول ما ذکره المصنف رحمه الله ... وقد بلغنی فی مکة ... فی الموسم ان احدا من فضلاء ماوراء النهر ومجاوری مدینة الرسول علیه السلام یشنع علی الشیعة؛ **انجام:** ویؤید الاولین روایة البرقی فی ... الی غیرها. تم الکتاب العقد والحمد للعرب العالمین وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین آمین یا رب العالمین

عقل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ ۱۰۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۷۱]

● الشافی فی الطب / طب / عربی

aš-šāfī fi-ṭ-ṭibb

ابن قف، امین الدولة بن یعقوب، ۶۳۰ - ۶۸۵ قمری

ebn-o qof, amīn-od-dowlat ebn-e ya'qūb (1233 - 1287)

کتاب طبی مهمی است شامل مباحثی در طب نظری و عملی، در مقالات متعدد دارای فصول، بیماری‌های مختلف را با عناوین: «العلامات و السبب» شرح می‌دهد. مؤلف کتاب به گفته کشف الظنون از مسیحیان کرک بوده است.

[دنا ۳۲۱/۶؛ کشف الظنون ۱۰۲۳/۲]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۱۴-۹/۶۴

آغاز: بسمله المقالة الثامنة فی امراض الإلإت النفسانیة وینقسم سبعه فصول تصنیف مولانا وسیدنا الشیخ الامام الفاضل الکامل العالم ... الصدر الرئیس امین الدولة ابوالفرج بن یعقوب المعروف بابن القف ادام الله بقاه قال الفصل الاول فی امراض بطون الدماغ ... الفصل الثانی فی امراض العصب الفصل الثالث فی امراض العین ... الفصل السابع فی امراض الاسنان ... الفصل الاول فی امراض بطون الدماغ وحجبه ومجاریه وهی الصداع والسرسام والماشر اوالعصاله ... فی الصداع الم فی اعضا الرأس فمنه مایعم الرأس کله ویقال له البیضه؛ **انجام:** بل احوالها کلها متشابهة عند الاستلقا و غیره و الله اعلم تمت المقالة الثانیة عشر تمام الجزء النظری من کتاب الشافی ممن الله و کرهه و وافق الفراغ منه نهار السبت خامس و عشرین صفر سنة ستمائة الثنین و سبعین

مقاله هشتم در امراض الإت نفسانی تا مقاله دوازدهم امراض مفاصل (اتمام جزء نظری)؛ خط: نسخ، کا: نجیب یوسف بن معلم منصور قناط، تا: شنبه ۲۵ صفر ۶۷۲ق؛ مصحح، در آخر نسخه تاریخ فوت شیخ حکیم نجیب یوسف بن منصور (کاتب نسخه) درشنبه ۲۷ محرم ۶۹۰ درج شده، در آخر نسخ فواید متفرقه‌ای درباره روزهای هفته و مطالب پزشکی و یادداشتی درباره حضرت موسی (ع) به تاریخ ۹۳۷ نوشته شده؛ واقف: هبة الله بن نصر بن ملیح طبیب (از اطبای مشهور و صاحب تألیفات متعدد)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۲۳۷۰]

● الشافی فی الطب / طب / عربی

aš-šāfī fi-ṭ-ṭibb

ابوالفرج ابن القف کرکی (۶۳۰-۶۸۵ق) و ابن الملك الشافی «الشافی فی الطب» دارند (خزرجی ۲۷۳/۲؛ چلبی ۴۵/۲) و داود انطاکی مصری (- ۱۰۰۹) چنان‌که در سلافة العصر (ص ۴۲۸) آمده است «شافی الامراض و العلل» دارد. فصول: مشتمل است بر مقدمه و پنج فن: المقدمه فی حده و موضوعه و تقسیمه؛ فن ۱. قواعد قسمیة بقول کل و فیه اربعه مقاصد؛ ۲. الامراض المختصه؛ ۳. الامراض التی لایختص؛ ۴. الادویة و الاغذیة المفرده؛ ۵. الادویة المرکبه.

[دنا ۳۲۱/۶؛ الذریعة ۱۰/۱۳]

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۲۶

آغاز: حمدك یا من خصص اعدل الامزجة بنوع الانسان ... اما بعد هذا کتاب شاف یجب استحضاره مشتمل علی خلاصة الکتب المعتبرة فی هذا الفن سیما القانون و مرتب علی مقدمة و خمسة فنون؛ **انجام:** وتین من کل واحدة عشرة دراهمزهر بنفسج و بزر خطمی و خبازی من کل

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ ۳۰۳ص، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۲)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [نشریه: ۳ - ۳۷۳]

● الشافی المنتخب من الوافی / حدیث / عربی

aš-šāfī al-muntaxab min-al-wāfī

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

وابسته به: الوافی؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱ق)

تاریخ تألیف: اول ذیقعده ۱۰۸۲ق

فیض کاشانی از وافی خود گزین نموده و مکررها را انداخته و از اصول و ارکان آنچه محکم بود نه متشابه و از شرایع و احکام آنچه بیشتر ارزنده بود در این دفتر گرد آورده است. از راویان یاد ننموده است، چرا که سودی در آن ندیده مگر در جاهایی که نیازی بدانها بوده است. گاهی هم پاره‌ای از حدیثها را روشن نموده و آنچه در کافی کلینی نبوده است از نگارش‌های صدوق

آورده است. کتاب در دو «جزء» است: ۱. عقاید و اخلاق، ۲. شرایع و احکام؛ و هر یکی در دوازده کتاب و هر کتابی در چند باب می‌باشد. چنان‌که خود می‌گوید این کتاب با وافی در برخی جاها در ترتیب و عنوان یکنواخت نیست. کاشانی در فهرست خود از این شافی یاد ننموده است. چون او وافی را در ۱۰۶۷ و این کتاب را در ۱۰۸۲ به پایان رسانده و فهرست را هم در ۱۰۶۹ نوشته است.

آغاز: بسمله. و به ثقتی. نحمدك اللهم یا من شرح صدورنا بنور الاسلام و هدانا لمعرفة ائمة الهدی ... فهذا ما اصطفیناه من کتابنا الوافی ... مع تصرف فی بعض المواضع فی الترتیب و العنوان اوردنا فیه ما کان بمنزلة الاصول و الارکان ... و حذفنا ذکرا الرواة الا عند الحاجة لقلة جدواه فیما خلص من التنافی ... و سمیناه بالشافی و جعلناه جزئین جزء فیما هو من قبیل العقائد و الاخلاق و جزء فیما هو من قبیل الشرائع و الاحکام و رتبناه کلا من الجزئین علی اثنی عشر کتابا فی کل کتاب ابواب.

انجام: آخر کتاب تجهیز الموتی و المواریث و بتمامه تم کتاب الشافی بجزئیه ... و صیره لنا الیه محجة و لا جعله علینا حجة انه هو الرؤف الرحیم

کما قال امیرالمؤمنین علیه السلام لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا رزقناالله فهم حقایق الاسرار حشرنا مع المصطفین الاخیار بمنه وجوده آخر کتاب الموت ... وصلی الله علی محمد و اهل بیته المعصومین

چاپ: دوبار در ایران به چاپ رسیده است؛ ایران، سنگی، رحلی، ۲۶۵+۱۷۴ص

[الذریعة ۹/۱۳؛ فهرست خودنوشت فیض کاشانی ص ۱۸۶؛ دنا ۳۱۲/۶-۳۱۳ (۱۳ نسخه)؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۷

آغاز و انجام: برابر؛ فرغ منه مؤلفه محمد بن مرتضی المدعو بمحسن ... فی غرة ذی القعدة الحرام من شهور سنة اثنین و ثمانین و الف الهجریة و الحمدلله اولا و آخار و ظاهرا و باطنا و صلی الله علی محمد و اهل بیته و سلم کثیرا (نمقه ابن سید رکن الدین مسعود عقیل الحسینی فی شهر رمضان المبارك سنة اربع و تسعین بعد الالف من الهجرة) لمؤلفه فی تاریخ تصنیفه: قد جاز کتاب الشافی - انوار کتاب الوافی - ارخت لذلك الشافی - شمس لسماء الوافی - ۱۰۸۲.

هر دو جزء؛ خط: نسخ روشن، کا: علم الهدی پسر فیض، تا: پایان جمادی الاول ۱۰۸۴ق؛ جزء دوم (شرایع و احکام) در برگ ۱۸۷ر انجام گرفته و نویسنده نسخه در آنجا می‌نویسد: «نمقه ابن سید رکن الدین مسعود عقیل الحسینی فی شهر رمضان المبارك سنة اربع و تسعین بعد الالف من الهجرة» پس نوشتن نسخه در روزگار کاشانی و کمتر از دو سال پس از نگارش جزء دوم (۱۰۸۲) آغاز و دوازده سال پس از نگارش همین جزء انجام یافت و بیش از ده سال (پیش از ۱۰۸۴ تا ۱۰۹۴) سپری شده تا نسخه پایان گرفته؛ محمد تقی بن محمد کاظم خراسانی نسخه را بر همه مؤمنان وقف نمود؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۱۸۷گ، ۳۱ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۵ - ۱۳۶۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حشرنا مع المصطفین الاخیار بمنه و جوده. تم آخر من کتاب الموت و البعث و بتمامه تم الجزء الاول من کتاب الشافی و یتلوه الجزو الثانی ان شاء الله و الحمد لله.

بخش اول؛ خط: نسخ، کا: محمد رضی بن محمد حسین چمن نطنزی، تا: ۵ صفر ۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۱۸ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۳ - ۲۶۵]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۲

جزء نخستین آن؛ خط: نسخ، کا: ابوطالب، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده با خط مصنف؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۹۴]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۴۵-۶/۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، استکتاب توسط محمدشفیع بن محمد مقیم با مهر وی در اول کتاب به تاریخ ۱۰۵۲؛ با سرلوح کتیبه‌ای، مجدول مذهب، مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۵ - ۲۳۶۹]

۵. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، با خط خوردگی، برخی تصحیحات هامش نسخه به خط مؤلف می‌باشد؛ مهر: «عبده سلیمان بن محمدسلیم ۱۱۷۲» (بیضی)، «یا امام زین العابدین» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف مخ - - ۸۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حاج محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۲۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۲۷۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: «باقر العلوم محمد» (مربع)، «افوض امری الی الله عبده احمد»؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳۳/۲ - ۷۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۵۸

آغاز: نحمدك اللهم یا من شرح صدورنا بنور الاسلام و هدانا لمعرفة ائمة الهدی ... اما بعد، فهذا هو الجزء الثانی من کتاب؛ **انجام:** و صیره لنا الیه محجة و لا جعله علینا حجة انه هو الرؤف

الرحیم و فرغ منه مؤلفه
جلد دوم کتاب؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ مصحح، آیت الله سید محمد علی روضاتی اصفهانی در آغاز نسخه آورده‌اند که این نسخه به خط محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی است لیکن صحیح به نظر نمی‌رسد و بایستی به خط یکی از کاتبان ایشان باشد که نسخه‌های بسیاری را برای او کتابت نموده است، همچنین حواشی نسخه را به خط فیض کاشانی پنداشته اند که نیز نادرست و نسخه چند سال پس از درگذشت فیض کتابت شده؛ تملک: مجتبی موسوی در سال ۱۳۳۸ق، مهدی بن عبدالکریم؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده احمد» (مستطیل)، «محمد باقر العلوم ۱۹۹» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۱گ، ۲۳سطر(۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۴- ۳۷۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۸

آغاز و انجام: برابر

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مقابله شده با نشان «ثم بلغ بحمدالله تعالی»، مصحح، محشی با نشان «ه» و غیر آن، مجدول؛ یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم بن صدرالدین محمد ثانی کاشانی مشهور به علامه فیضی در سال ۱۳۶۸ق؛ مهر: واقف «ابوتراب الفیضی» (واقف)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابوتراب» (بیضی)، «بر خاتم سلیمان نام ابوتراب است» (مربع)؛ واقف: ابوتراب بن نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی بن فیض کاشانی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۹گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۳۴ - ۳۹۱]

۱۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهدی بن عبد الرحیم، تا: ۱۱۳۵ق؛ با علامت بلاغ که به امر «من هو امره کالفرائض اعنی مجتهد العصر والزمان وکهف الحاج حاجی عبد الوهاب دام ظله» صورت گرفته؛ واقف: اصغر اصفهانی، ۱۲۳۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۵گ، ۲۷ سطر [ف: ۱ - ۱۴۸]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۱

آغاز: بسمله، نحمدک اللهم یا من شرح صدورنا بنور الاسلام و هدانا لمعرفة ائمه الهدی؛ **انجام:** و الحمدلله اولاً و آخرا و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و اهل بیته و سلم کثیراً

جزء ثانی کتاب شافی است در آن دوازده کتاب آمده است: کتاب الصلوة و توابع، کتاب الزکوة ...، کتاب الصیام ...، کتاب الحج ...، کتاب الجهاد و السیاسات، کتاب القضاء و الشهادات، کتاب المعایش و المکاسب، کتاب فقه البیع و الربا، کتاب المطاعم و المشارب، کتاب النکاح و الولد، کتاب الفراق و العدد، کتاب تجهیز الموتی و المواریث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم مشکی، ۱۲۸گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۸ - ۱۳۹]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۴۴۱

آغاز: بسمله، نحمدک یا من شرح صدورنا بنور الاسلام ... کتاب الصلاة و توابعها و هو الکتاب الاول من الجزء الثانی من کتاب الشافی؛ **انجام:** و لا جعله علینا حجة انه هو الرؤف الرحیم و فرغ منه مؤلفه محمد بن مرتضی ... فی غرة ذی القعدة الحرام ... و سلم کثیرا.

از «کتاب الصلاة» تا «ابواب المواریث» است؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم خوشنویس، تا: قرن ۱۴؛ واقف: خانواده سید سعید طباطبایی، فروردین ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۷۴گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۶سم [ف: ۵ - ۷۶۳]

۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۴۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما قال امیرالمؤمنین علیه السلام کو کشف الغطاء ما ازددت یقینا رزقنا الله فهم حقایق الاسرار و حشرنا مع المصطفین الاخیار بمنه و جوده اخر کتاب الموت و البعث و بتمامه تم الجزء الاول من کتاب الشافی ...

ج۱، از کتاب العقل و الجهل تا پایان باب الاعراف است؛ خط: نسخ خوش، کا: ابوالقاسم خوشنویس، تا: قرن ۱۴؛ واقف: خانواده سید سعید طباطبایی، فروردین ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۷۱گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۲/۵× ۳۶سم [ف: ۵ - ۷۶۴]

۱۴. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۱۱۲

تا باب فضل نبینا و اوصیائه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۵گ، قطع: وزیری [چند نسخه-ف: - ۳۲۴]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۴۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● شافی الناس / طب / فارسی

šāf-en nās

بختیاری، فتح الله بن علی

baxtīyārī, fath-ol-lāh ebn-e ʻalī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۸۸۴ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق [د.ث. مجلس]

● شام غریبان / تراجم / فارسی

šām-e qarībān

شفیق اورنگ آبادی، لچهمی نراین،۱۱۵۸-۱۲۱۴ قمری

šafīq owrang-ābādī, lačahmī narāeyn (1745 - 1800)

اهدا به: نواب آصف الدوله

تذکره شعرای مختصری است شامل ذکر ۴۸۰ شاعر که جز چهار تن بقیه تماماً فارسی بوده‌اند که به هندوستان رفته‌اند.

چاپ: این کتاب به اهتمام محمد اکبر الدین صدیقی مرتب و با دیباچه او به زبان اردو و فهرست اسامی چاپ شده است

[دنا ۳۲۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۹۲۱/۳]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۵۵۴ عکسی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ترتیب محمد اکبر الدین صدیقی در ۱۹۶۸ میلادی شامل ۳۰۶ صفحه، در آغاز نسخه، دیباچه آقای صدیقی در هشت برگ ضمیمه است،عکسی از روی نسخه مزبور که در هندوستان بوده؛۱۷سطر،اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۳ – ۱۳۲۰]

● **الشامل** / طب / عربی
aš-šāmil

غیاث، ابوسعید بن ابی مسلم، ق۸ قمری
qīyās, abū-sa‘īd ebn-e abī moslem (- 14c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۳ رجب ۷۳۳ق
کتابی در شناخت امراض و ادویه شامل دو «قسم»: قسم ۱. در حفظ الصحه در چهار «مقاله»: ۱) وصایا و کلمات حکماء در این مورد، ۲) اصلاح امور غیر طبیعی، ۳) حفظ الصحه در فصول چهارگانه، ۴) ذکر معاجین و اقراص و سکنجبینات؛ قسم ۲. در یک «مقدمه» و پنج «مقاله»: مقدمه: در ذکر آن چه واجب است بر حافظ صحت مردمان، مقاله ۱) امراض سر تا پا یعنی تمام بدن، ۲) حمیات، ۳) علل حادثه در اعضاء ظاهری، ۴) ادویه مفرده، ۵) ادویه مرکبه.
آغاز: بسمله، الحمدلله الفاطر البدیع العلام المؤمن المهیمن السلام ... قال ابو سعید بن ابی مسلم بن ابی الخیر الملقب به غیاث الطبیب ... لما ظهر نورالحق من افق العلام..
[دنا ۳۲۴/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی عسر البول و البراز علاجه علاج الرطیلا. تم تألیف الکتاب فی وقت العصر من یوم الثلثا الثالث عشر من شهر المبارک برجب سنة ثلاث و ثلاثین و سبعمائة الحجریة المبارکة.
خط: نسخ، کا: ابوحامد محمد بن ابی حامد الجرهی، تا: قرن ۸؛ مصحح از خود مؤلف؛ در پایان برگ‌های ۱۴پ و ۴۸پ و چند جای دیگر نوشته که من کتاب را پس از مقابله با اصل که از آن استنساخ شده است مقابله کردم و حواشی هم از خود او است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۳۲۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۲۹/۴سم [ف: ۱ – ۲۷۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حفظ الطبیعه عن الاحساس و ان ... تخم الحنظل.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۷ – ۱۵۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما المعروفة بالشبث فهو العنکبوت الکبیر القوایم الطویلة بعرض من لسعه وجع فی المعدة و فی عبر البول، علاجه علاج الرتیلا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با یادداشتی از علاء الحکماء مورخ ۱۳۳۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۴گ، ۲۵ سطر [ف: ۱۶ – ۸۴]

● **شامل** / ریاضیات / فارسی
šāmel

شرف الدین علی یزدی، – ۸۵۸ قمری
šaraf-od-dīn ‘alī yazdī (- 1454)

اهدا به: ابراهیم میرزا پسر شاهرخ پادشاه گورکان
رساله‌ای است در علم اعداد و وضع اعداد در مربعات وفقی که پس از کتاب «کنه المراد فی علم الوفق و الاعداد» تألیف نموده است.
آغاز: حمد بی حد که ارقام اعدادش جز بکلک تخمین برلوح اندیشه نتوان نگاشت وثناء بی انتهاء ... بعد از استعداد بتوفیق ذکر وصلوات والحمد ثم الحمدلله علی ذلک نگاشته لوح عرض می‌گردد
انجام: و اعراف اسماء ملائکه را از ابجد او یلمنع باید برداشت و عزیمه‌ای است و ساعات مناسب و بخور مناسب دعوت نمود هر مطلبی که باشد انجام پذیر است
[نسخه‌های منزوی ۱۷۹/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۷۰۲/۴ و ۳۱۸۹؛ دنا ۳۲۴/۶؛ الذریعه ۵۱۷/۹؛ ریحانة الادب ۱۹۸/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۱۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مثال زهره و مریخ در جوزا و حمل پیوستند و زهره از او منصرف شد ...
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: وسط و انجام؛ نسخه زیبایی است دارای جداول ارقام؛ کاغذ: شرقی، ۲۵گ (۱–۲۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۶ – ۱۵۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** در آنجواره نگارند و مشروبات از آن بیاشامند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ تملک: درویش غلامعلی بن تهماسب بن محمد علی بن فتحعلیشاه قاجار در صفر ۱۳۰۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۶گ، ۱۶ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۱ – ۲۲۲۷]

۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۲۰۲
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی:انجام؛قطع:بغلی[نشریه:۵– ۶۳۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۲ – ۸۷]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۶۲-۳۶/۱۶۲
آغاز: مربعاتی است که درضمن مربعی ملفق صحیح الوفق باشند

... اما بعد از استسعاد به توفیق ذکر حمد وصلوة والحمد تم الحمدلله علی ذلک نگاشته لوح عرض می‌گردد که چون قلم ازتعلیق کنه المراد فی وقع الاعداد فراغ یافت ... طریق وضع اعداد درمربعات وفقی به سهولت وآسانی؛ **انجام:** ویک مربع بودندی جایشان همان بودی به طرز مشهود که معتدل الدور افتاده واز
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ ۲۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۳۷۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر حروف آبی غالب باشد، در وسط سطر طولی ایمن و خاکی در وسط سطر عرضی تحتانی گذارند و حروف عناصر اربعه این است..
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «۲۱ لمحرره»، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ، ۱۷ سطر(۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۱۲۰]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** استکمال یابد بفضل الله المنان ... کل تال.
خط: نستعلیق، کا: موسی بن جعفر، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۲۰۳ق؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۳سم [ف: ۳ - ۴۸۷]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۱۳/۲-۱۱/۱۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج کرمی، ۵۴گ، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۷ - ۴۲۲۶]

● **الشامل** / طب / عربی

aš-šāmil

در این نسخه در ص ۲۲ آمده «الثانی من الجزء الاول من الفن الثالث من کتاب الشامل و هو فی احکام الادویة» در جاهای دیگر مانند ص ۹۹ و ۱۰۸ و ۲۱۳ و ۲۹۰ و ۳۰۵ و ۴۷۶ نیز به کتاب نام «الشامل» داده شده است. این کتاب در نسخه ما به خط تازه‌تری از محمد زکریای رازی دانسته شده چنان‌که در مؤلفات رازی دکتر محمود نجم آبادی هم آمده است (ص ۲۸۳) از او نخواهد بود. چلبی (۴۶/۲) از دو کتاب به همین نام یاد کرده است: یکی از غیاث الدین ابی سعید بن ابی مسلم بن ابی الخیر ملقب به غیاث متطبب در گذشته ۷۳۶ در دو قسم یکی در حفظ صحت و دیگری در کلیات و جزئیات طب؛ دومین کتابی که چلبی به همین نام نشان می‌دهد از علاء الدین علی بن ابی الحزم ابن النفیس قرشی طبیب مصری نگارنده «الموجز» است که در ۶۸۷ درگذشته است و به گفته چلبی اگر به انجام می‌رسیده سیصد مجلد می‌شده است. از این کتاب چنان‌که در مجله المعهد المخطوطات العربیة (۲/۵ ص ۲۷۰) آمده است نسخه‌ای در متحف عراقی به شماره ۱۲۷۱ هست (بروکلمن ذیل ۸۲۵/۱ و ۳۳۰/۲). در همین مجله (۲/۵ ص ۳۳۳) از «الشامل فی الادویة المفردة» علی بن یوسف بن عبدالله مقدسی (نسخه ش ۱۰۶۷ احمد ۳) یاد شده است.

عناوین فصول: دارای دو جزء نظری و عملی: جزء نظری دارای چهار «جزء»: جزء ۱. قوانین علم الادویه، شامل پنج «کتاب»: ۱) احکام الادویة المعدنیه، ۲) احکام الادویة النباتیه بالقول الکلی، شامل مقدمه و دو باب، ۳) الادویة الحیوانیه و اقسامها بالقول الکلی، شامل مقدمه و دو جمله، ۴) احکام الادویة المفرده علی الاطلاق، شامل چهار «تعلیم»: ۱- امزجة الادویه و فی تحقیق الکلام فی احکامنا و وجه الاستدلال علیها، شامل دو باب، ۲- افعال الادویة المفرده بالقوی التابعه لکیفیاتها و صورها، شامل مقدمه و دو جمله: مقدمه فی صفات الادویه و افعالها، الجملة الاولی فی اوصاف الادویه و مایحدث فی بدن الانسان تلک الاوصاف علی عشرة فصول، الجملة الثانیه فی تحقیق الکلام فی کل واحد من افعال الادویه، علی سبع فصول، ۳- احکام الادویة المفرده بما یعرض بها من خرج علی عشرة فصول، ۴- اختیار الادویه و التقاطها او ادخارها، شامل سه «مبحث»؛ جزء ۲. احکام الادویة المفرده مفصله بحسب دواء: کتاب الاول فی الادویة المفرده التی اول اسماء ها الهمزه، شامل پنجاه مقاله و خاتمه: ۱) فی ماهیة الاطریلال، علی خمسة فصول، ۲) احکام الابریشم، علی خمسة فصول، ۳) الاینوس علی خمسة فصول، ۴) الابهل علی خمسة فصول، ۵) الابار علی خمسة فصول، ۶) ابن عرس علی اربعة فصول، ۷) الاترج علی ثمانیة فصول، ۸) الائل علی ستة فصول، ۹) الاتمد علی اربعة فصول، ۱۰) الاجاص علی سبع فصول، ۱۱) الاخر علی ثمانیة فصول، ۱۲) آذان الفار علی فصلین، ۱۳) الازر علی خمسة فصول، ۱۴) الاراک علی فصلین، ۱۵) الارماک علی فصل واحد، ۱۶) الارنب علی فصل واحد، ۱۷) الارنب البحری علی فصل واحد، ۱۸) الازاد درخت علی فصلین، ۱۹) الاسارون علی سبعة فصول، ۲۰) السطوخودس علی سته فصول، ۲۱) الاسفاناخ علی خمسة فصول، ۲۲) الاسل علی ثلثه فصول، ۲۳) الاس علی ثمانیة فصول، ۲۴) السیوس علی فصلین، ۲۵) الاسفنج علی فصلین، ۲۶) الاسفیداج علی خمسة فصول، ۲۷) الاسرنج علی فصل واحد، ۲۸) الاسد علی فصلین، ۲۸) (در متن مکرر است) الاسترغاز علی فصلین، ۲۹) الاشق علی سته فصول، ۳۰) الاسته علی سبع فصول، ۳۱) اظفار الطیب، علی سته فصول، ۳۲) الاقتیمون علی اربع فصول، ۳۳) الافسنتین علی ثمانیة فصول، ۳۴) الفیون، علی اربعة فصول، ۳۵) الافاعی علی اربعة فصول، ۳۶) الاقحوان علی سته فصول، ۳۷) اکلیل الملک علی خمسة فصول، ۳۸) الالیه علی فصل واحد، ۳۹) الاملج علی سته فصول، ۴۰) الامیر الباریس علی ثلثه فصول، ۴۱) الانجبار علی اربعة فصول، ۴۲) الانجدان علی خمسة فصول، ۵۰) الابل علی ثلثة فصول، الکتاب الثانی من الجزو الثانی، فی الصناعة الطبیه، شامل چهل و پنج مقاله و خاتمه: ۱) ماهیة البابونج، ۲) احکام البادرنجونه، ۳) احکام البادنجان، ۴) احکام البان، ۵)

احکام البامنه (بقیه را تا پایان فاقد است)؛ جزء ۳. قوانین علم الادویة المرکبه؛ جزء ۴. احکام الادویة المرکبه مفصلا بحسب دواء.

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم قد کنابینا فی اول کتابنا هذا ان الطلب ینقسم اولا الی جزء نظری و الی جزء عملی؛ **انجام:** و بالجمله فان افعال هذا الطعام قریبة جدا من احکام الطعام المتخذ من الملوخیا فی تلیین البطن و ازلاق الثفل و نحو ذلک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ ۴۹۹ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [نشریه: ۳ – ۳۷۴]

● **الشامل** / – عربی

aš-šāmil

از متون زیدیه

جهرم؛ کریم اشراق؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد اول؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۶۱۰]

● **شامل الاصل فی علم الرمل** / رمل / عربی

šāmil-ul-aṣl fī ʻilm-ir-raml

از ناشناس، که نام خود را در دیباچه نیاورده و می‌گوید به شهر بخارا به خدمت بزرگی رسیده است. و این کتاب را در اصول علم رمل برای او ساخته و «شامل الاصل [چنین] فی علم الرمل» نامیده است. بخش‌بندی کتاب به سبب موریانه زدگی و جابه‌جایی برگ‌ها به بررسی بیشتر نیاز دارد. نخستین سربند «قاعدة» در شرف این علم است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۴۸/۳

آغاز: الحمدلله الذی لایتصور لاولیته سبق شیئ ... اما بعد، فاقول و انا اعجز عبادالله تعالی، لما الی ایدی الزمان ... و سمیته به «شامل الاصل فی علم الرمل». قاعدة تذکر فیها شرف هذا العلم

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: شعبان ۹۹۴ق؛ ۶گ (۶۰ر–۶۵پ) [ف: ۲ – ۱۴۴]

● **شامل الاصول در رمل** / رمل / فارسی

šāmel-ol-osūl dar raml

تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه:۱۲/۱

با جدول و بندی در رمل؛ کا: محمد رجب، تا: ۱۲۳۶ق [نشریه: ۴ – ۳۳۲]

● **شامل الاصول و کامل الحصول** / رمل / فارسی

šāmel-ol osūl va kāmel-ol husūl

رومی، ابوالقاسم بن عبدالجلیل، ق۸ قمری

rūmī, ab-ol-qāsem ebn-e ʻabd-ol-jalīl (- 14c)

رساله مختصری است در چهار «ضابطه»: ۱. بیان کیفیت وضع این علم و طریق تقسیم وی بر اشکال شانزده‌گانه و منسوبات اشیاء به ایشان؛ ۲. بیان کیفیت منسوبات خانها و دلایل ایشان بر امور کائنات؛ ۳. بیان حکم و کیفیت آن و اختلاف آن؛ ۴. بیان استخراج ضمایر و جنایا و ابواب متفرقه در بیان حکم بر طریق جزوی.

[دنا ۶/۳۲۵ (۳ نسخه)]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۹۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۹گ، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳ – ۵۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۶۰/۶

آغاز: حمد بیحد مرخدایی (را) سزد که دنیا را به وجود شاهدان زیباروی و سرود خوان ... اما بعد الحمد و الصلاة این بنده خاطی فلان بن فلان؛ **انجام:** سعد بود بر فراغت خاطر بود، و اگر نحس

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۲۸۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸گ(۷۷پ–۱۰۴پ) [ف: ۲ – ۱۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۷۸/۱

آغاز: الحمد لله الذی تقدس ذاته عن توهمه (!) الافکار.؛ **انجام:** ... و اگر سفر کند در آن سفر خیر و راحت بیند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۲۴۳ص (۱–۲۴۳)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ – ۲۲۳]

● **شامل التواریخ مظفری** / تاریخ جهان / فارسی

šāmel-ot tavārīx-e mozaffarī

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ – ۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ʻabbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852 - 1924)

اهداء به: مظفرالدین شاه (۱۳۱۴–۱۳۲۴ق)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۶ق

تاریخ پادشاهان پس از اسلام تا روزگار مؤلف است. سپهر ابتدا از خدمات مظفر الدین شاه تقدیر می‌کند و یاد او را بزرگ می‌دارد. سپس می‌نویسد او به تاریخ علاقه بسیاری دارد و بدین سبب من عباسقلی سپهر وزیر تألیفات خاصه و تواریخ دولتیه و دارالشورای کبری به امر ایشان چندین کتاب در علم تاریخ نوشتم: «مقرر فرمود تاریخ آیین اکبری و تاج المآثر را که منبع انشاء و حاوی پاره‌ای اصطلاحات بعیده است به لسان قوم و زبان یوم مختصر کرده به مختصر مظفری موسوم و مطالب آن دو مجلد را که متجاوز از هفتاد هزار بیت است به پانزده هزار بیت

به رشته تحریر در آورد و نیز کتاب محمود التواریخ مظفری را در شرح حال سلطان محمود سبکتکین و سلوک الملوک مظفری را در ضبط اقوال سلاطین معدلت آئین و حکما و دانشمندان پیین تألیف و تحفه مظفری را که جامع صنوف اشعار و برای ادبا و ظرفا و ندما و اهل انشاء در هر کاری به کار است فراهم نمود. و از آن پس به نگارش تارخ سلاطین عظامی که از ابتدای دولت اسلام بوده‌اند تا این زمان مبارک امر فرمودند این غلام عبودیت فرجام به نگارش احوال سلاطین مغول که با این سلطنت ابد آیت به یک رشته نسب پیوسته می‌شوند شروع ورزید و به شامل التواریخ مظفر موسوم ساخت. و شرح حال سلطان گیتی ستان چنگیز خان را با آباء و اجداد عظامش تا به حضرت نوح در بیست هزار بیت مسطور داشت». نوشته شده به دستور و نام مظفر الدین شاه (۱۳۱۴-۱۳۲۴ق) و میرزا علی اصغر خان بن ابراهیم امین السلطان صدر اعظم (۱۲۷۵-۱۳۲۵ق). با تاریخ ذیحجه ۱۳۱۶ق در پایان مقدمه و روز چهارشنبه ۱۵ ذیحجه ۱۳۱۶ق در پایان فهرست مطالب و شنبه ۵ جمادی الثانی ۱۳۱۶ ق در انجام کتاب. (حکیم)

[دنا ۳۲۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۶۳۲/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۳۲

آغاز: آغاز مقدمه: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الرسل محمد سید المرسلین و افضل الاولیاء علی امیر المؤمنین ... و بعد چون بانی مبانی عدل و داد و ثانی جمشید و کیقباد افتخار دودمان کیان». آغاز متن: «بیان یورت و بیوت و اسامی عب مردم مغول و قبایل تاتار. باید دانست که مقول در اصل مؤنک اول بوده است که به معنی زاده دل است و این جماعت مغونل در اراضی ایغور تا حدود خطا و اورجه ساکن و متوطن»؛ **انجام:** اهنشاه جوان جوان بخت زینت بخش تاج و تخت مالک ملک کیان ملک الملوک ایران السلطان مظفر الدین پادشاه قاجار خلد الله ملکه و سلطانه الی یوم القرار».انجامه:«این بنده حقیر عباسقی سپهر در روز نبه پنجم شهر جمادی الثانیه سال یک هزار و سیصد و شانزدهم هجرت نبوی صلی الله علیه و آله و سلم از نگارش احوال سلطان گیتی ستان چنگیز خان بپرداخت و به خواست یزدان مغول نگارش احوال اخلاف او خواهد.

جلد اول (بخش مغول). شامل: مقدمه (۱پ-۳ر)، فهرست جلد اول (۴پ-۷پ)، و متن (۱۲پ-۲۴۱ر)؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۵ جمادی الثانی ۱۳۱۶ق؛ ابتدای نسخه ۳ بیت ماده تاریخ وفات سپهر ثانی مشیر افخم مؤلف کتاب از مرحوم صدرالافضل تبریزی که آن را سلطان القرایی به نقل از فخر الدین [نصیری] نواده مرحوم صدرالافضل در طهران در منزل جواد آقا کمالیان شنیده و در ۱۳۳۱/۵/۲۲ در تبریز نوشته: «سپهر ثانی اعنی میر افخم راد ×× که بود یکتا زیر سپهر بینائی / برون شد از پس هفتاد و یک سنه ز جهان ×× که تنگ بود گیتی ز گنج دانائی / مشیر افخم تاریخ فوت اوست اگر ×× سنین عمر بر این عدد بیافزائی»؛ مهر: مؤلف «مشیر افخم عباسقی سپهر عضد الدولة الشریف ابن محمد تقی لسان الملک بن محمد علی ابن رفیع الدولة ابن محمد علی ابن محمد رضا» (بیضی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ خریداری از جعفر سلطان القرایی در آذر ۱۳۴۸ش؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: میشن عنابی، ۲۵ سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۹۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۲۸

آغاز: بیان بدایت حال و آغاز داستان او کتای قا آن بن چنگیز خان ازین پیش در ذیل احوال شهریار قهار گردون اقتدار چنگیز خان بنگارش خلاصه حال و اسامی اولاد راعقاب او اشارت رفت هم اکنون بعون یزدان و اقبال پادشاه زمان. ترقیم میشود؛ **انجام:** پایان نسخه:که ما همه این کنکاشها و تدبیرها در کار تو نمودیم تا این سلطنت با تو گذاریم سزاوار چنان است که بما.

بخش دوم. در این بخش سرگذشت و ترجمه حال فرزندان چنگیز خان مغول است؛خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ در نسخه اغلاط دیده می‌شود؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۵]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۲۹

آغاز: بسمله - الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الرسل محمد سید المرسلین ... چون بانی مبانی عدل و داد ... و حارس بلاد ... فریدون بارگاه ... مظفرالدین پادشاه قاجار ... باین بنده ضعیف عباسقلی سپهر وزیر تألیفات خاصه و تواریخ دولیة ... امر فرمود و این غلام عبودیت فرجام بنگارش احوال سلاطین مغول که باین سلطنت ابد آیت پیک رشته نسب پیوسته میشوند شروع ورزید و به شامل التواریخ مظفری موسوم ساخت ... بیان یورت و بیوت و اسامی شعب مردم مغول و قبایل تاتار - باید دانست که مغول در اصل مؤنک اول بوده است که بمعنی ساده دل است و این جماعت در اراضی اویغور تا حدود ختا و اروجه ساکن بوده‌اند؛ **انجام:** یگانه مورخ روزگار ابوالحسن علی بن ابی الکرم محمد بن محمد بن عبدالکریم بن عبدالواحد شیبانی معروف باین اثیر جزری ملقب بعزالدین در تاریخ الکامل در ذیل حوادث سال شش صد و هفدهم هجری نبوی صلی الله علیه و آله و خروج لشگر تاتار بممالک اسلامیه مرقوم فرموده است ... الی آخر شکر خداوند را که در روز چهارشنبه هشتم شهر ذی الحجة الحرام ... هزار و سیصد و شانزدهم هجری این کتاب مستطاب که از تألیفات جناب سپهر والد این کمترخانه زاد ... محمد تقی کمال السلطنة پیشخدمت مخصوص حضور ... و مستوفی خاصه دیوان اعلی و نایب وزارت جلیله تألیفات خاصه همایونی و تواریخ دولت علیه است بقلم عبودیت رقم این غلام ... برای عرض حضور ... مبارک شاهنشاه ... استنساخ شد ... امید عفو و اغماض ... باین جسارت مبادرت جست ...

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی کمال السلطنه، تا: ۱۳۱۶ق؛ مجدول؛

کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوای روکش مخمل گلی رنگ مذهب، ۵۱۳ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱/۹×۳۴سم [ف: ۵ - ۳۳۶]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۵۵

آغاز: بسمله، ذکر ولایت عهد عمر بن عبدالعزیز؛ **انجام:** و اینک بخواست خدا و اقبال ظل خدا بتحریر جلد ششم شروع و اتمام این مجلدات را از خداوند بیچون مسئلت می‌نماید

جلد ششم حاوی خلافت بنی امیه است و از ذکر ولایت عهدی عمربن عبدالعزیز بن مروان آغاز می‌شود و پس از شرح مفصل حکومت او و خلافت خلیفه‌های بعد از او به خلافت هشام بن عبدالملک می‌رسد و حوادث سال ۱۰۵ق را بیان می‌کند و نسخه را به پایان می‌برد؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا نعمت الله معین الکتاب بن فخر الاشراف، تا: ۱۳۲۴ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج بنفش، ۲۴۶گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۳]

● **الشامل فی اصول الدین = تحریر شرح اللمع** / کلام و اعتقادات / عربی

aš-šāmil fī usūl-id-dīn = taḥrīr-u š.-il luma'

امام الحرمین، عبدالملک بن عبدالله، ۴۱۹ - ۴۷۸ قمری

emām-ol-harameyn, 'abd-ol-malek ebn-e 'abd-ol-lāh (1029 - 1086)

رهبر اشعریان امام ابوالحسن علی بن اسماعیل اشعری (۲۲۰-۳۳۴ق) «اللمع» را نگاشت، قاضی ابوبکر محمد بن طیب باقلانی (-۴۰۳ق) بر «اللمع» گزارشی نگاشته است و جوینی گزارش باقلانی بر اللمع اشعری را تحریر کرده، و واژه‌های دشوار آن را روشن ساخته و مسأله‌هایی بر آن افزوده و خرده‌گیری‌هایی که از آن کرده‌اند رد نموده است. جوینی در آغاز کتاب اظهار می‌کند که بر اثر درخواستی از وی برای نوشتن تقریری درباره کتابی که در طول و تفصیل میانه‌رو باشد او شرح لمع باقلانی را برگزید، در حالی که مطالب و مسائلی (ابواب و فصولی) که به نظر لازم رسید به آن افزود.

فرانک در مقدمه تحقیق الشامل، درباره ارتباط الشامل با اللمع و شرح باقلانی می‌نویسد: شامل مبتنی است بر شرح لمع و بنابراین روشن است که جوینی احساس الزام و اجبار می‌کند که تا اندازه‌ای از کتاب باقلانی پیروی کند و به نحوی تمام مسائل و مطالب مندرج در آن را به حساب آورد. از سوی دیگر نیز روشن است که در تحریر شامل قصد و نیت وی فراهم نمودن خلاصه‌ای کلی از کلام بود که خواندن آن نیازی به ارتباط با شرح باقلانی نداشته باشد، بلکه بتواند به عنوان یک کتاب کاملاً مستقل خوانده شود و ممکن باشد که در آن، نظریات خود را درباره مسائل و مطالب اصلی بیان و استدلال و تبیین کند. شامل چنان‌که پیش از این اشاره شد، به عنوان خلاصه مستقلی از الهیات و کلام اشعری تلقی می‌شد.

الشامل در بخش‌هایی با عنوان «کتاب، کتاب» تقسیم می‌شود و هر کتاب دارای باب‌ها و فصول متعددی است. نسخه‌های باقی مانده از الشامل، تنها سه کتاب از ابتدای آن را در بردارد به نام‌های: ۱. کتاب النظر، ۲. کتاب التوحید، ۳. کتاب العلل. با توجه به «الکامل فی اختصار الشامل» ابن امیر، دانسته می‌شود که نسخه کاملی از الشامل تا قرن هشتم هجری باقی بوده و حاوی کتاب‌های ذیل بوده است: ۱. کتاب النظر، ۲. کتاب التوحید، ۳. کتاب العلل، ۴. کتاب الصفات، ۵. کتاب الارادة، ۶. کتاب القدر، ۷. کتاب النبوات، ۸. کتاب ابطال القول بالتولد، ۹. کتاب الرد علی الطبائعیین، ۱۰. کتاب التعدیل و التجویر. چنان‌که گفتیم بخش موجود از الشامل، کتاب‌های النظر، التوحید و العلل را دربردارد و هر کتاب دارای ابواب و فصول است و بیشتر مباحث آن به صورت سؤال و جواب مطرح شده است، مانند: «و لو قال قائل، قلنا»، «فان قال قائل، قلنا»، «فان قیل، نقول» و «فان قیل، فالجواب عن ذلک».

برخی از عناوین کتاب النظر: القول فی حقیقة النظر، القول فی اثبات صحة النظر و الرد علی منکریه، القول فی الاوصاف التی زعمت المعتزلة أنها تابعة للحدوث، القول فی الحد و معناه، القول فی الادلة العقلیة، القول فی حقیقة العلم و مائیته، القول فی تقسیم العلوم، القول فی الشئ و حقیقته، القول فی ذکر اقسام الموجودات، القول فی اثبات العرض، القول فی اثبات حدث الأعراض، القول فی الأصل الثالث و هو یشتمل علی اثبات استحالة تعری الجواهر عن الأعراض، القول فی الأصل الرابع و هو یشتمل علی اثبات استحالة حوادث لأول لها، القول فی معنی الحادث، القول فی اثبات العلم بالصانع، القول فی نفی التشبیه، باب فی حقیقة المثلین و الخلافین، فصل فی القول فی صفة النفس، القول فی حقیقة الغیرین. برخی از عناوین کتاب التوحید: القول فی حقیقة الواحد و معناه، القول فی الدلالة علی الوحدانیة، الفصل الاول: مطاعن المعتزلة علینا و مطاعننا علیهم، الفصل الثانی: فی سلوک سبل من الأدلة سوی التمانع فی اثبات الوحدانیة، الفصل الثالث: اقامة الدلالة علی نفی القدیم، العاجز، المتناهی، المقدور؛ القول فی الجسم و معناه، القول فی اقامة الدلیل علی استحالة کون القدیم جسماً، باب فی الاعتمادات و حقائقها و ذکر وجوه الاختلاف فیها، باب القول فی ایضاح الدلیل علی تقدس الرب سبحانه و تعالی عن الجهات و المحاذیات، باب فی ذکر تأویل جمل من ظواهر الکتاب و السنة، القول فی الرد علی النصاری، القول فی ذکره مذاهبهم فی تسمیة الله جوهراً، القول فی الأقانیم و ذکر مذاهبهم فیها مع استقصاء وجوه الرد فیها، القول فی ذکر مذاهبهم فی الاتحاد و تدرع اللاهوت بالناسوت و وجوه الرد علیهم فیها، القول فی ذکر مذاهبهم فی الجوهر و مغایرته للأقانیم، القول فی اثباتهم الالهة و الرد علیهم، باب یجمع أسألة مقتضبة من الأبواب السابقة، باب فی الصفات، القول فی الدلیل علی وجود القدیم سبحانه و تعالی،

باب القول فی [أن] الصانع لأول له، القول فی ذکر الدلالة علی ان الله قادر عالم حی، القول فی الدلیل علی اثبات العلم و القدرة و الحیاة؛ برخی از عناوین کتاب العلل: القول فی الأحوال، باب فی حقیقة العلة، باب فی أحکام العلل و شرائطها و وجوه الاختلاف فیها، القول فیما یعلل و ما لا یعلل، فصل القول فی الشرط و المصحح و ما یتعلق بهما.

تلخیص‌های کتاب: ۱. الکامل فی اختصار الشامل، تألیف ابن الامیر، نسخه‌ای از آن به شماره ۱۳۲۲ در کتابخانه احمد ثالث در ترکیه موجود است و تصویر آن در معهد المخطوطات نگهداری می‌شود. این نسخه شامل ۲۷۴ برگ است. ۲. مختصر الکامل فی مسائل الشامل، تألیف شمس الدین ابی عبدالله محمد بن احمد بسطائی طائی (متوفی ۸۴۲ق) در این کتاب الکامل ابن امیر تلخیص شده است. نسخه‌ای از آن، کتابت شده در قبل از ۷۹۵ق در مصر موجود است. (حافظیان)

آغاز: بسمله. لا اله الا الله عدة للقاء الله الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی محمد رسوله و آله، هذا و قد استدعی طائفة بتعیین اسعافهم تحریر کتاب یتعلی عن المختصرات و ینحط عن المبسوطات من جله التصنیفات فی علوم الدیانات، فصادف الاختیار و الایثار شرح اللمع للقاضی الجلیل ابی بکر و نحن ان شاءالله نوضح مشکلات ألفاظه و نقرب ما أوجزه من [الأحادیث] بطریق البسط مع اجتناب التطویل؛ و ان اضطراب الحاجة الی الحاق أبواب و مسائل ألحقناها. و اول ما یصدر الکتاب به فصول فی النظر یرشد بها الشادی و یستضیء بها المنتهی

چاپ: الاسکندریة، منشأة المعارف، تحقیق علی سامی النشار و فیصل بدیر عون و سهیر مختار، الطبعة الاولی، ۱۹۶۹م، ۷۳۰ ص؛ تهران، دانشگاه تهران با همکاری دانشگاه مک گیل، ۱۳۶۰ش، بر اساس نسخه شماره ۳۵۰ کتابخانه دانشگاه تهران. در این چاپ تنها بخش اولیه کتاب که در نسخه ترکیه و چاپ نشار نقص بوده، تحقیق و به چاپ رسیده است

[دنا ۳۲۴/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲عکسی

آغاز: و لابد منهما و انما المبتغی المعانی دون العبارات فان قیل فلم شرط عدم العلم فی صحة النظر و لا معنی لشرطه اذا العلم یضاد النظر ... فالجواب عن ذلک ان العدم و الانتفاء یجوزان یکونا شرطاً ... فصل فان قال قائل زعمتم فیما تقدمتم ان العلم بالمنظور فیه یضاد النظر؛ **انجام:** أحدهما فی ذکر الصفات التابعة للحدوث و الثانی فی ذکر الحقایق و الحدود و الله الموفق للصواب، کمل الجزء الأول من الشامل ... یتلوه فی الثانی القول [فی بقیة] الأحوال.

نسخه اصل: کتابخانه کوپریلی در استانبول ترکیه: شماره ۸۲۶ (فهرس مخطوطات مکتبة کوپریلی: ۴۰۴/۱). جزء اول از کتاب، در این نسخه کتاب‌های النظر، التوحید و العلل موجود است و بخش مهمی از ابتدای کتاب النظر افتاده است؛ خط: نسخ، کا: ربیع بن محمود بن موسی بن محمود بن محمد بن علی انصاری خزرجی، تا: ۳ شوال۶۱۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ غالباً کلمات نقطه‌گذاری نشده، مصحح؛ نام کتاب در اول نسخه تصویری حاضر به اشتباه «السبائک» درج شده؛ ۵۲۸ص، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۴ - ۷۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۰ و ۵۱۱۵-ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان من شأن کل مقلد، ان یتمکن المقتدر من الاضراب عنه و لاوجه للعاقل فی الاضراب من عقله. و هذا لم اقله نقلا. و انما ذکرته قیاسا و اعتبارا. و فیه نظر و الله اعلم.

تذکر: در فهرست با عنوان «تحریر شرح لمع» و ناشناس آمده ولی در فهرست فیلمها آن را «الشامل» و از امام الحرمین دانسته. کتاب‌های النظر، التوحید و العلل را دربردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از آمدی و شریف گرگانی و شرح مواقف او، یک برگ از آغاز نسخه که شاید نام کتاب و نگارنده آن را می‌رساند افتاده است؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۲۴۶گ، ۲۴ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۳ - ۵۴۸] و [فیلمها ف:۳ - ۱۳۴]

● الشامل فی القرائات السبعة / علوم قرآن / عربی

aš-šāmil fi-l qirā'āt-is sab'a

تکزاوی، عبدالله بن محمد

takzāvī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۴۳

آغاز: بسم الله، قال العبد الفقه الی الله تعالی عندالله؛ **انجام:** و کان تصنیفی ایاه ... عذرا المحروس فی مدت تقریراً ثمانون یوماً اولها مستهل المحرم سنه ثمان و ستین و ستمائه و آخرها الیوم المذکور فیه. کتب هذا الکتاب فی تاریخ سنه عشر سبعمائة فی ذی الحجه من بعد الاحد.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمد علی، تا: ۷۱۶ق، تاریخ مشکوک؛ ۱۵۸گ، اندازه: ۱۷×۲۶سم [نشریه: ۱۳ - ۳۸۹]

● الشامل لحقائق الادلة العقلیة و اصول المسائل الدینیة / کلام و اعتقادات / عربی

aš-šāmil li-ḥaqā'iq-il adillat-il 'aqlīyya wa usūl-il masā'il-id dīnīyya

مؤید، یحیی بن حمزه، ۶۶۹ - ۷۴۹ ؟ قمری

mo'ayyed, yahyā ebn-e hamze (1271 - 1349)

در دیباچه می‌نویسد: «هذا الکتاب ... قصدنا فیه الاشارة الی حقایق المعارف الالاهیة [کذا] و التنبیه علی قوانین الادلة العقلیة و تفصیلات المسائل الدینیة و معتمدات المذاهب الکلامیة ما عسی ان یکون بعون الله لکل غلة شفاء و بایضاح کل مشکلة وفا. هذا مع علمی بانه قد سبقنی الی مثل هذه الغایة سباقون و جری

فی میدان هذه الحلبة قبلی محققون بالبحث و التنقیر و الجد و التشمیر من فرسان المتکلمین ... و ان من اعظمها فی الافادة نفعاً و اکثرها فی التحقیق وقعاً ... کتاب المعتمد للشیخ العالم النحریر محمود بن محمد الملاحمی الخوارزمی فانه ضمنه من فنون الغرایب و اودعه من الاسرار و العجایب ما لایکاد یوجد فی غیره من کتب المتقدمین ... مع ان الموجود فی دیارنا منه لیس الا ابواب التوحید فقط علی ما اشتملت علیه لکنه رحمه الله لما کان مستخرجاً من هذا العلم خلاصة فوایده و جامعاً لشواذه و شوارده اهمل فیه رعایة الحصر فی تصنیفه واسقط منه ضبط مجاری النظر فی تألیفه وبوبه علی ما عن له وسخ و لم یراع ترتیب الابواب بل اطنب فی الکلام کل الاطناب ... و لما وفقنی الله لمطالعة کتابه هذا نافست فیما نافس فیه و رغبت فی تصنیف کتاب فی المباحث الالاهیة و الاسرار الدینیة یدانیه فی الحجم و یفوق علیه فی تلخیص الدلائل و ایجاز اللفظ و تحصیل المسائل فالتقطت من هذا الکتاب معاقد فوایده و مقاصد فرایده و محاسن زوایده و مهدت قواعد هذا العلم و قوانیته و اوردت حججه و براهینه و راعیت فیه الترتیب مع التهذیب و التقریر مع التحریر و ضمنت للناظر فی کتابی هذا الایجد فی المعتمد نکتة حسنة الا و یجدها فیه مع ما هو احسن و لا سراً مکشوفاً الا و هو فیه اظهر و ابین. فانی اوردت من کل شیء زبدته و من کل بحث نقاوته ... فاجتنبت الاکثار الممل للخاطر و احترزت عن الاختصار المخل بالناظر».

مرتب شده در «صدر» و «مقدمه» و چهار «فن»: صدر کتاب مشتمل بر چهار «بحث»: ۱) ماهیة التوحید و تفسیر معناه، ۲) بیان شرفه و ذکر فضله علی سائر العلوم، ۳) وجوب تعلمه و تعلیمه، ۴) متعلق وجوبه هل یکون بالعین أو بالکفایة؛ مقدمه مشتمل بر پنج «باب»: ۱) تقسیم المعارف و کیفیة تحصیل العلم بالحقایق، ۲) بیان قوانین الادلة و ذکر اقسامها، ۳) ذکر مسالک المتکلمین الاقناعیة الفاسدة، ۴) الکلام علی منکری الحقائق من اهل السفسطة، ۵) الکلام فی النظر و ما یتعلق به؛ فن ۱. اثبات الذات، در سه «باب»: ۱) حدوث العالم و ما یتصل به، ۲) اثبات الصانع و ما یتعلق به، ۳) الرد علی الخارجین عن الاسلام من الملک الکفریة و سائر الادیان؛ فن ۲. الصفات، در چهار «باب»: ۱) اثبات الصفات الذاتیة، ۲) الصفات الفعلیة و ما یتعلق بها، ۳) الصفات السلبیة، ۴) اثبات الاسماء الواجبة لله تعالی و ما یتصل بذلک؛ فن ۳. الافعال، در پنج «باب»: ۱) التحسین و التقبیح العقلیین و ما یتعلق بهما، ۲) تقریر قاعدة الحکمة، ۳) الرد علی من خالفنا من اهل القبلة، ۴) النبوات و ذکر احوال الانبیاء و ما یتصل بذلک، ۵) ذکر المعجز و کیفیة دلالته علی صدق صاحبه و بیان وجه اعجازه و ما یتعلق بذلک؛ فن ۴. احکام الافعال، در پنج «باب»: ۱) ذکر المستحق بالافعال، ۲) صفات الثواب و العقاب، ۳) کیفیة الاکفار فی المذاهب الردیة و ما یتعلق به، ۴) ذکر الاسماء و الاحکام، ۵) ذکر الامامة و ما یتصل بها من تفاریق المسائل. (حکیم)

آغاز: الحمدلله الکبیر الذی لا تستولی علی کنه جلاله طامحات الفکر و الافهام المتعالی بکبریائه عن ان ترتمی الیه متاهات الظنون و الاوهام ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۸۱

آغاز: بسمله. الباب الخامس فی بیان حقایق المعجز و ذکر شروطه و احکامه اعلم ان الکلام فی الاعجاز طویل؛ **انجام:** لجزیل ثوابه و کریم مابه و کان مبدانا فی تألیفه فی شهر المحرم الحرام سنة احدی عشرةو سبع مایة و اتم فراغه بعون الله تعالی و تسهیله فی الیوم العاشر من شهر شعبان اثنتی عشرة و سبع مایة، تم کتاب الشامل ...

السفر الرابع از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۱ – ۴۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل الثانی فی ذکر متمسکهم فی القول بتأثیر هذه الافلاک ... و منهم من قال بحدوثها کلها و ذهب آخرون

خط: ثلث معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، زیر بسیاری از دال‌ها نقطه گذاشته‌اند که این مورد در نسخه‌های دیگر تحریر شده در یمن هم دیده می‌شود؛ تملک: نعمت الله احقاقی زرگر جهرمی در ۱۲ ذیقعده ۱۳۵۱ق، یادداشت کتابخانه محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۸۲گ، ۱۷سطر(۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۰ – ۱۵۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۸۰

آغاز: بسمله ... القول فی اثبات الوحدانیة للقدیم تعالی و تنزیه ذاته عن الاثنینیة و اتخاذ الشرکاء اعلم؛ **انجام:** فثبت بما ذکرنا جواز اظهار الکرامات علی الاولیاء و الصالحین و بالله التوفیق

السفر الثالث از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ محرم ۱۰۱۶ق؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۳۱ – ۴۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۸۲

آغاز: بسمله ... القول فی الرد علی الملاحدة الثنویة زعموا ان العوالم کلها محدثه الصور قدیمة المواد و ان النور و الظلمة؛ **انجام:** ان یکون باطلا فهذا تمام الکلام فی الرویة و الحمدلله رب العالمین تم الجزء الثانی من کتاب الشامل یتلوه فی الجزء الثالث القول فی اثبات الوحدانیة

السفر الثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۲۱ق، مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۱ – ۴۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۵۸/۲۱

فقراتی از کتاب و شاید از او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۶۸پ–۶۹پ) [مختصر ف: – ۴۶۴]

● **شامل اللغة** / لغت / فارسی به ترکی

šāmel-ol-loqa

قره حصاری، حسن بن حسین، ق۱۰ قمری

qara hesārī, hasan ebn-e hoseyn (- 16c)

اهدا به: سلطان بایزید بن محمد بن مرادخان (۸۸۶–۹۱۸)

تاریخ تألیف: ۹۴۷ق

فرهنگ فارسی به ترکی است؛ فرهنگی است در بیان ضبط لغات فارسی دری شبیه «مقدمة الادب» زمخشری. مؤلف واژه‌ها را به ترتیب حروف تهجی و در هر حرف به ترتیب حروف اول کلمات به سه قسم (مفتوحه، مکسوره و مضمومه) تنظیم نموده است. بعد از پایان لغات دو بخش دیگر آمده با این عناوین: الف: نخستین اسماء دری؛ قسم دوم در بیان مصادر و تصرفات او و قواعد در زبان دری، باب المصادر نوع اوله الالف المفتوحه.

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۶۲/۱

آغاز: بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد مران عالمی را که آدم صفی را بر سایر عالمیان بشرف ... مشرف ساخت؛ **انجام:** چنانکه خو پک و راستک و خوشک

خط: نسخ، کا: محمد، تا: پایان رجب ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه؛ [نشریه: ۳ – ۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۹۱

آغاز: آغاز: المضمومة حفتک: چلوق، چوبک: اغججق، چنک: قراول، جنگ: ف، جویک: ازماجق، اوله (الحاء الفتوحة) حسک: دمردکنی (الخاء المفتوحة) خاشاک: آغاج یونقاسی. خاشاک: چورچوب، خاشاک: شکافته. خرسنگ: فلک خواب سبک: امز غنمق. آغاز قواعد در امثله عربی: بدانید که در مصادر پارسی همچون مصادر عربی تصرف می‌شود نه بود بلکه بدان مصادر بعضی حروف متصل می‌شود؛ **انجام:** اگر خواهی که هر اسمی را از اسماء دری اسم تفضیل کنی ... و اگر خواهی که تصغیر سازی کاف زاید الحاق می‌باید کرد چنانکه خوبک و خوشک و راستک

نسخه حاضر از حرف کاف «جفتک» شروع می‌شود. در لابه‌لای سطور واژه‌ها به ترکی و در اندک مواردی به عربی ترجمه شده است و معانی لغات در چند برگ آخر نانوشته مانده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نام کتاب و مؤلف با توجه به آغاز و انجام مطابق با نسخه ۱۰۴۴/۱ فهرست نسخه‌های خطی المکتبة الشرقیة لبنان معین گردید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۷ – ۵۸۸]

← الشامل للعوامل ⟵ النحو (ارجوزة)

● **الشامل من البحر الکامل فی الدور العامل فی اصول التعزیم و قواعد التنجیم** / هیئت / عربی

aš-šāmil min-al bahr-il kāmil fī-d dawr-il ʻāmil fī usūl-it taʻzīm wa qawāʻid-it tanjīm

طبسی، محمد بن احمد، - ۴۸۲ قمری

tabasī, mohammad ebn-e ahmad (- 1090)

تألیف ابوالفضل محمد بن احمد بن جعفر طبسی (بروکلمان ۴۹۶/۱ و ذیل ۹۰۷/۱؛ معجم المؤلفین ۲۴۷/۸) در خطبه از شیخ ابو البرکات عبدالله بن محمد بن فضل صاعدی فراوی یاد شده است و از نزهة الاماق یوم اجتماع الاخوان و الطلاق خود مؤلف. کتابی است در عزایم. مؤلف در مقدمه چنین آورده ابتداء به خواهش جمعی کتابی در این باب به نام «نزهة الافاق یوم اجتماع الاخوان و التلاق» تألیف نمودم، سپس عده‌ای بر بسط و تطویل آن ابرام کردند تا اینکه به ترغیب شیخ ابوالبرکات عبدالله بن محمد بن فضل صاعدی تتبعی در نوشته‌هایم و نوشته‌های دیگران نموده و طرحی نو در انداختم. مشتمل بر سی و دو «باب» دارای فصول: باب ۱. ماهیة التعزیم؛ ۲. ابتدا ما نشرع فیه من هذا الامر؛ ۳. ثمرات مرتبة علی هذا الخاتم؛ ۴. تثبیت الامر و تقدیر الکلام ...؛ ۵. صفة خاتم سندیان الهندی؛ ۶. فروع مرتبة علی هذه الطریقة؛ ۷. اقداح علی جماعة معینین من مسلوک الجن؛ ۸ التهییج و هو التحریک و التطریف و تشوش القلب؛ ۹. ابهة عظیمة و قاعدة فخیمة لفقتها و رتبتها علی نهج ...؛ ۱۰. عزایم مطلقه؛ ۱۱. طریق الشیخ و حزبه؛ ۱۲. عزایم مطلقة لایقة بالشیخ و حزبه؛ ۱۵. طریق الملکه السیدة عینه بنت الشیخ، ۱۶. عزایم موشحة مطرزة بکلمات ...؛ [۱۷]. بعض الخواتیم السلیمانیة؛ [۱۸]. فی المعالجات؛ ۱۹. احراز قویه عزیمه؛ ۲۰. المقطعات و المتفرقات و الرقی و التمایم؛ ۲۱. المقطعات عقود الالسنة و شد الافواه الموذیة و الاستخلاص عن اصحابها؛ ۲۲. مقطعات التهییج و متفرقاته؛ ۲۳. متفرقات باقیة لابد منها؛ ۲۴. فصل فی الحمی؛ ۲۵. المحتسبة؛ ۲۸. عزایم لایقه بالباب و غیرها من العمار؛ ۲۹. مرکبات العزایم و الاقسام عاملة؛ ۳۱. الصلوات و الدعوات الموجزة النافذة. مؤلف در این کتاب از فخر الائمه بسیار نام برده است. (محمود مرعشی نجفی)

[دنا ۳۲۶/۶؛ کشف الظنون ۱۰۲۴/۲؛ سیر اعلام النبلا ۵۸۸/۱۸؛ هدیة العارفین ۷۵/۲؛ فهرست کتابخانه برلین(آلوارت) ۲۸۰/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۲

آغاز: قال الشیخ الامام الجلیل السید الزاهد فخر الائمة تاج الخطبا ابو الفضل ... اما بعد فان بعض من لم یسع لی الا اسعافه فی طلبته و انجاحه.؛ **انجام:** ان یجعل القران ربیع قلبی و شفاءصدری و جلا حزنی و ذهاب همی و سعة فی رزقی الا اذهب الله همه و ابدال مکان حزنه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به فارسی؛ مهر: «الملک لله عبده محمدصادق» (بیضی)؛ تملک: حسنعلی ابن محمدصادق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۵گ، ۱۲ سطر(۷×۱۳)، اندازه:۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۵ – ۳۰۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۴۵

آغاز: متنزه و مربع حتی انبسط الی و افترح علی تهذیب مجموع احرزت فی علم التعزیم ... الباب الاول فی ماهیة التعزیم – و هذا احکام طلاسم الکواکب علی وصفهم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۷۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۵/۲سم [ف: ۱ – ۲۷۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۱۳

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **شامل الوصول فی شرح مبادی الاصول** / اصول فقه / عربی

šāmil-ul wuṣūl fī š.-i mabād-il uṣūl

اعرجی حلی، عبدالمطلب بن محمد، ۶۸۱ – ۷۴۵ قمری

a'rajī hellī, 'abd-ol-motalleb ebn-e mohammad (1283 - 1345)

وابسته به: مبادی الوصول الی علم الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

شرحی است بر کتاب «مبادی الاصول» علامه حلی. صاحب الذریعة نام این شرح را «نهایة البادی» و «غایة البادی» دانسته که صحیح نیست چرا که آنها، نام شرح شیخ محمد جرجانی غروی است بر «مبادی الاصول».

آغاز: الحمدلله الذی عجز عن ادراک هویته الاوهام و قصر عن تصور ذاته الافهام ... قال دام ظله الفصل الاول فی اللغات ... اقول لما کان الباحث فی هذا العلم ناظرا فی الادلة ...

[الذریعة ۵۳/۱۴؛ دنا ۳۲۵/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الدعوی لا یثبت الا بالدلیل و ایض النفی حکم و الحکم لا یثبت من غیر دلیل و الله اعلم بالصواب

تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ محرم ۱۰۰۷ق؛ محشی از مؤلف؛ واقف: محمد علی رضوی، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۲۷۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۲۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول الخبر اما ان یکون صدقة مقطوعا ... اوکذبه مقطوعا به وهو سبعة الاول الخبر المتواتر الثانی مایعلم وجوده خجر بالضرورة کمن یخبرنا بطلوع

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۳۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۱۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل الحادی عشر فی الترجیح الی قوله ... و ان اخذت بدلیل الحظر فقد حرمت علیک و لا یکون ذلک اذنا فی العقل و الترک بل یکون ذلک.

تا اول «الفصل الحادی عشر فی الترجیح» را شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ (۴۳ر-۹۹ر)، ۱۳-۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۸ – ۱۵۲]

● **شامه** / اخلاق / عربی

šāmme

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۳۵

آغاز: بسمله، اما بعد فلی کانت المعایش قوام الارواح و الاجساد؛

انجام: و لا حول و لاقوه الابالله العلی العظیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **شانزده اصل در حساب** / معما، ریاضیات / فارسی

šānzdah asl dar hesāb

مشتمل بر یک «مقدمه» و شانزده «اصل» و «خاتمه»: اصل ۱. بیان معنی معما؛ ۲. بیان حساب جمل؛ ۳. بیان ارقام بروج؛ ۴. بیان ارقام کواکب؛ ۵. بیان ارقام روزهای هفته؛ ۶. بیان ارقام هندسه؛ ۷. بیان حساب سال و ماه؛ ۸. تفاوت؛ ۹. تجنیس و تصحیف؛ ۱۰. قلب و اصل؛ ۱۱. بیان حروف اجزای کلمه؛ ۱۲. بیان تشبیهات حروف؛ سیزدهم در تصغیر؛ ۱۴. بیان ضد و نقیض؛ ۱۵. بیان جزر و کعب؛ ۱۶. بیان رعایت ترتیب حروف اسم و محسنات معما.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۶۴/۵

آغاز: بسمله، بعد از حمد خدا و درود مصطفی و مدح علی مرتضی بدانکه ترتیب کرده شد این رساله را بر یک مقدمه و شانزده اصل و خاتمه؛ **انجام:** چشم من چون قامت رعنا بدید ×× بر سر زلفت چون چوگان رسید

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ص (۱۵۰-۱۶۰)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴۵ – ۱۲۳]

● **شانزده باب** / حدیث / عربی

šānzdah bāb

حافظ برسی، رجب بن محمد، ق۹ قمری

hāfez-e barsī, rajab ebn-e mohammad (- 15c)

نویسنده می‌گوید قصد بر آن داشتم که کتابی حاوی کلمات قصار نبی علیه السلام و الصلوات پردازم، سرانجام کارم به این کتاب کشید که شامل شانزده «باب» است: ۱. الاعمال بالنیات؛ ۲. من صمت؛ ۳. حفت الجنه بالمکاره؛ ۴. اشفعوا توجزوا؛ ۵. ما عال من اقتصد؛ ۶. لا یلدغ المومنین من بحر مرتین؛ ۷. ان من البیان لسحرا و ان من الشعر لحکما؛ ۸. لیس الخبر کالمعاینه؛ ۹. خیر الذکر الخفی؛ ۱۰. بئس مطیه الرحیل زعموا ...؛ ۱۱. مثل اهل بیتی کمثل سفینه نوح؛ ۱۲. اذا اراد الله بعبد خیرا غسله؛ ۱۳. کفی

بالسلامه اداء؛ ۱۴. رب مبلغ ادعی من سامع؛ ۱۵. السوال یکذبون ما قدس من ردهم؛ ۱۶. در این باب کلماتی است از پیغمبر.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۹/۵

آغاز: بسمله، الحمد لله القادر الفرد الحکیم الناظر الصمد الکریم؛
انجام: الکبریاء راوی و العظمه ازادی فمن نازعنی واحد منهما القیته فی النار.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج قرمز، ۵۳ص (۵۵۰-۶۰۲)، ۱۲ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۷ - ۹۲]

● **شانزده خانه رمل** / رمل / فارسی

šānzdah xāne-ye raml

رساله‌ای است در احکام رمل و در آن از طالع بینی و فال‌گیری یاد شده است و خانه‌های رمل با ماه‌های قمری مقایسه شده است. نام مؤلف در آن نیامده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۲۸/۲

آغاز: چه در فالت بر آید شکل لحیان ×× بزینت ها بر آید این تن و جان / ترا فرصت به نزدیک ملوکان ×× بیابی جمله حاجتها از ایشان؛ **انجام:** و قران طالع شما در سه سالگی و هفت سالگی باشد چون از این بگذرد به نود سال و صاحب این طالع باید بی دعا نباشد تا محفوظ بوده باشد انشاءالله تعالی.
خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالقادر زفره‌ای متخلص به فایض، تا: ۱۳۳۸ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۱۰ ص (۲۱۶-۲۲۵)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۳۳۵]

● **شانژمان ایران** / حکومت و سیاست / فارسی

šānžmān-e īrān

میرزا آقاخان کرمانی، عبدالحسین، ۱۲۷۰-۱۳۱۴؟قمری

mīrzā āqā xān-e kermānī, ʻabd-ol-hoseyn (1854 - 1897)

کتابی انتقادی درباره تاریخ ایران است. فریدون آدمیت همین نسخه ما را دیده و در کتاب اندیشه‌های میرزا آقا خان کرمانی درباره آن چنین نوشته است: «بحث انتقادی است در تأثیر حوادث تاریخ، اثر تاریخ را در جامعه ایران از نظر تشبیه به هیکل انسانی بررسی می‌نماید (از جهتی با موضوع صد خطابه همسان است). نسخه‌ای که به دست ما رسیده ناقص و فقط هجده ورق است (از صفحه ۱۳ تا ۳۰) و شامل گفتاری در تأثیر استیلای امویان و چنگیزیان است، حکومت امویان را به دوره فلج تاریخی و فرمانروایی مغولان را به عصر پیدایش مرض هار تعبیر می‌کند. نخست شرحی درباره بیماری فلج و استسقاء و هاری از نظر اصول طب جدید می‌نگارد و آن معانی را بر هیئت اجتماع ایران منطبق می‌گرداند. در نسخه موجود نام نویسنده ثبت نشده و خیلی احتمال می‌دهیم که خط شیخ محمود فاضل کرمانی دوست میرزا آقا خان باشد. اما از شیوه کلام و جمله‌بندی‌ها و نحو استدلال و مطالب آن به یقین اثر فکر و قلم میرزا آقا خان است و برخی عباراتش عیناً در صد خطابه آمده است. همچنین مسلم است که یکی از آخرین نوشته‌های اوست. تاریخ نگارش آن را از این جا می‌توان شناخت که در متن اشاره به قضیه کشته شدن «فرانسوا کارنو» رئیس جمهور فرانسه دارد. می‌دانیم آنارشیست‌های ایتالیا او را در ژوئن ۱۸۹۴ (ذیحجه ۱۳۱۱) برانداختند، و با توجه به تاریخ قتل میرزا آقاخان (صفر ۱۳۱۴) معلوم می‌گردد که رساله مزبور را در زمان تبعید طرابوزان در ۱۳۱۳ نوشته است و البته مانعی ندارد که در زمان اقامت در اسلامبول به نگارش آن شروع کرده باشد. نکته دیگر این که در حاشیه ورق ۲۵ تصریح دارد به «وقتی که در اسلامبول بودم» پس صحبت از زمان توقف در طرابوزان می‌کند.»
این نسخه که ظاهراً نسخه منحصر کتاب است دو شانژمان دارد: شانژمان ۳. استیلای بنی امیه بر سلطنت ایران و ظهور مرض میشوم مذموم فلج؛ شانژمان ۴. استیلای چنگیزیان بر ایران و پیدایش مرض هار. نسخه ما علاوه بر شباهت با کتاب صد خطابه، که فریدون آدمیت بدان اشاره کرده، نزدیکی‌هایی هم در فصل‌بندی و موضوع و عبارات با کتاب چهار مقاله آقا خان کرمانی دارد. بیشتر مطالب شانژمان در چهار مقاله آمده و در آن جا دقیق‌تر و مفصل‌تر بحث شده است. (حکیم)
[اندیشه‌های میرزا آقا خان کرمانی ص ۴۵-۴۶؛ شانژمان ایران، نصرت الله فتحی، در مجله نگین، س ۲، ش۸ پیاپی ۲۰، اسفند ۱۳۴۵ش، ص ۳۳-۳۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۳۶

آغاز: شانژمان سیوم استیلای بنی امیه بر سلطنت ایران و ظهور مرض میشوم مذموم فلج. این مرض از بقیه اثر سکته در انسان ظاهر می‌شود مرضی است عصبی؛ **انجام:** وزادوا فی الطنبور نغمة اخری یعنی خون ملت را که دولت است از داخل ساختن رطوبت سیفایت که نمی توان گفت کی است و چیست و ضعیف نمودند
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی از مؤلف، نسخه ۱۲ صفحه از آغاز کم دارد (بنا بر یادداشتهای بالای صفحات از جزو سیوم تا پنجم است)؛ جلد: گالینگور آبی، ۱۲گ، ۱۷-۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۲۵۹]

← شانه بینی > احکام النظر فی کتف الشاة

● **شانه بینی** / علوم غریبه / فارسی

šāne-bīnī

بعضی از کلمات باطله طایفه مجسمه و رد و ابطال آن و فواید متفرقه.
آغاز: فصل اندر شناختن شانه گوسفند، حکیم گوید که هر که

خواهد اندر شانه نگه کند ...
انجام: سرخ باشد دلیل باد و مه بود، و الله اعلم و احکم. این را از کتاب خزانه برگرفتم

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۶/۲۵

آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «غالب و مغلوب» آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۴۰۵ر–۴۰۸پ) ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶ – ۴۴۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۶/۲۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص(۷۰۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶ – ۴۴۱]

● **شانه بینی** / پیشگویی / عربی

šāne-bīnī

در این رساله قاعده‌هایی یاد شده که از روی نشانه‌های شانه گوسفند درباره کار و سرگذشت و آینده شاهان و فرمانروایان و وزیران و بیماران و درباره باران و سفر و زناشوئی و کوچیدن از جایی به جای دیگر بتوان پیش‌بینی نمود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۸/۱۲

آغاز: بسمله. رسالة فی علم الاکتاف جیدة. خذغنما بنیة ماسأل عنه و ان کان من مال السائل کان اجود؛ **انجام:** و اذا کانت الدائرة علی الجانب الایسر و فی وسطها نقط سود دل علی تلف المال و سلامه النفس. تمت.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ از روی نسخه‌ای نوشته شده که از روی نسخه خط غیاث منصور دشتکی که چند بار مقابله کرده بود نوشته شده و نسخه این دانشمند کم و کاستی داشت و خود او هم آنها را نشان داد و در هامش نسخه ما گ ۱۰۱پ صورت خط او هست، در دنبال این در گ ۱۰۲ب در ۱۵س گفتاری است چنین: «قاعدة فی معرفة خطوط الکف. اذا کانت خطوط الکف مستویة فصاحبها طویل العمر – و ان کانت الخطوط مایلة الی جهة الساعد فانه یشعف بالنساء. منقول من خط استاد البشر»، این گفتار در کف شناسی است و از روی خط دشتکی آورده شده؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج سرخ،۲گ(۱۰۱پ–۱۰۲پ)، ۳۱ سطر (۹/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۴ – ۹۹۰]

● **شانه بینی** / پیشگویی / عربی

šāne-bīnī

رساله کوتاهی است در پیشگویی حوادث از شانه (کتف) با رسم تصویر شانه درحالت‌های مختلف.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۵۳/۵–۱۵/۹۳

آغاز: ربنا وسعت کل شی رحمة وعلما الحمدلله الذی علم بالقلم علم الانسان مالم یعلم وصلی الله علی خیر خلقه من الامم محمد المبعوث الی الاسود؛ **انجام:** من منازل القمر بمقتضی ×× البروج الاثنی عشر العقدتین. الجوزیر والنومهر تم هذا فی معرفة النظر فی الکثیف علی مذهب الکسرانیین ومن یری رایهم
خط:نسخ،کا:مصطفی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۰۵۸ق، جا: حریر؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ – ۲۳۷۴]

● **شانه بینی** / علوم غریبه / فارسی

šāne-bīnī

غیر همانند:

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۶۹/۴

آغاز: بسمله. بدانکه علم شانه را حکما برابر علوم نجوم می‌دانند و علم بزرگیست و حکمای ایغور و خطا این علم را علم شریفی می‌دانند؛ **انجام:** و اگر ضعیف بود برعکس این والله اعلم بالصواب.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دو شکل شانه دارد؛ ۳گ(۱۲۶ر–۱۲۸ر)، ۲۴ سطر [ف: ۵ – ۱۳۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با شکل شانه، با هشت تصویر؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۹۵۴–۹۵۶)، ۲۹سطر(۱۴×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [سنا: ف: ۱ – ۵]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۱۶–عکسی

آغاز: بسمله. حکما گفته اند که شناختن شانه از اسرار ایزدی ست پس باید گوسفند نرینه شش ماهه به نیت استخبار بکشد. و اگر در خانه صاحب حجت یا مطبخ پادشاه بکشد بهتر بو. و در افزونی ماه بهتر بود. و شانه چپ از حال ولایت خبر دهد؛ **انجام:** این شانه راست تعلق بدین مملک دارد، که گوسفند در آن جا بود و چرا کرده و کشته اند، و کتف او طرف چپ است.
از ناشناس، در پیشگویی بر پایه نشانه‌هایی که بر استخوان شانه گوسفند دیده می‌شود. گفتاری ست در این زمینه به فارسی منسوب به فخر رازی (الذریعه ۱۴۸۳) و دو گفتار نیز در همین زمینه به خواجه نصیرالدین طوسی نسبت داده شده است: یکی به فارسی زیر نام «حکم کردن بر شانه گوسفند و غیره» (مدرسی، احوال و آثار خواجه ۵۸۸) و دیگری به عربی زیر نام «رسالة فی احکام الکتف» (همانجا)؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ ۳ص(۲۳۱–۲۳۳) [عکسی ف: ۱ – ۲۱۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۷/۳۷

آغاز: بباید دانست که حکما و مهندسان با خبر گفته اند که علم شانه نکوست و آنرا با علم نجوم برابر گرفته اند ... همه کس آن را ندانند ... خواستم که در این نسخه یاد نکنم؛ **انجام:**و اگر سر کرانه شانه سوراخها باشد خورده دلیل کند بر قحطی خطی و تنگی در این سال.

در حکم بر شانه گوسفند این رساله بسیار دقیق، روشن و مفصل و دارای شانزده باب است: ۱. در سود و زیان ایشان را که شانه بیرون می‌کنند، ۲. در رمه گوسفند، ۳. در بد و نیک اهل خانه، ۴. در احوال و گزارش راه و کاروان، ۵. برف و باران، ۶. در موضع کاروان، ۷. اگر دشت و کوه که سیاهی و خشکی باشد عطف بسیار بود، ۸. در لشکر، ۹. شهر و آبادانی و مال، ۱۰. قوت و گرفتاری دزدان (در راه کاروان)، ۱۱. در دلیل‌های سازگاری یا ناسازکاری زن، ۱۲. در ادلاء شادی و آبادانی و خلاف آن، ۱۳. در مغاک شانه اگر سوراخ باشد، ۱۴. در کوهپایه اگر سفید باشد، ۱۵. در رمه و گوسفندان، ۱۶. در برف و باران و تنگی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶ص (۴۳۸-۴۹۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۵۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۷/۴۲

رساله در علم شانه و ظاهراً ترجمه رساله‌ای است و از نویسنده و مترجم رساله نشانی نیست. در نسخه پس از عنوان چنین آمده: «علمای این علم گفته‌اند که شناختن شانه گوسفند با علم نجوم برابر است و همه کسی او را نداند و علمی بس نیکوست و معتبر»، در وسط صفحه اول تصویر شانه نقش شده و رساله (یا گفتار) ناتمام است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۵۳۹-۵۴۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۵۲]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۸۹/۵-عکسی

آغاز: در بیان احکام دانستن شانه گوسفند. از صلاح و فساد و احوال آدمیان و حیوانات و حادثات عالم و حاجات خلق. بدانکه اول راه کاروان است، آنجا که فراخی است بر سر شانه. و اگر آنجا پاره ای سیاهی بود دلیل سلامتی کاروان است، و اگر سفیدی بود دلیل نا آمدن کاروان باشد؛ **انجام:** شانه گوسفند را بعد از پختن گرفته نگاهدارند وقت حاجت شود، گرفته نگاه کنند که مدعا به حصول پیوندد. الله اعلم بالصواب.

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۶۳۲؛ در پیش بینی آینده از رنگ و خطوط شانه گوسفند؛ خط: نستعلیق پخته، کا: میر عبد سید مرغینانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ سپس لوح حیات، دانستن ضمیر، بیمارنامه؛ ۳گ (۲۹۷-۲۹۹) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۷]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۶۳/۲

آغاز: این چند کلمه است در معرفت شانه و احکام آن. حکما گفته اند که احکام شانه مجرب است و کم غلط می‌شود بلکه همیشه راست می‌باشد، اما به شرط علم به قواعد آن، گفته اند که شانه از گوسفند میشینه؛ **انجام:** و تنگی باشد. و اگر زیر شانه سرخی باشد، دلیل با دومه باشد. تمت.

خط: نسخ پخته، کا: عبدالمطلب، تا: ۱۲۷۱ق، جا: مشهد؛ ۱گ (۶ر-۶پ) [ف: ۳ - ۱۷۸]

۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۲/۲۷

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲ص (۲۲۵-۲۲۶) [نشریه: ۲ - ۱۰۶]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۸۶/۱۹-عکسی

اصل نسخه: از آن سید جلال الدین تهرانی بوده، اکنون آستان قدس، ش ۶۲۷(۸) [۱۲۲۹۷] [در فنخا با عنوان «احکام النظر فی کتف الشاة» معرفی شده]؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ ۱گ (۱۱۲) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۰۰/۱۵

آغاز: بسمله در شناختن شانه گوسپندان حکما چنین گویند که که خواهد در شانه نگانه کند؛ **انجام:** دلیل تنگی باشد بدان شهر.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۳۵۰-۳۵۲)، قطع: رقعی [ف: ۱۹ - ۵۵۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۲/۳

آغاز: اما بعد این رساله ایست در شرح احکام شانه بینی که از شاگردان ارسطاطالیس حکیم منقول شده و امام فخرالدین رازی در کتاب یواقیت العلوم آورده باین عبارت که نظر کردند بشانه گوسفندان که درو خطوط نموده شود برنگهای مختلفه؛ **انجام:** و در هر خانه بدین نوع حکم توان کرد. و هو اعلم.

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۵گ(۱۵۳پ-۱۵۷ر)[ف:۴- ۹۹۰]

← شانه بینی ﴿ احکام النظر فی کتف الشاة

← شانه گوسفند ﴿ احکام شانه گوسفند

← شاه آزاد بخت و چهار درویش ﴿ چهار درویش

← شاه اسماعیل نامه ﴿ شاه نامه قاسمی

● شاه بازنامه / حیوان شناسی / فارسی

šāh-bāz-nāme

قاجار، میرزا محمد بن محمد رضا، ق۱۴ قمری

qājār, mīrzā mohammad ebn-e mohammad rezā (- 20c)

اهدا به: ناصرالدین شاه، به دستور: اعتضاد السلطنه و به نام: تیمور میرزا

تاریخ تألیف: ۱۲۸۵-۱۳۰۵ق

از جمال الدین میرزا محمد پسر میرزا رضای قاجار فرزند فتحعلی شاه است. او در ۱۲۹۹ق در باخرز جام و همچنین در طارم فرمانروا بوده است و به گواهی پسرش فتح السلطنه حسینعلی میان سالهای ۱۳۰۵ و ۱۳۱۳ درگذشته است. (دانش پژوه)

آغاز: این شاهباز نامه زیبای ناصری ×× چون شد تمام رشک ادیبان ماهر است / تاریخ جستم از خرد اندر جواب گفت ×× این شاهباز نامه زیبای ناصر است. بسمله. نحمدک اللهم یا من هو المقدس من مخالطة الاجزاء ... و بعد زهی خداوندی که شهباز عقل از صید مرغ کنه ذات لایزالش بکمال عجز و ناتوانی اندر است

انجام: باید پرده هم همان رنگ باشد
[نسخه‌های منزوی ۴۲۶؛ دنا ۳۲۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۸۶۲/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۳۶
آغاز و انجام: برابر
شانزده جزو است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، خط خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۹ – ۱۱۰۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۳۶
آغاز: صید شهان جمله وحش و طیر بود لیک ×× صید شه ماست حمله شیر نر آید / این شاه بازنامه زیبای ناصری ×× چون شد تمام رشک ادیبان ماهر است / تاریخ جستم از خرد اندر جواب گفت ×× این شاه بازنامه زیبای ناصر است. نحمدك اللهم یا من هو المقدس عن مخالطة الاجزاء ... و بعد زهی خداوندی که شهباز عقل از صید مرغ کنه ذات لا یزالش به کمال عجز و ناتوانی اندر است؛ **انجام:** پس باید دانست که در «قوش» هم خوش بختی و بدبختی هست.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۴×۲۲/۲سم [ف: ۳ – ۴۸۸]

● شاه بیت / شعر / فارسی

šāh beyt

نهاوندی، یوسف، – ۱۲۳۸ قمری

nahāvandī, yūsof (- 1823)

گزینی است از یوسف نهاوندی در ۱۲۵۶ از سروده‌های شاهزاده محمود میرزای قاجار. او خود را «غلام زرخرید» او می‌خواند و می‌گوید که در نهاوند و تبریز در نزد او بوده‌ام و در تبریز اینها را گزین کرده‌ام و می‌گویم که شعرهای او در ستایش محمدشاه قاجار و شهزاده قهرمان میرزا است و چون بیشتر آنها در ستایش پادشاه است این رساله را «شاه بیت» نامیدم. غزل است و قصیده و قطعه و رباعی و مثنوی و در ۲۰ رجب ۱۲۵۶گردآوری شده است. (دانش پژوه)
[دنا ۳۲۷/۶؛ این کتاب در الذریعه تحت عنوان «مقدمه دیوان محمود میرزا قاجار» معرفی شده است]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۰۹
آغاز: بشبهای غمت از دیده می‌باریم کوکبها ×× خداوندا چها آید بروز من از این شبها؛ **انجام:** دلم را ز انوار کن منجلی ×× بحق محمد بذات علی
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج حنایی، ۹گ، ۱۵ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۲ – ۲۷۱۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۶۷۴
آغاز: بسمله. بنده درگاه یوسف غلام زر خرید نواب ولی النعم شاهزاده محمود میرزا از ارض دارالنشاط نهاوند وجود نابود خود را بعرض؛ **انجام:** تو زیرا آنچه میدانی افضل است و یزدانی و آنچه من میدانم جهل است و نادانی
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح و کتیبه، مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج حنایی، ۲۵گ، ۱۱ سطر (۷/۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۳سم [رایانه]

← شاه جهان نامه ⩾ پادشاه نامه لاهوری
← شاهجهان نامه ⩾ پادشاه نامه
← شاه جهان نامه ⩾ عمل صالح

● شاهد خیال / شعر / فارسی

šāhed-e xīyāl

مثنوی عرفانی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۴۲/۲
آغاز: فتنه آرایی مژگان شاهد خیال و شکفتگی گل مراد از خارخار چمن شوق ... (عنوان) آغاز: عشق ... بود و غیر عشق باد ×× از ریاض عشق گل چند مراد / گشته در گلزار رنگ آرای عشق ×× مر دو عالم یک گل رعنای عشق؛ **انجام:** یک سر مژگان اگر ... شد ×× دیده و دل مجمع البحرین شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۷گ (۸۸پ–۱۳۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۲۱/۸سم [ف: ۸ – ۴۱۶]

● شاهد صادق / چند دانشی / فارسی

šāhed-e sādeq

مینا سپاهانی، صادق بن محمد صالح، ۱۰۱۸ – ۱۰۶۱ قمری

mīnā sepāhānī, sādeq ebn-e mohammad sāleh (1610 - 1651)

اهدا به: شاه شجاع بهادر
تاریخ تألیف: ۱۰۵۹ق؛ محل تألیف: اکبرآباد هند
دایرة المعارف مانندی است از دانش‌های روزگار خود، در پنج «باب» و هر باب در چند «فصل» و سپس «خاتمه»: باب ۱. خداوندی و پیامبری و ولایت و ایمان، ۱۰۷ فصل؛ ۲. ریاست و سلطنت و حکومت و آداب آن، در ۷۷ فصل؛ ۳. عقل و علم، در ۸۰ فصل؛ ۴. عشق و محبت، در ۷۵ فصل؛ ۵. عالم و زمان و عناصر(تاریخ و جغرافیا)، ۹۶ فصل؛ خاتمه در ضبط اسماء، ۱۰۷ فصل. از ترجمه انگلیسی آن یاد شده است.
آغاز: الحمدلله تعالی و منه المبتدی و الیه المنتهی و الصلوة و السلام علی نبیه محمد المصطفی خیر الانبیاء و علی آله الاصفیاء و اصحابه الاتقیاء و بعد در هزار و پنجاه و چهار از هجرت سید

الابرار که خاطری شاد و دلی آباد داشتم ...
[دنا ۳۲۷/۶-۳۲۸ (۱۷ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۶۷۳؛ الذریعة ۱۵/۱۳ و ۶:۱۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۲۴/۷

آغاز: فصل بیست و یکم از کتاب شاهد صادق در بیان مذاهب و اختلافات آن. عن النبی (ص) ستفرق امتی علی ثلاث و سبعین فرقة ...

آغاز: ... وله ایضاً در علم اخبار و سیرو آن عبارتست از معرفت قصص انبیاء و احوال ملوك و سلاطین و اکابر دوران ... اکنون تاریخ وفات برخی از اکابر و مشاهیر و شمه ای از معظمات وقایع که در هر سال واقع شده بر سبیل ایجاز و اختصار بیان کنیم. لسنة الاولی؛ **انجام:** شناخته نیست ... ۱۰۴۰ شاه جهان پادشاه غازی قصد بلاد دکن کرده، پس از آن مملکت بگشودند ... خان خانان مفتوح گردید. تمام شد (۹۵پ-۱۰۸ر، نستعلیق نیمه سده یازدهم).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ پراکنده‌هایی است از آن، در متن و هامش (۱۰۱۸-۱۰۶۱) ساخته در ۱۰۵۴-۱۰۵۸، سپس تاریخ سنواتی است از فصل ۷۹ باب شاهد صادق: (فارسی) از سال یکم هجرت تا۱۰۴۰. و در دیباچه آن آمده «و کتاب «صبح صادق از مؤلفات این حقیر است. جوینده آن علم را از کثرت کتب مستغنی سازد»؛ کاغذ: ترمه و سپس پسته‌ای، جلد: رویه میشن قرمز، اندازه: ۱۸/۱×۳۰/۳سم [ف: ۷ - ۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۳۲

آغاز: حالات با خود گفتم آن استات را ترکیبیو آن کلمات را ترتیبی دهم؛ **انجام:** یونبن بضم بضم یا و سکون واو و کسر ... باء تحتانیه و نون موضعی است ... اتفاق افتاد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق، جا: اکبر آباد هندوستان؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۱۰

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگ‌های ۳۵۲ تا ۳۶۸ نقشه‌های جغرافیایی است که به روش گذشتگان و به صورتهای خیالی نقاشی شده و طول و عرض جغرافیایی همه نقاط در جدولی به کنار رویه‌ها نوشته شده؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۶گ، ۱۸ سطر (۱۳×۲۶)، اندازه: ۲۰/۸×۳۳/۸سم [ف: ۲ - ۵۹۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۳-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۳۳

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن ملا محمد علی یزدی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی:آغاز(در دیباچه افتاده)؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج تریاکی، ۲۷۶گ، ۲۶ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۶-۷۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ به فرمایش بزرگی در یزد، با فهرست در آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مذهب، ۲۱۲گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱۷ - ۴۰۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۲۷

آغاز: نمی تواند بود که از نقطه واحد چون ۶ دو خط بر آمده بدو نقطه از درخت رسیده؛ **انجام:** داخل بحر فرنگ شد و یونان در آب غرقه گشت و آن بزیر آنهاست
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ صفر ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۲۵۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۱ - ۱۹۰]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۱ ـ ب

آغاز: وگفت باقی داستان فرداشب ... خاتمة الکتاب در ضبط اسما هر چند که سخن دراز شود لیکن از فائده خالی نبود ... حرف الالف آبسکون؛ **انجام:** یونین بضم یا و سکون واو و کسر نون و کسر یاء تحتانیه و نون موضعی است بشام تصنیف این کتاب بتاریخ هزار و پنجاه و نه در بلده اکبر آباد در زمان شاه شجاع بهادراتفاق افتاده هو العالم
تنها خاتمه شاهد صادق و چند سطری پیش از آن را دارد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: علی نقی ساروی کلانتری، تا: پایان ذیقعده ۱۲۴۸ق، به دستور بدیع الزمان میرزا؛ با یادداشت محمد علی بن زین العابدین ذکر سپاهانی مورخ ۱ رجب ۱۳۰۸؛ کاغذ: فرنگی، ۵۳گ، ۱۸ سطر (۱۳×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱ - ۳۲۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۱۲۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۲۸

آغاز: بسمله ... حالات با خود گفتم آن داستان را ترکیبی و آن کلمات را ترتیبی دهم و هر فصلی و نقلی را بجای آن نهم ... شاهد صادق نام کردم؛ **انجام:** یونین بضم یا و سکون واو و کسر نون و سکون یا تحتانیه و نون، موضعی است بشام، تصنیف این کتاب بتاریخ هزار و پنجاه و نه در بلده اکبر آباد در زمان شاه شجاع بهادر اتفاق افتاد. قدتم الکتاب ... ابن نجفعلی بن حاجی محمود الاصفهانی محمد رضا ... سنة تسع و ستین و مأتین و الف ...
خط: نستعلیق، کا: محمد رضا طهرانی ابن نجفعلی بن حاج محمود اصفهانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ مهر: نصرالله التقوی (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۳۴۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۳۳۳]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۳۲

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسن موسوی درب امامی اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۲۶۹ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۹۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۱سم [ف: ۳ - ۴۸۸]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۰

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۲۶ رمضان ۱۲۷۳ق، برابر با ۱۲۲۷

یزدگردی و ۲ خرداد جلالی ۲۹ آذرماه ولی در صفحه عنوان دارد که این کتاب در ساری مازندران در جمادی الاول ۱۲۵۹ بدست آمده، پس تاریخ کتاب یا تاریخ تملک غلط است؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۸۳؛ کاغذ: فرنگی [ف: ۵ – ۱۳۱]

۱۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۴۶ – ب

آغاز: برابر؛ **انجام:** یونین بضم یا ... موضعی است بشام. تصنیف این کتاب بتاریخ هزار و پنجاه و نه در بلده اکبر آباد در زمان شاه شجاع بهادر اتفاق افتاد.

خط: نسخ، کا: میرزا مسیح کاتب کمره‌ای، تا: ربیع الاول ۱۲۹۷ق؛ مصحح جناب قندهاری به سال ۱۲۹۹، نسخه اندکی از دیباچه را ندارد درست مانند نسخه مجلس و فهرست آغاز را دارد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سبز، ۴۱۵گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۱) ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: – ۱۴۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... سعید بن جبیر گوید اول کسانی را که به بهشت خوانند آنانند که حمد ایزد تعالی گویند، فضیل بن عیاض گوید اکرم خلایق نزد ذوالجلال آن است که حمد گوید در هر حال

فصل ۱ و ۲ و ۳ درین نسخه موجود است؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد رضای تویسرکانی، تا: ۱۳۱۴ق، برای مخبر الملک؛ ۳۸۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۲ – ۴۸۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۲۲–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۱۲۸]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۰۹

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم ساروی، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۱۹ق؛ افتادگی: آغاز (از آغاز دیباچه یک برگی افتاده)؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۵۲۸گ، ۱۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۵ – ۱۳۱]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۵/۲

آغاز: فصل ۷۹ شاهد صادق در علم اخبار و سیر، و آن عبارتست از معرفت قصص انبیاء؛ **انجام:** بحسن سعی مهابت خان خانان مفتوح گردید

خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج عبد الله ثقة الاسلامی، تا: ۵ اسفند ۱۳۱۹ق؛ مصحح، کاتب در آخر می‌نویسد: این رساله دوم از روی کتاب شاهد صادق، به شماره ۵۵۰۹ استنتاج و مقابله شد؛ کاغذ: دفتری، جلد: شمیز صورتی، ۶۶گ (۱۲–۷۷)، ۱۸ سطر(۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۸ – ۴۶۵]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۹

آغاز: نسخه: آن شتات را ترکیبی و آن کلمات را ترتیبی دهم و هر فصلی و نقلی را بجای آن نهم؛ **انجام:** عاجز شده احصای کمالش خرد آری

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم، تا: ۱۳۲۱ق، جا: مازندران؛ اهداء به شاهزاده محمد قلی میرزا ملک آراء، با افتادگی مجدول، دارای نقشه پاره‌ای از اقالیم و ممالک؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: ساغری سیاه، ۴۱۲گ، ۱۰سطر(۱۴/۵×۲۷)،اندازه:۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۴ – ۸۶]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۳۴/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌های پراکنده‌ای است از این کتاب [ف: ۵–۱۳۲]

۱۷. تهران؛ بانکی پور؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ شماره ۹۱۳، جلد ۹ فهرست [میراث اسلامی: ۵ – ۶۲۷]

● شاهد عرشی / شعر / فارسی

šāhed-e ʻaršī

عرشی اکبرآبادی، محمد مؤمن بن عبدالله، – ۱۰۹۱ قمری

ʻaršī akbar-ābādī, mohammad mo’men ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1680)

منظومه‌ای عرفانی به پیروی از مثنوی مولوی است: مولوی در مثنوی استاد من ×× کرد از فیض سخن ارشاد من. کتاب این عناوین را دارد: – مناجات به درگاه واهب العطایا جل شانه؛ – نعت سید المرسلین خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و سلم؛ – در منقبت امام حسین علیه السلام؛ – در منقبت حضرت امام حسین علیه السلام؛ – در بیان ظهور انوار عشق که آفتاب عالمتاب آسمان وحدت است و ماهتاب شب افروز جهان کثرت؛ – داستان پروازی هزار داستان گلشن محبت؛ – داستان شاهباز بلند پروازی هزار داستان گلشن محبت؛ – داستان پیر طریقت؛ – داستان پیر حقیقت؛ – عاشق شدن پسر بازرگانی بر دختر پادشاه؛ –واقف شدن بازرگان بر حال پسر؛ – رسیدن موسم بهار چمن نگار و مشرف شدن عندلیب دیوانه به حلوه پری چهر گلرخسار و پروانه ساختن جان به شمع دیدار و گدازش شمع حسن بر آتش پروانه عشق جان نثار؛ – قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم المجاز قنطت الحقیقت؛ – خواب دیدن دختر والی مصر یوسف علیه السلام را؛ – برآمدن ابراهیم پیغمبر از غار و مشاهده نمودن انوار مطلق در آئینه آفتاب و ماه؛ – حکایت محققانه بر سبیل تمثیل؛ – جلوه نمایی شاهد روح که ابواب عشق بر روی اوست مفتوح؛ – در بیان تقوی پشت و پناه سالکان طریقت است؛ – در صفت نیک خوئی که سرمایه آبروی زندگانی است و پیرایه حیات جاودانی؛ – در صفت محبت که رهنمای وادی حقیقت است؛ – قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم الفقر فخری؛ – داستان حضرت شاه دل آگاه معرفت انتباه؛ – در صفت توکل که تاج آرای مسند نسین تحمل است؛ – تفسیر آیه کریمه فاستقم کما امرت؛ – داستان نزاکت طبع سخن ساز که محرم محفل ناز و نیاز است؛ – داستان در بیان تفضیل عشق بر عقل معاد و تفضیل معاد بر عقل معاش؛ – آگاه ساختن عالمان دنیا طلب ملوک آمیز غفلت شکار؛ – داستان پیر معجز نمای ابراهیم علیه السلام؛ – داستان اظهار نمودن بطلان آئین هند و هندوستان؛ – داستان شیخ هوش پرور شهرت دوست که به

واسطه نام ترک روزی عذا نمود؛ - داستان دنیا دوستان صیاد پیشه که به دام آرزو گرفتار آمده خود را در بند هوا افکنده‌اند؛ - حکایت؛ - حکایت؛ - قال النبی علیه السلام اعدا عدوک نفسک التی بین جنبیک؛ - قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم کما تسعون (کذا؛ تعیشون) تموتون تبعسون کما تبعسون تحشرون؛ - داستان بیوفائی دنیا و گردش چرخ ستمکار؛ - قال النبی علیه السلام حب الدنیا راس کل خطیئة؛ - حکایت؛ - در صفت شب معراج؛ - سوال عالم سفلی از عالم علوی و جواب عالم علوی به عالم سفلی از عالم علوی؛ - تفسیر آیه قل لا اسئلکم علیه اجرا الا الموت (کذا المودة) فی القربی؛ - تفسیر آیه یا ایها الذین آمنوا آمنوا؛ - سوال نمودن حکیمی از شاه ولایت پناه و جواب باصواب یافتن و به شرف اسلام مشرف شدن؛ - در منقبت امیرالمومنین علیه السلام و بیان رویت حضرت ذوالجلال و الاکرام؛ - سوال و جواب در مسئله رویت؛ - در مدح حضرت ولایت دستگاه مرشد خدا آگاه میر عبدالله سلام الله علیه؛ - در مدح حضرت قدوت العاشقین میر محمد صالح سلام الله علیه؛ - در بیان ظهور تصرف ولایت؛ - نصیحت ولایت دستگاه مرشد خدا آگاه میر عبدالله سلام الله علیه؛ - در مدح حضرت قدوت العاشقین میر محمدصالح سلام الله علیه؛ - در بیان ظهور تصرف ولایت؛ - نصیحت فرزند ارجمند؛ - فی مدح قطب الواصلین قدوة السالکین شیخ البر و البحر حضرت فریدالدین گنج شکر قدس الله سره العزیز؛ - ایضاً فی مدحه؛ - حکایت؛ - حکایت؛ - اظهار غیرت (پس از آن افتادگی دارد، بعد از برگ ۱۲۴)؛ - اظهار عجز و نیازمندی به درگاه کریم بنده نواز؛- در خاتمه کتاب گوید؛ در ضمن نصایح پایان نسخه از اجدادش شاه نورالدین ولی و شاه ظیب نام می‌برد و فرزندش را به پیروی از رویه ایشان توصیه می‌کند. در خاتمه کتاب چنین سروده: من به طرز مولوی گویم سخن ×× تو چه می‌گویی بگو باری به من ... / عرشیا صد افرین بر جان تو ×× تازه بادا همچو گل ایمان تو ... / شاهد عرشی است نام این کتاب ×× می‌شود از باب‌هایش فتح باب. در پایان ماده تاریخ پایان تألیف دارد: لسید حقایقی خجسته: زهی خجسته کتابی که شاهد عرشی است ×× ازو همیشه بود جان مومنان خوشحال / مگر کلام الهی به سلک نظم آمد ×× که قال او همه حال اوست و حال تو همه قال / چو عاشقان به تو پرسند سال اتمامش ×× بگو به شاهد عرشی یود جمال کمال. (حکیم)

[نسخه‌های منزوی ۲۹۳۳/۳؛ مشترک پاکستان ۹۳۸/۷ (دیوان او)؛ دنا ۳۲۸/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۵۶

آغاز: حمد آرایم به نام ذوالجلال ×× قال را افروزم از انوار حال ز/ از بهار و باغ دل گویم سخن ×× بشکفانم از نسیم جان چمن؛
انجام: خواهم از لطف خداوند کریم ×× باسط و باری و غفار و رحیم / تا کند مقبول طبع خاص و عام ×× این کتاب مثنوی را والسلام. انجامه: تمت تمام شد به وقت ظهر روز جمعه در ماه ربیع الاول راقم شیخ عیسی تم تم تم.

خط: نستعلیق، کا: شیخ عیسی، تا: قرن ۱۱؛ نسخه‌پردازی هندی؛ تملک: پارسا؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۱۳۰گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲/۴×۲۰/۹سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۷۸]

● شاه راه سال یکم / - فارسی

šāh rāh-e sāl-e yekom

کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890 - 1945)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۵۳-۴۷۵۴-ف

بی کا، بی تا [فیلمها ف:۳ - ۱۰۱]

● شاهراه نجات / شعر / فارسی

šāhrāh-e najāt

مجذوب تبریزی، محمد بن محمد رضا، - ۱۰۹۳ قمری
majzūb-e tabrīzī, mohammad ebn-e mohammad rezā (-1682)

مثنوی عرفانی است حدود ۳۰۰۰ بیت، در مدح ائمه اطهار (ع) و آداب سیر و سلوک که در سال ۱۰۶۶ یا ۱۰۶۸ق به نظم درآورده است. طی آن مطالب نغز اخلاقی را به سبک مثنوی و به صورت نظم بیان نموده است.

آغاز: این کتاب را توجه حضرات ×× شد مسمی بشاه راه نجات. بسمله. یار آینه خانه ای میخواست ×× التفاتش بهانه ای میخواست / چون ثباتی نداشت خانه گل ×× دوستی برد پی بخانه دل

انجام: شکر شکر شاه راه نجات ... راه این منزل این نامه تمام ×× گفتمت و السلام و الاکرام

[الذریعة ۱۵/۱۳ و ۲۱۷/۱۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۳۴؛ دنا ۳۲۸/۶ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مذهب، با یک پیشانی زر و لاجورد، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۸×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۴۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۳۵ص (۱۹-۵۳)، اندازه: ۹/۵ × ۱۹سم [ف: ۱۷ - ۴۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۱۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا: محمد جعفر بن حاجی اخیجان تبریزی، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سورمه‌ای مذهب، ۳۰گ (۲۴۴پ-۲۷۳پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳۳ - ۵۴۸]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق؛ با یک سرلوح زرین آراسته، مجدول زرین؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۰گ، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۲سم [ف: ۳ - ۴۸۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالوها بن محمد صادق تبریزی، تا: دهه اول شوال ۱۰۹۸ق؛ مجدول، دارای سه سرلوح مذهب، محشی در توضیح لغات مشکله، رکابه دار؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم (صدرالافاضل) در صفر ۱۳۴۴ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۰ص (۲۹۰-۳۶۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×سم [ف: ۴۴ - ۱۶۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛مجدول محرر،رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۴گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۲۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۶/۲

حدود ۳۰۰۰ بیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شوال ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۴۸۷-۵۴۵ متن)، ۱۹ سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۳۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۱۸/۵

حدود ۳۰۰۰ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۴۸-۱۱۴)، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۳ - ۳۰۹۷]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۹۳۸/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۴ صفر ۱۱۸۲ق؛ متن و هامش [نشریه: ۷ - ۲۶۳]

۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۳۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اندازه:۱۰ × ۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۷

خط: نستعلیق، کا: عبدالجبار(گویا)، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: عنایت الله بن محمد نصیر در محرم ۱۳۰۲، محمد کاظم بن لطف علی؛ مهر: محمد ابراهیم؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۴۰گ، ۱۵ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۶سم [سنا: ف: ۱ - ۳۸۶]

● شاهرخ و گلرخ / داستان / فارسی

šāhrox va golrox

جیلانی، محمود

jīlānī, mahmūd

[دنا ۳۲۸/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۲۸/۱]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۶۷

آغاز: ... پروردگار ونعت پیغمبر ... ودرود وسلام برآل آن بزرگوار یعنی ائمه معصومین ... چنین نموده می‌آید؛ **انجام:** وزیر اعظم وامنای دارالملک موشح کرده هر نسخه را ازآن با یکی از سرهنگان لشکر به مملکتی فرستاد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۲]

● شاهرخیه / - فارسی

šāhroxīyye

صفائی قوچانی، محمد قاسم

safā'ī qūčānī, mohammad qāsem

اسفراین؛ احمد شاهد؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: رشیدالدین محمد بن قوام الدین عبدالله، تا: ۹۲۷ق؛ با سرلوحه‌های مذهب [میراث اسلامی: ۵ - ۶۱۳]

← شاهرود و بسطام ﴿ ابنیه و مساجد و تعداد نفوس شاهرود و بسطام

← شاهزاده امیرخان سردار ﴿ احوالات شاهزاده امیرخان سردار

● شاهزاده هرمز و نازنین گل / داستان / فارسی

šāhzāda hormoz va nāzanīn gol

داستان پسر قیصر روم و دلباخته شدن بر جمال گل دختر پادشاه خوزستان و سرگذشت ایشان، از گفته شیخ عطار.

[دنا ۳۲۹/۶؛ نسخه‌های منزوی ۳۷۰۲/۵؛ مشترک پاکستان ۱۱۷۰/۶]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۵۶/۲-۱۵/۱۹۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین اما بعد راویان اخبار وناقلان آثار وطوطیان شکر شکن؛ **انجام:** دو راه دارد یکی از مرجانیه می‌روند که نزدیک تر است ولی یکتا با کی سر راه می‌باشد که اوبلا خان خارجی می‌گویند وجادوگر است.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۷۵]

● شاه زرین / - فارسی

šāh-e zarrīn

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۷

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۳۳ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۲]

● **شاه عالم نامه = آیین عالم شاهی** / تاریخ / فارسی

šāh ʻālam nāma = āyīn ʻālam šāhī

بهکاری، غلام علیخان بن روشن الدوله، ق۱۳ قمری

behkārī, qolām ʻalī-xān ebn-e rowšan-od-dowle (- 19c)

تاریخ تألیف: حدود ۱۲۰۳ق

تاریخ عالمگیر دوم (۱۱۶۷-۱۱۷۳ق) و شاه عالم دوم یعنی علی گوهر (۱۱۷۳-۱۲۲۱ق) است که به روزگار این یکی نوشته شده و رویدادها را از گذشته و بیرون رفتن احمد شاه ابدالی از هند در ۱۱۶۷ق را دارد. (احمد منزوی)

آغاز: چاپی: حمد بی حد احدی را رسد که میزان ادراک فردی

چاپ: کلکته، سنگی، ۱۹۱۲م، ۱۹۵ص؛ کلکته، ۱۹۱۴م، ۱۹۱ص.

[دنا ۶۶۳/۲ با عنوان «تاریخ»؛ فهرستواره منزوی ۱۲۸۴/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۸۴-ف

نسخه اصل: دیوان هند ش ۳۹۸ اته ۴۲۴؛ بی‌کا، تا: جمعه ۱۱ رجب ۱۲۰۷ق [فیلمها ف:۱ - ۲۸]

← الشاه فضل الله ⪢ اجوبة مسائل الشاه فضل الله

● **شاه مدار** / اخلاق / فارسی

šāh madār

شاه مدار، بدیع الدین قطب المدار، ق۹ قمری

šāh madār, badīʻ-od dīn qotb-ol-madār (- 15c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۶۱

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقین و الصلوه و السلام علی رسوله و محمد آله اجمعین اما بعد این حکایت روزی درویشان؛

انجام: مدارم این دو حرف از بهر ما پس نزادم از کسی نه زاده ام از کس [کذا]

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۱۰۰]

← شاهنامه ⪢ لغت شاهنامه

← شاهنامه ⪢ شهنشاه نامه

← شاهنامه ⪢ فرهنگ الفاظ نادر

← شاهنامه ⪢ شهنشاهنامه

← شاهنامه ⪢ جهانگیرنامه

← شاهنامه ⪢ سفرنامه اصفهان

← شاهنامه ⪢ فتح نامه قندهار

● **شاهنامه** / شعر / فارسی

šāhnāme

فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ ؟ قمری

ferdowsī, ab-ol-qāsem (942 - 1026)

مشهورترین منظومه حماسی ایرانی است که شاعر در آن داستان‌های باستانی ایران از کیومرث تا بر افتادن سلسله ساسانیان را به نظم کشیده است. در ضمن داستان که بیشتر جنبه افسانه دارد، به رشادت‌های پهلوانان ایرانی مانند رستم می‌پردازد. گفته شده این منظومه به درخواست یا فرمان سلطان محمود غزنوی صورت پذیرفته لیکن بنابر پژوهش‌های دقیق‌تر سرایش منظومه حداقل بیست سال قبل از بر تخت نشستن سلطان محمود، آغاز شده بوده است و پس از بر افتادن سامانیان، شاعر به جهت پشتیبانی صاحب منصبان در دربار غزنویان اثر خود را به سلطان محمود تقدیم می‌دارد تا در سایه آن دولت این اثر ماندگار شود و از میان نرود. نخستین بار دوره کامل شاهنامه در ۴ جلد به اهتمام «ترنر ماکان» در سال ۱۸۲۹م در کلکته به چاپ رسیده است. همچنین در ۷ جلد بزرگ در قطع سلطانی به سال ۱۸۳۸ تا ۱۸۷۸ میلادی در پاریس به کوشش «مول» منتشر شده و نیز چند عکسی (فاکسی میلی) از روی نسخه‌های کهن در ایران و خارج آن صورت گرفته که می‌توان از آن جمله به چاپ عکسی از روی نسخه کتابخانه ملی فلورانس مورخ ۶۱۴ق اشاره کرد که ظاهراً کهن‌ترین نسخه موجود شاهنامه می‌باشد. گفته شده برترین تصحیحی که تاکنون روی شاهنامه صورت گرفته تصحیح انتقادی ۹ جلدی شاهنامه توسط دانشمندان روسی است که زیر نظر «ی. ا. برتلس» طی سال‌های ۱۹۶۰-۱۹۷۱م در مسکو صورت گرفته است. این تصحیح با تجدید نظر مجدد سعید حمیدیان بارها در ایران به چاپ رسیده است. بر شاهنامه سه مقدمه نوشته شده و مفصل‌ترین آنها به سال ۸۲۹ به فرمان بایسنقر بن شاهرخ (- ۸۳۷) می‌باشد و این مقدمه که شامل شرح حال مفصلی از فردوسی و هجونامه سلطان محمود می‌باشد، دارای مطالبی درست و نادرست است و در اینجاست که فردوسی از مازندران به بغداد رفته و به خلیفه پناه برده است و در جای دیگر اشاره‌ای بدین موضوع نشده است.

آغاز: به نام خداوند جان وخرد ×× کز این برتر اندیشه بر نگذرد / خداوند نام وخداوند جای ×× خداوند روزی ده رهنمای

چاپ: فهرست فارسی مشار ۳۱۷۳/۳ نشانی حدود ۵۰ چاپ

[نسخه‌های منزوی ۲۹۳۵/۴ و ۲۹۳۵/۳-۲۹۵۶؛ الذریعة ۸۲۱/۹ و ۱۶/۱۳-۲۰؛ کتابشناسی فردوسی (ایرج افشار): ۲۷۷؛ دائرة المعارف تشیع ۵۱۰/۹؛ کشف الظنون ۱۰۲۵/۲-۱۰۲۲۶؛ فهرستواره منزوی، ۹۹۱/۲-۹۹۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۲۴/۲؛ دنا ۳۲۹/۶- ۳۳۵ (۱۸۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- داستانهای شاهنامه = قصص شاهنامه؛ طرطوسی، ابوطاهر بن حسن (-۶)
۲- الشاهنامه (ترجمة)؛ بنداری، فتح بن علی (۵۸۶-۶۳۴)
۳- دیباچه شاهنامه؛ هرندی اصفهانی، حمزة بن محمد خان (-۱۱)
۴- تاریخ شمشیرخانی = دلگشای شمشیرخانی = شاهنامه منثور = خلاصه شاهنامه؛ حسینی، توکل بیک بن تولک بیک (-۱۱)
۵- لغت شاهنامه؛ بغدادی، عبدالقادر بن عمر (۱۰۳۰-۱۰۹۳)
۶- شاه نامه (منتخب)؛ حکیم شیرازی، محمود بن محمد شفیع (-۱۲۷۴)
۷- شاه نامه (منتخب)؛ ملک المورخین، هدایة الله بن محمد تقی (-۱۳۲۲)
۸- فرهنگ لغات شاهنامه (۳عنوان)
۹- شاه نامه فردوسی (بحثی پیرامون)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۶۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه شهر فلورانس. در آغاز دیباچه‌ای است در سرگذشت فردوسی جز آنچه که می‌شناسیم که آغازش افتاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۳ محرم ۶۱۴ق [فیلمها ف:۳ - ۱۹۶]

۲. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۱]

۳. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۱-ف۱

نسخه اصل: موزه بریتانیا، که در زیر آن آمده «کذا فی منقول منه» که در دیباچه روسی شاه نامه در مسکو «منسوخ عنه» خوانده‌اند. پس این نسخه از کهن‌ترین نسخه‌ها نیست (افشار در کتابشناسی فردوسی ص ۲۱؛ فهرست ریو ص ۵۳۳ ش Add. 21103)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶۷۵ق [فهرستواره مینوی: - ۱۹۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۴۳

آغاز: زبستان آن گاو طاوس رنگ ×× بر افراختی چون دلاور نهنگ / سرانجام از آن گاو و آن مرغزار ×× یکایک خبر شد سوی شهریار؛ **انجام:** فرستاده یی خواست از در جوان ×× فرستاد تازان بر پهلوان / بدو گفت روبا سپهبد بگوی ×× که امشب به جامی که مستی مپوی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: وسط؛ نسخه از پیش از داستان کاوه آهنگر است. تا میانه رفتن بهرام چوبینه بحنگ ساوه شاه (اگر پس و پیش نشده باشد) نسخه دالهایی که ریشه ذالی دارند منقوط آورده است؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۳۱گ، ۲۵ سطر(۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۳]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۸-ع۱۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۵. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۵

از گفتار اندر مناظره کاوه آهنگر با ضحاک تازی (بیت ۱۵۷ داستان ضحاک) تا کشته شدن هاموی سوری به دست بیژن و ختم کتاب شاه نامه و حدیث معنی افتاده است و می‌رسد به: بسی رنج بردم بدین سال سی ×× عجم زنده کردم بدین پارسی؛ (۱۳۳۷/۲/۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: تازه زرین کوب مقوایی، قطع: وزیری [ف: - ۱۹۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۹۴

ج۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن میران بن ابراهیم، تا: قرن ۸، با تاریخ ساختگی ۶۰۰؛ مجدول در چهار ستون؛ کاغذ: ترمه [ف: ۳ - ۴۸۹]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۷-ع۱۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۳۱

مقالات رستم و اسفندیار در شاهنامه = منتخب شاهنامه فردوسی؛ خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۱۴ جمادی الاول ۷۲۱ق؛ ۱ص(۲۹۰) [مختصر ف: - ۷۸۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** کی یاری بر آرد بهفتاد دست.

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: شنبه ۱۶ جمادی الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱۱ص (۵۶۸-۵۷۸)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۹۷]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵۹-ف

نسخه اصل: خزینه کتاپلیغی ش ۱۴۷۹. مالک حمید الدین کاتب در خزانه عامره؛ کا: حسن بن علی بن حسین بهمنی، تا: ۲۰ صفر ۷۳۱ق؛ ۲۸۶ص، ۳۴ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۱۰. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۲

نسخه اصل: طوپقپو سرای امانت خزینه ۱۴۷۹؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: ۷۳۱ق؛ نسخ درشت شش ستونی مصور با جدول از حسن بن علی بن حسین بهمنی، کامل تا برگ ۷۰۰ از آن حمید الدین کاتب خزانه عامره (افشار ۲۱۱) [فهرستواره مینوی: - ۱۹۲]

۱۱. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۳۴

نسخه اصل: ش ۳۲۹ شچدرین در لنینگراد؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن حسین ... با احمد ظهیر، تا: پایان جمادی الاول ۷۳۳ق؛ ص ۳۱۶ فهرست در ن ش ۱۲۶، با تصویر، از مزار شیخ صفی در اردبیل به گواهی درن، ایرج افشار در فهرست خود ص۲۱۱ از روی فهرست روسی گوزالیان guzalian از آن یاد کرده است (دیباچه شاه نامه چاپ مسکو ص ۶ به فارسی و ص۱۴ روسی، نشریه ۱۲۹/۸)؛ ۳۶۹گ [فهرستواره مینوی: - ۱۹۱]

۱۲. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۵

نسخه اصل: قاهره ۶۰۰۶ س (ق۱)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه دهه سوم شوال ۷۴۱ق؛ با دیباچه منثور محمد بن محمد کیشی برای ارغون شمسی کریمی کازرونی؛ تملک: حاج ابراهیم پاشای وزیر [فهرستواره مینوی: - ۱۹۱]

۱۳. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۱۳

نسخه اصل: موزه ملی پاکستان NM31؛ خط: نستعلیق، کا: احمد

خان، تا: ۱ رمضان ۷۴۶ق، جا: شیراز [فهرستواره مینوی: - ۱۹۲]

۱۴. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۳-ع۶

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن عبدالکریم بن محمد بن ابی الحسین فقید تبریزی، تا: ۲ محرم ۷۵۲ق؛ با معرفت مولوی محمد الیاس صاحب به بهای ۵۰ روپیه در ۱۲۴۶ خریده شده؛ تملک: حسن الله ابی الحسن ظفرخان [فهرستواره مینوی: - ۱۹۳]

۱۵. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نسخه اصل: بانکی پور، کتابخانه خدابخش پتنه N 1795 HL 1817. ۲۵ مجلس؛ خط: نستعلیق، کا: القاضی بن یحیی، تا: ۴ رمضان ۷۸۹ق [فهرستواره مینوی: - ۱۹۳]

۱۶. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۷

نسخه اصل:قاهره ۷۳؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: لطف الله بن یحیی بن محمد شیرازی، تا: ۷۹۶ق، جا: شیراز [فهرستواره مینوی: - ۱۹۳]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰۶

نسخه اصل: دارالکتب العربیة ۴۹ تاریخ فارسی. بادیباچه و ۲۷ مینیاتور؛ خط: نستعلیق ریز، کا: لطف الله بن یحیی بن محمد، تا: ۷۹۶ق، جا: شیراز؛ افتادگی: آغاز؛ با چند سر لوح رنگارنگ و زرین زیبا و با جدول و تذهیب کاری؛ ۳۲۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵/۵سم [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰۵-ف

نسخه اصل: دارالکتب العربیه ۷۳ تاریخ فارسی. با دیباچه از آغاز افتاده. با ۶۷ مینیاتور؛ خط: نستعلیق ریز، کا: لطف الله بن یحیی بن محمد، تا: ۷۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ با چند سرلوح رنگارنگ و زرین زیبا، مذهب، مجدول؛ ۳۲۱گ، ۳۱ سطر (۲۳×۳۵/۵) [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز هجرت شده پنج و هشتاد بار ×× به نام جهان داور کردگار

حدود پنجاه و یک هزار بیت دارد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: دهه‌های پایانی قرن ۷ یا آغاز قرن ۸ ق؛ رسم الخط کهن (ج = چ، ک = گ، ذ = د)، نسخه کامل و پاکیزه هنری، برابر وی این دو صفحه به سفید آب نوشته است: «کسی در باب فردوسی چگوید ×× بنه خامه نظر کن تا ببینی / که او رمزی است از سر الهی ×× روان آب حیات اندر سیاهی»، مجدول؛ مهر: «عبده الراجی محمدقلی» (بیضی)؛ کتاب در خاندان سعدلو از والیان گرجستان روزگار صفوی بوده؛ اهدایی: خاندان سعدلو بیگلر بیگی؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج یشمی، ۵۱۴گ (۱پ-۵۱۴ر)، ۲۵ سطر دو ستونی، اندازه: ۱۴/۵× ۱۹سم [ف: ۲ - ۱۴۴]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴/۲-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 12627؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ [فیلمها ف:۱ - ۴۰۲]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۵

از رفتن فریدون به جنگ ضحاک تا هزیمت گشتاسب از ارجاسب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۶۹گ، ۴ ستون (۷×۱۰)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۵۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۳ - ۹]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۱۱

نسخه اصل" همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۴]

۲۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۷

از گفتار اندر تولد فریدون تا کشتن پرویز خسرو را؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵۱۹گ، ۲۱-۲۳ سطر، قطع: ربعی [ف: - ۱۹۶]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً اواخر قرن ۸ و یا اوایل قرن ۹؛ با مقدمه ابومنصوری، دارای چهار سرلوح، مجدول مذهب، دارای ۱۶ مجلس نقاشی با تصویرهای با لباس مغولی؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۳ - ۵۵۴]

۲۴. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:بدون شماره

از گریختن افراسیاب تا داستان ساختن مداین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ درست مانند نسخه کتابخانه دانشکده ادبیات تهران ش ۸۱ ب که در فهرست (۳۲۳:۱) یاد شده و تاریخ آن باید نماز ظهر روز دوشنبه ۱۶ شوال ۸۶۴ و نوشته احمد حسن بن قطب بن زاهد بن عمر یمنی باشد نه ۱۰۰۴ (کتاب شناسی فردوسی ۱۳۷) [نشریه: ۷ - ۵۶۷]

۲۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای پنج مجلس، مجدول مذهب؛ ۳۴۲گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۶]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷۲

آغاز: بسمله، افتتاح سخن آن به که کند اهل کمال ×× به ثنای ملک الملک خدای متعال؛ **انجام:** بایوان بابل ز دست و درود ×× ببرج حمل برشدی تیره درود

از آغاز شاهنامه تا نامه یزدگرد بسرداران خراسان؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ باسرلوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ماشی، ۵۵۴گ، ۲۵ سطر(۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲ - ۵۲۱]

۲۷. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۴

نسخه اصل: موزه بریتانیا شماره Or. 2822. در هامش ظفرنامه حمد مستوفی؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن سعید بن عبدالله الحسنی، تا: جمعه ۲۱ رمضان ۸۰۷ق [فهرستواره مینوی: - ۱۹۲]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۰۰-عکس

نسخه اصل: مجموعه ایرمافراد irmafrad؛ کا: محمود بن محمد، تا: ۸۳۱ق [فیلمها ف:۳ – ۲۷۱]

۲۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۱۶

آغاز: مقدمه منثور: افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال ×× به ثنای ملك الملك خدای متعال / پادشاهی که به پیرامن جاهش نرسد ×× از ازل تا ابد و صمت نقصان و زوال. مالك الملکی که در تدبیر ملك و ملکوت و تربیت عالم لاهوت و ناسوت بوزیر و مشیر و ظهیر و نصیر محتاج و مفتقر نگشت پادشاهی و سلطنت او را مسلم است ... اما بعد در این ایام که تاریخ هجری بهشت و بیست و نه رسیده است حضرت شاه و شاهزاده اعظم ... سلطان بن سلطان بن سلطان و الخاقان ... امیر زاده بایسنغر خان ... از شعف و اهتمامی که بکلام موزون و سخن گذاری مطبوع و دانستن اخبار و آثار پسندیده سلاطین بزرگوار دارد گاه گاهی بمطالعه شهنامه که فردوسی طوسی گفته است و در نظم آن در دری سفته است اشتغال می‌نمود هر چند شهنامه‌های متعدد در کتبخانه همایون معد بود اما چنانك مزاج نازك و طبع لطیف شه و شهزاده آنرا پسندیدی نبود ... اشارت همایون نافذ گشت که از چند کتاب یکی را مصحح ساخته مکمل گردانند ... و در دیباچه حکایت جمع آوردن پاستان نامه که اصل شاهنامه است و جمعی شعرا که بنظم آن مشغول شدند تا آن زمان که بر فردوسی اتفاق کردند و تمام کردن فردوسی شهنامه را و حکایت حرمان و نومیدی او و از سلطان محمود و ابیاتی که در شکایت از سلطان محمود گفته است با آنچ از احوال فردوسی استماع افتاده و جدولی که مجمل طبقات ملوك عجم از آن معلوم شود و شجره انساب ایشان از کیومرث تا یزدجرد کتابت کنند بنابر امتثال اعلی این دیباچه بدین سیاق مکتوب گشت ... شرح احوال حکیم فردوسی رحمة الله علیه ... ذکر اتمام شاهنامه و ابیاتی که فردوسی در شکایت گفته است ... اما وفات حکیم فردوسی در شهور سنه عشره و اربعه مائه بود رحمة الله علیه ... متن شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** از این پس نمیرم که من زنده ام ×× که تخم سخن من پراکنده ام ... قد وقع الفراغ من تحریر هذه الکتاب الشریف ... سلطان سلاطین ... مالك رقاب ذوی الحرکة و السکون ... غیاث السلطنة و الدنیا و الدین بایسنغر بهادر سلطان خلدالله تعالی ملکه و سلطانه علی ید العبد الضعیف المفتقر الی رحمة الله الباری جعفر البایسنغری اصلح الله احواله فی الخامس من جمادی الاولی لسنه ثلاث و ثلاثین و ثمانمائه هلالیه و الحمد الله اولا و آخرا.

این نسخه از شاهکارهای مسلم فن کتابت تذهیب و مینیاتورسازی است در تاریخ ۸۲۹ق بنا به امر امیرزاده باسنغرخان شاهزاده ادب پرور و هنرمند تیموری ضمن یك مقدمه منثور از چگونگی جمع‌آوری باستان نامه (شهنامه) و نام شعرای قبل از فردوسی طوسی که به سرودن آن اقدام کرده بوده‌اند و شرح احوال فردوسی طوسی و کیفیت حرمان و نومیدی او و جدولی از طبقات پادشاهان عجم به خلق این اثر زیبای جاودانی شروع و به دست کاتب نامی جعفر البایسنغری (خطاط مشهور جعفر التبریزی) که لقب بایسنغری را به پاداش خصایص و فضایل هنری خویش از شاهزاده مزبور دریافت نموده و بدین نام مفتخر شده بود، کتابت و به خامه هوش‌ربای مذهبان و نقاشان چیره دست تذهیب و تصویر و به یادگار از نمونه‌های هنر حقیقی نیاکان ما ایرانیان باقی مانده؛ خط: نستعلیق خوش، کا: جعفر بایسنغری تبریزی، تا: ۸۳۳ق؛ مجدول مذهب، سر حکایات در کتیبه‌های مستطیل شکل مذهب مرصع، چهار صفحه از اول و دو صفحه از پایان کتاب متن و حاشیه مذهب مرصع مزدوج ممتاز و بسیار دلفریب و زیبا، دارای ۲۲ مجلس مینیاتور آبرنگ ممتاز، در جشن‌های دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران اقدام به چاپ و طبع این نسخه گردید و به سلاطین و روسای جمهور و ایران شناسان و دیگر شخصیت‌های علمی و فرهنگی و سیاسی مدعو در جشن مزبور هدیه شد؛ مهر: «سلام علی ابراهیم ۱۲۲۳»، «عبده الراجی حسنعلی ۱۳۲۳»؛ کاغذ: خانبالغ نخودی، جلد: مقوای روکش تیماج قابسازی سوخت مذهب، ۷۰۰ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۶×۳۸سم [ف: ۴ – ۸۴۰]

۳۰. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۶۰۳۱/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بن مطهر بن یوسف بن ابی سعید قاضی نیشابوری، تا: شعبان ۸۳۳ق، جا: هرات؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی مذهب، ۳۴۰گ (۱پ–۳۴۰ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۴/۲×۳۴/۸سم [ف: ۹ – ۱۲۰]

۳۱. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نسخه اصل: استانبول، نور عثمانی ۳۳۸۴؛ با دیباچه نظم و نثر؛ خط: نستعلیق،کا:محمد بن علی بن محمد کاتب،تا: پنج‌شنبه ۲۵ جمادی ۸۳۴ق؛ با سجل حاج ابراهیم حنیف مفتش اوقاف حرمین؛ واقف: عثمان خان بن مصطفی خان؛ ۵۲۷گ [فهرستواره مینوی: – ۱۹۳]

۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۸۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اوقاف اسلامی موزه سی؟ـ ۱۷۷۵. ۶۰ هزار بیت. به نام سلطان ابوالقاسم محمود بن سبکتکین منظم شده و از ابتدای سلطنت کیومرث تا زمان یزدگرد بن شهریار را داراست؛ خط: نستعلیق چهارستونی، کا: محمود بن محمود بن یوسف معروف به کاغذ تستری، تا: ۵ شعبان ۸۳۹ق؛ مجدول، دارای سرلوح بسیار ظریف و زیبا؛ ۴۷۷ص [عکسی ف: ۳ – ۳۶۷]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۵۹بخش۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۵۳۰گ [ف: – ۷۸]

۳۳. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نوزده مجلس. لیدن، وارنر Or. 494؛ خط: نسخ، کا: عمادالدین عبدالرحمن، تا: شنبه ۱۵ رمضان ۸۴۰ق [فهرستواره مینوی: – ۱۹۲]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵-ف و ۸۵۷-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 4031 . مصور با مقدمه؛ خط:

نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۱ رمضان ۸۴۱ق؛ با ۹۳ مجلس؛ ۵۱۳گ، ۲۷ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۲۶]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۵-ع۱۰

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۴]

۳۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۱۷۳

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین ... در خبرست که بروزگار سلطان محمود غازی رحمة الله علیه مردی از محتشمان فارس بود و شغلی بر دست وی برفت و مقیم نتوانست بود قضا را از ماوی منهزم گشت؛ **انجام:** گذشته از آن سال سیصد شمار ×× برو بر فزون بود بنیاد و حار / ز ما بر روان محمد درود ×× همی تا بود روز و شب تار و پود

خط: نسخ عالی و نستعلیق، کا: محمد ششنقی حنفی، تا: صفر ۸۴۷ق؛ با چهارده مجلس مینیاتور آب و رنگ بسیار اعلا؛ مجدول،مذهب؛کاغذ:دولت آبادی،جلد:مقوای ابره تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۱۰۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۹سم [ف: ۴ - ۸۶۳]

۳۶. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۱۲

نسخه اصل: بنیاد خاورشناسی لنینگراد CL 654. با دیباچه و فهرست شاهان ایران و ۲۹ تصویر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن جلال رشید، تا: رمضان ۸۴۹ق؛ نسخه را عماد الدوله پسر عمادالدوله پسر محمد علی دولت شاه پسر خاقان فتح علی شاه به مسیو ارغیر وولو سفیر روس در قزوین در ۱۸ جمادی الاول ۱۳۱۷ بخشیده بود. [فهرستواره مینوی: - ۱۹۳]

۳۷. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۴بخش۲

نسخه اصل: ش ۱۹۴۵ آثار اسلامی؛ کا: شیخ الاسلام بن حسین بن علی بن محمود صدیقی، تا: شوال ۸۵۵ق، جا: تبریز؛ با ۶۷ مجلس تصویر نوشته در شوال ۸۵۵ در تبریز. در فهرست آتش ش ۲ از شماره ۳۸۶۱/۱ ایاصوفیا نوشته همان صدیقی و در ذیحجه ۸۵۷ در ۶۳مجلس یاد شده(نیز کتابشناسی فردوسی۲۱۶)؛۵۴۴گ[ف:- ۷۹]

۳۸. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۴/۱

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۸۴ق؛ مقدمه منثور دارای دو صفحه تمام تذهیب؛جلد: روغنی کم کار متوسط، قطع: رحلی [نشریه: ۶ - ۶۶]

۳۹. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۳۵۹۰

خط: نستعلیق، کا: درویش محمد مخلصی، تا: ۱۲ جمادی الاول ۸۹۵ق، جا: هرات؛ در دو ماه حمل و ثور، به گواهی نظم همین مخلصی در پایان نسخه، در دفتر موزه آمده که نسخه در ۴۰۰ هجری نوشته شده و جای نوشتن آن دانسته نیست، با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: معمولی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲۰۰ص، اندازه: ۲۳/۲×۳۳/۴سم [نشریه: ۲ - ۲۰۸]

۴۰. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۴۳۳۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با ۲۷ مجلس، مجدول، با دو سرلوح؛ وقف بر آستانه شیخ صفی؛ واقف: شاه عباس؛ کاغذ: ختائی، جلد: روغنی، ۸۶۲ص، اندازه: ۷/۸×۲۸/۵سم[نشریه:۲-۲۰۸]

۴۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کامل شده در قرن ۱۱ و ۱۲ و ۱۳؛ دارای ۴۹ مجلس تصویر کهن و ۵ مجلس تازه؛ جلد: ساغری [نشریه: ۲ - ۸۵]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۹۶

آغاز: نونویس: جلد ثانی شاه نامه فردوسی طوسی علیه الرحمة و به نستعین. آغاز داستان اسفندیار پهلوان، چنین گوید و گشادن اسفندیار از بند بدست جاماسب و آمدن پیش پدر - بسمله و به نستعین - بنام خداوند. اول داستان اسفندیار و جنگ کردن با ارجاسب. بر آمد برآن تند خارا فراز ×× چو روی پدر دید بردش نماز / پدر داغ دل بود بر جای جست ×× ببوسید و بسترد رویش بدست ... / بخش کهنه: برافکند بر هر سوی صد هیون ×× نشسته برو نیز صدر رهنمون / دلش گشت پر بیم و سر پر شتاب ×× ازو دور شد خورد و آرام و خواب / یکی ترک بد نام او کرکسار×× ز لشکر بیامد بر شهریار؛ **انجام:** بخش کهنه: ... جهاندار هم داستانی نکرد ×× ز ایران و بیران بر آورد گرد / بیامد فرخ زاد از بردگان ×× دژم روی و با زیردستان ژکان / ز هرکس همی خواسته بستدی ×× همی این بران آن برین برزدی (اواخر بخش خسرو پرویز، چاپ خالقی ج ۲۹۹/۸)؛ نونویس: ... نمیرم از این پس که من زنده ام ×× که پخش [کذا] سخن را پراکنده هم / هر آنکس که دارد هش و رای و دین ×× پس از مرگ بر من کند آفرین. (مطابق با پایان بخش یزدگرد، از چاپ خالقی ج ۴۴۸/۸)

[رقم:] به توفیق حضرت ربانی و تأیید حضرت سبحانی صورت اتمام و تکمیل یافت کتاب همایون خطاب شاهنامه عن مقولات استاد الانام و استاد ارباب الکلام حکیم ابوالقاسم الشهیر به فردوسی علیه الرحمه در قایله و کمان فضایله اتمام یافت. تمت سنه ۱۲۶۲. تم تم ... تم تم. من معترفم که کار من جمله خطاست ×× معذورم از آنکه بر بشر سهو رواست / اما چه اگر توان در اصلاح بکوش ×× در عیب نظر مکن که بی عیب خداست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۹ و اوایل قرن ۱۰؛ دو برگ اول و آخر نسخه نونویس ۱۲۶۲ق، مجدول، رکابه‌دار، در حواشی برخی صفحات شخصی به نام علی پناه به سال ۱۲۴۲ق چندین بار ماجرای آوردن «غارچ» و «تره» از کوه در ماه «فائیز» (=پائیز) و در اواسط قوس را گزارش داده است. از جمله در برگ‌های ۷۱پ، ۷۳ر و ۷۶پ. وی همچنین این واقعه را که گویا برایش خیلی اهمیت داشته به نظم کشیده و در حاشیه برگ ۵۳پ چنین نوشته است: «بدی یکماه از فائیز دیگر ×× در آوردند غارچ و تره تر / میان ماه قوس و فصل فائیز ×× ندیده کس به عمر خویش بیشتر. در سنه ۱۲۴۲ باین طور گذشت. شک ندارد. شاعر علی پناه. شنیدم از کسی دیگر درین ماه ×× در آوردند کنگر هم بوالله»؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج مذهب، ۲۳۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۲سم [ف: ۲۷/۱ - ۴۶۱]

۴۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۶

از توحید باری تا عهد انوشیروان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن

۱۰؛ مجدول، چهار ستونی؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۷گ، ۲۵ سطر (۱۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: - ۱۹۶]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۰۱

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ظاهرا در نیمه قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ در متن و حاشیه، با پنج سرلوح زیبا، مجدول مذهب، دارای دو مقدمه که یکی از آنها عین آن است که آقای قزوینی (محمد) در اطراف آن شرح مفصلی نگاشته‌اند (درج ۲ بیست مقاله ایشان منتشر گردیده) و دیگری که در آغاز نسخه است تاریخ مختصر و پادشاهان طبقات چهارگانه (پیشدادیان، کیانیان، اشکانیان و ساسانیان) را در جدول‌هایی شامل نام آنان و پدران و لقب و آثار آنها و مدت پادشاهی و پیغمبران معاصر آنان می‌باشد و بدین‌گونه آغاز می‌گردد: «بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بباید دانست که از روزگارم آدم صفی که پدر نخستین آدمیان»، پس از فهرست پادشاهان بدین‌گونه آغاز می‌گردد: «سپاس مرخدایرا که خداوند دو جهانست و آفریدگار زمین و زمانست» و در ذیل این مقدمه نیز هجونامه‌ای که فردوسی برای سلطان محمود ساخته، گذارده شده و پس از این مقدمه که بنا بر اصطلاح آقای قزوینی بایستی مقدمه اوسط باشد، مقدمه کهنه شاهنامه که بخش بزرگی از آن متعلق به شاهنامه ابومنصوری است نگارش یافته و آغاز آن این است: «سپس آفرین خدایرا که این جهان و آن جهان آفرید» و در پایان این مقدمه فرهنگ لغات شاهنامه، چنان‌که در آخر مقدمه بایسنقری نیز می‌باشد نگارش یافته و نسخه در حدود پنجاه و چهار هزار بیت است؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: تیماج مذهب، ۶۰۱گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۳ - ۳۴۸]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۰۰

آغاز: بسم الله آغاز شهنامه را ×× نمایم که او هست خلاق ما / خداوند روزی ده و دستگیر ×× خداوند بخشنده ... / خداوند جان و روان و خرد ×× کزو بر تر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** سبهدار بیران و آن انجمن ×× نهادند سر سوی را ختن / بیا آمد این داستانی فرود ×× کنون رزم کاموس باید شنود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با یک سر لوح طلایی، مجدول مذهب؛ مهر: «بنده شاه جهان عبده عبدالرحیم بن اسلامخان ۱۲۱۱» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۳۵گ، ۲۵ سطر چهارستونی (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳۲ - ۹۸۷]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** پادشاهی یزدجرد آخر ملوک عجم سی سال بود.

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد چشتی اهل بهشتی، تا: اواخر قرن ۱۰؛افتادگی:انجام؛ مجدول، با سه سرلوح متوسط کم کار؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی خرمایی، ۵۴۹گ، ۲۵ سطر چهار ستونی (۱۰/۵×۱۷/۸)، اندازه: ۱۶×۲۶/۲سم [ف: ۷ - ۶۰۱]

۴۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۸۲

نزدیک ۲۰۸۵ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول زرین، آغاز در دیباچه نثری و انجام در تاریخ سرودن شاه نامه و شکایت ازاحوال خود افتاده؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: رویه قهوه‌ای، ۲۱۱گ، ۵۲ سطر چهار ستونی، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۴۸۹]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۰۰

این نسخه در حدود پنجاه و شش هزار بیت است؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ از طرز خط و تصاویر، تصور می‌شود که در زمان شاه طهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۴) نگارش یافته باشد. پیش از شروع شاهنامه، مقدمه بایسنقری که آغاز آن این است: «افتتاح سخن آن به که کنداهل کمال ×× به ثنای ملك الملك خدای متعال. مالك الملکی که بتدبیر ملك و ملکوت و ترتیب عالم لاهوت و ناسوت»، با سرلوح ظریف، دارای پنجاه و نه صورت چینی بسیار ظریف، مجدول مذهب؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: میشن، ۵۹۴گ، ۵۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۳ - ۳۴۷]

۴۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۸۶

آغاز: حمد و سپاس و ستایش مر خدای را که این جهان را به قدرت بالغ پدید آورد ... اما بعد در شاه نامه چنین آورده است ابومنصور المعمری؛ **انجام:** هر آنکس که دارد هش و رای و دین ×× پس از مرگ بر من کند آفرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، دو پیشانی و دو ترنج زرین، با ۲۶ مجلس تصویر، با دیباچه ابوالمنصور معمری که در آن فهرست پادشاهان ایران باستان و مدت پادشاهی آنها و داستان فردوسی و محمود غزنوی آمده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۷۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۳۳/۲سم [ف: ۳ - ۴۸۹]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۰۹

شاهنامه دوره تیموری؛ کا: رفیع الدین شیروانی، تا: ۹۰۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۰۸گ، اندازه: ۱۹/۵×۳۲/۳سم [رایانه]

۵۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۴۵

آغاز: مقدمه: ... مردم را با دین محمد الرسول الله صلی الله علیه و سلم خواند. کنارنگ پسر را بدیر او بفرستاد به نیشابور و مردم کینه ور بودند ... متن شاهنامه: بسمله. بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه برنگذرد؛ **انجام:** مقدمه موجود: ... پس سلطان او را طلب کرد فردوسی فصلی در مدح سلطان محمود گفته آن را برداشت و بخدمت سلطان رفت چون بپایه تخت حاضر شد آن مدح را بر خواند سلطان را بغایت خوش آمد و پسندیده ...

پایان متن شاهنامه: هر آنکس که دارد همی رای و دین ×× پس از مرگ بر من کنند آفرین

خط: نستعلیق خفی، کا: محمد محمود بن محمد نظام القیری، تا:۵ جمادی الاول ۹۲۹ق؛ افتادگی: آغاز: با صد و هشت مجلس مینیاتور آب و رنگ، با سرلوح، مجدول زرین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش میشن یشمی مذهب، ۱۱۸۳ص، ۲۵ سطر

چهار ستون، اندازه: ۲۰/۸×۳۲/۸سم [ف: ۴ - ۸۵۶]

۵۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۴۱

آغاز: آغاز شاهنامه ابومنصوری: سپاس و آفرین خدایرا جل جلاله که این جهان ... آغاز شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه برنگذرد؛ **انجام:** پایان نسخه شاهنامه ابومنصوری (ص ۹): ... بهرام گور یازده سال بود پادشاهی بلاش بسر پرویز.

این نسخه از صفحه یک تا صفحه نه دارای شاهنامه ابومنصوری به نثر می‌باشد و از صفحه ۱۱ شاهنامه شروع می‌گردد. شاهنامه ابومنصور در این نسخه ناتمام است؛ خط: نستعلیق، کا: نورالدین فضل الحق بن لطف الله حسنی، تا: ۲۳ رمضان ۹۳۴ق؛ دارای سرلوحه زر، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱۷ص، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۲)، اندازه:۲۲/۵×۳۶/۵سم [ف: - ۱۷۷]

۵۳. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۴۳۶۱

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد کاتب، تا: ۹۳۸ق؛ ۴۳ مجلس، با سرلوح مذهب، با سرلوح و حاشیه سازی، وقف بر آستانه شیخ صفی؛ واقف: شاه عباس؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۷۴ص، اندازه: ۲۳×۳۷/۸سم [نشریه: ۲ - ۲۰۸]

۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز هجرت سه صد سال و هفتاد و چار ×× بنام جهان داور کردگار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۸ق؛ با سرلوح مذهب، دارای ۹۳ تصویر مینیاتور، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ۶۶۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۳۸]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹۹۸

بخشی از شاهنامه؛ بی‌کا، تا: ۹۶۶ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۷۵گ، اندازه: ۱۸×۳۱سم [رایانه]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۵۸-ف

نسخه اصل: بلگراد بایگانی دولتی زاگرب. ش A. 1. با دیباچه منثور و مصور و مذهب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۹۸۲ق؛ تملک: محمد راشد؛ ۹۴۳گ [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۴

آغاز: ساختن لشکر گشتاسب شاه و دادن فوج پهلوانان را و رفتن خود بکوه برای دیدن لشکر هر دو آن را؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۹۹۸ق، در عهد جلال الدین اکبر پادشاه غازی؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سرمه‌ای، ۲۹۸گ، چهار ستون، اندازه: ۱۷×۳۲سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۸۳]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ با دیباچه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۷ - ۱۴۹]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۱

داستان رستم و اسفندیار؛ خط: نستعلیق، کا: امام قلی ایمانی غلام، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۶گ (۲پ-۳۷پ)، ۲۰ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸ - ۱۰۰]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۳۰

آغاز: پرستندگان ایستاده بپای ×× بهشتی شده کاخ و گاه و سرای؛ **انجام:** سبک مهتر او را بمردی سپرد ×× سزاوار تا پیش ماهوی برد

از «خراج برداشتن بهرام از ولایت» تا «رزم ترکان با یزد گرد» ۱۸۵۰۰ بیت؛ خط: نستعلیق کتابتی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول چهار ستونی زر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز، ۳۷۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۸ - ۲۲۳]

۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۹۶۱

آغاز: زواره بچاه دگر در بمرد / از داستان کشته شدن رستم و برادرش زواده به فریب شغاد؛ **انجام:** تن شاه محمود آباد باد / از مبحث اندر تاریخ گفتن شاه نامه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ مهر: «دکتر امیر عباس جلالی ...»؛ اهدایی: آقای دکتر امیر عباس جلالی، ۱۳۸۶/۳/۵؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: مقوایی، مجدول مذهب، ۲۳۲گ، ۲۰ سطر چهارستونی حدود ۱۴۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱/۷سم [رایانه]

۶۲. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵ - ۶۳۲]

۶۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۱۶۰

از لشکر کشیدن منوچهر به جنگ سلم و تور تا جنگ رستم و اسفندیار؛خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی، ۳۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۳۲سم [ف: - ۱۹۶]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۴۹

آغاز: رسولی فرستاده هدیه و پیشکش قبول نمود داراب خراج و گنج متاع بسیار از او گرفته؛ **انجام:** ببخشای تقصیر این مرد پیر دلم سیر شد زین سرای ... خدایا مرا زود برهان ز رنج برهان ز رنج اتمام رسید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور [رایانه]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۳۹

از داستان لهراسب تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: برهان، تا: ۲ شعبان ۱۰۰۱ق؛ مذهب، مجدول، با ۱۵۹ تصویر و مجلس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۰۹گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۳/۵×۲۵/۵سم [ف: ۸ - ۲۵]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۳-فیروز

خط: نستعلیق، کا: یحیی بن اسرائیل، تا: ۱۰۰۱ق؛ صفحه اول

دارای کتیبه مرصع و مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۶۱۰ص، ۲۵ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۲۴]

۶۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸۱ ـ ب

از داستان رستم است تا پادشاهی قباد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۳گ، ۲۱ سطر (۱۹×۲۲/۵)، اندازه: ۲۳×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۳۲۳]

۶۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۰۵ق؛ دارای ۱۸ مجلس تصویر؛ جلد: ساغری [نشریه: ۲ - ۸۵]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۲

ص۴-۳۱ دیباچه است به نثر؛ خط: نستعلیق، کا: عزیزالله، تا: رجب ۱۰۰۹ق؛ مجدول، مذهب، با سرلوح، دارای سی و یک مجلس تصویر رنگی، صفحات آغاز داستانها با پیشانی زرین؛ کاغذ: سفید، جلد: روغنی در زمینه قهوه‌ای مذهب، ۵۸۵گ، ۲۵ سطر چهار ستونی (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۶×۳۸سم [سنا: ف: ۱ - ۴۰۰]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۵۱

خط: نسخ، کا: شمس الدین حسین امامی، تا: دهه سوم شعبان ۱۰۱۲ق، برای حسین جابری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: پارچه ترمه مقوایی،۵۶۳گ،۲۵سطر(۹/۵×۱۷)،اندازه:۱۵×۲۵سم[ف:۱۶- ۶۸۹]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۸۸

آغاز: آغاز مقدمه: سپاس و ستایش خداوندی را که این جهان و آن جهان آفرید؛ **انجام:** انجام مقدمه: ز بد گوهران بد نباشد عجب ×× سیاهی نشاید ببردن ز شب

خط: نستعلیق زیبا، کا: معزالدین حسین لنکری، تا: غره ذیحجه ۱۰۱۶ق؛ نسخه‌ای است نفیس و هنری، مذهب، دارای سرلوح زیبا، مجدول، دارای ۱۸ مجلس میناتور؛ مهر: «یا امام محمدتقی» (مربع)، «عبده ابوالفتح» (بیضی)؛ جلد: تیماج ساغری مشکی مذهب، ۵۰۸گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۲×۳۶/۳سم [ف: ۴۱ - ۶۴]

۷۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** نخستین که نوک قلم شد سیاه ×× گرفت آفرین بر خداوند ماه

جلد اول و دوم؛ خط: نستعلیق، کا: مداری، تا: ۱۰۱۸ق؛ مجدول، مذهب، متن و حاشیه، دارای سرلوح زیبا؛ مهر: «علی نقی بن محمد مهد»، «افوض امری الی الله عبده ابراهیم»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: زرافشان اصفهان، ۲۸۶گ، ۴۰-۳۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲ - ۸۴۸]

۷۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× ز ما بر محمد علیه السلام

خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: ۱۰ رمضان ۱۰۲۱ق؛ با دوازده مجلس تصویر میناتور، مجدول، با یک سرلوح مذهب؛ کاغذ: خانبالغ، ۷۷۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۸سم [ف: ۴ - ۸۵۰]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۲۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۰۲۳ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ تملک: محمد حسین بن عبدالحمید به تاریخ ۱۰۹۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۲۵ - ۳۰۶]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۸۴

گزیده‌ای از شاهنامه؛ بی‌کا، تا: ۱۰۲۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۴/۷×۳۶/۵سم [رایانه]

۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۴

خط: نستعلیق چهارستونی، کا: محمد امین بن اسماعیل اصفهانی قمی، تا: ۱۰۳۰ق؛ با سرلوح، مصور؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی،۵۸۵گ،۲۵سطر(۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۵-۱۳۳]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹۰۵

بی‌کا، تا: ۱۰۳۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۱۷/۸×۲۹/۵سم [رایانه]

۷۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۱۱

آغاز: شنیدم زدانا زهرگونه زین ×× چودانیم راز جهان آفرین / چو خواهی که یابی زهر بد رها ×× سراندر نیاری به دام بلا؛ **انجام:** هرآن کس که دارد به تن رأی دین ×× پس از مرگ برمن کند آفرین / فراوان درود وفراوان سلام ×× زما برمحمد علیه السلام

خط: نستعلیق، کا: عماد الدین محمدی کله، تا: ربیع الثانی ۱۰۴۲ق؛ مهر: «الواثق بالله الغنی ابوالقاسم الحسنی الحسینی» (مربع)؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۴گ، اندازه: ۲۲×۳۷سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۲]

۷۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مرا نام باید که ماند بجای ×× گر اندازدم در پی پیل پای

خط: نستعلیق، کا: لطف الله باغ آسیایی، تا: ۱۰۵۵ق؛ تملک: عبدالصمد قاجار عزالدوله؛ مجدول چهار ستونی، با سرلوح مذهب مرصع؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن زرشکی، ۱۰۸۶گ، ۲۳ سطر (۱۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۸ - ۲۲۲]

۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۷

کا: محمد صالح ابن حیدر، تا: ۱۰۶۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۲×۳۷/۸سم [رایانه]

۸۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۵۵

آغاز: سپاس وافر خداوند تبارک و تعالی را که این جهان و آن جهان آفرید و ما بندگان را اندر جهان پیدا کرد و نیک اندیشگان و برکرداران را پاداش و بادا فره برابر داشت و درود بر بندگان و نیکان و دینداران او باد ... .تا آغاز کارنامه شاهان از گردآورنده ابوالمنصور المعمری دستور منصور عبدالرزاق عبدالله فرخ اول و نیکوترین یادگاری سخن دانش دانسته اند ... آغاز متن شاهنامه:

به بسم الله آغاز شهنامه را ×× نمایم که او هست خلاق ما / خداوند روزی ده دستگیر ×× خداوند بخشنده راد پیر / خداوند جان و روان و خرد×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** نمیرم از این پس که من زنده ام ×× که تخم سخن را پراکنده ام. تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب شاهنامه فی شهر محرم الحرام سنه ثمان و ستین و الف من الهجرة النبویه ... مقدمه منثور: فهرست پادشاهان از پیش دادیان و کیانیان و اشکانیان و ساسانیان از فرزندان ارش اندر اسکندر عهد و دارا. فارس و عراق و ایشان را از ملوک طوایف بزرگ تراند باقی هر ملکی جداگانه پادشاهی از عهد اسکندر و اجل عجم. تمت. شهر ذی القعده سنه ۱۰۶۱. بالله التوفیق و المنان.

شامل مقدمه منثور که به چهار بخش تقسیم شده است؛ خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱– ۱۰۶۸ق؛ با بیست و هفت مجلس تصویر مینیاتور آب و رنگ، مجدول زرین، با پنج سرلوح مذهب مرصع؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش اطلس مذهب، ۱۱۵۲ص، ۲۵ سطر چهار ستونی، اندازه: ۲۲/۵×۳۲سم [ف:۴–۸۶۱]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۲

در دو مجلد: ج۱ در ۲۶۳برگ ۲۵ سطر، ج۲ در ۲۶۱ گ ۲۵ سطر ۴ ستونی؛ خط: نستعلیق، کا: جان محمد مهجور، تا: ۲۰ محرم ۱۰۷۷ق؛ با مهر کتابخانه سید ابوجعفر تعلقه دار سرپور سنه ۱۳۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قرمز و مقوایی نو، ابعاد متن: ۱۱×۱۲، اندازه: ۱۸×۳۰سم [سنا: ف: ۲ – ۱۵]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۶۳

آغاز: کسارنده کیان است و چاره اندر ماندگان است و این را شاهان کارنامه از پیرو جوان بدانند؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد عیه السلام.

بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۸۵ق؛ دارای ۲ سرلوح، با مجالس نقاشی مینیاتور رنگی، چند صفحه مقدمه آن در شرح حال فردوسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی مذهب، ۵۷۷گ، ۲۵ سطر (۱۶×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۳/۵سم [ف: ۳ – ۸۲]

۸۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۴۳۱گ، ۲۸ سطر (۲۱×۳۳) [ف: – ۱۸]

۸۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۷۴

آغاز: چنین گفت باسام شاه جهان؛ **انجام:** روان گشت بیمایه دل سیاه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کبود، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۳۲۵گ، ۱۹ سطر (۱۶×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۵ – ۱۷۴۵]

۸۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۳۰

آغاز: خداوند کیوان و تابنده هور ×× خداوند پیل وخداوند مور / خداوند پیروزی و فرهی ×× خداوند دیهیم شاهنشهی؛ **انجام:** اگر سال نیز آروزت آمده است ×× نهم سال و هشتاد و با سیصد است / در بهمن وآسمان روز بود ×× که کلکم بدین نامه پیروز بود

دفتر سوم و چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۲]

۸۷. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۱۱

نسخه اصل: پاریس، کتابخانه ملی SP 1122 (بلوشه ۶/۳ ش ۱۱۷۰) با دیباچه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۳۳۱گ [فهرستواره مینوی: – ۱۹۴]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۰۴۷

آغاز: افتتاح سخن آن کنند اهل کمال برثنای ملک الملک خدای متعال / به نقل از مقدمه منثور شاهنامه بایسنغری؛ **انجام:** زشمشیر تیز و کمان و کمند زکوپال و از تیغهای بلند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ حامی نسخه: بایسنغر بهاردخان؛ با ۳۳ مجلس، مذهب و مصور، با سرلوح مذهب و مرصع؛ مهر: «قال اله الی عد ۱۲۲۴»، «خدا محمد علی لطف یار ۱۱۲۷»، «نصرالله بن محمد حسین ۱۳۱۹»؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوایی، با رویه چرمی مذهب، ۵۱۸گ، ۲۵ سطر چهار ستونی، اندازه:۱۷/۵×۲۷/۵سم [رایانه]

۸۹. همدان؛ دبیرستان امیر کبیر؛ شماره نسخه:۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ناقص [نشریه: ۵ – ۳۴۷]

۹۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، با یک مجلس در سرگذشت فردوسی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۱۳گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۵ – ۴۱۳۷]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۱۳

کا: ابن درویش، تا: ۱۱۰۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰/۱×۳۴/۶سم [رایانه]

۹۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۵۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۱۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، با دیباچه و سرلوح، از ص ۴۶ تا ص ۶۹ از گرشاسب نامه اسدی است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹۴گ، ۲۵ سطر (۱۹×۲۸)، اندازه: ۲۷×۳۲سم [ف: ۱۶ – ۲۰۸]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۲۰

آغاز: تمامت فصحای عرب ... ربی و کنت ربی؛ **انجام:** ندارم زین بکسی دعاء الهی ببخشای بدحال ما ... بنده گنهکارم.

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی [رایانه]

۹۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۷۴

آغاز: مقدمه: سپاس و آفرین خدای را جل جلاله که این جهان و آن جهان آفرید و ما بندگان را اندر جهان کرد و نیک اندیشان و بد کرداران بالاخره پاداش برابر داشت و درود بر پاکان و دین داران باد خاصه بر بهترین خلق خدا محمد مصطفی صلوات الله سلامه علیه و بر اهل بیت و فرزندانش باد. آغاز کارنامه شاهان از

گردآورنده ابوالمنصور المعمری دستور ابومنصور عبدالرزاق فرخ اول ایدون گوید ... از دستور خویش ابوالمنصور المعمری بفرماید تا خداوندان کتب از دهقان و فرزانگان و جهان دیدگان از شهرها بیاورد ابوالمنصور المعمری بفرمان او نامه کرد و کس فرستاد بشهر خراسان و هشیاران آنجا بیاورد.
شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** مقدمه: و مقصود از این اسامی پاشاهان آن بود تا هر کس که مطالعه نماید بر حال و مال پادشاهان تخت ایران واقف و باخبر باشد و سلم تسلیما ابدا کثیرا تم الدیباچه الکتاب و الحمد الله رب العالمین. نسخه: ندانم از این به به گیتی دعا ×× الهی ببخشای بر مصطفی / هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام

این نسخه دارای مقدمه منثوری است درباره چگونگی جمع‌آوری روایات شاهنامه به دستور ابومنصور عبدالرزاق و به توسط ابوالمنصور المعمری و همچنین شرح حال مختصری از حکیم ابوالقاسم فردوسی و فهرستی از اسامی پادشاهان ایران که در شاهنامه از آنها بحث شده و مدت سلطنت هر یک از سلاطین نامبرده. این نسخه به دستور اسماعیل سلطان خبوشانی به رشته تحریر در آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: رجب ۱۱۸۹ق؛ مجدول، مذهب، با سرلوح و کتیبه مذهب مرصع، پشت صفحه اول: چنین رقم رفته است «شاهنامه فردوسی خط میرزا رضای اصفهانی بتاریخ شهر ربیع الاول سنه ۱۲۳۲ از عرض کتابخانه مبارکه شاهنشاهی روحی و روح العالمین فداه گذشت» با مهر «عبده عبدالوهاب الموسوی»؛ مهر: حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی، مشیر السلطنه به تاریخ ۱۳۲۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی بوم گل ماشی مصور مذهب، ۹۱۰ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۴ - ۸۵۲]

۹۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۷۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. حمد و سپاس مر خدایرا عزوجل که خدای هر دو جهان و آفریننده زمین و زمان و روزی دهنده جانوران و فریادرس بندگان ... بدانکه چنین روایت کرده اند که ابومنصور ابن عبدالرزاق ابن عبدالله بن فرخ ابن ماهه ابن مازیار بن کتانک بن خسرو بن بهرام که کتاب سیر الملوک را از ابتدای کیومرث کاندر جهان بنیاد پادشاهی نهاد ... متن شاهنامه: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** مقدمه: حسب الخواهش آن نور چشم مکرم معظم این لغات نوشته شد و الا بعضی از آنها بلکه اکثر از آنها موافق فرهنگ و برهان نیست. نسخه: نمیرم از این پس که من زنده ام ×× که تخم سخن من پراکنده ام
تقسیمات این نسخه عبارت است از مقدمه منثور ابومنصور ابن عبدالرزاق ابن عبدالله ابن فرخ، شرح حال حکیم ابوالقاسم فردوسی طوسی و معانی لغات شاهنامه که به ترتیب حروف تهجی نوشته شده، متن شاهنامه که به دو قسمت منقسم شده: ۱. آغاز شاهنامه تا سلطنت کیخسرو، ۲. آغاز سلطنت لهراسب تا ختم کتاب (سلطنت یزدگرد). این نسخه حسب خواهش میرزا علی کتابت شده و کاتب آن ادعا کرده است در تصحیح این نسخه از متن شاهنامه سعی فراوان به کار برده است؛ خط: شکسته نستعلیق ممتاز، کا: سید علی حسینی شیرازی، تا: قرن ۱۳، با تاریخ ۱۲۶۲-۱۲۷۶ق؛ مجدول، دارای سه سرلوح مذهب مرصع ممتاز، مجدول؛ کاغذ: ترمه نخودی ، جلد: مقوای روکش چرم طلاپوش مذهب، ۱۲۷۰ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۴ - ۸۴۷]

۹۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مجدول سرخ و آبی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۲۱۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۴۸۹]

۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۳۸-۳۹/۱۸

آغاز: چنین داد و پاسخ که یاوه مگوی ×× که کاری بزرگ آمده استت به روی / شهشهاه لهراسب وشهر بلخ ×× بکشتند وشد روز ما تار وتلخ؛ **انجام:** بند کردن گری بوذر جمهر حکیم: همانکس که بروش برابر بلند فرود آوریدش بخاک نژند، چنان بد که کسری بدان روزگار برفت ازمداین زبهر شکار
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۲۱ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۷۶]

۹۸. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۳۸

با سرگذشت فردوسی در پایان و از داستان رستم زال آغاز می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز، قطع: خشتی [نشریه: ۳ - ۳۹۷]

۹۹. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۲۱

در خاتمه منظومه‌ای است به خط خود داوری در ستایش فردوسی و محمد قلی خان ایلخانی ایل قشقایی، با شعر وقار به خط میرزا عبدالوهاب یزدانی (۱۲۵۲-۱۳۲۸) در ستایش این نسخه (ص ۲۷۷ گلشن وصال - مجله مهر گفتار عباس اقبال ۲/۴۳۸)؛ کا: میرزا محمد داوری، تا: دهه سوم ذیحجه ۱۲۷۲ و ۱۲۷۴ق؛ دارای پنجاه تصویر نقاشی از داوری و لطف علی صورت گر [نشریه: ۵ - ۲۹۱]

۱۰۰. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ - ۵۶۶]

۱۰۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۰۵

کامل و شامل هر چهار دفتر شاهنامه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ دارای چهار سرلوح مذهب مرصع، دارای ۵۸ مجلس مینیاتور مکتب ایران و هند، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش پارچه زری، مذهب، ۵۴۰گ (۱+۵۳۹)، ۲۶ سطر (۲۶/۸×۱۳۰ و ۲۷/۸×۱۲/۶)، اندازه: ۱۹/۵×۳۷/۸سم [رایانه]

۱۰۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۷۵

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن حاجی عبدالله آشتیانی، تا: قرن

۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه [نشریه: ۲ – ۸۵]

۱۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** دلیران ایران همه شاه جوی ×× نهادند یکسر بضحاک روی

تنها هفت برگ ابتدایی باقیمانده و تقریبا تمام نسخه مفقود شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مخصوص امیران و یا دربار تحریر شده؛ جلد: تیماج سرخ، ۷گ، ۲۷ سطر چهار ستونی، اندازه: ۲۹×۴۷سم [ف: ۳۳/۲ – ۷۵]

۱۰۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹۹۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: – ۴۶۵]

۱۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 21103. از روی نسخه نوشته محرم ۶۷۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [فیلمها ف:۳ – ۳۱]

۱۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۳۱-۳۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** که ای برتر از نام واز جایگاه ×× روان تهتمن ... / بدان گیتیش جای در بهشت ×× برش ده زتخمیکه ایدر بکشت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۲۹۲گ، ۳۰ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۵ – ۲۳۷۵]

۱۰۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برفتند شمشیر زن چهل هزار ×× هر آنکس که بود از در کارزار / زخویشان و دارا وز ایرانیان ×× هر آنکس که بود از نژاد کیان

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مذهب؛ مهر «ابوتراب طباطبائی»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش تیماج پسته‌ای، ۲۷۹گ، ۲۹ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ – ۱۷۰]

۱۰۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۲۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۳۳گ (۲پ-۳۳۴پ)، ۲۷ سطر (۱۳×۲۵/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: – ۱۳۴]

۱۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۴۷

آغاز: گزیتی نهادند بر یکدرم ×× اگر زانکه دهقان نباشد دژم؛ **انجام:** اگر مار کشته نمیزد بز هر ×× وز آن کس نیابد ز تریاک بهر

از «نامه انوشیروان با اطراف در باب عدل و احسان» تا «عدل وانصاف قباد»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۲۵۱گ، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۶ – ۸۴۵]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۰۲

آغاز: به بسم الله آغاز شهنامه را ×× نمایم که او هست خلاق ما / خداوند روزی ده دستگیر ×× خداوند رزاق پوزش پذیر؛ **انجام:** بد آید جهانرا ازین کارمن ×× چنین تیره کو کرد بازار من

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ظاهراً در نیمه دوم قرن ۱۳؛ این نسخه در حدود نوزده هزار بیت است؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۵۸ سطر، اندازه: ۲۷×۴۰سم [ف: ۳ – ۳۴۹]

۱۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۲

دفتر اول و دوم؛ خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح زرین، مجدول، دارای ۱۶ مجلس مینیاتور؛ جلد: تیماج مشکی،۶۱۳گ،۲۳سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۸سم [ف: ۲ – ۵۸۵]

۱۱۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۲

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح زرین، مجدول، دارای ۱۶ مجلس مینیاتور، جلد: تیماج مشکی، ۶۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۸سم [ف: ۲ – ۵۸۵]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۰۵۶

آغاز: بسمله. افتتاح سخن آن به که کند اصل کمال؛ **انجام:** زمانه زبازی بر او تنگ داد

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسین سمنانی، تا: ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۳۱۸]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۴۸

آغاز: چو باز اندر آمد بشاهی سخن ×× از ایرانیان هرکه بود.؛ **انجام:** زهجرت سه صد سال وهشتاد و چار ×× بنام جهانداور کردگار

از آغاز داستان بهرام گور تا آخر کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۲۱۲ق؛ افتادگی: وسط؛ دارای یک سرلوح کم کار، پنجاه و نه مجلس تصویر از نوع متوسط، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، ۴۱۷گ، ۲۵ سطر چهار ستونی (۱۳/۷×۲۴/۹)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۷ – ۶۰۱]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۴

آغاز: به بسم الله آغاز شهنامه را ×× نمایم که او هست خلاق ما / خداوند روزی ده دستگیر ×× خداوند بخشنده ... / خداوند جان و روان و خرد ×× کزو برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** نمیرم از آن پس که من زنده‌ام ×× کز تخم سخن را پراکنده‌ام / هر انکس که دارد هش و رأی دین ×× پس از مرگ بر من کند آفرین

خط: نستعلیق، کا: محمد صابر صادق درویش محمد، تا: ۲۲ شوال ۱۲۳۶ق؛ مجدول مذهب مرصع، با سر لوح مزدوج مرصع مذهب، مصحح؛ جلد: روغنی مجدول مذهب، ۵۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۴۲]

۱۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۶۰/۳

آغاز: بنام خداوند پرودگار ×× کریم عطا بخش آمرزگار؛ **انجام:** دو دشمن بیک زخم کردم تباه ×× شه از کین باب اژدر ازکین شاه.

کتاب شاه بهمن اسفندیار (از شاهنامه فردوسی)، منظومه‌ای است شامل داستان زندگی و جنگ و بزم اسفندیار و مصاحبت او بارستم و صفات پدر و مادرش؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی محمد آغ اولی، تا: ۱۲۳۹ و ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

روغنی، بوم سیاه، مذهب، ۴۸۰گ، ۳۶ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۳ - ۸۰]

۱۱۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسن خان پسر نصیر بیک، تا: ۱۲۴۱ق؛ با ۳۳ مجلس تصویر؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری [نشریه: ۲ - ۸۵]

۱۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 2926. با مینیاتور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۱۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۵۴

کا: نوراحمد، تا: ۱۲۴۶ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰×۳۴سم [رایانه]

۱۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۰۷-۸/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** تهمتن ببردش به ایوان خویش ×× همی پرورانید چون جان خویش. آگاهی یافتن گشتاسپ ازحال اسفندیار ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ با یادداشتی به تاریخ ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۷گ، ۲۹ سطر چهارستونی، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۵ - ۲۳۷۶]

۱۲۱. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۱۳

بخشی از شاهنامه است دارای داستان رستم و اسفندیار؛ خط: نستعلیق خوب، کا: محمد علی حسینی تفریشی، تا: غره محرم ۱۲۵۰ق، جا: تبریز؛ مجدول، یادداشت خرید کتاب به خط ملاعبدالشکور ویادداشت مهدی آقا سرهنگ به تاریخ ۱۲۶۰؛جلد: تیماج مشکی، ۱۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: - ۲۵]

۱۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۸۷۷

بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۶۳گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [رایانه]

۱۲۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۴۳

آغاز: مقدمه منثور: ستایش و آفرین مر خدایرا که این جهان و آن جهان را آفریده و بندگان اندر جهان پدیدار کرده نیک اندیشان و بد کرداران را پاداش و باد آفره برابر داشت. شاهنامه: بسمله. بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد / خداوند نام و خداوند جای ×× خداوند روزی ده و رهنمای؛ **انجام:** از این پس نمیرم که من زنده ام ×× که تخم سخن من پراکنده ام / هر آنکس که دارد هش و رای و دین ×× پس از مرگ بر من کنند آفرین / هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام مشتمل است بر یک مقدمه منثور حاوی شرح حال حکیم فردوسی طوسی علیه الرحمه و فهرستی از سلاطین پیشدادی، کیانی، اشکانی و مدت سلطنت آنها در ایران زمین سپس اصل شاهنامه را که در چهار دفتر تنظیم و تدوین گشته در دو صفحه قبل از شروع مقدمه و اصل شاهنامه قصیده‌ای است در خصوص اتحاف شاهنامه حاضر از طرف زردشتیان مقیم ایران به حضور ناصرالدین شاه قاجار. اشعار قصیده بر وزن شاهنامه سروده شده و گوینده آن که شخصی است به نام «ماپکخی لیم جیت» پس از بازگو کردن چگونگی رفتار سلاطین گذشته نسبت به زردشتیان به ستایش از پادشاه وقت چنین می‌سراید: «بر آنند یکباره زردشتیان ×× که تا جان براهت کنند ارمغان / که از بخششت سر بسر خوشند ×× شب و روز در مهد آسایشند / ستاش کند کمترین برخیت ×× بدین چامه مانکچی لیمیجیت»؛ خط: نستعلیق هندی، کا: نجم الدین کشمیری، تا: ۱۲۵۲ق؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب، با ۳۷ مجلس تصویر آب و رنگ نقاشی هندی؛ کاغذ: کشمیری حنایی رنگ، جلد: مقوای روکش تیماج قفل و بست دار تریاکی که در عطف کتاب به زبان اردو و انگلیسی و فارسی شاهنامه فردوسی را نوشته، ۹۷۳ص، ۳۱ سطر و هر سطر چهار مصرع، اندازه: ۳۸×۶۵سم [ف: ۴ - ۸۳۲]

۱۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۰۷

بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۸/۸×۳۳/۹سم [رایانه]

۱۲۵. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز هجرت سه صد سال هفتاد و چار ×× به ماه جهان داور کردگار

خط: نستعلیق، کا: محمد کمال، تا: ۲ صفر ۱۲۶۰ق؛ نسخه بسیار نفیس، مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب، با ۲۸ نقاشی مینیاتوری زیبا؛ جلد: تیماج روغنی مذهب، ۵۸۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: - ۱۱۵]

۱۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۲۱

خط: نستعلیق، کا: محمد منور بن قانونکوا، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ مجدول، دارای دو سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۲۳ - ۹۶]

۱۲۷. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۴۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۲۶۵ق، با دیباچه نونویس، مجدول، چهار ستونی؛ اهدایی: کتابخانه فردوسی، ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج سبز، ۵۲۷گ، ۳۰ سطر، قطع: رحلی [ف: - ۱۹۷]

۱۲۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۰/۱

آغاز: ز بلبل شنیدم یکی داستان ×× که بر خواند از گفته باستان؛ **انجام:** چو خورشید شد راه کیهان خدیو ×× نهان شد بد آموزی راه دیو

بخشی از شاهنامه در داستان اسفندیار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، ۹ سطر (۸/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۱۸۶]

۱۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۶۰/۱

آغاز: افتتاح سخن آن به که کند اهل کمال ×× به ثنای ملک الملک خدای متعال / آغاز: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** به بینی بیدن داد نیکی گمان ×× که او خلعتی یابد از آسمان . پایان نسخه: هزاران درود و هزاران هزار ×× زما باد بر صاحب ذوالفقار

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی محمد آغ اولی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی بوم سیاه، مذهب، ۴۸۰گ، ۳۶ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۳ - ۷۸]

۱۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۵۷-۳۸/۷۷

آغاز: بنام جهان آفرین کردگار ×× که پذرفت از نامش عالم قرار؛ **انجام:** بنظم آمد این دفتر اندر هرات ×× بتوفیق جبار موت و حیات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: گالینگور قرمز، ۲۸۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۳۷۵]

۱۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر تخت بنشست فرخ وپیر ×× قلم خواست از ترک ومشک وحریر / نخستین که نوک قلم شد سیاه ×× گرفت آفرین بر خداوند ماه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۲]

۱۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۷۶

آغاز: یکایک پر از سوگواری و درد ×× ز درگاه کی شاه برخواست گرد / نشستند سالی چنین سوگوار ×× پیام آمد از داور کردگار / درود آوردیدش خجسته سروش ×× کزین بیش مخروش و باز آرهوش؛ **انجام:** همان جامه و اسب و تخت و غلام / ز گستر دینها و از چیرچین ×× ز چتری که بود [...] / ز گاوان و گردنکشان چل هزار ×× همی راند پیش اندرون شهریار / همی گفت هر کس که کس پیش از این ×× ندیده بندخواسته

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۴۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۳]

۱۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۱۳

خط: نستعلیق، کا: شاه محمود، بی‌تا؛ با دیباچه در پنج برگ است، مجدول، مذهب، مصور، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی،۵۰۸گ،۲۵سطر(۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۵ - ۱۳۲]

۱۳۴. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۱۳

نسخه اصل: لنینگراد، بنیاد خاورشناسی C 822. با دیباچه نثر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با ۷۴ مجلس [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۱۳۵. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۱۴

نسخه اصل: چستربیتی ۱۱۱، مصور آراسته شده ۸؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۱۳۶. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نسخه اصل: گویا از چستربیتی که نماینده ایران در لندن آن را رسانده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۱۳۷. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:بدون شماره

نسخه اصل: شماره ۱۰۴ چستربیتی، تکه‌ای است مصور؛ بی‌کا، بی‌تا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۱۳۸. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۹-ع۱۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تهران، مجلس، قفسه دوم با دیباچه [فهرستواره مینوی: - ۱۹۵]

۱۳۹. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۲-ع۴

نسخه اصل: بمبئی، انجمن کاما، آقای غروی در شماره سوم سیمرغ آن را شناسانده. ۴۵ تصویر؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۳۱گ [فهرستواره مینوی: - ۱۹۳]

۱۴۰. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ع۱۷

نسخه اصل: کراچی، کتابخانه حکیم محمد سعید pko 2034 مصور؛ بی‌کا، بی‌تا [فهرستواره مینوی: - ۱۹۴]

۱۴۱. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۶-ع۹

نسخه اصل: دهلی نو، موزه ملی ۸۳۱؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ چهار ستونی محمود بن محمد برای خواجه نورالدین محمد، مصور، تا هجونامه محمود (رستم و سهراب ۲۲) [فهرستواره مینوی: - ۱۹۴]

۱۴۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۸۲بخش۳

نسخه اصل: از نسخه‌ای کهن، شاید از بمبئی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۴گ [ف: - ۱۲۲]

۱۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۷

آغاز: بثنای ملک الملک خدای متعال مالک الملکی که تدبیر ملک و ملکوت ... بنام خداوند جان و خرد؛ **انجام:** بتوفیق فیاض مشکل گشای شد اتمام شهنامه دلگشای تمت ...

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۳۱۸]

۱۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۸۱

آغاز: همی برد خواهد بگردش سپهر نباید فکندن بدین خاک مهر؛ **انجام:** چوبید ارجوید کسی زیردست نباشد خردمند مهترپرست

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: کشمیر، جلد: تیماج [الفبائی: ۶۵۰]

۱۴۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۳۹

آغاز: مقدمه منثور: سپاس و آفرین خدایی را که این جهان و آن جهان آفرید و ما بندگان را اندر جهان پدیدار کرد ... باز آغاز کارنامه شاهان از گردآورده ابوالمنصور المعمری دستور ابو نصر عبدالرزاق بن عبدالله بن فرخ اول ایدون گوید درین نامه که تا جهان بود مردمان گرد دانش گشتند و سخن را بزرگ داشته نیکوترین چیزی دانستند ... اشعار شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** مقدمه منثور: پادشاهی فرخزاد از نسل کسری یکماه بود پادشاهی یزدگرد پسر شهریار از نسل خسرو پرویز که از شیرین بود بیست و هشت سال بود که آخر ملوک عجم بود این بود فهرست پادشاهان ایران و الله اعلم. موجود: سوی نیکی و نیکنامی گرای ×× جز این نیست توشه بدیگرسرای

این نسخه نفیس و جالب شامل یک مقدمه منثور و اشعار متن شاهنامه است که متاسفانه ناتمام و به داستان «گرفتاری و هلاکت فریبرز، گیو، طوس، بیژن در میان برف» ختم می‌شود؛ خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در صفحه قبل از آغاز

شروع نسخه تشخیص داده شده که خط شیداست، با نود و سه مجلس میناتور بسیار خوب، مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع مزدوج بسیار عالی؛ مهر: میرزا مهدیخان نادری، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای ابره چرم ساغری مشکی مذهب، ۷۳۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۷/۵×۴۴/۵سم [ف: ۴ - ۸۵۸]

۱۴۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز کردار شاهان سخن شد تمام ×× حدیث سپهری کرده شد و السلام. حسب الاشاره عالیجناب خجسته صفات ... میرزا محمد ناتمامیهای اول و آخر کتاب شاهنامه را بعضی خود و بعضی را عالیجناب مقدس القاب جامع المعقول و المنقول حاجی علی اکبر شیرازی و یک دو ورق را شاگردی دیگر استکتاب نمود لیکن بهیچوجه مطالب آخر کتاب شاهنامه دستگیر فقیر نشد مشهور است که آخر شاهنامه خوش است گویا بعکس باشد العبد علی اصغر همدانی.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ قسمت نونویس علی اصغر همدانی و حاجی علی اکبر شیرازی، قسمت اصل نسخه از لحاظ جنس و کاغذ و رسم الخط با قسمتی که نونویس شده تفاوت کلی دارد، با چهار مجلس میناتور سبک کار هرات، مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی، مذهب، ۹۵۰ص، ۲۵ سطر چهار ستون، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۴ - ۸۶۵]

۱۴۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲۵۰

آغاز: مقدمه منثور: افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال ×× به ثنای ملک العرش خدای متعال. مالک الملکی که در تدبیر ملک و ملکوت و رتبت علم لاهوت و ناسوت بوزیر و مشیر و ظهیر و نصیر محتاج و مفتقر نگشت ... متن شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذد؛ **انجام:** مقدمه منثور: وفات حکیم ابوالقاسم فردوسی در شهور سنه ست و عشر و اربعمائه هجر النبوی صلی الله علیه و آله و سلم. الرساله المسمی بدیباچه بایسنغری الحمد الله رب العالمین ... نسخه: از آن پس نمیرم که من زنده ام ×× که تخم سخن را پراکنده ام / هر آنکس که دارد هش و رای و دین ×× پس از مرگ بر من کند آفرین

شاهنامه کاملی است با مقدمه منثور مشهور به مقدمه بایسنغری که در چهار بخش تقسیم و کتابت شده و با وجود نداشتن رقم خط میرزا صالح تشخیص شده است؛ خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ با چهل و سه مجلس تصویر میناتورهای آب و رنگ، که احتمالاً در اواخر دوران صفوی ساخته و پرداخته شده، مجدول زرین، با سرلوح مذهب مرصع؛ مهر» ناصر الدین شاه قاجار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روغنی مذهب، ۱۲۲۱ص، ۲۵ سطرچهار ستونی، اندازه: ۲۱/۹×۳۶/۹سم [ف: ۴ - ۸۶۷]

۱۴۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۴۶

آغاز: مقدمه: افتتاح سخن آن به که کند اهل کمال ×× به ثنای ملک العرش خدای متعال. مالک الملکی که در تدبیر ملک و ملکوت و ترتیب علم لاهوت و ناسوت بوزیر و مشیر و ظهیر و نصیر محتاج نگشت پادشاهی و سلطنت ورا مسلم است. شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× ز ما بر محمد علیه السلام

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ شاهنامه با قسمتی از دیباچه شاهنامه بایسنغری؛ هشتاد و سه مجلس نقاشی آب و رنگ، مجدول، با سه سرلوح منقش؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی ساغری مذهب، ۹۵۵ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۴ - ۸۷۰]

۱۴۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۱۵

آغاز: سر سر پایه آسمان کمینه ... آستان اوست ... ایا شاه محمود کشور گشای ×× زمن گر نترسی بترس از خدای؛ **انجام:** همیشه به یزدان پرستن گرای ×× به پرواز دل زین سپنجی سرای / که آمد به شک اندرون روزگار ×× نه بیند مرا زین سپس شهریار. و این زمان چهارصد سال از آن تاریخ گذشته است هنوز می‌نویسند و دیگر آنکه در معنی که خواهند ابیات خوب از شاهنامه در آن معنی می‌توان یافت و از آن جمله علی بن احمد قاینی بنام سلطان ملک شاه کتابی ساخته است و آن را مبوب کرده و در هر بابی از ابیات شاهنامه اختیار کرده و آن را علاهده کتابی ساخته که مرغوب مطلوب فضلاست و فردوسی را بغیر از شاهنامه این اشعار بسیار است اما شدت ندارد و الله اعلم بالصواب تمام شد.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ با ۴۱ مجلس تصویر نقاشی آب و رنگ سبک کار اوایل دوران قاجار، مجدول، با سرلوح کتیبه‌ای مذهب؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی مذهب، ۱۰۴۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۸۷۲]

۱۵۰. تهران؛ موزه هنرهای تزئینی؛ شماره نسخه:۱۲۷۳۳

بی‌کا، بی‌تا؛ با ۵۱ میناتور به سبک صفوی، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۵۱۴گ، ۲۶ سطر (۲۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [نشریه: ۳ - ۱۲۹]

۱۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۵۹

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱ص(۵۷۰-۵۸۰) [ف: ۸ - ۷۳]

۱۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۴/۳

منتخب؛خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۴۴گ(۱۲۷-۱۷۰ر)[ف:۳۷- ۳۸۹]

۱۵۳. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۲۲

کا: یزدانی، بی‌تا؛ ناتمام [نشریه: ۵ - ۲۹۲]

۱۵۴. همدان؛ آرامگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۹۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** دبیر خردمند را پیش خواند ×× وزآنچاره و جنگ لختی براند / بر تخت بنشت فرخ دبیر ×× قلم خواست از ترک و مشک و حریر

دفتر اول و دوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مهر اهدائی نسخه از «سفارت ایران در کراچی» به آرامگاه بوعلی به تاریخ ۳۱/۲/۱۸؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۹۳گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۲×۳۷سم [نشریه: ۵ - ۳۳۰]

۱۵۵. همدان؛ آرامگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۹۷۱
آغاز: بسمله .نخستین که نوک قلم شد سیاه، نامه نوشتن اسفندیار بطرف پدر گشتاسب، گرفت آفرین بر خداوند ماه؛ **انجام:** مه بهمن و آسمان روز بود ×× که کلکم بدین نامه پیروز بود / چه خواهش گری و نیازم نبود ×× برین بیتم زبان را گشود
دفتر سوم و چهارم، ملحقات را ندارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول، با ۲۱ تصویر (=۴۵) در متن؛ مهر اهدائی نسخه از «سفارت ایران در کراچی» به آرامگاه بوعلی به تاریخ ۳۱/۲/۱۸؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: چرمی نارنجی، ۲۶۱گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۲×۳۷سم [نشریه: ۵ - ۳۳۰]

۱۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۱۹
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۷/۲×۴۴/۸سم [رایانه]

۱۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۰
گزیده‌ای از شاهنامه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۷/۳×۴۴/۲سم [رایانه]

۱۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۸/۷×۴۶/۶سم [رایانه]

۱۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۸۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۲۳/۵×۳۸/۸سم [رایانه]

۱۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۹۴
گزیده‌ای از شاهنامه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۲۷/۵×۴۰/۱سم [رایانه]

۱۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۰۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۱/۷×۳۴/۸سم [رایانه]

۱۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۵-ف و ۹۶۸-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 21103؛ بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه مورخ ۶۷۵؛ ۲۹۷گ، ۲۹ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۷۲بخش۳ و ۳۷۳بخش۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: - ۱۵۴]

۱۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۹۸
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: دکتر امیر عباس جلالی، ۸۶/۷/۲۹ [رایانه]

۱۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۹۱
آغاز: بگفت و بخشم او بتابید روی همی گرد با بخت خود گفت گوی؛ **انجام:** چو بشنید پیغام ازو این دو مرد برفتند دلها پر از داغ و درد.
قسمتی از دفتر اول، دوم و سوم و قسمتی از دفتر چهارم شاهنامه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای ۲ سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ۴۳۲گ، ۲۵ سطر (۱۲/۷×۲۱/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [رایانه]

۱۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۱۲
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۲۹گ، اندازه:۲۲/۲×۳۷/۵سم [رایانه]

۱۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۳۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵/۶×۲۵/۳سم [رایانه]

۱۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۴۳۷
بخشی از شاهنامه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: عباس جلالی خراسانی، ۲۹ /۳/ ۸۷ [رایانه]

۱۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۰۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [رایانه]

۱۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۸۳۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۱۷۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۲۴۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۷۹]

۱۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۵-ف
نسخه اصل: پاریس P. S. 499؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴۰گ، ۲۴ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۱۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۵-ف
نسخه اصل: مصور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تا شماره ۸۵ برگ‌ها شماره داراست و از ۱۳۳ تا پایان نسخه تصویرها است؛ ۱۶۵گ، ۲۳ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

۱۷۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۵۲
آغاز: به شهرم یکی مهربان دوست بود ×× که با من تو گفتی به یک پوست بود؛ **انجام:** هنر میوه کامرانی بود ×× هنر غنچه شادمانی بود / کجا کی هنر شد اسیر نیاز ×× هنرمند هر جا بود سرفراز
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زرین؛ واقف: آقای احمد عباسی، ۴۸/۹/۲۰ش؛ جلد: پلاستیک قرمز، ۳۰۹گ، ۲۳ سطر چهار ستونی، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۲۶]

۱۷۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۹۲/۲-ف
نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش ش ۳۱۱؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ - ۲۰۸]

۱۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸۶/۱-ف
نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش در راول پندی ش ۴۴۳ یاد شده در فهرست تسبیحی (۲/۲۵۸) و فهرست منزوی ۲۰۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ - ۲۰۷]

۱۷۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۱۵/۲-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 1122 (بلوشه ۶/۳۲ ش ۱۱۷۰). با مقدمه قدیم که به دستور ابومنصور بن عبدالرزاق بن فرخ ساخته شده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ - ۱۷]

۱۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** چو خواهشگری و نیازم نمود برین بر به بستم زبان برگشود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مخمل [رایانه]

۱۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۸۶

آغاز: بسمله. به نام خداوند خورشید و ماه؛ **انجام:** که رستم به کاموس جنگی چه کرد. تمام شد دفتر اول شاهنامه فردوسی رحمة الله علیه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مخمل [رایانه]

۱۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۸۷

آغاز: بسمله. نخستین که نوک قلم شد سیاه؛ **انجام:** کنون عدل گری به پیش آوریم ز دفتر به گفتار خویش آوریم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۱۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹۴

آغاز: موجود بیاورد خود و پسر مادرش؛ **انجام:** زما بر علی مشیر دشت نجف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۲۷

آغاز: منم گفت پور کو اسفندیار ×× سر راستان بهمن نامدار؛ **انجام:** خرافه بیامد جواد کشت خاک ×× پر از درد و بیدار و با رنج و ناک ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

● الشاهنامه (ترجمة) / ادبیات / عربی

aš-šāhnāma (t.)

بنداری، فتح بن علی، ۵۸۶ - ۶۳۴ قمری

bondārī, fath ebn-e ʻalī (1191 - 1237)

وابسته به: شاهنامه؛ فردوسی، ابوالقاسم (۳۲۹-۴۱۶)

اهدا به: ابی الفتح عیسی بن أبی بکر بن أیوب

تاریخ تألیف: ۶۲۱ق؛ محل تألیف: دمشق

کتاب شاهنامه، اثر بزرگ حماسی حکیم ابوالقاسم فردوسی طوسی را به طور مختصر با نثری شیوا در دو یا سه جزء به عربی ترجمه نموده است.

آغاز: الحمد لله الذی تعطف رداء الکبریاء و اتصف بقیمومة الملک فی الارض و السماء تنکص علی اعقابها دون ادراک مبادی جلاله ثواقب الافهام ...

چاپ: در ۱۳۵۰ق در مصر با تصحیح، و تحقیق، و مقدمه دکتور عبدالوهاب عزاز، در دو جزء چاپ شده

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۶۷

آغاز: برابر

نسخه اصلی: کتابخانه احمد ثالث ـ ترکیه ۲۹۹۶. در فهرست به نام «امتثال امر الملک المعظم فی ترجمة اخبار ملوک العجم» آمده؛ خط: نسخ معرب، کا: علی بن احمد موصلی معرف به ابن شهرستانی و معید مدرسه نظامیه، تا: ۷ محرم ۶۹۲ق؛ از روی نسخه اصل کتابت شده و توسط کاتب (ظاهراً) مقابله شده در آخر روز سه‌شنبه ۱۷ صفر ۶۹۲، با یادداشت نظر کردن «محمود بن محمد اقصرایی حنفی» در کتاب، مصحح، با نشان بلاغ؛ ۷۵۰ص [عکسی ف: ۳ - ۳۲۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۴عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا ما انتهی الینا من حدیث رستم، علی التمام و الکمال. و الله تعالی أعلم. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم. و الحمدلله رب العالمین.

نسخه اصل: کمبریج، به شماره QQ.۴۶. مشتمل است بر اول کتاب، تا در گذشت رستم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ ۱۵۰گ، ۲۵سطر [عکسی ف: ۲ - ۷۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۵عکسی

آغاز: ذکر نوبة بهرام بن یزد جرد المعروف ببهرام جور ف و کانت مدة ملکه ستین سنة؛ **انجام:** و یخلد ملک المشارق و المغارب فی أعقابه و أعقابهم الی یوم الدین، و هذا آخر الکتاب ... و کان الابتداء به فی أوائل جمادی الاول من سنة عشرین و ستمایه بدمشق المحروسه، و الحمدلله رب العالمین.

نسخه اصل: روان، طوپ قاپی - استانبول، به شماره R.۱۶۰۸ (فهرست عربی طوپ قاپی ۴۶۹/۳). از وقایع مربوط به بهرام گور تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: مشکول، تا: پنج‌شنبه ۲۲ محرم ۷۷۲ق، جا: دمشق؛ مصحح؛ ۱۸۹گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲ - ۷۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۳۳۸]

۴. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۲۲بخش۳

نسخه اصل: روان کوشکو ۱۶۰۸؛ بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ محرم ۷۷۲ق، جا: دمشق؛ ۱۹۴گ [ف: - ۱۴۱]

۵. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۲بخش۲

نسخه اصل: احمد ثالث ۲۹۹۶ در موزه طوپقپو سرای (قرطای ۶۱۶۶)؛ کا: ابن شهرستانی علی بن احمد موصلی معید مدرسه نظامیه، تا: شنبه ۱۷ صفر؛ ۳۷۹گ [ف: - ۷۹]

● شاه نامه (منتخب) / شعر / فارسی

šāh-nāme (mn.)

حکیم شیرازی، محمود بن محمد شفیع، - ۱۲۷۴ قمری

hakīm šīrāzī, mahmūd ebn-e mohammad šafīʻ (- 1858)

وابسته به: شاهنامه؛ فردوسی، ابوالقاسم (۳۲۹-۴۱۶)

در این نسخه اشعار چندی از داستان زال و رودابه جمع آمده است و به قول فراهم آورنده آن: «مختصریست از عیش رودابه و زال».

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۱
آغاز: یکی پادشاه بود مهراب نام ×× زبر دست و با گنج و گسترده کام؛ **انجام:** بشد سام یکزدخم و بنشست زال ×× می‌و مجلس آراست و بفراخت بال.
خط: نستعلیق بسیار خوش، کا: حکیم شیرازی بن وصال شیرازی، تا:۱۲۶۹ق،جا:شیراز(احتمالا)؛کاغذ:متن دولت آبادی، جلد: رنگ و روغن مذهب، ۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۸۹]

● **شاه نامه (منتخب)** / شعر / فارسی
šāh-nāme (mn.)
ملک المورخین، هدایة الله بن محمد تقی، - ۱۳۲۲ قمری
malek-ol-movarrexīn, hedāyat-ol-lāh ebn-e mohammad taqī (- 1904)
وابسته به: شاهنامه؛ فردوسی، ابوالقاسم (۳۲۹-۴۱۶)
مؤلف در دیباچه نثری آن می‌گوید: به دستور مظفرالدین شاه قاجار، گزیده‌ای از سروده‌های «شاهنامه» را در ستایش ایزد و پند و اندرز گرد آورده و پیشکش می‌سازد.
آغاز: مقدمه: بسمله.مهین آفریننده را کمین پرستنده ایم و گزین آموزنده را با دوازده اش جانشین ستاینده که درین فرخنده روز فیروز فرازنده پرچم کاویانی و فروزنده چراغ دودمان کیانی سرفراز پادشاهی است ... از آنجا که چه فرمان یزدان چه فرمان شاه ... بشمار پنجهزار کم یا بیش از آن دریای بیمراستین آکنده از ناسفته گوهر ساختم ... جهان آفرین را ستایش طراز ×× که از نیستی هستی آورد باز / متن شاهنامه: بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه بر نگذرد
انجام: بگیتی چنین است پاداش بد ×× هر آنکس که بد کرد کیفر برد
[فهرستواره منزوی ۹۹۵/۲]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۸۱۸
آغاز و انجام: برابر
منتخب؛ خط: نستعلیق خوب، کا: محمد رضای متخلص به صفا ملقب به سلطان الکتاب لشکر نویس، تا: ۱۳۱۴ق؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای ابره مخمل صورتی، ۵۱۵ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ - ۸۳۶]

● **شاه نامه (ترجمه)** / ادبیات / ترکی
šāh-nāme (t.)
وابسته به: شاهنامه؛ فردوسی، ابوالقاسم (۳۲۹-۴۱۶)
ترجمه‌ای است از شاهنامه فردوسی به نثر ترکی، این ترجمه مبسوط و مفصل برگزار شده و مترجم در اثنا، برخی اشعار شاهنامه را به فارسی می‌آورد. این ترجمه در سه جلد است. نسخه حاضر جلد دوم آن بوده و از رسیدن سیاوش به افراسیاب تا این بیت را شامل می‌شود: «نه زین شاد باشند و نه زان به رنج ×× چنین است رسم سرای سپنج».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۷۹
آغاز: بلبل داستان سرای گلزار حکایت و طوطی شکرخای باغ روایت استاد دانا یعنی فردوس سخن آراء قولنجه جلد اولده احوال شاهان پیشین بو محله دک تحریر وبو رابطه یه دک تقریر اولنمش ایدی که کیکاوس بن کیقباد و سیاوش پاکیزه نژادی عسکر ایرانیه سردار ایدوب رستم دستانی؛ **انجام:** قصه لری و اندان اشاغیسی انشاء الله تعلی جلد ثالثده تحریر و تقریر اولنو ...
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم جوری، تا: اواسط صفر ۱۰۲۷ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۹۵]

● **شاهنامه (منتخب)** / شعر / فارسی
šāhnāme (mn.)
وابسته به: شاهنامه؛ فردوسی، ابوالقاسم (۳۲۹-۴۱۶)

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۲/۲ کر
آغاز: بسمله، بنام خداوند جان و خرد ×× کزین برتر اندیشه برنگذرد / خداوند نام و خداوند جای ×× خداوند روزی ده رهنمای؛ **انجام:** توانا بود هر که دانا بود ×× ز دانش دل پیر برنا بود ...
برگزیده‌ای از شاهنامه فردوسی است که به عنوان تحمید و دیباچه، در این نسخه آمده و باقی آن در این نسخه، افتاده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوحی مذهب و مرصع قاجاری، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱ص (۱پ)، ۱۲سطر، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۱۲۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۱۰۹
آغاز: دلری که بد نام او اشکبوس ×× همی بر خروشید بر سان کوس
گزیده‌ای از ابیات شاهنامه فردوسی مربوط به داستان اشکبوس است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ رکابه‌دار؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۸۴-۲۸۶)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۴۸]

● **شاه نامه** / فارسی
šāh-nāme
اثیری قهستانی، حسین بن جمال، قمری
asīrī qohestānī, hoseyn ebn-e jamāl

تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه:۳۱
کا: میر علی جامی، تا: ۹۷۲ق، جا: قسطنطنیه [نشریه: ۴ - ۳۴۰]

● **شاه نامه = شهنشاه نامه عجم** / شعر، تاریخ ایران / فارسی
šāh-nāme = šahanšāh-nāme-ye ʻajam

هجری تفرشی، محمد صادق بن فضل الله، - ۱۱۶۰؟ قمری

hejrī tafrešī, mohammad sādeq ebn-e fazl-ol-lāh (-1747)

مثنوی بر وزن خسرو شیرین نظامی که تاریخ ایران را از سلطنت کیومرث تا آخر ساسانیان و ظهور حضرت محمد (ص) و خلفای راشدین به طور اختصار ذکر می‌کند و در پایان مختصری هم درباره حضرت امام حسن (ع)، معاویه، یزید، مختار، و حجاج دارد و ۷۷۴ بیت است.

آغاز: چرخ لوایی که نخستین گشود ×× بر سر اکلیل کیومرث بود

انجام: برد چو حجاج ازین جنگ نام ×× کوکب او یافت عروجی تمام

[نسخه‌های منزوی ۲۹۵۸/۴؛ الذریعة ۲۱۸/۱۹ و ۵۷۸/۹؛ دنا ۳۳۶/۶ (۱۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۹۹۰/۲-۹۹۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** لعن به حجاج، و بابن زبیر ×× بر پسر سعد و دیگر بر زبیر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۸گ (۲ر-۲۹ر)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۴۱۳۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۵/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۱۸۶-۲۲۴)، ۱۰ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۲۹]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۷۹ و ۲۶۶۶ عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** گر سر هر موی زبان بایدم ×× در خور آن نطق بیان باشدم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشتی از محمد بن زین الدین محمد حسینی تفرشی قمی (نوه صاحب شاهنامه) به تاریخ دهم ربیع الاول ۱۳۲۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۳۴۱] و [عکسی ف: ۷ - ۲۶۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۳۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کاظم بن محمد، تا: ۱۲۴۰ق؛ جلد: مقوا، ۵۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۳۶۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۱۵/۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** نفس رای خوش (؟) چندان نباشد ×× مگر در جیب دارد نافه آهو
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ نسخه مشوش صحافی شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵گ (۹پ-۳۳پ و ۱۲۱ر-۱۳۰پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۴سم [ف: ۸ - ۱۶۹]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۰ ـ د
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۲ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۲۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ربیع الاول ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [سنا: ف: ۱ - ۳۷۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۴ ذیحجه ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه ساغری یشمی، ۳۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵/۶سم [ف: ۳ - ۴۹۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: فضل الله، تا: ۱۳۰۳ق، برای عباسقلی سپهر؛ مجدول، سرفصل مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۷۹ص، ۱۰ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۸ - ۲۲۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد رحیم کوهی تفرشی، تا: صفر ۱۳۱۰ق؛ جلد: مقوایی، ۳۶گ (۱پ-۳۶پ)، ۱۲ سطر [ف: ۳۷ - ۳۶۶]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۰۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۳۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۳۶گ (۱۱ر-۴۶پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۳۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۳۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: یوسف تفرشی طرخورانی ماخلص به عاشقی، تا: دوشنبه ۹ محرم ۱۳۲۴ق، جلد: گالینگور مشکی، ۲۹گ (۱پ-۲۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۰ - ۷۲]

۱۳. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره
آغاز: برابر؛ **انجام:** داد زبانش چه ز گفتن بدل ×× دایره طی کرد

که طی السجل؟
از دوره پیشدادیان تا عهد اموی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۵ق؛ قبل از متن دو صفحه مقدمه شرح حال آقا محمد صادق و میرزا ابوالقاسم هجری فرزند آقا محمد صادق آمده است؛ اندازه: ۱۳×۲۰سم [نشریه: ۷ – ۷۲۵]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۲۹-۹/۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد حسین بدیعی خوانساری، تا: غره ذیحجه ۱۳۴۵ق؛ نام کتاب در نسخه «تاریخ نامه سلاطین جهان» ثبت شده؛ جلد: تیماج نارنجی، ۳۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵ – ۲۳۷۶]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۸۶۱/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۴۵ر–۱۵۴پ) [ف: ۵ – ۱۳۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۹/۲

آغاز: برابر

بخشی از این مثنوی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۴گ(۲پ–۱۶ر)،۱۵سطر،اندازه:۱۳×۲۱سم[ف:۳۸– ۴۳۸]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۱۶گ، سطور چلیپایی سه ستونی، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۴ – ۴۰۴۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۴۸/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با رویه گالینگور بنفش، ۱۷گ(۲۲۷ ر– ۲۴۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۹×۴۱سم [ف: ۳۰– ۱۳۴]

● **شاه نامه** / شعر / فارسی

šāh-nāme

طوفان هزار جریبی، طبیب، – ۱۱۹۰ قمری

tūfān-e hezār-jarībī, tabīb (- 1776)

در سرگذشت محمد حسن خان قاجار و حوادث روزگار او و شرح جنگ‌ها و رشادت‌های او را تا هنگام کشته شدن به زبانی ساده در ۳۲۵ بیت.

آغاز: خدایا دلی خواهم آتش مزاج ××که چون شمع از شعله یابد رواج / دلی چون محیط صفا موج زن ×× دلی چون صدف پر ز در سخن

انجام: دلیران ز پی اسب کین تاختند ×× شکستند و بستند و انداختند / چه دلها بزنجیر زلف بتان ×× شده بسته صد تن بیک ریسمان

چاپ: مجموعه رسائل خطی، دفتر ششم، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستانقدس رضوی، ۱۳۸۰ش، به کوشش محسن ناجی نصرآبادی چاپ شده

[نسخه‌های منزوی ۲۹۳۴؛ الذریعة ۲۱۸/۱۹؛ دنا ۳۳۶/۶؛ فهرستواره منزوی ۹۹۱/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۱۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: پارچه مشکی، ۱۲گ (۳۲پ–۴۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۰/۵سم [ف: ۸ – ۱۶۷]

● **شاه نامه** / شعر / اردو

šāh-nāme

مطالب شاهنامه یا یکی از ابیاتش را به فارسی گفته و سپس به زبان اردو اشعار شاهنامه را بر همان وزن ترجمه کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۵۱/۱

آغاز: تو زنجیر پاؤنسی تور ونگا مین ×× موئی تک نه احسان جهور ونگا مین؛ **انجام:** نهایت کو سهراب لی منه به دهال ×× کمر مین دی نیزه دیا هوین به وال

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۷ ذیقعده ۱۲۱۲ق، جا: اله آباد در هند؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۳۸گ (۱ر–۱۳۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۳سم [ف: ۴۳ – ۹۸]

● **شاه نامه** / شعر / فارسی

šāh-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۵۵۹

بخشی از مثنوی شاهنامه با لهجه‌ای خاص و ناشناس؛ بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق [د.ث. مجلس]

● **شاه نامه** / – فارسی

šāh nāma

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۸۸بخش۳

پانزده برگ با نشانه Fleming 7122. شاید ۱۸۲/۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ [ف: – ۱۵۶]

● **شاه نامه اسدی** / شعر / فارسی

šāh-nāme-ye asadī

حکیم اسدی، ق۶ قمری

hakīm asadī (- 12c)

شاهنامه اسدی یکی از شاهنامه‌هایی است که بعد از شاهنامه فردوسی سروده شده و بر همان سبک رفته ولی نه اهمیت شاهنامه فردوسی را پیدا کرده و نه به آن پایه در بلندی سخن رسیده است. در شاهنامه اسدی مباحثی چون هفت خوان و طلسم و گرفتاری با دیو و امثال آن است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۰۹

آغاز: بسمله، هذا کتاب شاهنامه حکیم اسدی علیه الرحمه مشتمل بر بیست و چهار هزار بیت؛ **انجام:** ببخشید آن شاه آزاده کیش ×× فرستاد هر یک سوی مرز خویش

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر قزوینی، تا: ۱۲۷۱ق، جا: لاهیجان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۲۲۵گ، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۲۹/۹)، اندازه: ۲۳×۳۹سم [ف: ۴ – ۹۵]

← شاهنامه بزرگ > بوستان خیال

● **شاه نامه چنگیزی = شهنامه چنگیزی** / تاریخ ایران / فارسی

šāh-nāme-ye čangīzī = šhanāma-e čangīzī

شمس کاشانی، ق۸ قمری

šams-e kāšānī (- 14c)

وابسته به: جامع التواریخ رشیدی = تاریخ مبارک غازانی = جامع رشیدی؛ رشید الدین فضل الله همدانی (۶۴۸–۷۱۸)

تاریخ تألیف: ۷۰۴ق

تاریخ مغول است از آغاز تا پایان روزگار غازان خان و فرمانروایی الجایتو خان. نسخه‌ای از این در لالا اسمعیل حمیدیه در اسلامبول و نسخه‌ای در پاریس هست. در آن آمده است: «جهان دار سلطان محمد که داد ×× مر او را خدا دانش و دین و داد / بفرمود تا این چنین دفتری ×× رهی ساخت بهر چنان مهتری»؛ و در آن آمده: «چو کردند تاریخ را دال و ذال ×× خرد گفت ازین به ندیدیم سال / که سلطان محمد در او پادشاست ××که دریا دل و عادل و پارساست»؛ در آن آمده که غازان خان در ۷۰۳ مرده و سلطان محمد برادر او در ۷۰۴ به تخت نشسته است و از آن برمی‌آید که کتاب به دستور او ساخته شده است. در آن پرسش‌هایی است دینی و پاسخ‌های آنها که از سلطان پرسیده شده و به دستور وزیرش پاسخ‌ها گفته شده است. سراینده سلطان محمد را در پایان منظومه ستایش گفته و در برخی جاها درباره او «طاب ثراه» آورده و نیز درباره برخی از درباریان او که ستوده است «طاب ثراه» آمده مانند امیراولوس حسین (–۷۱۲) و ایلدورمش خاتون زن سلطان اولجایتو (–۷۰۸) و از تاج الدین وزیر شیعی (– ۷۱۱) کشته به دست سلطان محمد ستایش شده است.

چند تاریخ منظوم دیگر هم در تاریخ مغول هست: ۱. شهنشاه نامه یا منظومه احمدی از احمد بن محمد تبریزی که به دستور ابوسعید (۷۱۶–۷۳۶) سروده و تاریخ چنگیز و خاندان او را در آن آورده است؛ ۲. ظفرنامه: حمد مستوفی که در سه کتاب با سه قسم: عرب، ایران، مغول سروده و پنج سال بدان پرداخته و رسیده است به تاریخ ابوسعید بهادر خان و سال ۷۳۵ و در مبحث تاریخ هولاکو خان پند نامه استاد خود رشید الدین را در دوازده مجلس گذارده است؛ ۳. غازان نامه خواجه نورالدین بن شمس الدین محمد اژدری که در ۷۵۸–۷۶۳ سروده و در روز دوشنبه ماه حرام ۷۶۳ آن را به انجام رسانده است.

[دنا ۳۳۷/۶]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶۷بخش۲

آغاز: هزار آفرین آفریننده را ×× جهان دار دانای بیننده را

نسخه اصل: طوپقپو سرای، احمد ثالث ۲۷۰۷؛ کا: محمد علی، تا: ۹۱۱ق [ف: – ۸۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۵

آغاز: که معنی ایغور به پیوستن است ×× همان با یکدیگر بستن است / لقبهای دیگر بر اصناف ترک ×× نهاد و بیان کرد او صاف ترک؛ **انجام:** سخن گفتن خوب و کردار ×× نکرد کهن تا جهانست است

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ۴ جمادی الاول ۱۲۹۷ق؛ به فرموده آقا میرزا احمد بن عبدالوهاب که در ربیع الثانی ۱۳۰۵ در آن نوشته است که این منظومه مقدمه ظفرنامه است از شرف الدین علی یزدی مؤلف آن در ۸۲۸ ولی می‌دانیم که مقدمه آن به نثر است نه به نظم؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی،۳۲۵گ،۱۴سطر(۸×۱۵)،اندازه:۱۶×۲۲سم[سنا:ف:۱ – ۳۷۶]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۷۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، با ۲۰ مجلس؛ کاغذ: سپاهانی، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۵ – ۱۵۶]

● **شاه نامه حسینی** / شعر / فارسی

šāh nāma-ye hosaynī

تبریزی، محمد رضا بن عبد المطلب، ق۱۲ قمری

tabrīzī, mohammad rezā ebn-e ‘abd-ol-motalleb (- 18c)

از قاضی عسکر ملا محمد رضای شفای تبریزی در مقتل به وزن شاه‌نامه فردوسی و جز شاهنشاه نامه حسینی میرزا علی یزدی نجفی خاموش است که آن هم در مقتل است.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۶۳/۲

خط:نستعلیق،کا:محمد حسین تبریزی،تا: ۱۳۰۴ق [نشریه: ۷ – ۲۵۶]

● **شاه نامه رضا خانی** / شعر / فارسی

šāh nāma-ye rezā xānī

اشعاری است در قالب مثنوی به سبک شاهنامه حکیم فردوسی در بیان احوالات ارتش ایران و جنگ‌های آن در دوره رضا خانی.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۹۶/۲

آغاز: ... وز این سو اهالی باندر زمن ×× مجدد نمودند یک انجمن

/ گرفتیم پیمان به سوگند تام ×× که همواره باشند یار نظام؛ **انجام:** شریف ای بنی آدم پر ملال ×× به امید حق از گذشته منال / خدایا رضا خان ایران مدار ×× هماره بماناد فرمانگذار(!)
خط: نسخ، کا: علی محمد صحاف، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۳۴۴ق؛ نامه‌ای به مؤسسه خاور دربیان اعمال نیک پادشاهان باستان؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۲گ (۸۰ر-۱۰۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۳]

● **شاه نامه سلیمانی** / شعر / فارسی
šāh-nāme-ye soleymānī

عارف، فتح الله، - ۹۶۹ قمری
ʻāref, fath-ol-lāh (- 1562)

منظومه‌ای است حماسی به بحر متقارب در حدود بیست و دو هزار بیت در ذکر سفرها و فتوحات سلطان سلیمان قانونی (۹۲۶-۹۷۴ق) از سلاطین آل عثمان.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۴۹
آغاز: بده تا ببندم بوجه جمیل ×× ببال سخن شهپر جبرئیل؛ **انجام:** بدو باد ارزنده آن نام و کام ×× بدین گفته کردیم ختم کلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج بنفش، ۳۰۵گ، ۱۹ سطر چهار ستونی (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۲/۵×۳۳/۷سم [ف: ۷ - ۶۰۲]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۶۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۱۲۷]

← شاهنامه طرطوسی ⟵ داستانهای شاهنامه
← شاهنامه عشق ⟵ حسن جهانگیر

● **شاه نامه فتحعلی شاهی** / شعر / فارسی
šāh nāma-ye fath‘alī šāhī

فتحعلی شاه قاجار، شاه ایران، ۱۱۸۵ - ۱۲۵۰ قمری
fath-‘alī-šāh-e qājār, šāh-e īrān (1772 - 1835)

اهداء به: فتحعلی شاه
داستان نیاکان فتح علی شاه قاجار و فرزندان اوست.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۶۹
آغاز: بنام فروزنده جان پاک ×× به آب و به آتش به باد و به خاک / همه آفرینش از آن چارکی ×× نگفتی دو شایسته افگند پی؛ **انجام:** نوردش بهنجار دینست و داد ×× که جانش بپایندگی بادشاد
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: رجب ۱۲۴۰ق، برای خود همان شاه؛ مذهب، با سرلوح، مجدول؛ نسخه شاهانه است؛ ۲۰۰گ، ۱۰ سطر، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۸۰]

● **شاه نامه فردوسی (بحثی پیرامون)** / ادبیات / فارسی
šāh nāma-ye ferdovsī (bahsī pīrāmūn)

وابسته به: شاهنامه فردوسی، ابوالقاسم (۳۲۹-۴۱۶)
بحثی است کوتاه درباره شاهنامه فردوسی و چگونگی نظم آن و اندکی نیز درباره تاریخ کتاب و ترجمه از زمان مأمون عباسی و پس از آن، به نقل از ابومنصور معمری.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۶۰/۲
آغاز: حمد و سپاس و ستایش الهی را که این جهان را و آن جهان را بقدرت بالغ پدید آورد ... اما بعد، کار شاهنامه چنین آورده است؛ **انجام:** و این کتاب شاهنامه از و یادگار ماند و در جهان ... و می‌کنند و می‌نویسند و السلام
خط: نستعلیق، کا: محسن بن محمد بایزید بسطامی، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ(۱۳۸-۱۴۴)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۴ - ۵۵۶]

● **شاه نامه قاسمی = تاریخ زندگی شاه طهماسب = اسماعیل نامه = شهنشاه نامه** / شعر، تاریخ ایران / فارسی
šāh-nāme-ye qāsemī = tārīx-e zendegī-ye šāh tahmāsb = esmā‘īl-nāme = šahanšāh-nāme

قاسمی گنابادی، محمد قاسم، - ۹۸۲ قمری
qāsemī gonābādī, mohammad qāsem (- 1575)

اهدا به: شاه تهماسب صفوی
این کتاب در اصل شامل دو دفتر است دفتر اول در سال ۹۴۰ق در تاریخ و فتوحات شاه اسمعیل صفوی و چهار هزار بیت است و دفتر دوم ساخته ۹۵۰ق و شرح حال و تاریخ شاه طهماسب و پنج هزار بیت است با دیباچه‌ای به نثر. عنوان‌ها: مدح پیامبر، معراج، مدح علی، مدح اسمعیل بهادرخان، مدح آصف پناهی سلطان حیدر صفوی اردبیلی، آغاز پادشاهی اسمعیل بهادرخان، مجلس آرایی او، جنگ او با شروان شاه و کشته شدن او، رفتن او به حصار شیروان، رفتن او به آذربایجان، جنگ او با الوند سلطان، مشورت او با امرا در تسخیر ایران و توران، رفتن او به عراق عجم و شبیخون زدن به یعقوبیان و گریختن آنها، مشورت او درباره آمدن الوند خان، جنگ او با الوند خان، شکار او در آذربایجان، مشورت او درباره جنگ با نامراد سلطان، نامه او به نامراد سلطان سرخیل یعقوبیان، مشورت نامراد با امرا، پاسخ او از نامراد، جنگ او با نامراد،گریز نامراد، زن گرفتن او بلقیس را، رفتن او به سپاهان و یزد، رفتن او به فیروزکوه و محاصره کیا، جنگ با علاءالدوله ذوالقدر، آمدن اوزبک به کرمان و تاراج آنجا و نامه نوشتن به محمد شیبانی خان، بازگشت پیک از نزد خان، رفتن او به خراسان و جنگ با محمد شیبانی خان، رفتن او به سرزمین توران، اتمام کتاب و اختتام خطاب.
آغاز: آغاز دفتر ۱: خداوند بیچون خدائی تراست ×× ز اقلیم

جان پادشاهی تراست
آغاز چاپی ۲: از او یافته منشی چرخ پیر ×× ز خورشید و مه عینک دلپذیر؛ آغاز دفتر دوم: جهان داو را کبریائی تراست ×× خدائی ترا، پادشاهی تراست
چاپ: دفتر اول در هند در سال ۱۲۸۷ در ۱۰۲ ص چاپ شده
[الذریعة ۲۰/۱۳ و ۲۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۵۶؛ دنا ۳۳۷/۶–۳۳۸ (۱۷ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۹۹۷/۲]

۱. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۴۳۶۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با ۱۱ مجلس، با سرلوح و آرایش؛ واقف: شاه عباس صفوی، ۱۰۱۷، وقف بر آستانه شیخ صفی؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج، ۲۵۲ص، اندازه: ۲۳/۸×۳۵/۱سم [نشریه: ۲ – ۲۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۶۳–ف و ۱۷۳۲–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۱۲۷]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۶۵/۱۶
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** مکن در سخن بیش ازین اهتمام ×× سخن بر همین ختم کن و السلام
خط: نسخ، کا: سید داوود بن سید حسن، تا: ۹۸۰ق؛ با پانزده منتخب از دواوین شعرای مختلف در یک مجلد؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: چرمی، ۶۹گ، ۳۱–۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ – ۸۴۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۶۱/۱
آغاز: تتر بر ظفر صید دشمن شکار ×× چنین رایت افراخت در کارزار؛ **انجام:** چه پرسی ز من کرده ناصواب ×× در آموز پیش از سؤالم جواب
نسخه آغاز ندارد و از «مشورت نمودن شهریار گیتی ستان با امرا» شروع می‌شود و به «مجلس آراستن شاه و هزیمت به خراسان» ختم می‌شود. تعداد ابیات آن ۲۵۰۰ بیت است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرفصل‌های مذهب مرصع؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی بوم قهوه‌ای گل کوکب، ۱۰ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۸ – ۴۰۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۴۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۴گ، ۱۴ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۱۸۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۳۸
آغاز: قدم در قیام آن چنان راست دار ×× کزان رستگاری شوم رستگاری / که از لطف خویشم مکن نا امید ×× برحمت رسان قاسمی را نوید؛ **انجام:**خوشتر از سیم و زر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۹ – ۱۳۳۴]

۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۰۳
آغاز: برابر۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ با یادداشت سلطان محمود بن حسین احمد حسینی ده آبادی بیاری در ۱ رجب ۱۳۳۰؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷ – ۱۸۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۵۸
آغاز: وجود تو آن مهر تابنده است ×× که بر نیک و بد پرتو افکنده است؛ **انجام:** مکن در سخن بیش ازین اهتمام ×× سخن بر همین ختم کن و السلام
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۳۱ – ۳۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۰۳
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** مکن در سخن بیش ازین اهتمام ×× سخن بر همین ختم کن والسلام
دفتر اول؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۶۷گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳ – ۳۵۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۴۴/۳
آغاز: آدمی چه چه پری حور لقا ×× که به دنیات فرستاد خدا؛ **انجام:** نیازی که آیین مستان بود ×× به از طاعت خود پرستان بود / بیا ساقیا د رقدح ریز می×× میی کش خماری نیاشد زپی
دفتر اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ صفر ۱۱۲۱ق، جا: تون؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول چهارستونی مذهب؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۰گ (۸ر–۴۷پ)، ۲۰ سطر چهار ستونی چلیپایی، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۷۰]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۸۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۱۹/۹سم [ف: ۳ – ۴۹۰]

۱۱. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۲۱ فرخ
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴) ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: – ۱۱۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۵۵
آغاز: برابر دفتر دوم؛ **انجام:** به چشم عنایت به من کن نظر ×× مرا عینک دیده کن جام زر / که بی می‌برون شد ز دستم عنان ×× بده قاسمی را می‌آنچنان
دفتر دوم و شرح حال شاه طهماسب صفوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با دستخطی از سلطان محمود بن حسین بن محمد حسین ده آبادی که در اول رجب ۱۰۳۰ نوشته؛ جلد: تیماج سرمه‌ای، ۲۴۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۸ – ۱۹۶]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۸۳/۲
آغاز: بود در فضایل بی نظیر زمان و دیگر مولانا ریاضی زاوه یی

بود؛ **انجام:** مکن در سخن بیش ازین اهتمام ×× سخن بر همین ختم کن و السلام
دفتر اول، نسخه ما دیباچه‌ای هم به نثر داشته، و اکنون یک ورق از میان آن باقی مانده؛ خط: نستعلیق، کا: حافظ محمد بن قاسم علی، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی نارنجی، ۸۹ص (۲۵۱–۳۳۹)، ۱۹ سطر چهارستونی (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۷ – ۷۰۷]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۸۳/۴

آغاز: برابر دفتر دوم؛ **انجام:** عفی الله درین عالم پر هوس ×× کدامست یوسف، جوانی و بس
دفتر دوم و در وقایع عهد شاه طهماسب صفوی است، مشتمل بر پنج هزار بیت که به سال ۹۵۰ هجری سروده شده؛ خط: نستعلیق، کا: حافظ محمد بن قاسم علی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: یار محمد خان افشار، ۲۵ خرداد ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی، ۱۴۷ص(۳۸۶–۵۳۲)، ۱۹ سطر چهارستونی (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۷ – ۷۰۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۳۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** سخن بر همین ختم شده و السلام
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:حنایی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۳۱۸]

● شاه نامه کردی / شعر / کردی

šāh-nāme-ye kordī

داستان حماسی است از جنگ شاهان ایران با سپاهیان توران نظیر شاهنامه فردوسی و گویا ترجمه کردی شاهنامه فردوسی است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۴۹-۱۷/۱۲۹

آغاز: کرسی نشینش یک هزار مردن ×× رزم کابلی به او سپردن / کیشانش بدو فرس بدرون ×× به فیل سولان بیری رزم دون؛ **انجام:** ای دنیا تمام دور روزگار ×× ای سان درخش مردان خون خوار / ناگاه دیجوری رو به فراربی ×× شاه خورشید روی روزگار بی تمت.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۷۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ – ۲۳۷۷]

● شاه نامه گیلکی / شعر / گیلکی

šāh-nāme-ye gīlakī

داستان رستم و سام است که از روی شاهنامه فردوسی به زبان گیلکی به شعر کشیده شده است. در عنوان کتاب نام آن «کتاب زنون رستم» نوشته شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۶۹/۲-۲۷/۲۳۹

آغاز: روی روشن لیش نجاین محشر ×× دیار البشر بر نسود بر / سرای خسروی بادرین به دست ×× نه خسرو مانونه خسرو پرست؛

انجام: شاه کینه جو پری طعنه دور ×× رو کرد به میدان به کردار بوی / هر چند پران وات ای کاره مکر ×× مشو نمیدان جمع کینه ور
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا سفید، ۷۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ – ۲۳۷۷]

● شاه نامه محرمی / شعر / فارسی

šāh-nāme-ye mahramī

مثنوی بدون آغاز و پایان به بحر متقارب، درباره وقایع سلطنت بایزید دوم سلطان عثمانی در ۱۷۵۰ بیت. نام کتاب بنا بر تصریح شاعر در قسمت خاتمه نسخه، شاهنامه است: «به شهنامه کلکم از آن ره نمود ×× که طبع من و لطف شه آزمود / به من روح قدسی چو همراز شد ×× به نام تو شهنامه‌ام ساز شد». سراینده اشعار بنا بر یادداشتی که شادروان بهار پشت برگ اول نسخه کرده است به استناد قول حاجی خلیفه محرمی یا مجرمی است که در ۹۴۳ق درگذشته و برای سلطان عثمانی شاهنامه سروده است. ولی در سایر تذکره‌ها نامی از چنین شاعری که شاهنامه سروده باشد نیست. در اینکه این شاهنامه برای سلطان بایزید دوم به نظم درآمده تردیدی نیست چون طغیان جم چلپی که در این کتاب به طور تفصیل آمده است، در زمان سلطان بایزید دوم بوده است، و چون سلطنت ممدوح خود را تا تاریخ تصنیف کتاب سی سال می‌گوید و بایزید دوم سی و یک سال سلطنت کرده است. بنابراین تاریخ تصنیف ۹۱۷ق یعنی یک سال قبل از فوت بایزید دوم است. شاعر خود را در بعضی از ابیات با فردوسی مقایسه می‌کند مانند این سه بیت که در خاتمه است: «بسی خواست چون عذر محمود شاه ×× ز گفتار فردوسیم عذر خواه / بهر یک سخن گرچه جان داده ام ×× به میدان فردوسی افتاده ام / ستایش کنم شاه با جود را ×× ستانم صله ملک محمود را».

عنوان مطالب کتاب بدین شرح است: توحید و نعت رسول (ص)، سبب نظم کتاب و مدح ابوالنصر بایزید، ذکر سلطنت خسرو در خرشنه روم، رفتن خسرو از اماسیه به یونان و فرار پور قرامان، مریض شدن ابوالفتح سطان محمد و سپردن ملک به محمد پاشا و بیداد او، دفترداران عجم و خرابی ملک، وفات ابوالفتح، قتل محمد پاشا و گریختن دفترداران کشتی نشستن ابوالنصر و نشستن به تخت قسطنطنیه، طغیان جم چلپی، نامه نوشتن به جم چلپی و عتاب نمودن او، لشکر کشیدن خسرو به دفع جم چلپی، رزم در بودوسا، رفتن جم چلپی به مکه، آمدن قاسم قرامانی از عجم بداش، نامه قاسم به جم چلپی، کارزار علی بیک با سپاه جم چلپی، فرار محمد بیک از مرز یونان، نامه قرا کوزبیک، فرستادن سلیمان بیک سپهدار به جنگ محمد بیک، فتح نامه سلیمان بیک، فرار جم چلپی به فرنگستان، قتل کدک احمد، وزارت داود پاشا، عزل اسحق پاشا، عزیمت خسرو به

جانب غرب، گذشتن سپاه از رود تونه، تسخیر کیلی، توجه به آق کرمن، خان تاتار و سپاه او، فرستادن موسی بیک را به ضبط داش، لشکر فرستادن بانکرز، سپهدار شدن علی بیک، آمدن سلطان محمود چلپی و سنجق قتمانیه یافتن، وزارت احمد پاشا، آمدن قاصد مصر و هند به درگاه و عرض اخلاص نمودن، در خاتمه و خطاب زمین بوس گوید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۳۱

آغاز: نیابد کس از بردر کش نشان ×× که در وی سپهر است ریگ روان؛ **انجام:** بهر یک سخن گرچه جان داده ام ×× به میدان فردوسی افتاده ام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: موسی آشتیانی، ملک الشعرا بهار؛ کاغذ: فرنگی صورتی، جلد: تیماج عنابی، مذهب، ۱۷۴ص، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ – ۲۲۴]

● **شاه نامه مظفری** / شعر / فارسی

šāh-nāme-ye mozaffarī

ابدالی قندهاری، احمد بن اسماعیل

abdālī qandehārī, ahmad ebn-e esmā‘īl

به دستور: مظفرالدین شاه

پانصد و نود بیت در بحر متقارب در بیان سلطنت و کشته شدن ناصرالدین شاه و بر تخت نشستن مظفرالدین شاه است. این مجموعه اشعار و سرودها تشبیه به شاهنامه فردوسی در عهد سلطان محمود غزنوی شده است. در آغاز تاریخ سلطنت و توصیف و مدح ناصرالدین شاه و بدگویی از مخالفان وی و تفصیل جریان قتل وی در حرم شاه عبدالعظیم ذکر شده و سپس ورود مظفرالدین شاه و جلوس وی به شاهی و امر وی برای نوشتن «شهنامه» با توصیفات مبالغه آمیز بیان شده است: «بیاراستم شاه را چامه‌ای ×× به نام شهنشهاه «شهنامه‌ای»». پدر ناظم از ندیمان و نزدیکان شاه و عمویش «محمود راد» نیز از شاعران و سخنوران دربار بوده است.

آغاز: بنام خداوند جان وروان ×× خداوند بخشنده مهربان / ستایش سزادار آن کردگار ×× که بر هر دوگیتی است پروردگار

انجام: بنام مظفر شه آمد تمام ×× که از مشک او فر پذیرد ختام / جهان تا بود روشن از مهر وماه ×× بود روشن این نامه از نام شاه

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۶۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۳۱۴ق؛ با توجه به آنچه در توضیح کلمات متن در حاشیه دیده می‌شود و نیز با توجه به اصلاحات و اضافاتی که در ابیات این منظومه دیده می‌شود باید نسخه به خط خود مؤلف باشد؛ جلد: چرم یشمی، ۲۳ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۷/۱ – ۹۳]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۰۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش مخمل، ۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۴]

← شاهنامه منثور ◁ تاریخ شمشیرخانی
← شاهنامه منثور ◁ زندگانی ائمه (ع)
← شاهنامه منثور ◁ رستم و اسفندیار

● **شاه نامه منثور** / تاریخ ایران / فارسی

šāh-nāme-ye mansūr

غیر همانند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۷۶-۳۱/۵۶

آغاز: کرد رستم با هزار پهلوان نامی را پیاده به لباس ساربانی هزار اشتر بارگوهر و دیبا و قماش ... نظم: بدو گفت کز پیش من دور شو ×× نه خسرو شناسم نه سالار نو؛ **انجام:** نشستند پس رود و می‌خواستند ×× زبیگانه خانه به پیراستند / چه از مشک وعنبر چه یاقوت وزر ×× سرا پرده آراسته سربه سر

داستانی است به نثر و با استفاده بسیار از اشعار شاهنامه، درباره رستم و افراسیاب و گرشاسب و زال و گشتاسب و لهراسب و اسفندیار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ – ۲۳۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۷۶

آغاز: ... عروسی کرد در شب زفاف از کمر طورک در رحم آن نازنین نطفه شم سوار بسته گردید؛ **انجام:** دو برادر ازهم خبر ندارند دار اقاصد روانه کرد به روم که مالیات بدهند.

اساطیر و تاریخ قدیم پادشاهان ایران را در قالب نثر آورده است. بر فراز یکی از صفحات میانی چنین نوشته: «شاه نامه، جزو هفتم شاه نامه است» یا «شاه نامه جزو چهارم» یا «جزو سیزدهم» گاهی هم از کتاب «مخزن زرتشت» نقل کرده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۷۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۷سم [ف: ۴۱ – ۵۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۸۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد ابراهیم شریعتی [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۲۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵/۸×۲۷/۷سم [رایانه]

← شاهنامه نادر ≺ نادرنامه

● **شاه نامه نادری** / تاریخ ایران / فارسی

šāh-nāme-ye nāderī

فردوسی ثانی، محمد علی، ق۱۲ قمری

ferdowsī-ye sānī, mohammad ʻalī (- 18c)

از میرزا محمد علی طوسی خراسانی فردوسی ثانی که به نام نادرشاه در ۵۳۱۳ بیت سروده است. نام آن در متن شهنشاه‌نامه و شهنامه نادری است. در مجمل التواریخ گلستانه (ص ۱۷ و ۳۸۷ به نام نادرشاه نامه) و عالم آرای نادری میرزا کاظم مروی از او یاد شده و در تاریخ جهانگشای استرآبادی (به نوشته آقای سهیلی) شعری از او آمده است.

چاپ: تهران، به کوشش احمد سهیلی، ۱۳۳۹ش، ۲۴۱ص

[دیباچه چاپ انجمن آثار ملی در ۱۳۳۹؛ الذریعة ۱۰۰۱/۹؛ فرهنگ سخنوران ۴۴۰؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۵۹؛ دنا ۳۳۸/۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۱۶

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ رجب ۱۲۳۵ق؛ محشی؛ تملک: محمد علی تربیت؛ کاغذ: فستقی، جلد: ساغری کاغذی سیاه، ۸۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۲۹/۴سم [ف: ۳ - ۴۹۱]

● **شاه نامه نادری = ظفرنامه** / شعر، تاریخ ایران / فارسی

šāh-nāme-ye nāderī = zafar-nāma

نادری، محمد حسین بن ابوالقاسم، ۱۲۹۹- ۱۳۶۴ قمری

nāderī, mohammad hoseyn ebn-e ab-ol-qāsem (1882 - 1945)

تاریخ تألیف: نزدیک ۱۳۴۷ق

در تاریخ نادرشاه و زندیان و قاجاریان و سرگذشت بهائیان، در دو جلد. پس از توحید و نعمت پیامبر و پادشاه از حاج آقا حسین ملک التجار در آن ستایش شده است.

چاپ: تهران، به کوشش عبدالجواد طالقانی، ۱۳۴۶ش، در ۲۲۱۸۵ بیت

[چاپ عبدالجواد طالقانی در ۱۳۴۶؛ الذریعة ۱۹۹/۱۵؛ فرهنگ سخنوران ۵۸۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۵۹؛ دنا ۳۳۸/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۰۲۲/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۳۲

در ۱۱۱۸۲ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۴۷ق؛ با یک مجلس آب و رنگ، با سه قطعه عکس خود سراینده، با ستایش حاج میرزا شکور اشراق و میرزا محمد حسین ادیب التجار و تیمورتاش و الله وردی شرر و هاشم آقای شالچی و شیخ علی اصغر نقطه نقندری و شاهزاده احمد میرزا امین الدوله و محمد حسین ادیب آزاد و وداد بجنوردی و اصل بخارایی و آقا میرزا محمد علی آقای غروی اردوبادی و دکتر قوام الدین و میرزا عبدالرزاق خان و سالار مؤید و آذر شیبانی، از این کتاب به نام تاریخ نادری یا ظفرنامه نادری؛ کاغذ: فرنگی [ف: ۳ - ۴۹۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۰-ف و ۶۰۶۷-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۲ - ۸۵ و ۳-۲۳۹]

● **شاه نامه نوبخت = پهلوی نامه** / تاریخ ایران / فارسی

šāh-nāme-ye nowbaxt = pahlavī-nāme

نوبخت، حبیب الله بن محمد حسن، ۱۲۷۴ق۱۴ شمسی

nowbaxt, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad hasan (1895 - 20c)

اهداء به: رضا خان پهلوی

تاریخ منظوم ایران از برافتادن ساسانیان تا روزگار رضا خان پهلوی. ناظم که تاریخ ایران را پس از شاهنامه فردوسی ناتمام می‌دید، جهت جبران، این شاهنامه مفصل را به همان وزن شاهنامه فردوسی پرداخت. جزئیات حساس تاریخ با رویکرد شاه‌دوستی و ایران‌پرستی به نظم در آمده و در لابه‌لا تصاویری از حوادث آن روزگار از کتاب‌ها جدا و ضمیمه شده است. واژه‌های مشکل و کهن در پاورقی به شکل امروزین توضیح داده شده است. تاریخ شروع (چنانکه در اول جلد پنجم آمده) از سال ۱۳۰۳ آغاز شده و سالیان دراز به طول انجامیده است.

[دنا ۳۳۸/۶؛ فهرستواره منزوی ۸۳۴/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۰

جلد ۱؛ از پایان پادشاهی یزدگرد تا حفص را که کشت؟ دربر دارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: ۴۶۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۱

جلد ۲؛ از دابویه شاه تا پادشاهی خورشید دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: - ۴۶۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۳

جلد ۳، از کیان و دادان و آیین باطنی تا مناظرات منصور دوانیقی و ابومسلم خراسانی، خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: - ۴۶۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۳

جلد ۴، از ده سال پس از جنگ مرو و ابومسلم تا ماه آفرین چگونه کیفر گرفت؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: - ۴۶۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۴

جلد ۵، از جنگ نرشخ تا روز هرمز و جشن نوروز؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: - ۴۶۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۵/۱

جلد ۶ و ۷، از روز هرمز و جشن نوروز تا پایان سال هشت سد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۲۵۳ص (۱- ۲۵۳) [مختصر ف: - ۴۶۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۵/۲
جلد ۷؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۱۷۳ص(۲۵۶–۴۲۸) [مختصر ف: – ۴۶۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۶
جلد۸، از دودمان شاهنشاهی سوفی (صفوی) تا شاهنشاهی پهلوی؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۸۷ق [مختصر ف: ۴۶۵]

● **شاه نامه و سام نامه** / شعر / فارسی

šāh-nāme va sām-nāme

آمیخته با هم که هر دو به چاپ رسیده است.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: خشتی [نشریه: ۶ – ۶۵۱]

● **شاه نامه و گرشاسب نامه** / ادبیات / فارسی

šāh-nāme va garšāsb-nāme

به زبان نقالان و سخنوران. گزیده‌ای است به نثر.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۳۵
آغاز: بسمله و به نستعین. اما پادشاه خرمن معنی چهره گشای عروس معانی حکیم اسدی رحمه الله از تاریخ ملوک عجم و از عدالت پادشاهان عادل و از شجاعت جوانان شیردل چنین روایت می‌کرد که مراد در شهر جوانی و سرو بالایی مصاحب جانی بود و آن جوان را نژاد به پادشاهان ملوک عجم می‌رسید ... و آن جوان خردمند سراسر تاریخ شاه نامه و گرشاسب را برای من بیان کرد و من از گفتار آن یار جانی ... تاریخ گرشاسب را بر شبه نظم در کشیدم؛ **انجام:** و به طاعت ایزد مشغول گشت تا وفات رسید.
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن بدرالدین محمد سیاه پوش، تا: ۱۱۳۵ق؛ قطع: رحلی [نشریه: ۶ – ۶۵۱]

● **شاه نامه هندی** / شعر / اردو

šāh-nāme-ye hendī

شاهجهانی، مولچند کاتهه

šāhjahānī, mūlčandkāthe

اهداء به: ابونصر محمد معین الدین محمد اکبر شاه
ترجمه شعری شاهنامه فردوسی است حدود پنج هزار بیت، که به درخواست جمعی از اهل شعر و طرب ترجمه شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۶۰
آغاز: سر نامه حمد خدای کریم ×× که هی گردگار غفور الرحیم / بلندی ده خسروان هی دو هی ×× شهی بخش شاهنشهان هی دوهی؛ **انجام:** ابو نصر اکبر خدیو زمان ×× جهانمین رهی جب ملک هی جهان
خط: نستعلیق، کا: غلام حیدر ساکن مدکور، تا: ۷ ذیقعده ۱۲۳۶ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۵ – ۳۳۹]

● **شاهنشاه نامه** / تاریخ ایران / فارسی

šāhanšāh-nāme

عنوان نگار، تقی بن محمد، ق۱۴ قمری

ʻonvān-negār, taqī ebn-e mohammad (- 20c)

اهدا به: مظفر الدین شاه (۱۳۱۳–۱۳۲۴ق)
تاریخ تألیف: ۱۳۲۰ق
نسخه حاضر شامل وقایع و حوادث تاریخ سلاطین ملوک قاجار در مدت یکصد و هفتاد سال تا سال ۱۲۴۲ق که میرزا تقی عنوان نگار به سبک مثنوی سروده و ضمن منظومه‌ای که حاوی شرح تقدیمی است به مظفر الدین شاه قاجار پیشکش نموده است. به احتمال قوی کاتب نسخه شخص ناظم و تاریخ کتابت سال ۱۳۱۹ – ۱۳۲۰ق یعنی تاریخ ختم و پایان نظم کتاب است.
[دنا ۳۳۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۰۰۲/۲]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۶۸
آغاز: بسمله. ستایش سزای خدای رئوف ×× که شاهیش را بسته عالم صفوف؛ **انجام:** امپراطور روس هم این سال ×× کرد رحلت برفت سوی مآل / ید الکساندر باولیچش نام ×× همه عالم ورا بده است بکام / خود تقی را همی دفتر شاه ×× شامل آید تفضلی زاله
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، یک نیم شمسه مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش میشن آبی مذهب، ۳۰۳ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۴ – ۸۱۸]

● **شاه و درویش = شاه و گدا** / شعر / فارسی

šāh va darvīš = šāh va gedā

هلالی جغتایی، بدر الدین، – ۹۳۵ ؟ قمری

helālī joqatāyī, badr-od-dīn (- 1529)

اهدا به: سلطان بدیع الزمان میرزا
مثنوی است بر وزن «هفت گنبد» نظامی. گویا نخستین مثنوی از مثنوی‌های سه‌گانه اوست، در دلباختن درویش به شهزاده‌ای، و در پایان وصال. چون ملا عبدالله هاتقی گفته بود که: هلالی غزل را بد نمی‌گوید ولی در مثنوی پیاده است، ناظم این مثنوی را سروده است. هلالی در آغاز سخن بحث مشبعی درباره علت تدوین این مثنوی و فرق بین غزل و مثنوی می‌کند، و سپس به نظم این داستان می‌پردازد.
آغاز: ای وجود تو اصل هر موجود × هستی و بوده یی و خواهی بود / صانع هر بلند و پست تویی × همه هیچند و هر چه هست تویی

انجام: نظری جانب هلالی کن× دلش از مهر غیر خالی کن / حشر او با رسول کن یا رب × این دعا را قبول کن یا رب
چاپ: [تبریز]، سنگی، ۱۳۲۱، جیبی، ۱۱۸ص (صص ۱-۱۱۸)
[دنا ۳۳۹/۶ (۲۰ نسخه)؛ الذریعة ۱۲۹۴/۹ و ۲۳/۱۳ و ۲۲۲/۱۹؛ مجمع الفصحاء ۵۵/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۶۰/۴-۲۹۷۱]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:بدون شماره
آغاز: برابر؛ **انجام:** گفتی که چو می‌خورم ترا یاد کنم ×× ترسم که شوی مست و فراموش کنی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۶۷گ، ۲۱-۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۸۵۲]

۲. تهران؛ موزه هنرهای تزئینی؛ شماره نسخه:۳۳۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: گویا ۹۱۱ق؛ مجدول؛ تملک: عبدالفتاح طباطبایی در تهران در شوال ۱۲۵۸؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، ۷گ، ۱۲ سطر (۷/۶×۱۴) [نشریه: ۳ - ۱۲۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۹۲-ف
نسخه اصل:موزه بریتانیا Add. 7781؛خط: نستعلیق، کا: شاه محمود نیشابوری، تا: شعبان ۹۲۷ق؛ ۸۳گ، ۱۲ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۲۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۶/۴-ف
نسخه اصل: بادلیان ش ۸۸ اوزلی (ش ۱۰۲۲)؛ خط: نستعلیق، کا: امیر خواند، تا: ۹۴۷ق؛ ۷-۱۷ سطر [فیلمها ف:۱ - ۵۵۴]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق عالی، کا: مرشد کاتب شیرازی، تا: دوشنبه ۲۰ رمضان ۹۵۰ق؛ با پنج مجلس مینیاتور آب و رنگ بسیار خوب، مجدول، با یک سرلوح مذهب مرصع مزدوج بسیار خوب، مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای ابره تیماج مشکی مذهب، ۱۰۴ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۹۶]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۴۶
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۵ربیع الاول۹۵۳ق؛کاغذ: ترمه، جلد: میشن بادنجانی، ۴۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۳سم [ف: ۳ - ۴۹۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۸۷/۲
نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 4142 (ذیل ریو ۳۰۲)؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود نور، تا: ۹۵۷ق [فیلمها ف:۱ - ۵۹۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۱۹
آغاز: برابر
نسخه اصلی: کتابخانه احمد ثالث ـترکیه ۴۰۴۶؛ خط: نستعلیق، کا: علی رضا کاتب، تا: ربیع الثانی ۹۶۳ق؛ دارای سرلوح بسیار زیبا، مجدول، مذهب؛ واقف: سلطان محمود خان غازی؛ ۷۹ص [عکسی ف: ۳ - ۲۷۴]

۹. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۷۴بخش۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: از ترکیه ش ۱۴۰۲/۱۹۲۸/۴۰۴۶؛ کا: علی رضا کاتب، تا: ۹۶۳ق؛ واقف: سلطان محمود عثمانی، ۴۷گ [ف: - ۸۳]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن پیر محمد، تا: ۹۶۶ق؛ افتادگی: وسط؛ با سرلوح گنبدی مذهب، مجدول، مذهب، رباعی از میر حسینی، دو معما به نام نوایی، رباعی در معما به اسم نوائی از میر حسینی و عبارت: «یا کبیکج یا حفیظ»؛ مهر: «عبده ابوبکر بن حسین» (بادامی)، «خاک ره آل محمد هجران (؟)» (بیضی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور نارنجی،۱۳سطر(۶/۷×۱۲/۹)،اندازه:۱۱/۴×۱۸/۸سم[ف:۲۹/۲- ۸۲۱]

۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۰۶ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۲۵]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۲۸/۱-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** پشت آنکس که پشت به جنگ ×× تشنه شد از تمام تیر خدنگ
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۶۰۷ (گنج ۱۶۵۷/۳)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالکریم (میر عبدالکریم بدخشی)، تا: ۱۰۶۷ق؛ ۴۱گ(۱-۴۲ حاشیه) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۴ و ۲۴۹۵-ف و ۲۵۵۷-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۱۴ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۳۳۸] و [فیلمها ف: ۱ - ۱۲۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۷۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، ۴۲گ(۲۶پ-۶۷پ)،۹سطر(۵×۷/۵)،اندازه:×۱۳سم [ف: ۱۷-۳۳۶]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۸۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ تملک: کریم بن حاجی میرزا امان الله ویران بکوف تاجر قره باغی در ۱۳۱۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۸/۱سم [ف: ۳ - ۴۹۲]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۶۷/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۷ص (۵۵۸-۶۷۴)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۳]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۴۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: جواد حسینی شیرازی، بی‌تا، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۱۰۰گ، ۱۳ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۲۹۶]

۱۸. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۵ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۵۲گ، ۱۱ سطر (۳/۸×۹)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: – ۱۴۸]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۷۸/۴-ف

نسخه اصل: بادلیان، اوزلی ۸۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ – ۱۰۶]

← شاه و گدا ⟵ شاه و درویش

● **شاه و گدا** / شعر / فارسی

šāh va gedā

تسلیم

taslīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۸۱/۱۴

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد، تا: ۱۱۹۲ق؛ ۴گ (۴۸پ–۵۱ر) [ف: ۳۸ – ۲۳۴]

● **شایست نشایست** / آیین زرتشت / فارسی

šāyest našāyest

رساله زردشتی؛ نام نگارنده و یا گردآورنده آن مانند بیشتر کتاب‌های پهلوی معلوم نیست. در فهرست نام ویژه‌ای بدان داده نشده، در میان دانشمندان زردشتی آن را «روایت» نیز می‌خوانند. کتاب فقهی و آیین‌های زردشتی است که گاهی زنجیره روایت‌کنندگان را دارد. روزگارش به دست نیامد جز آنکه در آن نشانه‌ای که به دوران اسلامی ایران باشد نیست و می‌توان گمان برد در اواخر روزگار ساسانی و پس از ۶۳۲م نگاشته شده باشد. در ده «فصل»: ۱. گناهان هشت‌گانه و تاوان آنها؛ ۲. جسد مردگان و آیین‌ها در باره آنان؛ ۳. عادت ماهانه زنان؛ ۴. کستی (کمربند) و پیراهن دینی؛ ۵. گناه سخن گفتن هنگام خوردن؛ ۶. گناهان و ثواب‌ها؛ ۷. ستایش خورشید سه بار در روز، گناه خاموش ساختن آتش؛ ۸. تاوان گناهان؛ ۹. متفرقه: درگذشت موبدی در غربت، مرده در کشتی و دریا ...؛ ۱۰. اندازه کستی، آیین درگذشتگان، کشتن جانوران، گناه ازدواج نکردن. سپس متمم آن، فصل‌های ۱۱ تا ۱۴ و ۱۵ تا ۲۳ که از روزگار دیرتر است؛ ۱۱. درجات گناهان و تاوان پولی آنها؛ ۱۲. جزئیاتی از آیین‌های دینی؛ ۱۳. اهمیت سرایش گاهان؛ ۱۴. آداب دینی؛ ۱۵. گفتگو میان زردشت و اورمزد (فلسفی– اعتقادی)؛ ۱۶. نیز درباره گناهان؛ ۱۷. نیز گفتگو میان زردشت و اورمزد؛ ۱۸. ثواب برآوردن آیین گاهنبار و ازدواج با نزدیکان؛ ۱۹. خواندن دعاهای اهونور؛ ۲۰. اندرزهایی از دینکرد؛ ۲۱. چگونگی اندازه گیری اوقات روزانه؛ ۲۲. دعای خاص ایزدان سی گانه؛ ۲۳. صفات هر یک از ایزدان سی گانه. (احمد منزوی)

آغاز: بنام ایزد بخشاینده مهربان. این فریضه است از چند باب شایست و ناشایست که بر مردمان فریضه است که بر خوانند و نیک از بد بدانند، و آنچه در دین به مازدیسنان دادار او رمزد فرموده است شرط خویش بجای آورند تا پشیمانی نباید خورد. و بدان جهان رستگار باشند ...

انجام: آگاه میان یزدان گاه گرفت ... مزد همکاره او این سردی. و بهمن ماه ...

[دنا ۳۳۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۰۴/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سپاهانی، ۸۳گ (۴۵ر–۱۲۷پ)، ۱۲–۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۵/۶سم [ف: ۹ – ۶۳]

۲. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه:ف۳۳

به پهلوی چاپ تاوادیا در هامبورگ در ۱۹۰۳ (تفضلی ۱۰۴)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ از همین چاپ (ع ۷۰) [فهرستواره مینوی: – ۱۷۳]

تهران؛ بنیاد فرهنگ ایران؛ شماره نسخه:ف۳۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ – ۹۹۷]

● **شباب شعر عرب** / تراجم / اردو

šabāb-e še‘r-e ‘arab

صدرالافاضل، مرتضی حسین، ق۱۵ قمری

sadr-ol-afāzel, morteza hoseyn (- 21c)

شرح حال مختصر برخی از شاعران عربی قرن‌های دوم و سوم هجری قمری است که نام این شاعران در مجموعه حاضر دیده می‌شود: حماد الروایة، مفضل الضبی، خلف الاحمر، محمد بن سلام، صاحب جمهرة اشعار العرب ابن ابی الخطاب، بشار بن برد، سید حمیری، ابو نواس، ابوالعتاهیة، مسلم بن الولید، ابوتمام، دعبل خزاعی، أبودلامه، حماد عجرد، مروان بن ابی حفصه، سلم الخاسر، حسین بن الضحاک، ابن مناذر، دیک الجن، کمیت، بحتری.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۷۴

آغاز: بلحاظ تاریخ ادب خلافت عباسیه کی طویل زمانه کوچار دورون مین تقسیم کیا گیاهی

نسخه اصل: کتابخانه سید حسین مرتضی فرزند مؤلف – پاکستان؛ خط: نستعلیق هندی، کا: سید مرتضی حسین (صدرالافاضل لکهنوی لاهوری)، تا:۱۳ ذیحجه ۷۶۵ق، جا: لکهنو؛ ۶۱ص [عکسی ف: ۷ – ۳۶۶]

← شاهین ⟵ نهیب جنبش ادبی

● **شباهنگ** = **دیوان روم** / شعر / فارسی

šabāhang = d.-e rūm

محتشم، علی بن احمد، - ۹۹۶ قمری
mohtašam, ʻalī ebn-e ahmad (- 1588)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۹۵
غزل مرتب، تا میم در نسخه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۸۶گ، ۱۱ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۷ - ۴۱۶]

● **شب بیداران** / عرفان و تصوف / فارسی

šab bīdārān

گفتاری است عرفانی بسیار نیکو با شواهدی از آیات و احادیث و اشعار دلنشین در تشویق به شب بیداری و راز و نیاز با حضرت ذوالجلال و درک فیوضات معنوی و روحانی که از سحر خیزی و مناجاة حاصل می‌گردد.
[دنا ۳۴۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۱۹/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۱۹/۵
آغاز: الحمدلله الذی جعل اللیل و النهار خلفة لمن اراد ان یذکر او اراد شکورا، بدان ارشدک الله تعالی؛ **انجام:** چون شمس و قمر باشد جان و دلت ای دلبر ×× روشن بقوام آیی بیننده شوی باما
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۷۸پ-۷۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵× ۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۸]

● **شبر الاسماء الالهیة** / دعا / عربی

šabr-ul asmā'-il ilāhīyya

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱-۵۶۱قمری
ʻabd-ol-qāder-e jīlānī, ʻabd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079 - 1166)

دعای نسبتاً طولانی است که مؤلف در مقدمه، آداب قرائت آن را ذکر می‌کند و مشتمل است بر هفت «منزل» که مطلع هر یک به شرح زیر است: ۱. سبحانک لا اله الا انت یا رب کل شیء و وارثه و رازقه و راحمه؛ ۲. یا قیوم فلا یفوت شیء من علمه و لا یؤده؛ ۳. یا کبیر انت الذی لاتهدی العقول لوصف عظمته؛ ۴. یا حنان انت الذی وسعت کل شیء رحمة و علماً؛ ۵. یا تام فلاتصف السن بکل آلائه و ثنائه؛ ۶. یا عزیز المنیع الغالب علی أمره فلا شیء یعادله؛ ۷. یا عالی الشامخ فوق کل شیء علو ارتفاعه. با جستجوی بسیار نشانی از این رساله در منابع قابل دسترس یافت نشد و ظاهراً تک نسخه، نفیس و غیر از «الاسماء الحسنی» ــ نسخه ش ۹۴۷۴/۷ دانشگاه تهران ــ و «الاوراد الفتحیة» ــ نسخه ش۱۲۴۹۹/۳ مجلس شورای اسلامی ــ عبدالقادر جیلانی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۰۵۸
آغاز: بسمله. اما بعد حمدلله الذی رتب الموجودات و الصلوة و السلام علی رسوله مع رسله و توابعه فی البدایات و النهایات (بعد از ۱۶ برگ) ... ثم یقرء الفاتحة و یقول آمین هذه دعوات شبر الاسماء الالیة بسمله. المنزل الاول سبحانک لا اله الا انت یا رب کل شیء و وارثه و رازقه و راحمه؛ **انجام:** اقمنی بصدق العبودیة بین یدیک امین
خط: نسخ تحریری، کا: محمد بخش بن حامد، تا: ۱۲۴۶ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۲۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۳۰۹]

← شبستان ⪢ تذکره شهلا

● **شبستان اندرز** / داستان / فارسی

šabestān-e andarz

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ - ۱۳۴۲ قمری
sepehr-e kāšānī, ʻabbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852 - 1924)

تاریخ تألیف: جلد اول شنبه ۱۶ رجب ۱۲۹۱ق

داستانی است خیالی شبیه «انوار سهیلی» که مؤلف آن را برای بیان فضایل اخلاقی با نثری شیوا و جذاب، جهت ناصرالدین شاه قاجار تألیف نموده است. این داستان درباره پادشاهان چین و ایران ساخته شده و شخصیتهای فرضی آن عبارتند از: عبدالمالک، عبدالشکور، عبدالحمید، بهروز، همایون، خجسته، فرخنده، عبدالجان و شهباز. مؤلف کتابش را در دو جلد قرار داده که تألیف جلد اول، شنبه ۱۶ رجب ۱۲۹۱ پایان یافته و معلوم می‌شود که جلد اول آن ۵۰۰ صفحه بوده که نسخه آن تا به حال شناسایی نشده است. مؤلف در آغاز جلد دوم در بیان اوصاف کتابش چنین می‌گوید: «این نامه نامی و صحیفه گرامی مشتمل است بر فواید درستی و راستی و شداید کمی و کاستی و اجتناب از مکر و فریب این سرای پر آسیب و شناختن گوناگون رنگهای سرای دو رنگ و باز داشتن انواع حیل و اقسام خلل مردمان جهان و وخامت عاقبت دوراندیشان و مکر مکاران و جبر جابران و قهر قهاران و نیایش بخشایش گران و ستایش هنروران ... ». (صدرائی خوئی)
مؤلف غرض از تدوین این داستان را چنین معرفی کرده است: «این بنده ستاینده که به فرمان شهریار جهان دار بنگارندگی و داروغگی وزارت خارجه کشور ایران سرافراز است در آغاز کار و نخست روزگار اندیشه بدان آراست که داستانی چند که زاده دانش خویش باشد در هم پیوندد که بیشتر به سخن پارسی رفته و از داستان و اندرز بزرگان باستان برگ و بوئی داشته باشد تا بدین آهنگ بخواندنش گرایند و اندیک راه به فرهنگ و بینش نیز نزدیک کنند. چه جهانیان را به افسانه‌دانایان گذشته

روزگاران گرائیدن و گردیدن دیگر است.» همچنین در ادامه از وزیر ایران با عباراتی چون «یگانه دستور جهان پناه ... درخشنده اختر خجسته دانش، درخشنده گوهر همایون آفرینش» یاد می‌کند و مقدمه را به نام ایشان به پایان می‌برد. نام این وزیر در حاشیه کتاب [نسخه ۸۰۴۰] و به قلم مؤلف نوشته شده بوده که آن را پاک کرده‌اند و نام دیگری به صورت «میرزا سعد خان مؤتمن الملک» به جایش نوشته شده است. داستان از آنجا شروع می‌شود که «ایران»، فرزند نوح نبی پس از ماجرای طوفان، شاه و حاکم کشور ایران می‌شود و به آبادانی کشور کمر می‌بندد. هر پادشاهی که می‌آید راه او را ادامه می‌دهد و بر سرزمین آن می‌افزاید تا اینکه نوبت به «ترخان» که رشته پیوندش به خسروان باستان پیوسته می‌گشت افتاد. پس از او جهانگیر بن ترخان درفش گیتی‌ستانی می‌افرازد و سپس نوبت به «گیتی شاه» می‌رسد و پس از او به «فیروزشاه» که مملکت در عهد او بسیار آبادان می‌شود و مردمان به عهدش کامکار و شادند. از او یک فرزند می‌ماند به نام «افریدون» که در چهارده سالگی زمام مملکت به دست می‌گیرد. در این زمان «دانج دانگ» پادشاه چین به ملک ایران طمع می‌کند و قصد تصرف زمین توران که ضمیمه مملکت ایران و پیوسته به خاک چین است می‌کند. این داستان شرح جنگ‌های ایران و چین در عصر «افریدون» است. چند عنوان نخست داستان چنین است: - ذکر تباهی روزگار فیروزشاه و تاختن «دانج دانگ»، خاقان چین در مملکت توران و مسخر داشتن برخی از زمین توران و ...؛ -داستان فرمان دادن شاهنشاه ایران، ملک افریدون به فراهم آمدن لشکر و فرستادن به کشور چین؛ -داستان نبرد آزمودن «شوک وانگ» سپهدار لشکر چین با «فرهنگ» و گرفتار شدن او و به پالنگ فرهنگ؛ - داستان شکسته شدن لشکر چین و فرستادن خاقان، «سین دانگ» فرزند خویش را با لشکر به جانب «جوانشیر»؛ - داستان رسیدن سین دانگ فرزند ملک چین با لشکر بی‌پایان به جنگ جوانشیر و تلاقی فریقین و دیگر وقایع. قسمت زیادی از داستان حاضر در این مجلد نخست، اختصاص دارد به ماجرای رفتن «شملیا» با رفقای خویش به جزیره حمراء. وی در راه برگشت با رفقا و همسفران خود قرار می‌گذارد که برای کمتر شدن مسیر برگشت، هر شب داستانی را برای هم بیان کنند. چند عنوان پایانی این مجلد نیز چنین است: - ذکر ورود ملک ایران، ملک افریدون و دیگر پسران او به لشکرگاه ایران و پذیرایی جوانشیر و دیگران قدوم او را؛ - آغاز مجادله و مقاتله لشکر ایران و چین در کرت و نگارش نامه از طرف ملک ایران بخاقان؛ - ذکر مسلمانی [کذا] باشک فرزند مهین خاقان و آمدن او در اردوی ملک ایران؛ - رهایی اسرای ایران و باشک و مین وانگ، پسران ملک چین به دستیاری اسحق و یاوری دیگران؛ - سوختن خاقان چین پسر خود جی وانگ را به گمان اینکه او «فرهنگ» است. تنها کسی که از این تألیف عباسقلی سپهر یاد کرده آقا بزرگ است که آن را بر اساس نوشته خود مؤلف در آخر مجلد ثانی از ربیع اول کتاب «مشکوة الادب الناصری» (ترجمه وفیات الاعیان) به توصیف آن پرداخته و نوشته است: «و هو نظیر انور [=انوار] سهیلی ... و انه فی ثلاثة آلاف بیت» (جواد بشری)

[دنا ۳۴۰/۶؛ الذریعة ۲۳/۱۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۴۰

آغاز: بنام خداوند پاینده مهربان. ایزد دانا را ستایش و یزدان توانا را نیایش که هر آغازی از او انجام گیرد و هر انجامی بدو آغاز پذیرد ... [پس از یک صفحه و نیم] پس از ستایش خداوند بی انباز و نیایش پیغمبر سرافراز چنین گوید کمتر بنده آفریدگار و کمینه چاکر آستان شهریار، عباسقلی فرزند لسان الملک میرزا محمد تقی سپهر، دبیر نخست دربار جهاندار، که از آن گاه که خداوند جهان و روزی دهنده روزی بران سنگان [؟] ستایش نشان را در سایه پرورش و پهنه داد و دهش بهین شهریار کامکار، مهین یادگار خدیوان نامدار ... جهان جوی شه ناصرالدین گرد / که چرخ از نهیبش فتاده است خورد [کذا. درست: خرد]؛ **انجام:** و هم بدانند که این نامه گرامی گزارش گر گزار نامه بینایان باستان و گزاره گزارش نامه دانایان راستان است و ازین گزارش و گزاریدن بر این گوناگون گردیدنهای چرخ باژگون شگفتی ها و اندیدنها گیرند و این پارها در نگارش رفت. ارمغان آستان دانایان خردمند است که از سخن رنج و گزند نگیرند وگرنه یاوگان بیابانهای کژی و نادانی هزاران رشته گوهر اندرز و بسته زرینه را بهای انگشت و گزنندی [کذا] نگیرند. [رقم:] شهر ربیع الثانی نگارش یافت ۱۲۹۶

جلد دوم؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۶ق؛ گویا فرزند مؤلف از روی این دستنویس، نسخه برداری کرده و روی برگ عنوان نوشته است: «در هشتم ماه شعبان المعظم سنه ۱۳۱۲ کتاب شبستان اندرز را شروع کردم و اینجا بجهت یادگار و بجهت معلوم شدن ذکر شد. محمد تقی است»، سپس خود عباسقلی سپهر در بالای آن نوشته: «این دو سطر خط فرزند دلبندم میرزا محمد تقی خان کمال السلطنه است. حررها الراجی عباسقلی سپهر وزیر تألیفات»، اگر چه در معرفی‌نامه نسخه ۷۷۳۱ مجلس آمده که مجلد اول در ۱۲۹۱ پایان یافته ولی کاتب که همان مؤلف (عباسقلی سپهر ثانی) است در رقم این نسخه «ربیع الثانی ۱۲۹۶» را زمان اتمام نگارش آن ثبت کرده؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج یشمی، ۳۹۴گ، اندازه: ۱۷/۲× ۲۵/۸سم

[ف: ۲۷/۱ - ۷۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۳۱

آغاز: بسمله بنده آفریدگار و ستاینده شهریار و گذارنده اخبار عبرت آثار ابن میرزا محمد تقی لسان الملک مستوفی؛ **انجام:** منبع آمال مرتع آجال شود و در ریاض اقبال مقراض و بال سر برکشد چون.

جلد دوم نسخه مؤلف می‌باشد که از آخر ناتمام مانده و طبق صفحه شمار مسلسلی که مؤلف روی صفحات نوشته از صفحه ۵۰۰تا۱۱۸۲را شامل است؛خط:تحریری،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛ جلد: تیماج آبی، ۳۴۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۶- ۲۲۲]

● **شبستان انس** / شعر / فارسی

šabestān-e ons

مشرقی شیرازی، حسن، ق۱۱ قمری

mašreqī šīrāzī, hasan (- 17c)

آغاز: حمد نا محدود و ثنای نا معدود سزاوار ذات مقدس معلای صانعی است ... بنام خداوند ارض و سما ×× که باشد مر او را پرستش سزا

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۲

خط:نستعلیق هندی،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛۲۹۷ص(۵۱-۳۴۷)[ف:۸-۳۶۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷۸ص (۵۲-۱۲۹) [ف: ۳ - ۴۲۷]

← شبستان خیال ⪢ شبستان نکات و گلستان لغات

● **شبستان نکات و گلستان لغات = شبستان خیال** /

ادبیات، اخلاق / فارسی

šabestān-e nokāt va golestān-e loqāt = šabestān-e xīyāl

یحیی سیبک نیشابوری، - ۸۵۲ قمری

yahyā sībak-e neyšābūrī (- 1449)

تاریخ تألیف: ۸۴۳ق

در اصول اخلاقی با نثری پر استعاره و حکایاتی شیوا و ابیاتی از شعر و عناوین «نکتة - نکتة»، در هشت «باب» و هر کدام در چند «فصل»: باب ۱. ایمان و اسلام، در پنج «فصل»؛ ۲. ذکر ملوک و اعوان آنان، سه فصل؛ ۳. علم و تعلیم و تعلم، چهار فصل؛ ۴. زهد و عبادت، در سه فصل؛ ۵. اطباق اخلاق و اجناس مردم، در هفت فصل؛ ۶. فضیلت کسب و حرفه، در ده فصل؛ ۷. مشتهیات و المستلذات، در چند فصل؛ ۸. فواید متفرقه، در چهار فصل. مؤلف نخست «تفاحی» و سپس «فتاحی» تخلص می‌کرده و در برخی از اشعار «اسراری» بوده است. در الذریعه کتاب «شبستان خیال» را دیوان شعر فتاحی معرفی کرده است و کتاب دیگری با نام «شبستان نکات» را به او نسبت داده که هر دو آنها یکی است که با دو نام متفاوت به مؤلف نسبت داده شده است.

آغاز: حمد خدای را که چشمه میم حمدش دریایی است در حد کمال کرم و دایره میم نعمتش سفره ای است در نعت نوال قدم، عین نعم چشمه ای است در نم نعمای او.

انجام: اگر چه شبستان دیوان ما ×× نماید سر شین از شین سر / شب ظلمت از روی او دو[ر] دار ×× ستان آن گهش از قبول نظر

چاپ: مشار فارسی ۳۱۸۴/۳ (نشانی ۴ چاپ)

[الذریعة ۵۰۶/۹ و ۸۰۷/۹ و ۲۴/۱۳؛ فرهنگ سخنوران ۲۸۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۶۳۷/۲: نشانی ۲۴ نسخه؛ مشترک پاکستان، ۲۳۷۱/۴: (نشانی ۱۴ نسخه)؛ صفا ۴۵۹/۴؛ کشف الظنون ۱۰۲۷/۲؛ ایضاح المکنون ۴۰/۲؛ ریحانة الادب ۱۰۷/۳؛ فهرستواره منزوی ۵۰۴/۶؛ دنا ۳۴۰/۶-۳۴۱ (۴۰ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۸۴

بی‌کا، تا: ۸۴۳ق [احتمالاً تنها تاریخ تألیف]؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۸/۵×۱۶/۲سم [رایانه]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۳۷

آغاز: قیامتده عین عناسز دایم اولوپ اول صاحب؛ **انجام:** رحمتین حق ایده نثار.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه صفر ۹۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ با یادداشت مورخ ۹۸۰ به ترکی، با شرح ترکی است؛ کاغذ: فستقی کلفت، جلد: رویه میشن، ۲۲۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۳سم [ف: ۳ - ۴۹۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۰۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۹۹۳ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۶۳ص (۱۵۴-۲۱۶) [سنا: ف: ۲ - ۲۱۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۷۸

خط: نستعلیق، کا: زین علی گیلانی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۳گ، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۷ - ۳۳۸]

۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۷۸

آغاز: سرمایه ایشان عین عنا بودی و موالید را در میان؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن مسیب حسینی، تا: ۱۰۱۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۳۳گ، ۲۶-۲۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۸۵۲]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد کوچک بن میرزا عبدالله، تا: صفر ۱۰۲۴ق، جا: تاشکند؛ محشی؛ ۷۶گ (۱۱۷پ-۱۹۲پ) [ف: ۱ - ۱۴۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خلیل بن جعفر، تا: سه‌شنبه اواسط رجب ۱۰۳۱ق، جا: هانه لوقه؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۳۶

خط: نستعلیق، کا: محمود، تا: ۱۰۳۹ق؛ بر فراز صفحه اول کتاب را «بهاریه» نامیده‌اند، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۲۱۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۹۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: تایبادی، سلطان محمد، تا: ۱۰۶۴ق [رایانه]
۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۵۰۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد بن ملا محمود حکیم، تا: سه‌شنبه ۸ جمادی الثانی ۱۰۶۷ق؛ در گ ۱۵۷ سرگذشت لطف الله نیشابوری شیرازی است؛ ۱۴۴گ (۱۳پ-۱۵۶پ) [ف: ۵ – ۱۳۳]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری متوسط، بی‌کا، تا: ۱ رجب ۱۰۷۱ق؛ در پشت صحیفه اول نام کتاب به اشتباه «دستور النکات» نوشته شده و حال آنکه مؤلف خود در ص ۱۴ تصریح می‌کند که نام کتاب را شبستان نکات و گلستان لغات گذاشته است، مؤلف در پایان کتاب تاریخ اتمام آن را چنین آورده: «شبستانی چنان زیباست نزد هر سخندانی ×× که تاریخ تمام او بود زیبا شبستانی» و از عبارت «زیبا شبستانی» تاریخ ۸۴۳ به دست می‌آید؛ کاغذ: سفید، جلد: میشن تریاکی، ۹۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۶- ۱۹۲]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۴۴-ف
نسخه اصل: بادلیان ۱۳۴۴ اوزلی Add. 81؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۷۲ق؛ ۹۹گ [فیلمها ف:۱ – ۱۲۸]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسفندیار، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۰۷۸ق، جا: پیشاور؛ مجدول؛ مهر: «سلطان محمود ۱۲۴۲» (مربع)، «عبدالرحمن ۱۲۷۶» (مضلع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۶ – ۲۶۲]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان ۱۰۷۹ق؛ تملک: محمد بن نصرالله موسوی کاشانی در شعبان ۱۳۱۸؛ مهر: محمود بن محمد صالح بن احمد طباطبائی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۴ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [سنا: ف: ۱ – ۱۴۸]
۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید حسین حسینی، تا: جمعه ۱۱ ذیقعده ۱۰۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۵۵پ-۸۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۲]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۰۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، رکابدار؛ مهر: «... محمد حسین» (چهارگوش)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ (۱پ-۶۶ر)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۶×۱۷/۹سم [ف: ۲۹/۱ – ۱۱]
۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۷۹گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۷۳۲]
۱۸. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۳۸/۱
در هشت باب ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ و ۱۵ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [نشریه: ۳ – ۲۳۰]
۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۷۸
از «فصل فی ذکر الزکاة و ما يناسبها» تا «فصل فی خاتمة الکتاب نکته بنده فتاحی اگرچه در افتتاح این نسخه آفت و تفرقه بسیار کشیده»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: ۳ – ۴۹۳]
۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن آلبالویی، ۷۱گ (۱پ-۷۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۹سم [ف: ۹ – ۲۱۹]
۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۵/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی و مشما، ۱۵۵ص (۱۳۱-۲۸۶)، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۲ – ۳۲]
۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۱۳/۲
دارای نکته در مقدمه سپس هشت باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۳ سطر [ف: ۵ – ۳۷۳]
۲۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۷۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ تملک: حافظ رئیس الا[طباء] سلطان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۹۴گ، ۱۱سطر(۶×۹/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: – ۷۹]
۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۵/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۵۷ص (۱۵۰-۳۰۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۷سم [ف: ۴۳ – ۲۲۷]
۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۸۳۲/۱
آغاز: عین عنا بودی و موالید را در میان و اگر والی ولایت او نبودی او و آخر ایشان؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۰۴ق؛ افتادگی:آغاز؛ کاتب آن را رساله النکات نامیده اما در دیباچه نام کتاب و مؤلف صریحاً آمده؛ ۴۹گ (۳ر-۵۱ر)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۳۳]
۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۸/۱۰
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۶۶ص (۲۵-۹۰)، ابعاد متن: ۸×۱۶، اندازه: ۱۲×۲۲سم [سنا: ف: ۱ – ۳۵۸]

۲۷. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه:۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۴ - ۴۶۰]
۲۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۶
کا: کتابخانه نهاوند نواب والا آشنای نهاوندی، تا: صفر ۱۲۳۸ق؛ مجدول؛ قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۲۷۲]
۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۲۳/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** صد عمرش از هلاکت رو نمود
خط: نسخ، کا: مذنب شاعر، تا: ۱۲۴۹ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲ص (۴۴۲-۴۶۳)، ۱۰ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۳۲۰]
۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۹۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۷۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۹×۲۰/۲سم [ف: ۳ - ۴۹۲]
۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا غیاث علی، تا: ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۱۴گ، ۹ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۷۵۵]
۳۲. یزد؛ آصف پور؛ شماره نسخه:بدون شماره
خط: نستعلیق، کا: میرزا غیاث علی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۶۲ق [نشریه: ۷ - ۷۱۰]
۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۸
آغاز: شور کاخ قصر دل از خرمی ... و الهی در آن؛ **انجام:** قطعه جهاد درکنی مجاهد و آستان پسر شد رز ... محمد
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق [رایانه]
۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۴
خط: نستعلیق، کا: طرزی افغان محمد زایی درانی، تا: جمعه ربیع الثانی ۱۲۹۸ق، برای امیر عبدالرحمان خان؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سفید، جلد: روغنی، مصور، ۱۴۸گ، ۱۱ سطر (۴×۸)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۲۵۳]
۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ هندوستان، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۱ - ۱۲۸]
۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۷/۴
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵ص(۲۰-۳۴) [ف: ۵ - ۵۰۱]
۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۹گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳۷ - ۱۵۸]
۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۷۷
آغاز: ... نموده تا تف دلش را نشانیده. شعر: تا یافته شق شوقش از پیراهن / شق کرده شفق بمهر جیب و دامن؛ **انجام:** نکته: مرکب که تک ندارد مرکب بی با پایان است و چاکر که ثبات رایش نیست چاک جنان است. شعر آفت بیکرانه اند افراس ...
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز و انجام؛جلد: چرم قهوه‌ای، ۵۲گ، ۱۵ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۹×۱۰سم [ف: ۴۷/۱ - ۹۹]
۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشتی از علی اکبر الحسنی الحسینی به سال ۱۳۱۸ در ثبت خوابی که دیده و تاویل به ظهور امام زمان؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ (۸۱پ-۱۳۸پ)، ۱۵ سطر (۵/۳×۱۰)، اندازه:۹/۵×۱۴/۵سم [رایانه]
۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۸۶/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۸/۶سم [ف: ۷ - ۴۳۶]
۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۱۰۲/۲
در هشت باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۴۶گ (۴۴پ-۸۹ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۲۰/۱سم [ف: ۵ - ۱۵۷]
۴۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۶ فرخ
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح به شیوه مکتب هرات، مذهب، مجدول؛ ترجمه لغات متن در هامش؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، ۱۳ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: - ۱۰۸]
۴۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۶۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** نهایت بذل اگر چه بذل افلاس می‌کشد اما چون
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاتب نسخه را آخر نرسانده است؛ ۲۹گ، ۱۷ سطر [ف: ۱ - ۴۱۹]
۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۴۹
آغاز: شورکاخ قصردل از خرمی ... و الهی در آن؛ **انجام:** قطعه جهاد درکنی مجاهد و آستان پسرشد رز ... محمد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

● شبستان وصال / شعر / فارسی

šabestān-e vesāl

مستور بیگدلی، ق۱۲ قمری

mastūr bīgdelī (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۴۷ق
مثنوی بلند و داستان‌واری است که در آن حکایت به هم رسیدن دو عاشق دلداده به نام‌های شاهزاده جمشید و خورشید بانو و حوادث و جریاناتی که بر آنها گذشته به نظم کشیده و سرودن

آن در سال ۱۱۴۷ق مطابق بیت ذیل پایان یافته است: «پی تاریخ اتمام خیالش ×× فکن میم از شبستان وصالش». نام شاعر در ترقیمه کاتب و عطف دیوان آمده و در لابه‌لای متن تخلص شاعر «مستور» ذکرشده است، نام کتاب نیز در بیت‌های آخر چنین آمده است: «ز فضل ایزدش اتمام کردم ×× «شبستان وصالش» نام کردم».

آغاز: نخست ای پادشاه عالم آرا ×× کنم این نامه برنام تو انشاء / بحمد تو زبان را برگشایم ×× زتوحیدت در افشانی نمایم

[دنا ۳۴۱/۶؛ فهرستواره ۶۹۲/۱۰ با نام جمشید و خورشید]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نیاید بمن ازعطایت خطاب ×× کنی راحتم اندرآن مهد خواب / سزاوار خود کرده ام من تمام ×× تو کن آنچه ازتوسزد والسلام

خط: نستعلیق، کا: فضل الله مشهور به میرزا بابا خان، تا: شوال ۱۳۰۶ق؛ مهر: «فضل الله بن ابوالفضل» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۴]

● **شبکه و استخراج درجه آفتاب** / هیئت / عربی

šabaka va estexrāj-e daraja-ye āftāb

اموی بالکیالی، عبداللطیف بن ابراهیم

omavī bālekīyālī, ʻabd-ol-latīf ebn-e ebrāhīm

مؤلف از علاءالدین محمد بن شاطر و شیخ شمس الدین تبریزی نام برده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق السموات والارض وجعل فیها سراجا وقمرا منیرا وقدر دوران الافلاک فیها بقدرته

انجام: و اولها قوس من عشرین فوجدت الامر علی ماذکرت لک انتهی

[دنا ۳۴۱/۶]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۶/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این جدول‌ها و فواید نجومی منقول از کتاب «جامع المبادی و الغایات»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۰گ، ۲۴-۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۳۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۶۶/۱۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۹۰]

↩ الشبکة و الطیر ⪢ الطیر

↩ الشبکة و الطیر (ترجمه) ⪢ الطیر

↩ الشبلی ⪢ مکالمة علی بن الحسین (ع) مع الشبلی

↩ شب معراج ⪢ معراج نامه

↩ شبنامه ⪢ سفرنامه میر فتاح تبریزی

● **شب نامه به نام کشف حقایق** / اسناد / فارسی

šab-nāme be nām-e kašf-e haqāyeq

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۷۸

شماره دوم مورخ آدینه ۲ صفر ۱۳۳۹ چاپ ژلاتین؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۳۳۵]

● **شب‌نامه‌ها** / اسناد / فارسی

šab-nāme-hā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۰۰-ف

با عنوان: صبح نامه خیانت، صبح نامه دعوة الاسلام، شب نامه تحقیق، با تاریخ ۲۵ صفر ۱۳۲۷؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ - ۴۳]

↩ شبنم شاداب ⪢ رساله بی نقطه

↩ شبنم شاداب ⪢ باغ و بهار

● **شبنم شاداب** / ادبیات / فارسی

šabnam-e šādāb

طغرای مشهدی، - ۱۱۰۰ قمری

toqrā-ye mašhadī (- 1689)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۱/۲۹-ف

نسخه اصل: دانشگاه پنجاب در لاهور شماره ۹/۸۷۴ فارسی؛ کا: ظهیرای تفرشی، تا: ۱۲۴۵ق [فیلمها ف:۳ - ۱۸۸]

● **شبنم شاداب** / ادبیات / فارسی

šabnam-e šādāb

ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد، ق۱۲ قمری

zahīrā, zahīr-od-dīn ebn-e morād (- 18c)

مجموعه‌ای ارزنده است و باید درست تحلیل شود. یکی از بندهای آن تاریخ شنبه ۳ رمضان ۱۰۹۶ در مشهد مقدس دارد. در آن است «رساله فقیر ظهیرا بر رساله آصفیه مرحوم مولانا میرزا» که آن را در هنگام بازماندن از زیارت مشهد مقدس رضوی در اوقات اقامت در قم نوشته است.

[دنا ۳۴۱/۶]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵/۲-عکسی

اصل نسخه: بودلیان (اته / ۷۷۴ ش ۱۲۴۴)؛ خط: نستعلیق تحریری و شکسته، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۳۶ق؛ ۱۰۳گ (۳۹ر-۱۴۱ر) [عکسی ف: ۲ - ۱۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۲-ف

همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۵۸۲]

۲. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه:۳۶
بی کا، بی تا [چند نسخه-ف: - ۱۱۴]

● **شبهات = الاسئله** / گوناگون / عربی

šubahāt = al-as'ila

رساله‌ای است شامل نه شبهه و سؤال درباره نه مسئله از نه علم به این ترتیب: شبهه ۱. فی التفسیر (درباره آیه: و من یعمل من الصالحات)؛ ۲. فی الفقه (درباره مسح تمام یا ربع سر در وضوء. از سخن مؤلف در این مسئله پیداست که حنفی مذهب است)؛ ۳. فی علم الکلام (درباره تعریف ایمان)؛ ۴. فی الهیئه (درباره فلک شامل ارض و سخن سید شریف در شرح ملخص چغمیی در این باب)؛ ۵. فی المنطق (درباره دو ایرادی که سید شریف در حاشیه مطالع بر دور یاد کرده)؛ ۶. فی العربیه (درباره تعریف حقیقت از تفتازانی و حاشیه سید شریف و عصام الدین بر سخن او)؛ ۷. فی اصول الفقه (درباره اینکه استثناء در آیه جلد قاذف از قبیل استثناء منقطع است یا متصل)؛ ۸. فی علم النحو (درباره تعریف عامل که آن حاجب غیر آورده است)؛ ۹. فی علم الصرف (درباره این قاعده صرفی معروف: اذا کان الماضی بفتح العین فمضارعه قد یجیء بفتح العین ...). مؤلف رساله از عصام الدین اسفرائنی (-۹۴۸ق) با عنوان «استاد المحقق مولانا عصام الملة و الدین» یاد می‌کند و شاید شاگرد او است. حاج خلیفه از کتاب «الاسؤله» منلا چلبی دیار بکری که به اشارت سلطان مراد و برای آزمایش علماء دربار او در تاریخ ۱۰۴۹ق تألیف کرد یاد می‌کند و می‌گوید منلا چلبی در این کتاب سؤالاتی از نه علم (هیئت، هندسه، کلام منطق، معانی و بیان، فقه حدیث و تفسیر) فراهم آورد و علم تفسیر را مقدم داشت. به گفته حاج خلیفه، منلا چلبی در کتاب اسئلة تصریح دارد که آن را به امر سلطان مراد نوشته و نیز سلسله اساتید خود را بدین‌گونه آورده: صدرالدین ابوالفتح، عصام اسفرائنی، قره داود، سعد الدین، حسین خلخالی، میرزا جان، جمال الدین محمود، دوانی و او از پدرش اسعد و اسعد از سید (شریف گرگانی). رساله حاضر ـ که خطبه و دیباجه ندارد ـ از این نشان‌ها خالی است اما از نظر موضوع به اسئله منلا چلبی بسیار نزدیک است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۰۲/۱۰

آغاز: الشبهة الاولی فی التفسیر قال البیضاوی فی تفسیر قوله تعالی و من یعمل من الصالحات بعض الطاعات و هو مؤمن اذا الایمان شرط فی صحة الطاعات و قبول الخیرات فلا یخاف ظلما و لا هضما ... اقول المؤمن مطلقاً سواء کان ممن یعمل الصالحات اولا لا یخاف من ان یقع ظلم و هضم ... من الله تعالی ... ففائدة تقیید المومن بان بعض الطاعات الترتب هذا الحکم غیر ظاهر؛ **انجام:** و تحقق حرف الحق بعده کما فی یابی او قبله کما فی یمنع و یضع.

خط: نستعلیق ترک، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ص (۹۱-۱۰۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۸۰۰]

● **شبهات** / کلام و اعتقادات / فارسی

šobahāt

چند قسم از شبهات را درباره معتقدات بدون این که جوابی به آن بدهد بیان کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۸۷/۳

آغاز: این احقر عباد ا ... درمنزل یکی از احباب شیخی از مشایخ در طرف یسار این بنده نشسته بود صحبت از علماء طهران درمیان آمد؛ **انجام:** ابداً یک خبری که دلالت تامه داشته باشد بر نجاست آنها نیافتم یعنی یک خبری که محکم باشد نه متشابه بلکه اخباری که دلالت تامه دارد به طهارت آنها بسیار یافته ام که محکم است.

خط:نستعلیق،بی کا،بی تا؛افتادگی:انجام؛جلد:گالینگور سبز، ۱۰گ (۱۲۱پ-۱۳۰پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۵]

● **شبهات ابلیس = جواب شبهات ابلیس = الرد علی شبهات الشیطان** / کلام و اعتقادات / فارسی

šobahāt-e eblīs = javāb-e šobahāt-e eblīs = ar-radd-o 'alā šobahāt-eš-šaytān

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶ - ۱۰۱۹ قمری

šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550 - 1611)

شیطان هفت اشکال و شبهه به درگاه الهی مطرح کرده که شهرستانی در «الملل و النحل» آنها را متذکر شده است. قاضی نورالله در مقدمه کتاب «مجالس المؤمنین» اقوال بعضی از شیاطین امت سید المرسلین (ص) را به شبهات ابلیس تشبیه کرده و جواب آنها را به کتب جمهور حواله داده، بعضی از وی درخواست کرده‌اند که به تفصیل شبهات را با جواب آنها ذکر نماید، وی با توجه به این‌که جواب‌های شهرستانی و فخر رازی را موافق اصول خودشان دیده، مطابق مذهب عدلیه امامیه بدانها در این کتاب پاسخ گفته است.

آغاز: و اعوذ بالله من الشیطان الرجیم. مخفی نماند که این تراب اقدام مؤمنان در فاتحه مجالس المؤمنین تشبیه اقوال بعضی از شیاطین امت سید المرسلین را بشبهات ابلیس لعین مذکور ساخته **انجام:** که اگر ترا قدرت بر منع ایشان از توبه باشد قدرت بر منع من از غفران و آمرزش ایشان نخواهی یافت.

چاپ: در حاشیه مجالس المؤمنین؛ با تصحیح نجیب مایل هروی، معارف، ۷ (۱۳۶۹): ۲۷۵-۲۸۹.

[نسخه‌های منزوی ۷۷۸/۲؛ الذریعة ۲۰۱/۱۰ ؛ دنا ۳۴۱/۶-۳۴۲ (۱۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۳۰/۶ و ۳۶۵/۹]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۰۳/۲

کا: علاء الملک پسر قاضی نور الله، تا: ۱۰۳۵/۵/۴ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۳ سطر (۱۷/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۳۶۰]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۶۵/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۴۰۴]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۱۶/۲

کا: محمد مؤمن بن محمد رضای حسینی رضوی خازن کتب رضوی، تا: رجب ۱۰۴۲ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۴۵]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱/۲۲۲-۲/۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۰۶۹ق؛ مجدول؛ مهر: «معین الدین بن زین العابدین الحسینی ۱۰۹۵» (کروی)؛ ۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۳۲۱]

۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۷۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لهذا عقلا تعظیم اطفال را قبیح ... بخشش مال.

از آغاز تا پایان پاسخ شبهه دوم را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰ص (۳۷۲-۳۸۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲ - ۲۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۶۸/۱۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸ص (۶۴۶-۶۷۳)، ۱۹ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۶۱۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۵۴/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز، ۱۳گ (۱۲۴-۱۳۶)، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۸ - ۷۳۶]

۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۲/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد ابراهیم، تا: دوشنبه ۹ ربیع الاول ۱۱۲۹ق، جا: اصفهان؛ ۶گ (۲۷پ-۳۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۶/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۲۸]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۳۸/۲-عکسی

آغاز: برابر

خط: تحریری شکسته، بی‌کا، تا: شاید قرن ۱۳؛ به دنبال «مجالس المؤمنین» شوشتری؛ ۷ص (۱۱۰۶-۱۱۱۲)، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۶]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی تبریزی، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۳۳۰پ-۳۳۶ر)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: - ۱۲۶]

۱۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۵۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** جواب از شبهه هفتم آن است که تواند بود که ابقای ابلیس بحال او اصلح باشد.

نسخه حاضر فقط هفت شبهه از شبهات مذکور را همراه با جواب دارا می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد حسین نجل آقا شیخ عبدالقهار معروف به روضه خوان بارفروشی علی آبادی الاصل ۲۲ رمضان ۱۳۴۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ص (۱۵۴-۱۶۸)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: - ۱۸۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۴۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۹۵]

۱۱. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه:۶/۸

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۸۶]

۱۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۸۱۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری،۱۱ص،۲۱سطر(۱۰×۳۱)، اندازه: ۱۶/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۲۱۶]

۱۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۵۰۴/۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۱۴]

● شبهات ابلیسیه = ارادة جزافية / فلسفه / عربی

šubahāt-un iblīsīyya = irādat-un jazāfīyya

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 - 1641)

این شبهات را شهرستانی در «ملل و نحل» نیز آورده است. قاضی نور الله شوشتری (- ۱۰۱۹ق) رساله‌ای در جواب این شبهات نوشته و نیز رساله‌ای دیگر در «تشبیه اقوال اهل خلاف بشبهات ابلیسه» نوشته است. به طوری‌که از قرائن استنباط می‌شود، ملا صدرا این شبهات را در ضمن بحث از اراده جزافی یاد کرده و شاید این بخشی از رساله او در جبر و اختیار باشد. هفت شبهه مشهور به شبهه شیطان را مؤلف نقل و به آنها پاسخ داده است. او در اثناء از شارح انجیل که این شبهات را نقل نموده یاد می‌کند.

آغاز: بسمله، اضائة عرشیه و ضیاء مشرقیه کانت هذه المسئله من مزالق الاقدام و مزال الافهام حتی اکثر الناس فی اثبات الارادة الجزافیه ... حکمهم حکم الاشاعرة و ان کانوا منتسبین الی الامامیه ... اقول ما یتعلق بهذا الباب انه نقل انه اول شبهه وقعت فی البریه شبهة ابلیس ... و مصدرها استبداده بالرای ... و انشعب هذه الشبهه ببسبع شبهات و سرت فی اذهان الناس حتی صارت مذاهب بدعة ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۴/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عند الستناد تیسیر الوصول الی نیل الغوامض الالهیه و عژفهم الاسرار الیقینیه مع هذه الدعاوی و الامراض النفسانیه ... تمت الشبهات و الاجوبه من افادات مولاناصدر الدین رحمه الله ... فی شهر شوال فی بلدة طوس ۱۲۱۶

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۳۶۴-۳۷۰)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۲۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۲۸/۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲گ (۱۵ر-۱۶ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۸ - ۵۶۶]

● شبهات در انوار التنزیل / تفسیر / عربی

šobahāt dar anvār-ot-tanzīl

فاضل تاشکندی، محمد

fāzel-e tāškandī, mohammad

وابسته به: انوار التنزیل و اسرار التأویل؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵ق)

سؤالات حافظ تاشکندی (محمد بن شیخ بایزید شاشی) از شیخ الاسلام عبدالله شمس الدین معروف به مخدوم (یا مخدوم الملک)، مشتمل بر نه شبهه و اعتراض بر «انوار التنزیل» بیضاوی. نام نویسنده سؤال و مسئول عنه در نسخه حاضر به صراحت نیامده جز این‌که در پایان آمده «الی هنا مکتوب الحافظ» و در آغاز آن تنها از مخدوم الملک که لقب او شیخ الاسلام است یاد شده است. نام تاشکندی در کشف الظنون محمد بن کمال الدین تاشکندی آمده اما در تعلیقاتی که محمد حسین بن دوست محمد بخاری بر این سؤال و جواب نوشته نام سائل و مسئول عنه همان‌گونه است که ما نوشتیم. سؤالات و اعتراضات تاشکندی ــ که ظاهراً در نسخه حاضر با اختصار آمده اما در رساله جوابیه شیخ الاسلام و رساله تعلیقات بخاری تمام آن نقل شده ــ درباره این نه مورد است از انوار التنزیل بیضاوی: ۱. سخن بیضاوی در تفسیر «لعلکم تقون» و اشکالی که او درباره تفسیر لعل بمعنی کی تعلیلیه یاد می‌کند؛ ۲. استدلال بیضاوی از حکم قرآن به کفر ابلیس بر این‌که امر افادات وجوب می‌کند؛ ۳. قول بیضاوی «لعله سبحانه و تعالی انما ذکر یسئلونک بغیر و اوثلثا ثم بها ثلاثاً»؛ ۴. قال البیضاوی فی تفسیر قوله تعالی «قال ابراهیم ان الله یأتی بالشمس من المشرق فات بها من المغرب» اعرض ابراهیم عن الاعتراض علی المعارضة الفاسده الی الاحتجاج بما لایقدر علیه؛ ۵. بیضاوی گفت واحد چون در سیاق نفی افتد معنی جمع دهد؛ ۶. بیضاوی در تفسیر آیه «و ان کانت واحدة فلها النصف» گوید؛ ۷. قال البیضاوی و قیل کانت ذلک فی اول الامرثم نسخ؛ ۸. تفسیر آیه «و لقد ارسلنا موسی بآیاتنا الی فرعون»؛ ۹. در تفسیر آیه «یوم یقوم الروح و الملائکه». بیضاوی می‌گوید: «فان هولاء هم افضل الخلائق». تاشکندی در هر یک از موارد یاد شده اعتراضاتی بر بیضاوی ایراد کرده و به صورت مکتوبی برای شیخ الاسلام مخدوم الملک فرستاده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۰۲/۷

آغاز: آغاز سؤالات تاشکندی: بسمله و به نسعین لما قدم شمس العلماء فخر الفضلاء جمال فضله و کماله ظاهر فی کل مکان ... حاملی اهل السنه و الجماعه قامع البدع و الغوایه مخدومنا و مخدوم الملک عموما من بلدة لاهور الی بلدة دهلی ... و اهل الفضل و الکمال من سکان بلدة دهلی جاء و ابالهدیه فدیه فاردت انا ایضا ان جئت بهدیة مشتمله علی تسعة اقوال متعلقه ببعض مواضع تفسیر البیضاوی عثرها (کذا ... ؟) خاطر الفاتر رجاء الالتفات من جنابه ... لااظهار الفضلیه لان جلها مضرو به فی ذاته ادام الله تعالی ظلال فضله حتی یسریح المسلمون فی هذه الظلال؛ **انجام:** یدل علی ان رسل الملائکه افضل من رسل البشر و هو خلاف مذهب اهل السنه والجماعه و وفاق مذهب المعتزله اللهم الا ان یقال ان هذا مبنی علی مذهب ابی عبدالله الحلیمی من اهل السنة و الجماعه و الفلاسفه وضعفه ظاهر بجنابه ... قاصداً لاظهار المناسبه لاالعناد والمشاغبه الی هنا مکتوب الحافظ.

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۶۵-۶۷)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۷۹۴]

← شبهات کلمه توحید ← التهلیلیة

← شبهات واهیه ← دفع شبهات واهیه

← شبهه آکل و مأکول ← شبهة الآکل و المأکول

← شبهة الآکل و المأکول ← رشحات علویه

● شبهة الآکل و المأکول = جواب میرزا احمد / فلسفه / عربی

šubhat-ul-ākil-i wa-l-m'kūl = javāb-u mīrzā aḥmad

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

پاسخ استدلالی کوتاهی است بر شبهه آکل و مأکول که میرزا احمد سؤال کرده و شیخ به روش خاص خود جواب گفته است.

آغاز: الی جناب الارشد الاعظم الامجد ... اما بعد فسلام علیك و ... ثم انا نحمدالله الذی لا اله الا هو ...

انجام: فالعائد هو المبدأ و کما بدأ کم کما تعودون فافهم فان هذا مما لا شك فیه و لا شبهه به تغیر.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۴۵/۲۱

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن علی گنجوی تبریزی، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۱گ (۱۷۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۵۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وروی عن ابی الحسن ... و قال ضل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ مصحح؛ ۲گ (۱۸۷پ–۱۸۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۱۲]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۵۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۴۵ر–۴۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۹۹]
۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۷۳/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی، ۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۷]
۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۳۱/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۴۴۹–۴۵۱)، ۱۷–۲۱ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۴۳]

● شبهة الآکل و المأکول = جواب سؤال ابوالمظفر محمد رضا قاجار / کلام و اعتقادات / فارسی

šubhat-ul ākil wa-l ma'kūl = javāb-u su'āl-i abu-l-muẓffar muḥammad riḍā qājār

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ – ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۳۷ق
رساله استدلالی مختصری است در دفع شبهه کلامی معروف که در پاسخ پرسش شاهزاده محمد رضا میرزا نگاشته است.
آغاز: ای آنکه از اشراق نور جمالت تمامی کائنات مستشرق و موجود و از ظهور کوکبه جلالت جملگی ممکنات نیست و نابود ... اما بعد، بعضی از مؤمنین این سرگشته وادی محرومی و وامانده مرحله مهجوری را.
انجام: و تحقیق مطالبش محتاج به بسط مقال است و بجهت افسردگی حقیر را آن اقبال نیست، و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
[فهرست کتب مشایخ، ۳۱۴ «رساله»: که می‌گوید آن را در پاسخ محمد رضا میرزا نگاشته است؛ دنا ۳۴۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۷۴/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۴۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ذیحجه ۱۲۲۷ق؛ ۱۷گ (۱۱پ–۲۷پ) [مختصر ف: – ۲۴۹]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد حسن نوری، تا: جمادی الاول۱۲۴۲ق؛واقف:محمد ایرانی مجرد؛کاغذ:نخودی،جلد:تیماج خرمایی، ۲۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ – ۱۵۰]
۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۴۹/۵
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۴۱]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۹۹/۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: به روزگار نگارنده (پیش از ۱۲۵۹ق) [عکسی ف: ۱ – ۲]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۰۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱ر–۱۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ – ۹۳]

← شبهة الاستلزام ≻ حل شبهة الاستلزام
← شبهة الاستلزام ≻ دفع شبهة الاستلزام (الاولی)

● شبهة الاستلزام / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām

سلطان العلماء، حسین بن محمد، ۱۰۰۱ – ۱۰۶۴ قمری
soltān-ol-'olamā', hoseyn ebn-e mohammad (1593 - 1654)

آغاز: هذه هی الشبهة العویصة المسماة بشبهة الاستلزام تقریرها یستدعی مقدمتین احدهما ان کل شیئ لا یستلزم وجوده لرفع امر واقعی فهو قدیم

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۶/۲۰
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج کرم، ۳ص (۱۹۲–۱۹۴)، ۱۴–۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ – ۱۵۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۰۶/۱
خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛۱گ(۱ر)[مختصرف:–۴۶۶]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۸/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی ما یشاء قدیر.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲گ (۱۲۷پ–۱۲۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹ – ۸۸۰]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۸/۱۳
آغاز: بسمله. کلما لا یستلزم وجوده لرفع امر واقعی فهو قدیم؛
انجام: فاین المنافات
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲گ (۱۲۸پ–۱۲۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹ – ۸۸۰]

● **شبهة الاستلزام** / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām

قزوینی، خلیل بن غازی، ۱۰۰۱ - ۱۰۸۹ قمری

qazvīnī, xalīl ebn-e qāzī (1593 - 1678)

رساله‌ای است در طرح و حل شبهه.

آغاز: کل مالا یستلزم وجوده رفع امر واقعی فهو موجود لانه لو کان معدوماً لکان وجوده مستلزم لرفع امر واقعی ...

انجام: و تفصیل هذا الجواب و ذکر الشقوق و الاحتمالات ... بسیطة مما ذکرنا لو تامل حق التامل

[دنا ۳۴۳/۶]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۰/۹

مع جوابه؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۸ق [نشریه: ۱۱ - ۹۳۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۰۸/۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۷۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۳/۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید فرزند میر نظام حسینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در ذیل نسخه حاشیه‌ای است بر این رساله از میرزا رفیعا، به شیوه چیپا؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۶گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۸۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲ص (۲۶۱-۲۶۲)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۷]

● **شبهة الاستلزام** / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām

قزوینی، محمد بن حسن، - ۱۰۹۶ قمری

qazvīnī, mohammad ebn-e hasan (- 1685)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۱۶/۱۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳ - ۳۵]

● **شبهة الاستلزام** / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām

شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۰۹۸ قمری

šīrvānī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1687)

تقریراتی است مشتمل است بر: ۱- تحقیق در باب لازم و ملزوم شرح مطالع که مقدمه رفع شبهه استلزام است. آغاز: «بسمله. اعلم انه قد استدل فی شرح المطالع فی بحث اللازم»، انجام: «و انما یسلم فیما اتحد جهة عقد الوضع و الحمل فلیتامل فرغ من تسویده میرزا محمد شیروانی».

۲- شبهه استلزام. آغاز: «بسمله. قوله. فان مجموع اجزاء الشیء اذا وجده، آه. قیل لا یخفی». انجام: «و الله تعالی یقبل العذر و یعلم السرایر عباده و لنختم الکلام الحامدین لله علی عصمته و مصلین علی محمد و آله و ارومته صلی الله علیه و علیهم اجمعین».

۳- حاشیه‌ای است از ملامیرزا بر پاره‌ای از تقریرات همان مقرر سابق راجع به شبهه استلزام و متفرعات آن درباره مباحث وجوب و امکان از امور عامه حکمت و در آن کلمات خشن و درشت بر مقرر مذکور گفته است. آغاز: «بسمله. لان الاستغناء عن المؤثر الفاعل ضروری. آه»، انجام: «اتی فی هذه الحاشیه بحقایق و دقایق تزری بالریاحین و الشقایق و لنختم الکلام حامدین لرب العالمین و مصلین علی النبی سید المرسلین و آله و عترته المعصومین».

۴- حاشیه‌ای دیگر بر پاره‌ای از اقاریر همان مقرر. آغاز: «ایکون منشاء لا تساع العدم علی غیره آه». انجام: «و من نظر فی کلام المعترض علم انه لا یحتمل هذا الواهی و ان کان فی نفسه واهیاً».

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۵

آغاز: بسمله. اعلم انه قد استدل فی شرح المطالع فی بحث اللازم؛

انجام: و من نظر فی کلام المعترض علم انه لا یحتمل هذا الواهی و ان کان فی نفسه واهیاً.

تقریرات متفرقه در رد؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا:قرن۱۱؛مسوداتی است از مؤلف (ملا میرزا) که از سواد به بیاض نیامده است، محشی؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نباتی و زرد، جلد: تیماج گلی، ۴۰گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۵۴/۲

آغاز: اعلم انه قد استدل فی شرح المطالع فی بحث اللازم علی ان اللازم ینقسم الی ما هو بوسط و ما هو بغیر وسط؛ **انجام:** و بطلان الحمل و عدم الفائده کذلک و انما یسلم فیما اتحد جهه عقد الوضع و الحمل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۳ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۳۵]

● **شبهة الاستلزام (الاولی)** / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām (al-ulā)

محقق خوانساری، حسین بن محمد،۱۰۱۶-۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

رساله ای کوتاه و استدلالی درباره شبهه استلزام و پاسخ به آن و حل مشکلات آن که بر مشرب حکمای امامی نگاشته شده است. محقق خوانساری مجموعه سه رساله در این بحث نگاشته، چون بعد از تألیف رساله اول، محقق سبزواری ردی بر او نگاشته و بعد از اطلاع محقق خوانساری از آن، جواب رد وی را در رساله‌ای دیگر داده، و بر جواب وی نیز محقق سبزواری رد

دیگری نگاشته و در آخر مرحوم خوانساری رساله سوم را در جواب او تألیف نموده است.
آغاز: الحمدلله الذی لاشبهة فی وجوده و لامریة فی فضله وجوده و الصلاة علی من أرسله ... و بعد فهذه کلمات متعلقة بالشبهة المشهورة بشبهة الاستلزام.
انجام: و الفرق بین بینهما کما لا یخفی علی من أمعن النظر و أجاد انتهی و لاحاجة الی التعرض بحال ماأفاد.
چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۷ق، وزیری، ۴۷ص (صص ۲۲۲–۲۶۸)
[دنا ۳۴۳/۶ (۲۳ نسخه)؛ الذریعة ۲۵/۱۳ و۲۲۹/۸ –۲۳۰]
شرح و حواشی:
۱– دفع شبهة الاستلزام (الاولی) = شبهة الاستلزام؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷–۱۰۹۰)
۲– شبهة الاستلزام (الثانیة) = تعلیقة علی شبهة الاستلزام للسبزواری؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶–۱۰۹۹)
۳– دفع شبهة الاستلزام (الثانیة) = حاشیة شبهة الاستلزام؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷–۱۰۹۰)
۴– شبهة الاستلزام (الثالثة) = تعلیقه علی حاشیة شبهة الاستلزام؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶–۱۰۹۹)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۷۱/۲
آغاز: برابر
خط:نستعلیق زیبا،کاتب=مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۱۴ر–۱۸پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۳ – ۵۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۲/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۲۸۵]
۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۲۷/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: ابوالحسن حسینی، تا: ۱۰۶۷ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۱۱گ (۱–۱۱)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۴۰۵]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۴۲/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۶۹]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** دایماً وهو مناف لنقیض الصغری البتة فاندفع الجواب المذکور وقس علیه القول فی المعدومات والممتنعات ایضاً فتامل.»
خط: شکسته نستعلیق، کا: غیاث الدین محمد، خوانساری، تا: جمعه ذیقعده ۱۰۶۸ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۵۲– ۶۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵× ۱۳/۵سم [ف: ۲۸ – ۴۲۸]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۱
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد صالح خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح،محشی با نشان«منه دام ظله»؛کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵گ (۱پ–۱۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ – ۳۹۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۳/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۱]
۶. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۹۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن ابی طالب حسنی حسینی اصفهانی، تا: جمعه ۱۷ شوال ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۸گ(۲پ–۳۹ر)، ۱۵–۱۹سطر [ف: – ۱۱۷]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۸۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: معین بن احمد، تا: ۱۰۹۰ق؛ علامت مقابله نسخه با مصنف (آقا حسین)، محشی به نشان «منه دام ظله»؛ جلد: پارچه‌ای، ۶۴ص (۱۰۹–۱۷۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰ – ۱۵۲]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم لا یخفی ان الظاهر من عباراته انه جازم بالامور التی ذکرها فی ذیل قوله کما أن – الخ
خط:نستعلیق،کا:ابوطالب حسینی،تا: ۱۰۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۷۲پ–۱۷۷ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ – ۹۹]
۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۲
آغاز: آغاز و انجام برابر مجموعه چاپ سنگی ۱۲۱۶–۱۳۱۷ ق تهران ص ۲۲۲–۲۵۰
خط: نستعلیق، کا: فوارس بن ابوالمکارم دماوندی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مدظله» دارد؛ ۵۰ص (۸۱–۱۳۰) [ف: ۵ – ۱۳۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۹۲]
۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۹۵/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۱۶گ (۳۶–۵۱)، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ – ۱۳۱۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۵]
۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ (۴۹پ–۷۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۳]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۶۱
خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن ۱۱ (بین سال‌های ۱۰۶۴ تا ۱۰۹۶)؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله، منه مد ظله، منه»؛ کاغذ: سپاهانی،

جلد: تیماج حنایی، ۹گ (۱۶۲پ-۱۷۰ر)، ۴۲ سطر(۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۴۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۸۵]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من مصنقات الفاضل المدقق و الکامل المحقق آقا حسین خوانساری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، خطوط چلیپا؛ ۱۸ص [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۰]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** باالدلیل الذی مرفی بیان ان اللزوم الازم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه مد ظله»؛ ۵۸ ص [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۱۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۵۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرساله تم یوم لاحد شهر ذی الحجه الحرام سنه ۱۱۱۳ العبد الاقل علی نقی ...

خط: نستعلیق، کا: علی نقی، تا: ۱۱۱۲؛ مجدول، مصحح، محشی؛ ۴۶ص (۷۶-۱۲۱)؛ ضمیمه نسخه ش ۵۷۹۴ [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۳۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ شوال ۱۱۵۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۴۸ص (۷۶-۱۲۳)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۶۵]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۴۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۵۷ص (۲-۵۸)، ۱۲ سطر [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۹۹]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۹۰/۱۰-۳۰/۱۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیلزم ان یکون وجود الحادث ای المسبوق بالعدم متحققا دائما وهو مناف لنقیض الصغری البتة فاندفع الجواب المذکور وقس علیه القول فی المعدومات والممتنعات ایضاً فتأمل.

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن شیخ محمد امین شراره فتونی، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه قدس سره»؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۸۴۲]

۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۸۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو خلاف الفرض فیلزم ان یکون وجود الحادث ای المسبوق بالعدم متحققا دایماً و هو مناف لنقیض الصغری البتة فاندفع الجواب المذکور و قس علیه القول فی المعدومات والممتنعات ایضاً فتامل.

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین محمد بن علی نقی طغایی، تا: عصر مؤلف؛ محشی با امضای «منه ظله العالی»؛ ۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۶]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۲۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلیزم ان یکون وجود الحادث ای المسبوق بالعدم متحققا دایما وهو مناف لنقیض الضوی البته فاندفع الجواب المذکور وقس علیه القول فی المعدومات والممتنعات ایضا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۶]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ - ۱۷۲]

● شبهة الاستلزام (الثانية) = تعليقة على شبهة الاستلزام للسبزواري / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām (aṯ-ṯānīya) = ta‘līqat-un ‘alā šubhat-ul istilzām li-s sabzawārī

محقق خوانساری، حسین بن محمد،۱۰۱۶-۱۰۹۹ قمری
mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

وابسته به: دفع شبهة الاستلزام (الاولی) = شبهة الاستلزام؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)

جوابیه‌ای است بر ردی که محقق سبزواری بر رساله اول محقق خوانساری در این موضوع نگاشته بود.

آغاز: اعلم ان بعض الفضلاء المعاصرین دام فضله بعد ما کتبت هذه الرسالة کتب مقالة فی حل هذه الشبهة و لما التزمنا فی هذه

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۷ق، وزیری، ۴۷ص (صص۲۲۲-۲۶۸)، به انضمام مقدمه واجب خوانساری و رساله اجتماع امر و نهی سید محمد کاظم یزدی

[دنا ۳۲۴/۶ (۹ نسخه)؛ الذریعة ۲۵/۱۳ و۲۲۹/۸ -۲۳۰]

شرح و حواشی:

۱- دفع شبهة الاستلزام (الثانیة) = حاشیة شبهة الاستلزام؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)

۲- شبهة الاستلزام (الثالثة) = تعلیقه علی حاشیة شبهة الاستلزام؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۱۶/۴

خط: نسخ، کا: گویا از یکی از شاگردان او، تا: قرن ۱۱؛ محشی با

نشان «منه ظله العالی، منه مد ظله، منه مد ظله السامی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۰گ (۴۵پ-۸۴پ)، ۲۱ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۳۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۲/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۶۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: ۱۰۷۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۷ص (۳۰۷-۳۱۳)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ - ۳۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۴۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۸۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۲

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد صالح خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن قرمز، ۱۶گ (۱۵پ-۳۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ - ۳۹۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۳/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:ض۲۴۹۵/۲

تذکر: این رساله در فهرست وزیری نیامده است و با توجه به عکس آن در مرکز احیاء (ش ۱۳۶۵) وارد شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ ۲۶ص (۱۰۱-۱۲۶) [ف: ۴ - ۱۳۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۵۴۵

تذکر: این رساله در فهرست و رایانه آستان قدس معرفی نشده و اطلاعات آن با توجه به عکس آن در مرکز احیاء (۱۳۶۰/۲) وارد شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۵۷ص(۵۹-۱۱۵)، ۱۲ سطر [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۹۹]

● شبهة الاستلزام (الثالثة) = تعليقه على حاشية شبهة الاستلزام / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām (aṯ-ṯāliṯa) = ta'līqat-un 'alā ḥāšīyat-i šubhat-ul-istilzām

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶-۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

وابسته به: دفع شبهة الاستلزام (الثانية) = حاشية شبهة الاستلزام؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)

تاریخ تألیف: صفر ۱۰۷۹ق

این رساله در پاسخ گفته‌های محقق سبزواری در رساله دوم خویش در این موضوع است و مؤلف به رد و ایراد گفتار وی پرداخته است و در واقع رساله سوم آقا حسین خوانساری درباره شبهه استلزام است.

آغاز: الحمدلله الذی هو قادر علی أن یجیب سؤال کل سائل و لایغلطه اختلال السؤال و اختلاف المسائل و الصلاةو السلام علی من اصطفاه ... انی قد کتبت سالف الایام رسالة فی حل

انجام: فیکون مزیداً لألطافه و افضاله علینا دامت ألطافه و افضاله فلنختم الکلام حامدین مصلین مستغفرین.

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۷ق، وزیری، ۴۷ص (صص۲۲۲-۲۶۸)، به انضمام مقدمه واجب خوانساری و رساله اجتماع امر و نهی سید محمد کاظم یزدی

[دنا ۶/۳۴۴-۳۴۵ (۱۴ نسخه)؛ الذریعه: ۱۰/۱۹۶- ۱۹۷]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۷۹ق؛ محشی با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ (۹۸پ-۱۴۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۴]

۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۶۷/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا،تا:صفر۱۰۷۹ق؛۶۷گ(۷۳پ-۱۳۹پ)،۱۵-۲۰سطر[ف:- ۷۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۴

در فهرست دارد: چهارمین نگارش اوست و خرده‌گیری است از سخن دانشمندان هم زمان خود؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد صالح خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن قرمز، ۴۵گ (۵۴پ-۹۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ - ۳۹۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۳/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۲]

۴. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۹۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن ابی طالب حسنی حسینی اصفهانی، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ ۴۶گ (۶۳پ-۱۰۸ر)، ۱۵-۱۹ سطر [ف: - ۱۱۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۸۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: معین بن احمد، تا: ۱۰۹۰ق؛ جلد: پارچه‌ای، ۹۰ص (۲۱۵-۳۰۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰ - ۱۵۳]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۴

خط: نستعلیق، کا: فوارس بن ابوالمکارم دماوندی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»، در پایان دارد: «قد اتفق الفراغ منه فی شهر صفر ۱۰۷۹» که در چاپی نیامده؛ ۷۷ص (۱۶۱-۲۳۷) [ف: ۵ - ۱۳۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۹۳]

۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۹۵/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۴۲گ (۸۲-۱۲۳)، ۱۷سطر(۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۱۳۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۵۰

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ۶۷۱۰؛ خط: نستعلیق، کا: نصیر الدین محمد رضوی، تا: بین سال‌های ۱۰۶۴ تا ۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۶ص (۳۱۳-۳۲۸) [عکسی ف: ۴ - ۱۸۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی نقی، تا: ۱۱۱۳ق؛ ضمیمه نسخه ش ۵۷۹۴؛ مجدول، مصحح، محشی؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۳۷گ، ۲۱ سطر [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۷]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۶۲/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: اسمعیل بن محمد صادق الموتی، تا: شعبان ۱۱۲۷ق؛کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری سبز، ۴۴ص (۱۷-۶۰)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۶۹۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۱۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: مخلوط از نسخ و ثلث متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: متوسط،جلد:تیماج قرمز،۲۳سطر،اندازه: ۲/۵×۲۷سم [ف: ۴ - ۱۷۲]

● **شبهة الاستلزام** / فلسفه / عربی

šubhat-ul-istilzām

محقق خوانساری، حسین بن محمد،۱۰۱۶-۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

معلوم نیست کدام یک از رساله‌های اوست.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۲/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن حاجی افضل خسرو آبادی سبزواری، تا: ۱۰۸۳ق؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۳

آغاز: بسمله، رساله فی تقریرات شبهه الاستلزام و؛ **انجام:** فاندفع الجواب المذکور و من علیه ... بغفرانه الساری

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

● **شبهة الاستلزم** / فلسفه / عربی

šubhat-ul-istilzām

کاشمری، محمد شریف، ق۱۱ قمری

kāšmarī ‹mohammad šarīf (- 17c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۲

آغاز: بسمله، رساله فی حل شبهات ابن کمونه و غیره محمد شریف؛ **انجام:** و الصلوه و اسلام علی خیر خلقه و آله و اصحابه اجمعین

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۵۸ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

● **شبهة الاستلزام** / فلسفه / عربی

šubhat-ul-istilzām

محمد هادی، ق۱۱ قمری

mohammad hādī (- 17c)

در رد ابن کمونه

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۶۶/۳

آغاز: بسمله. و به نستعین فی امور الدنیا و الدین من سوانح العبد ... محمد هادی ... فی الجواب عن الشبهة المشهورة بشبهة الاستلزام المنقولة عن ابی کمونه و تقریرهاانه کل ما یکون بحیث اذاوجد لا یکون وجوده مستلزما لرفع امر واقعی یحب ان یکون ازلیا ابدیا؛ **انجام:** و الفرق بین کمالا یخفی علی [من] امعن النظر و اجاد.

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج زرد، ۱گ (۸ر)، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۱ - ۲۴۷۳]

● **شبهة الاستلزام و جوابها** / فلسفه / عربی

šubhat-ul-istilzām wa jawāb-u-hā

رفیعا، محمد بن حیدر، ۹۹۷ - ۱۰۸۰ ؟ قمری

rafī'ā, mohammad ebn-e heydar (1589 - 1670)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۲۳

خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱ص (۲۶۱)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸/۳۲

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۹، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۱۳۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۸/۱۴

آغاز: تقریرها کل ما لایستلزم وجوده رفع امر واقعی فهو موجود؛ **انجام:** او مستلزما لها فتامل تعرف (ما فیها حق تامل). هو الموفق و المعین

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱گ (۱۲۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹ - ۸۸۰]

● شبهة الاستلزام و جوابها / فلسفه / عربی

šubhat-ul-istilzām wa jawāb-u-hā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۸/۱۵

آغاز: بسمله. هذه شبهة مشهورة بشبهة الاستلزام قد اشتهرت بین النحاریر؛ **انجام:** و انحلت الشبهة

دانسته نشد از کیست در حاشیه مشاعر (ص۱۰۲ و ۱۰۰) هم این شبهه حل شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲گ(۱۲۹پ-۱۳۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹ - ۸۸۰]

● شبهة الاستلزام و مغالطة ابن کمونه و حلها / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām wa muġālaṭat-u ibn-i kamūna wa ḥall-u-hā

قره باغی، یوسف بن محمد جان، - ۱۰۵۴ ؟ قمری

qara bāqī, yūsof ebn-e mohammad jān (- 1645)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۱۰

آغاز: بسمله، من المغالطات المستصعبه شبهه الاستلزام؛ **انجام:** و لقد جاء الحق و ذهق الباطل ان الباطل کان زهوقا

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر دکن هند [رایانه]

● شبهة الاستلزام / فلسفه / عربی

šubhat-ul istilzām

غیر همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۸۵/۳

آغاز: شبهة الاستلزام. قد تمهد للمغالطة المشهورة مقدمة و هی ان عدم استلزام؛ **انجام:** فی اللیل فتامل فانه دقیق.

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ ۲۱ سطر [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۱۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۶ ض

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ ۴ص (۱۲۱-۱۲۴) [ف: ۴۳ - ۱۵۱]

۳. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۷۶/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:ربیع الاول۱۰۹۵ق؛قطع:جیبی[نشریه:۴- ۴۰۷]

۴. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۷۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: جیبی [نشریه: ۴ - ۴۰۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۷/۲۲

آقا حسین خوانساری و سبزواری رساله‌هایی در رد هم نوشته‌اند و در این رساله خلاصه نظرات این دو تن آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۱۸۰) [ف: ۴ - ۲۲]

۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۱۶/۹

از میر عبدالرحیم؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۹۱]

● شبهة الاستلزام / فلسفه / فارسی

šobhat-ol istilzām

یکی از مغالطات منسوب به ابن کمونه، شبهه استلزام است که در تقریر و حل آن رساله‌ها نوشته‌اند که عمدتاً عربی است. نویسنده رساله حاضر به حسب شبهه را در دو مطلب تقریر کرده و حل آن در دو مقام بیان داشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۷۷/۴

آغاز: تقریر این شبهه مستدعی بیان دو مطلب است و سبق بیان آن مطلب اول آنکه هر چیز که از فرض وجودش رفع امر واقعی لازم نیاید ناگزیر بایدش موجود بود؛ **انجام:** بیان کبری آنکه حالیاً تحریر یافت و بیان صغری بهمان شیوه است که در مقام اول گذشت.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۴ص (۱۴۵-۱۴۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۵۴۶]

● شبهة الاعم الاغلب / فلسفه / عربی

šobhat-ul a‘amm-il aqlab

میرزا محمد محسن، ق۱۱ قمری

mīrzā mohammad mohsen (- 17c)

این شبهه را استاد مؤلف، القا کرده و از شاگردان خواسته در جواب آن فکر کنند برای مهیا ساختن ذهن آنان برای مسائل مشکل علمی. این پاسخ فلسفی با تفصیل نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۴۷/۲

آغاز: الحمدلله الذی لایحیط بکنه کماله الظنون و الفکر و لایظنه

ضنینا بنعمائه علی احد احد ممن اسلم و کفر؛ **انجام:** و افضل ما یجازی به خیار عباده الابرار بالنبی و الوصی و آلهما الاطهار.
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۳رمضان۱۰۹۶ق،جا: مشهد رضوی؛ جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ، اندازه: ۱۲× ۲۴/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۱۹]

● **شبهة الحاق الفرد بالاعم الاغلب** / اصول فقه / فارسی
šobhat-o elhāq-el fard-e be-l-a'amm-el aqlab

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۲۵
آغاز: چون مقرر است که هرگاه در شهری هزار مؤمن بوده باشد؛
انجام: هذا ما وصل الیه فکری الفتور
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱ص (۲۶۲)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۷]

● **الشبهة التحریمیة** / اصول فقه / عربی
aš-šubha-ut taḥrīmīyya
صافی گلپایگانی، محمد جواد بن عباس،- ۱۳۷۸ قمری
sāfī golpāygānī, mohammad javād ebn-e 'abbās (-1959)
تاریخ تألیف: اواخر ذیقعده ۱۳۱۱ق؛ محل تألیف: اصفهان
مسأله دوران امر بین حرمت و غیر وجوب و فروعات آن را با استفاده از آیات و اخبار و گفتار اساتید مورد بررسی قرار داده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۴۹/۸
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فی دوران الامر بین الحرمة و غیر الوجوب و هو باعتبار الشک فی الحرمة و غیر الوجوب یتصور علی قسمین
نسخه اصل:کتابخانه شیخ لطف الله صافی ـقم؛خط:نستعلیق، کاتب =مؤلف،تا:۱۳۱۰-۱۳۱۲ق؛۶۶ص(۳۱۵-۳۸۰)[عکسی ف:۳- ۱۷۴]

● **شبهه تخلف معلول از علت و دفع آن** / فلسفه / فارسی
šobhe-ye taxalof-e ma'lūl az 'ellat va daf'-e ān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۲۱
آغاز: و تسلسل در علل لازم آید و این محال است؛ **انجام:** اینست آنچه از کتابهای دانایان فقیر را ظاهر شده در دفع این شبهه و فهمیدن این تامل بسیار باید و تعمقی در معنی حرکت هداک الله و ایانا طریق الرشاد
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱ص(۲۵۸)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۶]

● **شبهة التناقض** / فلسفه / فارسی
šobhat-ot-tanāqoz
رفیعا، محمد بن حیدر، ۹۹۷ - ۱۰۸۰ ؟ قمری
rafī'ā, mohammad ebn-e heydar (1589 - 1670)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸/۳۳
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۹، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۱۳۶]

← شبهه جذر اصم ⩤ حل شبهة جذر الاصم
← شبهه جذر اصم ⩤ حاشیة فی مغالطة جذر الاصم علی شرح التجرید
← شبهة جذر الاصم ⩤ حل شبهة ابن کمونه

● **شبهة الحرکة** / فلسفه / عربی
šubhat-ul-ḥarika
خوانساری، غیاث الدین محمد
xānsārī, qīyās-od-dīn mohammad

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۹/۱۳
آغاز: الحمد لله الذی لا یتطرق شبهة الی وجوب وجود ذاته؛
انجام: لا تبقی لک المکابرة مجال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۵ - ۱۷۸]

● **شبهة الحسن و القبح = رسالة فی الحسن و القبح = الجبر و الاختیار** / اصول فقه / عربی
šubhat-ul ḥusn wa-l qubḥ = r.-un fī-l ḥusn wa-l qubḥ = al-jabr wa-l ixtīyār
وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری
vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)
وابسته به: حاشیة حاشیة الباغنوی علی شرح مختصر الاصول عضدی؛ آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین (-۱۱۲۵)
حاشیة شرح مختصر الاصول = حاشیة شرح مختصر المنتهی = حاشیة شرح العضدی علی مختصر ابن الحاجب؛ میرزا جان باغنوی، حبیب الله (-۹۹۴)
این مسأله از دیر باز بین متکلمین و فلاسفه مورد بحث بوده که حسن و قبح در جایی مطرح است که فاعل در عمل اختیار داشته باشد و اگر فعل عبد بدون اختیار از وی صادر شود در چنین عمل اضطراری دیگر حسن و قبح مطرح نیست. این شبهه را اشاعره بر معتزله و امامیه وارد نموده و طرح مسئله را وقوع بین دو محذور دانسته‌اند. مؤلف در این رساله جبر و اختیار و معانی

مختلف آن را شرح نموده سرانجام نتیجه می‌گیرد انسان در اعمال خود مضطر نبوده و با وجود اختیار می‌توان حسن و قبح را درباره او صائب دانست. رساله حاضر حاشیه‌ای است بر گفته آقا جمال خوانساری در شرح «المختصر» در خصوص همین شبهه.
آغاز: الحمدلله ... اما بعد فهذه شبهة مشکلة و مغالطة معضلة اوردها الاشاعرة علی المعتزلة و الامامیة لاتلجی الی القول بالاضطرار ...
انجام: اعلم ایها السائل الباعث انه لو سلمنا و فرضنا حصول استبعاد من شبهاتک نقول الاستیعاد لا یضرنا علی ما عرفت
چاپ: طهران، سنگی، ۱۳۱۵ق، وزیری (کلمات المحققین: ج۲، صص ۱۳۱-۱۳۹)
[الذریعة ۸۱/۵؛ روضات ۹۷/۲؛ مکتبة امیرالمومنین ۳۰۲/۱؛ دنا ۳۴۶/۶-۳۴۷ (۴۴ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۲۴/۱۱
آغاز و انجام: برابر
کا: احمد بن ابراهیم، تا: ۱۱۷۵ و ۱۱۷۶ق، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۹۱پ-۹۶پ)، ۲۲ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۵۷]
۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۴۷/۶ - ج
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: یک‌شنبه پایان رجب ۱۱۷۹ق؛ ۷گ (۵۲پ-۵۸پ) [ف: - ۳۴۹]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۵/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۳۸ر-۱۴۱ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۶۲]
۴. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۲۳/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۲۴۰]
۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۸۵/۲
خط: نستعلیق، کا: عبدالغنی بن عبدالصمد بن عبدالغنی، تا: رجب ۱۲۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۵۲ر-۵۶ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: - ۲۹۱]
۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳/۹۷/۳-۶۲۷۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۰۰]
۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۲۵/۶
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۲۳۴پ-۲۳۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۱۱]
۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۷۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق ریز،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۸ر-۳۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۶۸۷]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۲۹/۱۱
آغاز: برابر **انجام:** و ربما یظهر من کلامه الاعتراف بما ذکرنا حیث شعر بالعجز عن حل الشبهة و انه لا ضرر فی العجز بعد ثبوت المذهب بالبینة و یظهر من الفاضل الباغنوی ...
بخش اندکی از آغاز رساله را در بر دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱گ (۱۶۸پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۱سم [ف: ۳۲ - ۸۰۶]
۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۸۰/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۲۱پ-۲۵پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۹۵]
۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد:تیماج تریاکی،۸گ،۱۸سطر،اندازه:۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۳۵۱]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۴۱۲]
۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۰/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۹۱-۹۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۶ - ۳۳۹]
۱۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۰۶/۱۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: کربلا و نجف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: - ۲۶۴]
۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۲۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱۵-۱۸)، ۲۰-۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۶۷۰]
۱۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: امر علی استرآبادی، تا: ۱۲۱۱ق، جا: کربلا؛ جلد: چرم زرد، ۴گ (۱۳۶پ-۱۳۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۳ - ۵۴۱]
۱۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸/۱۷
آغاز: اللهم لک الحمد منی علی کل حال و الصلاة علی أشرف من أخرته للارسال؛ **انجام:** و منه سبحانه و تعالی التوفیق لحسن الأفعال و العصمة عن قبح للأعمال و للأفعال
با عنوان: «رسالة فی أن حسن الافعال و قبحها عقلیان أو شرعیان» و

باید رساله دیگری از او در این موضوع باشد؛ خط: نستعلیق، کا: امر علی استرآبادی، تا: ۱۲۱۱ق؛ جلد: چرم زرد، ۴گ (۱۳۹ر-۱۴۲ر)، ۲۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [مؤید: ۳ - ۵۴۲]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۲۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد سمیع خراسانی، تا: ۱۲۱۳-۱۲۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۴۷پ-۱۵۲ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۹۵]

۱۹. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۱۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، تا: چهارشنبه ۵ ذیقعده ۱۲۱۶ق؛ ۷گ (۲۰۳ر-۲۰۹ر)، ۲۱ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۹۱]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۰۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: جواد بن طعمه بن احمد حلی، تا: ۱۲۱۸ق، جا: حله؛ اهدایی: رهبر، شهریور ۱۳۸۷؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج عنابی، ۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۷۷]

۲۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۵۷۱/۴

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین، تا: ۱۲۱۸ق؛ ۶گ (۸۲پ-۸۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۵۹]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: سجستانی محمد، تا: ۱۲۲۱ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۵۷۷۸ [رایانه]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۴/۶ ط

خط: تحریری، کا: شیخ جواد بن محمود کاظمی، تا: ۱۲۲۲ق؛ ۱۱ص (۳۵۸-۳۶۸)، ۲۲-۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۰۸]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۸/۵

آغاز و انجام: برابر

کا: سید محمد مهدی بن ملا علی تبریزی طباطبائی، تا: ۱۲۲۲ق؛ توضیح: در آخر رساله تحت عنوان دفع شبهة فی تحقیق الشهید مسأله شبهات را نویسنده مورد بحث قرار می‌دهد و پس از شرح می‌گوید در این مسائل باید عمل به احتیاط کرد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۳- ۱۵)، ۳۳ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۵۸]

۲۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۱۹/۷

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن کربلای بابای بدل آبادی، تا: ۱۲۲۴ق، جا: کربلا؛ واقف: حاج محمد علی موحد، ربیع الاول ۱۳۸۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۵۹]

۲۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۹۰/۷

خط: نسخ، کا: احمد معلم، تا: ۱۲۲۸ق، جا: کربلا؛ ۵گ (۱۹۵پ-۱۹۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۶۹]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۰۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۳۰پ-۱۳۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۴۹۵]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۷۵/۵

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابای جیلانی، تا: ۱۲۳۳ق، جا: اصفهان مدرسه جدید سلطانی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن خرمایی، ۴گ (۱۲۰-۱۲۳)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۹۵]

۲۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۱۷/۱۰

خط:نسخ،کا:حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: ۱۲۳۳ق؛ افتادگی: انجام؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۷۳]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۰۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: ۱۲۳۴-۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۵گ (۵۵-۵۹)، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۹]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۳۹/۲۵

خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فستقی، رویه کاغذی مقوایی، ۳گ (۲۷۲ر-۲۷۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۲سم [ف: ۶ - ۱۸]

۳۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۷/۶

خط: نسخ، کا: محمد امیر خراسانی، تا: ۱۲۳۷ق، جا: نجف اشرف؛ ۵گ (۱۴۰پ-۱۴۴ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۶۷]

۳۳. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۱/۳

کا: زین العابدین بن شاهوردی گلپایگانی، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: روغنی، ۳گ (۷۳پ-۷۵ر)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۸۷]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۱۳۹ر-۱۴۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۶۲]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۵۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۱۹ر-۲۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۷ - ۱۲۴]

۳۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۱۶/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ محمد مقصودی، تا: با تاریخ ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۸ص (۱۱-۱۸)، ۲۲ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۷۱۳]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰/۱۴۲-۱۸۳۲/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمود بن محمدعلی، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۱۴۸]
۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۵/۲۴
کا: شیخ حسن قمی، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ ۵ص (۳۴۰–۳۴۴) [ف: ۱۱ – ۳۴۵]
۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین شریف بن محمد باقر، بفروئی یزدی، تا: ذیحجه ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱– ۹۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸ – ۱۷۸]
۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۵۷-۲۳۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر، تا: ۱۳۰۰ق، جا: سامراء؛ ۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ – ۱۱۴۷]
۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۴۵/۳
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۵۵ر–۵۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۱ – ۲۰۳]
۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۵۹/۶
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن علی خراسانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۶گ(۱۷۸–۱۸۳)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۹ – ۳۲۶]
۴۳. همدان؛ سیرلو، حمید؛ شماره نسخه:۱۲/۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۵۵پ–۶۱ر) [رشت و همدان: ف: – ۱۷۰۹]
۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۴/۱۰
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵ص (۳۴۷–۳۶۱)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ – ۳۲۷]
۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۱۹/۴
الحسن و القبح العقلیان؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۱۷ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۴۹۱]
۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۱۹/۶
الجبر و الاختیار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۱۷ سطر(۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۴۹۱]
۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۸۸/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰گ (۶۲ر–۷۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۳۰ – ۲۳۸]
۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۸۱/۱
آغاز: برابر**انجام:** و بین مصلحة التنافی الذاتی و تکون قوة تلک المصالح.
تذکر: نام کتاب با توجه به آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در برگ اول چند روایت و یادداشتی در مورد الدهریه به نقل از شرح توحید شیخ علی نقلی به شیخ احمد بحرانی احسایی در رد عبدالکریم جیلانی؛ جلد: روغنی زرد مذهب، ۸ص (۱–۸)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۲– ۲۹۸]

● شبهة الدور = الرد علی ملا خلیل القزوینی (رسالة فی) / اصول فقه / عربی

šobhat-ud dawr = ar-radd ʻalā mollā xalīl-il qazwīnī (r.-un fī)

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶–۱۰۹۹ قمری
mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

در رد سخن ملا خلیل قزوینی درباره شبهه دور.
آغاز: قال بعض الفضلاء المعاصرین فی بیان بطلان کون خبر المجتهد خبراً عن الوجوب الاصولی
نجام: فلا یلزم حینئذ علیه التصدیق بالواسطة و قد عرفت بطلانه هذا

[دنا ۳۴۷/۶ (۹ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱– الرد علی دفع شبهة الدور للمحقق الخوانساری = جواب رد الآقا حسین؛ قزوینی، خلیل بن غازی (۱۰۰۱–۱۰۸۹)
۲– رد شبهة الدور؛ یزدی، محمد حسین بن محمد باقر (–۱۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۰۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ(۳۴پ–۳۸پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۴ – ۱۹۲]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۲۹]
۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۹۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن ابی طالب حسنی حسینی اصفهانی، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۰گ (۱۶۴پ–۱۷۳ر)، ۱۵–۱۹سطر [ف: – ۱۲۱]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۸۶/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: معین بن احمد، تا: ۱۰۹۰ق؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۹ص (۴۴۴–۴۲۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰ – ۱۵۴]
۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: فوارس بن ابوالمکارم دماوندی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی با عنوان «منه مد ظله»، در آخر به خطی که گویا

خط خود آقا حسین باشد آمده «هذا ثم ان الفاضل المستدل کتب فی جواب ما کتبته کلا ما مشعراً بالهزء و اخرء و هو هذا»؛ ۱۷ص (۳۳۳–۳۴۹) [ف: ۵ – ۱۳۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۹۴]

۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۰۰/۱۰

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف آمده است و با توجه به رساله قبل مجموعه که مقدمة الواجب محقق خوانساری است نام مؤلف حدس زده شد. شبهه دور ... و نبودن فتوای مجتهد اخبار از واقع؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۸ق؛ قطع: خشتی [ف: – ۳۰۸]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** لما فیه من ظهور الفساد و وضوع الاختلال غیر محتاج الی التعرض له بالقیل والقال فلنختم هذا المقال.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از مؤلف با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۲۰۷پ–۲۱۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۵]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۶۸

خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه مد ظله»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۲گ (۱۸۹پ–۱۹۰پ)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ – ۳۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۵۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۸۸]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** المتقدم و هو ... لان هذا المعنی انما یکن فیما اذا لم یکن المخاطب عالما بحقیقة الحال کما فی المثال المعروض و اما مع علمه فیما نحن فیه فلا و وجهه ... عند التامل اما ان لا یکون صدقه بهذا الاعتبار فیعود التی المذکور فتدبر. تمت الرسالة

خط: نستعلیق، کا: علی نقی، تا: ۱۱۱۴ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: رضا نائینی، ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۸]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۶۲/۶

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس و با عنوان «جنگ» آمده است، مشتمل بر حل مشکلات و افاداتی از فاضل یزدی و فاضل سبزواری؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: اسمعیل بن محمد صادق الموتی، تا: شعبان ۱۱۲۷ق؛ مصحح، با علامت بلاغی در خدمت مؤلف؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری سبز، ۲۳ (۱۱۵–۱۳۸)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵ – ۱۶۹۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۱۸]

← شبهه رد الشمس ≻ پاسخ به شبهه ای درباره رد شمس

● **شبهة الطفرة = الزواية** / هندسه / عربی

šubhat-uṭ ṭafra = az-zawīyya

محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶–۱۰۹۹ قمری

mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

رساله‌ای است در حل یکی از مشکلات هندسه و دفع اشکال از یکی از قضایای هندسی. مؤلف آن به تحقیق معلوم نیست برخی آن را از محقق خوانساری دانسته‌اند.

آغاز: الحمدلله الذی وسع بفضله زوایا قلوب عارفیه مالا یسعه محیط السماء و مافیه و احکم حکیم یدعی الوصول بفکره الی دقایق صنعه و خوافیه ... فعلک احطت خبراً بانه قد تقرر فی اصول الهندسة و الحساب ... ان الزاویة الواقعة بین الخط المماس من خارج محیط الدایرة العمود علی قطرها و بین المحیط اصغر من حادة مستقیمة الخطین.

انجام: و کل ذلک لایکتب فی دیوان أعمالنا فی صحیفة السیئات اذا لعله یتحفظ به أحد من الطلاب للصواب من بعض الزلات و العثرات.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۱۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد سعید بن میرنظام حسینی مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷گ (۱۱۰پ–۱۳۶)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵ – ۳۴۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۶۶/۵

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد صالح خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن قرمز، ۲۵گ (۱۰۱پ–۱۲۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ – ۳۹۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۳/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۲]

۳. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۹۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن ابی طالب حسنی حسینی اصفهانی، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۶ (۱۰۸پ–۱۳۳ر)، ۱۵–۱۹ سطر [ف: – ۱۲۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۸۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: معین بن احمد، تا: ۱۰۹۰ق؛ جلد: پارچه‌ای، ۵۰ص (۳۰۷–۳۵۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰ – ۱۵۳]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۵

آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: فوارس بن ابو المکارم دماوندی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ ۴۵ص(۲۳۷–۲۸۱) [ف: ۵ – ۱۳۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۹۴]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۹۵/۴
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ رجب ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۲۴گ (۱۲۳–۱۴۶)، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ – ۱۳۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۵/۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۶]

۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۰۰/۱۳
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۸ق؛ قطع: خشتی [ف: – ۳۰۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۵۶/۲
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۶۶ر–۸۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ – ۳۱۸]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از مؤلف با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ(۱۴۶پ–۱۷۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۵]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۶۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۸گ (۱۷۳ر–۱۸۰پ)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ – ۳۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۵۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۸۶]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۱۶/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، روزگار خوانساری، گویا از یکی از شاگردان او؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۳گ (۸۵پ–۱۰۷پ)،۲۱سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۶–۴۳۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۲/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۰]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۵
نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی – مشهد ۵۷۹۴؛ خط: نستعلیق، کا: علی نقی، تا: با تاریخ ۱۱۱۴ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ ۳۸ص (۲۲۴–۲۶۱) [عکسی ف: ۴ – ۲۰۸]

۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۶۲/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: اسمعیل بن محمد صادق الموتی، تا: شعبان ۱۱۲۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری سبز، ۱۶ص (۶۰–۸۵)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵ – ۱۶۹۸]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۱۸]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۶۵/۳
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۴۰ص(۱۱۰–۱۴۹)،۲۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۱۷۴۷]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۵۴۵
تذکر: این رساله در فهرست و رایانه آستان قدس معرفی نشده است و اطلاعات آن با توجه به عکس آن در مرکز احیاء میراث (۱۳۶۰/۳) وارد شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۲ سطر [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۰/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۹۹]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۰۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** کل ان یفرض یحصل زاویة مستقیمة الخطین و الحال انه یلزم علیه بناء علی ما ذکره ان لا یکون فی ...
تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: ساغری قرمز، ۲۳گ (۱پ–۲۳پ)، ۱۸ سطر (۷–۸×۱۳–۱۴)، اندازه: ۱۲/۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۱۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۳
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ – ۲۲۵]

۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۸۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین محمد بن علی نقی طغائی، تا: عصر مؤلف؛ محشی با امضای «منه دام ظله العالی»، کاتب در پایان به نسبت رساله به مؤلف تصریح دارد و خود از شاگردان آقا حسین خوانساری بوده؛ ۲۸گ (۱۳۰پ–۱۵۷پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ – ۵ – ۲۲۹۴]

● شبهة الطفرة / فلسفه / عربی

šubhat-uṭ ṭafra

تنکابنی، محمد کاظم بن عبدالعلی، ق۱۱ قمری

tonekābonī, mohammad kāzem ebn-e ʻabd-ol-ʻalī (-

17c)

وابسته به: انموذج العلوم دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰–۹۰۸)
ذیلی است بر مسأله هفتم انموذج العلوم دوانی در حل شبهه طفره که در شکل پانزدهم مقاله سوم اصول اقلیدس تصویر شده و خواجه طوسی و دیگران در این باره گفتگو داشته‌اند. او در ص ع این نسخه از استاد خود عبدالحلیم و فرزندش عبدالحمید درخواسته که این رساله را بخوانند و از لغزش او چشم پوشند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۲۷

آغاز: بسمله و به نستعین للتتمیم. اما بعد حمدالله وعده و الصلاة علی من اعز بنصره جنده و علی آله؛ **انجام:** کما هو شأن المستضعفین من الرجال و النسوان و الاطفال و هو سبحانه ... کتبه مؤلفه الفقیر ... (نام و تاریخ) اوتی کتابها بینهما فی المشهد المقدس ... سنة ۱۰۲۷ بجهة خیرالله.
خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۲۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۶سم [ف: ۱ – ۲۷۵]

● الشبهة فی تنجس ما لاقی المتنجس / فقه / عربی

aš-šubhat-u fī tanajjus-i mā lāqā-l mutanajjis

محمد علی بن محمد حسن

mohammad ʻalī ebn-e mohammad hasan

رساله‌ای است در فقه (نجاسات) که مؤلف آن محمد علی بن محمد حسن می‌باشد.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۳/۹

آغاز: بسمله. الحمدلله علی ما هدانا الی سبیل الخیر و الرشاد و جنبنا عن طریق الغی و العناد؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده ... و لا یجعله لنا یوم القیمة حسرات بمحمد و آله اشرف البریات و علی آله و اولاده بعده اکرم المخلوقات ثم الاوه عم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۲گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم[ف: ۲ – ۲۹۶]

● الشبهة لابن الکمونة / منطق / عربی

aš-šubhat-u li-ibn-il kamūna

ابن کمونه، سعد بن منصور، – ۶۸۳ قمری

ebn-e kamūne, saʻd ebn-e mansūr (- 1285)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۱۸/۱۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در یک سوم صفحه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶ – ۵۱۱]

● شبهة المجهول المطلق / فلسفه / عربی

šobhat-ul-majhūl-il-muṭlaq

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۳۵/۵

آغاز: الحمد لمن احاط علمه بجمیع الاشیاء ... فهذه قیود و تعلیق علی مباحث المجهول المطلق والحاشیة المشهورة؛ **انجام:** انتقل من سواد النقص الی بیاض التمام ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۲گ (۲۲۱پ–۲۵۳ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵ – ۳۱۷]

● الشبهة المحصورة / اصول فقه / عربی

aš-šubhat-ul maḥṣūra

اردستانی یزدی، اسماعیل، – ۱۲۴۷ قمری

ardestānī yazdī, esmāʻīl (- 1832)

رساله مختصری است در شبهه محصوره و کاتب نسخه درباره آن نگاشته است: «هذا ملخص مما بینه المولی الجلیل محمد اسمعیل الاردستانی زید فضله» و علی الظاهر تقریرات درسی استاد باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۹۱/۴

آغاز: المستفاد من تتبع الموارد الکثیرة ان الش اعطی المشتبه المحصور حکم المعلوم؛ **انجام:** قلنا هو خلاف الظ بل الظ ان اجماعهم علی ذلک باعتبار و ثاقتهم و اعتبارهم فی انفسهم و الظن کاف فی المقام و العلم عندالله
خط: نسخ، کا: محمد رضا (بن محمد اسماعیل قاری) طوسی مشهدی، تا: محرم ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۱۶ – ۲۱۹]

● الشبهة المحصورة / فقه / عربی

aš-šubhat-ul maḥṣūra

رضوی خراسانی، محمد، ۱۱۹۰ – ۱۲۶۴ قمری

razavī xorāsānī, mohammad (1776 - 1848)

یکی از مسائل فقه استدلالی درباره آمیخته شدن افراد نجس با پاک، یا افراد حلال با حرام است که در این صورت آن افراد را شبهه‌ناک یا مشتبه می‌نامند. اینک آیا باید از همه آنها پرهیز کرد یا نه؟ در پاسخ مسأله را به دو صورت تقسیم کرده‌اند: الف: هنگام که افراد شبهه‌ناک و مشکوک غیر محصور یا نامحدود باشد، که چون پرهیز از همه ناممکن است، اصل برائت را اجرا کنند؛ ب: صورتی است شبهه در افرادی محدود و محصور باشد که آن را شبهه محصوره خوانند، و در آن برخی اصل برائت و برخی اصل اشتغال ذمه و احتیاط اجرا کنند درباره این مسأله در الذریعه (ج۱۳: ص۲۵–۲۶) دو رساله معرفی شده است، نخست

نگارش میرزا محمد رضوی خراسانی است، دومین آنها تألیف شهرستانی میرزا محمد حسین پسر محمد علی است که در سال ۱۳۱۵ است که در کربلا درگذشت. نسخه زیرین گمان می‌رود از رضوی باشد نه شهرستانی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۶/۱۳

آغاز: بسملة. فائدة فی تحقیق الشبهة المحصورة و هو یقتضی رسم امور. الاول: ان الالفاظ وضعت للمعانی النفس الامریة؛ **انجام:** و بالمحصورة ما عداه. و بالجملة الدلیل لا یقتضی خروج غیره بل یقتضی خروجه فلابد ان یکون هو المراد فیما حکموا بعدم لزوم الاجتناب فیه

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: مقوایی، رویه ابری، ۱۶گ (۱۶۷-۱۸۲پ)، ابعاد متن: ۷×۱۳/۵، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۷۶]

● الشبهة المحصورة / اصول فقه / عربی

aš-šubhat-ul maḥṣūra

صافی گلپایگانی، محمد جواد بن عباس، - ۱۳۷۸ قمری

sāfī golpāygānī, mohammad javād ebn-e ʻabbās (- 1959)

رساله ای است در بیان شبهه محصوره و بیان قول حق و توضیح مشکلات مسأله که تا اوایل تنبیهات آن تألیف شده و از آخر ناقص مانده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۴۹/۱۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فیقول العبد القاصر ... هذه رسالة فی المسألة المشهورة المسماة بالشبهة المحصورة و تحقیق الحق فیه

نسخه اصل: کتابخانه شیخ لطف الله صافی ـقم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۰-۱۳۱۲ق؛ ۴۳ص (۴۰۵-۴۴۷) [عکسی ف: ۳ - ۱۷۵]

● الشبهة المحصورة و غیر المحصورة / فقه / عربی

aš-šubhat-ul maḥṣūra wa ġayr-il maḥṣūra

موسوی شهرستانی، محمد جعفر بن محمد حسین، - ۱۲۶۰ قمری

mūsavī šahrestānī, mohammad jaʻfar ebn-e mohammad hoseyn (- 1844)

[دنا ۳۴۸/۶؛ اعلام الشیعه ۲۴۸/۱۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۱۱/۸

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... فیقول ... ابن محمد حسین محمد جعفر الموسوی الشهرستانی ... ان هذه رسالة فی اصل حکم الشبهة المحصورة من وجوب الاجتناب او العدم؛ **انجام:** و هو کونهما ناقلین. تمت ... فی ثانی من شهر صفر من سنة الستین بعد المأتین و الالف سنة ۱۲۶۰ علی ید الاحقر محمد جعفر الموسوی الشهرستانی ... فی دارالسلطنة اصبهان حفت بالامن و الامان

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ صفر ۱۲۶۰، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۸۰پ-۹۸ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۸۹۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۹۹/۲

آغاز: ... بسمله، حمد له، فیقول الخاطی الراجی رحمة ربه الغنی محمد جعفر بن ... عفی عنهم بالنبی و الوصی ان هذه رسالة وجیزه فی بیان حکم اصل الشبهة المحصورة و غیر المحصورة من وجوب الاجتناب و العدم کتبتها؛ **انجام:** کما هو الظاهر لما عرفت فی الفرع المقدم یکون الامر بالعکس

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۲۴گ(۱۳۴پ-۱۵۷پ در هامش)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۶ - ۲۵]

● شبهة المرکب / - عربی

šubhat-ul murakkab

شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۰۹۸ قمری

šīrvānī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1687)

[دنا ۳۴۹/۶؛ الذریعة ۱۵۳/۱۱]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۶/۲

آغاز: قد کنت اجابة لالتماس بعض اخوان الصفاء و خلان الوفاء

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۲گ (۳۷-۴۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۰۲/۱۸

آغاز: شبهه و جواب لمولانا میرزا الشیروانی رحمه الله تعالی. اعلم انه ربما یستشکل و یقال انتفاء جزء من المرکب یساوی انتفاء المرکب فالواجب؛ **انجام:** کل ما ینافی و یناقض مجتهداته و نظایره فی الغارات کثیرة لا حاجة الی الاکثار من مثله. انتهی تمت افادته تغمده الله بغفرانه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۲۲۶پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۵۹۴]

● الشبهة الموضوعية / اصول فقه / عربی

aš-šubhat-ul mawḍūʻīyya

زنجانی، اسدالله بن علی اکبر، ۱۲۸۲ - ۱۳۵۴ قمری

zanjānī, asad-ol-lāh ebn-e ʻalī akbar (1866 - 1935)

محل تألیف: سامرا

رساله مختصری است در شبهه موضوعیه که مؤلف آن را از دروس استادش سید محمد اصفهانی در سال اول ورودش به

سامرا نگاشت است.
[دنا ۳۴۹/۶؛ نقباء البشر ۱۴۰/۱؛ هدیة الرازی ۶۳-۶۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۳۳
آغاز: مسألة اذا شک فی ماهیة شی المأمور به من جهة الشبهة فی الموضوع الخارجی کما لو أثبت فساد الصلاة فی جلد الارنب
نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی با عنوان «منه عفی عنه»؛ ۱۳ص [عکسی ف: ۷ - ۲۳۷]

● **الشبهة الموضوعیة و الحکمیة** / اصول فقه / عربی
aš-šubhat-ul mawḍū‘īyya wa-l ḥukmīyya
قزوینی، علی اکبر بن محمد باقر، ق۱۳ قمری
qazvīnī, ‘alī akbar ebn-e mohammad bāqer (- 19c)
رساله‌ای است در شبهه موضوعی و شبهه حکمی و اصل برائت و استصحاب.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۳/۱۳
بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن مشکی، ۱۵گ (۱۳۴- ۱۴۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۳۶۸]

● **الشبهة الموضوعیة و الحکمیة** / فقه / عربی
aš-šubhat-ul mawḍū‘īyya wa-l ḥukmīyya
بایگی، علی اکبر بن محمد، ق۱۴ قمری
bāygī, ‘alī akbar ebn-e mohammad (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۴۷
آغاز: بسمله. حمد له ... قد حققنا فی محلة تبعا لجمهور المحققین؛
انجام: و لذلک المجلس خضوعات ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام [رایانه]

← شبهة المیزان ≻ معدل المیزان

● **شبهة المیزان** / فیزیک / عربی
šubhat-ul mīzān
محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ قمری
mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo’men (1609 - 1679)
درباره کفه ترازو و بالا و پایین رفت آن است.
آغاز: اذا کان المیزان معتدل الکفتین ثم وضع فی احدی الکفتین شیء ثقیل فلامحالة ینخفض تلک الکفة.
انجام: فاقنع بهذا و لاتطلب مایزید علیها فان الفهم منا لا تصل الیه فافهم.
[دنا ۳۴۹/۶]

شرح و حواشی:
۱- حاشیة رسالة میزان الکفتین = دفع شبهة میزان الکفتین؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: فوراس بن ابوالمکارم دماوندی، تا: ۱۰۹۳ق؛ ۴ص(۳۵۶-۳۵۹) [ف: ۵ - ۱۳۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۹۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۲۱۵پ-۲۱۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۴/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ واقف: رضا نائینی، ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۶۳/۴-عکس
نسخه اصل: آستاهمان نسخه بالا [فیلمها ف:۳ - ۲۵۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۹
نسخه اصل: کتابخانه وزیری - یزد ۳۵۶۲؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد صادق الموتی، تا: ۱۱۲۷ق؛ مصحح؛ ۷ص(۲۵۵-۲۶۱) [عکسی ف: ۴ - ۲۱۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۵۷
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ۶۷۱۰؛ خط: نستعلیق، کا: نصیر الدین محمد رضوی، تا: بین سال‌های ۱۰۶۴ تا ۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی؛ ۲ص (۳۴۹-۳۵۰) [عکسی ف: ۴ - ۱۸۸]

● **الشبهة الوجوبیة** / اصول فقه / عربی
aš-šubhat-ul wujūbīyya
صافی گلپایگانی، ابو القاسم بن عباس، ق۱۴ قمری
sāfī-ye golpāygānī, ab-ol-qāsem ebn-e ‘abbās (- 20c)
رساله‌ای است در اشتباه واجب با غیر حرام که به نام شبهه وجوبیه نامیده می‌شود با بیان اقوال شیخ انصاری و اساتیدش و رد و ایراد بسیار، و ظاهراً تتمه شرح رسائل او باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۱۴/۸

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... المطلب الثانی فی اشتباه الواجب بغیر حرام و یعبر عنه بالشبهة الوجوبیة و هو علی قسمین

نسخه اصل: شیخ لطف الله صافی ـ قم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۳۷ص(۲۷۷-۳۱۳) [عکسی ف: ۳ - ۲۶۸]

● **شبیه خوانی** / شعر / فارسی

šabīh-xānī

رجاء زفره ای، محمد علی، ۱۲۸۰ - ۱۳۶۰ قمری

rajā'-e zefre'ī, mohammad 'alī (1864 - 1941)

اشعاری که مؤلف به صورت تعزیه‌خوانی، برای خواندن در مجالس شبیه‌گردانی، در چند مجلس تنظیم نموده است. مؤلف در پایان هر مجلس اسامی تعزیه‌خوانان آن مجلس و اسباب و لوازم مورد نیاز برای آن مجلس را ذکر می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۵

آغاز: مجلس شهادت حضرت امیر علیه السلام، حضرت امیر علیه السلام مناجات کند: ایا کریم خداوند قادر ذوالمن ×× فتاده شوق عبودیت به گردن من؛ **انجام:** ضروریات مجلس: کمند، کاسه آب، لباس فرنگی ... لباس شمر و ابن سعد با خود و زره و چکمه، لباس مناسب برای بقیه نسخه خوانان.

این نسخه چند مجلس را با عنوان‌های زیر شامل است: مجلس شهادت حضرت امیر علیه السلام، مجلس عروسی سلیمان و بلقیس و عروسی قاسم و شهادت او، مجلس متوکل عباسی، مجلس ورود اهل بیت علیهم السلام به شام؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن رجائی زفره‌ای، تا: جمادی الثانی ۱۴۱۴ق (برابر آذر ۱۳۷۲)، جا: زفره کوهپایه اصفهان؛ از روی نسخه مورخ جمادی الثانی ۱۳۴۲ق؛ جلد: مقوایی سفید، ۸۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۳۸ - ۴۹۱]

● **شبیه خوانی** / تاریخ معصومین، شعر / فارسی

šabīh-xānī

مراثی منظوم است مربوط به شبیه‌خوانی مجلس عروسی حضرت زینب (ع) در پایان آن وسایل مربوط و لازم دراین مجلس ذکر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۰۲-۲۵/۱۹۲

آغاز: من امیرالمؤمنین دست خدایم ای فلک ×× کن مدارایی بما این بی مدارا تابکی؛ **انجام:** آری آری زینب از غم موپریشان می‌کند ×× روی نعش هر دو از غم دیده گریان می‌کند

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: کاغذی با روکش پارچه‌ای، ۲۷گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۷۸]

● **شبیه خوانی حر** / شعر / فارسی

šabīh-xānī-ye hor

رجاء زفره ای، محمد علی، ۱۲۸۰ - ۱۳۶۰ قمری

rajā'-e zefre'ī, mohammad 'alī (1864 - 1941)

حکایت جنگ حر با دشمنان و چگونگی شهادت حر و برادر و پسر غلام اوست، که شاعر به صورت حماسی در ۴۷۵۰ بیت برای مجلس تغزیه و شبیه‌خوانی سروده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۱۱

آغاز: ابن سعد گوید: دلم سوخت ... جوان ×× که شد کشته از تیغ آتش فشان / تو هم چون پدر تخم کین کاشتی ×× بیا تا نماییم ما آشتی؛ **انجام:** شها با من بفرما در چه راهی شاد م پیوئی ×× تو را حد نیست پیش از این که با من این سخن گویی / ز دولت خواهی ای سلطان نمودم عرض مطلب را ×× چرا اوقات بر ما تلخ بنموده امشب را

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۴۰گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۷ - ۵۰۴]

← الشتاء ◄ احادیث الشتاء (جزء فی)

● **شتات موحدی** / متفرقه / فارسی

šetāt-e movahhedī

موحدی قمی، محمد بن عبدالله، ق۱۴ قمری

movahhedī qomī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 20c)

تاریخ تألیف: شوال ۱۳۶۲

متفرقاتی است در اعتقادات و عرفان و اخلاق و احادیث و تفسیر بعضی از آیات، با اشعار بسیاری مناسب موضوعات از مؤلف با تخلص «موحد». این مجموعه در شوال ۱۳۶۲ق به پایان رسیده و مؤلف مطالبی پس از این تاریخ در حواشی بر آن افزوده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۰۹

آغاز: و به نستعین در حمد و ستایش خالق یکتا و پدید آرنده ارض و سما و درود نامعدود بر خاتم انبیا و ال او

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۷۷گ، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۲۵۴]

← شترنامه ◄ اشتر نامه

● **شتر و حجره** / شعر / فارسی

šotor va hojre

کاتبی ترشیزی، محمد بن عبدالله، - ۸۳۸ ؟ قمری

kātebī toršīzī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1435)

قصیده نونیه‌ای است زیبا، در ۵۷ بیت، در تمثیل شتر و حجره،

در وصف شتری که به وی هدیه شده و می‌خواهد آن را پس بفرستد. سروده فردی به تخلص «کاتبی» [کاشفی] است: «زپیش حجره شتر خواست تا برد گفتند ×× به پیش حجره شتردار را حسین و حسن / که ناگشاده نقاب این شتر زحجره مران ×× بصالح و شتر او بحجره ذوالمن / چو کاتبی شتر و حجره کرده ام وقفت ×× سجل حجت این حجره و شتر خط من». در بیشترین مصرع‌ها، کلمه شتر و حجره تکرار شده است. در نسخه مرعشی با خط قرمز مؤلف را کاتبی نوشته‌اند و در نسخه گلپایگانی آن را از کاشفی دانسته که تفاوت به چگونگی خوانده شدن متن باز می‌گردد.

آغاز: مرا غمیست شتر بارها به حجره تن ×× شتر دنی نکنم غم کجا حجره من / گریزم از شتران سپهر حجره خاک ×× که حجره راست شترهای مست پیرامن

[دنا ۳۵۰/۶؛ الذریعة ۸۹۶/۹؛ فرهنگ سخنوران ۴۷۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۹/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** مهارگیر شتر حجره دار چرخت باد ×× بحجره شترت پنبه دان عقد پرن

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد معین بن عبدالرزاق کاشانی، تا: نیمه نخست قرن ۱۳؛ نام قصیده و مؤلف آن با قرمز در آغاز نسخه نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ(۴۶-۴۸)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۷سم [ف: ۳۴ - ۲۴۷]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۷۶/۱۳-۵۷/۱۴۶

آغاز: برابر

خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۳۷۸]

● شتر و حجره / شعر / فارسی

šotor va hojra

ابن حسام، محمد بن حسام الدین، - ۸۷۵ ؟ قمری

ebn-e hosām, mohammad ebn-e hosām-od-dīn (- 1471)

قصیده نونیه‌ای است زیبا، در ۳۶ بیت، در تمثیل شتر و حجره. این قصیده در مدح حضرت علی علیه السلام است و در پاسخ خواجوی کرمانی سروده شده، در بیشترین مصرع‌ها، کلمه شتر و حجره تکرار شده.

[دنا ۳۵۰/۶؛ الذریعة ۲۰/۹؛ فرهنگ سخنوران ۱۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۹۲/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۹/۱۴

آغاز: شتر سوار قضا میرسد بحجره تن ×× که بر شتر بنهد بار جان بحجره تن؛ **انجام:** اگر بحجره خواجو برم شترنامه ×× شتر بحجره خاکش در آورم بسخن

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد معین بن عبدالرزاق کاشانی، تا: نیمه نخست قرن ۱۳؛ ابیاتی از جامی و ملا نظام استرآبادی، در پایان نسخه آمده و تاریخ کتابت آنها، سال ۱۲۲۶ می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۴۸-۴۹)، ۱۲سطر، اندازه: ۷×۱۷سم [ف: ۳۴ - ۲۴۸]

● شجاعت علی (ع) و جنگ او با دیوان و شیران / داستان / فارسی

šojā'at-e 'alī va jang-e ū bā dīvān va šīrān

مجموعه افسانه‌هایی درباره جنگ‌های علی (ع) با شیران و دیوها است که در شهر ملک عسکریه و بیشه فار واقع شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۴۰/۲

آغاز: چنین روایت کردند که روزی حضرت محمد المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم در مسجد نشسته بود و از طرف بیان حدیث می‌کرد که ناگاه دو شترسوار بر در مسجد رسیدند و از شتر فرود آمدند؛ **انجام:** « ... یا رب همه شیعیان و مؤمنان و دوستان حضرت امیر المؤمنین ع جزای خیر کرامت فرمای یا اله العالمین و یا خیر الناصرین برحمتك یا ارحم الراحمین تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۵۶گ، ۱۵و۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ - ۲ - ۸۶۲]

● شجرات سلسله قادریه / عرفان و تصوف / فارسی

šajarāt-e selsela-ye qāderīyya

بهلولی، بهادر علی

bohlūlī, bahādor 'alī

مؤلف که از لحاظ سلوکی و تصوف به فرقه‌ها و مکاتب مختلف عرفانی هند تعلق داشته و از اساتید همه فرقه‌ها اجازه سلسله و خرقه دریافت داشته بود، در این رساله سلسله‌های عرفانی خود را معرفی نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۱/۱

آغاز: الحمدلله الذی خصص اولیائه بهدایة العرفان و شرح صدورهم بنور الایقان و اکره الیهم الکفر و الفسوق و العصیان؛ **انجام:** الهی بحرمت راز و نیاز جناب اقدس حضرت سرور عالم رسول اکرم سلطان انبیاء برهان الاصفیاء احمد مجتبی محمد مصطفی (ص)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۶گ (۶ر-۵۱پ)، اندازه: ۱۹×۲۰سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۶۸]

● الشجرة / عرفان و تصوف / عربی

aš-šajara

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۷

آغاز: شجرة الخضریة و الالیاسیة علیهما السلام: اخذ العبد الفقیر یوسف التاج الجاوی عن مشایخه الائمة العرفاء و السادة العلماء اولهم الامام الاجل ... شیخ برهان الدین بن ابراهیم بن الحسن

الکورانی؛ **انجام:** عن الشیخ الامام الاکبر ... سیدی ابی عبدالله محمد بن احمد بن حموية الحموی عن النبيين احدها الخضر ... کتبه الفقير يوسف التاج برسم سيده ... ابراهيم بن ابی الفرج البيرونی فی يوم الجمعة ربيع الاول ۱۰۸۰
بی‌کا، تا: جمعه ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ ۱گ (۱۷۵پ) [ف: ۱۴ – ۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۶

آغاز: شجرة خلافة السادة العربية الحاتمية: اخذ العبد الفقير يوسف التاج الجاوی طريقة الشيخ محيی الدين العربی الحاتمی؛ **انجام:** عن الامام سيد التابعين المعروف فی السماء و المجهول فی الارض اويس القرنی و هو عن الامام ... امير المؤمنين عمر بن خطاب و علی بن ابی طالب و هما عن النبی صل الله عليه
خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۱گ(۱۷۵ر–۱۷۵پ)[ف:۱۴– ۴۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۰

آغاز: هذه شجرة خلافة القادرية فی العهد و البيعة يقول العبد الفقير الراجی عفو ربه الهادی بن يوسف بن عبدالله الجاوی؛ **انجام:** اخذ منه العبد الفقير يوسف التاج بن ابی الخير عبدالله الجاوی المقاصيری ... السيد ابراهيم بن ابی الفرج البيرونی الاهل ... سلمه الله تعالی
خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۲گ(۱۸۳ر–۱۸۴پ)[ف:۱۴– ۴۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۱

آغاز: شجرة خلافة السادة الخلوتيه قدس الله سرهم: العبد الفقير يوسف التاج بن عبدالله بن ابی الخير الجاوی المقاصيری الخلوتی عفا الله عنه، تلقن الذکر و لبس الخرقة.؛ **انجام:** من الشيخ داود الطائی من الشيخ حبيب العجمی من الشيخ حسن البصری من الامام امير المؤمنين علی بن ابی طالب من النبی الکريم و الرسول الکريم محمد صل الله عليه و سلم من ربه سبحانه بواسطة جبريل الامين عليه الصلاة و السلام
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۱۸۴) [ف: ۱۴ – ۴۹]

● **الشجرة** / کیمیا / فارسی

aš-šajara

این نامه کیمیایی از هرمس پنداشته شده و در آن از نگارنده «الشذور فی الحکمة المعدنیه»، ابن ارفع راس برهان الدین ابوالحسن علی بن موسی انصاری مغربی اندلسی (– ۵۹۳) و گفتگوی اندراس حکیم با ماریه و از جلدکی (–۷۵۰) و اجساد سبعه جابر و نیز همان شیخ بهران الدین صاحب دیوان (الشذور) و کتاب میزان یاد گردید.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۱۶

آغاز: هذا رسالة الشجرة من قول هرمس الحکيم. بسمله و به نستعين و صلی الله علی محمد و آله. اما بعد. بدانکه صورت شجره که تصویر کرده است او را هرمس؛ **انجام:** و ظاهر او سفید است مایل بزردی و باطن او احمر پاکیزه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ ۶گ (۴۴پ–۴۹پ) [ف: ۴ – ۹۹۱]

● **شجره = حصول = رمل** / علوم غریبه / فارسی

šajara = hosūl = raml

ناشناخته. در ص. ع. آمده: «از کتاب حصول در سیر نقطه». و در انجامه آمده است: «تمت الرسالة الشريفه مسما شجره». در مرعشی ش ۴۲۲۹/۲ از «شجره» در همین زمینه، از آخوند ملا محمد حسین همدانی یاد شده است. در رمل، بخش‌بندی نشده، سربندهای «اگر سئوال از ... باشد» تکرار شده است. به هر روی جز «شجره» (نسخه ش ۵۵۳ خطی) کتابخانه دایرة المعارف است.

[فهرستواره منزوی ۳۹۵۸/۵ «شجره» از هرمس]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۸۶/۱-عکسی

آغاز: طریق را چهار نقطه است هر یک مرد دیگری را نفی می‌کنند: اب، خاک می‌شود وخاک اب؛ **انجام:** و بدین قیاس البته احتیاط کند تا خطا واقع نشود. والله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب. تمت الرسالة الشريفة مسما شجره.
خط:نستعلیق شکسته آمیز، بی‌کا، تا: ۶ ربیع الثانی ۱۲۹۱ق؛ از روی نسخه قدیم۱۳۸(شاید۱۰۳۸)؛۲۹ص(۲–۳۰) [عکسی ف: ۱ – ۲۱۷]

← شجره اتراک ≻ شجره ترک

● **شجرة الاتراک** / تاریخ ایران / فارسی

šajarat-ol atrāk

گزیده‌ای است از کتابی که اکنون در دست نیست به نام «الوس اربعه چنگیز» از محمد طغای معروف به الغ بیگ پسر شاهرخ (۷۹۶–۸۵۳ق). نگارنده حکمران سمرقند و سپس امیر فرارود بوده است. یک سوم کتاب تاریخ سرگذشت چنگیزخان است و سپس جانشینان چنگیز تا امیر تیمور گورگانی و تا سال ۸۳۱ق ــ و در برخی نسخه ها ۸۵۱ق ــ را گزارش کرده است.

[دنا ۳۵۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۰۰۵/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۸۸-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 26190 (ریو ۱۶۴/۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱ – ۱۲۸]

● **شجرة احفاد الامامين الصادق و الکاظم** / انساب / عربی

šajarat-u aḥfād-il imāmayn-iṣ ṣādiq wa-l kāẓim

اولاد ذکور حضرت امام صادق و امام کاظم (ع) را به صورت مشجر و غالباً بدون توضیح نگاشته است. در آغاز شجره‌نامه پیامبر اکرم (ص) تا آدم ابوالبشر (ع) را ترسیم کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۵۲

نسخه اصل: کتابخانه سید علی عدنانی ـخرمشهر؛ خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ اسامی بصورت درختی یا درون دایره‌هایی ساده نوشته شده؛ ۸۴ص [عکسی ف: ۳ - ۳۱۰]

● **شجره اقطاب** / ادبیات / فارسی

šajare-nāme-ye kobravīyye

حبی بوشهری، حبیب، ق۱۱ قمری

hobbī būšehrī, habīb (- 17c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۴۴

آغاز: بسمله، انه کان برزخ البحرین لا یری البعی منهما فی البین؛

انجام: الجواد الکریم و الروف الرحیم هذا صورتها و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۰۳ق [رایانه]

● **الشجرة التی اکل منه آدم** / حدیث / عربی

aš-šajarat-ul-latī akala min-hu ādam

در حدیث است که از امام رضا علیه السلام درباره درخت آدم سؤال شد فرمود آن درخت نه مانند درخت‌های این دنیا بود. درختی بود که گندم، انگور و هر گونه میوه دیگر داشت (این حدیث ظاهراً از عیون اخبار الرضاست).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۶۶-طباطبائی

آغاز: حدثنا عبدالواحد ... یابن رسول الله اخبرنی عن الشجره التی اکل منها آدم و حوا ما کانت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ(۶۰پ) [ف: ۲۳ - ۷۳۴]

● **شجره الهیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

šajara-ye elāhīyya

رفیعا، محمد بن حیدر، ۹۹۷ - ۱۰۸۰ ؟ قمری

rafī'ā, mohammad ebn-e heydar (1589 - 1670)

اهدا به: شاه صفی صفوی

تاریخ تألیف: ۹ ربیع الثانی ۱۰۴۷ق

در یک «مقدمه» و هشت «مطلب»: مقدمه در دو فصل؛ مطلب ۱. اثبات واجب الوجود؛ ۲. صفات ثبوتیه در هفت فصل؛ ۳. صفات سلبی شامل هفت فصل؛ ۴. افعال باری تعالی در ده فصل؛ ۵. اسماء، دارای چهار فصل؛ ۶. نبوت شامل شش فصل؛ ۷. امامت دارای هفت فصل؛ ۸. معاد دارای پنج فصل.

آغاز: بسمله. حمد بیحد و ثنای بیعد معبودی را سزد که بافاضه انوار وجود ممکنات ظلمات عدم را بعرصه ظهور در آورده ... و بعد ... چون عظیم ترین نعمتی که انسان بآن اختصاص یافته معالم دینیه و معارف یقینیه است ... بنده ... محمدبن حیدر الملقب به رفیع الدین الحسینی الطباطبائی نبذی از مسایل متعلقه به معرفت الهیه را در سلک تحریر و بیان منتظم گردانیده ... و این رساله را به شجره الهیه موسوم گردانیده مرتب ساخت بر مقدمه و هشت مطلب

انجام: و امر ممکن الوجود که مخبر صادق بآن اخبار ننماید مصدق به شود و وجود جنة و نار مصدق به باشد چون بتوفیق الهی میسر شد ایراد آنچه مقصود الایراد درین رساله بود

چاپ: تصحیح عبدالله نورانی، جاویدان خرد، ۲ (۱۳۵۵) ش ۲: ۳۸-۶۱ و ۳ (۱۳۵۶) ش ۱: ۳۸-۶۲.

[نسخه‌های منزوی ۹۶۲/۲؛ الذریعة ۳۷۷/۹ و ۲۸/۱۳؛ دنا ۳۵۱/۶- ۳۵۲ (۴۸ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۷۵/۶ (۱۹ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- ثمره شجره الهیه = اصول دین؛ رفیعا، محمد بن حیدر (۹۹۷-۱۰۸۰)

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۶۸/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۰۴۷ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۴۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۱/۱۶

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن الشریف بن محمد علی نصر آبادی، تا: ۱۶ رجب ۱۰۶۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۲۷۴پ-۳۰۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۶]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۸۱

آغاز: و خاتم الانبیاء را که فص خاتم رسالتست بتشریف لولاک لماخلقت الافلاک ممتاز گردانیده بخطاب محبت او اصطفا اختصاص فرموده شرایع سابقه رابشریعت کامله او تمام داده؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل طالقانی، تا: شوال ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، در چند برگ آخر اشعاری از شعرا امده بدین صورت که رباعی‌هایی که دارای آثار و خواص روانی و روحی و اخلاقی و معنوی است به شمارش آثار و خواصش پشت سر هم آورده شده است؛ جلد: تیماج زرشکی، ۹۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل بن عبدالعالی هاشمی کرکی، تا: سه‌شنبه ۲ ذیقعده ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۱۸]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۵۷/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: اسماعیل بن محمد مهدی جرفادقانی، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۰۷۲ق؛ مذهب، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی،۷۴گ،۱۲سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۶۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۰/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین تبریزی، تا: دهه آخر ذیقعده ۱۰۷۵ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۸گ (۱پ–۳۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ – ۱۲۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۵۲

آغاز: هریک را در ازاله بدع و ازاحه ضلال ید بیضاست منوط ساخت و علم هدایت پر جشمان که بنصوص قاطعه و براهین لامعه موشح است

خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن محمد طاهر حسینی نجفی، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۰۷۸ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۹× ۱۶سم [ف: ۲۱ – ۲۱۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۶۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳ص (۱–۱۱۳)، ۱۹ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۴ – ۳۶۱۷]

۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۹ ـ د

آغاز و انجام: برابر؛ بتاریخ نهم شهر ربیع الاخر سنه ۱۰۴۷ از تألیف و تنمیق این رساله اتفاق فراغ افتاد و حمد علی متعال وصلوات بر نبی و آل ختم

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد زمان یزدی، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۵۲گ، ۲۲ سطر (۳/۵×۱۲)، اندازه: ۸/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۳۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۲۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۳ – ۴۶]

۱۰. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق [میراث اسلامی: ۵ – ۶۰۳]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۱۹/۱

آغاز: بوده باش بر این تقدیر نظر درآن غیر کنیم اگر وجود او از ذات اوست واجب الوجود واگر از غیر اوست نظر دراین کرده همان سخن می‌گوئیم که وجود او اگر ذات او است فهو المطلوب؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی کاشانی، تا: صفر ۱۰۸۳ق، جا: جهان آباد؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، ۹۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۴۸/۲

کا: میر محمد حسین ابن امیر محمد قاسم جیلانی، تا: چهارشنبه ربیع الاول ۱۰۸۶ق؛ ۲۸گ(۸۱پ–۱۰۸پ) [ف: ۳۸ – ۵۸۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن پیر نورالدین، تا: ۱۰۸۹ق، جا: هفشویه قهار اصفهان؛ در پشت برگ نخست اشعاری از ملا حسن، ملا رجبعلی و قطعه بدین مطلع: در حسن بیان دلبرما بلکه توباشی ...؛ کاغذ: نباتی اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۷۸۰]

۱۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۵۳۹/۲

بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق، قطع: خشتی [ف: – ۲۸۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۴/۲

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ (۷۵پ–۱۲۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۶ – ۱۰۶]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۰۹۲/۱

آغاز: و بباید دانست که وجوب ذاتی در ماهیت مغایره وجود متحقق نشود زیرا که اگر ماهیت؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد معصوم بن علی رضا حسینی، تا: جمعه ۲۲ ذیحجه ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۲ – ۴۸۳]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۰۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۳۹ص (۷۴پ–۱۱۲ر)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷ – ۵۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۹۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳۳گ (۷۵پ–۱۰۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۹ – ۴۲۹]

۱۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۹/۲ حکمت

در یک مقدمه و هشت مطلب؛ کا: محمد کاظم بن علاء الدین محمد نائینی، تا: قرن ۱۱؛ از روی خط مصنف؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۲ص (۵۱پ–۶۲پ)، قطع: وزیری [ف: ۲ – ۴۴]

۲۰. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۹۱

آغاز: نگه دار او لطف پروردگار ×× معاون قضا دولت و بخت یار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ در شعبان ۱۰۷۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۱۶۴]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چون عظیم ترین نعمتی که انسان بان اختصاص یافته معالم دینیه و معارف یقینیه است؛ **انجام:** متخصصه متعلق باجزاء اولیه و الا حکم بیقاء شخص واحد از اجسام متخلله و متعدیه ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ آغاز این نسخه با نسخه شماره ۱۰۱ فهرست شده این کتابخانه، هماهنگ نیست، لیکن از برگ ۳ نسخه موجود با آن نسخه هم خوانی دارد؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۸ – ۴۵۱]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۸۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۳گ (۱۳پ–۵۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ – ۳۶۴]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۵/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲ص (۱۱۵-۱۸۶)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۶۸]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ان سعادت بعد از موت علی بن محمد السمری منقطع گشت و این دل اول غیبت کبری است
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۲۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۹۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ از برگ ۵۷ به بعد بخشی از کتاب مجالس المومنین شوشتری؛ ۱۴۷گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۲۶-۲۲/۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ذیحجه (سال نوشته نشده) قرن ۱۲، جلد: گالینگور مشکی، ۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۷۹]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، کا: قاینی، مرتضی بن محمد جعفر، تا: ۱۱۰۷ق [رایانه]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ریز، کا: محمد رضا بن محمد حسین طالقانی، تا: ۱۱۱۰ق، جا: قزوین؛ تملک: محمد بن احمد موسوی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۳ص(۱-۲۳)،۲۱سطر،اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳۲ - ۳۰]

۲۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱
خط: نسخ، کا: محمد اشرف، تا: ۱۱۲۰ق؛ ۲۵گ (۱-۲۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۱۴]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۷۶/۵
آغاز: ... معجز بیان او زدود و ادامه انور فیوض بر کافه انام و حفظ شریعت؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدود ۱۱۲۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۶۲گ (۱۵۷-۲۱۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۲۸ - ۴۱۵]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۲۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۲ شوال ۱۱۲۲ق؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج سرمه‌ای، ۴۴گ (۹۷پ-۱۴۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۲۳]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق بسیار زیبا، کا: ابوطالب خوشنویس، تا: ۱۱۲۳ق؛ مصحح، مجدول، با یادداشت: «هو الله تعالی این رساله شریفه موسومه به شجره الهیه در معارف حقه حقیقیه در عصر صفویه نگاشته شده و به خط استاد میرزا ابوطالب خوشنویس علیه الرحمه ورقی هزار دینار تقویم شد»؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۰۵]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۱۴/۵
تا فصل ۳ مطالب ۳؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد شفیع بن بهاءالدین محمد حسینی، تا: ۱۱۶۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰ص (۴۸-۵۷)، سطور چلیپایی (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۳۵۴۸]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و چون فرض تبرک ذکر اسماء عظیمه بود و مطلب به ذکر آن چه مذکور شد حاصل بود و بر این قدر اختصار کرده شد. انجامه: تم هذا الکتاب علی ید الفقیر المحتاج الی لطف ربه الغنی محمدجعفر ابن محمد سعید المتخلص بغیرت فی سنة ۱۱۸۳.
تا پایان مطلب پنجم را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد سعید متخلص به غیرت، تا: ۱۱۸۳ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۸گ (۱۰۶پ-۱۲۳پ)، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۲۵]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۵۴
آغاز: ... نه عدم تجویز گوییم که چون جواز مستلزم تجویز است مفسده که بر تقدیر تجویز لازم آید؛ **انجام:** منشاء انکار معاد قول مطلع بر احوال ان نشأ و تأویل اقوال او نگردد
خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۴۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۴۳ - ۱۶۱]

۳۶. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۵۱
انجام: و قرآن مجید دال است بر تطاویر کتب و حساب ...
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۶۵گ، ۱۴ سطر، اندازه:۱۰/۵× ۱۷/۵سم[ف:۲-۲۸۵]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۵۵/۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی خشتی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۹]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۴/۱
خط: نستعلیق، کا: فضل علی بن ابوطالب اصفهانی، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۱۱ص (۱-۲۱۱)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۱۵۰]

۳۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ شوال ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ (۲ر-۷۶ر)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: - ۲۵۴]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۲۱/۲-۲۰/۱۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۳ رجب ۱۲۶۹ق، جلد: ساغری

مشکی، ۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۲۳۷۹]

۴۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۴۹۳/۱ عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: دانشگاه تهران، ش ۱۷۷۲؛ خط: نسخ، کا: میرزا یوسف بن علی حائری، تا: چهارشنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۳۱۹ق؛ تملک: حسن بن مهدی بن علی علوی فاطمی حسنی حسینی طباطبائی با مهر «حسن الطباطبائی»؛ جلد: مقوا، ۳۴گ (۱-۳۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۳۳]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲/۱

خط: نسخ، کا: علی بن ملا عباس علی شاهرخی هراتی خراسانی، تا: ۱۳۱۹ق، جا: کربلا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۶ص (۱-۱۴۶)، ۲۳ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۳۱]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نوع الانواع الی حادی عشر

خط: نستعلیق، کا: سید احمد صفائی خوانساری، تا: ۱۳۲۱ق؛ تذکر: شماره بازیابی تصحیح شد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۷گ، ۲۱ سطر [اهدائی ف: - ۳۷۶]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۹۱

آغاز: بسمله. الحمدلله وحده؛ **انجام:** ایقع الحساب و الله الموفق ... علی بن الحسین الطباطبائی

خط: نسخ، کا: تبریزی، مهدی، تا: ۱۳۵۰ق [رایانه]

۴۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۲۵/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: یدالله (کجوری، نظرپاک)، تا: ۱۳۵۶ق؛ ۱۰۵ص (۴۶۹-۵۷۳) [ف: ۳ - ۱۷۸]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلوات بر نبی و آل او باد تا روز قیامت.

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم رفیعی مهرآبادی، تا: ۸ اسفند ۱۳۴۹ش؛ کاتب و واقف متخلص به «نزهت» نسخه را تصحیح نموده و در پایان گفتاری در ۲۰ برگ درباره این کتاب نگاشته؛ واقف: ابوالقاسم رفیعی مهرآبادی، خرداد ۱۳۵۰؛ کاغذ: مشقی، ۱۱۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۱۷۷]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۹/۱

آغاز: و آنچه در کلام مجید وارد شده حکایت عن قول نوح علیه السلام؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۱۲۱]

۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۰۸/۲-۵۹/۲۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۳۲گ (۱۴-۴۵)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۵ - ۲۳۷۹]

۴۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

بی کا، بی تا [نشریه: ۷ - ۵۳۹]

۵۰. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی کا، بی تا [نشریه: ۷ - ۷۹۶]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۲۵۰

بی کا، بی تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۱۷

نسخه تا نیمه فصل ۵ مطلب ۸ است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی:انجام؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۱۴۳-۱۶۸)، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۹ - ۱۴۸۶]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۲/۲

خط: نسخ، کا: نورالله طالقانی، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۹گ (۴۱-۱۰۹)، ۲۰ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۱۲۷]

۵۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۳۵]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۳۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۱ر-۸۶پ)، ۱۰ سطر [ف: ۱۶ - ۲۴۶]

● شجرة الالهية / کلام و اعتقادات / فارسی

šajarat-ol elāhīyya

تاریخ تألیف: ۹ ربیع الثانی ۱۰۴۷ق

احتمالاً از تألیفات فیض کاشانی می‌باشد که در الذریعه (ج ۱۳ ص ۲۹ ش ۹۰) به آن اشاره شده است.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۹۲/۲

آغاز: در تقسیم موجود بدانکه آنچه عقل از آثار و احکام

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن اسماعیل طباطبائی، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۳۶گ (۱۶پ-۵۱ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۲۳]

● الشجرة الالهية فی علوم الحقايق الربانية / فلسفه / عربی

aš-šajarat-ul-ilāhīyya fī ‘ulūm-il-ḥaqāyiq-ir-rabbānīyya

شهرزوری، محمد بن محمود، ق۷ قمری

šahrzūrī, mohammad ebn-e mahmūd (- 13c)

تاریخ تألیف: ۶۸۰ق

شهرزوری در این کتاب خرده‌گیری‌های امام فخر رازی را بر اشارات و نیز پاسخ‌های خواجه نصیرالدین را نقل کرده اما از خواجه نامی نبرده است. از مقاومات شیخ الهی مکرر یاد کرده و از رسائل اخوان الصفا بدین گونه نقل می‌کند: «قال صاحب اخوان الصفا». صدرالمتالهین از این کتاب یاد کرده و آقای مشکوه در مقدمه درة التاج نوشته‌اند: قطب الدین مطالب فلسفی را از شجره الهیه و ... ترجمه کرده است (مقدمه ج اول درة التاج چاپ تهران). شجره الهیه مشتمل است بر پنج «رساله»: رساله ۱.

در مقدمات و تقاسیم علوم، در دو فصل: ۱) تعریف علم حکمت، ۲) تاریخ حکماء و تاریخ فسلفه و اقسام فلسفه؛ رساله ۲. در منطق دارای سه «فصل» و فصل سه دارای دو «بخش»؛ رساله ۳. حکمت عملی و علم اخلاق و در سه بخش؛ رساله ۴. حکمت طبیعی، در یک «مقدمه» و هشت «بخش»، مقدمه خود دارای دو «مبحث» است: مبحث یکم، موضوع علم طبیعی و مبادی آن، مبحث دوم: در تعریف الفاظ به کار رفته در این علم، بخش ۱) امور عامه هیولا، صورت، حرکت، سکوت، زمان، مکان. در ده فصل، ۲) جهان، آسمانها و ستارگان و عناصر چهارگانه در دو فصل، ۳) استحاله، در کیف و مزاج و توابع آن، ۴) آثار علوی، در پنج فصل، ۵) کان‌ها، در دو فصل، ۶) گیاهان، در دو فصل، ۷) جانوران، در دو فصل، ۸) نفس ناطقه انسانی، در پنج فصل؛ رساله ۵. الهیات و مابعدالطبیعة، در چهار «مقدمه» و دو «فن»: مقدمه یکم، نظر در موجود، مقدمه دوم، در موضوع این علم، مقدمه سوم، در مزایای این علم، مقدمه چهارم، در لزوم آموختن این علم پس از طبیعی و ریاضی، فن یکم: علم کلی، در چهار «فصل»: ۱) وجود، واجب و ممکن و ممتنع الوجود، و اقسام دیگر ...، ۲) اقسام مقولات، ۳) تقسیمات وجود، از متقدم و متأخر، واحد و کثیر، بالفعل و بالقوة و غیره، در نه مبحث، ۴) در امور ذهنی و اعتبارات عقلی، فن دوم: علم الهی، در هفده «فصل»: ۱) اثبات واجب الوجود، ۲) وحدت واجب الوجود و نفی شریک، ۳) اسماء و صفات واجب الوجود، ۴) فعل واجب الوجود لذاته و معنی ابداع، ۵) مترتب بودن معلول بر علت، ۶) مسئله «لا یصدر عن الواحد الا الواحد»، ۷) ادامه وجود از مبدأ نخست، ۸) مبادی و غایات، ۹) ترتیب و مراتب موجودات، ۱۰) مثل افلاطونی، ۱۱) تحقیق عالم مثال، ۱۲) حقیقت ادراک الواجب، ۱۳) بقاء نفس، ۱۴) شرح حال نفس پس از مرگ، ۱۵) مباحث خیر و شر، ۱۶) مقامات عارفان، ۱۷) جن و دیوان.

آغاز: الحمدلله علی سوابغ نعمه و مواهب حکمه و شمول احسانه و نیر برهانه ... و بعد فهذه رسائل موسومة برسائل الشجرة الالهیة فی العلوم الحقایق الربانیة. الرسالة الاولی فی المقدمات و تقاسیم العلوم، و هی تشتمل علی فصول، الفصل الاول فی الحکمة و شرح احوالها ...

انجام: علی اللبیب ان یسعی فی تحصیل الکمالات العلمیه ... و یستعد للرحله ... الی ... الصقع الشریف الذی لا نهایة لفرحه و سروره ... فان الوقت سیف قاطع، و ان الایام تمضی و لا تعود و العمر یذهب و لا یؤب.

[فهرست بروکلمان چاپ دوم ج ۱ ص ۶۱۷ و چاپ اول ج ۱ ص ۴۶۸؛ کشف الظنون الشجرة؛ مقدمه کنزالحکمه؛ فهرست دارالکتب ۱۹۲۴ج ۱ ش ۲۴۹ و چاپ ۱۹۶۱ ص ۴۳۵؛ فهرست خدیوی مجموعه ۹۳ از مجامیع مصطفی فاضل پاشا و نیز ج ص ۹۵؛ فهرست برلین ش ۵۰۶۳؛ دنا ۳۵۱/۶ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۸

خط: نسخ تحریری، کا: عبدالرحیم بن معروف، تا: اواخر ربیع الثانی ۸۶۰ق؛ افتادگی: وسط؛ کاتب فهرست رساله‌ها و ابواب و فصول کتاب را روی دو صفحه اضافی آغاز نسخه نوشته و فصل ۱۶ از فن ۲ از رساله ۵ را از قلم انداخته و در متن کتاب نیز از فصل نهم تا هفدهم (فن مذکور) یکجا از نسخه ساقط گشته. رساله دوم که در منطق است در این نسخه نیست و پس از رساله اول، رساله سوم آغاز می‌گردد. در فهرست مزبور که ظاهراً از کاتب نسخه است پس از ذکر رساله دوم آمده: رساله دوم را بعلت و طول مباحثه ... (؟) حذف کردم». انجام رساله یکم: «و اما اقسام آلة الحکمة اعنی المنطق فهی تسعة اقسام. ترکناها کما ذکر ... فالان نشرع فی الرسالة الثالثة فی الاخلاق و التدابیر و السلام علی خیر الخلایق محمد و آله و اصحابه اجمعین» و در ذیل فصل دوم رساله اول (ص ۹ نسخه) که در تقسیمات حکمت است چنین گوید: «آلت حکمت که منطق است ۹ قسم است از نوشتن آن صرف نظر کردم بعلتی که قبلا یاد شد و اکنون رساله سوم را آغاز می‌کنم» در ص ۱۰ عنوان رساله سوم «فی الاخلاق و ...» نوشته شده ولی صفحه سفید مانده و در ص ۱۱، رساله ۳ از نو آغاز شده، رساله ۴ در ص ۳۰۷ پایان یافته و رقم کاتب اصل در ذیل آن چنین است: «تم الکتاب فی العشر الاول من شعبان ... سنه تسع و خمسین و ثمانماه»، در ذیل رساله سوم نیز کاتب نسخه اصل رقم کرده و نام خود را نیز آورده. روی ص ۶۶ عنوان رساله ۴ نوشته و رساله خود از ص ۶۷ آغاز شده، سرآغاز رساله‌ها دارای بسمله و خطبه و دیباچه‌ای کوچک است. روی یکی از برگ‌های اضافی اول نسخه قصیده‌ای ۱۴ بیتی از عبدالرحیم بن معروف و از آن جمله است: «علیک سلام یا من العلم فضله ×× و من اهل بیت المصطفی عند اهله / و ما قیل ان الشرع بالوحی مثبت×× فذلک مما لیس یدفع مثله / فان امام المتقین مرجح ×× لهذا علی ما قد تبین نقله / و مستبعد امر الکشوف و نهیه ×× و ذا عجب ممن نسلم عقله / و ما خالفت قول الامام من الکلم ××حرام لدینا لیس ینقل حله / و قسطاس اهل الکشف مما به کشف××لاصحابه للحق و الغیر شکله / و لکنما العینین ما کان مدرکا ×× من الامر ما قد کان یدرک فحله». زیر این اشعار توضیح داده که مقصود، اشاره بدین کلام حضرت علی (ع) است: «الا ان ذکر الله جلاء للقلوب ...»، بالای اشعار چنین نوشته: «... مما انشاه الفقیر الی الله الرؤف عبدالرحیم بن معروف»، بر پشت نخستین برگ کتاب (پایین ص ۲ فهرست مذکور) این یادداشت دیده می‌شود: «من مواهب الله تعالی علی العبد الاذل الاحقر محمد حسن بن احمد النطنزی فی اواخر ۱۲۵۷»؛ مهر: «محمد حسن بن احمد»؛ جلد: کاغذی سبز، ۴۹۲ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵× ۲۶سم [ف: ۵ – ۲۸۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۹۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۳۳۸]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۳۸۵
در پایان می‌رسد به فصل هفده از فن دوم علم الهی (فی الجن و الشیاطین)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ وقف بر «روضه فاطمیه کاظمیه موسویه» و مدرسه آستانه برای طلبه آنجا به شرطی که از آنجا بیرون نبرند؛ مهر: «محمد رحیم بن محمد مهدی حسینی»مورخ ۲۰ محرم ۱۱۷۲؛ واقف: شاه عباس، ۱ ذیقعده ۱۰۳۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: وزیری [آستانه قم: - ۱۲۸]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۰۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۲۱ق، آغاز نونویس؛ تملک: دری با تاریخ ۱۳۴۹؛ مهر: مویدالدولة؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی عطف میشن، ۲۴۵گ، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۵۶۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۹
آغاز: هذه الرساله قواعد هذا العلم و نشید مبانیه و نحیی من آثار القدماء ما کان باطلا ... فاعلم ان هذا العلم الذی نحن الآن بصدده و هو علم ما بعد الطبیعه منقسم بالقسمة الاولی الی فنین الفن الاولی فی العلم الکلی؛ **انجام:** و کذلک السحر فانه من جملة تأثیرات النفوس و الاوهام و الفرق بین نفوس العارفین و السحرة هیآت نفوس العارفین یستعمل فی الخیر و اما الهیآت فی نفوس ...
رساله پنجم (=ما بعد الطبیعه) است تا آخر و فقط فصل ۱۷ و چند سطر از پایان فصل ۱۶ (=مباحث خیر و شر) را ندارد؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه در کتابخانه مرحوم تنکابنی بوده اما از وی نوشته‌ای در این نسخه وجود ندارد و گویا به خاطر ناقص بودن و نداشتن سرآغاز، آن را نشناخته؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۹۸ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۶سم [ف: ۵ – ۲۹۵]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۲
مقالتی است از آن؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «هـ ی، ۱۲ ظ»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۴پ-۶ر)، ۲۴- ۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: - ۱۴۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۴۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۳ – ۱۳۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۶۳/۲
آغاز: و ظاهره المسمی بالسطح فیأخذ قدرا من هذاالسطح الظاهر الذی ... الفصل الثالث فی البحث عن الهیولی و الصورة و تحقیق الحق فیهما. لما ثبت ان الجسم لایجوزان بترکب من الاجزاء المتناسبة؛ **انجام:** انواع السمک له دوف و لاحل و لک ... الرامور ... الدلفین ... فونس ... شیراناس ... و الباقی فمنقول عن المعلم الاول و اتباع الی زمن الشیخ الرئیس ... و بحث عن هیأتها و افعالها و ما آتاها الباری جل جلاله من العجایب، و وهبها من الغرائب. قد فرغ من تحریره فی یوم الخمیس غرة شهر ذی حجةالحرام سنة الف و خمس عشر ... و سلم.
بخش طبیعیات از شجره الهیه است اما تمام رساله چهارم نیست و چنین پیداست که نسخه نخست کامل بوده و بعد ناقص شده است؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۰۱۵ق؛کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۸۶ص(۱۲-۲۹۷)،اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۹ – ۶۷۳]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۲
آغاز: بسمله. من الشجرة الالهیة لشمس الدین محمد صاحب تاریخ الحکماء قد علمت ان للاجرام السماویة نفوسا ناطقه مجردة عن المادة؛ **انجام:** و سلطنه الدلو الفی سنة و سلطنة الحوت الف سنة.
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ بندی است از این کتاب؛ ۳گ(۲پ-۴پ) [ف: ۵ – ۱۳۶]

۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۱۲/۵ – ب
بخشی است از این رساله در این که اجرام سماوی را نفوس ناطقه مجرده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ(۲۶پ-۳۱ر) [ف: - ۵۰۹]

● شجره امامزادگان مدفون در کاه فشان / انساب / فارسی

šajare-ye emāmzādegān-e madfūn dar kāhfešān

شجره نامه و احوالات امامزادگان کاه فشان (کاشان) است که از روی دستخط نائینی و آن هم از کتاب «بحرالانساب» موجود در کتابخانه نجف استنساخ شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۰۶/۱
آغاز: باب اول در بیان احوال خیریت مآل فرزند ارجمند کامکار نورچشم سعادتمند نامدار اعالی و اعاظم جناب موسی کاظم شاهزاده اسماعیل است؛ **انجام:** و محل دفن خواجه تاج الدین و اولاد آن بزرگوار در سمت یسار وقوع یافته و این سواد از بحرالانساب قلمی گردید و سواد مطابق اصل است و خلافی ندارد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۵ – ۲۹۴]

● شجرة الامانی / بلاغت / فارسی

šajarat-ol amānī

محمد حسن قتیل بن درگاهی کایته‌ای، -۱۲۴۰؟ قمری
mohammad hasan qatīl ebn-e dargāhī kāyte'ī (- 1825)

تاریخ تألیف: ۱۲۰۶ق

مؤلف از هندوان مسلمان شده است؛ در استعمال کلمات از نظم و نثر که آن را به اشاره سید امان علی ساخته است در شش فرع و در هر فرع چند ثمره است: فرع ۱. بیان ماهیت کلمه و تقسیم آن، در چهار ثمره؛ فرع ۲. ذکر ضرورت کلمه و حذف آن در کلام، یک ثمره.
آغاز: فصیح ترین کلامی که از جوش صفا گوهر شاهوار و لولوی آبدار را در عرق خجالت نشاند حمد صورت پرداز معنی

آفرینی است
[دنا ۳۵۳/۶؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۴۰/۳؛ الذریعه ۲۹/۱۳؛گنج بخش۱۲۲۱/۳]
شرح و حواشی:
۱- شرح شجرة الامانی

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۷۴/۲
بی‌کا، تا: ۱۶ ربیع الثانی۱۲۵۱ق؛ در ۶۶پ-۶۷ر سروده خسرو است؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: رویه کاغذ مغزی میشن قهوه‌ای، ۵۸گ (۹پ-۶۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵ - ۴۰۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۵۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مصرع بر فشاندی دست و دل دریا و کان آمد پدید ـ لیک با این همه گوی بلاغت از متقدمان ربوده
خط: شکسته نستعلیق، کا: میر غلام حسین، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۱پ-۲۶پ)، ۱۱سطر [ف: ۳۷ - ۵۴۹]
۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۴۵/۸
از اول تا اواخر ثمره یک از فروع دوم را بیش ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ مهر: سجاد علی با یادداشت مورخ ۱۲۷۲ق، حاج سید سعید؛ جلد: مقوا، ۶گ (۶۸-۷۳)، ۱۶ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۸۶]

← شجرة الانساب ← التذکرة
← شجرة انساب مبارک شاهی ← بحر الانساب

● **شجرة الانسان** / تاریخ / فارسی

šajarat-ol-ensān

آخوندیان، علی بن محمد، ق۱۴ قمری
āxūndīyān, ‘alī ebn-e mohammad (- 20c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۳ ذیحجه ۱۳۷۲ق
مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و چهار «فصل» و هر یک دارای سه «برج» به ترتیب سال است. مؤلف در آغاز به شرح حال خود و اوضاع مشهد، ماجرای کشتار مسجد گوهرشاد و کشف حجاب و بیدادگری دوران ستم شاهی رضاخان پهلوی پرداخته است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۴۴
آغاز: آغاز دیباچه: بسمله، بعد الحمد و الثناء و درود بر انبیاء و اوصیاء صلوات الله علیهم اجمعین. آغاز: اما مقدمه در تعریف انسان و حقیقت آن پس می‌گویم لفظ انسان یا از ماده نسی یا از ماده انس است؛ **انجام:** انجام دیباچه: و مقصود این جانب عملی گردد. انجام: بحرمة ساداتنا و موالینا برحمتک یا ارحم الراحمین.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۸۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۶۹۴]

● **شجرة الاولیاء = انساب مشجر** / تاریخ معصومین / فارسی

šajarat-ol owlīyā’ = ansāb-e mošajjar

اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم، ۱۱۷۵-۱۲۳۸؟ قمری
ārdakānī, ahmad ebn-e mohammad ebrāhīm (1762 - 1823)

به دستور: محمد زمانخان حاکم یزد
به روزگار قاجار، در تاریخ و نژاد پیامبر و امامان به شیوه مشجر.
آغاز: بسمله، الحمدلله الواحد الصمد المنزه عن الاهل والولد الذی.
انجام: و از وفات حضرت اسماعیل تا هنگام ولادت رسول خدا (ص) دو هزار و ششصد و کسری، بوده است العلم عند الله.
[دنا ۳۵۳/۶ (۶ نسخه)؛ الذریعه: ج ۱۳ص۲۹؛ فهرستواره منزوی ۱۶۹۹/۳ و ۲۱۹۲/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۹۳
آغاز و انجام: برابر
در پایان فهرستی از تألیفات ملامحمد باقر مجلسی مسطورست؛ خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ واقف: میرزا صالح، بهمن ۱۳۳۰؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی، ۸۲گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۷ - ۱۲۸]
۲. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه:۱۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۶۰]
۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۵۸
آغاز: «در این اوقات کتابی بنظر حقیقت بینش رسیده بود»؛ **انجام:** برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:اواخر جمادی الاول۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [مؤید: ۳ - ۶۶]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۵۴۳
آغاز: در این اوقات کتابی به نظر حقیقت بینش رسیده بود که با وجود صغر حجم مشتمل بود بر ذکر بسیاری از اخبار و آثار سید ابرار؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: اواخر جمادی الاول ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۹گ، اندازه: ۱۶/۵× ۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۵۲]
۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۴۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: فتحعلی بن محسن حسینی کاشانی، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۸۲گ (۱-۸۲)، مختلف السطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۷۹]
۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۶۹
آغاز: در بعضی کتب مذکور است که نسب شریف حضرت مهدی (ع) تا حضرت ابوالبشر
خط: نسخ، کا: حسین بن حسن موسوی اردبیلی، تا: شعبان

۱۲۹۸ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۶۳ص، ۱۹ سطر(۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۵۲]

۷. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۲۰

خط: نسخ، کا: حسین بن حسن اردبیلی، تا: شعبان ۱۲۹۸ق؛ مشجر [نشریه: ۵ - ۵۸۷]

● **شجره پیران** / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-ye pīrān

شامل شجره پیران شطاریه، اویسیه، قادریه، فردوسیه، ایضا فردوسیه، بخاریه، پیران چشت اهل بهشت، همدانیان و مداریه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۴۱/۱۱۲

آغاز: شجره عشقیه یعنی شطاریه قدس سر هم. الهی به حرمت خرقه خلافت بر حضرت سید میر محیی الدین محمد قلندر قادری فرد میدان لاهوت؛ **انجام:** ابابکر صدیق رضی الله تعالی عنه حضرت تاح الانبیاء امام التقیاء سید المرسلین شفیع المذنبین محمد مصطفی احمد مجتبی صلی الله علیه و آله وصحبه و سلم کثیراً کثیراً

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: ۹ ذیحجه ۱۱۱۰ق، جا: فراه؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۵ص (۶۹۸-۷۰۲)، اندازه: ۲۲/۳×۳۴/۹سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۰۴]

● **شجره پیران** / عرفان و تصوف، انساب / فارسی

šajare-ye pīrān

شجره پیران چهارده خانواده از پیامبر تا سلسله‌های صوفیان تاریخچه خوبی است از سلسله‌های عارفان ایران و هند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۰۶/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۹۳پ-۱۹۶پ)، ۱۳ سطر چلیپایی، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۵ - ۴۱۵۱]

● **شجرة التجوید** / تجوید / فارسی

šajarat-ot tajvīd

اصفهانی، محمد ابراهیم بن عیسی

esfahānī, mohammad ebrāhīm ebn-e ʻīsā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۲/۱۲

چاپی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ(۲۹۱پ -۳۰۲ر) [ف: ۶ - ۱۵۵]

← شجره تراکمه ⟩ شجره ترک

● **شجره ترک = تاریخ مغول** / تاریخ ایران / فارسی

šajare-ye tork = tārīx-e moqol

خوارزمی، بهادرخان بن محمدخان،۱۰۱۴-۱۰۷۴ قمری

xārazmī, bahādor xān ebn-e mohammad xān (1606 - 1664)

مترجم: فروغی، محمد علی، ۱۲۵۴ - ۱۳۲۱ شمسی

تاریخ ترجمه: جمادی الاول ۱۳۲۴ق

تاریخ خاندان شیبانیان ازبک انساب این خانواده تا مغول است، از خلقت آدم آغاز شده و تا سلاطین هند که مصادف با سال تألیف کتاب (حدود ۱۰۷۴ ق) می‌باشد، ادامه می‌یابد. این کتاب غیر از کتاب شجره اتراک است. در نه «فصل»: ۱. از آدم تا مغول خان؛ ۲. از مغول خان تا چنگیز خان؛ ۳. از ولادت چنگیز خان تا وفات او؛ ۴. احوال اکتای پسر سوم چنگیز خان و اولاد او و اعقاب چنگیز خان که در مغولستان سلطنت کرده اند؛ ۵. تاریخ اولاد جغتای پسر دوم چنگیز خان که در ماوراء النهر و کاشغر حکومت نموده‌اند؛ ۶. تاریخ اولاد توفی پسر چهارم چنگیز خان که در ایران سلطنت داشته‌اند؛ ۷. تاریخ اولاد جوجی پسر ارشد چنگیز خان که در دشت قبچاق حکمرانی کرده‌اند؛ ۸. تاریخ اولاد شیبان خان پسر جوجی خان که در ماوراءالنهر و قرم و توران و بر قزاق‌ها فرمانروایی داشته‌اند؛ ۹. تاریخ اولاد شیبان خان که در خوارزم سلطنت نموده‌اند. کتاب را محمد خان نوشته و پسرش دنبال کرده است. تاریخ و مکان تألیف آن سال ۱۰۷۴-۱۰۷۶ و شهر اور گنج است. در فهرست فیلم‌های دانشگاه تهران (۲۸۶/۲) مترجم را محمد علی فروغی یاد کرده است. در دیباچه می‌گوید: خداوند سه معرفت به من داد: علم جنگ و فرماندهی، معرفت به اقسام شعر، سوم علم السنه عربی و فارسی و ترکی و معرفت به تاریخ از آدم تا این دم. نام نگارنده متن و کتاب و فهرست نه «فصل» در دیباچه آمده است. به فرانسه و روسی هم در آمده است. اصل آن به ترکی شرقی است.

آغاز: حمد خدائی را که ازلی است و او را شریک و مصاحبی نیست و بکلمه کن هفت آسمان و هفت زمین پیچیده هزار عالم خلق فرمود ... چنین گوید ابن عرب محمد خان ابوالغازی بهادرخان از نسل چنگیز ...

انجام: این تاریخ وجوب یافته باین واسطه خان آن را انشاء کرد. خداوند کناهان هر دو (یعنی خان و پسرش را) عفو کند و تقصیرات ایشان را مستور بدارد

[دنا ۳۵۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۰۰۵/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۴۱-ف

نسخه اصل: نسخه مهندس محسن فروغی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ جمادی الاول تا ۲ شوال ۱۳۲۴ق [فیلمها ف:۲ - ۲۸۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۳۶-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیست و سه سال سلطنت از دنیای فانی به عالم باقی خرامید. این کتاب شجره اتراک که تاریخ تاتار است. در

سنه (...) هزار و هفتاد و شش انجام یافت، [در] اورگنج نوشته شد. هرگز از زمان آدم هیچ سلطان و امیری تاریخ تاریخ خود را ننوشته، اما به سبب چهل مردم اورگنج این تاریخ وجوب یافته بود، به این واسطه خان آن را انشا کرد ... (عکس)
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۲۴ق؛ برگ‌ها جابه‌جا صحافی شده؛ ۸۳گ چهار صفحه‌ای، ۱۷–۱۵ سطر [عکسی ف: ۲ – ۱۶۸]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۸ حکمت
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۳۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۸ص، قطع: خشتی [ف: ۲ – ۲۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۷ بهمن ۱۳۱۹ش؛ در پایان نسخه چند اسامی در انساب مغول و چنگیز آمده؛ کاغذ: خط دار دفتری، جلد: کاغذی با مقوی، ۱۶۱گ، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۸ – ۵۳۵]

● شجره ثمره / رمل / فارسی

šajare-ye samara

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۹۵
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۳×۲۱سم [رایانه]

● شجره چشتیه / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-ye čaštīyye

محمد عثمان

mohammad ʻosmān

از علی تا محیی الدین یار محمد صاحب.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۴/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۵گ (۸۹پ–۹۳ر)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۷۳۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۴/۱۲
از علی تا یار محمد صاحب چشتی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۳گ (۹۸ر–۱۰۰پ)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۷۳۲]

● شجره چشتیه / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-ye čaštīyye

در بیان زنجیره طریقت پیران چشتیه، نقل اسامی آنان و بیان خلفای هر کدام است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۷/۴
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... الهی به حرمت راز و نیاز سرور کاینات و خلاصه موجودات، معدن نور و سرور، حضرت محمد مصطفی؛ **انجام:** شوارق انوار و فتوحات فیضه علی قلوب العارفین، این غریب سرگردان را، عشق خود عطا گردان.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: شرقی،۳گ(۵۷پ–۵۹پ)،۱۵سطر،اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۷ – ۵۶]

● شجرة خلافة الرفاعية / انساب / عربی

šajarat-u xilāfat-ir-rufāʻyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۴
آغاز: شجرة خلافة الرفاعية. اخذ العبد الفقیر ایضاً عن شیخ نورالدین عن شیخ السید عمر بن عبدالله؛ **انجام:** عن والده الامام زین العابدین عن والده الامام الشهید حسین عن والده الامام علی بن ابی طالب من النبی صل الله علیه و سلم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۸۴پ) [ف: ۱۴ – ۵۰]

● شجرة خلافة السادة السهروردية / انساب / عربی

šajarat-u xilāfat-is-sādat-is-suhrawardīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۳
آغاز: شجرة خلافة السادة السهروردية. یقول العبد الفقیر یوسف التاج الجاوی انی اخذت طریقة السادة السهروردية؛ **انجام:** عن الامام سید الطابق الجنیدی البغدادی عن خالی السری بسنده المتصل الی الامام علی بن ابی طالب عن النبی صل الله علیه و سلم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۸۴پ) [ف: ۱۴ – ۵۰]

● شجرة خلافة السادة الشافعية / انساب / عربی

šajarat-u xilāfat-is sādat-iš šāfiʻīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۵
آغاز: شجرة خلافة السادة الشافعية. اخذ العبد الفقیر عن شیخ العارف بالله تعالی نور الدین؛ **انجام:** عن الشیخ الامام ابی طالب المکی صاحب کتاب قوة القلوب عن الاستاد ابی بکر الشبلی. عن سید الطایفة الجنید البغدادی بسنده المتصل الی النبی صل الله علیه و سلم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص(۱۸۵) [ف: ۱۴ – ۵۰]

● شجرة خلافة النشطارية / انساب / عربی

šajarat-u xilāfat-in-našṭārīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۷

آغاز: شجرة خلافة الشطارية. اخذ العبد الفقير يوسف التاج الطريق الشطارية عن شيخ الامام ... سيدی جمال الدين محمد بن الوجيه الرقيمی؛ **انجام:** عن والده الامام اميرالمؤمنين علی المرتضی عن ابن عمه رسول الله محمد صل الله عليه و سلم
خط: شكسته نستعليق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۸۵پ) [ف: ۱۴ - ۵۱]

● **شجرة خلافة النقشبندية** / انساب / عربی
šajarat-u xilāfat-in naqšbandiyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۶
آغاز: شجرة خلافة النقشبندية: اخذ العبد الفقير يوسف التاج عن شيخ الامام مرشد الانام الوالی الواصل العارف بالله تعالی السيد الشيخ جمال الحق و الدين محمد باقی؛ **انجام:** عن الامام جده الامی القاسم بن محمد بن ابی بكر الصديق عن سلمان الفارسی عن امير المؤمنين خليفة رسول الله ص ابی بكر الصديق رضی الله عنه صاحب رسول الله ص
خط:شكسته نستعليق،بی‌کا،بی‌تا؛۱گ(۱۸۵ر-۱۸۵پ)[ف:۱۴- ۵۱]

● **شجره خللهای نماز** / فقه / فارسی
šajare-ye xelal-hāye namāz

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۰/۲
خط: نسخ و نستعليق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ جا: تهران [ميراث شهاب: س ۱۰ش۱-۲ - ۲۶]

← شجره رجال موثق ⟵ مشجر الرجال الثقات

● **الشجرة السادة الفارضية** / انساب / عربی
aš-šajarat-us sādat-il fāriḍīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۹۸/۱۸
آغاز: شجرة السادة الفارضية. اخذ العبد الفقير يوسف التاج عن الشيخ الولی العارف بالله تعالی جمال الدين محمد بن عبداللطيف؛ **انجام:** عن الشيخ ابی محمد عبدالله بن سعيد القواريری عن الامام سيد الطايفة الخبيری (الجنيدی) بسنده المتصل الی النبی صل الله عليه و سلم
خط: شكسته نستعليق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ(۱۸۵پ) [ف: ۱۴ - ۵۱]

● **شجره شاه طهماسب صفوی** / انساب / فارسی
šajare-ye šāh tahmāsb-e safavī

قم؛ معصوميه؛ شماره نسخه:۳/۵۹/۲-۶۰۱۲
بی‌کا، بی‌تا؛ كاغذ: فرنگی و سپاهانی، جلد: تيماج مشكی، ۱۹ص، ۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۹۴]

● **شجره شاه مجيد ولد شاه عقيل** / انساب / فارسی
šajara-e šāh majīd valad-e šāh ‘aqīl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۷/۳
خط: نسخ و نستعليق، بی‌کا، تا: جمعه ۵ محرم ۱۲۷۹ق؛ جلد: تيماج، ۲ص (۳۵-۳۶)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۵۰-۳۴]

● **شجرة الشريعة** / عرفان و تصوف / عربی
šajarat-uš šarī‘a

قادری، مصطفی
qāderī, mostafā

رساله مختصری است در ادعيه و اوراد و اذكار فرقه قادريه عبدالقادر جيلانی كه در بغداد نوشته شده است و مؤلف گويا از نوادگان عبدالقادر است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۹۷/۱
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی رفع غشاوة الغمة عن بصائر اهل الوداد؛ **انجام:** اخبارهم بحرمة سيدنا و شفيعنا محمد صلی الله عليه و سلم و الحمدلله رب العالمين آمين.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۲-۱۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۴/۵سم [ف: ۴۵ - ۱۴۱]

● **الشجرة الشريفة و التحفة اللطيفة** / انساب / عربی
aš-šajarat-uš šarīfa wa-t tuḥfat-ul laṭīfa

مقدسی، عمر، ق ۱۰ قمری
moqaddasī, ‘omar (- 16c)

اهداء به: رستم پاشا (-۹۶۸ق)، وزير سلطان سليمان عثمانی
رساله مختصری درباره خاندان پيامبر اسلام به صورت شجره‌ای است. در اين رساله نسب پيامبر و اعمام، ازواج، بنو اعمام، عمات، بنو عمات، اخوال، امهات من الرضاع، اخوة من الرضاع آن حضرت در قالب شكل‌های درختی به طور اختصاری ذكر شده است. نام اين رساله در مقدمه و انجامه «الشجرة الشريفة و التحفة اللطيفة» درج شده، ولی در صفحه عنوان آمده است: «هذه شجرة شريفة و نسبة منيفة منباة عن اصول النبی و فروعه و اعمامه و عماته و اخواته و خالاته و عشيرته و أزواجه و أصحابه، رقمته برسم واسطة عقد نظام العالم نادرة بنی آدم و الليث ... مولانا رستم پاشا الوزير الأعظم - ادام الله ايامه - و رفع فی بروج السعادة أعلامه، خدمة أضعف البشر العبد الفقير الشيخ عمر المقدسی - غفرله». در يادداشت تملك اول نسخه به نام «الشجرة النبوية لعمر المقدسی» معرفی شده است. شرح حال مؤلف و اطلاعاتی درباره آثار ديگر وی به دست نيامد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۶عکسی

آغاز: انه من سلیمان و انه بسم الله الرحمن الرحیم، الحمد لله الذی جعل ملکه أن یوازره الوزیر و عز أمره أن یدبره المدبر و یؤیده الظهیر ... فلم أجد أنفس من هذه الشجرة الشریفة و التحفة اللطیفة المشتملة علی نسب النبی و سیرته و أزواجه و أولاده و أصحابه و عشیرته رقمتها برسم واسطة عقد نظام العالم ... رستم پاشا الوزیر الأعظم ... و بنیت هذه التحفة علی الاختصار

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش ۱۵۵۰؟؛ خط: نسخ ترکی، کا: ابراهیم مذنب مولوی، تا: جمعه اواخر ذیحجه ۱۱۴۴ق، جا: شهبا؛ مجدول؛ مهر: «الحمد لله الذی هدانا لهذا و ماکنا لنهتدی لولا أن هذانا الله ...» (کروی)؛ ۱۶ص [عکسی ف: ۴ - ۴۲۷]

● شجره طریقه نقشبندیه احمدیه و دعای اقطاب آنها / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

šajare-ye tarīqe-ye naqšbandīyye-ye ahmadīyye va do‘ā-ye aqtāb-e ānhā

در آغاز این بخش ابتدا شجره اقطاب سلسله نقشبندیه احمدیه ذکر شده و پس از آن ختم‌ها و دعاهایی از اقطاب این سلسله، برای روا شدن حاجات بیان شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۴۷/۱-۵۹/۱۶۷

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد شجره طریقه حضرات نقشبندیه احمدیه قدس الله سرهم این است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۳-۳۰)، ۹ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۳۸۰]

● شجره طوبی / هیئت / فارسی

šajare-ye tūbā

سرایانی، محمد حسین بن عبدالوهاب، - ۱۲۰۶ قمری

sarāyānī, mohammad hoseyn ebn-e ‘abd-ol-vahhāb (-1792)

در شناخت سعد و نحس ساعات و ایام و شهور و بروج دوازده‌گانه رومی برای انجام دادن مقاصد مختلف، در چهل و سه ورقه و هر کدام دارای چندین ثمره. تمام صفحه‌ها مجدول است تاکار مراجعه‌کننده آسان باشد.

آغاز: بسم الله و الحمدلله تعالی و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد لوحه نگار صفحه قلوب مختار ان ساعات مسعوده و اوقات محموده می‌گردد که این اوراق میمنت انطباق که بجهت ضبط ایام و ساعات اوقات و حالات مجدول گردید فرعی است از فروع رساله مسمات بشجره طوبی

[دنا ۳۵۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷۸/۴]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۲۳

نسخه در چهل و سه ورقه و هر ورقه شامل چندین ثمره است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، دارای جداولی است که ادعیه سفر و میمنت و نحوست ایام در آنهاست و جداول در تعبیر خواب از آیات قرآن و احکام اختلاجات اعضا، ادعیه اهله و غیره؛ مهر: «عبده الراجی مهدی الحسینی۱۲۸۴»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج ماشی، ۶۱گ، ابعاد متن: ۸×۱۳/۵، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۸۹۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۹گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۴۰۱]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** (در زیر جدول اوزان الاشیاء المصحوبة سفراً و حضراً) ۹ ب هزار پیشه یا اسباب و کلید بزرگ

این نسخه فرعی است از فروع رساله شجره طوبی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ در ۷۸پ تا ۷۹پ ملحمه‌ای به نام علامات مداخل السنین از علی بن موسی الرضا است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۷گ (۲پ-۷۸ر)، ۱۶ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: - ۳۳۵]

● شجرة طوبی / کلام و اعتقادات / عربی

šajarat-u ṭūbā

شیخ الاسلام رشتی، حسن بن مرتضی، ق۱۴ قمری

šeyx-ol-eslām-e raštī, hasan ebn-e morteza (- 20c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۲۹۸ق

اصول عقائد شیعی را مؤلف به طور مفصل در این کتاب در دوازده «نبذه» و یک «خاتمه» شرح می‌دهد، و بنا به گفته‌اش اول کتاب را «امهات الاصول» نام نهاده بود ولی چون فصلی از آن را به جهت یکی از دانشمندان خواند او را «شجرة طوبی» نام نهاد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا و نبینا محمد و آله الطیبین الطاهرین المعصومین؛ **انجام:** علی نعمة الله الکافی اللهم صل علی محمد و علی و آلهما الطیبین الطاهرین المعصومین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۲۳۶گ (۱پ-۲۳۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۷۸]

● شجرة طوبی و شجرة الزقوم / اخلاق / عربی

šajarat-u ṭūbā wa šajarat-uz zaqqūm

اخلاق نیکو در قسم شجره طوبی و اخلاق ناپسند در قسم شجره زقوم به ترتیب حروف گرد آورده شده، و هر شجره دارای

بیست و هشت غصن به عدد حروف و هر غصن دارای فروع. لفظ اخلاقی عنوان شده و با استفاده از آیات و احادیث بیان می‌شود. این کتاب را در الذریعه (۳۲/۱۳) به احتمال نسبت داده است به میرزا محمد تنکابنی چون به کتاب قصص العلمای خود ارجاع داده است. ولی در یادداشتی که پیش از نسخه سید محمد جزائری نوشته احتمال می‌دهد که کتاب از ملا علی بن زین العابدین یزدی بارجینی مؤلف «الزام الناصب» باشد که جزائری خط وی را دیده و این نسخه با همان خط است و همچنین بارجینی در کربلا زندگانی می‌نموده و این کتاب در همانجا از کتاب‌های مرحوم شیخ عبدالحسین حویزی خریده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۲۸

آغاز: الشجرة الطوبی و هی مشتملة علی أغصان ... الاحسان لمن أساء قال الله ادفع بالتی هی أحسن؛ **انجام:** فیقال لهم هؤلاء المقنطون من رحمة الله تعالی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۱۴گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۳۰]

● **شجرة الطور فی شرح آیة النور** / تفسیر / عربی

šajarat-uṭ ṭūr fī š.-i āyat-in nūr

حزین، محمد علی بن ابی طالب، ۱۱۰۳ - ۱۱۸۰ قمری

hazīn, mohammad ʻalī ebn-e abī-tāleb (1692 - 1767)

تاریخ تألیف: ۱۱۴۰ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی

تفسیری است عرفانی از آیه شریفه «الله نور السموات و الأرض ...».

[دنا ۳۵۴/۶؛ الذریعة ۳۲/۲۹-۳۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۹۳/۵

آغاز: نحمدک یا نور النور ونوراً فوق کل نور نصلی علی نبیک المحبور محمد و آله فی البطون و الظهور؛ **انجام:** و إلی هنا أقطع الکلام راجیاً من الله التوفیق لما أردت بیانه من الآیة اللاحقة و الکلام فیها.

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی نقی فرزند ابوالقاسم شریف، موسوی، تا: ۱۱۶۵ق، جا: مرشد آباد هند؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۲۲۲-۲۲۸)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۹ - ۳۱۸]

● **شجره طیبه** / دعا / فارسی

šajare-ye tayyebe

توشمال باشی، محمد علی بن شاهوردی، ق۱۱ قمری

tūšmāl bāšī, mohammad ʻalī ebn-e šāhverdī (- 17c)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

این اثر در ادعیه و احراز مشتمل بر یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در بیان عقل؛ باب ۱. فضایل عقل و علم که از اهل حکمت و نبوت (ص) مروی است و آنچه متعلق به او است؛ ۲. آداب حمام رفتن و وضو و غسل و غیر از اعمالی که مخصوص به آن است؛ ۳. فضایل نمازهای یومیه و نوافل و ذکر جماعت و آداب آن؛ ۴. بیان فضیلت‌ها و آداب و شرایط و اوقات اجابت دعا و ادعیه مطلقه و اوراد صبح و شام و ظهر و عصر؛ ۵. آداب خواب و فضیلت خواندن دعا و افعالی که بر آن مترتب است؛ ۶. آداب نماز طلب باران و طریق نماز آیات و نماز جعفر طیار و غیره؛ ۷. بیان سهو و شک و نماز واجبی و سنتی؛ ۸. آداب نماز قصر و طریقه آن و حد مساحت و احکام آن و غیره؛ ۹. اعمال و فضیلت ماه‌های رجب و شعبان و رمضان؛ ۱۰. اعمال ماه شوال و سایر شهور؛ ۱۱. بر والدین و صله رحم و پند و مواعظ؛ ۱۲. زیارت ائمه و وصایای حضرت رسول و ائمه (ع) و افعال حج؛ خاتمه: در مکتوب حضرت علی بن ابی طالب به مالک اشتر. صاحب الذریعة از کتابی با عنوان شجره طیبه در ادعیه و احراز بدون ذکر مؤلف یاد می‌کند که شاید همین کتاب مورد سخن باشد.

[دنا ۳۵۴/۶؛ الذریعة ۳۴:۱۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۵-طباطبائی

آغاز: بسمله مصباح زبان در مشکات دهان صدرنشینان محفل بلاغت از فروغ انوار حمد خداوندی ... مرآت قلوب سالکان مسالک حاجات را صیقل ادعونی؛ **انجام:** کتاب فضل تو را آب بحر کافی نیست ×× که ترکی سرانگشت و صفحه بشماری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ تملک: حاج محمد موسوی مورخ ۱۲۱۲ با مهر «یا محمد»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۶۰۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۴ - ۴۲۷]

● **شجره طیبه** / تراجم / فارسی

šajare-ye tayyebe

آزاد بلگرامی، میر غلامعلی بن نوح، ۱۱۱۶-۱۲۰۰ قمری

āzād-e belegrāmī, mīr qolām-ʻalī ebn-e nūh (1705-1786)

تاریخ و شرح حال مؤلف و اجداد و بعضی از خویشان خود را به طور مختصر آورده است، در اول روایت‌هایی که در فضل سادات نقل شده ذکر می‌کند، پس از آن حالات پیغمبر اکرم و حضرت زهرا و امیرالمؤمنین و امام حسین و زین العابدین علیهم السلام، و از زید بن علی گرفته تا عصر خود مؤلف سادات خانواده اش را تفصیل می‌دهد. در پایان تکلمه‌ای دارد در شرح حال قبیله سید نظام الدین، و گمان می‌رود که این تکلمه از خود کتاب نباشد.

آغاز: الحمد لمن خلق الانسان فی أحسن تقویم و رفع شأنه بالاصطفاء و التکریم و أودع فیه نعوتاً و فضائل

انجام: لاجرم تفصیل نسب آنها بقلم نیامد، هذا آخر ما أردنا علی العجالة فی هذه الرسالة ...
[دنا ۳۵۴/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۱۹۴/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ذیحجه ۱۲۸۶ق؛ کتاب را سید علی رضا حسنی حسینی ریحان بتاریخ ذیقعده ۱۳۹۲ به آیة الله مرعشی بخشیده؛ مهر کتابخانه راجه سید محمد مهدی؛ مهر: «فقیر آزاد» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۱۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۳۹-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۲ - ۲۳۵]

۳. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۷۰عکسی
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۵گ [جنگ: ۱ - ۴۶۰]

● **شجره طیبه** / تراجم / فارسی

šajare-ye tayyebe

منت دهلوی، قمرالدین بن سناء الله، - ۱۲۰۸ قمری

mennat-e dehlavī, qamarod-dīn ebn-e sanā'-ol-lāh (- 1794)

[دنا ۳۵۵/۶؛ فهرستواره ۵۱۹/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳۹-ف
نسخه اصل:بادلیان۲۴۹۸ وینفیلد ۵۲؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱- ۱۲۸]

● **شجره طیبه** / تجوید / فارسی

šajare-ye tayyebe

سبزواری، زین العابدین بن محمد علی، ق۱۳ قمری

sabzevārī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e mohammad 'alī (- 19c)

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۸۳ق

کتاب «تشجیرات» مؤلف است با همان سر آغاز و ابواب، ولی بعضی عبارت‌ها را مهذب ساخته و اندک توضیحاتی اضافه نموده و صفحه‌ها را به صورت گل و برگ در آورده است. این کتاب را مؤلف، حسب الأمر بعضی از علما با همان روش اصل به فارسی بر گردانده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل النبیین لسان صدق فی الاخرین ... اما بعد چنین گوید ذره بی مقدار ...

چاپ: مشار فارسی، ج۳، ص۳۱۹۸؛ تهران، سنگی، ۱۳۶۷ق، رحلی، ۲۱ص(صص۶۶-۸۶)
[دنا ۳۵۴/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۲۰/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۸۳ق؛ مشجرات رنگ آمیزی شده؛ جلد: روغنی، ۱۷گ (۶ر-۲۲پ)، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۲۳ - ۹۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۷۷
آغاز: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۸ رمضان ۱۳۰۹ق، به دستور مؤلف؛ مجدول، دارای سر لوح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۲۰ - ۳۰۳]

● **شجره طیبه** / کلام و اعتقادات / فارسی

šajare-ye tayyebe

تربتی، محمد تقی بن علی نقی، - ۱۳۳۰ قمری

torbatī, mohammad taqī ebn-e 'alī naqī (- 1912)

تاریخ تألیف: ۱۷ ذیقعده ۱۳۱۲ق

کتابی است در امامت شامل «مقدمه» وچند «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در بیان مورثات و محدثات مرض کفر و ضلال و ...

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۱۶-۳۳/۶۶
آغاز: بسمله بحمدالله الذی جعل بین العلم و اهله نزهة الرجل الکامل و اودع علی اهل الفهم بفضله منتهی امل الإمل ... اما بعد خامة تراب اقدام طالبین شاه راه هدایت؛ **انجام:** گر بد وگر نیک فکندم به پیش ×× پوش بد من به نکویی خویش / چونکه بدین پایه رساندم کلام ×× به که کنم ختم سخن والسلام
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۳۱۲ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۵ - ۲۳۸۰]

● **شجره طیبه** / رجال، انساب / فارسی

šajare-ye tayyebe

مدرس رضوی، محمد باقر، ۱۲۷۰ - ۱۳۴۲ قمری

modarres-e razavī, mohammad bāqer (1854 - 1924)

شرح حال، زندگی‌نامه و انساب سادات رضوی است که از جانب موسی المبرقع فرزند امام محمد تقی الجواد علیه السلام (که شجره نسب تمامی سلسله سادات رضویه به حضرتش منتهی می‌شود) شروع و به میر غیاث الدین عزیز بن میر شمس الدین محمد ... ابن احمد بن موسی المبرقع بن ابی جعفر الثانی ختم می گردد. پس از آن فرمان تخفیف مالیات بزرگان مشهد مقدس که از سوی ابوالغازی عبیدالله بهادرخان ازبک هنگامی که مشهد مقدس را به تصرف خود درآورد و برای ائتلاف و جلب قلوب رؤسا از جمله غیاث الدین عزیز در غره شوال ۹۳۲، صادر شده و همچنین اسامی فرزندان میر غیاث الدین عزیز، موقوفات ابراهیم بن ابوالقاسم بن ابوطالب رضوی در نیمه شوال ۱۰۳۸، شرح حال میرزا بدیع بن ابی طالب رضوی متولی مشهد مقدس در عصر شاه عباس ثانی، اولاد و اعقاب میرزا ابراهیم متولی، فرمان ولایت حکومت خراسان به محمد ولی میرزا از سوی فتحعلی

شاه در ذی قعده ۱۲۲۸، نصب میرزا محمد کاظم رضوی به نظارت موقوفات در عصر فتحعلی در رمضان ۱۲۲۰، اولاد میرزا ابراهیم ناظر، صورت اجازه صاحب جواهر به میرزا محمد صادق ناظر در ربیع الاول ۱۲۶۳، صورت اجازه شیخ عبدالحسین به میرزا محمد صادق مذکور و شرح حال اولاد او، ذکر اولاد اناث حاجی میرزا حسن، متولیان آستانه مقدسه در عصر ناصرالدین شاه قاجار، اولاد میرزا رضی ناظر، حکم آقا جمال خوانساری درباره دعوی اولاد معصوم میرزا، مناصب از طرف شاه سلیمان صفوی، شرح حال میرزا حبیب الله، میرزا عبدالله رضوی، ترجمه برخی از علما و اجازات آنها از جمله اجازه میرزا محمد حسن رضوی معروف به حاجی مجتهد به محمد تقی، اولاد حاجی میرزا حسن مجتهد، اولاد سید قصیر، صورت اجازه محمد مهدی موسوی اصفهانی مشهدی به سید دلدار علی، صورت وقف نامه مسجد گوهرشاد در رجب ۱۰۲۷ و برخی از موقوفات دیگر از جمله مطالب این کتاب است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۱۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق من الماء بشراً فجعله نسباً و صهراً و کان علی ذلک قدیراً حمد و سپاس خداوندی را سزاست که از آب بسیط ترکیب عالم بیاراست؛ **انجام:** اکثر عبادالله جرما جرما و اکبرهم حرما حرما عبد عبید آل علی میرزا علی السلطانیوی عفی عنه و یزداد فیه منه و له.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ واقف: تقی مدرس رضوی، تیر ۱۳۵۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۷۳گ، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۹۴]

● شجره طیبه / تراجم / فارسی

šajare-ye tayyebe

علم الهدی، محمد حسین بن هبة الله، ق۱۴ قمری

'alam-ol-hodā, mohammad hoseyn ebn-e hebat-ol-lāh (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۷ق

در سرگذشت خود او و خاندانش و بسیار سودمند است، با چند اجازه‌ای که به او داده‌اند. آن را در یک «اعلان»، پنج «نمره» و سه «تذکار» ترتیب داده: تذکار ۱. آفرینش و خلقت خداوند، تذکار ۲. نبوت، تذکر ۳. معاد.

چاپ: با مقدمه ایرج افشار. فرهنگ ایران زمین، ۲۳ (۱۳۵۷): ۳۳۷-۴۵۳.

۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲

خط:نسخ،کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در آغاز تقریظ حبیب الله کاشانی است بر آن در ۱۳۳۰ و اجازه صدرالدین باو و در پایان آن تقریظ هبة الله رضوی و ابوالقاسم بن محمد رضای رضوی و یوسف بن محمد رضای رضوی و علی بن ابی طالب رضوی و دانشمندان دیگر بر آن، با یادداشت‌هایی تاریخی از خود او و چند بیت شعر فارسی از خود او؛ ۱۰۴ص، ۲۰ سطر، قطع: بغلی [نشریه: ۷ - ۳۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۲ - ۲۰۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۷۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی افرح ثمرات العقول الحقه اللاهوتیه الرحمانیه من شجرات النفوس الباطله العاطلة الشیطانیة و جعل همة الامة المستعدة فی تحصیل ... بعد چنین گوید اقل الطلبه حسین بن هبة الله ... خواستم رساله مخصوصی در ذکر آنها احتراماً للمرحوم الیه نگاشته شود لهذا برخی از احوالات آنها [اجدادش] را بر سبیل اختصار و ذکر اسامی شریفشان و مجملی از گزارشات خود حقیر را از جهت یاد بود نگاشتم؛ **انجام:** و از برای اهل ادراک در ما ذکر کفایت است مقام وقوع و اثبات را بعد از آنکه مقام امکان و ثبوت را فهمید الحمدلله اولا و آخراً و الصلوة علی محمد و آله خیر الوری، از نظر کننده التماس دعا دارم و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ، کا: حسین بن هبة الله رضوی، تا: ۱۳۲۷ق؛ با یادداشت حبیب الله شریف در ۱۳۳۱ و یادداشت‌هایی از وقایع گوناگون از مؤلف؛ مهر: حبیب الله شریف، حسین بن هبه الرضوی در ۱۳۲۵ق، «رضی بن هبة الله الرضوی ۱۳۲۵ق»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۶۶گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۹۱]

۳. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵/۱۰

نسب نامه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ ناقص؛ قطع: ربعی خشتی [نشریه: ۷ - ۴۲]

● شجره طیبه = کلمه طیبه لا اله الا الله / کلام و اعتقادات / فارسی

šajare-ye tayyebe = kalame-ye tayyebe-ye lā elāh-a ellā-l-lāh

[دنا ۳۵۵/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۱۹/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴/۸-ف

نسخه اصل: عاطف افندی ش ۲۲۴۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ ذیقعده ۸۲۸ق؛ ۱۲گ (۵۳۵-۵۴۶)، ۲۳ سطر [فیلمها ف:۱ - ۴۰۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۱۶/۱۲

آغاز: بسمله. سپاس خداوند زمین و آسمانرا، دارنده عقل و جانرا خداوندی که ذات او را حد و قیاس نیست ... بدان ای برادر که از ما سؤالی کردند جماعتی از اهل تحقیق؛ **انجام:** گفته اند: اذاتم الفقر فهو الله، و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین. تمت الرسالة الشریفة فی بلدة طبس ... علی ید

... احمد بن علی بن حسین طبسی، فی شهر صفر ... سنة اربع و الستین و ثمانمایة ...
گفتاری است در تفسیر و تأویل کلمه طیبة لا اله الا الله، در ده شاخ: شاخ ششم از شجره طیبه همت، شاخ هفتم از کلمه شجره طیبه معرفت، شاخ هشتم از کلمه شجره طیبه اخلاص، شاخ نهم از شجره طیبه محبت، دهم از شجره طیبه عدل است (شجره یکم تا نیمه پنجم افتاده است)؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه رویه کاغذ فرنگی، ۹گ (۱۰۱پ-۱۰۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۸/۹سم [ف: ۷ - ۲۷۹]

● **الشجرة الطيبة فی اثبات الحرکة** / فلسفه / عربی
aš-šajarat-uṭ ṭayyiba fī iṯbāt-il ḥaraka
قاینی، کافی بن محتشم، ق۱۱ قمری
qāyenī, kāfī ebn-e mohtašam (- 17c)
دارای یک «مقدمه» و سه «فصل»، درآن از شیخ بهایی و از کتاب خود مؤلف «الاسرار فیما اعتقدته من المسائل المختار» یاد شده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی لا خیر الا منه و لا فضل الی من لدنه الامر ...
انجام: فان هذا موکول الی کتابنا الموسوم بالاسرار فیما اعتقدته من المسائل المختار. و الله (و انه) حسبی و علیه التکلان تمت المقالة الموسومة بالشجرة الطيبة بعون الله و حسن توفیقه

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۸۲پ-۸۸پ)، ۲۴- ۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: - ۱۴۵]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۸۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۷گ (۲۵۶ر-۲۶۲ر) [ف: ۵ - ۱۳۷]

● **الشجرة الطيبة فی الارض المخصبة** / انساب / عربی
aš-šajarat-uṭ ṭayyiba fī-l arḍ-il muxṣiba
صائغ، رضا بن علی، - ۱۳۳۹ قمری
saeq, rezā ebn-e ʻalī (- 1921)
اهداء به: علامه سید عبدالله بن اسماعیل بهبهانی نزیل تهران (شهادت: ۱۳۲۸ق)
کتابی است در خصوص نسب مؤلف. وی این کتاب را به رسم ادای صله رحم نگاشته است. این کتاب پس از کتاب «شجرة النبوة و ثمرة الفتوة» نگاشته شده و در یک «اصل» و دو «فرع» تنظیم گردیده: اصل: در ذکر نسب امام موسی بن جعفر علیهما السلام و اعقاب مؤلف از سید ابراهیم مجاب بن محمد العابد تا سید حسین غریفی؛ فرع ۱. در احفاد سید عبدالله بلادی بن سید علوی بن سید حسین غریفی؛ فرع ۲. در احفاد سید هاشم بن سید علوی غریفی برادر همان سید عبدالله بلادی. مؤلف از علمای بزرگ و یکی از استادان اصلی علم انساب آیة الله مرعشی نجفی ره بوده و کتابهای بسیاری در این زمینه نگاشته است.
چاپ: قم، انتشارات کتابخانه مرعشی، ۱۴۲۳ق، با تحقیق حجة الاسلام و المسلمین سید مهدی رجائی
[دنا ۳۵۴/۶؛ الذریعة ۳۳/۱۳؛ الشجرة الطيبة]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۰۸
آغاز: احمدک یا رب العالمین حمد الشاکرین و اشکرک شکر المعترف بعدم القدرة علی اداء شکرک یا خیر المنعمین؛ **انجام:** فعلیهم من الاله صلوة ×× کل حین فی محکم الذکر تتلی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی، دارای سرلوح، مجدول، با یادداشت آیة الله مرعشی نجفی در پشت برگ آغازین نسخه: «مؤلف الکتاب العلامة خریت علم النسب السید رضا بن علی بن اسماعیل الموسوی الغریفی النجفی المعروف بالصائغ، استاذی فی علم النسب، ولد یوم الغدیر سنة ۱۲۹۶، و توفی فی ۲۶ من رجب سنة ۱۳۳۹ و دفن فی الصحن العلوی الشریف فی النجف بین مقبرة السید محمد سعید الحبوبی و السید جواد الکلید دار، و له کتب منها: کتاب شجرة النبوة و ثمرة الفتوة و کتاب مشجرات العلویین فی زها مجلدات و کتاب الشجرة الطيبة و هو هذا الکتاب بین یدیک و کتاب التعلیقة علی عمدة الطالب و کتاب فی مصطلحات علماء النسب و رسائل کثیرة فی انساب بیوت خاصة و کتاب فی نسب اسرتنا السادة المرعشیین و غیرها، واروی عنه کل هذه الآثار بلاواسطة، حضرت فی مجلسه کل یوم ساعتین طیلة ست سنین، و اجازلی بجمیع مرویاته فی علم النسب، حشره الله مع اجداده الطاهرین، حرره الداعی شهاب الدین الحسینی المرعشی النجفی فی یوم الجمعة الاولی من شهر رمضان ۱۳۵۰ ببلدة قم المشرفة»؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج زرشکی،۳۶گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴ - ۶۴۰]

● **شجره عشره مبشره** / انساب
šajare-ye ʻašare-ye mobaššare

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۷/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن ملک محمد خوانساری، تا: ۱۲۱۱ق؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵ - ۶۰۳]

● **شجره قادریه** / عرفان و تصوف / فارسی
šajare-ye qāderīyye
محمد عثمان
mohammad ʻosmān

زنجیره طریقتی پیران قادریه است، با عناوین «الهی به حرمت راز و نیاز ...»، که به صورت مناجات نگاشته شده است؛ از امام رضا تا یار محمد صاحب قادری. در اول بعضی از الهی‌نامه‌ها اسامی بزرگان صوفیه چون شیخ محمد ملقانی، برهان الدین راز الهی، برهان الدین برهانپوری، شاه محمد مقیم، سید محمد حسینی گیسو دراز، وجیه الدین، عبدالصمد کنعانی آمده است. نام مؤلف آن به درستی دانسته نشد و اکثر نسخه‌ها بدون مؤلف است ولی یا در آغاز و یا در موضوع کاملا به هم شبیه‌اند.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... الهی به حرمت راز و نیاز سرور کاینات، خلاصه موجودات، احمد مجتبی محمد مصطفی، صلی الله علیه و سلم، الهی به حرمت ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۶-۲/۱۰۶

آغاز: بسمله شجره قادریه الهی بحرمت کهتر خادم فقیران و تراب اقدام جمع مرشدان و پیران و غلام حضرت میران محمد حسینی قادری نور قلبه وستر عیوبه وغفر ذنوبه الهی بحرمت راز و نیاز حضرت میران شاه اسماعیل قادری قدس الله سره العزیز؛ **انجام:** الهی بحرمت راز و نیاز خواجه انبیا سلطان المرسلین و خاتم النبیین احمد محمد صلی الله علیه و آله و سلم حاجات ما در دنیا و آخرت برآر و ما را به شفاعت ایشان ارزانی دار.

خط: نستعلیق، کا: ظاهراً به خط مؤلف، تا: ۱۰۶۳ق؛ ۲۶گ، ۱۴ سطر [ف: ۵ - ۲۳۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۴/۱۱

از امام رضا تا یار محمد صاحب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۴گ (۹۵پ-۹۸ر)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۷۳۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۴/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** عنایت فرما آمین یا رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۴گ (۸۶-۸۹پ)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۷۳۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۴/۱۰

از امام رضا تا یار محمد صاحب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۳گ (۹۳ر-۹۵پ)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۷۳۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الهی به حرمت راز و نیاز حضرت مولانا مرشدنا و مخدومنا، ملا یار محمد (رضی الله عنه) من بنده گنهکار امیدوار رحمت پروردگار ... بهره وافر مرحمت نما.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: شرقی،۲گ(۶۰ر-۶۱پ)،۱۵سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۷ - ۵۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۷/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الهی به حرمت راز و نیاز حضرت مولانا مرشدنا و مخدومنا، ملا یار محمد (رضی الله عنه)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۶۱ر-۶۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۷ - ۵۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۷/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۵ محرم ۱۲۷۹ق؛ مصحح؛ برخی الفاظ و عبارت‌ها عربی در ذیل و یا در حاشیه به فارسی ترجمه شده؛ جلد: تیماج، ۱۰ص (۳-۱۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۵۰ - ۳۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۵۶/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مرشدنا عارف مطلق سرباز خان محمد سلمه الله تعالی

از علی بن ابی طالب (ع) تا شاه نیاز احمد قادری سنامی سرهندی و سرباز خان محمد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۲۸۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۴۴]

● شجره مبارکه / معما / فارسی

šajare-ye mobārake

نصیرای همدانی، نصیرالدین بن مسعود، - ۱۰۳۰ قمری
nasīrā-ye hamadānī, nasīr-od-dīn ebn-e mas‘ūd (-1621)

تاریخ تألیف: ۱۰۱۷ق

از محمد نصیر (= نصیر الانام) همدانی متخلص به «نصیر» دارای سه «شجره» و هشت «شعبه» (شعب مقدمه شجرات است پنج شعبه نخست مقدمه شجره اولی و شعبه ۶-۸ مقدمه شجره ثانیه). مؤلف این رساله را در پاسخ مسئلتی مرموز که از هند رسید و شاه عباس اول پاسخ آن سؤال را از میر داماد خواست، پرداخت و در مقدمه این رساله به نامه مولی مظفر به میر داماد (متضمن امر شاه عباس درباره حل مسئله یاد شده) اشارت دارد. مؤلف اشعاری از خویش در این رساله می‌آورد و از آن جمله است قصیده‌ای با تخلص نصیر در آخر رساله که در آن زمان از شاه عباس و چهار باغ اصفهان یاد می‌کند و نیز از قاضی نور الدین محمد اصفهانی و رساله دوانی در خواص و اسرار حروف مقطعه اوایل سوره قرآن و سلامان و ابسال جامی و رساله فواتح سور از ابن سینا سخن می‌آورد. در الذریعه چنین آمده است که: «ظاهراً مؤلف این رساله محمد نصیرای تنکابنی داماد شیخ حسین تنکابنی (مؤلف رساله حدوث عالم) است»، اما با نظر به قراین موجود جای تردید نیست که این رساله تألیف نصیرای همدانی همان منشی و شاعر عهد شاه عباس اول و مؤلف رساله‌های لعل قطبی و اثبات عقل و شرح دیوان انوری و صاحب منشآتی مانند مکتوب به مظفر حسین، رقعه در طلب اسطرلاب به امینا ولد خواجه شهابا، رقعه به شیخ آل خاتون در طلب عینک و صاحب دیوان اشعار و مثنوی «کیم دیوانه‌ای از خود هراسان» است. نصیر

اصفهانی خود در نامه‌ای به ملا مظفر منجم به تألیف رساله شجره مبارکه تصریح دارد و می‌گوید آن را برای مطالعه ملا مظفر می‌فرستد. علاوه بر این، شباهت و وحدت اسلوب و پاره‌ای از عبارات بین دیباچه شجره الهیه و دیگر منشآت نصیرا نیز خود گواه نظر نگارنده است. در دیباچه شجره الهیه عبارت‌های شناخته شده‌ای از نصیرا هست که پاره‌ای از آنها را طغرا مشهدی در عبرت‌نامه (که به میرزا مقیما نوشته) یاد می‌کند و آنها را سرقت از ظهوری می‌داند.

آغاز: بسمله، ارض مقدس حمد الهی که مهبط انوار تجلیات نامتناهی است نه آن وادی مرحله سوز است که کلیم قلب سلیم بدستیاری عصای فکر مستقیم ...

[الذریعه۳۶/۱۳؛ دنا ۳۵۵/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۹۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** صانه الله عن الآفات و رزقهه نیل الطلبات ... اکمل التحیات و افضل الصلوات.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ محشی به نشان «منه»؛ جلد: پارچه‌ای، ۸۷ص (۱-۸۷)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۵۰ - ۲۲۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فارغ شد خامه غریب هنگامه از نگاشتن این ... آخر روز اول عشر دوم ماه چهارم سال هفتم عشر سیم ماه اول الف دوم از هجرت مقدسه حضرت سید الانام علیه و اله الصلوة و السلام

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۲۱ ربیع الثانی ۱۰۳۷ق؛ ۷گ [ف: ۱۵ - ۱۸۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴/۲-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** فارغ شد خامه غریب هنگامه از نگاشتن این ترهات آخر روز اول عشر دوم ماه چهارم سال هفتم عشر سوم مایه اولی از الف دوم احوج العبد الی مولانا محمد الشهیر بنصیر شغله ... بنفسه عما سواه ... اطاعة لمن کان امره قلادة الرقاب و عوذة الالباب و حکمه رقیة الروح ... لازال کاسمه الامام و الامام و مجمع الفواضل و الفضائل و مرجع الاکارم و الافاضل و نموذج العلوم و فهرس الفهوم فالماول من خلقه الکریم اصلاح ما ظهر من الخلل ... عسی ان یعتدل هذا الملح الاجاج بالعذب الفرات صانه ... عن الافات و رزقه نیل الطلبات و آله خیر البریات. اتمام یافت فی تاریخ ۲۴ ربیع الاول ۱۰۷۶ در اصفهان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۶۴ص(۴۶-۱۰۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۱ - ۲۱۷]

● **الشجرة المبارکة = رجال السید محمد طاهر** / رجال / عربی

aš-šajarat-ul-mubāraka = rijāl-us-sayyid muḥammad ṭāhir

اردبیلی، محمد طاهر بن محمد طالب، ق۱۱ قمری

ardabīlī, mohammad tāher ebn-e mohammad tāleb (-17c)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۰۹۱ق؛ محل تألیف: اصفهان مدرسه سلیمانیه

کتاب بزرگی است با ترتیبی مخصوص گویا در موضوعات مختلف، دارای چند «عرجون» و هر کدام مشتمل بر چند «غصن». این نسخه مجدول مشتمل بر بخش رجال است که به ترتیب حروف تنظیم شده و از برای هریک از معصومین رمزی و برای مراتب توثیق یا ضعف و جز اینها نیز رمزی وضع کرده، پس از آن اسانید صدوق را در جدول‌هایی نیز تنظیم نموده و در پایان این بخش از کتاب شش فائده رجالی افزوده، پس از آن خاتمه‌ای است در مزیت این رساله و تنظیم و ترتیب آن.

آغاز: بعد الحمد هذا العرجون الاول من الغصن الثالث من اغصان الشجرة المبارکة ... اعلم ان معرفة اسانید الاحادیث من الصحة و الضعف من الامور المهمة لکثرة دواعیها و ...

[التاریخ و التراجم ص ۳۲۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۴۶

آغاز: بعد الحمد هذا العرجون الاول من الغصن الثالث من اغصان الشجرة المبارکة ... اعلم ان معرفة اسانید الاحادیث من الصحة و الضعف من الامور المهمة لکثرة دواعیها و

عرجون اول از غصن ثالث می‌باشد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۲۱ ذیقعده ۱۰۹۱ق؛ تملک: محمد صالح بن محمد باقر رضوی با مهر «صالح بن محمد باقر الرضوی» (بیضی) و این‌که به سید حسین موسوی هبه شده؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسن» (بیضی)، «عبده محمد حسین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۲۸]

● **الشجرة المبارکة فی أنساب الطالبیة** / انساب / عربی

aš-šajarat-ul mubāraka fī ansāb-iṭ ṭālibīyya

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)

کتابی است در بیان نسب اولاد امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام و بقیه طالبیین. مؤلف، کتاب را به استدعای بعضی از علویین نوشته است.

چاپ: برای اولین بار، در ۱۴۰۹ق توسط کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی چاپ شده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۳عکسی

آغاز: هذا مختصر فی علم الأنساب المعقبون من اولاد امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام؛ **انجام:** فقد فرغنا من

عقب عقیل بن ابی طالب، و هذا آخر هذا المختصر فی انساب الطالبیه، و الحمدلله رب العالمین، و السلام علی نبینا محمد و اله الطیبین اجمعین.

نسخه اصل: سلطان احمد ثالث - استانبول، ش A.۲۶۷۷ (فهرست عربی طوپ قاپی ۵۱۸/۳)؛ خط: نسخ، کا: وحید بن شمس الدین، تا: ۸۲۵ق؛ از روی نسخه‌ای که مصنف آن را تصحیح نموده و اجازه‌ای به خط خود در غره شعبان ۵۹۷ق برای علی بن شرفشاه بن ابی المعالی نوشته، مصحح، محشی؛ ۷۶گ، ۱۷سطر [عکسی ف: ۲ - ۸۱]

● **شجرة المحمدیة** / انساب / عربی و فارسی

šajarat-ol mohammadīyya

اصفهانی، عبدالجواد بن عبدالرحیم، ق۱۴ قمری

esfahānī, ‘abd-ol-javād ebn-e ‘abd-or-rahīm (- 20c)

به خواهش: آقا میرزا عبدالحسین بن آقا میرزا علیرضا مستوفی اصفهانی

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۶ صفر ۱۳۱۴ق

در ضبط اسامی پدران و انساب گرامی حضرت محمد مصطفی (ص)، که در ابتدا هشت بیت شعر عربی در این باب دارد سپس به نثر در تحقیق نام‌های آباء گرامی رسول الله (ص) پرداخته است.

آغاز: بسمله فی ذکر اسامی آباء النبی الامی العربی الهاشمی ... فاسمه السامی و نسبه النامی علی ما نظمه الناظم رحمه الله عربیة: هو ابن عبدالله نجل الشیبة ... هو ابن هاشم بدون الریبة ... و اما نثرا فهو صلی الله علیه و آله فی التوریة احمد عبدی المختار و فی الانجیل

انجام: من ولد بن آدم الی عبدالله ابیه (ص) آخر ما اردناه ... و سلم تسلیما کثیرا.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی اصغر، تا: چهارشنبه ۲۷ جمادی الثانی ۱۳۱۴ق، برای میرزا عبدالحسین مستوفی؛ مجدول، با ترجمه میان سطرها؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۹۱گ، اندازه: ۱۶/۱×۲۲/۳سم [ف: ۱ - ۲۷۶]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: علی بن اسماعیل، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۲۵ق، جهت حاجی آقا میرزا عبدالحسین بن آقا میرزا علیرضا مستوفی اصفهانی؛ مجدول؛ تملک: حاج میرزا عبدالحسین نشاط فرزند آقا میرزا علی رضا مستوفی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: زرد کلفت، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۶ سطر(۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۵۲۵]

● **شجره منهیه** / فلسفه / عربی

šajare-ye manhīyye

لاهیجی، حسن بن عبدالرزاق، ۱۰۴۵ - ۱۱۲۱ قمری

lāhījī, hasan ebn-e ‘abd-or-razzāq (1636 - 1710)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۲/۱

آغاز: بسمله ... اما بعد فانه قد خصنا فضل الله سبحانه و له الحمد ببرهان یتکفل علی وحدانیة اثبات الواجب الوجود؛ **انجام:** هذا ما اشتهینا من التفکه من هذه الشجرة فی هذه الحبة و الحمدلله ... العالمین.

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۸سم [ف: ۷ - ۴۵۲]

● **الشجرة المنهیة** / کلام و اعتقادات / فارسی

aš-šajarat-ul manhīyya

در اثبات واجب با عنوان‌های «حبه، فاکهه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵/۶

کا: محمد بن صفی الدین سید محمد حسینی، تا: ۱۲ صفر ۱۱۰۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ص (۷۵-۹۲)، اندازه: ۹×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۱۴۴]

● **الشجرة المورقة و المشیخة المونقة** / اجازات / عربی

aš-šajarat-ul mūriqa wa-l mašīxat-ul mūniqa

امام الحرمین همدانی، محمد بن عبدالوهاب، - ۱۳۰۳ ؟ قمری

emām-ol-harameyn-e hamedānī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-vahhāb (- 1886)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۸۲ق

مؤلف، پس از طی مراحل علمی و بنا به گفته خودش وصول به درجه اجتهاد، این اجازه‌ها را از بزرگان علمای عصر خود دریافت کرده و سابقاً در مؤلفاتش پراکنده بوده و در این مجموعه گرد آورده است. در این مجموعه پس از مقدمه‌ای در معنی و فائده اجازه، چند استجازه و اجازه بدین تفصیل درج شده است: ۱. اجازه شیخ مرتضی انصاری، ۲. اجازه میرزا زین العابدین طباطبائی، ۳. اجازه سید مهدی قزوینی حلی، ۴. استجازه از سید مهدی قزوینی، ۵. اجازه دیگر از سید مهدی قزوینی، ۶. اجازه دیگر از میرزا زین العابدین طباطبائی، ۷. اجازه سوم از میرزا زین العابدین طباطبائی، ۸. اجازه سید اسدالله رشتی، ۹. اجازه دیگر از سید اسدالله رشتی، ۱۰. استجازه از سید اسدالله رشتی، ۱۱. اجازه دیگر از سید اسدالله رشتی، ۱۲. استجازه از سید علی شوشتری، ۱۳. اجازه سید علی شوشتری، ۱۴. اجازه میرزا محمد حسن مجدد شیرازی، ۱۵. اجازه سید حسین

کوهکمری، ۱۶. گواهی میرزا محمد رضا اصفهانی، ۱۷. استجازه از سید حسین بحرالعلوم، ۱۸. اجازه سید حسین بحرالعلوم، ۱۹. اجازه میرزا محمد علی شهرستانی، ۲۰. اجازه میرزا هاشم چهار سوقی اصفهانی، ۲۱. اجازه شیخ راضی نجفی، ۲۲. اجازه دیگر از شیخ راضی نجفی، ۲۳. اجازه شیخ جواد بن حسین نجف، ۲۴. شهادت میرزا محمد باقر دماوندی، ۲۵. اجازه شیخ محمد حسین کاظمی، ۲۶. اجازه دیگر از شیخ محمد حسین کاظمی، ۲۷. اجازه ملا محمد ایروانی، ۲۸. اجازه شیخ عبدالحسین طهرانی، ۲۹. اجازه میرزا حسین نوری، ۳۰. گواهی آقا محمد باقر همدانی، ۳۱. اجازه شیخ محمد حسن آل یس، ۳۲. وکالت نامه شیخ مرتضی انصاری.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۴۲

آغاز: الحمدلله الذی اجاز المستجیز من کریم ثوابه و أجار المستجیر من عظیم عقابه و الصلاة و السلام علی رسوله محمد الذی اجتهد فی أحکامه؛ **انجام:** هذا ختام الکلام و الحمدلله علی الاتمام و الصلاة و السلام علی سید الانام محمد و آله البررة الکرام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از کتاب اجازه مفصل سید محمد باقر خونساری صاحب روضات به ابن داود الحاق شده و لیکن در نسخه ناتمام است؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴ - ۲۲۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۱۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۳۲۸]

● **شجره نامه** / انساب / فارسی

šajare-nāme

طباطبائی، شکرالله بن محمد باقر، ق۱۴ قمری

tabātabā'ī, šokr-ol-lāh ebn-e mohammad bāqer (- 20c)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۸ شوال ۱۲۹۵ق

[دنا ۳۵۶/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۲۰۳/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۶۱/۱

آغاز: بسمله. آرایش آبای اطفال عبارات و حلی و رحلل امهات موالید فقرات حمد و سپاس افزون از حد و قیاس یگانه مبدعی است؛ **انجام:** بارس ئیل سنه ۱۲۹۵.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه تیماج مشکی، ۷ص (۱-۷)، ۱۲ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۸۰۷]

● **شجره نامه** / انساب / ترکی

šajare-nāme

پیامبران و پادشاهان است از اسحق پیغمبر تا پایان کار دودمان عثمانی ها به ترکی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۰۱-ف

از روی اصل طومار؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۲ - ۲۵۱]

● **شجره نامه** / انساب / فارسی

šajare-nāme

مجموعه از نقوش و رسم‌ها که در آنها نسل‌های اشخاص و اقوام و نژادهای ایران باستان و قبایل عربی ترسیم شده‌اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۳۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۱ر-۳۹پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۸۴]

● **شجره نامه** / انساب / فارسی

šajare-nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۳۵

بی‌کا، بی‌تا؛ شجره نامه چاپی شاه نعمت الله ولی با دو تصویر از ائمه اطهار (ع) و در اطراف آن در اشکال دایره ای و بیضی شکل عناوین افراد آورده شده است. شجره‌نامه چاپی به شکل پوستر بوده و نویسنده آن عبدالرسولی در ۱۳۹۷ق است، تقدیمی از طرف آقای رضا قائمی به دانشگاه تهران مورخ ۶۲/۵/۱۸ هست؛ اندازه: ۴۹×۷۰سم [ف: ۱۹ - ۴۵۳]

● **شجره نامه امام زادگان کاشان** / انساب / فارسی

šajare-nāme-ye emām-zādegān-e kāšān

دو باب منقول از بحر الانساب است، باب اول در بیان احوال شاهزاده اسماعیل فرزند امام موسی کاظم و باب دوم در بیان کیفیت شهادت اسحق بن حمزه ابن امام موسی کاظم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۲۷/۱

آغاز: بسمله. باب اول در بیان احوال خیریت مال فرزند ارجمند کامکار و نور چشم سعادتمند نامدار اعالی و اعاظم جناب امام موسی کاظم (ع) شاهزاده اسمعیل است؛ **انجام:** و محل دفن خواجه تاج الدین و اولاد آن بزرگوار در سمت یسار وقوع یافته است و این سواد از بحر الانساب قلمی گردیده است

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن میرزا عبدالوهاب کاشانی، تا: ۱ رجب ۱۳۰۶ق؛ از روی نسخه مرحوم خان رحمت تومان محمد کاظم خان مورخ ۲۷ شعبان ۱۲۶۰؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۶گ (۲پ-۱۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۲]

● **شجره نامه اهل چشت قادریه (منظوم)** / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-nāme-ye ahl-e čašt-e qāderīyye (manzūm)

در آغاز آمده است: شجره طیبه خاندان عالیشان اهل چشت از تصنیف جناب پیر حافظ محمد موسی چشتی به صابری مانک پوری.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۰/۲

آغاز: (شجره اهل چشت) خداوندا توئی معبود عالم ×× خداوندا توئی مقصود عالم؛ **انجام:** (شجره قادریه) نگهدار اندر این عصر از تباهی خداوندا ... (ناتمام مانده)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوایی، ۴ص(۲۶۷-۲۷۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۵۰ - ۳۱]

● **شجره نامه بهبهانی** / انساب / فارسی

šajare-nāme-ye behbahānī

محمد مهدی بن سید جعفر، ق۱۴ قمری

mohammad mahdī ebn-e seyyed ja'far (- 20c)

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۱۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد ... محمد مهدی؛ **انجام:** باقیمانده اما دختر در حباله نکاح.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۸ص (۷۵-۸۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم[ف:۲-۱۲۰]

● **شجره نامه پیران محمد یعقوب** / تراجم / فارسی

šajare-nāme-ye pīrān-e mohammad ya'qūb

زنجیره طریقت میان محمد یعقوب جیوست که از خواجه مودود چشتی گذشته می‌رسد به حسن بصری، امام علی و پیامبر اسلام (ص).

[دنا ۳۵۶/۶؛ فهرست مشترک ۱۰۹۸/۱۱؛ کتابخانه گنج بخش ۲۱۲۹/۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۷۴/۱

آغاز: شجره حضرت میان محمد یعقوب جیو و ایشان از حضرت میان حاجی جیو و ایشان از حضرت میان اسماعیل جیو

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان ۳۷۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۳ص(۲-۴) [عکسی ف: ۶ - ۹۳]

● **شجره نامه سادات کرسوی** / انساب / فارسی

šajare-nāme-ye sādāt-e karsavī

امامت کاشانی، عزیزالله بن فخرالدین، ۱۳۰۸ شمسی

emāmat kāšānī, 'azīz-ol-lāh ebn-e faxr-od-dīn (1929 -)

یک‌رشته نگارشی است در بیان نسب سادات حسینی کرسوی کاشانی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۱۹

آغاز: الحمد لله الذی جعل مودة السادات؛ **انجام:** انک علی کل شیئی قدیر.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: صفر ۱۳۷۸ق، جا: مشهد رضوی؛ واقف: امامت کاشانی، عزیزالله بن فخرالدین، شهریور ۱۳۳۷؛ کاغذ: خط دار، ۱۰گ، اندازه: ۱۵× ۱۹سم [ف: ۶ - ۶۱۱]

● **شجره نامه سلسله طریقت** / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-nāme-ye selsele-ye tarīqat

سلسله مشایخ طریقت شاه اسماعیل تا شیخ زاهد گیلانی و از شیخ زاهد تا حضرت مولی علی (ع) خوانده.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۸/۸

آغاز: الاقتداء بالانبیاء و الاولیا من سنن الاصفیاء کالاقتداء بنور عین الانبیاء و عین اعیان الاصفیاء سلالة امیرالمؤمنین و نتیجة رسول رب العالمین منظور - الحق محبوب الخلق حضرة شیخ شاه اسماعیل هو فائض الانوار علی القوابل من مشکوة اخیه المکرم المعظم المحترم ... سلطان علی، هو من مشکوة ابیه

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۸۴-۸۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ - ۶۰۲]

● **شجره نامه سلسله طریقت** / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-nāme-ye selsele-ye tarīqat

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۶/۲

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شریف محمد پسر احمد مهدی حسینی، تا: گویا قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۱گ (۲ر) [ف: ۶ - ۴۳۷]

● **شجره نامه شاهان قاجار** / انساب / فارسی

šajare-nāme-ye šāhān-e qājār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۷۶

طوماری است به طول ۶ متر که به صورت مشجرات انساب شاهان قاجار را از حضرت ادم تا محمد شاه قاجار ذکر می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳۱ - ۱۶۰]

● **شجره نامه شاه نقشبند** / عرفان و تصوف / فارسی

šajare-nāme-ye šāh naqšband

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۳۱/۵

در آغاز این بخش سخنانی است کوتاه از شاه نقشبند (خواجه بهاء الدین) و در عنوان آن با قلم قرمز چنین نوشته است: «از کلمات قدسیه شاه نقشبند قدس سره است»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۵۰پ-۱۵۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۱۱۶]

● **شجره نامه عرفاء** / عرفان و تصوف / فارسی
šajare-nāme-ye ʻorafā’
از ابوعمران مغربی تا شیخ محمود هر یک با القاب در دایره‌ای.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۴۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در دایره ها در هر صفحه‌ای یک دایره کوچک در میانه یا با چند دایره کوچکتر؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ، ۷ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۲۹۲]

● **شجره نامه عرفاء** / عرفان و تصوف / فارسی
šajare-nāme-ye ʻorafā’

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۴۸/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با رویه گالینگور بنفش، ۵گ (۲۷۸ر-۲۸۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۹×۴۱سم [ف: ۳۰ - ۱۳۴]

↚ شجره نامه قاجار ← تاریخ ملکزادگان تخمه خاقان مغفور

● **شجره نبوت و خلفاء و سلاطین** / تاریخ / فارسی
šajare-ye nabovvat va xolafā’ va salātīn
تاریخ اسلامت را به صورت مشجر و یا توضیحی راجع به هر یک از فروع از خاندان اهل بیت (ع) تا خاندان چوپانیه و شیخ ابواسحاق اینجو آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۸۸/۲
آغاز: شجره مبارکه نبوت و اهل بیت اطهار علیهم السلام اسماعیل حضرت اسماعیل چون نور نبوت در جبین قیدار دید از عهد گرفت که نزدیکی نکند مگر به زنان پاکیزه و پیمان را به ایمان مؤکد ساخت
خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۷۲پ-۹۴پ)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۶۲]

● **الشجرة النبوية فی نسب خير البرية** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی
aš-šajarat-un nabawīyya fī nasab-i xayr-il barīyya
ابن مبرد، یوسف بن حسن، ۸۴۰ - ۹۰۹ قمری
ebn-e mebrad, yūsof ebn-e hasan (1437 - 1504)
تاریخ تألیف: ۲ذیقعده ۸۸۱ق؛
کتابچه مختصری در شرح احوال پیامبر است که در اشکال و جداول گوناگون تنظیم شده: «ان اخا من الاخوان و محبا من الخلان و عينا من الاعيان اوقفنی علی هذه الشجرة النبوية و الدرة المضيئة فرأيتها جوهرة من الجواهر و درة من الدرر الباهرة تحير فيها الافكار و تقف عندها الاذهان، غير ان بعض بيتها ناقصة ... (پارگی یک کلمه) و بعض عقدها غير مسدودة البراجم و قد خل فيها باشياء من الامور النبوية و الاحوال الزكية المرضية و الآثار الشريفة و الامور اللطيفة فطلب من العبد اتمام ذلك و تكميله و سرعه و صنعه و تعجيله فردت ما فيه من الورقات خمس صفحات». در پنج «صفحه» بدین ترتیب: ۱. خدامه و عبیده؛ ۲. المرأته و جنوده؛ ۳. سلاحه و عدده؛ ۴. خیله و مراکبه؛ ۵. جدول وسیم قد احتوى على جميع السيرة الشريفة. با خاتمه‌ای کوتاه در ذکر اسامی صحابه و خلفای بعد از ایشان.
چاپ: دمشق، دار ابن کثیر، تحقیق محیی الدین دیب، ۱۴۱۶ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۲۰
آغاز: الحمد لله الذی استخرج من جواهر خلقه درته المكنونة و نور الوجود بابراز كنز انواره المصونة و اختار من جميع خلقه معدن اسراره المأمونة احمد؛ **انجام:** خلافة عمر بن عبدالعزيز، سنة تسع و تسعين و توفى سنة احدى و مائة، موته سنتين و خمس اشهر.
خط: نسخ، کا: یوسف بن محمد دزفولی، تا: شوال ۱۰۰۹ق، جا: بغداد؛ در متن و حاشیه؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذی، ۱۴گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۵۳]

● **شجرة النبی** / تاریخ پیامبر اکرم
šajarat-on nabī

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۴۳/۱۵
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ [نشریه: ۷ - ۲۷۳]

● **شجرة النبی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
šajarat-on nabī
رساله کوتاهی است در اجداد و انساب حضرت پیامبر (ص).

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۸۵۰۶-۵۷/۱۷۶
آغاز: هذه شجرة النبی الامی العربی ... محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب ... الحمدلله الذی جعل شرف الانساب واسطه عقد المكارم
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاجی الجنکی، تا: ۱۱۳۹ق؛ ۳گ (۵۱-۵۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۷۸]

● **شجره نسب اکبر شاه تا امیر تیمور گورکان** / انساب / فارسی
šajare-ye nasab-e akbar šāh tā amīr teymūr-e gūrkān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۵/۲۲۰

بی‌کا، تا: ۱۰۶۳-۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۳۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۶۱]

● **شجره نسب پدری و مادری شاه عباس صفوی /**
انساب / فارسی

šajara-e nasab-e pedarī va mādarī-ye šāh ‘abbās-e safavī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۰۴

خط: نستعلیق، کا: محمد علی رحمی، تا: ۲۶ رجب ۱۰۵۲ق، به امر نظام الدین احمد غفاری؛ ۲ص(۲۳۲-۲۳۳) [مختصر ف: - ۴۶۷]

● **شجرة نسب النبی و العشرة المبشره** / انساب / عربی

šajarat-u nasab-in nabī wa-l ‘ašarat-il mubaššara

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۵/۲۷-طباطبائی

آغاز: اعلم ان هذه شجره تشتمل علی نسب النبی و علی العشره

کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن ۱۳؛ در چند صفحه بعد چند بیت است به نقل از سر الادب و سپس تعدادی از اسامی الهی با ذکر عدد مطابق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۳۴۸]

● **الشجرة النعمانیة** / علوم غریبه / عربی

aš-šajarat-un nu‘mānīyya

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī (1166 - 1241)

چاپ: به تصحیح ابراهیم الکیالی، بیروت، دارالکتب العلمیة، ۱۴۲۵ق

شروح و حواشی:

۱- شرح الشجرة النعمانیة؛ صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق (۶۰۷-۶۷۳ق)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۹۱

آغاز: بسمله، الحمد لله وحده؛ **انجام:** ایقع الحساب و الله الموفق ... علی بن الحسین الطباطبائی

خط: نسخ، کا: مهدی تبریزی، تا: ۱۳۵۰ق؛ ۱۵گ، ۱۹ سطر [الفبائی: - ۳۱۸]

● **شجره نقشبندیه** / عرفان و تصوف، شعر / عربی، فارسی

šajare-ye naqšbandīyye

قادری، محمد عثمان بن محمد، ق۱۳ قمری

qāderī, mohammad ‘osmān ebn-e mohammad (- 19c)

منظومه کوتاهی است در بیان شجره اقطاب سلسله نقشبندیه، که مؤلف خود داخل در آن سلسله بوده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۰۲/۳-۱۵/۴۲

آغاز: الذی بالذات الله احد ×× والذی بالوصف الله الصمد / نحمد حمداً علی نعمائه ×× نشکر شکراً علی آلائه؛ **انجام:** الصلوة لاتعد و السلام ×× للنبی والآل اصحاب الکرام. اللهم صلی علی محمد ... فی الاولین و الاخرین و فی الملا الاعلی ای یوم الدین ... و اصحابه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۵ - ۲۳۸۱]

● **شجره نقشبندیه** / انساب / فارسی

šajare-ye naqšbandīyye

محمد عثمان،

mohammad ‘osmān

زنجیره طریقت پیران نقشبندیه است که با عناوین «الهی به حرمت راز و نیاز ...» به صورت مناجات، به ذکر نام آنان پرداخته است؛ ظاهراً همانند شجره قادریه که گذشت.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۰۴/۱۳

از ابوبکر تا یار محمد صاحب ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی، ۳گ (۱۰۰پ-۱۰۲پ)، ۱۳ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۷۳۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۷/۷

آغاز: الحمد لله رب ... الهی به حرمت راز و نیاز محمد رسول الله (ص)، الهی؛ **انجام:** الهی به حرمت راز و نیاز حضرت مولانا مرشدنا و مخدومنا ...

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:شعبان ۱۲۵۰ق؛مجدول مذهب؛محشی؛کاغذ: شرقی،۲گ(۶۵ر-۶۶پ)،۱۵سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۷ - ۵۸]

● **الشجرة و تحصیل الثمرة** / کیمیا / عربی

aš-šajara wa taḥṣīl-uṯ ṯamara

جلدکی، علی بن ایدمر، - ۷۶۲ قمری

jeldakī, ‘alī ebn-e aydamor (- 1361)

در هفت «فرع».

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۶/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان من ماء و طین ... و بعد فاعلم یا اخی ان السبب دعانی الی تسطیر هذه الارقام و تحریر الکلام انه قصدنی فی ذلک من اعتمد صدقه و وجب حقه بشرعت؛ **انجام:** و بعد کل ساعته عوضاً عن یوم فافهم ما وصل الیک ایها الاخ السعید الموفق الرشید و لکن [و لیکن] هذا الکلام هو آخر الرسالة بحمدالله تعالی و صلی الله علی سیدنا محمد و آله

و صحبه و سلم تسلیماً کثیراً کثیراً
خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن سبز، ۶گ (۹۹ر-۱۰۴ر، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۷سم [ف: ۶ - ۲۷۳]

۲. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۲۰]

↩ شجره و ثمره ⋗ ثمره و شجره
↩ شجره و ثمره ⋗ اشجار و اثمار

● شجره و ثمره / رمل / فارسی

šajare va samare

همدانی، محمد حسین

hamadānī, mohammad hoseyn

در قواعد علم رمل به رمز و اشاره، و می‌گوید که این علم از علوم پیامبران است و باید مخفی باشد و نزد استاد می‌توان آن را فرا گرفت.
آغاز: بسمله ... و بعد روایت کنند از حکماء اوایل که این علم نقطه آن علمی است که به دانیال پیغمبر فرود آمده است؛

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۲۹/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴گ (۱۶ر-۲۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۳۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۶/۵
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه مرعشی ش ۴۲۲۹/۲ تعیین شد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۵۱]

● شجره و ثمره / رمل / فارسی

šajare va samare

ابوالبرکات

abo-l-barakāt

در این کتاب احکام خانه‌های رمل با عناوین «شجره، ثمره» بیان نموده و بعضی اشکال رمل و احکام آنها را ذکر کرده است. به گفته یکی از شارحان کتاب «الشجره و الثمره» اصل کتاب به زبان یونانی و منسوب به دانیال نبی (ع) بوده که ماشاء الله مصری آن را به عربی ترجمه و برخی از مشایخ آن را به فارسی ترجمه کرده است (الذریعه، ۴۱/۱۲) .این کتاب در مشترک پاکستان به علی بن خلیل طرابلسی نسبت داده شده و در فهرست مرعشی کتابی با عنوان «شجره» در رمل معرفی شده که آغاز آن با نسخه ما مطابقت می‌کند و آن را به آخوند ملامحمد حسین همدانی نسبت داده است و نسخه دیگری با عنوان «شجره» در فهرست ملی با شماره ۱۴۶۹۵/۷ ف معرفی شده که آغازش با نسخه مورد بحث مطابقت می‌کند ولی مطالب آنها با هم یکی نمی‌باشد.
آغاز: روایت کنند از حکمای اوایل که این علم نقطه آن علمی است که به حضرت دانیال نبی علیه التحیة و الثنا رسیده
[دنا ۳۵۷/۶]

۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱/۸
در رمل به فارسی با عنوانها شجره و ثمره. در فهرست بی نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، کا: حسین، تا: ۱۰۲۷ق [نشریه: ۷ - ۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۲ - ۱۷۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** این نقطه از هر مقامی و مرکزی که آید چنین باشد و این فقیر هیچ اصول و هیچ نکته فرو نگذاشت و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، کا: بهادین ابن امیر قلی ایموری، تا: ۱۰۴۸؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ(۸۴پ-۱۳۷پ)، ۲۲-۱۵سطر(۸-۸/۵ × ۱۵-۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۱۶۵
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی رسوله محمد و آله اجمعین، اما بعد روایت کنند از؛ **انجام:** محبوب قدیم هم از این خانه باشد و الله اعلم ... سنه ۱۰۵۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق [الفبائی: - ۳۱۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** که شرح او نوشته شد رمل ثابت رمل اول نتیجه ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۱
منتخباتی است پراکنده و مختصر از رساله فوق، و در لابه‌لای آن اوراقی سفید مانده؛خط:شکسته نستعلیق، کا: ابوالفتح، تا: ۲ رجب ۱۳۰۹ق؛ جلد: مقوا، ۳۷گ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۶ - ۱۹۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۶
آغاز: برابر ؛ **انجام:** و این نقطه بدو منتهی شود مرادی نیست و رحمتی نیز نیست و اگر این نقطه از دهم باو رسد و نقطه خاک
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۶ - ۷۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۳/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** امهات هر فصلی ما اول است و نبات ماه ثانی و متولدات ماه ثالث اما قول اول را صحت بیشتر است و معتمد و هو اعلم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب مرصع، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۸ص (۸۲۰-۹۴۷)،

۱۷ سطر [ف: ۳۶ – ۹۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۲/۱ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** دانکه صاحب مفاتیح علم رمل را پنهان کرده ... و عند الله العلم الغیب لا ریب تمام شد شرح کتاب شجره.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۹ص (۱–۲۶۹)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴/۳ – ۲۶]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۵۳/۴-۶۰/۹۳

آغاز: شجره چون نقطه ناری منتهی شود در خانه اول یعنی در خانه خود آن نقطه را صاحب المرکز خوانند یعنی نقطه ثابت در خانه خود؛

رساله مفصلی است در رمل با عنوان «شجره – ثمره»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۵گ (۱۲۶–۱۷۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۱سم [ف: ۵ – ۲۳۸۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی یوم السبت شهر رمضان المبارک سنه ۱۰۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● شجره و ثمره / علوم غریبه / فارسی

šajare va samare

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۶۴۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الولی النصیر؛ **انجام:** جاهل را اعتباری نباشد ... احدی و خمسین یزد جردیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۷ق [الفبائی: – ۳۱۸]

● شجره و ثمره (الف) / رمل / فارسی

šajara va samara

شرح و بسط رساله «شجره و ثمره» در علم رمل می‌باشد که گذشت. این شرح به اشارت کمال الدین حسن و به نام سلطان جلال الدین نگاشته شده است. متن با عناوین «شجره» و شرح با عناوین «ثمره» می‌باشد.

آغاز: الحمد الله العلی الکبیر الولی النصیر ... اما بعد، بنابر مقدمه آنکه در زمان پادشاه اسلام فرمانفرمای هفت اقلیم ... بیت. جهانداری که تیر آسمان بر صفحه تیغش کند از خون بد خواهان مثال فتح را طغرا

چاپ: لکهنو (نولکشور)، ۱۳۲۰، از روی نسخه تاریخ ۸۸۰ نوشته نعیمی به نام «ثمره شجره نجوم» در ۲۰۴ص نخستین بار به چاپ رسید

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۰۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۱۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۴ – ۱۸۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۵۳

آغاز: برابر

از ناشناس، که شاید نامش در بخش افتاده دیباچه بوده است. در بجا مانده از دیباچه آمده: جلال الدنیا و الدین، عون کافة المسلمین خلد الله ملکه و سلطانه، چون سارقی، از مطبخ خانه او دزدی کرده بود، رمالان را گرد آورده بود. نوبت که به من رسید، شجره پر ثمره را ارائه کردم و همه تصدیق کردند که «کتاب شجره» نسبت به دیگر کتابها برتری تام دارد. و از من خواسته شد تا آن را روشن گردانم. رمل است و خواص نقطه، با تلفیق عناصر چهارگانه. با سربندهای «باب»، «شجره» و «ثمره»: باب نقطه خاک در بیوت هشتگانه، در ۸ «شجره» و ۸ «ثمره». نقطه بادی، نیز ۸ «شجره» و ۸ «ثمره»، نسخه در شجره ۷ افتاده. نخست یک «شجره» سپس یک «ثمره»، دست‌کم سه نسخه دیگر از این کتاب با دگرگونی نه چندان، یا تحریرهای نزدیک به نسخه در دست، در فهرستها نشانی داده شده است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ کاغذ: ترمه، ۴۰گ، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ – ۱۴۵]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** نعوذ بالله من کلها تمت الکتاب الشجرة و الثمرة من قول الدانیال پیغمبر علیه – السلام. فی یوم الاثنین احدی عشر شهر محرم الحرام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «عبده عبدالباقی بن احمد»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی با گالینگور مشکی، ۷۹گ، ۱۷ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۵ – ۱۷۶۷]

● شجره و ثمره (منتخب) = اشجار و اثمار (منتخب) / هیأت / فارسی

šajare va samare (mn.) = ašjār va asmār (mn.)

گزیده‌ای است از کتاب اشجار و اثمار علاء منجم بدون ترتیب خاص.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۲۰/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله مختصری است منتخب شجره و ثمره از علم نجوم در دانستن احکام قرانات کواکب در بروجات؛ **انجام:** یازدهم چون در مقابله فرح باشد یعنی در نهم طالع اما خالی السیر و وحشی السیر دو دلیل کند به توقف کارها و دیر برآمدن.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۳گ (۱۷ر–۲۹پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۲۸۴]

← شجره ولایت > کرسی نامه سلسله ذهبیه

● **شجر نامه** / -

šajar-nāme

از حضرت آدم تا فرزند هلاکوخان و سپس آل عثمان و صفویه تا تاریخ ۹۲۸ می‌رسد و ناتمام است.

تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۲۹۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح، مجدول؛ ۱۶گ [چند نسخه-ف: - ۳۷۴]

● **شجر نامه پیران چهارده خانواده** / عرفان و تصوف / فارسی

šajar-nāme-ye pīrān-e čahārdah xānevāde

رساله مختصری است که در آن با ذکر اسامی سلسله‌های متعدد صوفیان، خدا را به اسامی آنها قسم می‌دهد و سپس سند درویش‌های چهارده خانواده را بیان می‌کند، از جمله زیدیان که پنج تن بوده‌اند و چشتیان و ادهمیان و ... . شرح حال مختصری از مشایخ هر سلسله صوفی می‌آورد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳/۵۱۴-۳/۱۳۴

آغاز: بسمله شجره پیران چهارده خانواده هر که روزینه بعد از نماز بامداد یا بعد از هر نماز باعتقاد تمام بخواند ومدد آرد برکت ایشان هیچ احتیاجی دین ودنیا آنکس را نماند بسمله الهی بحرمت زیدیان الهی بحرمت ادهمیان الهی بحرمت عناصیان؛ **انجام:** او را همین طریق است تمام شد طریق چهارده خانواده والله عالم

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، تا: چهارشنبه ۱۴ شوال ۹۲۷ق؛ ۱۰گ، ۱۱ سطر [ف: ۵ - ۲۳۷۹]

● **شجر نامه سادات خاتون آباد** / انساب / فارسی، عربی

šajar-nāme-ye sādāt-e xātūn-ābād

خاتون آبادی، محمد بن محمد حسین، ق۱۲ قمری

xātūn ābādī, mohammad ebn-e mohammad hoseyn (-18c)

شجرنامه میرسید محمد بن محمد حسین بن میر محمد بن میر محمد باقر ... علی الاصغر بن امام زین العابدین علیه السلام است که در آن شجره خود را تا حضرت آدم ذکرنموده و به محل دفن برخی از اجداد خود در حاشیه اسامی آنها اشاره کرده است. دو شجره نامه دیگر از سادات خواتون آبادی در الذریعة (۳۸/۱۳) معرفی گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۲۰

آغاز: شجره سادات سلسله مشهوره بسادات خواتون آباد که در کتب نسب اکثر آنها مثبت و در هر عصر معروف بوده اند؛ **انجام:** بن شیث هبة الله و نبیه بن آدم ابوالبشر علیه السلام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ احتمالاً به خط مؤلف در برگ نخست تاریخ درگذشت میرزا هادی بن محمد باقر و میر عبدالله به سال‌های ۱۲۹۳ و ۱۱۶۸ق و در انجام تاریخ زادروز فرزندان مؤلف به نام‌های حمیده، محمدعلی، میر سید احمد به سالهای ۱۱۶۴ق و ۱۱۷۰ق آمده؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع مشکی، ۳گ، ۲ سطر، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۳۵ - ۴۸۸]

● **شجون المسجون و فنون المفتون** / عرفان و تصوف / عربی

šujūn-ul masjūn wa funūn-ul maftūn

؟ ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)

رساله عرفانی است در سه باب: ۱. در عمل، ۲. در عامل، ۳. در معمول له. هر بابی متضمن نصایحی چند است. منسوب به ابن عربی است و بعضی به احتمال به صفدی نسبت داده اند. مؤلف چنانکه در مقدمه گفته، نوشتن این کتاب را در زمانی که در زندان بوده آغاز کرده است.

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و به ثقتی الحمدلله الذی خلق خلق الانسان من طین ...

انجام: و ان رفع الزمان فلا حدود×× فکل اول و الکل آخر

چاپ: دمشق، محقق: علی ابراهیم کردی، دار سعدالدین، ۱۹۲ص، ۱۴۱۹ق.

[دنا ۳۵۸/۶؛ کشف الظنون ۱۰۲۸/۲؛ مؤلفات ابن عربی، عثمان یحیی ۳۸۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن مظفر، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱ص (۱-۴۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۹۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۱۶۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۵۸۰]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۹۵۶/۱۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۳۰گ (۱۱۰ر-۱۳۹پ)، ۲۵ سطر(۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۸سم [ف: ۲ - ۵۳۷]

← الشخص اسم مشترک ← مقالة فی ان الشخص اسم مشترک

● **شخص جزوی و حقیقت کلی** / فلسفه / فارسی

šaxs-e jozvī va haqīqat-e kollī

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)
فایده‌ای است کوتاه و دوخطی. در بعضی از نسخه‌ها این فایده در ابتدای فایده «احاطه الفاظ کلی بر الفاظ جزوی» آمده و بخش ابتدایی آن دانسته شده است.
آغاز: شخص جزوی بحقیقت کلی وجود دارد، و داننده معنی این کلمه نه شخص جزوی بود
انجام: بلکه حقیقت کلی است داننده این معنی و حکم کننده بر صدق این گفتار
چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (ص ۶۳۱)
[دانشگاه ۳۳۱/۳ ش ۱۷ و روان با بند دیگر (ش ۱۵ مصنفات) یکی پنداشته شد؛ دنا ۳۵۸/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۱۹/۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱، جا: توس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۵]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۳۷
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۱گ (۱۴۰پ) [ف: ۵ - ۴۶۰]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶/۲۴۵۴/۴
خط:شکسته نستعلیق،کا:محمد خان،تا:۱۳۳۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۵۹۶]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۷/۶/۵
شماره ۱۱ چاپی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹ - ۹۱۸]

● شد الإزار فی حط الأوزار عن زوار المزار = المزارات / تراجم / عربی

šadd-ul izār fī ḥaṭṭ-il awzār ʻan zuwwār-il mazār = al-mazārāt

جنید شیرازی، جنید بن محمود، ق۸ قمری
jonayd-e šīrāzī, jonayd ebn-e mahmūd (- 14c)
تاریخ تألیف: ۷۹۱ق
کتابی است در شرح احوال و تعیین محل قبر جمع کثیری از زهاد و علماء و امراء و سلاطینی که در شیراز دفن شده بودند. چون نیت مؤلف این بوده است که این کتاب او برای زوار مزارات شیراز در حکم راهنمایی باشد، آن را به عدد ایام هفته به هفت قسمت یا هفت نوبت تقسیم کرده است که هر قسمت شامل ذکر مدفونین یکی از ایام هفته است تا اگر زایر نتواند هر کدام را در یک شب جمعه یا صبح شنبه زیارت کند، زیارت خود را از تمام آنها در هفت روز یا هفت هفته به انجام رساند. این هفت قسمت یا نوبت به این ترتیب می‌باشد: نوبت ۱. ذکر مدفونین قبرستان شیخ کبیر؛ ۲. ذکر مدفونین قبرستان باهلیه؛ ۳. ذکر مدفونین قبرستان دارسلم؛ ۴. ذکر مدفونین قبرستان ام کلثوم و مشیرویه؛ ۵. ذکر مدفونین قبرستان باغ نو؛ ۶. ذکر مدفونین قبرستان جامع عتیق؛ ۷. ذکر مدفونین قبرستان مصلی. در این هفت نوبت مؤلف مجموعاً ترجمه ۳۱۵ نفر را عنوان کرده و سیصد و پانزدهمین (یعنی آخرین فردی که ترجمه حال وی در این کتاب مذکور شده) شیخ سعدی شیرازی است. مؤلف این کتاب با این‌که مورخ نبوده و به همین جهت اغلاط و مسامحات زیاد بر زبان و قلم او جاری شده باز به علت قدمت زمان و دسترسی داشتن به برخی کتاب‌ها که اکنون اثری از آنها برجا نیست و معاصر بودن با گروهی از اشخاص و وقایعی که در این کتاب به ذکر آنها پرداخته، معلومات گرانبهایی به دست داده است که سایر مآخذ تاریخی موجود از آنها خالی است و این جمله به آشکار ساختن بسیاری از حوادث تاریخی مربوط به فارس و نواحی مجاور آن و ترجمه احوال گروهی از رجال منتسب به آن سرزمین‌ها، کمکی شایان می‌نماید. آخرین تاریخی که در شد الإزار ذکر آن چند بار به میان آمده سال ۷۹۱ق است که ظاهراً سال پایانی تألیف کتاب باشد. بعد از وفات مؤلف پسر او «عیسی» متن عربی کتاب پدر را به خواهش یکی از دوستان خویش که از شاگردان پدرش بوده به فارسی ترجمه کرده و نام آن را «ملتمس الأحبا خالصاً من الریاء» نهاده و همین ترجمه است که بین عامه به هزار مزار یا هزار و یک مزار اشتهار یافته است.
آغاز: الحمد لله مزین السماء بالنجوم ذات الأنوار و منور الأرض بالانبیاء و الصالحین الأبرار ... و بعد فیقول ... إن بعض إخوانی فی الیدن نفعه الله بمحبة الصالحین قد بنی إلی ذکر مزارات شیراز لا زالت موسومة بالاعزار ...
چاپ: به تصحیح عباس اقبال آشتیانی و قزوینی، تهران، ۱۳۲۸ش
[دنا ۳۵۸/۶-۳۵۹؛ الذریعة: ۲۱۸/۲۵-۲۱۹]
شرح و حواشی:
۱- تذکره هزار مزار = ملتمس الاحباء خالصا من الریاء؛ جنید شیرازی، عیسی بن جنید (-۹)
۲- المزاریة = ذیل شد الإزار؛ شیرازی، عبدالنبی بن ابی تراب (-۱۳)

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹عکسی
نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 3395؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲و ۱۳؛ ۱۸۱گ [ف: ۱ - ۵۳۳]
تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶تا۲۷-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [نشریه: ۲ - ۲۷۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۷۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مگر که صدرنشینان بارگاه قبول ×× نظر کنند

به بیچارگان صف فعال
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن محمد رضا جهرمی، تا: یک‌شنبه ۸ جمادی الاول ۱۲۹۷ق؛ مصحح، محشی؛ شماره ترجمه‌ها (شرح حالها) در حواشی نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۱۴گ (۱پ–۱۱۴ر)، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۲ – ۹۱۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۳۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** مگر که سدره نشینان بارگاه قبول ×× نظر کنند به بیچارگان صف نعال
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الاول ۱۳۰۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ(۱۰۵پ–۲۱۸پ) [ف: ۳۳/۱ – ۸۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۱

خط:نستعلیق،کا:محمدصادق بن محمد کاظم شیرازی، تا: جمادی الثانی۱۳۱۰ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹۱گ، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۴–۳۸۸۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۱۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۸۵گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [رایانه]

۶. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۳۴/۲

نوبت اول؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۲۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۹

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲ – ۳۲۸]

● شد و آداب تصوف / عرفان و تصوف / فارسی

šad va ādāb-e tasavvof

در معنی و انواع شد (میان بستن) و بعضی آداب تصوف و معنی شریعت و طریقت و حقیقت که در سیر و سلوک باید این سه راه پیموده شود، و شرح بعضی اصطلاحات صوفیان، بسیار کوتاه و مختصر است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۶۶/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد روایت می‌کنند از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام، بدانکه سبب تصنیف این رساله؛ **انجام:** یوم ظعنکم و یوم اقامتکم و من اصوافها و اوبارها که او را رختها بسازند مثل نمد و شال و غیره و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، کا: رضا قلی بن نور الله (مشهدی)، تا: ۱۲ شعبان ۱۰۸۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۳۹ر–۴۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۷۴]

● شد الوثيق / تاریخ معصومین / فارسی

šadd-ol vasīq

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵–قرن۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

رساله‌ای مختصر در بیان برخی احوالات چهارده معصوم (ع) که در «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۴۰/۴

آغاز: بعد الحمد عرضه می‌دارد ... این چند ورق کلمات چندی است نوشته میشود در برخی احوالات چهارده معصوم سلام الله علیهم مشتمل است؛ **انجام:** و پادشاه زمان غیبت او و معتمد علیه اللعنه و باب او عثمان بن سعید و مقام غیبت او سرداب در سر من راه.تمام شد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳ص (۲۳۵–۲۴۷)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۳/۲ – ۱۳۰]

● شذرات / ادبیات / فارسی

šazarāt

شهابی، محمود، ۱۲۸۲ – ۱۳۶۵ شمسی

šahābī, mahmūd (1903 - 1986)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۳۰

آغاز: بسمله، چنین گوید محمود شهابی خراسانی در سال ۱۳۴۳ دوستی از کارمندان شریف و روسای بانک ملی ایران؛ **انجام:** که یکی هست و هیچ نیست جز او وحده لا اله الا هو
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۹ق [رایانه]

● شذرات الذهب فی اخبار من ذهب / تاریخ / عربی

šaḏarāt-uḏ ḏahab fī axbār-i man ḏahab

ابن عماد، عبدالحی بن احمد، ۱۰۳۲ – ۱۰۸۹ قمری

ebn-e ‘emād, ‘abd-ol-hay ebn-e ahmad (1623 - 1678)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۸۶۹

آغاز: قال اهل التاريخ وصح عن ابی وايل عن ابی ميسره؛ **انجام:** واحد الاوکان سيف الدوله فعجب حد المحاس
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● شذرة النضيد و هداية المستفيد / فقه / عربی

šaḏrat-un naḍīd wa hidāyat-ul mustafīd

ابن فهد حلی، احمد بن محمد، ۷۵۷؟ – ۸۴۱ قمری

ebn-e fahad-e hellī, ahmad ebn-e mohammad (1357-1438)

در نماز و مقدمات آن، در دو «باب» و «فصل»ها و یک «خاتمه»:

باب ۱. فی مقدماتها و هی احدی عشر، در دو «فصل»: ۱) فی الطهارة و اقسامها الثلاثة، ۲) فی باقی المقدمات؛ باب ۲. فی الصلاة، چند «فصل»: ۱) اعدادها، ابو الواجب منها تسعة، ۲) افعالها و هی ثمانیة، ۳) احکام السهو، ۴) صلاة الکسوف؛ خاتمة: المرأة کالرجل فی الصلاة الا ما استثنی. نام این کتاب در الذریعه، کشف الظنون و ایضاح المکنون نیامده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله بارئ المخلوقات و موفق الخیرات و صلی الله علی أشرف البریات محمد و آله الهداة ... و بعد فهذه رسالة یحتوی علی ما یحری المکلف فی معرفة صلوته و مقدماتها علی وجه الایجاز و الاختصار و سمیتها شذرة النضید المستفید و فیها بابان الباب الأول فی مقدماتها و هی أحد عشر ...

[دنا ۳۵۹/۶؛ موسوعة مؤلفی الامامیه ۹۱/۵؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ص ۱۵۹-۱۶۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۹/۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه لس آنجلس: M 1313؛ خط: نسخ، کا: عبدالمحمود بن محمد بن علی حسینی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ شوال ۸۱۱ق؛ ۹ص (۵۶-۶۴)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۴۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۶۲/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد الفراغ التعقیب و لا حصرله و افضله و تسبیح الزهراء علیها السلام و هذا آخر ما اردناه ذکره و قصدناه مصره و الحمدلله اولاً و آخراً و باطناًو ظاهراً ... رب العالمین ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۸۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱۴۳پ-۱۵۴ر)، ۱۴ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۲/۲×۱۷/۳سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۹۰]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۵۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و افضله تسبیح الزهراء علیها السلام. و هذا آخرما اردنا ذکره، و قصدنا حصره. و الحمدالله اولاً و آخراً و ظاهراً ... محمد و آله الطاهرین و سلم تسلیما کثیراً ... تصنیف الشیخ الصالح العالم العامل الورع الزاهد المجتهد، الفاضل الکامل، جمالی الملة و الدین ابوالمجاهد احمد بن محمد بن الحلبی، قدس الله سره ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۱۱گ (۷۰پ-۸۰پ) [ف: ۲ - ۱۴۶]

● شذور الذهب = الشذور فی الصنعة = دیوان الشذور / کیمیا، شعر / عربی

šuḏūr-ud ḏahab = aš-šuḏūr fī-ṣ ṣan‘a = dīwan-uš šuḏūr

انصاری مغربی، علی بن موسی، ۵۱۵ - ۵۹۳ قمری

ansārī maqrebī, ‘alī ebn-e mūsā (1122 - 1198)

وابسته به: شذور الذهب = الشذور فی الصنعة = دیوان الشذور؛ انصاری مغربی، علی بن موسی (۵۱۵-۵۹۳)

منظومه عربی در صنعت اکسیر مشتمل بر قصاید و مشتمل بر ۱۴۹۰ بیت به ترتیب حروف تهجی. آن را خود مؤلف شرح کرده و عزالدین ایدمر جلدکی چند اثر در شرح آن دارد.

آغاز: بسمله. قال فی حرف الالف: اذا ثلث المریخ بالزهرة امر ×× و قارن البدر المنیر ذکاء / و اوصل سعد المشتری بعطارد ×× الی زحل کی یستفید ضیاء.

انجام: و الافلاک ترتع بها فهی روضة ×× قد امتلات للزائرین افاعیا. تم کتاب شذور الذهب بحمدالله تعالی و حسن توفیقه و ذالک نهار الاثنین ...

[دنا ۳۵۹/۶ (۱۰ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۰۲۹/۲؛ حاجی خلیفه ۱۰۲۹/۲]

شرح و حواشی:

۱- شذور الذهب = الشذور فی الصنعة = دیوان الشذور؛ انصاری مغربی، علی بن موسی (۵۱۵-۵۹۳)

۲- البدر المنیر فی معرفة اسرار الاکسیر فی شرح شذور الذهب؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

۳- غایة السرور فی شرح الشذور؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

۴- مطالع البدور بقلائد النحور فی شرح صدر ابیات الشذور؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

۵- الدرر المستور فی شرح دیوان الشذور؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

۶- الشمس المنیر فیما یتعلق بالاکسیر؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

۷- الدر المنثور فی شرح صدر الشذور = الدر المنثور فی شرح ثلاثة ابیات الشذور؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

۸- غایة السرور فی شرح الشذور (ترجمه)؛ کزازی، محمد (-۱۳)

۹- حل المشکلات

۱۰- شذور الذهب (منتخب)

۱۱- شرح شذور الذهب

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۸۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

۱۸ شباط؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ رمضان ۹۰۹ق؛ سپس «فصل من کتاب الراهب من الخمسمایه» از جابر بن حیان (ص ۸۸-۹۲)؛ مهر: «من لطف الله ...» (هشت گوش)؛ ۹۲ص، ۱۷ سطر (۱۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۰۷

آغاز: اذا برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ خریداری از بازماندگان ملا محمد علی؛ مهر: محمد تقی شریف یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۴۸۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۷۸/۱-۳۹/۵۸

آغاز: و کم جاهل امسی بجهل اصوله ×× طویل قصیر العمر من برحائه / و من متواتر نجمه فی سعوده ×× و من متراء سعده فی

شقائه؛ **انجام:** برابر
قافیه همزه تا یاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ شعبان ۱۱۰۱ق، جا: مدینه منوره؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۰۶/۴
آغاز: و اذکی علی انوارها نور نورها ×× الی أن حسبنا ضوء ها من ضیائه / و طیب ریح الجو طیب نسیمها ×× کما عطو الداری عرف کبائه؛ **انجام:** و هذا کتابی قد شرحت رموزه ×× ترجوا ثواب عند غفران زلتی / انا الرازی الواصل عرفت بشرحها ×× لیسهل علی الطلاب شرح قصیدتی
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [ف: ۸ - ۴۷۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۵۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق [الفبائی: - ۳۱۹]

۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۱۱/۱
آغاز: و تربیتهما و التصرف فیها فلنکلم علی المعدن ایضا فنقول الاصل الاول المیاه تجتمع فی بقاع مخصوصة علی کیفیات؛ **انجام:** فلم اتوقف کتوقف جابر عن الجواب لجعفر بل بادرت واجبت عما سئلت و ما توفیقی ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ محرم ۱۲۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ (۱ر-۳۴ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۷۵]

۷. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ رجب ۱۳۵۷ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: مقوایی، ۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف مخ- ۱۰۴]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۰۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشانه «۱۲» و «ص»، در پایان دارد «سنه ۸۴۶» و پیداست که تاریخ نسخه نیست چه خط آن بسیار تازه است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ (۲پ-۶۸ر)، ۱۱ و ۱۹ (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۸۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح، مجدول؛ ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۵۹]

۱۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۸۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛جلد:تیماج زیتونی مذهب، ۶۷گ (۱۹پ-۸۵پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۵۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۲۰/۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک سهل لیس فیه مشقة ×× و صعب علی من لایحیل التشاویا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۴۴پ-۸۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۱۹۲]

● شذور الذهب (منتخب) / کیمیا / عربی
šuḏūr-uḏ ḏahab (mn.)

وابسته به: شذور الذهب = الشذور فی الصنعة = دیوان الشذور؛ انصاری مغربی، علی بن موسی (۵۱۵-۵۹۳)
گزیننده شناخته نشد.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۳۲۳/۱
آغاز: بسمله قال الشیخ رحمه الله بعد خطبة کتاب و بعد فانی صنفت هذا الکتاب ذاکرا فیه علم صناعة الکیمیاء
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ سطر چلیپایی (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۹۷]

← شذور الذهب (ترجمه) ← اکسیر
← شذور الذهب فی تحقیق المذهب ← ایضاح التفکیک لعقود التشکیک

● شذور الذهب فی معرفة کلام العرب / نحو / عربی
šuḏūr-uḏ ḏahab fī ma'rifat-i kalām-il 'arab

ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۰۸ - ۷۶۱ قمری
ebn-e hešām, 'abd-ol-lāh ebn-e yūsof (1309 - 1360)

وجیزه‌ای است در نحو که به علت این‌که در بین عموم مبتدئین از طلاب علوم ادبی متداول و رایج بوده بر آن شروح متعددی نوشته شده است از جمله شرح خود ابن هشام و شرح ابویحیی زکریا بن محمد انصاری به نام «بلوغ الارب» و شرح شمس الدین ابوعبدالله محمد بن زین الدین عبدالدائم بن شرف الدین موسی برماوی موسوم به «شرح الصدور بشرح زوائد الشذور» و شرح مسمی به «شفاء الصدور» تألیف عبدالملک ابن جمال العصامی بن صدرالدین اسماعیل بن عصام الدین اسفراینی معروف به عصام و ... .

چاپ: استانه، ۱۲۵۳ق.

شرح و حواشی:
۱- شرح شذور الذهب فی معرفة کلام العرب؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)
۲- شرح الصدور بشرح زوائد الشذور؛ قدسی، حسن بن ابی بکر (-۸۳۶)
۳- حاشیة شرح شذور الذهب؛ سنباوی، محمد بن محمد (۱۱۵۴-۱۲۳۲)
۴- حاشیة شرح شذور الذهب فی معرفة کلام العرب؛ بلتانی، حسن بن مصطفی (-۱۳)
۵- حاشیة شرح شذور الذهب

۶- شرح شذور الذهب فی معرفة کلام العرب

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۲۷۵

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین الکلمة قول مفرد و هی اسم و فعل و حرف؛ **انجام:** کتمییز المائة و الالف و ما فوقهما.

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۰۱۵ق؛ محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۴۵گ، ۶-۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۸سم [ف: ۱۲ - ۱۱۲]

● الشذور الذهبیة و القطع الاحمدیة / لغت / عربی به ترکی

aš-šuḏūr-uḏ ḏahabīya wa-l qiṭa‘-ul ahmadīyya

صالح بن محمد

sāleh ebn-e mohammad

کتابی است در لغت ترکی، شامل یک «مقدمه»، چهار «رکن» و «خاتمه»: بدین ترتیب: مقدمه: فی بیان ما یحتاج الیه الشارع فی هذا الکتاب من کل معنی مستطاب ...؛ رکن ۱. بیان المشتقات، در هشت باب؛ ۲. بیان الاسماء؛ ۳. بیان الضمائر و الاشارات و الادوات؛ ۴. بیان الکلمات المشترکة بین العربیة و الترکیة فی الاستعمال؛ خاتمه: فی بیان الکلام و المرکب من المفردات المتفرقة من مصادر و افعال و اسماء و ادوات و مشتراک. منصور که یکی از بزرگان آن روزگار بوده از مؤلف خواسته که فرزندش احمد را آموزش دهد و ایشان پذیرفته و این کتاب را به نام همان احمد تألیف کرده و آن را «الشذور و الذهبیة و القطع الاحمدیة فی اللغة الترکیة» نام نهاده است. در مقدمه کتاب، چنین آمده: «... فجمع عندی فی تألیف هذه الرسالة نیف و ثلاثون کتابا فی اللغات المتخلفة ... مثل اختری الکبیر، و مرقات و نعمة الله و حلیمی چلبی و صحاح العجم و صحاح البیان و جواهر العقود و ابن ملک و تحفة الادب و سلسلة الذهب و دانستن و نصاب الصبیان و شرحه للسید الشریف الجرجانی و نصاب الفتیان و نسخة شاهدی و تحفة حسام و لغات الکلستان و ایضا ابیان انکلستان العربیة معا و شرحها و لغة ترکیة و نوائیة و لغات المثنوی لمللخنکار العربیة و مما من الله تعالی علی به فی تحریر هذه الرسالة ان یسر لی شرحی الکلستان بالعربی احدهما لسیدی علی و الآخر لسروری چلبی خوجه السلطان مصطفی بن السلطان سلیمان علیهم الرحمة و الرضوان و شرح دیباجة الکلستان ...». چند نسخه از این کتاب در «فهرست المخطوطات الترکیة العثمانیة» ۴/۳ آمده و تاریخ کتابت یکی از آنها سال ۱۱۲۸ق آمده است. نسخه‌هایی نیز در «سلسلة فهارس المکتبات الخطیة النادرة، المکتبة الوطنیة، فهرست المخطوطات العربیة، باریس» ص ۶۹۳، و «المخطوطات العربیة فی مکتبة باریس الوطنیة»ص: ۱۲۲ آمده و به ترتیب از ملا محمدصالح و محمد بن علی صالح دانسته شده است.(محمود مرعشی)

آغاز: الحمدالله الذی شرف الانسان و زینه بالنطق و اللسان ... اما بعد، فیقول المبتهل الی الله تعالی بالاعضاء و الجوارح، الراجی عفو مولاء ابن محمد صالح، لما کان مما ینبغی للانسان ان یعرف کلام من یخاطبه لیعرف کلامه و یجاوبه و کان دولة زماننا هذا الدولة العثمانیة و لغتهم اللغة الترکیة

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ایها الولد: اعلم ان الجاهلین مرضی و العلماء اطبا لهم، اسمع منی، و عالملر طبیبلر در بندن اشت. تم و کمل بحمدالله ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیما کثیرا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: علی بن مصطفی [القاضی]، احمد شکری، محمد بن محمد [القاضی] و علی ابراهیم؛ یادداشت عبدالباقی [القاضی] بطولون و یادداشت علی بن محمد [القاضی بمصر]؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۰ - ۱۵۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اسمع منی هذه النصیحة و اقبلها: ایشت بندن بو نصیحتی و قبول ایله. انتهی الکتاب

خط: نسخ، کا: ناصر پسر حسین، بی‌تا؛ رونویس آن را در مدینه در ۲۵ رمضان ۱۲۱۸ق به پایان رسانیده، در دفتری جا دارد که: رساله عرفان فیض (گ۱-۹) و مختصر شواهد مغنی (گ۱۰-۱۶۷) و این کتاب (۱۶۸-۱۹۷) و شرح خلاصة الحساب را در بر دارد؛ تملک: میرزا آقا فرزند آخوند ملا سلمان در ساوجبلاغ تهران تاریخ دوشنبه ۱ ربیع الاول ۱۱۳۱ (بنابراین تاریخ ۱۲۱۸ اشتباه است)؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۲۹گ، ۱۸ و ۱۹سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۱۸]

● شذور العقیان فی تراجم الاعیان / تراجم / عربی

šuḏūr-ul ‘iqyān fī tarājim-il a‘yān

کنتوری، اعجازحسین بن محمدقلی، ۱۲۴۰-۱۲۸۶قمری

kantūrī, e‘jāz hoseyn ebn-e mohammad qolī (1825-1870)

نویسنده که برادر علامه میر حامد حسین است شرح حال عالمان شیعه ایران، عراق و هند را آورده است. وی آنچه در کتاب «امل الآمل» حر عاملی (-۱۱۰۴ق) آمده را با اضافه تراجم علمای دیگر که در بقیه کتب مذکور است، جمع‌آوری نموده است.

[دنا ۳۶۰/۶؛ الذریعه ۴۳/۱۳]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۱۰

آغاز: الحمد لله رافع الدرجات العلماء و المفیض علی من احیی ذکرهم سابغ النعماء و الصلاة و السلام علی سید الانبیاء و آله البررة النجباء ما دامت الارض و السماء

نسخه اصل: کتابخانه اصفیه سرکار عالی ـحیدر اباد کن ۸۷۴۵ تا اوایل حرف قاف را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۵۳۶ص [عکسی ف: ۳ - ۳۹۳]

۲. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۹۰عکسی
بی‌کا، بی‌تا [جنگ: ۱ - ۴۶۱]

← الشذور فی الصنعة ⋗ شذور الذهب

● الشذور من التدبیر / کیمیا، شعر / عربی

šuḏūr min-at tadbīr

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۳/۳
به نظم در کیمیا؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۴۰]

● الشر / فلسفه / عربی

aš-šar

در اینکه شر عدمی است و در قضای الهی وارد نمی‌شود. باید از متأخران باشد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۱
آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد قال المعلم الثانی فی التعلیقات: الاول تعالی تام القدرة و الحکمة و العلم کامل فی جمیع افا عیله و لا مدخل فی افعاله خلل البتة؛ **انجام:** اتینا طائعین فافهم فهم حق یتلی لافهم شعر یفتری.
کا: علی اصغر شاه کوهی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ، ۱۱ص (۲-۱۲)، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۵۹۳]

● الشرائد / کیمیا / عربی

aš-šarā'id

کرمانشاهی، علی اکبر بن علی محمد، ق۱۳ قمری

kermānšāhī, 'alī akbar ebn-e 'alī mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۷ق

در عملیات صنعت اکسیر محتوی هفتاد «شریده».

آغاز: الحمدلله الذی انعم علی عبده فوق ما یتمناه و اتاه من شاردات الحکمه ما اتاه و صلی الله علی من رفعه ...
انجام: ثم ارفع الکوز و وعد یرد فاذا یرد فاقرعة فی ظرف و السلام.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۷ق [رایانه]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فرغت من تسویده هذه الاوراق فی محبس طهران بعد ما قتل میرزا تقی خان الامیر المرحوم المسکون فی الجنان
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۹۸ق؛۱۶سطر،اندازه:۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۴۵۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۷۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۷۶۹؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

← شراب ⋗ احکام الخمر
← شراب ⋗ قدغن شراب
← شراب ⋗ قرق شراب
← شراب ⋗ طهارت شراب
← الشراب ⋗ ماهیة الشراب و آدابه
← شراب ⋗ نجاست شراب
← شراب ⋗ مقاله در جواب کسانی که خمر را حلال دانسته اند
← شراب ⋗ منفعت شراب
← شراب ⋗ وصف شراب

● شراب / طب / فارسی

šarāb

موسوی طبیب، محمد باقر بن محمد رضا، ق۱۳ قمری

mūsavī tabīb, mohammad bāqer ebn-e mohammad rezā (- 19c)

برای شاه سلیمان در یک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه» ساخته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۰-ف
نسخه اصل: نسخه مهندس ساعدی که اکنون نزد فخرالدین نصیری امینی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با آرایش و زیبا؛ ۳۶گ، ۱۴ سطر [فیلمها ف:۱ - ۱۰۵]

● شراب = خواص شراب و آداب شرابخواری / طب / فارسی

šarāb = xavass-e šarāb va ādāb-e šarābxārī

کامی، ملاعلی بن عبدالواسع، ق۱۴ قمری

kāmī, mollā-'alī ebn-e 'abd-ol-vāse' (- 20c)

در هشت «فصل»: ۱. در حرمت آن؛ ۲. در القاب و اسامی آن و تعریفاتی که شعرا و فضلا از آن کرده‌اند؛ ۳. در انواع و طریق ساختن اقسام آن؛ ۴. در آداب و صحبت و اسباب مجلس آن؛ ۵. خواص و منافع آن؛ ۶. فواید و منافع آن به حسب هر سن و فصل و مکان؛ ۷. مضرت‌های آن چون بر خلاف قاعده حکمت شرب شود؛ ۸. دفع مضرت ها و رفع رایحه آن.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۰۰/۵۰

آغاز: ای از می‌شوق تو خرد رفته ز دست ×× در معرفت کنه تو هشیاران مست ... نعمات حمد بی حد لایق بزم ساقی است که بوی باده خمخانه ... اما بعد، بر مرآت خاطر اصحاب نشأة خرد و هوشیاری؛ **انجام:** به شراب ایمان و جرعه ایقان برساند. به حق حق

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ در «جنگ مرتضی قلیخان شاملو»؛ ۲۹ص (۳۸۷-۴۱۵) [ف: ۳ - ۱۷۹]

● **شراب** / طب / فارسی

šarāb

در شش باب منقول و ملخص شده به زبان عصر مؤلف از ذخیره خوارزمشاهی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۶۹/۱

آغاز: بدان ایدک الله بروح منه که ازین کمینه التماس نمود دوستی؛ **انجام:** در کتاب معالجات ذکر کرده شد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری قهوه‌ای، ۱۶ سطر [ف: ۵ - ۱۳۸]

● **شراب الندیم و شفاء السقیم** / عرفان و تصوف / عربی

šarāb-un nadīm wa šifā'-us saqīm

جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم، ۷۶۷ - ۸۳۲ قمری

jīlānī, 'abd-ol-karīm ebn-e ebrāhīm (1366 - 1429)

درباره علوم غریبه و علم حروف و تصوف است. در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف چنین نوشته شده: «کتاب شراب الندیم و شفاء السقیم و بعض معرفة بسم الله الرحمن الرحیم تصنیف الشیخ الصالح و المحقق العارف بالله وحید عصره و فرید دهره عبدالکریم بن ابراهیم بن عبدالکریم الگیلانی الصوفی من اصحاب الشیخ اسماعیل بن ابراهیم الجبرتی قدس سرهما وصلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم». با عناوین «باب، فصل». آمیخته به نظم. کتاب چندین باب و فصل بدون شماره دارد: فصل فی معنی البدو، فصل فی معنی الابداء، فصل فی معنی البتداء، فصل فی معنی البراز، فصل فی معنی الابراز، فصل فی معنی البیان، فصل فی معنی البقا، فصل فی معنی الابقا، فصل فی معنی البها، فصل فی معنی البرهان، فصل فی معنی البر، فصل و اعلم البامتصل بجمیع اسماء الله الحسنی اولها و آخرها، باب فی معنی السین و اتصال البابها، فصل فی معنی المیم و ما حوت من القدرة القادرة و الحکمة الباهرة و السطوة القاهرة، فصل و اعلم یا اخی ان هذه الدایرة میم الملک والجمع لها مثل فی المضیق، فصل فی رمز نقطة و خطشة السین، فصل فی معرفة خطشة السین و انقلابها، فصل فی معرفی مدة المیم المشیرة الی الاسم المشا الیه الذی قدامها، فصل خطبة فی الاسم بشیر الی فضل بسمله مجمل غیر مفصل، فصل ننبه علی معرفة شی من خصایص بسم الله الرحمن الرحیم علی الجمال و شیء من الحروف و جمعها الی بعضها بعض، باب فی ذکر الاف و ما یتعلق به من المعانی الغریبة و اللطایف العجیبة، فصل فی معنی القیمومیة و ما یتعلق بها من الاشارات الشریفة و العبارات الخفیة اللطیفة، فصل واعلموا ان قیام الواحد بالکل و قیام الکل الواحد کواحد ...، فصل و اعلم هذا الالف له خاصیة و تریة احدیة ابدیة صمدیة فردیة لا ینبغی لغیر هذا الملیک، فصل واعلموا ان هذا الالف منقسم الی معنیین معنویین لطیفین مصونین و هو بمعنی الظاهر و الباطن، فصل فی معنی الف الغیب و تصرفه و اشارته، باب فی معنی الف الغیب و تصرفه و اشارته، باب فی ذکر اللامین من الجلالة بعد الالف، فصل تیبیه علی تصرف الالف و اجتماعه بجمیع الحروف المعجمة و المهملة و المطلقة، فصل تنبیه علی تصرف الالف و اجتماعه بجمیع الحروف المعجمةو المهملة و المطلقة، فصل عاید فی الالف، باب فی ذکر الهاء و ما یتعلق بها من الاشارات الشریفة و المعانی الغامضة اللطیفة و من اشارات جمیع الحجروف البها، فصل اعلموا ان الها اصلها الف قایم طوی حتی صار ...، فصل فی معنی الها اذا انفردت و توحدت و خرجت عن الالامین و هی بنفسها، فصل واعلموا ان الهاء المنفردة المشقوقة لم تشق بغیر الالف و لم یقها غیره، فصل واعلموا ان الها مشار الیها من الباء و من الیا فالبا، باب التصریح و البیان فی معرفة اسم الرحمن جل جلاله، فصل و اعلموا ان بین العموم و الخصوص فرط و فرق عظیم، فصل یقضی الادلة علی الشفقة والرافة و الرحمة، فصل فی ذکر الالف و اللام من اسم الرحمن، فصل فی معنی الحا و انحنائها و تعلق میم الملک و میم الجمع و الحاطة بها، باب السر النمیم و الکنز القدیم فی بعض معرفة اسم الله الرحیم، فصل فی معنی الظاهر و هو العام المشهود..، فصل واعلموا ان هذین الاسمین تحتهما البحار الزاخرة و الانوار الزاهرة ...، فصل فی ذکر الیا و هی منوطة بالبا الاول من بسم الله الرحمن الرحیم، فصل فی معنی المیم من اسم الرحیم و تعلقها بالیا.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۸/۱

آغاز: الحمدلله الذی اتحف محبیه بخصایص اسراره و نو قلوبهم بطوالع شموس معرفته و اشراق انواره و اوضح لهم ما آثر به امثالهم بایثاره؛ **انجام:** والله انی قطرة من ابحر ×× محیت بابحر قدرة السلطان / وانا البریة و الوجود جمیعه ×× و من الوجود الاقدسی وجدان / ثم الصلاة علی الرسول المصطفی ×× فیه هدیت بفضله هدوان / ذاک النبی الهاشمی المجتبی ×× من ال مدرکة و من عدنان

کامل؛ خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: عمران بن احمد بن عبدالرحمن، تا: ۱ محرم ۱۰۳۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ مقابله؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۳۶گ (۱پ-۳۶پ)، مختلف السطر (۱۰/۵×۱۵/۵)،

اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۴سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۶۶]

● **شراحیه** / ادبیات / فارسی

šarāhīyye

خواجوی کرمانی، محمود بن علی، ۶۸۹ – ۷۵۳ قمری

xāǰū-ye kermānī, mahmūd ebn-e ʻalī (1291 - 1353)

تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۵۰/۱۰

خط: تعلیق خوش، کا: اسماعیل بن ابراهیم بن عبدالله، تا: ۸۲۱ق [نشریه: ۱ – ۱۴]

← شرافت انسان ⟩ اثبات التوحید
← شرافت انسان ⟩ توحید

● **شرافت انسان** / اخلاق / فارسی

šeraft-e ensān

اردستانی، محمد شریف بن محمد ابراهیم، ق۱۴ قمری

ardestānī, mohammad šarīf ebn-e mohammad ebrāhīm (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۴ق

رساله‌ای است کوتاه در اخلاق و شرافت انسان با استفاده از آیات و روایات دربرگیرنده بحث‌هایی در حقیقت ایمان، صفات اهل ایمان، گناهان و غیر آنهاه. مؤلف صاحب کتاب لواء الحمد نیز می‌باشد.

[دنا ۳۶۰/۶؛ اعیان الشیعة: ۴۰۲/۹؛ الذریعة: ۴۴/۱۳؛ فرهنگ رجال و مشاهیر تاریخ معاصر ایران: ۳۲۵/۱؛ معجم المؤلفین: ۱۷۸/۱۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۴۴/۱

آغاز: قال الله تعالی و لقد کرمنا بنی آدم و حملناهم ... حاصل مفاد آیه کریمه بیان شرافت و کرامت انسان است در ما بین انواع ارض و فیما بین مخلوق؛ **انجام:** و منشأ این امر تکبر نمودن و رؤیت عظمت و جلالت در خود و حقارت و جهالت در مغتابو امثال این بواعث بسیار است بر حسب اختلاف اشخاص.

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ(۱–۱۴)، ۱۷–۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۱۱سم [ف: ۳۲ – ۳۹۰]

● **شرافة علم الطب** / طب / عربی

šarāfat-u ʻilm-iṭ ṭibb

رساله‌ای است در اهمیت علم پزشکی به نقل از ارسطاطالیس.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۸۸/۷

آغاز: بسمله. قال ارسطا طالیس ان العلم من الاشیاء الحسنة الشریفة، و ان بعض العلم اشرف من بعض کالعلم بالطب لان موضوع الطب اکرم الموضوعات یعنی لموضوعه اجسام الناس؛ **انجام:** و اما کیف هو و لم هو فان من عرفها عرف امرا کثیرا شریفا و فعل الطبیعه

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن عنابی، ۱گ (۳۰ر–۳۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۱۲/۸سم [ف: ۹ – ۲۲۴]

● **شرافة قم و اهله** / حدیث / عربی

šarāfat-u qum wa ahl-i-h

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۵۸/۱۰

آغاز: بسمله. حمدله و العاقبة للمتقین و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و بعد فهذه جملة احادیث وردت عن ائمتنا المعصومین فی شرافة قم و اهله ما ضبطها علماونا رضوان الله علیهم و الحمدلله الذی جعلنا من شیعة آل محمد و من اهل هذه البلدة الطیبة ... قال الحسن بن محمد بن الحسن القمی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج عنابی [ف: ۳۰ – ۳۹]

● **الشرافة و الخسة** / - عربی

aš-širāfa wa-l xissa

گیلانی، سلیمان بن محمد، ق۱۱

gīlānī, soleymān ebn-e mohammad (- 11c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۲۳/۱۲

بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق، جا: اصفهان [رایانه]

● **شرایط اجابت دعا** / دعا / فارسی

šarāyet-e ejābat-e doʻā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۳۴/۸

با ۱۵ شرط به نقل از تفسیر الجواهر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: مقوا، با روکش پارچه‌ای، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۲۰ – ۳۶۶]

● **شرایط احکام نجومی** / هیئت / فارسی

šarāyet-e ahkām-e nojūmī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۶۹/۸

آغاز: مقدمه در شرایط این فن، احکام، بدانکه عمده درین باب آنست که منجم در نوشتن احکام اصلا تعجیل نکند؛ **انجام:** مخالفت تطویل را باینقدر اختصار افتاد

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی نقی حسینی، تا: شنبه ۳ ذیقعده

۱۲۷۰ق، جا: درخش بیرجند؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۷۷ص (۱۴۱–۲۱۷)، اندازه: ۱۰/۲×۱۷/۲سم [ف: ۸ – ۳۷۰]

● **شرایط الاسلام** / فقه / فارسی

šarāyet-ol eslām

جعفرآبادی، عباس بن ابی القاسم، ق۱۴ قمری

ja‘farābādī, ‘abbās ebn-e ab-el-qāsem (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۶ق

کتابی است در فقه شامل کتاب طهارت و صوم و حج و مقداری در آخر احکامی را که شرعاً بدل دارد ذکر نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۸۷۹

آغاز: بسمله. حمدله. مدتها بود که در خاطر این احقر المذنب الاثم عباس بن ابوالقاسم؛ **انجام:** و در کتب ادعیه وارد است التماس دعا دارم ...

خط: نستعلیق آمیخته با نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۳۴۶ق؛ در پایان تقریظ سید حسین بن نصرالله عرب باغی در ششم جمادی الثانی ۱۳۴۶؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی مشقی، جلد: مقوا، ۱۴ و ۱۷ سطر [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۶۹]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۹۵

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ – ۱۶۸]

● **شرایط الاسلام** / کلام و اعتقادات / ترکی

šarāyet-ol eslām

رساله مختصری در پرسش و پاسخ اعتقادای و فقهی است که با عناوین «اگر صورسلر، اگر دیسلر، ایت» بر اساس فقه حنفی نگارش شده است.

[دنا ۳۶۰/۶؛ فهرست المخطوطات الترکیة العثمانیة فی دارالکتب المصریة ۵/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸۸/۶

آغاز: شرائط اسلام بودر که هر کشیه بلمک فرضدر و لازمدر و واجبدر زیرا که برکشیدن مسلمانلقنک شرطین صورسلر بلمزم دیو جواب و یرمسه مسلمانلقی صحیح دگلدر؛ **انجام:** اگر دیسلر جماعتنک نمازی سننکله تمام اولور سننک نمازنک کیمنکله تمام اولور، ایت بنم نمازم حضرت رسولنک شرعیله تمام اولور و تمام الرساله شرائط اسلام ایله تمام اولور.

خط: نستعلیق ترک، کا: یوسف بن ملاکریم، تا: ۱۱۶۶ق، جا: اخلی صوفیلوی پادار ترکیه؛ مصحح ؛ پس از رساله برگی در مناجات منظوم بر اساس اعتقادات اهل سنت (حنفی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۴گ (۳۳–۳۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲/۵سم [ف: ۳۰ – ۳۱۵]

● **شرایط اشکال اربعه = شرح ضابطه انتاج الاشکال الاربعه** / منطق / عربی

šarāyet-e aškāl-e arba‘e = zābete-ye aškāl-e arba‘e

مشکک رستمداری، محمد بن علی، ق۱۰ قمری

moškak-e rostamdārī, mohammad ebn-e ‘alī (- 16c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۵۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الکبیر المتعال و الصلوة علی محمد و اله خیر آل و بعد لما کان ضابط شرایط الاشکال مشهوراً بالاشکال؛ **انجام:** نوع من التکلف لکن لم یظفر ههنا الی الآن بماله علی ذلک مزید و الحمدلله الحمید المجید رقمه مؤلفه الفقیر محمد عفی عنه کذا وجدت بخط ...

خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن عبدالله شوشتری، تا: رجب ۹۹۶ق، جا: مشهد الرضا؛ از روی نسخه مؤلف کتابت شده؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۵ – ۳۷۱]

● **شرایط اعمال** / علوم غریبه / فارسی

šarāyet-e a‘māl

رساله‌ای است در باب شرایط اعمال و مشتمل بر چهار باب است. در این رساله برای دفع دردها و احضار جن و دفع جانوران و رسیدن به مقاصد اوراد و ادعیه و طلسماتی ذکر شده است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۹۶/۳

آغاز: بسمله – الحمدلله رب العالمین و الصلواة و السلام علی خیر خلقه و آله اجمعین. این رساله ایست در باب شرایط اعمال مشتمل بر چهار باب؛ **انجام:** آن دو سوره را هر کدام هفت نوبت بخواند که مقصد کلی حاصل شود. و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در این رساله طلسماتی نیز نوشته شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ مشکی، ۵۶ص، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۲۳۶]

← شرایط ایمان ← شرایط الایمان

● **شرایط الایمان = شرایط ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی

šarāyet-ol īmān = šarāyet-e īmān

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ – ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

وابسته به: راه صواب = سؤال و جواب؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶–۱۰۹۱)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۲ق
گزیده‌ای است از «راه صواب» خود او در عقاید و اخلاق در پنج پرسش در سبب اختلاف مسلمانان و تعیین فرقه ناجیه و دلیل کم بودن اهل هدایت و کافر بودن غیر اهل حق و بیان حد و اندازه ایمان کامل پاسخ می‌دهد. عناوین عبارت اند از: ۱. پرسش از اختلافات است؛ ۲. تعین فرقه ناجیه؛ ۳. چرا مردمان نیک کم هستند؛ ۴. کفر؛ ۵. حد ایمان کامل، و در آن پنج شرط را یاد کرده است.
آغاز: بسمله منت بی پایان خدای را جل شأنه که مستعدان کامل ایمان را ... و بعد چنین گوید محمد بن مرتضی ... این منتخبی است از کتابی که قبل از این نوشته بودیم
انجام: و باز مؤمنان خالص را درجات و مراتب متفاوتست بحسب فهم تکالیف و حسن قبول آن و قوت اعتقاد و زیادتی یقین و صفای اخلاص و کثرت اعمال صالحه و مواظبت بر آن و اصابت سنت در آن و اکتساب اخلاق پسندیده در تضاعیف آن و الله المستقان و علیه التکلان. من رسالة شرایط الایمان للفاضل النحریر مولانا محمد محسن الکاشی سلمه الله تعالی
چاپ: تهران، در مجموعه ۹ رساله
[فهرستواره منزوی ۳۶۶/۹؛ دنا ۳۶۱/۶ (۲۳ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۷۷/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، تا: جمادی الاول ۱۰۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱پ-۳۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۸۴]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۱۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۲ - ۱۲۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ برای محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی ابن محمد مؤمن کاشانی، نوه برادر فیض کتابت شده و دستخط وی در آغاز مجموعه است و ظاهراً از طرف همین محمد هادی مقابله شده و نشان «بلغ بحمده» در پایان دارد، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ(۱۹پ-۲۸ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۰۰]

۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۵۴/۱
انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی نرم، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۲۲/۱
خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمد صادق، تا: پنج‌شنبه دهه اول جمادی الاول ۱۱۲۶ق؛ محشی؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی قهوه‌ای، ۱۵-۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۴۱۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۴۱/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ شوال ۱۱۸۲ق؛ در فهرست با عنوان راه صواب آمده است (فهرست رایانه‌ای ۵۸۹)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۵۷پ-۷۰ر) [ف: ۱۶ - ۲۵۴]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۸۸/۳
آغاز: حد ایمان کامل چیست و مراتب هر یک از ایمان و کفر چند و کدام است؛ **انجام:** چنانکه اعراب گفتند که ایمان آوردیم حق فرموده بگویید (ناتمام)
تذکر:در فهرست به عنوان رساله در اخلاق و ناشناس آمده است که به استناد نسخه ش ۹۰۳۵/۵ گلپایگانی تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ رساله ناقص و موجودی ۳ صفحه می‌باشد؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۱۷ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲/۵سم [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۵ - ۲۱۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۹۵/۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲ص (۱۵۰-۱۶۱)، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۵۹۷]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۱۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [الفبائی: - ۲۷۴]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۹۵/۶-۲۴/۱۹۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۳۸۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۴/۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۱ق [ف: ۳۲ - ۱۵۸]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، تا: ۱۲۲۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱پ-۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۳]

۱۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۵۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد، تا: ۱۲۳۹ق، جلد: مقوا، ۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف مخ - ۱ - ۲۷۴]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۴۹/۵
بی‌کا، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۱۰-۱۳۴)، ۱۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۱۰۶]

۱۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۹۰/۳
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: چرمی، ۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۷۶۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲۳/۲-عکسی و ۳۳۷/۲-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۸]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق [الفبائی: - ۳۱۹]

۱۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۲/۱۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی،تا:۱۲۹۵ق؛جلد:تیماج مشکی،اندازه:۱۱×۱۸سم[ف:۱- ۲۲۵]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا باطنا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۴۰ق [رایانه]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۳۵/۵-۵۹/۲۵۵

آغاز: سؤال: حد ایمان کامل چیست و مراتب هر یک از ایمان و کفر چند و کدام است ؟ جواب: ایمان کامل گرویدن و گردن نهادن و تن در دادن است

در عنوان آن نوشته شده: «سؤال پنجم از رساله شرایط الایمان فاضل کامل عالم ربانی ملا محمد محسن کاشی رحمه الله تعالی سؤال حد ایمان ...». این بخش پاسخی است به سؤالی با این عبارت: «سؤال حد ایمان ... که مؤلف در جواب آن پنج شرط برای ایمان کامل بیان نموده است»؛ خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ(۸۳-۹۰)، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۲]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۶۱/۲-۳۴/۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۳۸۲]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ(۵۷پ-۷۰پ) [ف: ۳ - ۶۶۶]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۲/۳-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** (تا قسمتی از شرط اول): و هر که انکار حقی کنند از روی استکبار و علو

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج چرمی مشکی، ۵گ (۲۵پ-۲۹پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۴۱]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۸۰/۶

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱ص (۲۹۶-۳۳۶) [ف: ۵ - ۴۹۹]

● شرایط جراحی = طب شاهرخی / طب / فارسی

šarāyet-e jarrāhī = tebb-e šāhorxī

ابوزین کحال، ق۸ قمری

abū-zayn kahhāl (- 14c)

اهدا به: شاهرخ (۸۰۷-۸۵۰ق)

محل تألیف: هرات

در ده «مقاله»: ۱. در شناختن نسبت بدن و شناختن ارگان و مزاج و اخلاط و قوا و اعضا و شناختن تشریح به طریق کلی، شامل بیست و دو شرط؛ ۲. در شناختن فصد و آداب آن، در بیست و شش شرط؛ ۳. در شناختن ترکیب ادویه به طریق سؤال و جواب و صفت طلاها و ضمادها و روغن‌ها و ... در یازده شرط؛ ۴. در شناختن تفرق الاتصال و شناختن آماس و اسباب آن و ... در شش شرط؛ ۵. در شناختن اسباب و علامات امراض به طریق کلی در هشتاد و هفت شرط؛ ۶. در شناختن امراض هر عضوی در سی و یک شرط؛ ۷. در شناختن نبض و اسباب آن در نه شرط؛ ۸. در شناختن ترتیب هر علاجی در یکصد و نه شرط؛ ۹. در شناختن گفتنی‌ها که در این فن به کار آید به طریق کلی در بیست و سه شرط؛ ۱۰. در انواع بهایم شامل بیست و شش شرط.

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی خلق المرض و الشفا و جعل لکل الداء دواء ... اما بعد از حمد حضرت جبار ... محقق است که آدمی را هیچ هنری ورای علم نیست ... بنابراین معنی، این فقیر نیازمند ابوزین کحال می‌خواست به ید ... و او را شرایط جراحی نام نهاد ...

انجام: ... و پوست برنج اندر جامه نگاه داشتن نیک بود بسیار

[نسخه‌های منزوی ۵۵۲/۱؛ دنا ۳۶۱/۶-۳۶۲ (۹ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰۹/۵؛ دبا ۵۰۹/۵-۵۱۰ ابوزین کحال؛ استوری پزشکی ۲۲۸؛ پزشکی ایران ۱۷۰ (۳ نسخه)]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۴۲/۲

آغاز: که از قصد منع کند و آن بیست و یک باشد یکی تب بود که شیخ علیه الرحمه میفرماید؛ **انجام:** برابر

خط: تحریری، کا: ابنی مشهدی، تا: غره رمضان۹۸۱ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مطالب آخر کتاب آشفته است؛ ۱۴۶ص(۱۵۶-۳۰۱)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۲)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [نشریه: ۳ - ۳۳۵]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۹-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۶۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۹۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: گداعلی بن ابراهیم مازندرانی، تا: شنبه آخر محرم ۱۰۱۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۷×۲۴/۷سم [ف: ۷ - ۳۳۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۳۴/۱

در فهرست با عنوان «شرایط کحالی» آمده که شاید بخشی از «شرایط جراحی» او باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۱سم [ف: ۷ - ۳۹۹]

۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۱۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: - ۶۰]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۹۹/۱
آغاز: برابر**انجام:** غم آورد و خوابهای پریشان نماید بچگان را گریه آورد.
از آغاز سه صفحه نونویس تا مقاله سوم از فهرست کتاب پس از آن را کسر دارد و از شرط ششم از مقاله اول شروع می‌شود تا اواخر کتاب؛خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۴سطر(۷×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۹۰۸]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۱۳/۱-۲۴/۱۱۳
آغاز: و سهم را دانسته باشد و چون طالب جنس استادی باشد که این فن را بعضی بیاموزد ... و نیز طالب این فن باید که طامع نباشد وجهد کند که بیمار دوستدار اوباشد وباید که صالح باشد؛ **انجام:** دفع نمل اگر سنگ مغناطیس بر در سوراخ مور نهند بگریزند و اگر مورچه ای را دود کنند خاصیت ... و پوست ترنج در خانه نگاه داشتن جانوران بگریزند و فایده دارد تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای کرمی، ۱۰۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۳۸۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۱۸۳
آغاز: و این مقاله شش شرط باشد شرط اول در شناختن تفرق الاتصاب شرط دوم در؛ **انجام:** [مقاله پنجم] شرط پنجم در شناختن طاعون و اسباب ... این ماده بیشتر در زمان کرم باشد ودرین زمان نیز
شامل تمام مقاله ششم و اوایل مقاله پنجم (۵ شرط) است که ابتدا مقاله ششم و سپس مقاله پنجم کتابت شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۹۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۱۶/۱
آغاز: برابر **انجام:** پس روز هشتم همه را بپزند تا سر که برود و روغن بماند و بکار دارند نافع است.
از آغاز تا پایان شرط پنجم از مقاله دوم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مشکی، ۹۳ص(۲-۹۴)، ۱۴ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۵ - ۱۶]

۹. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۴۲/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ (۱پ-۱۲۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۷۴]

۱۰. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۳/۲
آغاز: باشد و این عاملان را کارگران باشد و نیز در این شهر قاضی دانا باشد و این قاضی را نواب متصرف باشد در انواع علوم و این نواب را خادمان باشد و چهار فصل این شهر خوش هوا باشد؛ **انجام:** خشک چهار مسیر و روغن کنجد یک من بآتش نزم بجوش تا میعه گداخته شود.
شرط دوم از مقاله اول تا شرط پنجم از مقاله چهارم را در بر دارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز، انجام؛ ۲۳گ (۳۳ر-۵۶پ) [ف: - ۲۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۸۳
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۴
بی‌کا، بی‌تا؛ و چند برگ در باره خواص اشیاء [د.ث. مجلس]

● شرایط خواندن دعای سیفی / دعا / فارسی

šarāyet-e xāndan-e do‘ā-ye sayfī

وابسته به: دعاء السیفی = اعتصام السیفی = الحرز الیمانی؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)
دعای سیفی یا «حرز یمانی» از ادعیه معروف و مروی از امیرمؤمنان علی علیه السلام است. خواندن آن دارای شرایط و آداب خاصی است از جمله داشتن اجازه از مشایخ با اعتصام و اختتام خاص.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۷/۲
آغاز: سزاوار حمد بیحد و شایسته ثناء بیعد واجب الوجودیست که وجود جمله اشیاء را از کتم عدم؛ **انجام:** السلام علیکم یا رجال الغیب السلام علیکم یا ارواح المقدس
خط: نسخ، کا: ملا لطفی شیرازی، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۲۸ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: چرم مشکی، ۷۰گ (۱۷۱پ - ۲۴۰پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۴۳ - ۱۲۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۲۸/۹
آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا ونبینا محمد واله الطیبین بدان ایدک الله تعالی که از شرائط خواندن دعای سیفی آن است که اول غسل کنند وجامه پاک پوشند؛ **انجام:** دیگر این دعا بخواند اللهم لاAجس شیئاً من التدبیر یا دلیل الحایرین دل حیرتی ... دیگر یاسمیع یا مجیب ویاسریع ویاقریب بعزتک یا ارحم الراحمین ربنا ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم والحمدلله رب العالمین
خط: نستعلیق، کا: محمد مقیم شجاعی ابن صفی الدین محمد ابن قاسم بن محمود بن شرف الدین سلیمان شریف شیرازی، تا: دوشنبه ۳ جمادی الاول ۱۰۳۹ق؛ مصحح، یادداشت «رفیع بن حسین شیرازی»؛ جلد: گالینگور سبز، ۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۷]

● شرایط دعوت و ذکر / آداب و سنن / فارسی

šarāyet-e da‘vat va zekr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۹/۸-فیروز
آغاز: طریق دعوت فصل اول طلب استاد کامل عالم عامل باشد و

گرفتن اجازت و تلقین از وی ... فصل ۲ در اتخاذ ریاضت شاقه و اتصاف به صفات حسنه؛ **انجام:** فصل ۱۲ در ضبط مکتوب بعد از اتمام به یکی از سه وجه تواند بود اول آن که نوشته را در جزوه ای پاک پیچیده یا به بعضی روغنهای خوش بوی سرشته به جبهه و جبین بمالند

رساله‌ای است در دو باب یا باب ۱ و ۲ از کتابی است که از اول و آخر آن افتاده است. باب اول در شرائط دعوت و دارای ۱۲ فصل؛ خط: نسخ چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۴۳-۴۶)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۹۲]

● **شرایط دین الامامیة** / کلام و اعتقادات / عربی

šarāyiṭ-u dīn-il imāmīyya

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996 - 1069)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۴/۱۶

آغاز: بسمله من املاء الشیخ ابی جعفر الطوسی علیه الرحمة من شرایط دین الامامیة: الیقین و الاخلاص؛ **انجام:** و احتیاله علی الناس. و هذا مما اتفق املاؤه علی العجلة فی وصف دین الامامیة.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۲۵۳)، سطور چلیپایی (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۲۵۲۶]

← شرایط ذکر ⟵ طریق خواجگان

● **شرایط سلوک اهل هند** / سیر و سلوک / فارسی

šarāyet-e solūk ahl-e hend

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۸۵

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (هامش ۱۲۲پ) [ف: ۷ - ۱۹۰]

● **شرایط سیر و سلوک** / سیر و سلوک / فارسی

šarāyet-e seyar va solūk

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۹۹

شرایط سیر و سلوک به طریق جوک؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (۱۶۶پ) [ف: ۷ - ۱۹۱]

← شرایط الطریقه و معارف الحقیقة ⟵ قوائم الانوار و طوالع الاسرار

● **شرایط علم جفر** / جفر / فارسی

šarāyet-e ʻelm-e jafr

در این رساله شرایط یازده‌گانه علم جفر و حروف همراه جداول حروف ناری، ترابی، هوایی و مائی گردآوری شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۶۳/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و أصحابه اجمعین؛ بدان أیدک الله تعالی که این کتاب است در شرائط علم جفر باید که یازده چیز رعایت کند.؛ **انجام:** الم الی کهیعص طمس حم ق ن ال ر ک هـ ی ع ص ط س ح م ق ن؛ تمت بالخیر

خط: نستعلیق تحریری، کا: تاج الدین احمد فرزند مسیح، تا: ۱۳۲۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۸۷-۹۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۶۹]

● **شرایط العوضین** / فقه / عربی

šarāyiṭ-ul ʻiwaḍayn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۹۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۴]

← شرائط القاضی ⟵ القضاء

● **شرایط قرائت سوره تبت** / قرائت / ترکی

šarāyet-e qerā'at-e sūra-ye tabbat

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷۵/۴

خط:نسخ خوش،بی‌کا،بی‌تا؛قطع:رحلی[میراث شهاب: س۹ش۲-۴۱]

● **شرایط قصر نماز** / فقه / فارسی

šarāyet-e qasr-e namāz

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۲۵/۵

مؤلف در پایان این بخش، بحثی دارد در حکم نماز در سفر برای مشایعت و متابعت سلاطین و در آن اقسام شغلهای دولتی عصر خود و حکم هر کدام را بیان نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۱پ-۱۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۸ - ۳۳۳]

● **شرایط مریدی** / عرفان و تصوف / فارسی

šarāyet-e morīdī

کاتب، محمد بن ابی زید،

kāteb, mohammad ebn-e abī zeyd

در چندین فصل: فی بیان جواز الارادة و خصوصیته، فی بیان امارات المراد، فی بیان شرایط الارادة، فصل چون از شرایط پیر و مرید فارغ شدیم کیفیت احوال خود باز نماییم (در این بخش از خود و شیخ خود شیخ محمد اسماعیل فرزند ابوالقاسم فرزند ممشاذ مکنی به ابوالفضائل توفی یاد می‌کند)، فصل چون نصیحتی که بر ما لازم بود (در اینجا از خرقه پیران خود یاد می‌کند).

آغاز: قال الشیخ ... الحمد لله حق حمده و الصلاة ... اما بعد گوئیم شروع کردن ما در نوشتن این فصول از آن آمد که جماعتی. (فهرستواره)

چاپ: به کوشش استاد ایرج افشار در فرهنگ ایران زمین، ۶- ۱۳۴۵ش، ۳۲۱/۱۴-۳۳۷

[دنا ۳۶۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۵۲۲/۷، نشریه ۴۴۶/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۴۱/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳گ (۶۹پ-۷۱پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۳۶]

۲. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۵۸/۶

تذکر: نام کتاب و مؤلف به استناد فهرستواره ۵۲۲/۷ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابی زید، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۴۶]

● شرایط المفتی / فقه / عربی

šarāyiṭ-ul muftī

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری

xājū'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1760)

گفتگویی است با یکی از استادانش در این‌که هر کس نمی‌تواند فتوی بدهد و باید مفتی دارای شرایطی باشد که فقها آنها را ذکر کرده و خواجویی در این رساله به آنها اشاره کرده است.

آغاز: الحمدلله العلی الاعلی الذی خلق فسوی و الذی أعطی کل شیء خلقه ثم هدی

انجام: و هو أینما کنت معی سیهدینی وایاکم بکرمه الی الصراط المستقیم السوی.

چاپ: در مجموعه ثانیه از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۵۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن محمد باقر اصفهانی، تا: اواسط ذیقعده ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵گ (۹۱ر-۱۰۵ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰× ۱۵/۵سم [ف: ۱۶ - ۵۷]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۴۲/۵

آغاز: برابر

تذکر: نام کتاب به استناد نسخه مرعشی ش ۶۰۵۳/۵ تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل بن محمد مهدی، تا: رجب ۱۳۷۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ قرمز، ۹ص (۶۵-۵۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۷۷۸]

● شرایط المناظرة / منطق / عربی

šarāyiṭ-ul munāẓara

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۲/۳

آغاز: اقول قبل الخوض فی المقصود عدة من الشرایط التی اعتبرها الامام فخرالدین الرازی و للمناظرة و هی تسعة. الاول انه یجب علی المناظرین ان یحترزوا عن الایجاز و الکلام عند المناظرة؛

انجام: و کذلک بالنسبة الی المعارض (لمولانا قطب الدین کلانی).

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱گ (۱۰ر)، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۱۵۵]

← شرائط النقشبندیة ≻ تربیة السالکین

● الشرایط و الآداب المتحتمة علی الدعوة و التسخیر بهذه الاسماء / - عربی

aš-šarāyiṭ-u wa-l ādāb-ul mutaḥattima 'ala-d da'wa wa-t tasxīr bi hāḏih-il asmā'

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۷۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای پارچه‌ای، ۱۰گ (۱پ-۱۰پ)، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۱۷]

● شرایط و اجزاء و موانع نماز جماعت / فقه / فارسی

šarāyet va ajzā' va mavān'-e namāz-e jamā'at

نوری، محمد تقی بن علی محمد، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ قمری

nūrī, mohammad taqī ebn-e 'alī mohammad (1787 - 1847)

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۵۳/۴

آغاز: الحمدلله الذی دل علی فردانیته لق الجماعات و الصلوة علی خیر الانام الکائنات فی جمیع المقامات و آله المقتدین له فی صنوف الصلوة، اما بعد این مختصریست در بیان شرایط و اجزاء و موانع نماز جماعت

بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است؛ جلد: تیماج، ۲۷گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: - ۱۷۷]

● شرایط الوصول / عرفان و تصوف / عربی

šarāyiṭ-ul wuṣūl

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ - ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۲۲/۴

آغاز: قال الشیخ المرشد شهاب الدین السهروردی قدس الله روحه اعلم ایها السالک الصالح ان الوصل مع الله تعالی لا یحصل الا بالخلوة و الانقطاع عن الخلق و هی مبنیة علی عشر شرائط: الاول القعود فی بیت مظلم؛ **انجام:** و الرضاء بقضاء الله.

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم فاضل خلخالی، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۶)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۲۳۰۶]

● **شرایع** / فقه / عربی

šarāyi‘

سنگلجی، ق۱۱ قمری

sangelajī (- 17c)

۱. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۲۶

جلد ۸: کتاب النکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۴۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۹۲]

۲. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۲۷

جلد ۱: کتاب الطهارة تا آخر نکاح؛ خط: نسخ و ثلث، کا: میرزا اشرف، تا: شنبه ۲۸ شعبان ۱۲۴۵ق؛کاغذ: کبود فرنگی، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۹۲]

● **شرایع الاحکام = الفروق** / فقه / عربی

šarāyi‘-ul aḥkām = al-furūq

نیشابوری، علی بن ابی بکر، ق۷ قمری

neyšābūrī, ʻalī ebn-e abī-bakr (- 13c)

اثری است که در تبیین مسائل فقهی به‌طور مقایسه‌ای و احکام خلاف نگاشته شده است. نویسنده مورد فقهی را مطرح و آن را با موارد مشابه مقایسه می‌کند آن‌گاه حکم آن را زیر عنوان «فرق» با ارائه دلایل بیان می‌دارد. کلاً موارد فقهی در رابطه با کتب ذیل مطرح شده است: صلات، زکات، صوم، حج، نکاح، طلاق، عتاق، ایما، بیوع، شفعه، رهن، اجارات، صید، هب، وصایا، حدود، وکالت، مأذون، حوالت و کفالت، دعوی، اقرار دیات و مزارعة.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۶/۱

آغاز: بسمله، قال الشیخ الاجل السید نجم الدین علی بن بکر النیسابوری (رح) ... الحمدلله الذی هدانا بالاسلام و عرفنا الشرائع و الاحکام و دلنا علی الادلائل و الاعلام ... و بعد فقد سألنی بعض اخوانی ان اهذب مسائل فی الفقه تتفق مبانیها و تختلف و معانیها؛ **انجام:** فاءن الاب یکون عماً لابن الابن من جهة الاب و خالاً من جهة الام ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، روکش کاغذی ابری، مذهب، ۳۴گ (۳پ-۳۶)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۰×۱۹/۲ سم [ف: ۱۴ - ۱۱۵]

● **شرایع الاحکام** / فقه / فارسی

šarāye‘-ol ahkām

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۰۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از بیژن پاینده آزاد؛ اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۸سم [رایانه]

● **شرایع الاسلام = اصول الدین** / حدیث / عربی

šarāyi‘-ul islām = uṣūl-ud dīn

حدیث مروی از حضرت ثامن الحجج الاطهار علی بن موسی الرضا (ع) است و در بحار الانوار (ج ۴، باب ما کتبه (ع) للمأمون من محض الإسلام و شرایع الدین) مندرج است. چنان‌که در مقدمه حدیث آمده ابوالفضل بن سهل ذوالریاستین که از طرف مأمون خلیفه عباسی شرفیاب خدمت آن بزرگوار شده و عرض خواهش کتابی در اصول و فروع می‌نماید. سلسله سند آن، چنان است که در جمله آغاز آورده شده است. این حدیث در الذریعة (ج ۲، ص ۱۹۱) به نام «اصول الدین» ضبط شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۳۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی نبینا محمد و آله الطاهرین حدثنا ابو علی محمد بن الحسن بن الفضل قال حدثنا احمد بن علی بن حاتم؛ **انجام:** و الاصرار علی الصغائر من الذنوب

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ بطور چلیپا، مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۸گ، اندازه: ۲۵/۵×۴۲/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۹]

● **شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام** / فقه / عربی

šarāyi‘-ul-islām fī masā’il-il-ḥalāl-i wa-l-ḥarām

محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ قمری

mohaqqeq-e hellī, ja‘far ebn-e hasan (1206 - 1278)

کتاب فقهی بسیار مهمی است و از نظر لفظ و معنی و ترتیب و جامعیت از بهترین کتاب‌های فقه شیعه است در چهار قسم عبادات و عقود و ایقاعات و احکام، و هر قسم دارای چند کتاب

است که مجموع آنها پنجاه و دو کتاب می‌باشد. این کتاب از کتب درسی به روش قدیم می‌باشد و می‌گویند محقق حلی اولین کسی است که فقه را به این روش علمی در آورده است. حواشی و شروح و ترجمه‌های بسیاری بر وی نگاشته شده که شاید هیچ کتابی به این اندازه محور تألیفات بعدی قرار نگرفته باشد که در ادامه به عمده شروح و حواشی آن که در ایران نسخه‌ای از آن معرفی شده پرداخته شده است.

آغاز: اللهم انی احمدك حمدا یقل فی انتشاره حمد کل حامد و یضمحل باشتهاره جحد کل جاهد و یفل بغراره حسد کل حاسد ... و بعد فان رعایة الایمان توجب قضاء حق الاخوان.

انجام: و لو قیل یعقل عنه عصبته المسلمون کان حسناً، لان میراثه لهم علی الاصح. خاتمه: و حیث أتینا بما قصدناه و وفینا بما وعدناه، فلنحمد الله الذی جعلنا عند تبدد الاهواء ... و ان یجعلنا من خلصاء شیعتهم، الداخلین فی شفاعتهم، إنه ولی ذلك، و القادر علیه. و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سید المرسلین محمد و آله الطاهرین.

چاپ: مشار عربی، ص۵۳۷؛ نجف، محقق عبدالحسن محمد علی، ۴جزء، ۱۳۸۸ق؛ طهران، سنگی، ۱۲۷۴ق، رحلی، (در هامش)؛ ایران، ۱۲۷۸ق، ۳۵۹ص؛ دارالخلافه طهران، ۱۲۸۴ق، ۲۶۳ص؛ [تهران]، سنگی، ۱۳۲۱–۱۳۲۲، رحلی، ۴۶۳ص؛ ایران، سنگی، ۱۲۶۸، رحلی، صص۲۸۲+ ... (در هامش)

[دنا ۳۶۳/۶–۳۸۸ (۸۵۴ نسخه)؛ الذریعه ۴۷/۱۳؛ ریحانة الادب ۲۳۵/۵]

شرح و حواشی:

۱- المختصر النافع = النافع فی مختصر الشرایع؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶)

۲- کشف الرموز = شرح مختصر نافع؛ آبی، حسن بن ابی طالب (–۶۷۲)

۳- المعتبر فی شرح المختصر؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶)

۴- حاشیة المختصر النافع؛ بحرانی، علی بن سلیمان (–۷)

۵- حاشیة النافع فی مختصر الشرایع = حاشیه مختصر نافع؛ فضل الله (–۷)

۶- ایضاح ترددات الشرایع؛ حلی، نجم الدین جعفر (–۸)

۷- التنقیح الرائع فی شرح مختصر النافع؛ فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله (–۸۲۶)

۸- ایضاح المنافع فی شرح مشکلات الشرایع؛ فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله (–۸۲۶)

۹- المقتصر فی شرح المختصر؛ ابن فهد حلی، احمد بن محمد (۷۵۷–۸۴۱)

۱۰- المهذب البارع فی شرح المختصر النافع؛ ابن فهد حلی، احمد بن محمد (۷۵۷–۸۴۱)

۱۱- مختصر النافع (ترجمه)؛ همام، محمد بن محمد (–۹)

۱۲- غایة المرام فی شرح شرایع الاسلام؛ صیمری، مفلح بن حسن (–۹۰۰)

۱۳- حاشیة المختصر النافع؛ محقق کرکی، علی بن حسین (۸۹۰–۹۴۰)

۱۴- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام = حاشیة الشرایع؛ محقق کرکی، علی بن حسین (۸۹۰–۹۴۰)

۱۵- حاشیة مختصر النافع؛ قطیفی بحرانی، ابراهیم بن سلیمان (–۹۵۰)

۱۶- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱–۹۶۵)

۱۷- مسالك الافهام الی تنقیح شرایع الاسلام؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱–۹۶۵)

۱۸- حاشیة المختصر النافع؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱–۹۶۵)

۱۹- حاشیة النافع فی مختصر الشرایع = حاشیه مختصر نافع؛ منشار، علی بن احمد (–۹۸۴)

۲۰- حاشیة مدارك الاحکام؛ ملامحمد رفیع (–۱۰)

۲۱- شرح ترددات المختصر النافع؛ قطیفی بحرانی، علی بن ابراهیم (–۱۰)

۲۲- غایة المرام = شرح مختصر النافع = نهایة المرام فی شرح مختصر شرائع الاسلام = هدایة الطالبین فی معرفة آثار المهتدین؛ موسوی عاملی، محمد بن علی (۹۴۶–۱۰۰۹)

۲۳- مدارك الاحکام فی شرح شرایع الاسلام = شرح شرایع؛ موسوی عاملی، محمد بن علی (۹۴۶–۱۰۰۹)

۲۴- شرح شرایع الاسلام؛ سبط الشهید، محمد بن حسن (۹۸۰–۱۰۳۰)

۲۵- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (–۱۰۴۱)

۲۶- کنز المنافع = شرح مختصر النافع؛ شولستانی، علی بن حجة الله (–۱۰۶۰)

۲۷- غرر المجامع فی شرح المختصر النافع؛ موسوی عاملی، علی بن علی (۹۷۰–۱۰۶۸)

۲۸- حاشیة مدارك الاحکام؛ رفیعا، محمد بن حیدر (۹۹۷–۱۰۸۰)

۲۹- الضیاء اللامع فی شرح مختصر الشرائع؛ طریحی، فخرالدین بن محمد (۹۷۹–۱۰۸۷)

۳۰- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ شیروانی، محمد بن حسن (۱۰۳۳–۱۰۹۸)

۳۱- حاشیة مدارك الاحکام؛ مرعشی، ابراهیم بن حسین (–۱۰۹۸)

۳۲- حاشیة مدارك الاحکام؛ شیروانی، محمد بن حسن (۱۰۳۳–۱۰۹۸)

۳۳- حاشیة مسالك الافهام؛ شیروانی، محمد بن حسن (۱۰۳۳–۱۰۹۸)

۳۴- مختصر النافع (ترجمه)؛ فراهانی، محمد صالح بن سلطانعلی (–۱۱)

۳۵- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ کرکی، جواد بن علی (–۱۱)

۳۶- تدارك المدارك؛ حسینی مرعشی، محمد ضیاءالدین (–۱۱)

۳۷- حاشیة مدارك الاحکام؛ بحرانی، محمد بن یوسف (–۱۱)

۳۸- شرح خطبة شرایع الاسلام؛ حسینی استرآبادی، محمد تقی بن حسن (-۱۱)
۳۹- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ دامغانی، محمد تقی (-۱۱)
۴۰- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ عاملی، علی بن محمد (۱۰۱۳-۱۱۰۴)
۴۱- حواشی مدارک الاحکام؛ فاضل هندی، محمد بن حسن (۱۰۶۲-۱۱۳۷)
۴۲- حاشیة مدارک الأحکام؛ خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین (-۱۱۷۳)
۴۳- شرح کلام صاحب المدارک؛ خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین (-۱۱۷۳)
۴۴- تدارک المدارک = حاشیة المدارک؛ بحرانی، یوسف بن احمد (۱۱۰۷-۱۱۸۶)
۴۵- الخیارات؛ کرمانشاهی، محمد بن عاشور (-۱۲)
۴۶- سفینه توفیق؛ تبریزی، عبدالصمد بن عاشور (-۱۲)
۴۷- الجامع الرضوی = ترجمه و شرح شرایع الاسلام؛ کشمیری، عبدالغنی بن ابی طالب (-۱۲)
۴۸- حاشیة مدارک الاحکام؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵)
۴۹- حاشیة مسالک الافهام؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵)
۵۰- اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات = الاصل فی المعاملات الفساد؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵)
۵۱- معارج الاحکام فی شرح شرایع الاسلام و مسالک الافهام؛ قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم (۱۱۲۶-۱۲۰۸)
۵۲- الفذالک فی شرح المدارک و المسالک = حاشیة المدارک و المسالک؛ آقامحمد علی کرمانشاهی (۱۱۴۴-۱۲۱۶)
۵۳- زهر الریاض؛ مازندرانی حائری، محمد بن اسماعیل (۱۱۵۹-۱۲۱۶)
۵۴- بحر الحقائق؛ همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین (-۱۲۱۶)
۵۵- الغناء؛ همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین (-۱۲۱۶)
۵۶- مجمع الاحکام = جامع الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ اعرجی، محسن بن حسن (۱۱۳۰-۱۲۲۷)
۵۷- جامع الجوامع فی شرح المختصر النافع؛ اعرجی، محسن بن حسن (۱۱۳۰-۱۲۲۷)
۵۸- حدیقة المؤمنین = شرح صغیر = شرح المختصر النافع؛ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی (۱۱۶۱-۱۲۳۱)
۵۹- ریاض المسائل فی بیان (تحقیق) الاحکام بالدلائل = شرح کبیر = شرح مختصر النافع = ریاض المسائل و حیاض الدلائل؛ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی (۱۱۶۱-۱۲۳۱)
۶۰- نهج الانام الی مدارک الاحکام؛ حارثی همدانی، قاسم بن محمد (-۱۲۳۷)
۶۱- حاشیة مدارک الاحکام؛ مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر (۱۱۷۵-۱۲۳۸)
۶۲- کشف الظلام عن وجوه (وجه) شرایع الاسلام؛ اعسم، محسن بن مرتضی (-۱۲۳۸)
۶۳- حاشیة مدارک الاحکام؛ قزوینی، ابراهیم بن محمد (۱۰۶۵-۱۱۴۵)
۶۴- ایضاح الکلام؛ اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی (-۱۲۴۷)
۶۵- ذرائع الافهام الی احکام شرائع الاسلام؛ اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی (-۱۲۴۷)
۶۶- خصائص الاعلام فی شرح شرائع الاسلام؛ برغانی قزوینی، عبدالوهاب بن محمد صالح (-۱۲۵۰)
۶۷- موارد الانام فی شرح شرائع الاسلام؛ آل کاشف الغطاء، علی بن جعفر (-۱۲۵۳)
۶۸- شرح مختصر الشرایع؛ بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی (۱۱۷۸-۱۲۵۹)
۶۹- مطالع الانوار المقتبسة من آثار الائمة الاطهار = مطالع الانوار فی شرح شرایع الاسلام؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰)
۷۰- دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر (۱۲۱۴-۱۲۶۲)
۷۱- شوارع السلام الی شرائع الاسلام = شوارع الشرایع؛ مدرس یزدی، حسن بن محمد علی (-۱۲۶۲)
۷۲- اوثق الوسائل الی نکت ریاض المسائل؛ تبریزی، لطفعلی بن احمد (-۱۲۶۲)
۷۳- حاشیة مدارک الاحکام؛ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (۱۱۹۸-۱۲۶۳)
۷۴- حاشیة ریاض المسائل = حاشیة الشرح الکبیر؛ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (۱۱۹۸-۱۲۶۳)
۷۵- المفصل الجامع فی شرح المختصر النافع؛ استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (۱۱۹۸-۱۲۶۳)
۷۶- منهج الاجتهاد فی شرح شرایع الاسلام؛ برغانی، محمد تقی بن محمد (۱۱۸۴-۱۲۶۴)
۷۷- جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶)
۷۸- توضیح الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ بغدادی، احمد بن رجب (-۱۱۶۶)
۷۹- شرح شرایع الاسلام؛ رضوی مشهدی، محمد بن حبیب الله (-۱۲۶۶)
۸۰- شرح القواعد و المختصر النافع = مناهج الاحکام؛ رضوی مشهدی، محمد بن حبیب الله (-۱۲۶۶)
۸۱- شرح شرایع الاسلام؛ قزوینی، مولی مصطفی (-۱۲۷۰)
۸۲- کنز المسائل و المآخذ فی شرح المختصر النافع؛ ستری بحرانی، عبدالله بن عباس (-۱۲۷۰)

۸۳- شرح المختصر النافع؛ برغانی، محمد علی بن محمد (-۱۲۷۲)
۸۴- مجمع المسائل فی شرح المختصر النافع؛ برغانی، محمد علی بن محمد (-۱۲۷۲)
۸۵- حاشیة ریاض المسائل؛ نقوی لکهنوی، حسین بن دلدار علی (۱۲۱۱-۱۲۷۳)
۸۶- دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ مشکور حولاوی، مشکور بن محمد (-۱۲۷۳)
۸۷- شرح شرایع الاسلام؛ شروقی، محمد حسن بن موسی (-۱۲۷۷)
۸۸- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱)
۸۹- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ قمشه‌ای اصفهانی، ملا مهدی (-۱۲۸۱)
۹۰- شرح شرایع الاسلام؛ بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم (۱۱۹۶-۱۲۸۱)
۹۱- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ مغانی تبریزی، علی بن لطفعلی (-۱۲۸۴)
۹۲- کشف الاسرار فی احکام الائمة الاطهار = کشف الاسرار فی شرح شرائع الاسلام؛ تویسرکانی، حسینعلی بن نوروز علی (-۱۲۸۶)
۹۳- شرح شرایع الاسلام شیخ العراقین، عبد الحسین بن علی (-۱۲۸۶)
۹۴- انوار الریاض فی شرح الریاض = حاشیه ریاض المسائل = حاشیه شرح مختصر نافع؛ حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد (-۱۲۸۷)
۹۵- البحر اللمع فی شرح المختصر النافع؛ قشلاقی، محمد ابراهیم بن محمد مهدی (۱۲۳۵-۱۲۸۸)
۹۶- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ حائری، علی نقی بن حسن (-۱۲۸۹)
۹۷- شرح شرایع الاسلام = حاشیة علی الشرایع؛ موسوی شفتی، اسدالله بن محمد باقر (۱۲۲۷-۱۲۹۰)
۹۸- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ جهانشاهی، احمد بن عبدالرزاق (-۱۲۹۰)
۹۹- شرح شرایع الاسلام؛ روزدری، علی (-۱۲۹۰)
۱۰۰- شرح شرایع الاسلام؛ آقا میرزا بابا سبزواری (-۱۲۹۳)
۱۰۱- شرح شرایع الاسلام؛ کجوری مازندرانی، مهدی (۱۲۱۶-۱۲۹۳)
۱۰۲- حاشیة ریاض المسائل؛ ایروانی، عبدالکریم بن ابی القاسم (۱۲۲۰-۱۲۹۴)
۱۰۳- شرح شرایع الاسلام؛ تهرانی، علی بن خلیل (-۱۲۹۶)
۱۰۴- اللوامع فی شرح الشرایع؛ قزوینی، علی بن اسماعیل (-۱۲۹۸)
۱۰۵- البرهان القاطع فی شرح المختصر النافع؛ بحرالعلوم، علی بن محمد رضا (۱۲۲۴-۱۲۹۸)
۱۰۶- حاشیة ریاض المسائل؛ هروی، محمد تقی بن حسینعلی (۱۲۱۷-۱۲۹۹)
۱۰۷- حقائق الاحکام فی شرح شرائع الاسلام؛ برغانی، محمد حسن بن محمد صالح (-۱۳)
۱۰۸- شرح شرایع الاسلام؛ موسوی رشتی، عبدالباقی بن علی رضا (-۱۳)
۱۰۹- فرادیس الفقه = شرح شرایع الاسلام؛ خوئی، علی بن عبدالکریم (-۱۳)
۱۱۰- النظریة فی شرح شرایع الاسلام؛ اردبیلی، محمد بن صادق (-۱۳)
۱۱۱- مجمع المسائل فی شرح المختصر النافع؛ برغانی قزوینی، محمد علی بن علی (-۱۳)
۱۱۲- البیع = شرح شرایع الاسلام؛ نجم آبادی، حسن بن ابراهیم (-۱۳)
۱۱۳- مطلع الکواکب فی شرح مختصر المذاهب؛ زنجانی، علی (-۱۳)
۱۱۴- زاد الناسک فی طی المناسک؛ موسوی رضوی، ابراهیم بن ابو طالب (-۱۳)
۱۱۵- ریاض الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ حسینی رشتی، صادق بن ابراهیم (-۱۳)
۱۱۶- الریاض الازهر فی شرح کتاب المختصر؛ خطی بحرانی، حسن بن عبدالنبی (-۱۳)
۱۱۷- حاوی المرام فی شرح شرایع الاسلام؛ گلپایگانی، محمد باقر (-۱۳)
۱۱۸- مصباح الاجتهاد فی شرح شرایع الاسلام؛ خلج، محمد ابراهیم بهرام بن بهرام (-۱۳)
۱۱۹- برید القاصر فی صلاة المسافر؛ مازندرانی، عبدالله بن زین العابدین (-۱۳)
۱۲۰- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ خوانساری همدانی، مولی علی (-۱۳)
۱۲۱- شرح شرایع الاسلام؛ زاهد نجفی، عیسی بن حسین (-۱۳)
۱۲۲- مشارق الانوار فی احکام الله الواحد القهار = شرح المختصر النافع = جمع الجوامع؛ قاجار، اورنگ زیب بن محمد تقی (-۱۳)
۱۲۳- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ تهرانی، میرزا شمس الدین (-۱۳)
۱۲۴- شرح شرایع الاسلام؛ حسینی، موسی بن فضل الله (-۱۳)
۱۲۵- شرح المختصر النافع؛ رشتی لنگرودی، محمد کاظم بن علینقی (-۱۳)
۱۲۶- ینابیع الانوار فی فقه آل الاطهار؛ قافله باشی، محمد (۱۲۲۶-۱۳)
۱۲۷- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ ساروی، محمدتقی بن رحیم (-۱۳)
۱۲۸- منهاج الکلام فی شرح شرائع الاسلام؛ گیلانی، عبدالعلی بن امید علی (-۱۳)
۱۲۹- مجمع الاحکام فی شرح شرایع الاسلام = جامع الاحکام؛ حسینی، علی محمد بن علی (-۱۳)
۱۳۰- زبدة الاحکام فی شرح شرائع الاسلام = تحفة الاسلام فی شرح شرایع الاسلام؛ تبریزی، عبدالحسین بن ابوالحسن (-۱۳)
۱۳۱- شرح شرایع الاسلام؛ موسوی، محمد رضا (-۱۳)
۱۳۲- شرح شرایع الاسلام؛ قزوینی، عبدالمطلب بن محمد کاظم (-

۱۳۳- (۱۳

۱۳۴- شرح شرایع الاسلام؛ خوانساری، محمد علی بن زین العابدین (-۱۳)

۱۳۵- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ مراغی، محمد بن محمد فصیح (-۱۳)

۱۳۶- الفوائد المشتملة علی الاصول و القواعد؛ لاهیجانی، ابراهیم (-۱۳)

۱۳۷- سفینة الاحکام فی شرح شرائع الاسلام؛ رودباری، محمد صالح بن مختار (-۱۳)

۱۳۸- البرهان الساطع للانام فی شرح شرائع الاسلام؛ عاملی، محمد جواد بن حسن (-۱۳)

۱۳۹- شرح شرایع الاسلام؛ مراغی، محمد باقر بن محمد جعفر (-۱۳)

۱۴۰- شرح المختصر النافع؛ موسوی، جمال الدین بن علی (-۱۳)

۱۴۱- شرح شرایع الاسلام؛ علی بن عبدالغفار (-۱۳)

۱۴۲- شرح شرایع الاسلام؛ شفتی اصفهانی، محمد علی بن محمد باقر (-۱۳)

۱۴۳- القضاء؛ بروجردی، داود بن اسدالله (-۱۳)

۱۴۴- شرح شرایع الاسلام؛ رانکوئی حائری، محمد طاهر (-۱۳)

۱۴۵- شرح شرایع الاسلام؛ اهاری، محمد امین (-۱۳)

۱۴۶- فهرست مطالع الأنوار المقتبسة من آثار الائمة الأطهار؛ شیرازی، محمد حسین بن ابراهیم (-۱۳)

۱۴۷- مناهج الکلام فی شرح شرائع الاسلام؛ رشتی، عبدالعلی (-۱۳)

۱۴۸- شرح شرایع الاسلام؛ برغانی، صادق بن محمد صالح (-۱۳)

۱۴۹- کنز الکلام فی شرح شرایع الاسلام؛ حسینی، محمد جواد بن حسین (-۱۳)

۱۵۰- نفحات الالهام لتسدید قواعد الاحکام؛ برغانی، عبدالحسین بن علی (-۱۳)

۱۵۱- شرح شرایع الاسلام؛ بفروئی یزدی، علی اصغر بن محمد حسین (-۱۳)

۱۵۲- مصابیح الاحکام فی مسائل الحلال و الحرام = شرح مختصر النافع؛ سلطان، محمد بن غلامعلی (-۱۳)

۱۵۳- شرایع الاسلام (ترجمه)؛ یزدی، ابوالقاسم بن احمد (-۱۳)

۱۵۴- شرح شرایع الاسلام؛ حسینی مرعشی، محمد بن عبدالمهدی (-۱۳)

۱۵۵- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ موسوی نجفی، علی (-۱۳)

۱۵۶- جواهر المسائل؛ محلاتی، محمد مهدی بن محمد باقر (-۱۳)

۱۵۷- شرح شرایع الاسلام؛ رضوی، محمد بن محمد حسن (-۱۳)

۱۵۸- تعلیقة شرایع الاسلام = حاشیة شرایع الاسلام؛ رضوی، محمد بن محمد حسن (-۱۳)

۱۵۹- کنز الدقایق؛ سمنانی، محمد رضا بن محمد صادق (-۱۳)

۱۶۰- شرح شرایع الاسلام؛ سید اسدالله (-۱۳)

۱۶۱- المرغوب فی شرح شرایع الاسلام؛ جیلانی، مهدی بن علی (-۱۳)

۱۶۲- معتمد الانام فی شرح شرایع الاسلام؛ محمد صادق بن محمد (-۱۳)

۱۶۳- نجات المؤمنین = ترجمه شرایع؛ ملا محمد کاظم (-۱۳)

۱۶۴- تقریرات الفقه؛ آخوند ملا علی همدانی (-۱۳)

۱۶۵- دلائل الاحکام = تعلیقة شرایع الاسلام؛ طبیب تهرانی، محمد حسین بن محمد علی (-۱۳)

۱۶۶- مغنی الفقیه؛ غنی خراسانی، حسن (-۱۳)

۱۶۷- صلاتیه (رساله) = کحل الجواهر = خلاصه تحفة الأبرار؛ حسینی، محمد هاشم (-۱۳)

۱۶۸- حاشیة ریاض المسائل؛ سینجانی، علی اکبر بن گل محمد (-۱۳)

۱۶۹- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ خوئی، مصطفی بن محمد (-۱۳)

۱۷۰- شرح شرایع الاسلام؛ گلپایگانی، ابراهیم بن محسن (-۱۳)

۱۷۱- جامع الشتات؛ ابوالقاسم بن رضا (-۱۳)

۱۷۲- شرح شرایع الاسلام؛ جعفری، نوح بن قاسم (-۱۳۰۰)

۱۷۳- حاشیة ریاض المسائل طباطبائی؛ سنگلجی، محمد صادق بن مهدی (-۱۳۰۰)

۱۷۴- لآلی الکلام فی شرح شرایع الاسلام؛ نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر (۱۲۳۱-۱۳۰۰)

۱۷۵- الانوار الرضویة = شرح الرضوی = شرح مختصر النافع؛ موسوی شیرازی، رضا بن اسماعیل (۱۲۲۳-۱۳۰۲)

۱۷۶- بدایع الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ تنکابنی، محمد بن سلیمان (۱۲۳۴-۱۳۰۲)

۱۷۷- زهر الریاض = حاشیة الریاض؛ داماد، محمد صالح بن حسن (۱۲۱۲-۱۳۰۳)

۱۷۸- هدایة الانام فی شرح شرایع الاسلام؛ کاظمی نجفی، محمد حسین بن هاشم (۱۲۲۴-۱۳۰۸)

۱۷۹- کشف القناع فی شرح شرایع الاسلام؛ بروجردی، محمد رفیع بن محمد (-۱۳۰۹)

۱۸۰- شرح شرایع الاسلام؛ حائری مازندرانی، زین العابدین بن مسلم (۱۲۲۷-۱۳۰۹)

۱۸۱- قواعد الأحکام الغرویة فیما قرر لقاطبة الأنام؛ لاریجانی، ملا لطف الله (-۱۳۱۱)

۱۸۲- الوقف = شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)

۱۸۳- اللقطة = الالتقاط = شرح شرایع؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)

۱۸۴- الاجارة = شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)

۱۸۵- الغصب = شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)

۱۸۶- تقریرات الفقه؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)
۱۸۷- الطهارة = شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)
۱۸۸- الزکاة = شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)
۱۸۹- احیاء الموات = شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، حبیب الله بن محمد علی (۱۲۳۴-۱۳۱۲)
۱۹۰- ثمار الأسفار؛ حسینی میبدی، علی بن محمد علی (-۱۳۱۳)
۱۹۱- شوارع الاعلام الی شرایع الاسلام؛ شهرستانی، محمد حسین بن محمد علی (۱۲۵۵-۱۳۱۵)
۱۹۲- شرح شرایع الاسلام؛ قزوینی، جعفر بن حسین (-۱۳۱۶)
۱۹۳- شرح المختصر النافع؛ قزوینی، جعفر بن حسین (-۱۳۱۶)
۱۹۴- اللوامع فی شرح الشرائع؛ خلخالی، مرتضی بن نقد علی (-۱۳۱۷)
۱۹۵- الدماء الثلاثة؛ حسینی مرندی، اسماعیل بن نجف (-۱۳۱۸)
۱۹۶- مفتاح الریاض = شرح ریاض المسائل؛ حسینی مرندی، اسماعیل بن نجف (-۱۳۱۸)
۱۹۷- تقریرات الفقه = حاشیة الشرایع = تقریرات شیخ انصاری؛ آشتیانی، محمد حسن بن جعفر (۱۲۴۸-۱۳۱۹)
۱۹۸- طوالع اللوامع فی شرح الشرائع؛ کاشانی، محمد تقی بن حسین (۱۲۳۶-۱۳۲۱)
۱۹۹- ودایع النبوة فی احکام الشریعة؛ تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین (-۱۳۲۱)
۲۰۰- البیع = شرح شرایع الاسلام؛ تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین (-۱۳۲۱)
۲۰۱- ذخائر النبوة = شرح شرایع الاسلام؛ تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین (-۱۳۲۱)
۲۰۲- مصباح الفقیه = شرح شرایع الاسلام؛ همدانی، رضا بن محمد هادی (۱۲۴۱-۱۳۲۲)
۲۰۳- حاشیة ریاض المسائل؛ همدانی، رضا بن محمد هادی (۱۲۴۱-۱۳۲۲)
۲۰۴- طرائق الریاض؛ دربندی، غلامحسین بن علی اصغر (-۱۳۲۲)
۲۰۵- الورود الجعفریة فی الحاشیة علی الریاض الطباطبائیة؛ کاشف الغطاء، عباس بن حسن (-۱۳۲۳)
۲۰۶- منهل الغمام فی شرح شرائع الاسلام؛ کاشف الغطاء، عباس بن حسن (-۱۳۲۳)
۲۰۷- ذرائع الاحلام الی اسرار شرائع الاسلام؛ مامقانی، محمد حسن بن عبدالله (۱۲۳۷-۱۳۲۳)
۲۰۸- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ تنکابنی قزوینی، ابراهیم بن ابی الحسن (-۱۳۲۴)
۲۰۹- شرح شرایع الاسلام؛ نجفی جیلانی، یوسف بن احمد (۱۲۴۵-۱۳۲۷)
۲۱۰- شرح شرایع الاسلام؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳)
۲۱۱- حاشیة ریاض المسائل؛ مدرس چهاردهی، محمد علی بن محمد نصیر (۱۲۵۲-۱۳۳۴)
۲۱۲- مفتاح الریاض؛ غروی، عبدالعلی بن محمد رفیع (-۱۳۳۶)
۲۱۳- حاشیة ریاض المسائل؛ مرعشی، محمود بن علی (-۱۳۳۸)
۲۱۴- ایضاح الریاض؛ کاشانی، حبیب الله بن علی مدد (۱۲۶۲-۱۳۴۰)
۲۱۵- حاشیة ریاض المسائل؛ لاری، عبدالحسین بن عبدالله (۱۲۶۴-۱۳۴۰)
۲۱۶- حاشیة ریاض المسائل؛ حسینی کاشانی، حسن بن احمد (-۱۳۴۲)
۲۱۷- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ حسینی کاشانی، حسن بن احمد (-۱۳۴۲)
۲۱۸- زینة الجامعین؛ شیخ کبیر، محمد حسن بن صفر علی (-۱۳۴۵)
۲۱۹- شرح شرایع الاسلام؛ کرمانشاهی، محمد مهدی بن محمد محسن (-۱۳۴۶)
۲۲۰- التعلیقة علی جواهر الکلام؛ طبسی، محمد علی بن محمد ابراهیم (-۱۳۴۹)
۲۲۱- حاشیة ریاض المسائل؛ بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن (۱۲۷۶-۱۳۵۲)
۲۲۲- شرح شرایع الاسلام؛ کاشانی، ابوالقاسم بن محمدرضا (-۱۳۵۵)
۲۲۳- شرح شرایع الاسلام؛ ابطحی، محمد علی بن محمد مهدی (-۱۳۷۰)
۲۲۴- حاشیة ریاض المسائل فی ... (فی الوضوء)؛ حجت کوه کمری، محمد بن علی (۱۳۱۰-۱۳۷۲)
۲۲۵- حاشیة ریاض المسائل؛ تبریزی، علینقی بن علی (-۱۴)
۲۲۶- حاشیة الریاض؛ تبریزی، میرزا محمد علی بن نور (-۱۴)
۲۲۷- بحر الجواهر فی شرح الجواهر؛ بروجنی، علی بن باقر (-۱۴)
۲۲۸- مواهب الاحکام فی شرح شرائع الاسلام؛ همدانی، حسین بن محمد حسن (-۱۴)
۲۲۹- المواهب الغرویة؛ موسوی، عبدالباقی بن علی (-۱۴)
۲۳۰- شرح خطبة شرایع الاسلام؛ استرآبادی، محمد تقی (-۱۴)
۲۳۱- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ محلاتی، عبدالوهاب بن احمد (-۱۴)
۲۳۲- موجز المنجزیة = شرح المختصر النافع؛ طبرسی، عنایت الله بن ملک محمد (-۱۴)
۲۳۳- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ برهان استرآبادی، محمد صالح بن محمد تقی (-۱۴)
۲۳۴- تعلیقة علی ریاض المسائل؛ مازندرانی، نصرالله بن ابو تراب (-۱۴)
۲۳۵- شرح شرایع الاسلام؛ نوری، حسن بن عبد الله (-۱۴)
۲۳۶- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ رضوی کاشانی، محمد حسین (-۱۴)
۲۳۷- شرح شرایع الاسلام؛ طبرسی نوری، محمد رضا بن فتح الله (-

۲۳۸- ۱۴)
۲۳۹- تقریرات الفقه؛ بایگی، علی اکبر بن محمد (-۱۴)
۲۴۰- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ حسینی، مظفر بن محمد علی (-۱۴)
۲۴۱- شرح شرایع الاسلام؛ اصفهانی، یحیی بن محمد شفیع (-۱۴)
۲۴۲- کاشف المرام عن اسرار ریاض الاحکام؛ قزوینی حائری، علی (-۱۴)
۲۴۳- الاجارة دیزجی؛ زنجانی، ابراهیم (-۱۴)
۲۴۴- شرایع الاسلام (ترجمه)؛ ادیب کرمانی، محمد حسن (-۱۴)
۲۴۵- شرح شرایع الاسلام؛ تبریزی، محمد بن محمد علی (-۱۴)
۲۴۶- تقریرات الفقه = شرح شرایع الاسلام؛ لنکرانی، ملا آقا بن محمد علی (-۱۴)
۲۴۷- شرح شرایع الاسلام؛ تنکابنی، محمد علی (-۱۴)
۲۴۸- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ حائری، مرتضی بن عبدالکریم (-۱۴۰۶)
۲۴۹- حاشیة المختصر النافع؛ صدرالافاضل، مرتضی حسین (-۱۵)
۲۵۰- تعلیقة علی الشرایع؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)
۲۵۱- شرح المختصر النافع؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)
۲۵۲- شرح شرایع الاسلام؛ رشتی، اسدالله
۲۵۳- شرح شرایع الاسلام؛ مجتهد یزدی، یحیی
۲۵۴- شرایع الاسلام (ترجمه)؛ انصاری، زین العابدین بن نجم الدین
۲۵۵- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ همدانی، ابراهیم بن محمد
۲۵۶- شرح شرایع الاسلام؛ محمد سبط ابن عاشور
۲۵۷- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ نجفی، حسین بن اعسم
۲۵۸- مقالید الافهام فی شرح شرایع الاسلام؛ یزدی، میرزا باقر بن زین العابدین
۲۵۹- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ کاشف الغطاء، مهدی آل شیخ جعفر
۲۶۰- ودائع الاحکام فی شرح شرایع الاسلام؛ طباطبائی، زین العابدین بن حسین
۲۶۱- شرح احکام خلل الصلاة من کتاب شرایع الاسلام؛ کرمانشاهی، هادی بن محمد صالح
۲۶۲- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام؛ غروی، علی بن جعفر
۲۶۳- شرح شرایع الاسلام؛ محمد رضا بن محمد حسین
۲۶۴- کاشف الابهام عن مسائل شرائع الاسلام؛ نجفی، قاسم بن محمد
۲۶۵- الرسالة الرضویة؛ میرزا رضای تبریزی
۲۶۶- ذرائع الانام فی شرح شرائع الاسلام؛ ملایری، احمد
۲۶۷- تشفیع السائل فی حل غوامض ریاض المسائل؛ میر آقا، محمد مصطفی
۲۶۸- انوار الریاض
۲۶۹- تعلیقات بر شرح کبیر = حاشیة ریاض المسائل و حیاض الدلائل
۲۷۰- تعلیقة علی ریاض المسائل
۲۷۱- تعلیقة علی مصباح الفقیه
۲۷۲- تنقیح الشرایع من مختصر الشرایع
۲۷۳- جامع الجوامع فی شرح النافع
۲۷۴- جامع الغرر فی فقه الائمة الاثنا عشر
۲۷۵- حاشیة المختصر النافع (۹ عنوان)
۲۷۶- حاشیة النافع فی مختصر الشرایع (۲ عنوان)
۲۷۷- حاشیة ریاض المسائل (۴ عنوان)
۲۷۸- حاشیة شرایع الاسلام (۵ عنوان)
۲۷۹- حاشیة شرایع الاسلام فی المسائل الحلال و الحرام (۳۳ عنوان)
۲۸۰- حاشیة شرح الشرایع
۲۸۱- الحاشیة علی المختصر النافع
۲۸۲- حاشیة مدارک الاحکام (۳ عنوان)
۲۸۳- حاشیة مصباح الفقیه
۲۸۴- حقائق الفقه
۲۸۵- الحقائق فی شرح الشرائع
۲۸۶- زهر الریاض
۲۸۷- شرایع الاسلام (ترجمه) (۴ عنوان)
۲۸۸- شرح الشرایع
۲۸۹- شرح المختصر النافع (۱۹ عنوان)
۲۹۰- شرح المختصر النافع (الارث) (۳ عنوان)
۲۹۱- شرح المختصر النافع (منتخب)
۲۹۲- شرح شرایع الاسلام (۲عنوان)
۲۹۳- شرح شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام (۹۷ عنوان)
۲۹۴- شرح کتاب فی الفقه
۲۹۵- شرح مختصر الشرایع
۲۹۶- الطهارة
۲۹۷- الفقه الشیعی
۲۹۸- فواکه = شرح الشرایع
۲۹۹- کتاب المواریث من المختصر النافع
۳۰۰- مجمع المسائل فی استنباط الاحکام بالدلائل = شرح المختصر النافع
۳۰۱- مختصر النافع (ترجمه)
۳۰۲- المرغوب فی شرح الشرایع
۳۰۳- مشارع الاحکام فی تحقیق مسائل الحلال و الحرام
۳۰۴- مناهج

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۴۶

آغاز: ... سواء کان قویا او ضعیفا و کذا لو کان له اصل مال و قیل بل یحلف علی تلفه و لا یجب اعلام الفقیر؛ **انجام:** السادسة لوا عتق امته و قیمتها ثلث ترکته ... تم الجزء الاول من کتاب شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام و یتلوه الجزء الثانی کتاب

النکاح و اقسامه ثلثه الاول فی النکاح الدائم.
جلد نخست و از اواخر کتاب الزکوة آغاز و تا پایان کتاب الوصایا به انجام رسیده؛ خط: تعلیق، کا: محمد بن ابی البلد، تا: پنج‌شنبه ۵ شوال ۶۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه در زمان مؤلف کتابت و به وی عرضه گردیده و در پایان این عبارت به خط مؤلف آمده: «انها ایده الله قراءة و شرحا و فهما و کتب جعفر بن سعید فی شوال سنه سبعین و ستمائة حامداً مصلیاً مستغفراً»، با عبارت «بلغت قراة ایده الله» در حاشیه بسیاری از برگ‌ها که ظاهراً به خط مؤلف آن می‌باشد، همچنین عبارت «بلغ عرضا و قراءتاً ... التی للمصنف ادام الله ایامه و بلغه فی الدین ... و هذا آخر املاه بحسب ما وصل الیه ...»، این نسخه در سال ۸۰۷ق از سوی علی بن حسن بن محمد استرآبادی تصحیح و مقابله شده و اجازه‌ای نیز ایشان برای فردی به نام محمود بن امیر الحاج عاملی نگاشته و متن آن در پایان نسخه چنین آمده: «بلغ قراءة و بحثا و شرحا و استنشراحا من اول هذا المجلد الی آخره و سأل فی اثناه درسه عما استشکل علیه فاجبته و اجزت له ان یروی عنی لمن شاء و احب و هو الولد العزیز مولانا عمادالملة و الحق و الدین محمود بن المولی الاجل المکرم کهف الحاج و المعتمرین حاجی امیرحاج. و کتب ذلک علی بن الحسن بن محمد الاسترآبادی سنة سبع و ثمان مائه»، محشی با نشان «شیخ مفلح الحلی»؛ مهر: «محمد بن رضا المدعو بصدرالدین ۱۲۱۴» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۸۷گ،۲۱سطر(۱۹×۲۱)، اندازه:۱۷×۲۵سم [ف: ۳۵ - ۳۸۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۲

آغاز و انجام: برابر

دو جزء؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: با تاریخ ۶۷۴ق؛ محشی از «زین الدین» و «عمیدالدین» به خط خود او و با نشان‌های «ع ل» و «هـ ح» و «هـ هـ» و «ح ن» و «ن»، در آن دارد: «انهاه ایده الله قراءة و شرحا و تصحیحا و فهما و کتب جعفر بن سعید ... (در رفته و خوانده نشده) من سنة خمس و سبعین و سبعمائة»، «خط المصنف رحمه الله»، «نقلت هذه النسخة من نسخة الاصل و قوبلت بها بحضرة المصنف و صححته حسب الجهد الاماغض عنه البصر»، «کتبه مظفر بن ... سنة ثالث و سبعین و ستمائة (؟) حامدا مصلیا مستغفرا» و «انهاه ایده الله قراءة و بحثا و فهما. کتبه جعفر بن سعید فی ذی الحجة من سنة اربع و سبعین و ستمائة» (۱۱۰ر)، «بلغت قراءة ایده الله تعالی» (به خط محقق در ۶۸پ و ۶۹ر و ۴۶پ و ۴۷ر و جاهای دیگر) نیز «بلغ عراضا» (۱۳۵پ) در ۸ر و پ دارد «بلغت قرائة ایده الله» و «بلغت قرائة ایده تعالی» با دو شیوه خط و دو مرکب همچنین در ۴پ دارد «بلغت قراءة ایده الله» با دو شیوه خط و تا پایان همین بلاغ‌ها هست و به خط حلی می‌باشد، در ۳ر دارد: «هو. و حسبک قول الناس فیما ملکتک - لقد کان هذا مرة لفلان. کاتبه مالکه نورالدین ... (خوانده نشده) عفی عنهما سنة ۹۹۹»، «قلت هذه النسخة الشریفة من نسخة الاصل و قوبلت بها و قرأت علی حضرة المصنف المحقق طاب ثراه و تزینت الشریف اجازة لبعض تلامذته الکرام»، «و قد تشرفت بتملکها العبد محمد مسیح عفی عنه (محمد مسیح) (مهر) - قد صار هذا الکتاب العزیز العظیم فی ملکی و انا العبد ان «العبد محمد علی» - و قد وهب هذا الکتاب المستطاب والدی نور الله تعالی مرقده بالنبی و آله الامجاد الی و انا العبد المفتقر الی رحمة ربه الباری احمد الکاشانی - من عواری الزمان لدی العبد الجانی احمد الکاشانی «العبد احمد»، در ۲ ر و پ خبری در فضل متعه از سلمان و ابوذر و مقداد و عمر بن امیه ضمری از ۲۴ تن از پیامبر آمده است، در ۱ پ دارد: «نقلت فتوی الدروس و فتوی الارشاد عن الشیخ زین الدین الاکتافی غفرالله له و لوالدیه و لجمیع المسلمین و کان ذلک فی النباطیة السفلی فی المسیل الذی فی الجادة الفوقا (نی) و هو مسیل الحاج فخر عفی الله عنه - نقلت فتوی الشرایع عن الشیخ ابن موسی بعمه (زیر کاغذ رفته) فی النباطیة السفلی خلا اربع حسنات ثنتین فی کتاب الجهاد و واحدة فی کتاب التجارة و واحدة فی القرض» (به مانند خط ۱۱۱ر)، در ۱۱۱ ر دارد: «نقلت فتوی الشیخ الطوسی و نقلت فتوی نجم الدین جعفر ابن الحسن ابن سعید و نقلت فتوی جمال الدین ابن المطهر و نقلت فتوی ولده فخرالدین و نقلت فتوی عمیدالدین و نقلت فتوی شمس الدین ابن مکی و نقلت فتوی المقداد ابن السیوری نقلت جمیع فتاویهم بشرط عرفان المسئلة علی وجهها الصحیح و بشرط صحة المسطور عن الفقیه محمد ابن المؤذن فی جامع جرین و ذکر انه نقل الفتوی جمیعهم عن ابن الحاج علی من عیناثا و اجازلی العمل بهم و الفتوی لهم غفرالله له و لوالدیه و عفی الله عن جمیع الفقهاء المذکورین و لجمیع المؤمنین و المؤمنات الاحیاء منهم و الاموات و حسبنا الله و نعم الوکیل فی شهر ربیع لاول سنة ثمانیة و اربعین و ثمان مائة و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم» (به مانند خط ۱پ)، در ۲۲۴پ دارد: «... السید شرف الدین المجد لانی لکاتب الاحرف ... قبل الفقیر موسی بن ... الحوالة قبولا صحیحا شرعیا تاریخ ثانی شهر شعبان سنة ۹۴۶» (درست خوانده نشده)، در ۳پ دارد: «نظر فی هذا الکتاب الفقیر الی ربه القدیر محمد بن شمی الدین بن فخرالدین الشهیر بابن التاجی الحسینی العاملی تجاوز الله عن سیئاته و سائلا ممن وقت ان یشمله بالفاتحة و الدعا بالتوفیق له و لجمع المؤمنین»، در ۴ر دارد:«انتقلت ... المبارکة بوجه صحیح شرعی ... بن عبدالکریم بن علی بن ...»، نیز «نظر فی هذا الکتاب المبارک العبد الفقیر الحقیر الراجی عفو ربه الواثق بالملک الشافی موسی بن عبدالکافی عفا الله عنه بمنه» (به مانند خط ۴ر)، در ۱پ دارد: «لما کان یوم الاثنین ثالث شهر ذی الحجة الحرام من شهور احد و ثمانین و ثمانمائة اشتری علی بن خلیل من الحاج احمد بن سیان ربع کرمه و هو فی ارض حادیه مشاع غیر مقسوم و ربع المسامیک و ما یخصه فی الحررحون و ربع التین ایضا بثمانیة اشرفیة و قبضه من ذلک خمس اشرفیة و الباقی یستحق علیه بعد مضی اربعة اشهر من تاریخه و بذلک وقع الاشهاد علیهما و الحمدلله وحده. شهدت علی

المتبائعین بما فیه فی تاریخه و کتبه حسن بن علی بن صدقه بن صالح هـ – و حسبنا الله و نعم الوکیل – شهد بذلک علی ابن ابو جامع – اقول بفضل الله و برحمته العبد الفقیر الحقیر الی رحمة الله الغنی السید شرف الدین ابراهیم بن حسین الحسینی المعروف ببابلکانی المازندرانی الساکن فی بلاد استراباد ضیعته در بندوه غفرالله له و لوالدیه و لمن قرا و دعا له بالمغفرة و لجمیع المؤمنین آمین رب العالمین»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴۷گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۵- ۱۹۲۴]

۳. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۵۲

کتاب نکاح تا دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن ابی البدر، تا: ۱۱ محرم ۶۸۹ق، جا: حله؛ مصحح، محشی، با بلاغ؛ جلد: تیماج نارنجی، ۱۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵× ۲۵/۵سم [ف: – ۱۱۸]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۳۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۴۴۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۶-طباطبائی

خط: نسخ کهن، کا: ابوجعفر علی بن ... ابی القاسم حسین رضوی، تا: ۶۹۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ با علامت بلوغ قرائت و انها کهنه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۲۵۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲۴ – ۳۰۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۳۳

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسین بن علی بن القاسم زینبی، تا: ذیحجه ۶۹۹ق، جا: حلب؛ مصحح، محشی، مقابله شده، با بلاغ قرائت‌های متعددی، از جمله در آخر نسخه آمده: «بلغ قراءة و شرحا فی اوقات متفرقه آخرها العشرون من شهر رمضان المبارک من سنة تسع و تسعین و ستمئة کتبه علی بن مطهر ...»، در اول نسخه سه اجازه دیده می‌شود: ۱. اجازه علامه حلی (حسن بن یوسف بن مطهر) به حسین بن ابراهیم بن یحیی استرآبادی در ۲۸ صفر ۷۰۸ به خط مجیز، ۲. اجازه ابراهیم بن علوان به همو در ربیع الاول ۷۰۸ به خط مجیز، ۳. اجازه علی بن یوسف بن مطهر به علی بن حسین بن قاسم بن زینی استرآبادی در ۲۸ محرم ۷۰۳ به خط مجیز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۰ – ۲۰۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد استرآبادی، تا: پنج‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۷۰۳ق؛ محشی، با علامت بلاغ، با انهائی که نصر بن محمد بن ابی البرکات به تاریخ ۲۶ محرم ۷۵۱ نوشته و انهاء دیگری که علی بن طراد به تاریخ نیمه صفر ۷۳۳ نوشته؛ تملک: محمد بن اسدالله به تاریخ ۱۱۲۹ با مهر «صل علی محمد و آل محمد» (بیضی) و «حسین منی و انا من حسین» (مربع)؛ واقف: حسین بن محمد ابراهیم حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ – ۲۳۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کا: محمد بن الحسن بن الحسین بن علی الهرقلی، تا: شنبه ۶ ذیقعده ۷۰۷ق؛ دارای گواهی بلوغ قرائت، مصحح، محشی، مجدول؛ جلد: تیماج زرد، ۲۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۳/۵سم [ف: ۲۷/۲ – ۴۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثالثة اذا ادعی الوقفیة علیه وعلی اولاده بعده وحلف مع شاهده ثبتت الدعوی» فلو ادعی اخوة ثلاثة، انالوقف علیهم و علی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ شوال ۷۱۱ق؛ افتادگی: انجام؛ با عبارت «بلغت قرائة أیده الله» مقابله شده، مصحح، محشی با نشان ن ع ل، م ح م،ج»؛ تملک: حسین بن حسن حسینی، ابن امیر محمد جعفر عبدالوهاب حسینی با مهر «عبدالوهاب الحسینی» (مربع)، سید حسین بن سید محمد رضا با مهر «عبده حسین الحسینی» (بیضی)، ابوالحسن ابن ابو طالب ابن ابراهیم ابن صفی الدین محمد بن احمد الحسین ابن حسن حسنی عاملی، همراه عاریه گرفتن حسین بن حسن حسینی با مهر «رب أدخلی مدخل صد و أخرجنی مخرج صدق و اجعلنی من لدنک سلطان نصیراً، الحسین بن الحسن الحسین» (دایره)؛ مهر: «تقی ابن عبدالوهاب الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۷گ، ۲۳ سطر (۱۴×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳۲ – ۵۹۶]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** استحقاقا للعلاء و اکرم ... شرف الامهات و الاباء

ج ۱ و ۲؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن حسین بن ابی القاسم فراهانی، تا: سه‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۷۳۵ق، جا: بغداد؛ مقروء بر فاضل مقداد سیوری و علی بن حسین بن محمداسترآبادی هر دو گواهی مقابله را نوشته‌اند، محشی؛ تملک: محمد بن حسین بن علی بن حسین مورخه چهارشنبه ربیع الاول ۷۹۵ق؛ مهر: علی محمد بن محمدعلی کلباسی مورخ ۱۳۲۱؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی،۲۰۲گ،۲۵سطر(۱۳×۱۹)،اندازه:۲۰/۵×۳۱سم[ف:۱- ۱۵۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۰۶

آغاز: برابر؛**انجام:** القسم الثانی فی احکام الولادة و الکلام فی سنن الولاة و اللواحق ... و الاقامة فی الیسری و تحنیکه بماء و بتربة الحسین علیه السلام فان لم توجد ماء الفرات

خط: نسخ مشکول، بی‌کا، تا: ۷۳۶ق؛ با دستخط یکی از علمای وقت در ۱۷ ربیع الثانی ۷۳۶ مبنی بر تصحیح و مقابله نسخه و همچنین بلاغ‌های او در موارد متعدد، محشی؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۶۹]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۰۷

آغاز: فبماء فرات و لو لم یوجد الاماء ملح جعل فیه شیء من التمرو العسل؛ **انجام:** برابر

از «القسم الثانی فی احکام الولادة» تا پایان دیات؛ خط: نسخ مشکول، بی‌کا، تا: ۷۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛اهدایی:رهبری،تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۰]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۶۳

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن محمد غزنوی، تا: ۹ صفر ۷۳۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، با نشانی بلاغ، با یادگاری محمد ربیع بن محمد تقی بیگ نوری به تاریخ ۱۲۲۳ و انهائی گویا برای کاتب که حسن بن الحداد عاملی به تاریخ ۲۱ محرم ۷۳۹ نوشته؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۲۵ سطر، اندازه:۱۷/۵× ۲۶سم [ف: ۱۹ - ۲۶۳]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع

ج۱، از ابتدای مقدمه تا انتهای کتاب الوصایا؛ خط: نسخ کهن، کا: حسن بن حسام بن حسن بن علی بن برکه حارثی مشغری، تا: پنج‌شنبه۶محرم۷۴۰ق؛محشی غالباً با رمز«ف م» و «ف ز»، مصحح، مقابله شده، با جمله «بلغت ایده الله» یا «ابقاه الله»؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ماشی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۱۱

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة

ج۲؛ خط: نسخ، کا: حسن بن حسام بن حسن بن علی بن برکه حارثی مشغری، تا: ۷۴۰ق؛ محشی غالباً با رمز «ف»، مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۲]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۸۷

خط: نسخ، کا: موسی بن حسن بن یوسف بن هلال بن النعمان مناری، تا: ۳ ربیع الاول ۷۵۸ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ، با انهائی که حسن بن یوسف برای فرزندش کاتب نسخه نوشته و دوم آنها به تاریخ یک‌شنبه ۱۵ محرم ۷۵۹ می‌باشد، با اجازه‌ای که نور الدین علی بن احمد بن الحجه (پدر شهید) برای نجم الدین بن احمد تراکیشی مشغری به تاریخ چهاردهم صفر ۹۲۴ نوشته؛ تملک: علی بن عباس قمی محدث زاده به تاریخ ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۷۱، عباس القمی، احمد بن ابراهیم مناری، موسی بن حسن مناری؛ مهر: حر عاملی «علی الکریم الخالق العدل الصمد محمد بن الحسن الحر اعتمد» و «عبدهم محمد الحر» و «یثق بکاشف الضر محمد بن الحسن الحر» (بیضی)، «العبد محمد رضا الحر» (بیضی)، «العبد المذنب عباس» (مربع)، «عبده اسماعیل الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۰ - ۱۷۲]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۳ و ۱۲۱۰ عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه نیمه ربیع الثانی ۷۷۲ق، جا: سبزوار؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد شفیع موسوی فندرسکی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹/۵× ۲۹سم [ف: ۲-۴۴] و [عکسی ف: ۴ - ۳۳]

۱۷. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۲

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن هارون بن یحیی الصائم مازندرانی اصلا و جزایری مولدا، تا: جمعه ۱۸ جمادی الثانی ۷۷۳ق، جا: رودسر از بلاد گیلان؛ این تاریخ صحیح نیست، محشی از شهید دوم و دیگران و گویا از قرن یازدهم یا دوازدهم باشد؛ ۲۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: - ۱۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۸

از طهارت تا نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی، با اجازه انهاء قرائت احمد بن علی نردینی در ۷۲۰ و علی بن احمد نردینی در ۷۲۶ در پایان؛ مهر: باقرالعلوم؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۱۲۰گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [سنا: ف: ۲ - ۷۹]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثالث ما لاتقع علیه الذکاة ففی کلب الصید ... الثانیة اذا جنت الماشیة علی الزرع ...

ج۱-۲؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: وسط وانجام؛ مصحح، مقابله شده، دارای چهار نوع بلاغ، محشی؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۷۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۹]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۸۹

آغاز: الطرف الرابع فی احکامه و هی عشرة، الاول، من صلی بتیممه لایعید سواء کان فی سفر او حضر؛ **انجام:** برابر

از طرف رابع در احکام تیمم آغاز شده؛ خط: نسخ، کا: علی بن قاسم بن بدرالدین محمد بن امیر علی حسینی عربشاهی بروجردی (بخش نونویس)، تا: قرن ۹ (نونویس محرم ۹۴۲)؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «ح هی» «ع ل» «م ح» و غیر آن، چند برگ از انجام از سوی علی بن قاسم در سال ۹۴۲ق و چند برگی از آغاز نیز از سوی فردی دیگر حدود همان سال نونویس شده؛ تملک: عبدالله منشی طبری در سال ۱۲۷۱ق همراه مهر «عبدالله ۱۲۶۱» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۲۵۰گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه:۱۸×۲۷سم [ف: ۳۴ - ۵۹۸]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخامسة لورمی طایر انه اسم فقتل السهم مسلماً ... الذین امرالله سبحانه بمودتهم وحث رسول الله (ص).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۹؛ محشی به نشانه‌های «تنقیح» و «ع ل» و «ص»؛ مهر تملک «علی اکبر»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی مذهب، ۳۱۴گ، ۱۵سطر(۱۰×۱۷)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۸

آغاز: زوجته و هو اولی و فی کل هذه الصور ینفسخ نکاح الجمیع
ج۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ نسخه را بدیع الدین حسینی نزد یحیی بن عمید حسینی قراءت کرده و دستخط بلاغ او در موارد متعدد دیده می‌شود، محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۸گ، ۱۹-۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۴]

۲۳. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۳۵]

۲۴. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ محشی، ص ۱ نونویس؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۳۵]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** المسلمون کان حسنا لان میراثه لهم علی الاصح و حیث اتینا.
از کتاب طهارت تا کتاب الدیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ محشی از شهید ثانی با نشان «زین»؛ جلد: چرم عنابی مذهب، ۵۲۰ص، ۱۸ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۳۴]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۰۳

آغاز: بالیمین و بالیسار و فیها خاتم علیه اسم الله تعالی و انبیائه او الائمه؛ **انجام:** لقی الله یوم القیمة و هو علیه غضبان و جعل النظر الی وجه العالم عبادة و ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی که برخی به خط علی بن عبدالعال است؛ مهر: «محمد کاظم الحسینی»؛ این نسخه گویا جزو کتابخانه فخرالدین نصیری بوده؛ جلد: مقوایی، ۴۸۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵۰ - ۱۶۹]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۱

آغاز: ... و کذا فی سؤر المسوخ و کذا ما اکل اجیف مع خلو موضع الملاقاة من عین النجاسة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ با امضای «بلغت قراءة ابقاه الله» یا «بلغ قراءة ایده الله تعالی» در صفحات متعدد که حاکی از تعدد مجالس قرائت بوده، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۴۲]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۰۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۸۰۹ق؛ در حاشیه آخرین صفحه آن این خط و امضاء که کاملا با نمونه خط شیخ بهائی تطبیق می‌کند به‌سختی خوانده می‌شود: «قد انتقل من اولاد المصنف الحلی و انا البهائی العاملی»، طبق این یادداشت این نسخه از ورثه مصنف به دست شیخ بهائی رسیده و نگارنده احتمال قوی می‌دهم که قسمتی از کتاب به خط خود مصنف نوشته شده باشد؛ کاغذ: ایرانی ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۵۴۵ص، ۱۵یا ۱۶یا ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۴ - ۷۷]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۷۶

آغاز: ... الثانی فی التغسیل و هو فرض علی الکفایة و کذا تکفینه و دفنه و الصلاة علیه؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الآخر یصح الجمیع. تم الجزء الاول من کتاب الشرایع.
ج۱، از غسل میت تا آخر وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سلخ ربیع الثانی ۸۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای سماع و بلاغ و مکرر آمده «بلغ قراءة دام فیضه»، «ثم بلغ سماعا ایده الله تعالی»، محشی با امضاء «شرح شرایع ز» و «زین»، «ح ر.»، «ع ل»، در پشت صفحه اول آمده: «این کتاب شرایع از شهید ثانی است که نزد شیخ علی بن العال میسی قرائت نموده‌اند و بلغ قرائة زید فضله مرقوم داشته‌اند و نیز چند نفر علما قرائت نموده اند تاریخ آن در ۸۲۳ نوشته شده از حیث صحت بی نظیر است»، ورق آخر که صورت اجازه شهید بوده سرقت شده ناقص الاول؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۱۸۱]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۴۵

خط: نسخ، کا: احمد بن ابراهیم بن محمد بن حسین، تا: ۱۸ ذیحجه ۸۲۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، دو برگ آخر را جعفر بن سید یوسف خراسانی شب ۴ شنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۲۷۱ در نجف اشرف تکمیل کرده؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۰۰]

۳۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۲۹

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلثة. القسم الاول فی النکاح الدائم والنظر فیه یستدعی فصولا، الاول؛ **انجام:** برابر
ج۲، از نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۸۴۰ق؛ مصحح، مقابله شده، مکرر آمده: «بلغ قراءة دام فیضه»؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۴۰۸]

۳۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۵۴۹

کا: اطهر بن مطهر علی بن مسعود بن محمد بن مسعود بهمنابادی، تا: ۸۴۹-۸۵۰ق، جا: سبزوار؛ قطع: وزیری [ف: - ۱۵۰]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۲۶

از احکام نکاح تا دیات؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن علی بن محمد بن نعمة، تا: ۴ صفر ۸۵۶ق؛ با انهائی که شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی برای کمال الدین حسین بن شمس الدین محمد بن علی طبسی در اوایل ماه صفر ۹۲۸ نگاشته، مصحح، محشی؛ تملک: شهاب الدین بن آقا صدرالدین به تاریخ چهاردهم صفر ۱۳۲۳؛ جلد: مقوایی، ۱۴۳گ، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۹۴]

۳۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۵۸

آغاز: جلد اول مرة واحدة و الترتیب شرط فی صحة الاذان و اقامه و یستحب فیه سبعة اشیاء. آغاز جلد دوم - بسمله - کتاب النکاح

و اقسامه – ثلثة – القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه؛ **انجام:** پایان – جلد اول – و علی القول الاخر یصح الجمیع و الله اعلم – تم الجزء الاول من کتاب الشرایع و یتلوه فی الجزء الثانی کتاب النکاح انشاءالله ... کاتبه عبدالمجید بن شمس الدین ... فی اواخر شهر الصیام سنة ثمان و سبعین و ثمانمائة. پایان جلد دوم – آنچه موجود است: نعم زیادة عن العصبة و لوا تسعت اخذ من عصبة المولی و لوزاد فعل المولی الموالی ثم عصبة.

شامل دو جلد است. اول جلد اول و آخر جلد دوم افتاده. کتاب اول از نماز شروع و به احکام الوصیه پایان می‌یابد و جلد دوم از کتاب النکاح شروع و به «دیه» خاتمه می‌یابد؛ خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن شمس الدین، تا: رمضان ۸۷۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۴۶۹ص، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ – ۶۸]

۳۵. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۱۰۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه اواخر جمادی الثانی ۸۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۸۹]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۳۱

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد کرشاسف استرابادی، تا: جمعه ۲۴ محرم ۸۸۷ق، برای مولانا خسرو؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد مهدی با مهر «... مهدی» (بیضی)، حمزة بن حسین حسینی با مهر «العبد حمزة الحسینی» (بیضی)، عبدالمجید بن محمد الحسینی، محمد اردبیلی با مهر «محمد الاردبیلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۳۵]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۱

آغاز: و لا تصح الصلاة من دونها ولوا خل بها نسیاناً؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع

ج۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۲ محرم ۸۹۱ق؛ محشی، دارای بلاغ‌های متعدد از یحیی بن عمید حسینی و دستخط او در پایان نسخه مبنی بر قراءت و سماع شیخ محمد نزد او در ربیع الثانی ۹۲۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۵/۳سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۶۰]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۵۷

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن حسن بن المصیرد البلیدائی، تا: یک‌شنبه ۲۲ صفر ۸۹۹ق؛ مصحح، محشی، با نشانی بلاغ، انهائی که شیخ علی بن محمد بن الحسام به جهت کاتب دارای مسائل فقهی و فوائد متفرقه؛ تملک: عبدالعالی بن لطف الله عاملی، محمد رضا بن محمد قریشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۰۷]

۳۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۹۹ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۵۸۵ص، مختلف السطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۷۰]

۴۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ ۲۴۶گ، اندازه: ۱۸× ۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۷۴]

۴۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۷۶ – ج

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ محشی، با بلاغ قرائت؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۲۱۶گ، ۲۷ سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: – ۳۶۹]

۴۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۰۵

آغاز: ... فروع ثلاثة الاول حکم صغیر الحیوان فی النزح حکم کبیرة؛ **انجام:** و لو لم یکن عاقلة او عجزت عن الدیة اخذت من الجانی و لو لم یکن له مال اخذت.

از اوایل طهارت تا اواخر کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با رموز «ع ل»، «زین» و غیره، مقابله شده، دارای بلاغ‌های متعدد؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف:۵-۲۹۴]

۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۷

آغاز: مسائل الحلال و الحرام یکون کالمفتی الذی یصدرعنه او الکنز الذی ینفق منه فابتدأت مستعینا بالله. الخ؛ **انجام:** و ابتداء زمان التأجیل من حین الموت و فی الطرف من حین الجنایة.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: حاج غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۲۲۲گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱ – ۳۴۴]

۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۸

آغاز: علی الحافر لانه کالملقی و لو قال الق متاعک فی البحر لتسلم السفینة فالقاه فلاضمان و لو قال و علی ضمانه ضمن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدایی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر (۱۶×۱۸) ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ – ۳۴۴]

۴۵. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۸۶

از النکاح تا آخر کتاب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک محمد حسین الصادقی در ۱۳۰۸ [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ – ۳۵۰]

۴۶. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه:۱۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: – ۱۳۶]

۴۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۸۴

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [ف: ۱ – ۱۳۳]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۲

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۳۰۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵× ۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۲۸]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو کان تعلیم سورة قیل یعلمها النصف من وراء الحجاب و فیه تردد.

از ابتدای مقدمه تا اواخر نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ محشی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۲]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۴

آغاز: الرابعة لو ابرأته من الصداق ثم طلقها قبل الدخول رجع به نصفه؛ **انجام:** برابر

ج۲، از اواخر نکاح تا انتهای کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶× ۲۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۳]

۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابعة لو باع عبدا قیمته مائتان و بریء لزم العقد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، با امضای بلاغی، با علامت قرائت کتاب به سال ۱۲۷۱؛ محشی بعضا با عناوین «ع ل مدظله» و ظاهرا امضای بلاغ از محقق کرکی باشد؛ جلد: مقوایی، ۲۳۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۷]

۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۵۷-۵۷/۲۷

آغاز: بالله و متوکلا علیه فلیس القوة الا به و لا المرجع الا الیه و هو مبنی علی اقسام اربعة الاول فی العبادات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضاء «مهذب» به تاریخ رجب ۱۰۸۱؛ ۴۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۳۹۳]

۵۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۳

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ محشی از زین الدین و شرح و بدون امضاء؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۹ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۵سم [ف: ۱ - ۴۳۵]

۵۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۶۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، جا: بیجاپور؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف مخ - ۱۰۵]

۵۵. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه:۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی منقول از کتب فقهی؛ واقف: سید اسماعیل (جد اعلای میرزا ابوطالب قمی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۰گ، ۲۲ سطر [جنگ: ۱ - ۴۹۶]

۵۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۹۵

آغاز: الطرف الثالث فی کیفیة التیمم؛ **انجام:** المقصد الثانی فی الجنایة علی المنافع

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ ۴۰۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۴سم [ف: ۲ - ۱۷۶]

۵۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۴۵

نیمه یکم است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی، مقابله شده، با بلاغ قرائت، با اجازه روایت با امضای جعفر کمال (؟) الدین البحرانی؛ تملک: عابد بن صالح بن امیر قلی شیرازی با مهر «افوض امری الی الله العابد ...» (چهارگوش)، عبدالله بن زین العابدین النوروزی؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی ... الصایم ... محمد بن» (دایره)؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: ترمه حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۷۹]

۵۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۴۲

انجام: لایجب علی النبی ع القسمة بین ...

از کتاب طهارة تا نکاح؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: «محمد اسماعیل» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۷۹]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۹۵

آغاز: ... ان مشاهدة الید و التصرف الوجه لا اما لو کان ... مسایل ثلاث الاولی؛ **انجام:** بیت المال و هو ... لانه خطاء خطا الحاکم فی بیت المال و قیل یکون ...

قسمتی از مقدمه و باب اول را دارد؛ خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۱۷/۸سم [ف: ۴۵ - ۷۵]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابع فی اللواحق، و هی ثلاث، الاولی اذا ادعی بعد القسمة الغلط علیه، لم تسمع دعواه فان اقام بینة سمعت ... الثانیة: اذا اقتسما ثم ظهر البعض مستحقا ...

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: حدود ۹۰۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با عبارت «بلغت قرائة وفقه الله و بلغ سماعا وفقه الله» مقابله شده، انهایی به خط محدث بزرگ شیخ حسین بن مفلح بن حسن بن رشید بن صلاح صیمری (- ۹۳۳ق)، مبنی بر قرائت نسخه بر وی به سال ۹۰۶ق با این عبارت: «انهاه ایده الله قرائة و بحثا فی مجالس متعددة آخرها یوم الحادی و العشرین من جمادی الاول سنة ست و تسعمائة هجریة و کتب حسین بن مفلح بن حسن»، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۰۲گ، ۱۸ و ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۳۷ - ۳۴۲]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۷

خط: نسخ نازیبا، کا: عماد الدین بن مساعد حسینی حائری، تا: دوشنبه ذیحجه ۹۱۶ق؛ مصحح، محشی، با آثار بلاغ، با انهائی که علی بن عبد العالی (محقق کرکی) به تاریخ جمادی الثانی ۹۲۳ در نجف اشرف نوشته؛ تملک: زین الدین بن علی و مهر «الراجی بالله القوی عبده زین الدین بن علی» (دایره)؛ مهر: «عبده سلطان

محمد» (بیضی)؛ تاریخ وقف: ۱۰۸۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۷]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۹۹-۵۱/۵۹

آغاز: برابر

جلد اول از آغاز تا پایان کتاب نکاح؛ خط: نسخ، کا: علاء الدین بن شمس الدین محمود، تا: ۱ ذیحجه ۹۱۸ق؛ محشی، با فوایدی در نکاح که نور الدین بن علی بن جعفر بن لطف الله عاملی از روی خط جدش لطف الله نقل کرده؛ ۱۵۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۷]

۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ختمت هذا الكتاب شرائع الاسلام ...

خط: نسخ، کا: فخرالدین بن اشرف حسینی استرابادی، تا: پنج‌شنبه جمادی الثانی ۹۲۲ق، جا: نجف اشرف؛ نسخه بر محقق کرکی علی بن عبدالعالی خوانده شده و بلاغها در هامش به خط همو هست، و دارد «تم بلغ قراءة ايده الله تعالى» و نیز در پایان کتاب الوصية دارد: «انهاه ايده الله تعالى قراءة و فهما و ضبطا و استشراحا فى مجالس متعددة آخره خامس عشرين جمادى الآخرة من شهور سنة ثلث و عشرين و تسعمائة و كتب العبد الفقير الى الله تعالى على بن عبدالعالى فى المشهد المقدس الغروى على مشرفه الصلوة و السلام حامدا مصليا مسلما»، برخی حاشیه‌ها نیز به خط او است، و در ۲۱۳ر و پ هم حاشیه‌های او است درباره سهام ارث و در آغاز دارد «من حواشى الشيخ على بن عبدالعالى مدظله العالى»، در ۲۱۴ر و پ از کتابی است فقهی درباره تیمم، محشی با نشان «ل مدظله العالى» یا «ل مدظله» و باید از همان کرکی باشد و با نشان‌های «ح ل» و «ع ل» و «ع ب»؛ مهر: کتابخانه فضل الله نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۲۱۴گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۹۳۳]

۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۴۱

آغاز و انجام: برابر

از مباحث کتاب طهارت تا کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۲۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: ابن محمد بن مهدی ۱۳۲۰، عزیز الله بن رفیع»؛ مهر: «اللهم صل على محمد و آل محمد»، «یا قاضی الحاجات»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۷گ، ۲۳ و ۲۵ سطر(۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۸۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۴۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۸۱]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۳۱ق؛ از ورق دوم لعان تا دیات به قلم نستعلیق عنایت الله بن مراد بخش به علی قاضی در شب دوشنبه سوم جمادی الثانی ۹۳۱، کاتب اول نوشته خود را نزدیکی از علمای زمان تصحیح کرده که در پایان ج۱ می‌نویسد: «حققت مسائل جلد الأول من شرايع الاسلام بعضها قراأةً و بعضها استماعاً عند افضل العلماء المتأخرين قاسم الأرد ... سلمه الله تعالى»؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۳]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۵۱

آغاز: منه على الجانب الايمن و يغسل الغاسل يديه مع كل غسلة ثم ينشفه بثوب بعد الفراغ؛ **انجام:** و فى رواية السكونى عن ابى عبدالله عليه السلام فى كلب الصيداته يقوم و كلب الحائط.

خط: نسخ، کا: عبد المهدی بن علی بن احمد عمدی حسینی، تا: ۱ شعبان ۹۳۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با نشانی بلاغ، محشی با رمز «ع ل»، انهائی که علی بن عبد العالی (محقق کرکی) برای کاتب به تاریخ هشتم ذیقعده ۹۳۳ نوشته؛ جلد: مقوایی، ۳۲۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲ - ۵۵]

۶۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۸۵

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن عبدالرضا بن عبدالله حسینی، تا: ۶ جمادی الاول ۹۳۳ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴ - ۳۸۶]

۶۸. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه:۴۶

کا: عبدالمهدی بن علی بن احمد عمدی حسینی، تا: ۱ شعبان ۹۳۳ق؛ در آخر جلد اول یادداشتی به خط محقق کرکی (م ۹۴۰) آمده [اندیشه حوزه: س۲، ش۷ - ۲۱۵]

۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

از کتاب طهارت تا کتاب حدود؛ خط: نستعلیق، کا: شاه علی بن محمد یزدی شیعی، تا: ۲۸ محرم ۹۳۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۹گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۴ - ۲۸۷]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یحیی بن محمد بن یحیی بن اسماعیل بن یحیی بن اسماعیل علوی حسینی، تا: ۱۰ رمضان ۹۳۸؛ محشی؛ تملک: عبدالعزیز بن یحیی بن رحمة الله، محمد علی بن محمد اسماعیل حمصی، محمد عقیل بن حسن به تاریخ جمادی الثانی ۱۱۸۸ در بغداد، محمد باقر بن محمد رحیم؛ جلد: تیماج سبز، ۳۵۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶× ۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۳]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۳۸

خط: نسخ، کا: ادریس بن ستار بن لطف الله فرقاوی جزائری الشوئی، تا: چهارشنبه جمادی الاول ۹۴۵ق؛ مصحح، با بلاغ قرائت، محشی با نشانی «ع ل»، با اجازه حسین بن علاء (از شاگردان علی بن عبدالعالی) به شیخ حمزه در ۲۲ شوال ۹۵۰؛ تملک: حاجی بابا بن میرزا جان قزوینی، رجب بن حافظ اسفراینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۸۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳۱ - ۲۷]

۷۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۴۲

خط: نسخ، کا: محمد زاهد بن نعمت الله شیروانی، تا: ۹۴۹ق؛

۲۱۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲

خط: نسخ، کا: علی بن ادریس بن حسین، تا: دوشنبه ۱۲ جمادی الثانی ۹۵۱ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: شیخ عیسی بن محمد بن علی نصار که محمد بن حمد بن داود به تاریخ رجب ۱۰۱۶ نوشته؛ مهر «عبدالوهاب الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۷]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۸۵۸

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالرحیم بن محمد خطیب تونی، تا: ۳ جمادی الثانی ۹۵۲ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۲۷۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۱]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۴۸

نیمه دوم کتاب از احکام نکاح؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالقادر جربادقانی (کلبایکانی)، تا: ذیقعده ۹۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ وقف‌نامه کتاب با مهر «یا محسن قد اتیک المسیء» (بیضی)؛ تاریخ وقف: صفر ۱۲۷۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۰۷]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عنایت الله بن میرزا علی بن سلطان حسن کاشانی، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۹۵۵ق؛ محشی، قبل از فهرست به خط مغایر این مطالب نوشته شده: الف- اقسام چهارگانه فقه عبادات، عقود، ایقاعات و احکام، ب- کتاب التبصرة اربعة آلاف مسألة و مختصر الشرایع ستة آلاف مسألة و الارشاد خمسة آلاف مسألة و الشرایع ثلاثة عشر الف مسألة و تحریر الاحکام مائة و ستون الف مسألة، ج- قاعدة: کل شفع من الانسان مؤنث الا الخدین و کل وتر مذکر الا الطحال و الکبد. ذکر تاج الدین زوزنی فی شرح المنظومة ان عدة الفاظ استوی فیه المذکر و المؤنث و هی الامام و الامیر و الوکیل و الوصی و المؤذن و الشاهد و الخادم و المیت و الحاق التاء فیه خطأ محض؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۵/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۵]

۷۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۴۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ محرم ۹۵۵ق؛ محشی؛ تملک: محمد بن محمد علی بن حسین بن حسن بن علی اکبر موسوی رمضان ۱۳۰۲ در شوشتر؛ اندازه: ۱۸× ۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۷۸. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۵۷

جزء اول؛ خط: نسخ، کا: عنایة الله بن میرزا علی بن سلطان حسن کاشانی، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۹۵۵ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، ۱۷ و ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۶)، قطع: وزیری [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۴]

۷۹. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۷/۱

آغاز: ولم یردن عن اربع ثبت عقده علیهن و لو زدن عن اربع تخیر اربعا

خط: نسخ، کا: نصر الله بن برقع بن ترکی الطرفی، تا: پنج شنبه ۱۶ محرم ۹۵۶ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۷گ (۱ر-۱۱۷پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: - ۲۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا[عکسی ف: ۵ - ۲۳۲]

۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۹۵۷ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ، با انهائی که علی بن نصرالله لیثی جزائری به جهت مولانا محمد مقیم به تاریخ سلخ رجب ۱۰۴۷ نوشته؛ تملک: محمد مقیم بن محمد هاشم به تاریخ ۱۳۰۶ و مهر «عبده اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳ - ۲۳۷]

۸۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۳۴

از کتاب نکاح تا پایان دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۷ شعبان ۹۵۹ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۴ - ۲۶۸]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۷

خط: نسخ، کا: لطف الله بن شکرالله طبیب کاشانی، تا: ۱۰ رجب ۹۵۹ق [مختصر ف: - ۴۶۸]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن علی کلال استرآبادی، تا: ۹۶۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ (۱-۱۸۰)، ۳۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۹ - ۳۴۱]

۸۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۴۳

خط: نسخ، کا: قاسم بن محمد استرابادی، تا: پنج‌شنبه ۳۰ رمضان ۹۵۸-۹۶۵ق؛ ۳۴۰گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۸

خط: نسخ معرب، کا: ابوالقاسم بن محمد بن فتح الله حسینی، تا: ۹۶۶ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی، مقابله شده مظفرالدین مسعود بن محمود به تاریخ شنبه غره ذیحجه ۱۰۰۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۳۱]

۸۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۵

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۶ق؛ محشی از شیخعلی و شرح لمعه و تحریر و مهذب، پس از ختم کتاب رساله‌ای در تحقیق بلوغ که ظاهراً به خط سید قوام الدین بن حسین و از شیخ عبدالعالی بن محقق ثانی است نوشته شده و پشت آخرین صفحه آن عبدالعالی بن محقق کرکی مذکور به خط خود اجازه روایتی به قوام الدین مذکور داده‌اند؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن، ۲۵۴ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۳]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع

ج۱؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:جمعه۱۹رجب ۹۶۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن محمد علی سنه ۱۱۴ (کذا)؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۹]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳

آغاز: عشرة قراریط و الباقی من بیت المال و الاشبه الزام الاخ بالجمیع ان لم یکن عاقلة

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: دهه اول ربیع الثانی ۹۶۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد نصیر و مهر «نعم المولی و نعم النصیر» (مربع)؛ مهر: «عبده محمد قاسم الحسنی» (مربع)؛ ۲۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳ - ۲۳۵]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فرج الله فرزند هلال فرزند نجم بلاسی، تا: سه‌شنبه ۲۸ ربیع الاول ۹۶۹ق؛ مصحح، بر یکی از علمای بزرگ نجفی اشرف در سال ۱۰۶۳ق قرائت شده که همراه اجازه نامه ایشان آمده است «بلغ قراءة أیده الله تعالی و وفقه الی مرضاته فی مجالس متعددة آخرها فی شهر جمادی الأول سنة ألف و ثلاث ستین قراءة معتبرة و قد تبین منه جودة و خذاقة فهمه و أجزت له فیما نقله منی و یرویه عنی باجازة شیخنا و مولانا الشیخ عبد ... عن أبیه رحمه الله عن مشا ... ذلک بیده الفانیة محمد ... النجفی»، محشی با نشان«ح ع ل»و«ح ل»؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰ سم [ف: ۳۰ - ۲۵۷]

۹۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۸۳

بی‌کا، تا: ۹۶۹ق [ف: ۱ - ۱۳۳]

۹۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۹۴

بی‌کا، تا: ۹۶۹ق [نشریه: ۱۳ - ۳۶۴]

۹۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۲۹

آغاز و انجام: برابر

ج۱؛ خط: نستعلیق، کا: قاسم بن هاشم حسینی استرابادی، تا: ۲۸ جمادی الثانی ۹۶۹ق؛محشی؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۱۵-۲۱ سطر (۱۲×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: - ۲۷۸]

۹۳. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه:۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: حیدر بن علی سبزواری، تا: ۹۶۹ق؛ مصحح، محشی با رمز «ع ل»؛ ضمیمه آخر نسخه: کیفیت دعاء ام داود در نیمه رجب و نیمه شعبان به روایت علی بن موسی الرضا(ع) در دو برگ، آغاز: «یوم النصف من رجب یستحب فیه زیارة الحسن اخبرنا جماعة»، انجام: «یا جامع الشتات یا رازق من یشاء بغیر حساب و فاعل ما تشاء»؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج زرشکی،۳۵۴گ،۲۳سطر،اندازه:۱۸×۲۴/۵سم[اوراق عتیق: ۲ - ۳۹۹]

۹۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۷۸

آغاز: حقیقة ان تقول بالطلب و تقدمن حال المذهب و ان اسئل الله ... ارکانه اربعة الاول فی المیاه و النظر فی المطلق و المضاف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رجب ۹۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل» و حواشی دیگر؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۵۰۷]

۹۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۵۸/۱-۳۳/۸

آغاز و انجام: برابر

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ زیبا، کا: حاج علی بن شکرالله شیرازی، تا: سه‌شنبه ربیع الثانی ۹۷۲ق؛ محشی با امضای «ع ل ر ه» و «ص» و «نهایة» و «قواعد الشهید» و «دروس»، انهاء رساله توسط شیخ عزالدین که گواهی بر انها از پدرش عبداللطیف بن علی جامعی عاملی است، در ۱۰۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]

۹۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن نظام الدین محمود بن عبدالحمید انصاری، تا: ۱۷ جمادی الاول ۹۷۴ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده مرتضی الحسینی ۱۱۷۷» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۱۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۹]

۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۳۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۴ق؛ جلد: روغنی، ۳۸۵گ (۱پ-۳۸۵پ)، ۱۷ سطر [ف: ۲۵ - ۴۱۵]

۹۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۳۳۸

کا: علاء الدین فتح الله بسطامی، تا: ۹۷۴ق؛ قطع: وزیری [ف: ۱۴۹]

۹۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۸۳۳

خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن شرف الدین مازندرانی، تا: دوشنبه۸رمضان ۹۷۵ق، جا: ساری؛ واقف: امیرالدین محمد الزاهد بن الطبیب؛ ۲۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۳/۵سم [ف: ۳ - ۶۲۱]

۱۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۹

آغاز: دافقاً تقارنه الشهوة و فتور الجسد و جب الغسل و لو کان مریضاً کفت الشهوة

خط: نسخ، کا: محمود بن حسن بن غیاث میبدی، تا: ذیحجه ۹۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: کمال الدین بن محمود میبدی (فرزند کاتب)؛ جلد: مقوایی، ۳۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۳۲۰]

۱۰۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۴

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن شمس الدین علی، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۹۷۵ق؛ تملک: احمد بن هاشم طباطبائی به تاریخ پنجم شوال ۱۰۱۳، محمد صادق بن محمد جعفر هرندی اصفهانی به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۷۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۸]

۱۰۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۹

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن محمد حاج محمد، تا: ۹۷۵ق؛ محشی به نشان‌های «ع ل» و «ع ق» و «۱۲»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۲۷۸گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۳۴۵]

۱۰۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۱۲

خط: نسخ، کا: محمد بن خمیس بن حسن الذابی، تا: سه‌شنبه ۲۹ ربیع الاول ۹۷۷ق؛ تملک: محمد بن عماد حسنی، محشی؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سرخ، ۲۵۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۲سم [ف: ۱ - ۲۷۶]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۹۹۰

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن ناصر حسینی، تا: ربیع الاول ۹۷۷ق، جا: مشهد رضوی؛ محشی، انهاء شیخ عبدالله در دهه سوم شوال ۹۷۷ که مرقوم فرموده‌اند کاتب آن را در مجالس متعدد در نجف اشرف و مشهد مقدس از ابتدا تا انتها نزد او قرائت کرده؛ واقف: شیخ عبدالله مجتهدپور، مرداد ۱۳۶۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۳۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه:۲۰× ۲۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۱]

۱۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۳۶-۳۵/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا:علی بن یوسف حسینی (آخر کتاب عتق)، تا: ۸۶۳ق (آخر کتاب عتق) و ۹۷۹ق (آخر کتاب)؛ مجدول، مصحح، محشی با امضای «ع ل»؛ تملک: سعید علی گلپایگانی، ابراهیم بن حسین هزارجریبی درگاهی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۲۸

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۹۸۰ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۱]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۲۲

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: موسی بن یوسف بن نصرالله مازندرانی، تا: ۴ ذیقعده ۹۸۰ق؛ محشی، ظهر صفحه اول رموز کتب و اسماء مجتهدین و نیز مقدار کر و مطهرات و نجاسات؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۲۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۲]

۱۰۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۱۸

ج۲؛ خط: نسخ جلی، کا: حاجی بابا بن میرزا خان قزوینی، تا: ۹۸۰ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: - ۶۹]

۱۰۹. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۱۰۲

آغاز: من احدی الطهارتین ولو صلی الخمس ویتقن انه احدث عقیب احدی الطهارات

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه ۹۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمدرضا بن محمد صالح» (بیضی)؛ واقف: شیخ الاسلام دامغانی، ۱۲۷۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۲۸گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ - ۱۰۵]

۱۱۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۹۷

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالکریم طبسی، تا: غره محرم ۹۸۰ق؛ مقابله شده، محشی از «مصادر - سلطان محمد به خط خودش - ص - ع ل - صحاح - بیان - شیخ زین الدین - قواعد - زی - مفلح»؛ تملک: سید احمد بن محمد طاهر حسینی در سال ۱۰۶۴، ابن ... طاهر اصفهانی، محمد تقی بن محمد صالح بن سید محمد بن محمد طاهر حسینی در سال ۱۲۰۹، سید احمد بن محمد طاهر حسینی؛ جلد: تیماج زیتونی، ۲۵۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ - ۳۴۱]

۱۱۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۱

طهارت تا دیات؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن سعدالدین محمود غرکی، تا: ۲۸ شعبان ۹۸۰ق، جا: خراسان؛ محشی با نشان «شرح زین رحمه الله، شرح جعفریه، ع ل، شیخ مفلح، سید علی صاحب مدارک سلمه الله، مدارک، ذکری، ج ل، شیخ بهاء الدین صاحب قبله سلمه الله، سرائر، تتمه جامع عباسی، شرح ارشاد، ایضاح، شرح لمعه، تنقیح، بیان، نهایه، صحاح، قاموس، منتخب»؛ تملک: محمد اصفهانی حاجب؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۰۲گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۷/۵×۲۴سم [ف: - ۵۶۷]

۱۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۰۰

آغاز: کتاب الفرائض و النظر فی المقدمات و المقاصد و اللواحق؛

انجام: فروع لو اوضحه اثنین ففی کل واحدة خمس من الا بل ... و کذا لو سر بافذهب ما بینهما لان السرابة من فعله و

کتاب «کتاب الفرائض» تا «المقصد الثالث فی الشجاج و الجراح» از کتاب الدیات؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۹۸۰ق؛ محشی به امضای «ع ل» و «منه» و «ش ز بن رحمه ا ... » و «ع ک»؛ مهر: «حسنعلی ۱۲۰۴» (بیضی)؛ جلد: مقوا آبی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۹۷]

۱۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۲

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۹۸۰ق؛ مجدول [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۰]

۱۱۴. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: حمزه بن یوسف رستمداری، تا: سه‌شنبه آخر ربیع الثانی ۹۸۲ق، جا: مشهد رضوی [ف: - ۱۸]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۱۹

خط: نسخ، کا: مقصود بن قاضی بیک تمیمی، تا: ۱۲ رمضان ۹۸۲ق؛ محشی به امضاء «ع ل»؛ تملک: عباس بن محمد موسوی ساروی به تاریخ ۱۳۱۱، محمد نصیر بن محمد رضا به تاریخ ۱۱۳۳، سید محمد؛ مهر: «الواثق بالله الغنی ... الحسینی ۱۰۲۳»

(کروی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۶ - ۲۳]

۱۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۲۴

خط: نسخ، کا: کمال الدین حسین بن عبدالکریم ابوالحسن استرابادی، تا: جمعه ۷ صفر ۹۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: کاتب «بالملک الواثق القدیم کمال الدین حسین بن عبدالکریم»؛ تملک: حسن بن امامقلی مازندرانی به تاریخ ۱۰۳۵؛ جلد: مقوایی، ۲۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۳ - ۲۴]

۱۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۱-۴/۴۱

آغاز: بسمله. باب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم والنظر فیه یستدعی فصولاً الاول فی آداب العقد والخلوة ولو احقهما.؛ **انجام:** برابر

کتاب النکاح تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: سیدمحمد بن سیدعلی مرتضی حسینی استرآبادی، تا: ۹۸۲ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی از زین الدین؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۷]

۱۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۱۶-۱۹/۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین الدین علی بن عبدالرحیم شوشتری، تا: ۹۸۲ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد طاهر بن محمدحسین حسینی به تاریخ ۱۰۵۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۳۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]

۱۱۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۰۹

آغاز: برابر

خط: نسخ جلی، کا: محمد کاظم، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۹۸۴ق؛ در سال ۹۸۴ ایضاً مقابله و تصحیح شده؛ مهر: «اشفعی یا علی ۱۱۶۲» (مربع)؛ تملک: صافی بن ابراهیم بن محاسن صیمری در جمادی الثانی ۱۱۲۵ با مهر «الواثق بالله العظیم صافی بن ابراهیم» (مکعبی)؛ جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۳۳۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: - ۶۴]

۱۲۰. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:۷

انجام: فرغ من کتابت شرایع ... فی یوم الخمیس عاشر شهر جمادی الثانی فی یورت زیارت باقری عن ییلاق گنجه سنة ۹۸۶ ست و ثمانین و تسعمائة و انا المذنب الرجال: ابن یوسف علی، یار علی رازی ...

کا: یار علی بن یوسف علی رازی طهرانی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۹۸۴ق، جا: گنجه؛ محشی؛ جلد: مشکی، اندازه: ۱۸× ۲۵سم [نشریه: ۱۱ - ۹۵۲]

۱۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۶

جلد دوم از نکاح تادیات؛ خط: نسخ، کا: اصغر بن علی ولی، تا: یک‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۹۸۴ق؛ تملک: محسن بن محمد در ۳ شعبان ۱۳۰۵، علی اصغر حسینی ۱۳۳۹؛ مهر: عبدالرحیم بن غفار طباطبائی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۶گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۷۲]

۱۲۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۷۷

آغاز: و الواجب فی التیمم النیة و استدامة حکمها و الترتیب یضع یدیه علی الارض ثم یمسح الجبهة بهما

خط: نسخ، کا: احمد بن جلال الدین طالقانی، تا: دوشنبه از محرم ۹۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۹۷]

۱۲۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۰۵/۱-۶۰۵۲

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد خطیب کاظمی، تا: ۱۲ ربیع الاول ۹۸۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۰گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۲۹]

۱۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نامور، تا: ۹۸۵-۹۸۷ق؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل» و غیر آن؛ مهر: «... رحمة ربی الغنی ...» (بیضی)، «... ابوالقاسم الموسوی ...» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش پارچه، ۳۵۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف:۳۸-۷۰۴]

۱۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۵۰

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن محمد شریف سبزواری، تا: سلخ رجب ۹۸۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد رضا بن موسی، سید قاسم بن سید محمد حسینی اعرجی به تاریخ ذیقعده ۱۲۱۷؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۸۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم[ف:۱۹-۴۷]

۱۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۲۹

آغاز: ... استعماله فیما عدا ذلک ... الرکن الثانی فی الطهارة و هی وضوء و غسل ... (گ۳)

خط: نسخ نزدیک به تعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «تحریر»، «ح ل»، «شرح»، «عد»، «ع ن»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین، عبده شیخ حسن» (گرد)؛ کاغذ: نخودی بغدادی، جلد: مقوایی، مذهب، ۲۷۲گ، ابعاد متن: ۱۰×۱۷، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۶۱۱]

۱۲۷. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه:۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقال ابن ابی عقیل هما سواء فی الدیه استناداً الی قولهم علیهم السلام کلما فی الجسد منه اثنان ففیه نصف الدیه و هذا حسن وفی قطع.

خط: نسخ، کا: فرج الله بن حبیب الله شوشتری، تا: جمادی الثانی ۹۸۸ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرد، ۳۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۲۹]

۱۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۵۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام علی بن سلطانعلی، تا: سه‌شنبه ۹ شعبان ۹۹۰ق؛ محشی از شهید ثانی و فرزندش شیخ حسن و عبدالعالی کرکی و دیگران، و نیز بخشی از «حدود و دیات» از علامه محمد باقر مجلسی در حواشی کتاب القصاص، مصحح، مقابله شده؛

اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳۰۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳- ۳۷۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۲]

۱۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۷

دو جزء کتاب را دربر دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۲ق؛ مصحح، محشی از قاموس و کنز اللغة، و با امضای «ع گ» و «زین»؛ تملك: محمد کاظم در سال ۱۱۲۴؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۳۵۷گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱۲ - ۳۱۰]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۸۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۸۱]

۱۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۰

جزء اول؛ خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن عبدالرضا، تا: دوشنبه ۶ جمادی الاول ۹۹۳ق؛ محشی به نشان «ع ل»؛ تملك: «حسین»؛ اهدایی: میرزا محمد حسن نواب یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۲۷۲گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۳۴۵]

۱۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۶

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شاه نظر، تا: اوایل قرن ۱۱؛ محشی به نشان «ع ل» و «زین الدین»؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد ولی»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی تیماج آلبالویی، ۳۷۴گ، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۳۴۴]

۱۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۳/۱

آغاز: سواد تغیر بالنجاسة او لم یتغیر عداماء الاستنجاء فانه طاهر ما لم یتغیر - بالنجاسة او تلاقه نجاسة من خارج و المستعمل فی الوضوء طاهر مطهر الخ؛ **انجام:** و ترثه فی ثبوت مهر المثل تردد و علی اقول الآخر یصح الجمیع و الله اعلم بالصواب قد کتب هذا المجلد فی اثناء تحصیل ...

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن خواجه علینقی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۱ - ۲۴۱]

۱۳۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۶گ، اندازه: ۱۹× ۲۵سم [ف: - ۵۳]

۱۳۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۹۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۵۵]

۱۳۵. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۷۱

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶۱گ، اندازه: ۱۹/۵× ۲۵سم [ف: ۱ - ۵۲]

۱۳۶. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۲۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹× ۲۵سم [ف: ۱ - ۱۱۶]

۱۳۷. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۱۶

انجام: و لو اوصی بمازاد بطلت فی الزائد خاصة الا ان یجز الوارث و لو کانوا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵× ۲۵سم [ف: - ۳۱]

۱۳۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۶۳۲

آغاز: (از کتاب طهارت) بان تری الدم دفعة ثم ینقطع الی اقل الطهر فصاعدا ثم تراه الخ؛ **انجام:** کتاب المضاربة وهی یستدعی بیان امور اربعة ... من جرت العادة باستیجاره کالدلال والوزان و الحمال عملا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: سید مهدی همدانی؛ کاغذ: حنایی سمر قندی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۱۲۸گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۵۳۴]

۱۳۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۴۳

آغاز: و الدماء الثلثة.؛ **انجام:** و نصف الدیتین عن الجنین ان جهل حاله و ان علم ذکرا ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی بامضای ع ل، زین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ چیتی، ۴۳۷گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۸۷۲]

۱۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا عصبة المسلمون لانه رمی و هو ذمی و یضمن الدیة ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح زرین، محشی به نشانه «ع ل»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی مذهب، ۲۸۶گ، ۲۱ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳ - ۹۹۳]

۱۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۱۰

از آغاز کتاب تا احکام وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۷۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۴ - ۹]

۱۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۶۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، با اجازه‌ای که ملا محمد طاهر بن محمد حسین شیرازی قمی برای محمد بن مرتضی نور الدین کاشانی به تاریخ ۱۰۸۰ نوشته؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۶/۵سم [ف: ۴ - ۷۳]

۱۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۶۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و التوحید و یستحب الجهر بالظهر فی یوم الجمعة و من یصلی ظهراً ...

بخشی از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با رموز «ع ل»، «زین الدین»، «بهاء الحسینی»،

«شرح شرایع»؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۶گ (۱-۲۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۲۹ - ۴۴۷]

۱۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان‌های «۵»، «ع ک»، «ع ک رحمة الله»، «ع ع»، «۲ آ»، «حسین رحمه الله»، «شرح سید محمود»، «زین ن»، «صحاح»، «بیان»، «ذی»، «ایضاح»، «شرح لمعه»، «دروس»، «تنقیح»، «ع ل»، «تذکرة»، «نهایة»، «لمعه»، «زین الدین ره»، «ایضاح»، با نشان بلاغ با عبارت «ابتدا سماعا ایده الله تعالی» و با عبارت «بلغ سماعا ایده الله تعالی» و با عبارت «بلغ قراءة ایده الله تعالی»؛ تملک: محمد بن علیخان جرپادقانی؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۲۴گ، ۱۷ و ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ - ۴۲۳]

۱۴۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲ - ۴۳]

۱۴۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۱۴۶

انجام: ولو جنی علی نفسه خطأ قتلا او جرحا طل و لم یضمنه العاقلة و جنایة الذمی فی ماله و ان کانت

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۳۲۹گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۵]

۱۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو مخوف ... الدق و السل.

از طهارت تا وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۵۶گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۷ - ۳۱۰]

۱۴۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۸

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «ع ل، مدارک، شرح لمعه، زین، ح یع، ح ارشاد، کنز، عد، ایضاح»؛ تملک: علی بن حسین رضوی قمی در ۱۳۲۹؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۴۲۱گ، ۱۱ سطر (۱۲×۱۵)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: - ۵۶۶]

۱۴۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «من املائه، مدارک، مهذب، مفلح»، نوشته‌ای از صفی الدین بن فخرالدین طریحی در ۱۰۹۹ درباره مالک کتاب؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۹۶گ، ۲۶ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۳۰/۵سم [ف: - ۵۶۶]

۱۵۰. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۹۹

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۳]

۱۵۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۹۲ صدر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «زین»؛ واقف: محمد شفیع، ۱۲۳۲؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۴۰۳گ، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۸/۵×۲۵سم [ف: ۵- ۱۳۷]

۱۵۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۰۰۰

از آغاز تا وصیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵ - ۱۳۷]

۱۵۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۰۰۱

نسخه کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن حیدر بیک استرآبادی، تا: قرن ۱۱؛ محشی با رمز «ع.ل»؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۸]

۱۵۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۳۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ -۳- ۱۱۳۸]

۱۵۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** البحث الثالث فی تزاحم الموجبات اذا اتفق المباشر کا الدافع مع الحافر و المملک مع الذابح و واضح الحجر فی الکفة مع جازب المنجنیق و لوجهل المباشر حال السبب ضمن المسبب کمن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از «ع ل رحمه الله»؛ جلد: مقوا، ۴۲۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۰]

۱۵۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ مهر: «زبعد محمد علی اکبر است» (بیضی)، «محمد پیرودین جعفر ۱۱۵۰» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۱۷ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۰]

۱۵۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۱۲

آغاز: القطنة و المندوب ما عداه والواجب من التیمم ما کان الصلاة واجبه عند تضییق

از اوائل کتاب الطهارة رکن اول درمیاه تا اواخر دیات اعضا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۹۸]

۱۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۱۹-۲۱/۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وجنایة الذمی فی ماله وان کانت خطأ دون عاقلته ومع عجزه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵-۲۳۸۹]

۱۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۲۱-۲۰/۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابعة لوباع عبدا ... وهی ثلثة اسهم من ستة وفی السد سین بالمحاباة وهی سهمات هما الثلث من ستة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۹]

۱۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۴۷-۲۵/۳۷

آغاز: بسمله ... و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولاً الاول فی آداب العقد و الخلوة؛ **انجام:** یرید بالحد التعزیر و فی التقبیل و المضاجعه فی ازار واحد و المعانقة روایتان احدیهما مایه جلدة الاخری دون الحد

از نکاح تا آخر (جلد دوم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۹]

۱۶۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۲۶-۲۶/۱۰۶

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب العقد؛ **انجام:** برابر

جلددوم از نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: هاشم بن ملاصدر لنجانی اصفهانی در ۱۲۲۷؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۱۸۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۸]

۱۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۹۹-۱۴/۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثالث لوقتل الاب ولده عمدا دفعت الدية منه الی الوارث ... فان قلنا الاب لایرث فلادیة وان قلنا ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۲۲-۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۸]

۱۶۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخامسة لو رمی طایراً و هو ذمی ثم اسلم فقتل السهم سلماً لم یعقل منه عصبته من اهل الذمة کما بیناه لانه اصاب و هو مسلم و لا عصبة المسلمون لانه رمی وهو ذمی ...

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (چند برگ)؛ محشی، با علامت بلاغ، مقابله شده؛ مهر: «شرف یافت نامم زنام محمد» (مربع)، «الراجی محمود بن محمدحسین» (بیضی)؛ ۱۸۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ - - ۸۹]

۱۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۲۴-۵۵/۹۴

آغاز: فی المقدمات و المقاصد و المقدمات سبع، الاول فی الاعداد و الواجبات سبع، الصلوة الخمس و الصلوة الجمعة و العیدین و الکسوف و الخسوف

از کتاب الصلوة تا کتاب الدیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۲۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۳]

۱۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۶۱۷-۲۸/۳۷

آغاز: کتاب الجهاد و النظر فی ارکان اربعة الاول من یجب علیه و هو فرض علی کل مکلف حر ذکر غیر هم؛ **انجام:** السادسة لو اعتق امته وقیمها ثلث ترکته ثم اصدقها الثلث الاخر و دخل ثم مات فالنکاح صحیح و یبطل المسمی لانه زائد علی الثلث وترثه و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الإخر یصح الجمیع. تم الجزء الاول

از کتاب جهاد تا آخر وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضای «ع ل»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۷]

۱۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۷۵-۲۷/۴۵

آغاز: اذا شرط للقاتل و لو لم یشترط لم یختص به ثم بما یحتاج الیه من النفقه مدة بقائها حتی تقسم کالحافظ و الداعی؛ **انجام:** و ان قصر بداء بالاول حتی یستوفی الثلث وکان النقص علی الاخیر الثانیه اذا جمع

جلد اول؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۷۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۹۲]

۱۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۵۶-۲۷/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۲۹۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]

۱۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۶۵-۱۷/۴۵

آغاز: وقد تجب الطهارة بالنذر و شبهه وهذا الکتاب یعتمد اربعة ارکان الرکن الاول فی المیاه وفیه اطراف. الاول فی الماء المطق و هو کل ماء؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۶گ، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۳۹۱]

۱۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ففیه عظما ثمانون و مضغة ستون و علقة اربعون و یتعلق

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (از انتهای دیات چهار برگ ساقط است)؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۸]

۱۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۵۸

آغاز: فیه ینقسم الی جار و محقون و ماء بئر؛ **انجام:** برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مقدار ۶۱ برگ توسط محمد بن ملک محمد بن زین الدین نونویسی شده، مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۸]

۱۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۰۳

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ واقف: عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف:۲۱/۱-۸۳۷]

۱۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۵۳۱

آغاز: المندوب ماعداه و قد تجب الطهارة بالنذر و شبهه؛ **انجام:** الذین امرالله سبحانه بمودتهم حیث (کذا) رسول الله صلی الله علیه و آله.

ج۱-۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۷۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۰]

۱۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو قلع عيناه و كانت قايمة و قال المجنى عليه

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی غالباً با رمز «ع ل»؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۳۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۶]

۱۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰۲

آغاز: سورة بن كليب عن ابى عبدالله و كذا لو قطع كفا؛ **انجام:** و فى تقدير كل واحدة خلاف قال فى المبسوط فى العليا

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۲۹۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۶]

۱۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰۳

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (مقدار ۱۰ سطر)؛ محشی؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۲۴۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱/۵× ۳۴/۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۷]

۱۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۰

آغاز: بسمله كتاب النكاح و النظر فيه يستدعى فصولاً؛ **انجام:** و شهادة اثنتين فى النصف و ثلث

ج۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۱۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۸]

۱۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۲۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الأول فى ديات الأعضاء و كل ما لايقدر فيه ففيه الأرش ...

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط وانجام؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ واقف: حاج احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۱]

۱۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۲۳

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۲]

۱۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۱۳

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، تاریخ تحریر چهار پنج برگ در ۲۵ ذیقعده ۱۱۰۳؛ محشی؛ واقف: فضل الله محقق، آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۳۴۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۳]

۱۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۱۸۵

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۶]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۹

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله ساماجی، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ واقف: مرتضی قلی خان، ۱۳۴۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۲]

۱۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۳

آغاز: الذهاب اليه و العود به و كذا ان كانت مؤجلة؛ **انجام:** و لو كان اكثر من الدية كقطع يدين و قلع عينين ...

ج۱-۲، از اواخر سومین بخش از کتاب ضمان تا اواخر کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۶۶گ، ۲۲ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۳]

۱۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لم يقبل اقراره على الشريك و لايسقط الفور فى حق احدهما.

ج۱-۲، از اواخر کتاب القصاص تا پایان دیات ساقط است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ بر محشی غالباً با رمز «ع ل» (= علی بن عبدالعالی کرکی)؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۴۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۴]

۱۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منه الى رأس الحشفة ثلثا و ...

ج۱، از ابتدای مقدمه تا اواخر مبحث غسل است و کاتب موفق به اتمام آن نشده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۸]

۱۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و على القول الآخر يصح الجميع

ج۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از سید محمد، زین الدین شهید، محقق کرکی و دیگران، مصحح؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۵]

۱۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بقدر عادتها

ج۱، از ابتدای مقدمه تا مبحث استحاضه است و کاتب آن را ادامه

نداده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۷]

۱۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۶۹

آغاز: زوجته و هو اولی و فی کل هذه الصور ینفسخ نکاح الجمیع؛ **انجام:** برابر

ج۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با رموز مختلف، مقابله شده؛ واقف: میرزا ابوالحسن آملی، فروردین ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی، ۱۹۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۴]

۱۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۴

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة؛ **انجام:** و لو کانت زوجه اقتصرن التادیب علی التقریر

ج۲؛ خط: نسخ، کا: مسیح بن عبدالفتح فراهانی، تا: اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: کربلائی سکینه، محرم ۱۲۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۲۳۱گ، ۱۳و۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۲]

۱۸۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۷]

۱۹۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۹۹-۵۹/۱۹

آغاز: برابر

از اول تا دیات (الخامسه لورمی طایرا و هو ذمی ثم اسلم فقتل السهم مسلما ...)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۴۰۴گ، ۱۵و۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۹۱]

۱۹۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۶۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۱گ، ۲۰ سطر(۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۵۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۶۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۶]

۱۹۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۴۹

از اول کتاب نکاح تا اواخر دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۱۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۳ - ۸۰۹]

۱۹۳. همدان؛ دبیرستان امیر کبیر؛ شماره نسخه:۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۵ - ۳۴۷]

۱۹۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۰۴/۵

آغاز: کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا؛ **انجام:** برابر

جلد ۲، از کتاب النکاح تا اواخر کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی از «تحریر، ع ل تنقیح، نهایه، قواعد» و جز اینها؛ واقف: غیاثی، بهمن ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۹۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۵ - ۲۹۴]

۱۹۵. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۵

کتاب النکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: محمد تقی بن حاج محمد علی منوچهری نائینی، ذیقعده ۱۱۳۳؛ ۲۲۴گ، ۱۷ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۵]

۱۹۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد جواد بن محمد ولی به سال ۱۲۸۰ با مهر «یا اجود من کل جواد» (بیضی) و «الراجی الی الله تعالی عبده الجواد» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۷۴گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۶۲]

۱۹۷. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۲۷

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۷۷گ، ۳۰سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۰۸]

۱۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۹ و ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی و ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۲۰۹گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۹ - ۳۰۵]

۱۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۱۸-۲۶/۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب الوکالة ... وقدیکون بالفعل کما اذا قال وکلتک فی البیع فباع ولو تأخر القبول عن الایجاب لم یقدح

از کتاب طهارت تا بخشی ازوکالت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی فارسی؛ جلد: مقوا، ۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۹۰]

۲۰۰. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷-۳۵]

۲۰۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷- ۳۵]

۲۰۲. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فسقط بالجنابة اذرع بین [...] بنسبة دیه من

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۱گ، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [ف: - ۹۳]

۲۰۳. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۱۲۴

آغاز: کانت صلاته باطلة و یصلی ... المقدمة السادسة لایحوز السجود علی ما لیس بأرض کالجلود و الصوف و الشعر و لاعلی ما هو من الأرض؛ **انجام:** فلو باع ما أوصی به أو أوصی ببیعه أو وهبه أو قبضه أو رهنه کان رجوعا و کذا لو تصرف فیه تصرفا أخرجه عن مسماه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۹۳]

۲۰۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۸/۱-۷۳۱۵

از آغاز تا وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملک: محمد عادل بن ملا علامی حافظ؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۶۰گ، ۲۱

سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۲۹]

۲۰۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۸۶

آغاز: بالطاهر وجب الامتناع منهما و ان لم يجد غيرهما تيمم الثانی فی المضاف و هو كل ما اعتصر من جسم؛ **انجام:** كذا العقل فانه يختص بالذكور من العصبة دون من يتقرب بالام و دون الزوج ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۳۰گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۲۰۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۷۴

از کتاب النکاح تا پایان کتاب الدیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، برخی از برگها به خط محمد کریم بن محمد صالح حسینی به تاریخ رجب ۱۱۰۱ بازنویسی شده؛ ۱۹۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۴۲۰]

۲۰۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۱، قطع: وزیری [ف: - ۱۴۹]

۲۰۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۸۶

از نکاح تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۳۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۳۸۹]

۲۰۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۶۷

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا تیماج قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۱۴۶]

۲۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۵۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی،۱۱۶گ،۱۹سطر(۱۰×۱۶)،اندازه:۱۸/۵×۲۴سم[ف:۱۶-۶۶۶]

۲۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با بلاغ مقابله، محشی به امضای «ع ل ج» و «ع ل» و «دروس» و «عبدالله»؛ تملک: بهاءالدین محمد عاملی آمده، اسماعیل بن حسین بن عبدالصمد (نوه برادر شیخ بهایی) که در اول و اخر نسخه یادداشت‌هایی به تقلید از خط شیخ بهایی در اصفهان نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۸سم [ف: ۳۰ - ۱۹۲]

۲۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۷۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۲۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۴۲]

۲۱۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۴۸

قطعه‌ای از کتاب است بدون آغاز و انجام، از کتاب طهارت تا زکات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور مشکی، ۳۲گ، اندازه: ۲۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۲۹]

۲۱۴. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۲۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ برخی اوراق توسط «غلامحسین بن محمد حسن بن عبدالنعیم بن محمد جعفر بن محمد رضا زهانی قائنی خراسانی مشهور به مقدس» در روز شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۳۱۰ بازنویسی شده؛ ۲۷۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: - ۲۶]

۲۱۵. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۸۸

آغاز: الخلوات و اصلاح ما تجده من الخلل و النقصان فان السهو كالطبيعة الثانية للانسان؛ **انجام:** و لو تاخر و حكم العارفون بانها يدحی فنصف الدية و الانصف المائة و يرث ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۶۲]

۲۱۶. قائن؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۳

انجام: و لو لم يكن عاقلة او عجزت عن الدية اخذت من الجانی و لو لم يكن له مال اخذت ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۰گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۲۱۳]

۲۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴ خوئی

آغاز: و فيه مقاصد الاول ی اقسامه و هی ثلاثه الاول الدائم و فيه مطالب الاول فی آدابه؛ **انجام:** فان برأت فالخمس و لو كان احديهما.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛کاغذ: اصفهانی شکری، ۳۳۴ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۷ - ۱۴۳]

۲۱۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ اندازه: ۲۰×۲۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۲۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳-طباطبائی

آغاز: يسلبه اطلاق اسم الماء و هو طاهر ... لم يجز استعماله فی اكل.؛ **انجام:** اقتصاراً علی المتفق ... و علی ما يراه بحسب احوال العاقله و هو اشبه و هل يجمع

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشانه «مفلح» و «زين»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عسلی، ۲۸۹گ، ۱۹سطر، قطع: رحلی کوچک [ف: ۲۴ - ۶۱]

۲۲۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۴۶

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ اهدایی: میرزا محمد حسین خیابانی (سبحانی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۱۷]

۲۲۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۳۳

مجلد ۱؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۱۷۱گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۶) ، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۷۹]

۲۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۳

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی، مقابله شده؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی، ۳۵۳گ، ۱۸-۲۰ سطر (۱۱×۲۵) ، اندازه: ۱۸/۵×۳۲سم [ف: ۳ - ۱۸۰]

۲۲۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعض العاقلة لم یخص بها الحاضر و ابتدا زمان التاجیل من حین الموت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۳۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه:۱۸× ۲۴سم [ف: ۲ – ۱۷۷]

۲۲۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۸۲

آغاز: الثالث فی الاحکام و فیه مسائل: الاولی اذا ادخل الزوج قبل تسلیم المهر؛ **انجام:** برابر

جلد دوم و از الطرف الثالث کتاب النکاح تا پایان شرائع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ بابلاغ، مقابله شده، مصحح، محشی از غایة المرام فی شرح شرائع الاسلام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۴۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۹/۵سم [ف: ۲ – ۱۷۶]

۲۲۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۳۲

آغاز: کتاب الطلاق و النظر فی الارکان و الاقسام و اللواحق؛ **انجام:** برابر

از ابتدا کتاب الطلاق تا انتهای شرائع الاسلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی، مقابله شده؛ مهر: «العبد محمد جعفر الحسینی الرضوی» (مربع)، «الراضی بقضاء الله الغنی محمد جعفر الرضوی» (بیضی)؛ تملک: میرمحمد باقر الحویزاوی الاصل ساکن بلاد العجم، ابوالقاسم بن حسن شکرنایی در ۱۰۰۳ق؛ واقف: علامی میرزامحمد جعفر؛۳۰۰گ،۱۶سطر،اندازه:۱۶/۵×۲۲سم[ف:۲-۱۷۹]

۲۲۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۴۰۴

از کتاب جهاد تا وقوف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۶۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۱۸۰]

۲۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یختص بها القرب فالا قرب کما تورث

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** لیس یلازم و لایول الی اللزوم لوقیل بالجو از کان حسنا ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۷۱

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثه الاول فی النکاح الدائم العقد النکاح مستحب لمن تاقت نقسه؛ **انجام:** و ان یجعلنا من خلصاء شیعتهم الداخلین فی شفاعتهم انه ولی ذلک قدیم

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۲۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۹۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهو هنا من فیما له ما یتلف من مال او ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۲۳۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حمزه بن الیاس مازندرانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «ع ل رحمه الله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۸گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹× ۲۵سم [ف: – ۲۴۸]

۲۳۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۵۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما الموضحة فهی التی تکشف عن وضع العظیم و فیها خمسة ...

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشت صفی الله استرابادی در مدرسه یوسفیه مورخ ۱۱۵۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۸۹گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: – ۴۶۷]

۲۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۳۹

آغاز: بسمله. کتاب النکاح و اقسامه ثلثه الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی الاولی فی آداب؛ **انجام:** برابر

ج۲، از کتاب النکاج تا کتاب دیات؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۷۵]

۲۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر محلاتی، تا: قرن ۱۱؛ مصح، محشی؛ این نسخه جزء کتابخانه «محمد مکی بن محمد بن شمس الدین» از نوادگان «شهید اول» بوده و عبارت زیر، به خط وی، چنین آمده: «بسم الله خیر السماء و الصلوة ... قد أجزت للولد الأعز ... بهاء الدین محمد بن ذریة الشیف ... و أحزت له أن یروی عنی هذا الکتاب، عن شیخی عن شیخه بسندی الی مصنفه و کذا أجزت له بروایة جمیع ما صنف ... و قد ذکرت له فی وصیتی إلیه جمیع ذلک ... وکتب والده، محمد مکی، سنة ۱۱۷۰ هـ»؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۶۱گ، ۱۷ سطر (۱۶×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۳۶ – ۳۴]

۲۳۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۱۸گ (۱پ–۲۱۸ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۲ – ۴۷۵]

۲۳۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۱

جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، آیات معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰۲گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ – ۳۲۹]

۲۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: امین الدین محمد بن سیف الله، تا: یک‌شنبه ۱۰ شعبان ۱۰۰۲ق، جا: سمنان؛ مصحح، محشی با امضای «مفلح» و غیره؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد امین بن سیف الله ۱۰۰۵» (دایره)، «من المذنبین محمد معصوم بن محمد امین ۱۰۳۰» (مربع)؛ جلد: مقوا، ۳۲۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۴۰]

۲۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لانه زاید علی الثالث ترثه و فی ثبوت مهر

المثل تردد و علی قول الآخر یصح الجمیع.
جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ذیقعده ۱۰۰۶ق؛ محشی با نشان: زین، مص، مختصر، ع، ک رحمة الله علیه، س ۵، با علامت بلاغ؛ مهر: مهر وقف ملا محمد جعفر مجتهد طهرانی، روح اله حسینی؛ اهدایی: ناصر کاتوزیان؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوا رویه تیماج تریاکی، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۵۶]

۲۳۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۶ ربیع الاول ۱۰۰۷ق؛ محشی؛ مهر: «یا عزیز» (بادامی)؛ تملک: سید علی بن محمد علی موسوی با مهر «عبده سید علی الموسوی» (بیضی)؛ مهر: «زین العابدین بن عبدالوهاب الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۱۹]

۲۴۰. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۸

خط: نسخ، کا: محمد علی بن جعفر، تا: سلخ رمضان ۱۰۰۸ق؛ ۴۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۳۶]

۲۴۱. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵

خط: نسخ، کا: حاجی سیفی بن یارعلی جزی سیرجانی، تا: ۱۰۰۸ق؛ محشی؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۳۵]

۲۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۴۸-۲۵/۳۸

آغاز: اذنه الشرط الثالث الحول و هو معتبر فی الحیوان و النقدین مما تجب فیه و فی مال التجارة و الخیل؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: سلیمان بن شیخ جان طالقانی، تا: غره جمادی الثانی ۱۰۰۹ق، جا: کربلا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۹۱]

۲۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۵/۲

آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: حسن بن ابراهیم دامغانی، تا: ربیع الثانی ۱۰۱۱ق، جا: علا از توابع سمنان؛ نمصحح، محشی، مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۳۳/۲ - ۷۲]

۲۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۸۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۰۱۴ق؛ محشی؛ تملک: حاج آقا احمد کرمانشاهی طهرانی، جلال الدین محمد بن علی حسینی حورتی، ولی بن محمد آقا جان طالقانی، محمد محسن حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۳۸]

۲۴۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۴۴

جزء اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۵ق؛ ۱۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۲۲]

۲۴۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یبطل المسمی لانه زاید عن الثلث و ترثه و فی ثبوت مهر المثل ترد و علی القول الآخر یصح الجمیع قد تم الجزء الأول
جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۸ق؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل»، «زین الدین» و ... و به نقل از کتب فقهی؛ اهدایی: جواد کمالیان، ۱۳۵۴ش؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مذهب، ۱۲۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۲۹]

۲۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۰۰

آغاز: الکنز الذب ینفق منه؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: شمس الدین جیلانی، تا: ۱۰۱۹ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۳۱۹]

۲۴۸. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۶۶

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم؛ **انجام:** برابر
ج۲، از اول کتاب نکاح تا آخر؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد بن خلیل الله تبریزی،تا:۲۸ذیحجه۱۰۲۲ق،جا:اصفهان؛مصحح،محشی؛ در ۱۷ جمادی الاول ۱۲۲۰ق توسط حسنعلی خان قرایی فرزند محمد اسحاق خان قرایی سردار ولایات خراسان وقف طلاب تربت حیدریه و مشهد گردیده با مهر واقف «اافوض امری الی الله حسنعلی» (چهارگوش)، با یادداشت نوه واقف، عبدالرضا بن محمد حسین بن حسنعلی خان مورخ۱۰ذیقعده۱۳۰۲ق؛جلد:تیماج سبز، ۲۲۴گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: - ۲۳۰]

۲۴۹. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لما بیناه و لا نه اصاب و هو مسلم و لا.
از آغاز تا اواخر دیات؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمدبن حاجی حسین، تا: دوشنبه ۲ رجب ۱۰۲۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان: ع ل، رس، مدارک؛ واقف: ابوالقاسم رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۷۹گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۵)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: - ۲۳۹]

۲۵۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۳

کا: عبدالکریم بن حاج محمد بن عبدالکریم، تا: جمادی الاول ۱۰۲۳ق، جا: شیراز؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ، [ف: - ۹۵]

۲۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۵۱

آغاز و انجام: برابر
جلد اول و دوم، طهارت تا کتاب دیات؛ خط: نسخ، کا: علی بن حبیب الله طالقانی، تا: ۱۰۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای شرح سید محمد، شرح زی، زین، منه، جمال الدین، عمیدی و...؛کاغذ:اصفهانی نخودی،جلد:تیماج زرشکی، ۲۷۶گ، ۱۷-۱۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۸ - ۷۰]

۲۵۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۸۳

خط: نسخ، کا: رضا بن محمد علی درویش فراهانی، تا: ۱۰۲۶ق؛ ۳۰۱گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۲۵۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ ولی، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۰۲۶ق، جا: آوه؛ مصحح، محشی؛ مهر: عبده اسدالله (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۵۶گ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۰]

۲۵۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۸۸۵

آغاز و انجام: برابر

ابتدای کتاب تا پایان دیات؛ خط: نسخ، کا: نظام الدین محمود بن جمال الدین محمد انصاری، تا: دوشنبه ۱۵ ذیحجه ۱۰۲۷ق، جا: استرآباد؛ محشی با رموز «ع ل» و «زین» و بعضاً منقول از کتب معتبر فقهی؛ تملک: محمد طاهر بن عبدالله حسینی متولی مسجد جامع گوهرشاد در سال ۱۳۲۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۷۹]

۲۵۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۶

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن شکر الله الدرماری، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۲۹ق؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل» و «زین»، درآخر نسخه نوشته‌ای از کاتب در اردبیل و این‌که قسمتی از نسخه در قصبه اردباد نوشته شده و شروع کتابت ۱۰۲۵ و اتمام آن ۱۰۲۹ بوده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ - ۱ - ۲۷۵]

۲۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن درویش محمد سیاف مشهدی، تا: پنج‌شنبه ۸ جمادی الاول ۱۰۳۲ق؛ از نسخه‌ای که نزد مجتهدین مبرز قرائت شده و دارای اجازه آنان برای قاری و مصحح نسخه بوده استنساخ نموده، مجدول؛ واقف: محمد بن ابراهیم، ۱۲۴۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۲۹۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۴]

۲۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یعقل المولی من اعلی و لا یعقل من اسفل ...

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۳۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، ۳۲۶گ، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۹]

۲۵۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۹

کا:درویش احمد بن درویش محمد لاری،تا:۱۰۳۲ق [ف: ۱-۱۳۲]

۲۵۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۱۴

جلد اول تا آخر وصیت است؛ خط: نسخ، کا: موسی هرزندی، تا: ۲۶ شعبان ۱۰۳۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۳۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۸۱]

۲۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۲

آغاز: و الرغبة فی الثواب تبعث علی مقابلة السؤال بالجواب؛ **انجام:** برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: شاه حسین بن میر شریف حسینی طالقانی در ربیع الثانی ۱۰۲۸ (جلد ۱) و قنبر بن سلیمان بن نظام الدین رستمداری، تا: شنبه ۵ صفر ۱۰۳۴ق (جلد ۲)؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ، محشی؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: میشن مشکی، ۴۶۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷× ۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۲]

۲۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق [الفبائی: - ۳۱۹]

۲۶۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۸۹

آغاز: و ان لم ینو قیل یبطل الطلاق لعدم التعیین و قیل یصح و یستخرج بالقرعة

نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: منصور بن ناصر بن منصور بن مادوم احسائی، تا: شنبه ۲۷ رمضان ۱۰۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲ - ۴۲۹]

۲۶۳. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۴۱

آغاز: و أن سحق الکافور بیده و یجعل ما یفضل عن مساجده علی صدره

خط: نسخ، کا: معین الدین محمد بن محمد شفیع یزدی، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به نقل از مسالک و شیخ زین الدین و علی اعلی الله مقامه و ...؛ ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: - ۹۷]

۲۶۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳-ش/۶۴۵

انجام: و القادر علیه و الداخل تحت قدرته و بین یدیه - تمت کتابة هذا الکتاب المبارک یوم الاثنین الثمانیة و العشرین بجماد الاول و سته و ثلاثین بعد الالف ختم بالخیر ... علی ید ... صلاح الطالبی ولد علوش ...

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: صلاح طالبی ولد علوش، تا: جمادی الاول ۱۰۳۶ق؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۲۰گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم[ف: ۲ - ۲۲۹]

۲۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۱

آغاز: و لا علی ام الولد و لا المکاتب المشروط و لا المطلق الذی یتحرر منه شیء؛ **انجام:** فی شرف الأمهات و الآباء المنتزعین عن مشکاة الضیاء المتفرعین

ج۱-۲، از ابتدای نسخه تا آخر زکات؛ خط: نسخ، کا: ابن غلامعلی سرایانی تونی، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۰۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ماشی، ۳۸۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۰]

۲۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد شفیع حسینی، تا: ۵ شعبان ۱۰۳۶ق، جا: طبس کیلکیه؛ مصحح، محشی؛ واقف: جواد شجیعی، فروردین ۱۳۱۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۵۴۱]

۲۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۱-۴/۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جعفر بن شمس الدین طالقانی، تا: ۱۰۳۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۴]

۲۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع

ج ۱؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد جرفادقانی، تا: ۱۰۳۸ق؛ مصحح، محشی با رموز «زین الدین رحمه الله» و «ع ل قدس سره العزیز»؛ تملک: سید جعفر بن محمد طباطبایی قمی، ابوالقاسم بن محمد؛ تاریخ وقف: خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۱۷سطر، اندازه:۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۷

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۲]

۲۶۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰ فیاض

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن حسن نجفی، تا: ۶ ذیقعده ۱۰۳۹ق؛ کاغذ سپاهانی؛ واقف: محمد باقر مدرس، ۱۱۷۶؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵) [ف: - ۱۰۹]

تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۷

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۶۹۷]

۲۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۱۷

آغاز: بسمله، و به نستعلین، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** فی رابع ذی القعده الحرام ۱۳۹۲

ج ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: خلف بن جدوع بن شبل بن ناصرالدین، تا: سه‌شنبه ۱ جمادی الثانی ۱۰۴۲ق؛ مصحح، مقابله شده توسط حسین بن احمد بن خواجه حسین در سال ۱۰۵۳، دارای بلاغ، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۱۷-۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۷۴

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۲]

۲۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۳۲

آغاز: بسمله و به ثقتی، کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه القسم الاول فی النکاح الدائم؛ **انجام:** برابر

از کتاب نکاح تا آخر کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه میشن مشکی، ۱۵۲گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۵]

۲۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۲۳-۳۴/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن منصور بن ناصر بن وحید، تا: رمضان ۱۰۴۵ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای، ۲۸۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]

۲۷۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۸۴

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی

از اول کتاب نکاح تا آخر دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۴۷ق؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۰۴گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۱۵۸]

۲۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه ۱۰۴۷ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده توسط محمد علی بن نعمت الله حسنی حسینی به تاریخ غره ربیع الاول ۱۰۵۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۹۴]

۲۷۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۲۴

آغاز: الاسم باطلاقه و یصح سلبه عنه کالمعتصر من الاجسام ... و اما الاسآر فکلها طاهرة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۱۴ سطر (۱۶×۰)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳ - ۱۰۰۵]

۲۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۷۳-۵۲/۱۳

آغاز: نصف العین رجع بنصف العوض و لو ظهر استحقاقها بعد تلفها

از اقرار تا اول نکاح؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین القاضی بن الهادی، تا: چهارشنبه ۵ ذیحجه ۱۰۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ توسط محمد تقی خوزانی ماربینی صفاهانی مقابله شده در سال ۱۰۴۹؛ ۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۲]

۲۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۳۶

کا: شفیع بن محمود، تا: ۱۰۴۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۷۴گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [رایانه]

۲۷۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۵

کا: محمد صالح اردکانی، تا: ربیع الاول ۱۰۵۰ق، جا: یزد؛ جلد دوم: کامران بن محمد اردکانی در ۱۰۶۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ، [ف: - ۹۵]

۲۷۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۹۸ - ب

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن احمد اسکافی کرکی، تا: شنبه ۶ صفر ۱۰۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۲۱۱گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: - ۳۶۸]

۲۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۶۳-۲۷/۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: صالح بن آقا شاه متخلص به دردی جرپادگانی، تا: ۸ ربیع الثانی۱۰۵۱ق، جا: مشهد رضوی؛ تملک: محمدنصیر بن محمد حسین گلپایگانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]

۲۸۱. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۰۵۱ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ تملک: احمد شهیدی در ۱۰۵۵ در بلده آگره، حاجی محمد بن بدر قائنی، عبدالخالق قائنی در ۱۱۳۰، محمد باقر بن محمدکاظم قائنی در ۱۱۴۸، محمد ابراهیم بن زین العابدین قائنی در ۱۲۸۸ با مهر «سلام علی ابراهیم» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۲۲]

۲۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن اسد بیگ جغتایی، تا: اواخر جمادی الثانی۱۰۵۱ق؛محشی؛کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۴/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۸]

۲۸۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خلیفة بن ترکی دیلمی، تا: ۱ ربیع الاول ۱۰۵۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمدحسن بن حاج ابوطالب با مهر «الله محمدعلی المتوکل عبده حسن» (بیضی)؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۴۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف مخ - - ۸۹]

۲۸۴. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۴۱

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد مشهور به عابد، تا: دوشنبه ۲ جمادی الثانی ۱۰۵۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۵گ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: - ۴۷]

۲۸۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۹ش

خط: نسخ، کا: حیدر علی معلم همدانی، تا: ۱۰۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۹/۵×۲۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۶]

۲۸۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۵

کا: عبدالرزاق بن محمد بن عبدالله فیروز آبادی، تا: ۲ جمادی الاول ۱۰۵۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ [ف: - ۹۵]

۲۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مما یضمنه کتابة الکافی عن الروایة عن الائمة الطاهرین عن سید المرسلین

خط: نسخ، کا: معلم، محمد مقیم بن محمد باقر، تا: ۱۰۵۴ق [رایانه]

۲۸۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۶ - ب

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن احمد حسینی آلان براغوشی، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۰۵۵ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۲گ، ۱۸ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳۶۷]

۲۸۹. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاهقلی بن الوند بیگ یساول قورولو، تا: پنج‌شنبه ۱۲ رمضان ۱۰۵۵ق؛ مصحح، محشی با رمز ق صحاح، قاموس، ص و غیره؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۱۴۸]

۲۹۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا خان بن محمد باقر جابری، تا: غره ذیحجه ۱۰۵۵ق؛ محشی از شهید ثانی؛ تملک: عباسعلی، یحیی بن محمد جبل عاملی؛ مهر: «عبده محمد حسینی» (بیضی)؛ ۳۳۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶× ۲۷سم [ف: - ۵۶]

۲۹۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۰۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن امیر خسرو قهپایی (کاتب کتاب الاموات و الاحیاء تا آخر نسخه) و عبدالقادر بن حیدر قهپایی (از ابتدا تا پایان کتاب الوصیة)، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق، جا: مدرسه شیخ لطف الله؛ مصحح، محشی، کاتب اول در محضر «مولانا الفاضل الکامل المحقق المدقق العالم مولانا جمال الدین الاردستانی» در مدرسه قطبیه در ۲۵ شعبان ۱۰۵۶ ق از روی این نسخه قرائت کرده، نیز محمود بن ملاحسن خلیل سواد کوهی در سال ۱۱۷۰ در اصفهان از ابتدا تا انتها قرائت کرده؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۹]

۲۹۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۹

جلد اول؛خط: نسخ، کا: ملا بابای بالا دهی، تا: ۱۰۵۷ق؛ نام محمد ملا عبدالکریم شیخ الاسلام کلارستاقی با تاریخ ۱۲۵۸ق در برگ آخر دیده می‌شود؛ تاریخ وقف: جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: - ۹۵]

۲۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۴۰

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: دوشنبه ۷ شوال ۱۰۵۸ق؛ مصحح، محشی، چند یادداشت تاریخی از محمد محسن مرعشی شوشتری و حسام الدین مرعشی شوشتری؛ تملک: عبدالکریم حسینی مرعشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۴۶]

۲۹۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ محرم ۱۰۵۹ق [ف: ۳ - ۹۱]

۲۹۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در باب عتق: السادسه لوا عتق امته و قیمتها ... و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر بصح الجمیع. ثم المجلد الاول من کتاب شرایع الاحکام (چنین) و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ محشی با نشان: ع ل، زین، مسالک، مدارک؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۳۶گ، ۱۹ و ۲۳ سطر (۱۰×۲۱/۷و ۱۲/۷×۲۲/۲)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۸سم [ف: ۱۷ - ۱۶۸]

۲۹۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۰

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق، جا: مدرسه حاجی مه لقا؛

محشی؛ مهر: «عبده الراجی اسمعیل» (بیضی)؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۶گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱) ، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۹]

۲۹۷. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۸۲

خط:نسخ،کا:محمد باقر بن عبدالهادی حسینی،تا:۱۰۶۰ق[ف:-۶۰]

۲۹۸. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۸۴

بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ محشی؛ تملک: حسن بن علی نقی الطغائی [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۵۰]

۲۹۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۲

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۱ق؛ در سال ۱۰۶۱ محمدعلی حسینی نام بعضی از اصطلاحات مصنف را در این کتاب شرح نموده، محشی از شیخ علی و زین الدین و تحریر و صحاح و شرح لمعه؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۱۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱ - ۴۳۳]

۳۰۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۹۶

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن امیر غیاث اردستانی، تا: ۱۰۶۱ق [ف: - ۶۰]

۳۰۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۲۵

بی‌کا، تا: ۱۰۶۲ق [ف: ۱ - ۱۳۳]

۳۰۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۰۱

خط: نسخ، کا: علی بن غلامعلی مازندرانی، تا: جمادی الاول ۱۰۶۲ق؛ واقف: محمد حسین بزاز، ۱۳۱۶؛ ۳۲۷گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳ - ۶۷۴]

۳۰۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن فخرالدین احمد انباری، تا: سلخ شوال ۱۰۶۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج، ۲۰۲گ [ف: - ۹۵]

۳۰۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۹۷۵

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: نصرالله حسینی، تا: ۱ صفر ۱۰۶۳ق؛ ۴۲۱ص، ۲۱ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۵۲]

۳۰۵. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدایم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب العقد و الخلوة و لواحقها الاول فی آداب العقد فالنکاح مستحب لم تا تحت نفسه؛ **انجام:** برابر

از کتاب النکاح تا دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد قاسم، تا: ۱۰۶۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ]

۳۰۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۵۴

آغاز: عن اعضاء ... الرابع فی احکام الوضوء من تیقن الحدث وشک فی ... وشک فی المتأخر تطهر وکذا لوتیقن ترک عضو؛ **انجام:** السادسة لواعتق امته وقیمتها ثلث ترکته ثم اصدقها الثلث الإخر وذمل بها ثم مات فالنکاح صحیح ویبطل المسمی لانه زاید علی الثلث و ترثه و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الإخر یصح الجمیع

از اول کتاب طهارت تا آخر کتاب الوصایا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: شیخ محمد علی کرمانی، جلد: مقوا، ۲۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۱]

۳۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسن علی اسفراینی، تا: یک‌شنبه ربیع الثانی ۱۰۶۴ق؛ محشی؛ واقف: میرزا ابوالحسن پیشنماز آملی، فروردین ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۳۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱-۸۳۶]

۳۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: رفیع الدین صدرالدین محمد بن میرزا باقر حسینی استرآبادی،تا:۲۸شوال۱۰۶۴؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی،۳۲۶گ،۱۷سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۲]

۳۰۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۵

از طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن فضلعلی بن حسنعلی عروجی سلماسی، تا: جمعه ۱۹ ربیع الاول ۱۰۶۴ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۱۰گ، ۱۹ سطر [ف: ۱ - ۱۵۰]

۳۱۰. آمل؛ پیشنماز، میرزا ابوالحسن؛ شماره نسخه:۱۰

خط:نسخ،کا:محمد علی بن حسن علی اسفراینی، تا: یک‌شنبه ربیع الثانی ۱۰۶۴ق، جا: اسفراین؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۴۰۱]

۳۱۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰-ش/۵۵۸

انجام: علی القول الآخر یصح الجمیع - قد وقع الفراغ من تسوید جلد الاول من کتاب المسمی بشرایع الاسلام فی معرفة الحلال و الحرام علی وفق المرام بتوفیق الملک العلام ...

جلد اول از کتاب طهارت است تا آخر کتاب وصایا؛ خط: نسخ، کا: جمال الدین ابن شمس الدین رستمداری، تا: ۱۰۶۴ق، جا: اصفهان مدرسه بابا قاسم؛ دو برگ شامل مطالبی درباره وصیت و وصی و یک برگ هم درباره ۲۹ مسئله و جواب آنهاست که یوسف مازندرانی از شیخ الاسلام مفیدی پرسیده و او جواب آنها را داده؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا با تیماج خرمایی مذهب، ۱۵۸گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۲- ۱۴۹]

۳۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۹۸-۵۶/۴۸

آغاز: برابر

جلد اول و دوم (از اول تا آخر کتاب شرایع)؛ خط: نسخ، کا: امیر بیگ بن ملک محمد فنها نچی من توابع طبس گیلگی، تا: سلخ جمادی الاول ۱۰۶۵ق؛ ۳۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۶]

۳۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۸۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ، با صورت قرائت که خط و إنشاء قرائت کننده (شاگرد)، نوشته شده. نام شاگرد، نصیرالدین، حسین بن عبدالوهاب بن جلال الدین محمد حسنی حسینی، و نام استاد، میر عبدالرضا بن سید میر جلال الدین محمد حسنی حسینی بوده و گویا، نسبت نزدیکی با یکدیگر داشته‌اند؛ تملک: سلام الله سلامی ابن شاه میرزا حسینی؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم مشکی، ۱۹۷گ، ۱۸ سطر(۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه:۲۱×۳۱سم [ف: ۳۶ - ۱۱۰]

۳۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق [رایانه]

۳۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد یقین جشوی، تا: دوشنبه ۱۷ رمضان ۱۰۶۶ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۳گ، ۱۷ و ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۳]

۳۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۶۸-۱۵/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: یعقوب بن محب علی طالقانی، تا: ۱۰۶۶ق؛ در پایان نسخه چند برگ (۶ برگ) وصایای مالی میرزا نورالهی محمد و میرزا عطاء الله و چند وصیت مالی دیگر و دو نامه در مطالبات مالی تحریر شده است. و همچنین تاریخ تولد محمد صادق بن محمد مسعود چاری در ۵ ذیحجه ۱۰۴۸ و تارخ تولد میرزا مسعود در ۱۰۲۱ و میرزا محمد در ۱۰۲۱ و چند تاریخ تولد دیگر؛ جلد: گالینگور آبی، ۲۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۸۴]

۳۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۸۱-۳۹/۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عرب بن حاجی امین طبسی، تا: منتصف رمضان ۱۰۶۶ق؛ محشی با نشان «ع ل» و«زین» و «علی عفی عنه»؛ تاریخ وقف: ۱۲۵۲؛ جلد: گالینگورآبی، ۳۴۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۶]

۳۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۷
آغاز: الجنب و لوقوع الکلب و خروجه حیاً الخ.(باب الطهارة)؛
انجام: فرغ من تسویده فی یوم الاحد ثامن و عشرین فی صفر فی المدرسة الغروية ...
خط:نسخ،کا:علی خان بن حمزه کاظمی، تا: از یک‌شنبه ۲۸ صفر ۱۰۶۶ق؛افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان‌های «ع ل ح» و «ع ل» و «ل م ع»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی تیماج آلبالویی، ۳۰۶گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۰۰]

۳۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن نظر رکاوندی، تا: دوشنبه ۱۱ صفر ۱۰۶۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۹]

۳۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۹۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میرزا محمد حاجی شهرزادی ابن ملا صالح، تا: پنج‌شنبه ۲۱ ربیع الثانی ۱۰۶۷ق؛ محشی با حواشی فارسی به نشان طاهر (بسیار نادر)، مفلح، ع.ل (محقق کرکی)، تنقیح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۹۹]

۳۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۰۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه از جمادی الثانی ۱۰۶۸ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۴ - ۲۸۱]

۳۲۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۴۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از شهید ثانی با علامت «زین»؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه:۲۰×۲۵سم [ف: - ۱۰۰]

۳۲۳. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۲۹
خط: نسخ، کا: عبدالرشید بن جانی جنابذی، تا: شوال ۱۰۶۹ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد رضا بن ذبیح الله حسینی به تاریخ ۱۲۹۵؛ جلد: گالینگور آبی، ۲۸۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶× ۲۴سم [ف: - ۲۵]

۳۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۳۴
کا: محمد حسین بن کمال الدین حسین سبزواری قمی، تا: ۱۰۶۹ق، جا: مشهد رضوی [ف: ۱ - ۱۳۳]

۳۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۱۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ محشی؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۳۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۱]

۳۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع
ج۱؛ خط: نسخ، کا: علی اصغر بن عبدالغفار مدنی، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۰۶۹ق؛ محشی غالباً از محقق کرکی و بعضاً از شهید ثانی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۶۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۰]

۳۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۴
آغاز: و قد یتفق بمثل هذا الوصف حیضاً؛ **انجام:** برابر
ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع طبسی گیلکی، تا: اوایل شعبان ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ واقف: رفیع طبسی، تیر ۱۳۶۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۲۵۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵× ۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۱]

۳۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۹۰-۳۰/۶۰

آغاز: والوطی بالشبهة و النظر و اللمس فالبحث حینئذ فی الامور الاربعة اما النکاح الصحیح فمن وطیء امراءةً بالعقد الصحیح ... و من مسایل التحریم مقصدان الاول فی مسایل من تحریم الجمع و هی ستة؛ **انجام:** برابر

از نکاح (و من مسائل التحریم مقصدان) تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاجی حسن علی مبارکه لنجان، تا: ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی به امضاء «ز ی» و «ع ل»؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۳۹۱]

۳۲۹. سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه:۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: دوشنبه ۱۳ رجب ۱۰۷۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل» و«م د»؛ جلد: گالینگور زرد، ۳۵۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف مخ]

۳۳۰. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۵۷

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن حسین دهقاضی، تا: اواسط جمادی الاول ۱۰۷۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: - ۴۵]

۳۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸/۵× ۲۷سم [ف: ۴ - ۷۵]

۳۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق، جا: مشهد رضوی؛ تملک: میرزا محمد غلام؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۸۱گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ - ۳۰۷]

۳۳۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۶

خط:نسخ،بی‌کا،تا:سه‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۲۸۱گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ -۱۷۴]

۳۳۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۸

خط: نسخ، کا: شاهعلی بن محمد، تا: جمادی الثانی ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲-۱۷۴]

۳۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰-طباطبائی

خط: نسخ، کا: ابوالعباس بن ابی الحسن آشتیانی، تا: ۱۰۷۰ق؛ محشی از شیخ علی کرکی و ابن سلمان و دیگر فقها؛ تملک: سید مرتضی بن عبدالله حسینی مورخ ۱۱۱۷، عبدالرزاق بن حسن؛ حکایتی از سالک همدانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سیاه، ۲۸۵گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۴ - ۶۵]

۳۳۶. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۳۴

آغاز: ینزح سبع لموت الطیر و الفأرة اذا انفتحت أو انتفخت ولبول الصبی؛ **انجام:** برابر

خط:نسخ،بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان۱۰۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با امضای بلاغ، محشی؛ ۴۱۲گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف مخ - ۱۰۵]

۳۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کافرا فلادیه وعلیه الکفاره ولوکان اسیرا قال الشیخ ضمن الدیه و الکفاره

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: انجام (سه صفحه از آخر آن (از کتاب دیات) افتاده)؛ محشی؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۳۴ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۳]

۳۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی کل واحدة نصف الدیه و فی روایة فی الیسری ثلثا الدیة لأن

ج۱-۲؛خط:نستعلیق، کا: غیاث الدین محمد بن محمد جعفر، تا: ۶ شوال ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: نخودی و حنایی،جلد:تیماج قهوه‌ای،اندازه:۱۸/۵×۲۹/۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۱]

۳۳۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۴۹

آغاز: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:سه‌شنبه ۲۳ شوال ۱۰۷۲ق؛ مقابله شده، محشی؛ تملک: ملا محمد حسین مازندرانی، کمال الدین بن سید اسماعیل موسوی به تاریخ ۱۳۰۹؛ واقف: علی اصغر خان یمین، جلد: تیماج مذهب، ۳۹۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۷]

۳۴۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۵۰

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن ملا علی، تا: ۱۰۷۲ق؛ ۲۷۱گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۳۴۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۰

کا: ابراهیم بن رمضان، تا: ۱۰۷۲ق [ف: ۱ - ۱۳۲]

۳۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۰

کامل؛ خط: نسخ زیبا، کا: عزیزالله عبدالعلی فراهانی، تا: شوال ۱۰۷۳ق؛محشی با نشان‌های«زین»،«ظ»،«ع»، «من لا یحضره الفقیه»، «ل»، «ع»، «ف»، «مهدی»، «شرح لمعه»؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، ۲۷۲گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۶۳]

۳۴۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۵

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد نصیر بن محمد قاسم شیرازی، تا: ۱۰۷۳- ۱۰۷۴ق؛ مجدول، مصحح، محشی با امضاء: زین، من ذره، در صفحه آخر آمده که این نسخه نویسانده نصیر بن عبدالله بن محمد تقی مجلسی است، یادداشت‌های متفرقه فقهی و پاسخ ملا محمد باقر که گویا مجلسی به پسرش باشد از آیت: «فان کنت فی شک مما انزلنا الیک فاسئل الذین یقرؤن الکتاب ...» در تاریخ ربیع الثانی ۱۰۷۵ق این پاسخ به خط نصیر بن عبدالله است؛ تملک: محمد بن ابوالفضل مورخ ۷ ربیع الاول ۱۲۲۶ق، عبدالفتاح موسوی در ۱۱۴۴ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۳۰۲گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۳۹]

۳۴۴. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه:۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۵ - ۳۷۰]

۳۴۵. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: سعد بن عزیز، تا: پنج‌شنبه ۷ ذیقعده ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی [ف: - ۱۶]

۳۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۵۸

آغاز: الا به و لا المرجع الا الیه و هو مبنی علیه اقسام اربعة؛ **انجام:** و اختلف فی القیامه تم هذا الکتاب ... و المسلمین و المسلمات

ج ۱، از انتهای مقدمه تا پایان تجارت؛ خط: نسخ، کا: محمد ولی بن محمد حسین هزار جریبی، تا: ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ محشی غالباً با رمز «ع ل» و «مفلح»؛ واقف: غلامعلی فائقی، آذر ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۷]

۳۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۰۵-۲۴/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** یبطل المسمی لانه زائد عن الثلث وترثه و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الإخر فیصح الجمیع تم جزء الاول

طهارت تا وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی ، درجمادی الاول ۱۰۷۴ مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۵ - ۲۳۸۶]

۳۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۶۷

خط: نسخ، کا: عبد الغنی بن معز الدین محمد حسینی، تا: ۳ رجب ۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی، یادداشتی به خط محمد معروف به عبدالعظیم حسینی به تاریخ ۱۱۲۳، نشانی قرائت عبدالعظیم نزد پدرش کاتب نسخه؛ کاتب کتاب را به فرزندش عبدالعظیم به تاریخ ۱۱۱۹ بخشیده با مهر «ان الله غنی عن العالمین» (بیضی)؛ تملک: محقق کاشانی به تاریخ ذیقعده ۱۳۲۳ با مهر «محمد بن نصرالله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹× ۲۹سم [ف: ۱۸ - ۲۳۱]

۳۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۷۸

خط: نسخ، کا: خاطر بن عبدالله بن بندر الکعبی، تا: ۱۵ محرم ۱۰۷۵ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: کاتب «الواثق بالقادر عبده خاطر» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۲۴۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۲۷]

۳۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالقادر بن محمد بهبهانی، تا: ۲۶ شعبان ۱۰۷۵ق؛ محشی غالباً از شهید ثانی؛ واقف: محمد علی ماهوری، فروردین ۱۳۵۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۰]

۳۵۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۱۵

ج ۲؛ خط: نسخ جلی، کا: محمد صالح بن ابراهیم بن محمد علی الجس ساروی مازندرانی اصفهانی، تا: ۱۰۷۵ق؛ مهر: «منا داود فضلا» (بیضی)؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: - ۶۸]

۳۵۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۴۸

خط: نسخ متوسط، کا: مرحوم تقی الدین محمد مشهدی، تا: ۱۰۷۵ق؛ محشی اکثر آن با حرف «ذ» امضا شده؛ ۲۶۶گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: - ۴۳]

۳۵۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۱۸

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة. القسم الاول فی النکاح الدایم.؛ **انجام:** و حسبنا الله و نعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا و نبینا محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین.

از نکاح تا آخر کتاب؛ خط: نسخ زیبا، کا: یوسف کانب، تا: ۳ رجب ۱۰۷۵ق، به دستور نواب مستطاب ... خادم روضه رضیه رضویه صفی قلی خان؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ مهر: «عبدالراجی حسین بن محمد الرضوی» (چهارگوش)؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۴گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۱۱۷]

۳۵۴. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا: اواخر شعبان ۱۰۷۶ق؛ محشی به امضای «ع ل»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف مخ]

۳۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۳۲-۵۱/۹۲

آغاز: و فی الماء جاریاً و ساکناً و استقبال الریح به و الاکل و الشرب و السواک

خط: نسخ، کا: شجاع الدین مسعود بن محمد اکمل حسینی، تا: ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۹۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۲]

۳۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن مشهدی، تا: یک‌شنبه شوال ۱۰۷۶ق؛ محشی از زین الدین شهید و غیره؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۹]

۳۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۲۶-۱۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن جواد کل مودکی، تا: شنبه آخر رمضان ۱۰۷۷ق، ۳۱۳گ، ۱۸-۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۸۴]

۳۵۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۶

آغاز: برابر

کامل؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۰۷۷ق؛واقف: سپهسالار؛ کاغذ: قدیمی، جلد: تیماج، ۳۰۶ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۴۳۴]

۳۵۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۱۲

ج ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۲۵/۸سم [ف: ۱ - ۲۷۶]

۳۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰-۳۸/۳۰

آغاز: فالا كل مستحب ولو كان صائماً ندباً واكل ما ... الثانی يكره الجماع فی اوقات ثمانية ليلة خسوف القمر ويوم كسوف المشمس؛ **انجام:** ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيراً و سلم. قد فرغت من تحرير كتاب شرائع الاسلام ...
نكاح تا ديات؛ خط: نسخ، كا: محمدطاهر بن محمد باقر فيروزآبادی، تا: يک‌شنبه شعبان ۱۰۷۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۵۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ – ۲۳۹۲]

۳۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر يصح الجميع
ج۱، كامل؛ خط: نستعليق، كا: محمد كاظم بن مسعود بروجردی، تا: ۲۴ صفر ۱۰۷۸ق؛ محشی؛ واقف: مير سيد علی خان طبيب، ۱۲۷۳؛ كاغذ: نخودی، جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۵۸]

۳۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۸
آغاز: بسمله، كتاب النكاح و اقسامه ثلثة؛ **انجام:** الكرام عليهم الصوه والسلم و احمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا
ج۲؛ خط: نسخ، بی‌كا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ صفر ۱۰۷۸ق؛ محشی؛ كاغذ: نخودی، جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۴سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۶۳]

۳۶۳. گلپايگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۱۰
خط: نسخ، بی‌كا، تا: ربيع الثانی۱۰۷۸ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۴۳۲گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [كتابخانه‌های گلپايگان: ف: – ۱۲۲]

۳۶۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۹۵
آغاز: بسمله كتاب النكاح و اقسامه ثلاثه القسم الاول فی النكاح الدايم و النظر فيه؛ **انجام:** برابر
از كتاب نكاح تا آخر؛ خط: نسخ، كا: محمد باقر بن ميرحسين موسوی بيابانكی، تا: جمعه ۲۸ رجب ۱۰۷۸ق؛كاغذ: هندی، جلد: تيماج مشكی، ۱۷۹گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: – ۲۴۶]

۳۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۱۴۲
آغاز: بسمله. و اقسامه ثلثة القسم الاول فی النكاح الرايم و النظر فيه يستدعی فصولا اول فی آداب؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌كا، تا: ۱۰۷۸ق [رايانه]

۳۶۶. اراک؛ كتابخانه مدرسه سپهدار؛ شماره نسخه:۱۷۵/۴۴
آغاز و انجام: برابر
از طهارت است تا آخر كتاب حدود؛ خط: نسخ معرب، بی‌كا، تا: دوشنبه آخر ذيقعده ۱۰۷۸ق؛ مصحح، محشی منقول از: مسالک، ايضاح، زين العابدين، شرح معالم و بعضی با امضاء «ع ک» و «۱۲»؛ تملک: شيخ ابراهيم مقدس كرهرودی؛ مهر: «محمد تقی ابن حسين مازندرانی مورخ ۱۰۷۸» (احتمالا كاتب نسخه)، «محمد باقر العلوم» (چهارگوش)، «يا امام جعفر»؛ كاغذ: نخودی سير، ۳۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [دو كتابخانه اراک: – ۲۰۶]

۳۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۵۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، كا: ميرزا محمد صالح شهميرزادی، تا: ۱۷ ربيع الاول ۱۰۷۹ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ واقف: بيگم عقيلی، خرداد ۱۳۷۱؛ كاغذ: نخودی، جلد: تيماج مذهب، ۳۹۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۳۷]

۳۶۸. قم؛ گلپايگانی؛ شماره نسخه:۷۸۲۲-۵۳/۳۲
آغاز: و تزاحم الامواج فی البحر فلا ادی الحكم يتعلق بها لتجردها عن اطلاق اسم المرض
از اول كتاب النكاح تا آخر كتاب شرايع؛ خط: نسخ، كا: مكمل بن مير علی نقی حسينی، مولود پنجاب، ساكن مشهد مقدس، تا: سه‌شنبه ۲۰ شعبان ۱۰۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۷۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۵ – ۲۳۹۲]

۳۶۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۸۵
خط: نستعليق، كا: محمد يوسف بن محمد حسين، تا: ۱۰۷۹ق؛ محشی از شهيد ثانی و حواشی منقوله از «جواهر الاكلام» و ساير كتب؛ تملک: ملا يوسف بن كربلائی محمدباقر سما راروملو با مهر «الراجی يوسف» (بيضی)؛ مهر: «وآمنوا بما انزل علی محمد» (مربع)؛جلد:تيماج مشكی،۱۷سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: – ۹۷]

۳۷۰. قوچان؛ مدرسه عوضيه؛ شماره نسخه:۹
آغاز: كان الكل حيضاً و لو تجاوز العشرة ... الفصل الثالث فی الاستحاضة و هی يشتمل علی اقسامها و احكامها؛ **انجام:** برابر
قسمتی از كتاب الطهارة تا آخر ديات؛ خط: نسخ، كا: ابوالحسن بن شيخ اسلام محمد اسفراينی، تا: محرم ۱۰۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل»؛ جلد: تيماج مشكی، ۲۹۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف مخ]

۳۷۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۴۴ – ج
خط: نسخ، بی‌كا، تا: سه‌شنبه ذيقعده ۱۰۷۹ق؛ محشی، اجازه قرائت به محمد مؤمن بن استاد رجب جهرمی نويسنده نسخه از استاد او در پايان، و دارد كه من آن را در نزد استاد درس می‌خواندم و می‌نوشتم؛ تملک: ابوتراب بن محمد علی آصفی، محمد معصوم بن محمد ابراهيم حسينی منصوری دشتكی در ۷۶ سالگی در ۱۰ رمضان ۱۱۳۸، شيخ يحيی بن ابوتراب بن شيخ محمد مفيد بن شيخ عبدالنبی جزائری شيرازی امام جمعه و جماعت زمان محمد كريم خان وكيل كه در روز جمعه ۱۹ ذيحجه ۱۳۳۰ آن را بمحمد مهدی قليخان مخبر السلطنه فرمانروای فارس بخشيده؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تيماج سرخ، ۳۵۸گ، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: – ۳۶۸]

۳۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۹۷
آغاز: فليس القوة الا به و لا المرجع الا اليه؛ **انجام:** برابر
ج۱–۲؛ خط: نسخ، كا: صالح بن علی طبسی، تا: سلخ ذيقعده ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی غالباً از زين الدين شهيد، توسط

محمد هادی طبسی در سال ۱۱۱۴، تصحیح و مقابله شده؛ واقف: غلامرضا نمائی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۰]

۳۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر زین العابدین بن میرزا محمد تونی سرایانی، تا: ۴ رجب ۱۰۸۰ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۳۵۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۲سم [ف: ۲۱/۱-۸۲۹]

۳۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد عزیر بن محمد قاسم، تا: ۱۰۸۰ق [رایانه]

۳۷۵. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۳

کا: حسین بن علی کاردیک قراطغانی مازندرانی، تا: سه‌شنبه غره رجب ۱۰۸۱ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۰گ، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۲۳]

۳۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۷۱

آغاز: کتابة القرآن إن وجب و المندوب ماعداه؛ **انجام:** برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ ربیع الثانی۱۰۸۱ق؛ مصحح؛ واقف: سید ابوالحسن ملکی، محرم ۱۴۱۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۲گ، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۲۹/۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۵]

۳۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۹۰-۱۴/۴۰

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولاً. الاول فی آداب العقد و الخلوة و لواحقهما؛ **انجام:** برابر

از نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، کا: ابوالفضائل بن حاجی حسین یزدی، تا: دوشنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۰۸۱ق، با علامت بلاغ؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۱۵-۱۷ سطر [ف: ۵ - ۲۳۸۷]

۳۷۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۸۱

خط: نسخ، کا: معصوم بن اکبر حسینی، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۱۰۸۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۸۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲ - ۹۲]

۳۷۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۲۳

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۳۱گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۳۶۷]

۳۸۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۹

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ محشی با نشان «زین الدین، ع ل، شرح سید محمد، تحریر، دروس، اسماعیل عفی عنه، صحاح، کنز، مصادر، قاموس، شرح ارشاد، مفلح، شهید، شرح لمعه، تنقیح، هـ ز، نافع»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۷۷گ، ۱۹ سطر(۸×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: - ۵۶۶]

۳۸۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۵۴۲ص، ۲۱سطر، اندازه: ۲۳×۳۷سم [ف: ۲ - ۷۶]

۳۸۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۹۱

انجام: انجامه: لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم تم الکتاب شرایع الاسلام فی مسایل الحلال و الحرام و الحمدلله الملک العلام الذی وجب وجوده علی الاول و الدوام ...

خط: نسخ پخته، کا: میر مؤمن بن میر طاهر حسنی، تا: ۱۰۸۲ق؛ محشی، مقابله شده؛ یادداشت انتقال کتاب از مولا محسن به: الفقیر المسکین ملا اسماعیل؛ اهدایی: محمد جواد حجتی کرمانی؛ کاغذ: اصفهانی دست ساز، جلد: مقوا، روکش تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۷۹]

۳۸۳. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه:۶

آغاز: ... القرآن وجب و المندوب ما عداه، و الواجب من الغسل ما کان لاحد الامور الثلاثة

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن نصیرالدین حسین قاسانی، تا: محرم ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: رضا بن اسدالله بیدگلی بن ملامحمدرضا (پدر صاحب کتابخانه) در سال ۱۳۴۴ با مهر «رضا بن اسدالله» (بیضی)؛ مهر: «علی الحسینی ۱۲۴۱» (مربع)، «ان الله یحب المحسنین» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۵/۵سم [ف: - ۱۷]

۳۸۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۹۱

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۰گ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۲ - ۲۹]

۳۸۵. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۵۱

جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۸۳ق؛ ۱۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۹]

۳۸۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۴۰

خط: نسخ، کا: محمد بن ملک علی باب سلطانی، تا: ۱۰۸۳ق؛ ۲۶۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۳۸۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۶۵

خط: نسخ، کا: فتح لله بن کمال الدین علی شریف بیباناکی، تا: جمعه۸محرم۱۰۸۳ق،جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۲۸۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۴۹]

۳۸۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۹۳-۹/۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۸۳گ، ۱۴-۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۴]

۳۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ صفر ۱۰۸۳ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۵]

۳۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد معصوم، تا: جمعه ۱ ذیقعده ۱۰۸۴ق؛ مصحح، محشی از شهید ثانی با رمز «زین» و از محقق کرکی با رمز «ع ل»، مقابله شده، دارای بلاغ؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۲۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۵۲]

۳۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۸۴
آغاز و انجام: برابر
ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۸۴ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده، قبل از ورق اول «شرح خطبه شرایع الاسلام» از محمد تقی بن حسن ظهیر حسینی استرآبادی و مطالب متفرقه دیگر؛ واقف: رمضانعلی شاکری، دی ۱۳۷۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۲۸۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰/۸سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۳۶]

۳۹۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، کا: سیدعلی رضوی، تا: جمادی الاول ۱۰۸۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴۴۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۸]

۳۹۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۹
بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق [ف: ۱ – ۱۳۱]

۳۹۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۷
بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق [ف: ۱ – ۱۳۲]

۳۹۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۱۵
آغاز: او نوم الغالب علی الحاستین و فی معناه کل ما ازال العقل من اغماء او جنون او سکر و الاستحاضه القلیله؛ **انجام:** برابر
هر دو جزء؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای ع ل؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۸۳گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵-۱۱×۱۶-۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ – ۳۳]

۳۹۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: محرم ۱۰۸۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۱۳گ، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۸]

۳۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۰۹-۵۸/۵۹
آغاز: بسمله کتاب النکاح واقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم والنظر فیه یستدعی فصولا
از اول کتاب النکاح تا آخر شرایع؛ خط: نسخ، کا: ابوثابت بن توفیق تنکابنی، تا: چهارشنبه ۲۰ محرم ۱۰۸۵ق؛ ۱۷۲گ، ۱۵ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۳۸۸]

۳۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۵۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن دوست محمد استرآبادی، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۰۸۵ق؛ محشی با رمز «ح-ح س-ع-ح»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۳۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۷۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۵
همان نسخه بالا [مؤید: ۱ – ۹۷]

۳۹۹. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۳
بی‌کا، تا: ۲۹ شوال ۱۰۸۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج [ف: ۹۶]

۴۰۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۲۰
آغاز: بسمله و به ثقتی – کتاب النکاح و اقسامه ثلثه – الاول فی النکاح الدائم و النظر یستدعی فصولا؛ **انجام:** برابر
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد فصیح ابن میر سید قریش، تا: صفر ۱۰۸۶ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۶۰ص، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲ – ۷۳]

۴۰۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۲۶
خط: نسخ، کا: محمد فاضل، تا: شوال ۱۰۸۶ق، جا: مشهد رضوی؛ محشی؛ ۲۸۷گ، اندازه: ۲۵×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۷۴]

۴۰۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۷۵۷/۲-۲۴/۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمد هاشم حسینی، تا: ذیقعده ۱۰۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب،۲۱۸گ،۲۱سطر،اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۵ – ۲۳۸۵]

۴۰۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علیرضا بن سید سراج الدین، تا: ۱۸ رمضان ۱۰۸۷ق؛ مهر: «عبده محمد حسن الرضوی ۱۲۵۵» (بیضی)، «مهدی بن محمد الرحیم الرضوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۹]

۴۰۴. سمنان؛ مسجد اعظم شهمیرزاد؛ شماره نسخه:۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد زمان سبزواری، تا: سلخ محرم ۱۰۸۷ق، جا: رشت؛ مصحح؛ مهر: «ناصرالدین بن محمد حسن الحسینی ۱۱۹۷» (بیضی)؛ اهدایی: محمد مؤمنی شهمیرزادی، سلخ محرم ۱۳۸۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف مخ]

۴۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۹۷
آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة
ج۲؛ خط: نسخ، کا: بهاءالدین محمد بن محمد محسن، تا: دهه اول رجب ۱۰۸۷ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۷گ، ۱۸ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۶۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۲
همان نسخه بالا [اهدائی ف: – ۱۴۲]

۴۰۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۵

خط: نسخ، کا: ابوالحسن ابن ابی المعالی رضوی، تا: ۱۵ شعبان ۱۰۸۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۷ – ۵۳۲]

۴۰۷. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۵۸

جزء دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ صفر ۱۰۸۷ق؛ واقف: عبدالسمیع؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵)، قطع: وزیری [تراثنا: س۶ش۱ – ۱۲۴]

۴۰۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۸۸ق؛ محشی؛ ۲۱۶گ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۷۴]

۴۰۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۴۷

آغاز: أو تغیر من قبل نفسه لم یخرج عن کونه مطهر مادام اطلاق الاسم باقیاً علیه

خط: نسخ، کا: عبداللطیف بن نظام الدین فیروزآبادی، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی قرمز، ۲۸۹گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۸]

۴۱۰. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه:۲۷

آغاز: بسمله کتاب النکاح واقسامه ثلثه القسم الاول فی النکاح الدایم والنظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب العقد والخلوة؛ **انجام:** برابر

از کتاب نکاح تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق؛ جلد: تیماج، مشکی، ۲۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۵×۱۸سم [ف مخ]

۴۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۰۸۸ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج حنایی، مذهب، ۲۷۵گ، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۸ – ۴۵]

۴۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن نظام بن محمد امین شریفی، تا: چهارشنبه ۲۹ شعبان ۱۰۸۸ق؛ محشی؛ مهر: «ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۲۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱ – ۵۲]

۴۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۴

کامل؛ خط: نسخ، کا: علی بمان بن شعبان، تا: از شنبه ۲۸ جمادی الثانی ۱۰۸۸ق؛ محشی؛ اهدایی: اخوان مصلائی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۲۸۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۳۳۵]

۴۱۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۰

کامل؛ خط: نسخ، کا: عبد الحسین، تا: ۱۵ رمضان ۱۰۸۹ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: حاج محمد علی، ۱۲۹۱؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۶۰گ، ۱۷ سطر [ف: ۱ – ۱۵۰]

۴۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۹]

۴۱۶. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه:۶

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ ۱۵۸گ، اندازه: ۱۴×۲۵سم [اوراق عتیق: ۲ – ۳۶۵]

۴۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۶۸۲

آغاز: و قد یجب اذا بقی لطلوع الفجر من یوم یجب صومه بقدر ما یغتسل

ج ۱ و ۲، از الرکن الاول فی المیاه تا آخر دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد هاشم ابن محمد علی شیرازی، تا: ۲۴ شوال ۱۰۹۰ق، جا: شیراز مدرسه حسینیه؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، محشی، کاغذ اصفهانی؛ جلد: مقوا، ۳۰۷گ، ۱۸ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ – ۹۶۸]

۴۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسد تربتی، تا: ۱۰۹۰ق؛ دارای سرلوح، مجدول مذهب، محشی بنقل از مدارک و مسالک؛ کاغذ: سمرقندی نباتی و آبی، جلد: تیماج مشکی، ۶۱۳ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۱۲۷۶]

۴۱۹. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۷۶

خط: نسخ، کا: جعفر بن حاج محمد باقر، تا: ۱۴ رمضان ۱۰۹۰ق؛ ۲۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹× ۲۵سم [ف: ۱ – ۵۱]

۴۲۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۸۵

خط:نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد باقر نائینی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۰۹۱ق؛ ۳۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۳۳]

۴۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** زاید عن الثلث وترثه و فی ثبوت مهر المثل تردد وعلی القول الإخر یصح الجمیع

خط: نسخ، کا: محمد امین بن سلطان محمود طبسی، تا: ۱۰ رجب ۱۰۹۱ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا امام موسی کاظم» (مربع)؛ تملک: عبدعلی بن محمد لاری، ناصر بن حسن بن ناصر صنامی بحرانی به سال ۱۱۸۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۷]

۴۲۲. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۳۱

از ابتدای کتاب النکاح تا پایان کتاب الدیات؛ خط: نسخ، کا: مصطفی بن حسین مازندرانی، تا: ۲۹ صفر ۱۰۹۱ق، جا: شیراز؛ مصحح؛ واقف: محمد حسن روحانی، ۱۳۴۹؛ جلد: کاغذی، ۱۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷/۵سم[کتابخانه‌های قائن: ف:۲۸]

۴۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۵۵

هشت هزار بیت و دوازده هزار مساله؛ خط: نسخ، کا: خیرالله بن لطف الله محمد جزایری، تا: با تاریخ ۱۰۹۳ق، بی‌تاریخ که بایستی نزدیک ۱۰۹۳ (پایان وصیت) نوشته باشد؛ محشی، نسخ زین

العابدین بن علاء الدین در روز یک‌شنبه ۱۵ رجب ۱۰۹۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۰گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۳۸۳]

۴۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۲۶

آغاز: کتاب النکاح واقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم کتاب النکاح تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن احمد شاهمرد ایزن آبادی مازندرانی، تا: ۲۶ شوال ۱۰۹۳ق، جا: بارفروشان مازندران مدرسه ملا روحی؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۴۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۸]

۴۲۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۱۱۰

خط: نسخ جلی، کا: محمد سعید بن محمد صادق اصفهانی، تا: ۱۰۹۳ق؛ تملک: علی بن حاج هادی آقا؛ مهر: «عبده جلیل ۱۳۰۹» (بیضی)؛جلد:تیماج مشکی،۱۸سطر،اندازه:۱۶×۲۴/۵سم [ف: - ۶۴]

۴۲۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۰

طهارت تا دیات؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ محمود بن محمدتقی کهدمی، تا: پایان جمادی الاول ۱۰۹۳ق؛ محشی با نشان «فخرالدین شرح لمعه، مهذب، دروس، شرح ارشاد، تنقیح، منه رحمه الله، عد، بیان، تذکره، شیخ نجم الدین، ذکری، هـ م، مفلح، عماد، ایضاح، مختلف، ح ل، قاموس، جوهری، دستور، تاج اللغة، مصادر،نهایه، حیوة الحیوان»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۸گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۵۶۶]

۴۲۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۳۹

خط: نسخ، کا: نوروز علی ابن محمد صادق اسفراینی، تا: ۲ محرم ۱۰۹۳ق، جا: مشهد رضوی نوقان؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۰۹گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱ - ۳۶۷]

۴۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۱۶

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن ابراهیم، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۴گ، ۲۱-۲۳ سطر (۱۲×۱۵و۲۱×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [رایانه]

۴۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۵۱

بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۱۴/۵×۱۹/۵سم [رایانه]

۴۳۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱

آغاز: فی القبر و سترت عورته و صلی علیه بعد ذلک و سنن الصلاة أن یقف الامام عند وسط الرجل و صدر المرأة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱ - ۷۴]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۹۰۲]

۴۳۱. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۱۳

خط: نسخ، کا: ملارفیع بن ملانور الدین محمد، تا: ۱۰۹۴ق؛ محشی؛ تملک: محمد محسن بن اسماعیل جزایری در جمعه ۸ جمادی الاول ۱۱۰۴، نظر علی بن محمد بیجن اصفهانی در یک‌شنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۲۱۲، زین العابدین ولد ملارمضان علی خوازانی در ذیقعده ۱۱۴۱، شیخ نصر بن مرحوم حاج شیخ محمد تقی در جمادی الثانی ۱۲۳۹؛ ۳۲۰گ، ۲۳ سطر، قطع: رحلی [چند نسخه-ف: - ۱۹]

۴۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۵

آغاز: ذلک الارقاب الا فی المرأة و یستحب ان یدعو عند نزوله فی القبر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن عطاء الله، تا: شعبان ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد طباطبایی؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با پارچه قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۲۳سطر(۷×۱۱)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۳۴۳]

۴۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن گنج علی رازی، تا: چهارشنبه دهه سوم شوال ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۵۳گ،۲۳سطر،اندازه:۱۹×۲۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۱]

۴۳۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۱

کامل؛ خط: نسخ، کا: حسین بن نور بن حسین، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۰۹۶ق؛محشی؛جلد: تیماج سیاه، ۳۱۰گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ - ۱۵۰]

۴۳۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۸۴

آغاز و انجام: برابر

از اول طهارت تا آخر دیات؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن شیخ سعید سعدی حویزی مشهدی، تا: سه‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ محشی : ع ل، زین، ص، ح ل ...؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده طالب» (چهارگوش)؛ واقف: اصلان مروی، ذیقعده ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: - ۲۴۱]

۴۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع.

از ابتدای طهارت تا آخر وصایا؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین زواری، تا: ۱۰۹۷ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «ع، زین»؛ مهر: «ابن یوسف الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۳گ، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۴۶]

۴۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۹۰-۵۱/۵۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محب علی دستجردخانی سبزواری، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۰۹۷ق؛ ۲۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۳۸۶]

۴۳۸. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۴۷
خط: نسخ زیبا، کا: علی اصغر بن یقین علی مراغی، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۰۹۷ق، حسب فرموده آصف جاهی میرزا محمد صالح وزیر ایل مقدم؛ مجدول مذهب، دارای سرلوحه زرین؛ تملک: عبدالعظیم بن علی عاملی در نجف اشرف؛ ۲۰سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: - ۳۹]

۴۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۴۳۶
خط: نسخ، کا: شیر حیدر بن معزالدین طبسی گیلگی، تا: رجب ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۲۷]

۴۴۰. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۷۸
آغاز: والشنق اربع بمعنی انه لایسقط من الفریضة شیی ولو تلفت الاربع
خط: نسخ، کا: محمد مقیم مازندرانی، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف مخ - ۱۰۵]

۴۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** الخامسة اذا اعتقها فی مرض الموت و تزوج و دخل بها
ج ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: محمد اشرف بن محمد هاشم، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال ۱۰۹۸ق؛ افتادگی: وسط؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی،۲۲۴گ،۲۲سطر،اندازه:۱۷/۷×۲۵سم[ف: ۲۱/۱ - ۸۴۰]

۴۴۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۸۶
خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن جواد آقا گیلانی، تا: ۲۴ رمضان ۱۰۹۸ق، جا: مشهد رضوی؛ محشی، میرزا محمد گیلانی بن عبدالرحیم روز یک‌شنبه ۱۵ صفر ۱۱۰۷ مقابله و تصحیح و حاشیه نویسی کرده؛ ۲۸۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۸۲]

۴۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۶
آغاز و انجام: برابر
ج ۱-۲؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۰۹۹ق؛ مصحح، محشی غالباً با رمز «ع ل»؛ واقف: حاذقی، آبان ۱۳۴۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۳گ، ۱۶-۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۲]

۴۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** متمسکا بحجتهم من خلصاء
ج ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با رموز «ع ل، زین، ع ه، مفلح» و ...، مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹× ۲۷سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۷]

۴۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمد علی،تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ واقف: حجة الاسلام میرزا محمد مهدی اسفرنجانی محمدی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۴۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۱]

۴۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۰
آغاز: اقل الطهر فصاعداً ثم تراه ثانیاً بمثل تلک العدة؛ **انجام:** و لو جنی علی نفسه خطاء قتلاً او جرحاً ...
ج ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۹]

۴۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۰۵
آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة
ج ۲؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن خواجه جان تنکابنی، تا: جمعه جمادی الاول ۱۱۰۰ق؛ محشی با عناوین و رموز «مفلح، ع ل، زین، م ت ق» و دیگران؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۵]

۴۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۴۴
آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة
ج ۲؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن سلطان علی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ، محشی غالباً با رموز «زین» و «ع ل»؛ واقف: عبدالباقی آیة اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۵۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۵]

۴۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع
ج ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، مذهب، ۲۰۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۴]

۴۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۹۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع
ج ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: محمد آموزگار بیوه ژنی، تیر ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، ۱۳۰گ، ۱۸ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۹]

۴۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۹۳-۵۷/۱۶۳
آغاز: بسمله من کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا
از اول کتاب النکاح تا آخر شرایع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۵۴گ، ۱۴ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۸۸]

۴۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «زین، ع ل»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ (۱۶+۲۴۳)، ۱۰ سطر (۱۰×۲۱)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۵۳۱]

۴۵۳. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۱۸۷
آغاز: موفق للسداد فلیس المعصوم الا من عصمه الله من انبیائه و اوصیائه علیهم؛ **انجام:** الرجل الثمن و فی کل ضلع یخالط القلب

اذا کسر خمسة وعشرون دیناراً أو فیما..
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف مخ - ۱۰۶]

۴۵۴. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۵۸/۲

آغاز: لایکون علیه صلاة واجبة ولو نذر صلاة اللیل وجب ثمانی رکعات؛ **انجام:** عضو مقدر الدیة ثلثاهما وفی قطعه بعده الثلث و الشجاج فی الرأس ...
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف مخ - ۱۰۶]

۴۵۵. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** لایعقل الا من عرف کیفیته انتسابه الی القاتل فلا یکفی کونه من القبیلة لان العلم بانتسابه الی ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: غره ذیقعده ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۳۰۶گ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ - ۱۰۵]

۴۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۱۹-۲۰/۳۹

آغاز: بسمله و به نستعین کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب العقد والنکاح مستحب لمن؛ **انجام:** برابر
از کتاب النکاح تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (چند سطر)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۹]

۴۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۱۱/۲-۲۱/۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلو زالت البنیة صلی الی جهتها کما یصلی من هو اعلی موقفها منها وان صلی جوخها
بخشی از اوایل کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۹]

۴۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۲۴-۱۶/۳۴

آغاز: الماء لم یجز استعماله فی الطهارة مطلقاً ولافی الاکل والشرب الاعند الضرورة ... الثانی فی المضاف وهو کل ماء اعتصر من جسم اومزج بها؛ **انجام:** الثالث ضوء العینین وفیه الدیة کاملة ... وفعل کما فعل فی السمع ولوادی النقصان فیهما قیاساً إلی عینین من هو ابناء ستة ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با تاریخی به سال ۱۱۹۶؛۳۲۵گ،۱۷-۱۸سطر،اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۹۳]

۴۵۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۶۸

آغاز: برابر
از اول تا اواخر دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱ - ۲۳۳]

۴۶۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۲۱

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه
از اول نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۶۷]

۴۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۰۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با رمز «ع.ل» و «شیخ زین»، اعتراف‌نامه‌ای به تاریخ۲۹ محرم ۱۲۷۲ از میرزا جعفر خان؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۳۸]

۴۶۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:2185

آغاز: ... فلاینجس الا باستیلاء النجاسة احد اوصافه الثلثة ویطهر بکثرة الماء الطاهر علیه متدافعا حتی یزول تغیره ویلحق بحکمه ماء الحمام اذا کان له مادة ولومازجه طاهر فغیره او؛ **انجام:** خاتمة فی حساب الفرایض وهی تشتمل علی مقاصد الاول فی مخارج الفروض الستة وطریق الحساب و یغنی بالخرج اقل عدد یخرج منه ذلک الجزء صحیحا فهی اذن خمسة النصف من الاثنین
از طهارت مائیه تا اواسط کتاب المیراث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۲]

۴۶۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۵

انجام: من فروع صاحب الاخوه الذین امرالله سبحانه بمودتهم و حب رسول الله (ص) علی التمسک بهم و العمل لسنتهم حتی قربهم بالکتاب المجید الذی لایاتیه الباطل ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی به نشانه «خ ع ل» و «ع ل»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی تیماج، ۲۵۳گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱ - ۳۳۵]

۴۶۴. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۵۲

نیمه دوم کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ تملک: شیخ علی فندرسکی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۷/۵× ۲۳/۵سم [ف: - ۴۲]

۴۶۵. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۶۷

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۲۰۹گ، ۱۵سطر(۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲]

۴۶۶. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۱۷

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛۱۷۴گ،اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱ - ۱۰۷]

۴۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ با اجازه‌ای که سید میرزا مهدی شهرستانی برای سید عبدالله شبر کاظمینی به تاریخ ۱۲۱۴ نوشته؛ جلد: مقوایی، ۳۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۳۲۳]

۴۶۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۹۶/۲

از اول کتاب تا اول مکان المصلی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱۶۹پ-۱۹۱پ)، اندازه: ۲۰×۲۴سم [ف: ۲ - ۳۴۰]

۴۶۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۳۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «یحیی»؛ اهدایی: محمد حمامی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۲۳گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۳ – ۱۰۰۷]

۴۷۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۴۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۲۴گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ – ۹۸۷]

۴۷۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۵۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۸۷گ، ۱۶ سطر (۰×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳ – ۹۸۸]

۴۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۶۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی به نشان «ع ل» و «شرح» و «ری»؛ مهر: «عبده»؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی، ۲۷۸گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳ – ۹۹۱]

۴۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۷۲
دو جزء کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان‌های «مفلح» و «ع ل»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۲گ، ۱۷ و ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶ – ۲۷۰]

۴۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۵
آغاز: الطهاره بالنذر و شبهه و هذا الکتاب؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۲۲۵گ، ۱۹ سطر (۹×۲۱)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۰ – ۳۳۳]

۴۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۹۴
آغاز: فحرر ... کتاب الطهاره و ارکانه اربعه الاول فی المیاه (برگ ۳ر)؛ **انجام:** در نظر ثالث فی الجنایة افتاده است: و دیه الضلع خمسه و عشرون دینارا ... و عشره دنانیر ان کان
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان هـ ع، ل؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۲گ، ۱۱–۱۴ سطر (۶–۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۷سم [ف: ۱۷ – ۲۸۹]

۴۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** لعنه الله و الملائکه و الناس اجمعین تمت کلامهم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اوراق آغازین مغشوش و صلاه جمعه پیش از طهارت قرار دارد؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا مذهب، ۲۵۹گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۷سم [ف: ۱۷ – ۲۷۲]

۴۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۸۸
هر دو جزء کتاب ولی بسیار نامنظم و پس و پیش صحافی شده؛ خط: نسخ، کا: ابن نقی آقا ملای سرکانی، تا: ۱۱۰۰ق؛ مصحح، محشی با امضای ع ک؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: گالینگور، ۲۹۹گ، ۱۷–۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵ – ۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱۸ – ۳۷۰]

۴۷۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ترثه فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الآخر تصح الجمیع، قد تمت الجزو الأول من کتاب شرایع الاسلام.
جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با امضای «ع ل»؛ واقف: علی حمیدی، ۱۳۳۸؛ جلد: تیماج مصنوعی قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۱ – ۳۰۸]

۴۷۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال فی الخلاف اذا ادعی انه باع نصیبه من أجنبی فأنکر الأجنبی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی خصوصاً به نقل از شهید ثانی و محقق کرکی؛ واقف: هادی اسکویی حائری، ۱۳۷۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۸۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۳۰۸]

۴۸۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۲ش
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اندازه: ۱۹×۲۰سم [رشت و همدان: ف: – ۱۱۳۶]

۴۸۱. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ وقف بر طلاب مدرسه میربزرگ (گویا در آمل)؛ واقف: حسن مشهدی، ۱۱۷۶؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد–ف: – ۱۳]

۴۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۸
آغاز: برابر
کتاب طهارت تا پایان وصایا؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با امضای «ع ک»، «هـ»، «دروس»، «ذکری»، «مجمع البحرین»، «شرح زین»؛ مهر: «محسن بن حسن الموسوی ۱۲۳۱» (بیضی)؛ کاغذ: شکری، فرنگی، جلد: مقوایی، رویه چرم سیاه، ۱۰۹گ، ۲۰ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۱ – ۲۹۲]

۴۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۰
از پایان باب سلف و سپس رهن دارد تا پایان کتاب، اندکی از باب دیه عاقله افتادگی دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۹۰گ، ۲۱ یا ۲۲ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۱ – ۲۱۱]

۴۸۴. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۳۷
انجام: ولو تبرع بالعتق عنه قال الشیخ نفذ العتق عن المعتق دون من اعتق عنه سواء ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد علی بن سید حسین سند آرانی قائنی موسوی؛ وقفنامه کتاب از «ملامحمد صادق بن ملاعلی نقی زهانی» بر مدرسه زهان در ربیع الاول ۱۲۴۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۵گ،

۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: - ۳۳]

۴۸۵. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۹۶

انجام: ویقضی له لان طریق الی البینة و فی روایة یحرق له حراق و یقرب منه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۳۲گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: - ۷۹]

۴۸۶. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: واقل ما یلقی فی الماء من السدر ما یقع علیه الاسلام و قیل مقدار سبع ورقات؛ **انجام:** و لایجب بقتل الکافر ذمیا کان او معاهدا استنادا الی البراءة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۱۸]

۴۸۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۰/۲-۶۰۸۰

از نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:تیماج تریاکی،۱۸۳گ،۱۹سطر،قطع:رحلی [آستانه قم: - ۱۲۹]

۴۸۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۲۷

خط: نسخ، کا: محمد کاظم مشهدی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ اندازه: ۱۸/۵× ۲۹/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۴]

۴۸۹. همدان؛ حیدریان، صدیقه؛ شماره نسخه:۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۰۰گ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۷۰۶]

۴۹۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۹ - ج

تا پایان قسم دوم را دارد و افتاده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۶گ، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: - ۳۶۸]

۴۹۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با رمز «ع ل»؛ قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۱۸۱]

۴۹۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۸

تا طلاق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۱ سطر، قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۱۱]

۴۹۳. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷۵گ، ۱۷سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۰۲]

۴۹۴. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۳۲

آغاز: ... و الزوج أولی بالمرأة من کل احد فی احکامه کلها

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۱۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۲/۵سم [ف: - ۵۷]

۴۹۵. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۱۵

نصف دوم کتاب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: - ۱۳]

۴۹۶. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع و الله اعلم بالصواب.

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: - ۹۷]

۴۹۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۸۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن ملا محمد حسن بن احمد نطنزی ساکن کاشان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۷]

۴۹۸. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الآخر یصح الجمیع

از طهارت تا آخر باب وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ یادداشت‌هایی از شیخ یوسف بن محمد حسن بن علی رضا در خصوص تاریخ مراجعتش از نجف به شهر ساری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸- ۱۹ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۲۹]

۴۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۴۳

خط: نسخ، کا: امیر میرزا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۰۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۴]

۵۰۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۷۱

آغاز: النجاسة فیه ینقسم الی جار و؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: حافظ محمد ولدً حافظ محمد هاشم مشهدی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ وقف مدرسه سمیعیه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۴۸گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: - ۵۳۱]

۵۰۱. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: هاشم بن محمد حسینی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی منقول از: کنز، اغلب از «زین» و بعضی با رمز «۱۲» و «ع ل»؛ مهر: «عبده ابوالحسن الموسوی» (بیضی)، «ابن علی اصغر محمد الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [دو کتابخانه اراک: - ۸۶]

۵۰۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثالث یصح الاکراه فیما دون النفس فلو قال اقطع ید هذا او هذا

از طهارت تا پاره ای از کتاب قصاص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲ - ۱۷۵]

۵۰۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۹۴-۳۰/۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابعة لوباع عبدا قیمته مائتان بمائة وبریء لزم العقد وان مات لم یجز الورثة صح البیع فی النصف

از اول تا وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و۱۲؛ افتادگی:

انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۱۶۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۹۰]

۵۰۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۰۰

انجام: الاولی اذا شهد ابنان ان المیت اعتق احد ممالیکه وقیتمه الثلث

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد شفیع، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۱۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۰۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۱۲۵]

۵۰۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱۷۷

آغاز: فی الوضو یغسل الوجه قبل الیمین؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الآخر صح الجمیع تم الجزء الاول من کتاب

از اول تا آخر وصایا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۹ صفر ۱۱۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «ع - ل - و دیگران»؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: - ۱۴۹]

۵۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۶۱-۳۶/۶۱

آغاز: برابر **انجام:** واما اللواحق فمسائل الاولی لایعقل الا من عرف کیفیة ... الخامسة لورمی طیراً وهو ذمی ثم ... بالکتاب المجید للذی لایأتیه الباطل من یدیه ولامن

طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن گرشاسپ نوری، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی ۱۱۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۹۰]

۵۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۳۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابن محمد شفیع استرآبادی، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۱۰۱ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۳]

۵۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن لهراسب کحوری، تا: پنج‌شنبه ۹ شعبان ۱۱۰۱ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۲۳۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۴]

۵۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع موسوی، تا: ۱۱۰۲ق؛ محشی؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۲۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۲]

۵۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۲۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: علی نقی بن شیخ حسین شاه بهرامی، تا: چهارشنبه ۲ شوال ۱۱۰۲ق، جا: شیراز مدرسه خان؛ محشی؛ مهر: «عبدالوهاب بن محمد مهدی الموسوی» (بیضی)، «زین العابدین بن عبدالوهاب الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف:۴-۱۸۸۰]

۵۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۳۰

از اوایل طهارت تا اواخر دیات؛ خط: نسخ معرب، کا: محمود بن محمد، تا: ۱۷ شعبان ۱۱۰۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۱۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۷۴]

۵۱۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۷

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن ملا عبد الغفار در جمادی الاول ۱۱۰۳ق در روضه سلطان عبد العظیم (جلد اول) و عبداللطیف بن ملك بیك رازی در ۱۱۲۶ق (جلد دوم)؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۵گ، ۲۰ سطر [ف: ۱ - ۱۵۰]

۵۱۳. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۶۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملا علی، تا: ۱۱۰۳ق؛ محشی؛ تملك: محمد امین بن حاج محمد به حاج فریدون عوضی در سال ۱۳۰۷؛ ۳۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵× ۲۸سم [ف: ۱ - ۵۲]

۵۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۳ق [رایانه]

۵۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۹۴

آغاز: و لایجب غسل ما استرسل من اللحیة و لاتخلیها بل یغسل الظاهر و لو نبت المراة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۵۱۶. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۵۴

آغاز: غاب عنها فی نفسها و ماله و ربما احتج المانع بان وصف یحیی علیه السلام بکونه حصورا یؤذن باختصاص هذا الوصف؛ **انجام:** برابر

جلد دوم از ابتدای نکاح؛ خط: نسخ، کا: حاجی جعفر بن میر حمیدالدین، تا: ۱۵ رمضان ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور، ۳۲۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: - ۱۹۳]

۵۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۵

آغاز و انجام: برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: برکة بن عید محمد بن قبان، تا: شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۱۰۵ق؛ محشی بعضاً از سید حسن گیلانی و شهید ثانی و غالباً از علی کرکی با رمز «ع ل»؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۴]

۵۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن صفان نایینی، تا: چهارشنبه ۶ رمضان ۱۱۰۶ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ مهر: سید مصطفی

حسینی خوانساری، علی نقی بن محمد تقی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۳۹۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۰

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۱]

۵۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۰۶ق (جلد ۱) و پنج‌شنبه اواسط رجب ۱۱۰۷ق (جلد ۲)؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۲۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۷]

۵۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه اواسط رجب ۱۱۰۷ق؛ مذیل است به میزان المقادیر از علامه مجلسی (ناقص الآخر)؛ مصحح؛ واقف: فاضل خان، ۱۰۶۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۲۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۸× ۲۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۸]

۵۲۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۱

خط: نسخ، کا: حسین بن شمس الدین محمد عقدائی، تا: غره صفر ۱۱۰۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: ابراهیم امامزاده اردکانی به سال ۱۳۵۰، یادداشتی از ابوالحسن به سال ۱۲۶۱ در عاریه کتاب از میرزا محمد ابراهیم؛ واقف: نرجس خاتون بنت خالو کاظم، ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۵۱]

۵۲۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۲

انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل»، «زین ره»؛ مهر: «قال انی عبدالله اتانی الکتاب ۱۱۱۹» (بیضی)؛ واقف: عبدالله الدماوندی؛ جلد: تیماج، مشکی، ۲۴۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۶۸]

۵۲۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۹۷۷

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۹ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۲]

۵۲۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۹۸۵

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۱۲ق؛ ۶۸۴ص، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۵۲]

۵۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۰۴

هر دو مجلد؛ خط: نسخ، کا: علی نقی بن الحاج مظفر علی، تا: ۱۱۱۰ق، جا: مدرسه صادقیه؛ مصحح، محشی با امضای ع. ل، زین الدین، در برگ ۲۸۰پ متنی در تعیین مقدار آب کر به فارسی، و در برگ‌های ۲۸۰-۲۸۲ مختصری در صیغ نکاح به فارسی و در برگ‌های (۲۸۲پ-۲۸۳) از فصل سوم تا آخر رساله‌ای در صیغ عقود و ایقاعات تألیف ابو الفتح بن مفلح حصاری جزایری و به تاریخ ۱۱۱۵ق ضمیمه شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۲۸۳گ، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۰]

۵۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۴

آغاز: برابر

از طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق؛ محشی بیشتر آنها از شرح شرایع شهید ثانی (کتاب مسالک)، دارای یک سرلوح؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۱۶ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱ - ۴۳۴]

۵۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۲۱

خط: نسخ خوش، کا: سید محمد بن سید فضل الله حمدوری قمی،تا:سه‌شنبه۱۲شعبان ۱۱۱۱ق، جا: قم؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مذهب، ۲۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۷۴

همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۳۱۱]

۵۲۸. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۲۹۷

کا: محمد زمان حسینی سلمانی صمیکانی، تا: ۱۴ صفر ۱۱۱۱ق [نشریه: ۵ - ۲۱۳]

۵۲۹. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۱۲

آغاز: للوضوء و هی ستة خروج البول و الغایط و الریح من الموضع المعتاد

خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن محمد رفیع نائینی، تا: ۱۰ شعبان ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: والده مرحوم میرزا محمد سریزدی، ۱۳۷۶؛ ۲۲۷گ، ۲۴سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱-۱۷۲]

۵۳۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم اصدقها الثلثا الاخر و دخل ثم مات فالنکاح صحیح ویبطل المسمی لانه زایدة علی الثلث و ترثه و فی ثبوت مهر المثل تردد وعلی الاخر یصح الجمیع.

جزء اول طهارة تا نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۱۲ق؛ مهر: «عبده الراجی حیدر بن ابراهیم الموسوی ۱۲۱۷» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۹]

۵۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عزیز طبسی گیلکی، تا: ۱ شوال ۱۱۱۴ق؛ مصحح، محشی غالباً از زین الدین شهید ثانی، مقابله شده، دارای بلاغ‌های متعدد، تملک: احمد بن محسن بن منصور و محمد تقی؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۶۰گ، ۱۵-۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۸

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۲]

۵۳۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۸

خط: نسخ، کا: ملا ابراهیم کامران وفائی، تا: ۱۱۱۴ق، جا: قراباغ از توابع ارسبار؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: - ۱۳۰]

۵۳۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۱-ش/۶۷۳

انجام: برابر

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج خرمایی، ۲۴۹گ، ۲۵ سطر (۱۸/۵×۷)، اندازه: ۱۴×۲۶ سم[ف: ۲ - ۲۵۸]

۵۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۴۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طاهر بن محمد مؤمن خوانساری، تا: چهارشنبه ۵ شعبان ۱۱۱۶ق؛ محشی با رمز «ع ل» و «زین»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۴۱]

۵۳۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۸ک

جلد ۱؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: قاضی محمد بن محمد نقی ازغندی، تا: ۱۱۱۶ق؛ اندازه: ۱۸×۲۴سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۳۶]

۵۳۶. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۷ش

خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن شیخ بهاء الدین بلیکجانی، تا: ۱۱۱۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۶]

۵۳۷. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۱۲

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد علی بجستانی، تا: چهارشنبه ۱۵ صفر ۱۱۱۸؛ ۲۳۷گ، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: - ۸۳]

۵۳۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۹

کتاب نکاح تا آخر دیات؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد زمان بن کتاب الله بن علی وزوائی قمی، تا: ۱۱۱۸ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۲۲۱ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶× ۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۴]

۵۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۶۱

آغاز: بسمله و به نستعلین کتاب النکاح؛ **انجام:** من شهر شعبان سنه ۱۱۱۸ کتبه هاشم

ج۲؛ خط: نسخ، کا: هاشم، تا: ۱۱۱۸ق؛ محشی به امر استادش آقا شفیع نوشته، این عبارت در سماع توسط حجة الاسلام شفتی بیدآبادی دیده می‌شود: «ابتداء سماعا ایدالله تعالی»؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی ۱۲۴۱»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۳۰۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۳سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۵]

۵۴۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۴۸

آغاز: و کله طاهر مزیل للحدث و للخبث؛ **انجام:** و علی القول الاخر یصح الجمیع.تم.

ج۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن حبیب الله بیارجمندی، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۱۱۹ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: - ۲۹۲]

۵۴۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرشید بن کربلائی حاجی محمد خسروشاهی، تا: ۱۱۱۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۹]

۵۴۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۵۰

خط:نسخ،کا:محمد صالح بن محمد قاسم مازندرانی،تا:۲۴جمادی الاول ۱۱۲۰ق؛ ۲۷۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: - ۳۲]

۵۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۴

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن مولانا محمد طاهر هزارجریبی، تا: سه‌شنبه از جمادی الاول ۱۱۲۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴۱ - ۱۱۶]

۵۴۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۷۳

خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف گلپایگانی، تا: ۱۱۲۱ق؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۸۱]

۵۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۶۱-۵۴/۵۱

آغاز: برابر

از اول تا آخر کتاب الخلع و المبارات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳۰ جمادی الثانی ۱۱۲۱ق؛ محشی به فارسی؛ ۱۴۰گ، ۲۰-۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۳۸۷]

۵۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۱۱-۵۲/۵۱

آغاز: بسمله؛ کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه: القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولاً

از کتاب نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد ولی ابن محمد سمیع، تا: یک شنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۱۲۲ق؛ محشی، در آغاز نسخه حکم دربار صفوی به عباس قلی خان که توسط سعد الدین محمد وزیر به ایشان ابلاغ شده، مبنی بر بخشیدن محال ملکی که وقف مدرسه محمدیه به طریق سیورغال به وی در ربیع الاول سال ۱۰۷۸؛ تملک: ابراهیم محمد اشرف بیارجمندی؛ ۱۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۳۸۸]

۵۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۱۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رفیع بن شیخ مجد الدین، تا: ۲۵ رجب ۱۱۲۲ق، جا: اصفهان مدرسه لنبان؛ مصحح، مقابله شده با عبارت: «بلغ قرائة» در تاریخهای ۱۲۱۶ و ۱۲۹۶ ق، محشی؛ مهر: کاتب «یا رفیع الدرجات»؛ تملک: محمد رضا بن عبد الرضا ابن عبد الرضا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۵گ (۱۲- ۴۶۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰× ۱۸سم [ف: ۲۸ - ۲۹۹]

۵۴۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه محرم ۱۱۲۲ق، جا: مدرسه نواب علیه عالیه مریم بیگم؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه:۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۱۴۶]

۵۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۳۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الاخر یصح الجمیع و هذا نهایه الجزء الاول من کتاب شرایع الاسلام فی بیان معرفه الحلال و الحرام.

کتاب‌های طهارت تا وصایا؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد بن محمد طاهر، تا: ۱۱۲۳ق؛ مصحح، محشی با امضای «ع ک، محسن عفی عنه، منه رحمه الله، مسالک و ...»؛ مهر: «حسین منی و انا من حسین»، «افوض امری الی الله عبده محمد هادی» (دایره)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین» (مربع)، «یا محسن قد اتاک المسیئ ۱۱۱۶» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۱۳۱گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸/۲×۲۴/۵سم [رایانه]

۵۵۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۹

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسین طبیب، تا: ۱۱۲۳ق [ف: ۱ - ۱۳۲]

۵۵۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۶۴

انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد معصوم بن کربلایی محمد تقی، تا: ربیع الاول ۱۱۲۶ق، جا: مدرسه الحیته (الحسنیه ؟)؛ محشی؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی ...» (بیضی)؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۰گ، ۱۵ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲ - ۱۴۶]

۵۵۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۶

خط: نسخ، کا: علاء الدین محمد بن محمد زکی حسینی، تا: ربیع الثانی ۱۱۲۷ق؛ ۲۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱ - ۳۵]

۵۵۳. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۶۱

خط:نسخ،بی‌کا،تا:محرم۱۱۲۷ق؛مصحح،محشی؛تملک:ملا محمد قائنی؛ یادداشتی از ولی الله الشریف حسینی قائنی؛ جلد: تیماج، ۲۹۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۵۲]

۵۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** لهم علی الاصح

خط: نسخ، کا: ابن حاجی عبدی زینا، تا: یک‌شنبه ۱۵ جمادی الاول ۱۱۲۷ق؛ محشی؛ واقف: سید رضا، ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳× ۲۴سم [ف: ۵ - ۵۴۲]

۵۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۲

آغاز: کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم والنظر فیه یستدعی فصولاً

کتاب النکاح تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی الحسن بن کتاب الله، تا: دوشنبه عید غدیر ۱۱۳۲ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: ایروانی با مهر «العبد المذنب عبدالله» (مربع)، محمد علی نهاوندی به سال ۱۳۴۰، سید محمد بن عبدالغفار رضوی در ربیع الثانی ۱۱۶۰ با مهر «سید محمد الرضوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۷]

۵۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۶۷

آغاز: بسمله و به نستعین، کتاب النکاح و اقسامه ثلثه، القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب الخلوة و لواحقهما؛ **انجام:** برابر

نکاح تا دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن قطب الدین سبحانی اصفهانی، تا: ۱۱۴۰ق؛ محشی با نشان‌های «صح، ص، کفی، ع د و ق»؛ مهر: ملا محمد جعفر مجتهد طهرانی؛ واقف: ملا محمد طاهر نوری، ۱۲۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: تیماج عنابی، ۲۰۸گ، ۲۰ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۹۷]

۵۵۷. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۵۹

خط: نسخ، کا: محمد بن أسد بیک جغتائی، تا: جمادی الثانی ۱۱۵۱ق؛۲۷سطر(۷/۵×۱۸/۵)،قطع:مستطیلی [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۵]

۵۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم۱۱۶۱ق؛ محشی؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۳۲۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۵ - ۵۴۳]

۵۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۶۷ق؛ مصحح، محشی از لمعه، کلینی، ع ل، صحاح، رکابه‌دار؛ واقف: اشکوری، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۳۴۴ص، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۳۴ - ۲۲]

۵۶۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر ولد شماء، تا: ۱۱۷۴ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۷۶۷ ص، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۶۹]

۵۶۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، به دستور محمدقاسم بن جمال الدین شوشتری؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده المتوکل علی الله عیسی ۱۱۸۳» (مربع)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۰۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۸]

۵۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد معصوم بن محمد بن نورالدین بن نعمة الله حسینی جزایری، تا: یک‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۱۹۰ق؛ واقف: سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۲۶۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۲۳]

۵۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۱۹۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۱گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۸ – ۱۵]

۵۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۷۸
آغاز: و کذا لاکفارة فیما تولد بین وحشی و انسی او ... للمحرم و ما یحرم؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ صفر ۱۱۹۱ق؛ مصحح؛ جزء کتب وقفی مکتبه صاحب ذریعه، علامه حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی بوده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۱۷ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۳۴ – ۴۱]

۵۶۵. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن روح الامین هزارجریبی، تا: ۲۳ محرم ۱۱۹۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف مخ – ۱۰۴]

۵۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۸۱–۵۴/۷۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵ – ۲۳۹۰]

۵۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۸۵–۲۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای سبز مذهب، ۲۴۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ – ۲۳۸۹]

۵۶۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۲۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۲و ۱۳؛ قطع: وزیری [ف: – ۱۵۰]

۵۶۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۱۰/۳–۶۳۱۸
از آغاز تا وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱۱گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۱۲۹]

۵۷۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۵۴–۱۴/۱۰۴
آغاز: بسمله. باب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولاً الاول فی آداب العقد و الخلوة ولو احقهما؛ **انجام:** برابر
جلد دوم؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۲۰۵گ، ۱۸ سطر [ف: ۵ – ۲۳۸۷]

۵۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۰۶–۱۶/۱۶
آغاز: وهی وضوء وغسل وفی الوضوء فصول. الاول فی الاحداث الموجبة للوضوء وهی ستة. الثانی فی احکام الخلوة وهی ثلاثة؛ **انجام:** النظر الرابع فی اللواحق وهی اربع ... ثم القت الجنین میتاً دیة العضو فی دیته وکذا لوالقته حیاً فمات ولو.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۱۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۵ – ۲۳۹۱]

۵۷۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۶۴
آغاز: بالنذر و شبهه و هذا الکتاب یعتمد علی اربعة ارکان الرکن الاول فی المیاه
از آغاز تا پایان کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: اسدالله بن محمد علی دزفولی موسوی با مهر «الراجی اسد الله بن محمد علی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۳۷]

۵۷۳. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه:۲۶
آغاز: کان حسنا ویکون ذلک بتوبة الحسین علیه السلام فان لم یوجد فبا لاصبع فان فقدت ... الرکن الرابع فی النجاسات واحکامها القول فی النجاسات؛ **انجام:** یکتب علی الحبرة و القمیص و الازار و الجریدتین اسمه و ان یشهد الشهادتین و ان ذکر الایمة علیهم السلام و عددهم الی اخرهم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۹۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ]

۵۷۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۱۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: شیخ محمود با مهر مورخ ۱۳۱۸؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۱/۶سم [ف: ۱ – ۲۷۶]

۵۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب الایماء [الایلاء] و النظر فی امور اربعة ... مع التلفظ و یقع بکل
از ابتدای مقدمه تا آغاز کتاب الایلاء؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۳۰]

۵۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع
ج۱، از مقدمه تا انتهای وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: مکتبة امیرالمؤمنین علیه السلام، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۹۰گ، ۱۹–۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۵۶]

۵۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۰۷–۵۶/۵۷
آغاز: برابر
از اول تا مباحث دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن محمد اکبر دشتخانی در سال ۱۱۶۲؛ ۲۵۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵ – ۲۳۹۰]

۵۷۸. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۴۲
آغاز: و الباقی للورثة الثانی اذا کان له مال غائب بقدر قیمته مرتین تحرر ثلثه و کلما حصل من المال شیء تحرر من المدبر بنسبته
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۵۳گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۷۸]

۵۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۷۲/۵
آغاز: بسمله، کتاب الفرائض. و النظر فی المقاصد و اللواحق و المقدمات اربع: الاولی من موجبات الارث و هی اما نسب و اما سبب؛ **انجام:** فاجتمع ما یحصل للوارث فان ساوی الترکه فالقسمه صواب و الا فهی خطا.
مبحث «کتاب الفرائض»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از کتب: دروس، شرح لمعه، تنقیح و با امضای «آقا جمال»، «سلطان»، «ع ل» و «م ب»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۳۰گ (۸۳پ-۱۱۲)، ۱۲ و ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۱۳۳]

۵۸۰. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۱۱۴
جلد اول؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [چند نسخه-ف: - ۳۲۵]

۵۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۷۳
آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه، القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا. الاول فی آداب العقد و الخلوه؛ **انجام:** و ان ورثوا من الویه و لا یتحمل الفقیر شیئا و یعتبر فقره عند المطالبه.
جلد دوم از کتاب النکاح ببع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان‌هایی همچون «ع ل رحمه الله».و «ح ل» و «زین الدین» و با استفاده از دیگر کتب فقهی؛ مهر: «عبده الراجی حسن الحسینی،۱۲۶۰» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: مقوا با روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۴۸گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۶ - ۲۷۰]

۵۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۴۳
آغاز: در باب طهارت: فان غلب الماء تراوح علیها اثنان اثنان؛ **انجام:** لو قتل الاب ولده عمدا دفعت الدیه منه الی الوارث و لا نصیب الاب منها، و لو لم یکن وارث فهی للامام، فلو قتله خطا (ناقص پایان برگ ۲۳۰ب)
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج حنایی مذهب، ۲۳۲گ، ۱۲-۱۴سطر(۷×۱۲ و ۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۲۳]

۵۸۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۶۵
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۱ - ۱۳۲]

۵۸۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۶
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۱ - ۱۳۲]

۵۸۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ تملک: وهاب بن باقر حسینی؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۳۳۴]

۵۸۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۳۰
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛۲۳۳گ،اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳ - ۶۹۳]

۵۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۹۵
انجام: احد هما ان الموکل قال و کلتک و الآخر قال استنبتک.
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ نسخه را درسال ۱۲۳۲ برای فرزندش محمد رحیم خریده با مهر پدر «عبده الراجی آقا محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۳۴گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۴۱ - ۲۱۶]

۵۸۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۳ - ج
تا وصایا است؛ خط: نسخ، کا: ابو جعفر بن بهاء الدین بن ابراهیم مظاهری اسدی تالار پی ای بار فروشدهی، تا: یک‌شنبه ۱۶ ماه ۱۲ سده دوم هزار دوم ۱۲۰۰ق؛ محشی؛ واقف: مهد علیا، ۱۲۷۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشکی مقوایی، ۱۸۵گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: - ۳۶۸]

۵۸۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** الثالثة فی کفارة القتل تجب کفارة الجمع یقتل العمد و المرتبة یقتل
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به امضاء «ح ل»، «ع ل»، «زین» و دیگر حواشی؛ مهر: «الهی زکردار خود نادمم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۱۹-۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱ - ۶۹]

۵۹۰. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۵۷
انجام: و لو استاجر شیئا مدة معینة لم یجب تقسیط الاجرة علی اجزائها
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی به فارسی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۰گ، ۱۶سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۳۸]

۵۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۳
آغاز: کتاب المتاجر و فیه مقاصد الاول فی المقدمات و فیه فصلان الاول فی اقسامها و هی تنقسم بانقسام الاحکام الخمسة؛ **انجام:** المطلب الثانی فی البیع اذا بیع احد الزوجین ... و لو باع امة و ادعی ان حملها منه فانکر المشتری.
کتاب المتاجر تا پایان کتاب النکاح؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۳۶ص، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۷) ، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۵۱ - ۵۸]

۵۹۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۴۵
آغاز: و لو طلق زوجته فارضعت زوجته الرضیعة حرمتا علیه الخامسة لو کان له امة یطأها فارضعت زوجته الرضیعة حرمتا جمیعا و یثبت مهر الصغیرة و لایرجع به؛ **انجام:** و یؤخر حتی تندمل الیسار توقیا من السرایة ... القطعین فاما الدیة فان کان الجانی سمع

الامر باخراج الیمنی فان خرج الیسری مع العلم
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶۵گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: - ۱۹۴]

۵۹۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با امضای «ع ل»، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۴۰گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۴ - ۵۳]

۵۹۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۳۴

آغاز: بعلامات الموت او یصیر علی ثلاثة ایام ویکره.؛ **انجام:** علی کل واحده نصف السدس لاشترا کهم فی تقل المال و لا اشکال فیه کما فی الاول.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «ع.ل»؛ جلد: مقوا، ۳۳۹گ، ۱۵ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: - ۲۸۴]

۵۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۴۶

از ابتدای طهارت تا کتاب النکاح؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۳۰۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۷/۷سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۷۵]

۵۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۷۱

آغاز: فی زکوة المال النظر فیمن تجب علیه؛ **انجام:** فی قطع رخس المیت ... لمسلم الحرماته ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۵۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۴۳

آغاز: بسمله. کتاب النکاح و اقسامه ثلثة؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: بغایری، محمد بن سودم علی بیک، تا: ۱۲۰۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۵۹۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم أصدقها للآخر و دخل ثم مات ... و علی القول الاخر یصح الجمیع.
از آغاز کتاب تا آخر کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ واقف: علی حمیدی؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۹]

۵۹۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** زاید عن الثلث وترثه وفی ثبوت مهر المثل تردد وعلی القول الإخر یصح الجمیع.
از آغاز تا پایان کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، کا: اسدالله بن محمد علی اهری، تا: ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۰۶ق، جا: مدرسه صادقیه؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۶]

۶۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع
ج۱؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد باقر بن کاظم ترک، تا: جمعه ۳ رجب ۱۲۰۷ق؛ واقف: کتابخانه رضوی؛ کاغذ: نخودی و آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۱]

۶۰۱. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۶۱

خط:نسخ،کا:برهان بن اسحاق شیروانی، تا: ۶ رمضان ۱۲۱۶ق، جا: تهران مدرسه ارک؛ ۲۸۰گ،۲۱سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: - ۶۶]

۶۰۲. سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه:۶۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، کا: حسن بن محمد دوچمانئی، تا: ۱۲۱۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، ۲۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف مخ]

۶۰۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۷۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ رمضان ۱۲۱۷ق؛ جلد: پلاستیک، ۲۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف مخ - ۸۹]

۶۰۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۷۴۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از جمله حواشی که در تاریخ ۱۲۱۹ در مدرسه علیخان همدان نگاشته شده، رکابه‌دار، در اول نسخه فهرست مطالب شرایع الاسلام در ۱۲۴۸ در مدرسه ملامحمد تقی در قزوین؛ تملک: ابوالحسن بن محمد رودسری؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، ۳۰۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [ف: ۳۱ - ۷۶]

۶۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع.
خط: نسخ، کا: علی بن محمد نحوی بن ملا محسن مفتی، تا: ۱۲۲۰ق؛ محشی با استفاده از کنزاللغة، قاموس، مهذب و صحاح، توضیح و شرح درباره عبارات متن و با استفاده از کتبی همچون من لایحضر و شرح لمعه و تنقیح و قواعد و با امضای «ع ک» و «زین الدین»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۳۳گ، ۱۷ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۲ - ۳۱۶]

۶۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسه لو اعتق امته و قیمتها ثلث ترکته ... و فی مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع.
از ابتدای کتاب تا آخر وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «شرح» و «زین الدین» و «ع ل»؛ مهر: «آقا کوچک» (خشتی)، «محمد رحیم» (بیضی)، «عبده الراجی کریم الحسینی، ۱۲۲۴» (بیضی)، «بنده آل محمد بابا» (خشتی)؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۱۳۴گ، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۹۰]

۶۰۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۷

خط: نسخ، کا: عبد الرسول، تا: ۱۲۲۱ق؛ جلد: تیماج مشکی

مذهب ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: - ۱۳۰]

۶۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۸۹-۵۲/۲۹

آغاز: احد اوصافه و یطهر بکثرة الماء الطاهر علیه متدافعاً حتی یزول تغیره

خط: نسخ، کا: قاسم بن فتاح خراسانی الاصل همدانی الموطن، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۹۲گ، ۱۹ - ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۲]

۶۰۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۶-ش/۴۵۶

انجام: برابر

از کتاب طهارت تا آخر کتاب دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی و آبی، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۳۲ص، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵/۵سم[ف: ۲ - ۴۸]

۶۱۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۲۲

آغاز: الاجل بطل العقد و لواصل بالاجل حسب بطل منعة و انعقد دائما؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا ابن محمد رفیع شریف حسینی، تا: دوشنبه ۲۴ صفر ۱۲۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، مشکی، ۱۹۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۳۵۲]

۶۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۱۰

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة؛ **انجام:** برابر

ج۲، از ابتدای نکاح تا پایان دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ ربیع الاول ۱۲۲۴ق؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی و فستقی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۱]

۶۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۵۳

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۲۴ق؛۲۲سطر،اندازه:۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۶۱۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۹۰

آغاز: موجب للنفقه أو شرط فیها اذلا وثوق بحصول التمکین لو طلب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی از کتب فقهی و کتب علامه حلی؛ ۱۶۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۳۸]

۶۱۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۶۹

آغاز: برابر

طهارت تا وصیت؛ خط: نسخ، کا: نادعلی بن ابراهیم اشتهاردی، تا: رجب ۱۲۲۵ق؛ واقف: نادعلی بن ابراهیم اشتهاردی، ۱۲۴۳؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۱۷۹]

۶۱۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترثه فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الآخر تصح الجمیع، قد تمت الجزو الأول من کتاب شرایع الاسلام.

جزء اول؛ خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن سلیم طالشی، تا: ذیقعده ۱۲۲۶ق؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج مصنوعی مذهب، ۱۱۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱ - ۳۰۹]

۶۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۷

آغاز: من الماء شی القاء عی وسط القبر و توضع الید علی القبر و یترحم

خط: نسخ، کا: جعفر قلی بن آخوند ملا خداقلی مؤذن باشی افشار ارومچی، تا: ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل»، «زین الدین» و به نقل از کتاب مسالک؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳۸ - ۵۴۵]

۶۱۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** السابع البدریة تعتد المنزل الذی طلقت فیه و لو ارتحل النازلون به ارتحلت معهم ... دفعاً لضرر الوحشة بالانفراد الثامن لو طلقها

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم ولد مشهدی اوروج تبریزی ساکن، تا: ۱۲۲۷ق، جا: مدرسه شیخ بابا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل»، «زین الدین»؛ تملک: محمد صادق بن مرحوم آخوند ملا محمد بن حاجی کریم ۱۲۷۳ با مهر «افوض امری الی الله عبده محمد صادق ۱۲۵۵» (بیضی) و «عبده محمد صادق» (مربع)؛ مهر: «عبده محمد بن حاجی کریم بنایی مراغه‌ای» (بیضی)؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۶]

۶۱۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۸

خط: نسخ، کا: میر اسدالله بن میر محمدرضا نمدی، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ [ف: - ۹۶]

۶۱۹. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۱

خط: نسخ، کا: میر اسدالله بن میر محمدرضا نمدی، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۲۲۷ق، جا: مس قراء دابو؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج [ف: ۹۶]

۶۲۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة لو اعتق امنه و قیمتها ثلث ترکته ثم اصدقها الثلث الاخر و دخل ثم مات فانکاح صحیح و یبطل المسمی لانه زاید علی مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع فرغ من

جلد اول کتاب تا آخر «کتاب العتق»؛ خط: نسخ خوانا، کا: محمد بن حسن خویی الاصل، تا: ۱۲۲۸ق؛ مصحح، محشی به امضاء «ع ل»، «علی رحمه الله»، زین الدین و دیگر حواشی؛ مهر: «یا محمد» (بیضی)؛ واقف: محمد پور یعقوب اهری، ۱۳۴۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۱۹گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱ - ۸۵]

۶۲۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۸۷۷

از کتاب النکاح تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن میر باقر اشترجانی، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۲۲۸ق، جا: اصفهان مدرسه جده بزرگ؛ ۱۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۶۵۶]

۶۲۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۵۶

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد باقر، تا: ۱۲۲۸ق؛

۱۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۶۲۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق [ف: - ۶۰]

۶۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۳۱-۵۴/۲۱-۵۴/۲۱

آغاز: برابر

از کتاب الطهارة تا کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ ۱۱۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۵ - ۲۳۸۷]

۶۲۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی ترک، تا: ۱۲۲۸ق؛ مصحح، محشی به فارسی؛ واقف: ملا محمد علی طالقانی بن ملا محمد حسن، ۱۲۳۶؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج سیاه، ۲۳۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲ - ۱۷۷]

۶۲۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۶

از اول تا طلاق؛ خط: نستعلیق، کا: اصغر بن کاظم لاهیجی، تا: جمعه ۹ رمضان ۱۲۲۹ق، جا: مازندران مدرسه آصف جائی؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: حاج سید سعید، جلد: مقوا، ۱۲۰گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۷]

۶۲۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۰

کا: ابن اللهیار بنابی، تا: ۱۲۳۰ق [ف: ۱ - ۱۳۲]

۶۲۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۴

بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج [ف: - ۹۶]

۶۲۹. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه:۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة لواعتق أمته و قیمتها ثلث ترکته ... فالنکاح صحیح و یبطل المسمی لانه زائد علی الثلاث ...

از کتاب الطهارة تا کتاب النکاح؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی، تا: ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۶۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بتوفی الملک العزیز العلام فی شهر صفر المظفر من شهور سنه ۱۱۲۴

ج ۱-۲؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن عزیزالله فیروز آبادی (جزء اول) ، تا: ۱۰۷۶ق (جزء اول)، و جزء دوم صفر ۱۲۳۱ق، جا: مدرسه رفیعیه منصوریه؛ محشی به حواشی «زین الدین» شهید و «عبدالعالی کرکی»، مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد۱۳۷۳؛کاغذ: نخودی و شکری، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۱۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۲]

۶۳۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۱۲۱/م

کامل؛ خط: نسخ، کا: عاشور بن زین العابدین جیلانی، تا: ۱۲۳۲ق، جا: مدرسه میرزا شفیع؛ مصحح، محشی با امضای «ع ل»؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۶۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۲ - ۳۳۷]

۶۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد یوسف، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۲۳۲ق؛ محشی؛ واقف: علی محمد مظفری، بهمن ۱۳۶۷؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، ۱۶۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۵]

۶۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن مجید، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۳۳ق؛ محشی از شهید ثانی و دیگران، مذیل به سه صفحه درباره ارث و مقدار آب کر به فارسی؛ واقف: محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، ۲۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۴]

۶۳۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۳۹

آغاز: بسمله ... کتاب النکاح و اقسامه ثلثة. القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی

از نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن کربلائی خدای وردی آذربایجانی، تا: ۱۲۳۳ق؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد علی» (چهارگوش)، حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر(۹/۵×۱۴/۵) [ف: ۲ - ۶۴۴]

۶۳۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح، محشی از ع ل، عبدالعالی رحمه الله واز کتب مانند مجمع البحرین، یادداشتی از عبدالحسین بن یوسف نائینی کربلایی در ۱۳۲۷ و یادداشتی درباره کتب ملا محمد علی رشتی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۳۱سم [ف مخ - ۱ - ۲۷۴]

۶۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع

ج ۱؛ خط: نسخ، کا: علی اصغر بن عبدالرحمن دماوندی، تا: جمعه ربیع الاول ۱۲۳۴ق؛ محشی؛ واقف: بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج، ۱۲۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷× ۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۹]

۶۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله محمد آبادی الاصل، تا: ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۰۷گ، ۲۴ سطر (۱۲×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۲۶۸]

۶۳۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۹

خط: نسخ، کا: محمد علی بن کربلائی کاکل، تا: ۱۲۳۶ق؛ ۱۲۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۶۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۱

خط: نسخ، کا: محمد علی بن کربلائی کاکل، تا: ۱۲۳۶ق؛ ۲۶۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۶۴۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۴۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق [ف: - ۶۰]
۶۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن حسن انجدانی، تا: ۳ رجب ۱۲۳۶ق؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱ × ۳۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۳]
۶۴۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ ۲۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۳۲]
۶۴۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۰۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن احمد حسینی، تا: شعبان ۱۲۳۷ق؛ محشی؛ مهر: «عبده الراجی عبدالصمد الحسینی» (بیضی)، «صراط علی حق نمسکه عبدالصمد الحسینی»؛ تاریخ وقف: ۱۲۳۸؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲ - ۱۷۸]
۶۴۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد علی القول الاخر یصح الجمیع تم الجزء الاول من
جلد اول، کتاب الطهارة تا انتهای کتاب الوصیة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ محشی؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۱۹۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۷۹]
۶۴۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۴۳
کا: قاسم بن فتاح، تا: ۱۲۴۰ق [ف: ۱ - ۱۳۱]
۶۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول تردد و علی القول الاخص یصح الجمیع فی ذلک.
از آغاز تا پایان کتاب وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۱۴۲گ، ۲۲ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۴ - ۲۴۶]
۶۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۹۱-۲۱/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن معصوم مازندرانی آملی، تا: شوال ۱۲۴۲ق، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۸۵]
۶۴۸. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۱۵۶
آغاز: السابعة لایجوز النکاح الامة الا باذن مالکها ولو کان امرأة فی الدائم
خط: نسخ، کا: محمد حسن گروسی سرابی، تا: سلخ ذیحجه ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ - ۱۰۵]
۶۴۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۶۱
خط: نسخ، کا: عبدالوهاب ابن باقر حسینی تنکابنی، تا: ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۲۰ و ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۵۵]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۶۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۶]
۶۵۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۴۵ - ب
خط: نسخ، کا: باقر بن محمد شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ شعبان ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۹گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: - ۳۶۸]
۶۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۵۶
بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]
۶۵۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۶
خط: نسخ، کا: الله قلی بن مشهدی عبدالکریم، تا: ۸ صفر ۱۲۴۶ق؛ واقف: رمضان پور جواد، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: - ۱۳۰]
۶۵۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۹۸
آغاز: برابر
از اول کتاب طهارت تا آخر تجارت؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن غلام علی الدزفولی، تا: ۱۲۴۶ق، به نام حاج سید عیسی نام تحریر گردیده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۹۸ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱ - ۴۳۵]
۶۵۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۰۴
خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن عبد الله موسوی بحرانی اصلاً و لویمی موطناً، تا: ۱۴ شوال ۱۲۴۶ق؛ ۲۳۳گ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۵۲]
۶۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۱
انجام: و کذا فی قطع جوارحه و کسر عظامه مع استقرار
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۴۷ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ شخصی کتاب را به برادرش سید محمد یوسف به تاریخ جمادی الثانی ۱۲۵۱ مصالحه شرعی نموده؛ مهر: «یوسف الحسینی» (بیضی)، «عبده اسدالله بن سید محمد صالح الحسینی» (مربع)، «عبده اسدالله بن محمد صالح الحسینی» (بیضی)؛ تملک: محمد صالح بن میرزا اسدالله به تاریخ غره ربیع الاول ۱۲۴۷ و مهر «عبده الخاطیء محمد صالح الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۳ - ۱۸۶]
۶۵۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۹
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۴۹ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۲۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۵۴]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۹
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۶]
۶۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۵۲-۳۰/۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** لانه زائد عن الثلث وترثه وفی ثبوت مهر المثل تردد وعلی القول الاخر یصح الجمیع

طهارت تا وصایا (جزء اول)؛ خط: نستعلیق، کا: ملامرتضی بن کربلائی طهماسب، تا: ۹ شعبان ۱۲۴۹ق؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۹۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵ - ۲۳۸۶]

۶۵۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۹۱

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة: الاول: فی النکاح الدائم از کتاب النکاح؛ خط: نسخ، کا: حسین بن ابوالقاسم، تا: ۱۲۵۱ق؛ اهدایی:وزیری؛کاغذ:ترمه اصفهانی،جلد:مقوایی با تیماج مشکی، ۱۹۳گ، ۲۱ سطر (۹×۱۹) ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳ - ۹۷۳]

۶۵۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۲

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: علی بن حبیب الله شوشتری، تا: رمضان ۱۲۵۳ق، جا: شیراز مدرسه میرزا علی اکبر؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج ساغری، ۲۰۳گ، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم[ف: ۲ - ۳۲۲]

۶۶۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اشکوری، تا: ۱۲۵۳ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۲ - ۱۷۸]

۶۶۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد شریف قارپورآبادی، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۲۵۳ق،؛ محشی؛ مهر: «الواثق الراجی عبده محمد»(بیضی)؛ واقف: ملا شریف قارپوزآبادی، ۱۲۶۴؛ جلد: جلد تیماج مذهب، ۲۸۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۷۸]

۶۶۲. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق [ف: - ۶۰]

۶۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: هاشم بن محمد علی موسوی یزدی، تا: سلخ شوال ۱۲۵۵ق؛ مذیل است به میزان المقادیر از علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی؛ محشی؛ واقف: مکتبة امیرالمؤمنین علیه السلام، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۲۴]

۶۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۳

آغاز: برابر ؛ **انجام:** و علی القول الآخر یصح الجمیع

ج ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ رجب ۱۲۵۵ق؛ محشی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۶۱]

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۰

همان نسخه بالا؛واقف:حاج ملا کاظم همدانی[تراثنا:س۶ش۱-۱۲۵]

۶۶۵. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۹۸

خط: نستعلیق، کا: محمد مقداد علی بن اکبر، تا: سه‌شنبه ۱۷ جمادی الثانی ۱۲۵۷ق؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۳۰۵؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۵۵گ، ۲۱ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [نشریه: ۳ - ۱۸۷]

۶۶۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۳۹

انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: علی اکبر ولد علیرضا باروجی، تا: ۲۶ رجب ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: نخودی و سفید، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۰ و ۲۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم[ف:۲-۱۴۶]

۶۶۷. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۶۱/۱

آغاز: ... القلیلة ولا ینقص الطهارة مذی ولا وذی ولا دم ... الثانی فی احکام الخلوة وهی ثلاثة الاول فی کیفیة المتخلی و یجب فیه ستر العورة ...

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ تملک: محمدباقر بن محمدحسن سبزواری در تاریخ ۱۳ جمادی الاولی ۱۲۸۷ق با مهر «بن س ن» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۹۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف مخ]

۶۶۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۴۴

ج ۱؛ خط: نسخ، کا: حسین علی بن آخوند ملا محمد، تا: غره محرم ۱۲۵۷ق؛ مجدول؛ اهدایی: آیت الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۱۵ سطر (۹×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۴/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۱۴]

۶۶۹. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳

خط: نسخ، کا: عباس بن ملاکاظم یزدی، تا: ۵ ذیحجه ۱۲۵۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: - ۸]

۶۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۹۴

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی اداب العقد و الخلوة و لواحقها؛

انجام: برابر

جزء دوم از کتاب نکاح تا کتاب دیات؛ خط: نسخ، کا: علی بن ملا نظر علی علیاری، تا: ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای زین؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۵۹گ، ۱۹-۲۲ سطر (۱۰×۲۰و ۱۰/۵×۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۸ - ۳۷۵]

۶۷۱. اراک؛ کتابخانه مدرسه سپهدار؛ شماره نسخه:۱۴۰/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الآخر یصح الجمیع تمت فهذا آخر الجزو الاول من کتاب شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام ...

از کتاب طهارت تا آخر وصایا؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد علی، تا: ۱ محرم ۱۲۵۷ق؛ محشی به نام «حسین» و بعضی با نشان «ح ک»؛ مهر: «یا من لا هادی له» (بیضی)، «اهدایی به کتابخانه حوزه علمیه امام خمینی، اراک حاج شیخ حسین کرهرودی» (چهارگوش)، «عبده علی اکبر» (بیضی)، «عبدالرحیم بن محمد صفر»؛ تملک: ابوالقاسم ابن آخوند ملا احمد سرکوهی؛ مصالحه کتاب بین آخوند ملا علی اکبر ابن عالیجناب ملا زین العابدین با

آقا سیدعلی خلف آقا میر علیار کرهرودی به مبلغ دو هزار و پانصد دینار؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۶ -۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [دو کتابخانه اراک: - ۱۶۹]

۶۷۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۹/۱

از نکاح تا دیات؛ خط: نسخ خوش، کا: از ابن یوسف محمود، تا: ۱۲۵۸ق؛ محشی با نشان‌های «ع ل ر»، «زین» و «شرح لمعه»؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه گالینگور، ۱۱۴ص (۱-۱۱۴)، ۲۲ سطر (۱۲×۲۲) [ف: ۱۱ - ۲۶۸]

۶۷۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: نظر علی، تا: جمعه ۲۰ محرم ۱۲۵۸ق، جا: اصفهان مدرسه صدر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۵گ، ۲۹ سطر [ف: ۱ - ۱۵۱]

۶۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰۱

آغاز: بسمله و هو مبنی علی اربعة اقسام ... ما کان لصلاة واجبة؛ **انجام:** برابر

ج۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب نونویس: ابراهیم بن محمد رضای اخلومدی (کذا)؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۴×۱۸/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۴۲]

۶۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن قهرمان، تا: سه‌شنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۵۹ق؛ محشی غالباً از علامه حلی؛ واقف: محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۲۱۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۵۰]

۶۷۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۰۰

از کتاب نکاح تا دیات؛ خط: نسخ، کا: محمود بن حاجی سمیع اهری، تا: ۱۲۵۹ق؛ تملک: شیخ محمد حسن مامقانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۵ - ۳۲۷]

۶۷۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۳۶

خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن مشهدی علی میانجی، تا: ۱۲۵۱-۱۲۶۰ق، جا: تبریز؛ کاغذ فرنگی؛ تاریخ وقف: ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۲۴ سطر (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۹۵۱]

۶۷۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۷

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد سمیع نهاوندی، تا: ۱۲۶۰ق، ۱۲۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۶۷۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة: لو اعتق امته و قیمتها ثلث ترکته

از ابتدای کتاب الطهارة تا انتهای کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ محشی؛ واقف: ملا ابوالقاسم بن قربانعلی، ۱۲۶۰؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲ - ۱۷۷]

۶۸۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۴۴

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة. الاول فی النکاح الدایم و النظر فیه؛ **انجام:** برابر

ج۲، از اول نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد حسینی صفی آبادی، تا: ۲۱ شعبان ۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ مهر: کاتب: «عبده الراجی ابراهیم الحسینی» (بیضی) و «محمد جعفر بن الحسن» (بیضی)؛ واقف: محمد حسن، ۲۰ رمضان ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۲گ، ۱۹ سطر(۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: - ۲۸۹]

۶۸۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۴۸

آغاز و انجام: برابر

از اول کتاب نکاح تا آخر کتاب؛ خط: ثلث جلی، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ ذیحجه ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۲۳ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲ - ۶۲]

۶۸۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۴۹

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین، تا: ۲ رجب ۱۲۶۱ق، جا: تبریز؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۱]

۶۸۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۵۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد اتفق الفراغ من ... شرایع الاسلام ... من تصانیف ... ابوالقاسم الحلی ... علی ید ... ابوالحسن بن میر عبدالله الحسینی السالیانی فی یوم الثلاث ... ۱۲۶۱ق ... «الشرایع» اثنا عشر الف مسئلة و «القواعد» مائة و احدی و اربعون الف مسئلة و «الارشاد» خمسة عشر الف مسئلة.

خط: نسخ پخته، کا: ابوالحسن بن میرعبدالله سالیانی، تا: سه‌شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۲۶۱ق؛ محشی، مجدول؛ وقفنامه برگروه شیخیان کرمان با تولیت حاج محمدخان به تاریخ ۱۳۰۶ق؛ ۵۲۷ص، ۱۹سطر(۱۱×۲۰/۲)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۷]

۶۸۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸-ش/۵۱۹

انجام: برابر

جلد اول و دوم، از کتاب طهارة تا آخر کتاب دیات؛ خط: نستعلیق، کا: زین العابدین شیرازی، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۲ق، جا: شیراز؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۲۱سطر(۱۰×۱۵)، اندازه:۱۵×۲۲/۵سم[ف:۲- ۱۱۲]

۶۸۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۱۶

انجام: و علی القول الاخر یصح بجمیع. تم الجزء الاول ...

جلد یکم؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۵ صفر ۱۲۶۲ق؛ از روی نسخه نوشته سلخ رمضان ۱۱۷۷ق؛ مهر: «سید ابوالحسن الحسینی» (بیضی)؛ با یادداشت «مدرسه مولا ویردیخان ۱۲۶۴»؛ واقف: زهرا خانم دختر آقا میر عبدالخالق ساکن قریه تلاتر (؟)، ذیقعده ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: مغز پسته‌ای و کمی آبی و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۱۹ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۲ - ۱۴۶]

۶۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۴۲/۲

نیمه نخستین و تا عشق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: سفید و کبود فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ (۷۲پ-۱۳۷ر)، ۱۹ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۱۷ - ۵۰۸]

۶۸۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ نازیبا، کا: امامقلی من طایفه استاجلو ساکن سلطان آباد، تا: ۱۶ شعبان ۱۲۶۲ق، به خواهش علامی فهامی حاج عبدالله نیشابوری پیشنماز؛ مصحح، محشی؛ تملک: غلامحسین حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۲۷ سطر [ف: ۱ - ۱۴۹]

۶۸۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۸

ادامه شماره ۳۲ است؛ خط: نسخ نازیبا، کا: امامقلی از طایفه استاجلو ساکن سلطان آباد، تا: ۱۶ شعبان ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، ۲۷ سطر [ف: ۱ - ۱۵۰]

۶۸۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۵۷/۱

بخش فرائض؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۲ق [ف: ۵ - ۲۲۰]

۶۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۵۲

آغاز و انجام: برابر

ج ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسین، تا: دوشنبه، ۴ ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ محشی؛ واقف: علی اصغر احمده‌ای، آبان ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، ۲۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۸۳۱]

۶۹۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** او علف جاز اخذ اللبن. تم.

از آغاز تا آخر نکاح؛ خط: نستعلیق، کا: سید احمد علی فرزند سید حیدر علی بن سید عطا علی رضوی، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۲۶۵گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۲۱۲]

۶۹۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی ثبوت مهر المثل تردد علی القول الاخر یصح الجمیع - تم الجزء الاول - تم الکتاب و فرغ من تسویده ...

جلد اول، تا اخر وصایا؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر ابن محمد حسن بروجردی، تا: ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۵۹ص، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲سم [ف: ۲ - ۷۲]

۶۹۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۰

آغاز: بسمله - هذا کتاب النکاح و اقسامه ثلثه - القسم الاول فی النکاح الدائمة و النظر فیه یستدعی فصولا؛ **انجام:** برابر

جلد دوم از نکاح تا دیه؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر ابن محمد حسن بروجردی، تا: ۱۲۶۵ق، جا: شیراز؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۳۶۱ص، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۷۲]

۶۹۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق [ف: - ۶۱]

۶۹۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن محمود طزرکی، تا: ۱۲۶۵ق، جا: مدرسه التفاتیه قزوین؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۱۷۶]

۶۹۶. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۳

انجام: مهر المثل تردد و عی القول الآخر یصح الجمیع و ا لله أعلم، تم الجزء الأول من کتاب الشرایع

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: حسین بن مشهدی اسد، تا: پنج‌شنبه شعبان ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: - ۳۵]

۶۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۴۸

بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۱/۹×۳۱/۸سم [رایانه]

۶۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۹۵/۴-۲۲/۱۱۵

آغاز: فی تولیة طرفی العقد کالوکیل ... و تزید هیهنا شروطا الاول ان یکون مملوکا فلایصح بیع الحر ولا ما لامنفعة فیه کالخنافس و العقارب ... مسئلتان الاولی المسک طاهر و یجوز بیعه؛ **انجام:** و ان کان بلفظ الشرط ولو قال انت طالق اعدل طلاق او اکمله او احسنه او اقبحه او اخسه واقبحه صح ولم

بیع تا آخر؛ خط: نسخ، کا: میرسلیم بن موسی بواناتی، تا: دوشنبه ۵ صفر ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۸۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۳۹۱]

۶۹۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: جمادی الاول ۱۲۶۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۸]

۷۰۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن احمد حسینی، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۷۸]

۷۰۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۷۶/۳-۵۹۳۲

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن اسماعیل حسینی گلپایگانی، تا: ۵ محرم ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۲۶گ، ۲۲ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: - ۱۲۹]

۷۰۲. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه:۲۵

جزء ثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۹۲]

۷۰۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۹ق (۱۶ برگ اول و ۵ برگ

آخر نونویس، ۱۲۶۹)؛ مصحح، محشی به امضای «ع ل» و دیگر حواشی؛ اهدایی: شیخ محمود یاسری، ۱۳۵۶ش؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۶۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ – ۸۸]

۷۰۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۸۶۳

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۶۹ق؛ ۲۷۲ص، ۲۱ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ – ۲۵۲]

۷۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱ /۷۶۷۰-۵۲/۱۰

آغاز: بسمله؛ کتاب النکاح و اقسامه ثلثة القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی

جلد دوم، از نکاح تا آخر شرایع؛ خط: نسخ، کا: احمد بن ملا علی اکبر کوتمهری، تا: سه‌شنبه ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۶۹ق؛ ۱۳۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲× ۳۲سم [ف: ۵ – ۲۳۸۸]

۷۰۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۴/۲

خط:نسخ، کا: افضل بن کربلائی نوروز علی قوچانی، تا: ۱۲۶۹ق، جا: مشهد رضوی مدرسه نواب؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ – ۳۰۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۴۴/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۶۰]

۷۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۸ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الشیخ ره لم یعقل عنه المسلمون من عصبته ولا الکفارة ولو قیل یعقل عنه عصبته المسلمون کان حسنا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، رکابه‌دار، محشی؛ تملک: حسین بن حبیب الله در محرم ۱۲۷۱ق، محمدباقر بن حاج محمدعلی کربلایی؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۳۴۳گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۳۹ – ۱۹۰]

۷۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۲۰-۳۶/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ترددوا شبهة اللزوم وعلی القول الاخر یصح الجمیع تم الجزء الاول

طهارت تا وصایت؛ خط: نسخ، کا: قربانعلی بن کربلایی حسن حاجلری الاصل، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۷۱ق، جا: خوی مدرسه شفیعیه؛ محشی با نشان «ع ل» و«زین»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵ – ۲۳۸۶]

۷۰۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۸۶/۳-۶۳۳۳

خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل سلیمانی لنجانی اصفهانی، تا: ۴ جمادی الثانی ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۵گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۱۲۹]

۷۱۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۴-ش/۲۹۵

انجام: فی ثبوت مهر کمیل تردد و علی القول الاخر تصحیح الجمیع الجمیع تم الجزء الاول ...

از طهارت تا وصایا؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد تقی، تا: شعبان ۱۲۷۲ق؛کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه:۲۱/۵/۱۵:۲۱/۵ سم[ف: ۱ – ۲۷۶]

۷۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۸۳-۲۳/۳

آغاز: بسمله کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یستدعی فصولا الاول فی آداب العقد؛ **انجام:** برابر

ج ۲ از نکاح تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن ملا محمد یار ریزی لنجانی، تا: ۷ رجب ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵ – ۲۳۸۸]

۷۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۵۸

خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن نعمة الله شهرستانی، تا: ۱۲۷۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۴ – ۶۷]

۷۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۵۹

آغاز: یجوز للمرئة النظر الیه

نکاح – دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملا محمد تقی، تا: ۱۲۷۳ق؛ محشی؛ اهدایی: سید محمود مجدی پور؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی مذهب، ۲۲۸گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۱۲۶۳]

۷۱۴. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۵۸

انجام: و مع الشرکة لاتمکن من التصرف و اما اللواحق فتشتمل علی مقاصد الاول فی لواحق تصرفاته ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ شوال ۱۲۷۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۹گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: – ۴۸]

۷۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۷۳

ج۱و ۲. کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ مصدر به دو برگ فوائد در تفسیر و حدیث و مذیل به وصیت مؤلف به فرزندش می‌باشد؛ کاغذ: نخودی و حنایی فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۳۰۴گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۸×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۷۴]

۷۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو کان المرتد لا عن دینها فإنعاد قبل خروجها من العدة

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد تقی ترشیزی، تا: شنبه ۱۷ رجب ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: انجام؛ مذیل است به دو ورق درباره دعای سحر و مناجات نامه خواجه نصیرالدین طوسی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۱۳۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۲سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۴۴]

۷۱۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۱۹

خط: نسخ، کا: محمد علی بن زین العابدین رضوی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۰۴گ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱ – ۵۲]

۷۱۸. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۴۱

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق، جا: کابل؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: – ۱۳]

۷۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۷۲

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه القسم الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یسترعی فصولا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق [رایانه]

۷۲۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین ... و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کا: مؤمن بن حسنعلی بن محمد علی بن محمدرضا بن محمدرضا بن محمد حسن فسوی فد شکویی، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۷۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۲ - ۸۰]

۷۲۱. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۷

کا:محمد هاشم بن ملانعمة الله طبرستانی،تا:۱۲۸۲ق[نشریه:۵- ۲۸۶]

۷۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۱۸-عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۲۸۲ق؛ ۶۱۱ص، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۲۱۷]

۷۲۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۰۱

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۸۲ق؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۲]

۷۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۶۹

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. کتاب النکاح واقسامه ثلاثة ... فی النکاح الدائم والنظر فیه یستدعی فصولاً الاول فی اداب العقد و الخلوة و لواحقها اما آداب العقد فالنکاح مستحب لمن تاقت نفسه؛

انجام: برابر

از نکاح تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۸۹ق؛ مهر: «الواثق بالله عباس بن احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۱]

۷۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۶۷

خط: نسخ، کا: ابراهیم حسینی درودی، تا: رمضان ۱۲۹۵ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲ - ۷۵]

۷۲۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۴۳۸

خط: نسخ، کا: اسدالله بن عبدالکریم، تا: چهارشنبه ۶ ذیحجه ۱۲۹۷ق، جا: جهرم؛ محشی؛ تملک: عبدالکریم بن مرحوم متولی؛ اندازه: ۲۲× ۳۵سم [ف: ۳ - ۵۳]

۷۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۴۴

بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۲۴گ، اندازه: ۱۶×۲۴/۸سم [رایانه]

۷۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۷۳/۱-۲۲/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۵۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۳۸۹]

۷۲۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاج میرزا احمد رضوی، تا: ۱۳۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: احمد رضوی؛ ۲۰ سطر (۱۰/۵×۲۱)، قطع: رحلی [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۵]

۷۳۰. جهرم؛ کریم اشراق؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: یحیی بن احمد حسینی بکبود و آهنگی، تا: ۱۳۱۶ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۱۰]

۷۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یحیی بن احمد بن معین بن عبدالله حسینی کبودر آهنگی همدانی، تا: جمعه ۲۷ محرم ۱۳۱۶ق؛ مصحح، محشی بیشتر با امضای «زین الدین» و «ع ل» و گاهی با امضای زین العابدین نیریزی، یادداشت کتابخانه محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵، با چندین بیت شعر عربی از حسین بن علی منشی معروف به طغرائی اصفهانی و سلیمان بن زید العدوی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴۹۸گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۹۷]

۷۳۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۹ش

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین بن عبد الغفار، تا: ۱۳۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: آبی، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۳۶]

۷۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۶۰

خط: نسخ مغلوط، کا: محمد جعفر بن کربلائی علی اکبر، تا: ۱۳۴۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۲۵ - ۳۹]

۷۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۴۰

بی‌کا، تا: ۱۳۵۰ق؛ خریداری از محمد حسن نخعی مازندرانی [رایانه]

۷۳۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۹۱ق؛ محشی؛ تملک: محمد هادی بن حاج ملا محمد باقر؛ اهدایی: حاج غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۵گ، ۲۴ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲ - ۴۶۱]

۷۳۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۹۹

آغاز: انی ارید أن اتزوج فقدر لی من النساء اعفهن فرجاً

کتاب طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد علی استرابادی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، یادداشت حسین بن حسین بن ابراهیم حسنی حسینی؛ جلد: مقوایی، ۲۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۱۰۹]

۷۳۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۱۹ سطر [ف: ۱ - ۱۵۱]

۷۳۸. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۱۹

جزء دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام ؛ ۱۱۰گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱ - ۵۲]

۷۳۹. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۳۴۲

بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۶۰]

۷۴۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۲۱

بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۶۰]

۷۴۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۷۹

خط: نسخ، کا: محمد بن نعمة الله حسینی خطیب، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۰۸گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۵۲۵]

۷۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۹۲

آغاز: و ان ضاق عن ذلک؛ **انجام:** بما امکنه من صلوته

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: سید محمد امام منشاد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۲۷۱گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۵۳۰]

۷۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۹۷

آغاز: فی غسل الاموات؛ **انجام:** ورث من جهة المانع مثل ابن عم هو اخ.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: جعفری معمار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۲۳۵گ، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۵ - ۱۵۳۱]

۷۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۷۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۷۴۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۷۴۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۳۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۷۴۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۵۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۷۴۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۷۴۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

۷۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۹۹

آغاز: وجب الامتناع منهما و ان لم یجد غیر مائهما تیمم؛ **انجام:** و کانت خالیة من مولی و زوج حکم به للموصی له و لو کان لها زوج أو مولی ...

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۸۵]

۷۵۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۱۶ش

خط: نسخ، کا: اسماعیل، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: قائم مقام فراهانی؛ اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۳۶]

۷۵۲. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۱۱۵

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: - ۳۲۵]

۷۵۳. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۱۱۳

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [چند نسخه-ف: - ۳۲۵]

۷۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۹۷

آغاز: من المسجد و مبطلا للاعتکاف و قیل لایبطل و ان عادبنی و الاول اشبه الثالثه قیل اذا اکره امراته؛ **انجام:** و لو کان الجانی رجلا فلاقصاص و علیه دیتها و فی روایة عبدالرحمن بن سبابه عن ابی عبدالله (ع) ان لم یود دیتها قطعت لها ...

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور، ۲۶۴گ، ۱۷-۲۱سطر (۱۲×۱۷/۵-۱۳×۱۹)، اندازه:۱۸×۲۶سم [ف: ۱۸ - ۳۷۸]

۷۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۰۰

آغاز و انجام: برابر

هر دو مجلد؛ خط: نسخ، کا: سلطان حسین بن عبدالولی استرابادی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای ع ل؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۷۸گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۱۸ - ۳۸۰]

۷۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۸۲

آغاز: او دفنت اتم و لو علی القبر الثانیه اذا سبق الماموم بتکبیره ... الفصل الخامس فی الصلوات المرغبات و هی قسمان النوافل الیومیه؛ **انجام:** التاسعه اذا عجز المظاهر عن الکفاره او ما یقوم مقامهما عدا الاستغفار قیل یحرم علیه حتی یکفر و قیل ...

از اواسط کتاب صلاة تا اوایل کتاب ظهار از جزء دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای عمیدالدین، ع ل، م و ...؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۲۸گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۸ - ۳۵۷]

۷۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۲۶

آغاز: بسمله، کتاب النکاح و اقسامه ثلاثه القسم الاول فی النکاح الدائم؛ **انجام:** برابر

از ابتدای کتاب النکاح به بعد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛مصحح،محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۲گ، ۱۵-۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۴۵]

۷۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخامس تعیین المطلقه و هو ان یقول (برگ ۲۰۷) ... لان احدیکما تصلح لهما و ایقاع الطلاق (برگ ۲۰۷ب)

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان ع ل، ع ل سلمه الله، المقداد؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۱۵-۱۹ سطر (۹×۱۵/۳-۱۰/۵×۱۷/۶)،

اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۲۰]

۷۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من الاصحاب من خص به الاقرب ممن یرث بالتسمیه و مع عدمه ...

خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای «عقیل رحمه الله، ع، ل، زین الدین رحمه الله و ...»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی و فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۱۶گ، ۱۵–۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۸سم [ف: ۱۹ – ۲۰۲]

۷۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۹گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۳۰۰]

۷۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۴۱

از کتاب طهارت تا اواسط کتاب نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۰۹گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ – ۳۰۱]

۷۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۳۹

آغاز: بلد الموصی جاز ایضا و یدفع الی الموجودین فی البلد و لا یجب تتبع من غاب؛ **انجام:** برابر

از اواخر کتاب وصایا تا پایان کتاب دیات؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن عبد الله بن محمد حسنی حسینی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: محمد کاظم بن عبد الله اصفهانی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۰گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۶۹]

۷۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۳۱

آغاز: الماء بموت الحیوان ذی النفس السائله دون ما لانفس له و ما لایدرکه الطرف من الدم لاینجس امائه و قیل ینجس و هو الاحوط؛ **انجام:** و الاخر یسقطها الامام علی ما یراه بحسب احوال العاقله و هو اشبه و هل یجمع بین القریب و البعید.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای ع ل، رس و ... و با استفاده از کتاب‌های مدارک، مسالک و ...؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۲۵–۲۸ سطر (۹×۱۷/۵ و ۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۸ – ۱۸۷]

۷۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۰۶

آغاز: الصلوة واجبة او طواف واجب او لمس کتابه القرآن ان وجب و المندوب ماعداه و الواجب من الغسل ما کان لاحد الامور الثلثه او؛ **انجام:** فالنکاح صحیح فیبطل المسمی لانه زائد علی الثلث و یرثه و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع ...

کتاب طهارت تا کتاب وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با استفاده از کتاب‌های شرح القواعد، صحاح اللغة، کنز اللغة و با امضای منه رحمه الله، ع ل، ع ل رحمه الله ۱۲۲۱؛ مهر: «رب تجنی محمد و علی» (چهارگوش)؛ تملک: سید علی فرزند آقا میر علینقی به تاریخ ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۵۳گ، مختلف السطر (۱۱/۵× ۱۶و ۱۵×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۱۸ – ۱۵۶]

۷۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۶۴

آغاز: من نفسها بما یعتد به بطل حولها لخروجها عن اسم السوم ... الشرط الثالث الحول؛ **انجام:** الفصل الثالث فی مسائل مرتبه علی اختلاف الدین الاولی اذا تزوج امراه ... فان کان من المراه قبل الدخول سقط به المهر و ان کان.

از مباحث زکات تا پایان جزء اول و بخشی از مباحث نکاح از ابتدای جزء دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه رحمه الله» و «شرح زین»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۱۶–۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۶ – ۲۶۳]

۷۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** العاشرة: کل موضع قلنا فقه الارش او الحکومة ... و یقوم مع الجنایت و ینسب الی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده، محشی با استفاده از کتبی همچون: شرح ارشاد، دروس، قواعد، مهذب، تنقیح، تقریر، شرح لمعه و با امضای زین الدین، ع ل، ح ل رحمه الله تعالی، ضمیمه: در اوراق ۳۴۶ تا ۳۴۹، تفسیر سوره فیل تا سوره اخلاص از تفسیر کاشفی نگاشته شده، آغاز: «دریا جوق جوق مرغان سیاه با گردنهای سبز پدید آمدند ... قال تعالی: الم ترکیف، آیا ندانستی که ...»، انجام: «الله الصمد و علت و معلول را منتفی ساخت به لم یلد و لم یولد و اشکال و اضداد»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۴۹گ، ۱۷–۱۹ سطر (۹×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۳ – ۲۲۳]

۷۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۸۴

آغاز: کتاب الطهاره، الطهارة اسم للوضوء او الغسل او التیمم علی وجه له تأثیر؛ **انجام:** ثم قالوا ظننا انه قلیل قضی علیهم بما ظنوه و احلفوا علی الزاید.

از آغاز کتاب طهارت تا اواخر کتاب وصایا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۶۵گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۴ – ۲۹۴]

۷۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۵

آغاز: ... اذا غمس دمها القطنة و المندوب ما عداه و الواجب من التیمم ... الرکن الاول فی المیاه و فیه اطراف؛ **انجام:** و حیث اتینا بما قصدناه و وفینا بما و عدناه فلنحمد الله ...

دو جزء کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با استفاده از کنز اللغة و صحاح و مهذب و مصادر به همراه توضیح و شرح عبارات متن و با امضای «ع ب» و «ع ک» و «ز ی» و «جمال الدین رحمه» و با استفاده از کتب تحریر، شرح لمعه،

دروس، شرح ارشاد و شرح عمیدی، امضای «بلغ سماعا ایده الله تعالی»، مصحح؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج سرمه‌ای، ۳۵۳گ، ۱۹ و ۲۰ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱۲ - ۳۲۹]

۷۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۸۵

انجام: عرفا نا المخصوصین من منصب النبوه المختارین للامامه من فروع صاحب الامر

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان: ت، صح، ع ک، ح ل، شرح زین، ع ل؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۷۲گ، ۱۹ سطر (۱۰/۷×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۵ - ۱۹۴]

۷۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۱۹

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای ع ک، شرح سید محمد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶۲گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه:۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۳۱]

۷۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از «ج خ، ع ل»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۰گ، ۲۰ سطر (۹×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۵۰]

۷۷۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۳۱

آغاز: بالله و متوکلا علیه و هو منبی علی اقسام اربعة.؛ **انجام:** المخصوصین بالنبوة المختارین للامامة، من فروع

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: تیماج حنایی مذهب، ۳۴۰گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه:۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۱۷]

۷۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ترثه فی ثبوت من المثل تردد و علی القول الاخر تصحیح الجمیع ... آخر الجزء الاول من کتاب شرایع الاسلام.

از آغاز کتاب طهارت تا آخر کتاب وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی از کتب مختلف منجمله شرح لمعه، ارشاد، صحاح، و غیره، حواشی با امضای زین نعمه الله و غیره؛ مهر: «عبدالمحمود بن عبدالجواد»؛ کاغذ: فرنگی فستقی و نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۳گ، ۵ و ۱۷ و ۱۹ سطر (۱۰×۱۴-۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۴- ۱۰۲]

۷۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثانیة، اذا تاب قبل القدرة علیه ... من حقوق الناس کالقتل و الجرح.

هر دو جزء کتاب، حدود ۲۰ برگ از مباحث پایانی کتاب (از مبحث «القسم الثانی من کتاب الحدود» به بعد) افتادگی دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با استفاده از کتب همچون شرح قواعد و تحریر و غایة المرام و ارشاد و با امضای «زی» و «زین» و «ع ل» و «س ر»؛ مهر: «عبده الراجی علی اکبر»، «عبده الراجی علی اصغر»؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۵گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۲ - ۱۹۱]

۷۷۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۱۳

نسخه کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «العبد محمد»، «صالح المومنین»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج مشکی مذهب، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۳۶۴]

۷۷۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۳۵۸گ، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۶۶]

۷۷۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۵۹/۳

فقط مشتمل بر کتاب الفرائض می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۹۹پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۲]

۷۷۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قبل هم الذین یرثون دیة القاتل.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی، ۲۳۹گ، ۲۷ سطر (۱۰×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۴۶۵]

۷۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۶۲-۱۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی عدة الوفاة: تعتد الحرة المنکوحة بالعقد الصحیح اربعة الشهر وعشرا اذا کانت حائلاً ... ولو کانت حاملا اعتدت بابعد الاجلین فلو وضعت قبل استکمال.

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۰۱گ، ۲۱-۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ - ۲۳۸۸]

۷۸۰. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قید مع فقر العاقلة اوغرمها یؤخذ من الامام دون العاقلة ... فمسائل الاولی لایعقد الامن عرف کیفیة انتسابه الی القاتل ولا یکفی کونه من القبیل لان العلم بانتسابه الی الاب

از ابتدا تا بخشی از دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف مخ - - ۹۰]

۷۸۱. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه:۶۵

آغاز: کتاب النکاح و اقسامه ثلاثة الاول فی النکاح الدائم و النظر فیه یشدعی فصولا الاول فی آداب العقد و الخلوة ولو احقهما اما آداب العقد فالنکاح مستحب؛ **انجام:** برابر

کامل و از نکاح تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۲۸گ، ۱۷ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف مخ]

۷۸۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۰۸-۵۲/۴۸

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۳گ، ۱۹

سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ – ۲۳۸۶]

۷۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۵۹ – ۵۱/۱۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ملامحمد علی بن محمد خیاطی، بی‌تا؛ ۴۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۵ – ۲۳۸۶]

۷۸۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۱۵ – ۵۱/۵۷

آغاز: بسمله؛ کتاب النکاح و اقسامه ثلثة القسم الاول فی النکاح الدائم

جلد دوم از نکاح تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۳۹۰]

۷۸۵. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۶۴

آغاز: ... المطلب الثانی فی المکلف و اشترط فیه البلوغ و العقل و الذکورة و الحریة و انتفاء العمی و المرض و العرج و الشیخوخة البالغة حد العجز و الزیادة علی فرسخین بینها و بین؛ **انجام:** فکذلک ان سوغناه مع التصرف و لو عاد الملک بعد زواله احتمل الرجوع المطلب المقصد الثالث فی الاقرار و فیه فصول الفصل الاول؛ فی ارکانه وفیه مطالب الاول الصغیه الاقرار اخبار عن حق

از صلوة الجمعة تا مزارعه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۲۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف مخ – – ۹۰]

۷۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۳۲-۳۶/۳۲

آغاز: و قیل لایجب. الفصل الثالث فی الاستحاضة وهی یشتمل علی اقسامها واحکامها اما الاولی فدم الاستحاضة فی الاغلب اصفر بارد رقیق؛ **انجام:** واما البیع فاذا باع ... کان ذلک کالطلاق والمشتری بالخیار بین امضاء العقد وفسخه ... مسائل ثلاثة ... فان باعها قبل الدخول سقط

طهارت تا نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل ره»؛ با یادداشتی به تاریخ ۱۲۷۳؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۱۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵ – ۲۳۹۳]

۷۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۹۶-۳۵/۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛مصحح،محشی از جمله از «فخرالدین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۴۲۲گ،۱۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۵ – ۲۳۸۶]

۷۸۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۹

آغاز: شیء من ذلک اذا کان مما لا یوکل لحمه واخذ من مذکی الا الخز الخالص وفی المغشوش منه؛ **انجام:** وهل له القصاص فی الاصبع واخذا لدیة فی الباقی الوجه لا لا مکان القصاص فیهما ولو قطع یده من مفصل الکوع ثبت القصاص ولو قطع معها بعض

کتاب الصلاة تا کتاب القصاص؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مصحح، محشی به امضاء «زین» و «ع ل» و از کتب تحریر و ارشاد و ایضاح و شرح ارشاد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف مخ – ۱ – ۲۷۵]

۷۸۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وهو علی کفره صح عقد الثانیة فلو اسلما قبل انقضاء عقده الاولی تخیر کما لوتزوجها وهی

طهارت، صلات، زکات، خمس و مقداری از صوم، وصایا، نکاح، السبق و الرمایه، قضاء هبات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۸۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ –۳– ۱۱۴۰]

۷۹۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادس لو اعتق امته و قیمتها ثلث ترکته ثم اصدقها الثلث الإخر ودخل ثم مات و النکاح صحیح ویبطل المسمی لانه زاید علی الثلث و ترثه و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الإخر یصح الجمیع

طهارة تا وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «زین»؛ جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۱۰۶گ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۳۸]

۷۹۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۱۶

آغاز: وقوع النجاسة فیه ینقسم الی بحار ومحقون و ماء بئر اما الجاری فلاینجس الا باستیلاء النجاسة احد اوصافه الثلثة و یطهر بکثرة الماء الطاهر علیه؛ **انجام:** فابن العم اولی مادامت الصورة علی حالها فلو انضم الیهما ولوخال تغیرت الحال و سقط ابن

طهارت تا میراث؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۴۱]

۷۹۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۶۹/۱

آغاز: کتاب النکاح و فیه ابواب الاول فی المقدمات و هی سبعة مباحث الاول النکاح مستحب ویتاکد فی القادر مع شدة طلبه و قدیجب اذا خشی الوقوع فی الزنا سواء الرجل والمرأة والاقرب انه؛ **انجام:** فادعی الزوج التقارن والنکاح دائم وادعت التعاقب فالزوج هو الذی لایترک و سکوته والمرأة تدعی الظاهر و هو التعاقب لبعد التقارن ففی تقدیم احدها

از اول نکاح تا وسط کتاب القضاء (النظر الرابع ... تعریف مدعی)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۲۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۴۱]

۷۹۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الشرط الرابع القصد وهو شرط فی الصحة مع اشتراط النطق بالتصریح فلولم ینو الطلاق لم یقع کالساهی والنائم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۴۰]

۷۹۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة: لو اعتق امته و قیمتها ثلثه ترکته ثم اصدقها الثلث الاخر و دخل ثم مات فالنکاح صحیح ویبطل المسمی لانه زاید علی الثلث ویرثه وفی ثبوت مهر المثل تردد و علی قول الإخر یصح الجمیع.

طهارت تا پایان وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج

مشکی، ۹۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۳۸]

۷۹۵. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاسلم ثم اصابه فمات فلا قود و فیه الدیة و کذا و لو رمی عبداً فاعتق و اصابه فمات

از اول تا اواخر کتاب القصاص؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف مخ]

۷۹۶. تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه:۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کالممتزج بالتراب او طعمه کالممتزج بالملح و ان أضیف علیها

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف مخ]

۷۹۷. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۱۵۵

آغاز: و افضل منه اربعة دراهم و اکمله ثلثة عشر درهما و ثلث و عند الضرورة یدفن بغیر کافور و لا یجوز ... بغیر الکافور و الذریره و سنن هذا القسم؛ **انجام:** الرابع عشر الثریان و فیه من المرأة دیتها و فی کل واحدة نصف دیتها و لو انقطع لبنهما ففیه الحکومة ... و لو اجاف مع ذلک الصدر لزمه

از مباحث تیمم تا دیه پستان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛جلد:مقوا،۲۴گ،۱۹سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف مخ]

۷۹۸. فردوس؛ دبیرستان شهید بهشتی؛ شماره نسخه:۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا الوصف بالرجحان فیحمل علی ما اذا لم تتق النفس و یمکن الجواب بان المدح بذلک فی شرع غیر نا لا یلزم وجوده فی شرعنا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «کتابخانه دبیرستان فردوسی فردوس» (مستطیل)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف مخ]

۷۹۹. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه:۴۹

آغاز: بسمله - الفصل الثالث فی کیفیة الوضوء الواجبه و هی تعتمد ارکانا خمسه الرکن الاول النیه و لا ریب ان النیة فی جملة افعال العقلاء؛ **انجام:** و لا علی اخر هو اطهر الا اذا خرج الی ادنی الحل اختیاراً فیأثم لدلالة الروایات المعتبرة و لو بالشهرة علی وجوب

بخشی از کتاب صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «عبدالراجی هاشم الموسوی» (بیضی)؛ اهدایی: سید ابراهیم مجتهد زاده قدسی نیا، ۱۳۳۰/۱۲/۱۸ش؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۸۰۰. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه:۶۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قیل لا لتعذر بلغ المنفعة منفرده و هو الاشبه و لو رهن ما یملکه لم یمض و وقف علی اجارة المالک و کذ لورهن مایملک

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی: انجام؛ واقف: حاج علی اصغر واله؛ جلد: مقوا، ۸۲گ (۱-۸۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ]

۸۰۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۷/۱

آغاز: برابر

از آغاز تا مقداری از نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، ۵۷گ (۱-۵۷)، ۲۵ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱ - ۲۴]

۸۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۲۰

آغاز: و هل یملکه بالاخذ الاظهر نعم، الثانی یکره الجماع فی اوقات ثمانیة لیلة خسوف القمر؛ **انجام:** و قال الشیخ یخص الامام بالعقل من شاء، لان التوزیع بالحصص و الاول أوفق ...

از کتاب نکاح تا دیات؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛نسخه قدیم،مصحح،محشی، علامت بلاغ دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۴۱گ،۲۱سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۲۵]

۸۰۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیم، مصحح، محشی، با یادداشتی از محمد جعفر بن محمد ابراهیم به تاریخ جمادی الثانی ۱۲۵۷ مشتمل بر سفارش در نگهداری و قدردانی نسخه که در آن تاریخ ۵۳۵ سال از نوشتن آن می‌گذشت (نمی‌دانیم این تاریخ از کجا استفاده شده)؛ مهر: «محمد علی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵× ۲۳سم [ف: ۸ - ۴۱۱]

۸۰۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۳

از اول تا کتاب وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۹ سطر، اندازه:۲۰ × ۲۹سم [ف: ۱۲۹]

۸۰۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۴

از اول نکاح تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: عبد الکریم بن کربلائی محمد، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: - ۱۲۹]

۸۰۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۵۵

از اول کتاب تا آخر کتاب وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: - ۱۳۰]

۸۰۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۴۵-۵۷/۱۵

آغاز: العادة تقدم و تأخر سواء رأته بصفته دم الحیض اولم یکن الثانیة لورأت قبل العادة و فی العادة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۵۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۵ - ۲۳۹۳]

۸۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۲۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی القول الاخیر فیصح الجمیع

از اول تا آخر باب وصیت؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با رمز «هی» و بعضاً «ع ل» و «ج ف» و نیز کتاب‌های «قواعد»، «تحریر»، «دروس» و «نهایه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۵۰گ، ۱۹ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵ - ۵۴۳]

۸۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۲۱۷

آغاز: و بالاب کما فی زوج؛ **انجام:** یزداد دینارین و هذه

قطعه‌ای از کتاب است و از اواخر باب فرائض تا اواخر دیات؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۹۶گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵ - ۵۴۴]

۸۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای ع، ک، شرح کبیر، دروس، معلح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۲۵گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۳۲]

۸۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان‌های «صحاح، قاموس، الشهید، تحریر، صح، النافع، ع ل، نسخه، ع ک، ...»، یادداشتی با تاریخ ۱۲۹۰ق از ملا محمد رفیع ورامینی در ورامین؛ مهر: «یا ائمة المعصومین نجفی» (بیضی)، «عبدالله» (چهارگوش)، «؟حسین؟» (هشت گوش)؛ خریداری از عاطفی، ۱۳۸۳/۰۴/۰۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی و خیالی، جلد: مقوایی، ۳۹۵گ، ۱۷-۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۵-۱۶)، اندازه:۱۸/۵×۲۵/۵سم [رایانه]

۸۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۹۲

آغاز: و المسجد الحرام و الکعبه و المدینه و المسجد النبی صلی الله علیه و آله مسائل اربع الاولی ما یستجب للفعل و المکان یقدم علیهما؛ **انجام:** و یجب فیه الخمس بعد المؤنة و قیل لایجب حتی یبلغ عشرین دینارا و هو المروی و الاول ...

از اواخر رکن دوم در طهارت تا اوایل خمس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۳×۱۹/۵سم [رایانه]

۸۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۴۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسن نخعی مازندرانی [رایانه]

۸۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۴۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسن نخعی مازندرانی [رایانه]

۸۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۸۴۳

ج۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسن نخعی مازندرانی [رایانه]

۸۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۵۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]

۸۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۶۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمدرضا فرید تنکابنی [رایانه]

۸۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۹۷۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۸۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۰۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی کاکی زاده [رایانه]

۸۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۱۸۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از زهرا ملکی [رایانه]

۸۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۴۹

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۲۰گ، اندازه: ۱۳/۴×۲۳سم [رایانه]

۸۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۱۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۸۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۱۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۸۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۳۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۸۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۰۳۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۸۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۰۷۰

شرایع - طهارت؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۱۲/۳×۲۱/۹سم [رایانه]

۸۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۳

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ ۲۷۵گ، اندازه:۲۰/۵×۳۰/۳سم [رایانه]

۸۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۳۸

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۸۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۲۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]

۸۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۰۰۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۸۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۸۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۳۲گ، اندازه: ۱۹/۴×۳۰/۴سم [رایانه]

۸۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۱۶۵

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۷۲]

۸۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۹۹

یک قسمت؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی [د.ث. مجلس]

۸۳۴. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۱۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة لو اعتق امته ... ثم اصدق الثلث الاخیر و دخل ثم مات فالنکاح صحیح و یبطل المسمی ... تردد علی القول الآخر تصح الجمیع تم

از آغاز کتاب تا پایان کتاب العتق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: - ۱۹۴]

۸۳۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۵۰

آغاز: التقصیر الا ثلثة ایام فی بدل الهو و ثمانیة عشر یوماً؛ **انجام:** هذا التفسیر بالنذر اقتصاراً علی موضع النقل ...

شامل کتاب‌های: صوم تا الوصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:آغاز و انجام؛۷۷گ،۱۹سطر،اندازه:۱۷×۲۲سم[ف:۱- ۷۱]

۸۳۶. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۴/۵
عناوین در آن چنین است: «الرکن الاول فی المیاه و فیه اطراف، الرکن الثانی فی الطهارة، الرکن الثالث فی الطهارة الترابیة، الرکن الرابع فی النجاسات و احکامها، القول فی النجاسات و هی عشرة؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۷گ (۱۲۲پ-۱۵۸پ)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۸۶]

۸۳۷. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: مرتضی یزدی، ۱۳۰۹ق؛ ۱۹ سطر (۱۱/۵×۲۲)، قطع: رحلی [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۵]

۸۳۸. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۳
الجزء الثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با عبارت: «بلغ المولی الفاضل قراءة و وقعه لإکماله و العمل به» و بر صفحه اول: «من هنا ابتدأ قراءة ... الأجل بدیع الحسنی لدی الکتاب یحیی بن العمید الحسنی»؛ ۲۱ و ۲۷ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۶]

۸۳۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۸)، قطع: مصری [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۶]

۸۴۰. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: احمد اخلمدی؛ ۱۸ سطر (۱۰/۲×۱۷)، اندازه: ۱۹× ۲۵سم [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۶]

۸۴۱. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: وزیری [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۶]

۸۴۲. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۳ سطر (۱۱×۱۸)، قطع: وزیری [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۲۷]

۸۴۳. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۴
آغاز: کتاب النکاح و أقسامه ثلاثة القسم الأول فی النکاح الدایم و النظر فیه یستدعی فصولاً الأول فی آداب العقد؛ **انجام:** و ضامن الجریرة یعقل و لایعقل عنه المضمون و لایجتمع مع عصبة و لامعتق لأن عقده مشروط بجهالة.
از کتاب النکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از جمله به نقل از: «الحواشی النجاریة» و «ع ل» و «دروس» و «ارشاد» و ...؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۳۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: - ۳۴]

۸۴۴. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ به همراه قطعه‌ای از فقه غیر شیعی از کتاب الایلاء تا کتاب الدعوی و البینات [تراثنا: س۲ش۴ - ۳۳]

۸۴۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تاریخ وقف: ۱۳۰۶ق؛ ۱۶۵گ، ۱۹ و۲۳سطر [ف: - ۹۵]

۸۴۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۹
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: - ۹۶]

۸۴۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۸
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده حیدر علی» (بیضی)، «توکل علی الله عبده محمد شریف» (بیضی)؛ ۱۶۵گ [ف: - ۹۵]

۸۴۸. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۶
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج [ف: - ۹۶]

۸۴۹. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۳
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ [ف: - ۹۶]

۸۵۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۴
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ [ف: - ۹۶]

۸۵۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۵
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۱۴۵گ [ف: - ۹۶]

۸۵۲. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۸۵
بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با آثار بلاغ، مقابله شده [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۵۰]

۸۵۳. مشهد؛ مدرسه حاج حسن؛ شماره نسخه:۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کاهی، ۲۸۹گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۶×۱۹سم [نشریه: ۷ - ۷۶۴]

۸۵۴. مشهد؛ مدرسه عباسقلی خان؛ شماره نسخه:۱۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۷۶۷]

۸۵۵. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۳۳
بی‌کا، بی‌تا؛ با قلم‌های مختلف و خطوط مختلف، آغاز و انجام را ملا حبیب الله ملا قربانعلی سمامی سخت سری تکمیل نموده؛ جلد: چرمی، اندازه: ۲۰×۱۳سم [نشریه: ۷ - ۷۸۴]

۸۵۶. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۱۲
تا کتاب وصیت؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نرم، جلد: چرمی قهوه‌ای، ۱۹ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۶×۲۴/۴سم [نشریه: ۷ - ۷۸۰]

۸۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولو کانت زوجه اقتصرن التادیب علی اتقریر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی: - ۶۵۰]

۸۵۸. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: محمد مؤمن بن محمد شورستانی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز[ف:۱۸]

۸۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** السادسة لو اعتق امته و قیمتها ثلث ... ثم اصدقه الثلث الاخر و دخل ثم مات فالنکاح صحیح و یبطل المسمی لانه زاید علی الثلث ... و فی ثبوت مهر المثل تردد علی القول الاخر یصح الجمیع و الله اعلم ثتم الجزء الاول من کتاب الشرایع و یتلوه الجزء الثانی من کتاب النکاح ان شاء الله تعالی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ واقف: اشکوری، ۱۳۷۱ش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۲۴گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)،

اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۴ - ۱۷]

۸۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۷/۳

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن علی خوانساری، بی‌تا؛ چاپ سنگی [مختصر ف: - ۴۶۸]

۸۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۵۶

آغاز: نصاب و شق و النصاب خمس و الشق اربع بمعنی انه لایسقط من الفریضة شیء و لو تلف الربع و کذا التسعة و الثلثون من البقر نصاب؛ **انجام:** الفصل الرابع فی الصلاة علی الاموات و فیه اقسام الاول من یصلی علیه و هو من کان مظهرا للشهادتین

از میانه کتاب الزکاة شروع شده، در برگ ۱۰۴ کتاب الهیات آمده اما سپس کتاب الصلاة شروع می‌شود که پیداست در ترمیم صفحات جا به جا شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با علامت بلاغ «بلغت قراءة ان شاء الله»، مصحح، محشی با امضای «ع ل»؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد، ۱۱۲گ، ۲۱ سطر (۸×۱۰)، اندازه:۱۲×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۳۲]

۸۶۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۶۹

بی‌کا، بی‌تا؛ ظاهراً نسخه بسیار قدیمی باشد؛ ۲۱۶گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: - ۱۰۹]

۸۶۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** جزو اول - و علی القول الاخر یصح الجمیع و الله اعلم بالصواب. تم الجزء الاول من کتاب شرایع الاسلام فی مسایل الحلال و الحرام؛ جزو دوم - آنچه موجود است: او حرام او بتة او تبلة لم یکن شیئاً نوی الطلاق و لم ینوه.

شامل دو جزو است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ به وسیله دو نفر نوشته شده؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز،۲۲۶ص،۲۵سطر(۱۲×۲۱/۵)،اندازه:۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۰]

۸۶۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۶۴

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۱]

۸۶۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۳۷۸

جلد ۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۱]

۸۶۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۶۹

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۱]

۸۶۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۹۱۸

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۳۳۱]

۸۶۸. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه:بدون شماره

طهارت تا آخر وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۳۳گ، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۵۶]

۸۶۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** موضع المقلوعه عظما فبتت فقلعه قالع قال الشیخ لادیة و یقوی ان فیه الارش لانه ستصحب الماً و شیناً الثامن

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، مشکی، ۳۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱ - ۳۵۳]

۸۷۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۰۶

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: جواد کمالیان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۵۱۴]

۸۷۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴-ش/۱۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** عمرو بن شمر عن جابر عن ابی جعفر علیه السلم و فی عمر و ضعف و قیل لایصح الان

از اول طهارت تا اواسط کتاب قصاص؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۰۷گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم[ف: ۱ - ۱۰۹]

۸۷۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۸

آغاز: کتاب النکاح و اقسامه ثلثة - الاول فی النکاح الدائم؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (چند سطر)؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۱۳گ، ۱۷ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم[ف: ۲ - ۲۱۶]

۸۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۰۵

انجام: اذا زوجه امراة فانکر الوکالة و لا بینة کان القول قول الموکل مع یمینه و یلزم الوکیمل مهرها ... و قیل یحکم ببطلان العقد فی الظاهر

از اول کتاب تا نیمه کتاب الوکاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۷ - ۴۹۹]

۸۷۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۵۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۷۹]

۸۷۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۹۰۹

از اول تا پایان نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: اسدالله قاسمی خوئی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [میراث اسلامی: دفتر دهم - ۷۷۶]

۸۷۶. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: آغاز برابر با صفحه ۹۹ شرایع چاپی به خط عبدالرحیم است اواسط کتاب التجاره و تادیه انف از کتاب دیات، ۷۹ برگ از اول آن ساقط شده؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ ۳۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲ - ۹۸]

۸۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۶۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع تم الجزء الاول من کتاب شرایع الاسلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۸۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۶۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحقنابه فلوادعاه آخر واقام البینة فقینا ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۸۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۳۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۸۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر یضح الحمیع و الله الموفق و امعین تم الجزاء الاول من کتاب شرایع الاحکام

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۸۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۴۸

آغاز: من ارض الصلح کان له ردها علی البایع واستعادة الثمن؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۸۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۱۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخامس فی الاوصیاء و یعتبر فی الوصی ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۵۱۵۸ می‌باشد؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۸۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نیشابوری، قربانعلی بن قاسمعلی، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۸۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۸۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۸۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۹ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابعة لا یضمن العاقلة عبدا ولا بهیمة و لا اتلاف مال و یختص بضمان الجنایة ... الخامسة لوری طائرا و هی ذی ثم اسلم فقتل السهم [؟] سلما لم یعقل عنه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ رکابه‌دار، محشی با امضای «رس» و «ع ل»؛ تملک حسن معله بن ملا خدابخش ذاکر به تاریخ شنبه ۳ رجب ۱۳۰۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۳۹ - ۲۱۲]

۸۸۷. ساوه؛ کتابخانه هاشمی نژاد؛ شماره نسخه:۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا اهل البلد اذا لم یکونوا عصبة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از: شرح، قاموس، «منه»، «ع ل»، «۵» و «۱۲۰»، مقابله شده؛ کاغذ: خردلی، جلد: مقوا، ۳۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [اوراق عتیق: ۲ - ۴۸۰]

● شرایع الاسلام (ترجمه) / فقه / فارسی

šarāye‘-ol-eslām (t.)

انصاری، زین العابدین بن نجم الدین

ansārī, zeyn-ol-‘ābedīn ebn-e najm-od-dīn

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

رساله ای متوسط در ترجمه و توضیح مختصر الفاظ و معانی کتاب «شرایع الاسلام» نگاشته محقق حلی که ظاهراً تنها کتاب فرایض (میراث) نوشته شده است.

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۲/۱

آغاز: خوشبو گلی که از غنچه لبان گلستان توحید و ایمان وا می‌شود خالقی است که برای تکمیل دین؛ **انجام:** گفته اند که مراد مطلق ایتام و مساکینند که مستحقین بخشش باشند و این قول نیز ... لیکن بعد از نقل اقوال فرموده اند و الاحتیاط یقتضی العمل بظاهر ها فتامل

خط: نستعلیق نازیبا، کا: قاسم بن علی گل ستاری، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: - ۱۷۰]

● شرایع الاسلام (ترجمه) / فقه / فارسی

šarāye‘-ol eslām (t.)

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۳ قمری

yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (- 19c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

اهدا به: محمد ولی میرزا

تاریخ تألیف: شب دوشنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۴۳ق

کتاب‌های جهاد و امر به معروف و نهی از منکر و عقود و معاملات و احکام و ایقاعات شرایع الاسلام محقق حلی را به فارسی درآورد و در آغاز آن دیباچه‌ای دارای یک مقدمه و چهارده مطلب گذارده و نکاتی از رجال و درایه در آن آورده است. او گذشته از ترجمه متن گاهی نیز رأی خویش را نیز می‌آورد.

چاپ: در چهار جلد با تصحیح دانش پژوه

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۸۵ - ب

آغاز: هو المستعان. بسمله. ابواب روض الجنان کلام بمفاتیح حمد و ستایش داور علامی مفتوح است که کتاب شرایع قدرتش را ایجاد ماسوی ترجمه ایست وافی؛ **انجام:** ابی القاسم بن احمد الیزدی غفرالله خطیئاتهما ... امین یا رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: محمد علی صفائی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ رجب ۱۲۴۳ق؛ یادداشت دوشنبه ۲ شعبان ۱۲۶۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۲۶گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵ سم

[ف: - ۵۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۰۳

از میراث تا دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد علی شریف، تا: سه‌شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۴۳ق؛ از روی خط مترجم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مذهب، ۱۹۸گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۳۰۶]

● **شرایع الاسلام (ترجمه)** / فقه / فارسی

šarāye'-ol eslām (t.)

ادیب کرمانی، محمد حسن، ق۱۴ قمری

adīb-e kermānī, mohammad hasan (- 20c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

ترجمه کتاب وقف است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۲ حکمت

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۳ ذیقعده ۱۳۲۹ق؛ جلد: کاغذی، قطع: وزیری [ف: ۲ - ۸]

● **شرایع الاسلام (ترجمه)** / فقه / فارسی

šarāye'-ol eslām (t.)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۱۵

آغاز: برك اول نونویس: بسمله ... (وصالی) حبیبه المجتبی و اصطفا علی کافة السرسل [کذا] و سائر الانبیاء و شکر الوالی علی الشأن ... [پس از تحمیدیة] این رساله ایست در فقه مذهب حق ائمه معصومین علیه السلام بزبان فارسی فراهم آورده اند از کتب فقها دین و علمای متقین بر پنج کتاب و در آن سی و دو باب است. اول در احکام آبها ... موجود قدیمی: ... پوشیدن و صاحب نوبت معلوم نباشد. دوم جماع، پس اگر جماع کند در فرج زن و محاذی هم شود موضع ختانان ... [وصالی] می‌شود غسل و اگر جماع کند در دبر زن و انزال نکند واجب می‌شود غسل بر اصح و آن مذهب شیخ بود در مبسوط و سید مرتضی؛ **انجام:** و مستحب بود عطیه بذی رحم و مؤکد بود در والد و ولد و تسویه میان اولاد در عطیه و مکروه بود رجوع نمودن هر یك از زوجین بر صاحب خود در هبه بمذهب شیخ و ابن ادریس و مختار مصنف از برای روایت محمد بن مسلم متقدمه که حکم نموده امام علیه السلم بجواز رجوع در حق غیر ذی رحم و آن عام باشد ...

ترجمه‌ای است از شرایع الاسلام محقق حلی که به دلیل افتادگی اول و آخر، مترجمش ناشناس مانده است. با توجه به خط و کتابت نسخه در قرن یازدهم و دوازدهم، این ترجمه دست کم در عصر صفوی یا پیش از آن انجام شده است. آنچه موجود است در این نسخه، دستخوش جابجایی اوراق شده و ابواب اصلی را بر هم زده است. با توجه به آنکه نسخه در حواشی تصحیح شده دشوار است آن را نسخه اصل بدانیم ولی از آنجا که برخی صفحات چنان حک و اصلاح شده که به نسخه‌های خط مؤلف می‌ماند، شاید خط مترجم و نسخه اصل باشد. از شرایع محقق حلی چند ترجمه نه چندان کهن متعلق به پس از عصر صفوی می‌شناسیم، از ایشان: ۱. سید محمد بن حسن بیزه ای سبزواری، ۲. عبدالصمد بن عاشور تبریزی به نام شاه سلیمان صفوی ترجمه در ۱۱۰۱ق در مدرسه سلیمانیه اصفهان موسوم به «سفینه توفیق» (مرحوم محمد علی تربیت نسخه آن را در تبریز دیده است)، ۳. محمد کاظم مؤلف آیات احکام، ترجمه در گجرات به درخواست فتح علی خان بهادر دلاور جنگ، ۴. آقا سید ابوالحسن فیروزآبادی به دستور محمد ولی میرزا شاه زاده قاجار و فرمانروای یزد، ۵. ابوالقاسم بن احمد یزدی به دستور همو که در ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۴۳ق پایان یافته است. این شرح را مرحوم محمد تقی دانش پژوه در چهار مجلد تصحیح و منتشر کرد. به جز این باید از شرح دیگری موسوم به جامع الرضوی یاد کرد از عبدالغنی بن ابی طالب که در لکهنو سه بار چاپ شده است و نسخه‌ای نیز در مجلس دارد به شماره ۷۵۰۰ نیز در دانشگاه لس آنجلس ترجمه دیگری از شرایع موجود است که از شهر اصفهان به آنجا رفته است، نسخه‌ای که اینک در اختیار ماست دو مورد آخر که از عهد قاجار است نخواهد بود زیرا قرائن خط و کاغذ نشان می‌دهد کتابت آن در قرن یازدهم و دوازدهم انجام شده است. از ترجمه‌های مورد اول و دوم هم به دلیل معلوم نبودن نسخه‌های آنها اکنون اطلاعی در دست نیست. فقط می‌ماند ترجمه مورد سوم که نسخه‌ای در گوهرشاد دارد و باید با ترجمه ما سنجیده شود. من نسخه حاضر را با جامع الرضوی (نسخه ۷۵۰۰ مجلس) سنجیدم که آن نبود؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ رکابه‌دار، مصحح؛ با وقفنامه کتاب؛ جلد: مقوایی با روکش مشمایی، ۲۳۸گ، ۲۱ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۹]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۸۷

آغاز: بسمله اللهم انی احمدك حمداً یقل فی انتشاره حمد کل حامد، اللهم، اصل او یا الله بوده، حذف شده است حرف نداء و بجای آن محذوف میم مشدده آورده اند یعنی ای پروردگار من بدرستیکه من حمد میکنم تو را یکنوع.؛ **انجام:** السادس لو اعتق امة و قیمتها ثلث ترکته ثم اصدقها الثلث الاخر و دخل ثم مات ... و علی القول الاخر یصح الجمیع یعنی مسئله ششم اینست که هرگاه آزاد بکند کنیز خود را و قیمت آن کنیز هم بقدر ثلث مال او باشد ... در این مسئله تردد است و بنابر قولی دیگر اینست که صحیح است جمیعاً. تمت نصف الکتاب بعون الملك الوهاب ...

مترجم ناشناخته. شامل ترجمه نیمه اول کتاب است. شرح مزجی است و بنسخه اصل می‌ماند؛خط: نسخ، کاتب = مترجم، تا: تحریر حدود اواخر قرن ۱۳ و اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی،۳۶۳گ، ۱۷ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲ - ۳۵۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۲۶۶

آغاز: بسمله، اما بعد چون قدوه سادات عظام ذوی العز و الاحترام قرة العین رسول الملک العلام ... اما بعد رعایت ایمان را لازم دارد جاری نمودن حق برادران و رغبت در ثواب باعث شود سؤال را اجابت نمودن؛ **انجام:** برای آن که میراث از برای ایشان است بنا بر قول صحیح ... الذین اذهب الله عنهم الرجس ... الی یوم الدین.

ترجمه تحت اللفظی نسبتاً روان «شرایع الاسلام» محقق حلی که به امر میر علی از ابتدای طهارت تا انتهای دیات نگاشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۳۸۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۲۶۹]

● شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام / فقه / عربی

šarāyi‘-ul-islām fī masā’il-il-ḥalāl-i wa-l-ḥarām

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

شرح بخش اندکی از آغاز کتاب الطهارة است، از کتاب الشرایع «محقق حلی». مؤلف، از شاگردان برجسته «صاحب جواهر» بوده؛ ولی متأسفانه، به نام خود تصریح ننموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۹۷/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب الطهارة و هو مصدر رابع لکتب لشیوع استعمال مصادره الأربعة؛ **انجام:** الملازم لجواز الدخول بها فی الفریضة فیقول القول بعدمها هذا تمام الکلام فی الأمور الثلاثة المذکورة إذا عرفب ذلک ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ناتمام؛ مصحح، دارای قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ(۱-۱۶)، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۶×۳۰سم [ف: ۳۶ - ۱۲۵]

● شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام / فقه / عربی

šarāyi‘-ul-islām fī masā’il-il-ḥalāl-i wa-l-ḥarām

نسخه‌ای است که اول و آخر آن ناقص است. چیزی شبیه کتاب شرایع محقق حلی است. بعد از چند برگ: «کتاب الزکوة و هی قسمان الاول زکوة المال و ارکانها اربعة الاول من یجب علیه و هو کل بالغ عاقل حر مالک للنصاب متمکن من التصرف ...»

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۰۶

آغاز: مالم یدخل وقت الفریضة السابغة یکره ابتداء النوافل؛ **انجام:** و اما کیفیة التقسط قد تردد فیه الشیخ رحمه الله و الوجه و فوته.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، ۱۹۳گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: - ۱۸۷]

● شرایع الاسلام (منظوم) / فقه / عربی

šarāyi‘-ul islām (manẓūm)

فقه شیعی منظوم که برای نظام شاه دکنی سروده شده است. عنوان‌ها نثر است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۶۷

آغاز: لله الحمد مالک الملکوت ×× صاحب الکبریاء و الجبروت / شکر پروردگار حی قدیر ×× هست واجب بر صغیر و کبیر

بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ متن و هامش؛ افتادگی دارد، می‌رسد به نماز دو عید: «بر رکوع و سجود کن دیگر ×× چون دو سجده برآوری برخیز. [ف: ۵ - ۱۳۸]

● شرایع الاسلام و اساس علم الحلال = شرح منار / اصول فقه / عربی

šarāyi‘-ul islām wa asās-u ‘ilm-il ḥalāl = š.-u manār

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۳۹۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

← شرایع الدین ﴽ اصول الدین

● شرایع الدین = اصول الدین (ترجمه) / حدیث / عربی، فارسی

šarāyi‘-ud dīn = usūl-ud dīn (t.)

وابسته به: اصول الدین = شرایع الدین = رسالة الرضا الی المامون = اتمام الشریعة = ما لا یسع جهله؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۸۶

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... حدثنا ابوعلی محمد بن الفضل قال حدثنا احمد بن حاتم عن ابیه؛ **انجام:** و سلام فرستد خدا سلام فرستادن بسیار.

از مترجمی نامعلوم با عناوین «اصل و ترجمه» بر شرایع الاسلام که آن را امام رضا (ع) به درخواست مأمون الرشید عباسی در اصول دین و مسائل حلال و حرام و فرائض و سنن الهی مرقوم فرموده است؛ خط: نسخ، کا: کطکرطعین حسینی، تا: سه‌شنبه ۲ جمادی الثانی ۱۱۲۲ق؛ محشی؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ:

نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۴ – ۱۳۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۹۸

آغاز: بسمله. حمدله. حدثنا ابوعلی محمد ... اول الفرائض شهادة ... همه ستایش مر خدائی را که پروردگار عالمیان است؛ **انجام:** و الاصرار علی الصغار من الذنوب و السلام علی من التبع الهدی و ایستادن بر گناه صغیر از گناهان و سلام و رحمت بر کسی که پیروی نموده راه راست را

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی۱۲۱۹ق؛ تاریخ وقف: اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۱۶گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۶۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۶۶۰

آغاز: بسمله. حمدله. رب العالمین ... جمیع ستودگی مر خدای را پروردگار عالم است ... بسمله، اول الفرایض شهادة ان لا اله الا الله وحده لا شریک له اول فریضه ها گواهی داده است که نیست معبود مگر خداوند که یکی است نیست شریک مر او را؛ **انجام:** و الاشتغال بالملاهی یصد عن ذکر الله و الاصرار علی الصغائر من الذنوب و السلام علی من اتبع الهدی ... و مشغول شدن به لهو و لعب که باز دارد از یاد الهی و همیشه بر گناهان صغایر مصر بودن و سلام بر کسی که متابعت کند راه راست را ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی؛ جلد: تیماج فرنگی، ۱۶سطر [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۶۱]

● شرایع الدین (ترجمه و شرح) / شرح حدیث / فارسی

šarāye‘-ud-dīn (t. va š.)

وابسته به: اصول الدین = شرایع الدین = رسالة الرضا الی المامون = اتمام الشریعة = ما لا یسع جهله؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

ترجمه و شرحی است بر رساله «شرایع الدین» منسوب به امام رضا (ع) به صورت «متن، ترجمه، شرح». در ابتدا قطعه‌ای از متن حدیث را آورده ترجمه نموده وسپس شرح می‌کند.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۳

آغاز: واحد و درحدیث شریف یعنی عبارت رسا ... که ذکر احد بعد از واحد شده مفید ترقی وتکمیل معنی وتتمیم مدعا است جمعی از افاضل گفته اند که توحید سه مرتبه دارد؛ **انجام:** متن: وتحریم کل ذی ناب من السباع وکل ذی مخلب من الطیر وتحریم الطحال لانه دم وتحریم الجری من السمک والطافی والمار الماهی والزمیر وکل سمک لایکون له ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان «منه عفی عنه» و«منه رحمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف مخ - ۱ – ۱۲۵]

● الشرایع المحمدیة / فقه / عربی

aš-šarāyi‘-ul muḥammadīyya

محمد بن محمد صادق، ق۱۴ قمری

mohammad ebn-e mohammad sādeq (- 20c)

فقه استدلالی مختصری است با عنوان «شریعة، شریعة» که مؤلف پس از دو کتابش «معتمد الانام فی شرح شرائع الاسلام» و «الجوهرة النجفیة فی شرح الدرة الغرویة» نوشته است. کتاب طهارت و صلاة در نسخه حاضر مرتب و کتاب صوم صفحه ناتمام و موضوعات پراکنده مانده است. کتاب صلاة شب شنبه سوم جمادی الثانی ۱۳۱۵ پایان یافته و به سال ۱۳۱۸ به کتاب صوم شروع نموده، و نام مؤلف در آغاز کتاب صوم صریحاً آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۹۷

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی معالم الدین و شرائع الاسلام و ارشدنا الی مسالک الملة و قواعد الاحکام؛ **انجام:** نعم لوظن الدخول ولم یتمکن من المراعاة لم یقض الصوم مع الفساد و ان اقتضاه قاعدة الفساد

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، خط خوردگی دارد؛ جلد: مقوایی، ۱۵۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵ – ۳۶۹]

● شرایع مصطفویه / فارسی

šarāye‘-e mostafavīyye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵/۱۲

از قول رسول؛ کا: محمد بن صفی الدین سید محمد حسینی، تا: رجب۱۱۰۶ق،جا:اصفهان مدرسه سلیمانیه؛کاغذ:سفید،جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۱۴۲-۱۴۹)، اندازه: ۹×۱۵سم [سنا: ف: ۱-۱۴۴]

● شرایف الجامعیة / فقه / عربی

šarāyif-ul jāmi‘īyya

آل ابی جامع، شریف بن محمد، ق۱۳ قمری

āl-e abī jāme,‘šarīf ebn-e mohammad (- 19c)

رساله تحقیقی و استدلالی است. اهم بحث این رساله درباره نجس بودن عصیر عنبی و همه اقسام کفار می‌باشد. از روایات فراوان استفاده کرده و از محقق قمی، صاحب ریاض، فاضل خراسانی، فاضل هندی و اکثر متأخرین و متقدمین اقوالی آورده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۱۹

آغاز: بسمله. لااعرف خلافاً بین الاصحاب فی تحریم عصیرالعنب؛ **انجام:** کما هو الغالب فی احکام الشرع و هوالعالم بخفایا الامور مسألة ...

خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمائی،۵۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۲۴۱]

● **شرایف العلاج** / طب / فارسی

šarāyif-ul ʻalāj

شریف کرمانی، محمد بن محمد قاسم، ق۱۱ قمری

šarīf kermānī, mohammad ebn-e mohammad qāsem (-17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۰ق

از خود در دیباچه به «ابن محمد قاسم شریف الشریف الکرمانی المتطبب» یاد می‌کند، که در ۱۰۷۰ق، در خدمت نواب عباس قلی خان بوده و خواسته کتابی در پزشکی بسازد که نام او را در دیباچه آن زنده نگاه دارد. در سروده کوتاه نگارنده از این عباس قلی به «عباس خان» وابسته شاه عباس (دوم ۱۰۵۲-۱۰۷۷ق) یاد می‌کند: «حضرت عباس خان کز فرط جود و همتش ×× دامن دریا پر از در می‌شود هر صبحگاه ... آفتاب دولتش چون هست در برج شرف ×× کم مبادا از سرش هم سایه عباس شاه». در دیباچه می‌افزاید عمری صرف این دانش کرده و این کتاب را از کتاب‌های پیشینیان و متأخران و بیشتر از «خلاصة التجارب» رازی (فهرستواره ۳۴۳۰/۵) که یکی از متأخران است که در هند می‌زیسته بهره گرفته است. در انجامه می‌گوید در سن ۲۸ سالگی در ۱۰ ذیحجه ۱۰۷۰ق آن را به پایان رساندم. در شش «گفتار» و «باب»ها: گفتار ۱. بیماری‌های کودکان، در دو «باب»: ۱) تدبیر کودکان و بیماری‌های ایشان، ۲) تدبیر ناقه (کم اشتهایی)؛ گفتار ۲. در آنچه به زینت و آراستگی ظاهر متعلق است، در یازده «باب»: ۱) تدبیر حفظ موی از سپیدی، ۲) تدبیر موی کسی که دیر بر می‌آید، ۳) تدبیر دفع کوتاهی و کمی و ریز موی، ۴) در منع رودینموی، ۵) رفع شپش ... ۱۰) تدبیر فربهی، ۱۱) تدبیر داء الثعلب و داء الحیه؛ گفتار ۳. در حمیات غیرمشهوره، هجده «باب»: ۱) حمای دق راستین، ۲) اندر دق شیخوخیت، ۵) غب لازمه، ۱۰) حمای مواظبه، ۱۵) حمای ربع دایره، ۱۸) حمای عفونی و بایی؛ گفتار ۴. حصبه و آبله، چهار «باب»: ۱) حصبه، ۲) جدری که آن را آبله گویند، ۳) سایر بثرها، ۴) ورم‌ها و آماس‌ها؛ گفتار ۵. در بیماری‌ها از سر تا پای، هفده «باب»: ۱) امراض سر و دماغ، ۵) بیماری‌های دندان، ۱۰) سپرز، ۱۵) آلات تناسلی، ۱۷) مفاصل؛ گفتار ۶. قرابادین، در سه «باب»: ۱) تراکیب عمده، ۲) خوردن برخی از سم ها و داروهای مضر، ۳. الفاظ غیر بینه میان اطبا. (احمد منزوی)

آغاز: الحمدلله الذی هدانا منهاج العلاج و اذهب بلطفه ... اما بعد، چنین گوید ... ابن محمد قاسم شریف الشریف الکرمانی المتطبب که در سنه سبعین و ألف ...

انجام: و خواه بر آتش چنانکه در رب فواکه مقرر است. الفت و اتممت هذا الکتاب ... فی ربعان الشباب، و قد مضی من عمری سبع و عشرین سنه ... العبد الضعیف ابن محمد قاسم محمد شریف الشریف فی شهر ذی الحجة الحرام سنة سبعین بعد الالف

[دنا۳۹۰/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۵۰۹/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۵۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی عسکر بن حاجی علی شهر بابکی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۲۳۲ق، برای ملا محمد جعفر بن محمد سعید مشهور به ملا آقا بابا؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۳۰۰]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۰۵/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۱۷۷]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۶۶/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: ثلث، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۱ق؛ ۲۴۷ص(۱-۲۴۷) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۷]

← شرب تتن ⟵ مذمت شرب تتن و دخانیات

● **شرب التتن** / فقه / عربی

šurb-ut-tutun

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e ʻāmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۹۴/۳

آغاز: بسمله فان قال قائل وسال سائل یا معشر الاخباریین و یا اهل التوقف فی الشبهات و فیما لانص فیه المحتاطین لقد جعلتهم الشبهة علی قسمین و سمیتموها باسمین الشبهة فی نفس الحکم الشرعی و فی طریقه، ما عدا هذین النوعین؛ **انجام:** و لیس عندنا نص صریح فی حصر نوع من الانواع غیر هذین النوعین کما یعلم بالتتبع و الله اعلم. حرره محمد الحر العاملی. کتبه من خطه سلمه الله.

بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سیاه، ۳گ (۲۷۸پ-۲۸۰ر)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۳۴۱]

● **شرب التتن = تدخین = المحاکمة** / فقه / عربی

šurb-ut tutun = tadxīn = al-muḥākama

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e ʻāmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

شیخ حر در این رساله از رساله‌های دیگر که در باب تحریم شرب تتن به دست یکی از متاخران علماء شریف تألیف شده، ۱۴ دلیل بر حرمت تدخین نقل کرده و از رساله‌ای دیگر در

حرمت شرب قهوه دو دلیل دیگر و خود دلیل پانزدهم را با نقل حدیثی از رساله «معذر الجواهر و ریاضة الخواطر» کراچکی آوده، اما در پایان رساله می‌گوید: «ملک اعظم، اشرف ملوک عالم علت ننوشیدن قهوه و تتن را از من جویا شد و من به عدم سازش قهوه و تتن با مزاج خود متعذر گشتم، پادشاه گفت شنیده‌ام که احتیاط می‌کنی و من پاسخ دادم احتیاط می‌کنم اما معتقد به تحریم و یا کراهت آن نیستم، پادشاه پرسید مگر اباحه مقتضای اصل نیست گفتم اصالت الاباحه مورد اختلاف و احتیاط در هر حال راجع است این پاسخ مورد پسند پادشاه افتاد».

آغاز: محاکمة من الشیخ محمد المسمی بالحر بعد نقل ملخص دلائل من ذهب الی تحریم شرب التتن و دلایل من قال بتحریم القهوة المعمولة من التتن. اعلم ان بعض المتاخرین من علمائنا ذهب الی تحریم شرب التتن و الف فی ذلک رسالة استدل فیها بوجوه، الاول انه من الخبائث التی دل تحریمها الکتاب قال و الخبیث ما استخبثه الطبایع السلیمة المستقیمة و تنفر عنه ابتداء قبل اعتیاده و ادمانه یتوقع ...

انجام: فقلت هذه مسئلة خلافیة و قد اجمعوا علی رحجان التوقف و الاحتیاط، و عدم الجزم بالاباحة و التحریم فی مثله، فاستحسن الجواب و استصوب الاحتیاط

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، به کوشش رسول جعفریان، ۱۳۷۷ش

[دنا ۳۹۰/۶؛ الذریعه ۱۱: ۱۷۴ و ۵۳:۱۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۰۶

آغاز: بسمله. اعلم ان بعض المتأخرین من علمائنا ذهب الی تحریم شرب التتن و الف فی ذلک رسالة استدل فیها بوجوه الاول انه من اخبائث التی دل علی تحریمها الکتاب؛ **انجام:** فقلت هذه مسئلة خلافیة و قد اجمعوا علی رحجان التوقف و الاحتیاط، و عدم الجزم بالاباحة و التحریم فی مثله، فاستحسن الجواب و استغرب الاحتیاط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۰۱ر-۳۰۲پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۱۰۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۸۲

آغاز: محاکمة من الشیخ محمد المسمی بالحر بعد نقل ملخص دلائل من ذهب الی تحریم شرب التتن و دلایل من قال بتحریم العهوة المعمولة من التتن اعلم ان بعض المتاخرین من علمائنا ذهب الی تحریم شرب التتن و الف فی ذلک رسالة استدل؛ **انجام:** مختصرا و اطال الکلام فی آخرها فی الورع و التقوی و الاحتیاط و جعله مویدا لادلته

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۵۷۵-۵۷۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹- ۳۸۳]

● **شرب التتن** / فقه / عربی

šurb-ut tutun

طبسی، عبدالعلی بن رضا، ق۱۳ قمری

tabasī, 'abd-ol-'alī ebn-e rezā (- 19c)

در «شرب تتن» و این‌که نوشیدن آن روزه را باطل می‌سازد.

[دنا ۳۹۰/۶؛ الذریعه ۲۰۸/۵ «جوابات المولی عبدالعلی الطبسی»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲۲-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی ارسل النبی الامی لتبلیغ الاحکام و اوضح لنا سبیل معرفة الحلال و الحرام ... و بعد، یقول العبد المحتاج ... کمال الدین ابوسعید بن الرضا الطبسی عبدالعلی، هذه رسالة وجیزة و عجالة عیزة کتبتها فی غایة الاستعجال؛ **انجام:** ان مراده (ع) بقوله. لیست غیر سلام الصلاة. تمت.

خط: نسخ پخته، کاتب = مؤلف، تا: حدود ۱۲۴۶ق؛ ۲۶ص(۲-۲۷) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۸]

● **شرب التتن و القهوه = حرمة شرب التتن و القهوة** / فقه / عربی

šurb-ut tutun wa-l qahwa = hormat-u šurb-it tutun wa-l qahwa

آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴ - ۱۲۱۶ قمری

āqā-mohammad 'alī kermānšāhī (1732 - 1802)

تحقیقی است در حکم کشیدن توتون و تنباکو و رد قول قائلین به تحریم آن. در ابتدا اسامی عده‌ای از علما را که قائل به جواز و یا تحریم بودند مطرح می‌کند و از ملامحمد تقی مجلسی به عنوان جد امجد و از علامه ملامحمد باقر مجلسی به عنوان خال مفضال یاد می‌کند.

[دنا ۳۹۰/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۳۹/۲

آغاز: فائدة لم یتعرض المصنف قدس سره و لاغیره من المتاخرین فی الکتب الفقهیة و لا الاصولیة لتحقیق حکم المشروبین المستحدثین بعد الغیبة الکبری؛ **انجام:** ام خولطوا فقد خالط القوم امر عظیم من ذکر النار وما فیها

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۲۲۵ر-۲۲۹پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۲۰۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۲/۱۲-عکسی

آغاز: بسمله. هذه رسالة فی الرد علی من حرم شرب التتن و القهوة. لآغا محمد علی بن المرحوم الآغا باقر البهبهانی. قال اعلی الله مقامه و الظاهر انهم التفوا باندرا جهما تحت عمومات الحل و اصالة الاباحة و ظهور بطلان ما توهم انه دلیل لتحریمها؛ **انجام:** بل مرغب فیه بلا خلاف و لامریة [...] و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و علی اهل بیته الطاهرین.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود دوشنبه ۲۳ رجب ۱۳۱۷ق؛ ۱۹ص (۳۵۸-۳۷۶) [عکسی ف: ۱ - ۲۱۸]

● شرب الخمر / فقه، حدیث / فارسی

šorb-ol xamr

شامل بخشی از احادیثی که در این باره وارد شده است.

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۶۲۱

آغاز: بسمله، این چند کلمه ای است از فرمایشات ائمه طاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳۰گ، قطع: جیبی [ف: - ۱۳]

● شرب الدخان من نزعات الشیطان / حدیث / عربی

šurb-ud duxān min naza‘āt-iš šayṭān

مشعشعی، شبر بن محمد، ق۱۲ قمری

moša‘ša‘ī, šobbar ebn-e mohammad (- 18c)

مجموع چهارده حدیث از رسول اکرم (ص) در باب شرب دخان است.

آغاز: الحمدلله علی افضاله والصلاة والسلام علی محمد وآله اما بعد فیقول ... انه لما کتبت رسالة کثیره فی حکم شرب التتن وجدت احادیث کثیره خاصة ناصة علی حکمه فی رسائل عدیده الحمدلله علی افضاله و الصلاة و السلام علی محمد وآله اما بعد فیقول ... انه لما کتبت رسالة کثیره فی حکم شرب التتن وجدت احادیث کثیره خاصة ناصة علی حکمه فی رسائل عدیده

انجام: وممن حکم بتحریم شربه لما ذکرنا وغیره من العلماء الاعلام العالم العلامة الثقه الامین شیخنا الشیخ فخر الدین طریح صاحب مجمع البحرین ... وشیخنا العالم الفاضل الشیخ یعقوب بن ابراهیم الحویزی وغیرهم ممن یطول ذکرهم و بعض المعاصر ... و کثیر من هذه الاخبار نقلناها من کتاب الشیخ یعقوب وبما بینا کفایة لطالب المسترشد

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۳۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۱گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۲]

● شرح آتش فشانی جبال / طبیعیات، جغرافیا / فارسی

š.e ātaš-fešānī-ye jebāl

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

رساله‌ای است در شرح جبال آتش فشانی و قطعات و طبقات مختلفه زمین و بیان آثار وجود کوه‌های آتش‌فشان و محیط خارجی آنها و خلاصه‌ای از فوران آتش فشان وزو در ایتالیا در سنوات مختلف. مؤلف این رساله را از زبان فرانسه به عربی برگردانده است.

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۰۰۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رافع الجبال الراسیات و جاعلها اوتادا و حافض الغبراء ذات فروج و فجاج و فاعلها مهادا اشتعل من جانب الطور الایمن نار الکلیمه و صیرها بردا و سلاما لخلیله ... اما بعد اکمل العبادات و افضل المدخرات العلم الذی من تجلی به فاز قدح المعلی ... و کان العلوم اعلی الهدایا فشرعت بترجمة کتاب بین فیه کیفیة جبال الفائره بالمواد المشتعلة من لغة الفرانسه فجعلتها تحفة لحضرته و هدیة لخدمته؛ **انجام:** فی الاوقات المذکورة المتفقه هذه الاحدوثات کان جبل وزو و ساکنا من الفوران خامدا من النیران مدة قرن و نصف ای مائه و خمسین سنه لم یرمنه فوران و اشتعال اصلا (نسخه ناقص و ناتمام است).

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمنددار زرین، یک سرلوح مزین و مرصع و مذهب بسیار خوب؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوای روکش اطلس بنفش، ۸۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۲سم [ف: ۵ - ۶۱۴]

● شرح آثار و ادویه و اعمال تراپوتیکی / طب / فارسی

š.e āsār va advīye va a‘māl-e terāpūtīkī

تفرشی، ابوالحسن بن میرزا عبدالوهاب، ۱۲۶۱ - ۱۳۳۲ قمری

tafrešī, abo-ol-hasan ebn-e mīrzā ‘abd-ol-vahhāb (1845 - 1914)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۴۰

آغاز: در امراض کوفت جیوه زرد ۷ الی ۱۰ گندم با رب السوس ۱۴ حب ساخته؛ **انجام:** روماتیسم عضلانی و پیچیدگی مفصل است بر امتداد رجعت خون وریدی

خط: نسخ، کا: راقم مشهدی، علی بن محمد حسن، تا: ۱۳۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مذیل به جنگ الادویه به صورت چاپ سنگی می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی [رایانه]

● شرح الآثار العلویة / فلسفه / عربی

š.-ul āṯār-il ‘ulwīyya

ابن باجه، محمد بن یحیی، - ۵۳۳ ؟ قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)

وابسته به: الآثار العلویة = کتاب الآثار العلویة؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۷/۴ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره ۲۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۷ق؛ ۲۷ و ۳۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۴۸۹]

● شرح الآجرومیة / نحو / عربی

š.-ul-ājurūmīyya

مکودی، عبدالرحمن بن علی، - ۸۰۷ قمری

mokkūdī, ʻabd-or-rahmān-e bn-e ʻalī (- 1405)

وابسته به: الآجرومية = مقدمة الآجرومية؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲-۷۲۳)

شرح مختصری است بر رساله معروف به «الاجرومية» ابو عبدالله محمد ابن محمد صنهاجی معروف به ابن الاجروم . این شرح با عناوین «قوله، قوله» می‌باشد و فقط جنبه توضیحی دارد.

آغاز: قال الشيخ ... الحمدلله الذى نور قلوبنا لمعرفة الادب و شرح صدورنا لفهم أسرار لسان العرب.

چاپ: فاس و قاهره، مطبعة عبدالرازق،۳۱ص، ۱۳۰۹ق؛ مطبعة الميمنية، ۱۳۲۱ق؛ تونس، ۴۴ص، ۱۲۹۲ق

[دنا ۳۹۰/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۶۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذکر ابن منصور الحواليقى عن ابى هلال قال مبنى معرب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۸ق، جا: مدینه منوره؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۸گ (۵۲پ-۶۹ر)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۷۰]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۱۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ محشی با نشان «س»؛ ۲۰گ(۳۹-۵۸)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۸۶۴]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۳۸/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ - ۳۹۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۶۹/۱

خط: نسخ، کا: محمد سعید حبشی هندی، تا: یک‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن سیاه، ۳۷گ (۱پ-۳۷پ)، ۸ و ۱۵ و ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۹]

● **شرح الآجرومية = شرح مقدمة الآجرومية** / نحو/ عربی

š.-ul ājurūmīyya = š.-u muqaddamat-il ājurūmīyya

ازهری، خالد بن عبدالله، ۸۳۸ - ۹۰۵ قمری

azharī, xāled ebn-e ʻabd-ol-lāh (1435 - 1500)

وابسته به: الآجرومية = مقدمة الآجرومية؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲-۷۲۳)

اهدا به: شیخ عباس ازهری

ابی عبدالله محمد بن محمد بن داود صنهاجی معروف به ابن آجروم مقدمه مفیدی برای مبتدیان در نحو در مکه معظمه نگاشته است که بر آن شروح بسیاری نوشته شده است از جمله گزارش شیخ خالد بن عبدالله ازهری شافعی که همین رساله است که شرحی مزجی و بسیار مفید آجرومیه است.

آغاز: الحمدلله رافع مقام المنتصبين لنفع العبيد الحافظين جناحهم للمستفيد الجازمين بان تسهيل النحو الى العلوم من الله ... فهذا شرح لطيف لالفاظ الآجرومية فى اصول علم العربية ينتفع بها المبتدى ان شاء الله و لا يحتاج اليه المنتهى عملته للصغار فى الفن و الاطفال ... الكلام و فى اصطلاح النحويين هو اللفظ اى الصوت المشتمل على بعض الحروف الهجائية ...

انجام: و ما اشبه ذلک من امثلة القسمين الاولين او الثالثة و اما تابع المخفوض فقد تقدم فى المرفوعات فليراجع جميع ذلک. فهذا آخر ما اردناه ذكره على هذا المقدمة قال المؤلف. تمت

چاپ: بولاق، ۱۲۷۴و۱۲۹۰ق؛ قاهره، مطبعة جمعية المعارف، ۱۲۸۶ق؛ بغداد، محقق: محمد على حسن و راجعه ابراهيم الوايلى، مكتبة الاندلس، ۱۶۰ص، ۱۹۶۶م.

[دنا ۳۹۱/۶ (۱۲ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۷۹۶/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۵۸/۲ و ۲۵۰/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۲

آغاز: بسمله و به نستعين يقول العبدالفقير الى مولاه الغنى؛ **انجام:** برابر

کا: طاهر بن محمد تقی، تا: ۱۰۲۶ق [رایانه]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۹۰-۵۸/۴۰

آغاز: بسمله، الحمدلله وكفى و سلام على عباده الذين اصطفى و بعد فهذا تعليق لطيف على المقدمة الموضوعة فى علم العربية

خط: نسخ، کا: ملاعبدالعلی معلم، تا: رمضان ۱۰۶۸ق؛ ۵۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۴۰۸]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳/۶۹/۴-۶۳۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۵ ذیحجه ۱۰۷۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۱۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۱۱

آغاز: بسمله قال الشيخ الامام العلامه سيبويه زمانه و وحيد عصره و اوانه لسان العرب و حجة الادب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ نسخه مذیل است به دو کتاب ناقص به زبان ترکی؛ واقف: مکتبه امیرالمؤمنین (ع)، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: حنایی، ۶۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۲سم [ف: ۱۲ - ۱۱۴]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۴۶۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴؛ ۶۳گ (۱-۶۳)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۲۶]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۶/۴

آغاز: بسمله، يقول العبد الفقير الحقير الى مولاه الغنى؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: حسن ولد تمر بن برخوردار بن تمر خان تکلو، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج آبی، ۴۰ص (۱۷-۵۶)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۶۲۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۸۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذكر ابن منصور الجوالقى عن ابى هلال عن قوم انه فارسى معرب.

خط: نسخ، کا: محمد بن فتح الله حسینی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۵۳ ر-۷۱ ر)، ۲۱ و ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۱ - ۲۱۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۷۸

آغاز: بسمله. قال شیخنا الامام العلامه سیبویه؛ **انجام:** باب لا النافیة الجنس اعلم بکسر الهمزة فعل ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۵۰۷۲؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۴۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷گ(۶۵پ-۲۱۱پ)،۱۴سطر(۱۲×۸/۵)،قطع:ربعی[ف:۱۷-۲۱۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۵۵۵

آغاز: قال الشیخ الامام العلامة سیبویه فرید زمانه و وحید عصره و اوانه لسان العرب و صحبة الادب زین الدین خالد ابن الفقیر الی الله تعالی الشیخ الصالح جمال الدین عبدالله الازهری متع الله بقائه الحمدالله رافع مقام المنتصبین لنفع العبید الحافظین جناحهم للمستفید الجازمین بان تسهیل النحو الی العلوم من الله ... فهذا شرح لطیف لالفاظ الآجرومیة فی اصول علم العربیة ینتفع بها المبتدی ان شاء الله و لا یحتاج الیه المنتهی عملته للصغار فی الفن و الاطفال ... الکلام و فی اصطلاح النحویینهو اللفظ ای الصوت المشتمل علی بعض الحروف الهجائیة؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با یادداشت کوتاهی درباره زندگی سعید بن محمد بن سعید جری کوفی نحوی به نقل از مجالس المؤمنین؛ تملک: محمد بن حسن؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۲۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۸]

۱۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن کاظم حسینی، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۱۴۰ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۴۰/۲-ف

نسخه اصل: آستان رضوی (گویا فهرست نشده)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۹۴ق [فیلمها ف:۳ - ۲۰]

۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۴۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۱گ، ۷-۲۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۵۲۶]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۱۱/۵

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله بحرانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۶ص (۶۲-۱۱۷)، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۵۴۹]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۱۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن ملا بابا بن ملا نصیر ولوئی، تا: چهارشنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۴۵ق، جا: ولوئه؛ کاغذ: فرنگی نیلی، جلد: تیماج زیتونی، ۳۷گ (۳۱ر-۶۷ر)، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۶۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن محمود طباطبایی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ذیحجه ۱۲۷۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۴۶گ (۵۹-۱۰۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۸ - ۴۷۹]

۱۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدای کتاب از حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی به سال ۱۳۲۴ش؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۷۳]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۱۸/۲-۳۶/۱۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۴۰۷]

● شرح الآجرومیة / نحو / عربی

š.-ul ājurūmīyya

شاغوری، ابراهیم بن محمد، ۸۵۵ - ۹۱۶ قمری

šāqūrī, ebrāhīm ebn-e mohammad (1452 - 1511)

وابسته به: الآجرومیة = مقدمة الآجرومیة؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲-۷۲۳)

شرحی است مزجی بر آجرومیه ابوعبدالله محمد بن داود صنهاجی معروف به ابن آجروم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۲۷۶

آغاز: آن بعد از دیباچه: هذا شرح علی مقدمة الجرومیة نافع ان شاءالله؛ **انجام:** و حذف التنوین للاضافة فصار خاتم حدید.

خط: نسخ، کا: علاءالدین محمد بن محمد بن شرف الدین علی بن سعدالدین محمد بن ملک یحیی حسین القاینی، تا: ۱۰۱۵ق، جا: مکه مکرمه؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا رویه پارچه، ۴۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۱۱۲]

● شرح آجرومیه / نحو

š.e ājrūmīya

وابسته به: الآجرومیة = مقدمة الآجرومیة؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲-۷۲۳)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۷۰/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۲۴گ (۷۲پ-۹۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۶ - ۸۹]

← شرح آداب البحث ⩥ شرح آداب البحث
← شرح آداب البحث ⩥ الرسالة الحنفية فی علم الآداب
← شرح آداب البحث ⩥ شرح آداب البحث و المناظرة

● **شرح آداب البحث** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

نسفی، محمد بن محمد، ۶۰۰؟ - ۶۸۷ قمری

nasafī, mohammad ebn-e mohammad (1204 - 1289)

نسفی در جدول و خلاف چند رساله دارد و برخی از آنها هم با گزارش است. این یکی را نمی‌دانیم کدام است.

شرح و حواشی:

۱- شرح آداب المناظرة للنسفی (۳عنوان)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۶۶/۳

آغاز: بسمله. احمدالله الذی امربالاعتبار لاهل الاخیار بقوله فاعتبروا یا اولی الابصار، و بعد فقد التمس منی بعض الفضلاء الذین فازوا فی العلوم الحقیقة؛ **انجام:** اذا نظرنا بالاکل و الشرب علی ذلک التقدیر ای تقدیر الوجوب علیه بالوقاع والله تعالی اعلم و احکم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۶ جمادی الاول ۷۰۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۴گ (۸۳پ-۱۱۶)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۶سم [ف: ۵ - ۱۷۰]

● **شرح آداب البحث** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

شاشی، حمیدالدین، ق۸ قمری

šāšī, hamīd-od-dīn (- 14c)

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ سمرقندی، محمد بن اشرف (-۷)

شرح کامل و متینی است بر رساله آداب البحث «شمس الدین سمرقندی». درباره شارح آن، اطلاع کاملی به دست نیامد، جز این‌که در فهرست کتابخانه موزه برلین در آلمان، نسخه ناقصی از این شرح ارائه شده و نام شارح، گویا بر اساس آنچه در نسخه آمده، «رکن الملة و الدین، حمید الدین الشاشی» یاد شده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله العظیم حمدا یلیق بذاته و نخصصه بامجد اسمائه و صفاته ... و بعد فان العلوم و ان تشعبت افنانها و تهدلت بالاثمار اغصانها ... و غیر خاف علی ذوی الفطانة ان رسالة آداب البحث للسید الامام الهمام مؤید حجج اهل الاسلام صاحب التصانیف العامة ناصب اعلام الدلائل الرائقة شمس الملة و الدین السمرقندی قدس الله نفسه و نوررمسه کتاب موجز حسن انیق ... فشرحته کاشفا ما علیه من الاستار.

انجام: یلزم احدی الولایتین و هو المطلوب. هذا آخر ما اردنا ایراده فی شرح هذه الرسالة و لله الحمد اولا و آخرا و علی رسوله الصلوات و آله اجمعین.

[دنا ۳۹۱/۶ (۶ نسخه)؛ کشف الظنون ۴۰/۱؛ هدیة العارفین ۱۷۰/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: حسن بن محمد سپاهانی، تا: ۷۸۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۳ر-۱۳پ)، ۲۸ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۴۰۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۷۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲۷گ (۲۰-۴۶)، ۲۷ سطر، اندازه: ۵×۱۷سم [ف: ۳۱ - ۲۸۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۸۲۱ق، جا: مدرسه بهائیه؛ مصحح، محشی با نشان «هـ»؛ مهر: «عبده المذنب، غفور الشکور» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۲۵گ (۱پ-۲۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۳۰۶]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۱۸

آغاز: ... قال المناظرة هی نظر بالیصیرة من الجانبین فی نصفة بین الشیئین اظهار للصواب اقول المناظرة امامن النظیر و هو مثل؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان ذیقعده ۸۲۶ق، جا: مشهد رضوی مدرسه دارالسعادة الفخریة؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان شعرهای فارسی فضولی و عصمت و حافظ است؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۸۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۲ محرم ۸۵۴ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۰گ (۴۰پ-۷۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ - ۳۱]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ملک ۷۹۶ [در فهرست ملک آداب البحث سمرقندی معرفی شده]؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ علی بن عبد القدر بن معین الدین، تا: ۲۱ شوال ۸۸۲ق؛ در برگ اول یادداشتی از سهیلی کتابدار کتابخانه آمده که کتاب را در تهران جهت کتابخانه خریداری کرده؛ در برگ آخر چند معما از «شاه علی شغال» آمده؛ ۱۴۳ص [عکسی ف: ۳ - ۲۱۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷۶/۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۶گ (۳۱پ- ۵۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه:۶/۵ × ۱۲سم [ف: ۳۶ - ۶۱۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۱/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۲ص (۲۲-۳۳)، ۲۴سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۲ - ۳۴۴]

● شرح آداب البحث / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

گیلانی، قطب الدین محمد، ق۹ قمری

gīlānī, qotb-od-dīn mohammad (- 15c)

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ سمرقندی، محمد بن اشرف (-۷)

تاریخ تألیف: ۸۹۱ق

شرح استدلالی متوسطی است با عناوین «قال، اقول» بر رساله آداب البحث شمس الدین سمرقندی که به گفته حاجی خلیفه در کشف الظنون به سال ۸۹۱ق تألیف شده است. گیلانی در این شرح تمام رساله سمرقندی را با تدریج آورده و هر بار چند سطر در یک صفحه دیانت از آن را نقل می‌کند. از رکن الدین حمیدی و نعمان خوارمی نقل دارد.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا الی سواء السبیل و ارشدنا فی اقتناء الفضائل بالبرهان و الدلیل ... و بعد فهذه حواش کتبناها للرسالة الموسومة بآداب البحث للامام الفاضل افضل المتاخرین شمس الملة و الدین السمرقندی تغمده الله بغفرانه ... بالتماس بعض الاصحاب ... قال هذه رسالة الی قوله من الحکیم الوهاب اقول آداب صناعة البحث نظریة ...

انجام: نعم لو کان الشی ممکناً بالا مکان الوقوعی لم یستلزم المحال و ان لم یکن ذلک التقدیر ثابتا فی نفس الامر فیکون تحول الولایة للوقتین عله موجبه لاحد الشمولین فیرجع الکلام ح الی الشق الاول من الترديد المذکور فی تقریر النکته فیحصل بها المقصود.

چاپ: تاشکند، ۱۸۹۴ م.

[دنا ۳۹۲/۶ (۹ نسخه)؛ کشف الظنون ۴۰/۱؛ معجم المطبوعات ۱۵۸۱/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۸۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: یعقوب بن عارف ازنیقی، تا: ۸۳۱ق؛ محشی با نشان «مولانا، ع، العبد، برهان الدین»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۴۰گ (۸پ-۴۷پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۱۴ - ۳۹۳۴]

۲. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۹۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: یوسف بن غفران، تا: ۸۳۱ق؛ محشی؛ جلد: گالینگور، ۲۵گ، ۲۳ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ترک، کا: محمد بن نصوح بن محود مازنی، تا: ۸۵۱ق، جا: ادرنه؛ با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد تقی بن علی» (مربع)، «محمد حسن» (بیضی)؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیمای قرمز، ۷۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۱۴۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۲۳/۲
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۷۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۷سم [ف: ۶ - ۱۲۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۴۶/۱
آغاز: الفصل الاول فی التعریفات: المناظرة اما من نظیر او من نظر بمعنی الابصار او من الانتظار؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه مذهب، ۴۱گ (۱ر-۴۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ - ۳۰]

۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۸۵۸
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۰۲۳ق؛۳۵گ،اندازه:۱۳×۱۹سم[ف:۳-۶۴۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۵
آغاز: برابر ؛ **انجام:** نعم لو کان الشیء ممکناً بالامکان الموقوعی لم یستلزم المحال و ان لم یکن ذلک التقدیر ثابتاً ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی،۴۹گ(۱۴۸پ-۱۹۶پ)،اندازه:۱۹/۵×۳۰سم[ف:۱۳- ۲۴۳]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما بیان الکبری و هی قولنا و کل متغیر حادث فلان کل متغیر هو محل الحوادث و کل ما هو محل الحوادث ...
خط: نستعلیق ناخوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای بهشتی، شمس الدین؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی صورتی، ۴۸گ، ۱۷-۲۱ سطر (۷/۵-۸ ×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۲۱۴]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۶۷۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی،جلد: تیماج مشکی، ۴۵گ (۱۲۳پ-۱۶۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۱/۶
آغاز: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۲ - ۳۴۴]

● **شرح آداب البحث** / منطق / عربی
š.-u ādāb-il baḥṯ
میبدی، حسین بن معین الدین، - ۹۱۱ ؟ قمری
meybodī, hoseyn ebn-e mo'īn-od-dīn (- 1506)
وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ سمرقندی، محمد بن اشرف (-۷)
شرح میبدی بر رساله آداب البحث در علم مناظره، شمس الدین محمد بن اشرف سمرقندی است که میبدی آن را به درخواست بعضی از دوستانش نوشته است.
آغاز: متن: المنة لواهب العقل ...؛ شرح: الحمدلله الذی جعلنا باحثین عن ذاته ناظرین فی صفاته ... یقول ... حسین بن معین المیبدی ... ان اشرح الرسالة المشهوره فی آداب البحث للمولی ... شمس الدین السمرقندی
انجام: متن: و ان یکن یلزم العلیة و بها یحصل المقصود کما مر؛ شرح: فی الشق الاول من الترديد و هذا مثال ثالث لما ذکرنا فی التنبیه الاول و الله الحمد اولا و آخرا و باطنا و ظاهرا
[دنا ۳۹۳/۶-۳۹۴ (۱۶ نسخه)؛ الذریعة ۵۳/۱۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۰/۲عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۷۵۹؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان صورت اجازه‌ای است که شیخ بهائی برای یکی از فضلاء در دهه آخر ذیقعده ۱۰۱۲ق در دار الایمان قم نوشته؛ تملک: خلیل بن غازی قزوینی؛ ۲۷ص (۱۰۱-۱۲۷)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۵۲]
۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۷۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ محرم ۹۰۱ق؛ اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۲۳]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، کا: عبداله بن شمس الدین بن نجم الدین، تا: محرم ۹۴۶ق؛ در پایان چنین می‌نویسد: «منع عن نقلها سائلا معلل نقضه ملازمه سند اللازامه الیقین و معارضه مناقض الدین عبداله بن شمس الدین نجم الدین اواسط محرم ۹۴۶» و زیر مهری که زده شده عبارتی از نویسنده هست که می‌رساند وی شیعی است؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۹]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۱۱۲
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۹۷۲ق [الفبائی: - ۳۲۰]
۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۳۷/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۴گ (۷۰-۸۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۸]
۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۵۱/۲-۵۹/۱۷۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر رجب ۱۰۱۴ق؛ ۳۲گ (۱۸۸-۲۱۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۳۹۷]
۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الاحتیاج بحسب الذات و هو غیر لازم هیهنا و لعلک تقول ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادی: انجام؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ مغزی میشن، ۲۳ص (۲-۲۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۲سم [ف: ۵ - ۸۱]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۵۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای کتیبه و سرلوح؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۳۵۱]
۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۳۴/۲
خط: نسخ، کا: موسی بن جعفر، تا: ۱۱۹۶ق؛ ۴۸گ (۶۳-۱۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۲۴]
۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۵۵/۱-۱۳/۱۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج زرد، ۲۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۵ - ۲۳۹۷]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۹/۱-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ ۳۱گ (۱-۳۱) [ف: ۲۳ - ۷۰۷]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۱/۱
خط: نسخ و تعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۳۰۱ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار محمد خان قاجار؛ محشی با نشان «منه»؛ ۵۸گ (۱پ-۵۸ر) [ف: ۳ - ۲۷۶]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی به امضاء «منه رحمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۴۳۰]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۱۹/۳-ف
نسخه اصل:مدرسه نواب ش۳۱تا۳۵؛بی‌کا،بی‌تا [فیلمها ف:۱ - ۶۴۴]
۱۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مذهب؛ تملک: ابن حاج کریم در ۱۲۱۳؛ جلد: چرم سیاه، ۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳× ۲۰/۵سم [مؤید: ۳ - ۶۱۸]
۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۱۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: عصر مؤلف؛ جلد: تیماج، ۱۵گ (۴۶پ-

۶۰پ)، اندازه: ۸/۵×۱۸سم [ف: ۲۴ – ۲۶۹]

● شرح آداب البحث / منطق / عربی

š.-u ādāb-il-baḥṯ

عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد، ۸۷۳ – ۹۵۱ ؟ قمری

ʻesām-od-dīn-e esfarāyenī, ebrāhīm ebn-e mohammad (1469 - 1545)

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)

متن آداب البحث از عضد الدین عبدالرحمان بن احمد ایجی و شرح از عصام الدین ابراهیم بن محمد بن عربشاه اسفراینی است، که در اسفراین بزاد و در سمرقند درگذشت. آداب بحث و قواعد مناظره یکی از مباحثی است که قدما به آن پرداخته‌اند. در کشف الظنون (ج۱ص۳۸-۴۱) از قول ابوالخیر در مفتاح السعادة آمده است که علم مناظره یا آداب البحث علمی است در کیفیت ایراد کلام بین مناظران و چگونگی ادله‌ای که ادعای طرفین را اثبات می‌کند. در این علم از قواعدی که طرفین مناظره به هنگام بحث باید رعایت نمایند، سخن می‌رود. در کشف الظنون به چند کتاب که در این موضوع نگاشته شده، اشاره شده است، که یکی از آنها آداب عضدی می‌باشد. بر آداب عضدی که تنها در ده سطر است شرح‌ها و حاشیه‌هایی نگاشته‌اند شرح مورد نظر ما شرح عصام الدین است. (علینقی منزوی)

آغاز: بسمله ادب کل کریم نحمدک یا من لا ناقض لما اعطیته و لا معارض لما قضیت و لا شاهد ... و بعد فیقول العبد المفتقر الی الله الغنی ابراهیم بن محمد بن عربشاه الاسفراینی انی طالعت فی ساعة او بعض الساعة مع کمال قلة البضاعة الرسالة المنسوبة الی الامام فی کل الصناعة عضد الملة و الدین الایجی رزقه الله خیر الکرامة و اسکنه دار المقامة فی آداب المناظرة فقرت فیها بما جعلته هدیته لکل لبیب و تحفة لکل ادیب و ما رایت هذا الا امداداً من روحه و فیضا من ... و صار من الزمرة الاثنا عشریة و هو العامل الشهید العالم الربانی تاج الملة و الدین عربشاه الاندقانی ... و ها انا اشرع فی مقاصد الکتاب سایلا من الله الهام الصواب و افهام الخطاب قال تغمده الله بغفرانه مخاطبا له تعالی. لک الحمد. و اختار الخطاب علی ما هو المشهور من طریق الغیبة اشارة الی انه تعالی کان مرئی ...

انجام: و قوله علی الفؤاد دلیلا بمعنی علی ما فی الفوأد دلیلا و اعاد الکلام ثانیاً لانه بمعنی آخر فلا یصح العمل بحسب الظاهر و الله اعلم بحقیقة الحال و خیر مآب و مآل. انه رب الکریم المتعال.

[دنا ۳۹۴/۶ (۹ نسخه)؛ کشف الظنون ۶۹/۱ و ۴۱:۱]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۸۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن شاه میر حسینی، تا: رمضان ۹۵۷ تا جمادی الاول ۹۵۹ق، جا: اردبیل؛ مصحح، محشی با امضاء منه سلمه الله تعالی؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۳ سطر (۳/۵×۸)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۲ – ۴۴۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۴۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه و هندی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۲۳-۳۰)، ۴۹ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹ – ۳۴۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۸۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امان الله رازی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ص (۱۸۲-۲۰۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۴۴۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: نصیرالدین محمد بن مراد تفرشی، تا: ۱۰۵۴ق، جا: حیدرآباد؛ محشی؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ – ۳۲۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۵/۷-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن بابکر، تا: ۱۰۶۰ق، جا: بدلیس؛ کاغذ: اصفهانی سفید و گلی، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۵۲-۵۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۳ – ۸۰]

۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد، تا: ذیقعده ۱۱۳۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ – ۱ – ۲۷۶]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۲

خط: نسخ تحریری، کا: عیسی بن مولانا عبدالله بن مولانا صالح بن مصطفی منسوب به ابوبکر رض، تا: ۱۲۱۷ق؛ محشی؛ ۱۶گ (۹پ-۲۴ر) [ف: ۳ – ۱۸۰]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۶

خط:نسخ تحریری،بی‌کا،تا:۱۲۷۴ق؛۸گ(۸۲ر-۸۹پ)[ف:۳-۱۸۰]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۷۸ق؛ محشی؛ ۲۱گ (۵۰پ-۷۰پ) [ف: ۳ – ۱۸۰]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن جلال الدین حسینی جوری، تا: ۱۲۸۳ق،

جا: مدرسه دارالامان؛ محشی با نشان «منه» و «محمد بن حسین»؛ کاغذ: نخودی، فرنگی، جلد: مقوایی، رویه تیماج سبز تریاکی، ۸گ (۷۶-۸۳پ)، ابعاد متن: ۹×۱۶ اندازه: ۱۶×۲۲سم[ف:۱۱-۳۵۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۷۷/۷-۳۱/۱۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** مطلب الصحة ای صحة النقل ولایعتمد علی مجرد نقلک ... اذا قال احد قال خیر البشر صلی الله علیه موتوا قبل ان تموتوا واما

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تنها یک برگ از رساله موجود است؛ جلد: تیماج سرخ، ۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۶]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ حواشی منه دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۰گ (۱پ-۱۰ر)، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۱۵۴]

● **شرح آداب البحث** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

طاش کبری زاده، احمد بن مصطفی، ۹۰۱ - ۹۶۸ قمری

tāš-e kobrā zāde, ahmad ebn-e mostafā (1496 - 1561)

تاریخ تألیف: ۹۶۴ق؛ محل تألیف: قسطنطنیه

رساله‌ای است در شرح بر یک رساله آداب فن مناظره از خود او و به نام مصنف آن، به شرح رساله طاش کبری زاده اشتهار دارد.

آغاز: آغاز متن: احمدک اللهم یا مجیب کل سائل ... آغاز شرح: الحمدلله الذی لا مانع لعطائه و لا معارض لقضائه و لا مناقض لانشائه ... و بعد فقد کنت کتبت عدة من السطور مع قلة البضاعة و کثره الفتور فی علم المناظره و الادب و قد قصدت الان شرحها ...

انجام: انجام متن: و الهام الصواب فی کل باب؛ انجام شرح: و تحریر الاصول و من الله التوفیق لاظهار الحق و الهام الصواب فی کل باب و الحمدلله علی الاتمام و علی رسوله و آله افضل الصلوة و السلام.

چاپ: بغدا، محقق: محمد حسن آل یاسین، ۱۹۵۵م؛ قاهره، مطبعی الخیریة، ۱۳۱۸ق.

[کشف الظنون ۴۱/۱؛ معجم المطبوعات ۱۲۲۲/۲؛ دنا ۳۹۴/۶ (۱۰ نسخه)؛ الاوقاف العامة موصل ۱۰۵/۲]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة شرح آداب البحث؛ ساچقلی زاده، محمد بن ابی بکر (- ۱۱۵۰)

۲- شرح آداب البحث لطاش کبری زاده

۳- الحاشیة العونیة؛ ادرنوی، محمد بن حسین

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۷۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان کان ضحک المرء من فقهه فالدب فی الصحراء ما افقهه و یروون بالتبسمة بدل القهقهة و ما افهم بدل ما

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی، ۶گ(۱پ-۶پ)، اندازه: ۱۰/۷×۱۹/۸سم [ف: ۱۶ - ۳۷۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۹۵/۵

آغاز و انجام: برابر

کا: علی بن دوست محمد بن علی قوامی، تا: ۶-۱۱۲۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج ترنجی، ۹گ (۸۱پ-۸۹پ)، ۱۱ سطر (۴×۱۰) [ف: ۱۷ - ۱۶۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۴ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۳۵۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۷۳/۱

متن و شرح هر دو؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۸ق؛ محشی با نشانه افندی و سید شجاع و عمر کلبی و سیچقلی؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۴پ-۸پ)، ۱۱ و ۱۳ و ۱۹ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۸۹]

۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲/۸

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۱۹۵پ-۲۰۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۹۳]

۶. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ب-۶/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: علی بن کربلائی ولی، تا: ۱۲۲۵ق؛ اهدایی: محمود موید زاده؛ کاغذ: کاهی آبی روشن، جلد: مقوای چرمی ، ۱۶ص، ۱۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۱۹/۵سم [ف: - ۲۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۹۷/۱۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا تقی بن محمد شیروانی سالیانی، تا: ۱۲۳۴ق، نزد آخوند ملا اقا محمد سالیانی؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مقوا پارچه‌دار، ۵گ (۱۳۳پ-۱۳۷پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴) [ف: ۱۷ - ۱۷۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی اصفهانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۸۸ق؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری؛ ۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۸۱]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۶۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من الله تعالی التوفیق لا ظهار الحق ... تمت الرسالة فی آداب المناظرین مع الشرح ...

خط: نسخ، کا: مهدی، تا: ۱۳۰۲ق؛ جلد: مقوایی با تیماج قهوه‌ای،

۶گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۹۱۰]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۸۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ - ۴۰۸]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۷۳/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱گ (۸۲پ-۸۳ر)، ۱۱ و ۱۳ و ۱۹ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۹۰]

● **شرح آداب البحث** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

علاء الدین اصفهانی، محمد بن اسماعیل، ق ۱۰ قمری

'alā'-od-dīn-e esfahānī, mohammad ebn-e esmā'īl (- 16c)

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)

برای: محمد انوارا

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۹ ذیقعده ۹۴۰ق

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۲۲/۱۰ حکمت

آغاز: بسمله. و به نستعین. انه کریم نحمدک اللهم یا من لا مانع لما اعطیت و لا معطی لما منعت؛ **انجام:** ما دامت اللیالی و الایام وقع الفراغ من تسویده یوم الثلثاء التاسع عشر من شهر ذی قعدة الحرام سنة تربعین و تسعماة.السلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج تریاکی [ف: ۲ - ۵۹]

● **شرح آداب البحث** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

ملا عبدالباقی، ق ۱۰ قمری

mollā 'abd-ol-bāqī (- 16c)

شرحی با عناوین «قوله، قوله» می‌باشد که گفته‌های یکی از شروح همین رساله را نیز در نظر دارد و در آنها رد و ایراد می‌کند. این شرح روی برگ اول آن به مولانا باقی نسبت داده شده و باید تحقیق شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۲۶/۵

آغاز: قال المصنف رحمه الله لک الحمد، اعلم أن الشارح التحریر سلمه الله الملک القدیر بعد ماتیمن بالبسملة؛ **انجام:** و یدل علیه قوله و لا یلزم من تحقق امارات الشیء تحقق ذلک الشیء

خط: نستعلیق دو خط، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ (۶۳پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۱۵]

● **شرح آداب البحث = شرح الرشیدیة** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ = š.-ur rašīdīyya

جونفوری، عبدالرشید بن مصطفی، - ۱۰۸۳

jonfūrī, 'abd-or-rašīd ebn-e mostafā (- 1083)

شرحی است مزجی بر رساله در اصول علم مناظره؛ در برخی نسخه‌ها کاتبان آورده‌اند: «تمت الرسالة المسماة بالرشیدیه شارحه (شارحها) میر سید شریف» این انتساب درست نیست چه آنکه در آثار هیچ یک از میر سید شریف بزرگ و کوچک (علی، محمد، پدر، پسر) تألیفی بدین نام یاد نشده و هم آن‌که شارح در مبحث تعریفی مدعی نقل قول از عصام الدین اسفرائنی (متوفای ۹۴۳ق) کرده و حال آنکه فوت میر سید شریف بزرگ در ۸۱۶ق و میر سید شریف کوچک در ۸۳۸ق بوده است. شارح آن را (به نقل نسخه دانشگاه) برای تدریس حاجی محمد ادریس نگاشته است. در فهرست دانشگاه نیز «الرشیدیة فی شرح الشریفیة» آمده، اما لفظ «الشریفیة» اولاً به دلائلی که در فهرست آستان قدس (۳۸۴/۴) آمده اشاره به رساله میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ق) ندارد، ثانیاً ظاهراً ماتن نجم الدین نامی است و خود نیز شرحی بر این رساله دارد.

آغاز: بسمله، قوله الحمدلله بدأ بعد التیمن بالتسمیة بحمدالله سبحانه اقتداء باحسن النظام.

انجام: لانه یوجب جمود الطبیعه و خمود القریحة و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

چاپ: این رساله در هند وقاهره، محقق:علی مصطفی الغرابی، مکتبة الایمان للطباعط و النشر و التوزیع، ۸۷ص، ۱۴۲۷ق.چاپ شده

[دنا ۳۹۵/۶ (۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة شرح الرشیدیة؛ حسینی هروی، عبدالرحیم بن ولی محمد (-۱۳)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۹۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج فرنگی، ۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۳۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۴۷گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۷سم [ف: ۱۷ - ۱۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۲۹

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد آغاز و انجام نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۶گ، ۱۵

سطر (۹/۵×۱۷) ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۲۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۴۰/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس است؛ خط: نستعلیق، کا: رمضان بن محمد رضا، تا: ۱۷ شعبان ۱۲۰۴ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۷۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱/۳ خوئی

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا [در فهرست خط مؤلف دانسته که با توجه به تاریخ چنین نیست]، تا: ۱۲۱۲ق؛ ۷۰ص (۱۷۶-۲۴۵) [ف: ۷ - ۱۳۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه دانسته شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق؛ واقف: فهرستی؛ ۴۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵× ۱۹سم [ف: ۴ - ۳۸۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۳۷

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: سید محمد خراسانی، تا: صفر ۱۲۸۱ق، جا: ازغد از قراء مشهد؛ ۱۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸× ۲۳سم [ف: ۴ - ۳۸۴]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۸۶/۴-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 16829 (ریو ۴۳۹). در فهرست ناشناس است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ سطر [فیلمها ف:۱ - ۵۹۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۳/۳

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «الملك الحق المبين محمد حسن» (بیضی)، «کتابخانه مجدالدین»؛ جلد: تیماج جگری، ۱۷ص (۹۰-۱۰۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۵۲]

● شرح آداب البحث / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

قاز آبادی، احمد بن محمد

qāz ābādī, ahmad ebn-e mohammad

حاشیه‌ای است بر رساله آداب بحث محمد بن میر علی برکوی.

آغاز: الحمدلله الذی ادبنا بالمناظر و منعنا عن العقاد و المکابر و نقض بنیان الضلاله باسبابه توفیق ... و بعد فیقول ... و بعد فاعلم أن المناظر أی الذی من شأنه الناظرة ...

انجام: علی هذا الی ان ینتهی الی عجز احدهما ... المذکورین فی المناظر و السائل الحمدلله، تمت.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۷۴ق؛ مجدول، محشی با رمز «منه»، «سید»، و «صح»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۳۵۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۵۵/۳

همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۱۵۹]

۲. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۲۹/۵بخش یکم

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه، منه»؛ با مطلبی در نماز، حساب سلیمان چلبیه، شعری در وصف حال زینب خاتون، روایتی از رسول اکرم صل الله علیه و آله و سلم در باب شرب بعد از وضو، توصیف بهار و حدود بیست بیت شعر ترکی و متفرقاتی در طب و نحو به نقل از قوهستانی و این یادداشت: «قزلباش، بد معاش، گنجه شهرین آل عثماندن، الد قری وقت سویلدکی تاریخدر بود، تاج ایلدی ظهور کوتورلدی سارق قرقلدهقا بیغ اولدی تارخ ۱۰۱۲»؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۳۴۴پ-۳۶۵پ)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۷۵]

● شرح آداب البحث / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ

قره حصاری، عمر بن حسین، - ۱۲۰۰ قمری

qara hesārī, ‘omar ebn-e hoseyn (- 1786)

وابسته به: آداب الکفوی؛ کفوی، محمد بن حمید (-۱۱۷۴)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۱۷۶ق؛ محل تألیف: اسلامبول (مدرسه ایاصوفیه)

متن از کفوی، در آداب مناظره و شرح از عمر بن حسین مدرس رومی قره حصاری هاشمی. متن همراه شرح.

[دنا ۳۹۵/۶؛ بغدادی، هدیه، ۸۰۰/۱؛ ایضاح ۳/۱؛ معجم المؤلفین ۲۸۳:۷ و ۲۷۴:۹]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۴/۱

آغاز: بسمله. صارفا لعنان الثناء الی ولیه الذی ادبنا بالمناظرة ... فیقول العبد الفقیر ... عمر بن حسین المعترف بالتقصیر من قر حصار الشرقی؛ **انجام:** و له الحمد و المنة علی توفیق الاتمام و علی نبیه افضل الصلواة و السلام. تمت ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۱۷۶ق؛ سپس متن آن (برگ ۲۱پ-۲۴پ)؛ ۲۰گ(۱پ-۲۰پ) [ف: ۱ - ۱۴۳]

● شرح آداب البحث = شرح آداب المناظرة / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ = š.-u ādāb-il munāẓara

کشمیری، شمس بن احمد

kešmīrī, šams ebn-e ahmad

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)

شرحی استدلالی مفصلی است با عناوین «قال، اقول» بر «آداب البحث» عضدالدین عبدالرحمان ایجی. شارح در این کتاب علاوه بر توضیح متن به ذکر اقوال و رد و ایراد نیز پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۴۲

آغاز: بسمله. نحمدک یا من لا دلیل علیه الانوره و لا مانع عن ادراکه الا ظهوره؛ **انجام:** اذ غرضنا التمثیل و قد حصل و لم یتوقف علیه فلنکتف بهذا القدر حامدین لله تعالی و مصلین علی نبیه و آله و اصحابه اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۳۵۲]

● شرح آداب البحث = الرسالة الحسنية / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ = ar-r.-ul ḥusnīyya

قزلجی، علی بن محمد، ۱۲۲۰ - ۱۲۹۵ ؟ قمری

qezeljī, ʻalī ebn-e mohammad (1806 - 1878)

وابسته به: آداب البحث؛ قزلجی، علی بن محمد (۱۲۲۰-۱۲۹۵)

متن و شرح هر دو از مولانا علی قزلچی؛ وی دو رساله در «آداب البحث» دارد و این شرحی است حامل متن، از رساله گسترده تر او، با این سرآغاز: «احمدک اللهم یا مجیب کل سائل». نام نگارنده در دیباچه نیامده است، و بر فراز نسخه از طاش کبری زاده دانسته شده است و در پایانه از آن به «الرسالة الحسنية» نام برده شده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۷۹/۸

آغاز: الحمدلله الذی لامانع لعطائه و لامعارض لقضائه، و لامناقض لانشائه ... و بعد، فقد کنت کتبت عدة من السطور مع قلة البضاعة و کثرة الفتور فی علم المناظرة و الآداب، و قد قصدت الآن شرحها؛ **انجام:** کلام الخیف، فیکون مغلوب سخطم الضعیف بالافحام، مع ان هذا اشنع وجود الالزام. و علی الله التوکل و به الاعتصام. تمت الرسالة الحسنیة فی علم الآداب بحسن توفیق الملک الوهاب.

خط: نسخ تحریری، کا: فتح الله الفاوجی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۱۰گ(۱۸۲پ-۱۹۱ر) [ف: ۳ - ۱۸۱]

● شرح آداب البحث / منطق / عربی

š.-u ādāb-il-baḥṯ

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۲۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۶گ(۱پ-۲۶پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۴ - ۱۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۰۷/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشان ابهری، شرح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۰گ، ۲۱ سطر (۴/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۸۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۳/۴

خط: نستعلیق ترک، کا: ابراهیم بن ملاعبدالله، تا: قرن ۱۱، جا: بیلو؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مشکی، ۹گ (۷۹پ- ۸۷پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۲۳۸]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۶۶/۳

خط: نستعلیق، کا: اسحاق بن محمد علی واعظ کرمانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۴ق [ف: ۳ - ۳۰]

۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۰۷/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اذا ما قلت قولاً انت ناقل ×× فصحح نقل ذلک للمقابل یعنی کلما ذکرت مرکباً مشتملاً علی النسبة التامة الخبریة حالکونک ناقلاً له

شرحی است بر اشعاری در آداب البحث، و چنانچه در پایان رساله آمده اشعار از ملامحمود شاعر می‌باشد؛ کا: محمد امین بن عبدالحمید دولابی، تا: محرم ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰پ-۱۳ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۹۱]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۲

آغاز: حمدله، صلاة. اذا قلت قولاً انت ناقل ... یعنی کلما ذکرت مرکباً مشتملا علی النسبة التامة الخبریة حال کونک؛ **انجام:** من العدم الی الوجود. انتهی. سبحان ربک العزة عما یصفون ...

خط: نسخ تحریری، کا: اسماعیل ذبیح الله، تا: ۱۸ رمضان ۱۳۲۸ق؛ به دنبال «آداب البحث» قزلجی؛ ۴گ(۲ر-۵ر) [ف: ۳ - ۱۸۱]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۴۸/۱-۵۷/۲۱۸

آغاز: مما یبحث فیه عن عوارض الذاتیة فهو الموضوع و ان لم یکن کذلک فان کان مقصود بالذات فی ذلک العلم فهو المسائل؛

رساله مفصلی است در شرح رساله ای در آداب البحث و المناظرة با عنوان «قال - اقول»؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴۳گ (۱-۴۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۲۳۹۶]

۸. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۸۲/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: جیبی [نشریه: ۴ - ۴۱۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۳۵/۳-ف

نسخه اصل: کتابخانه وزیری جامع یزد، ش ۱۴۴۶؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱ - ۶۹۲]

● شرح آداب البحث / منطق / فارسی

š.-u ādāb-il-baḥṯ

غیر همانند:

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۷۰

آغاز: رشحة و وجه تعنون این به رشحه همانست که سابق گذشت. جدول ثالث در بیان معارضه؛ **انجام:** جدول ثانی در بیان نقض اجمالی

در آن از آداب البحث مسعودی و مولانا رکن الدین عمیری یاد می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷× ۱۹سم [ف: ۲ - ۷۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۱۹ ض

بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق [د.ث. مجلس]

● شرح آداب البحث و المناظرة = شرح آداب الفاضل شمس = المستقصی فی آداب البحث / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ wa-l munāẓara = š.-u ādāb-il fāḍil šams = al-mustaqṣā fī ādāb-il baḥṯ

شیروانی، کمال الدین مسعود، - ۹۰۵ قمری

šīrvānī, kamāl-od-dīn mas‘ūd (- 1500)

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ سمرقندی، محمد بن اشرف (-۷)

اهداء به: نجم الدین عبدالرحمان سمرقندی

شرح مزجی دقیق و معروفی است بر «آداب البحث» شمس الدین محمد بن اشرف حسینی سمرقندی. سمرقندی این کتاب را در سه فصل تنظیم کرده است که به ترتیب درباره تعریفات، نظم بخشیدن به بحث و مسائل ابتکاری نویسنده هستند.

آغاز: متن سمرقندی: المنة لواهب العقل هذه رسالة فی آداب البحث یحتاج الیها کل متعلم ...؛ شرح: بسملة. حمد له. و بعد فقد قال الامام المحقق و الهمام المدقق سلطان علما ... محمد السمرقندی ... هذه رسالة فی آداب البحث و طرق المناظرة التی یحتاج الیها کل متعلم قبل التعلم و التعلیم بالذات واحد و بالاعتبار اثنان فان ...

انجام: یلزم ثبوت العلیة و الا یلزم ارتفاع النقیضین و بها یحصل المقصود کما مر فی الشق الاول من الترديد المذکور.

[دنا ۳۹۲/۶-۳۹۳ (۴۰ نسخه)؛ کشف الظنون ۳۹/۱ و ج ۵۶۸؛ الذریعة ج ۱۳-۵۳؛ هدیة العارفین ۴۳۰/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۷۱/۲ و ۲۴۶/۲ و ۱۴۶/۳]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة شرح آداب البحث؛ الغ بیک، محمد بن شاهرخ (۷۹۶-۸۵۳)

۲- حاشیة شرح آداب البحث؛ دنقوز، احمد بن علی جمعه (-۹)

۳- حاشیة شرح آداب البحث؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

۴- حاشیة حاشیة شرح آداب البحث = کشف الابکار فی علم الافکار؛ عجمی، عبداللطیف شاه حسین (-۹۲۰)

۵- حاشیة شرح الشیروانی علی آداب البحث؛ آقحصاری، لطف الله بن شجاع الدین (-۹۴۰)

۶- حاشیة شرح الشیروانی لآداب البحث؛ تاج السعیدی، محمد بن ابی سعید (-۹۵۰)

۷- حاشیة شرح آداب البحث؛ غفاری، حامد بن برهان (-۱۰)

۸- حاشیة شرح آداب البحث؛ ابوحامد (-۱۰)

۹- حاشیة شرح آداب البحث؛ کاشانی، عماد بن یحیی (-۱۰)

۱۰- حاشیة شرح آداب البحث؛ جنید، احمد (-۱۰)

۱۱- حاشیة شرح آداب البحث؛ سیماوی، سنان الدین یوسف (-۱۰۰۶)

۱۲- حاشیة شرح آداب البحث؛ شروانی، عبدالرحیم بن محمود

۱۳- حاشیة حاشیة العماد علی شرح آداب البحث؛ شاه حسین

۱۴- حاشیة شرح آداب البحث شاه حسین

۱۵- حاشیة شرح آداب البحث

۱۶- حاشیة حاشیة عماد علی آداب البحث

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۲۳/۲

انجام: (یجب ان یکون ثابتا و الا) ای و ان لم یکن

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن احمد کاشی، تا: ۸۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۵۱-۱۵۲)، ۲۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۰۱۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۵۵

آغاز: تلك القواعد و الآداب عن الرعایة اصلا و الا یلزم ان یکون وجود علمه ایاها؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: نخودی، ۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم[ف:۲۴-۱۸۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۵۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یجوزان یکون وقوع عدم نقیض شمول العدم علی تقدیر عدم العلیه اتفاقیا غیر ناش ...

خط: شکسته نستعلیق، کا: بایزید بن مسعود، تا: ۸۶۳ق؛ افتادگی: انجام؛ تملك: زنگی بن خلیل الله جنابذی، عبدالکریم بن عبدالوکیل؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی قرمز، ۷ص (۱۸۹-۱۸۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۱۷۰]

۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۶۹۳/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم طباطبائی حسنی، تا: ۸۸۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۲۱ سطر [ف: ۵ - ۳۳۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۷۹/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... المنة علینا من من علیه، لواهب أفضل النعم الذی هو نعمة العقل و ذلك الواهب هو الله تعالی؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالمجید بن مولی بیکی، تا: ۸۸۹ق، جا: تبریز؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۷گ (۱پ-۴۷پ)، اندازه:۱۱× ۱۷سم [ف: ۲۲ - ۶۷]

۶. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۶۰۳/۱

خط: نسخ، کا: صمد بن خلیفه محمد زمان، تا: رمضان ۸۹۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ، ۱۰ سطر [ف: ۵ - ۳۰۳]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۱/۲

آغاز: بسمله و به ثقتی، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی رسوله محمد و آله؛ **انجام:** و ان لم یلزم العلیه و بها محصل المقصود کمامر.

خط: نسخ، کا: جمال الدین حسین استرآبادی، تا: ۸۹۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰ص (۸۳-۱۲۲)، ۱۷ سطر (۹×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۰ - ۳۴۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ذیقعده ۹۰۲ق؛ تملک: محمد باقر بن محمود گیلانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۱۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۴۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک من بدیهیات الاحکام العقلیه و لاتمنعه الا من هو مکابر لمقتضیات العقل.

تا انتهای فصل دوم را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۲۱ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با امضای عماد که احتمالاً از حاشیه‌ای است که به گفته کشف الظنون عمادالدین یحیی بن احمد کاشی بر شرح آداب مسعودی نوشته است، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج اناری، مذهب، ۱۱گ (۲۰۷پ-۲۱۷پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۴ - ۱۵۸]

۱۰. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۶۷/۱

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن علی میسی شامی، تا: یک‌شنبه ۲۸ شعبان ۹۳۳ق، جا: هرات؛ ۵۵گ (۲پ-۵۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲ - ۳۶۱]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۹

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد جلد ۶۷۱/۳۴ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۹۳۵ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ (۲۴۲پ-۲۷۸ر)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۳ - ۲۴۴]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۱/۵ و ۲۰۱۰/۵ عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۲ ذیحجه ۹۵۸ق؛ مصحح، محشی؛جلد:تیماج قهوه‌ای،۲۹گ(۱۱۶پ-۱۴۴)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۹] و [عکسی ف: ۶ - ۲۶]

۱۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۷/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن هارون بن کیا (کیا) الصائم مازندرانی جزائری، تا: سه‌شنبه ۵ رجب ۹۶۴ق، جا: شیراز مدرسه غیاث الدین منصور؛ تملک: محمد قائنی به سال ۱۰۲۵؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۲گ (۲۷پ-۵۸ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۷۳]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه اواخر جمادی الاول ۹۷۴ق؛ مجدول، محشی به حواشی عبدالرحیم، شاه حسین، جلال الدین و دیگران و بعضاً با رمز «منه»؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی، ۱۳۷۷ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۸۸]

۱۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۸۷

بی‌کا، تا: ۹۸۶ق، جا: قزوین [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۲۱۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۲سم [ف: ۲۴ - ۱۹۰]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی با نشان «هـ هـص و ۱۲» دارد؛ کاغذ: شرقی، ۱۸گ (۳۶پ-۵۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۳۰۷]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی به حواشی عبدالرحیم و غیره؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴ - ۱۹۰]

۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۸۳/۱

آغاز: ... الی الذی منه تعلیما

خط: نسخ، کا: شیخ عبد الرحمن، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: شیخ مهدی طاهری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۳۴گ(۱-۳۴)،۱۵سطر(۸×۱۳)،اندازه:۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۱۱۹۴]

۲۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۱۲ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۳۲؛ ۵۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۵ × ۱۶سم [مؤید: ۲ - ۸۴]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۱ خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ترکی، کا: چلبی بن علی یا حاج علی، تا: ۱۰۲۲ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوایی، ۱۸+۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۷ - ۱۴۴]

۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۱۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد سلیم طباطبائی، تا: ۱۰۲۲ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۹۶گ، ۲۴ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۱۲۷]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۵۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** «فی الازل» و التقدیر انه «حاصل فیه» فیلزم ان یکون کل ما لابد للواجب فی مؤثرینه فی ایجاد العالم.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۴۵ق؛ ۲۵گ (۲پ-۲۶پ) [ف: ۳ - ۱۸۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ متوسط،کا:نصیرالدین محمد بن مراد تفرشی،تا:۱۰۵۴ق؛ محشی؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه ای زرد اخری، ۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰× ۱۷سم [ف: ۱ - ۳۱۸]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۵/۱۰-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان قلت لایخلوا ما ان یکون مراد المصنف بقوله لاحد الشمولین مطلقاً.
خط: نسخ، آیات معرب، کا: احمد بن بابکر، تا: ۱۰۶۰ق، جا: بدلیس؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی سفید و گلی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴ص(۸۶-۱۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۸۱]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶۰/۱
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴۵گ (۱پ-۴۵پ) [ف: ۳ - ۱۸۱]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۳۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: محمد بن محمود طبرستانی، تا: احتمالاً ۱۰۸۴ق، جا: مدرسه حاجی باقر اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹ص (۸۱-۱۱۹)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۱۸سم [ف: ۵۰ - ۷۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق، جا: امامیه در مدرسه چله خانه؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۲گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۵۹]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۲۸/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** التعریف بما ذکرتم لتحقق الوجود الذهنی فیه فان قلت لایجوز ان یکون للمعدوم وجود فی الذهن و الا یلزم ان یکون له وجود فی الخارج لانه اذا کان موجوداً فی الذهن.
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نباتی، جلد: تیماج، ۸۹ص (۱۵۲-۲۴۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۲۹۰]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۱۳/۱
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۴/۱۰ - ۱۹۴۱]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۹/۴
آغاز: اقتضاء ضروریا لااتفاقیا کما فی قولنا ... و الحکم الاول ای لمقتضی هو الملزوم و الحکم الثانی المقتضی هو اللازم؛ **انجام:** برابر
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ مغزی میشن، ۴۶ص (۸۷-۱۳۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۲سم [ف: ۵ - ۸۲]

۳۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۹۲/۳
انجام: ارتفاع النقیضین، و بها یحصل المقصود، کما مر فی الشق الاول من الترديد المذکور.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جا: کور کوژ حجره‌ای در خانقاه قلعه چهار لالان؛ ۷۵۱گ (۵۰پ-۸۰۰ر) [ف: ۳ - ۱۸۱]

۳۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۷۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوب، کا: محمد علی، تا: ۲۹ رجب ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۶ص (۸۰-۹۵)، ۱۵ سطر [ف: - ۲۳۱]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین بن محمد صالح بهبهانی، تا: جمعه جمادی الاول ۱۱۳۱ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۷گ (۴۸پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۲۴]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** اولم یکن تلک القابلیة کذلک فان کانت تلک القابلیة لازمة له فلایخ وجود المتغیر الذی هو محل الحوادث و فها لان الملروم یمتنع خلوه عن لازمه.
کا: عبدالکریم، تا: ۱۱۹۰ق، افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۴۴ص(۱۶۵-۲۰۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۵۲۱]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۴/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن حسن، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۹۶گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۱۴۰]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۳/۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳۲ - ۱۲۹]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۲۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۲۰-۳۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۶۷۱]

۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۹/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** تنبیه و انما و سم هذا البحث بالتنبیه لان من شانه ان یعلم مما سلف ... یستدل علیه بالدلیل المتقدم بتلک المقدمة ثابتة غیر ممنوعة یتم ما ذکرنا من الدلیل و ان لم یکن یلزم المدعی قدتم ... علی ید ...
خط: نسخ، کا: عبدالله بن جلال الدین حسینی جوری، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ:نخودی،فرنگی،جلد:مقوایی،رویه تیماج سبز،مذهب، ۱۲ص

(۱۲۰–۱۳۱)، ابعاد متن: ۹×۱۶ اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۱ – ۳۶۲]

۴۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۱۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، کا: یدالله نظرپاک، تا: ۱۳۵۴ق، جا: تهران؛ ۵۳ص(۱۱–۶۳) [ف: ۳ – ۱۸۱]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۱۳/۱۷

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد بن ابراهیم شریف غروی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۳گ (۱۱۰پ–۱۴۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۷۹]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۱/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج سرخ، ۷۴ص (۱۸۶–۲۵۹)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۸ – ۳۶۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۰/۴–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۷۳۷]

۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۳۶/۳

انجام: لجلاء انحصار المفهومات فی الاقسام الثلثه

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی، ۲۳گ (۸۶–۱۰۸)، ۱۶ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۴ – ۱۳۳۴]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۴

آغاز: انسیاق ما الی تحصیل مجهول بمعلوم یسمی بالقیاس الی الذی فیه تعلما؛ **انجام:** برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد جلد ۶۷۱/۳۴ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جا: قم؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۳۶گ (۱۱۲ر–۱۴۷ر)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۳ – ۲۴۲]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۷۶/۲

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۱پ–۲۴پ)، ۲۱ سطر (۷×۱۴) [ف: ۱۷– ۱۶۴]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با رمز «منه و مسعود، شرح شمسیه شرح القسطاس المستقیم و جز آن»؛ مهر: «عبده جمال الدین محمود الحسینی» (دایره)؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: میشن یشمی، ۴۴ص (۱۰–۵۳)، ۱۹ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم[ف:۱۰–۱]

۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۶۲/۷–۵۶/۱۱۲

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس آمده. از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۳۹۷]

● **شرح آداب البحث و المناظرة = شرح الرسالة الحسينية** / منطق / عربی

š.-u ādāb-il baḥṯ wa-l munāẓara = š.-ur risalat-il ḥusaynīyya

انطاکی، شاه حسین

antākī, šāh hoseyn

وابسته به: آداب البحث المناظرة؛ انطاکی، شاه حسین

شرح مزجی توضیحی است بر رساله حسینیه در آداب بحث و مناظره. در فهرست گلپایگانی نسخه دیگری را با آغاز مشابه شرح آدب البحث عضدی دانسته که نباید صحیح باشد.

آغاز: آغاز متن: یا من وفقنا لوظائف البحث و یا من یسرنا لتمیز سمینها عن سقیمها؛ یا من وفقنا لوظایف البحث، و کلمة یا مشترکة بین الأحوال الثلاث فلا یحتاج الی توجیه العلامة.

انجام: فیکون مغلوب الخصم الضعیف بالافحام مع أن هذا من وجوه الالزام و علی الله تعالی التوکل و به الاعتصام.

[الاوقاف العامة موصل ۱۰۶/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه نشریه (ج ۲۴۲/۱۱) ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۴گ (۷۵پ–۹۸ر)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۳ – ۲۴۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۹/۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست گلپایگانی (۲۳۹۸/۵) این رساله را با همین آغاز به حسین افندی نسبت داده؛ خط: نستعلیق ترک، کا: خلیل بن محمد بن علی، تا: ۲۹ رجب ۱۱۲۴ق، جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۴۹پ–۷۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۴۴۷]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۳۹/۲–۱۱/۱۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالرحمن المیلاسی، تا: دوشنبه رمضان ۱۱۲۹ق، جا: ارکلی مدرسه طرقلی؛ جلد: روغنی مذهب، ۲۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ – ۲۳۹۸]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۹۲/۳–۵۴/۸۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۳ق؛ ۲۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۳۹۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۵/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ رجب ۱۱۶۱ق؛ مجدول، محشی؛. [ف: ۳ – ۶۰]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۰۹/۱–۵۹/۲۹

آغاز: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛۲۲گ(۱–۸و۸–۲۱)،۱۲سطر،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف:۵– ۲۳۹۸]

● **شرح آداب البحث و المناظرة** / منطق / عربی
š.-u ādāb-il baḥṯ wa-l munāẓara
هادی، فرج الله
hādī, faraj-ol-lāh

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۱۶/۷
آغاز: بسمله، الحمد لک و الصلوة علی نبیک و آله علیه السلام، اما بعد اذا قلت فان کنت ناقلا طلب السائل عنه و ان کان مدعیاً؛ **انجام:** و عن الضحک و رفع الصوت و عن ان ... ؟ الخصم حقیراً هذا آخر الکلام فالحمدلله فهو الهادی
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۲گ (۶۲ر-۶۳پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۶ - ۲۲۷]

● **شرح آداب البحث و المناظره** / منطق / عربی
š.-u ādāb-il baḥṯ wa-l munāẓara
رومی، مسعود بن حسین
rūmī, mas'ūd ebn-e hoseyn
وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ سمرقندی، محمد بن اشرف (-۷)
شرح مزجی استدلالی و دقیقی بر «آداب البحث» شمس الدین محمد بن اشرف حسینی سمرقندی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۳۸۱
آغاز: بسمله. حمدله. و بعد فقد قال الامام المحقق و الهمام المدقق سلطان الحکماء المتأخرین جامع جمیع فضائل؛ **انجام:** یلزم الرتفاع النقیضین و بها یحصل المقصود کما مر فی کالشق الاول من الترديد المذکور
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۱۲ق؛ محشی با رمز «منه»؛ مهر: «عز من قنع و ذل من طمع محمد کاظم» (بیضی)، مهر وقف «عزتی کرمک یا کریم»؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۵۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۳۵۲]

← شرح آداب الفاضل شمس > شرح آداب البحث و المناظرة
← شرح آداب الفاضل شمس > شرح آداب البحث

● **شرح آداب المریدین** / عرفان و تصوف / عربی
š.-u ādāb-ul murīdīn
قاری هروی، علی بن سلطان محمد، - ۱۰۱۴ قمری
qārī heravī, 'alī ebn-e soltān mohammad (- 1606)
وابسته به: آداب المریدین؛ سهروردی، عبدالقاهر بن عبدالله (۴۹۰-۵۶۳)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۰۸
آغاز: عنه کرامات عجاب و قد دخل الشیخ عبدالقادر علی شیخ حماد یزوره فنظر الیه الشیخ کانه اصطاد؛ **انجام:** و سعة رحمته ای انعامه و رعایته و حمایته و وقایته ... مجیب ای وفق مراده و علی ما یشاء قدیر ای و بالاجابه جدیر و الحمدلله اولا و اخرا ... و الصلحاء الکاملین و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۰۵۴ق، جا: مکه مکرمه؛ مصحح؛ مهر: «محمد شفیع قادری»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۲ص، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵۰ - ۱۴]

← شرح آداب مسعودی > شرح آداب البحث
← شرح آداب مسعودی > شرح آداب البحث و المناظرة

● **شرح آداب مکالمه = اندرزنامه دانش** / متفرقه / فارسی
š.e ādāb-e mokāleme = andarz-nāme-ye dāneš
میرزا هدایت الله
mīrzā hedāyat-ol-lāh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۴/۳۳
بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی مذهب، ۳۵ص (۶۳۸-۶۷۲) ، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۶۹۱]

← شرح آداب المناظرة > شرح آداب البحث

● **شرح آداب المناظرة** / منطق / عربی
š.-u ādāb-ul munāẓara
جندی، احمد بن محمد، ق۹ قمری
jondī, ahmad-e-bn-e mohammad (- 15c)
[الاوقاف العامة ۱۳۷/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۲/۶
آغاز: باسمک اللهم یا واجب الوجود و یا واهب الخیر و الجود (لک الحمد) هو الوصف بالجمیل علی الجمیل علی جهة التعظیم و التبجیل؛ **انجام:** و الکل صالح للسندیة اذ الکلام فی الکلام الاول
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۱۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۷گ (۳۴پ-۴۰ر)، ۲۰سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۱۵۵]

● **شرح آداب المناظرة = شرح الرسالة العضدیة = حل آداب العضدی** / منطق / عربی
š.-u ādāb-il munāẓara = š.-ur-r.-il 'aḍudīyya = ḥall-u ādāb-il 'aḍudī
بیرجندی، عبدالعلی بن محمد، - ۹۳۴ قمری

bīrjandī, ‘abd-ol-‘alī ebn-e mohammad (- 1528)
وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)
تاریخ تألیف: ۹۳۰ق
شرح مزجی و مبسوطی است بر رساله آداب البحث عضدی است. ماده تاریخ ختم تألیف جمله: «حل آداب عضدی است»: ۹۳۰.
آغاز: نحمدک یا مجیب دعوی السائلین بلا مانع و مناقض ...
انجام: ما تعاقب اللیالی و الایام
[دنا ۳۹۷/۶ (۵ نسخه)؛ الذریعه ۵۵/۱۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۲۷جمادی الثانی۹۳۲ق؛کاتب شارح را به جمله «سلمه الله» دعا کرده و این می‌رساند که نسخه در حیات شارح نوشته شده؛ ۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۳× ۱۸سم [ف: ۴ - ۳۸۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۷/۳-ف
نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ شعبان ۹۶۹ق؛ محشی با نشان «منه»؛ ۱۴گ (۲۴پ-۳۸ر) [فیلمها ف:۲ - ۱۹۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۱۳/۱۸
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد بن ابراهیم شریف غروی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۴۴پ-۱۵۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۱۶/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۱۵گ (۲۴پ-۳۸ر)، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۳۲۲]

۵. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۵۱/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۶۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۹ص (۱-۹)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۲ - ۳۴۳]

● شرح آداب المناظرة / منطق / عربی
š.-u ādāb-ul munāẓara

فاضل کاشی کبیری

fāzel-e kāšī kabīrī

وابسته به: آداب المناظرة؛ فاضل کاشی کبیری
شرح مزجی است بر رساله‌ای که خود مولف قبلاً در آداب البحث و المناظرة نگاشته بود. در الذریعة (۳۱/۱) چنین می‌گوید: «آداب المناظرة للفاضل الکاشی الکبیری متن مختصر (اوله احمدک اللهم یا مجیب کل سائل ...) ثم شرحه مزجا بنفسه و اول الشرح (الحمد لله الذی لا مانع لعطائه ...) رایت النسخة فی مازندران فنسخها». گفتنی است که در فهرست‌ها رساله‌ای با این آغاز به طاش‌کبری‌زاده نسبت داده شده است. ولی با در نظر گرفتن اینکه در پاره‌ای از نسخ پایان شرح را سال ۱۱۳۷ق ذکر می‌کنند و ماتن و شارح را یکی دانسته و از سوی دیگر طاش‌زاده کبری متوفی ۹۶۸ق می‌باشد، انتساب رساله «آداب البحث» و شرح آن به طاش زاده دور می‌نماید.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی لا مانع لعطائه و لا معارض لقضائه و لا ناقض لا نشانه ... و بعد فقد کنت کتبت عدة من السطور ... فی علم المناظره و الاداب و قد قصدت الان شرحها ...
انجام: هذا الذی ذکناه من وظایف المتخاصمین و اداب المناظره غایة ما یراد فی هذا الباب ... باب آداب البحث اذ لا مزید علیها فی تقدیر القواعد و الاصول و من الله تع التوفیق لاظهار الحق و الهام الصولب فی کل باب و الحمدلله الوهاب ...

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۷۱۱/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن ملا خان بداق، تا: ۱۱۲۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۵۸۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۳۹/۳-۱۱/۱۳۹
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد الذریعة (۳۱/۱) انتخاب شد؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالرحمن، تا: ۱۴ ذیحجه ۱۱۲۹ق، جا: ارکلی مدرسه طرقلی؛ جلد: روغنی مذهب، ۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۷
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف به استناد الذریعة (۳۱/۱) انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالغفار بن زین العابدین کربلائی بن اکبر حداد بن نوری، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۳ق؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۲۳۴پ-۲۴۰پ)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۳ - ۲۴۳]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۵۵/۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست به عنوان «شرح رسالة فی علم المناظرة» بدون نام مؤلف آمده است؛ خط: نسخ، کا: ملا سلیمان، تا: رجب ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸گ (۱۳پ-۲۰ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: - ۲۴۷]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی نهاوندی، تا: ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۲گ (۱پ-۱۲)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [رایانه]

۶. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۲۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۱پ-۱۳پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۰۳]

۷. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۲۴/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید ضیاء الدین علامه، تا: ۱۳۱۴ق؛ ۸گ (۳۰ر-۳۷ر) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۰۴]

۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۹گ (۱۳پ-۲۱پ)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [مؤید: ۲ - ۱۵۹]

۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۸۰/۷

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: سید احمد، بی‌تا؛ ۹گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۰۳]

۱۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۳مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کاتب: محمد مهدی بن محمد کاظم خوانساری، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۳۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۴۶۶/۷-۵۷/۱۳۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد الذریعة (۳۱/۱) انتخاب شد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی خلیل امام بجامع طوپخانه، بی‌تا؛ ۹گ (۵۰-۵۸)، ۱۵-۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۳۹۷]

● شرح آداب المناظرة / منطق / عربی

š.-u ādāb-ul munāẓara

در آن از سید سند و بعض افاضل (احمد جند) و استاد سعید شهید (ملامحمد شریف) و شارح مطالع و محقق شریف و سید محقق یاد شده و شرح و متن از یکی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱۸/۱

آغاز: بسمله و الحمدلله الذی الهمنا طریق الصواب ... و بعد قد الفت فیما مضی موجزا فی آداب المناظرة و طریق المباحثة و المشاجرة قد ضمن فوائد کثیرة کان بعضها مرموز او بعضها مزبورا لکن لغایة ایجازه لم یبادر الی دقایق مرموزاته الفهم ... فحدانی ذلک الی شرح یکشف عن خرایده ... قال المصنف ... (بسم الله) الجامع لجمیع الصفات الالهیة (الرحمن) المنعم لجلایل النعم (الرحیم) المفضل لدقایقها ... (لامانع لحکمه) ای حکمه علی الموجودات تفصیلا (و لا ناقض لقضائه) ای حکمه علی الموجودات اجمالا ... (نحمده علی نعمائه) ... (و بعد هذه) ... (قواعد) یتعلن بآداب البحث و یحتمل ان یکون اشارة الی اسم الکتاب (متضمنة لما یجب استحضاره فی فن المناظرة)؛ **انجام:** (و من الواجب التکلم فی کل مقام بما هو وظیفة فلایتکلم فی الیقینی) ای فی العلوم التی یطلب منه الیقین (بوظایف الظنی و بالعکس) ای لایتکلم فی العلوم یطلب فیه الظن کالنقلیات بوظایف الیقینی و کل ذلک ظاهر لایحتاج الی بیان. هذا آخر الکلام فیما قصدناه کتبته لخلانی فی عدة ایام علی سبیل الاستعجال مرددا علی جناح السفر مع تشتت البال و الحمدلله علی ما وفقنا للاتمام و الصلوة و السلام علی سید الانام و آله الهادین الی یوم القیام و انا ... اسدالله محمد السرابی ... انه هو القادر علی ما یشاء و هو ذوالفضل العظیم و هو الغفور الکریم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه سلمه الله، منه»؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۶ و ۱۸ سطر (۵×۱۱ و ۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴ - ۴۰۳۰]

← شرح آداب المناظرة عضدی ← حاشیة شرح آداب البحث

● شرح آداب المناظرة للنسفی / منطق / عربی

š.-u ādāb-ul munāẓara li-n-nasafī

وابسته به: شرح آداب البحث؛ نسفی، محمد بن محمد (۶۰۰-۶۸۷)

شرحی است با عناوین «قال، اقول» بر رساله «آداب المناظرة» برهان الدین نسفی که در چند فصل تالیف شده بود با رد و ایراد با مؤلف اصل و توضیح مطالب و مقاصد وی.

آغاز: رب تمم بالخیر و به ثقتی الحمدلله رب العالمین ... وبعد فان السعادات العاجلة و الکرامات الآجلة منوطة باکتساب العلم و هو اما تصور او حکم فاردت ...

انجام: کما ان کتابة الامی مقتضیة لعدم امیته مع عدم دلالته علی ثبوته فی الواقع و الله اعلم بالصواب و الیه المأب

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: الیاس بن ابراهیم البو علوی، تا: دوشنبه اواسط جمادی الاول ۷۳۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵ × ۱۷سم [ف: ۲۷ - ۶۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۷۶/۷

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب به استناد نسخه ش ۱۰۵۹۰ انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، کا: قاسم بن محمود زاهدی، تا: دوشنبه ۸ رمضان ۷۸۶ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۵۱گ (۱۸۱-۲۳۱)، اندازه: ۹×۲۲سم [ف: ۳۱ - ۲۸۶]

۳. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست گفته: شرحی است بر رساله خواجه نصیرالدین طوسی در آداب مناظره. ولی آغاز و انجام نسخه با شرح آداب البحث نسفی هماهنگ است. به استناد نسخه ش ۱۰۵۹۰ فهرست مرعشی؛ خط: نستعلیق، کا: عمر بن محمد بن علی نهاوندی معروف به اقطع، تا: ۷۹۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ (۳۱-۷۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۳۹]

● شرح آسیای مرکزی / جغرافیا / فارسی

š.e āsīyā-ye markazī

مترجم: ماردروس، ق۱۹ میلادی

از: کتنکو کاپی تن اتاماژر؛ مترجم: ماردروس داود مانف

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ ترجمه: ۱۲۹۵ق

این کتاب، که پس از فتوحات روس‌ها در آسیای مرکزی (قرن گذشته) نوشته شده، حاوی مطالب جغرافیایی آن نواحی است و حکایت از پیشرفت تمدن روسی در آن نواحی می‌نماید. مباحث آن بدین شرح است: باب ۱. شرح مختصری از جغرافیای ممالک آسیای مرکزی؛ ۲. شرح حال طوایف مختلفه که در آسیای مرکزی سکنی دارند؛ ۳. اسباب و جهانی که روس‌ها را بر این داشته که حرکتی به طرف آسیای مرکزی نمایند؛ ۴. حاصل‌های زراعتی آسیای مرکزی؛ ۵. باب بضاعت و مکنت معدنی آسیای مرکزی؛ ۶. کسب و صنایع و اعمال یدی اهالی آسیای مرکزی؛ ۷. تجارت آسیای مرکزی؛ ۸. راه‌ها و طرق و شوارع دیگر آسیای مرکزی؛ ۹. امید و خیالات و تخمین‌های دولت روس به جهت آسیای مرکزی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۳۹

آغاز: بسمله، دیباچه مصنف، مسئله آسیای مرکزی، در این جزء زمان از مسایل مهمه عالم و علاوه بر اینکه داخل در مطالب مفید معدود میشود؛ **انجام:** مسائل تجارتی یعنی انتشار تجارت روسیه در کل اقلیم آسیا سنه ۱۲۹۵ و السلام.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً میرزا محمد حسین فروغی ذکاء الملک، تا:۱۲۹۵ق، جا:تهران؛مجدول؛کاغذ:فرنگی آبی، جلد:تیماج سبز، ۲۱۵گ، ۱۳ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۳ - ۱۶۱]

● شرح آفرینش نور محمدی = مولودنامه / کلام و اعتقادات / فارسی

š.e āfarīneš-e nūr-e mohammadī = mowlūd-nāme

رساله‌ای است به نثر عامیانه و مناسب برای مجالس وعظ عوام، در موضوع چگونگی خلقت حضرت پیامبر (ص) که در سطر ششم صفحه ۱۴ این رساله «مولودنامه» خوانده شده است و در صفحه ۱۶ «وصیت نامه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۰۶/۱

آغاز: بسمله. در حدیث آمده اول ما خلق الله نور محمد (ص) یعنی اول چیزی که خداوند خلق کرد نور پاک مصطفوی بود چون.؛ **انجام:** بعد از نماز عشاء هفتاد مرتبه بخواند لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.انجامه: تمام شد این کتاب آفرینش نور محمدی (ص) بید این اقل و اضعف کاتبین علی بن اسماعیل اللهم اغفر ذنوبهما بمحمد و آله. فی شهر ذی الحجه الحرام ۱۳۳۷. بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۳۳۷ق؛ جلد: چرم مشکی، ۲۲ص (۱-۲۲)، اندازه: ۱۱× ۱۷سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۲۶]

← شرح الآلات الرصدية ← كيفية الارصاد

● شرح الآلة التی یرسم بها الدوایر العظام علما و عملا / ریاضیات / عربی

š.-ul ālat-il-latī yursamu bi-ha-d dawāyir-il ʻiẓām ʻilm-an wa ʻamal-an

ابن هیثم، حسن بن حسن، ۳۵۴ - ۴۳۰ قمری

ebn-e heysam, hasan ebn-e hasan (966 - 1039)

درباره آلتی که بدان دوایر عظام را به دست آوردند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۳۸/۶-عکسی

آغاز: بسمله. قال الشيخ ابوعلی بن الهیثم. ق. كل نوع من انواع الحيل و ان كانت له فضيلة رتبة من العلم و ساوى لهذه الفضيلة غيره من الانواع فليس يساوئها فی مقدار المنفعة، بل قد يقع الانتفاع بعضها اكثر من بعض؛ **انجام:** يقوس الحلقة فقد اتينا على شرح آلالة التی ترسم بها الدواير العظام، علماً و عملاً. و ذلك ما قصدنا لتبيينه و هذا صورتها و الله اعلم. تمت المقالة لبطلميوس الثانی الشيخ المبرز ابی علی حسن بن الحسن بن الهيثم رض ۶۹۲ق.

اصل نسخه: لیدن، ش ۱۳۳؛ خط: نسخ کهن، کا: ابن غلام قونوی، تا: ۶۹۲ق؛ ۴گ (۵۶-۵۹) [عکسی ف: ۲ - ۲۶۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۸/۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۵۵۷]

● شرح آلات رصدیه = آلات الرصد / هیئت / فارسی

š.-e ālāt-e rasadīyya = ālāt-or rasad

کاشی، جمشید بن مسعود، - ۸۴۱ ؟ قمری

kāšī, jamšīd ebn-e masʻūd (- 1438)

اهدا به: سلطان اسکندر

تاریخ تألیف: ذیقعده ۸۱۸ق

رساله موجزی است در بیان آلات رصد که بر حسب فرمان « ... السلطان اسکندر» تحریر شده؛ حاوی صنعت حلقه نحاسیه و آلت

لبنه و آلت حلقه نحاسیه و آلت ذات الحرب.
آغاز: بسمله، حمدله این رساله ایست در شرح آلات رصد که بر حسب فرمان پادشاه اسلام فرمانفرمای هفت اقلیم ... الواثق بالله الاکبر السلطان اسکندر ... در سلک تحریر آمده
انجام: چنان باید کرد که حلقه اول را بر کرسی حرکت توان داد جهت عرض بلد.
[دنا ۳۹۸/۶؛ نسخه‌های منزوی ۲۰۴؛ استوری ۷۲۲؛ کاشانی نامه ۳۵؛ کشف الظنون ۱۹۴۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۷۶۲/۴]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۹/۴ حکمت
آغاز: برابر؛ **انجام:** جهت عرض بلد
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از روی خط مصنف؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲ص(۱۱۵پ-۱۱۶پ)، قطع: وزیری [ف: ۲ - ۴۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۳۵/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** چنان باید کرد که حلقه اول را بر کرسی حرکت توان داد جهت عرض بلد این رساله تحریر شد از روی خط افضل المهندسین جمشید بن مسعود بن محمود الطبیب الکاشی الملقب بغیاث الدین که در ذیقعده ۸۱۸ هجری تحریر فرموده اند. (این رساله چون در اصل بی امضاء بوده جاعل آنرا بنام خود امضاء کرده)
خط: نسخ و شکسته، کا: محمد علی قائنی، تا: ۱۲۶۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۰ - ۱۱۹]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۶/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ نقل از خط مؤلف به دو واسطه؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۶سم [ف: ۶ - ۴۷۷]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۱/۲-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و آن چنان باید کرد که حلقه بر کرسی حرکت توان داد جهت عرض بلد قد نقل هذه الرسالة بعون الله الجلالة
خط: نسخ، کا: مسیح کمره‌ای، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص (۹-۱۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۹۲]

● **شرح آمنت بالله** / عرفان و تصوف / فارسی
š.-e āmant-o be-l-lāh

راز الهی، برهان الدین، - ۱۰۸۳ قمری
rāz-e elāhī, borhān-od-dīn (- 1673)

در شرح «آمنت بالله و ملائکته و کتبه و رسله ...» به نثر آمیخته به نظم با دید صوفیانه، گویا از شاه برهان الدین برهانپوری ملقب به راز الهی متخلص به گازر. نام نگارنده در دیباچه نیامده است، در سرآغاز نسخه‌ای (مشترک) از خواجه قطب الدین بختیار اوشی (- ۶۳۲ق) دانسته شده است و در ص ۴ نسخه گنج‌بخش (مشترک) از راز الهی دانسته شده است. نسخه‌ها یکدست نیستند. یکی از آنها با سربندهای «باب»است. (احمد منزوی)
آغاز: ۱: حمد له صلات ... که در شأن آل طاها و جلوه اولی ... مناجات: ای پاک پروردگار
۲: حمد له. عاقبت هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن (اته)
[دنا ۳۹۸/۶؛ فهرست تسبیحی ۴۴۷/۲؛ نسخه‌های منزوی ۴۹ و ۷۰۲ و ۹۹۰ و ۹۹۹؛ فهرستواره منزوی ۵۲۳/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۵۸/۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** کسی کز تو در تو نظاره کند×× ورقهای بیهوده پاره کند
کا: محمد رضا بن محمد معصوم بیک، تا: شنبه ۱۹ رجب ۱۰۹۳ق، جا: اورنگ آباد؛ جلد: مقوا [ف: ۳۰ - ۲۱۹]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸۶/۴-ف
نسخه اصل: کتابخانه گنج‌بخش در راول پندی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۳ - ۲۰۷]

● **شرح آیات الأحکام** / علوم قرآن، تفسیر / عربی
š.-u āyāt-il aḥkām

استرآبادی، محمد بن علی، - ۱۰۲۸ قمری
estarābādī, mohammad ebn-e ʻalī (- 1619)

میرزا محمد استرآبادی فقیه و رجالی بزرگ شیعی است و صاحب کتاب «منهج المقال»، که در این اثر به شرح و تفسیر آیات الاحکام پرداخته، به ترتیب کتب فقهی از طهارت تا دیات و در مقدمه تفسیر سوره فاتحه را تیمناً آورده است. وی آیات مربوط به هر یک از ابواب فقهی را در بابی جداگانه همراه با جهات فقهی و تفسیری و نیز اخبار و احادیث مربوط به آنها را آورده است. استرآبادی در این کتاب به اقوال علما اشاره کرده و روایات آن را از اهل بیت (ع) آورده است و در بسیاری از موارد از «کنز العرفان» فاضل مقداد یاد نموده و بعضی از آرای او را رد کرده است. این کتاب در دو جزء تنظیم شده است و خود مؤلف بر این کتاب حواشی دارد. (حافظیان)
چاپ: بخشی از این کتاب (از مقدمه تا آخر کتاب الزکاة) با حواشی شیخ محمد باقر شریف زاده گلپایگانی، در تهران، به وسیله کتابفروشی معراجی به چاپ رسیده است.
[دنا ۳۹۹/۶ (۱ نسخه)؛ دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی ۱۷۹۹/۲؛ الذریعه ۴۳/۱ رقم ۲۱۹؛ فقه القرآن فی التراث الشیعی تراثنا ۱۳۲/۱۷-۱۳۴؛ کشاف الفهارس ۲/۳-۳؛ کتابنامه بزرگ قرآن کریم ۳۶/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۸عکسی
آغاز: المعلن ایضاً فانه حیث لایؤمن بالله و الیوم الآخر لایبقی له داع الی الانفاق الا الریا و ان لم یکن ذلک بالنسبة الی المسلمین؛

انجام: و كونه واقعاً لا محالة و هذا الوعد المؤكد من الله سبحانه يقتضى عدم التقصير فى الأمر و النهى بقدر المكنة و لاحول و لاقوة بالله العلى العظيم. تم الجزء الأول بعون اول الاول و هو المستعان لاتمام الآخر على وجه اتم و اكمل.
جزء اول كتاب؛ خط: نسخ و نستعليق، بی‌كا، تا: دوشنبه رجب ۱۰۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به امضای «منه دام ظله العالی»؛ ۳۴۱ص، ۱۹ سطر [عكسی ف: ۳ - ۶۲۵]

● **شرح آيات مشكل** / تفسير / فارسی

š.-e āyāt-e moškel

شرح آيات مشكل و جز آنها، نخست آيه‌ها می‌آيد سپس گزارش آنها به روش پرسش و پاسخ.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۳۶/۸

آغاز: ... مشكلات الايات و غيرها قال الله تبارك و تعالى فى سورة الكهف فى قصة موسى و خضر و اما السفينة فكانت لمساكين يعلمون فى البحر فاردت ... مسئول اگر كسی گويد كه چرا جناب اقدس سبحانی در قصه سفينة بلفظ اردت متكلم وحده؛ **انجام:** و غايت استغراق او را حاصل شود اينگونه كمالات از او صادر شود
خط:نسخ و نستعليق، بی‌كا، تا: ۱۳۱۱ق؛ كاغذ: فرنگی، جلد: ميشن سياه، ۱۰گ(۶۹پ-۷۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۶ - ۱۴]

● **شرح آية الكرسی** / كلام و اعتقادات / عربی

š.-u āyat-il-kursī

در معنای شفاعت و عرش و كرسی و باب و امامت (كه باطن شفاعت است) و غيره به سبک استدلالات شيخيه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۹۵

آغاز: فى شرح الآية، كان الكلام فى الكلمة المباركة يشفع، من ذا الذى يشفع عنده الا باذنه؛ **انجام:** فاستغفر مولاى اجل الله شأنه بالاستغفار الكبير و الصلوات الكبيرة ... و لعنة الله على اعدائهم اجمعين.
خط: نستعليق، كا: اسماعيل بن ابراهيم اصفهانی، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تيماج يشمی، ۷۱گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۸/۴سم [ف: ۴۳ - ۶۸]

● **شرح آية الكرسی و دعای بزرگوار** / شرح دعا / عربی

š.-e āyat-ol-korsī va do'ā-ye bozorgvār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۹۲/۸

بی‌كا، تا: جمعه ۱۰ محرم ۱۲۴۱ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸ص (۹۳-۹۹)، ۱۰ و ۱۳ و ۱۹ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۵ - ۲۰۸]

● **شرح آيه وضو: «فاغسلوا وجوهكم»** / فقه / فارسی

š.-e āye-ye vozū: «faqselū vojūh-a-kom»

حزين، محمد علی بن ابی طالب، ۱۱۰۳ - ۱۱۸۰ قمری

hazīn, mohammad 'alī ebn-e abī-tāleb (1692 - 1767)

رساله مختصری است درباره وضو و بيان آيه وضو كه درپاسخ به سؤالی نگاشته شده است. دركتاب‌شناسی حزين لاهيجی (ص ۶۵) رساله در جواب مسأله وضو از حزين لاهيجی معرفی شده كه نسخه‌ای از آن در لكهنو موجود است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۰۸/۵

آغاز: بسمله الحمدلله حق حمده والصلوة على رسوله وآله من بعده اما بعد سائلی سؤال نمود به اين عبارت كه مفاد الی ظاهر الختم والانتها كما فی آية فاغسلوا وجوهكم ... پس بكدام سبب شيعه از مرفق ابتدا نموده ... جواب باين عبارت مرقوم شد قال امام العلوم اللفظية ابن دريد؛ **انجام:** درهيچ يک از مذكورات هرگزتوهم دخول غايت درمغيی متصور نباشد اين مقدار درتنبيه كافی وحاجت به اطناب كلام مذكور به ذكر امثله نيست وما توفيقی الا بالله ...
از اول تا آخر؛ خط: عبارات عربی نسخ و نستعليق، كا: علی بخش،تا:قرن ۱۳؛ درآخر نسخه احوال علماء مذكوره مانند محمد بن دريد ازدی و صاحب بن عباد و خليل بن احمد ازدی و فايده‌ای در علم هندسه در ۵ برگ آورده شده (۱۲۴ر-۱۲۸پ)؛ جلد:پارچه سبز، ۱۰گ، ۲۱سطر،اندازه:۱۴×۲۲سم[ف مخ - ۱- ۲۲۸]

● **شرح آيه «يوماً كان مقداره الف سنة» و دو حديث ...** / شرح حديث، تفسير

š.-e āye-ye «yawm-an kān-a meqdār-o-hū alf-a sana» va do hadīs ...

شرح آيه «يوماً كان مقداره الف سنة» و دو حديث «قلب المؤمن بين اصبعی الرحمن» و «قلب المؤمن عرش الرحمن».

قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه:۱۱۴۳/۵

بی‌كا، بی‌تا؛ ۴گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۵۹]

● **شرح آية «يوم يأتی لاتكلم نفس الا باذنه فمنهم شقی و سعيد»** / تفسير / عربی

š.-u āyat-i «yawma ya'tī lā tukallim-u nafs-un illa bi-idn-i-h fa-min-hum šaqīyy-un wa sa'īd»

از مجمع البيان و تفتازانی و معالم التنزيل و شارح المفتاح در آن ياد شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۰۳/۳۲

آغاز: يوم يأتی لاتلكم لا تتكلم نفس بما ينفع و ينجی الا باذنه الا

باذن الله کقوله یتکلمون الا من اذن له الرحمن و رضی له قولا و هذا فی موطن من مواطن ذلک الیوم؛ **انجام:** و الآیة لا تدل علی ان النعم هو اثمار الجنة فضلا عن حصر نعیمهم فی ثمرات الجنة انتهی
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ محرم ۱۲۴۹ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۴۴۵-۴۴۷)، اندازه: ۲۰/۱×۱۴/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۷۷]

● **شرح الابرار و مفاتیح الانوار** / اخلاق / فارسی

š.-ol abrār va mafātīh-ol anvār

اصفهانی، محمد علی

esfahānī, mohammad ʻalī

ترجمه فارسی کتاب تنبیه الغافلین، در ۱۹ «باب».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا، جا: ترکستان احتمالاً سمرقند یا بخارا [میراث شهاب: س۶ش۱ - ۱۱۲]

● **شرح ابن امیل علی متن المحتصی** / کیمیا / عربی

š.-u ibn-i umayl ʻalā matn-il muḥtaṣā

تمیمی، محمد بن امیل، - ۱۷۰ قمری

tamīmī, mohammad ebn-e omayl (- 787)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۱/۲۰

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم الدین پسر محمد یوسف گلبرگیوی، تا: سه‌شنبه رمضان ۱۳۲۸ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ کاغذ: هندی، ۷ص (۳۲۲-۳۲۸)، ۱۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۴۶۸]

● **شرح ابن حاجب** / - عربی

š.-u ibn-i ḥājib

ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰؟ - ۶۴۶ ؟ قمری

ebn-e hājeb, ʻosmān ebn-e ʻomar (1175 - 1249)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۶

کا: ابن محمد سعید، تا: ۱۱۲۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۲۸گ، اندازه: ۱۲×۲۱/۴سم [رایانه]

● **شرح ابن خاتون** / -

š.-u ibn-i xātūn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۷۷۶

بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

← شرح ابن عقیل ⩤ شرح الفیة ابن مالک
← شرح ابن فارس ⩤ شرح دیوان الحماسة
← شرح ابن فارس ⩤ فرهنگ لغات
← شرح ابن المصنف ⩤ شرح تشریح الافلاک
← شرح ابن المصنف ⩤ الدرة المضیئة فی شرح الالفیة
← شرح ابن ناظم ⩤ الدرة المضیئة فی شرح الالفیة
← شرح ابن ناظم ⩤ شرح تشریح الافلاک
← شرح ابنیة الافعال ⩤ فتح الاقفال و ضرب الامثال

● **شرح الابواب** / صرف / فارسی

š.-ol abvāb

بخاری، محمد بن درویش محمد،

boxārī, mohammad ebn-e darvīš mohammad

وابسته به: المعزی فی التصریف؛ معزی، محمد بن ابی القاسم
در شرح «المعزی فی التصریف» شمس الدین محمد بن ابی القاسم المعزی که در چهار «باب» است.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۵۰/۱

آغاز: الحمد لله رب الارباب و مسبب الاسباب
از آغاز است تا فصل هفتم از باب چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۲۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۱۰]

← شرح ابیات ⩤ شرح مصرعه

● **شرح ابیات** / ادبیات / فارسی

š.-e abyāt

شیروانی، عبداللطیف، ق۱۰ قمری

šīrvānī, ʻabd-ol-latīf (- 16c)

شرحی است بر ابیاتی از حافظ شیراز، نظامی، امیر خسرو دهلوی، امیر شاهی، سبزواری، خجندی، سلمان ساوجی، ظهیر فارابی، فردوسی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۸/۳

آغاز: ساقی حدیث سر و گل و لاله میرود؛ **انجام:** مهر خموشی نهاد که در عالم غیب الفاظ خموشی همچو تاریخ حال و مقال آید و بالله التوفیق.
خط: شکسته، نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن میرزا اشرف، تا: ذیحجه ۱۲۷۷ق؛ با سه سرلوح زمینه طلا، مجدول مذهب؛ جلد: روغنی، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۴۱]

● **شرح ابیات** / ادبیات / فارسی و عربی

š.-e abyāt

شریف لاهیجی، قطب الدین محمد بن علی، - ۱۰۹۷

قمری

šarīf-e lāhījī, qotb-od-dīn mohammad ebn-e ʻalī (-1686)

در شرح یک بیت نظامی: «عقل بشرع تو ز دریای خون ×× کشتی جان برده به ساحل برون» به عربی (۸۰–۸۸)؛ و یک رباعی سحابی: «عالم همه فرع تست ای اصل وجود ×× زیرا که وجود تو ازین فرع نمود / مر پرتو را احاطه نتواند شمع ×× هر چند که شمع باشدش بود و نمود» به فارسی (ص۸۸–۹۰)، و یک رباعی از گمنام: «در علم نظر شرح اشارات بس است ×× در زهد و صلاح ترک طاعات بس است / مار اسرو برگ مسجد جامع نیست ×× مارندان را کنج خرابات بس است» به فارسی (۹۰–۹۲)؛ در یک حاشیه «منه» (ص ۸۹) آمده: «و من هذا الباب ما قد قلنا فی خطبة کتابی الموسوم بمحبوب القلوب: الحمدلله الذی لیس بینه و بین خلقه غیر خلقه حجاب» (آغاز محبوب القلوب چاپی).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۵۰/۴

آغاز: شیخ گرامی شیخ نظامی رحمه الله: عقل بشرع تو ز دریای خون ×× کشتی جان برده بساحل برون. لعل مراد الناظم رحمه الله ان العقل لایهتدی الی الاحکام المامورة بها الا بمعاونة ضوابط الشرع؛ **انجام:** بیگانگی ز خلق جهان عین وحدت است ×× زان آشنای کس نشود آشنای او

در ص ۹۲ آمده «در دارالسلطنه اصفهان ... از دیوان مرحوم صایبا تاریخ روز دوشنبه ۵ شهر رجب تفال نموده شد این غزل آمد ...»، با حواشی خود او و با شعرهای خود او در هامش و در متن؛ خط: نسخ، کاتب=مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳ص (۸۰–۹۲)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲–۲۹۳۹]

● شرح ابیات / ادبیات / عربی

š.-u abyāt

این رساله حاوی شرح ابیات قصیده‌ای است که با این بیت شروع می‌شود: «الام انتظاری انجم النحس و السعدی ×× و حتام صمتی لا اعید و لا ابدی» و یکایک ابیات آن را شرح می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۱۰/۴

آغاز: فقد نلت المنا غضاً بحد و عزم لایقر علاقرار؛ **انجام:** و الاعضا التغمیض ... و القداما یقع فی العین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ص (۱۹۲–۲۰۴)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۹ – ۴۲۸]

● شرح الابیات / ادبیات / عربی

š.-ul-abyāt

گزارشی است بر چند بیت که کسی برای استاد خود زین الدین فرستاده، شارح فرزند ناظم ابیات است، با عنوان: اللغة، الاعراب، المعانی، البیان، البدیع.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۹/۹

آغاز: بسمله، ان احسن مذهب کلامی تدمج ترصیع الجواهر، و ابدع سجع خطالی ... حمد منعم خلق الانسان علمه البیان ... هذه کلمات علقتها علی ابیات لوالدی مد ظله، وجدتها فی رسالة ارسلها الی شیخه خاتمة المجتهدین زین الملة و الدین قدس سره ... و مرسل قد دعا الناس للهوی ×× جهازا فآمنا و ان یدع آمنا؛ **انجام:** مشوشاً نحو صدعنی و صدعنی انتهی (؟)

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ زرد، ۴گ (۶۹پ–۷۲پ)، اندازه: ۱۳/۶×۲۰/۳سم [ف: ۶ – ۳۱۲]

● شرح الابیات / ادبیات / عربی

š.-ul-abyāt

در مقدمه از بدیع الزمان، قاضی معرة، عیسی بن ماهان، فتح بن الخاقان، خلیل، ابوالعباس، جریر و دیگران نام برده شده و گفته شد که اینان از متقدمان نقد بیان و بلاغت و فصاحت بوده‌اند سپس شعرهایی از متقدمان عرب شرح شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۰۷

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الغربة واسطة لتحصیل الکلمات ... اما بعد فافی برهة رکدت فیها ریاح الفضائل و خمدت مصابیح الافاضل؛ **انجام:** و یا بی الله الا ان یتم نوره علی رغم الف کل متکبر جاهد و لنختم کتابنا هذا ببیتین ختم بهما الشیخ خالد ... لج به الحرص علی کل نکتة یکتبها عنه بماء الذهب.

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد زمان دزفولی، تا: دوشنبه دهه سوم محرم ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۱/۴سم [ف: ۱ – ۲۷۷]

● شرح ابیات ... / نحو / عربی

š.-u abyāt ...

شرح ابیات الجمل التی لها محل من الاعراب و التی لامحل لها.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۰۱/۳

آغاز: بسمله. شرح نظم نحا اختصارا او ما لافیما له من جملة محل و مآلا لعبد العزیز بن محمد بن یوسف الشافعی الشاذلی لطفه الله به الحمدلله مستحقه ... و بعد فهذه التعلیقة الموافیة بشرح الابیات ثمانیة و هی جمل اتت و لها محل معرب تسع لان حلت محل المفرد؛ **انجام:** فی هذا القدر کفایة لمن تامل و بتوفیق ذی الکمال قد یکمل و الحمدلله وحده

بی‌کا، بی‌تا؛ نقل از نسخه مؤلف؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه

کاغذ کهن، ۱۳ سطر [ف: ۵ – ۱۸۰]

● **شرح ابیات** / ادبیات / فارسی

š.-e abyāt

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۰۳/۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷گ (۱۷۹ر – ۱۹۵پ) [ف: ۷ – ۱۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۲/۹

آغاز: شعر انوری: گمان بری که ظریفی ولی نمیدانی ... که بین مردمک دیده مینشانندت. یعنی خود را فصیح و ظریف میدانی اما نمیدانی که مردم تو را مثل مردم چشم میدانند و از مردمی بمحض نامی اکتفا کرده و در پهلوی مردمکت مینشانند؛ **انجام:** ممکن هستی بود که هستی واجب بود فنا ... و مفارقت عدم صواب و هیولای من

بیت‌هایی از: انوری، خاقانی، حافظ، سنایی و جز آن گزارش شده است. نگارنده این شرح از کتاب‌ها و اشخاصی چون: ترتیب السعادة، کفایة الحساب، خلاق المعانی (کمال الدین عبد الرزاق اصفهانی) و محمد کشمیری و عده‌ای دیگر از علما و شعرا یاد کرده؛ بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۱۱۳–۱۲۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹ – ۴۲۱]

● **شرح ابیات ابن عربی** / ادبیات / عربی

š.-u abyāt ibn-i ʻarabī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۷۱۳

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** من نحولی و نوره فلولا

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: ۳۲۰]

● **شرح ابیات ابن المقری** / فقه / عربی

š.-u abyāt-i ibn-il-muqrī

شرحی است از مؤلفی نامعلوم بر ابیات اسماعیل بن ابی بکر بن عبدالله معروف به ابن مقری (۷۵۴–۸۳۷ق) درباره قربانی‌ها و کفاره‌هایی که به دلایل مختلف بر حج‌گزار واجب است. به گفته شارح: «یبین مجملها و یقید مطلقها و یکشف مرادها و یتم مفادها ...». شرح ابیات ابن المقری «... فی الدماء الواجبة علی الحاج و المعتمر».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جبر بفضله انکسار قلوبنا و ستر بکرمه قبایح عیوبنا؛ **انجام:** و الظاهر انه فی غیر دم الحلق و ما الحق به اذا الواجب فیه ثلاثة ... الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۴ رجب ۱۲۷۴ق؛ واقف: ابوالوفای معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه مشمع، ۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ – ۸۶۶]

● **شرح ابیات ابو الرضا راوندی = تخمین الاعمار = مکتوب قطب محیی** / اخلاق / فارسی

š.-e abyāt-e ab-or-rezā rāvandī = taxmīn-ol aʻmār = maktūb-e qotb-e mohyī

شیرازی، عبدالله بن محمد، ق ۱۰ قمری

šīrāzī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 16c)

مکتوبی است مشهور از قطب الدین محیی به نام تخمین الاعمار در موعظه و نصیحت. این مکتوب را قاضی نورالله شوشتری مرعشی با همان ابیات ابوالرضا راوندی در کتاب مجالس المؤمنین (۵۱۵/۱ تا ۵۱۷) آورده، و در مکاتیب قطب محیی چاپ خانقاه احمدی تهران (ص ۲۷۱–۲۷۴) ثبت شده است. نسخه موجود را به عنوان شرحی بر ابیات ابوالرضا راوندی (در گذشته پس از سال ۵۴۸ق) برگزیدیم. (محمود مرعشی)

[الذریعة: ۱۴/۴ –۱۳۶/۲۲؛ ریحانة الادب: ۹/۴ –۴۷۲/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۸۰/۱۰

آغاز: هل لک یا مغرور من زاجر ... تفصیل اجمالی این قطعه آن است که قطب محیی در مکتوب تخمین الاعمار در انزجار از اغترابه دنیای بی اعتبار؛ **انجام:** اما این نه آن مرتبه فراوان است که شخص دلیر دست در دهن مار برد و خدای خشنود از بنده که امروز چنانچه هست بداند و اسلام علی من اتبع الهدی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اشعاری منسوب به حضرت امام حسین، حضرت امیر المؤمنین اشعاری از فضلی و شیخ بهاء الدین عاملی در انجام آمده؛ ۱گ (۱۱۷)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۲ – ۲۳۷]

● **شرح ابیات ابی عبدالله المرشد فی معنی تجرید التوحید من خفی الشرک** / عرفان و تصوف / عربی

š.-u abyāt-i abī ʻabd-il-lāh-il-muršid fī maʻnā tajrīd-it tawḥīd min xafīy-iš-širk

اصفهانی، معمر بن احمد، – ۴۱۸ ؟ قمری

esfahānī, maʻmar ebn-e ahmad (- 1028)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۷۸/۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ ؛ کاغذ: نخودی، ۹ص (۱۸۴–۱۹۲)؛ قطع: وزیری [نشریه: ۵ – ۲۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۱۲–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۷۴۲]

● **شرح ابیات اصلاح المنطق لابن سکیت** / ادبیات / عربی
š.-u abyāt-i iṣlāḥ-il-manṭiq li-ibn-i sukayt
سیرافی، یوسف بن حسن، ۳۳۰-۳۸۵ قمری
sīrāfī, ysof ebn-e hasan (942-996)
وابسته به: اصلاح المنطق؛ ابن سکیت، یعقوب بن اسحاق (۱۸۶-۲۴۶ق)

اصلاح المنطق رساله مختصری است در لغت از ادیب و لغوی معروف خوزستانی، یعقوب بن اسحاق ابن سکیت که مورد توجه اهل ادب قرار گرفته و محور تألیفات بسیاری شده است و جمعی از دانشمندان آن را ترتیب داده و شروحی بر آن نگاشته و یا به تلخیص و تدریس آن پرداختند. مبرد درباره این رساله گفته است: «ما رأیت للبغدادیین کتاباً أحسن من کتاب یعقوب بن السکیت فی المنطق»؛ و ابن خلکان نیز چنین اظهار نظر کرده: «ما عبر علی جسر بغداد کتاب فی اللغة مثل اصلاح المنطق و لا شک أنه من الکتب النافعة الممتعة الجامعة لکثیر من اللغة و لانعرف فی مجمه مثله فی بابه». کتاب حاضر از نخستین شروح رساله اصلاح المنطق است، از ادیب و لغوی و نحوی و اخباری شهیر یوسف بن حسن سیرافی. از وی آثاری چند در شرح شواهد و علم نحو باقی مانده است: از جمله: ۱. شرح أبیات اصلاح المنطق؛ ۲. شرح أبیات کتاب سیبویه؛ ۳. شرح أبیات المجاز لابی عبیده؛ ۴. شرح أبیات معانی الزجاج؛ ۵. شرح أبیات الغریب المصنف لابی عبیدالقاسم بن سلام؛ ۶. شرح الفصیل لثعلب؛ ۷. تکمیل کتاب پدرش موسوم به «الاقناع» در نحو. سیرافی در کتاب حاضر، ابیات مورد احتجاج ابن سکیت در اصلاح المنطق را شرح کرده است. شارح برای شرح خود اسم خاصی انتخاب نکرده است. اما در نسخه‌های مختلف، اسامی گوناگونی بر آن نهاده‌اند از جمله: «شرح شواهد اصلاح المنطق»، «معانی أبیات اصلاح المنطق»، «تفسیر أبیات اصلاح المنطق» و «شرح أبیات اصلاح المنطق»، ولی در اکثر مصادر و در نسخه مورد بحث، نام کتاب «شرح أبیات اصلاح المنطق» ثبت شده است. در این شرح مباحث لغوی و نحوی مطرح شده و قائلین اشعار و مناسبت آنها و تفسیر الفاظ بیان شده است. دو نسخه از آن در کتابخانه کوپریلی استانبول به شماره های ۱۳۰۰ و ۱۲۹۶ موجود است و نسخه‌ای از آن در مکتبه احمدیه تونس به شماره ۵۹ نگهداری می‌شود و مکتبه واتیکان نیز نسخه‌ای از این کتاب دارد که تصویر حاضر، از آن گرفته شده است. (حافظیان)

چاپ: یاسین محمد سواس با استفاده از سه نسخه اول، کتاب را تحقیق و تصحیح کرده و به سال ۱۴۱۲ق در ۷۶۸ص، آن را به چاپ رسانده است.

[الأعلام، زرکلی: ۲۲۴/۸؛ اثر آفرینان: ۲۹۷/۳؛ کشف الظنون: ۱۰۸/۱؛ معجم المؤلفین: ۲۹۱/۳؛ تاریخ التراث العربی، فؤاد سزگین: ۲۲۶/۸-۲۴۰؛ فهرست المخطوطات العربیة الاسلامیة بمکتبة الفاتیکان، لیفی دلافیدا: ۵۷/۱؛ المخطوطات العربیة مکتبة الفاتیکان، ترجمه اشکوری: ۶۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷عکسی
آغاز: فواید التقطت من شرح ابیات اصلاح المنطق لابن سکیت احتج یعقوب رحمه الله فی أول الباب الأول من کتابه بقول الشاعر ذکر ان الأصمعی رواه: تمخضت المنون له یوم أنی و لکل حاملة تمام؛ **انجام:** فقال هذه الابیات و نیکو: فان لم تاثروالی من عکب فلا ارویتم ابداً صدیاً، تمت الفوائد من هذا الکتاب بحمدالله و منه.
نسخه اصل: مکتبه واتیکان، نسخه شماره ۵۲۶. نسخه حاضر گزیده‌ای از شرح سیرافی است که فاقد خطبه و مقدمه شارح است و در ابتدای آن آمده است: «فواید التقطت من شرح أبنیات اصلاح المنطق لابن السکیت». لیفی دلا فیدا در فهرست واتیکان، از آن با عنوان «فواید النقاط من شرح أبیات اصلاح المنطق» یاد کرده است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ رساله حاضر جزء مجموعه‌ای است که به خط محمد بن حصی بن حمدون واسطی در سال‌های ۶۲۲ و ۶۲۳ کتابت شده؛ ۴۶ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۳ - ۱۹۳]

● **شرح ابیات اول مثنوی = نی نامه** / عرفان و تصوف / فارسی
š.-e abyāt-e avval masnavī = ney nāma
وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۴۴-ف
نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف:۱ - ۵۶۹]

● **شرح ابیات اول مثنوی** / عرفان و تصوف / فارسی
š.-e abyāt-e avval-e masnavī

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳۲/۱
هذا کتاب المثنوی المعنوی و هو اصول اصول الدین یعنی مشتمل بر علم حقایق؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۴]

● **شرح ابیات الایضاح** / - عربی
š.-u abyāt-il īḍāh

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۳۵/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۷۲ق، جا: هرات؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۲۲سم [ف: ۳ - ۹۱]

● **شرح ابیات تلخیص المفتاح** / ادبیات / فارسی

š.-e abyāt-e talxīs-ol meftāh

علوی، حسن بن خالد، ق۱۰ قمری

ʻalavī, hasan ebn-e xāled (- 16c)

وابسته به: تلخیص المفتاح فی المعانی و البیان؛ خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن (۶۶۶-۷۳۹ق)

به درخواست: دریاخان عبدالغنی طلنبی

تاریخ تألیف: شنبه ۲۷ جمادی الثانی ۹۴۴ق

شرح ابیات گویا با تلخیص المفتاح است که لغت، صرف، نحو، معنی و عروض هر یک از ابیات به فارسی شرح داده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۳۸

آغاز: بسمله الحمد لله الذی شرف الانسان بالمعانی و البدیع و البیان و خص له باللغة و الصرف و النحو و الاشعار و الغرض و العروض ... و بعد الحمد والصلوة یقول حسن بن خالد بن هزبرن؛

انجام: تم هذا شرح ابیات التلخیص وقت الظهر فی یوم السبت ... و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف (احتمالا)، تا: ۹۴۴ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: حیدر علی بن عزیز الله بن محمد تقی مجلسی، سید مرتضی کشمیری نجفی، شیخ عبدالوهاب؟؛ یادداشت: «امانت عالیحضرت میرزا حیدر علی بن میرزا عزیز الله عند محمد باقر القمی»؛ جلد: پارچه‌ای، ۲۷۹ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵۰ - ۲۰۰]

● **شرح ابیات تمیز الاعداد** / نحو / عربی

š.-u abyāt-i tamīz-il aʻdād

قزوینی، محسن بن محمد طاهر، - ۱۱۵۰ قمری

qazvīnī, mohsen ebn-e mohammad tāher (- 1738)

تاریخ تألیف: ۱۱ ذیقعده ۱۱۱۵ق

ملامحمد محسن بن محمد طاهر قزوینی نحوی ارجوزه‌ای در تمیز اسماء عدد سروده است که این شعرها در نوع سیزدهم عوامل ملامحسن در جامع المقدمات چاپ شده است با مطلع: «ثمانا بعدما جاوزت الاثنین ×× بمجموع و مجرور فمیز»؛ این رساله شرحی است بر این ابیات.

آغاز: قال المفتاق الی الله القادر محمد ... قوله ثمانا مفعول مقدم علی فمیز فی اخر القافیه ای ثمنی کلمات فخذف تمییزها ...

انجام: و الافا رجل و امراة و آلاف رجل و امراة و الوف ... و اما باقی الاحکام من التصییر و غیره فلیطلب فی غیر هذاالکتاب لانه لایلیق به الاطناب و الی الله المرجع و الماب

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۶۸/۷-۲۳/۱۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تری فعل مضارع و فاعل تقدیر اللیت و ادر فی العشر عکس العدد الذی کان او حصل معه و تری المساواة فی سوی العشر من العداد کلها تم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ربیع الثانی ۱۱۱۰ق؛ جلد: مقوای روغنی، ۲گ، در هامش، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۰۴۵]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۸۰/۳

خط: نستعلیق پست، کا: معصوم بن میر اسحاق حسنی ساوجبلاغی، تا: ۵ محرم ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۲۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشت‌های پراکنده‌ای از کتاب‌های گوناگون چون «المجلی» ابن ابی جمهور احسایی و «ریاض السالکین» و برخی اشعار فارسی و عربی و تاریخ سه‌شنبه ۲۳ رجب ۱۲۸۵ در پایان یکی از آنها دیده می‌شود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۷۶ر-۷۹ر)، ۲۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۵ - ۵۸۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۳۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عالی، کا: علی اکبر فرزند محمد یوسف اشکوری، تا: ۱۲۰۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، ۴گ (۹۲-۹۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰× ۱۵سم [ف: ۳۰ - ۵۹۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۸۹/۴-۲۳/۱۰۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۴۵]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۱۷ق؛ ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۷۷]

۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲۲/۲

آغاز: برابر

کا: علی اکبر بن محمد علی فیروزآبادی من محال طالقان در قریه جوستان، تا: جمادی الاول ۱۲۲۱ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۲۳۶]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۸۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نادعلی خلف ابراهیم اشتهاردی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ شوال ۱۲۲۶ق؛ مهر: «رب نجنی بمحمد و علی ۱۲۴۸» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴گ (۷۲پ-۷۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۶۱/۳

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲ ربیع الاول ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۶-۵۰۱]

۱۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۱۳/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱ ربیع الثانی ۱۲۲۹ق؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۰۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۹۸/۴-۲۱/۱۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: قاسم بن عسکر جیلانی، تا: ۱۲۳۲ق؛ جلد: مقوا مذهب، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۵۲۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۱/۳
آغاز: برابر
در فهرست مختصر مجلس «حاشیة الالفیة» و در جلد ۴۱ «حاشیة العوامل المأة» دانسته که صحیح نیست؛ خط: نسخ ریز، کا: صالح بن آقا لر ارداقی، تا: رجب ۱۲۳۳ق، جلد: تیماج مذهب، ۲ص (۱۳۰-۱۳۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۴۱ - ۱۱۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۷۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن شیخ احمد، تهرانی، تا: ۱۲۳۴ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۸۹- ۹۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۶۱۴]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۴۹/۵-۵۹/۱۶۹
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محسن، تا: رجب ۱۲۳۵ق؛ ۷گ (۶۰-۶۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲ - ۱۰۴۵]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۳۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید زین العابدین، تا: ۱۲۳۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۵گ (۱۰۵ر-۱۰۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم[اهدائی رهبر:۱۰-۲۲۹]

۱۶. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۰۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: باقر، تا: ذیقعده ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۲ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۸۹]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۰۷/۳-۲۵/۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۵۲۷]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۶۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد بن مشهدی حسین، تا: جمعه ۲ ذیحجه ۱۲۴۴ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۹۹-۱۰۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۶۰۹]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۸۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میرزا علی رضا بن میرزا ابوالقاسم حسینی، تا: غره شعبان ۱۲۵۸ق؛ در برگ پایانی کتاب به چندین بیت شعر به خط حسین بن جعفر رضوی؛ مهر: مصطفی صفایی خوانساری «مصطفی الحسینی ۱۳۴۲» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: صنعتی نخودی، جلد: مقوای آبی، ۵گ (۵۱پ-۵۵ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۲۹]

۲۰. سبزوار؛ صد و بیست و پنج نسخه؛ شماره نسخه:۱۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: یوسف بن میر بابا دعوی سرای، تا: ۱۲۶۱ق؛ با اشعار فارسی از بابا طاهر عریان توسط عباس بن محمد به تاریخ ۱۳۲۶ق نوشته شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ(۹۷-۱۰۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۶۷]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۵۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۶۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفا رجل و امرأة، و الاف رجل و امرأة و ألف كذا.
خط: نسخ زیبا، کا: علی محمد اشکوری، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۱گ (۶۶پ-۷۶ر)، ۸-۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۰۵]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۵۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: قربان علی بن حیدرعلی دبورودی، تا: ۱۲۶۴ و ۱۲۶۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۳گ (۱ر-۳پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۷/۲ - ۷۷]

۲۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۲۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ محشی؛ ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۳۱۰]

۲۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۶/۳ ـ د
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد مهدی، تا: ربیع الاول ۱۳۰۵ق، جا: مدرسه حاج میرزا زکی نوری؛ ۹ص (۲-۱۰) [ف: ۱ - ۳۲۵]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۵۶/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن عبدالله، بی‌تا؛ ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۸۵]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۵۹/۶
آغاز و انجام: برابر
در فهرست «عوامل فی النحو» دانسته که خطاست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای مذهب، ۴گ(۷۷-۸۰پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۱۰۸]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۹۴/۲-۱۲/۸۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۴۵]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۷۳/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله تعالی وقطعت منهم اثنتی عشرة اسباطا بلفظة الجمع فعلی البدل لاعلی الممیز قوله ولما ظرف لجاز و جاز فعل ماض.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۷۷]

۳۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۲۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** الا بامتناع الازلی ان یثنی و لابدی له ان یبدی لا اله الا الله العلی العظیم کذب العادلون یا الله وضلو ضلالا بعیدا و خسروا خسرانا مبینا وصلی الله علی محمد النبی وآله الطیبین الطاهرین
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۵۶۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۲۵/۱
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «رساله‌ای در نحو» آمده و از محمد حسن بن محمد طاهر دانسته شده و تاریخ تالیف هم یوم پنج‌شنبه پنجم رجب ۱۲۶۸ ثبت شده؛ خط: نستعلیق، کا: سید جعفر بن سید معصوم اشکوری، بی‌تا؛ واقف: اشکوری، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱-۴)، مختلف السطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۴ - ۲۳]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با نام «رسالة فی النحو» و از محمد محسن نامی دانسته؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۴گ (۱پ-۴)، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۹۸]

● شرح ابیات تمیز الاعداد / نحو / عربی
š.-u abyāt-i tamīz-il a‘dād

عراقی، حسن بن محمد
‘erāqī, hasan ebn-e mohammad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۰۵/۱۶
آغاز: بسمله. ثمانا بعد ما جاوزت ... اما الترکیب ثمانا مفعول؛ **انجام:** و کذا البواقی من تالیفات الآثم الحقیر ... حسن بن محمد الملقب بحاجی آقا العراقی ... و آله.
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۸گ (۱۴۱-۱۵۸)، ۱۲ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۴۵۶]

● شرح ابیات التوحید / عرفان و تصوف / عربی
š.-u abyāt-it tawḥīd

تاریخ تألیف: جمعه پایان شوال ۱۲۹۲ق
شرح بیت‌های خواجه عبدالله انصاری هروی: «ما وحد الواحد من واحد ... » است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۴۵/۴
آغاز: نسب الی العلامة الانصاری الهروی ... ابیات ینفی فیها التوحید ... اقول و ما توفیقی الا بالله ... التوحید اثبات الوحدانیة و الفردانیة؛ **انجام:** هذا ما سنح بخاطری الفاتر لبیان هذه الابیات لیلة الجمعة من آخر الشوال من سنة ۱۲۹۲ و ما کل من یغوص البحر یخرج اللئالی و الحمد الله علی کل حال.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲گ (۶۲پ-۶۳ر)، ۲۴ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۳سم[ف:۱۳-۳۴۹۰]

● شرح ابیات حافظ / ادبیات / فارسی
š.-e abyāt-e hāfez

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۰۴
آغاز: بسمله. لک الحمد اللهم ملهم الصواب؛ **انجام:** که تعلق به جناب سگ لیلی دارد
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۱۰۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

← شرح الابیات الحربائیة ⟵ شرح المنظومة الحربائیة

● شرح ابیات حرفیة / نحو / عربی
š.-u abyāt-in ḥarfīyya

شرح یازده بیت است در نظم مطالب رساله میرسید شریف، که آغاز آنها چنین است: «اذا ما قلت قولا أنت ناقل ×× فصحح نقل ذلک للمقابل».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۹۰/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... یعنی کلما ذکرت مرکباً مشتملا علی النسبة التامة الخبریة حال کونک ناقلا له؛ **انجام:** ان الکلام لفی الفؤاد و انما ×× جعل الکلام علی الفؤاد دلیلا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۴ر-۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۷ - ۳۵۳]

● شرح ابیات خبیصی = شواهد خبیصی = حل ابیات الموشح / نحو / عربی
š.-e abyāt-e xabīsī = šavāhed-e xabīsī = hall-e abyāt-el mūšah

شیروانی، عیسی بن احمد
šīrvānī, ‘īsā ebn-e ahmad
وابسته به: الموشح فی شرح الکافیة = شرح الکافیة؛ خبیصی، محمد بن ابی بکر (-۷۳۱)
شرحی است بر ابیاتی که خبیصی در کتاب خود «الموشح فی شرح الکافیة» در مقام استشهاد ذکر کرده است. حاجی خلیفه ضمن بر شمردن کارهایی که بر «الموشح» انجام گرفته از کار عیسی بن محمد صفوی (- ۹۰۶ق) یاد می‌کند. ولی نام نگارنده نسخه ما عیسی بن احمد شیروانی است. نخست بیتی را از متن آورده، سپس با نشانی «ش» آن را گزارش کرده است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل النحو مرقاةً منصوبةً الی دقائق البیان ... وبعد فیقول العبد ... عیسی بن احمد الشیروانی لما کان شرح الکافیة المسمی بالموشح قدطال ... اردت ان اشرح لابیاته شرحا یکشف القناع من ...
انجام: لاتهین لالتقاء السالکنین وهی ما قبلها علی ما کان علیه من الفتح والله المستعان
[دنا ۳۰۱/۶؛ کشف الظنون ۱۳۷۱/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۴۹
آغاز: س ان کان المخففة هنا لم یعمل فی یدیان کان وریدیه رشاء احلب و قبله و معتد فظ غلیظ القلب و بعده و غادرته مجدلاً کالکلب
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن خمیس عمروی جزائری، تا: ۱۳ محرم ۹۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با رمز «ع.ب»؛ مهر: «علی بن ابراهیم بن عبدالمنان» (دایره)؛ تملک: محمد صادق با مهر «یا صادق الوعد ...» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۱۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۴۳]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۲۹-۳۷/۱۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ یادداشت محمدکاظم در ۱۲۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۱۱۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۹۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن خاکی بن ابراهیم، تا: یک‌شنبه ۱ جمادی الثانی ۱۰۹۸ق؛جلد: پارچه آبی، ۷۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۴۲۰]
۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۶۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مفعول لتطیب، اعمل اعمال الفعل.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ ۵۵گ (۳پ-۵۷پ) [ف: ۳ - ۱۸۲]
۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۷۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن محمود البانی، تا: ۱۲۷۱ق، جا: سنندج مدرسه دار الاحسان؛ جلد: مقوا، ۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ - ۳ - ۱۲۲۶]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۰/۴-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی محل النصب علی الحال عن فاعل شککت ... بینا ظرف له.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترکی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۳۴ص (۷۷-۱۱۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۴۶]
۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۷۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** لا تجزعی ان منفسا اهلکته ×× و اذا هلکت فعند ذلک فاجزعی و لنمر بن قولب من الکامل ... الجزع نقیض الصبر ان للشرط فعله محذوف.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۵گ (۱۵پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۴]

● شرح ابیات الخصال / اخلاق / عربی
š.-u abyāt-il xiṣāl
شرح قصیده لامیه است که در آن خصال نیکو که از احادیث استفاده می‌شوند به نظم درآمده و آغاز قصیده چنین است: «الحمد منی لربی مسبغ النعم ×× و الشکر ثم الثنا للمانح النحل». در این شرح یک یا چند بیت آمده و شرح می‌شود و بیشتر جنبه اخلاقی و عرفانی دارد و مخصوصاً در آداب اکل و شرب بیشتر بحث میشود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۷۹/۱۰
آغاز: الحمد منی لربی ... الحمدلله الثناء علی مستحقه بذکر صفاته الجمیلة و افعاله الحسنة؛ **انجام:** و المصطفین و کل الرسل بلغهم ×× رب السلام سلاماً زاکی العمل
خط: نسخ، کا: عمر بن علی بن عمر الهندوان، تا: ۱۱۱۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ (۱۶۳پ-۱۸۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۷ - ۳۴۰]

● شرح ابیات دیباجه مثنوی / ادبیات / فارسی
š.-e abyāt-e dībāje-ye masnavī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۲۰ ض
جز نی نامه جامی است؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● شرح ابیات سبعه خواجه طوسی / فلسفه / فارسی
š.-e abyāt-e sab‘a-ye xāja-ye tūsī
قاینی، کافی بن محتشم، ق۱۱ قمری
qāyenī, kāfī-ye-bn-e mohtašam (- 17c)

خواجه طوسی ضمن هفت بیت شعر فارسی مراتب موجودات را بیان کرده و بر اساس تقسیم موجودات به واجب و ممکن و تقسیم ممکن به جوهر و عرض و بالاخره استنتاج مقولات عشر از این تقسیم به این نتیجه می‌رسد که واجب نه جوهر است و نه عرض. قاینی این هفت بیت را تحت عنوان «البیت، التفسیر» با بیانی کوتاه گزارش نموده است و در آن از کتاب «عقل» فارابی و «شفا»ی ابن سینا یاد کرده است.

آغاز: بسمله الحمد لله وحده ... و بعد این چند کلمه ای است در شرح ابیات سبعه که حکیم کامل و استاد فاضل نصیر الدین محمد طوسی در شرح اقسام موجودات نظم فرموده ... البیت الاول: موجود منقسم بدو قسم است نزد عقل ×× یا واجب الوجود و یا ممکن الوجود. التفسیر: معنی موجود همه کس را معلوم و اندر خاطرها مفهوم او مرتسم

انجام: و بالجمله هر چه بجز «رب الارباب» است از موجودات عینی، او را از ترکیب چاره نیست، و ایزد از مثابه همه معری و مقدس تعالی شأنه و جل جلاله.

چاپ: در رسائل عرفانی و فلسفی حکیم قاینی (تهران، انتشارات علمی فرهنگی)

[دنا ۴۰۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۷۵/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۱/۲-ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ایزد از شایبه همه معری و مقدس تعالی شانه و جل جلاله تمت بالخیر و السعادة علی ید مولفها کافی بن محتشم القاینی ختم الله له بالحسنی

خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پنج شعر ناصر خسرو «منافق است جهان گر بنا گریز حکیم ...» در ۳۹ پ؛ قطع: ربعی [فیلمها ف:۱ - ۷۴۵]

● شرح ابیات سمعها فی الطواف / ادبیات / عربی

š.-u abyāt-in sama'ahā fi-ṭ ṭawāf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۴۴-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۲۲۱ر-۲۲۹ر) [فیلمها ف:۱- ۵۲۰]

● شرح ابیات شرح عوامل ملا محسن «ثماناً بعد ما جاوزت الاثنین ... » / نحو / فارسی

š.-e abyāt-e š.-e 'avāmel-e mollā mohsen «samān-an-ba'da mā jāvazat-el-esnayn ... »

محمد باقر بن محمد تقی

mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۸۶/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک ۱۲۴۴ق؛ جلد: میشن مشکی، ۲گ (۲۴ر-۲۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم[ف:۶-۱۸۰]

● شرح ابیات الشیخ البهائی / فقه / عربی

š.-u abyāt-iš šayx-il bahā'ī

حسینی بیرجندی، مرتضی بن محمد حسن

hoseynī bīrjandī, mortezā ebn-e mohammad hasan

به درخواست: ملامحمد حسن بن علی اکبر قائنی

شرحی است بر ابیات مشهور شیخ بهائی با سرآغاز: «لقد جامعت اهلی فی النهار ثلاثة ×× ولم اغتسل فی ذلک الیوم عامدا».

زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه:۱۳۱

آغاز: الحمدلله الذی کان و یکون ولیه و الصلاة علی رسوله و نبیه الذی کان و یکون ولی لوائه و علی آله و اولاده

خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن ملاغلامحسین بمرودی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۳۰۸ق، جهت ملامحمد مهدی؛ جلد: مقوایی، ۵۰گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: - ۱۰۱]

● شرح ابیات شیخ عبدالقادر گیلانی / عرفان و تصوف / عربی

š.-u abyāt-i šayx 'abd-ul-qādir gilānī

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱-۵۶۱قمری

'abd-ol-qāder-e jīlānī, 'abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079 - 1166)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۳/۴

کا: ابراهیم بن علی حفید بکلی افندی، تا: قرن ۱۳، جا: ترکیه عثمانی؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۶]

● شرح ابیات شیخ علی بن عبدالله بن فارس / - عربی

š.-u abyāt-i šayx 'alī-yi bn-i 'abd-ul-lāh-i bn-i fārs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴/۲

بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۰۷ق؛ نشان مشکی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۸ص (۴-۱۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۸]

● شرح ابیات صدر الشریعه بخاری در القاب و اصطلاحات عروض / عروض و قافیه - فارسی

š.-e abyāt-e sadr-oš-šarī'e-ye boxārī dar alqāb va estelāhāt-e 'arūz

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۳/۵

آغاز: لصدر الشریعة، حرف ساکن چو بیفتد از سبب / خبن و طی قبض و کف دارد لقب ... یعنی اگر حرف ساکن از سبب خفیف اسقاط کنی اگر ثانی رکن بود؛ **انجام:** عصب گوید. بسبب با و

نون را نیز حذف کنند باید وزن فعولن بشود مقطوف گویند، و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۵۲ر و پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۳۳۶]

● **شرح ابیات الضوء** / فقه / عربی
š.-u abyāt-iḍ ḍaw'

اسماعیل بن علی

esmā'īl ebn-e 'alī

وابسته به: ضوء المصباح = شرح المصباح؛ تاج الدین اسفراینی، محمد بن محمد (-۶۸۴)
شرحی است بر شواهد شعری کتاب «ضوء المصباح» به همان ترتیب کتاب.
آغاز: الحمدلله الذی بسط الارض و رفع السماء و تفرد بالعظمة و الکبریاء ... و علی آله و خلفائه خیر الآل و خیر الخلفاء اما بعد ... هذه رسالة حالة الابیات الضوء ... و بعد غد یا لهف نفسی من غد ×× اذا راح اصحابی و لست برایح
انجام: بل بلدة ذی صعد و احباب و البلد متعلق بعامل محذوف و ای سرت رب المفازة ذی صعد صفته بلدة و احباب معطوف علی صعد تمت.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۳۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با یادداشتی به خط مغایر از محمد یوسف میر میران ارض روم که خود را کاتب نسخه دانسته؛ مهر: «راجی لطف الهی۱۰۳۲» (دایره)، «حسبی الله معینی و نعم الوکیل عبده اسمعیل» (بیضی)، «بسم الله الرحمن الرحیم۱۲۱۲» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۱۰گ (۱پ-۱۰پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۰ - ۲۵۶]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۱۰/۱۲
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد بن حسن، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ (۱۷۸پ-۱۸۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۱۴۶]

← شرح ابیات علی بن عبدالله بن فارس ≻ الفارسیة

● **شرح ابیات عمر بن فارض** / عرفان و تصوف / فارسی
š.-e abyāt- 'omar-e bn-e fārez

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۲/۱۲-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۲۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ ۴گ (۱۳۴-۱۳۷)، ۱۹ سطر [فیلمها ف:۱ - ۴۷۷]

● **شرح ابیات عوامل در تمییز اعداد** / نحو / فارسی
š.-e abyāt-e 'avāmel dar tamīz-e a'dād
شرحی است بر ابیاتی که در عوامل ملا محسن قزوینی درباره تمییز اعداد ذکر شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۸۴/۴
آغاز: بسمله قوله رحمه الله ثمانا مفعول مقدم علی فمیز فی آخر القافیة ای ثمان کلمات فحذف تمیزها و نون و الثمانی فی الاصل منصوب الی الثمن؛ **انجام:** نحو مأة رجل و امرأة و مأتا رجل و امرأة ... و الوف کذا و لا باقی الاحکام من التقیر و غیره فلیطلب فی غیر هذا کتاب لانه لایلیق بالاطناب و الیه المرجع و المآب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۶۱پ-۶۲پ)، ۱۶-۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۴۱]

● **شرح ابیات فصوص الحکم** / عرفان و تصوف / فارسی
š.-e abyāt-e fosūs-ol hekam

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)
شرح ابیاتی است که محیی الدین در فصوص به گواه آورده است. مؤلف در دیباچه این رساله می‌گوید: «اما بعد دوستان را اعلام می‌دارد که به درخواست یاری که محرم ماست و به التماس دردمندی که مستحق دواست در شرح ابیات فصوص الحکم شروع خواهیم کرد.»
آغاز: بسمله الحمدلله و الصلوه علی رسول الله یا اخی ایدک الله بروح الارواح اعلم ان الحق ... ساقیا از روی لطف بیکران ...
انجام: یا رب که تو را ذوق خوشی حاصل باد ×× پیوسته دلت بکام خود واصل باد
چاپ: این رساله چاپ شده است
[دنا ۴۰۳/۶؛ فهرست منزوی ۱۲۴۱/۲؛ فهرستواره منزوی۵۲۴/۷ و ۷۰۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۸۲
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق، جا: مهریجرد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۲]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۵۳۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق؛

جلد: گالینگور مشکی، ۱۰گ (۲۲۹-۲۳۸)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [الفبائی: - ۳۲۰]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۸۴ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ - ۱۳۱۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۸۶

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق، ۱۸ص (۴۶۶-۴۸۳)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۵۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۸۳

آغاز: الحمدلله و الصلوة علی رسول الله ... اعلم ان الحق اذا اراد من عبده المناجاة فی مساجد الجماعات؛ **انجام:** تمت الرسالة الشریفه بتاریخ یوم یک‌شنبه هفتم شهر شوال المکرم من شهور سنه ۱۲۶۵.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول شش خطی؛ در بالای هر صفحه به همان خط متن کلمه «یا علی» نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ص (۳۷۹-۴۰۱)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۶۰۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۳۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۱۸۵پ-۲۲۲ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۳۱۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷ص (۵۲-۸۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۶۰]

● شرح ابیات فصوص الحکم / عرفان و تصوف / فارسی

š.-e abyāt-e fosūs-ol hekam

وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۹۰۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علی اکبر سلطانی [رایانه]

● شرح ابیات فی الاکسیر / کیمیا / عربی

š.-u abyāt-en fi-l-iksīr

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۰۱/۲

آغاز: ... بسمله، خذ البیضة الشقرو ازرنج (؟) قشورها فان لها تحت القور لباباً ظاهریة و باطنیة اما الاول فاغسلها من الاوساخ اولا بالصابون؛ **انجام:** فان المطلوب دقیق دقیق و صاحب هذا الرفیق فانه صدیق صدیق یداریک علی الحق فانه رفیق رفیق، تم بالخیر و التوفیق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ(۵پ-۹ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۳۶۲]

● شرح ابیات فی العروض / عروض و قافیه / عربی

š.-u abyāt-en fi-l-'arūḍ

از: صدر الشریعة بخاری. دوائر پنج‌گانه عروض را در پنج بیت سروده پس از آن با اختصار تفاعیل آنها را و نام بحور را به طور شرح مزجی توضیح می‌دهد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۸۹/۳

آغاز: الحمدلله وحده ... هذه خمسة ابیات بعدد دوائر العروض لمصنف هذه الرسالة مشتملة علی اصول البحور الستة عشر؛ **انجام:** فالرکض و تقطیعه فاعل ثمان مرات.

خط: نستعلیق ترک، کا: خلیل بن محمد بن علی، تا: ۱۱۲۷ق، جا: ارز روم؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۳۲پ-۳۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۴۶]

● شرح ابیات کشاف / ادبیات / عربی

š.-e abyāt-e kaššāf

وابسته به: الکشاف عن حقایق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل = تفسیر کشاف؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

نویسنده می‌گوید پس از آن‌که ابیات کتاب مفصل را شرح کردم یکی از دوستان از من خواست تا به شرح ابیات کتاب کشاف بپردازم و شواهد آن را روشن کنم. من به خواست او دست به تحریر این کتاب زدم و اشعار و شواهد کتاب را با استفاده از مراجع و کتب لغت و اقوال بزرگان ادب در اینجا آوردم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱

آغاز: بسمله، عونک یا لطیف ان اولی ما یفتح به الکتاب و احلی ما یوشح به؛ **انجام:** و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله و صحبه اجمعین و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد العمری الحمصی، تا: ۱۱۱۸ق؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی ابره کاغذی، ۱۱۹گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۱۷۴]

● شرح ابیات کلیله و دمنه / ادبیات / فارسی

š.-e abyāt-e kelīla va demna

اسفراینی، فضل الله بن عثمان، ق۷ قمری

esfarāyenī, fazl-ol-lāh ebn-e 'osmān (- 13c)

وابسته به: کلیله و دمنه؛ نصرالله منشی، نصرالله بن محمد (قرن ۶)
چون کتاب «کلیله و دمنه» از کتب نافعه بوده و دارای الفاظ مشکلی بوده که مبتدیان را راهی برای دستیابی به معانی آن نبوده لذا مولف به درخواست دوستانش اخبار و اشعار عربی آن را به فارسی ترجمه کرده و مقدمه‌ای به نثر زیبا بر آن آفزوده، و به نام «ابوالحسن علی مستوفی افتخار خراسان» نامگذاری کرده است. [دنا ۴۰۳/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۲۳
نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا - لندن ۵۹۶۵؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمود بن حاجی ملقب به حمید مخلصی، تا: ۱۵ رجب ۶۲۶ق؛ املاء کلمات قدیمی مجدول، دارای سر لوح؛ ۱۷۶ص [عکسی ف: ۴ - ۴۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۸۱-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۳ - ۲۳۵]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۲بخش۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: - ۱۰۱]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۱/۱بخش۳
بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز با عکس‌های ۸۴ و ۸۶ یکی است. ولی اینها در انجام یکی نیستند و گویا نسفی در آن دست برده است. در پایان تاریخ چاشت روز سه‌شنبه ۹ ذیقعده ۶۳۹ دارد، در ص ع این گزارش از همین نسفی دانسته شده است با خطی کهن و او محمد بن محمود جلال نسفی است که در پایان یک حکمی نوشته او تاریخ ۲۲ رجب ۶۰۹ آمده «تذکرة الامام سراج الدین محمد بن محمد بن عثمان بن محمد، با تاریخ سیاقی تسع و تسمائة» یا گویا «تسع و تسعین و ستمائة». در ص ع آمده که همه مجموعه نوشته نسفی است. [ف: - ۱۰۱]

۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۳بخش۳
نسخه اصل: پاریس S. P. 1639 که به گواهی مهران در سرای استانبول بوده است و گویا شفر آن را به پاریس برده است. چه مهر او را دارد (فهرست بلوشه ۱۳/۴ش ۲۰۳۴)؛ کا: محمد بن محمود بن الحاجی ملقب به حمید مخلصی بخاری، تا: نزدیک به پایان شوال ۶۷۶ق؛ چنان که می‌بینم این دو نسخه نوشته همان بخاری است با دو تاریخ که شاید یکی نادرست باشد. [ف: ۱۰۲]

۴. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۹۷/۱بخش۲
نسخه اصل: مجموعه‌ای از آلمان؛ بی‌کا، تا: ۷۱۰ق؛ برای ربیب الدین ابی الحسن علی مستوفی [ف: - ۸۷ و ۱۳۰]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۱
آغاز: حمد و ثنا خدای را جلت اسمائه و عمت نعمائه که اوهام خلایق از معرفت کنه اصناف الطاف او قاصرست و افهام عالمیان از ادراک غایات آلاء و نعماء او
نسخه اصلی: کتابخانه‌ای در آلمان ۳۱۷۳؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر شعبان ۷۱۶ یا۸۱۶ق، جا: جزیره کسیفون از جزائر بحیره قباد؛ معرب؛ ۱۰۳ص (۱-۱۰۳) [عکسی ف: ۳ - ۴۸۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۱۶/۱-عکس
نسخه اصل: مجلس ش ۱۹۱۴؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلال الدین محمد بن محمد بن محمود نسفی صاحب المنظومة نسخه‌ای از آن را به عنوان «تذکره» برای سراج الدین محمد بن عثمان بن محمد در ۲۲ رجب ۶۹۹ (که گویا ۹۰۹ (تسع و تسعمائة) هم می‌توان خواند) نوشته و در برخی از جاها رباعیهایی از خود آورده و چیزهایی بر آن افزوده است. این نسخه ما گویا خط او است و یا از روی خط او نوشته شده است، در ص ع گمان برده اند که این شرح از اوست (دیباچه مینوی بر کلیله ص ک - دیباچه آملی بر کلیله و دمنه ص ۴ و ۲۴) [فیلمها ف:۳ - ۲۳۰]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷-عکسی
نسخه اصل: از کتابخانه ملی پاریس شماره ۱۴۴۱؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۲۷۶]

● شرح ابیات گلستان / ادبیات / عربی

š.-e abyāt- golestān

وابسته به: گلستان سعدی سعدی، مصلح بن عبدالله (-۶۹۱)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۷/۱-ف
نسخه اصل: بادلیان ش Sal 41 (۷۲۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [فیلمها ف:۱ - ۵۷۳]

● شرح ابیات لباب الاعراب / نحو، ادبیات / فارسی

š.-e abyāt-e lobāb-ol-eʻrāb

بنارسی، قطب بن معروف بن کدو

banārasī, qotb ebn-e maʻrūf ebn-e kodū

شرحی است بر ارجوزه‌ای با این آغاز: «والله ما لیلی ینام صاحبه ×× و لا مخالطة اللیان جنابه». شارح خود را شاگرد شیخ معز اسماعیل معرفی کرده و درباره شرح می‌گوید: «فشرحت شرحا کشف الاصداف».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۵۱۸
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی تنزه عن اشارة الاوهام و تقدس بصفاته عن ادراک الافهام و اتصف بالاولوهیة؛ **انجام:** بتیهاء قفر و المطی کانها ×× قطا الحزن فلکانت فراخا بیوضها کان المطی فی سرعة سیرها قطا ترکت بیوضها صارت افراخا فهی تمشی.
خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۰گ، ۲۵ سطر (۹×۱۵) ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵۱ - ۱۲]

● شرح ابیات متنبی / ادبیات / عربی

š.-e abyāt-e motanabbī

علوی حسینی، مظفر بن فضل، - ۶۵۶ قمری

'alavī hoseynī, mozaffar ebn-e fazl (- 1259)
وابسته به: دیوان المتنبی؛ متنبی، احمد بن حسین (۳۰۳-۳۵۴)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۶۰
آغاز: بسمله. قال العبد المشتق عن خطیه المطلق؛ **انجام:** و یرهف من خاطره عامله و نسال الله ... و اصحابه المتجبین و سلامه ... بحظ مضفها ما هذه صومه ...
بعضی ابیات متنبی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای [الفبائی: - ۳۲۱]

● **شرح ابیات متوسط** / ادبیات / عربی
š.-e abyāt-e motavasset
عمری، احمد بن قطب الدین
'omarī, ahmad ebn-e qotb-od-dīn
وابسته به: الکافیة فی النحو؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶ق)
کتاب متوسط شرح فخر الدین جیلی اصفهبدی است بر کافیه ابن حاجب در نحو و آن مثل همه کتب نحوی در مطاوی خود اشعار چندی برای استشهاد آورده است یعنی ابتدا مطلب نحوی می‌آید و سپس شعری برای شاهد آن مورد ذکر می‌شود. این اشعار بنا بر قول نویسنده کتاب از نویسنده شرح خواسته شده تا شرح گردد، طرز کار او در اینجا چنین است که در ابتدا هر بیت ذکر می‌شود و سپس آن شعر معنی و بعد تجزیه و ترکیب و در آخر مورد استشهاد ذکر می‌گردد.
آغاز: بسم ... الحمد ... اما بعد فان بعض الاخوان التمس منی ان اکتب له حاشیه لابیات المتوسط و ...
انجام: فاعل ترکع الاستشهاد علی ان ... الحقیقیه فحذف لا لتقاء الساکنین تمتم الکتاب بعون الله الهادی و المعین.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۴
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف رساله در فهرست نیامده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، مذهب، ۶۱گ، ۱۵ سطر (۱۱/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۷ - ۶۲]
۲. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۷۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد وقع الفراغ ... ۱۱۸۱ فی شهر ربیع الاولی ۱۰ یوم
تذکر: نام مولف در فهرست [ملاسعدالدین] ذکر شده؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نازک، جلد: مشکی، ۵۵گ (۵۳پ-۱۰۷پ)، ۲۵ سطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم[ف:۶۳]
۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۱۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن الیاس بن محمد بن ابوبکر مزهکی، بی‌تا؛ مصحح؛ اهدایی: جواد کمالیان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۴۴پ-۸۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ - ۹۶]

● **شرح ابیات مثنوی معنوی** / ادبیات / فارسی
š.-e abyāt-e masnavī-ye ma'navī
نوری، علی بن جمشید، - ۱۲۴۶ قمری
nūrī, 'alī ebn-e jamšīd (- 1831)
وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲)
صدو بیست و پنج بیت را گزیده و آنگاه هر یک را با پنج بیت مثنوی گزارش کرده است.
آغاز: هر که او از همزبانی شد جدا ×× بی زبان شد گر چه دارد صد صدا / هر که او با عاشقان همدم شود ×× او به اسرار خدا محرم شود
[نسخه‌های منزوی ۱۲۵۵؛ فهرستواره منزوی ۶۰۲/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۰۶/۲
آغاز: هر که او از همزبانی شد جدا ×× بی زبان شد گر چه دارد صد صدا / هر که او با عاشقان همدم شود ×× او به اسرار خدا محرم شود؛ **انجام:** گنج اسرار خرد ... تست ×× گر ز هستی وارهی هستی درست
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی و و فستقی، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ هامش)، ۱۲۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۳سم [ف: ۷ - ۱۴۱]

● **شرح ابیات مثنوی معنوی** / عرفان و تصوف / فارسی
š.-e abyāt-e masnavī-ye ma'navī
وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲)

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۵۲/۴
آغاز: گر بپرسندم ز حال زندگی ×× نه صد و هفتاد قالب دیده ام / ور بگویم شرح حال خویش را ×× همچو سبزه بارها روئیده ام / آمده اول ز اقلیم جماد ×× وز جمادی در نبات اوفتاده ام یعنی چون ذات مطلق احدیت از صفت علیم گفت
شرحی است کوتاه و عرفانی بر ابیاتی از مثنوی معنوی مولوی رومی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۸۱پ-۹۰پ)، ۱۵ سطر [ف: ۲۵ - ۳۳۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۱۵
چند بیت از دفتر اول؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۵۰/۴

آغاز: جمله تصویر است عکس و آب و جو ×× چون بمالی چشم خود خود جمله او

مشتمل بر چندین در مکنون؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ (۴۳-۷۱)، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۴ - ۱۲۹۸]

● **شرح ابیات محمود دهدار** / فلسفه / فارسی

š.-e abyāt-e mahmūd-e dehdār

لاهیجی، محمد جعفر بن محمد صادق، ق۱۳ قمری

lāhījī, mohammad ja'far ebn-e mohammad sādeq (-19c)

تاریخ تألیف: ۲۷ رجب ۱۲۴۹ق

برخی از اشعار دهدار را انتخاب و شرح مختصر فلسفی نموده است.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۹۸/۳

آغاز: باسمک اللهم یا واحد یا صمد و یا قل هو الله احد سپاس بی قیاس جمیلی را سزاست که انسان را نسخه جامعه جمیع عوالم نمود

خط: نسخ، کا: میرزا حسین گرجی، تا: ۱۲۷۸ق؛ ۲۸گ (۱۷۳پ-۲۰۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ - ۲۸۳]

● **شرح ابیات مشکل** / ادبیات / عربی

š.-e abyāt-e moškel

شرح است بر مشکلات ابیات برخی از قصاید و غزلیات شاعران معروف دارای عنوان فصل، فائده، اشکال غزلیات مشهوره، اشکالات معما. مؤلف در ذیل عنوان «فصل در بیان فرق سخن و سخن گفتن» چنین می‌گوید: «فصل در بیان اشکال شاعر. چون اسرار و اشکال سخن شناسی دانستی که بر انواع است اکنون بباید دانست که اشکال لازم نیست در سخن باشد بلکه در سخن گفتن نیز اشکالها هست ... صنایع شعریه اگر چه بی نهایت است ولیکن صنعتی چند است که آن اشکال است و گفتن آن صعوبتی دارد ... رشید وطواط را در این صنعت (صنعت ترصیع) قصیده‌ای است که بدان فخر کرده که پیش از من در عرب و عجم کسی قصیده تمام مرصع نگفته ... ولکنه محمد بن المؤید البغدادی المنشی را در جواب او قصیده‌ای است ۳۳ بیت ... همه مرصع و در او صنعت توشیح رعایت کرده و چندین بحور مختلفه آورده که چون حروفات موشحه را جمع کنی از هر یک بیت ... چندین بیت دیگر منشعب گردد ... بر سبیل نمودار یک دو بیت بیاوریم تا اهل سخن را تمثالی باشد»، مؤلف سپس دو بیت از موشحه او را که در ۱۴ بحر خوانده می‌شود می‌آورد. این است آن دو بیت: «به کرم می‌ببری گوی سخا را ز فلک ×× به درم می‌بخری حمد و ثنا را ز بشر / به گذر می‌بدری صف عدو را ز قضا ×× به قدم می‌سپری فرق سها را چو قدر».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۲/۳۶-طباطبائی

آغاز: آهو ز سر سر و مگر نافه نینداخت ×× کز خاک چمن آب بشد عنبربان را؛ **انجام:** و چهل میم است و میم را با لفظ اما که حاصل شده بود به پیوندی امام شود: اندر او پیوند و چار و پنج را تألیف کن ×× امامی حاصل شود تمت و الله اعلم.

کا: محمد رضا بن محمد رشید نائینی، تا: ۱۱۳۴ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۶۸-۷۶)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۳۳۴]

● **شرح الابیات المشکلة الاعراب = الافصاح فی شرح الابیات المشکلة الایضاح** / ادبیات / عربی

š.-ul-abyāt-il muškilat-il i'rāb = al-ifṣāḥ fī š.-il abyāt-il muškilat-il īyḍāh

فارقی، حسن بن اسد، - ۴۸۷ قمری

fāreqī, hasan ebn-e asad (- 1095)

در این نسخه ابیاتی که از شاعر به دست آمده شرح شده بدین طریق: ابیات همگی مرتب بر حسب ترتیب الفبایی حروف آخر قوافی از الف تا یاء و در شرح آنها مسائل صرفی و نحوی مطرح و استشهاد از قول شاعران دیگر شده است.

چاپ: در دمشق، به سال ۱۹۵۸م، با تحقیق سعید الافغانی چاپ شده

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۶

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الغاقبه للمتقین و الصلوه علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین؛ **انجام:** هذا آخر الابیات التی انشد ... فی الایضاح و ذکر اعرابها.

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۸۴۷ق؛کاغذ:دولت آبادی، جلد: تیماج زرد، مذهب، ۷۰گ، ۱۵ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۷ - ۲۴۶]

● **شرح ابیات المعانی** / ادبیات / عربی

š.-u abyāt-il ma'āi

؟ ابن جنی، عثمان بن جنی، ۳۰۰ - ۳۹۲ ؟ قمری

ebn-e jennī, 'osmān ebn-e jennī (913 - 1003)

اشعار مشکله را که احتیاج به شرح داشته به ترتیب حروف قوافی جمع‌آوری کرده، از شاعرانی چون فرزدق، عجاج، نافع بن ثابت سلمی، لعبی، ذوالرمة، جرمی، عقبه اسدی، کعب بن سعید غنوی، نابغه ذبیانی و غیره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۲۹

آغاز: ... المعنی و ترتیب الکلام فالله احد اولاه سترت الجلباب ... و قال نافع بن ثابت السلمی الثالث من الطویل: أبلکوز تشرب قهوة بابلیة ×× بها فی عظام الشاربین دبیب. توجیه اعرابه انه اراد ابل امر

من ابلال الغلة؛ **انجام:** لان الركن كما كان الركن فى الوجه الاول و هو الممسك له و هذا انما يحسن ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۱۳/۲سم [ف: ۴۳ - ۲۰۳]

● شرح ابیات المفصل / صرف و نحو / عربی

š.-u abyāt-il mufaṣṣal

وابسته به: المفصل فی صنعة الاعراب؛ زمخشری، محمود بن عمر (-۷۰۰)

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۴۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذى فضل الانسان بفضيله البيان؛ **انجام:** على الفتح على سبيل الاكتساب قوله ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای [رایانه]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۳۴۳

شرحی است بر ابیاتی که در کتاب «المفصل فی النحو» زمخشری، برای استشهاد آورده شده است. شارح این بیت‌ها را به ترتیب ذکر شده در کتاب می‌آورد و شرح می‌کند. او پس از هر بیت ابتدا نام شاعر آن را ذکر کرده و پس از آن به تجزیه و ترکیب آن می‌پردازد. شارح در این شرح از کتاب «المقتبس فی توضیح ما التبس» تألیف شیخ ابوالقاسم علی بن عمر بن خلیل فقیهی مشهور به فخر اسفندری (- ۶۹۸ق) نقل می‌کند. این شرح در کشف الظنون بدون نام شارح ذکر گردیده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۱۱ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «العبد الموثق بلطف الله لطف الله ۱۰۹۷» (چهارگوش)، «وقف لطف الله ۱۰۸۵»؛ واقف: لطف الله، ۱۰۸۵؛ ۱۲۰گ، اندازه: ۱۷/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳ - ۵۴]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۴۴/۱

آغاز: الذى هو جزء الفعل فقط لوجب الا يقول جائنى يزيد و رأيت يزيد و مررت بيزيد فتعربه اعراب مفرد غير منصرف؛ **انجام:** تميم نصب بالمفعول لاستشهاد على أن قوله علماء اصله عل الماء على انه جار و مجرور و ذلک لغة فيه تمت
شرح مهمی است برابیاتی که علامه جارالله ابوالقاسم محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ق) در کتاب خود «المفصل فی النحو» بدانها استشهاد نموده است. در کشف الظنون این شرح بدون ذکر نام شارح معرفی شده؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن زین العابدین اردبیلی، تا: ۸ ربیع الاول ۱۰۵۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۱ر-۳۸ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۴×۱۳سم [ف: ۱ - ۲۱۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۰۴

آغاز: احمدالله و هو بالحمد جدير على ان السير على ما هو عسير و حقق لى ما رجوته بفضله العميم و اتانى ما سألته؛ **انجام:** قوله غداة طفت علماء بكر بن وائل ... لما ذكرنا من معنى البيت انه اهلک هؤلاء و قصم الى قتل اولئک و انه المستعان و عليه التكلان.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ رمضان ۱۰۸۹ق؛ محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۰۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۵×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۱۷]

۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۸۴

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... اما بعد فهذا شرح شواهد كتاب المفصل ... واف بحل ألفاظها و مقاصدها و بيان محل الاستشهاد من شواهدها؛ **انجام:** أحدها أسماء الأزمان ظروفاً كانت أو أسماء نحو أتيتک ز من قدم الحاج و ظاهره اطراد الاضافة الى الجملة فى الجميع.
شرح مختصری است بر شواهد شعری کتاب «المفصل» جار الله زمخشری که با عناوین «اعراب البیت، معنی البیت و الاستشهاد» به توضیح هر بیت پرداخته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ مصحح، محشی، با یادداشتی در امانت کتاب نزد سید جعفر طاوس از میرمحمد تقی؛ مهر «محمد باقر الحسینی» (بیضی)؛ واقف: محمد باقر بن بهاءالدین محمد حسینی؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۶گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۷×۱۴سم [ف: ۳ - ۵۸۷]

← شرح ابیات من المثنوی المعنوی ⟵ شرح مقدمة المثنوی المعنوی

● شرح ابیات الموشح / نحو / عربی

š.-u abyāt-il mūšaḥ

ضیاء کرمانی، علی بن محمود،

zīyā' kermānī, 'alī ebn-e mahmūd

وابسته به: الموشح فی شرح الکافیة = شرح الکافیة؛ خبیصی، محمد بن ابی بکر (-۷۳۱)

شرحی است بر شواهد شرح شمس الدین محمد بن ابی بکر خبیصی بر کافیه ابن حاجب برای شاه شجاع (۷۵۹-۷۸۶)؛ جز شرح شواهد فارسی محمد بن محمد اتابکی است مورخ ۹۸۰ بر همین شرح خبیصی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذى اوضح بانوار هدايته منهج الدين و ابرم لنا بالادلة الساطعة و البينات القاطعة مراير حبلة المتين؛ **انجام:** و المراد بالاستشهاد حذف [النون اله] خفيفة من لاتهين و الله اعلم بالصواب.
خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۸۸۹ق؛ با خط محمد قاسم شید و محمد بن علی بن میرزا محمد؛ تملک: حسن بن اصیل بن حسن اصفهانی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۲۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۲۱×۱۳سم [سنا: ف: ۱ - ۲۹۷]

← شرح ابیات الوسیلة ⟵ العقد النبوی و السر المصطفوی فی

تراجم سادة باعلوی

● شرح ابیات و شواهد سیوطی / ادبیات / فارسی

š.-e abyāt va šavāhed-e soyūtī

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۲۶

آغاز: بسمله، و این کلمات چند است که نوشته.؛ **انجام:** و انبت من البیت بمعنی القطع چنین گوید اقل عباد نظام الدین ... امیدوار است که قلم عفو بر او کشیده و الله اعلم.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: پارچه [رایانه]

● شرح ابیاتی از حافظ / ادبیات / فارسی

š.-e abyātī az hāfez

وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲ق)

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸

آغاز: در بیان شرح بعضی از غزلیات لسان الغیب خواجه علیه الرحمه؛ **انجام:** چنانچه در بیت ثانی اشاره خفیه بآن شده.

شارح از خود نام نبرده و بعضی از اشعار الحاقی دیوان را هم به نام خواجه شرح کرده است، از جمله غزل: ایدل غلام شاه جهان باش و شاه باش؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ با سرلوح، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج پر طاووسی، ۶۰گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۳/۸)، اندازه: ۱۲/۲× ۲۰/۳سم [ف: ۷ - ۶۰۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۷۱/۳۲

آغاز: بسمله. اللهم یا واحد یا احد صل علی صفوتک و صفوة خلقک ... اما بعد رساله ایست در بعض ابیات حافظ شیرازی در بیان ابیات مشکله ... بدان که ارباب کشف و شهود؛ **انجام:** و این چرا چنان شد و صلی الله علی محمد و آله اجمعین. این حقیر رساله شرح حافظ را مختصر کردم بجهت اینکه دیدم بر طالب و مبتدی چندان فائده ندارد. اللهم ارزقنا ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ ۴گ (۱۰۲پ - ۱۰۵پ) [ف: ۶ - ۵۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۰۷

آغاز: بسمله. مبین به سیب زنخدان که چاه در راه است ×× کجا روی همی ایدل بدین شتاب کجا؛ **انجام:** امروز زنده ام به ولای تو یا علی ×× فردا به روح پاک امامان گواه باش

شارح در این رساله مختصر به شرح هشت بیت از اشعار عرفانی حافظ شیرازی که در آن به سالک راه حق هشدار می‌دهد که بدون پیر و مرشد سلوک میسر نیست. پرداخته است؛ خط: نسخ جلی، کا: سید علی اکبر پریشان، تا: ۱۳۰۷ق، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی و نباتی، جلد: میشن ماشی، ۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۵ - ۱۰۰]

● شرح ابیاتی از مثنوی معنوی / ادبیات / فارسی

š.-e abyātī az masnavī-ye maʻnavī

محمد حسین

mohammad hoseyn

وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲)

[دنا ۶/۴۰۳؛ فهرستواره منزوی ۵۹۴/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۵۳/۵۷

آغاز: بدان ایدک الله فی الدارین که ابیات مذکوره بیان حال سالک است، چه واصل باصل خود راجع شده

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن زرد، ۱۲گ (۱۳۱پ-۱۴۲ر)، اندازه: ۱۰×۲۴/۲سم [ف: ۹ - ۱۲۷]

● شرح ابیاتی از ناصر خسرو / ادبیات / عربی

š.-e abyātī az nāser xosrov

تنکابنی، حسین بن ابراهیم، - ۱۱۰۵ قمری

tonekābonī, hoseyn ebn-e ebrāhīm (- 1694)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۶/۹

آغاز: در آشیان چرخ دو مرغ زیرکند ×× کاندر فضای ربع زمین دانه می‌خورند

خط:نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ ۴ص (۱۱۱-۱۱۴)، ۱۴-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ - ۱۴۸]

● شرح ابیاتی از ناصر خسرو / ادبیات / فارسی

š.-e abyātī az nāser xosrov

تنکابنی، حسین بن ابراهیم، - ۱۱۰۵ قمری

tonekābonī, hoseyn ebn-e ebrāhīm (- 1694)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۴/۴-طباطبائی

آغاز: رساله: بسمله الحمدلله المتفرد بالسلطنه ... اما بعد این چند کلمه برای اقتراح و انجاح مطلوب بعضی از برادران از این بی بضاعت ... شیخ حسین تنکابنی. در شرح ابیات عارف تمام ناصر خسرو ... رقم زده کلک تحریر گشت؛ **انجام:** مراد از عنصر در بیت دیگر اصل است، نه آنچه از او موالید ثلاث حاصل میشود. تعالی الله عما یقول الظالمون یعنی از چه اصل و حقیقتند و الله اعلم بحقایق الامور

بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز نسخه ۶ بیت شعر از ناصر خسرو که این رساله به شرح آنها می‌پردازد نوشته شده: «در آشیان چرخ دو مرغان زیر کند ×× کاندر فضای ربع زمین دانه میخورند ... / معلوم شد که ناصر خسرو غلام اوست ×× هر کس که گوید این دو گهر از چه عنصرند»، در ذیل رساله بالا (در ص ۸۱-۸۲) اشعاری از انوری، عراقی، حافظ و یادداشت‌هایی در پزشکی به نقل از تحفة المؤمنین دیده می‌شود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۳۹ر-۴۱ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۳ - ۷۸۷]

● **شرح ابیاتی در مدح امام رضا (ع)** / ادبیات / عربی

š.-e abyātī dar madh-e emām rezā

نائینی، محمد رضا بن رشید، ق۱۲ قمری

nā'īnī, mohammad rezā ebn-e rašīd (- 18c)

پنج بیت از قصیده‌ای در مدح امام رضا علیه السلام آورده و به شرح و توضیح آن می‌پردازد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۲/۳۱-طباطبائی

آغاز: کفی بفعال امرء عالم ×× علی اصله عادلا شاهدا / اری لهم طارفا مونقا ×× و لایشبه الطارف التالدا ... المراد بالطارف المونق الرضا علیه السلام؛

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۴۹پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۳۳۲]

● **شرح «اتراک معذبی بنارک»** / شرح دعا / عربی

š.-e «atorāka mo'azzebī be-nārek»

وابسته به: دعاء کمیل؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰ق)

شرح جمله‌ای است از دعاء کمیل با نشان م ح ق در آخر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۰/۱۶-طباطبائی

آغاز: فی حدیث الدعاء لیلة النصف من شعبان ... اتراک معذبی بنارک بعد توحیدک

کا: سید عبدالباقی حسینی کاشانی، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۲۶-۲۲۷)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۲۳ - ۳۶۳]

● **شرح اثبات الجوهر المفارق = شرح اثبات العقل = تکثیر الفوائد و تیسیر العوائد** / فلسفه / عربی

š.-u iṯbāt-il jawhar-il mufāriq = š.-u iṯbāt-il 'aql = takṯīr-ul fawā'id wa taysīr-ul 'awā'id

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

وابسته به: اثبات الجوهر المفارق = عقل الکل = اثبات العقل = العقل = اثبات العقل المجرد المسمی بالعقل الکل = رسالة نفس الامر = اثبات الجوهر المجرد؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

شرح مزجی دقیق و انتقادی است بر رساله اثبات عقل خواجه نصیر الدین طوسی. خواجه طوسی گرچه در تجرید الکلام خود شاید برای خوشنودی متکلمان در دلیل‌های اثبات عقل مجرد شک نموده ولی در این رساله از راه قطع به بودن حکم یقینی و واقعی عقل مجرد را ثابت می‌کند. محقق دوانی همین که بدین رساله نگریست به نکته‌هایی برخورد و آنها را در این شرح آمیخته آورد. وی در پایان می‌گوید که مرا درباره نفس امر سخنی ژرف است امیدوارم که آن را بنگارش درآورم. او در این گزارش از طوسی خرده می‌گیرد. صاحب ذریعه آن را با عنوان «شرح اثبات الجوهر المفارق» شناسانده است. دوانی خود در دیباچه، از این رساله چنین یاد کرده «رسالة فی اثبات الجوهر المفارق المسمی بالعقل الکل». پیش از دوانی، شمس الدین محمد کیشی (-۶۹۴ق) برای خواجه بهاء الدین محمد جوینی شرحی به نام «روضة الناظر» بر این رساله نوشته است و مولانا محمد حنفی هروی در هرات به سال ۹۲۲ هم بر آن شرحی نگاشته است و شیخ بهائی بر آن افاداتی دارد. مولی حسین اردبیلی الهی بر شرح دوانی حاشیه دارد.

آغاز: (بسمله) بعد حمدالله مبدع الحقایق و الصلوة و السلام علی ... لما اتفق لی مطالعة الرسالة التی اخترعها افضل المحققین و اکمل المتبحرین الخواجه ... فی «اثبات الجوهر المفارق» المسمی بالعقل الکل ... التزمت ایراد لفظه تلک الرسالة ممزوجاً بما سنح لنا من الزواید تکثیراً للفوائد و تیسیراً للفواید و هو ولی التوفیق. قال انا نشک فی کون الاحکام الیقینیة ...

انجام: اذا خطر ببال فلا یکون فی مثل المعقولات ایضاً بالعقل هذا ما سنح لی من الکلام علی هذه الرسالة اثناء الملاحظه من غیر تفرغ تام ولی فی تحقیق نفس الامر کلام بعید الغور، ارجو من عنایة الله و حسن توفیقه تیسیر تحقیقه، انه خیر من ایمان و هو المستعان و علیه التکلان

[دنا ۴۰۵/۶-۴۰۶ (۶۶ نسخه)؛ الذریعة ۸۸/۱ و ۵۸/۱۳ و ۲۸۲/۱۳؛ آثار و احوال خواجه نصیر، مدرس رضوی: ۳۱۸؛ کشف الحجب ۲۲۸؛ کشف الظنون ۸۵۹/۱؛ کتابشناسی مکتب فلسفی شیراز، ص۹۳-۹۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۱۴/۸-ف

نسخه اصل: مجلس شورا ش ۶۴۴ [در فهرست با عنوان اثبات الجوهر المفارق خواجه نصیر معرفی شده]؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۶ق [فیلمها ف:۱ - ۶۷۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۹ق؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱پ-۴ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۳۶ - ۶۱۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۹۷/۳-۲۶/۱۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا: حسن بن محمد بن حسن، تا: ۵ ذیقعده ۹۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵-۲۳۹۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۲۵ق، جا: هرات؛ واقف: زین العابدین، ۱۱۶۶؛ ۶گ، ۱۸ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۸۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۲۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۳پ-۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۱۲۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۹/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: افضل بن جمال الدین محمد بن احمد حسینی اصفهانی، تا: یک‌شنبه پایان رجب ۹۷۲ق، جا: کاشان مدرسه معینه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۱ص (۶۸-۷۸) [سنا: ف: ۲ - ۱۷۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۱۱۲

آغاز: بسمله. قال المحقق الطوسی الموید؛ **انجام:** اوقاتیها المعینه اللایقه بها

بی‌کا، تا: ۹۷۲ق [الفبائی: - ۳۳۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷/۲

خط: نستعلیق، کا: کلب علی بن پیر غیب کلبی، تا: ۹۸۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۸پ-۱۱ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۴۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۴/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۶گ(۱پ-۶ر) [ف: ۱۶ - ۲۰۴]

۱۰. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۸۸/۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: ربعی [نشریه: ۳- ۴۱۱]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، در ۲۸ ذیقعده سال ۱۰۷۰ مقابله گردیده؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۲۲پ-۲۴ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۴/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۱ - ۶۸۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۶/۱۳

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: مقوا، ۱گ (۱۵۲)، ۲۵ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۳ - ۲۷۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۲۰

بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۳گ (۷۸پ-۸۰پ)،۲۶سطر(۱۴×۲۰)،اندازه:۹×۱۵سم[ف:۷-۲۶۷۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خواجه علی مشهدی، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضای منه سلمه الله تعالی، در پایان نسخه آمده «ش م س سلمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۳۱۸-۳۳۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۶۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۵۹/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی حسینی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۷۷-۸۱)، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۹۵]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۱۳/۳

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۸ر-۱۰پ)، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۸۹]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۴۷-۱۵۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۸۱]

۱۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۵۵/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن شمس الدین، تا: ۱۰۰۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۲پ-۲۶پ)، ۲۱ سطر (۴×۱۳)، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: - ۳۸۴]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** منفردا عن علم آخر به و هو باطل اتفاقا بل ضرورة.

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: ۱۰۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۵۱]

۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۸۵/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن اسدالله بروجردی، تا: رمضان ۱۰۳۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ و ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۲]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدسعید بن قاسم حسنی حسینی طباطبایی، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۰۳۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۷۴پ-۱۷۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۵سم [ف: ۳۵ - ۶۲۲]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۷/۱۳

خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۲ق؛ اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۲۵۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۰۱/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی (علامه مجلسی)، تا: ۱۰۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۴۷ر-۵۱پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۰۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۵/۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل رمضان ۱۰۵۹ق، جا: حیدرآباد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۴ص (۷۳-۸۶)، ۱۷ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۸×۱۸/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۲۱]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۵۴/۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میر جعفر بن عبدالله حسینی، تا: ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی مذهب، ۷گ (۳۸۹پ-۳۹۵)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۲۴۵]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۹/۱
خط: شکسته، کا: نصیرالدین حسین حر حسینی، تا: ۱۰۷۶ق؛ بی نقطه و مورب؛ ۳گ(۱ر-۳ر) [ف: ۳ - ۲۷۷]

۲۷. یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶
در فهرست با عنوان «عقل الکل» آمده که احتمالا همین رساله است؛ بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق [نشریه: ۷ - ۷۱۲]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۴۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۹ق؛ ۴ص(۳۶۳-۳۶۶) [ف: ۵ - ۲۹۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۴۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۴۱۵]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۸۸پ-۱۹۰پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۸۷]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۵۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۳۶۴-۳۶۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ - ۳۷۳]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۵
آغاز: بسمله، و منه الاعانه فی القیم بعد حمد الله؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: ابن دیباج، محمد بن عبدالله، تا: ۱۰۸۱ق، جا: انگهشت؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۷۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: رفیع بن محمدکاظم بن حاجی محمد، تا: شعبان ۱۰۹۲ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۴]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۰/۳
خط: نسخ، کا: ابوصالح حسینی مشهدی، تا: جمادی الثانی ۱۰۹۹ق، جا: اصفهان مدرسه فخریه؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج، ۴گ (۱۵۱پ-۱۵۴ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۲۷۷]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳۹/۶
خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان مدرسه جدة؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۱۱۷پ-۱۲۱ر)، ۲۰ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۸۲]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۰/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۳۰-۳۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۴۰]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۷/۳
خط: نسخ، کا: حسین اردبیلی، تا: قرن ۱۲؛ محشی، در زیر یکی از این حاشیه‌ها پس از رقم ۱۲۱۲ نام «حسین اردبیلی» نوشته شده؛ ۹ص (۴۰۱-۴۰۹) [ف: ۵ - ۲۹۷]

۳۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۱۶/۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳ - ۳۵]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۵۵/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ، ۱۰گ (۳۲پ-۴۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ - ۳۸۵]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ص (۷۹-۸۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۲ - ۱۸۵]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۰۴ق؛ ضمیمه نسخه ش ۸۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۴۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۷۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ صفر ۱۱۰۹ق؛ ۸گ (۲۲۶ر-۲۳۳پ) [ف: ۵ - ۱۹۴]

۴۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۷۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد قاسم جیلانی، تا: چهارشنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۵-۹۸)، ۲۴ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۳۸]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۹/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ ۶ص (۹۵-۱۰۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۸]

۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۳۲/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد سعید حسینی، تا: ۱۱۵۱ق؛ ۶گ (۵۰-۵۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۱۵۱]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۰۱
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمد نگر [رایانه]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۰/۱۱

آغاز: قال شکر الله سعیه، انا لا نشک فی کون الاحکام الیقینیة التی قد حکم بها اذهاننا ... عطف علی قوله قد حکم بها اذهاننا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ(۷۶-۷۹)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۲۰۷]

۴۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۲۲/۱۱

خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۷۴]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۶۵/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۴ص (۱۵۷-۱۶۰)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۷۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۰۴/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۲۵۴]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۷۳/۱۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوطالب عبدالواسع بن محمد هادی فاری، تا: ۱۲۲۲-۱۲۲۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۸۴ر-۸۶پ)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲۱ - ۳۴۳]

۵۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۷/۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سیاه، ۳گ (۱۷۹پ-۱۸۱ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵× ۳۴/۵سم [مؤید: ۳ - ۶۳۸]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۰/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق؛ جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی، ۳گ (۲۷-۲۹پ)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۴۴]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۰/۱۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۶۶ر-۱۷۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۷۲]

۵۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۳۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه فواید القوم فی هذا المقام و ما یتعلق به ... و لنختم علی هذا القدر من المقال ... خیر الانام.

خط: نسخ، کا: عبدالله بن حسین، تا: چهارشنبه ۲۰ شعبان ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۲۵ص (۲-۲۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۰]

۵۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۱۲/۱ج

بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۵]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق خوش، کا: میرزا یدالله کجوری، تا: ۱۳۵۸ق، جا: تهران مدرسه ناصری [ف: ۳ - ۲۷۶]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳/۷-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی شکری و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۷۵پ-۸۰ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲۲ - ۲۳۰]

۵۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۶۴/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: میشن مشکی، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [فهرست عراقی: ۱ - ۳۱۲]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۰۰/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۲۷۱پ-۲۷۵ر)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۲۸۱]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۴۴۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۲۱]

۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۱۶پ-۱۱۹پ)، ۱۸ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۳/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۹ص (۱۲-۲۰) [ف: ۵ - ۲۹۷]

۶۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۸/۲

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۵۸]

۶۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۵۸/۱

آغاز: ان یکون لتلک الامور ثبوت آخر و هی ذات وضع بحسب ذلک الثبوت ... متن: و اما ثانیاً فلان العلم بالمطابقة لا یحصل الا بعد الشعور بالمطابقتین و نحن لا نشک فی المطابقة مع الجهل الشییء من حیث یکون ذا وضع فیه شرح: لانه لو تم لدل علی نقیض هذا الدعی ایضا لانا لا نشک فی المطابقة مع الجهل بذلک؛ **انجام:** و کذا الحال فی الزوج و النسبة الثابتة فی حد ذاتهما ثم انه لما کان جمیع المفهومات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۲ر-۱۳پ)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: - ۳۸۶]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۵گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۸۱]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۸۱]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛۱۰گ، ۱۰سطر،اندازه:۱۵×۲۳سم[ف:۴- ۱۸۱]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶× ۴۳سم [ف: ۴ - ۱۸۱]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۸۰]

۶۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ از نسخه‌ای نوشته شده که از روی نسخه دوانی نوشته شده بود؛ ۳گ (۱۸پ-۲۰ر) [ف: ۵ - ۱۹۴]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۰۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● شرح اثبات الجوهر المفارق = شرح رسالة نفس الامر / فلسفه / عربی

š.-u iṯbāt-il jawhar-il mufāriq = š.-u r.-i nafs-il-amr

حنفی تبریزی، شمس الدین محمد، ق ۱۰ قمری

hanafī tabrīzī, šams-od-dīn mohammad (- 16c)

وابسته به: اثبات الجوهر المفارق = عقل الکل = اثبات العقل = العقل = اثبات العقل المجرد المسمی بالعقل الکل = رسالة نفس الامر = اثبات الجوهر المجرد؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۷ ربیع الاول ۹۲۲ق؛ محل تألیف: هرات

آغاز: قال الحکیم الطوسی شکر الله سعیه. اعلم انا لا نشک فی کون الاحکام الیقینیة ای الاحکام التی کان العلم بها یقینیا

انجام: فعلیک الاختیار ثم الاختیار و النختم علی هذا القدر من الکلام لئلا ینجر الی الاملال فی تحقیق هذا المرام و الله المستعان و علیه التکلان

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۲۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۱گ (۷پ-۱۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۱۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۴/۲
آغاز: برابر
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان محمد فرزند علیشاه اصفهانی، تا: جمادی الاول ۹۷۲ق، جا: بردع؛ ۱۴گ (۷پ-۲۰ر) [ف: ۱۶ - ۲۰۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۷/۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست ناشناخته مانده است؛ خط: نستعلیق، کا: کلب علی بن پیر غیب کلبی، تا: ۹۸۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱پ-۸ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۴۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۲/۸
تذکر: در فهرست با عنوان «شرح رسالة فی الحکمة یا شرح رسالة اثبات العقل» آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن شاه حسن بن محمد بن محمد علوی خلوتی، تا: در پایان دهه یکم شوال ۹۸۸ق، جا: شیراز؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۱۲۹-۱۴۵)، ۲۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۳۸۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۵۶
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست با عنوان «شرح رساله نصیریه» آمده است که همان رساله «اثبات جوهر المفارق» یا «رساله نفس الامر» طوسی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ واقف: زین العابدین، ۱۱۶۶؛ ۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۸۲]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۷۵/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۹۱ق؛ ۸گ (۱-۸)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۲۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۰/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۷۹-۸۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۲۰۷]

۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۳۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱۵ محرم ۱۳۰۶ق؛ در پایان نسخه یادداشتی از رساله کلامی محمد بن محمد کوانه‌ای دولی و نوشته‌ای از رساله اعتقادیه اهل حق منقول از شیخ عبدالقادر آمده؛ کاغذ: الوان فرنگی، ۷۶ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۰]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۲/۴-عکسی
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست با عنوان «رساله فلسفیة» و از خواجه طوسی دانسته شده ولی آغاز و انجام کاملا روشن می‌سازد که شرح ملا حنفی بر رساله جوهر مفارق یا همان رساله نفس الامر طوسی است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود دوشنبه ۲۳ رجب ۱۳۱۷ق؛ ۲۳ص (۵۶-۷۸) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۵]

● **شرح اثبات الجوهر المفارق** / فلسفه / عربی
š.-u iṯbāt-il-jowhar-il-mufāriq
وابسته به: اثبات الجوهر المفارق = عقل الکل = اثبات العقل = العقل = اثبات العقل المجرد المسمی بالعقل الکل = رسالة نفس الامر = اثبات الجوهر المجرد؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۵۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **شرح اثبات شیخ ابو الفتح بستی** / - فارسی
š.-e esbāt-e šeyx ab-ol-fath-i bastī
متطبب، محمد بن حاجی مبارک
motatabbe, mohammad ebn-e hājī mobārak

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۸۵/۳
آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد چنین گوید بنده مذنب این حاجی مبارک محمد المتطبب که بر خواطر خطیره و ضمائر منیره ارباب فضل و کمال بهمه حال واضح و لایح است
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۱گ (۳۹-۶۹)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ - ۱۳۵۳]

← شرح اثبات العقل ← شرح اثبات الجوهر المفارق
← شرح اثبات الواجب ← کشف الحقائق المحمدیة فی شرح الحقائق المحمدیة
← شرح اثبات الواجب ← کشف العلوم
← شرح اثبات الواجب ← حاشیة اثبات الواجب القدیم

● **شرح اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il-wājib
دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)
شرحی است با عناوین «قال، اقول» بر رساله اثبات واجب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵
آغاز: بین الاقاصی و الادانی مولانا جلال الملة والدین محمد الدوانی تغمده الله بغفرانه الربانی لکن بقی فی بعض مواقعها تأملات و وقع فی بعض مواضعها اشکالات؛ **انجام:** لان اللطف یحصل به غرض المکلف فیکون واجبا والالزم بعض الغرض ... و الحمدالله العزیز الغفار الکریم الستار ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: ابوالحسن و علی بن ابوالحسن الدزفولی؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذ، ۱۵۳گ، ۱۶ سطر (۱۱×۱۳/۵)، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۹ - ۲۳]

● **شرح اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il-wājib
دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، - ۹۴۸ قمری
daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542)
وابسته به: اثبات الواجب و صفاته الحسنی؛ دشتکی شیرازی، میر صدرالدین محمد (۸۲۸-۹۰۳ق)
گزارشی است بر اثبات الواجب پدر خود صدر الدین محمد دشتکی گویا نسخه ما پاره‌ای از مشارق او باشد.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸/۱ ـ د
آغاز: و فیه مباحث الاول فی بیان مراتب النفس قال صاحب المحاکمات النفس الانسانیة لها بحسب تأثر ها عما فوقها و تأثیرها فیما تحتها قوتان؛ **انجام:** کما این المبدء منه قال الله تعالی کما بداکم تعودون (کتب من شرح السید العلامة امیر غیاث الدین منصور علی اثبات الواحب الذی الفه السید السند امیر صدر الدین محمد فی شهر ذی الحجه الحرام سنة ۱۰۳۶ فی الشیراز فی البقعة الرفیعة الشرفة الشریفیة و هی البقعة التی دفن فیها امیر سید شریف قدس الله سره و انا الفقیر علیخان بن محمد)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق، جا: شیراز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: سرخ، ۶گ (۱پ-۶پ)، سطور چلیپایی (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۳۲۶]

● **شرح اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / فارسی
š.-e esbāt-el vājeb
شکیب شیرازی، محمد علی بن محمد امین، - ۱۱۳۵ قمری
šakīb-e šīrāzī, mohammad 'alī ebn-e mohammad amīn (- 1723)
وابسته به: اثبات الواجب؛ مسیحا فدشکوئی، محمد مسیح بن اسماعیل (۱۰۳۷-۱۱۲۷)
متن به فارسی از مسیحای فسائی و شرح نیز فارسی. بندهای متن با نشان «ن» و شرح با نشان «ج» است.
[دنا ۴۰۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۷۶/۶]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸/۱ حکمت
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۳۵]

● **شرح اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il-wājib

اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه:۵۷/۲
خط: نستعلیق، کا: نظر علی، تا: ۹۹۳ق [نشریه: ۶ - ۵۹۸]

● **شرح اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il-wājib
وابسته به: اثبات الواجب القدیم = صیت و صیدا؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
اهداء به: سلطان سلیم خان بن سلطان با یزید خان
شرح مزجی است بر رساله قدیمه جلال الدین دوانی در اثبات الواجب. این شرح به شروحی که معاصر بن سلطان سلیم خان بر «اثبات الواجب» دوانی نوشته و نسخه‌های آن و یا آغاز نسخه‌ها موجود بوده مطابقتی ندارد و چون از شرح محیی الدین محمد بن علی قره‌باغی (متوفی به سال ۹۴۲ق و معاصر سلطان مذکور) نسخه‌ای جهت مطابقت یافته نشد بنابر این احتمال دارد نسخه حاضر شرح ایشان بر «اثبات الواجب» باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۵۹
آغاز: الحمد لمن ارشد اثبات وجوده لاولی النظر و الالباب و کشف لذوی البصایر عن وجوه صفاته العلی النقاب ... و بعد فانی لما رایت اثبات الواجب لافضل المتاخرین و اجل المتبحرین جلال المله و الدین کالدره التی لم یتداولهاید لامس؛ **انجام:** و انتهائه الیه. هذا آخر ما کتبته مما تیسر لی اوان المطالعه مع شده المغوم و کثره الهموم فالمرجو من الطاف الناظر ... الحمد لله علی التمام و للرسول افضل السلام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: رضا موسوی در ۱۳۵۱ در قم؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۷۳گ، ۱۵ سطر [ف: ۱۷ - ۳۸۰]

● **شرح اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il-wājib
وابسته به: اثبات الواجب القدیم = صیت و صیدا؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
این کتاب شرحی است بر رساله اثبات واجب قدیم محقق دوانی و چلبی (۵۳۸/۱) از آن یاد ننموده است. حاشیه «منه» دارد، و متن تا آنجایی شرح شده که در س ۷ گ ۱۶۲ پ ش ۳۰۱/۱ ج نسخه دانشکده حقوق دیده می‌شود (نیمه طریق نخستین مسلک دوم مقصد دوم در برهان تطبیق) و شرح برهان تضایف (طریق دوم) و خاتمه را ندارد و چنین است: «علی الحادث فی الیوم و الحادث».

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۷۸/۲ - د
آغاز: بسمله. و به نستعین. یا نور نور قلوبنا بانوار هدایتک و یسرلنا الوصول الی کمال معرفتک انت ربنا و رب مبادینا ... و بعد فهذا شرح لاثبات الواجب المنسوب الی ... جلال الملة و الدین محمد بن اسعد الدوانی نورالله مرقده جمعته علی سبیل الارتجال
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸۱گ (۴۱پ-۱۲۱پ) [ف: - ۳۶۹]

← شرح اثبات الواجب الجدید ⟵ اثبات الواجب

● **شرح اثبات الواجب الجدید** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il wājib-il jadīd
خلخالی، نصرالله بن محمد، - ۹۴۶ قمری
xalxālī, nasr-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1540)
وابسته به: اثبات الواجب الجدید؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
اهداء به: سلطان قطب شاه
شرح ممزوجی است بر رساله جدیده محقق دوانی.
[کشف الظنون ۸۴۲؛ دنا ۴۰۷/۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵
آغاز: الحمد لمن توحد بدلالة ذاته علی ذاته و تفرد بشهادة بدایع آثاره؛ **انجام:** فقدحان ان نشرع فی المسلک الثانی مستمدین من التوفیق انه خیر رفیق المقصد الثانی فی المسلک الثانی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح مرصع، مجدول؛ واقف: موسی گیلانی، قرن ۱۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۷۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۳۴]

● **شرح اثبات الواجب الجدید** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il wājib-il jadīd
نیریزی، محمود بن محمد، ق ۱۰ قمری
neyrīzī, mahmūd ebn-e mohammad (- 16c)
وابسته به: اثبات الواجب الجدید دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)
تاریخ تألیف: ۹۲۱ق
مولی محمود نیریزی شاگرد صدر دشتکی در «اثبات الواجب» دو رساله نگاشته، نخستین را پس از اثبات قدیم دوانی و ده سال قبل از شرح دوم (و به استنباط صاحب الذریعه ۱۰ سال پیش از اثبات الواجب دوانی) تألیف کرده و رساله دوم همین شرح مزجی اثبات الواجب جدید دوانی است که در دست معرفی است. نیریزی در شرح دیباچه می‌گوید «در رساله‌ای که ۱۰ سال پیش به‌درخواست یکی از بزرگان گیلان نوشتم مقدماتی افزودم که براهین دوانی بدون آنها ناتمام است و نیز مباحث «احدیت، واحدیت و کیفیت اتصاف ذات الهی به صفات» را با ذکر ایراداتی که بر نوشته او داشتم علاوه و مباحث زائد را حذف

کردم. اما در این رساله چون بنای دوانی بر اختصار است من نیز تنها به شرح نوشته او و سپس اعتراضات وارد بر او، بسنده کردم». در پایان این شرح می‌گوید: «براهینی که دوانی در این رساله بر اثبات خدا آورده بر روش صدیقان است و بدون آنچه ما در شرح آن افزوده‌ایم تمام نخواهد بود و از این رو تاریخ تألیف این شرح را «اثبات واجبه» - مجموع مضاف و مضاف الیه - نهادم تا اشارت باشد به نکته مزبور و اینکه این از آن جدا نگردد». به نوشته الذریعه این شرح پس از وفات دوانی (- ۹۰۸) و در ۹۲۱ق مطابق «اثبات واجبه» پایان یافته است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: نحمدك على آلائك يا واجب الوجود و نشكرك على نعمائه ... و بعد فاذ تطابق العقل و النقل على ان المعارف الالهيه و العلوم الحقيقيه لا سيما ما يتعلق باثبات وجوده تعالى و وحدته ... و لما ادعى مصنفها ان بناء كلامه فيها على انظار ذوى البصائر الناقده اردت ان انبه بعباراتهم على ما وجدته مخالفا لكلامهم ...

انجام: هذا نهاية ما اردنا ايراده فى شرح هذه الرساله مع قلة البضاعة و كثرة ما يمنع من الفراغه و اذ ما اورده المصنف فى كتابه هذا على ما نص عليه فى اول كتابه انما بناء على طريقة الصديقين التى هى اثبات وجوده تعالى و الاستدلال به على صفات كماله و ثبوت جلاله و هذه لا يكاديتم الا بامور اوردناه فى شرحه و اضفناه ... صار تاريخ هذا التحرير مجموع المضاف و المضاف اليه ... اشعاراً بان هذا الاثبات لا يتم الا بهذه الاضافات ... و هداية رسوله المبعوث الى الانس و الجان عليه و على آله السلام

[دنا ۴۰۷/۶ -۴۰۸ (۶ نسخه)؛ الذریعة ۱۰۳/۱؛ الاوقاف العامة الموصلی ۱۹۵/۳]

۱. شیراز؛ واجد (آقای)؛ شماره نسخه:۳/۱

انجام: برابر

کا: محمد (پسر مؤلف)، تا: ۵ رجب ۹۴۰ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۵ - ۲۸۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۰۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان كان الاول فالله تعالى اعدل من أن يعذب

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، ۴۱گ (۱۹۷پ-۲۳۷پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۵ - ۷۰]

۳. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با یادداشتی به تاریخ ۱۱۳۷ق؛ تملک: میرزا محمد حاشر؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۲۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق؛ مصحح، مقابله شده، به خطی که گویا از تنکابنی است نوشته شده: «شرح رساله اثبات واجب جدید جلال الدین علامه دوانی. شارح معلوم نیست». این دو بیت شعر عربی نیز از ابوزید الدبوسی بهمین خط نقل شده: «مالی اذا الزمته حجه ×× قابلنی بالضحک و القهقهه / انکان ضحک المرء من فقهه ×× فالدب فی الصحراء ما افقهه»؛ کاغذ: ضخیم شکری، جلد:تیماج قرمز،۳۱۱ص،۱۵سطر،اندازه:۱۲×۱۸/۵سم[ف:۵- ۲۹۹]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۷۳

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛اندازه:۱۱×۱۶/۵سم[نسخه‌پژوهی:۲- ۱۷۵]

۶. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۹۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المختلفان به لا يجب اشتراكهما فى الاحكام قال هنا قد الحصل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۳۴پ-۸۱پ)، ۲۴-۲۵سطر [ف: - ۱۱۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۲/۹

آغاز: و بعد فاقول لما كان الابتداء بالبسمله ... متضمنا لاظهار صفات كماله ... عطف المصنف روح روحه على قوله ... بسم الله؛

انجام: و هو بتوفيقه تعالى ... و هداية رسوله ... و قد فرغ من تسويده اقل الخلايق جعفر بن بابا بن محمد باقر بن ميرزا على التبريزى

خط: نسخ تحریری، کا: جعفر میر بابای تبریزی، تا: قرن ۱۳؛ دیباچه نیریزی را که در نسخه ش ۱۸۴۰ وجود دارد فاقد است، محشی با نشان «لمحرره»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۱۱۷-۲۱۰)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵× ۲۲سم [ف: ۵ - ۳۰۱]

← شرح اثبات الواجب القدیم ⊳ مجموعه
← شرح اثبات الواجب القدیم ⊳ حاشیة اثبات الواجب القدیم
← شرح اثبات الواجب القدیم ⊳ حاشیة اثبات الواجب القدیم

● شرح اثبات الواجب القدیم / کلام و اعتقادات / عربی

š.-u iṯbāt-il-wājib-il-qadīm

گیلانی، محمد بن احمد، ق ۱۰ قمری

gīlānī, mohammad ebn-e ahmad (- 16c)

وابسته به: اثبات الواجب القدیم = صیت و صیدا؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

تاریخ تألیف: ۹۴۵ق

شرحی است بر رساله اثبات واجب قدیم ملا جلال دوانی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶

آغاز: موجود: و تسلسلت سلسلة الاسباب اى العلل و الا كوان؛

انجام: قدتم بعون الله تأليفه فى ليلة السبت سلخ شهر الرفيع الربيع سنه ۹۴۵ الهجريه النبوية بيد مؤلفه شيخ محمد بن احمد الگيلكى عفى عنهما بلدة لارصينت عن البوار و السلام على من اتبع الهدى.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۹۴۵ق؛ افتادگی:آغاز؛ محشی؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن

عنابی، ۱۰۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۱۳۵]

● **شرح اثبات الواجب القدیم** / فلسفه / عربی
š.-u iṯbāt-il wājib-il qadīm

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۸۲/۱
آغاز: وها انا اشرع فی القصد بعون الله الملک المقصود، اقول: شکرالله سعیه، البراهین الدلائل لکنه عبر عنها بالبراهین ترغیبا؛ **انجام:** وقع الفراق من تألیفه یوم الاحد ۲۶ شهر شوال ختم بالخیر و الاقبال سنة ۹۴۰
خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد رضا بن اسماعیل، تا: جمادی الثانی ۹۹۴ق، جا: قم مدرسه معصومیه؛ ۲۹گ (۱–۲۹)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۲۴]

● **شرح اثبات الواجب للدوانی** / فلسفه / عربی
š.-u iṯbāt-il wājib li-d dawānī

مردوخی، عبدالقادر
mardūxī, ʻabd-ol-qāder
وابسته به: اثبات الواجب؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰–۹۰۸)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۶۷
خط: نستعلیق، کا: فتح الله بن ملاابراهیم شیخ الاسلام، تا: پنج‌شنبه ۲۲ محرم ۱۲۷۲ق، برای فرزند خود؛ محشی با نشانه «منه مدظله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۶۰گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: – ۵۶۸]

● **شرح اثبات الواجب للدوانی** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-u iṯbāt-il-wājib li-d-dawānī
وابسته به: اثبات الواجب دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰–۹۰۸)
متن از ملاجلال دوانی و شارح شناخته نشد. در دیباچه نام سلطان عبدالرحمن پاشا یاد شده و مؤلف از عامه بوده است.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۲۵
آغاز: الحمدلله المتوحد بجلال ذاته و کمال صفاته
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: خشتی [ف: – ۱۵۰]

● **شرح الاثنا عشریات فی المراثی** / مراثی / عربی
š.-ul iṯnā ʻašarīyāt fi-l marāṯī

فشندی قزوینی، محمد تقی بن محمد علی، ق۱۳
fašandī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e mohammad ʻalī (- 13c)
وابسته به: الاثنی عشریات فی المراثی = العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵–۱۲۱۲)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۶۱/۴
آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی فهذا ما چائ به القدر؛ **انجام:** وضع لسانه صلی الله علیه و آله فی کل عاشوراء
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **شرح الاثنا عشریات فی المراثی** / مراثی / عربی
š.-ul-iṯnā ʻašarīyāt fi-l-marāṯī
وابسته به: الاثنی عشریات فی المراثی = العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر؛ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی (۱۱۵۵–۱۲۱۲)
شرح مزجی مفصلی است بر قصائد اثنا عشریه سروده مرحوم سید بحرالعلوم که ترجمه عربی «دوازده بند» محتشم کاشانی است.
[الذریعة ۱۱۳/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۲۱/۴-۳۳/۷۱
آغاز: بسمله قال السید المرحوم بحر العلوم اعلی الله مقامه ورفع فی الدارین اعلامه: الله اکبر ماذا الحادث الجلل/ فقد تزلزل سهل الارض والجبل، اقول الله اکبر مبتدء وخبر واکبر اسم تفصیل حذف منه المفضل علیه ای الله اکبر من کل شیء من حیث العظمة والعزة وملاحظة صفاته الجلالیة والجمالیة فیکون استعماله؛ **انجام:** ولایفی بکرور الشهور والاعوام وصلی وسلم علی سیدنا محمد خیر الانام وعلی آله العز الکرام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۴۰۸]

● **شرح الاثنی عشریة** / فقه / عربی
š.-ul iṯnā ʻašarīyya

ابن طی، محمد بن حسن، ق ۱۰ قمری
ebn-e tayy, mohammad ebn-e hasan (- 16c)

همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه:۱۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۵ – ۳۸۴]

● **شرح الاثنی عشریة** / فقه / عربی
š.-ul iṯnā ʻašarīyya

سبط الشهید، محمد بن حسن، ۹۸۰ – ۱۰۳۰ قمری
sebt-oš-šahīd, mohammad ebn-e hasan (1573 - 1621)
وابسته به: الاثنی عشریة فی الصلاة؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹–۱۰۱۱)

شرح مزجی است بر رساله پدرش «الاثنی عشریة». در مباحث صلاة است.

آغاز: نحمدک یا من جعل الحمد ذریعة لاتمام نعمه و نشکره یا من عم جمیع الانام بوابل جوده و کرمه و نصلی علی نبیک و حبیبک

[دنا ۴۰۸/۶؛ ذریعه ۶۱/۱۳ شماره ۱۹۲؛ کشف الحجب ۳۱۸ شماره ۱۷۰۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۰۰

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه امیر المومنین علیه السلام - نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: عبدعلی بن محمد علی بن حماد مظاهری، تا: دوشنبه آخر ذیحجه ۱۰۲۲ق، جا: کربلا؛ مجدول، مصحح؛ با یادداشتی در اینکه اکثر حواشی کتاب به خط شارح می‌باشد؛ تملک: حسین بن علی بن شدقم و سپس هبه آن به فرزندش مرتضی؛ ۳۱۶ص [عکسی ف: ۶ - ۲۵۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و القادر علیه و هو حسب من التجاء الیه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۸گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۶/۵×۳۳سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۷۶]

● شرح الاثنی عشرية / فقه / عربی

š.-ul iṯnā ʻašarīyya

ابن مکی، علی بن محمد، ق۱۱ قمری

ebn-e makkī, ʻalī ebn-e mohammad (- 17c)

وابسته به: الاثنی عشریة فی الصلاة؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱)

شرحی بر کتاب اثنا عشریة شیخ حسن بن زین الدین عاملی (صاحب معالم) است که در موضوع طهارت و صلات نگارش یافته. نام کامل و نسب شارح، در الذریعة چنین آمده: «الشیخ نجیب الدین، علی بن شمس الدین محمد بن مکی بن عیسی بن الحسن بن جمال الدین بن عیسی، الشامی العاملی».

[دنا ۴۰۸/۶؛ أعیان الشیعة ۳۳۳/۸؛ الذریعة ۶۰/۱۳؛ ریحانة الأدب ۱۴۹/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۹۷

آغاز: الحمدلله الذی یشرح صدورنا من اختار من عباده بالعلوم الیقینیة و المعارف الحقیقیة؛ **انجام:** الأولی الأعلی و ما فی الثانیة بالشمس و قیل باستجاب الغاشیة فی الأولی ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی آجری، ۱۶۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۰ - ۵۲۳]

● شرح اثنا عشريه شيخ بهائی / فقه / عربی

š.-e esnā ʻašarīya-ye šeyx-e bahā'ī

؟ رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

وابسته به: الاثنی عشریة فی الحج؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

در حج

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

بی‌کا، تا: ۱۱۶۸ق [یا انتساب خطاست و یا تاریخ کتابت] [نشریه: ۷ - ۵۳۹]

● شرح الاثنی عشرية فی الصلاة / فقه / عربی

š.-ul iṯnā ʻašarīyya fi-ṣ ṣalāt

نباطی، علی بن احمد، ق۱۱ قمری

nabātī, ʻalī ebn-e ahmad (- 17c)

وابسته به: الاثنی عشریة فی الصلاة؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۹ ذیقعده ۱۰۲۷ق؛ محل تالیف: نجف اشرف

این شرح که با عناوین «قوله، قوله» می‌باشد، به روزگار ماتن شیخ حسن عاملی صاحب معالم تالیف شده، و در آن رد و ایراد و نقل گفته‌های فقها بسیار شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۹۷

آغاز: الحمدلله المتفرد بالقدم و الدوام المنزه عن وصمة مشابهة الجواهر و الاجسام خالق الاشیاء من غیر سبق؛ **انجام:** و الروایة التی تدل علی أن فیها تسلیم محمولة علی التقیة، و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله.

خط: نسخ، کا: عبدعلی نجفی مشهور به معاوی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۰۳۲ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ تملک: محمد بن علی طباطبائی (سید محمد مجاهد)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۱۵ - ۳۶۹]

● شرح الاثنی عشرية فی الصلاة / فقه / عربی

š.-ul iṯnā ʻašarīyya fi-ṣ-ṣalāt

وابسته به: الاثنی عشریة فی الصلاة؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

شرح استدلالی مختصری است با نقل بعضی از اقوال بر رساله «اثنا عشریة» شیخ بهاءالدین عاملی. این شرح در عصر شیخ بهائی نوشته شده و از بعضی از قرائن به دست می‌آید که وی آن را نیز دیده است و شاید شارح از شاگردان او باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۹۸

آغاز: الحمدلله طلباً للمزید من رضاه و هرباً من زوال سوابغ جوده و عطایاه أحمده حمد موقن بلقاه؛ **انجام:** و شرعاً هی البقاء علی حکم النیة و العزم علی مقتضاه لابمعنی بقاء العزم من اول العبادة الی آخرها..

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ جلد: مقوایی، ۷۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۶ – ۳۷۸]

● شرح الاثنی عشریة فی الصلاة / فقه / عربی

š.-ul iṯnā ʻašarīyya fi-ṣ-ṣalāt

وابسته به: الاثنی عشریة فی الصلاة؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۴/۶

آغاز: و بعد فیقول اقل العباد محمد المشتهر ببهاء الدین و هو لقب مشعر بالمدح معین؛

خط: نسخ، کا: احسائی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای، ۵۷گ (۱۳۰ر-۱۸۶پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: – ۷۲۴]

● شرح الاثنی عشریة فی الصوم / فقه / عربی

š.-ul iṯnā ʻašarīyya fi-ṣ ṣawm

اردبیلی، حسین بن موسی، ق۱۱ قمری

ardabīlī, hoseyn ebn-e mūsā (- 17c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۴۲۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی کتب علینا الصیام؛ **انجام:** امناء الرحمن و امر الجنان ... سنه ۱۰۵۴

خط: نستعلیق، کا: استر آبادی، محمد علی بن محمد شریف، تا: ۱۰۵۴ق؛ نسخه در زمان شارح مقابله شده است. [رایانه]

● شرح الاثنی عشریة فی الصوم / فقه / عربی

š.-ul-iṯnā ʻašarīyya fi-ṣ-ṣawm

عریضی خراسانی، حسن بن محمد علی، – ۱۳۰۶ قمری

ʻarīzī xorāsānī, hasan ebn-e mohammad ʻalī (- 1889)

وابسته به: الاثنی عشریة فی الصوم؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

شرحی است مبسوط بر اثنی عشریه شیخ بهایی.

۱. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۸۴/۲

آغاز: بسمله الحمد کله لله المعبود الحق الذی جعل الصوم المفرد فی الشریعة المحمدیه جنة؛ **انجام:** و طرح موائد الاکرام یعطی السائلون اضعاف ما قد یعطون فی غیر ذلک المقام ختم الله لنا بالجزو العافیه و حشرنا ... و الصلوة علی محمد و آله الاثنی عشرنا باطنا و ظاهراً و قد فرغ

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۲۵ ذیقعده ۱۲۸۱ق، جلد: تیماج قرمز، ۹۹گ (۶۵پ-۱۶۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ]

۲. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۲۵

آغاز: بسمله بحمدک اللهم یا من انزل من سماء الحقیقة القدسیة المحمدیة ماء الرحمة الواسعة لکل شیء؛ **انجام:** فیما اردنا تعلیقه علی رسالة الامام علم الاعلام بهاء الدین محمد المنتسب الی عامل الشام ... لقد وفقنی ربی لاتمامه بجوده و انعامه و الحمدلله

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ اهدایی: ورثه آقای نجفی، ۳۷/۷/۲۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف مخ]

● شرح اثولوجیا / فلسفه / فارسی

š.-e osolojīyā

وابسته به: اثولوجیا = ثئولوجیا = میامر؛ فلوطین (۲۰۴-۲۷۰)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۸/۲

انجام: جنانکه در میمر سابع تصریح کرد و ببرهان نیز ثابت و مسلم است، الحمد لله الذی اکرمنی و شرفنی باتمام هذا الکتاب المستطاب

بی‌کا، تا: دوشنبه جمادی الثانی ۱۰۸۴ق؛ تملک: اسماعیل عقدائی ۱۲۷۰؛ اهدایی: شیخ احمد شریعت عقدائی؛ جلد: مقوایی، ۲۳ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ – ۶۳]

● شرح الاجازة / اجازات / عربی

š.-ul ijāza

ملاحمزة بن حسین، ق۱۳ قمری

mollā-hamze ben hoseyn (- 19c)

شرح مزجی است بر اجازه‌ای که سید محمد حسین بن عبدالباقی خواتون آبادی برای میرزا هدایة الله رضوی مشهدی به سال ۱۲۱۸ق (این تاریخ در ضمن شرح آمده و در متن نیست) در مشهد نوشته بود. در سر آغاز شارح نام فتحعلی شاه قاجار و امین الدوله نیز آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۰۳

آغاز: عنوان المراشد بالوشاح من التسمیة و التحمید ألیق و علوان المقاصد بالرباح من التصلیة و التسلیم أوفق؛ **انجام:** بحق أولادهم الائمة الطیبین الطاهرین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف (ظاهرا)، بی‌تا؛ در آغاز نسخه صورت اجازه خواتون آبادی نوشته شده با یادداشتی در حاشیه صفحه اول و مهر «محمد بن محمد صادق» (بیضی)، با تقریظ خواتون آبادی

بخط خودش و مهر وی «عبده محمد حسین بن عبدالباقی الحسنی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۷۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۶]

● شرح الأجازة البحرانية = شرح الاجازة الكاملة / فقه / عربی

š.-ul-ijāzat-il-bahrānīyya = š.-ul-ijāzat-il-kāmila

شیرازی، عبدالنبی بن محمد مفید، - ۱۱۹۲ قمری

šīrāzī, ʻabd-on-nabī ebn-e mohammad mofīd (- 1778)

تاریخ تألیف: اوائل محرم ۱۱۷۰ق

شیخ عبدالنبی امام جمعه، در حدود سال ۱۱۶۰ق در شیراز، امام جمعه شده و تا پایان عمر نماز جمعه را اقامه می‌کرده است. وی دارای تألیفات متعددی است که اکثر آنها در کتابخانه علامه طباطبائی شیراز موجود است. ظاهراً اقامه نماز جمعه توسط شیخ عبدالنبی، مورد طعن و سؤال عده‌ای قرار گرفت. بدین جهت، رساله‌ای در وجوب نماز جمعه نوشته و نزد علمای بحرین فرستاد که ضمن ملاحظه مکتوب وی، به سه سؤال زیر پاسخ گویند: ۱. وجوب نماز جمعه؛ ۲. عدالت در نماز جمعه و معنای آن؛ ۳. معنای اجتهاد و تأیید اجتهاد وی. علمای زیر به خواهش وی پاسخ داده‌اند که رساله‌های آنان در کتابخانه علامه طباطبایی شیراز موجود است: ۱. یاسین بن صلاح الدین، ۲. عبدعلی بن احمد بحرانی، ۳. محمد بن احمد بن ابراهیم بحرانی درازی، ۴. محمد بن علی مقابی بحرانی (صاحب تألیفات متعدد از جمله «نخبة الاصول» و«مشرق الانوار الملكوتية»)، رساله چهارم در ۷ ربیع الاول ۱۱۶۹ نوشته شده و شیخ عبدالنبی شرح آن را در اوایل محرم ۱۱۷۰ به پایان رسانده است. نسخه حاضر شرح عبدالنبی شیرازی است بر رساله مقابی، که ماتن در رساله ضمن پاسخ به سؤالات عبدالنبی، اجازه اجتهاد به وی داده و لذا رساله‌اش «الاجازة الكاملة» نامیده شده است و شرح عبدالنبی که به صورت «قال، اقول» است «شرح الاجازة الكاملة» نام دارد.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی من منة علینا ان ایدنا بالفضلاء و من بره لنا ... و بعد فهذه عجالة عاجلة علقتها علی الاجارة الكاملة و هی ما اجازنی به الشیخ

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۳۵

آغاز: آغاز متن: ان ظاهر السوال بل صریح المقال ان السائل (سلمه الله تعالی) متقلد امامة صلاة الجمعة؛ آغاز شرح: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ ۵۶گ، اندازه: ۱۱× ۱۶سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۵]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۱۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۹گ (۲۶-۶۴)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۹۰]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۵-۵/۱۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالنظر الی اللغة غیر مصر و الخبر مقدم و الحمدلله رب العالمین ... اقول هذا آخر كلامه ادام الله ... والحمدلله رب العالمین حرره الاقل ... من شهور سنة ۱۱۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ صفر ۱۲۹۰ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سرخ، ۴۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۲۴۰۹]

← شرح الاجازة الكاملة ‹ شرح الأجازة البحرانية

● شرح اجوبة ابن فارس = شرح جوابات ابن فارس / کلام و اعتقادات / عربی

š.-u ajwibat-i ibn-i fārs = š.-u javābāt-i ibn-i fārs

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

[ریحانة الادب ۷۸/۱؛ موسوعة مؤلفی الامامیة ۴۷۹/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۷۹/۹

آغاز: الحمدالله منیر عقول الكاملین باشراق نور الیقین ... و بعد، فیقول العبد المسكین ... ان فرید دهره و نادرة عصره الشیخ العلی الشیخ علی بن عبدالله بن فارس ... قد عرض علی كلمات ذات تبین جاءت عنه عجالة جوابا لبعض السائلین من غیر تأمل فی الجواب و الاتراخ فی الخطاب ... فتطلعت نفسی ان اكب علیها كلمات تبین بعض خافیها ... قال سلمه الله: اللهم یا من هو هو ... قوله اللهم یا من هو هو؛ **انجام:** و ظهور المعنی المراد علی اكمل وجه بما لیس علیه غبار، و الحمدالله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۱۳۲-۱۴۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۱۲۶]

● شرح اجوبة سؤالات بعض السائلین عن الشیخ علی بن عبدالله بن فارس / - عربی

š.-u ajwibat-i su'ālāt-i baʻḍ-is sā'ilīn ʻan-iš šayx ʻalī-yi-bn-i ʻabd-ul-lāh i-bn-i fārs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴/۴

بی‌کا، تا: ۲۹ جمادی الاول ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۷ص (۱۹-۳۵)، ۲۱ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۲۸]

● شرح الأجوزة فی الرجال = شرح منظومة فی الرجال / رجال / عربی

š.-ul-urjūza- fi-r-rijāl = š.-u manẓūmat-in fi-r-rijāl

عطار، احمد بن محمد، ۱۱۲۸ - ۱۲۱۵ قمری

ʻattār, ahmad ebn-e mohammad (1716 - 1801)

وی نخست منظومه‌ای در رجال به ترتیب حروف الفبا سرود و از

ذکر مجهول الحالان درگذشت و آنگاه بار دیگر خود شرحی مختصر بر منظومه مزبور نگاشت و مشکلات آن را روشن ساخت و در آغاز این شرح رموزی را که به کار برده توضیح داده. کتاب حاضر منظومه است با شرح مزبور. سید احمد در آخر این منظومه رجال مشهور به کنیه و لقب و نسب و زنان را یاد کرده است. (عبدالحسین حائری)
آغاز: الحمدلله ... و بعده فیقول فقیر رحمة ربه ... لما نظمت هذه المختصرة کتبت علیها تعلیقات یشتهد الیها حاجة المبتدئین
انجام: من ختم الله به الرساله ×× و آله الغر ذوی الجلالة

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲/۲ خوئی
کا: عبدالحمید بن مهدی الخماسی، تا: ۱۲۷۳ق؛ کاتب تعلیقات و شروح مؤلف را در کنار صفحه و یا میان سطرها و گاه نیز روی کاغذهایی بقطع کوچک که الصاق شده نوشته؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲۲۹ص(۲۲۱-۴۴۹)، ۱۵و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷ - ۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۴-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عسلی، ۹۴گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۴ - ۴۳۹]

← شرح الاحادیث ≻ اجوبة مسائل ملا حسین بافقی

● **شرح احادیث** / شرح حدیث / عربی

š.-e ahādīs

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۴/۹-ف
چند مطلب و شرح چند حدیث؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با نشان «م ح ق» [فیلمها ف:۲ - ۱۰۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۴/۴-ف
چند حدیث با شرح آنها؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با نشان «م ح ق» [فیلمها ف:۲ - ۱۰۹]

● **شرح الاحادیث** / شرح حدیث / عربی

š.-ul aḥādīṯ

فاضل هندی، محمد بن حسن، ۱۰۶۲ - ۱۱۳۷ قمری
fāzel-e hendī, mohammad ebn-e hasan (1652 - 1725)

شرح چند حدیث است که درآغاز از فواید فاضل هندی دانسته شده، شامل شرح حدیث: «من عمل بلاریاء بقی بلا عمل» و «الذکر لیس باللسان و لاالخطور بالبال بل الاول المذکور و الثانی الذاکر» و «العبودیة جوهرة کنهها الربوبیة فما فقد فی العبودیة وجد فی الربوبیة ...» و حدیث علوی: «یا عجباً اعصی و یطاع معاویة» و «الریا شرک و ترکه کفر» و در پایان فایده‌ای از همو درباره «ممکن».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۶۸/۵-۹/۲۱۸
آغاز: من فواید الفاضل الشهیر بالهندی روی من عمل بلاریاء بقی بلا عمل یمکن ان یکون المراد ان من اوراد ان یکون له عمل بلاریاء فقش عن اعماله السابقة؛ **انجام:** مما یوجب لبعض النفوس فی بعض الاوقات والاحوال الاختیار والذی یستند الی الاختیار المنبعث عنه لایوجب الجبر کما لایخفی علی المنصف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵ - ۲۴۰۹]

● **شرح الاحادیث** / شرح حدیث / عربی

š.-ul aḥādīṯ

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟ - ۱۲۴۲ قمری
šobbar, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774 - 1827)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴/۲۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۲۰۶ص (۳۸۱-۵۸۶)، ۲۱ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۲۹]

● **شرح احادیث** / شرح حدیث / عربی

š.-e ahādīs

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۵۲
آغاز: بسمله. الحمدلله رب ... فق امرنی بعضی الاخوان صانه ... سلمه الله تعالی اخبرنی عن الحدیث المروی؛ **انجام:** و العقود و تراکم الغموم من جهة هذه المصیبة و المرجوان تعذرنی فی الاقتصار و الصلوة علی محمد و اله الاطهار کتبه العبد الاثیم کریم ابن ابراهیم فی عصر الاربعاء سلخ شهر محرم الحرام سنه ۱۲۵۷ حامداً مصلیاً متغفراً.
شرح سه حدیث جزئی اشعار عربی در حواشی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد صادق همدانی، تا: چهارشنبه ۱۶ رجب ۱۲۷۵ق؛ اهدایی: بینا؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۷گ (۴۵-۵۱پ)، ۱۹ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۷سم [رایانه]

● **شرح احادیث** / شرح حدیث / عربی

š.-e ahādīs

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۷۴/۱

آغاز: من ایقن بالخلف جاد بالعطیة، شرح بینا ان الیقین علم حصل بعد شیء و الخلف العوض؛ **انجام:** و فی الاخرة فی عذاب و غضب لادینا و لا دین خسر الدنیا و الاخرة ذلک هو الخسران المبین

شرح نیکویی است بر سخنان و روایت‌های کوتاه مروی از حضرت پیامبر اکرم (ص) با عناوین «قوله علیه السلام – الشرح». این سخنان بدون ترتیب انتخاب شده و ضمن شرح روایت‌های مناسبی نیز آورده می‌شود، شرح کلمات النبی؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با نشانی قرائت جعفر بن محمد به تاریخ جمادی الاول ۱۰۸۵؛ جلد: تیماج مقوا، ۱۱۶گ (۱ر-۱۱۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷ – ۱۵۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۱۹/۲

آغاز: ما ادعی مع ذلک اننی أحیط بأقطار جمیع کلامه علیه السلام ... و رأیت من بعد تسمیة هذا الکتاب بنهج البلاغة؛ **انجام:** و الله ما أنکروا علی منکراً نصفاً، النصفة الحق و الدم دم عثمان بن عفان ان اول عدلهم للحکم علی

شرح کلمات امیرالمؤمنین علیه السلام. گفتارهای کوتاه پراکنده ای از خطب و کلمات حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که بیشتر آنها در «نهج البلاغه» آمده، در این مجموعه انتخاب و با اختصار شرح شده است؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد رضوی متخلص به قدری، تا: ربیع الاول ۱۰۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۲۶پ-۷۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۱ – ۲۸۱]

۳. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۵۶/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵گ (۵۶-۶۰)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱- ۱۰۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۰/۳۰

شرح چند حدیث رسول الله (ص) منقول از یکی از شروح مصابیح السنه بغوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱۰ص (۱۳۹-۱۴۸) [مختصر ف: - ۴۸۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۶۳/۴

خط: نسخ، کا: محمد بن تاج الدین بن علی جزایری، تا: با تاریخ ۱۱۲۱ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز وانجام [ف: ۶ – ۴۹۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۹/۱

شرح چند حدیث به روش عرفانی شیعی اخیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ – ۲۴۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴/۱۸

روایات در اعتقادات و مناقب ائمه (ع) با شرح عرفانی آنها؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۶۳ص (۲۰۶-۲۶۸)، ۲۱ سطر [سنا: ف: ۲ – ۱۲۸]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۲۲

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۶۷

کتاب النکاح؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۲/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فقد أمرنی بعض الاخوان صانه الله عن طوارق الحدثان بشرح أحادیث ثلاث و أنا فی غایة تشتت البال؛ **انجام:** و الله سبحانه و رسوله و أولیاء رسوله اعرف بمقامات التفصیل و الاجمال و له الحمد و المنة فی کل حال.

شرح فلسفی عمیقی است بر سه حدیث درباره ائمه علیهم السلام: «ان لنا مع الله حالات» و «ان امرنا سر مستتر» و «ان أمرنا هو الحق و حق الحق». شرح ثلاثة احادیث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۸۵ر-۹۰پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۴- ۲۲۹]

● شرح الاحادیث / شرح حدیث / عربی

š.-ul-aḥādīṯ

غیر همانند:

۱. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۷۱

آغاز: تبصرة اعلم ان هذا الخبر و نحوه من متشابهات الاخبار و معضلات الآثار التی تحیرت فیها الانظار؛ **انجام:** الحدیث الثالث و الاربعون و المائة ما رویناه عن ثقة الاسلام ... بیان قال المحقق المدقق المجلسی ان الدراهم کان فی زمن الرسول ستة دوانیق.

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ چاپ سنگی؛ جلد: مقوایی، ۹۱گ، ۳۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۱۵۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۰/۶

با عنوان: شرح، شرح؛ کا: محمد بن حاج شیخ رفیع، تا: ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۹۵ر-۱۱۱ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶- ۴۰۱]

۳. اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۱۱۷/۲۷

شرح مفصل فلسفی و عرفانی بر چندین حدیث است، احادیث شرح شده در آن عبارتند از: حدیث ۱: شرح حدیث معرفت نفس کمیل ۳۶۵ر، حدیث ۲: عن الصادق (ع) حدیث ان الصورة الانسانیه اکبر حجج الله علی خلقه ۳۹۲پ، حدیث ۳: فی الحدیث القدسی خمرت طینة ادم بیدی اربعین صباحاً ۴۰۱ر، حدیث ۴: عن النبی (ص) قال السعید سعید فی بطن امه و الشقی شقی فی بطن امه ۴۰۷ر، حدیث ۵: فی الکافی عن ابی عبدالله اعرفو و الرسول بالرساله ۴۱۱ر، حدیث ۶: عن الصادق (ع) من عرف الفصل من الوصل ۴۱۴ر، حدیث ۷: العبودیة جوهرة ۴۱۶ر، حدیث ۸: روی عن الصادق لنا مع الله حالتین حله هو فیها نحن و حالة نحن فیها هو و مع ذلک هو هو و نحن نحن ۴۲۳ر، حدیث ۹: روی عن النبی انه قال صلة الرحم تزید فی العمر ۴۴۷ر؛ خط: نستعلیق تحریری،

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: نخودی، ۸۴گ (۳۶۴پ-۴۴۷ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [دو کتابخانه اراک: - ۱۴۸]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۶/۱

دارای تاریخ ۱۱۸۸ شرح جملة من الاحادیث النبویة؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۲۶]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۷۱

آغاز: قلوبهم و ابدانهم بیان او بدل من النبیین و لعل المراد بالقلب هنا؛ **انجام:** و بالشیء الاول العمل القبیح و بالشیء الثانی العمل الصالح.

کتابی در شرح احادیث با عناوین «قوله» و شاید شرح کتاب الکافی و یا «مرآة العقول» باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قرمز، ۴۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۲ - ۱۷۸]

● شرح احادیث / شرح حدیث / فارسی

š.-e ahādīs

شرح احادیثی است به شیوه و روش عرفانی و از آن میان حدیث «و ما الحقیقه؟» و حدیث «کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف». به عربی آغاز می‌شود و به فارسی می‌کشد و به یک مثنوی ۲۵ بیتی فارسی می‌انجامد.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و لعنة الله ... قال رسول الله ... الشریعة اقوالی و الطریقة افعالی و الحقیقة احوالی ...

انجام: کار مردان روشنی و گرمی است ×× کار دو نان حیله و بی شرمی است / با خودی تو لیک مجنون بیخود است ×× در طریق عشق بیداری بد است

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۹۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۸گ (۱ر-۱۸ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۰۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۹۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سبز، ۵۴گ(۱-۵۴)، ۱۰سطر(۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۳ - ۳۴۴۹]

● شرح احادیث / شرح حدیث / فارسی

š.-e ahādīs

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۳۳/۳

شرح چند حدیث شیعی به فارسی از نور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ شعبان ۱۲۴۷ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۴۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۴۹

بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ خریداری از احمد اقبالیان [رایانه]

۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۹۵/۴

آغاز: شرح بعضی از احادیث که معانی آن بحول الله ملهم و مقتبس از مشکوه ولایت أئمه طاهرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: - ۱۷۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۴۷۸

خط: نسخ، کا: حسن، تا: ۱۳۱۲ق [الفبائی: - ۳۲۱]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۹۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۲/۴-طباطبائی

آغاز: بسمله. حدیث اول حدیثی است که در فقره دعای تحمید صحیفه سجادیه وارد گردیده و آن اینست یولج کل واحد منهما فی صاحبه؛ **انجام:** حدیث بیست و سوم روایت کرده است کلینی ... ان الله خلق جبلا محیطا بالدنیا من زبرجد اخضر ... و خلق خلفه خلقالم یفترض علیهم شیئا ... و کلهم یلعن رجلین من هذه الامه ... لعنت می‌کند دو نفر را از این امت ۲۱ ۲۶ ۲۰ ۲۰۰ و ۷۰ ۴۰ ۲۰۰ باشند.

شاید شرح ۴۰ حدیث. مؤلف نخست حدیثی را نقل و سپس یک یا چند سوال درباره مضمون آن حدیث طرح می‌کند. موجود در نسخه تا پایان متن حدیث ۲۳ است و دنباله آن نوشته نشده است. در ذیل حدیث سوم «یوم الاضحی یوم صومکم ...» این پرسش و پاسخ غریب آمده است: «بعضی ... مرسلا مستحب است آیا رفع اشکال به چه نحو تواند بود. جواب: چون غالب اوقات روز عید قربان با روز اول ماه رمضان به یک روز افتد و همچنین یوم عاشورا با روز عید فطر ... »؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز،۱۲گ(۴۹پ-۶۰پ)،اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۲۵۵]

● شرح الاحادیث الاربع و العشرین / شرح حدیث / عربی

š.-ul aḥādīṯ-il arba‘ wa-l-‘išrīn

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

در این رساله مؤلف ۲۴ حدیث را اجمالاً شرح نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۹/۴

آغاز: الحدیث الاول انما الاعمال بالنیات لما کان عالم الملك تحت قهر عالم الملکوت و تسخیره؛ **انجام:** الحدیث الرابع و العشرون، اذا استجرت فاوتر و اذ توضات فاستنشر ... کذا قال ابو حفض عمر بن محمد النسفی فی طلبة الطلبة

خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن یوسف بن مصطفی، یاینوی، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی، ۵گ

(۷۵- ۷۹)، ۲۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه:۱۶×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۱۹۸]

● **شرح احادیث اسم اعظم** / اسماء الله / فارسی
š.-e ahādīs-e esm-e a‘zam

قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی، ق۱۲ قمری
qazvīnī, ‘abd-ol-karīm ebn-e mohammad yahyā (- 18c)
از اصداف الدرر خود او گرفته شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۸۴
آغاز: بسمله. اللهم یا ذالجلال و الاکرام. و بعد طالب عرفان عبدالکریم قزوینی به عرض برادران دینی می‌رساند که این کلمه چندیست کم لفظ پر معنی؛ **انجام:** بعد از آن حاجت آن به طلب که روا میشود ان شاء الله تعالی. (تمت ۱۱۱۸).
خط: نستعلیق و نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۱۱۸ق؛ با یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۸/۱۴سم [ف: ۳ - ۴۹۳]

● **شرح احادیث اعتقادی** / کلام و اعتقادات / عربی
š.-e ahādīs-e e‘teqādī
شرح چند حدیث اعتقادی به نقل از کتاب کافی و توحید شیخ صدوق. مؤلف در این کتاب از کتاب مراة العقول علامه مجلسی نام برده و از ایشان تعبیر به «مولانا المحقق قدس سره» نموده است. همچنن از میرداماد و فاضل مازندرانی مطالبی نقل کرده است. شامل: صفات خدا - مسأله بداء.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۶۱/۲
آغاز: فی الاحتجاج عن هشام بن حکم انه سأل ... الصادق علیه السلام عن قول من زعم ان الله لم یزل معه طینة.؛ **انجام:** وکذلک جمیع الموجودات کما بین منه یبتدیء والیه تصیر، الا الی الله تصیر الامور
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف مخ - ۳ - ۱۱۴۵]

● **شرح احادیث امامیة** / شرح حدیث / عربی
š.-e ahādīs-e emāmīyya

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۶۸
دارای عنوان‌های فائده از ۴ تا ۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ [ف: ۳ - ۹۱]

● **شرح احادیث (اهل سنت)** / حدیث / عربی
š.-e ahādīs (ahl-e sonnat)
شامل ۴۲ حدیث نبوی (ص) و شرح آنهاست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۷۹
آغاز: الحدیث الاول عن امیر المومنین ... رضی الله عنه هو اول من سمی امیر المومنین فان ابابکر رضی الله عنه کان مسمی بخلیفة رسول الله.؛ **انجام:** و کثرة العیال رعاء جمع الراعی الشیاء جمع شاه و هی اسم جنس کالغنم.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱-۱۲؛ افتادگی: انجام؛ به نظر می‌رسد این نسخه به خط خود مؤلف باشد؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد هادی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور آبی، در عطف به زر نام کتاب «اربعین» ثبت شده، ۱۷۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۰۱]

● **شرح احادیث ثلاثة** / عرفان و تصوف / عربی
š.-e ahādīs-e salāsa

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1873)
شرح سه حدیث عرفانی است، در پاسخ برخی از برادران: ۱. ان لنا مع الله حالات ...؛ ۲. امرنا سر مستتر ...؛ ۳. ان امرنا هو الحق و حق الحق. تاریخ انجام شرح در پایان شرح حدیثهای ۱ و ۲ سلخ محرم ۱۲۵۷ آمده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۲۰/۴
آغاز: بسمله، حمدله، صلات ... فقد امرنی بعض الاخوان صانه الله عن ... بشرح احادیث ثلاثة و انا فی غایة تشتت البال ... قال سلمه الله اخبرنی عن الحدیث المروی عن الامام الهمام جعفر بن محمد الصادق (ع).؛ **انجام:** کریم بن ابراهیم فی عصر الاربعاء سلخ محرم الحرام من شهور ۱۲۵۷ ...
تنها شرح دو حدیث اول را دارد؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد بن محمد باقر حسینی، تا:۱۲۶۴ق؛۹گ(۱۶۰پ-۱۶۸پ) [ف: ۱ - ۱۴۳]

● **شرح الاحادیث الثلاثین** / شرح حدیث / عربی
š.-ul aḥādīṯ-iṯ ṯalāṯīn

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری
ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)
مؤلف سی حدیث را از کتب عامه انتخاب کرده و اجمالاً شرح نموده است. نام کتاب بر اساس نامی است که کاتب نسخه در عنوان کتاب نوشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۹/۳
آغاز: الحدیث الاول، اللهم لا خیر الا خیرک و لا طیر الا طیرک و لا اله غیرک اخرجه احمد عن عبد الله بن (...) رضی الله عنه؛ **انجام:** و ابن عمه ابو سفیان بن الحرث و الحمدلله علی التمام و علی رسوله افضل السلام

خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن یوسف بن مصطفی، یاینوی، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۶۹-۷۴)، ۲۷ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۲۸ - ۱۹۸]

← شرح احادیث الطینة ≻ الفریدة الثمینة فی حل معضلات احادیث الطینة

● **شرح احادیث طینت = طینت** / شرح حدیث / فارسی

š.-e ahādīs-e tīnat = tīnat

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ قمری

āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)

شرح مختصر و ترجمه و روانی بر ده حدیث مروی از حضرات معصومین سلام الله علیهم در باب طینت مؤمن با یک مقدمه و ۱۰ حدیث.

آغاز: بسمله. وسیله ساز سعادات جاودانی شکر و سپاس نعمت اساس جهان آفرینی است که در کار گذاری فعل و ترک خیر و شر بی شائبه اکراه و اجبار زمام قدرت و عنان اختیار بدست هر یک از افراد بشر داده که باستحقاق در هر باب سزاوار ثواب و عقاب توانند بود

انجام: و در طریق اهل سنت نیز احادیث بر وفق آنها وارد شده نهایت بسا باشد که به اعتبار این معنی بعضی از آنها بر تقیه محمول تواند شد. والله تعالی اعلم

چاپ: در آخر جلد ششم شرح غرر الحکم، تهران، ۱۳۶۰ش، انتشارات دانشگاه، ص ۵۵۶ - ۴۹۸، با تصحیح محدث ارموی؛ تهران، ۱۳۵۹ش، تصحیح عبدالله نورانی، در ۶۴ صفحه؛ ضمن الرسائل، با تحقیق علی اکبر زمانی نژاد، در سال ۱۳۷۸ش، از طرف کنگره بزرگداشت آقا حسین خوانساری

[نسخه‌های منزوی ۷۱۷ و ۹۷۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۲۸/۲؛ دنا ۴۱۱/۶-۴۱۲ (۳۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۹۱/۶؛ فهرستگان حدیث ۱۷/۵-۱۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۴۰ و ۶۱۳۰-ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** ب و چون در راویان حدیث دهم ابراهیم و ابان هر دو هستند آن را حسن موثق کالصحیح گفتیم، منه دام ظله العالی.

خط: نستعلیق، کا: عبدالجبار بن محمد شفیع رضا توفیقی حسینی کوه‌گیلویه‌ای، تا: قرن ۱۱؛ محشی با عبارت «منه دام ظله»؛ تملک: حسین بن حاجی باقر بروجردی در ۱۱۸۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۹گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۳۳۶] و [فیلمها ف:۳ - ۲۰۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵/۱۰۸-۵۰۱۸/۱

آغاز: قال بعد الدیباچه وما یتعلق بها برلوح اظهار می‌نگارد که بر هوشمندان خبیر وخردمندان بصیر؛ **انجام:** ویا مراد اینست که درمن چنین وچنان واقع شده وخواهد شد عصمنا الله وایاکم من شرور الدنیا وفتنها واجارنا من جورها ومحنها ... واله اولی الهدایة والدلالة. تم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوای لایی با روکش کاغذ نارنجی، ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۸۶۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۰/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: «شفیع یحیی فی الاخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی) به سال ۱۳۰۶؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱گ (۲پ-۳۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۶ - ۱۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۲۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۶۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۸۷/۱

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۵گ (۳پ-۲۸ر)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۴۲۳۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۵۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۵۵گ، ۱۳ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۷ - ۲۳۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر حسینی طبیب، تا: دوشنبه ۲۳ صفر ۱۱۳۱ق؛ مقابله شده؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۶۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۵/۲۶۹

آغاز: و بر متتبع لبیب ظاهر است که از طرق شرعیه نیز مویدات و موکدات این مطلب بسیار لیکن چون مقام مقتضی آن نبود تطویل کلام بآن ننمود و بعد از تاصیل اصل مزبور و تقنین قانون؛ **انجام:** و اختیار ترک آن کند نه اینکه مضطر و مجبور باشد در ترک آن. کاتب افزوده «منتخب شد چون این رساله و سایر کتابها که نسخه نمودند بسیار عزیز الوجود بود که از غارت الماس بازمانده بودند ... احمد عمله خزانه عامره اما ندانستم چه چیز نوشتم.

بی‌کا، تا: بین ۱۰۶۳ تا ۱۱۴۱ق، جلد: تیماج قرمز، ۲ص(۳۸۵-۳۸۶)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۷۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۰۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صادق سمنانی، تا: ۱۱۵۰ق، جا:نجف اشرف؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: ترمه حنایی، جلد: میشن آلبالویی، ۲۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۲سم [ف: ۳ - ۵۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۲۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۶۳]
۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه سید محمد علی روضاتی - اصفهان؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد مقصود، تا: ذیقعده ۱۱۶۷ق؛ ۱۲۲ص [عکسی ف: ۴ - ۱۶۲]
۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۷/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صادق قمی، تا: ۱۱۷۷ق؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۳ص، ۳۵ سطر [ف: ۹ - ۲۶۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۲۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۶۳]
۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ حاشیه صفحه آخر فایده‌ای است از مؤلف در اصطلاح علمای متأخر در باب راویان به لفظ«منه مرقده»؛اهدایی:رهبری،فروردین۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، ۶۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲اخبار ۱-۳۶۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۲۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۶۱]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۶۴
آغاز: شده اند پس جهنم از برای ایشان است در آن زفیر و شهیق زفیر اول آواز الاغ را گویند؛ **انجام:** حدیث دهم ابراهیم وایمان ... موثق کالصحیح
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۵× ۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۶۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۶۳]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ صفر ۱۲۱۰ق؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۵۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۶۲]
۱۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۶/۱
خط: نسخ، کا: علیمراد بن علی محمد، تا: ۱۲۲۵ق [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۳]
۱۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۶/۵
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: دوشنبه سلخ ربیع الثانی ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۲گ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: - ۳۲۵]
۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۵۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:محمد جعفر گیوه چی، تا: ۱۲۴۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی و نیلی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۶۲]
مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۳۸/۲
همان نسخه بالا؛ ۳۱گ (۲۳پ-۵۳پ) [مؤید: ۳ - ۲۷۸]
۱۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۳۰۹/۲
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالله آشتیانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ ۲۱گ (۲۰۶پ-۲۲۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۸۲]
۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۳۰/۲
آغاز: برابر
کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۱۰ص (۸۴-۷۵)، ۱۶ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۴۳]
۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** این معنی بعضی از آنها بر تقیه محمول تواند شد و الله یعلم - و در اصطلاح متاخرین علما راویان حدیث ... حسن موثق کالصحیح گفتیم. منه قدس سره (در ش ۲۵۴۰ انجام این حاشیه آمده است)
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با شعر سالک؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸گ (۱-۲۸)، سطور چلیپایی (۱۰×۲۳)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۳ - ۳۳۴۹]
۲۰. یزد؛ مدرسی یزدی، جواد؛ شماره نسخه:۶
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [نشریه: ۴ - ۴۶۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۹۸/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۶۷۹]
۲۱. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۹
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۲۲]
۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۴۷ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۲۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۳۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۱۱۳پ - ۱۴۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۹۱]
۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۵۹گ (۲۳پ-۸۱پ)، ۱۲-۲۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۹سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۰۶]

● **شرح احادیث طینت** / شرح حدیث / فارسی
š.-e ahādīs-e tīnat

صالح بن عبدالرحیم، ق۱۳ قمری
sāleh ebn-e ʻabd-or-rahīm (- 19c)
اصل این شرح (که شامل ده حدیث می‌باشد) از آقا حسین خوانساری است و چون نسخه در هم و مغلوط بود سید صالح آن را تنظیم کرده و بعضی از عبارات آن را تغییر داده است.
آغاز: شرح احادیث طینت ... مقدمه بر هوشمندان خبیر و خردمندان بصیر مخفی نیست که بنابر اقتضای حکم بالغه یزدانی
انجام: امیدوارم انشاء الله تعالی هرکس از این رساله منتفع شود این عاصی قاصر را باسترحام یاد و مسرور فرماید

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۶۴/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، برای فرزندش محمد ابراهیم؛ جلد: گالینگور مشکی، ۹گ (۱۷۵ر–۱۸۳پ)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۱ – ۲۲۳]

● **شرح احادیث طینت** / شرح حدیث / فارسی
š.-e ahādīs-e tīnat
شرح مختصری است بر احادیثی که در طینت وارد شده، مشتمل بر چند مطلب بدین عناوین: مطلب ۱. تحقیق ماهیت؛ مطلب ۲. تحقیق جعل و تحقیق مذهب حق؛ مطلب ۳. تحقیق علم؛ مطلب ۴. تحقیق طینت و قلب. مؤلف زمانی که از مکه بازگشته و به یکی از بلاد اسلام رسیده رساله حاضر را به درخواست شخصی تألیف نموده است.

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۴۲/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه احادیث طینت از جمله معضلات مذهب امامیه اثنی عشریه است؛ **انجام:** و حقیقتی است که به این مرتبه از کمال باشد نیست مگر انسان پس انسان حقیقت اوست اختیار فثبت المطلوب.
خط: نستعلیق، کا: احمد بن مهدی یزدی، تا: ۲۱ رجب ۱۲۰۵ق، جا: نخجیروان؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ (۲۱ر–۴۰ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۴۰]

● **شرح احادیث عالم الذر** / شرح حدیث / عربی
š.-u ahādīs-i ʻālam-iḏ ḏar
مؤلف، بر آن است که در این رساله مختصر، عالم ذر و اخذ میثاق را تثبیت کند. وی به نقل احادیث مربوط به این موضوع و شرح و توضیح آنها می‌پردازد و در پایان تفصیل مطلب را به مجلد پنجم شرح تهذیب خود حوالت می‌دهد. احتمالاً این رساله از سید نعمة الله جزائری باشد.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۱۲
آغاز: قال الله تبارک و تعالی فی سورة الأعراف و اذ أخذ ربک من نبی آدم من ظهورهم ذریتهم؛ **انجام:** و عبارة الکافی هکذا علی ان لا یقولوا غداً انا کنا عن هذا غافلین و المراد بعد یوم القیامة.
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن حسین موسوی، تا: ربیع الثانی ۱۳۱۰ق؛ ۱۶گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۴۲]

← شرح احادیث علائم الظهور ≻ علائم الظهور

● **شرح الاحادیث الغامضة** / حدیث / فارسی
š.-ol ahādīs-el qāmeza
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷–۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)
[الذریعه ۶۵/۱۳]

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۹۲/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن اسماعیل طباطبائی، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۸گ (۵۱پ۵۸ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۲۴]

● **شرح الاحادیث فی امام العصر** / شرح حدیث / عربی
š.-ul aḥādīṯ fī imām-il-ʻaṣr
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
تاریخ تألیف: ۲۱ ربیع الاول ۱۲۳۱ق
رساله ای است مختصر در شرح احادیثی که به قیام و خصوصیات و نحوه زندگی و طول عمر و معجزات حضرت ولی عصر پرداخته‌اند که از جمله آنها حدیث مفضل بن عمر از امام صادق درباره امام عصر می‌باشد.
[دنا ۴۱۱/۶؛ الذریعة ۶۴/۱۳]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۴۷/۱
آغاز: و قوله المشرف الحاجبین ای فی وسطهما ارتفاع وهو علة عوز العین کما تقدم و قوله حزاز قال فی العوالم الحزاز مایکون فی الشعر مثل النخالة؛ **انجام:** لماراد ان یتوضأ لیصلی بالملائکة قال ادن فی صاد فدنی فتوضأ ورائحة ذلک الماء کرائحة المنی وهو الذی خمرت منه طینة الخلق فی بدئهم ویخمرها منه فی عودهم ذلک تقدیر العزیز الحکیم
خط: نسخ، کا: خلف بن علی حسینی، تا: ربیع الثانی ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مشمای سیاه، ۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ – ۳ – ۱۱۴۴]

← شرح احادیث فی علم الحروف ≻ الحروف

● **شرح احادیث القدسیة = احادیث قدسی** / حدیث / عربی، فارسی

š.-e ahādīs-el-qodsīyya = ahādīs-e qodsī

عابد اردبیلی، محمد بن احمد، ق۱۲ قمری

ʻābed-e ardabīlī, mohammad ebn-e ahmad (- 18c)

وابسته به: الاحادیث القدسیة = اربعون سورة من التوراة = الصحائف الاربعون = چهل حدیث قدسی؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

ترجمه و شرح مختصری است بر «احادیث قدسیه» که می گویند امیرالمؤمنین علی علیه السلام آنها را از تورات به زبان عربی ترجمه نموده است، نگاشته شده جهت الله وردی خان و مشتمل بر مقدمه در بیان معنی حدیث و فرق میان حدیث قدسی و غیر او از احادیث نبوی و ائمه علیهم السلام و هفتاد حدیث است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۵

آغاز: حمد نامحدود مر محمودی را که ذات قدسی صفاتش از تصور انسان و ادراک قدسیان منزه و مبراست؛ **انجام:** یعنی بخششهای من به محض گفتنی و عذابهای من نیز به محض گفتنی است و احتیاج بر اعمال.

نسخه حاضر تا شرح حدیث ۲۴ را داراست؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین مختصر؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۰گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۱×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۳]

● **شرح الاحادیث القدسیة** / شرح حدیث / فارسی

š.-ol ahādīs-el qodsīyya

وابسته به: الاحادیث القدسیة = اربعون سورة من التوراة = الصحائف الاربعون = چهل حدیث قدسی؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

از ناصح ترجمه و شرح کوتاهی است از «الاحادیث القدسیة» که گویند حضرت امیر المومنین علیه السلام آنها را از تورات گرفته، «عجبت لمن ایقن بالموت کیف یفرح» با آوردن ابیاتی فارسی ضمن شرح. این شرح بالتماس حاج الله ویردی انجام شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۲

آغاز: الحمد لله الذی جعل حدیث ذات قدسیه شرفا للذاکرین ... اما بعد چون عالیحضرت رفیع مرتبت الاخ الاعز؛ **انجام:** چه بسیار بنده که تنگ باشد بر او معیشت دنیا و صبر کند و مرد و داخل جنت شد

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن معصوم کرمانی، تا: ۲۶ جمادی الثانی۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۱۰۱]

← شرح الاحادیث المسلسلة بالاباء > شرح اخبار الخمسة

● **شرح احادیث مشکله** / شرح حدیث / فارسی، عربی

š.-e ahādīs-e moškela

انجدانی، نجفقلی، ق۱۳ قمری

anjodānī, najafqolī (- 19c)

شرح چند حدیث است به صورت سؤال و جواب. فهرست احادیث شرح شده عبارت است از: ۱. نیة المؤمن خیر من عمله؛ ۲. من عرف فقد عرف ربه؛ ۳. قال رسول الله ص ما قلت و لا قال القائلون قبلی مثل لا اله الا الله؛ ۴. کنت کنزا مخفیا فخلقت الخلق ان اعرف؛ ۵. حدیث نبوی لایری عورتی غیر علی الا کافر؛ ۶. حدیث علوی انا اصغر من ربی رشتی؛ ۷. حدیث نبوی: ان العبد لیعذب ببکاء اهله؛ ۸ نبوی لو کان لی یدا ثالثا؛ ۹. نبوی لو لاتمرد عینی عن طاعة الله لکنت علی دینه؛ ۱۰. حدیث از سجاد (ع) ویل لمن غلب آحاده عشراته؛ ۱۱. حدیث از حسن بن علی (ع) و نظر الحسن بن علی (ع) الی اناسی للعیون ... ان الله جعل شهر رمضان مضماءا لحلقه؛ ۱۲. الشقی شقی فی بطن امه؛ ۱۳. علیکم بالحسنه بین السیئتین؛ ۱۴. خلقتم من سبع و رزقتم من سبع؛ ۱۵. الاغسال سته ثلثه مشترک؛ ۱۶. حدیثی از پیغمبر درباره تقوی؛ ۱۷. عبدی الی من تلتفت، الی من هو خیر؛ ۱۸. المؤمن واحده جماعه؛ ۱۹. از احادیث لیلة الاسراء؛ ۲۰. حدیثی در باب خلق حواء از حضرت صادق (ع)؛ ۲۱. یا رب الارواح الفانیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۵۴/۲

آغاز: احادیث مشکله نیة المؤمن خیر من عمله و نیة الکافر شر من عمله ترجمه ظاهر حدیث آنست که نیت مؤمن بهتر از عمل او است و نیت کافر بدتر از عمل او است؛ **انجام:** و ما بین روح و بدن در نقص و کمال باید مناسبتی بوده باشد و این ارواح از جهت تنزل از مرتبه انسانیة قابل بدن انسانی نیستند حرره الجانی نجفقلی الانجدانی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۵ق، جا: تهران مدرسه ام السلطان؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۹ص (۲۰۰-۲۲۸)، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۸۳۷]

● **شرح الأحادیث المشکلة** / شرح حدیث / عربی

š.ul aḥādīṯ-ul muškila

در این رساله کوتاه چند حدیث مشکل شرح گردیده است؛ نخستین آن عبارت است از حدیث معروف طینت از عمال سباطی: «أنه سئل عن المیت هل یبلی جسده ...» که در آن چهار دیدگاه مطرح گردیده، و در انجام تنبیه و تتمیمی نیز دارد؛ دومین حدیث مشکل روایات صدوق عن الصادق است: «أنه قال من قال لا اله الا الله مائة مرة کان أفضل الناس ذلک الیوم عملاً إلا من زاد» و حدیث سوم نیز عن ابی عبدالله: «قال حقیق علی الله

أن یدخل الضال الجنة فقیل کیف ذلک جعلت فداک یموت الناطق و لا ینطق الصامت فیموت المرء بینهما فید خله الله الجنة».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۳/۱۴

آغاز: حدیث مشکل الکافی و الفقیه عن عمار الساباطی عن الصادق أنه سأل عن المیت هل یبلی جسده قال نعم حتی لا بقی له عظم و لا لحم إلا طینة التی ... الأول أن المراد بها النفس الناطقة إذ الطینة الباقیة ... الثانی أن المراد بالطینة هو النطفة؛ **انجام:** و لا شک أنه فی غایة الإعجاز و قیل أنه تکلم فی المهد مرة واحدة إظهار الطهارة أمهثم فی الکهولة بالنبوة و الوحی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ مصحح، محشی از «میرزا عبدالله بن میرزا حسن پیشنماز موسوی سبزواری» در سال ۱۳۱۹ و ۱۳۲۲، ایشان مشهور به «برهان و یا برهان المحققین سبزواری» از مشایخ روایتی مرحوم آیت الله مرعشی نجفی بوده‌اند؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱۹۰پ–۱۹۶ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم[ف:۳۲–۸۹۴]

● **شرح الاحادیث المشکلة و الاخبار المعضلة** / شرح حدیث / عربی

š.-ul aḥādīṯ-ul muškila wa-l axbār-il mu‘ḍala

یزدی حائری، محمدباقر بن مرتضی، ۱۲۳۹–۱۲۹۸قمری

yazdī hā’erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۰۳

آغاز: بسمله، الحمدلله المتوحد بالعظمة و الکبریاء المتفرد بالقدم و البقاء المتقدس عن معانی الصفات و مفاهیم الاسماء؛ **انجام:** انما یکون عند عدم نطق الحرف الملفوظ و الافلا حاجة الیه ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۵گ (۱۰۴پ–۱۰۸پ)، ۱۷ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۶×۱۶/۵سم [رایانه]

● **شرح احادیث نبوی (ص)** / شرح حدیث / فارسی

š.-e ahādīs-e nabavī (s)

کتابی است بی آغاز و انجام در پند و اندرز و آداب و اخلاق با استفاده از آیات و روایات، حکایات و امثال و حکم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۴۲

آغاز: دو بال سفیدش باشد بانک می‌کند و می‌رود حق تعالی جل جلاله گوید ساکن شو او گوید صاحب مرا بیامرز تا ساکن شوم؛ **انجام:** ای مهتران و اعیان لشکر بدانید که نامه بزرگواری بمن انداخته‌اند و صاحب این نامه را خدای تعالی بایمان معزز و مشرف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: نرجس السادات مصطفوی، شهریور ۱۳۶۸؛ کاغذ: فستقی، ۱۳۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶× ۲۲سم [ف: ۲۶ – ۳۰۱]

● **شرح احادیث و بیان چند داستان** / شرح حدیث / عربی – فارسی

š.-e ahādīs va bayān-e čand dāstān

احادیث و مطالب موجود در این رساله، بدین ترتیب تنظیم شده: حدیث در بیان آثار محبت اهل البیت عند الموت و بعد؛ حدیت حکم الرجل یبلغه عن اخوانه شیء مکروه و یسألهم عنه فینکرونه انه یجب تصدیق الاخوان و افکار المبلغین؛ تفسیر ایه لقد ارسلنا رسلنا بالبنیات؛ مکالمه سلیمان بن عبدالملک مع ابی حازم المدنی التابعی؛ توریه ملیحه من مومن الطاق رحمة الله تعالی علیه؛ معنی حدیث انا ابن عبدالمطلب؛ معنی حدیث انا دعوة ابراهیم و بشری عیسی؛ استدلال ملاحده بقول خدایتعالی سبح باسم ربک الاعلی؛ مکتوب حکیم رشدی بفارسی؛ الاختلاف الواقع فی الجنة التی اسکن فیها سلمه الله؛ قطعاتی از اشعار عربی؛ نقل من الغراب و الحمامه اللذان کانا فی نفسه؛ ایام الدهر ثلثة الماضی و الحال و الاستقبال؛ حدیث عن ابی ذر رضی الله عنه؛ کلام فی رفع اشکال ازلیة العلم مع حدوث لمعلومات.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۵/۲

آغاز: بعد البسمله، اخبرنی عدة من الافاضل الکرام منهم والدی العلامه قدس الله ارواحهم؛ **انجام:** بل یجب ان یکون جمیع الصفات الکمالیه بالنظر الی جناب الواجب جل شأنه عینا له تعالی

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی، زرد و سفید، جلد: تیماج قرمز، ۸ ص (۱۴– ۲۱)، ۲۸ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱ – ۲۱۷]

● **شرح الاحتشام علی نهج البلاغة الامام** / شرح حدیث / فارسی

š.-ol ehtešām ‘alā nahj-ol-belāqat-el-emām

طارمی، جواد بن محرم علی، ۱۲۶۳ – ۱۳۲۵ قمری

tāramī, javād ebn-e moharram ‘alī (1847 - 1907)

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۹–۴۰۶)

اهدا به: محمود خان احتشام السلطنه امیر تومان حاکم خمسه و زنجان

شرح فارسی است بر «نهج البلاغة» امام علی (ع). این شرح را مؤلف به درخواست محمد تقی نجفی نگاشته است. این شرح به صورت مزجی برگزار شده و مؤلف ابتدا خطبه را ذکر می‌کند و سپس آن را به صورت مزجی شرح می‌کند.

آغاز: الحمد لله المحمود علی نعمه غیرالمعدود الذی ابدع الارکان و الاصول ... اما بعد چون در این زمان بهجت تو أمان و اوان سعادت اقتران ایالت و حکمرانی خمسه

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۰
آغاز: الحمد لله المحمود علی نعمه غیرالمعدود الذی ابدع الارکان و الاصول ... اما بعد چون در این زمان بهجت تو أمان و اوان سعادت اقتران ایالت و حکمرانی خمسه؛ **انجام:** انجام:پس فروتنی کند به وی هر فروتنی کننده و سعی در عجز و شکستگی کند هر عجز کننده بخشش می‌کنم ز پرورده شده که هست پرورنده من و همه
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن محمد ابراهیم زنجانی، تا: یک‌شنبه غره ربیع الاول ۱۳۱۲ق، در حضور مؤلف؛ مجدول، محشی به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۷ - ۳۵۹]

← شرح الاحجیات و اللغزیات النحویة ⟵ حیرة النحوی

● شرح احکام خلل الصلاة من کتاب شرایع الاسلام /
فقه / عربی
š.u aḥkām-i xilal-iṣ ṣalāt min k.-iš-šarāyi‘-il islām
کرمانشاهی، هادی بن محمد صالح
kermānšāhī, hādī ebn-e mohammad sāleh
وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۸
آغاز: بسمله. الحمدلله العلیم الذی شرح لنا الدین القویم و جعل لمن اجتهد فی استخراج احکام ... اجراً لا یحصی؛ **انجام:** هذا تمام ما قرأنا و استندنا من احکام الخلل عند الاستاذ الاعظم و شیخنا المعظم المحقق التستری، الذی لا نظیر له فی سائر الملل، و یتلوه بحول الله ... الجبت فی صلوة المسافر بعون الملک القادر ... و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ دارای اجازاتی از شیخ راضی بن شیخ محمد با مهر ۱۲۷۶ به مؤلف کتاب و شیخ مهدی بن علی بن شیخ جعفر به مؤلف (۱۲۷۸) و سید علی نقی طباطبائی کربلائی مورخ ۱۸ محرم ۱۲۸۰ و سید علی آل بحر علوم بدون تاریخ و شیخ عبدالحسین تهرانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۱۹سطر [ف: ۱۶ - ۳۲۷]

● شرح الاحکام الصغری / شرح حدیث / عربی
š.-ul aḥkām-iṣ ṣuġrā
ابن عراقی، احمد بن عبدالرحیم، ۷۶۲ - ۸۲۶ قمری
ebn-e ‘erāqī, ahmad ebn-e ‘abd-or-rahīm (1361 - 1423)
شرح مبسوطی بر «الأحکام الصغری» است که ظاهراً از تألیفات پدرش «زین الدین عبدالرحیم بن حسین عراقی» (۸۰۶ق) می‌باشد. این شرح همانند متن آن حاوی چند «باب» و هر باب شامل چند حدیث می‌باشد. برای هر یک از احادیث با عنوان «فیه فوائده» چندین فائده بر می‌شمارد و احیاناً اقوال دیگران را نیز آورده و با عناوین «قلت» به آن ها پاسخ می‌دهد. این شرح ظاهراً چاپ نشده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۲۴۱
آغاز: لان فی قوله فی الروایة ... و فی روایة البخاری کان النبی (ص) یجمع بین صلاتی المغرب و العشا؛ **انجام:** کتاب الاطعمة ... الحدیث السادس ... و هو ابن عباس و ثقة تطیب نفسه باصل الاستیدان سیما و الاشیاخ
از کتاب الصلاة (باب الجمع بین الصلاتین) تا کتاب الاطعمة (الحدیث السادس) می‌باشد. نسخه بعدی (۲۱۸۴۹) دقیقاً ادامه همین نسخه می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۹۹گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر:۲ اخبار۱-۳۶۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۴۹
آغاز: و الاشیاخ اقاربه قال القاضی عیاض و فی بعض الروایات عمک و ابن عمک أتأذن لی أن اعطیته؛ **انجام:** الثالثة الاشارة فی قوله هذه یحتمل أن یکون للتقریب لحضورها و مشاهدتها و یحتمل أن یکون
شامل کتاب الاطعمه (اواخر آن) و کتاب الصید و البیوع و النکاح و الطلاق و الجهاد، الحدود و القضاء و الشهادات و ابواب متفرقه مثل ابواب السلام و الاداب و ... تا باب القدر و اشتراط الساعة است. این نسخه دقیقاً ادامه نسخه قبلی (۲۲۲۴۱) می‌باشد که مستقلاً صحافی شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۰۱گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر:۲ اخبار۱-۳۶۴]

● شرح احکام ملا حسن طبسی / علوم غریبه / فارسی
š.-e ahkām-e mollā hasan-e tabasī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۱۵
آغاز: بسمله، در دوازده خانه رمل مولانا حسن طبسی؛ **انجام:** سفید پوست ضعیف آو از بسیار سفردانا
از ملا محمد اصفهانی منجم؛ خط: نسخ، کا: حسن خراسانی، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: ساغری [الفبائی: - ۳۲۱]

● شرح احوال / تراجم / فارسی
š.-e ahvāl
مؤلف در میان هر یک از رساله‌های مجموعه حاضر بدون ترتیب و به مناسبت تألیفی که آن شخص دارد سرگذشت او را به ذکر منابع آورده است. کاتب این بخش‌ها در یک جا خود را چنین معرفی کرده است: «نقلته من «اسماء الرجال» لمولانا و والد

جدنا ابی احمد سلیمان». جای دیگر تاریخ صفر ۱۱۳۹ق را یاد رده است. شرح احوال این شخصیت‌های را شامل است: ۱. شرح حال احمد غزالی؛ ۲. شرح حال محمد بن محمد غزالی؛ ۳. امیر حسینی به نقل از نفحات جامی؛ ۴. سرگذشت عبدالرحمان جامی؛ ۵. قاضی حمیدالدین ناگوری به نقل از اخبار الاخیار عبدالحق دهلوی قادری؛ ۶. عین القضاة همدانی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۹۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۳۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۷سم [ف: ۷ - ۲۵۵]

● شرح احوال پروس / تاریخ / فارسی

š.-e ahvāl-e perūs

سرابی، حسین بن عبدالله، ق۱۳ قمری

sarābī, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه

مترجم، که کارپرداز دولت ایران در ارض روم بوده است؛ این کتاب را که حاوی تاریخ دولت پروس و تفصیل جنگ هفت ساله فردریک بزرگ و وقایع بعد از او می‌باشد از زبان فرانسوی به فارسی بر می‌گرداند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۷۷

آغاز: ترجمه فارسی: گفتار در شرح احوال دولت پروس و تفصیل جنگ هفت ساله فردریک بزرگ و وقایعات اخلاف آن پادشاه ذو اقتدار؛ **انجام:** و در رسیدن وقت تعلیم و مشق و نبوت خود باز لباس عسکری را پوشیده مشغول تعلیم و خدمت میشوند.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: ارض روم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۷گ، ۱۱ سطر (۹×۲۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۴]

● شرح احوال حاتم بن طی / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e hātam ebn-e tay

مؤلف آن معلوم نیست. در صفحه مطلع کتاب نوشته شده است در بیان تولد حاتم بن طی بن کهلان بن اوسن بن یخشب بن بعرب بن قحطان بن هود و کارکردار او از قضا و قدری که بر سر او ر فته است.

مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ج-۱۲

آغاز: بسمله و به نستعین، سپاس بی قیاس خالق یکتائی را سزاست که ذات مقدسش از عیب حدوث؛ **انجام:** چه طاوسان هندی جلوه پرداز هم از ... نوازان سبک دست ز ساغرهای ...
خط: نستعلیق بد، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ اهدایی: ر. شاکری؛ کاغذ: کاهی صیقلی متوسط، جلد: مقوای ابری، ۳۳۳ص، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۱۱۰]

● شرح احوال حبیب خراسانی / ادبیات / فارسی

š.-e ahvāl-e habīb-e xorāsānī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۷۷

آغاز: فدایت شوم حامل مراسله شخصی نجیب و اسمش میرزا حبیب و پسر مرحوم میرزا جعفر؛ **انجام:** و تلذالاعین در آن بساط حاضر و موجود باشد و کان ذلک فی پانزدهم شهر ذی قعده الحرام من شهور سنه ۱۳۰۷
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور [رایانه]

● شرح احوال حضرت محمد (ص) / تاریخ / فارسی

š.-e ahvāl-e hazrat-e mohammad (s)

لهورژ، پل

lehūrž, pol

ترجمه حسین.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۶۲

آغاز: بسمله، ترجمه از کتاب ... کار حضرت محمد صلی الله علیه و سلم؛ **انجام:** در برابر مذهب اسلام استیلاداشت.
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:نخودی،جلد:مخمل[الفبائی: - ۳۲۲]

● شرح احوال زمان نیک و پاک / - فارسی

š.-e ahvāl-e zamān-e nīk va pāk

انصاری، حسن، ق۱۴ قمری

ansārī, hasan (- 20c)

اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه:۵۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۶ - ۵۹۷]

● شرح احوال سید آقای افشار / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e seyyed āqāy-e afšār

سید آقا افشار

sayyed āqā afšār

وجیزه‌ای است در شرح احوال صاحب عنوان به قلم خودش. وی از فقرای سلسله ذهبیه است.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعلنی معاد یا لاعدائه الخالدین فی النار.
[دنا ۴۱۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۱۹۸۰/۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۳۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعلنی معاد یا لاعدائه الخالدین فی النار؛ **انجام:** هفتاد و سه فرق که حضرت ختمی مرتبت فرموده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ واقف: حاج شمس الدین پرویزی، مهر ۱۳۴۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۷گ، ۱۴ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۷ – ۸۹]

● شرح احوال شعرا و عرفا / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e šo‘arā va ‘orafā

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۰/۲

ترجمه غزنوی، عطار، امیر علی شیر نوائی، جامی فردوسی و ... آمده است؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اوراق پراکنده صحافی شده؛ جلد: میشن مشکی، ۱۵ سطر در متن و حاشیه، قطع: پستی [ف: ۲ – ۱۲۰]

● شرح احوال شیخ ابوجعفر طوسی / تراجم / عربی

š.-e ahvāl-e šeyx abūja‘far-e tūsī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۴/۴۴

خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: قرن ۹؛ ۱ص(۲۲۸) [ف: ۵ – ۱۰۸]

● شرح احوال شیخ الرئیس قاجار = سوانح عمری / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e šeyx-or-ra’īs qājār = savāneh ‘omrī

شیخ الرئیس قاجار، ابوالحسن بن محمد تقی، ۱۲۶۴ – ۱۳۳۶ قمری

šeyx-or-ra’īs-e qājār, ab-ol-hasan ebn-e mohammad taqī (1848 - 1918)

حالات و تاریخ زندگانی خود را با نثر شیوا بنا به درخواست میرزا حسن محرر نگاشته تا با دیوان شعرش در هند به چاپ رسد. در این رساله چند توقیع و نامه‌ای که شیخ الرئیس نگاشته نقل شده تا نمودار نثر وی باشد. این مختصر به درخواست مرتضی بن عباس حسینی برقانی و گروهی دیگر پرداخته شد و همو در پایان چند صفحه‌ای در گزارش سفر هند شیخ و چگونگی چاپ دیوانش در آن سامان نوشته است.

آغاز: حمدخداوند که وصف جلوات جمالش از حد عبارت افزون است وکشف سبحات جلالش از حد اشارت بیرون

انجام: چون شیخ مشتهر شد ×× زین نامه نامور شد / تاریخ این اثر شد ×× شیخ الرئیس مامی

[دنا ۴۱۴/۶؛ الذریعة ۴۴۱/۲۲؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸۳/۳]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۳۳/۱-۱۸/۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ – ۲۴۰۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۴۲/۱-۲۹/۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواستند که ماه رمضان را به دارالسیاره وبیت الشرف و السعادة نقل و تحویل کنم مع التراضی در اواخر شعبان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مسوده چاپ سنگی و یک رو؛ ۲۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵ – ۲۵۴۰]

● شرح احوال شیخ نجم الدین رازی / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e šeyx najm-od-dīn-e rāzī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۵

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه:۱۱/۴×۱۷/۷سم [رایانه]

● شرح احوال عرفای بعد از عطار / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e ‘rafāy-e ba‘d az ‘attār

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵/۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشتی به خط و مهر محمد مهدی تفنگدار محلاتی متخلص به فدائی مورخ ۱۳۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۴۹۴]

● شرح احوال علامه مجلسی / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e ‘allāme-ye majlesī

شرح کوتاهی از زندگی‌نامه علامه مولی محمد باقر مجلسی است که برخی به نقل از دارالسلام مرحوم حاج میرزا حسین نوری محدث «صاحب المستدرک» و برخی از نظریات سید نعمت الله محدث موسوی جزایری است. این شرح احوال در قالب چند داستان مشتمل بر رویای سید نعمت الله جزائری، میرزا یحیی ابهری (زنده سال ۱۲۹۱ق)، صاحب جواهر (شیخ محمد حسن نجفی)، یکی از سادات آخوند ملا محمد صالح مازندرانی و ... آمده است. در پایان لیستی از آثار عربی و فارسی مرحوم علامه مجلسی و ابیاتی (۹ بیت) در تاریخ درگذشت ایشان به فارسی که شاعری به نام «ازهری» آن را سروده با مطلع زیر آمده است: «مرقد او بحار انواری است ×× که ز عین الحیاة داده نشان / روضه‌اش می‌دهد حیات قلوب ×× ز جلاء العیون ببین تو عیان». پاره‌ای از مطالب منقول از کتاب‌های خزائن مرحوم نراقی مرآت الاحوال بهبهانی و تاریخ الحکماء به صورت گزیده آمده و مشخص نشد از کیست لیکن به احتمال بایستی از سوی یکی از خاندان طباطبایی یزدی بوده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۲/۱۳
آغاز: در احوالات علامه مجلسی (قدس سره) و بعضی از منامات در جلالت قدر آن بزرگوار؛ بیان مرحوم حاجی میرزا حسین نوری أعلی الله مقامه که از او تعبیر به؛ **انجام:** ازهری گفت سال تاریخش ×× باقر علم شد روان بجنان. در کتاب مرآت الاحوال مرحوم بهبهانی تاریخ زاد روز ایشان در سنه هزار و سی و هشت آورده است.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۸۸ر–۱۹۱پ)، ۲۶ سطر (۱۳/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۵ – ۱۳۱]

● شرح احوال قوچان / سفرنامه / فارسی

š.-e ahvāl-e qūčān

مجتهدی عسکری، ابن محمد ابراهیم، ق۱۴ قمری

mojtahedī-ye ʻaskarī, ebn mohammad ebrāhīm (- 20c)

اهداء به: معتضد السلطنه
تاریخ تألیف: ۱۳۱۱ق
نویسنده، که از خویشان شجاع الدوله است، می‌گوید: بر حسب دعوت شجاع الدوله و سرسلامتی گفتن به ایشان بابت فوت ابوالحسن خان از مشهد به قوچان رفتم و مدت چهار ماه در آنجا ماندم و این رساله را از آنچه بدانجا دیدم پرداختم که حاوی اطلاعات جغرافیایی زیادی نسبت به قوچان است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۱
آغاز: اگر چه مجملی از مفصل شرح مهاجرت و مسافرت خودم را از مشهد بقوچان شفاهاً بعرض حضور حضرت والا رسانیدم؛ **انجام:** بحمدالله تعالی بخاکپای مقدس حضرت ثامن الائمه و ضامن الامه صلوات الله و سلامه علیه مشرف شدم.
خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً ۱۳۱۱ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مخمل بنفش، ۴۷گ، ۹ سطر(۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ – ۱۷۲]

● شرح احوال کوتاهی از خاقانی / نامه‌نگاری / فارسی

š.-e ahvāl-e kūtāhī az xāqānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۲/۲۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سطور چلیپا؛ کاغذ: نخودی نازک، جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۱۹۷پ–۱۹۸ر)، اندازه: ۱۳×۲۲/۲سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۵۱]

● شرح احوال مالک اشتر / تاریخ / عربی

š.-e ahvāl-e mālek-e aštar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۳۹
آغاز: بسمله یا الله المحمود فی کل فعاله و یا مالک الملوک؛ **انجام:** من عند سیف و دم مهراق و النحنم ... و اصحابه المجدین طهاته.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ [الفبائی: – ۳۲۲]

● شرح الاحوال من البداية الی المآل / متفرقه / فارسی

š.-ol-ahvāl men-al-bedāyat-e ela-l-maāl

آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد حسن، ۱۱۷۷ – ۱۲۴۴ قمری

ārānī kāšānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad hasan (1764 - 1829)

رساله‌ای است در بیان شرح حال مؤلف به قلم خودش و نحوه تحصیل و تألیفات وی، تولد آرانی در سال ۱۱۷۷ بوده و ربیع الثانی ۱۲۲۶ از بعض تألیفاتش فارغ شده است.
چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، دفتر هشتم، ۱۳۸۱ش، با تحقیق علی صدرائی خوئی

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۲۱/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... سیما ابن عمه و کاشف غمه علی امیرالمؤمنین و یعسوب الدین و قاتل الکفار و المشرکین ... اما بعد بر رای خیریت انتهای برادران ایمانی و اخوان روحانی پوشیده و مخفی نماند که غرض اصلی از ایجاد موجودات معرفت واجب الوجود است.؛ **انجام:** سیم کتاب فارسی است که در آن اقتصار بر اصل فتوا کردم و غالبا متعرض ذکر اقوال و اختلاف علما نشده ام.
نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی–تهران؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۷ق؛ ۱۶گ(۱–۱۶) [عکسی ف: ۲ – ۲۴۰]

● شرح احوال میرزا عبدالوهاب نشاط معتمد اصفهانی / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e mīrzā ʻabd-ol-vahhāb nešāt moʻtamed-e esfahānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۴۳/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ ۲گ (۳۱پ– ۳۲پ) [مختصر ف: – ۴۶۹]

● شرح احوال میرزا محمد حسن زنوزی / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e mīrzā mohammad hasan zonūzī

این شرح حال ظاهراً به وسیله یکی از افراد خاندان وی نگارش یافته است و نسبتاً مفصل و قابل استفاده و سودمند می‌باشد.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، به کوشش علی رفیعی علامرودشتی، ۱۳۷۷ق

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۵/۵

آغاز: پاکا، ملکا، خداوندا، زبانها از حمد ذاتت قاصر و بیانها در شکرت عاجز؛ **انجام:** و له قصائد و اشعار وکانت له ید طویلة فی علم الحروف

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ ۶۱ این رساله، مرحوم سید علی اکبر شمس العلماء از نوادگان صاحب ترجمه در حاشیه کتاب، نقل قولی را از آیت الله مرعشی نجفی در خصوص رساله رجالیه مرحوم زنوزی به سال ۱۳۷۸ق آورده، از برگ «۶۶ تا ۷۳» شامل مطالب متفرقه به عربی، از سید علی طباطبائی، ملا عبدالله تونی و دیگران؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۵۳- ۶۵)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۲۸ - ۲۷]

● **شرح احوال میر سید علی همدانی** / تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e mīr seyyed ʻalī hamadānī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۷سم [رایانه]

● **شرح احوال ولید سقا و دیگران** / عرفان و تصوف، تراجم / فارسی

š.-e ahvāl-e valīd-e saqqā va dīgarān

شرح احوال ولید سقا و دیگران و غیلان مجنون و ابوصالح زین و اسحق بن ابراهیم و داستان‌های دیگر و سد خیال و مراقبت و اشعار فارسی اوحدی کرمانی و اشعار عربی ریحانه و الهه از کتاب النفحات فی الارض.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۰۹

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۳گ (۱۹۲ر-۱۹۴پ) [ف: ۷ - ۱۹۲]

● **شرح احوال و هجویات میرزای مشتری** / شعر، تراجم / فارسی

š.-e ahvāl va hajvīyāt-e mīrzā-ye moštarī

مشتری خراسانی، محمد ابراهیم، ۱۲۶۴ - ۱۳۰۵ قمری

moštarī xorāsānī, mohammad ebrāhīm (1848 - 1888)

مؤلف در زمان پیری هجویات خود را به نظم سروده از جهت دلتنگی در این کتابچه ثبت نموده است، شامل: ۱. شرح احوال میرزای مشتری به قلم خود وی؛ ۲. ترجیع بند و هجویات وی بر فروغی و قاآنی و دیگران با ذکر نام.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۱

آغاز: بتاریخ یکهزار و دویست و هفتاد که این بنده ثنا گستر از خراسان به عراق رحل اقامت کشید در همان اوقات شعرای فصاحت شعار دارالخلافه ... تا آنکه بنده ابراهیم المتخلص بمشتری بتوسط حکیم ذوقی در مجلس ادیب الملک و انجمن شعرا را یافت؛ **انجام:** نوشت مشتری از بهر مرگ آن حیوان ×× چو مرد گربه من موشها شدند آزاد

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ اهدایی: فرخ غفاری؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج حنایی، ۶۲گ، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۲۳۲]

● **شرح اخبار ابی زر بن عقیل** / تراجم / فارسی

š.-e axbār-e abe zar-e bn-e ʻaqīl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۵/۶-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱ - ۵۶۶]

● **شرح اخبار الخمسة = شرح الاحادیث المسلسلة بالاباء** / شرح حدیث / عربی

š.-u axbār-il-xamsa = š.-ul-aḥādīṯ-il-musalsalat-i bi-l-ābā’

مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲ - ۱۱۱۸ ؟ قمری

madanī, ʻalī xān ebn-e ahmad (1643 - 1707)

در شرح بر حدیث منقول از حضرت رسول (ص) که خداوند در شب معراج با او زبان علی (ع) سخن گفت و ۴ حدیث دیگر. متن حدیث مزبور این است: «قال (رسول الله (ص) و قد سئل بای لغة خاطبک ربک لیلة المعراج) خاطبنی بلسان علی فالهمنی ان قلت یا رب خاطبتنی ام علا فقال یا احمد اناشی لیس کالاشیاء لا اقاس بالناس و لا اوصف بالشبهات خلقتک من نوری و خلقت علیا من نورک اطلعت علی سرائرک فلم اجداجب من علی بن ابیطالب (ع) فخاطبتک بلسانه کیما یطمئن قلبک». سید علی خان این حدیث را به وسیله پدرش از جدش از مولی محمد امین استرآبادی، از میرزا محمد استر آبادی از سید ابو محمد محسن (یکی از اجداد سید) و او با سلسله سندی که همه از پدران او هستند از زید شهید و زید به‌وسیله پدر و جدش از حضرت علی (ع) روایت کرده است. وی پس از نقل حدیث یاد آور شده است که این حدیث را سید خوارزمی در باب ۶ کتاب مناقب با سندی دیگر و با اندکی تفاوت در متن آورده است. سید علیخان مدنی در این رساله ۵ حدیث را که با سلسله سند مزبور نقل شده‌اند یاد می‌کند و می‌گوید این حدیث از احادیث کم نظیر مسلسل بالاباء است که ۲۷ پدر و پسر در سند آن قرار گرفته‌اند. (عبد الحسین حائری)

آغاز: الحمدلله الذی اکمل بنبیه احمد نظام الدین و شرح بوصیه

علی صدرالدین ... قال سمعت رسول الله (ص) یقول و قد سئل بای لغة خاطبک ربک لیلة المعراج قال خاطبنی بلسان علی.
انجام: قال راقمه و اتفق توضیح مالعله یحتاج الی التوضیح عجالة حال رقم الاخبار فی هذه التذکرة و لم اقف علی شی من ذلک لاحد من السلف فان اصبت فببرکات اهل البیت علیهم السلام و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل
[دنا ۴۱۴/۶-۴۱۵ (۵ نسخه)]

۱. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۴۳۲/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷گ (۱۸۵پ-۱۹۱ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۲۷۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۴۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ مصدر است به صورت اجازه مؤلف به میرزا ابراهیم بن مراد الحسینی الحسنی در ربیع الاول ۱۱۰۹ در روایت این کتاب؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۵ - ۲۲۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱/۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صالح حسینی طالقانی، تا: اواخر شوال ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳گ (۵۴پ-۵۶ر)، ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۸۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶/۲-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال راقم هذه الاسطر علی صدرالدین بن احمد ... هذه الاخبار الخمسه من مسلسل الحدیث بالاباء یسبعة و عشرین ابا و قلما اتفق ذلک فی اخبار الخاصه ... و اتفق توضیح ما لعله یحتاج الی التوضیح عجالة ... و لم اقف علی شیء من ذلک لاحد من السلف ... سنة تسع و مایة بعد الالف احسن الله اختتامها ...
خط: نستعلیق، کا: سید اشرف بن سید حیدر الحسینی البازی، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۳۷-۲۳۸)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲۲ - ۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۳/۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۳۷۰-۳۷۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۳۱۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۵۸/۴
کا: کثنوی، تا: شعبان ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۴۴۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۰۷/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسن بن علی یزدی کثنوی یزدی، تا: آخر شعبان ۱۲۶۸ق؛ مصحح، محشی، در آخر نسخه چند فایده از کثنوی درباره ریاض الجنان فارسی و کاشفی سبزواری و انوار العقول؛ مهر: کاتب «ظنی بربی حسن»؛ ۴ص(۲۰۸-۲۱۱)، ۱۹ و ۱۵ و ۱۸ و ۲۰ سطر [میراث شهاب: س۱۸ش۱ - ۴۴]

● شرح الاخبار فی فضائل الائمة الاطهار / فضایل و مناقب / عربی

š.-ul-axbār fī faḍā'il-il a'immat-il aṭhār

ابن حیون، نعمان بن محمد، - ۳۶۳ قمری

ebn-e hayyūn, no'mān ebn-e mohammad (- 974)

به دستور: المعز لدین الله
این دفتر که در شانزده جزء است درباره برتری امیر مؤمنان علی و خاندانش و رد بر سنیان به روش کهن شیعی اسماعیلی می‌باشد. در آن در بسیاری از جاها از طبری یاد شده و از «کتاب فضائل علی» او آورده شده است. ایوانف در «راهنمای فرهنگ اسماعیلی» (ص۶۸) می‌نویسد که این دفتر به دستور «معز بالله» نگاشته شده و فهرست جزوهای آن چنین است: ۱. در دانایی و دیگر خوی و رفتارهای امام؛ ۲. در این‌که علی نخستین کسی است که به اسلام گرائید؛ ۳. در جنگ‌های علی؛ ۴. نبرد او با بی‌دینان؛ ۵. در بی‌دینانی که با او دشمنی ورزیدند؛ ۶. نبرد او با معاویه؛ ۷. خرده‌گیری از حشویان که خلیفه‌های نخستین را می‌ستایند؛ ۸. در فرمان (امر) خدایی به پیروی از علی و جانشینانش و خرد برتر علی؛ ۹. در آنچه که در قرآن درباره علی و امامان آمده؛ ۱۰. در برتری‌های علی و نویدی که برای رفتن به بهشت به پیروان او داده شده؛ ۱۱. در پیشگویی قرآن درباره خاندان پیامبر؛ ۱۲. در برتری‌های حسن و حسین؛ ۱۳. سرگذشت حسن و زهر خوردن او و سرگذشت حسین؛ ۱۴. درباره جعفر بن محمد و پسر او اسماعیل و فرزند بزرگتر او محمد بن اسماعیل و پیشوایان نهانی؛ ۱۵. دعوت المهدی و معجزه‌های او؛ ۱۶. برتری‌های پیروان علی. (دانش پژوه)
وی کتاب را پس از جمع و تألیف، به المعز لدین الله، خلیفه فاطمی عرضه نموده و پس از آن اصلاحاتی را که خلیفه فاطمی در آن لازم دانسته به عمل آورده است. قاضی نعمان جهت تسهیل اسانید اخبار را نیز حذف کرده است.
چاپ: قم، انتشارت جامعه مدرسین، تحقیق محمد رضا حسینی جلالی، ۳ جلد، ۱۴۰۹ ق.
[دنا ۴۱۵/۶ (۷ نسخه)؛ بروکلمان، ذیل ۵/۱ و ۳۲۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۱عکسی
آغاز: قد ذکرت فی باب من ابواب هذا الکتاب ما نزل من الوحی و القرآن فی علی علیه السلام؛ **انجام:** پایان جزء دوازدهم: فقال الان قتل الحسین بن علی علیه السلام بکت السماء علیه کما بکت علی یحیی بن زکریا. تم الجزء الثانی عشر م کتاب شرح الاخبار ...

نسخه اصل: کتابخانه انستیتوی اسماعیلیان در لندن. مشتمل است بر جزء نهم تا پایان جزء دوازدهم مضافاً اینکه جزء نهم و دهم دوبار و به دو خط نوشته شده است؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۹ شعبان ۱۱۱۶ق (در پایان جزء نهم)؛ مصحح؛ تملک: محمد علی ابن فتح بهائی؛ ۲۵۷گ، ۱۳و ۱۶سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۳۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۰عکسی

آغاز: الحمدلله الاول بلا حد الاخر بلا امد ... قال القاضی النعمان بن محمد ... اثرت من الاخبار و جمعت من الاثار فی فضل الائمة الابرار؛ **انجام:** پایان جزء هشتم: و قد امر الناس رسول الله (ص) برد ما اختلفوا فیه الی صلوات علیه و ابان بذلک انه ولی امرهم من بعده علی ما امره الله به جل ذکره. تمت الجزء الثامن ...

نسخه اصل: کتابخانه انستیتوی اسماعیلیان در لندن. مشتمل است بر جزء اول تا پایان جزء هشتم؛ خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق (پایان جزء چهارم به خط عبد العلی اورنگ آبادی در روز نهم ربیع الثانی ۱۲۶۰ق، از اول جزء پنجم تا پایان جزء هشتم به خط دیگری، به تاریخ روز اول رجب ۱۱۲۶ق)؛ مصحح؛ تملک: شیخ محمد علی ابن فتح بهائی؛ ۳۵۵گ، ۱۳ و ۱۷سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۳۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۲عکسی

آغاز: ذکر من قتل مع الحسین (ص) من اهل بیته؛ **انجام:** پایان جزء شانزدهم: قوله کخامظ الزرع، فخامة الزرع اول ما ینبت علی ساق واحدة، و الخامة القصبة، قال الشاعر: انما نحن مثل خامة زرع ×× فمتی بان بان محصدة تم الجزء السادس عشر ... وتم بتمامه الکتاب بحمدالله العزیز الوهاب.

نسخه اصل: کتابخانه انستیتوی اسماعیلیان در لندن. جزء سیزدهم تا پایان جزء شانزدهم، و به آن کتاب خاتمه می‌یابد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۹۵ق (در پایان جزء چهاردهم)؛ مصحح؛ ۱۴۲گ، ۱۶سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۳۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۲۴۴

آغاز: حجة احتج بها الطبری علی بعض من خالفه فی تفضیل علی صلوات الله علیه و ما علیه؛ **انجام:** ان یسکت الانسان عن ذکر فضله و حسن المحاورة و المواساة لحسن العشرة

شامل هفت جزء است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۶۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۰۲

جزء اول و چهارم و دوم و ششم کتاب است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن یوسفعلی، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۳۱۵ق، و ملی جی بن راج بهائی بن نور بهائی، دوازدهم صفر ۱۳۱۶ بدستور آدم جی بن فربهائی (پایان جزء دوم)، و فدا حسین بن ابراهیم جی، جمعه اول محرم ۱۳۱۶ (پایان جزء ششم)؛ جلد: مقوایی، ۱۳۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۱ - ۲۰۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۰۵

آغاز: الدعشی باسناده عن عبدالله بن وقیم الکنانی قال قدمت المدینة فلقیت سعد بن ابی وقاص

جزء هشتم؛ خط: نسخ، کا: علی حسین بن عبدالعلی مبار کفوری اعظمی، تا:شنبه جمادی الثانی ۱۳۵۰ق، جا:برهانپور مدرسه حکیمیه؛ جلد:مقوایی، ۸۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۰۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۸۲۴

آغاز: و به نستعین و علیه نتوکل قد ذکرت فی باب من ابواب هذا الکتاب ما نزل من الوحی و القرآن فی علی (ع)؛ **انجام:** اعاذنا الله عزوجل و ایاکم و جمیع المؤمنین [المؤمنات] من الضلالة و الجهالة و وفقنا للهدایة و العلم و الداریة بمنه و احسانه و فضله [تم الجزء التاسع]

شامل جزء (باب) نهم و در ذکر آیات و روایاتی است که در فضیلت امام علی (ع) وارد شده. البته آنچه درباره مناقب آن حضرت در ابواب قبلی ذکر شده در این باب نیامده است؛ خط: نسخ، کا: جوهر محمد برهان الدین، تا: ربیع الاول ۱۳۹۴ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن عنابی، ۵۷گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۶۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۳۱

جزء پنجم و ششم کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: علی حسین بن عبدالعلی مبار کفوری اعظمی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴× ۲۲/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۲۷]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۶

آغاز: حجة احتج بها الطبری علی بعض من خالفه فی تفضیل علی صلوات الله علیه و ما علیه من الحجة مع اقراره بفضله و مما رواه فی اثبات خلافته و امامته مما قد حکیت ذلک عنه فی الباب الذی قبل هذا الباب مع تصحیحه ذلک و انه کبعض من قدمت ذکره ممن یتعاظم ان یکفر غیره و لا یتعاظم الکفر لنفسه فمن ذلک ان کتابه الذی ذکرناه و هو کتاب لطیف بسط فیه فضائل علی (درباره رساله طبری در اثبات غدیر خم)؛ **انجام:** قد احتال قوم لهذه الکلمة حیلة اخری فقالوا انما ذلک منه علی جهة التواضع و الشفقة لان المؤمن لایمدح نفسه و لایزکیها ... و انما التواضع ان یسکت الانسان عن ذکر فضله و حسن المحاورة و المواساة لحسن العشرة (درباره خرده گیری از سخن ابی بکر: «من فرمانروای شما شدم با اینکه بهتر از شما نیستم» که از آن بهتری نژادی خواسته نشده و از روی فروتنی هم این را نگفته است و نه اینکه خواسته باشد آشکار بدارد که من برتر از شما نیستم و مرا چنین مپندارید)

دارای دنباله جزء نخستین است (۲ر-۱۲پ) تا پاره‌ای از جزء هفتم از ۱۶ جزء کتاب؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه همان است که نزد نوری بوده و در مستدرک (ص ۳۲۱) از آن یاد نمود؛ تملک: آقای ضیاءالدین نوری و نزد حسن صدرالدین موسوی کاظمی عاریت می‌باشد؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵۲گ، ۲۰

سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۳۶۵]

● **شرح اخبار و اشعار و امثال تازی کلیله و دمنه /**
ادبیات / فارسی
š.-e axbār va aš'ār va amsāl-e tāzī-ye kelīla va demna
وابسته به: کلیله و دمنه؛ نصرالله منشی، نصرالله بن محمد (قرن)
شاید از ابواسحاق ابراهیم بن محمد بن حیدر بن علی نظام الدین الموذن الخوارزمی (زاده ۵۵۹ق) (نامه او ساخته در کرمان در ۶۲۱ برای وزیر ضیاء الملک مکرم الدوله حسین محمد). او در جوانی گزارشی به عربی و سپس این را به فارسی ساخته است (معجم الادباء یاقوت ۱۵/۲-۱۶، یادداشت مینوی در نسخه). او از پردازنده کلیله و دمنه چنین یاد می‌کند: «معین الدوله و الدین ابوالمعالی نصرالله بن محمد بن عبدالمجید غزنوی» و کار خود را شرح می‌خواند.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۵بخش۳
نسخه اصل: لالا اسماعیل ۵۱۶؛ کا: محمد بن محمود بن محمد زنگی بخاری، تا: نزدیک به پایان ۷۰۷ق؛ ۸۴گ [ف: - ۱۰۲]

● **شرح اختراعات قرن نوزدهم** / فیزیک / فارسی
š.-e exterā'āt-e qarn-e nūzdahum
مترجم: علی بخش میرزا قاجار، ۱۲۵۴ قمری
اهداء به: مظفرالدین میرزای ولیعهد
علی بخش میرزای قاجار که یکی از مترجمان بنام و زباندان‌های مشهور دوره ناصری است و صاحب چندین ترجمه از زبان فرانسه به فارسی می‌باشد. کتاب حاضر را برای مظفرالدین میرزای قاجار در مدت دور روز از فرانسه به فارسی برگردانیده که شامل دو رساله است: رساله ۱. در اختراعات الکتریکی؛ رساله ۲. در اختراعات امور مربوط به حرارت. ضمناً در هر دو رساله طرداً للباب مباحث دیگری مطرح شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۸۲
آغاز: بسمله، بعد از حمد و سپاس قادر بی همتا و صلواة و سلام و خشور مصطفی و آل تبارش؛ **انجام:** لهذا بشرح و بسط وی نه پرداختم تم الکتاب.
خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: تبریز (احتمالا)؛ محتملاً قسمتی به خط مترجم و قسمتی به خط دیگری است، دارای مقدمه؛ کاغذ: فرنگی، سفید، جلد: تیماج قرمز، ۶۱گ، ۱۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۱۶]

● **شرح اختصار مختصر قدس الاسرار فی اختصار المنار** / اصول فقه / عربی
š.-u ixtiṣār-i muxtaṣar-i quds-il-asrār fī ixtiṣār-il-manār
ابن قطلوبغا، قاسم بن قطلوبغا، ۸۰۲ - ۸۷۹ قمری
ebn-e qotlūbaqā , qāsem ebn-e qotlūbaqā (1400 - 1475)
وابسته به: اختصار مختصر قدس الاسرار فی اختصار المنار؛ ابن حبیب، طاهر بن حسن (۷۴۰-۸۰۸)
شرح مزجی توضیحی مختصری است بر مختصر زین الدین ابن حبیب حلبی بر متن «قدس الاسرار» شیخ ابو البرکات عبد الله بن احمد نسفی (-۷۱۰ق) که در آن کتاب خود «منار الانوار» را مختصر کرده است. این شرح هنگام خواندن عثمان بن اغلبک حنفی کتاب را نزد شارح املا شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۰۱/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اصول الشرع، الاصول جمع اصل و الاصل ما یبنی علیه غیره و المراد هنا الادلة الشرعیة؛ **انجام:** و تلقته الطباع السلیمظ بالقبول و العادة ما استمر الناس علیها و عاودوه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ رجب ۹۸۵ق؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ (۱پ-۳۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۷- ۱۷۷]

● **شرح اختلاجات اعضای آدمی** / علوم غریبه، طب / فارسی
š.-e extelājāt-e a'zā-ye ādamī

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۲۶/۸
آغاز: حکماء از قول ذوالقرنین ×× آنکه زو داشت کار عالم زین
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ (۷۵ر-۷۸پ)، اندازه: ۱۰× ۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۴]

● **شرح الاخلاص الی العتبة الرضویة و کشف الاختصاص بالحضرة العلیة العلویة** / شرح حدیث / فارسی
š.-ul ixlāṣ ila-l 'atabat-ir raḍawīyya wa kašf-ul ixtiṣāṣ bi-l-ḥaḍrat-il 'allīyyat-il 'alawīyya
اهدا به: شاه طهاسب صفوی
مؤلف چهل حدیث را از کتاب «عیون اخبار الرضا علیه السلام» شیخ صدوق، در مناقب و فضائل حضرت رضا علیه السلام استخراج و شرح و ترجمه نموده است. مؤلف در ابتدا حدیث را می‌آورد و بعد به فارسی ترجمه می‌کند؛ سپس شرح حدیث را در سه عنوان «بشارات، اشارات و حکایت» ذکر می‌نماید. این کتاب مشتمل بر یک «مقدمه» و یک «مقصد» و یک «خاتمه» است. مقدمه در سه «مطلع» آمده: مطلع ۱. بیان واجب الاتباع بودن مذهب شیعه؛ مطلع ۲. فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام؛ مطلع ۳. شرح حال شیخ صدوق (ره).
آغاز: حمد و سپاس خداوندی را سزاست که قبه زرنگار بارگاه رفیعش را ...
انجام: در کدام صحیفه از صحایف اوراق لیل و نهار مثبت و مرقوم گشته و الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان

هدانا الله ...
[دنا ۴۱۵/۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۲۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۶۷/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۲۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن حاجی دوست محمد، تا: غره ذیقعده ۱۰۴۸ق، جا: بندر سورت؛ جلد: مقوایی زرد، ۱۲۹ص (۱-۱۲۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳۵ - ۳۷۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱-۱/۷۱
آغاز: و هرگاه که بردند اهل بیت من از روی زمین خراب گردد زمین و هلاک شوند بندگان اشارت به آنکه تا صاحب الزمان علیه السلام. بر روی زمین است دنیا خراب نخواهد شد؛ **انجام:** حضرت رسالت پناه - صلی الله علیه وآله وسلم به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند که یاعلی قل اللهم اجعل لی عندک واجعل لی فی قلوب المؤمنین ... با رخدایا
بخشی از مقدمه (مطلع دوم آن) تا حدیث ۳۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با نوشته‌ای از محمد علی در معنی دین و ملت و مذهب؛ تملک: محمدحسین بن محمد علی رشتی مدعو به ملا میرزا جان، ملا عبدالله ولد مرحوم ملا میرزا جان؛ جلد: تیماج، مشکی، ۱۲۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۵ - ۲۴۱۰]

● شرح الاخلاق العضدیة / اخلاق / عربی
š.-ul-axlāq-il-‘aḍudīyya

کرمانی، محمد بن یوسف، ۷۱۷ - ۷۸۶ قمری
kermānī, mohammad ebn-e yūsof (1318 - 1385)

وابسته به: الاخلاق = الحکمة العملیة = اخلاق العضدیة = لب اللباب؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)
اهداء به: جلال الدین تورانشاه وزیر
شرحی است آمیخته با اخبار و آثار و اشعار بر رساله ایجی که پس از مرگ ایجی ساخته شده است. چلبی ذیل عنوان «اخلاق عضدالدین» از سه شرح یاد کرده است: شمس الدین محمد بن یوسف کرمانی شاگرد ایجی (بقول) گویا همین نسخه ما و طاشکپری زاده ابوالخیر احمد بن مصطفی و احمد بن لطف الله رئیس المنجمین رومی (- ۱۱۱۳ق).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۴
آغاز: لما فیه من القوی الروحانیة و شبیهة بالبهیمة لما فیه من القوی الحیوانیة (دیباچه)؛ **انجام:** (و العبادات) قال صلعم اذ اعاد المسلم اخاه ... ان یضع احدکم یده علی جبهته.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰۷گ، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۷۸۳]

● شرح اخلاق ناصرالدین شاه / تراجم / فارسی
š.-e axlāq-e nāser-od-dīn šāh

فقیرزاده، محمد بن جعفر، ق۱۳ قمری
faqīrzāde, mohammad ebn-e ja‘far (- 19c)

نویسنده که از صوفیان بوده و به سلک درویشان اصل و نسبی داشته است و به روایتی سفرها کرده، در آخر عمر که در تهران رحل اقامت افکنده به تحریر این کتاب پرداخته است. این کتاب که در شرح حال ناصرالدین شاه قاجار است از اخلاق و رفتار این شاه شرح مبسوطی می‌آورد و می‌افزاید که اخلاق پسندیده این شاه چگونه موجب پیشرفت کار دین و دولت اوست. او با این مطالب چون دیگر متملقان درباری قصد گدایی دارد و برای قوت خود و فرزندانش بدین ترتیب تلاش می‌نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۹
آغاز: بسمله، حمد و ثنای وجود واجب الوجودیست که نهال آمال مجاهدان راه و مخلصان درگاه و سالکان طریق معرفت را بجهة تمکین قبول بخلوتگاه وصال؛ **انجام:** و سماء ظلیله اند و نعمت جلیله اند الی ما شاء الله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مذهب، ۱۶۷گ، ۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۴۴]

← شرح اخلاق ناصری ← توضیح الاخلاق
← شرح اخلاق ناصری ← توضیح الاخلاق عبدالله شاهی

● شرح اخلاق ناصری = تجلی الاشراق / اخلاق / فارسی
š.-e axlāq-e nāserī = tajall-il-ešrāq

وابسته به: اخلاق ناصری؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲ق)
نام شارح در این نسخه و نسخه‌های مشابه ذکر نشده است اما از مطاوی ابحاث مشخص می‌شود وی از اعلام و حکمای امامیه نیمه دوم قرن ۱۱ق به بعد است که از ایماضات میر داماد (۱۰۴۰ق) نقل مطلب دارد. کتاب شرح مفصلی با عبارات محکم در عناوین «قوله، قوله» بر «اخلاق ناصری» خواجه نصیرالدین طوسی با مشرب فلسفی است که با بحث معاد جسمانی و روحانی آغاز می‌شود و کمتر به شرح عبارات متن پرداخته است. در جلد ۹۸۳/۶ «فنخا» با عنوان «تجلی الاشراق» دو نسخه دیگر از همین رساله معرفی شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۹۸۵
آغاز: و محمود و محمود علیه و محمودیه انتساب حامدیة به جناب حضرت احدیت جل و علا انسب و اولی است؛ **انجام:** و تمثیل آن از کلام سید المحققین قدس سره گذشت (گذشته

متذکر)
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبر، بهمن۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زعفرانی، ۱۳۵گ، اندازه: ۱۱/۳×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۹۳]

● **شرح ادب الدعا** / شرح دعا
š.-e adab-od-do'ā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹۵۵
بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه نادر و نسبتاً کهنه [د.ث. مجلس]

● **شرح ادعیه** / شرح دعا / فارسی
š.-e ad'īya

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۶۰/۱
آغاز: من ربهم جنات تجری من تحتها ... از حضرت رسول صلی الله علیه و آله ... که آن شب که مرا معراج بردند؛ **انجام:** انا الرب الذی لا ظلم عندی و لست اجور فاطلبنی تجدنی.
بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۴۵]

● **شرح الادعیه** / شرح دعا / فارسی
š.-ol-ad'īya
مشتمل بر هشت حزب.ظاهراً شرح دعای حزب البحر باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۸۶
آغاز: معلوم شود دوستی من پیغمبر او را قال گفت پیغمبر صلی اله علیه و آله و سلم اذا اتبعت طریقته وقتی که پیروی کنی تو راه پیغمبر.؛ **انجام:** استجب دعوتی قبول فرمائی دعا مرا یا من له العزت ای آنکسی که ثابت است مر او را بزرگی همه.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: میشن مشکی، ۴۷۴ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۵۰ - ۲۲۵]

● **شرح ادعیة السر** / شرح دعا / فارسی
š.-e ad'īyat-os serr

دستجردخانی، محمد مهدی بن محمد، ق۱۲ قمری
dastjerdxānī, mohammad mahdī ben mohammad (- 18c)
قطعه ناتمام از «شرح ادعیه سر» مروی از پیامبر اکرم (ص).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۹/۲
آغاز: (پس از خطبه مختصر و نام مؤلف:) که چون بر مضمون کلام معجز نظام الهی و اخبار متناهی پیغمبر خدا و ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین ادعیه و اوراد و اذکار اهم فواید و راجح مقاصد است و این قلیل البضاعه مدت ششماه در هنگام تحصیل علوم در خدمت فقهای اثنی عشری رضوان الله علیهم در طلب وافیه بودم ... تا اینکه روزی از روزها بحسب اتفاق اوراقی چند مندرس مغشوش از یکی از فضلا و هو مولانا العالم الفاضل التحریر سلطانمحمد نام که یکی از تلامذه شیخ البهاء و الدین شیخ محمد عاملی بود بنظر اینفقیر رسید که آنرا سر نامیده بودند بعد از تفکر و تعمق بسیار در خدمت فضلا تصحیح آن نمود و شرح آنرا بفارسی در معرض بیان در آوردم
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۸۱]

← شرح ادعیة السر القدسیة ⟵ ادعیه قدسیه

● **شرح ادعیة سر القدسیة** / شرح دعا / فارسی
š.-e ad'īyat-o serr-el qodsīyya

حکیم مؤمن، محمد مؤمن بن محمد زمان، ق۱۱ قمری
hakīm mo'men, mohammad mo'men ebn-e mohammad zamān (- 17c)
مؤلف که از نزدیکان مقرب الخاقان محمود بیک جبادار باشی بود چون میل وی را به ادعیه و اذکار متمایل یافت به ترجمه «ادعیه سر قدسیه» همت گمارد. این دعا که عناوین «یا محمد – یا محمد» دارد و برای حل مشکلات و گرفتاری‌ها ترتیب یافته، شامل سی و یک و یا سی و دو دعا است. مؤلف پس از ترجمه دعاها در فقراتی با عنوان «توضیح» به شرح و بسط ادبی و معنوی ادعیه پرداخته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۶۶
آغاز: الحمدلله المحمود فی کل فعاله المعبود بجلیل جلاله المرغوب لعظیم نواله، المرهوب لالیم نکاله و الصلاة علی محمد المبعوث بتبلیغ اقواله ... و بعد معروض می‌دارد معترف بکمال نقص و نادانی ... که چون این حقیر کثیر التقصیر؛ **انجام:** بنابر اول صلاته منصوب و بنابر دویم مرفوع است فی اللوح المحفوظ متعلق بمضاعفة و متعلق برفعت میتواند بود والله اعلم تم بحمدلله رب العالمین
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲-۱۳؛این نسخه با نسخه‌ای که آن با نسخه اصل مقابله شده بود مقابله و تصحیح شده، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۸۶گ،۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ-۳-۱۱۴۵]

● **شرح ادعیه وارده از امیرالمؤمنین** / شرح دعا / عربی
š.-e ad'īye-ye vāreda az amīr-ol-m'menīn

رشتی، نظر علی

raštī, nazar ʻalī

شرحی است بر بعضی ادعیه وارده از علی (ع) که بر مذاق عرفانی و فلسفی نوشته شده است.

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷/۴

آغاز: اعلم ان هذا الدعا ایضا من الاسرار المکنونه البعیدة عن الافهام؛ **انجام:** والا لما جاز الدعاء بالمغفرة لهما فتعسا لمن قال خلافه یا ولی البرکات.

خط: نستعلیق زیبا، کا: یعقوب بن مقیم بارفروشی مازندرانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ این نسخه مشتمل بر شرح دعای سحر، دعای سمات، دعای افطار، دعای صباح و مساء، دعای کمیل، ادعیه ایام هفته و غیره می‌باشد؛ مهر: «عبده الراجی یعقوب» (بیضی)، «حسین منی و انا من حسین» (بیضی)؛ واقف: یعقوب بن مقیم بارفروشی مازندرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۵۷۹-۶۰۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: - ۱۰۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۹/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۵۸]

● شرح ادله اثبات واجب الوجود / کلام و اعتقادات / عربی

š.-e adelle-ye esbāt-e vājeb-ol-vojūd

در این رساله ادله مهم اثبات واجب الوجود که محقق دوانی به رشته تحریر کشیده است آمده و نشان داده شده که از آن ادله محقق دوانی چه نظر داشته و این‌که با جمال مطلبی آمده چه مطولاتی در آن قول بوده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹/۵

آغاز: بسمله، بحمدک یا من دل علی ذاته و بسط علی صفحات؛ **انجام:** منی علی ما هو التحقیق من ... هو الماهیه.

خط: نستعلیق، کا: محمد امین طبیب اردوباری، تا: قرن ۱۰، جا: اردبیل مسجد خواجه سلطان؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، مذهب، ۶۳ص (۱۵۱-۲۱۳)، ۲۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۶۸]

● شرح الادوار / موسیقی / فارسی

š.-ol-advār

سمرقندی، لطف الله بن محمد، ق۸ قمری

samarqandī, lotf-o-llāh ebn-e mohammad (- 14c)

وابسته به: الادوار فی معرفة النغم و الاوتار؛ صفی الدین ارموی، عبدالمؤمن بن یوسف (۶۱۳-۶۹۳)

اهدا به: امیرزاده سیدی

تاریخ تألیف: ۷۹۸ق

در یک «مقدمه» و دو «قسم»: مقدمه در معنی موسیقی؛ قسم ۱. در تألیف، شامل دوازده فصل؛ قسم ۲. در ایقاع، شامل دو فصل.

آغاز: بسمله سبحان من تفرد بتألیف ادوار الافلاک الدایره وتوحد فی ایقاع ... اما بعد چون عنایت احدیت ... از افق کمال طالع شد ... اعنی ذات گزیده ... امیرزاده سیدی ... چنان فرموده که علم موسیقی فن شریفیست و ادوار مولانا صفی الدین عبدالمومن بن ابوالمفاخر الارموی در آن فن مختصری ظریف لکن اگر ترجمه آن بفارسی میسر شود ... عامه را فایدة تامه باشد ... بنده حقیر فقیر لطف الله بن محمد بن محمود ... بر مقتضی اشاره عالیه ... در آن امر خطیر شروع نموده و در اواخر جمادی الاخره سنه ثمان و تسعین و سبعمائه باتمام رسید بر مقدمه و دو قسم ...

[دنا ۴۱۷/۶؛ فهرست موسیقی ۹۰ و۲۰۰؛ هنر و مردم ۳۳/۹۴؛ دانشمندان آذربایجان ۲۳۶]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۱/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۱۹ سطر [ف: ۱ - ۳۳۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۹۶/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۲ - ۲۷۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۴۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذی، ۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۹×۱۷/۹سم [ف: ۳ - ۴۹۴]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۳۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثلا آنرا به سیاهی یا لون دیگر رسم کنند با غیر مؤثر که آنرا محو توان کرد و ما جدول میل اجزاء ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، ۱۳۲۴ش؛ ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۳]

● شرح الادوار = زبدة الادوار / موسیقی / فارسی

š.-ol-advār = zobdat-ol-advār

مراغی، عبدالقادر بن غیبی، ۷۵۴ - ۸۳۸ قمری

marāqī, ʻabd-ol-qāder ebn-e qaybī (1354 - 1435)

وابسته به: الادوار فی معرفة النغم و الاوتار؛ صفی الدین ارموی، عبدالمؤمن بن یوسف (۶۱۳-۶۹۳)

شرح بر کتاب «الادوار» صفی الدین عبد المؤمن ارموی است، مشتمل بر «مقدمه» و «مقاله» و «خاتمه» و هر کدام در چند «فصل»: مقدمه شامل سه «فصل»: ۱) معنی لفظ موسیقی، ۲) بیان موضوع موسیقی، ۳) بیان مبادی موسیقی؛ مقاله حاوی دو فصل: ۱) شرح ادوار نغمات، ۲) شرح ادوار ایقاعات؛ خاتمه مشتمل است بر زواید فوائد در این فن. این کتاب به‌صورت شرح و متن آمده و متن آن عربی است. در این شرح مواضع مشکله تفصیل

داده شده و آنچه به‌خاطر شارح رسیده اضافه کرده است. مؤلف سه کتاب در موسیقی قبل از تألیف این شرح نگاشته بود، به نام‌های «کنز الالحان» و «مقاصد الالحان» و «لحنیه».
آغاز: حمد بی غایت و شکر بی نهایت قادری را که انواع موجودات را بکمال قدرت و تمام حکمت از عدم بوجود آورد
انجام: به یمن و همت مبارک او چنان که دلخواه بود. الحمدلله علی نعمائه

[دنا ۴۱۷/۶ (۷ نسخه)؛ موسیقی‌نامه‌ها ۱۳۸؛ شیلواه ۱۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا از این علم و عمل محظوظ باشند اعنی جامع باشند بین العلم و العمل
خط: نستعلیق، کا: کمال الدین محمود بن ملک محمد بن محمود قزوینی، تا: آخر ربیع الاول ۱۰۲۶ق؛ پس از کتاب چند برگ انتخاب شده از کتاب «مقاصد الالحان» مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ – ۵۳]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از روی خط، مولا فتح الله بن ابی یزید شابرانی از روی خط مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵ – ۵۰۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۱۲۹]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ صفر ۱۲۸۳ق، جا: نجف در قزقانچای تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۳گ، ۲۳ سطر (۱۹/۲×۲۹) [ف: ۳ – ۴۳۴]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۹۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ از روی نسخه نوشته فتح الله بن ابی زید (یزید) شابرانی از روی خط شارح که در مشهد (مدرسه) ناصری است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذی، ۲۹۰گ، ۱۵ سطر(۱۲×۲۰) [ف: ۳ – ۴۳۴]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۳۱-ف
نسخه اصل: سپهسالار ۵۶۵ (۱۴۱/۵) [چنین نسخه‌ای یافت نشد]؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نوشته از روی خط فتح الله شروانی در روز یک‌شنبه ۶ شوال ۸۴۵ از روی اصل، نه اینکه خط خود شیروانی باشد [فیلمها ف:۳ – ۱۶۶]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱-ف
نسخه اصل: نور عثمانی ش ۳۶۵۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۰گ، ۲۳ سطر [فیلمها ف:۱ – ۱۲۹]

● شرح الادوار / موسیقی / عربی

š.-ul-adwār

وابسته به: الادوار فی معرفة النغم و الاوتار؛ صفی الدین ارموی، عبدالمؤمن بن یوسف (۶۱۳-۶۹۳)
گزارشی است به عربی تحت عنوان «قال ... اقول» که هر پانزده فصل را شرح نموده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۱/۲
آغاز: بسمله وعلیك التعویل یا کریم الحمدلله رب العالمین ... قال و رتبه اقول قبل الخوض
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ، ۱۹ سطر [ف: ۱ – ۳۳۷]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۳۱/۲
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۸۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۹۶/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۲ – ۲۷۷]

● شرح الاذکار / عرفان و تصوف / عربی

š.-ul aḏkār

اصفهانی، معمر بن احمد، – ۴۱۸ ؟ قمری
esfahānī, ma‘mar ebn-e ahmad (- 1028)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۷۸/۱۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: نخودی، ۲۰ص (۱۶۵-۱۸۴)، قطع: وزیری [نشریه: ۵ – ۲۲۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۱۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ – ۷۴۲]

● شرح اربع مقالات بطلمیوس = تفسیر الاربع مقالات / هیئت / عربی

š.-u arba‘ maqālāt-i baṭlamīyūs = tafsīr-ul-arba‘ maqālāt

ابن رضوان، علی بن رضوان، ۳۸۸ – ۴۵۳ ؟ قمری
ebn-e rezvān, ‘alī ebn-e rezvān (999 - 1062)

وابسته به: اربع مقالات بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰-۱۷۸)
او در آغاز این گزارش از رؤوس هشت‌گانه منطق یاد می‌کند و به گواهی سبک و گفته خود نگارنده (بطلمیوس) و سنجیدن عبارت‌های «اربع مقالات» با نگارش‌های دیگر او و گواهی اسکندرانی‌ها و دانشمندانی مانند ثابت بن قره و کندی و حنین بن اسحق و ابراهیم بن الصلت روشن می‌سازد که این دفتر از بطلیموس قلوذی نگارنده مجسطی است. اگر چه ابومعشر گفته که از بطلیموس پادشاه اسکندریه است. اگر چنین می‌بود بایستی جالینوس بگوید و کسی هم نگفته است که بطلمیوس محب

الادب (پتولموس فیلادلفوس دانش‌دوست ۳۰۴-۲۴۷ پیش از مسیح) که دستور ترجمه تورات هفتاد را داده بود چنین دفتری پرداخته باشد و او بیشتر نوشته‌های یهود را می‌پسندید چنان‌که یحیی نحوی دانشمند بزرگوار اسکندرانی در تاریخ خویش چنین گفته است. بطلمیوس نگارنده مجسطی پس از شاهان اسکندرانی و در روزگار شاهان رومی می‌زیست پس او جز بطالسه خواهد بود. ابن رضوان در آغاز فهرست از گفتار ابومعشر در مدخل (در نسخه ش ۴۷۰ دیده نشد) چنین می‌آورد که شاهان یونانی پس از اسکندر پسر فیلفوس را بطلمیوس می‌نامیدند و آنها نه مرد و یک زن بوده‌اند و در مصر می‌زیسته و ۲۷۵ سال فرمانروایی کردند و همه آنها فیلسوف بوده و نویسنده مجسطی و جز آن یکی از آنها است. مهانکرد می‌گوید که دروثیوس (Dorotheus) پادشاه مصر شیفته ستاره‌شناسی بود و اختربینان همه شهرها را در آنجا گرد کرد و به دربار خویش آورد و آنها ۳۶۰ تن بودند و دفترهای بسیاری در ستاره‌شناسی و ستاره‌شماری در روزگار او نوشته شد. او در مقاله ۱۰ (مقاله ۴ بطلمیوس) باب ۳ صناعت مولود از «صورة الامراض = جغرافیا» بطلمیوس و از تاریخ زادن خود به سال ۳۵۶ یزدگردی (۳۷۷ق) یاد میکند. این دفتر در ۱۲ مقاله و تفسیر چهار گفتار بطلمیوس است: (قوانین مشترک، قوانین پیش‌بینی‌های بزرگ مانند پادشاهی و فرمانروایی و جنگ و ارزانی و گرانی، قوانین پیش‌بینی درباره انسان و زادن کودک، قوانین پیش‌بینی درباره زناشوئی و پیشه‌ها). گزارش ابن رضوان ۱۲ گفتار است: ۳ گفتار در گزارش ۲۴ باب گفتار یکم اربع مقالات و ۳ گفتار در گزارش ۱۳ باب گفتار دوم آن و ۳ گفتار در گزارش ۱۴ باب گفتار سوم آن و ۳ گفتار در گزارش ۹ باب گفتار چهارم آن. متن پس از «قال بطلمیوس» و گزارش پس از «قال المفسر» می‌آید. (دانش پژوه)

آغاز: بسمله. و صل الله علی سیدنا محمد و اله و سلم قال ابوالحسن علی بن رضوان بن علی بن جعفر المتطبب قصدنا آن نشرح اقاویل الحکیم بطلمیوس فی صناعة القضاء بالنجوم علی الحوادث ...

انجام: فهذه اشیاء قد شرحتها لک فانعم النظر فیها و تأملها و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم، تمت الکتاب تفسیر ابی الحسن علی بن رضوان بن جعفر المتطبب لکتاب الاربعة لبط [ـلمیوس] القلوذی فی القضاء بالنجوم علی الحوادث و هو آخر الکتاب و التفسیر باسره و الحمدلله وحده و صلواته علی سیدنا محمد نبیه و آله و صحبه.

[دنا ۴۱۸/۶ (۲۴ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۷۸۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۸۶۸/۴؛ الذریعه ۶۸/۱۳]

شرح و حواشی:

۱- شرح اربع مقالات بطلمیوس (ترجمه)؛ یزدی، ابوالقاسم بن احمد (-۱۳)

۲- شرح اربع مقالات بطلمیوس (ترجمه) = مدخل تنجیم

۳- شرح اربع مقالات بطلمیوس (ترجمه)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۳ جمادی الاول ۹۱۲ق، جا: تبریز؛ مصحح؛ تملک: عبدالواسع بن کلبعلی همدانی و مهر «عبدالواسع»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳۷ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۲۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد منجم، تا: ۹۱۸ق، جا: حلب؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: حنایی، جلد: چرمی، ۱۴۷گ، ۲۹ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۴/۵سم [ف: ۸ - ۹۲]

۳. آمل؛ پیشنماز، میرزا ابوالحسن؛ شماره نسخه:۴

«الباب الثالث و العشرین من قول بطلیموس المواجهة و الانارة و مااشبهما، الباب الثامن عشر فی معرفة بیوت الکواکب الخمسة المتحیرة، الباب الاول فی صدر الکتاب قال بطلیموس ان الامور التی بها یکون تمام تقدمة المعرفة ...» در آن دیده می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام [نشریه: ۵ - ۴۰۰]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۹۴/۱

آغاز: الاهل و فی الوطن وعلی انها یکون منبه النفس فقط فقد فصصت لک من حال مولدی

خط: نسخ، کا: میراحمد بن سلطان محمد کفرانی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۴۲گ (۱-۴۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۴۰]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۲۲-۱۶/۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۲ - ۹۷۰]

۶. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۹

خط: نستعلیق، کا: مسعود حسینی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۴ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [نشریه: ۳ - ۱۸۷]

۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۳۱۷گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۵]

۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲ - ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده؛ تملک: میر ابوالقاسم فندرسکی، میرزا جمال در ۱۰۴۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۳گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: - ۲۹۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۶۵

آغاز: وعدها والحرکاتج الن ماویه التی یتعرف؛ **انجام:** اوشراره فان هذالکتاب غامض المعانی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۱
خط: نسخ، کا: جلال الدین بن محمد مازندرانی و محمد بن جمشید مازندرانی، تا: ۱۰۵۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، چرمی زر، ۲۳۶ص (۱- ۲۳۶)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۸۵]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صالح بن میرک علی یزدی، تا: ۲۴ شعبان ۱۰۷۸ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد حسن بن احمد نراقی در ربیع الاول ۱۲۵۸ با مهر «عبده محمد محسن بن احمد» (بیضی)؛ مهر: «عبده الراجی ابوتراب بن احمد» (بیضی) با تاریخ ۱۲۴۴؛ جلد: تیماج، ۲۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۸۴۰]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۸۸
خط: نسخ، کا: عبدالغنی حسینی یزدی، تا: ۳ رجب ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۱۵۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶/۱سم [ف: ۱ – ۲۷۸]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی میشن، ۲۳۵گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰ – ۳۱۴]

۱۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۲۵۱
آغاز: فاحضر علیظاً فانه یدل علی ان التجار المجتمع حوله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: – ۴۶۲]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۳۲
خط: نسخ، کا: علی بن محمد قاینی بیثی، تا: ۵ رجب ۱۲۲۸ق، جا: اصفهان مدرسه کاسه گران؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۱/۲سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۴۹
آغاز: بسمله، المقالة الاولی من تفسیر ابی الحسن علی بن رضوان؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ ربیع الاول۱۲۲۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: پارچه یی، اندازه: ۱۵/۷×۲۲سم [ف: ۸ – ۹۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:حسین،تا:۱۲۳۶ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۱گ، ۲۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ – ۸۶۲]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مسجد چهل ستون-زنجان؛ خط: نستعلیق، کا: ناد علی بن سلیم نهاوندی، تا: ربیع الثانی ۱۲۳۷ق؛ ۵۰۲ص [عکسی ف: ۱ – ۱۲۱]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: نخاوندی، علی بن سلیم، تا: ۱۲۳۷ق [رایانه]

۲۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۹ – ب
آغاز: دیباچه: بسمله. و به نستعین. حمد المن جعل فی السماء بروجا
این نسخه با دیباچه‌ای است از مترجم فارسی آن که می‌گوید من این کتاب را به دستور محمد ولی میرزا به پارسی در آوردم؛ بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۲۵۱ق؛ محشی با نشان: «عبدالوهاب عفی عنه» و «ابوالقاسم»، ترجمه همین دیباچه که فهرست را هم دارد و ترجمه خود کتاب در میان سطور بخط نستعلیق هست، نوشتن اصل و ترجمه در ۱۴ شوال ۱۲۳۱ به انجام رسیده؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۰گ، ۱۶ سطر (۱۴×۲۶/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: – ۲۹۳]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تفسیر ابی الحسن بن رضوان بن جعفر المتطبب لکتاب الاربعة لبطلمیوس القلو ذی فی القضاء بالنجوم علی الحوادث و هو آخر الکتاب ... قد فرغ من تسوید هذالکتاب حسب الفرمایش ... شاهزاده آزاده فرهاد میرزا ... محمد تقی الاصفهانی
خط: نسخ، کا: محمد تقی اصفهانی، تا: صفر ۱۲۵۴ق، جا: تهران؛ مجدول؛ مهر: «وثوق با السلطان» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه تیماج قرمز، ۱۸۴گ، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۲۱/۵) [ف: ۱۴ – ۲۸۲]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۷۷
خط: نسخ زیبا، کا: عبدالله بن محمد، تا: ۱۴ رجب ۱۲۷۱ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، با امضای بلاغ، مجدول، محشی با عبارات «عبدالله بن محمد غفرلهما» و «لاستاذنا منجم باشی دام ظله»، «فی حضرة مولانا و استاذنا سید جعفر در بلده رشت ۱۲۷۹»، با یادداشتی نجومی از عبدالباقی منجم باشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۲۰ – ۳۷۷]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۸۹
آغاز و انجام: برابر
کا: مسیح به خط مسیح بن محمد باقر کمره‌ای، تا: ۱۲۷۴ق؛ مصحح، مجدول؛ تملک: محمد صالح طبیب سید محمد رفیع طبیب رشتی که این نسخه را استکتاب کرده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۸۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲/۵×۳۱سم [ف: ۱۰ – ۱۷۷۵]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۴۶

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۷۴ق؛کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد، ۱۶۹گ، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم[ف:۸-۴۴۱]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۴۷
آغاز: بسمله، فی صدور الکتاب. ان الامور التی بها تمام تقدمه المعرفه الماخوذه من علم النجوم؛ **انجام:** قد اتینا علی القول فی امر المواليد علی طریق الجمله فاری انه من الواجب ان اختم هذا الکتاب فی هذا الوضع. تمت المقالات الاربع المنسوب الی بطلمیوس القلوذی و الله اعلم
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم منجم بغایری، تا: ۱۲۷۴ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: فرنگی (فستقی)، جلد: ابره کاغذی، ۱۳۹گ، ۱۰ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه:۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۸ - ۲۰۳]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ ۱۲۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۲ - ۱۰۵]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** کان الاسم الواقع علیهما اسم الغالب فیهما کذلک فعل بطلیموس قال بطلیموس قال القدماء ان اثنتین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ(۱پ-۱۶پ)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳ - ۳۴۶]

● شرح اربع مقالات بطلمیوس (ترجمه) / هیئت / فارسی
š.-e arba‘ maqālāt-e batlamīyūs (t.)

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۳ قمری
yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (- 19c)

وابسته به: اربع مقالات؛ بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰-۱۷۸)
شرح اربع مقالات بطلمیوس = تفسیر الاربع مقالات؛ ابن رضوان، علی بن رضوان (۳۸۸-۴۵۳)
اهدا به: محمد ولی میرزا

نام این کتاب در زبان یونانی تترابیباس سونتاکسیس ماتماتیکی یعنی تصنیف تعلیمی چهار مقاله ای است و در قرون وسطی آن را به زبان لاتین partium Quadri یعنی چهار جزوه می‌نامیدند. این کتاب را ابویحیی بطریق در روزگار منصور عباسی به زبان عربی ترجمه کرد و بعدها ابوحفص عمر بن فرخان طبری و علی بن رضوان مصری و نیریزی هر کدام جداگانه آن را شرح و تفسیر کردند. کتاب حاضر ترجمه فارسی شرح ابن رضوان است و ظاهراً همه آن نیست.

آغاز: بسمله، مقاله سیم از اربع مقالات در آنچه عارض می‌شود موالید را بالذات نه بمشارکت با غیر و آن مرتب است بر چهارده باب، باب اول، در آنکه از برای وجود انسانی دو مبدأ می‌باشد
انجام: و اتفاق فراغ افتاد از ترجمه و تلخیص کلام بطلیموس بفهم شارح کلام او علی بن رضوان طبیب در شب چهارشنبه هفتم شهر صفر المظفر علی ید اضعف عبادالله ابوالقاسم بن احمد الیزدی
[نسخه‌های منزوی ۱۴۶؛ سزگین ۴۴/۷؛ فهرستواره منزوی ۲۶۲۴/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۶۹/۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب و مؤلف به استناد فهرستواره (۲۶۲۴/۴) ذکر شد. فقط دو مقاله آخر؛ خط: نسخ خوش، کا: ابوالقاسم بن احمد یزدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: ساغری، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵۲سم [ف: ۱۰ - ۲۳۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن میرزا کوچک نجف آبادی اصفهانی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۶۵ق، جا: اصفهان مسجد حکیم؛ مجدول؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۳۱۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ص (۲۳-۴۰)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۵۱۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۶۰
آغاز و انجام: برابر؛ قد وقع الفراغ من تسویده فی صبح یوم الاثنین ثامن عشر شهر المزبور فی السنة المرقومه و انا العبد ... محمد علی الشریف.
کا: محمد علی شریف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ص (۱۷۴-۳۴۶)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۵۲۶]

● شرح اربع مقالات بطلمیوس (ترجمه) / هیئت / فارسی
š.-e arba‘ maqālāt-e batlamīyūs (t.)

وابسته به: اربع مقالات بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰-۱۷۸)
شرح اربع مقالات بطلمیوس = تفسیر الاربع مقالات ابن رضوان، علی بن رضوان (۳۸۸-۴۵۳)

ترجمه تحت اللفظی تفسیر اربع مقالات است به فارسی که به دستور عبدالله میرزا بن فتحعلیشاه متخلص به دارا ترجمه شده و دیباچه آن مصدرست به نام برادر بزرگتر وی حاج محمد ولی میرزا متخلص به والی. مترجمان ظاهراً دو نفرند که نامشان نیامده است.

آغاز: آغاز دیباچه: بسمله، ستایش مختص کسی است که قرار داده است در آسمان برجها را ...؛ آغاز ترجمه: بسمله، درود خدا بر آقای ما محمد و آل او و سلام خدا بر او، گفته است ابوالحسن که علی پسر رضوان پسر علی پسر جعفر طبیب است که قصد کردیم ما که شرح کنیم قولهای حکیم را که بطلیموس است در صناعت حکم کردن بنجوم بر اموری که حادث میشود

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد تفسیر ابوالحسن که علی پسر رضوان پسر جعفر طبیب است از برای کتاب اربعه که از برای (کذا) بطلمیوس قلوذیست در حکم کردن بکواکب بر امور حادثه ... حسب الفرمان ... فروزان گوهر بحر اقتدار اعنی شاهزاده آزاده عبدالله میرزا دامت شوکته العلیة البهیة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با خط و امضای عزالدوله عبدالصمد میرزای قاجار به تاریخ ۱۳۱۹، احتمالاً دستنویس مترجم، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: ترمه، ۲۷۵گ، ۲۳ سطر(۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۲سم [ف: ۸ – ۹۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سپاس مر خدای یگانه راست و درود بر آقای ما محمد که پیغمبر اوست وال او و اصحاب او تمام شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج مشکی، مذهب؛ ۳۰۰گ، ۲۰ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۶ – ۶۷۵]

● شرح اربع مقالات بطلمیوس / هیئت / عربی

š.-u arba‘ maqālāt-i baṭlamīyūs

وابسته به: اربع مقالات؛ بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰–۱۷۸)

شرحی است بر کتاب «المقالات الاربع فی القضایا بالنجوم علی الحوادث» بطلمیوس حکیم که توسط اسحاق بن حنین بن عربی ترجمه شده بود. مقاله دوم از شرح حاضر دارای ۱۰ فصل، مقاله سوم (الاحکام الکلیة) در ۱۱ فصل، مقاله چهارم (دلالات البیوت الاثنی عشر و ما یتعلق بها من احوال المولود) در ۱۲ فصل می‌باشد. این کتاب ظاهراً جز شرح ابوالحسن علی بن رضوان مغربی طبیب می‌باشد، و احتمال می‌رود از تألیفات خواجه نصیرالدین طوسی (–۶۷۲ق) باشد.

[دنا ۴۱۸/۶؛ کشف الظنون ۱۷۸۱/۲؛ فهرست نسخه‌های عربی واتیکان ۲۱۶/۱–۲۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۲۴

آغاز: ... العاشر او فی الحادی عشر او فی الطالع فوق الارض فی الدرجات الخمسة المذکورة فما دونها

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۱۴۰۰؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: محمد بن محمد شمس مجدی، تا: شنبه ۱۹ رجب ۶۷۹ق، جا: مراغه؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد حامد بن سلیمان ریاضی به تاریخ ۱۲۲۷؛ ۲۴۳ص [عکسی ف: ۲ – ۳۹۶]

● شرح اربعون حدیثا / شرح حدیث / عربی، فارسی

š.-e arba‘ūn-a hadīsā

آقسرائی، محمد بن محمد، – ۷۷۱ ؟ قمری

āqsarā’ī, mohammad ebn-e mohammad (- 1370)

به روش عرفان با شعر فارسی.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۷۰/۵

آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد فیقول ... محمد بن محمود بن جمال الملة والدین الاقسرایی؛ **انجام:** و الذاکر ربی ربی و الله عبدی عبدی و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۱۱گ (۴۰پ–۵۰ر)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۷ – ۳۷۶]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۸/۵

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ – ۵۸]

● شرح اربعون حدیثا / شرح حدیث / فارسی

š.-e arba‘ūn-a hadīsā

شاملو، حسن بن محمود، ق۱۰ قمری

šāmlū, hasan ebn-e mahmūd (- 16c)

اهدا به: شاه طهماسب اول (۹۳۰–۹۸۴ق)

نویسنده پس از تمجید بیحد از شاه طهماسب می‌گوید چون «خدمت و بندگی که شایسته درگاه عالم پناه باشد مقدور این غلامزاده نبود می‌خواست که به امری اشتغال نماید که تواند شکر اندکی از نعمای سابقه و لاحقه بجای آورد بخاطر شکسته که طلب علم امری است که صلاحیت آن دارد متضمن استرضای پادشاه حقیقی و مجازی هر یک تواند بود» لذا به تحصیل مشغول می‌شود و به وقت مقابله کتاب کافی محمد بن یعقوب کلینی چون به باب تعجیل به خیر می‌رسد اراده می‌نماید که چهل حدیث «از ابواب ادخال سرور بر مومن و قضای حاجت وی و سعی در حوائج او و تفریح کرب او ترتیب دهد و آن را ترجمه کند و به خدمت شاه برد باشد موجب زیادتی رغبت شاه و وزراء او در کار خیر شود و در ترجمه و شرح تا حد امکان از تطویل بلاطائل در گذشت».

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۹۵

آغاز: بسمله، حمد و سپاس و شکر بیقیاس معبودی را سزاوار است؛ **انجام:** قال من فرج عن مومن فرج الله قلبه یوم القیامة امام الجن و الانس (ص ۴۱)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ نسخه شاید در حدود یکی دو برگ کم دارد؛کاغذ:فرنگی،جلد: مقوایی، میشن مشکی، ۴۶گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۶ – ۷۵۰]

● شرح اربعون حدیثا = چهل حدیث = اربعین حدیث / شرح حدیث / فارسی

š.-e arba‘ūn hadīsā = čehel hadīs = arba‘īn hadīs

حسینی تفرشی، فیض الله بن عبدالقاهر، – ۱۰۲۵ قمری

hoseynī-ye tafrešī, feyz-ol-lāh ebn-e ʻabdolqāher (-1616)

شرح چهل حدیث منقول از ائمه معصومین که برای استفاده فارسی‌زبانان به فارسی نگاشته شده است. مؤلف در این رساله به نام خود تصریح کرده ولی در منابع کتاب‌شناسی از این شرح که به تفرشی نسبت داده شده باشد نشانی یافت نشد. در مصادر چهل حدیث مؤلف به عربی آمده است ولی نسخه حاضر فارسی است.

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیغایت سزاوار ذات واجب الوجودیست که بندگان را بنصب حجج لایحه و براهین ساطعه از وادی ضلالت به سر منزل هدایت رسانید ...

انجام: و اگر زیارت کنم او را و دوست بهتر است نزد من ازآنکه آزاد کنم ده بنده را در راه خدای تعالی این است آنچه وعده شده بود از ذکر ونقل چهل حدیث از طرق امامیه ... والله اعلم بالصواب.

[دنا ۴۱۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۴۲۱/۶]

۱. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فخرالدین بن علی حسینی تفرشی نجفی، تا: ۷ ربیع الاول ۱۰۲۸ق؛ مصحح؛ تملک: علی بن حسن مازندرانی؛ مهر «یا معز اعزنی بعزتک» (بیضی)؛ واقف: علی اصغر بن حاجی علی آرانی، جلد: تیماج سیاه، ۳۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف مخ - - ۹۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۵/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۱۷۴]

۲. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۴۶/۱

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۵۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، راسته و چلیپایی،اندازه: ۱۴×۲۰سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۵۶]

● **شرح اربعون حدیثا** / شرح حدیث / فارسی

š.-e arbaʻūn-a hadīsā

حافظ بخارائی، تاج الدین، قرن ۹ قمری

hāfez boxārā'ī, tāj-od-dīn (15c)

تاریخ تألیف: ۸۱۵ق

شرح چهل حدیث نبوی(ع) در فضیلت فقر و فقرا. برحسب آنچه که در مقدمه آمده این احدیث را تاج الدین حافظی بخاری گردآوری کرده است. ماده تاریخ اتمام آن لیلة القدر = سنة۸۱۵ق است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۲۴/۱

آغاز: بسمله احمد محمودا حمد احمد و اصطفی پس او نبی عربی محمد است و مصطفی پیش از همه پیش از همه خصوصا بغلو علو همت..؛ **انجام:** چون تمامش لیلة القدریش بود ×× لیلة القدری همش تاریخ شد / گر ترا نماید فکرتش آتش ×× هشت صد و سه پنج گیرد از هجرتش

شرح چهل حدیث نبوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مذهب، ۲۵۳ص(۱-۲۵۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۵۰ - ۲۲]

● **شرح اربعون حدیثا** / شرح حدیث / فارسی

š.-e arbaʻūn-a hadīsā

زبیده خاتون

zobeyde xātūn

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۰۳/۲

آغاز: که فرموده اند که «کل ما میزتموه باوها مکم فی ادق معانیه فهو مخلوق لکم»؛ **انجام:** پس چون در آید کفاره لفظ مساکین تنها واقع است ... در حکم مستنبط از آن تاثیری نخواهد داشت و درین رد برون آوردن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۷۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۷۴۵]

● **شرح اربعون حدیثا = جواهر الابکار** / شرح حدیث / فارسی

š.-e arbaʻūn hadīsā = javāher-ol-abkār

امامی خاتون آبادی، محمد رضا بن محمد مؤمن، - ۱۱۲۷ ؟ قمری

emāmī xātūn-ābādī, mohammad rezā ebn-e mohammad mo'men (- 1715)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی

چهل حدیث اخلاقی را مفصلاً شرح نموده است. این کتاب را هنگامی که عمر مؤلف به عشر چهارم رسیده و گروهی از طالبان علم نزد وی به فرا گرفتن علوم اشتغال داشتند، تألیف نموده است.

آغاز: بسمله - الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام علی محمد و آله اجمعین اما بعد بر لوایح ارواح زاکیه

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد کتاب جوهر الابکار المسمی بچهل حدیث ... فیشهر رمضان المبارک سنه ۱۲۶۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۲۳۷گ، ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۵۵]

● **شرح اربعون حدیثا** / شرح حدیث / فارسی
š.-e arba'ūn-a hadīsā
طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری
tavārī yazdī, 'abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۴۱۲
کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۱۸ق [نشریه: ۱۳ – ۳۹۹]

● **شرح اربعون حدیثا** / حدیث / فارسی
š.-e arba'ūn-a hadīsā
غیر همانند:
۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰۶/۱۸
آغاز: در شرح اربعین شیخ بهاء الدین محمد علیه الرحمة و الرضوان، در تفسیر حدیث هفدهم که مأمون از حضرت امام ثامن علی بن موسی الرضا صلوات الله علیهما در تفسیر آیه وافی هدایة و لقد همت به و هم بها لو لا أن رأی برهان ربه، در شأن حضرت یوسف علی نبینا و علیه السلام شرف نزول یافته؛ **انجام:** و الحق این کلامی است در غایت لطافت و بیانیست مقرون به کمال حسن و طراوت و الله الهادی ...
شرح فارسی بخشی از أربعین حدیث شیخ بهاء الدین عاملی است که در خصوص حدیث حضرت امام رضا علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «و لقد همت به و هم بها لو لا أن رأی برهان ربه» که در شأن حضرت یوسف علیه السلام نازل شده، بیان گردیده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: ۱۱۰۴ق؛ محشی، با افزودگی‌هایی شامل چند بیت شعر از عراقی در حواشی نگارش یافته و فوایدی از رساله شارع النجاة میر محمدباقر داماد در خصوص ولایت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و برخی از احادیث معصومین علیهم السلام؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۸۴ر–۱۸۷ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۳۹ – ۳۶۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۳۷/۲
آغاز: بسمله، اشهد ان لا اله الا الله ... چون همه مسلمان شدند به نثر و نظم فارسی. نسخه می‌رسد تا عنوان حدیث سی ام و نا نوشته مانده؛خط:نستعلیق،بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۷۴۴]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۸۹
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ اندازه:۲۱/۷×۳۱سم [رایانه]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۷۶
شرح چهل حدیث از امام رضا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۲۸۰گ، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۸سم [رایانه]

← شرح اربعین ⋖ الاربعون حدیثاً
← شرح اربعین ⋖ هدیة الخیر
← شرح اربعین ⋖ غوث الدارین
← شرح اربعین ⋖ غنیة السالکین
← شرح اربعین ⋖ الاربعون حدیثاً
← شرح اربعین ⋖ قطب شاهی (ترجمه)
← شرح الاربعین ⋖ الاربعون حدیثاً
← شرح اربعین ابن خاتون ⋖ قطب شاهی (ترجمه)

● **شرح اربعین الاسم المسمی بدعاء النبی** / شرح دعا / عربی
š.-u arba'īn-al-ism-il musammā bi du'ā'-in nabī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۱۰
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خص اولیائه بفضله و حکمه ... اما بعد فهذه اربعین الاسم الذی اشتهر فضلها و لیست بغنیة عن شرحها؛ **انجام:** و مجیبی عند کل دعوة اسئلك بحق هذه الاسماء ان تصل علی محمد و آل محمد و سلم تسلیماً کثیراً برحمتك یا ارحم الراحمین یا رب العالمین (نوشته حاجی کمال در ج ۱۰۳۱/۱)
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸گ (۱۰۴ر–۱۱۱پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۶سم [ف: ۷ – ۱۳۷]

← شرح اربعین حدیث ⋖ وسیلة النجاة
← شرح اربعین حدیثا ⋖ اربعون حدیث
← شرح الاربعین حدیثا ⋖ الاربعون حدیثاً

● **شرح الاربعین حدیثا** / حدیث / عربی
š.-ul-arba'īn-a ḥadīṯā
صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷–۶۷۳ قمری
sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)
چاپ: استانبول، محقق: حسن کاملییلماز، نشزیات وقف کلیة الالهیات بجامعة مرمرة، ۱۸۵ص+۱۴۳ص، ۱۹۹۰م.

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۴۶/۱
خط: نستعلیق، کا: حسین جیلانی، تا: ۸۶۱ق؛ ۵۶ص (۱–۵۶)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۲۲]

● **شرح الاربعین حدیثاً** / شرح حدیث / عربی
š.-ul-arba'īn ḥadīṯā
طوفی، سلیمان بن عبدالقوی، ۶۵۷ – ۷۱۶ قمری
tūfī, soleymān ebn-e 'abd-ol-qavī (1260 - 1317)
وابسته به: الاربعون حدیثاً = الاربعین النبویة = کتاب الأربعین؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱–۶۷۶)
تاریخ تألیف: بین ۱۳ تا ۲۷ ربیع الثانی ۷۱۳ق

شرح استدلالی متوسطی است با عناوین «قوله، قوله» بر اربعین حدیث ابوزکریا یحیی بن شرف الدین نووی شافعی که ۴۲ حدیث از احادیث نبوی را درباره اخلاق و سایر امور دینی گردآوری نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۴۱

آغاز: و ذم بعضهم و ما سببه الاتبانیهم فی المذاهب بتخلیتهم الظواهر و نحوها؛ **انجام:** غیر انک لاتجد فیه حکما الا ظاهرا الحجة واضح المحجة ان شاء الله عز و جل قال مصنفه و کان ابتدائی فیه یوم الاثنین ثالث عشر ربیع الاخرة و فراغی منه یوم الثلاثاء سابع عشرین منه کلاهما من سنة ثلاثة عشر و سبعمائة ...

از حدیث ۳۳ تا پایان آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان هفت شعر عربی در وصف و تمجید از کتاب؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: مقوا، ۳۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۰۱]

● شرح الاربعین حدیثاً / شرح حدیث / عربی

š.-ul arba'īna ḥadīṯā

تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲ ؟ قمری

taftāzānī, mas'ūd ebn-e 'omar (1323 - 1390)

وابسته به: الاربعون حدیثاً = الاربعین النبویة = کتاب الأربعین؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱-۶۷۶)

شرحی است مزجی بر کتاب اربعین تألیفی محیی الدین یحیی نووی شافعی.

چاپ: تونس، ۱۳۷ص، ۱۲۹۵ق؛ استانبول، مطبعة عامره، ۱۳۷ص، ۱۳۱۶ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۳۹

آغاز: الحمدلله رافع اعلام الملة الزهراء بلوامع آیات الکتاب؛ **انجام:** فی لاصول و الفروع و الآداب و سائر وجوه الاحکام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۰۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۷۰]

● شرح الاربعین حدیثاً / حدیث / عربی

š.-ul arba'īna ḥadīṯā

ایجی، محمد بن عبدالرحمن، ۸۳۲ - ۹۰۶ قمری

ījī, mohammad ebn-e 'abd-or-rahmān (1429 - 1501)

وابسته به: الاربعون حدیثاً = الاربعین النبویة = کتاب الأربعین؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱-۶۷۶)

شرح مختصر است با عناوین «قوله».

[ریحانة الادب: ۲۲۳/۲؛ کشف الظنون:۶۰/۱ -۵۹؛ هدیة العارفین: ۲۲۳/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۳۸/۸

آغاز: عن الامام احمد ان للنبی ... خاصة ... الحدیث الخامس عشر عن ابی هریرة عن رسول الله قال من کان یؤمن بالله ... هذا حدیث جل موقعه و یؤل الی الحدیث الثانی عشر مرجعه؛ **انجام:** لکن لکل حادث موجبات و موانع و موانع قبول الدعاء کثیر منها اکل الحرام و لبس الحرام و عدم التوجه التام و فقنا لدعاء مرجو اجابته و هو آخر ما قصدنا من شرح الاحادیث التی جمعه الامام.

از حدیث ۱۵ تا پایان کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله بن قاضی جلال بن قاضی مسعود هاشمی کازرونی، تا: ۱۲ ربیع الاول ۸۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، مقابله شده با نشان «بلغ»، از سوی مؤلف تصحیح شده، یادداشت سید ریحان الله موسوی به سال ۱۳۱۵ق با مهر «العبد رحیان الله الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۸۹۷گ، ۲۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۳۸۴]

● شرح اربعین حدیثا / شرح حدیث / عربی

š.u arba'īn-a hadīsā

حسینی، احمد بن تاج الدین

hoseynī, ahmad ebn-e tāj-od-dīn

شرح چهل حدیث نبوی (ص) از طریق حضرت علی (ع) است در برخی آغاز یک بحث فلسفی و عرفانی در خصوص اربعین نگاشته و در ضمن به مباحثی از دیدگاههای عرفانی دیگران در شرح احادیث با عبارت «قال بعض العارفین، قال بعض الساکنین» پرداخته لیکن نامی از آنان برده نشده است.

آغاز: الحمد لمن لایحصی ثناءه و لایستقصی آلاءه ... اما بعد فیقول أصغر العباد جرماً ... إما اتفقت العقول و النقول علی أن أشرف العلوم رتبة و أجلها منزلة هی العلوم الدینیه و الأحکام الشرعیه ...

انجام: و لقد اشتملت هذه الأحادیث المبارکه علی مکارم الأخلاق و أمن من السیاسة و تنظیم المعیشة و غیرها فلینظر العاقل فیها بعین البصیر و لیجعل العمل بها فی الظاهر و السریة فإنها نعم الذخیرة و وفقنا الله تعالی و کافة المومنین فی الانتظام فی سلک عباده الصالحین إنه علیم خبیر و بالإجابة جدیر و هو علی کل شیءقدیر تمت.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۷۰/۵

آغاز و انجام: برابر

کا: عزیز بن عزالدین حاجی استرابادی، تا: یک‌شنبه ۲۰ صفر ۹۳۳ق؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۳گ (۱۲۰پ-۱۴۲پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۲)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۴/۵

آغاز و انجام: برابر

کا: ابراهیم بن مولی حاجی محمد بن مولی علی بن حسن حسینی خزاعی، تا: ۱ رمضان ۹۹۸ق، جا: کرند؛ مصحح، محشی با نشان

«منه»؛ کاغذ: شرقی، ۲۱گ(۶۳پ-۸۳پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۷/۵سم [ف: ۳۵ - ۷۹]

● **شرح الاربعین حدیثا** / شرح حدیث / عربی
š.-ul-arba'īn-a ḥadīṯā

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری
ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

تاریخ تألیف: ۹۳۳ق

[کوپریلی، ج۲، ص۲۱۰ و ۲۴۵ و ۳۱۹؛ کشف الظنون، ص۵۴ و ۱۰۳۶؛ توپقاپوسرای، ج۴، ص۵۴۷؛ بروکلمان، ج۱۳-۱۴، ص۴۲۹؛ معجم المؤلفین ۲۳۸/۱؛ دار صدام ص۱۶۸و ۱۶۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۱/۶۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سند العالمین و سید المرسلین و علی آله و صحبه اجمعین و السلام علی من اتبعهم من حماة الدین و هداة الشرع المبین. و بعد فقد روی عن علی بن ابی طالب رضی الله ان رسول الله صلعم قال من حفظ علی امتی اربعین حدیثاً ... فامتثلت الاشراة العالیة فی جمع اربعین حدیثاً واخترت ما فی لفظه فصاحة ظاهرة و فی معناه صحة اسناده دلالة باهرة باستناد الاجتهاد فی بعض المسائل علیه و ارتباط بعض الدلائل و استنباط الاحکام منها له علی انه لا یلزم الاثبات روایة اذا کان من الاثبات درایة ... الحدیث الاول السلام قبل الکلام؛ **انجام:** و لایذهب علیک ان المعنی الاخیه یأباه قوله و لا عناق فان المعنی المذکور لا یمشی فی العتاق. الحمد لله علی الاختتام والصلوة علی رسوله محمد سید الانام و علی آله و صحبه الکرام. تم.

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای مذهب، ۸گ (۸۸پ-۹۵ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۳، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۶۹]

● **شرح اربعین حدیثاً** / شرح حدیث / عربی
š.-u arba'īn-a ḥadīṯā

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، - ۱۳۱۰ قمری
qarāče-dāqī, mohammad 'alī ebn-e ahmad (- 1893)

اهداء به: مظفر الدین میرزای ولیعهد (= مظفر الدین شاه بزمان ولیعهدی)

نویسنده می‌گوید در خبر است که پیغمبر فرمود هر که چهل حدیث از احادیث لازم است جمع کند خداوند عالم او را فقیه و عالم در روز قیامت برمی‌خیزاند لذا غالب علماء در جمع‌آوری چهل حدیث همت گمارده‌اند از آن جمله این چهل حدیث است که در مناقب و فضایل آن سرور آمده با ترجمه فارسی آنها.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۷۴

آغاز: بسمه، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الاولین و الاخرین سیدنا محمدخاتم الانبیاء و المرسلین؛ **انجام:** الی اهلی مسروراً و الحمدلله اولا و آخراً و باطناً و ظاهراً.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۰گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۱]

● **شرح الاربعین حدیثا** / شرح حدیث
š.-ul-arba'īn-a ḥadīṯā

رکن الدینی، مهدی
rokn-od dīnī, mehdī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۴۲

خط: نسخ، کا: مؤلف، تا: ۱۴۲۰ق؛ افتادگی: انجام؛ در سن هفتاد سالگی نگاشته شده. وی آثار دیگری نیز دارد که برخی چاپ شده اند؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۱۶]

● **شرح الاربعین حدیثا** / شرح حدیث / ترکی
š.-ul-arba'īn-a ḥadīṯā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۳۹

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **شرح الاربعین حدیثا** / شرح حدیث / عربی
š.-ul-arba'īn-a ḥadīṯā

غیر همانند:

۱. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز: از حدیث پنجم: ... النیران ثم مسح را سه فقال اللهم اغننی برحمتک و برکاتک

در شرح چهل حدیث به عربی. از آغاز تا قسمتی از حدیث پنجم افتاده است؛ خط: نسخ، کا: مظفرالدین علی قرشی شهیر به میرزا خان طبیب شیرازی، تا: یک‌شنبه ۲۵ ذیحجه ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ آخرین حدیث که حدیث چهلم است چنین آغازش می‌باشد: «بالسند المتصل الی الشیخ الجلیل امین الاسلام ... سئلت ابی عبدالله جعفر بن محمد الصادق علیه السلام عن ارواح المؤمنین فقال فی الجنة علی صورابدانهم لورایته لقلت فلان ...»؛ کاغذ: ایرانی، ۱۲ سطر (۵/۲×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۴سم [نشریه: ۷- ۷۸۶]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۴۸

آغاز: الحدیث العشرون قوله علیه السلام: لایزال من امتی امة قائمة بامرالله؛ **انجام:** الحدیث التاسع و الثلاثون قوله علیه السلام: الجلیس الصالح والسوء کحامل المسک و نافخ الکبر ...

دارای حدیث ۲۰ تا ۳۹ آن می‌باشد. شرحی است بر چهل حدیث

نگارنده آن شناخته نشد جز آن که از متن کتاب بر می‌آید که او از دانشمندان اهل تسنن است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ ۲۰۳گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۴۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۵۴/۴-۱۳/۳۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین قیوم السموات والارضین مدبر الخلائق اجمعین ... الحدیث الاول عن امیرالمؤمنین عن ابی حفص عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه قال سمعت ... انما الاعمال بالنیات ولکل؛ **انجام:** وقال صلی الله علیه وسلم لابی بکر رضی الله عنه قل اللهم انی ظلمت نفسی ظلماً ... وارحمنی انک انت الغفور الرحیم هذا آخرما یسره الله الکریم علی سبیل الاختصار والحمدلله رب العالمین.

شرح کوتاهی است بر «الاربعین النووی» این شرح به صورت کوتاه برگزار شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۵ق؛ بوسیله یوسف بن محمدرضا کاتب رساله پیشین همین مجموعه در روز سه‌شنبه ۲۰ربیع الثانی ۱۱۸۶ در مدرسه سلیمان آباد مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۴۰۱]

۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره

آغاز: الحدیث التاسع روی عماد الاسلام محمد بن یعقوب الکلینی ... الشرح هذا الحدیث صحیح السند و هو من الاحادیث المشهورة؛ **انجام:** و ان تکون الدنیا عندک سخیا حتی یجعل الله لک جنة، فهذا اربعین حدیثا

الاحادیث المختارة فی هذا الکتاب مشروحة شروحا وافیة؛ کا: جعفر بن احمد آل ماجد البلادی البحرانی، تا: ۲ جمادی الاول ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: آغاز [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۸۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۲۳

گویا از شیخ بهائی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه مدظله». در پایان آن از عالم مثال از شرح حکمة الاشراق شیرازی یاد شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۸۵گ (۱۱۵پ-۱۹۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۳۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۱۷

به نقل از شرح اربعین شیخ بهائی (شاید از ابن خاتون)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر اراسنجی قزوینی، تا: قرن ۱۱؛ ۵ص (۲۲۷ – ۲۳۱) [مختصر ف: - ۶۸۴]

● شرح الاربعین حدیثا / شرح حدیث، خط / عربی

š.-ul arba‘īn-a ḥadīṯā 1

آغاز: الحمدلله المتجلی بذاته فی ذاته لذاته بتجلیات اسمائه و صفاته ... اما بعد فهذه اربعون حدیثا من الاحادیث النبویة المصطفویة اوردتها و شرحتها ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۷۰/۶

آغاز:برابر؛**انجام:** الی تفاصیل الموجودات و منها الی الوجه الباقی.

به روش عرفانی و به عربی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۱۲گ (۵۰پ-۶۱ر)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۷ - ۳۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۳/۵

آغاز: برابر؛**انجام:** من نفس النبوة التی هی رابطة نزول من عین ... الی الوجه الباقی

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵ص(۹-۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۲۵]

● شرح الاربعین فی اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

š.-ul arba‘īn fī usūl-id-dīn

وابسته به: الاربعین فی اصول الدین؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱

آغاز: بسمله. قال الامام الاستاذ انارالله برهانه المسألة الاولی فی حدوث الاجسام؛ **انجام:** و خلاف جمیع العقلا و ایضا قصد الی الایجاد.

خط: نسخ مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۸ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: سمرقندی حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۳۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۳۶]

● شرح الاربعین حدیثاً فی الامامة / شرح حدیث / عربی

š.-ul-arba‘īn-a ḥadīṯ-an fi-l-imāma

شرحی نسبتاً مفصل با عناوین «اقول» بر چهل حدیثی است که خود مؤلف درباره امامت حضرت علی (ع) به طریق اهل سنت و جماعت جمع‌آوری نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۱۴۱

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلامه علی عباده الذین ... صلاة توجب لنا رفع الدرجات ... الحدیث الاول روی الحافظ ابوبکر احمد بن موسی بن مردویه فی مناقبه عن ابی سعید؛ **انجام:** و زجره عما قصداه و ارتکبه فلم اخزاه الله تعالی و ضاعف علیه النکال و العذاب الالیم قد تم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ محشی با رمز «منه ره»؛ اهدایی: رهبری، خراد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۶۷]

● شرح اربعین حدیثاً فی التصوف / شرح حدیث / عربی

š.-u arba‘īn-a ḥadīṯā fi-t-taṣawwuf

اصفهانی، معمر بن احمد، - ۴۱۸ ؟ قمری

esfahānī, ma‘mar ebn-e ahmad (- 1028)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۷۸/۱۵
بی‌کا، تا: قرن ۸؛ اغذ: نخودی، قطع: وزیری [نشریه: ۵ - ۲۲۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۱۵-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف:۱ - ۷۴۲]

● **شرح الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین** / کلام و اعتقادات، فضایل و مناقب / عربی
š.-ul arba'īn fī faḍā'il-i amīr-il-mu'minīn
کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ قمری
kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e 'alī madad (1846 - 1922)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۸/۲
آغاز: بسمله و به الموفق المعین. الحمدلله عالم السر و العلن الذی اذهب عنا الحزن؛ **انجام:** ثم الحمدلله الملك الوهاب علی ما وفقنی لاتمام هذا الکتاب المستطاب و لنختمه بذکر فهرست ما اوردته فیه من الروایات فنقول الحدیث الاول.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۵گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵۱ - ۱۷۲]

← شرح اربعین نووی > منهاج السالکین و عمدة الطالبین
← شرح ارثیه > شرح الفرائض الشهابیة
← شرح ارجوزة > شرح زبده بارزیه

● **شرح الأرجوزة الأصولیة** / اصول فقه / عربی
š.-ul urjūzat-il uṣūlīyya
کرمانشاهی، محمد بن عبدالرحیم، قرن ۱۳ قمری
kermānšāhī, mohammad ebn-e 'abd-or-rahīm (19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۸۳ق
شرح مزجی است توضیحی مختصری است بر ارجوزه سید مهدی قزوینی نجفی در قواعد اصول فقه، که شارح در حال بیماری نگاشته است.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۶۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی شرح صدورنا العلماء الراشدین بتمهید اصول الفقه بطریق متین فسهل بسعیهم للطالبین استنباط معالم الدین؛ **انجام:** و مزجتها بتألفات تبین اجمالها تشغیلاً لنفسی عن حال المرض و تشویقاً لبعض الاخوان حیث کان لی فرض ...
خط: نسخ، کا: محمد حسن قزوینی، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۸ق؛ ۷۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۴]

● **شرح ارجوزة ابن سینا** / طب / عربی
š.-u urjūzat-i ibn-i sīnā
ابن رشد، محمد بن احمد، ۵۲۰ - ۵۹۵ قمری
ebn-e rošd, mohammad ebn-e ahmad (1127 - 1199)
وابسته به: الطب (ارجوزة)؛ ابن‌سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)
شرح نسبتاً مختصری است بر منظومه ابن سینا در طب با استفاده از اقوال جالینوس، بقراط و افلاطون در برخی مواضع. این شرح در حاشیه اوراق نسخه نگاشته شده است.
[دنا ۴۲۱/۶؛کشف الظنون ۶۳/۱، اعلام زرکلی ۳۱۸/۵؛ الطمعجم المؤلفین ۸-۳۱۳؛ هدیة العارفین ۲-۸۵؛ بروکلمان ۱-۳۸۴؛ دائرة المعارف ۱-۱۶۷]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۲۸/۲
آغاز: قوله: الطب حفظ صحه بر مرض، هو حد الطب، و تمامه ان یقول: الطب هو صناعه فعلها عن العلم و التجربه؛ **انجام:** کحال ما یصنعه الفقیه فی المختلفین و المنجم فی قوی الکواکب المختلفه من قبل اختلاف مواضعها.
خط: نسخ، کا: خیرالدین بن عماد الدین شافعی، تا: ۱۰۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مذهب، ۱۲۹گ (۴پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۵۶]

● **شرح الأرجوزة البطیخیة = شرح المنظومة البطیخیة = الدرة البهیة** / ادبیات / عربی
š.-ul urjūzat-il biṭṭīxīyya = š.-ul manẓūmat-il biṭṭīxīyya = ad-durrat-ul-bahīyya
حسینی میبدی، علی بن محمد علی، - ۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 1896)
وابسته به: البطیخیة (ارجوزة)؛ حسینی میبدی، علی بن محمد علی (-۱۳۱۳)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۱ق؛ محل تألیف: کرمانشاه
شرح ارجوزه‌ای است از خود شارح که در هشتاد بیت در منافع و خواص خربزه (بطیخ) به نظم کشیده شد و با این بیت شروع می‌شود: «أتحف شئ اصطفاه الفا کهی ×× و اختار من باکورة الفواکه». در این شرح به منافع پزشکی خربزه نیز اشاره شده و به مناسبت به خواص بعضی میوه‌ها و خوراکی‌های دیگر نیز اشاره می‌شود و روز بیست و هشتم صفر ۱۲۸۹ اصل منظومه در کرمانشاه پایان یافته و پس از مدتی این شرح نگاشته شده است.
آغاز: بسمله ... و بعد یقول علی بن محمد علی الحسینی المیبدی هذه درة بهیة و منظومة بطیخیة نظمتها ثم شرحتها ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۸۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** من شهور سنة ۱۲۹۱.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۲۹۱ق، جا: کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۲۱/۴سم [ف: ۱ - ۲۱۳]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۸ ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه الحامی حتی من شکوه ×× و ینصر العبد اذا ما نصره تمت المنظومة البطیخیة بشرحها فی بلدة قرمیسین فی عصر الثامن و العشرین من صفر سته ۱۲۸۹.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ جمادی الاول ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج حنایی، ۱۹۰گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۴/۲ - ۱۵۲]

۳. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۵/۸مشهد

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه الحامی حمی من شکره ×× و ینصر العبد اذا ما نصره
کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی، بی‌تا؛ اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: - ۱۳۵]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۵/۸

همان نسخه بالا[ف: ۱ - ۲۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۷/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۷۸]

۴. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۴/۱۰مشهد

آغاز: اتحف شیء اصطفاه الفاکهی ... النسبة فی الفاکهی للمبالغة کالعلامی و الفهامی و اللوذعی، قال الفاضل عبدالرزاق فی تعلیقاته علی شرح القوشچی
بی‌کا، بی‌تا؛ در این مجموعه فواید پراکنده‌ای از تفسیر و حدیث و ادب عربی آمده؛ جلد: تیماج سبز، اندازه:۲۱ × ۳۵/۵سم [ف: ۱۵۵]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۴/۱۰

همان نسخه بالا [ف: ۱ - ۴۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۵/۱۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۷۳]

● شرح ارجوزة بغیة الباحث / فقه / عربی

š.-u urjūzat-i buġyat-il-bāḥiṯ

وابسته به: بغیة الباحث عن جمل الموارث = الارجوزة الرحبیة؛ ابن متفننه، محمد بن علی (۴۹۷-۵۷۷)

شرح أرجوزه فقهیه «بغیة الباحث» است که در باب فرائض و مواریث سروده شده است. از نام اصلی شرح و شارح اطلاعی به دست نیامد.

[إیضاح المکنون ۱۸۶/۱؛ معجم المؤلفین ۴۷/۱۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۲۲/۱

آغاز: ... أقول ثم بعد حمدالله تعالی أتی بالصلاة و السلام لقوله تعالی یا أیها الذین آمنوا صلوا علیه و سلموا تسلیماً؛ **انجام:** و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیماً کثیرا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «... الحسن الزکی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۲۳گ (۱-۲۳)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹ × ۱۶سم [ف: ۲۹ - ۳۸۸]

← شرح ارجوزة الرضاعیة ⟵ شرح الرضاعیة

● شرح ارجوزة الصرف / صرف / عربی

š.-u urjūzat-iṣ ṣarf

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، -۱۲۷۰قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854)

شرح مزجی مختصری است بر ارجوزه‌ای که مؤلف در قواعد صرف سروده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۴۴/۷

آغاز: الحمدلله ولی الحمد کله ... انی بعد ما جمعت نفائس قواعد اللغة فی المنظومة المعروفة و أجبت به بعض الفضلاء؛ **انجام:** ناتمام: ثم قال الباحث الکتاب هذا فقال ألیس الکتاب مع الرسالة.
خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حسن بن عبدالله، تا: ۱۲۷۹-۱۲۸۰ق؛ در این نسخه پاره‌ای از آغاز این شرح آمده و ناتمام است، محشی از عبدالله بن حسن و به خط وی؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۴۸پ-۴۹پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷ - ۲۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۷۷/۱

انجام: و ید بمعنی القوة و النعمة و الجارحة المخصوصة فلا خفاء فیه
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ناتمام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱پ-۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱ - ۲۳۷]

● شرح الارجوزة الفقهیة / فقه / عربی

š.-ul-urjūzat-il-fiqhīyya

بهبهانی، محمود بن محمد علی، ۱۲۰۰ - ۱۲۷۱ قمری

behbahānī, mahmūd ebn-e mohammad 'alī (1786 - 1855)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۹۳

آغاز: کتاب الصلاة، حی علی الصلاة خیر العمل ... أقول قال الله تعالی أقیموا الصلاة و آتوا الزکاة و أما الصلاة فهی لغة الدعاء
مشتمل بر کتاب صلاة و تا احکام نوافل را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ شاید به خط مؤلف؛ تملک: حاج آقا احمد کرمانشاهی (نوه مؤلف) با مهر «الواثق بالله الملک المعبود احمد بن هادی بن محمود» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۳۵۶]

● شرح الارجوزة الفقهیة / فقه / عربی

š.-ul urjūzat-il-fiqhīyya

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۳۲

آغاز: ... فاقول اعلم اولا ان الله لم یخلق العباد عبثا لانه حکیم بل خلقهم لتحصیل المعرفة و الطاعة الموجب لحصول القابلیة للفوز بالنعیم الاخروی و السعادة السرمدیة ...؛ آغاز ارجوزة: «الحد للطهارة الشرعیة ×× مس طهور لزمتة النیة / ثم الطهور الماء و التراب ×× جاءت به السنة والکتاب / فالماء فی دین النبی المنبعث ×× مطهر من حدث و من خبث»؛ **انجام:** لاقتضائه منع الستر او الجدارعن الصحة الامع وجود شاهد بناء علی کون الاستثناء متصلاً ... علی وجه الکلیة بل الظاهر عدم الخلاف فیه بل یمکن دعوی السیرة والله العالم وله الحمد الدائم.کتاب الزکاة و فصوله اربعة ...
تا ابتدای کتاب الزکوة را شامل می‌شود. رساله مفصل و استدلالی در شرح و توضیح ارجوزه‌ای فقهی که در بیان احکام و قوانین شرعی سروده شده است، به جهت افتادگی ارجوزه و شرح آن پیدا کردن نام آن میسور نشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای «منه دام ظله»؛ نسخه به علمای قریه آران وقف شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف مخ – – ۹۲]

● شرح أرجوزة فی الإرث = شرح المنظومة فی المواریث / فقه / عربی

š.-u urjūzat-in fi-l-irṯ = š.-ul-manẓūmat-i fi-l mawārīṯ

اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی، – ۱۲۴۷ قمری
a'sam-e najafī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad 'alī (-1832)

وابسته به: الارث = منظومة فی المواریث؛ اعسم، محمد علی بن حسین (–۱۲۳۳)

رساله‌ای است در ارث و تقسیمات، فروض الارث، شروط الارث و موانع ارث که متن منظوم از پدر شارح (شیخ محمد علی بن شیخ محمد اعسم نجفی) به وسیله فرزندش شرح گردیده است.

[دنا ۴۲۱/۶؛ الذریعة ۷۳/۱۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۶/۳

آغاز: ... فهو فعیل بمعنی مفعول فاصله غیر الهمزة و طه اسم لمحمد نبینا صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** و ابد الآبدین و حیث انتهی نظم المصنف ره فی هذا المقام فلیکن هذا آخر الکلام و الحمدلله علی توفیقه ... و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ با خط خوردگی ها و اضافات؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ (۴۱ر–۷۵پ)، اندازه: ۱۷/۳×۲۵/۵سم [ف: ۴۱ - ۱۷۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۰۶/۱

آغاز: نحمدک اللهم یا من شرح صدورنا بنور الاسلام و حبانا بولایة سادات الانام ... و بعد فیقول المفتقر الی رحمة ربه الغنی حسین بن محمد علی المشتهر بالاعسم النجفی؛ **انجام:** و لهذا عقب الشکر بافضل الصلوة علی نبیه و آله الهداة الغر المیامین صلوات الله علیه و علیهم اجمعین

خط: نسخ عربی، کا: محمد طاهر آل الشیخ احمد، تا: یکشنبه ۱۸ رجب ۱۲۳۳ق؛ جلد: مقوا، ۵۶گ(۱پ- ۵۶ ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۱۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۳۴/۲

آغاز: نحمدک اللهم یا من شرعا ×× دیناً به النبی طه صدعا / و من أبان حکم الأنسان ×× حیاً و میتاً أحسن البیان؛ **انجام:** نحمدالله و نشکره علی إتمام ما أردنا تعلیقه علی ما نظمه الوالد فی مسائل المواریث ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۴۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۶۵گ (۷-۷۱)، ۲۰ سطر، اندازه:۷ × ۱۳/۵سم [ف: ۲۹ - ۴۰۰]

● شرح ارجوزة فی الارث / فقه / عربی

š.-u urjūzat-in fi-l-irṯ

شرحی است با عناوین «قال- اقول» بر منظومه ای در فرایض مطابق با فقه اهل سنت. چند بیت آخر ارجوزة نقل می‌شود: «الحمد لله علی التمام ×× حمداً کثیراً تم فی الدوام / ... وافضل الصلاة و التسلیم ×× علی النبی المصطفی الکریم/ محمد خیر الانام العاقب ×× و آله الغر ذوی المناقب / و صحبه الاماجد الابرار ×× الصفوة و الکابر الاخیار».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹/۲۰۷-۷۸۲۷/۱

آغاز: اقول شرع یبین عود هذه الاصول الثلاثة ومایبلغه کل اصل منها بالقول فستة تعود الی سبعة وثمانیة ... قال: والنصف الباقی والنصفان ×× فاصلها فی حکمهم اثنان ... اقول لما فرغ من القسم الاول من اصول المسایل؛ **انجام:** وهو الکامل فی الشرف والکرم الصفات المحمودة والله سبحانه وتعالی اعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الاول ۱۱۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۴۰۱]

● شرح الأرجوزة فی الرضاع / فقه / عربی

š.-ul urjūza fi-r riḍā'

اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی، – ۱۲۴۷ قمری
a'sam-e najafī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad 'alī (-1832)

وابسته به: الرضاع = منظومة فی الرضاع؛ اعسم، محمد علی بن حسین (–۱۲۳۳)

ناظم شیخ محمد علی اعسم نجفی پدر شارح است که مسائل عده وارث و رضاع را به طرز الفیه منظوم نموده است و پسر ناظم شیخ حسین اعسم نجفی منظومه مزبور را به طور تفصیل شرح کرده و اخبار وارده و اختلاف علما در بعضی مسائل ذکر

کرده است
چاپ: همراه با متن، نجف، ۱۳۴۹ق

۱. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۲۵۶
کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۵ق [ف: - ۵۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۰۶/۲
آغاز: صح الحديث عن نبى الامة ×× و عن نبيه السادة الائمة / ان الرضاع حكمه حكم النسب ×× فيما له من حكم تحريم وجب. من المعلوم انه يحرم نكاح بعض النساء على بعض الرجال اما فى وقت دون آخر او موبدا؛ **انجام:** يغلب على الطبائع و بعد ان تم ما اراد ايراده من المقال و هو القول الشرعى فى مسائل الرضاع ختمه بالصلوة على النبى ... و ان يغفرلنا انه الغفور الرحيم
خط: نسخ عربى، کا: محمد طاهر آل الشيخ احمد ملقب به عجيمى، تا: جمعه ۱۶ جمادى الثانى ۱۲۲۵ق؛ افتادگى: آغاز؛ تملک: على بن لطفعلى که در محرم ۱۲۷۶ق نسخه را از شيخ محمد کتابفروش خريده؛ يادداشت امانت گرفتن نسخه از ميرزا على خلف امام جمعه؛ مهر: لطفعلى (بيضى)؛ جلد: مقوا، ۲۵گ(۵۷ر – ۸۱پ)، ۲۰ سطر [ف: ۳۰ - ۱۱]

● شرح ارجوزة فى الزايرجة / جفر / عربى

š.u-urjūzat-in fi-z-zāyirja

در اين شرح که بر ارجوزه‌اى است در يکصد و پنج بيت، يک يا چند بيت آورده و با اختصار توضيح داده مى‌شود و قواعد کلى علم حروف و زايرچه را با رمز و اشاره بيان مى‌کند.
آغاز: بسمله. الحمد للنور المبين الهادى ×× من شاء بالتوفيق للرشاد. الحمد هو الثناء على الله سبحانه و تعالى بما هو اهله ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۷۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم ليلة الاحد و هى تمام الميقات، و فيها الفتح ... الدين
به نظم و نثر؛ خط: نسخ معرب، کا: عليقلى بن غلامحسين، تا: شوال ۱۳۰۳ق، از روى نوشته سيد حسن حسينى شاگرد جارچى زاده سيد مصطفى فنى سيواسى نويسانده ۱۳۰۷؛ کاغذ: فرنگى، جلد: رويه ميشن يشمى، ۱۱گ (۱۰۴ر–۱۱۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۳۸۵]

۲. قم؛ گلپايگانى؛ شماره نسخه:۷۱۱۸/۶-۳۶/۱۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** حتى ترايت الديار والموطن يقول الشكر لمولاک الذى اظهر ما بطن فيک حتى ابصرت ديار
خط: نسخ، بى‌کا، بى‌تا؛ افتادگى: انجام؛ جلد: تيماج قهوه‌اى، ۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۲۹]

۳. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه:۸۶۷۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و أصحابه خزنة أسراره فى الدين ما دامت الألوان مرئية للعين.

خط: نسخ و نستعليق، بى‌کا، بى‌تا؛ جلد: تيماج قهوه‌اى، ۸گ (۱پ–۸پ)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۲۲ - ۲۲۸]

● شرح ارجوزة فى الشهور الرومية / هيئت / عربى

š.-u urjūzat-in fi-š-šuhūr-ir-rūmīyya

شرحى است بر «ارجوزة فى الشهور الرومية» نشوان بن سعيد حميرى (-۵۷۳ق) که پس از آوردن چند بيت، به شرح آن پرداخته و اشعارى از ابن مقفع را نيز براى تأييد مطلب متذکر شده است.

قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه:۷۶۰/۲
آغاز: هو الثالث و العشرين من النيروز و فيه قتل يحيى بن زکريا و يکره فيه شرب الماء البارد بالليل
نسخه اصل: کتابخانه واتيکان-رم ۹۴۹؛ خط: نسخ نازيبا، کا: مصلح بن معوض مجزى جماعى، تا: با تاريخ ۱۲۹۳ق؛ افتادگى: آغاز و انجام؛ مجدول؛ ۱۶گ (۷۶–۹۱) [عکسى ف: ۲ - ۴۳۵]

● شرح ارجوزة فى المواريث / فقه / عربى

š.u urjūzat-in fi-l-mawārīṯ

يزدى حائرى، محمدباقر بن مرتضى، ۱۲۳۹-۱۲۹۸قمرى
yazdī hā'erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

شرح مزجى استدلالى است بر ارجوزه خود شارح با چند جدول در تطبيق قواعد ارث. ظاهراً اين ارجوزه مفصل و داراى مقدمات و مقاصدى بوده، ولى در نسخه حاضر فقط مقدمات آمده و شايد بقيه شرح نشده باشد.

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه:۲۱۲۸/۵
آغاز: و فيه ... مقدمات ... مقاصد، المقدمة الاولى فى بيان اصل ثبوت الميراث و هو الکتاب و السنة و الاجماع القطعى؛ **انجام:** فانظر الى امثلة و صور رسمت فى هذا الجدول لتطلع على جميع الصور و امثلتها.
خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، بى‌تا؛ با خط خوردگى و افزودگى از مؤلف؛ جلد: تيماج قرمز، ۳۱گ (۸۷پ–۱۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۱۴۰]

● شرح ارجوزة فى النجوم / هيئت / عربى

š.-u urjūzat-in fi-n nujūm

ابن دبيثى، محمد بن سعيد، ۵۵۸ - ۶۳۷ قمرى
ebn-e dobaysī, mohammad ebn-e sa'īd (1164 - 1240)

گويا از ابن دبيثى

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۸/۲-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 9605؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [فیلمها ف:۱ - ۷۸۱]

● شرح ارجوزة فی الوضع / ادبیات / عربی

š.u-urjūzat-in fi-l-waḍʻ

یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی، ۱۲۳۹ - ۱۲۹۸ قمری

yazdī hā'erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

در این نسخه فقط شرح مقدمه این ارجوزه آمده که دارای ده مسأله می‌باشد در: تعریف لغت، واضع آن، حکمت وضع آن، موضوع له، کیفیت وضع، طریق معرفت لغت، اصناف عرب، سعه لغت عرب، عدد ابنیه کلام، کتاب‌های مهم لغت. ظاهراً جز این مقدمه از این شرح نوشته نشده و شاید دو برگ (۱۲۵-۱۲۶) همین مجموعه نیز از این کتاب باشد که درباره بعضی از لغات بحث می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۲۸/۴

آغاز: المقدمة و فیها مسائل الاولی فی حد علم اللغة و تعریف لفظها علم اللغات العلم بالاصوات؛ **انجام:** و نحن قد رسمنا جدولا لمعرفة الفصول الساقطة من الابواب.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خط خوردگی و افزودگی دارد از مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۷۸ر-۸۶ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۱۴۰]

● شرح الارجوزة القوامية / فقه / عربی

š.-ul-urjūzat-il-qawāmīyya

امیر مازندرانی، محمد باقر بن محمد علی

amīr māzandarānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ʻalī

وابسته به: التحفة القوامیة فی فقه الامامیة؛ حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی (-۱۱۵۰ق)

به دستور: محمد تقی بن محمد مؤمن حسینی قزوینی

شرح رساله ارجوزه قوامیه (نظم لمعه دمشقیه) اثر قوام الدین محمد بن محمد مهدی حسینی سیفی قزوینی با آغاز: «احمده مصلیا علی النبی × محمد و اله المنتجب» است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۸۰/۲

آغاز: الحمد لله الذی اکرمنا بنور الهدایة و صیرنا فی جملة من تمسک بحبل الولایة.؛ **انجام:** اعلم ان غسل الاشیاء باعتبار محلها یتصور علی صور منها غسل الثوب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲۸ص (۱۶۰-۲۸۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۴۱]

← شرح ارجوزة لامیة فی الطب ← زاد الفقیر و جبر الکسیر

● شرح ارجوزة المنطق / منطق / فارسی

š.-e orjūzat-ol-manteq

سلامه، ابراهیم بن احمد، ق۱۲ قمری

salāme, ebrāhīm ebn-e ahmad (- 18c)

وابسته به: ارجوزة فی علم المنطق = القصیدة المصرعة = القصیدة المزدوجة = میزان النظر = الزجز المنطقی؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)

شرحی است بر منظومه‌ای که شارح از ابن سینا دانسته با این آغاز: «الحمدلله الذی لعبده ×× نیل السنا لاله فی حمده». در این شرح که پس از کتاب «عین الحساب» شارح نگاشته شده است، بیتی یا چند بیت از ارجوزه آمده پس از آن به شرح پرداخته و در لغات شعر و حاصل معنی آن گفتگو می‌کند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۸

آغاز: و درگاه فلک فرسای آفتاب عالم تاب سپهر لولاک لما خلقت الافلاک و شمس سماء و ما ارسلناک؛ **انجام:** پس باید که اقدام از نتیجه باشد بحسب وجود در خارج ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف و شاید به خط وی باشد؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی از وی و یا از شخص دیگری که گفته‌های او را رد کرده؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۲۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۷۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۱۱]

● شرح ارجوزة المنطق / منطق / عربی

š.-u urjūzat-il manṭiq

شرح ارجوزه‌ای است در منطق که در مقابله با تقریب المنطق ابن حزم ظاهری و به دستور شیخ الرئیس سهل سروده است. شارح از قطب و شرح مقاصد یاد می‌کند. گوینده ارجوزه ـ که ظاهراً اسماعیل نام داشته ـ این ارجوزه را به دستور پدر و برای اداء حق برادرش سروده است. در این ابیات به سبب اشارت رفته است: «قد سال الشیخ الرئیس سهل ×× ذاک الذی تم لدیه الفضل / ... ان اودع المنطق نظم الشعر ×× حتی یکون ثابتا فی الذکر / لا سیما ولی اخ فی حجزی ×× وصیة الوالد عد العجز / اوصی بان اقضی فیه حقه ×× و ان اریه فی الصواب طرفه / فاجعله اسماعیل ظهر القب ×× حتی اذا بلغت سن اللب». در تعریف علم می‌گوید: «العلم منه ماهو التصور ×× و منه تصدیق بشی یخبر»؛ و شارح در شرح آن می‌گوید: «جعل الحد هنا من تغییر المرتب الذی اراد ان یحاذی بهدا الرجز تقریب ابن حزم التظاهری و اما الرئیس فانما الحد بعد القیاس». شاعر منظومه مذهب حنفی داشته آن جا که می‌گوید: «کما قبلنا نحن عن

امامنا ×× جواز ان تنوی فی صیامنا» و شارح در شرح این بیت گفته است: «کما قبلنا نحن عن امانا ابی حنیفة النعمان بن ثابت جوازنیة صوم رمضان».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۹۹/۲

آغاز: و الحکم و الجزاء و امراد الوضع الالهی السائق لذوی العقول ... (و الحمد لله و هو رب العقل) ای واهب العقل و هو قوة للنفس بها تستعد للعلوم و الادراکات و هو المعنی به بقولهم غریزة یتبعها العلم لاضروریات ... (للنفس حتی خرجت بالفعل) النفس قال ابن فارس هی الروح و قال و الروح للانسان و غیره و عند القوم النفس الحیوانیة کمال اول لجسم طبیعی؛ **انجام:** و شرح معنی الاسم فی المفهوم ×× یجوز للموجود و المعدوم / و الحد للموجود دون ما فقد ×× فان ما لیس بشئ لا یحد ... کما اذا سمع الانسان لفظا و لا یفهم معناه فانه یقول ما هو و مراده ان

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۸۴ر-۹۲پ) [ف: ۳۷ - ۵۹۶]

● شرح ارجوزة نحوية / نحو / عربی

š.-u urjūzat-in naḥwīyya

گزارشی است بر بخش جمع‌های دستور زبان عربی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۶۱/۲

آغاز: جمع التکسیر افعلة افعل ثم فعلة ×× تمت افعال جموع قلة. ش: جمع التکسیر هو مادل علی اکثر من الاثنین بتغییر لفظه کرجل و رجال، او مقدر؛ **انجام:** لبرد فیه خطوطا. تم مبحث الجمع.

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: سبز، ۵گ (۴۳پ-۴۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۳سم [ف: ۹ - ۳۵۴]

● شرح الارجوزة الوردية / ادبیات / عربی

š.-ul urjūzat-il wardīyya

بساطی، محمد بن احمد، ۷۶۰ - ۸۴۲ قمری

besātī, mohammad ebn-e ahmad (1359 - 1439)

تاریخ تألیف: ۱۱ محرم ۸۰۴ق

متن از سراج الدین عمر بن الوردی (۶۸۹-۷۴۹) است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۰۸

آغاز: بسمله، و منه الاعانة. الحمدلله رب العالمین و صلوته علی افضل الخلق اجمعین ... و بعد فیقول ... محمد بن احمد البساطی و قد ساله بعض الالزام (؟) ان یضع لارجوزة الشیخ العلامة سراج الدین عمر بن الوردی توضیحا ... قال الکلمات لیس فیها خلف الاسم ثم الفعل ثم الحرف، الکلمات جمع کلمه و فی التکملة التی هی مفردة ثلث لغات؛ **انجام:** و وزن فاعل و فعال فعل ×× یغنی عن الباتم نظمی و کمل. یعنی ان العرب تستغنی عن النسب ... و ان لم یعجبه فلیسامح و کان آخر الفراغ منه فی حادی عشر محرم سنة اربع و ثمانمائة.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد نهوری شافعی ازهری، تا: سه‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۹۲۳ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، ۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۱۸/۳سم [ف: ۱ - ۲۷۹]

← شرح ارشاد ⪢ شرح ارشاد الاذهان

← شرح ارشاد ⪢ مجمع الفائدة و البرهان فی شرح ارشاد الاذهان

← شرح الارشاد ⪢ القضاء

← شرح الارشاد ⪢ غاية المراد فی شرح نکت الارشاد

← شرح الارشاد ⪢ فتح الجواد بشرح الارشاد

● شرح الارشاد / فقه / عربی

š.-ul-iršād

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۱

جلد ۵؛ خط: نسخ، کا: علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۹۸۷

ج ۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمدرضا فرید تنکابنی [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰/۸×۳۲/۵سم [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۶۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از فرید تنکابنی [رایانه]

← شرح ارشاد الاذهان ⪢ درر النقاد فی شرح الارشاد

● شرح ارشاد الاذهان = منهج السداد / فقه / عربی

š.-u iršād-il-aḏhān = minhaj-us-sadād

کرکی، عبدالعالی بن علی، ۹۲۹ - ۹۹۳ قمری

karakī, ‘abd-ol-‘ālī ebn-e ‘alī (1523 - 1585)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

علامه حلی، کتاب بسیار مفید و جامعی در فقه نگاشته است به نام «ارشاد الاذهان الی احکام الایمان» که بر آن شروح و حواشی زیادی نوشته شده است، از آن جمله است شرح شیخ عبدالعالی بن محقق کرکی که شرحی است تحقیقی و مستدل تحت عنوان « قوله» که پایان نیافته است. مؤلف در این شرح، فراوان به نظریه پدرش ـ محقق کرکی ـ اشاره می‌کند، مثلاً در مسئله اکتفاء بذی الجهات ثلاثه می‌گوید: «قوله و یجزی دوالجهات الثلاث. هذا هو الاصح و هو مختار والدی قدس سره». همچنین عبارات «... و قد استوفاها والدی رحمه الله فی

حاشیته علی الشرایع» و «و قد صرح والدی المحقق رحمه الله» و «و قال والدی رحمه الله» و قال والدی رحمه الله فی شرح القواعد و ...» زیاد آمده است. نویسنده در این کتاب از شهید اول با عنوان «قال شیخنا الشهید رحمه الله» یاد می‌کند.
آغاز: بسمله ارشاد اذهان ارباب الایمان و فقاهة افهام اصحاب العرفان حمد موجود شرع لنا شرائع الاسلام ... بعد فهذه فواید علقتها علی الکتاب الموسوم بارشاد ... قوله کتاب الطهارة الکتاب لغة ما یکتب فیه ...
[دنا ۴۲۳/۶ (۶ نسخه)؛ الذریعة ۷۸:۱۳]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۲۳-۳۰/۱۰۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله یحرم استعمال اوانی الذهب والفضة فی الاکل وغیره اجمع علما ؤنا ... وفی بعضها تعلیل النهی عن الاکل والشرب بها بانها لهم فی الدنیا
طهارت، از اول تا «قوله یحرم استعمال اوانی الذهب و الفضه ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با نوشته‌ای از ابوالحسن حسینی که این تعلیقه را «الشیخ المحقق الشیخ عبدالمعالی بن المحقق الثانی الشیخ علی بن عبدالعالی الکرکی» تألیف نموده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۳۷۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۵-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** انجام (از کتاب حج) : یعطی الاکتفاء بفعلها قبله سهواً حتی السعی و سیأتی مباحث السعی ما یشعر
تا مبحث حج را در بردارد. این نسخه مشوش و قدری از کتاب طهارت در پایان نسخه بعد از بخش حج جای گرفته است؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عسلی، ۲۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۴ - ۳۴۶]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۷۷
آغاز: برابر؛ آغاز کتاب متاجر: قوله کتاب المتاجر. اراد بالمتاجر المتبحر فهو مصدر میمی کالمقتل بمعنی القتل.؛ **انجام:** انجام کتاب حج: و فی روایة علی بن جعفر علیه مع اعادة الحج بدنه قال فی الدروس و فی وجوب هذه البدنه علی العالم. هذا آخر ما وجدنا بخط مصنفه قدس الله سره ... فان المتبادر من اضافة وضیعة الی شیی کونها منه فالاضافة بتقدیر من و فی الدروس احتمل الامرین و یثبت فی البیع خاصه. هذا آخر ما وجده بخط المصنف قدس الله سره ...
از آغاز تا آخر حج و از اول کتاب متاجر تا قدری از مبحث خیار؛ خط: نستعلیق، کا: تقی الدین محمد بن [؟] بن علی حسینی، تا: شنبه ۱۹ رمضان ۱۰۰۱ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی با امضاء «سمعت منه مدظله»، «منه بخط»، «فقال الشیخ مد ظله العالی» «شرح قواعد» و ...؛ تملک: مرتضی بن محمد حسینی با تاریخ ۱۰۳۷ق، محمد حسین رازی، محمد طاهر بن احمد بن محمد بن معصوم رضی با تاریخ چهارشنبه سوم ذیقعده ۱۳۱۶ق با مهر «العبد المذنب محمد طاهر بن احمد رضوی»؛ کاغذ سمرقندی؛ جلد: مقوا، ۱۸۱گ، ۱۷-۲۰ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۹۰۶]
۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۹۳۰
آغاز: برابر
تا حج را دارد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ از عبارتی که در مسأله معفو بودن دم متفرق به مقدار درهم از والد خود نقل کرده و عین آن عبارت در جامع المقاصد است معلوم می‌شود که این حاشیه از پسر محقق کرکی است ولی در وقف‌نامه این نسخه به خود شیخ علی نسبت داده شد [ف: - ۱۰۳]
۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۴۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** لایقدح فی القصر لکن ینبغی التقیید فی الموضعین بما اذالم یبلغ کذلک
از ابتداء کتاب طهارت تا قسمتی از کتاب صلوة می‌باشد (در شرایط قصر صلوة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۴۴۰]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی
š.-u iršād-il ad̠hān
تونی، عبدالله بن محمد، - ۱۰۷۱ قمری
tūnī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1661)
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
شرح مزجی مختصر استدلالی است بر کتاب «ارشاد الأذهان» علامه حلی. مشتمل است بر کتب طهارت، متاجر، دیون، حجر، ضمان، کفالت، حواله، صلح، اقرار و وکالت.
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین و بعد فلما کان کثیر من المسائل الفقهیة فی الکتب المصنفة فی الفقه غیر مبینة ...
[الذریعة ۷۹/۱۳؛ دنا ۴۲۳/۶]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۰۵/۱-۳۳/۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحسب تکلم المشتری وحال البائع ونحو ذلک وح لایسمی ذلک غالباً والاحوط التوقف.
طهارت تا وکالت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، از اتمام رساله فواید فقهی از جمله درباره عدالت در نسخه درج شده؛ جلد:تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۲۱سطر، اندازه:۱۶×۲۴سم[ف:۵-۲۴۰۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۲۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حینئذ لایسمی مثل ذلک غالباً و الاحوط التوقف.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ جلد: تیماج خرمایی، ۲۹۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵× ۱۹سم [ف: ۲۰ - ۲۴۲]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی
š.-u iršād-il-aḏhān

صایغ عاملی، علی
sāyeq-e ʻāmelī, ʻalī
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
در بحث نماز جمعه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱۲/۲
بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: سپاهانی رنگارنگ، جلد: تیماج سبز، ۵گ (۳۸-۴۲)، ۲۳ سطر (۶×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۳ - ۳۳۷۵]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی
š.-u iršād-il aḏhān

خوانساری، علی اکبر بن ابراهیم، - ۱۲۷۱ قمری
xānsārī, ʻalī akbar ebn-e ebrāhīm (- 1855)
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
تاریخ تألیف: ۲۹ رجب ۱۲۵۴ق
شرح استدلالی مزجی متوسطی است با عنوان «قوله، اقول» بر کتاب «ارشاد الاذهان الی احکام الایمان» علامه حلی؛ شامل کتاب وصایا و نکاح تا آخر احکام اولاد.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۴۳-۱۸/۶۳
آغاز: قوله کتاب المتاجر، أقول المتاجر جمع متجر وهو مفعل من التجارة اما مصدر میمی بمعناها؛ **انجام:** لانه لیس من المعالات الحقیقیة التی ینتقل فیها العوض والمعوض من شخص الی آخر بل هما حقیقة ملك للمولی. وقدم تم شرح کتاب الوصایا من الارشاد کتاب تجارت و وصیت است و کتاب دوم ۲۵ صفر ۱۲۵۵ پایان یافته؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ صفر ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه کم و زیاد شده و خط خوردگی دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۴۰۲]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۴۲/۱-۱۸/۶۲
آغاز: بسمله، قوله و الواجب من الغسل ما کان لاحد الامور الثلاثة او لدخول المساجد اولقراءة العزائم ... اقول اطلاق العبارة یقتضی وجوب کل من الاغسال الخمسة؛ **انجام:** و مقتضی القاعدة هو وجوب الاحتیاط بالجمع بین الامرین و عدم الاکتفاء باحدهما
احکام اغسال و وضوء؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۴۰۲]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۶۸/۱-۱۸/۸۸
آغاز: ان معنی النکاح و التزویج شرعاً هو تحقیق معنی الزوجیة فی الخارج مقترناً بالقبول؛ **انجام:** وقد عرفت أن الحکم بالقرعة لایختص بما ذکر فالحکم فی المقام هو القرعة مع جواز الاصطلاح بهذه قبلها
کتاب النکاح؛خط:نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۱۲۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۴۰۲]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۶۸/۶-۱۸/۸۸
آغاز: قوله المقصد السادس فی المحارب و فیه بحثان الاول فی ماهیته و هو کل من جرد السلاح لاخافة الناس؛ **انجام:** و کما یمکن ان یکون الاخبار المخیرة واردة للتقیة یمکن ان یکون الاخبار المفصلة وارده کذلك
در شرح احکام محارب از کتاب جهاد است که به بسط و استدلال بیشتری پرداخته و گویا مؤلف خواسته که رساله‌ای جداگانه باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۲۴۰۲]
۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۳۰
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین من الاخیار الانجبین قوله المقصد الرابع فی الوصایا و فیه اربعة مطالب الاول فی ارکانها و هی اربعة الاول الوصیة و هی تملیك عین او منفعة بعد الوفاة. اقول قد یقال وصی الارض وصیا و وصیا؛ **انجام:** موجباً لمزید الاجر و الثواب لابائها و امهاتها فی الاجل کتبه مؤلفه اقل الخلیقه ابن میرزا ابراهیم بن محمد الخوانساری عفی الله تعالی ...
خط: نسخ، کا: شریف بن عباس موسوی خلخالی، تا: دوشنبه ۲۶ شوال ۱۲۵۴ق؛ کاتب، نسخه را برای خویش کتابت نموده و بر مؤلف قراءت کرده است؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۹گ، ۲۴ سطر(۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۰۰۹]

● **شرح ارشاد الاذهان** = **الوصایا** / فقه / عربی
š.-u iršād-il-aḏhān = al-waṣāyā

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری
ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
شرح مزجی استدلالی است با تحقیقات عمیق بر وصایای «ارشاد الاذهان» علامه حلی.
آغاز: بسمله، حمدله، کتاب الوصایا جمع وصیة و هی اسم مصدر من اوصاه و وصاه توصیة ...
چاپ: تهران، سنگی، ۱۲۹۹ق، رحلی، ۲۰ص

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** بل ادلة الدین ایضا بناء علی ان اللازم من اخراج ما نحن فیه من الأصل
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۳۲گ (۴-۳۵)، اندازه:

۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۲۰]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۴۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عدم نهوض ما ذکر مخصصاً لها بل ادلة الدین ایضا بناء علی اللازم من اخراج ما نحن فیه من الاصل تمت ... هذا آخر ما وجدنا بخطبه الشریف قدس الله روحه فی الوصیة مع کثرة الاغتشاش و الکتابة فی الحواشی بدون العلامة و قد رتبتها بقدر فهمی القاصر آجرنی الله بذلک کما غفر لاستادی المرحوم

خط: نستعلیق، کا: عبد الرسول ساروی، تا: سه‌شنبه ۱۱ شوال ۱۲۹۶ق، برای افقه الفقهاء شیخ جعفر سلمه الله؛ در وسط این کتاب چنین آمده است: «... تمت ما وجدنا من اوراق الوصیة، بعد هذه الأسئلة منجزات المریض الحقناه به هنا مؤلفه الشیخ علی شوشتری»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۱–۶۷)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۱۶۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۹۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل ادلة الدین ایضا بناء علی ان اللازم من اخراج ما نحن فیه من الأصل

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: چهارشنبه رمضان ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی مذهب، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۷۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل ادلة الدین ایضا بناء علی ان اللازم من اخراج ما نحن فیه من الأصل

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۶۹]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۹۳/۱

نکاح، وصیت، قضاء و رضاع؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ – ۴۷]

● شرح ارشاد الاذهان = القضاء / فقه / عربی

š.-u iršād-il aḏhān = al-qaḍā’

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ – ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸–۷۲۶)

شرحی استدلالی است بر ارشاد علامه حلی (تنها بر کتاب القضاء). مرحوم شیخ انصاری در این کتاب که بناء بر اختصار دارد و در پاره‌ای از مسائل دقیق و مهم مانند مسئله اشتراط اجتهاد و اعلمیت در قاضی و دیگر اشتراط اعلمیت در مرجع تقلید (در مقلد) به تحقیق و تفصیل پرداخته است.

آغاز: بسمله، حمدله کتاب القضاء و هو بالمد و القصر لمعان انهاه بعضهم الی عشرة و لایبعد ارجاع الکل الی معنی واحد ...

[دنا ۴۲۳/۶؛ الذریعه ۸۰/۱۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قوله و ان خانک فلا تخنه و لا تدخل فیما عتبه علیه

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۵۱گ (۱۳۰–۱۸۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۷۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۷/۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ از برگ (۱۹۶–۲۰۴) و دو ورق (۲۰۲ و ۲۰۳)؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۹گ(۱۹۶– ۲۰۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱–۶۷۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۴۲۱]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۸۵/۱

آغاز: برابر **انجام:** و قوله ان خانک فلا تخته و لا تدخل فیما عبر عنه. هذا آخر ما وجدته مما کتب قدس سره فی القضاء فی شرح الارشاد، قد استکتبه من مسودته.

خط:شکسته،کا:شیخ حسنعلی تهرانی نخودکی،تا:۱۲۹۵ق؛از روی نسخه اصل که به خط استادش شیخ انصاری بوده کتابت نموده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: گالینگور سرخ، ۳۱گ (۱–۳۱)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۸۹۴]

۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۴۸/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما عدلنا عن ذلک فی تولیة الفقهاء لعدم تصور الاستنابة فی الوظیفة و الشغل فی حقهم فافهم.

خط: نستعلیق، کا: عبد الرسول ساروی، تا: سه‌شنبه ۱۱ شوال ۱۲۹۶ق، برای افقه الفقهاء شیخ جعفر سلمه الله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۴گ (۲۶۱–۳۸۴)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۱۷۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۳/۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لعموم ادلة المقاصة السلیمه عن معارضة مزاحمة ما دل علی حرمة المقاصه بعد الحلف لانه لا یشمل هذا کما یظهر بالتامل فی قوله علیه السلام ان ظلمک فلا تظلمه و قوله ان خانک فلا تخنه و لا تدخل فی ماعبته علیه. (کاتب نسخه در اینجا با قلم نستعلیق می‌نویسد:) هذا آخر ما کتبه قدس سره فی القضاء فی شرح الارشاد و یتلوه بعض ما کتبه فی الشهادات مستقلا انشاء الله تعالی.

تا مسائل حلف و احلاف است؛ خط: نسخ، کا: حاج شیخ حسن علی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ (۱پ–۳۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ – ۱۵۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قوله و ان خانک فلا تخنه و لا تدخل فیما

عتبه علیه
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۷۰]

● **شرح ارشاد الاذهان = الطهارة** / فقه / عربی
š.-u iršād-il-aḏhān = aṭ-ṭahāra
انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری
ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
در این کتاب، شیخ بخش طهارت ارشاد الاذهان علامه حلی را به صورت استدلالی شرح نموده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... الاول فی الماء المطلق و هو من اوضح المفاهیم العرفیة الا ان تعریف المص قدس سره ...
چاپ: چاپ شده
[الذریعة: ۲۵۶/۷، ۸۰/۱۳ الذریعة ۱۰۰/۱۵، کتاب الصوم، چاپ قم، ۱۴۱۳ه]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذ لم یلتفت الذهول الی الداعی ...
از آغاز تا بخشی از مسائل وضو؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در آغاز آن با خطی جدیدتر از اصل،نگاشته شده: «طهارت شیخ مرتضی دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۲گ (۱-۱۱۲)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۸ - ۵۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** للترتیب و له اطلاق الثنائی فیکتفی بامرتین انتهی و لعل بملاحظه کلمه فی ... مبحث طهارت و وضو
کاتب: علی ابن شیخ موسی، تا: ۱۱ شعبان ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۲۲گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [رایان]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۷/۱
آغاز: اما الغسل ففیه الواجب و المندوب اما الواجب فستة اغسال لکل واحد منها سبب اضیف [الیه] و لیس الغسل کالوضوء حقیقة واحدة و التعدد فی اسبابه و هی غسل الجنابة؛ **انجام:** فلما دخلت علیه و کنت جنباً فقال یا أبا محمد ما کان لک فیما کنت فیه شغل تدخل علی وانت جنب فقلت ما فعلت فقال او لم تؤمن قلت بلی ولکن لیطمئن قلبی فقال یا أبا محمد ...
مربوط به غسل جنابت است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵گ (۱ر-۱۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۶۹]

● **شرح ارشاد الاذهان = الخمس** / فقه / عربی
š.-u iršād-il-aḏhān = al-xums
انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری
ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)
وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
شرحی استدلالی بر قسم خمس از کتاب «ارشاد الاذهان» علامه حلی است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... القول فی الخمیس و هو لغة رابع الکسور و شرعاً اسم لحق فی المال یجب للحجة و قبیله و هو واجب فی غنائم دار الحرب بعد اخراج المؤنة.
چاپ: این کتاب توسط کنگره شیخ انصاری ضمن «سلسلة تراث الشیخ الاعظم» در ۳۸۸ صفحه، سال ۱۴۱۵ق در قم به چاپ رسیده است.
[الذریعة ۲۵۶/۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۵۳۰
آغاز: الی هنا کتب فی الزکوة قدس الله روحه و نور ضریحه ثم شرع فی کتاب الخمس؛ **انجام:** و نکتب انشاالله بعد ذلک ما وجدنا من خطه ره فی الصوم فنحمده الله علی اتمام ذلک و ارجو منه التوفیق لکتابة الباقی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: میشن عنابی مذهب، ۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۷۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۷/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیس له صلاة و لن سجد و لن سجد و لاله زکاة و لا حج انما ذلک کله معرفة رجل امر الله تعالی ما خلقه طاعته و امر بالأخذ عنه فمن عرفه و أخذ عنه اطاع الله و فی معناها بل آکد منها و اصرح دلالة اخبار آخر.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد اسماعیل خراسانی آملی، تا: قرن ۱۳، جا: سامرا؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵۱گ (۶۸ر -۱۱۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۷۱]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۹/۲-۴/۸۹
آغاز: بسمله لاخلاف ظاهراً فی وجوب الخمس فی غنایم دار الحرب؛ **انجام:** بقی الکلام فی مصرفه فی زمان الغیبة ... مع وصوله الی اربابه وان تبین عدم وصوله الیهم ففی البرائة اشکال.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۴۲گ، ۲۲-۲۴ سطر [ف: ۳ - ۱۷۶۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی مثل الملکیة و الزوجیة من الأمورالمضافة الی الاشخاص دون مثل الطهارة و النجاسة فی الأعیان.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: سامراء؛ کاغذ: فرنگی، ۵۲گ (۱۶ر-۶۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۷۰]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۰۲

زکوة و خمس و صوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ از روی نسخه اصل با دو واسطه؛ ۱۹۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۳۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الزوجية من الامور المضافة الى الاشخاص دون مثل الطهارة و النجاسة فی الاعیان.

خط: تحریری، کا: شیخ فضل الله بن عباس طبرسی نوری، تا: جمعه، جا: نجف اشرف؛ از نسخه اصل نوشته شده، در سر صفحه تمامی صفحات بسمله و «اللهم وفقنی بحق محمد و آله علیهم السلام» نوشته شده؛ مهر: کتابخانه شیخ فضل الله نوری؛جلد: تیماج سرخ، ۵۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۵ - ۳۲۱]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی

š.-u iršād-il ad̲hān

حسینی خویی، محمد هادی بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

hoseynī xū'ī, mohammad hādī ebn-e mohammad bāqer (- 19c)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

کتابی مفصل و مزجی در شرح «ارشاد الاذهان» علامه حلی (۷۲۶ ق) که کتاب صوم آن در روز چهارشنبه دوازدهم محرم ۱۲۵۸ق پایان رسیده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۹۱

آغاز: بسمله الحمدلله ... و بعد فيقول الفقير الى الله الغنى ... انى اردت ان اكتب تعليقة على المختصر الشريف و المؤلف المنيف المسمى بالارشاد من مؤلفات شيخنا و امامنا علامة العلماء؛ **انجام:** والحق عدم السقوط ايضا لثبوت موجبها و الاصل عدم السقوط بذلک هذا فى العامد و اما الناسى فلاشیء عليه مطلقا و اما الجاهل ففيه الوجهان وقدتم الكتاب

از ابتداء (طهارت) تا پایان صوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲ محرم ۱۲۵۸ق؛ باخط خوردگی و قلم زدگی، مصحح؛ جلد: مقوا، ۲۶۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ -۳-۱۱۴۶]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی

š.-u iršād-il ad̲hān

رضوی همدانی، عبدالوهاب بن ابی القاسم، ق۱۳ قمری

razavī hamadānī, ʻabd-ol-vahhāb ebn-e abī-l qāsem (- 19c)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

شرحی است مزجی بر کتاب ارشاد الاذهان علامه حلی. شارح در آن به دیدگاه‌ها و کتاب‌های فقیهان گذشته اشاره و از صاحب جواهر به عنوان استاد یاد نموده است. کتاب زکات آن در روز شنبه ۱۲ رجب ۱۲۵۵ق در نجف اشرف به انجام رسیده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۲۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و افضل الصلوة و اكمل السلام على محمد و آله الاطائب الاكرمين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين.كتاب الزكوة و هى لغة الطهارة و الزيادة و النمو؛ **انجام:** لا يحرم على المعتكف لبس المخيط اجماعا و لا ازالة الشعر و لا اكل الصيد و لا عقد النكاح و اظهر منه ضعفا ...

مشتمل بر کتاب زکوة و صوم می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۵ق، جا: نجف اشرف؛ افتادگی: انجام؛ در آغاز بحث اعتکاف عبارت «تاريخ الشروع يوم الاحد الثالث عشر شهر رجب المرجب ۱۲۵۵» آمده است و احتمال دارد شارح در ایام اعتکاف نخست شروع در شرح مبحث اعتکاف نموده آنگاه به شرح کتاب الصوم پرداخته، مصحح، محشی با نشان «منه، منه عفى عنه و منه فقد الله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قرمز، ۱۲۶گ، ۲۷ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۵ - ۳۲۴]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی

š.-u iršād-il-ad̲hān

قراچه داغی، محمد بن محمد علی، ق۱۳ قمری

qarāče dāqī, mohammad ebn-e mohammad ʻalī (- 19c)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

شرح مزجی مفصلی است بر «ارشاد الاذهان» با نقل بسیاری از روایات و گفته‌های فقهاء و گفتگو در آنها.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... كتاب الطهارة خبر لمبتدأ محذوف، اى هذا كتاب الطهارة و الكتاب اسم بمعنى مايكتب به

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۵۴/۱

آغاز: برابر

فقط تا احکام استخاضه از کتاب طهارت آمده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ (۱پ-۴۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۵۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۵۴/۵

آغاز: برابر

کتاب طهارت و چند برگی از کتاب صلاة؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۷گ (۱۵۸پ-۵۰۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۶۱]

● **شرح ارشاد الاذهان** / فقه / عربی

š.-u iršād-il adhān

نوری، محمد علی بن زین العابدین

nūrī, mohammad ʻalī ebn-e zayn-ol-ʻābedīn

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۶۸/۲

آغاز: بسمله، احمدك اللهم علی تشریع شرایع الاحکام؛ **انجام:** و لذا قال المصنف و جلد الزکی طاهر و غیره نجس

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ زرد، ۱۲۷ص (۶۷-۱۹۴)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۷۸۹]

● شرح ارشاد الاذهان / فقه / عربی

š.-u iršād-il adhān

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

غیر همانند:

۱. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۶۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ تقی موسوی آن را با نسخه مؤلف در ۱۱۱۱ مقابله کرده؛ واقف: تقی بن محمد صادق موسوی؛ کاغذ: ترمه، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۵/۵) [تراثنا: س۶ش۲ - ۸۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۴۸-۲۶/۲۸

آغاز: کتاب علل الشرایع والاحکام فی الصحیح عن محمد بن مسلم عن ابی جعفر (ع) انه قال یا محمد لاتدع ذکرالله علی کل حال ... کتاب المتاجر ... وقد عرفت ان المقصود من هذا الشرح انما هو ایراد الادلة الشرعیة علی مسایل الفقهیة؛ **انجام:** و هو بعید من الامین مع ان الاغلب ان القیمة مختلف بحسب تکلم المشتری و حال البایع و نحو ذلک وح لایسمی مثل ذلک غالباً و الاحوط التوقف

شرح مزجی مفصلی است بر ارشاد الاذهان علامه حلی، این شرح غیر از ذخیره المعاد و مجمع الفایدة و البرهان است و گویا روض الجنان شهید ثانی است. بخشی از کتاب الطهارة و تمام کتاب متاجر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۲۴۰۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵ خوئی

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... کتاب الطهاره و هی لغة النظافة و النزاهة ثم اطلق حقیقة فی استعمال الفقهاء علی مطلق الوضوء و الغسل و الیتیم او خصوص ماله مد خلیة فعلا او بالقوه علی الخلاف الواقع بین اهل الاصطلاح؛ **انجام:** و هو مما استدل به صاحب المدارک ... بالغسل کونه لغیره و اما کونه ناقضا للوضوء فلما تقدم فی باب الوضوء.

کتاب طهارت است تا غسل مس میت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛جلد:تیماج،۳۱۰ص،۱۹سطر، اندازه: ۱۵× ۲۱سم [ف: ۷ - ۱۴۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۳۱

آغاز: المقصد السابع فی الودیعة، فعلیة من الودع بمعنی الترك او الدفع و التاء فیها للنقل من الوصفیة الی الاسمیة؛ **انجام:** فان عجز استرقوا بقدر الباقی کالمکاتب المطلق و لا یحکم بالسرایة لسبق الحکم بصحة الکتابة، هذا آخر ما وفقنا الله تعالی بشرحه و بیانه

از مقصد هفتم در ودیعه آغاز و تا پایان وصایا؛ خط: نسخ، کا: محمد طبرستانی، تا: ۱۲۵۲ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۶۳گ، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه:۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۰ - ۴۱۲]

۵. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۰۴

آغاز: بسمله و به ثقتی اعلم ان العلماء رضوان الله علیهم قد استقر رأیهم علی ان یبتدأوا مصنفاتهم بتسمیة الله و تحمیده ابتداء بخیر الکلام ... فقال بسم الله ... و توهم التنافی بین جزأی البسملة و الحمدله؛ **انجام:** ثم سلم و قل السلام علینا و علی عبادالله الصالحین و السلام علیکم ورحمة الله و برکاته

شرح مزجی متوسطی بر «ارشاد الاذهان» علامه حلی (-۷۲۶ق) است که در آن به حل مشکلات لفظی و مبهمات معنوی متن پرداخته و در ضمن آراء و نظرات فقهی شارح نیز طرح شده است. نسخه حاضر کامل و از ابتدا تا پایان تشهد ادامه دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «یا حبیب قلوب العارفین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف مخ]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۴۸۷

آغاز: بسمله قال العلامه الشیخ الاعظم جمال الملة والدین الحسن بن المطهر الحلی نورالله مرقده فی کتابه المسمی بالارشاد النظر الثالث فی اللواحق و فیه مقاصد، جمع مقصد و هو اسم لمایطلب فیه المسائل المتحده فی النوع المختلفه فی الصنف الخ؛ **انجام:** وکان یقول هما المرغمتان فاجاب عنه فی التهذیب بانه شاذ

شرح مزجی بر ارشاد الاذهان می‌باشد و مشتمل بر اقوال مهمه در مسئله و عبارات کتب معتبره و پاره‌ای از اخبار راجعه به مباحث کتاب است، از مؤلف نامی نیست ولی معلوم است که مؤلف در قرن دوازدهم بوده چرا که از مفاتیح فیض (-۱۰۹۲) و کفایه سبزواری (- ۱۰۹۰) نقل‌هایی دارد طرز انشاء کتاب این احتمال را ایجاد نموده که این شرح از آقای بهبهانی باشد ولی در کتب رجال و سیر شرح کتاب ارشاد به ایشان نسبت داده نشده و محتمل است که مؤلف فقط به شرح نظر سوم از کتاب صلوة ارشاد که در لواحق است و مشتمل بر احکام خلل که از مباحث مهمه این کتاب است پرداخته و باقی کتاب را شرح نکرده باشد و بنابراین نیز ممکن است که این شرح یکی از رسائل آقای بهبهانی بوده باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در سنه ۱۲۷۹ داخل کتابخانه اعتضادیه شده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن مذهب، ۲۵ص، ۱۲ سطر، اندازه:۱۲× ۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۳۶]

۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۷۰

آغاز: ابتداء کتاب زکات: بسمله الحمد لله رب العالمین ... قال

المصنف کتاب الزکوة، الزکوة فی اللغة الطهارة و الزیادة و النمو و سمیت به الصدقه المخصوصة
از اوایل کتاب صلوة تا اواخر کتاب صوم است، فراغت از کتاب صلوة ذیحجه سال ۱۱۷۳ می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۳۶۳گ، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۵۳]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۶۷/۱

آغاز: کتاب الطهاره الکتاب کنظام ثانی مصدر کتب او ثالث مصادره؛ **انجام:** فیصبر ما لیس فی الاملاک بحکم الاملاک
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷۸ص (۱۸-۹۵)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۵ - ۱۷۸۸]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۹۵

آغاز: بسمله، کتاب الطهاره خبر محذوف و هو بالکسر مفرد جمعه علی فعل بضم الاول و الثانی کالحمار و یحتمل ان یکون جمع الکتب بسکون الثانی کالفرش و الفرش و معناه الجمع؛ **انجام:** لان الشهره لا تعارض النص خصوصا بعد ذکر هم سندها و هو حمل الاخبار علی ما فهموه منها مع انها غیر طاهره
شرح نسبتاً مفصلی است بر کتاب «ارشاد الاذهان» علامه حلی. به احتمال زیاد نسخه حاضر همان شرح شهید ثانی بر ارشاد الاذهان با نام «روض الجنان فی شرح ارشاد الاذهان» می‌باشد. مباحث کتاب الطهاره با افتادگی در انتهای آن در نسخه موجود است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۶۴گ، ۲۰ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۴۲]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۲۵/۵

آغاز: المقصد الرابع فی غسل الاموات و هو فرض بالضروره من الدین لکنه علی الکفایه بلاخلاف بین اهل العلم کما عن ی، و کذا باقی احکامه من التکفین و الصلوه علیه و الدفن باجماع العلما؛ **انجام:** مع قوه احتمال اراده الموثقه المذکوره لا یکفی المرسله المجرده عن الجابر. تم کتاب الطهاره ...
شرح مزجی مفصلی است بر کتاب «ارشاد الاذهان» علامه حلی در مباحث کتاب الطهاره - از غسل اموات تا آخر کتاب الطهاره - این شرح، به جز شرح محقق سبزواری با نام «ذخیره المعاد» و شرح مقدس اردبیلی با نام «مجمع الفائده و البرهان» می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مذهب، ۱۲۴ص (۳۶-۱۵۹)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۱۳]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۳۳۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۹۰

آغاز: قال المصنف: کتاب النکاح هو لغة الوطی کما عن المشهور؛ **انجام:** فائدة یجوز الحیلة بالسبب المباح و تحرم بالمحرم ...
کتاب نکاح و طلاق. از دانشمندان قرن ۱۱ مانند میر داماد یاد می‌کند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۸گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۳۶]

● شرح ارشاد الاذهان / فقه / فارسی

š.-e iršād-ol-aḏhān

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

غیر همانند:

۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: قوله رحمة الله بسم الله ... چون حدیث مشهور وارد است که کل امر ذی بال لم یبدافیه بسم الله فهو ابتر؛ **انجام:** پس اگر عاجز آید از ادای مال کتابت ورثه او را بنده می‌سازند بقدر مال کتابت و الله اعلم
شرح فارسی با عنوان «قوله - قوله» و نسخه کامل است از کتاب الطهارة تا کتاب الدیات؛ کاتب = مؤلف (شاید)، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۱۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۴۳

آغاز: (نسخه حاضر اندکی از آغاز خطبه را ندارد): بسمله و به نستعین یعنی مصطفی است یعنی عطا میکند: لغواصل یعنی نعمتهای الجسام یعنی بزرگ ... اما این نعمتها مراد از جمیع نعمتهای عالم نیستند بلکه آن نعمتها اند که از این کس متعدی شود ... قوله احمد علی ما فضلنا به یعنی حمد میکنم بر خدا بر ... اکرام یعنی گرامی داشتن؛ **انجام:** بدانکه عبارت مصنف «لو قتل فاعل..» یعنی اگر جراحت بکشد عمر را قبل از اندمال ... یعنی دیه طرف از دیه نفس فافهم تمت شرح ارشاد الاذهان بعنایة الله تعالی.
شرح ارشاد الاذهان علامه حلی است با عنوانهای «قوله» و «یعنی». شارح که در قرن ۱۱ و اوایل قرن ۱۲ می‌زیسته یک جمله کوتاه از یک مسئله را نقل می‌کند و دنباله آن را - تا آنجا که می‌خواهد شرح کند - به فارسی می‌آورد. مؤلف از شیخ علی صاحب حاشیه بر ارشاد (ظاهرا: کرکی) و از «شیخ ما سلمه الله» به تکرار یاد کرده است. وی کتاب طهارة صلوة را به اختصار پرداخته و بیش از چند جمله از آن دو کتاب را شرح نکرده و پس از شرح خطبه، شرح «المقصد الثانی فی الحیض» را آغاز کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ یا ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲۳ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۸۳]

● شرح ارشاد الاذهان الی احکام القرآن / فقه / عربی

š.-u iršād-il-aḏhān ila aḥkām-il-qur’ān

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۸

آغاز: بسم ... الحمدلله المتفرد بالقدم و الدوام المتنزه عن مشابهة الاعراض و الاجسام؛ **انجام:** فی التحریر او تذکرة الفقهاء او قواعد الاحکام او غیر ذلک من کتبنا والله الموفق و المعین ... سنه ۱۸۳
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم الرضوی قمی برای اسدالله، تا: ۱۱۸۳ق؛ محشی؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج سرخ، ۱۱۴گ، ۱۷ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۲×۲۵سم [ف: - ۵]

● شرح ارشاد الطالبین / -

š.-u iršād-iṭ ṭālibīn

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۹]

● شرح ارشاد الغاوی فی مسالك الحاوی / فقه / عربی

š.-u iršād-il ġāwī fī masālik-il ḥāwī

مقدسی، محمد بن محمد، ۸۲۲ - ۹۰۵ ؟ قمری

moqaddasī, mohammad ebn-e mohammad (1420 - 1500)

وابسته به: ارشاد الغاوی فی مسالك الحاوی؛ ابن مقری، اسماعیل بن ابی بکر (۷۵۵-۸۳۷)
تاریخ تألیف: ۸۲۳ق
شرح مزجی مختصر نیکویی است بر کتاب معروف «الارشاد» شرف الدین اسماعیل بن ابی بکر بن المقری یمنی شافعی (- ۸۳۶ق) در فقه مذهب شافعی. در این شرح دلیل و تعلیل مسائل را آورده و از گفتگو و تطویل خودداری کرده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۸۴
از احکام ضمان تا نکاح می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ روی برگ اول کتاب را «الاسعاد علی شرح الارشاد» نامیده‌اند و گویا درست نباشد؛ جلد: مقوایی، ۲۳۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۶ - ۵۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۳۵
آغاز: الحمدلله الذی منح مشارق انوار التوفیق ارشاداً الی اقوم طریق و تنبیهاً علی المنهاج الحاوی لدقائق اسرار التحقیق؛ **انجام:** و قال الرویانی ان الجواز هو الأصح عنده و عند عامة الأصحاب و لذا رجحه صاحب المهمات و غیره
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح، محشی؛ برگی که حاج ابوبکر بن محمد بن سلیمان بن محمد بن سالم بن ابراهیم الصحابی الحیری بتاریخ پنج‌شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۸۴۲ نوشته؛ تملک: محمد بن کمال الدین الکبیسی به تاریخ ۱۰۲۷ و نشانی هبه سلیمان بن احمد بن حسین بن عمر راوی شافعی به تاریخ ۱۱۲۵؛جلد:تیماج مشکی،۲۴۱گ،اندازه:۱۳×۱۸سم [ف: ۲۱ - ۴۴]

● شرح الارشاد فی علم النحو / نحو / عربی

š.-ul-iršād fī ʻilm-in-naḥw

با عنوان‌های «قوله» در چند «فصل» و «باب». متن جز رساله تفتازانی است که صدرالدین علی خان بن نظام الدین احمد دشتکی مدنی (- ۱۱۲۰ق) و سید شمس الدین محمد بن سید شریف گرگانی در گذشته در شیراز به سال ۸۳۸ و دیگران بر آن شرح کرده اند. چنین است فهرست باب‌های موجود در نسخه: باب ۲. العوامل القیاسیة؛ ۳. العوامل اللفظیة السماعیة؛ ۴. العوامل المعنویة الاول الابتداء. در پایان آمده: «قوله الفصل الثانی فی المذکر و المونث مالیس فیه تاء التانیث و هی الموقوف علیها احترر بذلک عن التاء فی بیت و اخت». از این فهرست برمی‌آید که متن باید المصباح مطرزی باشد نه ارشاد الهادی تفتازانی که یک مقدمه و سه قسم دارد (چلبی)، مگر اینکه ارشاد ابن درستویه یا دولت آبادی باشد.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۱۵
آغاز: هذا کتاب شرح ارشاد فی علم النحو. بسمله. الحمدلله الذی جعل بکلمة علم الاعراب مرفوع البناء منصوب اللواء مجرور ذیل الشرف بجزم القضاء فوق السماء اما بعد فهذه رسالة فی علم النحو شرح علی الارشاد ... الفصل الاول (در اینجا میان ص ۱و۲ افتاده) فی اشتراط الضمیر فی هذه المواضع لفظا و تقدیرا ... قوله و سر ذلک و ضد بیان هذه الاشیاء؛ **انجام:** امتناع الصیغة من الحاق التاء و روده غیر منصرف فی الاستعمال. فرغت من تحریر هذا الکتاب فی یوم الجمعة شهر شوال المکرم ارجاءة (؟) الله تعالی ان ینفع بالطالبین و استفاض (؟) الراغبین الی یوم الدین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با نشان «لباب»؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۰۷گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: - ۵۶۸]

● شرح ارشاد المتعلم الی طریق التعلم / منطق / عربی

š.-u iršād-il muta‘allim ila ṭarīq-it ta‘allum

عاملی، علی بن حسین، - ۱۱۳۵ قمری

‘āmelī, ‘alī ebn-e hoseyn (- 1723)

وابسته به: الارشاد فی علم المیزان = ارشاد المتعلم الی الطریق؛ عاملی، علی بن حسین (-۱۱۳۵ق)
تاریخ تألیف: ۱۰۸۸ق
شرحی است مزجی که مؤلف بر اثر خود «الارشاد المتعلم الی الطریق» به درخواست شیخ عبدالوهاب (که رساله اصل نیز به درخواست وی تألیف گردیده) نگاشته است. در قواعد منطقی مشتمل بر مقدمه و دو باب، با تفصیل در بعضی مسائل و رد و ایراد. نقل به بیاض روز سه‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۸۵ انجام گرفته و روز جمعه ۵ ذیحجه ۱۰۸۸ بازنویسی شده است.

آغاز: افضل ما ینطق به اللسان حمد من قوله افضل و اکمل ما یذعن له الجنان شکر من حکمه العدل الذی عجزت عن تصوره الاوهام ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۲۴/۲-۲۶/۲۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الثانی اما ان تکون مفیدة تصدیقاً غیرجازم أولاً فالاول الحظابی والثانی اما ان یعتبر فیه عموم الاعتراف او تسلیم الخصم أولا والاول.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ صفر ۱۰۸۶ق، جلد: تیماج مشکی، ۸۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۲۴۰۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاهتداء الی الصراط المستقیم، هدانا الله و ایاکم الی نهجه القویم انه بعباده رؤف رحیم

خط: نستعلیق، کا: احمد بن شیخ شفیع طریحی، تا: ۱۱ جمادی الاول۱۲۱۳ق، جا: کاظمین؛ جلد: مقوایی، ۳۰گ(۴۱ر-۷۰پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۵۹]

● **شرح ارشاد المسترشدین و هدایة الطالبین** / کلام و اعتقادات / عربی

š.-u iršād-il-mustaršidīn wa hedāyat-uṭ-ṭālibīn

وابسته به: ارشاد المسترشدین و هدایة الطالبین = واجب الاعتقاد؛ فخرالمحققین، محمد بن حسن (۶۸۲-۷۷۱)

شرحی است متوسط بر ارشاد المسترشدین و هدایة الطالبین، فخرالمحققین محمد بن حسن در بیان اصول پنج‌گانه دین.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۴۴/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله المتوحد بدوام البقاء و وجوب الوجود المتفرد بعد سبق العدم علی الوجود المنزه و بعد فلما کانت هذه الرساله الشریفه التی صنفها المولی؛ **انجام:** فانه یسلم من جوابهما و عذاب القبر هذا آخر ما اردنا ایراده فی شرح هذه الرساله.

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسن استرآبادی، تا: ۸۴۵ق، جا: لامبلنگی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سدری مذهب، ۵۶ص (۱-۵۶)، ۱۷ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۶۰]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۳۵/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۲۲۹]

← شرح ارشاد الهادی ← الرشاد فی شرح الارشاد

● **شرح ارکان ثلاثه** / کلام و اعتقادات / عربی

š.-e arkān-e salāsa

رساله در شرح ارکان ثلاثه که قطع علائق دنیوی و اعداد زاد و استظهار تحفه باری تعالی می‌باشد.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱۴

کا: محمد تقی دزفولی، تا: ۹ شعبان ۱۲۵۹ق، جا: بارفروش؛ کاغذ نخودی؛جلد:تیماج مشکی،۱گ،اندازه:۱۹/۵×۲۹/۵سم[ف:۱-۵۱۷]

● **شرح ازهار** / عرفان و تصوف / فارسی

š.-e azhār

مؤلف در مقدمه می‌گوید: «باعث بر ترقیم این مختصر آن است که سابقاً کتاب ازهار در باب حقایق و معارف صورت نظم می‌یافت و اکثر مقاصد آن محتاج به شرح و بیان می‌بود ...». در آغاز این اثر قواعد و اصطلاحات صوفیه آمده مرتب بر پنج فصل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۴۸/۷

آغاز: بسمله الحمد لله الکبیر المتعال ... این مقدمه ای است مشتمل بر طرقی از قواعد و اصطلاحات علم صوفیه؛ **انجام:** تا از مجموع مقدمه و کتاب و حواشی برای طالبان این فن کفایتی باشد انشاء الله تعالی.

خط:نسخ و تحریری،بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۹۲ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ص (۱۸۱-۱۹۸)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵۰ - ۸۳]

● **شرح الازهار فی فقه الائمة الاطهار** / فقه / عربی

š.-ul-azhār fī fiqh-il-a’immat-il-aṭhār

ابن مفتاح، عبدالله بن ابی القاسم، - ۸۷۷ قمری

ebn-e meftāh, ‘abd-ol-lāh ebn-e abe-l-qāsem (- 1473)

وابسته به: الازهار فی فقه الائمة الاطهار؛ یمنی، احمد بن یحیی (۷۷۵-۸۴۰)

شرح مفصلی است بر کتاب «الازهار فی فقه الائمة الاطهار» امام احمد بن یحیی یمنی، در فقه زیدی. در این شرح مزجی نقل اقوال علماء بزرگ سنیان بسیار آمده و به روایات نیز استدلال می‌کند.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۸۸

جلد دوم و سوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالله بن احمد بن علی مشحم، تا: یک‌شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۳۴۱ق، برای عزالاسلام و الدین محمد بن ابراهیم بن المطهر بن الامام؛ مجدول، روی برگ اول نام ابی محمد یحیی بن محمد بن یحیی حمیدالدین و محمد بن ابراهیم بن الحسن بن یحیی بن مطهر بن اسماعیل بن یحیی بن الحسین بن القاسم بن محمد بن علی و قاسم بن یحیی بن احمد المدانی به تاریخ ۱۵ ربیع الثانی ۱۳۷۴ دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۳× ۳۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۸۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۶۶/۱

آغاز: مقدمة لایسع المقلد جهلها بمعنی انه لایجوز له الاخلال

بمعرفتها فصل ذکر فیه مولانا علیه السلام؛ **انجام:** و یجب علیها أن تمنع نفسها و علی الحاکم اخبارها قبل و لا یقبله هنا لایعلم بالرضاع بخلاف الطلاق.
جلد اول و دوم کتاب و تا احکام رضاع می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: علی بن سعد بن سعید بن صالح، تا: یک‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۳۴۱ق؛ مجدول، محشی؛ تملک: محمد بن ابراهیم بن حسین به تاریخ رجب ۱۳۴۳، قاسم بن یحیی المدانی به تاریخ ۲۴ ربیع الاول ۱۳۷۴، یحیی بن صالح بن حسین سراجی به تاریخ ۱۳۷۵/۲/۲۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۰گ(۱پ-۴۱۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۷ - ۵۸]

● **شرح الازهار فی فقه الائمة الاطهار** / فقه / عربی

š.-ul-azhār fī fiqh-il-a'immat-il-aṭhār

وابسته به: الازهار فی فقه الائمة الاطهار؛ یمنی، احمد بن یحیی (۷۷۵-۸۴۰)

شرحی است با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «الازهار فی فقه الائمة الاطهار» ابن مرتضی حسنی.

[مؤلفات الزیدیة ۱۳۱/۲-۱۳۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۲۴/۶

آغاز: کتاب الطهارة قوله ما خرج من السبلین و عبارة الاثمار من نحو سبیل؛
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۱۱۵۵؛خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۶ رجب ۱۰۴۶ق؛ از نسخه‌ای که از خط سید شمس الدین احمد بن عبدالله بن ابراهیم نوشته شده در چهارشنبه ۶ رجب ۱۰۴۶ برای شمس الدین احمد بن صلاح قشوی؛ ۱۵۶ص (۱۲۴-۲۷۹) [عکسی ف: ۵ - ۳۷۹]

Union Catalogue of Iran Manuscripts

Volume 18

Sarāḥ - šarḥ-ul-azhār

By

Mostafa Derayati

derayatimostafa@yahoo.com

